

Supplementum chronicarum / [Jacobo Filippo Foresti].

Contributors

Jacobus Philippus, Bergomensis, 1434-1520.
Rizus, Bernardinus, Novariensis.
Morris, William, 1834-1896
Romanus, Josephus

Publication/Creation

Venice : Bernardus Rizus Novariensis, 15 May 1490.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/bez3t2ck>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

1
Ven
3
90

Cosc 1. v. 7

FROM THE LIBRARY
OF WILLIAM MORRIS
KELMSCOTT HOUSE
HAMMERSMITH

162 Bergomensis (Jacobus Ph.) Supplementum Chronicarum ad annum
1490, lit. goth. numerous fine woodcuts, MS. notes in margins, inner
margins of "Tabula" (12 ll. one blank) mended and slightly wormed,
vellum, with ties Venet. Bern. Rizus de Novaria, 1490

Hain * 2808

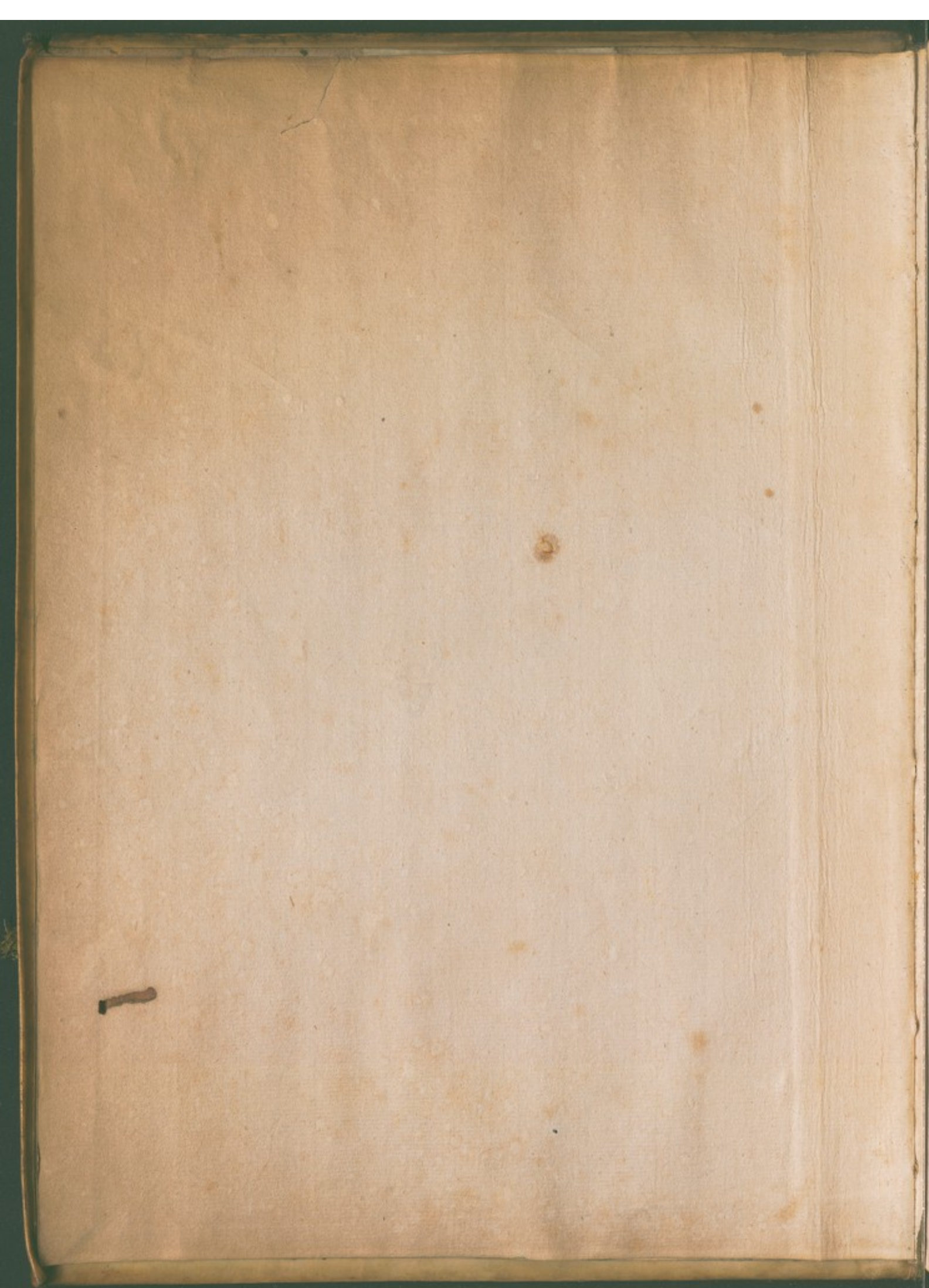
Proctor 4954

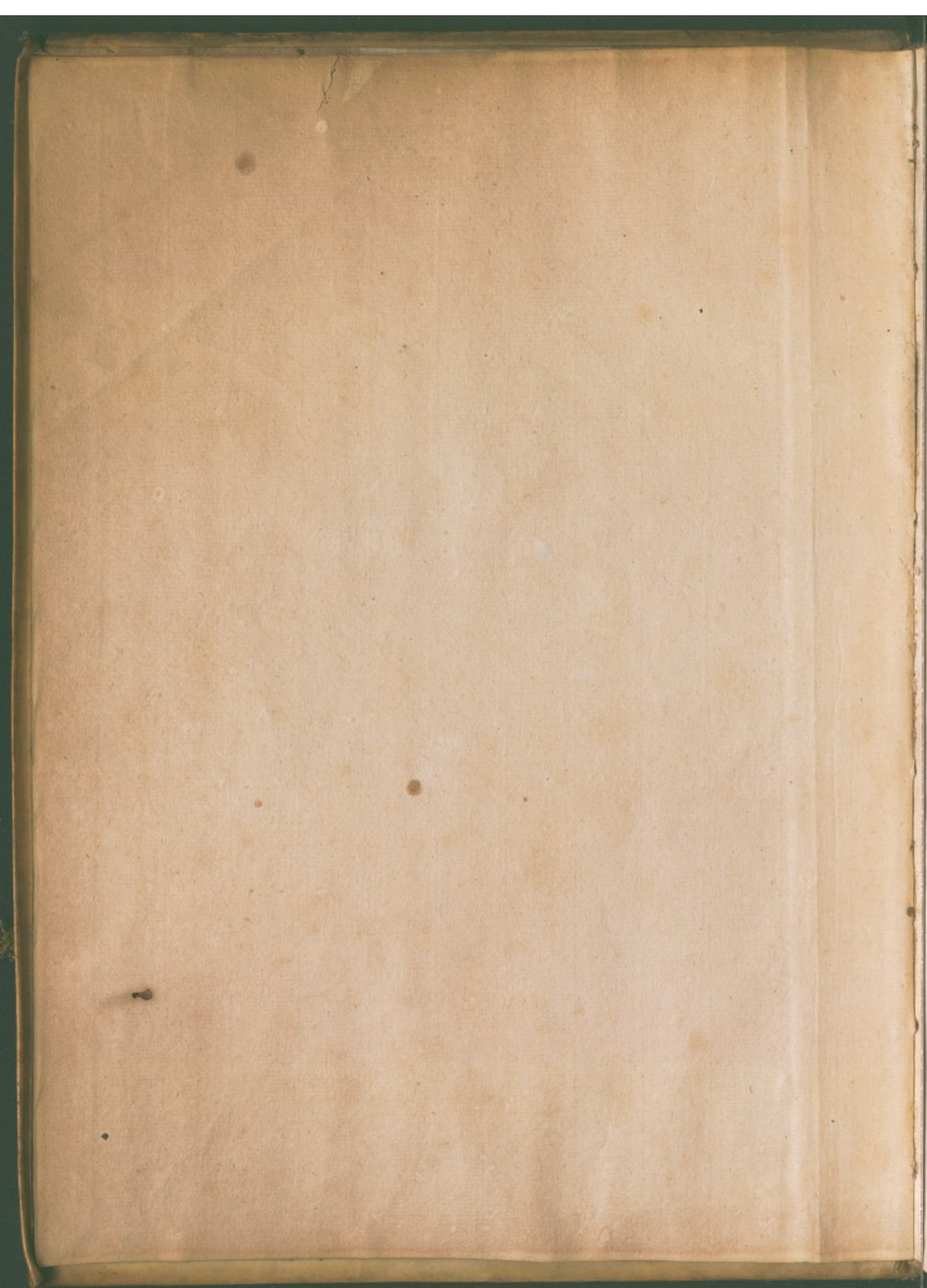
Pellacher 2067

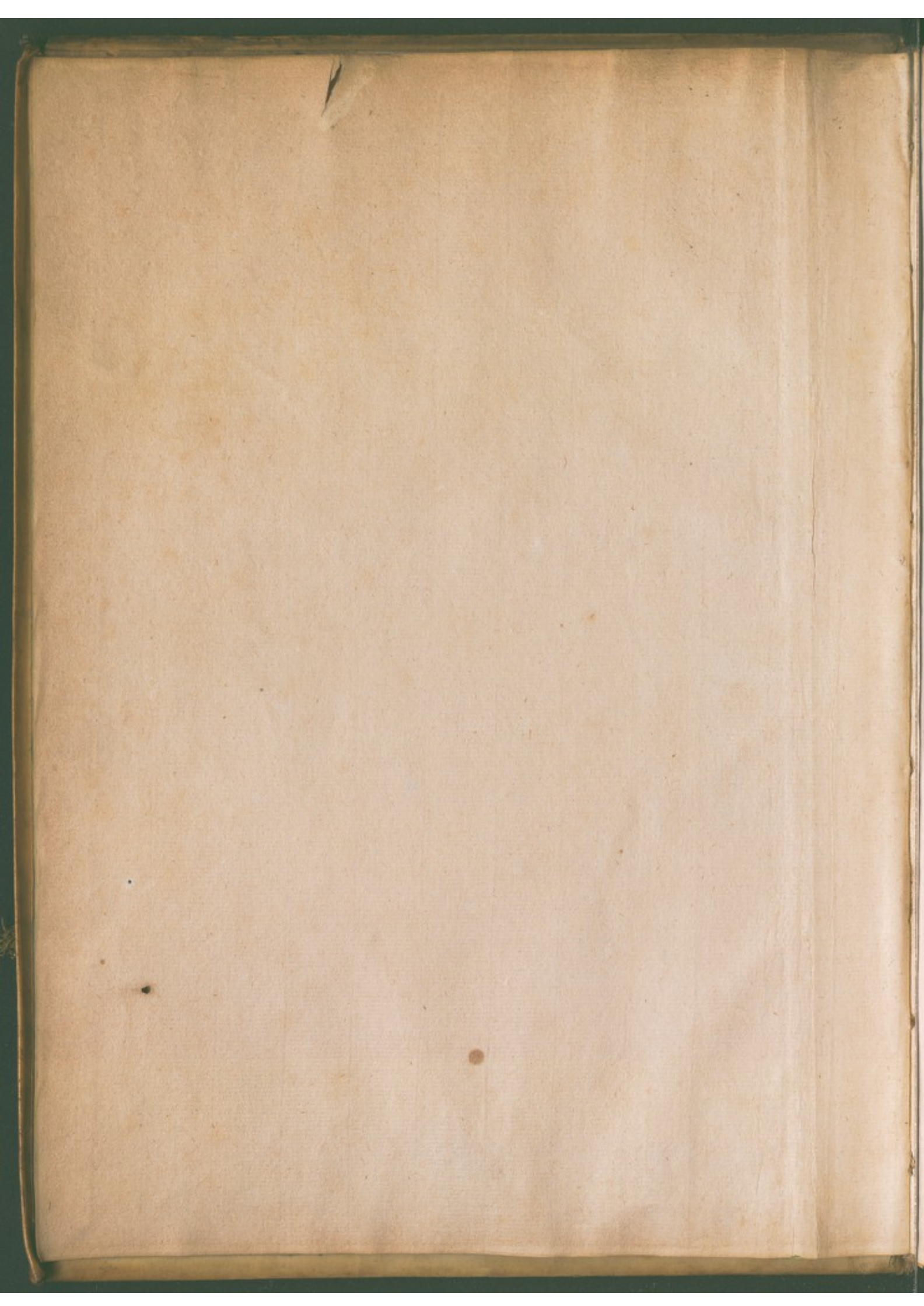
B.M.V. 402

Ham^{*} 2808

22.8. 5059

F. JACOB. PHILIPPI.

BERGOMENS.

CHRONIC.

Ex libris
Josephi Romani
I. U. D.

Tabula

Tabula generalis Supple-
menti ebronicearū fuy ordinem al-
phabetti: vbi notatiū q̄ p̄uētis an-
te posuit in cartarū numero in ra-
cie carte rem cōscriptaz declarat.
postpositus vō a tergo carte rem
cōscriptam denotat.

Nadas sext ^{us} lydoz rex	52
Aaron primus pontifex	16
A B	
Abraam propheta	40
abacuch propheta	55
abbas argiuozum rex	25
abdias propheta	41
abdo propheta	41
abdō & Senen martyres	123
abel iustus	3
abessa israel iudex	31
abias rex iuda	42
abiathar summus pōtifer	39
abimelech iudex israel	28
abilon iudex israel	132
abrae p̄iarche vita & mors	88
abrae repromissio	9
abrae visio	9
abrae victoriā	9
abraam cognoscit vxorē	4
abraam ceturā ducit vxorē	11
abrogatio imperatoris	246

A C	
Achicius doctor	136
acha; rex iuda	48
achib rex israel	43
acephalo; heresia	149
acheres pharao	19
achilles fortissim ^{us} pugnator	31
achimelech pōtifer iudeoz	38
achimans pontifex	42
achis filius latin ^{us} rex	42
acir ^{us} vicecomes mediolāi	236
arome ha scytharū rex	236
accursius legum doctor	160
acrisius argiuozū rex	27
argiuoz regū epilog ^{us}	27

A B	
Adla lamech vxore	2
ad i ^{us} p̄thoplaust ^{us} creat ^{us}	2
ad i ^{us} generat ^{us} Scib ^{us}	2
ad i ^{us} romanus mar ^{itus}	127
ad i ^{us} alpbus impator	228
adem ar ^{is} caroli magni dux	168
adeodatus papa	162
adeoda ^{us} v ^{er} o netoz dux	163
adioch ^{us} pelicarpi discipul ^{us}	125
adoaldus lōgobardoz rex	158
adoald ^{us} v ^{er} o traicēsis ep̄s	176
adrasius Syrtionū rex	30

adrianus roman ^{us} martyr.	124
aduentius hispanus ep̄s	147

A S

Aser filius abrae	10
asidas arbeniensū rex	36
asiriana regio vbi sit	10

A S

Agamenon grecoz rex	31
agastus arbeniensū dux	40
agamestor grecus rex	47
agapitus martyr	124
agapitus p̄mus papa	147
agapitus secundus papa	173
agartha virgo & martyr	123
agarthocles sicilie tyrannus	78
agathon papa	158
agathon abbas	158
agelas corinbioz rex	43
agessila ^{us} lacedemonioz rex	43
agens propheta	57
agilans corinbioz rex	63
agilulphus lōgobardoz rex	156
agis lacedemonioz rex	40
agillans vngarie rex	269
agnes virgo & martyr	127
agon p̄m ^{us} gymnic ^{us} p̄stituit	30
agrippa sylius rex	43
agrippa fenioz iudeoz rex	108
agrippa fē iudeoz rex	105
agrippa doctor cognomento	116
pastor	116
agrippina ciuitas que & colo	74
nia	110
agrippina octauiani filia	110
agrippina neronis mater	110

A J

Alimo sabaudiensū comes	227
almo anglicus or ^{is} minor	223
alor hebreoz iudex	25
aistulphus longobardozum	164
rex	

A L

Alan ^{us} vniuersalis doctor	230
alaramus monasterati mar	176
chio	134
alaricus gothoz rex	41
alba filius latinoz rex	73
alba lūbardie ciuitas	184
albarberi ^{us} arabs medic ^{us}	41
albarozū religio	
albante regiōis descriptio	176
albert ^{us} pragēsis ep̄s sanct ^{us}	

albertus magn ^{us} theolog ^{us}	223
albertus imperator	229
albert ^{us} 2. imperator	260
albert ^{us} odefredi iuriscōsul.	229
albert ^{us} pataui. or. etemi.	236
albert ^{us} brixian ^{us} ordi. p̄di.	238
albinga lygoz ciuitas	74
albinus in iudea pacific ^{us}	109
albin ^{us} alburn ^{us} poeta	68
albo floziacēsis abbas	176
alboin ^{us} lōgobardoz rex	155
albric ^{us} rosar ^{is} bergomē. legi.	218
albricus cunū comes	244
alchmenes lacede. rex	46
alctas macedonū rex	56
alcibiades p̄hūs & impator.	63
alcidamus orator grec ^{us}	52
alcitatos lydonū rex	51
alcinon p̄hūs grecus	55
aleoran ^{us} liber maeometi	57
alectes lucta or	38
alderz. lōgobardoz rex	164
alexader corinbioz rex	59
alexander. x. macedo. rex	59
alexader magn ^{us} mace. rex	59
alexader magn ^{us} sariū supar.	58
alexā. monarchiā obtinet	58
alexandri magni obi ^{it}	91
alexader corinbiozū rex	46
alexander asy ^{ri} rex	89
alexander iudeoz rex	91
alexandra iudeoz regina	93
alexader ro. imperator	116
alexader p̄mus papa	116
alexander fē papa	183
alexader. 3. papa	192
alexader. 4. papa	202
alexader. 5. papa	232
alexader ep̄s & martir	123
alexader thebeus martyr	127
alexader lythos medicus	134
alexader de ales or. minor	202
alex. de villa dei. ordi. mi.	202
alexader de alexādria or. mi	208
norum	208
alexā. de saxofonto or. ere.	266
alexandria ciuitas egypti cō	
struitur	52
alexādria lumbardie ciuitas	
edificatur	193
aldegisi ^{us} desiderij regis fili ^{us}	167
aldeprād ^{us} lōgobardoz rex	163
alexius ro. cōfessor	142
alexius grecus imperator	185
alex ^{ius} fē grecus impator	183
alpharabius arabs p̄hūs	176
alpbēsus p̄m ^{us} hispanie rex	191
alphonfus rex a genuēsis	
capitur	263
alphonfus. 2. aragonie rex	191

alphonſus calabrie dux .277
 alphonſus hiſpalenſis or. ere.
 alidulphus angloꝝ rex .170
 aluini⁹ patavin⁹ p̄tarcha .252
 alui⁹ ſaluciaꝝ marchio .252
 aluine rochie i italia iuenit
 almeric⁹ hieroſolimoꝝ rex .175.
 almericus hereticus .199
 alquinus gallus doctor .166
 alradas aſirioꝝ rex .13.

A **AD**
 Almalthea ſybilla .57.
 amalaſura gothoꝝ regina .152.
 amaliaſ rex iuda .45.
 amazones femine regnat .7
 ambri rex iſrael .43.
 ambroſius diacon⁹ doctor
 ambroſi⁹ magn⁹ medio. epi .137.
 ambro. monach⁹ or. camal. .261
 ambroſi⁹ coran⁹ ordie ere. .262
 amedeus. i. ſabandie dux qui ⁊
 felix papa
 amedeus. 2. ſabandie dux .249.
 amnophis pharao .43.
 ampbirio arbenienſi dux .20
 ampbion muſicus .24
 ampbul hiſpanus rex
 amintas macedonũ rex .57
 amintas. 2. macedonũ rex .56.
 anton rex iuda .52.
 amos propheta p̄mus .46
 amos p̄pheta alius .46
 amulius filius rex .47.
 amurates. turcoꝝ p̄ceps. i. .246.
 amurates. 2. turcoꝝ p̄nceps .245.
 amurates. 7. turco. p̄nceps. .259

A **IA**
 Anna m̄i reginis adarie .99
 anachariſ philoſophus .55.
 anamin cham filius .5.
 anacletus papa .115.
 ananelcus iudeoꝝ p̄tiſex .98.
 anan propheta .42.
 anafſia virgo ⁊ martyr .127.
 anafſius. i. papa .141.
 anafſius. 2. papa .151
 anafſius. 3. papa .172
 anafſius. 4. papa .191
 anafſius p̄mus impator .150
 anafſius. 2. impator .162.
 anafſius ro. doctor .171
 anafſius martyr .158
 anarbolus laodiceus epi .126.
 anaxagoras philoſophus .62
 anaximader philoſophus .56.
 anaximanes philoſophus .56.
 anxi antiochēni p̄ſtituti .222.
 ancona ciuitas cōdi .36
 anchifeſ troianus .30
 auchus martius rex .53

adalo genuenſis aſtronom⁹ .238
 andreas apoſtolus .113
 adree apoſtoli reliquie tranſ
 ſeruntur .213
 andreas de billis ordie ere.
 andre. v̄dermin⁹ dux ve. .274.
 andreas v̄adulus dux ve. .238
 andreas p̄tarenus dux ve. .242
 andreas viceco. mediola. .181.
 andreas ſicilie rex .238.
 andronicus grecus iperũ .195
 andronic⁹ paleolog⁹ impe. .228.
 andiochus doctor .163.
 angloꝝ regni p̄ncipiũ .37.
 anglie iſule deſcriptio .37.
 angloꝝ regũ p̄curſus .69
 anglia iſula fidē xp̄i recipit .119
 angelus baſuar⁹ dux ve. .166.
 angelus puſin⁹ legũ doctor .248
 anglie oppidi cōditio .181
 anglie p̄cipũ genealogia .181
 anicetus papa ro. .119.
 annoꝝ diuerſitas .102
 annoꝝ diuiſio .102
 anſelmus magnus doctor .187
 anſelmus lucenſis epi .187
 anſelmus etbruns frater or. ere
 mitarum .277.
 antheus libicus gygas .21.
 antenor troianus .33
 antenor patavin⁹ condit .31
 anterus papa .122.
 antigonus aſyrie rex p̄m⁹ i.
 antigonus. 2. cognomēto go
 gnas .81
 antigonus. 3. rex .83
 antigonus iudeoꝝ rex .97.
 antenodorus p̄bũs .100
 antemenides poeta .52.
 antiochia ſyrie ciuitas .77
 antiochus p̄mus ſother
 antiochus. 2. rex .81
 antiochus. 3. galericus .82
 antiochus. 4. magnus .83.
 antiochus. 5. nobilis .87.
 antiochus. 6. ſyrie rex .89
 antipater macedonũ rex .79.
 antipater ſtoychus p̄bũs .84
 antiochus p̄bũs orator .64
 antiochus corinthioꝝ rex .47.
 antoni⁹ muſa medic⁹ grec⁹ .198.
 antonius abbas egiptus .133
 antonius or. minoꝝ .200
 anto. rāp̄egulus or. ere. .241.
 anto. de la ſcala veronēſis .242
 antoni⁹ veneri⁹ dux ve. .246
 antoni⁹ adurn⁹ dux genue .247
 antoni⁹ de butrio legiſta .255
 antoni⁹ guayner⁹ medicus .261.
 antonius archiepiſ florētinus

ordinis predicator .266.
 autoni⁹ ravelleſ or. mi. .278
 autoni⁹ roſellus legiſta .278
 antropomorphitarũ heretiſ .474
A **D**
 Apamia aſye ciuitas p̄diſ .77.
 appellen hereticus .119
 apianēſum piſanoꝝ regni
 principium .247
 apis. 4. arginoꝝ rex .12.
 apis ſicionioꝝ rex .2.
 apocripbi libri q̄ ſine .150.
 apochriphus vnde dicat .150.
 apollo medicus grecus .13
 apollo p̄mus p̄mi vulcani ⁊
 minerve filius .16
 apollines m̄ti deſcribunt .16.
 apollo dōꝝ p̄gamē⁹ ora. .94
 apollinaris hieroſolimitanus
 epiſcopus .118.
 apollinaris laodiceſis epi .137
 apollinaris alius laodiceſis
 epiſcopus .141.
 apollinaris rauenatus epi .141.
 ⁊ martyr .113
 apollinaris cremoſi. medi. .261.
 apollonia virgo ⁊ martyr .123
 apolloni⁹ philoſophus .115.
 apolloni⁹ alius Stoycus philo
 ſophus .118
 apollonius ſ. natoꝝ ro. .120.
 apulcus philoſophus .69
 apullia p̄uincia vbi ſit .160
 apruciũ p̄uincia vbi ſit .160

A **Q**
 Aquilla iſterpres ⁊ doctor .117.
 aquilea ciuitas fundat .33.
 aquitania gallia vbi ſit .37
A **R**
 Aralus aſyrioꝝ rex .10.
 arabia regio vbi ſit
 orator poeta
 arabus aſianus poeta .81.
 archa moyſi q̄ ſit ⁊ capis .38
 arbaces medoꝝ rex .46
 archadius impator Ro. .141
 archas iouis filius .22
 archelaus iudeoꝝ rex .102.
 archilocus poeta grecus .52.
 archela⁹ meſopotamie epi .102
 archimedes geometra .85.
 archimus poeta grecus .48
 archita tarētinus p̄bũs .64
 ardas lidoꝝ rex .52
 ardiſius lidoꝝ rex .47.
 aremulus latinoꝝ rex .45
 aretiũ tuſcie ciuitas fundat .77
 arphaxar ſem filius .6
 argens macedonũ rex .52
 arginoꝝ regni p̄ncipiũ

Tabula

argiuorum regū epilogus 27
argos ciuitas vbi sit .ii
argonautarū navigatio 28.
argus arguorū rex 14.
arichus oadal⁹ dux re. 196
ar-phron atbeniēsiū dux 45.
ariminū ciuitas describit^r 76
ariminē. synodus celebrat^r 136
arion citibaredus 53.
aristarchus grāmaticus 96
arip⁹ longobardo^r rex 162
aristhenides corinthio^r rex 45
aristides atbeniēsis ep^s 117
aristides pbū^s 61
aristippus philosophus 64
aristobolus iudeo^r pbū^s 85.
aristobol⁹ iudeo^r pontifex 95
aristodemus pbū^s 96.
aristodemus musicus 52.
aristoteles magn⁹ pbū^s 66.
arnulphus impator gall⁹ 172.
ari⁹ hereticus a q⁹ ariani 132.
ariano^r heresis
arlotus de prato. or. mino. 228
armamitres assyrio^r rex 11.
armenia. puincia vbi sit 6.
armeno^r cōuersio 133
arnobius philosophus lactan-
tij magister 130.
ars iprimēdi libros qū inuen-
ta sit 268.
arsaces medo^r rex 53
arsaces p^m partho^r rex 82.
arsaces. 2. partho^r rex 82.
arsanus pisanū rex 67
arsenius monachus sanctus
et sciator 138
aribebanus persarū rex 61
aribaxerxes psaz rex p^m 63.
aribaxerxes. 2. psarū rex 64.
aribaxerxes. 3. persarū rex 65.
aribemissa carie regina 65.
aribaris logobardo^r rex 154
ariburus anglo^r rex 149
aron moysi frater 16.

A S

Asa rex iuda 42.
assaredon assyrio^r rex 51
ascades assyrio^r rex 18.
ascanes gomer fil⁹ 5.
ascanis enee filius 35.
asclepiades rhetor et medi. 93
asclepius asser ep^s 1
asie regionis descriptio et vbi
sit 15
asia nimpha a q⁹ ipsa puin. 15
asie minoris regni pncipiū 79
assyria. puincia vbi sit 7.

assyrio^r regnū incipit 7.
assyrio^r regū finis 51.
assyrio^r regū epilogus 45.
aspradus logobardo. rex 163
ascesan⁹ fr de ast. or. mino. 238
asteri⁹ arrian⁹ hereticus 136
astbiages medo^r rex 54.
astorgi⁹ māfre. fauētie dñs 250

A T

Attila huno^r rex 146
attalia iudeo^r regina 44
athanasi⁹ ep^s alexadrin⁹ 135
attalus pgami rex 90.
attalico^r regū pcursus 90.
athaulphus gotho^r rex 134.
athenarū vrbis cōditio 17.
atheniēsiū regni pncipiū 17.
atheniēsiū regū epilogus 39
atheniēsiū regni finis 42.
athis filius rex 42
athlas astrologus 14
athlātes plures simul 14
athletes luctator 13
athaulphus gotho^r rex 134.
atreu^s micenarū rex 18.

A U

Auerinus filius rex 45
auerois medicus 191
anedadis arabs pbū^s 176.
angusta pterozia ciuitas 73.
augustin⁹ magn⁹ cōuersio 139.
augustini obitus et libri 145
augustini trāslatio 163.
augustinus anglo^r ep^s
augustin⁹ nonellus. or. ere. 230
augustin⁹ de ancona or. ere. 235
augustin⁹ de roma or. ere. 255
Augu. barbadico ve. dux 269
auicena medicus magn⁹ 191
aulus gelius grāmaticus 118
aurea lamina inuenit^r 166
aurelianus imperator 125.

A 3

Azael rex syrie 44.
azo estensis marchio 198.
azo legum doctor 197
azaria propheta 42.

B A

Babilonio^r turris edificat^r
babilonia a cyro destruit^r
bachubius poeta tragicus
bachillus corinthio^r ep^s 120
baiss^r o⁹ boman⁹ ipator 257
balduin⁹ p^m bierofo. rex 177
balduinus. 2. rex 190.
balduinus. 3. rex 194.
balduinus. 4. rex 197.
baldui. gall⁹ greco^r ipator 197.
balduin⁹. 2. greco^r ipator 198

Barnabas apostolus. 107

baldus perusin⁹ legista 229
balaā propheta 22
balleus assyrio^r rex 11.
balleus. 2. assyrio^r rex 12.
balliard⁹ gallus pbū^s 190
balibasar caldeo^r rex 73.
baptistinus fregosi⁹ ge. dux 255.
baptista malatesia mulier
docta 179.
barbas arian⁹ hereticus 121.
barbara virgo et martyr 128
barbaria legista 258
barlaā calaber monachus 218
barlaaz abbas 138.
bartholomeus apostolus 132
bartholomei ipsi⁹ trāslatio 165
barth. pisanus or. pdica. 216
bartolome⁹ brixian⁹ canonista
barth. ofa bergomē. histo. 216
barth. sciliger veronēsis 214.
barth. de saliceto legista 228.
barth. de vrbino or. cremi. 231
barth. mōtegnane medic⁹ 251.
barth. coleon⁹ bergomē. 252. 253
bartol⁹ saxoferatē. doctor
baruch propheta 53.
bassa rex israel 42
bassus orator romanus
basilides philosophus 118.
basilidas hereticus
basilice mlie cōstātī. magni 132.
basili⁹ magn⁹ ep^s et doctor 137
bassian⁹ landēsis ep^s 143
basili⁹ grecus impator 170.

B E

Beat⁹ veneto^r dux 166
beda venerabilis p^sbyter 161.
belphegor mittat^r i israel 22.
belge gētes vbi sunt 221
bella prima punica 81.
bella. 2. punica 84.
bella. 3. punica 89.
bellū macedonicū incipit 87
bellū ciuile rome sit 92.
bellū iugurtinū 91
bellū mitridaticū magnū 92.
bellū ciuile finit 93
bella cesaris et pompeii 75.
bellū sociare romanū 92.
bellū mediolanēse et vne. 129
bellū lucēse et florentinorum 129.
belochus assyrio^r rex 24
belopares assyrio^r rex 55
bellus phenicia regis fil⁹ 38
beltrādus doctor or. mi. 212
benedictus. 1. papa 153.
benedictus. 2. papa 161
benedictus. 3. papa 170
benedictus. 4. papa 172
benedictus. 5. papa 174.

benedictus. 6. papa 175
 Benedictus septimus pa- 180
 pa 180
 benedictus octavus papa 180
 benedictus nonus papa 180
 benedictus decimus papa 183
 benedictus undecimus pa- 210.
 pa 216.
 benedictus duodecimus pa- 227.
 pa 13
 benedictus antipapa 153
 benedictus magnus abbas 162.
 benedictus mediolanensis
 episcopus 258
 benedictus capra perusinus
 legista 33
 benedictum civitas condi-
 tur 77.
 benedictum describitur 172.
 berardus madius episcopus 170.
 brixianus 173
 berengarius primus impe-
 rator 172.
 berengarius secundus impe-
 rator 170.
 berengarius tertius impe-
 rator 173
 berengarius doctor turonen-
 sis 182.
 bergomum civitas condi-
 tur 71
 berillus hereticus 122
 bernardus abbas et doctor 188
 bernardus iulianus ora-
 tor 251
 bernardus polétanus ra-
 tione dominus 228.
 bernardus senensis ordi-
 minorum 243
 bernardus compostellanus 202
 bernardus caroli magni ne-
 pos 168
 bernabos vicecomes 224

B I
 Bias philosophus grecus 51
 bizantiū civitas 52

B L
 Blanca maria ducissa medio-
 lani 242
 blaxius exercitus genuensis 136.
 blaxius eps 130
 Bochorus egyptiorum rex 47
 bobemorum regni principium 77.
 bobemia regio ubi sit 138
 bobemorum heresis 23
 boetia regio ubi sit et a quo di-
 cta sit 23
 boetius philosophus 151
 boiorum gallia ubi sit 37
 bolochus assyriorum rex 42

bonaventura doctor cre-
 ditarum 213.
 bonaventura sanctus ordi-
 minorum 204
 bonifacius Romanus mar-
 tyr 128
 bonifacius. 1. papa 143.
 bonifacius. 2. papa 153
 bonifacius. 3. papa 157
 bonifacius. 4. papa 157.
 bonifacius. 5. papa 158.
 bonifacius. 6. papa 160.
 bonifacius. 7. papa 195.
 bonifacius. 8. papa 208.
 bonifacius. 9. papa 226.
 bonifacius apbrice procura-
 tor 143
 bonifacius maguntinus eps 162
 bonifacius primus montisferra-
 ti marchio 195
 bonifacius idem montisferrati
 marchio 195
 bonifacius. 2. montisferrati
 marchio 199
 bonifacius montisferrati mar-
 chio 259
 bonifacius marbildis pater 183.
 bondegard soldanus egypti 20
 bonominus medicus bergomus. 203.
 boninus mombretus rhetor
 bononia civitas conditur 75
 bononia in libertate se vendi-
 cat 116.
 bonus papa 160
 bonifacius dux ferrarie 256

B R

Bracius montonus dux 236.
 brandanus abbas 153.
 breno burgundus abbas 171.
 Bruno teutonicus theolo-
 gus 185.
 brenus senonensis dux 69.
 brixius eps mertulliensis 141
 brigida sebonica 152
 brigida alia sueria 222
 brixia civitas conditur et de-
 scribitur 71.
 brixia venetis subicit
 brixianorum victoria contra cre-
 monenses 196
 brutus primus a quo brita-
 nia 93
 brutus. 2. Romanus 93
 britania insula ubi sit 37.

B U

Bucibalus gallus miles 229.
 bulgarorum conversio 170

bulgaria provincia ubi sit 170.
 burdinus antipapa 188.
 burgundionum regni princi-
 pium 105
 busiris egypti rex 23

C A

Caath filius leti 30.
 caietanus philosophus vicenti-
 nus 238.
 caicta civitas conditur 33
 caicta Ence nutritrix a qua ci-
 vitas 2.
 caim ade filius et eius gene-
 rationes 3.
 caynam filius enos 5.
 cham filius noe 5.
 chanaas filius cham 5.
 cananea provincia a quo di-
 cta est 5.
 cains cassius ro. consul 90.
 cains marinus Ro. consul 90.
 cains lucillus satirus 91.
 cains medicus grecus 92
 cains falcidius iuriscōsultus 98
 cains bassus orator ro. 94
 cains papa 126.
 cains caligula imperator ro-
 manus 105
 caccanus hunorum rex
 cadmus litterarum inven-
 tor 23.
 capha civitas capitur 154
 calcidis conditio 18.
 calcis ipsa civitas a turcis ce-
 pitur 52
 caledon civitas ubi sit 5.
 caldeorum regni principium 5.
 caldea provincia ubi sit 51
 calpodius martyr ro. 121.
 calistus. 1. papa 121
 calistus. 2. papa 188.
 calistus. 3. papa 247
 calistenes philosophus 69
 Calocerus brixianus mar-
 tyr 116
 calor maximus fuit 190
 calolanes grecus impera-
 tor 226
 cambises persarum rex 57.
 campanus doctor 181.
 camilla regina 33.
 campania regio ubi sit 50
 candanles lidorum rex 50
 cananea regio 211
 canis primus de la scala 220
 canis secundus de la scala 42.
 capadocia regio ubi sit
 capis latinorum rex

captiuitas indeoz prima 49.
 captiuitas indeoz 2. 49.
 capreolū oppidū vbi sit 204
 capua ciuitas vbi sit 43
 carariensium dominorum
 principium 224
 caria regio asie vbi sit 25
 Carie reges qui fuere
 cardiceas Lydorum rex 50.
 carnaus macedonū rex 46.
 carnaidea philosoph⁹ 66.
 Caracala imperator Ro-
 manorum 115.
 carpentus filius rex 43.
 carposorus martyr 128
 cartbago ciuitas conditur 40
 Cartbagines quinque ba-
 bentur 40.
 cartbaginis excidiū 69
 Cartbago a Romanis re-
 ponitur 90.
 Carus Romanorum Im-
 perator 115
 carmens nimphe mōita 30.
 Cassandra priami troiano
 rum regis filia
 cassios Senecus orator 105
 Cassianus monachus et do-
 ctor 142.
 Cassiodorus monachus et
 doctor 153.
 Castrucius Lucensis do-
 minus 222.
 cataphrigarum heresis 119
 cathina Sicilie ciuitas 50.
 carbo Roman⁹ questor phi-
 losophus 87
 carbo posterior pb⁹s 95
 carbon stoic⁹ phil⁹soph⁹ 87
 canine coniuratio 94

C E

Cecilia virgo et martir 121
 cecrops atbeniensū rex 17
 celestinus primus papa 143
 celestinus secund⁹ papa 190.
 celestinus tertius papa 196
 celestinus quart⁹ papa 201.
 celestinus quintus papa 208
 celestis flamma visa est 220
 celium gentiliū deus 9
 centum cellis oppidū 18.
 chenobres pharao 118
 cerdo hereticus 118
 ceres regina filia celi 11.
 cherintus hereticus 114
 cesaris gesta incipiunt 94.
 cesaris bellum contra pom-
 peium 95.
 cesaris triumphī omnes 96

cesaris imperium 96
 cesaris obit⁹ et laudes 96
 cesari⁹ diacon⁹ et martir 121
 cesacea persarum regina ba-
 ptizatur 519
 cethin filius ianan 5
 cethura abrae vxore 9.

C J

Cicibus ordelaphus
 ciceronis philosophi vita et
 libri 95.
 cignus insubriū rex 18.
 cincibon poeta
 cilenio mulier antiquissima 15.
 cicilia provincia vbi sit
 cimeri populi
 cimon atbeniensū dux 64.
 chilpericus frācorū rex 153.
 cynus legum doctor
 chilon philosoph⁹ grec⁹ 51
 cypus insula a quo nomen
 habuit
 cypri regni principium 197
 ciprianns cartbaginēsis doctor 124
 cirinus herculis filius 22
 cirilla virgo et martir
 ciriacus papa et martir 122.
 cirillus episcopus et doctor
 chiron medicus antiqu⁹ 13.
 circes femina maga 31.
 ciprus persarū rex 57.
 Civile bellum Rome inci-
 pit 92.
 civilis belli finis
 chium insula in genuensium diti-
 onem detinet.

C L

Clades Gallorum a Ro-
 manis 91.
 clara virgo asia ordinis mi-
 norum 129.
 clara virgo de mōte falcone
 ordinis eremitarum 209.
 claudius Imperator Ro-
 manorum 106
 claudius secundus impera-
 tor Romanorum 125
 claudi⁹ et nicostratus marri 128
 claudianus poeta 141
 clemens. 1. papa 119.
 clemens. 2. papa 182
 clemens. 3. papa 195
 clemens quartus papa 203
 clemens quintus papa 210.
 clemens sextus papa 218.
 clemens septimus papa 225

clemēs alexādrice ebs 114.
 Clementinarum liber com-
 ponitur 214
 cleopatra egipti regina 95.
 cletus papa 115.
 cleobolus philosophus grec⁹
 clodius quirinalis 51.
 clodoucus frācorū rex 149.
 Clodoucus secundus Franco-
 rum rex.

C S

Coccebas indeorum rex 116.
 codrus atbeniensū rex 39
 colonic ciuitas conditio
 colossus solis simulacrum rho-
 diensis 84.
 columbanus scūs abbas 154
 comlunueneses contra Eugenū
 mouent.
 comete due apparuere 163.
 cometa stella apparuit 179.
 cometa stella apparuit 152.
 cometes stella apparuit 209
 cometes stella apparuit 220
 comitus anglorum rex 181.
 comicozū poetarū nūctus 86
 comodus imperator Ro-
 manus 119.
 comum lombardie ciuitas 71
 concilium cartbaginense 149
 concilium arelatense 149
 concilium vercellense 173
 concilium constantie 134
 concilium basilice 240
 concilium florentie 241.
 coniuges cymbrozum 91
 Consules Rome institun-
 tur. 60
 concordia virgo et martir
 constinopolis ciuitas fun-
 datur 52.
 Constantinopolis a turcis
 capitur 245
 Constantinus magnus im-
 perator 131
 constantini ipsius opera 131.
 consta. tinus secundus im-
 perator 134.
 constant⁹ imperator 134.
 Constantinus tertius Im-
 perator 135
 constantinus quartus Im-
 peret 2 135
 constātin⁹ quini⁹ impator 135
 cōstātin⁹ sextus impator 166
 cōstātinus septim⁹ impator 174
 cōstātin⁹ octau⁹ impator 243
 cōstātinus primus papa

constantinus secundus pa
 pa. 165.
 constantia apulie regina 196
 constantinus sforzia 252.
 coradus alamus rex 177
 Conradus primus Impe
 rator. 180.
 coradus secundus impator 190
 coradus. 3. impator 202
 conradus henrici fili 202.
 Conradinus imperatoris
 filius 204
 coradus montisferati mar
 chio 187
 coroz Sicioniorum rex 23
 core hebrei seditio 20.
 Coriolanus Romanorum
 dux 59.
 cornetū ciuitas ibuscie
 cornificius Ro. poeta 98.
 cornificia poetrix 98.
 cornelius gallus poeta 99.
 corneli nepos vonensis 99.
 cornelius papa 123
 cornutus phis et poeta 123
 corinthus ciuitas vbi sit 18.
 Corinthiorum regni princi
 pium 38.
 corinthiorū regū epilogo 47.
 corfice insule descriptio 22
 corfica insula. 7. Romanis
 subditur 83
 corona ciuitas constituitur 204
 cosinus et Damianus mar
 tyres 128
 cosinus medicus florentinus 290
 couum cremone oppidū 202
 C R
 Crates thebanus philoso
 phus 181.
 crates atheniensis philoso
 phus 81.
 cratinus poeta 62
 creme oppidi conditio 193.
 cremone ciuitatis conditio 71
 cretensiu regni principiu 10.
 cretes primus crete rex 10.
 creta insula vbi sit 10
 cresus lydorū rex 56.
 cresus idē rex interficitur 57.
 crassi Ro. consulis gesta 94.
 criassus argiuorum rex 15
 crimignola imperator 257
 crescentius martyr 114.
 crispius stoicus philosophus 81.
 crispinus et alii plures mar
 tyres 128
 cristoforus martir 128
 christoforus papa 172.
 christoforus maurus dux

Venetorum
 cricias massiliensis medicus 110.
 erobopus argiuorum rex 20
 C U
 Cume Capanie ciuitas 33.
 cumanus iudee preses 42.
 curtes et coribates ppli 18
 curia in gallia transfertur 719
 curio popularis orator 78.
 B A
 Bagobermus Longobardo
 rum rex 8
 daphon logabardoz rex 153.
 dagobertus francoz rex 158.
 damasus primus papa 137
 damasus secundus papa 182
 damianus papieus episco
 pus 160.
 danius argiuorum rex 22.
 daniel propheta 55
 dantes florentinus poeta 212.
 dardanus dardanie rex 23
 darius primus psaz rex 63
 darius bistapsis rex 58.
 darius nonus persarū rex 57.
 darius quartus persarū rex 68.
 Bathan et Abiron hebrei 21
 dauid rex et propheta 33
 dauid tartarorum rex 198
 B E
 Decem virozum Romano
 rum electio 61.
 decius Roma. imperator 123.
 dedalus artifex 28.
 delbora iudex israel 35.
 demas atheniensis phis 69
 demetria virgo et martir 136.
 demetrius alirie rex 79.
 demetrius phalerens philo
 sophus 80.
 demetrius macedonū rex 83.
 demetrius Sotther sirie rex 89.
 demetrius 4. Syrie rex 90
 democedes phis medicus 64
 demophon thesei fili 31.
 democritus philosophus 60.
 deoz selectoz epilogo 29
 deocles medorum rex 52
 deodatus papa 167
 dealbatozum religio 228.
 derillus assyrioz rex 38.
 derist lacedemoniozū rex 42.
 derdona lubardie ciuitas 73
 desiderius bugonensis eps 147
 desiderius logobardoz rex 156.

destructio tribus beniamin
 pro muliere 34.
 deusdedit papa 158
 deusdedit abbas cassinensis 169
 deuchalion pmetheus 18
 B J
 Dies sex primi seculi 1.
 diabolus iudeis apparuit 146
 diagorus philosophus 61
 diascorides medicus 113.
 diagones. 7. primi qui sunt 104
 dictatura Ro. instituit 59.
 didim ecc. alexandrinus 138.
 dido regina carthaginiis 40
 diluuiū magnū tempore noe 6.
 diluuiū priculare in achata 12
 diana prima dea solis filia 11
 diana. 2. q. et luna apollis filia 16
 dinocrates architectus 69
 dinus legum doctor 209
 d'odorus Sicul. historicus 95.
 diodorus sardinensis orator 95.
 dioclitianus impator 127
 diodorus asianus orator 105
 diogenes philosophus 84
 diogenes stoicus philosophus 84
 diogenes dux atheniens 45
 diomedes ibracū rex 33
 diomedes alius Tidis filius 33
 dion philosophus 116
 dionisi siracusani tyrān 64
 dionysius q. et bacchus 24
 dionysius qui et liber pater 24
 diony. lyncei syllabaz ineto 30
 diony. s. siracusa. tyrānus 63.
 dionysius ariopagita eps 114.
 dionysius corinthus phis 119
 dioni. origenis discipulus 123
 dionysius papa 125.
 dioni. mediolanensis eps 135.
 dinastia diapolitanoz 13.
 dinastia egipti. xx. 25.
 diocles medorum rex 22
 discordia electoz imperii 204
 discordie gennesiū et vene. 202
 dioni. de burgo. oz. cremi. 235
 dionysius abbas et doctor 134.
 discipuloz xpi descriptio 116
 B O
 Domitianus impator Ro. 114
 domicilla virgo et martir 114
 domicius calderin orator 251.
 dñicus monagaria ve. dux 164
 dominicus yscol. ve. dux 181.
 dñicus gradenico ve. dux 181.
 dñicus Siluius ve. dux 184.
 dñicus mauroceno ve. dux 191
 dñicus michael vene. dux 187.
 dñicus frego. gennesiū dux 223
 dñicus hispan. oz. pdi. pf 198

offic' de officiis bixian' eps .251
donat' bētic' a q' donatiāi .135.
donat' aretin' eps & mar. .136.
donat' doctor epyri eps .141.
donatus grāmaticus .126.
dorothea vgo & mar. .128.
dorotheus doctor .126.

B U

Buces venetoz incipiūt .162
duces genuesū incipiūt .223
dulcin' bēsiarea nonariēsis .218
duo amātes infantiūt .240
dux austrie .261.

E C

Echere' sicyoniorū rex .19.

E B

Edeffa cinitas capitur .190.
edimūduf angloz rex .170
editio quinta .121
eduardus angloz rex .210
eduardus secund' angloz rex .176
eduar. tertius angloz rex .251
epbifus cinitas vbi fuerit .40

E S

Egeluotus cantuariens' epi
scopus doctor .183
egeus atheniensū rex .28
egemon corinthioz rex .46
egesippus hystoricus .117.
egesippus alius doctor .116.
egidius Sicionioz rex .10.
egidi' moach' grecus phūs .162
egidius Ro. or. erem. .207
egidius hispalensis cardi. .221
egyptus a q' nomē hūit .7
egyptioz regni pncipiū .7
egyptioz regis defectio .58
egypt' in psal' ditionē vēit .58
egistius micenarū rex .33
eiula filius Ebūs .5
eiula puincia vbi sit .6.

E L

Elamite gētes a quo nomē
habuere
eleazar' sacer. aarō filius .22
eleaza. sō sūmus sacerdos .80.
eleusis cinitas vbi fuerit .12
electores impiū qui sunt .179
cleuterus eps & martir .117
cleuterus alter martir .128.
cleuterus papa & martir .119.
cleutherus exarchus .158.
elphredus angloz rex .122
eligius nouionensis episco-
pus .158.
elisaphat indeozum ponti-
fex .61

E A

Emilius poeta grecus .48
emilius macer poeta .98
empedocles philosoph' .62
eneas magnus troian' .33.
eneas aluinus rex .38.
eneas Senensis cardinalis
orator .247
ennius comicus poeta .86
enoch Jareth filius .4
enos Serb filius .63
eolia prouincia vbi sit .5.
enchirius Lugdunensis epi-
scopus .144

E P

Epenemides phūs grec' .55.
epicurus atbeniensis philo-
sophus .64.
epidaurū epi cinitas .17.
epiphani' doc. cypri eps .138
epiphani' papieus eps .138
epilogus regū egiptioz .88.
epilogus regū indeoz .117.
epilogus pontificū indeoz .112.
epimachus pmethei frater .14
eporedia cisalpine gallie ci-
uitas .43.
epopens Sicionioz rex .24

E R

Erictonius atbeniens' rex .21.
eristratus medic' atbeni. .82
eridannus flu. q' e padus .26.
erithea Sibilla .27.
erithenns atbeni. rex .25.
ermias eunuchus phūs .64.
erulmeredac caldeo rex .64

E S

Esdras sacerdos & scriba .62
eschilus atbeniensis index .47
eschilus poeta tragic' .60.
eschilines phūs & orator .66.
esseorum secta religiosozū .103
esitius grego. nazāzeni disci-
pulus .141
esopus fabulator & phūs .56.
estēsiū marchionū pncipiū .198.

E T

Etas prima quādo incipit
etas secūda quādo incipit .4.
etas tertia quādo incipit .8
etas quarta quādo incipit .39.
etas quinta quādo incipit .56
etas sexta quādo incipit .101
etbens filius ebaneam .5
ethiopia a quo dicta sit .7.
ethuria regio vbi sit .27
ethagallus angloz rex .175.

E U

Eua mater cunctorū .2
euagrus doctor & eremita .138

enāder palantis nepos .30
euaristus papa .115.
euax phūs & rex .110.
enchirius lugdunēsis eps .164
endemus corinthioz rex .45
endofus astrologus .63.
euētius & theodolus mar. .127
euphemia virgo & martir .128.
euphrasia virgo sacissima .138.
euphrates flu. vbi sit .12
eugenia virgo & martir .124.
eugenius primus papa .159.
euge. secundus papa .168.
eugenius tertius papa .190.
eugenius quartus papa .238
eulalia hispalē vgo & mar. .128.
eunomius hereticus .135.
euplus diaconus martir .128
euripides poeta .64
euristheus macedonū rex .27
euristheus secundus mace-
donum rex .29
eustachius placidus mar. .116
eustachius episcopus .133
eusebius martir pontius .120.
eusebius papa .130.
eusebius cardinalis p'sbiter .135
eusebius vercellēsis eps .137
eusebi' cremonēsis doctor .136
euticianus papa .125
euitices bētic' slatinopo. .147
eutrepius aug. patria disci-
pulus .144
eutropius hispalēsis eps .188
exarchat' dignitat' pncipiū .153.
exarchat' dignitatis finis
exēpli' de amore imoderato
exodus liber quid contineat

E 3

Ezechias rex iuda
ezechiēl prophēta .55
ezelinus de romano tyrannus .200.

F A

Fabianus papa .127
Fabiozū familia Roma.
consumitur .60
fabius Roma. consul .85
fabricius Ro. consul .79
fabularum inuentio .26.
fabula vnde dicatur .26.
facinus cantē capi dūtor .223.
fauetia cinitas cōstrui .75.
faunus lauretozū rex .29
fanna fatidica regina .129
fanorinus philosophus .165.
fastidius angloz eps .143.
faustinus & iouita martires .116.
faustinus gallus episcopus
doctor .149.
fauentia Flaminie ciuitas .76.

F **E**
 Federic^{us} barbarossa ipe. 191.
 federicus h^{is} impator. 198.
 fede. idē h^{is} impio deiici^{us}. 198.
 federicus tert^{us} impator. 242.
 federic^{us} petrucci^{us} legū doc. 216.
 federicus gonzaga. 255.
 federicus vrbini dux. 257.
 felix primus papa. 126.
 felix secundus papa. 133.
 felix tertius papa. 149.
 felix. s. papa Sabau. dux. 240.
 felix p^{ro}pheta et martyr. 125.
 felix hierosolymorū p^{re}ses. 109.
 felix apulie e^pis et martyr. 128.
 felix et fortunat^{us} martires. 128.
 felicitas sancta et mar. 119.
 feramūdu^s frācorū rex. 147.
 ferdinād^{us} primus rex. 254.
 ferdinād^{us} apulie rex. 247.
 ferdinād^{us} tert^{us} hispāⁿⁱe rex. 242.
 ferraria ciuitas p^{ro}struitur. 75.
 festus Ro. iudee p^{re}ses. 109.
 festulana etbru. ciui. fūdat^{ur}. 26.
 fimbria q^{ui}stor illū destruit. 93.

F **L**
 Flaccus ānili^{us} egypti p^{re}ses. 106.
 florentia ciuitas p^{ro}ditur. 76.
 florentini i libertatē se v^{er}dicāt. 207.
 florus iudee p^{re}ses. 106.
 flaminea p^{ro}vincia q^{ui} sit. 156.

F **B**
 Forestin^{us} nobilis bergoni. 220.
 forūlinū romādiolē ciui. 76.
 formosus papa. 170.
 formi filius et pater. 98.
 forūlinū p^{ro}vincia vbi sit. 156.
 fortunat^{us} agleiensis p^{ro}biter. 136.

F **R**
 Frācorū regni p^{ri}ncipiū. 37.
 frācus ottonis filius. 37.
 frācia regio vbi potissimū3 sit. 37.
 frācorū reges incipiūt. 147.
 frācis^{us} seraphic^{us} or. mi. 198.
 frācis^{us} acur^{us} legista. 209.
 frācis^{us} moran^{us} or. mi. 214.
 frācis^{us} oādāl^{us} dux ve. 215.
 frācis^{us} ordelaphus. 217.
 frācis^{us} pot^{er}archa p^{ro}b^{us}. 217.
 frācis^{us} p^{ro}pheta barbarino poeta. 217.
 frācis^{us} pisan^{us} legista. 220.
 frācis^{us} de albergor^{us} legi. 220.
 frācis^{us} carrariensis semor. 224.
 frācis. carariensis iunior. 227.
 frācis^{us} gonzaga p^{ri}mus. 224.
 frācis. gonzaga secundus. 224.
 frācis. martini or. eremi. 224.
 frācis^{us} suardus eques. 230.

frācis^{us} d^{ominus} cremona or. mi. 231.
 frācis^{us} zabarella legista. 235.
 frācis^{us} foscarius dux ve. 237.
 frācis^{us} barbarus orator. 238.
 frācis^{us} sfor. mediola. dux. 244.
 frācis^{us} filelphus orator. 247.
 frācis^{us} vicidus p^{ro}b^{us}. 251.
 frācis^{us} archiep^{us} pisan^{us}. 255.
 fraticelli de opinione. 209.
 fridignus gothorū rex. 134.
 frigida puicia a q^{ui} nomē hūit. 4.
 friscus estēsis marchio. 211.
 frōtom^{us} petragoricus e^pis. 119.
 froscus hybernic regis fili^{us}. 159.
 frontonius ro. orator. 110.

F **G**
 Guleo hierosolymorū rex. 189.
 fulgētius ap^{osto}l^{us} e^pis. 151.
 fulgineū ciuitas destruit. 206.
 furus camilus Ro. 65.
 furb^{us} Cam. filius. 5.

G **B**
 Gabanus venet. dux. 164.
 gabriel vicecomes Pise do. minus. 233.
 gabriel de spoletto or. ere. 235.

gabrinus fundulus cremone. 231.
 dominus. 231.
 gallassus vrbini d^{omi}ni. 219.
 gallatia p^{ro}vincia vbi sit. 4.
 galeati^{us} viceco. dux medio. 214.
 galea. maria. s. dux mediolani. 231.
 galean^{us} gonz. amantuanus. 231.
 galeotus malaresta. 217.
 galeotus caretinus d^{omi}ni. 241.
 galeotus māsfredus fauentie. 255.
 dominus. 255.

galinicus exarchus. 157.
 galenus imperator Ro. 112.
 galba impator Ro. 111.
 galliarum p^{ro}vinciarum descri. p^{ro}io. 37.
 gallia belgica que sit. 37.
 gallia celtica que sit. 37.
 gallia narbonēsis que sit. 37.
 gallia equitania que sit. 37.
 gallie cisalpine diuisio. 37.
 gallia cenomanorū que sit. 37.
 gallia senonē. que sit. 37.
 gallia boyorū que sit. 37.
 gallia insubrium. 37.
 gallia genuensis que sit. 37.
 gallia vltromontana a Ro. de. scen. 37.
 galilee p^{ro}uincie descriptio. 126.
 galienus magnus medicus. 118.
 galloz clades a Ro. 91.
 gallus doctor. 128.
 gall^{us} et volusian^{us} impatores. 128.

ganges flumi^{us} vbi sit. 1.
 garcias hispanus doctor. 207.
 garimbaldus logobar. rex. 160.
 gasparinus forestus. 227.
 gasparinus berizsa rhetor. 235.

G **E**
 Gebenari^{us} alobrogū ciui. 126.
 gedcon iudex israel. 27.
 gelasius episcopus palestie. 143.
 gelasius primus papa. 180.
 gelasius secundus papa. 182.
 generationes Sem. 5.
 genealogia deorū sic incipit. 8.
 generationes Lham. 5.
 genadius forēsis orator. 136.
 genadius bizātinus e^pis. 149.
 genadius massiliensis doc. 151.
 genestius martir. 128.
 gentilis fulgias medicus. 113.
 georgi^{us} tribun^{us} martir. 128.
 georgi^{us} trapezōtin^{us} orator. 241.
 georgianorū p^{ro}uersio. 133.
 gēsericus vādalo^{rum} rex. 134.

germanorū impiū p^{ri}ncipiū. 175.
 germāie regiōis descriptio. 175.
 germāus altisiodorē e^pis. 139.
 germanus parisiensis e^pis. 153.
 geraldus odonus or. mi. 212.
 gerardus panonū e^pis. 180.
 gerardus bononiē. or. car. 216.
 gerardin^{us} spinola genuensis. 215.
 gerardus de senēsis or. ere. 220.
 gerardus bergomē. or. ere. 200.
 getuasi^{us} et p^{ro}basti^{us} martyres. 128.
 genua ciuitas edificat^{ur}. 20.
 genua ciuitas instaurat^{ur}. 87.
 genuenses cathinū xe syria por. tant. 189.
 genuēses pisanos superāt. 189.
 genuēses archiep^{us} optinet. 186.
 genuēses monetā cudūt. 190.
 genuēses saracenos supant. 186.
 genuenses cum venetis discor. dant. 202.
 genuēses pisanos superāt. 209.
 genuēsis liburnū euerunt. 209.
 genuēses duces creant. 209.
 genuēses Alphonsum regē cu. piunt. 240.
 genua i mediolanē. deuenit. 249.
 genua a mediolanē. d^{omi}fecit. 255.

G **I**
 Gibertus antipapa. 185.
 gilla v^{ir}garie regina. 180.
 gilbert^{us} Britonicus p^{ro}b^{us}. 190.
 gilmer vandalo^{rum} rex. 134.
 gion fluminis vbi sit. 1.
 gigins lydorū rex. 52.
 Bodolias iudeorū p^{re}fect^{us}. 56.

felix 7 papa 152

gognas phis grecus .62.
 gomer filius Japhet .4.
 gongagorum regni principi- .215
 pium.
 gordianus imperator .22.
 gorgias philosophus .62.
 gorgonius Romanus mar-
 tyr .128.
 gondericus vandalarum
 rex
 gorboz regni pcurfus .134
 gothia puincia vbi sit .134
 gordianus et epimachus
 martyres
 gondebrandus Burgondio-
 num rex .150
 gorbifredus apulie comes
 gorbifredus hierosolimo-
 rum rex .186
 gorsoni hierosolimam diri-
 piunt .222.

G R

Gratuus atheniensis rex
 gratianus impator grecus .139
 gratianus canonista mona- .191
 grado pmaxima cecidit .169
 gregori cefariensis eps .125
 gregorius nazarenus doctor .137.
 gregorius primus papa .154
 gregorius secundus papa .162.
 gregorius tertius papa .163.
 gregorius quartus papa .168.
 gregorius quintus papa .178.
 gregorius sextus papa .182.
 gregorius septimus papa .184.
 gregorius octavus papa .195.
 gregorius nonus papa .200.
 gregorius decimus papa .205.
 gregorius undecimus papa .223.
 gregorius ariminensis or. ere. .217.
 gregorius duodecimus papa .231.
 gregorius tiberinus rhe. .241.
 gregorius de alexa. or. ere. .178.
 grifildis salutiarum mare. .160
 grimoaldus logobar. rex .160

G U

Gualuaguus aglerie comes .191.
 gualterus eps or. minor .223.
 gualtherus athenarum dux .218.
 guelforum et gibellinorum or. .221
 guido archiepiscopus musicus .181.
 guido lufignensis hier. rex .194.
 guido cypri rex .196.
 guido astrologus gallicus .222.
 guido archidiaconus cano. .227
 guido cavalcantus poeta .212.

guido torellus parmensis .237
 guido carrariensis medicus
 guido vrbini dux .227.
 gullielmus aluternie comes
 gullielm. nozsa. apulie dux .180
 gullielmus. 2. apulie dux .189
 gullielmus. 3. apulie dux .192
 gullielm. 4. apulie dux et rex .194
 gullielm. 2. mar. mortisse. .176.
 gullielmus eremita or. ere. .192
 gullielmus placetinus me. .205.
 gullielmus dela mara or. mi. .206
 gullielmus duradi ordinis
 predicatorum .206
 gullielmus bergo. cardif.
 gullielmus de curio legi.
 gullielmus ocha or. mi. .216
 gullielmus cremo. or. ere. .212
 gullielmus dela. sca. vero.
 gullielmus bechi. or. ere.

H A

Haimericus ungarie rex .181.
 hadrianus imperator ro. .116.
 hadrianus primus papa .165.
 hadrianus secundus papa .170.
 hadrianus tertius papa .171.
 hadrianus quartus papa .192
 hadrianus quartus papa .192
 hadrianus quintus papa .205.
 hadrianus Romanus
 martyr .128.
 hamilear hanibalis pat- .84.
 hanibal cartaginensium
 dux .84.
 hanibal Romanus bere- .220.
 ticus
 hanibal familiam yfimo-
 rum depellit .237
 bastor vicecomes .237

H E

Heber patriarcha .6.
 hebrei in Egypto seruunt .14.
 hebron bereticus .114
 hebron ciuitas
 hecatomus rex .65
 Hector priami troianorum
 regis filius .31
 Hectoris filii Ilium reci-
 piunt.
 hecubam priami troiano
 rum regis uxorem .35
 hecius Romanorum mi-
 litum dux .144
 hehla israel rex .43
 hehlias pontifex hebre-
 orum .53

Helena Helena vxor .31
 Helena Adiabenenorum re-
 gina .108.
 Helena Constantini ma-
 rer .132.
 helentorum gentes
 heli summus sacerdos
 helias testis ppheta .44
 heliscus propheta .45.
 helius pertinax Roma-
 norum imperator .120.
 heliogobaldus Roma-
 norum imperator
 helius Spartanus hi-
 storicus .127
 helius Lampadius hi-
 storicus .127
 helion ex septuaginta di-
 scipulis Christi .103.
 heliprandus vicecomes .180.
 helimaldus doctor
 helisabet vidua sancta .200
 helisan .5
 henricus Germanorum
 Imperator .173
 henricus primus Roma-
 norum imperator .179.
 henricus secundus Im-
 perator .181.
 henricus tertius Impe-
 rator .183
 henricus quartus impe-
 rator .187
 henricus quintus impe-
 rator .195.
 henricus sextus impe-
 rator .211
 henricus francorum rex
 henricus anglorum rex .194.
 henricus grecorum impe-
 rator .198
 hermes romanus
 henricus Riuela bergo-
 mensis .222
 henricus hostiensis cano-
 nista .223
 henricus ordinis eremita-
 rum .216
 hermannus Chisolora
 rhetor .228
 heraditus philosophus
 asianus .60.
 heraclides doctor .141
 heraclius imperator con-
 stantinopolitanus .158
 heraclion impator grecus
 herasimus martir .129
 hercules argivus .21.
 hercules magnus gigas .26
 hercules extensis dux .252

heresia vualdensium .192
 herina poetrix .67
 hermes trimegistus .69
 hermacoras episcopus .114
 hermegildis goiboz rex .156
 hermannus contract⁹ doc. .182
 herodes magn⁹ rex .97
 herodes .2. antipas .103
 herodes tertius rex .107
 heros arelatensis eps .143
 herodotus historicus .62
 heratus sicioniorum rex .13
 herostratus grecus .67
 herman⁹ de sildis oz. cre. .216
 herodius poeta grecus .39
 hesione priami soror .29
 hesperus rex .14
 hester regina .63
H **I**
 hibernia insula vbi sit .37
 hibernie conuersio .135
 hieu propheta .43
 hieu rex israel .44
 hieroba⁹ rex israel pm⁹ .42
 hierobaan .2. rex israel .46
 hierosolimorum ciuitas .111
 hierosolimoz regni pn. .186
 hierosolimoz recuperatio .185
 hierosolimoz vicia capti .186
 hierl⁹ a saracenis vastat⁹ .180
 hiero siculoru dux .82
 hieronimus psbyter doc. .143
 hieronym⁹ calaber oz. cre. .153
 hieronymus riarius .153
 hiems asperrima fuit .188
 hiems asprina iteru fuit .189
 hieremia prophetas .53
 himelinus saraceno⁹ rex .199
 hildebert⁹ ceomano⁹ eps .187
 hilaria martyr .129
 hilarius eps & doctor .135
 hylarion abbas egyptius .138
 hilarius arelatensis eps .145
 hilarius primus papa .149
 hippocrates medicus .62
 hircanus hebreoz dux .83
 hircanus .2. macab. dux .91
 hircanus .3. indeoz poti. .93
 hircanus iteru pontifex .98
 hircenus luganensis eps .120
 hispaniaru regni pncipiu .7
 hispanie puincie descrip. .7
 histria regio que sit .7
 hircenes greca impatrix .166

H **I**
 homerus poeta asianus .38
 honofritus de flore oz. cre. .16
 honogirus vir industrius .16
 honozat⁹ mediolan. eps .154

honori⁹ impator grec⁹ .142
 honorius pm⁹ papa .158
 honorius hs papa .189
 honorius .3. papa .199
 honorius .4. papa .227
 honericus vadalo⁹ rex .134
 horatius poeta Ro. .98
 horistes agamendis fili⁹ .35
 hormisda papa .151
 horteti⁹ Ro. orator .61
 hortesia oratrix pdci filia .91

H **I**
 hugo impator italicus .173
 hugo pgnom. capu. rex .148
 hugo gall⁹ tuscie pfect⁹ .179
 hugo cluniceis abbas .182
 hugo de sco victore .188
 hugo canoista oz. pdica. .228
 hugo bonosi. oz. pd. ca. .228
 hugo senensis medic⁹ .238
 hugutio pisanoz tyrann⁹ .213
 huno⁹ regni pncipiu .146
 hunni populi qui erant .146

J **A**
 Jacob patriarcha nascit⁹ .31
 iacob pmogenita enut .12
 iacob in ori & pphenizat .13
 iacobus ap⁹ frater dñi .104
 iacob⁹ apostolus maior .106
 iacobus balduni legista .222
 iacob⁹ de viragie oz. pdi. .228
 iacobus tepul⁹ vene. dux .205
 iacob⁹ de belniso legista .206
 iacobus stareno ve. dux .205
 iacobus de Rauē. legista .209
 iacob⁹ viterbio oz. cre. .212
 iaco. carariensis patani. .250
 iacobus armēiaci comes .227
 iacob⁹ apianen. pisanus .227
 iacobus pines veronē .228
 iacobus tallētan⁹ oz. cre. .231
 iaco. cadola militie dux .257
 iaco. forolinē. medicus .238
 iacob⁹ de marchia oz. mu. .246
 iacob⁹ de albergotis legi. .247
 iacob⁹ picensinus moni⁹ .249
 iacobus cypri rex .248
 iacob⁹ zen⁹ patavin⁹ eps .251
 iacobus cognomēto .130
 iadus hebreoz pontifex .4
 iaphet malachel filius .20
 ianus magnus rex .236
 ianus cypri rex .129
 iarchi p⁹ Enoch .4
 iason thesalie rex .28
 iauan iapheth filius .5
 iair septimus iudex .30

idolatrie ortus .8
 idruntum apulie ciuitas a turcis .256
 capra **J** **E**
 ierte iude⁹ israel .30
 iesus pōtifex iudeoz .58
 iesus filius sirach .84
 iesu xpi dñi nostri vita .101
J **E**
 Jginus papa .117
 ignatius eps & mar. .115
 Iliou .27
 ilium in troia vastatur .27

J **A**
 Imola Flamince ciui. .75
 ipu i germāos irāsser⁹ .174
 impiu nomē rñ habuit .174
 ipu grecoz i gallos vēit .277
 impatoris abrogatio .221

J **A**
 Inach⁹ argino⁹ rex .11
 inachus sicionio⁹ .28
 incēdiū phetontis .18
 india puincia .9
 ingēs vapor in celo fuit .142
 innocētus pm⁹ papa .189
 innocētus secūd⁹ papa .196
 innocētus tern⁹ papa .221
 innocētus qrr⁹ papa .205
 innocēt⁹ sextus papa .220
 innocētus .vii. papa .230
 innocēt⁹ octan⁹ papa .258
 institut⁹ galloru rex .90
 insubriu regni pncipiu .182

J **I**
 Io regina que & Jsis .11
 ioas rex iuda .44
 ioas rex israel .45
 ioatham rex iuda .53
 ioachim rex iuda .53
 ioachim rex iuda .54
 ioachi pōtifex hebreoz .58
 ioachim abbas siculus .12
 ioānes hebreoz pōtifex .66
 ioānis baptiste vita .101
 ioannes apostolus .115
 ioānes nicomediē mar. .179
 ioānes & paul⁹ marty. .136
 ioānes eremita egypti⁹ .139
 ioānes chrisostom⁹ .142
 ioānes damascenus .146
 ioānes ātiobē⁹ doctor .149
 ioānes elēofnari⁹ eps .154
 ioā. gerūdīē⁹ eps & doc. .158
 ioā. bergomēsis eps .161
 ioānes primus papa .152
 ioānes secūd⁹ papa .153
 ioānes tertius papa .154
 ioānes quartus papa .158

Tabula

ioānes quintus papa	.161	ni tyrannus	.201	I	S
ioānes sextus papa	.161	ioannes vicecomes archiepi	.219	isaac medicus	.184
ioānes septimus papa	.162	scopus mediolani	.225	isaac patriarcha abrahe fili	.10
ioannes octau ⁹ papa	.171	ioannes galea dux medio.	.229	isachius exarch ⁹ Ro.	
ioānes non ⁹ papa	.172	ioā. maria dux mediolani	.254	isaias ppheta magnus	.47
ioānes decimus papa	.173	ioannes philippus Maria	.211	isacus Ro. orator	
ioā. undecimus papa	.173	dux mediolani	.220	isido. doc. hispalensis epi	
ioā. duodecimus papa	.174	ioannes boemie rex	.218	isis cui atea ionome fuit	.11
ioā. decimus tertius papa	.175	ioānes francoru rex	.228	ismael abrahe filius	.9
ioā. decimus quartus papa	.176	ioānes auctur ⁹ britannie	.231	israelitaru regni pncipiū	.42
ioā. decimus quintus papa	.176	miles		israelitaru regu epilogus	.50
ioā. decimus sextus papa	.176	ioā. benteuoli ⁹ bononi		isocrates philosophus	.64
ioā. decimus septimus papa	.179	ioā. pgnomēto picensi	.240	isuardus moachui doc.	.166
ioā. decimus octauus papa	.179	ioannes franciscus gonzaga	.255	I	Z
ioānes decimus nonus papa	.180	mantuanus		italoz regni pncipiz	.20
ioānes vigesimus papa	.213	ioā. cernoi sabati dom ⁹	.259	italie puincie descriptio	.20
ioā. vigesimus primus papa	.213	ioannes franciscus gonzaga		I	Q
ioā. vigesimus secundus papa	.232	marchio quartus		Judas filius iacob a quo in	
ioā. vigesimus tertius papa	.177	ioānes Rogerius Suardus	.232	dei	.63
ioā. scotus doctor		bergomensis	.233	indas machabe ⁹ dux	.89
ioā. grecus imperator	.177	ioānes lanzini bergomēb	.165	indas q ⁹ e thade ⁹ apostol ⁹	.113
ioā. mōtisferrati marchio	.177	ioānes calbi ⁹ vne. dux	.171	indicum israel finis	.35
ioā. iacobus tertius mōtisfe		ioānes patricius ve. dux	.166	indee regiēis descriptio	.112
rati marchio	.177	ioā. patricius ve. dux	.206	indeoz regni instauratio	.91
ioānes cognomēto Serapi		ioā. dādulo ve. dux	.212	indeoz pontificū epilog ⁹	.112
on medicus	.184	ioānes forancius ve. dux	.221	indeoz regu epilog ⁹	.112
ioānes mesue medicus	.192	ioānes gadenico ve. dux	.221	indens imaginē xpi pfodit	.166
ioā. de marliano medicus	.138	ioānes delphin ⁹ ve. dux	.255	indocus angloz regu fili ⁹	
ioannes gualbertus floren		ioānes mocenico ve. dux	.257	indith vidua	.58
tinus monachus	.184	ioā. scaderbecchi filius	.258	ingurthe bellū incipit	.91
ioā. carnotensis epi	.192	ioā. capriol ⁹ ordi. predi.	.358	ingurtha numidarū rex	.91
ioā. bon ⁹ mātuani ⁹ or. ere.	.196	ioā. aleman ⁹ astronom ⁹	.258	inlian ⁹ cenomanensis epi	.114
ioā. dat ⁹ de imola or. eremi.		ioā. pbyter indo ⁹ papa	.218	inlianus antiochensis martir	.129
ioā. roch ⁹ de papia or. ere.	.246	ioanna neapolis regina	.234	inlian ⁹ capanus epi	.142
ioā. de nouaria or. ere.	.224	ioāna. 2. neapolis regina	.44	inlian ⁹ apostata impator	.139
ioā. de ruessa or. mīo.	.224	ioathan rex iuda	.18	inliana comēsis vgo & mar.	.129
ioānes gualcisi or. mīo.	.206	iob prophete vita	.209	iulius cesar	.160
ioānes guara or. mī.	.206	iubileus rome sit		iulius frōtonius doc.	.120
ioānes Scor ⁹ ordi. mī.	.209	iubileus Rome sit	.46	iulius africanus doc.	.122
ioā. de rupela or. mīo.	.205	ioel propheta	.45	iulius papa	.133
ioā. de capestrano or. mī.	.246	ionas propheta	.6	iunip ⁹ logobardo ⁹ rex	.161
ioā. balb ⁹ ordi. predicator	.228	ionia prouincia vbi sit	.30	iup ⁹ ter primus rex	.8
ioannes de bachone ordis		ionicus noe filius	.89	iupiter. 2. rex crete celi fili ⁹	.12
carmelitaz	.218	ionicus archadis regis fili ⁹	.44	iustinus tibertensis bisto.	.115
ioannes bassianus cremonē		ionathas machabeoz dux	.12	iustin ⁹ palestini ⁹ pbus	.117
sis legista	.197	ioram rex iuda	.43	iustin ⁹ senior impator	.124
ioā. de parma legū doctor	.208	iofaphat rex iuda	.104	iustinus iunior impator	.154
ioā. de arena iuriscōsult ⁹	.217	ioseph filius iacob nascit ⁹	.83	iustina imperatrix	.138
ioā. adree bononi. canōista	.215	ioseph ab aramathia	.52	iustinian ⁹ senior impator	.152
ioā. calderini canōista	.216	ioseph ⁹ iudeus vir magn ⁹	.135	iustinian ⁹ iunior impator	.162
ioannes Suard ⁹ legista ber		ioseph ⁹ iudeus h.istoricus	.138	iustinianus patrici ⁹ ve. dux	.168
gomeasis	.217	iofias rex iuda		iunēalis poeta satyric ⁹	.115
ioā. de imola legū doctor	.236	iofne bebreorum dux		iunēus cardinalis poeta	.133
ioānes de anania canōista	.247	ioimianus impator grecus	.15	iuno canonicus doctor	.186
ioā. bocacius rhetor	.224	ioimianus hereticus			
ioannes rauenat ⁹ rhetor	.228	lium in troia vastatur			
ioannes tortelli ⁹ rhetor	.241	I			
ioannes aurispa rhetor	.241	Ippolitus martir	.124		
ioannes iustrianus mediola		ippolit ⁹ & cassian ⁹ marti.			
ioannes iacobus cyru	.236	ipricus affyrio ⁹ rex	.15		

harolus. 4. simplex impe.	172	leo quartus papa	169.	lodo. primus frācorū rex	171
harolus sicilie rex	504	leo quintus papa	172	lodo. 2. frācorū rex	172
harolus philip. regis fili ⁹ rex	206	leo sextus papa	173	lodo. tertius frācorū rex	248
harolus. 5. impator	229	leo septimus papa	173.	lodo. 4. frācorū rex	176
harolus frācus iohāis supati	225	leo octauus papa	174	lodonius quintus frāco. rex	183.
haro. penul. frācorū rex	247	leo nonus papa	182	lodonius sextus frāco. rex	187
harolus frācorū rex vltim ⁹	259	leo primus grecus impator	148	lodo. septim ⁹ frācorū rex	190.
harolus malactia	229.	leo secund ⁹ grec ⁹ impator	165.	lodo. octau ⁹ frācorū rex	199
haro. māfred ⁹ fauētic dñs	250	leo tertius grec ⁹ impator	166	lodonius non ⁹ frācorū rex	200
haro zenus vene. dux	214	leocadia virgo et mar.	118	lodo. bavar ⁹ impator	213
harolus aretinus poeta	238	leoneus grāmatics Ro.	93	lodo. tarēn ⁹ apulic rex	220
haro. burgūdiōnū dux vl.	254	leonida spartanorū dux	61	lodo. donato eps bergomi	251
harolus andegauēsis dux	256	leonides origenis pater	120	lodo. primus gonzaga	243
harolus mōtonus comes	255.	leonardus scūs cremita	154.	lodo. adegauēsis dux	221.
haro. māfre. fauētic dñs	250	leonard ⁹ aretinus orator	236.	lodo. 2. adegauēsis dux	221.
harberina vgo et martir	128	leonar. iustitia. re. orator	238	lodo. sabaudie dux	249
harberina ducissa medio.	230	leonar. de ytno ordi. pdi.	246	lodo. Salucia ⁹ marchio	241
harberina senēsis vgo	225.	leo estensis marchio	209	lodo. pōtan ⁹ legista	238
L		leodiū cini. galliarū vastaf	250.	lodo. fōtia	255
Labdon index israel	32.	leodogari ⁹ angustudinē. epf.	183	longin ⁹ miles christi mar.	
labotes lacedemonioz rex	41.	leodulph ⁹ cartusie. mōach ⁹		longinus exarchus	153.
lacedemōioz regni pncipiū	38.	lepodius Ro. bellator	193	lōgobardo ⁹ regni pncipiū	165.
lacedemōia puincia vbi sit	38	lepon ⁹ africanus doctor	143	lōgobardo ⁹ regni epilog ⁹	165.
lactatius firmianus pñs		lapitarum bellū		lombardia describitur	154
ladislaus neapolitan ⁹ rex	226.	leontius grecus impator	161.	lōbardi vnde dicātur	165.
lanfrācus papiēsis eps	182.	lesbes grecus poeta	52	loibarius. i. frācorū rex	151
lamech noe pater	4.	leuita quo leuitaz ordo	14.	loibari ⁹ secund ⁹ frācorū rex	160.
lābertin ⁹ de Rāpo. legista	212.	leuiticus liber quid pñeat		loibari ⁹ . 3. frācorū rex et im	
lancea christi inuēitur	186.	L		perator	169.
lando papa	172.	Libri salamonis	41	loiba. 4. frācorū rex	174
laodicea cini. as dñs	77.	libertas mediolani	244	loiba. germanorū impator	189.
laomedō Sicyonioz rex	25.	liberius papa	135.	L	
lapstenes assyrio ⁹ rex	41.	lybia epaphi vxor et Husiri		Lucana ciuitas describitur	78
lapus de castelliōe legista	216	dis maier	23	lucas enāgelista	107
latinus primus rex	30.	libani portus destruitur	209	lucēf i libertatē se pñciat	207
latinorū regni pncipiū	5.	lichon philosephus	82	lucius pōponius	93
latina prouincia que sit	33.	licurgus magnus pñs	46	lucius targus rex Ro.	57
latinus filius rex	39	licinius tyrānus romanoz	131	lucius aglorum rex	119.
latinarū litterarū inētio	30	lidim chani filius	5	lucia virgo et martir	129
latinorū regum epilogus	31	lidia puicia a q nom hūit	5.	lucian ⁹ nicomediēsis doctor	130.
laurētoz regni pncipiū	26.	lidia regio vbi sit	47.	lucian ⁹ hierosolimitan ⁹ doc.	143
laurētius leuita martir	124.	lidorū regni pncipiū	47.	lucius primus pape et mar.	123
laurētius tepulus re. dux	203	lidoz regni finis	57	lucius secundus papa	190.
laurētius celsius re. dux	221.	lig ⁹ pñerōtis fili ⁹ a q liguria	18	lucius. 3. papa	194
laurētius iustinian ⁹ pñar.		liguria pñcia vbi sit	18.	luchinus vicecomes	217
laurē. calcagn ⁹ brixienfis	258.	ligurū gallia que sit	37.	lucifer eps et doctor	136
laurētius valla orator	245	linus poeta et musicus	24.	lueretia Ro. se interfecit	59
laurus maripetr ⁹ vene. dux	194	linus papa et martir	110.	ludi scenici instituunt ⁹ Ro.	65.
lazarus marthe frater	108.	lincus et. xi. arginoz rex	24	lugdunū galliarū ciuitas	74
laurēt ⁹ de colonia or. cre.		libri sancti hieronimi	144	lūa thuscie ciuitas vbi sūt	35.
laomedon. xviii. Sicio. rex	24.	lisander lacedemo. dux	64.	lūa plācta in sanguinē ytiē	180.
L		lisimachus cassādri foron ⁹	79	lupales assyr orū rex	40
Leāder hispalēsis eps	154.	lisimachus macedonū rex	80.	lupus galliarū eps	149
lelius attic ⁹ tragic ⁹ Ro.	90.	liuius salinator	85	lurpithus lōgobar. rex	162
lelius cecilius Ro. consul	90.	L		lurpithus lōgobardo. rex	163
lelius pōponius hystoric ⁹	93	Locuste apbricā vastant	90.	lurici populi a q dicit ⁹ sunt	6
leo primus papa doctor	146.	locuste galliam vastant	170.	M	
leo secundus papa	161.	locuste bixiā inuadūt	255	Machabeoz hysto. icipit	79
leo tertius papa	154.	lodonius gallus impator	168	macharius abbas	156
leges duodecim tabulaz	6.	lodo. 2. galloz impator	170	macharius alius abbas	138

Tabula

macedonia puincia vbi sit 88.
macedonioz regni principiu 46.
macedonicu bellum 87.
macedonu regu epilogus 88.
macedon⁹ statino. eps 136.
macedo heretic⁹ a quo rē.
macrinus imperator Ro. 121.
magog ex nepotib⁹ 110c 4.
magicia germanie ciuitas 74.
mapheus forestus legista 215.
maphe⁹ recbi⁹ poeta tota. 238.
mare arlaris vxor 45.
marolus sanct⁹ abbas 173.
malachel cayne filius 4.
malachias propheta
malatesta⁹ regni principiu 189.
mamphredus sicilie rex 203.
manfredoz regni principium
manullus assirioz rex 14.
mamillus. 14. assirioz rex 17.
manmerus viciē. eps 450.
manellus assirioz rex 15.
manabon israel rex 47.
manasses rex iuda 51.
manasses indeoz pōifex 82.
manes hereticus 125.
mandeus assirioz rex
manicheoz hereticus 125.
manilius Ro. consul 91.
mentua libardie ciuitas 72.
maratus sicymoz rex 17.
marianus presbyter 113.
marialis poeta 115.
marar⁹. 2. sicionioz rex 18.
marcus carinus Ro. 65.
marcus pompili⁹ Ro. 67.
marcus valer⁹ cornu⁹ ro. 68.
marcus regulus ro. 81.
marc⁹ claudi⁹ marcell⁹ ro. 85.
marcus furus poeta ro. 94.
marcbus varro pbis ro. 96.
marcus banus poeta 98.
marcus euangelista 107.
marcantonio⁹ ipator ro. 109.
marcus primus papa 133.
marcus cornarius ve. dux 222.
marcus barbarico dux. 259.
marcell⁹ apule⁹ martyres 110.
marcellus papa 127.
marcellinus papa 127.
marcellus ve. dux 162.
marcus aurelius impator 121.
marchion hereticus 118.
marcus ephesus eps 241.
marchion doctor
maria mater dñi nři 100.
maria magdalena 110.
maria egyptiaco sancta 138.
marianes hebreoz regina 100.
marin⁹ phileus ve. dux 212.
marcius et marcellianus 129.
marcius

marin⁹ matrocen⁹ ve. dux 213.
marcian⁹ impator grecus 143.
marisphile. pbis orator 251.
mars deus belli iouis fili⁹ 29.
martina ro. virgoz martir 121.
martinus turonē. eps 141.
martinus. 1. papa 159.
martinus. 2. papa 171.
martinus. 3. papa 173.
martinus. 4. papa 173.
martinus. 5. papa 185.
martinus scorus or. cister. 202.
marti. turrian⁹ mediola. 202.
martin⁹ siliani canonista 203.
martin⁹ cremonē. legista 180.
marfili⁹ carrarien. pnceps 215.
marf. 2. carrariē. pnceps 215.
marfilius firmus floze. 257.
maximian⁹ burgon. dux 256.
marfili⁹ paratin⁹ medicus 236.
marfius ro. legatus 107.
massenissa numidarū rex 91.
massilia galliarū ciuitas 54.
massin⁹ scaliger veronēsis 216.
massinus vicecomes 230.
matbias bebreco. sacerdos 88.
matbens apoliolus 113.
matbias apoliolus 113.
matbias vngarie rex 261.
matidis comissa 184.
matheus vicecomes 207.
mathe⁹ de aq sparta or. mi. 208.
matheus siluau⁹ medic⁹ 213.
mauritus impator grecus 133.
maurin⁹ scalbi⁹. 7. ve. dux 164.
maurus Ro. monachus 153.
mabamer⁹ pseudo. ppbera 157.
mabumet⁹ orbo. impator 256.
maxenus tyrannus ipator 131.
maximin⁹ irax impator 131.
maximinus tyrannus cesar 131.
maximin⁹ grecus doctor 120.
maximian⁹ impator 131.
maximin⁹ ro. tyrannus 147.
maximin⁹ britanic⁹ miles 139.
maximin⁹ claudi⁹ mar. 129.
maximin⁹ thaurinē. eps 146.
maximilian⁹ burgū. dux 255.
Medar aq media puincia 5.
medea coleboz regina
media puincia vbi sit
medie puincie descriptio 59.
medi⁹ demophobus filius 36.
mediola. ciuitas describit⁹ 70.
mediolanū a Ro. capif 83.
mediola. a gothis vastat⁹ 153.
mediolaun⁹ a barbarossa de

struitur 193.
medon codri filius 40.
medoz regni principiu 46.
medoz regu epilogus 45.
melania ro. sancta 138.
mellantus Rex 38.
melapus medicus argi⁹ 26.
melcha baruchis vxor 7.
melchiades papa 131.
melchiades doctor 119.
melchisedech magn⁹ sacerdos
melissus medicus e pbis 62.
meles lydoz rex 50.
meles granate Rex
mennia Ro. marit 129.
menader poeta comicus 80.
menader hereticus 114.
mencedemus pbis 79.
memerates pbis 96.
menclaus rex elene marit⁹ 30.
menescus athemēsiu rex
menatus flozam⁹ martir 123.
menon titani filius
mercurius iouis fili⁹ 15.
mercu. trimegister egypt⁹ 15.
mercuri⁹. 3. hermes dicit⁹ 15.
mercu. 4. tubal oppellat⁹ 15.
mercurius. 5. lyricus 27.
metes etiopū rex 52.
merin⁹ lulmas bergomē. 223.
merodach caldeoz rex 51.
messalla cornutus poeta 98.
messalina Claudij vxor 106.
mesappus sicymoz rex 127.
mesaram Cham filius 5.
m. saram alius filius 5.
mesopotamia regio vbi sit 8.
messanissa numidarū rex 91.
methodius martir 129.
metrodor⁹ arbeniē. pbis 93.
metrodor⁹ grecus rbeoz 90.
mezenti⁹ impator grecus 159.
Michael archa. reuelatio 151.
micha. archan. apparitio 171.
michael. 1. impator grecus 168.
michael. 2. impator grec⁹ 169.
michael. 3. ipator grec⁹ 168.
michael. 4. impator grec⁹ 163.
michael. de cesena or. mi. 214.
michael de massa or. etc. 218.
michael mauroce. ve. dux 226.
michael sten ve. dux 229.
michael carariē. medicus
micheas propheta 48.
michelethbus co. ognio's ar
miger 145.
micenarū regu principiu 27.
micena vrbis vbi fuerit 27.

midas phrigie rex .17
 militū asie ciuitas .4.
 mileto sardinēsis cōs .118
 milo anglie comes .184.
 mimus angloꝝ rex .171
 minerva gentiū dea .10.
 minerva multe sunt .10.
 minos iouis fili⁹ .24.
 minut⁹ ro. cardicus .122
 minutius rhetor .138.
 mitrena grece ciuitas .55.
 mison cinctus p̄b̄s .55.
 mitilena ciuitas asie cōdis .226.
 mitilena i genuēsb⁹ dūenit .140.
 mitrius assyrioꝝ rex .29.
 mitridatis regis vita .92.
 mitridaticū bellū .92.
 mitridates p̄b̄s p̄gamen⁹ .94.

AD

modestus doctor .119.
 moyses p̄pheta nascitur .16.
 moyses p̄pheta nascit .16.
 moyses populū regit .16.
 moysi libri .16.
 moyses mōachus egypti⁹ .138.
 monachoꝝ regulatio .152.
 monasteria a marchionib⁹ .152.
 montisserati condita .177.
 moneta genuēsiū cōcedit .190.
 monica inf. diuini Augu. .140.
 mōstruosoꝝ hoīū genera .141.
 monstrū feminei sexus .183.
 montanus hereticus .119.
 mōnistrati regni p̄ncipiū .136.
 mosoch filius iaphet .5.

AD

Mulier canē peperit .251.
 muscus poeta grecus .28.
 muscus seu musian⁹ doctor .147.
 mutine ciuitatis cōditio .74.

AD

Nabuchodo. rex caldeoꝝ .54.
 nabuchodonosor visiones videt .55.
 nabuchodonosor. 2. rex .56.
 nachor pater thare .7.
 nadab rex israel .42.
 narfes patricius grecus .153.
 narbona aut gallie vrbs .74.
 natbā p̄pheta .40.
 nantū ligurū ciuitas .74.
 natū p̄pheta .48.
 naxos asie ciuitas .50.
 nazari⁹ et celsus martyres .110.
 nazarius rhetor .112.
 Neapolis ciuitas cōdi. ur .33.
 nemias p̄pheta bebrus .62.

nebroth q̄tuor habent .5.
 nembroth gigas regnat .6.
 nemefius oyacon⁹ martyr .124.
 nemphet cencres p̄pharao .43.
 neptunus gentiliū deus .17.
 nere⁹ et archileus martyres .110.
 nero ro. imperator .119.
 nerua ro. imperator .115.
 nestor hereticus .143.
 neuius poeta .86.

AD

Nicaēder poeta grecus .87.
 nicanor diaconus .104.
 nices asie ciuitas .77.
 nicea sinodus .132.
 nicefforus impator grecus .130.
 niceffor⁹. 2. ipator grecus .174.
 nicephus medicus grecus .52.
 nicomedia asie ciuitas .52.
 nicode. phariseo. p̄nceps .104.
 nicolans aduena diacon⁹ .104.
 nicolaus magnus cōs .135.
 nicolaus. 1. papa .170.
 nicolaus. 2. papa .183.
 nicolaus. 3. papa .206.
 nicolaus. 4. papa .207.
 nicolaus. 5. papa .244.
 nicolaus de neapoli legista .209.
 nicolaus de lira or. mi. .214.
 nicolaus mutinēsis legista .216.
 nicolaus renei Ro. scriba .219.
 nicolaus p̄mus cōfess⁹ .221.
 nicolaus. 2. cōfess⁹ .227.
 nicolaus floz. eques .222.
 nicolaus pisan⁹ re. ipator .224.
 nicola⁹ gnafchus ge. dux .225.
 nicolaus floz. medicus .228.
 nicolaus cubicus orator .271.
 nicolaus p̄centinus ipator .242.
 nicolaus tholē. ordinis ere. .243.
 nicolaus tronus re. dux .252.
 nicolaus canalis vene. dux .252.
 nicolaus perotus cōs .251.
 nicolaus marcel. vene. dux .252.
 nicomedes martyr .108.
 nicostrata regina carmeta .30.
 nigidi⁹ figulus p̄b̄s .95.
 nilus flumens vbi sit .2.
 ninus assyriorum rex .8.
 ninus. 2. assyrioꝝ rex .9.
 niobes Tantali filia .24.

AD

Noe tres filios generat .4.
 noe ex archa egreditur .4.
 noe ionici generat filiū .4.
 normadoꝝ regni p̄ncipiū .171.
 norwegia prouincia vbi sit .171.
 nonaria ciuitas lōbardie .74.
 nouatus scismaticus .123.

AD

Numina pompilius rex .50.
 numidaz reges qui fuerūt .91.
 numida prouincia vbi sit .91.
 numito. latinus rex .48.

AD

Obelerus venetoz dux .116.
 obizo cōfess⁹ marchio .217.

AD

Ochozias rex israel .44.
 ochozias rex iuda .43.
 octavian⁹ magnus ipator .97.

AD

Odefredus bononiensis le
 gista .200.
 odofredus alter doctor .200.
 adillus cluniacēsis abbas .176.

AD

Olda prophetissa .53.
 oldradinus cōfess⁹ marchio .198.
 oldradus de laude legista .216.
 olei fons ro. erupit tpe xp̄i .102.
 olimpiadaꝝ institutio .53.
 olympias mater alexandri
 magni .65.

AD

Onias p̄mus bebricoꝝ pō. 78.
 onias. 2. bebricoꝝ pōnifex .85.
 onias. 3. bebricoꝝ pontifex .85.
 onifericus grecus p̄b̄s .84.
 opianus celi poeta .119.
 ops dea celi filia .16.
 oprams affricanus doctor .137.

AD

Orbis demensio a cesare .96.
 ordelaphus re. dux .206.
 ordelaphoꝝ regni p̄ncipiū .217.
 ordo eremitaz diuini Augu. .140.
 ordo canonicorū diuini aug. .141.
 ordo mōachoꝝ b̄i b̄fidi. .163.
 ordo cluniacēsiū in gallia .173.
 ordo vallis ymbrose in flo. .184.
 ordo cartusienū .185.
 ordo cisterciēsiū in burgū. .186.
 ordo p̄monstratenfis .188.
 ordo tēplarioꝝ i b. ierusalē .188.
 ordo humiliatorum .195.
 ordo carmelitarum .197.
 ordo crucifigtorum .199.
 ordo p̄dicatoꝝ sancti dñici .199.
 ordo minorū scti francisci .199.
 ordo seruoꝝ beate marie .206.
 ordo celestinorū a beato ce
 lestino .209.
 ordo rodiorū militū .210.
 ordo militū Iesu c̄risti in
 anglia .214.
 ordo sancte Brigide .222.
 ordo infeluatorū pauperū .222.
 ordo scti salua. regulariū .222.

Tabula

ordo monachorum alborum 231.
 ordo mendicantium sancti b[eat]i
 romani 231.
 ordo sancti georgii de alga re. 232.
 ordo sancte iustine patavine. 233.
 ordo regularium lateranensium. 233.
 ordo monachorum sancti b[eat]i ro. 233.
 orestes macedonum rex 63.
 origenes magnus doctor 122.
 orphicus theologus grecus 123.
 orosius historicus 146.
 orhopolis sponiorum 15.
 Osce propheta bebrus 46.
 osce rex israel 46.
 ostia italie civitas 53.
 osoron egyptiorum rex 47.
 Orbo primus imperator ro. 111.
 orbo. 2. imperator germanie. 175.
 orbo. 3. imperator germanie. 175.
 orbo. 4. imperator germanie. 178.
 orbo. 5. imperator germanie. 198.
 orbo vrsinensis venetiarum rex 180.
 orbo vicecomiti mediolani episcopus 190.
 orbo tertius p[ri]ncipalis tyrannus 233.
 orbonel index israel 24.
 orbis anglie comes 182.
 Ozi bebrorum pontifex 35.
 ozias rex iuda 46.
 Phace rex israel 48.
 phaleris p[ri]ncipalis tyrannus 52.
 phariseorum secta 103.
 pharos turris alexandrie 81.
 phasorinus p[ri]ncipalis 106.
 phedron p[ri]ncipalis 67.
 phogius phoronei frater 23.
 pherex egypti rex 53.
 pherexides p[ri]ncipalis 45.
 pheredens p[ri]ncipalis et dux 29.
 phetius sicioniorum rex 89.
 phetion solis deus filius 18.
 phidas statuaris 62.
 philemon musicus 80.
 philemon poeta 80.
 philippicus imperator grecus 162.
 philippinus gonizaga 146.
 philo alexandrinus p[ri]ncipalis 105.
 philo indeus p[ri]ncipalis 87.
 philopomenes p[ri]ncipalis et im-
 perator 85.
 philippus. 1. macedo rex 65.
 philippus. 2. macedo rex 84.
 philippus. 3. rex alexandriae p[ri]ncipalis 100.
 philippus. 4. syrie rex 89.
 philippus vnus ex p[ri]ncipalibus dia-
 onibus 104.

philippus apostolus iesu xpi 108.
 philippus eretice doctor 119.
 philippus ro. ipianus 123.
 philippus vltimus syrie rex 92.
 philippus episcopus et martyr 124.
 philippus presbyter et doctor 144.
 philippus. 1. francoz rex 194.
 philippus. 2. francoz rex 203.
 philippus. 3. francoz rex 213.
 philippus. 4. francoz rex 214.
 philippus. 5. francoz rex 217.
 philippus turranus princeps 216.
 philippus beatus or. seruo 206.
 phi. anris genui armiger 220.
 philip. maria medio dux 134.
 phinees indeoz pontifex 20.
 phinees filius heli sacerdos 24.
 phisistenes dilomis sacerdos 19.
 phora imperator grecus 157.
 phorbias arginor rex 17.
 phorbias atheniensis dux 43.
 phorxus rex asie 16.
 phoroneus magnus rex 16.
 phorinus alius hereticus 137.
 phorinus lugdunensis episcopus 117.
 phul assyriorum rex 46.
 Pambo abbas 138.
 pacianus barchinonensis episcopus 141.
 pacomius abbas 141.
 padus flumini vbi sit 18.
 padus flumini exercuit 246.
 pagblagonia vbi sit 246.
 paganus auria genui armiger 221.
 palas euadri filius 30.
 paladinus doctor 193.
 pallamides gre. armiger 148.
 palemon vicentinus grama. 90.
 paleologorum imperij p[ri]ncipalis. 203.
 palestina p[ri]ncipalis vbi sit 203.
 palmachi cosolus et martyr 121.
 palmira regina 126.
 pampunus egypti abbas 138.
 paphilius martyr et doctor 146.
 pandion atheniensis rex 27.
 pandion. 2. atheniensis rex 24.
 pandulphus malactesta 232.
 pandulphus malactesta 256.
 paneas assyriorum rex 27.
 panerius p[ri]ncipalis grecus 86.
 pan. belemon martyr 110.
 panthasilea regina 15.
 papia lombardie civitas 70.
 papias hieropolitanus episcopus 117.
 papias grama. 197.
 paradi. voluptatis vbi sit 1.
 paradisi terrestres sex habet-
 tur 2.
 parasus olim lombardie cini. 174.

parisius galta mag. ciuit. 74.
 parma lombardie civitas 74.
 parmenas diaconus atiquus 104.
 parmenides p[ri]ncipalis 62.
 parasius pictor asyrianus 61.
 paribaris longe bar. rex 160.
 pariboz regni p[ri]ncipalis 82.
 pariboz reges qui fuerunt 84.
 partha regio vbi sit 82.
 paschalis primus papa 168.
 paschalis secundus papa 186.
 paschalis malipetrus vene-
 tiarum dux 248.
 pastor thebayde abbas 36.
 patricius hybernensis episcopus 89.
 patavinum civitas aditnr 36.
 patavinum venetis subiectum 230.
 paula Ro. matrona 141.
 paulus emilius consul Ro. 88.
 paulus apostolus dñi 107.
 paulus patavinus iuriscōsul. 122.
 paulus famo. ren. episcopus 125.
 paulus primus eremita 135.
 paulus constantinop. episcopus 135.
 paulus narbonensis episcopus 166.
 paulus panoni. presbyter 147.
 paulus lucius. i. re. dux 162.
 paulus. i. papa 165.
 paulus. 2. papa venetoz 299.
 paulus loge bar. historicus 166.
 paulus perusinus legista 218.
 paulus quintus luce dñs 228.
 paulus florenti. geometra 218.
 paulus Ro. ordinis ere. 250.
 paulus ve. ordinis ere. 231.
 paulus bergomē. or. ere. 250.
 paulus vrsin. rector bergo. 256.
 paulus procastus legista 238.
 paulus treuerensis episcopus 135.
 paulinus nolan. episcopus 143.
 pax ro. et cartaginē. 82.
 pax mediolanē. et florenti. 228.
 pax venetoz et mediola. 249.
 pax vltia omniū italicorū an. 1485.
 Pellagius. i. papa 154.
 pellagius. 2. papa 154.
 pellagius hereticus a quo pellagi 141.
 pellagius sicioniorum rex 34.
 pellops tantali filius 25.
 penolopes vltis vxor 31.
 predices macedonum rex 50.
 perdix redali filius 28.
 perlander p[ri]ncipalis 5.
 petrus et felicitas marty. 120.
 peritus et danacs 27.
 pfens ad agros migrat 25.
 p[ri]ncipalis regio vbi sit 57.
 perfoz regni p[ri]ncipalis 57.
 perferu regu epilogus 68.

pfeus ultim^{us} macedo rex 87.
 perflus flaccus poeta 96
 psecutio p^{ri}ma xpianorum 84
 psecutio secunda xpianorum 99.
 psecutio tertia xpianorum 115.
 psecutio quarta xpianorum 120.
 psecutio quinta xpianorum 120.
 psecutio decima xpianorum
 perusiu^m tuscia civitas 77
 pestis vniuersalis fuit 154.
 pestis miseranda multo spe
 pestis mediolan^{ensis}. 244
 pestis brixiana 253
 pestis vltima italica
 petronilla beati petri filia 108.
 petronius brixianus 106
 petronius sirie legatus 96.
 petronius bononiensis epi^s 146
 petrus apostolus dñi 106
 petrus romano. antipapa 136
 petrus Ro. antipapa 146.
 petrus corbani^{us} antipapa
 petr^{us} alex^{and} martyr 129.
 petrus dioclitiani cubicula
 rius martyr 129.
 petrus edissen^{us} doctor 147
 petrus gradenic^{us} ve. dux 169.
 petrus. 2. gradenic^{us} ve. dux
 petrus candian^{us} ve. dux 171.
 petrus tribunus ve. dux 171.
 petrus cadian^{us}. 2. ve. dux 173.
 petrus viscolus ve. dux 173.
 petrus viscolus. 2. ve. dux 174
 petrus viscolus. 3. ve. dux 175.
 petrus pollan^{us} ve. dux 181
 petrus zianus ve. dux 198
 petrus maurocen^{us} doctor 236.
 petrus moenico ve. dux 250
 petrus damianus doctor 184
 petrus alphonius doctor 186.
 petr^{us} eremita nati^oe gall^{ie} 185.
 petrus constantinopolitan^{us} do
 ctor 183.
 petrus lombardus cognomē
 to magister 191
 petrus comestor historic^{us} 191
 petrus alisiodorēsis grecus
 imperator 199
 petr^{us} veronē. martyr or. p. 202.
 petrus de tarraffio or. p. 205
 petrus de la maldura or. p. 205
 petrus de bella petrica legū
 doctor 209.
 petrus aponus patavinus
 medicus 214
 petrus bispan^{us} medicus po
 stica papa 205
 petrus cypri rex 223
 petr^{us} auria genuē. armiger 223.
 petr^{us} thomas or. carmeli. 224.

petrus cadi^{us} or. m. 230.
 petrus coleon^{us} bergomē. 232
 petr^{us} de ancharano legista 235
 petrus paul^{us} vergeri^{us} orator
 petrus brinquellus or. cre. 231
 petr^{us} capofregio. genuē. dux
 petr^{us} dabuson redox magister

P J

Picenū regio vbi sit 27
 picus augur laurētoz rex 23.
 picus anis 24.
 pigment^{us} iuliani a p^{ri}ate pcep. 136
 pigmaleon didonis frater 40.
 pilatus iudee p^{re}ses 103.
 pindarus p^{ri}us & poeta 119.
 pinetius cretēsis doctor 119.
 pipinus magn^{us} frācoz rex 110.
 pinus ordelaphus 119.
 pipinus. 2. francoz rex 1164
 pistiadēs assyrioz rex 42.
 pbyrrus achillis filius
 pirrus cpyrotarū 68.
 pisani sarracenos superat 187.
 pisani archiep^s obtinēt 190
 pisani a florētino supant
 pisanoz maris strages 207
 pistū civitatis conditio 39.
 pisa florētinis subicit 230.
 piscis caput imaginē leonis
 habens 206.
 pistozū civitas destruit 212
 pitacus p^{ri}us 51.
 pitagoras p^{ri}us 55
 pitadora regina ponti 96.
 pius prim^{us} papa & martyr 115
 pius. 2. papa senēsis 146
 pinus ordelaphus 153.

P L

Placētia civitas lombardie 73
 placēt^{us} legū doctor 197
 plage egypti decē que sunt
 plato magnus p^{ri}us 64
 plato comicus poeta
 plautus comicus poeta 86
 plenius sicionioz rex 14.
 plinius. 2. historicus 116
 plotinus p^{ri}us grecus 69
 plutarch^{us} cherone^{us} histo. 116
 pluto saturni filius 17
 plotus gallus orator 93

P Q

Pogius florētinus orator
 polemon p^{ri}us 51.
 polibus sicionioz rex 27.
 polycarpus epi^s & mar. 118

polixena priami filia
 poliphides sicionioz rex 30.
 polistratus p^{ri}us 64
 pontianus papa 127.
 pontius abbas 188.
 pontius cartbaginēsis mar
 tyr 124
 pontificū iudeoz epilogus
 pontremulū opidū 187.
 portus veneris edificat 188.
 possidoni^{us} stoenus p^{ri}us 186
 pompe^{us} magn^{us} pro. cōsul 94
 portia filia carbonis 94

P R

Praxedis virgo sancta 119.
 predicatorz herēsis
 prenestina civitas edificat 127
 pictoriū vicus destruit
 priamus rex troie 29
 primus & felician^{us} martyres 129
 primas corinthioz rex 42.
 priscian^{us} grāmaticus 153.
 proba poetrix greca 143.
 probus impator Ro. 110.
 probus grāmaticus 110.
 proceres latinoz rex 46.
 processus & marinian^{us} mar
 tyres 110
 procorus diacon^{us} primus 110
 prodigia in italia multa 92
 prodigia tpe machometis 157
 prodigia alia fuere 185.
 prodigia itē alia fuere
 proceres arginoz rex 26
 promethus asie filius 14
 porphyrus p^{ri}us 122.
 proserpina iouis filia que
 & diana
 prosper episcopus Regem
 sis 147
 p^{ri}us & iacint^{us} martyres 124
 protobogoras p^{ri}us 62.
 prudētius poeta 141

P T

Ptholomeus lagifilius 78.
 ptholome^{us} pthiladelphus 80.
 ptholomeus energetes 82.
 ptholomeus philopater 84
 ptholomeus cyp^{ri}banca 85.
 ptholomeus philometor 86.
 ptholomeus energetes. 2. 89.
 ptholomeus phiscion 90.
 ptholomeus alexāder 92
 ptholomeus foiber 92
 ptholomeus dianisius 93
 ptholomeus historicus 118.

P **A**
 Publicola consul Ro. 59.
 publius terentius poeta
 pūstus on. nalo poeta 99.
 puella monstrum
 puer villosus nascitur 205
 punica bella incipiūt 84.
 punicum bellum secundum com
 mittitur.

Q **A**
 Quadratus episcopus ecc. 117
 quintus cincinnatus Ro. 60
 quintilianus poeta 111
 quirinus martir 125.
 quirin' illiricus ebs 117.
 quiriacus episcopus 126.
 quirin' historicus 113.
Quintus eni inha mact. 122

R **A**
 Rabanus doctor gall' 174
 racher' veronensis ebs
 rachis logobardorum rex
 raphas filius gomer 5.
 raphel fulgosius legista 236.
 raphael cumman' legista 236.
 raphael adurn' genuē dux 243.
 rapba filius cham 6.
 ragan pater Saruch 7.
 ragisū damal'ie ciuitas 148.
 ragimptus logobardo rex
 rainer' montisferrati mar. 174
 rainerius zennus ve. dux 202
 rainerius pisan' ordi. pte. 210
 rainerius florēt' legista 216
 rainaldus alemāoz dux 186
 rainald' estens' marchio 215
 rainōdus de turri ebs 206
 raimondus ordi. b'dicator 206.
 rassis phūs & medicus 185
 rauena ciuitas 75.

R **E**
 Rhea mater Romuli 47
 reges attalici qui fuerē 90
 regina sabba 5.
 remigius remen' ebs 151.
 remigius alius ebs 171.
 remus frater Romuli 48
 renatus andagauēsis rex 142
 renatus lorbozingie dux 258
 reticinus beduoz ebs 133
 regum iudeoz indeoz epilogus.

R **I**
 Ricard' de scō pictore 160
 ricardus ordis cluniacen. 191
 ricardus angloz rex 195.
 ricardus māsfredus 216.
 ricardus gebonēsiū cardi. 140

ricardus de saliceto legista 140.
 ricardus malūbra legista 212
 ricardus frixontum dux 135
 rical' 3' theolog' ordi. mioz 206
 ricard' sci bōifa. comes 198.
 ricardus de media villa or
 dinis minorum 212.

R **O**

Robertus francorum rex 184
 robert' carnotan' ebs 183.
 robert' apulie comes 182.
 robert' sicilie rex 211.
 robert' bauar' impator 229
 rober. malatesta arriminē. 256.
 robertus de russia ordinis mino
 rum 253
 roboam rex iuda 72
 rochus scūs p'ssior 214.
 rodiena asianus doctor 121.
 ropolphus imperator 230
 rodulph' burgōdionū rex 167
 rodul. burgōdie. 2. rex 182.
 rodopis meretrix & poetrix 58.
 rhodops insula & vbs quādo cō
 dita fuit 13.
 rhodos in xpianis v'it 210.
 rodoald' logobardoz rex 124.
 rogeri' apulie comes 136.
 rogerius sicilie rex 189
 rolādū palatin' comes 166.
 romāe v'bis cōditio 99.
 roāoz regni pncipiū 48
 romanorū regū epilog' 59
 romāi caribagineses supe
 rant 86.
 romāoz naufragium 82.
 romanorum clades 91.
 romanorum imperiū pncipi
 um 96.
 Romantia Gallis debellan
 tur 53.
 romanus martir 124
 romane v'bis excidiū 142
 romanus exarchus 157
 romanus papa 172
 romulus primus rex 48
 rotharis logobardoz rex 158.

R **A**

Ruben filius iacob 12
 ruffus miles & martir 139
 ruff' lugdunēsis ebs 187.
 ruffinus doctor 142
 ruth moabit' hebreā 35.
 rusconi nobiles comū vastant.

S **A**

Saba cham filius 5.

sabatha achus filius 5.
 sabba prima dies 2.
 Sabba regina 41.
 sabelius hereticus a quo sa
 bellii 124
 Sabinus spoletanus mar
 tir 129
 sabina virgo & martir 117
 sabinianus papa 89
 Sadoch pontifex hebreo
 rum 42
 sadiates lydonū rex 53
 saduceoz secta que fuerit 103
 sapho poetrix orzea 53
 sapho a lesbia poetrix 58.
 saphadinus egypti rex 196
 sala pater heber patriarche
 Salomon magnus rex re
 gnauit 33.
 salomōis libri 9 sunt 46
 salomonis ciuitates templū
 conditur 34
 samaria vbi sit 194
 saladinus egypti rex 96
 salusti' historiograph' 96
 samson fortissim' israel 33
 samuel sacerdos & ppheta 38
 samnitum regni finis 78
 sanguis xpi mātuans 166
 sanguinē genuē scaturiuit
 sanguinē pluit brixie 170
 sarra abrae vxor moriē 10
 sarraceni aphricā occupāt 159
 sarraceni italiā vastāt 171
 sarraceni siciliā vastāt 171
 sardanapalus regnat 45
 sardanapal' rex occidit 22.
 sard' rex a quo insula 22.
 Sardinia insula vbi sit. & a
 quo 22.
 sarmate europā occupāt 201
 saruch pater n'choz 7.
 saurnin' martir 129
 saturnus rex regnat 15.
 satur a filio fugatur 21.
 saul rex hebreoz regnat 38
 saunonaligurie ciuitas 74

S **E**

Schabon Rex Ethio
 pum 30
 Scaligerorum regni prin
 cipium 104 211.
 scipio africanus 86
 scipio nasica 86
 scipio iunior 89
 scisma iudeorum 87
 scisma decimum & vndeci
 mum 190
 scisma vigesimum primum 10

scifina. 2.2. pessimū .225
 scitharū regni principū .7
 scitha regio vbi sit 6
 scithia a quo nomē habuit 8.
 scola christianoꝝ incipit 190.
 colāfidē recipiūt & saraceni
 profugunt 160.

S E

Sebastianus martir 129.
 sebastianus ianuaꝝ rex. dux 194
 secundus alēsis martir 117
 secutia ciuitas euertit 93.
 secundus atbeniensis philo
 phus 117.
 sedecias rex iuda 54
 selchim assyrioꝝ rex 9
 seleucus Syrie rex 86.
 seleucus Syrie rex 83.
 seleucus. 3. Syrie rex 78.
 semeniāmirā belio gobalgi
 martir 121
 sem filiꝝ noe filios generat 5.
 semeas propheta 41.
 semiramis assyrioꝝ regia 9
 sena etburie ciuitas 76.
 seneca philosophus 83.
 seperatio abrae a lorb 9
 septuaginta interpretes 80.
 septuaginta discipuli xpi 103
 seraphia virgo & martir 117
 seraphio alexādrinꝝ mar. 123
 seraphion ep̄s & doctor 120
 serparo scholasticus 126.
 sergius primus papa 193.
 sergius. 2. papa 129.
 sergius. 3. papa 172.
 sergius. 4. papa 177.
 sergiꝝ & bachus martires 130
 serpentes igniti 56.
 seruiꝝ tūlꝝ Ro. rex 115
 seruiꝝ sulpitꝝ iuriscō su 98
 seruiꝝ aliꝝ sulpitius. 92.
 srtorius Ro. cōsul 26.
 seruiꝝ hebrecorum 120
 seuerꝝ impator Ro. 158
 seuerus papa 160.
 seuerinus abbas 3.
 seth filius Ade 45
 sextus decretaliū cōpōit 236.
 sesachozis pharao 45

S S

Sforzia Attendula militie
 dux 236.

S I

Sibilla Samia 29.
 sibilla delphica 29.
 sibilla eritbrea 46
 sibilla cumana 57.
 sibilla ellespontina

sibilla thurtina .99
 sibillarū deccē epilogꝝ .99
 sicardus benenētāꝝ dux 206
 sicilia a carolo defecit 23
 siculus regis filiꝝ a q̄ sicilia 16.
 sicionioꝝ regni pncipiū 26.
 sicionioꝝ regū epilogus 233.
 sigismūduꝝ sit 120 p̄p̄oꝝ
 sigismūduꝝ sit 120 p̄p̄oꝝ
 sigismūduꝝ malatesta 250
 sigismundꝝ malatesta 250
 silla Ro. cōsul 92
 sillabarum inuentor 36
 siluius postumus rex 81
 silphon philosophus 145.
 siluanꝝ massiliē. doctor 186.
 siluester. 2. papa 179
 siluester tertius papa 183.
 siluerus papa 153
 simachus interpres 151
 simachus papa 120
 simachus Ro. ph̄s 151
 simeon pontifex iustus 53.
 simonides poeta grecus 83.
 simon onie filiꝝ pontifex 90
 simon machabeus dux 106
 simon magus 115
 simon apostolus domiai 115.
 simon cleophas 115.
 simon de cassia ordinis ere
 mitarum 224
 simon tridentinus 253
 simphoziosa cum filiis 117
 simphoziosus doctor 142
 simplicianus episcopꝝ 96.
 simplicius papa 147
 synodus ariminē. 40.
 sicbus philisthenis sacerdo 160
 tis herculis filiꝝ 160
 synodoꝝ oīꝝ epilogꝝ 160
 synodus postea lateranēsis 163
 synodus lugduni 199
 siracusane ciuitatis p̄ditio 50.
 siroꝝ regni pncipiū 63.
 siria regio vbi sit 78.
 sirie regum epilogꝝ 78.
 siricus papa 139
 sirꝝ papiēsis episcopus 117.
 sirus genēsis episcopꝝ 190
 sixtꝝ. 1. papa 116
 sixtꝝ. 2. papa 124
 sixtus tertius papa 149.
 sixtus quartꝝ papa sanosi. 251.
 sinerdis persarum rex 58
 smirena grecie ciuitas 40

S P

Spartanoꝝ gētiū origo 47.

sparta regio vbi sit 13.
 sparateus assyrioꝝ rex 17.
 speusippus philosophus 64
 spoletum ciuitas vastat 193
 spireneus bononie dux

S S

Socrates magnus philoso
 phus & alius 63
 sociale bellum Ro. 92.
 sodoma vbi fuerit 9.
 sophocles poeta 61
 sophonias p̄p̄oꝝ beta 53.
 sol gentiliū deus 11
 soles tres visi sunt aliquan
 do fuere 194
 solinus historiens 99
 solon magnus philoso
 phus grecus 51.
 sosaranꝝ medoꝝ rex 47
 sosaranꝝ assyrioꝝ rex 28
 sostratus philosophus vir
 pessimus 96
 sother papa martir 126
 solis defectio fuit 144

S T

Stacius ceciliꝝ comicus 87
 stacius tolosanꝝ orator 126
 stanꝝ neapolitanꝝ poeta 123.
 stephanus. 1. papa 124
 stephanus. 2. papa 164
 stephanus tertius papa 165
 stephanus quartus papa 168
 stephanus quintus papa 171.
 stephanus sextus papa 172
 stephanus septimus papa 173
 stephanus. 8. papa 182
 stephanus nonus papa 182
 stephanus p̄be martir 104
 stephanus vngarie rex 176
 stephanus banarie dux 227
 stephanus bofine rex 249
 stephanus frācapannꝝ comes 21.
 stencellus arginoꝝ rex 53.
 stesicorus poeta hereticus 120
 strabo historiens & ph̄s 81
 strabus theologus 166
 stratus philosophus 119
 stica secta oritur 133.
 stico patricius Romanus

S U

Suetonius historicus 116
 susana virgo & martir 130
 sumacianus parthoꝝ rex

T A

Tacianus hereticus .119
tacitus impator Ro. .126
thade⁹ ap⁹ q⁹ e⁹ iud⁹ .133
thade⁹ medic⁹ florēt⁹ .169
thaion⁹ frat⁹ oñs brixie .204
talasan Sicionioz rex .9
thales milesius pb⁹ .51
tharal⁹ pbrigorum rex
e⁹ aliis .25
thabulan⁹ tartaroz impe
rator .229.
thacredus Sicilie rex .180
thamiris regia in rita Ciri regis
thamiris musicus .28
thara pater abrae .8
thare⁹ ini cōtra Ro. bellat⁹ .79
tharqus puse⁹ rex .53
tharqus superbus rex .53
thar⁹ sū ciuitas p⁹ditur .36
thar⁹ tunc assyrioz rex .30
thaurinum italie ciuitas
conditur .73
thaurus philosophus .118
thautens assyrioz rex .35
thaxillo batuarie dux .165

T E

Thabe ciuitas vbi fuit .23
thebane vrbis muri exo
nantur .23
tecla virgo e⁹ martir .110
tedald⁹ camass⁹ dom⁹ .176
tegonus poeta .40
tegonia iapheth filius .5
telec⁹ lacedemōioz rex .45
telegon⁹ arben⁹ rex .20
teleso⁹ papa e⁹ martir .117
temistocles philosoph⁹ .60
templū domini struitur .41
tēplū restituitur .58
templum maius genue .188
tēplū maius bergomi .190
tēplū mai⁹ mediolai .226
teodocion interpres .120
teodatus gottor⁹ rex .152
teodora virgo e⁹ martir .115
theodorus martir .138
teodorus al⁹ doctor .149
teodorus ite⁹ al⁹ doctor .160
teodorus papa prim⁹ .159
teodorus h⁹ papa .172
teodor⁹ frācorū rex .160
teodor⁹ ticiñsis ep⁹ .169
teodorus .i. mōniss⁹erati .177
teodorus .2. mōniss⁹erati
marchio .177
teodorus .3. mōniss⁹erati
marchio .163
teodora imperatrix .182

teodor⁹ micran⁹ episcop⁹ .100
teodoric⁹ gottor⁹ rex .134
teodoric⁹ gottorū rex .36
teodolma logobar. regia .56
teodosia vgo e⁹ martir .139
teodosi⁹ senior impator .134
teodosi⁹ iunior impator .144
teodosius .3. impator .163
theophanes scriptor rex .94
theophilus arbeniensium
episcopus .118
theophil⁹ cesariensis ep⁹ .179
theophil⁹ anertianesi. ep⁹ .179
teophil⁹ impator grec⁹ .179
teophrast⁹ pb⁹ .80
teogon⁹ poeta grecus .58
terēti⁹ lucretius poeta .70
terēti⁹ scaur⁹ grāmatic⁹ .116
terremor⁹ magnus fuit .137
terremor⁹ magn⁹ fuit .147
terremotus magnus fuit .188
terremor⁹ magnus fuit .194
terremor⁹ magn⁹ fuit .200
terremor⁹ fuit Brixie .221
tersiph⁹ arbenien⁹ rex .46
tertū bellū puniciū .89
tertia emilia vxor scipiois .86
terulianus african⁹ doc. .120
tesaloz regni principū .12
tesal⁹ ip⁹the. puic⁹ rex .12
tescus arbenien⁹ rex .29
thedaldus gallas doc. .200
teodatus aciran⁹ ep⁹ .144

T I

Tiberinus siluius rex .43
tiberius impator Ro. .103
tibe. 2. impator Ro. .104
tiberius .3. impator Ro. .161
tiberis fluius exundat .170
tiburtius e⁹ valeria. mar. .121
tiburtius Ro. martir .130
tiberius grachus Ro. .89
tiburtia ciuitas p⁹dit⁹ .117
tiphis grec⁹ carpētarius .30
tigris fluius vbi sit .1
timeleō grecus impator .64
timon philosophus .82
thimon diaconus ex p⁹mis .104
thimoteus pauli discipu. .114
thimoteus hereticus .147
titus impator Ro. .114
titus pauli discipulus .114
titus botarenius doctor .137
titas filius gomer
titus liuius patari. histo. .99
titus liuius tragicus .87
tirenus lydi fr⁹ a⁹ tusc⁹ia .27
tirus ciuitas vbi fuit .28

T O

Tobias propheta .51
tolla iudex israel .29
tollosa describit⁹ ciuitas .74
thomas apostolus oñi .113
thomas carthuriensis ep⁹ .191
thomas de agno oz. p⁹di. .204
thomas frego. genu⁹ dux .240
thomas caraneus ordinis
predicatorum .256
thomas aglicus ordi. etc. .258
tho. florēt⁹ medicus .220
thomas mocenicus. re. dux .234
thomas paleologus .249
torpetus martir .110
torquatus Ro. consul .67
torquatus martir .110
torismondus gottorū rex .134
tosilla gottorū rex .153
torismondus ite⁹ gottor⁹ rex .147

T R

Tracia p⁹incia vbi sit
traconitides regio vbi sit .113
tracus ethiops .51
traianus impator Ro. .115
trebelius pollio historicus .116
tres simul lune vise sunt .20
treueris ciuitas .78
tripbillus episcopus .136
tripolomus cleusim rex .12
tribunatus officii instituit⁹ .60
tribuni v⁹ediles creatur .61
tribunus mens⁹ re. dux .176
triphon origenis discipulus .122
Tripolis ciuitas a soldano
capitur .208
triton⁹ virgo antiqua .23
trogus pōpeius historicus .118
troia vbi fuerit .31
troianorū regni principū .25
troia capitur .25
treianum bellum cōmittit⁹ .23
trophimus pauli discipul⁹ .108
trusardus bergomen⁹ co
mes .249
trusianus medicus .206

T U

Tubal lamech filius .3
tubal caym ipsius frater .3
tucidides historicus .63
tulius Cicero philosophus
Romanus .95
tulius iro Romanus phi
loso⁹phus .98
tullius hostilius. Rex Ro.
manus .52
turreis babilonis conditur .6

turris cremone cōditur
 turimachus rex 11.
 turpilus comicus poeta 91.
 turro galliarū ciuitas 39.
 tunica domini innētur 156.
 turcoz regni principū 221.
 turrianoz regni principū 221.
A
 Uaphres pharao egipti 55.
 valba gorbōrū rex 143.
 vadaloz regni principū 133.
 vandalia regio vbi sit 133.
 valens impator grecus 138.
 valentinus martir 125.
 valerius papa 168.
 valentinus hereticus 118.
 valerianus impator grecus 136.
 valerius impator Ro. 124.
 valerius maximus histo. 100.
 valeri grachus iudee p̄sca 103.
 varanconū principū 219.
 varrus et tūca poeta 98.
 valderic ep̄s doctor 176.

B
 Abertin palauicin comes 203.
 vbertinus carariensis 247.
 vbertin p̄sca rhetor 217.
E
 Electus valēs medicus 112.
 venetia p̄incia vbi sit 162.
 venetiarū vrbis cōditio 148.
 venidius boffius rhetor 98.
 verone ciuitatis cōditio 72.
 veronica sc̄a bebra fec̄a 104.
 vespetianus impator Ro. 111.
 veita mulier sacerdos genti-
 lium 116.
 vesuntio galliarū ciuitas 74.
 vesuntio mons cēcremar 114.
 vercellaz ciuitas vbi sit 73.
 venus dea genilium 13.

G
 Agibert lothorizie p̄nceps 173.
 vgar pastorū rex 1255.
 vgorin vrbētrianus 208.
 vgo bōbilonius ordi. p̄di. 208.
 vgolinus pisanus 208.
I
 Vicentia ciuitas cōditur 72.
 vicecomitū genealogia 180.
 vicecomites in regno resti-
 tuuntur 205.
 victoria abrae p̄tra reges 9.
 victoria Ro. d. cartbagien. 80.
 victor martir 120.
 victor. i. papa et martir 120.
 victor. 2. papa 182.
 victor. 3. papa 185.
 victor mediolanens martir 130.
 victorinus pictaviens ep̄s 137.

victorinus militen ep̄s 115.

victorinus massiliensis doctor 146.
 victorinus aquitanicus ep̄s 149.
 vigili papa 153.
 nigrides gottboz rex 153.
 vincētius martir 130.
 victor p̄s byter et doctor 144.
 vincētius belnascensis ep̄s 159.
 vince. histonogza. or. p̄di. 228.
 vince. belamator or. p̄di. 228.
 vincesta bobemie rex 173.
 vincestus impator 225.
 virgilius mātuanus poeta 98.
 viri Ro. Alcx. p̄paradi 68.
 visiones abrae 9.
 visiones danielis p̄phete 55.
 vitalis et agricola martires 173.
 vitalis cādianus ve. dux 175.
 vitalis phalero ve. dux 185.
 vitalis michael ve. dux 185.
 vitalis michael ve. dux 191.
 vitellius impator Ro. 111.
 vltalianus papa 159.
 viterbiū ciuitas 196.
 vitus et modestus martires 130.
 vinius consilialis p̄ficiat 21.
 victorinus ep̄s et martir 116.
 victorinus ap̄ber doctor 156.

L
 Ulixes magnus pugnator 93.
 vltacius plotius rhetor 93.
 vulcanus geniliū deus 112.
 vulpianus iuriscōsultus 112.
 vulcanus geniliū deus 112.

R
 Umbra regio vbi sit 160.
 vmerius orator rex 160.
 vmaroz regni principū 161.
 vngarii in panonia veniūt 172.
 vngarti Saracenos viciūt 176.

S
 Socrus moranus orator 105.
 vopose histore Siracu. 106.
R
 Urbanus. i. papa mar. 121.
 urbanus. 2. papa 185.
 urbanus. 3. papa 195.
 urbanus. 4. papa 203.
 urbanus. 5. papa 212.
 urbanus. 6. papa 215.
 vrsula virgo et martir 147.
 vsus ipatus ve. dux 163.
 vsus patricius ve. dux 170.
 vsus. 2. patricius ve. dux 172.
 vsus patriarcha ve. dux 181.

T
 Utica ciuitas vbi sit 296.
 Xenocrates philosophus 17.
 Xenophon philosophus 164.

xenarchus philosophus 104.
 xenophanes philosophus 58.
 xenophilus p̄s 67.
 Xerxes p̄m perfarū rex 63.
 xerxes. 2. perfarū rex 60.
Z
 Zacharias rex iuda 44.
 zacharias propheta 47.
 zacharias alius p̄pheta 57.
 zacharias p̄pheta pater 99.
 iohannis baptiste 120.
 Zenobia regina 112.
 zenobia regina 126.
 zeno philosophus 62.
 zenon philosophus 81.
 zenon Ro. martir 117.
 zeno impator grecus 159.
 zenon bonensis ep̄s 134.
 zeusippus Syriacoz rex 35.
 zensis pictor 61.
 zenū musicum 24.
 zota musicus 24.
 zotis pictor florētius 218.
 zoar p̄s et medicus 191.
 zoroastes rex et magus 7.
 zoroabel iudeoz dux 58.
 zozinus papa 143.

Explicit Tabula generalis supplementi chronicarū.

Ad magistratū Bergomensem in omnimoda historia nouissime cōgesta Cronicarum supplemētū appellata Prologus.

Pro Ciceronis vestri sententia clarissimi conciuēs ductus: q̄ primo offi. li. ait. Nō solū nobis nati sumus: ortus q̄z nostri partē patriā vendicat partē amici quoz beneficijs obnoxij maxime sumus: itz etiā matorz nostrorum illustriū viroz exēplo: qui pro ingenij magnitudine scientiaz oīum prestantia: z reipu. gubernāde gloria patriā nostram varias excoluere per artes: quoz vestigia pro virili sua emulata posteritas nō paucos extulit: cum maioribus suis tum in humanarū tum in diuinarū rerū eruditione de laudibus sine laude certantes. Quorū sane igētia non admirari modo verū etiā memoria psequi dignū censeo: z cū multa sint patres optimi l̄rarū studia qu: summū z decus z ornāmētū claris ciuibz asferre possunt. tū maxime historie incunda cognitio: his potissimū viris qui multis in rebz versari volunt magnopere exoptāda est: q̄ā z si leges diuine humaneq; que ad bene recteq; viuendū pertinent laudande z extollēde sunt: multo magis ac benemūendū cōducere arbitror: si cū ipsis fuerit multarū rerum ac virozum illustrium iuncta cognitio. Ille. n. leges z vite instituta: hec faces quasdam cōparat: z stimulos ad virtutē. Historia. n. ad erudiendos homines velut speculū semp mibi visa est: vbi humane vite leges clare inspicuntur: z in ea animus perinde ac quadam face ad optimarum artium cultū accenditur. Si enim prestantissimi cōciues res veteres: si nouas pariter ad memoriaz reuocem: inueniemus opulentissimas ciuitates precipuo senum semper flouisse consilio: hi nempe licet etate mala cōfecti hoc solum ex multarū rerum experientia atq; vsū tantum auctoritatē sibi prestitisse videor. Quare cogitanti mibi quoniam pacto iuuenes senibus equari possint id certe fieri posse per historie cognitionē solum existimo: Non equidem video cur senes iuuenibus anteponamus. si etiam ad perdiscēdum illustriū virozum maximarumq; ciuitatum res gestas artes consilia mentem appulerint: Quod si vnus etatis gesta tantopere senum auctoritati conducere solent. Quid totius antiquitatis ampla cognitio: qualem dignitatem iuuenibus qui z ingenij z corporis viribus excellunt asferre censebi m? quare cum tantum vtili atis ad bene glorioseq; viuendum rerum omniumq; habere didicerimus: z multa in eo genere scripta perpetua memoria digna multis prois icognita foret ne me primū ignauie aut fociordie traderē: innumerabiles historias vz a mūdi p̄ncipio vsq; ad n̄am etatē diuersis ex monumentis vno sub volumine colligere curati. Et lz nescius sim deo patrieq; mee ac parētibz parē gr̄az referri nō posse: rū vt aliq; in re patriā demereret meā: has meas lucubratiūculas vestro magistratui dedicare ratus sum: illā hoc in loco imitā viduā que in euangelio vnus duntaxat creos nūmos tēplo obtulit cū nil maius haberet q̄ dño offerre posset: que a dño Iesu xpo plurimū commendata sunt: qui plaris hominis animos q̄ rem ipsam metiri solet. Et nos profecto eo libentius fecimus vt vel libro auctoritatem z dignitatem compararemus. Hanc igitur historiam summo studio longaq; vigilia curiose accurataq; ex libris innumerabilibus tum diuinis tum humanis ad p̄mū omnium commodū collegimus. In quo quidē libro in p̄mis omnes noui z veteris testamēti historias tēponibus z locis suis cū obseruatio ne libri z capitulorū descripsimus. Reliqua vero in eo p̄tenta ex Iosepho iudeo Herodoto: Diogene: laertio: Plutarcho: Valerio maximo: Luito: Plinio: Strabone: Solino: Suetonio: vespoco: Helio sparriano: Iulio capitolino: polio trebelio: Aulogelio: iustino: orosio: Eutropio: Polierate: Paulo longebardozū historicoz. Ex poenis autem aliqua fragmenta: vt ex Virgilio: Quidio alijsq; nonnullis iumpsimus: A nostris vero multis approbatissq; doctoribus. In primisq; Aug. Hieronymo z elimaldo de viis illustribus. Gregorio. Eusebio cesariensi z Isidoro hispalensi quorum duorum temporum supputationē semper secuti sumus quin z ex Beda in historijs anglorum: atq; Gratiano: Vincentio historia li. Ricobaldo ferrariensi Martiniana. Leonardo aretino. Blondo forluienē historicijs pbatis Berthoosa z Adichaele carrariensi medico z ciue nostro ac Platina viro doctissimo. necnō z alijs multis: multa q; preterea ex sanctorū vitis excerptimus: necnō z ex multarū vrbū religionūq; chronicis que cōmode suis locis suisq; temporibus annotare curauimus. Opus autem in quidecim libros diuisimus in quo quidē omnium gentium reges. Quibus locis quibzq; temporibus in suis prouincijs z quantuz regnauerint ab ipso Prothoplasto z rege nostro Adam vsq; in p̄sens describuntur: videlicet scytharum: assyriorū: egyptiorum amazonum: Abdozum: persarum: Argiuorum: Abycenarum: Atheniensium. Macedonum. Corinthiorum Lacedemoniorū lydozum: Iudeorum: Israelitarum. z Laurentorum: Cretensium: Sibanorum: Latinorum: Romanorum: Bitonum vel Anglorum: Gallozū burgundionum: Gotthorum: Vandalorum: Longobardorum: Ungarorum: Germanorum: z Turcorū cum dimensuratione z descriptione earundē prouinciarum in exordio cuiuslibet regni: z siquid memorie dignum per oēs generationes natiuitates z regna ac potentatus z p̄ omne iudiciū omnūq; aliorū regum z principū: Tempora quodq; consulū z imperatorum a primo Cesare vsq; ad Federicū tertius qui nūc imperat: z quibus temporibus fuisse p̄ historiographos traditum est z que gesserunt vel consi tuerunt tam pontifices quam imperatores ipsi in hoc libro plenissime quatenusq; demonstrantur. hic quoq; historico more singula cōscripta declarant deorum generationem vel singulorum progeniem vel his temporibus ipsis velante latis que gesserunt z tempora Olympiadū in quibz primus ager Gymnicus cōstitutus ē. Qēs preterea viros in disciplinis excellētes tā grecos q̄ latinos atq; hebreos quos-

etiamque in omni doctrina reperire potuimus a Moyse qui primus hebreorum prophetarum diuinas leges
sacris litteris explanauit ad hoc usque tempus cum opusculorum suorum annotatione summa cum diligentia
collegimus et locis temporibusque suis descripsimus. Conditiones etiam multarum urbium et maxime italica-
rum et siquid in eisdem memorabile habetur in hoc volumine tractauimus. Et quo tempore aduentus fuit sal-
uatoris nostri Iesu Christi et passio eius simulque nomina omnium apostolorum eius atque discipulorum et ponti-
ficum tam iudeorum quam christianorum ab Aaron primo hebreorum pontifice usque ad Innocentium octauum pon-
tificem maximum et quantum temporis singuli sederint vel qui eorum sui pontificatus tempore martyrio coronatus
sint. Admiximus et tempora scismatum persecutionumque quibus ecclesie ab tyrannide vel hereticis dissipate
sunt. Accedunt preterea et tempora omnium italicorum principum: ducum. scilicet. Venetorum: genuesium: vicecomitum
turrianorum: carrariensium: scaligerorum: estensium: malacellarum: ordelaphorum: mansfredorum: gongiaorum:
varranorum: montisferratrum: montisferrati: Sabaudienfium et hedunorum: atque aliorum tyrannorum:
ac denique ordinem omnium tempora tam mendicantium quam aliorum et a quibus sumpsere principia. Omnia de-
nique hoc in opere contenta ex tabula ascripta plenissime perdiscere poteritis per pauca equidem me preter-
misisse existimo ex quibuscumque historiis tam antiquis quam nouissimis eorum que sibi gloria aut sanctitate
aut scientia aut armis parere potuerunt. Hec sane litterarum monumenta non tam verborum pompa quaz
magna illustriusque doctorum virosum veritate illustrare curauimus: ut non magis ostenderemus hoc in la-
bore que quisque clarissimus vir gesserit quam vnum quemque facere oporteat. Non perturbet obsecro hoc me-
um scribendi genus: Namque operis stilum variu et humile quandoque deprehenditis: quod a me quam facillime
emanauit ut profectus nostre instituti seruarem et operi veluti mendicitatis nomen comparare posse-
mus: Triginta quippe annis et eo amplius in religione mendicatum panem comedere consueuimus: nec
vnum cuius digno aduentanti repastinatum in mensa apposuimus: hoc idem in suscepto opere facere consue-
tuimus: quod quicumque diuersis ex historiis collegimus: vobis tamquam mendicatum panem diligenti cura in men-
sa huiusmodi apposuimus: id quippe opus chronicarum supplementum appellari decernimus: Historiarum
licet imperitissime scripta vera colligere curauimus. Scio quippe vos colendissimi et doctissimi cocines
magis fide ex rerum historia: quam verborum pompam desiderare: nec quis vestrum in elegantiam obsecro at-
tendat nostram: sed rerum multarum copia diuersitatemque requirat. Dicere. namque. tantum esse in hoc vnum
cognitionis rerum nouarum et antiquarum quantum vix per pauci qui leguntur in luce conuulerint. Huc igitur
libellum colendissimi patres suscipite: et interdum recreandi animi vestri causa obsecro quisque legat. nec
enim quis licet multa eloquentia egregiusque viriisbus decoratus sit parum faciat. Quicunque enim optime
artes (ut premissum est) longe plus apud omnes auctoritatis habet: si cum exemplis prestantissimorum vi-
rorum coniuncte fuerint: Hinc est quod multi doctissimi viri parentem virantis et vire magistrum historiarum
appellauerunt. Tantam certe vim affert rerum gestarum memoria: ut summos sepe viros finitentur et admi-
rabilem auctoritatem atque fidem in foro: in curia: et in comitijs ad impellendos homines ad prudentiam
ad iustitiam: ad ceterasque virtutes prestare videat. Sed iam ad opus legendum transeamus: In quo si
scire volueritis quo mundi anno vel ante Christi aduentum quisque rex vel dux aut pontifex regnauerit:
vel quoto anno aliqua ciuitas condita fuerit aut qua tempestate aliquis propheta vel philosophus flo-
ruerit: in inferiore et superiore libri margine vnam lineam videre poteritis in quibus mundi tempora et eni-
te Christi aduentum posuimus et in linearum fronte ante Christi aduentum et a mundi principio annos. diui-
simus: ut puta: ab Adam usque ad Christi aduentum fluxerunt secundum communem ecclesie opinionem
anni. 5199. ergo Adam ante Christi aduentum (ad superiora conuertendo) fuit annis. 5199. subsequenter
dicemus. Seth filium ade fuisse anno mundi. 230. ergo detractis ducentis triginta annis fuit ante Chri-
sti aduentum. 4969. ac sic usque ad quadagesimum secundum imperij augusti annum quo natus est domi-
nus noster Iesus christus augendo mundi annos et minuendos aduentus sui annos per capitula profe-
quemur: post aduentum vero Christi: eiusdem nativitatibus annos subsequemur et tamen semper mundi tem-
pora continuabimus.

Opus preclarum Supplementum chronicarum vulgo appellatum In omnimoda
historia nouissime congesta Fratris Jacobi philippi Bergomensis: reli
gionis heremitarum domini Augustini decoris: quod sanctissime inchoat.

De exordio mundi et eius creatione: de quo linea generatiois patrum Liber primus incipit.

In principio creauit deus celum et terram: ter

ra autem erat inanis et incooperata. Scribitur Genesios primo capitulo: Visibilium omnium (Augustinus te
stare: ut habet undecimo de ciuitate dei capitulo 3.) Adaxim est mundus. Inuisibilium vero ma
ximus est deus: sed mundum esse conspiciamus: deum vero credimus. Quod autem deus fecerit mundum nul
li potius credimus quam ipsi deo: Ubi iniquos ipsum audiuius: Auspice iterum (respondit)
nos melius quam in scripturis sanctis: Ubi dixit propheta eius. In principio fecit deus celum et
terram. Aliquid nam tunc fuit ibi iste propheta qui fecit deum celum et terram? Non: Sed ibi fuit
ubi fuit dei sapientia per quam facta sunt omnia: quod in aias etiam sanctas se transferret amicos
dei et prophetas constituit: cuius opera sua sine strepitu intus enarrat: loquuntur quoque eis
angeli dei qui semper vident faciem patris voluntatemque eius quibus semper annuntiant. Et propter
reca ex his unus erat iste propheta: qui dixit et scripsit. In principio creauit deus celum et
terram. Terra autem erat inanis et incooperata. Informis quippe illa materia erat quam de
nihilum deus fecit appellata primo: celum et terra. et dictum est in principio fecit celum et terram: non quod iam hoc erat: sed quod hoc esse poterat
nam et celum postea scribitur factum: quemadmodum si semine arborum considerantes dicamus ibi esse radices et robur et ramos et fru

Liber

Anno
mundi

Anno
an xpi
aduentu

et folia: nō qā iā sunt: sed qā idē futura sūt. Sic dictū ē In pncipio fecit de⁹ celū et terrā: qñi semē
et celi et terre: cū adhuc i pñso cēt celi et terre matia: sed qā certū erat idē futurū ē celū et terrā: iāz et
illa materia celū et terra appellata ē. hāc itaqz spaciōsaz formā effigie certa carētē Qui in pncipio
maioris sui volumis et alij pñi vocarūt chaos qd ipse in eodē li. mēmit dicens: Qui mare et terras: et
qd tegit oia celūz Unus erat toto nature vultus in orbe: Quē dixere chaos rudis idigēstazqz moles
Hec qēqz nūi podus iners pgestazqz eodē. Non bene iunctaz discordia semina rerum.

Dies
pmus

C Lucz pñi fecisset de⁹ celū et terrā cū ipsis qz elementis q i his elementis pñita sūt. i. aqz et spūs
abyssosqz et tenebras: necdū lumibus neqz syderibus pñitur. Dixit deus Fiat lux. Et vidit deus lu
cē qā bōa cēt: statim sepauit in lucē et tenebras. Et tenebras vocauit noctē: lucē vō diē: ac sic scñ ē ve
spere et mae dies vnus: q fuit pñus dies seculi: n pñus diez oim. Ideo non pñmus: sed vnus no
minatus ē. Ac sic eo die fecit deus materiā informem. Angelos: celos: lucē: terrā: aquā et aerem.

Dies. 2.
Dies
tertius

C Secūdo at die factū ē firmamētum solū in medio aquaz: p quod et diuisit inter aquā et aquam.
Tertio vō die cōgregauit dñs aquas que sub celo erant in vnā cōgregationē: et confestim appa
ruit arida: quam deus ipse nominauit terram atqz ipsas aquarum congregationes appellauit ma
ria. Herbamqz produxit terra: et lignum fructiferum cum semine suo.

Dies
qrtus

C Quarto postmodū die fecit deus duo luminaria in firmamēto celi. Solē v3 et lunā et stellas: vt
sol ad inchoationē diei luceret sup terrā: et luna noctē: et diuideret inter diē et noctē: et eēt in signa et
tempora et dies et annos: et essent in splendorem firmamenti celi: et lucerent super terram. Quibus
ita pfectis manifestum est luminaribus ipsis antecedere lucem tribus diebus.

Dies
qntus

C Quinto pñtea die eduxit dñs ex ags reptilia aiaz vna3 et volatilia celi. Et fecit deus beluas
et cetos et oēs aiaz vna3 repente: qz eduxerūt aq h3 gen⁹ suū. Et vidit dñs q cēt bonū: et bñdixit ea et
dixit. Crescite et multiplicamini et implete aqz: et volatilia sūt multiplicēsi frā: et scñ ē vel. et mae dies. 5.

Dies
sextus

C Sexto deniqz die dixit dñs. Educatur terra anima vna3 fm genus suū: quadrupedia. i. et repri
lia: ac vniuersas bestias terre fm genus suū. Et vidit deus qā bōa cēt: et bñdixit ea. Ac sic iste sūt
generationes seculi: v3 celi et terre: q create sunt in die quo fecit deus celū et terram: vt p3 Gen. 1°

Sabbat
um

C Septio vō die postq cunctuz munduz et oia q i eo sūt dñs creasset: dñs ipse: vt Moyses ait ab
opibus manūz suaz regenit: nō quasi opando lassus: sed nouā creaturā facere cessauit: cuius ma
teria vel similitudo nō pcesserit: et dñs eidē diei bñdixit: et sctificauit illuz: vocauitqz ipm sabbatuz
qd nomē hebraica lingua regem significat: eo q in ipso cessauerat ab omni ope suo qd patrauerat
deus vt faceret: vnde et Iudei eo die a laboribus pprijs vacare dignoscuntur. Gen. 2°

Salubritas: quies

C Paradysū at voluptatē: vt Moyses gen. 2° scribit: a pncipio dñs dñs plātauerat: q latic hortus
siue pomeriūz dñ: hebraice vō beden qd deliciae sonat: qñi deliciaz hortuz oi arborūz gñe pñitum: vbi
et lignūz vite posuiz erat: locus at ille: vt Irido. i. 4° et bi. li. ca. 3° scribit i oriēte ē logo maris tractu
a nro habitabili segregatus: q multa bz salubritatē et amenitatē atqz incanditatē. Salubritatē inge
qz tēperie gaudet: et nec frigē nec est h3: et qēqz ibi semel vinit mori n pōt: sicut Elyas et Enoch viuē
referunt. Amēitatē vō: qz vniuerse pulchritudinis pñituariz ē: vbi nec arbores siue folia aut flores
et fructūz vñqz marcescunt. Incanditatē deniqz: qz oē lignū pulchz visu et ad vscēdū suane ibidē repit
sicut Moyses ait: Serenitatē isup oīdā habet: qā loc⁹ (vt scribit Beda) altissimus ē: cur⁹ altitudo
vsqz ad liare cireulū pñgit. De cur⁹ medio fōs egredit q totū irrigat nem⁹: vt dicit Lactā. i. eamie
d senice. Sz fōs i medio ē quē vniū noie dicūt. Per spicu⁹ lucēs oulctib⁹ vber ags. Qui semel crupit
in singula tpa mēsu. Duodecies vñdis irrigat oē nem⁹. Quiaqz et i qñtuor nascētia diuidit flumina.

paradysus: et pomerium

Elegans et fructu

lactaniano

Egges

C Primi quozum appellatur Phison q et Egges q vniuersam circuit Indiā secum trahens are
nas aureas: et interpretatur Lateralis eo q. io. flumina recipiat. hic i mare adeo grādis descēdit vt vbi
minus occupet latitudinis. 8. passūz milia pateat. vbi vō plurimū centum. Hunc Cyrus Persarum
rex: cum quendā eius insignem egrem absorpsisset in quadringentos sexaginta distinxit alucos.

Bion

C Bion q Nilus secūd⁹ appellat flum⁹ totius orbis maximus: q totā Eriopiā Egyptūqz circuit
De q Luca. i. io. dixit. Arcanū natura caput n pdidit vlli. Qui (vt aiūt) imēsa aquaz mole singul⁹
ānis: sole in cācro existēte: totā egyptū exundat. huius flumis aqz (vt nōnulli tradūt) talē ē vtutis
dicūt: vt mulieres fecūdiōres faciat: et steriles fecūdas efficiant. De isto flumine et alia multa mira
bilis aristoteles et Seneca: atqz Joānes bocaciū retulerunt: q de eo libelles composuerunt.

4^{or} paradysus flumina

Tigris

C Tigris tert⁹ ē: q fm Iose. dñ Bilach: qd sonat actutū: eo q velocissim⁹ sit: a q nō dissonat et hy
mologia: nā tigris pñaz lingua sagitta dñ: q ea velocitate feratur q sagitta. hic etiā ex mōte periar
des Armenie pfluere dñ: et h Assyrios vadit: quē nōnulli rubro mari dicūt infundi: qd falsum est.

enphra
tes.

C Euphrates qrtus flum⁹ q frugifer sonat ex eo fonte derivat: q in cētos flumios mēoratu pluri
mo celebris ē. Hic p Caldeos vadit: q cū Babylonē in duas ptes diuidat in mare rubrū descēdit.
Et sunt q dicāt hūc Nilū more vno et eodē tēpore Mesopotamiā irrigare: eāqz fecūda facere. Que
sane qñtuor flumina ab eodē paradysū fonte (vt nri affirmāt theologi) emanāt et sepantur. Et itēz co
rū qdā inter se cōmīscētur: atqz itēz sepantur: sepe etiā absorbeantur: et locis rursus in plurib⁹ emer
gunt. Inde ē q de eoz ortu varia legūtur: qz Sanges dicit pñi in locis Caucasi mōtis nasci. Nilū
vero procul ab Atlante monte: et Euphratem in Armenia.

Paradisos etiā terrestres sex fuisse scriptū inuenim⁹. Unū in occidentē versus zephiriū. Alterum aduētū in egnoctiali inter euz et euronotū. Tertiu de quo Beda memit. inter cācri tropicu et circulum antarcticū. Quartū paradisu⁹ vsus oriētē ad euz vltra egnoctiales in quo solis arbores sunt. Quintus terrestribus paradisu⁹ esse ad polum arcticum dicitur. De quo Solinus meminit. Inuenitur etiā in occidentē alijs voluptatis et deliciaz paradisu⁹: de quo sic habemus: q. S. P. Q. R. mādauit sumuz sacrozum pontificem non nisi de italie deliciarum horto eligi debere.

Adā autē p̄boplausū p̄mū hoicm summus rex oīum fabricator de sexto die seculi q̄nta et vigesima martij bestijs terre creatis: cūctisq; reptilibus ac volucribus celi vno et eodē die de limo terre rubeo in agro damasceno tanq̄ creaturaz oīuz finē ac possessore finxit: q̄a (vt p̄bū ait) Illa q̄ fuerūt in intēdē p̄ma in executiōe extiterūt vltia. Et insufflauit i eū spiraculū vite et aīaz: et fact⁹ ē hō ad imaginē et similitudinē dei. Qui nud⁹ corā dño p̄stitur⁹ p̄festi eleuat⁹ māib⁹ dō gr̄as egit dicēs. Adān⁹ tue dñe fecerūt me et plasmauerūt me totū i circutur: ideo de cetero memēro mei q̄ sicut lutū fecisti me: et sicut lac mulsisti me: ac sicut caseū me coagulasti: pelle et carib⁹ vestisti me: ossib⁹ et nervis cōpegisti me: et vitā et mīam tribuas mibi. Adā itaq; viro insigni et ppulchro creato dñs cum tāta pfudit gr̄a. vt nullo tradere magis: sed sola iustitie originalis v̄tute p̄fuit oīuz liberaliū artū statim clarissime edocet⁹. No titiā. n. oīodā astronomie: geometrie: musice: grammatice: atq; rhetorice h̄e p̄meruit: oīuz q̄q; herbaz arborz: metalloz: lapidū p̄ciosoz: auīū: bestiaz: pisciū: h̄pēnū: cūctarū deniq; creaturaz plenissimā notitiā habuit. Clarāq; p̄tēra et explicitā b̄e trinitatis xp̄i incarnationē sol⁹ h̄e p̄meruit. Unde et de ip̄m mūdī impatore et summo oīuz p̄ntificē p̄stituit. Volens deniq; dñs de vniuersas celi et terre creaturas Adā ip̄m vt suū recognosce dñz: atq; vt rex oīum p̄p̄tates v̄ntesq; hoib⁹ iunorescē vt v̄nter se celi militie mādauit vt creaturas oēs ad Adā p̄ducerēt q̄bus singulis propria imponeret nomina. ac singul⁹ stellis celi auib⁹q; et piscibus cunctisq; aīantibus et reptilib⁹ terre cōueniētia ip̄suis nomina: q̄bus et nūc vocantur. In imaginaria deinde v̄siōe vniuersē immobiles creature: videlicet montes insule maria arbores et oēs herbe adducte sunt: quibus et itidē fecit. Et sū p̄m cōueniētia nomina naturis et rex p̄p̄tatis imp̄posuit. Atq; ita rex oīuz rege et impatore cōstituto illū eodem die de loco formatiōis in paradisu voluptatis dñs trāstulit vt ibi nō ad necessitates: sed recreationē oparetur: et vt p̄uidēs nullū ex cūctis aīantib⁹ sibi simile ēē mulieris formationem supflūā nō putaret. Dixit: nō ē bonū hoīez ēē solū. Factam⁹ (inqt dñs) adiutoriu simile sibi ad liberos p̄creādos: q̄ similes sint illi: et cōfesti in eodē loco dñs imisit soporē in Adā nō qdē somniū: sed extasim. et obdormiuit. Et auferēs v̄nā costā de latere ei⁹ repleuit locū caro eius. et edificauit costā quāz sumpserat in mulierez et Adā sibi iūctā cognouit de se fore plasmatā. nec tamē carnali cōsuetudine hec cogitāda sunt: vt videret solemp̄ifices ex m̄a q̄cūq; terrena corp̄alib⁹ mēbris q̄ art. industria potuerūt fabricātes. Nā māns dñi (inqt Aug.) potētia dei ē q̄ etiā v̄nabilia in inuisibilib⁹ opatur. Et adduxit eā ad Adā videt qd vocaret eā. Adā v̄o vidēs eā dixit hoc nūc os de ossib⁹ meis et caro de carne mea ē. hec vocabif. Illa qd latine mulier interpretat⁹ qd viro suo sumpta ē. Nōmē v̄o mulier illi⁹. Eūā appellauit qd si significat mīam oīuz v̄ntiū. Format⁹ igit Adā et Eua sexto die seculi posuit eos in paradisu voluptat⁹ oī germiatiōe florētē. In q̄ qdē erat vite et prudētie plātatiō: q̄ gustata p̄gnoscebat qd bonū qd malū: d̄ q̄b⁹ plātatiōib⁹ p̄cepit de eos abstinere. de alijs oib⁹ cōcessit degustare p̄dicēs si d̄ cis duab⁹ de gustaret mortē ēē v̄tūra. Habitabatq; cū Adā scrpēs hūani generis hostis q̄ uidēs ei p̄suasit mulieri mala volūrate vt de prudētie plātatiōe degustaret dicēs in ea ēē boni et mali cognitionē: ac sic m̄is n̄re mēre dolosa suggestiōe offuscās illa plātatiōe v̄tūra degustauit. et exinde Ade p̄suasit vt v̄sceretur. Quo facto cōfestim seip̄os cognouerunt esse nudos. Et Adā peccati veniā a domino postulans rogabat dominum ne eum nimium affligeret: sed factum mulieri rectoris dicēs ab ea se fore seductum. Deus autem eos multis penis subiiciens cūctisq; transimigrauit eos ex horto voluptatis in aliā regionem vt in sudore et erumna donec mererent v̄nter: vt patet Gen. 3.

Euā autem cūctorū v̄ntiū infem dominus non eodem malleo aut incide quēadmodum ceteros fabricauit: sed vt arbitrari possumus eā corpea formositate mirabilē et maturā viro et intuitu letabundā atq; immortalē et rex omniū dominā ex latere viri in paradyso dormientis artificio incognito eduxit. Quā tā iure originis q̄ incolatus paradisi incōparabili splendore decorauit. Que vna cum viro suo paradisi delicijs auidē p̄fruens eā felicitatis sue inuidus hostis decepit: et p̄tra vni cum sibi p̄ceptum a domino imp̄positū ire suast. Qui leuitate feminea nimium credēs fructus arboris boni et mali sibi v̄titos temerario h̄ausu degustauit: et etiam virū suū in sententiam suāz retraxit. Quā inobediētia se et vniuersum genus suū in miserā mortē deduxit. Et quū lux corusca qua incedebant amicti abiisset: perizomatibus foliorum a domino susceptis ex deliciarum horto in agro ebron vna cum viro pulsata: exulq; venit vbi eā dominus partu et conceptionis doloribus castigauit: atq; alijs calamitatibus eā implicauit. Eoq; locū dūm Adā terram excolere cepisset p̄ma vt credit: colo nere scufilare incepit. Tandem cum partus dolores sepius experta fuisset: ac multos algores et sudores perpeffa cum his laborib⁹ deuenit in senium et tandem in mortē sibi a domino predictā. Ac sic parentes nostri v̄tita degustantes ab alto in imū ceciderunt: de luce ad tenebras: d̄ incolatu ad exiliū: de domo ad deuiū: de amore ad odium: de risu ad luctum: de pace ad irguiz.

anno Anno
muni in xpi
di aduentu

Liber

de dulcore ad absint hium: de prosperitate ad penalitatem: de sospirate ad infirmitatem: de abundan-
tia ad penuriam: de gratia ad culpam. ac deniq; de vita omnes traxerunt in mortem.
¶ Paradisus deliciarum.

prima fms

Primi
5199

Etas seculi prima quam in suscepto opere libri primus facimus hic incipit. Et
ad diluvium usq; pdurat: quicq; h; hebreos. 1556 continet annos. Ju-
cta vero septuaginta interpretes et Thidom. in qnto et bi. lib. alios qplurimos. 2242. an-
nos. Vinus autē Hieronymus milia duo nō plene dicit. Aug. deniq; p̄ in. v. dci. dci. c. xx.
2262. ānos dicit. Ac sic et nos deo auxiliāre tēporū dinumerationē faciētes incipiemus sic.
¶ Dam itaq; et Eva p̄mi omniū parentes. 30. supra nōgetos vixere ānos: et p̄ter Cain Abel
et Seth cū sororibus suis quos scriptura commemorat triginta alios genuerunt filios. Sed
Abethodē martyr illū centū genuisse meminit. Nec hoc impossibile astruendū est. Quos
oēs legislator Moyses breuiter trāsīt: et ad Abrahā tēpora venire festinās illos atq; aliorū
patrū plures filios et filias subtrahit. Hic autē Adā vna cū vxore p̄pter inobediētiē reatus maximam
cūctis diebus vite sue fecerūt penitentiā. Quāobrem nō mō dei misericordiā p̄secuti sunt: sed et p̄p̄betie do-
nū accipe meruerunt. Unde et de xpi. ecclieq; cōiunctiōe: deq; diluvio futuro: et de incēdio p̄ ignem
iudicijs pdixere multa: liberisq; suis ac nepotib; rettulere: qd; et iustitie p̄cepta tradider. alia p̄pe mo-
dū infinita docuere. Deniq; quoq; infirmitate correpti Seth filio: atq; alijs filijs et successorib; suis
inēdixit ne cū filiis cū Cain fricide filijs ob ei filiorūq; exosa vitā p̄miserent. Illū q; p̄ oleo miseri-
cordie ipetrando ad paradysū (vt aiūt) transmisiit. Tādē trigesimo sup nongentesimū vite sue anno
in senectute bona deficiens in ebron ciuitate arbee sepulchro marmoreo (vt Egesippus scribit) sepe-
līt in quo postmodū et Eva vxor sua atq; Abrahā: Sara: Isaac et Jacob cū eorum coniugibus se-
pulti perhibentur. Sunt tamē qui dicant eū in Caluarie loco sepultum fuisse: et inde capite dēpto
in ebron translātū. Quo in loco (vt Ambrosius scribit) postea dominus Iesus cruci affixus est. Ea
propter apud pictores inoleuit consuetudo ad crucifixi pedes Ade caput depingi.

Sepulchrum adam

15

5184

¶ Cain et Calmanam gemellos Adam decimoquinto vite sue anno in agro damasceno ex Eva
coiuge suscepit. et dixit: Acquisiui hominē per deum Gen. 4. Nā Cain lingua hebraica possessionē
significat qui sororē suā Calmanā duxit vxorē. Quippe tūc tēpis copula mariū et feminaz op̄ erat:
vt gignēdo multiplicaret gen; hūanū: nec tūc erat vllī hoies nisi q ex Adā nati fuerāt: et iō fies i. iun-
ges accipere opus fuit: quod p̄fecto (vt Augustinus inquit) Quanto antiquius cōpellēte nec sūitate
tato postmodum factum est damabilius religione. p̄hibente: habita fuit certe rectissima ratio charita

Adam p̄e anno anno quingentesimo gemit gemellos Cain et Calmanam filiam.

ris: vt homines: quibus esset utilis atq; honesta concordia diuersarum necessitudinum vinculis ne-
cteretur: nec vllus multas simul haberet: sed singule spargerentur in singulos: ac sic ad socialem vitam
diligenti colligendam plurime plurimos obtineret. Iste autem **Cain** p̄m agrozum cultor fuisse p̄bi
benur: cupidissim⁹ quidē ac inuidia plen⁹: neciō ⁊ aliene felicitatē impatiētissim⁹. Quamobrē fratres
suū **Abel** huiusmodi cā perit. Couenerāt. n. insimul deo sacrificare. **Cain**. n. de agricultura sacrifici
um obtulit. **Abel** vero lac ⁊ p̄mogenita gregū suozum. Deus autē (vt **Ioseph** in p̄mo ait) agnum in
eo sacrificio delectat⁹: eo qđ sp̄tancis ⁊ nāliter ont fructib⁹ eēt honorat⁹ qđ in sacrificijs **Cain**. Qua
p̄pter **Cain** indignat⁹: eo qđ frater su⁹ **Abel** ei fuerat a deo p̄posit⁹: eū interemit ⁊ necatū abscondit:
credēs ex hoc latere p̄missum. Sed de⁹ qui etiā abscondita cordis p̄gnoscat **Cain** fratricidā repēte in
crepauit dicēs eū fratris sui interēptorem. Et statim maledixit **Cain** vsq; ad septimā eius generatio
nem. At **Cain** ex sentētia domini p̄fugus effectus in india a facie domini p̄migravit. Eoq; loci hu
mano genere multiplicato p̄ incrementō mali suos ad latrocinia inuitans: opes: vt **Ioseph** in p̄mo
ait ex latrocinijs ⁊ rapinis nōnullas p̄gregauit: quoꝝ doctor in his studijs extitit. Vbiq; hoīum sim
plicitatē ex inuentiōe p̄derū ⁊ mēsurarum p̄mutauit: eosq; in calliditatē ⁊ corruptionem cōpellens.
Ibidē quoq; terre terminos p̄mus imposuit: ciuitatēq; p̄stituit: ⁊ ab filio suo **Enoch** seniore **Enochi**
am appellauit: eāq; muris cinxit: illicq; suos oēs venire coegit: vt habet **Gen**. 3. Moies. n. ātea tanq̄
inermes ⁊ nudi erāt: nec contra boīes aut bestias tuti: nec receptacula contra frigus seu estus habe
bant: sed naturali quadā solertia receptacula excogitauere. Unde ⁊ tuguria quedā atq; casas sibi fa
bricantes ex virgulis ⁊ barundinib⁹ cōstruxere: quib⁹ eoz vita tutior haberet. Tūq; **Cain** cōfectus
esset senio: ⁊ inter fructera aliquādo sederet a p̄nepore suo **Lamech** qui senectutis vitio cecus factus
dū venationi insisteret: pueri ductoris suasu credēs **Cain** ferā sagitta occis⁹ fuit. **Lamech** vō vidēs
se pauū **Cain** interfecisse de p̄bendēs puerū ira succensus interfecit. Iste autē **Cain** genuit **Enoch**
ex cuius noīe: vt dictū est **Enochiā** condidit ciuitatē: quam ⁊ sua prole repletā vidit. **Enoch** autē ge
nuit **Iarēb**: q̄ genuit **Adan** ⁊ **Abel**: qui genuit **Matusalē**: qui genuit **Lamech**. **Lamech** vero acce
pris duabus vxoribus: **Sela**. s. ⁊ **Ada**: ex cis. 77. genuit filios ⁊ filias: ⁊ hic p̄ter bonos mores biga
miā p̄mus sup̄induxit. **Bozū** autē filioꝝ **Iubal** ⁊ **Tubal** ex **Ada** fuerūt: ⁊ ex **Sela** **Tubalcain**: q̄ ba
buit sororem nomine **Noemina**. **C** **Cain** fratrē suū **Abel** ob inuidiā interfecit.

Iubal vero **Lamech** ex **Ada** filius fm̄ **Iosephū** tentoria portatilia pro gregibus nutriendis fa
bricauit: gregesq; ordinauit ⁊ amauit. seperauit quoq; fm̄ genera ouin⁹ greges a gregibus edozum: ⁊

Iubal ex ada lamech filius pastor om̄ū

Cain agreda primus

Cain fructa maledict⁹

Enoch p̄rogenuit Cain

Cain a lamech cap̄ occidit

Cain fugit in indian

Lamech bigamus primus

Anno
mundi

Anno
an xpi
aduentu

Liber

qualitatem vnius coloris a grege sparsi coloris.

Tubal autē consanguineus ei existens musicā coluit et psalteriū: citharamq; laudauit: et propterea Iosephus dicit eius inuentum fuisse musicē ad ictus malleorū Tubalcain fratris sui: q; ferrarius faber fuit. Nam in tinnitum malleorū delectat^{ur} ex eorū ponderibus pporiones et sonantias q; ab ipis exibant pprehendit: et exinde pncipia musicē dedit ac psalteriū pimus inuenit: vt p hoc labor pastoralis qsi in deliciis verteret. Sunt tamē qui dicūt q; archades populi per calamos breues et lōgos primi excogitauerunt cantū. Lactius vero id repertum dicit pythagore philosophi.

Tubalcain filius Lamech: q; ex altera eius vxore ei natus fuit. s. Sela fortitudine cūctos excelluit et propterea res bellicas decēter exercuit: ex his etiā q; ad libidinē corporis attinet cūctos excelluit: ipseq; ferrariam artē pimus inuenit. habuitq; sororē eiusdē vtutis et multarū vtutū inuētricē noīe. Hocemmas bi prouidentes iudicia: videlicet aq; et ignis futura cē ne eorū inuenta ab hoibus dilaberent. aut anteq; veniret ad pgnitionē deperiret. duas fecit colūnas: vnā ex lateribus: aliāq; ex lapidibus: et in ain babus q; inuenerat cōscribere: vt. s. si pstructa laterib; ab imbrib; exterminaret lapidea pmanēs pberet hoibus scripta pgnosceret: et sic vice versa. Ac p hoc peccatū Laim: vt scriptura refert in septuplū punitus ē. i. in septimā vsq; generationē. Septuagies vō septies peccatū Lamech punitū ē: q; septē et septuaginta aīas de Lamech egressas diluuiū perisse pstat. vel q; gūatōes tot erat vsq; ad L bri flū q; p oibus penā soluit. et sic tota pgenies Laim quū esset nequissima diluuiū deleta fuit.

Abel at quē iustū et sanctū sacra pncipiorū euāgelia et Belborā gemellos. i. anno vite Laim adā pphoplastus ex Eua genuit. Qui ab incūte etate iustitiā colit et deū timet didicit: et in oib; suis opibus dñm adē sibi putabat. vtutibusq; q; maxie incūtebat: cui^{us} pueratio pastoralis erat: et de oibus pmitias deo offerebat. et propterea de^{us} ad ei^{us} sacrificia respiciēs in oibus cū multiplicauit. Qui quū ali quādo ex pinguiorib; gerināo pscite sacrificiū offerret: deus ipse vt eius oblationē grāā hīc demonstret. Quū pmiū hostia sup altare iposuisse: repere ex ea spētaneus ignis accesus: et oia que super altare erāt psumpsit. Quo viso vult^{us} Laim p confusione cōcidit: et inuidie stimulo sancti fratre interficere pstituit. Quem a tāto facinore dñs retrahere volēs cū durius increpās ait. Quare iras es: et cur pcidit facies tuā: nōne si bene egeris recipies: si aut male: statim in foribus peccatū tuūz aderit. Si sub te appetit^{us} tuus erit: tu dñaberis illi. S; iniquū domini increpatio ab scelere si retraxit. Vñ et die qdā: vt Moyses ait: Laim dixit ad Abel: Egrediar foras in agrū. Quūq; abiisset: Laim cō surrexit i eū: ac iterfecit: pmiūq; dei martyre p iustitia fecit: et celestē ciuitatē: vt aug. scribit: pmiū cōdidit: et ipi^{us} cinē se pmiū pstituit: ceterario et eo apli^{us} Abel mortuo: adā p ceterimū annū Seth genuit filiū.

Seth at Ade fili^{us}: et ipse quito supra dūcēsimū vite sue anno genuit Enos. dehinc supuixit annis. 707. et alios genuit filios et filias: et quū vixisset nonagētos et vnoceci annos defunct^{us} ē. hic aut Seth resurrectio iterptat^{ur}. q; in ipso semē iustū resuscitatū ē: quod fuit stirpis filiorū dei. hic namq; cū vir egregius cēt virtutū studuit. et imitatores sui filios dereliquit: q; quū boni fuissent filij et nepotes sine alicuius iniuria viuētes: etiam sine vexatione felicissime vixere. vnde et cis nihil crudele vsq; vite terminum prouenit. Ipse enim quū rerum celestium disciplināz cōgnosceret etiam eorū ornatum primus inuenit. hūc autem pater Adā interdixit ne cum Laim filiis eius progenies cōmiseretur: q; eius male merita odiosum effecerat. Adā quoq; patre eius defuncto Seth patris imperiū semper exequutus est: at cognationē suam a Laim cognatione oio sepeparat. Porro filij Seth in septimā vsq; generationē pcepta patris optime obseruarunt. deū iudicantes esse dominū omnium: et ad virtutem semper inspiciētes. Sed procedēte tempore (vt Iosephus inquit) de solēnitatibus patrum ad infinita. ppe mala sunt plapst: Qui non modo legitimos cultus deo non prebuerunt: sed ne iustitiā quidē hominibus facere voluerunt. et zelum quē prius habuerant pro vtute in duplā malitiā postea per ea que gerebāt: mōstrauerunt. Ob hoc itaq; deū contra se plurimū irritauerunt. Unde et in cōtemptum patrum mandatorū Laim filias concupiscētes: easdem ex omnibus quas elegerāt sibi quisq; vxores acceperunt: quibus (vt Moyses refert) gigantes orti sunt. Verum hi quantum augebantur nūcro: tāto in vitia prolabebātur maiora. Quocirca deum contra se irritauerunt. et inmissō diluuiū populum omnem pter hoc cum suis iusta animaduersione deleuit.

Enos Seth filius vō quidē primus: vt pater Augustinus refert: nouagesimo supra centesimum vite sue anno genuit Cainā. ac deinde quindecim et septingētis annis vixit. et alios genuit filios et filias: vt habetur Genes. v. Et ita oēs dies Enos facti sunt. v. et nongēti anni: et mortu^{us} est. hic fm magistrum foris siue rōnalis interpretatur. Quem bebei ferunt imāgines quasdam ad deum exorandum primum inuenisse ad excitandam scilicet mortalium pigrītā: vt Christianorum nunc mos est. Et ideo scriptura de eo sic proloquitur dicens. Enos sperauit inuocare nomen domini dei sui: quam plane scripturam diuus pater Augustinus. i. de ciuitate dei capitulo decimo octauo exponens dicit nil aliud significare velle q; prophetiam exortiri populi: qui secundum electionem grāie inuocaret nomen domini dei veri.

Cainam Enos filius: qui natura dei interpretatur: et ipse septuagesimo supra centesimū vite sue anno genuit Adalabel. Quo nato supuixit quadraginta et septingētis annis et alios genuit filios et filias. Eius autem Cainē omnes dies decem et nongēti anni facti

Tubal musici

Tubalcain ferrarius

Abel pastor

30

5169

230

4969

Seth ade filius

Gigantes orti sunt

435

4764

Enos filius Seth primus

Cainam filius Enos

625

4574

sunt: et mortuus est Henoch quinto.

Malalehel Cain filius q platio dei interpretat cetum sexagintaqz habes etatis annos genuit filiu Jareth: quo nato postea septingentis et triginta annis supervixit: et alios genuit filios et filias. factiqz sunt oēs dies Malalehel octingenti et nonaginta anni: et defunctus est Henoch quinto.

Jareth q interpretatur descēdens: siue roboras siue soporas Malalehel filius secundo et sexagesimo supra cetesimuz vite sue anno genuit Enoch filium: quo nato supervixit octingentis annis: et plurimos genuit filios et filias. Eius itaqz dies omnes nongenti et sexaginta duo anni fuere: et mortuus est Henoch. Huius vō tēpore filij Seth viri optimi in preceptis patris cū simplicitate cordis perseverantes a filijs Cain pessimis quidem in omnem luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Noch autem Jareth filius sexagesimo quinto supra cetesimū etatis sue anno genuit Adasalem: quo nato ducentos etiam supervixit annos: et alios genuit filios et filias. Ipsi quoqz anni oēs fuere trecenti sexagintaquinqz: quibus expletis discessit ad deū. unde necnon finis eius invenit esse cōscriptus Gen. 5. Hūc Judas apostolus in epistola sua nonnulla scripsit se referre: que ab antiquitate susceptę fidei a patribus refutata sunt. Hunc etiā Jesus filius Sirach in 43. cap. ecclesiastici sui ob nimiam eius sanctitatem in voluptatis paradysum translatus fuisse refert. Ibidemqz Elyas propheta vivere cum dicit.

Adasalem vero Enoch filius cetesimo et sexagesimo septimo anno natus Lamech filiu habuit: quo nato duos et nonaginta supra septingentos supervixit annos: et alios multos genuit filios et filias. et sic omnes dies Adasalem facti sunt nongenti et sexaginta novem anni: et mortuus est Henoch. Hunc Adasalem diutius vixisse ferunt omnibus scilicet quos scriptura cōmemorat: qui et iuxta annorum seriem quattuordecim annis post diluvium vixisse reperit: propter quod et nonnulli licet falsa opinione cum patre suo Enoch translatus fuisse affirmant: donec diluvium preteriret. Quam sane codicum discrepantiam diutis pater Aug. in. xv. de civ. dei ppulchre disputas affirmat eodem diluvij anno Adasalem fuisse defunctū. Quis quippe generatiōe filij dei. Seth filias Cain concupiere: et mala multiplicata sunt super terrā: Gen. 6.

Lamech autē Adasalem filius et ipse octogesimo octavo supra cetesimum vite sue anno genuit filiu: quem Noe appellavit: idest rex preceptorē. Et postq natus ē vixit annis quingentis nonagintaquinqz: et alios genuit filios et filias. et quum vixisset septingentos septingenta septē annos tradidit principatū Noe filio: et mortuus est Henoch quinto. Eo quidē tēpore gigantes erant super terram: viri viriqz famosi et incredibilis potentie scientes bellum.

De vero Lamech filius homo sane iustus et ingenij mitis ac integer et misericors invenit gratiā corā domino: qui quum esset quingentorum annorū tres genuit filios: Sem videlicet: Cham et Japhet. Tūc quidē gigantes erant sup terram: et cetera hominum cogitatio pna erat ad malam omni tēpore. Noe tamē divini honoris et iustitie amator: et pcurator invenit gratiā corā domino. Et quū disciplina iustitie originalis eruditissimus: castusqz et integer et pudic: atqz facundus esset: erātes omnes in viam rectam et predicationibus et admonitionibus: qbus plurimum ob eloquentiam valebat deducere satagebat. Verum quum nil omnino proficeret: metuens ne et ipsum quoqz cum vxore et liberis interficerent discessit ab ea terra. Quo recedēte dixit illi dominus. Finis vniuerse carnis vrit coram me. Penitet enim me fecisse hominē: et propterea spiritus meus nō permābebit in eo in eternum: quia secūdum carnem ambulat. Eruntqz dies illius cetū viginti annorum Henoch sexto. Quod autē dixerit deus. Erūt dies hominis cetum viginti annorum: non tamen sic accipiēdum est q post diluvium homines cetum viginti annos non essent trasgressuri: quum post diluvij tēpus inveniamus multos quingētos excessisse annos. Sed hoc intelligēdum est qz Augustinu 3. de civitate dei cap. 2. 4. id dominū dixisse. Quum circa finē nōgentorum annorum Noe esset: et dies quadringētos octoginta annos vite etatis ageret quos more suo scriptura quingētos vocat nomine totius maximam plerūqz partem significās. Sex cetesimo qppe vite Noe anno secūdo mēse factum est diluvium. Ac si dicat: cetum viginti anni predicti sunt futuri vite hominum perituroz: quibus transactis nisi conuersi fuerint: diluvio exterminabuntur. Fac tibi (inquit dominus) arcam de lignis lenigatis bituminatam intus et extra: que sit trecentorum cubitorum geometricorum secūdu Augusti. et Hugonem longitudinis. Cubitus quippe geometricus (vt iudem volunt) sex vsuales cubitos facit: quam quidem mēsuram nos perticam appellamus. Sit itaqz trecentarum perticarū longitudinis: quinquaginta latitudinis: et triginta altitudinis: idest a fundo vsqz ad tabulatū sub tignis. Et in cubito consumabis illam: in qua mansuetas tristegas: atqz cenacula et fenestram: necnon et hostium in latere deorsum facies. Noe itaqz post centum et viginti annorum spacium: quibus arcam composuit: sexcentesimo vite sue anno compositatis secum ijs: que sibi pro solatio vite sue necessaria erant: cūctozum quoqz animalium ad seruādum genus eozum: masculos simul et feminas pariter in trodixit: aliorum vero animalium septuplum numerum. Ipse deniqz et filij eius: vxor eius et vxores filiorum suozum primo die secūdi mensis: qui est apilis per septē ante dies q dominus plueret super terram ingressus est in arcam. Quo ingresso factus est diluvium maximum per annū ferme de

4404

795

4239

960

4077

1122

3912

1187

3745

1454

3557

1642

Anno
mundi

Anno
an xpi
aduentu

Noe

Liber

archa in armenia

factus est cum Noe

2^a cmo

2241

2957

hinc est Noe

Noe primus

1

Japhet filius Noe

Somer filius Japhet

magog 29

pans terraz: Et deleuit omnem carnem de terra: que sub celo est: et Noe quidem cum suis saluatus e-
Stetitq; archa (vt sacre tradunt littere) super altissimos Armenie montes quindecim cubitis: vt pa-
tet Genesio septimo. Exicatis vero aquis Noe primum animalia ex archa dimisit. et ipse postea cum
generatione sua simul egressus gratias domino egit. et sacrificans deo cum suis epulabatur. Eum
autem locum armenij: vt Iosephus ait: Egressorum vocant. Illic enim arce saluate reliquias per
multa tempora provinciales ostenderunt. Noe itaq; egresso metnesne per annos singulos domi-
nus diluuium induceret: et semen omne omnino deleteret: statim altare erexit: et sacrificas rogabat do-
minum vt nullam ulterius huiusmodi vastationem induceret: qua periret omne genus animalium:
sed punitis malis parceret bonis. Cui apprensus dominus dixit: Cessabo de cetero ab his pro suis
iniquitatibus penas exigere: et q; maxime te rogante. In cuius rei signum arcum meum ponas in nu-
bibus celi: vt habetur Genesio nono. Et sic dominus hec quidem Noe et filijs suis dicens atq; pro-
mittens siluit. ac sic illo diluuij anno prima seculi etas terminata est ab Adam vsq; ad diluuium in-
clusiue sub generationibus decem.

Explicit liber primus. Incipit liber secundus.

Fratri Jacobi philippi Bergomensis religionis heremita-
rum diui Augustini decoris q; sanctissime inchoat.

Liber secundus

hic incipit: quum in suscepto opere librum facimus secun-
dum: que et ad Abrahe natiuitatem vsq; perdurat: queq; se-
cundum hebreos ducentos nonagintaduos continet annos. Secundum vero interpre-
tes et Isidorum nongentos quadragintaduos. ac sic ab hebreis sexcentis quinquaginti
annis differunt. Que ante sit huius diuersitatis ratio in fine huius libri dicemus.

De itaq; summo pontifice et maximo omnium imperatore vna cum filijs et vxore ac filioz
vxoribus ex archa egresso cōfestum (vt dictum est) altari edificato de cunctis pecoribus: vo-
latilibusq; mundis holocausta domino obtulit: et eius odorem suauitatis odoratus e-
dominus: propter quod eidem dominus benedixit ac filijs suis dicens: Crescite et multipli-
camini: et terror vester sit super cuncta animantia terre. Inde q; terra ad propriam naturam reuer-
sa Noe cepit vir agricola esse et exercere terram: et cuncta animantia ad pascua emisit. Quinq; vt
aiunt hyrcu caprarum in coricum cilitie montem emisisset. Ibidem labruscas comedens inebriatus
est: et statim reliqua animantia cornibus petere cepit. hoc Noe comperto labrusce virtutem agnouit:
cōfestumq; ipsam sanguine leonis: porci. agni: ac simie addito inseruit: per hoc forte inscius deca-
rans predictoz quattuor animalium in vino madefactis quandam futuram significare similitudi-
nem. at labrusca in bonam vineam inserta fructu fecit perfectum. et vindemiauit eum: et ad vsuq; noe
vino deducto sacrificas: fecit cōuiuium magnum. Inebriatus aut ex illo statim tanquā agnus in sopo-
rem resolutus est: et nudatus in honeste iacebat. Vidēs q; Cham eius filius: videlicet pater Chana-
am patris verēda nudata cūestigio irridēdum (satribus nūciauit et ostendit. Et Sem et Japhet au-
dientes filiali pietate in patrem cōmori palium imposuerunt humeris suis: retrosumq; incedēs:
patris verēda operuere. Eozum quippe facies vērse erāt: ne scilicet patris virilia viderent. Quod
dum noe sensisset: alijs quidez filijs felicitatem optauit. Cham vero propter cognitionem sui non q-
dem maledixit: sed eius proli et alijs effugientibus maledicium: deus chanani filios emigravit: vt
infra dicemus. Et cōtra primū benedixit Sem primogenitū: et ait Sit seruus eius Cham. Inde q;
adiecit: Dilatet Japhet et habitet in tabernaculis Sem. Noe vero quum vixisset post diluuiū. 350.
ānis: quod quidem tempus feliciter egit: quum compleisset annos noningētos quinquaginta mortu-
us est: vt habetur genesio. 9. Preter autē Sem Cham et Japhet ac Jonichum filios: alios quoq;
post diluuium genuit filios et filias: viditq; ex filijs filiorum: et ex filioz filijs ad multas vsq; genera-
tiones. et mulieribus ac paruulis acceptis: vt ex philonis historia colligimus: viros numero. 14000.
De autē: vt ex Genesi habemus: sunt generationes filiorum noe: Sem scilicet Cham et Japhet: ex
quibus septuagintaduē prodierūt gētes: lz multozum filij nō cōmemorantur: qui nascendo tribubus
alijs accesserunt: nullam ex se gentem facientes. De Japhet: vt ab vltimo exordiar quindecim descē-
derunt generationes. De Cham trigintaduē. De Sem vero primogenito et omniū patriarcha: vi-
gintiseptem: quozum omnia nomina cum suis nationibus hec ipsa sunt.

Japhet nāq; qui et Janus bifrons: qui interpretat latitudo: cui pater benedicens dixit: Dilatet
dominus deus domū filioz tuozum: in europa septē genuit filios: ex filijs duobus septē nepotes: vz
Somer: Magog: Ader: Jauan: Tubal: Adofech: et Thyras. Isti habitauerūt regionem a tau-
ro et amian montibus incipiem: et pertingentem in Asiam vsq; ad flumen Tanaim.

Somer autem primogenitus Japhet in europa remēs gomozitas instituit: qui postea a grecis
galatbe nūcupati sunt et a quibus galatia regio. Hec q; hispanie et Lusitanie p̄termina quā a meri-
die habet. Ab occidēte vero et septentrione oceanum. Et ab oriēte flumen Sequane et Germanie pro-
miciat: de qua etiam alio loco dicemus: quum de anglis tractabimus.

Magog vero magogas gentes instituit: qui a grecis scythe appellati sunt: et a quibus Scythia et

Noe filij
Sem
Cham
Japhet

Magog
Somer
Japhet

Bothia nomen habuere: de quorum regionibus dicemus: quum de eorum regnis explicabimus.

C Medar item siue medeus tertius filiorum iapheth constituit gentem medorum: ut iosephus ait: a quibus postea media regio nomen sortita est: que est assyrie et persie vicina. Alij tamen a medo mede filio id cognomen habuisse ferunt prout loco suo infra dicemus.

C Iauan quoque quartus filiorum iapheth condidit iones grecos: et a quibus mare ionium nomen accepit. Ionia enim grecorum regio: hec quippe regio in extremitate minoris asie inter cariam et coliam est: que nunc dicitur turchia: a ionio tamen quodam arbeniensium duce Vitruuius nomen assumpsisse dicit: ut infra dicemus. hic quoque Iauan quatuor genuit filios.

C Tubal etiam quintus filius iapheth biberos qui et hispanos condidit: a quibus hispania europe regio permaxima. Terra quidem felix: rerumque optimarum ferax: de qua quum de hispanorum regno dicitur enarrabimus. hec enim aliquando celiberia appellata est.

C Adosob insuper sextus filiorum iapheth instituit capadoces: et a quibus capadocia regio: que postea cesarea a Romanis appellata fuit. ipsa enim regio maiori armenie vicina est: qua Euphrates fluvius disiungit: in qua est ciuitas clarissima nomine melcha.

C Thyras denique septimus filius suos thyrefes appellauit: et a quibus thracia provincia: que in scythie partibus est nomen accepit. Ea quippe regio ferocissimos nutrit homines: quum in eis asper corporis cultus est. Ibe siquidem septem gentes per iaphet filios institute fuerunt.

C Alcanes autem Homer filius: iaphetque nepos: sarmatas populos constituit: quos greci regios vocant: hi namque scytharum homines sunt in meotidos paludis profundo habitantes: que plane regio exilis est: ac tenuis infelicius arboribus referta. Inestque eis (ut Sclonius in tertio historiarum scribit) multa barbaries: adeo ut pacem non intelligant: hos bobemos nonnulli esse affirmant.

C Rapias vero qui secundus gomer filius et iaphet nepos fuit: ipse ripheos qui dicuntur paphlagones: et Troianos constituit: a quibus paphlagonia nomen accepit: hec enim minoris asie regio est: hi enim paphlagones aliquando in italiam transiecit: Cornelio testante: Eni qui et veneti postmodum dicti sunt: et a quibus venetia provincia cognominata est: cuius caput Bergomum et aquileia ciuitates esse perhibentur.

C Tegorma siue tygran tertius gomer filius fuit: Ex isto autem (ut Iosepho placet) tygrameos: quum phryges a grecis nuncupantur emertere: et a quibus phrygia minoris asie provincia cognominata fuit: que postea Bardania a bardano: deinde troia: a troe eius filio cognominata est.

C Ibelysan insuper Iauan filius filij iaphet fuit: ipse enim Iauan filius iaphet tres filios habuit: quorum primus iste fuit: hic belisan beliseos vocauit eos: quorum princeps fuit qui postea Eolij a grecis nuncupati sunt: et a quibus eolia provincia siue insula appellata est: ea quippe insula in siculo mari. et passuum milibus ab italia distat dicitur.

C Tharsis siue Iauan filius fuit: qui in minori asia veniens tarfos condidit: quum antiquitus cilices dicebantur: inde provincia cilicia vocata est pauli apostoli patria: hec enim minori asie et syrie proxima est. Tarsus enim maxima ciuitatum apud eos metropolis fuit.

C Cetbin denique 3. Iauan filius fuit: et iaphet nepos: hic cetbinam insulam primum habuit: que postea Cyprus insula dicta fuit: hec enim inter ceteras insulas celeberrima habetur: rerum enim omnium abundans et veterum diuitijs ornata: et propterea luxui plurimum dedita: ob quod veneri sacra ta fuit: ibi enim: ut Plinius libro duodecimo naturalis historie circa finem scribit est arbor odorata folijs et semine similis coriandro: quam ut quidam ait: dicunt arborem esse que i italia lignstyx vocatur.

C Bodamin etiam 4. Iauan filius fuit: hic in insula rhodo veniens rhodios a se appellari voluit. iaphet itaque filij seu nepotes has habuerunt gentes: que ut patri Augustino. 16. de ciuitate dei capi. vnde cimo placet a thabro cilicie monte versus aquilonem per septentrionalem oceanum partem mediam asie et per omnem europam usque ad oceanum britannicum patrias tenuere ducentas sub linguis et gentibus quindecim: nomina locis et gentibus relinquentes de quibus plurima sunt mutata: aut a locorum regibus aut ab ipsis locis: aut ab incolarum moribus: cetera autem permanent ut fuerunt: ita ut bodie etiam rationabiliter appareat vnde derivata fuerunt: sicut ab Assur assyrii: et ab heber bebræi: de quibusdam vero ratio non apparet: sicut illud quod dicemus egyptios pertinere ad mesraim filium aram filij Sem: Ethiopes ad chus et familia: ut Iosephus in primo antiquitatum capitulo vndecimo refert.

Generationes Cham.

C Cham autem siue filius Noe qui et Zoroastes: quem nonnulli nembroth fuisse affirmant: quique ab eodem patre noe ad irrationem maledictionis plaga percussus fuit: hos infra descriptos genuit filios et hi a provincia syria et Ziman et libano monte cunctas obtinuerunt terras. si quecumque ad mare posite sunt apprehendentes etiam eam que usque ad oceanum sunt: et etiam proprias fecere appellationes quorum primus chus fuit: a quo (ut Iosepho in primo antiquitatum libro placet) Ethiopes fuerunt: hi primum a semetipsis et ab asianis chusci vocabantur: inde ethiopes: et a quibus ethiopia provincia: seu regio: hec enim provincia in mauritanie finibus petrore est: in qua vaste sunt solitudines in orientem versus.

C Aefram autem siue Cham filius a quo egyptii exorti sunt: Egyptij enim ab hebræis mersei voca-

Medar tertius

Iauan quartus

Tubal quintus

Adosob sextus

Thyras septimus

Alcanes filius Homer

Rapias primus

Tegorma tertius

Ibelysan filius Iauan

Tharsis primus

Cetbin tertius

Bodamin quartus

Generationes Chus

Chus filius Cham primus

Aefram primus

bantur: et egypti. Adersim a Adersa isto: quorum princeps fuit. Egyptus tamen provincia ab Egypto Banai fratre nomen accepisse Eusebius affirmat: ut infra loco dicemus: hec enim pronicia: ut Plinius in 5. natura. hysto. refert ab oriente rubro mari assyrieque coniungitur: ab occasu cirenen et aphyce residuum habet. A meridie vero usque in Ethiopiam protendit. A Septentrione autem mare habet. Egyptum. Pbut ite. Cham filius fuit: a quo (ut Josephus scribit) libici populi: et a quibus Libia aphyce Regio: que incipit ab Atblante Adauritanie monte. Unde quidam eiusdem Adauritanie fluminis provincie ab isto nomine usque modo Pbut nuncupatur: et ab eo regio phurensis est appellata: mutari ei postmodum nomen fuit ab vno filiorum mesram qui libius dictus fuit: ea tamen regio (ut Isidoro in ethi. mologys et pluribus alijs placet) ab Libia vxore epaphi Iouis filij sic dicta fuit: sed qui ex isto Pbut nati sunt: non inveniuntur.

Chanaa seu chananeus quartus cham existens filius: eaz regionem: que nunc indea nuncupatur inhabitans: a se chananeam regionem appellavit: de qua per pulchre libro octavo infra dicemus: cum de hierosolymorum excidio vltimo a Tito dicemus.

Sabaa itaqz ex istis fratribus quartus Chuso filius fuit: et ab isto Sabei dicti sunt. Et hi arabes ut scribit Josephus: appellantur. Qui scilicet in libano et antilibano comorantur: et ab istis arabia Regio est appellata. Hec in asia maiori est que et iudeam ab egypto determinat: quam Solinus sacram interpretatur.

Einla secundus filiorum Chus: filij cham fuit: a quo cinlei: qui nunc getuli appellantur populi scilicet qui in remotioribus aphyce partibus habitare consueverunt: Ea quippe regio: ut Plinius in quinto naturalis historie refert: in aphyce est: et etiboloz partem hactenus fuisse dicit.

Sabathaa item tertius filiorum Chus Cham filij fuit: a quo Sababai: Qui nominantur a Grecis Astabari.

Regina vero et Sabataca filij chus antiqua postmodum perdidere vocabula: ab his tamen quedam ethiopice gentes descendisse putantur: que in occidentali plaga habitabant.

Mesram autem 5. filius Cham ex se septem protulit nationes: quarum sexta prodijt p. cessorm natio. s. palestinoz qui mo palestini dicuntur populi: et a gbus palestina provincia dicta est: hec. n. ut Plinius placet in syria et arabie cotermina dea prius philistia vrbe philistini: que in ea metropolis fuit.

Lydim etiam alium Cham filium fuisse tradunt: a quo lydi populi: et a quibus Lydia provincia nomen accepit: que teste Plinio est in minori asia antiqua regnorum provincia: in qua nonnulli erant clarissime vrbes. s. lepra ephesus: Joannis apostoli sedes et sepulchrum et colopho clazomene ac phoceia ipsam etiam ut infra li. 4. dicemus a lydo filio atbis et tyrrheni fratre Lydiam appellatam fuisse dicit. Nunc autem a quibusdam Turcia et a quibusdam Adorea dicta est.

Ananiam quoque et Laobin: Hec percussim ac alios tres cha genuit filios: quorum sex nationes ignote habentur: quia bello ethiopico subuerse usque ad oblivionem preteritorum nominum pervenerunt.

Nembroth autem filius chus filij cham filij noe gigas quidem et vasto corporis vir: cum esset inter filios filiorum noe audacissimus et manfortissimus apud babylonios permanens tyrannidez primus exercere cepit quem ideo dei venatorem fuisse sacre tradunt littere: huic autem cum 8. essent filij omne terram a Gaza usque in egyptum tenuerunt.

Quamvis tamen nembroth ex auctoribus fuisse conpertum habemus: primum hic ex semine cham alterum ex semine Sem fratris cham: De quo sic habet ia Benzio historico. Noe genuit Sem: Sem autem genuit arphaxat: qui genuit sale: qui genuit heber et fratrem eius Terart: qui et ipse genuit nembroth q genuit crete q genuit Celiu et Ioue: qui genuit saturnu cognomento nembroth ex quibus patet ex linea sem. 2. descendisse nembroth. Quartum autem dicimus Belum primum assyriorum regem cognominatum fuisse nembroth: quia liber qui imago mundi inscribitur sic inquit: nembroth genuit Assur: qui genuit Belum cognomento nembroth: de quo mox dicemus in capitulo Heber a quo hebrei.

Etbeum etiam chanaan filius cham genuit a quo Ethet dicti sunt: et tebussem a quo tebusci quorum fuit hierusalem: Amozem a quo amozet: et Berseum a quo gersei: Lucem a quo euei: idest gabaonite: Archeum qui archas oppidum condidit contra Tripolim in radicibus libani siti: ausenei a quo ausenei: aradium a quo aradij: qui aradum insulam possederunt angusto freto a phenicis litore separatum. Samaritem etiam genuit filium a quo syrie nobilis ciuitas que vocatur Solis. Amateuz ite genuit a quo amatite: decem ex his chananeorum gentes a iudeis de terris suis expulsi fuerunt: quas et postea ipsi possederunt iudei: pnoiate iteqz tribus q de stirpe cham prodierunt a sydone usque ad gaditanu fretum omne meridiana plagam tenuerunt: q sunt patrie trece et nonaginta quatuor sub ligulis. 30.

Generaciones Sem.

Sem deniqz primus filioz noe et ipe. 6. protulit filios: e qbus singulares pdiere clamite getes: cui primogenitus fuit Elam a quo elamite pdis principes: Secundus assur a quo assyrio pululauit imperium: qui assur de terra senaar secessit in terram longinquam que postea ex eius nomine appellata est assyria q est maioris asie regio de q infra dicemus. Tertius sem filius a q lurbei aram et genuit a q syrij quorum metropolis damascus fuit: Et hic. 4. genuit filios: quorum primus fuit Ibus traconitis regionis que est inter palestinam et Edelem: syrieque coniuncta est vbi et principatum tenuit: in ea est

Huius terra iudee contermina ex qua Job propheta ortum habuit: Huius secundus aram filius ex quo aduētus
arment sumptere picipia: et a quibus armenia asie maioris provincia nomen accepit: que inter cauca
sus et thauz sita ē: queq; et Justino teste a capadocia vsq; ad mare caspiū pcedit. Et bel tertius Arā
filius fuit: a quo caramani populi iuxta potū appellati sunt. Mesran ē. 4. Arā filius a quo Mesces
populi he gētes post linguaz cōfusionē discedentes Isidoro in etibi. li. 9. testante possederunt meridia
naz terras ab ortu solis vsq; ad phenices sub linguis duabus et viginti: patrias vero. 406. occupātes.

Nam itaq; primus filiorū Noe anno 60 post diluuiū centesimo vite sue anno gēuit arphaxat: nec si et alios filios et filias quē nōnulli melchisedech summū sacerdotē fuisse affirmāt
qui primus post diluuiū Salē cōdidit ciuitatē: ipsa ē Hierusalē is postq; gēuit arphaxat vi
xit annis quingentis: et facti sunt omnes dies sem anni sexcentiduo: et mortuus est Henochs vi
decimo: post benedictionē filiorū noe vsq; ad abraā nulla aliquorū in sacra scriptura fit mentio: et ta
men eos non defuisse credendū ē: vt infra dicemus: sed si omnes commemorarentur: vt Augusti. ait:
nimis longum esset.

Toniciū post diluuiū noe quartū filiū natū fuisse omnes testantur: virum ingenio eminentissimū
et astronomum permaximū: qui primus omnium siderū cursus et stellarū habitudines cōtemplatus fu
it: qua quidem disciplina ortum pariter et occasus quattuor regionū principalium pcedit et docuit: cui
enī pater (vt Mesodius scribit) nō partes inter fratres: sed munera dedisset confestim in Bethā ter
rā secessit: Ibiq; regnās gentē baud parua sibi constituit: hec enim Eliopolorū: idest solis terra ē: ad
quē nōnulli filiorū Iaphet viri clarissimi accedentes Ciuitatē ipsi Joicho extruxere: et ei ex nomine
Jonichā appellauere: hic inter ceteros nēbroth gigātes habuit discipulū: quē et docuit quomodo sup
filios et genus Chaz regnare posset: Et propterea inter nēbroth: videlicet assyriorū et Jonichi regna
semper maxima pax exstitit: Huius autē mortuo Cosdron eius filius successit: qui genuit Subsyrlade
beth Regē: qui sexagita septē ciuitates ab Euphrate fluuiū vsq; ad Edroezā: omnem indorū
terram depopulatus ē. ingressusq; desertū Balba ismaelis filios ab Eremon Eberuo depulit.

Rphaxat Sem filius centesimo et 35. vite sue anno genuit Salā: post cuius natiuitatē etiā
superuixit annis. 203. et alios genuit filios et filias: ac sic omnes ei dies facti sunt anni. 338.
et mortuus ē Henē. xi. hunc dicit pater Augu. 16. de ciui. dei. c. 10. genuisse Chaynā. 70. iter
pretū opinionē sequens: ab isto arphaxat emersere caldei a quibus et Caldea regio appella
ta ē: hec in asie partibus ē Arabic contermina: longe plana et fontū indigua: in q; Babilō magna fuit

Alla arphaxat filius. 30. supra cētesimū fm Augu. et Isido. vite sue anno genuit Heber quo
natosuperuixit annis. 303. et alios genuit filios et filias: ac sic omnes dies Sale facti sunt. 400.
et 33. anni: et defunctus ē Henē. xi. ab isto Sala fm Iosephū Sarmate qui et Indi prodie
re qui primū Indiā qui ē terminus orientalis incolere que etiā ab Indo flu. i cuius ripis
be gentes Samaritae quicquē nomē assumpserunt: Incipit autē ab oriente vsq; ad Aliaz ex occidentali par
te procedēs: et ex meridiao 60 vsq; ad idiciū mare: et ex septētride vsq; ad caucasū. Indus ille fluuius
pmaximus ē: qui teste herodoto libro historiariū. 4. solus post Nilū cocodrillo producit.

Eber Sale filius. 4. et 30. supra cētesimū vite sue anno fm Augu. et Isido. genuit phalech: q
nato superuixit. 330. annis multos gēuit filios et filias: ac p hoc facti sunt omnes dies heber
400. et 74. anni: et mortuus ē Henē. x. Bbisto Heber bebet indei appellati sūt: in cui? sane
familia fm Augu. 16. de ciui. dei. ca. xi. Bū ligue diuiderētur bebet: ea lingua que antea yma so
la erat remansisse dicitur. Ipsa quippe primo humana dicebatur. Hāuit quoq; bebet hic alium fili
um noie Iectā: cui? Moyses meminit: q et genuit belmodach et Saletba: et apharmoth: Iare et Azu
rā et Qal et Beda: et Ebal et Abinael: et Ophir: Eula et ioab: Et istorū habitatio facta ē Bassa p
gētibz vsq; Sephar montē orientālē: Et he omnes sunt familie Noe iuxta populos et nationes suas
a quibus diuisus ē mūdus et gētes post diluuiū: vnde omnibus supputatis genus humanū omne vi
det. 73. gētibz cōtineri: licet nō sit credendū q et alij quoz nō nominat posteritas sine ple discefferit
sed qui ex eis geniti fuerunt nō meruerit propriū gēns sue nomen: sed alijs gentibus addebantur: Et
tunc terra erat labij vnius et sermonum eorundem.

Nembroth itaq; Bigas filius Chus filij Cham filij Noe: his temporibus Noe proano suo vi
ta functo edoctus a Jonicho Rege Bethan Noe filio: cum esset audacissimus et manu fortissimus li
bidine dominandi succensus apud Babilonios cuius suis existens imperiū et tyrānidē in filios Chayn
primū vsurpauit: cuius regni principū Babylon fuit qua ipse fundauit et Arath et Archad et Lalan
ne in terra Senaar: qobrem dei venator cognominari promeruit: venatorem inq; idest deceptorem et
humani generis oppressorē qui suscepto imperio dixit ad proximū suū: videlicet Iectaz Noe prone
potem: cuius exemplo: et ipse permotus in filij Sem principatum occupauerat: et ad Supbne quq;
et ipse in filijs Iaphet regnare ceperat: horum quippe ductu et auspicio vniuersa Noe posteritas rege
batur: vniuersi certe ex oriente in campo Senaar conuenerant: quibus congregatis Nembroth vir au
dacissimus et eloquentissimus loqui incipiens: suadebat cunctis vt non deo ascriberent hominum feli
citatē: sed propria eorum virtute obtinebant: ac sic homines a dei timore solus reuocare presumpsit
et vt in solam spem sue virtutis confiderent: persuasit: et vlcisci se deo volens: dixit: venite faciamus

Jonima Noe filius (Meronem)

rephaxat filius Sem

2955 2244

Sala filius arphaxat

2820 2379

India orientalis terminus

2690 2509

Heber filius Sare

Nembroth Babilonia rex

Anno
mūdi.

Anno
an̄ xpi
aductū

Scm

Liber

una in 12 diuersis linguis

in forma loto Ginepro fuisse

Sybillā

lateres et coquamus eos igni: et edificemus ciuitatem: et turrin cuius cacumen ad celos usque pertin-
gar: quam cū edificare cepisset deus (vt scriptura ait) edificantiū superbiam hac sola aiaduersione p-
cussit: vt gentes due et septuaginta que eo ex omni mundo conuenerant quibus et eo usqz vnus fuerat
labium eademqz lingua totidem linguarum confusione superinducta sepeauit necessitatem inducen-
tem: vt alter alterius vocem non intelligeret: et super omnem terre faciem spargerentur: et cum impe-
rantis dominatio in lingua consistat: superbia Rembroth in lingua damnata ē vt ipse nō intelligere
tur tubēs hōi q intelligere noluit deo iubere sibi. Rembroth at lignaz pfusio adeo cōfusio i pfidē feces-
sit: vbi et plas ignē colere docuit: ideoqz error: ille cecus illoz hōiū mētes inuasit: vt solē deū eē putarēt: de-
mum (vt quidam tradunt) a filiis qui .8. fuerant castratus vna cum Camesse filio in italiam traiecit
ibiqz vbi nunc Roma habet urbem condidit: quā ex nomine filij sui Camessam appellauit.
C De hac vero Turri et linguarū pfusione (Iosepho testate) Sybilla i bñc modū meminit dicēs cū
omnes mortales vna vterent lingua: quidā ex his turrin edificarūt excelsam: tanq̄ ascensuri per eaz
in celum: Vñ vero turbines mītētes euerterunt turrin et vocē propriam vnicuiqz partiti sunt: propte-
rea et vocari contingit Babiloniam ciuitatem. Eadem vero vrbis a Semiramide Vñi matre adeo
ampliata fuit vt Caldeam et Mesopotamiam a se Babiloniam cognominari fecerit.

C Turris Babilonic.

fuerunt homin monstra

C Construosorū quoqz multa hominū genera post linguaz varietatē adeo factā varijs in locis p-
ducta fuisse ēt diuus p̄ Augu. decimosexto de ciui. dei capi. octano commemorat dicens: Exus enim
ipse cū sciret quarū partū similitudine vel diuersitate steteret pulcritudinē vniuersi: etiā mōstruosos
hoies in mūdū pducere voluit: e qbus qdā dicunt reperiri q in media frōte vñ tantū hñt oculū qui
Abonoculi appellant: qbusdā vterqz sexus et dextera māma virilis: sinistra vero muliebris: hos alter
nis vicibus coeūdo et gignere vt parere dicunt: quos hermaphroditos appellamus. Alij at ora nō eē
sed p nares solo halitu viuere. Alios statura eē cubitales: quos pigmeos greci vocāt: q p ānū octauū
viuēdo nō excedūt: hi populi Plinio septio libro natura. hīsto. testate tenētes mōrana Indīe vicina ta-
men oceano salubri celo semperqz vernāt: habēt singulare bellū cōtra grues: hōiū mulieres Solin⁹
anno quito parere dicit et octauo senescere. Vñ gentes alie sunt: in quibus singuli singula crura in pe-
dibus maximis habēt non flectentes poplite: et tñ mirabilis celeritat: quos Sciopedes vocāt: hōi etiā
Plinio vbi sup̄a testate: p estiuū tps in terra supini iacētes pedū se vmbra ptegūt: vnde et inditū nomē

hnt: hos idē Plī. i. desertis Indīe ptribus bitare dicit: Quosdā alios sine ceruice habētes oculos in bu-
meris: quosdā alios cynocephalos quoz canina capita atq; ipse latratus magis ē bestias q̄ hoies p-
fitef. Quisq; tamē vt Aug. ingt vsq; a nascit hō. i. aial rationale mortale q̄libet nris inuitatā gerat
formā: seu aliud quodcūq; ex vno protoplasto originē duxisse nemo dubitare debet: Aliqs homo ē
a nobis aliquādo t Adediolani t Bixie ab ānis patcis citra vsus ē in vno corpore supioribus t infe-
rioribus mēbris duplex: Ita repiūtur t multi alij hoīz fens (vt locis suis infra dicem⁹) ab vsitato cur-
su nature exorbitates: qd nobis absurdū videri nō debet: vt quēadmodū in singul' q̄buscūq; genibus q̄
dā mōstra sunt hominū: sic t in vniuerso genere humano quedam mōstra sunt gentium.

Phalech at beber filius trigesimo supra cētesimū vite sue āno hz Aug. t Isidorum genuit phalech

Ragan post quē ēt vixit ānos. 109. t alios genuit filios t filias. Et facti sunt oēs dies Pha-
lech ducēti t trigitanouē āni: t mortuus ē. Bēn. xi. Hic interpretat⁹ ē diuīsiō: q̄ i ei⁹ omi cuz
terra esset labij vniū t Turris edificatiōe pfusus ē. Sed forte qs dicit: Si in diebus pha-

lech diuīsa ē terra p linguas. i. hoies q̄ tūc erāt i terra: quare nō ex phalech noie potius q̄ beber appel-
lari debuit lingua illa q̄ oibus erat an cōis: ad qd diuīus p Aug. 16. de ciui. dei. c. fo rīdet: q̄ beber ta-
le nomē iposuit filio vt vocaret phalech: qd iterpetat⁹ diuīsiō: q̄ ei tūc natus ē qñ terra p linguas diuī-
sa est. i. ipso tpe: vt hoc sit quid dictū ē. In diebus eius diuīsa ē terra: qppe nisi beber adhuc viueret qñ
linguarū facta fuit multitudo: phalech. i. diuīsiōis nomē filio nō iposuisset. Et ideo vt Aug. ingt cre-
denda ē ipa fuisse illa prima cōis q̄ depēnauerat illa multiplicatio mutatiōis linguarū.

Scytharū Regnū bis spibus in regiōe septētrionali Aug. p. 18. de ci. dei. cap. 3. initūz sumpsisse
dicit: vbi i primū regnauit Thanao a quo etiā Thanaia flumīe: ingēti cognitus fama nomē accepit q
in paludē defluit. Ad eōndē: quēq; Thanaia appellauit Virg. l. 4. geor. Hec itaq; regio ab ipso Thana-
is diuīdit flū. t vna pars remanet in europa: altera in asia ptendit. Que autē ē i europa ad Thraciam
terminat⁹: t pauca gignit animalia t a flumine remanet illelsa: que vero in asia ad orientē vergens diuer-
sas cōtinet gētes: de quaz moribus dixit Iustinus i primo epitho. coiter autē oēs scythice gētes equitā-
tes differūt arcus: qui nō ex aratro: sed ex feris quas venātur: victitat. Regnū hoc q̄p vetustissimūz
sit: q̄ barbarūz est inter quatuor p: incipalia regna non cōputatur. nulli tamē hominū scythica gēis
vniq; cessit. imo t Barū persarū regem (vt infra dicemus) fugauit. Cū oī exercitu t belli apparatu repulit atq; fugauit:
xā. magni dūcē delevit: Gelsonē Egyptiorū regem cū oī exercitu t belli apparatu repulit atq; fugauit:
Aliaz ter bello subegit t per ānos multos sibi rectigale fecit. Ex scythis autē multi exierūt q res ma-
gnas gesserūt. e quibus amazones primo clarissime mulieres que in bellis clara gessere facinora: Ba-
ctriani t parthi ab eis descēderūt. Attila etiā ille magnus t alij sui qui pannoniā subegit: t aquileiam
euerit. ac in germania multas edidit vastitates. ab illis descēdit zeliorbes hūnoy rex qd Iustinianū
imparozē iurruexit. ex Scythia originē duxit. Logobardi nri. ungari. castellāi. goibigymmericx. Sey-
thibz emerere. Banni quoq; ac turci. vt loco suo de oibus dicemus. ex Scythia pdierūt. Ea qppe scy-
tharū natio ex mago vt supra dictū ē. Hōe nepote ortū habuit. Barbara enim gens est que nec iustū
aliquid tenet. nec rectū tener: serpētes t idola colit multis inuoluta libidinibus.

Ragan seu Reu Phalech fil⁹ 60 t trigesimo supra cētesimū vite sue āno: testib⁹ Aug⁹ t Isi-
genuit Saruch: quo nato vixit ānis. 207. t alios gēuit filios t filias: t cū facti fuissent oēs
dies Ragan āni trecēti t 39. defunctus ē. Bēn. xi. cuius tpe tēpla multa primū pstructa fuis-
se referūt. Et qdā gētiū principes adorari ceperunt.

Amazonū sciaz regnū huius Ragan tpe iter Scythas t albanos pncipiū sumpsisse ferūt: be cer-
te scie scythice fuerūt iuxta flū. Thanaia pmiū inhabitates: deinde ad loca iuxta ibermodōra flū. deuene-
rūt: q iō ab aliquibus amajōibus vocatus ē: ide vltērius pcedētes magnā asie ptē subegerūt. Fuerūt āt
his pme regie belliger Adaribisia t Lapedōa q se Adarte gēras p bibeāt: q ex europa pcedētes
magnā asie ptē subegerūt: vbi epheus t Smyrna atq; alias plerasq; ciuitates pdiderūt. Hec eis cuz
viris res erat nisi veris tpe cū gbus vulgo delectari pfuerat quousq; grauidas se pfentirēt: a gbus
si mares nasci pfigerēt enecabant: sui scias apuratis iustisq; dexterionibus māmīs bellica exercebāt
officia: vnde t amazones dicte sunt ab a. quod est sine t mazon mamma: quasi sine mamma: has ex-
pugnauit hercules atq; belerophon filius Blauci rex Comithi: de quibus infra dicemus. De his vi-
de Iustinum i primo Epitho. lib. t Bioso. scilum.

Egyptioy regnū ēt hui⁹ Ragan tpe iūiū fuisse pstat: i q̄ teste Luse. pmiū regnauit Sores: qd q
de crebr' t diuerb' altercatōib⁹ seu tumultib⁹ mutatuū fuisse legius: d q̄ ēt ppe i sacris codicib⁹ hī me-
tio: durauitq; vsq; ad augustū: ea qppe egypt⁹: vt supra dem⁹ ē: a Adestrā filio chā hitari pmiū cepta ē
regio sigdē apbricana q̄q; vt finul placet ab Egyptio Denaij fre id nomē postea adepra ē: vt Plī. i.
5. natura. hist. scribit ab orientē rubro mari assyricq; coniungitur: ab occasu cytenem t apbrice residu-
um habet: t a meridie vsq; in Etiopiam ptenditur: a septentrione vero egyptium mare bz: t cū in ea
raro aut nūq; pluat: nili inundatione fecundatur.

Bohemoy regnū etiā tēponibus istis: vt ex eozum chronicis colligere potuimus: initium sumpsit
Nam princeps vnus nomine Bohemus: qui Turcis Babel extruendū interfuerat p italiā transiens
Alemaniāq; penetrās vltia Danubium cōsedūt: t terrā a se Bohemiāz nominauit. Ea sene pūcia

phalech filius beber

2643

Scytharū regnū nota

filia isphat

Ragan filius phalech

Regnū Amazonū

Regnū Egyptiorū

Regnū Bohemoy

Anno
mūdi.

Anno
aū xpi
aduēti

Phalech

Liber

vt ex libro de rez ppetantib⁹ hēns ē in Adētia posita: auro et argēto pmaxie secūda plācie: vinctis: arboribus aromaticis grata: diuersariūq; ferax generibus referta: fluminibus irrigua: ab oriente habens Germaniā: cuius caput est Praga ciuitas pmaxima: in qua quidē pūcia amazones semine regnādi sumpserē pūcia: Serunt enim ibidem tres sorores fuisse mulieres siquidez pstantissime: vna qz astroz fuit pstantissima: altera herbaz mirabilis pnostica: Tertia singulari qdā prudētia pedita: hec cū pūcia cēt cōcilio decreuerūt vt eaz mior viz suscipet q cēt Bohemie dux: et terra p viros regeret: qbus maior q in astronomia edocta erat (pquirat ingt) viz q terrā in duabus vacis varijs pscidar: quo inēto eius cōfessi stimulus effloruit: repēteq; ad eas pductus ipaz pzoē duxit: q suscepit regno calceos rusticanos in regni thesauris ad ppetuā sui: suorūq; successorū humilitate seruari mādanit: q in hodiernū vsq; diē apud pragā ciuitatē (vt aiūt) diligētī cura seruantur.

Saruch autem Ragan filius trigesimo supra centesimum vite sue anno fm Augu. et Ysido rū genuit Nachoz: posteaq; ē supulues. 200. ānis alios genuit filios et filias: et cūz facti fuissent omnes dies Saruch ducenti et triginta anni: mortuus est: Genes. xi.

Assyrioz regnū in oriētis plaga āno vite Saruch 25. Euse. referēte (initū supsit. qd q dē regnū hz p rez Augu. 18. d. ci. dei. c. p. ceteris oibus insignius fuit. cum et p annos. 1302. a p. rege Belo Nebrotide vsq; ad Sardanapalū vitimū sb regib⁹. 37. porrectū fuerit: cui⁹ pūcie descriptio talis ē.

Assyria (vt diximus) asie regio fuit q ab oriēte flumio Euphrate ab occidēte nro mari et egypto tmi nar: A septētrione vō hz armenia et capadocia: a meridie āt finū arabicū hz: et hec ē Syria: cui⁹ prim⁹ rex fuit. Bel⁹ Nebrotides q ibidē regnauit. si. Babilōia ānis. 75. pbi suo cōst⁹ fuit ipio: pūo qdē abi tu: vt Iusti. scribit regnū ei⁹ claudēbat: Ab isto āt nefādū idolatrie gen⁹ initū supsit: qz eo moriūo: Wā n⁹ ei⁹ fili⁹ solētib⁹ exegis honozas pūuz fun⁹ dū nimio ipius obitu torqreē dolore: i solatiū ei⁹ doloris pūā imaginē sibi sculpere fecit: cui statū tantā exhibuit reuerentiā: vt quibzlibet reis ad illā cōfugi entibus peccet: qz obre et regnicole omnes simulacro diuinis honozes impēdere ceperunt: Multisq; exide tpi⁹ exactis cū vocauere Adercuriū: quo exēplo plurimū nobiles suis caris mortuis imagies dedicare ceperūt: Ex quo p orbe horreda idolorū multitudo sensz euagita ē: Sicq; abei⁹ noie diuersimode secūdū diuersitatē idiomatū idolorū noia deriuata sunt: qz aliq cū Bal vocarūt: alij Bel alij Babil: alij Babilaim: alij Belphegor: alij Belzebub dixerūt: huius rādē idoli Daniel propheta cū in Babiloniā captiuus adductus fuisset cū eius seplō subuerit: vt patet Danielis vltimo.

Zoroastes quē n nulli Chā Ace filiū existimāt: pūus Bactrianoz rex p hoc tps in Bactriana q ē asia regio Scythie ppinq; regnauit: cuius ppls (sicut tradit Curt⁹) pbellicosus fuit: q nec aratro: alione exercitio: sed rapinis sibi victū qritat: ex quo iarmis semp pfar: hūc ferūt pūū artis magice i nētozē: septēq; liberales artes pūū idagasse qz i septe colūnis encis: totidēq; latericis p vtrūq; iudi ciū ad imitationē filiorū Cain sculpsisse dicūt: cui⁹ tñ libzōs Minus assyrioz rex postea co supato et i terfecto exuri mādanit: De isto aut zoroaste Solinus historicus: pte Aug⁹ referēte sic scripsit: nascētiū vox pia vagit⁹ ē: letitie cū sensus differūt i sexagesimū secūdū diē: vñū tñ nom⁹ zoroaste: vide licet eadē hora risisse q fuerat natus: nec qz p boni risus ille (ingt Augustinus) protēdebat.

Nachoz At Saruch fili⁹ cū cēt. 79. ānoz fm Aug. et Ysido. genuit Tbara: q nato supulues ē. 69. ānis alios genuit filios et filias. et ppter cētū qdā giraocto ānis defūct⁹ ē gen. xi.

Sicyonoz regnū i Abata septuagesimo qrtto vite nachoz itū supsisse Eusebius refert vbi pū⁹ regnauit Eglacus a quo Eglaea vocitata ē: q postea Danaa deide achata dicta fuit: cuius marie claz oppidū Corinthus fuit. Porro regio hec (vt testat⁹ Plinius in quarto naturalis historie) refertissima ē oliuet⁹ et bacchis: qēt Lichæoniā vocata fuit: De huiusmodi regno diuus p Augusti. 18. d. cēti. dei. cap⁹ p. sic dicit: Sicyonoz regnū admodū paz erat: De quo ē Carrophi losophus velut ātiq tpe exorsus multa loquutus ē. puenit āt aliqū ad atheniēses: deide ad latios: post modū ad Ro. dēiq; ad tircos vt suo loco li. xv. dicim⁹: hoc qppe regnū durauit vsq; ad Heli sacerdot⁹ tempora sub regibus quinq; et viginti: ac duobus sexaginta supra octingentos ānos: post quos sacerdotes carniū constituti sunt.

Hispaniarū regnū bis tēporibus Ysido: o teste a Tubal Phalech filio ortūz habuit: Is nanq; ex armentia egressus pūus Hispaniarū regnū obrinuit: vbi et sedē sibi cōstituit: hec primo: vt dictum est Iberie a Tubal quito Iaphet filio nome accepit: Regio qppe Europā: que a montibus pyrenicis incipit: et p columnas Iherculis circūiens vsq; in Boreale oceanū protenditur: ita vt omnia in eo circuitū ad hispaniā spectare dicantur: Quis magnitudo (vt Apianus historicus ait) multa et incredibilis in vna regiōe est. Decē nanq; milibus stadiis eius latitudo cōmensuratur. Lōgitudō vero pzo sus eadezesse videtur: Illamq; postea diuerse gentes et varijs nominibus cognomināuere inhabitauerunt: Quin et flumios plures nauigabiles continet: minoresq; alios diuersos: et quā plurimos in illos defluentes Terra quoq; ferax frumenti: vini: olei: auri: gemmarum: atq; metallorum omniūz. Insup hoies bellicosissimos gignit: equosque velocissimos. Refert Carro: In Hispanijs equas quāsdā ex vento concipere: eo q cursu tam veloces existant vt merito ex vento concepte fuisse serantur: hec regio inter apbriam et galliam sita est a septentrione pyrrhēncis mōtibz clausa: reliquis partibus undiq; mari conclusa: in eam interfliunt quattuor magna flumina. s. Betis: Adincus: Iberus et Tbagus

primus Rex bohemie

Hand

Saruch filius Ragan

1905

2294

regni assyriorum

1930

2269

velutna exant pūa

Hand

regni babiloniarum

magna arbor inuenit

Hand

Nachoz filius Saruch

3035

2164

Sicyonius rex

3109

2090

hispaniarum regni

secundus

Mo. 8.

Anno
an xpi
aduerti

Anno
mundi

aux trabes. Habetqz hec hispania sex puincias: Taraconesiz: earthaginesem: lusitania: Galathia
Beticia. et tingitana. Ea pmo (vt dixim) Iberia ab Ibero flumio pgnomiata fuit: postea ab hel
pero Atlar (filio seu fre hispia vltio ab hispali ciuitate q maxia hispia e nucupata: cui vrbis acco
las cesar grauit icrepauit q Sneo et sex filijs magni popeij fauerat: nec a romais vnq domari po
tuit qad vsqz ab Octamio augusto i puicia redacta fuit. In ea Berion rex fuit ter gemin: vir qde
multoz gregu et armetoz felicissim: que Hercules victu nobiliorib puaui armet dicete Seneca.
Inter remotos getis hisperie greges.

Pastor triformis littoris carthagini.

Petemptus acta e preda ab occasu vltimo.

Motum citheron paut oceano pecus.

Tbara at nachor filius cu eet. 70. annoz: vt diuus pz Aug. et Ysido. referut genuit Abraa et na
chor et ara qd gentis supuixit annis. 135. et sic i totu oes dies Thare facti sunt anni. 205. et mortuus
e gen. ii. Porro Ara cu genuisset Loth filiu vnicu et Sara ac melcha filias iter caldeos mortu e i ci
uitate caldeoz q v. Ur. Eius at filias fratres sui duxerut vxores: nachor. s. melcha. et Abraa Sara
Porro Thara du terra caldeoz odio habuisset pp idola: q apud eos i pto hebatur: q igne ad ora
bat: et pp lucu Ara filij sui migravit cu suis i Thara Mesopotamie ciuitate: vbi et demu mortu e
cu vixisset (vt dixi) annis. 205. ia eni hois vita decrescere icipiebat: et paulati dies ei fiebat breui ores
vsqz ad gnatione. Moysi: Nachor at Thare fili: Haud mltio p id id fecit: et de Chaldea digressi
pfez i Mesopotamia subsecutus e: Ipse vero octo de Melcha genuit filios: e qd Bauiel vltimus
fuit: q genuit Rebecam filia et Laban filiu.

Mesopotamia at regio ad qua Thara se conuerat fuit maioris asie ps i medio tigris et euphra
tes constituta ab oriente tigris hns: ab occidente euphras: a meridie Babilonia: et a septentrione Caucasu.

Annus hs assyrioz rex. 7. et 20. vite Thare anno patre ei Belo morte sublato assyrijs regna
re cepit et regnavit annis. 52. Ipe. n. hz qda no fs hz pm appellat: eeo q pz ei Belus se Babilonic
tin regē notari voluerit: ibiqz et regni sui pncipiū et fine pstituerit. Porro Annus hic (vt Iustinus i pmo
Epi. refert) Ceterē et qsi autu morē genb noua ipij cupiditate mutauit inferēs bella finitūis et ru
des adhuc ad resistēdū pplos supant: et ad Lybie finē vsqz puenit: qstreqz vniatōis magnitudinē af
sidua possessione pfirmavit. Domit nāqz pncipis: dū accessione viriū fortior euasisset: pncipit ad
alios: et cū pnia qz victoria sequē i strumētū eet: Ton? citra idia orienti pplos sibi subegit: pplinqz
sibi a pte dimissū: cui trāglitātē fouere debuerat: belloz morib iplicauit: et p singulas qsqz oriēns
ptes crudelitate tyrānica secū traxit: h cū Joroaste bactrianoz rege pfligēs rades supatū iterfecit: et
Thara iudeū viz industriū p nūmos cuder fecit: Ninuen siue Nisbin triū diez iuere ciuitatē grā
de pdidit: et regni sui caput pstituit: i q dyademate suscepto totā vitā duxit igetā: Tādē cū. 52. annis
regnasset sagitte icu labore cū vitā finiuit: relicto nino vnico filio ex Semiramide vxore suscepto.

Idolatrie ortus.

Sane pntū hēn? idolatrie scelus excedādū qd fuit ois mali pncipiū et finis his tpib? inittū sū
pit trib? maxime de causis: vt ex vetēz monumētis colliger potuim: hoies ad idoloꝝ cultū allecti
affectōe. s. tiorē: adulatōe et artificū diligētia circa sculpturas: nā pmo cū Syrophanel qdā egypti ei
lecti filij sint defuncti solatiū qreret: erroris seminariū suscitauit. Quqz id error ueterat i idoloꝝ cul
tu diffudi cepisset. ad eos iūrit? nō oēs respexit: appe pbi q vnu deū coluerūt: cū p multiplici dispo
sitōe q varijs mōis regit mūdū: varijs appellauere noib? vt vitum? qz vitā pstat: Serin?: qz sentit:
Iuppit? qz iuuat. Plato ē i li. q pbūs iscribitur refert poetas ludicrā et scias ad vnu viuēdi cōcessas
i idoloꝝ spēs effinxisse: et pprijs ea noib? appellasse vt sciaz colēdi agros Cererē: colēde vine Bac
chū nucupātes. Turpes ēt hoīz act? inf dōs nūerātes. Et ppterca Ysido. i etbi. dixit: Quos pagā
deos dixerūt homines fuerūt: et p vniūscuiusqz vitā: meritis vel magnificentia coli apd suos post
mortem ceperūt: sed demōibus pūadentibus: quos illi p sola memoria honorauerūt: minores de
os extimauerunt. Ad ista vō magis excolenda accesserat poctaz figmenta. hec ille.

Scda itaqz seculi etas i Thara isto v3 septuagesimo etat? sue āno termiata ē a dilunio vsqz ad
Abrae natinitatē p. x. gnationes ppagata: p? fm Jsi. i. 5. etbi. vt pmissū ē. 942. ānos hns. Secundū
70. et Aug. i. 16. d. ci. di. c. x. hns ānos. 107. et hz hebre. et Jose. ac hiero. 29. et hz vō Abethodū marty
rē cicladē. cā at hui? diuersitatē q. 70. itēptes et Aug. p. gnationes. xi. ponūt. Scdo addit ad nati
uitatē cuiuslibet gūant? cētū ānos ab Arphaxath vsqz ad Nachor. Et sicut Mo. ab Adā decimus
fuit: sic et Abraa decimus fuit a Mo.

Explicit liber secundus. Incipit tertius.

Lasertia vsqz ad David regē: quā in suscepto ope libz tertiu facim: hic
incipit q fm Jsi. i. 5. etbi. li. pncipit ānos. 941. fm vō hebre. 940.
vbi ēt pfiarchaz: nfoz q rez deū coluerūt: et colēdū ēē pdicauerūt: historia incipit
vt hētur Gen. i. et ac ibidē Euse. pncipalis Era gētiliūqz oīum gāngora tēpora pme
morāt: pncipiū sumit. Era autē in sacris codicibus nihil aliud ē q Datū: iuxta qd
publice fiunt scripture: quo nomine Leo papa vt plurimū in epistolis suis vsus ē.

Abraa itaqz p mltitudis gēniū (Euse. testat. 40. et 3? regni Nini assy. reg? āno: et. 22? Europis
hcyo. 1810) ex thara i hnt caldeoz nascit. vir vtiqz prudēs: et rez dīnaz būanarūqz crudinissim: q

Seneca

Thara filius Nachor

Mesopotamia regio

Nini primo cūdit

Idolatrie causa

Scda etas

Era x. d. d. d.

Abraham Thara filius

Joni tertio cretensi regi Saturni filio. Extremum. n. ipsum ionem iuualis pater. Aulos. n. Joni fili aduerti
os veteres ascribere consueverunt: sed cuius: huius vel secundi vel tertij non sanis stat. huius tamen ionis. is si
lios et filias fuisse inuenimus: quoniam prima Minerva fuit. Secunda Apis. Tertia Sol. Quarta Diana. qu
nus Mercurius. et septem alios.

Celiu seu Celiu Etheris: sed potius Creti regis filium et ionis predicti germanum. Ad illud quod perade
corpore syderibus ornatu a deo sumo: ut Moyses in principio Gen. scribit positum: sed hoc reus huius
tribus una cum fre ionem floruisse statat et ingenite virtutis et eximie claritatis extitit: cui et nomen proprium
ninus fuit. Quod Tullius ubi de naturis deorum ait dici et etheris filium fuisse dicit. De quo Lactantius sic i sacra
histo. h. Reperi Uranium potestem vix vestigia habuisse coniugis: et ex ea Saturnum atque Opim et alios plu
rimos suscepisse filios. Qui Saturnus cum regno potes est efficeret patrem Uranium celum appellavit et ma
trem terram: ut hac mutatio nominis fulgore sui nominis applicaret. Huic postmodum Iuppiter et nepos
mo aram statuit atque sacrificium adolevit: et ab eo celum ipsum verum deo ianuit. Tade in oceano mortuus in
Aulularia oppido sepultus fuisse tradit: hic undecim genuit filios: quorum prima fuit Opis. Secunda
Thetis. Tertia ceres prima. Quartus Vulcanus primus. Quintus Mercurius tertius. Sexta Venus magna. Se
ptima Ceres secunda. Octavus Thorius. Nonus Thybanus. Decimus Iuppiter secundus et Saturnus ultimus:
ab his itaque duobus fratribus Ioue scilicet et Celo omnis deorum numerosa profapia emanavit.

Semiramis filia magni assyriorum regis vxor anno a natiuitate Abrae. 12. cum eius maritus morte su
blatus fuisset regnum suscipiens regnavit annis. 42. huius. n. mortuo marito cum inuicula esset: et eius filius
noie filius pueri si extimias tutum esse impium tam grande filio tenello committere: ipsa et erat aio igenti quodam estu
muliebri excogitata fallacia: ut Iustianus per epi. ait hoc modo exercitum decepit. Erat. n. Semiramis om
nibus linamentis corporis filio piliis: quibus inuiculis in peccatu quod fraude detegeret potuisset obicere: capite de
teculo et reliquis corporis membris virore more incedere cepit: madaturque ut ois assyriorum populis filii ornatu
vteret. Et sic eo modo filium oli pium filium: et scia pueri simulacra maiestatem regiam adeptus fuit: et mentita
seu gratia milia et egregia facinorosa gessit. et non iauditi facinoribus quicquidque superasset iudicium: non metuit
oibus apire quod esset scia. Ad quod aduertentibus igitur admirationis: tamen mulierum maiestatem applicavit. hec enim

Babilonia et caldea applicavit: quod per historici ferme ois tam greci quam latini et poete ab ipsa Semiramide
dicta fuisse dicunt. Tamen muri philosopho referre. 300. et octoginta stadia per circuitum circumiebant. Per. 60. di
xit. Adurore aptitudinem. 6. 4. passuum milia: crassitudinem. 50. cubitos: altitudinem vero quater tamen. Sunt itaque
membris repleta et arte valde admirabili: quod per passum rex: ut suo loco dicemus euerit et replanavit. et hec
de urbis dispositione dicta sufficiat. Semiramis itaque: ut Iusti. idem refert: non contenta acquisitos a viro re
gni terminos tueri. Eritiopia quique suo adiecit impio. Indis et bellum intulit: quod per illam et Alexandrum ma
gnum neio intravit. Multasque preterea civitates alias condidit: igitur facta pergit: quod breuitat. ea omittit
tur. Vix huius mirabilia et perpetua memoria celebranda gesserit: illa in suis obscenis sedavit illecebris et stu
pris. Quia cum in cessas quasi assidua libidinis purgare videret: et plures huius cubitores: et equum Plinio
referre quedam tantum amant: ut auctore Iuba cum eo coner. Sed nec filio misceri erubuit: a quo cum co
cubitu expetisset: ab eodem infecta et dicte orosio Semiramis libidine ardens sanguine sitis cum ois quod
cubitu oblectasset occideret: tandem a filio proprio intersecta est: hec et (ut quidam autem) prima vix femoralium
excogitavit: eisque ois scias applicas uti madavit: quod adhuc apud egyptios servat: legemque tulit in pa
rentes et filios comubia fieri licere: quo facilius sine ignominia sue libidinis in filium ardori satisfaceret.

Selchum tertius Sicyoniorum Rex anno vigesimo quinto natiuitatis Abrae: et. 15. Semiramidis 1990

Europe eius patre defuncto Sicyonijs regnare cepit: et regnavit annis viginti.

Apis quartus Sicyoniorum rex anno. 45. natiuitatis Abrae Selchum pre mortuo Sicyonijs rei 1970

gnare cepit: et regnavit annis. 25. Ab isto Api Apia quod per Regialea dicebat: nomen accepit.

Amnis magni filius ex Semiramide filius. 4. a Belo assyriorum rex ab Euse. Jametis de anno. 53. 1962.

natiuitatis Abrae per Semiramidem inter qua ipse obtruncaverat assyrijs regnavit cepit et regnavit annis. 38.

Thalefion quintus Sicyoniorum rex. 70. natiuitatis Abrae anno Apide patre eius vita functo re. 1945

gnare cepit: et regnavit annis. 52. Cuius anno primo (ut aiunt) hoc vir sanctus mortuus est.

Abrae repromissionis annus.

Abraam igitur magnus ille pater: hoc anno qui est. 70. vite sue annus: patris vero sui Thare quod
dragessimus supra ceteris cum Loth fratris sui filio et Sara coniuge sua divino monitu fultus: ex
caldea natiuitatis sue loco successit in terram Chanaan: hoc est iudea: Sichem regionis principem: ut habet
Gen. 12. Ibi deus altari edificato et invocato deo: inde profectus est in hermon. Sed famis necessita
te virgine in Egyptum inde secessit: ubi: ut dictum est astrologia quam a caldeis didicerat egyptios docuit:
Ibi quique vxorem Sarā suā dixit esse sororem nihil meturus. Erat quippe soror sua: quia propinqua sanguine: si
cut et Loth eadem propinquitate cum ex fratre nepotes essent: frater eius dictus est.

Separatio Abrae et Loth.

Abraam itaque ab Egypto regresso: in locum unde prius venerat: inuenit suos et Loth pastores prope
loca pasture rixantes: iam enim Abraam et Loth nimium divites facti erant: Tunc Abraam et Loth in vinum concu
mientes hoc modo familias diremerunt suas. Dixit Abraam ad Loth nepotem suum. Ad sit obscuro iurgium et ri
xa inter me et te: et inter pastores meos et tuos: fratres enim sumus. Ecce inquit universa terra ante te est

Celiu Iouis germanus

Celi pater Uranii filius

Semiramis Babilonia

Semiramis equo cognoscitur

her deus famosus

*Abraham Egyptos domus
astrologum*

*Divisio inter Abraham et
Loth*

discede obsecro a me. Si tu in sinistra ieris: ego in dexteram vadā. Et sic salua charitate discesser: vt pz
Gen. 14. Hic fortassis: vt Augusti. ing: orta ē cōponēde pacis cōsuetudo: vt quādo diuīdētijs qppias
fuerit: maior diuidat: et minor eligat. Atq; Loth elegit terrā: que ē posita iuxta iordāis flūctā nō longe
a Sodomorum ciuitate: que tūc insignis erat: posteaq; a deo exterminata fuit: vt suo loco dicemus.

¶ De Abrae.

¶ Abraā itaq; et Loth quū hoc mō digressi eēnt. separatim deinceps habitauere. Abraā. s. in terra
chanaā. hoc ē iudeā: Loth vō in sodomis: cui apparēs de dicitur ad abraā tertio. Respicies ocul' tuis
vide a loco in quo nūc stas ad aquilonē et apbriū: et orientē et mare: qā oēm terrā quā cōspicis tibi da-
bo et semini tuo vsq; in seculū. faciāq; semē tuū tanq; barenā terre. Hoc itaq; pmissiōis respōso acce-
pto: Inde migrāuit in terrā in q̄ querū mābre q̄ ē Ebron ciuitas. Ipsa. n. Ebariarchebe vrbis erat: q̄
dicebat cariarcb. qd ē ciuitas et Erbe q̄tuor: eo qd q̄tuor p̄tarche ibidē teste Hieronymo. f. Abraāz:
Isaac et Jacob: atq; adā sepulchri fuerint. Ipsa enim Ebron olim philistinorum metropolis fuit et re-
gum atq; gigantum habitaculum. Postea regnante Dauid ciuitas ipsa fugiuorum et sacerdotalis fu-
it. Tempore autem diuī Hieronymi: vt ipse refert viculus erat.

¶ Melchisedech regē Salē viz qd optimū et iustū hysdē ipib; fuisse pstat: qd et cā ob cāz sacerdos
dei ea i vrbē p̄stitur' fuerat. Illū. n. hebrei Hiero. testāte Sem nōc p̄mogenitū fuisse dixerūt et vsq; ad
isaac tēpora p̄uēisse tradūt. Hic itaq; p̄m' Salē vrbē. i. Hierusalē didit: qd tractabim': cū d' ci' vltia
euerione a Lito facta: vt infra libro octauo patebit dicem'. Hic etiā Abrae exercitū: quū q̄tuor Re-
ges assyrioz expugnasset xenia misit: et multā rep' abūdantiā simul exhibuit: bñdixitq; abrae p'
victoriā qd subdidisset ei inimicos. Abraam vero dāte ei et decimas spoliū mūnus accepit.

¶ Victoria Abrae contra assyriorum reges.

¶ Hysdē qz ipib; qnq; reges assyrioz aduer' q̄tuor q habitabāt in sodomis bellū idixere: q p̄serta
pugna sodomitas fuderūt. Imponētēsq; assyrij reges sodomit' tributū p. 12. annos p̄soluer' passi sūt.
tertio at decimo āno reuenerūt. Quāobrem exercit' assyrioz sup eos repēte aduēt: et supat' sodomioz
regib; vniuersā diripuerūt: et gigant' subuerterūt gnationē. Adultosq; reges inefficētes et infir-
mā penē populū captiuū dixerūt: cū qd et loth captiu' duc' ē: q sodomis tūc aduenerat. Quo audī-
to abraā mīa mor' sup loth nepotē suū repēte solatiū ei ferre studuit: et 318. vt scriptura ait: vñculoꝝ
suoꝝ exercitū p̄gregaro: qntā p' noctē sup assyrios irruit: et alios qdē occidit: alios pulso: expoliāuit
et vniuersos captiuos cū spolijs redimēs cū eis 31 et loth liberauit. Rex vō sodomioꝝ cū ad gratitudi-
nis signū spolia nōnulla abrae obulisset. Ipse: vt erat igent' ai vir oblata reuēit. Sed loth in mō cūz
suis recepit. Melchisedech at solimoꝝ ciuitatis rex: et sacerdos dei occurrēs abrae grās egit: et bñdi-
xit ei: ac panē et vinū abūdāter obtulit: vt bētur gen. 14. Hic at victoria et captiuoz oīz remissionez
qdā iobeleū p̄ncipiū sūpisse dicūt: qā Jobel id ē qd remissio: siue iūti: exide iobeleū sūstāt: v. 3. d. 50.
i. 50. qz tūc loth qnq; genit' erat. Jobel. n. apd hebreos fm Luse. qnq; genari' annus appellatur.

¶ Ismaelē at filiū abraā āno erat' suc. 88. ex agar egyptia Sare acilla genuit: a quo ismaelitaz ge-
nus: q postea agarem et postreō. saraceni dicti sūt. Sara. n. abrae vxor: vt scriptura ait: v. 3. gen. 21. quū
n̄ hiet liberos dixit ad abraā maritū suū: ingredere ad acillā meāz Agar: et font ex ea suscipies filios.
Cūq; abraā ad eā ingressus fuisset statim cōcepit. Que se p̄cepisse scies Sare dñe sue iunīa facē p̄su-
psit q̄si rex foret fili' ex ea p̄creat': post hec nat' ē ismael: quē p̄ in. xij. vite sue āno circumcidi voluit. il-
lum at p̄mit' Sara q̄si p̄p̄iū filiū diligebat tanq; p̄ncipat' herede. Sed isaac sibi nato ab eius amo-
re declināuit: suāsq; marito abrae: vt cū cū mīe in aliā regionē trāsmittē: qd et tādē deo sic volente
obtinuit. Qui cū ad etatē p̄uēisset Agar mī vxorē ei et egyptiaz p̄iūxit: ex q. xij. filios reges p̄creauit:
Qui oēm terrā ab Euphrate ad mare rubrū postam vsq; postea tenuerūt. Sūt at isti q gentē arabi-
cam fm tribum abeis vocant: et propter virtutē eoꝝ et propter Abrae dignitatem.

¶ Sodoma et Homora atq; alie assyrie ciuitates iusto dei iudicio funditus euerse.

¶ Sodoma et Homora atq; ciuitates alie āno etatis Abrae nonage simonono ob neq̄barij peccati

Vipio et p̄m̄p̄s Abrae

Salus et Jethin

Victoria Abrae

p̄m̄p̄s annū Jabeli

3272

1927

Sarcaceni dñi

Encepso Sodoma

vindictā a domino peti bidentur succensc. solo loth cum duabus filiabus ac vxore liberato. Eodem. n. tempore quum sodomite gloria & diuitijs abundarent omnibus aduentantibus: & maxime viris iniuriam & contumeliam faciebant. Quamobrem deus eorum superbiam punire disponens eos cum vniuersa ciuitate delere & subuertere: ac vniuersam regionem simul exterminare fecit. Quibus cum tres angelos in similitudinem iuuenū viroz misisset ad loth virum phumanū atq; benignū petuere rūt. Sodomite autē respiciētes iuuenulos nimio vultus decore fulgentes: & apud loth declinasse cognoscentes statim vniuersi ciuitatis viri ad domū Loth concurrentes eorum pulchritudinis vim & iniuriam facere conati sunt. Deus vero eorum improbitati indignatus alios quidez excecavit. & alios pestifera morte dānavit. Tandē angeli Loth cum vxore & duabus filiabus extra deducētes: Deus misit gladium suum in ciuitatem & vniuersam cum habitatoribus suis cōcremāuit. Uxor autē Loth quum descenderet: & contra angelorum preceptum sepius ciuitatem respiceret: & eius curam habere videretur in statuam salis versa est. Quā qdē statuā Iosephus se vidisse testatus est. Fugit autē Loth cum duabus filiabus in segoz. Virgines enim omne genus humanum ex hoc exterminatum existimātes: cuiusq; miseri vellent sibi licere credebant: & hoc ne genus humanum deficeret. Unde & ibidem pater inebriatus: ex ipsis duos genuit filios ex maiore moab: ac si quis diceret filius ex patre: a quo moabite. Ex altera vero amon a quo amonite. Hec enim gentes in valle syrie habitauerūt. Et huiusmodi enim gentes ex generatione Loth descenderunt: vt habetur Genes. decimonono. Sodomā autem secundum Isidorum Regio erat: Que & Pentapolis a quinq; ciuitatibus dicta. Quondam quidem multis rebus vberima: cuius nunc species & vmbra ignis adhuc in arboribus cernitur. Poma quippe eo in loco virentia sub tanta maturitatis specie nascuntur: vt maximū edēdi desiderium gignant. Que si excerpuntur manu fatiscunt: fumūq; exhalant. Ibidem enim mare mortuum inuenitur: quod ab Hierusalem stadijs ducentis distat. & Iudeaz: palestinaq; pariter & Arabiam differtinat.

In censa itaq; illa impia Sodomorum ciuitate Abraam centenarius diuino iussu Sarā co- gnouit vxorem: que concipiens anno expleto filium peperit: quē & iussu domini vocauit Isaac: signi- ficans gētes magnas ex eo futuras. Quo nato die octauo circumcidit carnem prepunij eius Gen. xi.

Isaac itaq; abrae filius: vir deo carus & multa eius prouidentia dignus: & post patrē valde longeuus: & ipse sexagesimo vite sue anno: geminos videlicet Jacob & Esau ex Rebecha vxore filia Baruelis genuit filios. Hunc autem: quum pro singulari munere dominus abrae in senectute concessisset: ipsum quum esset vniuentus pater summe diligebat. Ipse etiam ad amorem suum atque fauorem parentes suos prouocabat: eo qd omni bonitate & virtute studeret: & parentum suorum maximam haberet sollicitudinem: ac etiam effectum circa altissimū dei cultum. Hunc itaq; quum quinq; & viginti esset annorum: pater Abraam deo sacrificare voluit. Et quum ad cedem & ad altare pariter intrepidus accessisset: hortatus est patrem dei precepta in eo for- ti animo exple dicens: Pater mi nequaquā iustum esset vt initio quis nasceretur: fidei & patris iudicium esset refutaturus: aut non se monstraret amorum voluntatibus promptum: quando lice- ret solo patre hec volente facere: si non obediret esset iniustum hoc dicens presto & voluntarie acces- sit ad altare. Quod quidem opus statim infirmatum est deo impediēte. His gestis quum Isaac quadraginta esset annorum: patre sic volente Rebecham duxit vxorem: que post mortem abrae geminos in vtero cōcepit filios: cuius venter quum nimium intumesceret hesitans consultit deum: Cui respondens dixit ipsam geminos vno partu esse parituram: qui gemini omnibus ingentibus es- sent nominati. Ediditq; vno partu geminos filios. Quorum prior: vt sacra tradit historia: a capite vsq; ad pedes hirsutus erat: quem iunior egrediētem tenebat plāra. Isaac autem seniozem precipuo amore diligebat: quem ob pilorum multitudinē vocauit Esau. Jacob vero iunior charior erat ma- tri. Hic autem Isaac: sicut & pater fame preualente ex Chananea descendit in Egyptū vbi & ipse mē- titus est Rebecham sororem suam esse: ibi quippe ab Abimelech geraris rege multa pertulit: a quo etiam expulsus: tandem in chananeam regressus est: vbi quū senex & cecus effectus fuisset: incertus- q; quādo moriretur: vocauit ad se filium suū Esau. cui mādauit ad venādum egredi: vt dum quip- piam caperet ex eo sibi cenam prepararet: qua deum sumpta: eidem benedictionem: paternam in- penderet. Quo ad venationem egresso. Pater: que Jacob magnopere diligebat suās ei: vt benedi- ctionē Esau surriperet: quod & factus est: vt habetur in Gen. Jacob vero vltionē Esau metuēs sua- dente matre Mesopotamiam petijt: vbi & duas Laban amnuli sui filias accepit vxores: videlicet Rachel & Lyam: ex quibus duabus octo genuit filios legitimos: quattuor autem spurios ex ancillis suscepit: Quibus genitis venit in ciuitate Ebron inter Chananeos positam: vbi & Isaac plenus die- rum comorabatur: qui & nō multo post qd filius Jacob ex Mesopotamia venit: superniuit. Defunctus autē est Isaac vir omni virtute plenus: quum vixisset octuagintaquinq; annis: quem Jacob & Esau filij cum vxore in Ebron sepeliere: vbi erat sepulchrum parentum suorum: vt habetur Genes. trige- simo quinto. Hic sicut & pater: deum homit: qd in sapientia consistit: eumq; toto corde coluit: quod iusti- tie tribuitur. Et propterea inreiuando dedit illi dominus gloriam in gente sua: & crescere illū qua- si terre tumulum fecit: & eius semen magnopere exaltauit.

peritū Sodomitū

Vxor loth in statuā gressa

loth conuulsi filii

peritū gēti Sodomae

Isaac ex Abraham natus

1915

3284

Isaac duxit vxorem

que gemini Esau Jacob

Jacob advenit in Egyptum

Isaac anno 87

Anno
mundiAnno
an xpi

Isaac

Liber

3305

1894

C Aralius quintus Assyriorum Rex post Niniam anno a natiuitate Isaac vigesimoprimo regnare cepit: et regnavit annis quadraginta.

C Egidius sextus Sicyoniorum Rex Thalesone patre defuncto anno a natiuitate Isaac vigesimo secundo regnare cepit: et regnavit annis trigintaquattuor.

C Retensium regni principium.

C Cres: siue Orion Demogorgonis: ut quibusdam placet: filius primus Crete insule Rex: ut Eusebius scribit anno a natiuitate Isaac vigesimonono apud eadem insulam regnum suscepit: et a se Crete nominavit. primo namque ut quidam voluit a celi temperie aerea dicebatur: postmodum Adacore son: id est beata insula. Alij autem a Creta Ihesperidis filia denominationem accepisse eam dicunt. Hic autem Cres: ut nonnulli tradunt: vnus curetum fuit: a quibus postmodum Iuppiter ternius absconditus fuit atque nutritus: Qui curetes Enosum ciuitatem et Lybelis deorum matris templum in eadem insula condiderunt.

C Creta itaque insula nunc Veneris subdita: sicut Aristoteles libro politicorum secundo scribit: videtur ad principatum grece fuisse nata ac preclare sita: cuncto namque imminet mari: quum fere greci omnes circum mare sint positi. Abest inquit: modicum a peloponesso: que est Archadia: in medio enim mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeum mare est: et ab occiduo ionium seu myrteum: que Europe sunt maria. a mane autem est illi icareum mare atque egyptium que asiatica maria sunt: et a meridie denique et occiduo ephro absoluitur poro. Hec enim: ut Isidorus in decimoquarto etimologiarum libro capitulo sexto scribit: quoddam cetum insignibus viribus insignita fuit. Ipsa prima remis et sagittis valuit. Studium quoque musicum ab ideis dactylis in ea ceptum fuit. Capis copiosa est: cernosque agitat lupos et vulpes: aliaque ferarum noxia nusquam gignit. Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur: et si inueniatur statim emoritur. Sunt etiam qui dicant eam Crete appellatam a tenaci terra: que creta appellatur: quia ibi melior comperitur: et fortassis sanior opinio.

C Sare obitus.

C Sara Abrahæ vxor anno a natiuitate Isaac filij sui trigesimo septimo quum annos cetum et vigintiseptem etatis haberet in Chanaa ciuitate Ebron defuncta est: ibidemque permittentibus chananais sepulta. Sepulchrum autem eius publice factum fuit. Abrahæ emente agrum siccis quadringentis a quodam cine ebron nomine: ut patet Gen. xxij. Ibidem quoque Abrahæ sepulchra sibi et successoribus suis delegit. Dece quippe annis Abrahæ vir suus eam precedebat: sic ipse quando sibi ex illa promissus fuit filius: sicut ipsemet dixit. Si mihi annorum cetum nascetur filius: et si Sara nonagenaria pariet: ut habetur Genes. decimo octauo. Exactis deinde tribus annis quadragenarius Isaac Rebeccam Baruchis filia quadragenaria duxit vxorem. Ut autem illam duceret: missus fuit seruus ab Abraham patre in Mesopotamiam: ut patet Gen. vigesimo quarto.

C Cethure nuptie.

C Abrahæ vero magnus ille pater Sara vxore defuncta adiciens Cethuram duxit vxorem: ex qua: ut premissum est: et filij sex nati sunt: viri quidem validi et sapientia cauti: quos oēs ab Isaac filio legitimo separauit: et dona omnibus prebuit. Ibi omnes Trogoditen et Phenicem atque Arabiam apprehederunt: videlicet inquit in mare rubrum pertingit. De hac autem Cethura varie sunt doctorum opiniones: vix ipsa Agar ancilla fuerit an alia. Hebrei Cethuram asserunt nomen fuisse appellatum: quod interpretatur copulata: quia Agar fuisse affirmant: que de concubina post Sare mortem transiit in coniugium: ne si senex alia quam prius cognita duceret: nonis nuptijs lasciuire videretur. Unde de eo diuus pater Augustinus decimo sexto de ciuitate dei cap. 34. sic intulit dicens: Quod autem Abrahæ post mortem Sare Cethuram duxerit vxorem: absit a me ut incōtinētia suspicer: p̄sertim illa iam etate: et in illa fidei sacritate. Huius autem Cethure liberi a nomine libere se appellauere: id est saraceni: qui primo (ut premissum est) tragonitide et phenicem atque Arabiam usque ad terminos rubri maris possederunt.

C Afer autem (sicut Iosephus in primo antiquitatum libro capitulo vigesimo tertio refert) ex his natus est: qui primo castra fixit in lybia regione: quam posteri Aphyricam ab illo dixere.

C Africana igitur regio ab afer predicto sic dicta plures in se continet puincias: occidentalem videlicet ethiopie p̄te: lybiā: tripoli: numidiā et mauritaniam. Ethiopia p̄terea tres continet p̄tes: quarum prima occidentalis motuosa est: quæ ab atlantico monte celsissimo p̄dicitur usque in egyptum: cuius media pars arenosa perhibetur. Tertia vero que orientalis pene deserta est: et inter australem oceanum et Nilum flumina habens ab ortu mare rubrum. Dicta est ethiopia a calore populorum: quos solis vicinitas torret. continetque monstruosos boies garamantes et trogoditas: de quibus Herodorus libro histo. quarto. et post eum Fraciscus petrarcha in sua aphyrica multa memorat. Ibi trogodite cursu ceruos superant: quorum aliqui propter nimium feruorem maledicunt soli. Alij serpentes comedunt. alij leones et pantheras venantur. alij specus canum et inhabitantes ibi in nocte videntur. Satyri quoque apilos: gameleum et basiliscus: cameli. pardi et dragones ibi inueniuntur. In africa etiam fons est: cuius aqua potata canoras reddit voces.

C Adinera carnatissima poetarum omnium mulierem secundum Augustinum in primo libro de ciuitate dei capitulo octauo anno etatis Isaac quinquagesimo octauo apud tritonidem lacum apparuisse dicit: ex cuius nomine et ipsa postmodum Tritonia appellata est: hec etiam pallas dicitur a pallante

3342

1571

Regni Cretæ

Insula Creta

Vxor abrahæ mortua

Abrahæ duxit Cethuram

Aphyrica dicitur et egyptus

A

Mincina p̄te pallas primogenita Iouis

Thracie inſula: ubi nutrita fuit: ſive a Pallante gigante: quem interfecit. Hec quippe Jovis primo-
genita fuit: que apud rudes Aphros: quum multa ante non cognita repperiſſent non ſolum aphri
ſed & Greci eam abſq; matre ex Jovis cetero genitam credidere: Que ideo: vt Auguſtinus inquit:
tanto proclivius dea credita fuit: quanto eius origo minus innotuit. Ipſa enim primo lanificium om-
nibus antea incognitum adinvenit. Nam oſtenſo quo ordine purgata lana & dentibus ferreis pecti-
nata atq; colo filata: etiam texturum excogitavit officium. In cuius opificij laudem pugna illa
inſignis eiſdem & aragnes Colophone recitatur. Unde & lanifices poſtea fullones: tinctores: te-
tricesq; puellereſte Ovidio tertio Faſtorum libro eius feſtum religioſe celebrare ceperunt. Uſum
inſuper oleico vſq; mortalibus incognitum hec ipſa invenit atq; docuit. Quod quidem quia uul-
tum virilitatis atticis populis attulit ei aduerſus Neptunum in nominandis a ſe Aſthenis attri-
buit victoria fuit. Volunt etiam ipſius fuiſſe opus: quum iam quadrigarum prima repperiſſet vſq;
ferruq; in arma arte puertere: armis corpus coterere: aciem bellantium ordinare: & leges omnes: q-
bus eatur in pugnam edocuſſe. Id enim Ciceroni in tertio de natura deorum libro teſtatur eſt. Et
propterea a nonnullis Bellona vocata eſt: ſoror ſcilicet & auriga Martis. Sicut inſuper eam nu-
meros invenire: & in ordinem quem in hodiernum vſq; ſervamus eduxiſſe. Ceterum eam tibias:
ſeu paſtorales ſiſtulas prima compoſuiſſe multi credunt. His enim ob tot compertis prodigijs dei-
tatum largitrix antiquitas eidem ſapientie numen attribuit. Et ideo Cicero: ubi ſupra ait: Ipſa ea-
dem ſapientie dea: & artium omnium inventrix dicitur. Tandem quum eius virtutis fama & numi-
nis reverentia longe lateq; diſfuſa fuiſſet tantum illi antiquorum error: vt per univerſam ſere terrā
in eius honorem templa multa conſtruerentur & ſacra celebrarentur: eog; vſq; conſcenderet: vt in
Capitolio Romam penes Jovem patrem eidem cella dedicaretur. Huius autem templum mil-
leſios fuiſſe admirandum Herodotus hiftoricus ſcribit: quod poſtmodum ab Aliae viro iniquiſ-
ſimo abſumptum fuit.

Adinervas quinq; fuiſſe invenimus. Primam hanc Jovis filiam & Apollinis matrem. Secun-
dam Aſilo ortam: quam Egyptij Saltem dicunt. Tertiam ex Jove ſecundo natam. Quartam Jo-
ue tertio & Corſee Oceanii filiam: Quam Archades Corion nominant quadrigarum inventricem.
Quintam Pallantis filiam: que patrem intermiſſe dicitur virginitatem ſuam violare volentem: cui
pennarum talaria aſſigunt. Sunt tamen nonnulli grauiſſimi viri: qui aſſerunt non huius prime A-
dinervae: ſed plurium que dicta ſunt fuiſſe comperta.

Solem primum Jovis primi filium & Adinervae predictae germanum: hac eadem tempeſtate
floriſſe Tullius dicit: virum utiq; inſignem ac ſplendidum hominem: & ingentis regiq; animi pre-
clarum. Quem ob ingentes: vt aliquo modo nomine generoſo nobilitarent eum tam claro nomine
declararunt. Putabant enim veteres a Membroth gigante ſeduci primam rerum cauſam ignem
eſſe: & propterea illi nobilius nomen ſole dare non poterant. Seu q̄ eum celeſtem putarent homines
ſeu dominum & celo veniſſe ratione profunditatis ingenij ſeu quia illi naturam igneam videret mo-
re ignis ſemper ob alta tendentem. Sunt tamen qui volūt hūc Apim eius fratrem fuiſſe: eo q̄ loco
ſolis ab egyptijs cultus fuerit. Sed certe alius fuit ab Api.

Biana prima huius ſolis ſoror & Jovis primi filia: & ipſa tepeſtate hac in precio fuit: de qua Tu-
lius: ubi de natura deorum ſcribit multa cōmemorat: & dicit eam nō Jovis filiam: ſed aſcriptiſſā fuiſ-
ſe. Hāc tamē eam non eſſe dicunt: quam poete inſignem virginitate perpetua voluer: quū legatur hāc
ex Adereuri Liberi: Proſerpine filio pinnatum concepiſſe cupidinem.

Turimachus Thaleſionis regis filius ſextus ſicyonidorum rex quinquageſimoſexto natiuitatis
Iſaac Sicyonijs regnare cepit: & regnavit annis quadragintaquinq;.

Argiuorum regni exordium.

Inachus oceani & terre (vt aiunt) filius: teſtibus Auguſtino & Eusebio ſexageſimo a nati-
uitate Iſaac ano apud argos in Theſſalia primus regnare cepit: & regnavit annis quin- 5855
quaginta: a quo Inachus Achaie grandis fluvius nomen accepit: qui & Argolicum: vt
Pomponius ait perſecat tractus. Hic duos poſt ſe reliquit filios: videlicet Iſidem poſtea
Egypti reginam: & phoroneum eius ſucceſſorem. Id vero regnum duravit annis 544.

Argos itaq; ab urbe nomen accepit: & ab ea univerſa provincia: que Argos Theſſalia ſine pelaf-
gia nuncupatur: & eam Homerus Argos pelafgiū nominat. Cum enim Plinius libro quarto na-
turalis hiftorie a phoroneo ipſius Inachi filio & ſucceſſorem conditum fuiſſe dicit: De quo Lucan⁹
in ſexto: Ubi nobile quondam Nunc ſuper agros arant. Aliud vero Argos eſt in Attica non lon-
ge ab Athenis. Et aliud eſt: teſte etiam Plinio libro quarto in Achaia Hippum cognominatum ſu-
pra locum Lerne a mari octo milibus paſſuum diſtans: a quo regiuncula argos: id eſt parva regio
& ab ido argos greci ipſi argini cognominati ſunt.

Balcus qui & Terxes ſextus aſſyriorum Rex anno ſexageſimo primo vite Iſaac aſſyrijs regna-
re cepit: & regnavit annis triginta.

Iacob autem patriarcha vtrū quidem ſanctiſſimus ex iſaac natus & ipſe poſt annū vite ſue no-

Mitima armu in hunc

Cuning Mincane

Sol filius Jovis

Diana Solis puz

Regni Argiuorum

334

Iacob filius Isaac

Anno
mundi

Anno
mⁱ xpi
aduentu

Jacob

Liber

5545

1854

Jacob 4ta h^{ab}uit vxores

ingefimum Joseph ex Rachel vxore genuit filium: vt habetur Gen. trigefimo. Quo nato supervixit annis quinquaginta sex: et tandem in Egypto mortuus est. Hic est ille Patriarcha; vir sanctissimus de quo Iesus filius Syrach laudando protulit dicens: Benedictionem omnium gentium dedit illi: et testamentum suum confirmavit super caput iacob. Cognovit illum in benedictionibus suis: et dedit illi hereditatem et divisit ei partem in tribubus duodecim: et conservavit illi ioseph virum misericordie invenire gratiam in conspectu omnis carnis. Hic itaq; iacob surrepta benedictione Esau fratris sui senioris quam pro vxore ducenda Mesopotamia profectus fuisset quatuor vxores sortitus est. Non ex libidine quidem: sed quum vna pro altera ei ab amiculo supponeretur: supposita; quidem: quoniam ea innocenter usus fuerat: ne ipsam ludibrio habuisse videretur in vxores duxit. Et qui alex nondum p bibeat: quin plures vxores multiplicande posteritatis causa haberi possent. Jacob accepit illam: cui vni coniugij futuri spem fecerat. Que scilicet Rachel quum sterilis esset ancillam suam: de qua filios susciperet marito contradidit. Quod et Lia eius soror quannis multos peperisset filios: quoniam pro le cupiebat multiplicare similiter effecit. Fuerunt igitur huic iacob vxores quatuor: Lia videlicet et Rachel sorores. Bala ac zelpha: non quidem ancille: sed subdite. Ex quibus duodecim genuit filios. Ex Lia natu maiore sex suscepit. Quorum nomina sunt hec.

Judaz a quo regia tribus descendit: et deinceps dominus noster iesus Christus.

Ruben qui perdidit primogenita Ex Rachel autem Joseph et Benjamin.

Symeon et Dan et manasen.

Leui a quo levitarum genus Ex zelpha

Isachar

Jabulon et

Dina a Sichem stuprata

uentes: et ipsi mortui sunt: quorum corpora posteri in ebron reportantes sepellere.

5575

1824

hic datur brevis leges

Armaritres septimus assyriorum rex primo et trigefimo anno etatis iacob post xerxen seu Balen assyrijs regnare cepit: et regnavit annis 38. Quo regnare incipiente locutus est dominus ad Isaac patrem iacob ipsiq; eadem que patri duo illa promiserat pollicinis est scilicet dare terram ebrana am: id est iudeam semini suo: ac deinde in eius semine benedictione omnium gentium: Gen. 26.

Phoroneus machi argiuorum regis filius vt Eusebius scribit anno etatis iacob quinquagesimo patre defuncto argiis regnare cepit: et regnavit annis sexaginta: homo sane insignis et sapientia: industriaq; conspicuus. Qui (vt diuus pater Augustinus decimo octavo de civitate dei capitulo tertio scribit) prius grecie leges dedit: et sub iudice causas agi instituit. Et propterea iuris civilis periti dicunt eum locum: quem forum dicimus: in quo scilicet iura redduntur ab eo forum denominari: hunc Lactantius dicit Junoni primum sacrificasse. Eius autem filios egyptenq; atq; moabem fuisse Eusebius dicit.

Phogocus phoronei ipsius germanus vir quidez doctissimus: et ipse tempestate hac floruit: qui vt Augustinus refert: tempora per menses et annos et numeros observare docuit: et ad deos colendos sacella et aras primum instituit atq; invenit: unde et post obitum eius predictorum consideratione tanq; deus veneratus est: et ad eius tumulum confectum templum constructum fuit.

5594

1805

Ipsa in Egyptum fugit

His cui antea io nomen fuit Inachi regis filia et phoronei soror: his temporibus non solus ob regiam dignitatem adeptam: sed etiam ob multarum virtutum prestantiam insignis habita fuit: propter qd egyptiorum sanctissimum et venerabile numen fuit. Hec enim (quum Inachi regis unica femina esset: a ioue secundo virgo preessa fuit: q ob patris metu impulsam acceptis quibusdam amicis suis nave conscendit: cui vacca insigne erat: et prospero vento ex achaia in Egyptum traussere: et ibidez de siderio suo satisfaciens constitit: ibiq; quum comperisset rudes et incertes populos humanarum rerum omnino ignaros: ac bestiarum ritu viventes regnorum cupidine agitata non absq; magno labore et industria illos primum terras colere docuit: cultasq; semina committere: et tandem fruges collectas in panem conficere. Insuper vagos homines et semi siluestres in unum reduxit: quibus legibus datis ci nullo more vivere docuit. Et quod longe prestantius fuit litteras idiomati convenientes caracteribus adiunxit: et eas eisdem docuit. Que cum mirabilia insuetis et indoctis hominibus visa fuissent. Eaz non ex grecia venisse dixerunt: sed e celo lapsam crediderunt. Et propterea divinos honores statim instituerunt. Sed ea mortua etiam diabolo fallente in tantam venerationem evasit: vt non solum apud Egyptios singulis annis sacra instituerentur: sed etia; apud Romanos atq; alios multos templa pregrandia illi construerentur. Huius autem preclare mulieris Apis vir fuit: qui cum eade iside multis annis (vt suo loco dicemus) imperavit. Sunt tamen qui dicant huic Isidi Theglonum quendam fuisse virum: et ex ea suscepisse Epaphum: qui egyptijs postea regnavit. De ea enim veteres poete fuisse multa: que ad historiam dicere non attinet.

Ceres Celi filia

5400

1799

Ceres prima Celi filia secunda bis temporibus apud siculos veniens maximo in pcio fuit. Hec quippe quum Sicano siculorum regi coniugio copulata fuisset: ibidem tanto ingenio valuit: vt et ipsa quum agorum excogitasset cultum: prima apud siculos boues domuit: et iugo assuescere docuit: et ara pro adinueto cum vomere terram sulcis proscidit: et semina tradidit: que cum in segetem excrevisset

collectis spiciis flabellis separare et molis terere ac panem conficere docuit: quum autem homines glan adueru-
dibus et pomis siluestribus sustentarentur. Ob quod meritum quum mortalis femina esset eam deas
frugum arbitratu fuit et eam diuinis honoribus extulere. Huic autem unica filia nomine proserpina ex-
tione secundo fratre fuit. Que quum ab Orcho molossorum rege rapta fuisset ea mater maxima ma-
ris perturbatione diu quesivit: que res maximam fabulatoribus occasiones prebuit.

Altera quoque ceres apud eleusis attice regionis ciuitate fuit eiusdem meriti apud suos clara: Cui
Triptolomus postea obsequiosus: ut mox dicebatur. Ambe quippe deitatibus et honoribus extulsi.

Bolocus octauus assyriorum rex anno etatis iacob. 64. h. Eusebii assyrijs regnare cepit: et regnavit
annis trigintaquinque.

Thessalorum regni principium.

Thessalus Ereti regis filius ut Eusebius refert anno etatis iacob. 64. in Thessalia regna-
re cepit: que prius teste Plinio quarto naturalis historie libro Emonia dicebatur: et ab ip-
so postea Thessalia appellata fuit. Ea quippe Brece regio est: que sub attica comprehen-
debatur: que (ut fama est) lacus olim fuit a montibus undique conclusus. Ipsa enim (ut The-
rodotus scribit) ab oriente pelion montem habet: et coniunctos colles a septentrione olympus: ab oc-
cidente pyndum: a meridie orthryn: in quorum media concavitate Thessalia ipsa concluditur: per quam
quinque principales flumines decurrere dicitur: videlicet peneum: apidanum: oenochonum: enipheum et
parmisum: qui postea in unum iuncti per unicum tantum transitum in mare decurrunt. Et solius pe-
nei nomen detinet.

Jacob patriarcha hoc anno primogenitus a fratre suo Esau epitis surreptaque eius benedictione
iuxta matris consilium in Mesopotamiam Syrie ad auunculum suum Laban ex Chanaanica descen-
dit: ut patet Gen. vigesimo octavo: a quo libentissime susceptus gregi suo presecit: pro cuius quodam mer-
cede Rachel filie sue nuptias exposulauit. Cui Laban puella nuptias cum gaudio repromisit: et se-
ptem annos ministrare compromisit. Temporeque transacto poposcit Jacob nuptias: cui Laban annu-
ens dum nox superuississet Jacob ignorante alteram filiarum nomine Lyan ei collocauit seniores qui
dem et aspectu decoram. Qui mane deprehendens Jacob de iniustitia apud socerum coquestus est. Qui
necessitati veniam exposulas amantem Rachel per septem alios seruitutis annos repromisit: quibus annis preteritis
ipsum optata Rachel uxorem accepit: ex quibus duobus octo genuit filios legitimos: et ex ancillis quatuor. xx. annis.

Ruben Jacob primogenitus: hoc anno qui est octogessimus quartus vite Jacob in Mesopota-
mia Syrie ex Lya uxore primo nascitur.

Bilunium particulare per maximum anno etatis Jacob primo et nonagesimo secundum Erosi-
um in achaia terra attica fuit: Quo tempore in loco regnabat Ogiges rex.

Eleusis ciuitas eodem anno in insula Thera sub Euboea iuxta attica terra haud longe ab athenis ab eo
dem Ogige rege condita fuit: a qua postea tota insula Eleusina vocata fuit. Huc autem proflus deserta habet.

Triptolomus autem Rex Eleusi sue Celoi et Menalini filius ea in urbe haud multo prius natus est
Ad quem quum Ceres querens proserpinam filiam deuenisset: et eam in cunis dormiente patre et matre in-
uenisset: vltro se altricem infantulo obtulit: atque cum gremio sustulit illa suo arreptoque eo ter manu
inulsi: ac tria carmina: ut Ouidius ait. Volensque Ceres paruulum imortalem facere: interdum lacte
diuino nutrebat: nocturnoque clam igne obruebat: atque ita preter naturam puer crescebat. Quod quum
miraretur pater clam nocturno tempore obseruauit quid in puerum nutrix ageret: et quum vidisset eum
igne obrui exclamauit dicens: Quid agis: membraque ab igne rapit. Cui dea: Dum non vis inquit sce-
lerata fuisti. Irrita materno sunt mea dona metu. Iste quidem mortalis erit: sed primus arabit: Et
feret et culta premia tollet humo. Et quippe scilicet Triptolomo Ceres tria hec beneficia contulit.
Hic igitur cum tempore ingentis penurie a concursu populi patre Eleusio occiso: quia pereunt fame:
plebe filium abunde aluisset aufugit et longa nauis: cuius serpens erat insigne ad externas gentes abiit:
ibi quoque frumenti copia quesita in patriam rediit: ex qua Celos seu Lynceus pulso in regnum paternum re-
stitutus est: et non solum restitutus: alimenta restituit subditis: sed etiam facto aratro illos docuit ter-
ram colere: ex quo Cereris alumnus dictus est. Eam ob rem dicunt eum in partibus atticis usum
frugum primum adinuenisse.

Ioseph vir castissimus atque humillimus anno primo et nonagesimo etatis patris sui Jacob ex Ra-
chele uxore Laban filia in Mesopotamia Syrie finitis quattuordecim annis: quibus pater suus Ja-
cob pro vxoribus suis seruierat: natus est. Quibus expletis Laban socer suus sedul cum eo pepigit quod
quicquid varium in grege sui nasceretur: id merces sua esset. Quamobrem Jacob virgas virides tu-
lit: scilicet populeas: amigdalinas: et plataminas: quas per loca decoricans in aquarum canalibus in
ipso coitus seruire ante conspectum ouium posuit: ut sic tales conciperent fetus: quales umbras ascen-
dentium arietum in aquarum speculo videbantur. ut autem omnes fetus varij coloris fieret: et ne do-
lus deprehenderetur in verno conceptu virgas ponebat: in serotina vero admixtura non ponebat: hec
vero habentur Gen. trigesimo. Hanc ob rem comestor dicit Jacob nouam seropham commentatum
fuisse: qua naturam arte quadam naturali pugnaret.

Ioseph itaque hic patriarcha castissimus et desideriorum vir: et ipse in toto centum decem annis

proserpina filia Cereris

Alma Cereris

Thessalia Regni

Jacob et vxor prima

6

Laban filius Jacob

Ioseph filius Jacob

fama non vixit omni

Anno
mundiAnno
an xpi
aductu

Ioseph

Liber

3434

1765

vixit et in Egypto ex Asenech filia Putifar sacerdotis vxore duos genuit filios: Manassen scilicet et Ephraim. Hic ab adolescentia quum forma pulcherrimus haberetur: atq; animi virtute et sapientia alios fratres precelleret: pater cum amplius alijs filijs diligebat. Cui siue patris dilectio siue somnia maximum fratrum concitauit odium. Nam quum duas visces vidisset: et patri: fratribusq; cum eis retulisset: multam in se confluxit inuidiam. Quamobrem cum quindodecimo etatis sue anno a fratribus in Egypto venditus est. Indeque vite sue triginta annis exactis coram Pharaone stetit: et eius somnia interpretans prenuuciauit septem annos vbertatis futuros: quorum quidem abundantiam significabat. Septem vero alij sequentes anni steriles consumpturi erant. Et propter hoc Rex eum e carceribus liberauit: in quibusdam cum coniecerat integritas castitatis: Ipsumq; Egypto preficiens per annos octoginta purpura vestitus: et corona coronatus in curru aureo incedere fecit: et quum virtute omni admirabilis esset: omnia ratione disponebat: et potestate concessa omnibus in rebus humiliter utebatur: que res huiusmodi felicitatis apud Egyptios causa fuit. Hunc autem Ioseph quum pater suus Jacob omnes filios suos benedictionibus suis benediceret: vt habetur Genesie quadragessimono nono maximis preconijs pretulit: quia malorum memoriam circa fratres suos non habuisset sed potius in eis benignissimus fuerit: et bona pro malis contulerit: dixit filius accrescens Ioseph de corus aspectu: filie discurrebant per murum: exasperauerunt eum: et iurgati sunt: inuideruntq; illi habentes iacula: dedit in forti arcus eius: et dissoluta sunt vincula brachiorum eius per manus potentis Jacob. inde pastor egressus est lapis Israel. Deus patris tui erit adiutor tuus: et omnipotens benedict tibi benedictionibus celi desuper: et benedictionibus abyssi iacens deorsum: benedictionibus vberum et vulue. Benedictiones patris tui confortate sunt benedictionibus patrum eius: donec veniret desiderium collum eternorum. Siant inquit in capite Ioseph et in vertice nasareth inter fratres suos. hec ille. Ioseph itaq; postquam in Egypto octoginta annis ita regnasset completis centum et decem annis in Egypto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quando hebrei egressi sunt ex egypto in chanaan: hoc est indeam reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Ioseph quando mori deberat.

3435

1764

C Asopus nonus Sicyoniorum Rex anno primo etatis Ioseph sicyonijs regnare cepit: et regnauit secundum Eusebium annis quadraginta septem.

C Balus nonus assyriorum rex et ipse decimo anno vite ioseph assyrijs regnare cepit: et regnauit secundum Eusebium annis 52.

3445

1654

C Iuppiter secundus Celi sen Celi nonus filius his temporibus apud archadia vbi natus erat ob ingentia facinora clarus fuit. Cuius gesta non certum habetur: an sua an potius primi vel tertij fuerunt Iouis eius tamen hoc gestum fuisse tradunt quod Lychaonem archadium regem in prelio vicit: et regno priuauit: eo quod humana corpora in conuiujs hini strabat. Quamobrem ipse de iniquo et pessimo Rege vltionem sumpsit: et ob hoc primum apud suos Iuppiter vocari ceptus est. Sunt tamen qui dicant id gestum fuisse a Lysania primo Ioue. Indeque ex Archadia Athenas digressus maximo in honoris culmine habitus fuit: eo quod aduersus Celum: qui Latonam stuprauerat: ingens habuerit bellum. Quo superato maxima cum gloria Athenas redierit: vbi Ioui primo bonum inolauit: et multa ad laudabilem Civitatem spectantia apud eos instituit. Quibus ex causis Iuppiter communis omnium consensu vocatus est. Huius tamen tempus nullus historicus prefixum apponere presumpsit. Licet nos hanc loco ipsum apposuerimus. Quindecim enim filios hunc genuisse constat. Quorum prima Diana. Secundus Apollo. Tertius Titus. Quartus Bacchus. Quintus Amycion. Sextus Leibus. Septimus Calanus. Octaua Pasythea. Nona Epyales. Decima Euphrosine. Undecimus Lacedemon. Dodecimus Tatalus. Tertiusdecimus Hercules. Quartadecima Minerva. Quintusdecimus et vltimus Archas.

C Vulcanum primum huius Iouis fratrem hac tempestate floruisse dicitur: licet Eusebius noster tempore Isaac eum fuisse dicat. De quo nil aliud habemus. nisi quod ex Minerva neptis sua predicti Iouis filia Apollinem genuit primum. Fuit enim hic ingens et inexhausti amoris vir. Tres enim Vulcanos fuisse legimus. Hunc primum. Secundum Saturni filium: De quo latius dicitur. Tertium vero Aili filium.

1740

3459

C Apis: quem Osirim Egyptij dicunt: quartus Arginorum Rex: decimosextimo anno vite Ioseph post patrem Arginis regnare cepit: et regnauit annis quinque et triginta. Hic Apis Iouis ex Miobe Phoronei filia filius fuit: qui cum phoroneo ano in regno successisset: et per quinque et triginta annos imperasset: Agilaum fratrem in regno prefecisset: et ipse cupiditate glorie et amplioris regni captus ad Egyptios transfretauit: et obtento regno ibidem Iphidem regnantem virginem Inachiolum filiam matrimonio sibi copulauit. Qui et ipse: sicut vxor Iphis: quum rudes homines multa docuisset: et potissime vini vsum loco dei haberi ceptus est: dicente Tibullo.

Primum aratra manu solerti fecit Osiris:

Et teneram ferro sollicitauit humum.

Primum in experte commisit semina terre.

Pomaq; non notis legit ab arboribus
hic docuit teneram palis adiungere vitem.
hic viridem dura cedere falce comam.

Et alia multa que idem de Api prosequitur. Sed tandem teste Seneca libro: quem de sacris Egypti
orum composuit a Typhoe fratre occisus atq; membratim discriptus fuit: diuq; ab Ifide vxore que-
situs: et postremo inuentus in maximos prorupit luctus: atq; ira Egyptijs ob mariti mēbra cōperta
placata est: et locum vbi ea inuenerat grece pbyalas dixit: quod latine amicas dicimus. Et cōfessiz ad
sepeliendum se accinxit: locumq; comperit et elegit pro illius sepultura tutissimuz: et difficillimi transi-
tus: hoc est insulam abarō qui inaccessibilis interpretatur: eo q; sit in palude iuxta mēp bim limosa. In
eo quippe loco illum sepeliuit: et paludem stygem hoc est merorē vocari voluit. Nec ad illam insulam
quēvis accedere posse statuit: nisi certis diebus et quibusda; initiatis. Siquis forte ea in palude depe-
risset: nec cadaver reperiri posset. Adultis quippe annis egyptij quedā sacra officia ei exoluebāt. Sed
quū deinde eisdē egyptij apparere cepisset bos instar numinis putarūt illum Osirim esse: et vt deū ado-
rare ceperūt. Et cōmutato nomine illū apim vocarūt: hoc est bonē. Sic enim bos egyptiorum lingua
Apis nuncupatur. Nā teste Plinio octauo naturalis historie. Bos insignis ex improviso illis appa-
ret: quem certo detinent tempore et adorant. Et vt nōnulli ferūt per ānuz illū detinere cōsueuerūt: alij
per decēniuz dixerūt. Deinde referētibz quibusdā auctoribus et quāmaxime plinio vbi supra statuto
die sacerdotes illum in sacro fonte sumergūt. Quo extincto: mox alter non sine publico luctu queri-
tur: et donec aliū innenerūt ad instar isidis merēt. Sed non diu queriūt: Quē cōpertū cētuz antistites
Ademphim cū puorū gregibus populoq; et omni muscorū genere prosequūtuz dicē: Tibullo: Te
canit atq; suū pubes miratur osirim: Barbara mēpbitē plāgere docta bonē: et Suidius in xij. metiba
mor. nunq; que satis questus osiris: Semper enim perdunt: semper et inuēiunt: Quō sane inuēto po-
pulos mira applaudēs leticia magna cū voce salutat. Diodorus Siculus historicus varias et longas
diuersarū nationū Osirisq; atq; isidis. Theologias rettulit. quas siquis videre cupit apud illum va-
rijs in libris videre poterit. Hic autē Adēphim vrbē dignissimā in egypto cōdidit. Et alia multa: que
enarrare lōgū esset: hic apud egyptios tāta veneratione habitus fuit vt siquis post morē illū homi-
nē fuisse dicere presumpssset ex instituto publico capite puniri decernerūt: et ob id in quibuscūq; tem-
plis et at eius simulacbrū digito labijs impresso: qui admonēbat filētiū. Huius preterea bonis: quem
serapim arbitrabantur egyptij caput iudei delirantes in eremo loco dei coluerūt. Venerabat preterea
apud alexandriā egypti mirabili cultu: Illumq; apim arbitrabātur solem.

Rhodos vrbis a q̄ insula rhodus nomen accepit his tēporibus secundum eusebium a thelchinis
et cariacibus a phoroneo argiuorum rege tam diu deuictis in ipsa rhodo lycie in insula condita ē. De
qua pomponius sic refert: q; dum vrbis fundamenta foderentur rhose capulum fuisse inuentum di-
cit: a quo ciuitas et insula cognominantur. Rhodos enim grece latine dicitur rhosa prius tamen insu-
la opbnisa dicta fuit: deinde stadia: et postea thelchines (vt diximus) eo q; thelchines vrbem ibidez cō-
diderunt: et insulaz incoluerunt. Quos nonnulli maleficos et fascinatores fuisse tradunt tanquam sty-
giam aquam stirpibus et animalibus perneciei gratia inspargerent. Alij tamen econtra dixere The-
lchines eximios artifices primosq; ferri et cris in asiam sabacā inuenisse: quos ex creta in rhodum
profectos vicini per inuidiam fascinatores perdiderint: post Thelchines: elia des insulaz tenere: quo-
rum posterū lyndum ac ialissum condiderunt: poete huius insule dignitatem et antiquitatem astruen-
tes fabulam cōfinxerunt dicentes aurum in ea pluuisse quum Pallas in Iouis capite nasceretur. Hec
quippe insula nongentorum stadiorum ambitu continetur. In orientali promontorio sita: que et portu-
bus et vijs et menibus olim sicut et nunc ceteras asie vbes superauit Romanis et grecis semper amica
que quum libera esset multis et donis et simulacbris excellentissimis claruit: precipua vero fama colos-
si extitit: Statuam enim illam alij Iouis: alij solis fuisse tradunt: quam cares Lyndus: vt suo loco di-
cemus: decies septenium cubitum altam ex ere edidit. Multa quippe hec rhodus ciuitas p̄ciuitia Ro-
manorum bella perpeffa fuit damna: nec sub grecorum imperio calamitatibus caruit. Sed postquāz
saraceni egyptum et syriam: Turci vero asiam obtinere longe maioribus cladibus subiecta fuit et ali-
quando venetorum iugum: aliquandoq; aliorum christianorum pertulit: Neq; vllō pacto turcorum
viribus resistisset nisi religiosi milites: qui beato Iohanni dicati sunt insule curam suscepissent. De qui-
bus infra libro tertiodécimo latius dicemus. Ex hac insula multi illustres viri prodierunt: et impera-
tores atq; pugiles. Et quibus Panetij philosophi progenitores fuere et alij multi.

Viri disciplinis excellentes.

Pollo medicus Vuleai et Adinerue prime filius his temporibus Eusebio testante phocē
sibus et delijs clarus habitus est. Qui medicine artis repertor: et herbarū viriūz primus co-
gnitor fuit dicente ipso ad virginem Baphnem apud Suidium libro metamorphoseos
Primo inuentum medicina metum est: opiferq; per orbem Dico: et herbarum subiecta po-
tentia nobis. Quāq; Plinius libro septimo naturalis historie Chironem quendam eius artis inue-

1740 3459

Rhodus insula

Rhodus insula

Rhodus insula

tozem dixerit. Hic autem Apollo phitonis et sapientie deus a poetis appellatus est: qui et Phitonem serpentem: qui matrem latonam persecutus fuerat sagittis confecit: accipitur etiam pro sole: quia sicut in claritate solus habetur: sic isse in cognitione medicine tantam claritatem solus obtinuit.

Chiron Medicus iustissimus atque sapientissimus vir Centauroz dux et nutritor: Esculapius: et magni doctor Achillis: hisque temporibus (ut non nullis placet) multa bonitate et industria clarus fuit: Qui ut multi affirmant medicinam et herbarum bonitates primus inuenit: postea antiquissimus factus: Esculapium docuit et Achillem: Hic (teste Ophreo cum argonautis nauigauit: et illorum iudex ac medicus fuisse dicitur: ubi et Achillem ebriatque pulsare docuit: tandem quum Herulem hospitio suscepisset: et eius arma contractaret: sagitta e manibus cadens pedem leuui vulnerauit dicens Quidio: Dumque senex tractat squallentia tela venenis Excidit: et leuo fixa sagitta pede. Sed ut dixit ulterius Quidius illum nunquam tali vulnere liberatum: et post nonum diem miseratione deorum ne amplius dolore cruciaretur ad celos tractum: Unde ait: Ipse etiam lectas pegaseis collibus herbas Temperat: et vana vulnera mulect ope. Et infra subdit: Nona dies aderat cum in insulsiuine chironis septem stellis corpore cunctus eras.

Venerem magnam Celi et dei (ut Cicero scribit) filiam: hisdem temporibus fuisse dicunt: licet alias tres fuisse idem Cicero de natura deorum ostendat. Sed hanc primam et vulgatam affirmat extitisse: De quibus omnibus multa signeta poete finxere: Hec igitur incomparabili oris decore et totius corporis splendore emicuit. Et propterea multi insipientes illam ipsam celi sydus dixerunt: quod venerem nuncupamus: et alij non terrestrem: sed celestem feminam ex Iouis gremio lapsam in terram dixerunt: atque multi eamobrem deam immortalem ipsam asserbant: Cuius filium geminum amoris fuisse poete dicere: quem quidam Cupidinem nominant. Et cum ex deabus gentiliu venerandissima habita esset: non solum apud Cyprios ubi enutrita erat: ibi placata fuit: sed etiam mortuas et incestuosam feminam eo delectari odore existimabant quod viuendo in prostibulorum voluptatibus vitabatur: et non solum apud suos: Sed etiam apud Romanos qui ei templum sub titulo Veneris virginis construxerant precipuis honoribus venerata fuit. Hec enim tribus viris nupsit: Quibus mortuis cum iuencula et formosissima haberetur: in tam grandem luxurie prurium venit: ut omnem decoris sui claritatem crebris fornicationibus maculauerit. Unde et prima (ut aiunt) meretrice publica ad inuenit: et fornice instituit: et matronas inire compulit: quod quidem scelus execrabile apud Cyprios in consuetudinem quasi deductum est. Nam iidem Cyprii hanc consuetudinem seruare consueverunt: ut virgines suas ad litorea mitterent: ut nauigantium viderentur concubitu: et sic future castitatis sue libamenta perfoluisse viderentur veneri: et pro suis nuptijs quesuisse dotes. Ipsa enim vestita dicta fuit que apud Cyprium viridarum delicias atque amenum ad explendam libidinem suam construxit. Multa de his tribus veneribus dicuntur: que breuitatis causa omittuntur. Vide Joannem Bocacium Florentinum in genealogijs deorum libro tertio et quarto: et nono et videsimo: ac quinto multis in locis.

Dynastia decima octaua hic incipit.

Dynastia Dynapolitarum decima octaua anno vite Ioseph quadragesimo tertio Egyptijs regnare cepta est que et durauit annis tricenis quadraginta sex sub regibus quindecim: quorum primus Amasis: qui pulsa pastorum secta: que regnauerat in Egypto vndecim et quingentis annis: omne regni possessionem et predam subtulit: et eorum nomen omnino deleuit. Huic autem successit secundus rex cui nomen erat Amenophis qui et regnauit annis vigintiuno. Tertius Ephres annis duodecim. Quartus Adisphar Annis annis vigintifex. Quintus Turbenosis annis nouem. Sextus Amenoptes annis trigintauno: Hic est quem quidam Demmonem putant: cuius statua usque ad aduentum Christi Sole oriente vocem dare dicebatur. Septimus orus annis triginta octo. Octauus Baccenedis annis duodecim. Nonus Achoris annis nouem. Decimus Chencres annis sexdecim. Undecimus Acheres annis octo. Duodecimus Chertes: annis quindecim. Tertiusdecimus Amicus: qui et Pananus annis quinq. Quartusdecimus Ramessis: qui et Egyptus: a quo provincia nomen accepit: annis sexaginta octo. Quintusdecimus et vltimus Menophis annis quadraginta. His finitis decimanona dynastia subsecuta est centum et quadraginta quatuor annorum.

Liberatus decimus Sydoniorum rex quinquagesimo anno vite Ioseph: et ipsius Ioseph Imperij vigesimo anno post Desapum Regem Sydonijs regnare cepit: et regnauit annis quadraginta sex.

Sparta ciuitas que alio nomine Lacedemon appellatur: his temporibus Eusebio referente a sparthorone filio condita est: a qua postmodum regio ipsa etiam Lacedemonia nomen accepit. Verum Iustinus in tertio Epitomatium libro alia de causa illam Spartam cognominatam fuisse dixit: ut in fra loco alio dicemus. Lacedemon autem hec Lyaonie ciuitas: que scilicet Taygeto monti subiicitur a Lacedemone Iouis filio: Que autem a Semclis filio eadem Sparta dicitur.

Altadas decimus Assyriorum rex post Balcum septimo et quinquagesimo vite Ioseph Assyrijs regnare cepit et regnauit annis trigintaduobus.

Iacob patriarcha sanctissimus hoc ipso anno etatis sue centum quadraginta septem regnantibus predictis regibus de Chabasso et de vocatione gentium prophetizans in Egypto dies obiit: Cuius pro

3475 1724

3482 1427

3489 1720

phetia (teste Vincentio historico) hec breuiter fuit. De stirpe inquit Iuda filij mei nascetur virgo ductus
stellam habens byssinam: vestemque candidissimam de qua nascetur agnus immaculatus qui est
agnus dei gratia saluans omnes: cuius regnum erit in eternum quod non corrumpetur. Dominus
deus insignis apparebit in terra vt homo: corpusq; assumet: et comedet vt homo. Ouetur astrum ei
in celo: ac ipse resplendet vt sol in terra: Celi super ipsum et ex templo glorie veniet ipsum sanctifica
tum cum voce paterna: et ipse effundet spiritum gratie super vos: et eritis filij eius in veritate. Hic erit
ex Leui sacerdos: et ex Iuda rex deus: et homo mediator dei et hominum: qui omnes tenebras de sub
celo tollet: et erit pax in vniuersa terra. Vos vero deniq; impie agitis contra eum et sacerdotum prin
cipes manus imponent super eum: et exterminabunt et interficient eum nescientes eius resurrectione.
Innocentisq; sanguinem recipietis super capita vestra: et in passione altissimi petre scindentur: et sol
extinguetur: et cetera queq; turbabuntur. Inuisibiles spiritus contremiscent: et infernus spoliabitur.
Ipse vero paradisi portas referabit: et stare faciet minantem gladium aduersus Adam: et dabit san
tis comedere de ligno vite: et Belial ligabitur ab ipso. Tunc videbitis Enoch: Ace Sem et Abraam
Isaac ac me patrem vestrum resurgentes a dextris in exultatione: Suisq; filijs potestatem dabit con
culcandi perniciosos spiritus: et quotquot in eum crediderunt in terra gaudebunt. Tunc omnes resur
gent: et hi quidem in gloria: Impij vero ad ignominiam: Atque in primis Israel iudicabit: quia non
crediderunt ei et cetera. Eo deniq; mortuo diebus triginta conditus aroniaribus fuit. Undeq; cōcedē
te sibi met rege celebri pompa corpus a Ioseph in hebron declarum in spelunca duplici multa cum lar
gitate sepelitur: vt pater Genesis quadragesimo nono. Tunc quippe Ethnicorum mos erat nonē diebus
incondita corpora seruare: in singulisq; diebus ea calida fouere aqua: et per intervalla conclamare: vt
si quis forte spiritus interclusus esset clamoribus excitaretur. Condita vero quadragita diebus serua
bantur. Hebræis vero septem tantummodo diebus incōdita seruare cōsueuerāt. Cōdita autē triginta.
Hinc diei septimi et trigésimi apud nos observatio inoleuit: quam sacra observat ecclesia: Sicut etiaq;
habetur in Secretis. f. q. 2. cap. Quia alij.

Prometheus Iapeti filius ex Asia Nympha coninge: his temporibus (testibus vno patre Augu
stino) decimo octavo de civitate dei: et Eusebio in Archadia claruit: Vir vtiq; acutissimus ingenij et spe
crate perit: qui homines incompósitos ac rudes ad politiores mores composuit: Simulacra queq;
hominum primus de terra formavit: et arte quadam veluti spiritum habentia moveri fecit: Hinc et sa
bulationes multe confite fuerunt. Inde cum in altissimo Caucaſi montis resideret et astrologiam di
dicisset: eam prius assyrijs docuit: Insuper etiam ignem e silice primus eduxit: vt Plinius testatus est.
Usum preterea anuli scilicet ferrei primus inuenit: quem quarto digito in honore cordialis vene por
tari suavit: Tempore deinde procedente apud Romanos (vt Iulius de decimo nono ethnologiarum
libro capitulo duodecimo refert) statutum emanavit: vt liberti ciuesq; aureo vteretur anulo: libertini
argenteo: et serui ferreo tantum. Sulminum deniq; rationem in Caucaſo monte etiam deprehendisse
dicitur: propter quod ignem celestem illum furatum fuisse tradit: Hunc sapientissimum virum dicit
pater Augustinus libro de civitate dei: et post eum Rabanus: et Luon Carnotensis: ac Quidius et Ho
ratus et Claudianus in panagrico suo: ac multi alij doctores miris extulerunt laudibus.

Atlas et ipse Archadus Promethei frater: Sen vt alijs placet filius: et Adæ pater hac quoq;
tempestate vir excellentis reite et multe contemplationis clarus fuit: quippe astrorum cursum perungi
li studio comprehendit: et primus de astrologia inter grecos disceruit: Propter quod finxerunt fabule
eum celum portare: quauis idem mons eius nomine nuncupetur: Cuius altitudinem celi portatio
nem in opinionem vulgi venisse videatur. Hic autem septem genuit filias nymphas appellatas: qua
rum hec nomina sunt: Prima Adia cuiusdam Mercurij mater: et Iouis ternij concubina: Secunda
Electra Bardani mater. Tertia Stenopex Martis concubina et mater Parchon et Elben: que ba
bita est perpetua virgo. Quinta Celene Heptuni concubina. Sexta Tayeta vel Tayeth: mater Ta
tali et Apollinis et Thesali et Lacedemō: Septima dicta est Pyrrha: hec sorores septem ab insula he
sperida dicte sunt hesperides. Tres enim Atlantes fuisse dicuntur: Quorum primus hic archadus
creditur. Alter Thessalus: Inde Adaurus fuit: Tertius ille scilicet qui cum hespero fratre ad Adau
ros transfretauit.

Atlas preterea Italus quartus fuit: qui vt vulgo fertur apud Fesulas Etrurie civitatem impe
rauit: quāto autem imperauerit tempore non satis certum habemus: licet sint qui dicāt ipsum hoc tē
pore regnasse. Ipse quippe septem genuit filias Plyades dictas: Quarum prima dicta est Adia: al
tera Electra etiam alterius Bardani mater et Theueri: o quibus Papias refert qd ex Latio Barda
nius in phrygiam profectus fuit vbi et Erictonium genuit: qui pater fuit Troia a quo postmodū Tro
ia nomen accepit. Et hinc colligitur qd troiani ex Italia primum duxere principia.

Epimachus alter Promethei frater his temporibus fuit: De quo Quidius meminit dicens: Hinc
prometheiades placidos epimachos dicit: Iubet. Hic genuit pyrrhū: Ex cuius stirpe Fastidia fuit:
Qui ex regina terra duodecim gigantes progeniuit viros vtiq; fortissimos: Quorum nomina typhe
us scilicet et Briareus et alij decem fuere.

Thoma parob de xpo

mos antiquis finem

1599

360

Int amantia pmo gestum

Atlas Italus

ex Italia et tunc principia

Anno
mundi

an xpi
aduentu

Ioseph

Liber

hesperus rex hispanie
3610

1589

hesperus stella dea

3527

1672

argus centum oculos

528

1671

3541

1658

hebrei exodus

moyses aqua exponit

filia pharaonis

moyses ex fisco leui

Hesperus autem alter Promethei frater hoc anno mortuo Atblante germano Italic rege in regnum successit. Hic primo apud Hispaniam regnans a fratre expulsus in Italiam venit: et ea loca ubi nunc Italia est. occupans Hesperiam a se nominavit: Unde Hesperus occidentalis stella etiam ab ipso Hespero cognominata fuit. Hic tres filias genuit: quas ab insula Hesperide: ubi eas emittere fecit Hesperides appellavit: quarum nomina sunt Eglen Arctusa et Hesperusa: be a poetis amenissimus viridarium custodire cum vigili Dracone dicebantur: In quo auree arbores erant aurea poma tenentes: que teste Ovidio libro quarto metamorpho. Quia Themis predixerat a quodam nato Iovis diripienda esse: Hesperion pomarium montibus circumsepfit: Sed tandem hercules ad illa rapienda ab Euristheo missus occiso dracone aurea mala tulit: Dicente Lucio libro nono: ubi de hoc ordo plura locutus est: Absulit arboribus precium memorisq; labores: Alcides passusq; inopes sine perdere ramos: Retulit argolico fulgentia poma tyranno.

Argus quintus argolorum rex post Opim in Egyptum profectum anno quo Jacob mortuus est regnare cepit: et regnavit annis septuaginta: hunc centum oculos habuisse ferunt: id est cuncta vidisse sua incomparabili prudentia: sub quo et Calicias primum argus functus est sacerdotio.

Plemius undecimus Sydoniorum rex: post Heratum Regem anno sexagesimo octavo vite Ioseph Sydonijs regnare cepit: et regnavit annis quadraginta octo.

Ananus undecimus Assyriorum rex Atalda rege mortuo assyrijs regnare cepit: et regnavit annis triginta.

Exodus liber hic initium sumit.

Hebrei in Egypto sub servitute fuerunt secundum Ildorum. i. 4. 4. Verum secundum Augustinum. i. 4. 5. Cum ergo mortuus esset Ioseph Amenoptes quartus post Ephem pharaonem cum alijs Egypti pharaonibus populum Israel exosum habens propter ingenij magnitudinem: laborum industriam: operum affluentiam: ac sobolis elegantiam: callide cum opprimere et delere statuit: ne scilicet multiplicatus in ipsum cofurgere posset. Quamobrem multum das eidem operum angarias imponere curavit: utpote lateres coquere: fossas purgare et lutum exportare quibus oppressionibus ab eorum amplexibus cessarent: ac per hoc eius proles deficeret et generis israelitarum exterminaretur. Dum vero in his calamitatibus versarentur: Contingit ut quidam Scriba sacrorum prescius futurorum Pharaoni prænunciaret: unum ex hebraeis mox nasciturum: qui Egyptiorum regnum humiliaret: et filios israel exaltaret: cuius virtus transcenderet universos. Et propterea consuluit regi ut omnes hebreorum infantes occideret. Verum adhuc ipso populo magis ac magis multiplicante precepit Rex obstetricibus: ut obstetricando hebreas mulieres: earum mares quoscumq; interficerent: feminas vero servarent: tanquam invalidum sexum: et ad Egyptiorum libidine dedicatum: Sed et adhuc eodem populo crescente denovo mandavit: ut eorum nati in flumine proijcerentur: ut ita hebrei paulatim ad nihilum redigerentur: Sed contra dei voluntatem nemo prevaleat potest: Quapropter tempestate hac: hoc est anno octavo et vigesimo regni Amenophis puer quem predixerat ille sacerdos Scriba scilicet moyses et amiram hebreo natus est: quem cum tribus mensibus absconditum pater tenuisset: videns quod amplius cum celare non posset fiscellam sericeam sumpsit: et eam bitumine et pice linivit. Intusq; infantem composuit: cumq; in careto ripe fluminis exposuit: et eius salutem deo reliquit. Et fluvius quidem puerulum suscipiens deportabat. Adaria autem pueri soror matris iussu illum sequebatur a longe considerans eventum rei: Tunc deus ostendit non humana prudentia: sed omnia quecumq; vult ipse fieri effectum protinus adipisci: nec prevaleat re eos qui pro cantela sua alios condemnare nituntur: unde et hunc puerulum inopinabiliter salvavit. Thamar itaq; erat filia Pharaonis que dum circa fluminis litus cum iuveniculis luderet: vidit illud vas a fluvio deportari et statim precepit suis illud sibi afferri: Aperientq; fiscellam comperit infantem elegantissimum de quo valde gaudio est: mandavitq; Thamar regis filia ut mulier adduceretur: que matrem filio preberet: Sed cum multe illi adducte fuissent nullius mammillas sugere voluit. Adaria autem eius soror: que cum alijs ad videndum astabat: ait Frustra o regina ad nutrimentum huius infantis vocasti: que nullam ad eam cognationem habent: sed si vis adducam unam hebreorum mulierem: qua verba excipiet: Cui dixit: Vade. Illa autem confestim ad matrem revertens illam ad reginam adduxit. Infans vero euestigio ad matris ubera accessit: Quo viso regina cum ignoraret hanc esse infantis matrem: cum supplicatione commisit ei infantis nutrimentum: Cui secundum rei eventum nomen imposuit Moysen: eo quod de flumine fuerit salvatus. Aquam enim egyptij moy vocat: scilicet vero salvatus. Componetes itaq; (ut Iosephus ait) hec ex ambobus Moyses et nomen imposuerunt hoc est ex aqua salvatus: Ipse enim ex stirpe Levi ortum habuit.

Levi quoq; a quo levitarum genus et Jacob patriarcha natus vixit annis. 137. et genuit Laam: hic namq; omnium levitarum pater exiit: qui postmodum ob Moysi et Aaron claritatem non exigua sacerdotalis honoris dignitatem consecuti sunt: e quibus etiam dominus noster iesus christus nasci dignatus est. Laam autem Levi filius et ipse vixit annis. 133. et genuit Aniran.

Aniran vero Laam filius vixit annis. 137. et genuit Aaron et Moysen atq; Adariam prophetas

que domitio carmen cecidit et ob murmuracionem fratris Moyſi lepra. 7. diebus percussa fuit: et tandem mortua in cades sepulta est: is enim antram cum inter hebreos nobilissimus haberetur metues hebreorum defectionem prouenire: et grauitur hoc ferret: nec eius vxor amplius pareret: Rogauit dominum vt misereri dignaretur populi sui qui illo tempore affligebatur pro extinctione paruulorum suorum. Deus autem ad orationes suas misericordie aure inclinans: per visum ei astitit: exortansq; eum dixit memoriam habere eorum pietatis: Et propterea eidem propiciationem in proximum fore prebiturum. Adaneq; consurgens Aniran visionem hanc Jobuel coniugi sue indicauit: Intellexitq; Aniran non solum de filio sibi daturus: sed etiam de futura felicitate hebreorum. Atq; ita mox ea que per visum ei prenuiciata fuerant: adeo partus vxoris fidem prebuit: et filium genuit: qui secundum dei proloquium omnium sapientium hebreorum prudentia: et laborum magnitudine prestantior fuit. De quo mox latius dicitur.

Criasus quintus Argiuorum Rex Argi regis filius anno quidodecimo seruitutis hebraice Argius regnare cepit: et regnavit annis quinquagintaquatuor.

Aſia nympha oceanus et Thetias Japeti vxor et Promethei predicti mater vel magis (vt Herodoto placet) vxor per hoc tempus: vt Varro tradit: ea loca que asia minor dicitur incoluit: et a se asiam nominauit: que regio per maxima est: licet asia minor nominata sit: In qua et quigētas ciuitates aliquando fuisse compertum est: Hec autem a mediterraneo nostro maris cingi et Phrygia ac Lycia conclusis terminatur. Incipit enim in occidentali litore: et vsq; ad paludem Meoridem et flumini tanaym extenditur inter mare ponticum iacens et oceanum septentrionalem: Ea quippe Asia minor partita nunc continet infra scriptas provincias et insulas: videlicet Gallatiam: Bythiniam: Lycaoniam: Paphlagoniam: Salonen: Mysiam: Olypinam: Pergamum: Eoliam et Lesbum: Ioniam Cariam Lidiam: Liciam: Pamphiliam Phrygiam: Ciliciam: Rhodum et Cypum: Que sicut olim Asia vocabatur: nunc pro maiori parte ex augmento Turcorum nominis Turcia appellata est: In ea beatus Ioannes euangelista primum Christi euangelium predicauit et vniuersam Christo credidit: pulcherrimasq; ecclesias crexit. Ibiq; martyrio coronati pro Christo postmodum fuerunt sancti: quorum constantia ibi cessauit omnis spurcitia veteris idolorum cultus. Sed nostro (vt ita dixerim seculo) factum est: vt Turchorum aduentu cuncta quasi ibidem immutata sint: Adabumetha quippe lex per eosdem Turcos Christi euangelium reppulit Christianorum nostrorum auaritia et inertia: Ea certe regio sine provincia plurimos doctrina excellentes protulit viros: De quibus omnibus locis et temporibus suis infra dicemus.

Aſia vero maior ab Asio Chori filio denotata fuit: que a palestia et Syria incipit: et in Indiam terminatur: que tamē a minori (vt aiunt) nomē a se traxit.

Machabeus Adamithi filius duodecimus assyriorum Rex decimsepio hebraice seruitutis anno Assyrijs regnare cepit: et regnavit annis triginta.

Orbopolis duodecimus Syconiorum rex Pelemneo patre defuncto trigesimo tertio hebraice seruitutis anno Syconijs regnare cepit et regnavit annis sexaginta tribus.

Iphereus tertiusdecimus Assyriorum Rex Machabeo rege patre defuncto qudragesimo sexto hebraice seruitutis anno Assyrijs regnare cepit: et regnavit annis viginti.

Maiā Athlantis ex Pelione coniuge filiā: his temporibus Mercurius ex Ione suscepisse ferunt a qua postmodum mensē maium nonnulli denominatum fuisse affirmant: qd in mense illo mercatores omnes Maiā et Mercurio pariter sacrificabāt. Sed Macrobius dixit maiam cui mēse maiores diuina agebātur eā terrā fuisse hoc adeptā nomen a magnitudine: et ipsam eādem Bonā deā esse ex ipso cultori sacrorum ritu: Saturnamq; et Opem ac Saturnam pontificum libris iudicari: Bonam primo qd omnium nobis ad victum bonorum eā est: Saturnam qd omni vsu animantium sanct: Opē qd eius auxilio vita constet: Saturnam vero a fando: qd infantes partu editi non prius vocem edūt: qd affigerit terram: Hec adeo pudica fuit: vt nunq; eius nomen in publicum auditum fuerit: nec virum vnquam viderit: nec a viro visa sit: Propter quod ferunt viros eius templum omnino ingredi nō debere: Hec ar Maiā apud Romanos in maxima fuit reuerentia: Cui et pregnantem suam mactabant quam hostiam terre propiciam dicebant.

Cylleno eque mulier clarissima huic ex eadem matre soror fuit: Que et ipsa a Ione Cretenſi nutrita Mercurium alium a superiori peperit: qui cognominatus fuit Cillenus a matre: seu a mōte Archadie nomine Cyllion in quo forte natus est.

Mercurius itaq; Iouis ex maiā predicta filius: hisq; de temporib; vt quidā volūt nascitur: Quā quā crediderit lōge ante natus: Sed quia plures legimus fuisse homines mercurios omnes huic loco referuauimus: Primum autem deorum nuncium seu interpretem fuisse omnes poete describūt: eūq; varijs ornamentis insignitum: vt per illas intelligatur ipſius mercurij varietas officiorum. Et propterea: vt Martianus dixit: mox vt natus fuit: Capella suis uberibus allactauit: Qui diuio lacte perfusus: et si mortali femina natus: Immortalis tamen habitus est: Diciturq; est Deus facundie Marcarum palestra: furum nuncius: et interpres deorum: eundemq; dicunt (licet alium ex sorore venere hermafroditum: exq; lichaone dedalionis filiā Autolium genuisse: quiq; et Junonis precibus Martē e-

Asia minor dicta

Asia maior dicta

Maiā dicta

Mercurius filius Iouis

1609 3590

*ut lucam composuit**Saturnus egyptius**Nomen hērmes**ut impie iunior**Saturnus appellatus*

3600

1596

duris carceribus liberavit. Ipse quoque Argum interemit: prometheū in canafo relegavit: et alia mille que de illo et alijs Mercurijs poete confixerunt. Ipse etiam lras septicozdez comperijt: ipsi denique datur virga caducea: In cuius laudem postmodum Horatius in primo carminum hunc hymnum edidit dicens: Mercuri facunde nepos atlantis: Qui seros cultus hominum recentum voce formasti: Cantus et decore more palestra: Te canunt magni iouis et deorum nuncium: Curueq; lyre parentem Callidum quicquid placuit iocoso Condere furto: et alia multa. Hic autem adeo in cunctis doctrine genere et quāmaxime physice edoctus fuit: ut dicatur cum suā virga et herbis tantum mortuos suscitasse: Unde et post mortem inter deos relatus et stelligatus est: Et ab eo stella quedam que in virgine regnat queque et semper imperat et soli comitatur: Mercurij nomen accepit. Ea quippe preesse facundie et eloquentie ut plurimum consuevisse dicitur: Et propterea: ut habetur Actū. 14. Paulum apostolum quia erat dux verbi gentiles Mercurius appellauit.

CMercurius autem alius egyptius fuit qui cognominabatur Trimegistus: id est ter magnus: ipse tempestate hac floruit: prius stellarum apud egyptios inuentor: qui Lamobrez apud eosdem in introitu signorum solis aliquā fieri solennitatē mandauit: Hic ex egypto digressus doctrine gratia vniuersam peregrinatus est terram: et hincinde centum Civitates condidit: ibidemque deū rem colere homines docuisse perhibetur: Hic propterea maior et antiquior Mercurius appellatus est: sed cuius patris hic filius fuerit nō habetur.

CMercurij alij cognomēto Hermez natione Italicū inuenimus fuisse: quoniam ab Amigda pastore Agrigentino in Sicilia Insula: vel a Fauno Italic Rege lyraz et harmonia didicisse creditur: eamque ob gratia modulatia instrumenta multa edidisse et Orpheo tradidisse ferunt: Quē e canino capite cū virga serpētibz innexa in manibus depingunt.

CMercurius quartus ante diluuium Lamech filius fuit: quē Tubal appellamus: a quo musice principia sumpsit. Fuere et alij mercurij: scilicet quintus et sextus: quibus omnibus dantur eadem ornamenta: sed non eadem deitas: Quia alius medicine deus: alius mcreatorum: alius furū: que omnia a multis confunduntur.

CSaturnus rex: Cui Iberides proprium nomen fuit: Celi et Veste filius: qui et deorum summus a poetis fingitur: hisdem temporibus (Petro cluniacense testante) patre Celio cum nullo regnū Ereense sibi desumpsit: qui cum potentissimus rex euassisset: ad retinendam patrum suorum memoriam: eorum nomina celo terque indidit: Quare patrem sibi Celum dixit: matrem vero terraz appellauit: que et Vesta interpretatur: Eo quod Terra rebus omnibus vestiatur: Seu quia ut sua stat: Nam et ipse ideo Saturnus appellatus est: quod tempus significat: quod e celo ortus habuit: Nil aliud quippe tempus ipsum dicere volens quod celestis motus: Atque cum omnia que orta sunt tempore intereant: Ipsum Saturnum poete finxerunt: quem etiam natos suos omnes deuorare dixerunt: quā omnia tempore consumerentur. Quamobrem auctores omnes ipsum Saturnum appellauerunt: quod animi insaturatione expletur: Vnius namque pater Celus Ereis filius fuit: ut supra longe ante dictum est: alios etiam fratres et sororem vnam Rheam nomine: que et Opim habuit: quam quidem Rheam sororez Saturnus duxit uxorem: Eius autem frater natu maior Titan erat: qui et ut ipse regnaret postulabat: quod ubi eius mater et soror persenserunt: suaserūt Saturno ne aliquo modo fratri Titani de regno vii cederet: Quia Titan erat facie deterior quam Saturnus: quod postquam Titan perpendit equo animo concessit ei regnū: sed hac lege: ut si quis natus ei fuisset filius masculus necaret. Id eius rei causa facere voluit: ut ad natos eius regnum rediret: Itaque qui primus Saturno natus est filius necatus est: Deinde posterius nati sunt gemini: Iuppiter et Iuno: Sed mater Iunonem Saturno in conspectum dedit: Iouem vero clam abscondens Saturnoque inscio educandum dedit. Item Neptunum clam Ops peperit: eumque clanculum abscondit. Et cum deinde plutonem pareret: et Glauca illa patri ostensa clam Pluto seruatus est. Glauca vero paruula emoritur. Quod quum Titan postea rescuisset: nouissetque Saturno iam virilem sexum superesse: ductis secum Titanis filiis Saturnum et Opem uxorem captinauit: et muro illos circumegit: custodiamque apposuit: Hoc cum eorum filius Iuppiter cognouisset: veniens cum magna Ereensium copia Titanem ac filios expugnauit: parentesque viculis exemit: et patri regnum restituit: Ipseque in Ereā remeauit: sed quum deinde Saturnus forte admonitus esset ut a Ioue filio cauere ne cum regno expelleret: effugiendi periculi causa Ioui filio insidias parauit: Quod cum inppiter persensisset: patrem fugauit: Regnumque sibi vēdicauit. Adistque armatos illum per omnem terram aut comprehenderent: aut necarent. Saturnus vero pulsus cum diu errasset: vix in italia locum quo lateret inuenit: hic autem preter ionem Neptunum et Plutonem alios suscepit filios: Chironem videlicet Melappum: Gentium: Amicum: Erigenem Pyrum et Lbyphonē gigantem maximum: sed et semiramim: Cenerem iuniorim: Cererem: Vesta et iunonem filias de quibus Ouidius libro Fastorum dixit: Ex ope iunonem memorat cereremque creatas.

Terra saturni semine vesta fuit.

Iuppiter astra: fretum: neptunus: tartara Pluto

Regna prima tenet: tres tria quisque suū. Multis at noibus saturnus cognominatus ē: Et primo: ut prius fuit dictus ē saturnus: eo quod saturaret animas: vel a sartiēdo: quod ubique agriculturā docuit. Itē Teuchus: de

honorator: qz ppos deorū filios. Itē cronus vel cronos. i. tēporaneus. qz vltra cōmunes hominū con-
suetudinem vixit itē. Membrorū propter corporis sui magnitudinem. Itē Stercutius appellatus
est: quia ipse tanquam optimus agricola vsum stercore domū agrozū primus innēit. Dictus quoqz
est origo deozū: et totius prosperitatis deus: quia eius filij et filie iter deos vel stellas relati sunt: quo
modo autē in italia regnauerit: et que ibidem gesserit: vide infra in Moyfi tēpora. Pingitur autē
Saturnus senex et melius et capite obvolutus tardusqz et sordidus atqz salce ornatus: que omnia ipsi
Saturno homini et etiam planete cōueniūt. Astrologi enim dicunt Saturnū planetā fore cōplexio-
ne frigidum et sicū et melancholicum et fetidi oris. Dicitqz pterea ipsum auarum: maliciosum: inui-
dum: seductore: superbū: simulatorem et multē cogitationis: atqz profundū consilij: tardū ad irā: sed
irreuocabilem fere esse. Insūper ferunt eum significatorem operis ad agriculturam spectātis mēsurā
tionum terrarum: et multozū aliozū cōsūmū.

Ops igitur seu opis Celi ex Vesta filia: soror vxozqz Saturni (Sernio teste) plurib⁹ uominibus
et ipsa cognominata fuit: vt Berecithia: Libele: Rhea: Bona dea et Echate. Primo nāqz Berecithia
a quodā mōte phrygie cognominata est: teste Quidio quarto fastozū libro qui ait: Quod bene muta-
ris sedē berecithia dixit: Sed a Libele alio phrygie mōte Libeles dicta est: quia in eo mōte illius sa-
era primitus fuerunt instituta: deinde plurimū honorata: De qua idē Quidius in eodem libro me-
minit dicens: Inter ait viridem cibelen alfasqz celenas: Annis id insana nomine gallus aqua. Rhea
autē eo qz idē grece sonet quod ops latine: Alina etiam eam dixerunt ab alendo eo qz suis fructi-
bus terra omnis alit: Palet deniqz eam vocauere pastores et pabulorum dixere deam: eo qz gregib⁹
et armentis suis pabula prester. Hanc ipsam sacerdotem aliqui dicunt eiusmodi sacrozū post Vesta
matrem inuentricem fuisse. Et quia ab ipsa multi originem traxerunt qui diuinos meruerūt honores
dignam propter sue posteritatis merita deozū consortio putauerunt: Et propterea antiqui deliran-
tes: vt Ioui filio maximo regi adularentur: miris fictionibus eāz ornauerunt: adeo vt loco maximi. Hu-
minis a multis coleretur: Et ei templa: sacraqz ac sacerdotes varijs in locis et q̄maxime in pergamo
constituerentur: vbi eadem sublinē statnam ex marmore crexerit: quam postmodum Romani (vt tra-
dit Linius libro secundo de bello punico) Romam deferri iusserunt: Et queqz tanquam deozū ma-
tri quadrigam a leonibus tractam constituit: et sceptrum in manibus tradiderunt cum corona turri-
ta in capite eius: Ornauerqz pterea eam veste barbarum conspicua: Et multis alijs ornauerūt in-
signibus que breuitatis causa omittuntur.

Vesta autē ipsius Opis mater virgo et Sacerdos continentissima fuit: que conuentui sacerdo-
tum mulierum initium dedit: Illa quippe propter eius modestam vitam: et propter sacerdotalis ordi-
nis initium: vt dea habita fuit: Quam etiam pleriqz ignem: nōnulli tellurez esse dixerūt qz herbis va-
rijs vestitur. Duos autē filios nō ex hominibus: sed ex celo totidemqz filias eam genuisse fingitur.
Titanem scilicet primogenitum: et Saturnum: Opemqz hanc et cererem iam dictam.

Chomogirus quidam priuatus: vir hoc p tēpus vna cum cerere apud Grecos multe industrie cla-
rus fuit: Eo quod primus apud eos Boves ad aratrum iunxit: Propterea et diuinis sacrificijs ab
eis honoratus est.

Apollo primus primi Euleani et minetue filius: his temporibus floruit: Hūc dicit Tullius vbi d
natura deozū scribit omnium Apollinum antiquiores fuisse dicere: Et medicine artis primū reper-
torem primūqz barbarū virum cognitorem: q̄tūcūqz Plinius hoc inuētū chironi tribuat.

Apollo autē delphicus secundi Iouis ex latona filius vno partu cum Diana natus: tempesta-
te hac in Insula Delos clarus fuit. Vir certe multe peritice: qui non contentus pteritorum: p̄senti-
umqz fuit nisi et futura intelligeret. Eamqz ob gratiam adipiscendam cuiusdā magice artis: que Phi-
tonica nuncupatur primus inuentor fuit: Unde fatidicus appellatus est: Eius rei gratia post mortē
diuinationis et sapientie deus a poetis appellatus est. Medicine artis et barbarum virum comperto-
rem ipsum fuisse Quidius contestatus est: Qui chytera a Mercurio donatus eā optie pulsans Hu-
sis canentibus postea prefectus est: Quare chytera tenens mitis dicebatur: vt Horatius inquit: Cō-
dite mitis: placidoqz telo: Supplices audi pueros Apollo: Namqz sagittis ornatus: alias armatus
nocuus putabatur. Hic primo amauit Baphnem: et post illam Iacintum puerum: quem quum se-
cum disco luderet agente inuidia Borea inter fecit: Hic autē ob singulares eius in omni genere vir-
tutes post mortem tanquam Sol: id est solus inter deos habitus est: quia tantā claritatem solus obti-
nuit: Eamobrem Templo mire magnitudinis atqz pulchritudinis apud Delos Insulam ab Ericto-
ne honoratus est: quod quidem templum et locus nunc desertus habetur: Illius quidem et samphira
tri (vt fertur) adhuc aliqua extant vestigia: Vbi alba marmora et quedam columnę ac signozū eius-
dem dignitatis maximus numerus. Fertur et ibi esse Colossium quindecim cubitorum longitudinis
cum aliquibus grecis inscriptionibus: et alię cisterne mire magnitudinis: que etiam aqua plene vi-
dentur. Huius autē Apollinis Ceres magna vxor fuit: ex qua Euristheum filium genuit: quē He-
fiodus pastorem Apollinem appellauit: Postea a cambus (vt multi tradunt) solanatum: Hūc autē
inueniem et imberbem depingunt cui et dedicantur laurus. Grippes coruus et Bucolicum carmen:
Panisqz armenta Admeti regis Theballie tradunt.

Saturni complūcio

ops filia Celi

apello Minetue filius

apello Delphicus

photonice hic inuentor

Anno
mūdi.

Anno
an xpi
aduentu

Seruius

Liber

Apollis pastoralis

phoenix fe Saturnij

Aaron fe Moyses

Virtus et bndictio

3604

1595

3607

1597

Apollines tres fuisse comperimus: primus fuit medicus apollo de quo dictum est: quod propter eius medendi excellentiam in deorum consortium putatur receptus. Secundus Delius: hic vaticinandi scientia celebratissimus: cuius nomen (ut diximus) tanquam sol superiorem offuscavit apollinem. Tertius apollo pastoralis: huius filius fuit qui et memorabilia quedam peregrina: huius autem apollinis gesta scriptores confundentes vniuersusque proprium ambiguum posteris reliquerunt.

Dianam igitur que et lunam apollinis Delphici sororem hisdem temporibus insignem virginitate perpetua fuisse omnes dixerunt: et licet Cicero de natura deorum multas fuisse dianas referat: hanc tamen precipuam et nominatissimam fuisse dixit: cui omnia attribuuntur: que ob virginitatis amorem spreto hominum consortio siluas petijt: et venationibus plurimum vacauit. Quare eam cum areu et pharetra describere: et nemorum montium dixerunt deam: curruque uti voluere a ceruis (sicut frater) albis tracto. Et propterea ipsas virgines plures simili proposito sequebantur. Unde et nympharum societate et obsequio usque fuisse dixerunt: voluere etiam ipsas viarum presidere esse: et una cum luna multis vocauerunt nominibus. Ipsa namque femina fuit que more sanctimonialium nostri seculi libidinis puritatem se omnino abdicauit. Et ideo stulta gentium opinio eam lunam dixit: eo quod lune planete conuenire visa sit: que suo frigore concupiscentias venereas refrenare habet: et nemora montesque nocte suo lustrare lumina ei ad lunam spectantia tanquam si ipsa luna esset: hec Orionem Neptuni filium eam vinare volentem occidit. Eidem ex humana carne sacra hostia fiebant. Habuit enim apud Ephesum templum admirandum et magna religione frequentatum: hec enim a parturientibus plurimum invocabatur: eo quia primum ut nata fuit parturienti matri apollinem fratrem suum obstetricis officium exercuisse. Seruius scribit.

Phoceum etiam Saturni fratrem eiusdem Celi ex Theosa nymphea filium per hec tempora floruisse constat quem ex Letba coniuge quattuor scribitur genuisse extrime pulchritudinis filias: Eurialem videlicet et Stenionem: Medusam ac Syllam: quas Gorgones fuisse putamus: que ira sibi simile feruntur: ut vix una dignosceretur ab altera: quibus etiam vnum tantum erat regnum. Unde et finguntur fuisse monocule: id est eiusdem vultus et pulchritudinis cum omni pulchritudine: Hic Varro dicit fuisse Sardinie et Corsice Insularum regem: qui cum Atlante naturali prelio decertasset: victus et in mari summersus greca loquacitate Marius deus vocatus est: Quod Virgilius in quarto eneidos tetigit dicens: Tritonemque cerberi: phoceanque exercitus ois.

Aron moysi frater: sexagesimo tertio hebree seruitutis anno ex Amiraz de tribu Levi et Jacob pronepote viro iter hebreos nobilissimo in Egypto nascitur: vir plane sanctus et insigni eloquentia ornatus quibus ex rebus ad summum sacerdotium a deo vocatus excelsus factus est: eo quod statuerit ei testamentum eternum: et beatificauerit eum in gloria: exieritque eum zona inspicere induerit eum stola glorie: atque denique coronauerit ipsum in vasis virtutis: Nam Moyses primo mense anni secundi egressiois filiorum Israel ex Egypto die prima mensis de mandato domini crexit et vixit tabernaculorum testamenti domini: atque omnia tabernaculorum vestigia et mensam et cadlabrum propitiatorum: ac sacerdotales vestes preparauit. Quibus preparatis et extructis affuit dominus Moyses dixitque sacerdotium sanctum Aron fratri suo eum dare debere: qui propter sanctitatem et igemur eius virtutes omnibus preponendus erat: et eo honore insignior habebatur. Tum Moyses congregata multitudine filiorum Israel dixit: Viri israelite: Tabernaculi fabrica quidem preparata est. Quia vero tabernaculum oportet dedicari: decet prius sacerdotem fieri sacrificijs ministraturum et pro nobis oraturum. Deus autem mihi affuit: precepitque ut Aron fratrem meum inuenerem sacerdotem tanquam nobis omnibus iustorum: scilicet ipsum dignissimum qui altaris curam haberet: et hostias ac oblationes pro nobis libenter offerret. Quamobrem Moyses Aron fratrem suum oleo sancto perunctum circumdedit et femoralia: ac humerale quoddam imposuit ei multis titinabulis aureis in gyro cinctum ut ad incensum eius sonitus daret: Indeque et stola sancta quam purpurea nunc dicimus exornauit: cumque et auro scilicet et purpura: ac Jacinto et lapidibus preciosis redivita erat. Eius quoque capiti mitram quandam et coronam ad exprimendum ipsius sanctitatis et dignitatis signum imposuit: quo quidem ornato et vestimento nullus unquam filiorum Israel vestiri visus est nisi tantum. Aron hic et filij eius atque nepotes qui eius sanctitate omnia sacrificia diuino igni semper consumpta fuerint. Et propterea hanc illi dominus addidit gloriam quod eide filijque eius hereditate dedit sempiternam in oes primitias frugum terre filiorum Israel. Hebreis itaque hec: que a Moyses gesta fuerunt admodum placuerunt et tanquam a deo facta prebuerunt consensum. Erat enim Aron ut Iosephus inquit propter genus et prophetie donum: ac fratris virtute illo honore dignior vniuersis. Ipse autem Aron ex se quattuor tulit filios: videlicet Itamar Eleazarum: Nadab et Abiu: quibus duo ultimis: licet etate primi: qui hostias portaret super aram: non quas mandauerat Moyses: Sed quibus primitias utebatur subito concremati sunt. Tandem anno vite sue centesimo vigesimo tertio: Pontificatus vero sui sexto et trigésimo bona senectute cunctis: Eleazar filio prius sacerdotum stola tradita in Arabia morte Orab mortuus est populo vniuerso eum mori vidente. Eo quippe paulo ante eius soror Maria defecerat. Eo namque mortuo (ut sacre tradunt littere ois multitudo filiorum israel triginta diebus fleuit super eum: ut habetur Numeri vigesimo capitulo. Eius quippe diei celebrataque agimus prima die mensis Julij.

Moysen et Aron germanum: post ipsius natiuitatem anno Amiraz septuagenario ex Iocabeth vxore suscepit: quo nato mater cernens ipsum elegantissimum et optima indole puerulum: tres menses abscedit: credens si eum

educare posset magne virum potencie et laudis apud hebreos fore venturum. Sed iperitū pl: aradis pan
lopost verita puerū trimestre in capsula bitumine litā reposuit: et in careto fluminis collocavit: cuiusq
salutis curā deo cōmēdavit. Quod et factū est. Amenoptis autē regis filia tunc eo loci forte spandi
gratia cū suis peruenit que visaz capsum ad se deferri precepit. Introspectiq; vidit puerulū bilare
atq; elegāntissimū. Ob cuius elegantiā Regina ipsum adoptavit in filiū: Moysesq; ipz qsi ex aqua
saluatū nūcupavit. Cūq; igitur Regina eū adoptasset in filiū: vtpote qui bene a natura et gratia in
stitut⁹ erat: accedere et summa ipsius regine et pedagogorū cura ac disciplina breui in omni egyptiorū
doctrina omnes regie aule pueros lōge superavit. Dehinc cū factus esset vir: nullis in regiōibus regni
viris inferior euasit. Hūc talē ac tantū eūz Amenoptis legitima sobole careret adoptasset in filiū: ali
quādo portauit ad patrē: posuitq; eū in manibus suis: Ille autē suscipiens cum pro amore filie impo
suit ei regiū diadema. Moyses autē cōuolūes illud proiecit in terram: et cūstigio pedibus suis cōculca
re cepit: quod cernēs sacerdos ille scriba qui eius natiuitatē p̄dixerat ita futurū ad humiliādū p̄cipa
tū egypti: cōfessum ipetū fecit vt occideret eū: et exclamās ait. Hic ē puer ille o rex quē deus nobis oeci
dēdū ostēdit. At cōtra quidā sapiēs id cōfessio nō fuisse prodigiū dixit: sed casu factitatū: i cuius rei ar
gumētū puero etiā p̄mas afferri p̄cepit: quas puerulus ozi apponēs linguā exussit: et deinceps ipedi
tionis lingue fuit. Factus itaq; moyses vir et sui iuris existēs lōge magis q̄ antea in oī virtutū prestan
tia clarior effulsit: nō solū apud regē et vicinos eiusdē regiōis: sed etiā apud aduenas et egyptiorū mimi
eos in admiratōe et tremore fuit. Quāobrem ethiopiū egyptū vastātibz egyptij ad respōsa et diuina
tiōes cōuerst: et deo eis cōsiliū p̄bente auxiliatore hebreo eos vti debere. Ac moyses ab Amenoptis re
gina pariter et a rege exoratus libetē id opus suscepit: et sapiētie sue mirabile iudiciū ostēdit: qui mox
oēs ethiopes in fuga vertit: ac in Saba corū vrbe regia cōclusit. Cūq; moyses diutius vrbe obsideret.
Tādē Lozbis ethiopiū regis filio auxilio vrbe obrinuit: eāq; in vxorem duxit. Quāobrem (vt sacre tra
dūt littere) Aaron enim Maria sorore contra eum murmurare ceperūt. Reiecta deinde vxore Ethio
pissa ad fratres suos in Egyptū regressus est. Cūque in gessen eorum terram peruenisset egyptum
quendam virum de hebreis peruenientem vidit: et hūc atque illuc circūspiciens nullumq; adesse vidēs
egyptiū interfecit et sabulo abscondit: que res cum pharaoni intinara fuisset: Moysen interficere que
siuit: qui sibi canēs in terrā Abadian fugit: et Sephorā raguelis sacerdotis filiā vxorē duxit: que duos
ei peperit filios: Heran videlicet et Helizer dicēs: Deus patris mei adiutor meus eripuit me de ma
nu pharaōis: vt patet Exodi 2. Post multa vero tēpora dū Moyses pasceret gregē soceri sui in mon
te Synai: apparuit ei prodigiū valde mirabile: quia vidit ignē ardētē et nō cōburentē: quia visioe rebe
mētē obstupuit. Accedēsq; ad locū auduit dominū sibi dicētē vt cū fiducia in egyptū abiret qui futu
rus erat dux et p̄iceps multitudinis hebreorū et suos ab egyptiorū iniuriā liberaturus: Dixitq; hebre
os in hac felicissimā terrā tu introduces vbi habitauit pater vester Abraā. Moyses autē in domino
cōfidēs auditoq; q̄ egyptiorū rex pharao defunctus eēt: sub quo ipse moyses degerat: venit in egyptū
cui statim frater eius aarō iubete deo occurrit: eiq; moyses significauit: que in mōte synai illi p̄tigerat: pa
riter et mādāta. Occurrerūt quoq; et multi hebreorū nobiliores sciētes eius aduētū: qbus et signa sibi
met ostēsa mōstrauit: p̄misitq; illis securitatē et libertatē si ei obedire vellēt. Hū vero inobediētes ha
beret hebreos venit ad nouū regē q nuper susceperat p̄cipatū: ei quoq; beneficia sua que egyptijs cō
tra ethiopes cōtulerat enarrauit: qā nō dignā p̄ suis laborib⁹ accepit retributionē: intinuit p̄ter etiā
que illi in mōte synai contigerat deiq; voces: et signa multa ab eo mōstrata pp fidē rerū optie exposuit.
Rogantq; ne incredulus fieret: nec impedimētū dei volūtati facere p̄sumeret. Sed ab rege incredulo de
rīsus fuit. At moyses ex p̄cepto domini p̄festi Nilū flumiū puert fecit in sanguine: varijsq; alijs pla
gis: vt infra dicit: domuit regē et egyptiorū astutiā et tandē hebreis per mare rubrū iter ostendit: et ini
micos corū prorsus absorbere fecit et eorū arma cum nulla nō hērent abunde ministravit: indeque in
desertum innumerabili multitudinē celestem cibum ministravit: atq; potum d̄ petra estuanti populo
emanare fecit: et multa alia eisdē cōtulit beneficia: que cōmemorare lōgū est.

Pluto: qui et Orbus grece dicit Saturni ex ope filius Iouis et neptuni frater tēpestare hac: cum
pater filios diuideret ab eodem in sortem filias et loca inferiora obrinuit. Unde et deum inferorū po
stea cum poete appellauerunt. De quo Statius dixit. Forte sedēs media regnavit felix i arce: Dux
hebrei populos poscebat crimina vite: Nil hominum miserans: iratusq; omnibus ymbz: et reliqua
que sequuntur. Alij autem ditem patrem et Sebrum eum vocant: quoniam animarum exstimabant
purgatorem. Nam Sebrua Romani dicebant purgamina: Alij etiam Charonem dixerunt: vt p̄ hoc
significaretur infima pars mundi: In cuius quidem sacrificio nigras pecudes immolare consueuerāt
quia victimę per similitudinē numinis vt plurimū doceremur. Nil certe inferno deterius declarās
Lactantius tamen libro diuinarum institutionum de Plutone isto sic ait. Saturno scilicet Iouē: Ne
ptunum: et plutonem fuisse filios: qui eo mortuo cum eis partiretur imperium: contingit Plutoni iuni
ori in occiduam regni partem regnare apud ea loca: in qbus postea mansere molossi secus inferū ma
re: et is a circūadiacentibus regio suo populis orbis appellatus est: eo q̄ seuius et scelestorū receptor
esset: et q̄ ingenti cani suo quem Cerberz appellabat cōsuetus esset viuos boīes appōere trucidādos
hic proserpinā virginē sculā quā intercepisset in regnū deportauit: suū: eāq; sibi coniugē copulauit.

Historia de Moys

Moyses interfecit Egypti

Moyses interfecit Egypti

Pluto in p̄g. romanus

Pluto Saturni filius

Anno
DuchAnno
an xpi
aductus

Servitus

Liber

Neptunia filia platonis

3608

1591

3610

1589

3636

1565

Regni Atheniensium

3639

1560

*Athenas dicta**Albania*

Neptunum autem plutonis natu maiorem ex eodem patre et matre genitum: quem Varro deum maris appellat hisque temporibus fuisse constare. Hic patris Saturni scintillam formidans ab eius conspectu per mare se surripuit: seque habitavit. Indeque bello superatus in academiā fugit: ob quod locus postmodum academiā id est tristitiæ locus nomen accepit: et quia ex regio genere ortus fuit: et per mare nauigans patris iram euasit. Deus maris post obitum habitus est. Alij dixerunt quod Saturnus pater in diuisione filiorum Neptuno huic aquas assignauit: propterea deum aquarum dictum. Alij quia a patre merinus aquis obrutus fuerit. Huic autem ut infra dicitur de impositione nominis athenarum cum Minerva litigium fuit. Et etiam de muris troie ab eo et ab apolline constructis. Hic loco sceptri gestasse dicuntur tridentem et rerum omnium illi sacrata esse fundamenta. Cui et 35. filios fuisse legimus: quos enumerare superuacuum puto.

Ad amillus quartusdecimus assyriorum rex sexto et sexagesimo iudaice servitutis anno Ipherece patre defuncto assyrijs regnare cepit: et regnavit annis triginta.

Phorbas sextus argiuorum rex Criali regis filius octavo et sexagesimo iudaice servitutis anno argiis regnare cepit: et regnavit annis 25. hic duodecimo regni sui anno rhodum insulam obtinuit: qui et post mortem una cum uxore Delatolica inter deos relatus fuit.

Sparasens quintusdecimus assyriorum rex Adamillo patre defuncto nonagesimosexto iudaice servitutis anno assyrijs regnare cepit et regnavit annis xl.

Adaratus tertiusdecimus sicyoniorum rex: et ipse eodem anno regnare cepit: et regnavit annis triginta. **A**theniensium regni principium.

Cecrops natione egyptius quarto et nonagesimo iudaice servitutis anno secundum Eusebium regno argiuorum relicto primus atheniensibus regnavit annis quadraginta: a quo usque ad troie captivitatem quinq; et septuaginta supra trecentos fluxerunt anni. Hic autem cecrops diphes dictus est: id est duarum naturarum vir: siue ob longitudinem corporis: siue iccirco quod duas linguas grecam videlicet et egyptiacam sciebat. Qui et atheniensium urbem longe ante conditam instauravit: quas ex subita olivæ apparitione minervam: id est athenam nominavit. Augustinus enim pater noster libro decimo octavo de civitate dei de eo sic habet. Cecrope athenarum urbem instaurante subito aqua vno in loco erupit: et alio repente olivæ arbor apparuit: super quibus prodigijs sciscitatus apollo delphicus quid intelligendum: quidque faciendum foret respondisse fertur: quod olivæ minervæ aqua vero neptunum significaret: ambo consociantur: ambeque dii et contemporanei: essetque in eorum civium arbitrio: ut ex alterius quorum deorum nomine civitas vocaretur. Congregatis itaque omnibus virisque sexus: viri adheserunt neptuno. Mulieres vero minervæ: que et obtinuerunt: ut ex minervæ nomine civitas appellaretur: ac sic athenam grece urbem cognominaverunt: quod latine Minervam dicimus: eo quod mulierum voces una virorum numerum superarent. Quam ob rem iratus neptunus marinis exuviantibus undis atheniensem terras depopulatus est. Quæ cives placare volentes triplici supplicio mulieres affecere: primo ut de cetero nullis publicis interessent consiliis. Secundo ut nullus nascentium cognomen maternum acciperet. Tercio ne quis filias suas athenas vocaret. Poete vero neptunum et Minervam athenas condidisse dixerunt. Sed quoniam de nominis impositione inter eos fieret dissentio. Dijs religis precibus sit ier eos precatio: ut quæ pugnata terra laudabilior pduceret effectum: urbi nomen imponeret. Neptunus autem tridentem suo percussa terra et equum produxit belli omen. At minervæ hasta picta olivam produxit pacis arborem. Quæ quoniam utilior eorum iudicio visa fuit: ex suo nomine athenas dixit: de qua Lucanus li. vi. dixit.

Primus ab equo rea percussis culpe fatis
Thessalicus sompes bellis feralibus omen Exilit.

Epidauri epiri civitas

Epidauri epiri hoc est albani civitas his temporibus teste eusebio i epiro puicia scilicet albania i maris litore condita est: a quibus tamen non constat. Que postmodum romani civitatis colonia facta propter inauspicatum nomen a Romanis dyrachium appellata fuit. Ea quippe est civitas: quæ postea propter aeris malignitatem pene derelicta habet. Verum adhuc multa ipsius urbis monumenta visunt: iter quod statua equestris enea: ad quam portam extat: quam alij theodosij imperatoris: alij constantini cæsaris affirmant. Ipsa civitas nunc venetorum dominii subiacet quam propter commoditatem senatus ipse venetus posito presidio a turcorum excursibus custodit. Epidauri tamen alia urbs in Achata est ut Plinius li. 4. narrat. bi. scribit: Esculapii delubro pecebris: unde de Romani continuis tribus annis peste vexati inspectis sibyllinis libris Esculapium sub serpentis formam veluti fatale remedium duxerunt ad urbem. Ragusium etiam dalmatice civitas epidaurus a nonnullis dicta est.

Chalcis ē euboie insule ciuitas: quā
nō seculo micropōtes dicitur p̄ hec quo-
q; tempora cōdita fuit: sed a quibus ip̄a
cōdita fuerit varie sunt opinionēs. Qui
dā a Cecrope dicūt: alij autē vt Cicero
de nā deoz libro 3. ab Alabādo cōdita vi-
xīt. plato vero ī thimēo amasiz regē egy-
ptiū ciuitatē vrbis cōditore dixit. Hec enī
quū eide insule metropolitana et celebris:
atq; pugnacissima esset: a Babumeto
thomāo tureboz p̄cipe supiorib; an-
tis venetis ablata fuit: vt infra li. xv. lo-
co suo dicit: ī ea quippe Cecrops rex p̄
m̄ apollinē deū appellauit: simulacra
q; repetijt: et aras ibidē instituit: atq; victi-
mas imolauit. Ibidē ē p̄ter tres filias:
et q̄rā genuit noīe phrygiā: que inde tra-
siciēs phrygiā a se habitatā nominauit.

Curces et coribantes populi his temporibus: vt Eusebius scribit: gnōsum ciuitatem in creta in-
sula condiderunt in qua minos vt plurimum habitare consuevit. Ibi crete populi religiosi fuere: q̄ Jo-
uem infantem aluerunt. Sed quū temporis successu religionem suam prophanarent ab ipso Joue
deletī sunt. Ibi modulatam: et inter se concinentem in armis saltationes p̄mī repperere. Suerunt ta-
men et alij eiusdem nominis in dalmatia ferocissimi populi: quos tellus adriatici maris alebat: apud
quos. M. antonius fuit a pompeianis clausus cum magno ipsius discrimine.

Deucaalion promethei filius decimonono supra centesimū hebraice seruitutis anno secundū Eu-
sebiū in thessalia regione grece regnare ortus est: Cui ob animi prestantiam et ingenij mitatē epi-
metus patruus suus pyrram filiam vxorem dedit: seminam siquidem p̄ssimam: de quibus Quidius
ait: Non illo melior quisquam nec amātor equi Vir fuit: haud illa reuerentior vlla deorum. et. Sub
quibus senum diluuium apud thessalos fuit. Quod quidē sicut Orosius in primo libro refert magnā
grece partes assumpsit paucis per refugia montium liberatis maxime in parnasso monte in quo deu-
calion ipse et pyrrha saluati sunt: eo q̄ in eius circuitu in ipso regno potiretur. Nam quicunq; ratibus
ad eum confugebant per summa parnassi iuga fouit: a quo propterea humanum genus reparatus fu-
isse ferunt. Ibi deucaalion et pyrrha: vt poete finxerunt: quū aque decreuissent: viderentq; humanū ge-
nus plurimum defecisse: ipsiq; senes essent: ex se instaurari diffiderent ad oraculum themidos pre-
xerūt postulātes quonam modo humanū genus instaurari posset. Quibus dea respōdit id fieri pos-
se si post terga iacerent materia ossa. Deucaalion vero quū sapiens esset intellexit terras genitricē esse
cunctarum rerum: ossaq; illius lapides esse. Itaq; quos deucaalion post terga faciebat lapides faciem
traxere virorum. Et de semine reparata est femina iactu.

Phaeton solis egiptij ex Climene filius his temporibus fuit: sub quo maximum incendium fuit
se Eusebius scribit. hic est phaeton de quo multa fabulatur poete: et p̄maxime Quidius videlicet q̄
solis et Climene filius fuerit: In cuius climenis persona dixit. Per iubar hoc inquit radijs insigne co-
ruseis. Nāte tibi iuro: q̄ nos audiatq; videtq; Hoc te quē spectas: hoc te qui temperat orbem Sole sa-
rum et. Verū cum de genere suo dubitaret: et ad solem patrem accessisset: vix tandem ab eodem ob-
tinuit: vt eius equos per diem gereret: quos deinde deducens ex yssione scorpionis trencfactus ha-
beras reliquit. Quam ob causam ab irato Joue fulminatus: et in padum detectus fluuiū illi Erida-
ni nomen dedit. Que quidem res ab ordine nature continuo sumpte sunt: quarum expositionem phi-
losophis relinquimus. Ipse tamen phaeton qui et Eridanus: vt Paulus perusinus refert: cum multa
suorum copia ex egipto per nilum nauigans deuenit in mare: et inde ventis adiutus in sinum: que li-
gusticum dicimus peruenit: vbi cum suis longa fatigatus nauigatione descendit: et inde ex suauione su-
orum in mediterraneam pergere statuit. Ibidem quibusdam ex suis relictis ipse superatis montibus
planticiem amplissimam et fertilem inuenit: vbi homines rudes atq; agrestes: sed natura feroces repe-
rijt: speransq; eos ingenio superare secus padum confedit: vbi secundū quēdam Eustachiu; oppidū
p̄didit: et ex suo noīe Eridanū appellauit: quod postmodū thaurinū dictū fuit: de quo li. vi. infra dice-
mus. Ibidēq; quū aliquādiū regnasset relicto ligure filio in pado fluuiū periijt: a quo padus erydanus
appellatus est. Quem veteres egiptij in memoriam compatriote sui inter celi imagines locauere.

Padus itaq; totius italie p̄maximus fluuius hīsde tēporibus a phaetōre predicto q̄ alio noīe ery-
danus dicebat eridanū nomē accepit. Ibi autem padus: vt oculis nostris vidimus: ad radices vesuli
mōtis oriri videt. P̄mo qdē admodū tenuissimus: vt vix sine aqua incipit: sed deinde trigita flumini-
bus (vt Plinius in tertio testat) auctus maximo ipetu in adriaticū mare septē hostijs diffunditur.

Ligus autē sen lygustus predicti phaetōtis regis filius post patrē ī regno successit. Quātū autē re-

1547 3652

1540 3659

3662

1557

Anno
MDCIAnno
an xpi

Servitus

Liber

aductus grauerit nō inuenio: sed et ipse quos hūit i diuōe populos lygures de suo noīe nūcūpanit: et inde ligurta

Lygurie itaqz italic regio ē ab ipso lygusto cognominata: videlicet cōuersione y greci i y nostz facta
Que p maiori sui pte mōtiosa ē: et in apenino cōstituta: et Liniūs mōstrat. Cui caput ē genua vrbs
clarissima. Hec enī a varo flumine ad macre amnis hostia lōgitudine hz: vt ex vna parte apeminiū
hz: et in alia infero mari clauditur. Quāobrē pars ipsius infero mari adiacēs a varo vsqz ad acraz ly-
gusticū dicit mare. In ea vt infra li. x. dicitur sunt Genna: Saonā: naulū: albigena: et vniūmiliū ciui-
tates. Dūdū hi lygustici in domibus siluestribus victitabāt: qui tanq̄ veloces ex locoz oportunitate
latrocinia magis q̄ bella factitabāt. Hec ē id hoīz genus nris tpius aliquibus in locis veterē latroci-
nādi morem omiserūt. Iordanus monachus dicit hos obstinatus semp romanoz iugū recusasse: et il-
lis animose aduersatos fuisse. Hos oēs et q̄maxie mōtanos Lato fallaces et subdolos dicit. Et qdēz
hoc merito dicere potest. Lyguria itaqz pūincta: que hodie oriētalīs et occidētalīs gemmā riparia ap-
pellat. qnqz nū p̄dictas ciuitates in occidētalī cōtinet. Inde qz a genua vrbe sine vrbe ad Lunē portus
p̄tēdit: q̄ locus cētū passū milibus p̄tensū oriētalīs riparia appellat. In quo et delphini portus et ri-
palis finis ē: vbi sunt citri feracissimi: et clauaz oppidū: et vic^{us} lananiū: ac spedia oppidū celebrē hētur.

3665

1537

Marathus marathi regis fili^{us} q̄rtusdecim^{us} lycionioz rex vicesimoseptio post cētesimū hebraice
seruitut^{is} anno regnare cepit: et regnauit annis. xx. h marathū vrbe ex suo noīe in attica regiōe ab athēnū
passū circiter decē milia cōdidit. In cuius capis cētū milia peditū: et decē milia equitū Dario p̄latūz
regis a decē milibus armat^{is} athēnēsiū cōsilio et industria melchiadis eoz p̄fecti p̄ligatā referunt.

3668

1531

Chenres pharao vndecimus egyptiorum rex ex diapolitanorum dynastia Achoris regis filius
vigesimono nono supra centesimum hebraice seruitutis anno egyptijs regnare cepit: et regnauit annis. xvi
hic est chenres pharao qui contraxit per moysen deo. Et propterea in rubro mari obutus est: et fi-
lij israel ex egypto per mare sine aliqua passione illos effugere. Post eū autem achoris pharao regna-
uit. Pharao namqz non proprium nomen fuit: sed dignitatis cognomen.

Sacades Spareti regis filius sextusdecimus assyriorū rex. 15. 6. hebraice seruitutis anno patre de-
functo assyrijs regnare cepit: et regnauit annis. 40.

In subrium regni principium.

3682

1517

Cycnus steleni regis fili^{us} hijs tpius post phactōis iteritū apud insubres primo impasse dū: q̄
sepiū in insubri regiōe iuxta lacū maiore: quē verbanū autores appellāt p̄didisse dicit. Hic aut cycn^{us}
amator ardētissimus phactōis fuit: quē poete finxerūt post phactōis iteritū ex lōgo ploratu in cycnū
albiūmā aūe puerūz. De cuius insubrij pūincia nra: quā de lōgobardoz regno dicit: tractabimus.

Chorintus olim achae insignis ciuitas octogesimo etatis moysi anno: vt Eusebius scribit: a quo-
dam Syispho latroni Eoli filio super istmon in Jonij maris medio condita fuit: et primo cerithya co-
gnominata. inde qz aucta ephira vocata: vnde et apud Vir. Ephireaqz era. Hā corinthij in erē fundē
do. principatū obtinebāt: eo q̄ ibi pulcherrima et artificiosa eiusmodi eris fiebāt vasa. hos ab idolo-
rum cultura ad veram dei religionem paulus apostolus rationibus et doctrina atqz miraculis p̄tra-
xit. Hec postmodum euerfa: et a corintho Ercetis filio instaurata: Corinthi nomen induit. Ultimo a
Romanis incensa nūq̄ coaluit. Illius quippe achae regionis caput extitit.

3684

1515

Job vir sanctissim^{us} clarissimūqz p̄bus atqz p̄p̄i: necnō et patiētie insigne specimē tēp̄state hac
testant^{is} diuino p̄e Aug. Greg. nicholao de lra in terra yfistidi in idumee et arabie finibus ex zareth p̄e
mireqz Bosra nascit^{us}. Cuius qdē p̄ ex esau filijs fuerat: ita vt quitus ab Abrahā fuerit. Cui primo Jo-
bab nomē fuit: q̄ et post p̄ez i edō in nachaba ciuitate regnauit prius q̄ppe Balach filius Beor: i ea re
gnauit. et post eū zareth ipsius Job p̄: iob aut q̄ et iobab post p̄ez regnauit. post vero iob Eufraz The-
manoz regiōis dux. Post illū regnauit Adar filius beath. Qui excedit madiā in cāpo moab: et nomē
ciuitatis eius Ebeib aut. Hic itaqz Job iustus vir erat: rectus: modestus: prudēs: grauis: tpius pru-
dēt^{er} p̄es: pius aio maxio: adeo qz veritatis amator: vt ne ioco qdē mētiret. Idē quoqz cōmēs: ac mī-
rū in mēdū paties: vt ex vulgatissimis eius historijs cōpertū hēim^{us}. Qui vxorē arabissaz accipies sex
filios et seias tres ex ea suscepit quoz de numero vn^{us} Enō dictus fuit. Vines q̄ppe inter oēs sui tpijs
oriētales. Cuius possessio septē milia ouū fuit. tria milia camelloz: quigēta iuga bouū: quigēte asine:
ac familia multa nimis. Cuius animi fortitudine vt dominus certo argumēto cōprobaret: p̄misiit: vt
a diabolo tētare^t. Qui accepta potestate oēs eius substantiaz filiosqz oēs ac filias p̄didit: eū quoqz deni-
qz graui vulnere vlcerauit. Quibus in oibus Job labijs suis nō peccauit: nec q̄piā stultū p̄tra domi-
nū suū loq̄ p̄sumpsit. Sed i terrā coruēs cū lachrymis dixit. Dominus oīa mihi dedit dominusqz ab-
stulit: nudus egressus suz de vtero matris mee: nudus quoqz illuc reuertar. Sit (inquit) nomē dñi mei
semp̄ benedictū. Ad cuius deniqz penitētiā cōuersus dominus. Oīa quēcūqz ei a p̄cipio fuerāt dupli-
cia addidit: eiusqz nouissimis magis q̄ a p̄cipio benedixit. Unde et post flagella sanitati restitut^{us} ouī-
um q̄uordecim milia ei facta sunt: et sex milia camelloz: milleqz iuga bouū ac mille asine. Septē p̄terea
filios: et tres mīre speciositatis filias etiā genuit. Superuixit deinde Job post flagella quadragita et cē-
tū ānos: et vidit filios suos: ac filioz suoz filios vsqz ad quartā generationē: ac sic senex et pleni^{us} die-
rū mortuus ē. Cuius etiā die celebras agit sexto idus maij. Scripsit aut hic Job labores suos: atqz
patiētiā suā heroico carmine libro vno: q̄ qdē liber noīe suo p̄notat. Cuius certe singula verba plena

Adiuctus Qui quā partē aliquā ipsius egyptiace regiōis haberet: ferretq; moleſte egyptioꝝ inſtituta: inde cōmi
grauit: cuiꝝ quo multi diſceſſere: quibus diuina cure erat. Vocēbat enīꝝ quomodo egyptiꝝ non recte ſen
ſirēt: qui ſeraruꝝ ac pecorū imagines deo tribuerēt: q̄ id ſolū deus eſſet quod nos cōtineret: et terras
ac mare qđ celū et mūdū et rerū oīꝝ naturā appellamus: cuius p̄fecto imaginē nemo ſane mentis ſimi
le audeat effingere. Sportere itaq; dicebat relicta omni ſimulachroꝝ effigie: et digno ei pbano ac tem
plo cōſtituto ſine forma colere: et vel p̄ ſe quicūq; indormire: vel alios q̄ boni inſomniatores eſſent pro
alijs: ac ſemp bonū aliqd et donū et ſignū a deo expectere: eos p̄ſerit: q̄ caſte integreꝝ et cū iuſtitia viue
rēt: ceteros vero nequa q̄. Ille hec dicēs hoībus bonis nō ſane paucis id p̄ſuaſit: et in eū locū deduxit:
vbi nūc cōdita ē hieroſolyma. quē locū facile obtinuit: quū minime eſſet inuidioſus. Eius aut ſucceſſo
res aliquādiu in iſdē inſtitutis p̄maſere: hec ille. Deniq; Moyſes poſtq̄ chriſtū vēturū p̄ figuras car
naliū obſeruatiōnū in tabernaculo et ſacerdotio: ac ſacrificijs: alijsq; myſticis et plurimis mādatis p̄
phetaſſet et benedictionē ſingulis tribubus iudeoꝝ ded: ſſet comitate cū Eleazaro ſummo ſacerdote:
et p̄cipe ieſu. Hanc cū vniuerſo populo ad mōtes: qui vocat̄ Albaris ex p̄cepto domini puenit: Ibiq;
dimiſſis ſenioribus: et ſalutās eleazarū et ieſuꝝ dū ad huc eis loqueret̄: nubes ſup eū deſcēdit: et in ſqua
dā parua valle ſublatus ē. Deſunctus ē itaq; moyſes āno etatis ſue cēteſimo et vigeſimo. Luxit at
eū vniuerſus populus ingēti luctu triginta diebus: vt bētur libro deuteronomij. c. vltimo. Eius aut ſe
ſtinitas celebrat̄ ſecūdo nonas ſeptēbris. Supanit aut moyſes ſapiētia oēs: qui vñq̄ illo tpe fuerunt
eo q̄ quicūq; intelligeret optime videret. Erat ap̄pe: vt Joſephus ait: ad loquēdū et ad docēdū valde
grauiffimus: et ad ſingula gerēda nimis idoneus. Fuit enīꝝ dux et p̄pheta excellentiſſimus: nec vllas
vñq̄ illi ſimilis fuit: Cui deus facie ad facie loqueret̄. Hā quicūq; loqui cogitabat deus purabat̄ i co
audiri. Ipſe. n. prim⁹ oīꝝ diuinas leges lris explanauit: alias explicauit: et libroꝝ veteris teſtamēti au
ctor prim⁹ prohibetur. Quoniam diuine hitorie coſmographiam in quinque voluminibus edidit:
que pentateuchus appellatur. Dicitur autem a pente grece quod latine quinque dicitur: et iheucos vo
lumē: eo q̄ quinque libroꝝ volumina ediderit: quorum prim⁹.

Genēſis vocatur: eo q̄ exordium mundi et generationis in eo conſcribantur.

Exodus ſecundus appellatur: quia in eo exitum populi iſrael ex egypto digerat.

Leuiticus tertius inſcribitur: eo q̄ leuitarum miniſteria: et victimarum diuerſitateꝝ exquirat: totuſq;
in eo leuiticus ordo annotetur.

Numerorum quartus eſt: eo q̄ egreſſe tribus de egypto in eo dīnumerantur: et quadraginta duarū
manſionum per eremum deſcribuntur.

Deuteronomium liber quintus dicitur: quod latine ſecunda lex appellatur. Et ob hoc quidam erran
tes duas eſſe leges dicere voluerunt: vnam a deo datam: que in quatuor precedentibus libris contine
tur. Aliam a Moyſe hoc in libro collatam. et ſorte hoc eos mouet: quod in libro numeri dicitur: Locu
tus eſt dominus ad Moyſen. In hoc vero dicitur: Locutus eſt Moyſes ad omnem iſrael. Sed nota
dūm q̄ non ob aliud liber iſte ſecunda lex dicitur: niſi quia ea que in precedentibus libris dicta ſunt. In
iſto etiam iterantur. Vita itaq; Moyſi et ſinis ex libris diuinis et Joſephi excerptus a nobis hoc mo
do declaratus ſufficiat.

3686

1513

Reheres Pharaon decimus ex diſtaſia diapolitanorum anno octogefimo primo vite Moyſi pa
tre eius Chenerē cum ſexcentis curribus et ducentis milibus armatorum in mare demerſo egyptijs
regnare cepit: et regnauit annis octo.

3689

1510

Echireus quintusdecimus Sicyoniorum rex Saratbo patre ſublato anno tertio egreſſionis po
puli iſrael ſicyonijs regnare cepit: et regnauit annis. 55.

Thyſilene leſbi oppidum.

Thyſilene ciuitas memoratu digna a Thi
thilēa Thacharei filia cognominata hijs tem
poribus Eusebio teſte a Sancto triopa cōdita
eſt: a qua nunc Leſbos inſula Thyſilena di
cta ē. Joānes boccatius in quarto genealogie
deozꝝ dicit eam a Thilcto ſolis filio primo cō
ditā: et a ſuo nomine Thibilenem nominatā
Sed poſtea immutatis litteris ex Thibilene
mithilenam dictam. Hec enīꝝ in egeo mari: qđ
eſt minoris aſie ſita eſt: que et rebus omnibus
refertiſſima perhibetur. Ipſa duos portus ha
bit multarum tum trirēum tum aliarū na
uium capaces: In qua Sanctus ipſe primo ha
bitauit: poſt coles: deinde perſarum imperiū
ſubiit: poſtea macedonum: ac tandem Roma

monu' anoppa

pentateuchus

leſbos inſula

nozum: postremo quum sub grecos varia illi esset fortuna: Et Caloianes constantinopolitanus im-
perator a Lanthacensino armis pulsus esset ope Francisci Hatelustij genuesum imperium recuperas-
set: ita vrbis cum tota insula ob gratitudinem auxiliatori tradita est: ac etiam eius posteris: sub quibus
durauit vsq; ad annum domini sexagesimumquartum supra millesimum quadringentesimū: quo an-
no mahumetbus othomanus turcorum imperator ipsam urbem et insulam cum maxima humani san-
guinis effusione inuasit: cepit: diripuit: ac de ea triumphauit: cuius animas omnis in asiam transpor-
tauit. Ex hac autem vrbe multi singulares viri prodire: Et quibus pythachius vnus ex septem sapien-
tibus. Alceus poeta eiusq; frater anthimēides. Sappho poetrix. Biophanes orator: ac theophanes
rerum scriptor: et multi alij.

Chrisanius secundus arbeniensium rex mortuo Cecrope rege anno sexto egressionis populi israel
ex egypto arbeniensibus regnare cepit: et regnauit annis nouem. Hic filiam atbis genuit: ex cuius no-
mine attica terra nominata est. Est autem terra hec inter macedoniam et acbaia: quam veteram dici-
mus greciam. Cuius due sunt partes Boetia scilicet et poloponessus: quam turci paulo ante suo sub-
ieccre imperio: vt suo loco infra libro quintodecimo dicemus.

Crothopus octauus argiuorum Rex: et ipse eodem anno argiis regnare cepit: et regnauit annis
vni et viginti.

¶ Italie regni principium.

Ianus pater et deorum deus cognominatus: vir vtiq; per humanus: bonusq; ac summus hospi-
talis cultor: hisdem temporibus ex orientibus partibus veniens primum omnium in italia regna
recepit: nec quantum regnauit constat. Is inter cetera sue virtutis opera Saturnum cretensium re-
gem a Jone filio regio pulsum non modo benigne suscepit: verum etiam cum eo regnum paritū est
Ipse enim Saturnus in maxima miseria constitutus ad Ianum hunc sordidatus accesserat: id est ve-
stibus miseriam maximam pretendētib; indutus erat. Unde ipse Ianus cognita hominis calami-
tate et dignitate cum eo regnum diuidens singuli in signum regni diuisi singula condidere oppidula. Ia-
nus ianiculum haud procul a Roma condidit. De quo Solinus sic loquitur. Quis dubitat ianiculū
a iano non fuisse conditum? Hunc opinio hominum inter deos retulit: quem posteritas postmodum
interpretata ipsum quasi mundum aut celi aut anni sine mensum Ianuam appellauit. Cui etiam Ia-
nariam mensē dedicauerunt: eo qd mensis ipse principium et finem respiciat. Unde et bistrōeni eū de
pingere consueuerunt. Ianos tamen septem fuisse auctores ostēdūt. Quorum primus ianus bistrōis
a sapientie magnitudine dictus Noe filius fuit: qui cum ipso in italiam ingressus est. Secundus beco-
porens ob corporis magnitudinem: qui fuit filius Japheth filij Noe. Hunc quidam dicunt ianiculū
condidisse: a quo ianiculus mons nomē accepit. De isto Iosephus scribit qd Japheth duos genuit fi-
lios ianum scilicet et Medum. Tertius dicitur ianus insubres filius Thubal filij iapheth: quem vo-
lunt Medielanum construxisse a quo: vt Papias scribit: Ianuarius mensis. Quartus hic: qui secun-
dum Macrobiū dicitur est ianus pater: id est deus deorum. Quintus ianus quirinus ab hasta quer-
ni quasi bellicorum potentiam habens. Sextus ianus grecus: qui fuit iouis filius: qui intrauit italiā cū
Saturno. Septimus Ianus troianus: qui Sciuam urbem maritimam ampliavit.

Italiam quippe europa regio est omnium totius orbis celeberrima: que a bobus nomē habuisse exi-
stimatur. Unde etiam plato in Thimco tauros vocauit italos: a quorum multitudine: pulchritudi-
neq; ac fetu Italiam dixit. Est autem hec regio in forma cruris inter adriaticum et thuscum mare: si-
ue superum: siue inferum: et a iugis alpiū dorsoq; apennini montis porrecta se paulatim attollēs vsq;
ad rēginū verticem et littora buriōrum extenditur. In vltimo sui in duo scinditur cornua: quorum
alterum ionium spectat mare: alterum siculum: in extremitate rēgium oppidum habens. Eius lōgi-
tudo ab augusta pectoria que in alpino sine sita: et per Romam capuamq; porrigitur vsq; ad oppidū
rēgium: Solino teste decies centena et viginti milia passuum colligitur. Latitudo vero quadringenta
decem: vbi maior latitudo: vbi vero minor centum triginta sex. Habetq; vmbilicū in agro reatino: qd
dudum ex latere maris superi rubiconem fluiū pro finibus habuit. Dicta est autem prius hesperia
vt diximus ab hespero atlantis fratre. Deinde oenotria ab optimo vino: quod ibi nascitur: vt testatur
Seruius super primo enei. vel oenotria sabinoz rege. Postremo italia ab italo siculorū rege dicta ē:
qui venit ad hec loca: in quibus et habitauit et regnauit. Deniq; lombardia a longobardis: vt infra in
principio decimi libri latius dicitur. Hec quippe illa regio est: que siue agrorum vbertate: siue armorū
gloria nullis vnq; sciri cedere terris. Cuius si viros in omni virtutum genere prestantes: et vrbe fama
celeberrima: aut preclara eorum gesta recensere voluero maior mihi volumen exurgeret: qd ipse decreue-
rim. Pleni sunt enī libri omnes italie laudibus: Nec est adeo mediocriter eruditus quicūq; laudes ef-
fugiat: que non solum humanarum rerum: sed etiam diuinarum mater habita est. Habet autē italia
ducenta sexagintaquatuor civitates quas sub decem et octo regionibus extare cognouimus. De quibus
plurimis locis et temporibus suis infra dicemus.

1507

3692

*Altra a gran ditta**Regni Italia**Iannarius nomen regis**primario Italia**magnum Italia**Italia Simul rex**Italia Civitates*

Anno
Dñi

Anno
an xpi

Dofes

Liber

Genua lygurie ciuitas.

Genua quā
nro seculo ēt pñ-
tiori vocablō sa-
mā dicim⁹ italie
figdē vrbē celebrē
clarissimāq; hīs
spib⁹: vt nonnullis
placet: in ligustici
maris littore a q̄
dā Genuo sam-
m reg⁹ filio p̄ditā
z cognominatā fu-
isse dicūt. Alij at
vt Paulus petusi-
nus historicus a
Genuino vno ex
phœtōis socijs
cōditam dicit. Re-
fert. n. id Paul⁹ q̄
dū phœtō ex egypto
i lygustio ma-
ri deuenisset: Ge-
nuinū vni ex socijs
suis nauis ma-

ris debilitatū cū patre nauū custodē i littore reliquit. Qui iunctus accolis loci filuestribus hominib⁹
oppidum condidit: z Genuam ex suo nomine nuncupauit. Alij quoq; a Jano predicto itolorum rege
p̄ditā astruūt. Deinde post troianū excidiū a quodā Jano troianorū principe apliatā: vbi z ipsius Ja-
ni bistrōis idolū primo coli ceptū est. Cuius sigilli inscriptio sic haberi dicitur. Thripus vt has angit
sic hos ianua frangit. Hec plane ciuitas totius lygustini sinus emporiū est: que p̄maxie a quadringēis
annis citra quā antea haud magnū fuerit oppidū maximū habuit incrementū. Unde z ingētes nacta vi-
res z portus: edificib⁹q; superbissimis: ac reliquis in omni genere ornamētis nūc vsq; p̄tor venetias ce-
teras italie maritimas vrbes supat. Queq; z naualis belli p̄tia adeo excellit: z excellit: vt ānos mul-
tos maris impio potiret: z piratarū abstulerit latrocinia. Ipsa enī z Romanis z grecis impatorib⁹
semp amicitissima fuit. Et p̄pterea quā ab hannibale peno penit⁹ dissipata fuisset: statiz Cornelius ser-
uilus cōsul: vt Linius refert: p̄ Lucetū impatorē eā instaurare mādauit. Post aduēnū vero christi nō
nullas direptiones z incēdia a barbaris ptulit. Ipsa enī post apostolos statiz sacrū christi euangeliū
suscepit: eius deinde res nūc p̄spere: nūc aduerse p̄ multas manus postea diu acte sunt: sed p̄maxime
nostro seculo propter eius (vt ita dixeris) discordia aduersaz ptulit fortuna. Nā post lōgobardos reges
z Carolū magnū: eiusq; filios plurimā ciniū sustinuit tyrānidē. Propter quod z peregrinos dominos
sibi supinducere aliquādo necesse habuit. Que sic auxilio z cōsilio destituta eius impijs lōge lateq; dis-
fusus pene totū exhaustū est. Perā enī vrbe cōstātinopoli oppositā: mytilenē insulā: Samagistam vr-
bem totius cyprie insule columen: Chius insulaz: aliasq; grecanas vrbes plurimas a turcis alijsq; gē-
tibus ablatas deperdidit: vel tributarias fecit. Cappā etiā eius coloniā in taurico cheroneso nō p̄cul
a bossoro cymrico superioribus annis amisit. Genua tamē: vt quibusdā placet a genu nomen accepit
eo q̄ i genu forma sua fuerit: a q̄ apennin⁹ mons incipit. Distatq; a sabatis stadijs. 260. In ea aliquā-
do sanguinē scaturisse cōptū ē. Ex hac celeberria vrbe cōplurimū illustres p̄diere viri: q̄bus Syrus
ipsius vrbis episcopus sanctissim⁹ fuit. Innocētiussq; 4. pontifex maxim⁹: Hadrianus. 5. Nicholaus
quintus: Innocētiussq; 8. nūc supstes: Alij quoq; multi bellorū naualiū impatores: z pugiles audacissi-
mi: q̄ potētissimos reges: aliarūq; vrbiū potētatus: vt infra locis suis dicemus captiuarūt. Adulti ēt
circa res civiles: circa philosophiā artesq; liberales clari emerere. Omaturq; p̄maxie genua ciuitas
cineribus p̄cursoris domini: z Chatio quodā smaragdino impreciabili: quem tradūt illum fuisse:
in quo dominus noster iēsus christus agnū pascale in cena cum apostolis suis comedit.

Thelegonus hōis pastois filius septius rex ab inacho rege sexto egressiois anno scilicet israel
ab egypto Atheniensibus regnare cepit: z regnauit annis nouem.

Ampytrio tertius atheniēsi⁹ rex āno q̄ntodecimo egressiois populi israel atheniēsi⁹ regnare
cepit: z regnauit ānis decē. An hic aleci thebani filius fuerit: qui alemenā Electryōis filiā ex Lysidice
forniosissimā habuit vxorē a Ioue amatā ignorat. Ex ea enī genuit bereclē: q̄ nōnūq; a marito ma-
tris amphitrioniades a poetis dicit: sicut helena a Tyndaro tyndaris: que similiter Iouis filia dicit.

Ebore bebreoz ex genere nobilis ex leuitarū tribu natus: ac Adoyi cognatus: vt quidē facultati

3694 1505

3702 1497

bus plenus: et ad dicendum facillissimus hoc anno cum trecentis viris ob seditionem factam contra Moysen et Aaron propter sacerdotum dignitatem a domino interfici: ut beatus numerus xv. hic prope videtur moysen in maximo honore constitutum per inuidiam sustinere non poterat: sed dicebat moysen vix crudelis: et gloriam illam sibi met per calliditatem quisse sub occasione quod viderit deum: et contra leges aaron fratri sacerdotum dedisse: non coibit populi suffragijs: sed suo iudicio. Dicebatque si sacerdotum dignitatem alicui ex tribu leui de prebenda esse de creuit sibi tanquam iustiori et forma et diuinitis potentiori debere. Si vero maior tribus de quaerere: dignum est: ut tribus potius honoraret: et hunc honorem dathan et abiron acciperent qui sunt in illa tribu et facultate et dignitate sublimiores. hec itaque chore dicens nitebatur hanc dignitatem populi favore in se transferre. Quibus verbis inuictus populus peritatem in derogationem aaron in hac prope sententia ducenti et quinquaginta viri ex partibus israel concordabant: ut aaron sacerdotum iure guarderet. ad hec verba populus et moysen lapidare voluit. Sed moyses hunc populum turbulenter se venire cernens: non expauit scilicet fratres dei voluntate sacerdotum meruisse. unde et ad periculum accessit. Congregatoque ingenti populo omnibus assensibus et audientibus moyses chore et suis precibus dixit. Non enim aaron frater meus gratia mea hoc: sed iudicio domino sortitus est. Quare o chore et reliqui a seditione et murmure gescite. Sed mane omnes qui sacerdotum queritis turbibula singula portantes a vestris domibus cum igne et thymiamate huc venite. Sed et tu chore vir pessime cede deo iudicio et per hac ambitionem expecta et sententiam altera sigde die congregati sunt bebrei in periculo ut adessent sacrificio et electioni de sacerdotibus concertantibus. Igitur moyses euocauit eos qui de sacerdotio contendebar ad sacerdotum probationem: ut sciret cui sacrificium deus suscipere: et illum constitueret sacerdotem possent. Conuenienter autem aaron et chore cum trecentis viris ante tabernaculum omnes sanctificauit moyses in turbibulis que ferebant. unde statim tantus effulsit ignis quantum vilius opifex vidit nunquam: quo repente chore simul cum trecentis viris adeo exustus est: ut nec aliquorum corpora alicubi visa sint. Aaron vero solus liberatus est: qui utique adeo electus vilis est.

Dathan vero et Abiron ex tribu Ruben viri inter hebreos potentissimi: et ipsi pro eorum blasphemiam per hoc ipsum tempus absorberent. ipsi quoque cum chore contra moysen et aaron propter sacerdotum perirauerant. Sed quum a moysen ante tabernaculum vocati fuissent moyses eleuatus in celum fudit orationem ad dominum dicens.

Sac domine super eos apertum iudicium perire: quia ita tua gloria seueretur: ut non eorum morte ex hac vita transeant. Ad cuius preces repente promota est terra: et apra deglutit dathan et abiron: atque omnia que illorum erant in momento absorpta sunt. Quibus sic exterminatis contestum apertio terre super eos reducta est: et ita reintegrata: ut nihil horum que dicta sunt factum esse videretur. Et ita illi blasphemij perire: ut beatus numerus 16.

Circa istum tempus filij israel his diebus etiam reponibus egyptiorum more qui bustidem adorabant sibi fecerunt. Quod obire quatuordecim multa septingentos viros eorum dominus in deserto percussit et interfecit: ut beatus numerus 17.

Juppiter tertius cretensis saturni ex spe filius: hoc anno saturno patre de regno pulso in Creta insula regnare cepit: sed quantum regnauerit non habemus. Hic: ut supra dictum est in saturni vita: eodem partu cum iunone edimus: ne a saturno pre occideretur: ob pacem cum iunone fratre facta: quato natus est clam ab ope matris in idam motem cretensem alcedus transiit: et curesis populis immixtus: varie de eius nutritioe ferunt sententia: sed omnes in hac sententia conuenire videntur quod melle tantum nutritus sit. Qui quum adoleuisset: ob captos parentes bellum habuit cum titanis: et liberauit illos. Unde haud paulopost patre regio expulit: eo quod coprisset eum vite sue insidiari. Et hinc illi bellum dicitur cum gigantibus consecutum: quos superatos supposuit montibus. Denique orbe subactis cum fratribus iperius partus est. Bato plutoni inferorum dominio: Neptuno autem maris sibi olympo reservato. Et quum iadum an iunone sorore sua in coniugium superisset: et rex potens factus esset: ut erat vir glorie cupidus abire cepit: et non minus astutia quam viribus non solum humanas laudes sed diuinos et honores sibi quisque: templaque multa locis sibi ipsi construxit: et suo dicebat nomini et in quacumque regione venerat reges principesque populorum hospitio et amicitia sibi copulabat: et quum ab eis digressus decet ipse sibi edificari templum. Et hac astutia factum est: ut iouis hic sibi diuinum honorem acqficeret cum religione connexus. Plurimi namque reges eidem obsequentes: et nois sui gratia ritum annuos et festa celebrabant: et hoc modo religionem cultus sui Iuppiter per orbem terre disseminauit: et exemplum ceteris ad hoc imitandum dedit: et quantumque hic homo circa honores ambitiosus esset: et libidini turpissime deserviret: multa tamen bona et vilia humane vite adinuenit: et mala plurima sustulit: et inter cetera ab hominum moribus consuetudine comedendi carnes humanas amouit: quibus illo tempore vescabantur. Denique iuppiter quicquid circumuicinis et omnibus amicis atque cognatis suis impia diuisit: et leges: moresque hominum coposuit et multa alia bona fecit quibus immortalis gloria: memoriamque sempiternam adeptus esset: atque pessime acta in Creta vitam commutauit in mortem: et ad deos ut multi delirant: abiit: cuius funus curesis filij sui curauerunt. Reliquit autem iuppiter hic triginta nouem filios et filias: de quibus multos infra commemorabimus.

Saturnus igitur a Ioue filio hijs reponibus fugatus dum diu per timorem filij trasisset: vix tandem in Italia locum quo latere posset inuenit. Sed ab Iano tunc ibi regnante humanissime exceptus: eiusdem regni consortis effectus est. Et propterea Virgilius in viij. libro eneidos dixit: Primum ab ethereo venit saturnus olympo: Arma iouis fugiens: et regnis exul adeptus. Ipse enim Saturnus: postquam a Iano susceptus est: non periculum nisi ab ipse latuit: ubi et postmodum Saturnia quam modo Saturnum dicimus: vixit: et regni sui sedem constituit: ubi et rudes admodum populos posuit: et domos etiam edificare: agros colere: vineasque plantare docuit. Antea enim homines gladiibus sustentabantur et sub contextis frondibus debebant.

1490

3709

*immulato contra Moysen**Dathan et Abiron absorberent blasphemiam**adorant Venerunt*

1489

3710

*Saturnus**Verba Saturni*

aductu

Quod Virgilius: vt supra testatus est dicens:

Is genus indocile et dispersum moribus altis: Composuit: legesq; dedit: latiumq; vocari.

Salutis bis qui latuisset tutus in oris. Et Ovidius primo Metamorphoseos de eo sic rettulit:

Postquam saturno tenebrosa in tartara misso

Sub ione mundus erat subijt argentea proles

Aurea vt perhibet illo sub rege fuere Secula re.

3711

1488

C Vulcanus iouis p̄dicti regis filius hac tēpēstate floruit: hūc dōformē et claudū natū fuisse omnes poete ferine testatur: et p̄pterea q̄cito natus ē: parētes i Lemnū insulā cū deiecerūt: ibiq; teste Seruio i bucco. a simijs nutritus ē: q̄ cū adoleuisset: deoz faber effectus ē: Joui fulmina et arma alijs dijs p̄ gigantes fabricauit. Scētoq; monile hermiōis corona Ariadnes: arma Achill. et Ence: et plura alia q̄ supra humanū ingeniū fuisse visa sūt. Nec tñ ob ea bñficia ad deoz mēsz admissus ē: Quapp supplicauit iōi patri: vt saltē iuuerne nuptijs iūgeret: a q̄ tamē sp̄cta fuit: Que Virgilius in bucho. retigit: cū ait: Cui nō risere parētes: Nec de hūc mēsa dea: nec dignata cubili ē. Habuitq; Venerē deinde vxorez: quā cū Marte seu armigero adulterantem vidisset: subtilissimis catenis deuinxit: et dijs omnib; sce lus propalauit: Hic autem fabrozū deus appellatus vñū tamē filiū Erictoniu post se reliquit.

3712

1487

C Erictoni itaq; 4. atheniensiu rex āno. 25. ducar moisi post Amphitrionē atheniensiu regnare cepit et regnauit ānis. 50. Hic vulcā et minerue fili; et eis parētib; ac apollini et minerue tēplū extruxit: lu dosq; eis instituit: hūc serpētinōs pedes hūisse dicūt: ad q̄s p̄tegēdos cū etate puer; fuisset: currū p̄m; excogitauit: vt ait Virg. i. geor. p̄m; erictoni; curr; et q̄tuor aul; Jūgē equos: rapidisq; rotis iūstet viciō: p̄m; q; p̄li. dixit i. vij. nāl. bīsto. p̄m; iūstet argētū. Et qm vir iduist; et de gñe deoz creditus ē: ad regā maiestātē p̄mor; fuit. Dicit; ar p̄ Aug. 18. li. de ciui. dei. c. 12. dicit apō atheniēses tēplū fuisse Vulcā et minerue cōc: i q̄ p̄tē infās braccē circumtulit: q̄ cū cū magnū viz futūz iudicio atheniē sum p̄cederēt: cū seruaret ex eo q̄ parētes eēt: incognit; hīs gbus dicatū erat tēplū in q̄ p̄tus erat: dederūt: filiū: Hic p̄terea in celū inter alias celestes imagies assumpt; Serpētarius dictus est.

3715

1484

C Stenell; 9. argiuoz rex āno. 28. ducar moisi argiuus regnare cepit: et regnauit ānis. xi. Hic ex La floze equoz domitor: argiuozq; p̄ncipe ortū habuit: q̄ cū Danao mycenaz rege bellū gessit a quo cū tādē expulsus fuisset: Dana; argos tenuit: eiusq; minores p̄curauerūt vsq; ad Euristheum Stel lem filiū: Perseiq; nepotē: post quē peliopide imperiū suscepit regnante Atreo.

C Junonē Saturni et Opis filiā: ac Jouis sorore atq; iugē hac etate fuisse p̄stat: Hec. n. errore gē tiliū deoz regia dicta fuit: et p̄pterea ignoz eā et diuinitaz fecerūt deū: sic et Jūgij: vt Virg. scribit dicēs Junoni at ois cui vincā iugalia cure: Et iō p̄uicē ab ipaz p̄esse voluerūt. Illi insup insignes currū et arma attribuūt: illi q̄q; tanq; regie excellētissimie q̄tuordecī nympbas pedisseq; aleripierūt: vt i eius p̄sona Virg. dixit: Sūt mihi bis septē p̄stati corpe nymphe: i cui; tētellā pauonē auē dixerē: cui; cau de dicit Qui. cā Argi pastoris sū a mercurio occisi oculos apposuisse. Hic ap̄pe vocāt p̄ter imonez et reginā mult; noib; videlz lucinā: matronā: curētē: deū matrē: Fluoniā: Sebūā: Jūctē: ducā: Deidu cam: Anxiā: Lynthiā: Socigenā: Populonā et Proserpinā: Ea; fingūt comestis lactucis siluestri bus Hecē filiā p̄cepisse: Sic et p̄uicē flore maritē: Ex Jone vō viro suo Vulcanū p̄dictū et alios mul tos: Hec. n. p̄ mortē int̄ deas relata: Sami nobilissimū tēplū eidē p̄struxerūt: q̄ et simulach; i ha bitu puelle nūbēt; crexer; vbi et p̄āniuersaria sūt samī ppli ritu nuptiaz singul; ānis celebrat; p̄uicet.

3716

1485

C Hercules argiu; nō magn; ille theban; vō q̄ loco suo dicēs Atlat; imitator: his t̄pib; ang; teste cla ruisse dī: quē Eule. Desonaa p̄gnolātū dixit: q̄ et astrologie peritiāz ex atlat; dignitatib; accepit: p̄ q̄ singul; celā sustinuisse ab atlatē susceptū: q̄ cū i ea disciplina admodū studiōs; esset: audita Antbei ap̄bri fama: q̄ i oi scia clar; dēbat; p̄festi vt ei sciaz expiri poss; cū p̄uicē studuit. ortaq; ē it eos maxia disce ceptatō. q̄nos at p̄ se h̄ ligi filios: sardinū v; et tyrenē: a q̄b; postea sardinia et corsica insule nom; accepit

C Antbei at lybicū ex mauritania iect; parētib; natū: viz ytiq; vt Lucan; scribit Jigēt fortissimū: q̄ ac se; et in oi gñē doctrine: et p̄serti geometrie p̄stāssimū: hūc dē q̄q; t̄pib; floruisse Aug; scribit q̄ cū gbulcunq; lucrā suscipet victor exibat: q̄ audito hercules laboz victor ad eū accessit: et cū eo lucrā mē iureret: et cū in agone eēt: cūq; sepins p̄stratū robustioz; resurgēt cernēt: auertēs q̄ a terra vires recuparet: iā fessum vñus i altū extulit: tanq; diū sic tenuit donec expirauit: cuius fabule sensus talis ē q̄ Antheus cū hercule disputās totius sue disputatiōis effectū terrenis rebus applicare nitret; inea re eruditus p̄ualere p̄sidēt: sed ab hercule tādē l; inferior; baud magnā p̄gnitiōē hiet: supatus ē her cules. n. cū inferior; solidā nō h̄et p̄gnitiōē in disputatiōe sp̄ ingeniū suū ad supiora p̄uerit; fatigat; vt sic in disputādo de supioribus antheus semp deficiēt. Antheus vō lucrādo victorie p̄mū tādēz herculi dedit. Unde (vt dictum ē) cōfictum fuit: q̄ antheus cum hercule pugnando vires a terra recipiebat q̄ bus se ab hercule tueri confidebat. Demū cū hercules illū e terra: hocē geometria ad astrologiam ele uasset: succubuit. Eusebius autem noster dicit hūc paleflicie artis doctissimū fuisse: et alioz quozū cumq; certaminib; que exercebāt in terris. De isto Lucanus in quarto multa conscripsit dicens.

Nondum post genitos tellus effera gigantes:

Terribilem lybicis partu concepit in antris:

Hec tam iusta fuit terrarum gloria typhon

Aut tytbios bñareusq; ferox celoq; pepercit.

Vñus hercules antheus comp̄m̄it

Quam non flegreus antheum sustulit armis
Hoc quoque tam vastus cumulavit munere vires.
Terra sui fetus que cum tetigere parentem:
Jam defeta vigent renouato robore membra
Hec illi spelunca domus latuisse sub alta
Rupe ferunt epulas raptos habuisse leones
Ad somnos non terga fere prebere cubile
Assuerunt non silua thorum: viresque resumpsit.
In nuda tellure iacens perire coloni:
Arum lybicus pereunt quos appulit equos
Auxilioque diu virtus non ausa cadendi
Terre spernit opes inuictus robore cunctis.

Quamvis staret erat tunc: Ubi apperit per hec carmina: Quam gradis quique fontem et ferus iste antheus.

C Bana? Beli psci filius. x. arguorum rex anno. 37. principat? moysi Stenello rege expulso arginis regna
recepit: et regnavit annis. 50. q. sicut refert Euse. et alij multi. 50. filias ex pluribus coniugibus genuit: quos Beli
des idem pater noiauit: d. q. b. Juue. meminit quoniam dixit: Occurreret multe tibi belides. Egist? vero frater eius totidem
filios sibi non pereavit: q. pcurate Banao oes se filiabus suis in finibus copularunt: verit? at Bana? ne tan
ta generis multitudo sibi regnum adimeret: persuasit filiabus ut vnaquque prima nocte virum suum occideret: quod et factum
est: vna duntaxat excepta q. hypermetra vocabatur: q. Lymo viro suo pepercit: q. et ipse socero suo tandem de
truncato post ipsius regnavit. Ille autem Bananus primus apud Egyptum regnavit: Sed inde puls? argos
veniens Stenellum ibi regnare regno expulit: et ipse regnum id suscepit: Hic ut Plinius libro de natura
li historia ait: primus ex Egypto in grecia puteos fodiendos ostendit.

C Archas Iouis ex Calisthone filius: tepestate hac pelagus? i. odinatione sua redact? eorum regionem a se Ar
chadia nuncupavit: q. p. Sernio teste: Parthasia dicta fuit: hec. n. achae ps. e. iter marionum et egeum
disposita: i. ea sigde regione sunt asini maiores et alij pstantiores. Illa quoque motuosa tota esse pli. affirmat.
Iste sigde archas cum diceret matrem calistone virginem sacra a Ioue vinita: et ab alijs sacris virginibus vna
cum eod. puulo et claustris fuisse exclusa: cum adolevisset matrem occidere voluit: q. tunc peita in q. diu latuit
linquens ad Ione? pfugit: q. ea in filij gratia recedebat: pmissitque ut i. penum posset redire regnum. Illa ipsa ly
caonis regis que iouis ex regno expulerat filia fuit. Archas at cum ferox iuuenis enasisset: et pelagos in
odinatione redegeisset: illos ex suo nomine archades appellavit. archades at calistone ei? matrem post mortem
ob diurnam eius latebram eam appellare vrsam: et a nomine matris etiam filium Ursam voca
vere. Quos ambos postea stellas fecerunt.

C Eleazar? Haro pmi bebreorum pontificis filius. 40. anno pontificatus moysi: pre vita defuncto a dno an pa
tris iterum p manu moysi secud? bebreorum subrogat? sedit annis. 27. vir q. prudens? et deo dilect? q.
sacerdotio et pontificatus suscepto cum ioue filio vniuersas chananeorum terras obtinuit: et obtenta filiis israel
p trib? xi. diuisit: ut p. Josue vltio: ipse omnes sigde anno: q. et ioseph mortu? p. binee filio sacerdotum dore
linquens: cur? eorum in Sabatha ciuitate sepultus tradit. Ab isto sigde vsq. ad xpm paucis excepti ponti
fices oes descendere.

C Serpentes ignitos hoc ipso anno super filios israel ppter
murmuracionem dominus misit: quorum moribus multi perierunt: ut p. numeri vigesimoprimum.

C Balaam ppha filius? Beor: q. habitabat super flumen terre filiorum Ammon: vir vnaque pelarus his tribus floruit:
hic. n. Balach rex Adianitaz: quoniam audisset moysen percussisse Eg. regem Balam cum o. ei? populo: verit?
ne et eum expugnaret: ad se vocauit ut malediceret populo israel: h. q. do grat? erat: et ad magna pphetic gra
tia p. vitat? eloquiū eum pduxerat: adeo ut cui bndicat bndicet? erat: atq. e. nio cui maledicta igerebat:
maledictioib? p. plebat: ad hunc itaq. id Balach rex legatos fide dignissimos misit rogantes ut veniret et ma
lediceret israelitis. Ille at? consulens dominum ab eod. p. hibit? e. Deum rex alios legatos ad Balaam misit q. eorum
voluntati obtemperare volens: sternens asinam cum legat? ad regem ibat. Et dum pgeret angel? dñi ei? occurrit: et euagi
nato gladio i. via deum stetit. cernensq. asina angelum i. angustissimovite loco euagiato gladio stare q. nec ad
dextram: nec ad sinistram deitari poterat: cecidit sub pedibus sedentis: et cum vehementer latera ei? cedent: dominus ape
ruit os asine: et dixit pphete: Quid feci tibi? Cur me percutis i. tertio? Respondit Balaam: q. cum meruisti et il
lusi mihi: vti n. inq. gladium habere ut percuterem te: Dixit asina: Nonne aial tuum super? cui semper sedere co
suecisti vsq. i. p. n. die? Sic qd. sile vna fecerit tibi? At ille ait: Nil. Et p. fessi Balaam vidit angelum dñi
euaginato gladio i. se: q. corripuit ppham. At ille statim dixit: Peccavi nesciens q. tu stares i. me. Et nuc
si displicet tibi ut vadam et maledicam populo dñi: reuertar. Qui iussu angeli p. ges pphetauit dicens: Quia stel
la ex Jacob? et p. surget vga d. israel: et p. n. t. duces Adob: vastabuntq. oes filios Seth: et erit idumea
possessio ei? hereditas Seir cedet iuicis suis. Israel vero fructu ager: De Jacob erit q. dñabit: et p. det
reliquis ciuitatib?: pphetauit quoque Balaam et d. amalech et d. Assur: et demum p. ra filios Jacob: Dixitq. eis
Veniet in trionibus d. italia: et superabit assyrios: vastabuntq. bebreos: et ad extremum et ipsi itali: hoc e.
Romani peribunt. Deum cum hec dixisset: et a Balaac sine vilo honore remunerat? remitteret: suavit ut fili
as eorum v. gines speciosissimas circa israelitarum exercitum destinarent: ut sic filij israel patrias leges relin
quentes contra eos indignerent deus. Quibus dictis abscessit: et reuersus e. in locum suum: ut habetur numeri. 25.

ingens Vorum finem

archadia ista

Eleazarus filius Aaron

Balaam ppha

prima lapidibus

phoria

Venerunt homines

Belphegor eo et anno ab hebreis initiari ceptum: quia filij israel propter concupiscentiam virginum madianitarum quos honorat reliquas patrias leges: et in honore dei earum ritum colebant et obsequia ceperunt. Nam Balac inquit filium Balaa prophetam plurimas vias speciosas circa exercitum israelitarum iussit apponi: quibus deludi et confundi possit insipientium hostilitate propter earum pulchritudinem: madauitque eis ut cum iuuenibus israelitarum amplexibus miscerentur. Illi autem amore earum dimissi semetipsos earum voluptatibus obo tradidere. patrias leges transgrederentur et plures deos putantes et omnes ad libidinem mulierum insurgentes. ea de causa seditio pessima et multo peior seditionis chore excitari cepta est. At moyses zelo dei promptus omnes israelitarum principes apprehendens eos in paribulis suis eduxit madauit: et de filiis israel. 24. milia interfecit. Sed et eo tunc principes Eleazar filius viri quidem strenui videtur unum ex principibus israel nomine Samarias cum scorto madianita concubineret zelo dei promptus plebem ab eis in locis genitalibus pugnare fecit: et mortui sunt. Et sic Moyses scelus filiorum israel exprobrauit: ut per numerum. 25. hac itaque de causa exaggerat moyses ad interitum madianitarum misit exercitum et quosque eorum reges cum innumerabili multitudine perivit: quibus superavit et fugavit filij israel eorum paucitatem tenere.

Sardus herculis predicti filius (ut voluit Rabanus et Anselmus) huiusmodi tempore cum innumerabili multitudine in Libya discessit et in tyrrheni mari venit: ibique insulam Sardinie occupans quam Greci a grecis vocabant de suo nomine insulam Sardiniam nuncupavit. Solinus vero ubi de mirabilibus mundi dicit: eam a Timotheo siculo Thym dictam a Chusippo munimam: quod sardus hercule perierat nomine mutato eam vocavit Sardiniam.

Sardinia itaque insula in tyrrheni mari sic posita et appellata: ut Strabo in quinto libro placet habere latitudinis nonaginta octo miliaria. longitudinis vero. cxxx. fm autem alios circiter. 4. miliaria stadia est. Idem. nec insula multa pre aspera minimeque tranquilla. Reliquum vero rebus omnibus felice: precipue tritico et pecoribus atque piscibus: ibi nullum apud gignit: nullum fere capit. Est tamen insula estivo tempore morbosam in locis maxime secumdis. proutque multas civitates: inter quas precipua calaris est: ubi coralloz magna reperitur piscatio: quam et longo tempore beatissimi patris Augustini illustrata fuit. Ea in insula armenta nascuntur arietes que plana filia capra percrebant: quos musimones vocabant: quod per libum sardi thoracis more se muniebant. Antea nam sardi Jolense dicebantur. Undeque Jole herculis amasia ferunt sardum ipsum et plerumque herculis fuisse eo adduxisse: et cum accolis huiusmodi postea sardinenses dicti sunt. Illi postmodum impij dignitate peni et ex aphria ea delati foris sunt: qui cum advenissent Romam bellum gererent: ab eis de penitus delati sunt. Cuius insule dominum Romani per multa tempora possiderunt. multa quoque postmodum clades et direptiones a barbaris: pisces ac gemmibus perpeffa: tandem in aragonensium regum manus est deducta.

Cyrinus civis sardi fuit herculis filius: et ipse tepestate hac regnavit: qui ut Rabanus placet: ex Libya veniens insulam quam hodie corsica dicimus ab eo primum habitam cyrinum a suo nomine nuncupavit. Deinde cum quidam mulier nomine corsica in liguria tanquam opasceret: ipse aial transfarando mare in insulam pergit. mulier autem prauro sollicita navigio statim in seipsa parientibus illo delata est. Compertoque in pascuis vberibus tauro delectata insule pulchritudine ibidem habitare constituit: et a se eam Corsicam nominavit.

Corsice igitur ipsius insule longitudo. dx. miliaria est: latitudo vero. lxx. abitur ipsius tria miliaria et ducenta stadia. Nec prope insula in lygustico mari est: sed a septentrione thurco. Unde hanc et sardiniam insulam interiacet. xv. miliaria: unum autem plin. in. 3. li. minus octo: Ea prope insula tempore Strabonis: ut ipse scribit: maligne colebatur: et multis in locis inaccessibilis adeo erat ut quicquid motes inhabitabat vitam laeticijs degentes beluas immitate superabant. Idem quoque Strabo in. 5. d. ipse sic inquit: Quod cum Romani in eos irruerent. eorumque castella irumpent: magni sunt greges capti aduehebant: quos Romani elaticeos videtur mirari erat quod agrestis eorum effigies videretur: quodque bestiarum apparet vinitas: faciesque truculente in manibus postmodum romanos educta: cum feracissima et multum in locis repperisset: multas et creverunt civitates: quod plin. in. 3. natu. histo. probas dicit corsicam suo tempore tres et 30. habuisse civitates: quod quidem serocitate et insule dignitate per se ferri videntur. In ea nunc sex non ignobiles extant civitates sub archiepiscopis: genucivum et pisanoz ab honorio quarto pontifice: ut suo loco. j. dicemus: suppositum. Vnde namque per varios casus Corsici acti a mauris quoniam maxime oppelli Ademar quidam gemellis dux eam liberauit: et eorum quiddecim naves demersit: quod cum postea mauri detruissent: nihilominus insula in genucivum manus per aliquod tempus devenerit: hoc prope Caroli magni filioz tempore accidit. Sed postmodum florentie pisanoz republica per aliquod tempus eis de paruit: inter duos ecclesie romane tamen superat: pisanoz in manu genucivum tunc devenerit: et nunc usque perdurat: Nec ipsa (ut aiunt) insula propter optimi vini et alios fructus suavitissimos gignit: abundatque bobus: capris: et omnibus aliis animalibus: sed non equis: sicut sardinia. Et inter cetera canes ferocissimos: pduxitque propterea et nris temporibus viros clarissimos: tum lraz: tum pacis bellique artibus precipuos: quoniam praestantia insula universa plurimum decorat: De quibus infra locis suis dicitur.

Iosue filius Naue propheta et dux: Moysesque successor hoc anno ducatus a Moyses suscipiens populum suum in Angin et reliques viginti septem annis rexit. Vir sane robustus et eloquentia ingenioque clarus: magnus quoque secundum nomen suum humis: sed et in saluatione electorum dei maximus: qui ut filij israel plebem hereditate patris suorum: ipse propter quos philistinorum sarrapas omnes hostes contra eos insurgentes expugnavit ac debellavit. Ad cuius praesens loci debuisse de: ita una dies sit facta quasi duo donec victoria de inimicis reportaret: ut cognoscerent sancti potentiam domini: qui contra deum pugnare non est facile. Primo namque ducatus sui anno Jordane patefacto populum suum de victis viginti quatuor regibus ad promissam terram perduxit: per bascem terram innotavit: circumcutionem iterum: sam innotavit: cuius quidem religiosa membra et sanctitas: necnon et pericula in bellis gesta in libro nominis sui per

notato pulchre bēnt descripta: In quo de iuniorz subuersiōe et ppli introductiōe in terrā pmissiōis et de distributiōe possessionū agit: et p singulas vrbes: viculos: mōtes: flumina: torrētes: atqz cōfinita ecclesie celestis hierusalē spūalia etiā regna describit. Sūt autē hic trīnominē: videlz Iesus: Joine et Osce: q nō solū in gestis: vtz etiā in noiē typū domini Iesu gessit. Hic ipse solus vna cū Caleph ex sexcēt milibus viris q ex egypto egressi fuerāt: terrā pmissiōis cōsecrāt. Adortu tandē centesimo et decimo vi te sue aēo in mōte Effraim sepelit. Filij autē israel domino seruiēt cūcū dieb⁹ Josue et senioz q longō tēpore vixerant p⁹ Josue: et q nouerāt omnia opera domini que fecerat in Israel. Et quum sanctus habitus sit eius festiuitas celebratur prima die mensis septembz.

C Lybia Epaphi regis et cassiopie pūgi filia et Busiridis tyrāni mī ad hec vsqz tēpora peruenit. Hec enī: vt Lactā refert: cū in Neptuni vēisset cōcubitu. i. aliēi hoīs ab egypto: ex eo pcepit et pepit. Buiri dē imāz postea tyrānū: pā deinde: vt Jfido. in li. etbi. facta scribit cuiusdā apbrice ptis regina: et p⁹ ex suo noiē Libia dicta ē: hec. n. regio ab arlatē mauritanie icipit: et ad canapū vsqz nūi hōmīz padit.

C Busiris autē bui⁹ Lybie ex Neptuno filius aēo pmo ducat⁹ Josue: vt diuus pater Augu. scribit: apud Egyptū tyrānidē exercēs regnare osus ē: q inter cetera sue tyrānidis opa fertur hospites suos dijs suis persepe imolasse: Quāobrem cū hercules ad eū dixerisset: et simili perfidia q ceteros cum perdere tentasset: Ipsum regem aris impositum hercules interfecit: Cuius quidem perfidi ritus cau sam posuit Quidius primo de arte dicens.

Sicatur egyptus caruisse iuuantibus arua

Imbutus atqz annos sicca fuisse nouem

Cum thrasius busirin adit: moni ratqz piari

Hic autē Busiris amiano marcello historiographo teste urbem condidit in thebaico tractu cētum portaz: quā alij Iouis thebas: alij thebas cuiusdā dixerunt. greci illam theliopolim vocant.

C Thebe igit q et theliopolis insignis egypti ciuitas sic a busiride p bīp⁹ dīa teste

Diodo. hūit mēia. i. 40. itadiōz ābitu. fu

itqz magnis edificijs speciosisqz deoz tē

plis atqz alijs pulcherrimis ornamēt pdi

ta. pōsūt qz i ea vt hōme. dicit cētū por

tās: qd Junc. i. sary. tetigit cū dixit: Atqz

ver⁹ thebe cētū iacet obruta port⁹ i cū me

dio flu. inflebat. hāc Plt. 36. na. hst. to

rā pēsilē fuisse scribit q nō solū egypti: s. or

bis ēt tōt ciuitatū felicitia fuit: et iō abea

rgio thebaica ethiopie pīnia dnoīata su

it: hūi⁹ ciues teste hēro. li. 2. apd egyptios

oīz sapiētissimi hēbant. Ex hac qppe ci

uitate ipe Augusti cesaris Gall⁹ poeta fo

rolimēsis ibidē ptoz obeliscos tres admi

rādos abstulit: qz vn⁹ q ac⁹ dī i vaticano

iūē tēplū dīno petro dicat⁹. al ter i circo

maxio: et alter in cāpo martio locatus ē. cōchas quoqz marmoreas et alia ornamēta qbus ēt bononiē

sis ciuitas nūc ornata ē: abea rettulit. Illustrat. n. adhuc hec celebris ciuitas scōnū theoz legione sub

Maximiano impatore: videlicet Mauriti⁹ et socioz eius p xpo martyrio corōatoz q ex ea pderūt.

C Chozax quintusdecimus Sicyoniorum Rex anno decimo septimo ducatus Josue Sicyonijs re

gnare cepit: et regnavit annis triginta.

C Bardanus Corinbi Regis ex Electra coniuge filius hīs tēporibus secūdm Eusebium Barda

niam cōdidit: et a se nominavit: Hic italus fuit: et Iasum fratrē habuit: Qui mortuo patre cūz fratre

de successione regni in discordiā venit: ex qua etiā fratrē interemit. Quāobrem quum turbatos ciues

Bardanus cereret: cauens sibi statim cum parte populi nauem conscendit: et longa actus navigatio

ne primo in Samothraciam: que tunc Samos erat: sedes habuit: Et inde in eam Asiē partem: que

thelesponto contigua est abiit: et illam quā occupauit oram de suo nomine Bardaniam nūcupauit:

Ibidemqz oppido haud magno constructo regnavit annis quinquaginta: Erictonio deniqz filio sup

stite relicto diem clausit extremum. Hinc autē ad eius posteritatem nobilitandam fingunt Iouis

secundi fuisse filium: et inter ceteros filios patrem pcepit dilexisse: et eius mores summo opere imita

tum fuisse: eo q natura mitis et religiosus erat.

C Phenix et Cadmus Agenoris filij: hoc aēo: qui est decimus octauus ducatus iosue Eusebio teste

Thebis egyptioz ciuitate pfecti Syriā venerūt: et apd Tyri et Sydonē signat ceperūt. Iuppiter. n.

Saturni filius: vt diuus pater Aug. is. libro d ciuitate dei capi. 12. scribit Europā Agenoris filiam: et

copfororem sibi rapuerat: eāqz in Cretam insulam deuexerat: vbi ex ea tres filios susceperat: Age

nor vero cū pperisset filiaz suā sublatā tribus filijs suis Europe frīb⁹: videlicet Cilici: phenici et Cad

Hospitis effuso sanguine possit iouem

illi busiris fratres iouis bestia primus

Inquit: et egypto tu dabis hospes aquas.

C Thebe Egypti ciuitas.

hic incantat pmissiōis
terram

libra dīna

37 28

thebe qm mēia

37 43 1456

37 44 1455

*Cilicia prima**condit. phœn. Sub**phœnia regio**Cadmus**Boecia, x. Vandalia**Sicilia cheta**Europa formosissima**Inde Europa cheta*

mo scepit sub interminatione nō redeūdi: vt q̄sita sorore reduceret: Sed cū nō inuenissent eā p̄s itas
formidates ad patrē regredi noluerūt: Sed Cilix cū insulā puenisset: in eodē loco residēs locuz a suo
noie ciliciā noiauit: ibiqz duos filios sup̄stites dereligit: Lampfac ū. s. z. Pigmaleonē. Sūt. n. hic acris
ingenij z robusti corpis vir: Cilicia autem p̄uincia Syrie proxima est: z Tauro monti subiacet: vt
Plinius in quinto testatur.

CPhœnix autem z Cadmus ibidem fratre relicto cū multo comitatu inde profecti per mare rubrū
in Syriam venerunt: vbi Sydonem nobilem vr̄bem condiderunt: quam a multitudine pisciūz Sydo
nam vocauerunt: eo q̄tali nomine piscem ipsi vocarent: in qua phœnix ipse p̄regauit. Regionēqz ip
sā se phœniciā noiauit: ibiqz phœnix ipse cū artificiosus vir cēt: vt Isido. in Eth. scribit: quasdā litte
ras seu l̄rarū characteres adinuenit: quas phœnicibz dedit: Deinde ad scribēdū eas instituisse vermiculū
vnde z color: ille phœnici dicitur ē. Et deinceps inoleuit cōsuetudo capita libroz ex phœnico seu pumi
ceo: idest rubeo colore conscribi.

CLitterarum grecarum inuentio.

Cadmus autē phœnicis frater z ipe vir sapiētissim⁹ atqz ingēio p̄stas in phœnicia fratre relicto in
greciā cōmigravit: ibiqz secus hypocrenē fontē sedere cepit: z meditas sexdecim l̄rarū characteres exgi
uit: illasqz p̄mus grecis p̄tulit: z eis vti deinceps docuit: p̄pter qd cōsuetum ē ipsum serpētinos dentes
seminasse: Et cū baud lōge a parnaso mōte venisset: oraculū cōsulēs respōsum habuit vt bonē sc̄q̄rē
indomitū. z ibidē vbi cōsuleret sedē sibi assumeret: q̄ in destinātū sibi locū ducit accegit: ibiqz bonē ca
pro cū inolauit: locūqz a bonē ipso boeciā noiauit: cāqz in regiōe Thebanā aliā vr̄be ab antiquis the
bis egyptijs ex quibz venerat: edificauit: in q̄ z regnū obtinuit: hic autē Syringā duxit vxorē: ex q̄ quat
tuor suscepit filias: videlicet Semelē: de q̄ pulcherrima ples liber cōdignā p̄tulit edita frugē z Agavez
quā pater Erictonij vni ex socijs q̄ illū inuere thebas ponere m̄mōio copulauit: z Auctonē tertiam
etiā hāc Aristoteli cōiunxit: que ex eo Theconē peperit: vt Quidi⁹ ait: Quartā Inoc pudicissimā mulie
rem: ex cui⁹ tumulto post mortē propter eius castitatem dicitur virgam thuream surrexisse.

Thebane igitur cū ab ipso Cadmo in Boecia his sēporibus cōdite Amphion z Mercurij fili⁹:
muris p̄ornare curauit: q̄ dedit cēmētarijs (vt Seruius scribit) ipse adeo vniciter lyra cecinit: vt sa
xa in muros deducerent: dicte Thebanis: Dicit⁹ z Amphion thebane p̄ditor vr̄bis. Saxa mouere sono
testudis z p̄ce blāda Ducez q̄ veller. zc. Hāc Alex. magn⁹ vedit⁹ sub corda ciuibz tadē fundit⁹ euerit.

Boecia at a Cadmo sic denoiata Eup̄pe regio est in confinio atbeniensis p̄stura: quā nōnulli
sub attica regiōe cōp̄hēdi voluit: q̄m z olim sub Abacedonie regibus nōnulli deuicisse ferūt: nouit
ter vero: quoniā a Vandalis ab Afbrica pulsīs occupata fuit: Vandalia dicta est.

3757

1442

Sicul⁹ Neptuni filius: his t̄pibz in Sicilia insulā veniēs post Sicaniū fratrem ibidem regnare
cepit: z a se insulā Sicilia denominari voluit: p̄mo nanqz insulā ipsa trimactia dicebatur: deide a Si
canio sicania: De qua Solinus vbi de mirabili⁹ mundi dicit: Sicaniēdin āre troiana bella Sicanius
rex dedi zc. Postremo a Siculo isto sicilia deuoiata fuit: Hunc tamē quidam dicunt Corinθi fuisse si
lium: z Bardani proxime dicti fratrem Neptuni filium dictum: eo q̄ ex Thulcia in Siciliam trāsire
tasset: z multa ibidem rudes homines docuisset.

Sicilia itaqz a siculo sic dicta insulā ē: z qdā italie ps oli fuit: sed tremotu sup̄ueniēte: vt Plī. ait) ab ira
lia diuisa ē: q̄busdā v̄ndis infueniētibz z in rege fluctuātibz. q̄ z triāgularis ē: z in q̄busdā āgulis tria
p̄mōtoria h̄re d̄r: ex q̄b⁹ v̄n⁹ ad meridiē v̄git: q̄ z p̄achin⁹ d̄r. Alter ad septentrionē spectat: z Pelor⁹ vo
catur. Nec p̄l̄oistat ab italia q̄ mille gūgenti passibz. Ali⁹ at in Lybia z occasuz rēdit: atqz in ipsam
Carthaginē maxie spectare videt. Nec ab afbrice littore plusq̄ cētū viginti milia passuū distare con
stat. Vocaturqz lilybe⁹: z hi tres mōtes tria insule latera p̄stituit: v̄nū qdē ad afbrica exponit. Re
liqua v̄o quo latera v̄sius Italia coartātes insulā in peloz deducunt. Hāc antiq̄ Rome horoz vocane
re: q̄ oibus in rēo sup̄ior alijs italie p̄ribz habita ē: v̄pote frumēto: eroco: melle: alijsqz p̄multis: z
non fructibus inodo: sed z pecoribus. pellibus: lana z casco.

Europā itaqz horum sorore z Agenoris filiā per hoc tēpus insigni pulchritudine floruisse cōstat:
quam qdē mulierē (vt Quidi. in. 3.⁹ metabamoz. Narrat Iuppiter cretēsiū rex) ob eius imēsam formo
sitate summe dilexit: z vt ad ei⁹ cōcubitū p̄uenire posset: z Mercuriū ex Creta in phœnicē p̄uinciā mī
sit: cui z impauit: vt q̄cūqz armēta q̄ in phœniciū mōtanis cernēt in litt⁹ perduceret: vbi. s. Europa ado
lescēcula cū puellis ludere p̄uenerat: qd cū Mercuri⁹ fecisset p̄fessz Iuppiter (vt erat magice arti p̄f
simus) se in tanz cādidissimū trāsformauit: z arment⁹ se imiscent: Que cū cerneret v̄go pulcherrimūz
atqz māsuetū eo plurimū delectata ē: z cū in ei⁹ dorsoz cōscēdisset: taurus in mare descēdit: ac sic terri
tā dorso imitente natādo in Cretā trānsiit: vbi in verā iuppiter redact⁹ formā cā stuprauit: z p̄gnan
em fecit: atqz ex ea Rādamantū iuniorē z Sarpedonē filios suscepit. Sed z ipse Iuppiter in ei⁹ sem
piternam mēoriam tertā p̄te orbis Europā ex huius inelyte mulieris noie appellauit: glā tñ postmo
dū Asterus cretēsiū rex in cōiūgē assumpsit. De tēpore tanē huius rapine auctores discrepare viden
tur: cui⁹ veritate curiosi relinq̄mus perquirēdam. Pitagoras at p̄bas ist⁹ imaginē pegregiā ex ere sa
bre fecit: quā z Tarētī collocauit. Sūt z alia Europa Oceani z Terhyos filia: vt scribit P̄siodus.

CJudicium historia hic incipit.

Thoniell frater Caleph iunior de tribu Iuda p^oiosue morte iudicauit israel iā in pmissiois erat collocatū anis. 40. Iosue apppe mortuo credit q^d Caleph hui⁹ Thoniellis frater senior p^ofuerit p^olo: s³ ob tēporis breuitate nec in duces nec in iudices anumerat. Trib⁹ n. Iuda & Symeon mortuo Iosue ascēderūt Hierusalē: & vniuersas exusserūt ciuitatē. verūtamē Iefubeos ei⁹ce⁹ nequerūt: sed inde ipsa trib⁹ pfecta Hazā & Ascalonē vrbes p^ophēdit. Cūq³ fm domini pceptū ipsaz habitatores non inter fecissent: sed ibidē idolis ac libidini vacassent: tradidit eos domin⁹ in man⁹ regū & Adesopotamie & sy ric: q³ eos octo ānos mult⁹ tribut⁹ & impēis opp^ost⁹re. Demū iudeis pp huiusmodi afflictioes & iniuri as ad oīū clamantib⁹: de⁹ eis suscitauit liberatōrē Thoniellē: q³ fm Iosephū agnoiat⁹ est Jenes de tri bu Iuda: virū vtiq³ p^ostātissimū & industriū: prudētiāq³ fortissimū. Qui respo⁹ accepto ne despiciēt populū suū in huiusmodi necessitate p^ostuitū: Quo audito p^ofesti exercitū reg⁹ mesopotamie aggredi ens vniuersūz fudit atq³ fugauit. Quāobcāz index ppli ab vniuers⁹ delect⁹ ē: Cui⁹ v^otute & industria terra trigintaduob⁹ ānis genit. Hic Arā Caleph filiā fratris sui duxit vxorē: cui pater dor⁹ noie in ciuitate Lariathiarum: q³ interpret⁹ ciuitas l⁹arū irriguū sup⁹ & infer⁹ dedit: vt p³ iudicium primo.

Phinees Eleasari summi sacerdot⁹ fili⁹ eo ipso āno quo & Thoniell pncipatū obtinuit: & ipse ter tius in pōtificatu patri successit: sed q³ tū sederit nō habeo: vt qdē in agēdis reb⁹ strēmū: q³ āte pōtifica tū a Ioue exercit⁹ dux cōstitut⁹ vniuersos regulos debellauit. Sed pōtificatu suscepto in oī vtiq³ reue retia & tiorē ac bonitatē domino deo israel seruiuit. Et p^opterea statuit illi dñs testamētū pacis. Hic ab adolefctia sua (vt sacra habet historia) belū domini belat⁹ ē. Quia (vt pmissum ē) cum filij israel filij Belial p^osente Adoife initiafent Belphegor: & comedissent sacrificia mortuoz: vidissetq³ Zambri ou cem ex tribu Symeon corā fratrib⁹ suis accessisse ad scortū Adiamiten etiā vidēte moise & cūcto po pulo cernēte surrexit de medio: & pugione arrepto ingress⁹ ē lupanar: & cum impetu ambos in locis ge nitalis perfodiens interfecit: p^opter quod dixit dominus ad Adoisen. Phinees Eleasari filius: filij Aaron sacerdotis auertit iram meam a filiis Israel: quia scel⁹ meo commotus est contra eos: vt nō ipse delem⁹ omnes filios israel in furore meo.

Padion Erictonij regis fili⁹ q³ atheniēsiū rex octano āno iudicis Thoniellis atheniēsiū regna re cepit: & regnavit ānis q³draginta. Hic duos habuit filios & totidē filias: Magnūq³ bellū diu cūz re ge thracū gessit: & tādē cū pace reuersus fuisset: vnā ex filiab⁹ suis Prognē noie cū ipso rege thracum Thereo inrimōto copulauit. Que quum iam illi Ythim filiū pepisset: paulop⁹ i desiderū videndi phi lomenā sororē suā vēr. Rogauitq³ maritū suū: vt aut athenas p ipsa mitter⁹ aut ab athenis accerfire tur philomena soror. There⁹ at athenas vidēs: a pādione rege ipetrau⁹ vt Philomenā ad prognem sororē duceret: q³ cū speciosissima cēt: & ab eo plurimū diligeret: ab illo in itinē opp^ostā ē: & minanti se cū p^ognit accusaturā: eidē linguā abscidit: & i quādā domū illā reseruauit: & tādē ad p^ognē vxorē sordida tus rēiens: dixit philomenā nausea maris fore mortuā. S³ a sorore p^ognē tādē vitate p^opta Ythim filiū p^optū p^ori comedēdū apposuit: quē cū p^ori comedisset: statū affuit philomena cognata sua cū capite fi lij: & patri in mēsa apposuit. S³ & p^ori i racūdia p^omor⁹ dū illas gladio p^olegret: Factū ē: vt mibatione deoz p^ognēs i birūdinē auē p^oteret: & philomena in auē sui nois: ac There⁹ in yppa fact⁹ ē: & sic ois re gia domus fuit transformata: Hec enim: l³ fabulose dicta sunt: magnū tamen habent sensum.

Dionys⁹ q³ & Bacchus di⁹ hys⁹ tpib⁹ reſte p^ore Aug⁹. ex Semele Ladmi filia nascit⁹: q³ adult⁹ p^omū in greciā vini v^oluz attulit. Inde p^o totū mundū pagras vniuersas domesticas regiones adire curauit: q³bus ēt simili mō vinū p^obuit: potūq³ ex ordeo nō multū a vini sapore distātē germāos cōficere docuit. Hic multas vrbes: & inter cetera Archos in grecia p^odidit: ac Atinbin vrbe potētissimā a Mino Rege p^oditā instaurauit: & quāq³inta milib⁹ viroz adipleuit. Ordine p^oterea militare p^om⁹ adinnēt: p^o quod illi ludi scenici sunt instituti: Eāob⁹ Jndis populis bellū intulit: in quo qdē bello multas amāones mulieres adiutricēs habuit. Et p^opterea mulicōi corpe pingi⁹. Appellate autē sunt ei⁹ adiutricēs Ba che: nō tā q³ v^otute fuerint nobiles q³ furore. Sustulit at⁹ vt Biedo. refert oēs impios q³ i orbe erāt: pri musq³ boues mult⁹ in locis inuixisse ferunt: q³ opa vberiorē & nitidiorē frugē semina produxer. Quā ob⁹ illū poete cum cornibus finxere. Ferunt quoq³ illū p^o ceteris decoro & molli corpe fuisse & delitijs admodum deditū. Tradunt insup⁹ musas cūz illo fuisse p^ofectas: bōis qdē artib⁹ doctas & q³maxime psallēdi eruditās: q³bus de⁹ ipse plurimū delectabat. Secutusq³ ē illū semp Silenus illius pedagogus ac eius nutritor: Vir sane optimoz studioz institutor. De isto Dionysio multa narrantur.

Dionysius alter sine liber pater fuit in diebus Adoysi quē de industria hic reseruau⁹: vir sane potēs atq³ splendidus q³ mēorabilia opera gessit. Hic in Egypto natus: cū deus Egyptios israelitaz p^osecu tores varijs plagis affligeret: timens Egyptū periturā: inde cū mult⁹ secessit: & in Europā concessit.

Dionysius itē alius Siciliē tyrānus fuit: de quo libro quinto infra dicemus: Is Dionysiu genuit regni successorē: virum dedecorofum & in omni turpitudine repletum.

Epope⁹. 17. Sicyoniōz rex āno. 7. iudicis Thoniellis sicyonijs rēgnare cepit: & rēgnauit ānis. 35.

Lyncus ēt vndecimus argiuoz rex post Danaū regem socer suū codē āno regnare cepit & rēgna uit ānis. 41. hunc Lynū Quidius appellat: qui & solus ex quinquaginta fratrib⁹ suis & Egisti filijs pietate bipmestre iung⁹ a morte euasit: s³ omū danao patrio & socro pulso p^o eo rēgnauit. Alij dicūt eū socer suū occidisse. Tādē & ipē cū rēgnass⁹. 41. ānis Abāte Jasio atq³ acrisio filijs derelict⁹ diē clausit.

1440

3759

1439

3760

1433

3766

1432

3767

*Terminus in p^ontifatu**Termino in p^ontifatu**Termino in p^ontifatu*

3769

*Lyons pater et musici**Amphion Musici*

3730

Esculapius medicus

14

*Niobes mulier**Ulysses musici**Ulysses filius europae*

790

C Belocus decimus octauus Assyriorum rex decimo Orthonielis iudicis anno post Amyntam regem qui regnauerat quadragintaquinque annis: et ipse regnare cepit: et regnauit annis viginti quinque: cuius filia Athola: que et Semiramis dicebatur: cum eodem patre regnauit annis septem.

C Viri disciplinis excellentes.

1430 **C** Lynus Thebeus musicus et poeta Mercurij ex Medusa Gramia filius: per hoc tempus: teste Eusebio claruit: hic primus e tribus poetis quadam diuine mentis instigatione commotus carmina peregrina mensuris et temporibus regulata confinxit: Qui (sicut Hermodorus primo disciplinarum testatur) Scripsit mundi generationes: videlicet solis et lune cursum. Animaliumque et fructuum generationes. Et in primo sui operis versu cuncta simul nata dixit: que sequutus Anaxagoras facta similiter omnia dixit: eaque mente composita. Occubuit autem in Euboea ab Apolline sagitta transfixus. Que Virgilius in buccoli. dixit illi patrem fuisse.

C Amphion similiter musicus Iouis ex Anthiopa vxore filius: sed alij dicunt Mercurij bis: et etiam temporibus floruisse dicunt: qui secundum Plinium in 7. natura. historie lib. primus musicam inuenit: et lyra cantando thebanos muros struxit: dicente Seneca in Hercule furere. Cuiusque muros nam Amphion ioue. Struxit canoro saxa modulatu trabes: hic (ut diximus) Thebas aphiavit urbe: atque ea cum fratre regnauit Ipse preterea cum Zeto et Chala fratribus in vltione matris sue Lynceum arguorum regem et Dircem eius coniugem occidit: eo quod matrem occiderit et Cadmum regem depulerit: Hyobemque Tatali filium accipiens ex ea septem genuit filios et totidem filias: tandem in semetipso manum iniiciens occubuit.

29 **C** Esculapius medicus Apollinis et Coronidis (ut poete testantur) filius: hac etiam tepestate floruit: hic a patre Apolline Chironi cetauo traditus didicit medicinam: et adeo peritus euasit: ut Hippolytum Thebei filium ab equis dilaceratum sua arte ad vitam reduxerit: ob quod a ioue ex indignatione fulminatus occubuit: Quod Virgilius testatur dicens: Penes reuocatum herbis et amore Diane.

Tu pater omnipotens aliquem indignatus ab vndis

Abortalem infernis ad lumina surgere vite

Ipse repertorem medicine talis et artis.

Sulmine phoebiginam stygias detruisit in vndas. Dicuntque hunc Epidauri moratum fuisse.

C Esculapios aut tres Cicero de natura deorum fuisse dicit. Quorum primum dicit filium fuisse Apollinis cuius primum speculum inuenisse: et primum vulnere obligasse: et hunc ab archadibus afferit summe coli. Secundum vero dicit fratrem fuisse secundi mercurij: ex Valere patre atque Corone matre natus: cuius percussum fulmine interijisse: et cynosuris humatus. Tertium vero dicit filium fuisse Asippi et Carinoc: cuius primum alui purgationem et ventis evulsionem coeperisse. Cuiusque sepulchrum esse in Archadia. Qui autem istorum Romani insigne templum in insula tyberis construxere: et loco salutaris dei diu colunt.

C Niobes predicti Amphionis vxor et tatali filia per hoc tempus inter egregias mulieres non solum regia dignitate sed precipua filiorum fecunditate et sapientia plurimum illustrata fuit. Ipsa enim (ut omnes affirmant) septem filios et totidem filias summo decore prestatas ex Amphione rege peperit. De qua quidem plebs superbia ad modum gloriabatur et se Latone istorum filiorum numero preferbat. Quamobrem irata Latona (ut fabule ferunt) mandauit apollini ut filios et Diane ut filias eius interficeret. Quibus Latone tanquam matri obtemperantibus pringit ut vno tempore Niobes filijs orbata fieret. Qua ex re Amphion rex quod ex parte tanto filiorum orbatus factus esset: dolore ipellente manu proprio gladio se perimeret. Sed et Niobes inter tot filiorum funera supplex: vidua mestaque in tam grande et obstinata taciturnitate deuēit ut post immobile saxum videretur quam scia. Quam obrem a poetis postea fictum esse apud Siphilum ubi filij fuerant sepulti in lapideam statua fuit versa.

C Ulysses musici et eloquentie predicti Amphionis predicti fratrem cuius ipso floruisse et regnasse Homerus dicit: hic cum amphione fratre in vltione matris Lynceum regem interfecit: quem tamen Latona et Seruus dicunt fuisse rusticum virum: esto quod cum fratre regni gloria insignitus fuerit. Duos enim filios: videlicet Ithylum et Thyum ex Aidona coniuge genuit.

1409 **C** Ulysses Europe et Iouis filius trigessimio nono Orthonielis iudicis anno primum patrem suum Asterium regem in Creta regnauit: qui primum cretensibus: ut Aristo in eribi. testatur: leges dedit. Hic Pasiphen Solis filiam sumpsit vxorem: ex qua filios filiasque suscepit. Inter quos Androgeum pelare indolis filium: et duas filias: Ariadnam et Phedram Theantis matrem habuit. Uex quoque Androgeum et filium Athleta fortissimum: cuius superaret: ab atheniensibus et vicinis megarensibus apud athenas conuocatus occisus. Ob cuius mortem Athenienses pro ira pariter: euestigio manibus nonnullis collectis atheniensibus duntaxat intulit bellum: quibus victis penas statuit: ut quot annis septem filios daret seruituros: aut in vltione Androgei vltimum subiret periculum: prout placeret regie maiestati: dicente Virgilio in sexto: Tu perdere penas: Ecropide iussi miser septena quot annis Corpora natoque statueris: fortibus vna. Et ut nonnulli ferunt: primis tribus annis plebeorum natos: secundis tribus populares: tertijs vero nobiles exhibuerunt. Inter quos Theseus forte missus adiutorio ariadne minotaurum interemit: et ex ipso die athenienses a tributis pœa liberati sunt. Postremo hic Medalys: eo quod leno fuisset in adulterio pasiphenes vna cum Icaro eius filio labyrintho clausus: ex quo quam euolasset: sumptibus armis eos usque in Siciliam persecutus: ubi ut aristoteli placet apud Camerinum oppidum a filiabus Crotali occisus est: cuius post mortem cum apud inferos iudice dixere poete. Tres enim filios post se reliquit seu genuit: videlicet Androgeum: Blaucum et Deucalionem: ac Ariadnam et Phedram filias.

Charia regio vltima aſie minoris pars Rhodo Inſule cõtermina: De q̃ infra libro q̃nto latius diaductũ
cer: hĩs tpihus ſub mynoe iſto regni ſui principiũ ſumpſit: ſeq; eidẽ primo ſubdidit: Cuius populi pu
us (vt Herodotus ſcribit) leleges vocabant: que ẽ poſtmodũ halicarnafia deũ fuit: In q̃ arihemnia re
gia ſepulchz viro ſuo Daufolo adeo magnificũ pſtruxit: vt ẽ ſeptẽ ſpectaculis mũdi vñ ẽ cẽſatur.
Eius viri bactẽs circa rẽ militare admodũ ſtudioſi fuerũt: Vbi nũc opulẽtiſſima Turcoz poſſeſſio
habet: plana equidẽ vicis opulẽtiſſimis: quos oẽs ſupiorib; ẽnis poſt Euboea p̃dita Petrus Ado
meo Venetoz poſtea dux rñ claſſis venete p̃ſectus hoſtili animo inuaſit: diripuitq; ac incendit.

Beniamin & Saba a deſtructione pro muliere ſuprata.

Cir quidã leuita de tribu Leui habitãs in Eſſraiz hĩs dẽ tpihus cũ vxore ex Bethleẽ in Saba
que erat de tribu Beniamin venit: illucq; idomũ cuiusdã ſenis de tribu ſua diuertit: Et dñ hoſpitat
ẽẽ quidã iunẽuli illius ciuitatis q̃ viderũt mulierẽ in platea pulcherrimã ſenioris in domũ i quã ma
nebat circũdederũt volẽtes illa abuti. Et cũ cerneret ſenior & leuites ſibi violẽtiã p libidie inferri: neceſ
ſitate coacti tradiderũt mulierẽ illudẽdã: qua cũ tota nocte abuſi fuiſſent: mane ad oſtũ viri corruens
morta ẽ: q̃ cernẽs vir vxorẽ ſcilicet fore deſunctã: eius cadaver in duodeci partes cõcidit: eaſq; in oẽz
iſrael miſit: mādauit quoq; ſeruis ſuis poſitoribus vt oĩbus auctores mortis eius pderet: & huiusmo
di inhonestatẽ cunctis tribubus indicaret: quãobẽ filij iſrael in iſta cõtrati in Sylo ante tabernaculũ
cõgnerũt & cõclamãtes in arma repẽte proceſſerũt: & irruẽtes vniuerſos ciuitatis Saba viros cum
vniuerſa beniamin tribu ceciderũt atq; iteremerũt. In ea quĩpe pugna de viris iſrael quadraginta
milia pugnatorũ primo occiderũt. Sed de viris Beniamin circa viginthiq; milia exticũt ſunt: & vñ
uerſaz ciuitatẽ Saba igne cõcremaverũt: ibiq; oẽs mulieres & infantulos peremerunt: & ſimilia alijs
eiũdẽz tribus ciuitatibus fecerũt: & nõ remanſerũt de vniuerſo Beniamin qui euadere potuerunt niſi
ſexcenti viri: Reliquos autẽ cũ timẽtis percuſſerunt gladio: Propoſuerãt enĩ filij iſrael hanc tribum
omnino delere: ſed mutato conſilio dederunt viris qui ſuper fuerant quadrigentas virgines de ciuita
te Gabes quã euerterant: quia ſecũ in p̃liũ accedẽre noluerũt: Sibi autẽ alias dñcentas in die feſto
rapi ſingulis ſingulas permiſerunt atq; hoc modo tribus Beniamin cum pene tota periſſet: iſraelita
rum ſapientia reparata ẽ. Gloriatq; repẽte: vt Joſephus lib. 5. refert & opulẽtie magnitudinẽ: alijsq;
bonis omnibus: Hoc itaq; bellũ ita actum & ſedatum ẽ: vt habetur Iudicũ vltimo.

Bello pares decimũſonũs aſſyriozũ rex trigemioſexto Dibonclis iudicis ẽno aſſyrijs regna
re cepit & regnauit annis 30.

Aioth ſecũdus hebreozũ index ex tribu Beniamin Jare filius hoc ẽno dux ſup iſrael cõſi
tutus indicauit ẽnis 80. vir qdẽ inclutus: & audacia ac corpore ad opera exercẽda robuſti
ſſimus: qui in vtrq; manu maximã fortitudinẽ habebat. Iſie quũ videret Eglõ moabitũ
regẽ multis bellis populũ iſrael aſſiſſiſſe: & multas ciuitates abſtuliffe: ac mira eis tributa
impoſuiſſe: miſertus hĩs que patiebant ab iniuria moabitaz: hoc mō iubẽte deo populũ ſuũ liberauit
Iſa quẽdã munera cũ Egloni regi in hierico obtuliffet: eidẽ ſecretũ petijt. Quo audito p̃feſtũ vniuer
ſos famulos & cõclauit abire precepit. Quibus egreſſis Aioth p̃feſtũ i corde reges p̃cuſit: & adeo valde
vt in vulnere capulus ferrũ ſequeret. Ibiq; in vulnere gladiũ dñẽ in quẽ & camera egreſſus ẽ clauſaz
tamã derelinquẽs. Eo ſic mortuo aioth ſere cunctis iſraeliticis latenter rez a ſe geſtã indicauit. Qui ſu
mẽtes arma ſuper inimicos irruerũt: & alios quidẽ peremerũt: alios vero fugauerũt: & ex inimicis ad
decẽ milia interfecerũt: reliquos autẽ moabitas extra cõfines ſuos eiecerũt. Ac ſic hoc modo hĩs p
aioth a ſeruitute moabitaz liberari ſunt: & ob hãc eãz Aioth principatus honore a plebe honoratus ẽ.
Et quũ hãc dignitatẽ 80. annis tenuiſſet deſunctus ẽſt omni virtute & laude dignus. Sangar autẽ qui
daz filius anath poſt hũc electus ẽſt: vir quidẽ ſtrenuus: qui ſuo vomere ſexcentos viros occidit: ſed pri
mo anno vitam expleuit: vt patet iudicũ quarto cap.

Tantalus phrygioz rex Jouis tertij ex plote nympha filius ſuſceptus ad hoc ipſ vſq; puenit: vir
vt aut magnitudinis imenſe. Iſie bellũ ob raptũ ganymedẽ aduerſus troez bardanie regẽ & Ganyme
dis patrẽ bñit. Et quũ ẽẽ vir auariſſimus: & rẽ domesticã ſuã plurimũ angere curaret: p quã pop ula
rẽ exhauriebat pecuniã. ſingũt poete cũ deos ad p̃uiũ inuitaſſe: quibus vt experiẽtiã corũ deitatis
experiri poſſet: filiũ pelopẽ eis comedẽdũ appoſuit: mētus alias cẽ carnes: Qui cognoscẽtes facinus
nõ ſolũ abſtinere: verũ collectis in vñ mēbris puerũ ad vitã redire: ppter quod ſcelus Juppiter
cũ in infernũ detrufit: hocq; ſupplicio dñauit: vt vſq; ad inferius labiũ limpidiſſima diuerſaret aqua
Insuper & ei inclinari arbores redolẽtibus pomis vſq; ad eius os ſtantiũt. Que omnia fugiebãt eũ: ca
carpere conaret: & ab ipſo extollebantur. Et ſic factũ ẽſt vt inter poma & aquas p̃ſitus fame & ſiti deſi
ceret: dicẽte quodã poeta. Nec bibit inter aquas: nec poma p̃dẽntia carpit Tantalus iſcelix: quẽ ſua
fata premũt. Vñitis hoc magni facies erit omnia laũre: Qui tenet & ſecco concoquit ore famẽ. Iſtinc
duos habuiſſe filios ex targeia vxore legimus. Priore predictam filiam & pelopem.

Tantalus alius corinthioz rex fuit: quẽ dicũt Jouis ſi fuiſſe filiũ: vix qdẽ piſſimũ: & adeo vt dica
tur a poetis deorũ mēſis accubuiſſe. Quod ideo fictũ puto: qz ſupremus philoſophus & eloquẽtiſſim
fuit: ſicut teſtatur diuus hieronymus ad paulinũ dicẽs: Et de ſarali fonte potantẽ. Eã ob rez eidẽ ex
celſiſſimaz arce: corinthis extruxerunt: vt qui in eãz aſcendiſſent in celũ aſcendiſſe viderentur.

Charia regio aſie

*occurrit Sexagintaſex
milia ob ſupremũ uolẽtiũ*

1399 3800

interſerunt deum milia

omniũ omniũ Sexcentos

3197 3802

poeta iſcelix

hinc Tantalus p̃ſitus

Anno
Abdi

Anno
aui xpi
aduentu

Aioth

Liber

3803

1396

Celops aut tertiusdecimus arginorum rex ticali primi pdicti filius anno tertio aioth iudicis apud argos regnare cepit: et regnavit annis. 52. vir quidem insignis bellator. Qui quum apud phrygas primum regnaret bellum aduersus Eonomaum belidis atq; pise regem huius. Eius quidem causas hippodamia conomai filia ab ipso dilecta: atq; in coniugium postulata: et denegata fuisse dicit. Quam tamen tandem obtinuit. Hic peloponnesus et chironesus a se noiauit. Quin et deinde pifas in thufcia codidisse nonnulli affirmant virgiliu inducentes: q ait in. x. enei. Hos parere iubet alpheus ab origie pife Urbs etrusca solo. Alij vero non pifas thufcie: sed alpheu illu codidisse voluit: a qua hoc est ab eius colonis: et ea que e thufcia traxit origine. Hunc pater: ut diximus: dijs comedendu appofuit: pro quo dij tantalu predicta pena mulctarunt. Hic quatuor ex hippodamia vxore genuit filios: Agamemnonem: Menelaum: atreum et thestium.

3807

1397

Cerithus sextus atheniensis rex padionis regis filius post patre octano Aioth iudicis israel ano regnare cepit: et regnavit annis. 50. hunc scribit Homerus lib. 2. iliados fuisse regem magnanimum: et a principio a Minerva susceptu atq; educatum: populoq; atheniensium pro rege traditum: propter quod athenienses annua Minerve solemnia tanorum sacrificij et agnorum sacrificijs in ea insigni vrbe ab illo et deinceps agere ceperunt. Hic Erithiam pulcherrimam genuit filia: quam quum Boceas adamasset: et sibi in coniugem dari postulasset: nec impetrare potuisset: eam vi rapuit: et in thraciam secus detulit: vbi ex ea Ictum et calaym procreauit. Hunc fabula ventum fuisse confingit.

3816

1385

Laumedon. xxiij. scyriorum rex ano sextodecimo aioth iudicis israel scyriorum regnare cepit: et regnavit annis. xl. hic troiane seu ilionis vrbis muros extruere cepit: et cum ei pecunia deficeret: audiuit apud troianos pecuniaz esse in sacario Neptuni et Apollinis reueruat: quas ipse Laumedon inreus rido prestito se non solum eandem restituit: sed insuper ex ppria largituri in predictis locis sacris reponit: atq; ita accepta pecunia in edificandis muros civitatis expedit: nec tandem petentibus eas restitue re voluit. Sed adueniente aquarum inundatione: et post eas non satis a sole vigestas aeris infectis: et peste in tulit: que duo qm ad apollinem et neptunum pertinere videntur adinuentus est: ea ob periculi a deceptis dijs fore immissa: poete aut fingunt eum quum civitate muris circumdare voluisset eum apolline et neptuno conuenisse: ut ipsi muros faceret mercede eum iuramento promissa: Qui quum fecissent Laumedon promissum seruare noluit. Quaz ob res indignati dij Neptunus vrbe aquis replevit: et apollo pestes immisit. huic multi filij et filie fuere: et iter ceteros priamus eius successor fuit.

3822

1377

Abas lyncei regis ex hypermestra iuge filius duodecimus arginorum rex ano vigesimo secundo aioth iudicis israel arginis regnare cepit et regnavit annis. 23. Hunc autem bellicosum hoiez et acerrimi ingenij fuisse dicit. Qui quum multa strenue gessisset: etiam duos post se reliquit filios pactum et acrisium.

Persus vir nobilissimus et totius grecie nobilitatis pater: iouis et danae Achysij arginorum regis filie ex adulterio: ut aiunt. percreatus: hys tpbns vna euz matre danaes postq ad rutilorum regem se contulerat eidem mater matrimonio se coniuxerat ardea vrbe condidit: quaz postea hannibal cum romanis bellis gerens exussit. Deinde cum in greciaz rediens achysius auz arginorum regis: non sponte interemisisset pre timore argolicos dimittens se in micenas transtulit: vbi et primus principatus obtinuit. Unde etiam e grecia recedens in asiaz venit. Ibiq; persis a se domitis eternu nominis sui cognomen dedit. In qua etiam persipolis vrbe persici regni caput condidit: et atlantem mauroz regem in apolydoro obsedit: et denum fugavit. Post hec medusaz gorgone dicta fardine insule regina locupletissimas ierificas eius diuitias infinitas rapuit: et per mare in persiaz venexit. Unde confectus est ipsius Gorgonis caput fuisse serpentibus crinitum: q pro diuitijs accipitur. Ferunt quoq; et alios quosda superasse. s. phineu et eius socios idest vitia in nuptijs perpetranda. Ite protheu vate magnus philosophus: qui relicta patria paterna prius regnavit in carpato insula: ac imperavit egyptijs. Qui philosophus prius scripsit hominis naturam esse duplicem: videlicet terrenam et celestem. Polidectem preterea magnetis filius nutritore suu superavit qui pluralitate vitorum significat. Deniq; Dionysius: qui et liber pater dicitur in persiam interfecit. Alia quoq; multa hic persius vinedo peregit. Deniq; dicuntur persus vna cum cepheo et Cassiopea atq; andromeda coniugem in celis fuisse assumptus: et inter celi sidera collocatum.

3830

1369

Dynastia decimanona apud egyptu ano. 30. iudicis aioth cepta est: que duravit annis. 144. sub imperatoribus quibz. Quia ea i dynastia egyptij suo imperatore vi ceperunt. Quoz primus scribus nomen impavit annis. 19. Amesses secundus annis. 17. Tertius amonophis annis. 11. Quartus amonophis annis. 26. Thuois quintus annis. 7. his consumptis dyapolitanorum dynastia subsecuta est.

Troianorum regni principium.

3840

1359

Tros a quo troia erichonij regis filius filij Bardani filij Iouis tertij ex electra ano quadragesimo iudicis aioth ia veteranus bardaniaz veniens troiam condidit: et quum esset vir armorum peritissimus ampliato regno ex suo nomine regionem: que vsq; tunc Bardania dicebatur: troiam appellavit hic bellum habuit aduersus tantalum predictum phrygie regem: et id ob raptum sibi a deo Hanimede filium: quem preter Ilium et affracum genuit: quibus superstitionibus die obiit.

Troia igitur teste Lino li. 7. de bello macedonico non civitas sed minoris asie regio fuit: in qua Ilio caratissima civitas fuit. Que et nonnunq; p ipsa vrbe troia ponit: et Quidius primo episto. ait: Troia iacet certe. et alibi in eadem epistola. Iaz seges est vbi troia fuit: que teste Homero li. 4. Omnium que sub sole ac stellifero celo sunt vrbiu quide insignissima e Troia. Quo tñ in loco Ilium: seu ipsa troia civitas

uerit nullibi nunc cōpertū habet. Quia ea exusta lapides: et quęcumq; alia inde ablata sunt. ex quo sa aduētū
tis edocemur: vt nemo in rebus humanis spes suā p̄stituat: aut se p̄petuo in hoc seculo mansurū putet
quādo ingēs troia: et totius asię columnę ita extincta ē: vt neq; cadauer neq; restigū aliquod appareat.

¶ **Sesule** thulcie ciuitas.

¶ **Sesulana** insignis oliz erburie ciuitas: et ipsa hysdē t̄pibus ab Iasio dardani fratre cōdita fuit: quę band lōge a florētina vrbe cōdita fuerat. Ab ipsis deinde florētinis anno salutis nostre. ior. 4. primo acceptis: et in se populariter traducti sesulais ciuib⁹ euersa fuit: et adeo vt nunc vicus modici p̄ciij habitata sit: quāuis episcopale sedē nuncusq; retineat. Cuius nūc **Silicelmus** bechius florētinus ciuis: et quēdā nostri ordinis generalis prior dignissim⁹ episcopus est: vir qdē eloquētissim⁹: et literarū sacrarū interpres celeberrim⁹. Hęc tātē potētie fuisse legimus: vt persepe cladibus grauis simis gothos attriuerit: et fuderit: et ad centū milia vno p̄lio detruncauerit.

1557 3842

Ciuitas sesulana

etiam milia detruuntur

¶ **Amymedes** troi p̄dici regis filius hac tē pestate fuit: Cui quū ab adoleſcētia speciosissim⁹ adoleſcēs esset a **Tātalo** rege p̄hygie patri raptus fuit: p̄pter quod maximū p̄liū inter ipsos reges fuit. Atū. n. tātālū ad Iouis crētēis gratiā p̄merendā: quē sciebat virū impudicissimū sub signis aquile venātē adoleſcētulū patri rapuisse: et Ioui dono dedisse: p̄pter quod fictū ē cū deorū p̄incernā factū fuisse: q; inter celi imagines cū greci figurarūt. Cuius quidē celestē imaginē ad suorū solaciū dicit eā esse: quā aquariū vocamus. In quo exillēt sole terra maximis himbribus irrigat. De huius pulchritudinis elegātia **Virg.** dixit. Intextusq; puer frōdo sa regibus ida **Helodes** iaculo ceruos cursuq; fatigat: **Acer** anhelātū similis: quē p̄p̄es ab ida **Sublimē** pedibus rapuit Iouis armiger vinctis. Longuū palmas nequicq; ad sidera tendūt **Custodes**: se utiq; canum latratus ad apras. rē.

¶ **Samia** sibylla prima in ter decē vates perhemōe hysdē temporibus: sicut **Eusebius** refert: examētis versibus de domino nostro iesu christo: deq; beata virgine maria aperte prophetaſse dicit: cuius mentionem facit **Michanor** qui res gestas alexandri macedonis scripsit.

¶ **Proetus** seu p̄ritus tertiusdecim⁹ argiuorum rex anno quadragesimoquarto indicis aioth argitis regnare cepit: et regnauit post abantem patrem suū annis. i. 7. huic antiope diuix fuit ex qua tres speciosissimas suscepit filias: quę quū formosissime euasissent: viuo etiā in ipsa earum adoleſcētia vltro q; decet mulieres vti ceperunt: et aliquando inebriate nonnunq; vltro se patri regi p̄ferre audebāt. Quāobrem fingunt poete q; sic elate templū Junonis intrauerunt: et se eidez Junoni decē pretulerūt ex quo turbata Juno illis furores talēz immisit: vt se vaccas arbitrarent: et aratra timētes siluas optarent. Pater autem egre ferens earum superbiam: eas melampo p̄hyſico curandas tradidit.

¶ **Delapūs** itaq; medicus amithaonis filius: patria argiuus tēpestare hac: etiā **Eusebio** teste floruit. quī: vt **Virg.** in. 3. geor. li. 2. **Vetruuius** in li. architecture tradit medicus fuit illustris. Quisq; et p̄dictas proeti regis filias elatione maxima inflatas ipso **helleboro** sanauit morbo. Fuit quoq; egregius mantes. i. totus vates siue diuinus: vt idem **Eusebius** testatur: ac **statius** li. 3. thebaidos.

¶ **Heracles** gigas posterior illo supradicto p̄ hoc tēpus teste diuo patre augu. xix. de ciuitate dei floruit. Quē dicūt. xj. insignes et inhumanos p̄fecisse labores: quorū primus: vt pater augu. xvij. de ciui. dei. ca. xij. scribit: q; semitaurū deū vicit. Secundus interfectio et excoziatio leonis in insula **Nemea**. Tertius fugatio arpiarū. Quartus ablatio pomorū aureorū de horto filiarū atlātis dracone custode sopito. Quintus catbenatio **Cerberi** deuorantis perithoū in rapto proserpie. Sextus opp̄ſſio **diomedis** regis thracie: q; panit equos humana carne. Septim⁹ extinctio hydre serpētis in lerna palude. Octauus denictio acheloi in varias formas se mutāns. Nonus p̄stratio antbei gigant⁹ libye: q; terrā tangendo semp vires resumebat. Decimus occisio cacebi: q; ignē cuomere dicit. Undecimus interfectio apri archadie regis. Duodecim⁹ supportatio celi: donec **Atlas** respiraret. Alios bis supaddidit. Quidi. ix. methamor. dicēs antbei libye gigantē vicit. **Herionē** gigantē hispanie regē occidit: Cuius armēta in signū victorie abduxit. Ex filia **Fauni** **Latinū** regēz p̄creauit. Leonē interfecit. Hydram serpētem in lerna palude extinxit. Stradiū itineris vno anhelitu p̄currit. **Agonē** olympicū instaurauit. **Cētauros** cōtriuuit. In insulis gades colūnas posuit. **Alion** ciuitatē euertit: et **Laumedontēz** p̄hygie regē interfecit. Hic Iouis filius fuit. Cui omnes poete siue aliorū differentia vniuersas has laudes attribunt. De cuius laudibus et diuis laboribus **Marialis** in. ix. epigrāmat⁹ sic p̄sequitur dicens.

Si cupis alcide cognoscere facta prioris
Disce: lybū domuit: aurea poma tulit

Petratū scythico discussit amazona dono
Addidit archadico terga leonis apro.

1556 3843

Samia Sibylla prima

1555 3844

vino inebriantur

Melampus medicus

1554 3845

gesta p̄ heraclem

Anno
Abūdi

Anno
an xpi

Aiorb

Liber

multa hercules

3855

1544

fabule pmo inuentionis

hunc

causa fabularum

hunc

3879

1570

causa maxima

hunc

a minimo ppterat

an laurum

Heripidem filius ceruam: symphalidas vidis
Abstulit a stygia cum cane venit aqua.

Hic tñ aduertēdū qd nō ē vnus ē idē videt berceles: cui tot tātaq; ingētia facta contribuit. Nam quūz
Carro. xliij. berceles numerasset: postea adiecit: qd oēs q aliquid fortiter fecissent berceles velut appel-
latino noīe dicti fuerūt. Quod ē diuus pater ang. in. xliij. de ci. dei. ca. xix. cōfirmare videt dicēs: mul-
tos fuisse berceles: qd ē Sanson propter mirabile ipsius fortitudinē putatus sit berceles.

¶ Sydon decimus octauus sydoniorum rex: a quo ob viri pstantiam sydonij dicti sunt: q prius ege-
lai dicebantur anno. ly. iudicis aiorb patre Laumedonte defuncto sydonijs regnare cepit: ē regnauit
annis. xly. Nullibi tamen inuenire potui hunc a Laumedonte fuisse generatum.

¶ Fabularum inuentio.

¶ Fabule ēt rēpstate hac secūdū Eusebiū primo inuēte sunt: s; sint qui dicāt Elopū primū eaz inuē-
torē ad veritatē naturālē exornādā: ne scilicet vilescerēt nature secreta. Unde secūdū diuersas rerū na-
turas: ē qualitates: deoz noīa: ē actiōes cōfinxerūt. Diuus aut pater ang. xliij. de ciui. dei. ca. i3. dicit: a
diebus iohē vsq; ad troianū bellū has fabulas in grecia fuisse cōfictas. Et q impetuosa libidine vul-
cani cū minerva: Eriethoniū cū pedibus draconis fuisse pgenitū: fabulosus: ē poēticius dicit. Sed re-
vera in tēplo Vulcani ē Adineta qd ābo athēis cōmune bebāt inētus fuit puer dracōe inolutus: qd
significabat cū magnū futurū: ē pp cōe āboz tēplū vtriusq; dicebat filij: quū tñ cū parētes ignoti cēt

¶ Itē de triptolomo q inbēte cerere anguib; alitib; postat; idigētib; terris frumēta distribuit.

¶ Itē de minotauro q fuerit bestia reclusa labyrintho: quo quūz intrassent homines inextricabili
errore non poterant exire.

¶ Itē de centauro: q equi hominib; natura cōiunctus erat.

¶ Itē de cerbero q sit triceps inferoz camis. Itē de phryxo ē helle ci; soroz: q vecti ariete volarint.

¶ Itē de gorgone: q fuerit crinita serpentibus: ē aspiciētes cōuertebat in lapides.

¶ Itē de belloz honte: q equo pēnis volante sit vectus: qui pegasus equus dictus est.

¶ Itē de amphione musico: q citrare suauitate lapides mulserit: ē attraxerit in muros thebe.

¶ Itē de dedalo ē icaro eius filio q coactatis pennis volauerint.

¶ Itē de Edippo q monstrum quēddam: que spynga dicebatur humana facie quadrupedem so-
luta: que ab illo proponi solet velut insolubili questione sub precipitio perire compulerit.

¶ Itē de antheo: quem necauit hercules: q filius terre fuerit pp qd cadens in tetrā fortior fuerit.

¶ Fabula vnde dicatur.

¶ Fabule autē teste Isidoro primo etibi. li. ca. xxv. dicunt a fando: nō q fuerint res facte: sed loquēdo
fictē: q; poete pzo induxerūt triplici de cā: aut delectādi cā qles sunt apud plantū ē terentiū ē ille que
a vulgo narrant: aut ad rez nāz narrādā seu exornādā: vtq; vulcanus sit claudus: quia ignis nun-
q sua natura fuerit rectus: Et q chymera hoīs cito pueniēs sit bestia triformis: cū prima pars ado-
lescētia est ferox vt leo: Secūda iuētus: quā vidit vt capraz: quia sic luxuria fetida est vt capra. Tertia
senectus canutus ē infirmus. sic fabula hippocētauri ex equo ē homine confecti humane vite velocitatē
exprimit. Tercio ad mores cōponēdos cōfingunt quēcūq; res siue animātia inter se loquētia: vt per
narrationē fictā ad id quod agitur verax significatio referatur: vt apud Horatium de mure ē musella:
apd Elopū ē Amianū de vulpe ē Lupo: ē in li. iudicij. ca. ix. de lignis libani. Et apud demosthenē
de lupis ē canibus ad liberationem oratorum.

Delbora pphetes de tribu effraim vna cum Sisarach viro suo de tribu neptalim indicauit
israel annis. xl. vbi cōnumerant. xx. anni: quibus iabin cananeoz rex oppressit populū dei.
Adorno. n. aiorb iudice filij israel addiderūt facere malū in conspectu domini: qui nō colē-
tes dominū deū patrū suoz ē mādāta eius cōtēnentes tradidit eos in manus iabin cana-
neoz reg: qui regnabat i equitate aseroth: qui habebat armatorū. 300. milia equitū. 10. milia: ē currū
tria milia possidebat. Cuius exercitus dux erat vir noīe Sisara: q veniēs ad israelitas vehemēter af-
fixit eos ē subijciēs sibi tributa p. 20. ānos soluere cōpulit. Atq; ita dū tribularent clamauerūt ad do-
minū: rogauerūtq; Delbora pphetissā vt dñm p eis deprecaret ne. despiceret eos a cananeis op-
pressos. Cuius precibus deus annuit: ē dūcē elegit virū suū noīe Barach: qui exhortatōe delbore oge-
ganit sibi exercitū. 10. milia inuenit: ē ad hostes pcesserūt: ē facto cōgressu vniuersus cananeoz exerci-
tū fuderūt: ē alios quidē occiderūt: alios vero inter currus ē equites cōculcauerūt. Sisara autē de cur-
ru exiliēs fugiēs in domū cuiusdā mulieris se abscondit: qui siti fatigatus lactis potiū ab ipsa recepit: ē
quū nimis bibisset obdormiuit. illa vero dormiēti clauū ferreū p rēpus infixit: ē malleo eū i terra confi-
xit. Cuiusmodi paulo post hominibus Barach cum ostendit cū terra cōfossus: ac sic triūphus bebaeis
p mulierē accessit. inde Barach exercitū super affur dūcēs iabin reges interfecit: quo mortuo ciuitate
eius cepit: ē ad fundamēta vsq; deiecit. Et sic Barach cū Delbora indicauit israel. xl. annis. Quibus
mortuis Adianite etiā eos afflixerūt septem annis: vide hec iudicium. xlv. cap.

¶ Laurentium sen lauretorum regni pceptum.

¶ Picius augur ausonie rex ē saturni regis filius Eutropio testē. vt Delbore iudicis anno patri in la-
nij regno successit: ē regnauit annis. i3. egregius sane vir ē augur ac bellator fortissimus: q idcō augur

et picus dictus fuit: quia domi picu ante tenebat per que futura prenoscebat. et quia eaz ob re etiam eloquentissimus euasisset: quia eloquentia multos in suum commodum traxit agrestes viros: quos fecit sibi obsequiosos: ideo ficti a poetis fuit: euz in que sui nominis fuisse couersus. Nam sicut picus ante lingua ad se formicas trahit: sic et hic ex sua eloquentia. i. lingua traxit agrestes qui formicis sunt similes. hic lusezia pilam adinuenit: et id ludendi exercitum: ut Plinius ait: suis primu docuit. Ipse autem in regno laurentu vbe condidit: que nunc sabinoz ciuitas nuncupatur: queq; et ab vbe roma militario trigesimo distat: vbi et regni sui sede constituit. Ideo autem Laurentus appellatur: quia in eius arce: ut papias ait: arbor laurus reperta sit. Et quia prius Iacaba diceret: ea ob rez laurentu appellare voluit. Hoc autem laurentus siue laurentorum regnu primu omnium regnoz in italia celebre dictu fuit. hic vxore duxit noie Samna seu Sannaz q suis carminibus persepe demetare faciebat hoies a qua Samnu filiu regni successore suscepit. Hic autem non contentus regni sui possessione vltra procedes regione non paruaz occupas a se picenu nominauit: quia nunc marchiaz anchontanam dicimus: in qua nonnulli sunt ciuitates: et potissimu vrbium: Sirmiu: Escolum: Anchona: et Adria: a qua adriaticu mare: atq; alie multe.

Picenu itaq; regio a pico isto rege sic dicta: hodie anchontana marchia dicitur: que licet a pico rege appellata dixerimus: primo. s. loci ipsius habitatores: sunt tamen qui dicat: et putet potius ab aue pico cognominata: qui hijs diebus in huiusce gentis vexillis consedisit dicitur. Nec quippe regio ab oriente habet isauru flumi: nunc folia dictum a meridie superum mare: post flumi troentus Esculuz preterlabens. Ea enim piceni regio omni frugu genere refertissima est.

Tyrrhenus lydi regis frater tempestate hac regno fratri dimisso ex lydia: que et meonia secedens in cisalpinam galliam peruenit: et tandem quum ad maritima tuscie deuenisset: ea regione occupas a se tyrrhenam nominauit: ac deinceps pisanu mare tyrrhenum appellatu est: qui ibidem prediis latrocinisq; infestis ad predones couocandos tubarum vsu primus inuenit.

Ethuria: que et thurscia italie regio primo tyrrhena: ut diximus: a tyrrheno predicto nomen accepit: sed mox a sacris ritu et deoz frequetia thurscia est appellata: cuius termini nunc a macra flumio vsq; ad tyberiz que inter se 174. milibus passiu distare ferunt. Apenninus equidem mons et inferu mare eius ps maris: q a dictoz annu ostijs longitudine: et ad sardiniam insulam vsq; latitudine terminata est. Quadoq; thurscia: quandoq; tyrrhenu pelagus dicta est. Eiusdem autem regionis ethurie laudibus noui et veteres pleni sunt libri. Que omnium virtutum ra diuinaru q humanarum magistra habita e. Duodecim hec extrates continet ciuitates: videlicet perusiu: cometu: volateram: pisas: lucam: farzanam: pistorium: aretiu: senas: massaz et florentiam. Suerunt et antiquis temporibus alie non ignobiles ethurie ciuitates iam solo equate: Luna populonia: agellina: festule: rusalle: clusiu: faleria: et vulsinu.

Prenestina inexpugnabilis ciuitas in aretino monte posita iuxta Arretiu decem et octo milibus passiu bis de ipibus a Ceculo vulcani filio pdita fuit: que sorores iuxta igne fornicu inuenerunt: dicente Virg. in. vij. enci. Nec prenestine fundator defuit vrbis Vulcao genitu pecora inter agrestia regem. Inuentusq; focus omnis que credidit etas Ceculus: hac tamen Solinus vbi de mirabilibus mundi a prenesti latini regis filio conditam potius fuisse dixit. Ipse autem Ceculus postea multitudine sceleratoz collecta: quu diu latrocinatus fuisset prenestina vrbem in montibus condidit. Dicta q; prenestina fuit: ut quida aiunt: a multitudine arboru: que in eo loco frequenter nascuntur.

Adidas gordij regis phrygie filius per hoc ipsu tempus sm Eusebiu regnauit: qui post patres in phrygia rataru diuitiaru locuplex fuit: ut cunctos penes reges opulencia et diuitijs superaret: de quo ferunt poete: quod omnia que tangebant iuxta voru vertebant in aurum. Veru euz gelidi et ignari cordis homo esset existimas optimu diuitias augere infinitas: vsu tandem earuz ex auaritia caruit. hic ideo ut scribit Quidius: quu inter maris: seu inter Panem a pollinemq; iudex delectus fuisset: et ex beberi suo ingenio pro Paria sententiam tulisset: ab apolline asuinis auribus deformatus est.

Acrisius abantis regis filius: et preeti regis frater vltimus argiuoz rex hoc anno qui est duodecimus annus delboze iudicis quu regnasset annis. 31. a perseo eius nepote non sponte tamen occidit: et quo non nisi Danu filia post se reliquisset regnu transiit in mycenis. Hic autem ut Lactantius scribit: quu vni eaz haberet filia in respotis habuit se manu filij filie sue morituru fore. Quod ad hoc cuitadu filiaz in qda turri reclusit: mandauitq; ne quis homo ad eaz accedere posset. Sed iuppiter qui eius formositatez audierat quu ad eaz accedere non valeret: se in auri guttas vertit: et per regulas in eius gremiu se cadere permisit: et eo modo pregnas effecta fuit. Quo audito pater eaz in arca recludi et in mari proijci iussit: tandem casu a piscatore area capta copert ibi danem et paruum filiu: que in ea enixa fuerat: et ad pilum reges eos detulit: qui mulieris genus cognosces: illa libenter sibi coniugio copulauit. Filius et inter eius cui Persens nome fuerat: quu exercuisset in argos veniens acrisius non sponte interfecit. Eo itaq; interfecto timore perculsus argos reliquit: et in mycenis imperium transtulit: vbi quu ibide parum regnasset ipse. s. et filius eius stencillus dimisso regno curistheo inde secessere.

Argiuorum regum epilogus.

Argiuorum reges quu a primo Inacho rege vsq; ad hunc acrisiu vltimu. 544. annis imperasset 21. Delboze iudicis anno defecere. Suerunt autem qui regnauerunt reges quattuordecim. Quoz primus inachus: qui anno. lx. isaach patriarche regnare ceperat: et regnauit annis. 50.

1314

3885

de pio aue

Marchia Andronitana

maria Adriaticum

1315

3886

primus tubarum vsus

Thurscia. et Ethuria

1308

389

Anno
aductus

Anno
an xpi

Delbora

Liber

Secundus phoroneus	an 60	Sextus phorbas	an 55	Decimus danaus	an 50
Tertius apis	an 55	Septimus triopas	an 64	Undecimus lycus	an 40
Quartus argus	an 70	Octavus erotropus	an 21	Duodecimus abas	an 25
Quintus crassus	an 54	Nonus stenellus	an 11	Tertiusedecim ^{us} per ^{us}	an 17

¶ Acrisius ultimus an 13. Quibus supputatis sunt anni. 544. ex tunc translatus est regnum ad mycenarum: unde fuit agamemnon: sicut patet. 18. de ci. dei. cap. 15.

¶ Mycenarum regni principium.

¶ Post acrisium itaqz in mycenarum regno argiuorum translato ibi reges fuere: videlicet perseus stenellus: Euristheus: Atreus: Thyestes: Agamemnon: Egisthus: Iphocles: Crisamenos: pentibilus: et Comethes vsqz ad herculidarum descensum.

¶ Mycene aut vrbis in argoliea archadie puicie sic primu cognominata a mycena nympa. hec eni agamemnonis patria et regnu fuit: dicente vir. Eruct ille argos agamemnonisqz mycenarum. Argos simili ter in achaia erat que hippu cognominabatur: vt testat^{ur} Plin. li. 4. natura. histo. distas nouem milibus pas suu a mycenis: vbi et reguicula argos erat: a qua greci pprie argiu dicti sunt: aliud n fuit argos ciuita tis nome in attica no loge ab atheis: Aliud insup ciuitatis nome i pelaspia: qd argos pelaspiciu dicit^{ur}.

¶ Perseus itaqz pdictus iouis ex Dane filius auo acrisio no sponte interfecto mycenis primu regna re cepit. Ibiqz cu parū vna cu stenello filio regnasset dimittes regnu euristheo stenelli filio inde secessit.

¶ Euristheus itaqz stenelli filius tertius mycenarum rex decimoseptimo Delbore iudicis anno myce nis regnare cepit: et regnavit Eusebio teste annis. 45. hic hercule quendam habebat obsequente. Cui et iunonis astu imperauit quotidie varia aggredi mōstra: quibus pite posset. Ibi omnibus circūquaqz dominatus est: tadem qu regnasset predictu tempus successorem moriens atreu filiu reliquit.

¶ Pandion huius nominis secundus: octauus atheniensiu rex eo ipso ano cu Euristheo atheniensib^{us} regnare cepit: et regnavit annis. 25. Ibi adiuuante eo tyreo rege ibracu ponti regē fudit: q arbenas ob siderat pro cuius merito pandion filia progrem illi dedit vxore sicut dicit Ouidius. 6. metaba. li.

¶ Polybus vigesimus sicyoniorum rex post sicyonez patrem vigesimo Delbore iudicis ano sicyonif^{us} regnare cepit: et regnavit annis. xl.

¶ Panias vigesimustertius assyriorum rex post Lamparem regem vigesimo septimo Delbore iudicis anno regnare cepit: et regnavit annis. xv.

¶ Ilion trois regis troianorum filius hoc anno: vt dicit Eusebius ilionem illam incluta homeri car mine condidit vrbem: immo potius ampliavit: et ex suo nomine nuncupauit: quuz prius ex nomine pa tris dicta fuerit troia: eam quippe: vt Plinius li. v. naturalis historie scribit amplissimam instaurauit. mille enim et quingentis passibus a mari remota erat: vbi omnium rerum vbertas: ipsa quippe est: q decemialem grecorum obsidionem passa fuit: ab eis tandem deleta vt infra dicitur.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Mercurius lyricus posterior illo medico de q supra diximus tepestare hac floruit: que ferut lyraz et syringas. i. phistulas a Syringa archadie nympa postmodu dictas inuenisse hoc scilicet modo: vt Iliodorus. 3. etbi. li. c. 8. scribit. Quu Nilus post inundatione ad proprios meatus regredere: variatqz aialia in capis relicta essent: inuēit Mercurius mortua testudine qsi putrefacta: cuius neruuli aretes et extēti in ore conche ad aurā posite tenuē sibilu reddebāt: ad cuius imitationē ipse lyraz fabricauit.

¶ Erithrea seu eripbile sibylla plurimu insignis i babilone orta: qua Apollodorus erithreus philoso phus affirmat sua fuisse cōcine: hys tpius fuisse et floruisse credit. Hec eni magni meriti apud deuz fuit: ex cuius quide munere futura tanta claritate meruit describere: vt euageliu potius q vaticinium scripta sua videant^{ur}. Na de christi incarnatione passioneqz ac beata vixgine: necno et de iudeoz regno plurima vaticinata est. Deinde pūctatibus grecis de expeditione troie: Tara claritate suos labores et vrbis excidiuz carminibus descripsit: vt nil post factū nosceret^{ur} clarius q ante ab ipsa prolauū fuerat longe quoqz ante Romanozū imperiū: et eorum varios casus quibusdā carminibus cōpleta. Que quū perpetua virginitate florisset: tadem felici dormitione quicuit in pace.

¶ Edeon sine gereboal quartus hebreozū iudex post aiorb iudicē iudicauit israel annis. 40 quibus etiam commuerantur septem anni: quibus israel seruauit madianitis et amalechib^{us}.

¶ Ibi igit ex tribu manase et Jasi filius fuit: vir certe humilis: sed virtute summus: qui quuz populu dei cum dijs alienis fornicari deprehendisset: et arā baal extruere vidisset: zelo dei

et legis sue commotus aram et Baal destruxit: et ieroboal vocatus est. Suscepto inde ducatu cōgrega tis trecentis viris fortissimis nocte quadā de mandato domini se certamini dedit: et percussit quatuor madianitarū reges: videlicet ozeb: zeb: zebec et salmana. Quib^{us} superatis et interfectis: omnis madian humiliatus est coram filiis israel. Interfectqz in ea pugna quasi. 120. milia madianitarū et arabū: qui cis solatia prebuerāt: pro qua multa preda hebreis collata est. Nec deinceps quoad Edeon vixit potue runt madianite vltra ceruices erigere: sed quicuit terra per. 40. annos: quibus pscuit Edeon popu lo dei. Venit autem gedcon hic. 40. filios: ex multis vxoribus: quas habebat: quos omnes Edeon spurius ipsius gedconis filius post patris interitum interfecit. Mortuus est tadem gedcon senex et se pulus est in estrem regione in sepulchro patris sui: vt patet iudicum octauo cap.

gedcon Gereboal vocatus interfecit cum panis. 120 milia de Oreb. Zeb. zebec et Salmana reges

Egeus pādionis regis filius sextus atheniēsus rex. 2° Sedeonis iudicis anno post patrē regnare aduētū cepit: et regnavit annis. xlvij. Hic duas habuit vxores: et ex prima Thesēu genuit. Secūda autē fuit medea a Jasonē pfinga. Hic autē regnate multa incōmoda atheniēsisbus euenire. Bellū enī eūz Adinoē cretēsiūz rege diu tulere: eūz quo tādē atheniēses succubere: Quibus et has leges imposuit: vt singulis annis septē nobiles iuuenes ad minotaurū in cretāz mitterēt. Et tādē quū fors super thesēu cecidisset: illū pater egeus in nauī: vbi erāt omnia nauigij ornamenta nīgra misit: mēdauit qz filio Egeus: vt si contingeret in agendis eū felice obtinere exitū: redeūdo nauī albū poneret velum amoto nigro: vt a longe fortunū suū cernere posset. Thesēus autē patris mādatorum in redeūdo immemor: nō amoto nigro velo redibat. Egeus autē ex celsa turri a longe prospectās nigrū videns relū: Thesēu mortuū credēs ex turri se in mare precipitem dedit: et mortuus est. Sed atheniēsisbus liberatis Egeum in filij solacium marinū deum vocauerunt: vt multorum opinio est egeomari nomen dedit.

Tyr⁹ insignis Syrie ciuitas: vetustate origis: et magnitudine ac claritate ante omnes eiusdē Syrie et phenicis regionū ciuitates memorāda: Tertio Sedeonis iudicis anno secundū eusebiū cōdita fuit: Que tamen prius Sara dicta fuit: Eius autē conditiōis auctor Agenor Belli pīsci in quadā Insula extitit terra septuaginta passuum milibus diuisa: sed postmodū Alexandri magni oppugnantis industria terra facta fuit: vt Quidius li. 15. Aethia. restatus est: Hec vt Iosephus in 3. li. scribit ante Zoro solimitarum templum annis ducentis et quadraginta condita fuit.

Inachus vigesimus primus Sicyoniorum rex: anno. 22. Sedeonis iudicis post Polibum patrem Sicyonij regnare cepit et regnavit annis. 41.

Atrēus et thestes fratres curisthei filij. 2. gedeonis iudicis anno post patrem mycenis regnare ceperūt: et regnauerūt nūc vnus: nūc alter annis. lxx. Atrēus autem astronomus nō ignobilis existēs primus eclipsim inuenit. Thyeses vero vir lubricus fuit: qui cum aliquādo cum cyropa fratris vxore cōcubisset: ab irato fratre atrēi eius filij occisi sunt: et ad patris mēsam appositū: cuius facinoris vltio nez quū thestes a dijs expeteret: respōdit ei Apollo posse altero scelere nasci eius facinoris vīdicē: si videlicet cū pelopia filia sua propria cōcumberet. Quo facto natus est egistius: qui atrēū patrū tādē interfecit: atqz agamēnem a bello troiano redeūte similiter interemit. De quibus fratribus inter se dissidētibz et scijentibus multa a poetis narrātur: et pēsertim a Statio diuersis in locis.

Argonautaz navigatio que troiani belli causa fuit secūdū Eusebiū: anno. 25. gedēis iudicis incepit: que sic introducitur. Post neptunū erictonij successorē: vt Iustinus q huiusmodi historiā li. 2° scripsit Hic atheniēsum regē ad egeū descēdisse: cui thesēus filius (vt predictum est) ex priore vxore erat qua mortua. Adedeā colcorū regis filiā sumpsit vxorē: ex qua Adedū suscepit. Adedeā vero sibi timēs propter adultrā Thesēi priuigni etatē ad patrē suū yma eūz medo colchos redijt. Peleus autē pelopōnēsis rex timēs ne Jason illustis esionis filius fratris sui regnū inuaderet suāsīt Jasoni querere vellus aureū apud colchos insulā sperās p hoc aut ex longa nauigatiōe: aut ex bello barbarico interitū iuuenis prouenire. Scitqz sibi pēparari Jason nanē pulcherrimā ab argo eius architecto sic dictā. Ad cuius magnitudinem stupētibz cūctis: quū diffusa esset eius rei fama multos egregios iuuenes ad certamē Jason allexit. E quibus clarissimi erāt Castor et pollux: hercules: Thelamō: orpheus: zeibus: Lalais alijqz plures splēdidissimi genere et virtute iuuenes: quos ob nobilitatē semideos appellat Statius: et nauigās phrygiā applicuit regnātē ibi Laumedōre. Verū sicut Iustinus li. 4. refert: Jason e phrygia repulsus colchos vēit: vbi regē deuincēs egilā regis filiū interfecit: vellus aureū abstulit. Adedeāqz regisqz filiā abducēs sibi vxorē fecit quā et postea repudiāuit. Sed quū postmodū a pelia regis filio et thesē filia pulsus est recōciliata sibi medea cū filio medo ingēte iuuenū mltitudinē collegit: colchos repetiit: sibi socer suū regno pulsus viriliter restituit. Nōnullas ēt ciuitates in recōpēlationē prioris iniurie regno eius adiecit. Hāc argonautaz historiā multi tā greci q latini scripsit cōmēdauere: ex quibus Orpheus q interfuit: et Apollonius grecus q materiā hāc late prosecut⁹ ē Ex latinis vero Qui. li. metiba. Valerius flaccus poeta: Diodorus siculus historicus: et Iustinus a quo pene hēc oīa scripta eliciū⁹.

Uiri disciplinis excellentes.

Sybilla delphica vates insignissima his tēpibz: vt Eusebius testatur: floruitqz iter cetera a sancto spiritu edocta multis carminibus incarnationē verbi dei scripsit. Eiusqz verbi vitam et miracula: productionqz et capturā: illusionē: turpissimā mortē: resurrectionē quoqz ac ascēsiōē eius ita per lucide perscripsit: vt historiā magis dictasse q venturos actus predictasse visa sit. de hac crisippus: vt Lactānius refert: locutus est in eo libro: quē de diuinatione composuit.

Orphēus theologus et poeta natione thrax hīs temporibus in precio fuit. Qui Diodoro siculo in v. historiārum li. testante. Omnes quorum extat memoria in doctrina: melodia: ac poesi excessit: et suauitate cantus pēteris clarus extitit. Qui citharam ab Apolline patre a poetis accepisse dicitur: cuius modulatu et dulcedine non solum homines: sed et lapides ac siluas tanqz conzantes mouere cogebat: dicente Quidi. Saxa ferasqz lyra mouit rhodopeus Orpheus: Tartareosqz lacus: trigeminūqz canem. Huius autēz inuentus Plinius in li. h. sto. naturalis fuisse auguria ex ceteris aialibus sumi: q primū tātūz ex avibus sumebantur. Ferrur. n. quū hic sacra pīmus liberi patris in greciam induxisset. mulieres in eū diuānere: et nil mali eū suspicatē illū ligoibus interfecere: et in bebrū fluiūz picere.

1778 3921

1277 3922

1257 3940

1256 3943

1255 3944

Sybilla Delphica

Orpheus theologus

Minus poeta

Bedalus faber

perdis dicitur inle

1359

7. iudeorum iude

3959

3960

Jason vellet amicum regis

3961

hinc unum dicitur inle

et inle dicitur inle

1

Laphry et Comani bellum

C Buscus insignis poeta orpheo predicto in argonautica testate cui ipso clarus fuit: hic cuiusdam
Eumolphi filius fuit: et qui hoc affirmat inducit testimonium illius epiraphium his verbis traditum
Eumolphi dilecti filius habet phalericus solus Buscu corruptu corpore sub hoc tumulo: hic vnus ex
tribus inuictoribus poesis fuit. Queda de isto reperiuntur poemata: et quoniam maxime de amore L. cadri.

C Bedalus faber prestantissimi ingenij vir hijs ipibus floruisse dicit: qui secundum Plinium. vij. naturalis hi
storie parietu ac tectoru primus inuictor fuit: et apud creta insula labyrinthu extruxit: auctusq metallinas
artificio spiritum volare fecit. Simulacra quoq coposuit: que eade arte mouebant. Primusq omnium
pedes statuariu seimctos fecit. Deniq etia ac sella primus fabricauit. Qui tandem propter nepotis ne
ces vna cu Icaro eius filio in labyrintho: que ipse costruxerat inclusus fuit: vbi quu aliqdu perman
sisset vxoris Minois auxilio euasit: assumptoque nauigadi remedio vna cu Icaro fuga petijt. Qua ob
res sumpta est fabula q ambo alis sibi impositis ad fuga volandi officium sibi susceperunt: sed Icarus
patri non obtemperans desecit. Que omnia apud Suidium octauo metaba. plenius habetur.

C Perdix etia Bedali ipius ex sorore nepos natiue astutiss: et ipse ingenij acutissimi adolescens re
pestare hac ferru in modu spine piscis ad secundum ligna primus fabricauit: propter quod Bedalus
qui emidem perdicem nepotem suum in arte lignaria erudiendum susceperat inuidia motus ab arce
precipitem debuit: vnde perdix postea a poetis in auem sui nominis fingitur mutatus.

C Sossarinus. 2. 4. assyrioru rex Pannia patre rege defuncto. 32. Sed. iudicis anno regnare cepit: et
regnavit annis. 19.

1248

1240

1241

1238

A Bimelech. v. iudeoru iudex indicauit israel post gedeon annis. 3. hic eni gedeonis ex mere
trice filius fuit: vir forti viribus et insignis ppugnator q moxmo pre. 70. fratres suos occidit
vno duxerat excepto noie Joathan. Qua ob re illu diis mala morte pite fecit. Ma quu op
pidu quoddam obsideret noie thebes facto discursu ea cepit. Ibidem quu eert turris celsissima
vniuersi pugerunt in ea: obsideretq et hac volens: du prime venisset ad muu eius mulier quedam fragme
tu molle sumens caput ipsius repete percussit. Et cadens in terra fauicinus armigeru eius rogauit: vt cu occi
deret ne a muliere interfectus ee videret. Et ille qd preceptu adimpleuit. Ac sic deus reddidit ei maluz
qd fecerat ptra patre suu interficiendo fratres suos: ac et q in Sychemitas: qd oes deleuit hac pena. exol
uit hac quippe calamitates eius frater Joathan ei diuinado predixerat: vt patet indicum. c. ix.

C Jason elonis thessalie regis filius: et pelie etia regis nepos hijs ipibus cu ingetis ai et virtut' ho eert
multa p assa egit magnifica: et tata qd vt ibide dei ritu coleret: et suo nomini reple pstruerent plurima
Ipse. n. vt Plinius ait: primus fuit q loga nauit: qua triteme dicimus vltus fuit: et ipsa qd in pegaso si
nu ab Argo architecto suo extruere fecit: vt supra in argonaut' satis dictu e. Ex pegaso igit sum trite
mez solus in lemnu insula deuenit. Ibiq supatis mulieribus que viros interfecerat Japhile theonias
regis oliz filia vxore duxit: et pgnare reliques cu nauu in colchos deuenit. Vbi et quu eius famositatez a
medea cholchoz regis filia cu ingeti gaudio exceptus e. Cui quu se maritu futuru spondisset ab ea
doctus fuit quomodo Heripedes tauros hntes eneos pedes. i. regni pceres vtrib' insupabiles doma
re: et ingo suo subigere posset: hoc qd sunt poetica: q ad historiā no pniēt vera. Sed quu eert Jason elo
querissimus vir apud colchos existēs pceres regni colchoz hoies claros no bello m: sed orone suauit
et circuētiōibus suis supauit. Illosq in sua medeeq sententiā trabēs populares ad seditionē ptauit.
Ibiq quoq pfecto regni ab ipsis ppter dissensionē ceso celebi aduersuz se ipsos armare: et in bello
quoda pseruantes demu fatigati a Jasonē: no solu subiugati sunt: s; etia diuitijs suis penitus nudati
sunt: atqz aureo vellere i. grege hntē pcosissimu vellus priuati sunt: Ihs gestis et Laomedore rege oc
ciso in illu veniens troia vastauit atqz esionā regis filia rapuit: qua Thelamoi vxore dedit: eo q troiam
primus intrauerit. Vnde cu ingeti preda abiens cu suis ad ppria remeant. Cuius ar bnius Jasonis
finis fuerit no me legisse memini.

C Amyris amonis filius natiue theax vir catadi gra egregi' hijs ipibus clarus fuit. Qui teste Ho
mero: quu ex oecalia aliqū veniens in dorio cēt: Adusqz obuias hūisset catadi sciētiā gloriabundus fi
bi ipsi nedicauit: atqz eas ea gra clar' ad certamē musices imitauit. Ad cui' isolētez vocē ille iouis filie
stochate. Et modulatiōez: q pdir' erat: et pulsande cythare picia: ac sensum: vltus quoqz pēit' ei absti
leat. Quāobē dicebat Propri'. Abē lz et thamyre catoniz fara sequit'. Vūq ad formosos iuide cec' ero

C Philamon musicus grecus patria delphi: per hoc ipsam tempus apud grecos instrumentum: qd
chorus dicitur primus inuenit. Id enim: vt Hyfidorus ait: est pellis quedam duas buccas habens per
ynam earum vltus inspiratur: et per aliam sonus emittitur.

C Laphytaz et cetauroz bellu p hoc ipz ips (vt scribit L. uscib') fuit. bi' fuerūt populi in thessalia al
pestres a gbus cetauri ipsi q media pte viri et media pte eq erat originē duxere: vt oēs testat poete. Sed
laphyte postea cu ipsis cetauris crudelia duxere bella. Vū et Virg. 2. geor. li. ait. Et magno ilcu laphy
tis cratere minātē. Hos immanissimos laphytas quū piritous eoz rex vxore duceret cetauros sibi rici
nos: et deos oēs marte dūtaxat excepto ad nuptias vocauit. Quare numē iratū i illos furore imisse p
misi hac laphytaz gēre fugari cediq: atqz dleri. Vū dicit vir. Adars pder gēre ianē Laphytū valuit.
Ibi nāqz laphyte: vt Raban' asserit: a laphyta apollinis filia seu vxore dnoati sūt. Que apd thessalos
magni momēti et pēij mulier fuit: et qd n nā insignis mulier fuit: postq egregi' ab ea ppli dnoati sūt.

Cadartem autē Iouis et Iunonis filium deum utiq; ferocissimū atq; armigerum ad hęc usq; tēpo-
ra puenisse constat. Qui quū ferocissim⁹ ab omnib⁹ predictur: ob id bello armisq; pcesse poete volunt
Cui Stati⁹ in thebayde regionē domū et ministros fuisse describit. Et h̄c eū referant hominē ac deum
virū atq; cruentum: amantem tamē fuisse volunt: et inter alias Venerem Vulcani uxorem dilexisse et
eius usum concubitus. Ex quo multa fabulantur poete: et q̄maxime Homerus in Odyssea: hic apō-
thraceas et bistonas habitasse scribitur: que est frigidissima regio. Ibiq; quū esset ferox et sanguine
plenus omnes vitam suā incudibus consumpsit. Ferunt enim hunc sanguineum fuisse: ciborū obtrū-
catorem: vini gurgitatorē imoderatissimū: consilio segnem: fraudib⁹ copiosum: in precipitijs facile
clamosum: furiosum: nil nisi per certamen optantem: et multa alia: que certe omnia Adarti planete: vt
astrologi volunt: conuenire dicuntur. Hęc enim stella sub arcu cardine in aquilone est: qua vtpluri-
mum tempestates: grandines: fulgora: tonitrua: nimbiz stridentes aquilones procedere videmus:
Hinc namq; deo curru attribuitur: et lupum ei in tutelam attribunt: ac picum autem: et ex herbis gra-
men: Et ideo Romani: quū bellum aliquod tractare vellent: eidem Adarti in ara ex gramine con-
structa fabricabant.

Chola ex tribu Isachar sextus Israelitarum iudex post Amibelech iudicauit Israelē ānis 1237
viginti quattuor: vt p̄ Judicū. x. hic Phue patri Abimelech iudicis fili⁹ fuit: de quo nil me-
morie dignū reperi. Aborient tandem in Sanir sepellitur.

CFaun⁹ Pici regis fili⁹ secund⁹ laurentorū rex: patre āno secūdo Thole iudicis defuncto: i
regnum succedens regnavit ānis triginta. hic: vt Pōpili⁹ ait: Saturno auo suo nefaria sacra cōstituit et
ei⁹ sorore seu uxore Faunā illi cōsecrauit: eo q̄ cōtra mores: decusq; regum eam vini ollam ebibisset:
quo ebria facta eam virgis myreis turbat⁹ rex usq; ad mortem cecidit: postea facti penitens illi sacros
dedit honores. Sunt tamen qui dicant q̄ Faun⁹ sandi⁹ vir fuerit: et ei⁹ coniunx et soror Fauna fatidi-
ca: et inde fatua appellata q̄ se in tyberim fluiuium precipitauerit. Quapropter qui adhuc inspirari so-
lent fatuari dicuntur. Hī post mortem etiam opinione omnium deorum consortio sunt adiecti. Tunc
enim populorū opinio ad deificandum facilis erat: eos scilicet in quib⁹ alicui⁹ virtutis splendor et in-
dustria singularis enitebat: hic autē genuit faunos: satyros: panes et siluanos. Acum et Eurimedon-
tem et Latium et Faunam: que fuit ei soror et coniunx.

Deorum Selectorum Epilogus.

CEt vt o scelestis dijs i fauno illo finē faciā dignū duxi deorū selectorū noia h̄ singulati recēser: q̄uz
oium selectorū. 12. mares et scie: q̄z viginti noia hic fm ordine dignitat⁹ eorū ponunt. Et primo.

Janus	Mercurius	Neptunus	Tellus	Jupiter
Jupiter	Apollo	Sol	Ceres	Venus
Saturnus	Mars	Orchus qui et Pluto	Juno	Vesta et
Genius	Vulcanus	Liber pater qui et Bacchus:	Diana:	Luna:

Hij ideo prece-
pti habentur: quia magis innotuerunt populis.

CPriamus Laomedontis regis troianorū fili⁹ decimo Thole iudicis Israel āno p̄ patrem ab Ia-
sone interfectum regnum suscipiens regnavit usq; ad Troiā captā annis ferme quinquagintaduob⁹
hic inf. mortales adeo not⁹ exiit: vt vix usq; modo eo notior alter sit: Qui suscepto regno Iliū vbe⁹
nuper a Jasone et ei⁹ socijs dirutam statim ingenti gloria instaurauit atq; exornauit: homo certe om-
nium pulcherrimus: statura ingenti: linguaq; facundus: ac viribus omnibus prestas: sed oculis stra-
bo: In ciuib⁹ enim suis clemēs: et in hostes formidabilis: Cui cū cuncta pro votis prospere succede-
rent: Occubā Dimātis regis thracie filiā duxit uxore: ex qua (vt Cic. in p̄mo tusculanarū q̄stionum
ait) decē et octo suscepit filios et filias: q̄z Hector p̄m⁹. Secund⁹ Deiphebus: Tertius Helen⁹: Quar-
tus Troil⁹: Quintus Alexander q̄ Paris q̄ et Helenā habuit uxore: et alios filios: quorū noia sūt Creu-
sa: Cassandra: Iliona: Laodice: Lyncastes: Mediscastes: Polixena: Laon: Polidor⁹: Lyaon: Esi-
cus: Anthysus: Ilius: Teucer: Simocoontes: Echemon: Enomeon: Borgyton: Lebrion et Phorbas
Bordlon: Paminon: Aliphon: Agaton: Hippotous: Aganon: Lacaontes: Alitor: Iphates: Testo-
rius: Tymootes et Polites: atq; alij ex alijs mulierib⁹ numero sexaginta: Et itaq; tā grandi filiorū
numero in tā insigni regnū suū splendorem ampliauit: vt nō solū troie rex: sed tot⁹ asie videret: Hinc
etiā Eneas cōsobr⁹ fuit: Quorū genealogiā ab Ioue originē traxisse multi asseruerūt: ga vt supra ex-
pressum ē: Jupiter ex Electra Bardani genuit: a quo Bardania: Bardani autē Ericroniū. Ericro-
nius vō troem: a quo troia. tros autē Asaracū: Samimedē et Ilium. Ili⁹ queq; genuit Laomedōte⁹
priamipatrē. Asarac⁹ autem trois fili⁹ etiā genuit Lapin. Lapis Anchisē. Anchises vero genuit
Eneam patrē Ascanij: quorū genealogiam Quid⁹ quarto fastorū libro expressit dicēs. Bardaniū
Electra quos nescit atlāde natū: Scilicet electā cōcubuisse ionē. Hui⁹ ericroni⁹ tros ē generat⁹ ab il-
lo. Asaracū creat hic: asaracusq; capin: Proxim⁹ anchises cū quo cōe parētis: Nō designata ē nomē b̄re-
ven⁹. Hinc sar⁹ enneas: hui⁹ nāq; fili⁹ paris: cū didiciss⁹ herculē rapuisse Hesionā amīcā suā et ipse Hele-
nā menclai coniugem rapuit: et in troiam perduxit. Et quū nullis suasionib⁹ induci poss⁹: vt grecis illā
repentibus restituere velle: eos cum nulle nauius contra cum habuit pugnantes: in quorū pugna
omnes tādē perdidit filios: quib⁹ diuers⁹ modis obtruncat⁹ et cesio vltimo Iliōne capi vidit: ac filias ca-

Mars filius Iouis

6ma pulcrum pulcrum

3962

faunus et fauna

nomina huiusmodi

3962

priamus filius laomedontis

noia quorū filiorum

in troiam belli

Anno
mundiAnno
an xpi
aductu

Thola

Liber

ptinas abduci et igne cuncta cōcremari: Sed ipse iselix cū polyte filio parvulo fugeret Neptolom⁹: vir quidez audacissimus persequens eum: eidem in sinu proprio filium occidit: et hac cum gladio confodit. De eius tamen morte varia opinantur.

Chesiona Priami ex eisdem parentibus soror: primo ab hercule a mōstro marino liberata fuit: sed euz postmodum ob ingratitudinis signum Laomedon eius pater ab iasone fuisse interfectus: et ilion deiecta ab ipso hercule capta fuit: et thelamoni qui primus vrbis muros conscenderat: i partem prede concessa est qua libenter suscepta eam secum Salaminā perduxit: et ei Teucrum peperit filiu. Et cum sepius frustra a priamo postea repenta fuisset: maximū icendū oibus excitavit: vt supra et infra dicitur.

Chedeia oete colchorū Regis ex Iphoea coniuge filia: mulier quidem formosissima et malefica: hoc āno qui est vndecimus Tole iudicis ānus ab Egeo viro suo seni timore perferet discessit: et iasō i Grecia redijt. Hec enim Iasonis supradicti vxor fuit. Que postea ab eo repudiata: furisqz agitata filios quos ab ipso iasone susceperat interfecit: Athenasque aduolās Egeo Regi ānoso nupsit: ex quo Adedū filiu suscepit. Sed cum Teles⁹ Egei ex prior vxore filius e longa peregrinatione redijisset: vidēs illū magne virtutis virū: Adedū vero filiu suū adhuc infantē: ac Egeū virū satis senem: quū frustra ipsūz thescū veneno occidere tērasset per diuortiu ab eo discessit: et in asiam cū Adedo filio perrexit: ibideqz vrbem haud grandē construxit: et ex eius nomine mediā dixit: a qua tota postmodū regio media appellata ē Ege⁹ aut eo ipso āno grandæuis: et tādē plenus vicum cōfectus merore vitam cum morte mutavit. Cui successit thescus eius fili⁹. Chedeia autem quid postea gesserit: aut quo mortis genere diez clausit me vidisse nō recordor. Hec enim pessima inter mulieres malefica fuit: et herbarū vires adeo famulantes habuit: vt veneficia et maleficia ipsa medea exercebat: et inter cetera maleficiorū suozū facinora hoc potissimū genus fuit: Quod direptis quidē bonis suis paternis dū cum Iasone fugeret: Egealium puerum fratrem suū: quē fuge comitē fecerat: obtruncari fecit: et membra per arua dispergi precepit: hoc quippe gessisse dicitur: quia timebat patrem esse secuturum.

Chedeie regionis descriptio.

Chedia igitur regio: vt de ipsa aliquid explicemus in Asia minori ē assyrie et persie ac mari bircano cōtermina in q̄ q̄tuor regiones memorant: eē: vbi Adedus ipse Chedeie fili⁹ in honore mris medea vrbē condidit: vbi et regnū ex suo nomine medorum cōstituit: sub cui⁹ quidē potestate oriētis imperiū aliquādo fuit. Adedi tamē (vt loco suo dicem⁹) assyrijs regib⁹ vsqz ad Sardanapallū paruerunt. S3 Arbaces qui Sardanapallū vix ignatum occiderat imperiū transiit ad medos: quod postea sub Astyage in magno culmine fuit: sicut p3 Iudith cap. i. Vex⁹ Lyr⁹ persarū rex imperiū illud extinxit: et ad persas detulit. Post persas medi etiā macedonib⁹ paruerūt: deinde parthib⁹. Fuit etiā medi Ro manis cōfederati: Tiberianus notissim⁹ parthorū rex eos subegit: quib⁹ et quoaduixit impauit: vt videbimus infra āno a natiuitate domini. i. 402. Hodie aut medos sub magno cane degere nobis relatu est: hoc tamē imperiū propter inaccessum nobis incognitū alijs inquirēdum relinquim⁹. Huiusce generis medoz mores diuersi referūtur: mōtanorū ingentia ferocia: cāpestriū vero mītoria: Illi latrocinijs viuunt: in Veneremqz profusi: quibus et equitandi et sagittandi magnū semper fuit studium.

3974

1225

Cheseus itaqz septimus atbeniensium rex duodecimo Thole iudicis Iſraelāno Egeo patre defuncto atbeniensib⁹ regnare cepit: et regnavit ānis decē: q̄ inclyr⁹ rex tot mōratu digna peregrit: vt inter Hercales et ipse numeret⁹: et inter cetera qdē sue prudentie opera atbenienses leucatem dispersos in vniū corpus collegit: et ciuitati faciē dedit: et vt p̄p̄mū regnū adiuu: Adynotaurō in Creta occiso a tributaria pena atbenienses liberauit. Erat hic thescus vir bellicosus: et vna cū virib⁹ prudentia insignit⁹: qui cum multa de vute et p̄dētia herculis audiret: ad eū imitādū postea accēsus ē. Unde et primū in Epidaurō periphryū claua armatū occidit: clauaqz sibi arripuit: qua semper vltus ē in Iſchino Signi dum in varias figuras se vertentē interemit: Secam bellicosam feminā: et Scythorū viatores spoliātem Adegarā ver⁹ enecauit. Et quū paulū progredere⁹ Damascū in Ermonie sibi obuiā factū coegit per precipitia rucere: vt qua morte hospites afficiebat: ea quoqz afficeret. Sicqz nefarios boies pro corū sceleribus pena mulcabat: Palāidas etiā cum eo bellū gerentes trucidauit: Egresso deinde ad maraibonum taurū capiendū q̄ multas habitātib⁹ tetrapolim molestias inferebat: captū diu per vrbēz ducēdo ostētauit: Apolliniqz macrauit: p̄mūsqz Atbenis optimates ab opificib⁹ et agricolis segregauit. Lōdē qz religionem cognoscere: p̄ncipatus prebere: leges interpretari: sacraqz et diuina exponere instituit: et numos insculpere iussit. Adepto deinde Adegaro agro inclyrā in Iſthmo colūnam erexit: in qua regionis diuisionem duob⁹ trimetris inscripsit. Tādē quū per orbē ad perdomāda mōstra vagaretur: opera mnesthetex atbeniensium optimatib⁹ vniūz seditio: tumultusqz contra eum in vrbē exorti sunt. Cūqz nulla spes imperandi amplius superesset: filijs in Euboeam transmissis in Scythos insulas traiecit: in qua Licomedes tunc imperabat: Qui siue gloriā hominis extimesceret: siue vt mnestheo satisfaceret: illum in locum quendam excelsum adductū: tanq̄ inde ostēsurus agros per ripam precipites dedit: trib⁹ post se relictis filijs: Hippolito: Demephonte: et Antigono.

3984

1215

Chathre⁹. 25. assyrioz rex āno q̄ thesc⁹ p⁹ Sofarimū regē regnare cepit: et regnavit ānis. 27.
Chethus vigesimūsecundus Sicyoniorum Rex: vigesimosecundo Thole iudicis anno post Iſnachum regnare cepit: et regnavit annis octo.

Priami Soror

Medea

Medea regina

Descriptio Medie in Asia

Sybilla phrygia hijs temporibus studijs et diuina gratia illustris effecta multa prædixit Anchisi troiano: uidelicet de flagellatione potentum et regum terre: et de descensu dei de olympo. etc.

Joni archadis iā dicti regis archadi filij: hijs ipib⁹ bellica arte: et potissimum nauali adeo excelluit ut litora peloponnesia: et ad mare vsq; siculū sue diuini ferme oia subigeret: et a suo noie deinceps ionij mare pgnouaret: Hec quippe q̄ sibi subdita fecerat: totius grecie q̄rra p̄ extitit: Quibus subdit⁹ ionicis litteris et sua grāmatica vti coegit: Fuit enim huic Jonio vnica filia nomine Nichostrata.

Anchises Lapis troiani filius: qui fuit Aslaracti: q̄ fuit Troi troianoꝝ regis: tēpestare hac aēte troianum bellū a sybilla phrygia p̄mōitus: ciuitatē. s. troianā fore periturā: ea relicta in nemore secessit. solitudines coluit: et armatoꝝ atq; gregū curā suscepit: circa q̄ v̄ plurimū diuinitie antiquoꝝ fuisse: Quib⁹ quū apud Symeonē vacaret fluiū: a Venere dilectus ē: et ei⁹ amicitia atq; cōcubitu vsus: Eneas genuit filiū. Sed quū se iactaret cū venere cōcubuisse: ab ipsa luminibus priuatus ē: et quū cecus effectus fuisset (vt Scriu⁹ scribit) Troianoꝝ nō interē potuit cōsilijs. Capto deniq; Iliōne secundū Sybille phrygie vaticiniū: atq; incēso quū vellet Eneas cū secum trahere: potiusq; abire vellet: mori disposuit: Verūtāme instāte et regnāte Enea filio tadē obtrēperasse legit. Abijt at anchises vir bonus et mitis Quū fugiēte filio: ab ipso Enea humeris p̄ ignes et mille volātia tela subtraxit: et manibus vsq; Drepanum Sicilie oppidū deuēct⁹: Ibidēq; senio confectus mortuus est: et in monte Ericis: vt Virgil⁹ testatur sepultus. Cōiugem enim habuisse constat: ex qua filias nōnullas suscepit: Quaruꝝ de numero Hippodamia antiquo fuit: filia quidem formosissima: et a parentibus plurimū dilectissima.

Iair Galaditides ex tribu Danasse: septimus iudex Israel post Abolā p̄ncipatū suscipiēs indicauit Israel annis viginti duob⁹: vir quidē felicissim⁹ eo q̄ triginta filios bonos habuerit viros in egratū p̄claros: qbus et p̄ncipatum et xx. ciuitatū galaditarum alias galadinaz condidit: et suo tēpore apud hebreos oia in pace acta fuerunt: et cū duob⁹ et viginti ānis id dignitat⁹ munus tenuisset: senex defunct⁹: et in Ramon galadinorū ciuitatē sepelit⁹: vt bētur iudiciū. x. post cui⁹ mortem hebreorum res ad subonestam vitam et inuriam dei atq; legum deleta est. Quamobrem palestini eorum prouinciam cum magis exercitu deuastauerunt.

Adrastus tertius et vigesimus Sicyoniorum Rex post Pbestum Regem anno quinto p̄ncipat⁹ Jair regnate cepit: et regnauit annis quattuor.

Latinarum litterarum inuentio.

Nichostrata vaticinatrix clarissima: mulier qdē archadica et Jonij p̄dicti regis filia: q̄ a carminib⁹ carmēra fuit pgnouata: tēpestare hac: socero ei⁹ seu viro ab Euādro ipsius filio casu interfecto cū Euādro ipso filio patriā linquēs in italiā vāt: et ostia tyberis intrās in palatio mōte cōsedit: Ibiq; vbi nūc Roma bētur oppidū haud magnū cōdidit: in quo Euādro filio rege cōstituto: ipsa se Sauno lauretorū regi matrimonio copulauit: q̄ cū grecā litterarū doctissima ē: atq; versatilis ingenij hēre: et incolas fluēstres et rudes cōperisset nonos litterarū caracteres adinuenit: eosq; eaz cōiunctōes atq; sonos edocuit: q̄ ab initio docē et nonē fuisse. Silu⁹ deinde quidā ludoꝝ magister: h̄ postea supadiceit. q̄ aut supuacua bētur. b. vero nō ē littera: sed aspiratiōis nota. x. ipibus diui patris aug⁹. perhibetur inuenta. Tūc quoq; y. z. a grecis latini mutati sunt. Atq; hijs supaddit eis vsq; in hodiernū diē vtimur cuius admirati rudes posterū nostri eam non mulierē humanam: sed deā arbitrati sunt. Et p̄pterea adhuc vinētē diuinis honorib⁹ celebrare ceperūt: Et p̄ mortē eidē apd capitolū vbi p̄mū cōfederat Sacellū suo nomini condidere.

Syllabarum primus inuentor.

Syonius autem Lyncius Roman⁹ eminētissimū ingenij vir post litteras a Nichostrata latinis collatas primus omniū syllabarum (vt aiunt) singulas formas apertissimas fecit. Quamobrem statua in foro honoratus fuit. Notādum tamē est q̄ latina lingua quadrifaria distincta perhibetur: In prisca scilicet et latinā: Romanā ac mixtā: prisca sub Iano et Saturno. Latina que sub rege Latino: ceterisq; thuscicq; Regibus fuit. Romana deinde q̄ primo post Reges exactos cepit: qua vsi sunt Plaut⁹ et Cicero: Lato ac Virgi. Adixta autē q̄ post dilatātū imperiū latinis creuit.

Euāder Nichostrate vaticinatrix ex mercurio (vt aiūt) fili⁹: et pallantis archadum nepos: homo certe fortitudine et ingenio atq; eloquentia insignis: per id tempus postquā patrem casu occidisset: sua dente matre Nichostrata: que per vaticiniū fugienti filio maxima promittebat: dimissa Archadia in Italiam cum eadem venit: et pulsus ab originibus tenuit illa loca vbi postea Roma condita est: et oppidū puū i palatio mōte fūdauit: et palatēi noie appellauit: ipso Euādro apd Virgi. 8. Eneidos. dicēte. Tum rex euandrus romane conditor arcis
Fortuna omnipotens et ineluctabile fatum

Carmenis nympe monita: et deus auctor apollo: hoc idem Quidius in libro Sallorum cōfirmat: Huic autē Euādro Saun⁹ lauretū Rex (vt Iustinus scribit) agros in eodē loco benigne cōcessit quem locum postea pallatium appellauit: ibidemq; Herculem ex hispania redeuntem cum ingenti pompa superati Herionis suscepit: Inde post euersionem Troie Eneam nonas sedes querentem recepit: Quem etiam aduersus Turnum iuuit: misso in bellum cum eo Pallante filio: quem senex a tur no occisum misere fleuit.

Sybilla phrygia

1214

3985

q̄ mmo iudex israel

1210

3985

her has inuent lamm

her syllabarum inuentor

Anno
mundi

Anno
an xpi
aductu

Septe

Liber

pallas

cina caduca manit in pr

Qu

3992

1204

Pallas at seu pallares ipsi? Euandri fili: inese magnitudinis et celebratissime vnt? iuueis p? Alio-
nus excidiu? Ence amicitia sibi pparas illi quoaduixit incredibili aicina iunct? fuit: q ex pcepto patris
Euandri p? egat? auxilij: enea aduersus turnu secur? e: a quo tamen turno tade pallas in acie vulnera
tus occubuit: quez pater infelix sepelinit: Eiusq? tumulo tale epigrama cōscripsit: Fili? Euandri pallas
que lācca turni. Militis occidit: mox suo iacet hic: Et aut corp? vt ex Martiana habem? vsq? ad
Henricu? Impatorē secundū sub āno domini millesimo quadragesimoprino integz et incorruptum p
māsit: quod qdā agricola nō longe ab rbe Roma cōperit: ad cui? quidē caput lucernā ardētē inuēit q
nullo poterat extingui flatu: vel liquore aliquo: donec in fundo foramine facto extincta fuit. Erat enī
idē corp? adeo ingēis stature: vt muroz altitudinē (vt Martiā ait) longe suparet. Refertq? q in illo
biatu vulneris a turno illato qtuor pedū lōgitudis excedebat: In ei? sepulchro pdictū epitaphiū
scriptū iūit: Hūc at soror fuit noie pallātia: quā dicit Serni? Hercule vitasse: et ex ea genuisse latinū
regē. Et demū defunctā in monte sepultā: q de suo noie pallātin? appellat? in ei? āt memoria et ex noie
ipī turrim cratissimā eo tēpore quo corpus ei? repertum fuit apud Brixia cisalpine gallie ciuitatez ex
tructā fuisse existimo: ex lapidib? sectis et quadris adhuc extantē: q palladis turris nuncupatur.

3993

1206

Agon pmo olympiac? āno octauo iudicis Jair (teste Euse.) ab Hercule in bonoz pelopis atani
fui pstituit: a quo vsq? ad pma olympiadē supputant āni qdringēti triginta: id. n. agon lud? dicit? quez
vt ait Qui. lib. fastoz pmo. Et p? antiquus dicebat agonia sermo. Nam et composita dictio est: ex a qd
ē sine: et gonia anguli: quia locus in quo huiusmodi ludi facti sunt sine āgulo fuit: et inde agonalia dedū
citur: quod idem designat et locus Agon: vt etiam Circus flamincus Rome hodierna die vocat.

3997

1202

Polyphides. 24. scyriorz rex nono iudicis Jair āno p? adrastū rguar cepit et regnavit ānis. 31.
C. Lanthanes. 26. Assyriorz rex tertio decio āno pncipat? Jair p? Aditbreū regē regnare cepit: et re
gnauit ānis. 31. sub quo secundum Eusebium troia capta est: hic viginis ex milia ethiopum et ducetos
currus Priamo regi in subsidium misit: vt infra dicitur.

14000

1199

Atheniensibus ultim? atheniēsū rex āno. 16. pncipatus Jair iudicis post thescū pfugū atheniēsibus re
gnare cepit: et regnavit ānis. 23. Hic cū ex atheniēsū optimatib? vnus ēet: et thesc? rex p orbē vagaretur
p cū seditionē suscitauit: Quapp thesc? pfugus Athenas reliquit: et in thesc? regnum obtinuit.

Cypbis grec? carpētari? pipm tēp? in carpētaria lignaria apud grecos clarissim? fuit: q teste Pli. se
ptimo naturalis histo. lib. pmo gubernadi naues modū instituit. Et vt refert Seneca Argonautarū
gubernator fuit: ipso dicente in medea: Ausus es Cypbis pandere vasto: carbasia ponto: Legesq? no
nas scribere ventis: in qua quidē navigatione: sicut ipse testatur perijt.

8. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

4007

1192

Isepe Saladinides propugnator: fortissimus meretricis cuiusdam ex tribu Gad fili? 8. Ju
dex israel post Jair pncipatū suscipiens iudicauit Israelē ānis sex: Hā. vt supra dictū est:
post mortē Jair filij Israel contra pcepta domini inique egerunt. propter quod tradidit
eos domin? in manibus inimicorū suorum. Unde Amomite et palestini omnes decē et octo
ānis in suā ditionem redegerunt: qui āni cum tēporibus posteriorū iudicū copulant? fm indeorū tra
ditionē: ac indei cūz. propter peccata tribularētur: Idola gētium proijcētes ex toto corde ad deum cla
mauerunt vt ab ira quiescere dignaret? qbus placat? precibus suū eis concessit auxiliū. et misit ad eos
Septe virum vtiq? fortissimū: quē fratres ei? a se eiecerant: qui ex pcepto domini exercitum grandēz
in Asphat cōgregās in hostes irruit: et interfecit ex eis ferme ad quadragintaduō milia. Rediēs
domū cūz gloria: quū pmoz rousset si viū reuerteretur q? qquid ei pns occurrēt: imolaret deo. Eidē
veniētī occurrit yuigenita ei? filia virgo: quā quū imolare veller: duoz mēsum inducias expostulauit:
vt iuuentutē suā cum ciuib? suis lamentaret? et tunc votū perficeret. Quo tēpore trāseunte filiā p? iūno
Hec legitimū quidem sacrificiū fecit: nec deo acceptū. Exinde mos inoleuit in Israel vt post anni
circulum filie Israel cōuenirēt in vnum: et plāgerēt filiaz Septe galaditide dieb? quattuor: Et stratos p
tera seditionē ad vada iordanis faciētes inuasit et interfecit ex eis spāliter qui pro Sebbolth Cheb
boletb pronūciabāt spicā exprimere nō valētes: quo in loca pene quadragintaduō milia eorū interfecit
Ipse vero quum principatum tenuisset predictum tempus defunctus est: et sepultus in Sebbasti patria
sua: que est in terra Galaditide: vt patet Iudicum. xi. et. xii?

huc interfecit. 42 milia

interfuerunt huc totū

Latini

4008

1191

Latin? lauretū. 3. Rex Sauni regis et Marice nympe filius defuncto patre primo anno Septe
iudicis regnare cepit: et regnavit: Eutropio teste ānis trigintaduob? a quo latinoz regnū initū sum
psit: et lauretū nomē exinde cessauit: quod per annos multos sub duob? regib? Pyco scilicet et San
no porrectū fuisse constat: Hui? autē: vt refert Aug. 18. de ciui. dei. c. i. inter deos nūerati sunt: Hic autēz
Latin? Amathban Sauni regis Ardee sororē habuit in iugē: vt p Virgi. pz. alij at pallātia Euandri
filiā hūisse vxorē dicūt: ex q? latinā filiā suscepit: quā iā turno filio Sauni pmissāz Ence. pfugo tandēz
dedit vxorē: p qua bellū ingēs inē enea et turnū exortū ē: in quo Latinus hic tādē cecidit.

Menelami

CMenela? belene marit? et Atrei regis fili? agamēnōisq? fr? et ipse pmo āno Septe i lace. regnat? ce
pit: et rignauit vsq? ad troie captiuitatē ānis ferme. 16. H. vt dictū ē belenā iouis filiā hūit vxorē: quā qd
p? āno agamēnōis ablēte menelao q ad nestorē pylō iuerat: paris pami fili? ad castorē et pollucē legat?
miss? rapuit: ea. f. pētiēte: extitib? frib? apd agamēnōnē: q facio menela? ex frīs pilio apd grecorū pnci
pes plurimū pāst? ē: et vltro citroq? p sepe p pēctitiōe vxoris legatiōib? a menelao missis greci frustra

reitur. Demū obſidiōe vrbis repetita fuit helēa: et p^o dēmiū fraude magi q^o virib^o troia capta faſſūpta ē
et reſtituta menelao: q^o cū ead^o nani patriā reditur^o intraſſet i tēpeſtate act^o ad Adonim regē Egypti d^o
uētus ē: ibiq^o cū octo anis erraſſet: tādē in lacede. redijt: agamēnone fratre diu ate obtruncato: qd po
ſtea egerit menela^o: vel q^o morte obierit nō inuenio: hermonia tātū filiā ex helena ſuſcepſiſſe dicitur.

Agamēnō Atrei regis fili^o. 6. mycenaz rex ipſe interfecto auo āno ſo pncipat^o. Itepte mycenis re
gnat^o cepit: et regnauit ānis. 25. hui^o pmo āno regni helēa ſiſ ſui menelai a paride pami filio rapta fu
it: p q^o ois grecia in pami et filios excitata ē: et pari grecor^o oīuz pſiſit: pgregat^o in aulide mille nauib^o
oi exercitui impator designat^o ē agamēnō hic: cū q^o in bellū pges clitēneſtrā iungē ex qtmli^o ſuſcepat
filios reliq^o. Cūq^o apō troiā p aliq^o tps multos labores paſſ^o fuiſſet: et q^oadā pncipiū ſimultates pū
lit: pqb^o ab impio depoſit^o fuit: et illi palamedes ſuffect^o ē: quē cū Ulyxes occidiſſet: ipe maiori ſui glo
ria unptū reaſſūpſit: ibi q^oq^o et mltas poſtea indignatiōes ſuſtinuit. tādē capta troia: et dirupta cū igēti
pda: et caſſādra pami filiā i patriā reditur^o naues pſcēdit: vey et ipe tēpeſtate act^o p ānū ferme errauit
Interi at^o Egypt^o Thieſtis fili^o: cū tacite oia occupat^o: poſit^o p litt^o ſpeculatorib^o: et audito ab eis Ag
amēnonis reditu. 20. ex aicis ſuis iſidias poſuit: et ipſe cū comitatu reliq^o ſicta aicitia illi obui^o fact^o eſt: et
lauiſſimū ei pparauit pūniū i q^o clitēneſtre iung^o pſenſu: illū cū ſocijs Egypt^o: oū detrabere ſeu idueſ
vellet veſſe inſecit: quob^o filijs maſculi: v3 aleſo et boeſte ac ephigēia et electra filiab^o p^o ſe relict^o.

Helēa iſg Tyndari oecbalie reg^o et lede formoſiſſie mulier^o filiā: q^o ex ſua admirāda pulchritudine
viſa fuit ſolis filiā: quā theſe^o atbenienſiū rex ſupiorib^o dieb^o iā rapuerat: et intactā fratrib^o ſuis reddi
derat: hoc āno iā matura viro menelao lacede. regi pdicto nupſit: q^o audito paris pami fili^o abſere me
nelao cā volētē rapuit: et troiā perduxit: ſed paride in bello defuncto: poſtea Deiphēdo paridis fratri
itez nupſit: ppter q^o troianū bellū exortū ē: de quo mox dicem^o: ipaz tamē poſt troie excidiū greci me
nelao reddiderūt: q^o gaudēs nauim cū illa cōſcēdit: patriā. ſ. penitit^o: ſed tēpeſtatib^o acti in Egyptū ad
polybū regez deuenerē. Inde q^o deſcendētes: atq^o per octo ānos errātes (vt teſtis ē Euſebi^o) tādē in
patriā redierūt: lōge ate mortuo Agamēnone: et forte illis dieb^o Egypt^o: hāc nōnulli poete fingūt fuiſ
ſe immortalē: qd at^o preditū ſuū domi egerit: aut q^o tū vixerit: ſeu quo tpe obierit: nō habet. Serui^o enim
belene tēpora ex lōga etate pputare volēs dixit Caſtoz et Pollucē fratres Helene cū argonaut^o fuiſſe
q^o fuerunt ate troiā captā: vt ſupra dictū ē ānis ferme centū. S3 vtq^oq^o res ſe habuerit: Retulit Iſo
crates illā ſenio iā pfectā: et in rugas faciē cōtractā p ſpecula viros illos fortes inſpiciētē lōgo riſu ride
re cōſueuiſſe: q^o pro tā caduca: tāq^o fallaci re tāto ardore ac ptnacia depugnāſſent. Nō enim ob aliud
pugnāſſe ab hōme. dicunt: quia reſtituta helena ſe reſcūſuros pmittebat. Illaz dō Quidi^o fleuiſſe re
fert: quū ait: Slet quoq^o in ſpeculū rugas aſpexit anniles. Tyndaris: et ſecū cur ſit bis rapta regit.

Hector Priami troianoz regis ex Hecuba vxore fili^o: a poet^o oib^o caratiffim^o: his tpi^o ob maxi
mū ei^o militie fulgoz apud troianos maxio in pſcio hitus ē: nā ob incredibile eius pulchritudine: pū
dentiāq^o ac fortitudine nō ſolū parētes: ſed et patriā pbēni nobilitate atq^o gloria ſplēdidā fecit. Hic an
te troianū bellū Andromachā Iſeionis thebarū Cilicie regis filiā duxerat vxorē: ex qua filiū ſuſce
pit noie Aſtinaactē: q^o quū cēt maximi ai audacia pditus: cepit troiano bello pſepe ſol^o grecor^o turmas
aggredi au^o fuit: adeo vt ipe ſolus cēt terror oibus grecis: nā et inter cetera aduerſ^o aiace thelamoniū
ſingulari pugnavit certamine: a quo quū tādē ſuſcepſiſſet ex more āniquo baltheū ipſe illi gladiū dono
dedit: cū quo ſe aiāx interemūt. Hector vero paulop^o ab achille occiſus ē: quē nō ſolū armis: ornatiq^o
reliquo a victore nudat^o ē. Uey et curru cū baltheo ab aiace cōceſſo circa troiam priamo ſpectante tra
ctus eſt: ſed et ad naues vſq^o grecorum deuectus: vbi p dies. xij. eius cadaver ſup litt^o inſepultū ſeruari
iuiſſit: donec nocte redēptur^o miſerabilis pater priam^o veniret: Ueruz: vt hōme. refert iuſſu Iouis ab
Apolline cadauer tā inſigne: ne corumpetur aſi ſunus ſacris liquorb^o perlitū fuit: Priamo deniq^o re
ſtitutū iuxta Ilij regis ſepulchrū cū ingēti pōpa comitante priamo patre et ceteris fratrib^o: ac Hecu
ba matre et Andromachā ipſius vxore: necnō et oī populo non aliter ſlente q^o ſi priami tota curia: ſicq^o
vrbis troiana vnico atq^o optimo rege et defenſore fuiſſet orzata: cuius quidem ſepulchrū (vt aiunt)
hijs verſibus amotatum fuit.

Defenſor patrie iuuenum fortiffimus hector:

Qui murus miſeris ciuib^o alter erat.

Occubuit telo violenti victus achillis

Occubere ſimul ſpeſq^o ſaluſq^o phrygum

Hunc ſerus aiacides circum ſua menia traxit

Hic ex Andromachā coniuge plures genuit filios: e quibus Frāchonus vnus fuit: a quo: vt ait Vin
centius hiſtorialis burgundus franci originem habuere.

Paris q^o et Alexāder dicit^o: ei^o dē hectoris ſi. ex pamo et hecuba nat^o: hoc āno ad ſamā pulchritu
dine helene tract^o: a pamo ſub ſpē legatiōis cū. xx. nauib^o in greciā mittit^o: et a menelao lacedemoniū
rege Helene viro hoſpitiū ſuſcipit: et mult^o honozib^o honozat^o: cū^o quū aſpexit vxorē: illā volentem ab
ſente marito: tādē cūz oib^o regis theſauris abſtulit: et troiā perduxit: ex qua rapina bellū decēnale gre
cor^o aduerſus troianos ſuſceptū ē: hic at^o paris cū ſpecioſiſſimus vir cēt: mult^o voluptatib^o ſe immerſit
p quib^o etiā tandem morte pmeruit. Ser^o. n. hūc fuiſſe nōmō ſpecioſiſſimū: ſ3 et eloq^ouētiſſimū atq^o for

Qui iuuenis manibus traxerat ante ſuis.

Quantos priamo lux attulit illa dolores

Quos ſletus hecubę: quot dedit andromachā

Sed raptum inſelix pater atq^o repenſum

Condidit: et merens accumulauit humo

Agamemnon Capitan

1190

4009

Helena a paride rapta

Hector priami filius

1189

4010

Enthamū hectoris

francorum origo

paris pulcherrimus

nissimū: et q̄maxime inter ligātes cōsumū arbitriū: p q̄b⁹ reb⁹ i maximā iustitie famā enasit: et adeo magnā (vt poete tradūt) vt ligātib⁹ d⁹ formositate: pallade: iunōe et veneri pp aureū pomū a discordia eis i p̄uio piectū: i q̄ scriptū erat: Def dignior: q̄ cū in linguā maximū icidisset: a Ioue p sua misse fuit. vtz cū ob voluptatē veneri id dberi iudicasset: qz eidē pulchritōre orbis mulierē spopederat a mul tis iūltus iudicat⁹: hic at cū troiāis vrbē obsidētib⁹ multa strēnue gessisset: et p̄serti in agonali certa mine qd troie agebatur: in quo oēs: ac et ipm Hectorē supabat. postreō bectore et troilo ab achille perēpti: cū ipse arcu et sagittis ipz achille fraudē i tēplū apollis nocte occidisset: et ipse a pyr. achill filio occisus fuit.

Cyphe⁹ p̄dicto⁹ fr: vir armis strēnu⁹: quū multa i hostes egisset: et ipse radē dū se tutū arbitrare tur: occubuit: qz inter tumultū capiti Iliōis dormiēs: belene isidijs: quā p̄morie paridis iugez duxerat: occisus et turpē lacerat⁹ fuit: De q̄ Virg. li. 6. ait: Atqz hūc pyramidē laniatū corpore toto. et.

Cassandra at vgo formosissima: hōz ex eodē patre et mīse soror fuit: q̄ capta troia in sortem Aga memnonis vēr: et cā myenas secū pduxit: vbi eā dolosa chrynestra Agamemnonis vxor interemit: hāc cū Apollo plurimū amaret: et ei⁹ cōcubitu expeteret: ipa mun⁹ ab eo ex hoc expostulauit: qd illi apollo iuramēto se datur⁹ affirmavit: Cui petiti vt vates fieret: et facta statū fuit. volēs deinde Apollo: qd petierat ipsa negavit. Quāobrez turbat⁹ Apollo: quū auferrenegret qd dederat: egit vt nulla p̄staret fides vaticinijs suis: et sic factū ē. Hā quū ex raptu belene futura p̄ti et fratrib⁹ p̄dicaret: nō solū nō credebāt ei: s; et vberib⁹ dūris castigabāt eā. Et h; mīgdōio iunēi d̄spōsata fuisse et ipa a grecis capta fuit.

CPolixena quoqz hōz germana ex eisdē parētib⁹ nata: vgo ingēl pulchritudis atqz elegātie: et ipa p̄capta troia a pyrro achillis filio supra p̄tis tumultū ingulata fuit. Hā quū inter ceteras priami filias formosior cetis: ab achille q̄ fratrē occiderat: dilecta plurimū fuit. Quo qdē amore hēcuba mater in mortem formosissimi iuueis vīa emō existimās. n. p̄ Achillis vulnera sanguinē filie sue se fore susuraz. Quippe p̄euctam troia pyrrobus achillis fili⁹ in p̄taciū manū patris ad ei⁹ tumultū adolecēculam pduxit: vbi p̄lōgas multoz lachrymas trūclēt⁹ iuueis ingulauit. Seruitqz eā h; tenellā tā p̄stati aio et intrepido vultu hāc morē suscepisse: vt maxia admiratio eius fortitudinis omnibus fieret.

CPanibasilēa amasonū regina: q̄ Iustino teste lib. 10. Quirbee regine successit: hīs ipib⁹ p̄tra Bre cos troia obsidētes magne v̄tutis bellice documēta mōstrauit. Ipa. n. audita hēctoris v̄tute: ipm h; i usum ardētē amauit: et desiderio suscipiēdi ab eo prolē: cū maxima copia muliez in eius auxilium ex scythia d̄scēdit: nec eā tā p̄clara p̄ncipiū grecoz p̄terruit fama: qn Hectoris armis et v̄tute auxilio foret. Unde et p̄sepe ipa intrepida multas grecoz acies fudit: Cērūtāmē dū virago hēc iter fortissimos ho stes p̄liaretur: multisqz e suis iā cesis a pyrro achillis filio letali vulnere sauciata: iter medios grecos a se interfectos occubuit. Serūt eā securis v̄sum primo inuenisse: et multas grecoz naues exussisse.

CPalamedes Hāpli Duboce Regis filius: Vir forma elegans: facundiāqz ac magnanimitate p̄cipuus: tēpestare hac clarus fuit: hūc cōtra troianos vna cū reliquis grecis fuit: vbi quū ex seditione Agamemnoni imperatoriam potestatem subtraxissent: eius loco dux belli suffectus est. Et quū multas similitates contra Ulyxem habuisset: eo q̄ insania simulata ad troianū bellum ire recusasset: Tādē ab eo ficta accusatione: qz euz priamo rege tractatum haberet: a reliquis palamedes lapidibus obrutus mortuus est. Hūc inter cetera sue v̄tutis opera ad cuitādas ociosi exercitus seditiones primus tabularum ludum adinuenit.

CAchilles autem pellei Theffalie Regis fili⁹: Grecoz omnū fortissimus ab Homero: ceterisqz poetis tam latinis q̄ grecis cātanissim⁹: per hoc tēpus in astrologia ac medicina et musica a Chirone edoct⁹: p̄ter militiaz singularē magne excellentie documentū dedit: Nam quū coniuuissent greci i troianos: responsū acceperūt absqz Achille capi troiā nō posse: Qui ab Ulyxe perquisitus: et tādē in habitu muliebrī inter feminas inuētus: In grecoz p̄sidium peruenit: et armis a Vulcano sibi fabrefactis assumptis in v̄tione cuiusdā sui amici ab hēctore perēpti in bellum p̄cessit: Et quū multos ex troianis occidisset: hēctorem etiam interemit: Cuius corpus cum multo ludibrio patri reddidisset: etiam alia pugna Troilum hēctoris fratrem interfecit: Quo dolore commota hēcuba regina et mater timens superstitionibus et patrie: si longo tempore superuivēret Achilles: insidias ei hoc modo in mortem eius parare disposuit: Mouerat enim cum polixenam filiam diligere et iecireoper intermedium sponduilli nuptias suas: si a p̄clis abstineret: cui quū assensisset achilles: in talem conuenire: vt clam solus nocte veniret in tēplum apollinis: quod fere secus muros troie erat: et ibidem eā quū filia inueniret: eamqz desponsaret: quod amans et cupiens achilles credens sic se rem habere: inermis et solus nocte in templum intravit: in quem statim Paris ex insidijs p̄siliens sagittis eum interfecit: Quo mortuo in Sigeo troiano promontorio cū hoc epitaphio a suis sepultus est.

Pellides ego sum ibetide notissima ples
Cui virtus clarum nomen habere dedit
Cui strani totiens armis victicibus hostes
hūc qz fugam sol⁹ milia multa dedit:
hēctore: sed magna gloria est mihi gloria ceto
Cui pyrro vgo q̄ alio noie neoptolem⁹ vocat⁹ achill⁹ p̄dicti fili⁹: et ipse mortuo p̄re pubes et adolecēcul⁹ i troianū bellū tāq̄ ad istar p̄tis aiōssim⁹ p̄duct⁹ fuit: q̄ cū cēt acris igenij iuueis int alios iuueis au

Qui sepe argolicas debilitauit opes
Ille interemptus subit me vindice penas
Per gamatunc fere ro occubere meo
Laudibus immensis victor super astra ferebar
Compressi hostilem fraude perempt⁹ humum.

cyphebus

Cassandra

polixena

panibasilēa

412

1187

et p̄statiū inuenit

palamedes

hūc lupo tabularum

Achilles

epitaphium achillis

pyrrobus

daces: i quēdā equū lignēū: quē greci dolose cōstrui fecerāt itranit: et i glionē se p̄ijci p̄misit: et cū nocte stragē multā troiās inulisset: et i regiā domū intrās: Polite priami filiū i ip̄ius patris gremio iteremittit: ac et i priamū oburgatē irruuit. Inde glione delecto: polixenā formosissimā yginē: vt dictū ē ad manes placādos patrios ad achillē p̄is sepulch̄ occidit. Discedēs v̄o a troia: Andromachā oli bectoris p̄iū gē: q̄ ei i forte p̄de cōnigerat sibi p̄iūxit vxorē: ex qua duos suscepit filios: Peripeleū. s. et Adolossū a quo Adolossi ppli dicti sunt: postmodū Ep̄yri: nūc at albanēses: ideq; cap̄ pulchritudine hermiōis filie mēclai tradita andromacha heleno filio priami cū p̄te regni ip̄az rapuit: et sibi p̄iūgē fecit. Deinde ai feruore ad p̄dā impulsus mare māib; infestauit: q̄ qdē nauigatio alijs molesta: ab eo pyratice denoiata ē. Tādē hic ab Horeste ex filijs priami in tēplo apollinis delphici trucidatus illius finis fuit.

Ulixes L aertbe Gibace isule regis fili; ex p̄iūge antholia q̄ alio noie L aerti; p̄gnoiat; ē: vocatus; q; Gibacus ab Gibaca insula: in q̄ p̄ patrē ip̄e regnauit. Quin et Bulic; h̄i a quadā insula Bulic; ia: q̄ in illi; regno habebat; similiter et Martin; oier; est a naritia insula: que est in mari Romo: quicq; ex eius regno fuit: De quo Quidius in p̄mo de tristib; ait: Produe naritio docti mala n̄ra p̄ote: Scribere naritio: nā mala multa tuli: Hūc aut pulcherrimū: eloquēssimū: prudēssimūq; s; dolosus fuisse auctores oēs affirmāt: q̄ et cōtra troianos cū duodeci (alcantis nauib; venit: et multa ibide strenue gessit. Multaq; q̄ aduixit pulch; q̄ oia mira formidine sup̄auit: hic penelopē Icarī filiā iuuenis duxit vxorē p̄iūte et corpe speciosissimā ex q̄ ilico thelamachū suscepit filiū: quē ad troiā pergēs cū vxore puulū re ligē: quē qdē palamedesq; ad explorandā patriis fraudē: q̄ ad troianū bellū cū ire noller insana furūla bat ate aratū patriis aratis opposuit: quo viso p̄estit; Ulixes aratū dimouit: ne filio dilecto offende ret: et sic p̄gnit; Ulixes subdol; in expeditionē ire coactus ē: in q̄ Diomedis amicitia sibi cōparauit: cum quo maxia solertia ad obtinēdā victoriā plurimū laborauit: Nā ipse achillē nolentē in obidione pdu xit: ip̄sq; herculis sagittas ad id q̄ maxie necessarias inuenit: et ad troiā deferri fecit. Et cū ip̄so Hio mede aico fatale palladiū ex troia rapuit: et multa alia callide ea in obsidione egit. tegebat. n. aliq̄do tegumēto mēdici bois: et multa p̄ba volens p̄ferebat: vt sic in eo bitu troiā exploratur; intraret. Simul tates multas cū palamide habuit: eo q̄ inuit; cū intrauisset in bellā: ad vltimū hic p̄ditionēz cōposuit p̄ q̄ troia capta et dirupta fuit: q̄ gestis cū naues i patriā reditur; ascēdis; multi p̄cellis agitat; i lon gissimos c̄tro: et peregrinationē decennē perduc; ē. Nā quū in extremo Italic Siciliā versus cum vnica navi ad Cīrē magā diuertēde fortune grā diuertissēt: lestrigones gentes quasdā feritate famo sas exp̄er; est. Deinde cū pueniret ad pheacas: et in cōuūio Alcinoi hos et cyclopas hūana carne ves ci narraret tanq̄ ingētē et mēdacē nonnulli asynati sunt: Hūc Ulixbonā in hispania Solin; cōdidisse scribit: et ab Ulixē Ulixbone nomē accepisse dixit. Multas p̄iera alias hincinde ciuitates extraxisse peragrādo ferunt: Tandem a filio proprio telegono casu intersectus hic fuit. De eius aut erroribus: penelopeq; vxoris casib; Home. 24. libros diuino carmine scripsit: quos Odyssee volumē appellauit.

Bessa seu Efebon Betblamita ex tribu Iuda. 9. israhel iudex mortuo Itepte loco eius prin ceptus fuffect; iudicauit Iisrahel ānis. 7. vt hētur Iudicū. xij. Hūc ānnulli asserūt fuisse Bo3g Ruth moabitidē in p̄iūgē habuit: q̄ 30. habuit masculos et totidē scias: q̄s oēs foras emit tens mariū tradidit: et eisdē nūci filijs suis accepit vxores: q̄s oēs i domū suā introduxit q̄s oēs viuos dimisit: q̄ cū nil memorie dignum gessisset: in senectute bona defunctus est: et sepultura; iū patria sua promeruit: Iudicū vt supra.

Troianū bellū decennale p̄mo Efebon iudicis āno (teste Eusebio) surrexit: cui; causa fuit p̄mūz triūm iuliez de pulchritudine certatūm: vt infra dicit; Sane priam; rex hoc āno Anthenorem neces sariū suū nob̄lem et grādeuū ad grecanos p̄ncipes misit: dicens se omnes iniurias preteritas equo animo latitūm: si Bessonā sororem diu raptam redderet. Regāib; grecis priamus cūstigio bellūz instaurat: et Bectorē p̄mogenitū coptis p̄fecit: Id idē paris q̄ Alexander Bectoris frater hostat; dicens: Bū olim in Idam insulā penatum isset: vidisse mercenriū in somnijs: qui eidem Junonem: mi nernam et Venereū adduxit: vt inter illas de pulchritudine certantes iudicaret. Tumq; mincrūz sibi promississe si eius speciem p̄ferret: se ei vxorem in Grecia daturā: qua nulla esset pulchrior. Be le nus autem alter frater in cōtrariū patinatur dicens: Si Alexander de Grecia vxorē acciperet: vētu ros Dratos: et glionem vastaturos: Id idē Cassandra patinatura est. paratur nihilominus naues et Alexander qui et paris vna cū Anthenore: ceterisq; in Greciam mittitur: vbi dū in insula Cysborea ad fratrē Junonis cōueniret: Helenam Regis Menelai vxorem ad videndū Alexandri formam ibi occurrentem: et a marito susceptū tandem rapuit: demūq; redijt: Quo facto priamus pariter ap plaudit: quasi Bessonam sorore; propter hoc recuperatūm esset. Menelao itaq; vna cum Agamē none grauit; p̄querēt: p̄stis; p̄gregātur fortes quicq; videlicet: patroclus: Ulyxes: Ajax et Nestor: cum ceteris validis numero quadraginta septem habentes naues paratas in portu Achen numero mille. 200. Responsoq; accepto ab Apolline delphico: vt in decimo anno glionem foret subuertendū: Greci mare sulcant p̄brygiam vniuersam predantur ac redeunt. Interea Agamēnon mittit legatos: Ulyxē et Diomedem ad priamū regem: si veller cognatā suam Helenam reddere: priam; ilico argo nauticam iniuriā cōmemorat: patrisq; interitū: Sororis raptū: et Anthenoris legatū sui p̄ceptū re fert: et ideo pacē repudiāt: bellūq; idicū: Cōgregato itaq; hincinde exercitū: et māis p̄ferētē bector pa

albanenses dicit

procurra bella

Ulixes

Ulixbona dicit

Normi Iulix Iud

4013

4014

Troiani bellum

Anno
mundi

Anno
an xpi
aduentu

Abessa

Liber

troclum & Herione occidit: multosq; alios vulnerat: vsq; dñ. Atax Thelemoni? sobrinus Hectoris de Iphiona nat? pgnita inter eos sanguinitate cū ipediret. Cecidit interim byemales inducie: vt vnusq; moruos suos sepeliat: p' bñm vō tēp' bellū repetit: in q' Hector decē fortēs duces occidit: & p' a achilles q' tuorū illustres interemit. Per triginta. n. dies acriter pugnat. Rursusq; dant inducie triennales: p' triennū denuo certamine inito plures vtrinq; comūit. Et quis Hector p' somnū andromache moneret: vt se a bello abstineret. In bellū tamē pperat: & ab Achille infidiose interimit: Quo sepulto itez inducie dātur per annū. Dñ vō antuerfaria Hectoris dies ageret: adest Achilles & Polyxene Priami filie amore corripit: petiq; eius nuptias: qb' pmissis a bello se subtrahit asserēs iniquū ēē ppter raptū helene totā turbare Europā. & tādē grecoz rogatu pcedēs a Troilo vulnerat: q' iā multos occiderat grecos. Unde ira succēsus Troilū & Ademone occidit. Ex quo dolore pēlta Iphicuba vxor Priami doli excogitat: diēq; achilli statuit: q' filiā suā vxorēducatur. In q' etiā idem a Paride do lo occidit. Inde accepto a dijs respōso q' ex p'genie achillis greci cētū victuri. Neoptolom' achillis filius in plū statū pdiit in q' Atax & Paris mutuis vulnerib' p'odiunt. Septio autē belli āno p'at' asilca Amasonū regina (ia dicta) ad auxiliū troianoz vēit: q' grecos ab ipsa obsidione fugat: & naves eoz pene cōburit. Tādē quū Neoptolomū vulnerasset: ab eodē occiditur. Post hēc exhortant' Antiheno re & Enea vt Helena redderet: & pax peteret. Indignat' Priamus mortē eis minatur: ppter qd' ab eis Polydamas ad grecos mittitur q' vrbis tradidione grecis offerat: pacēq; pipis rātū impetrans. Quia obrēta grecis nocte vrbis traditur: Priam' a pyribo achillis filio āte iouis arā interficit. Eneas Polyxenā apud Anchisem patrē abscōdit: & ad instātia Helene liberata: & Andromache pcedit. Verū cūz inuēta cēt polixena ad achillis tumulū ingulatur: & Eneas ppter hoc ab vrbē discedere iubetur. Antiheno tamē ibi habitare p'mittitur. Helena etiā cūz viro suo menelao (vt dictū est) rediit: pugnātū ē itaq; apud troiā decē ānis & sex mētib': vbi ex troiāis ceciderūt: anteq' vrbis capetur. 67000. post capā vero vrbē: si credi l'z 278000. Ex grecis āt 87 6000. desiderati referuntur. Aug. autē. is. de ciu. dei meminit: Troiā fuisse destructam regnāte Latino apud Latinos Sami filio.

4020

1279

A Bilon quē Josephus chilon noiat decim' index israel post Ezechon indicauit israel annis decē: quē quidē septuaginta interpretes nō annūerāt. Et ideo sicut tradit Eusebi' tēponibus Josue & Samuels & Saulis ascribūtur: quoz ānos scriptura tacet. Hic autē adduntur plures āni q' sunt apud Josephū: ita vt ab egressū israel de Egipto vsq; ad Salomōis tēplum numerētur āni. 480. Unde bene quozūlibet supputādi sunt āni: quia altoquin in errorem laberentur. Hic autē de tribu gabulon fuit: qui nec aliquā egit virtutē precipuā.

4030

1169

L Abdon seu Abdon Bilonis filius de tribu Ephraim. xi. indicū israel p' Abilon pncipatū su sciptions indicauit ānis. 8. Hic (vt Joseph' ait) p' sola eruditiōe poterat habere mēoriā: nullumq; op' ppter pacē rerūq; abundantiā clarū fecit. Septuaginta. n. filios & filias habuit & gbus. 40. mares fuere: viri in armis exercitissimi: quos oēs superstites derelinquēs in senectute bona defunct' ē. Sub istis trib' iudicibus nō recessit israel a dñio: & p'pterea genti terra t'pib' suis: vt p' Judicū cap. 12. Verū isto amoto palestini israeli p'ualuerunt multis diebus.

4033

1166

A demnō Litoris filij Laomedōnis troiā regis filij pmo Labdon iudicis israel āno Eusebio teste: vna cū amāzonib' Priamo subsidia tulit. Hic assyrioz reg' ductor fuit: quēz vt Diodo. l. 3. histo. libro scribit: Eutaranes assyrioz rex & oīs su' cū decē milib' Ethiopū: totidēq; Sufiāis cūz ducē cū curribus troiā i auxiliū misit: q' tūc Litor' cū p' p'f' erat accept' maxie regi: & Ademnō ipse etate florens: ac ai corp' vsq; virib' p'f'as erat: quē edificasse ferūt Sufaz seu Sufis regiā ciuitatē i loco excelso: q' vsq; ad p'iarū imperiū p'māsit: q' mēoria ab illo dñata fuit. Hic cū apud troiā mltos grecos occidisset: tādē a t'becsalis p' infidias interfectus ē.

4034

1165

T roia igitur ciuitas tertio āno Labdon iudicis israel capta fuit: a cui' captiuitate: vt Euseb' scribit vsq; ad p'mā olympiadē sunt āni. 416. Colligitur āt oē tēp' vsq; in p'sentē diē fm assyrios a q'dragēsimotertio anno regni Ami. 835. scēdū hebreos a p'mo āno natiuitatis Abrae āni. 835. a natiuitate Moyfi 410. āte vrbē p'ditā āni. 430. Hinc greci singulos annos annotare ceperunt: dicentes anno primo a captiuitate Troie.

Priamophō Thelei regis ex p'bedra filij āno. 2. captiuitat' troie mortuo mēltheo rege atbeniēsis vrbis habenas suscipiēs regnauit ānis. 23. Hic cū Antigono fratre p' troianos grecis auxilia tulit: Clastatoq; Iliōne dñ ad p'p'ia rediret: senēte tēpestare in t'braciā delat' ē: vbi a Pbilde lycurgi regis filia nō solū hospitiō: sed & lecto suscept' ē. Cūq; aliq'dm cū ea morā traxisset: audita mēlthei atbenarū regis morte: re

gni paterni cupidine tractus: ipetrata ad breue tempus a philide licentia refarcitis nauibus suis Athenas Christi rediit: ubi post. 23. annis paterni exilij Athenarum regnum reassumpfit. Quibus vltra primum tempus aduentu redendi tardaret: phylis amoris feruentis impanes laqueo se suspedit: et iuxta fabula in amigdala siccam conuersa est. Vide Suidium: Cuius hic predictum tempus regnasset mortuus est: cui successit Euthes: sed virum istius filius fuerit: incertum habetur.

Penelopes Icaru filia et Olyxis coniux his temporibus ob pudicitiam suam multas a proctoribus suis pertulit insidias: nam posteaquam marito suo Telamachum filium peperisset: vlyxes ipse troiam cum reliquis ire compulsi sunt: Sed troia deleta cum diu vir suus errasset: plurimum ea sollicitantes in maximas deduxere erunas: Ea cum adolescentula pulcherrima derelicta fuisset: et ei forma atque mores probabiles: necnon et egregium genitorem diligendam ac cupiscendam ea multos puocasset: multum instigationibus vexata fuit: verumtamen vlla inquam molestia a ppositis fidei mariti diuelli potuit: quod factum est et penelopes hec illibati decoris atque intemerate pudicitie matronis oibus semper exemplum sanctissimum fuerit.

Cyrce solis et perse Hymphes: ut poete oēs testatur: filia incantationibus et forma pulcherrima his temporibus famosissima fuit: ipsa ideo solis filia dicta fuit: quia ut ait singulari floruit pulchritudine: ac etiam barbaris oium clauerit cognitione: Lasobres meretrix et maga notatissima euasit: Et relictis colchis ad beneficia exercenda italia venit: et Etheu volschorum monte inhabitans Cyrcus de nocte suo usque in hodiernum diem appellatus est: Et hanc multa poetica de ea referatur: vix quod suis blanditijs et beneficijs boies et amores suos et belluas miratiss. Suidius in Antig. 18. de ci. dei ca. 16. non fabulosus hoc fuisse dixit: quia caritatis quibusdam carminibus: aut insectis veneno poculis in feras diuersarum specierum homines conuertebat: inter quos fuisse socij Olyxis: ubi cum idem vlyxes ea ob rem per annum permansisset: ex ea thelegonum suscepit filium: verum cum euaginato gladio eidem mortem minaret nisi socios in pristina forma redigeret: ab eadem quod postulabat obtinuit: et plenam consilij discessit: hic itaque: ut predictum est habitauit haud longe a Caieta vixit Capanie: in quodam monte oli insula: quod cyrcus ab ea usque hodie dicitur: super quem etiam cypidus in cacumine postmodum fabricatum Cyrcum nomen impositum fuit: Sicut testis est Virgilius in 7. eneido. circa quod adhuc autem incolae rugire bestias diuersi generis. In eo autem postea templum permagnificum in eius latitudinem exstructum fuisse dicitur: ibi etiam monstrabatur olim quodam Olyxis filia et ad inuenc antra: Quo in loco postmodum romani pontifices arces condidere minutissimas: quod afflicti Romae ecclesie rebus barbarorum quoniam maxime temporibus auxilio semper fuit. Quando autem: vel quo mortis genere defuncta fuerit hec Cyrcus non inuenitur.

Dionides Tydei ex Deiphibe filius his temporibus postquam in obsidione troiana cum alijs grecis fuisset: apud quam adeo se strenne habuit: ut per Achille et Atace oium formosior et audacior haberetur: dum de eadem clade reuenteretur: audies uxorem suam apud argivos turpiter agentem veretudine dicitur domum ingredi noluisse: Sed indito sibi exilio ad pres apulie se contulit: ubi teste Festo cum Dauno rege partem regni sortitus est: ut et narrat Suidius: quarto fastorum: Et genitorem eadem appule daune tuum: ubique circa garganum montem residens beneuolentia: Arpos et alias condidit vrbes: habitauitque postmodum cum suis in melapia et peucena et Bantia Apulie vrbibus. Socij quoque eius Brundisium et Neapoli crexere: quod nunc clarissima regia est. Alii quoque ex socijs eius ab ipso recedentes Dionidea in insula ab ipso sic dicta haud paulum a monte gargano habitare ceperunt: ubi et Dionides ipse fere sepultus: ac templo tanquam deus ibidem honorificatus: quod quidem templum nunc canonici regulares diui Augustini inhabitant: multorum introitum refertissimum: ibi etiam aues diomedeas quasdam ad modum asperum esse dicuntur.

Dionides aliter rex thracum longe ante hunc fuit: vir quidem truculentus: qui equos suos humana carne aduenarum ad cum venientum depascere consueuerat: qui et ipse ab hercule mactatus iumentis suis in pabulum datus fuit: dicitur Seneca in hercule furere: Suisque regem pabulum in armentis datum.

Antenor nobilis troianus priami regis affinis anno 2. captiuitas Troie ab Agamemnone Eneirato rex Ilij proficis: et ibidem regnavit annis ferme 23. Eneas autem huius dignior et natu maior ceteris: tamquam postrema sobrina sua priami filia apud Anchisem patrem suum absconderat: ab Agamemnone reprobat: troia pulsa fuit: Quia obrem enneas indignabundus exiens in Dardania insulam ut suum ibidem congregaret exercitum profectus ab Antenore clausis portis seclusus est: tunc troiani oes: qui grecorum cedens euaserat reuertentes Eneas sic abiecto Antenore suum esse regem recognoscere: At Eneas cum nihil proficere cognoscere post tertium exactum annum cum universo patrimonio suo: et nauibus duabus et viginti susceptis cum Anchise patre et Caieta nutrice sua: universaque familia: ac tribus milibus et quadringentis virisque sex viris in italia navigavit: Antenore vero: qui predictum tempus una cum filiis regnasset ab Isectoris filijs eiusdem Ipheleno rege subsidium ferente regno pulsus est: Quo turpiter pulso profugus cum duobus milibus troianis in venetia provincia concessit: et ibidem quibusdam occupatis parantine vrbis fundamenta iecit: Ibi demum quoadvixit regnavit: dicitur Virgilius. Hic tamen ille vixit parati sedesque locavit.

Disapolitanorum dynastia vigesima: consumpta decimanona: apud egyptios quarto principat: Labdon anno cepta est: in qua suo imperatore vix ceperunt: et hec quidem potestas apud eos. clxxvij. annis duravit. Illa quippe dynastia generalis potestas erat: que universum regnum suo sub impio quisque princeps designatus: seu a toto populo delectus cohibebat: ut nunc venetorum mos est.

Latinorum autem regum principia illa fuisse dicimus: quia nunc capitaniam appellamus. Et hec una ex decem

het in amigdala morte

penelopes

Cyrce

hodie in feras conuertitur

monte Cyrcus

Dionides

aves diomedes

In pascuis

ii6i

4034

Antenor affinis priami

Antenor et Antenor

inde Venetia et parantine

ii65

4038

Dynastia gaudis priami

Christi et octo italice regionibus habita est: que certe plura habebat loca a ceteris regionibus frequenterata: ut **Lini** aduentu et **Virg.** cōfessati sunt: Sed quā plus iacure in ea q̄ ceterarū sit factum: enenit: ut nūc aliqua regionū ea sit incultior: aut infrequētiōr habeat: hec ideo latina appellata ē: q̄ saturnus cretētiū rex: ut supra dictum ē: **Iouis** filij arma fugiēs in eisdē locis latuit: quod **Virg.** 10. 8. hīs versib⁹ posuit dicēs: **Primus** ab **etereo** venit **saturn⁹** **olympo** **arma iouis** fugiēs: et regnīs exul adēptis: **Is gen⁹ indocile**: ac disper sum mōnib⁹ alij. **Imposuit** legesq; dedit: latūq; vocari: **Adiuit** hīs quonā latūq; tutus in oris: **Et** tamē magnitudo a p̄ncipio angustior fuit q̄ q̄ nūc cāpania appellatur: **Serui** autē dicit latinos p̄prie appellatos fuisse eos: q̄ interāt viscerib⁹ **albanī** mōis. **Sines** vō hui⁹ regiōis latine nūc cāpanie appellatione a maritima pte ab hostijs **tyberinis** incipiūt: et in **Caiera** vrbē terminātur: vbi sunt civitates extātes et dirute: videlz **Hostia**: **Simulsa**: **Ardea**: **Terracina**: et **Layeta**: et insule pōtia: et pādāna atq; mōs **Cyree**. In mediterraneis autē sunt velletrē: **Britia** olim civitas **anagnia**: **prenestina**: **tyburtina**: **thuscūlū** et **Alba** olim civitas: a q̄ **albanī** reges. In hac igitur regione fuere qdaz populi q̄ aborigines: **rutuli**: **volscei**: **bernici**: **eccoli** et **marī** dicebātur. **Magnū** enim hec regio habet circuitum.

Eneas igitur **Anchise** fili⁹ patrie et patrē fm aliquos p̄ditōr a troianis tanq̄ deus habit⁹ āno sexio p̄ncipatus **Labdon** in latio veniēs regnare cepit: et regnavit: ut **Eusebio** placet annis tribus. **Istic** certe **Eneas** omni forma et elegātia indytus fuit. **Qui** est et troia pulsus vna cum patre **Anchise** et **Ascanio** filio ac **Caiera** nutrice mult⁹ troiāoz p̄sociat⁹ p̄fug⁹ in **Delphos** insulā p̄mū ad oraculū **Apollinis** p̄cūt: a quo de italice regno obtinēdo certior fact⁹ in **Creta** cōfessum nāgavit: **Alij** tamē dicūt eū circa **macedonie olympū** p̄mo habitasse. **Alij** circa **matiniā** in **archadia** capuas cōdidisse. **Alij** in **sicilia** p̄fectū quedā occupasse: **ibidēq;** **anchisen** patrē mortuū sepelisse. **Virgili⁹** autē: si ei credere fas ē: **ip̄suz** in **Carthaginē** ad **Didonē** traiecit dicit: cui⁹ amicitia et lecto v̄fuit: **Inde** quoq; superū mōnē tū discedēs in **sicilia** iterū venit: et demū in latū peruēit. **Respōsōq;** accepto eo in loco sibi p̄manēdū cē vbi mēsas ederet q̄ in latio p̄p̄e latinū accidit. **Ibi** n. ingēs panis p̄ mēsa per imprudētā apposit⁹ eum cū carnib⁹: que super eo erāt absumpsit. **Iliomerū** tamē hīs cōsentire nolle dixerūt: nec eū alijs auctori bus q̄ de eo scripserūt dicētem **Eneā** imperij successore in troia remāsisse ac illud troicū imperiū extincto **pamidarū** genere filijs filioz tradidisse: quū dicit: **Iā** p̄tami genus ē miserat⁹ **turpiter**. **At** nūc imperium troie **eneas** violēt⁹ habebit. **Et** nati natoz: et q̄ nascētur ab illis: sed hoc mō ab oib⁹ dissentit: videretur: q̄ **eneā** dicūt vsq; in italā enauigasse: atq; **ibidē** obijisse. **Ingressus** itaq; **eneas** in italā i **adriatici** maris ora **Coreyrā** et **melinā** vrbes cōdidit: atq; per ostia **tyberina** intrās band lōge a **Laurēta** vrbē cōfedit: vbi et q̄nsdā latini regl⁹ agris occupat⁹ troiā nouā cōdidit: **Inde** ad **Euadrū** regē: ut paulo āte scriptum ē: **Alcostrate** filiū p̄fecus eo p̄curāte cū **Latino** aboriginū rege ei in senso pacē fecit: cui⁹ rei firmāde gratia **Latin⁹** filiā **Lavinā** tradidit vxorē: secūq; pari auctoritate conregnare fecit. **Qua** ex re **Eneas** **laurētū** rex appellari ceptus ē. **Turn⁹** autē ardee et **rutiloz** rex grauitē ferēs **Eneam** exterminā a latino sibi p̄latū vxoris ip̄s⁹ ablate iniuria perimot⁹: bello vices suas vindicare statuit: vndē et a **Diomede** apulie rege: et **mezentio** thuscie supioris seu **gallie** atq; **lygusto** **livurie** regib⁹: et a **Camilla** volschorū regina auxiliū p̄ legatos postulauit: **Qui** oēs cōtra **Latinū**: **Euadrū**: **pallātemq;** ei⁹ filium: atq; **Eneā** bella pducūt. **Et** cōgressi postinumeras vtrinq; cedēs **Latin⁹** a **Turno** interficitur: **Inde** **pallātem** **Euadrū** filiū inuadēs ip̄m lācea perfoz occidit. **Eneas** vero in **turnū** acri aīo cōfurgens p̄ multos cōflic⁹ ip̄m superās interfecit: **Quo** mortuo **Camillā** volschorū reginā cū toto exercitu fudit. **Victoria** igit⁹ **Eneas** obtēta: interfectisq; regib⁹ **Latinū** p̄dictū cū cāpanie pte obtinuit: et tribus ānis regnavit. **Tādē** in **numiciū** **laurētū** agri flumiū decidēs moriē obijt: indeq; sublato corpore: et ap̄d **laurētū** vrbē sepulto: flumi⁹ idē p̄secratus ē: et de⁹ indiges ab accolis credit⁹ est: a p̄uidentissimis qdaz aucto rib⁹ credit⁹ ip̄suz in eodē flumine necatū: et in mare deuolutū: et piscib⁹ esca fuisse. **Istic** **Circus** **pami** regis filiā duxerat vxorē: ex qua **Ascaniū** filiū suscepit. **Regnoq;** **Latij** suscepto: **lavinā** latini regis susci piens filiā p̄gnantē moriens reliquit.

Camilla volschorū regina ex **methabo** rege et **Cassamilla** cōiuge nata: virgo insignis et mēozatu dignissima p̄ hoc tēp⁹ inter armata exercitia ab **Arunte** sagitta sauciata expirauit. **Ea** quidem tante dignitatis et p̄bitat⁹ virgo fuit: ut in ei⁹ laudē **Virgi.** lōga descriptione septimuz **Encl.** librum terminauerit: **Hui⁹** n. mater regina cum p̄mū eā deperisset emortua est: **Qua** mortua et **methabo** rex ip̄suz **Camille** pater regno statiz pul⁹ fuit: et de ekis regno nil arripitur p̄ter hāc paruulā p̄e ceteris rebus sibi dilectam: et quū in neimozē detulisset: eam serino lacte educavit: **Que** quū adulta fuisset: semineos labores a se omnes abiecit: et corpus suū mult⁹ laborib⁹ affinescere cepit: v̄pote **fundas** circūagē: arat⁹ tēdere: ceruos cursu inseq; et alia multa pertractare: ut sic virginitatē suā p̄e ceteris omnib⁹ inuolatā obseruare possz: **Quib⁹** exercitijs assuefacta in paternū regnū aliq̄do peruēit. **Tādē** cū **Eneas** et troia in italā peruēisset: et **Lavinā** sumpisset vxorē: et ob id bellum inter **turnū** et **eneā** exorū fuisset: ip̄a turni partibus fauēs eidē cū grādi suoz agmine in auxiliū venit. **Et** quū armata sept⁹ irruisset in troia nos et multos ex eis occidisset: tādē et ip̄sa sauciata occubuit.

Lavinia **Latini** regis ex **Amata** cōiuge filia formosissima hysidē tēp⁹ quū iā illā **turno** regi pater spopōdisset vxorē enee troiā ob generis claritatē eidem p̄fectū amicitia tradidit cōiugem: **Quā** obz inter **eneā** et **turnū** maximū bellum suscitātū est: sed tādē mortuo patre **Latino**: et **turnū** perdidisset

Lavinia Regis

Camilla

Camilla

Amata

maritū Ence aduene coniugio innecta fuit: Ex quo quū cōcepisset filiū ante diē partus marit' eius re- Christi
bus hūanis subtractus ē. Quē quū Alcaniū priuignū regnantē extimūisset: pregnās in siluas aufugit aduētū
et ibi filiū peperit: quē Iuliu filiuū posthumū appellauit: eo q' p' patris fun' in filiis fuerit nat'. Alca-
nius autē postmodū in nouercam mitior factus: quū Albā vrbē condidisset: vltro secedens: Lauine
huic regnū paternum reliquit: q' lauina cum multa honestate et pudicitia atq' iustitia tamdiu seruauit
donec filio pubescenti resignaret: Quo resignato: ipse (vt Eusebius refert) cuiusdam Adēlapodi nupsit:
ex quo filiū peperit: quē latinū filiuū noiauit: qui ē fratri suo posthumo successit.

C Delagus polypbidis regis filius vigesimusquint' syrcionorū rex et ipse sexto Labdon anno syrcio-
nijs regnare cepit: et regnauit annis viginti.

C Egyptus Thyestis filius ex pelopeia eiusdē thyestis regis filia suscept' vltimo Labdon indicis isra-
el anno nuyenis regnare cepit: et regnauit ānis tribus: Hūc Seneca oraculo natum refert: Nam quū
Thyestes pater acropen Atrei fratris vxorē stuprasset: filiosq' ex ea suscepisset regno pulsus fuit: atre-
us vero simulata pace: eum in regni consortiū reuocauit: cui redeūti tres filios comedēdos apposuit:
corū sanguinē vino mixtum in potū prēbens: cōsumatoq' cōiunior: ossēdit māns accapita dicens cū refi-
duum comedisse. Cū quū Thyestes tāti facinoris vltionē quereret: ab oraculo edoctus est. Ex se si
cū pelopeia filia ppria rē haberet nasciturū filiū: qui iniurias suas plene vindicaret: quod et factum est
Nā sicut Lactati' grāmaticus super quarto thebaidos refert: mox vt natus est: propter pudorem cie-
tus fuit infans in syluis: vt dilaceratus a belluis turpitudinis patris ac matris viuens non prestaret te-
stimonium: sed aliter factum est. Nā permittēte deo a capris nutritus fuit: Quo scito Egypt' ab Ege-
capra nutrice dicit' est. Tandē in regiam perduct' dū creuisset patre (vt credit' impellēte Atreiū patrū
suū occidit: cui thyestes pater occupata regia successit: Tandem patre mortuo quū regnaret Agamē-
non et menela' ei' fratrūcles et ob raptā Iphēnā in troianū iussent excidiū: egypt' hic suāsitiōib' nauplij
in āplex' optātis Clitēestre deuēit: et postreō redeūte Agamēnonē a desolatiōe troiana: illū fauēte Cli-
tēestre trucidauit: et regnū obtinuit. Ad vltimū et ipse ab Oreste Agamēnonis filio vna cum adul-
tera Clitēestre: nullo remanente ex eo superstitē obtrūcatus est.

ii62

4037

C Beneuentum Apru- cij Civitas.

C Beneuentum Aprucij regionis ciui-
tas: hīs temporibus: vt Seruius scribit
a Diomedis locijs condita fuit: Hūc in
campestri solo sita est: que et multos ha-
ber colles admodum fertiles cum mul-
tis villulis: Quam Lini' patavinus:
libro quinto Ad alauentum: non quidez
Beneuentum nominat: eo q' ibi ad trigin-
ta Saminitum milia: Sulpitio et petilio
consulibus Romanis fuerint cesa: Colo-
nia: etiam eo restante a Romanis illo de-
ducta sit. Ipsa vero nunc Romane eccle-
sie subiecta est.

C Neapolis Cui- tas Campanie.

C Neapolis autem regio l'oliz par-
thenope Campanie ciuitas: et ipsa p-
id tempus a Diomede rege in littori-
bus maris cōdita est: que postq' Ro-
manis se subiecit: eisdem alijsq' prin-
cipibus et dominis fidem cōstantissi-
mam semper seruauit: Eāobrem tē-
pore consulum Romanorum flozere
q' maxime cepit. Sz a trecentis ānis
citra regia dignitate insignita etiaz et
basilicis: membrisq' arce pulcherri-
ma: alijsq' publicis: priuatisq' edifi-
cijs superbissimis preceteris italie vr-
bib' eua sit clarissima: In qua etiam
nōnulla extāt religiosorū monasteria
celeberima et inter alia Alphonsus
presentis Ferdinādi regis pater arcē

vnaz ibidē in maris margine extruxit: quā castellū nouū noiauit: opus certe oib' italie tā nouis q' an-

Julius plinius libro 6

Lactantius in libro 4

Beneuentum in Aprucio

30. milia cepa

Neapolis in Campania

Anno
adudi

Anno
ante

Labdon

Liber

ex ca Virgilio

Caeta in Campania

Christi aliquis monumentis et structuris pferendū: In qua cellissima turris existit et muri crassissimi: atq; aule ce-
lebrissime esse referuntur: Ex qua qdē inclita urbe multi clarissimi emersere viri: qd fuerit Bonifaci⁹
8. pōti. ex gēte thomacella et Joānes. 23. ex gēte cosica: quē Sigismūd⁹ impator: vt suo loco li. 4. infra vi-
cemus p ymone ecclesie faciēda pūauit. Ipsa qd clarissimoz virozū: v3 Virgilij. L. L. iui patanij: ac
Horatij sedes: et domiciliū aliquādo fuit: vbi et cōstat Virgiliū poetā sepulture mādātū fuisse.

Caeta Campanie Civitas.

Caeta latine regiōis ciuitas p ipsa quoq; re
pota ab Enea troiano cōditōis sue initū sum-
psit: et Caeta a noie Caiete ipsi⁹ Enece nutricia
ibidē sepulre noiauit: dicēte Virg. in pñ. vi. Tu
q; litorib⁹ nostris enia nutrit: Eternaz mori-
ens famā Caieta dedisti: Hec a terraciana urbe
xx. passū milib⁹ distat: hīs optimuz portū in q
ē terra amenissima fonib⁹ amenissimis irrigua:
ac citris arācijsq; consita pulcherrimis: Ipsaq;
ciuitas: et pua sit: oī tamen splendore et decore re-
fulget: Estq; qmaxime hec ciuitas Caeta Al-
phonse: aliorūq; regū captiuitate nūc notissima
quos Senneſes pñtissimo aio bello ceperūt: et
philippo mediolanēsi dnci transmiserunt: vt in-
fra libro decimoquinto dicitur.

Cume Cāpanie olim ciuitas nūc oī proz⁹ habitatoz⁹ destituta hīsde tēpib⁹ ab Enea cōstrui cepta
ē. Quippe (vt aiūt) quū e nauī Eneas descendisset: qdā mulier grauida ibidē vīsa ē: Quo angurio soli
fecunditate auspiciat⁹ ciuitatē eod loco pdes cumas vocauit: apo tu .i. a pgnate: vel a Cyna qd ē vn-
da: q; cyna vnda dicit⁹: q fluctib⁹ agitet. L. ius. vñ. viij. et Solus vbi de mirabilib⁹: Cumanos a chal-
cide cuboica originē duxisse tradūt. Illuc Targu⁹ supbus p fractas latinoz opes ad Aristodemū ty-
rannū se tulit: vbi tādē mortuus ē. Ex ea sibilla: q Cumana nūcupatur oīū habuit: vbi ad hūc so-
lum in cacumine eiusdē urbis extat sacellū integrū: in quo sibylle antrum inuistur.

Aquila in Foro iulij Civitas.

Aquila in foro iulij

Aquila olim Italic citrapadane pñaria ciui-
tas potētissima qdē a mari aliqñsp semota nro
ē seculo pene derelicta: p hec tpa Carino histori-
co teste a quodā troiano noie equillo e troia cum
allis pulso pñtōis sue pñcipiū sumpsit: et a se ag-
letam noiat: vel vt magister ait: Aquila qñ ags li-
gata pgnomēnz accepit. Hec adeo nūc derelicta
hēt vt pñt pastores et piscatores: atq; cōpluri-
mos sacerdotes q dina byemis tpe in ea celebrāt
null⁹ eā incolē pōt: Quā qdē Octavian⁹ August⁹
vt plurimū inhabitauit: et pñtrea suo tpe oīz oīa
m et rerū abundātia florere cepit. Sed et Jul⁹ Ce-
sar ate ipm forū oriētalū atq; occidētalū mer-
imoniū in ea cōstituerat: Quo instituto eaz Forū
iulium appellauit. Et ideo ibidē adhuc extātez la-
pidem pgrādem crexerūt: in quo hec vba insculpere fecerūt. Impator Cesar august⁹ aglicensū restitu-
tor et pñtor: vñ quoq; geminā a porta vsq; ad pōtez p tyrones inuētū: noue italic sue dilect⁹ postterio-
ris longi tēporis labe corruptā munivit ac restituit. Hec quū multo tpe floruerit: postreō ab Attila Go-
thozū rege oīo diruta fuit: cui⁹ incolē oēs venetias cōuolātes re venetiā mirūmmedū auxere. Hanc ita
q; celebrē ciuitas ē. Hanc euāgelista quū ex mādato petri apostoli Alexādrīā perēt ad fidē Christi cō-
uertit: ibiq; suū sacri euāgelii pmo pñtū: Cui⁹ quidē pñt liber sua māu sic exarat⁹ postmedū vene-
tias delat⁹: nūc ibidē dignissime seruat. Inde q; Ihermagoras ad Harci ipsius pñtationē pñt⁹ ibi-
dem a brō petro pñt pñtū: eā oēm regiōē deo nro lucrat⁹ est: Quāobz postea a Merce impiissimo
martyrio corona⁹ fuit. Exinde emerſit Syr⁹ papiēs postea eph⁹ Ihermagore discipul⁹: q apud papien-
ses multa scitat⁹ edidit opa. Chromati⁹ quoq; eph⁹: ad quē diu⁹ pñtō. multa scripsit opuscula: et Ruf-
simus pñt⁹ vir latina: grecaq; lingua eruditissim⁹. Aquileieses fuere et alij multi.

Luna Ethurie puincie pua ciuitas: q nostro seculo penit⁹ desolata videt⁹: hīsde quoq; tēpib⁹ a quo
dam pñcipe troiano in fauib⁹ Ilygustici maris cōdita fuit: q qdē adhuc pulchzū hēt maxie pñtūditatis
portū: qd et celsis circūcingit mōtib⁹: ex quo ēt maxia alborū marmorū vis educit⁹: eo q; haud pñt ab
ea Caratle mono ē: in q ipsoz marmorū fodine adeo celebrissime hēt vt vñico saxo tabule integre
atq; colūne exhibeātur. Ipsaz at hac de cā ferūt fuisse euersas q cuiusdā impatoris vxor: in adoleſcētē

Marius euangelista

Luna in Ethuria

ipsi cluatur mire pulchritudinis pncipe oculos iniecerat: q̄ quū nullo mō ad eū ptingē posset: mortuaz se p̄tinuulauit. Impator at̄ de ei⁹ morte certior fieri volēs: impatoris sedes iudib⁹ acut⁹ perforari fecerūt. Sed illa adolecētis amore succēsa insensibilē se penit⁹ fecit. Quūq; sepulture tradita fuisset nocte sequēti ad iuētis domū explēde libidis gratia se cōtulit. Impator at̄ post aliq̄ tps fraudis certior factus Luna vēit: et hostili aio vrbē ingreſſ⁹ vxorē diris supplicijs p̄mo interfecit: Deinde vrbē vniuersaz euerſit: ip̄i⁹ tñ desolationē diutissime aſi inchoaſſe Lucan⁹ indicat dicēs: Hoc pp̄ placuit tuſcos de more vetuſto acciri vates: q̄ p̄ q̄ maxim⁹ euo Aruns incoluit deſerte menta lūc. Et tñ vrbis adhuc retinet denoiationē regio lunēſis appellata: Cui⁹ quidē ep̄atū Nichola⁹ pōti. v. in Sarzanā ſui ori⁹ oppidū cōtulit: et ep̄alē ſedē ibidē cōſtituit. Hec q̄ppe Luricianū pontificē maximū genuit.

Thēcnbā p̄ami troianorū regē cōiugē vſq; in hoc tps p̄uēſſe dicūt: quā in hūc modū in canē fuiſſe p̄uerſaz Quidi⁹. i. s. metba. finxit polynēſtorē thraciū regē hēbat fratres: cui Priam⁹ rex cognat⁹ et amic⁹ iā dubitās de vita ſua: ſuiq; regni ſtatu filiū vni⁹ et ip̄az ſororē ſuā cū magno auri pōdere cōſeruandos nutriendoz in thraciā miſit vt ſi cōtingēt Troiā capti: ipſe fili⁹ relic⁹ gen⁹ et vrbē inſtaurare poſſet. Sed deſtructa troia polynēſtor auri cupiditate tract⁹ nepotē inſcia matre obrūcat: qd̄ quū cognouiſſet inſelix mater Thēcnba finxit ſe illi aliud auri pōd⁹ velle ſecreto indicare vt ipſe etiā illū p̄ filio acciperet: q̄ qua rus rex et paricida vā cē credēs: et in cōſpectu becūbe ſororis veniēs: ab illa ſtati vnguib⁹ occēat⁹: et dentibus tanq̄ a cane fuit dilacerat⁹: vt Quidi⁹ eodez loco p̄tractat: Quo malo atq; alijs innumerabilib⁹ et immanib⁹ oppreſſa dolorib⁹ in rabie certe deuēſſe nōnulli volūt p̄ thracios agros ritu vlulaſſe canū: ſic deſeciſſe. Suerat. n. hec regina p̄clariffima Dimātis Bonis filia: vel vt alij volūt Leſci Thraciū regis mulier ſigdē elegantiſſima: et virilis ai inſignita: piaq; benigna: ſed miſeriarū tandē certiffimū documētum: quia decē et nouem vtriuſq; ſexus filios: quos mixtim ex priamo rege conceperat vna euz marito et regno omnes eiecit.

Samson duodecim⁹ et vltim⁹ iudicū Iſrael p̄ Labdonē indicauit iſraelē ānis. 20. Hic hebreorū fortiffim⁹ fuit: cui⁹ ingētia facta cū herculis fact⁹ merito p̄pari poſſent: Vā patrē manu en de tribu Dan habuit: et matrē noie anani: Hic quū plē p̄mo nō haberēt deū p̄ eoz ſuccelſione ingiter deprecabātur: Quib⁹ tādē apparuit āgel⁹ dñi: et eiſdē maſculū futur⁹ dei munere p̄nuſciat⁹: q̄ ſoret vir optim⁹: et fortitudine p̄cipua clar⁹ ad opprimēdos inimicos dei aſſeruit. Ad dñm qz eos vt ipſi capilli capiti mīme rōdēt: nec aliū potū niſi ſimplicē aquā bibē permittēt. Cōceptozq; filio gratias agētes cuſtodierūt mādāta dñi: et natū filiū Sāſonē appellauerūt: qd̄ nomen ſignificat robuſtū: ſeu ſolē fonē. Creuitq; puer velociter: et p̄ capilloz remiſſionē factus ē robuſtiſſim⁹ vir: Cui do min⁹ bñdicēs ſp̄m ſuū effudit in eū. Fact⁹q; vir duxit vxorē ex thamma paleſtinoz cinitate: quāz quū frequētē in domū ſocerū ſuoz inuileret: occurrīt ei aliquādo vt leonē iſterficēt: quo mortuo extra viā in ſiluā proiecit. Ruſſq; aliquando inde p̄grediēs iuēt: ſanū mellis in capite illi⁹: et ex illo p̄cepit et comedit: ac tres fauos puellē portauit: et cū alijs donis illos ſibi cōtradidit. Vbiq; in nuptijs exiit. 30. iuuenib⁹ thānib⁹ iocādo p̄bleuma p̄poſuit dicēs: Si ſoluerit in ſeptē dieb⁹ q̄nē quā p̄poſuero dabo vobis ſingulis veſtē ſeu ſtolā. Illiſq; perētib⁹ vt dicēt ait: Be comedēte exiit ab⁹: et de forte egreſſa eſt fortitudo. Illiſ at̄ nō valētib⁹ q̄nē inuēire rogauerūt puellā vt ab ipſo ſolutionē exgrēt atq; eiſ indica ret. Sāſon tādē puella rogāte vt dicēt: indicauit ei quēadmodū leonē interimerat: et quomō apes i ore ei⁹ inueniēs fauos mellis ei portafſe: ac ſic q̄nē problemat⁹ declarauit illi: q̄ ſtati petētib⁹ expoſuit. q̄ intellecta ſeptia die cōueniētes Sāſonē dixerūt ei: Quid dulce melle: et qd̄ ſon⁹ leonē? Ille indigna bñdus ait ſi nō araleſſet in vetula mea nō inuēſſet: p̄poſitionē meā. Vrruitq; cōfeſti in cū ſp̄s domini: et deſcēdit in aſcalonez: ibiq; p̄cuſſis. 30. viris abſtulit corū veſtes: et dedit hijs inuenib⁹ q̄ problema ſoluerāt. Indignatiſq; Sāſon vxorē dimittēs perrexit: et cepit trecētas vulpes: et ad ſingulaz caudas fa ces alligauit: et dimiſit in paleſtinoz meſſes. et eas oēs ſuccēdit: ac ſic eoz depopulatus ē fruct⁹: p̄pter qd̄ paleſtini ei⁹ vxorē et parētes oēs interemerūt. Sāſon aut̄ quū poſtea multos ex hoc paleſtinoz occidiffet: a paleſtiniſ capiti⁹ duab⁹ ſumib⁹ ligatur: et quū duceret ad ſuppliciiū: ille vincula diſrupit: et arre pra mādibula aſini: q̄ iacebat in terra nulle eoz inſecit: Quūq; laſſ⁹ periclitaret ſiti: dñs ex molari dē te mādibule aſini aquā eduxit: qua hauſta reſocillat⁹: vocauit nomē loci illius ſons innocāt⁹ de maxilla: poſt hec deſpiciēs paleſtinos quū ingreſſ⁹ eſſet gazā eoz vrbē ad meretricē mulierē paleſtini inſidi as poſuerūt vt caperēt eū: Quod quū cognouiſſet Sāſon de nocte cōſurgēs arripuit abas portas: ip ſaſq; clauſuras et rectes portauit in v̄tice mōi: Quib⁹ geſtis validā meretricē cui⁹ et fortitudinē ſuā tā tā cē in capillis capiti⁹ ſui tādē indicauit. Hoc illa cognoscēs dñm dormiret in ſinu illi⁹: roſcōdit illū: et tradidit paleſtiniſ: Qui p̄bēdentes illū eruerūt ei oculos: et tradētes in carcerē molere eū fecerūt. Q̄z renāſcētib⁹ ſibi capillis: et fortitudo ſimiliter ei reſtituta ē. Et quū die quadā ad diē ſolēnitat⁹ Dagon p ductus fuiſſet: vt. ſ. corā nobilioz paleſtiniſ in phano ludēt: ipſe appbēſis duab⁹ colūnis in abus pha num dagonū oē imminēbat: dixit magna voce: Adoriat⁹ ſanſon et paleſtini. Cōcuſſiſq; colūnis tota domus ſup̄ p̄ncipes vniuerſos cecidit: et tria milia hominū exiit: inter quos et ipſe vna cū eiſ deſun ctus ē. veniēteſq; ſres ei⁹ ſuſtulerūt corp⁹: et ſepelierūt i ſepulchro patris ſui: vt hētur iudicū. c. 16. Sui. n. hic nō mō fortiffim⁹: ſed et magnus atq; v̄tuos⁹. Cui⁹ obit⁹ diu⁹ pater Aug. 16. de ciui. dei excuſauit dicēs: q̄ quodā familiari cōſilio ſp̄s ſancti id ſactitatum fuit.

hembra pami Vxor

1161

4038

ultimū ſcalid hūm

hic Samson eius filius

problema

hic a meretrice tondit

hic mactat et morit

Anno
adudiAnno
ante

Samson

Liber

Lammorum Rex

4039

ii60

Christi **A**scanius ex Creusa pami regis filia susceptus latino rex anno p^o p^oncipat^o Sālon p^o patrē la-
minis regnare cepit: et regnavit annis .38. Ense .ār. 33. tū eū regnasse scribit. Hic naq; vt Virg. placet: nō
solū Ence fili^o sed et laboz ac fuge in q^oredo regnū comes fuit: vt ipse p^o oēs enei. li. diffuse scripsit. Hā
apud Troiā matrē pdidit: et cū patre aduers^o grecos pluria strēne gessit: Cui et pluria fuere noia. naz
p^omū Ascaniū vocauerūt ab ascāio phrygie flu. dictū qdā putāt. Fuit et appellat^o p^o ab p^olo Troi filio
et fratre Asiarici aut Anchise. Deide p^ol^o a prima barbe lanugine: q^o tpe meztū Ethnrie regē certa-
mine singulari vicit: q^o mortuo Ascani^o iul^o vocari ceptus fuit: Quin et vt Sertii^o super. 4. Enei. refert:
Bardanus et Lcomadas ad extinctoz fratru solaciū dicit^o fuit: per q^o ostēdit Enē alios ex Creusa
suscepisse filios: Hic itaq; mortuo patre Silvii posthumū fratrē ex Lauina nonerea p^ogenitū summa
cū pietate educavit: cui et postq^o octo et .30. ānis regnasset: abūdātē Lauinij multitudine florētē iā vt tū
res erāt: atq; opulētā vrbē reliq; et ipse altā sibi ciuitatē cōdidit: et Albā longā appellauit: Illā qdem ex
oraculo suis albe: quā i albāo mōre cū .30. pullis ibidē inuenerat pdidit: et ab situ pomete in dorso vrbis
longā Albā appellauit: a q^o deinceps latini reges albanī dicti sunt.

Fagus albani diti

honesto

4040

ii59

Christi **A**gamēnonis fili^o: et ipse eodē anno p^o Egsitū mycenaz regnū suscipiēs regnavit annis .15.
Qui puul^o quū adhuc cēt hermonē menelai patrui sui et helene filiā duxit vxorē: Sz cū Egsitū opera
Agamēnon p^o su^o interfectus cēt: ac ipse ad morē q^oretē Electre fororis diligētia seruatus ē. Is itaq;
adul^o: vt supra p^omissus ē: capta oportunitate clā mycenaz intravit: Egsitūq; regez interemit: necnō et
Clitēestrā matrē p^oria crudelissimis penis offecit. Quo facto statū cū ferūt in tāta furia deuēisse: vt si
bi vidētur semp imminere occas matris imaginē facib^o et serpētib^o armatā: et cōtinuū minitātē exitū
Quo at tpe hic diē clausit incertū hētur. Solin^o aut in li^o quē de mirabi. scripsit: dicit q^o corp^o et inuē
tū tate fuit magnitudis: vt ossa ei^o cubitoz. 7. in lōgitudinē cēt. Tres hic p^ose reliq; filios p^optum
est: v3 Thysamenē corynthū et herestem: de qbus pauca habētur. Vtrū ab boreste filio dicunt pausa-
nam philippi regis macedonum occisorē duxisse originem.

Ruth mulier

4040

ii59

Christi **A**baute^o thautantis assyrioz regis filius āno secundo Samsonis iudicis Israhel vigeſimo et septi-
mo loco assyrijs regnare cepit: et regnavit annis. 40.

4040

ii59

Christi **R**uth mulieris moabitidis historia: q^o fm libro. Israhel vaticiniū explet sub Sālonē iudice isto fu-
it. Et lz ei^o liber incipiat In dieb^o vni^o iudicis quādo iudices p^oerāt: nec quo sub iudice exp^omat: tamen a
David rege anis: q^o fuit nepos oether fili^o hui^o Ruth retrogradiēdo supputat^o pulchre conſicere poteri-
mus mag^o hijs tēporib^o fuisse abessam q^o Boos fuisse putēt stare nō potēt: cū a samsonē vsq; ad David
tātūmō centū numerent anni. Sūt aut hec generatiōes oether aut regis david incipēdo ab Abraham
Abraā genuit Isaac: Isaac genuit iacob: Jacob genuit phares. Phares genuit esrom. Esrom genuit
aram. Ara aut genuit aminadab. Aminadab genuit salmon. Salmon genuit boos. Boos autē genuit
oether: ex ista ruth. Hec itaq; q^o origine min^o clara cēscat: qbusdā tamē v^oitib^o a dñis scriptū extol-
litur: eo q^o poster^o integerrimū atq; p^oclaz iugalīs amoris testimoniū phēne reliq^orit: ob quēd mēru-
it regiā atq; oīnā gnātiōnē. s. Iesu xpi ex se p^ocreare. vt ex euāgelio p^oat^obei colligi pōt. Ipsa. n. Ruth:
vt sacra ei^o h3 historia moabitides genere fuit: q^o virū noie malion gnē iudeū ex Betblee ciuitate natū
accepit viz: cui^o viri pater elimelech fuit: et mater Neomi: q^o famē terre sue ferre nō valētes: in terram
moabitariū cū duob^o filijs suis migrare: ibiq; dū cūcta cisde bene pcederēt filijs suis moabitidas de-
dere vxores: vni. s. cellion orphāt: et malioni ruth. trāfacti deide. 17. ānis elimelech et .2. filij ei^o mortui sūt.

4041

ii58

Christi **N**eomi aut amare serēs infortunū suū in terrā suā iudea regredi. p^oposuit: sed ei^o nū^o d^oseri se ab ea
nō tolerabāt: nūc ipsa sine eis p^oficisci nō poterat: tandē vna remanente ruth ipsa quū remanere nō po-
tuisset Neomi loc^o sociā sibi duxit in iudeā. Quūq; in Betbleem ingress^o fuisset Boos elimelech co-
gnatus suscepit eas in domū suā. Et quū Neomi more suo noie suo vocaret^o: Illa ait. Iustus p^oara
me vocare. Neomi aut lingua hebrea felicitatē: p^oara vero dolorē significat: pcedēte deinde tempore
Boos quū didicisset ruth vxorē fuisse cognati sui defuncti: et ipse sine vxore esset: secundum leges moy-
si duxit vxorem: Quo facto post annū peperit ei filiū: quē Neomi socrus sumēs suo cōsilio vocauit cū
oether: eo q^o in ei^o senectute nutreūt. Inde et ipse oether genuit iesse: ex quo natus ē David rex. Et hec
q^o de ruth ista gesta fuere dicta sufficiāt: vt rerū ordo nō pretermittat^o. Ad declarandā dei potentia: q^o
ei facile est ad dignitatis culmen euehere quoscunq; voluerit.

4056

ii43

Christi **S**ensipp^o pelalsi regis fili^o vltim^o syicionioz rex āno .18. p^oncipat^o Sālon p^o patrē syicionijs regnat ce-
pit: et regnavit annis. 31. Qui quū sine virili p^ole obijisset: regnum defecit.

4058

ii41

Christi **I**udicum Israhel magistratus.
Judices Israhel mortuo Sālonē finē habuerūt: et hi. 12. tūmō fuit: quū conceptū fuit corā dño: et p^o
pterea illoz mēoria semper in benedictōe fuit: Quozū qdem noia etiam tot crāt figure. Eozum autēz
magistratus: vt supra mōstratum est: tricētos numerat annos.

Liber p^ognm

Christi **R**egū libri primi historia hic incipit.

Christi **S**i summ^o pōti. filioz israhel fili^o Booci filij Abisue filij phinees: filij eleazari: filij Aaron p^omi sa-
cerdotis: et ipse hoc eodē āno morte sublat^o di nūm pōti. trāst ad linēā Ithamar fratris Eleazari p^o
dicti per ānos. 120. in qua heli pontifex primus fuit: et Abiathar vltimus: quem Salomon rex interse-
cit: et sacerdotium ad domum Eleazari iterato redijt.

Anchona piceni Civitas.

mis florere cepisset mirummodū cito istaurata fuit. Habet et nūc anchonitana civitas cōplures viros celeberrimos iurēcōsultos ac theologos: inter quos celeberrimū sacrarū litterarū et aliarū bonarū ligarū studijs ornatū Alexandrū ordīs nostri eremitarū preconē celeberrimū.

Melchior ibamar filius fili aaron post mortē Sālon seu samsonis nō mō index: sed et sumus bebreorū sacerdos rexit populū domini quadraginta ānis. Verūtānē septuaginta interpretes cū viginti tñ ānis p̄fuisse dicūt: et viginti ānis sine regimine bebreos fuisse faciēs vnus quisqz qd sibi rectū videbat: vt bēmus iudicū vltimo. Hinc itaqz sacerdoti erant duo filij: opbni et pbinees filij belial: et circa boies iniuriosi: ac nulli impietati parectes: quorū penitētiā quū remissus argueret: et vt dicebat: corripet a domino reprobatus ē. Quamobrem dno iudicio factum est: vt palestini castra mouerent super israhelitas: et multos corū interfecerūt: et reliquos vsqz ad castra persecuti sunt. Formidātes aut bebrei de vltima eorū perditōe miserunt ad seniores et sacerdotes: vt arcam dei in castra deferrent: qua p̄sente pugnātes hostibus p̄ualerēt. Factaqz cōgressiōe victoria palestini prouenit: et tā oēs tam archa q̄ reliqua multitudo in māibus hostium deueniūt et amiserūt vsqz ad triginta milia virozum: inter quos ceciderunt quoqz duo filij belial: et archa ab hostibz ablata ē. Non ciara autem hec Sylo pontifici maximo statim de sede ruens fractis cernicibus expirauit dum octo et nonaginta vixisset annos: vt patet primo Regum quarto.

Ea quoqz die pbinees vxor defuncta est: dum post occasum mariti et archē q̄ maxime captiuitate viuere nequaquā tolerasset.

Hectoris filij per id tēpus Iliū receperunt: expulsis inde Antenorē et Nestorē posteri q̄ Troie post excidiū remāserat. v. 2. lōgopost tēpore: quūz Rome auctoribz Lucio Sylla et Caio mario ciuile bellū ortum esset: et Simbria Romanus ciuis vir iniquissimus marianarū partium imperator factus cum exercitu in Bardaniā p̄fectus esset: Ilium tertio et vltimo delcuit excidio: cōcremās omnes: q̄ ibi reperti fuerāt: qui Sylle ciuitatem integram seruare volebant.

Aedius Demophontis filius Oxintes dictus ternusdecimus atbeniensium rex nono Bēli sacerdotis anno atbeniensibus regnare cepit et regnauit annis duodecim.

Sylui postbumus Ence ex Lauina fili: terni Latinoz rex vicesimo Bēli sacerdotis āno post Ascaniū fratrē regnare cepit et regnauit ānis. 29. Mā ascaniū buri frater natū maior trigesimo tertio regni sui āno Julium silium genuit filium: a quo Juliorū clarissima romanorū familia originē habuit: q̄ prope annorum paucitatem: vtpote ad regēdū imperiū inceptum regni expertē fecit: Siluius iste herede relicto: hic iō postbumus dictus ē: qz post humanū patrē natus ē. Siluius aut co qz Lauina cū in syluis perisset q̄ tādē enea sylui filio sup̄stite relicto diē obiit. Sūt etiā q̄ dicāt hūc et aliū genuisse filiū noie buri: a quo buriōnes: vt isra dicim: et a quo postmodū inaduerteret occisus fuit.

Aphidas Aedij filius quartusdecimus atbeniensium rex āno vicesimo primo Bēli regnare cepit et regnauit āno vno: post quē Tbiometes quintusdecimus annis octo.

Thinens: 28. assyriorū rex āno. 23. Bēli regnare cepit: et regnauit ānis triginta.

Antenor pami cōsanguineus p̄ id tēp ab hectoris filijs regno pulsus cum ingēti suozū exercitū ad ditis secum multis paplagonibus: quū totā peruagatus fuisset asiam minorem tandem in italiaz multo labore peruenit: et per paludes adriatici maris conscendēs apud tymanum fluminē confedit: ibi qz parauim nobilissimā urbem: testibus Solino: Senecaqz ac Virgilio cond. dir. dicēte Virgilio de ipso Antenorē: Hic tamen ille vrbēz parauit: sedesqz locauit. In qua quidem vrbē regni sui sedē vsqz ad mortē constituit. Adortuo deniqz eius tumulo tale disticon inscriptū fuit. Hic iacet antenor paramine conditor vrbis: Proditor ipse fuit: hisqz sequuntur eum.

Anchona in marchia

4058

heli Sacerdos

archa

4060

4078

familia Juliorum dicitur

4089

4081

Antenor prohiat

Christi Patavium igitur vrbis celeberrima ab
aduētū

Antenorē sic condita cunctarum venetie
regionis vrbūz excellentissima semper fu
it: eo q̄ bonis omnibus semper refertissi
ma fuerit: et quum populosissima olim ex
stitisset: propter summiā eius equitatez plu
rimū crevit: vnde et antiquis temporibz cē
tum et viginti equitū milia in ea aliquan
do censa fuisse Strabo cōmemorat: roma
norum quoqz temporibus in ipsa quingen
ti equestris ordinis viri censi referuntur:

Quamobrem eorum rempublicam diffici
limis temporibus et armis ac pecunia plu
rimū iuuere: Ea enim et si conditione ve
tustissima sit bita: edificijs tū nūc extātibz
publicis et priuatis noua hñtur. Attila. n. vn
doru rex igni: ferroqz vastatā inuinitaz re
liquit: quā quum rauenates postea instau
rassent etiā post centesimū ipsius instauratiōis annū longobardi venētes penitus incēderūt. Destru
ctisqz lōgobardis a Carolo magno: eiusqz filijs ac nepotibz mirū in modum aucta fuit. Sed Ecclēsiā
de Romano eius tyrānus omnīū crudelissimus: vt suo loco libro. i. 4. infra dicemus: eam citibz: alijs
qz bonis viduarz reddidit: Quo mortuo in carrariēsiū nobilium manus tandē deueniēs mirabiliter
excitata et ornata fuit: et inter cetera triplici muro eā munire: ac tymano fluuiū exornauere: ibiqz pecto
rium toto orbe celeberrimū inter alia insignia extruxere: quod postmodū igni cāu concrematum. vene
ti instaurauere. In ea etiam benricus eius nois quartus imperator et ipse illis temporibus cathedrale
ecclēsiā nūc extantē edificauit. Ex hac clarissima ac inclita vrbe: vt de ceteris taceaz: quattuor fama ce
lebres p̄diere viri Tit. Livi. historicorū oīum facile p̄nceps: qui Romanorū res gestas lacteo sermōe
conscript: ita vt romāorū scriba merito appellari possit: Cui ossa veneti p̄torio instaurato in aspicio
loco ea collocare fecerūt. Secundus paulus inuiscōsultus vir in ea facultate et in philosophia p̄cipuus.

Tertius Albert. eremitarū ordinis nostri theolog. celeberrim. qui penthateucū atqz euāgelia oīa ac
curatissime explanauit. Quart. petr. apomus sumus tū mathematicus tū physicus: cui p̄z clarissima
scripta ad cōem hominū vt: litatem edita maximo in p̄cio sunt habita. Suerē et alij cōplurimi ex
cellentes parauini viri: vs. Sic la. Glacius et Volusius: qui romanorum annales more Ennii carmie
scripsit: necnō et Abbat. et Lonar. poetē: ac inuallū iuriscōsulti oīatissimi alij atqz inuērabiles excellē
tissimi medicī: de quibus infra locis suis dicitur. Habet et hec celeberrima ciuitas arcem intra mēsa
eius monitissimā: et coniunctum illi palatium superbi operis munitissimū atqz inter itālos facile p̄
marium. Et p̄ter parrochiales ecclēsiās quasi innumerabiles quattuor medicantium loca magnifici
operis: que ciues parauini diuersis temporibus edificauerūt: sed et inter ea insignis beati Antonij basi
lica excellit. Est et in ea sanctissime Justine templum: et monasterium amplissimū ordini dñi Benedi
cti dicatum: vbi et ipsius beate Justine corpus: ac Luce euāgeliste: Maximi et Felicitatis: ac Abbat
thie apostoli: necnō et prosdocimi episcopi corpora: et reliquie habentur. In ipsa quoqz gymnasium habe
tur omnium italie celeberrimū: vbi sunt edes amplissime studētibz et legētibz dicatē. Habet et hec
ciuitas agrū fecundissimū non minus q̄ vbi cōspiciēdum. Et mariqz rursū habet navigationē fluuiū
Vinta: qui secus eam fluit: et in extremo adriatici maris mergitur.

Caruius ipsi marchie taruifane ciuitas
et ipsa per hec tempora: vt Sicardo cremonē
si episcopo placet: a quibusdam troiāis funda
ta fuit. Abluatur aut: imo potius diuiditur filo
fluuiū: qui ex ipsius propioribus montibz exiit
Alijs qz vberimis ags i ea q̄i scaturitibz ir
rigatur. hec gothorū tpibz suā quā etiā nūc re
tinet dignitatē obtinuit: eo qz Totile pater rex
ibidē sedē regni sibi cōstituit: et in ea Totilā fi
lium virū postea cōstāntissimū genuit: educavit
qz ac nutriuit: Eāqz postea alboin. p̄m. lōgo
bardorū rex: quū italiā ingress. fuisse: et oēs ci
uitates hui. r̄gis p̄ ditionē cepisset: qz ei tar
di. ditionē facē recusasset diuē oīo p̄stitue
rat: nisi Felix ipsi vrbis ep̄s: vt Grego. scribit
reg. scutiā suā prudētis dñmisset: eam aut ab

Taruius venetie ciuitas.

Taruius

arsena taruifana

hac vrbē vntuerſa regio taruiſina marchia denominet. Factū eſſe credo a maiori noīa abſurditate: vta dventū
hec appellatio marchie taruiſina in ipſa māſerit: quū ea in regione ſint ampliffime ciuitates veronā atq;
parauū: q̄ ſemp̄ & dignitate: atq; potestate: necnō & opulētia taruiſio antecierint. hec ē Ecclini & Alberti
ei⁹ germani de rumano ſicut parauū ciuitas tyrāide nō caruit: a q̄bus innumeras p̄tulit calamitates

¶ Francoꝝ regni principium hic ſumimus.

¶ Francus quidam ex bectoris filijs: a quo francoꝝ nomē tractatū eſt: his tēporibus: vt Vincētius
gallus hitoricus ſcribit: vna cū antbenore alijsq; troianis a fratrib⁹ ſuis proprijs fugatus prius tota aſia
peragata in danubij ripis tandē puenit. Ibiq; quū aliquid cōſediſſet mor auctore antbenore locū que-
rens a cōmuni hoīum ſocietate ſeinctū ad Thanaī fluuīa & paludes Aſeotidas ſecceſſit: vbi cū mari-
nis fluctibus ſe circūſcriptū videret Sicambriā cōdidit vrbē vbi & per multa tēpora ſub armis cōtra ſini-
timos cruentā eius ſucceſſores exercuere vitā: donec a Valēntiano iuniorē romanoꝝ impatore cui ad-
uerſus Alanos opem tulerāt. ſub Francoꝝ vetuſto noīe meriti fuerūt libertatis privilegii: tūc q̄ ſibi
ex ducibus reges cōſtituere ceperūt: vt infra lib. 9. dicitur.

¶ Galliaꝝ oīum puinciaꝝ deſcriptio.
¶ Francia igitur regio eſt & ipſa ea eſt que trāſalpina gallia nuncupat: Sed vt & de ipſa pro ſuſcepto
opere etiā aliquid exponamus: Notandū eſt q̄ duplex eſt gallia: v3 trāſalpina & ciſalpina: Gallia ve-
ro trāſalpina inter alpes & mare gallicū & pręrupta pyrreni Oceanq; ac Rheno fluuio terminatur:
& hec in Belgicā & Celticā & aquitanā galliā ſubdiuiditur. Ciſalpina autē gallia in ſex diuiditur
partes: de quibus mox dicemus.

¶ Gallia itaq; Belgica p̄ma eſt que a Belga ciuitate nomen accepit: & hec Treueris nūc dicitur. In
hac quoq; cōplures ducatus & comitatus cōtinentur: v3 Barbantie: Luciburgienſis: Flandrēſis: picar-
die ſeu arabatēſis: Harenſis: ac multe alie regiones. Belgica autē (vt Iulius Ceſar in cōmentarijs te-
ſtatur) duplex eſt: p̄ma. ſ. & ſecunda. Belgica p̄ma illa eſt: cuius Treueris Metropolis eſt: ſecūda
autē: cuius Remis ſedes eſt: & hec: vt Anſelmus in li. de imagine mundi teſtatur a Iouis monte ſurgit
& Britannico mari finitur.

¶ Celtica autē gallia illa dicitur que ob comas longas comata gallia nuncupat: & hec bipartita eſt:
nā quedā in lugdunenſis eſt: quedā vero narbonēſis: Gallia autē lugdunēſis triplex eſt: p̄ma quarū Lu-
gdunum p̄ſtantiſſima ciuitas caput eſt: In ſecunda vero Rothomagenſis Metropolis Normanie
etiā eſt caput: in tertia deniq; caput eſt Turo Metropolis ciuitas comitatus Andaganiē vbi & bea-
tiſſimi Martini epiſcopi ſedes fuit.

¶ Gallia vero Narbonēſis & ipſa in duas ſubdiuidit partes. ſ. in Borbiā: cuius Narbona metropo-
lis eſt: & Burgundiā in qua ſunt vrbes iſte Metropolitane: arelates burgundie regni caput: aquis viē-
na: Eubudunū: & tarantaſia: in celtica ac gallia due precipue habētur ciuitates: Auguſtudinū. ſ. quam
Iulius ceſar Hedua nominat: que tante fuit potētie: vt Romanoꝝ auxilio vniuerſam pene ſubingarit
galliā: Senonēſis altera fuit: que Romā obſidit & incēdit: Iuius vero populi Mediolanū: aliaſq; ci-
ſalpine gallie ciuitates cōdidere & inſtaurauere: Cōdiderunt q̄ in trāſalpinis gallijs: & has vrbes ga-
rumā: Batronā & Sequanā flumina habent.

¶ Aquitania gallia tertia dicit: eo q̄ duabus ſupioribus regionib⁹ aquis & fluminibus abundet: hāc
garūna flumina a celtis diuidit: que & oceanū mare attingit: in qua ſunt iſte metropoles: burdegaliſis:
Aurixana: p̄cipue earūq; ſuffraganeę. Pars itē aliarū metropolū extra terminos eodē ſitarū: que an-
tē Aquitanie attribuitur eſt Bituricēſis quedā pars & ducatus Aquitanie: in quo qdē due & .xx. ciui-
tes epiſcopales numerant: inter q̄s ſunt Baiona & in ſup vafeonia: que patria lingua Auxitane noīan-
tur: ac comitatus armeniaci & pictauiēſis: Deſuſſo ac de Hegora principatus: ac dñia multa alia in ea
cōſiſtere dicunt: hāc etiā liger flu. pene in orbē ambit: in harū medio francia eſt. puincia a Franco p̄di-
cto appellata eſt: vbi eſt Pariſius regni ſedes.

¶ Gallie etiā ciſalpine diuiſio.
¶ Gallia alia q̄s eſt: q̄ ciſalpina dicit a gallis celticis occupata: & ipſa in ſex diuidit regionib⁹: hi nāq;
galli celtici: cū eos nō capet terra q̄ gennerat trecēta hoīz milia: ad ſedes nonas q̄rēdas acceſſerunt &
eorū portio in italia cōſedit: ibiq; masculinis oībus interfectis eorū feminas duxerūt vxores & q̄bus libe-
ros ſuſcipiētes bitu: lingua & morib⁹ p̄mos ritus imitātes puriſſimi effecti ſunt galli: ac ē vniuerſa p̄-
uincia ciſalpina deide appellata eſt gallia: que qdē poſtea diuerſis noīb⁹ cognota fuit gallia: q̄ p̄ma.

¶ Cenomanēſis gallia eſt: que vt Ventius alexādrinus hitoricus reſert cōtinet Bixiā cremonā &
mantuā: veronā: vicentiā & parauū.

¶ Senonēſis gallia ſecunda fuit: que eodē teſte cōtinebat ſenā ſeu ſenas ſenogalliā & ſenogallias: hi
ſenogallienſiū nomē poſtea acceperūt: De q̄bus meminit Linius q̄ cōtra Romanos multa geſſere cer-
tamina: qui & ducētos poſt annos ex aduentu Breni valde roborati fuerunt.

¶ Boioꝝ gallia terna dicit: a Boijs gallis & francia oriētaliegreſſis: & (vt aiunt) hi3 boum cōdiderūt
vrbē inter podū & trebiam: vt Linius cōmemorat: cuius nullū extat veſtigium.

¶ Lyguri gallia quarta appellat: que cōtinet Taurinū ſegudiā: Eporediā: & anguſtam: atq; alias
pedemonſiū ciuitates & ſabandie montes.

¶ Inſubriū gallia quinta cognominat: vbi ſunt vercelle: nouarie: comū: bergomū: lauda: papia & me-
diolanū: que inſubris dicunt.

francoꝝ Regni

4082

deſcriptio totius gallie

hi3 ſenā inueniuntur

paruſina

hi3 occupantur italiam

francia orientalis

Mediolanū & Inſubris

Regni angloꝝ

4085

*ſunt armozini**Britannia**Scotia
ſylle**Anglic deſcriptio**hibernia*

Cenua galliam ſextā eſſe dicūt que genuā continet et Berdonā: alexadriam: aſi: ſaonā: nauluz et al-
bingam: de qbus oibus L. iiii. li. 24. commemorat.

CAnglorū regni principium.

iii 6

CBritus Syliij poſtumi latinoꝝ regis filius: ex nepote Lavinie matris ſue ſuſceptus: quā naſcē-
do occiderat: tēpeſtate hac cū in aduētū patrem venādo occidiſſet timore correptus ex italia pulſus:
fuga ſibi ſalutem cōparans in Leogreſciam grece abiit: et reſponſum ibi accepit ſibi deberi extermi occi-
diui regni inſulam: ibi Brandasij regis filiam duxit vxorem: qua ſuſcepta inde cōſeſtum deſapſus: cum
ea aliſq; in Troiam venit multoſq; exinde a ſeruitutis iugo eripiens ad Tyrrenum mare iterum per-
uenit: eoꝝ loci Corineum ducem cum quattuor ſturpibus Troianozum exilium inuenit: quem in ſociuz
auxiliarem euocans contra Hopheriū aquitanoꝝ regem et Turnum ipſius Bruti nepotem ac Suar-
dum conſulem in pugnam proceſſit: quibus ſuperatis et interſectis ſtatim inde eſſugit et ad mare britā
dum conſulem in pugnam proceſſit: quibus ſuperatis et interſectis ſtatim inde eſſugit et ad mare britā
nūcum quod finum armoricum dicitur peruenit ex in albionam inſulam: quam incolabant gigantes ſu-
peratam ab ipſo Britannia appellauit. Et hec Britannia maior: quā nunc Angliam dicimus. Et hoc
ad minoris Britannie differentia gallias contingens: que ad tēpus Bruti ipſius fuerat illo fugientis:
que Cornueo poſtea in partē cedens: ab ipſo Cornubie nomen accepit. Britus itaq; cū in Britania
ſeu angliam manſionē ſibi delegiſſet: cueſtigio Rameſſis fluij ripas trimoantem cōdidit vrbē munitiſ
ſimā: et quidē oibus copiis ſeraciſſimam ad veteris Troie memoriā recentendam: Id enim quadragē
ſimo anno ab excidio Troie ſacratū fuiſſe tradūt. Brutum autē hinc tres genuiſſe filios ſerunt: ſcili-
cet Locrinū: Albanerū et Lambrem: qui primo inſulā inter ſeſe diuidētes Locrino natu maiori media
inſule pars obuēnit: que ab ipſo Locrina poſtea ſuit cognominata: In ea adhuc iamdiu ciuitas extare
dicitur: vba mercatoribus et negotiatoribus maxime celeberrima: In qua adhuc Anglie reges princi-
peſq; ac ſenatus populi cū mercatoribus cōuenire vt plurimū tradūt. Albaneto vero ſecūdo eius filio
quarta inſule pars obuēnit que ab eodē Albania ſuit dicta: et hec Scotia nūc nūncipatur. Cābri vero
tertio filio Cambria que nūc Tylle dicitur.

CAnglic inſule deſcriptio.

CBritania itaq; inſula a Bruto iſto ſic nominata prius (vt dictum eſt) Albiona a quibuſdā albis mō-
tibus: quia ad eam nauigantibus prius apparent: dicta fuit. Deinde a quodam Anglo potentiffimo re-
ge Anglia vſq; in hodiernū diem appellata eſt. Hec enim triangularis eſt inter ſeptentrionē et occidentē
ſita: que ab omni cōmēre habetur diuiſa: Nam a germania que ſub ſeptentrione eſt: incipit et iuxta gal-
liam et Hiſpaniam verſus occidentem protēditur. Et propterea dixit Solinus: Sinis erat orbis ora gal-
lici littoris: niſi Britania inſula nomen pene orbis alterius mereretur. Unde ait Virgilius: Et penitus
toto diuiſos orbe britanos. Hec. ii. ſecundū eundem Solinum porrigitur in longum octingentiſ et am-
plius paſſuum milibus: metiturq; vſq; ad Calydonicū angulū ad quē appuſum Olyxem ara et gre-
cis litteris inſcriptū: votū manifeſtant. In ea tēpore ſolſtitij eſt: hoc eſt cum ſol intrat cancerum ſunt
dies longiores. Et hoc tanto magis quanto ad ſeptentrionem ipſa magis porrigitur: Nam teſte Plu-
nio libro. 2. Dies longiſſimus in italia cōtinet horas quindecim: in Britania vero decē et ſeptē: et nox no-
ſtra breuiſſima nonē reſultat horarum et illorū ſeptē. Eā in inſulā diuū Cefarem bis tranſiſſe dicitur: in
qua nulla re magnifice geſta cueſtigio reuenit: Iſtius enim inſule pars maxima plena eſt et frugifera:
abundat pecore: auro: argēto: ferroq;. Efferuntur q; ex ea pelles et mancipia: necnō et canes ad vnan-
dum aptiſſimi: hanc Gregorius beatiſſimus poſt ſex huius nois primus eo miſſis Bug. Adileto et Jo-
anne monachis cū alijs vite probatiſſime viris primū ad xpī fidē cōuertit: vnde et in ea poſtmodū mul-
ti reges elariere miraculis: de qbus locis ſuis infra dicemus: Et cū multi eozum diuini honoris et ſancte
Ro. eccleſie amātiffimi fuiſſent: ſtatuerunt in tota ferme inſula: vt vnaqueq; domus certū quidpiā col-
latione ſingulis annis eccleſie Ro. penderet: h; anglia præter hybernā inſulam annexam: et alias quas-
dam paruas orchades appellatas: que ad viginntres referunt. quarū. 20. deſerte ſunt: et tres ſunt habi-
tabiles: ſcaber: et Tylle. i. Cambriam inſulam inter ſeptentrionalē plagam et occidentales: que vltima
fuerat ex cognitis a Romanis.

Chibernia igitur et ipſa magna inſula ad Hiſpaniā: occidentemq; ſolem ſita eſt: qua mediū Anglie
latus vergit: dimidio minor eſt: vt exiſtimat q; anglia: ſed pari ſpacio trāſmiſſus triginta mille paſſū
buius autē incole longe magis ſilueſtres fuerūt q; Britani: qui hactenus carne hominum reſcebantur
Adanducones quippe magni erant: in Hibernia ſunt plures Metropolitane ciuitates q; in anglia:
ibi quippe Agates et Iris lapides precioſi naſcuntur: Hanc quoq; Ceſtinius papa primus per patri-
cium beati Martini: epiſcopi ex ſore nepotem: quem epiſcopum ibi poſtea creauit: ad Chriſti fidem
conuertit. Ex Britania et Hibernia viri quaſi innumerabiles emerſere: quozū ingentia tum in diuiſis:
tum in humanis prope diuina habita ſunt. Genuit et inter ceteros ſyduſ illud mirificum beate Brigi-
die prophetiſſe: que multa chriſtiane religioni cōtulit beneficia: vt loco ſuo infra tractabitur: hibernozū
et angloꝝum hiſtorias venerabilis Beda optime deſcripſit: quas qui legere voluerit: noſcat vbi poſſi-
mum legere poſſet.

CSicyonioꝝ regum epilogoſ.

CHenſippo vltimo Sicyonioꝝ rege nono et vigeſimo pncipatus ſæcli ſacerdotis āno ſine liberis mor-
tuo regnū ipſum conſumptū eſt: qd per annos. 939. ſub regibus. 26. teſte vno patre Auguſti. 18. li. de ci-
uitate dei cap. 20. traditur fuiſſe poſtrectū: Quozum primus fuit.

Abialeus	i. aſſi. 50.	Eratus	10. aſſi. 46.	Sicyon	19. aſſi. 45.
Euryps	2. aſſi. 45.	Plamens	11. aſſi. 48.	Polybus	20. aſſi. 40.
Stelebin	3. aſſi. 20.	Guthopolis	12. aſſi. 43.	Inachus	21. aſſi. 42.
Epis	4. aſſi. 25.	Abaratus	13. aſſi. 30.	Pbestus	22. aſſi. 8.
Thaleſion	5. aſſi. 52.	Ecbireus	14. aſſi. 55.	Adrastus	23. aſſi. 4.
Egidius	6. aſſi. 34.	Abaratbus	15. aſſi. 20.	Polyphides	24. aſſi. 31.
Thurinachus	7. aſſi. 45.	Chorax	16. aſſi. 30.	Pelaſgus	25. aſſi. 20.
Leucippus	8. aſſi. 53.	Epopeos	17. aſſi. 35.	Zeſippus	26. aſſi. 31.
Abſappus	9. aſſi. 47.	Laomedon	18. aſſi. 40.	Et ſic oēs hi vigintſex ſicyo	

noꝝ reges cū nōgentos trigintanoue regnaſſent annos deſecerunt.

EAbelantus ſextusdecimus Athenienſiſ rex anno. 30. pncipatus Iseli ſacerdotis hebreoꝝ atheniē. iiii 4088

Archā teſtamēti dñi anno principatus Iseli quadageſimo a philiſteis capta fuit: vt patet pmo re. iiioz 4097
gum. 5. et. 6. pro cuius captiuitate: ſicut dudū pcedimus (Iseli mortuus eſt) Tenētes igit Paleſtini ca
priuā archam in agotū eorum ciuitatē portauerunt eam: et apud Bagon deū ſuum collocauerunt ſed et
Bagon idolū cōfeſſim coram archa decidi. Quidētes autem paleſtini grauiter de eius caſu doluerunt:
et in anguſtia et cōfuſione grauiſſima cōſtituti ſunt: Pauloꝝ poſt Agotoꝝ ciuitatem et vniuerſam pro
uinciā deus graui peſte diſſenterie percuffit: qua crudeli paſſione multi moriebantur: deinde multitudo
muritū cōſurgens vniuerſam prouinciā deuſtauit: Eumꝝ his malis Agoti grauarentur: intellex
erunt eam ſibi cladem prouenire propter archam dñi. Abitentes autem agoti archam in Aſcalonem
ſimiles paſſiones Aſcalonitis archa denerit: Eumꝝ per ſeptem annos archa apud paleſtinos cū in
numerabilibus damnis permanſiſſet: deſperatis his malis archam ad ſuos remittere ſtauerunt: cum
deus propius vendicaret eā: et plauſtrum facientes nouū duas vaccas ſeras eidem iunxerunt: et earum
ſetus domi recluſerūt que recto itinere venerunt in terra Iuda ad vicum Bethſanis: ibiqꝝ ab accolis
leuitis depoſita archa cū multis theſauris imolauerunt vaccas cum plauſtro. Venientesqꝝ vniuerſi in
dei reportauerūt eā in Cariatharim ciuitatē et collocauerūt in domū Aminadab leuite viri iuſtiſſimi: et
eius curā geſſit per viginti annos: poſtea Samuel propheta trāſtulit eam in Beſpbar: Inde in Bal
gala per eundē Samuē et Sauleꝝ regē: poſtmodū a Dauid in domū Naboꝝ: inde in ſyon: vltimoꝝ
a Salomone in templū fuit transportata: deniqꝝ in ceſſo templo dñi: a Caldeis Biteremias ppheta ab
ſcondit eam: ſertur poſtea Ro. fuiſſe pductam: hanc itaqꝝ archā Moyses in deſerto ex lignis natura
fortiſſimis fieri fecit. Cuius conſtructio erat quinqꝝ cubitoꝝ longitudinis: et triū latitudinis: et intrinſe
cus atqꝝ extrinſecus auro tegebat: ac eius tegumen cōpaginātū erat cardinibus aureis. Et ſup tegimē
eius erāt duo cherubin. In hac ergo archa Moyses duas tabulas legis dñi recondidit: et virgam: atqꝝ
Abanna qđ de celo pluerat dominus.

Samuel ſanctiſſimus propheta domini hebreoꝝ ſacerdos et index poſt Iseli ſacerdoꝝ dei iiioi 4098
populū rexit annis qđraginta: hic belcame leuitis et Anne vxoris eius filius fuit: qui a pue
ricia vſqꝝ in ſenū digne domino deo miniſtrauit: Cuius vitā et ſclara geſta Ieſus filiꝝ Sy
rac in Eccleſiaſtico libro his verbis breuiter pſtrinxit: dicens: Samuel dilectus dñi prophe
ta fuit: qui imperium renouauit et binos de gente ſua inuixit reges: Quinqꝝ et per multos annos ſecun
dum preceptū domini populū ſuum iudicaſſet: ab omni munere ſemper manū ſuam excuſſit: Cu
ius opera cum dominus videret ſpiritu prophetic replerūt illum: Cuiqꝝ in expugnatione circumſtan
tium hoſtiū innocaſſet oipotētiā deū: eius vocē audiuit: et terrarū pncipes contriuit: ac philiſtinorū
duces ſubuerſit: Sauli quoqꝝ regi cū eſſet propheta domini finē vite ſue notū fecit: Illiqꝝ pterea pre
dixit qđ dñs propter eius impietate hereditate ſuam foret cōſumpturus: et cū non mediocriter erudius
eſſet ſcripſit: vt Iſidorus ſexto eibi. libro cōmemorat Iudicū et Ruib libros: ac primū Regū edidit: qui
tandē cū iudicaſſet Iſrael annis qđraginta: ſecundo ante obitū Saulis anno diē ſuū obiit: quē ſinguli
ex populo Iſrael tanqđ propriū fleuere parentem: Eius autem corpus in Ramatha ſepultum fuit: vt
patet primo regum capitulo vigefimoquinto: Cuius ſanctiſſima oſſa: vt diuus Hieronymus ſcribit: ar
chadius auguſtus poſtmodum de India in Thraciam trāſtulit: feſtum autē eius tredecimo calendis
ſeptembris celebratur.

Saul primus Iudeoꝝ Rex Cis de tribu Beniamin filius duodecimo ſacerdoti Samuelis aſſi 1089
a domino in regē elcet⁹ regnauit cum ipſo Samuele annis vigintſex: Iſte a principio vir bonus: deoꝝ
dilectus fuit: Qui imperio ſuſcepto duobus primis annis adco populū ſibi creditū optime rexit: vt me
rito oīa ei beneplacita auxilia a domino cōtra aduerſarios ſubminiſtraretur. At poſt duos annos ma
gnanimitatis: que regibus pro dignitatis cumulo maxime conuenit (expers factus) dei mandata et pre
cepta cōtemnens: ex rege tyrannus et ſubditoꝝ ſuozum oppreſſor euasit: Nam in principio regni ſui exer
cim cōgregato: Iordaneꝝ traiecit Naas Amonitarum regem ſuperauit et interfecit. Indeqꝝ contra
eoſdem Amonitas: Paleſtinos: Moabitāqꝝ ac Idumeos vadens: omnes iure belli ſibi ſubiecit: Cle
rum cum Agag pinguiſſimum amalechitarum regi ex mandato domini interficere recuſaſſet per
internunciam Samuelē prophetā a domino reprobatuſ eſt. Unde et propter hoc et Achielech ſa

Reges Sumerorum

Archia teſtamēti

Forma archa

Samuel propheta

*4110
Saul Iudeoꝝ rex prim*

*ans gallos in Syria**regni lacedemoniorum**regni Corinthiorum**dux Achimelech**intrat Bades**romani poeta genit**et vixit annis. 108.*

cerdotis morte: et eius generationis extinctione eius regale fastigium in posteris ipsius non transiit. Quis obrem regnum eius umbra regni mansuri in eternitate fuisse dictum est: Tandem post multas David regi et genero suo persecutiones illatas: cum contra palestinos in monte Helboe syrie puincie pugnaret ab eisdem fusus et supatus: suis oibus pene prostratis ac interfectis: primum Jonatha et Aminadab: atque Melchise ne filijs: et ipse postremo graviter vulneratus in euaginato gladio irruens mortuus est. Hoc videtur eius armiger et ipse semetipsum interfecit: audientes autem hebrei qui in campestribus ciuitatibus habitabant quod Saul cecidisset et eius filij ac oēs qui cum eisdem erant: relictis proprijs ciuitatibus fugerunt: et maxima plaga in Israel. Et itaque mortuo viri ciuitatis Iabes venerunt et tulerunt corpora Saul et filiorum eius et sepelierunt in nemore in optimo loco puincie: ut pater primo regum capitulo. 31. Huius autem vita et gesta habentur primo regum li. a. nono capitulo: et deinceps usque in calcem.

Lacedemoniorum regni principium.

Luristheus quidam noie patria grecus primus lacedemoniorum rex anno a natiuitate Abrahe octauo supra nongentesimum: lacedemonijs primum regnare cepit: et regnavit annis. 42.

Lacedemonie autem Leconie ciuitas fuit a lacedemone Iouis filio condita a qua ipsa grecie regio nomen accepit: que alio noie Sparta dicitur: et indefferenter altera pro altera ab auditoribus usurpat: sed quam ob causam Sparta dicta fuerit: Iustinus in tertio Epitome. suorum libro exponit.

Corinthiorum regni exordium.

Aletes quidam grecus luctator: victoriosissimus hisdem temporibus apud Corinthios cum se plurimum posset in eadem urbe videret: et populum quo vellet aut vi aut persuasione perduceret: per munificentias corinthiorum imperium sibi assumpsit: et regnavit Eusebio teste annis. 35.

Bereyllus vigesimushonorus assyriorum rex anno principatus Samuelis tertiodecimo assyrijs regnare cepit: et regnavit annis quadraginta.

411

1088

Eneas syluius Syluij posthumi filius quirtus latino rex hoc eodem anno latinis regnare cepit et regnavit an. 31. Angu. tit. lib. 18. de ciui. dei capi. 19. ponit fratrem posthumi latinum et quintum qui nunc hic quarto loco ponit: De isto autem Virgilius meminit dicens: Et qui te noie reddet Syluius enneas pariter pietate vel armis egregius: hic latino syluius post se herede relicto expirauit.

Achimelech summus hebreorum sacerdos et pontifex his temporibus postquam aliquot annos sedisset: a Saule rege cum vniuersa domo obtruncatus est: hic namque Achimelech pontifex Abiath filius fuit: qui fuit Phineas filius filij Eli. Ad eum itaque David fugiens Saulem in ciuitate Nobe accesserat: a quo benignissime exceptus non solum sumptus ei necessarios prebuit: sed et Salie lanceam quam ipse a deo voverat: obtulit. Quo audito rex Saul vocans sacerdotem interrogauit an ei sumptus et arma prebuisset: Cui sacerdos que facta fuerant non negauit: sed cum fiducia se illa ei prebuisse dixit: Cuius quidem excusatione cum rex non susceperet: iussit armatis circumstantibus: ut eum cum omni sua cognatione perimerent: qui cum illi non premeret contingere sacerdotem: sed dei iudicium formidaret: rex iratus impauit eundem Syro noie Boech ut in eum irrueret: qui summas commiles sibi sacerdotem et oem eius progeniem occidit qui erant oēs. 405. quo facto etiam ciuitatem sacerdotum euerit et oēs in ea occidit: non mulierem: non infantem: non denique ulli pepercit etati: verum vnus filius Achimelech noie Abiatar tantummodo liberatus fuit.

412

1087

Belus qui et Adetros a Seruio appellatur Phenicis regis phenici filius hisdem temporibus rex constitutus adeo bello et armis insignis fuit: ut cyprios littus phenici piratica infestantes preda subigeret: quod Virgilius in persona Didonis eius filie tetigit dicens: genitor tam scelus optima Gassabat cypri: et victor ditione tenebat: hic vnum tantum filium noie pigmaleon et duas filias. s. Didone atque Anna post se reliquit.

Philistenes vnus Eli frater et ipse per hoc tempus fuit: qui cum esset herculus sacerdos: videtur etque Phenicie post mortuo Belam fratrem predictum natu maiorem apud phenices regnare relicto sicco filio sacerdotis et copiarum parte sumpta naues conscendit: et post multos casus cum herculis columnas superasset: ibidem in litore oceani sedes assumpsit perpetuas: eodemque ibi ciuitatem Gades vocauit: vbi et templum herculi constituit et sacra omnia ritu tyriorum in eo innotauit: hic sicco filium vnicum Didonis postea maritum sacerdotij in Tyrio heredem reliquit.

Atri disciplinis excellentes.

Homerus poetarum omnium grecorum clarissimus cum Adalexigenes nomen proprium fuit hisdem temporibus: Eusebio et Iudoro testibus floruit: hic ideo Homerus dictus fuit: quia cecus erat: Nam cumque et Iones oculis captos Homeros appellare consueverunt: quod Homerus. i. itinervis ducibus egerat: ipse. n. pro Quintiliani sententia vir per omnia eruditus fuit. quique et eloquentie partibus oritur et exemplum prebuit hunc certe magnis in rebus sublimitate: in paruis vero nemo proprietate superauit. Idem et Quintilia. ait letus ac pressus: iucundus ac grauis: tum copia: tum breuitate admirabilis: nec poetica modo: sed et oratoria vir tunc eminentissimus fuit: quicquid dicere voluit verius et lucidius omnibus explicauit: hic itaque post pagratum orbem cum extrema paupertate tandem archadam littus habitauit: et ibidem inter aspera scopulorum et morana nemorum sic cecus existens ingentia illa atque admiranda volumina melle perlita Iliados et odysee dicauit nam Troie seu Iliadis captiuitatem iuxta numerum grecarum literarum. 24. lib. heroicis versibus descripsit. Odysseam vero eodem genere metri edidit: que vlyxis errores descripsit. Quidam vero Hyomechiam et Argite libros illi ascribunt: vixit autem annos centum et octo semper et plurimum cecus: De cuius quidem

tempore primo beq; genere: cū tam varie ſint ſentēte: vt incertū ſit qd potiffimum efferri queat ſatius aduentū
tacendū duximus: qd dubia explicare.

Hæſiodus poeta ſimiliter grecus ex Eolia natus: p hoc ipſum tps (Elio in epigramate teſte) cla-
rus fuit: q ex pauprimis parentibus nat: cū pīs oues in monte pernaſo depaſceret: a muſis repertus
mox ab eis poeta coronatus & cōſtitutus eſt: qd Virgilius in Bucholicis tetigit: Hic p̄mus agricultu-
rā metricè ſcripſit: vt teſtatur Plinius. l. 4. naturalis hiſto. Scripſit etiā ex his que habentur Tegenia &
Alpida.

Athenienſiū regni finis.

Codrus Delanti regis filius vltimus athenienſiū rex ſextimo & vigeſimo p̄ncipatus Samuelis
ſacerdotis anno poſt patrē Athenienſibus regnare cepit: & regnauit annis viginſimo: poſt cuius mor-
tē athenienſiū reges deſecere: hic Jeſu Chriſti dñi n̄ri figurā geſſit: qui peloponenſibus hoſtibus ſicut
diuus refert Auguſtinus. iſ. libro. de ciuitate dei cap. 19. nō regali ſ; deſpecto habitu: quo ignotus eſſet
interficiendū ſe obijcit: vt morte ſua patriā ab hoſtibus liberaret. Sciebat quippe peloponenſes reſpon-
ſum accepiſſe: q ſi Athenienſiū nō occiderēt regē: tū ſibi athenieſes ceſſuros: codrus itaq; hoc cognito
vltimo regni ſui anno ſarmentoꝝ ſarcinā p hoſtes portās ſibiꝝ p iurgii necē puccare volens ex miſ-
tibus quendā puiſit: at ille ira parcitus mox codrū gladio peremit: q cognito peloponenſes bellū cueſti-
gio ſoluunt: & athenieſes liberant. Adaluit hic certe ſic mori vt ſui vincerent q ſuis ſuperatis glorioſus
vivere: Codro itaq; deſuncto Athenieſum republica rādiu per magiſtratus poſtea eſt adminiſtrata:
quonſq; Solon iſignis legiſlator in ducē ſuit elect⁹. Reges vero athenieſes: q a ceteriſmo hebreoꝝ ſunt
tis anno vſq; in p̄ſens Athenis regnauerūt: ſunt iſti.

Athenienſiū regum epilogs.

Cecrops	.1. añ. 50.	Cecrops	.4. añ. 40.	Egintbes	.13. añ. 12.
Granus	.2. añ. 9.	Pandion	.8. añ. 25.	Alphidas	.14. añ. 1.
Euphition	.3. añ. 10.	Egeus	.9. añ. 48.	Thimoctbes	.15. añ. 3.
Erichonius	.4. añ. 50.	Thesius	.10. añ. 30.	Delantus	.16. añ. 37.
Pandion	.5. añ. 40.	Demestheus	.11. añ. 23.	Codrus	.17. añ. 21.
Ereus	.6. añ. 50.	Demophon	.12. añ. 33.	Horū anni ſuppar: qd⁹ athe-	

niēſibus regnare fuerūt. 487. anni.

Latinus ſyluius Ence Siluij filius: gntus latinoꝝ rex: vltimo Samuelis p̄ncipatus anno Lati-
nis regnare cepit: & regnauit an. 50. Ab iſto aut p̄mū colonie deducte fuerūt: eoꝝ. ſ. q p̄ſci latini nunc
pati ſunt: Cūq; annis p̄dictis regnaſſet: genuiſſetq; Albā Syluiū: quē liquit ſupſtite dicm obijt.

Pisaru civitas Etrurie.

Pisaru civitas Etrurie inſignis ciuitas
his t̄pib⁹ (vt ſtrabo refert) a grecis ex
piſa archadie ciuitate venientib⁹ initū
ſumpſit: nā ſeruius ſic ingit: Quidā ex
ea & Elide ciuitatib⁹ venerūt: & piſas
in italia cōdiderūt q̄s ſic ex p̄ſtina ciui-
tate vocauerūt: qd Virgili⁹ tūc tetigit:
cū ait: hos parere iubet alphe ab ori-
gine piſe vrbs etruſca ſolo & ſolū in
quit: q̄s ignorat a pelope piſas: hec igitur
ciuitas: q̄ntis iſclix nūc ſit habita:
vtpote que florētino pplo grauiffimis
ſubiaceat p̄ſſuris: olz tñ potētiffima
fuit: nullo tñ potētatu Ro. t̄pib⁹ eā flo-
ruiffie iuenim⁹: ſed poſtq̄ populonia &
Luna maritime ciuitates deleſe fue-
rūt eā quā poſtea hūit potētia: Et Ca-
roli t̄pib⁹ aſſumere cepit: qd⁹ t̄pib⁹ &
deinceps multos p̄ſtātiſſimos habuit maritime bello viros: quoꝝ virtute & p̄ſtātia mirū in modū au-
era fuit: q̄ factū eſt: vt iter etruſcas vrbes & belli glia diuitijs atq; potētia p̄ncipatū obtinere p̄meruit:
& mltas iſulas atq; ipſas q̄s hieruſalē ſuo dñio ſubegerit: S; phdoloꝝ ſua deſidia atq; diſcordia a. 76.
ānis citra qd⁹ ſanie & bello a florētino pplo domita & ſubiugata fuit: iſſeq̄nes pplo opib⁹ ſq; ignobilis &
obſcura penit⁹ ē reddita: ea tñ ē nūc ſupbiſſimis edificijs & pōtib⁹ ſup armū flu. poit: exornata plimū eſt
h; iter cetera hec vrbs tēplū dñe v̄gini dicatū & clauſtrū toto orbe celeberrimū qd⁹ cāpus ſac̄ nūcupat
atq; turri cāpanariā miro ordie p̄ſectā q̄ oia vidē & mirari icredibile v̄. genuit hec vrbs iter cetera rayne.
Barto. theologos & iur̄ pōtiſſicj doctiſſimos ordis p̄dicatoꝝ: atq; v̄gacionē grāmaticū & alios multos

Turo galliarū Bituringie p̄uincie Metropolis Ciuitas: hac ipſa tēpeltate vt Carino hiſtorico
placet) a Buro Britanorū rege iam dicto cōdita eſt: quā a Turno eius nepote ibidē a Gualfredo equi-
tanorū duce in prello interfecto Turonem nominauit: Ea ſiquidem celebris nūc ciuitas eſt: Ligeri
enim fluuiū abluitur: qui Bituringes ab Heduīs diuidit: & ab Oceano ſurſum navigationem habet: a
qua non parū in commoditatē ciuitas ipſa percipit: Hec quippe cum archiepiſcopalis ſedes exi-

hepodus poeta gæc

Reges athenienſes

piſa in Etruria

Ciuitas Turonem

443

1086

413

1076

stat: yndecim suffraganeos continet: qui et pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in britanie ceterioris ducatu nome retinens: in francoz regno sita est: hanc et Andagauensem urbem sanctus Ludovicus francoz rex ducatu britanie detrahit: in cuius tñ puincia oēs alie britanie ciuitates remanserunt vt ante: sicut Gratianus in canone testat. 3. q. 6. capitulo: Hoc apper: ipsa cū multaz rerum opulētissima sit habita etiā non ignobiles continet edes. Habuit hec ipsa ciuitas plurimos celebres viros oī virtute: et sanctitate insignitos: inter quos diuus Martinus eiusdē ep̄s sanctissimus fuit: qui tate sanctitatis ex titit pontifex: vt triū mortuoz meruerit esse suscitator: atq; alium noīe perpetuū habuit episcopum ad mirande sanctitatis virum.

Utriusque Jacobi philippi bergomēsis ordinis fratrum eremitarū diuī Augustini in omnimoda hīstoria nouissime cōgecta Chronicarū supplementum appellata liber quartus feliciter incipit.

Pas seculi

Quarta p annos quadringētos octoagintaquinq; vt Isidorus ponit duratura: quaz etiam in suscepto ope libru quartū fecimus: Cuius quidē tempora prophetaz tēpora nūcupata sunt: Abi et regū liber secundus incipit.

Quid prophetarū oīum pnceps Isai de tribu Iuda filius primus hebreoz rex anno a nativitate Bbrae nongētesimo quadragesimo primo hebreis regnare cepit: et regnavit oībus cōputatis in hierusalē et in Ebron annis. 40. primo namq; in Ebron tantū sup Iudā septē annis regnavit cū sup aliā multitudinē fil⁹ Saul regnaret. Ab octavo deinde Hishobserb filio Saul David regnavit super oēm Israhel triginta tribus annis: vir qdē ab infantia pulcherrimus

rufusq; ac decora facie: ingenti fortitudine: sed aīo maiori: qz cū leonibus et vrsis (vt sancte tradūt littere) qñ cū agnis ludere nō timuit: atq; eos aliqui apprebēdens manu suffocavit: insuper et optimus vir et omni virtute plenus fuit: quas esse oportet in regibus: forisq; qualis nō fuit alius. Et pter philistinum gigantē virū fortissimū quē ante regni susceptionē funda interemerat: etiā in certaminibus (suscepto imperio) que pro subiectis suscipiebat p̄mus ad pericula semp properabat: cuius exēplo laborare et pugnare oēs incitabat potius operādo q̄ impando. Sūt p̄terea ad intelligendū futura et disponēdum p̄sentia nimis idoneus: māsuetus qz ac benignissimus: iustus itē ac nimis p̄humanus: et q̄maxime in his que regibus cōveniūt in nullo penitus nisi in vxore. Eriē plenitudine potestatis deliquisse eum legimus. Ipse itaq; regno adeptus primū hierosolymā obsidens tandē cepit: et expulsis inde cananeis et iebusis eā regno suo adiecit: et cū antea Solima vocaret: eā hierosolymā ipse appellavit. Sūerat. n. ipsa ciuitas semp ab hebreis extranea: Edepraq; hierosolyma palestinos oēs: vniuersosq; hostes omni ex parte cōtrivit atq; deleuit. Et propterea (vt Iesus filius Syrach refert) gratias agens de omni corde suo laudauit dñm: et dilexit eū qui fecit illū: ppter qd et cantores stare fecit cōtra altare: in quoz celebra tionibus dulces cecinit psalmos: sed et cū in canticis ac politicis insitatoribus optime esset instructus sacerdotes dñi quomodo diuina celebraret obsequia: oēm edocuit decore: quē qdē ritū vsq; ad vite sue cōsumationē incessanter obseruari fecit. Quāob̄ et dominus vt exaltaret eum eius regnū et sedē dedit in israhel: hic autē cū celestis cytharista esset: dulcedine carminis delectatus centum quinquaginta psalmos mellifluous lyrico carmine cōscripsit: Quos diuus Hieronymus in quinq; distinxit libros: ppter distinctiones ibi factas ex quinq; fiat fiat: vbi et prophetiā suā pter alioz mortē sine vilo exteriori adimiculo: sed solo spiritus sancti instinctu de eterna genitura: deq; xpi incarnatione: passione quoz ac resurrectione euidentissime disseruit. Edidit p̄terea libru secundū Regū: genuit autē hic in Ebron septē filios ex septē vxoribus: In hierusalē vero q̄tuor ex Bersabea de quozū numero Salomon vnus fuit: Sed et alios nouē (exceptis concubinz filijs) genuit. Hic deniq; regno in pace adeptus h legē Moy si qua p̄cipit nō dinumerādū esse populū: p̄cepit Joab p̄ncipi militie sue vt dinumeraret vniuersū populū et cēsu habito inuenit mille milia et centū milia viroz eductū gladiū: de tribu Iuda solū. 400. et 40. milia bellatoz: displicuit autē deo qz populū recēsuisset: et percussit Israhel pestilētiē plaga: ex q̄ ad 40. milia de oī Israhel cecidisse plaga referunt. Tandē cū ad edificationē tēpli dñi oēm p̄parasset impēsam: ac Salomoni ei⁹ filio ipsius tēpli descriptionē dedisset: q rex ab eo cōstitutus fuerat. 4. c. e. annua. cū p̄dictū tēpus regnasset plenus dierum bonorumq; operum obdormiuit in domino: cum vixisset. 70. annis: sepelivitq; eum Salomon filius eius in hierusalē decenter cūz innumerabil. b⁹ diuitijs quas ipse reliquerat: ex quibus postmodum: vt infra dicitur: hircanus pontifex Antiocho regi Demetrij filio: vt ab obsidione hierusalē recederet tria milia talenta dedit. David autē sanctissimi regis et prophetie gesta prima et nouissima scripta sunt in libro paralipomenon primo et regum secundoz: ac. 70. Jo sephi antiquitatum.

Ubi ab̄thar sumus hebre. pōti. achimeloc sacerdotis fili⁹ vltimus ex linea Iramamar filij Barō his trib⁹ in locū p̄ior: h adolefētulus pōtifex success⁹ quoaduixit David rex mario in p̄cio apud eū fuit: eo defuncto a Salomone ab ostion ammor⁹ Sadoch ei⁹ loco success⁹ ē: vt habet. 3. Re. et ipse. n. molebat

Salomonē regnare poſt p̄rem: ſed Adonā eius fratrem.

Athā & Gad ac aſpha ſclariſſimi prophete: his ipſibus florere: & David regnū inſigne reddide-
re: quozū p̄mus erat ex fratre David nepos: quē Iſai adoptauerat ſibi in filium.

Abedon codri olim atbe regis filius. 7. David regni anno: patre in pelopo. bello interfecto apud
atbe. nō imperij ſed magiſtratus ſuſcepit inſignia in quo vſq; ad mortē per. 20. p̄ſuit ante: hic nonnul-
las per ſres ſuos apud aſiam minores cōdidit vrbes vt infra dicitur.

Lupalles Dercylli regis aſſyrio. fili. 30. Rex. 13. regni David anno aſſyrie regnare cepit & regna-
uit annis. 38.

Egis Eurifci lacedemonioꝝ regis primogenitus ſecūdu rex decimoctauo regni David anno re-
gnare cepit: & regnavit anno viro: poſt quē eius frater noie Archeftratus tertius annis trigintaquing; **1055**

Agaſtus ſecundus atbenienſiū p̄nceps. Abedone mortuo anno regni David vigefimoſeptimo ma-
giſtratu ſuſcipiens p̄ſuit annis trigintaſex. **1045**

Sicheus philiſthenis ſacerdoti. Herculis filius: & Didonis regine maritus: quē ſeruus Sicarbaz
noiat: his ipſibus a pigmaleone eius cognato ob auariciā incautus interimī: Nā philiſthenes eius p̄ſe
(vt ſupra dictū eſt) a Tyrio recedēte huic ſacerdotiū reliquit: qui vltra quas pater reliquerat multas ſi-
bi aliunde etiā acquiſiuit diuitias: qbus copioſus factus Didonē Beli regis filiā accepit vxorē: quā p̄-
cipue ſuſceptā dilecti: verū Pigmaleon Didonis frater & rex auri amidus deſideratis eius diuinis claz
ei inſidias retendens incautū interemit.

Pigmaleon autē huius Sicei cognatus & Didonis frater per hoc quidē tēpus: vt Juſtinus reſert
patre deſuncto adhuc puerulus in paternū regnū apud Tyriū ſucceſſit: qui fact⁹ vir: in diuitias cogna-
ti ſui Sicei (cū auariſſimus eſſet: alium inicit: propter qd illū dolo interemit.

Dido Beli phenici regis filia: & Sicei ſdicti vxor: p̄cipuū viduitatis exemplū per hoc tēpus ma-
rito a fratre eius pigmaleone interfecto in ſomnis a viro ſuo ſic mortuo p̄monita ſumpto virili aīo plu-
ribus ex his qbus ſciebat pigmaleonē exoſum: clā in ſua ſententiā tractis ſecū theſauris viri ſui naues
cōſcendens ex Tyrio in Aphricū littus puenit: ibiq; ſtatione firmata cū accolis amicitias inire cepit &
cū eiſdē gratū appareret: eā cū ſuis ibidē manſurā: ne iniuriā cuiq; inferre videret: & ne de ea quis aliqd
mali ſuſpicaret: Ipſa vt Linus reſert ab ipſis incolis mercato tantū littoris quantū poſſet bouino co-
rio occupare: bellicoſiſſimā poſtea ciuitatē cōdidit: & Carthaginē eam nūcupauit. Ipſa enī aſtutia ſua
vſa: cū primū datum terre accepſſet corium bouis in cartam redactū multo plus terre occupauit q̄ vē-
ditores arbitrari poterūt: Carthagineq; ſic vocata: etiam arcem in ea conditā a bouino corio Byr-
ſam nūcupauit. Socij autē eius fuga videntes vrbis principiū ac theſauros Didonis incōparabiles
animati ſileo ſurrexere: & vrbis mentia tēpla forūq; ac edificiā publica & priuata erigere ceperunt: Sum-
enim ex fuga fratris primum Cyprium inſulā pueniſſet: plurimas virgines que ibidem ſuoz more liba-
menta Veneri in litore ſoluebant: rapuit: quas in ſolacium inuenturis & prolem procreandam ſecū in
aphricam duens eiſdē poſtea matrimonio copulauit: Quibus peractis etiā ipſa populo legē & nomā
vniūdi tradidit: Quia ſobres ciuitas repente egreſſa quaſi: & ipſa tum pulchritudine mirabili: tūq; inau-
dite virtutis atq; caſtimonie: p̄ oēm aphricam inclita diuulgata eſt. Verū cū in libidinē p̄p̄ſiſſimi ſunt
aphri: factū eſt vt in cōcupiſcentiā Buſiranoz regis p̄pter eius pulchritudinē ſit deducta: qui (vt Ju-
ſtinus ait) eam a p̄ncipibus carthaginēſibus ſub belli denūciatione poſtulauit in coniūgē: Quod cum
ipſa reſciſſet: & ſua ſe ante ſententiā ad oēm caſum pro ſalute patrie dānaſſet: egre tulit: ſed terminū in-
perauit: infra quem ſe ad virū promiſit iuram. Qui cū veniſſet cōſtructo ingenti rogo in eminētiore vr-
bis parte q̄i Sicei olim mariti placatura manes illū cōſcendit: Et aſtātibus ciuibus: atq; expectantib⁹
qdā factura eſſet: que cū oīa pro votis egiſſet: educto cultro quē ſub veſtibus geſſerat: dixit: o ciues ca-
riſſimi vt vultis ad vix vado: vocatoq; Siceo: ingit: Ego cū ſe viro meo ad inferos venio: & vix verbis
tam paucis finit: in cultx & in ignē ſeſe precipitē dedit: & mortua eſt. De qua diuus Hieronymus contra
Iovinianū ait. Caſta Dido Carthaginē cōdidit: & pro caſtitate vitā finiuit: qz maluit ardere q̄ nubere
Et q̄din⁹ ingit Carthago ſtetit Dido p̄dea habita ſuit. Iuuius. n. pudiciſſime matrone propiū nomē
Elifa fuit: ſed p̄ ipſi⁹ ai virile robur poſtea Didonis nomē accepe p̄mērit: qd latine virago interpretat⁹.

Smyrna grece ciuitas vt Eusebio placet his ipſibus in Eolia inſula a codri filijs cōdita fuit: qua
diuus Ioānes apoſtolus eccleſiā cōſtituit: hec porius ab eiſdē inſtaurata q̄ cōdita fuit: cum ab vna ex
Amazoñibus feminis id nomē accepſſet legatur: de qua etiā meminit Homerus in ſecundo libro Iliā
dos: que & portū habuit perpulchrum.

Ephelus ē t̄onic minoris Aſie p̄uincie ciuitas trigefimoſecūdo regni David anno vt Eusebius
h3) ab Androdo Codri regis filio cōdita fuit: vbi & regiā cōſtituit: cuius poſteri vſq; ad Romanozū tē-
pora reges vicebant: in q̄ & naualia multa erāt: necnō & portus ppulcher: cuius qdē oportunitate mul-
tū creuit: verū vt ſama eſt nūc pauci ſunt ei⁹ incolē: cū penē diruta reſeratur: Aium. n. ibidem aliqū fuiſ-
ſe ſenatū: per quē oīa (ſicut nūc Venetijs) adminiſtrabant: In illa inter cetera tēplū toro orbe terrarum
celebre Diane deē dicatū erat: quod ab Archiphione mira arte cōſectum fuerat & id vrbem hanc pluri-
mū decorabat: Quod poſtea beroſtratus vir iniquiſſimus: quo ſibi famam acquireret: incendit:

Smyrna grece ciuitas vt Eusebio placet his ipſibus in Eolia inſula a codri filijs cōdita fuit: qua
diuus Ioānes apoſtolus eccleſiā cōſtituit: hec porius ab eiſdē inſtaurata q̄ cōdita fuit: cum ab vna ex
Amazoñibus feminis id nomē accepſſet legatur: de qua etiā meminit Homerus in ſecundo libro Iliā
dos: que & portū habuit perpulchrum.

Ephelus ē t̄onic minoris Aſie p̄uincie ciuitas trigefimoſecūdo regni David anno vt Eusebius
h3) ab Androdo Codri regis filio cōdita fuit: vbi & regiā cōſtituit: cuius poſteri vſq; ad Romanozū tē-
pora reges vicebant: in q̄ & naualia multa erāt: necnō & portus ppulcher: cuius qdē oportunitate mul-
tū creuit: verū vt ſama eſt nūc pauci ſunt ei⁹ incolē: cū penē diruta reſeratur: Aium. n. ibidem aliqū fuiſ-
ſe ſenatū: per quē oīa (ſicut nūc Venetijs) adminiſtrabant: In illa inter cetera tēplū toro orbe terrarum
celebre Diane deē dicatū erat: quod ab Archiphione mira arte cōſectum fuerat & id vrbem hanc pluri-
mū decorabat: Quod poſtea beroſtratus vir iniquiſſimus: quo ſibi famam acquireret: incendit:

Smyrna grece ciuitas vt Eusebio placet his ipſibus in Eolia inſula a codri filijs cōdita fuit: qua
diuus Ioānes apoſtolus eccleſiā cōſtituit: hec porius ab eiſdē inſtaurata q̄ cōdita fuit: cum ab vna ex
Amazoñibus feminis id nomē accepſſet legatur: de qua etiā meminit Homerus in ſecundo libro Iliā
dos: que & portū habuit perpulchrum.

Ephelus ē t̄onic minoris Aſie p̄uincie ciuitas trigefimoſecūdo regni David anno vt Eusebius
h3) ab Androdo Codri regis filio cōdita fuit: vbi & regiā cōſtituit: cuius poſteri vſq; ad Romanozū tē-
pora reges vicebant: in q̄ & naualia multa erāt: necnō & portus ppulcher: cuius qdē oportunitate mul-
tū creuit: verū vt ſama eſt nūc pauci ſunt ei⁹ incolē: cū penē diruta reſeratur: Aium. n. ibidem aliqū fuiſ-
ſe ſenatū: per quē oīa (ſicut nūc Venetijs) adminiſtrabant: In illa inter cetera tēplū toro orbe terrarum
celebre Diane deē dicatū erat: quod ab Archiphione mira arte cōſectum fuerat & id vrbem hanc pluri-
mū decorabat: Quod poſtea beroſtratus vir iniquiſſimus: quo ſibi famam acquireret: incendit:

Smyrna grece ciuitas vt Eusebio placet his ipſibus in Eolia inſula a codri filijs cōdita fuit: qua
diuus Ioānes apoſtolus eccleſiā cōſtituit: hec porius ab eiſdē inſtaurata q̄ cōdita fuit: cum ab vna ex
Amazoñibus feminis id nomē accepſſet legatur: de qua etiā meminit Homerus in ſecundo libro Iliā
dos: que & portū habuit perpulchrum.

Ephelus ē t̄onic minoris Aſie p̄uincie ciuitas trigefimoſecūdo regni David anno vt Eusebius
h3) ab Androdo Codri regis filio cōdita fuit: vbi & regiā cōſtituit: cuius poſteri vſq; ad Romanozū tē-
pora reges vicebant: in q̄ & naualia multa erāt: necnō & portus ppulcher: cuius qdē oportunitate mul-
tū creuit: verū vt ſama eſt nūc pauci ſunt ei⁹ incolē: cū penē diruta reſeratur: Aium. n. ibidem aliqū fuiſ-
ſe ſenatū: per quē oīa (ſicut nūc Venetijs) adminiſtrabant: In illa inter cetera tēplū toro orbe terrarum
celebre Diane deē dicatū erat: quod ab Archiphione mira arte cōſectum fuerat & id vrbem hanc pluri-
mū decorabat: Quod poſtea beroſtratus vir iniquiſſimus: quo ſibi famam acquireret: incendit:

Ephelus ē t̄onic minoris Aſie p̄uincie ciuitas trigefimoſecūdo regni David anno vt Eusebius
h3) ab Androdo Codri regis filio cōdita fuit: vbi & regiā cōſtituit: cuius poſteri vſq; ad Romanozū tē-
pora reges vicebant: in q̄ & naualia multa erāt: necnō & portus ppulcher: cuius qdē oportunitate mul-
tū creuit: verū vt ſama eſt nūc pauci ſunt ei⁹ incolē: cū penē diruta reſeratur: Aium. n. ibidem aliqū fuiſ-
ſe ſenatū: per quē oīa (ſicut nūc Venetijs) adminiſtrabant: In illa inter cetera tēplū toro orbe terrarum
celebre Diane deē dicatū erat: quod ab Archiphione mira arte cōſectum fuerat & id vrbem hanc pluri-
mū decorabat: Quod poſtea beroſtratus vir iniquiſſimus: quo ſibi famam acquireret: incendit:

Ephelus ē t̄onic minoris Aſie p̄uincie ciuitas trigefimoſecūdo regni David anno vt Eusebius
h3) ab Androdo Codri regis filio cōdita fuit: vbi & regiā cōſtituit: cuius poſteri vſq; ad Romanozū tē-
pora reges vicebant: in q̄ & naualia multa erāt: necnō & portus ppulcher: cuius qdē oportunitate mul-
tū creuit: verū vt ſama eſt nūc pauci ſunt ei⁹ incolē: cū penē diruta reſeratur: Aium. n. ibidem aliqū fuiſ-
ſe ſenatū: per quē oīa (ſicut nūc Venetijs) adminiſtrabant: In illa inter cetera tēplū toro orbe terrarum
celebre Diane deē dicatū erat: quod ab Archiphione mira arte cōſectum fuerat & id vrbem hanc pluri-
mū decorabat: Quod poſtea beroſtratus vir iniquiſſimus: quo ſibi famam acquireret: incendit:

Ephelus ē t̄onic minoris Aſie p̄uincie ciuitas trigefimoſecūdo regni David anno vt Eusebius
h3) ab Androdo Codri regis filio cōdita fuit: vbi & regiā cōſtituit: cuius poſteri vſq; ad Romanozū tē-
pora reges vicebant: in q̄ & naualia multa erāt: necnō & portus ppulcher: cuius qdē oportunitate mul-
tū creuit: verū vt ſama eſt nūc pauci ſunt ei⁹ incolē: cū penē diruta reſeratur: Aium. n. ibidem aliqū fuiſ-
ſe ſenatū: per quē oīa (ſicut nūc Venetijs) adminiſtrabant: In illa inter cetera tēplū toro orbe terrarum
celebre Diane deē dicatū erat: quod ab Archiphione mira arte cōſectum fuerat & id vrbem hanc pluri-
mū decorabat: Quod poſtea beroſtratus vir iniquiſſimus: quo ſibi famam acquireret: incendit:

1068 4131

1062 4154

1055 4142

1045 4152

1046 4153

Dido vidua

her Carthagine condidit

perpetua inuenerunt

Dido x virago

1043 4156

Smyrna ciuitas

De quo suo loco dicemus: In hac urbe beatus Joannes apostolus ecclesiam a Paulo fundatam erexit ubi et Brusiana eius discipula a morte suscitavit. Ex hac urbe coplures multi nois exiere viri: e quibus Heraclitus et Ermodorus philosophi et Hipponax poeta parafius pictor: Theodotion qui Bibliam interpretatus est. Sed nouissimis temporibus in ea exiit quidam Marcus eiusdem urbis episcopus doctissimus et reuerentissimus disputator qui in florētino consilio anno salutis nostre 439. sub Eugenio papa quarto interfuit: qui tante obstinationis et duriciæ vir fuit: quod solus nunquam patrum ordinationibus acquiescere voluit: sed et non multo post condignas sui erroris penas luit.

Carthago autem alia ea in provincia ciuitas per hoc ipsum tempus non condita sed instaurata fuit: quam nonnulli a Phleto Phylis rege conditam phibent: Hec (ut Plinius libro naturalis historie scribit) eiusdemque Ionie provincie caput fuit: in qua teste Sertio lana optime tingebar: a qua Milesia vellera traduntur dicta. Ea multos portus habuit: quam etiam turci (hæc vicus nunc paruos censeat) cum tota provincia occupare: ex hac urbe Thales et septem sapientibus primus originem duxit: et anaximader ipsius Thaletis discipulus necnon et Anaximenes ambo philosophi. Hecateus quoque historicus et Eschines orator: alijque coplures et mileto huic originem duxere: urbes quoque alias in grecia Codri filij: atque alie nationes tempestate ista condidere: quod scripto mandare superuacuum videtur.

Carthago ciuitas Apbrice.

Carthago inclita ciuitas et vetustate originis magnitudine et claritate ante omnes apbrice et hispanie provinciarum urbes memoranda: hisdem temporibus (Eusebio testante) a Didone Regina condita fuit: in cuius medio arcem constituit: Byrsam a bouis corio ipsam nominavit: ipsa enim Bido (ut predictum est) tantum loci emerat ab incolis quorum corio bouis circumdari posset: dicente Virgilio primo Eneidos: Mercatorque solum facti de nomine Byrsam: Laurino quatuor posset circumdare tergo: Eodem enim illud in tenuissima fila secari fecit: quibus locum multum circumdedit: vocantes illum locum lingua phoenicea Byrsam: idem corium seu carthadam quod villa sonat: tandem mutato vocabulo Carthago vocitata est: Que teste Plinio libro 5. centum viginti annis postea Romanis emula exstitit: pluries enim destructa: et deuastata: et pluries enim instaurata: primo namque excidio: Scipio iunior magni Scipionis nepos: in tertio bello punico consul factus sex continuis diebus ac noctibus illam oppugnavit: et ultra desperationem tandem ciues ad deditionem traxit: petentes ut quos belli clades reliquos fecerat: seruire saltem liceret: Eo in bello mulierum viginti quinq; milia: virorum vero triginta trucidata fuisse referunt. Hasdrubal autem eorum rex ultro transfugies ei uxorem se suorumque filios in medium iecit incendiū: quod sexdecim diebus continuis ciuitas arsit: et miserum (ut Livius ait) etiam victoribus spectaculum prebuit: Atque eo tunc Carthago hec (ut Eusebius scribit) sexcentesimo sexagesimo octavo ab eius condicione anno omni murali lapide deleta fuit: Verum postquam eversa fuit vigesimo secundo anno Lelio Cecilio Metello: et L. Flamincio consulibus reparari iussa fuit: Quia reparata Romanis ciues eo militi educti sunt: Sed ut idem Livius inquit: ita hæc tempus Etruria ultra solitum flammis ignes eum mens calidis cineribus exusta et recta destruxit: cuius subleuade calamitatis cum senatus Romanus decem annis vetigalia ei remisit. Multas enim tempora Gettorum hec protulit calamitates. Denique in manorum manus deveniens eorum regum sedes et regia nunc usque habita est: Que et vernacula lingua etiam Tunicum appellata est.

Carthagines quoque ciuitates fuisse copertum habemus: quod tempore Iair iudicis Israel (testibus Siculo Cremonensi episcopo: Eusebio ac magistro Carcedone) et zeto tyronibus ciuibus: quam et a suo nomine Carthagini dixerunt: et hec famosior hinc est. Secunda peni (teste Isidoro) postea in sparta condidere: tertia cyrrus rex 42. anno post urbem conditam (teste Papiam et Sertio) condidit: quartam (ut Anselmus in libro 1. imago dicit) in hispania fuit: quanta exstante Romano condiderunt. Cato autem in senatoria oratione hec ipsa verba de carthagine rettulit dicens: in Lybia cum rex Japon regno potiret: quidam mulier Elysa dicta extruxit dampnum: quam carthagine dixit. i. sermone punico novam ciuitatem. Ex quibus verbis inferi quod carthago longe ante condita sit.

Solomon quoque interpretatur pacificus David regis ex Barsabe filij secundus hebreorum rex anno a natiuitate Abræ 980. adhuc viuente patre hebreis regnare cepit: et regnavit annis 40. Hunc dominus ab ineunte etate more exundantis fluminis tanta replevit sapientia: ut dicere ausim quod quædam efficere potuit in eo videri experta: nihil eo excellentius fuit: nihil dignius: sicut et sacris et colligimus histo. vel in virtutibus primo: postea in vitiis. Hunc itaque natum pater cõfessim David prophetie viro doctissimo atque sanctissimo educandum nutriendumque dedit: quem cum suscepisset pater clarissimam idolem eum Annibalem appellavit: et bonarum artium disciplinam: atque doctrine studiis imbuebat: eo maxime quod mores suos non graues et apostos regis negotijs excitare ad bonum et equum modestissime ferri videbat

Milani Civitas

Carthago in Africa

bello punico

Civitas Carthaginis

Salomon filius David

Factus igitur adolescens ea in iuuentute florebat suas ob virtutes et domino sic iubente reliquis fratribus aduictus suis abiicit dāuit in regnū prefecit qui rex constitutus festis chanaanos: ceterosque hostes obellās pacē vndiq; obtinuit: vnde diuino disponēte p̄silio factū ē vt qui beneficiū ab eo se suscepisse existimabāt: et q̄ eius metu fugarāt: pecunias et munera eidē innumera tribuerūt: quā ob rez tāta auri et argēti: v3 in hierusalē congregauit: vt argētū ibidē pro nullo reputaret. Erat autē auri pōdus qd̄ eos p̄ singulos ānos offerebat sexcēta sexaginta sex talēta excepta summa: quā legati diuersarū gētiū et negotiatores afferre pfueuerāt. Quibus ex rebus atq; diuitijs tēplū illud toto orbe celeberrimū extruxit: atq; intrinsecus et extrinsecus auro mūdissimo aurauit. In quo qdē p̄cterea: et ipse Salomō regiā domū: et quidē sup̄bissimā: atq; alia innumerabilia quasi edificia p̄struxit: p̄ qbus rebus sup̄ oēs reges terre: et sapiētia et diuitijs: atq; familia magnificatus ē. Et p̄pterea vniuersi desiderātes vultū eius: et audire sapiētiaz illius: deferēbāt ei munera: vasa aurea: vestes preciosissimas: arma bellica: aromata optima et equos: ac mulos innumurabiles: p̄ qbus fecit Salomō currus mille quadrigētos. Et licet eidē oīs sciētia cōcessa fuisset: diuitiq; oēs: et impiū grāde: ac summa cū iustitia populos subditos semp tenuisset. Adultera etiā bona cōposuisset: affricā tādē iā etate maturus tot bonorū et bonorū largitore postposito cōscēso offensionis mōrē Adoloch egyptiorū idoli: et alia gētiū idola flexis genibus adorauit. Et quū fact⁹ esset senex circa mulieres et venereā intēperantiā torpiter egit: et nō solū seminariū puincialiū habere voluit delectationē: s; et multas alienigenas habere voluit vxores. Et quibus septingēte vxores: et cubine quadringēte fure: que auerterūt cor eius: et secutus est deos earū: et vt eis aliquid gratū efficere videre tur phana et tēpla earū dijs edificauit: p̄pter quod iratus dominus: eidē aduersariū suscitauit: vnde et diuus pater Aug. 17. de ci. dei. c. 2. de eo sic dixit: Salomō bonis initijs malos habuit exitus. Quippe secūde res: que plerūq; sapiētū aios fatigāt: magis huic obfuerūt q̄ ipsa sua. p̄fuit sapiētia: sic quoq; Iesus filius sirach cōtra eūz his verbis inuehit dicēs: Collegisti quasi ozicalehū aurū: et vt plūbz cōplesti argētū: et denudasti femora tua mulieribus: potestareq; in corpore tuo habuisti: et dedisti maculā in gloria tua: et p̄phanasti semē tuū inducere iracundiā ad liberos tuos et ceteris stultitiā tuā vt faceres imperiū bipartitū: et ex effraim imperare imperiū durū: verū nō inquit propter dāuit sanctū suū abstulit deus misericordiā suā a te: neq; omnino delere voluit opera sua. Tādē Salomō quū quatuor et nonaginta annis vixisset: valde lōgenus mortuus est: cūctis regibus felicitate excedēs: et sepultus est in hierusalē: Et hic quidē certissimus fuit testis imbecillitatis humane nature: Qui enim picē tractat p̄sepe cōmquinat a picē. Eius autē gesta prima et nouissima siquis perdiscere cupit ea a capitulo primo tertij libri regū vsq; ad. 12. et a primo secūdi paralipomenō vsq; ad. x. perquirat.

¶ Libri Salomonis.

Composuit autē Salomō hic: quū oēs hoīes antiquos sciētia et sapiētia excelleret. Libros de canticis et modulatiōibus quinq; et mille: et parabolaz atq; similitudinū (vt Iosephus scribit) fecit libz of tria milia. p̄ vniūquodq; enīz arboris genus parabolā dixit ab hysepo vsq; ad cedrū. Eodē mō et de iūmētis: et de reliquis terrenis: necnō aquatilibus ac auibus celi disputauit. De quibuscūq; creatis philosophatus est. Sed ex eius libris: qui nūc extāt: tres libros precipuos fm tria eius noīa p̄ueniētes cōscripsit. Primo nāq; pacificus appellatus fuit: secūdo amabilis: tertioq; ecclesiastes: quod latine cōcio nator dicit. Porū autē librorū primus puerbiorū fuit. In quibus incipiētes: paruulosq; mores instruit vbi velut pater ad filiū frequēter loquit. Secūdus ecclesiastes fuit: quo p̄ficiētes vanarū instabilitūq; rerū naturā docet. In eo p̄sepe repetēs. Vanitas vanitātū: et oīa vanitas: vt p̄ hoc exp̄us ostēdit: q̄ tēporalia oīa vana sunt: atq; caduca. Canticū deniq; cāticorū tertio cecinit: quo cōsumantes instruit: quo pacto fideles animas christo p̄ vniōnē animorū sanctorūq; desideriorū iūgat. Insuper quoq; et hic Salomon contra demones incātationes: quibus eorūz egritudines possent mitigari.

¶ Templi Salomonis conditio.

Templū domini toto orbe celeberrimū Salomō rex quarto regni sui āno edificare cepit: et in octauo anno cōpleuit: vt etiā habet secūdo paralipomenō. 2. cuius lōgitudō cubitorū sexaginta fuit: latitudoq; viginti: ac altitudo cētū viginti. Id autē tēplū ex lapide albo totū cōstructū fuit: cuius fabrica multa arte cōfecta est: videlicet de lapidibus politis: mira q; arte cōpositis: ita vt neq; mallei neq; alterius instrumētī fabrilis aliquid cōsiderātibz appareret inditiū: totūq; edificū interius et exterius laminis aurcis inaurari fecit: et eius pauimētū preciso marmore sterni. Altare quoq; encū cubitorū. 20. lōgitudinis in eo erexit: cui⁹ vasa oīa ad cultū necessaria aurea et immūcrabilia esse voluit. Et p̄cterea que pater suus deuouerat. Salomon ipse multū aurū et argētū in eo intulit: predictisq; omnibus que ad templi magnitudinē expectabāt. Salomon scripsit omnibus hebreorū principibus ac senioribus vt iuberent omni populo ad dedicationē tēpli hierosolymā cōuenire visuri simul et tēplū et dei arcā ibidē portādam. cōuocataq; multitudine in hierosolymis: rex cū ingēti hostiarū pompa et luminaribus atq; sacri ficijs innumerabilib⁹ arcā primo mēse cū duab⁹ testamētī tabulis in auditu templi collocauit. In qua quidē etiā ymnā manna plen⁹: et virgā Aaron collocauit. his optime gestis Salomō orationēz fudit ad dominū pro populo: quā cōpleta sese deuotissime prostrauit in terraz: et adorato domino surrexit et tēplo per septē dies obtulit hostias. 2. milia boū: et arietū cētū viginti milia. Septimo autē die manifeste vidit deū sacrificia sua grata habuisse. Nam ignis ex aere omnibus vidētibz super altare descēdit

auri pōdus annuat

1

in p̄fectū tūp̄m egi

1

libri Salomonis

Insuper Incantationes

1027 4172

Templi Salomonis

1

Anno
Abdi

Anno
an xpi

Salomon

Liber

et hostias vniuersas abripuit et absumpsit. Cuius sacrificia celebrasset rex cum benedictione dimisit popu-
lus in pace. Post trecentos annos et septuaginta edificationis sue annos: ut in calce huius quarti libri appa-
rebit: hoc tantum tam mirabile templum babiloniorum rex penitus percremavit: et euerit: ac cuncta vasa aurea ar-
genteaque per Nabuzardan principem suum inde tulit. Insuper et aureas mensas: et candelabra: ac quaecumque
preciosa in eo oblata fuerant: omnia auferri precepit.

Argilans tertius corinthiorum rex octauo regni Salomonis anno corinthijs regnare cepit: et regna-
uit annis septem et triginta.

4173

2016

Alba sylvius sextus latinorum rex nono regni Salomonis anno latinis regnare cepit: et regnavit annis
39. hic diuus pater Aug. 18. de ci. dei. c. 2. dicit albam urbem in latio instaurasse: et ibidem regni sui sedem consti-
tuisse: a qua deinceps successores eius albanorum reges omisso latinorum nomine appellari ceperunt. Quam
quidem civitatem postea Tullius hostilius: licet frequenter eam inhabitaret euertere diuini fecit: eius autem popu-
li inde emigrantes in longinquam provinciam praefecti albanam regionem a se appellaverunt. Et nota quod albani ab al-
banis differunt: eo quod albani ab alba urbe latij ab isto appellata. Albanenses vero ab alba alia civitate: quod
fuit in ethuria ad fucinum lacum dicunt: quamquam etiam hic apud Lucanum albanum quandoque noverunt. hic itaque
alba postquam predictum tempus regnasset atque filio suo supposito relicto rebus humanis subactus est.

Albania igitur ab albanis populis ab alba predicta urbe progressis dicta regio est inter iberos et
mare caspium constituta habet ab ortu solis mare: ab occasu iberum: et a boreali montes caucasicos: in qua pri-
mum predicti populi viri pastores incole fuerunt. Hi siquidem simplices admodum erant: qui pecunias
et ultra ceterarum numerum non noverunt: commercia mercibus inter se facientes ponderum: mensurarum et agri-
culture penitus ignari: in bellis vero omnino expediti: soles et lunam colentes. Ea quippe regio serpentibus
maximos gignit et scorpiones ac araneas letiferas. Strabo refert apud eos 26. linguas fuisse: hec pri-
mo perisse: deinde macedonibus: postremo Romanis fuisse subiecta: cuius Traianus imperator primus
regem constituit: sed quomodo nunc se habeat incertum habemus. Seruntur etiam ab his albanis orti quod pe-
loponeus habuit: quorum princeps Scanderbeus vir fortissimus fuit: qui multa facinorosa nostris tem-
poribus in turcos gessit. Ea tamen pro maiori parte postmodum ad turcos eosdem peruenit.

4175

1024

Laostenes lupanis regis filius trigessimus primus assyriorum rex xi. regni Salomonis anno as-
syrijs regnare cepit: et regnavit annis. xlv.

4178

1021

Labotes quartus lacedaemoniorum rex quartodecimo regni Salomonis anno lacedaemonijs re-
gnare cepit: et regnavit annis. 37.

Curi doctrinis excellentes.

4179

1020

Semeas propheta vir sanctus reperiatur hac prophetia: ad docendum magno in scio apud hierosolimam
fuit: quod post mortem salomonis Roboam ipse salomonis filius et filios iuda cōpescuit ne contra hieroboam re-
ge israel pugnaret. Hic inter cetera horum duorum regum gesta scripto mandare curavit: ut haberet. 3. reg. 12.

Aldo videtur quem Iosephus Gadon nominat. Aatan propheta filius et ipse tempestate ista et prophete
donis: ac doctrina multa in hierosolymis claruit. Qui tandem quum ex precepto domini ad hiero-
boam regem israel in bethel stantem super altare excelsorum perrexisset: et ei filijsque suis mortem interminaret
esset: et eidem regi minitanti manum arcescere fecisset: quia contra preceptum domini panem comedit in do-
mo falsi prophete dum reuerteretur in hierosolimam in via a leone interfectus est: et patria carnis se-
pultura: ut habetur. 3. reg. 13. Eius tamen corpus falsus ille propheta: qui deceperat eum: in civitate de-
nebere fecit: et splendida pompa sepelivit.

Sabba regina cui proprius nomen Michanla fuit. Addece nili insule apud ethiopiam seu arabiam regia
hijis temporibus: quum omni doctrina et sapientia plena esset audires crebro Salomonis sapientiam: virtutemque: atque
pendentiam eius desiderio capta: et mirata ad videndum eum hierosolimam venire disposuit. et suscepto splen-
dido comitatu ac magnifico sumptu suo insigni relicto regno per ethiopes egyptiosque et rubi maris lit-
tora: atque arabum solitudines: tandem multo labore venit hierosolimam illam audire. A quo et summo cum ho-
nore suscepta fuit. Cui quum multas questionum et enigmata proposuisset: et eorum solutiones velocissime
ab eo audisset ultro confessus est ipsius sapientiam longe famam excoelisse: videns quoque culmen eius regale:
et cunctum eius regnum dixit: o rex: quis non benedicat deum? Et hac tua provinciam: et eius habitatores: ut te
tam insignem virum ad regni culmen eueherit. Et ad ostendendum sue mentis affectum statim apertis thesauris suis
viginti auri talenta regi obtulit: et aromatum innumeram multitudinem: ac lapides preciosissimos multos: et
inter cetera etiam quasdam arbutulas seu radices balsama sudantes: quos Salomon non longe a hieroso-
lymis in monte Engadi plantari iussit et colit: verumque vice a Salomone maioribus susceptis muneribus
summa cum laude in patriam rediit. Hanc eandem sibyllam vatem fuisse Comestor dicit: deique veri cultricem
que eidem multa predixit: inter que lignum quoddam ostendit: quo vir affigendus esset: pro cuius morte eius
regnum foret consumendum: quod et factum est. Id quippe lignum: ut aiunt: in probatica piscina tempore
passionis domini nostri iesu christi inventum fuisse perhibetur: quo eius crux confecta fuit. Hanc nonnulli
a pharaonibus generationem descendisse ferunt: et in meroe nili insula permaximum habuisse regnum
ubi et tam grandi divitiarum copia abundasse: ut credatur in hac vita fere mortales omnes excessisse:
nec incongruum est: quia cum insula illa permaxima sit: etiam in ea effodiuntur aurum argentum: aes
ferrum: et lapides preciosi reperiuntur multiplices: fert quoque bebenum lignum odiferum. In ea itaque divitia-

rum abundantia hec Michaula regina prestantissima non delitijis: non ocio: et molliciei seminece dedi-
ta fuit: sed virtuti inherens: omnes scientias perdiscere voluit.

Sadoch summus hebreorum sacerdos in principio regni salomonis sedere cepit: sed quātuq; sede-
rit ignoramus. hic octauus in numero pōtificū fuit: qui patrem habuit nomine echitob: qui fuit filius
ambri: qui fuit mereoth: qui fuit iotban: qui fuit Joseph summi sacerdotis: In hoc itaq; summi sacer-
dotij dignitas per salomonem in filijs Eleazari filij Aaron restituta est: et domus Ithamar secūdi fi-
lij Aaron eo honore priuata est: et dei voluntatem: vt predictum fuit belī sacerdoti. hic igitur primum a
rege sacerdos factus fuit: eo quia quum nathan propheta eidem salomoni regnū petrauerit: q; quoad
vixit a rege maximis honoribus profectus est: vt habetur. 3. reg. 2. cap.

Roboā solomonis filius tertius hebreorū rex octogesimo regni dauid anno hebreis regna-
re cepit: et regnavit annis. 17. vir certe superbus et rarus: ac pauidi cordis: q; quū nolisset
paternis amicis credere perdidit principatū: nā salomōe eius patre defuncto omnes popu-
li eū adiūtes rogari dicētes: vt aliquid de seruitijs et onere paterno relaxare dignaretur et
ipse melior esset patre suo: quia et ipsi deuotiores essent erga eū. ille aut in hoc relicto senū cōsilio iuueni-
bus adhefit: et dura populo respōdit: et dixit minimū dignū suū rāsiorē esse lumbis patris sui: et scue-
ritates: quam fuerāt in illo experti in se multo potiorē agnoscerēt. Hec quippe dei voluntate ab eo ge-
sta sunt: vt que pēdixerat Achias propheta producerentur ad effectū: ad cuius quidem respōsionez
omnes indignati vna voce clamauerūt. Nihil sibi deinceps cōmune esse cū filijs dauid: eo aut tūmū-
tu metūēs Roboam ne lapidaretur a populo relicta sycioniorū ciuitate hierosolymam fugit. Et a tri-
bubus iuda simul et Benjamin solū constitutus fuit rex. Relique vero decē tribus ab eo recedētes pōsi-
tuerūt regē hieroboā. Quūq; roboam reliquis tribubus rebellātibz oppugnare statuisset a domino
per prophetā prohibitus est: dicēte id domini voluntate gestū esse: paceq; cū hieroboā et decē tribubz
intra ipse berthele et alias plures in iuda munitissimas et magnas crexit ciuitates: et muris eas cinxit.
Exiit deinde roboā hic vxores decē et octo: et cōcubinas sexaginta et gbus vna absolonis filia fuit: quā
super omnes amabat: de qua natus est ei filius masculus: quē abiaz appellauit: genuit queq; ex omni-
bus viginti octo filios: et sexaginta filias. Cuncti vero sacerdotes israel pariter et leuite: qui deū ex toto
corde querebāt: ad eū in hierosolē cōuenerunt ad imolādū victimas domino deo patrū suorū: qui et re-
gnū iuda per tres annos optime roborauerūt. Quo roborato et cōfirmato ipse eūz toto eius regno
ad impias et iniustas cōuersus est actiones: et spēxit dei religionē: quapropter vindicē super eum misit de-
us Sisach rex egyptiorū: qui ascendens eūz multo exercitū hierosolymaz: primo multas inde cepit
vrbes: et vniuersa igne ferroq; rāsās: tandē nō lege bellica: sed pactis precedentibus vrbem regiam in-
gressus vniuersos regios thesauros exhaussit: ac domini tēplūz expoliāuit: abstulit quoq; et aureas lā-
ceas et scuta aurea: que rex Salomon deo dicauerat: cū quibus omnibus Sisach rex ad propria reme-
auit: pro quibus Roboā rex creta scuta et lāceas eiusdez numeri fecit. Fuit autē Sisach cunctis diebus
roboaz inimicus: quadraginta vnius anni erat Roboā hic quū regnare cepisset: et vt p̄fere regnavit
decē et septē annis: cuius opera prima et nouissima habentur scripta li. 3. reg. cap. 12. et secundo paralipomenon. x. cap. vsq; ad duodecimū: qui mortuus sepultus est hierosolymis in sepulcris regū.

Utrahelitarum regni principium

Hieroboā itaq; nabath filius genere iphrateus Salomone rege defuncto: et bisaria regno eius ex
seditione diuiso rex hoc anno cōtra Roboam a decem tribubz cōstitutus regnavit in samaria annis
duobus et viginti. Is namq; quū ab ipsa adolescētia robustissimus ac nimū strēnuus esset Salomon
eū principē super tribū Joseph cōstituit. Et quū aliquādo hierosolymā p̄ficeretur: occurrit ei pro-
pheta: et dixit quomodo Salomon ob amorē mulierū alienigenarū peccasset in deū: et q; post eius obi-
tū scindēdū esset eius regnū: et ei a domino cōserendū esset regnū super decē tribus: quibus sermōibz
elatus factus cōfesti studuit populo suadere: vt a Salomone recederet: et regnū ei contraderet: quod
vt salomoni innotuit quesitū eum cōp̄bēdere: sed hieroboam ad sisach egypti regem fugit: et vsq; ad
obitū salomonis ibi moratus est. Adortuo autē salomone repente miserūt in egyptū principes populi
et reuocauerunt eūz: Qui venit ad eos in ciuitatē sycioniorū: et cum populo Robeaz filium salomonis
adiit rogantq;: vt aliquid de seruitio relaxaret: sed quū dura eidē respondisset Roboam in seditionēz
versus populus regnū salomonis diuisit. Institutus igitur hieroboā in ciuitate sycioniorū rex vt secta-
tores suos a tribu iuda seungeret: cōfesti nouos colēdi ritus conscripsit: ne populus per gēs hierosoly-
maz et festiuitatē illie solēnter agens penitētia duceretur: et eūz dereliqueret: et ad regē pastinū remea-
ret: vnde et duos vitulos aureos: et tonidē tēpla cōstruxit: et vni quidē in ciuitate Berthele: et aliud i Dan
Ac sic seducit populū: et p̄uariare eūz leges patris suū. Quod hebreis malorū initium fuit. Hāz
et phana in excelsis edificās etiā sacerdotes cōstituit: ac primū se pōtificē faciēs cū ceteris sacerdotibus
altare conscendit: et hostias et sacrificia de vitulis obrulit. Ad quē propheta veniēs coram populo cum
durissime redarguit: sed indignatus rex duz esset super altare manū extēdit et p̄cepit: vt continuo ca-
peretur propheta: cuius manus continuo arefacta et marcida non valuit eam reuocare: donec prophe-
ta eidē per orationem restituere fecisset: verum quum ad deum reuerti statuisset: quidam malignus p̄-
pheta eius mentem penitus auertit a deo: et ad actus impios euocauit: vt deinceps omnē contumeliāz

995

4204

homo hebreorum rex

h

hieroboam et abiaz

duxit vxores ut hic

994

4205

regni israhelitarum

hic ydolatram facit

Anno
Abdi

Anno
an xpi
aductu

Assa

Liber

- 4207 992 **C**herippus quartus Atheniensium dux tertio regni Roboam anno apud Athenienses magistra tum sumes regnavit annis vno et quadraginta.
- 4209 990 **P**rimas quartus corinthiorum rex quinto regni Roboam anno apud corinthum regnum iniecit regnavit annis quinq; et triginta.
- 4215 986 **A**thibis filius Albe filius septimus latinorum rex nono regni Roboam anno latinis regnare cepit et regnavit annis quatuor et viginti. Hunc Eusebius egyptum filium vocat: qui quum predictus tem pus regnasset. Capi filio derelicto diem clausit extremum.
- 4215 984 **C**eristibus quintus lacedemoniorum rex undecimo regni Roboam anno lacedemonijs regnare cepit: et regnavit annis novem et viginti.
- 4218 981 **P**yrithiades trigessimus secundus assyriorum rex sextodecimo regni Roboaz anno assyrijs regna re cepit: et regnavit annis triginta.
- 4224 675 **A**chimaas Sadoch filius nonus summus hebreorum sacerdos hys reponibus clarus et inclutus fuit: et maxima in veneratione apud iudeos habitus est.
- 4226 673 **B**ias Roboaz ex macha vxore absalonis filia susceptus quartus iudeorum rex post patrem anno nonagesimo septimo regni David quum hieroboaz octauodecimū annū haberet in re gno regnare cepit: et regnavit annis tribus. Vir quidem cunctis suis fratribus sapientia et fortitudine clarior: qui quum iustus et rei militaris scientissimus esset hieroboaz regē israel ad se cum ingenti exercitu venientem facile compescuit atq; superavit. Ex cuius quidē exercitu ad qn quaginta hominum milia vno prelio interfecit: vt habetur tertio regum. xv. et secundo paralipomenon capitulo. 13. hic quatuordecim duxit vxores: et quibus vigintiduos genuit filios: et sexdecim filias. Doz muuq; abias cū patribus suis: et sepultus est in hierosolymis in monumentis paternis.
- 4226 673 **A**ssa abie ex macha vxore natus: quintus iudeorum rex anno centesimo regni David post pa trem regnare cepit: et regnavit annis xli. In isto autem rege qui ad diuinitatem semper re spexit indei ab israelitis alijsq; nationibus aliquādiu oppressi paulisper respirare ceperūt quippe qui corporis et animi donibus cum rege David comparari potuit. Hic nonnullas in iudea vrbes condidit. Idola queq; destruxit: templum domini mūdauit. Belloq; fortunatus: ethiopie regem cum innumerabili multitudine interfecit: et omnes legem moysi pro viribus complexus est. Re gum quoq; omne composuit cūctam ab eo abscindēs nequitiam: et ab omni macula emundans. Ve runtamen excelsa omnino non abstulit. Tandem quum fedus pepigisset cum Benadab rege syrie: et thesauros omnes domus domini: domusq; regie renitente Anani propheta ei ostendisset peduz mor bo percussus: bona tamen et felici morte defunctus est: vt patet. 3. reg. 15. et secundo paralipomenon. i. 4. xv. et xvi. capitulis: quo moriente successit ei eius filius iofaphat.
- 4228 971 **A**zarias propheta filius obeth hys temporibus vt plurimū floruit: et multe auctoritatis apd Isa regem iuda extitit: quem et doctrina predicationeq; erga dei cultum bene animatum: promptiorem ad bene de deo promerendum se reddidit: vt patet. 2. paralipomenon. capitu. 15. Hic inter cetera predixit hierusalem a chaldeis fore capiendam.
- 4228 971 **A**nani propheta et ipse per hoc tempus clauit. Qui quum assa regem predictum durius obiur garet qd Benadab regem syrie contra Assa regem israel vocasset: ab eodez captus in neruo cunct diebus vite sue poni iussus est. sic habetur. 2. paralipomenon. cap. 16.
- 4230 969 **N**adab hieroboam regis filius secundus israelitarū rex secundo regni asse anno israelitis regna re cepit et regnavit annis duobus. Hic sicut habetur. 3. reg. capi. xv. patris impietatis malitq; concoz dāns malum fecit in conspectu domini: Sed superveniente diuina vltione dum Sebeihon ciuitatem palestinozum obsideret: dolum passus a quodam amico suo nomine Assa Adbeli filio mortuus est Qui post eius obitum imperio potit: omne genus hieroboam interemit: et euenit vt secundum pro phetiam achie prophete: alij quidem cognatorum hieroboam in ciuitate mortui a canibus laceraren tur: et alij a volucribus deuorarentur. Ac sic domus hieroboam pro impietate et iniquitate sua petu lit vltionem condignam.
- 4230 969 **A**ssa igitur de tribu Issachar tertius israelitarū rex anno quarto Asse regis Iude obtuncato nadab regnare cepit: et regnavit super decēz tribubus annis. 23. hic suscepto imperio oēm domū hie roam euertit. Verūtamen et ipse tanq; impius et malignus in vjs hieroboam atq; eius peccatis: qui bus peccare fecit israel ambulās populū suū multis malis afflixit: et deo multā iniuriā intulit. Ad quē dominus propheta: misit dicens se omne eius genus exterminaturū: sicut perdidit domuz hieroboaz Habet autem hic grauissimum bellum cunctis diebus vite sue cum Assa rege iuda: et tandē hien pro pheta iugulato: et ipse a Creone quodam peremptus in ciuitate therfa sepultus est: cui successit eius fi lius hellan: vt patet. 3. reg. 16. et secundo paralipomenon. ca. 16.
- 4230 969 **C**apis athibis regis filius octauus latinorum rex anno 13. regni Asse regis iuda latinis regnare ce

pit: et regnavit annis. 28. tandem Carpentio filio regnum relinquens diem clausit. Sunt qui dicant ab aductu ipso Capuam campanie civitatem conditam.

Capua in laborijs civitas.

Capua in Campania

Capua igitur capite civitas ab isto condita id nomen ab eodem accepisse credendum est dicente Virgili. x. li. enei. Et capis huic nomen capanie dicitur vbi. Verum Lini us li. 4. ab urbe condita: et in Isidorus in 15. et ibi. capi. primo: ac Strabo in quinto volunt eam a locis capestribus in quibus sita est Capua fuisse appellata: Idemque Lini eodem libro ait. Vulturni etbrauco ruz vrbē que nūc Capua est ab samitib⁹ capta capuāq; ab duce eorum Capuo dicta. An et Servio teste constat eā a tuscis conditam viso falconis augurio. Ea quippe civitas insignis et maxima fuit: et totius regionis capanie caput: et inter maximas civitates videlicet Romam et Carthaginem numeratam. Vicinior adhuc extare longe a nova capua duo milia passuum huius vetustis vrbis aliqua fundamenta portarum: templorum theatrorum et ceterorum edificiorum: que vrbis dignitate pre se ferunt. Illa enim Hannibal: deinde Romanum quum prevalidam proinquamque inimicam haberent primo eidem magistratus consilium et senatum ac denique omnia insignia resp. substulerunt: postmodum hiericus vandalorum rex omnino igne ferroque destituta reliquit. Quis autem postea extaret capuā ab antiqua duobus mille passibus distante condiderit invenire nequimus. Fuerunt autem capuani: ut Cicero refert propter agrorum bonitatem: et vrbis magnitudine superbissimi viri: nec enim modernis temporibus meliores: seu humiliores referuntur.

Agisilaus sextus lacedemoniorum rex vigesimo regni Assē anno lacedemonijs regnare cepit: et regnavit annis. 44. hic vir immortalitate merito dignus fuit: qui ab hercule origine ducens: quum iuveni adhuc etate floretet regnum hoc adeptus est. Et inter cetera quoad vixit semper fidei observator fuit: quum aliquando cum Tisapherne persarum regis impatore iurcurado indutias fecisset: ac ipse Tisaphernes ementis esset federa tamen ipsa apud se inviolata esse voluit. Ex quo factum est: ut nec Greci: nec Barbari quocumque iure secum sedus inire videretur. Quo factum est ut ad statum glorie cunctus fuerit: ut infinitas prope modum vires et insulas multas suo subdidit imperio. Unde contra thebaeos et argivos bellum gerens eos omnes profligavit et vicit de qua victoria: alijsque facinoribus suis Plutarchus historicus diffuse pertractavit. De eius autem virtutibus admirandis paucis dicendum est. Quum enim a civitate iudicatus fuisset: ut omnia que Agidis fuerant in eius manus pervenirent: ipse quos sciebat et videbat pauperimos eis omnia ex equo dividere curavit. Ab ebrietate autem et gula improbitate: cibisque intempestivis: non secus quam ab ingenuo flagitio abstinerebat. In convivijs quoque quum duplo maiores acciperet epulas eas distribuebat. Eius insuper lectus omnium vilissimus erat: arbitrās principē oportere non mollicia: sed temperantia privatis superiorē esse. Ipsius preterea continentia permaxima fuit: quia nunquam in domo privata cum muliere loqui voluit: sed vel in templo: ubi talia fieri impossibile erat: vel in propatulo: ubi cunctorum modestie sue testes habiturus esset. Sed ut paucis me expediam Agisilaus iure beatus dici potest: qui quum statim a puero gloriosus fieri cupierit: id supra ceteros etatis sue homines assecutus est: et apud eos: quorum dux erat: et erga hostes absque omni crimine ad extremum usque spiritum vixit: putans eos qui bene vivunt nondum fortunatos: qui vero gloriose interierint eos iam beatos esse.

Bien propheta Anani propheta filium respicere hac spiritu prophetie plurimum floruisse constat: eo quod verbum dñi contra Bassaz regem israhel et eius domum in ore eius sanctum ad eundem regem accesserit et dixit Domini eius genus fore exterminatum: sicut perdidit domum hicroboam: quod imitatus esset pessimum ipsius viri idolatrie scelus et ipso scelere quam maxime irritasset dominum deum patrum suorum. Propter quod indignatus rex in eum insurrexit et trucidatus martyrium Christi aīo usque ad mortem protulit: ut patet 3. regum. ca. 16. Phorbas sextus atheniensium dux quarto et vigesimo regni Assē anno apud athenienses regnare cepit: et regnavit annis. 31.

Isela Basse regis filius quartus regum israhel anno vigesimo sexto regni assē in israhel regnare cepit: et regnavit annis duobus. Hic quoque flagitiosus temulentusque ac maximus madocho fuit: et omnium virtutum prorsus immunis: propter quod Zabri eius servus in sermone domini quod locutus fuerat in manu bien prophete: qui eum temulentus in tharsa urbe vidisset super eum irruens interfecit: et ipse regnum occupavit: quo obitō omne Basse genus secundum prophetiam bien usque mingere ad parietem interemit. Sic eodem modo domus Basse propter impietatem radicitus evulsa est. Eo itaque mortuo predictus Zambri septem diebus regnavit. Exercitus autem audies que gesserat zambri: confectum zambri principem suum

953 4246
Agisilaus

hic modestissimus

949 4250

947 4252

Anno
AbūdiAnno
aī xpi

Josaphath

Liber

- et ipsi cōstituerunt regē: qui cū exercitu multo venit in iherusa cinitate: et bellica manu cepit eam. Zambri autē vidēs civitatē: in qua erat fuisse ceptā: ad arcem cōfugiēs semetipsum vna cum arce concremavit. **A**hoxq; in israhel cōtentione suborta: pars quedā sequebatur ambri: pars vero Thobin. Quinq; vicisset pars ambri interemptus fuit Thobin: et in toto exercitu et israhel regnavit Ambri.
- 4250 945 **A**mbri itaq; princeps milicie israhel: quintus israhelitarum rex trigesimo anno regis assa suscipiens imperium tenuit illud annis .12. primo quidem cum Thobin quatuor annis: posteaq; in samaria octo annis: hic super omnes qui ante eum fuerant nequius cōtra dominum operatus est: et dominum deum in vanitatibus irritare studuit: quia quoad vixit questuit suis impietantibus populū a deo recedere facere: propter quod et hunc dominus cum genere suo extinxit. Veniq; et ipse in samaria defunctus achab filiū regni successorem reliquit: vt habetur .3. regum capi. sextodecimo.
- 4267 932 **A**ēpher ebēres pharao āno quadragesimo regni assa egyptijs regnā cepit: et regnavit ānis. 4. **C**arpentus filius capis filius novus latinorum rex anno vltimo assa regis latinus regnare cepit et regnavit .13. annis: et Thiberino filio successore derelicto decessit.
- 4268 931 **J**osaphath assa regis filius sextus regū iuda anno .14. regni dauid in iherusalem regnare cepit et regnavit annis .25. hic matrē habuit nomine abidā qui et proavī sui dauid pietate et religione ac fortitudine imitator fuit: oēs enī effeminatos et terra iuda extinxit. Idola queq; deleuit: patrūq; decreta observavit: ac flagitia omnia prefertim emendavit: vniū duntaxat in eo reprehendendū fuit: qd impijs israhel regibus auxiliū prestavit. **I**psis enī virtutib; hic Josaphath benivolentā omnīū cōfinium principum sibi cōparavit. Et palestini ei tributa multa reddere ceperūt. et arabes in signū benivolētie singulis ānis agnos duo milia et totidem arietes ministrabāt. Quib; auxilijs munivit maximas civitates: et exercitus et arma cōtra hostes in eisdem preparavit. Habuit enī in exercitu suo (vt Iosephus li. octavo meminit. 12600. bellatores: quoz auxilio amonitas et moabitaf atq; eithiopes quasi deleuit. Reversus autē hic hierosolimā post multas victorias: post paucū temp; defunctus est: quū vixisset annis sexaginta. Eius quippe corpus ingēti pompa in hierosolymis sepultū fuit. Reliquit autē filios multos: inter quos successorem habuit seniozem filium nomine Joran: vt patet secundo paralyponem. ca. 17. 18. et 19. ac 20.
- 4269 930 **A**chab ambri regis filius sextus israhelitarū rex āno primo regni Josaphath in israhel regnare cepit: et regnavit ānis. 22. hic super oēs qui ante eū fuerāt pessimus fuit: et magnitudine maloz infēdit ad maiora super omnē eozū nequitia. Ipse enī Jezebel tyri regis filiā ex genere Biddis duxit vxorez per quaz etiam eius didicit adorare deos: cuius quidē cōsilio et opera omnibus in rebus vsus est: eo qd mulier acerrima et nimis audax esset. Que cū ad tantam perduxit vesania: vt etiā preter vitulos quos fecerat Baal deo tyri et sidonis tēplū edificaret et plāret omniū arborū lucos: cui et sacerdotes et falsos prophetas eidez deferuntur os cōstituit. Insuper et cōsilio iezebel vxoris sue innumeros domini interfecit prophetas: et micheā prophetā virū sanctissimū trussit in carcerē: atq; nabothe virum optimum propter denegatā sibi vineā lapidibus obrui fecit. In iudea tamē multas erexit civitates: atq; in samaria eburneā domū et quidē supbissima magna impensa edificavit. Venit hic septuaginta filios: inter quos fuere ochozias eius in regio successor: atq; arbalia hierosolymoz postea regina: quos omnes hien rex israhel postea interfecit. Tandē vero michea propheta aliter sentiente et reclamāte quum in Ramoth galaath cōtra regē syrie in paelium perrexisset a sagittarijs solus in curru vubieratus interijt. Cuius sanguinem iuxta verbū helye prophete canes lincere. Quod certe ei non accidisset si bene monenti prophete obtemperare voluisset. Hec ex .3. regum li. ca. vltimo habentur: et 2. paralyponem. c. 18.
- 4272 927 **A**menophis pharao quarto regni Josaphath anno apud egyptios regnare cepit: et regnavit annis novem: post quem Oschor eius filius annis sex.
- 4278 921 **T**hyberinus filius carpēti regis filius decimus latinorum rex tertiodécimo āno regni Josaphath latinis regnare cepit: et regnavit annis novem. Tādē Agrippa filio successore relicto in tyberim amnem decedēs fluvio illi nomē eternum dedit: qui prius albula dicebatur: quod Quidius in secundo faustorum testatur dicēs: Albula quem tyberim inersus tyberinus in vndis reddidit byberinis forte timebat aquis. Verūtānē et apte hūc tyberinum tyberim appellatum fuisse invenimus. Quippe quū Evāder ad Eneam regem loqueretur dixit ad Virgiliū libro octavo. Tum reges asperq; imani corpore tybris: Et quo post itali fluvium cognomine tybrim diximus et cetera. Alij vero eum tyberim appellatum fuisse a quodam tuscorum rege ibi latrocinate.
- A**gelas sextus corinthiorum rex quartodécimo regni Josaphath anno corinthijs regnare cepit: et regnavit annis triginta.
- 4287 912 **A**griga seu agrippa filius vndecimus latinorum rex anno .22. regni Josaphath patre eius rebulfum annis exemplo latinis regnare cepit: et regnavit annis. 40. Qui quum predictum tempus regnasset moriens. Areniulum filium regni reliquit heredem.
- 4283 911 **O**chozias achab regis ex Jezebel filius septimus regum israhel anno .23. regni Josaphath in samaria regnare cepit: et regnavit annis duobus. Ipse (vt tertius regum habet) homo malignus fuit: et p omnia vtriq; parēti similis: atq; hieroboam qui prius populum decipere inchoaverat. Nam quū in vijs eozum ambularet: dominum deum israhel ad iracūdiā peccavit: et regem moabitaz sibi rebel

Josaphat rex

eius bellatores

Tyberinus rex

inde Tybris fluvius

lare fecit: et tributa: que patri suo reddere cōsueuerat ministrare cessauit: et demum quum federet super quoddā cācellam domus sue dei num̄ e cancello decidens in pessimum lāguorem decidit: et quum yche mētissimo doloze premeretur misit ad muscam decum acharō cōsulare de salute sua. Occurritq; belias propheta in verbo domini nūcijs a rege missis: et dixit eis ad regem vestrum regredimini: et dicite ei qd nō enadet hūc lāguorez. Ac sic paruo tempore trāfacto: sicut predixerat belias: extinctus est sine filio: cui successit in regno frater eius Joram: tē vt paquarto regum primo.

Uelias thesbites maximus prophetarum sui temporis per hoc tempus ab hominibus est ablat⁹: cuius finē nemo cognouit. Hic multis miraculis quoad vixit claruit: atq; sicut ignis ardēs totus erat ita et verba eius quāi sacula ardebāt. Hic primum ad regem Achab: qui dereliquerat mādata domini: et secutus fuerat Baal in verbo domini accessit: et siccitatē trium annorum atq; ychemētē samē futuram in samaria predixit: quibus prænunciatis statim ab eo aufragit: et abscondit se in torēte tribus annis: vbi per id rēpus quotidie coruus ales eidem cibum detulit. Inde siccato flumio in sareptam ciuitatem secessit: vbi a quadā muliere vidua paupcula: donec siccitas defecit et enutritus est. Inde q; quāz mulieri: que sibi pabulum prebebat filius vnicus ex morte defecisset precibus prophete dominus illuz matri viuum restituit: et hunc Jonaz prophetā fuisse dicit. Rursusq; eo post tertium annum in conspectu achab orante celi pluuia et grādines dederē plurimas. Quūq; belias quadringentos et quinquaginta excelsozum sacerdos: qui achab regem: et populum seducebāt interfecisset ab ieabel regina in vltionem ipsorum vbiq; persecutus est. Sed ipse tandem in mōtem dei ozeb accedēs inde in damascum peruenit: vbi et azaelem in regem syrie: et bieu regem samarie ex precepto domini inunxit. Inde reuersus ad regionem bebreorum inueniens helyseum bubulcum arantem cū duodeciz alijs proiecit paliuz suū sup eum: et pphetare cepit sicut habet. 3. regū. ca. 18. et 19. postmodū exultis duobus obozie regis quinquagenarijs cū quinquaginta viris suis a domino helyseo vidēte per turbinē in celuz vectus est: vt quartus regū habet liber. ca. 2. relicto in eius loco helyseo propheta.

Ioram Josaphath regis filius septimus regū iuda anno. 166. regni dauid post patrē regnare cepit: et regnauit annis. 8. Quadráginta quippe amonū erat quū regnare cepisset: et atbaliā Achab regis samarie filiaz duxit vxorē. Cuius imperiū vxoris seductioe permissioz patz suoz nomini admodū fuit. nā inito impio mox ad necē fratru suoz: et paternoꝝ amicorū piter et principū ēuersus: oēs deinde patz suoz ritus dereliquit: et excelsa more hieroboā regis samarie in omni iudea extruxit: cunctosq; habitatores iuda fornicari: et preuaticari docuit: et p. Atbaliā vxorē nihil pretermisit quomin⁹ aliquid quotidie none impietatis efficeret: et qd ad vastationē paterne traditiōis attēderet. Propter quod palestinos et etbiopes in eū dominus iuxta verbū helye prophete pccauit: qui cū exercitu hostili aio in hierusalē vsq; ascēdēs cūcta ferro flāmaq; vastarunt: et regis domū: insuper et eius filios et vxores pariter occiderūt: et vnus solūmodo filiozū eius noie obozias hostes effugiēs derelictus est. Insuper et post calamitatē hāc dominus lāguore alui insanabili euz percussit: quo egestis cūctis visceribus vitā cū morte mutauit. Quē etiā mortuū populus multis contumelijs affecit: nec exequijs regalibus eū fecere digni: sed veluti priuatū tumulo tradiderunt: vt habet secundo paralipomenon capi. vigesimoprimo.

Jorā alius obozie regis israel frater octauus regū israel ante iorā predictū regnū suscipiēs regnauit in samaria annis. 12. hic quū aliquot annis obseruationē preceptorū dei et moderatiōe in suos vsus fuisset: et helyseū prophetā in veneratione et precio habuisset moabitāz regē fudit et eius ciuitates subuertit. Et quū a syriorū rege in samariā diu obsellus fuisset. vbi tanta fuit necessariorū inopia: vt ibi dem caput asini octoginta nūmis inatibus argenteis pre magnitudine famis videretur: et quinque nūmis inatibus sextariū simi columbarū p salute comparabāt bebet: etiā intercessionibus helisei sine vllō bello liberatus est. et omnia inimicorū spolia psecutus est: vt habetur ex quarto regū. ca. vi. et vij. et secūdo paralipo. ca. xxij. Vex quū postmodū in peccatis hieroboā preuaticatus fuisset ab hien seruo suo: et milite sue principe cū omni domo sua interfectus est: vt ex eodem libro. ca. ix. et x. habetur.

Joiada summus bebreorū sacerdos hijs temporibus ob sanctitatē et rerū experiētiā apud iudeos summo in honore habitus est. Hic post mortē Jorā et filij eius obozie regū iuda: et cerneret atbaliā reginā mulierē permissiōissimā indies deseruire in populo paci et quieti intēdēs: eaz a regno amouēs ex tēplo obrūicari precepit: et Joas iorā regis huius filiū cunctis letātibz iudcis: regē pro ea in hierusalēz cōstituit. Hic iosabeth sororē Jorā regis vxorē duxit: ex qua zachariam eius successorez filiu suscepit. Qui tandem de deo: deq; hominibus bene meritis: anno etatis sue. 150. obdormiuit in domino: vt habetur quarto regū. ca. xi. et secundo paralipomenon. ca. 22.

Jonadab filius reebab ex ietro cognati moyši sacerdotis Abadian familia natus: vir religione et moribus insignis per hoc tempus vt habetur ex quarto regū. ca. x. apud iudeos clarus fuit. A quo quedā stirps admodū religiosa initū sumpsit: que perpetuo tanq̄ peregrina sine rerū temporalū copia: vitaz primo agere cepit. Hic bieu samarie regis postea amicissimus fuit.

Zacharias ioiada ipsius summi sacerdotis filius vir vtiq; magnus tempestate hac propter patris dignitatem eiusq; precipuas virtutes apud bebreos maximo in precio haberi ceptus est: et Joiade patri postea successit. hic quū didicisset principes iuda templum domini propter lucos et vitulas deservit

helias pph

1

909 4290

maxima crucifixa

1

Joiada Sacerdos iherosol

900 4299

Zacharias eius filius

Zacharias

1

4298

901

4299

900

4302

897

ser ad eos prophetas domini sanctos quoad potuit mittere nō destitit eos cōmonēfaciēs: vt ad deū pa-
trum suorum reuerterētur: quos audire cōtemnētēs ipse cōgregata multitudine corā Joas rege in spi-
ritu domini dixit. Vos principes et populi iudeorum dereliquistis dominū deum patrum nostrorum
animaduertite: quia p̄nolopost et ipse derelinquet vos: et eritis in opprobriū omnibus p̄ circuitū. Qui
indignabūdi irruētēs in eum ipsum inter tēplū et altare mittētēs lapides interfecerūt: vt patet secundo
paralipomenon. ca. xxiij. Et ex tūc populus manifeste respōsum illū accipere non promeruit.

Ochozias vel azarias Jorā regis filius octauus regū iuda septuagesimoquarto supra cēte-
simū regni dauid anno in hierusalem regnare cepit: et vno tātūmodo anno regnauit. hic vna
cū matre athalia et patre viro pernitiosissimo omnibus probis cōtaminatus fuit: et multo
plusq̄ eius pater malignus extitit: propter quod nec ipsum nec Jozias filius atqz amasiam
nepotes Athabecus euāgelista in christi genealogia ponere voluit. hūc itaqz hien princeps milicie Jo-
ram regis samarie apud iezrael ciuitatē vna cū omni domo achab obrūcare fecit: Cuius corpus ex ci-
uitate magedon portatum fuit in ciuitate hierosolymorum: ibiqz sepultum.

Athalia eius mater achab regis et iezabel regine nequissime filia: mulier sigdē efferata: mor-
tuis viro et filio tumultu cōcitato p̄ tyrāides imperiū occupās regnauit in hierusalem annis
septē. hec enīz quū audisset ochozias filium sagitte ictu fuisse extinctum: et Jorā fratrem suū
cū vniuersa domo sua fuisse occisū: et ipsa atrocissima mulier in desideriū regnādī accensa
p̄nisa pietate feminea statuit: vt omnes dauidice p̄olis posteritatē exstingeret: vt nullus ex ea ad regnū
vltius perueniret successione. Sed diuina clemētia solus immanitati sue Joas ochozie filij sui filius
parvulus ea nesciēte subtractus est. Hāz iofabeth eiusdē filia et ochozie soror furtiue subtractus paruu-
lum in domū Joiade pōtificis viri sui abscondit: et sex annos eū enutrire fecit: postremo ne sanguinolē-
ta mulier pertrāsiret impune: quū septē annos regnasset opera Joiade pōtificis elenato ioas nepotem
suū in regē: quē ipsa arbitrabatur occisū: et regno suo vt detrahi vidit: et clamāte eam in populo a militi-
bus dedecore ad portā mulariā perducta: ibidē trucidata et interfecta est. hec ex quarto regum libro.
ca. xi. et secundo paralipomenon. ca. xxi. et nono Iosephi. ca. vij.

Jhieu namū filius nomus israhelitarū rex anno. 3. Athalie regine regni in samaria regitare cepit: et
regnauit annis. xxvij. hūc tam diu dominus per helyā prophetā inuixerat regē: vt domus achab regis
pessimi deleteret. Qui quū iorā regē et vniuersas eius domū cūteret: et sanguines prophetarū et seruorū
domini de manu Jezabel vlcisceretur: etiā ochoziā regē iuda qui ad ioram cognatū suū visendi gratia
venerat: vna cū eodē cognato suo interfecit. Sed et iezabelē regis matrem ornātā et turri celsissima deie-
cit: cuius cadauer: et sanguinē iuxta verbū domini canes comederūt. Septuaginta insup̄ alios achab
filios in ore gladij interfecit et corū capita palis infigi mandauit: ac ceteros quoscūqz cognatos confo-
cit: nec vnus quidē euadere potuit: quin eiusdē percussoris ferro confoderetur. Sic facta est domus
achab sicut domus hieroboaz filij nabath: et domus Bassa filij achie: que ad quartā vsqz generationē
nō peruenire. Sed et insup̄ quadragitaduos ochozie filios ingulāri fecit. Omnes p̄terea sacerdo-
tes Baal deceptione quadā et dolo cōprehendit: et vniuersos interfecit: et domū Baal igne cōcremavit
eoqz loco latrinas fecit: et vniuersas samariā a peregrinis solēnitatibus liberauit. Purcos tamen vitu-
los israhelitas adorare hic permittit. Hec omnia dum fecisset hien: deus ei per prophetam predixit: qd
in quartā generationē super israhel eius filij essent regnaturi. Tandem ab azael rege syrie aliquādiu
veraxis hien dominuit cum patribus suis: et in samaria sepelitur: vt quartus regū habet liber. ca. io. et
secundus paralipomenon. ca. vigesimo secūdo.

Azael adadezer regis syrie famulus per hoc tēpus ab helyā p̄pheta pridē rex syrie inūctus regnū
syrie suscipiēs regnauit in syria annis multis: qui suscepto regno iudeos acerrime persecutus. hic quū
esset adadezer seu benadab regis necessarius dominū suū lectulo decubātes laqueo strāgulauit: et ipse
regie potestatis apicē in damasco obtinuit. Erat enīz vir efficax: et in re militari valde strenuus: et mul-
ta populi deuotioē florebat: ita vt vna cum domino suo adadezer rege quasi ecus coleretur. Et hoc p̄-
pter beneficia et tēplorū edificia: quibus damascenorū exornauit ciuitatem. Hic itaqz imperio suscepto
cōgregauit exercitū multum: et cōtra israhelitas in geth ascēdit: eosqz in bacui subiugauit: et in ea optima-
tes quosqz interfecit: vrbē quoqz incēdit: et parvulos lapidibus allisit: ac mulieres pregnātes excidit: ac
quecūque bona diripuit: et vniuersas provincias eorum vastauit. Post hec cum in hierosolymam de-
ducturus esset exercitum: Joas rex metnēs obsidionem omnes thesauros templi domini et domus re-
gie eidem obtulit: vt ab eo discedere dignaretur: quod et factum est. Hec enim mala Helyseus prophe-
ta p̄niderat: et ei flendo denunciārat: vt habetur quarto Regum: capitulo decimo et secundo paralipomenon. capitulo vigesimo quarto.

Joas ochozie regis filius decimus regū iuda octogesimo secūdo supra cētesimum regni da-
uidāno post Athaliā regnare cepit: et regnauit in hierusalē ānis. lx. Septē ap̄pe annorū erat
cum regnare cepisset: cuius mater fuit noie Jofabeth ex bersabea regioc: Qui quoad vixit
Joiada pōtifex optie de deo: deqz p̄ijs legib⁹ meritis fuit. Hāc dei cultus et regis dignitatē
priorū seditionibus et negligētia labefactā bacui restituit: et templū domini quod ab Jorā et Athalia: ac
corū filijs videbatur destructū renouare fecit. Quo reparato etiā multa vasa aurea atqz argētea pro

sacrificijs adolēdis fieri mādanit. Sed mortuo Jojada pōnifice maximo: Joas hic curā perdidit di-
vine religionis: Cuius etiam exemplo primates Jude omnes pariter corrupti sunt: propter quod &
summi dei indignationem in iudeos concitavit: Verumtamen deus misit eis prop̄betas: qui contesta-
rentur eos: vt ab huiusmodi gestorū malignitate recederēt. Illi vero non modo penitētiā de iniquita-
te ager voluerunt: sed & zachariā pōnificis Jojade filium lapidib⁹ in templo occiderunt. Rex autē qui
huiusmodi secleris auctor fuit: nō multo post iustissimas penas horū in quibus p̄uaricat⁹ fuit: exoluit
Quia Azazel Syrorum rex predictus in verbo domini in Geth venit: & vniuersam prouincias deuasta-
uit: & suburbana hierolymorum diripiēs & succēdens: quū eius obsidionē extimesceret: euacuatis om-
nibus templi thesauris atq; regalib⁹ misit Azazel vt ab eo recederet: Tādē quū diuinos honores
sibi a populo voluisset impendi: in lāguorem pessimi decidit. Instantesq; multi qui mortem Zacharie
predicti defendebāt: ei insidias facientes interfecerunt eum. Quo mortuo sepelierunt eum in Hieroso-
lymis: s; nō in sepulchris Regum tanquam indignus qui inimicus fuerat diuini cultus: sicut ex quar-
to Regum libro capitulo duodecimo: & ex secundo paralipomenon capitulo vigesimoquarto habetur
In eius autem imperio successit Amasias.

Priogenet⁹. 7. atheniēsum dux āno 60 regni Joas m̄gratū sumēs regnauit ānis viginti octo. 891

Eudemus septim⁹ Corinthiorum rex eodē āno & ipse regnare cepit: & regnauit ānis viginti q; 4308

Aerazappes trigessimus quintus Assyriorum Rex terdecimo anno regni Joas regnare cepit: 880 4309

& regnauit annis quadraginta duobus.

Aremulus sylui⁹ Agrippe Regis filius duodecimus latinorum rex vigesimo regni Joas anno re- 875 4326
gnū suscipiens regnauit ānis decem & nouē. Hic suscepto regno primū albanorū presidia inter mō-
tes posuit: vbi Roma postea condita fuit: quod ea tempestate impie factum existimatum est: & ob id
existimare illius temporis homines cum fulminis ictu iuste exanimatum: Ex eo Julius & Quentini⁹
filij superstitēs fuisse: Qui Julius Proculi proauus postea cum Komulo fuit: & Iulii gētē fundauit.

Seloncoris Pharaō & ipse in Egypto eo ipso anno Dynastiam vigesimam secundam incepit: vbi 4330
regnauit annis viginti.

Joachab Hien Regis filius regum Israhel anno vigesimo quarto regni Joas in Samaria regna- 869 4330
re cepit: & regnauit annis decem & septem: Vir quidem fortis & animo prestans: Qui & ipse nec imita-
tor patris sui extitit: & impie in omnibus se habuit: derelinquens deum ambulauit in vijs Hicroboam
& quouis modo ab eisdem declinare noluit: Propter quod iratus dominus humiliant illū: & eū tra-
didit in manus Azaelis & Benadab regu; Syrie: & eidem ciuitates multas & maximas abstulit: & euz
profligauit: ac vniuersum eis exercitum trucidauit. Cumq; in hīs anxietatibus teneretur ad supplica-
tiones domini confugit: vt eum liberare dignaretur. Ad cuius penitentiam permotus deus: concessit
ei pacem & prouinciam: rursus eidem in p̄stium statum & copiam restituit fecit. Nec propterea om-
nino a luxurijs & idolis recessere indei. Tandem & hic cum patribus suis dormiens in Samaria sepe-
litur: relicto post se Joas filio successore: sicut quarto Regū liber capitulo tredecimo testatur.

Aristemides octauus Corinthiorum Rex octauo & vigesimo regni Joas anno Corinthijs regna 865 4334
re cepit: & regnauit annis triginta q;.

Phered⁹ similiter sequenti āno apud athenienses magistratū sumēs regnauit ānis decē & nonē. 855 4344

Quentin⁹ filius⁹ Armulis regis filij tertius decim⁹ latinorū rex anno trigesimo octauo regni Joas lati-
nis regnare cepit: & regnauit ānis triginta septē. Hic (vt diuo Augustino placet) scilicet lib. decimo octa-
uo de ciuitate dei capitulo vigesimo primo quū fuiss; in bello p̄strat⁹: & in auctino mōte sepult⁹ loco illi
sui nois nomē eternum dedit: Quod etiā Quidi⁹ libro decimo quarto De tribu moyses testat⁹: di-
cens: Tradidit auctino q q regnaret eodem: Monte facit positus: tribuitq; vocabula monti. Alij ve-
ro volunt eum in p̄lio fuisse occisum: sed non apparuisse: nec eius vocabulo appellatum montē: sed
ex auium aduentu illuc frequentantiū: sicut refert Varro dictum auentinum. Relat⁹ est autem a lati-
nis in deorum numerum: Hic post se successorem reliquit Phocam filium.

Amasias Joas Regis filij vndecim⁹ regu; Juda āno ducētesimo vigesimo octauo regni da- 853 4346
uid in Hierusalē regnare cepit: & regnauit ānis viginouem: Hic matrem habuit nomine
Jodam: Vir quidem eloquentissimus: & a principio singulari in omnes humanitate insi-
gnitus: ac preceptorum dei aliqua ex parte obseruator. Verumtamen excelsa omnino non
abstulit. Suscepto itaq; regno inimicos qui patrem suum occiderant comprehendens omnes inte-
renit. Filijs autem eorum peperit: Inde cōparatis maximis copijs de Juda & Benjamin in Ama-
lebitas & Idumeos duxit: & facta pugnandi copia: ex hostibus ad decem milia interfecit: & tondē ce-
pit: ac predam & diuitias ex hostib⁹ infinitas abstulit. Cumq; deos quos ex amalechitis tulerat in cō-
tempnū dei adorasset: eo q; eos respōsa dedisse intellexerat: a domino per prophetam durissime corri-
pitur. Quū vero hic Amasias in superbiam & contemptū elat⁹ se in reb⁹ felicib⁹ abstinere nō posset:
ad regē Israhelitarum scripsit: vt ei obediret: & popul⁹: sicut antea fecerant Dauid & Salemoni: aliter
bellum sibi inferret: Qui quū Israhelitarum rex litteras rescripsiss; contemptibiles: Amasias ad bel-
lum incitat⁹: deo impellente: vt penas exolueret: proq; ab eo turpiter commissā fuerant: produxit exer-
citum contra regē Israhel. Cumq; iam esset p̄lium commissurus: eius milites repētinus terror & stu-

Artemides p̄t

Quentinus rex latinorum

Quintus dux monti Auentini

Amasias vultus rex p̄t

hostes h̄r m̄r p̄t

Anno
mundi

Anno
an xpi
aduentu

Amasias

Libor

4347

852

por inuasit. Et antequam ad manus conuenirent: i fugā animi pauore conuersi sunt. Quibus displicia Amasias in fugam conuersus ab inimicis capis: cui Joas mortē interminatus est nisi vrbez Hierosoly mam ei aperiri pcciperet. Et aperiētes hierosolymite ei portas Joas qdrigētos cubiros muri dstruer fecit: et cum curru ingressus ē vrbe ducēs secum Amasiam captiuū. Factusq; Joas hoc mō Hieroso- lymorum domin⁹: oēs thesauros domus dei et regalis aule exhaussit: et in Samariā trāstulit. ppter qd facta ē paulopost cōtra eū cōiuratio: et fugit quidē i cinitatē Lachis: et a suis in sepulchro ibidē interfectus ē. Et hoc mō Amasias ppter superbā et cōtēptum dei finiuit vitā suā: ei⁹ tamē corpus in Hierosoly- mam referētes regis exequijs tumulauerūt: vt quarto Regū lib. c. i. 4. et 2o paralip. cap. 25. referunt.

4354

845

Ubalenus octauus Lacedemoniorum Rex: et ipse primo regni Amasie regis anno Lacedemo- nijs regnare cepit: et regnavit annis quadraginta.

4362

837

Atriphon Atheniensis dux: nono Amasie regni āno apud athenienses magistratum sumens re- gnauit annis viginti. Sub quo fm Eusebijs assyriorum regnum consumptum est.

Sardanapallus vltim⁹ Assyrioz Rex sextodecimo regni Amasie reg⁹ āno assyrijs regnar cepit: et regnavit ānis. 20. De quo gde; Biondo. siculus in histo. grecoz multa differt. Sed et Justin⁹ in hec vba tetigit dicēs: Sardanapallus Rex: vir omniū mulierū corruptior: rebus ē ab Arbace pfecto suo i ter scotorum greges purpuraz collo trahens sub muliebri habitu eius filia partiens. Unde indignat⁹ Arbaces in eum milites in cōiurationē excitauit: et pugna cōmissa vincitur rex: qui Regiam suā in- gressus: Pyra: quā ipsemet fecerat: incēdit: et semetipsum cū inuierabilibus diuinis cōcremauit. Jus- litq; vt Tullius libro qnto tuscalanaz qstionum refert hec vba busto suo inscribi: hec habui quē edū: queque exsaturata libido hāsit. Gloria iacet multa et pclara relicta. Ac sic illud maximū omniū regno rum finē sue tate dunturnitatis accipiens ad Adedos per ipm Arbace trāstātū ē: post annos: vt di- uis pater aug. lib. 18. de ciui. dei capi. xij. mille trecētos et quinq; vt etiam Beli qui primus Rex fuit tem- pora computentur.

Assyriorum regum epilogs.

Assyriorum itaq; regum noia et tēpora singuloz distincta: vt morem suscepim⁹ ad supradictorum corroborationem hic sub epilogo describimus. Quorum primus.

Belus	1 añ. 65	Manchale	13 añ. 30	Aditrens	25 añ. 19
Minus	2 añ. 52	Iphereus	14 añ. 20	Thautanes	26 añ. 27.
Semiramis	3 añ. 42	Manullus	15 añ. 30	Thautens	27 añ. 32.
Minus	4 añ. 38	Sparetus	16 añ. 90	Tineus	28 añ. 40
Arius	5 añ. 30	Alcades	17 añ. 40	Dereylus	29 añ. 30
Aralius	6 añ. 40	Amintes	18 añ. 45	Eupales	30 añ. 40
Kerkes	7 añ. 30	Belochus	19 añ. 25	Laosibenes	31 añ. 38.
Arnamitres	8 añ. 38	Belopares	20 añ. 30	Pyriciades	32 añ. 45
Bello: us	9 añ. 35	Sofares	21 añ. 32	Ophrateus	33 añ. 30.
Baleus	10 añ. 52	Lampades	22 añ. 20	Ophratanes	34 añ. 50
Altadas	11 añ. 32	Pannias	23 añ. 30	Acrasapes	35 añ. 42
Adamirus	12 añ. 30	Sofarius	24 añ. 45	Sardanapallus	36 añ. 20.

Airi disciplinis excellentes.

Ishelyseus propheta sanctissim⁹: Iselieq; precipu⁹ discipul⁹: per hoc tēp⁹ posteaq; ecclesiam dei non solum opere: exmploq; ac predicatione: sed etiam frequētissimis et inauditis confirmasset miraculis: Jam senex et plen⁹ dierum migravit ad dominū. Cuius quidem corpus: vt testatur Hieronym⁹: apud Samariam Palestine civitatem tumulatus est: Quo in loco etiam Abdias propheta quicuit: In cu- ius quidem sepulchro ad comprobandam viri sanctitatem: Quum quoddam hominis cadauer pau- lopost proiectum fuisset: et ossa Iselieci tetigisset: confestim renixit: et super pedes erectum stetit: Cu- ius postea āniversalis dici celebritas octavo calendis Iulij celebrari statuta fuit: Cuius quide; gesta et miracula grandia quartus liber Regum refert: videlz a capitulo secundo vsq; ad decimū.

Jonam prophetam: quem hebrei virum sanctum nominant: hac eadem tempestate fuisse et mira- culis plurimis claruisse constat: hunc mulieres vidue Sarpentane filium quē Helias propheta mor- tuū suscitauerat (vni⁹ Hieronym⁹ fuisse dicit) matre ad eundē prophetā postea dicente: In hoc. n. co- gnoui qd vir dei es tu: et verbū ipsius in ore tuo verax est. Et ob hāc cām ipsū puerum mater vocauit amaihi: quod lingua nostra veritatem sonat: Et ex eo qd Helias verum locutus fuerat: filium veri- tatis fuisse dixerunt. Jonas. n. colūba sonat: et quidē columba pulcherrima fuit. Is enim ppheta illu- minate peccatores cinitatis Amine dei misericordiā eūz videret cōsecuturos ne videret falsa pdicare

ad veniendum eiusdem civitatis interitum ire oio recusabat: ideo a conspectu dei se fugere posse putavit: propter quod in mare demersus: et a ceto deglutitus: passionem christi in naufragio prefiguravit.

Amasias propheta ex oppido Theime natus: p hoc tempore de numero pastorum ablat a domino in Samariam prophetare missus est: et qui ibidem contra decem tribus prophetaret: etiam pauca de duabus inseruit: que Amasias rex multis plagis affligere quoadiuvit fecit: Tandem quum spiritui sancto contradicere non possit: Ozias rex eius filius per tempora vecte transiit: Et sic semivivus in terras suam ex Samaria seu hierusalem in patriam suam translatus est: ubi post aliquot dies dolore vulneris deficiens cum patribus suis sepultus est: Qui quum sanctus habitus esset: eius festivitas secundo calendis aprilis celebratur.

Amos alius propheta qui fuit Israhel propheta prior: qui alijs litteris apud hebreos scribitur: qui differentia apud nos non habetur: unde et ipse floruit: et apud reges multa intrepide dicens: robustus vel fortis interpretatur.

Hieroboam huiusmodi secundus Joas regis Israel filius duodecimus regum Israelitarum decimo septimo anno regni Amasie imperium suscipiens regnavit in Samaria annis. 41. Vir sane rei bellice insignis qui impio suscepto de mandato domini contra Benadab Azalis regis filium regem: scilicet Syrie regnum suscipiens admirabili virtute et felicitate cōfecit: de quo eo triumphavit: ac universa a patre suo per Azalem ablata ab Antiochia usque ad mare mortuum iuxta verbum domini: quod locutus fuerat per Jonam prophetam Israel et regno suo restituere coegit. Quia victoria clarus: non deo gratias egit: sed idolis hostias obtulit: et malum coram domino: sicut Hieroboam filius Nabat fecit: propter quod et dominus indignatus ad eum Amos prophetam misit: qui ei interitum et populi calamitatem predixit: Quia ob hoc rex hieroboam cum populo vecte ferro transiit: Tandem Zacharia filio suppositi relicto dormiit cum patribus suis: et in Samaria in sepulchris regum sepultus est: Cuius gesta prima ac novissima capitulo. 4. quarti libri regum continentur.

Egemon nonus Corinthiorum Rex anno secundo et vigesimo regni Amasie Corinthijs regnavit cepit: et regnavit annis sexdecim.

Tesple Aripbrons dncis atheniensium filius anno vltimo Amasie regis Iuda apud Athenienses regnum iniens regnavit annis viginti septem: sub quo (ut Eusebius scribit) assyriorum regnum deletum est.

Ozias qui et Azarias Amasie regis filius duodecimus regum Iuda. 25. regni David anno: regni vero Hieroboam predicti regis Israel duodecimo regnare cepit: et regnavit annis quinquaginta duobus: hic multe mansuetudinis et dignitatis vir fuit: cuius ob virtutes et religionis cultum deo: hominibusque plurimum gratia fuit: eo quod omnibus in rebus quod gratum et rectum coram domino deo nostro fuerat: iuxta omnia que fecerant patres eius: fecit vno excepto quod excelsa non abstulit: Immo itaque regno et imperio: et contractis vindijs copijs trecentorum milium pugnatorum omnes hostes per circuitum perstravit: et tributarios sibi fecit: Quibus superatis et prostratis ad exornandam quoniam maxime hierusalem civitatem animam adiecit: et muros quos Joas Israel rex destruxerat: restituit: ac turres multas et altissimas per circuitum murorum erexit: atque alia multa bona ubi contulit: Deinde (ut quartus Regum liber habet) agriculture et plantandi operam dās: multas sibi constituit divitias: Quibus clarus: aut forte nimio religionis amore promove contra fas turribus arreptis: sacerdotale officium exercere presumpsit: quod rem festum terremotus quoniam maximus in dei templo exortus: ipse lepre plaga percussus est: De qua et Zacharias propheta meminit. Leprosus igitur effectus Zacharias summus pontifex et reliqui sacerdotes secundum legem Moysi expulerunt eum extra civitatem: et fuit leprosus Ozias usque ad diem mortis sue: Joatban autem eius filius pro eo rexit domum regiam: et iudicavit populum duarum tribuum: Ulex quum obiisset: transulerunt eum in hierusalem: et sepelierunt in sepulchris regum: cuius gesta prima et novissima quartus Regum liber capitulo decimo quinto: et secundum paralipomenon capitulo vigesimo sexto continentur.

Hoc tamen in loco advertendum est quod mortuo Amasia patre: huiusmodi regnum Iuda tredecim annis sine rege fuerat: quod ex regum Iude Israelque facile conjicere possumus: quia secundum Regum historias Amasias proleptus rex anno secundo Joas Regis Israel regnare cepit: cuius tempus in quadragessimum primum annum protrahitur: a quo si Amasie annos amoveris volueris remanebunt anni tredecim: quibus Ozias iste necdum ad regendum erat idoneus: Hoc quidem Eusebius noster: cuius ordinem servamus: non habet. Et ideo ne error evinciat: ceteris postpositis illum imitari curavimus.

Abedorum Regni principium.

Arbaces igitur natione Medus Sardanapalli Assyriorum olim regis prefectus anno sexto Ozie Regis domino et rege suo interfecto: regnumque assyriorum in Abedos translato ibidem regnavit annis centum et viginti octo: Ipsius enim orientis monarchiam: ut Justinus scribit: spe non re quidem ad Abedos suos transiit: quod postea Babilonis rex perfecit: Verum tamen post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges sed hoc non monarche usque ad Antine civitatis subversionem. De ipsius autem Medie regionis descriptione supra dictum est: ubi agitur de Medo Medec filio.

Philus quidam genere Assyrius Sardanapallo Rege successit in regno assyriorum: qui suscepto regno monarchiam deperditam recuperare annis bella innumera commisit: idque ei fecere postea: nam ut quartus regum continet histo. primum in Tharsa civitate contra regem israel magno fragore cuncta ferorigneque vastans cōscendit: quod ubi Adanaben idem israelitarum rex intellexit: cōfessi legatos pro pace impetranda misit: a quo ea federa obtinuit: Ut si ab eo discedere deberet: mille talenta argenti quorundam annis eidem persolvere volebat: atque ei per singulos annos foret auxilio. Cumque ipse Adanaben baud

836

4363

831

4368

824

4375

reverti milia pugnatorum

Regum Medorum

818

4381

multo post pbal regi sophisticam transmississet pecuniam: indignatus rex contra Israhelitas veniens:

multa eis intulit damna: ut infra patebit: et quartus regum liber capitulo decimo quinto refert.

Procas filius Auctini regis filius quartusdecimus latinorum rex sextus Ozie regis anno latinis regnare cepit: et regnavit annis vigintitribus. De quo Virgilius meminit dicens: Proximus ille procas: hic duos pro se reliquit filios: videlicet Amulium et Numitorem patre Rege Romuli et Remi matris ob qua infra.

4382

817

Lycurgus lacedemoniorum princeps legislator vir plane clarissimus: et inter philosophos admirandus huiusmodi: ut Eusebius placet inclit et in pto habuit. Quamvis Plutarchus et alij varias de eius tempore protulerint sententias: Quia alij bipenni: alij ante primam olympiadem: alij Homeri: alij betracidarum ipso fuisse et floruisse dixerunt. Hic patre spartanorum rege: necnon et eius fratre nati maiore mortuus quam regnavit potuisset: certior factus quod fratris defuncti vxor pregnans esset: eussilio declaravit regnum pueri esse debere: si mas foret: Si quia mulier vba fecisset de pcedo puero quo illi nuberet possit: et spartanum imparet: eius opinio ne drestat: est: natoque puero: quia aliquando ipse cum principibus cenaret: cum Lycurgo detulerat: que ille suscipiens: ad discubetes dixisse fertur. Spartiate rex nobis est natus: impositusque in regno solio: oes tui et animi magnitudinem: tu iustitiam admirati sumus: regnavitque hic meles octo. Deinde quia cedere dominatum statuit: pmi in Creta: postmodum in alia nauigavit. Deinde ad spartanas reuersus leges eis instituit: quod quod contineret: ex plutarcho haberi potest. Quum autem in legibus suis nulla diuitiarum vellet haberi curam: fertur locupletes aduersus Lycurgum exarsisse: a quibus uultis iniurijs pulsatus etiam oculum amisit. Cupiens itaque ea suam institutione reddere imortale ad concione omnibus conuocat: iuramentum exegit: ut nil vel remoueretur: vel immutarent: donec ex delphis reuertere. Quumque oraculum consuisset an pie leges et satis ad felicitate late essent: responsus habuit et leges pie latas esse: et cinitate illa clarissima fore: ubi ipse Lycurgi vteretur legibus: Quo audito varicini um mox scripsit: et Spartam transiit: et se ilico interemit: quo Sparte legibus vteretur suis. De hoc Plutarchus et Valerius libro ob ingratum. Et Iustinus in 3: epitomatum: ac Aristoteles in politicis multa scripsit.

4385

814

Alexander decimus Corinthiorum rex decimo Regni Ozie Regis anno Corinthijs regnare cepit et regnavit annis vigintiquinq.

4387

812

Alebmene nonus Lacedemoniorum rex tertio decimo regni Ozie anno Lacedemonijs regnare cepit et regnavit annis triginta septem. Alebmene tamen alius quidam in Grecia fuit statuaris celebrissimus: De quo Quintilianus libro duodecimo de instit. oratoria meminit.

Lacedonum regni principium.

Carnaus quidam Macedo vir ingenio et manu promptissimus: post innumera pelia cum finitimis regibus strenue gesta Macedoniam ortus sui provinciam sibi subiiciens in ea regni sedem sibi pmi constituit. Atque duodecimo regni Ozie regnare incipiens (teste Eusebio) regnavit annis vigintiocto.

Macedonia at huius Carnai regnum Europe pincia esse dicitur: et a Macedone Syridis filio pmo cognita fuisse inuenimus: quia Solino teste ibraci limes ab oriente ptingit a meridie Epirote thessalia: ab occidente Bardania et Thyriceus: et in septentrione papblagonia fuit: tamen in isto principio agustis terminis: sed postea regum suorum virtute et gentis industria subacti finitimis ita ampliata quod eaz pti in quarto centum quingenta populos aliquando tenuisse scribat. De quo Solinus etiam sic dicit: Qui Edonij olim populi queque macedonia erat terra: aut Emarbium ibi: Maliciumque erat solus nunc omne vniuersum vocabulo macedonica res est factum eorum vnum. Regnum itaque macedonicum illustre potensque fuit: et pmaxime Alexandri magni temporibus. Sed Onie pontificis iudeorum temporibus destructum fuit: in quo gde regno memorabile quoddam factum legimus: quod quia Thyriceus et ibraci coadunati finitimos hos macedones antea conati essent: coegeruntque macedones pmissa pugna fugerunt: tulerunt i cum isant defuncti regis filium: qui iuxta aciem posito aciem repetere certamine: qui ideo victi essent: quod bellantibus defuerint auspiciis regis sui victoris futuri. Tadeque Thyriceos magna caede fuderunt: omnesque hostibus fore pugna regem non virtute macedonibus defuisse. Qui gde regis nomen ignorat.

Prophete viri excellentes.

4389

810

Osee Beeri filius pmi duodecim pphetarum: huiusmodi (ipomet referre) ad pphetiaz dicenda spiritu sancto repletus. Et ad Oziam regem nunc regnante: eiusque filium Joathan et Ezechiam reges Juda: ac Hieroboam regem Israhel: aliosque eius successores quod vnum deum patrum suorum dereliquerat: et populum idolatrie crimine admittente coegerat: Ira dei in eos pcessuram denunciare cepit. Et dixit dominus deus ad se in hec vba locutus fuisse: Osee accipe tibi vxorem fornicariam: et fac filios fornicationis: fornicaria autem dicit non meretricis corporis: sed gentile deum ignorante appellat: qui dei creatoris sui amore contempto simulachrorum se subiciebant dissideris. De isto autem ppheta Ysido. in 8. ethy. lib. sic ait: Osee interpretatur saluator: eo quod dum ira dei in populum Israhel pphetarum processura: domui Juda salutem pronunciauit: ppter quod eo tunc Ezechias Rex Juda idolo sublat: qui pcedentes reges osecrauerant: templum dei purgasse monstrat: denique mortuus: et in seculos relatus eius festus: a. nonas Iulij celebratur.

Joel pbatuel filius secundus duodecim pphetarum: et ipse secundum Hieronymum p ipso tempore huiusdem regibus quibus et Osee pphetarum librum ppheticum scribit in quo gde terram duodecim tribuum describit: Erucas: Brucas: locusta rubiginemque fore deledat: et p reuersione populi effusus in spiritu sancto super seruos dei et ancillas: i. super cetum viginti credentes homines: qui tempore resurrectionis in cenaculo fuere syon: qui cetum ab vno usque ad quindecim paulatim: et p incrementa surgentes quindecim graduum numerum efficiunt: qui in psalterio mystice conti-

nētur: Quo autem hic genere mortis obierit non habemus. Sest quum sanctissime vixerit: etiam post mortem inter sanctos relictus sit: Eius festus tertio idus Julij a christianis celebratur.

Abraa pphetā qui domini seruū interpretat: qrtū duodecim pphetarū hisdes quoqz temporibus diu Hieronymū cōmēorat fuisse etiā tēponibz Hieroboā Regis Israel capitulū vndecimū historie terrij libri regū testatur: quē et hebrei sub Achab rege et impiissima Jezabel fuisse dicūt q et centū pphetas i specū quodā paut: q scilicet nō incurauerāt gentia āte Baal: et ppter ea pphetic grām acciper pmerunt: et de duce exerat ecclesie dux facti sūt. Unde et librum pphetic suo noie prenotatū edidit: in quo personā domini nostri Jesu Christi cōtra Edom rēsentat: qui sanguinē terrenūqz fratrē semp fra tris sui Jacob emulū spūali pcutit basta: Eaproppter Abdias: sicut olim pphetarū gregem in Sama ria paueat: sic et nūc sua prophetia in toto orbe Christi pascit ecclesiam. Et sic tādē antiquissimus moriens inter sanctos dignissime refertur: cui diei celebras. 8. calēdas Jul. celebrari statutum est: ei vero sanctissimū corpus apud Samariā ciuitatem in mausoleo helysi p. bte feri fuisse sepultum.

Isaas pphetā sanctissimū Anos pphete filiū natione hierosolymitanā familia nobilissima natus et ipse hac tēpestate in hierusalē pphete orsus ē: et libz nois sui prenotatū sue pphetic ibidē disertis sime cōponere voluit: in quo (vt diu refert Hiero.) nō tā prophetiā q euāgelium cōponere videt: vbi lz ad duas tātūmodo tribz prophetasse videat: Eius tamē ois cura d vocatiōe gentium et Christi adue tu principalis habetur. Et quū tandem Adanassen regem hierusalem affinem suū persepe corripe ret: cum in duas partes terra lignea scindi fecit: Quo mortuo sub quercu Rogel iuxta transitū aqua rum sepelierunt. Et eius diei festum secundo nonas Julij celebratur.

Osirobo egypti rex: quē herculē dixerūt. 25. regni osie āno egyptijs rgnar cepit: et rgnauit ānis. 9. Agamestor qdā grec eo ipso āno et ipse apud athenēses magistratū sumēs regnauit ānis. 20.

Zacharias Hieroboā regis filiū tertiusdecimū Israelitarū rex āno nono et vigesimo regni Osie i Sa maria p patrē imperiū suscipiēs sex tātūmodo mētibz regnauit: Qui im pio suscepto more Hieroboā filij Abat cōfessum in idolis lasciuire et luxuriari cepit: ppter qd iuxta verbū dñi qd locut fuerat ad Iher pauti sūt: vidēz q vsqz ad quartā generationē filij sui sederēt sup thronū israel a Selū Iabes sedinso viro cūcti vidētibz pculi et interfecti sicut histo. 4. regū li. cap. xv. habet. Et regio pyrami dē occupato: et ipse p. xxx. dies a Adanaben Gadi filio obrūcar: vt eodē lib. et capitulo pūctur.

Hic tamē aduertendum ē: sicut magistro historiaz placet q fm verā ānorum supputationē Israel re gnum p predicti Hieroboā regis mortem tribz et viginti ānis sine rege fuit. Vel pon Zacharias isle qn zodecimo regni Osie āno regnare cepit: et sic per illos tres et viginti ānos: quos ob ei nefandissima ge sta nō computamus: sed sex tātūmodo illos mēses quibus cōnectus vixit.

Aulū Sylui Proce regis iunior filius quintusdecimū latinorum rex: et ipse eodē āno quo et Zacha rias predictus regnare cepit: et regnauit ānis quadragintaquattuor: Hic patre defuncto per vim et ne fas Ammizorem fratrem cui regnum debebatur regno depulit: et Laulum filium ei interfecit: et Kbe am eiusdem filiam ad subtrahendam spem prolis sub specie honoris Vestē perpetuā virginitates di cauit: Sed quum iam septem regnasset annis: Kbea geminos peperit filios: scilicet Remū et Romu lum: qui quum adoleuissent Amulū hunc interfecerunt: Ammizori quo regnum reddiderunt.

Kbea autem: quē et Iliā dicebatur: Ammizoris ipsius filia tempestate adhuc virguncula patre eius vi regno priuatoz ab Amulio patruo Vestalibz virginibz addita perpetuā virginitatem pro fiteri cōpulsā ē: Quē quū in pleniorē deuenisset etatez: stimulis acta venereis: in amplexu incogniti viri deuēit: et pregnās effecta Romulū atqz Remū eodem partu enixa est: Quos dum peperit infu su Regis Amulij viua defossa est: Quā mortua etiam geminos in Tiberim deici iussit: Quum ne queuntibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deuenire illos in ripa posue re: Qui a Faustulo pastore cōpēti eos ad Acham meretricem vxorem suā alendos: educandosqz at tulit. Sūt tamē qui dicāt: quū expositi vagiētes iacerēt: primū a quadā nescio lupa collectos: et pri mas eius suxisse mamas. Meretrices enīz lūpas vocare consueuerant. Unde et earum loca lupana ria dicūtur: Utrum tamē a lupa bestia: vel a meretrice fuerint lactati variē sunt opinioes. Verūta men adhuc per vrbem antiquē cernuntur picture: quibz videntur a lupa bestia fuisse lactatos. Quū au tem adoleuissent: non parua pastorum et latronum manu collecta: Amulium patrum regem interfe cerant: et Ammizorem auum in regnum restituerunt.

Adanaben Gadi filius quintusdecimus Israelitarum Rex Osie Regis āno: regnum per seditio nem occupās regnauit in Samaria ānis decem: Vir certe seditiosus et tyrannidis amator: qui in vita nil omnino admittit: quod ad honorē dei pertinere videretur: Sed vt sacra quarto Regum libro habet historia: in peccatis et luxurijs Hieroboam filij Abat ambulauit: Hic itaqz regno in pace adepto in genē exercitū statim cōparauit: et in Tapsam vrbē hostili animo ascēdit: vbi primū omnia circūqua qz depopulās: etiam agros igne ferroqz vastauit: et cū Tapsenses cū aperire nollent: vt ciuitatem ca piens peregrinātes scidit: et vniuersos cecidit: ac sic ingētem cedem egit: Hic etiam (vt hebrei tradunt) Pbul assyriorum Regi vitulos aureos: qui erāt in Bethel Dan pro munere trāsmittere spopōdit: sz sacerdotes eneos similes pstatiles ei trāsmittere fecere: fraudeqz a pncipibz assyrioz postea depheusa eorum reges quāplurimū et israelitas exardescere ceperūt: post hec Adanaben defunct in Samaria

Abraham pph

Isaas pph nobilis

008 4399

796 4042

Amulius filius proce filii

Remus Romulus

794 4048

Anno
mundi

Anno
an xpi
aduentu

Ozias

Liber

4409 799 **S**ofaram secundus Medorum rex anno. 4. et trigesimo regni Ozie Medorum rex factus regnavit annis. 30.

4415 786 **T**helestes Corinthiorum undecimus rex: et ipse eodem anno regnum suscipiens regnavit annis duodecim.

4417 782 **P**lammus Egyptiorum rex: eo ipso anno regnans praefuit annis decem.

4418 780 **P**haceas Danaben regis filius sexagesimus Israelitarum rex. 40. anno regni Ozie primum regnum suscipiens regnavit in Samaria annis decem: sed semel bebreos tantummodo annis duobus. Hic quoque prima crudelitate sequens in vijs Hieroboam filij. Ababat ambulavit: et pessimus fuit coram domino: contra quem: ut quartus Regum habet liber: Phaceas millenarius filius Romelie coniuravit: et dolo cum quinquaginta viris amicis suis in convivio peremit: ut patet quarto Regum decimo quinto.

4420 779 **B**obochor Egyptiorum rex quarto et quadragesimo regni Ozie anno in Dynastia vigesima quarta Egyptiis regnare cepit: et regnavit annis. 43. vir certe bellator: iustusque ac prudens: quod ex rebus maris impius primus Phoenices Egyptiis obtinuit: quibusque iura ac leges dedit: sub quo et Eusebius agnovit regno locutus est.

4421 778 **A**ntomenes duodecimus Corinthiorum rex Thelestis Regis filius anno sexto et quadragesimo regni Ozie ultimo loco Corinthiis regnare cepit: et tantummodo vno anno regnavit: sed quod nil me legisse me mini. Sed eo mortuo Corinthiorum res publica per annos magistratuum gubernari cepit. Regnatisque itaque in Corintho sub regibus duodecim annis. 32. quorum et nota et tempora epilogando hic repetimus.

Corinthiorum regum Epilogus.

Aletes	1 ann. 35.	Bachis	5 ann. 35.	Egemon	9 ann. 16.
Ixon	2 ann. 37.	Agelas	6 ann. 30.	Alexander	10 ann. 25.
Agelilaus	3 ann. 37.	Eudemus	7 ann. 35.	Thelestes	11 ann. 12.
Prymnas	4 ann. 35.	Aristomedes	8 ann. 35.	Antomenes	12 ann. 1.

4420 779 **E**usebius Atheniensium iudex. 47. regni Ozie anno apud Athenienses magistratum sumens imperavit annis vigintiduo. Cuius secundo anno semel Eusebium et Isidorum prima olympias instituta est.

Lydorum regni principium.

4421 778 **A**rdissius: siue Ardis quidam greci vir genere et animi magnitudine insignis octavo et quadragesimo regni Ozie anno Lydis primus regnare cepit: et regnavit Eusebio teste annis vigintiseptem. De cuius gestis autenticum nihil invenire potui.

4422 777 **L**ydia vero minoris asie regio fuit: quam in partes nunc Mediam appellare dicimus. Et ut Plinio placet libro scilicet quinto naturalis historiae primae meonia dicebatur: De qua dictum est: Sed postea a Lydo Athis regis filio: fratresque Tyrribi Lydia dicta fuit: Qui duo fratres cum propter regni brevitatem se si mul ferri non possent: Tyrribenus forte discedens in Italiam venit: Eamque partem que ad mare inferum versa est: tennit: quam etiam Tyrrhenam a se nominavit: Lydus vero illic remanens: Medoniam a se Lidiam vocavit: In qua fuerunt urbes Ephesus: Colophon: Clazomene et Phoea: Idem tamen regnum haud multum insignis fuit: quod postea a Persis sub Croso rege: qui Caldeis contra persas auxilium tulit subversum fuit.

4425 774 **O**lympias prima apud grecos quinquagesimo regni Ozie anno: ut Eusebio et Isidoro in quinto ethy. libro capitulo decimo placet ex agone gymnico instituta est. hercules enim ut praemissus est octavo Iair iudicis Israel anno Olympiadis: qui Agone apud grecos ad honorem Iovis in Olympo monte primus instituit: quod de quinquennio in quinquennium (quattuor in medio annis explet) fieri voluit: a quo usque in tempus praesens supputant anni quadringenti triginta. Greci autem quinquennale certamen celebrare assueti: etiam quattuor annos principes in ludo et certamine illo constituentes repositum illud quattuor annorum Olympiadem appellaverunt: quadriennio scilicet in una olympiade supputato. Hec namque festivitates et ludi in quinquennio semel fiebant: ne si ulterius protraheretur: oblivioni daretur: Aut si citra fieret: expensarum nimietas gravaret. Olympias igitur quattuor plenos continebat annos: Et quidem sub centesima nonagesima tertia olympiade: ut martylogium habet: Iesus Christus dominus noster nasci voluit: ex qua sunt anni septingenti septuaginta quattuor. Beda tamen et Africanus dicunt Olympiadem primam anno primo Iothan regis Iuda post annos quadringentos sex troiane cladis ab helydesibus: id est grecis fuisse institutam.

Spartanorum origo.

4426 773 **S**partanorum gens et ipsius tempestas hac: hoc est quinquagesimo regni Ozie anno Alcumenem Lacedaemoniorum rege mortuo: eorumque regno sumpto: hoc modo principium habuisse Iustinus in 3. epist. suorum refert Lacedaemones contra Messanos decennale bellum sumpserunt: qui post aliquot annos querellis exortu: quos domi reliquerat fatigati: quum timeret ne diuturnitate belli spem proles amitterent: decreto statuerunt ut virgines eorum cum iuvenibus domi relictis promiscue concumberent: arbitrantes per hoc sobole maturiorem provenire: si singulae mulieres plures experirent viros: Ex quibus genitos ob notam materni pudoris Spartanos vocaverunt: Qui quum trigessimum postea attigissent annum: inopie metu veriti: quos nullum certum agnosceret patrem: duce Phalanco Arasij filio matribus insalutari: per varios casus acti: tandem Italia deveniunt: ubi expulsi veteribus incolis sedem apud Tarentum posuerunt: Quorum postmodum aicitia egyptij reges ac iudei summope quaesierunt: ut libri Abachabe testantur. Iosephus autem historicus dicit spartanos in quarto antiquitatum libro aliter sentiri: et quidem recte. Dicit enim eos ex Abraham filijs originem habuisse.

se: et propterea semper eisdem amantissimos fuisse.

Iosabab filia regis filii tertiusdecim regu iuda: 303. regni David ano in hierusalē regna-
re cepit: et regnavit annis sexdecim: hic cū regnare cepisset: viginquēq; annorū etatis habebat: optimūq; dem filius ex bono patre natus: nihil premissit quod ad bonū principē pertinere videretur: hoc vno duntaxat excepto qd nec ipsa excelsa abstulit: Cetera iuste et integre ex animi sui sententia bene quidē a natura deiq; dono instituti semp gubernavit: et dei tēplū quoadmixit frequenter: Quib; ex virtutib; et dei auxilio ppriū auxit regnū: Anionitas q; maxime bello vincens: et tributa cētum talētorū auri singulis annis sibi solvere cōpellens: Factusq; ab oibus inimicis securus ad exornandā civitatē hierusalē animū adiecit: et p' innumera p'clare gesta porticiū etiā in tēplo ac portaz dom' domini superbissimā edificavit: Quā: sicut in acub' aplozum legit speciosam nūcupavit q' i euer- sione tāte vrbis a caldeis facta dei nutu sola remāsit: Muros quoq; vrbis vetustate collapsos restituit: et turres proceres et forissimas edificavit: Quib; gestis factum ē: vt oibus hōib; terribilis eēt atq; formidabilis: suis vō p'cipue felix: Tādē magna eius laude defunctus in civitate David cum patribus suis sepelitur: relicto post se Achab filio successore: Huius ita gesta prima et nouissima scripta habentur in quarto Regum capitulo decimoquinto: et secundo paralipomenon vigesimo septimo.

Phaceas: alias phaceas Komelie filius: decimusseptim' israhitarū rex eodem ano quo et Iosabab regnare cepit: et regnavit in samaria annis viginti: vir sane seditionis: impius ac iniquus: q' quū mille nari' eēt: dominū suū in seditione interfecit: et regnū per tyrānidē obtinuit: Quo adepto p'decessorum suoz sagittis secutus ē: et in peccat' hieroboā cūctis dieb; vite sue ābulavit: ppter qd dei iudicio quarto ipi' regni ano Teglatphalassar assyrioz Rex in samariā maxio cōcēdit ipetu: vbi fusis p'ligantib; iudeis: eidē obuiā factus: trās iordanē oia lōge lateq; populatus ē: et duab; tribub; cap' in assyrios ide trās tulit: que res quidē captivitat' initū fuit: h; et ipse tādē p'fidie sue meritas dedit p'cas: q' (vt histo. 4. Regū libri. c. 15. h3: Osee hēla filius p' isidias cū p'utens interfecit: vt p3 et 2. paralipo. 27.

Ceteri discipulis excellentes.

Abicheam Demorastibitē sextū duodeci pphetaz coheredē qdē Christi: hys idē etiā tēporib; floruit lectio sua demōstrat: q' ppter sanctitatē maximā etiā pphete sue libellū edidit: in quo p'tra samarie et hierusalē p'enaricatos qui populum fallaci p'iuasione ad colēda idola impulerāt pphetat: i q' ppheta vastationē ānunciat filie latrois: et obsidionē cōtra eā ponit: q' maxillā iudicis israel p'culsit. Floruit autē vsq; ad Ezechie regis iude tēpora: An tamē vñz idē sit cū illo qui Achab regi israel mortē et captivitatē a rege syroz accipiendā p'dixerat: ignoro: ille qdē longe āte istū fuit: et duos potius fuisse pphetas: Hui' nois deniq; et hic Abicheas ppheta deficiens miraculis claruit multis et vt sanct' ab omnibus habet: et festum decimo octavo calendas Februarij celebratur.

Hann septim' duodecim pphetarū: qui vniuersi orbis cōsolator interpretat: per hec tēpora in p'cio fuit: et libellū pphete sue noie suo p'notatū scripsit: in quo increpat civitatē sanguinū: et post euer- sionem illius loquitur dicens: Ecce super mōtes euāgelizātis et annūciātis pacem.

Emuli poeta grecus per hoc ipsum tēp' ob eius eloquentiam agnoscitur: qui postmodum inter cetera sue virtut' opera Bugoniam et Europiam versib; conscripsit.

Archini similiter grecus poeta: et ipse temporib; hys clarus fuit: qui et Ethiopicam composuit: et iuacā vastationem metro pulcherrimo exaravit.

Lyncibon lacedemoni' poeta hys tēporib; floruit: et Tegloniā cōscripsit: nā teglon' alias thelego nus Elyxis filius fuit: q' patrē ipsuz postea incognitū interfecit. Ideo et infortunū composuit.

Achab Iosabab regis filius: i 4. regū iuda: 319. regni David ano: et 6. olympiade: 20. etatis sue regnū suscipiens regnavit in hierusalē annis: 16. vir p' oia pessim' q' nō ābulavit in vjs dñi: sicut p' su': sed relicto patrū suoz deo vō idola samarie coluit: ac eisdē sacrificauit. et qd detestabile plurimū erat: filios quosdā suos igni cōcremādos in sacrificiū obrulit: qd' malis ita irā et indignationē dei i se: populūq; suū p'citavit: vt Kasiz syrie regē et phaccā israel p' iudeos suscita uerit: q' magno exercitu pgregato hierusalē vāctes hostilē i modū vrbē obsederūt: et circūq; oia euer terūt: qd dñi Achab h; cū exercitu suo eisdē obsistere tēras: ab ipis vict' et p'figat' ē: et ea clades vniuerso hierosolymoz regno q'si exitū fuit: in ea g'ppe pugna zacharias ei' filius cū innūcrabili iudeoz multi tudine obricatus fuit: Inde q; vt sacra secūdi paralipomenon libri habet historia: Phaceas samarie rex cū ducētis mulierib; puerozq; ac puellarū milib; ex iuda et beniamin nudis captiuos abduce- ret in samariā ei Obetb: tum clarissim' dei ppheta occurrit pedes: et obinrans cum q' cōtribulos suos ignominiose captiuos traheret: Quib; verbis commor' rex vniuersos comites suscepit: lauaretq; eos precepit pedes: et itineris expēsas dans omnes innoxios ad propria remisit. Rex autē hic Achab hec pass' ab rege samarie statim ad regē assyrioz p' solacio belli p'tra eundē samarie regē et syrioz ac damascenoz reges misit: et ab eo auxiliū postulauit: cui et multas pecūias se datuz spopēdit: q' assyrioz rex in auxiliū hui' regiōis cū multo exercitu veniens: castrametatus ē primum aduers' syros et eorum regione depopulatus ē: ac damascum vrbē eorum vi cepit: vbiq; Kasim regem occidit. Inde q; in israhelitas exercitum ducens eorum terras nimium afflixit: et multos ipsorū captiuos abduxit. Dum hec in syros agerent: rex hic Achab omnes tēpli thesauros ac regie dom' deuehes ad retributionis gra

Iosabab rex iude

773 4426

Emulius poeta et al

Achab, filius iosabab

ultim 9 laimoru Rex

4447

752

tiam assyriorum regi obtulit: ei que gratias referres ex Bamafeo in hierosolymaz reuocauit: ubi tanquam stultus et a ratione alienus: postposito deo vero assyriorum deos deum colere cepit: et ad tantam infamiam conceptumque dei peruenit: ut oio clausit templum: et ornamenta auferre precepit: atque cum ista iniuria hic mortuus est anno erat sue trigessimosexta: nullo de se relicto desiderio: Cuius corpus sepultum fuit non in sepulchris regum sicut habetur libro quarto regum capitulo decimosexta: et secundo paralipomenon ca. vigesimooctauo.

Numitor Proce regis filius ultimus latinorum rex tertio regni Achaz regis anno latinis regnare cepit: et vno tantum anno regnavit: hic autem sicut iam dictum est regno ab Amulio fratre iunioris pater in rure puatus se nunt: Rex vero a nepotibus: Remo et Romulo occiso Amulio restitutus est. Sed et Romulus hoc eodem anno dominandi cupiditate incensus: quo sibi et fratri redicare possit: ipsius autem sui interfecit: Quo extincto domum reuersus regnum occupauit: et aliam urbem in locis non quidem arbitrio relicta: sed rationis necessitate oblatam cum fratre perdidit: et ibidem regni sedem (ut mox dicemus) constituit. Ac sic latinorum seu albano regum desecere noia: ubi sub vno et 20. regibus. 600. et 23. annis regnatum est: quod et noia et ipsa epilogo recedenda esse existio.

Latinorum Regum epilogus.

Janus	1	Sylvius	8. an. 29.	Liberinus	15. an. 8.
Saturnus	2	isti quique Eneas Sylvius	9. an. 31	Agrippa	16. an. 40
Picus	3	an. 200. Latinus	10 an. 50.	Bremulus	17 an. 19
Faunus	4	Alba Sylvius	11 an. 39.	Quentinus	18. an. 38.
Latinus	5	Egyptus Sylvius	12. an. 24	Procas	19 an. 25
Eneas	6. an. 3.	Lapis	13. an. 28.	Amulius	20 an. 44
Ascanius	7. an. 38.	Carpentus	14 an. 15.	Numitor	21. an. 1.

Numitor hunc vestalis virginis ex incognito patre filium et Romuli fratrem hoc anno vna cum fratre suo Numitore in regno latinorum restituito: deinde interfecto: ubi nunc est Roma sibi constituerunt ac condiderunt. Et dum uterque noue urbi de se nomen vellet imponere: in hanc concordiam ex composito deueniunt: ut si quis fausti sumptisset augurium ex diuersis moribus: is nomen imponeret urbi: Ex quo secutum fuit: ut sex vulvres videret Remus hic: et duodecim Romulus: et quum plures vidisset Romulus: Romam a se nuncupavit urbem: Remus autem postea: quod sulcum loco muri signatum contra edictum Romuli superasset: seu alia ob causam a Romulo iussu fecisset: a Fabio Romuli duce Remus hic cultro pastorali occisus est. Et in eodem loco ubi futuri muri vestigium transgressus est sepultus fuit.

Romanorum regni principium.

Romulus igitur seu Romus: ut veteres asseruere Romani primus Romanorum rex: vigesimo quarto supra trecentesimo regni Dauit anno: Olympiade autem septima: etatisque sue anno primo et vigesimo paricidio prius perpetrato: regnoque latino: in confuso posito: pastorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto statim urbem parua in solo nequaquam munito conditam: quam a se Romam nominauit: ibidem primum hoc anno regnare incipiens: teste Eusebio: regnavit annis triginta octo. Ad erant cum eo secusum et alia loca prius urbis ipsius edificata de menibus propinqua: videlicet Collatia antenne: Sidene: Lauinium: Camessa: Janiculum: et alie huius generis urbes: atque alia quorundam edificia parua: que postea in vnum collecta Romam effecere magnam: hic itaque (ut iam bis dictum est) vna cum Remo germano suo ex Rea Vestali virgine a Marte: seu ut alijs placet ab amulio patruo suo compressa natus est: Qui ideo Romus: seu Romulus et Remus dicti sunt: quod Rumas: id est lupo mammas emungere comperti sunt. Romulus autem hic licet turpiter natus esset: eius tamen indoles ut Plutarchus ait nequaquam serilis erat: sed quandoque regia magnitudine ac pietate prefecebat. Emincebat in eo natura facilis: et ad consilium: cunctisque probitatem aptissimum ingenium: et inter cetera pecorum pabula et venationes ea maxime cuius de se preestabat: que post imperatoris viro quam seruo aptiora videbantur. Et propterea cotribulos suos et quicumque ex infinito loco natum ad se contraherebat: quia victu et consuetudine quamdam liberali per ceteris utebatur. Id in primis nequaquam ingenij hominis officium esse ratum: si ocio aut ignavia torpescere animus sueretur: cursando: venando: pedones profligando: fures capiendo: et violentissimis quibusque manibus inferendo: gloriam sibi parare posse putabat. Quapropter cunctis ut ad magnam dignitatis culmen perveniret. Amulio siquidem armis oppresso: quam multa preda acquisisset: domum intactam rediit. Adortus est anno suo numitore: Romam vna cum fratre Remo edificavit: Quia condita primus eos quibus etatis vigor inerat: in militares legiones distribuit: ceteram vero multitudinem populum appellavit. Ceterum deinde senatores creans: eos patres dixit: ut ea noia mansuetudine magistratus auferat: et privatorum formidines succideret: voluitque ut quod ex eis nasceretur patricios diceret. Quarto deinde mense post urbem conditam quam videret civitatem nona indies incolarum frequentia conalescere: atque ob inopiam mulierum minime duraturam cum a vicinorum comitio depelleretur: simulavit se ludos et spectacula facturum propter inuentam aram. Locumque plurimis ex civitatibus finitimis: in sabinas virgines iussit irrumpere: remissis sine iniuria patribus. Quod quidem actum non ut sabinis iniuria ferret: sed ut firmam amicitiam ex comitio sanciret. Sabini vero hac accepta iniuria confestim legatos per redimendis virginibus suis Romam misere. Sed Romulus eas se nolle reddere respondit. Interea Acron Linus rex acerrimi animi vir comparata plurima militum manu bellum intulit Romulo. Cui Romulus occurrens in festo loco Acronem traiecit. Delectoque exercitum urbis eius primo impetu cepit: effecitque ex duabus civitatibus unum corpus: ut ex hoc parceret voluntas: propterea cunctis ut adie-

4448

751

Imperio Romanum in hoc anno

era vndiq; multitudine ſtatim Roma magnitudine cōcreſceret. Poſt captam ciuenſium ciuitatē ſabi
ni accitis cruſtrūnijs: Antenantib; vicinis contra Romanos bellū ſuſcipiunt. Quibus deuictis oppreſ
ſiq; romulus iuſſit vt ſe Romā traducerent. Reliqui vero Sabini grauit̄ id ferentes Tacio ſibi im
peratore delecto: cōtra Romanos iterū cum exercitu erumpunt. Tandē cum diu ac varie pugnātū eēt
ſabinoꝝ precibus ambo duces ad percutiendū ſedus cōceſſerunt. Quare mitigati hoſtes ſedus hac cō
ditione inter ſe vinxerūt: vt mulieres libere ab oī ſeruitute eſſent amboq; eandem ciuitateꝝ Romanā
colerēt: pariterq; imperarēt. Aucta igiſ ciuitate ilico centum alios ex ſabinis creatis Senatores: ⁊ du
plicauit legionum numerus: populūq; diuiſit in curias: ⁊ equitum tres centurias deſcripſit: ⁊ alia mul
ta fecit bellica: potiusq; pacis tempora proſpectantia: Anno deinde quinto Taciꝝ imperij cum idē Ta
cius vna cū Romulo ſacrificaret. Laurentes Tacio interfecto Romulū illeſum remittunt: quaſi ipſe
equitatis ⁊ iuſtitie ſantor; extinxiſſet inſignis. Canicij vero paulo poſt aduerſum Romanos impetuꝝ ſa
cientes a Romulo ſuperant: ⁊ ſex milibus ex eis ceſis ciuitas eoz capitur. Cumq; romulus fidēnas ce
piſſet: vires qui res amplas in Tyrrhenia habebāt: miſſis legatis quiſidēnas tamq; ciuitatem ſibi arti
nentē petierūt: qui condignū petitioni remittere reſponſum. Quare indignitatē copias cōtra romulū du
cunt: ſed viētes ab eo victi: octo milia eo in pectus amiſere. Fractis itaq; viētiū rebus quiq; fugiebāt
dimiſſis Ciuitatibus ſuis: quas Romulus repente inuaſit. Oppidani vero ob acceptam cladem per
territi: paceꝝ in centum annos petierunt: qua impetrata: ſeptima agroꝝ parte mulctati ſunt. Pace
itaq; vndiq; parta. Annum primus apud Romanos in decem meſes ordinauit: quozum primum a
Maribe patre ſuo Martium appellauit. Indeꝝ multarum victoziarum inſignijs dum apud Lapze
as paludes ad recensendum exercitum acceſſiſſet: e medijs ciuium oculis euauit: ⁊ nullum ſue mortis
veſtigium penitus reliquit.

Urbs Roma.

Romani igitur urbem toto orbe celebrandā a Romulo eius conditore ſenoiatam. vndecimo Ezo
chie regis inda āno: ſecūdoq; 8. olympiadis anno: ab ipſo conditā fuiſſe omnes affirmant. Quid tamē
in loco prima huius tante vrbis iacta fuerint fundamenta: nullibi clare legimus: quia ea in vrbē. 7. ha
bentur montes: in quibus. 7. fuerunt ciuitates tales quales. Inter collem tamen auentinum ⁊ capitolū
um eam primo ab eodem conditam fuiſſe ſtraboni placet. Sed alij in palatino monte primo fundatā
dicunt: vbi ⁊ euander primo conſedit: ⁊ vrbē ſive palatium condidit. Vbi etiam camalem Penibꝝ
gigāis filiū: poſt linguarū confuſionē Horbiſfredus viterbienſis hiſtoricus cōſediſſe ⁊ Camellay vrbē
ex ſuo noie cōdidiſſe dicit. Ea ppter ⁊ diuus pater Aug. h: de ciui. dei ē cōprobans dixit: Romā vrbē

Ad alterā Babyloniam ac ipſius Babylonie filiā conditā fuiſſe. ibidē etiā Saturnū latuiſſe proditū eſt. Cornelius vero tacitus de ea ſic inquit. Sup palatino mōte primo vrbis edificata fuit. Et ideo in eo reges primō deinde cōſules; poſtea imperatores maiori ex parte ſedem ibidē habuere. Eius autem ambitus variū fuiſſe credendū eſt: cū et Plinius in tertio nālis hiftozie a pncipio parū extitiffe dicat et ſuo tempore. 20. milia paſſuū cōtinuiſſe. Et flautius vopofcus hiftozicus ſcribit Aureliū imperatōrē ambi tū vrbis ad 30. paſſuū milia ampliāſſe verū cū ſepe diruta fuerit: de ſingulis eius locis ſcribere impoſſi bile vī. Cui vrbis magnificētā ſplendorq; ac ornatū cū infiniti ſit opis: et multoz deſadecarint ingenia etiā hoc in loco ad ſcribendū idoneū me non ſatis inuenio. S; ſige eius potentia imenſoſq; apparatus aliq ex pte ſcire voluerit: videat cauernas: forinices: fundamēta ſub vineis ſub ecclijs: ſub multoz ciuiū domib; in multis tū foris: tū in vrbe locis: videbit certe grādes ruinas: que ſunt p vias porte Aurelie la tine: flāmine: apicq; vidimus nāq; et nos aliq patimēta vermiculata mire pulchritudinis inſignita. Videnturq; et piſcine ferarū vel clauſtra: ex hijs certe conſpicere poterit: quis que olim eius fuerint edi ficia preclara: quanta inſuper fuerit Romani populi potētia: vbi et pene totius orbis fuerunt redactie di utie. Cuius nimirū vrbis ciues dictatores. Imperatores: cōſules: adeo fuerūt potētes: vt in ea amplif ſimas domos atq; extra: cōplures villas ſumptuoſiſſime paratas haberent: cui etiā liberti magnificis edibus fuerint adornati. Cū nec tūc quidē diues apud Romanos habebatur: qui exercitiū non pote rat ex proprijs alere ſumptibus: prout. Ad. Crasſus aluit. Preterea vt hoc etiam ad Romanorum po tentiā addam. Quis inquam in italia princeps tam potens viſus ſit: et tanta pceditis eſt ſupellectili: vt lucullus (quem Cicero Terſes appellat) q ad 25. hoīz milia honorifice ſuſcipere poterat. Nec tamen lucullus ſolus ea in vrbe diues habebatur: cum etiā viginti ciuiū milia et eo amplius in ea eſſent: qui cū lucullo de omni dinitiarum ſplendore apparatusq; ſine inuaria cōtendere potuiſſent. Et tūc inſup hec imperioſiſſima ciuitas innumera biles viros: cū rei militaris peritia: tum omni virtutū genere ac ſcien tia preclaros: quos quidē enumerare operoſiſſimum et quaſi impoſſibile eſſet. Cū aliquos etiā hoc in loco afferre nō indignū putamus: et vt a militaribus incipiamus. Et pyrrhum genuit dictatōrē: qui de Samnitibus triumphauit. Q. Fabius: qui de gallis ethruſciſq; Scipionem africanū: qui de affris Ad. Catonē: qui de hispanis. L. quintiū: qui de lacedemonijs. L. Corneliū: qui de boijs. Ad. Fuluium qui de Boibis. L. Manliū: qui de gallis aſiam incolentibus. P. emiliū: qui de perſis. L. Pompeium qui de Bitridate aliſq; cōplurimis regulis: ac L. Ceſarem: qui de gallis hispanis. Germanis alexā drinis ponticis et africanis triūphum geſſit pulcherrimū. Fuere et alij impatores inuictiſſimi de qui bus oibus infra ſuis locis explicabim. Ad litteratos autē deſcendendū eſt. L. qb? precipuos hūit. Ad. Catonē. Ad. Varonē. Ciceronē. Rigidū ſignū. Scipionē conſulē. Paneciū. Simachū patriciū. Boe tiū philoſophum. Saluſtiū hiftozicū. Plautū comicū. Tibullū et Araconē. Dyaconū poetas. Et vt etiā de noſtris loquamur: iſiniti ppe ſanctiſſimi atq; doctiſſimi ex ea pderūt pſules: et qb? duo doctrina et ſanctimonia iſigniores fuere v3. Ambroſius mediolanēſis archieps et Grego. magnus ambo ſanctiſſi mi amboq; eccleſieq; ſancte doctores pcpui. Scruaginta et eo amplius ex ea et emerſere ſummi ponti fices viri doctiſſimi de qb? infra tractabitur. Hec ipſa ciuitas. 30. q; habuit portas: quarū pma flumen tana poſtea Flaminea: nūc autē populi porta. Secūda collatina. Tertia nūc Salaria dicta antiquitus quirinalis dicebat. Quarta numētana nūc ſancte Agneris. Quinta exquilina: nūc ſancti Laurēti por ta. Sexta dicebat Venia: Septima que a piſcis Aſinaria dicebat nūc ſancti Joannis. Octana q in loco abſito nūc clauſa cernitur Habuſa fuit. Nona nēvia nūc maior porta dicit. Decima et c. Alie q; fuerūt porte que vbi ſite fuerint: nūc ignoratur: quarū noīa hec fuere: v3 carmentalis pandana. Hugo nia. Querquetulana lauernalis. Ruduſculana: Rbntumena: Carthularia et triūphalis oīum celeberrima. Fuērūt et ſex leonine extātes porte. Habuitq; (vt diximus) Roma ſeptē montes ſive poti? colles et in capitolio fuerunt edificiā toto orbe celeberrima: et poſſimū Jouis templū vulgariffimū Junonis edes atq; alia innumera: vbi oīum ſimulacra deoz cōſtituta erant. Deniq; vt ad cōpendium veniam: quanta fuerit Roma ipſa ſua ruina docet.

Ecce C. Prophete oīi oēs his tpi? dū cōcederet Roma q maxime florere: quos iō dñs tēpeſta Joel te iſta erūpere voluit: vt quēadmodū pmo Aſſyriorū regni tpe Abraā extitit cui. ſ. aperte pro Amos miſſiones fiebāt q de eius ſemine oīz gentium benedictio eſſet naſciturā. Ita et in exordio ro Jonas mane vrbis: qua impante chriſtus dñs nſ erat vērurus. In quo impierent illa promiſſa oracu Abdiaſ la pphetaz: nō ſolū loquentiū ſ; et ſcribentiū in tante rei future teſtimonie ſoluerētur. Cū. n. Manz prophete (vt diuus pater Aug. reſert) et poſtq reges eſſe ceperūt pplō nunq defuerint in vſuz Iſayas tantū modo eoz fuere nō gentiū. Quādo aut ea ſcriptura pphetica maniſeſtiſſe pbabat que Obeth gentibus etiā aliqū prodeſſet nūc incipere oportebat qn hec ciuitas cōdebat: que gentibus im peraret cū etiā in filijs Abrae gentiū populus eſſe naſcatur.

Capitulus decem tribuum Iudeorum.

746 Nec hec fili? vltimus Iſraelitaz rex duodecimo Abā regni anno p tyrānidē regno occupato re gnauit in Samaria an. 9. hic et ſi dei cōſepior fuerit et in peccatis regū Iſrael ambulauerit et gētiū ido la adorauerit eiſq; in cōſepium dei Iſrael imolauerit vt ſacra quarti regū libri hēt hiftozia iter malos tū reges oīno cenſendus nō eſt: quia nec auaritia aut ſeuitia tempu. oſtendit. Verum cui ipſius preterit

Dimis Roman

Romani miliares

Romani literarij

porta Romana 30

propheta

suos p̄teritorūq; regū peccata corā deo increpuit: corū regnū de sub celo dominus exterminare decet. nens Salmanasar Assyrioz regē aduersus cum suscitauit qui magno milite in regnū ipsum cōduco vniuersum maximis attriuit cladibus captaq; Samaria cum vtiq; hic deum non haberet propitium nec adiutorem cum Salmanasar cōprehendit et vinctum abduxit et vniuersa eius bona diripuit et sibi subditū fecit. Verū postea multa pecunia redēptus: et eidē tributarius factus in regnum redire permi- sit. Sed post aliq; tēpus cum Salmanasar predictus rex didicisset q; osce latēter misisset ad suam re- gem Egyptioz petēs solaria cōtra cum iratus rehemēter rursus cū grandi exercitu Samariā cōscen- dit: quā et tribus annis durissime obsedit: nonoq; regni sui illam cepit: et regem cum toto populo in ser- nitutē repuit: aclin mediā et persidem transiūgrauit: illos quoq; vltra montes caspios iuxta flumini- goniam habitare fecit. Ac sic cum decē tribubus israel legitima queq; domini dei sui et patrū suozū ab- iecissent dominus a facie sua eos abiecit: et quū vane egissent ad nihilū rēacti sunt. Trāsato itaq; isra- el de terra sua a rege Salmanasar alias gentes ex quodā loco noīe anti: qui ex flumine persico ita voca- tor in samaria et in israelitica regione cōstituit: qui quū ibidem habitare cepissent: nō sapientes q; dei sunt: dominus statim inter eos Leones ferocissimos suscitauit: qui vniūq; lacerabāt. Que res quū regi Salmanasar renūciatē fuissent: supplicatū vt sacerdotes eis ex captiuis israelitarū: quos abdu- xerat destinare dignaret. Quo mittente sacerdotes leges et dei culturā eos edocuerunt. Et quū cepisset deū in summa deuotione venerari: leonū pestilētia repente cessauit. Et illi ppter hoc iudaice legis emu- latores effecti: Samarie nūcupati sunt: quod latina lingua custodes exprimunt: eo q; iudeam suo ha- bitatore vacuatam custodierint. Ac sic israelitarum regnū ab assyrijs consumptū est: vbi post seditio- nem factā circa nepotē Dauid roboam ab hieroboā eius seruo: quē fecerant regem regnatū est annis. ccc. lviij. sub regibus decē et octo: quoz noīa et tempora sub epologo hic recensentur.

Israelitarū regum epilogus.

Hieroboam	1.	an. 22.	Echozias	7.	an. 2.	Zacharias	13.	an. 6.
Hadab	2.	an. 2.	Joram	8.	an. 12.	Selum	14.	die. 5.
Basia	3.	an. 24.	Ihu	9.	an. 28.	Danaben	15.	an. 10.
Bela	4.	an. 2.	Joachab	10.	an. 14.	Pbaceas	16.	an. 10.
Ambri	5.	an. 12.	Joas	11.	an. 16.	Pbacee	17.	an. 20.
Achab	6.	an. 22.	Hieroboan	12.	an. 41.	Osce	18.	an. 9.

Elstactes secundus lydzorum rex quintodecimo regni achaz anno lydis regnare cepit: et regnavit an. 741

4457

Ezechias achaz regis filius quintusdecimus regū Iuda. 335. regni Dauid anno secūdo nono autē olympiadis regnare cepit: et regnavit in hierusalem annis. xxviij. optimus sane vir de pessimo patre natus: qui cōfestim intermissa sacrificia restituit: Idolaq; destruxit: et vrbē se- miditūta restituit atq; munivit. Fuit quippe tanto regio digna: qui: vt sacra eius habet bi-

4458

storia: sapientia: pudētia: cōsilio plurimū valebat: ac ita manu promptus: vt nemo veteranzum co pu- gnator fuerit. Unde de eo. ca. 18. quarti libri regū dicit: q; post eum nō fuit similis de cunctis regib; Iu- da. S; neq; in his: qui ante eum fuerunt. adhesit enim domino omnibus diebus vite sue: et ob eius re- stigijs non recessit. Fecit enim mandata que dominus preceperat. Moysi. Et propterea quū dominus esset cum eo in cunctis: ad que procedebat sapiēter se habebat. Ea quippe domini gratia cōsilijs assyrio- rum regi rebellauit: nec ei seruire voluit: ac vniuersos palestinos debellauit: et eoz ditionem sibi armis vendicauit. Quo audito Senacherib assyriorum rex capta samaria et filijs israel in assyrios translatīs ascendit: qui ob astutiā et ingenij sui ferocitatē oibus armis intentabat: et sua potētia clatus per Rapsa- cem seruū suū manu contra populum Iuda sustulit: et verbis impurissimis deum israel blasphemauit. Que quū Ezechias hic audisset cōfestim vestimenta sua scidit: et opertus sacco domini dei sui intro- iuit: ac vna cū Iſaia propheta viro sanctissimo dñm exorauit: vt aspicere dignaret verba exprobrantis senacherib. Illo siquidē orante deus exaudiens maximā plagam sequenti nocte misit in blasphemum: q; Angelus dñi percussit ex castris eius. 185. milia viroz. Quod quū rex diluculo surrexisset: et mortuozū suozum corpora aspexisset: timore perterritus obsidionē soluit: et in nimen fugit. Et dum modicū tem- pus ibidē cōmoratus fuisset: dolo a senioribus filijs adramelech et Selustro in templo Aſerach perē- ptus est. Ezechias autē inopinabiliter a terroribus liberatus: quū gratificas hostias non persoluisset granī morbo percussus in langorē mortis decidit. Cui Iſaia in voce dñi dixit: Dispone domui tue: q; pro hac noxa morieris: et nō vives: Dumq; nimis p hac re se affligeret rogauit dñm: vt ei ignoscere di- gnaret ac panno tempore ei vitam cōderet donec filios haberet. ad cuius orationē cōmotus dominus pepercit homini et diebus suis. xv. annos adiecit: et cunctis dieb; vite sue ab assyrioz bellis ipsum liberū fecit. In cuius rei signū dies decē gradibus retro reuersus est. Rex vero babilonioz audiens eū egro- tasse eidē cōfestim visitationis gratia legatos cū muneribus misit: quozū aduentu mirumimmedū et forassis plus debito letatus est Ezechias. Losq; libenter excipiens laute splēdidēq; muniū fouit: et thesauros eis ostendit: ac armoz instructionē: et alia oia que in auro et gemmis habebat ostēdit: et mul- tis muneribus donatos eos dimisit. Que res quum displicisset dño misit ad eū statim Iſaiaz prophe- tam dicens: scito inquit q; non post multum tempus ad Babiloniam filios tuos et diuitias tuas fore

Reges Israelitarū

Ezechias rex

plaga dei promissa

Syracusanus in Sicilia

transmigrandas: inſup & nepotes tuos eunuchos eſſe faciendos: & regi babiloniorum ſervituros. Quo audito dixit Ezechias. Bonus eſt ſermo dñi: fiat tñ pax in diebus meis Ezechias itaq; ab externo hoſte ſecurus factus: ad exomandā hieruſalē tantum aſum adiecit: vbi & mirifice ac ſplēdide multis in locis edificavit: & multos aque ductus in eā introduxit: ac piſcinas celebres extruxit. Eius deniq; vita oī ex parte laudata anno vite ſue. l.iiij. mori: & apud arcē ſyon magno ſui deſiderio apud oēs relicto ſepelitur. Cuius qdē geſta prima ac nouiſſima hiſtoria quarti regū li. cap. 19. & 20. cōtinet: ac ipſa eadē ſecū dñs paralypo. li. cap. 29. 30. 31. ac 32. commemorat.

Civitas ſyracuſana.

Syracuſanā ſicilię inſule urbē celebrē diue Lucie virginis & martyris patriā atq; ſepulchrū per hoc idē tēpus ſub pachino promontorio a quodā corinthio uoie Archio cōditā fuiſſe Eusebius noſter ceſariēſis conteſtans eſt. Hec: vt ſtrabo ingit: a principio tū agri fertilitate: tum portus cōmoditate non parū incrementū habuit. Quā ē Cicero in ſexto verrinaz deſcripſit: & Floms de ſyracuſis breuiter ſcribēs ſic inquit: Illis triplex murus totidēq; arces: marmoreus portus ſons celebratus Aretuſe: que hactenus eis proſuere vt pulchritudini victę vrbis parceret. Hāc carthaginēſes aliq; tyrāni duriffimo quondā affecerunt iugo. S; quū etiam Dōpeius eā deuastaſſet ab Auguſto ceſare poſtmodū inſtaurata fuit. Hic multi inſignes prodierē viri: E gbus Stephanus tertius ſummus pontifex vnus fuit: vir ſane ſanctitate: ſcientiaq; atq; uſtitia eminentiſſimus.

Cathaniā eiuſdē inſule urbē Agate ſaneſſimę patriā atq; ſepulchrū a Naxos iuxta etiā montem per hec tēpora cōditā fuiſſe Eusebius noſter aſſirmat.

Naxos a qua inſula naxos nomē accepit hac ipſa tēpeſtate non procul a ſicilia inſula cōdita fuit: cuius inſule ager: vt Virgilio placet: vini potiſſimū ſeraciſſimus ē. Unde & idē poeta in tertio eneidō ait: Hæc batam ingis naxon.

4462

737

Scabon genere ethiops egyptioz rex quinto Ezechie regni anno in. 2. Dynaſtia egyptię regnare cepit: & regnauit annis. 12. Qui cōtra bochoz aliū egyptioz regē dira gerens certamina tandē vicit: quo ſupato & interfecto regnū omne ſibi deſumpſit: & loco eius regnauit.

4463

736

Perdica quartus macedonū rex: & ipſe ſexto regni Ezechie anno macedonibus regnare cepit: & regnauit annis quindecim.

4470

729

Aſeleſ tertius lydonū rex tertio decimo regni Ezechie regis anno lydijs regnare cepit & regnauit annis duodecim.

4477

722

Cardiceas qrtus medoz rex vigesimo regni Ezechie anno medijs regnare cepit: & regnauit an. 13.

4483

716

Candaules qrtus lydoz rex hoc anno q est qntus & vigesimus regni Ezechie annus lydijs regnare cepit & regnauit an. 17. Vir qdē ignauus: & libidini plurimūz deditus: q nil egregium de ſe reliquit. Huic quū eſſet vxor elegantiſſimę forme mulier: vt Juſtinus in pmo epito. h3 ei pulchritudinē oib; pdicare cōſueuerat: nō cōtēnuſq; voluptatū ſuaz tacita cōſciētia niſi etiā matrimonij ſecreta publicaret: ad extremū vt aſſertioni ſue fidē faceret nudā illā aliqñ ſodali ſuo gigni oſtēdit. Quo facto & amicū in adulterijs ſollicitauit: & hoſtē ſibi illū conſtituit: & vxorē veluti tradito alij amore a ſe alienauit. Porozq; breui poſt tpe cedēs candauli nuptiarū premium fuit: vxor: mariti ſanguine doctata regnum viri & ſc pariter adultero tradidit.

2ª Romani Rex

4485

714

Nūmā pōpili⁹ ſecundus Romanoꝝ rex. vij. & vigesimo regni Ezechie anno. i. ſecūdo ſextedecime olympiadis poſt Romulū regnare cepit: & regnauit an. 41. Cēz mortuo romulo centū ſenatores rēpu. aliqñ diu rexere: ita: vt quilibet eoꝝ quinos regnaret dies: qd per annū fere & dimidiū durauit: qd qdem tēpus interregnū noiāt: & Nume regno applicat. Adortuo namq; Romulo iter Ro. & ſabinos de creādo rege altercatio nō minima eſſe cepit. Tandē in Numā hunc e pōponio ſpectato viro natū vnamini ter cōuenerūt. Qui: vt Plutarchus ait: quū eſſet ingenio ad oēm virtutē accōmodatus: ſciſpum magis p diſciplinā: laborēq; ac phiām coluit: nō ad deſertādas pturbationes modo: ſed & laudatā q3 inter barbaros vim & habēdi cupiditatē a ſe amoueret. Hic itaq; a domo delitias: ſimul ac magnificos apparatus pellens: & oibus ſe cū ciuib; tum peregrinis integerrimū iudicē & conſultorē preſtabat. Per ocium aut non ad voluptates ac delitias: nō ad queſtus: ſed ad deoꝝ imortalitū cultū: & ad ipſoꝝ naturam q tum rōne poterat cognoscēdā ſemet ipſo viens magnū adco nomē adeptus ē: vt Tacit⁹ ex vnica tacia ſi ſibi generū fecerit. neq; is eo cōnubio elat⁹ migravit ad ſocerū: ſed patrem ſeniorē ſouens in ſabinis manſit. Qui ē deferens vrbis cōſilia in agris frequētius morabatur: ſolusq; ibidē libenter pagrabat & in deoꝝ lucis & deſertis locis vitā degebat. Anno igit quadrageſimo etatis ſue: quū legatī veniſſent p-

eo rege assumendo: ipsosq; nō acquiescente ac dicente: q; oīs uite humane mutatio sit periculosa: tandem instantibus legatis atq; rogantibus ne populus iterū in seditionē veniret regnū lacessitus suscepit. Eo q; suscepto cōfestim populū elatum: aspernq; ad pacē et ad religionē traduxit. **R**ox q; prohibuit Romanos imaginē dei existimare speciem hominis aut animalis habere formā. Unde nec fuit apud eos picta neq; ficta dei species: ac si nephas esse deterioribus meliora assimilare: quū neq; aliter q; intelligētia percipi deus possit. Mutavit quippe mensuram ordines et martiū: quem romulus primū fecerat tertium posuit: incipiens a ianuario: qui xi. erat. Duodecimus vero februari⁹. Et quū annus 300. et 60. cōtineret dies instituit vt 300. ac 65. haberet. Multi tñ sunt qui ianuariū ac februariū a Numā additos dicant quū ante decē tantū essent menses. Quidius: Sed numā nec ianuū: nec quitas preterit vmbrias: mēfib; antiquis ppositisq; duos. Huius tpibus neq; bellū: neq; seditio: neq; tumultus in repu. fuisse traditur: sed neq; aduersus cū vllē inimicitie: vel inuidia: seu ob regnādi cupiditatē insidie viroz vt cōspiratio. Obijt deniq; octogenarius leui morbo. Cuius gloriā regum posterioz calamitates illustriorē fecere. Nā quum quinq; post illū regnauerūt reges: postremus ex imperio decidens in exilio cōsenuit: reliquis vero quattuor nemo naturali morte defunctus est.

Assyriorum regni finis.

Assaradon alias assaracodas iunior filioz senacherib tempestate hac patre in templo a seniorib; filijs obtruncato: et paricidis fratribus in armeniā effugatis in regnū successit. Quo suscepto cōfestim in samariā colonias deduxit. Cuius tpe Herodach chaldeoz rex ab assyrioz monarchia penitus defecit. Quāobz et assyrioz regnū ita debilitatum est: vt de eo deinceps nullū oīno extiterit monumentū

Chaldeoz regni principium.

Herodach igitur chaldeum per hoc tempus in babilone regnasse cōstat. q̄tum autem regnauerit nec diu cōpertū est. Qui et ab assyris deficiens: chaldeoz regnū sibi cōstituit. Sic q; et medorum rex fecerat: hic ipse merodach fuit: qui Ezechie egrorāti legatos visitationis gratia cū numeribus misit: vt patet quarto regum cap. vigesimo.

Chaldea itaq; (vt iam senel dictū est) asie regio est: arabie contermina: longe plana: sed fontū q̄ maxime indigua: in qua babilon maxima ciuitas regni caput erat. Ex hac nāq; regione zigari populū exierūt: qui tempestate nostra cum liberis et vxoribus oēm pene peruagantur europam: qui quum fures subtilissimi sint in oppidis permanere nisi tres tantum dies permittuntur. Hos veneti nostri ab oī suo excluserunt regno tum maxime ppter furta: tum etiam propter explorationes: gbus suspecti habentur. Hos ipsorum quendā aliquando sciscitati fuimus: quāā ex patria essent. Respondit se chaldeū cū omnibus suis esse: linguaq; chaldeā eos vti semper consueuisse.

Thobias iudeus ppheta sanctissimus ex tribu et ciuitate neptalim oriūdumo: itissimū ingenij vir: miraq; suauitatis: ac oīs grē spiritualis pstant: qui supiorib; annis a Salmanasar assyrioz rege in captiuitatē abductus fuerat: tepestate hac pietate: ac religione insignis habitus est. Hic quū apud ninives cōstitutus pceptor patrū suoz nō immemor egros visitaret: eosq; ad patientiā q̄maxime hortaret: et indigentibus elemosinas pberet: despotos q; cōsolaret: atq; errantes ad veritatis viā predicationibus et admonitionibus deducere niteret: cecitatis plaga tentatus est: p qua etiā oēm eius depdidit substantiā: ac oīs pauprimus euasit. Cui patiētiā quū oīs diu cognouisset statim Raphael angelū ad cū misit: q; eidē vsum restituit: sbamas oēs in decuplū multiplicauit: ac ceteris iudeis oib; in reb; cū antetulu. Et quū in eo statu vsq; ad annos duos: et centū vixisset cōfectus senectute bona pmo iteritū ninives et instauratiōē hierusalē: et tēpli dñi ac xpī dñi nri aduentū pdicēs spiritū dño reddidit. Quo mortuo collachymātib; Thobias filio ac nepotib; oibus in ninivē sepellit: vt ei⁹ sacra h; historia: q; ab oib; summa cū voluptate et deuotione legi et audiri cōsuevit.

Ceteri disciplinis excellentes.

Calates milesiū: vij. grece sapiētib; primū bis tpib; floruisse diuus p Aug. is. de ci. dei. c. 24. dicit. hic ex thasidaru familia pfe ex amio: mire Eleobolina natus fuit: q; pheniciū nobilissimi fuerunt: et a Cadmo Agenore originē duxerūt. Hic itaq; adultus factus post reipu. negocia ad rerū nām cōtēplandā: vt hyfidorus in. 2. et bi. c. 3. scribit se transfulit: et vt Cicero de nā deozū ait: pimus de nā rerū disputa uit. Quāuis: vt Laertii⁹ scribit: nullū ingenij reliquerit monumentū. Callimachus autē dicit hūc fuisse inuiciorē nūoniz vrsi: ac stellas norasse: gbus phenices nauigā: putāq; pleriq; hūc pīmū astrologie secreta rimatū: solisq; defectus: ac cōuersiones pdixisse: sūt et q; affirmēt illū pmo imortales aīos dixisse. Hic pterea ab egyptijs geometrie pcepta suscepit: et quum esset celo astrisq; familiarissimus Dixit aquā primū fuisse rerū oīum cām eamq; in se diuinā hēre mentē: et oīa pducentē. Et rhodio (vt diuus refert ptero.) ondit philosophum posse vitari si vellet: quū olei penuria pēuidisset. Obijt deniq; 78. etatis sue anno quū gymnicū certamē spectaret estu. s. ac siti defatigatus Cuius iter cetera pclara bec ab eo dicta referunt: sicut Laertii⁹ ait. Antiquissimū entū est deus: ingenitū eteniz. optimū entū ē mūdus: nā opus dei ē. Maximū entū ē locus: oīa nāq; capit. Velocissimū entū ē intellect⁹. passim etenim currit. Validissimū entū ē necessitas: dñat. n. cūctis. Prudentissimū entū est rēpus: adinuenit eniz oīa.

Solon philosophus et septē sapiētib; grece secūdus: patria atheniēsis sine salaminus his tēporibus Hellio teste li. i. 4. noctū aticarū athenis floruit: et ibi leges multas atq; optimas instituit: q; sicut Valerius lib. de ingratia ait: si atheniēsis ppetuo seruare voluisset sempiternū habituri fuissent im

hic annū mōtatur et d

h

715

4486

Regni Chaldeorum

h

Chaldei descriptio

Thobias panensis

h

hic astrologus

hic pima

perit. **E**ſtat naq; vt **L**aertius ſcribit: ipſum leges & cōtiones ſcripſiſſe: & in ſemetipſū mōnita elegia qui quū hoium oīum: ac oraculi iudicio ſapientiffimus haberet: vino indulgiſſe feri. De ſolone aut iſto plato in thūneo: & Ariſtoiles in. 2. politicoꝝ multa ſcripſere. Tandē in cypro inſula obiit octogefimo eratis ſue anno: quū mādāſſet ſuis: vt oſſa ſua ſalaminā trāſſerrēt: atq; ea in cinerē diſſoluta p oꝝ puī cū diſſeminārēt: ſ; ei? iuſſis obſēperatū nō fuit: quū ipſius ſepulchro tale epigrāma iſcriptū ſit: q dūdū rabīdas mēdoꝝ ppolit iras legiferū ſolo nē pulchra tenet ſalaminis. ex ſūijs at ei? plurimis hāc ſolā hic hēam? ſatietate ex diuitijs naſci. & ex ſacietate cōmeltas gigni: q nō poſuiſſi nō rollas. mētiri noli. &c.

Chilon pbius pſia lacedemoni? tertius & ſeptē ſapientibus: & ipſe p hēc q; tpa teſte Aug. vbi ſupra apud atbenſes in pſcio fuit. Qui ob ei? pſundiffimā ſapientiā iter ceteros breuiloquus dicit? ē. Unde & Ariſtagoras hūc dicēdi modū: ſeu morē poſtea chilonitū vocauit. Adultra. n. notabilia in ducētis carmi nib? vt **L**aerti? teſtaſt: ſcripſit: quorū hēc pſcipua fuit ſua. Diſcere pmo bene ſibi pceſſe: indeq; domui ſue: atq; in aduerſis ire ſue diſari. vixit aut. 56. annis: quo defuncto iuxta ei? ſepulchri cōſeſſim crecta fuit ſtatua. defunctū vō aſſerūt nimia letitia filiū. ſ. deoſculā: q in olympico certamine fuerat coronat?.

Peribacutus mitilenus pbius. 4. e ſeptē grecie ſapientib? bis tēporibus cū ſupradictis nō doctrina ſolū ſed etiā in re militari pſtatiffimus bius ē: q; & decē annis patrie ſue impriū illuſtriſſime tenuit: quā quū optimis legib?: inſtitutiſq; pdictū tps cōſtituiſſet ſponte ſe ipſus magiſtratuū abdicauit. Cuius hēc no tanda fuit ſua. Principatus virū oſtēdit. Scripſit aut hēc de morib? & politica ſexcentos verſus: multa quoq; alia proſa. Vixitq; vſq; ad creſi ſydorū regis tēpora: ad quē eius extabat epiſtola. lxx. annis.

Criantē pbiene pbius quintū e ſeptē grecie ſapientib? cū ſupiorib? ſtomiffic cōſtat: q ob regiā eius pre ſentia: & ciuitū ſuoz pſcipuā beniuolentiā: vt **L**aertius teſtaſt: maximo in pſcio ſemp ab oib? habitus eſt: eo q multis pculis eos in aduerſis tutat? fuerit. multa q; pterea duob? milib? verſuū vtilia conſcripſit cui? inter cetera memoratu digna: hēc ſingularis fuit ſua. Cūta ſic eſſe menſurandā quaſi hoies bēci & multo tpe victuri ſint: tandē quū aliqui ex aduocatiōe feſſus caput in nepotis filie gremio declinaſſet pre ſenectute expirauit: cui mortuo pbieneſes ei tēplū dedicauerūt. De hoc multa **V**aleri? & **L**aer. ſcripſere.

Cleobolus lyndus e ſeptē grecie ſapientib? ſextus: & ipſe p idē tēpus inſignis & clarus fuit: cui nataz ſita noie **C**leobolinā fuiſſe ſerūt: quā ex ametroꝝ enygmātū vatem dixerūt: qui & libū de enygmātibus queſtionibus in tribus milibus verſuū excripſit: ex quibus hēc memorāda exerpſit ſententiā. **E**xore de paribus ducito: quia ſi ex maiorib? duxeris cognatos habebis dños. vixitq; annis ſeptuaginta: cui? pre clariffima geſta ſcripſit **L**aertius.

Periander corinthius e ſeptē grecie ſapientib? philoſophia ſeptimus hāc ē tēpeſtate: vt dīno Aug. placet: ſtomit: quē Ariſtoiles tyrānū fuiſſe dixit: & annis. xl. apud corinthios candē exercuit: qd tñ pla to negat: ſ; aliū pbiū & aliū tyrānū fuiſſe affirmat. **I**ſie itaq; in duob? milibus verſuū multa & vtilia cōſcripſit documēta. Ex quibus hanc pſcipuā elicimus ſuam. Proſperans modēſtus eſto: infortunatus vero prudēs amicis felicibus & infelicibus idē ſis. Obijt deniq; octogenarius: vt **L**aertius habet.

Anaſes Ezechie regis optimi viri fili? ſextusdecimus regū iuda. ccc. lxxij. regni **D**avid anno decimāq; ſeptima olympiade: quū. 12. annoꝝ eſſet etatis regnare cepit: & regnauit annis. 55. vir qdē a paternis voluptatib? abſciſus: & ad oīa malignitatis genera cōuerſus: q nūb? ipſū ptermiſit: ſ; in impietati? regū iſrahel oīno ambulauit. **I**ſā ſuſcepto impio prophanauit tem plū: ac illū claudere fecit ſacerdotiūq; ſuſtulit: cōſudit ordinē: emerant regnū: corrupitq; qd erat re ligioſis qd legis: qd vite: qd morū: qd fidei: qd pſis & maioꝝ ſuoz diſcipline pdidit: atq; cōſudit. Abho minationes enim peſſimas in iuda fecit: & qdē maiores q; antea amozet fecerūt: & vniuerſum iuda ſuo exēplo: ſuoq; errore: atq; hortatu in inmundicijs amozeoꝝ: aliarūq; gentiū peccare fecit: multos ē in deoꝝ nobiles. pſcripſit: multosq; iſerfecit: & magnis ſupplicijs ſacerdotes iuſtos: & **I**ſaiā. pphetā virū ſanctiſſimū trucidauit: ac ſic & ipſe hō ſceleſtiſſim? quū nil domi forſue ſtrēne gereret: ſ; oīa auaritia ſua explicaret: diuinā tandē in ſe expus eſt vltionē: **I**ſā: vt ſacra ſecūdi paralip. libri. c. 35. cūnet hiſtoria in his irat? dñs: exercitū babylonioꝝ & chaldeoꝝ ſup eū intulit: & vniuerſaz iudee regiōne depopulans: etiā ipſus manafem regē dolo cepit: & captū pedib? manibusq; catenis vinctū in babylonē rex eozū ad ſe deduci fecit: vbi & eū ad ea q voluit tormēta ſubiectū habuit. **A**naſes vō ad ſe reuerſus: arbitrioſq; ſe maloꝝ q patiebat fuiſſe auctore: pſia ductus dñs deū patrū ſuoz humili ptece exorauit: vt hoſtē ſuū ei clementē faceret: cuius oꝝonē exaudiēs: hoc ei cōceſſit: & vt a babylonioꝝ rege relaxatus ad ſua regna reuertitur. **C**unq; hieroſolymam veniſſet cognouit dñm eſſe deū. Et prioz quidē delictorum que geſſe rat penitens ſtudit omnibus viribus ad cultum diuine religionis ſe conſerre: templūq; purgare: & ci uitate ſemī collapſam reſarcire: & de alio aliquo nil aliud cogitare niſi gratias deo pro dono ſalutis ſibi preſtito exoluere: hēc q; ipſa populū ſuū agere docuit: agnolens in quibus calamitanibus incidiſſet pro pter peccata ſua: deſtruensq; aras baal: rurſus altare edificauit: & ſolēns hoſtias imolauit: & ſicut moy ſes diuinā culturā expoſuit: & poſt hēc oīno beatiſſimā: vt **I**oſephus ſcribit: habuit vitam: & multos ad eius exemplū traxit: tandē vbi ea que ad ſui ſceletis emendā pegiſſet. 67. vite ſue anno defunctus eſt: & ſepulcus in hortis ſuis ſicut quartus regū liber. c. 33. habet.

Abrachus ethiops egyptioꝝ rex Sibecho rege interfecto primo anno regni manafe egyptijs re gnare cepit: & regnauit annis. xx.

C Deocles quintus medorum rex quarto regni manase anno medio regnare cepit: et regnavit annis. 44 aduētū
hic: vt Apollodorus adriamitinus historicus tradit cathanam ciuitatem ipsius regni caput in mon-
tibus cōdidit: quā postea arphasath ipsorum rex: vt habetur iudith primo: amplians turrib⁹ celsissimis
ac menibus exornauit.

709

4420

C Sigis quintus lydoz rex hoc anno qui est duodecimus regni manase annus candaule prædeces-
sore (vt dictum est) interfecto: reginaq; vxore ducta eius loco regnū suscipies regnavit annis. 36.

700

4499

C Serres ethiops egypti rex. 21. regni manase anno in dynastia. 26. post ibracū regnū suscepit: et re-
gnauit annis. 12. post hunc stephanis regnavit annis. 38.

684

4515

C Argeus. 5. macedonū rex. 8. et vigesimo regni manase anno macedonū regnū accipies regnavit an. 38

675

4526

C Tullus hostili⁹ tertius Ro. rex trigessimono regni manase anno: tertioq; 27. olympiadis anno p⁹
Humā ponti. regē a Romanis rex fuisse regnavit annis. 31. huius cunabula: vt Eutropius scribit: tu-
guriū agreste cepit: et postea adolescentia in pecoribus pascendis occupata fuit: validior deinde factis
Ro. rexit populū. Et primus quidē romanoz regū fasces et purpura vi cepit: ac vrbē adiecto celi
monte ampliavit. post longā deinde pacē in albanos bella tulit: quos tam metu q̄ pudore venictos p-
stratosq; in vrbē postea admisit: et illorū vrbē penitus cœruit præter templa: a quibus et iussu ipsius rēpe-
ratum est: cumq; ipsius populi adiectione romana res plurimū aucta fuisset Tullus sabinus nouū indi-
xit bellū: puerosq; sudit atq; fugauit. tandē quū vno et triginta annis cū magna belli gloria regnasset
cum tota domo ita fulminis conflagrans est.

C Ardas sextus lydoz rex hoc anno qui est nonus et quadragesimus regni manase regis annus post
Sigis regē lydis regnare cepit: et regnavit annis. 37.

664

4535

C Nicomedia asie ciuitas p hoc ipso: vt Eusebius scribit: a quodā Nicomede bythinio rege in bythi-
nia puincia condita fuit. Que quū postea christianissima facta fuisset in ea tpe Dioclitiani imperatoris
seuissima christianoz psecutio fuit: indeq; quū magno esset in precio apud eam diuus Cōstantinus co-
gnomento magnus suum diē clausit extremum.

C Calcedon similiter asie ciuitas hac ipsa tēpestate in eadem bythinie puincia ex opposito cōstantino
polis in ore pontici maris a megarensibus cōdita phibetur: vbi et mariani principis rēponbus magna
illa synodus celebrata fuit. Cui et inter ceteras synodos ecclēsia Ro. præcipuū desert honorē: vt Gratia-
nus in canone cōtestatus est. di. 15. c. Sanctoz canones. s. quarta synodus.

C Bizantiū que et cōstantinopolis

Constantinopolis Thracie vrbis.

663

4536

Impialis ciuitas a magno Cōstanti-
no sic appellata per id tēpus vt Euse-
bio placet in grecia ex opposito calci-
donēsis agrī loco qdē optimo et mu-
nitissimo a paufania spartanoz re-
ge cōditiōis sue iniūz habuit: et quū
parua admodū esset: eā postmodum
Cōstantinus magnus Roma. pōti-
fici Siluestro relicta sibi diligēs stru-
ctis fortissimis menibus celsisq; ac
crassissimis turrib⁹ a se cōstantinopo-
lim notari voluit: quā etiā eius succes-
sores impatores passim plurimis tū
publicis edib⁹: tū puatis ciuiū pala-
tiis et qdē supbissimis exornare cu-
rarūt: et adeo vt exteri eo venientes v-
bis splendore admirari nō tam mor-
talū q̄ celestū eam domiciliū dixerint. Extrāt. n. in ea præter cetera magnificentissima edificia et sancte
sophie templū Iustiniani opus toto orbe memorabile. Habet præterea hec ciuitas vndecim portas digni-
tate ipsius pæ se ferētes: quarū noia hec sunt. Aurea: pagea: sancti Romani carchasca: regia: caligaria
Byllina: bacinagona: phara: theodosa: et Sylaca. Ipsam enim ppter ipsius pulchritudinis splendore
pisci nonaz appellauere romā: q̄ patriarchali sede: ac impiali throno ab ipso Cōstantino redimita fue-
rit. Hec pfecto tanto splendore ac dignitate insignita est: q̄: vt ita dixerim: totius orientis columen: et vni-
us grecie sapiētie domiciliū hīra fuerit: vbi tria magna cōcilia Gratiano testante celebrata fuerunt v3
sub Theodosio seniore: sub agathone papa: et sub Iustiniano pncipe: vt habet in canone. 15. di. c. Sexta
synodus. Eā quū turci diu exosaz ppter ei⁹ dignitatē habuissent anno salutis nre. 1093. a Belgeto quo-
dā eoz pncipe cū ingēti turoz manu obfessa et capta fuit: vbi impatore capto cū pro vili mācipio diu
capitū tenuit: indeq; galli cū venetiis expulsi impatozib⁹ p. 5. et 50. annos possedere postmodū paleolo-
goz clarissima familia genuensū ope a gallis ademit. et vlcq; in annū dñi nri Iesu xpi. 1453. gloriosissi-
me possedit. Quo anno in abumetus octomanus turoz pnceps eā cepit: diripuitq; ac de ipsa tā pēla-
ra ciuitate: q̄ toti orienti leges dabat: triūphauit: vbi et eius sacratissima tēpla spurcie inabumetee de-

Bizantiū. i. Constantinopolis

capto Constantinopolis

dicanit. Innumerabiles autē ex hac celeberrima urbe in omni ſcientia atq; virtute p̄clariffimi exire vi-
ri: inter quos: vt ex multis paucos recenſeā: fuerūt: Ioānes cognomēto chriſoſtomus ipſius urbis ep̄s
vir plane ſcientia ac virtute ſingularis: qui multa ad cōem fidelīū vtilitatē edidit: Arriusq; etiā ipſius
ep̄s: cuius inter cetera ad reginas Archadij filias extat de virginitate liber. Genadius q; alter ep̄s ei⁹
vir lingua nitidus. Ioāne caſſianus diaconus: q; p̄cipuos cōſecit libellos. Moſſimus oim Emanuel
chriſoloras phīus et orator eminetiſſimus extitit: q; lras grecas in italiā cū ingenti vtilitate rettulit: q; 143
p̄ ſeptingētos annos apud noſtros nō fuerāt in vſu. Ex quo multi enaſcere clariffimi: de qb⁹ locis ſuis
infra accurate dicemus.

Archilocus poeta natione lacedemonius tēpore hac pro Cornelij nepoti ſua floruit: In quo vt
Quint. in li. de arte oratoria refert ſumma vis elocutionis fuit: tū breues vibratēq; ſine plurimū ſangu-
nis ac nervoz. Hic iābicum verſum in ſoceri ſui vindictā p̄mus adinuenit dicēte oratio in poetria. Ar-
chilocu p̄p̄rio rabies armauit iābo: hūc ſocri cepere pedē grādēq; coſurni. Et p̄ impudicā ei⁹ lectio-
nē a lacedemonijs exilio dānatus eſt: dicēte Quidio in ibam: vtq; reprozi nocuit pugnātes iambi: ſic ſit
in exiliū lingua p̄terna tuū. Tandē ei⁹ exigentibus meritis interfectus eſt.

Ariſtodemus muſicus bis t̄pibus: vt Eufebi⁹ ſcribit: clarus fuit vir fm gelliū in q̄rto noc. ar. l̄ratū
veterū diligētiffimus: q; teſte Cicrone: dixit aiam nil aliud eſſe q̄ armoniam.

Alcus poeta lyricus p̄ bec etiā t̄pā fm Eufebium in p̄cio ſuit: hic patria mitileneus ſuit dicēte Sap-
pho poetrice: nec plus alcus cōſors patrieq; lyreq; latidis bz quīs grādus ille ſonet. et Horatius in. 2.
car. Et te ſonāte pleni⁹ aure Alcece plectro. De iſto etiā herodotus in li. 5. hiſto. meminit.

Alcidamus orator grecus per hoc q; tēpus: vt Cicero in primo tuſculanaz̄ queſtionū ſcribit: cla-
rus fuit: qui inter cetera moris laudationē pulcherrime ſcripſit.

Aleſbes qdā leſbius poeta hiſdē q; tēpōibus floruit: qui poſt homerū primus Iliada fecit.

Anthemēides ſimiliter mitileneus poeta et alcci p̄dicti frater: et ipſe cū codē fratre floruit: quē ba-
bylonioz̄ ſociū alcus fuiſſe dixit: et magna certamina pro eis ſuſcepſiſſe: atq; eos magnis laborib⁹ cri-
puiſſe viro pugnaciſſimo: et vt inquit: regū luctatore perempto.

Ancepus grecus medicus: magicq; artis peritiſſimus: et ipſe hoc tēpore floruit: cuius multa medi-
cinalia ab eodē habentur ſcripta.

4542

654

Amon Adanaſe regis p̄dicti filius decimūſeptimus regis iuda. 419. regni David: et tertio
trigēſime olympiadis anno poſt patrē ſuum quū etatis eſſet duozū et viginti annoz̄ regnare
cepit et regnavit in hieruſalem ſecundū Eufebiū et interpretes duodecim annis. Sed ſecun-
dum hebreos et Joſephum duobus tantū. Hic dū patris eius opera imitaretur: Que ſcilicet
in iuuentute ſua p̄ſumpſerat doli a ſuis in domo propria paſſus perēptus eſt: quo mortuo populus
eius peremit interfectores: et cū cum patre ſuo ſepellierūt. Eius autē geſta prima et nouiſſima ſcribun-
tur. 4. ſ. c. 21. et 2. paralipom. non. 33.

4554

645

Aphrotes ſextus medoz̄ rex anno tertio regni Amon medis regnare cepit: et regnavit annis. 24.

Aſias Amon p̄dicti regis filius decimūſextus regni iuda. 1431. regni David: et tertio tri-
gēſime tercie olympiadis anno regnū accipiēs regnavit in hieruſalē annis duobus et triginta
hic octo annoz̄ habebat etatis quando regnū adeptus eſt: qui etiam ea in tenella etate tan-
te virtutis et ſancitatis extitit: vt oib⁹ qui ante cū regib⁹ et claris viris tanto excellere viſus
eſt quāto vel ſideribus ceteris ſol: vel mare fluminibus cunctis. Quūq; ad duodecimū etatis p̄ueniſſet
annū (vt Joſephus ſcribit) nō laudib⁹ nō iocis: aut voluptatib⁹ intētus: vt ſupiores adoleſcētes reges fa-
cere cōſueuerāt: ſ; doctrina: pietatē: iuſtitia et beate viuēdi nomīa ex lectione legis Moysi: atq; exemplo
bonoz̄ regū ſumens oia ſupioz̄ regū mala opera veluti iam ſenior emēdauit. Sextano ſigdez̄ regni ſui
anno: vt ſacra quarti regū: et ſecūdi paralipomenon bz hiſtoria oēs ipſius regni ciuitates multis erro-
rib⁹ labefactatas ab Idoloꝝ cultu ira purgauit: vt nullū idolatrie veſtigium in toto ſupeſſet regno. Et ne
quid inſup latēret remaneret vniuerſas domos ſcrutari mādauit: ſed et ſerpētem creū a Moſe factū:
cui populus ſupſtitione idoloꝝ ductus imolabat cōminuit. Atq; in vnaquaq; cā adeo iuſtitiaz̄ ſemper
coluit tanq̄ anime ſue medicinā: et omnibus alijs in rebus ita glorioſus extitit: vt cū eo indeoꝝ gloria
fere orta ſimul et extincta viſa fuerit: nā (teſtāte Joſephbo) erat modēſtus pudēs: gravis: continens: cle-
mens diuine legis ſcientiſſimus: manuq; foris: ac aīo maxio. Et adeo religionis amator: et legis emu-
lator fuit: vt oia ſacerdotū: falſoꝝq; p̄phetarū oſſa et ſepulchris erui et exuri mandauerit: hocq; modo
purgata oī prouincia ad hieroſolyina oēm populū conuocauit: et ad Agimozum feſtiuitatē: que paſca
dicitur eos adduxit: vbi et p̄baſce maximū celebrauit: et adeo celebratiſſimū vt a diebus iudicū tale in
hieruſalem non ſit factitatum: Et propterea Jeſus filius Sirach laudādo eū. ſic prulit dicens: memo-
ria Joſie in cōpoſitione odoris eſt facta: et opus p̄gmetarij in oīum ore q̄ſi mel indulcoratū: et velut mu-
ſica in cōuiuiū vini. Ipſe diuinitus in penitentiā populi ſui directus fuit: et cūctas impietatis abhomi-
nationes abſtulit p̄ter David (inquit) et Ezechiam atq; Joſia oēs reges iude peccatū cōmiſerūt. Re-
liq; vero reges Iuda legē dei aliſſimi reliquerūt: deiq; timorē cōtempſerūt: ſui quoq; regnū alijs de-
derunt: et gloriā ſuā aliene genti: bec ille: hic deniq; optimus rex nullo religionis: pietatis: humani-
tatis benignitatēq; exemplo p̄termiſſo cū rege Egypti in cāpo Adagedon cōgreſſus ab ipſo iacula-

opas ſexi dignus iuda

ſermonis aramozū. i. p̄p̄ſa

ros in hierusalē remeās ex eodē vulnere defunctus ē: sepultusq; magnifice collachymātib; omnib; suāq; vicē dolētib; in mausoleo patrū suorū. Sed & Hieremias ppheta ciuitatis vicem potius q̄ opti mi regis mortē dolēs carmen tēnorū lamētabili modulatione cōposuit dicēs: Quomodo sedet sola ciuitas plena populo &c. Quib; lamētatiōib; postea cātores & cantatrices in exequiis mortuorum vti p̄suerūt. Tres autem filios post se reliquit: quorum primus Eliachim qui & Iechonias fuit. Secū dus Achaz qui & Selum: Tertiū Abthaman qui & Sedechias. Hec omnia ex quarto Regū libro capitulo vigesimo secundo: & 23. & secundo paralipomenon capitulo 34. & 35. habentur.

Anchus marti? Aume regis ex filia nepos quart? Romanorū rex quarto Josie regni āno p? Tul lum hostiliū regnū accipiēs regnauit ānis viginig; . Hic defuncto predicto eius antecessore rege ro manorū res ad interregnū rediit: quod gdem tēpus huic etiā applicatur. Hic itaq; nulli sup̄ior regū belli pacisq; artib; ac gloria vniq; inferior fuit. Sed & auctū ianiculūq; mōies vbi addidit: & pontē primus tyberī adiecit. Carcerē quoq; pmo ad terrore celsētis audacie in media vbe loco publico cō struxit: politorū etiā latinorū vrbem vicepit & diripuit: oēm eius populū in Romanā vrbem introdu xit: Ostiā deniq; ciuitatē sextodecimo ab vbe miliario supra mare cōstruxit: vbi & beata Monica vi ui patris Aug. mater vitā decessit: tādē morbo correptus vitā cū morte mutauit.

Artaces siue Eriaces Agedox. 7. rex hoc āno q̄ gntuldecim? regni Josie ann? medio regnā ce pit: & regnauit ānis 32. vir sane bello & pace clarissim? q̄ v̄tute Minus maximā ciuitatē oio subuerit & deleuit: iuxta vbi Nāu & Tobie pphetaz: vt p3 Tobie. 14. c. q̄ deleta assyrior regnū penit? cessauit.

Sedechias maxim? hebreorū pontifex per hoc ipm tēp? vt sacra quarti regū libri habet historia apd hierusalem maximo in precio fuit: qui patrē habuit Selum: qui fuit Sadoch: qui fuit Azaric: qui fu it Josade: qui fuit alterius Zacharie: qui fuit Achimaas filij Sadoch summi pontificis: quē Salomō rex abiecto altero pontificem fecerat.

Phaleris agigētū tyrānus orator & dclamator ornatissim? tempestate hac: vt Eusebio placet flo ruit: cui cum quidā perill? eris ingeniosus artifex amicissim? esset: ex Athenis Agagentuz ad eū venit vbi cognita hominis scuitia: vt eidem placeret: ex ere taurū artificiosissimū fabricauit: & in eius latere sanuam posuit: vt reus in eo inclusus subiceret ignibus torqueret: atq; ita sonus vocis hoīs exclamant nō gemitus hoīs: sed botis mugitus videretur: pro quo inuento: quū munus ab eodem qui nōis tor mentis delectabatur: postulasset: illum intercludi iussit: & suppositis ignib; primus artificij sui veruz p buit experimentū: dicente Quidio primo de arte amandi: Et phaleris tauro violenti membra perilli: Toruit infelix imbuti auctos opus. Et postea sequitur: Nec enim lex equior vlla est: Quam necis ar tifices arte perire sua. Hec ipse phaleris atheniētib; de se pro illo conquestis rescripsit. Alij tñ eū ante vrbē p̄ditā. 64. ānis fuisse dicūt. Extāt. n. hui? phaleris adhuc celebres & graues epistole.

Ostiā maritimā vrbem inter mare & Tyberim cōstitutā hīs tēporib; Anchus marti? Roma norū rex vt Latio p̄uincia condidit: loco scilicet vbi Eneas & Troia profugus primū castra consti tuit: Quē eū diu propter Lymū quē tyberis fluius congregabat: importuosa stetit. Claudi? impe rator eidem portū maximā impensa construxit: vbi deinde Aurdian? imperator propter ipsi? portū cō moditatem forū noīs sui publicū constituit: & ingentia edificia ibidez erexit: Quē eū postmodū a sar racenis fundit? fuisset euerfa: Leo quart? pontifex instauratā cōsis repleuit. Et quicquid edificiorū veterum in ea fuerat: preter quandam turrim deletam est: Ea quippe multorum sanctorū reliquijs illustrata diu fuit: atq; diu etiā Monice matris sanctissimi doctoris Augustini vsq; ad Martini gn ti pontificis tempora sepulchrum extitit.

Sadiates Arde regis filius filij Sigij septimus lydorū rex decimonono regni Josie anno 27. dis regnare cepit: & regnauit ānis quindecim: De quo Iherodorus in primo historiāū meminit: Hic filium nomīne Alyatem genuit: qui eidem in regno postea successit.

Tarquinus p̄iscus quintus Romanorū rex: hoc āno qui est vigesimū septimū regni Josie p? Anchū martiū rex delect? regnauit ānis triginta septē. Hic Bemarathū corinthū habuit patre: a quo Lucumon pmo vocat? fuit: sed impio suscepto mutatū ē nomē: & Le. tarquinus dictus ē: q nō minus re gni sui firmādi q̄ augēde reipublice memor centū patres & ipse elegit: quos etiā Senatores vocauit. Firmatq; regno Apiolas latinorū oppidū vicepit: & in signū lentie Romanis confestim ludos insti tuit: Inde q; vrbē muris ampliāuit: & Capitolū erexit: Sabinos rebellantes vixit: eisq; Collatiā ade mit: Belle q; in Sabinos perfecto omne latinorū nomen domuit: & cloacas postea in vbe fecit: p̄us nāq; eū patre suo thulciā omne magnis insigniuit ornamentis: & inde triūphalia ornamenta: insignia q; cōsularia: & simpliciter magistratū decora in romanam transtulit vrbem: Necnon & virgas & secu res: tubas: sacrorūq; ritus & musicam: qua Romani postmodum ad bellicas artes vrbētur: ex tar quinij thulciis Romam detulit: qui post multa strēue gesta ab Anchi filijs interfectus est.

Ceteri doctrinis excellentes.

Pherocides Syrus natione philosophus egregius Pittaci philosophi auditor: tēpestate istac inge nio singulari p̄dit? agnosci: q̄ primus apd grecos de nā & de dijs scripsit: primusq; Cicrone teste lib? scilicet tusculanarū qōnū hoīum aīos sempiternos esse affirmavit: Quin & teste Lact. multa p̄dixit: q̄ mirabilia videbant: Hic ē plinio teste lib? xij? prosam orationē p̄mus cōdidit. Fuitq; preterea pytha.

lamentatio hieronimo

642

4557

4. Roman p̄

630

4569

manu tenet p̄m antozem

Ofia p̄ Roman

626

4573

7. Roman p̄

625

4574

gore philosophi pceptor: et litteras multas Thaleti philosopho scripsit: et ab eodē multas suscepit.

4575

624

Symonides grecus poeta: hijs tēporib: vt Eusebio placet inclitus et clarus fuit: q quū ad octogē-
simū pūisset ānū multa cōposuit et carmina docuit: In eaqz etate gloriabatur in hec descēdisse certa
mina: Qui aliquādo interrogat: Quid inter hoies facile cōfenseat: ait beneficiū: Hui: cū multe fuerint
sentētie: hāc precipuā existimo: Fortūa innocētē sepe deserit: spes autem bona nunq̃.

Stesicor: poeta lyricus eximius per hoc ipsum tēpus in Grecia floruit: De quo Quintilia. decimo li.
de institu. orato. memit: et Ipora. in. 4. carminū: Leceqz et aleci in naces Stesicorqz graues camene.

Arion abethyne cythared: optimus qdē bisidē tēporib: in Lesbo insula clauit: Cui: historiā
Herodot: pliniusqz nono li: natu. histo. et Seli. 16. noc. att. late retulerūt: Sed breuiter a nobis cōpā:
bensa talis fuit: Hic cū arte sua multas diuitias in Italia et Sicilia cōgregasset Corinthum remeans et
in mari a nautis precipitatus ē: sed a delphino pisce except: in laconia ante nautas ipsos deportat: Co
rinthum adiit: vbi re sua cognita: et illis supplicio traditis oia bona sua recuperauit.

4576

625

Sappho cretea diuini ingenij poetrix p hec tēpora clauit: et plectrū prima inuēit: Hec viro diuissi
mo nupsit: ex quo Sydan filiū suscepit: habuitqz discipulas: Anagorā: Adileciam: Cōgylā: Colopho
niam: Euthemā: et Salaminā: quas etiā lyricos qdā vsus docuit. Scripsit autē hec modulos lyricos:
Epigramata: elegiam: iambos et monades: Fuit quoqz vates nobilissimā.

Olda ppbetissa Seli summi sacerdotis hebreorū vxor: et Helebie maximi hebreorū pōtificis mī
hijs tēporib: fuit: et Iosie regi vaticinādo multa predixit: et p̄sertim hierosolymorū euersionem: ac
populi ipsius captiuitatem: vt patet quarto regum capitulo vigesimo secundo.

Sophonias ppbeta non. xij. ppbetarū Hui nobilissimi int hebreos viri fili: Sodolie q fuit ama
fie: q et Ezechie p hoc ipz tps ppbetauit: et libz nois sui titulo pnotatū pposuit in quo tanq̃ speculator
et archanoz dei cognitor imminētē duab: tribubus captiuitate p̄nūciat: vbi indicit vltatū habitato
ribus pile: quia contigit omnis popul: chanaaz: disperieruntqz vniuersi q inuoluti erant argento.

Hieremias ppbeta sanctissim: et ab ipso matris vtero sanctificat: ex viculo Anathorites: q non lō
ge ab hierosolymis distabat sacerdos ex sacerdotib: natus: hijs tēporib: adhuc puerul: vaticinari or
sus ē: et deinde futurā ciuitatis eladē: totiusqz populi captiuitate: nō solū spiritu: sed etiā oculis carnis
intuit: et expertus ē. Unde et in Iuda et Beniamin tñ ppbetauit: et ciuitatē sue oēs futuras ruinas
qdruplici alphabeto: Quod diu: Hiero. et Iddo. in sexto et vi. mēsure metri vsib: reddiderunt: Hic ita
qz post captā euersionē hierosolymorū ciuitatem: a populo suo in Egyptum violēter tractus: ibidem
post multas iniurias sibi illatas apud Taphnas ab eodem populo lapidibus obrutus occubuit: eoqz
in loco sepultus: vbi olim pharao rex habitauerat. Et quoniam sua oratione multos serpentes infestos
ab eodem loco fugauerat: et Egyptios a tactu et morsu eorum serpentum liberos fecerat: Ipsum ma
gna religione post mortē venerati sunt: Et cuius sanctus habitus sit eius festū prima die madij celebraf.

Baruch autē eiusdē hieremie ppbeta notari: vir eloquentissimus ac celeberrimus vates: et ipse vna
cū domino suo aliū prophetiū libru nois sui titulo p̄notatū edidit: In quo post ciuitatē calamitates
et ruinas a hieremia ppbetatas p̄solationē eidē ciuitati de reditu a captiuitate p̄nūciat: Ipse tamē li
ber ab hebreis nec habet nec legitur: Quem quidē librum diu: Hiero. de greco in latinū iuxta vulgatas
editionē trāstulit: Hic cū libru magistri sui scripsisset: et regi Joachin legendū obtulisset: qā in eodē scri
pserat: quod imminēbat ciuitati hierusalem vt a rege Babyloniōrum vastaretur: et ipse rex ab eo sub
deretur: iratus rex libru dirupit et igne concremavit: et hieremiā ac Baruch duris supplicijs affecit.

4586

913

Iachaz secundus Iosie reg: fili: decimus nonus regū Iuda. 463. regni Bauid et p̄mo qdra
gestine olympiadis anno patri in regnū succedens regnavit mēsisbus rātinimodo tribus:
Hūc populus seniore fratre eius sp̄cto post patrem: cum trium et viginti etatis eēt annoz
regē constituit: Sed quoniam (vt sacra ci: habet historia) impius et scelestus erat: et in vijs pa
tris renuit ambulare: a Achao rege iudicio dei capitur: et vinctus in Egyptum perducitur: et eius se
niori fratri ex eodem patre progenito nomine Eliachim tradidit regnum mutans ei nomē Joachin:
provincie quoqz omni tributum posuit: centum talenta argenti: et vnum auri: vt patet quarto regū vlt
timo: et secundo paralipomenon similiter vltimo.

4590

609

Iachim pinogenitus Iosie regis: qui alio nomine Iheleachim appellatur: vigesim: regum
Iuda eodē anno loco fratris a Achao pharaone successit: regnavit in hierusalē vndeci an
nis: homo quidē flagitiosus: infidusqz ac idolatra: de quo hoc in loco nescio qd dicē ausim
vt tātus pater tot flagitiosos genuerit filios: q nō hoies certe: sed teterrima mōstra merito
notari p̄t: quos ēt perscribere piget: Hic igit principatu inito in oēm turpitudinē idolorum prolapsus
Vnā etiā sacerdotem viz iustū obiurgatē interfecit: et oēs tēpli ministros depulit atqz fugauit: nec
non et oia an aritia expilauit: ppter quod et iusto dei iudicio Nabuchodonosor rex Babyloniē: vt Jo
sephus li: 1: h: cū magno apparatu ad Euphratem vēit et cōtra Achao regē Egypti pugnauit: et eo
superato flumiū transiēs omnē Syriā: p̄ter Iudeam vsqz pelusum cepit: Inde qz p̄ quartū ānū q erat
octau: regni Joachim idē Babyloniē rex cū magno exercitu cōtra iudeos castrametati tributa ab ioa
chim exacturus: aut certe dimicaturus: Sed ille eius minas metuens tributa que petebat per tres an
nos p̄bere spondit. Tertio vero anno audiens Egyptios denuo cōtra Babyloniōs pugnatuos

tributa soluef recusauit. ppheta autē Hieremias monebat q̄ frustra egyptioz spe teneret: qd̄ e verū fuit: q̄a egypti cōtra babilonios pugnare non p̄sumpserūt: sed statim veniēte babilonio rū regē cū exercitu magno iure federis suscepit. Būq̄ nabuchodonosor Hierosolymā intrasset: fidē ne quāq̄ suās: p̄ inuēros iuuenes fortissimos vna cū ioachi rege interfecit: cuiq̄ cadauer ignominiose ex tra muros vrbis iuxta vrbū hieremie pphē p̄ici p̄cepit: z Jeconia p̄orū infecti filiū p̄ eo regē p̄stituit. **N**abuchodonosor Caldeoz seu Babilonie rex: cui res bñ geste magni cognomē dederē āno q̄rto regni Joachim ap̄d Babiloniā regnare cepit: sed q̄tū regnauerit computū nō hēm: q̄ suscepto regno vt Joseph ait: multa cū finitimis bella summa p̄tute cōfecit: z q̄maxie cū egyptijs p̄spe dimicauit: z Nechao eoz regē ac p̄feticū ei filiū regni successorē: vt q̄rto regū liber h̄z: ad extremū deuēit: Iudeam deinde z Syriā durissimo sibi subiugauit iugo: Joachim p̄dictū interfecit: ac ei successorē bis victū vna cūz matre: oīq̄ familia: ac cūctis principibz: z alijs cōplurimis q̄ sese tradiderāt: z vasa dñi in Babilonē trāstulit: z Sedechiā patrū suū suo loco suffecit: q̄ cū ipse iurādū trāsgressus fuisset: z tributūz p̄missūz denegasset ad eū cū ingēti exercitu vēire dñi obsedit: z tandē fame coactū cū ad de ditionē p̄pulsisset ciues: ipm captū: z in cōspectu suo adductū cōfessūz excecari fecit: z ei vniuersaz fami liam trucidari mādauit: inuēros q̄q̄ ciuitatē in Babiloniā traxit in seruos: ac totā vrbē vna cum tē plo enert z incedi p̄cepit: s̄z z assyrioz regnū a mediis destructū tādē obtinuit: p̄p qd̄ Babiloniorū reg nom factū ē oīz monarcha: s̄z cū suū p̄opione se nimū extulisset dñs cū inania circūuēit: z. 7. an nis senū vt bos pedē p̄pulsit: sicut bētur Daniel. 4. p̄ annos 70 septē idē eleuās oculos ad celū suppli cauit deo vt regnū recipe ei cōceder: qd̄ eidē vna cū sensu restitutum ē: Quo recepto bñdices altissimo gratias egit q̄ p̄tās ei sit eterna: et usq̄ regnū ei restituit z gnationē: z cūcta regna terre apud eū in ni bilū reputata sint. vñ regnū ei restituit ap̄lioz ēt glia addita ē: p̄p qd̄ idē Nabuchodo. dixit: Ego lau do z magnifico ac glorifico regē celi: q̄ oīa opa ei vā sūt: z vīe ei iudicia: z i supbia gradiētes hūiliare scit z p̄or: vt bētur Daniel. 4. pono dū vixit ānis. 40. dñfuit i baby. filio ei Nabuch. rgnū successor. **I**oachim agnomēto Jeconias p̄dicti ioachiz nepos: imo poti⁹ filius: vt Joseph testat: p̄m 2. 20. regū iuda. 47. 4. regni David. z. 3. 4. 4. olympiadis āno a Nabuchodonosor rex p̄sti tutus regnauit i hierusalē mē. 3. z die. x. hic āt Joachim supioris ioachim fili⁹ scribi d̄z vt bīe rony. ait cū extrēa syllaba chin: p̄ vō p̄ chin: z ob hāc eām in cūā. Dat. vna vt decē gnatio q̄: ba tesseredecas i patrē hui⁹ Joachim dñit: z tertia ab isto icipit. Cūq̄ p̄mū hic regnare cepisset re p̄te rior babilonioz regē inuasit: timēsq̄ ne mali mēoria p̄ nece p̄ma puincia inuader: p̄felli exercitū in hierusalē misit: z cū in vrbē obsedit: ipse āt cū cēt vir bon⁹ nolēs ciuitatē p̄dē p̄silio hieremie pphete vlt: se cū matre: oīq̄ domo: ac reliq̄s eius principibz vltro Nabuchodonosor tradidit. Cūq̄ iurādū Joachim ab eis q̄ a rege babilonie decreti fuerāt: accepisset q̄ nihil mali q̄ remāsur erat i vrbē patēte eoz fides nequāq̄ iniolata māst. s̄z cū ioachim cū p̄dicti i babilonē accessisset: rex babilōie p̄cepit p̄n cipibz suis: vt oēs q̄ erāt i hierusalē inuēros captiuos sumēt p̄ter z artifices: eosq̄ ad se ligatos addu cerēt: q̄ oēs: vt Joseph scribit fuerūt. 10. milia: z. 832. iter q̄s ēt fuere Bardoche: Ezechiel z Daniel. man sit āt Joachim iste i carcē ap̄d chaldeos. 37. ānis dōc nabuchodonosor fili⁹ p̄re defuncto leuaret eū: z hec babilōis trāsmigratio appellata ē: hūc itaq̄ nabuchodo. iunior p̄ mortē p̄ris a viculis soluit: cūq̄ q̄aduxit inē aicos hūit: z multa ei dona p̄cessit: fecitq̄ i baby. iter reges bñ: acceptaq̄ vxore genuit sa labiel q̄ genuit zorobabel qui genuit Abiuth. **S**edechias Josie regis fili⁹: z p̄dicti Joachim patrū vltim⁹ regū iuda z hierusalē āno vt su pra rex a nabuchodonosor loco supioris in hierusalē p̄stitut⁹ regnauit ānis. xi. Hūic Nabu chodonosor in subiectiōis signū nomē p̄mutauit: z tributariū sub iuramēto sibi constituit: mādauitq̄ vt nihil ei hostiliter agē p̄sumēt: nec egyptijs faueret: Q̄z cū in oī turpitudine z auaritia atq̄ segnicie tā sacerdotū principes: q̄ ipse ac vniuersus popul⁹ deū offendisset: z nullū sibi venie locū reliq̄set: e regno tādē turpissime cū oī populo ciet⁹ ac interfectus ē. Nā nono sui regni an no subornatibz egyptijs tributū caldeis p̄missūz denegare: z in libertatē se vēdicare tērauit: Quāob̄ nabuchodonosor ira p̄cit⁹ maximo coacto exercitu in hierusalē tumultuarie p̄scendit: z primo oēs Iu deez reges in fidē recepit: indeq̄ direpti: incēsisq̄ circūquaq̄ vicis z suburbāis āno nono Sedechie hū ius regis decia die mēis decēbris nabuchodonosor circa hierosolymā castrametat⁹: quā cū decē z octo mēisb⁹ durissima fame z peste obsedit: tādē in prātē suā redegit: regeq̄ cū filiis ac principibz captor: ad regē nabuchodonosor milites p̄duxerūt: veniēte quoq̄ ad se regē nabuchodonosor: ipm impiū z in fidū ac infelicē vocare cepit: z iurādū inēorē quod p̄buerat ei vt puinciū custodiret: hū p̄ hēc etiā cū ingratū obiurgauit: q̄ dū ab eo p̄cepisset imperiū qd̄ ab eis frater tulerat z illi cōmulerat: p̄ munificum largitorē egisse videbat hostiliter: hīs vrbis aduer⁹ Sedechiā dicit statī ei filios in cōspectu suo iussit perimī. Deinde ei oculos erūēs cū vinetū perduxit in Babiloniā: hēc q̄ppe hieremias z Ezechiel eidē p̄phetarēt q̄ vinet⁹ duceretur ad babilonicū regē. Capto igit regē vniuersus populū caldei tru cidauerunt: z qui gladium enaferant ad seruendum Caldeis adducti sunt: Ac sic inde iuxta verbum Salomonis: quum p̄phetarum exosam habuisset disciplinam: z timorem domini nō suscepisset sed vniuersē benedictioni domini detraxisset: tandem fructus vīe sue comederunt: z suis consilijs saturati sunt: Hanc igitur cōuersationem quī de genere David regnauerunt habuisse noscuntur.

aduētū

Nabuchodonosor Rex

huc feni commisit

602

4597

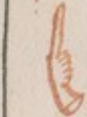
transmigratione Babiloni

601

4598

obpda hierosolima

4599

600

Cassilia transalpine gallic ciuitas pmo anno regni Sedechie. 45. olympiade Solino teste a phocæstibus persarū aduetu pfugis condita fuit: hec oli clarissima ciuitas fuit: in narbonēsi puincia in gal liarum sinu iuxta Rhodanū fluiū in lo eo petroso sita: magnitudinis eximie extitit. Huic portus subiacet pulcherrimus q arcē pugnacissimā loco edito etiaz habet: in q qdē olim apollinis delphici pulcherrimū templū structū erat: Cuius vrbis cines postea q a pncipio per mltā tēpora in bellis se exercuerant: pacatū omnib⁹ rebus ad ci uiles institutiōes: terreqz cultū puerterūt. Vltimū pintores vrbis ad eloquētie et philosophie artes ita se transfudere: vt do ctrina grecis cōparari potuissent: ad quā plāc vrbē plurimi ex nobiliorib⁹ Roma nis adolefcētes pro acquirēdis doctrinis trāsmittēbātur: Nā eoz victus frugalis et modestus semper

fuerūt: Propter quod Cesar: eiusqz successores Romani etiā cum eisdē bellis tēperatius se habuerūt: et Galli: alicqz natiōes vidētes eos in tāta pace viuere: ad eoz vinendi normā se ptulerūt. Cūqz varios sortita fuisset: vel dños vel tyrānos: put se tēpora offerebāt: nunq tamē aut legē aut ab alienigenis dī spendia pertulit: pter q a Cathelanis: q anno salutis nostre milleesimo nōningētesimo qdragesimo mul ta instructa classe eā inuaserūt: et quasqz diuitias auferētes bonis oibus vacuā reliquerāt: ppter quod vllas deinceps visa fuit reassumē vires. Huic Lazarus quē domin⁹ a mortuis suscitauit. p m⁹ ab apo stolis destinat⁹ fuit episcop⁹: Cui⁹ quidem relige nunc vsqz magno in honore apud eā habite sunt: Ser tur qz et bte Marie Magdalene ipsi⁹ Lazari sororis corp⁹ ibidē quiescere: Apud hanc multi clarissi mi florēt viri: Inter quos fuit Saluian⁹ eiusdē ecclesie presbyter. dina: bñanaqz literatura admodū doctus. Et Ambrosi⁹ in diuinis scripturis psbyter: greca latinagz lingua eruditissim⁹: qui de viris illustri bus more diui Hieronymi libz edidit: Hinc etiā Coruini orator et Victorini⁹ Rhetor clarissim⁹: qui multa in diuinis edidit: originē duxere: atqz alij cōplurimi: de quibus infra dicetur.

Astyages Arsacis regis fili⁹ octauus et vltimus Adedorum rex tertio Sedechie regis anno Ahe dis regnare cepit: et regnauit annis triginta octo: Hic: vt Herodoto in primo historiārum placet: et Ju stino in epitōmate suo (ynam tñ nomine Adandanam genuit filiū) quam tñ aliqñ in somnijs mū xisse vidit: vt totū orbem eius vīna replere videretur. Iustinus vero noster aliter de somno sentit: ga nō mictū: sed vitē et filie genitalib⁹ oziri Astyagē vidisse dicit: que totā occupauit puincia: Hāc igitur pa ter eo somnijs potēto pterit⁹ ex arioloꝝ suoz p filio Cābyri cuidā persaz mediocri viro dedit vxorez ne paterna: maternane nobilitas aios nascentiū nepotū extolleret: Hec nec ligdē metū deposuit: Sed euz natus cēt ei p m⁹ infans illū harpago archanoꝝ suozū participi dedit occidēdū: Sed ille prudētia vsqz existimās impiū aliqñ ad filiū fore deuoluēdū: cū. f. Astyagi nulli cēt masculi: ipsum occidere timuit ne aliquādo necati infans penā subiret: Quāobz vni ex pastorib⁹ regis exponēdū dedit: Quod au diens pastoris vxor q etiā eodem tēpore filiū pepererat: rogauit virū sibi puerū regiūz alēdū offerri: Cui⁹ precibus vir morē gerens in sēuā redijt: vidēsqz puerū iuxta canē feminā ei⁹ vbera sugētem: quez a feris: quib⁹qz defendebat: misericordia mot⁹ puerū suscipiēs vxori detulit: cane euz persequēte: quez vbi in manū mulier accepit: mox velut ad notā puerul⁹ allusit: propter quod proprio partu exposito re gium educarūt infantiē: Et puerulus adult⁹ cū inter ludētes rex delect⁹ fuisset: et cōtumaces aliquando cecidisset: deklata ē regi querella q a seruo ingenti verberarentur. Ille accersito puero et interrogato: et cū immutato vultu se id fecisse vt regē respondisset: Admirat⁹ eius cōstantiā in memoriā somnijs renoca tur. Cognitōqz q nepos eē iratus Harpagi filiū interfecit: et patri epulādum dedit: Quod Harpag⁹ egre ferēs: dolore in tēpus aliud dissimulato vindictā distulit: nam quū puer: quē Cyrum vocauerat etiā adoleuisset: et ipse oēm Astyagis duceret exercitū Harpag⁹ horatus ē Cyrum vt arma cōtra auū Astyagē sumat: se qz ei oēm exercitū dediturū pollicetur: Quod vbi Cyrus audiuit: collect⁹ persis cō tra Astyagē auū ducit exercitū: et Harpagus confestim cū exercitu ad eum defecit. Astyages autē con tractis vndiqz auxiliariib⁹ copijs in Cypriū proficiscitur: eumqz superat. Vtrū fugientibus persis: ma tres eozqz vxores eisdem obuiā fiunt: et nates atqz pudenda ostēdentes dicūt: Nunquid iterato tam q parvuli in vterū refugere videntur: Qui pudore repressi rursus in pēlium redierunt: et facto impe tu Astyagem superarūt: eozqz capto nil aliud q regnū abstulit: Vtrū eidē se magis nepotē q victorē exhibens bircantis eū prefecit: Regnoqz suscepto in persas transfudit: et sic Adedorum regnū defecit quod per annos ducentos et quinquaginta nouē sub regibus octo potētum fuit: Quozum etiāz nomi na et tempora hic epilogando recensemus.

4602

597

Quartus

Sedechias

55

Anno
ante xpi
edictū

Anno
mundi

Adedorum regum epilogus.

Arbaces	1 añ. 28.	Cardiceas	4 añ. 13.	Cyaxares	7 añ. 3.
Sofiramus	2 añ. 30.	Diocles	5 añ. 5 4	Astirages	8 añ. 38.
Adedus	3 añ. 40.	Pbraotes	6 añ. 5 4	Ibi in vnu suppurati sunt añi. 259	

Caphra pharao Psameticus regis fili: hoc año qui est quartus Sedechie regis años: Egiptio-
rum regnū accipiens regnavit annis triginta. Adhuc capta a Caldeis Hierosolyma iudei qui reman-
serant Sodolia Caldeorum regis prefecto ab eis interfecto veriti confugerunt: Hieremia propheta se
cum tracto: De quo idem Hieremias meminit.

Cur doctrinis excellentes.

Abach propheta in numero duodecim prophetarū decimus: hīs tēporibus spiritu prophetie ple-
nus apud iudeā in precio fuit: Qui ex precepto domini Danieli in lacum leonū existenti prandū attu-
lit: Hic librum prophetie sue titulo nominis sui prenotatū in iudea edidit: vbi Chasti domum nostri nati-
uitatem atq; passionem prophetat dicens: Operuit celos gloria eius: et plena est terra. Splendor eius
et lux erit: comua in manibus ei: Ibi abscondita est fortitudo eius: Et propterea diuus Hieronymus
eum iudicem forem ac rigidum virum appellat. Tandem mortuus vir sanctus habitus est. Eius
festum decimo octavo calendis februarij celebratur. Corpus vero eius cū diu occulisset sub Archi-
dio principe diuina reuelatione repertum fuit.

Ezechiel autem ppheta et sacerdos domini: vir sanctus atq; pulcherrim⁹ superioribus annis cū Jo-
achin rege capti⁹ adductus fuerat in Babylone tēpore hac ibidē cristēs prophetavit summas po-
puli iudeorū calamitates: et hec ex babylonia in hierusalē ad Sedechiā regē misit: Cui tamē idē rex
nō credidit: sed ne hī qui cū eo capti⁹ fuerāt. videntes adhuc Hierusalē vrbē stare: quā Hieremias et
ipse casurā esse predixerat. Tricesimo deinde etat⁹ sue anno et captiuitatis sue quinto librum prophetie
sue cōponere cepit: Cuius qdē libri sermo: vt diu⁹ scribit Hieronym⁹: nec satis disert⁹: nec admodū ru-
sticus est: sed ex vtroq; medio tēperat⁹: Cui⁹ sane pncipia et finis magnis inuolutur obscuritatibus.
Et sunt q dicāt eūdem a gbusdā sapiētissimis viris: nō ab Ezechiele scriptū. Et propterea apō bebre-
os nō nisi a viris doctissimis legi permittitur: Hūc tādē quedā reliquie iudeorū: scilicet Dan et Gad
quibus predixerat eos in Hierusalem non regressuros apud Babyloniā interfecerunt: et tanq; mar-
tyr habitus est: et in sepulchro Sem filij Hec et Arphaxath eius filij sepultus: Cuius quidem diei fe-
stum. 4. idus Aprilis celebramus.

Daniel desideriorum vir et propheta celeberrim⁹ ex regum iudeorum familia natus a Nabucodo-
nosor caldeorum rege in Babylone cum Joachin rege capti⁹ duct⁹: et ab eodē enutrit⁹: año nono Se-
dechie regis Hierusalē: postq; paruulus in fontem Susannā a morte liberasset: diuino spū illustra-
tus primam regi Nabucodonosor in Caldea soluit visionem: Quamobrem rex eius obstupescēs in-
genium: prociuens in faciem suam eum salutauit: et gratias egit ei: ac ei quasi deo sacrificari precepit:
Eidemq; proprij dei nomen imponens curatorem constituit: et cum in honore precipuo habere cepit:
eo etiam q eum forma decorum et omni sapientia precipuum fuisse deprehenderat: et q maxime quia
omnium visionum et somniorū intelligentiā in eo cerneret. Nam cum in conspectu eius staret omne
verbū et sapiētē intellect⁹ q ab eo rex sciscitatus fuisset in decuplū super ariolos suos eo inuenit. Eū ta-
men idē rex nabucodonosor cū statuā suā quā crexerat adorare recusasset cū cognat⁹ suis in fornacē
ignis ardēt⁹ mitti iussit: quos diuina prouidentia liberauit: nec eos oīo ignis cōstigit: et ppterea in maiori s-
cio haberi ceptus ē. Ad octuo deinde nabucodonosor: qui mutar⁹ fuit in bestia: ei filio Balbazar ei⁹
pncipiauit q termin⁹ sibi erat futur⁹: cū litteras in pariete scriptas exposuisset. Destructo deinde Ba-
byloniorū pncipatu a Bario Astiragis filio in Adediā ab eodē Daniel perduct⁹ fuit: vbi eū omni ho-
nore celebrant: et super oēs satrapas pposuit: Sed ibidē inuidia pualēte eū in lacū leonū rex Barius
mitti coegit: sed nihil malī ab eis passus: cognoscēs diuinitatē eū saluasse: deinceps in precliori hono-
re habuit Danielē. Et eū excelsus et clar⁹ haberetur: eo q religiosus et sanct⁹ ē in Ebatheis ciuitate
Adedie mausolū sibi edificauit pclarissimū: vbi et tādē sepultus ē. Hic itaq; pphetauit non solū fu-
tura: sicut alij pphete: sed etiā tēpus diffiniuit: quo sue pphete necesse erāt adimpleri. Scripsit autē li-
brum pphete in decem visiones diuisus: quas se vidisse refert: Tres sub nabucodonosor: Tresq; sub
Balbazar eius filio: Septimam et octauam sub Bario rege: et duas vltimas sub Cyro: Liber tamen
eius apud hebreos nec Susanne historiam habet: nec hymnum trium puerorum: nec Bel draconisq;
fabulas quas qdem diuus Hieronymus dispersas in vnum collegit: Hunc itaq; Hieronymus totius
mundi philosophicū vocat: eo q lapidem in monte sine manibus pccatum: et alia multa descripsit.
Nec tamen eius liber inter prophetas apud hebreos computatur: sed inter agyograpas id est qui sa-
eram descripserunt historiam. Adoratus deniq; et inter sanctos habitus: eius festum duodecimo calē-
das Augusti celebratur.

Pythagoras preclarissimus natione samus: et ipse tēpore hac toto orbe terrarū clarissimus fuit:
hic et a primemio eximie pulchritudinis ac venustissime forme insignis fuit: qui cum musice plurim⁹
doctus esset: eius principia apud grecos primus ad artem perduxit: et geometriam omnes perfecit: At-
q; pondera et mensuras assignauit: etiam grecis primus contulit. Impūnis nanq; circa Artibinēti-

Macdoni Reges

4603

Abach pph

Ezechiel pph

591

4608

Daniel pph

mitti in lacū leonū

pythagoras insignis

Christi cam vacavit: nec tñā medicinā neglexit. Hīasq; hoīum de corpore in corpore transire opinatus ē. Quippe et illi generis philosophorū auctor extitit: quod italicū vocāt: qā apud Corinthiā Ethurū vrbē e grecia venit: ibiq; cū discipulis multis clarus esset: Italis nostris legē dedit: et hīs etas illa nullum sibi peperisset equalē: se tamē sapiētes appellari erubuit. Sed cū interrogaretur cuius professiois esset: pñ se philosophū: id est sapiēte amatore dixit. Hōi autem institutū fuit ne qd scholas eius intrās locutū de philosophicis os aperire psumēt: anteq; per quēnū audiret. De ipso autē varie ferūt sentētie: quas si qd cognoscē cupit legat Laertii: qui longo decursu illas explanavit. Eius libri ab Athenēsis fūerunt cōcremati. Verū cōplurime mēoratu digne ei attribuitur sentētie: quib; vñā duntaxat hic apponimus. Fugienda inquit modis oībus et abscondenda sunt hec oīa: scilicet lāguor a corpore: impetitia ab anima: Luxuria a vētre: a civitate seditio: a domo discordia: et a cunctis rebus intemperantia.

Anacharsis patria Scythic; phūs sciētissim; per hoc tēpus floruit: cui; admirādam extitisse sapiētiā Cicero in libro tusculanarū scribit: qui cū a quodā vituperaretur q; Scythia esset: Cui idem anacharsis sic inquit: nemo enim tū ex scythiis sapiēs arbitrabatur: respōdit. Tibi inquit dedecus patria ē. Tu vero patrie interrogatus quid sit in boīe bonū et malū: At lingua: Fuit hic Anacharsis Cadmī scytharū regis frater: a quo et demū sagitta occisus fuit: eo q; grecorū leges scythiis inducere tētauerit.

Atilon cbeireus philosophus hīs tēporib; Athenis plurimū enituit: Qui cum patrem tyrānum haberet: vt sapiēte cōsiderationi liberū vacaret: in deserto apud lacedæmones habitare elegit: vbi et vbi q; ad nonagesimū septimū vite annū vixit.

Aletheon Chrotoniatus phūs pyrrhi cuiusdā filius et pythagoræ auditor: p id tēpus (vt Euse. placet) multo ingenio peditus agnoscitur: Qui primus: vt Laertii; habet de nature ratione scripsit: et animam dixit immortalem atq; ad instar solis moveri.

Epimenides Cretēsis phūs hīs tēporaneus fuit: q aliquādo: vt Laertii; scribit: dū adhuc iuvenis esset: et a patre p deducēda ex rure oue miss; foret: meridiano estu ex itinere divertit in antrū: vbi et per septē et quinquaginta ānos cōtinuo sopore genuit. Exci; deinde onē quēsiuit: putās se parum obdormisse: quā cū non iuēret: in agrū reuersus ē. Cū vero agrū paternū in alteri; pteat; devenisse intelligēt: et cuncta mutata cernēt in oppidū rediit: vbi a iuniorē fratre iā vetulo cognitus oēm ab illo didicit rei veritatem. Deinde cū philosophic operā dedisset de Benefi scripsit: ortusq; divino in quā milib; versūz. De diversis rerū naturis in novē milib; et quingent; versibus scripsit etiaz: vt Laertii; ait: prosa de victorijs et de politica cētēstium: primus preterea fertur agros et domos expiasse. Fundavit quoq; tēplum venereandorum deorum: et ad Salonein philosophū veteranum epistolas scripsit. Vixit autem: vt Laertii; testatur: annis. 179. sed fm alijs. 194.

Hierosolymorum prima eversio.

Nabuchodonosor itaq; caldeo; rex: hoc āno qui ē non; annus et mēsis sextus regni Sedecbie: vt dictum est ppter iustitiam violatam: et tributū ab ipso Sedecbia denegatum euz ingenti exercitu in iudeā pēit: ibiq; magnis cladibus cūctas ei; civitates affecit: ac etiā ipsa; Hierosolymā obsedit. Quo audito Eaphres pharao Egyptiorū rex confestim cū exercitu magno aduersum proficiscitur solue de hierosolymitane obsidionis causa. Sed Nabuchodonosor omīssa obsidione eidem occurrit: quem et post multos vtrinq; conflictus: innumerasq; cedas tandem superavit: propter quod pseudo prophete illudētes Hieremie prophete dicebāt: Babilonij sicut tu prophetas amplius non reuertentur. Sed cum propheta eadem iterum atq; iteram affirmaret a principibus captus: in quendam lacuz lutosuz vsq; ad guttur deposuerunt: vt morte propria suffocatus exstingueretur. Quorum eodem anno decimo mēse: pharaone a Nabuchodonosor fuso atq; fugato Nabuzardan sui exercitus principem ad obsidendam Hierosolymā rursū misit: ibidemq; decem et octo mēsibus statione firmata adeo grauitervrbem obsedit: vt preualēte fame mulieres pre angustia natos suos comederint: Quamobrem iudei se et vrbem Caldeis ignominiose tradiderunt: Qui vrbem ingressi capto prius rege cum filijs: et interfecto muros et turres euererūt. Tēplum incēderunt: eiusq; vasa omnia sustulerunt: et vniuersuz populū in ore gladii ceciderūt: Nō parcentes: vt sua sacra secūdi paralipomenō libri cōtinet historia: neq; adolescentibus: neq; virginib; neq; senib; aut decrepitis: sed oēs cede durissima interfecerunt. Et siquis gladiū euasisset: captiuus abductus sub corona veditus est. Ac sic rege interfecto: temploq; ab eius cōstructione quadringentesimo quadragesimosecundo anno incenso finitum est regnum iudeorum sub regibus duobus et viginti: qui regnauerunt annis quadringentis et octoagintaquin; et mēsibus sex. Quorum nomina et tempora ista fuerunt.

Regum iudeorum epilogus.

David	1 a. 40	Joram	7 a. 8.	Joathan	13 a. 16	Josias	18 a. 32.
Salomon	2 a. 40	Athalia	9 a. 7	Achaz	14 a. 16	Joachā	19 mē. 3.
Roboam	3 a. 17	Echothas	8 a. 1.	Ezechias	15 a. 29.	Joachis	20 a. 11.
Abias	4 a. 3	Joas	10 a. 40	Amanas	16 a. 5.	Joachin	21 mē. 3.
Aza	5 a. 41	amāthas	11 a. 29	Amon	17 a. 12.	Sedecbias	22 a. 11.
Josaphat	6 a. 25	Oxias	12 a. 31			Horum anni i unū	

Pontificum iudeorum epilogus.

supputati sūt āni. 484. et mēses sex.

ma pythagore

domum annis 71.

a cūctis prima

Reges iudeorum

Urga gen⁹ regū explicatū ē et noia pōsticū q fuerūt i tēplo tēpib⁹ pcedorū regū referare huic loco necessarii iudico: a pmo. i. Sadoch: quē Salomō abiecto Abiathar instituerat vsqz ad Josodech vltimū sacerdotē: quorū tēpora pteritū tūtur: eo q de ea nō cōstet. Noia vō eorū hec fuerunt: videlicet. Sadoch pmo tēpli fuit sacerdos. Achimas. 2. Azarias. 3. Joiada. 4. Azarias. 5. Amas. 6. Achitob. 7. Sadoch. 8. Selum. 9. Belchias. 10. Azarias. 11. Sarias. 12. et Josodech vltim⁹. Qui capti⁹ in Babilonē duct⁹ atqz ibidē occis⁹ fuit: vt p paralipomenō cap. 6. Et Joseph⁹ h⁹ x⁹ cap. x. hoc affirmat. Et sic ea que ego vidi et diligenter legi hec ita conscripsi. Et sic liber quartus hic explicit.

Fratris Jacobiphillippi bergomēsis ordiis fratrū eremitarū diuī Augustini in omnimoda historia nouissime congesta Supplementum Chronicarum appellata Liber quintus feliciter incipit.

Quinta seculi

Eras quā in suscepto ope librū qntū facim⁹ hic incipit. Duratqz vsqz ad natiuitatē dñi nři iesu xpi p annos. 500. tāsi sunt q in hui⁹ etat⁹ supputatē aliter sentire velint. Vñ et q recte captiuitatē ānos nūerare voluerit: ab vñdecio Sedechie regni āno: sicut Eusebius incipiat: et tūc. 70. captiuitatē ānos in secūdū Bārij ānū termiabit. Joseph⁹ at⁹ et diu⁹ p⁹etro. sup⁹ Ezechielē illos. 70. ānos nūerare vident⁹ ab āno. 13. Josie reg⁹ vsqz ad tertiu⁹ Cyri regis ānū: nōnulli et illos. 70. ānos ab vltio regis Joach⁹ in anno pputāt ad tertiu⁹ Cyri reg⁹ ānū: nōnulli etiā illos. 70. ānos ab vltio regis Joach⁹ in āno pputāt vsqz ad vltimū Cyri ānū. Et sane sentiēdo. 70. illi āni qui i 3. vel vltio Cyri āno termināt⁹ pprie captiuitatē iudaice āni dicūt⁹. Illi vō q in secūdū Bārij termiāt⁹ pprie pplete t⁹smigratiōis sūt. Et hec pncipalior et pncipua sacre scripture Era hēt⁹ q. i. scā est āno ab exordio mūdi. 4610. A diluuiō aut⁹. 2369. a natiuitate Abraē. 1427. Olympiadēqz quadrag⁹ sima septima: ac vigesimo octauo regni Tarquini Romano⁹ regis: regnābus etiā apud mēdos Astyages: apud macēdones Europe: apudqz Lydos Alyattes: et apud Egyptios Thaphe: ac apud caldeos Nabuchodonosor pmo.

Captiuitas igit⁹ hebreorū q fuit eximūū populi hierusalē hic incipit: et p ānos. 70. pdurat. Hieremias. n. ppheta: vt pmissus ē. ob eāz pūrij Sedechie reg⁹ q fidē pmissam nabuchodonosor regi nō seruauerat populu⁹ israel refert cū mēorato rege expugnata hierusalē captiuū in Babylo⁹ nem fuisse pductū. Scū popul⁹ israel tā mult⁹ tēpib⁹ idolis fūiedo et effusione sanguis innocētū se gra uiter ipiasse: volēs de⁹gnationē hui⁹ ppli totā ppter mēoratas eās penit⁹ deperire. 70. āno⁹ captiuitatē eūde⁹ populu⁹ in regno caldeorū statuē sustine⁹ hac rōne: vt cōpleto āno⁹ nūero nō⁹ popul⁹ a mēora riis peccat⁹ imūnis ad renouationē hierusalē peruēiret. Sexagesimo itaqz et 2. captiuitatē āno subuer so caldeorū regnō vbi ad huc octo restabāt āni ad regnādū: qd etiā sexta Danielis visio ostēdit: cū ppe eām sacrilegiū qd in eadē visioe pncip⁹ fuisse extinctū. Bārij q Abedis impabat: vt septia Danielis vi sio ostēdit: mēorā⁹ in regno successit: Cui⁹ pmo regni āno: vt et decima danielis visio ostēdit. Daniel supputatis ānis vidēs appropinquare tēpus reuertēdiōis: q per hieremiā fuerāt promissa: orans tā pro se q pro populo eādē promissionē a deo postulabat impleri: cui per Gabriele archangelum in eadēz visioe iuxta pccas eūde⁹ vniuersa esse completa dixit deus. Mā moriente Bārio Abedezum rege: et in regno Cyro persarū rege succedere pmissione dei completa per eundem regem populu⁹ israel in hierusalē reducētū historia secūdi libr⁹ paralipomenon et in iūm Esdre prophete confirmāt.

Godolias quē Calde⁹ hoc āno Nabuzarde pncipi milicie pceptū et desolatā hierusalē pūcie p ficit: vir gde iust⁹ et māsuet⁹: q suscepto pncipatu pssē ex regis mādato hieremiā ppheta et Bārub ei⁹ discipulū de carcē soluit: atqz illi p oia q bñplacita erāt mīstrauit. Bāsīt at⁹ hieremias cū Godolia in ciuitate masphat: Ipse aut⁹ Godolias cū cēt vir iust⁹: et pfect⁹ cēt mīmō paupib⁹ et agricolis iudeis: q tributa regi caldeorū pfoluēt. Audientes aut⁹ iudei q dispersi fuerāt p certa loca recessisse Babylo⁹ nios e terra iuda cōfisi viri bonitate venerūt ad ipsū Godoliā in masphat: inter quos erat quidā Ysmael d semine regio: vir gde prau⁹ atqz malign⁹ q dū obsideret hierosolyma ad regē euasit Amonitay: et ibi illo tpe moratus ē. Hos at⁹ Godolias pbenigne suscepit: et ibidē pmāere pcessit: suastqz vt in qēqz vel lent ciuitate singuli morarent⁹: iuramētōqz firmat q nihil mali parēntur: quimmo obrulit se eis habitac ula reparatur⁹: vt vinū et oleū atqz triticū cū ipsis recōdere possent: q tūc byemis tpe necessarijs nō indigerēt. Sinaqz discurrete per puincias q godolias clemētissime ad se de fuga veniētes susceper⁹ et terrā excole pmitte⁹ multi ad eū pcurrerūt: et ibidē habitauerūt psciderātes puincia in pace regi: et Godolie bonitatē atqz clemētā. Dēs. n. hāc vrbē iudei diligebāt et Godoliā: p aliqd vtro tpe venit ad Godoliā in masphat: etiā Ysmael p dicit⁹ cū decē viris: quos godolias splēdide suscepit. Et cum essent in mīto: Godolias inebriatus est: quem Ysmael videns vino repletum: surgens cum decem viris occidit et qui cū eo erant: post cuius morē surgens cūctos pariter trucidauit iudeos et milites q erāt in ciuitate: q a babilonijs fuerāt derelicti. Undeqz p multas cedēs fugit ad regē Amonitarū. Iudei at⁹ pp Godolie morē metuētes sibi deliberauerūt fugē in Egyptum: sed dissuadēte hieremiā: atqz dicente q in egyptū pētura eēt in manibus Babiloniorum vbi omnes deperirent: si illo accederent: popul⁹ eius con

pomifred temple

7ta frat 700

589

4610

de captiuitate hierusalē

Ysmael hic moratur

Anno
adudiAnno
ante

Captivitas

Liber

Christi filio obedire noluit: sed discedens in Egyptū duxerunt secū Hieremiā pariter et Baruch. Būq; illie et
aduēti sent: post qntū annū venit Nabuchodonosor in egyptū et vniuersam subuertit: et iudeos oēs qui ibidez
erant captiuos duxit in Babyloniam iuxta pphetiam Hieremie et hebreorum quidem huiusmodi ter-
minum habuit: et deinceps vniuersa Judea et Hierosolyma per septuaginta annos omnino desolata p-
mansit: vt patet quarto Regum vltimo.

4618

581

Alcetas octauus macedonum Rex octauo captiuitatis anno macedonibus regnare cepit et regna-
uit annis viginotium.

6mo Roman Rex

4619

580

Serui⁹ Tulli⁹ sextus Romanorū rex post Tarquim⁹ priscū nono iudaice captiuitat⁹ ano regnum
sulcipies regnauit annis trigintaquattuor: hic Vulcani ex Cresia corniculana: vt Quidi⁹ in libro fasto-
rum fabulatur: fili⁹ fuit: Hā vt Lini⁹ ait: Bū Tarquin⁹ priscus latinos expugnasset: inter alias capti-
uas Cresas; Corniculam latinorū prefecti filiā pregnantē cepit: Quā quū in domū pregnantem produ-
xisset: filiū peperit: quē Tullius Seruilium nōiauit: Cui puerulo in cunis dormienti: rege et regina vidēb⁹
ignicul⁹ ab alto descendit: et capiti infantuli insedit nullam inferēs lesionez: Quē cū vidisset regina: angu-
rorū prescia suavit marito regi puerū cum diligētia seruādū: dicēs magnū futurū familie sue cōmodū
Hinc Seruil⁹ cū strēnuus euasisset: Targui⁹ postea filiā sumpsit in cōiugem: et vulnerato Tarquinio a fi-
lijs Ancimari: et a regina socera sua mortuo clam Seruilio ea iubente parvulis adhuc existēb⁹ filijs
suis Serui⁹ illi occupauit regiā: Quā occupata et morte regis patefacta Serui⁹ illi successus est Rex:
Cui cū due essent ex cōiuge filie: illas filijs Tarquini prisci dedit vxores: Ceterū eo in officio tāte mo-
destie fuit: vt bono etiā moderatoq; successorū difficilis eēt emulatio. Insuper id quoq; ad ei⁹ gloriā ac-
cessit: q; eūz illo iusta simul et legitima regna: occiderūt: p⁹mus nāq; cēsum in vrbē instituit: et oēm vrbis
lustrauit exercitū: vbi inuēta fuerūt octoginta hominū milia: ppter quā multitudinē tres colles. s. qui-
rinalē: viminalē et exquilias vbi adiecit: eāq; aggere: fossiq; ac muro circūdedit: Hec itaq; et alia bo-
na cū fecisset Romāis a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsū occisus ē: Quod autem Vul-
canus fili⁹ fuerit ostēdit Quidius vbi supra dicēs. Signa dedit genitor tūc cum caput igne comisco. Co-
tigit: hincq; omnis flāmens egit apex. Pli. tamē in libro virozū illustrium dicit: Hunc publii cornicu-
larij et Creacie captiue fuisse filium.

huc mō Roman. ex dūgo

4628

571

Nabuchodonosor hui⁹ nois secundus magni Nabuchodonosor filij: tertius Caldeorū rex decimo
octauo captiuitat⁹ anno patri in regno succedēs regnauit annis decē: vtr qdē p⁹stāssimi animi et ingent⁹
potētie: q; vt Ioseph⁹ li⁹ x. ca. 12° testatur paternis regalib⁹ multa supaddidit. Et ppter ea ferūt cū et for-
titudine et gesto⁹ magnitudine herculē trāscēdisse: lybiā enī et hiberiā vastauit: et alia multa et plurima
facinora gessit. que dicere superuacū puto. Inq; babilē nia multa edificauit: et vrbem venustate colla-
psam restituit. Templum permagnificū bellū extruxit: et multa ei donaria cōtulit. Sed et viridarium ce-
leberrimū multis constitum arboribus construxit: quē instar mōtis ex lapidibus composuit: qd suspē-
bile dicēbat: eo q; vxor ei⁹ postionē regionis sue videre ex eo desiderabat: q; mediorū regis filia erat.

4637

562

Cress⁹ alyactis reg⁹ filij non⁹ et vltim⁹ lydorū rex vigesimoseptimo iudaice captiuitat⁹ ano lydis re-
gnare incipiēs regnauit annis. 17. hic p⁹mo felicissim⁹ fuit: infinitissimasq; diuitias aggregauit: quatum
multitudine elat⁹ factus cum Lyro rege cōgredi p⁹sumēs superat⁹ est: amissosq; regno miseraz vitam
subire coactus ē: De quo Iustin⁹ primo epito. libro multa psequitur. Et Quidius de eo sic inquit. Di-
uitis audita est: cui non opulentia Cressi Neimpe tamen vita captus ab hoste tulit.

4638

561

Emilmerodach. 4. caldeo⁹ rex magni nabuchodonosor reg⁹ filij anno. 28. captiuitat⁹ iudaice: s⁹re p⁹
dicto sine liberis defuncto regnū sulcipies regnauit annis. 18. hic suscepto regno mox codē ano: vt sacra
q⁹rti li. Regū bz hystoria hierosolymitaz regē Jeconia q; et Joachin a vinculis soluit: et cū inter amicos
carissimos habuit: et multa ei donaria concessit: fecitq; eū in Babyloniam inter reges haberi. Hā pater
ei⁹ fidē nō seruauerat ei: q; se vtiq; cū vxorib⁹ et filijs et oi cognatiōe spōre tradiderat pro ciuitate: hāc iō
illi fecisse dicūt misericordiā q; frater su⁹ nabuchodonosor in dieb⁹ paterne eiectiōis multa impie in eūz
exercuerat: patre⁹ restituro ipsum accusando carceri mācipatus ē vbi idem Joachin incarcerationat⁹ erat
Jeirco quū regnare cepisset ipm eleuauit: Et hic q⁹rti libri regū finis ē. Venit aut hic tres filios: inē
quos belthasar vltimus rex fuit.

Ciri disciplinis excellentes.

Anaximander philosoph⁹ et medic⁹ celeberrim⁹ patria Delis⁹ et Thaletis auditor: ac in ei⁹ schola
successor⁹ hys tēporib⁹: vt Eusebio placet floruit: Qui cū prim⁹ celestia docuisset etiā prim⁹ horoscopia
fabricauit: ac maris et terre circuitū prim⁹ descripsit: nēō et materiale sperā cōstruxit. Et ppter ea plini⁹
li. 2° eum peritissimum astrologū dixit. Obijt deniq; sexagesimoquarto vite sue anno. Fuit et ali⁹ Ana-
ximander milesius hystoricus non ignobilis: de quo Lactius scribit.

Imo Epesam g⁹stauer

Anaximenē pbūm pie atq; physici: anaximāder hic hūit discipulū et qdē clarissimū q; pncipiū ac-
ta dixit: et i infinitū moueri sydera nō trā: s; circa ipaz. obijt vō: vt Lact. ait ea die q; et sardis capta fuit

Esop⁹ natiōe phrygi⁹ seu grec⁹: fortūa fu⁹ fabulator clarissim⁹: bñsdē ipib⁹ ob ingenij magnitudinē
admirabilem sapientiam: atq; grauitatem apud vniuersam sui temporis venustatem maximo in p⁹cio
habitus est: Qui fabulas multas animalium brutorū inter se eloquentium scripsit: ex quib⁹ nō volu-
ptatem soluz: sed quod maxime querendum est vtilitatem: non mediocrem quisq; lector exerpere po-
test: Cū nil eque (vt aiūt) sic vtile vite mortalium: nil re oppositum prosperis: aduersisq; reb⁹: quā eius

Esopus fabulator

dicta ac gesta: quibus non solum civile vulgus: sed etiam agrestes cupidissime videntur. Harum fabularum non nullas cum Romulus quidam ad eruditionem filij Tyburtini versu in latinum tandem trāstulerit nouissi me eas omnes vna cum ipsius Esopi vita: Rainucius quidam eruditus vir: ad Antonij tituli sancti Hi sogoni cardinalis latinis accuratissime fecit.

De Persarum regni principium

Cyrus primus persarum rex potētissimus quidē: hoc anno qui est trigēsimus captiuitatis Iudaice annus: et quinquagesima quinta olympias: persis regnū et imperiū instituit: regnauit annis 30. Hic asyragis Adedoꝝ regis ex Adadana filia (vt dictū est) nepos fuit: qui (vt Herodotus et Iustinus) tradūt. Asyragē autē deuicit: et regnū eius in persas trāstulit: domitisq; multis ciuitatibus rebellantib; aduersus Beltesar caldeorū et Babyloniorū regē bellū intulit atq; deuicit: quo deuicto: eius regiā Babylonia sup̄bissimā urbē statim subuertit. Postmodū aduersus Cresus lydorū regē: q; Babylonis auxiliū mlerat: p̄fectus ē: quē sine vllō negotio fudit et cepit: ablatisq; ei omnib; sui regni rebus: vitā miserā donec re coegit: h; sint q; dicāt: qd ad degēdā vitā eidē p̄cessit: primā regie maiestati urbē. Cūq; Cyrus Asia totūq; pene orietē in suā redegit potestātē: Scythias etiā bello adortus ē quibus cū Tamiris regina p̄erat: ac primo qdē: p̄elio cū Cyrus regine filius omnēq; eius obrūcasset exercitū. Haud multo post et ipse ab regina cōpositis in mōtib; insidijs cū omni exercitu deletus ē. Hāc Tamiris cū audisset suorū cedē et filij vnicū mori: nō femine mox se dedit in lachrymas: sed cū residuo exercitu in mōtib; simulata diffidētia p̄pter acceptū vulnus: cū insidijs refugit: ac cyrū ad mōtū angustias p̄duxit: ibidēq; cū cū ducētis milibus obrūcari fecit: ita vt ne vnus quidē tāte cladi sup̄suerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corpus cyri exquiri mādauit: cū cōperto auferri caput: et in vltrem sanguine suorū plenū immitti p̄cepit: et quasi superbo regi dignū exhibisset tumulū dixit. Sume Cyri sanguinē quē semper sitisti. Eius tamē trūcū in pasargadas urbē delatū: in hortis sepelietur. In cuius tumulo tale epigramma ferti fuisse inscriptū: *Obdormi ego Cyrus super asie rex: q; p̄lis imperiū p̄stitui.*

Persia autē asie maioris regio ē: que a perseo acrisij arguorū regis nepote: vt dictū est: nomē accepit: in quā persopolis ipsius regis et regni caput cōdidit: quā postea grecis regis p̄cremat; vastauerūt. Hec itaq; regio caramanis bactriamq; ac medis cōtermina est: et in multos diuidit flumē: de quibus modo dicēdū nō est: cū ad vtilitatē nō pertineat. Curtius tamē in quarto de gestis alexandri magni eaz optime describit. Ipsa quippe mōtuosa permixta est: et propter cū ac rēos fructū inops esse p̄hibetur. In ipsa tamē celeberrime urbes referūt et p̄sertim ipsa persipolis et pasargadas: ac plurime alie que sunt in gabijs superioribus partibus eiusdē regionis. Inter persas autē et susas: que ab arphaxath medorū rege magnis structuris edificata fuerat quedā mōtana p̄rupta interiacebat: quā postea Cambises Lyri regis filius suo adiecit imperio. Eius autē imperiū et si aliquādo permixtū fuerit: postea tamē a macedonibus partib; diminutū et dilaceratū fuit. Perse vero a Membroth gigante primū edocti pro deo solē et ignē coluerūt: et lūne minerūq; sacrificauerūt: sed nūc relictis idolis illis Dammetraz legē sequūtur. Persia autē poma teste Plinio li. 15. ab hac adnecta feruntur. Illustratur adhuc persipolis regio: seu ciuitas beatissimi georgij martyris triumpho.

Aminthas nonus macedonum rex trigēsimoseptimo iudaice captiuitatis anno macedonibus regnare cepit: et regnauit annis quinquaginta.

De Lydorū regni finis.

Cresus itaq; lydorū rex hoc anno qui est trigēsimus nonus iudaice captiuitatis annus postquam apud lydos. xv. regnasset annos a Cyro rege superatus regnū amittēs in persas trāstulit: qd ducit et triginta annis sub nomē regibus steterat: Quoꝝ nomē et tēpora etiā epilogado hic apponimus.

Ardisius	1 añ 36	Landaules	4 añ 17	Seliates	7 añ 15
Allyates	2 añ 14	Sigius	5 añ 15	Allyates	8 añ 49
Ades	3 añ 12	Ardis	6 añ 37	Cresus	9 añ 15

Lucius Tarquinius prisci tarquinij regis filius et Tulli serui gener: cui superba facta cognomē indiderūt anno quarto et quadragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege romanorū septimus rex factus regnauit annis 35. Qui suscepto regno mox primores ciuitatis: quos rebus soceri Tulli serui fauisse putabat vna cū Tarquinio tarquinie sororis sue filio interfici iussit. Scisq; p̄terea qd male sibi regnū quesuisset corpus suū primū armatis circūsepsit. Vñ nec ad ius regni qd p̄ter vñ sibi p̄suasit adeo vt neq; populi iussu nec auctoribus patribus regnaret. Eoq; actus ē: vt in caritate ciuiū nihil spei reponēs indicaret metu regnū esse tutādū. Unde testibus Aug. Tul. atq; Eutropio ad id p̄ficiēdū varia excogitauit tormētōz genera. Vincula scilicet et haureas: Sustes: Laminas: Carceres: Cōpedes: Exilia et Metalla. Hic cū filiā genuisset: eā latinorū p̄ncipi vt eius amicitia sibi cōcalaret vxorē dedit. Quo facto: statim vltis bellū intulit: et sinuēq; pomēciā vi cepit. Inde ad vrbana ne gocia se p̄uertēs: Iouis tēplū in Tarquinio mōte. Sorūq; in circo: atq; cloachā maximā extruxit: quā omnū purgamentorū vrbis receptaculū fecit: tandē propter tyrānidē quā in ciues exercuerat: vñ arde am expugnaret: ac Tarquinij eius filij qui Lucretiā violauerat: necnō et propter nepotis fratris Lucij vñ cedē: eodē vñto cōspirante regno expulsus est. Qui in gabios ad poscenā tanq; in regnū suūz profectus: ab eisde; propter illatas aliquādo iniurias interfectus est.

Regni persarum

559 4640

Cyrus obrūcatur in p̄lio

persa regio in Asia

552 4647

Reges lydorū

anno Romani Rex

550 4649

Anno
adūdi
Anno
an xpi
aductus

Captivitas

Liber

Viri disciplinis excellētes.

Agens ppha

Agens propheta in numero duodecim prophetarū undecimus: quē dñs Hieronymus festinus et leti nominat: hīs spibus librū prophetie scripsit. In quo reversionē populi et tēpli edificatiōē conscribit: ac renouatiōē ciuitatis nec nō et sacerdotale obseruationē cōprehēdit: vt sicut in lachrymis seminauit in gaudio quoq; meteret. Deū patrē loquēte inducit dicēs. Adhuc vñū modicū est et ego commoue bo celū et terrā: mareq; et aridā: et mouebo omnes gētes: et veniet desideratus cūctis gētib; . Completo deniq; tēplo: statim obiit: et iuxta sacerdotū sepulchra vt sanctus sepultus est.

Jacharia quoq; propheta duodecim prophetarū extremū: hīs de tēporibus fuisse lectio ipsius de clarat. Qui memor domini dei sui: librū sue prophetie edidit per pulchrū: in quo multipliciter. Jesū cū sordidis vestibus: et lāpadē oculorū sepiē: candelabrq; aureū cum tondez lucernis quot oculis: duas quoq; oliuas a sinistris lampadis cernit: et a dextris: et post equos rufos varios albos: et dissipatas quadrigas ex effraiz: et equū de hierusalē: paupere regē vaticinat sedēre super pullū filiū asine subiugalis. Hic vna cū agro Jorobabeli et Jesui principi sacerdotū in edificatiōē tēpli et hierusalē ad exhortandū populū auxilio plurimū fuit. Adē post multa bona opera: cōpleto tēplo et ipse obiit: et iuxta agem prophetā sepultus fuit: quo mortuo eius dies natalitiū octauo idus septembrib; agi ceptus est.

Amalethea Sibilla

13

Amalthea Sybilla virgo clarissima ex cumis cāpanie vrbs origine ducēs: hīs de tēpib; floruit: et libros nonē cōscripsit: quos cū ad tarquiniū regē Romanū detulisset et p eis trecetos philippeos postulasset: denegato a rege precio postulato. Mulier tres eo vidēte cōbussit: et cū die sequenti p sex reliquis illud idē precū quod ante ex nouē petierat postulasset asseruissetq; ni daret tres cuestigio exstirparē: die sequenti Tarquinius p tribus reliq; petitiū precū ei ptulit. Quos quū seruasset rex a posteris postea cōpertū ē eos Romanorū facta oia p̄tinere. Quā ob causā maxima cū diligētia post bec Romani seruare: et iuxta oportuitatē exigētiā de futuris p̄sulturi ad eisdē quasi ad oraculū recurrerēt. Hic itaq; postea apud siculos diē clausit: vbi et diu eius tumultū ab accolis demonstratū fuisse legitur.

4655 544

Sibilla hellespōnia

Sibyllā hellespōniā in agro troiano vico marneffo circa oppidū gergiteū natā hīs de etiā tēpibus fuisse Solinus scribit. Que de christo vaticinās dixit. Nascetur iesus christus de casta.

Belshasar Eulmerodach regis filius: seu nepos quintus chaldecorū rex hoc anno post patrem regnare cepit: et teste Josepho regnavit annis. 17. Cuius regni anno primo Daniel propheta quartā visionē vidit: qua quatuor in mari angelos: ac quatuor bestias vidit: leonē scilicet: vultū: pardū: et apū: p quibus quatuor principalia designant regna: nec nō et decē cornua: que alia sunt decē subalterna regna. Viditq; preterea sub eodē rege quintā visionē: cū arietē cornua excelsa habentē videret: et byrcū in p̄dicto arietē effrenatū: vt paret Danielis. 8. Sexra autē nō multo post ei cōtingit visio: quod dum Tyrus perfarū rex: et darius medorum rex castrametati cōtra eum in babyloniā obsiderēt: dum sacrilegus in cōiutio cum principibus suis et cōcubinis recumberet: et de vasis domini biberet: que annus nabuchodonosor de hierusalē tolerat. Cuestigio vidit de muro manum venientē: et in pariete has litteras scribentem: scilicet. Dāne: thebel: phares: que latine vt exposuit Daniel sonāt. Numerns: appēsio: diuisio. Quod Daniel regi exponēs dixit: Deus o rex ob sacrilegiū tuum dinumerauit: id est vite tue: et regni tui tempus: quia tibi parum superesse decreuit: quia illud franget: et peris ac modis distribuet: ac sic non multo post: et ipse Belshasar captus est: et ciuitas a Tyro perfarum rege aduersus eum fortissimē dimicātē tradita est: et funditus enersa: et adeo vt nullūz tante vrbs remanserit vestigium: sed eam que modo stat Cambyses Tyri filius alio in loco cōdidit.

4656 545

Darius autē asyagis medorū regis frater: qui babyloniorū regnū cū Tyro cognato suo destruxit tunc quidē quando babylonē inuasit annū habebat sexagesimū secundum. Hic Danielē ppheta ex babylonia sumēs visis eius miraculis secum in mediā duxit: et eum omni honore celebravit: ita vt quasi soli cūcta viderētur commissa. Nā vnus et precipuus inter omnes satrapas habebatur. p qua re apud ceteros crimine inuidie plurimū laborabat. Et dum aduersus eum aliquā quererēt occasionem: nullā p babile inuenire poterāt causas: rādem vidētes eum frequēter orātē accusauerūt eum regi: et cōpulerunt eum in lacum leonum recludi: vt deuoraretur ab eis dē: et quū per tridnū ibides fuisset: nihil mali ab eis passus est: sed intromissis inimicis fratriapis in momēto deuorati sunt: qbus deuoratis rex quod actū fuerat in omni regno diuulgauit laudās deū Danielis: quē colebat asserēs eum verum et omnipotētē esse solū. Quū mortuo dario regnū medorum omnino in perfarum monarchiā cessit.

4070 529

Assuero rex

13

Cambyses Tyri regis filius secundus perfarū rex sexagesimo captivitatē anno post patrē regnū accipēs regnavit annis. 8. hūc Tyrus pater Assyriorū regno primo peficiēs Nabuchodonosor cognominavit: qui et apud Esdā Artaxerxes: et apud Iudith assuerus dicitur: qui imperium suscipēs militari gloria atq; iustitia cum quadā crudelitāte mixta in suos defenēs: etiā patrē superavit: vnde et imperij fines vt ex Iudith historia habetur: lōge lateq; diffudit nec per se bella: sed per holophernē impigerrimū imperatōre gessit et Arphaxath medū: qui in ebatbanis ciuitate surrexerat quāq; et muris turribusq; inexpugnabile reddiderat primo regni sui anno superavit et interfecit: indeq; cū iopes non multo post nō inuenta pugna subegit: ac multas alias provincias et regna suo adiecit imperio. Et vt solus haberetur deus omnes provinciarū deos exterminari mādauit: arbolophernes impator ipsius cū indeos in Bethulia existētes incredibili multitudie ex mādato regis obsideret: deniq; a Iudith de

brea muliere formosissima deo sic volente somno vinoque sepultus in cubiculo papilionis sui occisus est: et omnis eius exercitus relictis innumerabilibus spoliis a iudeis susus et fugatus est. Quam ob cladem Cambyfes toto tempore vite sue iudeis infensissimus et inimicus existens instauracione vrbis et templi interdixit. Adeo etiam crudelis extitit ut non modo in extraneos verum etiam in proprios cedens cruentissimas exercuerit: et Smerdis germanum parvulum suspitione regni per praxarpe amicum suum occulte interfecit postea quoque in Egyptum accedens eius cultos vastauit fines: et ibidem Babylonem addidit aliam: indeque regrediens (ut Herodotus in tertio testatur) cum regum cervicibus in Syria periret in achatanaz urbem debitum naturale persoluit. De Cambyse isto Valerius in sexto sic refert. Quod iudicis male iudicatis pelle detrabi fecisset selle iudicarie: ubi filium suum iudicem constituerat apponi precepit vicem.

Sedens sede ista iudex inflexibilis: sta.

Ad amicum reuocet munus ab aure pecces.

Sit tibi lucerna lux lex pellisq; paterna.

Egyptiorum regni defectio.

Egyptus quinto Cambyfis regni anno in monarchiam persarum per cambysem transferitur: in qua depositis prius vinctis deorum templis etiam vniuersa religio vastauit: cuius reges libertissime: ut moris est: sub epologo commemorare nisi eorum gesta vetustas obliterasset. Neque congruum videtur singulos reges abique temporibus vel eorum gestis dinumerare.

Iudith vidua castitatisque exemplum. Merari cuiusdam nobilis iudei ex filijs Symeon filia: manaseque quondam vxor: mulier siquidem prestantissima: et incredibilis aspectus speciosa hijs ipsis postquam holopher neque principem obrucasset tanto in precio apud iudeos habita est: ut cunctis diebus vite sue omnibus iudicis preferretur et triumphali laude: perpetuisque preconij celebraretur: quam non solum feminis preulerunt: sed etiam viris imitabile exhibuerunt: quia castitatis eius remunerator virtute tale comulit: ut inuictum omnibus vinceret: et insuperabile superaret. Nam holopherne interfecto: ciuitateque liberata apud iudeos tanquam regina vixit. Et quum centum et quinq; annos compleret moriens apud viros in betulia ingenti luctu et pompa sepelitur: cuius liber quum apud hebreos inter agiographa haberet in vicina synodo in sanctarum scripturarum numero fuit computatus.

Smerdis tertius persarum rex octavo et sexagesimo indatce captiuitatis anno Cambyfes in syria mortuo regnum suscepit: et regnavit mensibus septem. Cambyse enim sine liberis defuncto Patizetes quidam magnus smerdis huius frater: quem rebus suis cambyfes prefecerat: et domus sue prefectum reliquerat scies smerdis Cambyfis fratrem esse sublatum hunc fratrem suum nomine: et facie smerdi simillimum regem declarauit. Sed post menses sex paraxaspe nobili persa supueniente: ut Herodotus in tertio scribit: Smerdim Cambyfis fratrem iussu ipsius regis occiderat fraudem omnes aperuit: propter quod Darius histaspis filius confestim coniuratione cum nonnullis persarum nobilibus facta: smerdim et eius fratrem patizete cambyfis cognatum trucidauit: et ipse post triduum persarum rex constitutus est: sicut in tertio Herodotus scribit.

Darius itaque histaspis filius quartus persarum rex anno septuagesimo captiuitatis persis regnare cepit: et regnavit triginta sex annis. hic herodoto libro historiarum quarto teste quum cognouisset smerdis patizetes fratrem persarum regnum occupasse facta coniuratione cum sex alijs nobilibus smerdis itaque regem et patizete magum eius fratrem (ut diximus) trucidauit: quo mortuo ita inter eos de persarum regno conuenerunt: ut cuius eorum equus sequenti die prius in ortu solis binitum ante regiam emitteret: ille persarum rex haberetur. Quod Dario huic: qui votum ob hoc deo voverat: et Debaris stabularij sui solertia contigit. Nam Darius ut secundi libri hestere habet historia: dum priuatus esset: deum orauit: quod si fieret rex omnia dei vasa quanta babylonie inuenirentur ad templum hierosolymorum mittere se promissit: quod et factum est. Ea quippe nocte oebaris stabularius equam ante fores regias darij equo supposuit: atque manum in gentinam eque parte dimisit: cumque mane factum fuisset ad determinatum locum magi venientes Debaris statim manum ad equum Darij nares admouit: quo odore ad voluptatem equus iratus ilico ante omnes binitum edidit. Quo facto cuestigio Darius rex creatus est: Qui suscepto regno Atosam Cambyfis filiam viro suo patizete mago interfecto duxit vxorem: ex qua preter Hersem etiam alios suscepit filios. Atroxque explendi voti sui cum Jorobabel Salathiel filium iudeorum principem constituit: dedit ei epistolas et auctoritate: ut iudeos qui in Caldea erant in hierosolalem reducere posset: insuper et vasa quoque reddi iussit: mandauitque preterea omnibus per circuitum: ne iudeis edificandis molestias inferret: sed ut in structura templi: per singulos annos: viginti argenti talenta daret: eos quoque iudeos qui e Babylonia ad eodem hierosolalem venerant: voluit esse liberos. Accepitis itaque Jorobabel epistolis e Babylonia in iudeam profectus est: et nunciavit fratribus suis qui omnes deum benedicentes: ascenderunt et templum edificauerunt. Crudelis tamen Darius habitus fuit: qui quum aliquando Scythias bellum inferre velleret: et multos in exercitum redigeret: ab arbace nobili viro et sene rogatus: ut e tribus eius liberis in militia ascitis: vel unus ad senectutis sue solatium sibi relinquere dignaretur: duorum vero opera vteretur: responditque se omnes permittiturum: et non ita multo post: eos occisos coram patre proiecit. Adulsa quoque alia huiusmodi recitari possent: que breuitati studentes: omittimus: verum antequam e vita discederet: Egyptus ab eo defecit.

Jorobabel autem filius Salathiel filij Joachin regis iuda: hijs temporibus apud iudeos maximo in precio habitus: a Dario etiam rege princeps populi designatus: prius ex caldea iudeos ad propriam prouinciam

iudith formosissima

finit regem Egyptum

iudith vidua casta

521 4678

520 4679

nota historiam

Jorobabel

reducere cepit: et templū rebedificare: pcedēte Cyro: incepit. **Naz** Cyrus idē rex cū legisset **Isaiā**: qui ante ānos cētū predixerat nomē suū: et q̄ populū dei remitteret ad ppriā terrā templū rebedificare deo ad mirās quodā impetu impulsus magnificā scripturā implere decreuit. Et cōuocans **Jorobabel** et alios clarissimos iudeoz: qui crāt in **Babylone** dixit se cōcedere vt ad ppriā terrā remearet: at **Jorobabel** susceptis epistolis cōfessiz cōuocatis iudeis et **Iesu** principe Sacerdotū cū lenitis cū quinquaginta milibus iudeozū in iudeā pfectus est. Dixerat autē rex **Cyrus** epistolas **Syrie** Satrapis vt eos nō impediret ciuitatē et templū reponere: sed dū indei templi fundamēta mitteret et minus: vt **Iosephus** scribit: circa edificia festinarēt: a satrapis pecunia corruptis impediti sunt: qd̄ **Cyrus** ad bella occupatus ignorabat. **Darius** quoq; **Cyro** eius filius **Cambyses**: qui erat natura malinolus reuertit ne in structura procederetur: et sic per nouē annos opus fuit impeditū vsq; ad secūdū annū **Darij** regis: vtz **Jorobabel** hic cū **Dario** carissimus esset: et inter aulicos precipuus corporis **Darij** cultus haberetur: ac etiā sapientior in problemate cunctis apud ipsū iudicatus fuisset ab eodē cōplēde domus domini et vrbis licētiā et auxiliū obtinuit et regressus cū ingēti gloria omnia perfecit: hic autē genuit filiū noīe **Abiud** q̄ genuit **Elyachis** qui **Azor**: qui **Sadoch**: et cetera vt **Mathias** in principio **Euāgelij** testatus est.

Iesus iosedech summi sacerdotis iudeozū filius: et ipse summus pōtifer anno secūdo **Darij** regis quū iaz sedisset annis octo: veniēs iterato cum **Jorobabel** et innumera multitudo iudeozū in **hierusalem** ad reponendum templū: quū septimus venisset mensis: ex quo ibidem applicuerūt congregāl vniuersam prouinciā construxit altare in loco: quo prius edificatū fuerat legitimas hostias secūdis legem **Moyfi** obtulit: insuper et dies tabernaculorum celebravit: et ritus omnes instaurare conatus ē: hysq; gestis cepit renouare templū: sed paulopost defunctus est.

4680 519

Joachin autē ipsius filius post patrē in pōtificatu succedens sedit annis sex et viginti: sub quo **Jorobabel** pphetātibz et adiuantibus **Agro** et **zacharia** templū et ciuitatē reposuit: ac libertatis immunitateq; obtinuit. Edificato autē templo et iamitoribus per singulas templi portas constitutis: ac pascha euz innumera bilibus holocaustis celebrata: quū optimā gubernationē indei habere cepissent: deinceps libero existente iudeozū populo cura gerēdarū rex cōmitteret sacerdotibus vsq; quo regnare cōtigat ne potes **asamonei**: idēst **machabei**: sen **Aristobulus**: qui sibi ipsi diadema imposuit: quū ante (vt dictum est) captiuitatem et transmigrationem reges et iudices fuissent: ac sic pōtificatū et gubernatione susceptra legum paternarum calamitate perimōus edificato templo et sacrificijs celebratis etiam ad componēdos mores: et ad exornandam urbem ita animum adiecit: vt breui cōualecens meliorem faciem pre se tulerit. Et hanc ob rem non modo pontificem: sed patrie patrem cum omnes appellauere.

4684 515

Templo itaq; domini in modū castri sexto regni **Darij** anno perfecto: qui fuit secūdus annus sexagesime sexte olympiadis: mēseq; octauo presulante **Joachin** predicto pōtifice a **Jorobabel** iprice tribuū inde et **Beniamin** cū munitissimo muro: qui fuit quadragesimū sextus annus regni persarū primo scilicet anno regni **Cyri** regis: quo pmissi fuerāt indei templū reedificare: ita vt illud euāgelicū verificet. **Quadragesima** et sex annis edificatū est templū hoc: quo perfecto **Joachin** pontifex euz sacerdotibus surgēs cū tubis et omatu solēni laudauerūt deū laudibz: quas **Dauid** prius eis ostēderat. **Clemēs** autē in primo stromate hys puenit dicēs: Et pseuerant captiuitas annis septuaginta vsq; ad secūdū annū **Darij** filij **bistapsis**: qui regnabat persis: assyrijs: atq; egyptijs: sub quo **Agens** et **zacharias** pphetauerūt: sacerdotioq; functus **Iosedech**: et psumato templo illud vnuodecimo mēse cū omni apparatu dedicauerūt. Et hec secūda templi dedicatio fuit: quo dedicato: vt secundus **machabeozū** habet liber. **Ignis** qui in puteo ex altari sublatz: et absconditus fuerat: quū oīo extinctus esset pfectiz reuixit.

Ciri doctrinis excellentes.

Xenophanes conophonus philosophus hys tptibus: vt **Eusebio** placet: clarus fuit: **Isic** ortheemis cuiusdā greci. filius fuit: qui cū viginti eēt annoz a patria pulsus: qnq; et sexaginta ānis relegat? stetit: sicut ipsemet testatus est: Et sunt qui dicāt eū neminē audiuissē: scripsit autē ptra **Esiodū** et **Homēz** elegias. Fuit quoq; eiusdē nominis vir patria **Lesbius** poeta iambicus: de quo nihil nobis cōstat.

Theogonus etiam poeta grecus: hoc eodē tempore: teste **Eusebio**: floruit: de quo **Plato** in libro de legibus sepe meminit.

Sappho lesbia ex **Asiēna** urbe oriūda: altera poetrix: hac etiā tēpestare inclita fuit. Que adeo generose mētis extitit: vt etate florēs et forma: nō pteita solū litteras iūgere plurimas: sed ampliore feruore animi ingenijq; suasa vīacitate: cōsenso studio vigili p abrupta paruas mōris se felici ausu multis immiscuit: a quibus gratia accepta: modulos lyricos exprōmere nō dubitauit: a qua id genus versuum **Saphici** ab ea dicti sunt: de qua **Quidius** in secūdo d̄ tristibus sic meminit dicēs: **Lesbia** quid docuit **Sappho** nisi amare puellas: et de remedijs li. 2. **De** certi **Sappho** meliōrē fecit amice: et ppter ea illi erepta fuit statua enca et suo nomini dicata: eo q̄ inter celebres poeta fuerit numerata. Eius n̄ opa maiorz negligētia amissa sunt: vtz si dāda sit omnibus fides infelici corrupta amore fuit quā **phao** cretēlez nūmū amauit: Que demū spe frustrata: ex **leucano** saxo se precipitē dedit: atq; interiit.

Rhodopes meretrix mire pulchritudinis mulier: hoc etiā tēpore floruit: et cū **Esopo** fabulatore: (si cū **Herodotus** tradit) captiua fuit: hec in **Egyptū** deportata a crasse **Sappho**is fratre (qui forte vena le vinū eo ex lesbo deuexerat) maxima pecunia redēpta fuit: Cuius rei meminit **Sappho** soror: in epi

stola ad pbaonē cū ait: Arsit inops frater victus meretricis amore: Multaq; cū multo damna pudore tulit. Tātas namq; hec meretrix suo comertio conflatit opes: sicut docet Plinius libro. 26. historia. ut apud Memphis pyramidem laudatissimam extrui fecerit: suntq; qui putent q; cum aliquando la- uarcitur ab aquila calcem sibi fuisse ablatum: et in caput cuiusdam regis fuisse delatum: cuius angurio commotus rex sciscitans cuius is calcem fuisset: et re cognita. Rhodopem duxisse vxorem: hec Stra- bo. Plinius vero asserit: Etopi conseruam et contubernalem fuisse.

CPyndaz thebanū poetā hysdē etiā tpiibus floruisse Eusebius dicit: Qui teste Quintiliano in deci- mo de institutiōe ora. Omniū lyricorū princeps fuit. s. spiritus magnificētia: sententijs: figuris beatissi- ma: rerū verborūq; copia velut quodā eloquētie flumine. Unde Horatius in quarto carminū cum ne- mini merito credidit inimitabile: et ideo ppter eius clarissimas virtutes a macedonie regibus plurimū fuit dilectus: mors tamen eius nō vulgaris extitit: quā a diuersis et maxie a Galerio maxio pseribit: q; quū i gymnasio sup gremio pueri: q; vnice delectabaf deposita capite se geti dediss; decessit incognit?

CRomanorum regum occasus.

Lucretia matrona romana omnium romanorū mulierū pudicissima: formaq; ac elegātia clarissi- ma Lucretij spuriū romani viri filia et cōiunx Tarquinij collatini oliz egregij fratris Tarquinij pscij filij: hoc anno q est nonus regni Barii persarū regis a Sexto Tarquinio: Tarquinij superbi filio per- viz stuprata scinctipia; interfecit: niaz cū Tarquinus superbus Ardea obsideret ciuitatē apud Colla- tij oppidū quidā regij iuuenes insimul cenare ceperūt: inter quos Collatinus Lucretie maritus erat. Et cū cenassent vt moris ē pfabulātibz iuuenibus sermo de honestate pingū inter eos incidit: Et cū suaz vniūsq; alijs pferret in hoc psiliū vti ē: vt pscēss equis ad domū mulierū accederēt: et cum do- mos vniūscuiusq; inuissent et Collatiū deueniētes Lucretiā lanificio vacātē sine vllō ornatu inuenē- rūt: que omnibus prelata fuit. Collatinus aut oēs iuuenes benigne in domo suscepit: in qua dū beno- rarent: Sextus Tarquinij superbi filius impudicos oculos in honestatez Lucretie iniecit: vnde et post paucos dies infans iuuenis relicto castris ad domū Lucretie: viro infcio: puēt: vbi a Lucretia tēp viri pfanguineus comiter susceptus ē: sed postq; in nocte domū oēz tacitā sensit extracto gladio cubicu- lū Lucretie intravit: et illā p viz violauit: et inde statim recessit: Lucretia aut mane facto pscēss ad Lucre- tiū patrē et Brutū maritū patrū ac alios necessarios et affines misit: illosq; oēs vna cū viro suo accer- siri fecit. Quibus adueniētibz que in nocte illa a Sexto passa fuerat cū lachrymis enarrauit. Et cū il- lā flētē solarent: acceptis primū a patre alijsq; omnibus dextris in fidē adulterū vlascēdi: cultū quē sub veste celauerat educēs dixit. Ego me si peccato absoluo: supplicio nō libero et sine mora (vt Quidi. ait) Celato fixit sua pectora ferro: Et cecidit in patrios sanguinolēta pedes: Tūc quoq; iaz moriēs ne etiā pūberet inboneste resperit: et hoc etiā cura cadēns erat: Ea q; mortua cūz pater maritusq; in lu- ctu occuparent: Brutus eius auūculus: pscēss cultū ex Lucretie vulnere extractū sumēs: cruorē prese- ferētē magna voce dixit: Per hūc castissimū sanguinē iuro me dinceps quacūq; vi potero: Tarquiniiū pscēss superbiū: et nūc illū neq; aliū Rome regnare passurū: traditoq; cultro Collatino viro: mor q; ade- rat oēs iurariū Brutū seruare pceptū: sumptis armis pscēss: ad expugnādū regē Brutū dncez secuti sunt: facto itaq; impetu Tarquiniiū regē cū liberis et vxore vrbe excludētes eidē impiū abolerūt: quo pul- so ex Senatus populiq; Romani senētia ppetuo exilio relegari cū vxore et liberis iubet. Lucretia igit- tur violētē cōpressa et si nullo adulterio fuerit maculata pscēss: quia in pclaris eius laudibus dictū ē: duo fuerūt et adulteriū vnus admisit: tamē vt diuus pater Augu. p. de ciui. dei. ca. decimonono ait: quia in se vulta fuit crimen alienū alterius sceleri addidit suū. Tarquinio igit expulso Romani reges defecere: cūz ibidē regnatū fuisset ab vrbe cōdita: vsq; in presens tempus sub septē regibus annis du- cētis quadraginta: quorū nomina et tempora hic sub Epilogo iterato traduntur.

CRomanorum regum epilogus.

Romulus	1 añ 38	Lucius marcius	4 añ 23	Tarquinus supbus	7 añ 35
Numa pompi.	2 añ 41	Tarquinus pscus	5 añ 37	Quibus in vnūz supputatis fi-	
Tullius hostilius	3 añ 32	Seruius	6 añ 34	unt anni. 240.	

Consules Romanis instituuntur.

Lucius Junius cognomēto Brutus: et Lucius collatinus Lucretie oliz maritus hoc anno qui est decimo regni Barii persarū regis et primus sexagesimeprime Olimpiadis annus post exactos reges Rome a prefecto vrbis ex cōmetarijs serui tullij pmi Romani psules creant. Et hij primi psules oia in- ra omniaq; insignia regalia per annū tenere nisi q; fasces ambo nō habebāt: ne Romanis duplicat terro: videret: verū Brutus tantūmodo collega cōcedēte fasces habuit. Hac quippe de causa apō Ro- manos annū cōsules cōstituti sunt: ne per diuturnitatē tēporis amplius insolescerēt: sed alter per alre- terū coerceret. Brutus itaq; vidēs populū Romanū noue libertatis esse cupidū ne regijs domis deit- cept fleteret iurciurādo omnes astrinxit quatenus neminem Rome vnq; regnare pmitterēt. Inde- bānd multo post Collatinū Tarquiniiū q Romanis tarquiniorū nomē graue esset a cōsulatu abroga- rūt: qui sumptis omnibus rebus suis cū suis tarquinij apud collatinū reliquā vitā duxit. Brutus ve- ro ex comitijs Publiū Valeriū sibi collegā creauit: quo etiā adiutore reges eiecerat: sed cūz Tarquinij- rursum per prodiciōnē ad imperiū aspiraret et multi (et eorū subordinatoe) cū ipsius Brutū filijs aduer-

515

4686

Infamia Lucretie Romani

Reges Romani

511

4683

Institutiones Consules

Anno
Abūdi

Anno
an xpi

Captiuitas

Liber

aductus sus pūmū libertatē cōtrahēnt: fraude deprehēsa cōfessis Brutus de filiis primū reliquisq; proditori
bus suppliciu sumpsit. propter quod quidā egregius poeta sic inquit: Matosq; pater sua bella mouētes
Ad penaz pulchra pro libertate vocauit Infelix: vt cūq; ferēt ea fata minores Quincit amor patrie lau-
dūq; immēsa cupido. Sumpta igitur de pditoribus pena: Brutus cū collega ad bellū tarquinij infe-
rendū statim se preparat: atq; in expeditionē vadēs cū in certamē vētū esset Armus Tarquinij filius cō-
citato equo aduersus Brutū telū direxit: nec minus Brutus ardētī animo sit obuiā ei: ita cōcertātes
adeo se mutuis cōfodere vulneribus: vt trāsfixis hastis ambo mortui decederent. Brutus autem adeo
pauper obiit: vt publico sumptu ad eū sepeliendū opus esset quod postea eius exēplo multi Romano-
rum (vt L. iunius ait) laudis audī pecunie cupiditatē penitus a se abiecerint. Et tunc domi industria fuit
sonis instū bellū animūq; in cōsulēdo liber: quibus rebus ciuitas libertatē cōsecuta et modico tempore
admodū exereuit: mortuo itaq; Bruto eodē anno Sp. Terentianus in eius locū sufficitur: quo etiam
intra paucos dies mortuo Horatius puluillus in locū eius subrogat: qui cū postea pontifex factus fu-
isset: vt Valerius maximus inquit: dū aliquādo deorū edē dedicaret et in solēniū verborū nūcupatiōe
posse teneret mortuū filiū audiuit. Sed eaz ob rez nec manū a poste amouit: nec vultū a publica religi-
one ad priuātū dolorē deflexit ne matris potius q̄ pōtificis partes egisse videretur. Hec igit anno pri-
mo consulū Rome gesta sunt quo anno populo Romano quinq; cōsules contigit habere.

C Publicola Romanus patricius cui publico Valerio ppriū nomē ante fuerat: et ipse per hoc tēpus
expulsi tarquinij vna cū Bruto in locū Collatini cōsul est suffectus: qui cōmissa pugna in qua Bru-
tus occubuit ipse de tarquinij exercitu quindecim milia et trecentos viros interfecit: qua victoria primus
ex cōsulis in curru quadringo inuectus triūphauit queres: vt L. iunius ait: pulcherrimū, spectaculū
plebi sine vlla inuidia prebuit. Fuit itaq; hic publicola magne iustitie et equitatis vir. Qui aliquādo vt
Plutarchus scribit: audis ab amicis se a populo improbari: q̄ domū habitari sublimē nō egre tulit:
sed nocte eadē adhibitis fabris domū suā demoliri et funditus euertit. Quod aspicientes Romani
eius animi magnitudinē admirātes dilexerūt eū: domūq; multo illa āpriorē et excelsoē edificauerunt
tānūq; eaz ob rē: amorē a populo p̄meruit vt potestātē quā vellet subrogādi sibi college sit cōsecutus
Qui statim Lucetii Lucetie patrem sibi subrogauit: cui eo q̄ esset senior fasces tradidit. Quo paulo
post mortuo Horatio: vt dictū est: substituit. Tūc tarquinij vna cū porfena rege magno cū exercitu
iterū romā venit: publicola secundo et tito Lucetio cōsulis designatis: et pugna cū Romanis cōfer-
ta vbi suos publicola in fugā versos vidisset repēte cū subsidio pro porfenis occurrit: ac iuxta flumiū plio
cōmissa tā diu hostiū impetū sustinuit: quoad multis acceptis vulneribus in vrbē reportatus est. Atta-
mē auxilio horatij ciuitas defensa est: nā stās ante pōtē acriter arecebat hostē quoad locū post se pōtē
interrūpuit: sicq; armatus in tyberis defiliēs tyrbeno telo sauci⁹ ad alterā fluminis ripā tranauit: im-
minēte deinde vbi alius porfene exercitus separatim in agrū Romanū impetū fecit: p̄tra quē iterū pu-
blicola tertio cōsul factus pugnas quinq; milia thuscoz pemit: itādē ob mirabile munij seuole facin⁹ por-
fena pacē cū Romanis cōposuit. Posteriori et tpe quarto iā cōsul factus bellū p̄tra sabinos gessit quos
euestigio et oppellit. Ex quo populus Romanus ex hostiū spolijs mirabiliter ditatus est: q̄b⁹ optie ge-
stis: post se alijs designatis cōsulis: cū in omnibus eius vite partibus optime vixisset paulopost e vi-
ta discessit: in cuius gde funere: vt Plutarchus refert: quicq; substantia quartā partē contribuit.

C Dictature dignitatis institutio.

C Nono autē post exactos reges anno: vt Eusebius habet: Rome noua dignitas scilicet dictatura
creata est: et equitū magister qui dictatori in omnibus obsequeretur: sed quo anno aut quis primus di-
crator vel sub quibus cōsulis creatus fuit parū cōstat: licet Eusebius in predicto anno et largū dicta-
torē primū et Sp. Cassiū magistrū equitū scripserit. Institutus itaq; est dictator vt auctoritate et po-
tētia cōtra hostes cōsules p̄cederet eo maxime quia porfena clusij rex: ea ciuitas thusca erat: armis
Tarquinij superbū reducere conatus esset: Quod ne fieret dictator obstitit: verum pace cōfecta in
amicitiā populi Romani porfena summis honoribus ac donis magnificentissimis discessit. Eo au-
tem tunc Rome censu habito inuenta fuerunt hominum centum viginti milia

C Alexander decimus Macedonum rex: vigesimo octauo Barii regni post Amyntam regē Ma-
cedonibus regnare cepit: et regnavit annis. 43.

C Coriolanus patricius Romanus cui. S. Martius antea nomen fuit. egregius bellator ac strenue
virtutis adolescēs hīs temporibus propter virtutis sue p̄statiā a Romanis summo in honore habit⁹
est: qui vt Plutarchus ait: ab incunte pueritia ita corpus ad omne genus pugne exerceuit: vt cursu per-
agilis in capiēdo pugnādoq; ineluctabile pōdus habuerit: hic itaq; paulo superius exacto Tarquinio
iā p̄bescēte adolescētia prima meruit stipēdia: qui statim cum Romanū in bello succubentē videret in
spiciente dictatore eo prius profecto irruentē confodit: hostē. Quā ob rem illū dictator quertia donauit
corona: quo honore stimulat⁹ ipse sibi fortitudinis emulationē proposuit: cumq; multa Romani de-
certaret bella e nullo sine corona aut premio discessit. Ceteris enim virtutis finis erat gloria: huic vero
glorie finis materna erat letitia. Nec sibi honori magis aliquid dncebat q̄ vt eū coronis ornātū aspi-
ceret mater: Pauloq; post id tempus bellābus Ro. aduersus volcos pugna ad coriolanorū oppidū
p̄missa est: vbi cum Ro. retrocederēt ipse cū paucorū manu in pugnā peruolans prostravit amicos qui

4695 504

4700 469

secū p̄ferere auti sunt repressosq; illorū ipetū illos pallātes vsq; ab portas fugat & paucis eū p̄fectatib; aduētū
portas irrūpit: vbi incredibile p̄fecisse certamē tradit̄ redactū ē in potestātē oppido cū pecunias obla-
tas pro parta victoria sp̄euisset Coriolani cognomē ei decretū est: Pauloq; post perēte eo cōsulatū ac
ostēdente cicatrices quas per tredeciz annos bellādo exceperat licet a cunctis eius virtus veneraretur
tamē nō eidē statiz q̄ postulabat p̄cessus est: instāte aut̄ in comitiōnū die: ob maliuolentiā plebee multitu-
dinis: denegatus fuit ei p̄sulatū: qua iniuria lacessitus ac plebi insensus discessit. Et post nō multū tā-
pus ē a tribunis accusatus perpetuo multat̄ exilio at ipse statiz cū Tullo Volscorū p̄ncipe se iun-
gēs dux belli efficit. moxq; cōtra Romanos bello suscepto corū agrū inuadēs maximā predā exporta-
uit. deinde circū romanorū colomiaz capit & depopulatis latinorū finibus multos cōtra se arma feren-
tes vi cepit. Postremo lata de eius reditu rogatiōe cū intellexisset plebē deitio sibi fuisse aduersatā sti-
mulatus castra ad celias fossas (quadrāginta ab vrbe stadiis distantes) collocāuit. propter quod rema-
ni timore perterriti primo legatos secūdo pontifices cū infulis & suis insignibus velatos supplices mi-
serūt: qui frustrati redire tertio cū tā vndiq; desperatio Romanorū animos intrasset veturia eius ma-
trē & voluminā cōiūgē mittūt promittētes liberū in ciuitate reditū modo ab vrbe castra submoueret ac
ille cū dura legatis & pontificibus respondisset matris precibus permotus volscos ab obsidione remo-
nit propter quod tullus odio inuidiaq; stimulatus tandem coriolanū neci dedit.

Ceturia itaq; Coriolani predicti mater & ipsa p hoc ip̄s iā senex laudabili ope annos suos in viri-
ditate traxit p̄petuā. Quia filii suū (qui insensissimē vrbe obsidebat) quē legatorū maiestas & p̄sūficūz
reuerētia nequiuērāt ipsa ab ira retraxit durissima & eius p̄positū vertit in bonū: nā relinquēs obsidi-
onē ciuitatē liberā dimisit. Ob cuius mulieris beneficiū ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatus-
cōsulto ad p̄petuā rei memoriā eo in loco quo hec Ceturia filij irāz moluit tēplū & Ara fortune p̄stru-
cta sunt: insup cū nullus vsq; in id tēpus vel modicus a viris mulieribus p̄staret honor sanctitū ē: vt
mulieribus homines semp assurgerēt & in via eis cederēt quod nūc vsq; apud nobiles seruat̄: & q̄ cis
liceret vti auro & purpurea veste: aurisq; fibulis & armillis: insup etiā ex eodē Senatuscōsulto eisdē
adiectū fuit: quod antea non licebat nec etiā in ciuitate nostra ex statuto licet: possent hereditates cōse-
qui quorumcūq; parentum nec immerito quidē cum suis precibus steterit Romana libertas. Centu-
rie igitur mulieres gratias referāt: & eius collaudāt perpetuū nomen que tot bona eius contulit.

Tribunatus officij institutio.

Rome decimooctauo anno post exactos reges seditione facta populus a patrib; decessit monēq;
quētinū armis obtinuit vbi & multis diebus sedit. cumq; libertatē obstinato clamore peteret oratione:
Ademniū agrippe p̄stāns eloquentie viri & populi animi mitigati sunt: & tribuni plebis ac alia iura a
patribus cōcessa sunt. Erat autēz tribuni plebis quasi proprij iudices ac defensores quibus populi a
consulibus senatūq; protegebatur: sed dictator (vt dictū est) omnibus hic maior erat: cuius dignitas &
potestas nō annualis: sed quinquēnalis erat. Ademnius vero agrippa eo ip̄o anno quo inter patres
populūq; pacē cōposuit cū omnibus gratis carusq; haberetur ex peste defecit: eo enim tempore ea pe-
stis & fames adeo Romanos attriuit tā in hominibus q̄ in iumentis vt volsci qui ad tertiū vsq; lapides
ab vrbe pabulandi venerant neminem: vt L. iunius scribit: obuium haberent.

Fabiorum clarissima familia tempestate hac inter ceteras vr̄bis Romane familias cum potentis-
sima & p̄maria haberetur. S. horatio & L. memmio p̄sūbus elatione ducta proprijs sumptibus bel-
lum cōtra viētes sumēs in vno cōsuctu sex supra trecētos eiusdē familie milites patricij ordinis viros
amittit: que quidē clades: vt L. iunius inquit: fabiorū familie quasi exitium fuit. Nam vnus dimittaxat
adolescētulus superstes relictus ex eadē familia fuit. Qui postea bello domiq; reipublice maximo fu-
it adiumento. Et hic genus & nomen plurimum auxit.

Lemnius cincinnatus p̄stāntissimus Romanorū dictator: De quo diuus pater Aug. s. de ci. dei. ca.
to. meminit hijs t̄pibus cuz agriculturē operā daret a senatu rogatus puluere ac sudore absterfo dicta-
ture dignitatē inuitus suscepit qua suscepta vt erat ingētis animi vir statiz exercitū colligēs vna cū L.
Tarquinio equitū magistro nō mō Romanos hostibus obseffos liberauit: sed & hostiū quoq; exerci-
tū superatū captū vinctūq; cū innumerabili p̄da Romā p̄duxit: quā qdē p̄dā ex hostib; oblata nō sibi:
sed militib; p̄cessit: qbus optie gestis ip̄o sexto & decio die sp̄ore dictatura a se abdicata ad agriculturā
rediit.

Viri disciplinis excellentes.

Democritus philosophus p hoc tēpus Eusebio teste floruit: Qui: vt Herodoto in sexto
libro placet primo quosdā magos caldeos audiēs adhuc puer theologiā atq; astrologiā optime vidi-
cit. Deinde vt & geometriā perciperet in persidē & ad mare perrexit. Postq; ē ad cognoscēdas res diui-
nas in Caldeā Athenasq; se trāstulit vbi a nullo cognitus ipse Socrate cognouit: Tandē doctissim;
in patriā reuersus patrios agros & innumerales opes reipublice sue cōcessit: satius ducēs cum pau-
pertate studiorū libertate letari q̄ opum seruilī cura vexari. Nā in hortulo suo iuxta vr̄bis muros ad
cōtemplādas rerum naturas se cōtraxit vbi & vt nature secreta subtilius rimari posset: sicut Cicero in
quinto thibulānarū questionū refert: oculos sibi ipsi effudit: Vixit aut̄ annos cētū & nonēz: De cuius
morte varie auctorū sunt opinionēs. Scripsit at̄ Democritus hic: vt Laertius tradit: hec que subiecta
sunt: De medicina: De naturalibus: De carmine: De Homeri versibus: De poetis: De v̄sitate carmi-
b 4

Veneranda mulier

ut idem mulieres honores

494 4705

495 4706

492 4707

Democritus philosophus

p̄sūpti omnes offit

adūdi: De agricultura: De moralibus: De multis alijs que a Laetio tradūtur: Unde et legēdū pre ceteris nonnulli putāt: Ex cuius sententijs hanc optimā habemus: Conueniētius ē vt paritate in tuo serues q̄ lux in alieno: paritas enim necessitatis remediū est: vt medicina dānorū. **S**ex vero Democritos fuisse Laetius dixit: quorū primus hic: Secundus Lbius: qui fuit muscus et huius contemporaneus Tectius sculptor: Quartus qui de templo Diane Ephefine scripsit: Quintus poeta qui epygramma edidit: Sextus pergamenus orator insignis.

Heraclitus philosophus asianus cognomēto Scotinus: hoc ipso tēpore (vt Eusebio placet) in p̄cio fuit: Cuius libri adeo obscuri fuere: vt a philosophis vix intelligerētur. Unde et propter eorū obsecritatē Heraclitus dictus fuit tenebrosus: Qui cū in vltimo vite a discipulis quereretur: vt notabile qd in mediū proferret: Nil respondit: sed digitū volūēs significabat oīa inferiora in cōtinuo motu esse.

Eschili poetā tragicū cū supioribus floruisse Eusebius dicit: qui vt Horatius in poetria ostendit: plurimū tragediā exornauit. Et propterea Quintiliāus de eo sic ait: Eschilus tragedias primus in lucē pulit: sublimisq; et gravis ac grādiloquus sepe vsq; ad vitiū: sed rudis in plerisq; et incompōsitus ē habitus. Eius mortē Vale ait non vulgatam extitisse: qui cū in aprico loco soporatus esset: et aquila testudinem in aera leuasset: quo super lapidē quēpiā dimissa frangeretur: super Eschili caput: quod ppter caluiciem lapis aquile videbatur: eam cadere permisit: quo vulnere vitā amisit.

Erfes Darij regis ex Atosa filius: quintus persarū rex cētesimoquarto iudalce captivitatē anno: et primo septuagesimoquarte olympiadis post patrē persis regnare cepit: et regnauit annis viginti: Hic (vt Iosephus scribit) voluntatis paterne colēdi et honorādī deū israel heres apparuit. Omnia namq; faciens que religionis crāt: patrēq; secutus: et indeis liberatit̄ rēs: et q̄maxime Eldre sacerdoti amicissimus erat. Verūtamen in alijs rebus paterne crudelitatis et sentit̄ successor extitit: qui cū graue bellū aliquādo acturus esset: Pirbio viro nobili perēti vnus ex quinq; filijs sibi relinquit: respondit vt quē vellet eligeret: moxq; a patre electū in duas partes scindi fecit: partes in vtroq; vie latere posuit. Atq; ita cū hac victima lustrauit exercitū. Hic itaq; suscepto imperio illud multis bellis etiā nō lacessitus fortissime quidē gestis: et republicā quasi vsq; in finē guber nauit. Sed tandē recepta Egypto: que a patre defecerat refertis omnibus copijs donisq; fortune non equitatu: nō pedestribus copijs: nō nauibus plurimis: nō infinito auri pōdere cōtentus fuit: nisi et delitijs acquisitis frueretur: adeoq; cisde abūdabat: vt premiū propōuerit: qui nouas voluptatem inuenisset. Cūq; vniuersē Asiē ponitur: et ei parū esset nisi et grecie bellū inferret. Et ad hoc perficiendū (vt Herodorus historicus scribit) congregatis quinquies mille milibus et ducentis octoginta duobus milibus viris que incredibilia videntur: terra: mariq; totā inuasit greciam: et cum mille ducentis sex nauibus pontem in bellespōro mari struxit: quod Luca in secundo tetigit dicens.

Tales fama canit tumidum super equora xersem

Construxisse vias: multumq; pontibus ausus

Europamq; Asiē: festumq; admonit abydo

Incessumq; fretum rapidi super hellesponti.

Non euri zephirusq; timēs: cū vela ratesq; In mediū deferret athon. Xerxes igitur tanto fultus exercitu greciā intrauit: Athenasq; incēdit et infinitas strages dedit: S; nō ita multo post Lēdice Sparatanorū ducis solertia: quātū eius introitus grecie terribilis extitit: tantū discessus turpis et sedus fuit.

Nam ipse Leonida cū sexcētis viris terrestri p̄lio castra quingentorū milū hominū rupit: in quo et ipse xerxes rex duobus acceptis vulneribus fugiēs: maris fortunā experiri statuit: vbi et cū Themisto cle Atheniensium duce pugna nauali conferta multis nauibus captis: multisq; demersis eius exercit⁹ in fugā turpissimā versus: ipse rex (qui prius mare nauibus statuerat) i piscatoria scapharix trepidus aufugit: et in regnū suū se coactū recepit: Quo bello infelice gesto suis contemptū esse cepit: Et non multo post ab Artabano eius p̄fecto spe regni potiūdi adducto interfectus est.

Ciri disciplinis excellentes.

4710 479

Themistocles atheniēsis philosophus: et naualis belli clarissimus ac sapiētissimus dux: hijs tēporibus tā sciētia q̄ rei militaris gloria inclitus et clarus habitus est: Cuius qdē p̄silio: prudētiā illa celeberrima parta est victoria: qua atheniēses supato xerse superiores in maritimo p̄lio extitere: qui cū centū triremibus mille et ducētas sex nates xersis superauere: Hic namq; vt Plutarchus scribit: cū ad huc puerulus esset animi spiritus plenus ac natura prudēs: magna semp atq; eximia cogitabat: quia cū ei a disciplinis p̄cipiēdis animū relaxare licebat nō ludis aut inertie: sed cogitādīs cōponēdisq; orationibus sese dederat. Gloriet̄ cupiditate incēsus cupiēs sibi vbiis principatū vēdicare cytharistā quē dā p̄clarissimū: qui tūc plurimū colebat summo studio rogauit vt apud se artes exerceret: quā domū suā multi frequētarent. Atq; eo modo suāq; eloquētia et liberalitate principatū obtinuit. Suscepitq; principatu adeo mirādīs virtutibus floruit: vt nemo par ei inuētus sit: Itaq; de instātib; quibuscūq; verissime indicabat: de futuris vero callidissime cōiiciebat: Et propterea xerxes qui terra: mariq; bellū vniuersē grecie cū innumerabilibus copijs intulerat: debellauit: Et ex Europa discedere suo ingenio: suāq; virtute et artificio curauit. De eius autē magnanimitate scribit: q̄ cū aliquādo supato: fugatoq; xerse ad visēda intersectorum Persarum corpora consensisset: vt armillas et torques abiēctos aspexit

huc magnanimitas

preteriens ipse amico q eum seqbatur: Collige tibi: inquit: Tu enim nequaquam Themistocles es. Alia q
q3 preclara facinora hic gessit: et a multis historicis tractant. Uex quum totius Græcie: totiusq3 patrie
in reb3 predict3 sal3 fuerit: Deniq3 proditiōis falso accusat3: e civitate turpiter eiect3 est: qui ad persaz
regem fugiens summo in honore except3 est. Remum post multas persecuciones: dum quintus et sexa
gesimum absolvisset annum veneno epoto vitam finivit.

Leonida nobilis Spartanoz dux: et ipse hoc tēpore mult3 virtutib3 admirand3 fuit: q nō modo
mirando cōtra Xersem egit ei3 exercitū multum cum cum sexcent3 viris pstringēdo: sed etiam pene in
credibilia apud grecos fm Herodotum operatus est. Eius autem genealogiam ab Hercule descendit
se Herodotus in septimo libro historiarum tradit.

Aristidem philosophum atbeniensem viz vtiq3 discretissimum per hec tempora floruisse Cicero
3: de of. tradit: In q qdē libro de codē Aristide sic ait: Quod quū Themistocles in concione atbenien
si dixiss3 se habere consiliū salutare reipublice: sed illud scire nō opus ēē postulavit: vt aliquem e popu
lo darent: cui tale consiliū cōmunicaret. Datus ē autē Aristides cui ille dixit posse Lacedæmonioz
classe m clā incendi: Quo facto eoz opes frangerētur: Quod audiens Aristides in pōne magna
expeccatione venit. Dixitq3 vtile esse Themistoclis consiliū: sed mīte honestū. Atbenienses pō quod
honestum nō ēēt: nec vñle quidē id esse putarunt. Erat. n. Aristides tū omnis virtutis: nūm iustitie in
bijs que ad cōmunem referūt vtilitatem: Ex quib3 iusti nomen assecutus est: Hūc plato rārum tri
buit: vt pze ceteris clarissimis: qui Atbenis claruerunt: eum solum laude dignum censuerit q3 solida et
expres̃sa virtute ad rempublicam se contulerit. Ferunt hūc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sum
ptu efferrī ad tumulum nequinerit.

Diagoras phis cognominat3 Atbeos: idest negās deos: h3isdem temporibus: referente Eusebio
agnoscitur: Qui sicut Lice. refert libro tertio de natura deoz: quū Samothraciam venisset: atq3 ibi
quidam ei dixisset: Tu qui putas deoz humanā negligere: Mōne aduertis ex tot tabulis pictis q3
multas votis vim tempestat3 effugerint: in portumq3 salui peruenierint: Ita sic inquit. Illi. n. nequaquam
picti sunt: qui naufragia fecerunt: in mariq3 perierunt.

Sophocles atbeniensis poeta tragic3: et ipse p hec tēpore ingenij sui opa publicādo illustriora red
didit: Et ppter ea Lice. in pmo de diuinitate: ob ingenij magnitudinē ipsum diuinū poetam appella
uit: De quo Virgili3 Augusto alludens in bucco. ait: Sola sophocleo tua carmina digna coturno: Et
vt scribit Valeri3 libro nono: Ultimis vite sue dieb3: quū iā ppe centesimū attigisset annū: tragediam
quandā miserat in certamine ad iudiciū peritoz: vñq3 ancipit3 certaminis sententiā expecteret: intel
xit iudiciū fuisse: q3 ipse vna cū sententiā victor esset: Quo audito pze gaudio expirauit.

Zeus Heracleotes maxim3 pictor: et ipse etate hac (vt Eusebi3 h3) incl3t3 fuit: Ex cui3 imaginibus
q3 plimas inuitat3 fecerat: lauacrū Bizanti3 appellatū alij arbitrabant3: Qui Pl. teste lib. trigesimo
quinto natu. histo. peniculū ad magnā gloriā pduxit. Opesq3 rātas acquirit vt instituerit donare opera
sua: eo q3 nullo pōio sat3 digno pmutari posse diceret. Pinxit autē: vt idem Pl. ait puez vvas ferentem
ad quas quum aduolarent aues: processit iratus operi: et dixit: vvas meli3 pinxi q3 puerum: Nam et si
hūc consumassem: aues ipse timpissent. Idem etiam secundum Quintilianum: Embracuz inuentor
magnus perhibetur.

Parrasius pictor Ephe3: vt attestat Pl. hac quidē tempestate summ3 et clar3 fuit: qui vt idem au
ctor prosequitur primus Symetria picture dedit: primusq3 argutias ac vultus elegantiam capilli vctu
sto more confusi: in lineis quidem extraneis palinam adeptus: quod rarum et in successu artis comper
tum est idem descendisse cum predicto Zeu3ide in certamen ab eodem auctore traditur. Et quum Zeu
sis detulisset vvas tanto successu pictas: vt scenam aues aduolarent: ipse detulisse lynthæum auius
pictum traditur ita veritatem representantis: vt Zeus alitum iudiciū efflagitaret. Sed tādēz remo
to lynthæoz: ostensa pictura atq3 errore intellecto: palinaz ingenuo pudore concesserit parrasio: Quo
nam ipse aues sefellisset.

Elizaphat hebreoz summ3 pontifex: hoc tempore Joachim patre defuncto in eius loco ad ponti
ficat3 apicem promoz3 sedit annis triginta duob3: Vir certe tanto honore et principatu dign3: Qui sua
diligentia: suaq3 prudentia ab Artaxerxe persaz rege absolutionem ab ammonis vectigalib3 atq3 tribu
tis pro ministris et templi sacerdotib3 obtinuit. Potest atq3 pterea ab eodem impetravit amouendi
et iudices constituendi transflumē atq3 contumaces puniendi. Ibidē q3 posteaq3 ieiunū et dei legem
filijs Israhel qui ad eū visitatiōis et eruditōis gratia cōuenerant pdicass3: quū bona eozum gratia di
scedens Hierosolimā tandē puenit: vbi diuino intent3 cultui duodecim sacerdotes viros pbatissimos
delegit q3 vasa dñi ac munera q3 rex honoris gratia tēplo offerrebat: summa cū diligentia pseruaret. Ve
rimus in via a rege ducatū expeteri: Eo q3 manū dñi super illos ēē: qui cum publice qrit3: predicasset.

Rabbanus sextus Persarum Rex: hoc anno qui est centesimus vigesimusquartus iudaice
captiuitatis: et tertius septuagesime octauæ Olympiadis annus persis regnare incipiens re
gnauit mensibus septem: qui pro anno computantur: Hic Xerxe rege trucidato: quū cēt ei
duo filij noie Dari3 et Artaxerxes iuniorē in maioris necem sollicitauit: affirmās illū ppiū
obtrūcasse psem. Magabusus autē hui3 sceltris conscius: Artaxerxi filio rem postea prodidit omnem:

474

4735

In pando dñi

hospod de portone

465

4734

4735

464

Quo audito mox populū cōuocat: et omnes armatos corā se veniū inbet: tanq̃ numex militū recenſu
rus: Ubi quā Artabanus hic inter ceteros armatos extitisset: Artaxerſes se breuiorem ſimulat habe
re lorica q̃ deceret: Idcirco iubet Artabanū ſecū pmutarē: Quo nudato euſſigio cū ſeptem filiis trāſ
fodi ipſum iuſſit. Atq; ita Artaxerſes egregius iuuenis cedez patris: necq; fratris et ſeipſum ab inſi
dijs vindicauit iniqui. Hic itaq; Artabanus: vt Herodotus tradit Hiſtapiſ filius et Barij frater at
q; Xerſis patruus fuit: qui graui oratione eidem bellum diſſuaſerat contra grecos arripere. De quo
Juſtinus in tertio libro: et Herodotus in ſeptimo tractauerunt.

Artaxerſes q et lōgimanus cognouit: ſeptimus perſarum rex. i25. iudaice captiuitatis anno
Artabano predicto obruncato regnū ſuſcipiens regnauit perſis annis quadraginta: Hic
omniū hominū pulcherrim⁹ fuit: ſed tanta cieraſ brachiorū longitudo vt genua cōtingeret
et propterea lōgimanus dictus eſt: Qui tributa perſis prim⁹ inſtituit: eo q̃ maximaz impē
ſam auri atq; argenti in edificijs conſtituiſſet: ubi tributa et que exigebat recondere poſſet ad bene rei
adminiſtrare monumentum: Et quum pacis auctor et conſeruator haberetur: Idcirco ab omnib⁹ ama
ri promeruit: De quo Juſtinus in tertio: et Herodotus in ſeptimo mentionem faciunt.

Decem viroꝝ Rome electio.

4747

452

Duodecimo Artaxerſis regni anno. L. Abenicio et P. Sextilio capitolino conſulibus Romāis
placuit: quod conſulare imperium ceſſaret: et eo loco decem viri deligerentur: per quos ſine provocati
one omnis regere ciuitas: Leta eius magiſtrat⁹ tempora: vt L. iunius ait: nimum luxuriari incipiens:
citius ei⁹ res lapſa eſt: quā poſt annū exacti ſunt. Quippe quib⁹ primū creati fuiſſent: impoſito ſine tri
bunitie poteſtati: et omni plebis preſidio ſublato: tot⁹ magiſtratus regimen penes Appium Claudiu
ſummu inter eos conſtitutum fuerat. Deceuerat. n. inter ſe vt vnus tantum faſces deſerret: et hoc inſi
gne regū in orbē ſua quib⁹ vice per omnes iret. Sed ſubito cōſilio mutato cum duodenis omnes. p. die
re faſcibus: Decem quippe regum ſpecies erant: Qui quidem faſtus magnaz patris et plebis in ſe cō
citauit indignationem. Unde et nūmum luxuriantes: nefandaq; facinora indices: magis ac magi ppe
trantes ab vniuerſo cem tandem magiſtratu pulſi ſunt: et q̃maxime ob ſcel⁹ geſti ab Appio Claudio
dignitatem: ſicut reges amiſerunt: Ipſe enim Claudi⁹ Appius ſocijs militantiſ ſolus ad urbē tutā
dam domus aliquando remanſerat: Qui videns Virgineā quandaz nomine: et ſacro Auli Lucij Vir
ginei plebei hois optimi et honeſti filiaz inſigni decoris cōſpicuā eā ſuprare animū duxit: ad quā quū
nec blādicij: nec donis plurimis: neq; pecib⁹ pertingere poſſet: ad crudelez vim animū cōuertit. Unde
et cū dā clienti ſuo negociū impoſuit: vt aliquādo virgine tranſeuntē ſecus forum obſeruaret: et eam tan
quā mancipiū ſuū fugientē arripere: et in domū ſuam perduceret. Et ſiquid forſan obſtaret: pfeſti⁹ ſe
corā eo in eam traheret. At ille paulo poſt puellē in ſop⁹ venientē mox man⁹ iniecit: dicēs eā ſuam cē ſer
uam: ac illū ſequi iubet. Pūda vero puella clamādo eo liberata ē. Sed aſſertor die ſequenti puellaz ad
tribunal amantis Appij in ius vocat: conſtat⁹ ſuam oio cē ſeruā. At puellē pater vidēs ab Appio
ſibi vim inferri: ab eodē tandē obtinuit: vt ſibi in conſpectu nutritis loqui fas eſſet: vt forte erroris vete
ris veritate comperta mācipium cū minori noxa ſui concederet. Cumq; aliquātulum in cōſpectu tamē
curie ab eo euaiſſet pater: Sumpto cultro inquit: Viletiſſima filia: qua poſſum via libertate tua vin
dico: et ſtatim illum ſpectantib⁹ omnib⁹ in ſilie pecus inſixit: et ſtatim expirauit: ac ſic libidinoſi Appij
per innocentis cedem ſpes exinanita eſt: Cuius rei cauſa popul⁹ vniuerſos in furorem ver⁹ decē viroſ
ab officio deiecit: et Appius in carcerem coniect⁹: mortem ſibi ipſi conſciuit.

Leges decem tabularum.

4748

451

Romāi quū buenſq; legē nō haberēt: magna inter tribunos et cōſules d legiſlatore orta ē diſcepta
tio tertio decio regni Artaxerſis āno legatos Athenas miſerūt: q nō ſolū ab athenieſib⁹ Solonis leges
obtinere: verū etiā ex alijs grece ciuitatib⁹: mores: inſtitutaue Romam perſerrent. Athenieſes vero
vt in. ff. de origine iuris in gloſa ad verbum habet: cupientes experiri an Romani eorum legib⁹ digni
haberentur: conſeſtim legiſperitum cum lege duodecim tabularum Romam miſere: Qui Romanoꝝ
ſapiētia periculum faceret: Quod quū aiaduertiſſent Romani quēdā inſanū delegerūt hac rōne ducti
vt ſi forte athenieſis ſapiētior eēt: etiā cū Romāis qui inſanū viciſſet: cōſulis videret. Quū ergo athe
nieſis legatus inſanū Romanū pbenigne ſuſcepiſſet: phōrum more vnū dūtaxat digitum crexit: quo
plane ſignificaret vnā eſſe diuinitatis rationē. Romanus autem exiſtimans athenieſem id ad eruen
dum ſibi oculum digitum crexiſſe: illico duos ipſe crexit digitos: quibus indicabat duos eidem effoſſu
rus oculos. At quū athenieſis Romanū meli⁹ illo intellexiſſe arbitraret: vt oia. ſ. nuda et agna diuino
conſpectui declararet. Volā ei manum oſtendit: ubi vero Romanus palmam cōſpexit: ſuſpicās eum
velle alapa cedi: ſtatim manū in pugnū contraxit: q̃ſi grauiori ipſum ictu reperiſſur⁹ eēt. Idq; quū athen
ieſis Romanū ſignificare voluiſſet: q̃ deo omnia quaſi ſub pugillo contineat: adiudicauit Romanos
eorum legibus ſatis eſſe dignos. Ac ſic ab eodē legibus traditis: ſcilicet decem tabularum: Romā po
ſtea duas addiderunt. Unde et poſtmodum illa decem tabularum ſanctiſſima emanauit lex: vt habe
tur in corpore iuris. ff. de origine iuris in gloſa.

Tribuni et ediles Rome creantur.

Tribuni plebis et ediles ſexto decimo regni Artaxerſis āno conſulib⁹ cictis Rome creati ſunt: qd

quidem tribunatus officium: et si magistratus dignitatem non haberet: maximi tamen momenti in republica fuit: Quia sicut plures in problematibus refert: Tribuni sicut ceteri magistratus purpura non utebantur: Quia ipse non magistratus erat: et Lictores habebant: vel ius dicturi in sella curiali sedebant. Edilis autem alium habebat gradum: Quia sicut Cicero testatur idem fuit quod urbis curator.

448

4751

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Alcimias hebreus Artaxerxis temporibus floruisse constat qui preter doctrinam singularem et ob sanctitatem maximam apud eundem regem multa laude et gratia consecutus est: Nam et Varij ipsiusque Artaxerxis regis pincerna fuit: a quibus una cum reliquis desolatione hierusalem et templi lamentatus epistolas ad transfumen principes obtinere promeruit: quod ei tanquam legato ex latere missis omnimoda obedientia et honore deferrent: mandavitque ut pro edificanda urbe sibi de impendijs providerent: Quia auctoritate fultus: a multis principibus adiutus sacerdotibus etiam: alijsque complurimis in impensis suffragantibus intra duos annos et quatuor menses portas extruxit: et urbem omnibus sepivit: operarijsque (ut sacra etiam habet historia: una manu lapides ponentibus: et alia contra infestos hostes gladium et lancea tenentibus) Expleto tandem opere ad regem pro gratijs exolvendis rediit: a quo quum mirifice laudatus fuisset: quum bona ei gratia ad componendos mores labefactos in hierusalem iterum rediit: ubi admodum senex leges dei intermissam et sabbatum oblitteratam ita accurate: ferneretque doctrina et exemplo resarcire et renovare curavit: ut brevi civitas meliorem faciem pretulerit. Ipse vero ubi a regis negocijs vacatus fuit: aliquid semper quod ingenium saperet: edidit. Unde et librum nominis sui titulo prenotatum scripsit: ac bibliotheca pulcherrimam extraxit: qua perfecta spiritum emisit.

447

4752

¶ Esdras quoque sacerdos et dei propheta clarissimus elegantius ingenij: et memorie incomparabilis vir: huius regis Artaxerxis imperium insignie reddidit: Hic Sarei cuiusdam iudei filij Sarei ex tribu levi et aaron filius fuit: qui una cum reliquis: ut prelatum est ad instauracionem hierusalem et templi auxilio fuit: Et per terea adiutor interpretatus est: Hic nempe omnem legem deperditam sola memoria instauravit: et reparavit in gradu ligneo populo recitavit: Quo quidem exemplo etiam Christi ecclesia evangelium super gradus legis et declamationes fieri constituit: Hic etiam preter legem reparatam quatuor libros docte ac copiose edidit: Quos dicit Hieronymus transferendo in unum coartavit volumen: dicens tertium et quartum inter apocryphos codices esse connumerandos: Quibus propheta circa fines imperij Artaxerxis ubi ea peregrinatus: que ad optimum doctorem et sacerdotem pertinebant in extruendo: ornandoque templo: tum etiam in docendo: admonendo: castigandoque eodem anno: quo et Alcimias migravit ad deum. Qui quidem postea ut senectus habitus: eius diei festum tertio idus Julij celebrari mandatum est.

¶ Hic quoque hebreorum scripture annales temporum continent. Ea vero que post hec apud eos gesta sunt de libris Machabeorum et Josephi exhibebimus: Qui omnem historiam deinceps usque ad Romanam tempora prosecuti sunt.

¶ Anaxagoras philosophus etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inclutus fuit: qui quum diuites admodum esset: studendi desiderio ductus patrimonium omne suis concessit: et in longinquas partes secessit: ubi cuidam dicenti: Nonne tibi patrie cura est illa? Respondit: Mihi patrie cura est et summa quidem. Atque ita dicens digitum celum versus extendit. Post multa vero tempora: ut Valerius libro octavo scribit: reuersus quum suas possessiones desertas vidisset: ait: Non essem ego saluus: nisi iste perisset. Interrogatusque aliquando: ad quid factus fuisset? Ad contemplandum: inquit Solem et Lunam et Celum. Scripsit autem Anaxagoras hic multa: videlicet de motu celi: de cursu siderum et de natura rerum. Quumque annis septuagintaduobus vixisset: ab Atheniensibus in carcere positus quum multa squalidus fuisset inedia: denique epoto veneno interijt: quia Solem lapidem ignitum dicebat: quem illi pro deo colebant.

446

4753

¶ Empedocles philosophus atbeniensis et ipse hijs temporibus laudatur qui adeo canendi peritia edoctus erat: quod quum hospitem eius iuuenis furibundus quidam euaderet eo quod patrem eius accusatione damnaasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: ut iuuenis iracundiam temperaret: Iuuenis autem hec fuit sententia. Triasunt (inquit) in tota rerum varietate: scilicet affluentie mobilis contemptus. Future felicitatis appetitus: et mentis illustratio: Quorum primo nihil honestius. Secundo nihil efficacius. Tertio nihil de amorum compendiosa adeptione efficacius. Descripsit autem hic Deum sic: Deus est spera: cuius centrum est ubique: et circumferentia nusquam. Arbitratus denique animas immortales se incendijs dedit: ut haberetur. ff. de iniusto rupto testamento: lege Siquis filio. Quod si quis tedio vite.

439

4460

¶ Parmenides philosophus atbeniensis cum hijs floruit: qui hominum consortia fugiens in rupem caucasi montis confedit: ubi et logicam primus inuenit: que postmodum parmenidis rupes dicta fuit. Hic Zenonis philosophi preceptor extitit.

¶ Cratinum atbeniensem poetam comicum apud grecos in ea antiqua comedia: que quasi nostre Satyre assimilatur: hijs temporibus in prelio fuisse. Eusebius est testis: dicente perseo: Audaci quicumque afflante Cratino iratum Eupolidem: pre grandi cum sene places. Similiter Horatius scribit Eupolis atque Cratinus: Aristophanesque poete.

¶ Plato quoque Comediarum scriptor: eodem Eusebio testante hijs temporibus floruit.

logica evangelica

Anaxagoras

Deus

ff de iniust sup. testa

logica parmenidis

plato

Anno
mundi

Anno
an xpi
aduentu

Artaxerxes

Liber

Herodotus

4762

437

Herodotus grecus historicus omnibus grecis praefatus: hac tempestate historiae libros edidit: quos cum athenis in exilio legisset plurimum honoratus est: qui ut Quintilia ait: Pulcherrimus et candidus ac fusus est. Pli. autem libro duodecimo naturalis historiae dicit eum suam scripsisse historiam anno ab urbe condita trecentesimo decimo.

Adelphus physicus et philosophus ex Samo insula originem ducens: tempestate ista: ut Eusebio placet ibi dem floruit: quem Aristoteles praesepere noverat. Fuit hic Parmenidis auditor: postea factus vir praefectus classis delectus magna suae virtutis documenta edidit.

Prothogoras sophista et ipse athenis hac etate in pretio fuit: quem nonnulli cum primis rhetorice innotis peritissimum dicunt: et propterea a Saurino: aliisque doctissimis viris sapientia cognovimus est. Hic dixit de diis non posse statui an sint vel non sint: propter quod ab atheniensibus pulsus fuit: et ei libri exusti. Multas leges hic populis tulit. Denique quum iam nonagenarius in Siciliam navigasset: obiit. Fuerunt et alij duo eiusdem nominis: quorum unus astrologus: alter vero stoicus philosophus fuit.

Phidias statuarius clarissimus huiusmodi temporibus: athenis (sicut testatur Eusebius) fecit quicquid Pli. libro 3. naturalis historiae clarissimum super omnes gentes fuisse dixit: Nam quae dei Jovis Olympij fama intelligitur nemo dubitat: sed ut merito laudari sciant etiam quae ei opera non viderunt. perferimus inquit argumenta parva et ingenij tantum. Neque ad hoc Jovis Olympij pulchritudinem viemur: non Adinerve atheniensis facie amplitudine: quum ea sit cubito vigintisex. Eboris haec et auro confectae: sed in scuto ei in quo Amazonum praelium celavit ambitu eiusdem concava parte et gigantum dimicatione. In solis vero lapidibus et ceterorum adeo illi momenta fuere. In basi autem quod celatum est: dii sunt triginta numero noscentes victoriam mirabili et precipuo pretio. Adiramur et serpentes: et sub ipsa cuspidis ereas spem gerunt. Haec ille: huiusmodi ingenij mirabiliter gesta. Licet in primo tusculana. et Valerij ac idem Pli. in libro 7. et 34 ac 36. naturalis historiae pulchre profecti sunt.

4763

436

Hippocrates omnium medicorum princeps et philosophus celeberrimus in insula Cos natus: hoc tempore clarissimus habuit: eo quod medicinam longo tempore deperditam (ut Galenus in quarto cithy. lib. testatur) in lucem revocaverit: qui quum voluptates omnes admodum detestaretur: etiam quum discipulos suscipiebat: ut dicitur scribit Hieronymus: epistola scilicet vigesima quarta: Antequam doceret adiurabat: et ab eis iuramentum extorquebat: ut si lentum servaret incolumitatem: ac mansuetudinem in moribus: habitumque ostenderent: put eos diligentia magna docebat. Fuit autem hic Hippocrates corporis parvi: pulcherrima forma: gradibus capitis: tardius moris: multae cogitationis ac tarde locutionis. Et hoc modici cibi semper fuerit: tamen quum quiescebat terrae afficiebat. Et propterea vixit annis nonaginta quatuor. Cuius haec fuit pulcherrima sententia: Qui vult liber esse non cupiat quod habere non potest. Qui vult hunc quod cupit: cupiat quod habere potest. Qui vult in hac vita pacifice vivere similis fiat illi qui ad convivium invitatur: quod de omni apposito gratias agit: et de defectu rerum non murmurat. Scripsit autem Hippocrates hic varijs de rebus peritissimos libros: quorum tituli sunt isti.

De lege liber	De epidemia pharmarij	De egritudinibus volnerum
De introductione	De signis vite et mortis	De conservatione sanitatis
De dogmatibus	De signis egritudinum	De regimine acutorum
De humana natura	De signis valitudinum	De cura ossium capitis
De natura fetus	De iudicij egritudinum	De secretis secretorum
De anathomia	De signis dici mortis et sepulchri	De augmento humorum
De iuvamentis	De signis subite mortis	De flobotomia
De regionibus	De operatione medicine	De flagogis
Prognosticorum	De amphorismis	Ad Articulini regem epistola: et alia multa.

4764

435

Herodotus philosophus natione Siculus Empedoclis discipulus huiusmodi temporibus: Eusebio testante floruit qui finit Pli. in lib. 3. 4. naturalis historiae. primus hominum auream statuam et solidam delphis in templo statuit octogesima circiter Olympiade tantus erat tradende oratoriae artis questus.

Zeno cithensis philosophus hac tempestate insignis fuit: quem Laertius dicit adhuc parvum oraculum consuluisse: quo pacto optime vivere posset: responsumque accepisse: quod magno studio oporteret legere antiquorum libros: Quamobrem ut Cratini philosophi familiaritatem mereretur: hoc modo usus est purpuram ex phoenice mercedis est: quam Epyrea aduectans naufragium fecit: Qua iactura tristis effectus athenas ascendit: ubi et penes venditorem librorum sedit. Legente autem illum tertium Xenophontis commentarium: illo delectatus est: et iam lectio sciscitari pergit: ubi nam eiusmodi viri morare? Opportune tunc Cratinus praeteribat digito illum ostendens: hunc inquit sequere. Atque ita ex eo Cratinus auditor factus est: et aliquandiu illum audivit: quo tempore quum scripsisset de republica quidam iocantes dicebant in cauda canis illum scripsisse.

4766

433

Zeno alio stoicus fuit: qui in 4. olympiade floruit: Hoc est ptolemei philadelfi tempore quem dicunt gracili corpore statura. peccata et acra cute fuisse: Et propterea Crisippus illum egyptium palmitem vocat: qui etiam crura huiusmodi turgida et ibecilla atque infirma. Fuit una cum Lyrico philosopho stoice sectae auctor: quorum sententia fuit posse omnes perturbaciones et mentibus hominum eradicari. Et hoc quidem veteres academici senserunt: horum itaque stoicorum sententiae de precipue fuerunt. Id summum bonum est quod honestum est. Nihil deest ad recte vivendum ei in quo virtus est. Stultus finem eisdem omnia vitia habet. sed non in omnia natura pronus est. Hic igitur apud athenienses summo in honore haberi fuit: adeo ut urbis clausas apud

Impressio medicinae

cuius Coma

cuius libri

Soma proferunt

illum deponerent: et post mortē ab eisdem et corona aurea: et eaqz imagine honoratus sit. Scripsit autē hic (vt Laertius ait) multa et varia q̄ non habent. Fuerūt autē octo genones: Primus hic: Secundus de q̄ supra dictū est. Tertius Rhodius. Quartus historicus qui pyrrhi res in Italia gestas scripsit. Epithoma qz Romanorū et cartaginensium rex. Quintus Crisippi discipulus. Sextus medicus acute intelligētie. Septimus grammaticus: cui epigrammata fuerunt. Octauus Sydonius philosophus Epicureus q̄ de regno scripsit: et de republica. De nuptijs: de impietate Theophrasti: De amoribus et commentarios in leges platōnis: qui sunt septem libri.

¶ Socrates atbeniensis phis Archelai discipulus: magisterqz platōis: et p̄m̄ et hīce inuētor. hīdē tēporibz in Eusebio floruit: q̄ ad acquirendā sapiētiā vsqz ad senectutē vltimas terre legiōes perlustrauit. Et q̄ ad discendū semp se pauperē credidit: ad docendū se locupletē fecit. Et h̄ sapiētissimus cēt: se tū nihil scire repntauit. Unde sepe illud dicebat: vt Libanio. ad paulinum ait: Hoc vnum scio quod nescio. Adeo ante studiosus fuit: vt Seneca ad Lucillum inquit: q̄ ad cōponendos: corrigendosqz mores vniuersam dicat inflexisse philosophiam: et hāc summā philosophiam dixit: bōa scilicet a malis sciri distiguer. Et ideo Tullius in tusculanis questioibus dicit: q̄ Socrates philosophiam e celo vocauit: et eā in vrbibus collocauit: coegitqz de vita et moribus: rebusqz bonis et malis queret. Thidorus vero in secūdo et hīmo. lib. de eo sic inquit. Ethica Socrates primus ad corrigēdos: componēdosqz mores instituit atqz omne eius studium ad bene viuēdi disputationem perduxit: vnde eam in quattuor anime virtutes: prudentiam scilicet iustitiam: temperantiam et fortitudinem. Aristoteles queqz in metaphyca de eo sic inquit: Quod quū philosophatus esset circa rerum naturas videns circa naturalē scientiam magnam esse difficultatem: ad mores se conuertit. Quem plato eius discipulus in multis est secutus: qui ab Aristotele secundus Socrates est dictus. Fuit insuper Socrates mirabilis castitate: iusticia: alijsqz virtutibus: ita vt propter virtutem heroicā eminentiam: quū vltra hominem etiā philosophi pronūciarent. In cuius gremio sigillo: vt dicit: sic scripta erat: Amicū hominis ē sapiētia eius. Inimicus vero hominis est stultitia eius. Huius quippe multe fuere sentētie: quāz hec prima censet. Age sic alienū vt tuū nō obliuiscaris negociū: et qualis vis videri: talis esto. Denū accusat: q̄ derideret querum: canes et hircos cē deos: quos atbeniēses colebāt in carcere ē coniectus: vbi mirabilē cordis constantiam se habere ostēdit: Quia neqz carcer: aut mors ei vultū seu animū mutare potuerūt. Tandem veneni poculo defunctus est: Cuius mortem Suidas in Ibin pulchre describit: Post mortem autē eius: vt octauo de ciui. dei cap. 3. Atbeniensis penitentia ducti eius criminatores morti adiudicātes imaginem auream in eius memoriam in templo collocauerunt.

¶ Socrates alius fuit thebanus vir diues et nobilis qui paupertatē amore quā multū dilexit rem familiare largam et vberem populo donauit. Alius queqz fuit historicus qui argos diligenter descripsit. Alius itē epigramatum poeta: atqz alius Louis qui interpretationes et inuocationes scripsit.

¶ Lucidides itē grecus historicus et quidem grauissimus: hoc etiam tempore teste Eusebio agnoscitur Qui (vt Quintilianus testatur) densus et brevis: ac semper sibi instans fuit.

¶ Ertes eius nominis secundus: octauus persarum Rex centesimo nonagesimo quinto captiuitas: anno post patrem persis regnare cepit: et regnauit duobus tantum mensibus: post quez Sogdianus non regnauit mensibus septem: De quibz ob temporis breuitatem nil memoria dignum habemus.

¶ Arius cognomento Plotus decimus persarum Rex centesimo sexagesimo sexto iudaice captiuitatis anno: hoc est octogesima nona Olympiade persis regnare cepit: et regnauit annis vigintinovem: Hic inito imperio mox contra atbeniēses in luorem pristina iniurie: seu etadis grauissima mouit bella: et innumerabilia intulit damna: Quamobrem sibi timētes in fugam conuersi sunt: nec vltra persis occurrere sunt ausi: Eius tamen regnum anno decimo Egyptus ab eo discessit: et Regem Amanthecum Sayetbem sibi constituit: qui annis sex decem regnauit.

¶ Alcibiades inuictissimus Atbeniensium Imperator: et clarissimus philosophus: tempestate hac maximo in precio et honore apud suos habitus est: Qui (vt testatur Plutarchus) genitus ab Euryace Aiacis Thebamoni filio ducens in amplissima ciuitate atbeniensī summo genere natus est: Vir per omne etatis sue tempus formosissimus: et ad omnes res aptissimus: consilijsqz plenus: et non solum in pueritia: aut adolescentia: sed in omni etatis gradu: maximum semper tenuit decorem: Imperator deinde factus ferocis et audax fuit: sed maximis cupiditatibus subiectus: Veruntamen quū in dicendo multū valeret: et eius eloquentie multa esset cōmendatio: nemo in dicendo aliquis poterat resistere diues: Insuper quū tempus poscebat: laboriosus erat: patiens: liberalis: splendidus: nō minus in vita q̄ in victu. Affabilisqz blādis temporibus calidissime seruicens: Idem simul ac se remittebat: neqz causa suberat q̄ re animi laborem perferret: Veruntamen ita luxuriosus: dissolutus: libidinosus: intemperatus reperiebatur: vt omnes admirarentur in vno homine tantam esse dissimilitudinem: tamqz diuersam naturam. Idem educatus in domo Periclis patris sui: vt dicit Justinus: et a Socrate eruditus: a quo etiam teste Platone amatus plurimum fuit: et cum eo sepe pernoctasset: non aliter ab eo surrexit: tanquam vt filius a patre debuerit. Bella autem: que ipse Imperator gessit. Plutarchus autem in descriptione vite illius late narrat. Et vt Justinus in quinto Epitomo. ppendiose cōcludit: Deniqz ab atbe

478

477i

424

477S

423

4776

Anno
mandi

Anno
an xpi
aduentu

Artaxerxes fs

Liber

- nientibus expulsus Thebas venit: ubi adeo eorum studiis inservisse dicitur ut nemo ei equari posset. Tandem apud persas profectus efficit ut etiam apud eos et quoscunque alios principes poneretur: habere turque omnium carissimum. Rex eorum qui tyrannidem apud athenas exercebant consilio et Lyfandri lacedemonij artificio in pbrigia interfectus est: quum iam domus incendium evasisset: quod ad illius interficiendum fuerat paratus: et caput ad pharnabazum tulerunt: eiusque corpus concrematum est.
- 4780 419 **E**udorij gndius astrologus et geometra: medicusque ac legis clarissimus: hac etate: ut Laertijs scribit grecanas leges varias descripsit. Edidit quoque de astrologia: geometriaque ac alijs quibusdam monumenta laude digna: Comentariorum insuper nonnulla eruditio plena parte reliquit. Tandem in egypto anno etatis quingentesimo tertio decessit. Fuere et duo alij Eudorij: Unus Rhodius historiarum scriptor: et alter comicus poeta.
- 4781 418 **D**orestes tertius macedonum rex quintodecimo regni Darij anno macedonibus regnare cepit: et regnavit annis tribus: post quem quartusdecimus nomine Archelaus annis novem.
- 4783 416 **D**ionysij Syracusanus tyrannus vigesimo septimo regni Darij anno in Sicilia tyrannidem exercere cepit: cuius originem incognita habemus. Hunc autem Cornelius Tacitus dicit belli scientissimum et manu forte fuisse: et id quod in tyranno non facile reperimus libidinosum: nec auri aut vlli rei cupidum: nisi singula repperimus impij appetentissimum: et ob eam rem crudelē fuisse: et in ea tyrannide novem annis regnasse.
- J**udas quartus hebreorum pontifex Elisaphar pontificis filius patri in pontificatu huius temporis succedere sedit annis viginti quibus: Hunc optifice multi ingenij: multaque doctrine ac sanctitatis virum fuisse constat: ad quam Adardochus iudeus ex Susis persarum urbe litteras de observatione furum dedit: ut pater Hester capitulo octavo: Eius autem pontificatus multis seditionibus et perturbationibus agitatus: tandem liberatus fuit.
- 4805 397 **A**rtaxerxes eius nominis secundus cognomento Memnon: quem hebrei Assuerum nominant undecimus persarum rex: in 4. iudaice captivitatis anno: Olympiade autem nonagesimo quarta persis regnare cepit: et regnavit annis quadraginta: Hic predicti Darij regis filius fuit potentissimus quidem super omnes qui ante eum fuerunt: Cuius regnum (ut Hester liber tertius): ab India usque Libiopiam super centum et viginti septem provincias fuit: Susa civitas non longe a Persi poli eius regni caput fuit: Hic Cyrum habuit germanum: cum quo de regno levissima gessit bella: et cedens innumerabiles utrinque fuit: Tandem eo perempto solus regnavit: et tertio regni sui: ut sacra libri Hester continet historia capitulo primo: grande convivium preparavit: et amicos suos et guestes ipsius persis subiectas cum earum ducibus magnifice panis: sicut decebat reges qui divitiarum ostentationem per centum et octoginta dies patrauerat: Quorum convivium huiusmodi erat instructus: Tabernaculum enim fixerat ex aureis argenteisque columnis sustentatum vela purpurea super eas parva ut discubentes cooperiret. Administrabatur quoque omnibus poculis auris: et lapidibus preciosis ad hoc preparatis. Precepit insuper ministris ne cogerent bibere eos portionem eis offerentes: quod apud persas fieri solebat. Adistitque preterea ad omnem provinciam denuncias ut opera relinquerent: multisque diebus et pro huiusmodi festo letarent. Regina quoque nomine Cassi et ipsa similiter mulierum convivium in aula sua collegit: Quam rex ad convivium suum vocans quum venire recusasset eam proiecit: et honorem eius alij mulieribus: idem Hester probat: et in locum eius pro regina subrogavit: Hic triginta genuit filios: quos tandem quinquaginta principibus suis contra eius insidias parauerat interfecit. Idem autem propter potentiam et animi magnitudinem omnem pene terram et cunctas maris insulas sibi tributarias fecit. Ego hunc non puto illi fuisse qui Hester reginam duxit uxorem. Sed nec Josephus in xi. approbare videtur: sed ponit primum Artaxersem: quia legitur Adardochem iudeum in captivitate iudeorum fuisse abductum.
- 4817 382 **H**ester hebreica Abiathil Adardochi fratris filia ex tribu Benjamin mulier sigde formosissima et omnium oculis gratiosissima anno regni Artaxerxis duodecimo obiit pulchritudine et dignitate sue splendore cum eodem rege pro Cassi regina nuptiali matrimonio coniuncta esset: et regnavit per annos 28. Hec cum Rege habitans minime eidem predidit ex qua natione esset. Patruus autem suus Adardochus eam Reginam factam ex Babilone in Susi persicam civitatem transijt: et quotidie in palacio commorabatur: cupiens audire quomodo puella: quam tanquam filiam unicam educaverat: conversaret: Hec quum didicisset: Maaman quendam Macedonicum virum potentissimum: quem rex propter eius dignitatem patrem etiam appellabat velle omne iudeorum genus in regno persarum exterminare se se mori pro eiusdem populi liberatione dedit: Maam idem Maaman Amadathi cuiusdam filius genere Amalechitarum hostis et adversarius erat iudeorum: qui erant in Susis: et hoc propter reverentiam sibi a Adardoches denegata: Hic eam ob rem omne malum excogitauerat adversus iudeos: ut illos occideret atque penitus deleteret. Quo audito Hester regina confestim ad Regem ingressa rogavit eum ut eius conatus irritos faceret: et malum quod contra iudeos excogitauerat in caput eius reverteretur: Cui supplicationi rex amicus concessit ut Maama ipsius cum decem filiis cruci affigeret: Adortusque eo rex omne substantiam eius regine dedit: Adardochem vocans dedit ei annulum: quem Maam prestiterat: quia iam Hester ad eius notitiam perduxerat cognationem statim. Reginam autem et ipsa mardocheo amiculo suo Maama possessione donavit: et supplicavit regi liberari a mori metu gentem iudeorum: eo quod scripisset Maama ad omnes provincias eos esse delendos: Post hec autem Rex Adardochem primum in regno suo constituit: qui regia indurata: et corona aurea cum torques ad collum semper procedebat: Quos videntes iudei a rege sic honorificati:

commune extimauerunt coru felicitate. Et propterea perfaru Satrape: et tyranni: atqz omnes potentes
Iudeos deinceps magno habuerunt in honore et timore: et tunc iudei i vniuerso mundo super oes liber
tatis licentia fruebant: eo q dardoebe magnus et clarissimus apud regē est: Hec quide de Hester
et dardoebe dicta sufficiat: vt habetur in libro tituli Hester pnotato scripta: que quidem Hester: vt
Hieronymus ait: ecclesie typum pfigurat: que populum de periculo liberat: et intersecto Aman: q in
terpretatur iniquitas: panes conuiuij et dcm celestem mittit in posteros.

Amynthas qntusdecim macedonu rex quarto regni Artaxerxes ano regnat cepit: et ignauit ano
vno: post quem sextusdecim Pausania ano vno post hanc iterato fratre restituo annis sex: post que
decimseptim Argens pulso Amyntha anis duob. Amynthas. is. itez. 19. Cui pmo ano galli duce
Breno Romā inuaserunt: et oem excepto capitolio incēderunt: de qbus librum sextu facimus.

Clari disciplinis excellentes.

Isocrates natione grecus eximius et clarissimus orator: Gorgie philosophi auditor: ac multorum
philosophoru pceptor: tepestate bacit Eusebio placet clarissim fuit: qui fm Quintilianu in diuerso
dicēdi gener ntid fuit et comptus: ac palestre magis q pugne accommodat: oēs qz dicēdi vnteres lecta
tus. In intētiōe facilis et honesti studiosus: ac in ppositiōe adeo diligēs: vt cura ei repēdēt. Scri
psit autem librum ardētis spiritus: quo Taminancos inscribit: aliū quoqz ad quēdam exhortatoriu li
bellū edidit: Ex quo pte ceteris hanc notabilem excerpim sententia: Talis fias parentibus: quales er
ga te natos fieri peroptas: Serua magis verborum q rerū deposita: Vixitqz anis nonagintaqz tuor.

Xenophon philosophus et athēnēsiu exercit insignis imperator: Vir qdem speciosissimus vltra q
credi possit: hac etiam tempestate floruit. Is Socrat discipulus: et postea platonis plurimū emul fuit
Qui scdm Helium in decimo octauo de diuersis rerū naturis quadringētos edidit libros: q maxime
de militari arte: in qua exercitissim fuit. Quippe q ex vltimis Babylonic sinibus exercitū incolumē
in patriam reduxit. Scriptiqz de arte venatica: et de equorum regimine: Primusqz philosophorum hi
storias conscripsit: Multa quoqz cōmentatus ē. Quapropter ex lepore sermonis et eloquentie dignita
te Abusa dictus fuit. Vixit autē anis octoginta nouē. Fuere et alij sex Xenophōtes: quoru prim athē
niensis Philostrati illius frater: qui Epaminunde de scripsit vitam. Secundus Lous medicus. Tertius
qui Hannibalis scripsit historiam. Quartus qui fabulosa commēntatus est prodigia. Quintus Paris
us sculptor egregius. Sextus antique comedie poeta.

Archita tarētīn phūs pythagoric: hīs tpib apd multos in oi stut gnē maxie admiratōi hū est:
q platonē phūm a Dionysio syracusano necādū ex ci māib trīpuit. Multaqz pposuit: ex qb hac pē
puā suiaz bēm. Nulla pestis capitalior ē q voluptas corpis: cui auide libidies tenere et effrenate ad
ponēdū incitant. Hic patrie pditiōes: hic rex puerfices. Nullū dñiqz scel: nullū factū: Et ad qd suscipi
endū nō libido voluptat ipellat pter hūc Laertio teste alij tres fuere. Un mytilen. alter q d agricul
tura scripsit. Tertius epigramatū poeta. Pleriqz addūt ērtū architectū: cui pferūt libz de machina.

Democedes medicus cirotomata illustris hīs tpib floruit: q inf Barij captiuos exiit: et Bari ipse
cū ob iuersū pedē acrit doleret: ita vt p. 7. dies dormit n possit: nec medicis suis inuari possit: ipse demo
cides ad dariū i ppedib adduct: ipz rē p liberauit: pp q apd rē et pfas deiceps maxio i bonor hū ē

Plato phūs clarissim: p hoc tepus. i. olympiade. i. i. Eusebio referente oīz phōrū clarissim fuit
Qui paternū genā Codro rege: maternū dō a Solone phō duxit: duos fratres habuit et vnicā sor
rem: de qua Speusipp phūs oīzū habuit: hic pmiū literas apud Bionē grāmaticū didicit. S; in pa
lestra apud Aristonē exercit: platonē p egregio corpis habitu gnominauit: quū ante Aristoteles
diceretur: Primū nanqz picture studuit: et poemata: atqz tragedias edidit. Uticenis audiuit Socrate:
Quo mortuo Cratylū et Hermogenē audiuit: factus deinde ano. 29. ad Euclidē se megara stulit
Dehinc crenem profectus Theodorū audiuit postea i egypto a plerisqz creditus didicisse etiā ibi pro
phetaz oracula: s; supputatio tēpoz non parit. Refert tū diuus pr Augustinus i libro. x. de ci. dei. ca. ij.
q in eius libris inuētū sit euāgeliū beati Joānis: v; a pncipio vsqz ad illud: Et tenebre eū nō comphe
derunt. Ex egypto postmodū athēnas regressus in achademia morabatur. Etqz in Sicilia nauiga
uit: vbi quū mortis piculū euasisset: vditus ē: hic quū doctissim ēēt phiam in tres diuisit partes cibi
c. i. s. phisicā et logicā. i. morale: naturalē et rationale. In pma quidē causam qrendi. In secunda vero or
dinem dat viuendi: et in tertia ratio intelligēdi versat. Et vt diuus Augusti. octauo de ciui. dei testatur
ceteris gētiū phūs lōge prelatus ē: qd et acutius et veraci oia intellexerit. Nam de vero deo dixit: q
erat causa subsistendi: et ratio intelligēdi ac ordo viuēdi. Dixitqz pterea sapientem veri dei cognito
rem: imitatorēqz ac amatorē eē: vnde merito ceteris philosophis fama et gloria pferi. Scripsit autēz
plato Thymēū opus diuinū: vbi d rex creatiōe optime disseruit. De quo Hiero. sup Isaiā ingt Thy
metum de armonia mūdi astrozūqz cursu et numeris disputatē ipse q interpretatus ē Tulli se non
intelligere pteit. Scripsit quoqz ad parmenidē de rerū principiis op mirabile. Itē d immortalitate aie
ad phedronē discipulū suū li. i. De legib decē volumina: et de repub. libz vnum: et alia multa q nō ha
bētur. Interrogatus aliquādo plato. In quo sapiētā quis adipisci possit. Respōdit. In nen expectā
do que euenire non possunt: nec de preteritis recordari. Obijt deniqz plato in nuptijs discumbēs ano
ctatis sue. 81. In cuius postmodū tumba inuenta fuit lamina super pectus ci antea: vt habetur in cō

4820
4824
4830

4830
4830

4830
4830

4830
4830

4833

366

mento super illo verbo Boetij de disciplina scolarium: platonis probata diuinitas: in q scriptum erat Credo in christu nascituru de virgine: passurum pro humano genere: tertia die resurrecturum.

Antisthenes atheniensis philosophus orator his temporibus fuit. Euseb. agnoscitur. De quo sic scribit Hiero. contra Iovinianu: q quu rhetoricu gloriose doceret: audies Socratem discipulis dixit. Abite et magistru vobis qrite: q ego in re perij. Hic summu bonu in virtute posuit: vt testat Aug. 18. lib. de ciuitate dei: Cuius hec pulchra fuit sententia: In scientia e multa discere: quod satis est nescire.

Aristippus philosophus cyrenicus Socratis discipulus per hoc tempus athenis floruit: Qui teste diuo aug. 11. 18. de ciui. dei cap. 41. sumu bonu in voluptate posuit: vñ pter alios et libz d voluptate edidit.

Epicurus atheniensis philosophus: Socratisq auditor hac sepestate clarus fuit: que l3 diu Hieronymus dicat lras no didicisset: tamen referunt sententie multe: et qdem dignissime: hic namq voluptatis asser- tor existens dicebat voluptatem summu esse bonu: animasq cum corporibus interire: vnde et p cete- ris errauit. Nam putauit deum res humanas non curare: sed ociosum esse: nibilq agere. Suiq au- ctor epicuree secte: cuius errores plurimos apud aug. 18. de ciui. dei legere potes.

Polystratus et Ippodides philosophi Epicuri discipuli his de temporibus mundo innotuere: quos ambos vno die natos: ynaq die mortuos fuisse legimus.

4840

359

Speusippus platonis ex sorore nepos: et ipse hac tempestate fuit Eusebiu athenas vgnit: qui cum platonice schole postea octo annis presuisset: epicuree secte manu dedit. Unde Diogenes phus ppter hoc cum dure red arguit: Hic multa comentaria: multosq dialogos post se reliquit: quos oes Aristo- tribus talentis emit. Obijtq deniq (vt Plutar. scribit) a pediculis suffocatus.

Erimias eunuchus philosophus ex Asia quadā vbe natus: Trapezite cuiusdā viri famulus: superiorib diebus athenas profectus: quu platonem audiuisset doctissimus euasit: et domus sic eruditus regrediens yna cum dño suo Assenensibus aggreditur: quos oes sibi subegit: ac ipse yna cū ipso domino suo impe- rauit. Adortuqz dño suo sol dominu adeptus Aristotele et Xenocratem ad se accersitos diligenter cu- rauit: et aristotele fratris filiam vxorem dedit. Sed et ipsi philosophi dissuadebat ei tyrānidē exercere.

4845

356

Dionysius superioris Dionysij filius trigessimooctano regni Artaxerxis anno patre defuncto syracusa- num regnu occupas et similiter tyrānidem exercuit. Vir certe omniu turpitudinu plenus: q tadem ci- cerone teste quarto. s. tusculanaz lib. a syracusis pulsus Corinthi pueros docuit: ac sic imperio carere noluit: p q Quidi lib. iij. de ponto ait. Ille syracusia modo formidatus in vbe: Qux humili durā rep- pulit arce famem. De hoc etiā Justinus libro. 19. et Valerius libro. ix. plura scripsere.

Lysander lacedemonius vir quidē seditiosus hoc anno Alcibiadem phum belliq sciētissim⁹ suis sedi- tionib⁹ ac pditione interficere fecit: Quo facinore a peloponnesibus dux belli aduersus athenienses p- stitutus est: quod quidē bellū iam p sex et viginti annos durauerat: Quā quū imperiū suscepisset nō sua v- tute: sed aduersariorū modestia omnē atheniensiu classē apud Egō flumen cepit et bellum confecit: Quo facto athenienses lacedemonijs se dedidere. et Lysander mix in modū clar⁹: vnde factū est vt La- cedemonij in maximū grecie odiū puerint. Nā quū semp factiosus eet nil aliud moliebatur q vt ciui- tates omnes in suā teneret potestate: qd se lacedemoniorū cā facere simulabat: propter quod felicitate magis q re gloriosus apparebat. Tandem et ipse athenis: vt Plutar. ait: occisus est.

4844

355

Cymon atheniensium futur⁹ dux: et Alcibiade quodā patre natus: a q generosorū mox gratiā affluē- te habuit: his tēp⁹: l3 iuuenis vtute militari florere incipēs maximo in bonore haberi cepit. Et post pauca ab ipso atheniēti populo ptra perfas dux declarat⁹: band paulopost pho cōsortio fufum fugat⁹: qz delcuit hostē: atqz Schyrū insulā: in qua dolopes habitabāt sibi subiecit. Vex quū spolijs hostiū opulētissim⁹ euasisset: ipfas diuitias: vt Plutar. refert: in ciues partiti iussit. Insup ad pietatē sue indi- cem etiā agroꝝ suoz amotis ceptis fruges oēs egenis et peregrinis impune absumet pmissit. Ingēsqz preterea conuiuij in domo sua quotidie parauit: q multos homines pascere possz. Unde et co paupe res quicūqz veller cōueniebāt: et educationē pro libito sibi vēdicabāt. Itē intra primatos lares periinde ac in publicū quoddā vrbis vinerforium ciues excipies frugibus agroꝝ suozū per annū vltro oblati indulgebat: vt visus fuerit fabulosa saturni tēpora excitasse. Qnū igitur Artaxersem persaz Regem e grecie finibus eicisset: omne asiā ab ionio vsqz ad pāphliā peris presidijs desolara fecit: ac deni- qz nauali: terrestriqz pugna cū persis congressus oēs superauit captis corū ducētis nauib⁹. Unde etiā regē ipsum coegit pacis cōditiones accipere. Hoc itaqz mortuo nihil deinceps ab illo Grecoꝝ impa- tore magnifice gestū ē: sed ad factiones et discordias omnes sunt cōuersi. De eo autē preter plutarchu: Herodotus libro historiarum sexto: et Justinus libro secundo multa scripsere. Hic post se duos reliquit filios: Stefagoram videlicet et Alcibiadem.

Cimoleon natiōe corinthius: ex claris quidē parentibus natus: vir omnium iudicio clarissim⁹ p- hec tēpora Corinthiorū imperator delectus mox cum pauca militum manu ad defensionē Syracusa- norum profect⁹: intra quadraginta dies syracusanā arcem: quā Dionysius predictus tyrannus occu- pauerat: in suā potestate redegit: Ibiqz Dionysio superato et pulso omne tyrānidem delcuit. Indeqz cōtra carthaginiēses qui cū septuaginta milibus militib⁹: et ducētis trirētib⁹: ac mille nauibus i Ly- biam contra Corinbios traiecerant: cum tribus milibus congressus decem milia eorum interfecit: q res magnam adeo vbi illi inflixit calamitatem: vt nunq antea yna in pugna ex Carthaginensib⁹ tot

occubuisse traditum sit: Quamobrem vt Cornelius nepos ait: huic vni contigit: quod nescio: an vlli: vt aduētū
et patriā in qua erat natus oppressam a tyranno liberaret: et a Syracusis cui auxilio erat missus inuete
rata depelleret seruitutem: totaq; Siciliam multos annos bello vexatā a Barbarisq; oppressam: suo
aduētū in pristinum restituerit statum vt omnia late posuit Plutarchus in illius vita: a quo et gymna
sium: in quo sepultus fuit Timoleontem cognominatus fuit.

Curtius ciuis Romanus: vir quidem preclarissimus: hoc āno qui est trigessimus septimus re
gni Aslueri ob amorem et patrie liberationem in altissimū hiatus seu Baratrum se precipitem dedit
Hāc Rome (vt Linius ait) sine terremotu seu alia aliqua vi: forum ferme specu vasta collapsum in im
mēsam se aperuit altitudinem. Quā quidē voraginem nulla videbat posse oppleri materia. Quo porē
to rates permoti: canere ceperūt. Tū. **A**B. Curtius bello egregius (vt idem Linius in. 4. habet) eo au
dito: templa deorū que foro illi immincebant: capitoliumq; intuens tanq; effrenis: nunc manus in ce
lum: nunc in patentes ipsius terre hiatus porrigens: quoq; maximo ornatu insidens: zelo patrie ar
matus se in hiatus misit: quo mortuo statim hiatus obturatus est.

Cudi scemici Rome vltimo Aslueri regis anno opi seu Berecynthie vel Cybele que deorū mater
vocabatur a Romāis propter ingluuiem pestis instituti sunt. Qui adeo turpiter exerceri cepti sunt: vt
honesti viri ne dum femine interesse voluerunt: sed nec vel de longe intueri: de quibus diuus pater Au
gustinus. 2. de ciui. dei capi. octauo multa diligenter pertractat. Deorum falsitatem improbandis: qui ta
libus ludis placari poscebant. Nam ipsa ops que Berecynthia vocabatur Saturni (vt dictū ē) vxor
deorum mater appellata fuit: et eius sacra primitus in Cybele phrygie monte instituta fuerūt: et succē
sive honorata: Cuius simulachrū postea (vt Linius in secūdo libro de bello Macedonico ait) Rome
translatum eidem hec sacra et edes pulcherrima in capitolio constructa fuit.

Rtaxerxes tertius qui et Debus Aslueri ex bester filius: duodecimus persarū rex. 234. Ju
daice captiuitatis anno: Olympiade autē cētesima quarta: p̄sis regnare cepit: et regnauit an
nis. 26. Vir etate senus atq; immanis: qui occisa sorore focuq; viua defossa: patrū etnā cū
cētū filijs atq; nepotib; vt alijs nulla prius lacessitus iniuria vacua area destitūtū iaculis
cōfigi iussit: vt huiusmodi facinoribus eternā sibi apud persas cōpararet memoriam. Hic Plectanabo
egypti rege in ethiopia pulso ad suū reuocauit regnū: Et apodasmo indeorū vrbē capta accolat omnes
in byrcaniā trāstulit: et iuxta mare caspiū collocauit. Undeq; bello cadomanū hostem vicit: ac per hoc
suis gloriā prope amissā restituit: propter quā victoriā etnā armenijs prefectus est. Hic suorū coniura
tiōe veritus cognatorum cede: principumq; strage totā impleuit regiā nullo sanguinis: aut sexus etatis sue
habito respectu. Verūtamen diuina nō enasit vltionem: quia a suis obrūcatus fuit.

Carie regni principium.

Caria nanq; minoris asie regio ē inter lyciā et ioniā cōstituta: que primo a Cara rege quodā sic co
gnominata fuit. Qui aurigā primus ex aubus ibidē cōperit: vt dixit Plinius. vii. natu. histo. hāc Stra
bo patēs a borea meādrī flumine claudit. ab occidēte Icario et myrthoo pelago: a meridie rodiēsi: et ab
ortu lycijs atq; alijs gētib; P̄ns vero eius nominis secūdus pon. maximus in sua asia: eā inter me
andri et taurū mōre collocat: Ibiq; balyarnassus regia vrbis fuit. Cuius vrbis varij fuerunt casus.

Becatonius autē quidā noīe huic balyarnassicoz vrbis primus regnare cepit: qui hac tempestate
3. filios genuit. s. Adauscolū: Idreū: et pyraclarū: ac etnā duas filias: e quibus Arthemisia natu maior
q; mauscolo maiori filio nupsit: qui et post mortē patris tenuit imperiū: quo mortuo etnā Arthemisia re
gnū habuit: que viro ita magnificū cōstruxit sepulchrū: vt e septem orbis spectaculis hoc vni cēseatur
post Arthemisiaz vero Idreus eius cognatus Adauscoli frater cum eius p̄uge et sorore Ada impera
uit: cui ex morbo assumpto pariter successit vxor ada. Pyraclarus autē: qui reliquus erat ex filijs beca
thonij hāc eiecit sorore et perficarū partiū Sarrapē ad cōmunicatiōē imperij vocauit: qui eo d̄functo
balyarnassus tēnit ciuitatē: et aduētatis Alexandri magni sustinuit obsidiōē. Hic ada pyraclari filia cō
iunx fuerat. Altera vero ada becatonij filia a pyraclaro fratre ciecta ad alexandrū cōfugit: opemq; ei
ad capiendā vrbē prestavit: propter quod regina ab eo declarata est: que ad obsidendam arcem dimissa
eam paulopost obtinuit. Sed quis huic in regno successerit nō inuenimus.

Arthemisiaz autē huius imperij reginā mulierē magnanimē: et viduitatis integerrime exēplū per
se ponere dignū duxim;: quā fuerit femina sanctissimī amoris: que adeo maritū suū dilexit: vt eo mor
tuo obliuisci vnquā potuerit. Nam vt Galerius maximus tradit q̄primū Adauscolens maritus suus
amātissimus clausisset diē celebratis eius ex more exequijs regis cineres suos cum diligētia colligens
nō in vna aurea illos cōdi voluit: existimās taz amātem virum nō posse alio in vase congrue reponi q̄
in pectus suū: in quo veteris amoris flāme lōge plus solito co defuncto flagrabāt. Quāobrem omnes
cineres collectos: ipsa bibere voluit: et residuū vite sue tēpus in lacrymis cōposuit: donec lecta in mor
tez ad virū deuenit. Verū vidua facta: ingētia pegit facinora: et inter cetera ex more egregio et amabili:
viro insignē sepulchrū crexit: quod quidē opus nimis admirabile et sumptuosum fuit: eo q̄ tam arte q̄
impēsa: omnia fere orbis edificia exēsserit: et inter septē mundi miracula vnum diu extiterit. Quod q̄
dem opus de mariti nomine Adauscolū appellauit: Et nō solū in hoc Arthemisia extollēda fuit: sed et
virili robore et audacia ac militari disciplina plurimū valuit: et multis triumphis maiestatem sui nomi

Infamia de fannu

Infamia de fannu

Infamia de fannu

354 4845

Regni Carie

352 4847

Arthemisia regina

aduentus nis exomanit. Quia vt legimus post viri morte (ad tempus sepositis lachrymis) bis arma suscepit: pmo vt patrie salutē tueretur. Secūdo vt socialez fidē requisita seruaret. Rhodios nauali prelio superauit: Rhodū ipsam sibi vendicauit. Iustinus etiā in libro tertio Epithomatū dicit Artabemiasz in auxiliū Heri contra grecos venisse: et inter primiores duces acerrime bellasse. Incertū tamen an hec ipsa Danseoli contineat: sed ex consequentibus illam fuisse affirmare non audemus.

C S. Camillus patritius Romanus: vir quidē prestāntissimus: et in omni bellādi genere scientissimus a Romanis superioribus diebus exilio dānatus: hoc anno qui est secundus regni Sebi annus: cū Roma a gallis (preter capitolū) duce Breno capta fuisset: et eorum acies ab ipsis gallis fusa fuisset: ex totius Senatus cōsulto: ab exilio reuocatus: dictator electus fuit: et cōtra gallos tanq̃ valitudinario corpori additus est. Qui magistratu sumpto: statim vndiqz copias colligēs in acie venit: et omnes hostes prorsus fugauit. Romāqz direptam atqz exulā in pristinū statū reduxit: ac innumerabilibus eorū captis: decis triumphauit. Quibus strenue gestis dictaturā dimisit: Postea vero cum Sicani: Volsciqz ac latini in agrū Romanū imperiū fecissent: et etiā Tyrrheni circa Sutrinū castra posuissent: ipse tertio dictaturā induēs: Acie instructa. omnes vicit. Quibus fugatis Sutrinorū ciuitas: eius opera a Romanis recuperata est. Sequēti deinde tempore: preestitū ac volscis sociorum agros depopulātibz euz iam senex Camillus esset: et mala corporis valitudine premeret (Cū. L. S. S. male pugnaſſet) leueto cōfurgēs: hostē statim insequitur et vincit. Nec multo post etiā Tusculanos qui a Romanis defece rant: in fidem venire coegit: cōtra veniētes quoqz dictator electus: licet octogesimū attingeret annus et victor euasit. Postremo quū dictature quinqz triūphoz quater potius esset: peste periit. Quibus ex causis secundus Romane vrbis conditor est habitus.

4848 351

Philippus perdice regis filius vigesimūtertius Macedonū rex: tertio regni Sebi āno regnū suū scipies: regnauit annis. 27. Vir vtiqz bellator: qui sua virtute Armenie: Bythunie: Tracieqz: ac Thesalie regna simul obtinuit. Cautusqz fuit malēs amari q̃ timeri: sed et moribz gravis et panēs: qui iras dissimulare plerūqz et vincere nouerat. Glādius quoqz pariter et alloquio insidiosus: qui plurā promittebat q̃ prestare vellet. Nouerat etiā gratiā in odio fingere: et inter p̃cordes struere discordias: et apud vtrūqz gratiā querere solēis illi p̃suetū erat. Et inter hec eloquētia et insignis oratio acuminis et solertia plena: vt nec ornatui facilis: nec facilitati inuēdis deesset ornatu. Cui nanqz nimis cupidus et audax fuit: sed ebrietate digesta in suis actibz moderatus erat. Quūqz aliquādo hic p̃o imperij sui finibus tūedis procul ab vrbe regia exiisset. Plectanabo olim egypti rex in mathematica peritissimus qui ad eū timore regis persarū cōfugerat vidēs olympiadē ipsius philippi cōiūgē pulcherrimā: eā arte magica deludēs compressit. Que ex ipso cōcipies post reditū philippi Alexandrū peperit filium. Quez philippus rex licet rei veritatē cōperta haberet veluti filiū educauit charissimū. Nam eadez arte deceptoria eo philippus adductus erat: vt Alexandrum ex animone deo p̃creatum fuisse diceret. In cuius specie Plectanabo fuerat cōcubitu regine potius. Nato autē Alexandro philippus cōfessz bis verbis Aristoteli scripsit dicēs: Philippus Aristoteli salutē. Filiū mibi genitū scito: quo quidem dijs gratias ago nō tam perinde q̃ natus sit: q̃ p̃o eo q̃ nasci contingit temporibus vite tue. Spero etenim fore: vt educatus: eruditusqz abste dignis exister et nobis et rerum istarum suscepitōe. Aristoteles igit Alexandrum disciplinādū assumpsit: et in septem artibus ipsum optime erudiuit: qui quū factus esset annor. xv. Bucephalum equū indomitū dāniatorū caribus ciuitritum: quē cappadocie rex philippo donauerat sibi māfuetum fecit: eūqz per vrbe intrepidus equitauit. Quem quū philippus conspexisset: eidez dixit se in ipso deorū respōsa cognoscere: et q̃ post eum regnaturus esset. Unde et statim currum regiū et centum equos eidem cum maxima auri summa cōcessit: vt auxilio foret: quā in reliquā grece partez facere statuerat. Qui mox ad patris imperiū cōtra Nicholaum peloponēsiū regem castra mouit: cū quo pugna cōferta ipsum propria manu interfecit: de quo victorie coronam cum gaudio patri reportauit. Dehinc quū philippus Alexandrum in armeniam rebellātem missus Pausanias spartanorū rex qui olympiadē philippi vxorē dudum exarserat senties Alexandrū abesse cōiuratiōe facta philippum hostiliter inuasit: multisqz vulneribus eū cōfodit arbitrāsqz cum mortuum ipsius vrbe potius est. Qui quū regiam conscendisset: vt inde olympiadē vxorem reportaret. Alexander eo statim cū triumpbo ex armenia applicuit. Qui reclamātis patris vociferatiōe permotus in Pausaniā ipsū irruens ipsum vita priuauit. Quo mortuo cūstigio philippum seminiuum iacentē in campo inuenit. Verum quū philippus de inuicti vltiōe gratias egisset: quasi letus spiritū emisit: qui suis artibus quūqz imperij orbis fundamēta iecisset Alexander tanti operis gloriā consumauit.

4849 350

Olympias autē philippi predicti vxor: cui ab infantia mustulis nomē fuerat: et ipsa hīsdem tēporibus: regina facta: multorū titulorū illustis enasit: eo q̃ Meptholomeum molossaz regē habuerit patre: qui ex Lacidaz sanguine traxerat originē: et Alexandrum Epiri regēz habuerit fratrem: ac etiam Alexandrū magnū peperit filium: licet adulteri illecebra notata fuerit: quia ab omnibus historiciis suspicātū fuit: q̃ Alexandrum ex adulterio genuerit. Que quidem suspitio adeo philippum regem commouit: vt causa repudiij ignominia notauerit: et Cleopatra Alexandri ipsius olympiadis fratris filiā in vxorem duxerit. Quod olympias quidē moleste ferens: tamq̃ desperata multis enormitatibus se fecit notiozem. Nam pausanias splendū iuuenem (vt dictū est) cuius contubernio utebatur: in viri

in alexandri magni regis Mactem

neccm impulit: et cum obtinere fecit: quo mortuo etiam Lepodam sibi superinductam (post illam sa-
xo filiam) in tantum exasperavit verbis et ignominia: ut miseram ad suspendendum sese compulerit: De-
niq; mortuo Alexandro eius filio: cum hec passim in cruorem tam nobiliu q; plebeiou Macedonu
veluti bellua baccharetur: a Cassandro in epidua civitate tandem post longam obsidionem capta: ab
ipso interfecta est: ad qua quz idem cassander ministros misisset: et ea cerneret se morturam: ad lictor
res cum ancillis imperterrita surrexit: et vestimentis crinibusq; compositis: ne quid eadens videretur
inhonestum: non voces nec ylulatus femineos emisit: sed corpus suu intrepide percussoribus obrulit
quasi parvipenderet mortis imperium: quod etiam robustissimi homines facere consuecre.

¶ Joannes Jude pontificis filius: quintus hebreoz pontifex: huius quasi diebus patre pontifice defun-
cto pontificiu munus obiit: sed itq; 43. annis. Quo pontificante Helus persarum rex: vagosum que-
dam vniuersis trassum regionibus: duces prescit: cuius familiaritate Iesus Joannis frater confusus
ad pontificatu ardentissime aspiras: aduersus huc fratrem pontifice seditione in templo coitavit: Qua co-
tumelia per mortus pontifex: in euz irruens interfecit. Quo audito: vagosus no modica militu manu col-
lecta: in hiernsale hostili animo consecdit: vbi ad direptione puerus: omnia ciuiu et sacerdotu bona di-
strahere cepit: Sed quz a templi ingressu probiberetur: respondit ego mundior suz perceptor illo quo
templu vestru profanastis: Et hec verba facies in templu vi ingressus omnia ornamenta illius decen-
tiora sustulit: et tributa ac annonas ministris templi rursus imposuit: a quibus vsq; in hunc diez inter-
uentu Esdre fuerant exempti: Vagosus autem paulopost pro nece Iesu Joannem puniuit.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Demosthenes summus orator: atq; philosophus repectate hac Eusebio testate maximo in pectio
fuit: hic a platone facundia hauriens ob ebullide argumentatione summus orator effectus e: Cuius elo-
quentia Eschines philosophus comedas dixit: Qui quu i ipo psiderasset acerrimu oculo rugore terri-
bilisq; vultu: podus accommodatu singulis verbis: sonu vocis: efficacissimos corpis motus profecto co-
gnosceret: q; et si opi eius nihil addi potest: tamē Demostheni magna pars operis demosthenis abest
qui loquit potius q; qui audit. De isto demosthene Valerius sic refert. Quod quu Philippus Ma-
cedonu rex atbenas obsideret ab atbeniesibus postulauit sibi decē oratores dari: si ab obsidione recede-
re deberet. Demosthenes hoc audito in cosilio venies hac fabula recitauit dices. Lupi suaserunt pasto-
ribus aliquado: vt secū amicitia corabere: Quod quu pastoribus placuisset penerunt lupi: vt pro vice
securitatis traderet eis canes: in quibus videbatur occasio iurgij: Annuerunt pastores: et tradiderunt
canes oniu suaruz peruigiles custodes: tūc lupi formidine depra gregē nō solū pro satietate: sed etiam
pro libidine lacerauerunt: Sic et Philippus inquit sublati oratoribus a populo atbeniesi facturus est
Quod audientes atbenieses Demosthenis cosilio acquieuerunt: et sic ciuitas a periculo liberata est: inq-
renti cuida quo modo posset benedicere ait. Si nō dixeris nisi quod bene scieris. Hec eius precipua su-
it sententia. Liberi seruizq; personaz veritas superat: serui liberizq; medaciū miset.

¶ Aristoteles philosophoru omniu princeps atq; monarcha huius tpibus maxime claruit. Qui gen-
te macedonatus Socratez atq; Platone habuit preceptores. Quod diuus pater Augustinus octauo
de ciuitate dei testatur dices: Aristoteles Platonis discipulus vir excellētis ingenij: Platoni quidē elo-
quio impar: sed multos facile superas: Quum peripateticā sectam cōdidisset: viuo adhuc preceptore
suo in suam heresim multos cōgregauit discipulos. Inter quos ob eius venerationē Alexandru etiaz ha-
buit discipulū: Supernixit autē post Platonis mortē vigintitribus annis: in quibus partim Alexan-
dru docuit: partimq; libros cōponens: ac partim docturus in brian. In cuius quidē sigillo: vt dicitur:
hxc inferibi fecit. Sapiētiō est qui quod nouit abscondit: q; qui propalat quod nescit. Sūt aut Aristote-
les facundus eloquio. Et vt Hieronymus ad Eustochiu inquit: sine dubitatione prodigiū grādeq; mi-
raculū in tota natura fuit. Tandem quū in lyceo multis annis florētissime docuisset inuidia cōmuni ac
cusatus q; de dijs non recte sentiret: Adueniens ne vt quondā Socrati: sic etiā sibi iudicio pereūdū foret
deserta sui defensione in chalcidez abiit: vbi et quoad vixit in optimo mentis vigore fuit: vixitq; annis
62. ibidē diē obiit: vt Leonardus arcinus in eius vita copiose descripsit. Tractauit autē hic oēs philo-
sophie partes: et precepta dedit singulis. Sed pte ceteris rationale in suu sic redegit ius: vt a passione
sua omnes alios exclusisse videatur: ita vt per antomastaz philosophus appelletur. Sane Lactio te-
ste octo fuere Aristoteles. Primus hic. Secundus qui atbenis tempu. administrauit: cuius extat elegā-
tissime orationes. Tertius qui in Iliadem Homeri scripsit. Quartus orator Siculus. Quintus qui di-
ctus est Adynthicus Eschimis socratici necessarius. Sextus Cyreniacus: q poetica scripsit. Septim⁹
pedotriba cuius meminit Aristoxenus in vita platonis. Octauus grāmaticus obscurus et ignobilis
Serūt autē Aristotelē philosophū multa scripsisse opera: qui profecto si reuisceret multa sua esse ne-
garet que nos illi attribuiamus: et melius cū eo actum est: q; euz alijs: quorum opera funditus extermi-
nata sunt: et ipse causa extint: cui multa perierunt: qui aliorū gloriā ad se traxit: verūamen Lacti⁹ in
vita ipsius: hos notatos refert: cum ascripsisse libros: quorū tituli sunt isti v3.

Predicamentorum	li. i.	De proposito	li. i.	De principio	li. i.
Periermenias	li. 2.	De naturalibus	li. i.	De interrogatione	li. i.
Prionum	li. 2.	De lapidibus	li. i.	De morte et vita	li. i.

349 4850

Demosthenes Orator

fabula eius

lib

omni Gen

345 4856

Aristoteles phil

lib

vixit et obiit in h

octo aristoteles

libri huius macedonum

lib

Posteriorum	li. 2.	De Aethauris	li. 3.	De vndatiōe nli	li. i.
Topicorum	li. 2.	De baphisicorum	li. 15.	De quatuor elemētis	li. 3.
Elencorum	li. 2.	De bona fortuna	li. i.	De nō generare	li. i.
De artibus	li. i.	De poetria	li. i.	De indiuisibilibus	li. i.
De salutationibus	li. 4.	De aggregatōe artū	li. 12.	De Mechanicis	li. i.
De diuisionibus	li. 4.	De virtute	li. i.	De arte practica	li. i.
De contrarijs	li. i.	De instantijs	li. i.	De medicinalibus	li. 4.
De genere et specie	li. i.	De diuisionibus	li. 17.	De dubijs	li. 6.
De cōmentis	li. i.	De diffinitionibus	li. 7.	De parabolis	li. i.
De propositionibus	li. i.	De syllogismis	li. 2.	De problematibus	li. i.
De memoria	li. i.	De syllogicatione	li. i.	De prouerbijs	li. i.
De vegetabilibus	li. 2.	De gubernatione	li. i.	De ethicis	li. 10.
De longitudine vite	li. i.	De antetopicis	li. i.	De politicis	li. 8.
De cōpositis qalibus	li. i.	De topicis	li. 2.	De contentiosis	li. i.
De motu	li. i.	De methoclis	li. i.	De cōpendijs	li. 8.
De natura	li. 3.	De ijs que dicuntur	li. i.	De diuisione	li. i.
De vnitare	li. i.	De rhetoricis	li. i.	De a matinis	li. i.
De diffinitionibus	li. 15.	De rhetoricis pteco.	li. i.	De libero arbitrio	li. i.
De argumētationibus	li. 2.	De anathomis	li. i.	De positionibus	li. 3.
De propositionibus	li. 25.	De persuasione	li. i.	De concupiscibili	li. i.
De diuisionibus	li. i.	De congregatione	li. i.	De dispensatione	li. i.
De dictione	li. 2.	De poecis	li. 2.	De passionibus ire	li. i.
De generatiōe et com.	li. 2.	De perspectiua	li. i.	De ebrietate	li. i.
Phyicorum	li. 8.	De astronomia	li. i.	De matrimonio	li. i.
De anima	li. 3.	De exhortatione	li. i.	De amicitia	li. i.
De celo et mundo	li. 4.	De disciplina	li. i.	De moribus	li. 5.
De sensu et sensato	li. 2.	De oratione	li. i.	De ingenuitate	li. i.
De iuuentute et c.	li. i.	De idea	li. i.	De concupiscētia	li. i.
De animalibus	li. 19.	De mathematicis	li. i.	De apolline	li. i.
De mole corporis	li. i.	De passione	li. i.	Contra thimcum	li. i.
De phisonomia	li. i.	De arte introducto.	li. i.	Contra Aellisiū	li. i.
Contra Xenocratez	li. i.	De musica	li. i.	Contra achineonā	li. i.
De conuersatione	li. i.	De tragedijs	li. i.	Contra gorgiaz	li. i.
De prima philosophia	li. 3.	De discalia	li. i.	Cōtra pythagoricos	li. i.
De le. cōstitutua	li. i.	De diuinis	li. i.	De colonis ad ale.	li. i.
De legibus	li. 4.	De politico auditu	li. 8.	De regno ad eundē	li. i.
De oburgationibus	li. i.	De iustitia	li. i.	De dicta pseruanda	li. i.
De doctrina speculippi	li. i.	De iustificatiōib⁹	li. i.	Historiaz Alexandri	li. 250
Contra Zenonem	li. i.	De bono	li. i.	De pomio	li. i.
De pythagoricis	li. i.	De bono vtili	li. i.	De phia morali	li. 3.
De olympicis	li. i.	De bono iterū	li. i.	Que diuidit in ethicā: poly	

ticā: et economicā. Et hica enim que de moribus et regimine anime. Polynca de regimine ciuitatum. Economica de regimine familie. Epistolas innumerabiles ad Alexandrū: et ad Philippum scripsit.

Dion autē siracusanus nobilis philosophus hīs tpibus post q vitraq Dionysij tyrannide cōplicitus diu fuit apud siracusana urbē interimitur. Nam superior ille Dionysius Aristomacē dyonis sororem in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hippariū et Hyfenz procreauit: totidēq filias Sophrofinem et aretez. Quarū primā teste Emilio probo eius filio Dionysio cui regnū reliquerat nuptā dedit. Alterā ipsi Dyoni paruo. Qui pter nobile propinquitatē: et generosam maiorum famā multa etiam alia bona a natura recepit: vtpote ingenū bonū et docile: et ad omnes artes idoneū: magnāq corporis dignitatē magnas item diuitias a patre relictas: quas ipse tyranni muneribus auxit: Et ideo rātū platonē amat: vt idē se traderet nec minus eo plato delectabatur: Dion alter paucis orator eximius fuit: cui obeloquentiam Chrysofomus cognomen fuit.

Carmeydes philosophus Dyogenis auditor hīs tpibus dicū floruisse: eo q atheniēsis cū eodez Diogene ad senatū Romanū missus fuerit: hic adeo studiosus extitit: vt quū ad mensam sederet: cogitationibus inherēs: manū ori apponere obliuiscerē: Sed Aelissa quaz vxoris loco habebat dexteraz suaz necessarijs vsibus coaptabat: Animo enim vita fruebat: corpore vero quasi alieno circūdatus videbat: Centesimo deniq vite sue anno sicut Valerius in quarto ait philosopho hādo finem fecit.

Eschines philosophus et orator atheniēsis: hoc etiaz tpe cognoscit: qui a iuuentute sua studiosus et librorū Socratis amator fuit: hic cū aliquando ceteri discipuli Socrati magistro suo multa offerrent. Eschines ipse pauper se ipsū obtulit dicēs q quicquid habebat se illi obtulisse. Tradit autē Laertius p

ter hunc septē fuisse Eschines: quorum primus qui artem oratoriam scripsit: Secundus orator quē ar-
bitramur istum fuisse Demosthenis Emulum de quo Plin⁹. 7. de natu. histo. & Quintilianus lib. no.
no de Institu. ora. plura dixere. Tertius Acchas Isocratis discipulus. Quartus Ahytileneus: quem
teste Laertio oratorū flagellum vocabant: Quintus Macropolitānus acadēmicus philosophus: Se-
xius Athesius civilis scriptor: Septimus statuarius.

Uenophilus pythagoricus philosophus: patria calcidonensis: hoc etiam tempore magno habetur
in precio. Qui omnis humani incommodi (vt aiūt) expers fuit: cum etiam vixisset annis. 105. Inde sum-
mo doctrine perfectionis splendore mortuus est.

Phedron quoq; Elidensis philosophus: per hoc idē tempus clarus habetur: qui & Socrati ac pla-
toni per familiaris fuit. Eiusq; nomine plato librum de immortalitate anime prenotauit.

Uberina poetrix hīs temporibus claret: & multa laude digna conscribit: quē Pactanabo regi Egy-
pti vsq; in Ethiopiam expulso reditum suum predixit.

Xenocrates chalcidōnensis philosophus & Platonis auditor: per hec tempora clarissimus iuuenit⁹
est: Qui & laertio teste: adeo ingenio tardus erat: vt cū plato illū Aristoteli compararet: alterū freno:
alterq; calcibus indigere diceret. Alioquin seculo semper ac serio habitu & ore perdurabat in acba-
demia vicit vt plurimū. Si quando ad urbē proficisceretur turba omnis ipudicorū eius transitū observa-
bat inquietandi eius gratia pbilene nobile scortū decora opera a quibsdā intra eius cellas missa est: quē
ab eo orans lectuli partē accepit. Demū quū multa ne quicquā orasset imperfecto ope discedēs dixit se
nō a viro sed a statua venisse. Porro licet multū frugi fuerit: tamē & fastus contēptor extitit. Et cum se-
pe mediatio insequeret: vñaz in silentio horaz distribuebat: successitq; i acbademia Spensippo: vt pa-
ter octauo de ciuitate dei caplo duodecimo: scbolāq; tenuit annis viginquique. Moriturq; noctu quū
in sartagine forte impegisset anno etatis sue octogesimo secundo. Fuere autē quinque Xenocrates: pri-
mus huius propinquus: alter etiam philosophus & elegie scriptor non fati approbatus: Tertius statua-
rius. Quartus qui odas scripsit: Quintus hinc qui: vt Laertius ait multa versu ac prosa scripsit.

Uberostratus quidā natiōe grecus homo satis scelestus atq; ignauus: & ipse vigesimo regni Echi
anno fame gratia tēplū diane ephecie turpiter incendit: Quo audito senatus ephecius decretū tulit: ne
quis vnq; eius nomen litteris demandaret. Signū plane supplicii: sed minime obseruatum: quando
vsq; ad nostraz etatē huius sacrilegi nomen puenit. Verū epheci aliud illo prestantius extruxerunt
mulierū precipue ornamentis: & alijs opibus ad id collatis.

Torquatus insignis patricius Romanus: cui Titus manilius propriū nomē fuit Lelij manlij fi-
lius quē idē filius a tribunitia vexatiōe liberauerat temporibus istis aptud Romanos ob eius incredi-
bilē fortitudine atq; magnanimitatē maximo in precio & honore habitus est. Qui contra galluz quen-
dam eximia corporis magnitudine virū certamē suscepit singulare: cui licet visu ac specie impar esset:
ipsuz tamen superauit atq; interfecit: a quo quum auream torquez abstulisset: sueq; collo imposuisset:
Torquati cognomē sibi ac posteris suis obtinuit. Hic autē ex ea familia ortum habuit: Quē gallozum
exercitū ex Tarpeia eiecerat. Tanti namq; eius dimicatio momētū fuit: vt gallozū exercitus suis relict
castris proxima nocte ex eo loco in tyburtinū agrū transmigrauerit: & inde cū tyburtinis in campaniaz
transierit. Ea quippe pugna ad anienē fluiū: qui est inter sabinos & Romanos cōmissa est. Ubi etiaz
alias Tulli hostiliū regis insignis exiit victoria: qua Romanorū hostes sudit. Hic namq; Torqua-
tus quum aliquando dictator esset: vt testatur Augustinus li. quinto de ciuitate dei ca. xviij. filium pro
patria pugnatē & vincentē occidit: eo q; contra imperiū suū pugnauerit: ne plus scilicet malicet
in exemplo imperij contempti q; boni in gloria occisi.

Cas. Pompilius Romanus anno vigesimo secundo regni Echi a romanis vna cū Lelio Cornelio
sul electus ptra gallos ingenti virtute statiz bellū sumpsit: & in agro latino adeo acriter collatis signis
pugnarūt: vt suis directisq; hostiū castris suū exercitū spolijs opulētum cum gloria atq; triumpho ro-
mam reduxerit: ppter quod a senatu sibi triūpho decreto de ipsis gallis triumphauerūt.

Cas. Valerius cognomēto coruinus Romanus adolescēs prestātis quidē animi & singularis virtu-
tis: per hoc quoq; tempus (Luius teste) & ipse Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescēs: & ipse con-
tra aliū gallū virū magnitudine & armis insignē: singulārē assumpsit pugna: Qui dum armatus in me-
diū processisset: & nondum manū cōseruisset: eius galee repēte coruus ales infedit: qui certamine inito
& Valerij galea nūquā discessit. Imo & rostro & vnguibus oculos Galli vulnerare non desistit: quoad
Valerius hostē tali prodigio territū obrūcanit. Quo mortuo: statim coruus & cōspectu euauit. Et
Valerius deinceps Coruini nomine appellatus est.

Rsanus predicti Echi regis filius. i. persarū rex. 260. Iudaice captiuitatis: & olympiade
centesimadecima persis regnare cepit: & regnauit annis. 4. De quo nil memorie dignum ha-
bemus. Venit autē filios multos: de quibus herodorus meminit. Cuius autem primo re-
gni anno descriptione Rome facta inuenta sunt ciuiū. 160 milia.

Iadus autē sextus Iudeorū pōtifer: hoc ipso anno Inde mortui Joannis pontificis patris: pon-
tificatu succedēs: fedit annis. 50. vir certe bonus & pacis amator: qui cum mores labefactos compone-
re decreuisset multos & quāmaxime manasen fratrem inuenit aduersarios: qui coruus in eum erexere

355 4864

354 4865

352 4867

328 4871

Impugnū Romanū patrum

pugna Romanū in gallia

hinc omni gallo pugnat

Romanū — 16. 0. 0.

q̄ Saraballā quēdā ex Schytarū genere trāsflumē prefectū haberēt amicum. Nam idē Adanaffes hu-
ius Jadi pōntificis germanus ad pontificatū cōtra ius fasq; anhelans: Sarabelle ipsius prefecti fauo-
rez sibi procurauit: cuius rei gratia filiā eius duxit vxorē. Sed iudei indignati: q̄ cōtra leges incircunci-
forū vxorē duxisset: ipsū a sacerdotio summouerūt. At manaffes ira percitus: q̄ euz propter vxorē nō
admisissent: et prefecto nō obrepēraissent: ad ipsū prefectū socerū suū cū multis sacerdotibus atq; vxo-
re se trās tulit: a quo benigne susceptus: pontificatū scindere studuit. Cui et confestū Abbiglam Abedi-
terraneū vicū Tyriorū quidē insignē ad victū concessit: quibus etiā simul omnes habitātes et p̄dia
contulit atq; pecunias multas subministravit: Sed et insuper Templū ad hierosolymorū instar super
montē Sargim (qui erat altior omnibus Samarie montibus edificare) spopōdit: sed hoc facere euz re-
gis Darij licētia p̄misit. Dario deinde persarū rege ab Alexandro superato: Saraballa euz nondū tē-
plū edificasset: ad alexādū defecit: a quo mox edificadi templi licētiā obtinuit. Qui templo edificato
Adanassen generū suū contra Jadū optimū pontificem constituit: et maximū Scisma inter iudeos
excitauit. q̄ quidē vsq; ad destructionē ipsius tēpli (a Romāis editā) perdurauit. Adortuo deniq; Sa-
raballa: Alexander iudeis iratus: quod requisiti opem ferre et tributa consueta persolvere recusassent
oppugnāde ac destrūde vrbis causa cum exercitu hierosolymā venit. Quod Jadus sacerdotum prin-
ceps audiēs in timorē et pauorē maximum peruenit: et vrbis ac iudeorū calamitatez miseratus cū
infulis et pontificalibus indumentis cū reliquis sacerdotibus alexādū sit obuiū: quē quū Alexand-
er p̄spexisset pōntificalibus indumentis insignitū: habentemq; laminam: in qua dei magni nomē inscriptū
erat confestim ex equo descendit: et solus pontificem adiens. Dei nomen: seu numen adorauit: et ponti-
ficem veneratus est omnibus qui adierant pontificibus obstupentibus. Quum autem quidā princeps
ab Alexandro causāz impensū bonozis pontifici quesiuisset: respondit alexāder non se hominē adorasse
sed deū cuius sacerdotij principatū gerebat. Nam inquit per somnū in huiusmodi habitu cum cō-
spexi. Ingressus alexander vrbem montis pōntificis sanctissimi obtemperās: postq̄ deo in templo sa-
crificasset multa dona ipsi principi sacerdoti et reliquis sacerdotibus donauit. Deinde cōuocatis iudeis
iussit eos petere quas vellet donatōes: et gratias. princeps autē sacerdotū exposulauit: vt liceret patri-
is vt legibus: et septimū vsq; in annū sine tributis esse cui omnia cōcessit. Defuncto deinde Alexandro
et Jadus hic illo tempore defunctus est relicto post se Onia filio: vt Iosephus li. xi. cap. vltimo testat.

Lucius papyrius patritius Romanus bellator clarissimus hoc ipso āno a senatu Romano dicta-
tor electus Quintū Sabiū magistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim cōtra samnites ex senatus decreto
expeditionē suscipiēs in eos acies dirigit. Sed paulo post quū dictatore Rome opus esset Quinto Sa-
bio equitū magistro p̄cepit: ne se absente cū hoste pugnare p̄sumeret. Sabius autē adolescēs: vt erat
animo strenuus post dictatoris p̄fectionē aliquādo per exploratores didicit omnia apud hostes solu-
ta esse. Qui animo accēsus cū hostibus incredibili feruore conflixit: atq; vt acrius pugna-
ret equis omnibus frenos detraxit: atq; ita calcaribus cōcitatos in hostiū agmen p̄misit: vt nulla eos
vis sustinere posset. Quā ob rē ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Linius scribit. Parta itaq;
victoria de re bene gesta litteras nō ad dictatōrē: sed ad senatū mittere curauit. Quāobrē iratus dicta-
tor Sabiū ad iudiciū capitali pena esse rē: q̄ se absente pugnasset. Qui quū ad morē duceret: igēti
miliciū et populi fauore liberatus est. Tātamq; ob eaz rē seditionē in Papyriū milites cōmouerunt: vt
ipse vix mortis imperiū potuerit euadere. Postea samnites Romanos apud caudinas furcillas angu-
stis locorum cōclusos ingēti deditionē vicerūt: vt viuos ignominie seruare maluerūt q̄ clausos occide-
re. Nam armis depositis Romanos viliē resiros sub iugo lōgum agere ordinem fecerūt: talē pa-
cis cōditionē Romanis imponētes. quā si seruassent hodie omnino nō essent: aut (vt Eutropius ait)
Samnitibus seruirent. Verum sequenti anno iubente Senatu Romani duce papyrio dictatore sam-
nites deuicerunt. Quia victoria dictator ex Senatus consulto triumphum duxit: cuius triumpho ma-
ximam spem arma potissimum captiua prebuerunt: tantum magnificentie in his vrsuz (sicut Linius in
9. scribit) vt aurata scuta domitis argētoriorum ad forum ornandum diuiderentur. Inde q; initūz na-
tum fuisse dicitur fori ornandi.

Alexander cognomēto magnus philippi ex Olympiade filius quartus et vigesimus Adace-
donū rex: vltimo Arsani p̄sarū regis anno. Adacedonibus regnare cepit: et omnibus sup-
putatis regnauit annis. 12. et mēibus. 6. viginti quippe annorū erat cū regnare cepisset: et pa-
trē nō vsquequaq; emulatus esset: sed ab ipso diuersus moribus: qui tamen vitis aut mori-
bus superauerit nō satis cōstat. Quia erat vtriq; vincēdi ratio diuersa. Hic namq; aperta vitis: ille arbor
bella tractabat. Receptis ille gaudebat hostibus hic palā suis prudētiō: ille cōsilio hic animo magni-
ficētia: Graz philippus dissimulare plerūq; etiā vincere nouerat: Alexander autem vbi exarsisset:
nec erat dilatio vltionis nec modus: vni vtrūque audius sed ebrietatis vitia diuersa. Regnare ille cum
amicis volebat: hic in amicis regna exercebat. Nam amicissimos suos et p̄sertim Lysimachum leo-
ni obiecit: Dictū hasta traiecit et calisthenem mori iussit: litterarum cultus vtrūq; similis: Strugilati
philippus Alexander luxurie magis deditus erat. Huius vitam et ingētia facta Plutarchus et Iusti-
nus historiā accuratissime describere. Philippo igitur rege vita functo Alexander hic mox Glyrium
quā nūc sciauoniam dicimus) ardenti animo subegit: et Romanorū insulas op̄nuuit. Statimq; cum

in apbica trāsiretasset: eaz totā superauit. Deinde Syriā rebellāte ingressus multorū sibi occurrētūz: alios elegit: aliosq; deposuit ac alios interemit. Depopulataq; Syria: Damascū expugnauit. Sydo-
nē subegit. Tyrū & plerasq; alias ciuitates funditus dissipauit. Inde q; hierusalē versus pperās cū iu-
deorū pontifice (sicut premissus ē) veneratus esset: vrbē ingressus: & iudeis immunitates concessit: & victi-
mas immolauit. Sulcato postmodū mari Egyptū introiuit in cuius sinibus mirificā cōdidit ciuitatez.
Quā ex suo noīe lixādriz appellauit. De qua infra dicemus. Inchoata vero Alexādrīa cū in perfidē
pcessisset: & a dario psarū rege vilipēdere pueritiā suā accepisset sibi q; multas misisset & remisisset epi-
stolas audita Olympiadis matris legatione que grauitē infirmabat: Bomuz redijt: in quo quidē re-
ditu Ammonitā militie Varij principē sibi obuiā factū fudit: maxia edita cede: qui ad Variū reuersus
Alexādrī potētā rettulit: sed dū Alexāder ex asia in minore asiā p bellespōn trāijceret: nōnullas regio-
nes & pbygiā supauit. Tandē a Macedoniā pueniēs matrē ibidē iam cōualescētē inuenit.

Arius Artani predicti regis filius vltimus persarū rex & ipse primo anno regni Alexandri-
primo: ducesimo septuagesimo iudaice captiuitatis psarū regniq; accipēs regnauit annis
sex. Hic cū potentissimus esset: quid regis maiestatis honoratius deceret: bellū cū Alexā-
dro magno (vt infra dicitur) varia fortuna gessit. Tandē ab eodē victus & superatus: & a co-
gnatis turpiter occisus: vitā pariter cū persarū regno finiuit.

Alexāder itaq; predictus rex anno secūdo regni Varij exercitū reintegrato reliquā Grēcīā pagra-
uit: & Thebas rebellātes mox incēdit: Poronūq; arthenas prexit: vbi ab Anaximene philosopho pla-
catus immunitatē pariter & pacē eis dē Atheniēsis dedit. Atq; Lacedemones subiugauit. Sulca-
toq; mari calcedones domuit. Et quū omnes regiōes circa Euphratē suo adiecisset imperio: pōte fa-
cto Euphratē trāsiit: & Persipoliz appropinquauit: in qua Varius persarū rex morabatur: Quod eūz
audisset Varius ad resistēdū ei exercitū cōgregauit: At Alexāder cōditionēs hostiū scrutari desiderās
vna cū quodā ex principibus suis ad Stragā flumiū accessit: qui flumē hyemali ac vernali tēpore no-
ctu cōgelatur: & die solis calore dissoluit. Inde refecto socio solos humili habitu trāsmeato flumī in lo-
cū cū vnde venerat puenit: Cuius figurā multi ex persis mirātes eū deū crediderūt. Tandē omnibus dili-
gēter exploratis ad exercitū suū redijt. Factaq; exhortatiōe & dispēdio: timore sublato eūz exercitū tri-
gintaduoz milium peditū: & quatuor milium equitū Persipolim versus cū indubitata vincedi fiducia pro-
cessit. Eōra Varius exercitū sexcentoz milium hominū eduxit. Dumq; vtrūq; acies in campum con-
uenissent: diu acriter pugnatū est antequā vlla pars cedere cogereetur. Tandē Alexandri exercitū pre-
ualēte Varius fusus est: amissis eo in cōflictū quadraginta milib; ex suis: & ex Alexādrī parte 120. eq-
tibus & nouē peditibus tantū interfectis. Varius vero iterū maiori exercitū congregato ad occupādā
Thauri mōris Cilicie angustias p quas Alexander trāsiturus erat cōscēdere conabatur: Verū Ale-
xāder cognito Varij aduētū subito mira celeritate Thaurū trāscendit: & ad tharsuz vrbē peruenit: vbi
aliquot diebus infirmitate detētus quieuit. Interea Varius cū trecentis peditib; milibus & cētū equitib;
milibus sibi occurrēte: Alexāder cōualescens exercitūz in hostem duxit: ibiq; acri conferta pugnatū
ginta milia peditū & decē milia equitū ex parte Varij. De alexādrī vero exercitū 150. peditib; ecis pie-
re: Sed & Varius ipse sancius cum exercitū terga vertit: & inter quadraginta milia captiuoz quos illa
victoria concludit manibus Alexandri fuerunt mater Varij: vxorq; & due sorores ac totidem filie: sicut
Iusti. noster in. xj. epitbo. li. scribit: Ad quas videntas hortandasq; in communi postas: cum Alexan-
der venisset conspectis armatis inuicem veluti statim morture se amplexauere: luctū implacabile eden-
tes: Pronolutesq; alexādrī pedibus nō morē: sed vt Varij corpus sepeliant: mortis dilationē precantur.
Notus autē alexāder tanta mulierum pietate: & dariū viuere dixit: & timēndus mortis metum depul-
sit: easq; & haberi & saluari vt regiās precepit: Filiasq; quoq; nō sordidius dignitate patre i matrimo-
niū sperare iussit: Post hec Varij opes cōtēplatus: in admiratione tantarū rerū capitur: & tunc
Barsanē captiuā in luxuriosis cōuiuijs propter forme pulchritudinē diligere cepit: ex qua suscipiēs fi-
liū Iherculē noiauit. Varius verb cū Babiloniā profugisset per epistolas Alexādrū precat vt redimē-
daz captiuarū sibi potestātē faciat: p quibus multa pollicet pecuniā: Sed alexāder pro captiuoz pre-
cio nō pecuniā: sed regnū omne petit: Quibus respōsis Varius amissa pacis spe iterū bellū reparat: &
cum quatuor cētū peditū milibus & centū equitū milibus ex Babilonia Alexādro obuiam vadit:
Congressi autē preliū cōmittitur: vbi & macedones in ferrū cum contemptu toties a se victi hostis rue-
bātē contra pse mori q̄ vinci malebāt: raro in illo prelio tātū sanguinis est fusus: q̄ in isto. Varius ve-
ro cū vinci suos videret: mori & ipse voluit: sed a p̄ximis fugere cōpulsus est. Hoc itaq; prelio alexāder
a se imperiū obrinuit sexto scilicet anno post acceptū a patre imperiū: Cuius tāta fuit felicitas vt post
hec nemo sit ausus rebellare: p̄nterq; perse imperiū tot annorū seruitutis iugū suscepit: Donatis
vero: relictisq; milibus trigintaquatuor diebus predā recognouit. In tharso deinde quadraginta ta-
lenta milia elausa inuenit: Expugnata deniq; & capta persipoli regni caput Varius a cognatis suis ca-
ptus: in gratiā victoris aureis cōpedibus cathenisq; vincit: a quibus etiā multis confossus vulncrib;
interijt. Quod audiēs alexander indignans scilicet tanto fastigio mortem lachrymatus est: & eius cor-
pus regio more sepeliri iussit: Et sic persarū regnū sue diuturnitatis finē accepit: vbi sub. i. 4. regibus
254. annis regnatū est: quorum iterum nomina & tempora ista sunt.

324 4875

322 4877

¶ Persarum regum Epilogus.

Cyrus	1 añ 30	Artababanus	6 añ 7	Artaxer. memnō	11 añ 40.
Cambyses	2 añ 9	Artaxerxes	7 añ 40	Artaxer. ochus	12 añ 4
Tresinagi	3 añ 7	Darius	8 añ 8	Darius	13 añ 4
Darius	4 añ 36	Sogdianus	9 añ 8	Darius	14 añ 6
Darius	5 añ 20	Darius notus	10 añ 19.		

Alexāder itaqz magn⁹ mortuo Dario rege p̄dicto quqz añis totā obtinuit asiā: Nā septēpmi añi cū p̄fay regib⁹ supputant. Accepto igit p̄fay regno se terraz regē z q̄si mūdi p̄ncipe ap pellari iussit: Interea nō regio more: sed hostili odio i suos seuire cepit: maxie. n. indignaba tur: si suoz sermōibus capi se mores philippi p̄ris patrieqz subuēisse: pp̄ que crimia p̄ment

onē regi p̄ximiorē vna cū filio iterficere fecit: pp̄ qd̄ oēs in castris in cū fremere cepere miserātes inno xij senis z filij casuz iterdū se quoqz nō debere melius dicētes: Que cū nūciata eēt alexādro: a seuitia animū retocauit: Retocato itaqz ad bella aio: mox Carasimos z Las in deditionē accepit: post hec Indiaz petiit: vt occāo vltimozqz oriēte suū finiret impiuz: Cū aut ad Nisēā vēisset vrbē oppidanis nō regnātib⁹ fiducia religiōis liberi patrie: a q̄ vrbē ip̄a fuerat cōdita potiri iussit: Verūtānē ad specta culū sacri mōris exercitiū duxit oib⁹ naturalib⁹ boīs decorari: Inde mōres dedalos Leopidis regie petiit: que cū se ei p̄cubitiū dedisset: redēptū regnū ab alexādro recepit: Filiūqz ab eo genitū alexādrū noīauit: qui postea Indoz regno positus ē: Peragrataqz india ad sexum mire aspiratis z altitudinis p̄uēit: z quē Hercules obtinere nō potuit: ip̄e cū summo labore atqz piculo potitus ē: Eiusqz loci gētes in deditionē accepit: vnus aut ex Indoz regib⁹ Porus fuit q̄ virib⁹ corpis z ai magnitudine p̄ter in signis extitit: q̄qz z bellū tāp̄ide audita alexādrī opiniōe in aduētū eius parabat: Comissioqz cū eo p̄ lio i p̄ma p̄gressiōe alexādrī equus vulnerat: z cū ad terrā cecidisset satellitū manu alexāder suauis ē Porus vero multis obuit⁹ vulneribus caput: Sed alexāder ob honōrē virtutis incolumē cū in regnū misit: vbi z duas vrbes p̄didit: Inde qz ad restas: Gestāos: p̄fideas: Sagaridasqz cecis eoz exercitib⁹ expugnavit: Cūqz ad Gussites venisset: quē hostiū. cc. milia eqnū opiebat ē illos deuicit: Inde ad am nē Agisimē prexit: z p̄ illū ad oceanū deuehit: vbi Jacēsenas Sibesqz: q̄s Ibercules p̄didit: i deditiō nē accepit: Hinc in Ambros z Sicabros nauigat: que gētes cū. 80. armatorū peditū z. 60. eqnū milibus illū exceperūt: Inde quoqz Bircaniā: mardosqz subegit: ibi ei occurrit: vt Justinus refert: Talestis si ne Adinothea amazonū regina cū trecētis mulierz milibus: trigintaqzqz dieū itinere p̄fecto ex rege li beros quesitura: Cuius qd̄ aspectus aduētusqz oib⁹ admiratiōi fuit: z pp̄ insolitū feminis habitū z pp̄ expetitū p̄cubitiū: ob qd̄. 13. diebus ocio a rege datus: vt visa est vterū implese discessit: Post hec cū alexāder in Babyloniā redisset: statiz Darij filiā vxorē accepit: Sed z optimatib⁹ suis lectas ex om nib⁹ gētib⁹ nobilissimas v̄gines tradidit: vt cōi facto crimē regis lauaret: Ibi ē milis diebus ocio datus in leticiā effusus p̄mnia instituit: vbi p̄ Cassandru Antipatri filiū: q̄ regi ministrare solebat a pa tre veneno dato iroxicatus ē: Quo hausto nolēs idē alexāder Adonarchiā suā in quēpiā trāsire ne q̄ in potētia ei par ap̄d posteros legeret: statū vltimā suā volūtatem in duodecim quos ab adolescentia comites habuerat sui aplissimi regni successores p̄stituit: diuidēs eis regnū: Et huiusmodi tēstamēta ria partitiōe facta alexāder. 12. regni sui āno: etatisqz sue. 33. debitū naturale p̄soluit in alexādrīa vbi z sepulchrū eligēs a Ptolemeo Lagi filio in alneolo aureo sepult⁹ ē: Ibi itaqz alexāder: vt loquaces gre ci affirmāt supra humanā potētiā ai magnitudine p̄dit⁹ fuit: Tāqz milibus suis fecerat fiduciā: vt illo p̄nte nullus hostis arma ēt iermes timuerit: Cū nllō. n. hoste vnq̄ p̄gressus ē: quē nō semp̄ vicerit: Nullā vrbē obsedit: quā nō expugnaverit: Nullā gētē adiit: quā nō calcauerit: Huius tñ maxima fuit reprobētiō q̄ potius se voluit draconis filium z spurium nūcupari q̄ regis philippi. Adagna namqz ipsius glorie cupido fuit: quia vbiqz ibat multos scriptores habere volebat q̄ sua gesta describerēt.

¶ Viri Romani in bello Alexandro comparandi.

Adarcus Valerius Cornutus iā dictus: z. L. Martius. L. Sulpitius. L. Aemilius Torquatus. Q. Publi⁹ Silio. L. papyrius. Q. Fabius Maximus. L. Volumentius ac. M. Curi⁹ Cōsules z Bi ctatores Romani hī idē etiam ip̄ibus Rome florere: Horū quippe: vt Livius ait in quolibet: indo les cadē que in magno Alexandro erat: atqz animus z ingeniū fuit: atqz disciplina militaris: Si cum quouis istorū Alexandro dimicandū fuisset: nō cū Dario certe rem habuisse dixisset: Nam si hominē cum homine: ducem cū duce: formam cū forma cōpararet: Inuicē Alexandrum cū inuictis ducibus bellatum esse dicerent: z Romani isti: aliqz complures inuenirentur: z gloria z rerū magnitudine pa res: quozum suo quisqz fato sue publico discrimine z viueret z moriretur.

Pyrthius epyrotarū rex ex Lacide Troade natus hīs qd̄ ip̄bus fuit: De quo sic habet q̄ adhuc infans patre exacto: amicisqz intersectis in Glyriuz id est Selanoniā ad Glauciam Regem deduct⁹ est: quem vna cum pueris suis educavit: Eumqz duodecim annorum factum in regnū paternum re stituit: Hunc legimus non plures habuisse dentes: sed vnum atqz integrum os deluper: quasi leuibus quib⁹dam rimulis in dentium figuram distinctum: Qui aliquando a quodam enim Demetrij An tigonis regis prefecto: Aiō quidem audacia: roborē z arte pugnandi p̄stantissimo ad singulare cer tamen prouocatus ip̄sum superauit: z multis de eius exercitu cecis: quinqz hominum milia Adacedo

num viua cepit a Tarentinis. deinde imperator electus contra Romanos Albino p'sule ipse eoz castra cepit. Secundoq; p'lio gesto et victor pyrrib' extitit: sed nō sine magna suoz cede: vnde ab eo dictum fuit: Si alia pugna itez Romanos vicerim: oio peribim'. Hic deinde a Siciliis cōtra quos cartbagienses bella gerebāt in Sicilia nauiganit: vbi et Carthaginēsiū potētia euerit: ibi in oppugnatōe Lricis munitissimi oppidi p'm' omnū menia cōfendit: vbi et alios e muro deiecit: aliosq; circa se necatos coactauit: ipso illo exstite: Quib' gestis et Damertinos omnes supauit. Redunte vero Tarentum in ipso recessu impetu contra Regem facto Damertini totum exercitum turbauerunt: e quibus vnum quin pyrribus in capite acceperit vulnus: regem prouocauit ad certamen: Ob hoc rex prouocatus et sanguine sedatus ita caput barbari percussit: vt vsq; ad inferiores partes plaga descenderet: cederentq; hincinde partes diuise. Quo facto contra Romanos bellum aggreditur pro tarētinis. Sz a. Ad. Curio superatus in Epyrum reuertitur cum octo peditum milibus et quingentis equitibus vbi cum Antigono Demetrii filio pugna commissa victor euasit: et multas eius ciuitates obtinuit. Quum autem contra Spartas pugnans accepisset ptolemēum filium fuisse interfectum: ita et dolore incens' ipse ante omnes p'nectus cede: ac sanguine lacedemoniorum cuncta rep' lenit: Semper itaq; hic pyrribus in bello summus ac inuictus vir fuit: sed tunc priora omnia fortitudinis opera longe supergessit est. Demum apud argos pugnans per manus cuiusdam amnicule regula occiditur.

Curi doctrinis excellentes.

Chermeegyri: qui et Trimegillus philosophus platonis olim discipulus. Mercurius dicit: hoc q dem tempore clarus habetur: qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit: et dixit: vt patet octauo de ciui. dei: deos gentiliū fuisse homines mortuos.

Capulcius Ap'ber platonis etiam discipul' h'isdem temporib' Athenis clauit: et ibidē libros multos edidit: videlz de morib' et vira platōis libru vnu: de deo sacratis libru vnu: de quo diu' pater Aug. octauo de ciui. dei mentionē facit. De cosmographia libru vnu. Itē aliū quē in libros duodecim distinxit: et Anū aureum intinilauit. Scripsit etiā horatoriu ad paupertatē contra Emilianum: Cui' bec fuit sententia: Nil est deo similis q' vir animo perfecte bonus.

Clorin' philosoph' platonis quoq; discipul' et porphyrij preceptor per hoc idē temp' Athenis floruit: q ad omnia vniū ornāmēta p'posuit: omniū etiā diuinarū studio firmat' fuit instus: fortis: tēperatus et prudens extitit: qui prudentie rationē fortune impetus superare posse crederet. Et p'pterea libz de virtutibus pulcherrimū edidit. Dixitq; p'cterea: sicut habetur. x. de ciui. dei capitulo 2. Animā rōnalem quam in celestib' habitare sedibus non dubitabat non habere supra naturā nisi deum: qui sicut sol lunam illuminat: ita et deus animam illustrat.

Cernas atbeniēsis philosoph' hac etiā tēpēstate cognoscit: qui Alexandro magno volēti Athenas obtinere: restitit: p'suadēs atbeniētib' vt oio ei n' traderet ciuitatē: sz tadē ab Alexandro obtrā ciuitate ei adbesit. Hec atbeniētib' Alexandro sacrificare volētib' dixit: videte ne dū celū cūstodit: terrā amittat.

Calixthenē insignē philosoph' Aristotelis discipulū p hoc idē tēp' floruisse cōstat eo q' p'tra Alexandrū mult' rōnib' feriole differuerit: eū increpādo dicens: Si de' es beneficia moralibus largire: si sua eripere debes: si homo: id quod es semper esse cogita: propter quod iratus Alexander cum trucidari mandauit: et sic deforme in foneam cum cane includi iussus est.

Cinocrates magni Alexandri insignis architectus per hec tempora in p'cio fuit: de cui' forma corporis et ingenio: Vitruui' in p'cio secundi libri de architectura multa disseruit. Hic teste eodem Vitruuiō Alexandro in Egypto Alexandriā metat' et: et institutioni tēpli Ephesie diane p'fuit.

CExplicit liber quintus p'cētis operis.

Cfratris Jacobiphillippi Bergomenis ordis fratru Eremitarum diui Augustini in oīda h'istoria nouissime congesta: de Italicis vrbibus maxime: alijsq; cōplurimis Liber sextus feliciter incipit.

CAnglorum regum vsq; ad Breni gallozum ducis tempora.

Vniuersorum regū t'pa gesta q; ac noia a p'mis mūdi regib' vsq; nūc locis suis a nobis p' virib' diligēter p'cursa ad partē Breni galloz ducis p'ditoris n'ri quas iadin in m'ibus h'ic desiderauim': dei grā p'tū ē. Itē placet: vt oēs h'isto. testant': eūz fere cū alpiaz vrbū aut auctor aut p'ditor fuit. Itē q' quū ex iustitia agal cos reges oiserim' p'sonū ad lectoris voluptatē: videt a p' Bairo rege vsq; nūc eaz noia repeteri: vt lōgobardi n'ri sue origis initiū et p'cūsus p' dīcāt. Prim' igit' angloz rex Brut' Ence p'ncipes fuit a q' (vt diximus) Britānia isola dicta ē: p' quē secūd' Lochrin' ei' fili': q' tadē i bello sagut ta p'cū' occubuit. Adedanci' fili': 3' rex successit: Inde. 4. Adēpicius ei' fili' vir pessim' impauit: q' tyrānides et cedes multas exerceat: p' quē s. Embracius q' multas vbes cōdidit. xxy. filios ac. 30. filias genuit: q's oēs Siluiō. 4. albanoz regit' r'f'misit albanis m'mōio iūgendas cum Latini a Sabinis aspnati eēnt. Hic q's post Brutū p'm' in gallias classem p'duxit. Brutus autē se

Anno
mundi

Anno
an xpi
aduentu

Liber

cundus eius filius sextus successit. Reliqui vero decem et nonne fratres: Syluius predicto auxiliante germania; omnem conquirit. Post hunc Brutus septimus imperavit. Lelii qui vrbem ex suo nomine condidit. Veranus. Hadrius imperavit. Qui Hieromantiam prius anglos docuit: post quem nonus. L. et rex eius filius regnavit: qui et ipse nonnullas extruxit vrbes: tresque filias genuit. Quibus matrimonio copulatis a duobus ex ipsis gentibus regno pulsi sunt. Uerum tunc Agampti regis Hallie: cui tertia eius filia indotata; tradiderat: auxilio in regnum restituitur est. Ideo indotata dico: quia patri filias interrogari que illarum ipsarum diligere. Responderat: Quatum habes: tantum vales: et tantum te diligo. Quibus verbis comoratus prius illa regno paterno exheredauerat: et sorores adulantes regem heredes omni constituerat: a quibus postea deiectus est. Mortuo autem patre vltima eorum decimo loco successit. Postquam sororum filij regnum adepti sunt. Unus autem cui Modagus nomen erat: germano pulso undecimo loco triginta tribus annis regnavit: cuius tempore Roma condita est. Lanalla eius filius hunc duodecimo Rex successit. Quo regnante tribus diebus in regno sanguine pluit. Post hunc Bargarus filius eius successit. Deinde decimusquartus Syluius: post quem decimusquintus Iago Bargarum nepos: Cui successit decimussextus Carnunus Syluii filius: post quem decimusseptimus Bodoburchus: decimusoctavus Proter: qui serere patre suo perempto: et Suardo Francoz rege fratris sui auxilio superato: ipse quoque demum pemptus est. Regno deinde per multa tempora vacante et per quinque reges mirummodum lacerato: Tandem Adonucius Eleotius filius regnum pacifice obtinuit: qui etiam concessit corona aurea sibi imposita leges multas edidit: et celeberrimum templum Concordie struxit: in quo postmodum anno quadagesimo regni sui mortuus sepeliri se fecit. Hic autem duos: Belgium et Brenum post se reliquit filios. Cui Belgus primogenitus vigesimo rex successit: et leges celebres composuit: quas iam Alodredus rex ediderat. Ubi ac turrim pulchram addidit. Brenus autem natu minor vir bello strenuus ac ferocis sed liberalis. Morchaubna usque Carbenesiam regionem ingenti virtute obtinuit: Sed haud multum inde pulsat ad Segitum auxilium postulatur accessit. Et quia indigenis munificentissimum se exhibuit: mortuo Legino Allogobus rex in regnum successit: ducta eius filia vxore. Et quoniam Allogobus comitis ac munificentissimum precipueque in dandis laudis cibis pfusissimum se exhibuit: nulli aditum denegans. Brenus innumeros bello sibi ademit populos: quorum auxilio finitimos regulos debellans regnum omni in sua redegit potestate: ac non multo post contra Belgium germanum regem expeditionem fecit: Sed interuentu matris inter se statim composuere. Et firmata pace Bartrudius filius Belgii loco suo regnare fecit. Quibus ex sententia gestis Brenus et Belgus cum innumerable multitudine: quia etiam terra illos quos genuerat cape non poterat per multam diem ad nouas queras sedes: siue glorie cupiditate pellecti: siue ut alij volunt ad intestina bella vitanda duci: siue (ut alij affirmant) vini dulcedie ab Italia allecti: aut alio quouis modo ducti in Italiam cum vxoribus et liberis et trecetis hominum milibus: ut Iusti. in. 3. 4. epist. lib. 3. se transulerunt. Et primo circa Eridiani oram: ubi insubres galli et tusci vicatim habitabant se infundentes vrbes nonnullas: de quibus et alijs multis mox dicemus: condere aut instaurare seu ampliare (pulsis inde veteribus incolis) ceperunt.

Brenus igitur conditor noster maximus et excellentissimus rei bellice doctor: et Senonensium gallo- rum dux. Adonuchri anglorum regis filius: tredecimo Asucri Persarum regis anno: et Olympiade nonagesimo septimo: ac iudaice captiuitatis septimo supra ducesimum anno cum exercitu trecetorum milium Gallo- rum: relicto proprio solo Italiam venit: et expulsis veteribus tuscis: eorumque vrbibus occupatis: multarum vrbium (polierate ac Iustino testis) fundamenta iecit: Quarum de numero papia Bergomum et alie: ut mox dicemus fuere: Ibiq; presidio et operarijs relictis Romam versus cum exercitu tendens omnia sibi formidine et ferro aperuit. In Etruriam autem perueniens contra Tuscos ac Romanos Senensem urbem pro sentibus: valitudinarijsque et armentis: ut Polyerates in sexto habet: extruxit. Inde ad Romanorum experiendam virtutem Romam profectus est: Ad quam peruenientes incredibili furore urbem ceperunt: et crudelem in modum direptam: ignique crustam ad Capitulum perueniunt: ipsumque etiam cepissent nisi. Ad. Adanlij virtus obstitisset. Verum soluta obsidione galli inde cum ingenti pecunia recedentes: Camillus eos insecutus et pecuniam abstulit: et suis fugatisque patriam ab hostibus deperditam recuperavit. Qua victoria in urbem cum triumpho rediens secutus Romulus inter locos militares appellatus est. Verumamen post recuperatam a Camillo urbem etiam galli in regione eadem non inuenta cum Romanis habuere certamina: et tamen Livio teste breuiori temporis spatio pre ceteris Romanorum confecta referuntur: quum firma intercesserit inter ipsos pax. Brenus autem multis in Italia ad condendas et instaurandas ciuitates dimissis cum multo milite Asiam intrauit: illamque velut examen apum repleuit: tantusque terror gallici nominis ibi fuit ut lacescent reges pacem ingenti pecunia mercarentur. Ptolemeus vero macedonie Rex ausus illis occurrere victus et multis vulneribus saucius captus est: Tandem eius caput amputatum ac ad terrorem hostium circumlatum fuit: tota acie lancea affixum: nec multo post nemine prohibente vniuersas Macedoniam vastauere: et spoliatis hominibus etiam deorum templa spoliare aggressi sunt. Sed dum Apollinis edem apud Delphos spoliare cepissent: partim terremotu obruti: partim grandine et frigore dissipati reliqui ab accolis usque ad internitionem cessi sunt. Brenus autem eo in paelio vulneratus quum dolo rem ferre non posset pugione vitam finivit. Quo mortuo gallo- rum relique nonnulla asiano: tum loca postmodum occuparunt: ibidem permanserunt. Unde ab ipsis gallis gallacia et Gallogrecia dicte fuere: ad quos postmodum illa extat pauli apostoli epistola ad Galatas.

Mediolanum in Cisalpinia

1

Mediolanum appellatum

miles Mediolanensis

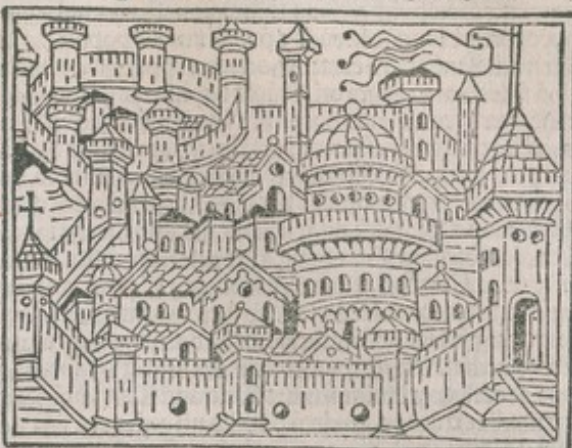
fundamentum Barbarorum

Tunc

97

4882

Mediolanum civitas Cisalpine gallie.

Mediolanum igitur civitas potētissima toti
us cisalpine gallie metropolis et vrbū cete
rarū mir impante Assuero p̄fay rege āno
mūdi. 4840. et an xpi aduerti. 359. a gall
senonētib⁹ p̄dita: vt mlti astruer volunt
s; aucta et istaurata fuit. Eā. n. Josue iudi
cis tpe a dignissimis auctorib⁹ p̄dita fu
isse mēorie p̄ditū ē. Nec certe credēdū est
vt tā ferax: itaq; opulēta regio vsq; ad Se
nonēsiū galloz tpa sine vbe existerit: cū
Bonifred⁹ Viterbiēsis ep̄s: et Bec⁹ auxo
nius vir illustris in cathalago nobiliūz ci
uitatū velint ip̄az ēt troianoz tpi⁹ clarif
simā fuisse. Hā et Sicābrū Bermāie popu
li a Sicābria Priami sorore dicit: Troia
euerfa Sālonis iudicis tpi⁹: occupatis
Vngarie et Suevie: ac Bavarie. p̄uincijs
Italiā tādē maxio ipetu intrātes Aquile
giam et reliquis vrbes cōprehēderunt. Mediolanū autem versus hostili animo acie dirigētes: Iulius
insubrem Regem obuiā habuerunt: cum quo pace cōfecta adeo pacis federa percussere: vt Sicāmbri
et Mediolanēses: sicut Lcharinus in Chronici habet: vnus populus et vni efficeretur regnū. Proptē

rea Bonifredus Viterbiēsis ep̄scopus dixit.
Nunc mediolanos socios habuere sicāmbri
Viribus illorum suffulti pluribus annis
Amodo montana satagunt captare cumana.

noib⁹ appellatā inuēim⁹. Tpe. n. Tole iudicis israel maxio arsit incēdio: ideq; an troie destructionem
qñ Laomedō rex fuit iterfecit a quodā pallade troiā capta ac dissipata fuit: et belonesi abigati brito
rionēsis galliaz p̄ncipis vsq; tpa deserta ferme et ibitata extitit: q eo cū isubrib⁹ alijsq; gētib⁹ ex gallia
puēies sedē locauit et sepziū vicū p̄didit. Iustaurata aliqñ tpe. 200. ferme ānis vsq; ad brēnū: hūc band
ciuitas magna fuit. Et vō aduēti mizimodū aucta et istaurata fuisse p̄stat: et cū ārea Subria et meso
pia et pucētia atq; Alba dicta fuit: nūc oissis āngis noib⁹ mediolanū appellata ē: q mltioz annū circū
data sit: hec at ciuitas: vt Lini⁹ li. 20. tradit an xpi natiuitatē. 232. ab vrbē at p̄dita. 460. āno i dditionē
romāoz p̄mū vrbē: vbi postmodū Adagonē Annibalis frēz eā occupatē supatū vulnerauerūt. S; po
stea amilcaris peni suafice ducta Ro. rebellauit: ad quā quū cū exercitu Ro. vñssēt: amilcarē cū. 36. mi
lib⁹ p̄cis et mediolanētib⁹ iterfecerūt. Capta ocide vt Oro. et Lini. 31. li. h3 a Claudio. Ad. et d ea trium
phato p̄ ānos ferme. 500. pacata adeo creuit: vt ha Ro. p̄gnōiata sit: et ibi p̄ncipes romāi qad p occupa
tiones licuit ibitarēt: p̄pterea nulli vnq; subēē vidit. Adacten⁹ at nec ex modernis tpi⁹ sec⁹. 50. milia
eq̄stris ordis viroz i bello emisse p̄stat. Empozū certe totū lōbardie sp fuit: et agz vnuerfus in oi bo
nitate feracissimū h3: eā h̄rcule⁹ maximian⁹ uer cēfos p̄ncipes menib⁹ et tēplo exornauit: nā cidē mūz
secūdū adiecit: et vrbē āplificauit: et ex suo noie h̄rculeā appellauit i bonorē h̄rcul⁹ p̄banū celeberrimū
struxit: qd nūc diuo Laure. extrat dīcatū. In hūc vō vrbis laude diu Barna. apls. vt ex ei⁹ b̄ssio. ha
bem⁹: inq; puēi cū. 2. discipul meis: Baio. f. et Anarbalde ad ciuitatē mediolāi: q p̄ romānā arcē famo
sissima hēbat: pariq; dore sblimis: p̄cā vō tā diuturnā felicitatē p̄mas molestias tpe Ambro. ep̄i ab
arriātis ptulerūt: idē paulop⁹ Anila gosboz rex illā diluit: et paulop⁹ istaurata paz genit. Logobardi
vō ēt mlti molestijs et op̄ssioib⁹ eā agitaue: p̄uat dñiq; regno logobardis mediolanū p ānos. 360. s; s
italie regib⁹ et vicecominib⁹: vt suo loco dicem⁹: plimū floruit: nec yllas molestias sustinuit: donec Sede
ric⁹ Barbarossa eā solo equit: quā tñ mediolanēses ab Alexā. pōri. ro. et ab impatore grecoz: atq; a p̄
mētib⁹: placētis: et alijs ciuitatib⁹ adiun repetitā patriā tāto reedificauerūt oioz ardore: vt itra trien
nium ditior: pploq; frequēti⁹: necū et potēti⁹ solito facta videret. Bñabar tūc Gualuagn⁹ vicecom: ef
vir isignis et patrie p̄ appellat⁹: Porro ciuitas hec q̄tū tēploz magnitudie: regaliū domoz āplitudie
clarissimaz edū nobilitate: necū et oioz artū bōitate floruerit: n̄raq; erate floreat: quū p oētissimoz
dñoz ducali maiestati obsequiū: tū vtriusq; sex⁹ p̄tubernū religiosoz ibitātiū: ac caterua hūc vrbis
eq̄stris ordis viroz ac doctoꝝ: necū et armoz: p̄ānoꝝq; et oisariā vestimētoꝝ fabrica et mercatura ip̄a
declarat: hīc robur militare et eq̄tū multitudo educit: h̄y eximij in q̄cūq; re artificez sūt: cui⁹ qdē vrbis
adornāde dignissim⁹ p̄nceps Grāci⁹. Sphor. q in ea ānis. 14. p̄ncipatū tenuit: accuratissimā diligentia
egit. Is nāq; p̄nceps pulcherrimū nauile: p quod ex mediterraneis in vrbē necessaria detuebantur: ad
duxit ex abdua: ex quo ciuitas nō modicā suscipit vtilitatē. Aliū ārea philippi ducis opere ex Ticino
simile deducebat: castellū superbissimū in ea a fundament⁹ extruxit: qd fortitudine iter mūdi nāra
bilis cōnuerari pōt. hospitale q̄q; toto orbe celeberrimū in ea edificauit: et tēplū b̄tē v̄gini dicatū indici
bilī impēsa āno salut⁹ n̄re. 1388. ichoatū magnū accepit incrementū: vrbis yllas oēs cū ārea cenose forent

Anno
mundi

Anno
an xpi
aduentu

Liber

diligētissime stravit: et alijs innūerabilib⁹ ornamentis: et preclarissimis insignib⁹ regibus idē pnceps et ex
ornavit: utpote pulcherrimis tēplis: monasterijs: palacijs: porticib⁹: nemoribus: et aqductibus: et alijs
que enūerare longū ē: unde et p multitudinem populor⁹ et divitiar⁹ copia secūda Roma iure vocari pōt
In mediolanēsi agro extat Bodoecia oppidū sūc vrbis magnitudinē pferēs: atq logobardor⁹ p
cipū sedes: vbi ē basilica bti Joānis baptiste: ac palaciū supbissimū qd Theodelinda regia extruxit. hz
et idē ager pter reliquos duos lac⁹: Verbanū. s. ex quo Ticin⁹ pcedit: et Upilū ex quo Lambus effluit
hand lōge ab vrbe defluens: q totū in circuitu irrigat agrū. Mediolanēses a Barnaba aplo euāgeliz
xpi pmo susceperūt: cui paulop⁹ successit divus Ambro. irrefragabilis doctor a quo sanctus Augusti.
doctor et ipse excellētissim⁹ in hac vrbe ad xpi fidez puer⁹ est. In mediolanēsi vrbe Nazarius et Celsus
Berugius et Protas⁹: aliqz nōnulli gloriozo martyrio coronati sūt. Cōplures deide scissimi ac doctis
simi cōfessores: necnō et virgines in ea claruere: Alexander secund⁹: Urban⁹ tertius ex nobili Tribello
rū gēte: ac Celestin⁹. 4. pōntifices romā: et Car⁹. 13. romāor⁹ impator⁹: q Dioclicianū pcesserat: vt Fir
mus saturnin⁹ dicit: mediolanēses fure. Genuit pterea hec vrbs Helypandū: Strū Gualuagū vice
comites: q pelara gessere facinora. In disciplinis aut ingre opōssimū ē. Ex clariorib⁹ vō Strati⁹ Ce
cili⁹: comediaz scriptor hinc emerit. Ex nris at hz Bacū epm sanctissimū ac sciētia pditū quē Grego
rius in dialogor⁹ libris memit: et Helradū Turrianū ordis minoz gnālē doctorē. Antonū Kaduēse
qz nūlla extat opa. Andrea d Bilis nri ordis viz scia et ope diuī: q et ipse multa scripsit: s. et Signo
rolū et Overtū de Otto: ac Christofor⁹ Casteloncū iuriconsultor⁹ sua etate pncipes ornavit et ciuita
tē Joānes d Borliano pcpū medic⁹: et Joseph Bupri⁹ secularibus litteris appime erudit⁹: de qb⁹
omnibus locis suis dicemus.

Capita Cisalpine gallic civitatis

per laz reg⁹ tpi⁹ et gallic senonēsi⁹ Paulo lo
gobardor⁹ bislo. in secūdo testate fudamēta ia
eta sunt. v. p. lōge āte insubres galli vicari locū
illū habitare. Hec. n. in marginib⁹ Ticini flu
minis ex verbano lacu effluētis: p quē lapideo
pōte pulcherrio trajicit sita est: et a Ticino flu
mine Ticinū appellat⁹: vbi insignis Scipionis
d Annibale victoria extitit. Ea postea ob situz
et aeris salubritatē: amenitatēqz ostrogotor⁹
deinde logobardor⁹ reges libet incoluerunt:
apud quā et multa pelare gesta: vt ifra dicem⁹
eā illustraverunt. Et ppter ea cū Mediolano
magnitudine faciei: antigratē: ac dignitate diu
ptēdit. Vt nunc Mediolanū plurimū excel
lit: ambe tamē et nūc olim clare: illustresqz fue
re: hāc aliquādo Attila hunnoz rex euz reliqs vrbibus cepit: diripuit: ac vastavit: et paulopost instau
ratam etiam Odoacer Eruloz rex crudeliter cū multa hominū cede spoliavit: ibi tūc tāta fuit ciuitum
romanoz cedes qra vñq alibi pmissa fuit: post exactos logobardorum reges vngari Salado duce
ciuitatē hāc diu obsesaz et captā dnuo ferro: igniqz penit⁹ vastarūt. Et postea exomade ciuitatē p cetis
Joānes Baleaci⁹ maria vicecomes pncps mediolanēsum dux multā adhibuit diligētiā. Nam post
multa ibidē accuratissime fabrefacta: castellū magnificētissimū regio apparatū cū aplissima bibliotē
ca veluti doctissim⁹ struxit: ciuitatisqz gymnasiū dedicavit: et iuxta castellū ingētē lucuz muris cinxit: in
quo fera et vniaria et pulcherrimas venatiōes cōstituit: in cui⁹ medio supbissimū monasteriū ordini car
thasienū cū ei⁹ sepulchro ingēti impēsa fabrefecit. Loci autē ipsi ambit⁹ centum et viginti stadiorum
In hac ciuitate mltā scōz corpa ab Hicstulfo rege a Roma delata: quibus et sacella edificauerat: et mo
nasteria virginū vbi et filias dedicavit summa cū deuotiōe venerant: sed pcpuo honore sanctissimi do
ctoris Augustini relige a Luitprādo e Sardinia allate cultu et religiōe venerantur: Itā et sepulchrum
ex cādidissimo marmore eisdez sanctissimis reliquijs ab ordine nostro mira celeritate structum est: qd
etiā aspectum quendā pulcherrimū prebet. Genuit autē hec ciuitas multos pclaros viros: sed q sancti
tate et disciplinis pcpue excelluerūt: Syr⁹ ci⁹ ciuitat⁹ episcop⁹ doctrina et sanctitate laudatissim⁹: Lno
dins poeta eloquētissim⁹: Bannian⁹ etiāz ipius ciuitatis episcopus: cuius littere in sexta synodo pluri
mū valere. Hābit et Joānem decimūnonum pontificē romanū. Hābit et etate quasi nra Anto
nian⁹ Snaynerū medicū sua etate celeberrimū: qui in curis medicinalib⁹ multa composuit. Et La
tonem Sacum et Syranum nigrū ciuili deditos iuri: et bonarum artium studijs ornatos: Hinc etiam
Joannes Rochus nostri ordinis instaurator et doctor emerit: vir acris ingenij: et declamator sua etate
pcpuus. Quum aut propter hui⁹ ciuitatis epat⁹ magna et diuturna inter episcopum papiensem et ar
chiepiscopū mediolanēsem fuisset cōtentio: tēpore Constantini pōntificis Romani declaratum fuit: vt
tantūmodo romane sedi et non archiepiscopo obtemperaret: etqz pallio et cruce vti liceret quo postmo
dum Alexander tertius tempore Federici Barbarosse priuauit.

papia Cysalpina

anno dux Mediolanensis

hinc Augustinus populus

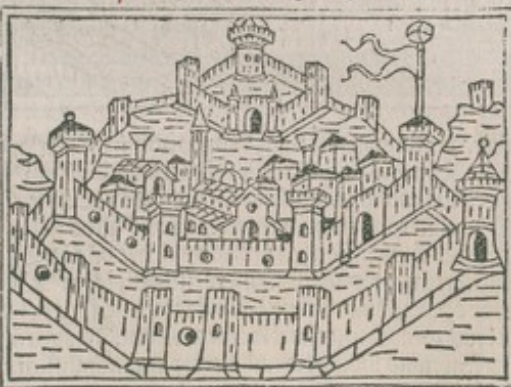
Comum ciuitas Lombardie.

Comū vrbē vetustā: a q̄ comēses ppli a gall
senonēlib⁹ i margie Lari lacū p̄ditam Iusti. af-
firmat. Pli. at ciuīdē vrbis ciuis dicit Comūz e
Bergomū d^obioz stirpis fuisse: quā gētē a ca-
tone ignorat. Corneli⁹ Alexander dixit fuisse
mōrānā. Hec vrbis quā nūc habem⁹ istar cancri
edificata ē. Vrbis corp⁹ i similitudinē corpis ca-
cri ē: e hec muris circūcingit. Cauda vō cancri
suburbū porte turrif⁹ d^o. Duo aut suburbia alia
videlz d^o vico: e d^o Curignolia brachia cācri refe-
rūt. Hāc huiusmōi forme hēlyprandus vice-
comes ipe Lōradi p̄mi impatoris: cū āniquā pe-
nitus euerit: edificauit. Ea antiquissimā cōditā
K bēti incūbētes postmodūz (vt Strabo ingt)
vastauerūt. S; p̄p̄er⁹ magni p̄p̄erij pater ibi
dē colonos restituit. Et deinde L. Sapia tria

milia supadicite: qbus nōnulli fuere greci: q l; ibi domiciliū nō habuerūt: oppido tñ nō reliq̄rūt nonū
Comū appellātes: quā postea gotti vastauerūt. Deinde hēlyprād⁹ vicecomes sine Anselm⁹ arch: ep̄s
de pusterla familia nobili āno. 1124. adeo fundit⁹ euerit: vt vix hac etate p̄stine vrbis restigium seruet.
Hūc vrbis diu⁹ Ambro. ep̄s dedit: cuiq; sp̄aliū ac tēporaliū ep̄iscopūz e dominiū ac comitē iūstituit: q̄ plāc
ciuitas tēti p̄p̄ agi malignitatē paz suscipiat alimētoz: viroz tñ solertia: q̄ mercaturā exercent e do-
moz pulchritudie: artificiq; abūdātia inter insignes vrbes merito p̄nūerari pōt. Ea ager magn⁹: s; vbiq;
mōtuos⁹ e vallib⁹ plen⁹: vix vinet⁹ e oluetis nā cult⁹ lebet⁹ ad decoquēdos cibos pulcherrimas
bz fodinas q̄ nec alibi effodiunt. Lōgobaroz p̄terea tradūt hīsto. in lacu lario insulā ēē in q̄ comaci
na ciuitas erat: e ab ipsa insula appellata: vbi Asprād⁹ Lōgobar. rex sp̄ale p̄sidū hūit: e multas ibidez
diuitias p̄seruauit: ad quā ēē Lōdipr⁹ ip̄s gēt⁹ rex p̄fugit: q̄ vrbis āno salut⁹ nre. 700. vastata fuit: postea
aliq̄tisp̄ instaurata a comētib⁹ de mōi āno. 1159. penit⁹ euerit: e nūq̄ instaurata. Ea insula a Como. 18.
mil. pas. distare d^o: d^o Lāssio. in ep̄stola memit. In hac vrbis nobilis ciuis Iulij. ego p̄ xpi noie p̄ va-
ria tormēta e plia q̄b⁹ cū diabolo cōstiterat caput obtruncatōe martyriū sumpsit: hūc excellētes viri fue-
re Abūdi⁹ ip̄s vrbis ep̄s doctrina e sanctitate clarissim⁹. Pli. secūd⁹ hīsto. q̄ nāles scripsit hīsto. Ceci-
lius poeta sicut Catull⁹ videtur innuere. Vñ⁹ Stupa ordinis Eremitarum sancti Aug⁹. q̄ in diuinis
nōnulla cōposuit. e Raphael legū doctus interpres qui digestū e codice explanauit.

Cbergomū calapie gallie vrbis ex q̄ e nos du-
rimus originē: testib⁹ Iustio e polycra. e paulo i
2° lōgobar. hīsto. li. a Breni militib⁹ aū xpi aduē-
tū. 350. āno p̄ditōis sue supsit iūtiū a q̄ bergomē-
ses nūcupati sūt. Est at aliud oppidū i miori asla
q̄o p̄gamū d^o cū. p. i. p̄n⁹ e a. p. g. q̄ fuit Attali re-
gia a q̄ p̄gamē: n̄ p̄gamēses dicit sūt: e p̄gamene
carte q̄ ibi cartaz sūt mltitudo. Bergomū igit
ciuitas saluberrio adiecta fuit mōi: totaq; ad au-
strū vgit: q̄ e situ arteq; iexpugnabil⁹ ē q̄ e colles
multos hēat: e tota cū suburbāis forissimis cir-
cūsepta sit mēib⁹: i supēlio mōi bñs itra e ex iex
pugnabiles arces. Et sane ābit⁹ magn⁹ ē q̄. 40.
stadijs cōtinet. Sergi⁹ flu. vrbis suburbana p̄ter
fluit: oēmq; agri irrigat plāciē q̄ e terrā fecūdis-
simam reddit: e ciuitati mltā p̄fert vtilitates. In
ea ciuiū edes nō ignobiles sūt: sed e tēpla multa plurimo quidē exornata apparatū. Nā in medio v-
bis foro p̄magnificū extat tēplum brē Marie dicatū: atq; alijs excolitur ornament⁹. ager tot⁹ opul⁹
ē: p̄ter septentrionalē q̄ mōtan⁹ e asper ac frigid⁹: vbi facile vitis neq; aliq̄ alia nascunt⁹: verū ibi ser-
rum e cotes ad acnēdū ferrū idonei effodiūt⁹. e sunt qui dicāt nullibi tales effodi lapides. multe ibi
sunt valles: q̄z aliq̄ vini optimi: suauissimarūq; frugū e olei feracissime sūt: aliq̄ vero modice: s; mlti-
tis in locis ferrarias off. cinas habēt e lamificas. Eapp accole vt plurimūz cōmercijs magisq; agricul-
ture operam dant. Bergomēses. n. ac mediolanēses mulieres p̄ ceteris ad secunditates e liberoz edu-
cationem valent. viri autē literarū studijs ac mercimonijs inuigilāt: Italiā: reliq̄sq; p̄uincias p̄cur-
rens: vide sit vt p̄ ceteris pecunijs abundant: e diuitijs e bonoz clarissimi habeant⁹: e adeo p̄ hic
studijs: ceterarūq; facultatū generi se dedūt: vt discēdi studio totū orbē p̄currāt. Vñ⁹ vō hec ciuitas
mult⁹ claruit strenuis militib⁹: q̄z p̄clara gesta: regalia eoz monumēta sūt testimoniū: q̄z qdēz vñ⁹
per multos annos mirabile sortita est incrementum. Cerum superueniētib⁹ dissidijs e ciuib⁹ bel-

Bergomū Calapie gallie ciuitas.

Comū lombardina

Comū n. noui

Bergomū Calapino

Anno
mundi
Anno
m^o xpi
aduentu

Liber

De unione Bohemorum

mit Venetorum

Buxia Episcopalis

Buxia magnipotens

lis maximū ppeffa detrimentū. Multū etiā ānis ab vngaris: potissimū Suenis et alemāis incurssōes direptōes: vaitatōes: incēdiāq; sustinuit: ita vt diruptis menib; vir q; turrib; ad hoc potissimum ex-structis cōtineri poss;: ac sic p multos ānos destructa: et sine habitatoze pmāst. Id. n. factitatū q; maxie fuit tēpore Berēgarij secūdi: vt hētur infra lib. xi. videl; post morē Ambrosij ipsius vrbis comitis. De mū laceffiri Bergomēses hostiū potētia Boemo regi se dedere: q; vrbē in protectionē suscipiēs areez munūssimā extrui impmis curauit. In hac vrbe Alexander vi^o ex Thebeoz legione sub maximiano impatore capitis obrūcatōe martyrium promeruit: Cuius corp^o sanctissima grata Lupi vrbis. eiusdem ducis filia sepeliuit: post cui^o passionē et ipsa miraculis clara genit in dño: et amboz reliquie ibide precipuo in honore hēntur. Venit hec ipsa nra ciuitas viros scitate: sciētia et armis pclaros: iter quos floruit Joānes ipsius vrbis episcop^o tempore Joānis pape quinti: cui ob sanctitatē et doctrinā: vt paulus longobardoz historicus habet: reges et pncipes honoris gratia assurgere consueuerant. Venit et Gerardum fauonensem episcopum nostri ordinis et paganinum ordinis pdicatozū q; multos tractatus ediderūt: Albicū pterea Rosatū consultissimū iurū doctoz: q; totū ciuile ius acutissime explanauit: Gasparinū Barzā ornatissimū oratoz q; sua industria et ingenio larias litteras semimortuas q; ab iseris resuscitauit. Gundonē Carariū physicū: q; in medēdis lāguozib; nro cuo nulli extitit secūd^o qui etiā genuit Adiaclem medicū et philosophū clarissimū: ac in oī doctrīne genere sciētissimū: q; ad huc iuuenis: tāta est ei^o ingenij vis ac dicēdi copia: vt in omni scia libros edidit. Hinc Bartholomeus Acol^o orū habuit: vir rei bellice peritia insignis: q; p res foriter gestas a Senatu Veneto ad imperatoze dignitatis fastigium euectus fuit. Fuerunt etiā alij nostra etate audacissimi: q; arma summa cū laude tractarunt: hec āt vrbe quū diu mediolanensū pncipib; paruisset: et ab ipsis āno dñi. 1345°. arce: q; capella nuncupatur: et murozū mole instaurata fuisse: Tādē in venetoz māus anno domini millesimo quadringentesimo. 29. puenit.

dicere possumus. Est itaq; vetusto nomine et reb; apud eū clarissime gestis: clarissima: quaz L. iur^o lib. 21. fuisse romāis auxilio hys vrbis scribit. L. Enuli^o impator effulsū agnē ad mutinā ducit: et in siluis q; tūc circa mutinā erat celi sūt romāoz. 800. Letez L. Antū pperitū sex signa militaria adepta. Suere tūc auxilio romāis bixiāi gallis aduers^o alios gallos et Boios: hāc et potētissimā vetustissimāq; fuisse atiq; et ruine: nūc in ea inuēte ppulchre oñdūt. Sz oīssis atigs nona psequētes: eā q; maxie nro cuo pulcherrimā populosissimā: feracissimā videm^o. Cui^o coditio talis ē: vt nulli rei ad hūanc vite sustēta tionē egeat. Quā vrbe vna cū ei^o agro pmedare volētib;: in oī bōitat^o gnē nulla rō abesse finit. Hā et q; eā laudant: ipsam galline lac ferre dicunt. In austrū itaq; tota vgitur: et ad collis cuiusdāz radices posita ē: in cuius sublimi cumulo extat arx munitissima: totaq; vrbe nouo et impugnabili: dupliciq; nūc circūcingitur muro: quā et Barza fluius pterfluit: q; ad molendū etiā plurimūz cōferre solet. Sōtes ibi exundāt: qui nō soluz in foro: sed etiā per regiōes: p monasteria: p hospitalia: p carceres: et p puaras ciuiū edes vbertim effundūtur. Tēpla vō nō vulgaria et āplissima religiosozū monasteria: et cetera pia loca vrbānissima: necnō et nobilissime ciuiū edes vrbis magnificentiā pferunt. Hēt hec vrbe p ceteris āplissimū agz q; ad octingēta stadia i lōgū extēdit: cui^o nulla ps inculta iacet: excepto dūtaxat sigd lacus: aut mōtes: aut silue phibeāt: vbi ē sūt oppida ppluria vetusti nois: et pplo frequētissima q; vrbū magnitudinē habēt. Sūt pterea in eo agro duo lac^o. Sebinus: ex quo Oli^o: et Ldrēsis: ex quo Lbi sius fluij egrediunt^o. At Oli^o per totū diffunditur agz: cui^o cursus nō paz comoditat^o accolis affert Buxianus ager frumentum: milū: legumina: vinum cuiuscūq; generis: oleūq; vbertim producit. La ne quoq; lini: scni: carniūz: casei: butyri: piscium optimozū: omnis generis peccoz: pomozū: ficū: casta nearū: nucū: amigdalazū: corolozū abūdātissimus est. Abietes pterea cedri: et cuiuscūq; generis legumina: sed et ferrū et calybs in maxima habet copia: adeo inter ceteras vrbes in omni bonitate opulētissima est: vt merito dici possit Buxia magnipotēs: hec autem ab āno salutis. 1418. Cener^o parte

cepit: a quib⁹ etiā maximū suscepit incrementū. Viriani sacramēta christiana ab Anathalone barna
be discipulo susceperunt: apud quos ebatum etiā prim⁹ tenuit. Fuerunt deinde duo 7. 30. et vrbis epi:
in scōrum Cathalago relati. In ea scissimi Faustinus et Jovita ipsi vrbis ciues sub Adriano principe
martyriū capitis obtruncandē promeruerunt: necnon et alii multi: quos enumerare lōgum esset. Habuit
et hec ciuitas plures viros egregie litteratos: inter quos fuit precipu⁹ Bartholome⁹ sacerdos canonuz
professor: de quibus omnibus infra dicem⁹. Oratur vero nostra etate multis clarissimis viris leguz
et bonaz artū studijs decoratis: necnō et ciuitas belli peritia: morūq; cōpositione notissimis.

C Verona Venetic ciuitas.

costruxerunt edificia. Ibiq; deinde a gothis: longobardisq; regib⁹: necnon et ab alijs principibus ac ty
ranis domus excole. alta palatia: pulcherrima tēpla: inexpugnabiles arces et castella fuerunt constru
cta. Eius accolae: quuz multi sint: diuitijsq; affluant: modestia etiā et vrbinitate pre ceteris ciuib⁹ reco
lent. Ager veronēsis pter vinū optimū et oleū: q̄ refertissim⁹ ē: ad alēdas et oues plurimū pferri: vbi sa
luberrima pascua sic ouiu lanas molles efficiūt: vt ex eis delicatissimā efficiantur pām. In eo igr agzo
ē benae lacus: ex q̄ min⁹ flu. egreditur. Orbis hui⁹ gesta sub vario fuerūt euentū. Attila. n. gothoz rex
eā euerit et incēdit. Alboin⁹ prim⁹ lōgobardoz rex ibidē Rosmunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi
Rhodulph⁹ imperator Berēgariū impatore supant et occidit. Sz deinde quū in alemāos trāslatu su
isset imperiū: hec ciuitas varios pulit dños. Primo nāq; mōticuloz familia in ea dñuz sumpsit. De
inde a comitib⁹ sci Bonifacij pulla Bzo estensis ei⁹ dominio potit⁹ ē. Ipse 30. āno dñi. iij. ab Ezelino d
rumano p arma puli māmanoꝝ armis restit⁹ ē. Adorino postea Bzone Ezelin⁹ post annos. 13. Ve
ronā rurs⁹ obtinuit: q̄ inanisim⁹ tyrān⁹. cc. veronēses in carcere positos: vna cū carcere quo detinebā
tur exussit. Defuncto at apō Sōcinū tyranno veronēses itez comitib⁹ sci Bonifacij libertatē dducit
aliq̄ diu feliciter pmasere. Deinde nobilissima scaligeroz familia et ipsa veronēsis surgēs p tyrānidē ipaz
occupauit: et p. 70. ānos cū maxio splēdore Verone dñata ē. Postmodū pp varias belloꝝ dissensioes
subortas a Galeatio maria vicecomite pmo mediolanēsi dūce pulsae. Demū et galeatio dūce mortuo
et annēte eiusdā Galeatii vxore vrbis i venetoz man⁹ deuēit: et iā. 70. et apli⁹ ānis ei⁹ dñito potiti sūt. Ve
nuit hec clarissima ciuitas viros disciplinis excellētes: senonē pmi ipi⁹ epm viz scitate et doctrina cla
rissimū: q̄ multa in veteri et nouo testō edidit cōmentaria. Emiliū macrū poetā. Paulop⁹ Catullū poe
tā: atq; Pliniū nepotē historici et pbūm egregiū: ac alios plures: postreō: vt Frācis. petrarche placet: i
ea fuere Rainald⁹ insignis grāmatic⁹: et Ioānes madi⁹ iurecōsult⁹ nō incelebris. Venit et Euarinum
oratore ornatissimū et pbūz isignē. Petz q̄q; mariyrē ordis pdicator⁹ viz scitate ac doctria clarissimū
habuit et viros belli scia pelaros et familias clarissimas. Admōticuloz et sci Bonifacij comites: q̄z ge
sta pelara bēit: Sz et scaligeroz potētissimā familiā genuit: In qua cāte grādis vir bello egregi⁹ fuit:
q. 60. et vno āno eiusdē vrbis dñatū tenuit: et sua vtrū: armisq; Cremonā: parma: Lucam: Bēgium:
Vicetiā: parantiū: ac tarusiū suo adiecit impio. Gloruit in ea Lucin⁹ vermes veronēsis: q̄ magnanimi
tate Creta a venenis pdiā recupauit. Venitq; iacobū ei nequaq; dissimile: q̄ re Balcacij pmi medio
lanēsi dūci d̄ armintaci comite: et ioāne acutū āglicū suo xilio ac fortitudie tutat⁹ fuit: pp q̄ merita
Bobbio vrbis ac rogeria ab eod dūce donat⁹ ē: et nūcysq; summa cū laude paceq; ei⁹ successores possidēt.

C Cremona pul
chram ac preclarā
Venetic vrbis alpi
bus finitimā. Iusti
nus et polycratel bi
storici a gallis scio
nensibus cōditaz fe
runt: Sed nos Si
cardi cremonensis
epi sentētie inherē
tes post Troie exci
dium cōstruatā asse
runt: et a senonensi
bus gallis post⁹ in
stauratā: vel āplia
tā q̄ cōditaz: quam
athūsi fluit⁹ diuidit
et q̄tuor pōtib⁹ pul
cherrimis traiat:
Hec ciuitas tra Ro
mani pncipib⁹ gra
ta extitit. vt sea am
phitratū romano
more: sinullaq; alia

Verona

Verona

Verona

Verona

Verona

Verona

Verona

Anno
mundi

Anno
an xpi
aduentu

Liber

Cicentia insignis et memoria digna urbs inter Veronam et patavium sita ab utraque fluminis ducentis
villis a gallis senonensibus cum aedictis urbibus teste polycrate in .6. posita fuit: quae etiam Aeduae flu-
vius pene media dividit: et menibus magnificis civium edibus ac templis non mediocriter decorata: etiam vi-
rorum probitate iam floruit: quoniam ex ea magnus robur militare: et viri in omni doctrina quae defluerit: de qua
numero Palemon insignis grammaticus fuit: et Gaetan presbyter prius singularis. Antonius luscus vir elo-
quentissimus: qui primus orationes promeretur. Tibonius rhetor ornatissimus graece latineque lingue peritissimus: et ma-
theus bislari iurisconsultus et eloquentia et doctrina prestantissimus. Haec civitas mortuo Galeacio primo medio
lanensium ducem: quum a carariensibus scilicet principibus virgeretur: ac viris infestationibus premeretur
adhorante Casberina ipsius ducis uxore: sese prima venetorum imperio subdidit: cui auxilio et exem-
plo etiam Senatus veneris patavium et reliquas Italiae urbes postea obtinuit.

Cremona pulchra ac egregia cisalpine gallie urbs Aescenij pediani auctoritate fuit a gallis senon-
ensibus etiam condita: vel potius aucta affirmare possumus. Nam pedianus inquit: quoniam Romani principio coloni-
as deducerent placetiam sex milia deduxerunt colonos. Cum autem deducendi fuisset: ut gallis opponeret: ea
tunc loca quae circumstant obtinentur. Et Strabo inquit gallos a principio padum fluminis incoluisse expulsos vete-
ribus tuis. Ex quo plane inferri illos et pulchram instaurasse urbem. Sed ab historicis fide dignis: utpote Si-
cardo ipsi Cremonae episcopo viro doctissimo: et Bicio alexandrino in chronicis ea ipse Belore iudicis is-
rael a Brimio troiano palladis socio posita invenimus: et a se Brimonia primo appellat. Nam Brimonia huius
Bicij idem est quod Cremona. Ea autem: ut idem auctor huiusmodi gigantes latrones subterraneos specubus habitantes
prope devastantes ab hercule supponebantur liberata fuit. Hec deinde mirummodum aucta et bonarum artium
gymnasio ornata: multas incurrit calamitates. Primo .n. pp. susceptos. M. Antonij exercitus ab Augu-
sto octaviano peritus eversa fuit. Unde et rursus instaurata post .400. annos a Silulpho .4. longobardorum re-
ge fuit derelicta. Sed postquam annos multos mansisset instaurata multisque edificis cum mediolanensibus confisset:
in ipso fide deuenit: eisque numerusque paruit: et maximam incrementum accepit. Sed haec quae nunc habemus urbem
plana est et spatiosa ac coeana: et pado abluit: a qua magna huiusmodi comoditas: quod padus multa huiusmodi navigationem
adversam: adeo ut cum magnis oneribus ad multas regiones navigari possit. Novissimis fere temporibus cum infini-
tis civitatibus prope guelforum et gibellinorum factiones: dum durissima bella certaret: quod eorum factio celsissi-
ma turri et toto orbi admiranda in medio urbis foro crexit: quae et duobus annis perfecit. Hec urbs erat
nona lateritius domibus pulcherrimis: monasterijs templisque magnificissimis: hospitalibus aplissimis: alijs
que urbi necessarii cum maximo habitu et menibus: fossisque profundis exornata. Huiusmodi et ager amplissimus in pla-
no constitutus: in quo nonnulla oppida sunt opulentissima et populo frequentata: et frumenti vini: croci: opti-
mi feracissimi. Quia insuper fluvius ut plurimum per ager cremonensem perfluit: qui terra secundam in fenio maxime
exhibet. In ea scilicet praefores Babilla urbis ipsius episcopus: et non boni principis habitus bonore. Ex hac vi-
ri doctrinis excellentes perire ex vetustis Quintilius poeta Virgilij familiaris. M. Silius poeta agno-
mento bibaculus: Eusebius eloquentissimus viri Hieronymi discipulus. Habuit haec Berardus Sablotium ex-
cellente physicum et astronomum: qui caldeas: sicut latinas scivit litteras: et multos Avicenne et Rasis libros ex
arabico latinos fecit. habuit et Gulielmum urbis nostre episcopum novariensem: et Nicolinum theologum insignem
qui multa memorata digna composuere: sed et Apollinaris medicum principum qui Aristotelis animam promeretur:
et alios multos uedicine deditos. Omnesque Ricardus malubie legum doctore: qui codices dignissime ex-
planavit: et Joane balistario oratore luculentissimo: et nup habuit Baptista agnometo Platina virum cla-
rissimum: et dicendo facundissimum: nec non Baptista blasii medicum et astrologum celestissimum ac alios plures.

Cadua gallie cenomanorum memorabilis urbs Abaronis Virgilij inde originem duxit diuino carmi-
ne decantata: ut quibusda placet a Batho Tyrese vatis filia per thebanorum interitum ab Alexandro illatus
posita fuit. Sunt tamen qui dicant Tyresiam thesi ipse fuisse: et in eius servitute decessisse qui patris interitum in
Italia cum multis venit: et cum socijs grecis matrem condidit. Sed quoniam inter ex tyborino thufco rege Den-
nat: et ad ipsum oppidum thufci et veneti confluere Denaturis oppidum circumdedit et in aliam formam rede-
git: quae et a matre matrem appellavit: dicente Virgilio lib. eneidos. Ille est patrijs agni ciet oenaboniz Sa-
tidice matris et thufci filij amnis. Qui muros matrisque dedit tibi matrem nomine. Hec moribus qui galliam
et germaniam ab italia dividit: vicina est band peni a benaco lacu: ex quo minci effluit qui exundans matrem
usque labit: ibique lacu facto urbe circumit. Unde etiam pergens brevi cursu padum influit. De hac Lilius
xxij. sic dicit. Ita diuise copie boiisque in agros suos tanquam perfectis insubres: cenomanique super amnis min-
cij ripa conederunt infra mille passuum milia. Et Cornelius eos eiusdem fluminis castra applicuit. Et lib. xxij.
peditum numeras: qui anno .5. secundi belli punici fuerunt: dicit matrem stagnum effusus mincio anni crucis
visus. Passa est autem matrem superioribus temporibus maximas calamitates propter illas quae virgiliano versu sunt
notissime. Caduae urbe misere nimium vicina cremone. Nam ab Antia Gothis et Silulpho longobardorum
rege .4. et a Lacano bavaro rege aliquando diruta: aliquando spoliata: quadeque muris aptis derelicta
et spoliata fuisse constat: quae etiam vngari ad solum usque enectere. Unde et loci ubi tunc fuerat ad rei memoriam
nunc vngaria nuncupatur. Athabildis postmodum nobilis comitissa eam diu tenuit: mirificeque amplavit: sub
qua Nicola secundus pontifex Romanus. Petrus celebravit: in quo constituto de pontifice a cardinalibus faci-
cienda confirmata est. Haec per multa tempora per Athabildem multi possederunt: in quo clarissime familie della
ripa: et passerinorum aliquando perfuerunt. Demum per varios casus inclita Bongiagorum familia magni canis au-

nis auxilio pulsus passerinis ea usq; in presens cum maxima laude potiri sunt. Quorum et preteritorum aduentu dominorum cura: diligentiaq; tu pulcherrimis potibus super lacu iactis: tu superbissimis templis: regijs palatijs: et nobilibus civium edibus plurimum illustrata est. Unde et nunc ampla civitas habita est: et rerum abundas: que ad usum humanum necessarie sunt. Hanc preciosus christi sanguis: q tpe Caroli magni miraculosus apparuit: plurimum illustrat: ad que visendum Leo 6s papa pp frequentissima miracula ibidem gesta se tulit. In ea Anselmus lucensis eps vir scus: et eruditoe moribusq; insignis regescit: et beatissim⁹. Joanes bonus matue civis ordinis eremitaru divi Augu. miraculis clarissim⁹. Genuit et hec vrb⁹ albertinu ordinis eremitaru divi Aug. sacraz lra: interpretet: qui inter cetera memoratu digna tractatu de corpore christi edidit. Barthel⁹ et medicu clarissimu: et ad sicilie regem de medicinis opus egregiu perscripsit. Habet et Saleatinum caprianum episcopum civis prestantissimum: honestate ac prudentia ornatissimu. Ibi de relige corporis sancti Logini martyris: q lat⁹ ossi lacea apuit magno hatur bono⁹. **C** Placentia vetustissima milie vrb⁹ a quoda placetulo noie troiano iuxta padi et trebie flu. tpe Delbo re indicis israel pdita. Hecius alexadrin⁹ in chronicis affirmat. Deinde per tpa captivitate iudaice a Belloneo gallo miru in modu aucta dicit. Hec et cremona circūqua: pado fite in media regione ppin que sunt. In qua (vt pedianus ascont⁹ ait) Romani colonias: vt gallis alia loca occupantibus oppone rent: deduxere. Unde et emporiu maximu teste L. i. 21. romani magna ope extruxerut: magnoq; psidio firmaverut: qd hambal expugnare nequit. Et ppter locu accolere frequetate ceperut mixtis vni diq; ex finitimis populis: quos plio supatos hambal crudelissime diripuit. Hec civitas quu nulli vni q; parnerit ad annu. 49. palauicinis nobilibus subiecta fuit: deinde p multas manus deuoluta: tade in Saleati pmi ducis mediolanus deuenit: post cuius morte intra duos anos ppter arcellatoz: rubeoz: aliozq; tyrandoe octies in pda fuit exposita: et ad ea calamitate deduxerut: vt omni pslus ba bitatoze destituta fuerit. Post anu deinde. 40. vel. 50. Philippo duce tertio defuncto: quu se placenia ve netis subdidisset. Mediolanenses in eaz arma veritete post durā obsidione a Gracisco sforza mediola nensis exercitus ductore capta fuit: et tota milibus in predā data. Quoru tūta in diripiendo effrenis libi do extitit: vt nil diuini: nil sit humani seruatu. Huius vrbis ager optimus est: et multis in locis oleis et vi netis abundas. Silue et m. terra plene cicuiacis: per cuius arua trebia fluius et alia flumina preterflu unt: regione vbertis irrigates: ppter qd et omniu pecoru pascuis abundat: et cascus ibide efficit optimus ex quo etiā placeninus cascus dictus est. Placentia pfundissimos habet puteos p sale excoquedo. **E** nata fuit hec civitas Gregorio. x. pon. Ro. ac longe teste Cicerone L. Lincha oratoz: et sancto Cassio vrbis episcopo: et placetino iuriconsultissimo: qui glosaz legibus primus apposuit. **B**ertonā vetustissimā gallic cisalpine vrb⁹ a liguribus pdita ferē: s; quo tpe nō sat⁹ statat: q olim vt Strabo h; magna fuit pulchra ac optimis legib⁹ instituta: et paci simul et bello aptissima: s; nūc medi ca ac tenuis sit. Hec vnicū vertice: in q vetustissimū diue marie dicatū extat replū: vbi et castellū vrbis custodē pstruētū ē. Hanc in mediolanensiu vindictā Federicus barbarossa diripuit: incēdit: et vastauit: et quas nūc in plāo bēm⁹ vicecōites mediolanenses reposuere. Et ager optimus: ac vini optimi: et gualdi p ringēdis pānis feracissimus. Tur at a tāta glia in tāta deuenerit miseriā ipozue culpa: q oia vorat: an incolarū discordia nō sat⁹ elaz hētur. Sepe. n. fit: vt pprijs vrbibus ciues magis q hostes noccat. Se rūt bertoneses extruxisse bobiu vrb⁹: q petro vermi nūc paret. Hec hētur clara beati Galli abbatī mo nasterio: qd ipe Gallus theodelinde logobardoz regine impēsa extruxit. In hac et vrb⁹ milie sunt san ctionz relique: et potissimū sancti Barthialis vrbis epi ac martyris: ac sancte Apollonie martyris. **A**lbam pedemontiu regionis vrb⁹: quā Plinius pompeianam nominat a troiano quoda Troilo Hecius alexandrinus pdita dicit: et ab ipso troie nomine appellasse: quā quū Federicus barbarossa papiēsiu auxilio et subgestioe obsideret in auroz: dicit: quā hora nos albam dicit: obtinuit: et deinceps albam vrb⁹ ab ea hora nominauit. Hec iamdiu nobilissimis mōfferati marchionibus paruit. **T**haurinū cisalpine gallic civitas: et totius pedemōtane regōis caput tpe moysi a pbaetore solis fi lio pditois sue initū sumpsit. Hā: vt paulus perusinus historicus ait: regnate apd assyrios Spareto re ge (vt supra li. 3. expressus ē) Erydanus: qui et pbaetō solis filius cū copia suoz duce nilo nauigij ex egi pto deuit in mare: et vētis adiutū in sinū: quē ligusticu seu ligustinū dicim⁹ venit. Ibiq; cū suis lōga fa tigar⁹ nauigatoe descēdit: et cū suasionibus suoz in mediterranea pgeret: Genuinū vni ex socijs suis nauis maris debilitatū cū parte suarū nauū custodē reliq; in littoze. Ipe aut Erydāus supatis mōti bus: quūz amplissimā atq; fertile deuenisset planitiē boicq; rudes agricules ferocesq; cōperisset ratus ingenio eozū ferocitate supatur: secus padū cōsedit: et thaurinū oppidū pdidit: et primo erydanuz a se nūcupauit. Ibi deq; quū aliquādiu regnasset ligure filio relicto ipse pbaeton in pado pijt: a quo padus erydanus postmodū appellat⁹ ē. Plinius at in. 3. na. bi. dicit. Thaurinū initū hūisse a ligurib⁹: cui⁹ opt mo supiora approbare videt. Hec qppe nō seculo ad alpinz radices pstitit. Cui⁹ mōs oiu altissimus ē: et eius cacumina semp nūc albescut: et eius scopulū hambal penus cū igne et aceto ex iniuo puiū fecit p hanc nāq; vrb⁹: vt Livius li. 21. ondit: hambal primū in italiā ingressū hūit. Aut. n. Livius thaurini p xie gētis aduersus insubres motū bellū erat. Inde ex statuīs mouerat hambal thaurinozq; vni vrb⁹ caput eius gētis: q volēis in amicitia nō venerat vi expugnavit. Ea qppe vrb⁹ in figura qdrata structa 4. portas h; que ex turri i foro surgēte iuxta gymnasiū posita a speculatore cēs cernūtur. Padusq; flu.

hic pinguis xpi

plazoma

glosaz legu placentin

Dextona Gphina

Alba pedemontana

Thaurini Gphina

mons alpinus

Anno Anno
Mudi an xpi

Liber

aduentus

illa qñ abluit: et durie annis rivulus mediā pterfluit: cui⁹ qdē cōmoditate tota ciuitas purgat: et plimū decorat: Ita. n. etate et diuinijs ac alijs mult⁹ ciuiū edibus ac monasterioz: et ecclesiāz ornament⁹ miri fice creuit. Logobardo. n. principū et ducū oliz celeberrima sedes fuit: eo q totius regiōis media sit: et lignis aquisq: ac alijs necessarijs copiosissima hēat: Sinit deinde marchionū mōnificati subditi: qui ipaz et regēz vniuersaz et oppidis et ecclesijs celeberrimis plurimū auxerūt. Etq: sabaudijs pncipi b⁹ seu ducib⁹ iadin paruit: q in ea gymnasiū bōaz lfaz pñū pstituit: deide alias dignitates et bñficia eidē pmlere: quoz auxilio plurimū decorata ē. In huius itaq: regiōe p ceteris plurima atq: pclara cert nunt oppida: adeo vt p magnitudine: populozq: frequētia vrbē ipaz ascedat: in qbus nōnulle clarissimē ac pñatissime extāt familie: oēs in ei⁹ dē iurisdictionē exercētes. Conalles quoq: plurime et longitu dine ac magnitudine adfunt: que qdē a flumijis vbertijs irrigant: et ferri multas hñt fodinas. Taurinē ses oēs nro seculo molles ac delicati sunt: et in victu plurimū frugales: eo q tyrādis expertē ex agro oia ad victū necessaria pter oleū abūdātissime hēant. Adulti. n. thebeoz legiōis ita gloriofo martyrio corōati sunt: quoz corpa ēt nūc pncipuo venerant honore. Venit hec ipa ciuitas maxiz ipfius ep⁹: vi rū vtiq: scia et scitate pncipū: q in suis codicib⁹: vt. j. li. 9. loco suo dicit: mltia edidit. In hui⁹ agro ad ci nitijs mōr⁹ radices secus fuit ciuitas: quā Federic⁹ barbarossa p mōiē illū trāsies dolo capta diruit: et nūc p eodē statu coaluit: cui⁹ ep⁹ sedes: postq et ipi ciues ep⁹ suū trucidarūt: i alteri⁹ ditione cessit.

CEporedia cisalpie gallic haud magna vrbis a Ro. populo p gallos infestos: vt Plinio placet: sibyl linis. libris adinoniti cōdita fuit. Que: vt idem Plinius affirmat: a bonis equoz domitorib⁹ lingua gal lica eporedia appellata fuit. Hec in australiore pte: italicq: finibus incole qñ faucibusq: vallis auguste ptoze sita ē: et loci cōmoditate sat munita: in sinistro hñs arcē: in q et mai⁹ tēplū beate virgini dicatū p uetustū h⁹: vbi ea reliquit diui Bessi vrbis ipfius ep⁹ pncipuo accolis venerat honore. Duria flumij ex valle descendēs hāc interfecat: ex quo maria lignoz vis pducit. In hac vrbē August⁹ cesar celest⁹ fundi tus salassis pplis oēs sub corona rēdidit: que (vt Strabo ait) fuerat Romāoz colonia. Et ager a me ridiana plaga frugibus sat abūdāt: Et septentrionali vero vix vllā pter castaneas fructiferā arborē pro ducit: s⁹ optia p pecoribus alēdis h⁹ pascua. E quibus cascus et salassus nūc p q antiquum nomen re tines ibidē abūdāt et pānus asper. Hec vrbis regiōē h⁹ inter duas durias canpectij noie appellatā: in qua tres nobilissime familie oppida possidēt: v⁹ Valpangi: scilicet Martin⁹: et Georgij comites viri: ppo tētes: et multaz virtutū rerūq: experientia celebres: et munificētissimi: necnō ad oēs phumani.

CAugusta pretoria ciuitas et vltimus italie terminus a Cesare augusto augusta ptozia nūcupata: q ibidē ptoziū prius posuerat. anno. 30. añ christi aduentū phibet instaurata. Et sunt q dicāt eā octauā augusti iussu: cōm loco quo Terētijs varro tūc impator ptra salassos castra habuerat fuisse conditā: et ibidē primū ptoze Ro. posuisse. Hec nō ignobilis habet ciuitas: et iuxta geminas alpiū fores sita gra ias atq: peninas: qbus hercules et penos trāsisse Plinius asserit. Graios opinari: et apd eaz incisus fu it marmore titulus ille pgrandis populos enumerās: quos Cesar augustus in hñsdē alpijs subegit: grāias atq: peninas nūc appellāt: alteram iouis montis partem: vbi monasterium nobilissimū ē scō Bernardo dicatū. Alterā columnā Iouis: qua itur ad vallem trantase sabaudensium. Mani quuz Terentius varro ea in valle. 36. milia cecidisset: et reliquos captos sub hasta rēdidisset. Cesar august⁹ tribus milibus Romanorum eo missis vrbem hanc habitandam tradidit. Eius conalles profundissi me sunt: et duduz auri fodinas habuere: quas salassi possidebant: propter que assidua pelia gentes ille conferebāt: donec a romanis penitus deleterent. Hec aut ciuitas dudū sabaudensium duci paruit.

CVercellas cisalpine gallic vrbē ante troianū excidiū: vt Suardo cremonēsi placet: pdictiōis haud magnum sumpsisse principū pstat. Itaz auctor idē refert: quādā nobilissimā troianā vrbē noie cum Elicio filio ante vltimā troie captiuitatē in italiā venisse: que p deuia queq: discurrens nō lōge a mōtib⁹ in torrēte ecclia pcedit: et puā ibi domū sibi extruēs cellā appellauit. Quā qdē vercellēz ciuitatē autuma ti sunt dicētes: vercella qñ vneris cella. Ea. n. a Adarnali poeta apollinea appellata ē: quā Plinius in 3. a salujs libycis orā tradidit. Tenuerūt aut saluij populi mōtes. Hicē supuēntes. De hac vrbē in gēstis beati Eusebij eiusdē ep⁹ bētur q ligurie ciuitatū primatū tenuerit. Ex qbus verbis multi intule rūt: quod metropolis fuerit: et archiep̄alis sedes: qd nō de iure aut antiqua cōsuetudine fuit: s⁹ casu vr gēte et ad tps. Hā quū arriana pestis inualuiss⁹: et qdā archiep̄s arrianus Auxētius noie tūc mediola nēsi ecclesie pcesset: Syricius papa Eusebiū vercellēz ep⁹ sup oēs prouinciā legatū generalē instituit S⁹ auxētio mortuo Ambrosius archiep̄s pstitutus ē: et Eusebij iurisdicō cessauit. De hac vrbē Plini us ait. Erat lex cēforia vitimiliariū auri fodine: que i vercellēsi agro canabāt: ne plus qn qz boiuz i ope anz faciēdi publicā hērent. Magno at decori vercellaz: vbi fuit pñū celebratū ptra Berēgaz Turo mēsez archidiaconū sub Leone. 9. pō. Ro. d q loco suo dicm⁹. Hec ciuitas post varios casus: variatq: disceptatōes ab ānis. cc. citra adeo lacerata fuit: vt duob⁹ in castellis diuisa fuerit. Hūc aut instaurata maxis membris ambit: et monasterioz: tēploz: ediū: et arcis regie: edificijs exornat. Forqz nō vulga re h⁹. Adulti pterea scōz excolit religis pncipue diui Eusebij sardi ep⁹. Eius ager pter oleū oia secūdis sine gignit: s⁹ vinū pncipue ea (vt ita dixerit) totius pedemōtane regiōis et ligurie cūponiū ē. Venit qz cōplurimos viros clarissimos: q belloz studiosi fuere: s⁹ hac etate depositis armis agriculturaz et mer caturā dicunt amplecti. Sabaudijs duci iadin hec ciuitas paruit: cuius dñio admodum creuit.

Eporedia Cisalpina.

Augusta pretoria

Vercellas Cisalpina

Clonaue aut vrbis post varcellas Gedeonis iudicis israel ipibus Elicius veneris troiane filius i aductu
monticelo quod i no longe a ticino flumio fundameta fecit: a quo postmodum mons ille elicius dictus e: que
quidam dicere audent Clonaria esse. i. qsi noua arax: qz eo loci Elicius vna cu matre renere post ml-
tos viay anfractus: ibide psideas structa ara dijs primo sacrificauerunt. Laz deinde insubies galli: pro
lemeo teste auxere. Plinij quoqz ipib: vt ipse habet pagus erat: sed paucoru postea ciuium solertia ob
agri bonitatez facta est ampla: cuius ager satis ferax e: parte tamen aliqua excepta: que deserta e: e mo-
tib vallibusqz abundat. Hinc diuus Siplicianus mediolanensis archieps Gaudetiū virū scissimū prio
dedit epz: cuius exēplo e doctrina ecclesia dei ibide mirifice creuit. Hec et Albutio filio claro oratore: si
cut n tradit Eusebius p Octauia impatoris tpa ornata fuit. Et ipib Clemēt. v. pō. Ro. hūit Pulcinū
heresiarchā: cui pestis varie agitata fuit. In diuinis aut Joannē theologū ordinis nri: virū satis do-
ctū: e in diuinariū scripturarū sensibus subtilissima exercitatio limatū: quē p merito virtutū laudare e
extollere tenemur: quū nre religiōis iadiu a patz institutis collapse: vna cū Joāne rocho papici e Ge-
orgio viro optimo primus reformator extiterit: nobisqz sacre religionis habitum dederit.

Claudia insignis vrbis maritima a genua. 30. passibz milibus distas: antiq phibetur: eo q L. iunius
Magonis aductu referes ipsaz claudia noiauerit: sicut nra etas facit: e n Plinius sabbatiū e pō. niella
sabbatiā eā appellauit: que certe hī sde noibus sic nō eo loco fuit: q ea quā hēmus noua existit. Nā ma-
go pen? quū nec dū genua ab hī sde apbricanis enersa instaurata fuisset: hāc et delere curauit: que tūc
in sabbatijs radis collocata erat: a qua gngz milibus nūc distat: e nūc usqz et locus vadorū portus ap-
pellat. Quo at tpe veta gbus vrbis extracta sit nec dū inuenire potuimus. Hec vero multoru ppoloz cō-
mercio iamdiu nobilis extitit: e vidiqz menibus: portu: palatijs: ciuiūqz edibz celebratissima extat: Lu-
ius viri quū maritimis bellis ac mercature temp insisteret cōsueuerint: lris caruerūt. Unus aut Sixt⁹
4. pon. Ro. rebus e: q pter dignitatē maximā: qua christianos oēs afficellit: et phia ac theologia nō so-
lū erat suc. sed prior quoqz tpoz boies supat ornatiissima hāc reddidit vrbē. hūi aut vrbis dignitatē
ipē auxit: q multos fauonēses affines suos: vt sit: cardinalatus: epatus dignitate ornauit. Et quū nepo-
tes suos ad vrbis pfecturā assumpserit. Hieronymū rariū comites forlūm: e imole creauit: q e ipse ob
excellētissimi ingenij virtutē pter q lauz gloria ornatiissima fecit: de gbus locis suis dicemus. Laz licet
superioribus annis diuersi tenuerint dñi: nūc Baptesmus fregosius genuensium dux possidet.

Claulum modici pecti maritima vrbis: cui Alexander tertius papa episcopum dederat a genti-
libus e fauonensibus condita fuit: que superioribus annis armorū potentia: e nauigiozum frequentia:
portu turribus inclita fuit. Sed ab annis. 50. citra ob genuensium dissentiones tuz a factione fregosia
rū ab Alphōso neapolitano rege multoties in pdam data e: e adeo direpta: vt vix vrbis facie retineat.

CAlbinga similiter maritia vrbis a nauulo occidēte vsus. 20. passuū milibz distas: vetustate e opibus
nobilis a liguri tpe Pōpeij supatis in cāpestri loco gngētis passibus a mari recedēs pdita fuit. Hūi⁹
vrbis primi incolē: sicut Straboni placet: ligures ingauni appellabant. Et ppea primo albū ingaunū
dicta fuit. Eā merula flumini ablit: cui aque ex canepo infecte estimo tpe morbidā ciuitatē faciūt. Hec
ciuitas Proculo impatore Ro. alūno e ciue extitit ornata. De quo Eutropius sic scribit. Proculo pria
albingarū in alpihus maritimis domi fuit nobilis: s; maioribus latrocinatibus ipse vrbis dominiū ob-
tinuit: hāc quū dimittis e mercatoribus refertissima cēt: pisani ad annū dñi. ii. 65. cū. 25. triremibus ina-
dētes spoliauerūt: e multis interfecit: multisqz captiuatis igne totā incēderūt: s; genuensū auxilio: alia-
rūqz ciuitatū pfecti pulchri referta e. Ad hāc philippus mediolanensū dux pdita genua Bernardinū
vbalduū vix fortissimū cū ingēt exercitu misit: q ea. 4. mēibus obsedit: e militis oppugnationibz mala
q in bello inferri solēt eā pati coegit: q tādē ostātia e ppli fortitudine fatigarē re infecta obsidione soluit
hāc Innocētius. 3. Ro. pō. genuēsi archiepo supposuit quū diu antea mediolanensū archiepo parauisset.

CAgrippina que nunc colonia dicit inferioris germanie vrbis: vrbis ad citeriores rheni ripas sita tē
pōibus Ence troiani a quo dā troiano Colono nomine: vt Sicardus cremonensis habet: initū sum-
pit: sed postmodū Claudij impatoris insit: qui agrippine maritus fuerat ex vrbioz populis a sueuis
fugatis instaurata extitit: e ab agrippina vxore ex eozū progenie ducta appellata est: quaz vrbē sic con-
dita vbi populi habitare ceperūt. Que ciuitas paulo post quū romanorū socia esset: fatali igne e sum-
pta est: in qua capitolii: e edificia e ritus Ro. instar fuisse: e ad huc nonnulla extant. Hec metropolis e
cuius archiepiscopus Ro. elegit imperatorem. In ea multi scientia e sanctitate claruere viri: quozū de
numero Severinus ipsius vrbis episcopus fuit: atqz ibi. 50. ex thebeozū legione cursum sui agonis cō-
pleuerunt. Ursula quoqz cum. xi. virginum milibus: e alij nonnulli in ea martyrium promeruerunt.

CLugdunū trāsalpine gallie vrbis vicine finitima Octauia augusti ipibus: Eusebio teste: a Planco
Liceronis discipulo oratore clarissimo in colle quodā vbi arar rheno cōmiser cōdita fuit: q supra reli-
quas gallie ciuitates narbōa excepta viroz clarissimozū ordine diu clarnit. Nā vsui magno illis temp
ac ēt in pstita e emporiū fuit: in ea belloz duces: vt Strabo bz: Aboneta aurea e argētea augusti insu
signabat: atqz ibide vniuersi galli pulcherrimū tēplū muniū ipēsa extruxerūt: e placi suastōe augusto
Cesari dedicarūt: qd vna cū tota regiōe: sicut Seneca ad L. uellū refert: fatali igne eo tpe quo e agrip-
pina: v3 tpe Senecæ exstū e. hāc inter celas ascribere gbusdā placet: qm oēs eius suffraganei: e pars
vrbis ecclesiāqz ipsa matrix i celis (vt aiūt) sita sunt. hinc plinius q primus Ro. latinā rhetoricā docuit

aduentus duxit originē: a q̄ Cicero se Rome puerū cū. A. fratre latine primū doctū rettulit. hic scūs Rangēdus
vita et miracul clarus: hic scūs desyderius ep̄s: et scūs Baldomeri. Cui⁹ miracula crebra ciuitatez red-
dūt illustrē. hic Rōanus abbas: q̄ prim⁹ ibidē vitā et̄nica duxit: et mltorū extitit p̄ mōachorū. Q̄maī et
hec ciuitas scō Alaceto ep̄o: et scō aureliano arelatēsi ep̄o: et byrncee ep̄o polycarpi discipulo: q̄ ibi mar-
tyrio coronat⁹ ē. In ea Domitianus abbas. Luppus episcopus et anachorita Antiochusq; episcopus
qdā in dño gescūt. Iustus p̄terea angel⁹ prim⁹ ibi vitā finiuit. hec Ludouico frācorū regi iadiū paruit:
q̄ ibi solēnes nūdinas instituit: vbi et pilar⁹ et herodes a Ro. p̄ncipib⁹ relegati vitā infamem finire.
Carbonā aut galliarū vrbē i narbonēsi puicia p̄stituta tpe iudicis Sālon ab Ence socijs p̄ditam
Carin⁹ in chroniciis refert. Hec tholasacibus finitima ē: et in agtania haud lōge a sonciatib⁹ p̄lis. Est
at metropolis: cui⁹ prim⁹ ep̄s fuit paulus apli pauli discipulus: q̄ quū p̄dicādi grā cū eodē ap̄lo ad hi-
spaniā p̄geret: ibidē relict⁹ ē: vbi p̄dicatōis officio nō segnit̄ impleto: clarus miraculis genit⁹ in pace.
Tholose eiusdē puincie vrbis vno et eodē tpe a quodā Tholoso troiāo iacta sunt fundamēta: quaz
quū Ro. cepissent: illuc colōias deduxere: et amphitheatro capitolio: alijsq; edificijs: et qbus aliq; ad huc
extāt: omnia reddiderūt: hec narbonēsi ciuitati finitima ē: et sanctionib⁹ nec lōge a sonciatib⁹ p̄lis abest
Metropolis ciuitas ē: ciq; Joānes. 22. p̄o. archiep̄s: primo p̄cessit: et ex ei⁹ castellis sex in ciuitate crexit
et eidez archiep̄atui subiecit: vt b̄rei tolosan⁹ archiep̄s: qbus quū dignitati p̄esser frācorū regi subdita:
q̄ in ea bonaz lraz gymnasiū etiā p̄stituit. Hec scūs Saturninū primū ep̄m hūit: q̄ in capitolio eiusdēz
vrbis a paganis tētus: atq; e summa capitolij arce p̄ oēs grad⁹ p̄cipitar⁹: capite colliso: excussosq; cere-
bro: et oi corpore dilaniato dignā ibi chris̄to exhalauit aīaz: cui⁹ corp⁹ ab eisde summo venerat⁹ honore.
Parisiis regia et inclita galliaz vrbis in senonēsi puicia post troianū excediū: vt Carinus in chro-
niciis bz: initiū sumpsit. Itā qdā parides cū Enea e troia secedēs vna cū frācoe bectoris filio i galliā p̄si-
ciscēs iuxta sequane flu. p̄sedit: et ibi populū cōstitūēs a se parisios nōiauit: qui bellonatis senonibus at
tributi Luteriaz oppidū postea cōdiderūt: et ab ipsis parisensibus cōditoribus parisios appellauerūt:
que p̄ tpa a regibus habitata in maximā et potētissimā euasit ciuitatē. Cui postmodū Carolus cogno-
mēto magnus ob loci cōmoditatē impiali diademate suscepto: Romanorū vniuersale gymnasiū condi-
dit. Hec in insula sequane flu. q̄ p̄petua salus influat posita est: et a Dyoniisio ariopargita ep̄o ab aplis
eo vna cū Rustico et Leuterio diacono p̄dicatōis grā directo sacri chris̄ti enāgelij suscepit: q̄ ibi mar-
tyrio coronatus: paulopost in pago eiusdē Eugenijs eius discipulus beate passionis et ipe coronā p̄e-
pit. Hūit deide p̄ hec tpa diuū Marcellū ep̄s: cui⁹ vitā virtutibus ac miraculis illustrē Fortuniar⁹ ep̄s
egregie descripsit. Serimanus q̄q; ep̄s hinc originē duxit: q̄ tpe sanctitatis: q̄tiq; fuerit meriti: quibus
et claruerit miraculis p̄fatus Fortunatus stilo digessit. Habuit et Serimanus discipulū dno: beuēi abbē a
tē viz scia et scitate clarissimū: et Senosēnā virginē x̄po dedicauit: que postea admirādis virtutibus et
miraculis claruit. Q̄maī p̄terea hec clarissima ciuitas reliquijs Baldildis regine: et auree virginis ali-
orū plurimorū martyz. Vex excellētes in disciplinis viros cōmemorare quos ip̄a genuit lōgū esset.
Cesuntio maria et impialis ac metropolis in guascōia comitat⁹ burgūdie vrbis loco et nā munitis-
sima quā sequana flu. interfecat a troiāis: vt p̄dicto auctori placet p̄dita fuit: hāc Cesar vt i cōmētarijs
bz: cepit et i edificijs. Ro. vt p̄tēd: cāpus marti⁹: cāpusq; minerue hūit: et ipe et reliq; Ro. postea illustra-
re curarūt: que semp latie eo mō dicta fuerūt: militaq; alia p̄tē et iustitiaz mōmēta (vt aiūt) i ea p̄sistūt.
Saguntia metropolitā germanie vrbē a magario qdāz troiano initiū et nomē tpe troiāe cladis
hūisse Carinus in chroniciis tradit. Hec inter belgas germanie ciuitates ē: et citeriores rbeni ripas attri-
git. De q̄ Cesar in cōmētarijs nullā facit mētiōē: Sed tacitus: q̄ etiā mollē a Druso ad remozādū rhe-
nū facit refert: et a Paulino p̄p̄eto Romanorū legionū in germania duce sub Nerōe impatore p̄fectaz
huius archiep̄s impatorē Romanū eligēdū p̄stat suffragia. Genuit hec ciuitas Albann⁹ virtūz sanctis-
simū: vbi et martyriū sumpsit. Sed iaz omīssis exteris vrbibus ad italicas sermo deducēdus est.
Parma emilie puincie vrbis p̄tustia: a quodā troiāo palladis socio: teste Sīcardo cremonēsi ep̄o
tpibus iudicū israel initiū p̄ditiōis sue suscepit: et chris̄opolim. i. aureā vrbē ex suo noīe appellauit. chris̄
eni grece latine aureū sonat: et polis ciuitatē. Iulius vero Cesar eo colonijs deductis Iuliā ex suo noīe
postea nūcupauit: vnde et in tēpli foribus hec verba adhuc cernūtur. Julia ciuitas chris̄opolis a corpo-
re sancti Donimini milia quīdeciz distat passib⁹. Postremo a parma flu. eā diuidēte parma nomē ac-
cepit. Vrbs siquidē ampla et bonis omnibus referta: a qua tarus torres haud p̄cul p̄terfuit: qui et ac-
colis multa quādoq; infert damna. Hec Cadolū papā adulterinū aliquādo habuit: qui lōgo tpe p̄tē-
fices Romanos vexatus est. Hec propter toleratā biennio obsidionē: qua Federicus secundus eam p̄-
mebat: et propter victoriā: quā de eo adepta est: notissima habetur: in qua clade idē Federicus coronā
maximi p̄cijs: et vasa maximi ponderis plurima amissit. Ea deinde corda āno salutis nostrre. 1321. Hen-
rico Britiaz obsidēti fuit restituta. In ea potētissime ac clarissime quatuor familie fuere: Longigiano-
rum: Rossiorū: palauiciorū et vitallesii: a quibus multas peritulas tyrāides. Hec ciuitas vires disci-
plinis p̄stātes habuit: Macrobiū: cuius extāt de saturnalibus libri: in cuius sepulchro Blasius parmē-
sis philofophus clarissimus sepultus est. Cassin⁹ poctaz: et alterū Cassin⁹ centurionē: virū belli scien-
tissimū. Q̄matur quoq; legū doctore Jacobo arcne viro doctissimo: qui multa scripsit.
Autina remota emilie puincie vrbis: ad quā Luuius dicit fuisse deductā a Romanis coloniam: et

hic pulchra et laetitia ducit

hordana
gallia
tholosa
parisijs

fines hordanae flous

cesuntio in burgundia

magnum

parma

cesuntio et pulchra

in qua Octavius annū decimūseptimū agēs. Ad Antonium sup̄arant: De qua ē L. iuius plures me-
minit: quo tpe p̄dita: et a quibus demolita fuerit: vel qui nouā: quam habem⁹ edificauerit nō inuenim⁹
Qmar etiā hec ciuitas Geminiani epi sanctissimi viri corpe. Ad cuius tūbā frequētia indices demoni
acoz liberatiōe sūt miracula. Hic est Geminianus: q̄ Tonle humnorum regi formidabili et hostili ani-
mo adueniēti vrbis portas: sicut Heliscus: aperuit: ac p̄eam nemini insensio cecitate percussus p̄transijt.
Hūit: et Nicolaū matarellū iuriscōsultū et bōaz lraz ornatū: cui⁹ clara extant doctrine monumēta.

Ferraria nūc insignis vrbis pado ve-
teri appositā tpe Gothoz quando et Ge-
netie ciuitas initūz sumpsit. Id in ferra-
rie nomē a ferro sortita ē: qd̄ in gulis an-
nis Rauēnatis ecclesie: cuius diuōis erat
p̄edere p̄sueuerat. Serūt. n. tria loca iuris
ecclesie Rauēnatis fuisse: que tria metal-
la ip̄i ecclesie offerre solebāt: a gbus et no-
mina sortita sunt Aureolū oppidū in for-
lūiēti agro positū ab auro: Argētā ca-
stellū pado oppositā ab argēto: et Serra-
ria a ferro: hac tñ p̄mū muris circūda-
tā a quodā Rauēnati exarcho noīe Sma-
ragdo circa an̄. dñi. 700. inuenimus que
ab eccl̄iōis initio nunq̄ ab ip̄a Rauēna
aut a ro. ē lacessita a lōgob. deuiauit: sed
etiā post deuict⁹ a Carolo lōgob. post do-

nationē de exarchatu Rauēnate ecclesie Romane factā ab ip̄o Carolo semp in eius obediētia p̄seue-
rauit: vrūtāmē aduersantib⁹ germanis impatorib⁹ p̄ticipi Ro. et hec ciuitas mō sub vno: mō sub alio
vacillauit p̄ radez an̄. dñi. 1100. Matildis comitissā venetoz et rauēnatū auxilio ab henrico impato-
re occupatā sibi v̄dicauit: Sed abinde cētesimo et. 21. anno cū estēses marchides in ea potētissimi euasit
sent Sallingerā quēdā ferrariēz subornarūt: q̄ eozū instigatiōibus et impatoris auxilio ferrarie do-
minū cōtra ecclesie libertatē et auctoritatē occupauit: in ea q̄ regnauit annis. x. et. ix. quē radez Anno. 4.
p̄. Ro. auxilio venetoz expulit et estēses paulopost sibi subigere eā cepere: vbi Oldradinus estēsis p̄-
p̄fuit. Sed ab anno. 68. p̄sultante Clemēte. 5. cū Bizzo estēsis marchio Beatrice Caroli filii neapo. re-
gis duxisset vxorē a Frisco eius filio p̄pter nouerā sup̄inductā: p̄ter in carcere cōiect⁹ est: et a venetis
impetrato auxilio Ferraria potius est: qui cū vidisset ferrariēses se ecclesie subdere velle in vindictam
mediā Ferrariā incēdit: p̄pter quā iniuriā pulso frisco ciues sese venetis dedere: eo q̄ se egregie ab his
defendi posse sperabāt. Veneti autē sic ex ciuiū deditiōe ferrariā potiti nequaq̄ adduci potuerūt vt eaz
dimitterēt: licet p̄tī. ip̄e venetos ecclesiastico supposuerit interdicto: vnde et omnia eoz bona p̄ gallias
aliasq̄ puincias direpta fuerūt: nec paruissent iussioni p̄tī. veneti: nisi palaguria ecclesiasticus legat⁹
Florentiū in Caroli regis auxilio fretus: venetos armis ferrariā p̄mū: post castello theodaldo quod
ad pontē retinebāt magnis cedibus decurbasset. Fuitq̄ postea ferra. estētib⁹ p̄ successorē ioan. xxi. cō-
cessa: hac tamē lege vt quotānis decē milia nūmū aureoz Romane ecclesie p̄soluerēt: et quāsdā conue-
tiōes euz venetis p̄cillere: que oīa vsq̄ ad hūc hercu. q̄ nūc regnat fideliter seruata fuere: quozū obedi-
entia et pace: opibus potētiaq̄ plurimū creuit: Sed et ab Eugē. 4. p̄tī. ro. citra q̄ ibidē generale p̄ciliū
celebrauit: vbi etiā affuit grecoz impator: mirabile suscepit incrementū: In ea enī sup̄bissima p̄ncipū ac
ciuiū palatia erecta fuerunt: vbi quim gymnasium constitutum sit nostris temporibus multi humani-
tate philosphia ac legū p̄itia excellere viri.

Bononia p̄mū Telina: vt Pli. h. 3. post
bononia: deinde bononia deca: q̄ fuerit tpe p̄di-
ta nō inuēim⁹ eā Pli. oīz vrbū q̄s Etrusci
circa ap̄enīnū hēbāt vetustissimā et p̄mā fuit
se scribit: nā vt diximus gallie cisal. et botozū
caput fuit: et ē verū auctis Ro. reb⁹ et expulsis
ethruscis: Romani colonias. 3. mil. virozū in
eā deduxere: quozū auxilio aucta et ampliata
fuit: ita vt p̄ tpa augusti trium opulētissima-
ruz italic ciuitatū vna fuerit: hac Lotharius
impator. an̄. dñi. 840. quū Ludovicū eius fi-
liū bonosī. multis affecissent p̄tumelīs: vasta-
tis villulis et agris post innumeras ciuiū: ali-
ozq̄ multozū cedēs direpta et iminuta. reliquit
ide ad an̄. dñi. 1271. rāte potētē fuisse legim⁹: vt aduersus venetos. 3. ānis bello p̄cedit q̄ liberā nauiga-

ferraria
bononia

tribunatus Ro. artus

Bononia

victa a lothario imp̄e

Anno
Adi

Anno
an xpi

Liber

aductus tione in mari adriatico eis phibebat: eosq; cōpulerūt vt liberā pducēdi sal & frumēra sine vectigale fa-
cultatē hērent: His felicissime gestis pfecti inter bonos ipos ora ē dissentio que ciuitatē plurimū attri-
uit: ppter post qd in manus Ro. ecclesie deuenire opus fuit: cuius magrat? ano salut? nre. 4365. ei que
bz circūdedit mūr: vñ & postea opib? ac reliqs ornamētis plimū āplificata fuit: & adeo vt etate nra ce-
teras romādiolē & venetiē vrbes magnitudine: aspectu: virtute: edificijs excelleret: optimū. n. vinum:
frumētū: legumina: & alia queq; ad victū necessaria abundā: et pducit: ppter que bonōia pinguis meri-
to deā ē: Est vt ita dixerit libera: musa xq; mē appellata q; ibi cāonū civilū liberaliū artū: sacrarūq;
lra & disciplie tradant: Ex ea qdē viri scitate: doctrinaq; cōplurimū emerere. Sed qui maxie pstitere:
vñ Petroni? vrbs eph scia ac scimonia illustis q; vitas patrū cōposuit: Pōponi? satyraz scriptor.
L. rusticellus orator: nō ptenendus: Ornataq; fuit Lucio fo pō. ro. & Ruffo: vt Martialis ait: Benu-
it quozq; hec vrbs Guido. archidia. cāonū sua etate: & post principē Jo. an. & Jo. Cal. celeberrimos in-
recoſultos. Ornā ē Macagno & caspare calde. q; monumēta memoratu digna post se reliquere. Tu-
lit etia paulo ante etatē nostraz Nico. albergatū cartusienſez monachū p? bono. episcopū: & postea
ecclesie romane cardinalē virū sapientia & sanctimonia singularē. Fuere & alij prestāssimi viri in hac
studiorū & sapientie matre: quos cōmemorare longū esset. Superest & nūc Joannes B. enuolius nobi-
liū sua etate in ea potētissimus & munificētissimus: multisq; virtutibus ornatissimus. Adulte sunt ibi
sanctorum reliquie: sed precipue diuī Dominici: predicatorum fundatoris.

Ravennā vrbe plane vetustissimā hostio gothoz regū quodā regā & exarchoz romanorū sedez.
nūc autē senatui veneto subditā: tpibus noe post linguaz cōfusionē. alij āt post troicē euersionē in litore
maris adriatici quibūdā eo ratibus venientibus fundatā nōnulli affirmāt. Strabo tñ li. 5. a. Theſſal?
pditā cōmemorat: q; quū ibulcorū iniurias ferre negrēt: ymbros quosdā secū assumpserūt: ymbrozūq;
colonia habita fuit: hactenus. n. inter palude fuerat tota lignis cōpacta edificijs & aquis diffusa pōi-
busq; ac lembis vt nūc venetiē pagrata. verū supueniētibus ro. Octavianus augustus: vt L. iuius tra-
dit illā muris nūc extātibz cinxit: indeq; Valēntianus cū triginta ānis gbus impauerat in ea plimū
egisset ei? memia ampliāuit. & eius episcopo duodecī ciuitatū subiecit epos: videlicet Arimini. L. ene
Forlinij. Fori pōpili. Fauētie. Fori cornelij: que Imola dicit? Bricij. Bonōie. Autine regij. Parine &
Placētie que ciuitates sub exarchatu postea fuere: & eius eph Joā. nūc appellatū pallio ex candida la-
na vt voluit quo tūc solus vtebat impator: vñ postea cū Ro. pō. Raueates pcedere psumpserūt: postea
Alaricus hostrogothoz. rex & reliq; eius successores ēt membris: alijq; edificijs supbissimis celeberrī-
mā reddiderūt. Theodoricus vero illā. 8. & 30. ānis incoluit: in qua & ipse supbas edes & basilicas extru-
xit: indeq; p multas manus acta calamitatibus & direptōibus nō caruit: In ea qñq; polētanoz claris-
sima familia pfuit: que & post varios casus & ipsa a venetis extincta ē: Dudū & in hac celeberrima vrbe
viri clarissimi tū scitate: tū scia claruere multi: e gbus fuere Apolinaris eiusdē pms eph: Vitalis vir
scissimus: & Geruasius Prothasiusq; ipius Vitalis filij: & alij multi oēs martyrio cōditi: Hinc & Jo-
an. huius nois. 7. Ro. pon. fuit. Sed & Petrus cognomēto Raueas Fori cornelij eph q; multas scri-
pturas eloquētissime dilucidauit: ac Cassiodorus senator Ro. q; celebres eplas & lib. de aia conscripsit.
Fuere & nouissimis tpibus clarissimi Raueates Guliel. phiscus & Joā. grāmaticus: Rhetorūq; do-
ctissimus q; vna cū Gasparino Bergomate nro primū eloquentie studia in Italia illustrauit.

Imola. n. romādiolē. puicie ciuitas & pscis Fori cornelij appellata: eo q; emilie regiōis oliz initū
esset: post troicē vrbs excidiū (lz incerto auctore) initū sumpsit: quā ciuitatē Marces Eumuchus: circa
ānū dñi. 550. destruxit: Sz breui post a Daphnē fo Lōgob. rege sub nouo hoc noie Imole & Rauea
tib? opponeret edificata fuit: demū iterato destructa fuit: In ea gde Martialis cocus poeta habitat
se dicat: sicut ipemet hīs versibus innuit dicēs. Sigs in terris qua sinus in vrbe rogabit: Cornelij refe-
ras me licet esse foro. Itāc āt quū diu Adāfredoz clarissima & regalis familia sub titulo vicariat? pos-
sedisset: deniq; nris tpib? āno salut? nre. 1473. in māib? picro. Riarij fauonē ānuēte Sixto. 4. ponti-
maxio deuenit. Thadeus. n. māfre. & Guidaci? ei? filius inter se dissidētes cū illā diu obtinissent: ab
Galea. Mediola. duce: vt ita dixerit pulsi sunt: Et cū cidē Thadeo castz nouū in alexādrino agro tra-
didisset: vrbs dñiz suscipiēs: cā picro. ipi genero suo: suscepti tñ pñ. 14. mili. aureis trāstulit: cui? dñio
porit? cā qñ liberā reddidit: & mēib? alijq; innumerabilib? edificijs clarissimis celeberrimam fecit. Itū
hec citas Bñuētānū grāmaticū: & ludoz magistz clarissimū: q; quū mltas nouissz bisto. aliq; mēozaru
digna scripsit: Et Joā. Imolēsez vix pōfificij & civilis iuriū pñissimū: de qb? locis suis infra dicem?

Fauētiā ēt ciuitatē band pcul ab Imola pstitutā vno eodēq; tpe initū sumpsisse tradūt: d q; L. iui-
us li. 39. meminit dicēs: Silla carbōe cū exercim ad Lufū ad fauētiā Sidetiolaq; cefo italia expulit: &
Helyus spartianus historicus i vita Hadriāi impatoris interfecit diē Nigrinū fauētinū vñ ex infidat-
rijs fuisse: Eaz qppe Tonilla gothoz rex cū alijs ciuitanib? destruxit: & postea itez reedificatā Sede-
riens barbarossa male bīratā immunitā reddidit: Inde quoq; & beironū milites dirpuerūt & incederūt.
Deniq; vna cū Imola in māfredoz familiā deueniēs cā vicariat? titulo ecclesie vsq; ad hoc tps sum-
ma cū laude gubernauer: quā qdē ciuitatē cū muro careret: Guidaci? māfredus & Astorgius eius fra-
ter viri in bellis pñtissimi mēib? pualidissimis alijq; supbissimis edificijs munire. Ornata supi-
oribus diebus fuit Fauētia Martino pñtāi rei militaris ductore: sed nūc quoq; maxie Galeoto mā-

de gemo veneti

13

hinc pñtā

Ravenna

14

Imola

Fauentia

fredo eiusdē vicario: et Hamonis comite: viro utiq; humanissimo et christianissimo: ac in studijs bñ-
nitatis eruditissimo: cuius virtute et prudentia ciuitas ipsa tū diuinis rebus: tū humanis: non modicā
consecrata est laudez: Eius autem ager cum frumenti viniq; optimi feracissimus sit: hui tū inter Italie
loca obtinet principatum: quem Plinius miris effert laudibus.

Foz huij flānce vetusti nois citas ab ro. p̄ditōis sue initū sumpsit: q̄ inter. 4. romāoz fora ea i re-
giōe ab eis dē p̄stura tertiū obtinuit locū: hec at ciuitas cū vniuersa romādiola puicia diu sub bononiē
tū dñio fuit: s; quū bononiū. laberrazios et asinellos cū mlti familijs gibellinis vbe pepulissent: et Foz
liniēses eos benigne suscepissent: bononiē. indignati in eos exercitu ducto ab forliniētib; eruptiōe scā. 8
milia bononiē. trucidarūt: et ab eoz dñiōe ciuitatē p̄it subtraxerūt: s; post q̄ bononi. potētia inuinita fuit
hec citas cū vniuersa romādiola se pō. Ro. obtulit: s; quū et ab ecclie fide recessiss; Adartin. pō. huius
nois. 4. misso Guidōe gallico vbe obsedit et suburbia icēdit: ideq; ab forliniē. āno salut. 1281. 2. calē.
Adai idē Guidō cū oib; suis interfect; fuiss; pōtifer i vltionē Guidōis interfecti misso exercitu vrbem
māb; expoliāuit: ide q; i māfredoz familia ac postmōz Ordēlaphoz dñz accepit: q̄ illā muro nouo
cixerūt: Bēiq; et ipi post pini mortē inter se discedētes i comit. Hieroni. Riarij Sauonē et manus de
uenit: hec. n. ciuitas innumerabiliū p̄p̄mōz viroz illustriū: et p̄fert lraz fecundissima fuit: q̄ p̄ter Gallū
poetā: de q̄ Gurg. sepe memit: et Guidō. astrologū: et Rainerz celebrē iurecōsultū: Jacobūq; phūz et me-
dicū clarissimū hūit. Et supra ceteros Blōdū historicū clarissimū: cū. 5. filijs genuit. In re aut bellica
gnaros et clarissimos Ioan. ordēlaphū vrbis p̄ ecclia vicariū: et brādulinū et Libertū ac Adolcardam
p̄cines brādulos: hec. n. ciuitas solū bz optiūz: q̄ et p̄ter cōes italicaz vrbū fruges: v; frumētū: vini: olei:
et fructū suauissimoz et aromaticis abundat. v; annissio cardamomo Senogreco cimio coriandroq;.

Ariminū vetusta ciuitas clarissimaq; Ro. colōia āno an xpi natiuitatē. 270. Ptolemeo Lagi filio
apd egyptū regnāte. p̄. sempzio et Aplo claudio p̄sulib; i flāmia sine romādiola testib; Eusebio et Li-
nio. 4. li. a Ro. p̄dita fuit: nā idē Sēpziō p̄sul (vt Liui. li. 21. tradit) p̄posit; sicilie regib; x. nauib; orā
Stellie legētē Ariminū p̄sēdā p̄cēt: ideq; cū exercitu suo ad Trebiā annē p̄fect;: ea deide Octavia.
augu. auxit: atq; suburbū cū illo pōte maxio extructo ope p̄iūxit: et tū citatē vniūsz q̄ pōtē silicib; tra-
nit q̄ sol; adhuc extat: ideq; a liburnoz regib; excisa Diocli. ipator; istaurauit: et ibidē sub liburnis ar-
cū triūphalē sup̄bissimū: q̄ sci Benēij dicit i ei; rei monumētū crexit: postmōz et durā a Vitigire gotbo
rū rege ptulit obsidiōez ioan. vitellai ipatoris Iustiniā p̄tū viriliter defensante. Sede. at fs cā postea
āplianit: hec. n. portū bz et eiusdē nois flu. i q̄ nauigia tute a fluctib; maris p̄uant. bēq; rubicōez flu. p̄
p̄iūq;: q̄ flu. cū puul; sit ab accolis pisciatello appellat;: q̄ Sallicifal. puicia diuidit: In ea sigdē synod;
mediātē Thāuro p̄fecto a Cōstāno cesare Cōstāri. augu. filio p̄gregata fuit: i quā diuus Hiero. iter fu-
it: quā postea p̄ies reprobarūt: et eius gesta nulla ē cēfuerūt: vt bēm; in canōe. 15. di. c. scā ro. ecclia: hec
ab āno dñi millesimo ferme malatestis clarissimis p̄cipib; vicariat; ecclie titulo subiecta fuit: q̄ illā et
regijs palatijs: alijsq; plimis isignib; dēcorat;: ex q̄ qdē clarissima sailia plimi lraz et rei militaris p̄tia
emerfer clarissimū: i ea nūc robert; malate. Sigil. fili; clarissim; rei militar; ipator; venetoz p̄ vicaria
et titulo ecclie p̄tē bz d; q̄ suo loco dicēus. ornat at hec ipsa ciuitas sci Gaudēij ipi; epi; et sci Victoris
martyris: scēq; corōe vgis et martyris: ac scissime Innocētie vgis: In ea passa ēēt scā Adarina et The-
odor; eiusdē vgis p̄: emerfūt q̄ in hac vbe brūs Tho. et Grego. theolog; acutissim; ordis nri: q̄z alter
miralis claruit: als q̄z i lib. sniaz optie scripsit. claruit p̄iereā i ea Rober. malate. q̄z p̄nā hereditatē iu-
stissime diu ad ministrāuit: res tū mūdanas tāto spū p̄p̄sit: vt postq̄ carnis sarcia solut; fuit britudis
famā: signaq; scitat; i terris reliq̄it: hūitq; Ariminū et alios viros et q̄maxie petz et Jaco. p̄lēdes lati-
nis ac grecis lris eruditissimos: dictū at fuit Ariminū q̄st armoz armariū: q̄ eo in loco Ro. armamē-
torū suoz munitiones collocauerāt.

Florentia Liburie Ciuitas.

Florentia nobilissima et iclita ac p̄-
maria Etrurie vrbū nūc ciuitas: ante
xpi aduētiū 90. āno a syllāis militib; ob-
dita fuit: nā cū Sylla militib; suis
agz illū inbitādū assignass;: veniētes
p̄mas sedes ad Arnum flumē posue-
re et p̄structo oppido flūetiā appellauē-
rūt: de q̄ Plī. meminisse v;: quū dixit:
Flūetinos p̄fluēti arno appositos: Eā
cū Thonilla Gothoz rex p̄storiū et re-
liq; vbes vi et armis occupass;: p̄ fra-
tidē sub spē pacis cepit: et captā penit;
euerit: L; sint q̄ dicāt nūq; d̄struatā
fuisse. Ioā. at villan; florenti. i sua ebo-
ni. idip; vssimū ēt affirmat q̄ Totil-
la rex cū ingēti hoīz cede eā inuinitā
et desolatā fecerit: q̄ Carol; magn; in

forumling

pubblici bononi

Ariminū

florentia in etruscia

Anno
adudi

Anno
an xpi
aduentu

Libet

meoria dignitat' suscepte iustaurare fecit: maioreq; abitu et meib' circūdedit. nā eo venies pūm nobilita
te oēs p'icia oppida: p'q; vicinas vrbes diu disp'az i ciuitatē ip'az reduci summo cū gaudio voluit: coq;
loci bis in cūdo et redeūdo sem' dñi pasca celebravit et cā dignissimis p'ilegijs liberā cē voluit leges et
magrat' ei p'cedēs: ne p'pca arbitrādū ē istiusmōi pulchritudis ac amplitudis siue regimīs a p'n: instau
ratiōis fuisse: ad anū at dñi millesimū qrtū et vicesimū plimū ex aductu fesulanorū aucta fuit: q ad ip'az
vi et p'p'ariter astricti: oēstrueta fesulana eoz ciuitate: accesserāt: inde āno salut' .1071. eiusdē vrbis po
meria et ripis flumīs arni vltra sacras diui Laurēij edes p'petuo ambitu deducta fuisse fēit: mortuo
postmōy sede. 60. eiusdē vrbis hoste infensissimo ciues Rodulipatoz .6. nūmūz auri mili. p'solut' in li
bertatē diodā fese reddiderūt: et repū. reformātes. xij. ātianos creauerūt: et paulopost artū p'iores adito
vexillifero iustitie creauerūt: et publicis edib' iclusere: nec aliū q'p q' de rep. cogitare iussi sunt: et hic qdē
magrat' ad n'f'az v'q; etatē p'uit et p'durat: qb' et palatiū eximie pulchritudis ciues extruxere: hāc etiāz
arnus flu. p'cessit: q ob rapacitatē aduersa aq' inauigabil' ē: ibi p'curatoris idē maxia i veneratorē cēt:
ob cui' hōrē edes p'clarissima in celebratore vrbis loco dicata hētur: quā baptisteriū dñi: cui' qdē value ex
solido ere existūt: vbi noni et veter' testamēti historie ienarrabili ope sculpte hñt: iestq; p'terea ea i vrbē:
p'f' reliq' omānta incredibilia tēplū p'magnificū et stupēdi opis formice omatū gl'iose v'gini marie dicatū
iux' qd' turri in armorea singli p'stātia p'strueta h'z: aruit tū duob' icēdijs i puo ipis spatio ad ānuū dñi
ii 76. maxia ex p'te: mltos. n. et inūcrabiles hēc ciuitas hñt aduersarios: q ei' libertatē subuertere ānxi
sunt. p'ianos et senēses ac alios etruscos: q cōi p'ntū hīto eā d'strudā cē cēfuef: idē henri. 7. cesar: pa
ulopost castruē: posimōy Ladilauis apu. rex post cū Galea. maria dux p'm' Adedio. et an ip'z Joan.
archiep. Adedio. et philip. medio. dux. ac dñiq; Alphō. et Serdi. qb' oib' igēti v'ute restitere: nec ab ea
nō sine ignominia recessere: Florentia at cū oīz italie ciuitatū flos nūcupat: ēt p'ter pulchritudinē et ciui
um vrbānitatē viros q'q; in oī genere virtutū p'stātiores hñt: i p'mis qdē t'colo. et phōs ac poetas fran.
petrar. et Bātē et Accur. iuriso. p'cipē: q ius ciuile p'm' explanauit: et Joctū pictore celeberrimū: q anti
q' pigēdi artē nobilissimā reddidit: et Thadeū medicū oīz clarissimū: ac philip. scolariū eqtē apd Si
gil. ipatore ob belli p'itā et hōrē et dignitatē p'mū hñt q ei' copiarū dux factus turcos et farmatas. 25. p'
lijs supauit. Smata quoq; fuit Cosimo medico: et eius nūc extāte Laurēti ex filio nepote: viris vtiq;
prudētia: hūanitate: ac pia liberalitate p'cipuis ac insignib': quoz certe tāta ē eoz opū affluētia: vt oēs
europē ciues supare dicātur: q vrbē nū mōasterijs plimis et eccl'ijs: tū p'uat' edib' p'ter oīz opiniōē ex
ornauere. Sūt q'q; i ea strozarū nobilissima fanulta in q' emerūt pallas stroza clarissim' cōl'itris ordif
et phūs doctissim' ac vtriusq; lingue erudit': et Zinge. acciolus silitet cōl'itris ordif: vir certe p'ter dignita
tē et clarissimā p'genē prudētissim' atq; l'raz studiū ornatissim' q multas grecas hīsto. latinas fecit:
iter q' Alcibiadis hñibal' et Scipi. aphricai ac Senectrij fuere. hñt q'q; Lapū l'raz grecāz eruditissi
mū q et ipē mltā trāstulit: hui' aut florētissime vrbis originē et res gestas Leonar. aretin' in l'xio. pul
cherrime abūdeq; describit.

Senae Etruriae Ciuitas.

Senae autēz secunda Etruriae vrbium
opibus et viribus ciuitas vt Polygramus i
6. tradit ante aduentum christi. 382. annum
a gallis senonensibus pro senibus et armen
tarijs eorum condita fuit: sed re vera inter
nonas nunc numerari potest: cum nulla an
tiquitatis in ea vestigia appareant. Sūt au
tem qui dicāt eam a Laro. marcello condi
tam. Blondus vero noster foroluiensis vi
cit Joannem decimumoctauum eam edifi
casse: et ex sex plebatibus a Perusina vrbē
demptis: videlicet clusensib; aretina: fesula
na: Florentia: et volaterana eidem assigna
tis ab ip'is. 6. plebatibus eam Senā appel
lasse: hēc quippe ciuitas nunc super colle cu
iusdā peninsule iacet vndique quasi ripas
fugosas habens: in superiore tamen vrbis
parte soluz aliquantulum habet multis hortis viridarijsque ornatum: in qua quidem celeberrima et su
perba extant edificia: videlicet gymnasiū perpulchrum: et forū et porticus et regia palatia: hospitaleq;
sumptuosissimum pientissime gubernatum. Simpla quoque et libera est cum turribus et propugnacu
lis: ac optimis iustituta moribus. Eius ager maximus et herbidus insuper boum bubalorū: omnūq;
multarum nutritor: frumenti quoque vini et olei ferax: ac fructuum omnis generis abundans. Ad ar
tina eius autumnū et estate acrem habet grauem propter estum et pomorum copiam adeo vt eius inco
le viridis coloris efficiantur: de quibus merito illud p'conium dici potest. Tale quidē est genus homi
nūz quale et solius: hēc a Roma stadijs 800. distat: cuius viri inter etruscos religioē: moribus ac lingua
p'stare noscuntur. Hic nonnullae religiones approbatissime initiū et iustauratiōē sumptuē conlat: vt

flumens Arnus

Senae a Senonensibus

pote montis oliueti: albi monachi: Scopeti inter regulares canonicos beati Augustini cōnumerant: et in iesuati religione ac minorum (vt ita dixerim) ordo a beato Bernardino concine senensi nouum quasi principium eduxit. Omataque fuit senensis ciuitas concilio ibidem celebrato in quo Nicolaus eius nois fā creatus fuit pontifex ac et p̄lio felicissime p̄tra florētinos gesto: quo qdē (vt suo loco dicem⁹) suos florētinos exercitu. 3. mille eoz occiderūt: et. 4. mil. cū eoz carotio p̄bēderet cū igēti triūpho Senas p̄ duxerūt: p̄ q̄ t̄r p̄uoz florētinos incessit: et vrbē q̄ derelicta: fugietes dimiserunt: ex hac vrbē meozati digni fuere. Alexā. pōti. Ro. q. a Sede barbarosso multas p̄urbatiōes ptulit: p̄i⁹ fā ponti. eximie erudit⁹ q̄ vrbē tū dignitate: tū l̄rū elegātia plurimū exornauit. Sed et Bernardin⁹ et catberia ordiis ter tij p̄dicatoz eā cūmulati⁹ illustrauit. Omataq; fuit Sena Herardo sumo theologo ordiis fratru eremitarum sancti Augustini: qui librum sententiarum q̄ accuratissime explanauit: ac Egone medico et philofopho p̄stantissimo: quia in philofophia plurima scripsit: necnon et Federico iurium consultiſſimo: qui et ea in doctrina consilia plurima dereliquit.

Perusiū siue perusia nobilissima ac vetustissima Etruri. ciuitas oli p̄maria: s; nūc tertia in etruscas citates annuerata ab atben. seu abeis p̄ Claudijs papie. Bēijq; ac Iustini snia an vrbē p̄dita iūtiū sū p̄st. alij at troianū quēdā p̄ncipē noie perusiū cū vrbis p̄ditorez affirmāt: et ex suo noie perusiū siue perusia noiauit: quā romāi p̄ mortē alexandri magni: q̄ fuit an⁹. 2. 4. supra trecentisimū an⁹ xpi aduētū. L. posthumij p̄sul stute p̄igētes clades acceptas i ditionē acceperūt q̄ incolis mō adducti mirifice edificarūt: et Iulio cesare decide mōno Octauia. Augu. L. Antonium: et. AD. Anto. frem adeo i ea obfedit: q̄q; p̄ intolerabile famē a perusinis platā tādē cepit et destruxit: s; fact⁹ mōarcha eaz et menib⁹ et porris nūc extantib⁹ statū effecit et cūmunt et a suo noie p̄stā augustā appellari voluit. Et at diruptois cāz L. iulij. lxxv. scribit: ē itaq; perusia oi ex pte tota mōmofa: siue agz siue vrbis sitū inspicias: cui loci cōditio ea ē: vt nec q̄q; munir: nec certe aneniri inueniri possit: nā prupti vndiq; rupib⁹ aucta ita in expugnabilis ē: vt nullis q̄i egeat defētib⁹: et lz plūm apd perusinos oli extiterit intellie: seditiōes et tyrāni nōnunq; eos opp̄sserint: nūc tū libera ē: et optimis eruditissimisq; viris ac legib⁹ instituta. In ea sūt tēpla p̄magnifica ornatissima religiosoz mōasteria: excelsa eiū palatia: aplissima pauperū hospitalia: gymnasiū celeberrimū. Forz cū iligui fōre aplū: et portic⁹ ac viridaria optie arborib⁹ p̄sita: et ager olei vini: croci et suauissimoz omnifaria fructuū feracissim⁹ ē: in eo trāsmen lac⁹ ē: optioz pisciū abūdātiū sūt: ex q̄ singulis anis pōti. maxio p̄uēt magni pueniūt. celebris plac loc⁹ flaminij romāoz p̄sulis clade et Annibalis peni victoria: hanc vrbē per septem annos durissima obsidione prementes: tandem non sine maxima suozum cede obtinuerunt: et quin funestissimas occasiones edidissent: eaz maxima cum scutia incenderunt. In qua quidem strage Beatus Herulanus huius indyie vrbis episcopus: post mortem pro Christi nomine q̄ humilime pertulit: cuius quidem corpus post abscissionem capitis post quadragesimū autem diem ita vnitum atq; sanum inuentum est: vt Beatus Gregorius papa scribit: ac si nulla ferri incisio cum tetigisset. Perusiū patrum nostrorum temporibus legibus et equestribus certaminibus adeo mirifice claruit: vt futuram victoriam cuncti inde sperarent: vnde perusinus pugnaret equitatus: et in promerbijs iam deductum fuerat: perusinum siue braccium abdedit: quū operi manus imponebatur. In legibus vero hij clarissimi extiterit: Baldus: Angelus et petrus germani iurium ciuilib⁹ et pontificij p̄ncipatum obtinentes: Sed et Lynus consultiſſimus ante eos perusinus extitit. Nostris vero tēporibus in ea florere Benedictus cognomento Capra: Bargius et Ioannes petrucius: et Salustius ac alij complures. Et inter ceteros iureconsultos dominus philippus: qui de appellationibus accuratissime scripsit.

Aretinū tuscie citas vetustissima qdē et oli in p̄mas etruscie citates annuerata a grecis tpib⁹ iudiciū Ifrael p̄dita fuit a p̄stā qdē vrbē. cccc. stadijs distat vrbē q̄ tpib⁹ Romāoz adeo opib⁹ virib⁹q; magnifica et opulēta euasit vt eā solā quōdā. p. Sci. ad bellū pficiscēti. 30. mil. seutoz pollicita ē: galeas tōndē p̄la gesa: hastas lōgas mil. 50. sumāq; par cuiusq; gnis nūcro expleturā: et alia mltā q̄rū i. 50. lōgas naues ad alēdos milites op̄tē: Ea qppe tātā ad id p̄uētū bellū expeditionē ptulit: q̄rū vniuersa nedū etruscia: s; q̄ italia vix hodie possz effice: hoc. n. L. iulij i fō li. belli p̄uētū p̄stet. Suerūq; aretinū p̄ter potētā maximā ē: duab⁹ reb⁹: q̄b⁹ p̄cipue honor et fama acquirit. s. militari glia et l̄raz studijs semper insignes: mltos. n. ipa citas nobiles et egregios i re militari hūit. vcz nūc tyrānide p̄stī segnicie cū paup̄ta te p̄plexi sūt: Aretin⁹. n. ager mltos bz lac⁹: q̄ pp pisciū abūdātiā n̄ paz emolumēti vrbī afferūt frugū q̄q; feracissim⁹ ē: et saxoz opib⁹ nō ignobilis reputat. Aduitas enim calāitates et vastatiōes et diruptiōes p̄ gothoz et lōgob. tpa passa fuit: et muroz aptōe inuūta p̄ ānos mltos stetit: S; āno dñi. 1330. gūi do perramaleſis eiūs eiūs ep̄s ac dñs quē iōā. 22. papa ob occupationē citat⁹ castelli ep̄ali dignitate exanctorauerat: ipsā vrbē muro cixit: quē nūc h̄re dñs eiūsq; vias dilatarī et sterni fecit: eazq; vrbē cū no vissimis q̄i tpib⁹ varijs belloz turrib⁹ q̄staret: tādē florētino p̄plo parē cōpulsā ē. In ea qppe p̄secutionū xpīati nois tēp̄stātib⁹ mlti p̄ xpo martyrio cordati sūt: int q̄s glifus vrbis antistes Donatus sū iulianō apostata martyri palma accepit q̄ int ceta sue scitat⁹ opa: vt bñs greg. li. dia. anenit: fractū a pagāis calicē ad missā orādo iſtituit. p̄les. n. bec aretia ciuitas l̄raz studijs i oi gnē p̄claros ptulit viros q̄b⁹ igenijs plimū obem⁹: Leonar. v3 Carolū doctissios ac sapiētiſſios: necn et vtriusq; ligie p̄uissios p̄ q̄b⁹ certe maxias illi citati docui oēs et h̄re et agē grās obēt: at cū iōā. tōnel. l̄ko. p̄dñ. subdiaconus: et Bādictū: frāscētiq; fres iurecōsultissios: q̄ auxilijs ipa aretia ciuitas vrbē musaz domiciliuz patruz

Perusiū mōmofa est

am Bōthi obp̄uēt

Aretinū in dñs fā

florētino p̄plo

Seneuē

Nacca

Alexandria in Egypto

1

Antiochia in Syria

1

Aspamia in Asia

1

nroz tpi⁹ extitisse: a qbus potissimū hūanitatē et sapiētie studia culta et amplificata suere.

Arimini apuciū vetustissima ciuitas: eod tpe q ariminū colōia a romāis teste L. i. 14. deducta fuit: hanc. n. Serui⁹ a Biome. p⁹ trōie euerfione p⁹ditā fuisse dicit: d q L. i. 1. 9. ad bñctū: q tūc ma leuētū. 30. m. sāmū cesa aut capra: Sulpitio et petilio p⁹subl⁹: hāc postmodū Tonillas ostrogot. rex d struxit: s; postq lōgobar. duces eā istaurassēt: et p. 200. ānos cū sūma glia possedisset Saracē montes garganū tenētes illā spoliātes et eructes solo eq⁹rūt. Fuerat. n. hec ciuitas i capestri loco p⁹ditā cui col les p⁹imi erāt fertiles illis lōge lateq; frequētati.

Alicca et grecie biithinie vrbē p⁹ ab āngoe rege p⁹ditā. et a se ātigonā p⁹gnōiātā: eisdē tpi⁹ cū Arimi no a lysimacho macedonū rege āpliātā ex vxoris noie Aliccā appellauit: cui ābit⁹: vt Ptoleme⁹ refert stadior. 15. fuit: in q maxia synod⁹ Cōstāti. magni tpi⁹ fert⁹ celebrata: eā. n. Bonifred⁹ a turcis multis ānis possessaz abstulit: et postmodū male dēfensaz turci etate nra occupauerūt: vbi et nūc xpi nom p⁹it⁹ deletū ē: In ea. n. āmbal pen⁹ morte obiuit: ex q p⁹diere Xenocra. p⁹ hūis: Diony. dialetic⁹ et Hyppare⁹ ac Theodosi⁹ ei⁹ filij mathēatici: necn et cleopbācs orator: a selep⁹ medic⁹: ac dñiq; Dion p⁹hs egregius.

Alexadria at egypti maxia ciuitas an xpi

Alexadria ciuitas Egypti.

aduētū. 20. supra. 300. ab alexādro magno: Iusti. li. xi. testāre itra spatū. 17. diez cū. 6 milib⁹ muroz passib⁹ p⁹ditā fuit: cui⁹ sūt: vt Stra. scribit claudis formā hūit: cui⁹ qz lafa q in lōgū tēdebāt circūferebant ita dijs ferme. 30. hāc vniuersā vīs distinctaz ferūt qb⁹eg et curr⁹ p⁹duci p⁹nt. s. duab⁹ latif simis q p⁹ iugero expādunt: et sese medias ad rectos āgulos secāt. minuit āt: vt Jose. tradidit vndiq; aut icōmeabili solitudine aut ipozuoso mari: aut flumib⁹: aut siluo sis paludib⁹: pulcherrā gppe oli fuit: cele berrimaq; idoloz phana hūit: necn et xpi ano⁹ tēpla adhuc extātia celebrata sunt. multas qz hūit regias q et mliā vrbis p⁹re occupabāt: nā glibz regū illā p libito volū tatis aliq ornamēto decorabat: et alij potē tes atq; alij eā excolbāt insignib⁹: In ea sigdē Alexā. magni corp⁹ alueolo aureo sepulū fuit: qd post modū Cochas Syrie rex ex syria p⁹fect⁹ rapuit: qobrez cito excidit: hāc quū romāi lacerassent ac de struxissent Traian⁹ impator istaurare fecit. et deniq; āno salut⁹ nre. 1230. Petr⁹ qdā Cyp⁹ reg⁹ frat na tione gellie classe instructa cū cathelāis et galliis suis inuassēt. vrbē ingress⁹ mediā diripuit et incēdit et quīs occurrētib⁹ maximis egyptioz copiis fuge se p⁹miserūt: ingēre tñ pdā diuissima spolia repozta uit: Nec postea vnq coaluit. Egyptioz deinde reges sedē in Lariā posuere. Adar⁹. n. euāgelista hu ic vbi p⁹ xpm p⁹dicauit: et quū ibidē ab aplis c⁹ps fuisset ordinat⁹ ecclesias ordinauit multas: q moztuo Aman⁹ insignissim⁹ eidez successit. Ininc in dñis eruditissimū multi emerere viri: qz de nūero Philo natiōe iude fuit q multa vtiliter scripsit: Clemēs p⁹sbyter: d q insignia feruntur scripta. Origenes p⁹sby ter oīnz excellētissim⁹: Anton⁹ disertissim⁹ vir: Diony. ciuīdē c⁹ps insignissim⁹ Origenis auditor: q i sy nodis cypriana et apbriana eplā scripsit. Anatholi⁹ c⁹ps mire doctrine vir. Pyrr⁹ p⁹sby⁹ q ob ci⁹ elegā tiā nou⁹ Origenes dicebat. Athanasi⁹ et vrbis c⁹ps: cui⁹ libri aduers⁹ gētes extant multi. Hydim⁹ cecus q plurima p⁹mentat⁹ ē: maxim⁹ phūs. q pro fide insignia edidit volumina: Theophil⁹ quoq; ip⁹ c⁹ps: q aduers⁹ Origenē scripsit. Thimothē⁹ p⁹terea c⁹ps: q ad Leonē impatorē libz valde vtilē scripsit: Ac o mū Cyrus medicus ex phō monachus: vir dicēdi copia peritus et alij innumerabiles.

Antiochia Syrie ciuitas oli Epiphanc sine Deblata: vt Pl. li. 6. placet: appellata p⁹ p⁹ditā alexā dria āno. 330. an xpi aduētū a selenco ātiochi filio vno ex alexā. p⁹ncipib⁹ istaurata et āpliata: ātiochiā ab ātiocho p⁹re appellari mādauit: q et oīres flu. diuidebat. haeren⁹ et maximi p⁹ciy quū ciuitas esset: nabuchodonosor rex Sedechiā indeoz regē diu captū tenuit. In hac. n. brūs petr⁹ ap⁹lozū p⁹nceps. 7. ānis sedē tenuit: et Lucas euāgelista p⁹ petr⁹. 7. fuit c⁹ps vbi et act⁹ ap⁹lozū scripsisse dī: In ea qz p⁹ma synod⁹ celebrata fuit: vbi p⁹ fideles xpiani dīci sūt. priarchal gppe sedes fuerat. 153. suffragāeos hūit e qb⁹. 14. metropolitāi extiter: Qez Soldan⁹ babilonioz rex āno salut⁹ nre. 1267. nobis abstulit: et ha bitatorib⁹ expulsis colōias adduxit.

Alodia qz maxia oli phrygiar vrbū ciui tas: et ipa vno eodēq; tpe cū ātiochiā a selenco rege p⁹ditā fuit: q ex Alitridat⁹ obfidione plimū postea labefactata ē. sed postmodū et loci dōitate: et qūdā ciuū fortūaro⁹ solertia valde magnificata fuit: nā llyro. qdā supra duob⁹ milib⁹ talētoz et alijs plib⁹ donis ciuitatē extorauit: postea heno orator: et pole mo ei⁹ fili⁹ mltū icremto. p⁹luē: vey quū ei⁹ regio multū cauernosa sit: tremorib⁹ p⁹culsa demū decidit.

Aspamia p⁹terea mioris asie vrbē ab hlicanonis selenci p⁹dicti mfe p⁹gnōiātā p⁹ id tps i ostijs mārte p⁹ditā fuisse tradūt: q et mārte annis infecabat: hec ātiq⁹ insigne empozū fuit: secūdus post Epbe

sum ferēs laudes et cōe italicorū: grecorūq; diu fuit hospitium.

Cinias sup pua colle eiusdē nois posita: et tyrrheno mari ad tria pās. mī. ppinq; vincte Jacob p̄tarcha a Corintho rege Bardani et Isai p̄tarcha ex suo noie Corinib; p̄mū appellata fuit: oicēte Virgilio. 7 encl. li. hic orz in agris Bardanus ideas phrygie penetravit ad vrbes. Et subdit: hic illā corinthe tyrrhena a sede p̄fectū. vñ corinthe filii putat Bardani. hāc. n. turriū frequētia meniūq; supbia vetustissimā ostēdūt: aucta vō tradit Targum vrbis vetuste ruinis fuisse: q; ex Targum Targum rex supb; nārē.

Luca p̄tarcha Tuscie vetustissima ciuitas a grecis p̄dita fuit: s; qñ p̄p̄tū bēm. Romaorū. n. coloma fuisse p̄tar: hāc at inclytā fuisse ciuitatē: sicut et nūc mēorie p̄ditū ē: d q; Stra. li. x. sic h; Luca vrbs ē q; vna cū regiōe viroz p̄bitate floret: Et robur militare hic magnū educit et egū multitudō: ex qb; nārē militares cepit ordies: d q; et Liv. li. 21. memīt dicēs: Annibal i ligures: Scipionius Lucā p̄cessit: hāc q; gotib; postq; a Marfete Eunuchō i Italia dleti fuerāt: et eoz nomē emanauerat q; sup̄luerāt istaurauerāt et p̄nditū iposuerāt: ad quā quū Marfetes cū ingēti exercitū vēss; septē mētib; oppugnauit: antequam ea potiri potiss; multas enim calamitates: multosq; p̄onos p̄ ipa hec ciuitas tulit d q; i. dicem: sed a. 50. ānis citra postq; in libertatē se vēdicare studuit varijs et multiplicib; mōtib; p. xx. ānos magnas passa fuit calamitates: q; tñ et ipsa florētū p̄p̄m ei abierē p̄ncipatū p̄ter affixit. hēc at semp hōstis vris et p̄cipue mercatorib; orinata fuit. Senuit q;pe Lucā tertū p̄t. maximū vruz qdē optimū: q; cā multū munerib; tū dñis: tū hūanis ornauit: ab impatore. n. Sede. obtinuit: vt Etbru sci alia q; lucē mōta n̄ vñē impatoria nota signata. voluitq; idē p̄t. canōicos sci martini eiusdem vrbis mitra epōz more vñ posse. Alexādri p̄tarcha secūdū genuit: aduers; quē lōbardi ep̄i Laudoluz parmēs; ātipapā crexerāt: hec. n. ciuitas Luca ab luce dñ: q; lōge relucebat propter mairates clipeos quibus eozū exornate erant turres. Bū enim menib; et turrib; inclita hec ciuitas fuit.

Treueris metropol; dñiq; belge puincie ciuitas tpsb; abrac: āno v; an xpi aductū. 19 47. Eotifre. vterbiē i histo. testatē a Trabeta Hūi assy. regl germaō ex assyria a Semira. regia pullo i germaie p̄finib; p̄strui cepta fuit. Hūio q;pe magno ipubere filio dñelico: Semira. vxor p̄p̄m Trabete suspitione ducta eidē infidias parere cepit: q; obeb; trabeta ē nō lacesit e regno cū magno assyrio: agmie secessit: q; p̄ multos errores: multosq; vias anfract; i belgiā galliaz puincia tādē p̄nit: et baud lōge a rbe no flu. loco seracissimo p̄sidēs ibidē loco nā munito vrbis hui; iudamēta tēit: et a se treueri noiant: q; postmodū Guli; cesar cū vniuersa puincia traiecto rbeno flu. subiecit: cui et vite p̄sul ac q̄lorē dñit q; vsq; ad impij inclinationē ibidē p̄stiterūt: ea q;pe treueris ciuitas sp̄ opulētissima fuit: et inter. 5. belgie puincie ciuitates: v; coloniēsem: magūtina: rbenēsē et p̄t. bomagēsē. p̄ncipatū dignitatē et ātigrat; obtinuit: cui qdē archiep̄s potētissim; ei septē electorib; impatoz dignior bit ē. Hūi. n. vrbis ciuitas nūc et morib; et ornatu: legib; ob mercatoz eo aduentatū frequētia et familiaritatē admodū culti et hūani referūt: q; ob germaie vicinatatē germaica vtūtur lingua: et ab eisdē cultu et exercitū et qdā in bellis ferocitate nō multū dñt. Hā inter gallos singularis vtū bēntur et egratur: ac peditatu plurimū valef ex istimātur. Ibidē. n. in tota belgiā legat; apostolic; p̄stuntur: q; oēs iurisdictionē in oēs tanq; summ; p̄o. exercet hñs et collectores veluti romāoz q̄lores: qui p̄ntificis maximi decreta et cēluras reuerētē exequūtur. Ea sane ciuitas a valerio ep̄i beati petri discipulo p̄ xpi cūgelū suscepit. Inde a brō paulio eiusdē ep̄o viro sacitissimo illustrata fuit: q; et a Cōstātino impatore ob catholica fidē exilio relegatus et vsq; ad mortē etiā extra xpianū nomē mutādo exilio fatigat; ad vltimū apud phrygiā defunct; beate passionis coronā a dño p̄cepit. Ibi etiā floruit maxim; ep̄s: a quo Athanas; antistes p̄secutionē Constantij impatoris fugies honorifice suscepit fuit. Habuit q; hec ciuitas Hicēnū ep̄m tot; sanctitatis virum: et alios multos quos beuitati p̄sules tā ipos q; reliqs ciuitates omittim; Sed ad nostrū p̄positū reuertētes: hui; sexto volumini tā finem faciemus.

Fratri Jacobi philippi bergomēs ordinis Eremitaz diui Augustini i omnimoda historia nouissime p̄gesta chronica: supplementū appellata. Liber. vij. feliciter incipit: et vsq; ad xpm perdurat.

Alexander Itaq; monēs regnū suū inter duodeci eius socios ipsemet partitus ē. In q; diuisiōe: vt Jose. in. 12. testatur p̄bitoni maiorē: Ladoitianoq; minorē Syriam obuēnt. Antigo no aut philippi filio phrygiā: seu asiā maiorē: Seleuco vō antiochi filio babylonē et summa castroz. Ptolemeoq; Lagi filio Egyptū: atq; scriatim et alia alijs assignauit. Huiusmōi tamē testamētaria p̄ritio effectū sortiri nequit: eo q; ex ipis q̄tuor tñ iuxta Daniel p̄phetiā ca. xi. reliqs abiect; impauerūt. Hā ipsa Daniel p̄phetia de Alexādri regno sic bēt. Surget rex magn; et dñabit p̄tē multa: et faciet qdēq; placuerit ei: et quū steterit cōteretur regnū ei; et diuiderit in quattuor: ecli ventos: sed nō in posteriores eius: neq; secūdum potētiam ipsius: qua dominat;: lacerabit (ingr) regnū ei; et i externos: excepti hñs: et p̄fortabitur rex austru: et d p̄ncipib; ei; p̄ualebit sup eū. Ptoleme; itaq; Lagi fili; philipp; Alexā. Seleuc; canoris et Antigon; soli regnauer. ptoleme; v; sup̄ egyptios. Seleuc; super Syrios et reliqua oriētalīa regna: Antigon; sup̄ asianos lydos: Traces et bellespōrtacos p̄ncipatū tenēs h; diui

Cometū in Ethio

lura in infra

lura dñi

treueris in belgia

Septimus liber

Impero fegroz y all

Egytiarum

4887

312

siones inter ipsos post Alexandri mortem factas aliquandiu quicquere. Sed Antigonus mon-
culus vir vtiq; nequissimus federa prior violauit: propter quod multe lites: cruentissimaq; bella exor-
ta sunt. Et iuxta: vt ita dixerim: alexandri vaticinium: qui predixerat se pene oculis suis videre: et qua-
tum sanguinis post eius mortem futura esset: macedonia in emulationis certamine: quantisq; cedib;
quoue cruore mortuo parentatura.

Ptolemaeus igitur Lagi filius primus post Alexandrum magnu[m] Egyptiorum Rex ano
283. Iudaice captiuitatis: qui fuit centesima quartadecima olympias: mortuo Alexandro
Egyptijs regnare cepit: et regnavit annis. 40. Hic cuiusdam Gregorij militis nomine La-
gi filius fuit: qui sicut Iustinus libro. 13. et 17. epist. refert: sua virtute patris humilitate exce-
dens ex patricijs vnus Alexandro magno factus est: post cuius mortem egyptum: a pharicisq; ac magna ara-
bie parte: tamq; amplu[m] successu: suis reliquit splendorem: vt ab eo subsequentes egyptij reges prole-
mei dicti sunt: hic primu[m] egyptiarum regem: ideo populo Romano inimicu[m]: q[uod] Samnibus opes tu-
lerat contra eos: in regnu[m] suu[m] restituit: vnde a Romanis fuerat expulsus: Demetrio Antio-
goni filio Asie minoris rege: portionem regni Syrie Seleuco restituit: qua[m] Antigonus eisde[m] abstulerat
ac per legatos alexandrinus a se missos sibi Romanorum amicitia[m] impetravit: regnoq; suo Syria at-
q; Iudaea adiecit: Et ou non liceret iudeis sabbato arma mouere: ascendens Hierosolyma sub specie
sacrificadi nequa[m] iudeis repugnanti[m] crudeliter contra eos se habuit: et multos ex ea et de Barzai tra-
bens ad Egyptu[m] comigravit: ac ibidem omnes venditioni exposuit. Sicq; a negotioru[m] diuersaru[m]
nationu[m] per varios mundi angulos dispersi sunt Iudei: Et ex his fuere illi: de quibus dicit in actib;
apostoloru[m] cap. 6. q[uod] concuerat in hierusalem viri religiosi ex omni natione: que sub celo est. Hic saluator
dictus fuit: qui mortuus philadelphu[m] filiu[m] reliquit regni heredem.

Philippus qui et Arideus Alexandri magni germanus: quintusdecimus Macedonum Rex: hoc
ipso ano: quo et Ptolemaeus macedonib; regnare cepit: et regnavit annis septem.

Syrizorum regum hinc principium sumitur.

Syría autem Asie regio est: que (vt dictum est) ab oriente Euphrate fluuiio ab occidente nro mari
et Egypto terminat. a Septentrione vero Armenia et Capadocia h; a meridie arabicum sinus: Sed
nota q[uod] quadruplex est Syria. p[ri]ma mesopotamie Syria nuncupatur: q[ua] inter tygrum et euphrate[m] est situta: i
q[ua] Edissa vrbs est: q[ua] et Rages nuncupatur: qua[m] Membroth filius Lhus teste Irido. didicit: quando e baby-
lonia in asia transmigravit. Secunda est cedus: flue celosyria: in q[ua] est antiochia insignis ciuitas. Tertia phe-
nicia dicitur: in qua tyrus fuit. Quarta vocatur Syria damasci: q[uia] in ipsa est Damascus et mons lybanus.

Seleucus itaq; vnus ex Alexandri p[ri]ncipib; ea in regioe p[ri]mus post Alexandrum regnu[m] obtinuit: sed
statim Antigonu[m] magna regni parte inuadens ipu[m] expulit: qua[m] Ptolemeus predictus post ipsi Antigoni
obitu[m] deuicto Demetrio eius filio eidem restitutus regnavit postmodu[m] annis triginta duob; . De isto seleu-
co Apianus histo. grecus de bello syrico sic ingit. Seleucus audio: quu[m] alexandri Camilli adhuc est p[ri]on-
gu[m] tep[us] equitati pedes astutisse. Quu[m]q; ex labore deficeret app[er]bentia equi cauda inseq[ue]r perseverasse ea-
lu vero extrema acie regij teli fronte ei p[er]strinxisse: statimq; cruore effuso Alexandrum: quu[m] tanto care-
ret diademate proprio obligasse vuln[us]: et diadema ex cruore sedatu[m] esse. Ob hec alexandru[m] q[ua]si vates in-
specto eo p[re]dixisse feru[n]t regu[m] illu[m] quide[m] futuru[m]: vix cu[m] maximo labore regnatura: quod et verissimu[m] fu-
it. Nam continuis laborib; vsq; ad octogenarios anos semper bellu[m] gessit: in quo depugnans tandem
extinctus est. Hic autem Seleucus multas vrbes: v; Antiochia: Laodicia: Seleucia: Appamia: Ldes-
sam: Beronicem: et pellem in minori Asia condidit.

Sonias Iadi pontificis filius septim; hebeyor p[ri]ntifex 60 ano regni ptolemei patri i p[ri]ntificatu sue-
cedes sedit annis. 17. Cui dignitate et sanctitate leges apud iudeos custodiebant optime: et ciuitas ier-
usalé in omni pace habitabatur. Quappetia genuu reges ipsam ciuitate[m] et t[em]plu[m] summo in honore
habuerunt: et maximis muneribus ornauerunt.

Sannitum regni finis.

Sannites italici ano quinto regni ptolemei: quu[m] diutissime contra romanos p[re]liati fuissent. P. cornelio
ruffino: et L. urio detato cosulib; sup[er]ati: et in seruitute adeo redacti: q[uod] vt L. urius ait: rutinam ipsoru[m] ho-
die in ipso sannio q[ua]rat: nec inueniri facile possit. Et tunc bellu[m] quod in sannitib; per anos quadraginta
noue durauerat: sublatu[m] est. Nec vll; deinceps intra italia[m] fuit: q[uod] romanoz v[er]tute fatigare p[er]miserat.

Agatocles sicul; tyrannus his dieb; Eusebio teste apud Sicilia[m] insula[m] tyrannide[m] exercuit. Is namq;
vt plutarchus et Iustinus noster in. 12. epi. scribunt: ex humili sordidoq; genere natus: patre v; Sigulo non
honestiore pueritia q[uam] origine habuit: q[uia] quu[m] forma et corporis pulchritudine egregie[m] e[ss]et: diu in corpo-
ris stupru[m] sustinuit. pubertate vero exacta ad feminas impudice se tra[n]stulit. Inde q[uod] ad viru[m]q; sexum
probrofus factus: vitam etiā latrocinij infect. Interiecto deinde tempore Syracusas concedens gre-
gariam militiā sortitus est: In qua nec min[us] tunc in seditione q[uam] antea in turpi vita in omne facin[or]u[m] p[ri]m-
issimus fuit: eo q[uod] et manu strenuus: et in co[n]tentionib; p[er]faciend[is] habebat. Hic quoq; ex ceteris tribu-
nus militum factus primo bello contra hostes pugnans magna sue virtutis pedit Syracusanis expe-
rimenta: adeo vt in locu[m] demortui ducis successus sit: cuius vxorem primo adulterio cognitam: p[er] vi-
ri mortem accepit in coniugem. Nec contentus q[uod] de inope repenter diues factus esset: sed etiam pira

Iudei p[er]it dissipati

in Egyptum

4884

310

4862

307

mactatus expressus

hicam aduersus patriam exercuit. His enim quum Syracusanum imperium occupare tentasset: bis in exilium actus est. Ac non multo post non modo eidem pax a populo Syracusano data est: sed etiam pector fuit constitutus: Qui mox potentissimos quosq; vrbis nobiles et omnem senatum interfecit: ac etiam doctos et locupletes viros occidit. Post lectis militibus exercitum conscripsit: et contra Carthagenenses diutissime bellauit: et infinitos propemodum prostrauit. Ad postremum vero in Italiam spe ampliandi regni traiecit: vbi quum deceptus fuisset ob indignationem morbum contraxit: q; toto corpore comprehensus per omnes nervos pestifero humore cruciatus est: Ex qua desperatione bellum inter filium nepotemq; eius oritur regnum: vniuersiq; iam quasi mortui sibi vdicare volens.

C Assic regnum hic incipit:

Antigon⁹ philippi Regis filius et Alexandri frater ano sexto regni ptolemei: qui fuit Olympiade. iij. 306
primus post Alexandrum in Asia regnare cepit: et regnavit annis decem et octo. Hic inter Alexandri magni principes vnus habebatur: vir certe superbissimus atq; immanis: qui eas ob res (vt Iustinus in tredecimo et decimoquarto Epitho. libro scribit) multa gessit bella in quibus tandem occubuit. Nam Alexandro mortuo perdicam virum strenuum: cui Alexander moriens tanq; heredi suo delecto annulum suum tradiderat. et Lumenem eius fratrem: uecnon et polypereuncta: ac alios multos aduersus factionis duces interfecit: et multa alia inique gessit. Verum etiam quum a sociorū fidelitate diuertisset: et multa violenter abstulisset: ptolemus Egypti rex et Cassander vna cum lysimaco et seleuco societate in ita: terra mariq; omnibus copiis admanis bellū iustū et cū atigono isto Demetrioq; filio preliū committit. In quo antigonus ipse superatus et interfectus Demetrius eius fuga sibi salutē petijt.

C Cassander atipatri filius decimus sextus Macedonū rex. 7. regni Ptolemei ano: defunctis philippo et arideo Alexandri filiis: necnō et Olympiade alexadri matre que mortuo arideo eius priuigno regnauerat pax ipse regnū suscipiens regnavit annis. i9. Hic vir bellicosissimus fuit. Qui cū Olympiadem alexadri matrem confodisset ne Hercules parvulus alexandri filius qbi iaz ānos exccsserat. 14. paterni nominis fauore i macedonici regnū vocaretur eūz secreto modo vna cū barsana matre iterfici iussit. hec enīz Barsana (vt dicitur est) Barij per saz regis soror fuerat: quib⁹ mortuis eoz corpora obrui terra cepit ne sepulchrū eoz pdiretur. Postmodū et aliū alexadri filiū cū rosane matre pari fraude interfecit. Hūc antez thessalonica vxor quum esset. ex ea atipatrū et alexadru filios suscepit.

C Lysimachus predicti cassadri socius. et ipse vnus ex magni alexadri principibus hoc tēpore: quum audisset q; antigonus et ptolemi lagi filius se reges populo notari fecissent sibi etiā vna cū cassandro regiam maiestatem vendicauit. Nam vsq; in hunc diem: quantis regias habuissent opes: nomina tamē regia sibi equo animo cauerant. Hic quoq; Lysimachus ex illustri macedonie loco nat⁹ fuit: sed virtutis experimentis (vt Iustinus scribit) omni nobilitate clarior extitit: que tanta in illo fuit: vt cum magnitudine: philosophia: vtrūq; gloria: omnes per quos oriens domitus fuit vicerit. Calisthenis namq; philosophi auditor fuit: quem quum postea truncasset: et sic truncatum in carcerem traxisset: eidem venenum tandem in calamitatis remedium dare fecit: Quod quum Alexander magnus audisset ita egre tulit: vt cum ferocissimo leoni obijci iusserit. Sed quum ad aspectum eius leo concitus impetum fecisset: Lysimachus manum bamiculo inuolutam leonis os immerisit: arrectaq; lingua feram interfecit: Quo audito Rex propter virtutis constantiam cum postea chariorem fuit. Atq; ita Lysimachus hic ingenti animo cōtumeliam regis veluti parentis tulit: Quod quidem auspiciū priuū regalis maiestatis Lysimacho fuit. Sed et post mortem alexadri (vt dictum est) quum inter successores eius prouincie diuiderentur: ferocissime gentes quasi omnium fortissimo ei assignate sunt: q; oīz consensu virtutis palmam inter ceteros ferret.

C Machabeorum historia: vt Eusebi⁹ testatur: hic incipit: et hinc grecoz regni supputat tēpora: qz libroz auctoritas inter diuinas scripturas nō recipit: l; ab ecclesia. ppter quorūdā martyz mirabiles passionēs p canonicis habeantur: Qui scilicet martyres ate incarnationē filij dei pro lege dei vsq; ad mortem grauissima tolerauere tormenta: quod etiā dñ⁹ pater Aug. 18. de ciuitate dei capi⁹. 36. testatus est. Dicuntur autem Machabeorum libri seu historie: quia prelia machabeorum fratrum a Iuda machabeo cognominatoz contineant: De quo in pmo libro eiusdem tituli pnotato cap. scilicet tertio dicitur. Surrexit autē Iudas qui vocabatur Machabeus qui interpretatur protegens: vel pector: q; protexit castra iudeoz gladio. Et nota q; l; machabeorum libri dicantur: tamen fm historie veritate vñiātum sunt: et non duo libri: quia in eo non fit historie prosecutio: sed prosecute recapitulatio.

C Fabricius Romanorum consul: vir sane fidelissimus atq; cōtinentissim⁹: sicut Boet⁹ in eo de cōsolatione capitulo septimo testatur dicens: Abi nūc fidelis ossa Fabricij: hīs tēporib⁹ apud Ro. ppe multas eius virtutes clarissim⁹ et omanissim⁹ habet. De quo sic fertur: q; quum Romani eum ad pyrribum Epyrotarum Regem pro redimendis captiuis suis legatum misissent: pyrribus illū eē pauperem: quartam regni sui partem ei obtulit si ad ipsum transiret: Qui pyrribum et eius pollicitationē pēpfit dices se malle pauperē in diuite imperio: q; diuitem in paupere: Quod audiens pyrribus ingēti admiratione test⁹ est: et restituitis captiuis cōcessit legatum misit: qui cum Romanis de pace ageret Interiecto autem anno Fabricius dux contra pyrribum a Romanis missus est: Quē quū pyrrib⁹ diu auro tēraisset in amicitia suā allicere Fabrici⁹ reppulit aux dices. Romanos nō qret diuitias: l; vt diui

Regni cape

4893

306

305

4894

Infirma Machabeorum

4894

303

fabrius fidelis

Anno
mundi

Anno
an xpi
aduentu

Pro. Lagi

Liber

tibus imperent. Tunc quoque cum rex et Fabricius castra haberet vicina: pyrri medicus noctu ad Fabricium venit: promittens veneno se pyrri huius necaturum: si sibi aliquid polliceretur. Quē mox rī-
crum Fabricius ad pyrri subridens perducere iussit cum deli denunciatione. Quāobrem rex admirat⁹
ait: Ille ipse est Fabricius qui difficilius ab honestate q̄ sol a cursu suo auerti potest. Predicabilis nā-
q̄ inter cetera fuit huius Fabricij continentia: quē nō modo inter ciues suos spectata: sed ipsi q̄q̄ ho-
sti stupori fuit. Idcoq̄ moriens nihil in hereditate preter famam cum reliquisse fertur: propter quod
Senatus Romanus sua liberalitate eius filiam dotatam coniugio tradidit.

Tarentinorum bellum contra Romanos hic incipit.

Tarentini populi q̄ in extrema pte Italie sunt: āno. 19. regni prolemer: quū Romanorū legatos de
honestassent a Romāis bellū susceperunt. Quod p̄ ānos multos porrectū est. Tarentini autē pyrri hū
Epyrotarū regē (iā dictū) cōfestim cōtra romāos in auxiliū poposcerūt. Qui mox cū octo pedum et
septē equitū milib⁹ in Italiā venit. Romāi autē cōtra pyrri hū. P. Valerīū Lemnū cōsulem miserūt.
Qui quū quosdam pyrri exploratores cepisset: mādauit eos per castra duci ostēdiq̄ omnē Roma-
norū exercitū: ipsosq̄ postmodū dimittit: vt renūciarent pyrri hō: q̄ cum Romāis agerent: paulop⁹ pu-
gna cōmissa pyrri h⁹ elephātorū auxilio vicit: quos Romāi incognitos extimere: atq̄ ita ex Roma-
nis eo in p̄lio. 1800. capti fuere: quos sumo pyrri h⁹ tractauit bonore: multosq̄ defunctos honorifice
sepeliuit: quosq̄ vt Eutropi⁹ refert: quū ex aduerso vulnere iacere truci vulnē cerneret. cōfestim erectis
maib⁹ ait se orbis dñm fore potuisse: si tales sibi milites cōtigissent. Deinde Romāi. P. Sulpitium: et
Deciū cōtra pyrri hū cōsules miserunt. Qui certamine inito pyrri hō vulnerato: et viginī elephāti iter
fecit: multa hostiū milia ceciderūt: cecis tātū q̄q̄ Romanorū milib⁹: interiecto deinde āno romāi fa-
briū iā dictū cōsule miserunt. Sed pyrri h⁹ Fabricij ipetum nequaquā sustinere cōfidens Romano-
rum benignitā donis mercari tētauit. vnde et regiā opes Romā transmissit: sed neminē inuēit: cui⁹
dom⁹ muneribus pateret. Adūm. n. auaritia Romāos inuasit. timens itaq̄ rex in Siciliā se trā-
stulit. At Fabrici⁹ deuenit: lucāis: et samnitib⁹ Ro. regressas triūphauit. postmodū Curi⁹ dentat⁹ et Co-
nelius Lentulus aduersum pyrri hū cōsules missi sunt: qui statim ceto pyrri h⁹ exercitū illum taren-
tū fugere compulerunt. Eo namq̄ die Romani ex pyrri h⁹ et tarentinorū exercitū quattuor et vigin-
ti milia ceciderunt. Et Curius Romam regressus de tarentinis triumphauit.

Simon cognomento Iustus Onie pontificis filius octauus Ihebricorum summus pontifex: mortuo
patre hoc ipso anno pontificatum accipiens sedit annis sexdecim: hic propter pium cultum et iustitiam
regimen: prouincq̄ in suos ciues clementiam: Iustus cognominatus fuit.

Demetrius qui et polycrates Antigoni regis filius secundus Asiae Rex vigesimo secundo āno pro-
lemeri regnare cepit: et regnavit annis decem et septem: Cuius vitam plutarchus optime describit. Hic
dum inter Antipatrum et Alexandrum Cassandri Macedonū Regis filios contentio de regno sub
orta esset spe inuadendi eorum regni Alexandro petenti auxilium iulit. Sed dum inter fratres recon-
ciliationē presensisset: per insidias alexandrum interfecit: et Macedonie regnū occupauit. Instruēt⁹
vnde omnib⁹ macedonicis viribus: quū totam asiā occupare statuisset: ptolemus et Seleucus: at
q̄ Lysimachus societate infra bellum aduersus Demetrium in Europam transfugerunt. Sed Deme-
trius a tot circumuentis exercitibus: quū posset hōste mori maluit q̄ se turpiter Seleuco tradere.

Antipater et Alexander Cassandri macedonū regis filij vigesimo sexto regni ptolemeri āno mortuo
patre regnare ceperūt: et regnauerūt teste Eusebio annis quattuor: Horum Antipater matrem thessalo-
nicam occidit: et deprecatorijs verbis vitā deprecaret. Cū autē patricidij Iustinus nosser in sexto
decimo epithomatū hanc fuisse dixit: q̄ post mortē mariti in diuisione regni fuerit Alexandro ppe-
sior: quod eo grauius facinus visum est: q̄ nullū matris fraudis vestigiū foret. Quāobrem Alexan-
der in vitionem matris necis gestus bellum cum fratre a Demetrio predicto auxiliū petijt. Antipa-
ter autē a Lysimacho eius socero opem postulat. Quūq̄ Lysimachus genero suo Antipatri pua-
deret: vt mallet cū fratre alexandro in gratiā reuerti q̄ paternū hōstē in macedoniā admitti. Alexander
a Demetrio interfectus est: occupatoq̄ regno macedonie apud exercitū se excusauit: dicens se pmo
ab alexandro vocatum fuisse: et se vēdicasse in cassandri quā nō potuerat exigere de extinctiōe domus
regie in ipso interfectore patre Cassandro: Quib⁹ verbis quū populū mitigasset: Macedonie rex ap-
pellatus est: et Antipater ex soceri consilio regno cessit et tunc Diometri⁹ duo sibi dyademata imposuit
asie. et macedonie: regnauitq̄ ibi annis sex: et vastauit samaritanorū urbē: quā Perdicca cōstruxerat.

Curi doctrinis excellentes.

Adenedemus Erethriensis philosoph⁹ hīs tēporib⁹ teste Eusebio clar⁹ hētur: q̄ quū militiā p̄mū
exercuiss⁹: postea ad platonē cōcedens illā deseruit. Erat honestate et granitate quadam celestis et p̄ci-
pue auctoritatis maxime in oburgando. Eratq̄ magnanimus et liberalis. Corporis in eo sene vt in
iuuene status erat. Athlete instar firmus et validus atq̄ adustus. amabat poetas: maximeq̄ studebat
Homero: hic quū p̄mū ab oib⁹ ludibrio habere postea tāta nō admiratione effulsit: vt ei ciuitatis
gubernacula traderentur. Et quū ob calūniā ad Antigoni⁹ p̄dictū proficisceretur: nec iudici pos-
set vt patriā eriperet septē dies cibo abstinuissē ferūt. Et sic. 73. vite sue āno animā exalasse. Fuit q̄q̄
alius Adenedemus Caloti Lampisceni discipulus.

Theophrastus Chresius phis per hoc tempore insignis celebrat: Qui platoneim primo post Aristotelem audiuit: vir quidem summe prudentie: singularisq; studij atq; admirandi eloquij: adeo ut quu ante teste Laertio et Boetio sup lib. periermentas: illi tyrano nomen eet ob diuinam eloquentiam Aristoteles Theophrastu illu vocitauerit ad euz audiendu quum doctissimus et eloquentissimus haberet: ut Pamphilus in vigesi nescundo comentariorum suorum libro refert duo milia discipuloru accedebat Inter quos Nicomachum Aristotelis filiu habuit discipulum: et Menadru comicu instituit: Quibz discipulis hoc iugiter pferbat verbu. Silij tepus sumptu preciosissimus e. Obijt deniq; quu eet etatis 85. Et cuius sententis vna hec preciosissima fuit: Amici fides coagulum est amicitie: Amico exhibere ea te decet: q tibi ab eo exhiberi velles. Hic circa trecenta libroru volumia edidit: Quoru isti sut tituli.

Prioru analiticorum	li. 5.	De moni	li. 3.	De poetica	li. i.
Posterioru analiticoru	li. 7.	De questionibz	li. 2. 4.	De oratoris pceptis	li. i.
De naturis	li. 13.	De dijs	li. i.	Et Metaphisicorum librum: qui	
De naturalibus historijs	li. 10.	De legibus	li. i.	Aristoteli inscribit illu composuit	

se creditur. Scripsitq; pterea libru de nuptijs: ut Hieronymus contra Iovinianu ait: in quo disputat: an vir sapiens ducere debeat vxore: et quu discessisset si pulchra sit: si bene morigera: si parentibus honestis nata: et ipse sanus ac diues existat: tandem concludit non esse bonum sapienti ducere vxorem: quia matrimonia impediunt philosophie studia. Nec posse (inquit) quempiam libris et vxori pariter inservire. Adulterozq; alios hic edidit libros: quos omnes diuina eloquentia peditos dicunt.

Menader itaq; poeta comicus pdicti Theophrasti discipulus hysde teporibz Eusebio teste pma fabula pgnometo origen sup it. de q Quidi de tristibz sic ait: Fabula incedi nulla e si amore menadri: Et solet hec pueris: virginibusq; legi: hic vel vn: ut Quintilian lib. octauo de instm. oratoria ait: Adeo q de iudicio diligenter lect: ad cuncta q pcpim efficienda sufficiat. Ita oem vite imaginem expressit: tanta in eo innemendi copia eloquedi facultas: ita est omnibz rebus: psonis affectibus accommodatus: hec ille. ppter q Quidi putauerat illu ppetuo duraturu: quum de illorum libro de sine titulo dixit: Pus fallax seruus durus pater improba lena: Uixerit: et meretrix blanda menandrus erit. Iuuis autem hec fuit sententia: Que et apostoli pauli ad corinthios. Corumpunt bonos mores colloquia praua.

Philemon poeta comicus hac tempestate floruit: et in comediarum certaminibus persepe Menandrum superauit q ille doctior fuerit: Hic Calerio in tertio testante ex inordinato visu: quo captus fuerat videndo asellum ficus comedentem mortuus est.

Demetrius phalerius: cognomento philosophus Theophrasti discipulus per hoc et tempore floruit Qui: ut Cicero ait in primo scilicet officiorum libro: Disputator subtilis: et orator parum v. demens fuit: dulcis tamen: Hic quum apud arbenienses ob eximias ei virtutes decem annis presuisset trecentis: et sexaginta ereis statuis honoratus fuit: eo q ciuitatem qmaxime redditibus et edificijs plurimu auixerit. Absens postea a quibusdam inuidis no solum sententia de morte passus est: quin et illius imagines dirute partim vendite: partim subuerse: ac partim in frustra confracte sunt: vna tantummodo in arce seruata. Demetrius autem vbi compertum habuit arbenienses suas euerisse imagines ait: Virtutem no euerterunt: cuius gratia illas exererat: Dicebat Demetrius hic: tantum in republica valere eloquentiam: qm in bello ferrum. Et vt ex diuersis collegimus monumentis: multi n. fuere Demetrii: Unus fuit ex Alexandri magni duobus: de quo hic pauloate diximus: qui occiso Alexandro Cassandri filio regnum macedonicum obtinuit. Alius fuit philippi macedonie regis filius qui cum Romanis plurima gessit bella: De quo L. iiii. libro decimo de bello macedonico: et Justin in trigesimo secundo scripsere. Alius fuit Seleuci filius et Antiochi Epiphanis frater. Alius Calcedonijs orator. Alius statuarius. Alius aspendius Apollonij discipulus. Alius Calaurianus: qui de Asia et Europa vigin ti scripsit libros. Alius etiam Bizantijs: qui Gallozu aduentu ex Europa in Asiam scripsit. Alius Atramitenns grammaticus appellatus Ixon: quia Iunonem iniurijs in aliquo affectu vider. Alius Cyreneus grammaticus magni precij vir. Alius Sepius vir diues et studiosus. Alius Erithreus grammaticus. Alius Bithinius Panetij Rhodij filius. Alius orator Smyrnicus. Et hij omnes prosa scripsere. Alij quoq; poetica scripserunt: ex quibus vnus veterem comediam scripsit. Alius Epicureus: qui contra inuidos scripsit. Alius ex Tharso Saryrius. Verum phalericus qui est decimus finus (vt Laertius tradit) infra scriptos edidit libros: videlicet.

De legibus a benediu	li. 5.	Deon	li. i.	De trabe	li. i.
De ciuilibz arbenienu	li. 2.	De decemali tpe	li. i.	De senectute	li. i.
De ciuilitate	li. 2.	Epistolarum	li. i.	Socrates	li. i.
De odifsea	li. 4.	De fide	li. i.	Aristomarchus	li. i.
Ptolemicus	li. i.	De gratia	li. i.	De legatione	li. i.
Amatorius	li. i.	De fortuna	li. i.	De pace	li. i.
Pbedondas	li. i.	De magnificentia	li. i.	De studijs	li. i.
Adedon	li. i.	De nuptijs	li. i.	De tempore	li. i.
Exhortatorius	li. i.	Pro ciuilitate	li. i.	De ionibus	li. i.
Jura	li. i.	Cuius stilus philosophicus et si oratorio robore careat: viribus ta			

hinc phis

cuius omnia et libri

Memoria poeta

cuius omnia

Demetrius phalerius

cuiuslibet

men plurimis permixtus est.

Cleodorus atheniensis hoc tempore: Eusebio teste floruit.**C**leotia Romanorum prima de Carthaginiensibus.

4917 182 **A**nno trigésimo regni Ptole mei Lagi filij: Quum divulgatum esset apud tarentinos pyrribum ex humanis decessisse noua arma contra Romanos sollicitauerunt tarentini a Carthaginiensibus auxilia postulant. Sed (vt Linius scribit) Carthaginienses statim a Romanis vincuntur: et quantus hostes nondum iudicati: tamen a Romanis se posse superari senserunt.

4920 279 **L**ysimachus huiusmodi secundus trigésimus macedonum rex. 33. ptolemy ano pulso et interfecto pyrribo qui in Macedonia septem mētib⁹ regnauerat: et ipse regno occupato regnauit annis 39. Post quos 31. ptolemy agnometo Ceraunos anoy n. o. p. hūc. 32. Seleag⁹ duob⁹ mētib⁹. p. que Antipater. 33. diebus. 42. regnauit. p. que Sostenes. 34. annis. 2. p. que Antigonus Bogatas. 35. regnauit annis. 36.

Cleazar⁹ Symonis iusti frater anno. 35. regni ptolemy: Symone fratre mortuo: et Onia ei⁹ fr̃is filio adhuc puulo ipse sacerdotij principatu suscipies sedit annis. 17. Quo pontificat⁹ Demetri⁹ qdaz ptolemy meo philadelpho egyptior⁹ regi: que bibliotheca sue pfecerat: dixit sibi nunciari fuisse apud iudeos legē dei vinctis ore editā esse: quā nō nisi a dei cultorib⁹ transferri liceret: subiiciēsq⁹ q⁹ theopompus ob eaz cām cecus effect⁹: et q⁹ penitēs sanitati fuerat restituit⁹: dicebatq⁹ illā figuris litteraz: vel sermōe hebraico cōpositam: laboreq⁹ nō modico fore trāsferēdā. Quo audito rex gaus⁹ Demetri⁹ sentētia. Scripsit huic Cleazarō eplā: hec fieri demādās: et illas cū p̃ciosis munerib⁹ p̃ legatos misit. Itā cū ptolemy rex ad Ariston⁹ amici et necessarij sui persuasione: oēs quasi iudeos q⁹ in Egipto seruiebāt: liberauerat Tenor at epistole quā rex ad hunc cleazarū misit talis ē (vt Iosephus in duodecimo testat⁹). Sentētia q⁹ secus nos erat libertate donari arbitrans deo esse iucundū. Et quosdā militie nostre assignant: alios vero: quoz fidem pbauerā in palatio meo cōstitui. Leges autē vestras in bibliotheca nostra ponere decreui. Bene ergo facies mittere nobis viros seniores et doctos q⁹ valeant eaz interpretationē caute nobis relinquere. Trāsmisi modo argenti centū talēta p̃ imolationib⁹ faciēdis: et separati ad catenas et ligatoria faciēda quāq⁹ ginta auri talenta: et gemas sine numero ad artificū opionē. Tu mādā nobis: q⁹ ex eis fieri volueris: qd⁹ gratiā p̃lectemur. Rex at vna cū epistola inter p̃rib⁹ recepti in deminolentie flagnum principi sacerdotū Cleazarō destinauit lectos decē cū aureis pedib⁹ et pueniēte eis suppellectilez: et calicē talētoz. 30. Insup et stolas decē: et purpurā et coronā decora: et multa alia deo celi deuotēda.

CSeptuaginta interpretes.

4922 277 **C**leazarus vero ad regē mittens qd⁹ postulabat ita scripsit: Ad interpretādū legē quā p̃ suis cōmōdis accipe postulas: elegi viros sex ex vnaquaq⁹ tribu doctissimos qdē: quos direxerim⁹ legē ferētes. Tunc autē pietat⁹ vel iustitie erit: vt post legis trāscriptionē eā ad nos caute cum pontifozib⁹ remittere. Nomina at senioz ab Cleazarō ad regem missoz exp̃mere op⁹ non est. Quum venissent ergo seniores septuaginta duo ex hierosolymis ad regē in alexādria ab eo honorifice et benignissime suscepti sunt. Qstēfoq⁹ regi legis rotulo: in quo lris aureis cōscripte leges cōtinebātur: et rex de codicibus percunctabatur. Quum vero reuelassent: et ostendissent membrane tenuitatez: vel incomprehensibilez corū opaginē rex mirat⁹ est: q⁹ ita fuissent cōpacta. Atq⁹ ita eis gratias agēs singulos in singulis cellulis reclusit: mandās eis oīa ministrari: q⁹ in 17. dies legē de hebreo in grecum trāstulerunt: sic qdē cocordes i trāstatiōe radē: qd⁹ vt diu⁹ pater Aug. in 18. de ciui. dei. c. 42. testat⁹: sine aliq⁹ vboz: aut sens⁹ dissōnātia illā trāstulerunt: quā ab vniuersis iudeis qui tunc in illis reperi sunt locis audita et approbaram. Demetri⁹ ad regē obrulit. Vidēs ergo rex q⁹ gesta sunt: et relict⁹ legib⁹ sensum atq⁹ sapiētia senioz obstu puit: et ad Demetriū sermōes fecit: q⁹ ita mira est legislatio: q⁹ nō neq⁹ historiograph⁹: neq⁹ poeta me minis ea. Et vocās ad se inter p̃tes gratias egit: et remisit eos donās vnicuiq⁹ optimas tres stolas: et auri talēta duo: et calicē vni⁹ talēti et totū cōuinatozū: rogauitq⁹ eos ad se de iudea frequenter pfici sci. Illi aut edocto rege de vni⁹ dei cognitōe et regni gubernatiōe benedicētes eidē cum munerib⁹ plurimis ad Cleazarū regressi sunt. Et h postea alij sub nouo testō: vt infra dicit⁹: fuerint trāstatores q⁹ de hebreo similiter trāstulerunt: sicut aquila: Simach⁹: Theodotioz: et Quinto editio: cui⁹ auctor ignota batur: hijs tamē oibus septuaginta hij inter p̃tes p̃feruntur. Nouissim⁹ omnū diuus Hieronym⁹ vtr doctissim⁹: et trium linguarū cognitione clarissim⁹ eam ex hebreo latinam nobis fecit: Cui⁹ litteraz la borez: vt inquit Augustinus: quis iudei contendant esse ceteris veriozem: ecclesie tamē ebristi totū minimum auctoritati neminem indicant p̃ferendum: hec Augustinus vbi supra.

4927 272 **P**tolemy philadelphus secundus egypti rex anno. 323. Iudaice captiuitatis: olympiade autē 124. Egiptijs regnare cepit: et regnauit annis. 38. Hic quū ptolemy Lagi fili⁹ minim⁹ filius esset pater p̃tra ius gentiū ante mortē regnū cepit: Cui⁹ non minor in accipiēdo fauor: q⁹ patris in tradēdo regno fuit. Et inter cetera: vt Iusti. tradit⁹: patris et filij mutue pietat⁹ exēpla: etiā ea res amorē populi iuueni cōciliant: q⁹ pater regno publice ei tradito p̃uat⁹ officium regi inter satellites fecerat: omniq⁹ regno pulchri⁹ regis se esse patrē duxerat: hic quippe quū omnū sciētiā rū doctissim⁹ eē: et Strabonē phūm p̃ceproz habuissē: etiā legē iudeoz interpretatus est: et bibliothecam illā toto orbe terrarū nouinatissimā cōstruxit: que vsq⁹ ad p̃mū alexādriū cum romanis bellum p̃durauit: Hic famulātes in Egipto: sicut p̃dixim⁹: iudeos a seruitutē vinculo resoluit vsq⁹ ad cū

*Epistola regis ad Cleazarum**Responsio Cleazarum**Interpretes**2^a Egipti rex*

tot viginti milia: et eos in hierosolyma remisit: et vasa votiva Eleazaro pontifici p diuinis scripturis ha aduentu
bdis hierosolyma misit: quas i eade sua Bibliotheca collocavit. Hinc Hieronica mater fuit cui a phi-
lome regis pfecto: vt testat Plinius libro vltimo naturalis historie: topatium importatum fuit qd illi
mire placuit: eo q ingentis pti et magnitudinis esset: ex quo postmodu: vxori sue noie Asinoe statua fa-
cta fuit quatuor scilicet cubitoru et sacrata in delubro: quod aureuz cognominabatur. Ex qua suscepit pro-
lem eius Energete et Hieronica filia: qua Antiocho vxore dedit qui. f. Seleuci filius erat.

Pharus turris tota orbe celebranda atqz permaxima hisde tibus teste Plinio libro trigesimo se-
cto naturalis historie a ptolema philadelpho super quatuor cancri vitreis apud alexandria in mari
codita est: vt scilicet nauigantibus in nocte lumen exhiberet: Que tam pulchra atqz insignis habita fuit:
vt inter septem mundi spectacula connumerata sit. Illam tamen quidam alij ab alexandro magno: Alij
a Sostrato gnido extructam dicunt: Que fuit altitudinis passuum. 20. et palmis superabundabat. Et p
pterea Quidius libro secundo de sine titulo ad Tbin ostendit dicens.

Que colis et memphim palmiferamqz pharon.

Antiochus sotther seleuci regis filius secundus syrie rex quarto regni philadelphia ano syrie et asie
regiare cepit: et regnavit annis. xix. ab isto reliqui syrie reges antiochi cognominati sunt.

Antigon⁹ eius nois scds cognomero Bognas trigessimus quint⁹ macedonu rex: qnto regni philadelphi
anno post multas regu tepestates macedonibus regiare cepit: et regnavit annis sex et triginta.
Hic regno paterno et tyranoz manib⁹ sublato in syria mor vbi Demetriu patre audierat mortuu cum
multis navibus adnauiganit. Sed quu ppe insulas puenisset patris cineres (vt Plutarchus tradit)
ad eu sunt delati. Quos acceptos et aurata vna inclusos in puppi regie navis in qua ipse degebat col-
locari pcepit. Post hec vero ipse cu oi classe versis corinthu nauigate repete eide multe occurrerut ciui-
tatis: quibus illi alie coronas quas vnie iponerent: alie hoies: qui lugubri veste corpus honestaret cer-
tatis mittebat. Scirebat quippe vna illa in magna cinctuqz puppi regia purpura et dyademate oma-
ta multis astantibus luminibus circumsepta: qui fulgentibus vndiqz armis defuncti impatoris memoria
renouabatur. Aderat multi tibicenes: inter quos etia Xenophanes modulatoz elegantissimus: qui incredi-
bili suauitate sacz canebat carmen: atqz ipsi remiges tanta cu incuditate fluctus ciebat: vt remoz pul-
su Xenophatis canibus respondere viderent: et flebile cecutu efficeret magna cu sonozitate iunctu. Qnu
vero prope corinthu in cotinenti applicuissent: multitudo: que ad ea littora conuenerat: vbi Antigonus re-
ges humile: abiectuz: atqz lachrymis pfusus cospexit ingenti adolefcntis misericordia comota ululatus
gemituz edidit incredibile. Vna deinde cu omnibus ornamentis Demetriade ciuitate deferri pcepit.
Illa quippe vrbis a Demetrio sic cognominata populi veluti propria sedē habuerut.

Bella punica prima hic incipit.

Anno quadringentesimo septuagesimo septimo ab vrbis codita: qui fuit duodecim⁹ regni Philadelphi
anus olympiade scilicet ceterima vigesima septima: quu ta vbiqz claru esset Romonoz nome et extra
italia nodu mora essent arma habito cctu apud romanos inueta sunt ciuiu capita ducenta viginiduo
milia et trecenta et triginta quatuor. Quo viso a romanis tuc primu susceptu est bellu tra aphros p Si-
cilia et Sardinia: tra quos Apinus Claudius Quirini Fuluij pfulis collega electus in Sicilia ciuita-
te victor de ipsis a hieroe sicilie rege triuphanit. Sequenti deinde anno Valerio Marco cosule tarētini
arbenienses: et alie ciuitates multe ab ipso victo in Romanoz fide deuenerut. Sequenti quoqz anno post
Adreuz Regulū et Luciu Manliū pfules contra Amilcare Aphrozu ducē miserunt: que etia magna
virtute vicerut captis eius plurimis navibus aut fractis aut demerfis. Tres obinc alios Aphroz du-
ces denicit Adarchus Regulus: multis quoqz occisis et elephantes coplurimos cepit: septē et viginī ca-
pitiozū milia Romā misit. Inter hec in asia apud flumiū Bragadā serpērez immēse magnitudinis occi-
dit: cuius cotu. 120. pedū longitudinis habuit: Romāqz delatū aliquādiu cūctis miraculo fuit. Tunc
Carthaginēses victi pacē suppliciter petierut. Quā cū Regulus nisi grauissimis cōditiōib⁹ dare nollet
Aphri accitis precario lacedemonijs Regulū cū omni exercitu vltima pernitie denicerut. Ita vt duo-
bus tantū Romanis fugētibus. 30. milibus occisis ipse cū quingētis captiuis in vinculis teneret. Post
hec Adarco Emilio Paulo et Seruio Sulpio nobilioz cōsulibus nauali terrestriqz pelio ita aphros
supauere: vt ducentis hostiū milibus occisis captisqz cctu et triginta Elephatis Carthaginēses Mar-
cū Regulū Romā cū legatis suis mittere decreuerunt: qui captiuozū per mutationē imploraret.

Adarcus autē Regulus cū legatis Carthaginēsis Romā veniū suscepto prius ab eis iuramēto
vt si Romani permutatiōi nō assentirent. Carthaginē rediret. Qui vt diuus pater Augu. primo de ci-
uitate dei capitulo. 15. et. 24. et libro. 2. capitulo. 3. libroqz. 3. capitulo. 14. ac libro. 5. capitulo. 18. cū Ro-
mā venisset in Senatu cōtraria legationi sue pfluat: asserēs nō esse vñle Romanis propter ipsum iaz
senē tot nobiles captiuos permutare. Quod et factū est. Unde ipse Regulus Carthaginē redijt Ro-
manis offerētibus et ad morā euz hortantibus. Sed quia iurauerat redire preelegit. Aphri vero eo susce-
pto cōfestim cum in angusto ligno clauis acutis confixo inclusuerunt: vbi palpebris circumfusus vsqz ad
mortē stare et vigilare fecerut. Et ex hoc colligere possumus Romā inter primū et postremū Cartha-
ginense bellū in optimis moribus et cōcordia fuisse. Quod etia Salustius noster confirmat dicens hu-
ius cause fuisse Carthaginēsiū merus. Et ideo Scipio ille nasica nolebat omnino Carthaginē euer-
ti

270 4929

269 4930

268 493

260 4939

turca permaxima

De bello punico primo

q xxij milia fr 334

pubbuntur huc Roman

ingent in post affectio

Anno
481

Anno
an xpi

Pro. Phila.

Liber

7951 248

4953 246

4954 245

aducit ut eius metus in bonis moribus atq; cōcordia Romā teneret. Nam post Carthaginiis euersione: de optima facta est pessima: quia boni eius mores Torrentis more precipitati sunt.

Antiochus eius nois scōs cognomēto theos antiochi primi filius tertius syrie rex anno vigesimo tertio regni philadelphī syrijs regnare cepit: et regnavit annis quindecim. Hic Iustino teste quū haberet uxore nomine Laodiceā: ex federe cū philadelpho rege inito qui adversus eū pugnaverāt ipas repudiavit: et eius philadelphī filiā nomine Beronicē duxit uxore: ex qua nōnullos suscepit filios. Verū post aliqđ tps quū Laodiceā in viri grāz rede gisset nō inemor iniurie ab ipsa recepte: ipsū Antiochū virū suū et filiū quē ex Beronica suscepit veneno sustulit. Et quēdā regie stirpis virū nomine Arthemones Antiocho simillimū dissimulādī sceleris: qđ pinde quasi ipsū regē ege in lecto collocavit. Quūq; oēs ademisset pplz eius sermōe et vultu p̄simili ipz sefellit. Crediderūt nāq; oēs ab Antiocho moriēte Laodiceā et eius natos sibi cōmēdari. Septio vero Antiocho: Antiochū galericū filiū suū regina laodicea regē p̄stituit. Et Beronica filij p̄viationē graviter ferēs p̄fessiz currū armata p̄fedit: et p̄secuta Ceneum satellitē crudelis operis ministrū: quē hasta frustra petierat saxo p̄stravit: ac sup̄ eius corpus actis egs iter iscla p̄rie ptis agmīa ad domū i q̄ interfecti pueri corpus occultari arbitrabat p̄rexit.

Curi disciplinis excellentes.

Zenon stoicus philosophus hys idē t̄pibus teste Eusebio ob eius doctrinā plurimū cognit⁹ ē. Qui inter cetera de p̄urbationū sedatiōe libros duos cōposuit. Itē de voluptate quatuor. De divitijs et gratia vñū. De hominū vsu vñū. De siccitate. De antiquis regibus: et de ijs que laudat. Ex cuius sententijs inter notabiles hec memorabilis plurimū fuit. Sepulcrus apud te sit sermo: quē tu solus audieris. Anno autem 21. regni philadelphī. Uite vero sue. 80. inedia cōsumptus interiit.

Crisippus similiter stoicus philosophus natiōe elius p̄ hoc idē t̄ps vna cū Zenone p̄dicto floruit. Qui anno vite sue octogesimo libru adeo subtiliter cōposuit: ut ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscēda lōga vita opus esset sicut testat Valerius li. 8. Ex cuius notabilioribus sententijs hec vna celebris fuit. Sapiēs nulla re eget: et tamē multis rebus illi opus est. Et p̄tra stultos nulla re opus ē. Nulla enī re scit vti: sed omnibus eget. Ibi autē duo stoice secte auctores: et imitōres fuerūt. Quorū sententia erat posse oīz p̄urbationes et mētib⁹ hominū eradicari. Et hoc idē fēserāt veteres achademici. Adulter nāq; fuerūt stoicorū sentētie: Inter quas hec p̄cipue sunt. Ad summū bonū ē: quod honestū ē. Nihil deesse ad recte vivēdū ei in quo virtus est. Similis fin cōsdē oīa vitia bz: sed nō in oīa nā p̄nus est.

Polemon atheniēsis philosophus hys idē t̄pib⁹ agnoscit⁹: qui Laertio teste: quū imicis esset admodū lubricus: et impudicus fuit. Sed quū e condicio aliquando ebrius cū sodalibus Xenocharis scholā irrupisset: vbi eius de pudicitia orationē audivit: ita seipsū collegit: ut dimissa luxuria industria ac studio ceteros vinceret eidēq; in schola succederet. Erat nāq; hic a natura vrbānus adificia secura constantia. Nec quēpiā sedēdo: sed deambulādo docebat. Et p̄pter summū p̄bitatis studiū in civitate semper honoratus est. Olympiade autē 127. vetulus ex hac vita migravit.

Gratius Asianus poeta clarissimus hac tempestate ut Eusebius scribit floruit. Hic primo Odysseam Homeri a Zenone stoyco didicit: erudit⁹q; factus apud Antigoni Macedonie regē quoad vixit morā traxit: vbi cū astrologie nō ignarus esset de astrologia libru scripsit elegāntissimū: dicēte Licetecē libro primo de oratore. Cōstant inter doctos homines ignaz astrologie ornatissimis atq; optimis versibus. Gratium de celo stellisq; dixisse et cōscripsisse.

Strabo lampfacenus philosophus eloquēntissimus philadelphī regis p̄ceptor a quo et talētis trecentis donatus fuit p̄ hec t̄pa claruit. Qui in physica speculatiōe p̄ceteris diligētius speculatus est: vnde et physicus p̄ Antonomastaz appellatus est. Scripsit autē de regno libros tres. De instituta. 3. De dijs. 3. De magistratib⁹. 3. De regia philosophia. De fortitudine. De Celoz: et de multis alijs rebus. Fuerunt autē octo Stratonis: primus Isocratis auditor. Secundus hic ipse. Tertius medicus. Quartus hisloricus scriptor: gestorū philippi et perse qui cōtra Romanos bella gessere. Quintus poeta epigramatus. Sextus antiquus medicus. Septimus peripareticus qui morā traxit alexandrie.

Silphon megarēsis philosophus hys idē t̄pibus floruit: hūc et imitatione et eloquētia: atq; sapientia tātum alios p̄cessisse dicūt: ut parū absuerit quin omnis grecia in illum intēta in megaram trāsis se diceretur. Cicero vero libro de fato: dicit illum fuisse hominem acutū maximeq; suis tēporibus approbatum. Qui quū capta aliquādo esset eius patria: et omnibus eius bonis amissis solus nudus euadēs interrogaretur an omnia perdidisset. Respondit. Omnia mea bona mecum porto: pectore enī illa non in scapulis se gestare dicebat.

Crates atheniēsis achademicus philosophus polemonis p̄dicti auditor: eiusq; in scholis successor hys t̄pibus teste Eusebio floruit: hys nāq; magister et discipulus adeo se inmicē amaverūt: ut placitū sentētia eadē semp studia sunt p̄secuti et mortui eodē sepulchro sepulti. Quos Antagoras in hac sentētia versibus adornavit. hoc tumulo Cratē ac polemonē p̄ditos fatere. Qui trāsīs o hospes viros cōsensu animorū p̄cipuos: Quorū diuino ex ore doctrina manavit: Sacra vtiq; mundicie sapiētie adiuncta: habuit hic Crates discipulos memorabiles inter quos fuisse Arcesilatus: Dion et Theodoros.

Crates alter phīs Thebanus fuit qui etiā hys ferme t̄pibus floruit: Diogenis discipulus quē diuus Ipiro. scripsit magnū auri pondus in mari icisse dicēs: Abi a me vitiarū venenū: Nā vos po-

hic Simon

hic Simon

hic Simon

hic Simon

tius merga q̄ ipse a vobis demergat. Sui aut̄ anteq̄ Lyncus fieret vir quidē dices qui nōnullos ex
suis eū a pposito auertere conātes baculo psequēbatur. Obijt deniq; senex e admodū icuratus: alij
quoq; multi extitere Crates quorū vnus orator ex Isocratis familia: Alter vallozū effloz: qui cum
Alexandro militauit: Alii phis pipareticus: ali geometricus: ali poeta epygrāmatū: ali achademic

C Erastriatus atbeniēsis medicus fm Eusebiū hīs tpius floruit: Hic quū ex Aristotelis familia
natus esset etiā eximius medicus euasit: qui quū Antiochū regē ex grauissimo morbo sanasset a Pro-
lemeo rege ei filio tēti talēis donatus ē: vt testis est Plinius libro. 29. naturalis historie.

C Lycon Troadēsis phis p bec tpa clarus habet: Vir quidē eloquēs in educādis: instruēdisq; pue-
ris maxime idoneus. Dicebat enī necessario adiungi pueris pudorē: e laudis studiū velut equis calcar
Sui hic dū vixit habitu mūdissimus: e restiū incredibili mūditiē atq; nitore. Et quū esset corpore for-
tissimo pile ludo se exercuit. Tenuit autē schole principatū annis quadragintaquatuor: tandem festus
podagre morbo anno vite sue septuagesimoquarto interiit. Suere e alij Lycones: primus Pytagori-
cus: secundus hic ipse: tertius versificator: quartus epygrāmatū artifex.

C Timon Apolloniates phis hac tēpēstate floruit: Hic dū iuuenis ēēt multū obscenitatib; se imersit.
postea scūs vir (licz egen) repudiat vitijs in Calcedoniā iuit: ibiq; phiaz e oratoriā artē didicit atq;
exercuit: ob que carus prolemeo philadelpho fuit. Scripsit aut diuersa poemata. Tragedias scilz sexa-
ginta: Comedias triginta: e multas Saryras. Sui e alius Nices phis aliūq; orator studiosus.

C Romanorum naufragium.

C Anno vigesimonono regni ptolemai: olympiade aut. 131. Romani Sn Seruilio: e L. Sempronio
bleso cōsulib; fm Eusebiū e Liuiū in sexto cū dūctis sexaginta nauibus navali plio Caribaginē-
ses suparū: e multas eorū vrbes ceperū: scilicet ex Lybia: sed cū optimis spolijs redeūtes naufragiū
ingēs passi sunt: vbi adeo eas calamitates oppressere (vt senatus Ro. decreuerit ab maritimis pelijs
se de cetero abstinere: Quo quidē anno argenteus nūmus primū in vrbe fm predictos signatus est.

C Anascs Eleazari pontificis patruus decimus indeorū rex pontifex anno trigesimo regni ptole-
mai principatū sacerdotij suscipiēs sedit ātis trigintaduob;. De quo nil memoria dignū inuenimus.

C Pax Romanorum cum Carthaginēsis.

C Romani Claudio pulchro: e L. Julio cōsulibus: tertio e trigesimo regni ptolemai āno a Cartha-
ginēsis supari ex dūctis viginti nauib; q̄s in mari hēbat vir cū triginta effugere potuer: q̄a nona
ginta cū pugnatōrib; capte sunt e reliq; demers: e vnus psuū fugiēs naufragio classē amisit. Ea q
dez victoria aphzi elati facti sequēti āno in Italiā nauigātes vniuersa littora puagarū: e mltā damna
Italis intulerū. Sed e vigesimotertio belli punici anno. S. Luctatius cōsul cum eius Collega Aulo
posthumio ex senatus mādato cū dūctis nauibus cōtra quadrigētas aphzōzū pugnavit: victorq; eua-
dēs septuaginta eorū cepit: e. xxxi. demersit: atq; xii. milibus occisis. 32. hostiū milia cepit: ex quo scūz
est vt infinitū prope anni e argēti pōdus in Romanorū potestātē redactū sit: Verū quidē ea in pugna
ex classe Romanorū solū duodecim naues demerse referuntur: Quo bello Aphzi attriti pacē a Romāis
petierē: Que hac cōditōe cōcessa est: vt captiui vtriusq; suis redderētur: e Sardi Romanis deinceps
parerēt: Sub hīs etiā aditionibus Carthaginēses pacē cū Romanis obtinuerē: vt Romani per con-
tinuos viginti annos tria argēti puri talēra persoluerent.

C Hiero Sicilorū dux e postea rex: hīs tpius: vt Liuius scribit in Romanoꝝ amicitia vēr: De q
Iustinus noster in. 24. epito. meminit dicēs in eo fuisse pulchritudinē corporis: atq; admirabiles vires
Eratq; pterea eloquio blādus: in negotio iustus e in impio adeo moderatus vt nihil ab ipsa sua iunē-
tute nisi regnū ei cesseret videret: Quib; donib; ornatus a Siculis ptra Carthaginēses primū dux psi-
tur: mox victoria obēta oīz ciuitatū fauore Siciliē rex creat ē: vt Iustinus vbi supra mltā mēorat.

C Parthorum regni principium.
Et primo Parthie descriptio.

C Parthia nanq; aste regio pmaxima est: e oliz oriētalīs Scythie ps fuit: Que (vt ptolema placet)
ab ortu Atriā habet: ab occasu Basidoranū mōtez: ad meridiē Carmanicā desertā: Et a Septentrione
Hyrcaniā: Julius autē Solinus Parthiā diuidēs dicit habere a meridiē rubrū mare e claudi hircanico
solo: parthicumq; impiū conscribens diuidit in decē e nouē regna: e vndecim superiora ab armenico
limite e Caspio littore incipientia ad terram scythicā porrecta concordēs esse cum reliquis inferio-
ribus. Strabo vero refert parthorum loca optima esse e montibus clausa: sed montes frigidissimi cū
sint plantitiem habent admodum calidam: puā tamen: idē Strabo parthiā ab initio fuisse dicit: sed tē-
poris successū auctaz: Camefināq; Comā: ac totā fere regiēz vsq; ad Caspias portas e argos atq;
rapiros que prius Medorum erant ad parthos transisse atq; alia loca complurima: postea inter Par-
thos conscripta fuce: Parthi autem bellaces sunt: e a Scythijs ortum habuere: qui e propter preclara
in bello facinora adeo clauere: vt finitimis semper aliquid ademerint: eorumq; imperiū ita auxerit:
vt vim scythijs multam attulerint. Eorum autem sermo ex scythico medoq; cōmixtus est. Omnes qp-
pe equitare e sagittare liberos suos magna industria docent: pugnantq; procurritibus equis: aut ter-
ga dantes sepe fugam simulant: vt incautiores insequentes habeant signum: hī in pēlio non tuba: sed
tympano dant: Nec pugnare diu possent: De quibus Lucanus poeta sic ait

245 4956

242 4957

241 4958

238 4961

237 4962

Regni parthorum aris descriptio

adūcūz Digna leuis: bellumq; fugax: turmeq; vagantes

Illita terra dolis: nec martem cominus inquam

Et melior cessisse loco q; pellere miles:

Ausa pari virtus: sed longe tendere nervos

Et quęcūq; velint pmittere vulnera vultus: Iste namq; auri argētiq; nullus nisi in armis ē vsus. Oro
res dulcedine libidinis singuli plures habet: Nec vlla adulterio delicta grauius puniūt: ppter quod fe
minis cōiūtiū viroz nō tantū interdicūt: sed etiā conspectū. Quare Adachrobios dixit: parthici con
cubinis: non cū cōiūgibus cōiūtia incūt tanq; has in vulgus prodire & lascivire debeat: illas nō debeat
Unde Lentulus ad Lucanū lib. 18. eos adeo libidinosos dixit: vt reiecto nature pudore: cū sororibus
filijsq; miscant. ait enī: tot feminis cōplexibus vni: Non laxat nox tota marē: iacere sorores In fra
trū thalamos sacratq; pignora matrū. Sepultura autē istozū hominū: & maxime vulgi: anteanū aut
aniū laniatus est: Huda demū ossa terra obruit: Iboz ingenia timida seditiosa: fraudulēta: pccatiq;
semper in externos aut in domesticos motus inquieti. principibus enī suis nō pudore sed metu obedi
unt: In libidine proiecti: in cibis parci: fides dicti promissiq; nulla nisi quatenus expediat: Ibi parthi
primo assyrijs: postea Medis: deinde persis: Quarto loco macedonibus: post vero morie Alexandri
magni: vt supra dictū est. Macedones inter se civili bello cōtendētes Eumeni se tradiderūt: eoq; victo
ad Antigōnū transiere: post hūc autē a Paganore Seleucoq; acanthiocho possessi sunt. Demū hīs rē
poribus arface auctore a Macedonibus defecere: & hoc ppter eozū discordias. Nullū enim taz gran
de impitū qd civilis discordia nō euerat. Et ppterea pulis pdictis primus ibidē regnavit arfaces.

Arfaces igit pdictus primus boz parthoz rex. 133. olympiade que fuit. 37. regni ptolmei annus
huiusce gēis imperiū sumpsit: a quo postea reliqui reges arfacide dicti sunt: Itā sicut albanī reges oēs
a Silio Ence filio dicti fuerūt Silij & Romani impatores angustī vocant: Egyptijsq; ptolmei: sic
parthiani isti arfacide ab Arface isto primo eoz rege: cui? originē Iustinus noster incertū ē dicit: Iste
namq; ex latrocinijs vincere solit? accepta opinioe q; Selencus a gallis Asianus dictus esset: cū pdomū
manu parthiā ingressus: ibidē mox pfecto regiōis oppresso & ipsū impitū inuasit: & domitio aliquan
tarū ciuitatū positus est: paratoq; grandi exercitu statim ab aduersarijs secutatus est. Quib? oib? sub
latis libertatē huiusce gentis conquestus: atq; formā riuēdi vniuerso regno dedit. Itā magistratus cō
stituit: qui belli ac pacis vniuersi regni acta gererēt: Ordinatoq; optie figno matura senectute discessit.
Arfaces huius nois secundus pdicti filius patre defuncto in regno successit: q; aduersus antiochū
Selenci filiū cū centū peditū milibus & viginti milibus equitū exercitū duxit: cōtra que tāta virtute pu
gnauit: q; (vt Iustinus scribit) ad postremū in societate eius deprecatorie recipere.

Pharabacius Arfacis huius filius tertius parthozū rex fuit: qui in regno quindecī ānis act? decessit
relictis post se Aarde Aditridate & phraate filijs: quz maior Aardes Aardos bello domuit:
& eozū regē suo subiecit imperio: Nec multo post quāuis multos reliquisset filios: decessit fratrē insti
tuit heredē. Aditridates aut regno suscepto: mox aduersus Medos bellū gessit: Victoriāq; potius ē
& viribus auctus phraatē germanū suū medie regiōi preposuit: & Helymeorū gentes regno suo adiecit.
Imperiūq; parthozū a Caucaſo monte vsq; ad flumē Euphraten protulit: nec minor Arface proauo
suo glorioſa senectute decessit: relicto phraate filio heredē: Qui quū Antiocho regi bellū inferre statuis
set: Scytharū mōtibz ad sua defendenda renocatus ē: profectusq; aduersus Scythas Hymerū quē
dā ad regni tutelā reliquit. Qui oblitus vicarij officij tyrannica crudelitate Babylonios: multasq; ali
as ciuitates importune vexauit: Ipse autē phraates ducto cōtra Scythas exercitu obruncat. In cuius
locū Archebanus eius patrū cōstitutus est: qui & belli Thegarijs illato in brachio vulneratus stati
decidit: Aditridatesq; filius succedit: Cuius ob res bene gestas magnus cognominatus est. Verū p
pter crudelitātē a Senatu parthico pulsus ē: Cuius regnū quū Herodes frater occupasset: confestim
cū exercitu Babylonā in quā Aditridates pſugerat: iuit: & diu eā obsedit: quā tādē capta ēt mitridatē
fratrē ibidē necari iussit: Deinde cū Romanis bellū gerēs Crassus pſulē euz oī exercitu delevit. Verū
postea exercitus herodis filij a Crassio Crassi questore cū oibus ouibus trucidatus est. Herodes at
quū filios ex varijs pellicibus haberet: ab vno eozū tandē interfectus est. Deniq; Tiberij Cesaris tē
pore Germanicus Drusi filius & Calligule pater de istis parthis clarum egit triumphum.

Ptolemens Euergetes philadelphi pdicti filius tertius Egyptiorū rex anno secundo. 133.
olympiadis q; fuit trecentisim? sexagesimus primus iudaice captiuitatē post patrē Egyptijs
regnare cepit: & regnavit ānis. 26. Iste in vltionē sororis Beronice Antiochū Galaticū quā
idez & eius mīr Laodicea regio puerat (sicut Iustin? lib. 27. scribit) Syria Ciliciā: & asie
partem denastavit: & innumerabilia inde spolia exportans inter que etiam deos quos Bābyſes in per
sas transfulerat enasit.

Antiochus Galaticus eius nois tertius quartus asie & Syrie rex: eo quasi āno q; Euergetes re
gnare cepit: & regnavit ānis. xx. Iste mortuo prē quū pmi in locū eius suffectus ēt: bozātē matre que
phibere debuerat Beronice nouerā suā Egypti regis sorore cū puulo filio interfecit: Quo scelere ppe
trato & ifamie maculā subiecit: & ptolmei bello se implicuit: quapp mīre ei? regni ciuitates ipi? crudelita
te pmoie ab ipso defecere: ptolmeoq; se dedidere: Quippe mīl ptolmeis domestica seditione in Egi

parthi libidinos

primus parthicus

Arx

4964 235

812 142

1024 812

1024 712

4665 234

4965 235

pru reuocatus fuisse totu huius antiochi regnu occupasse. Tantu illi ednu illu parricidiale sed attulerat aductu
Uerum prolemus postmodu illu occidit duobus filijs: Seleuco et Antiocho magno supstribus oreliis.
¶ Onias eius nois. 2. Symonis iusti filius. xi. iudeoru pontifex post Adanafen pontificatu suscipies se-
dit anis. 9. Hic Onias (vt Josephus lib. 12. ait) paruulus me re et pecunijs auarus existens p ppo regi-
bus rectigal qd pres ei ex ppijs dabat. i. xx. talera pecuniar no reddes ad ira prolemu pmouit: et mit-
tes in Iudea legatu pminabat mla mala iserre nisi tributa acciperet. Nec ppea Onia ppeius auaritia
regis verba flecebant: Unde et iudei turbabant: qd audies Josephus vir inter suos nobilis Tobie ex
Onie sorore fili: inuito onia ex p sensu iudeor ad prolemu accessit: q no mo pacem eode reformauit
sz etia ppter eius ingetes virtutes atq obsequia illu dnce Iudee et finitimar regionu constituit: Is eniz
Onias postq pdictu tempus sedisset defunctus est: pncipatu sacerdotij Simoni filio derelinquens.

¶ Adediolanum cum tota Emilia et Liguria a Romanis capitur.

¶ His tribus. L. Cornelio Lentulo et Fulvio Flacco consulibus Romani intra italia contra ligures et
spadanos bellu sumptere: et primum cu mediolanensibus et liguribus pugnares ad. xxiii. milia intersecta
sunt et. v. milia capta: cu qbus Roma venientes (vt L. iunius ait) triumphauere. Deinde vt id refert band
multo post Emilio consule cu. 200. milia gallozu contra Romanos alpes transissent: Id consil ptra eos con-
gredies. xl. milia eoru occidit: et vniuersa Italia romans pscnsit: pp qd Emilio a senatu decret fuit triu-
phus: Galloz qd (vt Eutropius scribit) animi feroces sunt: eoruq corpa in pncipio plusq humana
Sed expineto despectus e: q eoz virtus sicut pmo ipetu maior q viroz e: ita sequens minor q semina-
ru: Alpina (inquit) corpa albeti celo educata hnt quoddam nimb? suis simile: quu mox colore pugne fla-
tiz in sudore cur: et leui motu qst sole laxant: Hic naqz. Ad. Bruto duce iuraru no prius balcos se possi-
turos q capitoliu incederet: qd et factu e: Na victos eos (sicut L. iunius tradit) Emilins in capitolio de-
scinxit: et balcos deponere coegit: Post aliquot aut anos iteru in italia ptra gallos pugnatu e: et id bel-
lu finitu e regnatibus. Ad. Claudio Marcello: et En. Cornelio Scipione consulibus: Quia marcellus
igetes galloz copias pemit: et iter multa insubriu oppida q id consul ad deditione redegerat: etia medio-
lanu florissima vrb excepit: et grades ex ea predam Roma perducens de eis triumphauit.

¶ Corsica ad Romanos defecit.

¶ Sequenti anno (vt L. iunius scribit) Carthaginenses contra Romanos bella reparare tentantes:
sardos ad rebellandum subornarunt: Verum postea legati Carthaginensium Romaz venientes pa-
cem impetrauerunt. Titus autem Adanlius Torquatus consul factus de Corsis triumphauit: Qui-
bus gestis Romani cum omnibus pacem habuerunt: Qua confecta nullum deinceps Romanis illa-
tum est bellum: quod eis post Romam conditam semel tantu contigit: Numma scilicet popilio regnate
¶ Demetrius Antigoni regis filius. 36. Macedonu rex ano. 3. Euerget macedonibus regnare cepit
et regnavit anis. x. Hic quu adhuc admodu puer eest: et p suos cu spart? bellu gerens victoria obtinuisse: o-
creuissetq et atbeniensibus bellu inferre: ab Alexandro Pyrrhi regis Epyrotaru filio supatus: vna cu
exercitu et regnu amisit: Sed Demetrius hic sumpt? viribus: pre fugato no solu amissaz macedoniaz re-
cepit. Veru et ipsuz alexandru Epyri regem regno spoliavit: Tanta. n. tunc erat milituz nobilitas: vt reges
viciisq nunc erules: nunc reges viderent: qbus optime gestis sorore antiochi Gallerici duxit vxore: Sed
mortuo alexandro Epyri regis repudiata prima pcuratore olympiadis mris pitbia filia sua duxit vxo-
rem: et ob hoc gratia acquisita iniurias filiorum Alexandri defendit: prioz vero vxor soluto matrimo-
nio ad fratrem Antiochum concessit: et cum in mariti bellum impulsit. sed post multa bella Demetrius
hic vita decidit philippo filio paruulo relicto: cui antigonum dedit tutorem.

¶ Antigonus eius nois tertius trigessimus septimus macedonu rex decimo tertio regni Euergetis an-
no regnu accipies regnavit anis quindecim: Qui mortuo Demetrio pdicto eius vxore accepit in pinge
et se regem dixit: Sed quu ad id pficiendu plurimu laboraret: seditio maxia suborta e. Quo audito Anti-
gonus pcessit in publicu: et Hyademat in vulgus plecto: illud alteri dari rogat: q aut impare illis ne-
sciat: aut ipsi parere sciut: se aut adhuc regnu inuidiosuz no qdez voluptatibus: sz laboribus plenu sentit
Postea vero populo beneficia sibi collata: commemorat. s. quomo socioru defensione veditauerit: Quo-
modo Bardanos: Thessalosq nimiru exultares de Demetrii morte copescuerit: et deniq quomo eoz
dignitate no modo defensusauerit: sed etia auxerit: Quibus verbis populus pudore pmoz illud recipere
inbet: Sed ta diu illud recipere recusauit: donec de seditionis sumptu e suppliciu: Sumptozq regno co-
sestis spartanis bellum intulit: qui no solu pillibata libertate: sed etia pro oiz salute contra macedones
certauerat vtiq spartani: no ipsi tantu: Veru et coniges: liberiq magno animo fortunam tulere: Nem-
o ppe eoz in acie saluti pepit. Nulla amissuz pinge fleuit: quin et filioz more senes laudabat: patrib?
cu sibi tantu quatuor milia ex pugna supfuisse copesset. ductis secu conige ac filijs: in egyptu ad ptole-
meu pcessit: a quo honorifice except? diu in summa ipsius gratia vixit: Sed ptolemeo Euergete mor-
tuo cui? fili? ipsuz cu oibus suis interfecit. Antigonus aut hic spartanis cels ab vrbis direpde milites
pbibuit: Ventiqz hys qui supfuerat: dedit: dicēs se bellu cu Cleomene: non cu Spartanis suscepisse:
Cuius fuga omnis finita est ira: Nec multo post et ipse decidit: regio philippo pupillo tradito.

¶ Josephus iudeus vir bonus atq magnanimus: qui populum iudeorum de paupertate et debilita-

Emilia et Liguria capta

gallozum conditio mbeli

pax tandem Romanorum

232 4964

232 4968

221 4978

aducit te ad clarissimas rerum causas perduxerat: hoc anno postquam viginti et duobus annis Syrie et pbe-
nicis ac Samarie tributa dispensauit: relicto Hyrcano filio defunctus est.

Hircanus autem huius Josephi filius post patrem in dispensatione tributorum proleui in Syria et alias
provincias successit: Vir etiam ab ipsa pueritia mirabilis virtutis atque ingenij: quem pater ex patomina fra-
tris filia suscepit: Qui quum adhuc tertiumdecimum annum ageret demonstrauit maximam fortitudinem et animi
prudenciam: adeo ut magnam fratribus suis excitaret emulandem. Pater autem suus volens cognoscere adole-
scens virtutem: misit illum viam duorum dierum in solitudine ad seminandum cum trecentis iugis bonum celas lora q-
bus ligarent: Quod videns Hircanus: quoddam virile excogitauit: et maius etate sua: Quia decem iuga occi-
dere fecit: et carnes quidem bubulcis suis distribuit: pelles vero eorum diuidens lora bonum fecit: proque bonis
ligarent: et hoc modo seminauit terram: quam sibi pater seminanda commiserat: et ad patriam reuersus ab ipso pro-
prudencia et mentis arguta plimum dilexit tanquam proprium filium: pro quo fratres eius nimium tristabant: Unde
illo tempore quum proleui regi natus esset puer: et omnes Syrie priores in Alexandria cum maximo apparatu
ad celebrandum natalis pueri diem properarent: pater senio confectus ire prohibebatur: Recusantibus
autem ceteris fratribus illo ire Hircanus adhuc quasi puerulus se iturum obtulit dicens: etiam se in via non
multas pecunias opus habere: modo in Alexandria epistola ad dispensatorem suum daret: quatenus ei pe-
cunias preberet ad comparationem eorum que opus vel preciosa posset inuenire: Qui Josephus pater opi-
natus decem tantummodo talenta sufficere ad sumptum regis muneris: scripsit dispensatori suo in Alexandria
Hircanus autem accipiens epistolam Alexandriam perrexit: et illam dispensatori patris porrexit: ab eo mille tale-
ta expetiit: Gratus autem dispensator increpauit adolescentem quasi volente luxuriose vincere: tunc adolescens furo-
re commotus dispensatorem in vincula coniecit: propter quod dispensator dedit ei mille talenta: si a vinculis ab-
solutus debebat. Acceptis vero pecuniis emit centum pueros: et totidem puellas litteras scientes: et obtulit pue-
ros regi cum singulis talentis: puellas autem similiter regine cum singulis talentis: Quumque ad regis conuiuium iuuar-
discebat: vltimus omnium in vltiori loco concessit: et in derisum pueri omnes conuine ossa ciborum ante eum
ponebant: Ipse autem hoc videns tacebat. Quumque venisset rex in conuiuium ceteri ad regem dixerunt: Vides domi-
ne rex quanta apposita sunt ossa Hircano que carnibus expoliavit. Surridens Hircanus adolescens dicit: Ego domine mi rex canis non sum: qui semper ossa cum carnibus deuorant: sicut isti fecerunt: nam homines
carnes comedunt: et ossa dimittunt: quod et ego tanquam hominum feci. Rex autem miratus pueri responsus ita
sapienter prolatus omnes plaudere iussit. Rex vero postquam eius munera deuoratum pueros cum singulis ta-
lentis accepit: ipsius magnanimitatem miratus imperauit ei ut quam vellet gratiam expeteret. Ille autem nihil
amplius ab eo petiuit in se fieri: quam ut patri et fratribus litteras commendaticias dingeret. Audientes autem
fratres eius ipsius a rege honoratum in occursum eius se progredi simularunt: illum interficere volentes. Sed
ille fraude deprehensa in pugna multos interfecit. Et ex ierosolyma transiordanem secedens vectigalia a bar-
baris exigebat: et illos frequenter debellabat. Ubi et turri fortissimam ex lapide albo edificauit: et alia mul-
ta edificia in montis castri extruxit: quem quidem locum pater eius Tyrum noiauit: ibidemque Hircanus hic (ut Josephus
lib. 12. testatur) septem annis regnavit. Tandem Antiocho magno regnante Hircanus perit: ne ab eo temerum as-
ficeretur pro hijs egerat: vitam proprie manus intermissione conclusit: cuius substantiam idem Antiochus suis
commodis applicauit.

Symon Onie pontificis filius duodecimus indeorum pontifex hijs temporibus: quum Onias pater eius an-
tiochi magni sententia periret: se in Egyptum transiit: pontificum munus suscipiens sedit annis duode-
cim: vir quidem bonus atque optimus qui multa digna laude gessit opera: quod Iesus filius Syrach in suo ecclesiasti-
co. c. 49. testatur dicens: Symon sacerdos magnus fuit: qui in vita sua suffulcit domum: et in diebus suis corroborauit
templum. Templum et altitudo ab ipso fundata est duplex edificatio et excelsi parietes templi. In diebus ipsius
emanauit putei aquarum: et quasi mare adimpleti sunt supra modum: Qui curauit gentem suam: et liberauit eam
a perditione et multa alia que de ipso eo in capitulo idem perscuto est. Ab his tamen Onias filium reliquit successorem.

Seleucus Ceraunos eius nominis secundus: quintus Syrie rex anno vigesimo regni Euergete regna-
re cepit: et regnavit annis duobus. Hic quum in defuncti patris loco successisset plessi contra ciuitates que a
patre defecerant ingente classe coparauit. Et navigans repente velut parricidium patris in filio dedicaturus
orta tempestate classe omnes amisit: Nec quicquam illi ex tanto apparatu preter nudum corpus et paucos comites
ut scribit Iustinus in septimo Epitoma lib. conseruare potuit. Miseram quidem res: sed optata sibi fuit. Deinde
non multo post naufragium: et a proleui Euergete prelio victus in Antiochia trepidus fugit: Ubi ad
Antiochum fratrem litteras dirigens ab eo auxilla postulauit. Antiochus autem quum esset annorum quatuor-
decim supra etatem regni auidus sub occasione regni defendendi: fratri huic Seleuco regnum abstulit.

Antiochus cognomento magnus eius nominis quartus sextus Syrie Rex anno vigesimo tertio Euer-
getis Syrijs regnare cepit: et regnavit annis triginta sex: Hic teste Iustino Hiera cognominatus est: eo quod
non hostis: sed accipitris more in rapiendis alienis vitam duceret. Nam cum proleui Philometore congressus
ipsius venisset atque fugauit: Eiusque mortui filium. Id est Epiphane qui infans patri in regno successit: ut ei re-
gnum adimere possit bellicis extensionibus effangauit: propter hec quum viribus et diuitijs plurimum abundaret
ira luxurie et superfluitatibus instruxit exercitum ut gregarij milites auro caligas facerent: Huic et Phambal
pennis Romanorum metu Carthaginem tradens ad eum refugij gratia processit. Rex itaque Antiochus exercitum
suum aurcis argenteisque: atque alijs insignibus ornatum annibali ondit. Quo ostio in tam ornati exercitus co-

4985

214

4987

212

replatiōe gloriabūdu annibalē interrogauit dicēs: An hec omnia putaret esse satis remāis: Penus mi
litū p̄ciose armatoz ignauā deludēs: Satis inq̄t esse credo et si auarissimi sunt romani. Nō de equipe
ritia: vt Valerius libro nono iquit: s; de p̄da itelligēs Romāi vero ātiōchi et annibalis insolētiā susti
nere nō valēs: cōtra cū bellū mouerūt. L. Cornelius cōsulē: et Scipioes: scilicet Asiaticā et Afbrieanū
legatos cōstituēs nauali p̄lio annibalē superauerūt: etiā Antiochū deuincētē coegerūt cū pacē a Ro
manis postulare: que eidē hac cōditiōe cōcessa est: vt ex Europa: asiāq; recederet: se quoq; intra Tha
urū resideret: et viginti obsidibus dati decē milia talētorū: quotāns p̄solueret: annibalē et traderet: qui
belli cōcitor extiterat: Antiochus itaq; inter reliquos obsides filiū cognomēto nobilē Romanis tra
didit: et versus Thaurū mōtes secessit: Quo facto annibal ad prusias Byrbiniē regē p̄fugit. Quisq; idē
Antiochus thesauri cupiditate a sacerdotibus fallaciter p̄missi perfidēz intrasset in fano Pance si u
fortune ab ipis sacerdotibus rades p̄cepit: est: et ab ipis mēbrat; cōcūsus e tēplo p̄iectus est: vt patet
secundo Aschabeonū capitulo primo. Unde oēs benedixerūt deū qui perdidit impiū.

Colossus ingēs solis simulacrū a clare Lido statuatio fabricatū: hoc anno (teste Eusebio anno a
p̄structione sua. 56. ap̄d Rhodiū insulā terremotu corruit. erat quippe: vt Plini⁹ refert statua admirāda
altitudinis cubitoz septuaginta turribus equiparāda: Cuius digiti: vt idē Plinius testatur: maiores
erant plerisq; statuis: Ex cuius quidē statua Soldanus Egypti rex: quū postea insulā inuāderet: non
gētōs camelos oneratos ipsius ere: quā terremotu cōfractā inuenit: in alexandriā transmisit. Id enim
vnum e septē mundi miraculis: et quidē maximū fuisse omnes testantur.

Ciris disciplinis excellēs.

Iesus filius Syrach natione hebreus hīs t̄pibz Eusebio teste apud Hierosolymā multa sciētia
et rerū experiētia habetur clarissimus: qui et libz nōie ecclesiasticū: quē hebrei panaretos vocāt: cōpo
suit in quo de omni virtute tam theologia quā politica pulcherrime tractat: Quē ideo ecclesiasticū no
minauit: eo q̄ de totius ecclesiasticē discipline: religiosq; p̄uersatiōis magnā curā habere visus fuerit
Omnes namq; salomonis libri: scilicet p̄ouerbioz: Ecclesiastesq; ac canticorū: necnō et sapiētie ac
Ecclesiasticus iste apud ecclesiam Sapiētie libz cōmuniter appellantur: tum quia specialiter sapien
tiam doceant: tūq; quia qui eos nouerūt: obseruauerintq; vere sapientes dici possunt.

Diogenes stoicus per hec tempora floruisse creditur: Qui licet ex Seleucia fuerit: propter tamen
Babylonis vicinitatē dictus est Babylonius.

Diogenes vero magnus phis Synopeus genere supioribus dictus. s. ptolemai philadelphī t̄pibz
obijt: q̄ appime oēs voluptates et cupiditates a se abdicauerat. Et p̄pterea duplici rātū pallio p̄pter
frigus utebat. Perāq; p̄ celario habuerat: et clauā p̄ corpusculi sui fragilitate sustētāda: cibū quondā
nū a q̄libet trāseūte poscebat. Habitarat quidē in vestibulis portarū et porticibus ciuitatū p̄squequaq;
p̄tēs vez: et trāseūtiū abigēs: et notās vitia que mores sedabāt. Volū. n. p̄ sua domo hēbat: in quo se
p̄ t̄pibz mutatiōe torquebat. Frigore. n. t̄pibz os volij ad meridiē vertebat. Estate vero ad septētridē. Et
vbiq; sol se inclinabat: Diogenes simul p̄torū suū vertebat. Quodā. n. t̄pē quū ex calice qdā ligneo
vsq; potādi haberet: vidēs puerū manu p̄caua bibētē statz calicē in terrā clisit dicēs. Nesciēbā q̄ natu
ra poculū haberet. Hic namq; tā cōstātis: stabiliq; animi vir fuit: q̄ nihil de eius rigore viquā remissit.
Cui⁹ continētā (vt testatur Valerius) etiā Alexander magnus vincere nō potuit. Fuit inter cetera Di
ogenes hic magne sapiētie vir: vt Seneca multis in locis testat. Unde et aliquando interrogatus quid
agēdū esset hominī: vt nō irascēz respondit. Recordēz q̄ nō semp necesse ē vt seruiat illi: imo viceversa
ē alteri aliquādo seruiēdū. Nec oportet q̄ ingiter obediat illi: sed interdū ipse obediat alteri: Nec neces
se ē vt semp ab alijs colat: sed quādoq; patiāz: et ipse quū hec fecerit: Et quū hoc eius ita debilitabitur
ira. seruit illū dyalogos nōnullos scripsisse: et Tragedias septē et alia pauca: Ex quibus hāc celeberrimā
excerpsim⁹ sentētiā: et quidē notādā: Siquis bonū cū amore dederit tibi p̄siliū: presta illi cū amore obe
diētā. Fuere autē quinq; Diogenes: primus Apolloniates phisicus eloquēs Anaximenis auditor:
Anaxagore t̄pibz: Secundus Syconius: qui peloponesiaca scripsit. Tertius vero hic. Quart⁹: De
quo dictum est Babylonius. Quintus Tharsensis: Quēstionū poeticarū scriptor.

Antipater stoycus phis acutissimi ingenij hac et tēpestate floruit q̄ multa cōscripsit.

Concleratus Eginensis philosophus et ip̄e Diogenis predicti t̄pibz obijt: qui cū Alexandro ma
gno militaret: eius initia et bella conscripsit. Et sicut Xenophon philosophus Cyri regis: sic iste alexā
dri laudes p̄fatus est: quozum quidē stilus simillimus fuisse fertur.

Ptolemus Philopator quartus egyptioz rex: olympiade. i. 41. que fuit. 384. annis iudaice
captiuitatis post patrē regnū suscipiēs regnauit ānis decē et septē. Hic (vt Iustinus ait) pro
pter crimē philopator dictus ē: eo q̄ patrē occiderit: et fratrē trucidauerit: Et sicut scelestus
in occupādo regno: ita in administrādo segnis. Quū. n. ex parricidio regnū acquisisset: rebz
vel feliciter gestis luxurie statz se dedit: Cuius mores oīs regia etiā secuta ē: ita q̄ nō modo amici p̄
fecti: Verū etiā omnis exercitus militie studiis depositis ocio ac desidā marcebat: Quāobz Antio
chus magnus Syrie rex predictus multas eius vrbes repētino apparatu oppressit: ip̄amq; Egyptū
aggressus fuerit: Trepidāsq; illi legationē mītēs rogat ipsūz antiochū aliquātulū inozari: donec exer
citū et ip̄e prepararet: magnosq; exercitū preparato statz in greciā venit: et oia depdita recuperat. Spō

210

4989

maximū Simulacrum

209

4990

Diogenes phis

ant. Quint

208

4991

aductus lassus quoque (ut Justinus ait) Antiochus regno: si virtus fortune successisset. Facta denique pace quietem amide secutus est: Denique in luxuria inuolutus occisa Euridice uxore et Agathocles sororis meretricibus illecebris capiti: adeo ut nec quod in regno suo minus posset quam ipse rex: Denique hijs inuolutus obscenitatibus: filio quinquenij relicto emori. Quo mortuo agatocles regis praefectus occidit: et meretrices in Euridice ultor a populo pariblis suffragant. Quibus gestis alexandri legatos ad romanos misit rogantes: ut populi tutelam susciperet: hijs inuenerunt ei regnum: quod iam philippum et antiochum iter se fecit praetor diuissile dicebat.

4992

207

Philippus Demetrii regis filius trigemus octauus Macedonum rex anno secundo regni philometoris Macedonibus regnare cepit: et regnavit annis quadraginta. Hic Antigono rege tutore suo de functo: quum esset annorum 4. regnum suscepit: quod audientes Dardani: ceterique omnes finitimi populi quibus velut immortale odium cum antiquis Macedonum regibus erat in contemptum etatis communis bellis cum lacefere non desistebant: contra et ipse non contemptus sua summotis hostibus ultro etiam etholis bellum inferre satagebat: Verum non multo post omissis etholis bellum Romanis intulit: Sed dum in Italiam copias traiecit: Dardani eius fines vastare ceperunt: Abductisque viginti captiuorum milibus Philippum a Roma bello ad tunc regnum suum reuocatus est: Inde maioribus viribus assumptis iterum cum Romanis bellum suscepit: sed a Romana fortuna superatus: fractusque bello pacem a Flamini consule postulauit: cui hac conditione concessit: ut de regno nil prorsus se impediret: relicto sibi tantummodo regio nomine: qui etiam omnibus graeciae ciuitatibus omissis: solam tenuit Macedoniam.

4993

206

Hamilcar Annibalis Carthaginensium ducis filius: et magni Annibalis pater: hijs temporibus: L. Iunio te ste: duobus filiis Asdrubale et Annibale paruulis relictis vita functus est: qui adhuc adolescentulus exstis Sicilia post primum punicum bellum cepit exercitum praefere: quum ante eius aduentum: et mari terraque Carthaginensium res male gereretur: ubi autem ipse adesse cepit: nunquam Carthaginenses hosti cessere: neque nocendi locum dedere: Sed sepe Hamilcar occasione data Romanos lacefluit: Semperque superior discessit: ut Polybius historicus plenissime ostendit: mediusque inter Hamilcar hunc et annibalem filium Asdrubal natus maior imperium tenuit: Qui plura consilio quam viribus gessit. Hic sedens cum populo romano renouauit: et utriusque imperij Iberum fluvium terminum statuit: Saguntinis in Hispania medijs inter imperia Romanorum: Carthaginensiumque libertate uti decreuit.

4994

205

Secundum vero bellum punicum: Quod Annibale duce Carthaginenses cum populo Romano gesserunt: quarto regni philometoris anno: Olympiade vero. 142. principium sumpsit: quod quidem per annos decem et septem perdurauit: omnis quidem memorabilissimum: que nunquam gesta sunt: Neque enim illas validiores ciuitates hijs viribus consimiles compertimus: quod in tam varia belli fortuna: ancepsque Mars fuerit: ut per pinquiores periculo fuerint qui vicerint quam qui victi erant. Edixit etiam prope maioribus certatum est quam viribus Romanis indignantibus quam victi victoribus ultro arma inferrent penitus quam superbe: auarique crederent impetratum a victis esse. Eisdem ferme temporibus: ut aperte iam monstratum est: quasi vniuersa orbis imperia: noua regum successione mutata sunt: Nam et in Macedonia philippus annorum 14. Imperium suscepit: In Asia impubes Antiochus constitutus est: Cappadociae quoque regnum Ariarcti pater ipse tradidit: Egyptum philopator occupauit: Sed Spartani Cleomenis loco Lygurgum ducem succederant. Et ne qua temporibus mutatio deesset: apud Carthaginenses abrogato Asdrubale praedicto Annibale eius germanus etate imatura dux eligitur: Cuius mores: vitamque: necnon et eius prelia: ut ex Plutarcho L. Iunioque elicere potuimus: hic breuiter subiiciemus.

4996

203

Annibal itaque Annibalis praedicti filius hac tempestate quinquem et viginti tantum etatis annos habens Imperator Carthaginensium exercitus (quod de eo plus milites quam de alio confiderent) creatus est: hic quippe tanto ceteris ducibus prudentia: audacia: consilioque ad pericula capeienda: quanto populus Romanus cunctas gentes fortitudine anteibat: cuius quidem corpus nec fatigari nec animus nunquam vinci poterat. Calori ac frigori par patria: cibi potusque naturali desiderio: non voluptate modus finitus: vigiliis somnisque nec die nec nocte discriminata tempora. Id quod gerendis rebus supererat quieti datum: Ea neque molli strato: neque silentio accersita. Adhuc sepe mirati sagulo inopem huius iactem: inter custodias stationesque militum conspexerunt: vestitu nihil inter equales excellens: arma atque equi conspiciebant: Equitum praeditumque idem longe primus erat: princeps in praedium ibat: ultimus cōfecto praedio recedebat. Et ideo quandocumque cum quibusvis populis congressus est: semper superior euasit vel discessit: Imperator igitur factus proximo triennio omnes Hispaniae gentes bello subegit: Sed et illas Saguntinorum ciuitatem opulentissimam populi Romani amicam atque carissimam fame oppressit: adeo (ut diuulsa fert Augustinus) quod pro famis magnitudine suorum cadaueribus diu pasta fuerit. Denique omnium scelera rerum ne saltem captiua in Annibalis manus perueniret: ingentem rogam publice struxit: in quem ardentem omnes se communi consilio miserunt: Quibus peractis Annibal fratre suo Asdrubale ad hispaniae custodiam relicto: ipse pyrrhenum saltum transiit: et postquam ad alpes peruenit: quae scilicet Italia a gallia sciungunt: quas nemo nunquam cum exercitu praeterquam Hercules transierat: ita itinera et loca lapidosa strues comburendo: et acutum insundendo patefecit: ut elephanti oneratis ire posset: qui antea vix vix hunc quiret repetere: In eo tamen loco (ut L. Iunius et Eutropius affirmant: multi nubibus oborti cum elephantis perire. Rescendit itaque Annibal cum suo exercitu in Thaurinenses agros: et peruagata tota regione cisalpina Roma

nos tribus preliis profugavit: ac multas vires obtinuit: pgenisq; per ligures id idez effecit. postea ap-
penninū trāsiliens etbruriā que in itinere apud loca vbi nunc est Florentia adeo gravi oculorū morbo
affectus ē: vt dextrā amiserit oculū. Vel vt alij dicunt: nunq; eo bene vltis ē: qua valitudine quū etia;
pmeret: Et getula dūcē portaret belua inscū. C. Flaminiū cōsulē apud Transimenū lacū cū exercitū
occidit: et vigintisept hominū milia interfecit: Quo facto mox Sabi maxim⁹ contra ipsū Annibalem
a Senatu missus per summa montiū: et abdita castra ponēs annibalis feruorem delusit: et repta occasi
one aretinorum auxilio vicit qui tā tū ad hui⁹ belli sp̄parationē L. iūo testante tulerunt: quātum vniter
sa nunc. Etruria vix poss; efficere: et sic per sexdecim annos totam Italiam varijs cladibus fatigauit
Indeq; in Apuliā pergens maxima clade Romanos apud Cannas affecit: In quo qdē prelio tot ro-
manorū milia cesa sunt: vt tres annuloz aureorum modios: quos e Romanorum militum manib⁹ ex-
traxerāt: Carthaginem mitteret. Itaq; ibidem consulares viri et senatores omnes aut capri: aut occisi
fuer. Nec dubium quin de Romanis actum fuisset. si Annibal statim post victoriā accessisset. Tan-
dē Annibal semper inuictus cogitur a ciuib⁹ suis Italiam relinquere: et opem patrie sue ferre: que et
a publico Scipione premebatur. Dum vero pro reparatiōe belli et patrie sue occupatus esset: Cartha-
ginenses pacem cum Romanis composuerunt: cogentib⁹ deinde Romanis: vt Annibal in exilium
mitteretur: ad Antiochum Syrie Regem confugit: Qui quum contra Romanos bellum pararet: et
ipsi⁹ Annibalis consilia sperneret: Quoniam sermones cum Vtilio Romanorum legato apud Ephe-
sum habiti cum suspectum reddiderant: victus est a Romanis Antiochus: iussusq; est si pacem ob-
tinere veller: vt Annibalem redderet: quod quum eidem significasset statim ad prusiam Biturie regē
aufugit: Romanorum postulationem ei celans. Verum. L. Quintius Romanorum legat⁹ sciens An-
nibalem apud eundem esse ad insequēdum eum prexit. Quunq; eo Annibal perductus esset: ne a Ro-
manis caperetur: confestim gustato veneno quod in annulo mox regio gerebat animā expulit: et sic eo
genere mortis a Romanorum vinculis se liberauit. Decessit autē Annibal iste: plutarcho teste: septua-
gesimo vite sue āno: Cuius corp⁹ ad Lybisam collocatū dicit in sepulchro marmoreo: in quo hoc cpi-
taphium scriptum fuit: Annibal hic situs est: De quo sic retulit Trogus: Quod nunq; sine bellis cu-
bans cenauerit: q; nunq; inter innumeras captiuas mire pulchritudinis puellas castitatem perdidit:
rat. q; nunq; in insidijs suorum aut etiam inimicorum proditus fuerit. Obijt itaq; vigesimo ptolomei
Epiphani anno: olympiade autem 149.

C. Sabi maxim⁹ Romanoꝝ consul: militaris rei et eloquentie peritia clarus hijs temporib⁹ floruit
De quo habetur q; quū animaduertiss; Romanam Rempublicam bellorum multitudine periclitari
corpus ad rem militarem: tanquam hoc sibi innatum ess; exercitiū primum ad eloquentiam et popu-
lum persuadendum se contulit: Et vt eius vitam paucis concludam: Deuictis Lybicis et alijs multis
nationibus triumphos quinque egit: Deinde quū contra Hannibalem Dictator electus foret: eo q;
animum ad consilia: corpus vero ad robur in adolescentia institerit: et audaciam cum temperantia
prudētiāq; reuerentia nō bellādō: sed concitando rep̄publicā seruauit: adducta a collega male pu-
gnante republica in maximum discrimen. Quū enim vidisset Minutium collegam suum a penis vi-
ctū (q; sibi isens⁹) semotis odijs amore patrie Penos aggressus Romanos liberauit: In qua
victoria Tarenti vrbē euertit: Et h; vrbē euertit: a Simulachrorū tamē dep̄datione astutissimus
fuit: Cui⁹ vt diuus pater Augustinus p̄. de Cui. dei ca. 6. refert: cū eius scriba suggestisset: Quid ō
signis corp⁹ que multa capta fuerāt fieri iuberet: Quesiuit cuiusmodi essent: Respondit ille: Non solū
grandia multa: verū etia; armata esse. Relinquam⁹ inquit tarentinis iratos deos: pro quo Annibal e-
pugna discedens dixit: Hōne ego vobis predixeram sepius hanc nubē: tēpestatem et procellā nobis ob-
laturam. Victo deniq; Annibale triūph⁹ ei maximo apparatu decet⁹ fuit: De quo sic dicit in quarto
Liu⁹: Sabius: deciano exercitu relicto in Etruria suis regionib⁹ deduct⁹ ad vrbem: De gallis etbru-
scis: faminitib⁹q; triumphauit. milites triumphārem secuti sunt. Celebrata in conditis militaribus
non mag⁹ victoria. Q. Sabij q; mors. P. Decij est: exercitaraq; que memoria parent⁹ equata euentu
publico: priuatoq; filij laudibus data ex p̄da militibus eris octogenti bini. Saraq; et tunica premi:
allia tempestate militie nequaquam spernenda sunt.

L. Salinator et Claudius Nero hijs temporib⁹ a Senatu Romāo consules contra Hasdruba-
lem designati in Hispaniam cum exercitu destinatur. Nā eo tempore Sardinia insula Romanos de-
seruit. Quapropter duces ad quattuor partes missi sunt: ad Macedonias contra philippum: Sardi-
niam contra Sardos: in Italiam contra Annibalem. L. iūus autem Salinator cum Aitalo Sic re-
ge amicitia faciens macedoniam fregit: philippū vicit: Siciliam recepit: et sexaginta ciuitates cepit:
viginti⁹q; sex expugnavit: Indeq; sex diebus Italic longitudinem transcurrens: vno eodemq; die ex
Italia in galliam peruenit: vbi et Hasdrubalem collatis signis pugnando deuicit: Quo pempto trium-
phum duxit: Hoc idem L. iūus libro trigesimo octauo testatus est.

C. Claudius Marcellus Ro. consul: hoc tēpore in precio existēs a senatu syracusanos mittit
et Syracusanā vrbē euertit: Et vt dicit diuus pater Aug⁹. pmo de cū. dei capi. 6. ante captam vrbem
ei⁹ ruina flevit: et ate ei⁹ sanguinē suas lachrymas illi effudisse: etiā in hoste cōseruande pudicie curā;
gesisse. Qui ante q; ciuitas inuaderet: edicto publico constituit: ne quis corpus liberū violaret: cui⁹ vi-

adiciū

montes appennin

hic in Apuliam pergit

res magis annuloz

Epitaphium Annibalis

202

4997

hic fabius maximus

200

4999

aduentu tam plutarch⁹ diffuse describens: eam succinctius perscribimus. Ipse naq; vt idē testatur: quinque consul fuit: eo q; exercitatioe bellicosus esset: robustusq; corpore: manu potens: et ad dimicadu ardens quod ei certamina declarāt: acer quoq; ac strenuus existēs ad ceteras vite ptes pbūan⁹ atq; modestus fuit: tūq; in re militari egregie excelluit ad nullū pugne gen⁹ aut segnis: aut parū exercitatus: tūq; etiā ad singulare certamen fortissim⁹. Quo quidē generis: quū puocatore nemine fugerat: ceteris vniuersis victor euasit. Quapp adhuc iuuenis existēs: coronas: cetera queq; ab impatorib⁹ cōsecut⁹ est pmta. Et vt de ceteris silē: hoc solū mēorie dignū hic appono: Iheris naq; cōtra romanos bellū gerentibus: hic Marcellus videns Briomatem eoz ducem eximia corporis magnitudine: armatura: auro: argētoq; ac varijs distincta coloribus: ipsum adonit⁹: et statim hasta cū perfodiēs resupinat atq; interficit. Inde pugna cōmissa ingētem et admirandā cōsecut⁹ est victoriā. Capto enim Mediolano: et ceteris Emilie oppidis: omnes sese Romanis tradidere. Quāobrem a senatu decret⁹ est triūph⁹ celebrari: eo q; Romā optima tulerit spolia: Inde et cū penīs pugnans: ceteris eoz qnq; nobilib⁹ victor euasit: p⁹ hoc ab Ilypocrate syracusanor⁹ ducē ruptis Romanor⁹ federib⁹: Marcell⁹ capta ci⁹ vrbe: ex ipsi us exercitu octo milia interfecit: et totā ferme Sicilia excursiōib⁹ vexauit: vniuersosq; profligauit. De mū cū penīs pugnas: vna cum Crisippo eius collega lancea perfossus occubuit.

5000

199

Conias magn⁹ Symonis pontificis fili⁹: hoc āno patre defuncto summū pōtificatū obtinens se dit anis viginthoue: cui⁹ tēpore Antioch⁹ magn⁹ denicto ptolemaeo philopatro: etiā Judeam: vt Josephus in. xij. scribit: sibi subegit: ad hierosolymoz⁹ deniq; ciuitatē exercitū ducens: cā sine vlla contradi ctiōe cepit: aperitib⁹ ei portas hys q; ei⁹ volūtati pscntiebāt. Ingressusq; ciuitates. 60. milia eoz intere mit: qui. s. sibi cōtraria sapiebāt: ac etiā ex illis qui ei portas aperuerāt. ppter rēpli diuitias multas. n. ab eo abstulit: nā omnia ei⁹ vasa abstulit: et lucernas aureas: et aram auream: et mēsam et sacrarū: ac deniq; omnia penitus auferēs maximū lucrū: pōntificem et cunctā ciuitatē perduxit: depredās deinde totam ciuitatem etiā decem milia captiuoz⁹ abduxit: et infinita prope mala vrbi contulit. Ad hunc autē Oniam Lacedemonior⁹ rex nomine Ari⁹ legationē et epistolas misit: dicens se quasdam scripturas inuenis se: que asserabant iudeos et Lacedemonios: et ex vno genere extitisse: et familiaritatem cū magno abra am socialiter habuisse: et ex hoc magnū adinūicem habuisse fedus. Huius autem tempore Seleucus rex Antiochi successor Heliodor⁹ quendā principē suum Iherusalem ad spoliandū templi erariū misi sit: Quo in tēplum ingressus: vrb⁹ habetur. 2° macha. pmo: statim duo iuuenes de tēpli latibulis surgentes: Heliodor⁹ occiderunt. Sed Onias Selenci iram verit⁹ dñm deum pro defuncto exorauit: et confestim renūciuit. Heliodor⁹ autem ad regem reuersus dixit: si habuerit domin⁹ mens aliquos: quorū sciat sanguinem: mittat eos in Iherusalem: hic deniq; moriens quū reliquisset filium adhuc infantem: Antiochus sacerdotij principatum fratri ei⁹ nomine Iesu: qui et menelaus contulit.

Ceteri disciplinis excellentes.

Aristobol⁹ natione iudeus peripatetic⁹ philosoph⁹ hoc tempore fm Eusebium floruit: qui inter cetera sue virtut⁹ opera ad philopatorem regem cōmentarios explanationum in moysen scripsit.

Archimedes Syracusanus philosoph⁹ et geometra: per hec tempora in omni genere geometrie ante alios laudat⁹ est: Cui⁹ quidē mortem plini⁹ in secūdo libro late descripsit dicens: q; capsi per proditi onem syracusis: q; diu contra Iherusalem romanū potentiam defensauerant: quum omnia ciuerent hostes: Ipse diametros suos in pulvere designans: a pretereunte milite incognit⁹ occisus est: Hic (vt Cicero in libro primo tusculanarū questionum testatur) prim⁹ spere fabricator fuit: Quod inuenitum Laertius Anaximandro philosopho attribuit. Hic de Cylindro op⁹ egregium cōposuit: quod postea Nicolai quin⁹ summ⁹ pōntifex in latinum tradidit fecit.

Philopomenes Megalopolitan⁹ imperator et illustris philosoph⁹: Cui⁹ quidē seuer⁹ est: cui⁹ vitam plutarch⁹ late descripsit: tempestate hac claruit: Hic postrem⁹ grecorum homo dictus fuit quasi Grecia nullum amplitudinis virum post philomenem ediderit. Qui quum triginta ānos haberet etat⁹ Leo: menem Lacedemoniorū regem: qui megalopolim nocte repentino impetu adoz⁹ forum omnem captiuauerat: ex vrbe depulit et demophantum elensium equitum prefectum prostrauit: hostesq; omnes fugauit: Demum mult⁹ clar⁹ historijs a Dinocrate veneno morti traditur. Serunt hunc adco frugalē exstitisse: vt quum mulieri megarensi nunciaretur: Acbeorum Imperatorem ad se aduenire ingenti animi tumultu fluctuare cepit: et q; maxime in ipso cene apparatu. Nam maritus forte aduerat: agitabatur: Interim philomenem tenui admodum clamyde edes subijt: queni mulier ex ministris quempiam percurrentem anteherrisse suspicata: vt ministranti sibi opem adhiberet: et pceabatur: Qui cōtinuo relicta clamyde: ligna scindere cepit. Inter hec hospes ingressus vbi conspicatur: Quidnam hoc est philomenes inquit: Cui⁹ respondens: quidnam aliud ait q; in decorem faciei supplicium do.

5008

191

Ptolema⁹ Epphanes. 5. egyptior⁹ rex olim. i. 4. 4. q. 40. 4. āu⁹ iudaice captiuitat⁹ p⁹ patres Egyptijs regnare cepi. et regnauit annis. 2. 4. hic tēpore adepti regni nodū qttuor: excesserat annos. Et q; ei⁹ infātia cōsili⁹ et roboris cōpos esse nequibat: Antioch⁹ magn⁹ predice syrie rex ad suū regnū aspirās: nec ibi credens rebelles inuenire: illud bellica excursionē vexare cepit. Sed regni principes pro infante fideliter dimicantes regnum omne defenserunt. Ad ipsū que q; fouēdum Onias predice iudeor⁹ pontifex descendit. Quum āt ad pubertat⁹ tempora puenisset Antio:

ebus nobilis magni Antiochi filius sorore suam eidem infidiose vxores dedit: ex qua duos suscepit filios: Quo audito: antiochus sub specie visendi ipsam sorore suam: atq; filios egyptum ingressus: ipsum Ptolemeu regē iter epulas occidi iussit. Quūq; vniūsq; Egyptū sibi subingare niteret ab egyptijs extra cōfines electus est: Post biennū vero rursus alexandriā obsidēs a Romanis legatis de egypto recedere re compulsus est.

C Viri doctissimi excellētes.

189 5010

C Aeniū poeta comicus anno .2° regni epiphanes: vt Eusebius scribit vixit moritur: q militū z p-
cipue Metelli factione c Roma pulsus fuerat.

C Plautus similiter poeta Comicus: ipse sequenti vt idē Eusebius testatur ex ymbria sarsina Cini-
tate Romā pducit: ibidē morit: Vir qdē volūtariē pauprim: q propter annone charitatē ad manuari-
as molas cuidā pistori se locatuerat: z ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas ac viderē solimis
erat: de quo Varro sic dixit: Multas plantino more locutas fuisse: z latine loq voluissent. Scriptis at
hic circiter cētū z triginta comedias: Quarū prime principū ē: In facie versus Amphitrionis iuppi-
ter. Eius aut sepulchro. B. Varro lib. de poetis testante tale epigramma inscriptum fuit.

188

5011
plautus poeta
f

Postquam est morte captus plautus
Comedia luget: scena est deserta.

Deinde risus: locusq; z numeri.

Innumeri simul omnes collachymarunt.

C Ennius quoq; poeta comicus natione tarētī: z ipse tēporib; hīs: Eusebio referēte floruit: q tandē
a Catone qstozē Romā trāslat in mōre atēnino hītare: parco qdē sumptu: z vni ancillule ministerio
cōtent semp p suadēs aīas ēē immortales. Et ideo in vīte sue termino dixit. Aspicite o ciues senis En-
nij imāginis formā. Hic vēstrū pinxit maxima facta patrū. Ne me lachrymis decoret: Nec funera
luctu faxit cure volito vīū per ora virū. Idēq; poeta pudicitiam predicās dicebat flagitiū initium ēē in
ciues corpora nudare: Hic quū comedias optias elegatēsq; edidisset: septuagenario maior: auriculari
morbo Olympiade .153. iterijt. Sepultusq; fuit i Scipiōis monumēto via apia itra p mū ab vrbe milia-
riū: Apud latinos autē multos comicos fuisse incenimus. s. Ceciliū: Aeniū: Liciniū: Attiliū: turpi-
liū: Trabeā: Lucetiū: z Ennīū istum: atq; alios: vt Terentium et plautum predictū. S; Terentius z
plautus iam soli remāserē: De quibus vlucariū sedicus in libro quē de poetis scripsit: Referens quē
ex predictis comicis prestare putaret: quoq; in loco poni quisq; debeat his versibus explicauit dicens.

C Comicoz diuineratio.

Multos incertos certare hanc rem vidimus

Palnam poete comico cui deferant.

Quum me iudice errorēz dissoluam tibi

Ut contra si quis sentiat nihil sentiat.

Cecilio palmam tribuo de comico

Plautus secundus facile superat ceteros

Deinde neuius qui fuerit precio in tertio.

Si erit quod quarto detur dabitur licinio.

Post insequi licinium sancio attilium.

In sexto sequitur bos terentius:

Turpilius septimus: trabea octauum obtinet.

In nono loco esse facile facio lucentium.

Decimus addo antiquitatis causa enniū.

Hanc etiam gellius confirmat sententiam.

C Panetius philosophus Scipionis consulis preceptor: hīsdem temporib; clarus fuit: qui z stoice se
cre philosophus extitit: quēq; Cicero in libro officiorum imitatus est.

C Possidonius stoicus ipsius panetij discipul: hac tempestate agnoscitur: z magno pompeio postea
admodum familiaris fuit: z eius res strenue gestas scripto mandauit: Hunc diuus pater augustin⁹
quinto de ciuitate dei maximum dixit fuisse philosophum.

C Scipio alterius Scipionis filius: Vir omnium romanorum ferme primarius hoc anno vigesimū
quartū agens annum: duobus Scipionibus hasdrubale interfectis a senatu romano ad hispanias
mittitur: porro hic adolescens magnanimus: Dum intellexisset senatores propter Annibalis metum
Italiam relinquere velle: statim in senatu veniens: extracto gladio id fieri prohibuit: asserens se velle
patrie defensorē esse. Ipse quippe philosophus magnus fuit: z panetij predicti auditor. Atq; inter
ceteros mortales animi prestantior extitit: z eximiam formam gerebat: z in omni amplo dignam im-
perio: Erat quippe benignus in audiendo: facundus in respondendo: z in cōcitandis hominibus egre-
gus artifex: habitu corporis virili: cesarie promissa vtebatur. Ad hunc salutandum Masinissa rex ve-
niens: vt primū conspexit sic virum admirans dicitur: vt nec ab eo dimouere oculos: nec intiendo ex-
plere desiderium posset. Quātingz romane libertati semper consulerit: facile intelligi potest. nā quū
in hispanias profectus esset: omne statim carnis voluptatem a castris amouit: vnde z duo scortorum
milia legitur ab eius tunc exercitu abiisse. Carthaginem nouam hispaniarum vrbem vī cepit: vbi erat
pecunie z belli apparatus: copia plurima: z redditis hispaniarum obsidibus eorum parentib; Ma-
gonem Annibalis fratrem captiū Romam transmisit. Sed z virginem quādam sponsam captināz
vt Liuius tradit: sponso valde generoso quasi genitor prius in matrimonium tradidit: puellēq; precū
doris nomine condonauit. postea: vt Eutropius libro tertio ait: septuaginta ciuitates hispanie recepit
Quibus feliciter gestis Romam reuocatus consul contra Carthaginenses designatur: Eoq; pergeō:
confestim Amionem Aphrozum Ducem cum Siphace Numidie rege romane ditioni subegit. Nec
multo post ibidem cum Hannibale carthaginēsi duce pgressus: ira eius equitatum fudit: vt supra vi-

187

5010
hunc Scipio romanus pater

ginti penoz milia cesa: totidemq; fere capta vna die referantur: et ipse Hannibal cum paucis equis iter in multum elapsus profugit. His rebus ita compositis: quum hostium castra diripuisse: ingeniq; preda in naues redacta: et terra mariq; pace obtenta in Sicilia traiecit. Unde per Italia non minus pace quam victoria letus pergens effusus non modo urbibus ad exhibendos ei honores: sed etiam agrestium turba obsidente vias. Roma tandem peruenit triumpho omnium clarissimo urbes iunctus Aphricam vocari meruit referens in erarium: sicut Livius li. 32. refert atque genti predo centum milia. xxij. ab huius autem triumpho spectaculo mora Siphacem subtraxit. Cuius triumpho forma Apianae historie Nilu diligentem perscripsit. Sicq; secundum bellum punicum terminatum est. Quod quidem sicut Orosius li. 4. ca. 42. ait: per annos 18. gestum fuit: de quo quidem Scipione diuus pater Aug. p. d. cini. dei ca. 30. sic refert. Quod non solum pontifex maximus sed etiam ex totius Senatus iudicio vir optimus habitus fuerit. Quicquid enim contradiere nolebat cartthaginem Ro. imperio emula omnino euertere: timens ne quod postea euenit: Romanis: quum sine belli metu essent lasciuirent. Haec delecta postmodum Carthagine sub iunioris Scipionis multa subsecuta sunt mala: ita ut perita Romanorum morum integritate crudeliora paterentur a cimbis quam ab hostibus. Quod prudens iste nolebat ciuitatem forte auferri: ut timore dominandi libido premeret. Huius quippe philosophi perla: re suere sententiae: ex qua numero memorie gratia haec celeberrima de ipso dicta hic apponimus. Dicebat. n. nunquam se minus ociosus quam quum ociosus esset: nec minus solus quam quum solus esset. Sic tamen talis ac tam patrie pater: tandem ab emulis a senatu de pecunia accusatus fuit. Quibus: sicut narrat Valerius in contione respondit: Quum tota aphrica potestati vestre subieceris: nihil de ea quod in eum diceretur detuli preter quoniam tum solus. Item nec me aphricane diuitie: nec fratrem meum asiane auaros reddidere: quum esset vterque nostrum magis inuidia locuples quam pecunia. Sane ab ingrata patria pulsus: apud Linternum rusculum exulans tandem ut Plutarchus testatur. 52. etatis sine anno morbo interijt. In cuius quidem tumulo haec inscripta referuntur. Venio aumibale: capta Carthagine: et aucto imperio: hos cineres maritimo tectos habes: cui in Europa non obstitit Aphrica quondam. Respice res hominum quam breuis vna premit.

Epiphanius Syriacus

Cleretia Emilia ex emilioz familia nata huic scipioni vxor fuit: mulier siquidem sancta et vix in celum extollenda laudibus. Hec. n. preter morem vxor quum vidisset virum suum iam senem in dilectione ancillule suae concubitum incidisse: primumque ei officialium videretur: id tamen constanti animo tanquam mulier inelyta pertulit: existimans discretam mulierem nimium indecens quam vir suus qui sua ingenti virtute reges et validas nationes Ro. imperio subegerat dici et scribi: quam amoris ancillule detineret: unde quoaduixit viri crimen silentio oppressit: ut nedum alteri: sed nec etiam vir ipse vnquam perpendere potuit eam cuius sensisse quid ageret: Et non solum hoc arebanum Scipione ipso viuente seruauit: sed et eo defuncto ad auferendam eius infamiam statim ancillam liberali animo manumissit: deinde eam cuiusdam liberti suo coniugis dedit. Et hoc ne magnifici viri fama inelyta macularetur.

5020

791

Scipio nascica predicti scipionis aphricani (ut aiunt) frater: et ipse bis temporibus a senatu consul dictus: propter quod ab asia sic denique asianus cognominari permittit. Quibus superat Antiochus rex filium suum nomine Epiphane nati minorem per Seleuco maiorem Romanis obside et pace eo pacto obtinuit ut quum Europam atque asiam minorem deferens intra thaurum: ut premissus esset: se contineret: et Hannibalem belli concitatores traderet. Rediensque romam scipio haud multo post Marcello consule in Etruria a Boijs supata: de ipsis triumphauit: Cuius triumphum Livius ita describit dicens. In eo triumpho gallicis: carpentis: arma: signa: et spolia omnis generis transfuxit: et vasa enca gallica: et cum captiuis nobilibus equorum greges: traduxitque aureos torques: Trastulit et eris mille quattuorcentum septuaginta: ad huc auri ducenta quadraginta sex argenti infecti: quod in gallicis vasibus more suo factum. ccc. lxx. pondo: Bigatorum numerus: centum. 32. militibus qui currum secuti sunt ceteros vicerunt: quos nos asses dicimus: duplex centurioni: triplex equiti.

5024

175

Seleucus qui et philometor: sextus asie et syrie rex. xvj. anno regni epiphanis regnum suscipiens regnavit annis. 12. vir quidem ingenio bebes et iniquus: cuius tempore Symon prepositus templi Hierusalem ad Epiphanium ipsius duce in phenicem confugiens multis mulieribus sacerdotum principum sibi vendicare tentauit. Quo audito Seleucus ipse Heliodorum quendam necessarium suum ad negotium exequendum misit: qui in Iudeam veniens inique nimium indicans cum multo terrore visis signis diuinis ad Seleucum reuertitur: ut pater. 2. machab. 3. Onias autem sacerdos curauerat: ut Symon profugus fieret: hic quum nullum filium successorem reliquisset Antiochum illustrem fratrem successorem habuit.

6. tunc Epiphanius

5032

167

Ptolemaeus philometor: sextus Egyptiorum rex: olympiade. 150. que fuit. 428. iudaice captiuitas annis egyptijs regnare cepit: et regnavit annis 35. Hic Antiochi sororis filius fuit: signis admodum vir: et quotidiana luxuria marcidus adeo ut non solum regie maiestatis officia intermitteret: sed etiam sensu hominis propter nimiam saginam careret. Huic adolescenti Antiochus annunculus bellum graue intulit: propter quod et legatos ad Senatum Romanum misit ab eo auxilium postulans monere senatum adolescentis preces: pompiliumque legatum ad Antiochum misere: qui precipere illum ab Egypto abstinere: aut si tam incessisset recedere eum inberet. pompilius autem: quum Antiochum in Egypto repperisset: eide statim antiochus ex antiqua amicitia osculum obtulit: quia ut Iusti. scribit: Antiochus: quum Rome obles esset: pompilius supra ceteros colebat: et propter illum punicum de vidit: Sed pompilius facessere interim priuata aicitia iubet: quum patrie mandata intercedant: platoque senatus decreto: et ei credito: quum cum coetari videret: consultationemque ad amicos referri: ibi pompilius vir-

ga quā manu tenebat amplo circulo inclusus amicos consulereq; eos iubet: nec pñ inde exeat q̄ senatui
respōsum det: aut pacē aut bellū habetur. Adeo hec austeritas regis animū erexit: vt se omnino pari
turā senatui respōderit. Hic demū filiā Cleopatrá Alexandro Syriē regi vxorē tradidit: vt sedus inter
eos initum seruaret: sed p̄cessu tēporis: quū idē ptolēmeus vir subdōl⁹ sub specie ferēdi auxiliij Alexā
dro p̄ eius trānsiret cinitates: dolose per singulas ciuitates custodias collocauit: et vt eius sibi subderet
regniū: iuniorē Demetriū Alexandri hostē sibi cōfederauit: et Cleopatra ab Alexandro ablata: eā eidem
Demetrio vxorē dedit: se p̄sus ab alexādrī aicitia alienās: quēz cōtra se veniētē fugauit: ac die tertia in
oblatione capiti alexādrī sibi per arabū regē facta p̄ gaudio rephēbiliter gestiens expirauit.

¶ Viri doctissimi excellentes.

¶ Statius Cecili⁹ comediarū scriptor natiōe mediolanēsis: et Ennii primo cōtubernalis: hīs t̄pib⁹: 166
Eusebio teste: clarus fuit: et multa conscripsit: tandem post Ennii mortem anno secundo et ipse mortu
us est: et iuxta Vaniculum sepultus.

¶ Alcāder poeta grēc⁹ et ipse hīs dē t̄pib⁹ in p̄cio fuit: quē Bidim⁹ fabulōsū vocat: hic a nuptijs Ju
nonis et iouis incipies: oēs deoz successus vsq; ad hec tēpora p̄tractauit: quē mli⁹ i locis Virg. imitat.

¶ Titus Liuius tragediarum scriptor: alius a patauino per hoc tempus agnoscitur: qui propter in
genium clarissimū a Liuiio salinatore: cuius liberos erudiebat libertate donatus est.

¶ Philonē indeū ex sacerdotū genere natū: et alexādrīe educatū p̄ hec tēpora floruisse stat: Et sapiē
tie librū grēca lingua in qua peritissim⁹ erat: elegātū stilo conscripsit: quē ideo sapiētie librū nominauit:
quia in eo Christi domini nostri laudes specialiter narrauit: vel ga multipliciter in eo sapiētia p̄mēda
tur. Scripsit et alia multa: vt diu Hiero. in libro de viris illustribus cōmemorat.

¶ Cathon philosoph⁹ stoic⁹ natiōe egypti⁹ panctij quōdā discipul⁹ hoc tēpore floruit: et multa scripto
reliquit: Cui⁹ habetur plurima egegie dicta ex quib⁹ hec pauca notabilia excerpta feruntur. Desines ti
mere si sperare desieris. Queris qd p̄feram? Respōdeo amic⁹ mihi eē cepi: Si vis amari: ama: ab eo
aliquādo quesitū fuit: an beneficiū fern⁹ domino dare possit? Respōdit: Quēdā sunt beneficia: quēdā
vero officia: et qdā ministeria. Beneficiū inquit ē quod alien⁹ dat: alien⁹ autē est qui potuit sine rep̄ben
sione cessare. Officiū est filij: vxorisq; ac ceteraz personaz: quas necessitudo suscitāt: et opē ferre iu
bet. Ministeriū est serui: quē cōditio sua eo loco posuit: vt nihil eoz que p̄stat imputet superiori.

¶ Cato p̄m⁹ Romanoz p̄b⁹ ac iurista p̄mo qdē questor: deinde bis cōsul: litterarūq; tā grēcā q̄
latinaz apd Ro. dec⁹ tēpestate hac floruisse dicit: qdē carō suū iusculi ignobile horum postea Rome
nobilissimū reddidit: cui⁹ certe ornāmēta fuerūt latinaz litterarū monumenta ab eo edita: militaris di
sciplina adiuta quozq; Senar⁹ maiestas: et ppagata familia: ex qua oppe maximū decus Ro. posterioz
Cato ortus est: qd sacratissimū illud catonū nomē postea imortale fecit. Hic i. p̄mus cato p̄mo cū qui
to Fabio maxio militauit. Quinto deinde p̄mo questor: tarētū missus fuit: vbi Ennii poetā p̄dictū
inueniens Ro. secū adduxit. postmodū cū Scipiōe illo viro optio p̄dicto etiā aphricā transuect⁹ rempu
blicā nō medioeriter inuit. Deinde ex edilitat⁹ officio cēsor fact⁹: ac postea p̄tor optie in oib⁹ se habuit.
Cōsul etiā bis fuit: et p̄ cōsulatū: quē strēme in Hispania gesserat tribun⁹ militū dicit⁹ ē. Demū quū se
ro et pene senex latinaz lras didicisset: etiā grēcas litteras edoceri appetiuit: Unde doct⁹ fact⁹ historiaz
et rē militārē tractauit atq; scripsit. Et dū sibi ex clemētia quādā compasset gloriā: id egit: vt iuris qz
ciuilis peritissim⁹ haberet: in senatū nāq; et extra senatū cōrēporāncos oēs grauāt⁹ et auctoritatis ex
cellētia superauit. Cēsorin⁹ at appellat⁹ fuit: qd cēsure officij sibi spāliter fuerit cōmendatum.

¶ Venua maritima vrbs celeberrima: liguriq; caput p̄ hec t̄pā Liui⁹ in. x. testat⁹: ex Senar⁹ ppliq;
Ro. iussu: Cornelio cōsule a Lucretio viro nobilissim⁹ instauratur: que a Adagone Hannibalis duce
fuerat euerſa: vt iam suo loco predictum ē: in conditione ipsius vrbs.

¶ Per hos ferme dies Drosio teste Marcell⁹ cōsul a boijs in Ethuria oppressus magnā exercit⁹ p
tem amisit: Cui⁹ postea Furi⁹ alter cōsul auxilio fact⁹ p̄nuet sam boiorū gentē: igni: ferroq; vastauerūt
et ad nihilū redegerunt. Quib⁹ ē t̄pib⁹ Minutius cōsul a lygurib⁹ in extremū periculi adductus: et insi
dijs hostium circūuentus: vix numidarum equitum industria liberari promeruit.

¶ Eodē quoq; tēpore insubres boij: a gbus: vt testat⁹ Liui⁹ p̄apia ciuitas cōdita fuerat: atq; cenoma
ni. i. Brixiani et veronēses: cōtracti in vñ virib⁹ cū Hamilcare penoz duce: q in Italia remāserat: Ere
monam: placennāq; vastantes difficillimo bello a L. Fulvio superati sunt.

¶ Macedonicum bellum per Quintium gestum.

¶ Bello punico transacto: sequitur macedonicū cōtra philippum eozum regem: Quod quidem se
cundum Liuium ab vrbe condita anno quingentesimo quinquagesimo ceptum est. Minore quidem
rerū motuq; q̄ punicum gestum est: S; tanto clarius: quanto nobilitate Macedones penos anteces
sere. In eo quippe bello: quum L. Quintius Flāminius prospere rem gessisset: pax philippo illaz pe
tenti data est: hīs tamen legibus: ne scilicet grēcas ciuitates: quas aduersus eum defenderet ingens
bellum inferret: vtq; captiuos et transfugas redderet: quinquaginta tantum naues haberet. Reliquas
vero ipsis Romanis daret: per annos vero decem quaterna pondo argenti milia prestaret: et obſi
dem Demetrium filium suum daret. Post hec vero idem Quintius Macedonij bellum infe
rens Nabidē eoz duce vicit: et qb⁹ voluit p̄ditionib⁹ eos in fidē accepit. Ruerusq; Romā triumphā

5033

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

Cartho Gramis

uit: de cuius triumpho Linus li. 33. sic scribit: Triumphus initus: die primo armatela signaq; crea et mar-
morea trāstulit plura philippo adēpta: q̄ que ex ciuitatib; exceperat secūda die argētū aux factū in se-
ctūq; et signatūq; vasa multa oī gnē celata pleraq; qdā eximie artis fabre facta: et multa alia tertia die
corone auree dona ciuitatū translata cētū et quatuordecim: et an currū mlti nobiles captiui obsidesq; i
ter q̄s demetrius regis philippi filius et armenes nabidis tyrāni fili; lacedemonius ipse deinde quinus
in vrbeē iniectus Secuti enrrū milites frequentes in circuitu omni ex prouincia depozato.

Perse seu ples vltimus macedonū rex philippi regis fili; .3. regni philometoris āno. 451. olympia
de regnare cepit: et regnauit ānis. x. quo regnate macedonia vna cū ipso rege in Romanorū ditionem
deuenit. hic itaq; Demetrius fratrem habuit: q̄ quū obses diu Rōmē fuisset: oibus carus: acceptusq;
erat: Quapropē: persus frater illi maximā contraxit inuidiam: et apud patrē illū criminari non desi-
stebat. Quib; reb; pater cōpulsus illū perimere fecit. Sublataq; fraterna emulatiōe: perse; in patrē cō-
tūacior esse cepit: nec se vt regni herede; s; vt regē in oibus habebat: quibus rebus offensus pr. iudies
demetrii mortē molestius ferebat. Unde et breui post morbo ex egritudine cōtracta vita decessit: relicto
magno belli apparatu s; Rō. quo postea perse; iste vsus est: nā vbi primū patri successit multas gentes
cōtra romāos in societate belli cōtraxit. Inflat; nempe thesauroz multitudinē: et paratis sumptib; for-
tune prē veterē alexādri magni gloriā cōsiderare oblit; videbat. Equū itaq; pma congressione persus
victor fuit: Atq; legatos ad p̄sulē misit: q̄ pacem peterent. S; Sulpiti; p̄sul non min; grates: q̄ victor
leges dixit. Quq; hec agētur statim paul; emili; p̄sul ēū misit: q̄ cū eo L. iunio teste; .3. nonas septēbris
dimicare cepit: et .20. peditū milib; ex macedonib; occisis in patrē emili; p̄sul; hic deuenit deserētib; cum
aiciis: quē p̄sul: vt Eurro. scribit: ad victoris pedes cadē volētē nō pmisit: sed iuxta se in sella collocavit.
Illoq; capto Emili;. 70. ciuitates q̄ in egypto romāis rebellauerāt: cepit. Ad macedonib; autē et Thracis
has leges dedit: vt liberi oīo eēt: et dimidiū tributoz Rō. p̄staret: eoz. s; q̄ regib; suis p̄stitissent: et hoc
vt apperet pplz Rō. p̄ egitate mag; q̄ p̄ auaricia dimicā. p̄sul; s; romā p̄duc; i triumpho enrrū adduct; ē

Antioch; nobilis siue illustis dicit; septim; syrie et asie rex q̄rto regni philometoris āno: fratre eius
Seleuco defuncto regnare cepit: et regnauit ānis. xi. hic sororē suā Pro. epiphani tradiderat vxorē: et vt
regnū ei; obtinere posset affinitatē p̄textu Rō. ingess; ipm inter epulas occidē fecit. S; ab egyptijs ele-
ctus ēt p̄biēniū ad obsidionē alexādrie redijt. Ad quē (vt dictū ē) Gn. pompili; legat; a senatu missus
ab obsidione vrbis recessit. Antioch; at ne ob segnicie; p̄ceptū b̄retur: quo frater ei; p̄cept; fuerat. Leo
patrā q̄ fratri p̄sors fuerat duxit vxorē et ciuitates q̄ a fratre d̄fecerat: postq̄ ab Egipto impuls; fuerat re-
gno suo adiecit. Indeos quoq; q̄ in hierusalē habitabāt sibi subegit: quoz vires tate fuerāt: vt p̄ hunc
nullū syrie regē tulerint. Hic itaq; hierusalē ciuitatē sanctā menelao p̄dēte vi cepit: et locū sanctum
spoliavit: ac p̄phanauit: legesq; destruere p̄cipiēs multos trucidauit: et hoc ipse menelao Iudee duce le-
gū: et patrie p̄ditore faciēte. Per hec q̄q; tpa: vt p̄. 2. macha. v. contigit p̄ vniuersaz hierosolymoz vr-
bē videri. 50. dieb; i acre egres d̄currētes auratas stolas hātes: et curs; eoz equoz p̄ ordies digestos cō-
gressiōes facē. Quā ob cām iudei oēs rogabāt mōstrū in bonū quertī: sed oia iudeis p̄nūcia fuerūt do-
lorū: q̄ band multo p̄e tēplo thesauris ablatis: idē rex misit boies impios q̄ p̄pellerent iudeos carnes
porcinas comedē: et a patrijs legib; se trāsterrē: et cōraminare sancta et nō replū dñi. sed Jouis olympici
p̄gnoiare: q̄ res malo; pessima fuit. Coegit ēt eos relinquētes patriā religionē idolū venerari: edifica-
re etiā in vnaquaq; ciuitate et vico tēpla deozū: et aras collocātes imolare sup eas porcas oī die p̄cepit
et ne qs circūcideret: aut ne filij eoz. Interminatusq; eis et tormēta grauissima: siqs p̄traria facere p̄su-
meret. Cōtigit et tūc septē fratres vna cū mīre a satellitib; p̄p̄sōs cōpelli cōtra fas comedere porcinas
carnes: q̄ oēs cōstātī aio p̄obfuationē legū martyriū p̄tulere. Tādē dñs q̄ oia cōspicit scelēstū impūez
nō permittit: sed insanabili plaga eū pcussit. Dolor nāq; eū intolerabilis inuasit. et corpore suo vermes
ebulire fecit: qui adeo eius carnē conūpere q̄ fetoz ab exercitu ferri nō poterat. Sed ipse cōuert; ad de-
um in mōtib; peregre pficiscens ibidē miserabiliter expirauit: vt habet. 2. macha. capi. i.

Scisma Iudeorum pontificum.

Per hoc idem tēpus maximū scisma iudeos inuasit: quod malozū multozū occasio fuit. Symō au-
tem sacerdotū princeps moriens tres post se reliquit filios: scilicet Oniam: Jesum et Joannem: qui et i
tres principatus sacerdotij peruenerūt. Onia vero nam maiorē pōtificante: quia eidem nō erant liberi
duo reliqui de pōtificatu contendere ceperūt. Et vt Antiochopredicto regi placerent: ad ei; ritus decli-
nauerunt: adeo vt etiā nomina gētilium sibi ipsi iuponderent. Et Jesus quidem Iasonem se nomina-
uit. Joānes vero Menelaus est nūcupatus: et seditionē p̄zi; Jesus aduers; Menelaum concitauit: et di-
uisa est populi multitudo: et pro parte Menelai filij Thobie cōsistebant: Populi vero maxima pars Ia-
sonem adinuabant. Unde Menela; et filij Thobie ad Antiochū accedentes indicarunt ei: q̄ vellent
patrias leges relinquare: et eius conuersationem atq; mores obseruare. Rogaruntq; cum: vt per mitte-
ret eis Gymnasium in hierosolymis edificare. Quumq; concessiss;: circumcisionem primo relaxauit:
et omnia reliquerunt: que eis mos patrius imponebat. Atq; hoc modo Menela; sacerdotij principa-
tum emens sedit annis vndecim. Et eo amoto sedit Iason annis decem. Unde in primo machab; eoz
capitulo p̄mo scriptum est: Quod tunc surrexerunt in hierusalem filij belial introducentes rit; genti-
um: et petētes ab Antiocho q̄ hierosolymitani deinceps Antiocheni scriberent. Onias at vir sanct;

videns fratres isolaia e hierosolymoz ciuitate ad regē descendit: vt videret si quō posset eius auz iura re. Qd cū negret apd antiochia in asilo cōfedit: quē menelaus infecutus interfici fecit. at rex de iussu sumi viri nece turbatus andronicū homicidā capi fecit: et purpura exutū eo in loco quo omīa peremerat tūz diu virgis cedi fecit donec expiraret.

Arthabias sacerdos filius Joannis filij simonis filij santoni de vico ioab hierosolymitanis habitans in modin vico indee: his tēporibus doctrina et glorie fama apd iudeos plurimū honoratus ē cui quā. v. filij fuissent. s. ioannes q vocat Sadis et simon q dicitur fuit thasi: et iudas qui vocatur machabeus et cleazarus atqz ionathas vidēs statū iudeoz. et ciuitatē hierusalē rapinā: et tēpli nuditatē: ac plebis calamitates apud eosdē filios suos rerū statum plāgere nō desisteat. Dicebatqz meli⁹ illi cē. p. patrijs mori legib⁹ q ita ignominiose viuere. Veniētib⁹ at ad eū mīstris a rege directi hortabant eū vt fē regē pceptū sacrificaret: id facin⁹ vna cū filiis facē recusabat. Et cū vidisset vnu ex iudeis i vilipēdiz legis imolare irat⁹ sup eū vna cū filiis irrit⁹: et ei⁹ sanguinē sup arā effudit: atqz Apolinū Regis iudicē q ad talia cogebat cū suis militib⁹ interemir: et arā euertit: et clamās voce magna dixit: Sigs emulatur dei religionē sequat⁹ me. Et hoc dicens cū filiis suis ad solitudinē cōfugit q multi iudeoz idē cū filiis suis fecere. Et illū sibi iudicē et ducē cōstituerē: qui eos in sabbatis pugnare docuit: dicēs q si hoc facerē recu sarēt: ipsozūmet fierēt homicidē. Et deinceps apud iudeos in sabbat⁹ pugnādī puerudo pīasit: quim ēt illis dieb⁹ poti⁹ mori volebat q pugnare. Colligēs itaqz Arthabias sibi armatā multitudinē aras vbiqz deposuit: et peccātes iudeos qtos cape potuit interemir. Eo igit vno āno magistratē: dū morbo grauaretur puocās filios dixit. Ego filij mei decretā pficiscor viā: pīmedo vobis patrias leges vt ritus paternos custodiatis: et peregrinatēs restaurētis: et si oportet p eisde grata mēte mori non timeatis. Pre terea cōmonco filij mei vt cōcordiā inter vos habere dignemini. Adiecitqz Symonē cōsilio pīpūz vt patrē hīc Judā vero ppter militie fortitudinē ducē in armis haberote. Quib⁹ dicit⁹ rogauit deū filiis ad iutoz fieri: atqz ita viuendi finem fecit. Quo mortuo in modin sepelitur: vt bētur. i. macha. cap. 2.

Paul⁹ Emili⁹ Romāoz p̄sul olympiade 15. 4. q. ē. 13. regni philometoris ān⁹ etat⁹ sue fm plutarchū sexagesim⁹: quū persens macedonū rex multis p̄lijs romanoz exercitū p̄ligass⁹: maximāqz romano rū multitudinē partim occidiss⁹: partim sub corona vēdidiss⁹: et partim secū in Macedoniam deduxisset miser⁹ populi sui malis cōsular⁹ officiū: 13. senex cōtra eundē suscepit. Tātisqz rebus p̄fectus primo p̄elio cōgressus viginti pedirū ex macedonib⁹ interfecit: et multa alia facinora strenue gessit: de quib⁹ infra. Sūt hic in primis paulus ex emilioz romanorum patriciorum vetustissima familia nat⁹: Qui etate florēt gloria claroz virozū effulsi virtute non ea secutus: que tunc cetera iuuentus sequebatur nec per eadē viā ingressus. Hō. n. vt plutarch⁹ ait: in causis perorādīs: nec in saluādo hoies qb⁹ artib⁹ pleriqz fauorē sibi popularē captabant: quū tamē ad vtrūqz forer apissimus se exercuit: sed vt prestan tiorē vtrūqz fortitudinis et integritatis sibi gloriā querere studuit. p̄mum enī e magistratib⁹ edfiratē petens vno decem cōpetitoribus: quos oēs temporib⁹ posteris cōsules fuisse tradūt suffragijs ppli Ro mani p̄clat⁹ est. Augur deinde fact⁹ sic patrijs morib⁹ intendit: sicqz circa veterum obseruantiam: disci plināue cognouit: vt nominis et honoris duntaxat gratia concupitū p̄d auguratus inter supremos ma gistratus habitū ostendit: philosophib⁹qz ad stipular⁹: qui religionē scientiā cultus diuini esse diffiniunt. Quāta nāqz faciebat cum peritia et studio nihil p̄termittēs vel addens. Sed et aduer⁹ collegas sem per etiā pro minimis insistent et docēs: qz et si maxime quis rem diuinā facilem existimeret: sine que rela negligēt: tamē nequaquā esse ferendā ciuitatē q illā negligi patiat⁹: neminē ab initio magno ex cessu repu. turbare: sed magnāqz rez custodiā tolerare: q in puis ac minis diligētā abiciūt. Eo qdem mō disciplic militari: morēqz custodē et obseruatoz se p̄stuit: vt veluti sacerdos alioz sacroz circa mo res dux et exēplar diceret. Hō. n. vtrūqz fult⁹ emili⁹ i biberiā p̄mū miss⁹ cū. 12. securib⁹ vt in eo p̄sularis dignitas oñderet ibidē supat⁹ circiter. 30. hoium militū oēs interfecit. Unde in eo magnā futuram esse virtutē apparuit: qz eius industria non bellantiū vt fuerit paria victoria. postmodū consul factus cōtra ligures bellicosos hoies fm bellū cū octo militū milibus gessit. Quā qdē paucitate aduersus. 30. homi num milia proficiscēs eos oēs in fugā vertit: et intra menia conclusis: spē bonā: hūanitatēqz p̄stuit. Po strenio (vt dictū est) sexagenario maior: sed robusto corpe cōtra pericū macedonū regē consul missus ipsuz tādē cū duob⁹ filiis ac filia captū cū vniuersis macedonū regū thesauris Romā deduxit: cui et se natus triūpbū hoc modo parari iussit p̄mo poti. Hō. astitit nindis vestibus ornat⁹ in equestris thea tris: qui arcus appellantur: et in locis circa forz ad hoc ipsum ex ligno fabricat⁹: et in alijs vrbis locis p q transiturus erat: sese ad spectādum triūpbū p̄pauit. Quā vrbis tēpla erāt aperta: et fertis: vaporibusqz repleta suauibus: multitudoqz mīnstroz ad erat baculos mātibus gestātiū: que ex medio turbas dimonebāt et vias aptas prestabant. Trāsmisso in tres dies diuisa fuit. Prima vix signis tabulis colof sisqz trāsmittēdis sufficit: qz vehiculis cōportabant. Secūda die ornatissima macedonum arma mīlī curribus delata fuit: splēdētia erāt ac ferro absterfo atqz ita disposita: vt casu maxie cecidisse e celo vide rētur galee: scuta: thoraces: ocree et cretēses pelie: trachia: getta: pharette et equoz frenā. Enses nudi p bec tacētes: et sarisse infixē: ita vt nec victoz qdē absqz meta foret aspect⁹. post hos armoz curr⁹ tria vi rozū seqbant⁹: qui nummifinata serebāt argentea in vasis trecent⁹ quingenta. Vas quippe quodlibet erat triū talētoz: quattuor viri singula vasa portabāt. Alij cratera argenteas et p̄sulas calices ornat⁹

159

5043

Machabias

ut Galbano pugnaret

154

5045

paulus emilius romani

triumphus a facit

Anno
mundiAnno
an xpi

Propheta

Liber

adictu

simos: ingentesq; certo ordine deferrebant. Tertia vero die pma luce fibicines nō mīte neq; suane: s; bel-
licum sonātes primi ibant. Post hos vero centum et viginti boues albi cornibus deauratis ducebantur
vittis et sertis ornati: ducebant quippe eos adolefcentes ad imolandum succincti: et pueri aureas: ar-
genteasq; patenas sacrificij gratia deferrebant. post eos sequebantur qui aurea nummismata deferrebant
in vasis trium talentorum: vt supra de argenteis dictum est. Numerus autem vasorum fuit tria et octo-
ginta: hijs succedebant: qui auream phialam decem talentorum: quam Emilius ex lapillis effecerat.

Item antigonā et seleucia et thetidea persei vasa aurea portabant: post hec persei currus: et arma et dia-
dema super armis positum. Deinde modico post nati regij ducebantur: et cum ipse alumnorum magi-
strozum et pedagogorum lachrymans turba: qui et ipsi manus tendebant ad ciues et pueros eadem fa-
cere et precari debeant. Erant masculi duo: Varius et Alexander: et vna femina non satis infortunius
suum per ciuitatem intelligentes: Que res magis ad misericordiam homines concitabat: multiq; ciues
ad illoz aspectum lachrymas demiserunt. Suiq; leticie et doloris plenū spectaculum donec infantes
trāserunt. Ipse autem perseus post filios atq; ministros fusca veste trepidās ibat amicus more patrio
habens propter magnitudinem malorum ad omnia trepidus ac mēte turbatus. Post eum ibat amico-
rum et familiarū mesta turba miserabiliter ipsius intuentes lachrymantesq; vt etiā pleriq; ex romanis
lachrymari propter misericordiaz cōpellerentur. Atqui postulasse perseum ab Emilio fecerunt ne in tri-
umpho duceretur. Post eum deferrebantur auree coronae: quibus emiliū virtutis gratia grece donauerāt
ciuitates. Erat numerus coronarū quatercentū. Deinde Emilius ipse sequebatur ornatisimo curru in-
nectus: vir et circa huiusmodi honores spectaculo dignus purpurā auro contextam indutus: et lauri ra-
minū dextera gerens: ferebāt et laureum milites curru Emiliū secundū legiōes cohortes et manipulos
subsequētes: partim carmina patria salub' permixta risu: partim laudes Emiliū canētes: que intuebā-
tur et admirabantur omnes. Nec quicquā ex hijs que sibi optanda forent deesse arbitrabantur: nisi for-
te demoniū aliquod magnificis et amplissimis reb' fortem habebat detrahendi: ac ita miscendi hūanā
vitam: vt maloz omnium nullo modo sit expertus. Sed iuxta Homerī sententiā cum hijs optime actum
esse videatur: quos fortuna ad vitāq; partem cōuertit. Erant igit' Emilio quatuor filij: horū alter qu-
q; diebus ante triūphum est mortuus: sexdecim annorū etate: alter vero qui duodecim erat annorū ter-
tia die post triūphū e vita discessit. Nec fuit quisq; ciuis qui hūc Emiliū casū nō dolenter fletet. At
Emilius recta ratiōe fretus fortitudinem et cōstantiā aduersus fortunā magnanimit' tulit: vbi et in
oratione verba fecit nō hominis: qui indigeret cōsolatione: sed plane ciues suos ob eius inēmodū lu-
gentes consolaretur. Dixit enim humanarū quidem rerū nihil se pertinuisse vnquā: sed diuinarū vt
infidā et variā rē semper fortunā expansisse: ac presertim in tāta obsecunditate presentis belli: tanto
q; prosperitatis cursu mutationē quādam ac reflexum continuo formidasse. Quis inquit diei spatium
Iouum a brundisio trāgressus Coxyre applicui. Quinto deinde die in delphis sacrificio peracto ali-
is quinq; diebus copias ex Macedonia suscepit: illustratoq; exercitu: ac rem herere adiit: quintadeci-
ma post hec die confeci. Eo enim tūc suspecta mihi fuit fortia: propter tātam prosperitatem: et quum
victorē exercitū: et spolia et reges captivos deportarem in ipsa nauigatione aduersus aliquem casū for-
midant. Sed quū tā salubris rebus incolumisq; ad eos delatus: vrbem letitia et festiuitate compleri aspi-
cerem: adhuc fortunā magis ac magis suspectā habui: q̄ sciebā nihil purū: nihil sine inuidia hominū
bus gratificari cōsuevisse: nec anim' meus pro republica p' timere destitit: q̄ aduersus casus me p'na
tim inuasit: optimos filios: quos mihi solos delegerā successores cōtinuatis ppe funerib' extulit. Hūc
autem sine periculo eē video: ac bonā spem mihi ppono: et arbitror Rempublicā fortunatā sine labe
permāsurā: quādo satis min' humane fragilitatis exemplum is qui triūphauit q̄ is de quo triūpha-
tum est. Perseus siquidem etiā victus filios habet: Emilius autem victor filios amisit. Huiusmodi ge-
nerosam ac magnificā orationē non fieri: sed ex vero animo ferri Emiliū in cōtione habuisse. Hoc
itaq; ordine victoribus triūphi exhibebantur. pro perseo autem omni studio emilius annixus ē: s; ni-
hil obtinere potuit: vt scilicet ex carcere in leticiā traderetur locum: vbi custodit' merore animi tādē cō-
fectus est. Sicq; macedonum regnum sub perseo isto cōsumptum est. post vero emiliū in morbū in-
cidit: in quo tamen die natus est e vita migrauit. Unde et eius funus ita celebratum est: vt optim' ac be-
atissimus ornatus adesset: hoc aut nō erat aurum: non ebur: nō magnificentia sumptus: sed beniuolē-
tia: charitas: gratia nō solum ciuium: verū etiam hostium. Quotquot enim casu aliquo Rome aderāt
ex Hiberia Liguriāq; ac Macedonia iuniores natu robustis corporibus feretro subeuntes ipm extu-
lerunt. maiores autem sequebantur benefactorem: et ciuitatum suarum seruatores vocitantes: Nō so-
lum enim in victoria sese mitem et humanum prestuisse dicitur: sed in omni reliqua vita eos tutat' est: et
veluti pro domesticis ac necessarijs habuit. Hic itaq; Emilius quum vir esset doctissimus: teste Tido-
ro sexto cithino. lib. cap. 3: primus e Grecia libros Romam aduexit: et Romanos discere persuasit. p'
modū Julius cesar hoc negociū bibliothecę custodiende. ad Varronē iniunxit.

Adacedonum Regum Epilogus.

Adacedonia itaq; provincia a Carnao rege qui primus in ea regnauit vsque ad perseum istum:
trigintanōū habuit Reges: Qui omnes regnauerunt tēporibus simul pputatis: v; 644. ānis: Quo-
rum nomina et tempora resumendo ista sunt.

lanus victorie p'p'm

pro die natus emilius obiit

Septimus

Pto. Philome. 89

Anno
anxpi
aductu

Anno
mundi

Carnus	1 añ 28	Archelaus fs	14 añ 4	Antigonus	27 añ 4
Cenus	2 añ 12	Amintas fs	15 añ 1	Demetrius	28 añ 6
Tyriamas	3 añ 38	paufanias	16 añ 1	pyrrhus	29 añ 7
perdicas	4 añ 15	Amintas.3.	17 añ 6	Lysimachus	30 añ 5
Arganis	5 añ 38	Argeus	18 añ 28	ptolemius	31 añ 1
philippus	6 añ 38	Amintas itez	19 añ 19	Seleagros	32 añ 2
Eutropus	7 añ 16	Alexander itez	20 añ 1	Antipater	33 añ 1
Alcetas	8 añ 29	ptolemeus	21 añ 4	Sostenes	34 añ 2
Amintas	9 añ 50	perdicas	22 añ 6	Antigonus	35 añ 36
Alexander	10 añ 43	philippus	23 añ 27	Demetrius	36 añ 10
perdicas	11 añ 28	Alexan. mag.	24 añ 12	Antigonus	37 añ 15
Archelaus	12 añ 24	Argeus	25 añ 7	philippus	38 añ 42
Orestes	13 añ 3	Castander	26 añ 19	perseus	39 añ 10

C Judas q. & Machabeus vir quide forissimus magnusq. bellicosus. Parathie indeoz sacerdoti filius Olympiade. 15. 4. que fuit quintusdecimus annus regni philometoris post patre rerum gubernatione suscipiens madatoru patris no imemor oia quoad vixit pro libertate civium & legu pati & facere se obtulit qua quide virtute magnas sibi gloriā & monumentum servavit. Hic itaq. adiunatibus fratribus ceterisq. religiosis iudeis inimicos a prouincia expulit: & iudeos legu suaru trasgressores occidit & purificauit terrā suā ab omni malo. Et primo quide cōgressu apolloniū samarie duce pculsit & armis exuit: atq. interfecit. In cui⁹ gladio deiceps pugnavit. Deinde antiocho in psidē abeūte misit duces pculcare in deos videlicet Lysias: ptolomeū: Borgia & Aicanorē: quos oēs Judas ex iudea depulit: & tēplū pollutū ab idoloꝝ imaginibus emūdās renouauit. In quo iā frutices pulularāt (vt patet primo macha. 4.º & 2.º lib. capi. x. Quibus gestis post triēniū patrias leges suis ciuibz reddidit: & tūc tēpli tertia dedica-tio: que dicta est encenia: mēse decēbris facta ē. hijs gestis antiochus illustris vita functus est. Et mene laus pōtifer: q. iaz patriā pdiderat a iuniorē antiocho occisus ē. Quo mōrto alchimius qdā: q. nō erat de genere sacerdotali abitōe pnotus pōtiferatū inuasit: & 4. annis illū obtinuit. pp qd. Onias onie pōtifi-cis filius in egyptū trāsmigrās in beliopolitano pago aliud ad similitudinē tēpli hierosolymitani con-struxit Alchimius vero aduersus Judā machabeū inimicitias gerēs post paz tēplis dei ira pculsus vitā finiuit. Ac sic oīz indeoz fauore Jude machabeo sacerdotiū decernit: Qui dignitate suscepta pfestiz legatos Romā dirigit sociale sedus petituros. Senatus at iudeos amicos hēdos mox decernit. De-niq. aduersus bachidē & alchimū demetrii duces plio cōmissio occisus ē cū tribus annis (vt Iosephus i 12.º testat pōtiferatū admistrassz. Symō at & Jonathas ci⁹ fratres corpus ab hostib⁹ redimētes i Ado dū patz suoz sepulchro sepellere: q. mortuo fame supueniēte vniuersa regio se Bachidi tradidit.

C Antiochus Eupator nonus Syrie & asie rex sextodecimo regni phlometoris anno regnare cepit: & regnauit annis duobus. Hic patre sublato paruulus relictus est. Cui quum Triphon a populo dat⁹ esset tutor: patris eius Demetrius: qui obfes tunc Rome erat re cognita senatus adiit: obsidēq. se vi-uo fratre venisse: sed eo mortuo cuius obfes sit se ignorare fatetur. Dimittitq. ergo se ad regnū petēdū equum esse. Qui quum se dimitti animaduertet a Senatu tacitus discessit. Delatusq. in Syriā summo cum honore exceptus est: & occiso pupillo eidem regnū traditur. Veruntamē Triphon ipse regnūz inuadens diu illud tenuit. Et vt ipse diu potiretur centum peditum milia: & viginti equitū milia: nēno & triginta septem elephantes contra iudeos parauit.

C Demetrius Sorber Decimus Syrie & asie rex priuigno interfecto regnū suscipiens regnauit annis duodecim. Qui quū primum occupasset Syrie regnum nouitati sue ocium periculosum ratus amplia re vires suas statuit. Et primo quidem propter fastiditas sorores nuptias regni capadocie infestuz bel-lum intulit. Sed antiochenes: alijq. a Demetrio laccssiti subornauerunt Porpelaū quendam sororis extreme iuuenem vt Syrie regnum velut paternum armis repeteret: & vt fides adhiberetur fraudi no men ei Alexander inditum fuit genitusq. ab Antiocho dicitur. Tantum enim odiū apud oēs ppraxerat Demetrius: vt emule eius vires omni auxilio tribuerentur. Unde Alexander hijs frenis auxilijs contra Demetrium occurrentis victum illum vita pariter & regno priuauit.

C Jonathas indeoz dux pariter & pōtifer populū indeoz post iudā rexit annis. 19. Hic suscepto prin-cipatu nō impar virtute fratri suo Machabeo extitit. Quod Bachides demetrii regis dux audiēs ti-muit: & illū sicut & fratrē suū iudā dolo interficere statuit. Cuius volūtas nō lauit Jonathā qui colligēs exercitū pugnā cū Bachide cōmisit & magnā illi stragē intulit adeo vt vix periculuz mortis euasit: quo facto in hierusalem reuertit: & munitissimas ciuitates edificare cepit. Tūc pontifex Alchimius intrusit domū dei & opa pphetarum destrui precepit: sed demolitione inchoata paralisi percussus magno cum tormento defecit. Tūc Jonathas cū Romanis Spartansq. alijs queq. regibus amicitias faciēs ma-gnus & formidabilis esse cepit. Tandē Triphōe Antiochi pupilli tutore tpolemeide dolo se caprus: cū filijs & mille viris interficitur: vt habetur in libro. 13. Jo. ephi ca. 9. Cuius corpus Symon frater ci⁹ in de redimēs & in patriā suā transferēs ei⁹ maximo luctu sepeliuit. Cui & idē Symon ingens Abaule olū sibi & fratribz suis atq. patri ex polito & albo lapide frabicare fecit.

5060

159

506i

58

Philippus qdā Macedo quē andrascū ēē volūt pseudo rex anno .28. regni philometoris in Macedōia arma mouēs publiū iuētū Romanorū p̄torē p̄ra se venētes ad iteritōres vsq; delcūt & regno occupato regnauit anno vno. Sed Cētilio metello victus macedonia iterū in Romanorū potestate redacta ē. Inde baud paulopost ibidem peres qui se peres filiū dicebat collectis feruinijs rebellauit. Et quū ias.16. milia armatorū hēret a Romulo quēstōre sicut Linius refert superatus est.

Alexander qui & Balas dictus fuit vnde cimus syrie & Asie rex. 19. anno Philometoris regnare cepit: & regnavit scdm Eusebium annis .9. & men. 10. licet Iosephus nisi quinq; regnasse dicat. Hic antiochi g & epiphanes cognovimus erat filius creditus fuit. Qui demetrii p dicitu avunculu suu interfecit & regnu abstinuit. Imp atq; Jonathan p dicitu iudeoz duce; ob eius fortitudinē multis insignibus & corona psecutus ē. Transmittēs hec ipsa bona talē ei epistolā scriptis dicēs. Rex Alexander fratri Jonathe salutē. Fortitudinē quidē & fidē tuā iā dudū audimus. Et ideo transmissimus ad te pro auxilijs: & ordi navimus te hodie principē facerdotū iudeoz: & amicu nostrū vocari pcpimus; ideo etiā destinam⁹ tibi pro munere purpureā stolā: & aurēā: & peto honoratū te a nobis similē erga nos fieri. Huic prolemaus p dicitu rex Egypti Cleopatrá filiā vxorē dedit. Cupiebat enī regnū eius. Quod intelligēs prolemaus cū proditorē: & filie sue nuptiarū transgressorē accusavit: & statū affinitatem solvit: & illā Demetrio tradidit: & tūc manifeste facte sunt inimicitie. prolemaus autē post hec antiochiā veniens ab antiochenis benigne susceptus rex ab eis dē declaratus est. Quod audies Alexander statim cu; magno apparatu antiochiā venit: & prolemaus contra eu; duxit exercitū: & vincēs Alexandrum in arabia; fugavit: ubi arabū rex noie zabilus cidē caput auferēs prolemao transmissit: qui suanē sibi rez summuq; spectaculu alexādi morte simul & capite vidit: qui ramen paulopost pre gaudio vitam finiuit: vt patet pmo adacha. ca. xi. & 13. libro Iosephi capi. 7. atq; ita Alexander pro Demetrio penas dedit: quem occiderat: pro antiocho cuius mentitus fuerat originē.

Tertium bellum punicum.

5062

57

Tertiu deinde bellu punicu sexcentisimoprimo anno ab vrbe condita a Romanis contra Carthaginienses suscipit regnantibus apud Romanos. L. Manlio Censorino et M. Manlio fm L. iuii ano scilicet quinquagesimoprimo postq̃ secundu bellu punicu tractu fuerat: His itaq; cosules (sicut Erastus in quarto cap. 4. scribit) Carthaginē profecti Carthaginēsis preceperunt: vt oia arma: nauēq; ipsis Romanis traderent: Qui timore cōcussi tantā repēte armorū vi; Romanis detulerunt: vt inde si cut ait L. iuius: Tota apbica facile potuisset arinari: Postq̃ vero arma compositarūt iussu sunt relicta ciuitate procul a mari decē passuū milibus recedere: Quo audito Carthaginēses dolore ad desperatiōē addētes decreuerūt aut vrbe defendere: aut cū ipsa perire: Quāob̃e Hasdrubales duos suos duces creauerūt: Debinc arma facere aggressi: cū crīs ferriq; materia deficeret: auro argētoq; suppleuerūt. Cū aut cosules vrbe oppugnare decreuissent: et iam aliquā murozū partē dimissit machinis facto impetu a Carthaginēsis turpiter ipsi sunt: quos fugientes Scipio repulso in muros hoste: defendit Censorinus vero in vrbe; rediit: et Manlius Carthagine amissa in Hasdrubalē arma cōuertit.

Carthagini excidium.

5065

154

C Scipio aut magni Scipionis nepos huiusmodi spibus omni virtute apud Romanos preclarus ex cōdito cōsul extra fortē factus aphyca sibi decreta ē. Geniesq; Carthagine euz sex cōtinuis diebus nocti busq; oppugnasset. Tandē re desperata Carthaginefcs ad deditionē traxit: petentefq; vt quos belli clades reliquos fecerat: saltē seruire liceret atq; ita primū mulierū agmē satis miserabile post virozū turba descendit. Nā vt Iulius ait fuisse mulierū vigintiquinq; milia: virozū triginta milia captiuorum memorie traditū est. Hasdrubal vero imperator vltro se trāssuge dedit: et eius vxor se suosq; filios quodas femineo furore in mediū se iccit incendiū. Ipsa aut ciuitas supposito igne sexdecz cōtinuis ardens diebus: miserūq; victoribus prebuit spectaculū. Asulritudo vero illa captiuozū: paucis exceptis principibus veniūdari iussa est. Transfuge aut ad spectaculū populozū traditi sunt seris. Atq; ita Carthago illa celebris ciuitas a Didone cōdita fm Eusebiū. 668. Vel vt alij volūt. 748. anno ab eius cōditio ne deleta est: omni murali lapide in puluerē cōminuto quarto scilicet anno: ex quo ipsū tertnū puniaz bellū fuerat incobati. Scipio autē et ipse cognomen illud celebrē mernit quod auus eius acceperat: sic vt propter hanc fortissimam virtutem aphycanus iunior appellaretur.

5066

155

Tiberius Gracchus ex Tiberio patre Romanoꝝ cōsule natus tempestate hac admodū iuuenis
cristē multa virtute clarus ⁊ celebris fuit. De quo Plutarchus tradit: qꝫ etiaꝫ ab ipsa pueritia ira cla
rus ⁊ insignis extitit: vt in augurum collegio cōfestum sit receptus propter virtutem magis qꝫ nobilita
tē. Prima nanqꝫ eius militia sub predicto Scipione iuniorē in Aþrica fuit: vbi quū eidē Scipioni cō
tribernalis esset: tamen modestia ⁊ virtute ceteram iuuentutem egregie superauit: ⁊ primus oium Lar
thaginis muros conscendit: ⁊ multas hostium cedes edidit: Sed denum Romanū reuerſus: vbi Tri
bunū plebis factū se scisit: statim legem agrariā ferre decreuit: propter quod odiosus factus a locuple
tibus preceptus est: quū nec dum trigefimum etatis compleſſet annum.

5067

152

Tolomeus Euergetes predicti philometoris filius: Cleopatraeq; germanus septimus egyptiorū rex: Olympiade. 159. que fuit annus quadringētesimus sexagesimus tertius. Iudaice captiuitatē Egypti s; regnare cepit: ⁊ regnauit annis vigintinoue. Vir quidē pessimus atq;

ſeuſſimus: Ob cuius ſeuſſitā frater eius & Cleopatra ſoror ſibi timētes: cū reges eſſent: regnū ei per le
gatos obtulerūt: Quāobrem elatus plurimū effecit: q̄ ſcilicet fraternū regnū ſine vllō certamine re
cepſiſſet: & ſtatim fratris filiū & cōplexu matris emicauit: & oēs eius ſautores trucidauit: ac poſtea ſororis
thorū cede eius filij cruentū aſcēdit: Poſt quod nō imitior & in populares qui eū in regnū vocauerāt: ſu
it: oīa eum ſanguine manere fecit. Et ſicut ciuibz ſuis eruentus extitit: Ita quoq; Romanis qui illo
venerāt: ridiculo fuit: Quia ſic refert Juſtinus: Erat vultu deſormis: ſtatura brevis: & ſagina ventris ſi
homini ſed beluē perſimilis: Quā quidez ſeditatē nimia veſtis ſubtilitas angebat. Iſtic quippe filios ex
ſorore & ex vxoris ſorore ſuſcepit: ac etiā ſororis filiā per vim ſuprauit: Cuius filiū membratim diuiſus
& in ciſta poſitū matri in die natalis eius inter epulas iuſſit offerri.

C Demetrius eius noſ. 7. vnde cū? Syrie & Aſſie rex. 4. regni Euerget. āno regnare cepit & regna
uit ānis. 3. Iſtic p̄dicti Demetrii Sothor filius fuit: quē pater apud Euidiū hoſpitē ſuū cū magno auri
pōdere cōmēdauerat: vt belli periculis eximeret: Qui cōtra Alexandrū in p̄lio egreſſus victor: enaſit: re
gnūq; illi abſtulit: Et omnia ſandē regno paterno recuperato: rerū ſucceſſu corruptus vitijz adoleſcē
tie inquinatus in ſegniciem lapſus eſt: Tantūq; cōtēptū apud omnes ob inertā quātū edū ex ſuper
bia pater habuerat: contraxit: ita vt ab eius imperio multe ciuitates paſſim ſe ſubtraxerint: Unde ad
abolēdā inertie maculā paritibz bellū intulit: vt eos multis p̄liis ſepe ſudit: poſtremo tamen captus i
byreaniā miſſus ibidē benigne & iuxta cultū priſtine fortune habitus eſt: atq; ibi nonē annis ſine regno
priuatus vixit: quo tpe antiochus Sedetes regnauit ānis. 9. Tandē eidē de nouo regno reſtituto regnauit
ānis. 4. cui philometor Cleopatra filiā ab Alexandro ſublata vxorez dedit: vt p̄ p̄. Adach. cap. 12.

C Viri diſciplinis excellentes.

C Metrodorus Athenienſis pictor atq; p̄bū hys ipſis inſignis & clarus habitus eſt: Qui Plinio
teſtate li. 35. Utraq; ſciētia magne auctoritatis fuit: Nā quū Paulus Emilius: Perſeo rege aduictor:
ab Athenienſibus petiſſet vt vni ſibi p̄batiffimū philoſophū mitteret ab erudiēdos filios: Metrodoru
ei miſerūt: p̄ſentes eū in vtroq; deſiderio preſtantiſſimū: quod ita quoq; Emilius iudicauit.

C P. Terentius Carthaginiēſis poeta comicus per hec tempora in p̄cio fuit: Quia Scipione iuni
ore p̄dicto in ſeruitutē ex aſſyria ductus propter ingenij magnitudinē & forme preſtantiā libertate dona
tus eſt: Iſtic primā andriā anteq̄ edilibz videret Cecilio: multā ſe miranti legit. Scripſit autē comēdi
arum elegantī ſtudio libros ſex: in quibus multorū mores ad p̄cauēda pericula annotauit: Tandē
in archadia moriens eius ſepulchro tale epitaphium inſcriptū fuit.

Natus in excellis tectis carthaginis alie:

Romanis duobus bellica preda fuit:

Deſcripſi mores hominum: iuuenūq; ſenūq;

Qualiter & ſerui decipiant dominos:

Quid meretrix quid leno dolis conſingat auaris:

Hec quicunq; leget: ſic puto cautus erit.

C Pacuvius aut Vindulſus tragię ſcriptor: Emij ex filia nepos per hoc idē tēpus floruit: q
p̄mo Rome vitā duxit: vbi poſt multa ab eo edita: Tarētū regreſſus ibidē nonagenarius vitā finiuit.

C Ariſtarchus grammaticus & ipſe hac tenipeſtate Eufebio teſte agnoſcitur.

C A. Accium tragię ſcriptorē p̄ hec quoq; tempora: vt Eufebius teſtat claruiſſe p̄ſtat: q Adā
fino & Serano cōſulibus parētibz libertinis natus multa cōpoſuit: que pacuio iam ſciti Tarētū reci
tauit: Ab iſto nāq; accianus fundus iuxta piſanū cōſtitutus dictus ē: q̄ illic inter colonos fuerat ex vt
be deductus: Iſtic iam ſenex in collegio poetarū ſedēti nunq̄ Julio veniet aſſurgere voluit: maiſtatis
eius immemor: ſed & quia in cōparatiōe omnū ſtudiozū aliquātō ſe ſuperiōrē eſſe cōfidebat: p̄opterea
inſolentie crimē incurrit: & in voluminū: nō imaginum certamine ſe exercebat.

C Symon Aſarathie filius. 3. Judeoz dux pariter & p̄nſex āno ſexto regni Euerget. olympiade. ſ.
100. ſedere cepit: & ſedit ānis. 8. Iſtic p̄nſici Romani & Spartiati quū eius libetē legationem accepſi
ſent amabilia miſere reſcripta: & Antiochus ſimiliter Demetrii filius ad eū in hec verba reſcripſit di
cēs: Vobis oīa quęcūq; remiſerūt q̄ fuerūt aū me remiſſo & p̄miſſo vobis facere p̄cuſſurā p̄p̄is num
miſmat: in regiōe v̄ia. Quūq; ob: inuero regnū magnifico gēte v̄iaz: & templū i glia magna: valete
Hunc aut Triphon ſtudit fraudibus & dolis circūuenire: ſicut ſecerat Jonatban & fratrē eius: Cuius
artēz Symon intelligens prudē: iſſime ceſſit malitię: & liberauit patriā a periculis: Iſtic corpus fratris
ſui Jona: b: a Triphone redimēs in Adodin tumulauit erigēs. 7. pyramides patri ac matri: atq; 4.
fratribz & ſibi: circūpoſuitq; pulcherrimas colūnas in quibus ad rei memoriā naues & arma ſculpſit
ſicut patet p̄. Adach. vltimo: Tandē ptolemus eius gener Abdi cuiusdā filius: cū eū ad cōuiuiū in
uitaſſet: eundē cum duobz filiis interfecit: & ipſius Symonis vxorem cū reliquis duobz filiis in vin
cula coniecit. Ne ſic Adachabeorum primus liber hic explicet.

C Reges Attalici ſive pergamēni.

C Attalus pgami Aſſie ciuitatis rex hys dē tēpibz mores populū Romanū regni ſui heredē inſtituit
hij attalici reges a quodā Tyanchi Euncho noīe philetro ortū habuere. Lyſimachus aut Agatoclis
filius: vt paulo alius repetamus: vnus fuit ex Alexandri magni ſucceſſoribus: Qui montē ſupra perga

128 5071

127 5072

126 5073

123 5076

eductus mū cōmuniuit: suosq; ibi thesauros pstituit. Quorū custodiā philetro Eunuchō p̄dicto tradidit: quū optime esset educatus et sibi carus: Et is quū ab Arsinoe Lysimachi vxore discederet: que cū accusauerat: tps ad defectionē expectauit. Interea Lysimachus malo cōsilio adductus filiū Agatocle iter fecit. Seleucus autē Achano reuersus illū sustulit: et ipse a ptolemaeo Cerauno sublatuē ē: doloq; iterēpt. Inter hos autē tumultus philetros Eunuchus in arce se cōtinēs: nūc isti: nūc illi quē validiorē esse anī madueret obsequēs. xx. annis castellū et pecunias possedit: duo qppe illi fratres erāt: Eumenes nam maior: et Attalus p̄dictus: Ex Eumene nam ē alter Eumenes: q; p̄gami successiōē habuit: et Antiochū Seleuci filiū apud sardos p̄lio superauit: q; cū. 20. annis regnasset mortuus ē: cui attalus ex attalo natus successit q; primo rex appellatus ē: et p̄lio maxio Salathas supauit: et Romanorū amicus in clas se Rhodiorū cū eis aduersus philippū pugnauit. Obijt iā senior quū regnasset annis quadraginta tribus supstitibus quatuor filiis ex Apollonide Lyricena susceptis: E quibus Eumenes primogenitus regnū scōo loco suscepit: Qui cū Romāis aduersus magnū Antiochū et persequē Macedonū reges bellū gessit: Totāq; illā regionē a Romāis accepit: que sub antiocho circa Thaurū erat: Regnauiq; annis quadraginta nouē. Urbē hic muniuit: ac in modū ciuitatū ampliāuit: Impiū attalo filio tertio loco reliquit ex Stratone Ariartaris Cappadocū regis filia nato: Sed admodū puero fratrē Attalū cōstituit tutorē q; vigintiū annis regnauit: et aduersus Demetriū Seleuci filiū cū Alexandro Antiochi filio bellū gessit: et cōtra pseudo philippū Romanorū socius fuit: Diegelis regē cepit: et ducto in Thraciā exercitū p̄uiaz interemit: p̄fecto illi Achomede filio postremo reliquit regnū Attalo: qui sub tutela erat: cogēte ad hoc ipsaz morte: Is philometor cognominatus: cū annis quq; regnasset morbo decedēs Romanos heredes instituit: qui eā regionē in prouinciā rede gere. Et hic mos humanarū rerū que ex paruis principijs multū sepe accrescūt et postea corruūt: In ea quippe vrbe pergamo viri complurimi excellentes fuerunt: utpote Apollodorus orator: Dionysius hystoricus: et alij multi.

504i

iis

Chyrcanus Symonis Achabaci filius: cui p̄p̄riū nomē Joānes fuerat patre interfecto āno decimo quarto regni Euergetis olympiade. s. i. 63. quarto loco iudeorū dux et p̄sifer cōstitutus: sedit annis 26. Vir utiq; optū et sacerdotio dignus: atq; ducatu strēuus: necnō et p̄phetie dono clarus: cui quo deus erat: et futurorū p̄sciētiā ei donauerat: Hic idco hyrcanus dictus fuit: q; aduersus hyrcaniaz bellū gerēs victor: euasit: et deiceps hyrcani nomē adeptus ē: Postmōz a Romanis ius amicitie postulās obtinere p̄mēuit: Antiochus āt Syrie rex eo p̄sificāte obsecit Hierusalē: q; p̄ploz saluti p̄sules inducias p̄ legatos expostulauit q; annuit p̄titiōē: vidēsq; hyrcanus studiū Antiochi circa deuz: apuit sepulchz David: tria milia talēta pecuniarū exinde ptulit: et trecēta Antiocho tradidit: qbus acceptis obfidione solūēs discessit: Et cū eo multas et amicitias cōposuit: Undeq; i Samariā ciuitatē valde munitā hyrcanus expeditionē p̄ducēs tādē cepit: et penitus totā deleuit: adeo ut vidētes magis vallū q; ciuitatē illic fuisse qsq; iudicasset: Quā postea herodes instaurās nō Samariā: sed Sebasien appellauit: hic mltas seditiōes a phariseis et essenis ptulit: a qbus tādē liberat? feliciter vsq; ad senū vixit: Defunctusq; quinq; filios reliquit: Aristobolū et Antigoniū: atq; alios tres quibus p̄dixit (ut clare Ioseph⁹ refert) q; rerum domini nō diutius permanerent.

CLocuste in Aphyrica.

CLocustarū multitudo p̄ hoc idē tēpus adeo in aphyrica cōualuit: que (ut diuus pater Augu. 3. de ci. dei cap. 31. refert) nō solū segetes: sed et folia atq; cortices corroserūt: quibus cōsumptis p̄e nimio vēto i aphyricano pelago se demersere: quarū corpa p̄ littora putrefacta tā pestiferū fetorē exhalauit: ut ibidē fere omnes anes et pecudes morirent. Aphyrozum quoq; ducenta milia: Romanorum vero militū qui illuc ad p̄sidiū fuerāt destinati triginta milia extincta referuntur.

CCarthago reponitur.

5089

iio

C. L. Cecilius Metellus. et T. A. Flamini⁹ āno. 12. regni Euergetis p̄sules Romāi dei sunt q; ius su Carthago i aphyrica reposita ē. 22. annis postq; euerfa fuerat reuolut: i qua et ciues Romāi plimi fu erūt adducti: Sz intra breue tps Etbna vltra solitū flāmeos ignes euomens calidis cineribus exusta ei⁹ recta destruxit. Cui⁹ subleuāde calamitatē cā Senatus Romanus decem annis rectigalia remisit.

5090

io9

C. C. Cassius Longus et Sex. Domitius Caluinus āno sequenti consules dicti: statim ex senat⁹ insu transalpinis gallis bellum intulere: vbi iuxta Rhodanum fluminiū maxima hostibus clade illata de ipsis magnifice triumphauerunt: eorū ducem captum p̄e se ducentes.

CInstutus galloz rex: eo iō āno Fabio et Quintio martio p̄silibus regnāribus cū. 180. armatoz milibus p̄tra Romanos ascēdit: sz a Romanis p̄ore disturbato: quē supra rhodanū flumiū extruxerat: deuictus ē: Tūcq; Quintius p̄sul oēs gallos: q; sub radicibus alpiū habitabāt penitus deleuit.

5096

io3

C Tolemeus phycō q; et Sother: Euergetis filius octauus Egyptiorū rex olympiade. 166. q. ē. 492. iudaice captiuitatis ānus Egyptijs regnare cepit: et regnauit annis decē et septē. Ihu ius temporibus antiochus Lyricenis Demetrii regis filius: et Antiochi Eriphi regis frater: postea q; idē Antiochus Eriphus octo annis quiete regnasset: e regio ciectus ē: et Syriam ipse Antiochus Lyricenus obtinuit et regnauit: Sed rursus a Eripho superatus eandem ipse recepit: atq; ita hij duo ad inimicēz dimicantes successine modo vnus modo alter regnabant: inter has autem regni Syrie parricidiales discordias mortuus est Ptolemeus iste relicto regno vxori.

Numidarum reges.

Numidia autem Carthaginiensis seu aphyricana regio est: que incipit a septentrionali parte maris quod in Sardiniam insulam versus tendit: Ab occasu Mauritania: id est granataz a meridie Ethio-
piam habens: in hac quippe regione (vt testat Plinius) preter marmora: et plurimas feras: cuiusvis generis nihil insignis hēt. In ea tamē celebres vrbes existūt: videlicet Hippon: Rhegiū: et Rusticla.
Assensissa igitur quidam huius provincie rex hijs temporibus fuit. Hic patrem Numidā nomi-
ne habuit. Qui Assensissa: vt Linus libro septimo de secundo bello punico scripsit paulo ante an-
no vite sue nonagesimo septimo mortuus est: relictis quadraginta quatuor filijs: inter quos Scipionē
iuniorē diuisorem et diuisionis arbitrum esse voluit: Hic itaqz Assensissa primo Romanis capita-
lis hostis fuit: Deinde amicissimus factus vsqz in finē vite sue per quadraginta ānos pserauit: Quo
mortuo eius filius Asycipsa: reliquis fratribus morbo absumptis regnum solus obtinuit: Qui Jugur-
tham filium ex concubina genuit: quem eodem cultu quo et ceteros liberos carum habuit.

101 5098

Jugurthe bellum hic incipit.

Jugurtha p̄dicti Assansisse reg' ex pellice nepos Numidaz rex āno 8. regni Sotber p̄dicti reg'
Egypti olympiade. 1168. regno post patrē Asycipsaz suscepto bellū p̄tra Romanos gerēs captus fuit
et Romā p̄ductus: Cuius histōria Salustius elegati stilo describēs sic ait: Quod quū primū adoleu-
set: viribus maximis: et decora facie pollere cepit: et multo magis ingenio validus ēē cepit: Unde nec a se
luxuri aut inertiē corrupēdū dedit: S; vt illius gētis mos ē: egrotare iaculāri cursu cū cōlibus certare stu-
debat: et cū oēs glia aniret: oibus tñ carus erat: qbus rebus et si pater in initio letus ess; q Jugurthe
virtutē regno suo gliaz fore existaret: postq tñ hoīez adolecēre exacta etate: et puis liberis magis ma-
gisqz crescere intellexit: vehemētē ex negotio p̄motus milita aio voluebat: Tādē post multoz p̄ltoz vo-
lutationē p̄p eius virtutes et ppli fauorē: cū vt ceteros adoptauit in filiū: et testamēto p̄ter cū legitimis
filijs instituit herede. Defuncto aut Asycipsa patre intra modicū tempus p satellites suos Jugurtha
hic fratres suos ignobilitatē eius despiciētes occidi fecit: qui eamobz ad ius dicēdū Romā accersitus
etiā fraudibus suis sine malo remissus est: Ubi deterior effectus: etiā Assansissā Sultisē filiū: et As-
sensisse nepotē obrūicari fecit: Eo q ob regūz discriminē profugus Romā veniēs regnū tanq ad se perti-
nēs a Romanis sibi adiudicari postulass;: Quibus gestis mox a Senatu iussus est ab Italia discede-
re: vnde in regnū regressus dixisse fertur: Q vrbē venale et mature periturā: si emptorē inuenerit. Bello
vero a Romanis renouato: Jugurtha ab Albino p̄sule p̄doli statz pacē extorsit: Romāis deinde sub-
ingū missis: Tandē Adario p̄sule et Sylla Questore p̄tra euz missis: eius obrūicato exercitū iterato a
Sylla capis: et ad Adariū p̄sule vincens p̄ducitur: qui in Numidia rebus cōpositis Jugurtha cū maxi-
mis spolijs Romā a Adario deducit: Qui marius: vt Linus testat: calēdis Januarij Jugurthā pre-
se vinctū adducēs cum gloriozo triūpho vrbē intrauit: iaz etiā ante euz Abetellus de ipso triūphū ege-
rat. Deniqz Jugurtha in carcere Rome constitutus ibidē strangulatus est.

95 5104

Adarius Romanoz cōsul hijs t̄pibus apud senatū clarissimus imperator habitus est: qui: vt
Plutarchus ait: qui eius virā pulcherrime descripsit: et pauper et mechanicū nomine Adarium hūcrit
patrē post posita ignobilitate magne scie et p̄bitatis ac industrie necnō et militaris peritiē p̄stas euasit:
atqz libidinis et diuitiarū victor: qui quū p̄mū in hispania sub Scipione militaret: fert ipsum cū belli
coso hoste manū conseruisse: et illū ante imperatoria ora p̄fecisse: Pretor postea factus Julā ex insigni-
tuloz familia ortā duxit vxorē: Cuius Cesar imperator fuit sororius nepos: Post multa aut p̄clara
in bello gesta consul contra Jugurthā p̄dictū designatus ipsum ingenti gloria vicit: et Romāz perdu-
ctum: de eo: vt p̄missus est triūphauit: Secundoqz consul contra Cymbros factus: qui multos Ro-
manozum duces necauerāt: omnes duobus cōmissis p̄lijs ad internitionem dedit: Hic enī duces ex
Theutonibus: Ambionibus: alijsqz gentibus multitudinē p̄ne infinitā in galliā reduxerāt: italiāqz
irruerant: qui nec alicubi sedem ponere decreuerant: donec romam in italia euerterent: De his itaqz
Adarius cū Catullo collega suo triumphans tertius rome conditor ab omnibus appellatus est: Ve-
rum quū sexto consul fuisset: mutata fortuna a Sylla exul ejicitur: et terra: mariqz vagus per aliquod
tempus fuit: tandem septimum cōsulatū attingens post 17. diem huius cōsulatus mortē obiit.

95 5106

Cōinges quedā Cymbroz et infinitus pene numerus hijs t̄pibus Orozio in quarto referente: fu-
it: miris ob castitatis propositū extollendus laudibus: Hec quippe mulieres quū vidissent Theutonē
et Cymbros maritos suos in Gallia et Germaniā cōtra romanū nomē coniurasse vna cum ipsis viris
suis in itā vno et eodem impetu concurrere: Quēquū vidissent Cymbros et Theutonē suos a La-
tio Adario Romanoz cōsule p̄dicto post longa certamina superatos in vnum se colligētes: animo
so consilio libertatē suā et castimoniam tutare decreuerūt. Factoqz ex multitudine planstroz sibi vallo dū
et acriter pugnaret: cum fustes: lapidesqz ac cetera armamēta in pugna consumpsissent: legatos ad
Adarium miserūt postulantes: non vt ad patriam redire permitteret: Sed vt omnes romane virgi-
nibus vestalibus iungerentur: q tam honestissimā petitionem quū nō impetrassent furore succense
in obstinatā voti sui p̄seuerantiā crudelissimū iniere facinus: Vā ante oia collis in terrā paruulis fu-
is ne in seruitutē traherent: nocte vna ne et ipse violarent (exusta oī eozū substantia) laqueis oēs sibi mor-
tē cōstituere: nec p̄de aliqd ex se preter p̄dētia corpora auidis reliquere Romanis.

Anno
Abūdi
aū xpi
aduentus

Pro. Sorber

Liber

Indeorum regni instauratio.

5107

92

Aristobolus Hyrcani Iudeorum pontificis et ducis filius. xi. regni Sorber anno principatū quinto lo-
co apud indeos tenēs regnavit tantūmodo vno anno: hic aristobolus magistratū ad regiā dignitatē trās-
ferre decrevit: primūq; sibi diadema iposuit: post. 48. 4. annos et sex menses: ex quo de captivitate baby-
lonica populus liberatus ad ppria remeavit: multū enim hic patrie p̄fuit: Nam subegit itureos: et plu-
rimā eorū p̄vincia indeis adiecit: et cōpulit habitātes in ea: vt si vellēt in p̄vincia manere circūcideren-
tur sū leges moysaicas. Fuit namq; (vt Iosephus in. 13. ait) Nature valde moderate et ingenui p̄do-
ris. Hic tamē p̄silio Antigoni fratris sui libidine dominandi matrē et tres fratres suos iuniores in vin-
cula coniecit: et paulopost etiā antigonū fratrē quē et fame perire fecit: pro quibus malis statim in se di-
uinā sensit vindictā: Quia morbus acerbissimus ita eū inuasit: vt sanguinē omnē laceratis visceribus
eum eret: Quo quidē morbo emisit spiritū.

5118

91

Alexander qui et Janens dicitur aristoboli p̄dicti frater eo defuncto apud Iudeos pontificatus et re-
gnū suscipiēs regnavit annis. xxvi. Hic enī (sicut Iosephus refert) nunq̄ ad faciē patris Hyrcani veni-
re meruit: Causa huius odij talis fuisse dicit: Quū diligeret priores filios Hyrcanus. i. Aristobolus et
Antigonū p̄dictos: appuit ei dominus in somnijs dicēs: q̄ iste eius successor existeret: qua visione p̄tri
status Hyrcanus quū noller eius habere successorē: quū primū natus ē: cū in galilea nutriti mandavit
Sed deus nequa q̄ mētibus ē Hyrcano: hic quippe regno suscepto vni e fratribus suis tētamē regnū
inuadere: interfecit et alterū volentē innocētē viuere honorabiliter tractavit: Inde q; (vt comicor ait)
crudelissime ciuibus suis p̄fuit: q̄a mille seniores intra sex annos peremit: octingētos quoq; vxoratos
viros vna cū vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: postea pace cōfecta: quartanarū febrium
morbo: quem ex octo contraxerat vitā finivit: relictis Hyrcano et aristobolo filijs: Sed regnū alexā-
dre vxori reliquit: que viuente adhuc marito populos humanitate sibi allexerat.

5110

89

Romanorum clades permaxima.
Antilius et Lepio p̄cōsules Romani anno. i. 4. regni Sorber qui. 45. 4. annis ab rbe cōdita: vt
Dionysius li. 5. ca. xix. testat̄ aduersus Cymbros et Theutōes: aliaq; galloz ac germanoz gētes q̄ tūc
vt impitū Romanū penitus extignerēt p̄spirauerāt: a senatu missi sunt: Qui ab cisidē gallis iuxta Rho-
danū flumiū maxima eū ignominia victi sunt: siquidē Antilius ipse p̄sol interfecit ē: et duo eius filij
eū. 80. milia trucidati fuerūt: quadraginta quoq; colonoz milia p̄empta vix ex oī exercitu Romāo de-
ce; euadere potuerūt: qui tūc cladis nūciū Romanis afferre possent: Hostes vero binis castris positi
nona quadā atq; insolita exercitatioe cūcta que ceperāt p̄fundarūt: aurū. s. et argētū in flumē p̄ci-
entes: lorice aut viroz cōcise fale equozū disperdite: Equi ipsi gurgibus imēsi: boies arboribus su-
erūt suspēsi: ita vt nihil p̄de victor: nihil misericordie victus cognosceret: maximus tūc Rome nō solus
luctus: verū etiā metus fuit: ne cōfestim galli alpes transcenderēt: et italiam diruerēt.

5102

87

Romani Gallorū terrore cōcūsi anno sequētī (teste Dionysio) Mariū p̄dictū p̄sulez cōtra Cymbros
misere: qui Jugurtha in Numida deuictū eū eodē exercitu in galliā veniēs cōpositis statim ordinibus p̄-
liū eū eis cōmisit: in quo quidē dūcē armatorū milia marius ipse cū suo exercitu interfecit: et octogin-
ta milia cepit: occisozq; eorū dūce Theutomodo vix tria milia fugere potuerūt: mulieres vero eorū cō-
stāiore animo q̄ si viciissent p̄sule p̄sultare: vt si inuolata castitate virginibus ac dijs seruiedū esset: vi-
tā sibi met reseruaret: q̄ quū petita nō ipetrassent p̄uulis suis (vt dictū ē) ad saxa illis cūcte sese ferro
ac suspēdio p̄emerūt: marius aut eū socio hostibus superatis Romā redeūtes triūphauerūt.

Ciri doctrinis excellentes.

Hortensius Romanus oratorum sui temporis princeps tempestate hac Rome floruit: et multa
composuit qui teste Quintiliano libro. 6. de institutioe orato. Cicronis emulus fuit: et quoaduixit se-
cundus: de quo sic refert Gellius in primo noc. ar. Hortensius fuit orator clarus: sed delicatior q̄ virum
debet: et forme non minus q̄ eloquentie studiosus: quia nunquā speculo inconsulto prodire voluit in pu-
blicū: in illo se mirari: in illo vultum togamq; componere consuevit.

Hortensiam autem filiam post se reliquit dignis extollendam laudibus que non solum patris faci-
dām et doctrinā: amplexa fuit: sed etiam ipsius pronuntiandi splendorē seruauit: quez. s. opportuni-
tas exquisiuit: et qui sepius in viris doctissimis deficere consuevit: Hec autem triumuirorū magistra-
tu: cum matronarū multitudo Romanarū exigēte publica necessitate intolerabili granaretur one-
re: Nec hominū inueniretur aliquis qui sibi patrocinium p̄stare auderet: sola ausa est animo p̄stā-
ti coram triumuiris rem seminarum assumere: eamq; perorando tam efficaciter in exhausta facundia
agere: vt maxima audientium admiratione crederetur fuisse Hortensius pater: Lamobrem: quicquid
expetireat non solū obtinuit: verum etiam longe plus a triumuiris laudari promeruit.

Turpilius poeta Comicus anno. xv. regni Sorber (Eusebio teste) Synuesse amodum senex mo-
ritur: cuius nulla apud nos extant opera: quum deperdita omnino sint.

Caius Lucillus Satyrarū scriptor olympiade. 170. que est. 16. regni Sorber annis secundum
Eusebiū Neapoli moritur anno scilicet etatis sue. 46. Qui publico sinere delatus fuit: Qui primū
inter latinos insignem satyrarū promeruit laudem.

Tolomeus Alexandri nomen Egypti rex anno quingentesimo nono Iudaice captivitatis. i. aduentu

171. olympiade Egyptijs regnare cepit: et regnavit: expulso fratre anis. x. hic prolemy So-

p

ther p'dicti frater fuit: Nam p' Evergetes moriens Cleopatrem uxori et alteri que ipsa elegisset ex filijs suis regnu reliquit: Que quu in iunior filiu prioz esset: a populo copulsa est maio- rez eligere. Cui priusq regnu daret: uxore Cleopatram sorore carissimā ademir: et Seleuce minore dixe- re iussit: At ipsa Cleopatra mater: postea q cu ipso maiore filio decē et septē annis (vt premisus est) re- gnasset graniter ferēs filij societate: populu in eū cōcitavit: Quo expulso eū in Cypum exulare coegit Accersitoqz isto Alexandro minore filio in locū fratris secū regnare fecit: sed postea q secū predictis de- cē annis regnasset: tertius eius crudelitate ipsas dereliquit: existimās melius sibi fore vitā privatā dū- cere: q periculosū regnu possidere: At mater per legatos eū in regnu reuocare studēs quū didicisset eundē filiu occultis insidijs exitiū machinari ab eo diffugit: Sed andē ab eodē occupata interficit: di- gna quidē mortis infamia. que et matrē ihozo expulit: duasqz filias suas viduas fecit: ac alios in exiliū egit: Sed nec Alexandro parricidiū nūcū fuit: quia ob matris parricidiū a populo in exiliū actus et ipse fuit: et tolemy Sotber p'dict' renocatus regnu rediit: Quisqz quūz matri bellū gerere voluisset: neqz a fratre armis repetere vñq voluit: q prioz possedisset: indeqz regnavit anis. 4. Igit' Alexander hic re- gni cyreneorū quod ei pater testamēto reliquerat populo Romano herede instituto decessit.

Philippus ultimus Syrie et Asia rex. 4. regni Alexandri anno regnare cepit: et regnavit anis. 2. Quo regnate Antiochus eius patruus in partibus fugiēs pōpēio se tradidit: post quē statiz philippus hic a Babino cōsule captus: Regnu eius in Romanorū ditionē cessit: Et tūc syrie regnu sinez accepit quod p ducētos viginti annos sub regibus. 17. duravit: Quorum nomina et tempora ista sunt.

¶ Syrie regum Epilogus.

Seleucus qui et nicanor	1 an 31	Leramo	6 an 3	Alexander	11 an 10
Antiochus Sotber	2 an 19	Seleucus philopator	7 an 12	Antiochus	12 an 3
Tibius	3 an 10	Antiochus eptiphanes	8 an 11	Demetrius	13 an 9
Gallinicus	4 an 20	Antiochus eupator	9 an 2	Demetrius	14 an 4
Antiochus magnus	5 an 36	Demetrius Sotber	10 an 12	Antiochus	15 an 12
				Antiochus	16 an 18
				Philippus	17 an 2

¶ Sociale bellum.

Picentes restitit: Baris: peligni: Haruicini: Samites et Lucani anno nono regni alexandri in vñū Federati fm Oroliuz in qnto li. Erant bellū in Italia ptra Romanos assumpsere: Unde et cinē Ser- uiliū p'roē Romanū legatū ad se apud Esculū missus occiderūt: clausaqz ciuitate ibidem oēs ciues Ro- manos in dicta cede ingulauerūt: Et hoc quidē bellū p quadrienniu protractū est.

Tolomeus Sotber pauloate a mfe pulsus: hoc anno alexandro ab Egyptijs interfecto regnu paternū i rex recuperās regnavit anis octo. Luces enis (vt pmissus est) quū primū alexan- der matrē occidisset: ipsuz in vindictā matris ppter eius interfectionē repulerat: et cetera.

p

Sylla patricius Romanus anno. 3. regni. p. Sotber quū plurima in Jugurthino bello edi- disset facinora impatoris gliaz a senatu reportauit: Qui statiz cōtra Aditridatē Atbenas missus de ei exercitu cēn milibus cessis Atbenis potius ē: hic (vt Plutarchus et Salustius tradūt) ex antiqua atqz pelara Scipionū familia oris oēs vitā ab adolescētia quibuscūqz flagitijs ingnata: vsqz ad que- stura duxit: quā sub Mario cōtra Jugurthā adeptus ē: in quo qdē officio vitā penitus cōmutauit: Et vt dicit Valerius: catbenas Jugurthe manibus iecit: Aditridatē cōpescuit: socialis belli luctus repres- sit: Cyne dominationē fregit: Et Mariū q oliz se questorē fastidierat: in ipsaz illā puinciā p'scriptū et exulē petere coegit. Erat hic litteris grecis latinisqz optime eruditus: facundus: acer: astutus: glorie cu- pidus: sui securus: multarū rerū et pecunie maxime largitor: animo grādis: ita vt dicat Salustius: Dū bitari potuit: fortior an felicioz foret: Nam felix in eo dici potuit: q de inimicis Marianis vltus feliciter fuerit: quū ex eis sex milia necari in vrbe insserit: p'scriptis gūgetis et duodeciz milibus in p'nestre occi- sis: postea dictator factus: ita reimp. represit: vt teste Cicerōe in sexto verrinaz nemo illo inuito nec bo- na: nec patriā: nec vitā ipsaz retinere possit: postremo sicut Plinius nepos refert libro de viris illustrib' ordinata rep. dictaturā deposuit: et sub priuata vitā puteolos se cōtulit: vbi paulopost in morbu incidit: vlcere in intestinis oborto: Quo tpe tāta pediculorū vis toto corpore manauit: vt nullo argumēto cobi- beri possent: Atqz hoc morbo morte obiit: Scripsit autē sylla hic cōmentarios pulcherrimos. Nam teste Plutarcho vigintiū secundū cōmētariorū libru biduo antequā mortuus ē scribēdi suē fecit.

¶ Prodigia dira sunt.

Prodigia dira hisdem temporibus: testibus diuo patre Augustino. 3. de ciuitate dei capitulo. 13. et Orolio libro. 5. capitulo. 12. in Italia visa sunt: Nam canes: equi: boves: asini: et alia queqz animalia hu- manis vsibus subdita: subito momēto effera: et pristina lenitatis oblita: relictis dominis libera vaga- bantur: et omnium hominum spernebant accessum: non sine periculo aduentis.

Apd Tarētinos itē quū panes p puinia frāgerent: cruore medijs panib' qsi et vlncrib' corporū flu- xit: p septē et p'mos dies grādo lapidibus iuxeris et testarū fragmētis terrā latissime verberauit.

In Samnitibus quoqz et Beneuentanis vastissimo terre biatu flamma prorupit: et vsqz in celus ex-

aductus tendi visa ē: Cōpluresq; preterea in itinere Romani viderūt globū coloris aurei a celo ad terram vsq; renoluit: Adiorēq; rursus e terra in sublime ad orientē sole ferri: ac magnitudine sua solem obtexisse: Nec multo post socialibus bellis intra Italiam gestis civile bellū exortū est omnium scissimum.

Civile bellum.

Civiliū belloz Romanoz initū eā suere pmo Liberij z. L. Gracchoz agrariis legibus p̄citari: Volebāt enim agros populo diuidere quos nobilitas diu possederat: Sed itaq; vetustā iniquitatē ande re cōuellere p̄ciosus ē: vt ipsa res experimēto docuit: Sed vt prolixitas omittat: rez ipaz paucis expli- cabimus: Quū p̄dictus sylla cōtra Mitridatē pōti regē Armeniā occupātes Ariuz a Senatu diri- gi affectaret: nec quod postulabat obrineret: indignatus eū exercitū armatus vibem ingreditur: z con- festim Sulpicū interfecit: Ariuzq; fugat: ac alijs cōsules ordinat: His rebus gestis ad acie cōtra ro- manos profectus est: hōc quidē civile bellum: vt Suet. scribit q; sylla incepit p. x. ānos cum maxima cede protractum: plusq; quinquaginta hominū milita consumpsit: Ariuz mortuo sylla quieuit.

Mitridaticum bellum:

512 4

72

Mitridaticū bellū āno ab vrbē p̄dita: vt scribit Drosius. 666. Regni vero Sotber quarto nōdū so- ciali finito Rome etiā civili p̄dūre incepit: quod p ānos decē dilatū ē: quod e si minus infame non tū- prelijs minus graue ceptū est: Et quidē de huiusmodi bello varie scriptū cōperimus: vtrum ab hinc ce- ptum primum fuerit: an tunc precipue exarsit: maxime quum alij triginta. alij quadraginta annis ge- sum fuisse ferant: Sed quantum hīsde gesta temporebus perplexis coacervata malis exarsierint: a no- bis spectantur: z si breuiter Mitridatis vita percurrēda singula huius belli gesta proferentur.

Mitridatis igit p̄barnacis parboz regis filius z pōti rex fuit: de quo Iusti. lib. 41 z Apianus Ale- xadrius z Plin. lib. 25. nat. histo. ac Gellius lib. 17. noc. at. milita scribere: Ipse in prima mitridates ex p̄deō patre apō synopē natus educatusq; ac tādē sepultus p̄biber: Qui quū puer parētibz orbat⁹ esset: principatūq; obtinisset: mox vt adoleuit finitimos populos z scybas in potestātē suā redegit: z cū Romanis p quadraginta annos varijs enētibz cruentissimū gessit bellū: Hybiniāq; ac Cappado- ciā similiter adeptus: Aliaz: phrygiā: paphlagoniā: Gallia z macedoniā inuasit: multa z p̄clara agens p̄lia: Insup z oia in mari dominatus ē: quoad sylla intra paternos limites inclusit: cētū z sexaginta ho- minū milita in bello hūit: eisdē cū optimis ducibus decertauit: a sylla qdē z Lucullo ac p̄p̄cio victus sepe nūero tū magnas illis tulit clades. L. Cassiū z. Appiū z. M. Atiliū captiuos sibi deditos pa- liā circūduxit: quoad illū q tonus belli eā fuerat: iteremittit: reliquos sylle tradidit: vicit Fimbriā ac mure- nā. Corā quoq; p̄sulatu illustrē z Fabiū: Triariū supauit: ingenti illi ad res difficiles p̄cellētissimū fuit: victus sepe ab incepto minime destitit: nec vna via Romāos aggressus ē: Cū celibz sedus iniit: Et Sertoriū in Hispaniā p insidias misit: siue at ab hostibz: siue ab alijs ferro ipent⁹ z faucibus: nullo tū ab ope cessauit. Ferūt hūc duas z. 20. linguas. Tot. n. nationibus ipauit notas hūisse: vt qua quisq; lingua eū postulasset: eadē sibi ins redderet. sanguinolētus tū z crudelis in oēs exiitit. Aliaz matrem: fratres: z tres impuberes filios: totidēq; filias interfecit: stamra ingēti fuit: firmiq; semp ac optima valitudine. Et cū litteris grecis umbutus esset musice ēt opaz dabat: sobrietatis exime laborūq; patētissimus: so- lū mulierū illecebris tātus vir denictus fuit. His a moribus mitridates cū mūdū (vt ita dixeris) multis cladibz innoluiss; ad vltimū desertus a suis z filij fraude circūuētus ad veneni cōfugit remedia. Quo- tarde agēte in cedē suā Gallū quēdā p̄ussorē vocauit: qua p̄ussione vitā finitit. Vixit mitridates hic sexaginta nouē ānos in gbus. 50. z. 7. regnauit: quo mortuo p̄sensu p̄p̄cij apō synopē rogati sepulchro p̄ditus est. Lucanus tamē vult ipsum veneno extinctum fuisse. Ande in primo sic inquit.

Prelia barbarico vix consummata veneno.

5130

70

Sertorius patricius Romāus ex Auria sabinorū vrbē ortus: hīs ipibz dolo atq; fallacia: nec nō audacia potēs: quū in civil. bello Ariais p̄bibus sanisset: syllā fugiēs ex Aprica dilapsus i Hispaniā bellicosissimas gētes in arma cōtra Romano excitauit: Ipse itaq; ex p̄dicta vrbē ortus: honeste qdē sub vidua matre educatus fuit. Adolecēs q; sa- tua: p eloquētiā maximā in ciuitate cōparauit poten- tiā. Prima. n. eius militia sub Scipio cōtra Lymbros fuit. Ubi quū a Romanis mare pugnari ess;: equo amisso z vulnere insup accepto Rhodanū flumē cū thozace z scuto p aduersos fluctus plurimū natūdo traiecit. Ita robusto z exercitato co: pe erat. Ad honores deinde p̄uect⁹ nequa q; militare amī sit audaciā: Immo corpus suū multis piculis obiecit: z fortitudinis opa manu p̄pria edēs: tādēz alte- ruz amissit oculū: De quo etiā gloriari solebat: Quod alij non sic semp sue virtutis testimonia sicut ipse secū dferret: Quinimo torques: hastas: z coronas: atq; alia plurima domi relinqueret: Demū cū sylla rez poritus eēt: quū fugiss; q; Sertorius in Hyberia: pacianus qdā noie a sylla eo mitit decertādi cū eo grā: Quē Sertorius nō solū necauit: Vex ēt oēs eius exercitū cepit: Tigenūq; oppidū expugnauit. Fert. n. Sertoriū neq; voluptate neq; metu vnq; potuisse supari: eo q; fortissimus i aduersis: z mode- stus in secūdis semp extiterit: In impromis vero casib; ita cōstās z audax: vt oēs sui p̄tis duces ante- erit. In cūctis vero que vel ingēio vel astu p̄ficiunt. s. occupatione locorū: p̄uentione hostiūz celeritate fallacijs quorūcūq; expeditet p̄fundissimus artifex fuit: Quibus rebus prestas a lusitanis dux eligitur: z cū septe milibus z quingentis aduersus quatuor Romanorū dūces bellū gessit: sub quibus erat p̄ditū centum: z. 20. milia: Equitū septe milia: z sagittariorū fondibulariorūq; duo milia: Quos omnes

Alexandria vxor Alexandri regis indeoz: hoc anno qui ē q̄rti regni Dionysij an. 3. loco regnare cepit: et regnauit annis. 9. Mā maritū suū moriens hyrcanū et aristobolū liberos reliquit: sed regnū hunc alexandrie vxori tradidit eo qd ex filiis hyrcanū rex gubernationē ignorās vitā odiosā elegerat. Aristobolus aristobolū effecit et audax erat: ipsa. n. a populo plurimū diligebat: eo qd viuēte marito vīsa fuit p̄stulari d. qd peccassit: q̄ suscepto magistratu fil. u. hyrcanū ppter etatē p̄ncipes sacerdotū statū ordinauit: p̄bari scis tñ oīa facerē p̄mittens: qd obedire populo p̄cepit. Mōmē aut regni et ipsa tñmō scerebat. oēm vero potestātē phariseis p̄mittebat: q̄s at oēs rēpn. turbabāt multos occidētes: et q̄maxime alexandri cōsiliarios: atq; alia scēla p̄tractātes: hēc tamē multa gessit ad regni p̄seruationē: et tñmō p̄ sui sex. viri litate succubuit: callida q̄ppe circa regni detentionē: qd ex ipsis suis operib: vt scribit Ioseph. lib. 13. enid. ter ostendit. At tamē quū nec bonū aut iustū aduerteret: anteq̄ moreret ad summā calamitatem negotia dom. sue perduxit: et post mortē mult. miseris regnū cōpleuit ppter malā dispositionem. Et quū male regnasse: gētē tamē suā in pace custodiuit. Deniq; quū in valitudine senissimā incidisset: Aristobol. natū minorē rempublicā occupauit: et illa paulopost āno etatis sue. 73. vita discessit.

L. Lucull. Roman. patric. āno. 5. Dionysij olympiade. s. 176. teste Eusebio: deuicta armētia: meopotamiāq; ac n. sibi ciuitate cū fratre regis capta Rome impator appellat. est. Qui: vt plutarchus scribit p̄mo anūculū habens. Metellum numidicum: grecis ac latinis litteris operam dedit: ita vt in vtriusq; posset ornare dicere: et Sylla ad eū rex suaz cōmentaria scripserit. Scripsit autē hic greca oratione marciū bellū in quo adhuc inuēis multa audacie et grauis cōsiliū facinora declarauit: cui p̄stātia duct. Sylla tñ sibi auctoritatē et vīrū tribuebat: vt nisi qd fortior strēne agēdū foret Luculli op̄a videretur. Mōmō vō Sylla cū. M. Corra hoc ipso āno cōsul declarat. Qui abo quū aduersus M. Titrida tē perrexissent: atq; primū a Corra infelicissime pugnatum esset. Lucull. us ipse. vt erat animo audax cum paruo exercitu M. Titrida adeo late profligauit: vt mult. trucidans sex equoz milia. 15. virozū milia: et innumerā iumentoz multitudinē cepit: ac non multo post qd in fugientes hostes incidisset circa. 30. et milioz et militū milia p̄didit. Deinde compato sibi M. Titridates exercitū ipm pene totum auisit: et ad Tygranē i armenā p̄fugit. Lucull. at inter i. baldeos: aliosq; p̄p̄los subegit. Et assumptis tātū quindeci militib: cōtra tygranē profect: ipsum cōmissa pugna lupauit: in fugamq; vertit. Aliq; multo post ducētis quinquaginta virozū cōgregatis Tygranes cū. Lucullo q. 24. cohortes habebat: dimicans vltra cētū milia peditū ex tygranis exercitu occisa sunt. Equites pauci admodum cōstringere potuerūt: vulneratū tāūmodo centū romāis: et quinq; interfectis. Captaq; tygranis vībe Lucullus multas opes inde abstulit. Tygranesq; deniq; cū trib. auxiliariib: regib: iterato exercitū cōgregato: a Lucullo cētā superato salutē sibi fuga compauit: in quo p̄elio nobiliores ex barbaris plurimi interficere. Quib. victoribz Lucull. elatus ad subuertēdū omnino tygranem cōscēdere instituerat. Sed hyrcane sup̄uenit: te rē infectā dimisit. Quo in tempore quū a militib: us odio habitus esset: ab eo demiceps m̄ gestū est: p̄ qua re imperiū ei abrogari p̄p̄cio demādatū est: Propter quod Lucull. et ipse indignat. sp̄ore ab republica se se abdicauit: et reliquū vite sue tempus ad litteraturā: quietē cōtulit: et oēs opes qd bello q̄lerat paz vtiliter p̄sumpsit: naq; ad tātas se cōuertit delicias: vt inter ornatos regum conuiuas Lucull. diuineretur in primis: quod quidē in hoc contigere par ē qd d. illo p̄cipue mēorie traditū ē. Mā quadā d. e. p̄p̄ci et Cicero hoc audiētes Lucullū ex octis in foro sedentē cōueniunt: et eo ex more salutato: Cicero volum. in quinto luculli apud te cenare hodie: hac p̄duē vt nil novi nostri cā parari iubeas: Ad Lucull. recusauit: sed in postez diē parari sibi diuinitū postulauit. Illi at nolle oīo differre: neq; aliud secreto familiarē prāte alloquēdi cōcedere: p̄ multa vero hāc illi tñ gratiam postremo p̄stare: vt illis audientibz p̄m ex familiarib: dom. sue diceret hodie in Apolline cenabitur. Quo audito famuli cōfessim intellexerunt: quali ornatu: quoue sumptu conficiendum esset cōmuniū. Conuenerat enim: vt plutarchus scribit: p̄cij quinquaginta milia in Apolline preparari: Quē quū sic acta fuissent stupore qd odā p̄m. eius et Cicero in tanta cpularum abūdantia mirati sunt. Erāt at Lucullo: vt plutarchus ait: conuiua non semper diuinitū apparatu preparata: tādē quū obijisset eius funeralia in Tusculano agro celebrata sunt: Hic autem Lucullus inter alia: vt diuus Hieronymus ad M. Barcellum de muneribus acceptis testatur: Cerasum fructum primus ex ponto Romam detulit: mox totam Italiam repleuit.

Alexandria indeoz regis ex p̄dicta Sylena seu Alexandria filius vigesimūscrti. Iudeoz p̄ntifex p̄ncipatū sacerdotij suscipiens sedit annis. 24. Hic a matre: vt p̄missum ē p̄ntifex p̄st. vīus p̄ mortē matris cū fratre suo Aristobolo de regno maximas q̄stiones et cōcertationes habuit. De qbus Iosephus hystoricus librum quintandecimū antiquitatū facit. Ipse naq; Aristobolus ei frater mox uā matre collecto exercitu in eipis ierechontinis hunc fratrem vicit: Quo sup̄ato mox in concordiaz venerunt: hoc pacto: vt Aristobolus regnaret: hyrcan. vero sub eo q̄nlibet honoribus fungeret. De rursū paulopost hyrcanus p̄missis non contentus ad B̄retam arabum regem noctu confugit: asserēs dolose fore circūuentum. Unde collecto exercitu Iherusalem veniēs vrbē obsedit: atq; in hūc modum contendentes occasionem Romāis p̄buerunt Iudēā inuadendi. Quāobz pompeius hic iherosolimam veniens vrbē cepit: quā capta templum reserauit: et ad sancta sanctorū vsq; accessit: et ibi multa vidit q̄ nō licebat nisi sacerdotibus intueri. Inuēit autē eo in loco p̄ter mensam quercam et can

de laheā pecuniarū duo milia talenta: Quas tamen Pompeius propter deuotionem cōtingere noluit: nec cōtingi permisit. mandauitq; ministris templi illud purgare: et legitima deo offerri. Hircano uero huius iterato principatum donauit: eo qd ei uilis uisus fuisset: eo qd principe cōstituto: et iudea sub tributo constituta Aristobolum huius fratrem et duos eius filios: scilicet Alexandrum et Antigōnū: totidē q; filias captiuas abduxit Pompeius. Iste autē fratres multoz Hierosolymis auctores fuere: quum inuicem inter se bella gererent. Et ex tūc iudei libertatē penitus deposuerunt: et subiecti Romanis esse ceperunt: et puincias: quas armis patres eoz possederant: a Syrijs ablatas restituere compulsi sunt. Pompeius autem dirutis urbis hierusalē muris Scauro principi regionis curam cōmisit. post mortē uero Aristoboli huius fratris Antigonus eius filius e Roma fugiens Hierosolymam uenit: et a parthis eum capere fecit: quo capto ne unq; in regno restitui poss; aures eius amputauit: ne poss; rursus ad eum pncipat; sacerdoti; pertinere propter hanc diminutionem. Ibi dem sic mutilatus Hyrcanus per multos annos fuit: quo adu'sq; Herodes Antipatri filius: quem tanq; filiū semper habuerat. In decē principatum obtinuit: Quod quum audisset Hyrcanus qui sic captiuus tenebatur: redijt ad herodem: qui non illas retributiones ab eo recepit: quas priuatus ab eo acceperat. Nam mutauit Herodem fortune prouentus: quia suscepta eius filia in coniugio ipsum interfecit.

Pompeius maximus Romanorum Imperator hisdem temporibus maximo in precio apud Romanos habitus est: qui deuict; magna celeritate pyratibus iterato cōtra. xxij. oriētis reges impator designatus ē: qd cōtra mitridatē in Armenia minore uadēs: ipsum nocturno p̄lio uicit: cūq; maximā clades intulit: pro qua mitridates ipse cū uxore et duob; comitib; fugit. Deinde tygranie Armenie regi graue bellum intulit: eūq; in deditionē coactum denuo recoronauit: quum coronā deponeret: pecunia tamē parte mulctatū. p. albanorum regem prudenter victum rogatus in deditionē accepit. Armeniamq; minorem victam Scytharū galathie regi donauit: quia ei socius bello mitridatico fuit. Iures et Arabes paulopost uicit: Iudeā omnē eūq; Hierosolyma cepit: et Iudeos omnes romanis tributarios fecit: ibidem et in omni Syria Scauro p̄side deputato: pugnauit itaq; pōpe; hic uir maxim; hac uice in oriente eūq; uiginti duobus regib;: quoz olum uictor existens in asiā se recepit. Et quum Romam per Ciliciam properaret Alexander Aristoboli iudeorum Regis filius ex itinere fugiens Alexandriam fugiēs alexandriam: byreanūq; munitissima oppida obtinuit. Ex quib; magna manu collecta depopulatus est Iudaicam regionem. Rener; uenitq; Romā cū ingenti gloria pōpe; triumphauit de pyratibus mitridatico et alijs cōplurimis bellis: in quo quidem triumpho: sicut scribit plin; translata fuit p̄mo statua argentea pharnacia pōti reg; et Mitridat; patris: necnō et curi; aurei et argentei: in eo quoq; triumpho tulit pōpe; aluē aureū cū gemmis duab;: et lunā auream pōdo. 30. lectos tridnates tres: uasa ex auro et gemmis abacorum nouem. Signa aurea tria: Adirina tria: coronas ex margaritis trigintatres. Idem aureū quadratū cum cernis: leonib; et pomis omnis generis: et mēsa ex margaritis. Hec omnia pompeij victoria in urbem inuexit. Fuere etiam in eo triumpho: ut plutarebus inquit: regēdōs pōtus uidelz: Armenia: capadocia: paphlagonia: Media: Colchis: Hyberia: Albania: Syria: Cilicia: mesopotamia: et hij qd circa phenicē et palestina incolūt. Iudei quoq; et arabes: et ceteri: quotquot terra mariq; ab ipso debellati fuerant: Inter hec notabatur castella mille capta: ciuitates ferme nongente: naues ocingente: In eoz triumpho captiui ducti sunt post pyratū principes Tygranis fili; eūq; uxore filiaq; Rex iudeoz Aristobol;: mitridatis soror cū quinq; filijs. Scytharū multe mulieres: Albano: et hyberoz: ac regis comagenoz obfides ducti: hic triumphus maxim; ac splendidissim; omnium fuit: qdactenus Rome fuerunt. Hec autem omnia anno ab urbe condita. 690. Junio Syllano et L. Aure na consulibus gesta sunt. Reliqua autem huius maximi imperatoris gesta et bella que cum Cesare gestit: infra in gestis ipsius Cesaris narrabuntur.

Creticum bellum eo tunc a Metello cretico confectum fuit: de quo etiam ipse triumphauit. Sed ei triumphus pompeij triumpho impar extitit.

Catiline Romanū uiri pestiferi cōura: io cōtra rempublicā: hoc āno qui ē. is. regni Dionysij olym piade āt. 179. Marcus tulio Cicerone cōsule regnāte fuit: cui patrie turbationem atq; tumultum idē Marcus Tullius Cicero compressit atq; prudentissime sedauit. De qua quidem coniuratione Salustius atq; L. uinius pulchre scripserunt. Erat in p̄mis hic Lucius Catilina: ut scribit Salustius nobili genere natus magna animi et corporis vi: sed ingenio prauo: Cui ab adolescētia bella: itestia: cedēs: rapine: discordie ciuiles grauissime fuere. Ibiq; iuuentutē suam exercere studuit: quū cēt aio audax: subdolus: vari; et cuiuslibet rei simulator: qd quū esset flagitiosissim; uir: et omnium facinoroz dux. Horum cateruas circū se semper habere uoluit: quib; fret; societantib; ipse flagitiosus Catilina ad oppmēdam rempublicā cōsiliū cepit: quū ei maxima spes ess; cōsequendi consulatum. Sed cōiuratione p̄p̄ata: detectisq; cōiuratorum nominibus: Lentulus ex clarissima comeliōrum gente ori; p̄p̄ens quem una cum Cicerone fuit imperium cōsulare magistratu primo a senatu abdicat; Inde Cerbeg; Statilius: Gabini; et Leparius senatorij ordinis uiri decreto senat; in carcerem missi: statim una eūq; ipso Lentulo laqueo strangulantur: Qd ubi Catilina cognouit: in transalpina fugere cogitauit: Quo com p̄erto Antonius cum quibusdā legionibus ipsum persequens inter confertissimas legiones confodit atq; ita Ciceronis uirtute respublica a magnis perturbationibus seruata est.

Cesaris viri prope divini gesta hic incipiunt.

C. Julius cesar anno ab urbe condita .693. q est annus .26. regni Dionysij post multa strenue gesta consul una cum L. bibulo creatus statim gallia transalpina et illyrica cum decem legionibus eidem decernuntur cum quibus per decem annos bellans gravissima bella confecit. Verum quum eius historiam Suetonius et Plutarchus plene explicaverint non solito more de eo describendum duxi: sed competentes portumculas ab ipsis historicis excerptas separatim ponere.

C beluorum igitur aios genti galloz fortissime ea vel maxime ea terribiles q perpetuo pene cum germanis altercabantur: a quibus tantum rheno flumine dirimuntur. Siegetho rex quidam princeps huiusce gentis spem totam inuadendi gallias accedebat: quo ceteri optimates corruptos ad mortem coacto cohibere tamen semel animatas in predam nequiverunt: qui coniuratione facta hac die dicta crustis vicis domibus suis: ne quod desiderium ex spe reuertendi foret: profecti sunt: Quos quum primum apud rhodanum obvios cesar habuisset: magno difficultate plio vix vici: et ad deditionem coegit: hoc fuit: quum primus processa est multitudo beluorum: thuringiorum: lothobogorum: thaurorum et boiorum vtriusque sexus ad centum quinquaginta sex milia in isto prelio ceciderunt: ceteri in terras proprias remissi sunt.

C cesar postea contra Ariobistum regem exercitantem: inuehensque incredibiles germanorum copias: quibus nup vniuersas galloz copias se subegisse iactabat: apud sequanos vicit: quum diu exercit? Cesaris germanorum multitudine et virtute perterritis pugnam detrectasset: Ariobist? in germanias arrepta nauicula aufugit: vxores vero eius et filie capte sunt: fuerunt in Ariobisti exercitu Arides Arco menes triboci vangiones Almetes: Eudes et Sueti pugne magne et phalange germanorum affuere qui coacto in vnu agmine se vtriusque coextis capitibus ad irruenda Romanam aciem ruti vndique pstruxerant. Sed postquam alig Romanorum militum agilitate: audaciaque audacissimi pductas testudine ingressi fuissent: scura singulorum velut Squamas singulorum humeros perforauerunt. Territi hostes nouo mori periculo mortem terribilem discere copaginem exinde in fugam versi per quinquaginta passuum milia in satiabiliter cesa sunt. Neque haberi potuit: Germanorum numerus: vel quantus pugne affuerit: vel quantus fuerit occisorum.

C Deinde (vt Eutropius scribit) ponte confecto Rhenum transgressus: Suenos quorum centum pagierant perdomuit: postea omnes gallia que inter alpes flumem rhodanum: rhenum et oceanum britannicum est que nouem annos cesar subingavit: in quibus denictos britannicos quibusvis nunc Romanorum nomine innotum erat acceptis obsidibus tributarios fecit: inter tot successus tantum male a Cesare pugnatum est: Romanique reuersi triumphauit.

C Crassi victoria et mors.

C Crassus Romanus consul populi collega anno secundo regni Dionysij: mortuo Gabinius Syrie prefide in locum suum a senatu subrogatus: vt maxie parthos syrie vicinos rebellantes repimeret: vir quidem cupidissimus et insatiabilis cupiditatis: que vt Ioseph libro .i. 4. testatur: audita hierosolymitani templi opulentia quam populus intactam reliquerat illo diuertit: vndeque ingressus templum peruenit: et opes ducum milium talitorem abstulit: tulit etiam trabem auream versatilem trecentas minas pesantem: Indeque diuites per Absopotamiam in parthiam peruenit: et in itinere socijs ciuitatibus auxilia indixit: preciaque exegit: mox vt Euphratem transiit vacens legatum a rege parthorum ad se missum obuium habuit: a quo vehementer increpatus est quod contra Lucillum et Pompeium sed auaritia duc? Euphratem transierit. Quamobrem sine mora futurum esse vt pro parthico auro Syrico ferro honoraretur. Atque ita quum prope Euphratem ventum esset: parthi subito ingruentes cum Syrena et Syllatia prefectis suis: et eorum exercitu sagittis opprimerent Romanos: quo in conflictu plurimi senatores: et aliquot consulares et praetorii viri ceciderunt: eius filii nomine Crassus lectissimus iuuenis ibidem occisus est. Quattuor quoque cohortes cum legato deprehese interfecere sunt: his gestis parthi duce Syrena rapido equitatu Crassum persecuti sunt: et cum circumuentum turpiter interfecerunt. Verum varie quidem de huius Crassi morte apud historicos sententiae feruntur: quas breuitatis causa omittimus.

C Viri disciplinis excellentes.

C Ad. Furius poeta cognomento Bibaculus natione Cremonensis: huius temporibus: Eusebio testante clarus fuit: et multa conscripsit.

C L. Lucretius poeta per haec tempora floruit: Qui postea amatorio peculo in furorcm versus: quibus aliquot libros per intervalla insanie conscripsisset quadragesimo tertio etatis sue anno propria se manu interfecit. Eius autem libros postea Cicero emendauit.

C Apollodorus pergamenus grecus orator Claudii et Augusti preceptor: tempestate hac cognoscitur qui artes multas inuenit: et Apollodorum sectam induxit: Cuius discipulus memoratu dignus Dionysius cognomento atticus fuit: qui sermones et historias scripsit.

C Theophrastus rerum scriptor: patria Bitulenus Rome per haec tempora in pretio habetur: Qui quum magno populo admodum familiaris esset: res eius gestas posteritati commendauit: et grecorum omnium clarissimum se exhibuit: cuius filius. Ad. Pompeius Cesari quoque Augusto postmodum charus fuit: a quo Aesculapio curatore constitutus fuit: et postea inter primos Tyberij Cesaris familiares locum obtinuit.

C Aditridates philosophus pergamenus: huiusdem etiam temporibus floruit: et quidam composuit: qui postea contracta cum Iulio Cesare amicitia: ad id bonoris peruenit: vt Bospori rex efficeretur.

Catullū poetam patriā veronēse; hoc tpe Eusebius claruisse asserit: et āno sequēti qui est ānus. 25. re
gū Dionysij Rome etatis sue anno. 30. emoritur: hic carmina amatoria multa conscripsit.

C. Ad. quoq; Calliclū oratorem cum predictis claruit: qui primo ciuili bello postea cesarianas par
tes secutus: quū rogaram regeret galliam: apud placentiam urbem defunctus est.

C Biondo? historicus siculus græce q̄maxime historie scriptor: cuj predictis clar? et insignis habetur.

C Tullius cognomento **Adar?** et **Cicero** p̄b̄s maxim? oratorū princeps: necnō et romanorū con
sul hoc tpe claruit: cuius vitam etiam plutarchus accuratissime conscripsit: hic quidem volscorū genere
natus patrē Tulliū: matrē vero **Claiā** nomine habuit: qui quū per etatez aliquid sapere cepit exēplo
ingenij magnitudine equales suos ita excelluit: vt pleriq; graues ad eū visendū proficiscerentur. Et vt de
relijs raceā p̄ma eius p̄mendatio circa poetiā eluxit: in qua libellos quosdā edidit: postea cresc. nb?
ānis mor solutā orationē nature sue consentaneaz adamauit: puerilibusq; studijs pactis philosophiē
et iuri ciuili operam dedit: post hoc sub **Sylla** militauit. Deinde creatus consul vna cum **Caio Antonio**

Marci Antonij filio tam gloriose id consulare imperium exercuit: vt ab omnibus pater patrie appel
latus fuerit. Hic quippe primus philosophiam antea nostris litteris incognitam explicauit: et plurima
verba ad vsum patrij sermōis adiunxit. Deditq; p̄cepta p̄usq; vlli nostrū: doctus quoq; q̄ vlli græco
patefecit ac docuit: vnde li. x. codicis scribit: q̄ **Tullius** fuerit flos et tuba romāi elogi ex ingenij sui felicitate
et nature inuere p̄pluria scripsit opuscula inf q̄ p̄statiozā bēnt: hic subiicim? l3 multo plura ediderit.

De amicitia	li. i.	De partitione orationis	li. i.	taxat excerptissimus scilicet
De senectute	li. i.	Inuectiuaz q̄ Salust.	li. i.	virtut' omnis laus in acti
De paradoxis	li. i.	Inuectiuaz Scantlinā	li. i.	one consistit: A qua tamē
De philippicis	li. i.	De republica	li. 6	sepe fit intermissio. Adul
Tuscula. q̄onum	li. 5.	De achademicis	li. i.	tiq; dantur ad studia redi
Inuectiuarum	li. 6	Topiconum	li. i.	tus. Scire debem? que in
Bonoz et maloz	li. 3.	De consilijs	li. 2.	terris gignuntur ad vsuz
De diuinatione	li. 2.	De symonij	li. i.	hominis creati: homines
De mūdi creatione	li. i.	De gloria humana	li. i.	hac causa fuisse generatos
Dialogorum	li. i.	De laude catonis	li. i.	vt ipsi inter se alijs prodes
De agricultura	li. 8	De p̄noscitandis	li. 2.	se possint. Quos hic filios
De iustitia et iure	li. i.	De consolatione	li. i.	habuit ex Terentia vxore
Verrinarum	li. i.	De responsis	li. i.	Tulliolaz scilicet et Adar
De officijs	li. 3.	Rhetoricorū et nonoz	li. 5	cum: ex Tulliola etiaz du
De re militari	li. i.	De eadem re	li. 2.	os generos summe nobi
De oratore	li. 3.	De somno scipionis	li. i.	litaris viros habuit: que
Rhetoricorum	li. i.	Comētarij sui p̄sulatus	li. 3.	tandem ex partu moris
Orationum	li. 3.	Græce scripti		maximum dolorem tullio
De legibus	li. 3.	Versibus	li. 3	intulit propter quod cesar
De natura deorum	li. 3.	Epistolaz extantium	li. 36	ad eius leniendū dolorēz
De fato	li. 3.	De eius autem sententijs	has dun	librum consolato: inz ei ex

hispanis misit. Denum et ipse inclutus orator anno etat' sue sexagesimo secundo ab Antonio sub spe
cie concordie concedente **Scraniano** occisus est. Unde diuus pater **Augustinus** tertio de ciuitate dei
capitulo trigesimo dicit **Scranianū Augustū** adhuc adolēcentem fouebat **Tullius** sub spe reipublice
promouende contra Antonij malitiam: sed **Augustus** cesar Antonium permisit **Ciceronem** occiderē
quasi quadam concordie pactione. Igitur quum **Antonius** linguam **Ciceronis** abscinderet: q̄a mul
tas contra eum dictauerat inuectiuas. Respondit **Cicero**: Nil agis **Antoni** scripta deserta manent.

C Cato posterior **Catonis** superioris pronepos: cui proprium nomen. **Ad.** portius **Cato** est stoicus
philosophus: quem vtiensem quidam appellant: eo q̄ se apud **Vticam** interfecerit: hac quoq; tempe
state Rome plurimum claruit: vir quidem doctissimus: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in
curia quidem dum senatus ageretur a lectione temperaret: quo minus græcos lec. iraret libros: hac sci
licet industria: vt ostenderet alijs esse tempora deesse alios superesse temporibus. Hic docebat **Rempubli**
cam magis virtutibus q̄ armis esse tuendam dicens. Nolite inquit existimare maiores nostros ar
mis **Rempublicam** ex parua quidem fecisse magnā. Si ita esset quiritēs multo maiorem eaz nos ha
beremus: Quippe sociorum ciuium: pretereaz armorum atq; equorum maior nobis copia q̄ illis est
Illis nanq; domi industria foris iustum imperium: animus in consulendo liber: neq; libidini: neq; d
licto obnoxius. Pro his nos luxuriā atque auaritiā habemus: publicā egestatē: priuatā
vero opulentiam laudamus: diuitias sequimur atque inertiam: inter bonos et malos discriminē unil
lum: omnia virtutis premia ambitio possidet: Hic quippe quanto humanā gloriā fugebat:
tanto magis illum gloriā sequebatur: Quiz inter alia sue virtutis opera ad humane vite instructio
nem est: eam moralem cum suis rationibus in libris composuit: ex quo: vt aiunt: paruus ille liber me
tricus: qui paruulis legitur: excerptus est. De cuius sententijs hanc memoriā dignam habem? **Ihu**
mana vita proprie veluti ferrū est: quod si exerceatur conteritur: si vero non exerceatur rubigine consu

aductu mitur. Hic tandem teste viro patre Augustino primo de ciuitate dei cap. 24. seipsum occidit. victoriaz
Cesaris impatienter ferens: cique subijci nolens.

Crigidi? Sigulus pythagoricus et magus h'is q'q' temporib' Rome floruit. Hic ideo Siguli agno-
uentu sortitus est: qd' vt diu' pater Aug. v. de ciui. dei cap. 3. refert quadā vice apud eū de geminorū
dissimiliū virtute et valitudine disputaretur: statim Crigidi? hic figmentū de figuli rota in mediū addu-
xit. Dū cum figularius rotā in quanta vi posuit intorsisset currente illa Crigidius videntibus omnib'
bis numero de attramento tanq' vno eiusdē loco summa celeritate percussit: Deinde quiescere rota in-
uenta sunt que fixerat nō paruo intervallo rote illius extremitate distāte. Sic inq' Crigidi? in tāta rapa-
citate celi currunt: vt et si alter post alterū in tāta celeritate nascatur: quāta rotis bis ipse percussit in
celi spatio plurimū est: huic sunt inq' quęcumq' dissimilia perhibeātur in morib' casibusq' geminorum
Hic etiā quum in grāmātica: vt Belli? testatur: doctissimus haberetur plurima scripsit: que tamen in
vulgus nō prodierunt propter eorum subtilitatem: ac obscuritatē tanquam parum vtilia. Deniq' a se-
nato Romano exilio damnatus quarto imperij Cesaris anno mortuus est.

Cleopatra Egypti regina Dionysij Auleti filia āno iudaice captiuitat' .557. Olympiade
vero .181. Egyptijs regnare cepit: et regnavit ānis .22. Huius: vt p'missum ē: p' auletes dio-
nysius omniū flagitiosissim' fuit. Nam illū propter eius flagitia alexandrin' ceciderūt: cui quū
tres filie essent: vnā nam grandiorē loco p'ris reginā constituerūt: et alias infantes regno cice-
runt. Regina autē Archelau quendam Archelau Adiridatis filium sibi accersit: matrimonio copu-
latū regem declarauit. Interea Auletes Romam profectus a pompeio suscipitur: et Senatui cōmen-
datur: necnon et de reductione eius agitur. De iniuriāq' expulsiōis regis r'ctionem suscipitur. Prole-
mens itaq' Auletes senat' decreto per Gabiniū in regnum reductus est: qui statim Archelau et ei' filia
interemit: Sed nō multo post et ipse morbo absumpt' est: relict' duob' filiis et totidē filiab': quib' Leo-
patra hec grādiōr natu erat. Alexandrin' autē et puerum natū grandiorē: ac Cleopatram hanc reginā p'
fecerunt. Hunc itaq' puerū pompeius ex senatus cōsulto mediū suscepit. Sed pueri familiares sediti-
one mora: cleopatram ceciderunt que statim cum sorore in Syriam secessit. Interea quū Cesar egyp'tū
peruenisset: adolescens qui pompeium obruncauerat etiam cesari bellum intulit: a quo rādē superat' cū
vniuerso ei' exercitu interfect' est. Quo interfecto Cleopatram hanc: cum qua consuetudinem habue-
rat ab exilio reuocatam egyp'ti reginā constituit: post mortem vero Cesaris: et res in philippis gestas
Antonius in Asiam profectus est: et Cleopatram Reginā summis complexus est honoribus adeo vt
eā sibi vxorem acciperet: et filios ex ea procrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: abo fugerūt: ambo
q' demū ab Augusto superati sunt. Nam ātoniū August' in nicopoli v'be captū coegit sibi ipsi manū
inferre: Cleopatram vero vt viuā in potestatem rednerent: que paulopost et ipsa in vinculis: alias in se-
pulture Antonij viri sui: clā ad mortē aspidis morsu cecidit. Hec q'ppe nulla fuit: nisi oris formosita-
te: et vere claritat' mora refullit: sed cōrario avaritia: crudelitate: atq' oī luxuria mūdo cōspiciua fuit
Ac sic Lagidarum imperium euersum est: quod per annos .306. sub regibus tredecim permansit: quo-
rum etiā nomina et tempora ista sunt.

Cgyptiorum regum Epilogus.

Alexander magnus	1 an 2
Pto. lagi filius	2 an 40
Pto. philadel.	3 an 38
Ptole. Euergetes	4 an 25
ptole. philopator	5 an 16
ptole. Epiphanes	6 an 24
ptole. philometor	7 an 35
ptole. Euergetes	8 an 29.
Ptole. Soiber	9 an 17
ptole. Alexander	10 an 10
pto. Soiber iteruz	11 an 8
ptole. Dionysius	12 an 30
Cleopatra	13 an 27.

Et sic Augustus Cleopatra subla-
ta furentem Egyptum composuit.
mare Ionium in Greciam confugere. Tunc Cesar liberam omnem Italiam habens Romam itera-
to ingressus vt populum sibi demulceretur. ex Sardinia Siciliaq' insulis multum annonę in v'bez cō-
uexit: Ibidem rebus bene ex sententia composuit cesar Hispanias petijt: vbi et pompeianis exercitib'
superatis Romam cum ingenti gloria regressus est.

Cuiusq' ita Cesar Europe quieto potiret imperio traiecit in greciam: vbi pōpei' et omnis senat' p'
rebus gerendis cōsulerant: ad quem vniuersi oriētales reges cōuenerant: vt eidem auxilio foret: Quo
quū cesar venisset pōpeium statim obsedit: ibiq' euz codem dūmicās cesar magna clade accepta cūz om-
ni exercitu fusus ē: et superuenientis noctis beneficio illeclus euasit. Pōpeius vero cesaris testimonio vt

Cesaris et Pompeij bellum.

CAnno primo regni Cleopatre regine ciuile bellum exacerat dū
ac lachrymabile surrexit: quo p'ter calamitates que in prelijs acci-
dere consueverunt: etia' populi Romani fortuna mutata est. Iu-
lius etiam Cesar e gallia victor regrediens poposcit alterum cōsu-
latum absenti sibi a senatu decerni: contradicūz est a Barcello
consule adiunante pompeio. Adandatiq' est ei vt non nisi dimis-
so exercitu v'bem intraret: atq' ex Barcelli consulis auctoritate
Pompeius ad legiones: que ad Luceriam erant: missus est cū di-
gnitate imperij: Qua iniuria commotus Cesar aduersus patriā
bellū sumpsit: propter quod veriti consules cum pompeio: senatus
q'z omnis: necnon et vniuersa Romana nobilitas in Apuliam cō-
fugit. At cesar vacuā v'bem ingress': dictatorē se se constituens Emi-
lium Lepidū magistrum equitum duxit: cū quo statim Brundisi-
um: vbi senatus omnis erat: processit: Qui timore concussi trans-
mare Ionium in Greciam confugere. Tunc Cesar liberam omnem Italiam habens Romam itera-
to ingressus vt populum sibi demulceretur. ex Sardinia Siciliaq' insulis multum annonę in v'bez cō-
uexit: Ibidem rebus bene ex sententia composuit cesar Hispanias petijt: vbi et pompeianis exercitib'
superatis Romam cum ingenti gloria regressus est.

etor fact⁹ persequentes reuocauit exercitū. Aditū aut cesareoz. 4. milia. 22. Centuriones: egresq; ro-
mani cōplurimi eo in bello occisi sunt. Cesar vero agmine citato per epirum in thessaliā perrexit: quē
pōpeiū cū maximis copiis insecut⁹ vtrinq; ibidē struxerūt acies. Pōpei⁹ autem octoginta octo cohōz
res habens triplici ordine locauit. Suerūt appe peditū. 40. milia: equites romāi in sinistro cornu sexce-
ti: in dextro vero gignenti: aderāt quoq; reges multi: et egres romani plurimi absq; leui armatura ma-
gna copia. Cesar similiter octoginta cohōtes triplici ordie disposuit: cui fuerit min⁹ q; triginta peditum
milia: et egres mille. Videte vbi et genere erat contract⁹ Romanoꝝ vires in cāpis pharfalicis ad occi-
sionem mutuā cōstitutas: quas si cōcordia: vt Paul⁹ Drosi⁹ ait: rexiss⁹ populi nulli reges ferre potuissēt
Pugnātū itaq; est ingēti cōtentōe. Quūq; diu dubia sorte vtrinq; cederēt: atq; ex vna pugna sen p-
te Pōpei⁹ clamaret: parce ciuib⁹: nec tamen ipse faceret: et ex alia parte Cesar idem faceret et vigeret: di-
eens. Adiles facie feri. Tādē pōpei⁹ fusus ē exercit⁹ et castra penit⁹ direpta. Quo facto pōpei⁹ statim
Alexādriā petijt: vt a ptolemao auxilia acciperet: cui ppter tenerā et etatem tutor a senatu datū fuerat.
Vex⁹ ptolemaeus vir ingratiſſim⁹ fortunā mag⁹ q; amicitia sequens pompeium occidit: et caput ei⁹ cū
amulo cesari transmiſit. Quib⁹ visis cesar confestim lachrymas effudit. Fertur a plutarcho historico
pompeij reliquias ad Comeliā postmodum delatas in albanomonte fuisse positas.

C Aditū igit⁹ Pompeio cesar alexādriā pſec⁹ a ptolemao parricida infidias pmlit: q; infidiātū ho-
stium inopinata multitudine circūcūti⁹ Scaphā cesar confugit: q; mox subsequentiū pondere mersa:
per ducētos pass⁹ ad nāuim vna mān qua earthas tenebat eleuata natādo puenit. S; paulo p⁹ nauali
cōſerto prelio magna felicitate vniuersam classem regiā aut cepit aut deſſit. Alexādrius vero regem
suū petentib⁹ reddidit: moni tū vt romanā amicitia magis q; arma expiri studeret. At vbi ptolemaeus
liber euasit: cesari denuo bellū intulit: q; statim cū oī exercitū ab ipso cesare deſſit⁹ est. Hāc o bello. 20. mi-
lia hominū cesa referuntur. Rex autem ipse Scapha exceptus fugiendicausa multis insilicibus
demersus est: Cui⁹ corp⁹ ad litt⁹ deuolutum lonce aureate iudicio cognitum fuit. Ac sic Cesar alexan-
drine vrbis positus Cleopatram ipsi⁹ ptolemai sororem ab exilio reuocauit: etq; Regem contulit: Que
postea regio equitatu vrbem ingreſſa est.

E Inde biennij post (Drosio referente) Cesar vniuersam Syriam peruagatus pharnacem Aditri-
datis filium in ponto superauit: et prouinciam consecutus est.

C Postea vero quū Romā veni iterū dictator et consul creat⁹ in Aphricā trāſijt: vbi ifinita nobilitas
cū Iuba Aurozū rege bellū parauerat. Cui⁹ belli duces erāt. P. Comeli⁹ Scipio ex antiquo Sci-
pionis aphricai genere nat⁹. Ab. Porti⁹ Lato: et L. Comeli⁹ faust⁹ ex Sylle filia nat⁹: vbi post mltas
dimicationes victor cesar effect⁹ Comeliū faustum interfecit. Scipio vero in navi ad Hispanias fuger⁹
contendebat: coactus est ventozum vi in aphricā regredi: Quāobrem desperatione ductus apud Uni-
cam seipsum ingulauit. Iuba quoq; maurozū rex eodem exitu cesaris manus non effugit. vnde per-
cussori precio dato ingulūm prebuit. Lato vero qui in Unicā vrbem se receperat vltima nocte vite
sue: dum platonis librum legeret posito ad caput gladio dūo hec in rebus extremis instrumenta per-
spexit. Alterum vt mori veller: alterum vt posset. Compositis ergo rebus suis stricto gladio: nihil (in-
quit) egisti fortuna omnibus conatibus meis. Quibus dictis imprefſit collo gladium: et mortuus est.
Unde ex hoc vtiensis Lato dictus est.

E Unica Aphrice Ciuitas.

E Unica enim Aphrice ciuitas est magni-
tudine quidem et auctoritate pro Strabonis
sententia secunda post Carthaginē vrbis ē
excisa Carthagine Adetropolis et Romano-
rum receptaculum ad res in Lybiā geren-
das extitit. In eodem enim situ ita quoq; est
et Carthago.

E Cesaris triumphū.

C Cesar itaq; hīs gestis post annum Ro-
mā regressus quater de consecris bellis eodē
mense triūphauit. Sed interiectis diebus: et
rursum semel post superatos pompeij filios:
primū et excellentissimū egit triumphum se-
quentem post gallicum Alexādri postq; pon-
ticum: hui⁹ proximū aphricū: nouissimū
Hispanensem diuerso quēq; apparatu et in-

strumento. Et inter cetera de pontico triumpho in pompe ferculo tria verba promittit dicens, Veni-
vidi: et vici: non quidem actum belli significantia: sed celeriter belli consecri notam: Hec ex Ducto-
rio: Deinceps victis in Hispania pompeij filijs: regressus est Romam: vbi se imperatorem vocari fe-
cit. Et sic Reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

E Romani Imperij principium.

Aut Jul^o cesar itaqz p^oposi^o vbiqz civilib^o bellis sol^o vrbis et orbis monarchia tenuit et ano
542. iudaice captiuitat^o: Olympiade aut^o. 183. Romais impare cepit: et impauit annis. 4. et
mens. 7. q. p^o ano coputatur: a q^o deinceps romaoz principes: no reges: q^o id nois romais odio
sum eet. sed cesares appellati sunt: Hui^o diui Cesaris q^ora in adepto imperio fuit modestia

Suetoni^o Plutarch^o et Lini^o ac Plini^o declarat. Nō enim prosperis extollebat: nec frangebat: ut aduer
sis: magnific^o sine crudelitate: magnanim^o sine temeritate: Et lz andax fuerit: ei tamen volūtas diuino
aspirante fauore semp intra potestatem fuit. Nemo ferū Cesarē vnq^o expert^o est: nisi superbia. re bel
laret: puocat^o iniurijs facile parcebat: Quos vicit virib^o prudētia antecessit: suqz excessus semp ad cō
vincendā iustitiā aspirabāt. Adagnitudo animi et efficacia operis in eo merito laudatur: quū ei^o man^o:
et mens ad fere impossibilia sibi suffecerint. Nec vnq^o in bellis gerēdis: aut periculis adēdis inuenit^o
dixisse milib^o suis Jte: sed semp precedēs vt sequerēt^o psuasisse. Ingeniū eius ad litteras: et in pbia
potēti^o: a cui^o munere nunq^o discessit. Ab oi^o etiā ignavia et precipiti^o alien^o: Quis in iuris civilis peri
tia fuerit: romanoz indicant leges. Quod aut^o oib^o mirabil^o: E morib^o et negocijs simul operam dabat:
et in bellis nullū equalē habebat. Eius sigdem ductu collatis signis quinquagies dimicatu^o est. Nullus
eo celer^o scripsit: velociusqz legit. Quaternas etiā epistolas dictabat simul: peritiā nō modicā astronz
habuit: et bisexti rationem inuenit: vt testatur Solinus. Tractat^o et cōmentarios plurimos edidit: a q
bus etiam nos quedam excerptimus.

Uiri disciplinis excellentes.

Salusti^o Roman^o historicus ac philosoph^o Cicronis emul^o hac temp^oestate Rome claruit: De q^o
diu^o pater Aug^o. p^omo de ciui. dei meminit dicens: q^o fuit nobilitate veritatis insignis historic^o: q^oppe:
q^o bello Catilinario: necnō et de bello Jugurthino libros edidit celebres: ac nōnullas scripsit eplas.

Varro vico atice et marbonēsi. puncta nat^o: hijs tēporib^o Rome in precio plurimū fuit: doctissi
mus quidē et acutissimi ingenij vir: atqz in oi^o seculari eruditōe perit^o: qui annū agēs trigessimūq^orum
græcas litteras cū summo studio didicit: de quo diu^o pater Aug^o. s. de ciui. dei sic meminit dicens: Quis
Ad. Varrone curiosi^o deoz signēra quesuit: Quis inuenit docit^o: Quis cōsiderauit attēti^o: Quis oi^o
stinxit acuti^o: Quis diligēt^o plenusqz p^oscripsit: Quis etiā et si min^o suauis ē eloquio: doctrina tamē: at
qz sententijs ita refert^o est: vt in omni eruditōe quā nos secularē: alij autem liberales vocāt: studiosū
tantum rerum quā iste doceat: quātum verbosum studiū Cicero declarat: Et p^opterea idē Cicero
mltis in locis miris cū extulit laudib^o: De quo et ā Terētiā^o elegātissimo versiculo breuiter ait: Vir
doctissim^o vndeūqz Varro q^o tā multa scripsit: q^o multa vir quēqz legere credam^o: Hic itaqz Jfido.
teste lib. Etbl. 6°. innumerabiles edidit libros: inter quos. 413. antiquatū habem^o p^ociuos quos in ref^o di
uinas: hūanasqz diuinit. Reb^o autē hūanis. 25. diuinis vero. 16. distribuit. Adagnū etiā aliud volumen
in grāmatica cōscripsit: vbi in ea arte minutissimas quēstiones cōtractauit. Edidit insup^o et libz de lin
gua latina. Necnō ad atbeniēsez auditorē libz moralē in quo multa cōtinēnt^o vtilia: de qb^o hac ponim^o
sentētiā. Amici diuitū palce sunt circa grana. U. s. (inquit) experiri amiciū: calamitosus fias. Scrip
sit et librum de deoz cultu. Vixitqz annis nonaginta.

Adenocrates Aisensis philosophus et Aristarchi discipulu^o: p^ohec tēpora clarus habetur.

Aristodemus eiusdem Adenocratis fili^o philosoph^o et incredibilis ingenij vir: et ipse hoc tēpore co
gnoscitur: quem valde senem iuuenis Strabo audiuit.

Aristodem^o ali^o p^obis eiusdē sobrin^o hac eadē etate floruit: q^o magno pōpcio magister fuit.

Softrat^o p^odicti Aristodemi fr^o p^obis et ipse clar^o hū^o: q^o multa ingenij o^o se reliq^o documēta.

Pythadoris pōti regina hijs tēpib^o suscepto regno multa in pōto gessit p^oelia: Cui^o ob ei^o virtutē ty
berini et chaldei vsqz in colchidē sese vltro subdidere. Syria quoqz et themisyrā atqz phanera p^ouicē:
et ipse mox illi parere. Nec p^oppe insignis mulier pythodoro^o Traliani filia fuit: q^o ex puato ciue magn^o
enaserat hō: et opes regias cumulauerat. Ipsa. n. Pythodoris ex archelao viro duos filios genuit: ex q
bus vna cū ipsa matre paternā hereditatē administrauit. Alter vero maioris armenie declaratus fuit
rex. Archelans autem eius marit^o cum vxore vsqz ad extremū vite sue mansit.

Orbis dimensio.

Cesar igit^o diuinis hūmāisqz rebus singulariter instruct^o: quū cōsulat^o sui fasces ageret ex senatus
cōsulato (vt Priscian^o in sua cosinographia scribit) censuit omnē orbē per prudentes viros admetiri. Et
ideo a suo cōsulatu vsqz ad cōsulatū saturnini p^o triginta cōtinuos ānos missi sunt diuensores legati vi
ri doctissimi: et in geometrica arte periti p^o omnē terrā ad p^osidēs: duces et iudices p^ouiciāz vt descri
berent: mēsurarētqz terras: aquas nemora plana: cōcaua: mōtes: colles: itinerariū: maritimū: que et
am loca nauigaturi tangere debuerāt: et forte aliquod p^odigiu^o in hijs occurreret illud senatus: rei qz p^o
blice scripto nūciarēt. Et sic eodē auctore referēte reptum ē q^o omnis orbis habet famosa maria. ingre
ta: insulas. xxvij. mōtes famosos: quadraginta p^ouincias. 78. Urbes insignes. 370. flumina magna. o
o 4. Montes. 125. Cui^o etiā orbis ambit^o ē trecentis et quindecies cētena passuū milia. Longitudo vero
terre habitabilis ē ab ortu solis vsqz ad occasu^o: Et ab Ind. a vsqz ad colūnas Iherculis in Hadriano
freto octies quinquies cētū. 78. miliaria. Cui^o qdem lōgitudinis dimēsiō p^ophēsi^o est p^o mare q^o p^o terre
Latitudo aut^o terre ab australi litore Oceani: ab Etrioptia vsqz ad osliūz Thanaïs flumīs in septen

trione fere dimidio minor est q̄ longitudo predicta et continet quinquagies quatercenta .62. miliaria
Repertum est etiam q̄ profundissimum mare continet spa. tum .15. stadiorum in perpendiculari.

Cesaris obitus.

Ceteroq̄ anno .5. regni sui teste Paulo orosio: quū Cesar p̄tra morē Romae libertatē honores ex sua
liberalitate p̄staret: q̄ a p̄plo antea mādabant: nec senatus ad se veniēti nō assurgeret. Romāi i hoc ei⁹
insolētia nō ferētes iurauerūt in ipsū. Qui atq̄ iurauerūt duo Brutī ex vetustissimo Bruti gēie fuerūt
Qui: vt deū ē pulso Tarquinio p̄mus Rome p̄sul fuit et Cassius Seruil⁹. Ceteroq̄ ai die ante morē
et as fulmē de noie suo inscripto statue ipsius q̄ erat in foro C. l. f. capitalē arripuit. Nocte ē p̄cedēte
die obiit sui fenestre thalāi ei⁹ tā magno et bonēdo strepitu apte sūt: vt Cat⁹ iul⁹ Cesar domū tuere pu
taret. Sequenti mane: vt Suetoni⁹ Trāgllus scribit: veniēti ad curiā late sunt lre idices sue necis: quas
tū n̄ apuit. Quūq̄ in capitolio applicuissz p̄festi Brutoz Cassiqz dolo .23. vulncrib⁹ p̄fossus ē. Būqz
diuinus spūs mortali segregaret a corpe ip̄e inate verecūdie inemor: vtrāqz manū demisit ad togā cur
uauitqz se: vt inferioz corpis p̄s tecta collabere: hūc itaqz vite exitū Cesar hūit āno erat⁹ sue .56. Cui⁹
qdē corp⁹ p̄ rostris cōbūstū ē: et i sublime: vt aiūt: solide colūne tumulatū: q̄. i. Julia nūcupat mēse gni
li et qz in eo mēse natus ē: ab Antonio ille mēsis eidē p̄secratus ē: quē nos Iulium mēse m̄ appellamus.

Post diē mort⁹ ei⁹ tres soles statim siml exorti sunt: et paulatim in eūdē orbē p̄uenerūt significātes p̄ hoc
diuiz lucij Antonij et. M. Antonij: atqz Augustini in vna monarchiā reducēdū: vel pot⁹ nōcia triū
et vni⁹ dici toti orbi inotescēdā. Hos quoqz (vt diuiz p̄ Aug. 3. de ci. dei ca. 13. refert) arāti in suburbaō
Rome locutus est dicēs frustra se vigeri: qz in breui magis hoies defuturos esse q̄ frumenta.

Portia aut Bruti cōinratoris p̄m̄x et Catonis vnicēsis filia: et ipsa p̄ hoc tps a patria fortitudine
et plenerātia nō degenerauit: qz sicut eius pater. M. Catō victorie Cesaris impatēs apō viciū se oc
cidit: sic et ista quū audisset (post mortē ipsius Cesaris) sibi subtracū esse virū: nil sibi lectū amplius exi
stimās: quū cultū nullū haberet quo se perimeret statz ignitos carbonēs quos forte propinquos habe
bat indubitanter manibus accepit: et gutturi iniectos exhausti a q̄bus p̄cordia exurcibus ip̄itū ex
balauit. Inexhausti vigoris amor et vir tali pinge perpetuo et merito felix et commemorandus.

Traianus Cesar Augustus Octauij oliz Senatoris filius fē Romanozū ipator āno .503
Iudaice captiuitatē .1. 60. 183. olympiadis Romāis ipare cepit et ipauit ānis .56. et mēses sex:

a quo postea angustī Romāoz reges appellati sunt: hic nūm⁹ gēni⁹ ab Enea magno per
Julia familiā sortitus ē: Cesaris Iulij nepos et adoptōe filius: vir oibus virtutib⁹ refecissī

mus: q̄ppe q̄ in ciues clemēs in amicis fidus ad recipiēdas amicitias rarus et ad retinēdas eas p̄stant
fuit. Liberalib⁹qz studijs p̄serti eloquētie tāta opaz dedit: vt nullus ne in p̄cinctu qdē laberet dies qn
legeret scriberet aut declamaret. Fuit toto corpe pulcher: s; oculis magis. Nec tñ vir tāuis vitijs caru
it. Nā iracūdius fuit atqz ipatēs occulte inuidis: palā facitiosus dñandi cupidissimus studiosus alee lu
soz. Quūqz esset cibi ac vini cupidus: somni tñ abstīnēs erat. Serui: barqz libidini vsqz ad vulgaris fa
me p̄bū. Nā cū duodeciz cathamitis toridēqz puellis cubare solitus erat. Et quis sic libidini seruicēs
esset: ei⁹dē tñ vitijs feruissimus vltor erat. Tāto ē amore apō barbaros fuit: vt Scythae et Indi quibus
antea Romanoz nomē incognitū fuerat munera et legatos ad eū mitterēt. Abuliz qz reges in honozē
eius ciuitates extruxerūt: q̄s Cesareas et augustanas nōiarūt. Reges ē ex regnis suis veniētes in habi
tū Romano rogati ad vehiculū vel equū ipsius currerēt. Ideo vero bella et similitates execrat⁹ est: vt
nisi iustis de cāis nunq̄ bellū cuiq̄ indixerit asserēs iactāns se et lenis esse: quū ob ardore triūphadi: et
folia lauri infructuosa in discriminē ciuiū securitatē p̄cipitare: arma quoqz nisi maiori emolūmēto nequa
q̄ mouēda: ne cōpēdio tenuis victorie grani iactura meruari siml sit aureo bamo piscatū: cuius amil
fio mille capture luero p̄fari pōt. Hic duas vxores hūit. i. Scriboniā et Liniā: s; amore Liniē abiecit
Scriboniā: quīs ex ea Tyberius et Drusus suscepisset filios: Qui licet fuisset orbis dñs: filios tñ (vt po
lycrates scribit) ad currū: ad saltū: et ad iactādū vsūm exercitātū voluit. Filias vero ad lanificiū et ad te
xtriciū opus instruxit: vt si aliquādo egere cōtingerēt p̄ artē viuere possent. Urbēqz p̄crea romanā in
numerabilib⁹ atqz p̄claris vna cu filiis et vxore ac sorore iplenit atqz insignibus: hūi nōqz ciuitos et lu
dio siml et ip̄sa ad decora apparāda suparūt. Maximā p̄ter natiuitatis domos capus martius boz
hūit p̄artē insigniorē: Nā eo i loco innumerales circūcirca ponticus extruxit hortos nēozofos: et catra
āphibeat⁹: et tēpla magnificētissima: Adhaucolū quoqz sūi ibidē in excelis fundauit molibus lapide
niveo coop̄tū: in cuius summate sūi ex ere posuerat simulachz: alijs quoqz p̄multis urbē decorauit: nisi
gimb⁹: Unde et gliabūdus dicebat: urbē lateritiā iueni: marmoreā relinquo: nec satis: vt Cicero ait fi
mus: neqz ē n̄ p̄positū ē plus ne boni an mali rebus Romāis attulerit sua quā sibi cōstituerit opinio
p̄ncipatus declarare: S; qd p̄stat fuit ip̄issimū scelus cōmissū in romāo ip̄o triūuiran⁹ ipsius Octa
uiam. M. Antonij. et. M. Lepidi apō Cōfluētiā Favētiā inter rauenā ppe Lucū et Bagnacauallū
p̄stitutus: in q̄ duces ip̄i orbē Romanū egs porroib⁹ inter se partiti sunt: Et ne ciues p̄ cātatē prudē
tia: ingenio et aio valētes tāta ip̄icitatē p̄hibere possint: cōmissis eoz cedibus puidērūt. Quare Lini⁹
libro .119. sic b̄t: in triūuiratu p̄scriptio scā ē: in qua plimi egres: Senatores cetū triginta vicissz cōcisi.
Lepidus eniz. L. Paulū fratrē: Antonius. L. Cesarē auiculū Octavianus. M. Ciceronē qui a Pō
pilio legionario milite quū b̄ret ānos .64. occisus fuit. Caput vero et manus eius in rostris posita est:

aduocatusque multos defenderat. **S**ic postmodum Octavianus hic quoque bella civilia: inuenisse videtur: philippense: per uinum: siculum actianum: Cremonense: et matuanum: quod Brutus Cassius copias receperat: Quibus in bellis preter civium multiplicem cedere Augustus. 20. Romanorum militum milia exauctorauit. 30. milia seruoque militum rati dominis restituit. Sex milia quorum dominus non exibat in cruce suspendit: Tade carabico bello: et Romanis in signibus a parthis repetitis et exactis quod apud eos Crassus amiserat: Egypto quoque Romano ipso adiecta est. Ita bellis toto orbe profectus: Augustus. Cesar famum per: et hoc a perita urbe ante memoriam suam clausus: anno urbis: 753. clausit per quod pacis ipsa Saluator noster Iesus christus nasci voluit: Vix Augustus hic postquam monarchiam solus adeptus est pacatissimus et mitissimus esse cepit: et ab omni tyrannide prius alienus fuit: auaritia effugit: et palatium suum ipse pensata exstructum reip. largitus est: Nec eo usque sacrorum pontifices venerari coepit donec et ipse ne cui oio subesset: Vestalis creatus esset pontifex: De eo namque Macrobius scribit dicere: adulescentulum quendam aliquando Roma intrasse Augusto simillimum: quem ad se impator reductum hoc modo interrogauit: Dic (ingit) mihi: Sui ne aliquando mater tua hic Roma? At ille ridit: Non: Sed pater meus sepe: Ne ipator nihil indignatus ditauit eum: hec ille. Obijt denique Augustus hic septembris mense anno urbis sue. 76. apud capuam Lucie uxoris sue dolo itoxicat. Nec prius: nec ultimus viroque quem mulier decepit. **A**ntigonus Aristoboli Iudeorum regis filius: et ipse rex hoc anno quod tertius imperij Augusti post multas percontationes pro suis dimicis ab Antonio capis: a quo et securi percussus interijt: Hic populus una cum Aristobolo eius patre: alexandroque fratre: ac duobus sororibus captiuos ex hierusalē Roma adduxerat: et in custodia diu mancipauerat: Vix populo a Cesar denicto: et Roma ab ipso obsessa aristoboli cum filiis liberis facies cum exercitu in Syria remisit: ratum per ipsius aristoboli facile fore sibi Iudam subijcere: Sed in hoc Cesaris spes frustrata est quod aristobulus et alexander a populiis exercitibus trucidati piete antigonis supposito solo relicto: quod cum duobus sororibus fugies euasit. Non multo post autem populo et ptolemaeo Egypti regibus defunctis: Cesar Syrie Iudeoque pontifex antipatrum Idumeum viroque strenuum Iudee procuratorem constituit: dās ei sub pontifice Iudeorum cuiusvis dignitatis optionem: Quapp iterato hyrcano antigoni patruo regnum concessit: ita tamen ut non rex vocaretur. Antigonus autem ad pachorum regem per auxilio fugit: ibique usque ad obitum Cesaris permansit: Quo mortuo pachorum auxilio frater antigonus hierusalē veniens urbem expugnauit: copie ab integris sacra celebrari oportere: Quod audies herodes Antipatris filius Roma accessit: antigoni iniurias questurus: De qua causa. Ab antonio ipse herodes Iudee regem declarauit: Qui hierusalē urbem violenter ingressus antigonum comprehendit: et ad antonium in antiochia victum transmisit: Quo suscepto: securi percussus interemit. Unde herodes in regno Iudee confirmatus est rex. 4. scilicet anno: ex quo Roma diademata: ac sic hoc modo asamonei principatus post cetum et viginti annos destitit: Hic de familia clarissima genere vel honore sacerdotali fuerat: Cuius cum multa per gente iudaica parentes egissent propter mutua seditionem principatum amiserat. Transijt autem ad herodem predictum antipatris filium de familia populi et gente parato: Et hic finis et terminus est gentis machabeorum seu asamoneorum: ut ex. is. libro Iosephi cap. ultimo habetur. **H**erodes igitur antipatris idumei viri plebei filius anno. x. regni augusti et antonii olympiade. s. 186. a Romanis Iudeorum principatum et regnum suscipiens regnauit annis. 37. Cuius historia comesstor ex Iosepho excerptra tractata sic habet: pondo antipatris idumei tpe Sabini Syrie profecti: adeo virtutibus claruit: ut regnum per ingium comuerit: et Cyrenia regis arabum nepotis uxorem accepit et. 4. filios suscepit. s. phasellum herodem hunc cognomēto ascalōitā: Iosephum et ferreum ac vnam filiam nomine soloniam: Qui primo populi gratiam obtinuit. Adortumque populo et Cesaris clientela se promit: et quum ab antigono predicto apud Cesarē de infidelitate criminatus fuisset ipse: ut erat aio insignis: statim ad Cesarē accedens: pietra veste: ostendit vulnera quod per ipso cesare apud egyptum perierat: Quia ob causam Iudee procurator confirmatus est: Iudeoque et ipse herodes filium naturam strenuum galilee procuratorem perficiens adeo ipsas puincia getā reddidit: ut per gallie publice vocatus sit. Postea interiecto tpe antipatris veniens extinctus: et phasellus primogenitus interfectus: Herodes Roma ad antonium fugies Iudee rex: protra antigonum predictum et Malchum quod de sacerdotio predebant confirmat: et coronatus est: Quo coronato statim ab augusto et Antonio cum duobus principibus in Iudaea quod cum in solio regio collocaret remissus est: Sigde herodes: ut promissum est nihil oio ad Iudaea prenebat: Et extruere christi domum natiuitate vicina regnum et sacerdotium Iudee: quod prius per successiones maiorum tenebat: destruxit: Et sic Moyse prophetia completa est: qua dicit: Non deficiet princeps de iuda: nec dux de senioribus eius donec veniat cui repositum est: et ipse erit expectatio gentium: non ergo defuit princeps ex iudeis usque ad hunc diem: quo per mutum acceperunt hunc herodem alienigenam: Tempus quippe erat ut veniret ille cui repositus erat quod nouo promissus est testamento: ut ipse esset expectatio gentium: Ipse itaque herodes regno suscepto Samariam olim in ciuitatibus redacta a fundamentis erigens in honore Augusti: augustam. i. Sebasten appellauit: et in Pancade illud templum quod panio vocabatur extruxit. Deinde. is. regni sui anno in hierusalē domum templum magnificētissime decorauit: ibique multas et magnas struens cedes: innumcrabilia queque opera et in singulis Syrie urbibus que regerat solertissime edificauit: Demum anno regni sui vigesimo sexto hyrcanum principem sacerdotum viro sanctum de parthica captiuitate regressum: quod herodes ut filium huerat: et eius filium quod patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit: sororeque eius uxorem suam cum duobus filiis per ipsam adolecentibus atque uxoris infemum omnes interemit. Predictus quoque crudelitate hoc addidit quod sororis sue nomine Soloe viro occidit: et quum eas alteri uxorem dedisset: et ipsum a vita sustulit. Scribas preterea omnes ac diuine legis interpretes simili

fecere pemit. Postremo funestissim⁹ vir: qu⁹ Eribi. dñi nri natiuitatē Adagorū iudicio cognouisset aduicū
oēs paruulos berleem gladijs interemit. Quo facto repēte morbo intercutis percussus: et scātibus toto
corpore verimibus miserā exb alauit aiaz: quqz supstitibus filiis relictis. f. Archelao herode Antipa: an
tipatro: Lysania et philippo: Ex quibus quatuor fūere tetrache: vt ex euangelio habet.

Uiri disciplinis excellentes.

Emiliū Adacrum poetam natione Aeronensem hijs temporibus floruisse tradunt: qui postea
anno. 30. imperij Augusti vite finem fecit: Qui volucrum qualitates et herbārum naturas versibus ex
pressit. De quo Quidius libro. 4. de tristibus ait: Sepe suas volucres legit mihi grādiōr eue: Quqz
noceat serpens que iuuēt herba macer.

Antoninū quoqz Adulam Augusti medicū hac tempestate fuisse et floruisse cōstat: qui post atti
cam victoriam naufragio periit: Hic cōtraria medicina a sectatoribus Themisonis qui Herophili di
scipulus fuerat diuinū Augustum graui periculo exemit: propter quod statuiam ex ere iuxta signum
Esculapij augustus ille locauit: eumqz semper coluit: vt testis est Suetonius in augusti vita.

Seruius Sulpitius doctissimus iuriscōsultus hac etate secundum Eusebiū e vita decedens pu
blico funere elatus est: Qui de dotibus librum edidit: et de nuptijs libros duos. De sacris. dissentandis
libros duos: Cuius discipulus Alphenus iuriscōsultus fuit: rerum antiquarum non incuriosus.

Enaglinus medicus grecus p bec tpa clarius habetur: qui eruditione in medicina arte spectatus
et illustris fuit: Quqz: sicut refert Plinius libro. 25. impfecto volumine ad diuinū augustū inebato p
fatione religiosā: vt omnibus malis humanis illius potissimū principis semper medicet maiestas.

Salci⁹ tribunus plebis iuriscōsultissim⁹ hijs tpi⁹ agnoscat: Hic ille ipse ē salci⁹: q lege⁹ milit
ne quis testamēto legaret plus q⁹ vt q⁹ta ps hereditibus supesset: si. 4. aut minus essent: si aut plus qua
tuor foret: medietas eo tenore vt sine liberis: siue propinquis idē p⁹ sua legaret illa pars quam Salci⁹
nō constituit: nisi pater interdixit: vt legatis fructibus et eisdem carentibus equanimiter partitētur.
Alias quoqz nonnullas tulit leges que in corpore iuris habentur.

Albius Tibullus eques et poetā Roman⁹ hoc tpe claruit: vir utiqz doctissim⁹: q mltorū iudicio p
mū inter Elegiographos obtinet locū: Hic multas scripsit epistolas breuissimas: et quidem amatorias
admodū viles: et breues: Eo q⁹ esset et ipse iuuenis: forma insignis cultiqz corporis obseruabilis: qui
quū esset doct⁹: doctorum etiam hominū contubernio vsus est: et ante alios Corneliū et Adellam
dilexit: cuius etiā contubernalis fuit: et equitanico bello militaribus donis donatus est: Obijt autē hic
adolēscens: vt ex inferiori epitaphio intelligi potest: quod Quidius in eius laudem contulit dicēs.

Te quoqz virgilio comitem non equa tibulle
Hic foret aut elegis miseros qui fletet amores
Aut caneret fori regia bella pede

Virgiliū Adaro poetarū pnceps natōe Adatūan⁹ hijsdē tpi⁹ bētur celeberrimus: De quo Plu
tarchus ait: q⁹ quū a mīe nolē Adara editus fuisset: nō ceterorū more vagit: sed adeo mīri vultu visus ē
vt haud dubia ipē pspicioris gentis indicaret: Initia q⁹pe etat⁹ vsqz ad decimūseptimū annū Cre
mōe egit: quo qdē tpe (fm Eusebiū) togā virilē accepit: Postmōz Adediolanū: Deinde Neapolim pfe
ctus ē: vbi cū grecis latinisqz lris vehemētē opaz dedisset: Tandē oī cura ac studio mathematicis et me
dicine indulgit: Quibus rebus quū ante alios eruditior euasisset in vrbē se tulit: vbi ppter naturā Au
gusti declarā summe ab eo accept⁹ est: Hic quippe grādi extitit statura: quiliro colore: facie rusticana
yalitudine varia: eo q⁹ sepe sanguine cūciebat: cibiqz minimi: Serē amasse pueros: Sed quū ad matu
rā puenisset etatē oēs reiecit: voluprates mīta enī scripsit: Et primo quū sexdecim esset anoz papea
epigramata Hyras et Lucicē scripsit. Quūqz res Romanas inebasset: offensus materia statim ad
Bucolicos trāsiit: Deinde Georgicā in honorē Adecenatis: Nouissime Eneidē aggressus illā pfectit:
licet incoerētā reliquerit. Et hz poetarū pnceps diceret: ab oibus tñ senibus poetis nō inuidia: sed plu
rimā benivolētia psecutus ē: pferitqz ab Horatio qui ipsū Virgilū in suis opusculis sepe cōmemorat
Obijt deniqz Brudusij āno etatis sue. 52. x. calēdas octobris. 26. Imperij Augusti anno: Cuius ossa
Neapoliz trāslata in via puteolana intra lapidē sepulta sunt: Vbi hoc distichon qd ipse cōposuerat in
scriptū ē. Adatua me genuit: calabri rapuerit: tenet nūc Parthenope: cecini: pascua: rura: oues.

Horatius poeta laudatissim⁹ p bec tpa Rome in pscio habitus ē: Hic patria Venusinus pte liber
tino natus ē: vt ipse in epistola. 2. 4. testatus ē dicēs: Ad libertino pte natū et in tenui re maiores pēnas
mido extēdissē loqueris: Et quātūz generi oemias virtutibus addas. Suiqz statura breui: vt in eadem
epistola subdidit: Corpis exigui ptecanū solibus aptū: Trasci celere tñ vt placabilis essez: et vigesima se
xta epistola ondit: quēadmodū Rome liberalibus lris eruditus fuerit: ac deinde uberioris sciētie nāciscē
de grā Arthēas cōcesserit: vbi quū doctissimus euasisset familiaritatē. Ad Brutū q⁹ Cesarē occidit: ade
ptus ē. Factusqz ab illo tribunus militū ptra. Ad. antoniu⁹ et Augustū: quū victus fuisset Brutus ex
clade aufugit: Cui postea Augustus Adecenatis grā pepcit: Liberatusqz a poetica se quertit: et pcpū
os apd latinos lyricos versus expressit. Imitat⁹ Archilochū: Alceū Saphonē et pindarū poetas gre
cos. Unde et in epistola. 2. 4. ait: puos ego pimus iābos: Qñdi latio nūeros aio qz secutus Archilochi:
nō res et agētia verba lreābez. Tēpat archilochi mīssāz pede mascula sappho: Tēpat alcens: et reliqua.
Scripsit itaqz Horatius hic Odas: libros sermonū duos: Institutiones poeticas q⁹ poetica dicit: Et

Anno
Adiudi

Anno
an xpi

Octavianus

Liber

epistolis. Et quā innumerabiles diuitias optis studiis cumulasti: Tādē Rome moriēs Augustus oīnz rerum suarum instituit heredem. Obijtq; 43. etatis sue anno: imperij vero Augu. āno. 35. Suiq; maxima pompa in exequijs apud mecenatem sepultus.

C Varro et Lucius poeta Virgilij et Horatij p̄dictorū cōubernales hīs sp̄ibus habentur illustres: q̄ postea Enclidē Virgilij iubēte Augusto tali lege emēdauerūt: vt nihil adderēt vel diminuerent.

C Messala Corvinus orator Romanus p̄ hoc sp̄s clarus existēs p̄m^o apd̄ Romanos vrbis p̄fect^o instituit: S; die sexto migratu se abdicās in ciuile potestate se prestat^o ē: Qui deinde biennij post et anteq̄ m̄oreret ita memoriā ac sensus amisit: vt vix pauca verba p̄iungere possit: Ad extremūq; circa sacrā sp̄i nā sibi plere inato inedia se p̄fecit: āno etatis sue. 72. Impij vero Augusti. 52. hic Romanus p̄sul extitit: et orator nitidus fuit: qui de grāmaticali sciētia accuratissime disseruit: et libros quosdā post se reliquit: Cuius ingenio augustinus impator plurimū delectatus est: ob quod et augustinus ip̄ius in herodis benivolentiā flexit: Eidēq; regiā dignitatē impetravit: Hūc augustinus quū esset vir strenuus p̄tra Sabatios in expeditionē misit: p̄tra quos (vt Strabo testat^o) preclara facinora gessit.

C Cornificus poeta Romanus cum superioribus floruisse constat: qui multa licet militaribus operā daret in poeticonscriptis documenta: quiq; et postea a militibus destitutus turpiter interijt: Quos scpe fugientes galeatos lepores appellauerat.

C Cornificia at̄ p̄dci soror poetrix mēoratu dignissima: et ipsa tempestate hac tāto poetico effulsit dogmate: vt nō italico lacte nutrita: s; castalio videret latices: et Cornificio p̄dco germano fratri eque esset gloria illustris: Hec quippe nō contenta pulcherrimis valuisse verbis: nisi vt helycon carmen describeret: atq; plurima et insignia descripsit epy grāmata que tempore diui Hieronymi: vt ip̄e testatur: extabāt quibus virtutibus perpetuum sibi acquiuit nomen.

C Sorn. s. p̄ et fili^o celebres oratores tēpestate istac hñt illustres: q̄z fili^o p̄sularis an̄ p̄icz mortu^o est:

C M. Valerius poeta celeberrimus: quem Virgilius in Bucolicis sepe commemorat: hoc tempore secundum Eusebium in Cappadocia mori.

C Tullius Tiro Ciceronis alūnus atq; libertus p̄ hoc sp̄s multa resulget doctrina: Qui (Sexto teste in lris Cicerōi fuit adiutor: q̄z et de rōe lingue latine libros cōscripsit. Itē de varijs atq; p̄miscuis questionibus alios cōposuit: in qbus p̄cipui sunt: quos de greco titulo pandectas appellam^{us}: tāq; oīum rerum atq; doctrinarum genus continētes: Hic primus notas cōmentatus est: Et Cicerone obitūcato in puteolanum predium se contulit: vbi vsq; ad centesimum consensit annum.

5168

33

C Ueridius Bassus olim Romanorū p̄sul q̄ p̄mū d̄ paribz triūphauerat hoc āno Rome emorū: et publico funere sepelīt. De cui^o vita admirandē digna Belli^o lib. 1. 4. noc. ar. refert ip̄ius ex gñe et humili loco ortū hñsse: Cui^o mīez a Pōpeio Strabōe magni Pōpeij Genitore bello q̄ Esculanos subegerat captā cū ip̄o fuisse: et in triūpho ip̄ius pōpeij Ueridē hic vna cū mīze p̄nerul^o p̄duci^o fuit: Postea q; cū adoleuiss; victi sibi egre q̄lunt: Deinde i Cesaris māus deueniēs in Gallia cū ip̄o p̄fect^o ē: vbi cū mītra faciora strēne gessiss;: nō mō i Cesaris amicitia p̄uenit: s; et ab ip̄o āplissimū ordinibus p̄fect^o ē. Deinde tribun^o plebis p̄torq; effect^o: tāto cū moderāme se hñt: vt mox oīz patz p̄sensu p̄otificatū ac p̄sularitū inierit: Quā et vulgo itolerāter ei^o dignitatē p̄ferēs p̄rias vrbis hos p̄scribebat vsculos: Concurrere oēs augures aruspicesq;: q̄z p̄ortēti iūtatū p̄riatū ē recēs: Hā muros q̄ fabricabat: p̄sul scīs ē: Eundē Suetoni^o p̄positū a. M. Antōio fuisse orētalibus puicis tradit: et tribus p̄ijs ip̄sum fudisse scribit.

5170

29

C Hyrcan^o postrem^o iudeorū p̄nifer: De q̄ paulo ante satis dictū ē: hoc āno q̄ ē. 28. impij Augusti ann^o cū. 80. ageret anū ab herode rege nō dignū vite terminū ipetravit: q̄ idē Herodes quū solū sup̄stite ex regio genere cū cerneret: et in regia dignitate p̄stitutū p̄desse suis rebus opinatus ē mortem illius: ne imminere sibi aliquādo a Cesare piculo ille daret occasione: Tandē inuēta occasiōe q̄ ep̄stolas p̄ditiōis M. Alcocuidam tradidisset: accepissetq; illas: conuocato consilio demonstrans: vix optimum interfici iussit. Hic igit^o vt Iosephus. 15. annigtatū lib. scribit: in p̄ncipio p̄ze defuncto cū matre sua Alexandra regnauit ānis nouē: M. Atre vero defuncta illud regnū tribus mēsibus gubernauit: et statz a fratre suo Aristobolo depulsus fuit: Deinde a Pōpeio restituit^o. 40. ānis sacerdotio et regia dignitate vltus ē. Secūdoq; itez p̄ Antigonū fratris filii regnū p̄des: et corpis diuinitūdēs passus: ad Parthos captiuū ductus ē: Exinde post aliq̄d tps ad p̄pria remeans: p̄pter spes ab herode cognato p̄missas nihil sicut sperabat cōsecutus est. Atq; ita multis inolutus vite passioibus: et q̄ pessimū ē in senectute: nō dignū vite terminū p̄meruit. Suetat. 11. Hyrcanus hic modestissim^o vir: et in oībus mediocritas: vitezq; honestus fime: ac singularis māfuerudinis et clemētie: q̄ toto vite sue tpe varias ptulit calamitates: Eo namq; de functo sacerdotiū a filijs aaron penitus ablatū ē: Deinde nequa q̄ in hierusalē ex successiōne sacerdotalis generis p̄otificibus cōstitut^o s; neq; p̄petuitate vite fm̄ legē M. dyfi deo fermētibz al: quis p̄nifer fuit: Sed ignobiles quidā et alio tpe alij et nōnulli vnius āni sine modico āplius a Romanis impatorib^o sacerdotiū emebāt: Que oia ēt Daniel p̄pheta vaticinatus ē dicēs: Et post hebdomodas septē et sexa ginta onas interibit chrisma: et iudiciū nō erit in israel: et tēplū sanctū et eborus p̄populos: dūce veniēte gubernabunt: et cedentur in Cataclismo belli: et in sequētibz: et sup̄ tēplū: et cetera.

C Anacleus quidā Babylonius: hoc anno post hyrcanū ab herode ex Babylōia accitus: ab eodē iudeorū p̄nifer instituit: et sedit āno vno: Quo anno Aristobolum vxoris fratē eidē successorē dedit:

Loq; post anū interfecto rursus Annaleo sacerdotū reddidit. qm̄ aut postea sederit ignoratur.

Sylla Tiburtia seu Tiburtina vates scipua: cui ppriū nome Albunea fuit: hoc tpe in italia flo-
ruit: et mltā pdixit: Que ideo Tyburtia dicta fuit: quia tyburte ciuitati iuxta menis amnis ripas vt dā
excolebat: Cuius in gurgite ipsius fluminis eius simulachz tenēs in manu libz iuctū fuit: Hāc Augu-
stus (quū Romāi eaz deificare vellēt) consulit: Que post triū diez ieiuniū rñdit ea q̄ diu⁹ p⁹ Augustu⁹
is⁹ lib. de ci. dei cap. 23⁹ refert: dicens: Iudicij signū tellus sudore madescet: E celo rex adueniet p secula
futurus. Et sunt. 27. vsus: qz vltimus hic ē: Decidet e celo ignisq; et sulphuris amnis: Quoz vsuū ca-
pitales lre: vt idē p⁹ Augustinus testat hūc sensus reddūt. Iesus xps dei fili⁹ saluator: Quibus deis ili
co vidēte Augusto celū aptū ē: et nimis splendor irrui sup cū: viditq; in celo pulcherrimā vginē super
quoddā altare stāte puerulū baiulā: ē: Quā visa repere et vocē audiuit dicēte: Hec ara filij di ē: Atq; ita
Augustus in thalamo suo existēs hec audiēs et vidēs in terrā p̄cidit et deū adorauit: Quāobz augu⁹
stus se appellari oīo recusauit: Quo in loco postea ad rei memoriā tēplū sub titulo sancte Marię virgi-
nis in ara celi edificatū: Quē locū ordo beatissimi Gracisci excolēdū suscepit: et nūc vsq; possidet.

Syllarum decem Epilogus.

Syllas. i. mulieres vaticinatrices decē fuisse Varro in lib. rez divinaz quē ad Cesarē angustuz
scripsit: cōmemorat: Easq; oēs enumerauit sub auctoribus qui de singulis scriptitarunt.

Primā: quarū: vt supradictū est: de persis fuisse dixit: Cuius mētiōe Aicanor facit.

Secundā Lybiā: Cuius meminit Euripides in lamie plogo.

Tertiā delphicā: De qua Crisippus loquitur in libro de diuinatione.

Quartā Lumeā in Italia fuisse scribit quā Acuius in libro punici belli nominat.

Quintā Erythreā: quā Apollodorus grecus suam fuisse ciuē affirmat.

Sextā Samiā: de qua Erastothenes in antiquis analibus scribit.

Septimā Lumanā nomine Ainaltheā: quam ad Tarquinium regem liberos attulisse diximus.

Octauā hellespōnam: quā Solonis temporibus fuisse Heraclites ponticus scripsit.

Nonam phrygiā que vaticinata est Ancire. Decimāq; hāc ipsaz de qua nūc locuti sumus.

Anna mulier hebreā Iacobz filia de tribu leui fuit (vt Bamafeo placet) de tribu iuda ori-
ginē dūcēs supioribus tribus in coniūgū Iacobz viri sanctissimi de tribu sua tradita hoc āno: cum diu
iterilis et sine ple sterisset: post multas oratiōes et lacrymas angelica monitiōe pmissa Mariā futurā
dei genetricē genuit filiū: Quā percreata mox Iacobz viro defuncto nupsit alteri viro noie Cleophe: d
quo et alterā Mariā Cleophe suscepit filiā: Cleophas autē Mariā filiastrā pdictā fratri suo Ioseph
copulauit vxorē: Sed et Mariā filiā suā Alpheo tradidit vxorē ex qua nati sunt Iacobus Alphi Sy-
mon chananens et Judas Thadæus qui et Barfabas: Adortuo quoq; Cleopha: Anna tertio fm le-
gē Adoyi alteri viro noie Salome nupsit: ex quo tertiā filiā noie Mariā Salome genuit: Que tāde-
z zebedeo disponfata Iacobū maiore et Joannē euāgelistā peperit filios: vnde et hij exant versus.

Anna solet dici tres genuisse marias:

Prima parit christū: iacobū secunda minore

Et ioseph iustū peperit cū symone iudā

qua nata ē Elisabeth Joānis Baptiste mater: Hinc est q angelus dixit Marię: Et ecce Elisabeth co-
gnata tua: idest consobrina tua pepit filiū. Anna itaq; qui in pceptis et in vis domini toto tpe vite sue
ambulasset: omneq; tps suū in oratiōibus: vigiliis: ieiuniis: elemosynisq; ac alijs bonis operib⁹ psum-
psisset: plena diez genit in dño: Cui⁹ dormitiōis diē q fuit. 25. iulij mēsis ecclia vlis celebrari mādauit.

Zacharias hebreus de vice Abia sacerdos et ppheta domini diu Joānis Baptiste genitor vir to-
tus sanctitatis exēplar tēpeltate hac Elisabeth virginis Marię cōsobrinā duxit vxorē. Ambo qdē: vt
sacra Euāgelij Luce bēt historia: religione: innocētia: pietate et gratia sanctissimi: qui quū diu infecun-
di fuissent: et itaq; Elisabeth pcessisset in dies suos: et muliebria ei fieri desissent: dñs eoz orationibus per-
motus filiū tandē nomine Joannē baptistā eis hoc mō pcessit. Hāc sicut Lucas p⁹ cap. scribit. Quū za-
charias sacerdotio fungeret: in ordine vicis sue fm p̄suetudinē sacerdotij sorte exijt vt incensum adole-
ret: Et anno imperij Augusti. 41. solus tēplū domini ingressus: vidit angelū domini in dexterā altaris
incensi partē: quo viso cōfessiz zacharias p̄e timore in terrā corruit: Ad quē angelus: Ne timeas inquit
zacharia quoniā exaudita est deprecatio tua: quā Elisabeth vxor tua sequēti anno pariet tibi filiū: et vo-
cabis nomen eius Joannē baptistā pzo quo maximū tibi erit gaudiū et exultatio: ac multi in eius nati-
uitate gaudebūt. Er̄it enī magnus corā domino: vinuz et siccā nō biberet: et spiritu sancto adhuc ex vte-
ro matris sue replebit ac multos filiorū israel predicatione: suoz exēplo conuerteret ad dominū deum
ipsoz. Et ipse p̄bit ante ipsuz in spiritu et virtute Iselye parare ei plebē p̄fectaz. Et zacharias: Et vnde
hoc: ait: scire potero: quia ego iam senex suz: et vxor mea pcessit in diebus suis: Et dixit: Ego suz inquit
angelus domini noie Gabriel: qui a domino missus tibi sum: vt hec ad te euangelizares: et p̄pterea hoc
tūc incredulitatis erit signū quia eris mutus quousq; hec implebunt. Ac sic zacharias hic vsq; ad filij
natiuitatē tacēs fuit. Quū igit zacharias tēplū foras egressus fuisset: nec loqui posset: intellexerūt oēs
eū ratiōē vidisse: quod quidē et ipse nutibus quibus poterat explicabat. Cōpletis v̄ro officiis sui die-
bus abiit in domū suā. et statim Elisabeth cōcepit. Quūq; cōcepisse se deprehēdisz: p̄uenecūdia qnqz

mensibus se occultavit. In sexto denique mense Maria virgo et domini mater: et ipsa a spiritu sancto gratificata et mox ad salutandū eaz perrexit: Cuius et salutationē Marię sensit Elisabet: exultavit infans pro gaudio in utero eius. Repletaque statim spiritu sancto Elisabet exultavit: ac voce magna dixit: Et vnde hoc mihi ut veniat mater domini mei ad me. Beata inquit que credidisti: quoniam perficientur in te ea que dicta sunt tibi a domino. peperit denique Elisabet filium: et audierunt vicini et cognati eius: quia magnificavit dominus plebē suā cū illa: et congratulabantur ei. Quinque dies octava advenisset: ut circumcideretur puer: Invenit parētes patri quē vellent vocari eū: Accipietque calamus scripsit dicens: Joannes ē nomen eius: et pfectus agnū ē os eius: et prophetavit dicens: Benedictus dñs deus israel quia visitavit et fecit redēptionē plebis sue: Quo prodigio oēs admirati pontificiū munus eidē restituere: In quo quidē deinceps ita vixit: ut neminē ex successoribus iudei patres habuerint: vel sanctitate vel alijs virtutibus. Denique defunctus et inter sanctos prophetas relatus: et nomen novēbris eius natalicius dies celebratur.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Cornelius gallus poeta clarissimus in Sordani vrbē natus. is. impij Augusti anno: scilicet Eusebiū 43. vite sue anno. propria se manu interfecit quā Augustus interfecit Antonio et Cleopatra: et totā Egyptum obtinuit: primū alexandrię et totius Egypti pretorē constituerat qui ea in provincia (ut Strabo libro duodecimo meminit) res memorabiles gessit: ac Thebanā vrbē Diospolim appellatā ad solū usque enervit: Ex qua ē multos obeliscos et conchas peregrini marmoris Romam postea secum detulit: qui bus nūc Roma Italięque multis in locis decoratur: Hic nonnulla poetica memoratu digna composuit.

¶ C. Bassus ornatissimus orator: et copiosus Augusti p̄stantissimus dux: tēpore hac floruit: Qui ut testat Helius: quū esset sciētia clarissimus de vocabulorū origine multos tractatus edidit: Hunc imperatorē strenuissimū Cesar Augustus longe ante cōtra partios ad Licinij necē vlciscendā miserat: qui in Syriā irrupēs partios ipsos tribus plijs superavit. Pacorūque eorū regē Herodis filium interfecit: et Romā rediēs de eisdē triumphis duxit: Denique ex hac luce sublatus publico funere sepellit.

¶ Strabonē ē historicū et Geographū ac philosophū: necnō et homerice maiestatis expositorē: ut quibusdā placet: nam de Crete et hisce insulis illustrē fuisse ex operibus suis invenimus: Qui quū doctissimus vir esset: et magnarū rerū cognitiōe peritissimus haberetur inter cetera sue virtutis monumēta de Geographia mūdi decē et septē libros perpulchros edidit: In quibus vel omittas: vel neglectas: aut retinē: et obliteratas orbis partes ad vnguē restituit: Et diligentissime designavit: populos: nationes: res gestas: mōtes: maria: et eorū terminos ante oculos nostros clarissime posuit. Hic quippe ex Aditriditis regis sanguine maternali linea (ut ipsemet testat libro scilicet decimo) originē duxit: Cuius clarissimū opus dñi latine incognitū Nicolanus papa quintus per Gregoriū Typhernatē trāsferri in partē voluit: Reliquū vero operis manū: videlicet Europā: Evaristus Hieronē ad preces Jacobi antonij Marcelli patricij veneti viri p̄stantissimi absolutus reddidit.

¶ Solinū quoque historicū et oratorē gravissimū tēpore istac ex libris ipsius floruisse p̄sumimus: qui et ipse collectancorū librū optimū edidit: et ad Augustū Cesarē Rome obtulit: In quo similiter terrarū pingit ac vrbū distans et loca milia mēsurat. Eūque librum Collectancū. i. de mirabilib⁹ mūdi appellant.

¶ Titus Livius paravinus vir quidē magnus: et historicorū rā Grecoꝝ q̄ Latinoꝝ princeps ac tradidit: (ut ait scriptor: hoc tpe (ut Eusebius testat) Rome adeo claruit: ut multi nobiles ex ultimis Hispaniarū partibus ad eū visendū Romā venerint: Quod diuus Hieronymus in epistola ad Paulinū ex Plinio sumptū in his verbis testat dicens: Ad Titoliū lacteo fonte manatē de ultimis Hispanie: Galliarūque finibus quosdā venisse nobiles legimus: et quos ad p̄tēlationē sui Roma nō traxerat vnius hominis fama p̄duxit: Habuit illa etas inauditū oibus seculis celeberrimūq; miraculū: ut vrbē tantā ingressi aliud extra vrbē quērērēt: Hic itaq; Livius cū maxio in honore ab Augusto semp habitus fuerit: et plurimis honoribus et divitijs ab eo honoratus fuit: Qui quū circa oēm historiā diligentissimus indagator fuisset: cētū et decē historiariū libros cōscripsit: In quibus ē divi Augusti gesta depicta cernunt: licet ad illius vite finē nō p̄venit: Eius aut operū maximā partē tēporis malignitate amissus. Vixitque annos octuaginta: et quarto impij Tyberij Cesaris anno paravi obijt: atque ibidē sepult⁹ fuit: Cuius quidē sepulchrū adhuc in diuē virginis Iustine vestibulo extat hīs titulis adornatū: et militie ad decus vtilitatēque fuit ascriptus: et virtutis sue qui dissidētes patavinos cives suos in patriā reuersus ad p̄cordiā reuocavit: qd quidē ipse adhuc vivēs sibi cōstruxerat: Titus Livius. T. f. quartē legioni alijs cōcordialis Paravi sibi et suis oibus. Eius aut ossa quū postea inuēta fuissent: Veneti qui p̄torū ipsius vrbis cōcrematū instauraverūt in conspectu ipsius fastigio collocaverūt.

¶ Cornelius nepos patria Veronēsis orator et Rhetoricus atque Geographus permaximus hīs tēporibus scilicet Eusebiū in p̄ccio fuit: qui et nonnulla ingenij sui monumēta scripto mandavit: et q̄maxime historiarum libros composuit: Libros quoque geographicos nobis absolutissime reddidit: Similiter et de viris illustribus Annalia scripsit: Cronicarumque p̄terea libros ac libellum: que litteratum ab eruditō distinguit luculenter perstrinxit.

¶ P. Quintus Naso Sulmonēsis clarissimus poeta tēpore hac Rome claruit: et multa conscripsit: hic ex Sulmone brutiorū oppido ortum habuit: sicut ipsemet testatur dicens: Sulmo mihi patria est gelidis vberibus indis Adilięque novies distat ab vrbē decem: qui et apud Athenas primo poeti-

eam: deinde philosophicā disciplinā optime didicit: veniēsq; Romā apud Augustū Cēsare z vīta z aduētū
carminē plurimū valuit: Sed multorum post diērum curricula anno etatis sue quinquagesimo ab eo-
dem Augusto in pontū insulā apud farinatas relegatus est: quo autē crimine non satis constat: quum
aliū vitio dent: q; libros de arte amandi cōposuerit: quibus iuuenes in matronarū libidinem nimium
inflābat. Alij vero affirmant q; quum L. iulia Drusilla imperatrice concumberebat: quod quidem le-
ne videretur: Quia si imperator cum vxore cum concubuisse didicisset: non exilio: sed morte cum mul-
tasset. Nec rursus propter libros de arte amandi: quum ea etate lasciuia carmina multi descriperint.
Verūamen ipse de se libro de ponto sic inquit: Vaso minus prudens artem dum tradit amandi: Do-
ctrine triste precium magister habet: Eius quippe mores ea erant facilitate qua z carmina. Infra mora-
tos autem hic post se reliquit libros a se editos: videlicet.

De metamorpho. i. transformationum	li. 5.	De medicamine faciei	li. i.
De arte amandi	li. 3.	Amorum iterum	li. 3.
De remedio amoris	li. i.	Ad liniam consolatorium de triumpho	li. i.
De sine titulo	li. 3.	De laudibus Augusti Cēsaris	li. i.
De fastis ad. L. Cēsarem	li. 6.	Sapphos eiusdem	li. i.
De tristibus	li. 5.	Inuēctiua in Ibin	li. i.
De ponto	li. 4.	Epistolarum	li. i.

Item de pulice: De nucē: De philomena: De vetula: z de lymaca: sed hijs quinque vtrum Quidij
ipsius opuscula fuerint: apud peritos multa est ambiguitas: Deniq; quum esset omnibus qui elegias
scripserunt prestantior anno quinto imperij Tyberij Cēsaris: etatis vero sue. 54. obiit.

Valerius Maximus Romanus philosophus z orator luculentissimus hijsdē temporibus Rome
clarus fuit: ac Augusto Cēsari carissimus: qui inter cetera libros nouem sermone luculentissimo com-
posuit: scilicet de dictis factisq; memorabilibus virorum: qui apud Romanos grecosq; habebantur il-
lustres: addens etiam ex proprijs nonnulla ad virtutum commendationem: viriorumq; detestationē
pertinentia: Ex quibus hanc memorabilem excerpimus sententia: Lento etenim gradu ad vindictam
sui diuina procedit ira: tarditatemq; supplicij grauitate compensat.

Anthenodorus patria Tharsensis Stoicus philosophus per hos dies floruit: Cuius hec singula-
ris fuit sententia: Tu crede te de omnibus cupiditatibus esse solutum: quum eo peruenieris vt nihil de
um roges nisi q; possis rogare palam.

Maria beatissima ac gloriofissima dei genitrix futura: virgo ppetua ex radice Jesse diu exor-
ta: hoc āno qē vigesimosextus imperij Augusti in Nazareth ciuitate iuda patre Joachim:
matremq; Anna nascit: Puella siquidē elegantissima: oimq; oculis admirabilis: quā quūz
parēs allactassent tertio etatis sue āno (vt spōdērat) tēpli seruitio cū reliquis virginibus
manciparunt: Quo in loco ppter etatē sicut ceteras nobilitate z pulchritudine precellebat: ita z doctri-
nam z sancte viuendi rationē ab ipsis teneris annis z exemplo z lectione didicit: adeo vt breui z religi-
one z sanctitate: necnon z humilitate ac diligētia: tum in rebus diuinis: tum in humanis reliquis sacrif-
virginibus fieret incomparabilis: Quibus ex virtutibus deus ipse omnipotēs eam sibi animatam ciui-
tatem cōstituit: De qua dictū est: Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Delegetas preterea eaz deus sibi
secundū celū atq; rationalem paradysum ipsam fecit: Dignum quoq; vbi sue habitaculū: atq; spōsaz
incarnationis filij sui eandem esse voluit: Lamobrez quū tredecimum etatis sue expleisset annū Anna
cum Cleopha eius prinigio diuino disponēte cōcilio eam Joseph de tribu sua viro seni cōmbio coniu-
xerunt: Qua desponsata confestim angelus gabriel in Nazareth ciuitatē suā ad eam venit z magno
lumine coruscās virginis Thalamū venerabiliter intrauit. atq; ipsam sanctissimā virginem officiofif-
sime hijs verbis salutauit: dicēs: Ave Maria gratia plena dominus tecum: benedicta tu inter omnes
mulieres: z benedictus fructus vētris tui: Qua ex pauerescēte: Angelus adiecit: Ne timeas inquit Ma-
ria: Inuenisti enim gratiam apud dominū: Ecce concipies in vtero z paries filiū: z vocabis nomen ei⁹
Jesum: hic erit (inquit) magnus z filius altissimi vocabitur: Ad hec Maria confestim ait: Ecce ancil-
la domini fiat mihi secundū verbū tuum: Et subito celestis imber in eam placido se effudit elapsu: z ro-
ta diuinitatis vnda se contulit in carnē Marie: z verbum caro factū est: Quibus gestis repēte Maria
surrexit: z ad Elisabeth consobrinā suā vīstando concito gradu perrexit: vbi z per tres menses quo-
usq; Joannē edidisset filiū (seruitutis gratia permansit) Ibiq; mirificum illud cecinit canticū: dicēs:
Magnificat anima mea dominū. Editioq; Joanne Baptista Maria iaz grauida domum redijt qd
vbi Joseph vir eius didicisset eam scilicet esse pregnantē decreuit omnino ipsam occulte dimittere: Sz
eo hec cogitante (vt Mattheus primo capitulo ait) Angelus domini per somnium ipsuz monuit ne p-
pter id Mariam dimitteret: quia quod natum in ea erat id de spiritu sancto esse contestatus est. Atq;
ita Joseph accepit eam vxorem. Appropinquante autem pariendi tempore Maria vna cum viro suo
Berleēz conscendit: vt psteretur iuxta Augusti pceptum: quo mandauerat vt vniuersus describeret
orbis: singuli in suam ciuitatem. Ascendit itaq; Joseph z Maria: vt Lucas secundo capitulo scribit a
Nazareth in Berleē ciuitatē suā: vt ibidē censu notarentur. Et quum essent ibi impleri sunt dies pa-
riendi: z gloriofa virgo sine vilo dolore: deum genuit ex se carne facrum: Et ita secūditas ipsa in illa to-

adūctus

ta deificata ē: et vt virginitas integra cōseruata. Editoq; puernulo iesu: maria ilico cōsurgēs ifatē pānī
de more inuoluit: et i p̄sep̄io reclinauit: q; in spelūca q̄ cū fuderat: n̄ erat locus. Adorq; bos et asinus
ibidē colligati iuxta p̄phete vaticiniū cognouerunt ifantē esse dñm: et genua flectētes adorauerūt eū:
Et subito āgelus domini pastorib; q̄b; daz ea i nocte in regiōe illa vigilāb; nūciavit saluatore mūn
di natū: q; eo venētes: vt. i. viderēt vtz verbū quod factū erat ad ip̄os vtz cēt: cōfessum eūz codē āgelo
alioz āgeloz multitudo facta ē: cācū hoc dicētiū: Gloria in excelsis deo et in terra pax hoib; bōe vo
luntatis: quē sane hymnū hylaris ep̄s postea ad finem vsq; cōpleuit. Reliqua vō brissime v̄ginitis ma
rie gesta et obsequia: necnō et actus vite ip̄i vsq; ad passionem filij eius ex euangelio colligi possunt: In
qua qdē passione brissima hec v̄go et si in carne ip̄a non passa fuerit: tam qā in ea pte que impassibilis ē
passa ē: videlicet i mēte spūaliter et atrocius gladio passiois v̄ngenti filij sui plūq; martyr et v̄go fuit
i pace vitā finēs. Post autē ascēsiōe dñi nostri iesu xpi eiusdē scissime v̄ginitis cōuersatio ad huane vi
te exēplū. Nea in actib; apostolor; testate gñaliter eūz apostolis quouls; repleti fuerunt gratia spūs
sancti fuit post spūsancti missione: et apostolor; discipulor; oīm dispōsiōe qd brissima hec virgo e
gerit: nō plene haberi pōt: nisi vt diuus refert Hiero. q; Gabriel āgelus tāq; celestis paranympus eā
virginē sanctā et corpe et mēte itactā custodiuit: Atq; Joānes euāgelista cui eā de cruce filius cōmiserat
v̄go v̄ginē seruauit: officiosissime vsq; i finē vite sue tāq; adoptiuus filius misit. Habitatio autē eius
vsq; ad mortē p̄ nimio amore i loco illo fuit: in quo eius filius extitit sepultus: q; inter ascēsiōis: resurre
ctioisq; loca erat: vt ex eo loco oia in q̄bus passus fuerat loca inuise posset: et sui cōsolaret aspectib;
Quia vt diuus scribit Hiero. impatiēs amor hoc inter cetera p̄cipuū hēt vt quē desiderat semp iuēre
se credat: Nec mirū: q; si christ; ē ab oib; amādus ex toto corde: et ex tota aia: atq; ex oī virtute sua:
multo magis ab ea ardētius cuius et dñs et filius erat. Multis equidē afficiebatur dolorib; post filij
ad celos ascēsu: magnoq; estubat d̄siderio: dū secū tacite cūcta fuolueret q; s. audierat: viderat et p̄gno
uerat. Tādē quūz oīm plēa cēt gratia: oīq; v̄tute illustrata āno a natiuitate filij eius iesu xpi quadra
gesimonono: etatis vero sue. 60. obdormiuit in pace: pleniterq; claritatē eterne gratiā possidere meruit:
quā ab eius filio dño nostro iesu xpo plenissime accepit: Quā sicut p̄pheta ait: Viderūt omnes filie sy
on: et brissimā p̄dicauerūt: et regine laudauerūt: q; tāā viderūt q̄tā nullus errādo expleuit mortaliū
q̄to magis deū q; talē ac tantā fecit eam: vt ip̄e fieret p̄ ip̄as. Ad cuius igitur exegas deo sic volēte oēs
affuere apostoli: et dñs ip̄e noster iesus christus cū tota celoz curia q̄tū fas est credē cidē totus festi
uus occurrit: et cū gaudio eam in anima et corpore i celū assūpsit: secūq; i throno suo collocauit. Dixit
at p̄ filij mortē. 16. ānis: quū ātea. 47. etat; hēt ānos: vñ et qdā d̄ ip̄i sacrate v̄gis tpe bos edidit v̄p̄.

Virgo parens vixit sexaginta cum tribus annis.

Quattuor atq; decem fuit in partu benedicta

Vixit cum filio triginta cum tribus annis

Sexq; decem annis: sed post hec astra subinit.

C Mariānes regina hebreoz hoc āno ab herode antipatro rege et viro suo ob inuidiā occiditur: Ea si
qdē regina Aristoboli indeoz regni ex Aleaxātria filia fuit: et Herodi alienigene i cōiugiu tradita: cu
ius ifelicitatē atq; pulchritudinē hic reticet nequeo. Nā vt Joseph; in. xv. libro āngtatū ait: tāte tāq; in
uise pulchritudinis clara fuit: vt nō solū eo tēpore formositate feminas ātre credere: sed celestis arbi
traretur imago potiusq; mortalis: que qdē et inaudita formositate atq; pulchritudine fuerit ifignis ani
mi: tamē ingē fortitudine lōge mag; emicuit: Quā quū p̄uenisse ad nubilē etatē parētes cernerent ini
quo herodi antipatro maximo suo ifortunio tradiderūt vxores: a quo et summe ob eius venustatē dile
cta fuit: Quū plurimū gloriaret se solū orbe toto p̄fessore pulchritudinis diuine in tā grandes ani
mi curā lapsus est: ne qs aliter in hoc posset sibi equari vt timeri ceperit: ne sibi sup̄stes euaderet. Mari
ānes. Ad quod enitādū dum vocatus fuit Romā ad Octavianū vt purgaret se q; amicis Antonij ad
v̄sus cum auxilia prestisset: amicus reliquit: vt si ei contingeret mori: mariannē hāc reginam confesti
occiderent: que res post multū temporis cū Mariam nunciata fuisset: et iam ob Aristoboli fratris in
dignam cedem in herodem execrabile odiū concepisset: ad hunc impetum peruenit: vt amanti viro suū
negare cepit concubitu: dicereq; palam cepit herodem esse alienigenam non iudēz: nec regie prolis vi
ram. Quinimmo ignobilem et nō idoneum: nec regia coniuge dignum: Trucemq; insolentem: scelestū
atq; immanem beluam: que et si herodes cum difficultate pateret: tamen amore prohibente nil scuum
in illam audebat inferre: Tandem rebus in peius p̄cedētib; a matre et sorore herodis quibus Ma
riānes summe grātis erat actū est: vt ab eisdem subornato pincerna mariānes herodi accusaretur q
effigiem suam speciosissimā post conceptum in herodem odiū ad Octavianū vt illum in sui de
si lerinz prouocaret: et in herodis odiū transmississet: que quūz crederet herodes: eo deductus est vt tā
q; in regiam maiestatem excidit in molientem capitali sententia eam iusserit occidi.

Explicit Liber Septimus.

Fratri Jacobi philippi Bergomensis ordinis Eremitarum diui Augustini in omnimoda histo-
ria nouissime congeſta Ebroniarum ſupplementum appellata Liber octauus feliciter incipit.

In principio igitur dragesimisecondi anni impij Augusti Ce-

saris q in augustio mēse regnare cepit: v3. 31^e
regni herodis alienigenę: ac 3° anno cētēsimē nonagesimē tertie olympi
adis: Ab vrbē vō dīta. 759. A captiuitate iudeoz. 545. A dauid re-
gno. 1029. A natiuitate abraę. 2015. A diluuiō noē. 2957. ab adā. 5198
A pceptiōe bñi iōānis baptiste mēse. 6°. 8° calē. aplis: feria sexta: lūa d
cima: idictiōe. 17. pphētia patriarche Jacob iā adimpleta q dixerat: Nō
deficiet pnceps de Iuda: nec dux de femorib⁹ ei⁹: donec vīat cui repo-
siti ē: et ipse erit expectatio gētiū. Nō ergo defuit iudeoz pnceps vsqz
ad tps istō: In q qdē herodē istū alienigenā pñū accepit regē. Tem-
pus itaqz erat vt vīret cui repositū erat qd nouo pmissū ē testō: vt ipse
ēet expectatio gētiū. Ideozqz vt oēs adimplerēt scripture pphāz: Adis
sus ē Gabriel āgel⁹ a deo in Nazareth Galilee vrbē ad Mariāz virgi-

nem nup⁹ (vt pmissus ē) Ioseph de spōsata: q dixit ei: Ave maria grā plēa: Ave (inqt) spōsa dei genitrix
imaculata: Ave aīatū dei tēplū: Ave sacrariū spūs sancti: dñs tecū in corde: tecū in vtero: tecūqz semp
in auxilio: Quib⁹ dict⁹ mox supnēntē spūs scō: obubrāte altissimi vīute dñm nrm Iesum xpm plēum
homīnē in animā et corpore pcepit: Quō pcepto qnta seculi etas crebris quassata malis. s. a trāsmigra-
tione Babilonis vsqz ad xpi icarnatiōē sub gnātiōib⁹ quattuordecim terminata ē. Anni itaqz ab ori-
gine mūdi: vidēl3 a qntodēcio cal. aplis quo mūd⁹ incepit: vsqz ad xpm incarnatūz fm Drosium sunt
5200. fm vero Jsidoz. 5210. fm Eusebium. 5199. et fm quandam aliam calculatiōem. 5196.

Seria nāqz sexta q pñ⁹ Adā peccauit: q ēi p⁹. 930. ānos obiit: et q e paradiso eiect⁹: eadē feria sexta
secūd⁹ Adā Ies⁹ xps carnē iduit. Ieiuniū ēminauit: et morē subiit. In sup⁹ et Abel iust⁹ a frē inficitur.
Abelchisedech offert. Isaac altari supponit: Joānes baptista decollatur: Iacobusqz ab herode peri-
mitur: ac alia multa eadē sexta feria gesta referūtur: q certe quidā poeta hīs declarauit vñb⁹ dicens.

Salue festa dies que vulnera nostra coerces.

Angelus est miss⁹: ē pass⁹ i cruce christus.

Est adā factus et eodē tempore lapsus.

Ab meritū decime cadit abel fratris ense

Offert melchisedech: Isaac supponitur aris.

Est decollatus christi baptista beatus.

Est pet⁹ cap⁹ iacob⁹ sub herode pemptus

Corpa scōrū cū christo multa resurgunt.

Lairo dulce tñ p christum suscipit amen.

len. aplis ex sua pte fact⁹ ē decim⁹ dies calē. aplis: ex sua vō pte posteriori. i. nocturna q xps tē⁹ et illu⁹
ē. Fact⁹ ē dies octau⁹ cal. aplis nonodēcio cal. aplis: ac nono die: necnō et octauo calē. aplis xps pass⁹ ē.
Plane sciēdū ē q a pñ⁹ seculi vsqz ad passiōē dñi dies pcessit noctē in signū laps⁹ būani gnis: s3 a pas-
sione nox pcessit diē in signū repatiōis de tenebris ad lucē. Ac sic nox diluculi resurrectiōis ad pñam
sabbati pertinet in qua terminatus est ordo naturalū dierū qui erat vt preccederet dies noctez. Unde
et deinceps nox semp pcessit diez: et sic hec nox communis fuit sabbato et diei dominice resurrectiōis.
Joānes baptista xpi iesu pcurzor et gloriōssimus preco: hoc ipso āno sexto v3 mēse āte regis sui nati-
uitatē ex sanctissimis parētib⁹ zacharia et Elyzabeth sterili i hierusalē nascitur: vir qdem etiā ab ipso
marris sue vtero sanctificatus: necnō et inter muliez natos dño testāte nō surrexit maior. Iste quippe
ppheta et plusqz ppheta fuit: eo q matrē Elisabet pphētā fecerit: et Iesum xpm mūdi redēptorē: nō
de lōginquo s3 digito mōstrauit dicēs: Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mūdi quē et dñs ipse tāta
perfudit grātia vt nullus vnqz hoīuz eo vel sanctitate vel alijs gratijs etiā ab ipius natiuitate fuerit ex-
cellior. Et ppter ea christostom⁹ de eo sic ait: Joānes schola virtutū: magisteriū vite: sanctitatis forma:
norma iustitie: virginitatis speculū: titul⁹ pudicitie: peccatoz venia ac fidei oīs disciplina fuit. Et qdē
pulebre: qz vt idē ait fuit maior hoīe: par angelis: legis sūma: euāgelij sanctio: apostolorū vox: silētiū
pphetarū: Lucerna mūdi: pcurzor iudicis et christi mediator ac totius trinitatis medi⁹ ppter hoc et
sacra ecclesia catholica post dñm eiusque matrē virginez mariam ipsius precipue celebrat natiuitatē: qz
sicut nato dño angelus pastoribus apapruit dicēs. Ecce euāgelio vobis gaudiū magnū qd erit omni
populo: qz natus est vobis hodie saluator qui est xps dñs. Ita etiā idē āgel⁹ nasciturū zacharie pre-
dixit Joānē dicēs: Quū nar⁹ fuerit puer erit gaudiū nō modo tibi s3 exultatio oī populo: qz mlti i eius
natiuitate gaudebūt. Joāne itaqz nato trāsactis infātie ānis licet tenell⁹ excelsiqz generis fuerit babi-
nus et parētib⁹ antiquis vnicus: cui et opulētissima debebat successio: essetqz ex marris vtero sanctifica-
tus: attamē propter amorē celestis patrie qnū etiā frequētiā hominūz sustinere non posset: Eremitūz
petij: triplāqz parētib⁹ pretulit: atqz fulgētes domos informis luti vilitate mutauit: ne leni saltē vt sacra
cāt ecclesia imaculat vitā famine posset. Volūtariūqz ppter ea passiōib⁹ indixit bellū: ac violenter se

vincere contendit. et de abundantia delinquentium ad famem sitimque abstinentiam mortem denique transiit: necnon et somnum et oculi vigiliis ac peritioe perficit. Vidicerat namque adhuc puerulum spiritum sanctum illustratum regnum celorum vix pati et per suum violentiam illud diripi oportere: unde et ad id obtinendum duo crucis genera maxime existimauit necessaria: quod et in semetipso exprimeretur sumptus: unum vero corpus: et aliud spirituale. Primum a potu gula appetitum temperare: et a delectationibus coercere: et ab hijs quod tactu gustu vel visu decipiunt sensus seipsum viriliter reuocare. Aliud autem abstinentie et crucis genus: et quod preciosius: sublimiusque hoc idem esse adiudicauit. scilicet mortem a regere: et illius perturbaciones modestia et tranquillitate placare ire ac superbie impetum refricare: litigare quotidie contra vitia et peccata: cogitationesque malas in pace redigere: voluntates proprias abnegare: easque inferiori examinatione discurre: et regem impio subigere: hanc itaque crucem in conspectu domini diuinitus hic Ioannes gloriosus esse putauit: ac per potum vero et exemplo oes edocere curauit. Hinc scriptum fuit: A diebus Ioannis regnum celorum vix patitur. Per hoc autem quod trigessimam vite sue attigisset annum: sicut sacra euangelij Luce hic bistro. duodecimo impij Tyberij Cesaris anno percurrere portio pilato Iudea: Factum est quibus dominus super eum in deserto. Et venit in oes iordanis regionem per baptismum primum in remissione peccatorum: sicut scriptum est in libro Isaie prophete dicentis: Ego vox clamantis in deserto: parate viam domini: rectas facite semitas eius. Quia ois vallis implebitur: et omnis mons et collis humiliabitur: et erunt praua indirecta et aspera in vias planas. Et ob hoc multum ad eum concurrerunt singulis quibuscumque interrogantibus quoniam uenientia dabat iuxta. Demum ab herode antipa magni herodis filio paulo ante predicationem christi capti carceri mancipatus. Arguebat. n. ipsum herodem in multis: et inter cetera dicebat: Non habes tibi hunc uxorem fratris tui. Qui impius herodes ira percutit per pietatem impietatis mercedem eidem reddidit. Ipse. n. herodes herodiadem philippi fratris sui uxorem incestuosam nuptijs sibi coniunxerat. Et illa in stigante per annum pedore carceris et maxima inedia cum macerari fecit. Per annum vero adueniente ipse herodis natalis die uocauit herodes cunctos galilee principes nobilesque aicos suos: et regium eis preparauit conuiuium. Quibus ita copulantibus herodiadis filia in vestitu deaurato in medium venit: et coram omnibus modulatur vocibus gestitum atque saltantem. Quam obrem summe placuit regi a cunctis discubentibus. Cui rex postquam iurcurando pollicetur de dote quodcumque postulasset: Que a matre negissima promissa enestigio inquit: Rogo ut des mihi in disco hoc caput ioannis baptiste. Rex autem et per insinuationem: et propter filium discubentes: (habetebant perstratus) iussit dari quod postulasset. Et missa spicula re decollari eum fecit in carcere: Capiteque ad regem allato datum est puelle: puellaque illud matris sue obtulit: quod statim in obprobrium viri sanctissimi illud per regiam domum perierat. Quo audito venerunt discipuli Ioannis in Bethsara oppido: et auferentes truncum in Samariam seu Sebastiam detulerunt: et ibidem in monumento posuerunt. Et tunc Ioannis ipse per veritatem: quod dixerat. De ois minutis: et capite: illi autem crescebat in cruce. Herodes autem cum herodiade et filia in ultione sanctissimi viri non indigna susceperunt supplicia: de quibus infra. Per multum vero tempus. scilicet Iulianus apostate tempore gentiles inuide res miraculorum sanctissimi hominis: ut nomen eius de sub celo extingueret ossa eius erueret de sepulchro. cum multa rabie displicere conati fuerunt. Sed band militum casu ipsi reliquias colligentes conburi fecerunt. Quibus hec agens: quodam modo abi hierosolymite viri sanctissimi misericordia promoti: maioris prece ossum surripientes: hierosolymam detulerunt. Undeque ad Bethseam ciuitatem ubi corpus sancti nicolai episcopi suabatur allatum: diu ibidem suate sunt. Genuerunt denique: ut Jacob de viragine scribit: ipse Eusebius anno. scilicet salutis nostre. 1090. ab hierosolymorum expeditione reuertentes: sanctissimas reliquias inde suscipientes maximo cum gaudio ad genuerunt eorum: ut bene detulerunt: et in diuini Laurentij templo cum multa veneratione collocauerunt. quod autem relige sanctissimi percursoris fuerunt: multum exultant: miraculorum primum: necnon et Alexia. tertij ac Innocentij quorum sumorum pontificum auctoritate postea probatum est: quod et etate nostra maxima cum reuerentia eo in loco ab omnibus visunt. Index vero quod dominus demonstrauit a quibusdam mercatoribus Florentia delatum ibidem in templo eidem percursori dicato summa cum veneratione custoditur. Caput autem ipsius quod nunc Rome in monasterio sancti Siluestri ostendit: tempore Martiani principis cuidam marcello abbati in quodam specu penitentie promerito reuelatum fuit: quod postea per Theodosium imperatorem Constantinopolim translatum fuit. Et ex tunc non decollationis festum tantum: sed ossum ipsius collectionis facie celebrari ceptum est. Quo vel quando postea Roma delatum sit: inuenire non merui. De ioanne autem baptista Iosephus in. 18. antiquitatum libro sic habet. Ioanne baptista herodes occidit: vix valde bonum quod precipiebat iudeis virtuti operari daret: iussit tamen colere: in deum suare pietate: et per baptismum in unum coire tum demum baptismum acceptabile fore: si non solum ad ablutionem peccata sumas: verum etiam ad castimoniam corporis atque ad aie iustitiam: purificationemque fuerit: omnemque primum virtutem velut et signaculum et custodiam quodammodo fidelis habeat: quod quum ab eo precepta butusmorum docerent atque ad audiendum: quum pluma multitudo concurreret: Herodes veritus ne forte eius doctrine persuasione populi a suo regno discederent: melius credidit esse tutum: primumque non aliquid fieri prouidere hominibus necesse: quod postmodum turbatis rebus feram penitudinem gerere. Ex sola hac suspitione: salua eius reuerentia: vincit: inquit in castellum mache runta abducitur Ioannes ibique obtruncatur: hec ille.

Iesus christus dei filius saluator et redemptor noster. 42. impij augusti anno iam vniuerso orbe pacato in Bethlee Iude ex purissimis illibate virginis marie sanguine coopante spiritu sancto deo et homo ad abolendam humani generis labem per primorum parentum inobedientiam tracta nascitur: Ipsi signum manifestus: et deo occulit ex deo preceps. Sic. n. per dixerat propheta. Ecce ego concipiet in vtero: et pariet filium: et vocabitur nomen eius Emmanuel: quod est interpretatum nobiscum deus: Qui ut se comedaret deum nascendo: vivendo: moriendo: resuscitando: et in celum ascendendo: multa et inaudita miracula fecit: ut ex familia rissima euangelij historia colligere possumus: Quorum primum est: Quod tam mirabiliter natus sit: et noua

stella super eum visa fuerit: et angeli in celo cantauerunt: Gloria in excelsis deo: et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Necnon et pastoribus ea in regione vigilantibus gaudium magni ipsi angeli euangelizauerunt: dicentes nati sunt vobis saluatores. Qui venientes viderunt vestrum quod factum eis fuerat esse verum et Joannis euangelij principium dedicauerunt. In principio. scilicet erat verbum: et verbum caro factum est. Quicquid ut non abrogare legem: sed adimplere videretur: octaua die circumcisiōis gratia delatus fuit in templum: et ibidem Iesus Christus appellatus: quod quidem nomen ab angelo prout scriptum est in vetero vocatum fuerat: ut deinde tertio decimo die ex Sabaeis magos ad se adorandum: tribusque munimentis adornandum stella duce in Syria deduxerit. orientales namque populi magos reges suos et sapientes appellare consueuerant. Ad agendum prout vocabulum est: quod apud grecos phim et apud latinos sapientem significat: hijs quippe astrologorum cultores erant. et ideo quum in orientis partibus stella noue claritas: eadem apparuit: quae ceteris illustrior videbatur: ipsa intuitum ad se alios pertraxit. Hinc deinde puerulum. 40. die purificationis causa in templum delatus: quem Symeon vir iustus in vultu suscipiens: vino afflatus numine saluatore suum esse recognouit: et profuturo cecinit dicēs. Nunc dñe dimitte suum tuum in pace etc. Idem et Anna prophetissa spiritu sancto incitata fecit hijs itaque gestis: Ioseph propter quod ab angelo admonitus fuit: ut se cum puero puerique matrem in Aegyptum transferret dicēs futurum: ut herodes puerum occideret. Eoque vadens ibidem per sex annos usque ad obitum herodis permoratus. Unde cum puero hierosolimam reuersus: quum audisset archelaum herodis filium per pre regnasse: secessit in pres galilee: et in nazareth ciuitate habitare cepit: propter quod Nazarenus appellatus fuit: agens postmodum duodecimum annum cum patribus ad diem festum celebrandum: hierosolimam de more petiit: ubique in templo dum inter sacre legis doctores nex abiguos solueret: non de se: sed admirande indolis puer ab eis creditus. pariterque inde abeuntes: quum puer subleuatus non videretur: sollicitudine pleni ad templum redeunt: eumque inter sacre legis doctores sciscitantem inueniunt: a quibus moniti: in patriam cum eisdem reuersus: et deinceps subditus fuit illis. Tunc quod postea usque ad triginta annos egessit: nullum euangelistarum commemorat. Sed inter homines uti homo usque in illius die peruersus est. Quicquid. 30. annorum esset etiam: ad apicem vite eterne iam uia: in iordanis aluco se a iohanne baptizari voluit: statimque vox ex celo intonuit: Hic est filius meus electus: in quo mihi bene complacuit: ipsi audite: et ita spiritus sanctus in modum columbe statim super eum mansit. Euestigiorque ab eodem spiritu in desertum ducitur. xl. diebus et xl. noctibus ieiunauit: et postea esuriit. Unde quique superatis diaboli tentationibus: quum in spiritu reuissus in templum rediret: et emetetur eiecit de templo: ut per Joannis. 8. Eodem insuper anno: vocatus apostolis petro et andrea: iacobo et iohanne: philippo et alijs apostolis et discipulis omnibus: ut suam ostenderet diuinitatem absconditam: primum in Cana galilee: inter presentes coram ipsis: vocatus ad nuptias aquas in uinum pertraxit. Unde statim ut opus presens perficeret: super sacro discipulorum consortio: iudea omnes: samaria: babilonia: et phenicum vires circumuehit: in templo et synagogis celesti documento populos docere cepit. Sed et leprosos munda re: multos loquaces illuminare: mortuos suscitare. Nec febribus uentis undique impare: atque alia innumerabilia signa facere ut sue diuinitatis exprimeretur monstraret. Denique sacerdotum inuidia percurat: quum corpus suum in cibum: et sanguinem in potum tam patribus quam futuris exhibuisset: ab uno scilicet et uenerit: caputque et accusatus fuit quod sabbatum non obseruaret: quod saluti hominum quis tempore consulere: quod baptisimum circumcisiōis auferret: quod abstinentiam suille carnis auferret: perfidis iussu deludat: regis cecidit: corona spinea: itaque contemptu coronatur: colaphis spurisq; deturpatur: ac denique tanquam latro perditissimus cruci affigit: ubi quum spiritus sua ipsi emissus: tremuit omnis terra: sol obscuratur et luna offuscata est: templi velum a summo usque deorsum scissum est: cuius mortui peccati quum Logi miles et pax videbatur laqueis perforatis: sanguis cum aqua mixtus exiit: uisus uero saluti sacra sumptere principia. Postmodum de cruce depositus: sepultureque traditus: post die tertiam ueluti alius Jona de ventre ceti: sic ipse de ventre terre superata morte surrexit: et suis per diuinitatem sepe apparuit: et medio eorum cernentibus ipsis proprijs uiribus ad eum qui misit eum euolauit. Necnon et per xi. diem spiritum sanctum ex se presens procedere: ac omnia uiuificare in apostolos ceterosque discipulos omnes misit: quo illustrata bellum aduersus orbis principem illico suscepit: quem per christi sanguinem superantes: ipsi magis ducem iesum christum triumphantes tandem et celestem patriam secuti sunt. Et hec quod de uita iesu christi regis et pontificis nostri ex sacra euangelij historia quibrevissime perscribenda duximus. Ioseph autem inde in li. attingatur de christo hic. Fuit tempus nostris iesus vir sapiens: si non uix eum noiare fas est. Erat. n. mirabilis operum effector: ac hominum maxime qui quia sunt libeter adiuit: babilonia multos tuos ex iudeis: tuos ex gentibus sibi adiunxit: christus hic erat. Hinc autem quum pilatus principis nostre gentis instigatus: crucem agendum censuisset: non tamen hijs deseruerit: qui eum ab initio dilexerat. Eisdem preterea die tertia post mortem uisus apparuit: quemadmodum diuinitus inspirati prophete: et hec et alia de eo innumerabilia miracula futura esse predicta. perscuerat et usque in hodiernum diem celebre christiano nomen ab ipso sumptum. perscuerat et genus: hec ille: nato itaque domino nostro iesu christo ichoata est sexta cras: quum nulla generationum aut temporis serie certa: sed ueluti decerpita tonitruum mundi morte erit sumenda: hac erat quidam ab incarnatione christi incipiunt: quidam a baptismo christi per uim regnatiua aquosata ita circumcisiōe sumiata. Alii autem a passionis: quum tunc apta esset ad discipulorum: et inchoata est septima gessestium.

Annorum diuersitas.

Et quia: ut quidam auctor scribit: ex annorum christi et regum concurrentia: quorum initia: singulis frequenter sunt incertum. abiguitas quoque emergat in calculando. necnon et circa annos dñi: quoto. scilicet anno baptizatus: quotoque passus sit christus. varie loquuntur auctores. Icirco ad omnem dubietatem remouenda: hoc in loco aduertendum est quod. Be. da lib. de tempore ait: quod Romani ante Almam populum annum in Albario ob martis reuerentia: a quo mensis ille denotatus est: sicut hebrei incipiebant: ipse namque Aluma populus Ianuarii et Februarii: anno prius confuso addidit. Et tunc annum a bruma: id est a Ianuario incobare ceperunt: quos et romana ecclesia in comuni calendario et anno rituali sequitur. Hecii uero qui olympiades inueniunt a Solsti

tio hyemali quando sol incipit ascendere annu: incipiunt hebrei ab egnocitio vñali q̄do mūd' incipit. E gy
ptij ab autūno: orientales vñ: vt Dionysio placet: et p̄sertim arabes et caldei a fructu collectiōe illatis
in templū decimis. s. in octobris p̄ncipio: qd̄ p̄prie est egnocitū autūnale anū incohāt: sicut in Ezechiele
vñiōe: vbi de mense quarto agitur q̄nta die mēsis apud quos october p̄mus erat mensum.

Ceterū p̄ter p̄dictā variā anī suscepiōne ē ann' emergēs a quīs rei euēti. i. a quīs anī tpe vñali in
cipiēs: q̄lis incohari solet in p̄mordijs regū et impatorū ad hoc annos dñi dupliciter nūeram': aut fm
natiuitatē: aut fm eratē: vnde quū Christ' in fine anī nostri vñalis fm Solem nat': de p̄mo ipso āno
natiuitat' rātū septē dies habuit. Sed erat' sue annus. i. mensū solariū. s. a. 25. die mēsis decēbris vsq;
ad eūdē diē reuoluto āno p̄plet' in secūdo anno natiuitat'. et ita duos ānos natiuitat' fm solē pene in p̄
mo erat' āno p̄sumauit. Et secūdos an' natiuitat' ille ē q' et p̄m': vnde fit vt anni dñice natiuitat' fm so
larem cursū sunt quattuor. et 30. ac pene cū dimidio: in q̄z. 30. fm eratē trigēsimoz p̄mo fm natiuita
tem baptizat'. Quo āno p̄putato cū vñiō pene dimidio verū fuit q' xps. 4. ānis p̄dicauit: vel salte
fm Joānis euāgelii trib' ānis cū dimidio. In 30. aut 3. erat' āno: 3. 4. natiuitat' ipse xps passus ē
Ann' igit'. 4. et impij Augusti in q' nat' ē ipse dñs: sicut a Martio in q' Jul' occit' ē: cepit ita et des
nit. Ideoz inqt Diony. Initū ip' in āno 3. ceterū nonagesimēre olympiadis sumit: et c' finē in
4. āno eusdē olympiadis mēse martio p̄cludit. Et ideo vñā sapientia ibi p̄uidit suā natiuitatē vbi gr̄e
ci anū cū olympiade incipiūt. Anni vñ regū et impatorū: q̄z raro initū aut finis cert' repit' difficile cū
olympiadib': aut cū āno dñi p̄putant': eo q' initū in p̄ori āno: finē vñ in alfo āno olympiadis frequen
ter h̄y. Quū igit' Jul' cesar cal. martij in fecit' fuerit: vnde octauian' regnū nūerat': dñs in fine. 42. anni
octauian' incepit p̄mū sue natiuitat' anū. Et sic an'. 43. Augusti incipit p̄mo āno erat' dñi. 4. 4. in secū
do āno: et. 45. in tertio: Et sic de reliquis.

Constatū q̄ppe ē q' duplex ē an'. s. vñtēs et magn'. vñtēs aut oli egyptij habuere biemestrē. Archē
des trimestrē: decē vñ mēsiū ineq̄lū: vt dictū ē: veteres romāi habuere sub Romulo rege: cui Anna
p̄pili' postea vnus addidit: vt. i. cēt mēsiū: diez vñ 35. 4. ḡatigsim' fuit hebreoz an'. Sāc quū mul
tas intercalatiōes ānus talis exgreret: ne ferie mēsiū hyemales cē cōtingēt: aut sacra hyemalia effice
rētur estina: Cal' Jul' cesar p̄dict' anū ad solis cursū equauit: cuiq; in p̄tes nouē subdivisit: vñ mēses:
septianas: diez: q̄dratē horā: p̄uētū: momētū: vñciā et arbomū. Anū. n. in. 12. mēses et. 30. septianas ac diē
vñā. Diesq; 365. cū q̄dratē p̄stituit: eo q' p̄pili' hoc in spatio q̄dratis solē fere 30diacūz oēm circūse.
Et qm̄ q̄dratē illū singul' ānis appōere videbat' difficile: vt q̄rto āno an' semp cēt trecetoz diez: et. 66.
diē illā februario mēsi addēs. et in hac forma ne auct' videt' vt. 6. calēdas bis diceret. s. duob' dieb' cō
tinuis in q̄b' venire p̄tingēt: et hic bisext' esset. Adensū vñ q̄tuor septianas: et paulo āpli' p̄stituit. Septi
mane aut' dies septē. Diei q̄tuor q̄drates. Quadrati sex horas: hore q̄tuor p̄uētā: p̄uēto decē momē
ta. Arbomē. i. vñcias. Vñcie. 7. arbomos. Arbomū vñ indiuisibīle dixit: Abhis itaq; duodecima fe
re ps anī solaris ē. Septiana q̄rta ps mēsis. Dies nālis septia septiane ps diē. Quadrās diei nālis q̄r
ta ps ē: hora sexta q̄drant' ps: p̄uētū q̄rta ps hore. Arbomē decima ps p̄uētū: vñcia. 12. momētū pars.
Arbom' vñ. 47. ps vñcie. Annus aut' magn' fm Aristo. is ē quē sol et lūa: ceteriq; planete in cū
dē p̄uētū vñ iūcti oēs discesserint inuicē redeūtes p̄ficiūt: vt si oēs sunt in p̄ncipio ariet': et inde cursū
ceperint: quādoq; p̄tingat eosdē in p̄ncipio ariet' inuicē repiri eo tūc an' magn' erit perfect'. Et hoc fieri
diuersimode putarūt antiqui: q' alij hūc annū p̄fici ex ānis vñtib'. 2. 484. Alij at' ex. 5552. Alij autē ex
decē milib' octingent' ānis et pl' et min'. Quod credere ridiculū ē. Annū at' magnū mille ānos nō exce
dere Ioseph' in p̄mo antiquitatū dixit. Igit' sicut greci ad victorie sue gloriā a captiuitate Troie tpa an
notare ceperūt. Et inde olympiadib' cepit iuxta eaz nūcz et amotaerūt. postea Romāi florentes ab
vñbe p̄dita. Sic nos vñiō xpiani a natiuitate: siue ab incarnatiōe xpī ānos amotare p̄sueuim'. Quaz
sane annotationē deinceps p̄sequimur: vt in libri margine explicabitur. Turci vñ et mauri: alieq; maba
metee nationes a Babumeto facere describuntur.

CProdigia in natiuitate Christi visa.
Solci fons domino nato: vt Eutrop' alijq; multi testant': Rome in taberna meritoria in transybe
rina regiōe ex terra per totam effluxit vicinā denūciās xpī grām omnibus gentib' daram: Quo etia
die aure' circulus circa solem apparuit. Tres quoq; soles visi sunt: qui postea in vñuz statiz fuerunt re
dacti. Romuli quoq; statua et templum pacis cornere.

CArchela' magn' herodis fili' septio et. 40. Impij Augusti āno: Olympiade. s. 196. Iudeis regna
re cepit: et regnauit in hierusalē annis. 9. Qui patre sublato: ipm: vt dignum erat regis honorauit ex
quijs: qbus gestis mor ad p̄mēdaz populi seditiōne et cū excitataz nouē iudeoz milia pemit. Ip̄s
aut' Cesar august' ob patris amorē cū ceteris fratrib' atq; forore Solome ac Heronice ci' filia: qad
vixit maxio semp p̄secut' fuit bonore. S; hūc maxie et herodi Antipe Lysie q̄q; ac philippo fratrib'
nō felicit' cessit. Nā quū oēs accusati fuissent: Archela' hic ipse. 9. regni sui āno ab Augusto apō Qien
nā Allobrogū ciuitatē relegat' fuit. alij vñ vix multo obsego rediū iperrare potuerūt: et suā q̄q; terrar
cbiā vñtra iudeā et Celosyriā vsq; i Babyloniā et Euphrat' regiōne obtinuerūt. Redact' vñ i p̄uinciā
Archelai frīb': Coponi' q' Cirini collega fuerat: eo ab augusto mittit' pcurator: cui successit D'arco.
D'arco at' Anni' Ruffus successit: quo p̄uinciā pcurante Augustus mortem obiit.

Herodes antipas alii magni Herodis filius hoc anno p^o Archelaum predictum fratrem Galilee pfect^o factus regnavit annis. 24. **A**rchelaus regno pulso iudeorum regnum in quatuor tetrarchias. i. partes divisum est. Et hunc Galilea obtinuit: quod est quarta regni pars: hic namque ut L. basileus scribit impiissimus atque crudelissimus fuit: quia in ciues suos sicari: in nobiles latro: in socios popularum: in domesticos p^odo habebatur. Quippe plebis interceptor erat: filiorum occisor: extraneorum homicida: priorum parricida: universa nepe p^oba inavit: quod sacerdotum iudeorum oio sustulit: omnem legem et ordinem confudit: temeravit regnum: corruptique quicquid erat religionis: quod legis: quod vite: quod morum: quod fidei: quod denique discipline ois perdidit atque confudit. **A**lii quum philippi fratris sui uxorem contra legem duxisset: et a domino Joanne baptista comonere illam dimittere: non equo animo toleravit: quod homo dei bene morebat: sed illi repedit mala p^obonis: et quum illius occidere vellet timuit plebem: quia sicut euangelista ait: ab omnibus veluti verum prophetam habebat: sed illum comprehensum posuit in carcere in castello. **B**acharunta: et paulo ante mortem christi caput ei aputare fecit: hic Iesus a pilato sibi missum in Hierusalem suscipiens illius tamen ad eundem remisit: eo quod interrogaretur ut Lucas scribit: respondere noluisse: tandem a Caio cesare Roma citatus: et de multis convictus: apud Lugdunum Galliarum urbe relegatus: miserabiliter vna cum herodiade adultera vitam finivit. Filie autem ipsius herodiadis quod saltauerat ipse non cessit: quod dum super glaciem superabulari ab agis p^olocata interijt. Tres autem herodes successively isamaes fuisse scriptura memorat. Primum Ascalonita fuit qui pueros interfecit. Secundus hic ipse Agrippa Aristoboli filius qui iacobum occidit et petrum in carcerem iniecit. De quibus hic extant versus.

Ascalonita pueros necat: antipa iohannem.

Agrippa iacobum: claudit in carcere petrum.

Tyberius tertius Romanorum imperator anno primo ceteris nonagesimo octave Olympiadis imperium suscipiens imperavit annis. 23. et aliquot diebus. Hic namque L. iulius Augusti uxoris filius: et ipse Augusti pugnator et gener: necnon et heres fuit: vir quidem multe litterature et eloquentie gratissimus: quem certe nec inter bonos principes: neque inter malos oio annuere possumus. Hunc autem quum Augustus adoptasset in filium: mox magno exercitu parato p^oindelicos misit qui eos filio superavit: ac vna cum eis q^o thraciarum confines erant Romanas provincias fecit. Unde: haud multo post de ipsius delicijs: Rhetijs: armenis ac panonijs triumphavit: postmodum etiam Sarmatas et Sarmatas in Romanam redegit patriam: postremo universa Germania vastata imperator appellatus est: ubi et nonnullas codices civitates ex suo nomine agrippinas appellavit. Factus denique ois monarcha bella p^o se minime: sed per legatos gessit: Hunc vero Drusus et Suetonius ingenij pessimi ac seditionis fuisse tradunt: simulac se velle quod nollet: unde sicut Eusebius scribit: multos reges ad se blanditijs pellexit: quos nunquam remittere voluit. In quo Archelaum cappadocem: cuius etiam regnum in provincia venit: et Parachazum eius nobilissimam civitatem Cesariam appellari iussit. Tumultum in urbe exortos prudenter suppressit: in quibus multos senatores proscript: quosdam etiam interfecit. L. Aemilius gallus magnus orator: et exagitans supplicijs interfecit: vocem quoque Adorianum narbonensem celeberrimum oratorem in balneis relegavit: ubi et vita defunctus est. Drusus et ipse frater: ut nonnulli tradunt: veneno sustulit. Veritatem tamen fuit in iubendo modestie: ut quum ei suaderetur: quod tributa provincijs augeter: respondisse dicat. Boni pastoris esse p^ocedere: non deglutire. Tamen quum germanicum Drusij fratris filium qui de partibus clare egerat triumphum patri et veneno interemisset: et ipso non multo post anno vite sue octogesimo in Capania veneno epoto interijt.

Valerius Romanus ex illustri græcorum familia natus vir quidem illustrissimus anno primo imperij tyberij Cesaris: ab ipso tyberio procurator provinciarum in Iudea mittitur: et regnavit annis. 9. qui magistratu suscepto primo apud iudeos pontificatus videri cepit: et quod profuit: multos pontifices: ut Iosephus refert successit: hunc in Hierusalem posuit et amovit. Et primo quidem Arianum a sacerdotio amovens: Iohannem Iacobi cuiusdam filium pontificem designavit: sed et hunc non multo post ab officio amovens: Eleazarum Arianus pontificis filium sacerdotio subrogavit. Per annum vero et hunc ab officio removens Symonem cuiusdam Cennibi filio: misterium pontificatus tribuit: Sed non amplius et ipse quum vni anni spatium esset pontificatus: Quo amoto tandem Cayphas pontificem maximum constituit: virum arrogatorem et aliene felicitatis invidum: cui suasionem: ut sacra euangelij habet historia: Christus dominus noster morti traditus est.

Pilarus natus gallicus ex ludio urbe natus: vir callidus et faciosus ac p^obris oib^o ptamiat: hoc anno quidem imperij tyberij Cesaris: valerius gracco p^odeo abrogato Iudee procurator a cesare designatus profuit annis. 10. qui magistratu suscepto festi sua calliditate: suorum ingenio: et iudeorum vesania subp^ossit: quorum postmodum suggestionibus non minus christi cruci affixit: et quod fecit postea sibi timens: De ei^o doctria: morteque ac religione tyberij imperatorem admoere quum curavit: pro quo idem tyberius ipse christi deos referendum: ac templo cesuit honorandum: sed senatus id fieri vetuit quum ad se perisset: sed ad tyberium scripsisset pilatus: quod in tanto scelere p^oas dedit condignas: nam pro iudeorum accusatores ab officio amovit: apud ludum exivit: sui civitatis perpetuo exilio in opprobrium genti sue relegatus fuit: ubi et maxis vexatus iurij semetipsum: ut scribit Eusebius. Interfecit. L. 3. sint qui dicat cum sceleris penitus: veniaque a domino p^omeruisse: huius namque: ut quidam autem: cuiusdam regis ex filie filius fuit: qui et ab adolecentia germanum propter interfecit: fratrumque regis legatum apud Romanam indiole p^omit: atque alia homicidia perpetravit. Procurator denique iudee constitutus: oia ibidem perpetravit: et iuxta Danielis prophetiam de templo domini sacrificia ac libamina abstulit et desolationis abominationem in eo posuit: quod quidem abominatio ex hiero. inia ad imaginem Cesaris fieri potest: quam reclamantibus iudeis ipse furti in templo posuit: et ea p^odeo adorari p^o.

14 5213

15 5214

16 5215

25 5214

5278

29

5279

30

5281

32

cepit: q̄ hac potissimū de causa fecisse dicitur: vt Augustini benivolentiā sibi comparare possit: p̄ q̄ ver-
saria herodis tetrarchiā vsurpare intēdebat. S; herodes p̄gnita hois fraude magnā inimiciā cū in-
dignatione aduersus eum suscepit. Sed adueniente Christi passione: vt euangelista ait: Facti fuerūt
amici: quum antea canobrem aduicem fuerunt inimici.

Phariseorū secta seu religio q̄ ipib⁹ philadelphi surrexerat: tēpestatē hac ob sc̄itarū ostēntationē i bte
rusalē maximo in p̄cio: vt ex euāgelij historia elicere possum⁹: apud iudeos b̄ta est: q̄ ideo pharisei vi-
cebant: q̄ a ceteris habitu: p̄uersarietēq; diuisi erāt. Nā vt Joseph⁹ in 2.º de bello iudaico habet: cultu
austeriorē et victu parcissimū vtebant: Statutisq; suis mosaicas traditiōes determinātes pictatā car-
tharū i furore et in sinistro brachio d̄ cathalago iscripta q̄ philateria dicebātur in legis mēoriā gerebāt
Simbras q̄ppe āplas spinis alligatas q̄b⁹ incedēdo pūgent: deferēbāt. Adatorib⁹ suis nunq̄ contra-
rium respondēbant: et mortuorum resurrectionem sperabant et predicabant: Ibi nāq; Chabullo dēmi-
no nostro plurimum aduersabantur: et mortis eius conscij fuerunt.

Saduceorū vero alia superat secta in iudea: sed nō eiusdem religiōis et p̄ccij cum phariseis: b̄ij sa-
duci corp⁹ resurrectionē et āgelos esse negabāt: ac animas cū corpib⁹ interire putabāt: vt p̄ actuum
23. Et q̄ nimis seueri erāt: nec inter se sociales saduceos se. i. iustos esse nuncupabant.

Esseorū quoq; alia ibidē vigeat secta atq; religio q̄ sicut Iose. vbi supra tradit: mōasticā in oib⁹
agebāt vitā: voluptatē. s. vt maleficiū vitātes: diuitiasq; oēs p̄tēntes: vnguentā nō curantes: ac vestes et
calciamenta nisi p̄cisa: aut oīo p̄supra nō mutātes: Ibi q̄ppe hospitalitatē sumo studio exhibebāt: et eis
vnicū erat pulmētū. Cibū semp oratiōe p̄ueiebant et se q̄bant. Tumult⁹ aut clamor i eorū hospitij nūq̄
q̄ audiebat: sed summū silētiū suabāt. Et q̄q̄ indigētib⁹ libere subueirēt: p̄gnat⁹ tñ q̄q̄ dare cois vñ
p̄fatoris dispositiōe nō p̄sumebāt. Sē q̄ dicebāt iuramēto fori⁹ exsimabant. Iuramētū aut q̄si per
iuriū reputabant: q̄ p̄ anni p̄bationē inf eos admittebant: p̄pellebant iurare: q̄ deo fidē: hoib⁹ iustitiā
et p̄ncipib⁹ obediētiā suarēt. Et si p̄tingēt ipsos aliquādo p̄ccē: nunq̄ abuterēt vitib⁹ p̄tāt⁹ ad iniuriāz
subditoz: sed mētientes pro posse cōuincerent. ad eorū aut iudiciū nō mins q̄ centus p̄sone p̄ueniebāt:
quorum decreta postea immobilia erāt. Sabbatum aco illibatum seruabāt: vt nec cibum illo die para-
rent: nec ignē accēderēt: nec aliq̄d vas trāsportarēt: aut q̄si aliuū purgarēt. Ceteris āt dieb⁹ euz dolabro
in terrā foditēs demissa circūquaq; velle se p̄tegebāt q̄n aliuū purgabāt ne radio solari iuriā facē vi-
derētur: purgato q̄q; alio trā egestā sup foueā r̄ducebāt: hec Joseph⁹. Ios esse iustos seu esseos p̄ ma-
naciū quēdā in seos vix sanctū: herodes Antipas dū vixit honorauit. Nec in hōc s̄ sermo d̄ b̄is in
historijs mōq; habitus ē.

Septuaginta discipuloz xpi electio vel descriptio.

Domin⁹ noster Ies⁹ xps āno erat⁹ luc. 32. post q̄ Joānes baptista decollat⁹ fuit p̄ter duodecim aplos
etiā alios duos et septuaginta designauit discipulos: quos oēs ān facie suā in oēs locū et ciuitatem: qua
erat ipse vētur⁹: destinauit. Quoz qdē noia: vt diu. Hiero. ad Samasus scribit: hec ipsa sūt: Barthi-
as p̄m⁹ q̄ cū. xi. aplis postea p̄nūciat⁹ ē: vt p̄ actū. 1.º ca. Secūd⁹ Joseph⁹ fuit q̄ vocat⁹ Barfabas: qui
vt idē h̄z liber iust⁹ appellat⁹ ē. Terc⁹ Joseph ab Aramatia q̄ peti. t a pilato corp⁹ Iesu. Quari⁹ Bar-
cns euāgelista petri in baptismo fili⁹. Quin⁹ Barnabas marci euāgeliste nepos: Sex⁹ lucas euāge-
lista. Septim⁹ cleophas q̄ vidit dñz q̄n ibat Ema⁹. Octau⁹ Seneca phar: cur⁹ eplē ad paulū aplm extat
Non⁹ Symō q̄ vocat⁹ niger. Decim⁹ Luca⁹ cyrenēsis. Undecim⁹ manabē q̄ collectan⁹ fuit herodis
tetrarche. Duodecim⁹ iohannis q̄ in prima pauli epistola ad corinthios legitur. Terciusdecim⁹ Le-
phas cui paulus i facie resiliuit. Nō. ii. fuit petrus: sicut Eusebius i historia ecclesiastica tradit. Quari⁹
decim⁹ Thadēus nō aplis q̄ Abagarū regē sanauit. Quintusdecim⁹ hermas quē i epistola ad Ro.
paulus salutat. 16. Andronic⁹: et hūc idē salutat. 17. Ionas. Amplias. 18. Urbanus. 19. Viginti⁹ he-
rodio et hos oēs paulus salutat. Asinērenus. 21. Iason. 22. de quo loquitur paulus ātē se fuisse in chris-
to Stephanus protomartyr. 23. Philippus diaconus. 24. procorus. 25. Nicanor. 26. Timō. 27. parne-
nas. 28. nicola⁹ aduena. 29. Trigesimus Judas: et Sylla. 31. bi duo cū paulo in Antiochiā missi fuerūt
32. Siluanus qui fuit cū paulo: et Thesalonicētib⁹ scripsit. Simon cleopbe filius. 33. Maason Cyprianus
antiquus discipulus. 34. Trigesimus quintus agabus prop̄ b̄ta: qui pauli zonam milt. Ignatius episco-
pus. 36. Trigesimus septimus Ananias: qui paulū apostolūz baptizauit. Rufus. 38. alexāder. 39. Qua-
dragesimus Simō Cyrenēsis qui crucē portauit post Iesū. 41. fuit Marthanael a Lana galilee q̄ di-
xit: a Nazareth pō: aliquid boni esse. 42. Nicodem⁹ publicanoz princeps qui nocte venit ad Iesum et
eius quattuor fratres: v3 Symon: Judas: Iacobus et Symeon. 47. Symon Coriarius apud quē bo-
spiratus ē petrus apostol⁹. 48. Barnabas alter a nepote Barci: qui post pauli necēz vinct⁹ Romam
ductus est: et ibidē defunct⁹. 49. Iohannes quē patrem vocabant. 50. Barnabas ēt alius fuit. Similit
Stephanus ali⁹ et sex eius fratres qui cū petro abierunt Cesarea ad Iopen: v3 Laris⁹. Abilebus Ba-
ins Aquila: Glegatus et hermas qui simul cū cberintib⁹ trāsgressi sunt: et euz codē Lherintib⁹ heretiar
cha alij duodecim: quorum nomina ista referuntur.

Libellion appellion p̄bansim⁹ Simeon leui Adarcobas Leon Emmanes cādar⁹ cleo ali⁹ Dimas
et narcisus. 12. bi sūt de quib⁹ Joānes euāgelista ait: exierūt ex nobis: sed non erāt in nobis: Quos etiā
paulus falsos apostolos: et operarios iniquitat⁹ appellat: b̄ij q̄ppe vt idē apostolus ait retro: suz abierūt
Quib⁹ a veritate discēdētib⁹ apostoli. 12. alios delegerūt discipulos ne. s. discipuloz corrumpere in-

meritis: sicut et in locis Jude scario: his surrogatus est Mathias. Et hec eorum sunt nomina: vñ adeptes et penitus Joannes qui de iustis: Scaebis Popilius: Aristobolus: Stephanus ex corinthis. Lymphas herodion: Marcus filius: Rufus a deo electus: Titus philomenon aristarchus: quique paulus in epistolis concapitulum frequenter appellat. Et hec ex hieronymi scripto sumpta.

¶ Schola christianorum hic incipit.

¶ Apostoli itaque et discipuli omnes per ascensionem domini: sicut Lucas in actibus apostolorum meminit: a more oliveti regressi statim venerunt hierosolimam: et ascenderunt in cenaculum: ubi manebat petrus et iohannes: Jacobus et Andreas: philippus et thomas: bartholomeus et matheus: Jacobus alpheus et Symon zelotes et Judas tacobus: hi namque in oratione unanimiter perseverantes cum mulieribus et Maria matre Iesu ac fratribus et schola omnium virtutum prestantibus struxerunt: meditantes. In lege domini: ac mandatorum eius die ac nocte doce inducerentur: sicut ex alto. Tuncque dominus nostrum Iesum christum orare primum cepit: cum quod videretur fratribus illis ac miraculose abesset. Et itaque loci nihil desistentes in oratione perseverarunt: donec duodecima parte accepere sunt munera spiritus sancti: promissa quod precabantur. Quibus muneribus tribuit omnia quod de christo per prophetas scripta fuerant: primum intellexerunt: Communiis de cetero symbolum edentes in fidei fundamenta iacere. Et Petrus quidem apostolorum princeps iuxta hieronymi prophetiam cap. 2. et Isai. 45. atque psalmiste dixit: Credo in unum deum patrem creatorem celi et terre. Andreas vero in abachne subdidit. Et in Iesum christum filium eius unicum dominum nostrum: cui et Joannes adiecit: Qui cocepit de spiritu sancto: natus ex maria virgine: hoc quippe Isaias prophetaverat: Ecce inquit virgo concipiet et pariet filium: et vocabitur nomen eius Emauel. et hieronymus: Mulier circumdabit virum. Jacobus vero etiam Isaias prophetam affirmans dixit: sub pontio pilato: crucifixus mortuus est et sepultus. Thomas deinde: Quia prophetam prestantem ait: Descendit ad inferos: tertia die resurrexit a mortuis. Postea iacob maior: prulit. Ascendit ad celos: sedet adexteram dei patris omnipotentis. Philippus quoque: mox adiciens inquit: Unde veniunt et iudicant vivos et mortuos. Bartholomeus postmodum cecinit dicens: Credo in spiritum sanctum: cui Athanasius subiicit: Sancta ecclesia catholica. Symon vero et Judas atque matthias reliquum preceperunt dicentes: Scilicet communione: carnis resurrectione: Et vitam eternam amen. Symboloque precepto apostoli multa constituere de omni ecclesia quam tunc legi precepta sunt: de omni cultu usque Iacobum fratrem domini hierosolymorum pontificem constituerunt: virum utique a naturitate sanctissimum. Quo ordinato ab omnibus ut verba eius confirmarent: Quia assistantibus et beata maria inter omnia primum missas simplici modo celebrare cepit: dicendo inquit: In hac quippe ratione: ut Lucas scribit: christiana respublica virorum: et mulierum multum crescere cepit: per quod petrus apostolus bovis instituit: moribusque dei hanc ecclesiam confirmatur: ne verbum dei pretermitteret: septem diaconos delegit: vñ stephanum: philippum: procorum: Nicanorem: Tymonem: parmenam et nicolaum: Antiochenum advenam qui in veritate dei non manebat: hos autem apostoli ordinaverunt diaconos: viros utique opesque quibus eisdem ministrum modi schole curam tradiderunt: illi qui ad viros christi multos pertinebant pagere: ceperunt. Boetius. Samor et: castigare eleosinasque: ut operaretur: faceret: eo maxime: quod apostolorum ipsorum constitutum fuit: ne quicquam in schola proprium quod habet. Quicquid enim autem pedes apostolorum ob religionem ponebat: id totum vel partiebant inter se ad necessitates vel pauperum erogabant. Quibus christi schola sic per tempus operis apostoli constituerunt. Totum orbem per provincias in se partiti sunt. Et Thomas quidem parthos foris et Arabes et Ethiopiam: Bartholomeus ceterosque Indiam. Andreas scythiam: Joannes per morem virginis Marie Asiam: Petro autem pontus: gallatia: Bithynia: Cappadocia et Italia obnoxiiat: De quibus omnibus singulatum mox dicemus. Et hoc christiane schole seu religionis initium fuit.

¶ Diacones primi septem.

¶ Stephanus primus perthomartyrnatum hierosolymitanum. 7. diaconibus primum hoc anno obsecratus et mox discipulum primum diaconum ab apostolis electum signa et prodigia mira: ut Lucas scribit: in iudeorum populo ad corroborandum fidei christi ac facere cepit: quod nulli iudeorum isurrexerit: sed nequaquam sapientia et spiritu eius disputando gerit resistere: eo quod inveteres vultum eius videret vultum angelum stantem inter illos: quorum errores quum confutasset: indigni iudei ipsi ex civitate eiecerunt lapidibus peremerunt. Quibus lapidaretur genua posuit: et suspiciens in celum vidit illum agnatum: et videns Iesum per lapidibus obire oravit: ne sua morte illis statueret in supplicium: Quia oratione completa mox obdormiuit in pace: et perthomartyr christi hitus est: quod hoc eodem anno quod et christus dominus noster et ipse passus est. Et autem venerabile corpus quum usque ad Athanasium principis ipsa occultatum fuisset: divina revelatione a beato Luciano presbytero repositum fuit: et digniori loco habitum. Et deo festiuitas primum sui natiuitate immediate celebratur. ¶ Philippus autem secundus diaconus et ipse spiritu sancto illustratus Cesariam veniens ibidem multis signis a quibus turbis inclitum fuit: ubi quum multos baptizasset: et Symonem magum Samaritanum simulante baptizavit: hic namque vir optimus atque scissimam fuisse constat: in bilis pretermisisset quod ad augendam christi ecclesiam pertineret. Tres quippe filias habuit: perbene spiritum plebas. Obijt denique in Cesaria Hierosolymis tempore et ab omnibus ut sanctus hitus est: cuius diei festum. 8. id est Junij celebratur. In eius quoque sepulchro tres eius filie humulate sunt. Procorus quoque diacono: vir et ipse per hoc tempus apud Antiochiam dei ecclesiam nup ab apostolis excitatus: fide et industria quod fieri potuit auxit atque sustentavit: ubi cum martyrio coram ecclesia eius festum. 4. id est apostoli celebrari cepta sunt. ¶ Nicanor quoque quartus diaconus: quum hierosolymis gratia fidei et vite usque ad ipsam Vespasianam admirandus fuisset: ibidem eo signate vespasianum martyrium per os suscepit: et autem festiuitas. 4. id est Ianna celebratur. ¶ Tymon. 5. diaconus post apostolos primum apud Beroam doctor resedit. Deinde domini verbum disseminans Corinthus peruenit: ubi a iudeis et grecis: ut primo flammis iniectus: sed nihil lesus demum cruci affixus martyrij coronatus. 15. calen. maij accepit: quo die eius festum celebratur.

T Parmeas sextus diaconus: et ipse a fratribus dei gratia philippis missus ibi iunctum predicandi officium pleba fidei
sumavit: ubi et tunc Traiani principis martyrii gloria adepta est. vii. ob id eius festiuitas. x. kal. febru. celebratur.

Nicolaus quoque aduentus. 7. Diaconus in fide non primarius: sed qui hinc uxorem pulchram videtur. Euseb. 12. histo. ec-
clesiastice refert passus exposuit: eo quod tam zelosus ab apostolis increparet. Qui indignas in medium produ-
xit: et ea volentibus prosternit: qui et nonnulli illicitis et prauis abusi sunt concubibus: quod quidem probum Nicolaum
non ex voluptate: sed ad zelotipie preceptum fecisse tradunt: quod post nicolaitarum heresim ab eo principium suspicasse

Ioseph ab Arimathea ciuitate cognomento iustus: qui a Pylato prefide corporis Iesu christi multum preceps ob-
tulerat: sepultureque mandauerat: vii. ex. 72. discipulis: testare hac ab apostolis ad predicandum christi
euangelium in iudea missus: ibidem officio iuncto strenue seruicus multas pro christo protulit persecutiones in quibus
tamen victorie: summoque gemitu fine. Et inter cetera fertur quod venenum biberit: sed propter fidem nihil ex eo tristic pro-
tulit. Quorum ob eximias et virtutes sanctus habitus sit: eius festus. 13. cal. Augusti celebratur.

Nicodemus autem Samariensis nepos: et phariseorum religionis princeps: christique discipulus: qui et Ioannes 3.
cap. b. ad christum nocte venerat: a quo et instructus fuerat: quod si saluari volebat: oportebat cum eo aqua et spiritu sancto
renasci: huiusmodi tempore apud hierosolimam maxime in precio ob eius doctrinam habitus est. Eius opera et exemplo ma-
gna phariseorum postea ad christi fidei conuersa est: hic quum incomparabilis ingenij vir esset: et christum omnium nostrum
e ligno crucis deposuisset: sepultureque tradidisset: clauos et laceas et linteamina ac quique passionis instrumenta
summa cum diligentia sibi tanquam thesaurum premaximum reseruauit: quod omnia quum christi imaginem ad similitudinem in
linteamine sepulchri impressisset: ligno effigurasset: in eius medio cum quodam apud ipsam christi sanguine pleba ad fu-
turam rei memoriam idcirco: prouidentem futuram hierosolymorum euerisionem: imaginem ipsam in galilea transulit: quam de-
nuo per multos annos quodam Alpini nomine episcopus: vir religiosissimus in nauem ad hoc fabricatam deposuit: et mari
sine ulla custode cum multis luminaribus credidit: quod omnino disponere consilio postmodum anno salutis nostre. 740.
ad lunese portum deuenit. Ibi deique ea exente agel quendam lucese episcopo nomine Ioannes viz sanctum per quietem
adinouit: ut eo peritum clero et populo preperaret: qui uenies nauis: ut primus fuerat: inuenit: et imaginem
vultu terribilem a Nicodemo effiguratam: cum apud ipsam et luminaribus adhuc accessis: et navi eduxit: quam apud ipsam
sanguine plena luncti episcopi reliques imaginem ipsam curru splendidissimo uectam: Lucam cum magna venerati-
one et gaudio produxit: quam et diuiti martini templo ecclesie collocavit: ubi et nunc usque celebris miraculorum iuxta.

Ceronea mulier hierosolymitana: christi discipula matrona siquidem sanctitate ac pudicitia insignita huius
tempore a Tyberio cesare per Volusianum necessarium suum viz strenuum et hierosolimam cum sudario christi Romam
accesit. Detinebat quippe idem Cesar magno iustitiam: morbo: qui quum primus mulierem sanctam suscepisset: et
christi imaginem eo igitur ab omni infirmitate curaret: Ob quod miraculum ipsa Ceronea ab ipso Cesare ma-
gno in precio deinceps habita est: ibidem. n. usque ad mortem cum petro et paulo apostolis atque Clemente pontifice ec-
clesie dei constituta perseruauit: Hec ipsa est quam dominus a sanguinis fluxu fatigata: ut sacra euangelii huius histo-
ria: vestimenti eius subornata tangendo sanauerat: a quo et passionis eius tempore eadem imaginem vultus sui in si-
gnum amoris donata fuit: ipsa autem imago puniculo sic impressa Clementi pontifici et successoribus eius ab eadem ex-
testo declarata: nunc usque ibidem i beati petri templo: a christi fidelibus maxime cum religione reuerentur: quas et multi per
ipsam exegit celebrare laudibus: iter quoque illa singularis habetur: qui incipit: Salue sacra facies nostri redeptoris
In quo inter spes diuini splendoris. Impressa puniculo nitui cadonibus: Baraque veronice ob signum amoris. et.

Jacobus apostolus cognomento iustus domini ex sorore Marie matris eius: frater hoc anno per ascensionem
domini ab apostolis hierosolymitanis ecclesie primus episcopus ordinatus: sedit annis. 30. vir certe et ab ipso misis viro san-
ctus: qui vinum et siceram nunquam bibit: nec carne manducavit: nec balneo aut ringuero usus est: vestimentisque tan-
tummodo lineis et candidis induebatur: et solus sancta seculum ingrediebatur: et ita assidue pro salute populi fle-
xis genibus orabat: ut eius genia camelorum more occultarentur: Hinc itaque Romanus pontifex iudeorum recedere
festo ex Iudea ipsi: puencie gubernatore prebendit: et christum negare facere amixit: qui quum id facere re-
cusaret: cum lapidibus obrui precepit. Huius autem per preces de templi pinna dei cecidit: pressus in terram collatus: pro-
ut posuit manum ad celum tetendit: et per persecutoribus orauit: quo adhuc spirare fulonis fuisse in capite percussus
expirauit. Ioseph autem in ultio antiquitatum lib. dicit hunc tunc fuisse sanctitatem: qui propter et necesse omnibus credimus fuisse
hierosolimam fuisse eueris: Hinc autem per resurrectionem dominus ipse apparuit: qui panem benedicens ac frangens
dixit. Adhi fr comede panem tuum: qui a mortuis filius hominis resurrexit. Hinc: ut Eusebius in canone de pse. vi. p
ma refert. missas per nos tantummodo dicendo apud hierosolimam primus preceperat: huiusmodi per petro apostolo. hoc pri-
mus ascribere velint: et hinc Iacobus mysteria auxisset: Huiusmodi primo erat hoc omnia: et simpliciter trahebatur.
Sic per primus pontifex deinde celebratio: ipse hoc auxit atque mandauit: ut sanctus sanctus sanctus dominus de-
us sabaoth ceteris: Postea Basilius doctor hoc mysterium auxit: et alij plurimi summi pontifices auxerunt. Huiusmodi
Celestinus per missam introitum dedit. Gregorius magnus kyrieleison. Gloria vero in excelsis deo. Et: et pho-
rus pontifex: alij id sirico ascribant. Collationes vero et gradualia atque prefationes Gelasius per ordinauit.
Epistola et euangelium diuini hiero. Alleluia autem a hierosolymitana ecclesia sumptum fuisse tradunt. Symbo-
lum quoque in Hierosolymis statutum fuit: Commemoratio mortuorum pelagi: ex gallis accepit. Agnus dei
Sergius dicit mandauit. Osculi pacis dari Innocentius instituit. Aspersione aqua in principio missae Alexander ce-
lebravit. Et thus Leo tertius: de quibus locis finis dicemus.

Ceteri disciplinis excellentes.

Cenarchus pharisaeus pipatensis: vir memorabilis: quem Strabo admodum iunctis audierat huius Tyberij tem-

poribus apud sceleratā Cilicie urbē tūc obiit: hunc vero non diu domi mansisse dicunt: sed aut alexandrie aut
Athēnis Romeq; docēdi cā electus vsq; ad senectutē magno in bonore semp hūus fuit. Arii postea:
dehic Augusti cesaris amicitia vsus est. Sed pauloatē hec tēpora anteq; mortē obiret visum aut ist.
Diodorus orator Asianus strabonis amicus tēpestatē hac claruit: hic est sardis ozimudus histo-
rias et poemata multa conscripsit: que etiā antiquis non cederent poematibus.

Cassius seuerus orator peregrinus qui postq; in exiliū pulsus fuerat quilianū illud prouerbiū lu-
serat hisdē tēpib; Eusebiū. 25. exiliū sui āno i summa iopia mori adeo ut vix pāno ei verēda ptegerit.

Uocienus mōtanus narbonēsis orator per hoc tēpus in insulis Balearib; que sūt i hispanico mari
ibidem a Tyberio cesare relegatus moritur: vir sane in oī doctrina scientissimus: qui et multa scripto
mādauit. In his aut Balearibus insulis primū fundaz vsus: ut virgilius ait iunctus fuit.

Philo deus natione Alexandrinus vir quidē desertissimus per hec tēpa in pēio multo fuit et multa
eleganter grauitēq; cōscripsit: qui sua doctrina eloquentiaq; Apionis grāmatici temeritatē contra in-
deos ab Alexandrinis missam ppefecit. Quāob: ē multū eloquentiā et admiratē dixerūt: aut philo pla-
tonē sequitur: aut plato philonē. Hic Romā deniq; veniens: cum petro apostolo cōuersationē habere ce-
pit: a quo de fide optime edoctus: multa de laudibus xpiane religionis postea scripsit: que ut diuus
testat hieronymus inter ecclesiasticos computantur codices et quāmaxime in quin; Adoyli libris pre-
claros edidit cōmētarios: et alios quorū tituli isti sunt.

De cōfusiōe linguaz	li. i.	De victimis	li. i.	De vita sapientiū.	li. i.
De gigantibus	li. i.	De hijs q; sū pēat	li. i.	De pueritatē vite	li. i.
De diuiniōe eq̄liū et riorū	li. i.	De pactis	li. i.	De herē dīnaz rex	li. i.
De re promissioibus	li. i.	De idcis	li. i.	De trib; p̄mib;	li. i.
De exodo	li. 5.	De prouidentia	li. i.	De nā et inuētiōe	li. i.
De tabernaculo	li. 4.	De cruditionibus	li. i.	De agricultura	li. 2.
Quōd sōnia adō mutant	li. 5.	De ebrietate	li. i.	Quare quorundā in scripturis	

Sūt et alia eius complurima scripta que beneuolē cā omittūtur. mutata sunt nomina.

C Burgondionum regni principium.

C Burgōdiōes populi his tēpib; in celtica Gallia iniriū sūpisse Vincētiū Gallicus historiograph;
scribit: hos aut populos primo e Scythia locis prodijisse cōstat: Scatania. hoc est Septentrionalis
Insula: q; ex aduerso dacie int; Germaniā: Borhāq; posita est. Hī primo hijs tēporib; supra Rhenū
flumiū cōfedere: sed valēntiani principis postea tēporibus ad Rhodanum flumiū vsq; descendētes
ibidēq; castra ponentes locum Burgos appellarunt. Et exinde Incole omnes appellati sunt Burgō-
diones. Cūq; duobus annis eo in loco sit in tentorijs cōfēdissent: nihil p̄sumētes: tādē a Romāis et
gallis iubent locū cū vxoribus et liberis inhabitari. Facti itaq; domiciliū secus Rhodanū: cū locū po-
stea semp tenuerē: sibiq; ex ducib; reges cōstituerē. Et pmo qdē Gūdiōchū quēdā Arrianū digne
Rhodanici regis gothorū regē sibi cōstituit: quē post multos ānos Attila hūnoꝝ rex i illi illa pugna
quā i Aluernia et Borhos Francosq; habuit: fudit atq; fugauit: cōprehēsus deniq; iherfecit. Multabat
tūc Gondiochus rex frācoꝝ stipēdijs romāoꝝ: p hūnos romāis iherfissimos. Gondiocho aut mortuo
q̄mtoꝝ post se reliquit filios: v; Sandebandū: Bodisellū: Chilpericū et Godenarū: hoꝝ Sandebandus
nati maior: Bodisellū et Chilpericū cū duobus eoꝝ filijs trucidauit. Capta deinde chilperici vxore: in
ags demersit. Eius q; filias Sedelidā et Chrochildē exilio dānauit: quaz ātigoꝝ mutat; vestib; se do-
dicauit. Chrochildis vō natu mior ad Clodoneū frācoꝝ regē p̄fugit q; et sibi idē rex in iūdiō copula-
uit. Ac sic Sandibād totū sibi regnū paternū rēdicauit: quo mortuo: Sigismūdu ci; filius regnū ob-
tinuit: et filiā suā Chlindericū Clodonei frācoꝝ regis filio: qui Burgōdiones pp chrochildē pulsaz tri-
butarios fecerat: vxorē dedit. Ipseq; Theodonici Italie seu Raenatis regis filiā vxorē duxit: ex qua
vnu m̄m suscepit filiū quē a supaducte nouerē necari iussit. Mortuo vō Clodoneo p̄dicto frācoꝝ re-
ge: ci; filij clodoneus: Chlindericus et Rotharins a chrochildē matre stimulati aduersus sigismūdū et
eius patrū Gūdemarū bellū mouerūt. Clodoneus aut aduers; Sigismūdū ipetu facto ipsum cum
vxore ac filijs captos iherfecit: et Gūdemar; supatus terga v̄tit. Sed paulopost virib; r̄lūpt; aliquantū
per regnauit: s; mox iterū a nepotib; supatus atq; fugatus: Burgōdionū puincia in frācoꝝ cessit di-
tione. Hos aut reges cōstat p multa secula regnasse i Celtica gallia vbi fuerant hec ciuitates: Senonis
Aetropolis: lugdunū et vicina: hī populi aliqñ bedui: qñq; Burgōdiones: et interdū Sequani sūt
appellati: hodie regia dignitate omisa: ducatus titulū tantūm retinet: quoz dux ceteris p̄ncipib; xpia-
nis atq; ducib; p̄cellit. Burgōdionū at ducar; alias comitat; rhodan; flū. a gallia romāoꝝ puincia di-
uidebat: q; beluinijs beduisq; ac lingōib; finitim; erat. Rhenū deinde flū. p sine h; v̄it int; rhodanum
et rhenū flū. burgōdionū ducar; 5. diez iterū expediti hē dē: i cui; medio bisontia ciuitas maxia ē dē.
Agrippia marci agrippe ex Julia Octauiā filia genita: hāq; calligule impatoris mī q; in iūu-
lietē claras p̄putat; hoc āno a Tyberio cesare focero suo mult; iurijs et obiurgatiōib; vxata mortē
sibi ipsi a cibo abstīnēdo ipetravit: hec adhuc admodū adolescē. ula germāico sue erat; insigni iuuet; et
Tyberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: sat ob hoc fulgida: sed fulgidior q; insolēssimi p̄n-
cipis foceri sui obliuio p̄posito recudiss; phidū. Ip̄a q̄ppe ex eod; viro suo tres quū fuisse; enixa mares

ex quibus vnus Caius calligula fuit: et totidē filie: ex quibus agrippina neronis mater vna extitit cum ope Tyberij prius venēdo sublatū viz suū egre ferret: et femineo plāctu necē viri sui desleret: i tyberij so cēri sui odiū incidit: adeo vt ab eodē oburgatōib⁹ plurimis infestaret. S; egregia mulier indignū exi stimās q; i se a cesare agebat: morte fastidia stomachosi pncipis effugē disposuit: q; quū alit sat⁹ pmo de nō daret: fame gnōlo gio accersire statuit: pfecti a q;uq; cibo abstine cepit: Qd quū relatu cēt tybe rio: ne sibi auferret in eā senēdi mā: eousq; deduct⁹ ē: vt cibū gutturi eiusdē violent impigi facer: vt hoc mō perire volēti nō pmitteret. At Agrippina q;ro magis iniurijs exercebatur: tāto acrioris efficiebat ppositi: et sic a cibus oio se abstines moriēdo in solēnā scelesti pncipis supauit: Qna qdē morte et si plu rimū glorie sibi apud suos pquefieri agrippina tyberio tamē longe āplius relinquit ignominie.

Quis pgnomēto calligula: Brusij augusti cesaris pūgni fili⁹: et pdicti Tyberij nepos: qrt⁹ Romāoz impator: āno pmo qrtē et ducētime olympiadis impiū occupā impauit ānis. 3. mēib⁹. 10. ac dieb⁹. 8. Hic ideo Calligula cognoscat⁹ fuit: q; ei⁹ inuētuz extitit deserēdi caligas margarit⁹ insignitas: vir certe oim scelestissim⁹: et pbris oibus ingnatus: q; referētib⁹ Elio sio et Eutropio Tyberij dedecora purganit. Duab⁹. n. fororib⁹ suis stuprū intulit: et quū ex vna earū filiā suscepiss; et cū ipsa rē habere voluit: atq; tādē easdē sorores sic stupratas exilio dānatit: Adem nij insup reguli sui vxorē ducēs: ipm ipulit: vt deinceps vxoris patrē se fore et diceret ac scribēt. Adari me itē crudelitāt fuit: adeo vt sepi⁹ exclamasse dicat: vtmā roman⁹ popul⁹ vna hiet certicē: q; oēs vno ictu interficerē: et ppterea oēs et plurimos nobiles interfici iussit: Nil domi vel foris strēme gessit: sed auaritia sua oēs expoliāit. Semetipsum nāq; (vt refert Eusebi⁹) in deos rettulit: et Petronio Syrie pfecto mādanit: vt hierosolymis suā statuā sub noie Iouis maximi ponēt. Idq; i oib⁹ Iudce synago gis (vt Iose. scribit) fieri pcepit. Et quū nulli⁹ ingenij mimeq; doctricē oib⁹ inidebat: et ppterea paulu lū abfuit: qn Virgilij: Luuijz scripta et imagies ex oib⁹ bibliotecis amoueri fecerit et abradi. Agrippā nāq; herodis filiū a tyberio i carcerē plectū stari liberauit: et inde rē fecit q; patrūū accusauerit: et pp ipm herodē tetrarchā ppetuo exilio lugdunū relegauit. Multas tñ verbes bicinde ex suo noie edifica uit: et pferri apud Thraciā Calipolim vrbē insignē: et circa Regiū et Syriam propter aduētū Manuz frumēta deserētū: horrea multa decēter struxit: qbus ita gelis postreō ob insolētiā a suis necatus ē. Serūt ingētē archā varioz venenoz Claudio pncipe apd eū finisse inuētā q; ab ipso Claudio pncipe i mari demersa: isecto mari maxia multitudo pisciū interēpta ē. Iose. tñ deo dicit q; fuerit rhetor opti mus: greca pariter et latina lingua ad dicēdū paratissimus: ac ad intelligēda aliena opa promptissim⁹ ita vt maiori oratiōe dictis cōtradiceret aliens: et acerrimo ingenio: meditationis labore suum magis op⁹ excellē dictōis fortitudine cōprobarer: Hūc itaq; Tyberius magna studuerat necessitate erudiri s; stolid⁹ vir bōa pgregata ex eruditōis ope suā noluit: s; prāte abusus ifidias passus pūit ad mortē. Agrippa magnus Aristoboli regis filius āno pmo Caij Cesaris patri i regnū succedē: este Jo sepho regnauit iudeis ānis. 7. Hic (vt Iosephus ait) fuit natura bonus: et ad bñficia munificia ppara tus: et ciuitatē hierusalē ppijs suprib⁹ plurimū exornauit: ita vt sua claritate muerib⁹q; gauderet: et sa norabilis sue vite iura adeo dispoceret: vt in nullo herodi dissimil⁹ eēt. Ipe eni anteq; herodes rex et vita secederet apud Romā steterat: vbi ppter ei⁹ ingenij claritatē maximā cū drusio Tyberij Cesaris filio cōquefereat familiaritatē: ac etiā cū Antonia ipsius Brusij coniuge et Caij matre: ppter qd eā vt ma trē suā venerabilē appellabat: et ideo illa Caiū filiū suū ei tradidit curādū: Qui quū futurū eū aliqū p dixisset iperatozē: apd Tyberiu accusatus fuit q; in viculis cū per. 6. mēes cōiecit: vbi et maximas cala mitates ptulit. S; eodez Tyberio defūcto: a Caio in ipso successore relaxatus fuit et hierosolymoz rex cōstitutus Atq; ita ex magna aduersitate ad magnā diuinitatē cito cōscēdit. Mā Cains idē August⁹: quū e vinculis eduxisset: cōfessi ei⁹ capiti dyadema regiū iposuit: et p catbēa ferrea quā gerebat in car cere: aureā eiusdē pōderis ei cōdonauit. Et sic in patriā suā cū regia prāte abire pmisit. Herodes autē Galilee tetrarcha ei⁹ cognatus: hoc audito ei⁹ prāte ex inidia ferre nō poterat: et q; maxime herodias ei⁹ foror nō ferebat: q; eū in maiori dignitate cerneret q; maritū: et pferri cū eū ituebat regalib⁹ insignijs icēdēt: q; vxoris pib⁹ fatigat⁹ cū ipa tādē Romā vēr. Agrippa aut eoz intētiōē intelligēs: vnu ex liberis suis cū maxis muerib⁹ et epistola aduers⁹ herodē Romā pmisit: accusans eū q; cōsiliū cū Scia no rege et cū Artabano partho aduers⁹ Tyberiu pmo et postea aduers⁹ Caiū habuisset. pbamētū vō hui⁹ rei dicebat q; herodes ipse maximā armoz pstructionē hiet: q; qdē. 70. pugnatoz milib⁹ sufficis ser. Interrogato at herode si sic eēt: Rēdit arma eē. Tūc Cesar credēs oia vā eēt: tetrarchiā Galilee et oēs opes ab herode abstulit: et Agrippē regno adiecit: ipsūq; herodē ppetuo dānanit exilio: vt dcm ē. Herodiadi at: q; agrippē foror erat: quū cesar mariti opes restitue mādash; illa oio recusauit: malēs viz in exiliū subleg: q; in patria sine ipso incūdari: dicēs absurdū valde eē in aduersis illū derelinq; de bere: quē in pspis sociū habuerat: et sic ābo Lugdunij galliarū ciuitate miserabiliter perire: ac sic et p diu Iōānis baptiste necē: et p inuidia quā i agrippā habuerāt tale suppliciu ptulerūt. S; vt ad agrip pam redeā: quū e Roma prexisset hierusalē: mox ad grās exolūdas cū oī celeritate tēplū vītrauit: et hostias celebrāuit: nūbilq; qd erat legitimū drelig: vbi nāq; catbēā aureā quā ei Cai⁹ dederat suspē dit: vt maximū ex hoc ei⁹ ppetuo indicaret casuz: Loq; cultu deo sic exhibitio statū Theophilū quē pō nificē a pōficatu submonit: et cuidā Boetho Symōis filio tradidit. S; āno exacto itēz Boethū pōt

ificatu puauit: et Iona Anne pontificis filium tanquam digniore pontifice constituit. Sed eo humilitatis causa re-
nente fratri eius Attie contulit. Quo postmodum pontificatu spoliato: pro eo Elione boethi natum
pontifice in maximam creauit. His optime ex sua gestis: iterum ad exornandam hierusalem aium adiecit. Unde
et theatrum Romano ope struxit: et amplitudine et pulchritudine decoratum. Amphitheatrum quoque multa ipen-
sa construxit: ubi cum spectacula celebraret: musica quoque instrumenta produxit. Et balnea ac porticus cellis
opibus exaltauit et alia prope infinita in urbe et extra extruxit monumeta. Denique cum in Cesarea descenderet
ut in honorem Cesaris spectacula celebraret: et se ut deum ibidem appellari permisisset: ab angelo confestim percus-
sus est: et tumere iam corpore ad amicos se vertens ait. En ego ille qui modo dicebar deus: nunc mortis necibus
costringor: quibus dictis: anno etatis sue 57. expirauit. hic Agrippa filium 17. annum hunc reliquit heredem:
ac tres filias: Beronice: Mariam: et Euillam: habuit insuper et fratrem nomine Herodem Calcidis regem: qui eidez
propter teneram filij etatem in regno successit: de quo mox dicemus.

C Petronius patricius Ro. hoc anno a Laio Cesare post vitellium legatus in syriam mittitur: vir quidem bo-
nus: iustusque: ac iudeis plurimum saniorabilis. Nam cum ea? didicisset iudeos sua simulachra in synagogis
suis recusasse: grauius tulit quod apud eos solos despectui haberet. et ideo ipsius Petronium in syria legatum mi-
sit: iubens ut cum magno exercitu iudeam omnem inuaderet. et siquidem sponte in eorum templo eius simulachrum suscipere:
bonum. Sina autem resistere molirentur: pugnando id ipsum incertatim efficeret. Atque ita ut Cesaris mandata per-
ficeret: in Syria preiit: quo audito multi iudeorum in Ptolomaida eadem occurrerunt deprecantes ne ad transgres-
sionem prius legis eos coheret. Petronius vero ut erat vir prudensissimus eorum precibus permotus: et eorum constan-
tiam considerans. Videbat. si impatorie iussioni obedire vellet: quod multa eorum millia in morte darentur. La-
io indicauit scribendum: ut siquo modo eius auxilium ab hac re nefaria remoueret. vii. et epistolas ad Caium deprecato-
rias misit: ne. si tot iudeorum milia contineret que non possent sine ingenti bello et cede in transgressionem sue reli-
gionis impelli: memoriam non bonam romani nominis in posterora tempora reliquit. Sed Caius (ut erat animo seuerus)
suscepta in ira maxima statim concitat? est: et ut Petronius hic cunctis precibus et futuris efficeret exemplum: ut quod
nullus impator mandata paruipedere presumere: epistolam mortis sibi rescripsit. Et antequam epistola eadem reddere-
retur: Caius et medio sublatum est: unde et Petronio prima epistola de Caii morte venit quod illa qua se pro-
pria manu occidit iubeat. Atque ita Petronius per gratiam quam iudeis prestitit tam Rome quam in vnoquoque
regno multa sibi gratia parauit: cuius cuncti senatorij ordinis viri hoc pro magno fauore persequerantur. Et
firmatus deinde a Claudio impatore: et maximam adiutorium contra alexandrinos et Bozites iudeis infe-
stos prestitit ac per cum iudei multis in locis salutis beneficium acceperunt. Eoque post tertium annum amoto. mar-
sus quidam Romanus: eadem in syrie magistratu seu pictura successit.

C Flaccus Anilius Patricius Ro. et ipse eodem anno ab eodem Laio cesare Egypti prefectus mittitur. Qui
magistratu inito (et alexandrino populo consentiente) multis calamitatibus iudeos ibidem degentes afflixit.
nam ut Laio placeret: eorum synagogas imaginibus: statuis: arisque: ac gentiliu victimis polluere non cessabat
quod multa ibidem inter iudeos et paganos orta est seditio unde et tenui ex utraque parte legati ad Caium
missi fuere. De quorum numero Philo disertissimus philosophus atque orator per iudeis fuit. Qui cum suo
rum cum optime apud Cesarem defensoraret: et secretario excludi iussus est: qui egrediens monuit iudeos secum
existentes bono animo esse: quod prope erat ut deus eius malis opibus repugnaret: ac sic post paululum Caius a
suis obtruncat? et cum claudius in impio ei successisset: mandauit syrie prefecto ut seditionem amoueret: nec
cogeretur iudei paternas leges transgredere. Ac huiusmodi edictum in Alexandriam misit.

C Claudius Calligule predicti patris quintus romanoz impator hoc anno quod fuit 205. olym-
pias Romanis impare cepit: et impauit an. 13. mens. 8. et die. 20. hunc predictus eius nepos captus
in ludibrium seruauerat: sed ope et industria Agrippae regis iudeorum (ut Iosephus refert) pa-
truo interfecto imperium accipere peruenit: vir quidem admodum pius: sed ubi vniuersis omnino rebus interem-
peratissimus. Hic britaniam insulam quam nemo attingere potuit in deditionem accepit et alias orchadas in-
sulas paruas Ro. adiecit impio. Iudeos insuper tumultuantes Roma depulit: atque seditiones quasdam in
iudea a quibusdam pseudo prophetis concitatas cito coepressit. Tres. n. uxores (ut Iosephus li. 20. c. 15. testat)
habuit ex quarum prima nomine Petina Antonia genuit. Qua defuncta Messalina Messale oratoris coso-
brini duxit: ex qua Britannicus et octauia suscepit. Tertio Agrippinam Germanici filiam habentem iam Hero-
nem filium sibi matrimonio copulauit: per cuius amorem Messalinam uxorem peremerat. Messalina autem mortua
agrippina sibi metuens ne britaniam messaline filius succresceret regnum a pre aliquo suscipere. Claudium ob
filij Heronis amorem veneno hoc modo perimit. Delectabatur quidem Claudius plurimum bolis: illosque cibos
dicebat deorum: eo quod sponte nascerentur. Quod cum aduertisset agrippina studiose coctos veneno infectos: eosque
ipsa apposuit temulero. Cuius cum vomitu et alia solutiode videtur salus mariti secutura ope Xenophontis
medici illius veneno penis ad vomitum continuandum porrectis eo itum est: quo cupiebat vxor: quod in cubiculo
reduci? ignarus omnino per vxorem mortuus est. Cuius quidem mors non ante ab agrippina palam nunciata est quam
amicorum suffragio omisso britanico filio claudij tanquam iunioris nero sublimaret in principem: eoque sublima-
to statim militum milite sue principis: et cum eo tribunos libertorum potentis ut deduceret per castra Heronem
filium agrippine: cuius more principis adoraret: et hoc modo nero primus dignum postea in antidorum repedit
ut infra dicet.

C Messalina autem impatrix claudij predicti vxor et Barbatimessale cosobrinum filia
his temporibus ob ingentem pulchritudinem admiranda omnibus fuit: et adhuc adulescentula Claudio iam senex paulo

post nupta est. Quā tātē libidinis in ipso iuuentutis flore fuisse ferūt: vt innumeris se sumiserit adulteris
et sepe mutata veste lupanaria celebrauerit: qñ teste Plin. li. x. cū Scoto famosissimo ad libidinis actus
certant: seqz meretricē supasse iter diē et noctē: qñqz et viginti cōcubuit affirmat. Et interrogata rēdit po-
tius labore fessa: q̄ p̄cubitu satiata. Qd̄ Iuuenalis in Satyra. Credo pudicitia: tetigit dicēs. Lassata vi-
ris nōdū satiata recessit. Tandē ita fuit libidinis furore stimulata in quēdā. C. Syllū iuuenē p̄spicacē
q̄ Iulīā Syllanā nobilē feminā: ei⁹ m̄rimonio exturbauit: vt vacuo adultero potiret. Veniqz cū Clau-
dius impator: sacrificij grā hostiā vrbē iussit: cūcta nuptiarū solētia celebrauit. Cūqz Claudius Romā
reuersus fuisset: ei⁹ exigētib⁹ demeritis eā cōfodi fecit: cui⁹ corpus m̄si cōcessus fuit: vt Iuuenalis in Sa-
tyra que incipit oib⁹ in terris testat⁹ est: hēc. n. ex Claudio Britannici filij et Octauia Heronis vxorem
genuit. De ea etiā Cornelius Tacitus li. xi. multa scripsit: et Plinius li. x. Etqz Suetonius in vita Claudij.

C Jacob⁹ maior ap̄lus dñi: Zebede⁹ ex Adaria Salome filij: ac diui Joā. euāgeliste frater: quē dñs
vna cū eodē Joāne fr̄e vocauerat dicēs: venite post me faciā vos fieri piscatores hoīū: quiqz relictis re-
tib⁹ et p̄re secuti fuerāt eū: hōc āno postq̄ p̄dicādo vniuersaz pagrasset hispaniā: in q̄ nouē m̄i p̄ficat di-
scipulos. In indeā reuersus ab Herode Agrippa regis fr̄e: q̄ in hierusalē fr̄is vices gerebat: obrutatio-
ne capitis: martyrij palmā adept⁹ ē. Eius antē sacratissima ossa postmodū discipuli ipsi⁹ ab hierusalē
ad hispanias trāstulerūt: vbi. s. p̄dicatiōis officiū vniū exercuerat: atqz ibidē in vrbē Gallaria: q̄ ē in vl-
timis finib⁹ hispaniarū cōdidere: q̄qz celeberrima gētiū illi⁹: et p̄grinarū nationū venerationē excolunt:
cui⁹ festū. s. cal. augu. celebraf. Hic vna m̄i c̄ septē canoniciis vicē scripsit eplām: in q̄ (vt diuus Hiero-
n. ait) sanctū istūit clerū de cultura celestij p̄ceptoz: et regula catholice obsequiē: et de inieci patiēcie maie-
state: et d̄ fuelatiōe plimoz: et d̄ mēdacio magīoz. hic ē m̄fz suā Salome ob amorē xp̄i viz. d̄relinq̄re
docuit. de q̄ Criso. sic bz: hīc qppe nō vicit maritalis effect⁹: qz ille erat tp̄alis marit⁹: iste. s. xp̄s eternus
sp̄sus. cognouit. n. (ait) q̄ ap̄li. p̄deset marito suo. si pp̄ deū reliq̄ret virū q̄ si pp̄ viz. relinq̄ret deū. cui⁹
religionē et ad xp̄i reuerētiā diu⁹ Jaco. valde approbauit: ipsiqz hoc i bono. p̄posito cōfirmat. hēc ille.

Etrus papa et ap̄loz p̄mus hoc āno q̄ est s̄s impij Claudij annus occiso ab Herode p̄di-
cto Jacobo ap̄stolo: quintadecima die mensis Februarij. postq̄ per septē annos asiatias
cōfirmasset eccl̄ias: ab herodis carcere liberat⁹ Romā venit: et ibi p̄mā cathedra. tenere ce-
pit: eo q̄ cū ipsa ciuitas totius mūdi caput eēt: et p̄ntificali sedi cōueniētē eē cernebat. Sedit

aūt in ea annis. 25. et mēib⁹. 7. Fuit hic natione galileus ex Bethsaida ciuitate. Joānis filius et Andree
frater: q̄ post ascēsiōē dñi: cū septē annis apud an. iochiā vrbē p̄mū sedisset liberat⁹: vt p̄feri⁹: ab her-
dis carcere: statim Romā et hierosolyma ad expugnādū Symonē magū venit: ibiqz p̄dictis ānis vsqz ad
vltimū Heronis annū sacerdotale tenuit dignitatē: ac deniqz a Herone cruci affixus martyrio corona-
tus est: s̄ capite ad terrā verso. et pedibus in sublimē leuatis: ita. n. mādauit asserēs se indignū: q̄ sic cruci
affigeret: vt suus dñs Iesus xp̄s affixus fuerat. Quo mortuo sepult⁹ est in vaticano via Aurelia i bo-
ris Heronianis. Hic ille est Petrus q̄ supra mare ad xp̄z ambulauit: q̄ in dñi trāsfuratiōē et p̄uelle su-
scitatiōē a dño electus testis fuit: q̄ statē in ore piscis inuenit: q̄ tria milia hoīū in festo penithecōsthen-
sua p̄dicatiōē cōuertit: q̄ ananie et Saphire vxoris mortē p̄dixit: quiqz Eneā paraliticū curauit: et Co-
neliū baptizauit: atqz Thabirā a morte suscitauit. Quine vmbra sui corporis multos infirmos curauit: hic
in q̄ ille est Petrus: quē his vrbis xp̄s allocut⁹ est: brūs es Symon Bariona: qz caro et sanguis nō reue-
lauit tibi: s̄ pater meus q̄ est in celis: et tu es Petrus: et sup̄ hanc petrā edificabo eccl̄esā meā ac tibi da-
bo clauēs regni celoz: p̄testatē v̄z ligandi et soluedi. Et h̄ simpliciter maior et minor sacerdotū discre-
tio ab ipso dño n̄ro Iesu xp̄o exordiū p̄bibeat sumptū: q̄ duodecim ap̄los: tanq̄ maiores sacerdotes: et
septuagintaduos discipulos q̄ minores sacerdotes instituit: Petrus tñ hūc quasi in summū delegit p̄-
tificē et sacerdotē: cū ei p̄e oib⁹ et pro oib⁹ clauēs regni celoz tribuerit. Et a se petra Petri nomē sibi i-
posuit: atqz p̄ ei⁹ fide se specialiter rogasse testat⁹ est: et vt ipse ceteros cōfirmaret: sibi iniūxit dicēs: ego p̄
te rogāi petre vt nunq̄ deficiat fides tua. Et tu aliqui cōuersus cōfirma fr̄es tuos. Ac sic Petro hūc: re-
ligis ap̄lis cōcessus est a deo p̄manū et ipsi voluerūt idipsuz: vt reliqs oib⁹ p̄ceset ap̄lis: et Cephas. i. ca-
put et p̄ncipiū teneret ap̄stolat⁹: q̄ eandē formā suis successorib⁹ et reliqs ep̄is tenendā tradiderunt:
et nō solū hoc in nouo testamēto est cōstitutū: sed etiā in veteri fuit. Unde scriptū est: Moyses et Aaron
in sacerdotib⁹. i. p̄mi inter eos fure: hēc tñ ap̄stolica sedes caput et cardo a dño et nō ab alio est cōstitu-
ta: vt ē testat⁹ in canone. 22. distinctiōe cap⁹: sacrosancta: p̄mus itaqz hic Petrus q̄dragesimale ieiunū
instituit: vt patet etiā in canone. 93. di. cap. Si inimicus est iste. Quas autē ep̄istolās: que canonicē noīan-
tur scripsit. In quarū prima discipulos xp̄i inuictos toto orbe terrarū diffusos et peregrinos mōstrat: et
p̄terite vite penitere p̄suadet: ac in nouā vitā proficere tota sollicitudine exhortatur. In secunda vero p̄
fidē hūc mundo sapiētes mortuos esse declarat: et eiusdē quanta sit pietas magnitudo demōstrat: Hic
preterea Linū et Cletū sacerdotes consecrauit: qui (nō valente ipso) xp̄ianis sacerdotale officiū exhibe-
rent: nec multo post Clementē virū sanctissimū consecrauit ep̄m: cui et omnimodā eccl̄iam a Christo
sibi traditā cōmendauit. Hic itaqz ita ordinatis vna cū paulo Heronis iussu necatus est.

C Symon magus natione Samaritanus vir qdē callidus atqz sup̄bus: his tēporibus ex syria Romā
venit: vbi suis p̄stigijs et incartationib⁹ populū Ro. eo erroris deduxit: vt deus crederet: Qui (vt dicitur
est) dum in Samaria esset a Philippo et septem primis dyaconibus baptizatus fuit. Quo baptizato

vna cū Silena vxore: et erroris socia multas hereses disseminare cepit: S; Petro Romā adueniente: oīa ei scelera ad nibilū deducta sūt: Nā quū tādē ad celū magicis artib; populo spectāte volare tentasset Petro orāte Symon in terrā decidit: et fracti ceruicib; expirauit. Hinc symoniaci heretici qdē pessimi originē sumpsere: q donū spū sancti et emere et viderē pfuere. Quig; (vt Gratian; in canone testat). creaturā nō adeo eē affirmat: sed ex supna vīte pūte resatur: vt p; 2. 4. q. 3. c. Quidā. Lamobré Petrus a Romāis rogat: Marco eius discipulo conscribendi euangelij negocium tradidit.

C Paul; iesu xpi dignissim; apłus: pbus atq; vbi dux: electiōis vas: hys tēpōib; p vniuersaz. Et siaz pđicās maxio in p̄cio apđ oēs natiōes fuit: Hic nāq; ex tribu Benjamin fuit ex oppido Iudce quod Biscbalis noīat: q quū a romāis capt; a puero fuis; cū parētib; suis Tharsim Cilicie vrbē: vbi ei; pater ciuitate romana donat; ē: cōmigrāuit. Ad os sigdē romāoz tūc fuit: quū monarchiaz totū mundi cōgrerēt: vt gētes q cū pace et coronis romāis occurrēbāt: vt pūlegio romāe ciuitat; pōtēnt: eoz; q; fratres dicētur. Cōtigit aut; vt quū Romāi Ciliciā cū exercitū petissent: pauli p; cū nobilitatib; tharsensib; romāis occurrere: illosq; cū pace suscepē. Eāq; obrēpularē vestēz p; trussit: et inter ciues romanos annueratū fuisse: ppter qd et paul; hic apłus ciuis roman; bñ ē. Et Cilicia igi hic paulus adhuc adolecētul; ob dñe legis studia hierosolymā miss;: Samalieli viro doctissimo eruditōis causa pmedat; ē: a quo in oī doctrina nō mediocriter erudit; in virū eruditissimū cito euasit. Deinde quū iā xpi schola p vniuersam exerecere cepiss; Iudce: adhuc adolecētul; a pōtētib; iēpli epistolās accipiens: eos q christū verū eē deū pfiterentur p; q; decreuit. Unde quū Stēphani p̄bomartyris neci i terfuis;: et oīuz lapidānū cū vellimēta seruat;: tanq; māib; omniū lapidaret. Stēphan; inclinatus p eo orauit: et paulū e terra erexit: Quia paulopost dū Damascū pgeret: vt Lucas testatur: dīno spū ita ctus: ad fidē xpi vēire p̄pult; atq; ita electiōis vas vocari pmeruit. Et id eē cūctū āno q et xps passus ē. Statimq; vocatus Christi euangelū eidē reuelat; est. Quod ipse cōfessus ē dicēs: Nō emi accēpt euangelū ab hoīe: neq; p hoīez dict; ē; p reuelationē Iesu xpi. Post aut; ei; cōuersionē vna cū Barnaba apostōlo mltis vrbib; pagatis hierosolymā redijt: et cū Petro et Joāne ac Iacobo xpi euangelū cōtulit: q audito gētiū apłus ab eis dēclarat; ē. Ibidē q; multis electis discipulis nō mltro post in hispaniā p̄dicādī gratia nauigauit. Venēsq; Harbone ciuitatē multos cōuertit: et ibidē Paulū discipulū ordinē ānūstīte dereliquit: qd et alijs plurimis galliaz vrbib; effecit postea itēz hierosolymā reuersus secūdo imperij. Hieronis āno a Gesto Iudce pcuratore vinct; Romā; vt ciuis romanus mittē: vbi et bīennio in satis libera custodia manēs cū Iudceis quorūdie disputabat tādē a Nerone dimissus multa p̄dicauit et scripsit: ac deniq; post innumeras p̄secutiones vna cū Petro apostolo eodē die necronis iussu capite trūcato martyriū obtinuit: cui; corpus via hostiensī postea funeratū fuit: Hic itaq; vir sanctissimus et apłoz p̄cipuus post eius p̄uersionē has subscriptas ptulit p̄secutiones. Et pmo qdē in Philip; pis vgis durissime cel; et in carcere reclusus atq; in ligno pedib; astrictus fuit. Inde in Geonio lapidat;: in listris et thesalonica ab inuis p̄secut;: in Epheso feris datus: in Damasco p spōtā: e muro cū magna trepidatione deposit;: Insup in hierusalē captus cecus fuit ligatusq; atq; p̄secut;: in Cesaria q; clausus et infamatus: in italiā postremo nauigās multa pericula: et diuersiōes sustinuit. Romāq; venēs a Nerone iudicatus vitā finit. Scripsit at; hic. 14. extātes eplās: q oēs vno sub volumine conueniūt: q plenaz noui et veteris testamēt cōtinēt instructionē. Quaz vna ē ad Romāos latine scripta ad cori. due. ad galatas vna. Ad epheios vna: Ad philippēses vna: Ad collocēses vna: ad thesalonicēses due: Ad thimoteū due: vna ad tytū: Ad philomenē vna: q vō ad hebreos scribit; iertū ē cui; fucrit.

C Adarc; euangelista cui; ppriū nomē Joānes fuit genere qdē leuiticus: Sacerdosq; rēp̄state hac cū Petro magistro suo cui ex baptismo filius et discipul; atq; itēpres fuit ad p̄pagādū vbi et Romā ex antiochia venit: Ibiq; cū diuus Petrus apłs euangelū xpi p̄dicaret: ipse Adarc; rogatus a fratrib; latine id euangelū scripsit initiās a p̄p̄bali spū dicēs Vox clamātis in deserto parate viā dñi: Quod qdem euangelū approbatū et a beato Petro exaiatū ecclesie legēdū cōcessus est. Sūt itē q dicant id Agleie cū scripsisse. Nā diuus Petrus videns cōstantiā Adarci ipsū Alexandriā destinauit ibideq; ex more nauigaturus cū expetaret: Aquileiēses sua p̄dicatione ad xpi fidē p̄uertit et sanctū euangelū itē rato conscripsit. Cuius qdē euangelij liber manu sua sic exaratus dū ibidē stetit: postea venetiās delat; illie nunc vna cū corpore summa cū veneratione seruatur. Tandēq; cum beatus Adarc; Erimagoz Episcopum Aquileiēses virum doctissimum conuertisset cū eodē ad Petrū regressus illum Aquileiēses episcopum creare fecit. Quo episcopo creato cū ipso itē Aquileiā redijt. Adarcus vero ibidem Erimagoz Episcopo relicto Alexandriam perrexit: vbi Christi Euangelū p̄dicans tantam ei decus gratiam apud Alexandrinos concessit: vt omnes: qui tunc ad fidei rudimenta confluerent mox per p̄tinctiā ac totius scire p̄uersatiōis istāriā: tāq; ad mōastice p̄fetiōis fastigiū p̄uolaret. Ad qd nō mō miraculoz; p̄digijs nō modo p̄dicationū cloquijs: s; etiā eximijs p̄uocabat exēplis: Tāc narq; fuit bu militatis vt pollicē sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobo; habere. Postq; autē dū Alexandrie christū p̄dicass; et ecclesiā docēdo scribēdoq; p̄stinuisset: octauo Hieronis āno a pōtētib; iēploz captus fuit in collo eius missā tādū huc atq; illuc trabūt donec emisit spiritū: Cuius corpus cum xpiani in ecclesia sepelissent ibidē vsq; ad annū dñi. 829. mansit: Quo quidem anno: quidam mercatores veneti inde auferentes venetiās cū ingenti gloriā detulerunt p̄sidente tunc ibidē Iustiniano duce. Joānes vero p

predicti Iustiniā frater et ducatus successor: postea egregiū tēplū in celebriore vrbis loco eidē cōstruxit vbi illud sanctū et venerabile corpus collocavit. Atq; idē dux primū hunc sanctū euāgelistam ex sena ruscōsulō vrbis patronū constituens eius imaginē in vexillis suis reulit. Quibus gestis p̄fessiz ip̄sue Euāgelij codicē nup̄ ex Aquileia delatū cū alijs isinitis p̄p̄modū donarijs in eodē tēplo recondidit. **B**arnabas apostolus qui et Ioseph iustus appellatur: vnus ē. 72. xpi discipulis natione Cyprius tēporib⁹ istis: vt sacra actūz apostolorūz habet historia. Iob maximāz eius sanctitatz cū Paulo gētiū apostolus ab apostolis ordinat⁹: vir siquidē bonus atq; sp̄s sancti gratia repletus. Qui quū agrū vnū tātūmodo haberet: illū cōfestim vendidit: et eius p̄ciū ante pedes apostolorūz p̄tulit. A quibus benedictione accepta: cū paulo apostolo ad predicandū discessit. Veniensq; Antiochiā ibidē et sanctitate et doctrina atq; exquisitis miraculis maximo in p̄cio fuit: p̄pter qd et turbe que erāt in listris vocauerūt cū Iouem a iunado: qz corū infirmos plurimū iuuit. Paulū vtro p̄pter eius dicēdi copiaz. Mercurium. Sacerdotes aut Iouis q̄ erāt ante ciuitatē afferētes ibi auros et coronas an ianuās cū populis ei⁹ sacrificare voluerūt. Quod vbi Barnabas et paul⁹ audirēt: scissis tunicis exierūt clamātes et dicentes. Viri qd hoc facitis et nos qdē mortales sumus similes vobis hoīes: anūciātes vobis ab hīs vāis idolis p̄ueri ad dñz deū vniū q̄ fecit celū et terrā. Indeq; digressi venerūt Hierosolymā: vbi Barnabas p̄pter marcū discipulū a paulo discedēs Cypriū cū eodē discipulo vēit vbi in blomin⁹ euāgelice p̄dicatio nū officiū p̄ aliq̄ tps exercuit. Postea vō in italia veniēs ex p̄cepto beati petri oēm Lombardiā p̄dicando et docēdo circūiuit: et p̄ se: suosq; discipulos Cisalpinā Galliā ad xpi fidē cōuertit. Et ip̄e apud mediolanū p̄mus cathedralē posuit ac tenuit. Suffectozq; postmodū alio ibidē ep̄o rursus ip̄e Cypriū regressus ē vbi vir sanctissimus nihil p̄termittēs: qd ad augēdā xpi eccliaz p̄tinē dignoscēt: multos et infirmos ex cōtactu euāgelij sci. Matthē: qd semp secū bēbat: sanā deniq; ap̄ Salaminā paulo an̄ petri apli martyriū: et ip̄e martyrio ibidē coronat⁹ ē. Cuius corpus cū xpiani i qdā cripta occulte sepelīf sent vsq; ad hēndis impatoris tpa ibidē p̄māst: s; eodē tpe ip̄o reuelāte p̄p̄tū fuit: et decētori loco sepultum est: Eius vtro festiuitas. 3. idus Iunij celebratur.

Lucas euāgelista xpiq; discipulus natiōe Syrus ex Antiochiā ciuitate: arte medic⁹: et greci latinq; sermōis app̄me cruditiſsim⁹ hūidē t̄pibus paulū apostolū secutus vsq; ad cōsumationē ois eius pegrinatiōis comes idividu⁹ sine vllo crūie fuit: qd qdē apostolus Paul⁹ i. 2. ad Corin. epistola cap. 8. cōtestat⁹ est dicens. Ordinatus est lucas ab Ecclesijs comes pegrinatiōis nostre in hanc gratiā que ministrat nobis ad domini gloriāz et destinātā volūtātē nostrā: cum quo certe multas p̄secutiōes multa que acerrima pertulit tormēta. Hic itaq; quū iaz duo itellexisset esse Euāgelia: per Matthē quidē in Iudea et Mareū in Italia et ip̄e istigare sp̄itu sancto in Achæie partib⁹ prout a Paulo didicerat suū conscripsit Euāgelii cōtestās et alia atē suū fuisse cōscripta: cuius quidē Euāgelij verba p̄ ceteris anime lāguēti (vt diuus scribit Hieronymus) sunt medicamēta: Quia velut insignis lucifer ab oriētali b⁹ nobis lūmē fidei et celestis itineris parentē calcē scādere demōstrat: qm̄ vt ait ambrosius ei⁹ euāgelij historia oēs sapiētie virtutes cōplectitur. Suū igitur euāgelii non modo ab apostolo paulo didicerat s; etiāz a ceteris apostolis: sicut ip̄e in principio sui voluminis narrat dicēs. Sicut tradiderūt nobis q ab initio ip̄i viderūt: et ministri fuerūt sermonis. Fuerūt etiāz cūz beata dei genitricē Maria: cuius familiaritate vsus fuerat: edoctū fuisse de hīs p̄serim que soli cōstabāt virgini: v; de agēlica anūciatiōe christiq; natiuitate et huiusmodi: de quib⁹ ip̄e solus iter euāgelistaz agit: ostēdēs christum ex stirpe David descēdisse. Incipit. n. eius euāgelii: Fuit in dieb⁹ Herodis regis sacerdos nomine Ioachim. Hic etiāz cū picture artis edoctus esset: p̄pter familiaritatē: quā iugiter cū beata virgine habuerat: vt scribit Damascenus: eius imaginē plures sibi depinxit et qbus nūc Rome due perhibētur quarū vna apud sanctā Mariā de populo ordinis nostri maxima veneratiōe et populi frequētia inuiscitur et custoditur. Cōscripsit insup Lucas euāgelista hic Apostolorū acta prout ip̄e viderat. Quūq; quattuor et se prūaginta ānis i virginitate p̄māssisset plen⁹ sp̄itu sancto i Bythania tādē die. 18. octobris diem obiit. Cuius quidē ossa vigesimo Cōstāntini magni āno postea Cōstātinopoliz trāsata fuerūt. Eius autem diei festiuitas. 15. calēdas Nouemb̄is celebratur.

Marsus qdaz Roman⁹ cuius scdo Imperij Claudij āno (petronio p̄side primo abrogato) in Syriā p̄fēs a Claudio mittitur: vir siquidē domi nobilis et a Romanis ciuib⁹ valde honoratus: p̄pter qd et ab Agrippa rege sūmo in honore exceptus est: naz quū appropinquaret ciuitati cōfestim et Tyberiadē vrbe quasi stadis septem ei omnia proceſit: ip̄e aut Agrippa rex apud Hierusalē spectaculis celebratis in Tyberiadē Galilee vrbe migravit: ad quē etiāz visitatiōis gratia quattuor reges cōcenerāt inter quos etiāz Herodes eius german⁹ fuerat q calcidis vrbis tenebat imp̄iū. Ad hos at Agrippa rex colloquiū valde dignissimū habuit: quoz cōcordiā Marsus vt vidit valde suspectū habuit: existimās eam nō expedire Romanis: vnde et ciuib⁹ corū mādauit vt sine mora ad p̄p̄ia remeārēt: que res maximū Agrippe inflixit dolorē et indignatiōē: et p̄pterea quoaduixit Marsus inimicissim⁹ extitit: vtrū cū eodē āno Agrippa in Cesarea defecisset: Cesar q̄ corū inimicitias intellexerat ne Marsus ei⁹ regnū inuaderet eū amouit: et Cuspiū sadū p̄ eo p̄fectū in iudeā misit: Rogauerat enim agrippa Claudij quū lecto decumberet ne Marsum vltimus Syriæ p̄fēdere p̄mitteret qd et factum est.

Herodes ei⁹ nominis tertius agrippe magni frater et Calcidis vrbis rex. 5. impij Claudij āno fra

tre agrippa defuncto eius loco a Claudio successit regnavit annis tribus: Nam cum regnum eius agrippe filio deberetur qui Rome a Cesare aiebat: quod nodum infantes exesserat annos Herodi huic patruo concessit est quoad usque adolevisset: eo quod antea eiusdem regni fratre adhuc vivente consuetudines optime noverat: et in quo regis vices sepe gesserat: frater enim ipsius cum Caio et Claudio imperatoribus per sepe honoris gratia comorabatur: quo quidem tempore ut placeret iudeis: sicut Lucas scribit Jacobum apostolum interfecit: et Petrum carceri mancipavit: hic igitur regno suscepto a Claudio Cesare concessit petijt oimoda reple potestate et pontificum ordinatione: Quia impetrata et apud eius cuiusque liberos et nepotes usque in fine belli iudici fuit: Et propterea Canthabaz pontifice a pontificatu removens iosephum Cami filium eadem successore dedit quod duobus annis sedit. Cumque hic herodes tribus annis regnasset. 8. imperij Claudij anno defunctus est: cuius et regnum concessit agrippe iuniori a Claudio traditum est. Tres enim filios superstites dereliquit. Ex prima enim uxore aristoboli progenit: et ex Heronice fratris filia Heronicianum et Hyrcanum. Heronices autem post huius Herodis mortem quod eius maritus et frater fuerat cum multa in viduitate stensit et cum fratre incestum commisit: sed ad evitandas oblocutiones Polemoni Linc regi nupsit: polemon autem per ignes eius divitias libenter id fecit: et ut proficere id posset circumcidi se fecit. Sed coram nuptie non diu permansit: quod heronices ut Josephus scribit per numerum mariti coram eius dimisit: et ille solutus nuptijs et iudeorum solennitates pariter delectaretur. Agrippa igitur iunior magni Agrippe filius et predicti herodis nepos ultimus iudeorum rex: hoc anno quod est novus Claudij imperatoris annus rex ab eodem designatus regnavit annis. 21. Qui certe praedictissimis atque hebraea latinaque lingua eruditissimus: Romanorum quoque amantissimus: quod regno suscepto mox omnia iudeorum seditiones atque tumultus per posse comprimere studuit: huic itaque ut Josephus ait cum Templi cura a Claudio Cesare fuisset commissa multos successively removit et instituit sumos pontifices. Nam cum Felix in decem praefectus Jonathan pontifice maximum in templo seditione interficere fecisset simonem: Siab filium substituit pro quo maxima inter pontifices et sacerdotes orta fuit praeterea: quod quibus eorum viros praeciosos et seditiones colligens pro viribus nitebatur fieri princeps: Quibus indignatus rex Agrippa amotis omnibus Josepho Simonis quondam pontificis filio pontificatum praeiulit. Quo rursus amoto Ananum Anani pontificis filium surrogavit. Uex hic ex Saduceorum secta existens cum nimium asper et audax esset: et praeter regis Romanorumque voluntatem bellum congregare traxisset pontificatum quem tribus mensibus tenuerat ei sustulit: et Iesu Banai filio concessit. Eo quoque pontificatu privato: Iesus alter Samalielis filius successus est: propter quod ita magna inter utrosque orta seditio est: ut sepe collectis praesens hominibus ad conflictum lapidum inciderent. Denique cum et Iesus predictus abrogatus fuisset Attabie Teophili filio pontificatus concessit: et hic ultimus Iudeorum pontifex fuit: sub quo Romanorum bellum contra Iudeos initum sumptum. Huic autem regi Agrippa Felix Iudaeae procurator ex mandato Claudij milia praeter regni consuetudines adiecit: ut Philippi tetrarchiam et Traconitidem cum Abela que fuerat de Tetrarchia lisanie. Sed et nero imperator postea partes quandam Galilee Tetrarchie Tyberiadis et nonnulla transfluvium Jordanis constituta subpadiidit: propter quod et ipse Caesaris philippi civitate auctas in honore Herodis Herodia appellavit. Atque ibidem Theatrū multa ipsa constructa perpetuo annalibus spectaculis condonavit: ubi etiam in honore Caesaris multum frumenti et olei populo condonavit: vapesque cuiuslibet adveniant opulenter exhibuit. Et civitate omni statuaria pulchritudine exornata pene omne regionis decus eo transulisse visus est. Quamobrem Iudeorum edictum praeter se mirummodum concitavit. Deinde ad indignationis cumulum aliud edificium magnitudine precipuum in hierosolymorum palatio extruxit in quo rege existente videre poterat quicquid agebatur in templo: atque enim consensu videbatur ut quod cum sacra in templo celebrantur nisi esset sacerdos aspiceret. Quapropter Iudei et maxime sacerdotes excelsu struxere parietes ex opposito edis quod paries non solum edificij predicti aspectus abstrulit: sed etiam aliarum domorum que erant in exteriori templo. Pro quibus indignatus Agrippa una cum festo praefecto eis precepit: ut statim edificatum opus destrueret: quod res multorum malorum seminatum fuit: De quibus infra dicetur. Iusto namque regnante quinque romani praefides successively hierosolymae fuerunt: ut Lumanus: Felix Sestus: Albinus: et Florus: cum quibus etiam maximam pacem et concordiam habuit. Sed cum Florus ultimus multis malis Iudeos attrivisset pro magnitudine malorum compulsi fuerunt a Romanorum fide recedere et adversus eos pugnare: quos Agrippa et oratione et obsecratione atque lachrymis monebat ab armis animi cohibere. Ad cuius orationem multitudo non solum pacata: sed multo magis accensa ipsius iniurijs multis laceffitum extra urbem protinus pepulerunt: ausi quoque sunt nonnulli seditioni in eam saxa iacere: Quibus contumeliis rex ab eis sic affectus hierosolymam deferens discessit in regnum. Quid postea gesserit: aut quos filios genuerit nullibi invenire potui.

Cumanus patricium Romanum Agrippa rege ibidem constituto Claudius hoc anno post alexandrum in Iudeam praefectum mittit: sub quo ut Josephus tradit tumultus maximus in hierosolyma ortus cepit pro quibus maxima calamitas iudeos comprehendit: quod in die Azimorum tanta orta fuit seditio: ut in portis templi populo exente ex perleatione eorum ad triginta hominum milia perisse dicatur: factaque est illa celebris festivitas luctuosa iudeis: post hec successit latrocinatum tumultus: qui multorum malorum fuit occasio. Sed tu multum inter Galileos et Samaritanos sedato ex Galilee etiam cuiusdam interfectione confestim confectus alius exortus est: pro quo maxime cedens et agrorum vastationes sunt subsecute. Quamobrem multi Iudeorum et Samaritanorum in Tyrum ad Domitium Quadratum Syrie procuratorem coquesturi de cumano praefecto accesserunt. Quos cum vidisset Domitius et Cumanum huic praebuisse causas predictis calamitatibus intellexit.

xisset: q in principio auctores malorum noluisse vlcisci eidez continuo Romaz nati gre pcepit reddi-
turus rationem Claudio de his: que in regno male per ipsum gesta fuerunt. Auditisqz Romæ alle-
gationibz et Samaritis nobilibz interfectis: Cesar Lumanuz dignitate priuatum iussit ab vrbe disce-
dere. Pro quo felicem palantis fratrem in iudeam prefectum misit.

Petronilla sacratissima virgo diui petri apostoli filia et gdez pulcherrima: hoc año qui est decim⁹
imperij Claudij ánus post multa sanitatú remedia a patre recepta migravit ad dñm. Eaz quippe cū
Flaccus Lomex inuitaz coniugio sibi sociari vellet tridni inducias postulauit: quo in tēpore Ieiunijs
et orationibz vacas tertio die statiz vt christi dñi nostri sacramentuz a sancto nicomede presbytero acce-
pit emisit spiritū. Quobrez Flaccus vidēs se fore delusum: cūestigio Fellicolā eius sociatz et Nicomede
presbyterum varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus autē eius Romē postea via Ardeatina sepul-
tū fuit: Cuius diei celebritas secundo calendās aprilis observatur.

Nicomedeaz autē presbyterum petronille predictę virginis cōfessorē eodem año predictus Lomex
Flaccus pro .x. interfici iussit naz cū eidez Flacco platū fuisset q beate Felicis vginis beate petronil-
le socie corpus sepellisset cum teneri fecit: et duci ad sacrificanduz. Qui cū diceret: Ego nō sacrifico nī
si deo omnipotēti q regnat in celis nō his excisis qui in tēplis quasi in carceribz custodiūtur clausi tā
diu euz plūbatis cedi fecit donec migraret ad dñz: Cuius corpus cū in Tyberiz precipitatū fuisset a de-
ri co ipsi⁹ noie et ope iusto collectū in hortulo suo sepelluit: cui⁹ festiuitas .17. calēdas octobris excolit.

Philippus dñi nostri iesu xpi apostol⁹ hoc año cū per .xx. ános p vniuersaz Scythiaz pdicasset: il-
laqz pene totā ad xpi fidē cōuertisset hieropoli Ælie vrbe veniēs hebionitaz heretiz q christū fāstifi-
cā carnē sumpsisse pdicabāt extinxit qvobz infideles cū tenētes año etatis lxx. cruci affixerunt et
martyrez christi fecerūt. Cui⁹ diei festiuitas primo calēdarum maiarum celebratur. Iste duas filias
virgines post se dereliquit: ambe cum patre sepulte sunt.

Trophim⁹ pauli apostoli discipul⁹ Arelatēsis eph hoc tēpore quū optime arelatēsez fūdasz eccliaz
de cui⁹ gde fōre: vt Iozim⁹ scripsit: tota gallia fidei riuulos accepit: de q ē idē paul⁹ q cū pdicādi grā mi-
serat ad Tytū scribēs memit ibidē geuit in pace: cui⁹ diei festiuitas .4. calē. Ianuarij celebratur.

Lazarus Martir⁹ et Marie magdalene soroz german⁹ et massiliensis eph quez dñs noster Ies⁹
xps a mortuis suscitauerat: et ipse tertio decimo imperij Claudij año secūda morte migravit ad dñm.
Cui⁹ ē soror martha nō lōge p⁹ dñō geuit. In qz venerabilē mēorā nō longe a Bethania postea ex-
tructa fuit ecclia: vbi vt diu⁹ ait Isiero: e vicino dom⁹ eozū pseruabatur: hui⁹ qppe scissimi viri et sorozis
relicte apō eadē vrbe pēpūo venerātur obsego. Lazari āt bñ⁹ festiuitas .16. calē. Ianua. celebratur.

Helena Adiabenoꝝ pūicie Armenie Regina: q supioribz ánis: vt Ioseph⁹ bz: ad indeoz rit⁹ euz
filio Iacathe pueniat: et Hierosolymā deuotiōis cā pperauerat: p hoc tps p aplōs ad xpi fidē etiā cō-
uertit: q pueria ēt xpi fidelibz q crāt hierosolymis valde pfuit: Quia quū grauissima fames quā Bge-
bus ppheta pdixerat vniuersaz Iudeā et Syriā pmeret: sicut Lucas in li. actū apostolorū cap⁹ 7° re-
fert: multā frumēti quātitatem ex Egypto adduxit: et christiāis q maxime Hierusalem habitantibus
et alijs indigētibz grauissime ministravit: et perpetuū nomē sibi cōparauit.

Curi disciplinis excellentes.

Seneca q et Luc⁹ anne⁹ Stoicus philosoph⁹ natiōe Cordubensis Socij philosophi auditor et ne-
ronis impatoris mag⁹: his tēpōibz Rome in pēio fuit: de quo diuus Isiero. lib. de viris illustribz me-
minit dicēs: q fuerit vir catholic⁹ et cōtinētissime vite: et ppter ea cū in scōrū cathalago ponit: et maxime
ppter frequētes eplās pauli ad ipsū: et ipsi⁹ ad paulū. Hic inter cetera suarum grāz beneficia sibi a
deo collata tāte fuit mēorie: vt duo milia nominū recitata eo quo dicta ordine erant mox recitaret: et
ducētos p⁹ a ducētis scholasticis recitatos: ab vltio incipēs ad p⁹mū vsqz integerrime recitaret. Hic b
āt Seneca viro doctissimo nōnulla bene dicta a diuo p⁹re Aug⁹ li. de ciui. dei cupidissime differuntur:
quē tādē añ biēniū q petr⁹ et paul⁹ martyrio coronarēt a nerōe scūssimo discipulo retributiōis grā
interfectū fuisse legim⁹. nā quū senex admodū ēt Seneca pisoniane cōiuratiōis labe notat⁹. imo ob
inmatū in vitres odiū a nerōe per cēturiōne indictū Seneca fuit: vt sibi ipsi morē deligēt: Qui cognita
impatoris volūrate petijt vt in tepēti aq poneret: et ibidē oēs vene eide apirēf donec spūm exhalaret
qd et factū ē. Hic nāqz doctissimus vir multa dinarū: hūanarūqz scripturarū edidit documēta: quozū
vt inuenire potuim⁹ nomina: etiam et librozū principia hic sigillatim subiicim⁹: videlicet.

Epistole ad paulum	14	Quaz pncipiū ē: credo	De pauprate li. i. Honesta inquit
Epistole ad lucillum	88	pncipiū: Itaqz fac	De ira ad notia li. i. 4. Exigisti a me
De beneficijs	li. 17	Inter multas	De nālibz qōni. li. 8. Grandinem
De copia verborum	li. i.	Curritibus	De morte claudij li. i. Claudius
De ludis Senecę	li. i.	Quid actū sit in celo	Rhetoricorum li. i. Exigitis rem
De suis diuersorum	li. i.	Deliberat Cicero	De imatura morte librum vnum.
De psalatōe ad Marti.	li. i.	Visti te Martiāe	Declamationū li. 9.
De vita beata	li. i.	Vivere Salto	Tragediarum li. 10.
De tranquillitate animi	li. i.	Ingenti mihi in me	De artibz libera li. i.
De breuitate vite	li. i.	Adior pars mors	De mīimōis: d ērcmotu. de. 4. vtrutibus

Ad matrem consolato.

De moribus

De remedijs

Ad Serenū q̄ in sapientem nec iniuria nec contumelia cadunt: principium tantum inter.

C Lucan⁹ Anne⁹ predicti Seneca nepos: orator ⁊ poeta celeberrim⁹ hac tēpestate: quīs patru⁹ iuni⁹ or ob ingenij tamē magnitudinē par illi habi⁹ us ē. hic nanq; ipsius Seneca ex **Mela** ei⁹ iuniorē fratre nepos fuit: Qui p̄mo Rome sub **Rhemmia** polemone ⁊ **Comuto** studuit a quib⁹ ⁊ optime edoctus ē vbi habuit cōdiscipulos sibi gratissimos: **Persū** **Glacū** ⁊ **Salleū** **Bassū**: quos mirūm modū dilexit hic ob eius ingētes virtutes a **Herone** i curia vocat⁹ diu gratissimus ei fuit: a quo ante etatem questor dictus etiā auguratus sacerdotiū paulopst̄ affecit⁹ ē: Tandē ⁊ ipse de cōiurat⁹ de **Pisoniane** apud **Heronem** accusat⁹ ab eo sicut **Seneca** accepto mortis arbitrio venas sibi p̄cidere fecit. Et cum se morti appropinquare cerneret: hos versus p̄nunciavit dicens.

Sanguis erat lachryme quęcunq; foramina venit

Humor ab his largus manat cruor ora redundant:

Et patule nares sudor rubet omnia plenis.

Mēbra fluunt venis: totū est p̄ vulnere corp⁹: Quib⁹ explet⁹ statim e vita discessit: pridie. s. calen. maij eo āno quo ⁊ **Seneca** patru⁹: cui⁹ corpus sepultū fuit in hortis suis. Scripsit hic **Saturnalia** siluarū lib. 10. **Mēdea** insup ⁊ **Orpheū**: in cēdiū vrbis. In cēdiūq; troianū cū p̄iam calamitate: At **phasali** am li. 10. i. de fluuijs colchorum **phasis** nominato: ⁊ alia multa.

Persium **Glacū** saryricū poetā clarissimū patria **hetruscū**: **Lucani** p̄dicti cōdiscipulū: atq; in oib⁹ germāissimū cū eo in hoc tēp̄ floruisse patet: q̄ ex patre equite romāo in **volaterrana** **hetrusurie** vrbē natus ē: vbi p̄mū vsq; ad duodecimū etat⁹ sue ānū studuit: vbi ⁊ **benivolētiā** illūstrū virozum **Calphurni** stature **Serulij** numani: **Lucaniq;** ac **Seneca** cōparauit. Cūq; ad decimūseptimū peruēss⁹ ānūz **Annei** comuti amicitia vsus ē: ita vt nunq̄ ab eo discedēt. Erat q̄ppe **Persius** iste seculissimorū mox ve recūdie **virginalis**: fame pulchre: pietatis possimū erga matrē: sororēq; amitā. Scripsit aut̄ saryrā rū libz̄ imperfectis: sed ⁊ **pietate** scripsit: vsq; insigne quiddā romanū: quod supra tunicas honorat nobiles romāi deferēbāt. Et **Opeion** libz̄ vnū: ⁊ paucos ad sororē versus. Decessitq; vitio stomachi āno dñi. 66. Etat⁹ vero sue fm̄ **Eusebiū** 30. ⁊ Rome in p̄dictis suis sepultus est.

Comutus phūs ⁊ poeta tragic⁹: poeticeq; secte p̄nceps: **Persij** p̄dicti p̄ceptor: hijs t̄pib⁹ in p̄cio multo existēs: paulop̄a **Herone** crudelissimo sine labe aliquo exilio p̄anatur: q̄ inter cetera sue v̄tutis opa **Persij** discipuli libz̄ cōmētat⁹ ē: in philosophia quoq; opuscula q̄dā edidit. Atq; p̄mimo amore optimā **Persij** discipuli bibliotheca p̄pauit. p̄ciūq; sororib⁹: quas heredes instituerat: tradidit.

Clodium **Quirinalē** rhetorem genere **Arelatensem**: hijsdem temporibus Rome rhetoricā docere cepisse **Eusebius** scribit.

Palemon insignis grāmatic⁹ patria **vicētin⁹** tēpore isto Rome floruit: Qui interrogat⁹: vt **Eusebius** refert: quid inter stillā ⁊ guttam interess⁹: Respondit: **Gutta** stat: **Stilla** vero cadit. Cum isto nanq; **M. Antonius** liberalis latinus rhetor: grauissimas exercuit amicitias.

Felix patric⁹ roman⁹ palātis frater: vir p̄clarissim⁹ hoc anno a **Claudio cesare** p̄ses **hierosoly** mā mittit⁹: q̄ ibidē: teste **Iose. 12.** ānis magistratū tenuit: q̄ in t̄p̄ **Claudi** medic⁹ defunct⁹ ē: ⁊ repētē **Her** ro impij dignitatē obtinuit: hic nō **hierosoly** me: sed ē reb⁹ q̄ in oī indee regiōe erat: p̄fuit: ⁊ **Agrippē** regi aicissim⁹ fuit: cui⁹ sororē **Drusillā**: quū hic **Felix** in **Iudea** admistratoz̄ adiuss⁹: vidēs eā cūcti mulierib⁹ p̄cellētē sibi in vxorē accepit: ex q̄ filiū suicipiēs: cū ob amorē cognati **Agrippā** appellauit: ipi⁹ deinde cognati amore cap⁹: etiā **Salileā** sibi creditā: eidē a **nerone** ipetravit. Cum igit̄ hic **Felix** ad ministrare cepiss⁹: multi ap̄ **hierosoly** mā surrexerūt: q̄ populū vanis suasiōib⁹ deciperēt. Inter quos vt **Iose. li. 20. ca. 17.** scribit: qdā **Egypti** p̄seudo p̄pbeta vn⁹ fuit: q̄ multos sibi associans in ip̄o magnarū rez̄ conatu a **Felice** p̄ exercitū opp̄ssus ē: Quo extincto denuo vn̄uersa p̄uincia latronū ⁊ magoz̄ hoies seducētiū repleta ē. De q̄z nūcro **Felix** millos infecit. Sz̄ quū a **Jonatha** p̄ntificē maximo moneret⁹: vt reb⁹ **iudeoz̄** mitius p̄sederet: ira succensus ipsū p̄ntificem per fraudem in templo interire fecit: ⁊ post cū multos trucidare mādauit: Que res apud **iudeos** defectiōis seminariū fuit. Hac ē de eā **Aero** **iudeoz̄** querimonij pulsat⁹: ipsum **Felicem** a p̄fectura remouit: ⁊ **Fel** sto dignitatē cōcessit. **Primates** siquidem **iudeoz̄** a **Cesarea** **Romā** ascēderāt: de **Felicis** iniurijs cōquesturi: q̄ certe penas exoluisset cōdignas: nisi amicoz̄ p̄cibus **nero** indulgisset.

Ero **Claudij** p̄mign⁹: ⁊ **Agrippine** ex **Enco** **Domitio** ei⁹ viro fili⁹: sext⁹ romāoz̄ impator hoc anno: corrente etiam octaua ⁊ ducētesima **Olympiade** imperare cepit: ⁊ imperauit ānis. 14. m̄sib⁹. 7. ⁊ dieb⁹. 8. **Claudi** n. moriēs: quū **Britānicū** filiū: ⁊ **Octauā** filiā ex **mes** salina vxorē genuiss⁹: tñ suadelis **Agrippine** vxoris **neronē** p̄uignū: ⁊ genēz̄ impij succēsozem designauit: ⁊ **Britānicū** propziū filium regni extorē fecit. Fuit aut̄ **Heroni** p̄pziū nomen **Dom** itina: sicut ⁊ patri: Cui belue quū **Claudius** **Cesar** **Octauā** filiā vxorē dediss⁹: cum **Heronez̄** appellauit. At tum **nero** hoc pacto quū imperiū adept⁹ fuiss⁹: felicitatis magnitudine abusus ē: ⁊ viro rū oīum lenissim⁹: omniūq; flagitioz̄ genere inquinatissim⁹: ⁊ auunculo **Sallicule** in reb⁹ scelera

55

5254

57

5258

tior et deterior esse cepit. Magna namque senatus pars quam ei insidias tenebat interfecit. Pro quos in oes etiam vir neglissimus inhumanitate sua conuerit: Et primo quod seuitia sua: ut promissum est in Seneca precepto re sua virum senem exercuit. Postmodum in Lucanum poetam. Deinde in pilonem et Cornutum philosophum quem in exilium egit. In Agrippinam quoque matrem suam seuit: ut infra dicitur: quam promissis retributione interimet fecit: non solum pro matris officio hoc ei impeditur: sed etiam: ut Iosephus ait: quod ei suis machinamentis prebuerit Romanum principatum. In Octamiam preterea uxorem et Britannicum cognatum: ac in oes denique aliquo in scio apud cunctos esset: versus et crudelitate. Incendij insuper urbis Rome ad similitudinem ardens Troie auctor partiter et spectator fuit: et quum hoc incendium ei ascriberetur: ipse ad abolendum hunc ruiorem subornatus: falsis testibus culpa christianis imponere curauit: unde et christianos persecutione incipiens: preter petrum et paulum apostolos innumeros interfecit christianos. Tante namque fuit luxurie ut frigidis lauaretur vnguentis: et aureis piscaretur riberibus: que purpureis funibus attrahere consueuerat. Ad ultimum vero per amentiam ad histrionum opera: scenasque peruenit: ubi turpiter videntibus cunctis cecinit et saltauit: cuius seuitiam et pessimam vitam Boetius lib. 2. metro sexto lamentabiliter commemorat dicens.

Flouimus quantas dederit ruinas:

Urbe flammata patribusque cecis.

Fratre qui quondam serus interempto

Matris effuso maduit cruore

Corpus ex visu gelidum pererrans

Ora non finxit lachrymis: sed esse.

Censor extincti posuit decoris.

Hic tamen scepro populos regebat

Quos videt condens radios sub vndis.

philosophia optime edoctus fuisset: oia hec vitia in impij sui principio ita occultauit: ut bona spem oibus per se ferre videretur: Nam in urbe et extra multa splendide edificauit: et iter cetera Thermas Rome suo nomine: et domum auream ac porticum trium milium passuum mira celeritate perfecit. Iudeis quoque plurimum fauit: et quum maxime Agrippe eorum regi: cuius regno multa adiecit: Tandem vero hic Nero toti orbi insignis bellua postea quam dictum tempus in hijs obscenitatibus perdurasset: ita iram et odium populi Romani in se concitauit: ut tumultu excitato diligentissime ad preces ab oibus quereretur: Qui e palatio fugiens ad quartum urbis miliarium incursus ibidem in suburbano liberti sui inter Salariam et Flumentanam viam semetipsum anno etatis sue 32. interfecit: In eoque ois Cesarum familia consumpta est: Et iam corpus: ut ex privilegio ordis nostri habemus: intra vrbem delatum ad portam flamineam sepultum est: ubi. 45. supra septingentos fere annos usque ad paschalis primi pontificis maximi tempus permansit: supra quod nux arbor nasci coegit: quam demones infederat locum custodientes: quod multos per portam ex urbe exiitentes crudeli in modum lacerare consueuerat: Quod aduertens idem paschalis pontifex primus populi sui malis quod indices prope singulos nuntiabantur ea de causa euenire: ieiunium civitati in dedit: obsecrauitque immortale deum ut populum romanum a tam detestabili eriperet clade: Cui tandem beatus virgo maria apparuit: indicauit ei ossa neronis ibidem esse condita: monuitque ut e loco illo ea in tyberim periceret: Quod quum fecisset: coestum inde ois demonum vis expulsa est. Quisque miraculo pontifex eo in loco in honore beate virginis cuestigio altare erexit. Deinde edes in ipsius beate virginis honore extructa fuit: quod etiam a nomine facti: quod ex tunc a populo frequenter cepta fuit ecclesia sancte Marie de populo appellata est ubi prope huiusmodi memoriam immutabiles penes indulgentie per summos pontifices postea concessa fuerunt: que sane locum et ecclesiam fratres ordis nostri Eremitarum diuini Augustini deinceps incoluerunt. Et porta ante Flaminiam vocata postea illa et deinceps populi porta est appellata. Demum Syrus huiusmodi nominis quartus pontifex maximus pauli bergomenis ibidem dignissime presidentis hortatu et industria ecclesia a fundamentis maxima cum impensa instaurauit: ut latius in calce voluminis in eiusdem Syri pontificis vita dicetur.

Festus Romanus patricius. 6. Neronis impij anno ab eodem impatore pro Felice pater in Iudeam missus profuit annis duobus: vir quidem iustus et stans amator: qui suscepto magistratu vno ordine negocijs pesse studuit: unde quum vniuersarum prouinciarum latronibus plena esset: viribusque potuit purificauit: et illos qui illas in festabant sollicitate pleg cepit: et latrones multos interfecit: Hijs (ut Lucas euangelista refert) paulum apostolum cum patre Agrippa rege rone sue religionis exponere tentasset: vincitum Romanum ad Neronem transmissit.

Albinius autem et ipse patricius Romanus post secundum annum predicti Festi in prefecture magistratu successor fuit: et .4. annis prefuit: Vir quidem callidus: avarusque atque malignus: qui nullam ingratitatis speciem pretermissit: et quoad prefuit vniuersam Iudeam profanauit. Nam: ut Iosephus tradit: non solum ciuitas furabatur: sed singulorum substantias diripiebat: atque latrocinantibus faucebat: et qui caecum a decurionibus comprehendebantur: accepta a cognatis et parentibus pecunia relaxabat: Et propterea in Hierosolymis hac de causa facinorosorum qui res nonare cupiebant creuit audacia. Nam quos constabat officii indignos et supplicij dignos quibentissime ad dignitates et urbis officia promouebat: hijs etiam qui tumultum in urbe excitabant non modo non indignabatur: sed etiam largitionibus se redimere faucebat. Unde et multiplex dominatio sui causa in urbe surgere cepit: que ab illo tempore semina sue captiuitatis et excidij sparsere: et bello iudaico dedere principia. Quo autem sine eius vita fuerit clausa non inueni.

C Florus gessius et ipse decio impij Hærois anno. 5.º at et 10.º regni Agrippe: teste Josepho albino p̄ dicto successit. Qui magistratu inito multis malis ut vir malignus violentusq; Judeos attrivit: et p̄ magnitudine malorum et Albinu q̄ iustū iudicē Judei laudabāt: q̄ malignitatē suā callebat et occultabat ne deprehenderet a turba. Hic at q̄ ad docēdā negtiam missus iniquitates suas in Judeos apta malignitate demonstrabat: q̄ neq; direptionib; parebat: sed modū iniusti supplicij effrenata rabie seq̄bat. Ad miserendū. n. inflexibilis erat: et auar⁹ oibus lucris: latronūq; direptionibus cōcabat: Quāp̄ infelices Judei cū ei latronūq; direptiones sustinere negrēt: multi ex eis recessere: et relictis patrū suorū solennitatibus ad alienigenas se trāstulere nationes: Quib; malis p̄moti Judei s̄o Flori hui⁹ administratiōis āno bellū s̄ romāos susceperē mēse. s̄ maio q̄ p̄ ānos. 12. p̄tractū fuit: Hic at Flor⁹ vxorē noīe Cleopatrā. hūit: malignitate marito nō mior q̄ a Popea Hærois vxore hāc marito dignitatez obtinuit.

C Persecutio christianorum prima.

C Hæro itaq; impator. 13.º impij sui āno sup̄ oīa scelera sua et in xp̄ianos p̄m̄ p̄secutionē exercebat: ceptū in q̄ p̄ter petrū et paulū aplos et infra scripti singulares viri Rome et alibi gloriofo martyrio cororati sunt: quorū d̄ nūcro. 47. p̄mo fuit a brō petro aplo baptizati: q̄ cū eodē aplo in custodia p̄tinētē tādē s̄ d̄notissia fidei p̄fessione ibidē neroniāo gladio et id⁹ martij p̄lupti sūt: q̄ die eorū natale celebrat. **C** Hæro itē et Archib⁹ fratres romāi ciues et ipsi sub hac p̄secutione Rome martyrio coronati sunt h̄i p̄mo apud insulā pōnā lōgū p̄ xpo duxere exiliū: postmodū a quodā iudice grauissimis attriti fuerunt verberib; deinde quū ad unolādū equuleo ac flāmis p̄pellēt: dicerētq; se a brō petro aplo baptizatos nulla posse rōne idolis imolari: capite cessi sunt. q̄n natale. 4.º id⁹ martij ecclesia celebrari mādauit. **C** Process⁹ et Martian⁹ romāi milites a d̄no petro in carcere baptizati: et ipsi cū Hærois iussu oīs cōtusionē equuleū neruos: fustes: flāmas: scorpionesq; p̄pessi fuissent: nouissime sexto nonas Julij martyrio coronati sunt: Quo quidem die et eorum festinitas celebratur.

C Torpet⁹ insup̄ roman⁹ ciuis q̄ apd̄ Hæronē magn⁹ fuerat: hac ipsa tēpestate iussu Hærois xp̄i martyri efficit: quē p̄mo alapis cedit: deinde durissime afficit: ac bestijs deuorādū tradi mādauit: S; quū mīne lederet caput ei obtruncari p̄cepit: et hoc qdē. 16. calē. Julij gessū: quo die festa ei⁹ celebratur.

C Torquar⁹ qdā et s̄s Cecili⁹. Estius et Euphrasī sanctissimi Christi cōfessores: et ipsi vno die hoc tēpore apud Hispanias mādātē Hærone martyrio coronātur: h̄i autē omnes ab aplis petro et paulo episcopis apud Romā ordinati p̄fessi ad p̄dicādū vbi dei: hispanis infidelib; fuerūt directi: vbi quū varijs in vrbibus euāgelizassent: et inuēras eius genti multitudines xp̄iæ fidei subiugassent: Tādē Torquatus acci. Cecilius Helybōri et Euphrasius Euturgi ciuitatibus conditi quicquere: quorum natalicius dies sexodecimo calendas Junij celebrari postea mandatum est.

C Nazarius p̄terea cuiusdā ap̄hricāi patricij Ro. fili⁹ a brō Lino ep̄o baptizati: et ipse quoq; apd̄ mediolanū vrbē ab Anolino vrbis p̄fecto p̄ hoc tēpore martyriū xp̄i efficit: q̄ quū oēm p̄dicando pagrasset Gallia: et apd̄ Carmeli ciuitatē filiū cuiusdā vidue ciuitatē ipsi p̄marie noīe celsū baptizati: Ad mediolanū redijt: vbi quū dei vbi p̄dicaret: ab Anolino ibidē p̄fide capiti: et carceri cū eodē Celso puero mādatur. Et p̄nō multos dies cū eodē Celso puero gladio occiditur: Eorū autē corpora quū diu latuissent: sicut scūs paulinus ep̄s scribit: tēpore Archadij et Honorij impatorū: a beato Ambrosio mediolanēsi ep̄o: domino reuelate reperi fuerunt: quorū festinitas. 5.º calē. augusti celebratur.

C Marcell⁹ q̄q; et Apuleiū insignes viros sub hac p̄secutiōis rabie apd̄ Romā martyrio coronatos fuisse p̄stat: h̄i p̄mo p̄ apostolū petrū: relicto Symōne mago: cū erant discipuli doctrine aplice sese tradiderūt: quo audito paul⁹ ab Aureliāo viro cōsulari de cēti iussu neronis martyrij coronā nonis Augusti reportarūt: quorū corpora nō lōge ab vrbē sepulta referūtur: Eorū at natale nonis Aug. celebratur.

C Frōton⁹ et qdā petrāgonic⁹ ep̄s nationē romāns: vir scūs: quē petr⁹ apostol⁹ sup̄iorib; dieb; ep̄m or dinauerat: et cū Sergio s̄sbytero: quē p̄ apli baculū in itinere sociū de morte recepat: h̄i s̄p̄ ad eandē petrāgonicā ciuitatē Hallie veniēs: quū magnā illius genti multitudinē ad xp̄m cōp̄eriss; mult; miraculis clar⁹ 8.º calē. nouēbris vir scūs quicquē in domino: quo etiā eius natale celebratur.

C Paul⁹ q̄q; narbonēsis ep̄s et p̄fessor: quē: vt dixim⁹: paul⁹ apls ordinatū cidē vrbē destinauerat antistitē: q̄q; cū eodē aplo ad Hispanias p̄dicādū ḡa prexerat: et ibidē relictus fuerat: p̄ hoc tēpore p̄dicatiōis officio nō segnit̄ expleto miraculis clar⁹. 6.º idus Decēbris migravit ad dominum.

C Tecla vgo p̄clarissima: insignisq; ac sanctissima pauli q̄q; apli discipula: h̄i s̄dē tēpore q̄ p̄ p̄fessione xp̄i fustes bestias et ignes tria atrocissima tormēta ptuliss; post etiā multa et incred. bilia alia tormēta et certamina ad multorū doctrinā plaro: quū de Geomio Seleuciam veniret: nono calē. Octobris in pace quicquē: quo die eius natale celebrari constitutum est.

C Adaria Adagdalena insignissima xp̄i apostola: p̄ hoc tēpore (vt aiūt) haud lōge a Adessilia galliarū ciuitate migravit ad d̄m: Hic qppe ab adolescētia sua: vt sacra ei⁹ h̄z historia: quū cēt ciuitis indeorum puellis pulehritudine plara ex marthe sororis Lazariq; germāi snia: in Adagdelū castellū marito tradita fuit: S; p̄fessi voluptatū fallacia: vanaq; letina seducta a marito ipso discedēs hierosolymā fugit vbi et gnīs sui imcor: ac leg. dūne oblita vulgaris et impudicissima meretrix euasit: Hic post q̄ sp̄ore se se cit turpitudinis p̄stibulū iure effecta ē delubri demonioz. Ulex d̄no Jesu xp̄o aliqui p̄dicātē: et t̄rore p̄ccatorib; (vt sit) intēratē: p̄fessi aū oculos cordis sui culpas turpitudinis sue: et eternum iudiciū ponēs do-

lore cordis intrinsecus racta culpas suas fetibus amarissime pūire cepit. In seque reuerfa ait. Quid frustra deciperis maria: Surgā igit ad Iesum christum dñm deū verū rerūq; oīū creatorē & redēptorē meū sbo & plāgā dolorē meū ac mea scelera amarissime dplorabo. Atq; ita domū reuerfa lupanarē: scilicet dñe liquit & sui oblita ad xpm i domū Symōis leprosi cōiuuātē venit: ad pedesq; ei⁹ retro accessit vbi pberī lachrymas effundēs qñ peccatorū remiā sibi clargiri postulās ipi⁹ dñi sui pedes lachrymis lauat cepit & capillis capitis sui tergēs exosculabā: yugūtoq; pcciosissimo yugebat. Quo viso vt sacra euāgelio nūq; hī hīstoria dñs ad illā igit d mulier: remittunt tibi peccata tua. Fides tua te salua fecit: vade igit in pace. Ac per hoc mercedē corporis sui a se oīno abdicās & aliā saluū viā reperēs: quoad dñs nī Iesus xps vñ eidē ardētissime libesit vt optimā partē eo testāte xlegit. Post vō dñi nī ascensionē vt egēp pua ad verbū scribit: domo eius i ecclia; psecratā asperrimū cremū penijt: & i loco āgelicis manib⁹ pparato per 30. ānos icognita māsit: vt & qualibet die septē horis canōicis ab Angelis i cēbra cleuabā & celestū agminū gloriofos cōcēnīs: corporalib⁹ enā aurib⁹ reficiebā: vñ dieb⁹ singulis suauissimis sacra cōiūijs per eosdē āgelos ad locū propriū ide reuocata alimentis corporalib⁹ nullatenus indigebat. Atq; ita cū adeo bōis delectata corporalib⁹ aliqñ discessisset ad cū deniq; p hāc penitētie amaritudinē fragrātī dñderio. ii. calē. Augusti redire curauit. Et aut corp⁹ apud Basilīā Galliarū vñcm nunc vsq; conditum habetur: cuius natalicius dies. ii. calendās Augusti celebratur.

Agrippia Aerōis Cesaris mater āno apō Lucinū lacū i villā suā insu filij occidit. Que mulier & genere cōsanguinitateq; Impio & filij mōstruositate ac suo quoad vixit emicuit. Hec quippe Lermānici Cesaris optimi iuicis ex Agrippina superiori filia fuit: & Caij Callicule imperatoris soror: & nupit. Sineo Domitio hoi nobilissimū: ex q̄ Aerōne predictum peperit: vñ viro morte absumpto: Aerōe adhuc puulo cū formosissima esset. Hui⁹ frater vir spurcissim⁹ diu turpi stupro ea abusus ē. Sed eo a milib⁹ suis trucidato a claudio pūcipe substituto: predilecta i vxorē accepta ē. Que i dignitatem sublimata vt erat mulier astutissima ipe capto: quāq; vñiusq; sex⁹ filij essent. Claudij eo induxit vt Aerōne primigū adoptaret i filiū & Derauiā filiā traderet i iugē: Quib⁹ obtentis metues ne Britānic⁹ Claudij fili⁹ āte patris morē in solidā deueniret etate; ipsū Claudij maritū & impatorē veneno sustulit. Quo mortuo suffragio amicorū Aerōnem sublimare fecit in principē. Que res adeo Aerōni grata fuit: vt ipsaz matrē illico tāq; bñmeritā i ciuitis tā publicis q̄ pūatis sponeret. Ea quide; sic sublimata plurimū i cedib⁹ atq; exilijs debaccata ē. Deniq; facinorosa mulier cū quibūsdā ex causis de filio oblocuta fuisset idetestabilē quāq; meritā morē deducta ē. Hā cū ei⁹ odiū libi cōquefisset tā oī honore & maiestate puauit: que idignās & femineo irritata furore eidē iperū se surrepturā minata ē. Qui bus exterrit⁹ Aero veneno ter illā interficere conat⁹ est. S; ipsa ante dotis offensaz vitare studuit. Remū quū oīa que illi Aero i morte retenderat emittasset mater centurionē cū militib⁹ in villā suā mittēs illā funestissime occidi mandauit qua occisa nocte eadē cremari fecit & vñibus exequijs terra cōtegi.

Inus h̄s papa hoc āno qui ē vltim⁹ Aerōnis beato petro in pontificatū succedēs sedit annis. xi. mensib⁹. 3. & diebus. ii. Vir cerie morib⁹ & sanctitate pclarus: Qui ex pcepto magri sui petri cōstituit ne qua mulier nisi velato capite vñq; tēplū igrederet: Sui. n. hic natione tuse⁹ ex patre herculiāo q̄ quū demōēs effugaret mortuosq; ad vitā reducerē tādē a Saturnino cōsule cui⁹ filiā a demōib⁹ liberauerat capitali snia pūit: & martyr xpi efficit: ac. xi. calē. octobris i vaticāo iuxta corpus beati petri sepelir⁹: & ea die ei⁹ natale celebrat. Quod quidē sancti sumū corp⁹ vt aiunt: postea a quodā Gregorio Ostiēsi epō i Ostiā ciuitatē trāslatū: & i diui Laurēij tēplo honorifice pditū fuit. Hic sacros ordies i hac vrbe celebrās. is. p̄sbros: & xi. epōs creauit. Scripsit autē hic res gestas bñi petri magri sui & maxie eius cū Symōe mago pñtionē.

Airi disciplinis excellēs.

Euax Arabū Rex insignis pbus & medic⁹ ac Rbetor tēpestare hac floruit qui iter cetera sue doctri ne opa volumē de medicinis optimū a se cōpositū Aerōi trāsmisit. In quo nī solū herbaz medicinaliū s; ēt & lapidū species noīa & colores a quib⁹ in regionib⁹ valeāt reperiri scripsit. De quo ēt Plin⁹ li. 25. meminit dicēs. Euax Bionysius & Petrodor⁹ herbaz effigies pinxere: carūq; effect⁹ subscribere. **E**uax valens alter medic⁹ grec⁹ qui vt Plin⁹ li. 29. scribit mēsaline p̄dicte vxoris Claudij adulterio fuerat nobilitat⁹: p hēc tpa multā nact⁹ potētā Rōme in medicinis nouā sectā instituit: & galieno teste li. primo de regimie sanitatū & libzū medicinalē ad Aerōnē scripsit i quo cūctis medicis & philoso phis tā veterib⁹ q̄ nouissimis seipsūz effrenata quadā temeritate p̄pōsui. Ipoeratēq; oīūz medicorū pncipē maxime supplāuit. Sed idēz Galien⁹ ipsūz ignorāntissimū fuisse ostendit nec inter medicos: sed inter textrices sordide crenisse: quum eius pater lane pectinator & mater textrix fuerit.

Critiā quoq; Basilienē medicū hīsdē tipib⁹ floruisse dicit: Qui ēt vt idē Plin⁹ li. 29. scribit i ad mor⁹ syderū ex Ephemeride mathematica cibos p̄hibens: horas obseruās auctoritate iheffalū p̄cessit predictū. Hic eodē Plinio testāte innumeras post se reliquit diuitias & libros i medicinis edidit vñles.

Prob⁹ Verybi⁹ grāmaticorū sui temporis princeps per hoc tempus Eusebio referente floruit & nonnullos in grāmaticali professione edidit: ractatus.

Stratum quoq; vñlū natione Tolosani oratorē clarissimū hīsdē etiā temporib⁹ claruisse scribit Eusebius: Qui & per omnem galliam Rbetoricāu celeberrime docuit.

Alba Sergi⁹ antique nobilitat⁹ Senator: hoc anno ab hispanis gallisque anno etatis sue 73. p⁹
 Heronē sextus Romanorū imperator elect⁹ imperavit mensibus septē. Qui: vt Suetonius
 ait: a principio liberalib⁹ studiis et iuri civili operā dedit: et ppter ea adult⁹ factus: vita puara
 insignis admodū fuit: Verūz principatu suscepto: quū Rome auaritia et segnitia oēs offen
 deret: tādē Othonis insidijs in vrbe ad lacū Eurtij cū pīone nobilissimo adolescente: quē in filiū ado
 prauerat iugular⁹ est: Cuius qdē corp⁹ Egius ci⁹ dispētor in puat⁹ eius ori⁹ via aurelia sepelluit: Su
 it hic: vt Orosi⁹ li⁹ 7⁹ scribit: Sepe cōsul: pīpeq⁹ pconful: et frequēter bellorū grauissimorū dux. Sta
 tura corpis iusta: capite caluo: oculis ceruleis: adusco naso: manib⁹ pedibusq⁹ articulari morbo distor
 tis: adeoq⁹ vt calcem ppeti posset. Fuit etiā in dexteriori corpis pre gibb⁹. Tibi nū plurimi: et libidis ma
 xime in maribus p⁹. Qui. Ad. Sabiū Quinilianū insignē oratorē ex hispāia Romā perduxit.

Tho⁹ Luc⁹ octan⁹ Romanorū Imperator: mortuo Galba inter tumult⁹ cedensq⁹ impiū oc
 cupans imperavit mensib⁹ tribus. Hic nāq⁹ materno genere magis q⁹ paterno nobilior fu
 it vita puara mollis: Quippe qui Heronis pfamiliaris fuerat: et oīum eius consilioz se
 cretorūq⁹ particeps: Cū autē ciuile bellū contra Vitellium in Germania imperatorē crea
 tum molitus trib⁹ leuib⁹ pclijs superior extitisset: vno videlz ad alpes: altero ad placentiam. Tertio
 ad Castrorē. Quarto autē: vt Suetonius ait: apud Vebnacum superatur. Unde et rex desperatōe
 permotus mēse octobrio anno etatis sue quinquagesimo octauo sibi met⁹ manū iniecit: et apud volateranaz
 Ethurie vrbe funeratus ē. Hic quippe statura fuit modica et male pedatus: caluusq⁹ habitus. Et aut
 vitā et preclarissima gesta multi clarissimi oratores scripsere: et q⁹ maxime plutarch⁹ et Suetoni⁹ histori
 ci: qui eum predicarunt fortissimū virū ac vnicū rei bellice imperatorem.

Itellius non⁹ Romanorū Imperator et ipse post Othonē imperavit mensibus septē: q⁹ ex fa
 milia honorata pot⁹ q⁹ nobiliori origine duxit: Hic: vt Sucto. scribit: in adolescētia omnib⁹
 probis cōtaminat⁹ fuit: sed ppter auguradi sciētiā apud Caiū imperatorem pīcipuū locū
 obtinuit: Quo mortuo etiā apud Claudiū per alie studiū familiaritatz obrinuit. Deinde
 Heroni acceptior: quorū indulgētia amplissimis honorib⁹ auctus ē. Veniq⁹ cum pīmū imperio posit⁹
 fuisset in omnē nequitia seuitiq⁹ ac ingluuie prolapsus ē. Fuit q⁹pe tātē voracitat⁹ vt in die septius co
 mederet: et vna cena suo iussu: vt Sucto. scribit: duo milia pisciū et septē milia auīū eidem appōita fue
 rint. Et ne cui hoc incredibile videat⁹. Serunt cū fuisse incredibilis proceritat⁹: et rubicundissime faciei
 atq⁹ obesi ventris. Verū vbi cōperit Vespasianum apud Iudeā palestine ab exercitu impatores crea
 tum cū legiōib⁹ aduētare pīmū deponere imperiū constituit. Sed a quib⁹da postea aiatus armis sum
 ptis Sabinū Vespasianū fratrem cū Slenians in Capitoliū cōpulit: quo quidē successo oēs cū eo cōcre
 mari fecit: Quare Vespasiano supueniēte: cū nullū sibi venie locū reliquisset: et palatij cella in qua deli
 tuerat turpissime tract⁹ per viam sacraz nudus ad scalas gemonias ducitur: vbi pīmo stercore et ceno
 ludificat⁹: deinde minutissimis icibus excarnificatus in tyberim proiectus ē: et ita etiā cōmuni caruit
 sepultura: periit itaq⁹ cuz fratre et filio. 50⁹ et 7⁹ vite sue anno.

Uiri doctissimis excellentes.

Quintilian⁹ rhetor atq⁹ pbus celeberrim⁹ natōe hispan⁹ hīsdē tpib⁹ cū in magno est pīcio a galba
 pdicto Cesare Romā perduct⁹ ibidē scbolā tenēs clarissim⁹ habit⁹ est: vir certe eruditissim⁹ atq⁹ grauis
 q⁹ inter cetera de institutiōe oratoria octo libros cōposuit: atq⁹ causarū libū pernūle edidit: Ex q⁹ bāc
 celebrē et memoria dignā habem⁹ senētiā. Vtinā liberoz nīorū mores nō ipsi pderem⁹. Infantiam. n.
 statim delitijs solui⁹. Adollis q⁹pe educat⁹ o quā indulgētiā vocāt nervos oēs mem⁹ et corpis frangit.
 Hui⁹ autē celeberrimi viri de institutiōe oratoria liber cū annis ferme sexcent⁹ deperdit⁹ stetit: postea
 a pogio florētino viro eruditissimo circa annū dñi. 1410. in Cōstātino cōcilio in quodā ipsi⁹ ciuitat⁹ mo
 nasterio integer repert⁹ est ita: atq⁹ ei⁹ opere trāscriptus et emēdatus in Italiam delatus est.

Josephus iudeus sacerdos et Athabatie ei⁹ gentis sacerdotis filius: historicus quidem celeberrim⁹
 atq⁹ philosoph⁹ insignissimus: multarūq⁹ litterarū et rerum peritissim⁹: hoc tempore imperan
 tibus predictis: videlz Herone et reliquis a Vespasiano et Tito ei⁹ filio conquesta Galilea capitur et in
 seruitutē honestam deducitur: vir sane bon⁹ ac egregi⁹. Qui de Christo optime sensit: et prodigia mul
 ta exposuit: et q⁹ maxime Hierosolymorū perniciē futuram tanq⁹ verus propheta predixit: Qui cuz in
 Romanorū man⁹ post galilee deuastationē: cui ipse pceerat: deuenisset: a Vespasiano exercit⁹ modera
 tore diligenti cura seruatus ē: Qui statim eidem Vespasiano et Tito semotis arbitris eos breui impe
 ratorib⁹ per quidecīm ānos feliciter vixit: In qbus cū singularis esset eruditionis pīmo de iudai
 ca captiuitate septē libros scripsit: pro quib⁹ et statutam: vt diu⁹ refert Hiero. Rome promeruit. Scripsit
 deinde alios viginti de antiquitate Iudeo. li. videlz ab exordio mundi vsq⁹ ad bellū iudaeicū: et alios du
 os aduer⁹ Apionē grāmaticum: atq⁹ alia multa ad se reliquit scrip⁹: a: que oīa a Rufino Aquileiensi
 in latinā linguā fideliter translata postea fuere. Et natus Josephus hic etiā quando Christus
 cruci affixus fuerat: vixit vsq⁹ ad Traiani imperatoris tempora: et Rome gloriose defecit.

Especially Flavius Decimus? Ro. impator docetissima et. 12. Olympiade imperator et Augustus creatus impavit annis decem vir utiq; clementissimus: liberalissimusq; ac munificētissimus q; principatu suscepit republicā ferme collapsam optime restituit: et ceteram senatorū explevit p̄sulares iopes sustēruit: ac multas p̄ orbē civitates terremota vel incēdio afflictas i meli⁹ restituit: et vbi q; multa adiecit isignia. Tēplū pacis foro proximū per diuū Claudium ceptum perfecit: atq; amphitheatrū: cui⁹ paritē adhuc cū admirandē aliquādo in vrbe cōspexim⁹: inchoavit: impio etiaz potitus: Achia: Lycia: Thracia: Olina Roma s̄ adiciens in provincias redegit: et p̄fides eis trāsmisit: Et quā munificētissimus: clementissimusq; habere: in colligēdis tamē pecunijs minū rep̄bensibilis videbat⁹: ex aliēo (vt Euro. noster h3) nil rapet: hic ante demādatū sibi imperiū in germaniam et Britāniā a Claudio muli⁹ trices et bis: vt Suet. scripsit) p̄flxit: Deinde biētio ante Hieronis mortem ad capiendā Judeā ab ipso Hierone missus multa ibidē gessit certamina: p̄ quibus audita principis morte: impator ab exercitu appellatus ē: q; bellum Tito filio cōmendās Romā p̄ Alexandriam p̄fectus ē: vbi vrbe incēdijs veterib⁹ ac ruinis deformē offendens ad restitutionē tam morum q; murorū aggressus ē: et multas leges: p̄fert⁹ cōtra libidinē et luxuriā ibidem decuit: Etq; ita oib⁹ in rebus ab initio sui p̄ncipat⁹ vsq; ad exitū semper iust⁹: civilisq; ac clemēs fuit: qui tādē postq; multas deduxisset colonias: p̄suntio v̄ris annū gerēs etatis. 69. extinctus ē: relictis post se Tito et Domitiāo filijs ex Flavia Domitilla vxore susceptis. Fuit namq; Celsian⁹ hic statura quadrata: firmis: cōpactisq; mēbris et vultu decoro: Et cū esset doctissimus vir: vt Suet. testatur: edidit et versus.

Hierosolymorum excidium.

Hierosolyma Aethropolis nobilissima ac vetustissima Civitas: hoc āno qui est secundus imperij Celsian⁹ annus octava die mensis Septēbris a Tito cōfilio capitur: et sexta vice fundit⁹ evertitur: Quā cūz Titus vna cū templo prorsus diripuisset: incēdissetq; cā vniuersāz templū complanari iussit: quib⁹dam turrib⁹ relictis q; preter cetera eminebāt: scilicet p̄base lo hippico et Adriane sic appellate: quod quidez Titus egit vt turres ille posteris indicaret quā munitissimā civitatē Romanorū virtus obruisset: Aurozū etiaz aliquā partem dimittens tāto quāto civitatem ab occidente cingebat: et hec quidē pars vt castrū illis esset: quos custodie causa relinquere decernebat. Alium vero totū vrbis ambit⁹ ita complanavit: vt qui ad eam accessissent vix credere potuissent aliquādo fuisse habitatam. Et hoc propter iudeorū dementiaz actum est: quia novas res p̄ter Agrippe regis consiliū movere tētauerint. Quinquies namq; preter nunc hec celeberrima civitas vastata fuit: primo a Babyloniorū rege: 2. Ab Asobio Egyptiorū rege: Tertio ab antiocho. Quarto a pōpeio. post hos Hierodes magn⁹ et Solus captū oppidū servauere. Et itaq; vrbis prim⁹ conditor (vt Josephus testatur) Canan fuit: qui Iust⁹ appella⁹ us erat rex: et hic quidem Melchisedech sacerdos dei altissimi dicebatur: Qui cum ibidē p̄banum edificasset illud Solyman appellavit: Que quidez civitas Cananee gentis vsq; ad tempora David Regis habitatio fuit. Nec Iosue iudeorū princeps eos Cananeos: seu Iesubeos vnq; inde expellere potuit. David vero prim⁹ Iesubeis expulsis quā civitatē reedificasset: eam Hierosolyma: d est Aduinitissimā nuncupavit. Hieron enīz hebreā lingua latine munitionem significat. Huius igitur vrbis sic euerse sit⁹: munitio petrosa erat et triplici muro cingebatur: que: vt Strabo ait: interi⁹ ags abundans exteri⁹ vero oīo siccā fossāz habebat in lapide excisāz. 40. pedū profunditate: latitudine 80. 250. Et lapide aut exciso educta erāt celeberrimi tēpli memia: Ea cū Tit⁹ cepisset statim cōplanat⁹ mēib⁹ fossas et impleti iussit: Quāob⁹ vsq; ad Hadriā p̄ncipis tpa latronū: sicariozq; scā ē receptaculū: hec Strabo:

Hierosolymorum cunctio.

Quā postea hadrian⁹ impator morib⁹ & edificijs instauras de suo noīe helyā appellavit. pcepitq; ne
cui Judeo in eaz introeūdi dare facultas: s; tñ ebullitās eā cōcessit: vbi pūmū ex nostris quid. Adar
cus eps pñitur est. In ea gpe sicut Joseph⁹ refert. sexcenta hominū milia promissos fuerūt in ierfecta
Quis qdēz calā: at & excidij glorijs pfecti inhumātas extitit eā: q; ut dictū est. Judeos ibidē in ier
tis attrinuerat malis: p; que lacessit. Iudei res ne uas ptra romanos mouere tētarūt: & i; etu facto mul
tos. Romāoz interfecerūt: & Lestū Syrie pñidē extra. pñiciā eiecerūt. Quaz ob eāz infinite p; modū
cedes hīcīde subsecute sunt. de qb⁹ Josephus li. 2. de Iudaea captiuitate pulchre meminit. Qd quim
Aero accepiss; cōfessi Vespasianū predictū ab adolecētia vsq; i senectā bellis exercitātū ad tān belli
magnitudinē sustinēdā duodecimo ipi sui āno cū ingēti exercitu misit. Qui vtrāq; Galilea & Iudaea
capta post tertiu ānū mortuo Nerone ad ipiū p Seniatū ab indea reuocatur: Tiro ci⁹ filio ad obellā
dos iudeos ibidē relicto. Agrippa i; regē & Heronice ci⁹ germana ex vrbe puls⁹ & eoz regia a u: deis
succēsa necnō & Anania eoz pñifice maximo a seditiōis ierfecto tota Ciuitas p Symonē & Joānem
quēdā occupata fuit. Quoz quidē seditiōib⁹ nil mag; ipiū a Romanis q; ab his duob⁹ passi sūt Iudei
Neq; post illos ciuitas (ut iosephus ait) aliquid noue calamitatis exptā ē. Sed illa qdēz grauiores. ea
sus perculit atēq; subuerteret. Romani autē q; eā debellarūt maius aliquid pñice nō pēius. Nā seditio
ciuitatē: Romani vō seditiōnē cepere: q; multo morib⁹ erat turior: hīs i; itra ciuitatē sic male se habē
tib⁹. Tyris (sicut Egeppus li. 5. h; xū gbusdā delectis equitib⁹) foris vrbe circūfēs et muros explorās:
a iudeis a tergo cōcludit: s; animū audacia ex acnēs penetrato cuneo ad suos indigabundus redijt in
columnis: Qui stat; & tormenta & machinas ad muros admonit quib⁹ quassato muro secūdo: Tū
p Josephū (q; dīcēdi pñissimus erat) pacē Iudeis obtulit. S; quā multi iudei cōtradicēt repēte tātā i
vrbe famis crudelitas in alut: vt cessantib⁹ emptione & vēditione cibozq; coctura: icole manderent seu
toz coria olez purgamēta parietū adberēta nauicātū vomitus vetera ē: bouū stercoza & exuue serpe
tū: atq; equoz cadauera ad cibū coquerēt: p quibus malis facili⁹ ap; b; aduersarios q; apud suos
pietas seruabāt. In muris enīz Joānes & Symō ne quis fugeret) patibula poni iusserūt. Iben ph: do
lor: foris erat captiuitas itus mentis vbiq; formido. Cesar autē circūquaq; oī materia collecta: aggrez
40. stadioz pstruxit: exercitū oēm cū balistis machinis alijsq; missilib⁹ oī ex parte cōstituit ne vn⁹ q;
dē euadere posset. Inualecēre omz fame sepulcor pletūq; sepeliēdū puenit ad sepulchrū: cū tāto se
toze moriētū ut vrbeis terra ad sepulchrū nō sufficeret: s; extra muros cadauera p; iebāt ppter qd in
gemitu Titus & se veniā sepulchris eis obtulisse protestat⁹ ē. Multū nāq; ad Romanos cōfugietes quī eis
dabāt cib⁹ aut nullā edēdi vīz aut dīgerēdi habebāt prāre. Hac gpe calamitate pñotis Titus monet
Josephū ut iudeos & scripturis & exēplis ac lachrymis si possit inclinet. S; nihil pñuit. Quimūq; ut
idē Josephus refert: & Joānes & Symō in ea pñice: ita oīa obstruxerūt ut neq; iudeis exire neq;
Romanis pateret adit⁹ vllus. Domusq; singulor idies a seditiōis iugē seruitabant: & siqd rep; ū fuis
set negātes trucidabāt: & si mil reperissent adhuc qñ celassēt oīo cruciabant. Deniq; vxores viis parē
tes filijs ex ore cibū rapiebāt: & si hostiū alian clausū videbāt cōfessiz aliqū ibidem comedentem sup
plicabantur: vnde & passim etiā domus rumpbātur inferiores spoliabātur: ditiores vero p suis pecu
nijs accusati q; fugere tēassent enecabātur: contigit etiam iosepho & Eusebio in lib⁹. ecclesiastice hi
storie ca. 7. referentibus) factus illud dictū auditūq; horrendissimū de quadā muliere nomine Maria
plebeia quidē: s; diuitijs nobili que in ciuitate recepta fame tabescēs necessitate impellēte: cōtra naturā
excitata: filiū quem lactabat comedere decruit. Et accipiens illum in vlnis ita alloquitur cicens Fili
mi nunc si omnia te circumstant: bellum: fames: incendia latrones cui te referuabo? Adclius est inq; ut
ut vel semel reddas: qd ab me mīe suscepisti. Quib⁹ dicit filiū occidit & coctū mediū pedit: & reliquū ū na
uit: S; iecit filij odor statī seditiōs q; ciuitatē puagabāt allexit. Quos mas iuitas: ingt gustate qd ma
trē gustasse didicistis: Quo audito repēte eos magn⁹ horrore cepit atq; qdā maxima dīmetia: ac etiā i ip
so visu diriguerūt. At mas iqr: fili⁹ meus ē comedite sicut ego misera comedi. Adhūc ait: vos ne mīe
mīficordiores sitis aut certe molliores. Qd si vos pietatē colit⁹ ego qd reliquū ē mādncabo illico ne fas
tāti sceler⁹ vrbe replemit: & cito hec calamitas Tiro & oī exercitū nūciata ē: & qdā hoc nō credēbāt. alij ve
ro pñisabāt: mīos autē vchemēt⁹ iudeoz odiū cepit. Tū vō man⁹ elenās ad celū dicebat ad bellū
hōinū me vāsse credebā: s; ut video cōtra belluas dīmicam⁹ seris seniores: Illa gpe a ppa se abstinet
specie etiā i extrema necessitate suos set⁹ sonēt: s; isti ppos duorāt filios: illos itaq; oleam⁹: q; sedā
sūt oīa. Quib⁹ dicit ad id pñicēdū omne adhibuit vī atq; curā: & pñisti se alis amor⁹ & arienb⁹ vrbe vi
rilē expugnauit: eāq; direptā vastauit atq; icēdit: vndecies cētis milib⁹ ibidē pñis: cētū captiuoz
milia iudeoz vēdidit. Cur autē tāta ibidē multitudo inēra sūt Joseph⁹ scribit: tūc agimorū festiuitas ce
leberrima fuisse: i; qdē festiuitate iudei ferme oēs: ex oī pñicia ad Tēplū pñuere cōsueuerāt. Et pptea
ipsos i vrbe hac qñ i carere tāq; i credulos icludere dñs voluit: Et vigne qdē hīs pasce dieb⁹ talia passi
sūt qb⁹ & Saluatorē crucifixerūt: Et sic hic dīmetie iudeoz iste finis fuit. Cesar vō ppoiro statī i castris
tribunali vniuerso exercitū gratias egit: & vnicuiq; spolia & manubias largitē distribuit: & postea se ad
sacra p victoria celebrāda vtr maximāq; bouū & alioz aialū multitudinē imolauit: obic b: ierosolymo
rū custodiā vni legiōi pñitēs: ipe cū ioāne ac symōe giera pñcipib⁹ & tirāis atq; inūcrabili cap: iuoz
mlitūdie & spolijs plimis i cesarē vtr vbi frīs sui diē clarissie celebrās mlitā captioz pñe i spectaclo pe

rire fecit. Quosdā. n. cū bestiis depugnare alios se pugnare coegit: atq; alios ignib; consumpsit. Veniens deniq; Tit; Romā cū patre suo Vespasiano: vt Iose. lib. 7.º cap. 36.º scribit: ac Orosius nos ter li. similiter. 7.º memit: triūphū celeberrimū egit: De quo de Tit; vita infra dicitur. Symonē autē Hiere filium: q; vrbis exadij causa fuit in triūpho perductū: postea laqueo per totā ciuitatē traxerūt: et multis colossū vulnerib; postea ininterfecerunt. Quūq; Vespasian; triūphi pōpam peregrisq; Templum pacis edificauit: vbi omnia Iudeorum preciosiora instrumenta reposuit: videlz tabulas eorum legis: et penetralium vela purpurea: et alia multa que commemorare longum esset.

Colligit autē oē tēp; in secūdū Vespasian; annū et nouissimū euersionis Hierosolyme a quindicesimo anno Tyberij Cesaris: et ab exordio euāgelice predicationis xpi. 43.º annorum: a captiuitate vero quā ab Antiocho rege perpesti sunt iudei anni. 230. porro a Darij secūdo anno quo rursū edificatū est tēplūz āni. 790. a pīma vō ipsi tēpli edificatiōe sub Salomōe vsq; ad nouissimā hāc ruinā q; sub Vespasianō isto facta est anni. 1102. Et sic finis regni et sacerdotij iudeorum bētur. Nā fm xpi euāgelij ad nihilū redacti sunt: funditusq; a suo regno vbi tam eis alienigenae dominabantur eradicati: disperisq; per terras fuere: Ibi enim post regni recuperationem per Aristobolum pontificem magni Symonis nepotem regnatum est per decē reges anno ferme. 162. quoz etiam nomina et tēpora sunt hec.

C Iudeorum Regum Epilogus.

Aristobolus	1 aū. 1	Archelaus	6 aū. 9	Agrippa filius Agrippe decim⁹
Alexander	2 aū. 27	Herodes tetrarcha	7 aū. 24.	et vltim⁹ ānis. 22. Quā quū bona
Alexander	3 aū. 9.	Agrippa	8 aū. 8.	Romāoz gratia deficiēs regnū
Hyrcanus	4 aū. 34.	Herodes frater	9 aū. 4.	omne senatui legauit.
Herodes magnus	5 aū. 37.	Ac sic omne iudeoz regnū omnino consumptum est.		

C Pontificum item iudeorum epilogus.

Cecessariū itē et p̄senti histore pueniēs eē credim⁹: p̄nūare oēs iudeoz p̄tices: v3 quoz fuerit ab Aaron p̄mo vsq; ad Simasū q; p̄ Antibiā p̄nticē belli tpe p discordiā p̄ntifex fuerat ordinatus. Et hij qdē oēs fuerunt. 83. Nā a p̄ma tabernaculi p̄structionē q; fuit in deserto vsq; ad Salomōez: q; tēplū cōstruxit: habuerūt viri nūero. 13. quoz nomina hec sunt: Aaron p̄m⁹: Eleazarus secūnd⁹: Phinees tert⁹. Abisue q̄rt⁹. Bocci q̄nt⁹. Ozi. 6. Ipheli septim⁹. Samuel. 8. Achitob. 9. Achimelech. 10. Abiathar. 11. Sadoch. 12. et Achimaas. 13. Tēp; ergo illi tredecim habuere p̄ncipatū a die: q; iudei Egyptū reliquerūt vsq; ad edificatiōē tēpli: quod Salomō p̄mo cōstruxit fm Iosephū fuit ānoz. 612. Post hos triodecimo vsq; ad aduētū Nabuchodonosor Babiloni⁹ regis: alij. 18. hāc p̄tē tenuerūt: v3 a Sadoch vsq; ad Iosedech p̄nticē: quē captiuū duxit in Babilonia: hōz ap̄pe p̄ntificatus tps q̄dri gentoz et sexaginta sex fuit ānoz et mēsum sex: ac viginti diez. P̄ captiuitatē vō vsq; ad Aniochū capiatore Sifon: et ex ei⁹ gnē quideci p̄ntificatū tenuerūt: hij tamen nō ex domo Aaron fuere: p̄ hos Joachim ex domo Aaron p̄ntifex fact⁹ sedit ānis trib⁹: Quo mortuo septēz ānis ciuitas sine p̄ntifice fuit. Ionathas deinde Jude machabei frater ipso tpe p̄ntificatū suscipiēs. 4. annis illū tenuit: Quo p̄ insidias mortuo Symō frater p̄ntificatū inijt: cui successit Hyrcan⁹ ei⁹ filius: seditq; ānis. 31. p̄ quē Aristobol⁹ eius fili⁹: q; vno tātū sedit āno. P̄ cū Alexander ei⁹ frater ab Alexandra Aristoboli vxore p̄ntifex p̄stituit sedit et regnū tenuit ānis. 17. Quo mortuo ei⁹ etiaz Alexandra vxor ex mariti p̄cepto Hyrcano filio suo p̄ntificatus dignitatem dedit: et tenuit p̄mo ānis. 9. Sed ipsa Alexandra ei⁹ matre defuncta p̄tra eū Aristobol⁹ frater omicās et vincts a p̄ntificatu illū remouit: ipseq; regnū et p̄ntificatus p̄ tres ānos et tres mēses obtinuit: quē p̄p̄t captū cū filijs Romā trāsmisit: et Hyrcano rursū p̄ntificatus restituit. Et p̄ter p̄ores alios nouē. 11. ānis tenuit: cōtra quē Pachor⁹ parthoz rex pugnas ipsuz cepit et Antigōnū Aristoboli p̄dicti filiū p̄nticē et regē p̄stituit: q; quū trib⁹ ānis et totidē mētib; regna. 11. et sedisset: Herodes et Solius ei⁹ frater eū obsederūt: captūq; Antiochiā ad Antonij miserūt: a q; trucidatus fuit. Herodes vō suscepto regno: neq; nāq; p̄ntices ex genere Antibiē patris machabeoz p̄stituit: sed q̄busdā ignobilib; et p̄ncipis sacerdotib; p̄ntificatū tribuit. Similia postea Aristobol⁹ eius filius: et Romā fecerūt: q; nulli ex machabeoz genere hāc potestātē cōcedere voluerūt. Fuerunt ergo viri qui hanc dignitatem habuerūt ab herode p̄mo vsq; ad hoc tēpus: quo Titus templum et ciuitatem concremauit: cuncti simul viginthouem. Tēpus autem eorū sunt āni cētum et septem. Et hec de oibus iudeorum pontificibus epilogando dicta sufficiant.

C Judea igitur regnū ē q; oli chananea dicebat in q; chananei: Iesubei et Euci et amorci q̄ttuoz fuere reges: q; Josue sup̄ante: eāq; filijs israel diuisit: q; q̄n p̄ ipso iudeoz regno accipit: multas p̄tinet regiones: v3 Galilea: iudeā q; soli Jude tribui p̄ sorte obuenerat: Traconitidē: Lyfaniaz: Samaritensem: et alias regiones cōtinet. Judee namq; p̄uincie tribui Jude sic declarate: termin⁹ ē a meridie mare Salinarū: qd mortuū dicit: et inde p̄ caedes bernace vsq; ad torētē Egypti q; influit in mare magnū. Eius aut latitudo et iordane flumē vsq; ad Joppen explicat: in cui⁹ medio tanq; ymbilic⁹ hierosolymoz ciuitas ē: q; p̄ ceteris vrbib; tanq; caput in corpore cinniet. Ibi ager mōnuos⁹ ē et cāpestis: et ad colendū mollis et optim⁹ ē: arborib; qdē plen⁹: in quo cāp⁹ hierico hand lōge ab hierusalē ē: palmetū et palinis abundans: et tot⁹ irrigu⁹ vbi et balsami viridariū et arbor aromatica ē: cui⁹ conuēte scindēt succi in vasis suscipiebāt tenacis lac⁹ p̄similē: q; caput dolores et suffusiōes oculoz icipientes et ebetudinē soluit. Quā

re p̄ctosissimus ē eo p̄ferti q̄ ibidē solum nascatur: et eo quidē maximus iudeis puenibat puentus.
C Samariensis autē regio inter iudeā et Galileā sita erat: incipiebat. n. a vico quodā i planicie posito:
 cui nomen erat Genanice: et hec etiā n̄bil natura a iudea discrepabat.

C Galilee vero due sunt: quaz vna supior: altera iserior appellat: easq; (vt Iosephus habet) phenix
 et Syria cingūt. discernūt ab occidēte ptolomais territorij sui finib; a meridie vsq; ad iordanē. Ab ori
 ente Joppa et a Hadaris finib; terminat. Inferioris galilee fines lōgissimi sūt: videlicet ex Tyberiade
 vsq; ad gabulō progātur: latitudie autē patet ex vico Salothi qui i capo magno situs erat: vsq; ad bar
 sabē: lōgitudō eius a Talla vico iordani. primo vsq; ad Heroshe tēdebatur: hec mltis alienigenis cin
 cte erat: vbi et viri pugnaces erāt: vñ nec ab illis vnq; occupari potuerūt erat quoq; optie ac fertiles re
 giones omniūq; arborū genere cōfite: ibidēq; etiam vt testatur Hieronymus celeberrime ciuitates erat
 et vbiq; multitudo vicorum propter opulentiam populosa. In quorum minimo quidē colonoz mī
 lia fuisse Iosephus dicit.

C Traconitidus vero regie et alie multe herodis Agrippe partes: a mōte libano et sōtib; iordanis in
 cipit: et vsq; ad Tyberiadis lacū latitudine pādunt. Et hec de toto iudee regno: quibus terminis: qui
 busue regionibus cinctum sit dicta sufficiant.

C Apollinarius Rauenatus episcopus: sanctissimus atq; clarissimus vir ab apostolo Petro ordiatul
 et Rauenas episcopus missus: cū superioribus diebus Rauenatis in Christo credēb; mira virtutū
 signa cōtulisset: hijs tēporibus seuis verberū flagellis sepe cōteritur: et senile iā corpus ab impijs: bonē
 disq; cruciantibus laniatur. Sed vt diuus refert Ambrosius: ne fideles de suis vexationib; trepidarēt:
 in virtute domini nostri iesu christi signa apostolica plurima perfecit. Nā puellā post tormēta cōfessim
 suscitauit mortuā: et multis cecis visu cōspicuū reddidit: et muto quidā loquelā restituit: obliuissimq; a d
 monio liberauit. Cōtagionē leprosi mūdauit: atq; porētū simulachri vna cū tēplo i terrā deiecit: p̄st
 quas virtutes hoc āno apud eadē urbem inter ipsa vicissim sibi succedentia tormenta: gloriosum cōsu
 manit martyriū: decimo. scilicet Augusti: quo qdem die eius natale celebratur.

C Bartholomeus Apostolus in numero qdē apostolorum sextus: Qui et symbolo Christiane fidei
 Credo in spiritum sanctū adiecit: per hoc tēpus (vt Theodorus abbas et doctor testatur) postquam in
 Lycania atq; supiori India Christi Euāgeliū predicasset: in Albanā maioris Armenie vrbes veni
 ens confestiz quoddam templum ipsis demōibus consecratum ingreditur: Ubi constitutus efficit: vt
 demon nullum cultoribus suis preberet responsū: ibi quoq; domini nostri Iesu Christi euāgelium
 predicans: Polemonium ipsius urbis Regem: atq; Reginam cum duodecim ciuitatibus ad iesum
 Christum conuerit. Et vt miraculo fidem suam esse certissimam commendaret: Demonem statim ea
 tēnatum cunctis ostendit deformē. Propter quod pontifices templi indignati: ipsum a quodam ty
 ranno Polemonij predicti regis fratre: veluti maleficum et sibi insensissimum primo cedi: deinde exco
 rari atq; obtruncari fecere: Qui mortis discrimen viriliter perferens: gloriosi certaminis ad celeste
 gaudium secum reportauit triumphum: Cuius quidem venerabile corpus a Christi fidelibus ibidē
 cum omni honore ac veneratione tumulatum. Tandem a paganis in mare vna cum archa proiectus
 est. Qd (vt beatus testat Theodorus) primū ad insulā Lypparim delatus. postmodū exinde Beneue
 tū trāslatū ē: vbi pia fidelū deuotōe plurimū palio tēpus ibidem genuit. eadē Romā trāslatū plurimū
 veneratur: Fuit hic nobilissimū ortus parētib; Rege videlicet indie natus: q; hierosolymā veniēs au
 dita Christi diuinitate: atq; crebris eius miraculis eidem adbesit.

C Judas q; et Ladus Symonis Cananei et iacobi minoris fr: Marie Cleopbe et Alpheo filius: et
 xpi apostolus q; vna cū Symone fratre in simbolo fidei Sactorum cōione: remissionem peccatorum
 et carnis resurrectionē addidit: hijs tēporibus postq; in Mesopotamia et in inferiores ptes pōit: Christi
 euāgeliū p̄dicass; et efferas atq; idonitas gētes quasi beluarū nās sancto dogmate mitigass; et fidei
 dominice subiungass; Ad Abagarū regē in Edessa ciuitate vēit: q; s. rex irremediabili corporis morbo te
 nebatur: quē cū ab ifirmitate liberaff; martyriū cōpleuit: Cuius festiuitas. 5. calen. nouēbris celebra
 tur. Scripsit autē Judas hic epistolā bene: q; e septē canōicis vltia hētur. In qua fratres de corruptoribus
 vie vitat: ita iformat vt illicitū ēē dissarfel' d' sū ingo fūunt: erutos dūuo opā suā officij nouar' fūilib;.

C Andreas Symonis petri frater et i passioe socius: q; in simbolo fidei: et in Iesu xpi filij eius vnicū
 dūm nostrū addidit: adhuc Vespasiano impante: cū Scribis euāgeliū predicasset: apud patras A
 chataz ciuitatē ab egea p̄cōsule cōp̄hēsus: in carcere tradit: deinde grauissime cedit et ad vltimū i cru
 ce appēdit: vbi et biduo vincts vltimo nouēbris die martyriū cōsumauit. Maxilla vō ipsius Egea vxor
 cōfessiz apostoli corpus rapiēs optimo locorū aromatis sepeliuit: cuius sane corp' vigesimo cōstātij
 cesaris āno cū ossib; bti Luce euāgeliste ex eadē ciuitate in cōstātinopoliz trāslatū ē: verū eius caput:
 postea pius papa eius nois secundus e peloponēsi ab eiusdem loci principe Romā aduēctum in beati
 petri tēplo maxima cum veneratione collocauit.

C Thomas apostolus q; vidimus dē: p̄ hec quoq; tēpora cū xpi euāgeliū paritib; Adediz et persis
 byreanis: ac Bragmanis p̄dicasset: etiā i India supiorē et inferiorē p̄fiscēs multos cōuertit: et mig
 domā carish cognati regis vxorē baptizās christo cōsecrauit: ibidē quoq; multas adhuc extātes ecclesi
 as fūdauit: indeq; vt Chrysostomus ait: ad regionē Adagorū q; ad xpm venerāt adorādū: pueniens

80

5279

Bartholomeus ap̄tus

cos baptizauit: et in adiutorium fidei christiæ socios suscepit. Tandem ab infidelibus laminis adustus: in fornacem percutus: cum adhuc superaret læcis perforatus martyrij coronam peremeruit. Cuius corpus baud multo post ad Edessam ciuitatem translatum est. Eius vero diei festiuitas. 12. calen. Ianuarias celebratur.

Martbas apostolus natione Berblamites: ex tribu Iuda pgenit: qui post ascensionem domini ab apostolis sortie in eorum numero fuit electus: sicut Lucas. 2. cap. libri actuum apostolorum cōtestatur. Quia et in simbolo uitæ eternæ adicit: hac tēpēstāte vni apud iudeā euāgelizū xpi annūciaret: acerbissimū crucis martyriū sustinuit. eius autem natale. 6. calen. martij celebratur: huius tēpore eius martyrij varie referantur sūte.

Martheus apostolus: ex publicanis actibus apostolus et euāgelista clarissimus factus: et ipse post domini ascensionē euāgelio chrisi in Iudea p̄dicato cum ad gentes exieras transire statuisset In erbiopiā primus euāgelizū hebraice scripsit: quod quidē fratribus: et maxie Barnabe cōdiscipulo a quo recedebat: in sui memoriam reliquit. Sic incipiendo: Liber gnarōis Iesu xpi filij dauid: in cuius quidē principio xpi incarnationē: in medioque p̄dicationē: et in fine eius passionē ostendit. Quod quidē Bernabas apostolus ad p̄dicationis officium per omnes paginas ciuitates secū deferrebat: et super egros p̄cebat: quod oēs cōfessi sanitatis bñficiū colebant. Hic naq; nō solū: vt Chrsō. ait: factoruz sed et peccatorum euāgelista extitit: quod et sermone et uite correctioe peccatorib; xpi euāgelizū p̄dicauit: et Iudea aut post in Erbiopiā transiens totā ferme regiōnē illā perit p̄dicando: atq; innumerōs erbiopū populos chrisi iugo subdēs: ipsi xpi fūdauit ecclesias in qua scilicet regiōe et triginta tres annos stetit. Quod Beda testat dicēs: Qualis naq; Martheus sit factus: docet ipsa Erbyopū gens: quā de vltimis terre finib; ad ecclesie sancte societate p̄dicando perit ablutaq; fonte baptismatis de sulca formosa reddidit: quod migredine vitiorū illā exiit: et ornatu stutū illā decorauit. Cui aut ep̄bigenā nobilē v̄ginē cū ducēs v̄ginib; xpo p̄serasit: a rege sp̄culatore misso ante altare v̄ndecio calen. octobris capite cesus est: Quo scelere: elephātic morbo rex correptus: uite tedio et ipse semetipsū paulo post interfecit. Apostolus aut p̄ visū populū admonuit: vt ep̄bigenie fratres ab ipso baptizatus regē p̄stiteret: Qui in regno p̄stitutus. 70. annis imperas ecclesias vbiq; crexit plurimas et vniuersā erbiopiā christianissimā effecit: eadēq; ecclesiā ab eo sic fūdātā Eunichus: quē Philippus baptizauerat: etiā succedēs mirū modū crexit: qui post ipsū Martheu apostolū nō solū vniū ecclesie: sed etiā totius erbiope tanq; sumus pontifex gubernacula suscepit. sacerdos aut quā dē Genūsis sancti Marci p̄posuit: vir s̄c̄e eḡgē: tractatū d̄ huiusce gēis morib; scribit: quē Mappā mudi noiauit. De huius gēis morib; multa cōscribēs refert p̄sbyterum Januū illi populo itaq; patriarchas p̄sle: etq; centus et viginis septes Archiep̄scopatus subesse: quorū quilibet viginis ep̄scopos habere videt: huius Romano more fonte baptismatis: In noie patris et filij et sp̄s sancti renascēdos baptizat. Eodēq; ritu eucharistie sacramētum cōficiunt: hoc solum exceptio quod pater noster ante sacramenti eleuationē decantant. Et post beatā virginem Mariā: Apostolos Petrus et paulus: atq; beatum Joānem Baptistam precipuo suscipiunt: et venerantur honore. Alios quoq; apostolos: et precipue hūc apostolum Martheu eorū precipuū doctorem magno venerantur obsequio. Beatos insuper Paulus primus et Remitiam: Antentum abbatem: Abachariū atq; alios diuos Eremitas summa deuotione prosequuntur. Eorū quippe imperatorem Christianissimū ferunt: Cui et septuaginta quattuor Reges: ac infini p̄p̄modum obtemperat principes: duodecim duntaxat Regulis exceptis: qui Adabumitcas obiectat leges. Qui tamen imperatoris mandatis in reliquis parent: hunc sane imperatorem tempore Clementis quātū anno. s. salut. nre. 1306. ad hispaniarū regē triginta legatos misisse: illiq; p̄ infideles auxiliū ptulisse p̄dictus Genūsis scribit: qui et Reunione ad p̄dictū Clemētē pontificē quātū cum reuerētia accedentes de multis edocet: cū multis inuētib; et lris apostolicis ad limina apostolorū Petri et Pauli viscēda Romā venerūt: quibus iussis cū gaudio ad pp̄ria rediere. verū cū Reunē multū dieb; nauigadi tēpus expectātes multa (vt sit) de eorū tribubus: morib; etq; ac regiōib; rogati scripto reliquerūt: quod idē auctor refert. Viri disciplinis excellentes.

Quirinus Alconius pedianus scriptor et historicus celeberrimus: p̄ hec t̄p̄a: teste Eusebio claruit: et multa cōscripsit: qui cū ad septuagesimū et tertium etatis puenisset anūm lumib; captus. 12. superiuit annis in quib; cū summo omnium honore cōsenuit. Quo in tēpore historicos libros luculenter exscripsit.

Diascondes medicus grecus et militaris discipline vir: huius t̄p̄ibus: teste plinio: in herbaria arte ro me admirabilis fuit: et herbarū virtutes: arborūq; lapidū: aromatu et aialium in quinq; voluminibus accuratissima doctrina cōscripsit. Immo vt de scripso testatur: Quicunq; inquit: in huius libris posui nō ex opinione: aut fama cognoui: sed ex electione experimento didici.

Letus papa natione Romano. p̄c̄ Emilia hoc t̄p̄e Clemēte ad hoc: ante p̄ficiū munus suscipiēs sedit annis. xi. mē. vno et dieb; xi. Vir certe optimus atq; sanctissimus: qui nihil oio p̄termissit quod ad augēdā ecclesiā dei p̄tinet: quā cū optie p̄ t̄p̄e occurrēt cōstituisset: sub Domitiano Celsare martyrium p̄cepit: et in vaticā apud bñ Petri corpus. 5. calen. maij sepultus fuit. Hic ex p̄cepto Petri. 25. p̄sbyteros mēse septēbri in ordinē redegit. Et primus lris apostolicis salutem et apostolicā bñdictionē scripsit. Sūt in q̄ dicant hūc et p̄decessorū v̄t pontifex sedisse: h; vt summi pontificis coadiutores: et. 2. Vespasian anno Lino successisse. cuius natale. 6. calen. maij celebratur.

Iustus primus Vespasian filius: v̄ndecimus Romano. Imp̄ator p̄c̄ defuncto. 21. 4. olympiade imperare cepit: et Suetonio teste: iungauit annis. 2. mē. sibus. 2. et diebus. 20. Vir certe nā hūanissimus

atq; benivolus: et forma egregius: adeo ut i eo oēs corpis et animae exspectationē viderentur. Quāobrem amor et humani generis delicia dictus ē: qui et latine grecq; lingue purissimus fuit: et oratio fingendiq; poematibus purissimus: sed neq; iusticie artis ignarus habitus ē: quo nō predecessorum principum magnificētia: aut liberalior exstitit: cū nulli petenti quicq; vniq; negarit. De q; re cum ab amicis reprehenderetur: rīdisse fert: Meminē trīstē a pncipe discedē oportē. Tātē etiā bonitatis fuisse dicitur ut cū qdā die i cena recordatus fuisse: nil se de illo cuiq; prestāvisse dixerit: o aīci bodie diē pdidi: verūtamē quēdā sub eo isortuniaz tristitia Rome et alibi acciderūt: videlicet cōflagratio vesunij mōtis in capāia q; inuēros exussit populos: et incēdiū Rome p tres dies et noctes: et seuissima pestilentia: Atq; amphitheatrū et Thermas ac multa alia dedicauit et absoluit. Aduſonē isigne philosphū ab exilio renouauit: et familaritate Quirini asconij predicti plurimū vsus ē. Hic itaq; (ut pmissū ē) capta Iudea: et euerſa Hierosolymis: innumerabiliq; hominum multitudine interfecta: Roma reuerſus: vna cū pte triūphauit: vno et eodē curru vecti: Domitiano ei fratre quo alio subsequēte. In quo quidē triūpho Ioseph⁹ qui pns aderat scribit innumera iudeoz spolia: et tabule veteris legis et tēplo cū reliq; thesauris ablata fuisse. Cuius triūphi monumēta adhuc Rome i via noua apparēt adhuc sculpta. Perijt tādē hic talis ac tā pnceps vtriusq; pſuuiio i eadē villa q; et pater erat sue aīno. 42. eoq; loci cū ingēti hominū luctu sepult⁹. Qui et ex Senatus cōsulto atq; decreto propter ingētes eius virtutes in deos relatus est.

Cespasius? Capanie mōs ab oī alio mōte solut⁹: et a Neapoli vrbe. 4. passuū mult⁹ distās: oliuet⁹: vinctis: alijsq; fructiferis arborib⁹ refertissim⁹: hoc āno fm Euse. i vīce ruptus: tātū incēdiū ex se eiecit: ut ipsi mōtis arbores: viciāq; regiōes atq; vrbes cū inuētabili hominum multitudine exussit. Ita ut cū Plinius secūdus historicus postea Traiā tpe ex Aethiopia classe cui perat⁹ ad hoc vīsedū spectaculū pper⁹ accessisset: ab eodē incēdio absorpt⁹ fuerit. Nā tātā cinerū et punicearū copīa eructasse dicit⁹: ut cū pī vsq; ad arborū cacumina intumuerūt. De quo Bartholais tamēne superſtes libro quarto inquit. Hic est pampineis viridis vesunius ymbis: Hic veteris sedes lacedemone gratior illi: Preſerat hic madidos nobilis vna lacus: Hic locus herculco non tūc clauus erat: Hec inga q; vīse colles plus bacchus amauit: Cuncta iacent flammis: et trīsti mēsa fauilla: Hoc nuper satyri monte dedere choros: Nec superi vellent hoc licuisse sibi.

In his aut aduersus Titus Impator nō mō pncipis solitudine: sed et parētis ēt afflicto pstitit affectū nūc p scripta cōsolādo: nūc q̄tū facultas suppetebat subueniēdo. vñ et ad eadē puiciā restaurandā eratores misit qui bōa oppſſoz i eodē loco q̄z heredes n̄ exabāt restitutōi ciuitatū afflictae attribuerēt.

Domitian⁹? Titī pdicti frater et Vespasian⁹ similiter fili⁹. 12. Ro. impator: hoc āno: qui ē quart⁹ ān⁹. 21. 4. olympiadis post fren ipare cepit: et impauit ānis. 15. et mēſib⁹. 5. vñ p oīa pessim⁹:

q̄tēse Orosio li. 7. c. 12. magis Herōi et Galligule similis q; patri Vespasian⁹ aut Tito fratri Moderatioz nī pnis ānis habit⁹ ē. Sed mox p oēs scelerū gradus paulatim puenit. s. libidinis

crudelitatis iracundie: desidia qbus criminibus tātū odij suoz in se cōcitauit: ut pīs frīsq; nom pene abo luerit. In tātā ēt supbia plapsus ē: ut dñm se ac deū vocari: et scribi ac coli iussit. hāc ob rē multos ex nobilioribus interfecit: pletosq; in exilium misit: quin et in eisdē locis trucidari fecit. Libidinē quēq; licet vxorem haberet formosissimam intemperatissimam tamen fuit: et in ea quodcumq; enim excogitari potest: hoc ipse perfecit. Multa tamen edificia et quidem amplissima: ut Suetonius refert incendio absumpta: Rome extruxit: in qbus pātheon tēplū qd nunc Sacta Maria rotūda dī sine aliq; lignoz admixtione fabricauit. Capitolū quoq; forū trāſitorū et porticus multas: ac Vespasian⁹ Minervēq; tēplū: et alia multa cōstruxit: sed omnia sub titulo tātū suo: ac sine vlla pristini auctoris mēoria. Bellū etiā per legatos cōtra germāos et Bacos felicissime gessit: quib⁹ victis triūphauit. Multas qpe leges viles ad cōem rerū vsū cōdidit: in qbus sportulas publicas sustulit et castrari mares vetuit: ac bistroib⁹ Secnā interdixit: vites quoq; in vrbeb⁹ plātari prohibuit. Duo mēſes: september: scilicet et october alter notatim vocari iussit. Deniq; iam post Herōnē in christianos exercuit psecutionē. Eos quoq; q de genere Bani fuerant: vbiq; ex gri et interfici pcepit: ut nullus iudeoz regni rel quis supſſet: quos tū pater eius Vespasianus: hierosolyma capta cōquisitos velut ex regia stirpe pgenitos i precio habuit. Baniū supueniēte dīna vltiōe a suis in ppro palacio: āno etatis sue. 35. interfic⁹: et p vespeliōes ei⁹ ca dauit olatū: sepeli⁹. Fuit aut hic Domitian⁹ natura pēra: vultu decoro: grādis oculis: ac in reliq; corpis mēbris pulcher et decēs. Liberalia quoq; nunq; neglexit: vñ et ius diligēter et poplime dixit. Et propterea bibliothecas incendio cōflagratas summo studio reparare studuit. Milites autē eius mortem graniter ferentes: eum diuinum propterea appellare.

Cenāder Aecromāticus natione Samarites Symōis magi discipul⁹: hoc āno xp̄s negās: scip⁹ suū mūdi saluatore destinātū temere affirmare ausus ē. Sigdē cū ēet heresiarcha pessim⁹: incredibilia cōposuit signēta: multosq; ut scribit Eusebius decepit: cū qbus et tādē vno scelere pariter interiit.

Cherib⁹ similiter heresiarcha vir lubricus: per hec tēpora suas hereses disseminat⁹ orsus ē: et multos ad se traxit sectatores: q Cherinthiani vocabātur. Dicebat enī legalia tātū precepta esse seruāda ut habet in canone. 2. 4. q. 2. c. Quidā: Ab eo nāq; Cherinthiana heresis dicta est.

Chebion quoq; heresiarcha: a quo hebionite heretici pgnomē sumpſere hijs tēporibus cōparauit: q asserēbat atq; predicābat christū purū fuisse hominē: et apostolum Paulū legis apostatā esse.

81 5280

82 5281

85 5284

Thimoteus Pauli apostoli discipulus: Ephesi ep̄s ab eodē maḡo ordiatus: hoc āno post multos p̄ xpo agones platos ibidē martyrio coronat. Sūt tñ q̄ dicūt cū sub Herone passū: cū dñz torqueret duo āgeli apparere: dicētes: Erige caput in celū: et vide: q̄ vidit celos ap̄ros: et Jesū coronā gēmatā tenētē: atq; dicētē sibi: Hāc de māu mea accipies. Qd̄ vt qdā noie appolinariū vidit: se baptizari fecit: quā p̄ter p̄les ambos iussit i cōfessioe dñi p̄seuerātes decollari. Ad hūc paul⁹ e laodicia duas scripsit epl̄as yñā de exhortatione martyrij et omnis regule veritatis. Aliam vero de ordinatione ep̄iscopatus et diaconi et omnis ecclesiastice discipline: eius autem natale: xi. calēdas Februarij celebratur.

Titus similiter pauli apli discipulus Creteñs ep̄s ab eodē paulo ordiatus: hoc ipso āno post q̄ p̄dicationis officiū multū ānis fidelissime exercuisset: beatū finē adeptus ē atq; ibidē vbi fuerat missus p̄stitutus sepultus ē: huic ēt diuini pau. ex Nicopoli epl̄az scripsit dignissimā i q̄ cū p̄mōfāc et illūit d̄ p̄stitutōe p̄sbyti: et d̄ spūali p̄sbatōe et bēticū vitādū: q̄ traditōib⁹ iudaic⁹ credbāt: ei⁹ festū. 2. no. 1a. celebrat.

Crescent⁹ pauli apli discipulus q̄ sup̄iorib⁹ diebus p̄ galliā trāsitu faciēs multos vbo p̄dicatōis ad fidē ehuisti p̄ueterat: hūc ēt cū diebus. 5. calē. iulij i pace genuit: quo ēt die eius natalicius dies celebrat.

Julian⁹ cenomāncis ep̄s quē simuli Symonē leprosu a dño liberatū fuisse affirmāt: quiq; et dñz hospitio suscepit. p̄ h. n. tps migravit ad dñz: hūc. n. apli post dñi ascēsiōe ibidē ordinauerāt ep̄s vbi i ter ceteta ei⁹ miracula tres mortuos a mortuis resuscitasse ferē et hūc scō ei⁹ natale. 5. calē. februa. agit.

Julianū itē aliū q̄ vtrūq; parētē nesci⁹ p̄foderat: hūc quoq; tpius post lōgas et icc̄fabiles lachrimas atq; arduā penitentiā. 6. calē. iulij in dño genuisse dicūt quo cū die eius memoria recolitur.

Persecutio christianorum secunda.

Domitian⁹ itaq; 12. imperij sui āno secūdā post Heronē in christianos exercere cepit p̄secutionē in qua et Joānes apostolus et euāgelista in parthmō insulā relegat⁹ fuit: vbi et apocalipsini vidit: quam manu inā cōscripsit: passiq; sūt inter ceteros cletus et Anacle⁹ pape: et alij quoq; ifra scripti: videlz.

Domicillavgo sanctissima flauī Clemētis ex sorore nepotis quā idē sacius Clemēs sacro vclami ne cōsecrauerat sub hac p̄secutōe de pp̄ nomē xpi cū alijs plurimis i pōnā insulā deportata: ibidē lōgū duxit exiliū: vbi cū multos doctria et miraculis ad fidē xpi p̄uertiss⁹: i cubiculo dom⁹ hūc cū euphrosina et theo dora atq; alijs v̄gibus a qdā tyrāno exusta ē: Hōmō. f. mai: in quo die eius festū celebratur.

Aicomēdes itē roman⁹ p̄sbyter: sub hac domitiana p̄secutiōe Rome in via numētana passus ē: q̄ cū dicēt i p̄pellētib⁹ se sacrificare. Ego nō sacrifico nisi deo dīpotēti q̄ regnat in celis: plūbat⁹ tādū ceditur dōce exbalaret sp̄s: et deide inē celebres scōs relat⁹. 22. calē. octo. eius natalici⁹ dies celebratur.

Hermacoras aglegiēsis archiep̄s: et tot⁹ venetiē p̄uiciē p̄bop̄sul diuini marci discipul⁹ a biō Petro ap̄lo ibidē ordiatus tēpestare hac: cū iter multa sanitatū miracula et p̄dicatōis instānā: populorūq; p̄uersionē multa p̄eaz gñā exp̄t⁹ fuisse: ad vltimū cū Fortunato archidiacono suo q̄rto id⁹ Julij capitali finia p̄petuā sibi gloria cōparauit. Sūt tamē q̄ dicūt cū cū regionē nostrā deo lucrāt⁹ fuisse: sub nerōe se curi p̄cuss⁹: martyriū cōpleuisse. Hūc Syru papiēsem ep̄iscopū habuit discipulum: virū vñq; sanctissimū: qui mira sanctitatis edidit opera.

Dionysii q̄q; ariopagitā p̄būz et astrologū clarissimū parissēz ep̄s in hac p̄secutiōe cū Eleutero archiep̄sbyto et rustico diacono parisi passū fuisse tradūt: q̄ cū a Clemēte Ro. p̄o. ex p̄cepto bti petri ad gallias p̄dicatōis grā direct⁹ fuisse: ibiq; vsq; i p̄ns tps p̄missū sibi op⁹ ardentē exegiss⁹ a p̄fecto parisiō rum vrbis noie fescennino yñā cū socijs nonagনারius gladio p̄cuss⁹ martyriū p̄pleuit: hic ē ille Dionysius ariopagita p̄būz et astronom⁹ q̄ Atbēis cū ceteris astronomis in dñi nostri Jesu xpi passioe dixit. Hūc de parisi: aut ordo nāc destruet: quē postea paul⁹ apls baptizari diligētē instruxit: et athenēsiūz ep̄m ordinauit: vbi deide p̄dicatōi insulēs ciuitatē ip̄am: et maximā regiōis p̄tē xpiane fidei subiungunt hic cū ceteris aplis: vt in li. de dñis nob⁹ ip̄emet testat⁹: Domitioi dei genitricis inter fuit: postea vero cū andiss⁹ ap̄los petrū et paulū a nerōe Rome detētos: ep̄s sibi substituēs: Romā ad eos v̄scēdos vēit: p̄ q̄z feliciē exitū a Clemēte ep̄o: vt p̄missum ē: i gallias cū socijs directus ē: vbi et. 7. id⁹ octobris martyrio coronatus ē. Et cū doctissimus haberetur scripsit ea que subiecia sunt: videlicet.

De ecclesiastica gerarchia	li. i.	cuius principium est: Quia quidem
De celesti gerarchia	li. i.	principium: Omne datum
De diuinis nominibus	li. 2.	principium: Hunc et celo
De mystica theologia	li. i.	p̄ncipiū: Trinitas sup̄: Extāt et eiusdē ep̄i

stole. 12. Quarū p̄ma: secūda et tertia et quarta Gaio scribit. Quinta Dorothēo. Sexta Gosianni: De prima Policarpo ep̄scopo: octaua Demophilo: q̄ icipit: hebreorū historie. Nonā eide: Decia Joanni euāgeliste icipiēs: Saluto te sanctā aiām. yndecima et duodecīa Appoliphino. d̄ eclip̄si i passioe dñi q̄ i cipit: Hunc mihi ad te sermo est.

Clemēs natiōe Ro. de regiōe celij mōtis p̄tē Faustino: post cletū pōtificē sedit ānis. 9. die b⁹ io. Hūc brūis Petrus vt ex eplā ad beatū Jacobum hierosolymitanū missa constat post se Romanū cōstituit ep̄iscopū. Sed cū ēt oīum modestissimus: Lmū et cletū p̄dictes spōte in honore sibi p̄tulit: q̄ cū doctrina et religiōe ac pietate insignis haberet: inuēros p̄ncho mines ad xpi fidē cōuertit: quibus et aliquos tractatus et ep̄stolas ecclesie noie edidit. Deinde Ecclesiā Ro. iustitias et moribus cōfirmatur⁹ cōstituit ne quis vnq; ep̄s diacono absente celebrare p̄sumeret: si

cut Gratianus i canōe testat. 93. di. c. Diaconi. Veruit itē laicis: ne quē clericoꝝ accusat presum: cret: vt
vbi supra de cōse. di. i. c. Hic ergo. Quis itē regiōes septē notarijs: q diligēter martyrum res gestas
conferberēt: qbus optie gestis. P. Targū pncipē: z Amernū vrbis dñi cū infēos habuit: p Tra-
ianū virū optimū in cū a reliquos christiāos cōcitantur. vñd eius iussu in quādā isulā depōrtatus
ē: quo i loco: vt sacra eius hz historia: duo christianoꝝum millia ad secādos lapides inuēit: qui aq penu-
ria maxie laborabāt: qz cā cū opus eēt e sexto militario repetē oportebat. Sed Clemens populi necessi-
tate cōmotus fusa orōne cōfessi band lōge agnū vidit: de sub cuius pede dextro fons vīnus emanat ce-
pit: Qui cōnotata turba: oēs eadem aqua recreauit: quo miraculo multi ad fidē christi cōuerfi sunt. vñ
idignat? Traian? Satellites misit: q alligata Clemētis collo anchora cū nono calē. decēbris i mare p-
iecerūt: Cuius sanctissimū corp? nō ita multo post ad lit? delatū est: atqz eodē loco sepultus vbi fons
emanauerat: quo etiā in loco templū postea cōstructū est. verū post ei? mortē sedes. 12. diebus vacauit.

Uiri disciplinis excellentes.

Seruius Sulpit? orator z doctissim? iuriscōsul? p hoc ipsū tēpus Rome claruit: qui iter cetera d
donibus libz vñ edidit. z d nup? ijs libz aliū: De de sacris discērandis libros duos: z alia multa.

Isachus similiter Romanus orator: hoc tēpore disertissim? habir? ē. De quo Quintilian? cū con-
tēporane? l?z erat. puectoz li. 12. edidit. De insti. ora. memir? cū de genere dicēdi pertractaret dicēs: Trā-
sco plurimos: Lycurgū: Aristogitona z hīs pōres: Isacu antiphōrē: quos vt hoies iur? se gñē similes
differētes dixeris spē: hūc etiā Plin? nepos: qui eiusdē quasi tps in pōio fuit: i qdā eplā plurimū lau-
dat. P. Stati? Acapolitan? Sellis tam epyrotico oppide cūid? Rome p hec tpa floruit: z ib. dē
de Thebaico bello libz edidit: q icipit: Sīmas acies. Et libz d achillis ifantia: cui? pncipiū ē: Adagna
nimū eadē. Trē Syluarū libz: p qb? rure albano donat? Martiali ac Iuniali plurimū odio fuit.

Martianus poeta coqu? Epycure? philosophus: hīs tps? ex Hispania Romā venies: pp igeni sui
magnitudinē z epigramata cōfecta magno i pōio habir? ē. Qui ex Bilbeli hispāie vrbe: pte Strōtione z
Flacilla mīre duxit originē: adultusqz i Celtibetā trāslat? ibidē līas optie didicit: ea appe vrbis ppe
Salonē fluuiū pstituta ē: vbi Sertorius ptra Adtellū dimicauit. coꝝ cū sub Traiano pncipe senio p
fectus esset: in patriam rediens ibidem diem obiit.

Immacalis poeta Satyricus natiōe agnas: z ipse hoc tpe Rome claruit: hic pās libertini filius fuit
icertū tñ: an alūnus an filius fuerit heres: tñ certe hic cū Romāoz tpa satyris notat p sūpissz a popo
lo ro. octogēari? i egyptū cū cohorte miss? ē: n b? qdē ad sui hūc: s ad penā: vbi cū i tñe eēt vite finē fecē
Stella quoqz parauinum poetam non ignobilem cum supradictis claruisse: multa qz scripsisse se-
rūt: hic vxorem nomine violentillaz eius professionis z litterature habuit: quam vnice amauit.

Iustinus Tybericēsis historicus celeberrim? hīs tpsbus cū insignis eēt iudaice cladis historiā pte-
ruit q Joseph? iude? teste hiero. xprobarit. Alios quoqz inuulos pmetra. edidit. fuit. n. ex galilea nat?

Appolonius quoqz Tyane? z Euphrates philofophi per hoc ipsū tēpus clarissim? fue-
runt: De quibus nonnulla monumenta scripta habentur.

Enna. 13. Ro. ipator post domitia. 3. āno. 218. olympi. iā senio pfectus ipator electus: ipauit ā-
no. i. z mē. 4. Hic suscepto ipō cū oia ipius impij scepra ex pdecessorū tyramide in timultu

99 5298

offēdisset: se equissimū atqz vñlem oibus prestare conatus est: vñd eius opera oia Domitiani acta ex
Senatus decreto abrogata sūt. Quāobz multi exilio dānati i patriā rediere: multiqz bōis suis spoliari
suo bñficio ea recipere inter quos ēr Joānes euāgelista ab exilio reuocatus ē: z ad ephesū euz gaudio
remeauit: verū post pñū sui pncipatus ānū: cū iā senio granaret: z mors istaret recipi. cauēs Traianū
sibi adoptauit in filiū: q adoptato cū. 72. erat. excederet ānū vite sue finē mox fecit: Cuius corpus i bor-
tis Salustianis sepelientes inter deos ex senatus decreto retulerunt.

Victorinus Emiterne vrbis dignissimū ep̄s vir sanctitate z miraculis clarissim?: hoc āno ex ca-
dē vrbe Romā ad neruā p̄dictū pncipē tanq? xbanus adductus: statū iussu ipsius capite deorsū appen-
ditur in loco videlicet vbi putētes z sulphuree aq emanabāt: vbi cū p tridū vt martyrij gen? p noie ie-
su xpi cōstātissime pūlisz nonis septēbris martyr migravit ad dñm: quo etiā die eius festū agimus.

Macletus natiōe grecus: patria Atbeniēsis: pte Antiocho natus elemēti i pōficatu succe-
dēs sedit ānis. 9. hūc Eusebius p̄mittēs dicit ipsū cēclerū. Sz Damasus nñ in sua chro-
nica ei i hoc z alijs mult? dicit: qz Cletū ab Anacleto z patriā z mortis genere differre ostēdit
nā Cletū natiōe Romanū. Anacleto vō arbeniēse dicit. Hic itaqz vir optimus fuit z pñ?

mēoriā bñ Petri pposuit: z seorsū a plebe loca vbi sepelirent martyres: assignauit. Sed z institutis: ac
moribus Romanā ecclesiāz pfirmaturus: teste Gratiano in canone cōstituit ne ep̄s a paucioribus q a
tribus ordiaret ep̄s: sicut hētur i decretis. 66. di. c. ponoz. c. Hic ierosolymitanos: voluit tñ vt simplex sa-
cerdos ab vno tñ ep̄o ordinaretur: sicut hētur. 97. di. c. Reliq sacerdotes. Adāuauit p̄terea ep̄m nō ni-
si die dñica z hora tertiāz ordinari. 75. di. c. Ordinatōes ep̄oz. Statuit itē ne qz ep̄s alienos subditos
ordiare presumēt. 7. q. i. c. Ep̄s i dyocesi aliā: vsqz clerici ad sacros ordies nō p̄uati: sed publice ascise
rētur: oibus quoqz fidelibus mādauit: vt cōione sacerdotū pacta z se cōicārēt: q vō nollēt sacris edibus
pellerētur. Quā hic tñ ordinationē in mēse decēbrī celebrant: i qua qnqz p̄biteros: tres diacones: z sic
ep̄os ordiauit. Deniqz sub Traiano pncipe p fide christi supplicio pemptus: vacauit sedes dies. 13.

Raianus genere hispanus. Merue p adoptione filius cognomēto Alpini crinetus. i. 4. Ro-
manorū impator: olympiade. 219. post neruā Augustus electus: impauit annis. 18. et mē. 6.
Vir qdē in oī virtutis gnē pstantissimus: et inter sanctos xpianos: vt ita dixeris: merito fere-
tus q optimos pncipes rerū gestarū magnificētia: et oīoda vīute: laude et gloria superat.
In pncipis nāqz impij fines lōge lateqz diffudit. Germaniā trāst benanā fm Orofii lib. 7. in pntumum
reduxit statū. Baciaqz cū alijs gētib⁹ Romāo subegit impio: Partib⁹ quoqz recepit: et Albanis reges
dedit. Euphratē et nigri puincias fecit: Armeniā insup et Assyriā: Mesopotamiam: Seleuciam Tbesi
phontē ac Babylonā vicit: et vsqz ad Indie fines tenuit. Ad mare ē rubrū accessit in quo classē cōsti-
tuit validā: quā inde fines vastaret: hic quippe oībus in oīa se equalē exhibuit. Quinimo vt eutropi⁹
scribit: p sepe aicos salutaris grā visitauit: et neminē vnqz leuit. vbiqz enī terraz ita se oībus equalē psti-
tit: vt vsqz ad Iustinianū magni tēpora in creatiōe pncipū semp sit acclamātū. Felicioz sit augusto et tra-
iano melior. Honores. n. impij diuitias: facultates: et pnia benemerētib⁹ p ceteris eqz distribuit: Cuius
tale p sepe erat dicitur: Tale pnatū impatorē ē oportere: quales puatos sibi optat habere: Immunita-
tes vrbibus inopia laborātib⁹ vltro offerebat. Portū anconitanū nūc mirū immo dūz anctū extruxit: et
alia multa edificauit: nihil vnqz in vita egit: nihilqz cogitauit qd nō ad cōes vtilitatē pmeret. Cuius an-
nis trib⁹ sexaginta: in qd⁹ decē et octo impauit: Cui⁹ pbitat⁹ et mox: et si perierint scripta in historiam
digesta: nō tamen adeo obtrūcata ē mēoria: qn multa et hic et alibi a nobis sint celebrata. Igis cū summa
belli: domiqz gloria floretet: Euse. testatē apd Seleuciā p sanie cinitatē p flumio vītris extincit⁹. Cu-
ius cōsa postmodū Romā delata in foro ibidē in aurea vīna quā ipse struxerat sub colūna occlide q ad
huc extat cētū qdragita pedū altitudie sepulta sūt. Statigz in deos Senat⁹ snia relatus est.

Clarissus papa natiōe grec⁹: pte iudeo noie Iuda ex ciuitate Bethleē nar⁹ p Anacletū pō-
tificē: sedit ānis. 9. mē. x. et dies. 2. Vir sac iust⁹ integerqz: q vt Gratian⁹ in canōe refert. Ti-
mos in vrbē Romā pimus pbyteris diuisit: et septē diaconos in ordinē redegit: q ep⁹ p dīcā-
tē custodirēt: pp filiū vitat⁹: qui possit sibi impōi: vt bētur. 93. di. c. Diaconi: Idē indicib⁹ mā-
dauit: ne oīo snias pferet pncipes. 2. q. i. c. deus oīpotēs. Irē constituit ne plebis accusatio in cpm reci-
peretur. vt. 2. q. 7. c. Ad ē a plebe. Venit tū fidelū matrimōia fieri clādestina: sed publice. Ordinauit
vt spōsus et spōsa semp a sacerdotib⁹ bndicerentur. 3. q. 5. c. Aliter nō sit. Hoc quoqz eius fuit decretum
ne qs āte certā pbatōne iudicet: aut cōdēnet: hic ter ordinatiōes in mense decēbris celebrās sex pbyte-
ros: duos diaconos: et qnqz per diuersa loca ordiauit epōs. Tandē et ipse martyrio coronatus eius me-
moria. 7. calen. nouēbris ecclesia celebrat. Et tū sedes post eius obitum vacauit dies. xxix.

Joannē aplm et euāgelistā Jacobi maioris ex zebedeo fratrē xpī Iesu p dilectissimū virū sciss mū
ad hēc vsqz ipa peruenisse: et secūdo hui⁹ pōntificis āno obisse legim⁹. Qui oēs quī asianas fundass⁹ ere-
xisset ecclesias: nouissim⁹ oīum scripsit euāgeliū: et ea que a Mattheo: Marco et Luca cōscripta fue-
rant: cōfirmant: qd eā ob cām scripsisse ferunt: vt Ebionitarū dogma cōiurgēs infringēt: q asserēbant
xpī ante mariā nō fuisse: vnde et ei⁹ dīnā nām explicare conat⁹ ē: dīcēs: In pncipio erat verbū et verbū
erat apud deū: et de⁹ erat verbū: hoc erat in pncipio apd deū. Scripsitqz et tres eplās canōicas in quib⁹
et rōne vbi vt de⁹ sit charitas. māifestat et sulurriones: necdū scire: nec pios fieri posse declarat. Deinde
ppter ipm verbū dei et testimoniū Iesu xpī pmo in seruētis olci doliū missus: de quo illesus egrediēs
in parthimon insulā relegal⁹ ē: vbi et Apocalypsim a deo sibi ostensam descripsit: qd vt diu⁹ scribit Ihero.
tot hz sacramēta: quot verba: et in singulis ei⁹ verbis multiplices dicit latere snias. Tandē ab exilio reuo-
catus i Ephesus cū et exēplo pssio ac scriptis oēs ecclesias a se erectas p lib⁹ ānis sustentass⁹: nonagesi-
mo vite sue āno ibidē in dño genit q in loco sepult⁹ ē: suaqz dormitiōe vrbē Ephesum plurimū honora-
uit: Cuius antrū adhuc ostēditur.

Persecutio christianorum terna.

Traianus autē hz singularis iusticie et humāitatis pnceps ē: et ipse decimo ipij sui anno quorūdā
malignorū delatiōe prouocatus: cū plurimū christianā religionē indies anger cerneret: veritus ne qd b-
trimēti Romanū imperiū inde caperet: tertiā persecutionem in christianos concessit: qua quidē multi
referuntur interempti. Inter quos bi fuerunt precipui: videlicet.

Ignatius antiochēsis episcopus: beati Joānis euāgeliste discipulus hīs tēporib⁹ cū multis ānis ter-
tius post Petrum antiochenā rexisset ecclesiā: a Traiano in antiochia captus Romā perducit⁹: vbi cir-
cūsedēte senatu Traianus ipse cū in amphitheatro includi fecit: et pmo quidē ipsū imāissimis suppli-
cijs affici mādauit: deinde lēōibus obijci: quoz dētib⁹ pfocatus christi hostia effect⁹ ē. Ipse aut Ignat⁹
vt habet in historia tripartita: dū quadā vice super mōrē quēdāz staret audiuit āglos antiphonas cā-
tantes. Quorū exemplo pnotus: et ipse antiphonas in ecclesiā cātari: et psalmos fm antiphonas itonari
iussit. De hoc beāssimo martyre brūs Bernard⁹ memit dīcēs: Magnus ille ignatius discipuli quē
diligebat iesus auditor: cuius pciōsis reliquijs enīa dicata paupras: Adariā qdē i plibus qs ad cā scri-
psit eplās chūstiferā pfulat. Hic itaqz iter scōs martyres merito relati⁹ cū natale icale. feb. celebrat.

Symon Cleopbe fili⁹: et nōi nostri Iesu xpī apostol⁹ ac ppheta: Cui i forte p dīcatis aduenerat
hac tēpestate post qd circūqz xpī euāgeliū p dīcasset: et ex cōfessu oīum apostolorū post martyriū Iaco-
bi apostoli hierosolymitana rexisset ecclesiā: cū cētesimū atqz vigesimū ageret ānū: apud Anticiū cōsula-
rē ab hereticis accusat⁹ q xpianus ē: post multa et grauissima supplicia iussus est summi: quā dñs pūle

rat passioe vitā finire: oib⁹ admirātib⁹ qd tā senex cētū .xx. ānoꝝ id crucis suppliciu pati potuisset: pas-
sus ē autē .s. calēdas nouēbris: qua etiā die festum beati Jude coapli eius simili honore celebratur.

Chermes romanus Quis et illustrissim⁹ vrbis prefect⁹ tēpēstate ista ab Alexādro papa cū vxore et
filijs ac sorore Theodora atq; mille ducentis quinquaginta ei⁹ seruis et coꝝ vxoribus baptizati: sub hac
psecutione cōpachensi: pmo carceri mancipatur: deinde cedente gladio .s. calēdas septēbris martirij
gloriam cum omnibus predictis et alijs plurimis adeptus est: Quo die festum eius celebratur. Sunt ta-
men qui dicant eum sub Aureliano morteꝝ pertulisse.

Custachius cognomēto placid⁹ ipsi⁹ Traiani militū magister: hac scūissima tēpēstate vna cū vxore
Theophrasta: necnō et filijs agapito et Theoplasto: quorum mū leguntur act⁹ .12. calē. octobris p
christo martyrio coronati sunt: et eo die natale eius agitur.

Lexāder papa natiōe Ro. ex regiōe capite thauri pte Alexādro nat⁹ Euanislo pōtifici suc-
cedens sedit annis decē. mē. 7. et dieb⁹ .2. Vir qdē etate iuēis: sed morib⁹ scia ac sanctitate

incompabilis: Cui⁹ rei gratia et magnā senatoꝝ pte cōuertit ad dñm. qui rei dñe curam
diligētissime gerēs: nōnullā sicut Gratianus in decretis refert cōstituit decreta. Et pmo qdē
decreto publico exēdicat psumētē legatū sedis aplice ipedit: vt hētur. 94. di. c. Sigs aut mā

dauit. itē ne vllus clericus aī secularē iudicē accusaret. x. q. i. c. Relatū. Statuit quoq; vt vna mī missa
i die celebraret: de pse di. i. c. Sufficit. Oblationē etiā nō ex fermētato: sed ex agimo vt atea cōfueuerant
fieri mādauit: de cōse. di. 2. c. In sacramētoꝝ. voluit et aquā in cōsecratione sūguis xpi vino admisceri:
quo significat xpm ecclesiē cōiunctū eē: vt ibidē hētur. Instituit itē vt aq; quā sanctā appellamus sale ad
mixta bñdiceret: et i fidelū donibus spargeret: de cōse. di. 3. c. Aquā cū sale: pmo et ob mēoriā passio-
nis xpi i sacrificio hoc addit. Qui pde qd pateret tē. Demū post innumera miracula: inter q; Balbinaz
Quirini tribuni filiā sanauit: et cū ipsū tribunū cū oī domo sua baptizasset: cū Euerio et Theodolo dia-
cono. s. nouas Maij martyrio coronat: et via numētana vbi interfectus fuerat sepelit: et tunc cessauit se
des dies. 25.

Ciri disciplinis excellentes.

CSuetonius tranquillus historicus et cauidicus: ac eplaz magi natiōe roman⁹ ex patricia gēte nat⁹:
hijs tpibus apd romanos i pēio fuit. deide sub Adriano pncipe carus et acceptus magne auctoritatis
euasit: eo qd plinio nouocomēsi multa benivolētia cōiunctus fuerit. Hic cū eloquētissimus eēt vir: pclarū
opus d. 12. cesarib⁹. s. dicit edidit. In quo et multas historias atq; ānales veterē replicauit. S; et d. viris
illu. elegātī stilo libꝝ scripsit: quē diuus Isidoro. si dīguar ē imitari. Itē ludicrā historiā: necnō et d. gnē
vestiū pposuit: qd opus lz nō videri adhuc extra d. 3. tñ Adrian⁹ iperatoꝝ tādē a magistratu amouit:
qd cū sabina eius vxor et ipatrice nimiaz consuetudinē ptrauiss; inuirtur quippe erat qd ipa abuteret.
peruenit at vsq; ad antonini veri tempora.

CPlinius secūdus nouocomēsis philofophus: et oratoꝝ atq; historic⁹ celeberrim⁹: necnō et eqstis oz-
dinis idustria fūctus: p bec quoq; tpa cognoscit: et i pēio hētur qd vt Sucto. scribit lz pcuratiōes publi-
cas et pnuas quotidie sūma itegritate administraret: tñ liberalib⁹ studiis ita opēa dabat: vt nō temere qd
plura eo i ocio pferibē potuiss; . Nā cū pfect⁹ ale. militaret. De iaculatōe eqstri libꝝ pposuit. Deq; vita
Dōponti secūdi lib. duos. Et d. bellis germanoꝝ lib. 20. i qbus oia q cū germāis romāi gesser bella col-
legit lz et d. institutōe oratoꝝ ab ipis cunabulis. lib. 3. quos i sex volumia ppeoz āplitudinē diuisit. Itē
dubij sermonis libꝝ octo: a fine Rufidi bassi libꝝ .31. Naturalis historie libꝝ .37. opus quide; dis-
fūsum ac eruditum et alia multa cōposuit. Perijt tādē: vt iam diximus: cū in Massanēti classe pesser:
ardētē resuūti impudētē visēdo quinquagesimo et sexto. s. vite sue āno. Hic itaq; cū optim⁹ et vir iustus
eēt: oū i hac Traiani psecutiōe pnuiciā regeret: christianoꝝ misericordia motus: qd videlicet multi ne-
cabātur: Ad Traianū ipsū literas dedit. asserēs innumera hoīum millia quottidie obtinēari: i qbus
nil mali oīo deprehēdebat. Quibus pmo impatoꝝ iussit nō amplius christianos esse psequēdos.

CBasilidas quidam hereticus vir acutissimus tēpēstate hac vite finem faciēs viginturia volumina
in euangelijs a se confecta post se reliquit.

C Dion philofophus clarissim⁹ ex Pēuse ciuitate ort⁹ p hoc idē tps claruit: et de regno mltā pscriptit
Agrippa qdā cognomēto pastozis: christianoꝝ sui tps doctissimus hīdē tēporib⁹ floruit: et Basi-
lidis predicti heretici volumina in euāgelis cōscripta sua doctrina mirifice cōfutauit: Barrabā a Bar-
thebarth eius prophetas cōficta. s. nomina ad terroꝝ et deū maximū Abrazas deridens.

CPlutarch⁹ Cheroneus philofophus atq; historicus eloquētissimus Traiani q; magister: ac istitu-
toꝝ p hoc ipsuz tēpus et ingenio et auctoritate maximo in pēio habitus ē. De q Polerates in suis histo-
rijs sic hēt: Plutarchus philofophus hō in sententijs fidelis: in vbis luculentus: et i sacratio moꝝ tāms
arbiter fuit: vt facile principis posset dignosci pceptor. Hic itaq; principi et discipulo suo regnātī quat-
tuor ingerē conat. dci reuerētiā: sui cultū: officialiū disciplinā: ac subditū affectū et ptectionē: q cū cru-
ditissimus esset vir multos edidit libꝝ .v3. De educādis liberis libꝝ .v3. De politica cōstitutione
libꝝ .i. De nō irascendo libꝝ .vñ. De paciētia libꝝ .vñ. De anīma libꝝ .i. De homero poeta libꝝ .2.
De magistratū moderatiōe: qui intitulantur Archigramatonus. li. i. Atq; similiter de Symphoniācis
libꝝ edit. Virasq; pterea multoꝝ tā latinoꝝ q grecoꝝ viroꝝ illustrū diffuse: elegātēq; collegit. s.
Romuli. Nūme pōpiliij: publicole: Lōziolani: Camilli: Sabij maximi: Marcelli: Scipionis africani

ii0 5309

ii2 5311

Quinti Flamini: Catonis senioris: Pauli Emili: Tyberij Gracchi Sylle: Abarij Setorij: Luculli Crassi: Pompeij: Julij Cesaris: Catonis iunioris: Bruti Ciceronis: Marci Antonij: Salbe Ottonis: Pompeij attici: Ruffi: atq; Virgilij. Grecoz vero Theoci: Licurgi: Solois Alcibiadis: Themistoclis: periclis: pelopide: Hannibalis: philomenis: Eumenis Lymonis: Alexandri magni: Antic: Pitois: Dionis: Demosthenis Demetrii: Artabaxerxis Arati: Euagore: Platonis: Aristotelis: Tynicleonis: Agis: Cleomenis Lysandri: Pirrbi et Homeri: quorum vitas locis et teporibus suis: put pe tui abbe mias superius inserui. Scripsit et alia multa: que videre non merui.

Terentius sciaurus gramaticus (Gelio teste) huius principis spibus Rome floruit: qui vir nobilissimus inter cetera de caselij erroribus librum composuit.

Egeciptu viru quide sanctissimu atq; doctissimu hoc ena tpe floruisse Eusebius refert: q in e alia a passione dni nostri iesu christi vsq; ad hac eratē oēs ecclesiasticoz actui exiit historias: vt quoz secrete batur vitam: dicendi quoq; exprimeret caracterem.

Traianus papa nandē Ro. patre pastore natus: post alexandru pontifice sedit annos. 10. men. 3. dies. 21. Vir sane bonus et rei diuine vt par erat amator: cuius curā optime gerens: constituit

Gratiano teste. Ne a quoq; nisi a ministris sacroz mystera vel sacra vasa tangerent et q; maxime a feminis. Et ne corporalia ex alio q; ex lineo pāno purissimo: candidoq; fieret. Et ne sacerdotes missam nisi super altare celebrarent. Statuit etiā ne episcopi ad sedē apostolicā vocati: redeuntes a suis reciperentur: nisi secū deferret pontificis sui litteras plebē salutātes. Censuit quoq; vt si quis a suo grauaret. Metropolitano q; apud sedē vniuersalis ecclesie appellari posset: vt haberetur 2. q. 6. c. Si quis putauerit. Statuit itē ne xpi accusatio reciperet: nisi duoz aut triū testimonio cōprobaret. 2. q. 7. c. Accusatio. In missarū quoq; celebratiōe mādauit: vt factus sanctus: dñs deus sabaoth cantaret: q; pmo vt dictū ē iohannem missarū acta simpliciter tractabatur: hic quēdā noie peregrinus gnē Romanū episcopū misit in Gallias: q; cū eos in fide cōfirmasset: ibidē martyrio coronatus ē. Deniq; Syxtus hic tribus ordinationib; in septembrio mense habitis: in quibus presbyteros: diaconos ac episco pos p diuersa loca creauit multos: martyrio coronat et i vaticano apud sanctū Petrū sepelitur.

Traianus cognomēto belius Traian p sobrine filius. 15. Ro. Imperator anno. 225. Olympia dis Traiano in imperio succedēs: iherant ānis. 21. Vir per opa vt belius spartianus historicus scribit bonus: ac etiā iter optimos pncipes merito annuāciādos. Nā liberalis splēdidus magnificus clemēs ac vtrāq; lingua eruditus: necnō et misce: medicinzq; artis scētissimus fuit: Qui cū leges multas cōposuisset: a populo Romano obbenemerita pater appellatus ē: et nō modo Romāis: sed etiam Atheniensibus legē petētib; ex Braconis: Solonisq; sententia iura composuit: Quibus etiā Bibliotheca p magnificā atq; insignē cōstruxit. Et cū vir doctissimus esset: virozū etiā doctorum: et q; maxime plutarchi: Lheronei sexti: Agatoclis: et bene magni philosophoz fami liaritate vsus et delectatus ē: Idē quoq; sacris Eleusine initiatus multa Atheniensibus dona tulit: eorūq; pōtes Cephesi fluminis alluione desolatū restituit: pōtesq; pterea sui nois adhuc extant sup Tyberiz in vaticano fecit: ac iuxta illū sepulcrū suū mire magnitudinis extruxit qua mole seu sepulchro nūc pōntifices Romani pro arce vtūtur que sancti Angeli castellū nūcupatur. Adificē quoq; ac sumptuose Et alibi hic clarissimus Cesar edificauit: et pōntissimū i Judea hierosolimā a Tyro vt diximus exuersam mentib; et edificijs instaurauit: et adeo cū amplificauit vt passionis dñi nri iesu xpi locū intra mētia cōcluserit: et ex suo noie helyā appellauit. pcepit ne cui iudeo s; tantū christiāis introcūdi facultas omnino daret. Nā cū primo christiāis aduersaret: postea cognita eoz religione eis admodū fāuit: et bñficius fuit. Alexandriā quoq; Egypti ciuitatē a Ro. dirutā suā instaurauit impēsa. murū itē i Anglia duxit octoginta milib; passū longitudinis: Tyburtinā villā nūc ciuitatē edificauit: et pompeij magni sepulchrū magnificētissime extruxit atq; inuicabilia alia opera peregit: Tandē et ipse sexagenario maior interuentis aque morbo: apud Batas cāpanie vrbē vite sue finē fecit: et puteolis i villa Ciceronis sepultus fuit vbi Antoninus ei successor: templū p sepulchro cōsecrauit. Hic apud Hadriam Ap: uci vrbē ex pgenitoribus hispanis ortū habuit: et propterea ab Hadria vrbē Hadrianus dictus est.

Coccebas quidā iudei factiōis Judaice Dux vir audacissim; tēpestare hac christiāos varijs suppli cijs teste Eusebio: quasi rabie afferat; persequit: et p diuersas orbis partes i eos adeo exarsit: et quāmaxime i lybia vbi multa gessit bella: vt interfectis cultorib; penit; desolata remanserit terra. Et nisi postea hadrian; Imperator illuc collectas aliūde duxisset colonias: vacua p̄sus remāssisset terra. In egyptuz deinde perueniēs Cyrenē et Thebaidē provincias cruentis seditionib; turbauit: Ucy i alexandria p̄lio cōmissio vict; plurimūq; attritus: aufugit. In Mesopotamia itē rebellāb; Judcis iperatoris insū et bellū illatū multa eoz milia cruentissima cede clata sunt.

Traianus sub Hadriano passi.

Saustinus et Iovita cōcines Brixiani: et incliti xpi martyres p̄cunōe Traiani adhuc seuiēte in p̄cipio hui; p̄ncipis: apud Brixia post multa miracula: et predicationis instantiā populorūq; cōuersionē ac penarū experimētū ad vltimū. 15. calē. Martij capitali sentētia extra vrbis portā perpetuūm ruerē triumphū. Quorum etiam festiuitas eo die celebratur.

Calocerus autem predictorū concius: et ipse postq; Secūdū in Athesi ciuitate ad xps; puerisset

et cum eo apud eandem urbem a quodam Sapricio urbis prefecto multa perulsi; supplicia in Albinum maritimas urbem missus: ibidem pro Christo martyr efficitur.

Secundus miles inditus: et Athleta Christi egregius per hoc tempus a Calocero predicto in Civitate Aescu si in fide Christi edocuit: una cum ipso Calocero: qui nollet gentiliu diis sacrificare. Sapricius urbis prefectus per ce rasinaque feruentibus caput eius perfundi iussit: et qui nulla lesione sentiret: in coram ora iactari precepit: id tanquam aqua suauissima habebant dicentes: Quam dulcia faucibus meis elogia tua domine: Quo viso sapricius data suia in Aescu urbe Secundum decollari precepit: quo decollato perfestus angelus accedentes eius corpus auferentes cum laudibus sepelierunt. Passus est autem hic martyr: 3. kalendas Aprilis. Eius autem sancti martyris presentia nunc usque assensu ciuitas plurimum illustratur.

Martianum autem Therdonensem episcopum post longos carceris squalores ab eodem Sapricio prefecto ibidem passum fuisse historia predicti Secundi martyris testatur.

Seraphia antiochena uirgo beatissima per hoc tempus Rome per Christum passa fuit: Quam quando iudex duobus lasciuis uiris illudenda tradidit: minimeque illud potuissit: nec postmodum ardentibus lapidibus inflama ri iussu periculis durissime cetero nonas septem gladio necata est: quo die eius natale celebratur.

Symphoriosa brissuni Getuli martyris uxor: et ipsa cum 7. filiis apud Tyburtinam italicam urbem per hoc tempus passa est: et primo palmis diuinitus cetera: deinde crinibus suspensa: postremo alligato ad collum molari saxo in flumine precipitata est: Cuius corpus frater eius Eugenius uir magnificus colligens sepeliuit: altera uero die iussit impator septem eius filios per diversa tormenta interfici: quorum corpora a Christianis collecta via Tyburtina miliario nono posita sunt. Natale uero Symphorose et filiorum martyrum: 15. calendas augusti celebratur.

Sabina illustrissima mulier uxor quondam perclarissimi ualentinus et herodis Metallarii filia quam Seraphia predicta in fide Christi peruasit: his tumultibus apud Romam in auerino monte a prefecto urbis nocte claudendo gladio percussa martyrii palmam adeptam est. Ipse autem natale celebratur quarto calendas Septembris.

Euclitius et theodolus uiri clarissimi et diuini Alexandi pape predicti dignissimi presbyteri: his temporibus cum ipso papa Alexandro per Christum martyres efficiuntur. Nam post longam carceris sustinentiam cum ipsa Alexandro ignibus examinati: 5. nonas maii decollati sunt: quo die eorum festum celebrari mandatum est.

Eleutherius Aethanenensis episcopus: et Anthia eius mater: uita: sanctimoniam et miraculorum uirtute illustres: per hoc tempus lectum ferreum ignitum eraticula et sartagine: oleo: picce ac rasina feruentem superantes leonibus quoque proiecti: sed minime lesi: nouissime iugulantur. Et eorum festa decimoquarto kalendas maii celebrantur.

Quadratus atheniensis episcopus et apostolorum discipulus: uir utique doctissimus: hac tempestate ecclesiam grati terrore dispersas: fide et industria congregans etiam librum pro Christiane religionis defensione composuit plenum fidei et rationis: atque apostolica doctrina dignum: Quo edito: ad ultimum tamen pro ipsius defensione passus est: et uir sanctus habitus: festa eius septimo kalendas Junii aguntur.

Quiritus primus episcopus tribuni: postea episcopus factus: per id tempus apud Glyricum in Scythia in Scythia urbe: 2. nonas Junii martyr Christi obiit. Nam ut Prudentius ait: Ligato ad manum eius molari saxo in flumine precipitatus est. Et quibus astantibus diu locutus fuisse: ne de eius terrentur supplicio: uir precibus ut mergeretur obtinuit.

Jenon quidem patricius Romanus: et ipse per hoc tempus cum decem milibus et ducentis tribus Rome ad Eurtam iugiter manantem sub hoc tumultu: pro Christo interfectus est. Quorum omnium festum septimo Idus Julii sub una celebrata recolitur.

Elophorus papa natione Grecus: patre Anachorita: post Sixtum pontificem sedis annis undecim: mensibus et diebus viginti duobus: Vir sane singularis doctrine et uirtutis: qui Gratia

no testate constituit: ut ieiunium quadragesimale sex ebdomadarum ante pascha resurrectionis a cunctis Christianis obseruaret: sicut habet. 4. di. c. Accusator: Utque in natale domini nostri

Iesu Christi noctu tres misse a quolibet sacerdote celebrarentur: Prima scilicet in dimidio noctis: quia Christus natus est. Secunda illucescente aurora: quando a pastoribus cognitus est. Tertia in hora tertia: In reliquo uero tempore ante horam tertiariam missam celebrari interdixit. Adhuc autem ut in principio misse hymnus ille cantaretur: quem angeli cantauerunt: scilicet Gloria in excelsis deo: ut habetur de consuetudine di. i. capitulo: Hoc est sacra: Tandem et ipse quum quattuor ordinationes in Decembrio mense celebrasset: illustrissimus pro Christo duxit martirium: Cuius corpus in Vaticano apud beatum Petrum sepultum perhibetur: Quo mortuo cessauit papatus dies septem.

Ceteri doctrinis excellentes.

Papias hieropolitanus episcopus Joannis apostoli auditor et discipulus ad huius pontificis tempora feliciter peruenit: Vir certe doctissimus: Qui (ut Hieronymus scribit) in Asia quinque scripsit volumina: que explanationum domini nostri Iesu Christi titulo prenotantur.

Aristodes quoque dominus in Iesu Christi discipulus et atheniensis presbiter: per hoc tempus floruit: et uolumina Christiana in dogmatum rationem pertinet: una cum quadrato episcopo predicto hadriano principi obtulit: Quo apologico libro ab hadriano perlecto confessum iniustum existimauit Christianos in dicta causa occidi: Unde et illic pro consuli scripsit: ut neminem Christianum occideret nisi de aliquo crimine conuictum.

Justinus presbiter et in sacris literis eruditissimus: uir patria palestinus: ex Neapoli urbe oriundus: et ipse

5320

129

5328

132

5331

534

531

hijse tpiibus p fide xpi multū elaborauit et multa cōscripsit: et inter cetera p̄ gētes libz edidit: quē postea antonio p̄ncipi et eius filiis obtulit. alios quoq; p̄posuit libros: p̄ de monarchia dei libz vñū. Itē libz quē vocauit psaltē. Item contra Triphonē iudeū dialogum. Et contra marionē. Et contra omnes hereses: a quibus hereticis postea pro fidei dignitate mortem sustinuit.

C Secundus arbeniensis p̄b̄s hoc tpe in p̄cio fuit: q̄ semp silētiū seruās pythagoricā vitā duxit: Cuius taciturnitatē cā hec fuit: q̄ cū matrē p̄p̄ā de illicito cōcubitu tēassz: et illa incognito filio assensissz: vt cū p̄gnouit cō filiū p̄ pudore sp̄s exhalauit: Qd̄ aiaduētiēs f̄s id m̄ri p̄p̄ suā loquellā accessissz: hāc in posterū a se exegit penā: vt de cetero vñq; nemini loq̄retur: quod cū hadriano tū apud athenas hyeme exigēte nūciatū fuissz: ip̄ni ilico accersiri fecit: quēz quū nec saluatiōe nec exhortatiōe: aut nimis a taciturnitatis p̄posito retrahere potuissz. Admiratus ip̄s taciturnitatē atq; cōstantiā dixit: quare secūda ista silentij lex a te nōnullo mō solui pōt. Saltē vel manu tua obsecro problematib; meis rēspōdere digneris. Et interrogās imperator dixit: quid est deus? Ille cōfessum rēscripsit. Deus ē immortalis mēs in contemptibilis celsitudo: forma multiformis: multiplexq; sp̄s: incogitabilis inquisitio: inuisibilis oculus omnia cōtinens: lux indeficiens: et optimū bonum. Suere et alia multa hadriani problemata p̄b̄to sopho p̄posita: quē breuitatis causa omitto.

C Aquila pōnicus p̄b̄s secundus interpres post. 70. p̄mos interpretes hīs rēpōnibus claruit. Et li broz veteris testamēti ex hebreo in grēcū optime translulit: et prophete verba de virgine maria prolata ad inuenculam quandam ascripsit: non satis capiens diuina mysteria.

539

140

C Sinus papa natiōe grēcus patria arbeniensis patre p̄b̄o post Telophoz pōnicēz sed it̄ anis 4. mensi. 3. et diebus. 4. Vir certe doctissimus: q̄ epistolā eruditōis plenā de vnitare ac trinitate dei oibus xpi fidelibus legendam scripsit. Sed et clerū prudēter in ordinez redigēs grā dus oēs distribuit: vt Gratian; in canōe testat: vt hētur. 77. di. c. In singulis. Statuit q̄dez ne q̄s Metropolitānus sue puincie episcopū alicui; erimīs faceret reū: nisi prius a cōprouincialibus episcopis ei; causa fuissz cognita: vt. 8. q. 3. c. Salui in oibus. Cēfuit itē ne soboles ex secūdis nuptijs suscepta cōsanguinitati p̄oris viri vllō mō copulari debere. 36. q. 10. c. Si qua mulier. Voluit et vt ecclesiā rū cōsecrationes semp cū missarū celebratiōe fierēt: de cōse. di. i. c. Dēs basilice. Vtuit quoq; ne ligna reliquae ecclesiāz materies in p̄phanos vsus cōueriti: de cōse. di. i. c. Ligna. Itē voluit vñū saltē patri nū et vñā matrī in baptismo vl cōfirmatione interesse: de p̄se. di. 4. ca. in cathedra. Deniq; cū de eod: deq; hoib; benemerit; fuissz: et ordinationes ter in Decembrio mēse habuissz: tertio idus ianuarij martyrio coronatus est et apud sancti petri corpus sepultus: Quo mortuo cessauit ep̄atus dies. 3.

C Syrus papientis dignissim; ep̄s: q̄ supiorib; tpiibus a brō Ermagora aglegiēsi archiepo p̄dicandi grātia Ticinū seu Papiā miss; fuerat: quū ibidē p̄mū xpi euāgeliū p̄dicassz: et multos ad catholicā fidē p̄uertissz: et maxis miraculis et virtutib; eadē fidē p̄firmavit. Et nō mō Ticinū: sed et Benuā maritimā ciuitatē. Verdonā: Astēsez et reliqs vicinas vrbes vna cū Vuentio p̄sbytero p̄dicatiōe et virtutib; xpi iugo subiugauit. Deniq; ad p̄p̄iā sedē reuers; hoc āno senio cōfectus gloriofo fine in domino quieuit.

C Photin; at et ipse lugdunēsis ep̄s: vir singularis doctrine et virtutis insignis: hīs idē temporibus Jsi doro teste: iam nonagenarius constanti animo martyrij coronam accepit.

C Tyburtina Ciuitas.

C Tyburtinā latine regiōis Ciuitatē quē hodie vet; Tibur appellat: p̄ hoc tps hadrianus impator: vt Iher; Sparan; historie testat: miro sup̄u fabricauit: et ex villa oppidū fecit: hec q̄ppe ciuitas. 16. passū milib; a Roma distaret videtur: et iuxta anienē flu. in cluoso loco p̄stituta est: quā tamē ciuitatē longe āte Romanā vrbe a grēcis originē et conditionē habuisse Strabo et Virgi. volunt. Auit. n. ip̄i p̄mū cōditore fuisse qdā Tyburt;: Coracis et Catilli frater: hī nāq; fratres thebāi fuere: q̄ post thebanorū interitū a patre in Italia p̄geniti singuli postea oppidū ex suo noie p̄struxer;: q̄ testis ē qdā mōs p̄pinqu; Catillus adhuc dicitur: et Corax aliud oppidū famosū inter vltimos

C Sūt itaq; Tyburtina hec quōdā nobilis ciuitas: cui etiā testimoniū perhibēt propinque adhuc extātes ipsius antiq; ciuitatis ingētes et magnifice edificiorū ruine: quē dignitatē vr̄bis p̄felerunt. Lo siquidem loco tyburtinis lapīs forissimus foditur: quī ad constrūdā: cōseruandamq; romanaz vr̄bem multū ad iumento fuit. Hanc enim vr̄bem Federicus cognomento Barbarossia: ab alijs theotonicis superioribus annis dirutam reedificauit: et deinde multi summi pōntifices: multiq; cardinales auxere: et multis edificijs illustrauere. Ex hac Simplicius Romanus pontifex: et alij viri scientia et dignitate clarissimi ortum habuere.

Antonius agnometo p^r. 16. Ro. Impator Olympiade. 229. p^r. hadrianū imp^r. p^r.ncipatū suscipiens Impauit vna cū Aurelio lucioq^{ue} filiis annis. 22. et mēsi. 3. hic. v^r. helius spartan^{us} historicus scribit: fuit Hadriani gener et p adoptione filius: cui^{us} pgenitores: v^r. Iul^{ius} capitolin^{us} ait: h^{ic} p^r. am fuit: v^r. qdē optim^{us}: q^{ui} impio suscepto tāta cū modestia et benignitate impauit: v^r. merito p^r. cognomētum adeptus: et patrie pater appellat^{us} fuit: Nulli quippe vnq^{ue} tū puatim: tū publice acerb^{us} fuit. Et hoc v^r. p^r. sepe dixisse ferūt malle se v^r. ciuē seruare q^{uam} mille hostes p^r.dere: Ita tāte religiōis: pietat^{is}: gratie: et umanitatis: elemētie: iustit^{ie}q^{ue} ac modestie p^r.ditus erat: v^r. cū Auma p^r.pilio bonoz oium snia merito cōparari possit: ob quod multi reges: multeq^{ue} natiōes posu^{er}ūt ei^{us} iussu armis ad cū cōreuerſae: cūctas liresq^{ue} deferrēt: ciuēdēq^{ue} snie statū parerēt: p^r.pter que merita popul^{us} Ro. post cui^{us} obitū illū inter deos referri voluit: Cōstruxit aut^{em} hic tū Rome: tū alibi multa edificia: inter que: v^r. heli^{us} spartan^{us} refert: terracinenſem portum instaurauit. Demum quū ess^{et} annoz septuagintaduoz apud Lonum villam duodecimo ab vrbe miliario distantem e vita discessit.

Pius papa natiōe italus: patria aquileiensis: patre Rufino: post Iginum sedit annis duo^{decim}. alij autē nouem tantū dicunt. Vir sane doctus atq^{ue} crudit^{us}. Qui Gratiano teste: constituit: Sigs seculariū temerario ausu ecclesie alicui^{us} p^r.dia occupare p^r.sumēt: sacrilegi^{us} p^r.a puniret: v^r. h^{ic}ur in canone. 12. q. 2. cap^o. p^r.dia. Eadēq^{ue} cōstitutioe mandauit: si quis ecclesi-

am vastaret: et sacerdotes p^r.sequeretur: ipsa cēſura punirēt^{ur}. 17. q. 3. cap^o. Sicut qui. Statuit item ne q^{ui} virgo sacro velamine p^r.secraret: nisi. 25. anozū ess^{et} etatis: et id in Epiphanie die fieret. 2. q. 1. c. Virgines cōstituit q^{ue}q^{ue} v^r. sem dñi pascha a fidelib^{us} xp^{ist}ianis: nō nisi dñico celebraret^{ur} dic: de conse. di. 3. c. Nosse vos volui. De hoc quidā magnā cōſuetudinē cū hermete habuit: q^{ui} lib^rū titulo pastozis p^r.notatum scripsit Quo qdē in libro Angel^{us} pastozis p^r.sonā inducens ei mādauit: v^r. oib^{us} p^r.suadeat pascha die dñico celebrari: qd^o et fecit. Illis aut^{em} sacerdotib^{us} penā statuit: q^{ui} negligēt^{es} in attraciādo xp^{ist}i sanguine et corpe aliqd perire permitterēt. Et vbiq^{ue} credidissent lābi p^r.ceptit. Statuit p^r.terea q^{ui}spā heretic^{us} ex iudeozū here si venies v^r.llo mō suscipietur aut baptizaret^{ur}. Hic ēst Praxedis scissime scie rogatu Thermas nouari in honore sororis. f.ome pudētiāe virginis dedicauit. Vex post ingentes virtutes habuit ter donatiomb^{us} mense decembri Christi marty^r obijt: et apud beati petri corpus in Vaticano sepelitur: Cuius natale S. idus Iulij celebratur: et tunc cessauit episcopatus dies tredecim.

Policarp^{us} Joānis apostoli discipul^{us}: vir doctissim^{us} atq^{ue} sanctissim^{us} Smyrnee ciuitatis episcopus: et tot^{ius} minoris Asię princeps et pater hoc āno pio predicto p^r.ſulātē Romā veniens multos ab heretica prauitate v^r.bo et exeplo ad verā fidē p^r.uertit. S^{ed} tandem a Marco antonio et Lucio p^r.ncipib^{us} cap^{it}us in amphitheatro perducit vbi vniuerso populo aduers^{us} eū personante igni tradit^{us} est: Lū quo etiā. 12. ex philadelphia venientes martyriū cōſumauer^{unt}: hic itaq^{ue} doctissim^{us} quū cēt^{us} vna ad philippēſes scripsit epistolam: q^{ui} etiā in nōnullis legebatur ecclesi^{is}. s. passus ē autem policarpus hic. 7° calen. Februarij: q^{ui} die festa eius celebrantur.

Cerdo quidā hereticus: a quo Cerdoniani heretici nomen accepere: per hoc tempus insaniēdo v^r.ticinare simulat: Cuius opinio fuit: q^{ui} spūs sanctus nō in apostolis: sed in se solū traditus fuerit. Aſerebat namq^{ue} duo fuisse principia contraria: v^r. habetur in canone. 2. 4. q. 3.

Martion itē hereticus predicti discipul^{us}: Stoic^{us} qdē philosoph^{us}: et ipse p^r. hoc t^{em}p^{us} vna cū mag^{is} o suo delirare cepit: dicēs Christi patrē nō fuisse nec eē v^r.et^{us} creatorē: qui per filiū mundū fecerat: sed alterū bonū tantū: alterū vero deum iustū esse asserēbat tāquāz duo cōtraria principia: creatiōis. i. et bonitat^{is}: sicut bēmus in canōe. 2. 4. q. 3. cap^o. Quidā hic quū aliqdō policarpo p^r.dicto Rome obuiam factus fuisset: interrogaret^{ur} q^{ui} an se agnosceret. Cognosco: respōdit policarpus p^r.mogeniū diaboli: Ihu ius aut^{em} seera post eius morē varie dimisa ē: v^r. infra vbi de apolonio martyre dicemus.

Valerianus ali^{us} hereticus platonice p^r.b^{us} a quo valerianiana heresis noiata ē: h^{ic}sdē t^{em}p^{or}ib^{us} suscipiens dicebat et p^r.dicabat: q^{ui} xp^{ist}s nihil de corpe b^{er}e v^r.ginis marie suscepisset: sed p^r. eā tanq^{ue} p^r. filiulaz purus transisset: v^r. eodem canonis capitulo pater.

Ciri disciplinis excellentes.

Casileto seu miletus uatiōe Arian^{us} sardientis episcop^{us} Frontonis infraſcripti oratoris discipulus in tempore isto floruit: et multo in p^r.ccio fuit. Et librum de christiana doctrina ad. M. Antonium de- dit: cui^{us} ingeniū Tertulian^{us}: v^r. scribit Hiero. mirummodū laudat. Dicitq^{ue} a multis christianis v^r. pro p^r.b^{er}a fuisse honoratum: Eo q^{ui} multa p^r.phetica scripserit testimonia: ex quibus ista extant opuscula De pascha li. 3. De ecclesia vniuersali li. 1. De generatione Christi li. 1. De p^r.phetia Christi lib^rū vnu De baptisinate lib^rum vnum. De vita p^r.phetarum lib^rum vnum. De veritate lib^rum vnum. De apocalipsi lib^rum vnum. De diabolo lib^rum vnum. Eglogarum lib^ros sex: et alia multa.

Theophil^{us} antiochene ecclesie ep^{iscop}us: et ipse cū p^r.deo h^{ic}s dieb^{us} floruit: et h^{ic} martionē p^r.dēm h^{er}eticū lib^roz edidit: et aliū h^{er}emogenis h^{er}eticū. Tria q^{ue}q^{ue} volumia h^{ic} Erbolū p^r.posuit: atq^{ue} ad eccl^{esi}e catholice edificatiōem alios breues et elegātes edidit tractat^{us}: s^{ed} in euāgelij: Salomōisq^{ue} p^r.uerbijs cōmētatus est.

Apolinar^{us} hieropolitan^{us} ep^{iscop}us et ipse ob doctrinā et scitātē p^r. id t^{em}p^{us} mil^{io} in p^r.ccio fuit: eo q^{ui} h^{ic} fide xp^{ist}i volumē egregiū edidit: qd^o et. A. ardio obtulit. S^{ed} et alios aduers^{us} g^{en}tes. v. lib^ros scripsit. Et aduers^{us} cathapbugas duos q^{ui} tūc cū p^r.ſca et maximilla vatic. n^{at}es dⁱrabāt. Exiāt et alij duo a^{li}o v^r.itate lib^ri.

140

5339

144

5343

145

5344

Thaurus Veribus in platonica disciplina pñs celebratissimus hoc tēpore clarus fuit: & multa coposuit: Cuius hec mēorāda fuit sentētia in publico mos populi: sed in privato ius nature gēnumq; seruetur: Cuius prestantissimi viri Zulusgelius grammaticus auditor fuit.

Phauozinū quoq; pñm & oratorē pñandi dulcissimū cū supradicti Rome floruisse cōstat: cui⁹ qui de gress⁹ quocūq; tres Zulusgeli⁹ subsequē conatus ē. Ita. n. boies hñmōibus demulcebat: Hic etiā nōnulla composuit monumenta.

Zulusgelius Romanus orator: & insignis qdē grāmatic⁹ hoc ē tēpore clars existēs agnoscat: q in ter cetera sue vñtis opa: cū e Roma p byemē i Atticā pficisceret terrā: de grāmatica cōmētarios celebres edidit: quos in. 20. libros diuidens de noctibus atticis titulo prenotauit.

Ptolomēus pñdēns rex natiōe alexādrinus historic⁹ & phñs ac insignis astrolog⁹ p hoc tps insignis agnoscat: sicut ipsemet in. 9. & 10. maioris sui opis testatus ē: q vir pñtissim⁹ plus astronomie addidit q id totū qd āte inuēit. nā & Almegistū opus vñū & pñtissimū edidit. De Iudicijs ē qdripti tū op⁹. Etcēnologū ac alios multos pñpñt libros. Vixitq; annis. 88. Ex eius āt pñtibijs duo notāda hic iſerimus. Inē boies q nō curāt in cui⁹ māns sit mūdus hic mūdo altior: ē: & illō: q p alios non corrigunt: ne alij per eū corrigētur: qromagis fini appropinquēris: tāto bonū cū augmēto operare.

Calicus medic⁹ docēssim⁹ & sue erat: ac deinceps singularissim⁹ asian⁹ ex Pergamo oppido oriū dus: p hec tpa: vt de seipso ipsemet mult⁹ locis pñstat: ē: Rome floruit: vir oñs eruditissim⁹: q ea i arte pñt hypocrate oēs supasse credidit: eo q multos coposuit libros: & oia hypocratis scripta miro explanauit ingenio. Tradunt enim greci in facultate ad centum quinquaginta volumina eum edidisse: De quibus hec pauca habentur: videlicet.

De demonstratione	librum secretoꝝ suoz admonere	librum Tegni
De elementis	De pulsibus & vñis ad glautonē	librum microtegni
De complexionibus	librum q dicitur Alchinagoga	librum terapeutice
De malitia cōplexiōis mētis	De virtutibus farinaciorum	librum Tabe
De natura hominis	De moribus liquidis	De catharticis
De inēq;bili distemperātia	Cōmentaria in libro suo	De differentijs febrium.
De redargutiōe simulatiū egritudines. de pulsibus q introducūtur	De vñitate pulsuum	De temporibus febrium
De enexio d calido & frigido	De introductione pulsuum	Antidotarium
De vñtibus naturalibus	De differentia pulsuum	De dicta & cura
De cōplexione pulsū	De causis pulsuum conueto	De exercitio cum pila
De bona habitudine	De compendio pulsuum	De regimine sanitatis
De meliori habitudine	De significatione per pulsuum	De cura lapidis
De optima habitudine	De iuuamento anbelitus	De Christi: de Tippo
De heresib⁹: de alimētis	De iuuamenti membrorum	De creticis diebus
De pñtione libroz i medicina	De accidente & morbo	De interioribus
De egritudinibus. de distina	De humoribus: de vñdemis	De anothomia: de voce
Librum introductorij	Passionarium: de flobotomia	De doloribus vñlicrum
De simplicibus medicinis	De febribus ad glauconem	De malo anbelitu
De simplicibus: de pñtate	De apostematibus	De simplici medicina
De experimētis passionariū	De nō dispñantibus corpus suum	De perfectis medicinis
Libros diademiarum	De medicinali experientia	De substantia virtutum
De alchimia cuius titulus ē	Epistolarū libꝝ ad patrimanū	De practica
De ramo pomi congelari		Et alia multa

Chui⁹ itaq; celeberria fuit snia: Scia in insēfato nō pñest: nec ei qui non vñtur prodest sens⁹.

Apolonius stoicus natione chalcidichus & Basilides Seyropolitānus philofophi: hoc ipso tēpore illustres fuere & seueri imperatoris pñceptores esse mētuerunt.

Trogum pñpñm historicum cum hijs floruisse constat: eo q totius orbis historiā a Belo Vñni regis Assyriorum patre vsq; ad Adonarchiam Cesaris latino conscripsit sermone: & in quattuor & q draginta eum distinxit libros: Quorum epñthoma: id est abreuiationem Iustinus eius discipulus fecit: a quo & nos nonnulla ad verbum excepimus.

Basilides illustris Seyropolitānus philofophus Seueri Cesaris: vt diximus magister hñsdem tēporibus Athenis in precio fuit. Ad quez & ad Thaurū philofophus: vt Hel us scribit: Credes pñes cū patre aliquādo vñfendū: cognoscendūq; Athenis venit: Quos Thaurus in domo fñscipēs primo imitanti patrem vt sederet. Ille autem noluit: sed de filio confestim ait: Sedeat hic primus: qui roma nī po. magistratum gerit. Tunc patre sedente: apposita est & filio altera sella. At Thaurus vt erat phi losophus doctissimus: mox hijs qui conuenerant de hac re verbum inter cetera fecit dicens: In publi cis patrum iura cum filiorum iuribus qui in magistratibus sunt constituti inter eos gescere d; paulu lum. Sed quū extra tempu. in domestica re atq; vita duz sedetur: ābulaturq; in cōuñio ēq; familiari discumbitur inter filium magistratum & patrem pñuatum honores publicos: naturales autem seruari eorum & iustum est.

Alcerus papa natione Sy^r: de vico marco: vel vt Damasco pl^z: de Homusia pre Joanne p^{piu} pontifice sedit annis. 9. me. 4. et die. 3. vir vni^qz scitate et monib^{us} insignis q^u vniuersali eccle^{sie} p^ul^us ne monib^{us} insolentia labefactaret: Gratia in decret^{is} testante: instituit: ne cleric^{us} fm apli pceptu oio comā nutret: vt habet. 23. di. c. Prohibete fies: Neue e^ps a paucioribus q^u a tribus psecraret e^pis. Sic a pncipio Anacle^t: vt de m^o est: Constituerat. 64. di. c. Coprouinciales e^pi Ubi vo metropolitanus esset cōsecrāndus oēs cōprouinciales adeūnt: sicut eidē oēs obedire tenent. 66. di. c. Ab oib^{us} sue. Statuitq^z p^{re}erea ne archie^pi nisi ex singulari titulo p^{ri}mates se noiare pmittent: nisi p^{ri}uas remisissent sedes. 100. di. ca. Nulli. Voluit itē ne e^ps metropolitani sui crimen ad aliū q^u ad p^{ri}matem. i. p^{ri}archā aut ad sedē aplicā deferret. 8. q. 3. ca. Archie^ps tadē vero post q^u ordinatiōes. v. in decē b^{ri}o mense habuiss^{et}: multosq^z episcopos ac sacerdotes et diaconos creass^{et}. 15. calē. maij martyrio coro natus est: et via salaria in Calixti cimiterio sepultus: Quo quidem die eius natale celebratur. Et tunc vacauit sedes dies septem.

C Præcedis vgo scissima brissimi pudēt^{ur} ciuis romāi filia et gloriofissime pudētiāe v^gis soror: vgo si gde in vna lege eruditissima: p^{er} hoc t^{em}p^{us} p^{re}sulante Anicleto p^{re}dcō postq^u patrimoniu suū vna cū sorore p^{re}dcā in sustentatiōe pauper^{um} erogass^{et}: et totū vite sue t^{em}p^{us} in vigilijs et oronib^{us} atq^z ieiunijs assidujs con triuiss^{et}: et vniuersaz sanuliā nūcro. 90. māmmiss^{et}: atq^z post multoz martyru corpa sepeliss^{et}: et ipa bris sima. 12. calē. Augusti migravit ad oīm coronā iustitie acceptura. Et via salaria iuxta sororē suā pudē tianā in cimiterio p^{re}scille sepelitur: Quo etiā die ei^{us} natale a cunctis fidelibus celebratur.

Arcus Antoni^{us} q^u Aerus p^{re}gnomēto phūs Gall^{us} natiōe: vt bel^{li} spartan^{us} historie testatur 163 5362
17. Ro. impator post Antoniu p^{ri}u et fratrē impauit annis. 19. et mēse vno. Olympiade autē 234. et vna cum Lucio eo modo Aurelio ei^{us} p^{re}ce imparat^{us} cepit. H^{ic} p^{ri}mū impiū equo iure admi^{str}arūt: quū v^lq^z ad hoc t^{em}p^{us} singuli singulariter angusti fuerit: q^u paribos bellū sum

ptum simul admirabili v^{ir}tute et felicitate gessere: et Volozesuz eoz regē: q^u nō mō Armeniā: sed Capa docia: syriāq^z vastauerat rep^{re}sserūt: sed et mult^{is} hoīuz milib^{us} iⁿ oeditionē accepti: vbo de paribica victo ria magnifice triūpharūt. Vex nō ita multo post Comodo e medio sublato Antoni^{us} sol^{us} impiū te nuit: quē certe ob ei^{us} p^{re}stantissimā v^{ir}tutē laudare plurimū l^z: Quippe q^u ad nullū rei cuētū v^{ir}q^u se exulit Tate. n. fuit soliditat^{is} vi ei^{us} dē vult^{us}: q^uis fortia aduersa semp fuerit b^{er}: litterarūq^z semp studiosus et q^umaxie p^{re}b^{er}e. Nec p^{re}pterea ipa p^{re}b^{er}a illuz a reb^{us} impij et bellicis retardauit: q^u teste Euse. Hermāos Harcomanos: Sequanos: Sarmatasq^z ingēti felicitate vna cū filio ei^{us} eo modo Antonuz supauit: et de eis triūphauit. Itur^{us} at ad hoc bellū quū nō b^{er}et vnde stipēdia n^ul^{li}ib^{us} suis daret exbanst^{us}. f. era rio: oēm impatoriā supellectilē: oēmq^z vxoris ornātū v^{re}didit: et p^{re}cia merentib^{us} v^{re}dedit. Vex quū postea rior: oēm impatoriā supellectilē: oēmq^z vxoris ornātū v^{re}didit: et p^{re}cia merentib^{us} v^{re}dedit. Vex quū postea supato hosie in p^{re}ia rediiss^{et}: emptorib^{us} p^{re}cia restituit. Nemini t^{em}p^{us} molestus fuit q^u e^pra reddere noluis set: sed in ois de repu. liberalis extitit: et tributa q^ubusdā p^{ri}ncijs remisit. Fiscalū quoq^z tituloz monu mēta in foro cōgesta cōcremari iussit. Leges et sciuiores nouis cōstitutiōib^{us} p^{re}perauit: p^{er} q^u ita factū ē vt ab oib^{us} ita diligeret^{ur}: amareturq^z vt sacrilegi nomē incurrēt q^u imaginē eius domi nō haberet. Po stre mo in Panonia cōstitutus repētinō morbo interiit: et ab oib^{us} acclamatiōibus inē deos relatus est.

C Felicitas Romana scia matrona sigdē scissima: p^{er} hoc t^{em}p^{us} vna cū. 7. filijs suis. f. Iannario: felice philippo: Syllano: alexandro: Qitale atq^z martiale Ro. martyriu suscepit. Et p^{ri}mo gde ianuaris p^{ri}mo genitus post v^gaz v^{re}bra plūbat^{us} occisus ē. Felix v^o et philipp^{us} fustib^{us} maciati: Syllan^{us} deide p^{re}ci p^{ri}mo iterēp^{er}: Alexander deniq^z et vitalis atq^z martialis capitali inia sūt p^{ri}miti: nouissime autē et mater ipa Felicitas p^{re}ter matrū cōsuetudinē et ipa gladio necata ē. De cur^{us} v^{ir}tute p^{re}stantissima et diu^{us} p^{ri} Aug. sermonem edidit dignissimū dicens: Magnū spectaculum ante oculos fidei nostre posuiss^{et}: Eius autem natalinijs dies celebratur sexto idus Julij.

C Alij quoq^z multi tēpestare hac diuersis in locis martyrio sunt coronati: vtpote polycarpus e^ps cū 12. de quo dictū est: Sed et sancti Faustinus et Victor milites cū vxoribus apud mediolanū. Valeria nus vero et marcellus Satius et Monatus cū viginti alijs martyrij palmani adepti sunt.

Other papa natiōe capanus ex sudano oppido p^{re}ce cōcordio nar^{us}: p^{ri}mo Amicetū pōti. sedit an nis. 9. mē. 3. et die. 21. q^u multis in piculis l^z cōstitutus fuit: anim tamē ad res dīnas quoad potuit semp p^{re}uertit. Et multa cāob^{us} Gratia testatē: cōstituit: videl^z ne mōacha aliqua vl las attractaret pallas: sen calices: patenas: corporalia: et h^{ic} similia cōtingere p^{re}sumeret. 169 5368

Neue thus ante altare poneret dū sacrificia fierēt: vt bētur in canōe. 23. di. c. Sacra^{ti}s. Statuit ita: ne vllus sacerdos missarum solennia: nisi duob^{us} saltē p^{re}sentib^{us}: et ipso tertio p^{re}sente celebrare tētarer^{et}: p^{er} se. di. i. cap. Hoc q^uq^z. Adadavit insuper vnicuiq^z fidei vt in domini nostri cena eucharistie sacramē tum reciperet: de cōse. di. 2. cap. A q^ubus. n. in cena. Instituitq^z p^{re}erea: ne q^u haberetur vxor legitima nisi quā sacerdos ex instituto benedixiss^{et}: et quā parētes solēni pōpa xpīāo more marito collocassent: quā et paranymphe de more custodiussent p^{re}cauētes multa pericula q^u in nouas nuptias cuēire solēt: Vēit q^z cū quinquē ordinatiōes in decēb^{ri}o mēse celebrass^{et}: in quibus p^{re}sbyteros octo: diacones novem et e^pos per diuersa loca v^{re}decim creauit. 10. calē. maij martyrio coronatur: et via apia in Calixti ce miterio sepelitur: et nunc vacauit sedes dies. xxi.

C Carthapzgarum heresis exordium.

5369

170

C **A**drianus heresiarcha pessim⁹ natione phrygius p hoc tps i phrygia pparēs pactum se noiauit: & multos seduxit: & eadē regionē cū vicinis regiōib⁹ mult⁹ ac multis errorib⁹ infecit: Ibiq³ & pascā ac maximillā clarissimas mulieres adeo seduxit: vt relicti viris suis secū publice incederēt: q̄ ē ab eod⁹ abo demērate sūt: vt affirmare psumpserint illi⁹ inspiratiōe euasisse pphetissas: Ex eo nanq³ Catbaphrige heretici puenere: qui donum spū sancti non in apostolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant: vt habetur in canone vigesima quarta. q. 3. c. Quidam.

C **A**ppelles ali⁹ heretic⁹ hīs tpi⁹ in grecia fuit: q dicebat qd deū quē colebat ignorabat: Et autē hoc erat opio atq³ ptiacia: qd xp̄s nō deū in vitate: s³ hoiez in fantasia hoibus apparuisse affirmabat. Hūc Theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimū appellat: & suis scripti⁹ pcomode irridere conatur.

C **A**cian⁹ ali⁹ q³ heretic⁹ p hoc tps in grecia fuit: hic doctissim⁹ fuit xpian⁹: & qdū ab ecclie latere nō discessit: noianissim⁹ extitit: & multa cōscripsit: E quib⁹: vt testat⁹ Hiero. vii⁹ cōtra gētes liber fuit: ab isto nanq³ eueratice hereses cognouit: Quoz p̄cipu⁹ qdaz noie Sever⁹ fuit: qui postea heresim augēs eius sequaces Severiani heretici sūt nūcupati: hī oēm cōitū spurcū putabāt: & alia multa p̄similia delirando affirmabāt.

C **V**iri disciplinis excellentes.

5374

175

C **D**ionys⁹ Corinthioz eps tēpestare hac: Eusebio teste floruit: Cui⁹ tāta eloquētie industria fuit: vt nō solū sue ciuitat⁹ populi: vey & aliarū vrbū ac prouinciarum ep̄os suis erudit⁹ epistolis: Ex q³ bus vnam ad lacedemonas. Aliam ad athenienses: tertiam ad Aicomedienses. Quartam vero ad Cretenses: ac quintam ad ecclesias ponticas: & sextam ad Romanos scripsit perutilis.

C **P**inct⁹ cretēsis ep̄s: vir doctissim⁹ atq³ eruditissim⁹ hīs tpi⁹ exnīs p̄dco dionysio elegatissimā scripsit eplā: i q̄ docet nō sp̄ lacte p̄p̄os eē nutriendos: s³ solido vesi dber cibo: vt ad spūale pueiat senectutē.

C **P**hilipp⁹ alter cretēsis ep̄s: de quo idē Dionys⁹ p̄dict⁹ memū in epistola. i. quā ad eandē scribit eccliam p̄ doctēpus in p̄cio fuit. Et inter reliqua aduers⁹ Martionē hereticū p̄clarū edidit librū.

C **A**dusian⁹ nō ignobilis doctor: & ipse per hoc temp⁹ librū contra quosdā ab ecclia catholica ad cruciatiarū heresim declinātes scripsit: quoz opinio cū seuerianis conueniebat. Hic etiam oēm cōitū putabant spurcū: & cibos quos deus humano proposuit generi damnabant.

C **A**dodest⁹ ē eruditissim⁹ doctor p hoc tps i p̄cio existens librū aduers⁹ Martionē hereticū scripsit.

C **A**delciades ali⁹ quidā doctissim⁹ doctor hoc ipso tpe vt hiero. scribit cōtra Adontanū: p̄scamq³ ac Maximillā volumē edidit p̄cipuū. atq³ aliud cōtra gentes: Judeosq³ scripsit. Accon⁹ & apologeti cum quibusdam dedit principibus.

C **E**pian⁹ Cilex poeta hoc quoq³ tpe Elentichā redargutionis plenam miro splendore conscripsit.

C **S**ronton⁹ dignissim⁹ orator de quo diu⁹ scribit hiero. p̄ hoc tpa floruit & multa cōposuit: hic. Ad. Antonū vey nunc Imperatorem in latinis litteris habuit auditozem.

5377

178

C **L**euther⁹ papa natione grec⁹ patria nicopolitan⁹: p̄re Abūdio post Sothēre pōti. sedit annis. 21. mē. 6. die. 5. hic quū pōntificatū iniss³: pax ecclie data ē. & Martiō testate statuit: ne

q³ xpian⁹ ob aliquā supstitionē vllū sibi respuet gen⁹ q̄ hūana p̄suetudo resceret: hoc q̄ppe Seueriani dānabāt heretici. Adadantq³ p̄terea nullū a suo gradu debere deici nisi accusa

tus & criminis re⁹ p̄uinceret: sicut i canōe. 2. q. i. c. Nil⁹: & exēplo saluatoris: q̄ Jude. p̄ditors errorē: s³ rei nōdū tñ p̄uicti: ita eā tulit aīo: vt q̄q̄d interi egiss³ p̄ dignitate apostolat⁹ ratū firmūq³ h̄re voluit. p̄bi buit ē: ne absente eo quē accusator rei facit vlla in eā p̄cerneret. 3. q. 8. c. Lūcā indices. Statuit itē: ne q̄ res sentētiē aīq̄ cert⁹ demōstret iudicijs. 3. q. v. c. Iudicatē oī. Hic in p̄n⁹ sui pōntificat⁹ a Lucio britā nico rege epistolā accepit: q̄ rogabat vt se suosq³ oēs baptizare dignaret: cui Suganiū & Damianiū viros op̄ios misit: q̄ regē ipm & populū oēs baptizarēt: q̄ baptizato data ē q̄st vbiq³ pax ecclie: & nomē xp̄i mirūimmodū exēscere cepit: & q̄maxie Rome: vbi multi nobiles cū p̄ingibus & liberis baptizati sunt. Tādē ordinatiōib⁹ ter in mēse decēbrio hīs: vbi p̄sbyteros & diaconos atq³ ep̄os p̄ diuersa loca creauit: multos sine martyrio dies obiuit: Cui⁹ corp⁹ apud scūm petrū in vaticano. 7⁹ calē. Iunij sepe litur: q̄ ē die ei⁹ festa celebrant: & tūc sedes vacat dies. v. **C** **A**nglia Insula xp̄i fidē recipit.

5379

180

C **L**ucius Angloz rex Colli regis Susti fili⁹: hoc āno apud anglos seu britones regnū accepit. S³ q̄tū regnauerit nō habet: Qui regno suscepto mox a dño vocat⁹: & Leutherio isti pōntifici maxio lras supplices dedit: vt illū intra xpianoz nūerū admittē dignaret: Cuius p̄cip⁹ motus pōntifex cōfessi Suganiū & Damianiū religiosissimos viros eo misit: q̄ regē ipm vna cū vxore ac toto fere populo baptizarunt. Erāt tūc in Anglia Idoloz pontifices. xxy. quos Flamincos vocabant. Inter quos tres Archiflamines habebantur: Quorū in loco tres Archiepiscopi fuerūt constituti. Priorib⁹ flaminum vero loco primitina ecclia patriarchas constituit. Verum Lucius hic baptismo suscepto mox imbecilia cū tra pridem gētilium templis collocata Christi ecclie ampliatā conuulit: Quo postea sine liberis de cedente Seuerus Romanorū legatus loco sui in regnū successit: qui & vallum in regno Augusti more confecit. Post quez Bassianus eius filius ex matre Britannica susceptum regnū accepit. Quid autem postea gestum sit non habemus.

5381

182

C **M**od⁹. 18. Ko. impator post. Ad. Antonis Vex patrē suū āno. 2⁹. 229. Olympiadis impare cepit: & impauit ānis. 13. Vir qdē impi⁹: & Acroni p̄ oīa simillim⁹: quē sola p̄ine vtut⁹ grā tolerari fecerat: q̄q̄d Comod⁹ oibus fuit incōmod⁹: & nil cū patre p̄mune habuit: sed in omnia de

decoza luxurie obsecrat; vitia se ingnavit: ob cuius flagitiosam et pestiferam vitam: vt **Helius** spartan⁹ histo. scribit: vrbis ipsa Romana pena tulit: nā capitolū fulminis ictu vna cū egregia illa Bibliotheca maior cura fabricata: et ceteris circūpositis edib⁹ dei iudicio cōcrematū suo ipe tuit: Quo gde incendio mlti vrbis ps solo eq̄ra ē. Tāe nāq; temeritat⁹ fuit: vt colloso capite sublato sue imago caput loco iusserit apponi. Et 7. mēsem septēbrem a se appellari voluerit: q̄ omnia post eius mortem abregata sunt: sed ipse ēt mortu⁹ vt hūam generis hostis ab oib⁹ adiudicet. Et deo. n. ei⁹ vita flagitijs premiata odio cunctis erat: vt in domo vetali strāgular⁹ fuerit.

Uiri disciplinis excellentes.

Apollonius senator Ro. vir crudelissim⁹ p hoc tps floruit: et insigne voluit ē Comodo obtulit: qd qui de pincūde in senatu legē fecit: s; postea a suo pdir⁹ q xpian⁹ esset ex senat⁹ p silio. i. 4. cal. maij. p xpi ptesione capite trūcat⁹ xpi martyr efficit: qd die ei⁹ annua celebrat⁹ dies: p cur⁹ morte multe iualuere be reses: et q̄maxie **Martostaz**: qz alij vnu pncipiū fatebant. alij. 2. alij. 3. et tres nās i dō ē abrogabāt. **Eusebi⁹** pōt⁹ vicēti⁹ ac pegreg⁹ viri nobilissim⁹ romāi p hoc tps Comodo augusto. p fide xpi necā tur: bij nāq; i⁹ i eculo leuati et neruis acerrie dūit⁹: deinde fustib⁹ crudelissime cefi: s; cū iudei laude ad huc pmaerēt fidelissim⁹ vsq; ad emissionē spūs mactati fuerūt: qz natale celebrat⁹. 8. cal. octobris.

Scrapion antiochene ecclie ep̄s: p hoc tps: tēte biero. doctria et eloquētia insignis plimū fuit: et vtilez valde epistolā ad quosdā de heresi mōtāi iūctos scripsit: atq; alias multas et breues edidit epistolas.

Theophilus cesaree palestine ep̄s: que olim **Turris** **Stratonis** dicebatur: tempestate hac fin **hieronymum** claruit: et vtilem valde epistolam: seu libellum de pascha edidit.

Bachylus quoq; **Cozyntiorū** ep̄m vix scia et disciplina clarissimū his annumerandum dicimus pro eo q suo et omniū achate episcoporum nomine elegantem de pascha edidit librum.

Julius pollucē grāmaticum et **Rhetorē** ornatissimū per hec tēpora floruisse constat: pro eo q libru de rerum vocabulis copiosissimū ad Comodum imperatorem scripserit.

Theodotion p̄tia **Ephesi⁹** vir doctissim⁹ et multaz lraz sciēssim⁹ tern⁹ dinaz scripturaz interpres cū supiorib⁹ floruit: q p̄ter interpretationē et trāslationē et alia multa de religōis xp̄iac laudibus religis monumēta: hic **Tacit⁹** viri crudelissim⁹ p̄dicti anq; in heresim incidēt discipulus fuit.

Victor papa natōe ap̄ber p̄re **Sever⁹** **Eleutheri⁹** pōtificē sedit ānis. x. mēsi. 3. et dieb⁹ decē: q xp̄iane reip. curā optie gerēs: **Gratiano** testāte: p̄stuit: vt xp̄iani aliq; iniuria iūcti: q oio recōciliari recusat⁹: ab ois cōione submouerent: vt bī in canōe. 91. di. ca. 1. perlatū. Statuit itē vt ep̄s q a proprio grauariet metropolitano ad romanā sedē possz appellare. et q. 6. cap.

Sigs putauerit. Cōstituit et ex **Eleutheri⁹** p̄decessoris sui pontificis iūia: vt sanctū dñi pascha et omi nico die celebrat⁹. v. 3. a. 1. luna mēsis martij vsq; ad. 21. eiusdē mēsis. Itā vsq; in bodictū tps ex vete rū p̄suetudie pascha semp cū iudeis. i. 4. lūa celebrabat⁹: cur⁹ gde decretū postea in **p̄silio** **Piceno** p̄sima tū fuit: vt oio p. 1. 4. luna eiusdē mēsis celebraret⁹: ne iudeos imitari viderēt. Sūte tñ vsq; ad **p̄siliuz** **Picenu** mlti sūmi viri huic opioni tenuēt. **Severus** qz victor hic pōtifer: vt i quis aq baptismū p̄ tētes baptizaretur: si necessitas iūaret. Quāobz **p̄siliū** in palestina hūū fuisse dicit⁹: Res tñ integra i **Picenu** **p̄siliū** trāslata fuit: vt de p̄se. di. 4. c. in baptismate: hic quā doctissim⁹ cēt pōtifer qdaz de re gionib⁹ p̄posuit volumina: qb⁹ p̄posit⁹ et duab⁹ ordinatōib⁹ in decē mēsi. celebrat⁹ martyrio coronatur. Et apō sanctū petrū in vaticano sepelit⁹: cur⁹ festū. v. cal. augusti celebrat⁹: et tūc sedes vacauit dies. 12.

Elus p̄tinax. 19. Ro. impator. 2. 43. **Olympiade** p̄ Comodū impiū suscipiēs impauit mē. vi. hic cū impare cepit. 70. agebat ānū: et quū vrbis p̄fecturā ager⁹: ex tot⁹ senatūcō. impe rii suscipe cōpulsus ē. Rogatusq; vt vxore **Augustā** facer⁹: et filiū **Cesarē** appellaret: **Com**

traditōes r̄ndit. Sufficē senatui deberet q ipse mūt⁹ imparet. At qm in impatore m̄bil tur pius ē auaritia: quū illiberalis sordidusq; b̄etur sexto impij sui mēse a quodā **Juliano** iurispito in pa latio nemine p̄dicere occasus ē: Quo mortuo **Julian⁹** ipse interēptor imperiū occupauit: et 7. mēsi im perauit: et postea a **Severo** civili bello apud pōtē **Adilū** a **Severo** quodaz supatus interfectus est: hic ē ille **Julianus** qui perpetuum edictum composuit.

Euerus at. 21. Ro. impator: hoc āno **Juliano** tyrāno p̄dicto interfecto: eadē **Olympiade** im perare cepit: et impauit ānis. 18. hic: vt **helius** spartan⁹ histo. refert: ex **Lepti** oppido: patre **Romāo** egre originē duxit: Cui⁹ pater **Alphrican⁹** fuit: S; anq; ciuitate donaret⁹ grece ac la tine crudelissim⁹ erat: into deinde impio: vt vir optimus rei frumētariē: quā mūia reperit

ita p̄sultit: vt excedēs vita. 7. ānoz ānonā reliq̄rit: et tānū olci: vt p̄gnquētiū nō vrbis tñ vsib⁹: sed to tius italie q oleo eger⁹ sufficē. Multisq; bellis laceffitus fortissime rep̄. l. 3. laboriosissime gubernauit ad bellicā gloriā: laudē quoq; lrazum addidit: et q̄maxime philosophic: in q studiosissim⁹ erat: par thos et **Adiabenos** cū eo cōrēdere p̄sumentes felicissime supauit. Arabes etiā interiores ita cecidit: vt eoz regionē prouinciā romanā facer⁹. Ob quā rē parthie arabienus adiebemienus appellat⁹ s. ē. Urbem p̄terea publicis exornauit edificijs: vbi et **Thermas** **seuerianas** et **Septiconiū** extruxit. Quinā tam in christianos suscitauit persecutionē. Interfecto autem apud **Lugdunū** **Ciuitatem** **Lodio** **Albino** qui se in **Gallia** **Cesarem** fecerat: In **Britānos**: teste **Beda** bellum transtulit: vbi et vallum. 132. passū um milium continens a mari vsq; ad mare deduxit: vt receptas prouincias a barbarica incursione se curiores facer⁹: tādē ibidē i **eburaci** oppido vita dēcessit vbi i bōrē p̄tiacē p̄decessor⁹ sui se p̄tiacē vocari fec

- epherin⁹ papa natione romanus p^{re} Abudio p^{re} Victorē pōtificē sedit āntis. 9. et scissim⁹ fuit vir:
3 eo q^{uo} dūc rei magis q^{uam} hūane semp^{er} intē^{re} fuerit. Unde et cōstituit Gratiano testē: vt ostēd^{er}
§ 401 202 clericis: et laicis fidelib^{us} et leuita et sacerdos ab epō ordinaret: sicut habet in canōc. 75. di. c. 2.
dinationes p^{re}sbyteroz. Statuit itē vt cōsecratio dūti sanguis in vitreo vase: nō at in ligno: vt atea fībat
p^{re}secraret: de p^{re}secra. di. i. ca. 1. Vasa: Hāc tamē institutionē subsequētes pōtiffes inuenerūt: q^{ui} et in re-
mēsi et Tyburēsi p^{re}lio statūtū fuit calices fieri ex auro aut argēto: vel stagno salte. Cōstituit q^{ui}q^{ue} vt oēs
xpī fideles ānos pubertatē attingētes singul^{is} ānis i solēni die pasce publice cōcarēt: d^{ie} cōsc. di. 2. ca. 2. Re-
latū: q^{uo}d q^{uo}d institutū Anno. 3. postea nō ad cōionē t^{em}p^{or}is: vt et ad p^{re}sessionē delictoz traduxit: vt c^{on}tra p^{er} et
Re. Dis p^{ri}usq^{ue} sex. Adāuit insup^{er} ne q^{ui}s ep^{iscop}us vel a p^{ri}archa: vel a p^{ri}mate: seu a metropolitā suo
i iudiciū vocat^{ur} sine aplica auctoritate dāaret. Soluitq^{ue} p^{re}terea vt oēs p^{re}sbyteri ad cōm^{un}em epō celebranti
Celebrat^{ur} deniq^{ue}. 4. in decēbris mēse ordinatiōib^{us}: vbi p^{re}sbyteros. 13. dyaconos. 7. et ep^{iscop}os p^{er} diuersa lo-
ca. 13. creauit: martyrio coronat^{ur}: et via apia in Calixti cimiterio sepelit^{ur}: Cui^{us} et natalitiū. 7. calen. se-
ptēbris celebrant^{ur}. Et tūc sedes vacauit dies. 6. Viri doctrinis excellentes.
- § 403 204 Symach⁹ doctor natione Samaritan^{us} iudeoz p^{re}felit^{us}. 4. diuinarū scripturaz interpres hui^{us} pōtifi-
cis ip^{si}us floruit: et p^{re} Theodononē ipse diuinas scripturas ex hebreo in grecū translulit eloquū.
§ 405 206 Rhodion gnē Asian^{us} Taciam heretici quōdā discipul^{us}: hac tēp^{or}e stare in diuinis scripturis habet in-
signis: eo q^{uo}d multa cōposuerit opuscula: quozū p^{ri}cipuū q^{uo}d aduers^{us} Adartionez hereticū edidit opuscu-
lū: In q^{uo} et diuⁱⁿis scribit^{ur} Hiero. ofidit quomodo Adartionite in heresi sua etiā inter se q^{ui}q^{ue} discrepant.
§ 406 207 Clemētē p^{re}sbyter^{um} alexādrinū viz egregiū atq^{ue} eruditissimū cū his floruisse diuⁱⁿo Hiero. scribit: et
cruditissima volumina scripsisse tradidit: In q^{ui} s^{er}uatiū. i. varietati libri sunt. 8. Aduers^{us} gētes. i. pēda-
gogi li. 3. De pascha li. i. De ieiunio li. i. De disputatōe li. i. De obsecratōe li. i. De canōib^{us} eccl^{esi}asticis
li. i. Ad i^uos q^{ui} iudoz seq^{ui}b^{at} errozes li. i. et ali^{is} q^{ui} scribit^{ur}: q^{ui}ā diues ille sit q^{ui} saluē. extat et epl^{is} p^{ri}mo
Heracit^{us} et q^{uo}dā insignis doctor natione grec^{us}: teste hiero. p^{er} h^{os} t^{em}p^{or}is apl^{us} paulū p^{ri}maris edidit plimof
Adaximus q^{ui}q^{ue} ali^{is} doctor vir doctissim^{us} p^{er} hoc ip^{si}um t^{em}p^{or}is quēstionē famosissimā: insigni volumine
ventilauit: vnde scilicet malum et q^{uo}d omnis materia adeo sit facta: et alia multa.
S^{er}uere et ali^{is} cōplurimi viri doctissimi hac tēp^{or}e stare: quoz^{um} de nūero cādidus quidā fuit: q^{ui} in exāme
ron cōposuit. Et Syxt^{us} alius insignis doctor q^{uo}d de resurrectionē mortuoz librum cōposuit. Hecnō et ara-
bianus qui et ipse nonnulla opuscula ad christianum dogma pertinentia descripsit.
§ 407 208 Gali^{us} q^{uo}dā noie insignis doctor sub hui^{us} pōtifficis t^{em}p^{or}e diuino referēte hiero. disputationē suā valde vti-
le aduers^{us} p^{er}culū mōrū heretici sectatorē hūit: in quo q^{uo}d volumine: vt idē diuⁱⁿo refert Hiero. 13. t^{em}p^{or}is pauli
enūerat epistolās. Quarta vero decimā que ad hebreos fertur: ip^{si}us pauli non esse dicit.
Tertulianū aphricanū patria carthaginēse: cēturionis cuiusdā p^{re}solularis filiū viz q^{uo}d ingento et
doctrina clarissimū hui^{us} t^{em}p^{or}is floruisse: et multa scripsisse volumina diuⁱⁿo hiero. tradidit: hic nāq^{ue} quū
ad mediā vsq^{ue} etatē aphricae eccl^{esi}e p^{re}sbyter notissim^{us} stetit: clericoz romāe vbi inuidia adeo cō-
tumelijs et iniurijs attrit^{us} fuit: vt ad mōram heretici doctrinam labi cōpulsus sit: Quāob^{re} et multa vo-
lumina contra Orthodoxam et catholicā fidem cōponere cepit: et q^{uo}d maxime De pudicitia. De persecu-
tione. De ieiunijs: et de extas li. 6. ac alium aduers^{us} Apolonium edidit librum. Virq^{ue} vsq^{ue} ad decē-
pitam etatem: et alios multos edidit libros.
§ 409 210 Persecutio xpianoz q^{ui}ta hoc āno Seueri iussu ita incipit: p^{er} q^{uo}d ēt diuina vltio in romāos nō defuit:
Quia mox civilia bella mirumimodū eos attriuerit: In q^{uo} q^{uo}d p^{re}secutiōe hij p^{ri}cipui passi inueniunt^{ur}: v^{er}o
Thyrene lugdunēsis ep^{iscop}us vir doctissim^{us} iā grādeu^{us} ap^{ud} eādē vrbē. p^{er} xpī noie martyr effici^{us}. Glorie-
rat. n. q^{uo}d maxie sub Comodo p^{ri}ncipe et polycarpi martyris: vt diuⁱⁿo scribit Hiero. discipul^{us} fuit a quo q^{ui} tū
cruditissim^{us} euasiss^{us}: q^{ui}q^{ue} libros aduers^{us} hereticos scripsit. Et cōtra gētes aliud bene volumē: atq^{ue} aliud
de disciplina xpī. Deq^{ue} p^{re}dicationē apostolor^{um} lib^{er} vnu. Et aliud volumē seu op^{us} diuersoz tractatum
videt^{ur} de scissura lib^{er} vnu: et alia multa. Atq^{ue} de monarchia volumē egregiū. Et ad Victorē papam
de quēstione pasce epistolās multas. Deniq^{ue} vero seiente hac persecutione cū omni ferme ciuitatis sue
populo. 4. calen. Julij martyrio coronatus est: quo die eius festum celebramus.
Leonidē etiā alexādrinū magni Origenis patrē: virū quidē optimū sub hac p^{re}secutione passum
fuisse Ense. cesariēsis scribit: cui^{us} q^{uo}d martyriū idē Origenes p^{ri}uolū^{us} āno octo subseq^{ue} decreuerat nisi
diuina dispēlatōe ad multoz vtilitatē resuaret p^{er} mīnā sollicitudinē ipedit^{ur} fuisse: nāq^{ue} ip^{si}us pueri nū^{mer} quum
in crastinū in publicū p^{re}dicat^{ur}: et christū cōfiteri decreuiss^{us}: nocte latēter vestimēta ip^{si}us surripuit: et sic pue-
rū a tyrānorū cede reseruauit. Quo viso puer cōfestum ad patrē epistolā scribit: qua significat maternis
artibus a tanto bono fuisse impeditum: ip^{si}umq^{ue} patrē hortatur: et rogat virili animo p^{ro}seq^{ue} quod in-
cepit. Ac siquidem Leonides apud Alexādrīam vrbē suam martyrij palmam constantissime in calen-
dis martij adeptus est: quo quidē die eius nārale celebratur.
Perpetua quoq^{ue} et Felicitas matrone q^{uo}d sanctissime: et ipse in mauritania Tiburitanoz ciuita-
te cum reuocato Saturnino et Secundolo nomis martij passe sunt. nāq^{ue} quū Secūdol^{us} i carcere quicūq^{ue}
fuit: ipse sanctissime mulieres cū reliquis bestijs tradite et dilacrate martyrium consummauit.
Bassianus predicti Seueri filius cui Antonio Caracalle cognomen fuit p^{ri}mus et viginti Ro-
manoz imp^{er}ator āno. 2 et 47. Olympiadis: p^{er} patrē imp^{er}itū suscipiēs impauit āntis. 7. Vir cer

te pessimus ac facinorosus nec patri vlla in virtute perfimilis: imo illo aspior et oīz antecessorū luxuria et libidine inūperatior q nullū facinoris gen^{us} permisit. Quippe et fratres sui Betta occidit ac Moverea suā vxorē duxit et multa dedecora peregit. Sed nec egregius aliquid pter Thermas Antōianas quas ipse incubauit de se reliquit: Eas postea Alexander lucessor psecit. Adunuit etiā i vrbe viā nouā: sed nō aut imperij sui āno dū plū i parthos mouisset iter Edissā et Cānas ciuitates plio cū eis cōmissio āno etatis sue quarto et quadragesimo interfectus est. Velius tamē Lampidius historicus: nō i plio: sed cū ex prelio recessisset ad requisita ventris insidijs a Mactino prefecto cum occisum fuisse dicit.

Editio qnta in veteri et nouo testamēto. 4. impij huius Caracallae āno apud hieronimū ciuitatē in qdā voblo inuēta fuit: cuius auctor penit^{us} ignorat: et id vulgata editio nūcupata fuit: dī ipsa psalteriū tñ nřz vsuale emersisse dicimus: in ceteris aut diuine scripture libris trāslatere diuū segmur hieronymum.

Alerinus secundus et vigesimus Ro. impator: cū Caracallā pdictū interfecisset. 249. Olympiade imperare cepit et impanit āno vno: Vir certe origine et flagitijs iniquissimus: d quo nil virtutis dignum habere potuimus. Et ppter ea ab Helio goballo apud Antiochiā interfectus fuit.

Alexius papa natōe Romāus patre Demetrio ex regiōe Raucenatū post cepherinū pōntificem sedit ānis. v. mē. 2. et diebus. x. Vir siqdē diuus atq; prudētissimus: q l3 in multa rex p turbantē pōntificatū incepisset: nequaquā tñ a bono pōntificis instituto discedē voluit: sed Eraniano referēte sstituit ne qd de cetero i epīm cōsecraret: nisi canōice electus fuisset: sicut hētur i canone. 62. di. c. Nullus in epīm: Utq; clerici q ad sacros ordines eēt. pmonēdi ab vxorib^{us} abstinēret. 72. di. c. pfectib^{us}. Cōstituit itē quater i āno Jeiumū. i. vernale estiuale: autūnale et hyemale. 76. di. c. Jeiumū qd ter i āno. Itē vt sacerdotes incestuosi nullā accusādi alios hērent facultatē. 3. q. 4. c. Cōfā guineoz. Cēuit itē vt accusator absente reo nullo i iudicio audiret. 3. q. 9. c. Nullus alteri^{us}. Adānuit quoq; vt layci q temere dispasatōes rex ecclesiasticaz vsurpare seu occupare pferēt: veluti sacilegij rei pnuerēt. 16. q. 7. c. Sigs. Ferūt hūc tēplū bē Marie vgis in regiōe trāslyberina edificasse. Cemiteriūq; suo noie i via apia addidit: vbi et iāpde multa scōrū martyzz tumulata fuerāt corpa: qd vsq; i pferēte diē Calixti cemiteriū appellat. Verū cū Palmachiū virū cōsulare et Simpliciū senatorē: atq; Geli cē nobile vix cū eoz domib^{us} baptizasset: et ad martyrij palmā icitasset atq; multos pfecteros: diaconos qd ac epōs ordiaisset. 2. idus octo. ab Alex. impatore martyrio corōatus ē. Cur^{us} corpus post. 17. diē ab Asterio ei^{us} pbytero i cemiterio Calepodij sepultrū fuit. Et aut natale. 2. idus octo. celebrari iussus ē.

Aureus Aurelius Antonius pgnomēto Helio goballus: tertius et vigesim^{us} Ro. impator āno pmo ducētesime quadragesime olympiadis: Mactino impatore pdicto interfecto impij suscipēs impanit ānis. 4. Hic Caracelle ex Semiramide concubina famosissima scia filius fuit: et apud pbeni cē eo tpenatus quo Senerus cū Parthis bellū gessit: q cū adolescētulus eēt solis sacerdos factus helio goballus cognouit: ē Helios. n. pbeniū lingua latie dī sacerdos. Deinde cū strenuus esset iuuenis apud antiochiā matris artificio ad impij maiestātē assumptus est: Qui iā cū parthis pace firmata etiam cū ipsa propria matre libidine viuere cepit. Quāmobrē ad vrbe postea veniens a senatu impe trauit: vt et ea in senatorio locaret ordine: que eo in ordie prima fuit femina. Huius quippe helio goballi spurcam vitam Helius Lampidius historicus optime describit: Qui inter cetera vite sue dedecora asserit ipsum et q in vestales virgines incestum commississe: aliasque multas pbrosas feminas semper domi habuisse. Cuius rei causa virbis dignitates atq; honores malis et flagitiosis viris vt plurimū cō mittebantur. Et cum eamobrem a Sabino consulari viro clarissimo reprehēderetur: e medio cum au ferri et interfici precepit: Quapropter cū ita imperij dignitatem suis flagitijs indices magis ac magis d migraret: militari tumultu tandem cum matre interfectus est.

Alexander. 4. et vigesimus Ro. impator. 250. Olympiade post helio goballū pdictū mōstz imperare cepit: et impanit ānis. 13. vir certe vt helius lapidius historicus scribit vnicū oīum virtutū exemplar: q iusticiā ita coluit vt nō vnq de illata ab eo iniuria cōquestus sit: procul. n. a se oēs pōpā et ābitōne semp abiecit: nec vnq toga picta nisi semel tñ eēt pful vsus ē. tā te et prudētie fuit: vt a neie vnq deipi potuerit: viroz isup illustriū et doctoz amator adeo fuit vt eoz statuas vbiq; pgrī fecit et i foro locari mādanit. vñ sua prudētia suaq; vīute innumerales predecessorū suorū sordes lauit: et dignitatē impij Ro. restituit: hic xpm dñm nostrū vt pphetā sanctissimū excolēs: iter deos referri voluit: cuius imaginē vna cū Abrahā et phetaz imagine in domo sua sep hēre voluit. Sicq; rēpu. auxilio Vulpia et Pauli parauit: atq; Iulij frōtini iurecōsultoz viro: d doctissimoz col lapsaz reparauit. Tāis itaq; vīrib^{us} hic impator insignitus oīum pnsu augustus creatus cōfessiz p parthos bellū suscepit: et Hersez eoz regē strenuissime vicit. discipline nāq; militaris adeo enēdator se nerus fuit vt quasidā et legiōes integras exautorauerit: ppter qd et apud Adagūnā Germanoz ciuitatez instigatione Maximini Thracis militari tumultu interfectus fuit. Natus est autem hic ex Alfyrijs parētib^{us}: et ex Māmea matre christiana Rome generatus.

Semiamira Helio goballi pdicti impatoris mī hoc āno helio goballo p suis meritis suis: vt pferē occiso: et ipsa simul qsi cesa i cloaca pijci: et inde paulopost vna cū cadauere filij in Tyberti detjci. hēc enīz natōe greca et ex Messana ciuitate origine duxerat. Que qdē cū pulcheria admodū eēt aliqū diu i honesta fuit mulier: sed post hēc filij claritate et Senat^{us} pncipatu cōspicua facta ē. Mā ei^{us} ope et astutia

5424

225

egit vt post mortē Sacri impatoris: et eius filij Dyadumeni ab exercitu apud Bithiniā eligeret in pncipe q pncipatu adeptō Romā vna cū mīe vēr: et a Sēatu cū ingēti gaudio exceptus ē: et ipsa semia mira ex repēna filij pueniēte vsqz ad astra delata ē: et Augusta ab oībus nūcupata. Fili⁹ autē Helicogoball⁹ et scelestus eet pgnosces mris bñficiū: tātū illā qsi loco retributiōis honorib⁹ pūlit: vt i senatu nil fere nisi ea disponēte pagē voluit: voluitqz illā in senatu cū religis senatorib⁹ semp qd vixit intēre: vt sūaz suā more ceteroz d agendis dicēt: qd mulieri alteri vnqz pūgisse legimus. Tāc. n. hec meretrice apō Ignatū filiū fuit dignatiōis et honoris: vt in Quirinali colle pallaciū pstruxit: qd senaculū appel lauit: in q gdē cōuētū mulierū ordiauit: qd et autoritatē pstitit: vt senatorio more de morib⁹ circa statū tractaret: et leges sup hijs iſtuerē: et huic Senatui matrē Semiamirā pncipissā fecit: a q senator cōsul tā plurima ridicula manarūt. Statutū gppe i senatu fuit q vestitū qbusue ornāmētis vnicuiqz vti licitū eet. Cui et cedē cuiqz assurgē deberet et alia multa: sancitū ē et cū eo i collegio Semiamira potius mere tricio q matronali ritu sese bñet: vacaret et filij libidimb⁹ atqz obscenitatib⁹: eo deniqz itū ē vt post mor tē filij et ipsa vt pdictū ē secessit: qd et qlibz mīer vūēs cogitar n pīgeat. nā nil violētū durabile vnqz fuit

Rbanus papa natiōe Ro. pte Pōriano post calixtū pōtifice sedit ānis. 8. mē. 2. et diebus. xij. Vir siqdē doctria et scitate vite emīentissimus: cui⁹ rei grā multos gēiles ad fidē xpī traxit iter quos suere Valerianus Cecile vgis spōsus et Tyburtius ei⁹ fr. hic multa: Statūo te ste pstituit: et qmārie mādanit: ne qs de cetero i epm eligeret: nisi pūs aut sacerdos: aut dia conus psecratus fuisset: vt bētur i canōe. 60. di. c. Nullus iepatu: pstituitqz ac cessit vt futuri clerici p mā tōsurā de manu abbat⁹ possent accipe. 68. di. c. Quoz vices. Teiunia et qtuoz tēpoz declarant a pdecessore suo iſtituta: qz boiū impitia cōfūdebātur. 79. di. c. Statuimus. Voluitqz ac iussit de cete ro oia altaris vasa aut argētea at aurea: seu flagnea fieri: vt de cōse. di. i. c. Vasa qbus. Eiusdē quoqz i ſtitutū fuit: vt ecclesiastica pda atqz fūdi a fidelib⁹ oblati recipēt: patirētqz viriti clericis oib⁹: nil qz cuiuspiā puatū ē: sed oia cōe bonū distribuerūt. Deniqz cū hec: aliaqz multa cōstituiſset: postqz qu ges in Decēbio mēse ordiatōes celebrasset vbi mlios et diaconos et pbytos: archiepos p omēsa loca creauit. post Valeriā et Tybur. atqz Ceci. vgis martyriū: et ipse 9. calē. iunij. p xpo martyriū ſūpsit: cuius corpus i cēmiterio p̄xtati via tyburtina sepultū dī: post cuius morē cessauit epatus dies. 30. cui⁹ f festū. 9. calē. iulij celebrat.

5427

228

Agripitus illustris adolescētulus p hoc ip̄s apō pnestimā Sabinorū vrbe quēdēis iussu alexātri impatoris martyrio coronat ip̄e eni cū. xv. eet ānoz: et amore Lbristi martyrio flagraret: ab imperato re cōprehēdit: et primo neruis crudis cedidit: deinde vrbis p̄sidi vt sacrificare cōpelleret traditur: qui quū durissimo et squalido carceri statim recludit vbi p. 4. dies eidē cibū omē negauit: inde et dem p̄sidi exhibi⁹ pūnas ardētes super caput eius apponi iussit: et quū gratias deo agēt flagellis iterum ce di ur: et nudus capite deorsum verso suspēditur: et buliēti aqua corpus ei⁹ perfundit. et quū adhuc mar tyris Christi maxillas fregissent: p̄ses ex tribunali coruēs trilem emisit animā: Quo audito impe rator cū leonibus obijci p̄cepit: sed fere māfue facte pedibus martyris se inclinauerunt. Videntes sceleris ministri: tulerūt sanctū martyre: et inter duas colūnas gladio percussit: sub die decimoqno calendās septēmbz: corpus vero eius a chrsitantis nocte sublatum ibidem miliario ab vrbe positū est: in sarcophago nouo diuinitus inuentum est.

Calepodius autem p̄sbyter sanctissimus: et ipse ab Alexandro predicto imperatore per hoc Ro me interfici pro chriso iubetur. Eius corpus per ciuitatem ignominiose pertrahit: et in tyberim iactari p̄cepit: cuius natalē sexto idus maij celebratur.

Palmachius Ro. cōsul cum vxore et filijs: ac alijs p̄miseni sexus numero. 42. Similiterqz cum Simplicio senatore Ro. vno eodē die iussu Alexandri decollatus est: Quoz quidē capita ad iccto rem chrsitianorum per diuersas vrbis portas suspendi iussa sunt.

Adarrina Ro. vgo et qdē scissima p hoc tēp⁹ cū eximie chrsitiāe vitat⁹ et v̄tutis eet mulier ab Alexā. pncipe p̄prehēsa: cū chrsitū negat oīo recusaret diuersis tormētōz generib⁹ eius iussu cruciat⁹: et cū ad huc i fide immobilis pmaneret: gladio cesa: martyrij palmam p̄mo die Ianuarij promeruit.

Tyburtius quoqz et Valerianus p̄clarissimi ciues Ro. et ipsi in hoc tumultu ab Almachio vrbis p̄ secto cōprehēsi p xpo martyriū cōstati aio passi sūt: eos. n. p̄mū fustibus durissime cedi fecit: et tādē m gladio iſterfici p̄cepit. Adaximus antez vir illustris cū cis tamdiu plembatis cesus est donec sp̄ritū exhiberet. Celebratur autem eozū fi ſtuitas decimo octauo calendās maij.

5428

230

Cecilia virgo Romana: corporeo decore: morib⁹: magnanimitate: ac sanctitate et laudabili pudici tiā: et castitate splēdida: hoc āno post multos agēs martyriū p chriso cōstātissime pertulit. hāc. n. cū parētes vnicā bñent filiā: cū regijs fere diuitijs Valeriāo cuidā patricio nobilissimo inuēt: sed i fideali m̄fimoio copalarūt: quē qdē cū vna cū fr̄e suo Tyburtio ad credēdū i chriso pdocuisset: ad martyriū tādē tolerādū iduxit: qd cū Almachius vrbis p̄sectus didicisset: eā victā ad se adduci fecit et idolū molare p̄cepit: s; cū noller: et diceret se xpianā ēē: post multos cōfictus iussit eā in balneo calidissimo et buliēti per dies: et noctē cōcremari: et cū nullā lesionē p̄sens ſset: iussit ibidē eo in balneo decollari: quā sp̄i enlatoz trib⁹ ictibus pcutiēs nequaqz caput āputare potuit: sed p tridū supuēs oia q habebat paupe rib⁹ chrsitians tradidit: et quos ad fidē xpī cōuerterat Urbano pape cōmēdauit dicēs: Triduanas a

dño mibi postulant iducias: vt hanc domū meā ecclesiā cōsecraret: qđ dicitis spūm emisit. Corpus autē ei? scūs Urba. int' epōs sepeluit: et domū suā i ecclesiā p'seuit. passa ē bullia vgo. x. ca. dec. qđ die festū
Quirinus p'eterea Ro. patricius et ipse vna cum Julia m're hac tēpore apđ Ro. Jc' colif.
 alijs innumerabilib' secū iūctis martyriū idibus Julij compleuerunt: et eo die eorum natale celebratur.

Utri disciplinis excellentes

Culpan? Jurecōsultus vir p'stantissim': Alexandriq' p'dicti p'ncipis afflictor: h'is t'pib' teste Eusebio p'pter eximā ei' sciaz atq' doctrinā apđ eūdē impatorē maxio i p'cio h'itus ē. Et p' ceteris doctoz b'is vocabula et leges antiquas explanauit: atq' alia multa monimēta scripta post se reliquit.

Paul? patavin' similiter in philosophia et iure civili celebratissim': p' hec t'p'a floruit: et ad p'ponēdas repū. Romanā supiorū impatorū vitio et sordibus labefactatā Alexandro p'dicto imperatori plurimum auxilio fuit: et nonnulla ea in facultate composuit: que adhuc extare vidētur.

Juliu quoq' Frontinū et in oi doctrina sciētissimū cū supioribus floruisse: et Alexandro auxilio fuisse cōstat: nā et ipse multa cōposuit: et Alexandro ipsi ad res similiter cōponēdas adiūmēto fuit.

Beryllus qđā Arabic' ep's vir doctissimus cū eodē teste Hiero. floruit. Qui h' postea in heresi q' xps aī incarnationē fuisse negat delapsus fuit: Origenis tñ ope ad vītātē reductus nonnulla postmodū cōscripsit: et p'maxime epistolas multas: in quibus Origeni ipsi gratias plurimas agit. Extat et eius dialogus et Origenis in quo ab origine rep'endi de heresi querit.

Tripbonē et Orige. auditorē et discipulū h'isdē tēporib' floruisse et libz d' vacca Ruffa i deuterio. et alia multa cōposuisse diuus Hiero. scribit. Et cū i oi doctria eruditissimus eēt vir ad cū Orige. multas dedit eplas.

Ambrosius qđā grecus diacon' p' hoc ipm t'p's (teste Hiero.) p'señtis gloria plurimū insignis fuit: hic p'mo Martionis exis ab Orige. correptus christi seruos euasit inclitus. Et p' p'terea Origenes ipse multa postea eidē dicitavit volumina: Sed et ipse vt erat ingenij elegantissimi vir plurima cōposuit.

Adinutius felix insignis tñ Romāus causidicus: et ipse p' hoc tēpus vt testat Hiero. Dialogū scripsit in quo christianū et Ethnicū disputantes inducit: q' octauū inscribit. Sci p'stq' et cōtra mathēaticos libru vñū. De quo Lactānius in libris suis meminit.

Origenes ille magnus natione alexandrinus Leonidis martyris filius: et ecclesie alexandrine p'sbyter p'hōiz atq' theologoz oīz sui t'p's p'nceps: h'is dēz tēporib' (vt tradit Euse. li. v. ecclesiastice histo. Alexandrie floruit: hic cū ab ipsis conabulis christianissimus eēt: et eminentissimi ingenij adolescēs euasit ser post patris obitū xpi fideles a tyrānis p' tormēta oppressos p' posse fouit: et ad morē p'ductos itrepi de aianit: mox hebreicorū heresim expugnauit q' christū ex Josē ph et Maria natū hoīem purū cē de cēbāt: ac legē iudaico ritu seruādā p'edicabāt: sed et multos p'clarissimos (vt superius mōstratū ē) heresib' infectos ad fidei vītātē sua doctrina traduxit: atq' deo i vigilijs ieiunijsq' ac crebris orōnib' seruēs cōsilio euāgelico vñā tñ tunica induere voluit: et de crastino oīo vñq' cogitauit: p' multos et ānos (vt cū se refert) Calciāmēt: vñq' nisi ob stomachi relenāda incōmoda abstinnit. Sup lectū p'terea plumis strātū nunq' dormiuit: et a carnib' se oīo abstinnit. Et in tñ castitatis amor fuit: vt celo fider: h' nō fm sciētia se castrauerit: ob cui' doctrinā atq' eloquētiā et scissimā vītā d' amēa alexandri impatoris mī christiāissima cū audiēdi desiderio capta: ex Alexandria ānochiā asecuit: et ei' mellissimā doctrinā audīt voluit. hēbat hic p'ter alios scriptozes. vij. iuuenes septēq' puellas q' oēs isimul ex eius ore diuersas scri bebāt mās vñ et Porphy. ipsū landās dicit oīa Platonis secreta cū fuisse p'secutū. Nille nāq' tractatus ecclesiā dei vt diuus scribit Hiero. locutus ē: i qđ vt diuo aug. Hiero. ipsi placet) multū errauit. Ex qđ qđ errorib' origeniana h'ōis p'cessit. Dixit. n. christū qñq' ex maria misericordia sua nō solū hoīes sed et apostatas āgelos redēpturū fore fm illud psalmiste. Nō impetui trāscit: neq' in eternū p'mina bitur. Verūtamē ipse Origenes: vt qđā aiunt in qđā epistola: qua ad Fabianū. papā scribit: penitentiā de maleprolatis agere videtur. Et cās sui erroris in Ambrosiū quēdā emulū suū ifundit: q' scripta sua secrete edita et minime connecta in publicū protulit. Hoc mibi inq' p'stulerūt amici mei: Si tacuero res cēlear: et si respōdero inimicis iudicabo. Dura vtraq' p'dictio: sed et duob' eligaz quod meli' est: hec ille in epistola sua. Et p'pterea multi clarissimi doctozes mirifice laudarunt: et p'maxime Euse. noster et Ruffin' agleiensis: ac alij multi. Ex libris aut' suis quos ecclesia recipit: vt in canōe dis. 17. h'ētur. Itij p'metarij sunt sup Benefic. Omelie. 17. super Exodū. 13. sup leuiticū. 18. sup nūeri. 28. sup Josue. 26. sup p' Judicū. 6. De belcana tractat' vñ. sup Job lib. 3. sup cātica cāticorū li. 3. sup eādē Omelias duas. 6. sup Istā scripsit omelias. 9. sup Jeremiā. 14. sup Ezechielē. 14. Itē sup mattheū omelias. 26. sup lucā li. 38. super iōāne tractatū vñū. Itē epistolas pauli lib. x. super psalmos omelias. v. Et de martyrib' li. vñū edidit. Deniq' āno salutis nostre. 256. et etatis sue. 70. deficiens apud Tyrum sepelitur.

Octavianus papa natione romanus: patre Calphurno post Urba. pōti. sedit ānis. v. mēn. 2. et die. 2. Vir qđē optimus atq' scissimus: q' istigātib' qbusdā idolorū mistri ex mādato p'ncipis captus: et in Sardiniā insulā cū philippo eius p'sbyto deponat' est: vbi p' aliqđ t'p's multas calamitates et tormēta p' fide xpi perferens: tandē occubuit: cui' corp' postea Fabianus pontifex ex magna veneratione et populi supplicatione Romam reportari fecit: et in Calixti cimiterio via apia sepeliri t'redecimo calendis Decembris: quo die eius festum celebrari iussus est. Eoq' defuncto sedes vacauit dies decem.

230 5439

231 5430

235 5434

cro sedes vacavit dies decem.

5436 237

Cyrillicus papa; Pōtiano huic successisse: moxq; āno et tribus mensibus sedisse multi ferunt. Sed q; cōtra patrū volūtate papam cēssit atq; cū. xi. vginū milib; q; pene ois baptizauerat Agrippinaz vrbē pcessit: i pōnt. cū cathalago posuē nō ēcū tñ et ipse vgo exū cū vginib; illis martyrio coronat' sit.

Aximinus augustus natōe Thrax. 25. Ro. impator āno. 2. ducētissime et quinquagessimēter tie olympiadis: post Alexādriū pdictū cesarē i pēriū suscipiēs impauit ānis. 3. hic ex vtroq; parēte barbaro apud barbaros natus ēt ibidē vsq; ad pubertatē tēpora ciuitatis est: quem posteaq; bellū in Germāia pspere gessisset: mortuo Alexādri: milites sine vlla senat' auctoritate pncipē delegerūt: q; adeo magnus ēt pēro corpe fuisse dī vt octo pedes excedēt longitudinis tāq; pedū magnitudinē habuit: vt postea in puerbiū cesserit: cū de lōgis ineptisq; pedibus hoīum eloq; mur: Maximini caligā seu calciamētū regit. Eāq; ob magnitudinē ferūt cū vini amphoraz vna cena bibisset: hic sextā persecucionē post Heronē exercere cepit: et pmaxie in Origenē et Damēā Alexādri pncipis matrē xpianissimā: quoz mortē sumopere cupiebat. Vtrūq; codē āno quo et christianos pleg cepit a pupieno quodā noie Agleie quā obsidebat: vna cū filio ēt noie Maximino interfecit: et ferūt in ipsa Aquileiana obsidione feminas aquileiēses tāte fuisse magnanimitatis: vt cū nerui et fures ad euitādas sagittas viris suis decērent: sibi ipsi capillos capinis pcedidisse: et ex ipsis fures atcū se cisse Unde postea in earum gloria temp'um vq;eri calue senatus dedicauit.

5438 239

Arberius papa natōe grecus patre Komulo post Pōtianū et Cyriacū pōntifices sedit ānis 3. mēse vno et diebus. 21. vir optimus: q; Gratiano attestāte statuit episcopū necessitate exigēte: et vtilitat' cā iterpoita tñ sumi pōntificis auctoritate ad aliū epāt. trāsfertī posse: vt habetur in canōe. 7. q. i. c. Mutatōes epōrū. Pzmissq; iustitū et mādauit vt martyx res gestie diligeret exq;ite a notarijs cōscriberēt: vt rescripte agnoscerēt: qbus gestis: cū vñ tantū creasset epm martirij palmā et ipse adeptus ēt. 3. nonas Ianuarij i cimiterio Calixti via Apia sepelitur: quo quidem die eius festum agitur: quo mortuo sedes vacavit dies. 13.

Cairi disciplinis excellentes.

Porphyrinus atheniēsis pbis et qdē excellētissimus p hec tēpora maxio in pēio fuit. Qui et si Origenis pshyteri pēcipū amator et laudator fuisset: xpiani tñ nois accerrim' psecutor fuit. Et ppterca multas obtreccatōes et blactratōes p Orthodoxā fidē igessit: quas qdē diuus pater Aug. refellit: Attamē vt idē pater Aug. 4. de ciui. dei testat' i suis scriptis: posuit deū patrē et filiū ab eo genitū: et spūz sanctum ab eo pcedēte i quo trinitatē pfectā et eius misterij sensisse videt: hūc eūdem nō hīs tēpibus: sed multo antiores fuisse Augustin' refert: hic inter cetera yfagogas: idēst introductiones ad Aristotelis Carthe gorias: id est predicamenta adiecit: et conscripsit: ac alia multa edidit.

5439 240

Julij quoq; apbricaniū inter scriptores sui tēp' s nobilissimū hīs fidē tēpibus fuisse et floruisse diuus Hiero. refert: q; int' cēsa de tri. volum' pgrāde pscriptū. Vt de pascha: deq; sabbato. d. circūci. d. Attalo et d. tēp' li. v. et ad magnū Orige. eplaz: i q; osidit Susane fabulā apd' hebr. si hī: hic igit' cū hīaz amator et cultor existeret: diuitijs florēt apd' cesarēā palestie vrbē bibliothecā isigne sibi pdidit: et cū honorabilis bñfōciēre hiero. legationē ad. A. au. an. cēsa. p iustauratōe emā' suscepitq; sedificā nicopolī vocauit. **O**rdian' 29. Ro. impator āno p. 25. 4. olympiadis p' pēdēti maximinū tyrānū ad lūe puer impare cepit: et impauit ānis. 6. nā cū idē maximi. pter senat' auctoritatē impūū vsurposset: Sēar' ad deturbādū cū. 3. declarauit impatores: et q' pupien' et Albin' p' pēdēti pncipatus ānū a militib' interfecti sūt. Tert' dō Gordia. hic adolescēs angust' declarat'. 6. oio ānis imperiū tenuit: q; impio potit': vt erat pstantissimi ai vir: pfecti p'bis bellū iulū: q; iā ob Ro. dissensioes nitebant' erumpere: q; facile vi et clade supauit: deniq; dū ad triūphū Ro. rediret: nō lōge a Ro. sanb' pbi lippī dolo occisus ē: qui et post eum imperauit: huius autem pncipis hec precipua fuit laus: q; cum eruditus vir esset: Bibliothecam maximā extruxit: in qua ad sexaginta duo librorū millia collocauit.

5440 241

Abianus papa natōe Ro. ex patre Sabiano natus post Anstetū pōntifex sedit ānis. 13. mēsi. xi. et diebus. xi. hic mortuo Anthero pōntifice dū in via de futuro pōntifice deligēdo colloq;ret: cōfessū dī minis quēdā columba supra caput eius: vt Martinus tradit: affluit dicēs: Rome episcop' coronaberis. Et diuitius sic electus statū septē diaconibus regiones diuisit q; martirij res gestas summa diligētia inuestigaret: et scripto mādaret. Idē quoq; i cimiterijs p eozū martirij dignitate edificauit. Cōstituitq; Gratiano testāte: vt nulla appellātī se iserret pena: vt bētur i canōe. 2. q. 6. c. appellātem. Voluit itēm quod quilibet post datam contra eum sententiā posset se appellare: vt. 2. q. 6. c. Licet. Statuit itēm Siquis sacerdoti alicui vllam iniuriā inferret: in excomunicacionis sententiaz incidet. 3. q. i. c. Vnde: Mandauitq; vt vbi crimen admitteretur: ibi quoq; et rei mulctarentur. 3. q. 6. c. Vbi semper. Et vt accusatus non nisi in foro suo iudicaretur: vt habetur. 3. questio. 6. capitulo Siquis. Vtuit etiam ne quis simul et semel testis et accusator et iudex esset: vt. 4. q. 4. c. Nullus. Vtuit quoq; ne q; ex p'san guineis vxore duceret vsq; ad qutū consanguinitatis gradū. 35. q. 4. c. De p'ctinquis. Voluit pterea: vt quilibz xpianus ter in āno se cōmunicaret. s. in pascale resurreccōis: p'beccosse et natiuitatis domini: vt de cōse. di. i. c. Et si nō: Et vt singulis ānis sanctū chrisma in cena domini renouaretur: et vctis in ecclesia cōbureretur: de conse. di. 3. cap. Litteris v'stris: huius tēpore nouatiana heresis orū habuit:

quaz et multo labore exterminauit. Deniq; quū multos diaconos p̄byteros atq; ep̄iscopos p̄ diuersa loca creass; sub Decio cesare martyrio coronatus: in cimiterio Calixti sepellitur: cuius nataliū vna cum vno Sebastiano. i. 4. calendas febr. celebratur q̄ mortuo ep̄atus cessauit dies. 6. ad hunc Orige. mult. sublat. heresibus de ordine fidei seruando multa conscripsit.

Scisma primum.

Monatus quidam sancte romane ecclesie cardinalis p̄byter: hīs t̄pib; ecclesiā dei scidē et p̄turbat curauit et ne p̄fatus in manus Cornelij viri sanctissimi atq; doctissimi deuenire posset quendam Monatianū extra ecclesiā p̄fatus ordinauit et Alcostratū in Aſyrica: atq; ita oīa diuina et hūana perturbauit. Et ipse ab ecclesia se seprās: se et suos sequaces mūdof. i. scōs appellare fecit: apostatas etiā penitentes recipiendos cē oīo negabat et p̄dicabat: p̄pter qd et Rome cōciliū. 60. ep̄orū: totidemq; p̄byteroz et diaconibus multis celebrari necessarium fuit vbi et Monati op̄io improbatā fuit: vt bētur in d̄cretis. 7. q. i. c. Monatus: qd saluatoris n̄fī exēplo nemini p̄tēti denegada sit v̄cia: et hoc sancte Romane ecclesie p̄mū fuit scisma Aliē ē heresēs huius tēporibus pullulare cepere: et maxie belchēsatarū heresēs: que paulū apostolū respuebat: quas omnes magnus ille Origenes vt diximus sustulit.

Philippus huius noīs p̄mū. 27. Ro. impator: hoc āno: q̄ quartus ducentisime et 55. olympiadis: Bordiano interfecto imp̄ar cepit: et impauit ānis septem. Hic natione Arabs fuit ex p̄fecto pretorij: Bordiano per fraudem obtruncato: suffragijs oīum creatus est impator: q̄ antea vxorem nomine Serenā duxerat: et Philippū ex ea filiū susceperat: quem quide; ade

pto impio: statū impij cōsortem fecit. Hic itaq; a Fabiano p̄fice Romano edoctus primus oīum ex Romanis principibus vna cū vxore: filioq; Philippo baptizatus xp̄i nomen confessus ē. Quo audito Origenes ad eosdem litteras de fide dedit. Ipsīs autē baptizatis et cōfessis millesimū ānus cōditū onis: Romane vrbis expletus ē: p̄pter quod philippus ipse innūerabiles in circo cōstituit solennitates et ludos in cāpo martio trib; quide; dieb; et noctib; populo celebrant: vbi ē cōplurimas bestias immolant: ipsos tamen ludos longe ante a Valerio publicola post exactos reges institutos de cētesimo in cētesimū ānum Romāi repetebant: atq; ita Agon mille ānorum exactus est. Hos tamē scilicet patres et filium Decius cāpi ductor: vir perfidissimus ābitōe duct; sua perfidia diuersis in locis: postea interfecit. Nā patrē Verone: filiū vero Rome occidere p̄ insidias fecit. Hī nanq; quū Decius ipsū habere in sensum thesauros suos Fabiano p̄fice contulerūt: p̄pter quod et odiū maximum Decius in christianos concepit: et eos vbiq; perquiri et interfici mandauit. Hic igit philippus. 4. impij sui anno vrbē ex suo nomine in Thracia construxit.

Tri disciplinis excellentes.

Dionysius alexandrine ecclesie ep̄s vir eruditissim; Origenis magni auditor: hīs t̄pib; ep̄iscopus designatus sedit annis. 17. Hic quū qdā edidiss; opuscula: et ad diuersos de heresib; insectos: epistolas plurimas dedit: Sed ad Fabianū papā de penitētia vna scripsit: et ad Romāos vna: Ad philemenez vna: Ad Sixtū papā duas: Ad Dionysū et papā vna: et postea tres ad Monatianū predictū scisma ticum: in qbus reprehēdit eū q̄ a corpe sancte romane ecclesie discessiss; . Scripsitq; et alias plurimas: videlz de exilio. De mortalitate. De sabbato. De pasce. De persecutione Decij. Atq; quos libros aduersus Nepotē ep̄iscopum: et ad Origenē magistrum suum. De marty. ad Armenos. De penitētia: Et ad Diony. lib. 4. Atq; de ordine delictorum: et alia multa.

Armeni qdā phūs vir dicēdi p̄missim; p̄ h̄ t̄p̄s Euse. teste Alexandrie clar; fuit q̄ inter cetera ingenij sui p̄clara monumēta d̄ Adoisy et Iesu naue cōstātia elegantissimūq; edidit opus: atq; euangeli cos ex cogitauit canones: quos postea Euse. secutus est hunc. n. porphy. phūs falso accusabat quia de christiano ethnicus factus.

Ornelius papa nanōe Ro. ex p̄f. Chastino post Fabianū p̄fice sedit ānis. 3. vir certe eruditissimus q̄ hiero. teste multas scripsit epistolas: ex qb; vna; ad Fabiū anthiocēsē ecclesie

250 5449

ep̄m de synodo Romana: et Italica atq; aphricana scripsit epistolā aliā d̄ p̄uaciōe heretico et socijs eius. Tertiā de synodi gestis. Et q̄rtā ad eūdē Fabiū ep̄z valdē p̄lixā d̄ Monaciāni heresi ad ep̄z d̄ Cypani martyris extat eplē religiois et fidei plene: hic itaq; Gratiano testemilita cōstituit et q̄ maxie vt nullū a sacerdotib; nisi p̄ fide exigeret sacm: sicut bē i canōc. xxii. q. 5. c. Sacra: Statuit itē vt omnia que in absentes in oī negotio et loco agerent seu indicarent oīo enecuarēt. 3. q. 9. c. Via que aduersus. Censuit etiā vt nullus sacerdotū cām suā alieno cōmitteret iudicio nisi ad sedem aplicam fuisset appellatū: phs tamen q̄ in exiliū relegat; fuisset: Lucine matrone sanctissime p̄cibus corpora apostolorū Petri et Pauli et Carthacuminis leuauit et Paulū qdē via hostiensī vbi fuerat decollatus: in ipsius Lucine p̄edio collocauit. Petrū vero vbi martyriū passus fuerat: videlz in vaticano vbi etiā nūc requiescit reponere fecit. Creatis deniq; diuersis tēporibus in decēbrio mense multis sacerdotibus: diaconibusq; ac ep̄iscopis post exiliū suū ceto ore eius plumbatis et alijs flagellis cū alijs viginti iussu Decij cesaris Rome decollatus est. Sed et qdam miles noīe Lercalis cum vxore sua Salustia: quos idem pontifex in fide instruxerat: sub eodē die capite plexus est. Quorū oīum natale. 18. calen. octobris celebratur: et tunc in eius obitu vacuit sedes dies. xxxv.

251 5450

Eius. 28. Ro. Imperator anno. ii. ducentisime et quinquagesime septime olympiadis imperare cepit: et ip̄eravit annis tribus. Euse. tamen vno tantū anno et tribus mensibus regnasse dicit. Alij

vero multo plus pluribus annis eū iperasse testant. Interq; pessimus fuit tyrānus: qui e Panonia in
feriore ciuitate Budalia natus: cū ab exercitu cū filio suo fuisset cesar declaratus: interfectis duobus
Philippis p̄re. s. et filio viris christianissimis et dñis suis: statim i eorū odiū septimā in christianos post
Aeronē mouit p̄secutionē: q̄ quidē multi diuersis in locis pro fidei cōstantia passi fuere. Verū dum cō
tra Emilianū sibi rebellē in Aethiā pararet exercitū: et ipse a barbaris crudelissime occisus est: adeo
vt eius cadauer nūq̄ repiri nūq̄ potuerit. Cōdigno certe dānatus iudicio. Hic autē fuit Martylogus
nostrū sexdecim annis regnasse videt: aliogū nō videret stare posse: q̄ tot summi pontifices: videlicet
Fabianus Cornelius: Lucius: Stephanus: et Sixtus legātur passi sub Decio: inde qdā volūt ex his
sedecim annis et duob⁹ annis Galerij restaurare dānum illorū decē et octo annorū: qui in Chronici
Euse. et Bede defunt: ab anno. s. xv. iperij Tyberij cesaris vsq; ad id tēpus. Sed inter hec sciendū est
q̄ Decius hic senior qui Philippū iperatore occidit: et eīdē successit iperator: fuit et trib⁹ annis vt dixi
mus impauit: sub quo passus est Fabianus et Cornelius summi pontifices. Alius fuit iunior Decius
cesar qdem: sed nō iperator: ac sic inter istos duos Decios alij iperatores et summi pontifices interme
dij fuere: vt pote Gallus et Volusianus: post quos iperauit Valerianus cū Galieno filio q̄i annis xv.
sub qbus passi sunt Lucius: Stephanus et Sixtus summi pontifices ac Laurentius diaconus et Ipo
litus cū oi domo sua. Huic quoq; assertioni suffragari videt: q̄ Galienus fuerit binomius. Nā dicit⁹
fuit Decius Galienus: alij etiā asserere volunt q̄ vnus et idē sit Decius qui p̄stitutus fuit a Philippo
cesar: et ille sub quo passus est Laurenti⁹. Inde est q̄ nūq̄ in vita Laurentij legitur Decius impetra
tor: sed cesar: hoc. n. antiquitus pluries cōigit: vt aliqui essent cesares: nō autē Augusti seu iperatores
et aliqui primū cesares: deinde Augusti: postremo fuerunt iperatores.

5453

254

1 Decius papa: patrie Ro. p̄re Porphyrio: post Cornelij pontificem sedit annis. 3. men. 2. et
diebus. x. Hunc Volusianus imparor p̄mo exilij pena dānauerat: sed eo extincto ab exilio li
beratus Romā gloriosius redijt. Et vt Gratianus dicit: cōstituit: vt deinceps duo p̄byteri
et tres diaconi semp vbiq; locorū cōmittarent ep̄m: cuiusq; vite testes haberetur: vt paret in
canone de cōse. di. i. c. Zubeimus: declarauit itē in loca in qbus p̄mates vel patriarche per mundū ordi
nari deberēt: vt. 80. di. c. vrbes et loca. Qui etiā anteq̄ ad martyriū duceret: omnē ecclesie potestatem
Stephano archidiacono suo p̄misit et postq̄ martyrio vitā finiuit: in cimiterio Calixti via Apia. viij.
calen. Septēbris sepultus est: quo qdem die eius natale celebratur. Et tunc ep̄atus cessauit dies. xxv.

Martyres sub Decio passi.

Alexander qdā hierosolymitanus ep̄us p hoc tēpus ibidē martyriū pertulit. Ipse. n. longe antea
ex Cappadocia eo veniens deuotione cōmotus: diuina etiā reuelatione hierosolymitane ecclesie guber
nacula suscepit: et vsq; in senū eandē cū summa sanctitate et gloria gubernauit. Sed post venerandam
senectutē Cesareā perducens sub hac Decij p̄secutione ob fidei cōfessionē martyriū. xv. calen. apulis
compleuit: cuius diei festum eo die celebratur.

Abdon et Sennen sub Heguli Romani viri clarissimi ex Corduba per farū vrbe oriūdi: his tumul
tibus post multos carceris squalores Romā carbenis obligati perducuntur: vbi cū diu diuersis pena
rum generibus fuissent macerati. Tandē. iij. calendas Augusti gladio p̄culsi martyriū compleuerunt.

Agatha Sicula virgo p̄clarissima p hoc tēpus apud Carthā cūsdē insule ciuitatē in xpo mar
tyrio coronatur: Nā Quirianus p̄fectus illā cōprehendēs post alapas et carceres: postq; equulcū et
tortiones: post etiā manillarū abscisionē. et in testulis et carbomb⁹ volutationē: eo iudicantē in carcere
gladio cōsumata est. s. nonis Februarij: quo die eius natale agitur.

Apolonia virgo sanctissima et mulier memoratu dignissima: natione alexandrina: et ipsa p hoc tē
pus martyriū pro christi noīe ptulit acerbissimū: nā p̄secutores dentes oēs ex ei⁹ ore excusserunt: et mul
tis plagis affecerūt. Deinde cū minaretur eā vitā se icensuros nisi cū eis verba ipia p̄ferret: ipsa pau
lulū qd intra semetipsam deliberans repē. e de manib⁹ ip̄orū se prorupit: et in ignē paratū p̄siluit: ac
sic martyrij palmā quinto idus febr. p̄meruit. Eius autē sanctū corpus postea in italiā delatū: apud
Verdonā lombardie ciuitatē in cathedrali ecclesia seruatur.

Scrapion patria alexandrinus: et ipse vir sanctissim⁹ eodē anno apud Alexandriā a p̄secutoribus
captus crudelib⁹ supplicijs afficitur in tñ vt oēs eius corporis iuncture p̄us soluerentur: sed ad huc vi
uens a ministris diaboli de superioribus domus sue partib⁹ p̄cipitatus: L. b̄ssli martyr efficitur: et ei⁹
natale decimo octauo calendas decē. celebratur.

Justinus qdā Romanus p̄byter per idipsum tēpus vna cū victoria martyriū pro Christo cōstā
tissime sustinuit.

Adentius betruscus: vir celeberrim⁹: et ipse apud Florentiā etrurie vrbe octano calē. nouēb. marty
riū ptulit: cui⁹ sanctissime relige adhuc et tēplo et pploz frequētatōe a cōcūib⁹ suis plurimū venerant.

Parentinus et Laurentius fratres patria etrusci: et ipsi apud Aretinū eorum vrbe vna cū Nico
strato diacono: et alij multi: in hoc tumultu pro Christo passi sunt.

8 Illus et Volusianus eius filius: vigesimū nonus Ro. iperator: hoc eodē anno quo et L. nci⁹ pa
pa iperare cepit: et iperauit annis. 6. Istis iperantibus: tanta pestis in vltionem christiani noīs
per totū orbē exorta est: vt pauce dom⁹: nedū vrbes et p̄uincie extiterint que nō eā senserint co

limitatē: et q̄maxime apud Egyptū: Alexandria de qua q̄dam Cypriani martyris extat liber: bi itaq̄
dum duobus ferme impascent annis: dum cōtra Emilianū res novas in Aethia agitantem bellū pa-
rarent: in Theramne ab eodē necati sunt. Emilianus autē interēptor: obscuro loco natus: et ipse tertio
mense ab imperij occupatione oppressus fuit.

Alerian⁹. xxx. Ro. impator ducētesima octaua et quinquagesima olympiade impiū suscipiēs
cū Galieno eius filio impauit annis. xv. Vir certe nobilitate doctrina et eloquētia clarissim⁹
ob e⁹ meritū et virtutes p̄mus p̄ncipū Romanorū Cesar et augustus summo ppli Ro. con-
sensu doctus est. Ipse a p̄ncipio sanctos dei ita veneratus est: vt domus eius ecclesia dei pu-
taret. Sed postea p̄ quendā magū seu hereticū corruptus et deprauat⁹: catholicā fidē adeo detestari ce-
pit: vt ecanā in xp̄iano post Hieronē exercuerit p̄secutionē: cuius q̄dē crudelitas atq̄ scurra dei iudi-
cio Romano orbi nō modicū p̄niciosa fuit: nā paulopost Germani e puincia erupentes cū magno ipe-
tu hostili aīo Kaenā vsq̄ puenere: et oīa igni et ferro vastauere. Deinde ipse Valerianus in Aethio-
porania bellū nouēs a Sapore Persarū rege tandē capī: et luminib⁹ p̄uatur: et incatenatus vsq̄ in
seniū illi cū ignominia seruauit: idq̄ off cū ab eo sortitus est: vt Sapore rege equū ascendere icuratus
regē dorsa leuaret. Et merito q̄dē: q̄ sine ulla misericordia xp̄ianos vbiq̄ p̄quiri et interfici iusserat. Va-
lienus autē ei⁹ filius viso in p̄e dei iudicio: s̄ero pacē ecclesijs obtulit: et q̄qd abstulerat restituere fecit.
Nā Valeriano capto q̄dam Barbari etiā in Romanoꝝ fines erupuerūt: et multā p̄dā abstulerunt.
Ac quidā p̄niciosissimi tyrāni in Roma consurgētes qd̄ domi residuū fuerat diripuerunt et p̄sunda-
uerunt: p̄pter qd̄ Valerianus sibi cauens rēpn. deseruit: et Mediolanū cōcessit: vbi cū libidinibus et tur-
pitudinū opetā daret: a suis tandem turpiter occisus est.

Tephanus p̄mus papa natione Ro. p̄e Julio post Lucū pontificē sedit annis. iij. et mensi-
bus. ij. Vir sane optimus qui et Gratiano attestatē cōstituit ne q̄s apud iudicē aliquē accu-
saret: qui suis reb⁹ spoliat⁹ fuisset: sicut in canone bētur. ij. q. ij. c. Nullus ep̄oz. Instituit itēz
ne sacerdotes: et leuite sacris vestib⁹ alibi q̄ in ecclia ad pagenda sacra vterent: vt de cōse-
di. i. c. Vestimenta. de rebaptizandis autē his qui ad fidē rediissent: eandē sentit que et Cornelij p̄tifer
neq̄z vltō mō his recōdicandū esse qui rebaptizarent. Deniq̄z cūz vbo et exēplo ac ope multos ad fidē
xp̄i cōuertisset a Galieno qui et Decio p̄dicto quesitus vna cū plerisq̄ suoz: ipso missam celebrante ad
martyriū raptus capite truncat⁹ est: et in calixti cimiterio. 4. nonas aug. sepult⁹: quo die ei⁹ natale cele-
brat⁹: et vacauit sedes dies. xx.

Cyprianus ecclie doctor eruditissimus et Carthaginēsis ep̄us hoc anno fm Euse. iubēte Valeria
no p̄ncipe post longū exiliū. viij. calēdas octobris detrucatione capitis martyriū p̄sumauit: et eo die ei⁹
festa celebrant. Referūt et cū eo apud eandē vrbe passi: Crescentin⁹ victor: Rosula ac generalis. Sui-
t autē in p̄mis Cyprianus hic gentilis: et excellētissimi ingenij vir: ac bonaz artū studijs ornatissimus:
qui cū Rhetoricā in eadē vrbe splendidissime doceret suasionē Ceclij p̄sbyteri viri sanctissimi: prius
p̄pter deū faculatib⁹ suis erogatis: ad xp̄m dñm nostrū cōuersus est. Ac paulopost p̄sbyter: postmo-
dū ipsius vrbis Carthaginēsis ep̄us factus est: vbi in docēdo: monēdo ac scribēdo Christi ecclie pro-
desse curauit. Eius autē clarissimā vitā ac martyriū Pontius ip̄ius p̄sbyter et exilij comes egregio ro-
lumine cōscripsit. Que autē scripserit Cyprianus: hic infra notant.

De duodecim abusui seculi li. i.	De aleatoribus li. i.	Ad Iulianum amicū suū li. i.
De mortalitate seu peste egypt. li. i.	De laude martyrij li. i.	Ad Ceclium li. i.
De bono patientie li. i.	Ad fortunatum li. i.	Epistolas nōnullas paruas li. i.
De oratione dominica li. i.	Ad demetrianum li. i.	Ad donatum de grā dei. li. i.
De opere et elemosynis. li. i.	Ad Antonianum li. i.	Ad corneliū papam li. i.
De zelo et liuore li. i.	Ad Quirinum li. i.	De lapsis librum vnum. In quo q̄

dem ostendit magnā habuisse cū Cornelio Ro. pontifice contentionē: affirmans lapsos oīo redcūtes
esse rebaptizandos. Deinde scripsit libū de vnitatē catholice ecclie: vbi ostēdit se in ip̄ius Cornelij p̄-
tificis venisse suam: vidēz nō esse rebaptizandos hereticos: s̄ sola man⁹ ipositione in grā recipiēdos.

Pontius autē ip̄ius Cypriani p̄sbyter: vir sufficēter eruditus: et in diuinis declamatiōib⁹ egregie
doctus: tēpestare hac post Cypriani morē in Gallis veniens apud Lymellā vrbe: martyrij palmam
adeptus est. Ipse. n. sua predicatione et industria duos Philippos iperatores ad Christū conuerterat.
Et inter cetera. vt permissum est. egregiūz volumen de vita et passione magistri et patris sui Cypriani
post se reliquit. Et cū sanctus habit⁹ sit eius festum secundo idus maij celebratur.

Prothas et Jacinthus beatissime Eugenie vginis Eunuchi: diu antea a b̄sō h̄. eleno p̄sbytero ba-
ptizati: p̄ hoc tempus Romā cū beata vrgine Eugenia veniētes deprehensi q̄ essent xp̄iani a Galie-
no impatore idolis sacrificare cogūtur: qui cū nullo modo assentire vellent: p̄mo eos durissime verbe-
rare fecit: ac sic cū acquiescere nollent. iij. idus sep̄bris decollari p̄cepit: Quozū corpora a xp̄ianis col-
lecta ibidē in cimiterio basilie via Salaria sepeliuntur.

Philippus autē Alexandrin⁹ ep̄us et Eugenie vginis p̄i egregius vir p̄ hoc ip̄sum tēpus xp̄i martyr
efficit. ip̄e. n. prius apud eandē ciuitatē p̄fectus existens prefecture dignitate derelicta baptismū xp̄i su-
cepit: et paulopost ep̄atus bonorē adipisci p̄meruit: quē cū diu cū igēti glia et sanctitate tenuisset: a Per-

5459

260

benitio vrbis pfecto tandē in orōne cōstitut⁹ gladio iugulatus ē. Cui⁹ natalici⁹ dies idib⁹ septē. celebrat⁹.
Eugenia aut clarissima virgo pdicti Philippi episcopi ditiſſimi heres ⁊ filia p hoc stēpus: cū opu-
lentissimū tū virtutū: tū diuitiarū patrimoniu a patre apud Alexandria cōsecuta fuisset: p mū ibidem
multis erogatis diuitijs cū Probo ⁊ Jacinto pdictis Eunuchis suis Romā venit: ac ibidem post
virtutū plurima insignia post sacros virginū choros pro xpo Iesu diu agonizans nouissime. viij. calen-
das Januarij iussu Galieni gladio iugulata est.

Aemilius etia diaconus Romanus hoc ipso tēpore vna cū Lucilla ei⁹ filia Rome martyrio coro-
natur: quē cū a fide xpi tyrāni nequaquā flectere possent: in bētibus Valeriano ⁊ Galieno iperatonib⁹ sub
dic. viij. calendarū septēbriū decollati sunt: quoz corpora cū Sixtus papa postea via Apia honestius
tumulassent. s. secūdo calendās nouēbris eo die venerabilior solēnitās haberi cepta fuit.

Sixtus primus papa natione grecus: patria Atheniensis: post Stephanū pontificē sedit annis.
2. mensibus. 9. ⁊ dieb⁹. 3. Vir certe pter sanctitatē doctissim⁹ ⁊ philosophus clarissim⁹: atq;
inter pontifices nō solū tēporis fuit sed ⁊ supiorū tēporū litteratissimus: Qui cū longe ante
pontificatū predicando ⁊ docēdo oēm pagrasset hispaniā: ⁊ inter ceteros Laurentiū ⁊ Uni-
centiū leuitas pcpinos sibi delegisset discipulos: cū eisdem Romā postea rediēs: oīum consensu ponti-
fex maximus declarat⁹ est: qui pontificatu inito (vt Gratianus scribit) cōstituit missas de cetero sup al-
tari cōsecrato a sacerdotib⁹ celebrari debere: vt habet in canone de cōse. di. i. c. Vestimenta. verū cum
summo pte hereses quasda exortas: videlz Sabelianoz Cherynibianoz ⁊ Neponianoz amitteretur
extinguere: ab eisdē apud Galienū qui ⁊ Deciū accusatus: qd dē Christi cōtra Augustoz decreta pre-
dicaret ad penā quesitus ⁊ dānatus est. Cūq; ad suppliciu duceretur: Laurentius eius archidiaconus
⁊ filius adoptiuus: cepit flere dicēs. Quo progredietis sine filio p: quo sacerdos sine ministro. pperas
cui Sixtus: Ego inq; nō te desero fili mi: sed in aiora tibi debent pro fide Christi certamina: post. n. tri-
duū me sequeris sacerdos leuita: atq; ita hic sanctissim⁹ pontifex: vno die cū sex diaconibus: Feliciſ-
simo. s. ⁊ Agapito: Januario magno Innocēto: ⁊ Stephano passus ē: pontificis aut corpus via Apia
in Calixti cimiterio sepultū fuit. Reliquoz vero corpora in cimiterio ptextati via Tyburtina. Et hoz
oīum festa octano idus Augusti celebrantur: ⁊ tunc vacauit sedes dies. 35.

5460

261

Sabelius hereticus: a quo Sabeliani heretici: natione pentapolitani: ex Ptolomaida ciuitate na-
tus: his tēporib⁹ surrexit: ⁊ multoz maloz seminariū sparsit: qz huius puerissimē sabelianitarū secte
inūtor ⁊ auctor fuit: que qdē secta statim oēm ciuitatē blasphemijs repleuit: ipse. n. in pnis deū patres
blasphemando negabat: xpm ei⁹dē dei summi esse filiū: ⁊ pmo genitūz oēs creature ac spiritus sancti
auferebat intellectu. Dicebat. n. ⁊ pdicabat vna tantū patris ⁊ filij ⁊ spūs sancti cōpōnā. Quasobres
magne dissensiones ⁊ scandala in ecclesijs tam occidentalib⁹ qz orientalib⁹ exorte sunt. Nec ipse tandēz
diuini enast indicij qz turpiter occubuit. Hic nanq; pteorē quēdā hereticū habuit magistrū. qui ptez
cum filio passum fuisse dicebat ⁊ affirmabat: vt habetur in canone. 2. 4. q. i. c. quidam.

5462

263

Laurentius hispanus Sixti pontificis archidiaconus ⁊ filius adoptiuus: hoc anno Rome via Ty-
burtina presente Decio seu Galieno post multa virtutū insignia: ⁊ plurima tormentozū genera: v3 carce-
ris: verberū ⁊ lammariū ardentū crucitionē: ad vltimū. 4. idus augusti in craticula ferrea crudelissime
affatus: martyriū cōstantissime cōpleuit. Hic nonnulli cuiusdā hispaniarū ducis filiū fuisse dicunt: quē
demoni infantulū e cūma in nemus asportauerat. Sed bñs Sixtus pdictus: cū in eadē puincia p dica-
ret: cū sub quadā arbore lauro diuinitus inueniēs laurentiū eū appellauit: ⁊ diligēti cura ipsum curari
ac edoceri fecit. Quo adulto illum secum vna cum Vincentio Romā perduxit: vbi postea factus pon-
tifer cōstituit eum suū archidiaconum.

Ipollitus autem Romanus patricius: ⁊ Galieni ei⁹dē Cesaris in vrbe Vicarius: ⁊ ipse eodē an-
no ⁊ mense postq beatū Laurentiū sepelirū: a Galieno cōprehēsus qz xpianus esset: diu ⁊ acriter ce-
dit: ⁊ cū noller idolis sacrificare: iterū tādū fustib⁹ cesus ē: donec cedētes deficerēt: s; ⁊ cū iterū nō acce-
deret: Deci⁹ iracūdia plenus: pcepit Valeriano cui dā pfecto vt exq̄ſita oīei⁹ facultate: cū audeli exa-
minandē irer fieret: q impatoris iussa ppls: pmo oēz ipsi⁹ familiā i p̄spectu ei⁹ decollari fecit: deinde ipz
ligatis pedib⁹ ad colla idomitoz eq̄rū p cardetos ⁊ tribulos crudelitē trahi tādū fecit donec emitteret
spūs: q defūcto nocte illa venit Iustin⁹ p̄byter ⁊ collegit corpus ipsi⁹ cū corporib⁹ seruoꝝ: ⁊ sepe
liniit eos foras muros porte tyburtie iuxta lymphas i agro vrtano idi. aug. sepeliri: q die eoz natale solis.

Concordia at mulier plebea: pdicti Ipolliti nutrix ⁊ ipsa qz origie min⁹ clara fuerit nonnullis tñ me-
ritis ⁊ porissimū fidei ⁊ vīute cōlātie his ipib⁹ se exrollēdā ppetuo tribuit. Mā Valerian⁹ vrbis p̄fici⁹
familiā Ipolliti sibi p̄ſitari fecisset: dixit: p̄siderate vitā vřaz ne simul cū dño vřo peatis. Rndit hec ⁊ cor-
diamos cū dño nřo desideram⁹ magis mori qz ipudice viuere. Ad cui⁹ vba irat⁹ p̄fex dixit: gen⁹ seruoꝝ
nō nisi cū supplicijs emēdāt. Et iussit eā tā diu cū plūbatīs cedi donec emitteret spūs. Et corpus ei⁹ i clo-
acham p̄ſci pcepit. Sz postmodū solertia Iustini p̄byteri ide extractū: honorifice sepelirū. s. idib⁹ aug.

Romanus quoq; miles: ⁊ ipse sequenti die: eo in loco passus est: hic quippe in cōfessione beati Lan-
rentij diuinitus ex visione angel⁹ cōpunctus se baptizari fecit. Quo audito: mox iudex cū fustigarum
sibi exhiberi pcepit: ⁊ vřa eius cōstantia dedit sententiā vt decollaret: ⁊ decollatus est. 5. idus augusti
cuius corpus postea Luciam Etburie vrbē delatū: honorifice sepultum est.

Ioniss⁹ papa cui⁹ originē nō habem⁹: hoc anno post Syrtū pontificē pōnificiū mun⁹ suscipi
ens sedit ānis. 6. Alij tñ. 7. sedisse dicūt. S; Euse. nonē ānis ipz sedisse asserit. Hic p̄mus
ex monachis fact⁹ pōnifex: q nō mō sanctitate: s; doctrina insignis cr̄is: Bratiano teste cō
stituit: vt q̄s infatus etiā hereticū yllō in iudicio accusare p̄sumet: sicut h̄etur in canone. 2.
q. 7. c. Alieni erroris. Adāmit itē iudicib⁹ tā secularib⁹ q̄ ecclesiasticis: vt neminē dānarent anteq̄ p
testes idoneos cōtincētur. 7. q. 1. c. Primates: Hic in vrbe Roma primū ecclesias 7 cimiteria p̄byterū
diuisit: deinde foris dioceses ac parochias similiter diuisit: mādās vt q̄sq; suis finib⁹ cōtentus cēt: vt et
habem⁹. 13. q. 1. c. Ecclesias: Hic l; decrepite ess; erat: Lōciliū in Antiochia ciuitate p̄ paulū ciuidē vt
bis episcopum celebrari mandauit: cui quū propter senium interesse non poss;: ad eundem tamen per
Adrianum quendam alexandrinum episcopum litteras dedit. Tandem ipse martyrio coronatus:
in Calixti cimiterio sepelitur: post quem vacauit sedes dies sex.

Paulū quendā Samosatēnū ep̄s vix vtiq; eruditissimū p̄ hec tpa ab orthodora fide turpifecisse
dētē arthemōis h̄esim excitasse dicūt: q̄ qdē h̄esim Marie v̄ginitati p̄dicebat: asseribatq;: q̄ p̄ xpm
natū se viro suo Ioseph p̄misuisse: 7 alios filios p̄ceasse: Hic itaq; paul⁹ quū inde mortui ep̄i locum
antiochen⁹ ep̄s fuiss; creat⁹ supbe nimis se h̄e cepit. Et intereū dū p̄ supbia 7 lras legebat: 7 dictabat
epistolā mult⁹ cōstipato agurine p̄cedētib; 7 subsequētib;: Quāobrem pleriq; ch̄istianā re
ligionem derectari ceperunt. Is nanq; p̄dicte heresis arthemōis assertor negabat dei filiū ē celo de
scendisse: sed a maria originē accepisse: 7 initiū a terra habuisse: hancobzē Antiochen⁹ cōsiliū iussu p̄
dicti Dionysij pape celebratum est: quo patrū omnium cōsensu qui aderant ipse damnatus est.

Adrian⁹: alias malebio quidam antiochene ecclesie p̄byter: Vir disertus h̄is temporib⁹: teste
Hierō. fuit 7 aduersus predictū paulum arrogantem multa disseruit 7 scripsit: 7 q̄maxime quosdam
dialogos qui vsq; ad tempora diui Hieronymi stetit dicuntur. Scripsitq; 7 aliam grandem episto
lam ex persona Synodi ad Dionysium predictum papam.

Bregor⁹ cesariensis ep̄s: vir vtiq; sanctissim⁹ atq; doctissim⁹ hūc cōcilio affuit: 7 multa auctorita
te interfuit: cui⁹ snia maxie idē paul⁹ h̄etic⁹ dānar⁹ ē: de q̄ Euse. in. 7. ecclesiastice histo. lib. multa cōuen
dando disseruit. Qui 7 tādē subornatib⁹ hereticis p̄ fide Christi martyrium sustinuit.

Elit papa natōe Ro. p̄re Cōstāntino: p̄ Diony. pōnificē sedit ānis. 4. mēsi. 3. 7 die. 15. vir vti
q; iustus 7 omni laude dign⁹: q 7 martyriū deuotiōi cōsulens mādauit vt singulis ānis sa
crificia martyrū a xpi sacerdotib⁹ de cetero celebrarent. Atq; nullibi q̄ in loco sacro a viris
ecclesiasticis missa celebraret⁹: vt h̄etur in canōe de cōsc. di. 1. c. Sicut nō alij. Dedicatōes q̄
q̄ tēploz et solēnter celebrari mādauit: q̄ si de cōsecratōe alicui⁹ ecclesie ignoratū fuerit: vipote veni
fiare 7 abolitōe muroz cōsecrari denno mādauit: de p̄c. di. 1. c. Ecclesijs. Et deniq; in septēbr̄io mēse
multis creatis p̄byteris: diaconib⁹ 7 ep̄is martyrio coronat⁹ est. Sepultusq; via aurelia tercio idus
Iulij. Et tunc cessauit ep̄at⁹ dies. 7.

Abanicēorū heresis exordium.

Abanes qdā hereticus genere persa vir vtiq; callid⁹ atq; diabolic⁹ morib; 7 vita barbar⁹: h̄is tē
porib; fuit: 7 multa dāna xpi ecclesijs intulit. Is. n. puocat. 12. discipulis quo fidē omnib⁹ in reb⁹ face
ret: se xpm p̄fiteri ausus ē: 7 ad interficiēdas deceptor aias insādī dogmat⁹ sui. Serale p̄metū d̄ sacri
legis 7 fabulos mēdacijs texuit: p̄ has insanarū opionū ruinas: se suosq; sc̄q;cs pruit vt sibi falsi cor
poris fingēt xpm dicēs: vt Leo papa testat⁹: cū nihil in se solidū: nihil vix hominū ocul acibusq; p̄
buisse: s; simulate carnis vacuā imaginē demonstrasse: hic et cū seq̄cib⁹ suis p̄uo p̄ncipia cē affirmabat:
vnū. s. boni: aliez. mali: vnū lucis: al. ex tenebrāz. Testamētūq; vet⁹ respūēs: 7 nouū solū recipiēs. Ipsi
us asseq̄es: vt diu⁹ p̄r aug. li. 90. q̄stionū refert: nō oēs p̄p̄etas: s; ex patre blasphemabāt indignūz iudi
cātes: vt de⁹ 7 dei fili⁹ femineis se imiscuisse credāt viscerib⁹: 7 maiestātē suā buie nōstre cōtūmelie sub
didisse: vt. s. nōstre carnis immixtus in vero substantie corpore nasceretur: cū totum: vt Leo ait: illud opus
non in: uria ipsius sed potentia: nec credenda pollutio: sed gloriosa dignatio: Quo autem tempore: seu
qua in parte hic pessimus decessit mibi incognitum est.

Claudius hui⁹ nois f̄s. 31. Ro. impator. 262. Olympiade imperiū suscipiēs vno āno 7 mēsi
bus. 9. imperauit. Hic et vt p̄decessor suus ex volūate Senatus 7 patrum imperij digni
tatem suscepit: Qui quidē Claudius tanq̄ contrariū ante suo oppositum cōtrario non mi
nus optimo cuiq; Traianus pius Alexander q̄ Salien⁹ fuit: q̄ suscepto imperio gothos iā
ānis qudecim: Iliricū sen Sclauoniam: macedoniāq; vastantes bello adortus incredibili clade super
rauit: Quapropter Eusebins tradit: In curia clipeus aureus: 7 in Capitolio aurea statua a Senatu
meruit honorari. Verum statim morbo correptus apud Smyrnum mortuus est. Quo mortuo eius
frater Quintilianus a Senatu Augustus declaratus est: sed decimosēptimo Imperij sui die: Aquile
ie occiditur: vir quidem vnice moderationis decus.

Cartyres sub hoc Claudio passi.

Felix qdā p̄byter: 7 Euse. monachus hoc tēpore apd Teracinā cūpanie vrbe inssu huius Claudio
p̄ fide xpi interfecti sunt. Hā Eusebi⁹ monachus cū scōs Martyres Iulianū 7 Cesarium p̄byteros
sepellisset: 7 huiusrei gratia ad fidē xpi conuertisset: quos omnes predictus Felix papa baptizauit: cū
codē Felice papa tādē detentus ad forum iudicis ignominiose perducitur: a quo cum nullaten⁹ su

perari posset: in carcere recluditur: ubi quum omnino sacrificare nollit: decollatus est: Quorum festum
nonis Nouembriis celebratur.

Cesarium autem Diaconum et Julianum presbyterum per unam diem ante predictos in eadem urbe interfectos fuisse constat: Ipse. n. C. Caesar diaconus cum multis diebus in custodia solus maceratus fuisset: postea cum ipso Juliano in sacrum missus: et in mare precipitatus: calendis nouembriis martyrium compleuit.

Aldiochus quidem presbyter et Tyrastus diaconus ac Felix subdiaconus olim bti polycarpi episcopi discipuli: hijs tēporibus apud Augustodunum galliarum urbe glorioso martyrio coronantur. Eos enim idē sanctus polycarpus ex oriente in gallias docendi gratia duxerat: ubi per multa virtutum insignia et predicationis instanciam ab infidelibus capti primo flagellis durissime cedunt: deinde in ultio inuersis manibus per unam diem suspēsi et in igne missi: summe combusti: tandem octauo calendis octobris vectibus perforati mortem obierunt.

Quirinus autem Romanus tribunus: sub hac persecutioe post lingue abscissione: et manuum ac pedum per Christo de truncationem: Rome in via que nuncupatur Apia: Agonem martyrii: 3. calendis Aprilis gladio consumauit. Et eo die eius natale celebratur.

Galerius etiam Romanus presbyter hijs tēporibus Rome per multa sanctitatus ac doctrine insignia a Claudio imperatore capitur: et eo iubente sustinuit durissime cedens: ad ultimum vero capite truncatur: et ibidem honorifice: 16. calendis Martij sepellitur: et eo die festi celebratione honoratur.

Martius quidam natus perfarum vir nobilissimus per hoc tēpus ei per fida una cum uxore nomine Marthia ac duobus filijs Andifax et Albacum Romam denotiois causa veniens in tumultu huius persecutiois per confessionem christi cum uxore et filiis capitur et Cesari presentatur: ubi per toleratos fustes equulcus: ignis: ungues: et manuum precisione Marcius ipse immanissime interfectus est: et Marthia eius uxor in lymphis submersa. Filij autem postremo: 13. calendis februarii decollati sunt.

Theodora quoque uxor meozatu digna illustrissimi Permetis martyris soror hijs tēpibus Rome in primis Christum confessores emicuit: et virtutis sue experimētum ac exemplum posteris prebuit: et propterea ab Aureliano consule postea impatore capta martyrium intrepide sustinuit. Cuius corpus via salaria non longe ab urbe Roma iuxta fratrem suum: 3. calendis Aprilis sepultum fuit.

Cyrillus denique Decij impatoris filia christianissima per christum Rome iugulata hijs tēpibus historie traditur. Et hoc fuit quinto calendis nouembriis: quo die festum eius celebramus.

Viticianus papa natione tuscus ex ciuitate luncii: patre maximo nato: post Felicem pontificem: sedit annis 8. mensibus 10. et diebus 4. Vir scissimus et eruditus qui Gratiano teste constituit ut inaqueque accusatio coram iudice fieret in scriptis: ut bene in canonibus 2. q. 8. c. Quisq. ille. Instituitque ut nonne fruges semper in altari benedicent: Maxime autem uere et sabe. Trecentos hic martyres propria se manu sepelisse fertur. Unde et constituit si quid martyres sepelire uellet: non sine dalmatica facere potuissent: et quoniam maxime ipso nesciente. Verum quum multas ordinationes in Decembrio mense celebrasset: quibus multos presbyteros: diaconosque: ac episcopos per diuersa loca ordinauit: sexto idus Decembris martyrio coronatus est. Sunt tamen qui scribant et prefertim qui Martyrologium edidit: cum uno tantum anno sedisse.

Urcianus 37. Ro. impator: 66. et sexagesima tertio Olympiade post Claudium Imperare cepit: et impauit annis. v. et mensibus. v. Hic barbaro obscuri uois parente apud barbaros in Dalmatica genitus Rome ubi a pueritia nutritus erat: disciplinam adeo reuoluit: ut si seruitia abusiisset: quod sola ad eum barbarorum prodebat: bonis: probisque impatoribus equari certe potuisset: Qui militari disciplina clarissimus existens Gothos primo apud Danubium flu. graui prelio superauit. In Africam deinde conuersus Zenobiam reginam que orientis imperium tenebat apud Timas non longe ab Antiochia errore magis quam prelio superauit. Tertium preterea apud Catbelannos suo exercitu prodere uicit: ac Gallias tandem perditas recepit. Romamque ueniens multos eorum in triumphum duxit. Que quidem triumphum Flauinus poposcus Syracusanus historicus ita scripsit dicens. Currus regis tres fuerunt: e quibus unus Odenati Regis auro et argento et gemis operosus atque distinctus fuit. Alter quem persarum rex Aureliano dono dedit qui et ipse pari opere fabricatus erat. Tertius quem sibi Zenobia regina composuerat: sperans se Romam intrare: atque uisuram: quod illam non fecellit: nam certe et cum illo ingressa est uincta ac triumphata. Fuit et quartus currus a quatuor ceruis uectus: qui Gothorum regis fuisse dicitur: quo: ut multi memorie tradunt: Capitolium Aurelianus ingressus est: ut illic ceruos cederet: quos in eodem currum captos Ioui uouisse sciebatur. pces ferat preterea Elephanti viginti: fereque mansuete lybice: et alie dinter se ducere: quas Aurelianus priuatis donauit: ne fisci ammonis grauaret. Elegrides quattuor. Cameli per doliaceos: et cetera talia per ordinem ducenta gladiatorum paria trecenta preter captiuos gentium barbararum belenos: Exionatas et Arabes. Erant quoque Bactriani Liberni seu Iberij. Saraceni: perse cum suis quique muneribus. Gothi: Alani: Roselani: Sarmate: Franci: Sueni: Quandali: et Germani religati manibus captiui precefferunt. Inter hos etiam palmiremi: qui super fuerant principes Ciuitatis: et Egyptij ob rebellionem ducte sunt et decem mulieres: quas uirili habitu inter Getas pugnantem ceperant: quas de Amago: nibus ortas titulus indicabat. Prelati sunt tituli gentium nomina continentes. Inter hec Thebeticus Rex fuit elampde cocynca et tunica galabina ac braciis gallicis ornatus: adiuncto sibi filio: quem imperatorem in Gallia nuncupauerat. Incedebat etiam Zenobia gemmis ornata catenis aureis: quas sibipsum fecerat: uincta: preferebanturque corone ciuitatum aureis titulis eminentibus prodire. Ita populus ipse

5472

273

5473

279

Romani vexilla collegioꝝ atq; castroꝝ & cathastrigarij milites: & ois exercitꝝ & Sciatꝝ: & si aliquitulus tristior q̃ senaturꝝ triumphari videbat: multū tñ pompe addiderūt: Deniq; in capitolū vix nona hora puenit. Sero at ad palaciū. Sequētibꝝ vero diebꝝ date sunt populo voluptates ludoꝝ scenicoꝝum: ludorum cyressum: venationū & gladiatoꝝ. Numarchie: zenobia tamē regina Aureliani clemētia p̃suata ē: & in vrbe postea cōsensit. Et Tetricus rex ēt p̃suatꝝ lucanis postea p̃posuit: & hec de Aureliani triūpho & eius gestis dicta sufficiāt. In quo elucere possumꝝ quāte magnitudinis: q̃tene stutis Aurelianus fuerit: hic etiā inter cetera sue virtutis opera apollinis templū permagnificū & vrbis muros magnificētissimis operibꝝ extruxit: & in gallijs Sebēnas vrbe cōdidit: quā ex suo nomine Aurelianā appellavit. Deniq; malis cōsilijs subornatꝝ: & ipse in xpianos nouā persecutionē movit: & cū ea de re iā ad p̃vincia rū p̃fides litteras misissꝝ diuino iudicio de celo tactꝝ inter Cōstātinopolim & Iheraclyas in Libani florio vic veteris turpiter occubuit.

Gallia p̃vincia hoc āno cū p̃ānos .xx. eo āpliꝝ ob seuitiā & ignitiā Valeriani & Galiei Imperatorū fide populi Ro. se subtraxissꝝ: vt tūc Aureliā cesaris recuperatꝝ. Na cū germani: vt dictū ē Ravenā vsq; omnia vastātes: puenissent: posthumiꝝ quidā in gallia magnanimus tyrannidem cum magno rei p̃no. galloꝝ emolumento occupauit: & .io. ānis cū ingēti moderatiōe regnum tenuit: q̃ hostibus expulsis p̃uiciā in pristina redegit formā. Uex post decennii eo militari tumultu apud Adagētiā interfecto Victorinus quidā in re militari strenuissimus in regnū successit. Sed & ipse dum nimie ēēt libidinis & alieas vxores incessanter violaret & conuiper colonie occisus ē. Quo interēpto Tetricꝝ senator q̃ Bigraniā gubernabat: a militibus absens: Galliaꝝ imperator electus fuit: sed eo: vt diximus ab Aureliano apud Cathelanos supato & capto: gallia rursus a senatu recipitur. Et Tetricus humanitate augusti conseruatus est.

Cebenne Civitas Sabaudie.

Cebēnāꝝ clarissimā Allobrogū seu Sabaudienā civitatē Aureliāꝝ angustꝝ in gallijs bꝝ an no p̃. lē fecit: & ex suo noie ip̃as Aurelianā appellari voluit: hec q̃ppe civitas beleucioꝝ fimbꝝ p̃ximā ē: & lacu Leno siue Lustrano abluatꝝ: ex q̃q; dē lacu Rhodanꝝ flu. p̃luit: sup quē p̃os toto orbe celebrumꝝ sit: & hec itaq; civitas nūc p̃magnitudine: pulchritudineq; ac civiū frequentia totꝝ allobrogū siue Sabaudienū p̃uicie emporiū ēē videtꝝ: ad quā pp̃ frequētes nūdinas innūerabiles deferunt diuitie: hec q̃ppe sabaudie duci diu paruit: & nūc subest in q̃ plimi claruere viri: dōq; rū nūero maximꝝ qdā p̃fessor fuit: & amianꝝ vrbis ēps viri scitate & doctria p̃cipui: ac letꝝ p̃fory ter i diuitis scripturꝝ nobilitꝝ eruditꝝ: ac alij mlti.

Zenobia palmirenoꝝ vrbis assyrie Regina omniū stutū scia insignita hoc āno ab Aureliāo Augusto supata & capta Romā cathenis aureis vincita in triūphū ducitꝝ: hec q̃ppe mulier: vt ānq; paganoꝝ littere testantꝝ: a ptolomcis egyptioꝝ regibus clarissimā duxit originē: a quo tamē p̃re nō habemꝝ. Dicunt āt ip̃as cū p̃mū adulta fuissꝝ mulierū officia penitꝝ: sp̃cuisse: & siluas ac nēora pharetra accincta incoluisse: & ceruos ac capreas cursu & sagittis venasse. Inde q; cū ad robustiores p̃uicissꝝ vires: vrsos & leones ac pardos multos interfecissꝝ. Tādē p̃ seruādā virginitate sua nō solū frigus & estus atq; bymbres tolerasse: sed & boiū cōtribernia spernere assueissꝝ: vey instāte nobili etate aicoꝝ cōsilio & precibus lacessita Odenato nobilissimo palmirenoꝝ vrbis p̃ncipi se imp̃sit: q̃ cū cernēt ip̃m Odenatū virū suū captū a Sapoꝝ p̃sarū rege Valeriāo p̃dicto augusto ad occupādū oriētale imp̃iū intētū sub ip̃so viro suo militare disposuit. Et cū eo sup̃to regio ornata collectis copijs in Sapoꝝ rege iā late mesopotamiā occupāre aiosissime p̃gressa ē: & nūl lis parcēs laboribꝝ nō solū Sapoꝝ acerrimū regē supauit: sed & mesopotamiā sibi ademit: & ip̃sꝝ Sapoꝝ rege vsq; ad tbesiphontē pepulit & fugauit: & postmodū cū oēm oriēte ad Romanos spectātē vna cū viro pacatū obtinuisset: Ecce Odenatꝝ aduenio eius p̃sobrino vna cū herode eius filio occisus ē. Quibus trucidatis zenobia generosi aī mulier statū in imperiū intrauit ac viriliter gubernauit: & adeo gloriose illud rexit: vt nec Galienus & Claudio impatores aliquid cōtra eā attentare p̃sumpserint. Similiter nec oriētales egyptij: nec arabes aut Saraceni vel armeni populi: quinimo eius potentiam timentes & suos terminos seruare posse cōtenti erāt. Quippe oēs illā ob egregiā eiꝝ belli industriā & militie disciplinā rehbāt & venerabantꝝ: nā tāte fuit stutꝝ vt Galieno atq; Claudio angusto sublatꝝ: & Aureliano p̃dicto in p̃ncipatu suffecto ad ignominia Romā nois exp̃iādā: & ad ingētē gloriā cōsequēdā in se traxerit. Qui multꝝ cōfectꝝ bellis tādē cū multis legiōibꝝ haud longe ad Emessam civitatē deuicuit: vbi zenobia imp̃territa cū exercitu suo eū expectauit: cū quo diu & acriter pugnavit: ad vltimū aureliāꝝ supior exās zenobia cū suis fugā petijt: & i palmira vrbe sese p̃clusit: in q̃ euessigio ab Aureliano obsessā fuit. Tādē civitatē capta: & zenobia cū duobꝝ paruulis filijs captiua Aureliano p̃stata est.

275 5474

276 5475

ex quo aurelianus plurimum gloriatur. Et eaz mox triumpho servavit et cum filiis Romam adduxit: ubi consuetum triumpho: Aurelianus illam liberam cum filiis suis esse voluit: et concessa sibi a senatu apud Tyburtinam possessionem diu ab eadem zenobiana dicta est. Hec namque zenobia fuit corpore speciosissima et aliquid fulsca. Nigra erat oculis: et nuncis dentibus decora. Fuitque egyptiacarum ac grecarum linguarum non mediocriter erudita: quarum suffragio omnes historias tam latinas et grecas quam Barbaras summo studio vidit et memorie commendavit. Fuit denique pudicitie adeo amatrix: ut non modo cum alijs: sed et cum Odonato viro: nisi ob filiorum procreationem coniungere vellet. Et hoc de zenobia Regina dicta sufficiant.

Palmira autem huius Regine regia assyrie civitas fuit nunc: ut ait patris coplanata: de qua Pli. in 5. nalis histo. scribens sic ait: Palmira urbs nobilis situ: divitijs: solo et aquis amena: vasto undique ambitu arenis includit agros: ac velut terris exempta a rerum natura primata forte inter duo impia summa romanorum partiborumque. Et prima in discordia: cuius semper utriusque cura abest a seculencia partiborum: que vocatur ad tygrin quingenti triginta septem milibus passibus: a proximo vero Syrie litore ducens. 2. et a Damasco viginti septem passuum milibus.

Alius papa natione dalmatensis patre Caio: ex Dioclitiani imperatoris genere percrevit post Euticianum pontifice sedente annis. xi. et mensib. 4. Vir utique divinus: qui et Euticiano testamento ordines in ecclesia distinxit: quibus tamquam gradibus quibusdam ad episcopatum ascenderetur: et hi fuerunt hostiarum lector: Exorcista: acolitus: diaconus presbyter et episcopus: ut habetur in canone. 77. dicitur. Illud nos. Cessit ite ut nullas iudeus aut hereticus vel paganus christianum quippiam accusare presumere: ut. 2. q. 7. c. Pagani. Constituit et ne quippiam prophanus sacerdos vel in sacris constitutus in iudicio seculare vocaretur. 11. q. 1. c. Nemo idem quoque: ut quodam Fabiano fecerat regiones diaconibus notarijs divisit: qui res gestas martyrum describeret. Denique quater in Decembrio mense sacris ordinibus celebraret: ubi presbyteros. 25. diaconos. 8. et episcopos per diversa loca creavit. quia per Dioclitianum in christianos persecutio mota: et tanta quanta nunquam antea fuerat se in subterraneas cryptas transferens diu ibi latuit. Demum a persecutoribus captus cum fratre suo Sabino: et eius filia Susanna martyrio coronatur: et decimo calendi maii in Calixti cimiterio sepelitur: quo etiam die eius natale celebratur: et tunc episcopus cessavit dies undecim: Hunc tamen. 15. annis sedisse Eusebius noster scribit. Cuius etiam opinionem in hoc sequimur.

Alius. 33. Ro. imperator hoc anno 9. 4. ducetissime. 63. olympiadis post Aurelianum imperatorem suscipiens imperavit menses. tantum sex: magne certe virtutis et integritatis vir: ac reipublice gubernandae idoneus. Et propterea a senatu populoque Ro. ac militibus: cum summa delectus fuit concordia: et gravitate. Expectationibus certe: ut videbatur: satisfecisset: nisi cum mors imatura absculisset: cuius quidem consularis et senis viri vitam Cornelius tacitus historicus elegantissime scripsit: Hunc itaque mortuo Florianus eius frater successit qui et secundo sui principatus mense a militibus suis apud thar suum multis vulneribus confossus fuit.

Robus. 34. Ro. imperator eadem olympiade post Florianum imperare cepit: et imperavit annis sex: menses. 4. Hunc patris viri utique patris pauone ex Sermio urbe oriundum Romana respublice tempore habuit principem: cuius certe multa scelera gesta: et quod diu imperavit et ante imperium: dum alijs imperatoribus dux fuit: a multis scriptoribus referunt: et quod maxime a Cypriano historico: quod eo quodam gratia describit: que breviter causa omittitur. Suscepit igitur reipublice administrare: one statim galliciterato a barbaris occupatas cum ingenti felicitate restituit: et saturninum orientis imperium occupare conantem: ac proculum et bonosum viros strenuos apud agrippinam cum magna celeritate oppressit: de eis omnibus triumphavit: Quod quidem triumphum predictus Flavius vopiscus: 13. truncum in hec verba descripsit. Triumphavit probus de Germanis et bennijs omnium gentium ferocissimis: ubi quingentos boies annu triumphum duxit venationem in circo amplissimam populo dedit ita ut populus cuncta diriperet. Immissi fuerunt per omnes aditus struiones mille: cervi mille: apri mille: dume et alia quanta alii annuerant: et inveniri potuerunt: immissi deinde populares. Rapuit quisque quod voluit. Et hic omnium ex trecentis et 20. triumphis in impio romano habitus extremus fuit. Ex quibus pro triumphis forma ostendenda aliquos selectos hoc in opere scribere et annotare curavimus: ut supra multis in locis notatum est. Hunc tandem principem: 13. iustissimum tumultu militari occisum fuisse tradunt.

Anatoli laodiceus episcopus multe scientias et doctrine vir tempestate hac floruit: et ut Eusebius refert. De pascha librum composuit: de quo mathematicis li. 10. Et in divinis codicibus multa commentatus est. Atque etiam in manicheorum heresim inuectus est valde.

Dorotheus quidam eunuchus Greca ac hebreia lingua eruditissimus: cuius doctrina Aurelianus imperator mirifice delectatus fuerat ad hoc usque tempus pervenisse tradit: quod et nonnulla monumeta post se scripta reliquit. eius autem auditor: eusebius noster cesariensis adhuc adolescentulus fuit.

Victorinus et pietavienis episcopus quod eque greca ac latina noverat linguam multa per hoc tempus in sacros codices edidit promeraria: 13. in genesim: in exodum: in leviticum in isaiam ezechiel abachuch: ecclesiastice: et cantica cantico

5476 277

5477 278

in atq; in apocalipsis: deniq; cū in oēs hereses innectus fuisset martyrio coronatus est.

Archelaus quidā mesopotāie ep̄s p̄ bec tpa in p̄cio e xistēs librū aduers⁹ Manicheū hereticum Sy no sermone cōposuit quē quidē librū vt diuus refert Hiero. greci i eoz lingua trāstulerunt.

Arus narbonēsis. 35. Ro. imperator. Olympiade. 265. post Probū augustū imperiū suscipi-
ens vna cum Carino et Numeriano filijs suis imperauit. 2. ānis. Cuius quidē gesta Flavius
vopiscus pulchre descripsit. Hic suscepto imperio nō im pbe illud administrauit s; multa im
perio Ro. adiecit. Nā statim collecto exercitu magno in mesopotamiā accessit et Chā vrbe ce
pit: indeq; in persas p̄grediēs senē et thesiphōrē notissimas vrbes debellauit. Vex cū castra
super tygrim fluuiū posuisset: fulminis ictu mox cōcidit. Numerianus vō ei⁹ fili⁹ poētis et oratoris artē
callē: et ipse cū imperare cepisset: soceri sui fraude statim a milibus occis⁹ ē. Carinus atq; ali⁹ fili⁹ pbris
oibus inferuens a Dioclitiano i dalmatia superat⁹: et ignominiose interfect⁹: scelex suoz sic penas luit.

Chri disciplinis excellentes.

Helius spartianus.
Julius capitolinus
Flavius eutropius
Vopiscus Syracusanus.

Trebellius pollio.
Helius lampridius
Ulugani gallicanus

Oēs historici scriptores hac tēpestate ob eloquētiā
maximo i p̄cio habiti sunt: hij oēs diuis opib⁹ ab ha
driano p̄cipe sen iperatore vsq; ad Carinū oīz p̄n
cipū seu iperatoz gesta accuratissio et eloquentissio

cōscribere sermone: et qbus prout potuimus multa excerpte annexi sumus: vt locis suis dictum est.

Dioclitianus dalmatib⁹ 6. et 30. Ro. imperator anno secūdo. 265. Olympiadis Augustus
declarat⁹ iperant annis. 20. Vir certe probus atq; prudēs: qui apud saloniē nūc spatarum

dalmatic vrbe ex p̄e scriba natus hoc āne ex ppli: senatusq; ac militū oīz cōsensu iperator
electus statim apri quēdā virū audacissimū: qui numerianū augustū interfecerat manu p̄pā
interfecit. Vex post aliquot menses cū multa prospere gessisset bella: imminēbus sibi mul

belloz turbib⁹ quib⁹ solus resistere nō valebat Maximianū cognomēto herculeū Cesarē p⁹ poslea
Augustū et iperij sōrte declarauit: eo q; agrestes i gallia facile p̄pserunt: et pacē gallis reddiderit: illo
q; sibi socio declarato: etiā. 4. impij sui āno cū quida noie carausi⁹ sumpta purpura britāniā isulā occu
passet. et alter noie Marcellus oriēti bellū intulisset: nōnulliq; alij ap̄rica ifestaret: ac egyptū achilē obti
nuisset: Dioclitian⁹ vt resistere his periculis posset: p̄ter maximianū p̄dictū: Galerū et Cōstānū co
mitē magni cōstantini patrē Cesares fecit: et cū exercitu magno quēlibet i locis p̄dictis occupat⁹ desti
nauit. Maximianus autē in britāniā accedēs: Carusū tyrannū post ānū decimū: fraude pot⁹ q; viru
te interemit: et britāniā recepit. Cōstānū autē galliā accedēs: cū ibidē p̄mo male pugnas; renouata se
cundo pugna multa alemanoꝝ milia: quieo venerat mercede cōducti expugnant et interfecit et statim
gallias pacatas senatui reddidit. Dioclitian⁹ at in Egyptū vadēs cū octo mēib⁹: Achileo resistēte ale
xandriā obsidiss; tādē caprā vrbe: et mortuo Achileo ea suis militib⁹ diripiēdā cōcessit: ac sic vrbe dire
pta dioclitianus multos p egyptū p̄scripsit: ac multis exilijs: alijsq; vexatōib⁹ vexare p̄cepit. Hic ge
stis cū maximian⁹ cōtra Marcellū in oriēte accessiss; duob⁹ p̄lijs p̄ra cū optime pugnauit: sed tertio cū
inf Galerū et Caras pugnā repensiss; ab eodē Marcellō supatus ē: q amissis copijs ad Dioclitianum
inermis et spoliat⁹ pfugit: a q̄ ita arrogatē excep⁹ fuit: vt p aliquot passū milia purpurat⁹ aū currū
eius cucurrisse dicat⁹. An post secūdū annū repetit⁹ virib⁹ hōstē adeo ardent occurrit: vt eo supato
et cū vxorib⁹ et cōcubinis: ac liberis et sororib⁹ eius captis ad Dioclitianū reb⁹ pacatis cum ingēti glo
ria redierit. Ac sic. 18. impij eoz āno Romā cū insigni pōpa redeūtes de eis omnib⁹ triūpharūt. Eo. n.
in triūpho Marcellū currū antecedebat cōinges: sorores et liberi: ac p̄eres innumerabiles cū oī p̄da: qua
parthos spoliauerāt. Eoq; gloriosissime cōfecto: et reb⁹ omnib⁹ vndiq; pacat⁹ Dioclitian⁹ ad exoman
dā vrbe animus adiecit: et inter cetera thermas ex suo nomine mire magnitudinis extruxit: Quib⁹ sue
cessibus elat⁹ factus se: vt deū adorari et salutari ab omnib⁹ p̄cepit. Et p̄pterea ipse in oriēte et maximi
anus in occidentē oēs ecclesias christianoꝝ vastari: et ipsos christianos affligi: et interfici vbq; p̄cipiūt
Id tū pot⁹ suafione maximiani q̄ suo p̄silio gestū ē. Et bec. x. xp̄ianoz p⁹ Heronē p̄secutio fuit omnū q
dem immanior et crudelior: in q nō solū xp̄ianos pemit: sed et scripture sacre igni cōbuste fuere. Si q
et xp̄ian⁹ in aliquo magistratu inuētus fuiss; sublata ei⁹ dignitate tanq̄ infamis bēbat: Hic nanq; i m⁹
gēnas vestib⁹ et calcament⁹ inferi fecit: cū ātea oēs impatores in modū iudiciū induerent: et clamidem
trū purpureā a puato habitu pl⁹ b̄rent. postreō tamē hic Dioclitianus geti sue p̄sules impiū vna cū ma
ximiano dimissit: et apud salonas se recipiēs reliquū vite sue sp̄s p̄uat⁹ officio in quietē duxit. Deniq; ta
mē p⁹ 20. ānū venēo extinet⁹ fuit. Maximian⁹ at: et ipse in vite p̄uate p̄posito p aliquō tēpus apd medio
lanum Dioclitianū secus fuit: q̄ non p̄secuerat.

Arceclius papa natice Ro. p̄e p̄iceto p⁹ Caius p̄nisi. sedit ānis. 9. mēi. 4. q. 6. p̄nificat⁹ sui

m āno iā Dioclitianū p̄secutiōe seuitē cū a carnificib⁹ captus p̄pellētur oīs iura exhibere: metū
p̄teritus tura cisdeꝝ idolis obtulit: atq; ea adorauit: Quo facto haud multo post in se re
uersus in Sinuessā cāpanie vrbe secessit: et ibi p̄liū cetū et octoginta ep̄ozū induxit: Ad quod: vt Gra
tianas in canone. 21. distinet⁹ c. nūc autem testatur: Ad Arcellinum squalidus et cilijs indur⁹ veniens
peccatū suū omnib⁹ astātibus cū lachrymis p̄fusus: p ea incōstātia obitā penā sibi tribui exposulauit:

5485

286 5485

292 5491

5500

301

sed illi renuentes dixerunt: et petrus apostolus ea ratione peccasse: sed sciendo peccati maculam lavisse. tu ergo: qui unum: te ipsum iudica. At ille: adiudico: ait: me ipsum proponendum: et ex nunc anathematizo quicumque: contra meum preceptum: te tradideris sepulture affirmans ob negationem christi fidei neque se sepulture mereri: hijs dictis: et concilio soluto Roma iratus Marcellinus rediens diocletianum adiit eumque increpavit: quod deus imolare eum impulerit: atque ita se christianum esse constanti animo confessus est. Quo audito diocletianus iussit eum cum Claudio Carino et Antonio capite truncari: quorum corpora cum dies sex et 30. insepulta iacuisissent via publica: tandem petri apostoli iussu qui Marcellus pontifici apparuit via salaria in cimiterio priscille sepeliuntur. Et tunc cessavit episcopatus dies 25. eorum autem festum sexto calendarum maij celebratur.

5504

305

Marcellus papa natione Romanus. prebendito post marcellinum pontifice sedit annis 5. et mensibus 6. et diebus 21. Qui multis malorum turbinibus vexatus fuisset: diuino tamen cultu: ut par erat: interitus postulat. Gratiano teste: ne quod generale concilium celebrare possit absque ipsius sedis apostolice auctoritate: ut habetur in canone 17. dei. Synodus. Treue voluit ut quibus iudicio grauari sedem apostolicam appellare possit. et quod 6. ad Romanam. Cessit itaque ne quod villo modo iudicaret: nisi principaliter accusaret vel convinceret. 3. quod 9. c. 3. ad 3. Stramitque preterea: ne quod clericus cuiuscumque ordinis existeret sine sui superioris licentia apud seculari iudice tractaretur. ut. xi. q. 1. c. Clericus. Hic cum priscilla matrona Romana mulierem siquidem sciret et diuitijs insignem haberet charissimam ei suam cimiterium magnis impensis in via salaria construxit. Deinde ipse marcellus titulos 25. in urbe Roma quasi tot dioceses constituit: et quoniam ad commoditatem baptismi: et ad eorum opportunitatem: quod ex gentibus ad fidei quondam puolabant. Et ait preibus Lucina nobilissima Romanorum matrona ecclesiam Romanam et clez rex suaz herede instituit. Quod quoniam Marcellus Cesar postea intellexisset: et Lucinam relegauit: et marcellum captum et minus et terroribus episcopatu deponere et Christianum abnegare iussit: qui quoniam marcellum precepta contemneret: iratus Cesar in vilipedium christianae religionis ad custodienda aialia cum iussit: Quo tamen in loco nec pietas orones unquam nec ieiunia continua pretermisit: nec et clez epulis saltem gubernare destitit. Clez cum ibidem captus nouem mensibus preclusus: a clericis suis noctu liberatus fuit. Quo audito marcellus denuo Marcellum in stabulum redegit: ubi cum incoenode nimium bitaret: tandem honore: ferorque: ac famis necessitate vita finit. Cuius corpus Lucina in cimiterio priscille in via salaria. 7. cal. februarii sepeliunt. Quo etiam die eius natale celebratur. Eoq; mortuo sedes vacavit dies. xx.

Decia in christianos persecutio iam octo annis a quodam Acturio militum magistro excitata: hoc anno Diocletianus et maximianus iussu per omnes orbis partes permittit: quod quidem persecutio omnibus preedentibus maior et durior: fuit. Decem namque annis per duras adeo acerbissimas extitit: ut intra 30. dies ad. xx. hominum milia: ut Eusebius refert: per diuersas mundi puicias martyrio coronarentur. Ea quippe persecutio primus in asia apud nicomediam ciuitatem obiectum quiddam domus regie fortuito collata initium suscepit: existimans enim imperator quod id incedit ope christianorum facit: si fuisse: et eos vehementer exarsit: et multos interfecit: plerosque viuos in ignem mitti iussit: et ecclesias vastari: scripturasque sacras succedere et exuri mandauit. Hanc quippe seculum quoniam Diocletianus in oriente et in syria: a phrygia: egyptoque exerceret: multo magis Maximianus in occidente exercuit: quod nullum tormentum generis fuit: quod idem iniquissimum et malignissimum christianis non adhibuerit. Et quoniam inuincibiles ubique extiterunt fuerunt: infra scriptos clariores passos hic conuicere censuit. Et primo.

Adauer quidam romanus patricius vir christianissimus atque scissimus apud phrygiam martyrium hoc modo suscepit. Iohannes namque constituit: cum quadam ciuitate perierit: qua postmodum Diocletianus exuri fecit: quod ipse idolis sacrificare rennu: a carnificibus captus per ecclesias: deinde flagellatus: et postremo capitis obrutacoe martyr efficit.

Alexander miles strenuus ex sacra thebeorum legione unum per hoc tempus apud Bergomum ciuitatem nostram cum christi domini nostri nomine constantissime predicaret: per inuincibiles viuites ibidem opatus. 7. cal. septem. abscisione capitis martyrium gloriosissime pleuit. Cuius quidem scissimum corpus grata vidua affectuose colligens in proprio predio sepeliuit. Quo etiam in loco postea celeberrimum in eiusdem sanctissimi martyris honore templum extructum fuit: quod nunc usque vetustissimum extare videtur.

Agnes clarissima Romanus. ego quidem in eorum dignissima: hac persecutio testare Ambrosius apud Romanos. 15. erat: suorum morte perdidit: et vita inuenit: quod solu vite dilexit auctore. Capra igitur a quodam Siproiano urbis prefecto post minas et terrores ac verbera plurima in ignem contexta: sed minime lesa: tandem gladio in pectore percussa. vii. calendas februarii martyrii palmas adepta est. Hanc quippe quum idem Siproianus scortari vellet: et ad lupanar nudam perducere fecit: Que turpitudinis locum ingressa: angelus domini preparatum inuenit: quod tam immenso lumine circumdedit: adeo ut nullus ingrediens pre nimio splendore unquam videre aut contingere eam potuerit: ad quam cum prefecti filius ingressus fuisset: ab angelo prefocatus est. Sed illa postmodum orante inuenis ille reuixit. Denique illa mortua et sepulta: cum parentes eius assiduis pernoctationibus ad ipsius sepulchrum vigilarerent: viderunt in medio noctis silentio beatam Agnetem in exercitu maximo virginum mirabili veste fulgentem que dixit eis: Videte amantissimi parentes: ne me quasi mortuam lugeatis: sed gaude mecum et congratulamini: quod cum hijs omnibus lucidas sedes accepit: et illi sum desponsata in celis: quem in terris posita tota animi intentione dilexit. Cuius dictis Agnes cum exercitu disparuit. Que visio postea divulgata est: et usque in hodiernum diem hec visio venerabiliter recensetur.

Anastasia et illustrissima Romanus. mulier publici cuiusdam potentissimi Romanus. vxor hijs temporibus ab ipso publico perhibita per diuinam custodiam in carcere per christo macerata: tandem cum. cc. viris et septuaginta scis ad insulas per-

marías blata ibidē post varia supplicia ipsa igni tradita est: sed et reliqui eodē die: qui sunt octauo calendas Januarij varijs cruciatibus extincti sunt: hec enim quum bonarū litterarū cruditissima esset: de eius persecutiōe ad diuū Hierogonū martyre ipsius multe extāt epistole cruditiōe et eloquētia plene.

Barbara autē vgo nobilissima et ipsa hijs tēpibz in thūsia post durā carceris maceratiōe: necueq; cēsiōe: ac lapidarū exustiōe: necnō et mamillarū pēcisionē: alioz quoq; innūcrabiliū tormentoz cruciationem ad extremū. ii. nonas decembris gladio percussa martyrium consumauit.

Bonifacius martyr: p hoc tēpus: vt eius hz historia apud Tbarsum Cilicie vrbe iussu Dioclitiani passus: sed Romā delatus via latina sepultus est: q cū cuiusdā matrone nobilissime noie Aglax. perator esset: et cū ea in stupro sepe misceret: tādē diuino nutu punctus nō mō seclus deservit: repx ē ad culpā diluēdā p diuersa tormētoz gnā ad martyrij palmā ardētē cucurrit: et caput obtruncatōe omiz nonis iunij martyriū cepit et quo die eius natale agit. Aglax vō brā hoc audito mūdo et pōpis eius abrenūciās vniuersa q possidebat in paupes distribuit: et toto tpe vite sue dño in oratiōibz et ieiunijs fuit: a quo postmodū tāta gratiā pmeruit: vt in eius noie multi vtrū signis claruerit. Sequitur q post cū bitū scimōtali ānis. 13. opibz bōis tādē psumata apō scm martyre Rome sepelitur.

Carpophorū quidā iulē presbyter: et Abūdius diaconus hac tēpestate apud spoletana ciuitatē cōphēsi: p crudelitē cedunt: deinde in carcē negato cibo et potu recludunt: rursusq; eculeo diu torquentur: ac post hec iterato in carcē macerātur. Deniq; quū nullo mō aegescē nollēt. 4. id. Decē. decollantur.

Claudius et Nicostatus: Simphorianusq; ac Siphicius viri clariss: et in arte qdrataria pūssimi Ro. p hoc tps via laucana h mō passi sūt: p nāq; in carcē trusi: deinde scorpīōibus gravissimis cēsi: s cū a sūo xpī murari nō possēt. Hic iussu p iudicē i mari pēpitati sūt: et sic 4. cal. oc. martyriū ppleuerūt.

Crispinus et Crispianus viri celeberrimi sub hac psecutione apud Suesionē vrbez capti et iudici pscntati post imania tormēta sibi a carnificibus illata gladio trūcati. 8. cal. nonē. martyrij coronā pcepērūt.

Christoforus martyr incōparabilis magnitudinis et vtrūq; vir: p hoc qz tps in Lycia asie puincia vrbe samona p xpo hoc mō monē ptulit: pmo. n. vgis ferreis attrit: flāmisq; exust fuit: s cū diuā vīte salutaret: ad vltimū sagittaz icribz cōfoss: martyriū tādē. 8. cal. aug. caput obtruncatiōe cōpleuit.

Cosmas et Damianus xpianissimi viri ac celeberrimi medici apō Egeā ciuitatē pphēsi hoc tpe p vincula et carceres: post maris dimersionē: atq; ignē: lapidationēq; ac sagittas diuini sūpatas capite pressi sunt. Ad martyriū sunt autē beati Cosmas et Damianus Antim? Leontinus et Euprepi? qnto calendas octobris: hoc est vigesimo septimo die mēsis sep embriis.

Catherinā egyptiacā pclarissimā vginē: hijs tēpibz floruisse et martyriū ptulisse eius tradit historia hac qppe generoso sanguine orā inuēio: cui pī noie Cost? in vrbe Alexādria rex fuit a q et si maximū patrimoniū accepisset: et in pupillari etate patre ipso rege orbata fuisset: nō tñ inter diuitiaz et dñas ecio et molliciei femineē dditā fuisse pperio: qnūmo et si pceptorē ignorem: tāta eaz repx peritaz scia pditā legim? vt mirabile visus sit q in tā tenera etate: vt ei refert histo. cū oibz certamē disputatiōis suscepit. Nā tā vtilis et diu ingenij erat: vt in oibz p varias syllogismoz pclusiones allegorice: methonimice diserte ac mystice rñderet. hec itaq; pclarissima vgo adhuc in paterna domo apud Alexādriā existēs fernēte adhuc Dioclitiani psecutiōe: a Maxētio cesare Maximiani filio ibidē existēte: quū aliqñ quosdā xpianos flētes metu mortis cōspexisset ad ppiā sacrificia impelli vbermī cordis dolore fauciata ad psectū Maxētij audacter accessit: et cū de crudelitate duri increpauit: ppter qd irat? cesar iussit eaz in custodiā recludi: Cui āgel? dñi apparēs dixit: Cōstāter age grata deo puella: qz tecū ē dñs p cur? bonore certamē suscepisti. Ipse. n. impetū vbi infuder in os tuū: p q aduersarij resistē nō valebūt: qnūmo p te multi pueri ad xpū cū palma martyrij introibūt: qd et factū ē: qz et. 50. phōs et porphyriū. Maxētij necessariū: ac ipse celaris vxorē: atq; alios vtriusq; sex innūcrabiles disputatiōibz et doctrinis xpī iugo subdidit: et ad celestia regna ad martyriū pmissit. Illaq; diu tota eculeoq; vexata et rotaz gladijs dilaniata: et ob hoc a xpo desposata: tādē obtruncatiōe caput martyrij coronā adepta ē: Cui qdēz scissi mū corp? āgel? pfectis rapiētes in mōre synai detulerūt: et ibidē diuis obsequijs bononificētissime sepe fuerunt: Cuius quidem natale celebratur. 8. calendas Decembris.

Cyriacū quoq; dyaconū cū largo et sinaragdo nobilissimū virū per hoc tempus cum alijs viginti Rome in via hostiensis passos eorū historie tradunt. Ipse enim Cyriacus quū Dioclitiani filiā noie artemiam a demonio liberass: et domino nostro iesu Christo p baptisum consecrass: atq; similē sobiam Saporis perfarū regis filiam: a Dioclitiani filio tentus est cum alijs christianis: et in custodiā missus. Inde q paulopost per iudicem Carpasium eductus primū caput eius pice reliquata pfundī fecit: et iterum in carcerem retrudi. Et post dies quattuor rursus e carcere eductus in catasta ipsū extendi fecit: et nervis crudis durissime cedi pcepit: quibus gestis iussit illuz Dioclitiani filius cū Largo et Smaragdo et alijs viginti capite obtruncari: Quorū corpora beatissimi Adrecllus papa rna cū Lucina matrona christianissima in predio suo via hostiensis miliario ab vrbe Roma. 7. sepelierunt. 6. scilicet idus augusti quo die eorū natale celebratur.

Domitius quidā vir scissimus hijs tēporibus cū persecutionis rabiem declinare vellet a satellitibus maximiani prius pphēditur: et iudici pntatur: q statim extra vrbez in via claudia eum perducēs. 7. idus octo. gladio ipsum percuti fecit: et cum gloria martyrij ad chrisum destinauit.

C Borotbea qz vgo gloriofa apud Cefareā Capadocie vrbe p hoc tps pphēfa p xpo hoc mō mar
tyriū pūlit. hmo nāqz i equuleo diu vexata: deide palmis durissime cefa ad vltimū capi: e punita fuit
In cui⁹ qdē pfeffioe: cū qdā ſcolasticus noie Theophilus fuiſſet: pūct⁹ a carnificibus ſtatim pprehēditur
z ad ſupplicii pducit. Cūqz z ipſe ab eiſdē grauiſſime diu tortus fuiſſet: nec a fide nullatenus diuelli
poſſet: moniſſime eodē die gladio ceſus eſt: quoz feſtū. 8. idus februarij celebrari inſſum fuit.

C Eulalia qucdā hiſpalenſis virgo: per id tēpus cū. 13. m̄ cēt ānozū: in ciuitate emerita p xpi pfeſſioe
Baciani pſedis iuſſu primo equuleo ſuſpenſa z exingulata. Demum quum ardentibus ad vtrūqz la
tus admote fuiſſent: igne hanſto. 4. idus Decembris deo ſpiritum reddidit.

C Eleutheri⁹ quidā clariffimus miles ſub hac pſecutiōe apud Nicomedā Aſie vrbe cū alijs inuictabi
libus martyr efficitur: Equibus alij gladijs obrūcati: alij ignib⁹ cōcremati alijqz i mari pccit ites pa
ti: poſtrēo z ipſe Eleutheri⁹ hic cū diu per ſingula corpis mēbra cruciaret: z ſemp validior efficeretur:
demū velut aux ignib⁹ examinātū: ſexto nonas octobris cū palma martyrij paradifum introiuit.

C Euphemia vgo nobiliſſima rēpeltate hac apud calcedoneſes Aſie vrbe a pcoſule qdā noie pſco cū
alijs. 70. pphēfa: cū deo marti imolaſ nollet oīa tormētōz: quā i ea expēdit: q oīa p xpo pſtāt pūlit
vz: carceres: verbera rota: argumēta: ignes: lapidū āgulariū pōdera: beſtias: virgāz plagas: ac ſecu
res: z igneas ſartagines: rursūqz a beſtia morſa imaculatū ſpiritū deo reddidit. Cuius corpus ma
ter nomine Theodora: z Philophion pater ſepelierunt. Completum eſt autem Euphemie martyri
um decimoſexto calendis octobris: z eo die ei⁹ natale celebratur.

C Eupul⁹ ſicul⁹ diacon⁹ iſto tpe in cathania vrbe a maximiano impatore pprehēſ⁹ cū diutiſſe p xpi
pfeſſioe cōtor⁹ fuiſſet: itādē martyrij palmā gladio cedente pridie idus auguſti percepit.

C Felix qdā apulic⁹ cōp cū Ad aucto z Januario pſbyteris: necnō z Fortunato ac Septimo lectori
bus hijs tēporibus in Venuſia vrbe Apulic⁹ cōprehēſ⁹: cū ibidē multis diu vinculis z carcerib⁹ fuiſſent
macerati: Inde qz quaſi per totam Apulicā z Siciliā cum multis afflictionibus perducti: tandem
nono calendis nouembis occiſione gladij ſunt conſumati.

C Felix itē alter z Fortunat⁹ germāi hac pſecutione apud aglicā vrbe pro xpo paſſi ſunt: Iſij qppe i
Eculeo ſuſpenſi circa eoz latera miniſtri diabolī lapides ardentibus appoſuerunt: q quidem diuina vir
tute fuerūt exticti: Quo viſo ex Eculeo eos amonētes ſeruētī olco illos pſuderūt: Sed quū minime fuiſ
ſent leſi: data ſententia. 3. idus Junij capite obrūcati ſunt.

C Georgi⁹ tribun⁹ z verus xpi miles hoc tpe in pſide ciuitate Dioſpoli veluti alter Curtius Ro. z co
drus arbenſiū rex p patrie ſue liberatiōe ſeſe internitiōi ad draconis occiſionē z martyrij tolerātiā
dedit. Quippe interiſſo dracōe p Eculei extēſionē: totūqz corpis laceratiōe: z viſcerū cūſuſione: ac
ſalis pſtricationē: necnō z alioz tormētōz ppeſſionē ad vltimū martyriū capitis abſciſſione completū
Cui⁹ qdē paſſionis geſta: z ſi inter apocriphas ſcripturas cōputaret: ipſi tamē illuſtriſſimū martyriū
inter coronas martyriū dei eccleſia venerabiliter honozat: vt ex decreto niceno pz: ſicut bētur in can. 15.
di. c. Scā ro. eccleſia: De quo diu⁹ Ambro. ſic ait: Georgi⁹ fideliffimus xpi miles: diu xpianitat⁹ pſeſſio
tegeret: ſolus inter xpicolos dei filiū conſeſſus ē: Cui z tātā fidei cōſtantiā diu grā cōneceſſit: vt ex ty
ranice pſtātis pcepto cōtēderet: z inuictabili nō formidaret tormēta penaz. S. ſelix iugt z inelytus dem
ni pſelator: quē nō ſolū tēporalis regni blāda nō perſuaſit promiſſio: ſed pſecutor deſuſo ſimulachro
rū ei⁹ portēta in abyſſūz piccit: Iſui⁹ at inelyti martyris caput: quū poſtmodū Venetijs delatū fuiſ
ſet: i ei⁹ honore mōaſteriū z eccleſia erecta ſunt: quod nunc vſqz maxima enim veneratione perſeuerat.
Eius autem natale octauo calendis maij ab omnibus xpicolis celebratur.

C Borgonius Roman⁹ miles: hijs tēpib⁹ cū apud Nicomedā exiſſet: z Dioclitiani pſecutionē: quaz
chriſtians inferebat plurimū deſtaret: ab impatore capt⁹ iuſſ⁹ ē ſuſpēdi: z fragis toto corpe laniari
z viſcerib⁹: p pelle nudat⁹ aceto z ſale pſudi: deide cū in craticula ipſitū mādauit crudeliſſi aſſari: ſz ad
huc eo ſupiniuēte. 5. id⁹ ſeptē. laqo ſecit cū necari: iuſſiceto deide tpe corp⁹ ei⁹ Ro. ſlatū via latia ſepultū ē.

C Bernaſi⁹ z pſatius germāi natiōe mediolanenſes: patre Vitale viro ſcō: z matre Valeria vno pu
geniti: hac ſimultate pcella i eadē mediolanēſi vrbe a qdā Aſtaſio comite ſūt paſſi: hijs nāqz pentibus
orbati pfeſſi vniuerſū pſimoniū vēdiderūt z paupib⁹ erogarūt: z ſeſe i vno cēaculo pēdētēſ p. x. ānos
icinijs z ofonibus ac lectiōibus pſtūis deo fuerūt. xi. at āno ab eodē Aſtaſio pprehēſi ad palmā mar
tyrij p diuerſa tormēta puenērūt: nā idē comes pſimū tādū plūbat⁹ cedi fecit donec ſpū exbalarer. Al
terū vō ſuſtibus ceſus capite trūcari fecit: qū corp⁹ cū ānis mult⁹ icognita fuiſſet: Amb⁹ ofio reuelātē
incorrupta adeo repijt: vt eo die interēpta fuiſſe videbantur. martyrizati autem fuerunt hijs beatiffimi
martyres ſub die tredecimo calendarum Januarij.

C Beneti⁹ itē Ro. miles hoc tpe a Dioclitiano capt⁹ Rome ei⁹ iuſſu crudeliſſime ceditur: poſtea
in eculeo leuatus crudelē in modū vulgariū diuina laceratiōe vexat⁹: ac lapidibus ardentiſſime iſſat⁹ a
tur. Et cū in fide xpi pſtātiffimo aīo perſiſſet: diceretqz: Nō ē rex pter Dioclitianū: p quo ſi mill⁹ es ec
cidat: ipſum mihi de eoz de minime auferre poteris. Tratus Dioclitianus ei caput octauo calendis ſe
ptembis auferri pcepit. Et eo die ei⁹ natale eccleſia agit.

C Hadrianus quidā Romanus per hoc tēpus apud Nicomediam ciuitatem cum alijs vigin
tribus poſt multa z immaniſſima ſupplicia ſexto idus Septēbris crurifragio martyriū conſumant.

Eberasimus capan⁹ eph⁹: vir illustrissim⁹ atq; sanctissim⁹ hac tēpstate iussu Dioclitiani pmo pleni
banis et sustib⁹ grauit⁹ maceratur et dilaniatur. Deinde resina: sulphur: plūbo: pice: oleoq; pūdit⁹: sed
mīme ledit⁹: quo miraculo multi ac multi pūcti idol abrenūciates xpīa effecti sūt: ipz ar īuicissimū
martyrē accipiētes cū īmēso ferri pōdere in carcerib⁹ arcissimis icluserūt: a q̄ qdē ēr āgel⁹ dñi paulo
post eduxit. S; cū adhuc et clarissima uulgarē miracula: rur⁹ a Maximiano impatore detinetur
et diuersis suppliciis torquetur. Iterumq; in olla q̄ plūbo: pice: resina et oleo feruefacta fuerat: missus
diuina uirtute illesusq; euasit. Tādē deo uocante tertio nonas Junij sacro sine quieuit.

Ephylaria matrona clarissima sanctissime Ephre uirginis mater: hysdē tēporib⁹ cū in Augustana
Italie ciuitate ad filie predictę sepulchrū cum Digna et Lumenia atq; Euprepia sacris uirginib⁹ ex
cubaret: ibidem accenso igne pro constantia fidei pridie idus Augusti exhausta fuit.

E Januarius Beneuēne urbis eph⁹: per hoc tēpus et ipse cū diaconib⁹: Questo et Proculo: ac alijs
pluribus post uincula et carceres: i⁹ calendis octobris capite celsus occubuit.

E Joānē quēdā eruditissimū viz hys turbinib⁹ apud Alcomedia ciuitatē hac de cā possū fuisse tra
dunt: ipse: cū eloquētissim⁹ eēt: fidei calore succēp⁹: cū aliqñ quēdā libz in māib⁹ impioz uidiss⁹: in q̄
qdē tyrānoz crudelia edicta cōtra christiāos descripta erāt iniecta māu ac māibus impioz detraxit: et
raprū pfecti discerpit: quod cū Dioclitian⁹ et maximiano impatorib⁹ in eadē urbe cōstitūt⁹ relātū fuiss⁹:
ira pēti oia supplicioz genera in eū donec expiraret expēdi iusserūt: q̄ sane vir dī: ut erat aio nobilis: ā
ta cū uult⁹ et spirit⁹ alacritate ad finē vsq; pertulit: ut nec tristis quidem pro hys uideri potuiss⁹: passus
est itaq; dignissim⁹ Athleta septimo idus septemb⁹: quo die ei⁹ festum honoratur.

E Julian⁹ qdā gnē ānochen⁹ vir xpīanissim⁹ p id ipsuz tēp⁹ apud Ro. urbē cū Basilissa v̄gine a Dio
clitiano impatore crudelissime pass⁹ fuit: hōz duoz certe mire legunt⁹ et referunt passiōes cū qd⁹ fuit re
uerabil⁹ multitudo sacerdotū et mistroz ecclesie christi: q̄ quidē propter imanitātē persecutiōis ad eos
cōfugerat: p̄emata est p⁹ q̄s etiā Anto: p̄esbyter: et Celsus puer vna cū matre ac alijs cōplurimi q om
nes quinto idus Januarij mortem pertulere.

E Juliana ē: vgo p̄clarissima natōe comēsis hoc iho tpe apō Comū cisal. gallie urbē suā capta mar
tyriū senissimū ptulit: et cū gloria martyrij padisū irrouit. q̄ppe cū varia tormēta p̄mū p̄stāssimē p̄u
lisset: postea palā cū diabolo cōstitit: et de ipso clarissime triumphauit: indeq; flāmas ignis et ollā ferue
tem superās palmā martyrij capiti obtruncatione: i. 4. calendis Martij adepta est.

E Leocadia q̄q; celeberrīa vgo hys tēpib⁹ a Baciano hispāia p̄fecto tanq̄ xpīana capī: et apud
Toletū urbē carceri m̄cipat⁹: ubi cū grauissimos b̄tē Enlalie et reliq̄oz martyriū audiret cruciat⁹ po
sitū in oratione genib⁹: v. idus Decēbris impollutū deo reddidit spiritum.

E Lucia vgo dō deuota natōe sicula et speciosissima inter ceteras isule illi⁹ v̄gines: hac p̄secutiōe apō
Syracusana or⁹ fuit ciuitatē passa fuit: hac mater noīe Euticia pmo cuidā p̄claro iuuei desposuerat:
S; recept⁹: uisq; b̄tē Agathe martyris miraculis rogant⁹ matrē ne de cetero sp̄suz eidem noīare di
gnaretur: quā qdē gratiā obtinē tādē p̄meruit. At illa p̄festi aplū p̄monū paupib⁹ et uiduis et orpha
nis distrahē fategit: quo audito sp̄s in indicio pascasij p̄sularis litē p̄dit: dicens sp̄saz xpīanas eē et p̄
leges uinē augmētōz: quā id pascasij corripēs ad sacrificia d̄monū p̄uasit: cū illa sacrificiū vcz et una
culatū apō deū et patrē: hoc ē uisitare pupillos: et orphanos in tribulatiōe eoz pascasius dixit: p̄monū
mū cū corruptorib⁹ expēdiss⁹: et id q̄si meretrix loq̄ris: et nīl meis vici⁹ obteperaueris faciā te ad lu
panar tanq̄ scortū adducit: et statim lenonibus p̄cepit illā ad lupanar trahi: quaz qdē sp̄s scūs tāto
pōdere fixit: ut penit⁹ moueri non poss⁹: etiā addibitis fūibus et plurimis bouum paribus: Deniq;
etiā cū picē: refinamq; ac feruēs oleū illesa pertuliss⁹: gladiū in uisceribus mergi p̄cepit: ac sic idibus
septēbris spiritū emisit: cū passione et sanctitate eadē syracusana ciuitas semper decorata est.

E Adenna miles egypti nobilissimis or⁹ natalib⁹ p̄ bec tpa i Scythia Adetropoli phrygie salutarie
pass⁹. Itā postq̄ hic celesti regi in eremo secreta p̄uersatōe studuit militare ad publicū p̄cedēs se xpīa
nū ēē libera uoce declarauit: qd̄ audies pyrth⁹ oux iussit cū app̄hēdi: et suis aspectib⁹ p̄ntari: Cui dixit
Sacrifica dijs: et oia q̄ per ignorantia gessisti ignoscētur tibi: qd̄ cū obteperare noller: eo iubēte tandū
neruis et uiris cruciatib⁹ cessē donec platee loc⁹ sanguine ipsi⁹ sedaret. Deinde in eculeo leuat⁹ et exūgula
tus lapidib⁹ adarit. Deinde deponit⁹ ligat⁹ māib⁹ et pedib⁹ p̄ fides ferreas trahi p̄cepit: q̄ oib⁹ in reb⁹
et cruciatib⁹ vsq; in finē in laude et p̄fetiōe oipotētis dei imobilis p̄māsit. Deniq; data sentētia gladio
adiuerti iussus fuit: cuius corp⁹ cū igni traditū fuiss⁹: e medio a christiāis furti creptum mundis lin
tiāminibus debita ueneratione in cimiterio tertio idus nouemb⁹ conditum est. postea in Constanti
nopolim translātum digno honore nunc ueneratur.

E Abethodius p̄mū olympiade: et postea Tyri ciuitatū episcop⁹ hys temporibus in Calcide ciuita
te q̄ Pigropōnū appellatur: ut diuus scribit Hierony. martyrio coronatur: qd̄ cruditissim⁹ ess⁹ vir
uulga edidit documenta: et p̄sertim de mundi creatione eidem in carcere reuelata: et alia multa: que
uidere non merui. passus autem fuit hic Abethod⁹. i. 4. calen. Octobris.

E Abare: et marcellin⁹ germāi et ciues romāi sub hac p̄secutiōis rabie a quodā Sabiāo once p̄p̄hēsi
stati ad stipitē ligari iussit: et i pedib⁹ eoz acutes fides ifigi p̄cepit. S; cū nō cessaret laudare nom⁹ dñi
nīi iesu xpī lācea p̄ latera eos trāssigi mādauit: q̄ uulnē i. 4. cal. inlij cū glia martyrij ad celos volarūt.

Maximus qdā et Claudius viri clarissimi p hoc tps tps cū ppedigna vxore pmi et duob filijs in vrbe hostia a satellitib Dioclitian tēti in exiliū deportātur: et .xij. calendis Martij incendio concremantur ac sic eo incendio odoriferum martyrij sacrificium deo obrulerunt.

Cabaurin et Exuperi cādi ac Victor cū Immo. sacre thebeorū legiōis pmicetij illustrissimi p b tēp iūbēte maximiano in Gallij ciuitate: sed vno loco q dicit Agannus cū sex milib sexcent sexaginta sex p Christo gloriofissime martyrio coronātur: hij nāq ex onētalib ptrib in auxiliū in Maximiano accersiti i gallia venerāt: viri in reb bellicis strēnui: strēqz nobiles: sed fide nobiliores: q erga impato rē fortitudine et erga xp̄m deuoti de certabāt: hos itaqz maximian angust quū ad dilanandos xp̄a nos destinass: suis pcepti nequaqu obēperare voluerūt: ppter qd indignatus Maximian iussit eos pluribus in locis diuersis cruciatibus interfici: horū autē primicerio et multorū socionum corpora post multos passionis sue annos sancto cuidam episcopo nomine Theodoro reuelata in eorum honorem ibidem basilicam fabricauit. Eorum autē natale decimo calendis octobris celebratur.

Cpetr qdā alexādrin ep̄s: vir oib strūib insignit: et in diuis scriptur nulli pōz boiū inferior: p hoc ipsū tps veluti dei sacerdos et hostia Dioclitian iussu subito rapt et .7. calē. Decē. capite truncatur passi sunt autē cum eo alij plures episcopi: et clerici cum laicis fere sexcenti sexaginta trucidati sunt.

Cpantaleon vir illustris: et medicie arti erudit: et ipse b tpe apd Nicomediā ciuitatē p fide xp̄i cen lei pēa: et lāpadaz exustioe mirūimodū cruciat: sed int̄ hec dño sibi appente aliq̄tū refrigeratus ē. Tādē tēu gladij. 5. calē. augusti martyriū cōsumant: hic cū ab Hermolao p̄bytero baptizatus fuis set multa miracula fecit: ppter quod et patrē suū ac senatorē Eustorgiū xp̄i fidei subiugauit.

Cprimus et Felician ciues romāi viri religiosi hac psecutiōe a pōntificib tēploz apd Diocli. acensa ti q cēt xp̄iāi pprehēdūt et ferro vincti in carcerē recludūt: qb statim affuit agel dñi q eos cōsola tus fuit. p aliquot dō dies ad herculis pbanū pducti: cū nollēt sacrificare grauissimis penis sunt affe cti. vix cū nulla rōne possent eos pmouere vt sacrificarēt: duxerūt eos extra ciuitatē via nummentana miliaria .xij. ferro vinctos: vbi nūc paria sil: nūc sepati diuersa et exsita pscētes tormēta: tandē simul 5. id iunij Felicis vite cursū gladio aduersi psumauerūt: horum autē corpora nocte a christianis sublata ad arcus nummentanos iuxta arenarium sepellicunt.

Cpetr qdā czoicista: et marcellin p̄byter eodē āno Rome in carcerib cōstituti: cū multos ad fidem xp̄i suis eruditioib et exēplis puerissent: post varia tormēta. 4. nonas Iunij sunt decollati.

Cpāphil et gēc p̄byter Eusebij cesariēsis necessari insignis qdē theolog sub hac psecutiōe testātē Hiero. apd Cesariā palestine vrbe pass: cuius qdē vitā idē Euse. trib volumib egregie pscript: hic adeo diuinorū voluminū fuit cupid: vt magnā pte libroz Origenes māu sua descriperit: quos qdem diu Hiero. in cesariēsi bibliotheca tāta auaritate se vidisse et legisse dicit: ac si Cresi regiā se psecutum fuisse. Scripsit at hic pāphil Apologeticū p Origenē et alia multa. passus ē autē hic beatissimus mar tyr pmo die mensis Iunij: quo die eius natale celebratur.

Cpetr et alē Dioclitian cubiculari bisdē tēp apud nicomediā ciuitatē: Dioclitian ibi exite passus ē hic cū libere red arguerēt inēsis marty: supplicijs: et id ē patrē Dioclitiano in mediū pferret iratus impator iussit cū suspēdi: et flagris diuissime torq̄ri: deinde aceto et sale pfūdē: et postmodū tādiū i cra ticula assari donec emitteret spūm. Ac sic iste vere petri et fidei et nominis extitit beres.

Cquintin itē gall miles p hoc tps i oppido via mādēst. 2. calē. nouē. a maximiano impatore marty rium ptulit gloriosus: cui corp postea p. 5. et quāqz ānos āgel reuelātē incompertū repertū fuit.

Cruffus et clarissim miles Ro. et ipse ob fidei p̄fessionē Rome a Dioclitian cū oī domo sua p hoc tps pprehēditur: et. 4. calē. Decembris multis plagis affectus Christi martyr efficitur.

Csabinus spoletan ep̄s sub hoc tumultu apd eādē vrbe cū mult clerici alijsq xp̄iāis pprehēsi et q maxie Exuperatio et marcello diaconib atqz Venufiano isigni viro: et ei vxore ac filijs pass: et qbus Exuperatius et marcell in cuculo suspēsi sustib graniter fuerūt mactati: inde eoz latera abrafa ignem addibētes martyriū susceperūt: qb mortuis Venufian cū vxore et filijs baud multo post gladio neccatis martyriū ppleuit. Sz et Sabin p̄dict ep̄s p manuū detruccationē et carcerē relegationē tandiū fla gellis cōfuit: donec reddēt spūm: horz deinde natalitia. 3. calendis Ianuarij celebrari iussa sunt.

Csaturnin p̄terea p̄byter: et Sifinius diacon p hoc tps Rome pprehēsi in carcere diu macerātur indeqz exhibiti ob xp̄i p̄fessionē a p̄fecto vrbis in cuculo leuati: et ibidē neruis attractātur: necnō et fu tibus ac scorpionib grauissime cedūt: nouissime cū adhuc superuincerent gladio truncati sunt: qbus mortuis eorum corpora via salaria sepulta fuerunt.

Csebastianus illustrissim vir natōe narbonēsis: et p̄me cohortis Dioclitian princeps et moderator: vernsqz dei cultor: hoc qdē tpe cū multos xp̄i martyres exhortatiōib alijsqz doctrinis in fide xp̄i cōti nuisset et trepidas filioz mētes pfirmass: qz cēt intrepide cōfess: Quo audito statim Dioclitian illuz pprehēdit: et sub titulo xp̄ianitatē ad Ro. cathacubas pducē fecit: vbi cū in medio cāpo a militibus liga ri et sagittari crudelissime p̄cepit: et cū adhuc supuier: tādiū cū sustigari p̄cepit: donec spūm redderet: quo mortuo satellites Dioclitiani corp ei in cloacā piccerūt. At Sebastianus beate Lucine apparuit dicēs: Corp meū ex tali cloaca leua: et ad cathacubas perduc: et ibi nec illud sepelire facias: quod et fa ctum est. Martyrizans est at hic diuus Sebastianus in vrbe Roma sub die. 15. calēdarum februarij.

Fuit autē hic Sebastianus ppter xpianitatis titulū torius prudētie vir in sermōibus verax in iudicio iustus: in consilijs prouidus: et in cōmissio fidelis: ac vniuersa mox honestate p̄datus.

Sergius et Bacchus viri nobilissimi p̄ hos tumultus apud puincia: q̄ Augusta Euphratesia nūcupatur a maximiano angusto hoc mō morte p̄ulerūt: p̄ nāq; bacchū neruis crudis tādū cedi fecit: quo adusq; totū corpe discerperet et laceraret vltimū emittēt spūm: quo mortuo statim ea die Sergiū corburnis pedibus indūēs et examinās cū in fide fixū et stabile dep̄chēderet data sententia cū decollari precepit. Idq; nonis octobris gestū fuisse legimus: Quo quidē die eorum mēoria veneratur.

Susana vgo sanctissima natiōe dalmatica nobilissimis orta natalib: Caius pape neptis sua hac p̄secutione Rome: 3. idus Augusti caput cōtrūcatione martyrium compleuit.

Tyburia eques Ro. et ipse eadē die cū beatissima Susana predicta Rome inter duas lauros a q̄dam iudice Sabiano cōprehēsus est: cuius iussu cum inter ardentes carbonēs nudis mēderetur pedibus: et tam maior cōstātia Christiū confiteret: 3. idus augusti gladio animaduēsus est.

Tyberius qdā et modestus atq; Florentia p̄clarissimi xpiani per hos tumultus in territorio agatheni cōprehēsi. 4. idus nouēbris varijs tormentis cruciati martyrium susceperunt.

Theodorus miles et vir xpianissim⁹ p̄ hoc tps cū apud Amasiā marimaritanorū ciuitatē p̄ cōfessione fidei caput in carcerē trudit: et ibidē foris cedit. S; cū sic nō poss; vllo mō a fide diuelli: p̄pōit qdā nomine Brinea: fecit eū eculeo suspēdi: et vicinis ira corodi: donec ei interiora oia nudaret. Nouissime data snia. v. id⁹ Nouēbris ignib⁹ ardētibus cōburend⁹ traditus est: Quo extincto quedā mulier nomine Eusebia illi corpe colligēs trāstulit in possessionē suā in loco qui appellatur Eubayra.

Theodora vgo nobilissima et ipsa hoc tpe apud cesareā cappadocie ciuitatem cōfessorib⁹ se vltro in custodia sociās a iudicib⁹ detinet: et eulei p̄a diu ac diu cruciat. Sed postq; dñi virtute de vicul⁹ et ags ac bestijs fuit eruta nouissime capitis abscissione. 4. nonas aprilis martyrium compleuit.

Vitalis et agricola p̄ hoc tpe apud Bononiā italie ciuitatē passos diu Ambro. refert: Horū p̄mus. s. Vitalis cū Secūdi cēt fūa p̄secutorib⁹ p̄mū tor⁹ fuit: et cū xpm negare cogret ille aio inuicissim⁹ apli dñm nostrū iesū xpm p̄stiteri cepit: q̄ ira succēsi oium tormētōz gnā in eo exercuere. et cū nō esset in corpe ei⁹ loc⁹ sine vulnē ofonē ad dñm fudit q̄ p̄pleta spūm emisit. Agricola vero cū p̄secutorib⁹ non acgeferet cruci affixerunt. passi sunt autē predicti martyres p̄die nonas nouēbris.

Vit⁹ puerul⁹ natiōe Sicul⁹ hīs tpi⁹ cū modesto et Crescentia nutritorib⁹ suis apud Siciliā insulā martyriū tulit gl⁹ osissim⁹: hic ap̄pe Vit⁹ in puerili etate cū v̄tutib⁹ omnib⁹ matur⁹ a sacrilego patre: noie Isyla tētāt fuit vt a cultura dei recederet. S; cū nollet blādis patris acgeferet sermōib⁹: p̄is grauisimis afflic⁹: et cū apli affligē eū meditare: monitū āgelico naue cōscēdit: et comitātib⁹ secum Ado delto et Crescentia nutritorib⁹ ad tonagritanū territorij nauigauit: ibidē p̄ aliq̄ tps in oratiōib⁹ incogitans p̄stēs ad Dioclitianū p̄dēte demōe tadē adduct⁹: cuius filiū a demōib⁹ obsessū cū orationib⁹ curass; Dioclitianus illi p̄suadere cepit: vt culturā dñi impēdēt. Sed cū ille suadelis angustū nō acgeferet: arcuissimis vinculis ferreis astringit: et in carcerē terribilissimū includit. S; cū in fide xpi vna cum nutritoribus p̄dicti p̄māerēt immobilis: iussu sunt in ollā resina et pice succēsam iactari. S; cū illesi egres si fuissent: in carastā eos extēdi impator iussit: et tādū cedi donec corpe ossa discindēt: et sic cū cederent exclamauit Vit⁹ et dixit: Hic dens me libera nos: et p̄fessi angelus dñi erupuit eos: et p̄duxit iuxta flumē Syler: ibidēq; orātes vt dñs in pace suscipiet animas suas: statim expirarūt: Eorū autem corpora florentia mulier illustrissima collegit: et in loco qui dicitur Adarianus cum aromatibus sepellit.

Passi sunt autem predicti sancti martyres. 17. calendas Julij.

Victor atq; mediolanensis ciuis a p̄mua etate xpian⁹ hīs tpi⁹ cū in castris Maximiani angustū m̄line deuīret: ad ip̄s maximianū tanq̄ xpian⁹ p̄ducit: et cū ab ip̄is p̄pellēt: idolis imolare cōstātū aio recusat: ppter quod grauitur cedi iussus est: et cū deo p̄egente doloris experta efficitur plūbo bulienti p̄fudit: et cū nil enā ex hoc penitus lederet: iubēte maximiano. 8. idus Maij capite cesus est.

Vincētius lenita vir inuictissim⁹ atq; scissim⁹ natiōe hispanus btissimi pape Sixti discipul⁹: diu: q; Laurētij martyris scia et v̄tute grauisissim⁹ p̄ hoc quoq; tpe apud Valentiā hispāie seu Cathalonie v̄bem vna cū Valerio ip̄i v̄bis ep̄o acerbissimū martyriū a Baciano p̄siede pertulit ita vt cū summa pena carceris famis inopia: cathenarū stridore: m̄ibus: collo: cernicib⁹ ferri p̄dēra sustinēs per oēs corpis artus mortalia supplicia pateret: quod diuus pater Augustin⁹ sermone quodā m̄ifestat dicēs:

Adagnū et admirandū spectaculū n̄ aius cepit: nec immanissima et p̄ncipiosissima: sicut solēt in theatris q̄rūcūq; mugax: sed plāe vtilissima et fructuosissima voluptatē oculis interiorib⁹ hab̄sim⁹: cū bti Vincētij passio legeret. Teret (ingr) videre inuictā martyris aīam p̄ insidias antiq; hostis: p̄ sentitiā impetrij Baciani: p̄ dolores mortis carnis acerrima p̄stiteratione certātē: et in auxilio dñi cūcta superātē: nā Bacianus ipse scissimū hoīez in eculeo p̄mū leuatū toto corpe distēdi fecit: distētiq; diuersis vulneribus cruciari: cruciatū ē pectinib⁹ lacerari: carnicifecq; ad crudeliū seuiēdū v̄beribus fecit v̄geri. Eiusdē deinde corpus in craticula positū vicinis ferreis apiri: et ardētes laminas infigi ac sale ignito aspergi ac laceratū in terribilissimo carcere fecit includi: atq; ibi testas acutissimas cōgeri: in lignoq; pedes eius affigi: et sine humano solatio derelinq; Ea ap̄pe supplicia: multoq; maiora d̄ nū Vincētij p̄stantissimē vincētē diuus pater Aug. q̄l admirās alio quodā sermōe dixit: Btūs Vincētius vere Vincētius

fuit: ga fortissime omnia mortis picula vicit. Vicit inq̃ in verbis: vicit in penis: vicit in confessioe: vicit in tribulatioe: vicit exultus: vicit submersus: vicit viuis: vicit et mortuus: ga eo mortuo: vt eius sacra habet histo. angelos ei dixisse ferūt. Agnosce o Vinceti: qz pro cuius noie viriliter decertasti: ipe tibi coronā p̃p̃atā suat in celis: q te victorē fecit i p̃is. Eiusqz passionē: nobilēqz triūphū aspicius versifica tor: prudētius luculētissimis versibus exp̃essit. Et sanctus pater Augusti. huius sanctissimi martyris p̃conium: quanto sit laudis honore excipiendum multis sermonibus demonstrat. Eius autem celebre festum. xi. calendas Febuarij celebramus.

5504 305

Ulebins papa natiōe grecus: patre medico: et ipe medicus post Marcellū pōtifice pōtifer constituit. In Euse. sedit mē. septē: fm vero Damasiū ānis sex et fm elios et Scipie martinum ānis duob⁹ mēsi. 6. et dieb⁹. xxv. martyrio a maxēno tyrāno coronatus: q et Gratiano testāte constituit ne pphani quos laicos vocam⁹ in iudiciū suū ep̃m vocare p̃sumāt: vt habetur i canōe. 2. q. 7. c. Laycos vero accusare. Statuit itē ne infames aut for̃ilegi ylo mō testes fieri possent vt. 3. q. 3. c. Cōstānium. Cēuitqz puellā tārūmō per verba de p̃senti despōsatā monasteriū ingredi pos se: et id etiā intelligitur de puero: vt. 2. 7. q. 2. c. Despōsatam. Hic etiā multos hereticos reconciliant cīf tārūmō manū imponēs: cui⁹ rēporib⁹ vt aiūt crux domini ab Helena Cōstānini matre inuenta fuit: et ab ipsa exornata ac magna veneratiōe habita. Et p̃pterea idem statuit festū de crucis inuētiōe ex p̃pe tuo celebrādū: sicut bēn̄ in decretis de cōse. di. 3. c. Crucis xp̃i: q̄ res quō stare possit ignore: Acz hic semel tā. n̄ ordinandib⁹ in Decembrio mēse habitis: sexto nonas octobris martyrio coronatus est. et in Calixti cimiterio sepultus est.

Viri disciplinis excellentes.

Arnobius ap̃bican⁹ clarissimus philosophus et orator disertissimus Lactantij Firmiani p̃ceptor hīs rēporib⁹: lz valde senex: etiam in p̃cio magno habitus fuit: qui cum apud ap̃bicas et rhetoricam florētissime diu docuiss⁹: etiam aduersus gentes complurima edidit volumina.

Lucian⁹ eloquētissim⁹ vir et Alcomediēsis ecclesie p̃sbyter: p hoc tēpus cū nonnullos breues de fide edidisset libellos: et ad diuersos ep̃stolas multas: ac etiam in sacrarum litterarū studio multuz laborasset in Helinopoli Bythinie vrbe pro Christo martyriū cōstanti pertulit animo.

Jacob⁹ cognomēto sapiēs Alisbine p̃sarū vr̃bis ep̃scop⁹ multa p bec tēpora cōposuit q̄ et i vigin n̄ex cōp̃rēduntur volumib⁹ quoz tituli isti fuerūt. De fide p̃herese. De charitate gnālī. De icin̄io. De sensu anime. De oratiōe. De dilectiōe proximi. De resurrectione mortuorū. De vita post mortē. De penitētia. De humilitate. De satisfactiōe. De virginitate. De circūcisione. De ašimo. De benedictione. De castitate. De constructione tabernaculi. De gētium conuersione. De regno p̃sarū: et de p̃secutiōe xp̃ianorū: ac multa: Obijt deniqz Hiero. teste: Cōstānij principis temporibus.

Lactantiū Firmianū phūz et oratorē cūmētissimū Arnobi⁹ p̃dicti p̃bi discipulū hīsde t̃pibus floruisse: et magnū p̃ci⁹ et nois fuisse p̃stare: eo q cū Alcomedie rhetoricā docereta Dioclitiano Augusto: p̃pter ṽtutē scie magnitudinē vocat⁹ cū Flabo grāmatico Romā ṽit: vbi p aliqđ t̃ps docuiss⁹: tandem ob discipulorū penuriā in extremā paupertatē deuēit: q̃p̃ore ad scribēdū et p̃ponēdū libros se cōtulit: i in q̄ gdē re etiam multū valuit. Ip̃e enim secūdus post Ciceronis tēpora ca in disciplina habebatur. Demum in extrema senectute constitutus Celsaris crispi filij Cōstantini p̃ceptor in gallia datus ē.

Quis libri sunt isti: videlicet.

De diuinis institutiōib⁹ aduers⁹ gētes	li. 7.	Ad probum ep̃stolarum	li. 4.
De ira dei pulcherrimum opus	li. i.	Ad cicēpiadem	li. 2.
De officio et formatione hominis	li. i.	De p̃secutione	li. i.
Ad Demetriū auditore suū ep̃stolarum	li. 2.	Symphosii dū esset adolescens	li. i.

Etiā De p̃secutiōe de ap̃bica vsqz Alcomediā ex ametr̃is versibus. Item alius liber qui Grāmaticus inscribitur: eidē quoqz exp̃ositiō in thebaide Stati papinij inscribit: sed stili diuersitas facit ābiguum.

Eusebi⁹ postea cesariēsis ep̃s q ob p̃p̃bili⁹ martyris aicitā p̃p̃bili⁹ p̃gnomē accepit: eo q cū cod⁹ P̃p̃bilio diue bibliothecae iuestigator diligētissim⁹ extiterit: vir gdē mēoratu dignissim⁹: p bec t̃pa tum mltaz rez p̃tia: tū ingēio mirabili: et apō gētes et apō xp̃ianos inter p̃bos p̃cipu⁹ et nobilissim⁹ habit⁹. Et hic cū aliqñ arriana hēsi laborass⁹ ad nicenā synodū accedēs: spū scō inspirat⁹ patrū suaz secutus ē: ac deinceps vsqz ad mortē scissime cū orthodoxa fide vixit: quāob̃re apud grecos ferē cū ex synodi p̃cepto symbolū mai⁹ edidisse: cui⁹ quidē inuētiōi patres synodi: nec aliqd addiderūt: aut detraxerūt: qbus gestis postea q̃tuordecim euāgelice p̃p̃aratiōis libros: et in porphyriū phūm acerrimū christianorum hostē nouē ecclesiastice histo. libros scripsit. Undeqz de vita p̃p̃bili⁹ libros tres edidit. In Istia contra porphyriū. xxv. De rēporib⁹ q̃qz chronicaz li. i. Apologias itē sex p Origene p̃posuit. Itē p̃mentarios eruditissimos in cētū et quāqzinta psalmos. Demū et cū multas scōrū marty⁹ et cōfēssōz p̃gnomiss⁹: vt tas. xx. li. de cisdē scis scriptauit. Et bec iō oia q̃maxie p̃p̃aratiōe euāgelicā scripsisse ferūt: q cū apō gētes p̃cipu⁹ h̃fē p̃būs: et p̃nā deoz religionē ob catholicē ṽitatē amorē cōtēp̃ss⁹: p̃ti ad rēplēdēdūz accusantibus suū p̃positū: partimqz ad cōfirmādū christianorū religionē fecit. Fuit deniqz Eusebi⁹ us hic post cōuersionē Cōstānini magni: eidē quoaduixit multa beniuolentia coniunctus.

5505

306

g Alari⁹. 37. Ro. impator: hoc āno q̄ tertiū ducentēsimē et septuagēsimē Olympiadis post Dio-

clitiano impare cepit: et una cum Constantino impant animis duobus. Nam Diocletiano et Maximiano ab império se abdicant: Valerius hic et Constantinus comes: qui primo cesares simul: ut diximus fuere augusti facti statim impium iter sese primum sunt: et Valerio Illyricum cum Asia et pene totum orientem obtigit. Constantinus vero ut Gallia et Hispania gubernandas accepit: quos cum per tredecim annos perhumanissime gubernasset Constantinus et alius sex filios reliquit ex Helena uxore susceptis. Eborari die obiit: et ob singulare eius mansuetudinem atque clementiam summo omnium consensu in deos relatus est. Fuit autem Constantinus hic Claudij secundi ex filia nepos: quem ut Diocletianus imperator una cum Valerio predicto sibi affinitate et benivolentia coniungeret Theodora Maximiani puignam ei uxorem dedit: ex qua postquam sex filios suscepisset ea repudiavit: qui repudiata Helena anglorum regis filiam captiuam uxorem duxit. At vero Valerius ipse quem Illyricum: Asianque ac totum ferme orientem obtinisset: mortuo Constantino predicto: cum solus impium administraret: mox duos cesares legit: Maximianum videlicet qui cum Diocletiano imperium deposuerat: et Severum et Maximianum ipsum orienti precepit. Severo vero Italia commedavit. Illyricum vero: id est Sclaniam sibi retinens: Quibus gestis euecligio in valitudinem incidit: sed ipsius impatiens manum sibi conscivit: et mortuus est.

Elchades papa natione apber: per Eusebium pontificem sedis annis. 4. m. li. 7. et diebus. 9. vir sane scitate et scia multum insignis: qui ut erat gravitate plectus: Constantinus ne quod unquam aliquo suspitione aut ate vera probatione condemneret: ut hetur in canone. 2. q. i. c. Semp. Uterque ite die dñica aut quanta feria christianis ieiunare: quos dies pagani quos sacros celebrabant: de cōse. vi. 3. c. Tertium dñici. Et cum iam pestifera maniborum heresis in urbe Roma inualefceret: multa in oblationibus facendis constituit necessaria: quibus precibus et sacris ordinibus semel habuit. Maximianus iussu martyrio coronatus: se peliturus. 4. idus Decembris in cimiterio Calixti via apia: Et tunc cessavit episcopus dies. 17.

Constantinus magni nominis primus. 38. Ro. impator ducit in octuagesima olympiade impium obtinens impant annis. 30. et mensis. 10. Vir quidem optimus et omni laude dignissimus: quem cum clarissimo quoque principi comparare merito possumus. Nam militari gloria fortissimus erat: paces perentibus libenter dabat: sed et liberalitate et gratia omnium benivolentia sibi prebatur: hic itaque Constantino patre defuncto pro corpore et animi dotes maximo omnium consensu occidenti imperio adeptus: iteri Rome militari tumultu excitato maxentium Maximiani filium Augustum nuncupavit. Unde et Maximianus in oriente constitutus spe recuperandi impium ductus ad Romam statim venit: Diocletianusque in solitudine constitutus lris adhortatus est: ut idem facere dignaretur. Cui Diocletianus tale dedit responsum. Utinam Salvo olera nostris manibus instituta iniungere posset: quia profecto de resumendo impio nequaquam iudicaret. Hijs igitur motibus Valerius predictus indignatus: pfectus Senex duce suum ex Illyrico cum exercitu Romam misit: Sed dum urbem possideret fraude militum qui maxentium delegerat circumiens fuit: et cum Ravenam fugere tentasset: occisus est paululum quoque absfuit quoniam etiam Maximianus a filio maximo occideretur: nam Maximianus ipse militum benivolentia et pollicibus antea largitione summo pretere satagebat: Sed a filio urbe pulsus atque fugatus ad Constantinum hunc: qui gener eius erat: in Gallias fugit. Quis ibi etiam Constantium genem fraudibus circumvenire taretur: eius fraudes a Constantino filia marito deiecit sunt. Fugies itaque Maximianus massilia: ibidem sceleris suorum penas luit. Valerius autem Senex duce suo interfecto Licinium quedam rei militaris praestantissimum apud Tarentum impatore delegit atque creavit: viz utique pessimum atque crudelē. Quis hec in Italia gerent: Constantinus varijs: Maximianusque germanorum tumultibus diutino bello propositum in Italia descendit. Et Eporedia: aliasque civitates hostibus suis sentientes plurimum afflixit: Conquisitis omnibus cisalpine gallic civitatibus Romam cum magno exercitu pfectus est: ubi et Maxentium Augustum sibi renitente gravi plio superavit: et in tyberim fluvium demersit. Quo interfecto statim gloriosius urbe intravit: et impium insignia omnia obtinuit. Uterque cum et ipse plurimas martyrum strages dedisset: et innumerabilem populum per omnes provincias fecisset varijs penarum generibus interfici elephante morbo a deo percussus est: Cui cum universa medicorum et magorum agmina subvenire non possent: Capitolij pontifices hoc dederunt consilium: ut quidam piscina sanguine infantium parturientium repleretur: et in illud calidum Augustus lavaretur: ac sic sanitati beneficium persequeretur. Quod quidem facinus cum exhoruisset: in ipsa nocte apparuerunt sibi apostoli petrus et paulus: sibi que sanitati persequere optimum dederunt consilium: de quo infra mox dicemus.

Maxentius autem impator et Augustus a militibus sic: ut supra constitutus: Maximiani herulei Augusti filius fuit: vir sane scitissimus et christiano accerrimus persecutor: sicut tamen amator: qui inter cetera sue crudelitatis opera: cum magica arte plurimum delectaretur grauidas christianorum mulieres sanctis sacris adhibitis infantium ea scindere faciebat et parvulorum corpora concremabat: ac eorum cineribus in ea sua magica utebatur: ut cunctis ostenderet etiam tyrannidem per nephas posse servari: quod quidem scititia aut magica parum ei profuit: quia ut dictum est: quanto sue tyrannidis anno: cum potem decipulosus Constantinus predictum super tyberim iecisset: ipse paulopost suarum fraudum oblitus cum magna parte suorum submersus est.

Maximianus autem Maximiani loco a Valerio in oriente cesar constitutus: vir crudelissimus consimili crudelitatem ea in regione pro christianos utebatur: propter quod quoniam multi ac multi concrebatur: et ob hanc causam magorum magistris et malarum artium doctoribus premia decernebat: suis augurijs et divinationibus fide prestans. Et hec omnia figis continere presumpisset: scitis penis affici precipiebat. Unde et multi ex superioribus martyribus martyrio coronati fuerunt: Quo tamen fine vitam clausit non inveni.

Licinus ite predictus a Valerio augustus impator constitutus: Maxentius predicti foror fuit vir in re

militari p̄stantissim⁹: s; auaritia ac libidine pessim⁹: et ita l̄rat⁹ hoib⁹ infest⁹: vt eos sp̄adones tyneas: pal-
lacijsq; soxices ac pestē publicā noiaret: hūc nāq; Cōstātin⁹: Maxētio submerso ēt nauali p̄lio apud
Nicomediā vinces seipm obtulit: quo spoliato in Thesalonica vrbe vitā p̄natā ducē coegit: et iuste qui
dē: ga a fide ob inuidiam deficiens: christianos Cōstātin⁹ sanētes grauissimis supplicijs persequar.
Maximian⁹ at hercule⁹ viroz pessimus: et maloz oim p̄dictoz auctor: eo q; sua p̄suasione dicta
persecutio in xpianos fuerat excitata: p hoc tps apd massiliā vrbē p̄fugus exis dinā in se vltionē p̄sen-
sit. Nā subito inflat⁹ viscerib⁹ ira distēsus est: vt inter se et putriduz cadaner nil intereēt: scātētib⁹ namq;
vndiq; vermib⁹: et rabo serpēte tāto putore ferebat vt sustineri fetoz nō poss; hac plāc cū exigētib⁹ me-
ritis: q nō solū nostros interimebat: verū etiā ad cimiteria venire nō p̄mittebat: et simulachrū Antio-
chie cōsecratū subornat⁹ sacerdotib⁹ q ex aditis id enūciarēt clamasse dicebat pellendos ab vrbib⁹ esse
xpianos: et p̄mia in prouincijs distribuit sacerdotib⁹ simulachroz q p̄tra christianos agerēt. Tādē vō
tyrannus penitētia duc⁹: medico suo sibi vep dicēte: decreto publico vetuit xpianos ledi: eosq; legib⁹
suis vt permisit: Sed hoc ei nihil: sicut nec Antiocho p̄fuit: cum vi fierent omnia. Nam grauissimis
morbis oim cruciatus viuendi tandem finem fecit.

Deiectis itaq; a Cōstātin⁹ magno maxentio Licinio et Maximiano tyrānis: oisq; tyrānice dñia
tōtis ablata mēoria soliditate xpiani nois iā ecclesia catholica obtinē cepit. Quantoq; postmodū reli-
giosus hic princeps Cōstantinus circa dei cultū studiosus fuerit: inferiori libro latius dicemus: Qua
propter nunc huius voluminis octauo libro finem hic facimus.

Explicit liber octauus.

Fratri Jacobi Philippi Bergomēsis ordinis Eremitaz diui Augustini in omnimoda historia
nouissime congesta Supplementum Chronicarum appellata: Bonus liber feliciter incipit.

5512

313

Silvester huius nois p̄mus papa natiōe Roman⁹ patre Ruffi
no post Adelchiadē pontifex sedit ānis. 21. Vir vtiq;
oim aspectu. s. agelic⁹: p̄mōe nitid⁹: corpe decor⁹: ope scūs: cōsilio magn⁹
et manu⁹: fide catholic⁹: spe patiētissim⁹: ac oī charitate diffusus: cui tā
tā dñs p̄tulit gratiā: vt nō a xpianis mō: vep ēt a gentilib⁹ mīro coleret
affectu: hic nāq; baptizato Cōstātin⁹: et ab eo insignib⁹ infra script⁹ do-
natus: ac ecclesijs pace reddita: multa ad cultū dñi spectantia p̄stituit:
Et p̄mo qdē vt in ecclesijs cathedralib⁹ inferiores diaconos: alias Ar-
chiadiacono obtēperēt et obediāt: sicut habet in canōe. 93. di. c. a Subdia-
cono. Adādit in sup̄laycis: ne clericū in iudiciū suū vocare p̄sumerēt:
vt. 2. q. 7. cap. Null⁹ laicus. Vtuit q; et ip̄ clericis cās suas in secula-
ri curia agē: nec aī iudicē secularē vllas cās tractaf. xi. q. i. c. Testimoni-
um: et c. Si q̄s. Statuit itē altaris corpalia: neq; serico: neq; tineto pan-
no fieri: sed lino qdē et albo: vt de cōse. di. i. c. Cōsilio oim. Sic q; in albis celebrādū ēt dicebat: quē
admodū in linea syndone et alba xpī corp⁹ sepultus fuit. Brad⁹ p̄retea in ecclesiasticis ordib⁹ constituit:
vt vnusq; vno tñ ordine cōtētus ēt: et vni solū vxoris vir. Cēsuit itē vt sanctū chrisma ab epō iānu
p̄secraret. Et vt epī baptizatū signarēt: seu cōfirmarēt p̄pter hereticā suasionē: atq; baptizatū p̄r sbyē
occasione mortis linat chrismate: vt de cōse. di. i. Quarta deinde ac sexta feriā: ac Sabbatū ieiunij ob-
seruādis instituit. Quinta vō et vñica oīo cēsuit venerādā. Nā in ea die. s. quita feria dñs afcēdit: sacra-
mentū sui corpis instituit: et sacū chrisma cōfecit: hic cū piētissimī ai cēt vir: multoz orphanozum: vi-
duarūq; ac paup̄z noia in quadā matricula habere volebat: qb⁹ et vite necessaria quortidie p̄uidebat
et cū mult⁹ hic sc̄ssim⁹ pōtifex floruit miracul⁹ inter cetera sua mēorāda feri Romanā vrbē a draconis
pestilētia liberasse. Vēnū cū sacros septies in decēbrio mēse ordies celebrass;: vbi diaconos sex et xxx.
p̄byteros. xlii. ac ep̄os p̄ diuersa loca nūero. xlv. creauit pridie calendas Januarij obiit. Sepultusq;
fuit in cimiterio p̄scille via Salaria.

5517

318

c

Constantinus itaq; magnus predictus vir optim⁹ hoc anno a diuo Siluestro baptizatus a
lepre morbo purificat⁹: vbi christiane religionis honestatē et sanctimoniam intellexit: eaz ita
complexus est: vt iturus ad bellū nō alio insigni: q̄ crucis signaculo vsus sit: Et q; sereno ce-
lo: etiam ante baptismū: dum contra Maxentium iturus ēt: signum illud viderat et adora-
uerat: atq; sanctos angelos audierat dicētes: Cōstātin⁹ in hoc signo vinces: quod et factū fuit: qā cū
Maxentiū superasset: etiā reliquos tyrannos facillime depulit et fugauit. Deinde a Siluestro ad opti-
me de ecclesia p̄romerēdum edoctus mox leges multas ex equo et beno rogauit et superfluas: seueris-
q; omnino abscidit et emēdauit. Insuper et pro gratijs deo exoluendis: vt Gratianus in nonagesime se-
xta decreti sui distinctione tradidit: ipsi Siluestro et successoribus suis palatium lateranense imperij sui
primo tradidit: deinde coronam capitis sui: simulq; et firiximū: et super humerale: clamidemq; purpu-
ream: atq; coccineam tunicā: et omnia alia imperialia indumenta: et dignitatem imperialium p̄sidē-
tium equitum. Contulit p̄terea scepra imperialia: simulq; cuncta signa et banna: ac diuersa imperia

ha ornamenta: et omnem processionem imperialis culminis: Virisq; diversis ordinis reverendissimis Cardinalibus sacrosancte Romane ecclesie servantibus illud culmen singularis potentie habere statuit: velut amplissimus eius Senatus visus est gloria adornari: et sicut Imperialibus extabat decora: ita militaria: ita clericali sancte Ro. ecclesie statuit adornari. Quod admodum quoq; sua imperial potestas diversis cubiculariorum: hostiariorumq; ordinabatur officiis: ita et sancta Roma. ecclesia decorari voluit. Et ut pontificale dec⁹ amplissio semper pfulgeret splendore: decrevit ut eiusdem clerici cubicularum: id est cardiales mapulis et lintiaminibus equos egeret. Voluit insuper sicut et Senatus calciamenis utebatur: ita et ecclesia sicut terrena ad laudem dei decoraret ecclesia. Decrevit et propter hec omnia: ut et Silvester ipse dignissim⁹ pontifex et eius successores diademate. corona qua ex suo capite illi concesserat ex auro purissimo et gemmis preciosis uti deberet pro honore petri apostoli. Ipsa; tamen corona beatissim⁹ Silvester tanq; religioso capiti minime congruente aspernatus est: sed phrygia mitra: candidaq; tantummodo content⁹ fuit. preterea quoq; christianissim⁹ Constantinus p reverentia divi petri apostoli et pontificis Silvestri frenum tenens in subiectionis signum Stratoris officium illi exhibuit: Publico etiam decreto statuit oes eius successores summos pontifices eodem frigio in processionibus ad imitationem Ro. impij uti debere: unde et pontificalis non vilescebat: Apex: sed magis tanq; terreni imperij dignitas gloria et potentia decoraretur: ac sic deniq; ita Ro. urbe q; palladium suum et omnes Italie provincias: loca et civitates Silvestro pontifici suisq; successoribus Constantinus concessit. Deinde in urbe Ro. nonnullis conditis ecclesiis imperator ipse: et or imperium romanum in orientales regiones transfudit: et in Byzantie provincie loco optimo nomini suo urbe; edificavit: alias apostolicam: qua et secunda Roma nominavit: ubi et imperium suum constituit: asserens ubi sacerdotium principat⁹ et xpiane religionis caput esset: iustum non esse imperatorem terrenum illic potestate habere. Constructa: immo potius ampliata Constantinopoli Constantinus cum bellus in persas pararet: Actio ne villa publica anno etatis sue. 66. iuxta Nicomedia moritur: et apud grecos inter sanctos annumeratur. Sunt tamen q; dicant: et quidem male: q; cum Constantinus hic in Iordane baptizari vellet: atq; iuxta Hierosolimam peteret: morte puenit: a quodam Eusebio Nicomediensi arriano ep^o rebaptizatus fuit: que quidem res xpianissimi principis fidem plerosq; in dubium vertit. Nobis tamen non verisimile videtur eundem principem q; per omnem vitam suam arriani dogmat⁹ acerrim⁹ hostis fuit in extremo spiritu ei demerente concessisse: qua summo studio de suo imperio eliminaverat: hos quippe similitudine nominis deceptos potius putamus: et patri illud ascribere: quod filij scelere facitatum fuit. Hinc itaq; beatus Gregorius in regio suo Adartiano principi scribens: Bone memorie vocat historia etiam tripartita et exitu plurimum commendat: sic et divus Ambrosius in psalmo. 14. cum magni meriti apud deum fuisse dicit. Isidorus quoq; hispalensis episcopus et Eutropius atq; Orofius noster q; oes eius res gestas diligentissime scripserunt ipsum feliciter consummasse affirmant: unde et ante eius mortem stella crinita innotuit: magnitudinis: quam greci cometem vocant: aliqui diu fulsisse dicunt: et propterea greci ipsum sanctum caibalago collocantes: eius festum. xxi. die Adartij celebrant.

Basiliæ a divo Constantino edificate.

Basiliæ lateranensis qua Constantiniana vocat omnium xpianorum pmaria hys typis ab eodem Constantino in proprio lateranensi pallacio in honore saluatoris mundi edificat: et ab ipso preterea donis plurimis exornatur. Fuerunt tamen supioribus typis ut dictum est alij sacella inter xpianos ab apostolis: alijsq; patribus erecta: ita tamen ob crebras tyrannorum persecuciones occulta erant: atq; ut crediderit: plerumq; subterranea q; apostoli in locis et publicis fieret: hac itaq; celebrat: apostolus basilica ad augenda christianam religionem Constantinus cupidus primus fuit: ut suo alios hortaretur exemplo: supna inspiratione duct⁹ Ro. edificavit: et saluatoris mundi imaginem in sella sedente ex argento lib. 130. cide obtulit: atq; xii. apostolorum imagines. v. pedum altitudinis lib. 90. silis obtulit: saluatoremq; addidit in throno sedente. v. pedum altitudinis hanc pcederis lib. 140. et gelsus est. 4. ex argento pcederis lib. 105. et coronas. 4. ex auro purissimo: altaria et. 7. portatilia ex auro purissimo li. 200. et alia pmodum infinita donaria et preciosissima cum fundis: alijsq; puenibus cide ecclesie condonavit. Basilica quoq; appedita in honore beati Joannis baptiste in balneo caloris fuit in quo quidem loco baptizatus a lepra meruit purificari. Hinc addidit: et ibidem sacrum fontem ex lapide porphyretico instituit: in cuius medio columnam porphyreticam posuit: super qua phialam auream librarum. 50. balsamo plenam collocavit: ubi et ioanni baptiste statuam argenteam centum lib. fieri voluit: Cui etiam basilice fundos multos constituit: quas quidem basilicas Silvester papa primus consecravit. v. idus novembris et morem hunc consecrandi ecclesias deinceps edicto publico observari precepit.

319

5518

Basiliæ ite secunda petro apostolo in vaticano Silvestri pontificis rogatu edificavit: q; in loco eiusdem apostoli corporis honorifice collocavit: supra cuius sepulchrum posuit crucem. cl. librarum auri purissimi: hac a fundamentis edificasse constat: ex eo q; ex eius fundamenti aptura xpianissim⁹ ipse princeps. xii. copiosius tellure relictos in honore xii. apostolorum proprijs humeris exportaverit: huic etiam ecclesie quattuor canelabra argentea et tres calices aureos lib. xii. et. xx. argenteos librarum decem condonavit. Ad intra etq; quattuor. ccl. librarum: et patenam auream cum thure colubam ornatum: gemisq; et margaritis distinctam lib. 30. obtulit. Eadem etiam conferatissimos proventus et Rome et alibi constituit. Basilica preterea tertia adhuc extat in honore pauli apostoli via hostiensis insitae Silvestro extruxit: ibi et ipsius pauli corpus condidit. Eademq; ecclesie totidem vasa aurea argenteaq; ac cetera condonavit

maxime vero auream crucem centum et quinquaginta librarum supra sepulchrum pauli collocavit: et ingentes prouentus diuersis ex prouincijs deferendos assignauit: q̄ 2 nunc vsq; in parte extant.

C Basilicā deinde quartā sub titulo sancte crucis in Hierusalē in arrio Sosoiano Ro. edificauit: et sanctissime crucis partē quandā reposuit nup ab Helena matre reptā: et Romā in thecis argenteis delatā: cui ē ecclesie hec munera deferri iussit: argētea. s. cādelabra: q̄mnoꝝ scyphos argēteos. 4. calices aureos. x. patenā argēteā inauratā lib. quinquaginta: et altare argēteū li. 250. et agros multos ei dedit.

C Basilicā itē q̄ntā in honore scē Agnetis martiris: vt q̄busdā placet: ei iussu et ip̄sa fuisse tradit: et q̄ maxime cōstātie ei⁹ filie rogati: q̄ in loco ipsa Cōstātia et soror eius nois baptizate fuerūt: Hui⁹ quoq; basilice hec mūera cōtulit: patenā aureā li. 20. calicē aureū li. x. et calices argēteos. v. ac fūdos multos.

C Basilicā insup sextā i honore diui L. aure. martiris extra vrbis muros in agro verano edificauit i q̄ et scalā maximā ad descēdēdū et ascēdēdū: vbi corp⁹ scissimū martiris mēbat: extruxitq; eā eccliam mlti monumēt⁹ argēteis porphireticisq; lapidib⁹ exornauit: et i aditu cripte eiusdē lucernā ex auro purissimā li. xv. collocauit: et aq̄ corp⁹ scissimū x. alias argēteas lucernas lib. xv. constituit: cui etiam multos fūdos assignauit.

C Basilicā deniq; septimā b̄tis martirib⁹ Arcellino p̄sbytero et petro ex orziste via lauicana in duas lauros Cōstātin⁹ extruxit: q̄ in loco mausolū in honore martirū erexit: cui ē tēplo in cēssioe helene m̄ris sue et martyꝝ deuotioe hec dona dedit: patenā. s. aureā li. 35. cādelabra. 4. argētea altitudis pedū. xij. calices aureos. 3. cū gēmis p̄ciosissimis: lamas aureas. 7. et arā argēteā li. cc. ac scyphū aureū li. xx. m̄sit. Fūdos quoq; 3. assignauit: et q̄ sacerdotes p̄nēns vrbis p̄cipie bant. Alias quoq; basilicas extra vrbē hic princeps extruxit: de q̄b⁹ nūc nō expedit dicere.

C Helēa celi agloꝝ reg⁹ filia iādiu captiua: et magni b̄tis Cōstātin⁹ angustī mater p̄b⁹ ip̄s incōparabilis fidei et religiōis mulier b̄ta fuit: hec q̄ppe baptizato filio magnitudine aī morā cū vidisset xpi p̄digia a b̄to Siluestro in filiū et p̄ iudeos declarata et facta ab ipso baptismū exposulauit: q̄ baptizata cōfestim ad p̄grēdū crucis lignū: hierosolimā petijt: vbi cū id fieri difficile videret: q̄ ab ātis p̄secutorib⁹ loco veneri simulachrū collocatū fuerat vt xp̄iā venerē ip̄s saluatoris loco adoraret illa a Iuda Iudeo a se vocato m̄ris et suasiōib⁹ p̄cepit: vt lignū scē crucis sibi et q̄busdā alijs iudeis t̄m̄mō notum onidē dignaret. Ip̄se. n. Judas p̄dicat⁹ postea baptizat⁹ Tyriac⁹ mutato noīe vocat⁹: q̄ oratioe fusa statim ei locū onidit in q̄ crux ipsa occultabat. Illa at vbi locū ip̄m rudēib⁹ plenū purgasset: confest m̄ibi tres cruces inuēit: in vna q̄rū inscriptio illa legebat: trib⁹ lignis. s. J. H. K. Vnde ex: q̄ cūestigio mulieri nup mortue adinota vīta illi restituit. Quāob̄re Cōstātin⁹ august⁹ mor⁹ edicto publico vetuit quēpiā deinceps crucis supplicio puniri. Helēa itaq; ibidē edificato tēplo inde Cōstātinopoli ad filiū abiit: et clauos q̄b⁹ corp⁹ xp̄i p̄clauatū fuerat secū detulit: quoz vnu Cōstātin⁹ ip̄se in frenū eq̄ sui trāstulit: q̄ in p̄lio t̄m̄mō vtebat: q̄ mō in mediolanēsi domicilio maxio in p̄cio custodit. Altep̄ vō i Salice sue cono collocauit. Et tertiu: vt diu⁹ testat⁹ Ambro. in adriaticū mare ad p̄mēdas leuētī maris p̄cellas decie cit: sed et crucis ip̄s p̄tē etiā detulit: quā qdē et thecis argenteis atq; gēmis p̄ciosissimis exornari fecit: q̄p̄ deniq; Romā veniēs secū cū magna veneratiōe detulit: et in basilica scē crucis in hierusalē quam filius ei⁹ rogatu edificauerat: collocauit: q̄b⁹ gessit Helēa q̄ reliquū ip̄s superuixit: ibidē scissimē exegit et Orthodoxe fidei acerrima p̄secutrix fuit: et q̄maxime pauperū et orphanorū ac viduarū curam gessit quos tāta p̄sequebatur humilitate ac charitate vt vere oīum mater vocari mereretur. Ip̄s tamē diu⁹ Ambro. sermōe quodā nō regis filiam: sed stabulariam et humilē a p̄ncipio fuisse dixit: et ob eius pulchritudinē Constantino principi coniunctam: quā certe dñs Iesus Christ⁹ de stercore lenās nō modo cū p̄ncipibus seculi huius: sed etiā cum p̄ncipibus celestis glorie collocauit: et vt Christo lucrificet: semper vt stercus terre se humiliter extimauit: demū de deo: deq; hominibus benemerita superflite filio Rome diem obiit. s. xv. calen. septēbris: cui filius ip̄se Augustus mausolum erigens in porphiretico sepulchro collocauit. Et inter scās merito locata eius natale decimoguto calen. celebratur.

C Arrianorū heresis ortus.

C Arri⁹ qdā hoc noīe appellat⁹ alexādrin⁹ p̄sbyter: specie qdē et forma mag⁹ q̄ vtute vlla insignis his tēporib⁹ vt hō laudis et glorie poti⁹ q̄ veritat⁹ cupid⁹ apud alexādrinos nō in p̄uo p̄cio fuit: quo honore inflat⁹ discordiā in orthodoxa fide serere conat⁹ est. Separe enim filiū ab eterna et ineffabili dei p̄ris substantia conabatur: his potissimū verbis erat aliquādo qm̄ nō erat intelligēs per hoc fil⁹ n̄z patris coeternum esse et fuisse: et eandem in trinitate substantiā: cum dictum sit: Ego et pater vnum sumus. Et q̄ Imperatorū edicta: aut hostium insidie: necnon et tyrannorū gladij contra fidem catholicā potuerunt: atq; ita his suis fraudibus p̄ualere conatus est: ac si pene totum orbem suo infecit errore: qd tamen scelestū et diabolicū virū domin⁹ non permisit impunem: quia haud multo post obscena morte vitam finivit. Ea enim percussus fuit infirmitate q̄ viscera ei effluerunt tota: ita q̄ corp⁹ vitalibus vacuum remanens: per os eius referatur videret quis vsq; in corporis inuim: ab eo postea sequaces Arriani heretici cognominati sunt.

C Nicēna synod⁹ p̄ma oīū synodoꝝ trecētoꝝ decē et octo patrū hoc āno q̄ ē sextusdecim⁹ impij p̄stā t̄m̄i ānus cōtra hui⁹ p̄fidi Arrij dogma Siluestro pōnifice et Cōstātin⁹ august⁹ inuēntib⁹ in nicēna vrbē celebratur: vbi aliq̄dū et qdē acriter disputatum fuit. Tādē re ipsa co in cōcilio diligētē discussa cōclusum fuit Om̄nion scribi debere. s. xpm̄ eiusdē cū patre cē subē p̄fiteri debet: nā qdā viti in que

stionib⁹ callidi Arrio eidē multū fauebat simplicitati fidelīū multū aduersantes: inter quos fuit Ense-
bi⁹ noster phūs postea celsariēsis epūs: q^o diuino tactus spū vno momēto fidē q^{uā} antea ipugnabat ve-
lut sanetā & integrā: statim cōpressus est. Et ex sanctorū p^{ri}mū pcepto symbolū manus edidit: vbi ad dei
ciendā pmitiosā Arrij opinionē filiū dei genitū nō factū cōsubstantialēq^{ue} p^{ri} cōscripsit ac p^{ri}b⁹ tradidit:
cui inuentioni & inuenibil penit⁹ detractū aut mutātū seu additū fuit nisi solū illud deū verū de deo vero.
Quia & si a p^{re} genitū esse nō factū cōsubstantialēq^{ue} deo patri filiū ad p^{er}sonationē hereticorū sufficissent
q^{uod} tū deū filiū patrē vero deū verū iter hec distinguētes Arriani p^{re}dicabāt: p^{re}ces ad cōiurandū eorū ma-
licia. Deū verū de deo vero iteriecerūt. Qui autē eo in cōcilio arrij opinionē adheferūt. 7. fuere affirmā-
tes extrinsecus dei filiū fuisse creatū: & nō ex ipā p^{re}is diuinitate genitū. cognita tū patrū veritate: cōstā-
tinus eorū decreta approbavit posito d^{ic}centib⁹ exilio. Unde & sex mē cū Arrio exulauere: reliqui vero
in patrū opinionē & sniam venientes. In eo itaq^{ue} xilio nō solū Arriū cū sequacib⁹ suis: s^{ed} & phoumianos
hereticos dānauerūt q^{ui} affirmabāt xpm a maria pio coitu fuisse cōceptū. Sabelliani q^{ui} dānati fuere:
q^{ui} vna tantū psonā patri & filio & spiriui sancto ascribebāt. Multa deniq^{ue} ad honestatē & pacē ecclesie
p^{er}tinētia: vt hētur in decretis eo cōcilio cōstituta sunt: que breuitatis causa omittuntur.

Alii disciplinis excellentes.

Antonius abbas egyptius vir plane diuinus: & q^{ui} maxime sermone opere potēs bis tpibus maximo
in p^{re}cio apud oēs fuit: ob cui⁹ doctrinā & scitratē belena & Cōstāntini filij se eidē sepins & lris & nuncijs
cōmendabāt: cui⁹ cibis panis solus & aqua madida potus erat: nec vnq^{ue} nisi i solis occasu comedebat:
hic (vt diuins testatur hiero.) vij. eplās egyptiace scripsit: q^{ue} postmodū ob snias grauissimas qdā i gre-
cam linguā transfulerūt. ci⁹ autē vita & p^{er}clarissima gesta Athanasii ep^{is} alexandrin⁹ insigni volumine
cōscripsit. Obijt q^{ui} hic vir oī p^{re}conio dignus iu thebaida anno dñi. 357. etatis sue. 105. Cui⁹ corpus cum
diu oculuiss^{et}: postea i peratē Iustiniano magno impatore diuina reuelatione repertū fuit: & ex theba-
da alexandriā p^{ri}mo delatū est: postea in galliā translātū apud vienā cōdigno honore nūcūsq^{ue} requiescit
eius autē natale sextodecimo calendis februarij celebratur.

Rheticus qdā heduo⁹ seu burgondionū epūs vir erudit⁹ hisdē tēporib⁹ in gallijs alijsq^{ue} locis cele-
berrime fame habitus est. Eo q^{ui} p^{re}ter vite sanctitatē nōnullos cōmētarios in canticis canticorū cōpo-
suerit: scripsitq^{ue} & aduersus Monatianū hereticū aliud volumen & alia multa.

Inuēcus hispanus poeta & p^{re}sbyter Car. gnē qdē nobilis: s^{ed} virtute & doctrina nobilio⁹ p^{er} hoc tps ad
modū clarus existēs: Euāgelia oīa quatuor libris versibus explicauit heroicis: atq^{ue} alia quedā eodem
metri genere de sacramētis exarauit.

Eustachius genere pāphylus berythie syrie ciuitatis epūs hac tēpore fidelis & doctus existēs
multa aduersus arrianorū dogma cōposuit. Quib⁹ ex scriptis in exiliū pulsus est: vbi & oīa aduersus
origenē & epistolās plurimas scripsit.

Macarius qdā insignis rhetor & Eunomia ci⁹ filia virgo eloquētissima: atq^{ue} Metrodorus philoso-
phus p^{er} hec tēpora multa scripsere memoratu digna.

Arrens papa: natione Ro. p^{re} p^{re}isco: post Siluestrū pontificē sedit annis. 7. & mē. 8. vir sigdē
bonus & xpiane religiōis amator: q^{ui} pontificatū suscepto statim ad ei⁹ curā cōuersus: Gratia-
no testatē: cōstituit nullū oīno clericū ad secularia quouis mō p^{er}trahi posse: sicut hētur in de-
cretis suis. xi. q. i. c. Quicūq^{ue} voluit itē vt hostiensis ep^{is} semp Ro. pontificē p^{re}secrare deberet
& palliō vti posse. Adāuit insup dieb⁹ solēnib⁹ in missa post euāgelij lectionē Symbolū Eusebij a
clero & populo magna voce cantari: prout in p^{re}dicta Nicēna synodo fuerat declaratū. Hic duas ecclesias
in vrbe Roma cōdidit: vnā via ardeatina in qua & sepultus fuit: alterā ibidē ad palatinas q^{ue} qdē Con-
stantinus impator adhuc viuēs multis exornauit munerib⁹. Deniq^{ue} cū sacros ordines bis in decēbio
mēse celebrasset & multos dyaconos p^{re}sbyteros: episcoposq^{ue} creasset amonit⁹: & in p^{re}dicta ecclesia sua sce-
latur. 3. nonas Octobris: & tūc vacuit sedes dies. 20.

Alius papa natione Ro. p^{re} Rustico: post marcū p^{re}dictū sedit annis. 16. & mē. 4. Adirāde
qdē sanctitatis & doctrine vir q^{ui} & multis vexationib⁹ pp arrianorū pestiferā heresim abolē-
dā diu vexat⁹ fuit: s^{ed} tū nō destitit eos reprehēdere & p^{re}sequi & maxime: q^{ui} p^{re}ter auctoritatē
Romani pontificis antiochenū iducere p^{re}sumpsissent cōciliū cū sine eius auctoritate id fie-
ri nō deberet nec posset. Tandē hic multis oriētalīū episcoporū omissis cōtentionibus duas & ipse in vr-
be Roma basilicas edificauit: vnā iuxta romanum forū. Alterā in transyberina regione tria isuper ce-
miteria extruxit: vnū in via flamminea & aliud in via aurelia: tertiūq^{ue} in via portuensis. s^{ed} & leges nōnul-
las atq^{ue} cōstitutiones edidit & p^{re}sertim (Gratiano referēte) constituit: vt epūs in suo iure spoliat⁹ nul-
lo modo ad Synodū vel aliquo alio loco cōuocaret: sicut hētur in canone. 2. q. i. c. Nullus pōt. Voluit itē
vt q^{ui} iudicē haberet suspectū. romanā sedē posset appellare. 2. q. 6. c. Ideo huic. Constituitq^{ue} p^{re}terea ne
q^{ui} sacerdos alibi q^{ui} apud ecclesiasticū cām diceret. xi. q. i. c. Is etiā. Demū arriana inualescēte perfidia
multa a cōstante Cōstāntini filio ptulit in cōmoda: a quo etiā decēnio exilio dānatus fuit. Nec p^{re}terea
destitit & monitionib⁹ & scriptis catholicos in fide cōtinere. Unde & ad Dionisiū quendā de icarnatiōe
dñi perutilē scripsit eplām: q^{ui} ab oīb⁹ approbata ē. Et cū ab exilio reuocat⁹ fuisset: in p^{re}dicta oīa ad eccle-
siā p^{er}tinētia p^{er} notarios quos p^{re}tonotarios hodie vocam⁹ cōscribi. Ter deniq^{ue} cū in decēb. mēse sacros

533

535

5536

537

ordines celebrasset: ubi presbyteros .is. dyaconos .3. et epus unum creasset pridie idus augu. vite sine fecit: se pulvisq; est via aurelia in cemiterio calpodij. et tunc cessavit episcopatus dies .25.

5537

538

Cenon veronensis epus magne sanctitatis et doctrine vir hoc anno magnis claris miraculis migravit ad dñm. De cuius virtutibus admiratione dignis dñus Gregorius papa in li. dialogor. multa commemorat in cuius quodam honore celeberrimo adhuc extans extractum fuit templum: Et cum sanctus ab oib; habitus sit: eius festum sexto idus decembris celebrat. Georgianorum conversio.

Cibernia alias hyberia provincia que hodie Scotia nuncupat: in aquilonari parte constituta: hoc anno se dera verbi dei et christi fide miraculosissime suscepit: et muliercula quedam christiana ibidem captiva huiusmodi rationi boni cum prestitit. Que cum vita pudica et sancta ea in regione duceret ac dies noctesque in oratione consumeret gentibus illis admirationi fuit. Quibus sciscitantibus cur se tantope affligeret. Ita se suum deum colere (respondit) qui christus est. Nihil ex hoc amplius mirari barbari quam novitatem nominis: mulierculam in honore huius acciperunt. Ad hos itaque gentis illius erat parvulus cum egrotaret per vicinas domos a multis circumferri remedia exquirentibus: accidit autem ut quedam mater cum puerum aliquandiu circumtulisset: nec salutare quicquam invenisset captivam tanquam ebria doloris adiret: eiusque opere ex peteret. Que nihil humani illa se scire respondit: sed dñi quem colebat Iesum christum desperatam ab hominibus salutem perferre posse: parvulumque cilitio suo superimponens: et orationem ad deum fundens: sanum matri consecravit reddidit. Ad hoc facti rumor tota replevit urbem: et ad reginam etiam pervenit: que dolore quodam afflicta captivam ad se adduci curavit. Cumque illa regiam domum ingredi recusaret orationem ad deum per illam fundens illico regina reddita est sanitati: atque ex hoc admonita ut in christum crederet: et cum salutem ei prebuisset adoraret. Quibus beneficiis et verbis comota regina rogavit viros: ut christianus efficeretur: quod quod ille promississet segnis tamen erat: nec sepius ab uxore comonitur baptizari curabat: non tam quod fidei hostis esset quam dubius. Contigit autem eum aliquando in silvas altissimas ire venatum: quo cum pervenisset coorta subito tempestate ita tenebre cuncta operuerunt: ut nec comites cerneret: nec ab ullis cerneretur. Ignarus autem quod facto opus esset promissionis coniungi facere recordatus est: et tunc christum rogavit: ut si deus esset ex tantis cum periculis liberaret. Nec mora dies clarissima mundo reddita est: rex ad urbem perductus regine que gestis erant miracula loco exposuit: vocatur captiva: et eius consilium audit. Illa statim renjacienda idola: et christum colendum dicit ei: supplicandum: et basilicam construendam esse hortatur. Convocato populo rex evangelium predicat: et nondum sacris initiatus sit sue gentis apud: Creditur viri per regem: et femine per reginam construere templum magni operis: et elevato precipue muros ambitu colunne collocantur: sed prima ac secunda creata tertia nullis machinis nullisque viribus erigi potest. Cumque ad noctem usque laboratum esset recedentibus omnibus sola captiva mulier apud ecclesiam in oratione perseverat. Postera vero die prima luce redeunte populo colunna repta et supra basim in aere suspensa: spiritus esset vni pedis spatium: quo miraculo visus oes magnificaverunt deum veramque captivam fidei recognoverunt. Et stupentibus omnibus sensim supra basim nullo coniungente deposita est. Adorantes relique colunne magna facilitate erecte sunt. At perfecta ecclesia. et populi fide confirmata suadente captiva totius gentis legatio ad constantinum imperatorem in greciam mittitur: resque gesta exponit et sacerdotes petunt: quod ceptum erga se nunquam expleat. Quibus et iocundissimo vultu imperator optime satisfecit: hi namque scoti seu hiberi hodie georgiani populi appellatur: et usque in hodiernum diem christum colunt: quantum procul ab apostolica sede veritatis magistra: quod non omni evangelii veritate servat eo quod barbaris gentibus circumfusi sunt.

Armenorum etiam conversio.

Armeni etiam populi huius religiosissimi principis temporibus christi fide cum Scotis suscepit: eo quod hiberis predictis in occidentali plaga viciniores essent: et hi armeni in Asia inter thaurum et caucasum montes constituti erant et sunt. Nam hiberi et armeni ac colchides una sub provincia siue regione coniunguntur: huius itaque conversionis Tyridates tunc huiusce gentis exarcha fuit: quod rex quodam mirabili signo circa domum suam divinitus ostenso christi baptismum suscepit: qui una cum omnibus sue ditioni subiectis una die et una preceptione deo colla submisere: ex quo factum est ut ad finitimas quas gentes christianum dogma perveniret: et multitudo dilatatum sit: quorum commercium etiam per fidei rudimenta aliquantulum suscepit.

Gandalorum regni procurus.

Gandalia regio est: et Polonie septentrionalis regionis pars fuit a vandalo fluvio (qui regionem inter fluit) cognominata a qua accole nomen habere gentes siquidem ibumane et ferocissime hac prope regionem his temporibus imperante adhuc constantino magno quodam Heberich gothorum rex potenter invadens vandalos cum Visimar eorum rege victos a propriis sedibus perturbavit: quod vandalia relicta (nomen retento) panoniā habitanda a Constantino isto impetravit ubi et .40. annis imperatoribus obsequeres manserunt: verum postea cum nec ibi confidenter propter gothorum metum diutius immorari auderetur ad oceanum confugiens piraticam aliquandiu exercuit vitam sed a Gepidibus gentibus fugati rursus Gandaliam reuersi locum deinceps incoluerunt.

Sileo deinde principis Romanus huiusce gentis postmodum usum accepit: hic enim magni precij apostheodosius sed heres eius impator ipse Archadius et honorij filiorum ac palatii totum curam commisit. Qui cum filium nomine Eutherium haberet in occidere cum magna auctoritate misit cupiensque illum ibidem ad augustale fastigium sublimare temp. plurimum perturbavit: et mortuo archadio consecratis vandalos istos et quados gepidas sarmatas alanos burgundiones saxonos et suenos in arma sollicitavit et pro terrarum repugnantia perimere. Cum quod suasionem vandali cum reliquis nationibus gallia omnes invaderent. sed Honorij impator postea Sileonis fraude coperta: adversus eum commovit bellum: quem et brevi cum Eutherio filio superatum interfecit.

Corisco igitur post Stilconis mortē a vandalis rex constituitur: vir viriq; ferocissimus: q; statim lūi sibi ad iunctis p gallias debacchans quicquid inter alpes et pyrenēū est qd̄ oceano rhenoz; includit statim occu-
pat: quo quidē furore capiūtur epi: interficiuntur psbyteri: subvertuntur et dissipantur ecclie: martirum
religie effodiuntur: vrbesq; euertuntur: nulli indulgetur etati: sed cedib; incēdi s; et ruinis atq; rapinis oia
miserantur. Demū arelarū vrbe obsides a maiori capitur pside: et cathenis iplicit; ad ipsoptū pōēs vr-
bes q̄s vastauerat et ignominiose pirabere fecit: et post multa seuissima tormēta misera morte vitā fini-
re coegit: eoq; sic mortuo Sredebaldus quidā post cū ho loco sup vandalos regnare cepit: quē statim
Constantinus patricius ingeniose captū ad honorū vincitū misit.

Cundericus deinde tertio loco in regē eligit; et 4. annis regnauit: quo regnate vandali i duas par-
tes sese diuisere. Nam eo tēpore quidā barbari q; honorati dicebant; ad tutādas ptra vandalos pyrenēi
angustias deputati pdationū abundantia allecti quo magis pdari liceret: et scelus ipunitū remaneret
pdita vandalis pyrenēi custodia statim in hispania cū multo tumultu intrarūt: et multas vrbes occupa-
rūt: vbi postea post graues rerū pūnciarūq; vastatiōes possessione iter eos distributa qdā sub Gūde-
rico rege manserūt: alia quoq; vandaloz; pars aurelianus remanēs Singibanū sibi regē constituerūt: q
tū nō multo post in impij ditione cesserūt. Porro Cundericus pdictus hispaniarū dominor cū etia ipse
ecclesijs dei insidias terendisset: 4. regni sui anno dei iudicio percussus interiit.

Cynsericus. 4. rex Cunderico pdicto successit vir qdēz magnanimus atq; ferus: q; suscepto regno
statim exercitū in hispanijs collecto cū 80. vandaloz; et hispaniaz milib; angustū mare septē passūz
milib; coartatū in apbica vado trāsiit: vbi arriana ipierate subornatus fidē catholicā subuertere cona-
tus est. Quo in tpe diuus pater augustinus iponensis epus dū eius ciuitas ab isto rege obsideret post
multas lachrymas obdormiuit in pace. Ipse itaq; vniuersa sibi apbica subiugata in siciliā apuliāq; trā-
situs ferro sibi viā aperuit: et romā venit: quā quasi desertā iuenies: et si ab igne et cedib; leonis papē ro-
gatu abstinerit: 15. tū dieb; ipsam milib; in predā concessit. Quibus ita gestis in apbicam reuersus
vitam paulopost finiuit.

Chonoricus. 5. vandaloz; rex Cynserico successit: et genonis pncipis tēpibus regnauit: q; et ipse arria-
norū pñda deprauatus trecentos epōs cepit: et eoz ecclesijs clauis: in sardinia exulare coegit.

Ctransimundus aut sexto loco honorico tā in heresi q̄ in regno succedēs: et ipse quoq; multis ecclijs
clauis. 30. epōs in sardinia exilio dānauit. Childericūq; Honorici filiū cui post eū regni successio debe-
bat sacramēto adēgit: ne catholicos i regno suo cōsuleret nec bitare pmitteret. Transimūdo aut defun-
cto: ipse Childericus q; et iylis dicebat; priusq; regū diadema susciperet epōs catholicos ab exilio reuo-
cauit ecclesijsq; pro virib; in melius reformauit et multa ei cōsuli.

Cilimer aut q; et Hodiner tyrāde sumpta childerico pdicto adhuc iuueni regnū surripuit: et cū ex-
tra prouintia depulsi: q; audito Iustinianū impator; belisariū patriciū ad ppugnandū cū misit: q; venies
vomit se xpianū mox futurū: si vandalos supare posset. Belisario itaq; in apbica traiciēte Cilimer ty-
rānus in maris litore castrametatus est. S; Belisari; et Antonina ei; xpianissima vxor terrestrī na-
ualiq; pñlo ecōtra pcedere parauere: a ntonina aut pmo cū suis classe egressa vadaloz; mulieres et par-
uitos oēs deleuit: Cilimer quoq; a Belisario in castra cōpulsus: disiecto vallo cū suis ad ictumtionem
vsq; cedit. Qui captus: et catēna argētea vinctus Iustiniano impatori cōstātinopoli presentatur. hūc
(vt aiunt) iunuchizatū ipera: or in vicinis prouincijs cōtra persas patriciū creauit: sicq; vadaloz; regnū
finē sue diuturnitatis accipies: in ditionē imperij Romani tandem venit.

Gotthorum item regni procurfus.

CGotthia aut regio europē supioris pars est finitimaq; Bacie cōtingētis alemāniā pma Sey: hic par-
te: q; diuidit i duo regna. nā cū Arriarius et acrit; gotthoz; reges hūc tēpib; ad cōstātinū magnū pñiaz
cū. ij. armatoz; milib; i ei; solaciū accessissent geberich alter Gotthoz; rex vandaliā: vt dixim;: iuadēs
vandalos et viūmar eoz regē a sedib; pñtis opulit: eo q; Gotbi et alie sey: ice gētes a nā ferocissime cēt.

Chermaricus at Gotthoz; rex Geberico pñe sublato regnū accepit: s; q̄tū regnaret nescit. eo nāq;
regnate immanissima hunnoz; i. yugaroz; gens diu inaccessibilib; mōtib; iclusa repētinā rabie parca:
in gotthos exarsit: et velut examē apum sub relamur rege suo goib; a cohopericē: ipos et hermaricū istū
regē sparsim fugatos ab antiq; eoz sedibus depulit.

CSredegimius aut post hermaricū patrē regnauit: q; ad Valentē iperatore cōfugiēs ab eo pbenigne
except; est: cū et mēsiā ibraciāq; puincias hūc cōcessit. Sed mox p auaritiā maximiani ducis fame la-
cessit; eidē rebellauit. Qui vniuersa cedib; et incēdijs miscēs etiā cū ipso impatore Valente dimicare
ausus est: cuius exercitū fundēs et fugans ipsum quoq; imperatore laucium in quandam casulam in-
clusit et combussit.

CSo itē mortuo Altharicus successit vir scelestus atq; malignus qui etiā psecutionē maximā xpia-
nis intulit. Qui cū tandē se suosq; Theodosio seniori tradidisset quarta die decessit.

CAlaricus aut pdicti altharici regis filius: regnū accipēs cū oēm inuāssset italiā ab iperatore eidē
gallia cōmittit; a vandalis. s. defendēda: cōtra quē Stilco patricius dolose multos cōcitauit. Quā obre
alaricus ipse in irā cōcitai; gallia omīssa italiā regreditur et Romā accedēs vrbe adeo ebredit; vt pre
fame mīes filios comedere cōpulerit. Demū vrbe positus: gladio et igni seuitū ē edicto tñ pposito: vt q

in sacras apostolorū Petri et Pauli edes cōsugissent: salui fierēt: qđ et factū est: vt iterius loco suo lan⁹
dicef. Undeq; p apulia et calabriā recedēs apđ cōstitū emorū: et i medio aluei Basceti fluminis sepeliť.

Attibaulphus ei⁹ affinis in regē suffect⁹ statim cū exercitū Romā redijt: et geqđ residū fuerat lo-
cūstarū more cōsumpsit: qđ⁹ direptis mor etiā clarissima queq; vrbis loca: que ab igne absūmi neque-
rant fulmina de celo delapsa cōsumpsere. Honor⁹ autē impator his auditis Cōstātij patrini inuētū cū
Attibaulpho isto pacē cōposuit: sororēq; suā ei in infirmitiū dedit: et tūc gothorū regnū biffarie diuisū
est. Alijs in italia sub iperij ditione manētib⁹: alijs recedēte Attibaulphū in galliā aquitanicā sequē-
tib⁹: vbi apud tholosē vrbē regni sui sedē collocavit: quo in loco haud multo post interfecit⁹ est: post at-
thaulphum autē in gallia aquitanica quidā noie Valba regnavit.

Theodoricius vero post Valpā regnavit: cui⁹ tpe Attila hunnoꝝ rex supbia inflatus cōsilio acer: et
potētia iformidabilis in cōfusione nat⁹ cū Alamuro ostrogothoꝝ et Al darico gepidaz regib⁹: alijsq;
regulis multis quingentoz miliū numero exercitū secū trahens veluti lupoz agmina in agnoz omne
multos execrabili cede inuasit populos. Quapropter Actius pñcius: qui sub Martiano pñcipe galliā
regebat: itelligens qđ Singibanus vandaloꝝ rex eoꝝ: qui aurelianus remanserāt fautor partiū impij
volebat hūnis pte timore ciuitatē prodere: Theodoriciū hunc regē sub pollicitatione dimidiē gallie si
vinceret in auxiliū cōtra vngaros enecat. Quo in auxiliū reipu. pperare Actius cū simili pollicitandē
Attilā cōtra gothos p internūcios iurat quos galliā velle inuadere cōfingebat: atq; ita ghoribi et hūni
fallaci pmissione ille cū in alueriā cōuenissent attilā Gundio cū burgondionum regē sibi occurrētē
peremit: et hinc idē acie instructa in hunnos et gothos atrox certamē edif. Gothoꝝ autē ducēta milia cū
Theodorico rege: hunnoꝝ centū quingagita milia cū Alamuro ostrogothoꝝ rege eo plio cesa fūere: tā
tusq; ibi sanguis effusus ē: vt modic⁹ q ibi hēbat riu⁹ rōnēs effect⁹ mortuoꝝ multoꝝ cadauera traxerit.

Torismūdus Theodorici pñcti fili⁹: et i regno successor: q hūc pugne itererat pñs necē vlcisci desi-
derans: triduo rursus cū hūnis pugnavit: vbi Attila in castris cōpuls⁹ innumerabilis hūnoꝝ multitu-
do corruit. At act⁹ ad attilā noctu veniēs: vt recedat ei psuadet fugiēs Theodoriciū cū Torismūdo sūe
nocte pñe futura cū tāta multitudine affuturū esse: vt minime sustinere posset. Sequēti deide necie
ad Torismūdū actius similiter veniēs simili figmento vsus ē: adiecitq; verēdū cōne dū ibi moraretur
fres ei⁹ paternas opes pñpiāt: atq; ita vtraq; pte recedēte: act⁹ suos post hūnos dirigenz: eos vsq; ad
Turingiā psequēdo recidit: atq; hoc mō galliā reipublice reseruat. Torismūdus vero Tolosā regref-
sus suos de regijs opibus cōtēdentes effēdit. Sed pace iter eos cōposita et vita discessit.

Theodoricius autē hū⁹ nois secūdu Torismūdi pñcti frater post eū regnavit: qui pñcipatū susce-
pto cū Rociario suozorū rege hispaniā inuadēte cōfligēs: et ad internūciōē vsq; pñsternens Succios
sibi subegit et Gothoꝝ regnū in hispaniam vsq; protulit.

Henricus etiā alter frater Theodorico rebus humanis cedēte postea sup aquitanicos hispanosq;
ac Succios regnavit: cūq; etiā arelatū et massiliā sūingasset: Theodomorus ostrogothoꝝ rex xpianis-
simus a Gothoꝝ iugo se surripuit: et ad catholicā fidē cōuertit.

Alaricus pñcti filius: post patrē regnavit: cōtra quē Clodouens francoꝝ rex pugnavit. Quo iter
fecto et gothis inde fugatis aquitanā cōquisitā sibi subegit: post cuius necē narbonēsis puincia: q Go-
thia dicebat⁹: et hispania in gothoꝝ ditione tantūmō remāserē: in qđ⁹ et Amalaricus rex regnavit: qui
et ipse tandē apud bachioniā a francis interfectus: Theodas successit: et post eū Agilla regnavit: cōtra
quē Athanagildus insurrexit: atq; in eō regnū finitū est.

Leouigildus nū in hispaniarū regno Alarico pñcto successit: vir qđē iniquus atq; scelestus: q Er-
magildū filiū christianissimū pascatis nocte ob catholice fidei cōfessionē secuti macrauit.

Ricardus vero Leouigildi alter filius pñi in regno succedēs baptisimū statim a Leādro hispalensi
epo recepit: cū quo tota ei⁹ familia ad catholicā fidē tandē peruenit.

Litibia autē et Benihicus et Gundemarus reges successiue post Ricardū regnarūt. Deide qđā no-
mine Sesibirus vir sapiētia ornat⁹ adepto regno cōtra rēpu. fortiter dimicauit: cuius virtute regnū go-
thoꝝ in hispania firmatū ē: Sesibiro autē sentillā succedentē Siscimūdu deiecit: cui Lintilla: et Lintil-
le tolga successit. Quo etiā deieto Lintbasindus ex pñmarib⁹ vnus in regē erigitur: qui cū suspectos
oēs interfecisset: oēs hispaniā sue ditioni firmavit: eo qđ⁹ defūcto Ricibinsindus eius filius regnavit.

Vimba tholetanus christianissimus post hūc regnū accipiēs quendā paulinū narbonēsi puincie
dedit procuratorē: qui dominatiōis ius inuadēs nemāsiū ciuitatē pro se munuit. Deide Arrianis aquita-
nicis in auxiliū accitis regnū vniuersū pñt: hūc vimba rex captū et corio insutū suffocare fecit.

Viconza deniq; Vimbe successor fuit: qui libidinib⁹ turpiter deditus extēplo ē suo malo sacerdo-
tes maculare anxius est: S; dei iudicio paulopost a saracenis supueniētib⁹ deiect⁹ est: q deieto Vboti
gunderici sibi prefecerūt regē: q et ipse a saracenis defectus gothoꝝ regnū defecit.

Constantinus eius nois secūdu magni cōstantini filius secūdu cōstātinopolitanus impe-
rator post patrē. cclxxix. olympiade impare cepit: et cū cōstantio et Constate eius fratrib⁹
imperauit annis. 24. men. 5. et diebus. 12. Fuit et cū eis successor dalmatius corūz fratrū clis
adolescens pñclare indolis: qui tertio impij sui anno factione cōstātij eius patruelis milite-
ri tumultu interfectus est: hī itaq; fratres imperium inter se diuidētes: paulopost et ipsi inurgi-

et bellis lacerauerunt: ac ciuilia bella suscitauerunt. Constantinus enim arrianus effectus arrianis fauere cepit quo auxilio multum inualuit: pp qd conciliū apud laodiceā Syrie vrbe indictū ē: ad qd catholici et arriani cū arrio magna populi stipat frequētia ueniētes Omulion quoridie disputarūt: catholici affirmabant filiū patri Omulion esse: arriani autē secus xpm cū prē refellebāt. Quib⁹ cōtentionibus cōstāno in bente: multi catholici exilijs carceribusq; ac varijs afflictionū modis sunt affecti. Nā vt ista dicemus inter ceteros athanasii ep̄m: Eusebiū vercellensem: Dionisiū mediolanē. Hyllariū pictariensē: Paulinū treuerēse: atq; alios p̄res crudelē in mōz inseq p̄cepit: Iuliu ē papā q arrianos et om̄iales ip̄os reprehēdisset exilio multauit. Interim autē cōstās aduersus fr̄cos bellū mouit. Qui post varios belli euēns illos tandē p̄domuit: et pacē cū eis cōposuit: oīq; apud gallos pace et quiete fructet: constantinus natus maior cidē bellū statū intulit: s; dū apud agleiā incōsulte cū fr̄e dimicaret ab ei⁹ exercitu interfecit. Est cōstāno aut mortuo p̄dictus cōstās postmodū varia fortuna cōtra persas vsus: cū nec ē qdā itēpe- sta militū seditōe p̄liū suscipere cogere vict⁹ fuit. At cū postea de seditionis militib⁹ penas sulcipe sta- misset Adageti dolo nō lōge ab hispania trigesimo etatis sue anno: impij vō sui. 13. in castro cui belene nomē erat interfect⁹ est: Quib⁹ mortuis cōstānus hereticus arrian⁹ impij sol⁹ potit⁹ est. Adorq; repu- turbata: Vetrarmon⁹ Mauric⁹ et Nepotian⁹ Rome impatores facti sūt. Cōtra qd cōstān⁹ graue cōmo- uit bellū: et haud multo post vetrarmonio apud nassuz a cōstāno regiū iligne detractū: et Adageti⁹ nur- tie p̄nceps vict⁹ ē: his gestis cōstān⁹ cōfessim Gallū ei⁹ patruele ad iuedā indeā cesareā misit: et Iulianū similr eius patruele apd mediolanū cesare creauit: eūq; cōtra seditiones quosdā in gallias misit: q et bre- ui vt vir strenuus: ip̄os galloz ac germanoz mor⁹ sua v̄tute cōpescuit: vñ et militū oīz p̄sensu augu- stus appellat⁹ est: q audito cōstān⁹ p̄bici⁹ occupat⁹ bellis omisso negotio ad ciuile bellū mox se con- uertit: et dū grauissima bella excitasset. 7. xlviē sue anno apoplexie morbo iterijt. Hic l; 5 x̄ianos ca- tholicos ip̄issim⁹ b̄ref: it̄ pp moderationē et comitatē inter bonos p̄ncipes ab historicijs et viris doctis- simis annuerat. Nā post susceptū impiū cū triūpho vrbe ingressus fuisset oēs ciues mira benignitate et humanitate venerat⁹ est: affirmans Romanos ciues tanq; reges oēs se vidisse: erat hic stature parue sed animi excellissimī.

Viri disciplinis excellētes.

Paulus p̄mus cremita natiōe egyptius in thebaida iserioze nat⁹: hoc anno. 4. idus ianuarij. cxij. vite sue anno in eremo diē obiit: cui⁹ aia: vt diuus scribit hiero. beat⁹ Anton⁹ cōfessim iter choros apo- stolor⁹ et p̄phetaz euolare vidit. Suerat hic nobilibusq; parētib⁹ orius: et l̄is tā grecis q̄ egyptiacis ap- p̄ime eruditissimus. Qui cū. xv. etat⁹ duceret annū valeriani et decti p̄secutionib⁹ p̄morus relicta domo ad montiū deserta cōfugit: vbi postea necessitate in voluntatē vertēs i qdā haud grādī p̄selūca sibi a deo oblata p. 98. ānos icognit⁹ i oīonib⁹ et iciumijs solitariā vitā duxit. Cui⁹ qdē vitā diuus hiero. vt religio- soz mētes ad v̄tutē et p̄seuerantiā seruēt⁹ excitaret: cū mltā de mūdi cōtēptu edidisset monumēta: et obe- remij laudes elegātī cōscripsit simone: q cū merito iter scōs sit relat⁹ ei⁹ natale. 4. idus ianua. celebrat⁹.

Paulinus treuerēsis ep̄s vir sciētia et sc̄itate p̄cipuus his p̄ib⁹ i p̄cio exiles a cōstāno ip̄eratore ob catholice fidei defensione exilio dānat⁹: vbi ad moriē vsq; ēt exira x̄ianū nemē mutādo exilio fatica- tus ad vltimū apud phrygiā p̄dicē cal. septēbris beate passionis coronā cum dñō p̄cepit.

Eusebi⁹ Ro. ecclesie cardinalis p̄sbyter vir qdē eruditione fide: cōuersatione: ac morib⁹ insignis: et ipse hoc anno ob catholice fidei defensione a cōstāno ip̄eratore capt⁹ in quodā dom⁹ sue cubiculo iclu- dit⁹: vbi p. 7. mēses in orōne cōstātē p̄seuerās. 19. cal. septēbris adhuc inclusus in dñō genuit: cui⁹ corpus Gregori⁹ et Prossius p̄sbyteri colligētes in calixti cemitērio sepellicrūt: eiusq; sepulcro hūc titulū appo- suerūt Eusebio homini dei. celebrat⁹ autē eius natale. 19. calēdas septēbris.

Paulus etiā cōstātinopolitanus ep̄s vir sane diuinus et multarū rez xp̄ientia erudit⁹ p hoc tēpus a cōstāno ip̄eratore apud quādā cimitatulā capadocie noie cucusam: ob catholice fide exilio relegat⁹ arrianoz insidijs crudeliter strangulat⁹: et vi. idus iunij ad celestia regna gloriose migrat⁹.

Dionysius quoq; mediolanēsis ep̄s hac tēpestare apud mediolanū cōcilio ab hereticis et catholicis celebrato: cū Athanasio inhereret: et cidē plurimū faueret: et ipse a cōstāno in capadociā exilio relegat⁹ vbi et paulo post multis iniurijs et incōmodis afflict⁹ genuit in dñō: cuius qdē corporis reliqas a sancto Basilio eiusdē vr̄bis ep̄o receptas diuus Ambrosius ip̄ius successor in digno honore sepelivit.

Hyllari⁹ itē illustrissimus pictariens̄ ep̄s et oīz literaz eruditissimus his tumultib⁹ ob catholice fide factione cuiusdā aralaten̄s ep̄i arriani qdriēuo apud phrygiā relegatus ibidē inter alias virtutes mortuū ad vitā reuocauit. Sed deniq; post multas arrianoz vexationes ad vrbe suā reuersus āno sa- lutis nostrē. cccxxi. migrat⁹ ad dñm. hic hos descriptos edidit libros.

De trinitate	li. 12.	p̄ncipiū: Circūspiciētī.	Exemplū blasēmie anxētē li. i. b̄tissimis
De sinodo	li. i.	p̄ncipiū: Constitutum.	Hyistoria a p̄ncipio mūdi vsq; ad ch̄istuz
Ad Constantium	li. 3.	p̄ncipiū: Tēpus loquēdi	Hyymnos et carmina p̄mus iter catholicos
Aduersus arrianū	li. i.	p̄nci. Dilectissimis fr̄ib⁹.	edidit atq; alia aliqua.

Athanasius insuper alexādrinus ep̄s vir sc̄itate et sciētia cōspiciuus hisdē t̄pibus plurimas et gra- ues qdē p̄secutiōes ab arrianis p̄tulit: nā supiorib⁹ annis in Laodiceā exilio cōtra arrianos p̄stitū: cū rōnibus euidentissimis atq; argumētis fortissimis filiū p̄i omulion esse affirmaret: qd Arrius et ei⁹ se quacq; refellere nō poterāt vniuersum pene orbē in sui p̄secutionē cōcitauit: qui fugiens vt diuus hiero.

5544

5546

5547

testatur sex cōtinuis annis in cisterna siccā delituit: vbi nunq̄ solē vidit: s; peractis annis p̄dictis cuni quedā puella cū ibi adesse indicasset: dei nutu inde p̄fugit. Coierant enim tūc vniuersi principes terre gentes et regna: ac exercitus oēs ad eū insequendū: pp̄ qd̄ multa p̄pessus arrianorū insidijs toto orbe p̄fugus agebatur: adeo vt ei ad latendū n̄tus nō superest locus: tandē post multos agones: multasq; patientie coronas tpe Valentiniāni et Valentis imperatorū anno. s. dñi. 379. Sacerdotij vero sui sexto et quadragesimo. 6. nenas maij migravit ad sup̄os: et inter scōs relatus eo die natale ei⁹ celebrat. Scripsit aut̄ hic egregius doctor ea que hic subiecta sunt.

Aduersus gentes li. 2. De virginitate seruanda li. i. De p̄secutione arrianorū libri
Contra valentē et vrsatium li. i. De psalmoz titulis li. 3. multi: et symbolum: Quicumq;
De exhortatione mona. li. i. Hystoriam beati Antonij li. i. vult saluus esse.

5550

351 **C** Nicolaus Aduroz licē vrbis archiep̄s vīr oīum virtutū carissimē repletus hoc āno gr̄dēus et pius dierū migravit ad dñm: ad cui⁹ tumbā clei fontē statim prupisse ferūt: quo lūiti sanaban̄ cecē surdisq; audir⁹ p̄stabat: ac debilis quisq; sospes fiebat: pp̄ qd̄ innumērabiles populi ad eā caternatim ferebant. Hic nāq; vt celeberrima ei⁹ h̄z hystoria apud patrā vrbē nobilissimis ortus parētib⁹: velut lucifer etiā in ipso ei⁹ ortu emicuit. Qui postq̄ domi puerilē egisset et atē cūctis oblectationib⁹ abdicatis xpi iugo se subdidit: et inter cetera sue virtutis opa hoc vñū exēpli gr̄a suppono memorandū: qd̄ cū n̄mū esset locuplex: essetq; vīroq; parēte orbatus: accidit vt nobilis qdaz ciuis cōuicancus ob inopiam tres filias v̄gines fornicari p̄stituerit vt earū infami cōmercio infelicē saltē ageret vitā: qd̄ vbi scūs vīr didicit: cōdoluit: et miserrimo homini tantū cōtulit: qd̄ tantū a se nephas lenare posset. Eius etiā inter cetera miraculorū insignia illud memorabile fert. Quod longe cōstitutū Constantīnū magnū a quodaz iteritū ad misericordiā: et monitis p̄ vīsum deflexit et minis. Et aut̄ sanctissima ossa postmodū āno salutis n̄re. 1087. ad barrū apulicē vrbē trāslata frequētissimis miracul⁹ multū ex omni orbe christiano attracti populi: qbus beneficijs factū est: vt barrū opidū multis donis et opibus auctū sit. Ipsius autē festiui. viij. idus decemb̄is celebramus.

5551

352 **I**berius papa natiōe roman⁹: p̄re augustō post Iulij pontificē sedit annis. xvi. mē. vij. et diebus duobus. Cuius tēpore celebrato apud mediolanū a sectatorib⁹ arriane heresis concilio ipse cum multis catholicis ep̄iscopis vrbē pulsus est. Jam antea ariminensem synodū cōgregauerant: vbi multe disputationes callide acte fuerāt: negantes Christum cū p̄re omu- sionem esse. Quapropter cū ea aperte impugnasset ab arrianis triēnio in exilio actus est: vnde a sacerdotibus synodo cōgregata Felicem p̄sbyterum vīrū optimū in liberij locum succederunt: qui pontificatu suscep̄o statim conuentum. xlvij. ep̄iscoporum congregauit: et duos p̄sbyteros: vrsatij et Valentem ab ecclesia seperauit: eo qd̄ cū constantio et arrianis in fide sentirent. Eapropter eorum precibus motus constantius Liberium papam ab exilio reuocauit. Qui imperatoris beueficio permotus cum hereticis tenere cepit: quīs id cum catholicis sentiret hereticos. s. ad fidem redeūtes non esse rebaptizandos: expulso itaq; Felice: et Liberio ad pontificatū reuocato vrsatij: valentisq; insigatione Constantius vehemētissimā persecutionem in catholicos commouit: adeo vt etiam in ecclesijs p̄sbyteri et clerici passim trucidarentur. Hic autem pontifex qd̄ cū arrianis sentiret dei tamē ecclesias quoad potuit diligētissime exornauit: voluitq; decreto publico vicē suam dolēs ne quis ep̄scopus de cetero p̄pter aliquā infestationē gregem suū vīlo modo deferre posset: sicut habet in canone. vij. q. i. c. Suggestū. Ferūt autē fortunatū quendā aquileiensem ep̄m Liberij hūc fidei cā in exiliū p̄gentē: vt in discordiā laberē sollicitasse. Deniq; cū liberij hic bis sacros ordines in decēbrio mēse celebrasset: vbi p̄sbyteros. 18. diacones. 5. et ep̄os p̄ diuersa loca. 19. creasset vite finē fecit. Cuius corpus via salaria in cimiterio p̄scille sepelietur: et tūc sedes vacauit dies. vi. Inter hos aut̄ a liberio isto sacris ordinib⁹ initiatos diuiz Hieronymū p̄sbyterū cardinalem creatū fuisse tradunt.

Elux papa eius nominis p̄rius patriā Ro. patre Anastasio liberio p̄dicto ab hereticis pulso ab ipsis pontifex creatus sedit anno vno mē. 4. dieb⁹. 2. vīr sane optim⁹: et multa laude dignus: quē heretici ad cooperimentū sui erroris ideo elegerūt: vt liberium rōnabiliter eiecisse demonstrarēt. Qui tamen papatu inito: vbi cōstantium imperatorem ab hereticis rebaptizatū didicit: cū hereticū et orthodoxe fidei inimicū ac secūdo rebaptizatū oibus promulgauit: p̄pter qd̄ indignatus cōstanti⁹ suasionē vrsatij et valentis a sede cū deiecit. Et cū nulla rōne ab orthodoxa fide uelli posset: ab aduersarijs vna cū multis bene sentientib⁹ interfici: martyrioq; coronatur: ac. 4. calē. auguli in basilica: quā ipse via aurelia edificauerat sō ab vrbē miliario sepelitur.

5552

353 **D**onar⁹ hereticus natione apher: a quo donaniste heretici nomē sumpserē: hac miserrima et infelici tēpestare vīgit: qui ex numidia puincia veniēs multa cōtra catholicos scripsit. et totā penē apheriā atq; iudeā sua pestifera p̄suasione decepit. ei⁹ nāq; error atq; deceptio erat: qd̄ filiū patre minorē esse dicebat et spiritū sanctū filio minorē: nēc nō et catholicos esse rebaptizandos: sicut hētur in canone. 2. 4. q. 3. c. qdaz vero cognita eius falsitate ac deceptio: nō multo post e cartaginē cū multo p̄bro pulsus est: quidaz etiā eius sectatores nōn scēs appellati fuerūt: eo qd̄ eccl̄ siā p̄n̄ m̄z Rome in monte bal: cre ceperunt. Scripsit aut̄ multa: et q̄maxime lib̄ū de spū sancto arrianam doctrinā continēt.

Eunomius etiā ali⁹ hereticus hīdē t̄pibus fuit: a q̄ eunomiani heretici: vīr qdē callidus aīo ac cor

poro leprosus: nec secus interius q̄ exterius regio morbo conceptus: qui cū primū ariane p̄fidie sēctator
fuit: aliā quoq; adiecit: et disseminavit falsitatem dicēs: filiū p̄ri in oib; esse dissimilem: et spiritus san
ctum cum patre et filio nihil cōmune habere.

C Macedonius quoq; cōstātinopolitanus ep̄s: a quo macedoniani heretici sup̄iorib; annis a carho
licis ibidē legitime p̄sul creatus hoc tēpore ab Arrianis hereticis sede deiciat: eo q̄ filiū p̄ri similē fa
teret licet spiritū sanctum nō secus q̄ illi: eius autē error erat: q̄ spiritū sanctū negabat deū esse: et mul
ta scandala concitauit.

Viri disciplinis excellentes.

C Athanasius homo luscus cesariensis ecclesie in palestina ep̄s bis tēporib; eū esset doctor erudit: mul
ta in ecclesiā scripsit cōmētaria. Hūc autē tante auctoritatis ob eloquētiā et v̄sutiā apud Cōstantiū ipe
ratorē fuisse diuus Hieronymus scribit: vt Rome Felice p̄sbyterū arrianū liberij loco papā cōstitue
re fecerit: quē tñ vt dixim; catholicum et virū sanctū fuisse cōstat. p̄ter autē quos diximus libros a se
editos: et alios quoq; cōposuit tractatus.

C Serapion qui ob eloquētiā scolasticus cognominatus est: p̄ hoc tēpus in cōfessione vere f̄dei cla
rus habitus est: q̄ iter cetera aduersus manichēū pulcherrimū librū edidit. Itē de psalmoz titulis: ad
diuersos perutiles scripsit ep̄stolas. Nec vnq̄ vt diuus refert Hieronymus: minis aut terrorib; a vere
fidei cōfessione cōstantinus cum amonere potuit.

C Fortunatus natione ap̄ber aglicensis ecclesie ep̄s eruditissimus vir p̄ hoc quoq; ipa multos com
mētarios in euangelia breui sermone cōscripsit. Veruntū in hoc plurimū detestabilis fuit: q̄ vt dictū est
Liberij papā in exiliū pergentē p̄mū sollicitauit et fregit: a q̄ ad heresim cōpūlit.

C Lucifer p̄terea caratitanus ep̄s hac tēpore in p̄cio fuit: quē ob dicēdi copiam atq; elegantiam pa
pa cū paneratio et hylario Ro. clericis ad cōstantinū legatū misit: vbi cū nollet sub arhanasij noie nice
nā dānare fidē ab ipso cōstātinō relegatus est: quo in loco cōtra eundē impatorē librū cōposuit: eiq; legē
dum intrepide misit. obiit deniq; valentiniano augusto imperante.

C Eusebius etiā eusebius ep̄s elegantis et rhetorici ingenij vir p̄ hoc ipsum tēpus innumerabiles pe
ne libros edidit: ebus p̄cipui habent qui aduersus iudeos: et gentes: et nouatianos inscribunt: scripsit
quoq; alios decē in epla ad galatas: necnō et in enāgelis cōplores et breues omelias.

C Victorinus insuper natione ap̄ber p̄ hoc tēpus Rome accuratissime rhetoricā docens ob elegantiā
et ingenij magnitudinē: ac legēdi p̄stantiā statuā creā in foro p̄meruit: qui postmodū in extrema senē
ctute ad fidē xp̄i cōuersus librū aduersus Arriū dialectico more cōscripsit: q̄ nō nisi a doctissimis viris le
gi: aut itelligi potest. Itē cōmētarios quosdā in apostolū paulū composuit.

C Triphillus cypalitensis ep̄s vir sua etate eloquētiissimus ac celeberrimus doctor: et ipse p̄ hos dies
in canticis canticorū cōmētarios: et alia multa composuit.

C Asterij quendā arriane factionis philosophum bisdē temporibus fuisse et floruisse dicunt: et multa
in ep̄stolas ad romanos: et in euangelia: ac in psalmis cōmētaria cōposuit: atq; alia multa sue heresi
favorabilia scripsit: que quidē ab oib; tunc hereticis studiosissime legēbantur.

C Bonatus quoq; nō minus rhetor: q̄ philosophus et grāmaticus diui hieronimi p̄ceptor Rome tū
insignis plurimū fuit: qui inter cetera in Virgiliū et Terentiū egregie cōmentatus est.

C Genadius quidā forensis orator: et ipse p̄ hoc tēpus Rome insignis et p̄clarus habit; accuratiss
ima de modo dicendi post se reliquit monumenta.

C Minernius etiā Burdegalenis rhetor cū p̄dictis Rome rhetoricā florētissime docet.

C Acharius et Amathas ac alij multi beati Antonij discipuli p̄ hoc tēpus tū sanctitate: tūq; doctri
na insignes hēnt: q̄z qdē vitā atq; finē diu Hieron. singulis libellis ad humanā instructionē explicauit.

C Arriminensis synodus hoc anno q̄ est. 22. impij cōstātij ipso iubēte et Thaurō p̄fecto mediāte iudicij.
In quā multi oriētales et occidentales sacerdotes cōuenere: vbi cū mlti callidi et acuti oriētales simplicita
tē et ignorantiā occidentaliū suis fallacijs et argumētis i suā finē trahere niterent: vt xp̄s cū p̄cōmunionē
negaret diuino nutu inspirati illā disputationē vsq; ad tēpus p̄termiserūt: p̄pter qd̄ antiqua niceni con
cilij fides arrianoz suḡestione ea in synodo dānata est: quā tñ postea Romana synodus ex tunc et in
perpetuū voluit esse dā. itam: vt etiā Gratianus in canone 15. di. c. sancta Ro. ecclesia testatus est.

C Alianus apostata galli cesaris germanus: et p̄dicti cōstātij patrueis terti cōstātinopolita
nus ip̄erator hoc anno q̄ ē. cclxxxv. olympias ap̄d mediolanū augusti creat; ip̄eravit anis. 7.
et mēsi. viij. Hic ex cōstātinō p̄ris cōstātinū ad. fre nar; cui iō apostate cognomē fuit: q̄ susce
ptā xp̄i fidē abnegās librū eloquētiē et pari impietate redūdantē i xp̄i dogma euomi. Erat. n.

liberalib; disciplinis tū grecis: tūq; latinis pomat; multe et memorie et ingēis faciēdie vir: in amicos
liberalis: puincialibusq; instissimus: sed glorie cupidus: q̄ qdē oia ad extremū euerit dum christianos
callidissime p̄sequi cepit. Callidior nāq; inter ceteros p̄secutores fuit: q̄ blandam p̄secutionē facere cu
rauit alliciēs magisq; ipellēs ad sacrificandū: p̄pter qd̄ multi xp̄ianoz sp̄ote corrucere. Hūc bec agerēt
accidit vt in plas bella igētia p̄tractās: teste Amiano historico: sagitta in icertū missa brachio sanciare
tur: q̄ vulnere. 32. etatis sue āno ierijt. Legi tñ i vita b̄i. Basiliij ep̄i quēdā mercuriū milite xp̄ianū ab
ipso passus illū transfixisse: Qui statim manū ad celū exēdēs ac si cōtra xp̄s clamaret dixit: vicisti gali
lee vicisti: et te nūc negabo: faciat te decetere. Sūt q̄ dicāt Julianū hūc i diaconū ordie fuisse initiatū.

354

5553

356

5555

358

5557

360

5559

363

5562

Sed Gallo cesare eius germano defuncto: vt erat glorie et ambitionis cupidissimus a constantio angusto in gallias se mitti contra seditiones quosdam percurauit: vbi et breui gallo et germanorum motus ingenti virtute cōpescens reiecta diaconi dignitate a militibus se angustū appellari fecit: Cuius quidem rebellionē tantū animi dolorem contraxit constantius: vt ex hoc moriretur.

Ad martyres sub Juliano passi.

5563

364

E Ioannes et paulus christianissimi viri: et Ro. pclarissimi ciues vnus ppositus: et alter constātie virginis magni constantini filie pmicerus: hoc anno a quodā Teretiano campi ductore capti apud Ro. vrbe post innumera verbera Juliani ipsius iussu. vi. cal. iulij martirij palinā gladio cedente adepti sunt quo quidem die festo honorantur.

E Gordianus et Epimachus viri pclarissimi: et ipsi sub hoc tumultu Rome i via: q̄ latina nuncupatur martyrio coronant: quorū prior pro nominis christi cōfessione diu plumbatis cesus: postea. vi. idus maij capite truncatur.

E Donatus arretin⁹ epus vir sanctissimus: et s̄ax tā humanarū q̄ diuinarū sufficēter instruct⁹ hisdē t̄pibus post martyriū p̄is ac matris cū magnas et ingētes virtutes apud eturic puincia opat⁹ fuisset a Juliano apostata captus martyrij coronā adept⁹ est. Hic iter cetera sue vtutis opa memoratu digna vū aliqñ nullas celebrasset: et de corpore xpi: ac de sanguine ipsi⁹ populū recrearet subito paganorū calix sanct⁹ cōfractus ē: q̄ cū cerneret populū tristē et mestū colligēs ei⁹ fragmēta in p̄linā formā suis orōnibus restituit. Quo signo cōfusi pagani deitate xpi cōfessi sunt: et circiter. i88. aie baptizate sunt: hec ipsa beatus Gregori⁹ in libris dialogorū suorū meminit. huius autē natale. vij. idus augusti celebrat.

E Blasii epum virū sanctissimū hisdē t̄m̄ulib⁹ crediderim ego apud scabastē: seu samariā fuisse passum: q̄ multis patris miraculis in eadē vrbe a quodā p̄side noie Agricola captus post diuinā cēso nē: et carceris squalorē: ac ligni suspensionē: vbi pectib⁹ ferreis carnes ei⁹ dirupte et dilacerate fuerūt post iterū terribilē carcerē: et laci dimerisionē: vnde desup vadēs saluus exiit iubente iniquissimo ipso iudice ad extremū. 3. nonas feb. ma. cū duob⁹ pueris capite trūcato ad celestia regna glisus migravit.

E Julianū insuper virginē Romanā idē sacrilegus Julianus saculitib⁹ plenā tā diu plūbatis cedit fecit donec et ipsa spiritū emitteret. et p̄pterea ei⁹ festū. 4. nonas decēbris celebramus.

E Theodorici⁹ qdā antiochenus p̄byter et ipse apud eandē syrie vrbe a p̄sequētib⁹ impijs post oculi penā: et multos durissimosq̄ cruciat⁹ etiā lāpadib⁹ circa latera ei⁹ ad motis inflāmat⁹ cū etiam in cōfessione xpi cōstāter p̄sisteret. x. cal. nouēbris occisione gladij martyriū consumauit.

E Demetria itē Romana virgo sub hac p̄secutiōe Rome martyrio coronata ē quā cū ad iulianū ipsi⁹ fine introduxisset: et crudelissime verberata in cōfessione xpi p̄seueraret ad vltimū. xi. iulij sp̄m emisit.

E Pygmeus crudelissimus vir: et Juliani impatoris p̄ceptor per hoc tēpus et ipse ab eodem Juliano martyriū ptulit: qui cū ip̄s Julianū a puero adnutrisset: et sacris lris sufficēter crudisset. hoc tēpo re in retributiōis loco pro fide xpi nono calendis aprilis in Tyberim necari fecit.

E Quiriacus qui et Judas hierosolimitan⁹ epus hac tēpestare cūz Anna matre sua pro christo martyriū cōstantissime sumpsit. Hic ille est iudas qui belene cōstantini mari locū in quo christi crux fuerat abscondita ostendit: qua inuēta ob eius miracula semp eius gloriā predicare et annūciare voluit. Quā obre a paganis captus: et ipse cruci affixus est. et propterea crucifigerorū ordo ab ipso Quiriaco: vt multi asserunt initū sumpsit. De quo inferi⁹ sub Immacētio quarto dicemus.

5564

365

E Quinianus quartus cōstātinopolitanus impator post Julianū apostatā oīm cōsensu ip̄e rator factus ip̄eravit mensibus. 8. Hic xpianissimus impator natione Panonius fuit et ab ipsa adolescentia oib⁹ virtutib⁹ ornat⁹. Quamobre nondū adolescentiā supgressus: cum exercitus impatorē creauit: q̄ opinio erat multa cum p̄clara facturū: ipse autē ab vniuerso exercitu angustus diceret nō prius angustū nomē profiteri voluit: q̄ oēs conelamarēt se christianos fore. Quibus collaudatis et impiū suscepit: et exercitū e barbarorū manibus liberauit. Verū necessitate cogente et Nisibin et magnā mesopotamie partē Saporī persarū regi tradidit que. s. ante cū annis trecentis duobus de viginti: ex quo Romanū imperiū cōditū fuerat nusq̄ acciderat. Tandē cruditate sto machi: siue prumarū odore: quas nimīū adoleri iusserat. 3. 4. etatis sue anno diē obiit.

5565

366

E Valentinianus natione Panonius quintus cōstātinopolitanus impator: hoc anno q̄ est tertius. 385. olympiadis ip̄erare cepit: et vna cū fr̄e suo Valente impanit annis. xi. mētib⁹. v. hic primū Scutariorū tribunus fuit: quē apud Aicē vrbe Iouiniano mortuo: angustū h̄ inuitum milites p̄fecerūt p̄nceps sigdē inter bonos numerādus: nā et Aureliano p̄similis erat nisi q̄ seueritatē ei⁹ nimīā qdē et p̄citātē et crudelitātē ac auaritiā interpretabant: qui et Valentē fratrem suū in partē impij assumēs orientē ei regendū assignauit: postea 30. 3. impij sui anno Gratianū filium adolescentē ad p̄ces vxoris Augustū nūcupauit: q̄ statim p̄copiū virū audacē apud Cōstātinopolim res nouas molientem vna cum Satellitibus suis mira celeritate oppressit. Valens autē ab Eudoxio arrianorū ep̄o rebaptizatus in heresim declinauit: et catholicos vb⁹ q̄ p̄sequi ac in exiliū mittere cepit. Ad hoc etiā Lucius qdā hereticus instabat hostilē in modū catholicos p̄sequens: et eos q̄ in crēmo habitabant aut trucidabat: aut in exiliū mittebat. Sed Valens a Theonissio philospho christiano per litteras admonit⁹ aliquantulū mitius agere cepit. Valentinianus vō dum bec in grecia ageretur: vt

erat rei militaris scientia et virtute insignis. Saxones et burgundiones: qui erant in littoribus oceani maris locis inuijs positi maxima virtute oppressit. At dum Sarmate per panonias sese effudissent: ac per eos bellum pararet subita sanguinis eruptione: quam greci apoplexiam vocant: apud Brigione oppidum cecidit. Quales vero et suplices dum contra gothos in Thracia cum exercitu ire disponit: reuocatis monachis: quos sero: quos in exilium pepulerat: plio victus et captus viuus merito tanquam hereticus exurit. Et hec quidem clades Romani imperij ac totius Italie exitum fuit.

Terremotu hoc anno qui est secundus imperij Valentiniani annus per universum orbem factus: mare litus egreditur: et Africa quae sepe antea corruerat funditus est enersa in Sicilia quae et in multis insularum urbibus innumerales populi oppressi sunt: inde apud Constantinopolim tanta orta est repertas: ut mire magnitudinis gradu decedens nonnullos homines interficeret. Templum etiam hierosolimitanum a iudeis tempore Juliani apostate mira ipse instauratum hoc terremotu corruit: et multos iudeos oppressit: postea sequenti die incendio eo in loco diuinitus immisso et sumentia ipsa consumpta sunt: quod miraculo multi iudei timore percussi: christi fidee recipere. Quales. n. hereticus cum christiani nominis inimicus esset: ut christianis catholicis et stomachum faceret iudeos in Hierusalem introduxit: ut et templum denovo restitueret: et licentia et auxilium praestitit: dicens se non alibi quam hierosolymis sacrificare posse: quod certe: ut aiunt: tanta arrogantia elati iudei multo maiore ipse quam antea restituere decreuerat. Id tamen Juliano apostate non valenti heretico ascribitur.

Damasus vero papa natione hispanus patre Antonio post Liberium pontifex sedit annis. 18. mensibus. 2. et diebus. x. Vir sane bonus et optimus pontifex: quo pontificante haud multo post Ursicinus diaconus a quibusdam scismaticis seditionis clericis papa per scisma constituitur: et mox Basilicam quae scismam appellatur Ursicinus cum suis inuadit: ubi et multae utriusque partis populo consuecunt decerni: sed paulo post diuina voluntate clericorum: per pulchrum consensum Damasus in pontificatu confirmatus est: Ursicino ad neapolitanam urbem missus: sed et postmodum Damaso a suis subditis adulteri. crimen obicitur qui. xl. episcoporum concilio congregato eam publice dicens: ut innocens ab omnibus absoluitur: ut legitur in canone. 2. quod. 6. c. Nos si. Et eius accusatores tanquam falso deprehensi damnantur: et ab ecclesia rei. cunctae. Hic ex fratrum consensu constitutionem fecit: ut qui deinceps aliquem falso accusaret: talionis pena subiret. ut. 2. quod. 3. c. Calumnator. Cuius fuit inter ne in iudicio quos ante facta examinatione damnaret. xi. quod. 3. c. Eorum quod. Mandauit et sub anathematis pena ne quos temerario ausu a sede romana concessa presumere usurpare. 17. di. c. Hic sedis. his constitutionibus promulgatis et ecclesia optime pacata Damasus ocio delectatur: vitas. n. pontificum praecedentium diligenter cura conscripsit: et opuscula quaedam heroicis versibus composuit. Inde quoque diuino hiero. mandauit ut ecclesiae officium ordinaret: quod et fecit: vii. virtute et sanctitate viri comotus Damasus primus Hieronymi scriptis auctoritate dedit: cum prius septuaginta interpretum atque aliorum translatorum scripta in precio solu habuit. Hic extime Hieronymi biblia legi et divulgari cepta est: et eius psalmi fideliter ex hebreo traducti. per quod et ipsius diuini hiero. suasio statuit: ut Biblia per et filio et spiritu sancto et. in fine cuiuslibet psalmi diceret: quos alternatis vicibus in ecclesijs voluit decantari. Voluit etiam ut eo in officio Symboli tacite per serias singulis horis canonicis diceret: et ex condito vniuersalis synodi simile Symbolum maius in missa decantaret. Confessione per terea in principio cuiuslibet missae dicenda ordinavit: per modo fit: hoc mos sanctissimus hic pontifex diuini cultum auxit et templum et alios plurimis donis. Denique cum quingens ordinationes in Decembrio mense celebrasset: ubi presbyteros. 30. Diaconos. xi. et episcopos per diuersa loca numero. 42. creauit nonagenarius: prope die obiit: et tertio idus Decembris in basilica a se condita via ardeatina cum matre et sorore sepelitur: et eo die eius natale celebratur. et tunc cessauit episcopus dies. 21. Viri doctrinis excellentes.

Euseb. gloriosus vicerellensis episcopus natione sardus quem supioribus annis ob fidei confessionem constantem arrianus hereticus ut diximus primo Sinthopoli deinde cappado relegauerat hoc anno cum ad suam ecclesiam honorifice reuersus fuisset arrianis persequentibus calcedis Augusti martyrium ea in urbe ab eisdem passus est: qui cum esset vir eruditissimus inter cetera in Eusebij caesariensis psalterium commentarios quos latinos et greco fecerat scripsit. Apollinarius laodicensis episcopus his temporibus floruit: et hiero. teste multimoda rite religionis scripta composuit: inter quae. 30. li. aduersus Porphyrum. conscripsit quae inter cetera eius opera vel maxime prestant. Obijt denique theodosio seniore imperante.

Titus botrensis episcopus qui regnauit Juliano et Ioviniano aduersus maniche: multa scripserat his temporibus cum multa sub Valentiniano composuisset vitam finivit. Vidimus alex. doctor ab infantia eccus factus: et cum ob rem primam litterarum ignarus ita grammatica: geometria: diala. que non sine magno percipimus usu: didicit: his quibus temporibus clarus existens pelara quaedam scriptura scripsit opuscula. v. contra arrianum. li. 2. De spiritu sancto li. i. In Isaiam li. 19. De ad diuini hiero. li. 3. In Zachariam li. v. In psalmos quoque et in Matthaei: Ioannisque cum angelum: necnon et in Job commentarios clarissimos: atque alia multa edidit.

Basilus magnus ille Caesariensis Cappadociae ciuitas et tempus et monachorum multorum instituto et pater vir certe omni sapientia: omnisque virtute copiosus: per hec tempora mirabiliter effulsit: qui inter cetera suae virtutis et sanctitatis monumenta iuuenem quendam ob amorem puellae diabolo obligatum deo reconciliavit: et obligationis suae cartam sibi reddi ipse traxit: qui cum egregio doctor: hiero. egregios et contra Eunomium edidit libros. Atque in exameron li. 9. De spiritu sancto li. i. Monachorum regulam li. i. Atque alios breues: variosque tractatus edidit monachorum ordinem in greca instituit quibus et regulam approbatam tradidit. Obijt denique sanctissimus pater et episcopus teste Amphibologio Icomij episcopo: hoc anno qui est sextus imperij Valentiniani die prima mensis Ianuarii multis

367 5566

368 5567

371 5570

372 5571

miraculis clarus memoriā vite sue oībus derelinquēs: q̄ secundū operationē spirit⁹ sancti vivunt.
Ambrosius mediolanēsis ep̄s & diuī p̄is n̄i Augusti. pater: patria Ro. & cōsularis dignitatis insignit⁹: vir plane scripsit⁹ & oīum doctor⁹ sui t̄pis p̄cipuus atq; sup̄mus: hoc anno a Valētiniano Aug. e Roma v̄t Liguriā emiliāq; puīcias regat⁹. Mediolanū mittit⁹: vbi & statim post Auxentij arriano rū ep̄i serā mortē seditio maxia in populo exoritur: ad quā ex officio rep̄mendā Ambro. in eccliam īgres sus cū multa de partiū cōcordia vt vir eloquētissimus disereret: subito infantis vox īsonuit dicēs: Dign⁹ est Ambrosius h̄c vt sit ep̄us. Ad cui⁹ vocis sonitū fauces r̄sultat populus: succlamāsq;: Non alteri q̄ Ambrosio ep̄atū cōmitti debere: qd̄ & cōi oīuz cōsensu & pace factū est: q̄ statim ex cathecumino xp̄ianus effect⁹: etiā sacris initiatus decio imp̄ij Valētiniani anno nouus Mediolanēsi creat⁹ ep̄us: quo in se de cōstitūto euestigio oīs cisalpina Gallia oribodora recepit fidē: cuius certe tanta fuit comitatus: morū sanctitas: ingenij acumen: diuināq; scientia vt nō mō viuēs: s; & vita functus italiā & oēm orbē in sui de uotionē: charitatē venerationēq; p̄duxerit: q̄ etiā p̄ter sanctitatis grām p̄ oīa Platonī philosopho & oratorū & infantia atq; disciplina p̄similis extitit. Sicut. n. Platonī infantulo in cunis dormiētī apes nō parnā mellis v̄m labellis īseruere: sic & Ambrosio huic p̄simile p̄digiū: imo altius euenit: qz vt sacra ei⁹ re fert histo. cū Ambrosi⁹ infantulus in cunis dormiret: subito exanim⁹ es ei⁹ & faciē ita cōpleuit: vt q̄si in alucolū intrādi & exēdi frequēteret: dicēs: q̄ qdē p̄digia ab eib⁹ interpretib⁹ declarata nil aliud significare voluisse q̄ ex eius ore suauitatē dicēdi melle dulciorez fluere debere: qd̄ qdē auguriū cui⁹ venissimū de nōstratū est: si v̄telligēdi subtilitatē vel disputādī vim: aut dicēdi scribēdiq; dulcedinē contēplimur. Scripsit hic diuus Ambro. īfrascriptos irrefragabiles & emēdatissimos libros: q̄z sentētiē: vt diuus Hiero. ait: sunt fidei ac ecclēsie: necnō vt virtutū oīum firmissime colūne: in q̄b⁹ libris (vt pater Augustinus ingt) Romana relucet fides: qz inter scriptores latinos q̄si qdā flos emicuit.

¶ Libri beati Ambrosij.

De officijs	li. 3. principium. Nō arrogās	De apologia dani.	li. 2. Apologia p̄phete
Exameron	li. 7. Quidō op̄itōis assump.	De Hedcon	li. 1. Herobal
De excessu fr̄is	li. 1. Deduximus fratres	De penitētia	li. 3. Penitētia affinis
De fide Roma.	li. 1. Superiori libro	De p̄nā iterū ep̄i.	li. 4. Primo audisti
De bono mortis	li. 1. Quoniam de aia	De incarnatione dñi	li. 1. Debitum fratres
De virginitate	li. 4. Si iuxta celestis sciētia	De fuga seculi	li. 1. Frequēs nobis
De viduis	li. 3. Bene accidit	De paradiso	li. 1. Paradisus
De lapsu virginis	li. 7. Audite q̄ longe estis	De trinitate	li. 4. Regina austru
De mysterijs	li. 1. De moralibus	De Isaac & aia	li. 1. In patre nobis
De sacramentis	li. 6. De sacris que accepistis	De iacob & v̄b̄tā.	li. 1. Necessarius
De Haborb	li. 4. Haborb historia	De cōsolatiōe ad v̄dē.	li. 1. Et si incrementum
De Helio ieiunio	li. 1. Dilectissimi p̄ies	De sancto abraaz	li. 3. Abraam libri
De thobia	li. 1. Lecto prophetico libro	De. 42. mansio.	li. 1. Adanctones
De interpreta. Job.	li. 1. Multas nobis	Epistolas quq;: p̄ma incipit: Clemētissimo Im	
De interpreta. dō	li. 1. Multi quidem.	peratori: secūda v̄ deo vos. Tertia: qm̄ oībus.	
Quarta exercitus semp.	Quinta: hic nobis motus terrarū.	Ad Gerellēm eccl̄iaz. Ep̄la incipit Am	
brofina. Multos p̄terea edidit sermones: Omeliaq; ac cōmētarios cōtra alia multa: q̄ ad man⁹ n̄ras			
nō pueniūt. Hymnos īsup post Hylariū cōposuit: q̄s vna cū psalmis more onēialis ecclēie decantari			
īstuit qd̄ p̄ oēs ecclēias fuit postmodū derivatū. Obijt deniq; hic scr̄issimus p̄sul. 2. nonas apl̄is q̄ tū			
fuerūt in sabbato sancto. S; ei⁹ maior celebritas ab ecclēsia recolit⁹ q̄si fuit ordiat⁹. f. 7. idus decemb̄is.			
¶ Optatus milesitianus ep̄s natiōe Apher p̄ hoc tēpus floruit ex parte catholica aduersus Donatia			
nos sex libros cōscripsit: in q̄bus asserit donatianū partem in nos falso retorqueri.			
¶ Cyrillus Hierosolimitanus ep̄s eximie sanctitatis & doctrine vir hui⁹ tēporibus in p̄cio existens			
a Valēre imperatore sepe ab ecclēsia sua propellitur: sepeq; recipitur: postea ab Theodosio principe in			
concussū ep̄iscopatū obtinēs nōnullos adhuc extantes cōposuit libros.			
¶ Ep̄rophimus natione Cyrius Salamine vrbis ep̄scopus: p̄ hos dies insignis & inclit⁹ doctor: ba-			
bitus est: Qui vt diuus testatur hiero. aduersus oēs hereses multa scripsit: q̄ ab erudit⁹ viris p̄pter			
res a simpliciōribus p̄pter verba ignota parū lectitabantur. In extrema deniq; senectute cōstit⁹ va-			
ria cōdidit opuscula. Adiciens deniq; vt sanct⁹ habitus eius festū quarto idus Adaij celebrai.			
¶ Gregoriū etiā Nazanzenū ep̄m diuī Hiero. in diuinis eruditionib⁹ p̄ceptorē his dieb⁹ ob scr̄itatem			
eruditionēq; atq; eloqueantā maximo in p̄cio fuisse dicūt: cuius hec ista fuerūt opuscula: aduersus Eu			
nomiū libri duo: De spiritu sc̄to li. 1. Cōtra Julianū apostatā li. 1. Apologeticū p̄terea de morte cesarij			
Laudes Athanasij ep̄i: laudes maximi philosophi: ac v̄ginitatis laudes ex metro versu conscripsit.			
Tandem Hieronymo teste sub Theodosio principe vita decessit.			
¶ Photinus hereticus Halle grecus Smyrnenfis olim ep̄s & Marcelli Antiarani discipulus: a q̄			
Photinianū dogma nomē accepit: h̄s dē t̄pib⁹ in Gallacia moritur. Hic p̄mo Hebronis heresim q̄ asse			
rebat xp̄m purū boiem fuisse: in anrare conat⁹ fuit. Et cū eam obrē a Valētiniano p̄ncipe pulsus fuis			
set: plurima volumina scripsit in q̄b⁹ p̄cipua sūt: q̄ aduersus gētes & ad Valētinianū ip̄z p̄ncipē īscribūt			

Touinianus q̄z heresiarcha: hac tēpestate suā heresim dogmatizare cepit: cuius tñ secta et impietas et to extincta fuit: nec ad aliquos sectatores puenit. Hic p̄mū monachus fuit: postea clericus fact⁹: docebat boiem post baptisimū peccare nō posse: nec ei prodesse virginitatē: ieiunia: viduitatē et similia: et fornicatos post p̄nitiaz eq̄bat: ac vniuscuiusq̄ meriti ac p̄mij retributiōis ordinisq̄ oēs iustos eē apud dñz destructū aut fuit ei⁹ dogma a brō Hiero. p. libzū aduersus eū cōscriptū: q̄ incipit: pauci admodū dies

Vigilātus etiā p̄sbyter et doctor natione gallus hac tēpestate floruit: et nonnulla religionis celo plena cōscripsit s̄z humane laudis studio deuict⁹ et supra vires suas de se p̄sumēs secundā Banictis visio- nē p̄auo sensu exposuit. Sanctorū q̄z reliq̄as minime venerādas: vigilas nō obseruādas: et alia frivola multa: que in cathalago hereticorum necessario ponuntur affirmavit. aduersus hunc etiam diuus Hieronymus librum edidit: qui incipit: Multa in orbe monstra.

Mellania quoq̄ diui Hieronymi discipula iter Romanas mulieres uobilissima marcelli quōdā filius filia hoc ano q̄ ē decim⁹ ipij Valētimani ānus vrbano vnico ei⁹ filio tūc i vrbe Ro. p̄toze pp xp̄z derelicto hierosolymam nauigat vbi tanto virtutum p̄cipue humilitatis miraculo fuit: vt Ecce no men accipere meruit.

Mannia seu Manica q̄dā Egyptioz regina hisdē tēporib⁹ defuncto eius viro: et ipsa sue gētis ve- luti altera Semiramis regni gubernacula suscipiens: ob ai p̄stantiā viribus auctis: romanis q̄maxi- me formidabilis fuit. Et hoc ano cū frequētib⁹ p̄lijs romanoz opes attriuisset: etiā Palestinoz et ara- bici limit⁹ oppida vastauit: cui⁹ pacē cū Valens impator et Lucius hereticus expostularēt: nō alit̄ eā p̄mittere voluit q̄ Moysen eremitā scripsimū gēti sue ep̄z designarēt: q̄d cū Luci⁹ q̄libētissime facere conaret: Moyses renuit dicēs. O Luci te certe xp̄iani catholici ad metalla dānati: et p̄ varias isulas re- legati ac in carcerib⁹ trahi arguūt. Quāobremis liberos oēs iniuste dānatos ire p̄miscri: tuas man⁹ ad me cōsecrandū nunq̄ iniicies: q̄b⁹ verbis Luci⁹ vna cū Valēte Aug. ep̄os reuocauit: Atq̄ ita cōsecre- tū hoc modo Moysen regine obtulerūt pontificē: ac p̄ hoc pax Romano imperio reddita est.

Patres Patrie Egypti p̄uincie.

Moyses itaq̄ de quo dictū est monachus scripsimus his t̄pib⁹ i eremo vitā solitariā et angelicā ducēs signis et v̄tutib⁹ p̄clarissimis clarus et iclir⁹ habit⁹ ē. Et p̄pterea a Luchio cōstātinopolitano p̄iarcha berenico ep̄s regis⁹ egyptijs datus est: q̄ gentē ipsam magna ex parte ad fidē xp̄i cōuertit: vbi et tandem meritis gloriosus. 7. idus Februarij in pace quieuit. Et eo die eius solēnitās celebratur.

Pambo egyptius monachus: de quo legit q̄ noluit plus discere q̄ vnus psalmi versiculū donec id ope cōpleuisset: p̄ bec t̄pa cū israfeript⁹ p̄tib⁹ ob v̄tutē et sanctitatē magno in p̄cio et auctoritate habitus est hic q̄dā de eodē versu pennetātī r̄ndit: vix quadraginta illud explete potui.

Sacharij aut duo b̄i Antonij discipuli: vnus. s. egyptius: et alter alexādrinus hisdē t̄pib⁹ veluti duo celi luminaria resulsere: bi nāq̄: sicut in vocabulo nois: ita virtute ai et celestij gr̄arū magnificentiā cōcordabant. Uterq̄. n. abstinentie exercitijs et v̄tutib⁹ ai equaliter pollebat: hoc solo egyptius p̄cellēs q̄ q̄n hereditatē gr̄atiarū et virtutū beati Antonij possidebat: eorū autē vitā et excellentia facta diuus hieronymus cōscripsit: vt habet in vitis patrū parte prima.

Sylarion sanctissimus abbas p̄ bec t̄pa apud Lypzū insulā nō lōge a Salamina vrbe. i. z. calēdas nouē. diez obiit. Vir sigdē scripsim⁹ et oib⁹ seculis memorāndus: cui⁹ sane cōuersatio et abstinentia ac p̄cla- ra dona mirabiliū q̄ opat⁹ ē vt diuus ait Hiero. itāta ac talia fuere: q̄tū vix q̄s extollere posset. Hic na- tione palestīn⁹ fuit ex viro Hase vrbis parētib⁹ paganis oriūdu: ex q̄b⁹ tanq̄ rosa de spinis floruit: a q̄b⁹ Alexandria eruditōis cā missus ibidē q̄tū tenera etas patiebat magna igenij et morū documēta p̄buit: b̄cū audisq̄z celebre nomē b. i. Anto. q̄d p̄ oēs egypti populos ferebat incēsus visendi desiderio a. i. cū prexit: et ab eo religionis habitū mor suscepit: et oibus reb⁹ a se p̄fus abdicatis cūz solo sacco et pallio q̄ ei beatus Anto. dderat i vastissima q̄dā et terribili solitudine secessit ibidē q̄ p̄ multos ānos asper- rimā vitā duxit: nā quidei tñ caricas post solis occasū comedebat i die. Erat q̄ppe tūc ānoz quidecim et vsq̄z ad octogessimū vite sue annū cū incredibili abstinentia vitā suā in seruitio xp̄i trāsegit. Tandē Cy- prū insulā deueniēs apud Epyphaniū Salamine episcopū per aliquod tēpus ibidē cōuersatus est: vbi et post quinquēniū multis q̄dē miraculis clarus vite sue finē fecit. Sed Elycius eius discipulus: inde ipsum corpus sanctū et furtim auferens in palestīnā transtulit. Eius autē historiā primo Epyphanus Salamine episcopus: et post eum diuus hiero. optime descripserunt.

Arsenius ex Senatore Romano mōachus fact⁹ hisdē ferme dieb⁹ vitā et miraculis clarissim⁹ ē cepit. Hic: vt ex vita patrū b̄ctū: cū in palacio Theodosij p̄ncipis sublimis b̄rē: desiderio diuini amo- ris icēsus oēm seculi pompā et gloriā derelinquēs ad Eremū Scythie perrexit: vt iter scōs p̄ies secretā et q̄erā ab oi strepitu ageret vitā: ibidēq̄ ita cōstitit⁹ Arseni⁹: vt tota mēt̄ itēione adhereret deo: sicut i seculari p̄uersatiōe nimis erat hēosus: ita oib⁹ a se abdicatis studuit p̄e oibus monachis vilior et abie- ctior eē. Audierat. n. aliqui vocē sibi dicentē: Arseni si vis saluus fieri: fuge boies et tace. Tandē cū oīz t̄ps vite sue i fuitio xp̄i p̄sūpisset plenus spū scō et fide: āno vite sue. 95. i. 4. calē. augu. dormiuit i pace.

Pastor Patrie p̄sbyter p̄ bec tēpora fide: ḡne doctrina ac miraculis plurimū valuit: de q̄ iter cetera habet q̄ nunq̄ matrē propriā post cōuersionē videre voluit in terris: vt in celis simul videri mereatur. Eius autē natale: cū sanet⁹ sit habitus septimo calēdas augusti celebratur.

Papbuntius abbas p id tēpus apud Thebaida tanq̄ angelicus vir noiātissim⁹ fuit: et multos ad religionē pduxit: ac Lasim meretricē ipudicissimā ad xpm cōuertit. Et cū ēt l'raz multa: n̄ mediocriter erudit⁹: cēt post multa documēta ēt bñ Onofrij anachorite vitā cōscripsit: cui tandē post multe abstinentie et laborū tolerantiā astitit angelus dñi dicēs. Veni iā bñdicte dñi: et igredere ea q̄ tibi debent⁹ eterna tabernacula. Ecce enī mecū adsunt ppbete q te secū in suū suscipiāt chorū: qb⁹ andius Papbuntius sequēti die multis astitit⁹ p̄sbyteris et Monachis: et vidētib⁹ ab angelis in celum susceptus est.

Egathonē uē abbatē hīsdē rēponib⁹ magne auctoritatis et precij ob sanctitatis et doctrinā fuisse dici mus: qui vt scribit per triennū lapidē in ore detulit: vt silentij virtutē precipere mereretur.

Euphrasia vgo scitissima et genere et virtutib⁹ p̄latissima: sub Theodo. seniore apud Alexandriaz in mōasterio virtute abstinentie ac miraculis mult⁹ iclita fuit. Hec. n. Antigonū quendā p̄ez habuit: vizz sigdē gñe et societate impatoris p̄stantissimū: ac matrē noie Euphrasīā religiosā et timentē deū: qb⁹ or bāta ad monasteriū se trāstulit: vbi p. x. et viij. ānos cū incredibili abstinentia: obediētia: bñlitate: māsuetudine: lōganimitate: atq; labore vsq; ad trigēsimū vite sue annū p̄māsit: qbus ita gloriōsissime expletis: astantibus abbatissa et sororib⁹ aīaz deo reddidit: et sepelitur cū cum genitrice sua Euphrasia.

Maria egyptiacā meretricē p̄mo appellatā: deīde sanctitatis et p̄ne ac p̄seuerantie exēplū p hoc tēpus cū. x. et. 7. annis mirabilē p̄siaz in deserto pegisset. 4. no. aplis migravit ad dñm: cui⁹ corpus cōgi mas scitissimus abbas sepelivit. Eius autē historīa virtutib⁹ admirandā beatus Hiero. elegātī stilo cō scripsit. Ij sit qui id opus cuidā Paulo ecclesie Neapoli diacono scribant.

Euagriū aut monachū Adacharij egyptij discipulū: virū vtiq; scitissimū: ac p oīa mirabilē et mltā ru l'raz eruditū p hec ipa fuisse: et libū q vitas patrū iscribit cōposuisse ferūt. Credit⁹ ēt q alia monachis necessaria multa ediderit: et q̄maxie aduersus octo p̄ncipaliū vitioz suggestiōes. Ite libū centūz suiaz q dī Anachoreus p capitula digestū. Ite doctrinā cōi vite aptā p cenobitis scripsit. Sz et v̄gine q̄dā li. 6. et alias sentētiolas q̄dā valde obsecras p̄mo se reliq; Sz et iter ceteras ai virtutes tanta illi cōcessa fuit grā discernēdōz spiriū et purgādariū cogitationū: vt nullus ali⁹ putaret ex fratribus ad tantam subtiliū et spiritaliū rerū sciētiā puenisse. et Ij hic incredibilis fuerit abstinentie: tñ longissima vita vixit multis signis et virtutibus clarus.

Vidimus ēt qdā monachus senior his t̄pib⁹ in thebaida fuit vir vtiq; bon⁹: i quo mltas dñs grās iuderat: q̄s ēt ipsa ei⁹ facies indicabat. Iā iter cetera: vt diuus refert hiero. scorpiones et bestias quas d am cornutas et angues q in illis locis pro feruore solis accitimi habebant tanq̄ terre quosdā vermi culos pedib⁹ nudis cōculcabat: et ita exstinguebat vt nihil ab eis oīno lederet.

Barlam q oq; eremita scūs q Josaphat regis Indie filiū cōuertit: hīsdē rēponib⁹ in p̄cio fuit: et alij innumerabiles: vt in vita patrū habet.

Alenus p̄d enī Valēntiani frater sextus Cōstātinopolitanus ip̄erator post eundē fratrem an no. 2. 288. olympiadis ip̄erat cepit: et cū Gratiano et Valēntiano fr̄is filiis impauit ānis. 4. hic vt p̄missū est a Lucio cōstātinopolitano p̄tarcha rebaptiz⁹ p̄scg xpianos catholicos nō desistit. legēz tulit: vt monachi et eremite p Mitrā et Thebaidā cōstituti aut militarent: aut fustib⁹ cederent. Et tūc multi mōachoz in egypti cremo hac rōe p tribunos et milites celi sunt: bu ius nāq; viri auaritia a qz ip̄udētia go: bñ romanū pruperūt impiū: q cupiētes effici xpiani catholico ab ip̄o petiere. Sed ipse sua ip̄udētia atq; demētia arrianos effecit: cū qb⁹ postmodū dū pari ip̄udētia pugnaret q̄rto ip̄erij sui āno: iusto dei iudicio ab eis dēsupat⁹ oīs ei⁹ exercit⁹ ad internitiōē vsq; cecidit: ipse aut sagitta saucius cū turpiter fugeret: ac ob nimīū dolorē equo sepe dilaberet: ad villulū cū iusdā casāz d̄portat⁹ ē: q cū puenisset gothi domū et ip̄z icēderūt: et tanq̄ bēneus sepultura merito caruit.

Justina aut ip̄eratrix Valēntiani xpianissimī viri vxor et Gratiani ac Valēntiani Augustoz ma ter: et ip̄a hoc āno post viri iteritū Valētis cognati sui suāsioē i arrianoz hērrim delinās ip̄ozū arria norū facta ē alūna: q̄ vt. xi. ecclesiastice historie bēf. l. catholicoz viroz statū mox cōturbare cepit: atq; de exilio et pulsione sacerdotēs cōminari: nisi Arminēsis synodi decreta pfirmare et approbare decer nreē: quo qdē in bello (vt diuus scribit Hieronymus ecclesie murum et turrim validissimā Ambrosium p̄cipue pulsabat. Sed ipse cōtra regine furorē nō manu aut telo se defendebat: sed ieiunijs et continuis vigilijs sub ip̄o altari positus per obsecrationes et lachrymas suū ac ecclesie defensionēz preparabat deum: qua autē finierit morte Justina nō habeo.

Fridegimnus secūdus gothoz rex: de quo sub Cōstantino magno mētiōē fecimus: hoc anno q ē tertius Valētis impij annus: vna cū sarmatis: quadiis: alanis: hunnis: vandal. s: et Adarcomanis barbaris gentib⁹: cū sese supiorib⁹ tēponib⁹ Ro. ip̄erio tradidisset ob maximi romanoz ducis auariciā fame coacti: p̄ romanos vno aio insurgūt: et inter Cōstātinopolim vrbē et alpes Julias p mltos ānos oīa vastātes: romanoz sanguinē turpiter iuderūt: q qdē res impij exitiū fuit: nā supato: interfectoq; valente Augusto: Scythie regiōes: Thracieq; ac Adacedonie: Thesalonice: achaie: Ep̄yr̄h̄: Dalmarie cūteq; panonie Gratiano et fr̄ib⁹ augustis abstulerūt: in qb⁹ qdē p̄uincijs: quot et q̄ta a barbaris issi fuerint p̄petrata mala: dius referre hōiet: quot enī matrone: quot v̄gines xpi et igeina corpa his bellis ludibrio fuerint dicere nō attinet. Capti insi p̄ cpi: sacerdotes interfecti: subnerse ecclie atq; egs stabula te et martyriū relige ignominiose fuerūt effosse: vbiq; n. luctus: vbiq; gemit⁹ audiebat⁹: Sed nec t̄pibus

5577 378

5578 379

nostris regionibus illis minora illata sunt a Turcis dāna immūia ab his malis buculisq; vix nosse Euro
pe angulus extitit. Et vixit Turci nris vitijs aliqñ fortiores nō efficiant: atq; vixit Ro. ecclia i robo
re suo p̄sistere valeat. Nec dñs n̄r fm peccata n̄ra faciat nobis: aut fm iniquitates n̄ras retribuatur nobis.

Ratianus Valentiniani senioris septim⁹ cōstātinopolitanus impator anno. 2. dūcentesimo
5 octogesimo nōne olympiādis post Valenti patrū suū cū Valentiniano fratre suo imperare
cepit: et impavit annis. 6. Quidē ab ipsa sua adolescētia milita strenuus et religiōe clarus:
q̄ et ab ipsa sua adolescētia apud argētinā Germanie vrbe vno p̄lio ad. 30. alemanorū milia
qui fines Romanorū vastabāt: cū minimo suorū dāno interfecit. Suscepto itaq; impio: et Iustina ei⁹ ma
tre defuncta pulsīs oibus hereticis: totū italiā ad verā fidē mox redegit: quo pacto catholicorū templa
destruata resarci ac instaurari fecit. Sed cū instātib⁹ Gorbis rēpubli. in maximo discrimine videret
Theodosiū hispanū virū vtiq; clarissimū regni sociū ac comitē: sibi delegit qui superatis alemanis
humis et ipsis gorbis: mox orientale impiū restituit inito cū arban. rico et alarico gorbiorū regib⁹ sedere
ipse vero in occidēte superatis pacatisq; alemanis: necnon et repass⁹ Scythiis siue iariaris sexto im
perij sui anno e. v. ita discessit.

Augustinus futurus p̄r n̄r et Iponētis ep̄s: hoc anno cū decē et octo etatis eēt annoz libū q̄ bonē
suis iscribit legēs in manicheoz her. sim statim incidit: vt ipsemet i ter. o cōfessionū suarū libz cōtestat⁹
est: nā tūc ea in adolescētia ita docet⁹ euaserat: vt cetera suparet q̄ afferre possint. Iphrice ozmaniēta.

Iricus papa natōe Ro. p̄re Tyburnio post Damasum pontificē sedit annis. xv. mē. xi. dieb⁹
8 25. Iphic Gratiano teste cōstituit ne clerici cū mulierib⁹ in eadē domo (nisi cū cōsanguineis)
cohabitare p̄sumerēt: vt habet in canone. 81. d. c. Feminas: instituitq; vt sacri ordies initiādis
per rēporū intervalla ab ep̄is darent. 77. d. c. In singulis. Voluit quoq; vt q̄cūq; aut vidu
am: aut secūda vxorē duxisset: ab officio ecclesiastico p̄orsus pelleret. vt. 26. d. c. Acutius: et c. vltimo.

Ire censuit p̄byteros ab ep̄o tñ consecrari debere. 24. d. c. Ep̄is: Actū q; generale baptisimū nō n̄
fm in sabbato sancto fieri debere: de conse. d. 4. c. Mō rōne. Iphic cū Manicheos quos in vrbe inuenerat
exilio dānasset. p̄hibuit etiā ne cū fidelib⁹ cōcarent. Censuit quoq; ne vllus de eoz secta reciperetur:
nisi ea cōditione vt in monasteriū tanq; in carceres p̄petuo dānarent. Vbiq; ieiun. s et oziomb⁹ se mace
raret: et tñmō in vltimo vite sue: cū de eoz cōuersiōe cōstaret: vianciū salū is sumeret. Tandē vero euz
cōciliū. 150. ep̄orū ad Cōstātinopolim celebrasset: vbi ecclie res op̄ie cōposuit: creatis ēt mult⁹ p̄byte
ris: diaconib⁹ et ep̄is mori et via salaria i cimiterio p̄scille. 8. cal. mar. sepelit: et tūc cessauit ep̄at⁹ dies. 20.

Ioānes eremita natōe egypti: vir optim⁹: cui⁹ tāta fuit sanctitas atq; p̄fectio vt mētes religiosas
atq; deuotas ad v̄ritis culmē erigere: et ad p̄fectiōis vestigia cōcitare solus iter oēs sufficiat: hic vi bea
tus refert hiero. a q̄dragesimo vsq; ad nonagesimū vi. e sue annū in quadā ardua thebaidis rupe sem
per p̄manit: nec vūq; ex ea exiit: sed in vigilijs et cōtinuatis oziomb⁹: alijsq; cōrēplationib⁹ feruētissime
deo seruit: pro quo in tāta mētis sinceritate puenit: vt nō solū eoz q̄ crāt sciaz cōsequeret a dño: verū
et eoz q̄ futura erāt: p̄sciaz mereret. Euidēt nāq; ei dñs p̄phetie gr̄as cōtulit: ita vt nō fm ciuib⁹
et p̄uincialibus suis: si forte p̄ceterat futura p̄dicere: sed et impatori Theodosio victoriā de Adari
mino tyrāno p̄dixit. Beniq; cū centesimū ageret annū post plurima miracula et p̄phetias p̄tridū i ea
dē spelūca nullū ad se venire p̄misit: sed positis genib⁹ in orōne. 6. cal. aplis reddidit sp̄m: atq; ita p̄e
xit ad dñm: Eius autē vitā virtutib⁹ admirandā beatus Hieronymus elegāti stilo conscrip̄sit.

Germanus Antisiodorēsis ep̄us: vir fidei: virtutib⁹ meritis: ac miraculorū gloria plurimū insigni
tus: per hec tempora Rauenē diem obiit.

Adaximus qdā britānicus vir qdē rei militaris scia p̄clarus. 6. Gratianū impij āno: esse Lutro. i
Britānia p̄ seditionē impator fact⁹: i gallias cū exercitu mox p̄rāsēs vniuersaz p̄uinciaz cū germania
p̄ crudelissima bella sibi subingavit. Et gratianū ip̄eratore apud Lugdunū fugatū mox suis machina
tionib⁹ interficere fecit. Valentinianū autē ei⁹ fr̄ez pene pubescēte post fugā postq; exilia ac recuperatū ip̄erū
um multos ibidē et obrūcavit: q̄b⁹ interfecit. Adaximū p̄felli et irore filii regni seu ip̄erij cōsoue fecit
Sed anno enoluto a Theodosio si par⁹: captusq; statū regis spoliāt idmētis: q̄b⁹ demudat⁹ subfiliēs
illū capite trūcari p̄cepit. Victor deide fili⁹ cū in gallijs ab Argobaste supatus esset ibidē interfecit⁹ est

Theodosi⁹ senior gije hispan⁹ octauus cōstātinopolitan⁹ impator: hoc āno q̄ est p̄mus. 290.
olympiādis post Gratianū et Valentinianū impator fact⁹ impavit ānis. ii. Princeps siqdē
xp̄ianissimus: optimusq; et p̄stantissimus: ac Traiano a cui⁹ cōsanguinitate: vt nōnulli as
firmāt originē ducēs: p̄similis: q̄ hreni postq; tyrānos oēs sustulisset: auxilio dñi n̄r Iesu xp̄i

fr̄et⁹ i quo maxie fidebat: et Androgēū seu Androgatū Adaximū dūcē: ac Abrogastē Eugeniūq; gal
liaz tyrānos et p̄tis germanie inasores supavit: et occidit: qd ciusdē historie celebrator Claudianus poe
ta admirās ait: Omniū dilecte deo tibi militat ether: Et cōiurati veniūt ad classica veni: hic l3 histo
rico careat auctor: ab Ambrosio tñ et dño p̄re Aug. li. xxi. de ciui. dei magnis ex olli n̄r laudib⁹: cui
ad disciplinā militariē addūt igenij et religiōis laudē: in q̄b⁹ plurimū valuit: et iter ceteras virtutes i u
militatē coluisse videt⁹: cū aliqñ viri thessaloniceſes (postea bononiēſes nūcupati) vt ex legēda sancti
Petronij bētū. iudicē suū in theatro occidissent: et ex hoc ira plurimū p̄citra fuisse: Ambrosij p̄cib⁹ cis
bilarissime pepereit. Qerū postea agente curialiū suoz malitia: eius iussu ad qñz hominū milia occi

sa sunt: Quod ubi Ambrosio intellexit imperatori apud mediolanū existēti ecclesie introitū (nisi penitenter) interdixit: sicut hētur in canone de pe. di. 2. c. Secūda: quā qdē admonitionē ita equo aio Augustus tulit: ut vltro Ambrosio grās egerit atq; penituerit: et vrbē ipsā laceratā iustaurauerit: ut notat in pbenio .ff. hēc autē tria: in glosa. f. Roma: vñ et penitētia pacta legē tulit: ut pncipū snie sup. mortis ataductiōne plate: vsq; in trigēsimū diē ab executorib; semp differrent: qmuis locus misericordie: vel si reo exigeret pñia: nō deperiret: vt p. xi. q. i. c. Cū apud. e. l. Si vendicari. C. de penis. De cetero autē maxia pace gubernauit impiū: nec in nullo p iracundiā circa irā legūq; custodiā aut bonorū memoriā manda torū memor extitit. Et cūcta quecūq; optimi pncipes facere cōsueuerāt: cū integritate pncipua semp celebrant. Sitq; postea si aliqñ ira pēius esset: hac cōtatione vsus est: vt ter alphabetū morose pferret: autēq; qēq; verbo pferret. Serūt hunc Joānis eremite p̄dicti familiaritate apud Thebaidā iurimū vsū fuisse: cuius etiā cōsilio et bellū tractabat et pacē: huic autē pncipi tāto placilla vxor fuit inenē pie tatis et religiōis mulier: ex q; archadiū et honoriū filios Augustos suscepit. Deniq; hic memoriā d; pnceps cū oīa p̄fecisset q; pncipi optio cōueniūt apud Mediolanū corā diuio Ambro. āno etat; sue ququa gesimo defunct; est: cui corpus eodē āno Cōstānopo. trāslatū ē. **A**ugustini p̄is nri puertio. **A**ugustinus p̄ noster diuī Ambrosij in fide discipulus et fili; doctor; oīz p̄cipuus: hoc āno etatis sue. 30. apud mediolanū cisalpine gallic metropolim (doctrinis et p̄dicatiōib; bñ Ambro. epi) ex Adanicheo xpianus efficit; vir sane scia atq; sapia: oib; q ante cū fuerāt: vel post futuri erāt cellior: q; (vt te stat Volusianus) legi dei deest. qdā Aug. cōtigit ignozasse: q gde q̄ta nobis postmodū ac vniuerso generi hūano cōtulit laudatissima salutis beneficia facile oēs intelligūt. Nā ab ipsa puertili etate tāra discēdi flagrabat cupiditate vt nullū discipline genus sibi icognitū pati voluerit vñq;. Fuit itaq; diuus p̄ hic natiōe ap̄ber: ex honestis xpianisq; parētib; in vrbe Thebagarbeni nar; eoz q; accuratissima cura et diligētia enutrit; ipens; etiā secularib; lris appime eruditus: oibus v; disciplinis ibutus: q; libe rales vocāt illas egde cū cēt acris ingenij adolescens p semetipsum (nullo tradere doctore) didicit et intellexit: ita vt ad singula q in mūdo sunt natū diceret. Hic itaq; virutib; fultus Augustin; adhuc qñ adolescēz: ex Carthagine matre Adonica nesciēte Romā venit: postmodū Mediolanū vt rhetorica; doceret: vocat; cōcessit: ad quē locū Adonica ei; mater scilicet statim subleuita ē: vbi et paulo post cū p̄tib; suis: suffragate maxie diuī Ambro. doctrina ad vere religiōis iter cōuertit; qd ipsemet cōfessionū li. his verbis cōtestat; ē dicēs: vocasti et clamasti: et rupisti dñe iarditatē meā: coruscasti et splendisti: ac fugasti cecitatē meā. Fragasti et duxisti spm et anbelo tibi: Sustinui: et esurio: et sitio te. Atigisti me et ex arsi in pacē tuā. Eo itaq; loci bñissimus Aug. cōuersus et catholicum sac; diuino spū illustrat; iam tractat; de xpiana religione cōponere oīis est: v; de academicis: de ordine. Deq; vita brā: ac solilo quoz edidit libros. A diuio deinde Ambro. vna cū filio suo noie Adeodato baptizat; Te deū laudamus hymnū cecinit; et cū ipso Ambro in finē vsq; cōpleuit quo gde baptizato band multo religiōis ba bñum ab ipso Ambro. (vt idē Ambro. testatur) Suscipiēs ad diuū Simplicianū tūc abbatē statiz cō cessit vt de optimo viuēdi mō estus sue mētis cū eo cōferrer: vbi biēnij tps pmanēs oīonib; et ieiunijs semp vacauit. Hēc sariari qdē poterat dulcedine qdā inenarrabili p̄sideris altitudinē cōsilij diuini sup salutē gñis hūani. Qñ (vt Possidon; ait) vehemētē affect; i hymnis et canticis suauē sonar; ecclie vo cib; indefinētē flebat qd; p̄motus statim de musica libros p̄posuit. Inde vō mīs istinctu vt p̄iaz repe terēt multis p̄sociatus srib; discessit et Romā venit. Et p̄cthrurā trāsēs sanctos eremitas ouerfis in locis mōtis pisani vitā agētes inuist et salutauit: cū qd; referēte ē Francisco Petrarca viro religioso atq; doctissimo lib. f. 2. de vita solitaria dies aliquot in eodē habitu et vite p̄posito egit: quos sua suauit oīone et scā incredibiliter refecit eoz vitā et viuēdi modū: sicut quodā ei; s̄ mone p; maxie pbans. In de etiā p̄fect; centū cellas nō p̄culab vrbe. Ro. ad j. et eadē rōne xpo veditos iūit: quos ē a se lauda tos in p̄posito salutis adipiscēde sua oīone cōfirmavit. Cūq; demū Romā cōcessisset cū Adaniche is ibidē diu cōstitit: ac duos lib. d; eos scripsit: q; vñ de ecclesie catholice morib; alterū vero de ipsoz manicheoz morib; intitulanit. Ibidē etiā cōsistens libros de q̄ titate aic: et de libero arbitrio cōposuit. e Roma postea p̄fect; vna cū matre sua et multis srib; conseciat; ad Ostia tyberia puenit: vbi nauigatiōni se iustaurat; utonica ex filij cōuersione et religiositate gaudio repleta: cū his verbis alloquit; qd (inqt) fili hic faciā: curq; hic sim nescio. Nā cōsumpta spe hui; secl; vñ erat: ppter qd in hac vita in morari diuū cupiebā: vt te xpianū tantū vidēre priusq; morer: sed cumulatius hoc mihi deus mens p̄stitit vt nō mō te xpianū catholicū: s; et cōrēpta felici ate terrena videā seruū ei; qd; dictis factū ē vt intra gñs dies illa decūberet sētib; nonoq; sue egritudis die: aīa illa religiosa: et pia corpe soluta sit: p actis vero ex more m̄inis exegis: Aug. cū srib; suis Carthagine aduiganit. Lareq; paternos re petens cōfestum p̄monū satis amplū v̄didit: et paupib; erogauit: ibiq; band lōge in nemore monaste rio extructo cū dei seruis viuere cepit fm morē et regulā sub sanctis apls cōstitutā: ob cuius viuēdi for mā tanto in honore et p̄cio habit; est: vt multi ac multi seculo renūciantes: sese sanctissimi viri magiste rio vltro subderent: cū qd; etiā p triēniū ieiunijs et oīonib; vacans libros edere nō distulit: ac ex p̄lo: p̄ dicationib; q; qd; multū valebat: indoctos et ignaros docere curauit. fact; deinde p̄byter nō: illos ex sribus suis sacris ordinib; initiari fecit: et tūc aplicā regulā cōscriptā eis obseruandā cōtulit. Deniq; in p̄ponēti ecclia: s; inuit; eps p̄motus. xl. annos supuixit: cuius cū rēpora ob sacerdotū: clericorūq; ac

manicheorum petulantia iniqua ac difficillima viderent: monasterium aliud canonicorum intra epas sibi constituit: et cum eis de cetero etiam sine regula antea eremitis in solitudine collata vixit: ad quem etiam tum multi ob sanctitatem et doctrinam se transferentes: et discipuli efficiebantur. Quorum cum multa sunt eloquentissimorum sanctissimorumque virorum testimonia: quod hunc celeberrimum patrem miris extollunt laudibus: finiendo dicere ausim oia in augustinum fuisse perfecta: quod ad viri integritatem pertinebat: cum et plurimum humani generis debet quod disciplinas oes tum humanas tum divinas in vniuersum quasi redegerit corpus: ita ut quod saluus fieri cupit: hunc solum legendo imitatioque salutis consequatur. Porro autem libros in oia doctrinae genere scriptitavit: ut ne numerari quidem medi legi queat. Hic enim non solum scriptis quod hunc nostro operi inferere curauimus: que in huius manus versantur: sed longe plura quod perperita sunt: in quibus certe pre ceteris ecclesie doctoribus videtur se paruulos instruere: mediocres alere: et robustos in diuinis exercere ac proficere volumine: necnon et ois generis et etatis fidelium curam suscepisse videtur. Ego de hunc ipsum fontem illum paradisi medio egressum fuisse dicere ausim: ex quo ois religiosorum medicamentum ordo tanquam flumina prouenit a quibus ois christianus orbis irrigatur: secundum atque illustratur. Et preterea quod eruditus vir id verissimum esse comprobamus: ab eodem diuino fonte quatuor medicamentum religio foras flumina potissimum emanasse his versibus cecinit dicens.

O deus omnipotens quantum admirabilis arte es: Circuire inensum: mundumque fluminis instar.

Qua celi constant sidera: terra fretum.

Quicquid his capit paradisi fons sacer a te

Terris medio conditus ecce fuit

Quatuor exiit nascunt flumina fonte.

Euphrates: ganges: tygris et ipse gyon

Secundis serpunt: oris qui fluctibus orbem.

Quis sine tam sterilis terra creata foret

Quibus his et soli generant cuncta profecto

Ne poterit manus distor ore sophos

Quid nisi pro tali figuret imagine functis

Huius augustini quoque nata sacra putas

Hic magni fontem sophie diffudit in oras

Cunctas qui medas terit et omne nephas

Edidit iste pater per multa volumina: quorum

Iste nunc titulu cernere quisque valet.

Quid sibi descripti flumini voluisse videntur:

Quatuor aurelii nil sibi in orbe domos

Adonaca itaque diui patris Augustini: hoc anno in ostijs tyberinis nonis maij anno etatis sue 56. migravit ad dominum: cuius admiranda vita et virtus bene plena Paulus noster Bergomensis eiusdem sanctissime membris duobus nostrisque eremitarum ordinis principibus per e libris diui Augustini excerpta pulcherrime descripsit. Quod ostendit quod pia mater ipsa fuerit: quod casta quod sobria: quod sapientia: quod mitis quod benigna quod modesta quod patient quod constant quod prudens quod humilis: quod in oratio: legendo meditatio: contemplandoque extiterit deuota: necnon et quod in vigilijs ieiunijs et elemosinis largis edis assidua: ac etiam in ciuibus deo reconciliandis mira ardentique charitate flagauerit. Eius itaque sancti corpus ibidem a filio conditum usque ad Martini quatuor pontificis tempore per mille et sexcentos annos persistit. Verum presulatus circa annum domini 142. termino idus aprilis. Inde Romam cum ingenti pompa translatus: curie fratrum nostrorum eremitarum tanquam veris matris hereditate commendatus est. Cuius adaphens regibus laudibus poeta sui temporis laudatissimus: et tunc Martini ipsius pape Barlaam: ob eius singulari quod in alio Augustini: matremque monacham gerebat deuotione: adhaescenti mira arte elaboratum multa impensa extruere fecit: ad quod postea visitationis gratia perueniens: tale in eius laude compositum epigramma: videlicet.

Salve lux matris mater sanctissima salve

Salve augustini monacha digna parens

Salve tanti nati dignissima mater

Salve sextus gloria feminei:

Que genuisti illud cunctis memorabile seculi:

Ecclesie robur presidiumque sacre.

Eloquij flumen tantum quo tota rigatur

Lex sacra et ybertim lingua latina fluit

Ingenti fulmen tantum quo tota coruscet

Sacra fides: ois impietasque tremat.

Que longe errant longe exaltatque rebellem

Vertisti ad vere religionis iter:

Vertisti sanctis precibus quibus anxia semper

Pulsabas in ignem flensque gemenque decum

Vertisti largo lachrymarum flumine quo te

Et herique alie penetrabant pectora regis:

Coquebat illum nulla negare tibi:

Quin maiora etiam quam que sperare vel unquam

Auderes vltro plura simulque dare

Quantum tibi nos oes debere fatemur

Cuius ope est mundo reddita tanta salus:

Quippe nunc tenebris ad lumina sacra redisset.

Conuersus meritis filius ipse tuus:

Alloquas totum nunc diffudisset in orbem

Doctrinas tantis totique voluminibus

Errorum nunc tot pestes strauisset iniquas

Ingenio nunc tot dogmata prauo suo

Quid mirum si nostra fides: cultusque perisset:

Si totus noster religionis bonis:

Nunc vero superi quando ad fastigia celi:

Spargebas largo semper et imbre madens:
 Felices o que tantū lachryme gemitusq;
 Felices tantū que potuere preces.
 Que trahere ad sese summū potuere tonantē
 Ferreque qua certe mundus agebat opem:
 Ecclesiam tāto que firmare ruentem
 Robore felices o lachryme atq; preces.
 Dulces lachryme vincant q̄ mella phantosq;
 Que vincant dulces nectar et omne preces
 O feruens amor: o pietas incensa parētis
 O qui flagrabat sancta per ossa calor:
 O flāma: o nulli facile enarrabilis ardor.
 Materne o feruor mentis et ignis edax
 O qui te tantus estus pia mater agebat:
 Et quo scandeas impetus astra super
 Ardentes tanq̄ longe volueresq; sagitte:
 Sic ibant lachryme: vota precesq; tue:

Ordo eremitarū Aurelij ipsius patris Augustini hoc anno ab ipso fundatore pceptorq; ac duce
 Augustino apud Thagathensem et Ipponensem Aproz vrbes uniuū sumpsit: Nam vt dictum est:
 cum diuus pater Augustinus matrem apud ostia tyberina sepulture mandasset: statim multis conso-
 ciatus fratribus Aprozicam adnauigauit: et patrimonio pauperibus erogato in nemore baud procul
 ab Ipponensi vrbe monasterium primum construxit: et ibidem cū dei seruis eremitice viuere cepit: fm
 regulam a sanctis apostolis constitutam: quod quidem viuendi genus (Possidonio referente) Augu-
 stinus etiam prius fecerat anteq̄ de transmarinis partibus remearet. Cuiq; ibi trēnio constituti re-
 gulam fm apostolicam formam primitus edidit: eisq; ac successoribus oibus obseruandam tradidit:
 O q̄ sanctissimam viuendi formam: multi non modo seculares: sed et eremite: alijsq; innumerabiles vi-
 ri se sanctissimi viri magisterio professioniq; obtulere: quo factum est: vt p̄ multitudinem religiosorum
 multa et pene innumerabilia in aprozica sub eodem duce et eremitico titulo sint extructa monasteria: que
 quidem primo ipsius diui Augustini mortem (seuiente vandalica psecutione) multis in locis delecta sue-
 re: nā tanta eorum fuit rabies: vt multe vrbes exuste eueresq; templaz: Christi nomen pene in oī aproz
 cano orbe extinctum sit: horum itaq; fratrum quidam italiam repetentes: in Etbauria potissimū ali-
 isq; locis eremitarum ordinem pro viribus conseruare et instaurare annixi sunt: sed cum postmodum
 Gothorum ac longobardorum: aliorumq; scismatum perfidia inualecente dei ecclesia maximum ac-
 cepisset incommodum eremitarum: similiter et monachorum ordines ferme consumpti sunt. Hoc nāq;
 modo hunc ordinem perturbatum: sepe collapsum: sepeq; a multis: vt fit: instauratū et reformatum ab
 ipsis etiam locis instauratis aut reformatoibus varia postmodum sortitis est nomina p̄out etiaz in
 fra erate apud monachos sancti Benedicti et minores gestum esse videmus. Nam in diui Francisci or-
 dines alios Bernardinos: alios Anedecos: alios vero minores non in vna puincia tantum: verū etiaz
 in vna eademq; ciuitate appellare consueuimus: cum tamen omnes a seraphico Francisco originem
 habere probentur. Sic et de congregatione sancte Justine patauine dicendum est: que a primo loco Pa-
 tauij sub titulo sancte Justine extructa: et in ordinis sancti Benedicti institutis reformato id precipuū
 nomen sortiri meruit: cuius quidem congregationis monachi vt verissimi religiōis et regule sancti Be-
 nedicti obseruantissimi esse censentur: hoc quippe in nostro ordine certissimum esse videmus. Cū enim
 multis in locis hic eremitarum diui patris Augustini ordo labefactatus videretur. In gallijs primum
 sanctus Gulielmus qui fuit Aquitanie dux surrexit: et suum ordinem: suamq; religionem verbo et exē-
 plo plurimum iuuit: ipse enim huius ordinis professor exstans cisterciensij in gallijs exemplo perni-
 tus: cum ordinem suum tum in moribus: tum in locis vastatum adeo videret vt nulla q̄si in eo regu-
 laris facies videretur. Collabentes namq; ordinis ecclesias collapsa monasteria et muros refractos
 ac nemorosos vbiq; ortulos aspicebat. Quorum quidem calamitate permotus Gulielmus ad cōpo-
 nendos religiosorum suorum mores: et ad instauranda extruendaq; noua monasteria ita animum ad-
 iecit: vt breui conualecens ordo ipse in gallijs meliorem faciem p̄ se tulerit. Ipse siquidem primus re-
 lictio eremo apud parisius monasterium ordinis extruxit et mendicitatem Anastasio quarto pontifice
 approbante exercere cepit: idq; multis in vrbibus agere curauit. Quamobrem religio ipsa cum nō mo-
 do patrem: sed etiam religionis conditorem appellauit: et de cetero ad perpetuam sui memoriam ordi-
 nis fratres non eremitas sancti Augustini: sed gulielmitas vulgo in gallijs appellare cōsuevit. Eiusq;
 exemplo cōfestim in ymbria et flamminea italie prouincijs Ioannes bonus mantuanus incredibili
 fernore eodem modo surrexit: qui magis exemplo q̄ verbo et ipse collapsum ordinem instaurauit. Un-
 de factum est vt et multi viri sanctitate p̄moti se suaq; ordini tradentes religionis habitum ab eo susce-
 perunt: et multa cōstruxerunt monasteria iter quos et seraphicum Franciscum minor: fundatorem fuisse
 cōstat: eā itē ob rē et in flamminea et ymbria ei⁹ ordinis religiosi nō eremite scū augustini: s; jāboniti dicti

Euectū nūc te purior orbis habet:
 Quando hac terrena de fecerit carcere tantum
 Eruta tu loca liberiora colis.
 Hunc nostris melius rogitans tu cōsule rebus:
 Pro nostra melius funde salute preces:
 Affert opem: nunc tu mundo succurre labenti
 Succurre afflictis rebus et affert opem
 Te cuncte exomant gēres: tibi vota profundunt
 Succurre et cunctis gentib⁹ et affert opem:
 Omnis te sextus: oīsq; te inuocat etas
 Te quicunq; vocent oibus affert opem
 Precipue matres q̄m tu experta labores
 Et natis et tu matribus affert opem
 Te docti ante oēs ne tu despice doctos
 Nemo tuo nato doctior affert opem:
 Salue lux matrū mater sanctissima salue
 O salue eterna laude canēda parens. Amen.

fuerūt. Sic et in cithurria: ac alijs plurimis in locis ita gestū est: cū alij a loco de sabali: alij de loco de be-
ritijs sic reformati cognosci voluerit: quoz glibz ppau caput differētes cōstitutiōes suas: eadē remē
regula: sicut in predicti ordibz gestū esse videm: vtiqz ad Innocētiū quartū habuere: Quo in tempore
Alexander quart⁹ Innocētiū suffecit: vtiōne qdā p̄monit⁹: qua qdē brissimū patrē Augustinū capi
te grādi: et exilis mēbris vidit: cūqz monuit: vt ordinē suū iā per gallicanas ciuitates effusum: vt et ipse
icremētū more predicatorū et miorū foritē in ciuitates reduceret: q statū euigilans ordiauit vt predicti
fratres omīssis predicti titulis et noibz sub vno capite regerent: et vno. s. eremitarū diuī Augusti. noīe
censerētur: atqz eos relict⁹ nemoibz ciuitates icolere coegit: necnō et oīa idultra: atqz puilegia diuersi p
uincijs: ac locis per summos pontifices collata eis censuit esse cōmunia. Quantum deinde et locis et
viris sanctitate et sciētia p̄stantissimis floruerit hic ordo in inferioribus dicemus.

Canōicorū aut ordo. s. regulariū diuī Augusti. hoc āno ipso patrē Augustinū iam ep̄o ordiato ap̄
Ipponēsem ap̄hice vrbē ab ipso p̄e itū sumpsit. Vā vt fermōe de cōi vita clericorū ab ipso edito ad
verbū habet. Augustin⁹ idē cū molestia ep̄s p̄sbyter fact⁹: ga cū fratribus eremit⁹: sicut ātea bitare n̄
poterat clericos ita ep̄i domū et habere curauit et cū eis pariter sū apostolicā formā: quoad vixit de
gere voluit: Quibz oībus placuit vni in deo sentire: et oīa cōiter possidere. Verū qz hōz canonicorū
fuerit bit⁹ nullo antēico scripto aut approbata cōsuetudie inuenire potuim⁹: cū diuersis i locis diuersi
bitus repian⁹ canonici: ga alij albo vestimē bitu cūz basta superiori linea: alij tunica nigra cum basta
desuper linea et alba: vt pleriqz cathedrālū canōicorū in gallijs cōstituti. Alij vō bitu trimodo albo: et
clamide alba: alij cū tunica nigra et camisia linea sine scapulari: sed cū capucio seculariū more sacro
tum. alij et cū laneo scapulari albo et basta supra lineā camisia: vt hij q sancti saluatoris in scēsi agro
pus a quodā fratre nostro eremita iūstituti. Alij quoqz cū linea camisia: clamideqz desuper nigra: sed
bireto albo: vt hij q vnerijs scī spūs locūz inhabitant: ab alio silitē eremitarū fratre cōstituti. Reperiunt
tur et alij canōici q lateranēses nūcupant in agro lucēsi loco q dicitur frixonaria a quodā brixiano frē
ordis sancti Dominici pus cōstituti: et hos p̄dicatoz fratrū more in oibz p̄fat⁹ institutoz eē voluit ca
misia linea ep̄orum more excepta et bireto nigro: Qui et vulgari sermone fratres della camisia appel
lant. Alij insuper canonici reperiuntur diuersis habitibz distincti: q omnes singularibus puilegijs in
canonicos computantur. Et horum quidem a beato Marco euangelista: quidam a b̄o petro Aug.
quidamqz in gallia atqz Italia a beato Ruffo: Alij complurimi fuerunt a superioribus distincti:
ab alijs etiam instituti: de quibus infra locis suis dicitur.

Curi doctrinis excellentes.

Claudius poeta natiōe Egyptius hīs t̄pibus apud Glorētā Liburrie vrbē in precio exstēs
duos libros: Claudianum scilicet maiorem et minorem edidit: in quibus certe multe extant sententię
celebres ac notabilia p̄nerbia. Librum quoqz de theodosij laudibz v̄sibus exarātū cōsec̄ s̄e ferūt.

Pudentiū etiā poetā xp̄ianū: vtrūqz seculariū l̄rū scientissimū per hos dies clariū: et in p̄
cio fuisse tradunt: qui et nouissima in diuinis laude dignissima composuit quoz de numero extat liber
de martyribus: liber hymnorum. de origine peccatorū lib. i. De compugnantia li. i. S̄z et in exameron
et in toto nouo et in veteri testamento pulchre cōmentatus est. Duos insuper de trinitate scripsit libros
Atqz aduersus Symachum idola defendentem librum composuit: et quedam alia.

Heracides monachus vir qdem sanctus: et ipse per hoc idem tempus existens: inter cetera vitas
sanctorum patrū composuit.

Apollinaris Laodice Syrie vrbis episcopus per hec ipsa tēpora in precio exstēs cū cēt in disputan
do vehemētissim⁹: aduersus porphyriū philosophū triginta libros edidit. Adeo ipsuz acutū fuisse tra
dunt: vt diceret corp⁹ nō animā a domino in disp̄atiōe susceptū: qui cū rōnibus vrgeretur: dixit cum
quidē animā habuisse: nō tamen ex ea parte qua rōnalis ē: sed ex ea solum: qua corpus vinum reddit.
Ad supplemētum vero rōnalis partis ipsum verbū dei fuisse perhibebat. Et hinc apollinaris hereti
ci origines et denominationē habuere: Hic cum superiori tempore grammaticę multam dediss⁹ op̄az
episcopus factus in sacris scripturis multa edidit op̄a.

Parianus barchinonensis episcopus: vir sanctitate atqz eloquentia insignis: hīs temporibus de
fide bene sentiens contra nouatianos nōnulla edidit opuscula: eosqz qbus potuit: viribz impugnat.

Elicius Gregorij nazaēni discipul⁹ hīs tēporibz diē obiit: hic ab adolescētia cū cedē apud Cesa
ream enutrit⁹ ac eruditus fuit: a quo cū eruditissim⁹ euasisset vir: postea bibliothecā Origenis et Pam
phili corruptā membranīs multo labore correxit: multaqz m̄coratu digna composuit.

Bricius merulensis episcopus hoc ipso tēpore posteaqz apud eandem vrbem pro Christo multa per
tulisset vāna: et ab angelo atqz beato petro apostolo cōsortatus magnam populorū multitudinem
deo lucrificet: quibus strenue gestis septimo idus Iulij in pace sancta quieuit.

Heluidiū heresiarchā Arentij arriani discipulū: virū vtiqz callidum atqz doctissimūz tempesta
te hac insaniendo suam heresim dogmatizasse ferunt. affirmabat enim beatissimā virginem Mariā
post Christum et alios de viro suo ioseph suscepisse filios: quem quidem beatus Hieronymus in suis
scriptis impugnare nō destitit. Et ideo contra eum librum de perpetua ipsi⁹ virginis Marię virginitate
composuit: qui sic incipit: V̄per rogatus a fratribus.

5606

407

a

Rebadi⁹ Theodosij magni filius non⁹ constantinopolitanus imperator olympiade 293. p⁹ patres imperium suscipiens iperavit cum Honorio fratre suo amicus. huius namque cum mire indolis et ingenij adolescentem esset et christianissimi habebant: quod dum impij gubernacula suscepissent pariter auspicij illud tamen administratibus regere duntaxat: et Archadi⁹ quidem orientem: Honorio⁹ vero occidentem gubernabat. Uerum quia pater eorum Theodosius: ipsis adhuc adolescentulis tres duces tutores reliquit: videlicet Rufinum quod orientem: Stiliconem quod occidentem: et Beldone⁹ quod Aethiopicam regeret: mortuo patre quibus eorum impandi cupiditate primorum regnum quicquid invadere conatus est suum. Et Beldoni res novas in Aethiopia molienti: frater eius Aescelger viriliter obstitit: eumque e regno fugavit: quod ita haud multo post a dolore mortui est. Uerum me scelger ea victoria elatus: cum nullis obo parceret: et ipse statim a proprijs militibus occisus est. Rufinus vero dum orientalem imperium invadere conaretur: ab Archadio huius adolescentem opprimitur. Stilico et quod Romanorum copiarum studio Rhadagasius gothum virum audacissimum eorum innumerabilibus gothis in secularis motibus apud ethiopia superavit: Alaricius eorum regem apud rancuam multum cladibus affectum: cum in gallia ab eisde gothis superatus fuisset: et ab honorio impatore auxilium postularet: Indignatus imperator statim duces misit: quos cum interficerent.

5608

409

a

Thasius papa natus de Ro. patre maximo p⁹ Syricum pontificem sedit annis. 3. et diebus. x. huius siquidem optimus: quod pontificatu iusto rei divine curam gerens: Gratiano teste constituit ne debiles vel macie ne ne membro aliquo mutilati in clericorum numerum recipiant: ut habetur in canone. 55. di. c. Qui preter dignitatem. Uerum ite ne pegrini: et maxime transmarini in clerum recipiantur. nisi quicquid eorum cyrographis signatum exhiberent. 37. di. c. Extraneo: Et hoc quidem fecisse dicitur: ne manichei qui in aethiopia christiacione magna habebant ad fidei corruptionem de suis cum fraudibus eodem modo mitterent. Adadanus rus⁹ ut cum sacrum evangelium in ecclesia dei legatur: aut caneretur: non sedendo: sed stans cum reverentia ab omnibus christianis audiretur: de 1. di. c. Apostolica auctoritas. His denique in decembris mense ordinationibus celebratis: ubi presbyteros octo: diaconos quicquid: et episcopos per diversa loca decem creavit: moritur: et in cimiterio ad Ursulum paleatum quinto calendas maii sepellitur: et tunc cessavit sedes dies. xxi.

5609

410

Martinus monachus et tironensis episcopus vir sanctitate et pietate clarissimus: hoc anno quod est primus Anastasij pontificatus annus apud eadem urbem. 3. id⁹ novembris etatis sue. 81. migravit ad dominum: Cuius quidem vita tantis extitit gloriosa miracula: ut trium mortuorum more domini nostri Jesu christi meruerit esse suscitator magnificus: Cuius quidem exequijs cum dominus Ambrosius doctus miraculose interfuisset: et eius sanctitate atque virtute didicisset: confestim de cothurnis protulit verba dicens: Beatus Martinus prophetam erroris templum destruxit: vexilla pietatis crexit: mortuos suscitavit: ab obsessis corporibus demonia sua exclusit: ac varijs laborantes languoribus salutem remedium subleavit. quia inquit: ita perfectus est: ut christum texisset in pauperem: et vestem quam egenus acciperet mundum dominum induisset. Quod felix largitas quam divinitus operatur. Et clamidis gloriosa divinitus quam militis rexit et regem. Quod inestimabile bonum: quod vestire meruit divinitate. Digne huic domine confessionis tue premia contulisti: digne arrianorum subiacerunt feritas digne amore martyrij persecutoris tormenta non timuit. Quid erit pro oblatione integri corporis receptum: qui pro veritate vestis exigue vestire deum meruit et videre. Sic sperantibus contulit medicinam: ut alios supplicationibus: alios visu salvaret: Hec Ambrosius de beato Martino ad verbum. Eius itaque festum tertio idus novembriis celebratur.

Paula matrona romana mulier sane sanctitate admirabilis: et divini biero. in christo filia atque discipula huius anno quod est sancti martini etatis sue. 56. sexto calendas februarii apud Bethleem inde civitatem longo coronata martyrio genuit in pace: Cuius quidem dignitate: monasticamque conversationem: desertionem patrie: et ad hierosolimam per migrationem divini ipse biero. libello quodam magnis effert laudibus: ubi et omnes eius peregrinationes per loca sancta: et in militatibus: continentia: clementia: profusa in pauperes beneficentia: incredibile patientia: institutione: ordine monasterij: hospitalitate atque fide: et adversus hereticos constantia: et ad extremum eius felicem exitum: et in exequijs sanctorum cursu narrat atque frequentia. Et est in libro ipsius filii Eustochij et herede virtutis solatium. Et citius eadem paula ab Agamenone rege perdo: quod troia delevit: traxisse originem: quam tradita fuit viro clarissimo ex nobilissima iuliorum familia percreato. In cuius quidem tumultu idem sanctus biero. tale inscripsit carmen. Respicis angustum precisa rupe sepulchrum Divitias sobolem bethlemico conditur antro Hospitium paule celestia regna tenentis Hic preseppe tuum christe atque mystica magi Fratres cognatos: romam patriamque relinquas Munera portantes: hominesque deosque dedere. Dormivit itaque sancta et beata hec paula: ut domini est: septimo februarii. tertia sabbati post solis occasum: et sepulta fuit 5. calendas. carumque vixit in seculo propositio Rome annos quinquaginta: Bethleem autem annos viginti.

Donatus Episcopus Episcopus vir sanctitate et scientia precipuus per hoc tempus in precio existens: etiam draconem immense magnitudinis in eius ore spuendo occidit: quem adeo magnus fuisse ferunt: ut octo bovum iuga vir ad incendij loca eum perducere ponerent.

Pelagius quidam monachus et heresiarcha pessimus Roma in Angliam proficiscens: insulam illam omnem execrabilis infecit errore: Predicabat enim hominem sine gratia dei salvari posse: et nunquamque suis meritis: propriaque virtute ad instituta regi. Infantesque preterea sine originali peccato nasci dicebat: non ideo baptizari oportere: ut a peccato liberentur: sicut habetur in canone. 2. 4. q. 3. c. Pelagiani: Contra quem dominus pater Augustinus cum ceteris presbyteris se viriliter infundens: librum de baptismo parvulorum primo: et postea alium librum conscripsit: ut etiam huius in canone: et conscribit. di. 4. Sed et sanctus biero. cum Dialogum recte fidei tribus libris perscripsit: qui sic incipit: Sic mihi critobole. Is autem pelagius

anteq̃ pderet hereticus tres libros de trinitate fidei cōposuit. Et postq̃ hereticus publicatus fuit eti-
am heresi sue fauentia conscripsit.

Cilixius Romanus patricius cōfessor dignissimus atq; scissimus: hoc ipso anno. 6. calē. augusti
Ro. in domo patris sui noie Euphemiani senatoris icognitus lōga exercitatus patiētia migravit ad
dominū: cuius exequiis miraculis plenis interfuerit Archadius: et Honorius impatores: q̃ p domi-
no sponsam elegantissimāz deseruit: vt etiam Gratianus in canone. 17. q. 2. Para. Ecce q̃ coniugari
testatus est. Eius autem natale eo die quo obiit celebratur.

Innocēt^{us} huius nois p̃mus papa natiōe albanus: p̃e inuocētiō p̃ Anastasii p̃eti, scdit āms
is. m̃si. 7. et dieb^{us}. 20. hic sc̃us fuit: et multa ad religionē xp̃ianā p̃mētia: Gratiano ēt testā-
te cōstituit: v3 vt null^{us} publice penitēs in eliciū recip̃et: sicut bēñr in canōe. 50. di. c. Canōes

4ii

560

Voluit ut ecclia semel p̃secrata amplius non p̃secraret. 68. di. c. Ecclia semel. Cōstituit
ut: vt clericus q̃ sine epi p̃sensu ordinaret: eius ordinatio fieret irrita. 71. di. c. Sigs an. sus. Declarauit
q̃ p̃terea q̃ epi q̃ dēdas vel p̃orari: vel decanari: aut honore vel dignitates: seu. 1. q̃d facim: ṽputa
oleū sc̃m: crisma: p̃secratiōes altariū ṽderēt p̃ symoniacis punirent: vt. 1. q. 3. c. Sigs p̃bēd. 18. Voluit
q̃q̃ vt p̃ma sedes al cui alē iudicio nō subderet. 9. q. 2. c. Alēo. Cōstituit ut vt singulis solēmbus sc̃ss
in ecclia q̃i sac̃i receptiōē par t̃p̃icolis daret: de cōse. di. 2. c. pax igitur. Cōstituit insip vt sabbato
ieiuniū celebraret: eo q̃ tali die x̃ps iacuss: in sepulchro: et eius discipuli ieiunassēt: de p̃e. di. 3. c. Sab-
bato 30. Dānauit ēt pelagiū p̃dem et Celestinū mōachos hēricos cū oī eoz execrabili doctria: sicut p̃3
et 4. q. 1. c. de hac m̃a. De iudiciis q̃q̃ et pagāis: deq̃ mōach s regulas q̃sdā iulit: vt habet. 26. q. 2. c. Au-
q. 1. Cathaphrigas at hēricos: q̃q̃ vt diximus: auctores fuisse. Adōranus p̃sca et maxilla ab ṽbe exp̃u-
lit. Archadiū ēt impatore exēdicauit: eo q̃ expulsiōi Joān s chrisostomi p̃sen. 113: cuius ciecione E-
udoxia impat̃re p̃nocauerat: eo q̃ expulsiōi Joān s chrisostomi p̃sen. 113: cuius ciecione E-
dpe grāde et inauditiū miraculū in ecclia c̃isal. gallic ṽbe p̃rigit de q̃da muliere cōingata falso accensa-
ta: q̃ eo q̃ dicebat: adultero cōfite tormentū supare nō potuit: et capite vix. vij. actū trūcato diuinit^{us} ṽbe
reddita: impiali tādē rescripto libertati reddita ē. Quāob̃e diu^{us} Hiero. h̃nc p̃ntifici scō ad cōmūtie
et innocētie cōingalis exēplū hec scribē voluit. Hic ēt p̃nt. dignissim^{us} basilicā geruasi et p̃raij in ṽbe d̃
dicauit. Et cū ordinatiōes q̃ter in decēbris mēse habuiss: vbi p̃resbyteros. 30. diaconos. xij. et ep̃iscopos
p̃ diuersa loca m̃ero quinquaginta quatuor creasset: moritur: et in cimiterio ad ṽsum paleatū. v. calendās
augusti sepellitur. Et tūc sedes vacauit dies. xxij.

Cari discipulis excellentes.

CJoānes agnomēto chrisostom^{us} cōstā. nopolitan^{us} ep̃s hoc āno postea q̃ xp̃iane religioni ṽbo et exē-
plo atq; doctrina plimū p̃fussit. 6. calē. Febua. in pace geuit: hic pp̃ ṽritatē et iustitiā defendēdam ab
Eudoxia et Archadio eius filio multas pertulit iniurias: sed inter bec ēt p̃ter sanctitatē maximāz p̃
ingenij sui magnitudinē et hos infra scriptos edidit libros.

Super math. ṽm duo volumina. Incipit: Sportuerat.

Sup Joānē Omelias. 88. prologus incipit: Om̃ibus in christo.

De dignitate sacerdotali p̃ modū oralogi li. vi. Multi fuerunt.

De eo q̃ nemo leditur nisi a sc̃ipso li. i. Sc̃ipio q̃ eras.

De reparatiōe lapsi: vt multi opinantur: Quis dabit.

De laudibus pauli omelias sex: Nihil proculdubio.

CCassian^{us} itē mōach^{us} p̃stātinopolitan^{us}: seu vt belymādo placet sc̃ytha: p̃ Joānis Chrisostomi ma-
gins dyacon^{us} p̃ bec quoq; t̃pa flor. it: et m̃lta ac multa edidit: h̃nc naq; massiliū p̃sbyter ex p̃stantino
poli mittēs duo ibidē mōasteria p̃didit: vbi multos ṽtriusq; sex^{us} p̃gregans monachos: bec q̃ subiecta
sunt p̃ m̃iori p̃te p̃scripsit opuscula. 1. de monachi habitu. De canōica oratiōe et p̃salmoz mōli. 4. De
origine et q̃litate ac remedijs octo vitioz p̃ncipaliū li. 8. Collatiōes patrū Egypti cū eis q̃q; h̃ras di-
gestit. De distinc. iōe mōachi ac sine. De discretiōe. De trib^{us} ad finē dū deo vocatiōib^{us}. De pugna car-
nis aduers^{us} x̃ps et cō. De nā oīuz vitioz. De nece scōrū. De mobilitate aie. De octo p̃ncipalib^{us}. De oīo
ne. De integritate orōnis. De p̃fecti. De castitate. De p̃rectiōe dei. De sc̃ia spiritū ali. De diuis carisma-
tibus. De ascētia. d̃ finēdo vel nō finēdo. De trib^{us} āngis mōachoz generib^{us}: et q̃rto nūc exorto. De fi-
ne zenobite et eremite. De satisfactiōe p̃nitē. De remissiōe gñq̃ gestine. d̃ nocturnis illusiōib^{us}. d̃ eo q̃d apo-
stol^{us} dixit. Nō. n. q̃d volo bonū hoc facio. De mortificatiōe aduers^{us} Nestorē: et de incarnatiōe d̃ni li. 7.

CSymphoniam autē beati Hieronymi auditorcm atq; discipulū: ṽrituz app̃ime eruditissimū: h̃ys
tēporibus fuisse et floruisse constat. Hic adhuc p̃uer: vt diuis refert Hieronym^{us} Bethlec laudes cōpo-
suit. Postea de subnersione idoli Serapis: et ad Eustochiū virginem. De virginitate quosdam libros
edidit: necnon et Hilariōis monachi ṽitaz: atq; alia beati Hieronymi magis sui opuscula de latino
in grecum transulit.

CAtticus cōstātinopolitan^{us} post Joannē Chrisostomū ep̃iscopus vir doctissimus tempestate hac
floruit: et de fide: deq; virginitate et peregre gium ep̃us ad reginas Archadij Imperatoris filias conscri-
psit: in quo q̃r̃ides p̃ueniens Nestorianum dogma impugnat.

CIulian^{us} cāpan^{us} ep̃s vir ingēio acer: et diuis scriptur^{um} sufficiētē doct^{us}: ac gr̃eca latineq; ligua c̃r̃di-
tus tēpestate istac ad patrē nostr^{um} Aug. illius pelagiāc heres maximū impugnat^{us} ē li. 4. in d̃fensiōe

Item super machabecis
De militia spiritali.
De compunctione
Sermōes q̃q; sanctis et
Ep̃las m̃ltas ad diuīos

illis erroris et heresis atque alios octo conscripsit libros: hic antequam huiusmodi impietati se aperiret in
ter ecclesie doctores clarus et insignis habebatur.

C Ruffiniū aglicieſz pſhyterz vix vtiqz clariffimū atqz cruditiſſimū hīſſe ēt tpiū floznie pſtar: eo qd vū hīero. nonullas dederit eplā: in qb'cū tanq' aīcū dulcib' allegoriz pſis atqz ad charitatē pſene rantiā exhortat: ſed paulop' aīcīſe pſeuerantiā inter deos deſtitit: Hīc itaqz cū crudī' ēt: ſi op' aliqd nō ediderit: tamē in trāſſerēdo de greco in latinū multū laboravit. ⁊ q'maxie multā pte grecoz codicū latinis exhibuit: v3 libros Joſephi indei. libros Baſilij epī: ⁊ Gregorij nazāzenī: Clementī Ro. Eufē. cēſariēſis: Sixti pſhyteri: Euagrij ſnias pāpſilij martyris aductūz mathēaticos: atqz originis aliqz trāſtulit: Sed ⁊ in ſymbolū nōnulla diſſeruit. Scriptiſqz pſetere benedictionē Jacōb ſup duodecim patriarebas triplici ſenſu. ſ. hiſtorico: morali ⁊ myſtico. Scriptit etiam epīſtolas ad dci timorem bono zozias: ⁊ obſecratori opuſculozum ſuozū duob' voluminibz reſpondit.

5610

4ii

¶ Honorius Arebadij p̄dicti fr̄ x. cōstātinopolitan⁹ imp̄ator: cī⁹ fratre archadio defūcto fō
āno. xxvi. olympiadias imp̄iūteꝝ suscipiēte cū theodosio fr̄is filio imp̄avit āntis. is. vir certe
morib⁹ ⁊ religiōe patri theodosio p̄siliis: q̄ p̄ncipatu suscep̄to p̄fessi cōstātinū quēdā tyrannū
ap̄d arelatū captū interfecit. cōstātinū āt p̄dicti cōstātini tyrāni filiū Gerūci⁹ comes
in bello ap̄d vienā occidit: ⁊ statī cī⁹ loco Maximū quēdā p̄stituit. Quo substituto milites sui nō m̄
to post gerūtiū ip̄m interfecerūt: p̄ quē ⁊ Ioni⁹ nobilis gallic⁹: cū in gallia q̄dā temeritate rēpub. inuā
sisset ip̄se ⁊ Sebastianus eius fr̄ interfec̄ti sunt. Athaulf⁹ h̄at⁹ v̄segetoboz rex: cū pacē ab honorio p̄
sulasit: nec ip̄errare potuiss̄ bispāniā ⁊ ap̄rica traiciēs eas cū quodā cōstalo imp̄atoris noīe inua
dere tērauit. S; Atal⁹ ab heracliano africe p̄fecto maritimo bello super⁹ ⁊ cōstād cōstātinū comitē
honorij cognatū arelatū vincit⁹ mittit. Deinde ad Honorij Romā miss⁹ ante currū suū in triūpho lu
dibrio fuit. heraclian⁹ āt h̄c ob rēclar⁹ ip̄se in p̄fidia plap̄sus ē. Qui adepro p̄sulatu statī cū trib⁹ mi
libus ⁊ septingent⁹ nauib⁹ ex africa romā vēit: S; cōstātinū comitē p̄dicti occur̄su ita attrit⁹ ē: vt solus
raptā rediret carthaginē: vbi cōestigio militari tumultu perēpt⁹ ē. Tūc q̄q; p̄cipiēte Honorio: ⁊ fauēte
cōstātinio: sopit⁹ apud ap̄rica reb⁹: expulsiq; hereticis ecclesijs pax reddita ē. Deniq; honorij pacē
tā rēpu. reliquē āno. is. imp̄ij sui rome defunc̄t⁹ nulla p̄se schole rel̄cta. Sepult⁹q; ē iuxta petri ba
silicā: i mauscolo pulcherrio. Quas q̄ppe stilconis filias: v; vnā p̄ alterā duxerat vxoresq; subita mor
te p̄uēte ex hac luce v̄gines migr̄auit: Quāob̄re imp̄erij cī⁹ Ioānes occupare annixus est.

Koniamc vrbis captiuitas.

¶ Alaric^o. 4. gotthor rex ex nobilissima balthor i gotthis familia nat^o hoc ano q^o 4. 164. conditiōis ē
¶ regni ipsius Alarici ānuscal. q³ aplis p^olōgā z gravissimā obsidionē romanā vrbē rex oīuz dñam
cepit z incēdit: Itā cū alaric^o hic regnū suscepiss^{et} Redagasuz quēdā in gotthis potētissimuz sibi adiun
gens exercitū ducētoz milīū coadunauit: itaq³ thraciā: panoniā: moziū: illyricū z p^{ri}mā Itālie p^{ar}te: vt
dixim^{us}: misfabili strage afflixit: S^{ed} Redag^o vltro p^{ro}grediēs in seculāie mōib^{us} nō p^{er}ul a Florentia cōse
dit: vbi a Stilcone duce obsessus rex oīuz p^{er}ulit inopiā: z cū se fugē cōmississ^{et}: ab exercitū romāo inf^{er}
tus ē: Quo sup^{er}ato z interfecto: tāta: vt paul^o lōgobardoz hystozie refert: captiuoz gotthozū fuit mlti
tudo: vt oīuz greges p^{er} singulis aureis pecudū more viderent^{ur}. Itā ob cladē p^{ro}mot^o alaric^o cūz inuētabili
vesegothoz multitudie itāliā irauit: nō lōge a Ravena p^{er}edēs ibidē oīa rapinis z direptiōib^{us} inuol
uit: Quo audito stilco ipigerrim^o dux: ita e Lōstātinopoli cū oib^{us} coptijs mouēs terrestrē itinere itatāz
vēit: z p^{er} agleiā ac patauinū agrū delat^o in ravenatū: vbi nūc ferrariā ē: q^u tūc vicus erat cōfēdit. L^onges
soq³ in alaricū scō ipm plimīs affecit cladib^{us}: quē si voluiss^{et}: et oīo delere potuiss^{et}: ac ita: vt aiūt: bellū
p^{er} xix. 3. ānis. Deinde inf^{er} honorū z alaricū pace cōfecta impator galliā: quā suēt: alāi: Burgōdiēf
q³ cū vādalis occupauerāt: alarico possidēdā cōcessit: quā qdē possessionē Stilco q³ in Itālia z gallia
impatoris vices gerebat p^{ro}probasse v^{id}et^{ur}: imo z maiora eidē alarico pollicit^{ur}: S^{ed} haud multo post vuz
go hīco in loco securi p^{er}sisterēt Stilco in die pasce sanlū quēdā indeū ducē cū exercitū misit: z cū sanlū
xpīatī maxio eēt odio o^{mn} gothis cūctissimā edidit cedē: Quo viso alaric^o rapti acie struxit: z i Sanlū
ruēs eius copias oēs deleuit: z ita ira succēd^o omīssa gallia aduēt^o stilconē oēs suā vi cōcurrūt. S^{ed} Stil
co cū ab impatore auxiliū postulass^{et}: impator duces misit q³ interficēnt. Digna sue fraudis sibi retti
buta mercede. Alaricus at multa indignatiōe mōtus: cū p^{er}anū vniuersas fuiss^{et}: depopulans italias:
romā tādē obfedit: q^u fame tabefacta mīes ēt filios pederūt: vnde z certe prius fame p^{er}ijt q^u gladio.
Ac sic alaric^o cal. aplis p^{ro} obsidiōis ānū vrbē q^u torū cepat orbē nullo q^usi defēsa: p^{er}sidio p^{ro} negocio p^{ro}
phēdit: diripuit z incēdit. Fērit tñ alaricū hac moderatiōe in romāos vsq³: vt suis mādauerit: a cede
z a sanguie quid fieri poss^{et}: abstinere: vt q^u ad basilicas p^{er}tri z paulū p^{er}gredēs nō lederēt. Tradūt q³
placidā Theodosij senioris filiā captivā abductā fuisse. Alaric^o v^o cū gotthis suis tertia die vrbē egres
sus in lucanos buriōsq³ p^{er}fecit^{ur}: vbi cū oīa depopulatus fuiss^{et}: tādē apud Cofentiā ciuitatē vi capias
z direptā. 6° regni sui āno mori^{us}: ac sic postea roma rex oīuz dñā: ciuīsq³ regnū dedicare cepit: q^u Blō
dus forolūniēsis hysto. duob^{us} z triginta libris accuratissime describēs deslere nō destitit: e q^uo z nos vira
ti ei^{us} liberētis mltā ad vbu^{us} excerptim^{us}. Alarico nāq³ recedēte rel^{ic}to clarissima vrbis loca q³ buriā a Bo
this nequerāt fulmibus: vt paul^o refert: diruta sūt: pp^{er} q^u in tora vrbē xpīi blasfemia fuit: acclamātes
idco vbi euenisse: quia sacra deorum neglexerant: Quam ob rem z diuus pater Augustinus contra

obtretores ciuitatez dei edificauit z cōposuit.

C Ataulph⁹ at z ipse balth⁹ p⁹ alrici mortē ob-
ip⁹ affinitatē z generis nobilitatē gorb⁹ rex oīz p⁹ sentu creat⁹ qnto loco regnare cepit: z 3. annis re-
gnauit. vir sigdē magnus atqz excels⁹ q in romanā vrbē plurimū inflāmat⁹ suscepto regio noīe conse-
lūm cū exercitu regess⁹ est: vt vrbē oīo deleteret: z nouā pderet: quā Gothiā appellaret: s; Placidia ciuis
vxo: z Theodosij scionis filia tā ab Alarico captiua abducta: vbi boīs mētē intellexit: ita cū dulcib⁹
vobis delinuit: vt vrbem dimiserit: z a cedibus atqz rapinis se tētauerit: vrbē quoqz suis magistratib⁹
regendā dimiserit. Et nō modo hec p⁹ stānissima mulier maritū a tanto facinore retraxit: sed etiā int⁹
ipsum z Honorium imperatōrē fratrē z eius nepotē: em z Theodosium pacē cōposuit: Quod cū nūcia-
tum fuisset inter gorb⁹ Ataulphus hic a suis militibus statim interfectus est.

C Octiliū cathaginēse. s. dūcētoz decē z octo patrū hoc āno Innocētiū pape iussu p pelagiū indicā: in
quo qdē scissim⁹ pater z doctor augustin⁹ affuit: vir certe oīz q tūc aderāt: doctissim⁹: q fidē nostram
acutissimis disputatib⁹ egregie defendit.

C Lucian⁹ hierosolymitan⁹ p⁹ byt⁹ vir scitate z scia p⁹ cipu⁹ tēpestate hac floruit: z corpa b⁹ tōz stepha-
ni p⁹ thomartyris: z Hamalielis diuina reuelatiōe reperit: eāqz reuelatiōē z inuentiōē cū cēt discipulis
simus vir ad omnes ecclesias insigni volumine greco sermone conscripsit.

C Alexander lib⁹ os: hoc ē medic⁹ cognomēto sophista: per hoc tēpus ob ingenij magnitudinē medico-
rum pnceps habit⁹ totius medicine disciplinis tribus libris explanauit: z alia qdā cōposuit.

C Paulin⁹ nolan⁹ ep⁹ s p⁹ iūssim⁹ qdē vir hac gorb⁹ p⁹ turbatiōē p cuiusdā vidue filio captiuo rēdimē
do se in suū tradidit: z vt diu⁹ pater aug. p⁹ de ciuit. dei. c. i. z Grego. in. 3. dyalo. c. i. tradit: in africā pdu-
ctus ē: vbi dñs suis radē cōuersis in patriā suā cū gloria regredi meruit. Ad hūc nāqz ep⁹ m scūs l⁹ die-
ronym⁹ eplāz ad sacras lras exhortatoriāz scripsit. Serūt at hūc paulinū nōnulla breui smōe pposuit
se. s. ad Celsūz quēdā ep⁹ m de morte p⁹ solatorū libellū: Ad Senez epistolā multas. z ad Theodosiūz
iuniorē panagiriū p⁹ scripsit. Itē ad sororē de sacramēt⁹ lib. i. z de cōceptu mūdi eplāz multas: sed
z tractat⁹ multos dinerb⁹ de causis edidit: z p⁹ scitū de penitētiā z martyrum laudibus.

C Lepoz⁹ african⁹ p⁹ byt⁹ cū supiorib⁹ multa sciētiā claruit: q cū de puritate vite sue nūmū p⁹ sumeret:
quā arbitrio tū z conatu p⁹ p⁹ oīi di adiutorio se obtinuisse credebatur pelagi dogmate infect⁹. S; mox
p patrē n⁹z aug. emēdat⁹ d⁹ sua emēdatiōē libz pposuit q optie d⁹ errore suo satisfaci: z dō gras d⁹ cmē
fcula cū quibus de vita Chasti vnus erat liber. z alius de viduitate seruanda.

C Simplic⁹ mōach⁹ patria mediolanēsis: z p⁹ Ambro. et ipsi vrbis ep⁹ s: cū ab ipsa innētute sua deo
deuotissime atqz scissime vixiss⁹ b⁹ ijs et ipib⁹ tā vbo q vita multo in p⁹ cio habit⁹: pp qd z diu⁹ p⁹ angu.
p⁹ baptisimū z religiōis habitū susceptū ad cū statz p fidei xpiane eruditōē suscipiēda cōcessit a quo
optime edoct⁹ radē discellit. z cū sufficiēter erudit⁹ ēet: ad eūdez aug. adhuc p⁹ byt⁹ z ad alios multas
epistolāz edidit: in qbus ipm exhortat⁹ vt ingenij suū in sacraz litterarū expositiōē agiter. Hic taz in
vita q in morte cū mult⁹ signis z v⁹ tūtib⁹ claruit: in scōs relat⁹ et n⁹ tale. i. 4. die augusti celebratur.

C Bassian⁹ qd⁹z laudēsis cisal. gallie vrbis ep⁹ s: vir oī v⁹ tute: scitate atqz doctrina p⁹ p⁹ ier⁹ hoc āno bea-
t⁹ Nestor bēnarches p⁹ stāiopolitan⁹ ep⁹ s b⁹ tpe postq⁹ pōtificatu donat⁹ fuisset celo reddidit spm
p⁹ baptisimū z religiōis habitū susceptū ad cū statz p fidei xpiane eruditōē suscipiēda cōcessit a quo
optime edoct⁹ radē discellit. z cū sufficiēter erudit⁹ ēet: ad eūdez aug. adhuc p⁹ byt⁹ z ad alios multas
epistolāz edidit: in qbus ipm exhortat⁹ vt ingenij suū in sacraz litterarū expositiōē agiter. Hic taz in
vita q in morte cū mult⁹ signis z v⁹ tūtib⁹ claruit: in scōs relat⁹ et n⁹ tale. i. 4. die augusti celebratur.

C Nestor bēnarches p⁹ stāiopolitan⁹ ep⁹ s b⁹ tpe postq⁹ pōtificatu donat⁹ fuisset celo reddidit spm
p⁹ baptisimū z religiōis habitū susceptū ad cū statz p fidei xpiane eruditōē suscipiēda cōcessit a quo
optime edoct⁹ radē discellit. z cū sufficiēter erudit⁹ ēet: ad eūdez aug. adhuc p⁹ byt⁹ z ad alios multas
epistolāz edidit: in qbus ipm exhortat⁹ vt ingenij suū in sacraz litterarū expositiōē agiter. Hic taz in
vita q in morte cū mult⁹ signis z v⁹ tūtib⁹ claruit: in scōs relat⁹ et n⁹ tale. i. 4. die augusti celebratur.

C Bassian⁹ qd⁹z laudēsis cisal. gallie vrbis ep⁹ s: vir oī v⁹ tute: scitate atqz doctrina p⁹ p⁹ ier⁹ hoc āno bea-
t⁹ Nestor bēnarches p⁹ stāiopolitan⁹ ep⁹ s b⁹ tpe postq⁹ pōtificatu donat⁹ fuisset celo reddidit spm
p⁹ baptisimū z religiōis habitū susceptū ad cū statz p fidei xpiane eruditōē suscipiēda cōcessit a quo
optime edoct⁹ radē discellit. z cū sufficiēter erudit⁹ ēet: ad eūdez aug. adhuc p⁹ byt⁹ z ad alios multas
epistolāz edidit: in qbus ipm exhortat⁹ vt ingenij suū in sacraz litterarū expositiōē agiter. Hic taz in
vita q in morte cū mult⁹ signis z v⁹ tūtib⁹ claruit: in scōs relat⁹ et n⁹ tale. i. 4. die augusti celebratur.

C Nestor bēnarches p⁹ stāiopolitan⁹ ep⁹ s b⁹ tpe postq⁹ pōtificatu donat⁹ fuisset celo reddidit spm
p⁹ baptisimū z religiōis habitū susceptū ad cū statz p fidei xpiane eruditōē suscipiēda cōcessit a quo
optime edoct⁹ radē discellit. z cū sufficiēter erudit⁹ ēet: ad eūdez aug. adhuc p⁹ byt⁹ z ad alios multas
epistolāz edidit: in qbus ipm exhortat⁹ vt ingenij suū in sacraz litterarū expositiōē agiter. Hic taz in
vita q in morte cū mult⁹ signis z v⁹ tūtib⁹ claruit: in scōs relat⁹ et n⁹ tale. i. 4. die augusti celebratur.

C Valba scit⁹: imo pot⁹ septim⁹ gothoz rex hoc āno Ataulpho: inuētoz hui⁹ erroris fuerit n⁹ bētur:
rege z Sigerico ei⁹ successore infect⁹: eo q cū Honorio impatore p⁹ militū volūtate pposuerāt eis sub
rogat⁹ regnauit ānis. x. vir qdē prudētissim⁹ atqz mitissim⁹: q cū vidēt milites pacis ipatiētes ad corū
rabiē explēdā magnā eoz p⁹ nautigio z armis instructā in africā trāsmisit: q oēs dī iudicio in gadira
no freto naufragates pierūt. q clade terti⁹ Valba pacē cū honorio p⁹ m⁹ p⁹ cussit: z adinuitē obfidib⁹ va-
tis ēt placidiā p⁹ decessoris sui vxorē reddidit: ac qd⁹z aduers⁹ alios barbaros obsequz p⁹ promisit: Pace-
qz firmata honor⁹: vt dixim⁹: ipsaz placidiā suā sororē Cōstātiō cesari vxorē dedit ex q Galēntianū
tertiū suscepit. Præterea Honor⁹ ipse impator tolosanā vrbē cū aliqb⁹ alijs vrbib⁹ valde cōcessit: vbi z
in posterū gothoz regni sedes fuit tūc ea regio vasconia dicta est: id est occidentalis gothia: z hi v⁹ se-
gothe dicti sunt. alij vero qui orientem tenere ostrogote appellantur.

C Simus papa natione grecus: patre abraā post Innocētiū pontificē sedit āno vno mēsi. 8.
z dieb⁹. 25. vir qdē scūs atqz optimus: q l⁹ fuerit in multa rez perturbatione: diuinaz ta-
men rē nunq⁹ p⁹ tērimisit: vnde z cōstitutione edita retuit ne oīo serui in clericos reciperen-
tur: dicens huiusmodi viros liberos z integros esse oportere: vt bētur in canōe. 5. 4. di. cap⁹

C Ep⁹orum nullus retuit et clericis post potū in publico v⁹ dēre. 4. 4. di. c. Non oportet. C⁹ fuit itē diaco-
num p⁹ sente episcopo: vt p⁹ sbytero eucharistie sacramētum mīstrare nō debere. 93. di. c. p⁹ sente p⁹ by-
tero. mādauit itē vt in parrochijs certus sabbato sancto semper benediceret. Serūt hūc ad cartbagi-
niense conciliū Faustū quēdā episcopū z duos vrbis Ro. p⁹ sbyteros mīssisse vt ofidēt nil vsqz publi-
ce agi debere sine romāe ecclesie cōsensu. Deniqz semel tūc habita ordinatiōē vbi p⁹ sbyteros. x. dyaco-

415

5612

415

5614

416

5615

419

5618

Anno
mundi

Anno
Christi

Honorius

Liber

5619

420

nos. 3. et episcopos per diversa loca numero octo creasset: moritur: et septimo calendas Januarij in
ita corpus sancti Laurentij sepellitur. Et tunc vacavit sedes dies undecim.

Bonifacius primus papa natione Ro. patre Jocundo presbytero: post Jojuntus predicti sedit annis
tribus: mensibus. 4. et diebus septem. Hoc naq; pontifice creato maxima statim in clero orta est seditio: quia
b **Eulalius** alter in constantiana basilica pontifex electus Bonifacio huic obijcit: Et hoc qruq; eccle-
sie scilicet fuisse dicit: Quod ubi Honorius q tu mediolani erat intellexit instare placidia abo ve
be pellitur. Septimo deinde mese Bonifacius renocat solus vrbis psul constituit: q post q pontificatu paci-
fice adeptus: Sotheus pape decretu confirmavit: ne s. mulier vlla: aut monacha pallas attractaret: aut
thura in ecclesia adoleret: sicut in canone. 23. di. c. Sacratas. Neve aliquis sacerdos ante annos. 30. ordinetur:
vt ps. 78. di. c. Si q; triginta. Voluit ite ne absentes in iudicio vllis mo aut accusarent: aut danarentur:
3. q. 9. c. Decernimus. Sic inter cetera condidit: oratoriu in cimiterio scilicet Felicitatis martyris: cuiusq; sepul-
chru argenteo et marmoribus ornavit. Na et pateram argentea libraru viginti eo dono dedit: et scyphum
similiter argenteu libraru decem: et coronas tres: ac duos calices minores: vnaq; tui fecit ordinatione in q
presbyteros tredecim: diaconos tres: et episcopos per diversa loca numero. 36. ordinavit: moritur: et in basilica
pda sancte Felicitatis via salaria. 8. calendas nouembriis sepelitur: Cessavitq; tunc episcopatus dies novem.

Circa doctrinis excellentes.

Proba mulier elegantissima Adelphi cuiusda pcosulis romani vxor: p hec tpa floruit: et ta lraz q no
nunc meozatu fuit dignissima: hec naq; cu xpianis ita eet: et liberalibus studiis plurimu valuit. Et in talia
eiusde studia adeo pugnili cura Virgilij carminibus familiaris fuit: vt sere oi ope a se cofecto teste in pspe-
ctu et meoria semp habuerit: que qd aliquando cu picipacioni aduertentia leget estimatione incidit: ex ill
oēs veteris et noui testi historia placido atq; expedito: et sicut pleo versu posse describi. Opera igit pio
ceptui pstat nunc huc nunc illuc p buccolicu georgicuq; atq; eneidu saluz discurredo carmine: nunc hac
ex parte vsus integros: nunc ex illa metrorum pculas carpes miro artificio suu fdegit ppositu ad apte
integros collocas et fragmeta conecit seruata lege pedu et carminis dignitate vt nco nisi expertissim
copages possit aduertere: et bis ab orbis exordio pncipiū facies: qd historie in veteri atq; nouo legis
testo: et vsq; ad missionē sanctispius ta copie coposuit: vt huius copositi ignarū bō ppetā pariter et euage-
listā facile credat fuisse Virgilium: ex quibus sumitur huic egregie mulieri sacrorum voluminum inte-
gram fuisse notitiam: vocauitq; opus suu a se composuit Leronas: quod quidem persepe vidi. Erat
itaq; hec pba tā grecarū q latinaru eruditissima natione romana. Alij tū volunt eā tpe Antonij pij
floruisse: et laudē hāc Eudochie Theodosij vxoris ascribere voluit.

Celsus Celsus palestine post Eunomium episcopus: et ipse per hec tempora addidit insignia:
et cum accurati atq; elegantis esset ingenij nonnulla laude digna composuit opuscula.

Cheros sanctus vir diuini Martini discipulus hijs temporibus ob doctrinam in precio fuit: qui cum
arelatensis factus fuisset episcopus aliquando iniuria pulsus nonnulla composuit.

Elestinus papa natione Romanus patre Prisco post Bonifaciu pontifice sedit quasi annis octo
q diuino cultui admodū intēns instituit psalmu Iudica me deus ante introitu misse a sacerdo
te celebraturo dici debere. Constituit ite vt psalmi dauid: v3. is. o. ante sacrificiu antiphonatum
ab oibus caneretur: quod ante fieri nō cōsueuerat. Perfecta enī epistola et euangelio finis sa-

c **crificio imponebat. Unde et ex hoc instituto excerpti sunt introitū scilicet ecclesiasticos canones: sicut habe-
tur i decretis. 3. di. c. Nonnulli sacerdotus: huius insu et Theodosij uniois tertia synodus ducentorū episcoporum
apud Ephesus collecta fuit in qmpti nelson: cu heresi sua: cuq; pelagianis oib; q dogma illud oi iuna-
bant conatu oīnz cōsensu. is. canōib; eoz stultitia impugnatū danata est. Predicabāt. n. vt dcm ē: xpm
ex Maria hoīez tū: vū diffinitū ē in xpo vna cō psonā: et q brā Maria vgo vocaret theotocos. i. mat-
er dñi: vt ps. 15. di. c. i. et. 2. 4. q. 3. hic basilica Iulii dedicauit: cui et p multa contulit dona. Tādē cū ter i De-
cembris mese ordinationes habuisset: vbi et presbyteros. 37. dyaconos duodecim: et episcopos. 42. creauit: mo-
ritur: et octauo idus Aprilis via salaria in cimiterio pscille sepelitur: et sedes vacavit dies. 21.**

Chironimus vir familiarissim⁹ et doct⁹ et celeberrimus sancte Ro. ecclesie cardinalis presbyter na-
tione italicus ex oppido Stridonis in Istria pūcia constituit: o: quod qdē a gorbis eueris fuerat pa-
nonie quondā dalmaticq; confinium patre Eusebio natus: hoc āno apud Berblecm Jude civitatem
pridie calēdas octobris. 91. vite sue anno migravit ad dñm: Vir sane eloquēssim⁹: q et multarū dīver-
sarumq; literarū peritiā: et linguarū experientiā habuit: orationisq; faciēdiā: rectos fabulaz sensus
multā historiā memoriā: naturaliu rerū cognitionē: moraliumq; sermonū: tūz sacre scrip ture: ac vere
theologie perceptionē: hic itaq; vt fide integer et vita purissim⁹ erat: cū pāmū inuentur⁹ annos exegis-
set: dalmatis nationi sue propinquis quasda litteras a latinis: grecisq; diuersas imp: mis adinuēit et
composuit: que qdem postea Sclauonic sunt appellate: eo q Sclauonib; qbusdā germanie populis de-
derit: Et non solum eas litteras coposuit: sed et officium quo nos vtimur ex greco in idipsum idioma
traduxit: et etiam contulit: quod etiam nouissimis temporibus Eugenius papa quartus pontifex
maximus eisdem confirmavit: Adeo equidem eius sanctissima vita verbis explicari possit: que
quidem: cum non sit propositi mei: omittendo de eius tātūmodo scrip tis luculētius disseremus: Qui

5615

424

5628

429

cum esset eloquentissimus atq; disertissimus vir ad utilitatem hominum non modo hec que subiecta sunt edidit opuscula: sed alia multa plura reperiri minime potuerunt: Quorum de numero isti sunt.

¶ Libri diuini Hieronymi.

Expō fidei ad damasū papā li. i. Incipit: Credim⁹	De p̄ceptis mūdi li. i. Quanto amore
Expositio Niceni cōsiliij. li. i. fidei li. i. Incipit: Cre-	De vita pauli p̄mi cremite li. i. Inter multos sepe
dimus in vnum.	De vita Malchi li. i. qui natiui
De fide christianorum li. i. danid gloriosus	De origine anime ad augu. li. i. domino sancto
De essentia trinitatis li. i. Sipotes de pater	De vita clerici ad oceanū li. i. Sog breuius
Contra hereticos li. i. proxime accidit	Cōtra Ruffinū p̄sbyter li. i. Ex restis z
Contra pelagianos li. i. pelagus habet	De litterarum hebraicarum interpretandō librum
Contra Iovinianum li. i. pauci admodū	vnum: Audistertius
Cōtra Luciferianum li. i. Proxie accidit	De vita mōachi ad rusticū li. i. Sufficere qui
Cōtra vigilatū li. i. Vigilantius	De virginitate seruāda li. i. Audi filia
Cōtra origenē d re ear.	Ad demetriādē yginē. li. i. Inter omnes
Ad pamachiū z oceanū li. i. Si iuxta aplz	Ad atletam li. i. apostol⁹ paulus
Ad Augustinū patrē no-	Ad matrē z filiā i gallijs li. i. primum scire
strum apologeticum li. i. Domino sancto	De lapsu susane li. i. quid taces
Ad iulianū exhortatōiū li. i. Filius meus	Ad oceanum li. i. Unius vxoris
Ad rusticū de penitētia li. i. Qui ignotus	De lapsu sabini li. i. Semel queq;
De frugi z luxurioso li. i. Flouerit	Ad agerū i d monoga li. i. In veteri via
De corruptōe. lxx. interptū li. i.	Ad furiā d viduitate seruāda li. i. Obsecras
In psalēio ad susanā li. i. Dilectissimis	Ad Glariā de morte Achridij librum vnum
De xv. signis diui iudicij li. i.	Ad paulā d morte alefille li. i. Quis dabit
De viris illustribus li. i. Scripsi librū	Ad pamachiū d mōte pauli li. i. Sancto
De diffinita locorum li. i.	De dormitiōe fabiole li. i. plures anni
De studio scripturarū li. i. Incipit fr̄ abrosi⁹	De vita mōastica li. i. Bonus homo
De q̄stioib⁹ hebraicis li. i. Ignota	De honoradis pentib⁹ li. i. parentum
De z. q̄mib⁹ ad damasū li. i. Breuis epistola	De v̄tutib⁹ cardinalib⁹ li. i. Tres quedam.
Ad fabiolā d velle sacer.	De hebraicis locis li. i. Eusebius qui
De vita clericorum li. i. peris a me	In canticis canticorū li. i. 4. Epithalmium.
Epitaphiū Nepotiani li. i. Hades materias	Sup cāti. cāticorū iū li. i. Beatissimo papa
De institutione clerici li. i.	De trib⁹ naturis aie li. i. Anima tres
Epitaphiū scē panle li. i. Si mei conta	De osana li. i. Multi sunt
Ad tyrasū de dormitiōe li. i. Benedico z	De ecclesiastica historia li. i. Cum apud
Ad alexandrū de re car.	li. i. In ipso tam.

¶ Comentarij eius.

¶ Sup Isaiam lib. xviij. Super duodecim prophetas lib. xz. Super Mattheum lib. 4. Super psalmo Domine refugium librū vnum. Super Sicut certus librum vnum. Super Confitemini domino quoniam bonus librum vnum. Super nisi dominus edificauerit librū vnum.

¶ De natiuitate domini sermo. i. De epiphania domini sermo. i. De quadragesima sermo. i. In vigilia pasce sermo. i. In die pasce sermo. i. De assumptione beate marie virginis sermones duos. De vinctulis petri sermo. i. Epistole ad diuersos centum quinq;.

¶ Nouum z vetus testamentum transtulit in latinum: Historie ecclesiastice Eusebij Cesariensis li. broz ex greco fecit latinos: Atq; eiusdem Eusebij chronicam de temporibus. Omelias Origenis in canticis canticorum traduxit: z Iosephum historicum transtulit: vt quodā eius prologo constat.

¶ Eusebius natione Cremonensis beati Hieronymi discipulus precipuus hisdem temporib⁹ floruit: Vir certe magistro suo eloquentia persimilis: qui inter cetera vitam omnem z transiūm ipsius preceptoris sui pulchro conscripsit sermone.

¶ Paladius Scythorum Episcopus: Homo plane vita z doctrina diuinus: per hoc tempus illo a Celestino missus magnam occidentis partem sua opera ad Christi fidem conuertit.

¶ Patricium etiam coneres sancti Martini sororis filium hisdem temporibus fuisse z floruisse ferunt: Qui ibidem scilicet Scotia episcopus constitutus incredib. li. seruoze Christum euangelizauit.

¶ Philippus presbyter diui Hieronymi etiam auditor: per hoc idem tempus: cum eruditus esset: nonnulla scripto mandauit: z quammaxime vt in Job commentarios edidit: z familiares epistolas plurimas ad paupertatis z dolorum tolerantiam exhortatorias scripsit.

¶ Eucherius quoq; lugdunensis episcopus hoc eodem in tempore in precio fuit: atq; paulopost diem obiit: qui cum eruditus esset de contemptu mundi epistolam secularis philosophie plenaz scripsit. Ac etiā quedam opuscula beati Cassiani lato tēlo sermone in vñū coartauit sermones seu volumen.

¶ Vincentius quidā presbyter natione gallus homo sane in scripturis sanctis egregie doctus hoc tempore clarus existēs ad euertēdos hereticos validissimā disputationem nitido sermone construxit.

5629

430

Eutropiū etiā presbyter beatissimi patris Augustini discipulum hīs dē que qz tpiabz clariūse con-
stat: q quidem romane hystorie epistomen eleganti satꝛ silo ꝛ oratiōe conscripsit: ab vꝛbe cōdita incipi-
ens vsqz ad tempora sua prosequens. Alia quoqz multa scripsit: ꝛ pꝛesertim ad duas sorores virgines
epistolas compe sūt duas in modum libelli: id est de pudicitia ꝛ religionis amore.

Euagri⁹ alter vir doct⁹: per hoc tēp⁹ Symōis iudei altercationē scripsit: ac etiā theophili xpiani.
Theodotum anciranum episcopum virum non mediocriter doctum per hos dies aduersus he-
reticam hereticam librum scripsit dialectica arte ornatum: atqz alia quedam.

Herius patriꝛ Romāus vir fortissim⁹ atqz strenu⁹: quē supiori āno Honorio⁹ impator in Cōstan-
tij locū magister militū subrogauerat: eo q burgūdiōes bello cōpescuissz: ꝛ Frācos gallias occupan-
tes supatos incredibili cede reppulissz: atqz alanos accerrimis plijs agitatissz: hoc āno vādaloꝝ ac sue-
uozū morꝛtū pꝛimescens ex his pāia vltiori in citiorē cōfugit: quod vbi intellexit Honorio⁹ egre tulit: et
eo statim abrogato Castinū comitē scythā genere magistrū militū ac cōsulē declarauit: q recept⁹ he-
tij cōijs ex exercitu reparato in vltiorē hispaniā se cōuertit: vbi ꝛ a auxilio bonifacij comit⁹: q apbri-
cā pcurabat: ꝛ bꝛō patri augustino amicissim⁹ erat: res pclaras cōtra barbaros ipsos gessit: impiūqz
romaniū magnopere extulit. Cūqz eo āno defunct⁹ eēt Honorio⁹: Castino pcurate: ꝛ Herio assentiente: Jo-
hannes qdā imperiū inuasit: ꝛ hoc Heritum sensisse diem: propter ignominia ab Honorio impatore
receptaz q eū magistratū pauerat. Nec eo cōient⁹ Heri⁹: sed ē hūmos. i. vngaros ad italic inuasionē
excitauit. Sꝛ cū Rome hāc bꝛē capꝛ fuisse: pmissit q alantis ꝛ hūnnis pꝛuaderet: vt apō panonias se
pꝛinerēt: qd effectit: eo q in gratia a Theodosio impatore recept⁹ fuisse: ꝛ Halle pꝛefectus fuisse.

5630

431

Theodosius Junior Archadij impatoris fili⁹ vndecimus cōstantinopolitan⁹ impator: h
anno q est trecentesima olympias mortuo Honorio patre suo in impio confirmatus cum
Valentiniano Placidie amite sue filio septē ꝛ viginti annis impauit: pꝛinceps sigdē christia-
nissim⁹: atqz per bñ annos: q imperiū in multa rez pꝛurbatiōe accepit: ꝛ possedit. Hāz apbri-
cam ferme vniuersaz Benferico vandaloꝝ regi ablatā amisit: ꝛ Egypti pꝛē depdidit. In panonia qz
ꝛ hūnnij Attila rege duce impiū vastauit. Multas ē in Britania calamitates: direptiones: vastatio-
nesqz pꝛulit: Bende vesegothi: iucit: ꝛ alani lusitania: Tharacōnēsqz hispaniā ꝛ Agramā capꝛ iētes
aligeri flumine vsqz ad Carthaginē omnia occupauit: pꝛincipis gbusdā excepti: vꝛ carabazis ꝛ asturi-
bus: q pro sua pꝛstia Romāoz milites cōseruauerit: q qdē mala pꝛmeditās Theodosio⁹ Valentinianū
stanz Cesarē fecit: quē qdē cū Placidia matre ad regēdū occidētale imperiū misit: Quo nanqz tēpo-
re Joānes: quē dixim⁹ impij inuasorū dū Aphrica quā Bonifaci⁹ comes impij noie obtinebat: bello re-
poscit: ad suū pꝛē defensionē infirmior facit. Quapp Theodosio⁹ ꝛ Valentinian⁹ Cesar mira felicitate
ipsum Joānem tyrānum oppꝛessere: regnūqz omne receperit: Herio venia data: q hūnni quos p ipsum
Joānes accituerat: eiusdē studio ꝛ cōsilio ad propria redire: Castinus autē auctor Joānis tyrannidis
in exiliū actus ē: statimqz totius Italie cōsensu Valentinianus Augustus ꝛ impator appellatus ē
ꝛ apud Ravenam imperij gubernacula suscepit. Theodosius autem: cū p pꝛedictum tempus laborio-
sissime imperasset ex peste defecit: nullo superstitē filio derelicto.

5631

432

Ignatius cuius nominis tertius papa natiōe Romāus: patre Pꝛisco pꝛ Cēlestinū pont. sicē sedit
ānis octo ꝛ dieb⁹ nouē: Qui pōnificatu inuito a Basso quodā pꝛbytero de adulterio reꝛ in in-
dicio accusat. Sed septē ꝛ quāqzinta epozū synodo cōgregata ita cām suā purgauit vt ab oi-
bus vno cōsensu absolueret: ꝛ Bass⁹ cālūniator iniqu⁹ Valentiniano ꝛ Placidia amittēb⁹ i
exiliū mittit: vt bētur in canone. 2. q. v. c. Adāastis. Aut aut Bassum hūc post exiliū nō multū super-
uixisse: sed tertio mēse diē extremū clausisse: cui⁹ qdē corp⁹ Sixtus ipse māibus pꝛijs cū aromatzibus
sepelire voluit. Hic itaqz statuto mādauit nullū clericū in alteri⁹ parochia ordinari omniūo debere: vt
habem⁹ in canone. 71. di. capi. Clericos. Edificauit autē hic Basilicā beate Marie vginis iuxta mar-
cellum Lybie q postea sancta Adaria maior appellata ē: Cui qdē pōnifex multa dona obmilit: Tādēz
vt vir mirificus: cū oia q habuit pauperib⁹ erogassz: nonnullisqz pꝛbyteris: diaconib⁹qz ac eib⁹ ordi-
natis moritur: ꝛ apud corpus beati Laurentij in cripta sepelitur: ꝛ tūc sedes vacauit dies. xxi.

5633

434

Bonifaci⁹ comes gener Thrax: apbꝛiceqz pcurator: ꝛ bñssim⁹ patris nostri Augustini intim⁹ ama-
tor ꝛ observator: vir qdē catholicus ꝛ bello strenuus: Qui cū Joānē tyrānum in aphryca post multa
uarijs qdē in locis ꝛ euentu vario cōmissa pꝛelia intercessissz: ꝛ ab ipso Valentiniano impatore pꝛuniaz
reperita nō reddidisset: hoc āno a Sulpio egregio Valentiniani duce ex Carthagine puls⁹ in Adu-
ritaniā fugit: vbi cū pꝛouinciā cōtra eū obtinere nō posse cernēt: Vandalozū ꝛ Alemanozū ac Gotho-
rū gētes ab hispania in aphricaz cū Hererico gbusdā cōditionib⁹ apposuit: inuitauit: Quod audies Ben-
fericus: pditionēqz acceptas statim traiecit: ꝛ vniuersam pꝛuinciā ferro: flāmisqz depopulat⁹ est: ꝛ diui-
na: hūmanaqz sedās: etiā episcopos multos in exiliū misit: ꝛ Arrianas introduxit. Cūqz Carthaginē
ꝛ Ipponē ciuitates cepissz: nec Bonifacio isti pacta fuaret: Bonifaci⁹ ipse merore pꝛfect⁹ vita excessit.

5635

436

Benferic⁹ autē secundus Vādaloꝝ rex: qꝛnis medio regni sui tēpore hispanos: gallosqz: ac romāos
pꝛiuerit: hoc āno Carthagine illa pꝛpotēte ciuitate capta quinquagesimo ꝛ trigesimoqz: vidēz anno:
postqꝛ Romāis cepat esse subiecta: ibidē triginta septē annis regnauit: ꝛ oēm pꝛuinciā: Egyptūqz vsqz
ad Ethioᝑiā: cū cedibus ꝛ rapinis mult⁹ suo subiugauit impio. Ea qz per ānū potit⁹ etiā classē ma-

rimam in Sicilia duxit: magnamq; predam abduxit: et in apfrica transportavit. Eo autē Genferico sine virili prole defuncto: Hymericus eius gener eo crudelior successit: et septē annis et quinq; mēsis regnavit. Is arrianorū suasionē tēctos epōs exilio relegavit: Quo etiā morte sublato Gutaricus Genferici fratris fili⁹ regnū accepit: vir catholic⁹ atq; devot⁹: qui statim catholicos oēs ab exilio revocavit: et duodecim annis regnavit post quē Transimundus Hymerici predicti fili⁹ regnavit quasi annis decem et octo. Et ita cum vandālica persecutio centum annis durasset: sub Chilperico rege cessavit: In quo qdē vandālorū regnū finem accepit: scilicet Justiniani tempore: vt infra dicitur.

Augustin⁹ autē maxim⁹ omnium pater: et Ypponēsis ep⁹ viroz oium cū sciētia atq; sanctitate precipuus: hoc āno Genferico predicto vādālorū rege Ypponēsim civitatez suam obsidente: cum sextum et septuagesimū vite ageret ānū: et in clericatu vel ep̄atu quadagesimū qnto calēdas septēbris: et tertio obfidionis mēse ante Bonifaciū comitē amicū suū diem obiit. Id enim a dño petierat ne patriā suā a Barbaris: quod cito cūcti capi aut dirimi videret. Nonē deinde mēsis Genfericus ipse rex vrbē obsedit: quā demū cū ingēti cede cepit. Et autē sanctū corp⁹ in Basilica diuo Stephano dedicata ei⁹ mādato sepelitur: comitātē s. vniuerso clero: ac Ypponēsi populo: qui nō aliter flebat q̄ si vnico ac optimo parēte orbata fuisset: Inualecēte postea: ac cūcta sedāte vādālorū perfidia: recedētib⁹q; cūctis Christi fidelib⁹ id sanctissimū corp⁹ in Sardinia insulā trāstulerūt. Regnante deinde in Lombardia Luitprādo Longobardorū rege āno salut⁹ nostre. 737. cūz Sardinie dūctos et quinquaginta ānos honorifice tumulatū stetit: eidē ipse Luitprand⁹ illud ad se deferri curavit et papie cū honore collocavit: Hic itaq; sanctissim⁹ pater et doctor: vt Possidonius ad vrbē verbū dei vsq; ad extremā suā egritudinē impter misse alacriter et fortiter sana mente: sanoq; cōcilio in sancta ecclesia predicavit mēbris oib⁹ sui corpis incolumis: integro aspectu atq; auditu coram stantibus fratrib⁹ dormiuit cū patrib⁹ suis. Testamētum nullū fecit: qā vnde faceret non habuit: Huius autē excellentissimi doctoris testimonia cum ad sint innumētabilia eloquentissimoz viroz illius sanctitatem: atq; doctrinam excellentium. Illud precipuū refero quod nouissime p̄papa secūd⁹ in ci⁹ laudē hīs versib⁹ eecinit dicens.

Barbarice gentis decus augustine perbene

Horrida quem nobis apfrica terra tulit.

Qui scripturarum proferens archana sacrarū

Eloquijs referans abdita cuncta tuis

Doctor ingeniuq; omni cultissimus arte

Et studio prestans ingenioq; nitens

Quem nihil obsecrum latuit: sed et omnia clarēt

Edidit igitur glorios⁹ hic pater infinita propemodū librorū volumina. Sed que ad manus nostras cum solerti inquisitione deuenire hic subnectere cū eoz titulis atq; p̄ncipijs q̄ diligentissime curauim⁹.

Libri a patre Augustino editi.

De trinitate li. 15. incipit Lectur⁹
De ciuitate dei li. 22. Gloriosā ciuitatē.
Confessionum li. 13. Magn⁹ es dñe
De incarnatione Christi li. 1. Spes verborū
De vita beata li. 1. Si ad philosophie
Soliloquiorum li. 1. Quoniā in medio
Aduualē li. 1. Liber de natura
De natura boni li. 1. Quā dictum ē.
De spiritu et anima li. 1. Librum quem
De natura et gratia li. 1. Dixisse quidez
De predestinatione li. 1. Vt mibi queso
De libero arbitrio li. 1. Propter eos
De gra et libero arbitrio li. 1. Lectis litteris
De conecione et gratia li. 1. Opulante deo
De duabus animab⁹ li. 1. Quoniā video
De quātitate anime li. 1. Lectis opus
De spiritu et anima li. 1. Cum omnis vite
De vera religione li. 1. Catholice fidei
De trinitate tractatus li. 1. Desiderium
De 4. virtutib⁹ cardinalib⁹ li. 2. Quam de nostra
De peccato originali li. 1. Sum sacrarū
De p̄destinatione diuina li. 1. Virtus animi
De patientia li. 1. Adors pe.
De penitentia item li. 1. Si alicubi
De immortalitate aie li. 1. Quēris vtrum
De prescientia dei

Ad Orosiū Dialogice

De vera innocentia

De magistro ad filiū suū

De musica

De collatōe. x. p̄ceptoz

De cantico nouo

De nonagita heresib⁹

De quat. uoz scrijs

De finē dñi in mōre

De cōcordia euāgelij

De eadē ad renatūz

De eadē re ad petruz

De eadē ad Joānem.

De loco iacces. vbi de⁹ hitat

De ecclesiastic⁹ dogmatib⁹

De ordine

Regula ad eremitas

Regula alia communis

De opere monachorum

De die iudicij

De catenizadis rudib⁹

Questiones. 121. noui et veteris testamenti

In quoz libris moysi: et Jesu naue: et in Iudicim.

Amoratiōes in Job: incipit: Opera magna

li. 1. Licet multi

li. 1. Quantum mibi

li. 1. Innocentia

li. 1. Per idem tempus.

li. 7. Adodus qdem

li. 1. Non est sine

li. 1. Omnis qui baptis.

li. 1. Simoniaci

li. 1. Celesti

li. 1. De sermone

li. 4. Qui sermone

li. 4. Quod mibi

li. 1. Sinceritatem

li. 1. Ommino.

li. 1. Deum nemo

li. 1. Vere domine

li. 1. Credimus

li. 2. Ordinem

li. 1. Pec sunt.

li. 1. Ante omnia

li. 1. Iustioni tue

li. 1. De die

li. 1. Petisti

Questiones. 121. noui et veteris testamenti

In quoz libris moysi: et Jesu naue: et in Iudicim.

Amoratiōes in Job: incipit: Opera magna

De prescientia dei itez
De natura rerum
Encheridon
De videndo deum.
De vita christiana
De agone christiano
De fide ad petrum
De fide rerū inuisibilū
De fide et operib⁹
De fide in simbolo
De utilitate credendi
De corpe christi
De elemosyna
De pastoribus
De omnibus
De grā noui testamenti
De eo quod scriptū est qui
rit ad hieronymum
Sup nouū et vetus testa.
Sup genesim ad lram
Sup genesim itē impfecte
De mirabilib⁹ sacre scrip.
De decem cordis
De cura hūda p mortuis
De mendacio
Cōtra mendacium
De conflictu vitiorum
De 12 gradib⁹ abusiois
De diuinatione demonū
De cathetismo
De baptismo parvulorū
De unico baptismo
De baptismo p dōatistas
De virginitate
De vera viduitate
De bono coniugali
De nuptijs et concubijs
De adulterinis coniugijs
De perfectiōe iusticie
De penitentia item
Cōtra ad vīsa le. et pphe.
Cōtra Hauderū ep̃
Cōtra Iulianū
Psalmi p̃ p̃e Donati
Cōtra eplāz donati hērici
Cōtra p̃tem Donati
Cōtra Iulianū
Cōtra aliq̃s donatistas
Cōtra nescio quēdā dōati.
Admōitōes donatista.
Gestorū cū emerito Bona.
De diuersis reb⁹ ad dia.
De 3 qōnib⁹ p̃ pagāos
Cōfutatō quorūdā aploz sibi falso impositoz

li. i. Fateor me
li. i. Oratio diuina
li. i. Fundamētū aliud
li. i. Demor dei mei
li. i. Si ego peccator.
li. i. Corone dicto
li. 3. Epistolam filij
li. i. Sūt qui putant.
li. i. Quibusdam.
li. i. Qm scriptū ē
li. i. Si nubi homo
li. i. Sicut et nos
li. i. Multa et
li. i. Spes tua
li. i. Verba que
li. i. Quoniam mihi
Cōtra legē seruauē
li. i. Quid ad te
li. i.
li. 12. Omnis diuina
li. i. Si eligerent
li. 3. Diposēs dei
li. i. domin⁹ et de⁹
li. i. diuī sanctitati tue
li. i. Magna questio
li. i. Multa mihi
li. i. Apostolica vox
li. i. Post
li. i. Quodam die
li. i. Qui in proximo
li. 4. Quauis
li. 7. Respondere
li. i. libris
li. i. Librum de
li. i. Augusti. episcop⁹
li. i. Quoniam
li. i. Heretici noui
li. i. Prima q̃stio
li. i. Sāctis fratribus
li. i. Quam sit
li. 2. Quare misistis
li. 4. Moueram te
li. 6. Contumelias
li. i. Omnes qui de
li. i. Abs te ipso
li. 2. Quoniam donati
li. i. Qui dicunt
li. i. Quare timent
li. i. Probationes
li. i. Quicūq̃ ea.
li. i. Gloriosi
li. i. Quod petis
li. i. Abouet quosdā

Expositiōes psalterij in ducentis quinq; tractati-
bus volumina tria magna
Expositio de muliere forti: Prestabat nobis.
Super Ioānem omelias cētum viginiduas: In-
tuentes quod
Super epistolam eiusdem omelias decē: Qd erat
Expositio epistole Jacobi duodecim tribus
Expositio epistole ad Romanos: Hi qui sunt
Expositio epistole ad galathas: Cūm ppter quas
Expositio: Quicūq̃ vult saluus: Traditur
Expositio symboli itē
li. i. Inter pressuras
De renūciatiōe seculi
li. i. Carissimi mei
De oecogitatrib⁹ qōnib⁹
li. i. Utrum anima
Cōtra qnq; hereses
li. i. Debitor sum
De morib⁹ donatistarū
li. i. Dilectissimo fratri.
De correctiōe eoz ad Bōi. libru vni Laudas gra.
Acta contra Fortunatū
li. i. Ego iam
De morib⁹ ecclē et mani.
li. 2. In alijs libris
Sub qua cautela sunt recipiendi manichei
Cōtra Faustū māicheū
li. 23. Frustra qdem
De heresib⁹ q̃ sūt. 12.
li. i. Quod petis
Cōtra maximū hēticū
li. i. disputationem
Cōtra eundem
li. i. Augustinus.
Cōtra felicianū arrianū
li. i. Extorsisti
Ad ingitōes ianuarij
li. 2. Ad ea que
Cōtra epistolā parmēia
li. 4. Multa quidem
Cōtra eplāz porri iani
li. 3. Hostis vos
Cōtra eplāz fundamēti
li. i. Secundum deum.
Ad probā de orādo deū
li. i. Ut petisse
De assūptiōe br̃e marie
li. i. Quis pfundissime
De petitorio Sermo vnus
Corona victo
Dōnes euangeliorū
li. 2. Hoc opus
De verbis domini
li. i. Euangelium Audi.
Retractionum
li. 2. Jam diu
Ad Simplicianum
li. 7.
De grammatica
li. i.
De rhetorica
li. i.
De geometria
li. i.
Ad Cresconū grāmati.
li. 4. Quādo ad te
Cōtra arrianos
li. i. Eorum precedenti
Cōtra qd attulit cētra dōatist. dicit eo q̃ script.
Sermōes ad eremitas: incipiunt: Fratres mei
Epistole ad diuersos et contra numero. 12.
Epistole ad hieronymum: et ad quosdam nume-
ro septuaginta octo.
In annuis festis officijs: et in plerisq; scōniz nata-
litijs: et de alijs rebus sermones qui p̃e multitudi-
ne numerari non possunt: Locutus ē.
Cōtra Felicē māicheū
li. 2. Honoris
Cōtra fm manicheū
li. i. Beniuolentia
De disciplina
li. i.
De dialectica
li. i.
De arismetica
li. i.
De philosophia
li. i.

Clhyllarius gall⁹ arclatenfis ep̃s per hec rēpora sanēitate et doctrina clar⁹ et insignis fuit: qui adeo
paupertatis amator extitit: et erga inopes sui corpis labore sollicit⁹ fuit: vt de eo reficiat q̃ pro reficien-
dis pauperib⁹ etiā labores rusticanoz: lz clarissim⁹ habere persepe exercebat: nec p̃perea spūalia
negligebar. Tradit hunc quedam moralia opuscula edidisse: et potissimū honorati predecessoris sui
viri sanctissimi vitam ad multozum utilitatem composuisse.
Siluanus massiliēsis p̃sbyter: vir diuina hūanaq; disciplina edoctus bis p̃tib⁹ eas ob res. sua in

vide in precio fuit: q & de virginitate bono eleganti & aperto sermone libros tres composuit. Atq; de avaritia libros quattuor. De presentibus iudicio libros sex: Epistolarum librum unum. In genesi Exameron lib. i. & omelias multas.

Theodorius similiter massiliensis rhetor luculentissimus his diebus vita excessisse tradunt: q & in genesi. i. a principio libri vsq; ad obitum Abrahæ pulchre comëtar: & alios metro xpiano sensu edidit libros.

Maximianus natiue Ital? Tharsensis eps in diuinis quidē scripturis etudit: & ad docendā ex tēpore plebē sufficiētissim⁹ hoc anno septio calēdas Julij apud eadē urbē genuit in pace: Qui pter scitāre maximā etiā in cōponēdis Omelijs atq; sermōib⁹ clar⁹ & celebris extitit. Composuit namq; inter ceteros tractatus. De apostolorū: deq; Joānis Baptiste laudibus: Ac de beato Eusebio vercellēsi: & sancto Cypriano duos tractat⁹. Sed & de baptisimi gratia librum unum. De avaritia & hospitalitate librum unum. De lune defectu librum unum. De elemosynis librum unum. De ieiunio librum unum. De passione Christi librum unum. De Juda p̄ditore librum unum. De cruce domini librum unum. De sepulchro eiusdē librum unum. De resurrectione domini librum unum. De accusatiōe domini ad pilatū librum unum. De calēdis ianuarij omeliā. De natale domini omeliā. De Theophania & de pasca: & de pēbēcōste multas: deq; hostib⁹ carnalibus non timendis: Et de gratia post cibum agenda: atq; de Amicitiarum penitentia librum unum. Et sermones plurimos: multasq; omelias.

Theodosius autem hispanus: patria Taracōensis: diuicijs patris nostri Augustini discipulus: vir q dem eloquens: & multarū rerum cognitor: hijs tēporibus defuncto patre Augustino Romā venit: & se ptem lioros aduersus gētes edidit: in quibus totius pene mundi calamitates & miseria: ac bellorū inquietudines replicans ostendit magis christiane obseruantie esse q contra meritum suum Roma na respublica adhuc duraret: & pace culture dei pacatū retineret imperiū: q tē. Libronicā ab exordio mundi vsq; ad sua tēpora scripsit. Et de Omistia: id est de miseria mundi intulauit: Hic ipse est ille Theodosius: quē dñs pater Augusti. p adipiscenda aie rōne ad Hieronymū Hierosolymaz misit: q dum rediret: etiam quādam beati Stephani p̄p̄thomartyris reliquias nup inuentas p̄m attulit occidēti.

Petronium etiam monachū & bononiensem episcopū sanctissimū quidem virum hijsdem temporibus floruisse dicunt: q ab ipsa sua adoleſcentia in regulis monachorū exercitatus: cum eēt eruditus vitas patrum eleganter conscripsit: quas quidem velut confessionis sue normam monachi omnes postmodum complexi sunt. Fertur & eius de episcopi ordinatione tractatus.

Joannē quoq; Bamaſcenū monachū optimū atq; beatissimū: ac precipue insignē theologū huic etati nōnulli assignauit: eo q Theodosio familiarissimū fuisse tradāt: Hic itaq; cū theolog⁹ precipu⁹ haberetur: etiā quattuor senetiarij libros edidit: Quorū principium est: Nemo deū vidit vnq; In qui bus de fide: deq; christianitate atq; baptismo optie pertractat: vbi Gregoriū Nazarenū: gregoriūq; Nicenū: ac Didimū alexandrinū plurimū imitatus est. Item cur de⁹ & homo sit: in duobus libris ex pl: ent: Incipitq; Sepe tē. li. quoq; medice artis edidisse fert: in qbus morboz causas describit & medelas: in hui⁹ aut viri p̄coniū multa admirandē digna prudētius doctor scribit q breuitat⁹ eā omitto.

Diabolū hoc anno in Creta insula Moysi personā assumpsisse tradunt: & multos iudeos ea i insula decepisse ferunt: dū eos ex eadē insula in terram promissionis ad similitudinez veteris testamenti historie sicco pede per mare pducere pollicet: quia ex hijs qui falsum Moysen secuti sunt vndis perire re: Quo cognito reliqui iudei ea in insula Christi baptisma susceperunt.

Leo et⁹ nois primus papa natiue iul⁹: patre Quintiano post Sixtū pōtificē sedit ānis. 21. mēse vno & dieb⁹. 13. Hic ob dignitatē & precipuā doctrinā cognomēto magn⁹ & dignitate p̄mus hitus fuit: eo q eloquētia nemini cesserit: & multos sapiētia pcelluerit. Breuitat⁹ appe magister: & vniuerſe v̄tutis ac scitatis pene artifex fuit. Et p̄pterea in calcidōnēsi synodo

summa patz oīum admiratiōe & concordia ter scūs acclamar⁹ est: Ipse. n. Leo: vt qdā ait fuit ecclesia stice vniōis titul⁹ theologie Homer⁹: rōnū fidei Aristoteles: petrus in pontificio trono: & paul⁹ in pul pito xpiano: q certe ad cōfirmādā xpianoz fidem tyrānozum rabie quassatam ac semi collapsaz Bratiano teste multa cōstituit: Et primo vt null⁹ seruitut⁹ obnoxio ad clericat⁹ officium p̄moueretur nisi de licētia speciali sui episcopi: sicut habet in decret⁹. 5. 4. di. c. Null⁹ ep̄orū seruū. Itē vt null⁹ metropolitānus absq; p̄mai cōſcia ordinaret⁹: seu consecraretur. 65. di. c. De persona. Cēſuit itē: vt necessitate cogēte oī tempore q baptizari possit: vt de cōſe. di. 4. c. Hi qui necessitate. Voluit item eo in baptismo aut cōfirmatione vñ tantū acciperetur patrin⁹: de cōſe. di. 4. Dis presbyter. Adāauit etiā alleluia & Glo. in excelsis deo in septuagesima intermitti: de cōſe. di. 2. c. Hui duo. Cōstituitq; p̄terea: vt intra actionē mysterij ducere. Hāc igitur oblationē vsq; placat⁹ accipias. Itē vt nulla monacha velamē capiti bñdictū acciperet: nisi approbatū fuisset eā qdragita ānis caste & itēgre vixisset. 3. 4. q. 5. c. Ille famule. Abul tas hic vrbis repatiōes p posse fecit: ac multa tēpla collapsa restituit. Sepulchris quoq; apostolorum petri & pauli ex clero Ro. custodes addidi: quos cubicularios appellauit. Monasteriū insuper ppe sātctum petrum cōdidit: & multos puentus assignauit: postremo vno & octoginta presbyteris creat⁹ dyaconib⁹. 30. & epis per diuersa loca nūero. 86. 4. idus aprilis moris: & in vaticano apud sanctū petrū sepelitur. Hic itaq; doctissim⁹ pōtifex decretales: epistolae plurimas: & omelias atq; sermones cōplurimos edidit: quoz tituli sunt hij. i. De elemosyna sermones quq; Principiū p̄mi est Abultis.

440 5639

441 5640

442 5641

De ieiunio sermo. 8. principium Si fide
De epiphania sermo. 8. principium Celebrato
De passione dñi sermo. 4. principium Semp
De ascensione dñi sermo. 3. principium post beatā
De peribecoste sermo. 4. principium Hodiernū
De ieiunio. 7. sermo. 9. principium Observantiā.
De aplis sermo. 3. principium Omnium
De scō Laurētio sermo. i. principium Cū oīz
De machabeis sermo. i. principium Gratias
De transfiguratione dñi omelias. 2. Euāgelica

5645 446

Cōtra Euticien tractat de incarnatione dñi: in quo redarguit ei blasphemā pessimā: Cui⁹ text⁹ itaqz
postmodū ab ecclesia obtinuit auctoritatē: vt nulli fas sit ei et in mīmo dissentire: sicut hētur in canōe
16. di. c. Scā romana ecclia. Alia quoqz multa pōtēfex hic scissimus edidit: que videre nō merui.

5646 447

Adertinū anglū varē insignē ex regia filia monacha et Incubo demōe natū: vt nōnullis placet: his
ipibus fuit et clarnit. Huius nāqz mater Demetrie regis filia fuit: que inter quasdam monachas sacri
petri nutrita in rbe Chacimedim: virū nūqz cognouisse contestata est. Sed aliquando dixit: visum
ei fuit quēdā pulcherrime speciei virū eam fuisse amplexatam: indeqz euāescēte gravidā se cogno-
uisse: et illū tandem peperisse: et postea in virum magnū euāfisse. Huius autē Adertini instinctu. Eoz
tigerius Britonū rex Christi fidem in īmensum auxit: cui successit Gterpandagon eius frater q mag-
ni Arturi pater fuit: deinde idem Uter pphetauit esse caput draconis: qā per draconem stella pñi-
ciatus est: De cuius merlini gestis multa forasiss q satis est scribitur.

Humorum regni principium.

Humni scythice gē: es effracissime qdem fuerūt: ac in Scythia originē habuerūt: et Ripheos mō-
tes gothie propingiores pñuz incoluerūt: hi nāqz gothos q post Cōstātinū magnū: vt pmissus est
multū cladia ab ipso accepti in eoz natali solo per ānos circiter septuaginta pñum suo impio subie-
cerunt: propter quod et gothi bifarie se diuidentes: alij ostrogotbe cognominari voluerunt: et hij oien-
tales fuisse: occidentales vero vefegotbe appellati sunt. Vefegotbas autem superiozibus diebus humni
suis sedibus ejcientes regnū eozum adepti sunt: Hozū igitur humorū reges primi fuerunt. Ectar et
Reas filij cuiusdā nobilissimi inter humnos mundeturo nomine: quibus defunctis in regno Wleda
et Attila germani successerunt. Attila autem cum superbissimus esset et bellorū amator. Wleda autē
pacificus: nec Attila iniquitati assentiret: longioremqz militiam dissuaderet: et alios reges v3 ostrogo-
tharū et gepidarū: nō tanqz subditos: sed vt veros socios habendos esse censeret: indignat⁹ Attila
cum Wudalie vrbis muro cingendam operam daret: ipsum Wledam per fraudes interfici procu-
rant: quo mortuo Attila cū vnicus humorū rex et rector haberetur: vt etiam omnibus terrori esset:
ostrogotbarū et Epidarū reges socios subditorū loco habere cepit. Inde cum vniuersas panonias oc-
cupasset: etiā macedoniam mysiā: achatiā et vtrasqz Thracias ferro: flāmaqz cū fratre primo de-
vastasset: eo fratre obtruncato animas sumens ad occupādū occidentale imperiū: copias vndiqz col-
legit: atqz iter statim cepit: contra quem Valentinianus cesar q ipsum occidentale imperium regebat
pugnaturus misit epistolā ad ostrogotbas sub his verbis: Prudentie vestre conspirare aduersus ty-
rannum interest q optat mundi generale seruitūz q causas prelii non refugit: sed quod libuerit legiti-
mum putat. Sola licentia superbiā sanat: Cunctozū deniqz meretur odiū: q omniū se gratis facit ini-
micū. Sed illi in hunc modū rescribere: Vos fecistis Attilā inimicū: Desiderium vestrum habetis.
Cōuenitur itaqz apud Aluerniam in cāpis cathelaunicis Tolose subiecti: abiqz magno aīozū ardo-
re prelium vtrinqz cōmittitur: cui qdē simile nulla retro narrat historia. In quo qdem prelio ad cētū
octogita milia hominum vtriusqz parti cecidisse. Eutro. refert nullo inclināte aciem aut cedente. Eo tan-
in prelio Theodosium regem suorum magis pressura allisum q hostium ferro cum Burgondie Bu-
ce ocebuisse ferunt. Unde et humnis terga vertentibus Attila in panoniam seminictus refugit: vt sci-
licet colligeret exercitus.

5649 450

Attila igitur humorū rex hoc anno exercitū instaurato ad priorē ferme magnitudinem per germani-
am in Illyricū: in Sclauoniam rediit: et statim Traguriū Sibinicū Belgradum Jadera: Seginam
polam et alia multa oppida diripuit et incendit. Inde et Arsam fluiū et Tergestinū sinum transcen-
dens viā ferro sibi aperuit: et in Aquileiam se recepit: quā cū per triēniū obsidisset: et pugnasset: tandem
multis machinis cōcussam cepit: diripuit atqz incendit: q nulli hominū parcēs flagellū dei se noiauit
Inde ruptis claustris per totā italiā se effudit: et vbes oēs occupans: v3 patantiū: vinctantiā: veronā
brixiam: bergomū: mediolanū: papiā: bononiam: ac vniuersam marciā multas strages dedit: Hinc
per Ethrurie vbes idipsum peregit malū: Florentiā vero: q spōte dedisset: vniuersam diripuit: q
direpta solo cōquit: q et vsqz ad Caroli magni tēpora sine habitatore fuit. Iturus postremo Romā vt
idipsum faceret Leo pōtēfex italiē et vrbis romane calamitatē miseratus: Valērianus princeps etiā
hortat⁹ post aliquot dies eo in loco vbi mini⁹ fluius padū influit: venit et ei obuiā factus persuasit ne
vltā pgrederet: q statim pontifici paruit: vnde nō solū romanā: sed etiā totius italiē reportauit salutē

mirantib⁹ vō barbaris cur sic cōtra oēs eius cōsuetudinē Attila pontificē veneratus fuiss⁹. Attila respōdit qd oī simul loqrent⁹: duos se vidisse viros supra caput suū strictos tenere gladios ac morē minūt⁹: nisi pōntifici pareret: hī nāq; petrus ⁊ paul⁹ apostoli fuere. Inde statim monēs panonias repetijt: ⁊ in Floriciū vbi nūc Bavaria ⁊ austria ē: refedit: ibiq; a suis militib⁹ paulopost multis vulnerib⁹ p̄solus interijt. Alibi tamē habet qd p̄prio sanguine suffocat⁹ fuerit: hic multas vno tēpore habuit vxores inter quas celebris erat Ildicon speciosissima mulierū: cū qua dū aliquādo dormiret sanguine effuso suffocat⁹ ē. Fuit hic forma brevis: pectore lato: capite grādiore: minut⁹ oculis: rara barba: cāis: asper: sus: timo naso: tetro colore: ferocitat⁹ sue signa p̄ferētes: duos habuit filios: HERNACHŪ ⁊ BURIBŪ cōtra quos Quadi ⁊ Eruli ac Thuringi suāsiōe ostrogotharū regia arma mouētes ipsos superarūt: q̄ terrore cōcussi in Scythiā fugerūt: nec vltra humozū arma in gothos audita fuerunt. Hīs superatis Theodemus ostrogotharū: ⁊ Bedericus Gepidarū reges statim in libertate se vendicare. Eadem autem nocte qua Attila mortuus est Marrianus imperator apud Constantinopolim per somnium arcum Attilae fractum vidit.

Viri disciplinis excellentes.

Desiderius lingoniensis episcopus vir sanctitate ⁊ sciētia cōspicu⁹ hoc āno decimo calēdas Junij apō eadem urbē a vādalis ⁊ hunnis martyrio coronatur: qui euz plebē suam videret ab exercitu vādalozū plurimū vexari: pro eo supplicatur exijt: statimq; iugulari iussus est. At ipse intrepide pro oib⁹ suis ceruicē libentissime extēdens gladio percussus migravit ad Christum: cū quo etiā alij multi ex grege suo passi referūtur ⁊ apud eandem urbem conditi.

Aduentius hispan⁹ episcopus magni ardoris ⁊ sctitat⁹ vir: per hoc tēpus aduersus hereticos de fidē catholica librū egregiū edidit: in quo maxime cōtra photinianos: māicheos: sabellianos ⁊ Arrianos disputans ostendit filium dei coeternalem fuisse patri.

Prosperū etiā agtanicū Reginū episcopū virū cruditiſsimū per hoc tēpus floruisse constat eo qd a Leone pōntifice magno ob eloquētiā notari⁹ apostolicus elect⁹ fuerit: ⁊ ipſius Leonis pape eplā aduers⁹ Eutichen de vera Christi incarnatione ad diuersos datas ab isto Prospero emanatas fuisse creditur. Scipſit itaq; hic p̄ſer de vita cōtemplatiua li. 3. p̄ncipiū eius sic incipit. Cōtemplatiua vita Itē summa grādē ad trecetariū ⁊ 30. positionū: p̄ncipiū. Scia vera est que nec sibi. Itē hystoria appri mi hōis p̄ditōe iuxta dinarū scripturarū fide vsq; ad Valēntiani p̄ncipis obitū cōscripsit. Item de Rome captiuitate a Genſerico rege facta. Exat quoq; ⁊ eius opera aduersus Cassiani opuscula: ⁊ alius liber heroicis versibus: atq; ita cū multis meritis ⁊ celebri doctrina xpī illuminas⁹ ecclesiā atq; euticianā ⁊ Nestorianā in heresim scripti plurimū repressit. vij. calen. iulij apud eadē Reginā ciuitatem quieuit in pace: ⁊ eodē die eius natale celebratur.

Asclepius ap̄her episcopus per hoc tempus cum in dicendo ⁊ orando magna in opinione habere tur: etiam aduersus arrianos ⁊ donatistas multa composuit.

Paulus quoq; panoni⁹ p̄sbyter hac tēpestate in p̄ccio existēs de virginitate seruāda libellos edidit multos: atq; de cōtemptu mūdi. Deq; vite institutione: ac alios duos: ⁊ quidē diuinos ad Constantiniam virginem editos obtulit: in quibus meminit voluptatem ⁊ libidinem Ioniāni hērici p̄dicatoris: cui inim⁹ p̄metie ⁊ castitati vite institutio p̄ta fuit. vt inter luxuriosas epulas aiaz euomerit.

Petrus quidam Edissene ecclesie p̄sbyter insignis declamator per hec tempora egregios varia rum causarum edidit tractatus: ⁊ multos psalmos metro composuit.

Samuel quidam alter eiusdem Edissene ecclesie p̄sbyter: hac tēpestate contra inimicos ecclesie catholice syro sermone cōposuit: ⁊ p̄cipue cōtra nestorianos: euticianos: ⁊ thimorbeanos ostēdens nestorianis deum ⁊ hominē non parū ex virgine fuisse natū. Euticianis autem verā humani generis carnē fuisse a deo assumptā: ⁊ nō de celo exhibitā. Thimorbeanis ita deniq; in verbū carnem factū vt manente verbo in sua substantia: ⁊ homine in sua natura societate: non immixtione vnā filij dei reddidisse personam.

Asuleus maffiliensis ecclesie p̄sbyter in diuinis scripturis sufficienter edoctus per hoc tempus de sacramentis volumen egregiū composuit: ac omelias multas declamauit: atq; ex sacris scripturis lectiones totius anni festiuis ac dominicis diebus aptas excerpſit ⁊ ordinauit: ac etiam respōsoria psalmos ⁊ capitula temporū ⁊ lectionibus congrua composuit: quod quidē sanctissimū opus postmodum illi ecclesie confirmatum fuit.

Thymotheus quidam hereticus ⁊ heresiarches episcopus hīs ferme temporibus insaniēs multos errores disseminauit: ⁊ ad Leonē imperatorem postmodum libellum valde suasoriū scripsit ⁊ misit: quem quidem prauo sensu patrum testimonijs instantū roborare conatus est: vt ad decipiēdum imperatorem ⁊ suam heresim constituendā Leonem pene papam: ⁊ Calcidonensem synodū ac omnes occidentales episcopos illorū adminiculo nestorianos ostenderet: Sed fauente deo ab ipso calcidonēsi consilio perpetuo exilio damnatus est.

Eutiches similiter heresiarches constantinopolitanus abbas ⁊ ipse per hoc tempus suū dogmatizat errorē: asserens vnā esse naturā verbi dei ⁊ carnis: quā heresim cum Flavianus constantinopolitanus episcopus damnaſſ⁹: Theodosio fauente Ephesina indicitur synodus in qua Dioscoro Alexā-

451 5650

drino episcopo presidente Eutices ipse iam damnatus exilio relegatur.

Terremotus maximus apud Constantinopolim per quattuor menses continuos huiusdem tēpo-
bus fuisse dicitur: Sed infante quodaz monente: vt cāretur ter Sanctus sanctus sanctus deus for-
tis et immortalis miserere nobis: statim omnino cessauit: quod quidē verbis postmodum in calido-
nensi concilio dici in ecclesijs mandatum fuit: vt habetur in canone 22.

Torismundus octauus gothorum rex Theodorico patre in bello Attila interfecto in regnū gothorū
successit: et septem annis regnavit: qui cum id tempus regnasset: mortuo theodosio: et Valentiniano
Augustus videns imperij calamitatem: nihilq; amplius timens citeriorem hispaniam: et quasda gal-
lie ciuitates extra Burgundionum et Francorum ditionem constitutas omnes inuasit et sibi subegit.
Hic namq; Torismundus cum eum patre in bello contra Attilam militauerat: et mortui patris reppe-
risset cadaver: statim regijs exequijs illud apud Tolosam sepelluit: Quo sepulto hæcno gallia pre-
fecto suavit vt hunnos superatos persequeretur: Sed ille reuicē dixit et hunnos victos: et reuegitbas
victores vereri: quo respoſo torismundus in regnū redijt: quod certe fratres occupare conabant.

Artianus duodecimus Constantinopolitanus imperator: Theodosio ex peste suolato im-
peravit cum Valentiniano iam Cesare constituto annis septem: Is princeps catholicus
fuit: et catholicis plurimum fauit: qui vt imperaret Theodosij sororem cum orientis impio
uxorem accepit. Et Attila mortuo: vt diximus eadem nocte per forniū eius arcum cōfra-
ctum vidit. Eo itaq; imperium suscipiente: cum imperium occidentale ab orientali quasi diuisum esset
has prouincias: videlz Germaniam: Bactiam: Sarmatam: Hispaniam: Aquitaniam: Vasconiam:
Eductum: et gallias orientale imperium amisit: nec vltra deinceps reparare potuit: et iam Frācis im-
perij porte aperiri vise sunt: Et lz Torismundus tolosanus rex citerioris Hispanie ciuitates occupas-
set: Francorum tamen ditionem minime tentare voluit. Cūque in hys pressuris septem annis impe-
rasset: et iam Valentinianum imperij consortem a Trāsilla Hætijs commilitone obtruncatum intelle-
xisset: dolore animi et ipse sine liberis mortuus est.

Francorum regni principum iteratio.

Seramundus primus Francorum Rex Adoronei filius hys temporibus in Gallia regnare ce-
pit: et regnavit annis : Huius namque Franci primum Germani populi fuere a quodam: nomine
Franco troiano nobili: vt superius libro tertio dictum est: nominati in Franconia prouicia constitu-
ti: Quam quidem prouinciam Constantius magni Constantini filius cum omnibus populis domi-
nerat. Huius quippe vsque ad Honorij et Archadij imperatorum tempora quieti in eadem patria per-
mansere. Sed septimo imperij eorum anno mutandi melioris solis gratia: patrijs sedibus relicto:
Rhenum fluium transierunt: et apud Treucros: Adereses et Barcomeses: iulensesque ac Vere-
dunenses cōfederunt: Sed paulopost etiam vltra Rhenum repulsi iterato hys temporibus et Fran-
conio profecti: in Senonensium prouicia apud Parisius Clodione et Adoroneo eius filio duobus se-
dem posuere: Quibus mortuis hic Seramundus regnum suscepit: et multa strenue gessit.

Synodus quarta vniuersalis sexcentum et triginta episcoporum: hoc ipso anno apud Calcidonē
sem vrbem auctoritate Leonis pape: et Martiani principis indicitur: Quorū auctoritate decernit cre-
dendum duas in Christo fuisse naturas: vtq; vnus idem Christus deus et homo crederetur: Quibus
ex sententia decreti statim Nestorius et Eutices neptandus hereticus manicheorum p̄sul damnat:
ac omnes manicheorum libri publice combusti sunt.

Ursula virgo gloriosa natione Anglica: hys temporibus apud Coloniam germanie vrbez Quis
vndecim virginum milibus ab Hunnis sub Attila rege militantibus gloriosissimo martyrio coronata
duodecimo calendas nouembreis migravit ad superos: quorum corpora ibidem a christianis sepulta
maximo in precio semper habita sunt. Sanctissimum autem Ursule caput Bergomum postmodum
translatum in conuentu nostro diuini Augustini maxima in veneratione habetur. Celebratur autem
eorum festum vndecimo calendas nouembreis.

Maximianus patricius Romanus: hoc anno: qui est quartus imperij Martiani annus Valenti-
niano imperatore a Barsallia militi et interfecto imperium occidentale occupauit: et statim Eudoxiani
ipsius Valentiniani uxorem violentis nuptijs sibi adiūgit: Quapropter Vandali ex Aþrica acciti:
Genserico Rege duce Romam hostili manu ingressi ipsum Maximianum in illo tumultu occidunt: et
in Tyberim proijciunt: Quo mortuo: per vrbem debacchantes vniuersam diripiunt: atq; iterato incen-
dunt: templa quoq; et sacraria vniuersa spoliant: nec Leonem pontificem deprecantem exaudire vo-
luerunt. Urbem deinde spoliata relinquentes Eudoxiam etiam et eius filiam a Valentiniano su-
ceptam secum in Aþricam perduxerunt: et hic fuit annus sextus Martiani imperij.

Inclite Venetiarum Urbis principium.

Venetie civitas nro eno p potetia & excellētia cātarissima hoc āno Richobaldo ferrariēsi historico
 tēte in venetia puicia extruit. Sūt tñ q dicūt eā ab Eneto seu Veneto qdā treiano pncipe pmo cōdi-
 tā. Alij āt a qbusdā piscatorib⁹ initū sumpsisse ferūt. Verūtamē eod auctore l^o x^o referēte hac ipa tē-
 pestate exanimata hūnoꝝ terribilissio hoste Italia: & pfugientib⁹ vndiqꝫ puicinarū vrbū: vꝫ Agleie: Al-
 tint: Cōcordie: Caprularū & Laureti: necnō & patavij: vicētie: Verone: Adātne: Buxie: Bergomi ac
 Mediolani & papie nobilib⁹: & p pxiā paludē cōsisse atqꝫ latere conātib⁹ in extrēa pene adriatici sin⁹
 oia vbi intra paludē cap⁹ assurgebat plim⁹: nō dico pastores aut piscatores: sed nobilissimi ciues ibidi
 dē puenire. Tbiqꝫ exiccato quotidie de idustria solo māsiōes muniē q̄s a cōi puicie noie vñ puenērāt
 venetias dixerūt. Agleieses āt pmi gradū: deide Cōcordieses Caprulas condidere. Altinates sō sex
 opidula: vꝫ Torcellū cū qnqꝫ alijs cōdiderūt. Patavini deinde pte Rini alti extruxerūt: postea monte
 Silicēse methemachū Albiolā philistinā & qdā alia posuerūt: atqꝫ ita hec celebris & inclyta civitas ili-
 eo mirūmmodū: & vltra q̄ credi pōt: crevit. Cui⁹ qdē vrbis cū multe pateant latissime & laudatissime
 cōmēdatiōes: illa impnis extat. Aliē. n. q̄s accepisse lectitassēqꝫ: aut a nobis ipsi p varias orbis fraꝫ
 oras aspexisse ptingit: celebres: glorioseqꝫ vocant. Hec admirāda vna ē: cui tñ celestis aspiravit fauor: vt
 ipsa rex nā cessaret. Cū certe mortaliū ingenio opib⁹: māib⁹qꝫ qd hūanitus dici pōt: tactis humi fun-
 damēt cōdite sūt. Hec intra fluctuosos maris impet⁹ & medios pelagi vorices q̄si regina in alias ca-
 put extulit vrbes: p tot tēpla: tot regias āplissimasqꝫ edes: turre: naualia: port⁹ assurgēs: vt q̄ ad vni⁹
 vrbis decorē collata sūt: multaz ornament⁹ supē queāt. Eā nimirū gētib⁹ oib⁹ turā sedē cōe domiciliū
 & hospitale generis hūani: receptaculūqꝫ ab imortali deo institutā ēē crediderūt: cū eo tot opozūas flu-
 minū derivatiōes adeo pmode adiacētes: q̄qꝫ vsqꝫ regides tot cingētū lutoꝝ q̄si menia: vallūqꝫ pspi-
 cio: q̄ ex mediterrancia locis fruges ac alia vite necāria deuebant: q̄ ita maritimi pmeat⁹ accipiant vt
 nullos externaz classū: nullos isestatiū pdonū reformidaret incur⁹: q̄si ad vrbis icremētū & impatu-
 rā civitatē supī auspicēs celū & cūcta pcesserint. bēt q̄ppe hec civitas: vt Cassiodo. ingi: p pavimento
 mare: p muro aq̄s maris: & p tecto celū. Tbi. n. mare voragine quādā hꝫ: cui⁹ rei eā flux⁹ & reflux⁹ semel
 in die ptingit: tāta nāqꝫ ē hui⁹ vrbis āplitudo: tātaqꝫ dignitas: vt nō solū Agleie priarebatū psecuta sit:
 vꝫ ēt inferocissimas gētes eo fastigij puenit: vt late mari: ac terris imper: ac benignos oib⁹ ac libe-
 ros sin⁹ apiat: q̄ res effici vt sine patria se se appellare debeat nēo: cū i hac ipa: sicut hijs q̄ parētib⁹ oz-
 bati sūt: eo adoptari pacto liceat: vt pui tpiis p̄suetudine bñficiā: comitate filios p̄stet fieri legitimos:
 nec nos in pñtia pclarā regēdi venetoz p̄ditionē: nō propas leges: nō rerū gestaz āplitudinē: nō ipsas

oī in belloz gnē victorias nō deniqz ppe binā admiſtrationē dicturi ſum⁹: qđ op⁹ nō mō imēſuz: ſed et ſup⁹a būanas vires eēt. vep⁹ illud ſumati attigiffē ſat⁹ arbitrarū: qđ cū pter magnas virtutes illud im-
pimis Veneti accurate tenuerūt vt egſſimi eēt ⁊ breni: qppe q nemiini iniuriā aut bellū intuliſſe cepe-
rint. Addauit⁹ illud qđ ſe hui⁹ vrbis peculiare decus ē: qđ vniverſuz reip. corp⁹ ab eis ſemp. ita curatū
⁊ in cōe pſultū: vt in aliq pte tūcda ne reliqs vnq⁹ deſertas omiſerit: qđ res adeo ciuiles diſcordias ⁊ po-
pulares ſeditiōes oīo auertit: vt huic vrbis pmo boiuz mēoria ſine factiōib⁹ ⁊ inteſtinis cōtētiōib⁹ tā imē-
ſuz: tā diuturnū gerē licuerit impiū: vt at in bellis iſerēdis ſemp tardiffimi extitere veneti: ſic ab armis
p ſua: aicorūqz ſalutē dignitatē: fortunis: impio in alias nandēs ſuſcipiēdas null⁹ eos terror: nulla ſa-
cra: nullūqz diſcrimē abſterrere vnq⁹ potuit. ē. n. eis atiqu⁹ mos ⁊ ſciſſima ac ſingularis in xpianos
beniuolētia: qđ vere aliey Italic columē toti gētiū xpianitati merito appellari l3. Itā cū prudētia: forti-
tudine: magnificētia: benignitate: clemētia: reliqzqz vrbis atēcellat Veneti: id. n. ſibi maxie aſcribunt
laudē: vt bi⁹ q coz q ſunt pmiſſi in pace ſecuri degāt. Sintqz qbtiffimi quot mōſtris terras ⁊ tyrānis
ciuitates exonerarūt. Quot reges ⁊ pncipes alioz fraudib⁹ ⁊ vi deictos magnis ſūptib⁹ ac detrimē-
tis regnis incolumes reſtituerūt. Itaqz illud reticere fas ēē credim⁹: qđ in dñorū venetoz maxīmā re-
dndat gloriā. Claſſem. n. duce Auararchis militib⁹ remigibus oī telozū genere inſtructa: quorūnis
emittūt: que maria: inſulaſqz ſagaci luſtret indagine: vt ſi maritimi vſq⁹ p dōnes cōpareāt: eos inſectē-
tur: proſtigent: crucient: Totū mare mercatoribus: ceteriſqz mortalibus reddant: vt iure ipſis venetis
oprādū ſit: Quod quidā ex noſtris inſcriptis carminibus in coz laudē perpulchre cecinit dicēs.

Dum mare delphinos: dū celi clara tenebūt
Sydera: dū gratas tellus dabit humida fruges
Dū gen⁹ būanū ſua deget ſecula terris

Splēdor erit toto venetū celeberrimus euo.

his ⁊ celyta ciuitas viros pter maritioz belloz ⁊ mercature i diſciplinis oib⁹ clariffimos q vrbē abūde
illuſtrarūt: qđ p mēorā opoſiſſimū eēt: eoſqz p virib⁹ iſra p mēoraboz: hāc at ciuitatē bti marci euāgeli-
ſte corp⁹ ex alexādria blatiū maxia cū venerandē excolit: i cui⁹ honore extructū ē illd egregiū tēplū i ce-
lebriore vrbis loco vrbis pſcioſiffia ⁊ pene iextiabilia recōdita ſunt.

Raguſiū Dalmatic ciuitas.

C Ragufin⁹ aut Dalmatic ciuitas ab epi-
daurēſib⁹ Epidaurio a gothis eſſo anſpica
ci loco hoc qz tpeet āno pdir: q pterci⁹ Dal-
matic vrbib⁹ public⁹ ⁊ puat⁹ opib⁹ magnifi-
ce ē extructa: bz ⁊ ipſa naualia ⁊ portū opti-
mū cathēa clauſū: cū cūceteros dalmat-
tas opib⁹ ⁊ reliqs bōis atqz vrbis ſupcrāt
q cū liberi ſint legib⁹: morionſqz iſtruci ve-
netoz more ſenatū ⁊ magiſar⁹: ac patricio
rū ordinē hnt a plebe diſtictū. Patricij ſoli
rēpublicā ipſam admiſtrāt: plebs tamē ſu-
is reb⁹ ſtudet: ⁊ d publicis mune curioſa ē.

Leo hui⁹ nois pmi⁹: tertiuſdecim⁹ pſſā

I ſinopolitan⁹ impator: hoc āno adar-
tiano deſuncto eius loco ex greca natione
ſuffect⁹ imperauit ānis. xvi. q ſtati ſiliū ſu-
um cuiſdē nominis creauit auguſtū: Quo impante Romanoꝝ rēpublica magnas pertulit calamita-
tes: ſubortis qbusdā tyrānis imperiū ipſuz vſurpare conānb⁹: Gēſericus Gandaloz rex ex apbi-
ca ſtati in Italia nauigat romanū inuaſur⁹ imperiū: quod vbi Leo intellexit repēte Baſilicū patri-
cium cū valida claſſe in auxiliū Antbēni pncipis Romā mittit: q ābo conuictis copſis ad populoniā
Gēſerico obuiā ſunt: boiemqz claſſe decernere cōpellūt: q tādē ab ipſis ſupatis turpi fuga in Africā
rediit: poſt hoc qdā nomine Aſper patrici⁹ cōſtātinopolitan⁹ cū duob⁹ filiis Leone hūc intericē cu-
ranit: Cui cū res nō ſuccēſſet apertū ei bellū mouit. Sed cū Baſilicus ei rediſſet Aſper cū filiis ca-
ptus obtrūcatur: Quibus geſtis oſtrogotharū rex Theodemir: Hunnis ſupatis illyricū ſeu ſclauoni-
am vaſtare cepit: nec geuit donec panoniam ⁊ meſſiā puincias obtinuit. Leo deniqz cū pacē cū oſtro-
gotharum rege feciſſet: valitudine conep⁹ apō Conſtātinopolim Leone ex ſore nepote imperatore
deſignato e vita deceſſit.

C Maioran⁹ qdā patrici⁹ Ro. hoc āno maximino pdcō tyrāno a Gēſerico inſectō apō Rauēnā ab
exercitu impator: Loe ſuadēte ſbrogat⁹: ⁊ ipſe amſ. 3. q cū iuſſe nimitū impiū regēt. 3. āno ab eo. exer-
citu ad Therdonā ciſal. gallie vrbē inſecit: ⁊ Severian⁹ qdā ſurrogat⁹ ēg ⁊ ipſe cū alāis in benaciū la-
cū ⁊ buriā victorioſiſſe pſtigēs ipoz regē inſecit: Gēneriāo deide dſuncto Antbēni⁹ qdā martiātū im-
patoris gener ſuffect⁹ ē: q vt pſerit gēſericū regē cū baſilico pncio pgnato ſuo i africā ipulit: ⁊ germādū
narbonēſez pſectū i gallia tyrānidē exerceſ pſumētē p duces ſuos ſupauit: ⁊ cepit atqz exilio vānauit:
tādē cū impator ex cōſtātinopoli Olymbiū ducē ſuū i ſubſidiū ei miſiſſet: depoſit⁹ impialib⁹ inſignis p

5656 +57

5657 +58

nata vita se convertit: et impium senatum populoque Romano commendavit. sed cum iterum ad eundem magistratum Societatis opposuisset assumptus ab eodem etiam paupersum per carniifices et iterum et laceratus est: cum impasset annis. 4. Sed et ipse cum societate impator post generi crudelis eodem. 4. mense acerbissimis cruciatibus consumptus est. Eodem mortuo olympius dux apud Romanos vocatus impator occidentalium imperii appellatus: impanit tantummodo menses. 4. et ita decessit: quo mortuo Elicerius quidam Senator Romae impator constituitur: sed a Romanis et postmodum deiectus Salernitanus episcopus mox constituitur. Et hoc de imperatoribus Romae constitutis Leone imperante dicta sufficiant.

Acephalorum pessima heresis calcedonense concilio impugnatum per hoc tempus exoritur: quod ideo acephali dicitur eo quod sine capite. id est sine auctore habeant: ut habemus in canone. 14. q. 3. c. Acephali. Hi quippe duarum substantiarum proprietatem in Christo negabant: unam tantum in eiusdem persone naturam predicantes.

Gregorius papa natione Sardus presbiter Crispino post Leonem pontifice sedit annis. 6. mensibus. 3. et diebus. x. qui in multarum rerum perturbatione fuerit re tam divina nunquam pretermisit. Unde et gratiano referente constituit ut nullus infra in clericum ordinaretur: ut habet in canone. 17. di. c. Penitentes. Instituit item ne pontifices deinceps successorum sibi deligerent: ut. 17. di. q. 1. c.

Plerique quoque quod institutio ad omnes ecclesiasticos gradus pertinet: et postea per totum orbem sparsa est. hic cum crudelissimus hretur tres epistolas de fide catholica scripsit tres synodos confirmantes. scilicet nicenam: Ephesinam et chalcedonensem: duas et bibliothecas in urbe construxit: et ad lunam in urbe monasterium construxit. Multa preterea dona et quasi infinita templis obtulit. Denique cum omne tempus in docendo: admonendo: et elemosinas faciendo consumisset: multosque presbyteros diaconos et episcopos creasset vitam sanctissime finivit: et iuxta corpus beati Laurentii in crypta sepellitus: et tunc sedes vacavit dies. x. Viri doctrinis excellentes.

Victorinus natione agitanicus insignis arithmeticus per hoc tempus in scio existens ab hylario papa invitatus rone palce ad cursum lune posuit: Eusebium et Theophilum ac prosperum magistrum suum ea in re superans.

Lupus terracensis galliarum urbis episcopus huius temporis fuit et floruit: quod cum beato hylario pontifice christianam religionem gentiliis et pelagianorum ope plurimum labefactam multum iunxit. hic itaque cum beato Germano antiodorensi episcopo et ob hac causam in britanniam missus fuit: ubi duobus et quinquaginta annis sacerdotio venerabiliter functus est. Quo autem anno obierit non satis constat. Eius vero festum. 4. calen. aug. celebratur.

Theodorus presbyter natione syrus homo non mediocriter eruditus per hoc tempus librum de scripture sacre consonantia novum. scilicet veteris testamenti contra antiquos hereticos edidit: et postea zenone impante die obiit.

Sanctinus quidam in regno galliarum episcopus homo in divinis scripturis sanctis instructus hac tempestate librum de spiritu sancto composuit. Aliud quoque egregium opus de gratia dei edidit. Item libellos plures adversus artianos et macedonianos: et adversus eos qui in creaturis aliquid incorporeum esse dicunt. item epistolam in belli modum ad quendam dyaconum grecum quod nestorianam impietatem abiecerat: extraxit et aliam eius epistolam pulcherrimam ad dei timorem exortatoria: ac plurima alia eius scripta: et propterea inter doctores egregios annumeratur.

Implicius papa natione tyburtinus presbiter Castino post hylarium pontifice sedit annis. xv. mense. i. et diebus. 7. Hic a iuventute sua non modo simplex: sed et rectissimus ac timens deum fuit. Qui et gratiano referente: multa constituit: et primo ut nullus in episcopum penitus promoveretur: sicut habemus in canone. 74. di. c. Ubi ista. Item censuit ne clericus ullus possessionem alicuius beneficii a laico

recognoscere presumere: ut. 16. q. 6. p. totum: quod postea quod a Gregorio aliisque pontificibus confirmatum fuit: hic optimus pontifex infra scriptas in urbe basilicas edificavit: et primo basilicam sancti Stephani protomartyris: basilicam sancti Andree apostoli non longe a templo sancte Marie maioris: aliam quoque basilicam sancti Stephani apostoli sancti Laurentii: et basilicam sancti Simiane martyris ad palatium Lucianum: ubi corpus ipsius virginis repositum est. tandem cum Romano ecclesiarum non solum bonis instituit: verum et donis plurimis auxilium: plurimosque presbiteros: diaconos: et episcopos creasset decessit. 7. non. mar. in beati petri templo sepellitus: ac postea sedes vacavit dies. 26.

Ariburnus britanorum regem: et quod cantatissimum per hoc tempus regnum suscepisse ferunt: virum sane bellicum summum atque fortissimum. Qui et lorica pulcherrima utebatur regi quod tanto condigna. Sed et in capite aurea galea: in qua draco sculptus videbatur: Clypeum quoque aureum pre se ferre faciebat: in quo dei genitricis imago depicta videbatur: ut ea semper aduocata sua in memoriam in orem reducere posset: lanceas preterea nomine ronardu latius et clavis apta: quam quod quocumque ibat secum deferri faciebat. Caliburnum et gladium cum habuisse et portasse dicitur: cum quo quod dringetos. 7. 60. viros uno filio cum interfecisse perhibetur: hic et virum optimum et christianissimum fuisse ferunt: et ecclesie collatum in gallia et britania plurimum subvenisse: necnon et catholicam fidem mirum in modum ampliasse. unde et regiones multas: franciamque et datiam: guasconiam et germaniam: cum orbem suo subiecit impio: tam multa et commisit filia: ut brevi ad. 30. regna sibi dedicaverit: quod obire et rotunda mensam apud corimbiam civitatem instituit. Tandem cum in filio multas hostium strages dedisset: et ipse vulneratus in insula defecit: ubique constitutus: ut britonum tradit historie inde sublatum: nunquam comparuit: quod et nunc usque ad britones expectare dicuntur. Viri doctrinis excellentes.

Senadrius constantinopolitanus episcopus vir doctrina et lingua nitidus: hoc tempore inter ecclesiasticos doctores insignis fuit: quod inter cetera totum danielis prophetam ex integro ad verbum commentatus est. Silium et multas omelias composuit.

Joanne quidam Antiochenus: ex grammatico presbyterum factus: hac tempestate fuisse: hoc quidam contra eos: qui in una tantum substantia christum adorandum predicabant scripsisse tradunt: ubi quidam et cyrillicus inias icante forte ab illo adversus nestorem platam impugnatus: quod robur thimoteanis heresibus addebant.

463

5662

469

5668

Anno
mundi

Anno
Christi

3no

Liber

5673

474

3

Eno bisauricus. i. 4. Constantinopolitans impator a Leone ante mortē augustus cū filio de-
clarat⁹ impavit ānis. 17. Leo. n. vi. dicit⁹ ē valitudine corcept⁹ p̄mū neporē suū ex Adaria-
gene sorore sua filiū noīe Leonē impij successorē designauerit: q̄ puer cū paucis dieb⁹ impas-
set: hūc Zenonē patrē suū p̄pā manu coronatū impatorē fecit. S; cū paulopost i calcidone p̄-
rexisset Verina socrus sua basilicū onēc virū strenuū fratrem suū in constantinopoli impatorē appellauit:
qđ audies Zenonē bisauriā se cōtulit malens cū mariagene vxore sua exulare: qđ rēpn. pturbare: cur⁹ fugā
libēter basilicus suscepit: rex cū ciuitas constantinopolitana ei⁹ b̄ses et turpitudines ferre nō posset Zenonē
nē in vrbe reuocauit: q̄ reuerſus basilicū cognatū: et ei⁹ filiū: quē cesarē fecerat: atq; verinā ei⁹ forū i ca-
padociā relegauit: interi⁹ p̄o Odoacer cū magna Tūcilingorū et heruloz manu italiā igressus horreſes
militie magistrū apud papīā superatū et captū placentiā pducēs ibidē vniuerso spectāte populo iherſcit
Zenonē aīit italie calamitatē miserat⁹ Theodorici gothorū regē iā antea apud se suosq; p̄decessores i: o-
nore habitū contra Odoachū cū ingētib⁹ copijs in italiā mittit: q̄ horreſē Odoachū patrē et onēc suū
superauit: cūq; ēt cōtra Odoachū: seu odoachū sepius cōfūſſet: illū tandē in Rauēnā vrbez obsedit:
et eo ipulit: vt eū etiā imperij sociū acciperet: quod et fecit: verū sequēti die Theodorici ipsū Odo-
achū: et eius filiū contra fidē datā iherſcit: et postea nemine p̄dicte totius italie impio petitus est. Tā-
dem et hic Zenonē cū multas p̄didisset leges: et bulgari vniuersam iherſciā deuastarent ne eis propter receſ-
sum theodorici resistere posset: visa etiā maxima constantinopoli cōſagratiōe dolore animi morbū cō-
traxit: ex quo paulo post vitā finiuit.

5678

479

Clodoneus quintus: vt fertur francoz rex ex hoc anno childerico eius patre morte sublato in re-
gnū successit: et regnavit annis. 30. vir vtiq; potēs et armis strenuus: q̄ Theodorici solū ex cōcubina aa-
bēs filiū chorildē chilperici burgondiorū regis filiā forma elegantiſſimā et christianiſſimā duxit vxorez:
cuius sororē patruius eius Gundebādus burgundie rex exilio dānauerat: et vtiq; eius parentē: necnō
et duos fratres: ac etiā Hodeſillū eius patruū gladio obtruncauerat. hec itaq; chorildis regina facia
mox virū suū Clodoneū regēz diuī Remigii remensis episcopi interuētū ad catholicā fidē cōuertit clo-
doneo ipſi baptisū suscipiēti et dicēti. Adis dep̄cē colla: Sicāber adora qđ inēdīst: inēdēq; qđ ado-
raſti. Percepta igit⁹ baptisū grā cōfessim francoz regnū imensum auctū est. Et p̄pterea Anastasius
impator cū ei⁹ famā atq; virtutes intellexisset rep̄te coronā aureā gēmis ornata cū tunica et baltheo
eidē ex constantinopoli in gallias trāsmisit: a quo die et cōsul et impator designatus irabca etiaz consulari
indui meruit. Hic deinceps Ro. imperiū: qđ dudū apud constantinopolim in amplū fuerat indies minui
cepit: et francoz regnū augeri. Clodoneus itaq; parisiōz vrbe regni sui caput etiā cōstitūes: inde vni-
uersos expulit hereticos: et catholicos introduxit.

5683

484

f

Eliz ei⁹ noīs tertius natione Ro. p̄cē Felice p̄sbytero ex regione fasciole beati Gregorij pa-
pe attaus post Simplicii pontificē sedit annis. viij. men. xi. et dieb⁹. x. x. vir vtiq; optimus
quinto pontificatu statim ex grecia relationē accepit Petri cūctianū: quē antea dixim⁹ ob
heresim in exiliū fuisse pulsum ab Athabio constantinopolitano ep̄o esse reuocatū. vnde con-
cilio cōgregato Felix hic pontifex auctoritate sedis apostolice Petri hereticū et ipsū Athabius ep̄m
damnat. In eo itē cōcilio cōstituit accusato apud iudicē semp p̄pter responsionē darcū idne: vt hēit
in canone. 2. q. c. De inducijs. Cōstituit etiā vt ecclie ab ep̄is cōsecraretur: vt de cōſe. di. i. c. Sic nō aliq;
hic basilicā beati Agapiti martiris nō longe ab ecclia sancti laurentij edificauit. et cū bis in vrbe Ro-
ma sacros ordines celebrasset: vbi p̄sbyteros octo et viginti: dyaconos quinq; et ep̄os p̄ diuersa loca
numero. 30. creauit: morit⁹: et in ecclia beati Pauli sepelit⁹. Cessauit tūc ep̄atus dies sex.

5685

486

Cōciliū aurelianēse tertii tēp̄state hac clodonei regis insū ind. c. qđ qđ sanctus Mellanius cō-
gregasse dicir⁹: quo in loco etiā q̄tuor alia cōcilia cōgregata fuisse scribit⁹. p̄mū sub beato Siluestro pa-
pa: auctore Marino ep̄o: secundū auctore Aureliano ep̄o. Tertii hoc idē mellanio ep̄o auctore. Quar-
tū auctore Albino andegauensi ep̄o. Quintū honorato bituricensi ep̄o auctore: qđ p̄batur in decre-
tis. xv. di. c. Sexta synodus.
Rauēnati reges.

5687

488

Theodorici theodomiris ostrogotarū regis ex arilena cōcubina fili⁹. xvi. impij Zenonis āno ita-
lic tot⁹ dominio potit⁹ ē: et regnavit ānis. 25. vir oīz barbarorū mitissimus q̄ est Rauēnatē vrbe re-
gni sui sedē fecerit: vrbe tū Romanā quoad potuit honorauit: Vā et Octauij sepulchrum exornauit: et
spectacula de more exhibuit: et alia edificia publica et basilicas multas extruxit. nihilq; omisit: qđ ad op-
timū p̄ncipē ptineret. Et vt regnū suū aliq̄do stabiliret Clodonei francoz regis filiā noīe Andeflā
vxorē duxit: et sororē honorico vandaloz regē: et alterā Alarico vefegotharū. Tertiāq; Gundibato bur-
gundionū regi in m̄monū copulauit. Indēq; paulopost Clodoneo francoz regi socero suo bellū in-
tulit grāde: eo qđ alaricū vefegotharū regē generū suū iherſcit: et vafcomiā partē regni sui occ̄ passit
ac gallis ingēti p̄elio supatis vafcomiā iterato recepit: receptaq; pro almerico paruius Alarici filio vo-
nec adoleſceret: gubernauit: bis optime gestis vt erat ingēis animi et potētie vir etiā siciliā: dalmatiā: li-
burniā: illyricū: narbonēsem galliā: atq; burgundiā suo subiccit imperio. Taridentinā postea vrbe in
alpius positam pulchro cinxit muro: et italiā oēs ab externo hoste tutatus est. Collocatisq; herulis i ex-
tremis italie partib⁹ apud augustā p̄ronā iherſcit: qđ Odoacreatiū regē dedit: quē adhuc adoleſcentē
in adoptiū suscepit filiū. Hic vortū et Symachū consulares viros romanos ob suspitionē affectate

libertatis exilio primū dānauit: et postea interimere fecit. Cumq; in arrianā postmodum heresim decli-
nasset Joannē papā: et nōnullos alios catholicos apud Rauenā in carcere truxit: ubi cū alijs multis
media atq; alijs supplicijs interire fecit: Sed hanc sententiā dñs nequāq; pmissit imitari: Quia Joāne pa-
pa mortuo: et ipse post septuagesimū diē apoplexi conceptus statim hereticus expirauit: cuius aīaz Gre-
gorio in suo dyalogo referēte eremita qdā in lyparis in ignē vidit imersa: huic autē Theodotico Aiba-
naricus cū ex filia nepos in regnū successit. Athanarico autē Theodotus suffectus est. Quo deiecto vi-
tigis regnū accepit: s; eo a Bellisario capto et Iustiniano impatori p̄sentato regnū iterato in imperij di-
tione cessit.

Burgondionū regni finis.

Hundebandus vltimus Burgondionū rex: Chrotildis regine francoꝝ patruus p hoc tēpus inter-
fectis fratrib; suis: regnū omne occupat: sed qm̄ regnauerit ignoratur q̄ppe Hundebando eius patre de-
functo: q̄ttuor eius filij heredes in regno sunt instituti. Sed hic reliquis eius fratribus interfectis cum
earum cōiugibus ac filijs: duabus tantummodo fratris filiabus videlz Sedelena et Chrotildi sup̄stiri-
bus regnū omne solus obtinuit: Qui regno i pace adepto cōfessim in italiā per domusule monte agri
nouariensis ingredit: et magnas strages nouariensib; comensib; vercellensib; taurinensib; atq;
eporidienfib; dedit. Quo absente clodoncus francoꝝ rex statim chrotildē eius neptē chilperici filiā p
internūcios prentare fecit: an se in virū suū habere vellet: cui cū libēssime id facere optaret raptā vxō
rē duxit: et paulopost duos ex ea filios suscepit. Cūq; postea clodoncus vxoris hereditatē ab ipso Hū-
debando expostularet: nec optinere posset aduersus eū bellū mouit et ciuitates oēs inter lygirim et seque-
nā fluuīstas suo statim cōquisiuit impio. Cūq; q̄ reliquū sup̄stinerat bello etiā sibi vēdicare tentasset
internūciēte chrotildi pacē p̄stiterit: paceq; cōfecta Hundebandus ad cōfirmandū regnū suū Theodotici
p̄dicti italię regis filiā duxit vxorē: et ex ea mox filiū suscepit. Que cū nouerā se videret eius filiū post
moꝝe p̄tis regnare posset p̄uigno sigismūdo isidias terēdit: et tandē veneno cū sustulit. Moꝝo deniq;
clodonco francoꝝ rege hic filijs clodonci molestus esse cepit: qui matris chrotildis p̄suationib; stimu-
lati maximo exercitu cōparato in eum mouē: quo fuso ac sup̄ato eius regnū in francoꝝ regnū cessit.

Americus generici vandaloꝝ regis filius: hoc anno patre defuncto apud aphyricā vandalis regna-
re cepit et regnauit ānis. viij. Qui paratinis arriāis fauēs catholicos p̄leg nō desistit: et die vna ad q̄ttu-
or milia nōgētos septuaginta sex xpi cōfessores diuersis supplicijs cū interfecisse dicit: q̄z cū multi cēt
ecclesiarū epi p̄sbyteri et dyaconi associatis sibi fidelib; populoz turbis pro catholice cōfessionis defen-
sione in horribilē eremū primū exilio trusi ad extremū. 4. idus octobris varijs cruciatib; afflicti marty-
riū cōsumauerūt: inter quos Cyprianus et felix dñi nri sacerdotes p̄cipui et p̄micerij fuere. quo anteq;
genere mortis hic Venericus obiit nō satis constat.

Uiri doctrinis excellentes.

Amerus viennensis epi h̄isdē ipibus ob sanctitatē atq; doctrinā magno hētur in p̄cio: q̄ inter ce-
tera sue virtutis monumēta p̄mus supplicationes: q̄s greci letantias vocāt: instituit: et hoc q̄maxime p̄-
pter sequētes terremotus: q̄ tū gallias acerbissime molestabāt: atq; vexabāt: ac p̄pter bestiarū quasda
icursiones: que tūc populū suū plurimū cōtrouerāt: et hec qdē letanie minores dicunt ad maioꝝ differe-
tiam: quas magnus Gregorius in sancti marci festo instituit.

Remigiū etiā remensis epi et qdē doctissimū atq; sanctissimū p hec tpa floruisse p̄stat: eo q̄ clodo-
neū francoꝝ regē cū innumerabilibus francis baptizauerit. Qui preter sanctitatē maximā cū in diuinis
scripturis p̄clarissimis haberet cōmētarios putiles in nouo et veteri edidit testamēto. Septuaginta et
eo amplius annos cū in episcopatu expleisset iter cetera sue sanctitatis miracula facta puellaz a monte
corpiis suscitasse legit. Obijt autē anno dñi. cccc. lxxij. calend. octobris.

Maestasius. xv. cōstantinopolitanus imperator post Zenonē impavit in orientē tñ annis. 36.

a hic clodonco francoꝝ regi: eo q̄ eugozinā et burdegaliā ciuitates celebres a vesegotib;
qui arrianam heresim tenebant abstulisset p̄ciosam (vt diximus) transmisit tunicam: cūq;
patriciū ereauit. Sed postmodum per achatiū cōstantinopolitanū epi corruptus factus
est hereticus. Eam ob rē cū ab Omisda pontifice romano per legatos moneret: vt ab euticetis heresi
discederet: iratus cōfessim oratores ab vrbe eiecit: dicens nos et pontifici et alijs iubere volumus non
autem iuberi. Et propterea paulopost suis oibus astantibus p̄ncipibus: vt sceleris et sup̄bie penas da-
ret ictu fulminis interijt.

Elasius ei⁹ nois p̄mus papa natione ap̄ber patre Valerio post felice pōtificē sedit ānis. 4.

s men. 8. et diebus. 17. hic vir sanctus fuit: q̄ vt ad pontificatū assumpt⁹ fuit mox manicheos
in vrbe deprehensos exilio dānauit: eozq; libros quoscūq; iuenire potuit apud basilicā san-
cte Marie maioris publice cōbussit. Deinde diligens que dei sunt multa cōstituit q̄ ad ecclia-
sticū cultū p̄tinebāt. Et p̄mo vt nullus bigamus ad sacros ordines nisi de licentia sedis apostolice pro-
moueretur: vt haberetur in canone. 52. di. c. Nam confidit. Voluit itē vt seruus clericus factus seruitu-
ri etiam p̄maneret obnoxius. 54. di. c. frequens. Statuit itē vt nullus membro mutilatus: aut carens
oculo ordinaret p̄sbyter. 55. di. c. si euangelica. Utq; epi a suo tñ metropolitano et ipse ab eis ordinaret
64. di. c. Qui p̄ ambitiones. Censuit etiā vt clericozū ordinatiōes q̄ter in āno de cetero fierēt: et die sab-
bati tñ. 75. di. c. ordinaciones. Distinxit quoq; gradus per quos voluit vt figs ad ep̄atū ascenderet. f.

vt primo hostiarius fieret: deinde lector: exorcista: acolitus: subdiaconus: diaconus: pſbyter: et demum episcopus. vt. lxxvij. di. c. Illud nos. Cōstituit p̄terea vt inimici et suspecti in iudicio ab accusationibus repellerent. 3. q. 5. c. Omnis qui. Actuit itē huiusmodi decreto seruus: ne oīno testamentū condere possent: vt. 13. q. 1. c. Frater et coepiscopus: Mandauit item sacerdotibus celebraturis: ne corpus vniq̄ sine sanguine conficerent vt de conse. di. 2. c. comperimus: eodemq; decreto retuit alias consecrationes sine missa fieri posse de conse. di. 1. c. Omnis. Hunc etiā preces ordinasse serunt: quas in prima dici hora in ecclesijs dici mandauit: hymnosq; multos ad imitationem diuini Ambrosij composuit quos in singulis dici horis voluit decantari: vt habet. 5. di. c. Cōuenit. Hic cū esset doctissimus vir quinq; libros contra Euticem et nestorium edidit: et duos contra Arium. Oraciones etiā nonnullas elegātes grauesq; habuit: epistolas quoq; p̄terea ad amicos et domesticos fidei non minus graues q̄ doctas scripsit. Dualia insuper et Tractus alleluiaq; ac prefationes multas composuit. Basilicas deinde plurimas in vrbe dedicauit cleruq; quoq; amauit et auxit. necnon et pauperes fouit ac fideles omnes mira pietate ac charitate complexus est: atq; Romanam ciuitatem a multis periculis tutatus est. Demum cum pſyteros duos et 30. et diaconos. 22. et episcopos per diuersa loca numero. 67. creasset. xi. calen. octobris nature satisfecit. cuius corpus in Basilica beati petri cōditū fuit: eoq; mortuo sedes vacauit dies septē.

Apocryphi libri.

5692

493

Is p̄terea dignissimus pontifex exultis (vt p̄fertur) manicheorū libris ad tollendā leuitatis et isamie nota sublationisq; ecclie catholice occasione: hoc etiā memorie dignū p̄regit opus. Qui cū inuenerabilia scripturaz tā hereticorū q̄ catholicorū haberent opuscula: granū a palcis separauit: et q̄ sanctorū patrū scripta erāt recipiēda ab ecclia declarauit: que qdē locis suis hoc in ope diligēti cura madauimus: qui vero libri inter apocryphos forēt deputādi ipse Gratiano testante ostēdit: sicut etiā ad verbū habet in decretis. xv. di. c. Sancta romana ecclesia: vbi sic ait: Ariminensem synodū a Cōstantino ceſare cōstantini magni augusti filio cōgregatā mediante thauro p̄fecto extunc et ex nūc in eternū cōfitemur esse dānatā. Deinde itinerariū noīe petri: qd vocat sancti clementis libri numero. xij. apocrypha. actus noīe Andree apli apocryphi. et actus noīe Thome apostoli libri numero. x. apocry. itē actus noīe petri ali⁹ apocrypha. actus noīe philippi apli apocry. euāgelii noīe Thadei apocry. euāgelii noīe Barnabe. et euāgelii noīe iacobi minoris: et euāgelii noīe petri apli. et euāgelium Thome apostoli quo vtunt manichei. et euāgelii noīe Bartholomai apostoli: et euāgelii noīe Andree apostoli. et euāgelii qd falsauit Lucianus pſbyter. Euāgelia hec oīa apocrypha exceptis euāgelij. ad tharbei. ad darcii. Luce. Ioannis. Itē liber de infantia saluatoris: et de Maria et ostetricē apocry. liber q̄ appellat pastoris apocry. Libri oēs quos fecit Lucianus filius diaboli apocryphi: Liber qui vocat fundamentū apocry. et liber q̄ vocat thesaurus. et liber de filiab⁹ ade. et liber q̄ appellat reele: et Pauli apostoli apocryphi sunt. Liber qui vocat nepotis: et liber p̄uenerbioz qui ab hereticis conscriptus est. et sancti sexti noīe p̄notatus apocryphi sunt reuelatio que vocat Thome apostoli. et reuelatio que dicitur Pauli apostoli: et reuelatio q̄ dicitur Sibephani apocry. sunt. Liber q̄ vocatur assumptio sancte marie virginis: et liber qui penitētia ade apocry. Liber qui vocatur gigantes: q̄ cū dracone post diluuiū pugnasit ab hereticis cōscriptus dicitur apocry. liber qui vocatur testimoniiū. Job: et liber qui dicitur penitētia origenis: et liber q̄ vocatur p̄ntia sancti Cypriani. et liber q̄ vocatur penitētia Ioannis et mabre. et liber qui dicitur sortis aploz oēs apocry. sunt. Liber q̄ dicitur p̄biologus ab hereticis cōscript⁹ et beati Ambrosij nomine p̄notat⁹ apocry. historia Eusebij p̄p̄hili et liber q̄ vocatur canones scōroz aploz apocry. Opuscula Tertulliani: Lancerantij: Aphricani: Posthumani: et galli apocry. Opuscula meniani: p̄scille et maximille apocry. Opuscula Faustī: et manichei: et opuscula alterius clemētis: alexandrini: Tharſensis. Cypriani: Arnobij: Faustī ridigensis galliaz apocrypha. Opuscula Frumētini ceci Antonij et Calſiani galliarū pſbyteri: et opuscula Victoris pictabionēsis. Et opuscula Cantone de xpo virgilianis cōpaginata versib⁹: et hec oīa apocrypha sunt. Epistola Iesu ad abagarū regē: et itē Abagari ad Iesum apocrypha. Scriptura q̄ vocatur p̄dictio apocry. Passio cyri et inlite: et passio sancti Georgij martyris apocrypha. Silateria oīa q̄ nō angeloz: vt nonnulli p̄singūt: s; demonū magis arte p̄scripta sūt. Hec et similia que Symō magus: Nicholaus cherintar: Adartion: Basilides: Ebion: Paulus samaritanus photin⁹ Bonosus: et q̄ similiter errore decepti sunt: Adontanus quoq; cū suis obscenissimis ac seq̄ci bus: Apollinaris: Valērinus: manicheus: Faustus aphricanus: Sabellus: arrius: macedoni⁹: Eunonius: Monatus: donatus: Eustasius. Iouinianus: pelagius: Iulianus elamensis: p̄scillianus ad hispaniā: Nestor⁹ cōſtātinopolitan⁹: Adarim⁹: vnicus Lapecius: dioscorus: eutibianus Petrus. et ali⁹ Petrus et qb⁹ vnus alexandriā: et alter maculauit antiochiā. Abatius cōſtātinopolitanus cū p̄forib⁹ suis: necnō et oēs eoz discipuli: vel scismatici docuerūt: vel scripserūt quoz noīa minime retinent. nō solū repudiauērūt: verū etiā ab oī Romana ecclesia catholica et apostolica eliminata: atq; cū suis auctoribus: auctorūq; sequacib⁹ sub anathemate indissolubili vinculo in eternū cōfitemur (inqt) cōdānatos. Apocryphus itaq; dici pōt latine abscondit⁹ vel abditus. Itā cōpōitur ex apo p̄positione qd ē de et chrysis secretū: q̄si oculis vt p̄notati libri de qbus eoz veritas occulta ē. i. dubia: qz nō bene p̄: vt qz occultū hz auctore qz ei⁹ doctor ignoratur: vel dicitur ab apo q̄ longe significat et chrysis qd est iudicium: q̄si longe a iudicio: qz nō pōt certū haberi de eo iudiciū siue de veritate siue de auctore.

T Michaelis archangeli reuelatione Belasio isto pontificante apud apuliam in mote gargano. iij. cal. octobris facta fuisse tradit: ubi et postea templum miris edificijs extructum fuit eoq; loci ob deuotionem tantam populorum frequentiam singulis annis conuenire dicebat: ut non solum christiani sed et infideles quoque ad patrocinium sancti Angeli implozandum frequentent.

Epiphanius epus vir diuina humanaq; sapientia prudētissimus his temporibus apud Theodorico cum rege ppter eloquentiam et sanctitatem magno in precio habitus est. Cuius auctoritate et sanctitate ita a Barbaris vexata liberata est.

Anastasio eius noie secundus papa natione romanus patre Fortunato post Belasium pontificē sedit anno vno men. x. et diebus. xxiij. hic cum primū bonus et catholicus haberet ab Alchano seductus fuit. verū dū occulte eum reuocare tēstasset: clerū se alienauit eoq; seorsum a comunione maxie subtraxit: hanc ob rem et Gratianus testat diuino nutu morbo statim correptus est: et cū in laterina esset: ut nature necessitati obtemperaret intestina effudit: ut hēmus i canone. iij. di. c. Anastasius. Is itaq; secundus papa ifamis fuit. Constituit tñ ut nullus clericus propter iram vel odiū in ecclesia officium suū intermitteret missa excepta. Excommunicauit et primo Anastasium impatorez eo q; achatio heretico faueret. et hec de Anastasio isto dicta sufficiant. Quinētā in septribus mense semel ordinationib; celebratis. xij. pspytros et epōs. xvi. creauit. atq; ita. iij. cal. decēbris i basilica beati petri sepultus fuit: et post vacauit sedes dies sex.

Symachus papa natione sardus pater et ipse Fortunato post Anastasium nō sine magna discordia pōtēfex creatus sedit annis. xv. men. vi. et diebus. xxiij. Cū enim hic in lateranēsi palatio ordiaretur Laurentius qdā in ede beate vginis q̄ noua dicebat ab alijs p cōtentionē pontifex subrogatus est. Res aut cū apud theodoricū ageret Symachus hic in pontificatu cōfirmatus est sicut etiā Gratianus in canone meminit. f. xviij. di. c. Lōcilia. Qui cōfirmat? hac clemētia in Laurentiū vltus est: ut ipsū nicerinus epim dederit. Post q̄mōr deinde annos iterū maxima altercatio in clerū surrexit: et hoc ppter crimina Symacho obiecta: q; Romani pace fastiditi Laurentiū deduxerūt: et sextū dissidiū fecerūt. Rex aut Theodoricus canonū ecclesiasticorū ignarus Petrū quondā altinū ep̄s et Rauenā Romā misit: q; utroq; pontifice deiecit se pontificē fecit. At Symachus centū et. xx. epōs Synodo cōgregata de obiectis criminibus cōstātī aīo se purgauit: ac Petrū Laurentiūq; malorū oīum capita relegari obtinuit. Symachus itaq; cū gloria et honore restitutus cōfessim manicheos ab vrbe expulit et eorū libros iterū publice cōcremavit. Et postea basilicas multas aut ornatū aut a fundamētis erexit. Cōstituit autē sub anathematis pena: ut nemo adhuc viuēte papa de electione futuri pontificis presumeret loqui sicut hēmus in canone. 79. di. c. Sigis. Mandauit quoq; clericis ne cū mulieribus nisi euz consanguineis in vna eadēq; domo cohabitaret: ut. 81. di. c. Volumus. Cōstituit itē ut diebus dominicis et in martyriū natalicij gloria in excelis deo: in missis semp caneret. Fuit hic pontifex pauper et maxime epōs ac clericorū amator: qbus in aphrica et sardinia exulantib; pecunias et vestes pro posse mini strauit. Multos quoq; captiuos in diuersis puincijs multa pecunia redemit. Tandē creatis. 92. presbyteris: dyaconis. 16. et ep̄s p diuisa loca numero. iij. 7. moris: et. 14. cal. augusti in basilica beati Petri sepelitur: vacauit sedes dies. 7.

Viri doctrinis excellentes.

Sulgentius natione apber ripensis ep̄s et preclarissimus doctor his temporib; floruit q ex aphrica cū innumerabilibus catholicis in Sardinia a Totimūdo vandalorū rege catholice fidei defensione exulanti missus corpus sanctissimi patris nri Augustini: ac alias nonnullas sanctorū reliqas secū detulit: ubi et qd reliquū vite sue fuit tēpus cōsumpsit: ibidēq; cōstitutū nihil ptermisit: qd ad vere xp̄i fidē p̄tineret sci licet p̄dicādo: docēdo: monēdo: et libros cōponēdo. Et qbus libris a se editis: bi p̄cipui sunt vj ad enicia nū de remissione peccatorū li. 3. ad Bonatū de fide li. i. De mysterio mediatoris lib. 2. De p̄destinatione et qbusdā alijs questionibus li. 3. Contra obiectiones Totimūdi regis arriani li. i. de cōtinētia cōingatorū seruāda li. i. ad eandē de orōne li. i. ad eugippiū de charitate habēda li. i. ad theodorū senatore li. i. ad Genatiū de penitētia et indulgētia li. i. Diones quoq; multas habuit ad populū elegātes qdē et graues: et p̄sertim de natiuitate dñi: et de beato Stephano martyre.

Eugippius vir fortissimus p hec tpa in precio existēs etiā ecclesiā dei plurimū inuit. Hic cū religio sissimus hret et monachorū regulas accurate cōposuit: et sc̄i seuerini abbatis vitā elegātī stilo p̄scripsit.

Senadius massiliensis ep̄s vir greca latinaq; lingua eruditus: et ipse tēpestate hac diligens patriis nri augustini inuitator librum de dogmatib; xp̄ianis cōposuit: et ibidē quid cuiq; ad salutem necessariū esset declarauit. Item diuinum Hieronymū imitatus librum de viris illustribus edidit. Multaq; p̄terea ipso referente de greco in latinum transtulit.

Symachus patricius ac senator romanus et phis insignissimus his tēpib; cū Rome clarissimus hretur a Theodorico rege ob suspitionē affectate libertatis apud papā exilio dānat: et in carcere p aliquod tēpus trudit. Deinde ab exilio reuocatus diuis sup̄plicijs tandē interfecus est. Hūc nāq; romanā rempublicā sua sapientia: suisq; scriptis plurimū illustrasse dī. cū: eo q; librum epistolarū elegantissimarū feriperit: a quo et nos hanc celeberrimā excerptimus sententiā: Semp natura equalib; gaudet: et tunc familiare sibi est omne qd simile est.

5694

497. 5696

499. 5698

5699

500

C Boetius antius manilius seuerinus xpianissimus vir et cōsulari dignitate insignit⁹ p⁹ cetiq⁹ ac p⁹ hūis celeberrimus symachi⁹ predicti gener hūidē quoq⁹ t⁹ p⁹ bus Rōmē clarissimus fuit. hūc ideo maniliū vocant eo q⁹ a manilio torquato origine duxisse tradat⁹ q⁹ cū vere catholicus esset (nec Arrianis ē p⁹ se rogat⁹) obtēperare vellet et ipse a theodorico rege sub velamento affectate libertatis post socerū suū Ticinij exulare iube⁹ et postmodū instigantib⁹ hereticis p⁹petuo carceri dānā⁹. In q⁹ qdē calamitate constitutus ad recreandū aīuz suū: cū in mathematis doctissim⁹ esset: ebiterinū e p⁹eruo p⁹mus excogitauit et excidit: qd⁹ qdē modernis t⁹ p⁹ bus musicis celebre instrumentū habet: ibidē quoq⁹ cōstitut⁹ ad multoz vtilitatē p⁹clarissima atq⁹ innumerabilia q⁹si edidit opuscula: et que ad manus veniente hūc ipsa sūt. De cōsolatione philosophic. li. 5. Incipit carmina g. De diffinitionibus li. i. Incipit cedi. De xpiana fide ad Joānē li. i. Christianā fidem De disciplina scolarium li. i. Gestra nouit. De trinitate ad symachū p⁹dictū li. 3. Inuestigatā diu De diuisionibus li. i. Quod magnos. De duab⁹ naturis xpī li. i. Anxie te quidem. De musica li. i. Omnes quidem. De unitate xpī li. i. Unitas est que vna. De topicis differentiis li. 3. omnis ratio. De hebdomadibus li. 2. Postulas vt ex hebdomadibus.

5701

502

C Lotharius alias clotaricus sextus franc⁹ rex hoc anno clodoneo rege defuncto regnū suscipiens regnavit i gallia annis. 51. Clodoneus. n. post se q⁹tuor reliq⁹ filios. tres. s. legitimos Clodomirū v³ et clotarīū childebertū atq⁹ theodoriciū naturalē: qui iter se se regnū a patre occupatū equis portione⁹ diuisere. Clodemiris aut natu maior statim deficiēs duos filios isātes post se reliq⁹: quos cū cletil⁹ is mater et eoz aīa vnice diligerēt in regio: sine in p⁹is portione q⁹ fuit in burgūdia et alemania vsq⁹ ad Italīā enutrire curarūt: qd⁹ p⁹epēdens clotar⁹ hic et childebert⁹ frater statū infantes suscipiūt: et terre allīos iterficiūt: qd⁹ iterfectis Theodebert⁹ theodorici p⁹dicti fili⁹ p⁹clarus adolescens cum childeberto patruo suo in hūc Lothariū cōiurarūt: qd⁹ ad p⁹liū exantib⁹ chorildis mater eos cōposuit: et childebertus cū Lothario isto in hispania cōtra gothos arrianos exercitū ducere hortata est: qui illo accedens statim cesaragustanā ciuitatē obsederunt. Theodebertus autē p⁹lationibus affuctus in italiā veniens liguriā nostram oēm mox obtinuit: ibidēq⁹ p⁹reda magna cōquefita in galliā redijt: moztuo deinde childeberto fratre minore clodothari⁹ iste regnū omne obtinuit: q⁹ vt regnū etiā cōfirmaret filiā chlōtismondam Albonio longobardoz regi potētissimo vxorē dedit: hic deniq⁹ apud parisiē moriēs cū ē theodorici nepotis sui regnū obtinuisset q⁹tuor filios. s. Aripertū: guntravinū: Chilpericiū: et Sigipertuz post se reliquit q⁹ postea inter se totū regnū cōcorditer diuiserunt.

5704

505

C Olympius qdā arrianus ep⁹s hūidē t⁹ p⁹ bus apud carthaginē fuit: qui hoc anno cū in balneis scriffī mam trinitatē publice blasphemaret tribus igneis fulminibus ab angelo visibiliter missis miserabilē de cidit: et eius cadauer penitus exustum est.

5711

512

C Barbas ē ali⁹ arrianus ep⁹s cum quendā his verbis baptizaret dicēs: baptizat te Barbas in noīe p⁹is per filiū in spū sancto. Aqua euauit: et nūq⁹ cōparuit. Quo miraculo p⁹motus q⁹ baptisimū expe crabat cōfestim ad verā catholicāq⁹ fidē transijt. Omnisda papa natiōe cāpanus p⁹re iusto post symachū pontificē sedit annis. 17. et dieb⁹. 18. hic pontificatu inito Theodorico hortante statū apud vrbē p⁹uincialē synodū cōgrega⁹ it tū q⁹ p⁹sertim Euticianā heresim dānauit: q⁹ tū p⁹imū dānata fuerat. In ea q⁹ synodo Gratiano te ste multa cōstituit: et p⁹mo vt nullus solēnter penitēs de cetero ad sacros ordines p⁹mo uerē fient habet in decretis. 51. di. c. penitētes. Eodēq⁹ decreto vetuit aliquē in ep⁹m ex secularib⁹ debere eligi vt. 61. di. c. In sacerdotib⁹. mādanit itē ep⁹s alijsq⁹ subditis metropolitanoz suozū decreta inconcussa seruare. 25. q. 2. c. Seruatis. Voluit itē xpianoz nuptias nō occulte sed publice fieri debet vt. 30. q. 5. c. Nullus fidelis: vetuit p⁹terea sacerdotib⁹ et alijs ne altaria in cec⁹is cōsecratis erigerēt sine spālī ep⁹i licentia de cōse. di. i. c. Nullus p⁹sbyter. hic grecos reconciliauit: clerūq⁹ cōposuit ac manicheos iterū i vr be pululantes expulit atq⁹ eoz libros publico icēdio cōsumpsit. Hūc clotar⁹ frācoz rex p⁹dict⁹ pluri ma dona: et qdā p⁹ciosa obtulit simili⁹: et theodorico rex trabē argēteā. i. 40. libraz dono misit. Et p⁹pre rea et ipse vt erat munificentissim⁹ p⁹otifex cū eisdē p⁹ncipib⁹ munerib⁹ certauit. Unde et ante altare basi lice cōstātiane coronā argēteā libraz. xx. et ctaros argenteos sex collocauit: atq⁹ alijs multis bonis xpī ecclias exornauit: qd⁹ op⁹ie gestis: multis quoq⁹ sacerdotib⁹: alijsq⁹ clericis ex more creatis. 8. idus augusti emorūt: et in beati Petri apostoli basilica sepelitur. Quo moztuo sedes vacauit dies sex. **C** Synodiū ticinēsez ep⁹s: Fortunatū catinēsez ep⁹s: Venatiū vrbis Ro. p⁹sbyterū viros isignes et qdē scriitare et eloquētia p⁹clarissimos his t⁹ p⁹ b⁹ floruisse: et i p⁹cio fuisse cōstat: eo q⁹ p⁹ormisda hic p⁹otifex cōf ad Anastasiū impatorē hereticū legatos p⁹stātinopoli miserit. Qui illo accedēs Joānēz illi⁹ vrbis ep⁹s et per eū reliquos grecos ab euticianā heresi desistere iussit: sed ipse impator nec ep⁹s aut clerus con

Constantinopolitanus obedire voluerunt. Dixitq; impator potius papa obedire debere impatori q; ab ipso obediri. Et ppa contra oē ius: cōsuetudinēq; ipsos oratores magis affectu iniurijs. et ex vrbe depulit. de quibus etiā diuus Gregorius in dialogorum libro multa disseruit.

Justinus senior. xvi. cōstantinopolitanus impator: hoc āno Anastasio impatori subrogatus i perant annis. viij. Is orthodoxe fidei amator: et pector acerrim⁹ fuit: et vt diligētissimū fi dei observatore se p̄fiter hereticorū nomē pro virib⁹ extinxit: et q̄maxime arrianos oēs ex cōstantinopolitana vrbe expulit: atq; eorū ecclesias catholicis assignavit. Quod qdē Theodorici⁹ rex ea labe infectus egre ferens Symachū et Boctiū Ro. cōsules papā relegavit: et Joānē pontificē Ro. cū multis nobilib⁹ Romanis ire cōstantinopoli iussit mādās eis vt Justino suaderēt Arrianos restituere alioq; ipse oī regio suo ep̄is catholicis vices redderet. Justinus autē Joānē papā magno cū honore excepit: et ne xp̄iani catholici trucidarent postulata cōcessit. Legatos q; Ro. multū honoravit: multisq; munerib⁹ eos donavit. Quod vbi theodorici⁹ audivit egre tulit: et ad se regressos in carcerē misit: quos oēs fame cū ipso Joāne pontifice iterire fecit: et post eos Symachū et Boctiū cōsules (vt dictū ē) papie ingulari p̄cepit: qb⁹ iustino relatis ipse merore et senio confectus Justiniano sororis sue filio impatore designato vite finem fecit.

Monachorum regulatio.

Benedict⁹ monachus italicus monachorū oīūz pater et p̄cipuus regulator: his t̄pib⁹ nō lōge ab aq no apuci⁹ ciuitate i mōte cassino: vbi olim cassinēsis ciuitas fuerat: monasteriū cassinēse toto orbe celebratissimū extruxit: vbi abbas ipse p̄mū cōstitutos disp̄s mōachos in vniū collegit: atq; diuino spū illi stratus eis regularē vitā p̄mū cōposuit: et eisde observandā tradidit. Eius autē factissimi viri vitā insignē et miraculis clarā beat⁹ Grego. 2. dialogorū suorū scribit. Sui. n. vir hic scripsit inter cetera virtutū suarū monumēta. p̄phetico spū plurimū illustrat: quo multa futura et occulta cognouit: cui⁹ fama Totila ostrogotbarū rex duct⁹ (vt Greg. eodē li. meminit) vt ip̄s rētarēt sanctimoniam ad eū se cōtulit: et se se famulū idumēto mēit⁹ aliū p̄misit q in regio ornatu et apparatu regē Tonlā simularet. Quē statim cognitū scīs vir cū placido vultu l̄s sordide vestitū digito vt erat significatū ad se in monasterij vestibulū vocauit: p̄p qd deinceps rex cū in summa veneratiōe habuit. Hec et alia p̄p̄modum īfinita sc̄itatis signa clarissim⁹ et sanctissim⁹ Benedict⁹ ostēdit. Nec tñ longobardi nri q̄uis viri facti signa plurima viderūt: stinuerūt qn p̄feto et p̄p̄mū monachis p̄dicto dei iudicio celebre id monasteriū diruerūt. Sui itaq; hic B̄ndict⁹ ex nobili ḡne in p̄uincia nursie ortus: Rome liberalib⁹ l̄raz studijs tradit⁹ fuit: S; cū in eis multos p̄ abrupta viciorū ire cerneret eū quē q̄si ingressū mūdi posuerat pedē tetraxit h̄e si qd de sūia ei⁹ attingeret Ip̄e q; postmodū i imane p̄cipitiū tot⁹ irer. Despectis itaq; l̄rarū studijs relicta domo rebusq; paternis soli deo placere desiderās scē cōuersationis tadē habitū suscepit et deserta loca p̄ aliq̄ t̄p̄s incognit⁹ icoluit: et artissimā vitā duxit. Cui⁹ lucernā cū dñs mūdo clarescere vellet ad cassinensem locū illū p̄duxit: vbi extructo monasterio: tā et si monachi longe ante illū fuerint plurimi: monachis tñ regulā et optimū vivēdi modū p̄mus dedit. Quā ob rē et discipulos ferme innumerabiles ibi dē et alibi cōgregauit: quorū ope (vt ita dixerim) totū orbe terrarū obtinere meruit. Ex cuius clarissimo ordine cū plurimi tū sanctitate tū scientia atq; papatus dignitatis emersere viri: Illamq; regulā p̄mū monachis nigris cōtulit: de quibus etiā fit mētio in clemētinis de statu monachorū. c. Ne in agro. Qui qdē ordo cū persepe a fundatoris sui regularib⁹ institutus declinasset om̄ssis alijs plurimis reformationib⁹ nō modicā reformationē in anno salutis nostrē. i. 409. apud patavinā vrbe in mōasterio sancte Justine sumpsit. Qui et ip̄s sibi speciales institutiones cōstituētes Eugenius q̄rtus pontifex eas sub titulo cōgregationis sancte iustine approbauit: de qua loco suo infra dicemus. Eā autē regulā ab ipso p̄re et iustitatore editā nōnulli postmodū cōplexi sūt monachi: quorū de numero fuerūt cisterciēses a diuo Bernardo plurimū aucti: Camaldulēses: Cluniacenses: Celestini: montis oliveti nouus ordo: Siluestri: et q̄ humiliati appellant. Ibi oēs et alij plurimi: q̄uis diuersē bitu diuersisq; cōstitutionib⁹ inter se differat cā tñ profitent regulā dignissimā atq; approbatā. Tradit autē ex huiusmodi sc̄issimū patris ordine ad xxiiij. sūmos p̄tēfices emeruisse cardiales vō. 183. Archiep̄os et ep̄os. i. 464. Abbates īsignes. i. 5070. fuere. Atq; canonizati monachi vt Joānes rigessimus secūdus scribit. 555. Quo autē āno: vel q̄ sua etate diuus B̄ndict⁹ obierit nō satis patet: s; nec scīs Greg. scribit. Et vō festū. xij. cal. aplis celebrat.

Sanctus eius nois p̄mus papa natione tuscus patre Constantio post Hormisdā pontificem sedit annis duob⁹ mensib⁹. viij. Qui suscepto pontificatu (vt Gratian⁹ refert) mādavit hoc in foro iudiciali observādū cē vt ante litē cōrectarā: vt anteq; vltra pcedat p̄us possessori cū etia restitui: vt hētur in canone. 2. q. 2. c. antiquus decretū: S; in vrbe multa cemiteria restituit et ecclesias multis munerib⁹ exornauit: de q̄ Greg. in. 4. dialogorū libro refert: q; propter orthodoxam fidē a theodorico rege (vt dictū est apud Rauenā diu in custodia tenuis fuit: vbi et pedore: sitūq; atq; inedia cū alijs catholicis postea. v. cal. iunij cōsumptus ē: cui⁹ postea sanctissimū corpus ex Rauenā in vrbe delatū in basilica beati petri sepultū fuisse tradit. et tūc sedes vacauit dies. 18.

Brigida virgo sanctissima natione scythica penitētē et morū oīūz speculū: ac cenobiorū multorū tā virozū q; mulierū fundatrix: hoc anno post multa miraculorū insignia calē. februa. emissio spiritū euolauit ad superos: cuius etiā natale eo sue dormitionis die celebratur.

5714

5719

521

5720

Iustinus eius nominis quartus papa natione Sabinus patre castorio post Joannis pontificis felicem dominionem sedit annis. 4. men. 2. dieb. 13. Is fuit paucus magni Regis. Qui ut vir opum rerum diuinarum curam gerens multa in urbe extruxit edificia: et maxime Cosmice et Damiani templum quod adhuc extat. In via quoque salaria Basilicam sancti Saturnini incendio exusta restituit. Hic

inter cetera sue sanctitatis opera iuxta doctrinam beati Jacobi apostoli mandauit infirmos ante obitum inuigilare. Et ex more sacris ordinibus celebratis: ubi presbyteros. ly. dyaconos. 4. et episcopos per diuersa loca numero. 29. creasset moriens: et 4. idus octobris in ecclesia beati petri sepellitus. Et tunc sedes vacauit dies tres.

Amalasuntha Theodorici Ostrogothorum regis vidua et filia hoc anno post Joannis pontificis mortem theodorico patre defuncto cum Aralarico filio suo annorum. x. regnauit annis. 8. Mulier siquidem prudentissima et bonarum virtutum ac liberalium artium studiis ornatissima. Que ut erat mulier catholica regno suscepto multa prius malefacta reparauit: et maxime Symachi et Iovinianus filios primonitium ablatum reddidit. et Aralaricum filium suum: renitensque Gothis disciplinis erudiri curauit. Qui quidem alaricus quibus ob hereditatem paternam Arrianus esset Bonifacium tamen et Joannem summos pontifices magnis honoribus et honoribus persecutus fuit: et etiam multa laude digna peregrinatus. Cumque annis. 8. cum matre regnasset decessit adolescens: quo mortuo ipse et eius mater Amalasuntha regina Theodatus quendam consobrinum sui regni consortem accepit. Qui sane Theodatus: ut cassiodorus ait latinis et grecis litteris admodum erat eruditus et maximam inter philosophos sui temporis opera philosophiae dabat: platonemque ut plurimum sequebatur in reliquis vero mundi agilibus in eis et incostans erat: sed pecuniarum auarus. Qui horum ipsa Amalasuntha regina Burgundiones qui lyguriā et emiliā vastabant: atque alamanos qui venetias spoliabant cum magna cede ex italia pepulit: et Romanam omnem prouinciā recuperauit et pacem cum Iustiniano imperatore ac francorum rege obtinuit. Sed postea cum rapinis et populationibus: resisteret et reclamare plurimum Amalasuntha indulgeret illa cepit et in insulam vulsiniam lacus relegauit: ubi tandem eam a quibusdam malignis occidi permisit: et eius filiam uxorem ac regni sociam accepit: quae postmodum quinque annis regnauit. fuerat igitur haec amalasuntha memorabilis femina et grecis ac latinis litteris egregie erudita et adeo ut cum quibusvis de omni ferme disciplina disputaret: cuius quidem mortem Iustinianus imperator egre tulit: et de ea vindictam sumere praeposuit: haec enim inter cetera sua edificia patri suo monumentum superbissimis edificiis extra Rauennam extruxit. Quo in loco nunc sanctae Mariae monasterium edificatum habetur quod monachi sancti Iustini nunc incolere dicuntur.

Iustinus quidam doctor ecclesiae Antiochene presbyter his temporibus in praedio exsiliens multa contra eos scripsit: qui in una substantia christum adorandum censebant.

Dionysius abbas et doctor egregius per idipsum tempus laudatus: eo quod Rome computum suum. id est pascale calculum mira ratione composuerit.

Iustinianus magnus imperator et semper Augustus. 17. constantinopolitanus imperator Iustinianus predicti ex sorore nepos post eum imperauit annis. 38. vir certe maximus et diuini ingenii ac ingenio doctrinae. Cuius rei gratia leges romanas sparsas et incoppositas: ad utilitatem hominum in ordinem redegit pulcherrimum. In quibus ea quae superflua et inutilia videbantur abscidit: et per Joannem tribunianum patricium ac quendam Theophilum Borotheumque doctrina et auctoritate insignes viros: easdem omnes romanas leges in duobus pene librorum milibus: et tredecies centenis versuum milibus: perstraxit in unum conscripserat: intra unum. xii. librorum volumine coartauit quae Codicem Iustinianum appellari voluit. scilicet et per eosdem viros pandectas. id est Digestum: quod quidem tribus voluminibus distinxit: in quibus omnem Iustinianum doctrinam declarauit: idem quoque legum Epithomen quatuor librorum fecit: quas quidem leges nouellas vocari mandauit: quae Aetice coeter appellatur: Sunt et qui dicant: ipsum quoque de incarnatione domini libros edidisse elegantes. Hic itaque imperio suscepto Belisarius patricius virum in armis strenuum belli ducem cum ingenti multitudine constituit: quo auxilio de persis et vandalis triumphauit. Nam Belisarius ipse ut erat praestantis animi et singularis virtutis vir: in Aethiopia traiecit vandalos superauit: et eorum regem Helismero captum: prope delevit. Et cum Romanam sedem veneraret legatos insignes cum muneribus misit: et Joannem pontificem suo nomine salutare fecit ac preciosa munera eidem et beato Petro obtulit. Sed cum postmodum in eubectis errore incidisset ab agapito pontifice (Joannis successore) reuocatus est. Sed et postquam de vandalis triumphasset per mundum alium suum exercitum ducem: salonas urbem munitissimam a gothis occupare cepit: et Gothos eo in praedio cum ingenti cede superauit in quo quidem filio et munitus ipse occisus fuit. inde quoque et Belisarius cum exercitu in italiam misit: eamque a gothorum tyrannide quasi liberauit. Nam idem Belisarius quinto anno postquam in italiam venisset apud Rauennam viginti Ostrogothorum regem cepit et eum cum omni familia et magna procerum suorum parte: constantinopolim duxit. Quibus ita gestis: Iustinianus per eundem Belisarium mauros aethiopicam vastantes perdomuit et de eorum spolijs duo hospitalia apud Romam crexit: et monasterium apud ortum urbem condidit: cui et fundus ex patrimonio suo plurimos addidit: unde monachi vivere possent. Ex eis etiam Anastasium spolijs Belisarius crucem auream gemis ornata: et alia munera beato Petro dono misit. Denique hic Iustinianus cum templum toto orbe celeberrimum in honore dei patris et sanctae sophie sua ipsa edificasset et condidit: lapsus imperium mirum in modum per duces suos Belisarium: et Marcellum instaurasset amens et stultus factus iterum Theodatus secundus: imo post theodoricum Ostrogothorum rex hoc anno Aralarico rege paruo mortuo ab Amalasuntha regina eius consobrina in societatem regni assumptus regnauit

in italia annis. v. q. regno suscepto: vt solus regnaret mox cōsobrinā suā enecari fecit: Propter qd Justinianus morē illustrissime mulieris egre ferēs bellū illi inferre statuit: sed agaprius pōtifer cōstātinopolim ad Justinianū missus pacē ab eodē ipetravit. Verū gothi ppter regine morē ab eodē infensi se diuisione militari cōcitati vitigim sibi regē creauere. Qui mox vt ipse solus regnaret ipsum theodatum interfecit: quo mortuo statim regine filiam vxorē accepit: et regni sociā Rauene constituit: ac sic postmodum. v. annis et ipse regnauit.

b Bonifacius ei⁹ nois h̄s papa natōe Ro. p̄e Sigismūdo post Felice pō. sedit ānis. 2. et diebus 26. in huius aut Bonifacii creatione (vt qdā affirmāt) cōtentione i clero suborta dioscor⁹ quēdam idemormi Felicis loco elegere. Qua qdē seditione clerus diebus. 28. exagitatus tandē a p̄urbatione liberat⁹ et Boni. p̄fici⁹: q. statim ad eccliam cōfirmandā istituit vt tpe misse populus ac clerus esset: retinēq. q. neq. civilis neq. criminalis cā ep̄s apud civilē iudicē aduocari possit sicut bētur in canone. ii. q. i. c. nullus tandē vita functus in beati Pe. basi. sepellit⁹: et post vacauit sedes men. 2.

i Dānes h̄s papa patria Ro. p̄e p̄ecto ex celio mōre post Bonifaciū sedit ānis. 2. et mē. 4. de isto pōtifice pauca habent⁹: q. vbi pōtificatū iniit Antimū ep̄m hereticū statim dānavit: eo q. in heresim arrianā declinasset Hūic nāq. Justinianus ex cōstātinopoli missi scyphum aureū gēmis ornatū libarū sex: et duos argēteos libarū. i. ac calices duos argēteos libarū.

xv Et semel in ordinatiōib⁹ celebratis anno. 2. pōtificatus sui morit⁹: et in tēplo beati Petri. vi. calē. in iij sepelitur. Et tūc vacauit sedes dies sex.

a Sapitus papa natōe Ro. p̄e Gordiano post Joāne p̄dictū sedit āno vno. Hic qntā sanctā synodū vniuersalē apud Cōstātinopoli celebrare icēpit. in q. impatorē Justinianus arriana heresi deprauatū cōuertit⁹: vbi ē cōstituit dñcis dieb⁹ p̄fessiones fieri debere: qb⁹ optime gestis: ibidē haud multo post morit⁹. Undeq. corpus Romā platū in basilica b̄i Petri sepelit⁹. Illerius papa natione cāpanus: p̄e Hormisda ep̄o: post Agapitū pontifex fact⁹ sedit āno vno mēib⁹. v. et dieb⁹. i. 2. Hūc clerici iubēte et minitāte Theodato ostrogotharū rege pōtifice

s delegerūt: quāob̄e idignatus Justinianus Belisariū patriciū cū exercitu in italiā misit: quo cū venisset: Eligio diacono Romano istigante et accusante: q. Silueri⁹ Romā gothis pro

dere voluisset: a Theodora augusta: opante et Antonina Belisarij vxore Silueri⁹ hic in pontū insulaz relegatus est: vbi et statim nō sine opinione martyrij mortuus ē: cui⁹ qdē festū. xx. die Junij celebratur.

C Maurus Romanus monachus beatissimi p̄is B̄dicti precipuus discipulus hoc anno ab eodē Benedicto ex Aprucio in gallias missus ibidē monachis oibus et exēplo et doctrina rōnē bene ac beate viuendi dedit atq. ibidē ē multa ac plurima monasteria edificauit: qb⁹ gestis post ānos. 28. i. anno salutis n̄re. 560. post multas virtutes et miracula inibi facta nō sine magna sanctitatis opinione bona se neclute. 48. cal. febr. quieuit in pace: cui⁹ festū eo die celebratur.

C Vigetes gothos obscuro genere iter eos nat⁹: hoc āno vinēte adhuc Theodato rege apud Romā rex creat⁹: et quq. annis regnauit: Vir certe rei militaris sciētia p̄clarus: q. regno suscepto: et ipse cōfestiz Theodatu regē p̄ quendā gothū noie Octarū obrūcare fecit. Quo mortuo Rauenā p̄perauit: et oēs p̄ italiā dispsos gothos cōgregauit: et Athabastū Theodorici regis ex Amalasuntha filia neptē mutā vxorē duxit: q. Thegetis ignobilitatē plurimū cōrepsisse d̄. Hic itaq. cū multa certamina cōtra Belisariū ducē cōcertasset: tandē ab eodē Belisario p̄ditis oib⁹ italie ciuitatib⁹: in Rauena obsessus est: vbi et deniq. captus cū ceteris gothorū p̄ncipibus et regijs thesauris ac reliqua gaza in Cōstātinopolim ab eodē Belisario p̄ductus fuit. Ac sic q̄i gothorū regni hic finis fuit.

v Agilius papa natione Ro. p̄e Joāne cōsule post Silueriū exulē et abrogatū pōtifer creat⁹ se dit p̄tim Rome: et p̄tim alibi annis. i. 7. men. 6. et dieb⁹. 26. hūc nāq. eadē cā qua et suus p̄decessor: v. 3. q. Antimū hereticū restituere noluit: ad Theodorā augustā Cōstātinopolim dūctū fuisse tradūt: vbi et ex p̄cepto ipsi⁹ anguste ita crudeliter p̄berib⁹ cesus fuit: vt paululum

abfuerit: qn et tū in eis morerē: postea cū etiā in p̄posito cōstāter p̄sisteret: iniecto i collo ei fune tanq. latro p̄ totā vrbē tādū tractus fuit donec expirauit: cui⁹ corpus postea Romā delatū apud sanctū Marcellū via salaria honorifice sepelit⁹. Et post sedes vacauit mensibus. 3. et dieb⁹. xv.

C Synodus qnta apud cōstātinopolim Justiniani et Agapiti pōtificis iussu tā diu icobata hoc āno p̄fecta fuit. Hec. n. p̄tra hereticos: et maxie Theodorū et Antimū ep̄os h̄eticos atq. scismaticos. b̄ita fuit q. affirmabāt b̄issimā v̄ginē Mariā solū hoiez et nō deū et hoiez peperisse. Et p̄pterea ibidē declaratū ē vt beata v̄go Maria Theotocos diceret. i. q. deū et hoiez suo partu edidisset. Cui qdē Synodo vniuersalis ecclia auctoritatē maximā cōtulit: sicut et alijs q̄tuoꝝ dedit: vt habet. xv. di. c. c.

C Totilla q. et Baduilla d̄ vltimus ostrogotharū rex hoc anno Vigete p̄us a Belisario capto: et dein de ydonāpo eius patruo et successore a Forbis suis iterfecto: ac etiā Atthalarico q. mēib⁹ quq. regnauerat: ab eisdē et obrūcato subrogat⁹ regnauit ānis. 9. q. magistratu inito: regnū italicū a gothis Belisario duce sublatū p̄o virib⁹ recupare amicus ē. Et p̄pterea exercitū nō modico cōgregato in neapolitanos p̄mū mouit: et eā vrbē tādē nō icruenta victoria recepit. Undeq. Belisario absente totā italiā inuasit: diripuit: et multis cladi⁹ affixit. Urbē deniq. Romanā igressus illā etiā diripuit et incendit: ac muros p̄te euerit. Ciues q̄z varie iactatos vrbē demū pene desolatā: ac sine villo quasi habitatore relinquit.

528 5727

530 5731

533 5732

534 5733

535 5734

538 5737

543 5742

Pari quoque feritate in Ethurie urbibus et quoniam maxime Perusij descendit: ubi Iherculanum perusinarum episcopus: ut Grego. li. dialo. refert decapitari fecit: idemque in Sicilia navigans tota insula iuxta divi Benedicti varici nium obtinuit. prodixerat. n. sanctus Benedictus Totilla hunc urbem Romanam positurum et Sicilia intraturum ac denique nono regni sui anno supaturum et interficiendum: quod et factum est. Totilla itaque postquam Sicilia obtinuit: ibidem quatuor ducibus suis relictis in Italia rediit: eo quod Marseten cumuchum italico bello a Iustiniano Imperatore perfectum fuisse: et in Italia cum innumerabili multitudine: et maxime longobardorum remisse intellexisset. Verum cum Marsetes multa lombardie parte obtinisset: et longobardorum copias apud brixellum tunc civitatem collocasset quod ibidem manentes placentinis et parmenses multa inferret damna: Totilla in eos movit: cumque quodam die et acre pugnasset: tandem a longobardis ferocissimis ibidem superatus. 9. regni sui anno cum ingenti gothorum multitudine Totilla hic interfectus est. gothi vero quod cederet supfuerunt statim: Thibria quedam gothorum regem sibi creaverunt: quod et ipse post multa prelia quibus contra marsetes sepe victor evaserat: dum in apulia tandem cum totis viribus pugnaret et multos suis manibus interfecisset apud quendam fluvium confossus ierit: eoque mortuo gothi viribus et animis destituti cuncta quod possidebant mox marseti restituere: et eamobrem pacem promovere. ac sic. 72. anno postquam Theodoricus Italia adeptus fuerat: gothis deletis eorum nomen evanuit: nam quod prelio supfuerat non gothi: sed itali vocari voluerunt: eo quod in Italia nati et nutriti essent.

5745

546 **C**ilpericus. 7. francorum rex hoc anno Clotario patre defuncto in francia regnare cepit et regnavit annis. 24. hunc quippe crudelissimum fuisse tradunt: et iter cetera sue vesanie et crudelitatis facinorosa prope prius sine causa interfecit: que et postmodum multis miraculis claruit.

5749

550 **M**ediolanum Cisalpine gallic metropolis hoc ipso anno regnante Totilla rege a gothis pene subversum fuisse tradunt in quodam quodam vastitate supra triginta mediolanensium milia interfecta fuisse: Nam etiam superioribus diebus in tota eius diocesi adeo fame laboratum fuerat ut matres filios comederent.

5752

553 **E**lagius papa eius nominis primus natione Romanus post Vigilius pontificatus sedem annis. xi. et diebus. 19. hic et si multis in periculis ostrogotharum maxime fuerit nequaquam tamen christi ecclesiam deseruit: sed ad eandem confirmandam multis Gratiano reserente constituit. Et primo clericis in sacris constitutis mandavit: ut septem horas canonicas quotidie celebrarent: ut beatus in decretis. 91. di. c.

Eleuterius frater. Voluit ut in ymaqueque provincia. x. vel. xij. contineretur civitates: ut. 6. q. 3. c. Scitote. Quod tunc quod episcopus ut de rebus ecclesiasticis vlla alicui facere presumere securitate. 8. q. 5. c. Talia quod. Statuit preterea: ut heretici et schismatici non solum ab ecclesiasticis: sed etiam secularium manibus punirentur: quod vix ad sanitatem de rationibus nequaquam deduci possent. xxij. q. v. c. Quia nos. Voluit insuper ut nullus in abbate promoveretur nisi quod canonice electus fuisset. xvij. q. 2. c. Abbatem in monasterio. Voluit quod ut si quis accusatoris libellum absente reo in foro obrulisset oim repelleret. 3. q. 9. c. Carte quod. Statuit ut nullus patriarcharum vniuersalium titulis vocabulo uteretur nisi pontifex Romanus. 99. di. c. Nullus. Concessit et presbyteris in quadragesima mensura seu missas hora nonne celebrari posse: ut de consuetudine. di. c. Solent. Hic autem accusatus fuit quod malorum virgilij papam fuisset: sed ipse clero et populo congregato crucem domini tangens atque euangelium iuramento suscepto a tanto se crimine purgavit. Et demum cum ex sacris ordinationibus bis in decembris mense habitus presbyteros. 26. diaconos xi. et episcopos per diversa loca numero. 39. creasset et vitam disceresset: et in basilica petri sepultus fuit: et tunc sedes vacavit menses. 3. et dies. 26.

Viri disciplinis excellentes.

Cassiodorus monachus Ravenensis vir quodam doctissimus bis temporibus ob clarissimam et doctrinam magno fuit in pretio: quod cum primus consul esset: deinde senator divino tactus spiritu res mundanas sprexit et monasticam vitam complexus est: ubi ad agendum intellectum psalterium primo luculenter exposuit. Deinde chronica insignem de pontificibus atque imperatoribus compilavit in qua presertim de Theodato Ravennate rege contemporaneo suo multa conscripsit. Edidit preterea librum unum de animarum: et de orthographia alium librum. necnon et de negociis familiaribus epistolas composuit multas.

Bermanus autem parisiensis episcopus preclarissimus per hoc tempus migravit ad deum: quod quippe sanctitatis et doctrine vir fuerit: quibus floruit miraculis fortissimus episcopus stilo digessit eleganti: cum. n. festum. v. calendas. iunij celebratur.

Paliscianus quod eruditissimus grammaticus atque philosophus prior cesariensis homo certe greca ac latina lingua doctissimus per hoc ipsum tempus apud constantinopoli floruisse ac claruisse tradunt: quod cum grammaticorum omnium princeps haberetur ea in facultate parva edidit opuscula. Nam de prioribus orationis ad Julianum patricium consule librum conscripsit. Similiter et de constructione: deque accentibus alios libros edidit. De naturalibus quoque questionibus ad Cosorem presarum regem volumen egregium scripsit. Atque de cosmographia libellum composuisse fertur.

Atrator sancte Romane ecclesie cardinalis diaconus et poeta laureatus hac tempestate mira floruit eloquentia: quod iter cetera ingenij et virtutis sue opera apud actum versus ex metro exornavit atque alia quodam coposuit.

Brandanus denique hybernensis abbas sanctissimus per hec tempora ob extremam sanctitatem atque doctrinam maximo in pretio habitus fuit: de quo etiam admiranda scribuntur.

5753

554

Marsetes Iustiniani augusti Eunuchus et militie impatoris: cuius bellice gloria prestantissima: hoc anno contra Totillam gothorum regem italico bello ab ipso Iustiniano dux prefecit: quod in Italia veniens cum ingenti gloria gothos ipsos omnes superavit: et Italia omnes ab tyrannide eorum liberavit. Hunc quippe nonnulli antea cartularium fuisse affirmant quem cum Iustinianus aliquando in cubiculum accepisset: cognita hominis virtute confestim eum patricium declaravit: et primum in consilio suo: necnon et imperialium pecuniarum receptorem ac dispensatorem instituit. Erat namque iter cetera religione: pietateque ac munificentia insignis: et ob hoc etiam barbarorum regibus amicitia iunctus fuit.

Qui magnis comparatis copiis ex constantinopoli egressus: terra marique in italia tandem puenit: et ad Aquileiam urbem pueniens ibidem constitit: et uniuersum eius exercitum congregauit: quod audiens Totilla statim ex Sicilia insula Papiam venit. Et Theobaldus dux suum cum prece copiarum Hieronam misit: ut scilicet Marisco transitum prohiberet hoc cognito Marisco .xij. longobardorum milia que Alboynus rex ei tradiderat per mediterranea ad brixellum padum oppidum misit: et Marisco ipse cum suis copiis ex Aquileia ciuitate Rauenam se transtulit: indeque cum Romam quasi trepidus peteret Totilla a Longobardis apud Brixellum superatus et interfectus est. His auditis Marisco in itinere Parmam et Perusiam urbes munitissimas cepit. Indeque Romam profectus eam obsedit atque obtinuit. Eaque obiecta Theobaldo regi Tonille successum non longe a Viceria urbe fortiter pugnantem postea opprimit: et Gothos omnes italia depulit: atque itaque ut dictum est septuagesimo secundo anno postea Theodorici primus eorum rex italia intrauit: gorbis nomen cum regno ierit. Marisco deinde sumis honoribus exceptus: italia per decem et septem annos in pace possedit. et Ecclesiam ab Atila humorum rege destructam aliquotulū istaurauit: et multa edificia hincinde condidit: et primo apud Venetias propter beneficia ei a nobilibus Venetis collata. Sacellum sancti Theodori martyris ubi nunc est templum diui Albarci celeberrimum edificauit atque ibidem aliam ecclesiam in honorem sanctorum Adenne et Geminiani ex Gothorum manubijs extruxit: postea Gothorum diuis bona publicare: et omnia Rauenari ecclesie condonare voluit. Adortuo vero Iustiniano imperatore: et Iustino iunioris loco eius successit: cum Marisco ipse nimium locupletatus esset: quodam Romani iniqui et perditissimi eius non virtuti: sed diuitijs inuidetes plurimis modis apud Sophiam Iustini uxorem eius accusauerunt: quod delatoribus nimium credula suauis marito ut successorem Marisco mitteret. Oratoresque Marisco misit cum his litteris conuictado quod ad dispendium iter ancillas pensa reuocabat. At ille indignatus ut par erat: legato et Sophiam misit tale se ei osurum telum quam ipsa dum viveret perficere non posset: quod et fecit. Itaque audito successoris aduentu Neapoli et Roma conuersit. Et inuestigio ad Alboinum legatos in panoniam misit: suadens ut se cum longobardis suis in italia celebris patriam transferret. Quo audito Alboynus rex exilarat: quamlibetissime oblatione suscepit. Sed dum aliquodiu moraretur Ioannes pontifex: his auditis statim Marisco ex Neapoli Romam conuenit: et intellectis viri contumelijs ei quod voluit conuersit: atque cum Romanum consulem cum Basilio a Iustino creati obtinuit: et ibi decem etiam annis stetit: quo in tempore longobardos rogauit: ut in panoniam aliquodiu se contineret quod et ipse petrauit. Verum eo defuncto longobardi italia: ut mox dicemus obtinuerunt. Sed iam cum de gorbis satis dictum sit: ad longobardos nostros transcendendum est. Et sic liber Decimus explicit.

Incipit Liber Decimus.

Dannes tertius papa natione Romano pre Anastasio illustri viro natus post Pelagium pontificem: sedit annis ferme .xj. vir quidem prudens et iustus cuius tempore Armenij christi fide publice susceptum: et multarum rerum perturbatione hic Mariscus Eunuchum indignum a Romanis passum Romam ex Neapoli reduxit: et consulatum ei impetrauit. Postmodum ad fabricas: prout suas multa sanctorum cimiteria in urbe restituit: et aploz Philippi et Jacobi ecclesias a Vigilio pontifice inchoatas perfecit. Eius autem pontificatus anno octauo ignee acies per italia in celo sanguine emittentes visae sunt: et in Liguria praefatus mira quodam signacula Grego. resleapparere per domos: ostia: vasa et vestimenta: quod si quis abstergere tetraisset: eo magis multiplicabant. In mensum et Tyberis fluminis ita exerceat ut sua inundatione populo Romano magnas detulerit calamitates id quod multis in urbibus praecipue se de quodam praedigia cladem mox italia passuram praedebat quod breui post evenit. Denique Ioannes hic perturbationum ac dolorum plenus etateque grandaeuus .xj. pontificatus sui anno vixit decessit: et in beati Petri basilica sepultus fuit: et tunc sedes vacauit mens .x.

Ceteri disciplinis excellentes. Leander hispalensis episcopus vir plane sanctus et doctus atque eloquentia praecipuus his temporibus floruit: cuius praedicatione exproloque ac industria tota visigothorum gens per Recaredum eorum regem ab ariana impietate conuersa est. Quod re et littera ad nostrum dogmatis confirmationem et ipsius arianae heresimae confutationem proposuit: nam et eadem pestis vada illi ex aethiopia detulerat: hunc autem insigni viro beatus Grego. papa adhuc monachus moralium suorum libris scriptis: eiusque vita cum multis signis et miraculis in fine claruit in sanctis relictis: eius festum .3. cal. mar. celebratur. Ioannes Elmona seu elemosynarius latine alexandrie urbis episcopus per hoc tempus orientalis ecclesiarum praesidentibus quassata: quod fieri potuit in fide primum: ut legendo disputando scribendo monendo orando docendo: ac signa magna necnon elemosynas plurimas: ac alia pietatis opera faciendo: cuius celebris et admiranda Leander quodam Neapolcos eius prioris insule episcopus: ut in vitis patrum pulcherrimam scripsit quam si quis videre desiderat in prima eius littera videtur positum. Colubanus abbas vir religiosus et sanctitate insignis per hoc tempus in bibernia insula clauisse traditur: ubi multis constructis monasterijs postea in burgundiam venit: ibidemque luxuriose monasterium constituit innumerabile: quod quater aggregauit: et rectum vincedi monasterium omnibus tradidit: quod optime ex finis gestis in italia et transmigratione ubi etiam eodem monasterium agmina ce adunant. Sunt tamen quidam cum in italia anno salutis nostrae .620. venisset: et apud Bobium Cisalpine gallicae urbis monasterium celeberrimum Theodolinde Longobardorum regine impensis edificasse: atque ibidem multis claris miraculis in domino .3. calen. nouembriis quiescente. Leonardus subdiaconus et eremita quidem sanctissimus natione gallus ex ciuitate cenomanorum oriundus per id tempus multos agones: plariumque vincula ac carceres pro christi nomine constantissime pertulit: et reges

5763

564

Gracie populosq; dissidentes in officio cōtinuit: eo q; in ipsomaria pietas ac religio atq; gra relucere. Justinus iunior. is. Cōstātinopo. impator: post iustinianū magnū impauit ānis. xi. hō qdē p oia iustiniano dissimilis. s. auar? iprobis rapax: deoz hoīumq; cōtēptor q cū cupiditati z auaritie ibiaret: a deo merito pcussus in isania deuenit: q; obre ci? vxor Sophia impiū vsq; ad Tyberij si tēpora gubernauit: cui? etiā iprudētia regnū italicū a cōstātinopolitano iugo p lōgobardos ablatū est. Cū aut Justinus hic Tyberiu adopsasset in filiū: cūq; augustus appellasset: statim amens effectus dolore pedū vitā finiuit. Serūt hūc vrbē in histria regione italica cōdidisse: z ex suo noīe eā iustiniopolim appellasse quā qdē in loco munitissimo pp barbarozū incursionēs cōstituit: vt populi ab eis dē agitati ibidem tuerentur.

5766

567

Pestis bonēdissima p hoc tps i vniuerso orbe fuit: q miserabili strage italicos oēs pcpue lygurel pstrauit: q; propter sicut Paulus historicus narrat: hoies terrore cōcussi veluti amētes domos dīcuer. z p nemora queq; fugere. vnde factū ē: vt idē ad verbū refert: vt null? pastor in vineis: nullusq; in agris cultor aut messor inueniret. Nocturnis q;pe boīs z diurnis pmissim tuba psonabat. z qī murmur gra diētis exercit? andiebat: s; nulla cōuicantiū apparebāt vestigia.

Lōbardia aut regio nra a varijs vicissim ab initio possessa vsq; in id tēpus diuersa sortita est noia z pmo qdē dicta fuit hesperia ab Hespero Atlantis fratre: q ab hispania a fre pulsus in hanc regionē: q nūc lōbardia appellat venit: q occupata ipsaz hesperia a se noiauit. Postea ēt Enothria cognita fū it. siue ab optimo vino qd hic nascit: siue vt docet Plin? : s; naturalis histo. ab Enothrio Sabinoz regē in ea regnate. Deinde italie nomē accepit ab italo Siculoz regē: q vt ait Seru? : venit ad eā pte in q regnauit Turnus: eāq; a suo noīe italiā noiauit. qd Virg. li. pmo Encideoz pfirmare videt. Post hec vō magna grecia dicta fuit. Inde q; ab alpihus vsq; Romā Līsalpinā galliā nōnulli dixerē: ipsamq; Lī salpinā galliā: vt iā semel dictū est qdā in sex diuisere puincias: qru pma cenomanēsis dicta ē: in q pofuerūt Bergomū: Brixia: Cremonā: z Mantuā. Secūda senonēsis q cōtinet Veronā: Vicetiā: Patruū: Taruū: Ravenā: Forlinū: Arriminū vsq; Senogalliā: ac Senas: aliasq; plimas ciuitates: z ibi Senogallēses fuere: de q; scribit Lin? : q multa cū Romanis cōmiserē ceatamina. Tertia dicta ē Boiorū gallia a gallis boīs de oriētalī galliā egressis: q ex suo noīe ciuitatē cōdidere: eā Boilā nūcupātes. hec iter padū z Trebiā flumios fuit: qru Lygurū gallia dicta fuit: q cōtinet Thaurinū: Secuniam Sabationū mōres: Augustā: Eporediā: ac mōre regale. Quarta Insubriū gallia fuit: in q sūt Mediolanū: Comū: Papiā: Landā: Plouariā: z Verelle. Sexta deniq; dicta fuit gallia genuēs ab ipsa Genua vrbē: cōtinetq; Verthona: Alexadriā vrbē: Aquēse: Alēsem: Sauonēsem: Holcnsem: z Albiganensem. Vbi nos vt ex lōbardica Chronica collegimus italiā oēs quā exteri lōbardia appellāt in qn decimū regiōes subdiuisaz inuenim? qru pma ē Venetia: cuius capita sunt Bergomū z Agleia: Altera Lyguria cui? caput est Mediolanū. Tertia regio ē Rhetia siue pedemōtiū puincia: z hec duplex: cui? caput ē Thaurinū, alia vō agrestis quā agrestes siue mōtani incolūt. Itē Alpicotia alia ē regio vbi Genua maritima ciuitas ē: z reliq; ciuitates. Est z pterea Thulca regio in q Romā collocat. Sexta cāpanie regio vbi ē Neapolis: z Luchania in q ponūt pistoriū: z apēnina in q ē Bobiū: z decima Emilia in q designat Bononia vsq; placetiā iclusue: z Flaminia in q habet z picenū vrbis bñs Aseculū z adriam z Sānitū in q est Beneuentū. ac demū Apulia in q ponunt Brūdiū z alie ciuitates. His itaq; regionib; ter z qter ac pluries noia sunt imutata. Blōdus aut noster Forlūniensis vir certe dignissimus: z accuratissimus in sua italia illustrata oēs italiā pter insulas in qtuor z decē subdiuidit z describit regiōes: illarūq; notiora noia etatis nre sequēs alijs noibus explicat: z suos terminos cūlib; regionī imponit: z pmo a Lyguria inchoādo dicit ipsaz alios habuisse aliqui terminos: vt supius monstratū est. Sed nūc lygurie terminū a Varo flumine vsq; ad machre amnē iponit. Et hinc apēnino mōte idēq; in infero mari eā claudit: z in hac qdē regiōe sunt Genua Sauona: Panlū: Albigena: vt vintimiliū ciuitates: atq; monicū castrū. Ethruriā aut secūda dicit esse regiōē: cuiusq; cōfines a Machra fluuiū vsq; ad Tyberim amnē collocat q iter se centū z septuaginta qtuor passū milib; distare dicunt: z ab apēnino mōte vsq; ad mare iserū: vs; ei? maris pars q a dictoz amniū hostijs lōgitudine: z ad Sardinia vsq; latitudine ipsaz terminat. Et in hac sunt he ciuitates: vs; Perusia Sene Pise Luca pistoriū z Florentia: Tertia regione Apurtiū fecit: in q pcpue Troiā Aglam ozonā aquinū: z Abontē casinū ponit. Quarta itē cāpaniā dicit q a nōnullis terra laboris vocari solet: in q Neapolis regia ciuitas est: z Lume Pola atq; Capua: z alie ciuitates dirute Apuliā quoq; qntā regiōē fuisse dicit: in q montē garga nū Barū z Beneuentū atq; alia vetusta cōstituit. Sextā q; regiōē Latīnā facit: z hāc cāpaniā maritimā aliqui fuisse osidit: cui? fines a regiōe maritima incipietes dicit ab ostijs tyberinis vsq; ad Sitatūz sinū esse: in q Sinuessa ciuitas maritima fuit: z in mediterraneis pōit Aborigenes: Rutulos volscos: bernicos z alias gētes q primū maris incolunt. Apēninū vsq; ad vcteriā Campanie terminos. In ea nempe Romanā vrbē: Ostiā Caietā Viteriū Ananiā: Chora z alias vetustas ciuitates collocat. Septimā regiōē Spoletani ducatus vmbriā appellāt in qua Tiphernū Castellā ciuitatē Spoletū fulgineū: nuceriā aretium: z Sabinozū regiōē ponit. Picenū siue marebiā anconitanā pro octaua regiōe collocat que z aliqui Marchia firmā dicta fuit: in qua Firmū: aseculū: Camerinū Urbinū: Eugubiu: Recanata Ancona: senogalliā z pisauiū: Romandiolam autem siue Flaminicā pro deci

ma regione instituit: in qua et Emilia comprehēdit: ubi arriminū Cesenā: Forlimū: Santenā: Imolaz
Ravenā et Bononiā designat. Undecimā marchia tarvisinā dicit: in qua Feltrū: Tarvisiū: Parauinum
Uicentiā et Veronā ponit. Duodecimā vero Venetias pro una regione non inuito ponit eo quod non solum
eius opes alijs regionibus essent equiparandae sed etiam quia multe urbes et multa Venetiarum oppida existerent
etā condidere urbē. Et autē regionis termini habet in longitudine octoginta passuum milia: versus ab aquis
olim gradatis ad lauretū oppidū nūc pado primū. latitudo vero varia est nullos hīs terminos. Duo
decimā forū Julii nōiat in Aquileia et vinū solū habemus. Tertiādecimā deinde regionem ex Italia
elicit: quā Histria appellat: in qua Justinopolim Justinianus iunioris opus et Polā esse dicit: et Stridonem
oppidū sanctissimi Hieronymi patriā: quod hodie Strigna appellat. Ultimā autē regionē Lombardiā no
strā facit: in qua innumerabiles quā ponit ciuitates: et in primis Adunā: regium: ferrariā: mantuā: paruiā: et c.
monā: brixia: bergomū: comū: monariā: vercellas: eporediā: thaurinū: secutiā: montē regalē: et innumera
bilis pene pedemontū et montiferatū insignia oppida: atque Astensem: albā aquensem: cassale: alexan
driā: verthonā: bobiu: placentiā: papiā seu ticinū: cremā: landā et mediolanū metropolis collocat. Hās
igitur puincias siue regiones cū longobardi (propter Romā) iunxerunt: diuque tenuerunt: ac suos duces
suosque prefectos ubique posuerunt: ita ut nōc oblitterato a se lombardiā appellauerūt. Verū apud ticinū
regni sede constituta postea a circūstantibus urbibus ille locus lombardie nōc accepit: quod postea a Ca
rolo magno confirmatū et declaratū fuit: et hoc solū inter vercellas: tridentūque ac veronā et bononiā: neciō
et ligusticorū montes usque in p̄sens referuatū est. Hī nāque longobardi omnes qui in Italia exterorū occupauē
rant sup̄bissimī italie nōc oīno euertere conati sunt: et propterea nō solū regionū nōia: sed et leges nouas
cōdentes: mores ritusque Romanorū ac rerū vocabula adeo mutarūt: ut affirmare ausim et latinitate
qua Romani et plerique alij populi utebantur eosdē pmutasse et vulgare locutionē italicā nūc appellatā in
troduxisse: quā nō latinitatē celebrē antiquā Verbi plurimū corruperāt. Longobardi autē ipsi (ut Pau
lus lib. v. refert) a longis barbīs sunt dicte: eo quod capitis comā a cervice usque ad occipitū rōdebāt: et a fa
cie usque ad os comā demissam et discriminatā habebāt. Eorūque vestimenta larga et longa et quāmaximē li
nea: qualia etiā angli Saxones hīc cōsueuerūt: ornatū etiā erāt latioib⁹ insigne vario colore contextis
ac calcei usque ad poplitē scissi et conigati. Caligaeque a poplite pēdentes conigari laqueolis hinc inde li
gate. Hī nāque primū insula Scādiana originē duxerāt: ex qua prefecti Bionē et Tharonē duces habuerūt
quibus defunctis Agilmūdus Bionis p̄dicti filius rex creat⁹ est: et triginta trib⁹ annis sup̄ eis regnauit.
Cuius tēporib⁹: ut Paulus scribit meretrix quedā viro partu septē edidit filios: quos cū in piscinā ene
candos proiecisset: Agilmūdū regē eo loci transire contigit. Videntis rex pueros exhorruit facinus: et
quidā hoc esset admiras: hasta quā manu gestabat eos voluere cepit. Unus vō ex eis cū statim iniecta
manu hastā comprehēdisset: rex sup̄ eū misericordiā motus illū magnū p̄ueniētiā statim e piscina edu
candū abduxit. Et quod de piscina (que eorū lingua lama dicit) extraxerat: eū lamusū nōiauit: quod cū ado
lescentē strēmū in oib⁹ euasit adolescēs. Cū autē Agilmūdus rex a Bulgaris fuisset interfect⁹: lamu
sus ipse siue lamusio subrogatus est et 40. annis regnauit: qui regno suscepto Bulgares homicidas
maximē afflūxit cladibus: quo mortuo tertio loco Ertheus eius filius ei successit: quod etiā ipse. 40. annis
regnauit. Illoque defuncto Hildoochim filiiū successorē reliquit. Quē secutus est Hedoochus et regnauit
annis. 12. Quo regnate Ruglādā puincia Danubio contigua cepit: et regno suo adiecit. Eo quod defun
cto Bappon eius filius succedēs regnauit annis. 5. Cui successit Tantis filius ei⁹ et regnauit annis. x. q
Erulis p̄f. gatis paulopost interfectus est. Post hunc vnachus eius nepos regnauit annis. 8. Cui suc
cessit Galtharabhis filius et regnauit septē annis. post quē alter Vnachus eius filius regno suscepto con
tra Gepidas bellū mouit: et illos ac Suenos vicit. Et bi octo ex una eadēque linthigorū familia nobilis
sima descēderūt. Vachone autē sine liberis mortuo vualiberius nono loco longobardorū regnū acce
pit: post quē Adoynus decimus Longobardorū rex fuit: qui primus longobardos in panoniā et Rugi
landa puincia duxit: ubi duobus et quadraginta annis habitare longobardi. Adoynus autē deinceps
eius filius post patris iteritū ad regēdos longobardos vndecimo loco cūctorū votis accessit: et regnauit
partim in panonia: partimque in Italia annis. 31.

Adoynus igitur vndecim⁹ longobardorū rex vir armis et animi virtute insignis: hoc anno post quē gun
dumundū gepidarū regē occidisset: et gepidas ipsos usque ad internitiōē deleuisset: ac Parsen bellorū
p̄ncipi cōtra Tonillā auxilio fuisset: ipsum quod Tonillā interfecisset. Cuius etiā virtute vnica Sorboz
gens ex Italia pulsa fuerat regatus ab ipso Parsete eumacho relicta panonia cū oibus longobardis su
is tam mulierib⁹ quā viris adiunctis etiā sibi viginti Saxonū milibus cum ipsis vxoribus ac liberis ar
mentis quoque per forū Julij Italiā intrauit. Et primo ipso foro Julio occupato Sifulphum nepotē suū
ibidē primū ducē p̄fecit. Undeque procedens totā venetiā mox subegit. Cuius Tarvisiū petruisset: et ecco
le deditionē facere recusarent: eā oīno diripere et euertere cōstituit. Quo audito Felix quidā ipse nūc
episcopus vir sanctus atque eloquēs sua prudentia viri barbarie: atque seuitiam delinuit: cuiusque per di
tione ei reconciliant. Postea etiam verona: brixia: Bergamo ac Lomo urbibus captis insubriū pro
uinciam ingressus est: ubi Mediolanū vi capies diripuit. papiam vero triennio obsēssam in suam tan
dem redegit potestatem: qua victoria letus Alboynus veronam cū ingenti gloria se cōtulit: et ludos ibi
deni multos constituit: ibidemque regni sedem sibi constituens: cōuiuium grande principibus suis cele

bravit: iucundus ex cōiūtiō factus Rosimundam vxorē suam Hunimūdi Epidauri regis filiam ex patera capitis prius cōfecta bibere cōpulit. Nam alboynus ipse cū Hunimūdi Epidauri regē iterfe cisset ex eius capite scutellā inauratā cōficere fecit quā & secū vbiq; deferri pcepit: ac sic de illa filiā suā bibere cōpulit: q̄ iniuria cū mulieri nimis inbelisset: de illo vltionē suscipere statuit. Erat tū in exercitu Alboyni Helmechildus lōgobardus morib; & forma p̄stātissimus vir etiā nobilissim; & armis exercitissimus q̄ cum Rosimūde ancilla cōsuetudinē habere consueuerat: huic aliquando Rosimūda pro ancilla se supposuit: qd cū Rosimūda fecisset qd esset apparuit: & ad occidēdū regē sub spe regni impulsit. Obtrūcato itaq; rege cū regina cū regē loco mariti cōstituere vellet: Lōgobardi re cognita recusarunt & ambos occisores interficere statuerūt: qd cū didicisset regina statim cū adultero & Alsimūda ei; filia: ac multa pecunia Ravenā ad longinū exarchū cōfugit: vbi nō ita multo post: reserēte paulo historico se ipsos inuicem veneno sustulere.

C Exarchatus dignitas hic incipit.

5769

570 **C** Longinus grecus p̄mus italie exarchus: hoc anno post captā vniuersam serme italiā: ac vniuersa lē magistratus dignitatē suscipiēs regnavit in Ravena annis. xi. hic ap̄pe cū supiorib; dieb; a Iustino i- peratore in italiā missus fuisset: hoc tpe in Ravena & aliqb; Venetie puincie ciuitatib; a longobardis reseruatis q̄ nūc vsq; q̄libet de p se suo magistratu gubernata fuerat: hūc nouū magistratus modū intro duxit: quē qdē exarchatū appellauit: q̄ tanq; egyptioꝝ Dynastia sumus italie magistratus interp̄at. hic itaq; ex Roma Ravenā veniēs ibidē tanq; rex se cōtinuit: nec deinceps Romā adire voluit pp q̄ Ro- ma post Basilii cōsulē q̄ cū Marsete cōsul fuerat vñq; cōsulē: aut Senatū hīc promernit: s; per ducem ab eodē Exarcho ex Ravena misso ipsa Romana republi. administrata fuit. Duravit ap̄pe hic magi stratus serme. 100. & 4. annis. Eoq; defuncto Smaragdus suffectus fuit.

C Bapton secundus in italia longobardorū rex Alboyno rege ope regine obtruncato regnavit anno vno & mensib; vij. vir qdē genere & virtute nobilissimus: sed cruditate quadā infamis: hic nāq; regno suscepto cū multos Romanorū nobiles & potētes interficeret eo timore nobilissimi viri vrbibus deser tis p maritimas paludes cōfugiēs in Venetiā ciuitatē se contulerūt. Quorū quidē aduentu ipsa vene ta ciuitas incrementū maximū suscepit: hic itaq; forū Comelij ciuitatē a Marsete euncho dirutā & solo equatā reedificauit: & Imolā vrbē appellauit: hoc ideo fecisse dī: vt inde Ravenates vexare poss; hic ēt cū strenuus hic rex latinā regionē seu puinciā suo adiecit impio: cūq; etiā in suos nimis seuitet & multos ac multos exilio dānaret a puero obsequij sui dolo suozū amicorum tādez iugulatus fuit: quo mortuo lōgobardi p decē annos sine rege fuere: sed triginta duces seu p̄siliarios sibi creauere: Qui tāq; cōsules Romani multa cōquifere: ipsi nāq; cāpania vniuersa sibi subiugata: atq; p̄cēnibus & Abaris statim ducē vñū in spoletō & alterū in Beneuento cōstituere.

C Lothari; octauus Francoꝝ rex Chilperici regis fili; hoc anno p̄e defuncto Francis regnare ce pit & regnavit annis. 54. hic Tendiherū & Tendericū germanos habuit: q̄ inter se dissidentes & de bellātes puincijs suis maximo fuere damno.

5770

571 **i** Iherius cōstātinus. 19. cōstātinopolitanus impator post Iustinū iuniorē impauit annis. 7. hic iustin; ipse adoptauerat in filiū: & multo anteq; amens efficeret augustū appellauerat & qdē merito: cū in eo oia essent ornamēta q̄ optimo p̄ncipi cōuenire videbant. Erat. n. tum oī v̄tute: tū clemētia: iustitia: pietate: religione: sapientiā: cōstātiaq; ac fortitudine insignitus. Et iter cetera xp̄ianitatis opa in paupes p̄tissim; ac beneficis fuit: adeo vt thesauros sui imp̄ij largā ma nu i eos exhiberet. Ob quā cām deus illi p̄ter spem tantaz auri argētiq; cōtulit copiā: q̄tā ei; regrebāt beneficia: nā & Marsetis thesauri ei ex italia delati fuere: diuina hoc illi p̄tate volūtate: quos ad mu nificentia & liberalitatē cōflatos etiā in simile cōuertit opus. hic exercitū in p̄sas misit: eosq; fudit atq; fugauit: multā quoq; p̄dā cū elephantib; xx. aduersus de eis triūphauit. Inde q; populum Ro. quoad fieri potuit ab hostib; defēdit & q̄ maxima frumētī q̄ritate ex Egipto allata ei a senissima fame libera uit: & hoc Benedicti p̄t̄ificis interuētū: quē mirū immodū dilexit. Tandē extremū sibi imminere diē pre- sentiens Aauritiū gñe Cappadocē generū suū vtrū vtiq; strenuū ad imp̄iū ex Sopbie auguste consi lio euexit: quo cōfirmato paulopost in pace quieuit.

5776

577 **b** Benedictus p̄mus papa natione Ro. p̄e Bonifacio post Joānē p̄t̄ificē sedit annis. 4. mē. vno & dieb; 28. Vir sane optimus & tanto honore dignus: qui & italie & p̄fertiz Rome fame laboranti vna cū Tyberio augusto subuenit. Amaximā. n. frumētī q̄ritate; ab Egipto adue hens vrbē ipsaz ab inedia consumptam releuauit. Verum paulopost ex sollicitudine ac do lore quem in vrbis calamitatibus ac totius italie ab longobardorum vexationibus cōtraxerat mortem obiit. In cuius tumba sic scriptum tradunt. A magna tuis monumenta pater benedictē relinquis.

5777

578 **m** Aurtius Tyberij p̄dicti gener. 20. Cōstātinopolitanus impator post Tyberii socerū suū impauit annis. 20. q̄ l3 genere capadox esset imperium tū ob animi virtutem & in rebus ge- rendis strenuitatem merito suscepit: q̄ cum primū imperiū suscepisset Armenos & persas p̄ p̄fectos suos debellauit: verū cum postea contra beatissimū Greg. seditiones suscitasset: & longobardos contra eundem Romanosq; concitasset multis etiā iniurijs ecclesiam dei p̄turbasset

diuino tandē opante consilio: nō sponte tñ sed coacte pñia ductus cū greg. pacē cōponens mitius age-
re cepit q̄ intellexerat angelū quēdā monachi habūm indutū stricū gladiū in manu tenentē in constā-
tinopolitano foro clamasse impatorē breui gladio moriturū: hoc idē ei⁹ somniū cōfirmavit: quo se: yxo-
remq; ac liberos cedi vidit. Interim vō milites eius suis stipendijs fraudati Phocam centurionē im-
peratorē creāt: et ipsū mauritiū pp̄t auaritiā i suoꝝ odiū plapsū yna cū vxore ac liberis obtruncat.

Pelagius. 2. papa natione Ro. p̄e Gungeldo post Benedictū pontificē sedit annis. x. mē. 2. et
dieb. x. hic cū absq; p̄ncipis iussu p̄ter cōsuetudinē ordinat⁹ eēt p̄tifer timēs sibi Grego. 582
monachū virū approbatū Cōstātinopo. ad placandū impatorē misit q̄ eo accedēs oia ex pō-
tificis suā apud impatorē p̄fecit: atq; ibi moraliū libros in Job cōposuit: et eubiciū ciuilez
vbis ep̄s ita Augusto p̄sente disputādo cōmicit: vt oia q̄ male de resurrectione senserat retractare coa-
ctus fuerit. Ipse. n. eubicius multa de eo articulo cōtra Orthodoxā fidē exponebat. Pelagius autem
hic postea q̄ Ihermetis martyris cimiteriū et sancti Laurētij basilicā a fundamētis extruxisset et ipsū
Gregoriū rogatu populi Romani ad vrbē reduxisset pestilētia: que cū maxie totā vexabat Italia: con-
sumptus est: et in vaticano sepultus. Et tūc cessauit ep̄atus menses sex et dies. 26.

Uiri doctrinis excellentes.

Gregorius monachus Roman⁹ postmodū maxim⁹ pontifex diuini igenij: magnēq; auctoritatis et
gr̄e vir his t̄pib⁹ ob p̄bitatē et scitratē maxio i p̄cto bitus fuit: q̄ et multa tū cōstātinopoli: tūq; Rome et
ante papatū: et in ipso papatu pro xp̄iana religione ad multoꝝ eruditionem edidit opa: et p̄cipue ea
que subiecta sunt.

Moralū in Job li. 25. incipit: Reuerēdissimo ac sanctissimo. Sup̄ Ezechielē p̄tes duas: p̄ma
Dialogorū ad Petrū li. 4. Quādā diē dūz: incipit: Deus prophetic: secunda
Pastoralium li. 1. Pastoris cure: incipit Quia multis curis
Ire registrū li. 1. Et Omelias quadraginta duas: et quedā alia.

Honoratus Mediolanēsis ep̄s: vir eloquētia et scitratē ornatus: p̄ hoc tēpus floruit: et nōnulla in di-
uinis scripturis cōposuit: Qui cū alboyni lōgobardorū regis ipetū expanesceret: eccliaz suā ad t̄ps dīe
ruit: et ad Gemēsem vrbē cōfugit: Hūc aut diuus Grego. in libro Dialogorū multis effert p̄conijs.

Artbaris flauius tert⁹ lōgobardorū rex: hoc anno posteaq; lōgobardi decē ānis sine rege stetit. 583
sent ab eis dē creat⁹ rex regnavit annis s. p̄t. hic Baptonis p̄dicti regis fili⁹ fuit: quē lōgobardi Flau-
um cognouānt: q̄ licet adolescens rex sublimat⁹ fuerit: multis tñ editis facinorib⁹ laudes igētes p̄me-
ruit: et eas ob res oēs lōgobardorū duces dimidiā pecuniarū suarū p̄t ei obulere: hic p̄barā oppidū
nō ignobile in Abdnē fluminis ripis cōdidit: ac Buxellū civitatē i margine padī posita obsedit et debel-
lauit: ac tandē solo equauit: S; et francorū regē cū ingēti multitudine ipoz atq; germanorū denicit ac
ex italia fugauit q̄ qdē elatus victoria ad siculū fretū oia cōgessit: ac multas alias italie ciuitates in suā
p̄tatem redegit: idēq; et Frācilonē Romanū ducē ex Como ciuitate cumacinaq; insula q̄ in lacu lario
erat expulit: et ingētes inde diuitias sustulit: q̄ dicit⁹ p̄da statim Theodelindā Baribaldi Banarorū
regis filiā xp̄ianissimā duxit vxorē Quāob̄ Chilpericus francorū rex: q̄ huic Artbari inimicissimus
erat: in banarū furēs cū inopinatē aggress⁹: et ex Banaria expulit: q̄ relicto regno cū filia Theodelida
in italiā ad generū fugit: Huic tñ Bandalphus Bergomēsum dux et Vulpharī Taruissinus atq; alijs
plures Lōgobardorū duces postea nimirū aduersari ceperūt: Quib⁹ pacatis eo anno quo Theode-
lindam duxit vxorē defunctus est.

Gregori⁹ magnus papa ei⁹ nois p̄mus natiōe Ro. p̄e gordiano viro Senatorio post pela-
gii p̄tifice sedit annis. 13. mē. 6. et dieb. x. doctor qdē eruditissim⁹: humillim⁹q; atq; san-
ctissim⁹ q̄ p̄mus diuin⁹ p̄tificū se seruū seruorū dei noīant ac scripsit. Hic: vt dictū ē p̄mo
monachus et leuita existens p̄tificale munus i multa rerū p̄turbatiōe tandē iuitus suscepit
in q̄ sane ita vixit: vt vsq; ad t̄pā n̄ra neminē ex successorib⁹ habuerit parē: ne dū sup̄iorē vel sanctitate
vite vel diligētia in rebus agēdis vel doctrina et scriptis. Eap̄pter merito terrestris angelus vocari p̄-
meruit. Hic itaq; suscepta dignitate synodū apud sanctū Petrū. 4. et. 20. ep̄oz habuit: in q̄ qdē: Gratia
no testat⁹: multa sustulit q̄ nocitura erāt: et multa edidit q̄ p̄fectura fidei n̄re videbant⁹: et p̄sertim q̄ sub-
iecta sunt ordinauit. In ea p̄p̄e synodo p̄mo. 4. cōcilia. f. haicēnū: cōstātinopolitanū: ep̄cēsinū et calci-
donēse decreto publico approbauit et cōfirmavit: necnō et q̄ntū veneratus est: vt bēn⁹ in canōe. xv. di. c.
Sicut sancti enāgelij. Veruit itē eo in concilio vt nullus bigamus ordinaret p̄sbyter. 33. di. c. Maritūz
dnarū. Statuit etiā vt ep̄s semel dūtaxat cōsecraret. 68. di. c. Sicut semel. Prohibuit insup xp̄ianis au-
dire missam p̄sbyteri cōcubinarij. 8. di. c. Si q̄ sunt: veruit ēt in vna eadēq; p̄uincia duos esse metropo-
litanos. 101. di. c. Peruenit. Cōcessit q; sacerdotib⁹ a populo accusatis suā posse innocentia iuramēto af-
firmare. 2. q. 5. c. Presbyter. Mādauit p̄terea vltimā defuncti volūtatē modis oibus obseruari. debere
13. q. 1. c. Volūtas vltima. Veruit ēt mulierib⁹ monachorū monasteria itroire et eoz cōmatres fieri pos-
se. 18. q. 2. c. Peruenit. Addidit deniq; quadagesimali ieiunio. 4. dies: p̄mo v3 q̄rta q̄ntā sextaz serias et
sabbatū: vt habet de cōse. di. v. c. Quadagesimā itroituq; misse cū vno versu alicuius psalmi ordinauit
eius etiā innētū fuit vt nonies kyrieleison diceret et alleluia. et offertoriū: ac post cōmunionē caneret:
idem similiter in canone addidit: vicisq; nostros in sua pace disponat: mādauit rursus in p̄ncipio diuin⁹

horarum canonicarum. Deus in adiutorium meum intende cum Gloria patri et filio dici debere. Supplicationesq; maiores propter pestē sedandā: atq; stationes pro maiori parte instituit. Quid plura: oīm ecclesiastici officij institutionē ipse scripsit pōnere instituit et approbavit: ipse quoq; adhuc monachus in Sicilia sex monasteria ex p̄mis facultatib; edificavit: domū in sup̄ sua; Rome religioni dedicavit: ipse etiā Traianū impatorē ab inferno liberavit. paupes p̄terea in domū paternā vndiq; cōfūētes excepit et in vita cibosq; ac petu semp ministravit. Fuit deniq; vir hic oī laude dignissimus: si vitā: si mores: doctriāq; atq; mores īpicias et tū in divinis reb; ac in humanis prospicias: hic quoq; anglos oēs per quosdam p̄banissimos monachos ad fidē xpī cōvertit: et reſegothas hereticos ad veritatis vniōnē re duxit. Cōfirmata deniq; hoc pacto ex oī parte ecclesia: sanctissimus hic Gregorius secūdo p̄boce im peratoris anno migravit ad dñs: cuius corpus i divi Petri basilica oib; collachymātib; .4. idus mar. sepultū fuit: atq; eo die ci; natale celebrat. Eoq; mortuo sedes vacavit mensib; quinq; et diebus .19.

Conica incōsulis dñi nri iesu xpī a beata v̄gine Maria cōfecta tēpestate hac nō p̄cul ab hierusa lē in Saphat oppido ab ep̄is Gregorio antiocheno Thomaq; hierosolymitano: ac Joāne cōstantino politano in q̄da archa marmorea eo loci apposita incorrupta et immaculata invēta fuit: Quia suscepta ma ximo i p̄cio hīta fuit: q̄ ipsaz suscipiētes hierosolymā detulerūt: et in eburnea arca collocaverūt. hec ip̄a est q̄ i morte dñi: vt sacra cuiusq; h̄z historia: vni nūlitū obtrigat. Quid postea de ip̄a gestū fuerit nō hēo.

Cibermigildus qdā reſegotharū et Hispaniarū regis fili; p̄ id tps a p̄e Lemugildo rege carcere in trudit: et paulopost iniquissime interfecit: eo qd Leādrī hispalēsis ep̄i viri sanctissimi p̄dicatiōib; ab arria na ipietate ad verā catholicāq; fidē cōvertus fuisset: nā cū Leāder ipse Cibermigildū cōvertisset et ipsuz catholicū declarasset: pater ira cōmotus Leādrū p̄fiscē multis icōmodis et iniurijs affecit: et filiū ip̄z cōstātissimū tandē interfecit. Sz et ipse pater paulopost in egritudine p̄lapsus Leādrū reduxit: et de iniu ria atq; peccato veniā postulavit: et ricardū h̄z filiū regē p̄stitues catholicū et verx xpianū effici pcuravit.

CAugustin; et miles optimi mōachi natōe Ro. et angloz ep̄i atq; apli his t̄pib; in p̄cio hīti a beato Greg; p̄fisc. maxio ob p̄bitatē atq; doctrinā i Britāniā cū q̄busdā alijs p̄batissimis mōachis mittunt vbi deo auxiliāte et mōitis ac efficacissimis p̄dicatiōib; totā illā insulā ad xpī fidē tadē p̄duxerūt: ibidē de mū senio p̄fecti si sine magna sc̄ritatē opimōe i dño quiescere et cum sancti fuerūt habitū: eorum festa. vij. calen. iulij celebrantur.

CAgilulphus. 4. Lōgobardoz rex p̄ Arthari regē sup̄ lōgobardos regnavit ānis. 21. mortuo nāq; Arthari rege p̄dicto: cū lōgobardi de electiōe futuri regis diu discordes fuisset: tadē ita cōvenērūt vt il le ex lōgobardis h̄ic rex quē Theodelida sibi i virū suū dīgeret: q̄ statū h̄ic Agilulphuz thaurini ducē virū vtiq; bellicosissimū: et p̄udentia formaq; egregiū sibi maritū et lōgobardis regē dēclaravit: q̄ regno suscepto p̄fiscū Tacano hūnoz rege pacē firmavit: ip̄o cā p̄ legatos ex panōia postulātē. sc̄q̄nti deide āno (tridētinoy ēt ducē itercēdētē) siml cū frācoz rege pacē p̄posuit: postea munulphū isule sc̄ti Julia ni ducē et Sangulphū veronēsiū ac Hayndulphū bergomē. duces: q̄b; .3. iā p̄p̄erat: sup̄atos itercmit: re busq; pacatis bellū p̄ Ro. suscepit: et oppidis circūq; captis romā p̄anū obsedit et militas illi clades i tulit: Quo in tpe cor; Beneuetan; dux ci; auxilio fret; vna cū rege ip̄so: rupt; i ductis: cassinēse mōaste riū iuxta b̄idicti p̄phetiā in asit: et oib; reb; direptis illū a fundamētis penit; evertit: postmodū i para uinos duxit: et vrbē vallo tū et fossa sine mēib; munitā obsedit. et cū a totilla rege ip̄a civitas fuisset di rura: hēbat oīa edificia ex lignoz mā fabrefacta q̄ cernētes lōgobardi ignē mittētes vrbē p̄r̄sus exusse rūt: idq; i mōte silicis oppido fecerūt. Ihs gestis Agilulphus: cū vidisset ei; filiū ac generū noīe gode staldū apud Parmā ciuitatē a Gallinico Romanoꝝ p̄fiscro fuisse captos et cōstātinopoli missos: actis vndiq; copijs cremonā venit: et cā obsedit: ac expugnatā tandē cepit: q̄ capta et direpta vsq; id solū de moliri fecit. Pariq; mō mātuā expugnās cā sine mur; dreligr: tadē et hūc b̄iūs Grego. papa p̄ itercessio nē Theodelide religioissime regine cui dyalogoz libros scripserat cōvertit: q̄ om̄is idolis xpī fidē cū oib; lōgobardis suis cōplexus ē: et oīa ecclesiasticoz bōa ablata iſtituit: et ad labē diluēdā ecclias multas plimāq; mōasteria sua ip̄sa fabricavit: et ap̄ modocciā usque oppidū i bōrē b̄ri Joā. bap. celebratū tēplū ingēni ip̄sa fabricavit. eo vniq; vita functo adoldum puerulum filium cum Theodelinda matre et regina regni successorem reliquit.

CTheodelindā autē reginā eius vxorē Bauatorum regis filiam generositate et sanguinis claritate i claram fuisse cōstāt: que et si in p̄mordio regni sui etate iuuenis: formaq; spectabilis: ac diuinijs abūdās fuerit moribus tū et castitate: prudētia: eloquētia ac religione cōspicua fuit. Cuius qdem virtutib; com motus beatus Gregorius: eidē dyalogozū libros cōposuit atq; misit: cuius lectione ip̄sa mota: Agilul phi aium ad religionē et ad pacē cū oib; longobardis cōvertit: et mores vitāq; eozū mirabiliter cōpo suit. Sicq; hec religioissima ac christianissima semina multozū bonozū cā fuit. Hec appē p̄ter reliq; pietatis opa monasteriū celeberrimū in honore sancti Colūbani abbatis apud Bobiū ciuitatē sup̄bis simis edificijs sua impēsa cōdidit: et plurimos fundos eidē assignauit. Alia qz monasteria et tēpla et p̄ maxime apud Adodocciā agri medielauēsis oppidū in honore sancti Joannis baptiste a fundamētis erexit: quā et p̄dij: alijsq; vasis aureis argēteisq; plurimis adhuc extantibus exornauit: in qua qdē basilica corpus suū sepeliri mādauit: et ex illo ac deinceps p̄ mulieris exemplū longobardi nri oēs Jo annēm baptistam in patronū p̄cipuū suscepunt.

Romanus patricius Constantinopolitanus Italiae Exarchus hoc anno post Smeragdum a Maurilio imperatore cum ingenti multitudine Raucena missus regnavit anno vno: qui cum applicuisset: statim parauit et Cremona ac Mantua a Longobardis penitus destructis: instauravit: et munit: cum omnibus copiis Roma prexit: ubi Longobardis strage inflicta: multas civitates atque oppida recuperavit: postea in omni libidine plapsus atque struitis pristinae et ingenij inuicem facit: cum Longobardis sentire cepit: nec Romanos amplius defensione curavit: Sed eodem anno cum ignominia mortuus Gallinicum habuit successorem.

Gallinicus itaque quartus Exarchus Rome successit: prout annis duobus: hunc viz bonum et Longobardos statim iussit tradit. Sed cum res neglectas videt Gregorius pontificis suam cum eis pacem et inducias fecit. Cumque postea ruptis inducijs parma urbe inuasisset: et Agilulphus regis filia cum viro nomine Hodestaldo cepisset: Constantinopolim missus Agilulphus ira successus Sclauos in auxilium euocat: et contra Romanos implacabile bellum suscipit et oppida multa: multasque vires euenit: eoque anno Gallinicus hic morte deficiens Smeragdus rursus a Maurilio imperatore Italiae Exarchus mittitur.

Prodigia multa: et quod horrenda tempestate hac in Grecia apparere quod sane futuras Mahumeti calamitates prede videbant. Nam vno et eodem anno cometes plucidi: Bizanti visus fuit: et puer quadrupes natus necesse et apud insulam Delo duo maria monstra oio humani speciei visa sunt: et alia multa hincinde consilia apparere.

Mahumetis vita.

Mahumetis: alias Mahumet: quod Arabs pseudo propheta quod postea tanquam magnus: imo falsus dei propheta Saracenis leges dedit: hoc anno in Arabia regione ex nobili pre genili: matre vero hebreica hismaelici generis nascitur: qui postmodum adultus factus: cum esset annorum 28. maximum in christianos excitauit incendium nam cum esset acris ingenij esset vir: ac inter christianos diu peruersus: omnem sectam et legem agnosceret: nonnulla quadam et nephanda supinduxit supstitione: qua pro modo nostra extincta est religio: ausus est etiam ingenti coparato exercitu arabum et persarum romanum imperium infestare: et Alexandria: atque alias Egypti ciuitates sibi subijcere: sed eius mors per heraclium imperatorem cito repressi fuerunt. exinde ad verum rursus prophetarum imitationem personam in se loqueretur dei assumptis: sic punitis in libris quos prodidit: locutus est deo minime ad Mahumetum prophetam suum dicebat: ut sic vel diuine auctoritatis potestatem habere crederet: quod ab eodem seductore perfugebatur. Cumque non tamen subacti populi: sed et longum ad eum conflueret: accessus libidine latius dominandi sub sue religionis preterito propagande tanquam ex dei precepto finitimas inuasit gentes: et astu efficiens: quod armis non poterat. Cumque in Egyptum: lybia: arabia: syriaque tota subegisset: et ut religiosior videretur: subiectos populos proprijs ritibus abiecit: in sua supstitione attraxit: paganos quod idolatriam imitantes: indeis iuxta ritum eorum de circuncisione concessit. Nouas deinde quasdam leges de suo confinxit: testimonia de veteribus testamentis adhibens: quos Saraceni et turci vsque hodie suas leges appellant: vnde fidei iudeorum ritum sarraceni nos iussit circuncidi: et suille carnis eius suis sequacibus interdixit. Et ad imitandos quoque christianos crebras lauationes seu ablutiones membrorum tanquam baptismum pro delictorum expiatione fieri instituit. Et ut seductos ita populos fortis sibi irretiret: statuit pro lege quod nouerat hoc placere: scilicet quod homo tot uxores ac concubinas habere possit: quot facultatibus suis alere possit. Uxoribus et vsque ad quaternarium numerum de propria cognatione sumere: et vsque repudiare: rursusque resumere permisit. Empurias viro siue captiuas quot vellet quasque habere concubinas: et eas quicunque vendere liceret: nisi illarum aliquam granida reddidisset. Sobrietatem autem in cibo potuque sanctiuit: vini quoque vsus propter quod in certis quibusdam solennibus diebus interdixit: Vnum deum omnipotentem omnium creatori coli et honorari mandauit: asserens moysen et Ioannem baptista magnos dei fuisse prophetas. Sed christum omnium prophetarum maximum: quippe qui diuina fuerit: non humano semine de virgine maria ortum fuisse dicebat. Hic itaque Mahumetis: cum ita diceret sex annos ita regnasset post multa adulteria et ebrietates: aliisque scelera anno domini 632. etatis vero 54. morte obiit: cuius corpus apud mecha sepultum ab omnibus maximo in pretio numerisque habitum est. Eoque mortuo principatum inijt quidam nomine calipha: cui successit Acali: qui expulsus regnavit Acali: contra quem eo quod superstitiosus esset nomen Caypha egyptij sibi ducem creauerunt. Qui ordo vsque in hodiernum diem apud Saracenos seruatur.

Alcoranum autem librum ipse Mahumet auxilio Joannis antiocheni heretici: Sergijque Brriani: ac etiam cuiusdam indei astronomi composuisse dicitur. In quo quidem predicta omnia: et alia multa pro lege descripta: falsa quibusdam veris imiscendo: asserensque Christum ad celos eleuatum: sed non occisum: Dixitque preterea Iudam proditorem domum Christum indei querentem in spelunca in similitudine Christi mutuum et loco eius crucifixum. Per singulos quoque annos suos sequaces domum dei quod est in mecha si possent adire oio iussit: quo conuenientes circuire deberent cum similibus vestibus induti: et lapides per media foramina parietum tanquam diabolum lapidando iactare. Ipsam enim domum Abrahama pro filijs suis potissimum hismaelitis orationis causa construxisse dicebat: in eo quoque Alcoram libro leges tulit: ut qui cum ad altera deprehensus fuisset statim lapidaretur. Cum soluta autem octoginta verberibus plecteretur. Voluitque ut sur prima et secunda vice tantum verberibus cederetur. Tertia vero manus. quarta denique pedes eidem preceiderentur. Iste autem qui hec et alia legis sue precepta seruarent: ut asseruit dominus promissit paradysus: vsque deliciarum ortus: ubi nulla in temperies: ubi nulla incommodi aut mali afflicto: sed omnium deliciarum fructio perfecta erit. Nam ibidem optati cibi ad vota succedent: pulcherrimasque vestes ad amictum: et virgines ad compressum angeli pulcherrimum illi ministrabunt. Iste autem qui legem ipsam contenderent gehennam et infernum comminatus est.

5794

5082

Phoca .21. cōstātinopolitan⁹ imperator post **Auritiū** impator fact⁹ imperavit annis tredecim. hic cū centurio cēt militari tumultu augustus creas⁹ **Auritiū** predictū cum **Theodosio** **tyberio** **Cōstantino** et aduocato filijs: alijsq; cōplurimis apud **Cālicdonē** interfecit. **Seniēsq;** **Cōstantinopoliz** vt impator recept⁹ magnā de se spem prebuit: **Rome** quoq; de claratus statz suā et vxoris sue **Leontie** imagines in oratorio sancti **Cesarij** inter alioz angustozum imagines cū summo gaudio collocauere. Sed rex exitus multoz sefellit opiniōē q; sue future segnitati p̄fagiū nomē accepit. Nam sicut **plini⁹** nono naturalis histo. libro ait: **phoca** vitulus marinus nomē nātus q; p̄ ceteris animalibus grauiſſimo somno premittitur: quod sensisse videt **Iuuenalis** cum ait: pro te magna in tertia **saryra**: **Eripiūt** somno drulo vitulisq; marinis. Tāte enim somnolētie et pigritie iste **phoca** fuit: vt persarū rex **Cōsdra** Romanozum p̄uincias grauiſſimis p̄clis opprēsserit: ipsaq; sanctā crucem e **hierusalē** abſtulerit: captamq; vrbem: **christianozū** tēpla: p̄phanatērit et diripuerit: et **zachariā** virum sanctissimū eiusdem ciuitatis patriarchā captiū abduxerit. Quas ob res etiam **phoca** in suos maxime deſeueret: imperiū eius negligentia indies dep̄erit. **Senatus** eius homicidia nō sustinens ad **heraclū** patriciū in ap̄ricā mīit: ut regis vt **heraclū** filium contra **phocaz** imperatorem mittat: Quod et statim adimpletū est. Nam **heraclius** ipse nauigio **Cōstantinopolim** veniens subito **phocā** deuicit et cepit: Quo capto primo eidem māus et p̄dēs obrūcauit: et postea cū lapide ad collum in mare demerit.

Quintian⁹ papa: cuius patria ignoratur: post **Gregoriū** factus p̄nifex sedū āno vno: mensibus qnq; et diebus nonē: hic statuit vt bore diei cū campanis pulsarentur in ecclesijs: distincti guenturq; officij gr̄atia: et vt lāpades accense continue in tēplis retinerentur. Verū cū gestis optimis beati **grego.** aliq̄tulum aduersaret: eo q; in suo pontificatu fames plurimū inualuiss; inſtarēq; pauperes: vt **Grego.** pietatē emularetur: Nil aliud respēdisse fertur q; **Gregorij** populare famā affectatē ecclesie patrimonū largitiōib; dissipasse. Tanta inſup̄ ira atq; inuidia erga **Gregoriū** exarſit: vt eius libros exuri tentauerit. Unde et beatus **gregorius** eides per viſum apparuit: et ter dūre redarguit: quartoq; cū se corrigere noller: ab eodē in capite percussus expirauit: Cui⁹ qdē cadaver veluti infamis ad p̄tem militū delatum in quadā basilica petri ſepel: f. Et ideo tertius pontifex cū habit⁹ est q; culpabili morte dānatus sit: et tūc cessauit papatus mēſ. x. et dies. xx.

Quinſaci⁹ .3. papa natōe **Ro.** post **Sauintianū** p̄nifex ſedit mēſ. 8. et dieb; .28. vir ſacerdotio ſatis dign⁹: q; et **Gratiano** testatē: ſynodo habita inſtituit ne q; ſub anathematis pena in locū demortui p̄nifex aut epi ſubrogaret: nūi tertia ſalē poſt et obitū die: vt bēn⁹ in can. 79. di. c. Nullū. Cōſtituitq; vt mitid⁹ p̄anus: qd corporale dicitur ſup̄ altari in cōſecratōe ſemp a ſacerdote poneret: de cōſe. di. i. hic etiā **cōſtātinopolitanū** patriarchā cōpeſcunt: ſe ſe p̄ncipē appellan tē: inſubente **phoca**: vt romane ecclesie obſeruetaret. xxi. di. c. Renouātes: ac ſic tandē e viuis diſcedens in basilica petri ſepel: et tūc vacauit ſedes mēſem vñ et dies ſex.

Quinſaci⁹ q̄rt⁹ papa natōe **marſus** de ciuitate **Taleria** p̄ſe iōāne medico p̄ **Boniſaciū** p̄diciū p̄nifex fact⁹ ſedit ānis. 6. mēſ. 8. et dieb; .xij. hic tēplū ſcē marie ſoride qd veteres p̄atibon appellabāt a **phoca** impatore impetravit q; elect⁹ p̄us gēniū ſimulachris. 4. id⁹ maij in honore b̄e marie ſgis: oīumq; ſcōrū martyz p̄ſecrauit: q; ſcō ēt paternā domū in monaſterij redegit: ſuoſq; ſundos eidē in monachoz vſuz adſcripſit: q; p̄dicādi: baptizādiq; ac abſoluē di p̄atē tribuit: q; gestis inde paup̄oz diē extremū clauſit: et in basilica bea i petri ſepultus fuit: et poſt modū p̄p̄eſtem et aquarū inuidantiā ceſſauit c̄patus mēſes. vi. dies. xxv.

Lacān⁹ b̄inoz ſue **bauaroz** rex: hoc āno ap̄ **bauaros** hūnos regnū accipiēs mult⁹ ānis regnauit: q; mox **maxio** p̄pato exercitu ex **nozio** in italiā trāgreſſ⁹ **forūiulij** et **venetias** p̄uincias turpē inuaſit: ac q̄ſidā **lōgobardoz** p̄fectos ita p̄ſtigauit: vt paulū abſuerit qn **forūiulij** p̄uiciā oīo obtinēt. **Enſulphus** at eiūſdē p̄uincie dux cū eū p̄lio aggredi tēraſſ; **maxio** p̄ſictu p̄miſſo **Lacān⁹** victor euāſit. Et h; ea in p̄ugna multos e ſuis **Lacān⁹** amiſit: p̄uiciā tū inuadē ſtatuit. Rex itaq; victoria parta: duceq; interfecto andiēs ducis vxorē **Romildā** cū filijs **Rhodoaldo** et **Emmoaldo** maximis opib; in quadam **forūiulij** vrbē ſe concludiſſe cupidine allect⁹ eo cū exercitu acceſſit: vbi dū vrbē obſidens aliqñ circū eḡtaret a **Romildā** duciſſa e menib; ſlavis: **criſpātibz** capillis viſus ē: et ei⁹ amore capta oratores ei dem inſit pollicēs ſe ei vrbē proditurā modo eam in vxorē duceret. Quo audito ille promiſit: et vrbem accepit: qua capta iſta ſtatiz ipſam incedit et euerit: vt vix vrbis veſtigij cerneret. **Romildā** vero vna duntaxat nocte ad ſe admiſit. **Aneq;** facto velut impudicā mulierem militibus ſuis paſſim proſtituendā expoſuit. Quā diu illuſa acurū etiā palū in medio cāpi fixit: in quo qdē et ipſam **Romildā** p̄ media crura p̄fixit dieſ. Tālē mariū decet meretricē crudelē h̄ſe. Et ſo ſile nō m̄ſis libidmē: ſ; caſtitatē celantes ne ab hūnis contaminarētur: crudoz pulloz carnes inter manimas ſub ſaſcia ſi bi appoſuere: Quē ex calore putrefacte fetidū exhalabāt odorē: Quūq; eas hūni contingere vellēt: fetorem nō volentes ſuſtinere ab eis tanq; execrabiles repellebant. Et ſic pielle nobiliſſime iſta aſtuta barbarozum libidinem euasere: vtile proſecto ſeruande caſtitoris exemplum poſteris ſeminē mā dantes. **Lacānus** autem captiuos oēs in terrā ſuam abducens ibidē puberes omnes interfecit: et pueros ſub corona vendidit.

Eracleus. 22. Constantinopolis impator: p^o p^o hocā impanit ānis. 27. hic vbi impiū adeptus ē magnum paravit exercitū: et Eleutheriū patricie gēi cubiculariū suū rei bellice sciētissimū in Italia cōstituit: et ipse cōtra persas p^ogreddēs multas puīcias a se occupatas recuperavit: et in suam p^oziosus potestate redegit: Nam persarum ducem singulari certamine vincens interfecit: et Cosdram eorū regem oppressit: ac filiū ei^o captū et baptizatū in regnū restituit: persā dem deinde ingressus: turri Cosdri thesauris plenā cepit et spoliavit: ipsoz p^ote mīrib^o suis dedit partēq; in reparandis tēplis q^o ple diripuerāt ac vastauerāt: designavit: ipse vero alia bonustus preda cū septē elephantis Hierosolimā rediit: crucēq; domini a persis captā secū deferens eodē loco vbi antea fuerat: collocavit. Ob cui^o rei mēoria exaltatio scē crucis dehinc celebrari cepta ē. Zachariā quoq; p^oriarchā et alios captivos in patriā suā remisit. Rediēs postmodū Constantinopoli litteris et ocio delectatus ad astrologiā etiā se cōtulit: et impij res in suos duces reiciēs luxui se imersit. Adornus namq; Eudoxia vxore et p^ou quo Constantinū cepit. Adyrinū ex sorore nep^o incestuoso sibi inīmōio copulavit: et heraclius filiū ex ea suscepit. Illaq; p^ouo tpe p^odesueta eius ex p^omo viro filiā adolesecūlā senex ac cepit vxorē: et vt scel^o feceri adderet: quod sepe cōtingit in euticianā delapsus ē heresim: Quāobz in extremo vite tpe: vt nōnulli tradūt: saraceni et arabes duce mahumeto arma sumētes ita eius duces superarunt: vt p^oditā Antiochia et Hierosolyma hoīem p^omo felice mox infelicitissimū reddiderint. Verum cū arabū et saracenoꝝ ipetū vidēt crucē v^osi nostri Jesu xpi ex hierosolyma Constantinopoli appo^ota^ori fecit. Tādē theodoro p^oicio cognomēto Calio^opa ad regēdā italiā Exarcho missō morbo intercutis aque: quā greci hydropisim vocāt: diem obiit. Et tunc maxima imperij inclinatio fuit.

Eusdedit papa natōe Ro. p^o Boīfactū p^odm p^ori. sedit ānis. 4. hic cū eēt optim^o pater clericali mirūimodū dilexit et auxit: et tā: sicut feri: sciat^o fuit: vt quēdā leprosus sibi obuius suo osculo statim liberaverit. Cōstituit autē hic Gratiano referēte: ne patrum filius puellaz ex sacro fonte a patre leuata in vxorē ducere possit: vt hēmus in canone. 30. q. i. c. Huius nāq; tēpore multi terremot^o fuere: et scabies quēdā ita ad clephatiā tendēs: vt deformitate cognosci hoīes nō possent. Obijt deniq; q^oto sermē p^ontificatus sui āno: et in diui petri basilica. 6. idus nouēbris sepultus est. Quo mortuo sedes vacavit mensem vnu: dies. xvi.

Sisebut^o vesegotharū rex Ricardi regis filius hoc āno regnare cepit: et regnavit ānis. 36. hic euz primū gentilis esset christianus fact^o statim plurimas hispaniarū vrbes q^o ad Romanos defecerāt recepit: et indeos in suo regno cōmorantes exhortatōibus atq; alijs penīs ad fidē xpi tādē puerit: nec multo post cū esset strenuus vir omnes hispaniarū ciuitates Romanis abstulit. At tum demū cōstantino politani imperatores in hispania imperare desierunt.

Ciri disciplinis excellentes.

Chyfidor^o n^o p^o Leadrū hispalens^o ep^os: bti Grego. pape discipul^o bis t^op^o p^o doctrinā: v^orutēq; ac crebra ei^o miracula maxio in p^ocio vbiq; fuit: q^o cū eēt multaz litteraz nō mediocriter erudit^o n^o ulto ad fidē pertinētia litteris cōmendauit: Quoz de nūero ista sunt.

Etymologiarum	li. xx. p ^o nci. disciplina adi.	Officioz	li. 7. p ^o n. Ea q ^o de officijs
De summo bono	li. 3. incipit Summū bonū	Ad soroz florā	li. 2. p ^o n. Dñe scē flore.
Allegoziarum	li. 3. incipit mysteria facie	Differētiarū	li. i. incipit In dñe deus et bo.
De astronomia	li. i. Incipit: Dñō et filio. Itē de viris illustrib ^o : et vocabulis grāmancef. Iti		

florā quoq; ab Adā vsq; ad hēc tēpora: ac etiā lōgobardoz gesta. Et quorūdā scōrum vitas. Breuē q^oq; Cosmographiā: et de naturis rerū: ac sup^o pētatib^o atq; alia multa: et pene innumerabilia. et cum scus fuerit habit^o: eius natale. xvij. calen. februarij celebratur.

Joannes monach^o vesegoth^o gerudensis postea episcop^o apud hispanos in Lusitania puīcia or^o hac tempestate christianā religionē et p^odicatōē et script^o vbiq; plurimū iuuit. hic cū sape aliqd p^o etatem cepit ardore et desiderio discēdi ex hispania Constantinopolim petijt: vbi cū litterarū grecarū et latinarū doctissimus euasiss^o in Lusitaniā puīciā suā rediit: atq; ibidē arrianā heresim inualescente sua doctrina facillime confutauit. Quāobz hereticis odiosus factus in barchinonia relegatus fuit. Demū post multas persecutiones in patriam reuersus monasteriū condidit: et multa in eo cōclusus p^o scripsit: ac rationem viuendi monachis dedit.

Eutropi^o similē hispan^o ep^os eruditissim^o vir p^o hēc tpa hispāis plurimū pfuit: atq; eos doctrina et exēplo in fide cōtinuāt: Cui^o vitā virtutib^o et miraculis illustrē Ger^o hispalens^o ep^os luculēto sermōe postea descripsit. Eius itaq; festum apud hispanos sexto idus iunij celebratur.

Anastasi^o p^osa mōach^o qdē scissim^o p^o hoc idē tps p^o xpi noie a p^osis ifidelib^o cū alijs. lxx. martyrium p^otulit: nā cū i palestina p^odicaret ab eis dē cap^o p^o multa carcer^o vinctozūq; ac vber^o tormēta q^o in Cesareā eius dē puīcie vrbe fuerat p^ocess^o: ad vltimū decollat^o ē: cui^o corp^o postea Romā delatū ad aq^os salinas in bti pauli mōasterio repositū ē. Eius v^o festū. x. calen. februarij celebratur.

Aldoald^o v^o Bgylulphi reg^o ex theodelida fili^o p^o p^orez cū mīre ipā theodelida regnavit ānis. x. huic nāq; p^o ad p^osidū acgrēdū vir dū q^odriēnio theodobertū frācoz reg^o filiā desposauit: q^o regno suscepto ob matris prudentiā pacē cū omnibus lōgobardis: italicisq; per decenniū quietissime tenuit: Quo in tempore multa: vt diximus ecclesijs donauit.

611

5810

615

5814

616

5815

5817

618

Unifacius. v. papa natione capan⁹ p^rfe iohⁿe p^ro cū sedir⁹ aⁿis. v. z dice⁹ x. vircerte singularis
b. humanitatis atq; clemencie: q^u cū doct^r multa ad iustitiam p^rinencia cōstituit: v^z ne q^u rōne de-
licti ad ecclesiā confugies a nemine extrahi poss^z. Statuit itē ne acoliti martyru^m reliq;as at
tractare p^rsument: cū sūt p^rsbytero z officiu^m: mādauitq; vt sacrilegi vbiq; anathematizentur
Voluit itē vt testamēta iussu p^rncipis scā vbiq; valerēt. Et cū multa seitate insignitū ac clericos religio-
se z honeste viuētes vnice diligebat. Eādem cū nomulla cemitēria extruxisset ac dedicasset: defun-
ctus in basilica p^rin⁹ petri collocabrymanibus omnibus sepultus est. Lessauitq; ep^ratus dice. is.

¶ Eleuterius non exarchus natus grecus patricie genti nobilitate insignitus heraclii imperatoris cubicularius et rei bellice faciensimus hoc anno pioane et Smaragdū exarchos ab heracio in italiā missi sedit ānis. v. g. statim ut Ravenā applicuit sese italię regē declaravit. S; postea cū Romā perere vellet ob ar rogatiā a militib; suis ī itinere interfectus ē. q; mortuo milites caput suū Costantinopolim miserunt.

582i

622

b Quoniam primus papa natione capuanus patre petronio viro consulari Bonifacio pontifici predicto rogatus sedit annis .17. mensibus .7. diebus .17. hic scissimus fuit pontifex qui collapsam quasi clemens et doctrina et exemplo ac moribus renovauit: atque multas in urbe ecclesias restituit et beati petri basilicam tegulis encis et templo Romuli ablatis cooperuit: edecque sancte Agnelli via numentana extruxit: et sancti pascratij via aurelia et in agro saluati sancti anastasi: cuius corpori ex perfide belarui heraci: impator eidem misit: atque alias multas edes edificauit: qui pater huius patriarche constantinopolitani heticus et heracius innotuit: decessit: ilegasti vita decessit: et in petri basilica sepultus fuit: et tunc cessauit pontificatus mensibus .7. et diebus .18.

5824

625

† Dagobertus nonus francorum rex: hoc anno Lottario patre defuncto regnare cepit: et regnavit annis 34. hic ferunt bonis omnibus fuisse insignitus. Arnulphus sigisfredi merobingi episcopus magister suus ipse in officio ponebatur: hic cum esset christianissimus vir beatus Dionysius martyri templum celeberrimum apud parisiis edificavit. verum ab angelis inferius perpetuum cum eis suscepit inimicitias: hic intercessionem beati dionisii imperatoris omnes iudeos qui in regno suo erant baptizare fecit.

Etriodus² guntis logobardorum rex post theodelinde obiit defecto eius filio odoaldo adolescente re-
gnare cepit: regnavit annis .12. de illo nil meorie digni litteris mādatum inveni.

5854

655

Enerns p'm natiōe Ro. p're Labieno p' bononiū pōti. fedit āno vno: vir sigdē singular' p'ie-
 8 tantis & religiōis: paup'ru p'cipue amaro: & in calamitoso benign': atq; in reliquos omēs
 gratiofus & munificus: & ad repandas collapsas ecclesias splēdidus: q' cu; in hīs sūmo p'e
 v'sare f'lati obiit: i perri basilica sepult' fuit: q' mortuo sedes vacauit mēes. 4. & dies. 30.

¶ **C**asarius ex archiepiscopo patricio constantinopolitano hoc anno Eleutherio successit multo annis apud Ravennam et Romam pinatu tenuit: a postquam Severum secundum consuetudinem confirmasset pontifice: erat tunc consuetudo ut nullus in papa coronaretur: nisi prius ab archiepo confirmaretur: statim omnes thesauros lateranensis basilice expoliavit: et parvi militibus concessit: partemque secum Ravennam pertulit: reliquam vero imperatori Constantinopolim misit.

5855

636

Sanctus quartus papa natione Dalmata: pre Venerabili scholastico viro: p^o Severus pontifex
sedit anno .i. m^o. 9. et diebus .ix. hic pontificatu suscepto statim mandavit: si quis res ecclesie aliq^{ue} tem-
eritate inuade p^{re}sumit: ad quadruplum restituere cogere: vt beatus in canoⁿe .i. q. 2. c. In anti-
q^{ue}. Et cu^m esset singularis pictari vir: ex reliquis thesauris quos Isaurus exarchus in lateraneⁿe
si ecclesia reliquerat multa captiuos milia per Isiriam et Dalmatiam a captivitate redemit: Quibus
expletis plenus operibus bonis obdormiuit in domino: et quarto idus Octobris in petri basilica sepe-
litus: et tunc cessauit episcopatus mensis vnum et dies tredecim.

Rhotorais. 6. lōgobardoz rex p^o Arioaldū regē regnavit ānis. 16. ⁊ mēsi. 4. q^o l^o mult^o fuerit fidi^o fuit^o. arrianū tñ labe ingrat^o oēs lōgobardos in eādē p̄cipitātē traxit ita vt nulla fuerit eius ciuitas subiecta q̄ ouos nō habuerit ep̄os: vnū. scilicet catholicū: ⁊ alterū arrianū. Et l^o septi^o Romāis pōtifi cib^o fuerit regit^o vt ab arriāis recedēt: nequa^o a p̄posito volūtate mutare voluit: in re tñ militari a dō p̄stās fuit vt Etbruriā oēs atq^{ue} E^oguriā cū locis maritimis vsq^{ue} massiliā in suā redegerit pr̄tē. Tā ti insup fuit ingenij vt leges q̄ sola mēozie in vsu bēbat in scriez quādā redegerit: ⁊ libz ip̄m adhuc ex tantem edictū appellari mādauērit. ab illo. n. tpe ⁊ supra lōgobardi sine lege fuerāt. Erat autē: ip̄o i eodē codice referēte: ān^o. 71. q^o lōgobardi italiā intrauerāt: vt in ciuidē libzi plogo p^o l^ohic at cū aliq^{ue} Theodor^o Exarchus bellū indixiss^{et}: nec ipse certamē recusass^{et}: adeo apud Sultenā Adurine vrbis amnē acriter pugnati^o ē: vt Exarch^o e suis septē milia eo in p̄lio amiserit: Tā dē Rhotorais hic sine filia defunctus cidē successit.

Celignus Mouonensis episcopus hijs teporibus ob innuerabiles et virtutes multo in precio fuit: cuius admiranda vitam etiam multiplex signorum numerus comendat: Hic cum primus aurifaber habere: mundo abrenunciatis monachum se se professus est: in quo mirabiliter crescebat etiam multa monachorum cenobia edificauit. Tandem factus est: ut eius exemplo in gallijs infiniti efficerentur monachi: cuius vitam cum omnes mirifice laudarent: ad eundem Mouonensem episcopatum tandem inuitum assumperunt: ubi quatum circa christianam religionem profecerit: extius acta probantur. Erat quoniam maxime erga Christi pauperes beneficentia: bene de Christi religione meritis assiduus. Et propterea cum e vita excessisset inter sanctos relatus fuit: et eius marale primo calendis decembris celebratur.

C Aurea at ego scissima ipsi Eligij pontificis discipula per ipm tepus apud parisiis disciplina et scitate plurimū floruit: cuius sanctitate et prudentia permotus Eligius ipsa trecentis virginibus preceit.

C Vincen beluacensis epus: bis idē tēpib: vt qdā aasserūt scitate et doctrina apud gallos mltio i p̄cio fuit. **C** Iudochus eremita sanctus: huic per hoc tēp nequaquam virtutibus inferior fuit: q cū ecē bzuonuz regis filius: sp̄ctis mūdialibus pōpis in cremū secessit: vbi cum aliq̄diu sanctissime vixisset: in pago pōtico radē multis miraculis clarus in domino quieuit.

C Frosens iē bibernie regis filius: p id tēp cū duobus germanis. s. Soilano et Vulcāo p̄cepti regni sui pōpis mōachalē bitū suscepit: et igailijs v̄ctres latiniachū cenobiū sudauerūt: et i magno p̄cio euasēt

B Eracion. 23. p̄stātinopo. impator p̄ Beractiū patrē impauit cū martina nouerca ānis. 2. in locū tñ demortui beracti: p̄ suffectus fuerat Cōstātinus eius filius: sed. 4. impj suscepti mense insidijs nouerce martine et huius Beractionis germāi venēo extincti fuit. Adoratio igitur eorū: Beraction hic impj tenuit: Sed cū turpiter et iniquissime repub. administraret: Senatus: populusq; cōstātinopolitanus propter eorū scelera in eos cōsurrexerunt: et martine linguam: Beractio- nis vero nasum p̄cedentes e regno expulerunt.

B eodorus papa natōe grecus ex hierosolyma oriūdus patrē theodoro ep̄o p̄ Joāne p̄tifi. sedit ānis. vi. mē. v. et dieb. 8. q̄ pontificatu suscepto oia q̄ ad religiōis xp̄iane dignitatē p̄tinere ar bitrabat curioso circūspexit aio: maxieq; erga paupes mira p̄lus fuit pietate. Cōstituit atq; hic inter cetera Cerei p̄scales b̄ndictionē fieri in sabbato scō. Cēlūq; neminē separi dōe re q̄ nupserit p̄ simplex votū: sicut testat Gratianus in canōe. 27. di. c. Si vir votū. Hic pyrribi patriarchā cōstātinopolitanū: Sergiūq; ac Lyrū b̄nicos rursum exilio dānavit: eo q̄ pyrribi Beractionem angustū instigauerat vt Cōstātinū fratrē interficeret: vnde et postea a populo cōstātinopolitano occisus Theodorus atq; huius gestū ad rē dīnā p̄uerit multoꝝ scōnū corpa exomauit: et potissimū Primi et Feliciā vniūq; basilicā apud potēm miluiū via flaminea edificauit: q̄ peractis defunctus ē: et i beati petri basilica pridie idus madij sepultus: et post cessauit ep̄atus dies. 57.

C onstātinus. 3. 24. p̄stātinopol. impator: p̄ Beractionē p̄dēm patrē suū impauit ānis. 27. hic Cōstātinū Beractionis fratris filius fuit: vir certe pessimū b̄nicusq; ac reipu. desolator: cui p̄dus q̄q; et ad oia facinora p̄lapsus: q̄ suscepto impio statū paulū ep̄m b̄nicū in locū pyrribi patriarche p̄stātinopolitani et b̄nici in despectū pontificis romāi suffecit: Cui qdē auxilio et p̄silio atq; p̄silia Cōstātinus ipse in b̄sim pessimā deuēit. vnde et Martinū papā postea exilio dānavit: hic nāq; p̄fidus impator cū exarchū Theodorū in italia p̄ lōgobardos misisset: et apud scultenā flu. turpi ter p̄ligatū intellexisset: desperationē mori cū magno exercitu statim romā p̄lus vēit. Cūq; in apulia p̄ uēisset: lucerā vbi cepit: et direpta mox equit. Inde cū Romā cū. xx. milib; ingressus fuisset: quita die ad direptiones se cōuertit: et inter cetera vniuersas statuas ex ere et marmore ad vrbis ornamentiū positas diripuit: et alia ecclesiāriū ornamentiū sustulit: vnde et auarissimū bō plus vrbis in septē diebus detraxit: q̄ barbari ārea in ducētis et quinquaginta octo ānis. Inde q; in malā rem abiens dū Syracusiam peruēisset: ibidem in balneo libidinis vacans a suis interfectus est.

C esarea qdā perfax regis vxor: hoc āno ignorāte viro cū paucis fidelib; p̄stātinopoli vēit: et ibidez sacz baptisma deuotissime suscepit: quo audito vir ei p̄fessus legatos ad impatorē p̄stātinopolim misit: q̄ vxorē ab eo repeteret: q̄b; Cesarea respondit nunq̄ in suā patriā se rediturā: nisi et ipse rex maritus suus xp̄ianus efficeret: Hoc cognito rex mox cū. xl. milib; persis Cōstātinopolim ad impatorē pacifice venit: a quo perbenigne exceptus vna cū omnibus baptisimū suscepit: quo suscepto multis muneribus ab impatore donatus in patriam suam cū vxore letus redijt.

Artinus ei nois p̄m papa p̄ia tudertinus p̄ie fabricio p̄ theodoro pontificem sedit annis sex mēse vno et dieb. xxvi. q̄ pontificatu inito statim p̄stātinopoli legatos misit q̄ paulū patriarchā adhortaret: vt b̄si dimissa: fidē catholicā obsuare dignaret: At ipse nō mō monitis p̄tificis obtemperare voluit: sed et legatos p̄ntificis in diuersas insulas Cōstātij inslu et auctoritate relegauit. Quāobrem martinus synodū cētū quinquaginta ep̄oz Rome cōgregauit. In q̄ Lyrū alexandrinū Sergiū et pyrribi cōstātinopolitanorū patriarchaz cōdēnationē cōfirmauit: et paulū patriarcham q̄maxime p̄uauit: p̄pter qd cōstātinū impatorē indignat Olympiū cubiculariū suū Italic exarchū statim creauit: mādās ei vt mātcheoz sectā p̄ oēs italia extēderet. Martinūq; p̄tifi. aut captū ad se mitteret: aut certe iugularet. Olympiū itaq; Romā cū vēisset: inuēta synodo nullū suū errorem suadere potuit: Ob quā rē lictorē interposuit: q̄ martinū in ecclesia b̄ie marie maioris interficeret: qd ille subita cecitate percussus p̄ficē nequit. Martino atq; recōciliatus Olympius paulop̄ vita decessit: Sed Cōstātinus itē rato Theodoro exarchū in italia mittēs iussit vt oio martinū p̄tificē ad se vincitū p̄ducet. Venies q̄q; Theodorus Romā cū ad p̄tificē salutariū isser ei p̄fessim cathēas iniecit: et vincitū Cōstātinopolim misit. Inde q; vsq; ad Cersionā ciuitatē in exiliū actus fuit. In qua vrbē b̄tus Clemēs papa: vt dixim; lōge antea exulauerat: vbi et ipse paulopost vitā finiuit multū virtutū signis vsq; in hodiernū diem resurgens. Et q; hic inter scōs martyres relatus ē: eius festum decima die mensis nonēoris celebrat. Hic atq; p̄tifi. ex ea in synodo multa cōstituit ad decore religiōis xp̄iane: et maxime p̄tinentia. Et primo precepit clericis ne oio romā nutrieret: vt b̄m in canōe. 24. di. c. Non liceat. Adādam itē vt sp̄s et sp̄se ante

638

5837

640

5839

645

5844

carnele copulā a sacerdote bñdicent. 24. di. c. Spōs: phibuit qz dyacones ordinari nisi castitate pfi-
teretur. 27. di. c. dyaconos. Voluit insup clericū p'emendā in suā recipi debere dignitatē. v. di. c. Si qz
Uenit p'terea fidelib' xp'ians calēdaz obf'natiās. 27. q. 7. c. Ad l3. Cōstituit insup nil aliō p'ter aquā
et vinū et panē in altari sacro a sacerdote offerri debere: de p'se. di. 7. c. Ad oporet. Precepit deniqz oī-
bus ep'is vt sacru chrisina singulis anis p'ficerent: et p' oēs diocesis sue ecclesias destinaret: d' p'se. di. 4. c.
Omni tēpore. Eo itaqz mortuo cū Rome ignoraretur. xiiij. menses vacauit episcopatus.

C Saraceni q' egyptiā icolūt tēpestare hac discordijs oriētāl' et occidētalis ecclie freti ex alexādria cū
ingēti classe solūtes maximā africe p'te occuparūt: ideqz cū ingēti tumultu rhodiū isulā pueniētes vt
bē ceperūt: et colossuz fama celebrēimū: a quo v'bs p'maria nomē accepit demoliti sunt ex cui' ere vt
supra diximus. 90. camelos onerauere: et in alexādriāz misere. Dehinc mult' in egeo mari afflict' in
sulis in siciliā puenērūt: atqz ibi mltā loca vastauerūt: Atqz ita saraceni isti in hīs tumultib' ad. 150. ho-
minū milia de imperatoris exercitu interemerunt: hispanos quoqz vesego: be sibi subdiderunt: infini-
ta prope damna ibidem christianis inferentes.

5850

651

Ugeni p'm papa natōe Ro. patre Rustiniano p' martinū pōti. sedit anis q'si. 3. Vir certe
mire pietat': religiois: māsuerudis et munificētie: q' et Gratiano referēte statuit: vt qlibz ep's
carceres haberet ad p'niāz delinquentū clericorū: vt bēmus in decret'. lxxxi. di. c. Sacerdos.
Voluitqz vt iuxta ecclesias sacerdotū domicilia p'struerēt. 12. q. i. c. Accessaria ē. Adanda-
uit qz monachis ne quis ex cā sine sui superioris licētia claustrū extrēt. 16. q. i. c. Placuit cōi. Uenit in
sup vt null' inuit' monachus in monasterio teneretur. 20. q. i. c. Si qui. Defunct' deniqz. 4. nonas Ju-
nij in petri basilica sepelitur. et tunc sedes vacauit mensem vnū et dies. 28.

5851

652

Rhodoald' 7. lōgobar. rex rhotaris reg' fili': hoc āno p'ri in regno succedēs regnauit anis. v. hic
Hūdibergā theodelinde regie filiā duxit vxorē: q' religiois matris imitatrix fca: sicut illa modoccie: sic
et ipsa i papiēsi v'be iōāni baptiste tēplū mirificū edificauit plimo qdē auri et argēti apparatu. rex rho-
doald' rex libidib' imē' cū aliqñ i adultio lōgobarde mulier' deph' ē' fuisse: a viro illi' occisus fuit.

5853

654

Utelian' papa ex oppido seginēsi puicie vofcoz p' Anastasio nat' post Eusebiū pōtificez
succēd' sedit anis. 14. et mēsi. sex: vt qdē optim' et dñi cūl' cupidus atqz assidu'. Quāch-
re et ecclesiasticā regulā p'posuit: cānqz ordinauit: adhibita orgāi cōsonatiā. Hic theodorū
monachū vix optimū: doctissimūqz in Angliā misit: et Cāthuarēsi ecclie episcopū p'fecit.

Qui Theodor' anglos p'dicatioe et exēplo ad Christū cōuertit: et in fide p'diu vixit optime continuit
vnde et libz egregiū cōscripsit: quo declarauit q' penitētia dilui vniūquodqz peccatū possz: de q' etiā in
iure canonico p'se fit mētio. Tandē cum Uitelian' hic ecclia in oib' bene gubernasset: scixto calē. Se-
bnarij defunct' in beati petri basilica sepultus est: vacauit tūc sedes mēsi. 4. dies. xv.

5855

656

Aripus. 8. lōgobar. rex p' rhodoaldū in regno succedēs regnauit anis. 9. Hic Hūdualdi filius ex
theodelinde frater fuit: q' in cetera apō papiā oraculū pulcherrimū in honore saluatoris p'didit: et va-
rijs ornāmēt' insigniuit: ac fundis plimis dotauit. Duos hic filios teste paulo li. 3. successores reliquit
vz Patberitē et Hūdibertū: qz tpe lōgobardi cū romāis pacē frūctos inier sefe: bij duo mult' cladib' agi-
tatiere. Hūmoald' n. bñuētā' dux rhomoaldo filio ibidē duce relicto cū ingēti exercitu papiāz ve-
nit: et patberitē puez inde fugauit: et Hūdiptū aliū fratrē mediolano expulit: q' res itelligēs clodone
us frācoz rex p'dolēs adolefcētū infortunijs p'fessi magnū exercitū in italiā misit: vt adolefcē es p'ri-
mū in p'mū regnū restitueret. Qu' et in citrapadana regiōe cruentissima plia p'missa sunt. Uex Hūmo-
aldus victor ex his gallos italia pepulit. Refert paul' bñsto. li. 4. c. 5. hac rōne gallos fuisse deceptos: et
supatos. Lōgobardi siqdē nō lōge ab astēsi v'be simulata fuga rex oīuz copia: ac vini maxime op'imi
plēa vasa relinquentes denulerūt. Gallica vō castra ingressi rati vero verā ēē hostiū fugā leti i oēs cūbi po-
tūsqz voluptatē sese effuderūt. Quare supueniētib' hostib' cū sōno et crapula granati cēt passiz vclū-
ti pecora sine custode iacerēt. ita vt ab hostib' eccl' vix supfuerit vñq' tāta cladē clodoneo regi nē ciaret.

5864

665

Hūdipr' igit' Ariperti p'dicti fili'. 9. lōgobardo rex: defuncto patre regnauit in papiā anis duob'.
hic: vt p'missuz ē: cū patberite germāozq' mediolanū cōtinebat plurimū cōsedir: et demū regnū amisit.

5867

668

Deodatus papa natōe Ro. p'ce Iouiniano p' Uitelianū pōti. sedit anis. 4. mēsi. 2. et dieb'.
v. Fuit hic hō scimōia et religioe plurimū decorat': in delinquentes qdē clemēs: in pauperes
piēssim': in hospites benign': et erga miseros et calamitosos plurimū misicors: Qui inito
pōtificate monasteriū vbi ipse vitā monasticā duxerat: p'fessi in celio mōte et edificijs et sum-
dis plurimū auxit: ecclesias alias nōnullas instaurauit: et ad abolēda p'digia: q' sepe nūero tpe suo ap-
parnerāt supplicatiōes frequētes hūit. Tandē cū e vita excessissz: collachrymātib' oibus in vaticano in
basilica petri sepultus fuit: et tunc cessauit episcopatus mēsi. 4.

5868

669

Ezentius: alias misseffus. xxv. cōstātiopolita. impator p' p'stātiū impauit mē. 6. hūc p'stāti
impatoris militē et natōe armenū fuisse tradūt: q' ipz dñz suū apō siciliā i balneo frande ite
remir: h' itaqz misseff' mortuo p'stātiō dū i sicilia sibi vēdicat ingiū f' p'cliat' militū aie a su-
puētib' ex italia atz africa copi' s statū infect': et oēs copie ad p'stātiū p'stāti filiiū icliate
ff. v'ez cū oēs milites passiz dilabēnt' saraceni apud egyptū h' audiētes magna p'pata classe totā siciliā
insulā: maxie h'racusanā ciuitatē occupauerūt: et inde magnā p'dā: et p'sertim es ornāmēta: q' p'stāti

filica sancte Sophie missas latine celebravit: oib⁹ q̄ aderāt approbātib⁹ illū sacrificiū dī morē. Sex itaq; approbatas synodos ex supiorib⁹ celebratas fuisse p̄stat: q̄s et epilogado recēseri idignū hic nō puto.

¶ Prima itaq; vniuersale synodū nicenā fuisse p̄stat: q̄. cccxviii. patrū cōtra Atriu cōgregata fuit: q̄ tres grad⁹ in trinitate ponebat: patrē. s. maiorē: filiū minorē: et spūz sc̄m creaturā: Hec at̄ Cōstātin⁹ et filius noster pape: machari⁹q; hierosolymitāi atq; Alexā. alexandrini p̄sarche t̄pib⁹ celebrata fuit: q̄ p̄dēnantes cā hēl⁹ statuerūt. xx. canōes: q̄z auctor maxie p̄stās Alexā. fuit: cui⁹ qdē auctoritas par euāgelij fuit.

¶ Secūda fuit cōstātinopolitana. i. s. patrū Gratiani et Theodosij p̄ncipū: ac Damasi pape: cyrilli⁹q; hierosolymitāi atq; necarij alexā. p̄sarche t̄pib⁹ p̄ macedoniū cōstātinopolitanū ep̄z et Eudoxū q̄ ne gabāt spūz sanctū deum eē: et hij oēs cōdēnata p̄fata heresi quattuor canones statuerūt: quaz auctor maxime beatus constati. fuit.

¶ Tertia ep̄hesina ducētorū patrū: magno Theodosio p̄ncipe et p̄fice Celestino: Zuenaleq; cōstātinopolitano ep̄o: atq; Cyrillo hierosolymitano cōtra Aestorū cōstātinopolitanū ep̄m q̄ beatā v̄ginēz mariā nō deis: sed hoīs t̄m genitricē appellabat: vt. s. aliā carnis p̄sonā: aliā facēt dicitat. Hui⁹ p̄p. xv. capitula p̄ huiusmōi blasfemias auctore deo: eodēq; scō Cyrillo anathematizādo descripserunt.

¶ Quarta calcidonēsis. 630. patrū Leonis p̄fificis: et martini p̄ncipis: Zuenalis q; hierosolymitani: et Anatholi Cōstātinopolitano. ep̄orū t̄pib⁹ cōtra Eutichē cōstātinopol. abbatē asserētē Christum p̄ hūmanā assumptionē nō ex duab⁹ naturis existē: sed solā in eo diuinā naturā p̄manere. et hij qdē p̄scriptaz heresim cōdēnantes. xxviii. canōes statuerūt: q̄rū auctor maxie sc̄s Anatholius ep̄s fuit.

¶ Quinta itē celebrata fuit cōstātinopol. p̄ theodoz mopsotenū et oēs hēricos: q̄ mariā v̄ginē solū hoīez peperisse dicebāt: nō aut̄ deū et hoīez: q̄ in synodo cōstitutū fuit: vt brā v̄go p̄beotocos diceret: q̄ v̄deum et hominē peperit. Hec at̄ Iustiniani p̄ncipis tēporib⁹ et Iulij pape. ac p̄fī antiocheni: atq; Eutichij cōstātinopolita. bita fuit: qui omnes quattuordecim capitula anathematizādo scripserūt p̄ theodorici p̄dicti et sociorū ei⁹ blasfemias. Et hec d̄ sex p̄ncipaliorib⁹ synodis sub ep̄logo dicta sufficiāt.

¶ Suere et alie vigintitres synodi: vt habet in canōe. i. s. diuersis tēporibus habite: q̄ tamē ciuisimodi auctoritatē quā sex p̄dictae principales non obtinuerūt: quas hic breuitatē causa omitto.

¶ Alii doctrinis excellentes.

¶ Theodor⁹ agloz archiep̄s vir doctissim⁹ optimusq; per hoc tēpus apud Angliā floruit: et inter cetera: vt Paul⁹ historic⁹ refert: librū egregiū edidit: in quo declarauit: quā penitentia vniquodq; peccatum dilui possit: sed et alia cōmentaria perpulchra in diuinis codicibus scripsit.

¶ Damian⁹ insup papiēsis ep̄s: et Basili⁹ mediolanēsis similiter ep̄s hīs t̄pib⁹ in italia et doctria et scitate plurimū valuerūt: q̄rū ep̄l atq; tractat⁹ p̄dictā sextā synodū multū iunxit: in q̄b⁹ hec potissimū aderāt scripta: hec ē v̄a dei et hoīs fides: vt due credant in deo volūtares: duēq; operatiōes.

¶ Severin⁹ agabunēsis abbas doctissim⁹ ad hec vsq; t̄pā cū glia p̄uēit: q̄ i vita p̄ter et i morte multis claruit miracul⁹: et in cetera feripz clodoneū frācorū regē lāgūdū a diutina sua infirmitate p̄cib⁹ libasse.

¶ Stella q̄ greci cometē vocāt hoc eodē āno p. 3. p̄tinuos mēses apparuit: et pluuie maxie: frequētissimāq; tonitrua: q̄lia nunq̄ ātea audita fuerāt: q̄ oia maxias: et quidē p̄xias clades idicauerūt. v̄n mox maxia vniuersalisq; pestilētia subscēnta est: quā certe primū papia fere tota depopulata: et per amūz derelicta est. Scribit enim paul⁹ historic⁹ libros q̄nq; h̄ic frequētib⁹ pluujs oēs segetes cōcūlatas iterūq; fuisse renatas et ad maturā frugē et p̄uēisse: p̄serti in v̄bib⁹ nostris cisalpine gallic.

¶ Theodor⁹. xij. frācorū rex hoc āno p̄re sublatō regnare cepit: et regnavit ānis. i. 4. vir certe callid⁹ et astutissim⁹ ingenij: nec māu min⁹ q̄ cōsilio p̄mpt⁹: et p̄pterea multas in vrbe tyrānides excruisse fert: h̄ebroynū p̄pē quēdā nobilissimū habuit necessariū: cuius cōsilio ipse rex oia agebat: et inter cetera cū austrāstos populos exosos haberet: cōtra eos regē cōcitauit. Quin magno exercitu cōparato: aduers⁹ eos duxit. Sed ipse auctor maloz h̄ebroyn⁹ a pipino austrāstozū regulo interfect⁹ mox et rex superat⁹ est: Quo viso Theodor⁹ rex pipinum in locum h̄ebroyni suffecit: et maiorem domus regie: re gnūq; gubernatorem voluit esse: Quo aut̄ genere mortis obierit non inueni.

¶ Haribald⁹ grimoaldi regis fili⁹. xi. Lūgobardoz rex hoc āno puer patre mortuo regni iura suscipiens regnavit t̄m mētib⁹ trib⁹: Eo tēpore partharis quē puerū grimoald⁹ papia depulerat: teste paulo historico: li. v. c. 3. 4. dū exul ex gallia in britanniā traiceret: incerta voce admonētur: vt mortuo grimoaldo paternū regimē reperat. Quā quidē voce permotus: h̄ incert⁹ habere auctor: in Italiā redijt At. 3. mētib⁹ post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentōe potitus est.

¶ Partharis. i. c. lūgobardoz rex Aripri regis fili⁹ repetito regno regnavit p̄ solus ānis octo: mox qz cū Juniperto filio ānis decē: vir sane bon⁹ et christiāe religionis amator: Cui⁹ reicā multas ecclesie ac scē Agathe monasteriū edificauit: Cui⁹ etiā vxor Rhodelinda ei⁹ exēplo p̄motaz ipsa gloriose v̄ginis marie basilicā q̄ ad p̄ricas dicit̄ extra muros pulchrā extruxit: et maiora extruxit: nisi Alachis lūgobard⁹ tridētinoz dux illū p̄turbass⁹: q̄ clar⁹ victoriā cōtra banaroz regē. cl. apud Banāsanū oppidūz fuderat in reges suos arma mouere p̄sumpsit. Verū Partharis hic compato exercitū hoīez p̄mo impetu fugauit: et tādē vsq; Tridētū illū p̄sequēs in vrbe aliq̄dū obsedit: et cū fuga saluē sibi q̄suiss⁹: Partharis vrbe potit⁹ ē. tāta t̄m hui⁹ regis clemētia fuit: vt hoīez ad se redeuntē in gratiā reciperet: et Bixie ducē ad ad Juniperti filij p̄ces crearet reclamāte tamē sepi⁹ patre q̄ in suā hic Juniperti facēt p̄ni-

ciem q̄ hosti suo ad malignā dūm vires preberet: Brixiana namq; ciuitas magnā semper nobilitū lon-
gobardorum multitudinē habuit: nec in presentiarum secus is patbaris rex optum⁹: tadē ab hac fece
subtrahit⁹ in basilica saluatoris: quā eius pater in papia extruxerat: sepellitur.

Et ei⁹ nois secūdp̄ papa natiōe Sicul⁹ patre paulo Agathon pōtifici succedēs: sedit mēsi.
x. et dieb⁹. 17. vir qdē scitate et scia cōspic⁹: cui⁹ scripta extāt elegāntissima: et vltra doctrinaz

I atq; eloquētiā singularis religiōis: pietatē atq; elemētie fuit pōtifer: q̄ oēs v̄bis et exēplo ad
iustitiā: ad fortitudinē: ad hūanitātē: benignitatēq; hortabat⁹. Hic q̄ppe in missaz celebra- 679
tione pacis osculū p̄ agn⁹ dei vari instituit. Cōcessitq; necessitate vrgēte oī die baptizari debere: sicut
b̄m⁹ in canōe de p̄se. di. 4. c. lxiij q̄ sextā quoq; synodū p̄dictā ab Agathone celebratā approbavit at-
q; suscepit: et eos anathematizauit: quos illa scā synod⁹ p̄sente Cōstātinō dānauerat. Instituitq; p̄terea
et qdē sec⁹: ne ad archiebatū assumpti p̄ vlu pallij: aliorūve officioz q̄q; ecclesie p̄solueret. Obijt deni-
q; vir optim⁹ atq; scissim⁹. 4. calē. iuni. q̄ qdē die eius natale celebratur: et collibymātib⁹ oib⁹ in ec-
clesia b̄i petri cū magna reuerētia sepelit⁹: et tūc sedes vacauit mēse. xi. et die. xxi.

Enedici⁹ f̄s papa p̄se iōane Ro. nat⁹ p̄ leonē et ip̄e sedit mēsi. x. et die. xij. Is vn⁹ fuit q̄ meri-
to oīz suffragijs idemurū leonis surrogari debuit. Nā ab incūte etate exēplo militari ce- 681

b pit: et in diuinis scriptur⁹ ab ipsa pueritia operā dedit: adeo vt in ip̄is doctrina et exercitatioe
singulari tūc h̄etur. Ob cui⁹ scitātē p̄mor⁹ impator ad eū hac scitōe misit: vt deiceps quē
cler⁹ et exercit⁹ Ro. deligēt in papā nulla impator: aut expectata licētia cūestigio p̄firmaret: qd̄ dū obf-
tariū ē. Hic itaq; beati petri: b̄riq; Lau. in lucina: ac b̄i Alēti martiris via flāminea: necnō et virgi-
nis dei genitricis ad martyres basilicā restituit: ea q; aureis ac argēteis v̄as: vestibus: alijsq; ornamē-
tis plurimuz exornauit. x. mēse omib⁹ carus atq; acceptus et vita decessit: et apud sanctū petrū
in vaticano sepultus fuit idibus iunij: et post sedes vacauit iueni. 2. et diebus quindēcim.

Ungarorum regni principium.

Ungaroz seu bulgaroz regnū p̄ hoc t̄ps inuētiū b̄uit. h̄ij nāq; bulgari ex scythia nouit⁹ p̄ impetu
thraciā europē regionē inuaserūt: q̄s cū impator retardare tētas: in iuroz v̄s illū inē panoniā et my-
siam ingēti clade superāt. Fugitiq; pacē nō egs p̄ditiōib⁹ dederūt: p̄ quā panoniā et mīlā p̄uincias
secuti sūt: vbi et p. 800. et 6. ānos sedē obtinēt nō sine magno rēpū. xp̄iāc emolumētō: et maxie t̄ turoz
assidua bella gerētēs q̄ p̄mo Trebelli⁹ rex regnauit: q̄ Iustinianū. 3. ab impio deicētū postea armis
restituīt. H̄ysia āt p̄uincia q̄ yngarie pars ē p̄hygie p̄uincia erat: et adiacet helespōto: et tēse pli. v. lib.
na. u. bisto. p̄ ermina h̄z Eoliā in q̄ est ciuitas H̄esia haud lōge a Troia: Carolo:z etiā gloriōsum no-
men p̄ hoc t̄ps apud frācos inuētiū sūp̄it. Erāt aut duo fratres austerie dūces: vn⁹ martin⁹: et alē pipi-
nus p̄gnom̄to verul⁹ sine b̄renis. Pipin⁹ āt cū intellexiss⁹ bebroynū regē theodori necariū atq; domus
regie tū p̄marium regem in austerios concitasse: et maxima eis damna inuulisse: vna cū fratre suo ex-
ercitu p̄gregato regē in bello expectauit: et certamine inter eos gesto Rex p̄dcōs fratres fudit: et marti-
num p̄ fraudē interficē fecit: s; et paulop̄t bebroyno occiso pipin⁹ reintegrata pugna Regē cū francis
sup̄auit: deinde pace cōposita aliū in locū bebroyni p̄stituē impetravit: et ip̄e in b̄austeriā cū suis redijt
Uerū cū intellexisset regē oib⁹ odiosū: cē q̄ Bertarij cuiusdā ignobilis p̄silio et opa oib⁹ in reb⁹ vtere-
tur: ip̄e regnū occupare decreuit: et copis p̄lūmis in vniū coact⁹ cū magno tumultu iratē in galiam
Et scō itēz cū regē et Bertario p̄gressū vniuersum eoz exercitū in fuga v̄nit: et Bertari⁹ fuga sibi salu-
tem q̄lūit. Theodor⁹ āt sine exercitu in regnū sese recepit: paceq; obiecta pipinū victorē regnū gubernā-
torē: et maiorē dom⁹ regie designat: et extūc apud gallos frāconū reges a solita fortitudine et belli sciētia
degnātes. ij. qui victores cē videbātur: regnū administrare ceperūt. Quippe cū e celo datū cēt: hāc re-
gni dignitatē ad austeriorū progeniē deuoluēdā pipin⁹ iā in francoz regnū regnare cepit: v̄rum in re-
bus in regno cōpositis: et Rodoberto quodā cōsanguineo suo in administratiōe cōstituto ip̄e in Au-
stariam redijt q̄ erat francoz orientaliū regni pars: vbi. 17. annis rexit.

I Sammes papa. v. natiōe āttoche. p̄re Cyriaco p̄ B̄ndcū pōti. sedit āno. i. et die. x. vir singular⁹ re- 682
ligiōis et māsuetudis atq; doctrine q̄ et libellū d̄ pallij dignitate p̄posuit: et p̄p̄a in ecclesia sacri
Saluatoris ap̄d lateranū ab ep̄iscopis: ostiēs: portuēs et v̄letēs consecrari se fecit: quē gdeni ritū ce-
teri postea obfauere. obi. t̄ āt p̄ānū. 4. nonas augusti: et apud sanctū petrū sepultus fuit.

Quon papa p̄ma origine thrax p̄re B̄ndcō nat⁹ p̄ p̄dictū iōanē pōtifer fact⁹ sedit mē. xi. et die. 3. 683
vir qdē bon⁹: et tāto p̄ncipatu dign⁹: et eas ob res a nōnullis āgelic⁹ vocatus: eo q̄ erat reuerēda
canicie et forme dignitate insignissim⁹. Cūq; romāi petrū hūc archiep̄z et exercit⁹ theodorū p̄sbyterū
cardinalē sibi perēt: Ik beodo. exarchus Cononē hūc ob ei⁹ v̄ntes acclamātib⁹ cūct⁹: cōfirmavit: qui
inīto pōtificatu statiz in inualitudine incidit: de q̄ et mortu⁹ ē ac sepult⁹ apud sc̄m petrum. xi. calē. octo. et
cessauit sedes quasi mēse. 3.

Uiri doctissimi excellentes.
Iōānes bergomēns ep̄s tēp̄state hāc paulo h̄isto. li. vi. c. vj. testāte et doctrina et auctoritate floruit
vir v̄tq; eruditōe: fide: cōuersationeq; ac morib⁹ omnib⁹ ornat⁹: cui p̄p̄ egregias eius v̄tutes et p̄nci-
pes cūcti bonozis grā assurgē p̄sueuerāt. hic cū Juniprū lōgobardoz regē sepiētiēro salut⁹ gratia ar-
gueret ea de cā aliquādo eū in p̄uicio offendit: et ex re regē ad indignationē cōmouit: et ei ad b̄ospitiū
reuerētū equū serocē et indomitū q̄ immēso fremitū sup se ascendēs terre allidē p̄sueuerat: parari se

Anno
Mudi

Anno
Christi

Christinas

Liber

cit: Cui cū scīs cōs infederet: ita māsuetū aial reddidit: vt eū suani incēssu an domū pprā vsq; porta
uerit: qd rex intelligēs ex eo r deinceps epīm tanq; virū optimū maximo bonore psecut' est: Equūq;
quē suē sessioni dedicauerat: ei etiam dono dedit: Atq; sarram: ruscūq; quē Alacis tyrannicec' ecclē
sie abstulerat: eidem episcopo restituit.

C Beda anglicus cognomēto venerabilis: vir latina: grecaq; lingua nō mediocriter erudit' rēpsta
te hac p xpiana religioe multū laborauit: eo q' docēdo r p'dicando vsq; in senū oēs perstrinxerit: ter
ras: r adeo laborauit: vt p' nōnē r. 20. ānos docere r libros p'ponē nunq; lass' vīsus fuit: eapp' venerabi
lia p'gnomētū meruit: q' cū circa ānū dñi. 734. etat' 80. 72. plen' bōis opt' dñe obierit in scōrū nūero
p'putari meruit: cui' corp' postmodū ad genucū maritimū delatū in dñi benigni basilica cōditū nūc
vsq; māet. Hic āt cū doctissim' eēt: bōs egegios edidit cōmētarios atq; libros: v3 Sup mar. li. 4. sup
gen. li. 1. sup tobiā li. 1. De qōnt. li. reg. li. 1. sup lu. li. 1. sup samue. li. 4. sup psal. li. 1. De t'pib' ch'ron. lib. 1.
sup episto. cano. li. 7. sup taber. moysi. li. 3. sup pabo. li. 1. De lūa li. 1. sup acti. apo. li. 1. sup salo. tēplo lib. 1.
sup cūti. cā. li. y. De gestis āglo. li. 1. sup apoca. li. 1. sup esdra li. 3. De locis scis li. 1. Omelias multas atq;
fmōes qb' gallici sacerdotes r'unt. Hūit hic duos germāos doctissimos r noiatissimos: v3 Strabo
nem: hēm p'one: q'ū alter p'lerasq; omelias elegāi f'mōe cōposuit. r alter in genēsim p'mētatus ē.

Ergi' papa natōe ārbioben' patre tybe. nar' Cononi pōntifici succedens sedit ānis. 14. mē. 8. r
die. 14. magne doctrie r scit'at' vir: quāobcām: h3 maxia cū difficultate: qz cū alijs theodoz: alijs pa
scalē archidiaconū postulatē: in canōis defūcti locū suffecit' ē: quē postea iustinian' impator: cū suē
synodo nollet aegescē: ad se vinctū p' zachariā. p'rbospatariū suū Constantinopoli trabē p'cepit: h3 mili
tes italici id admittē r tolerare noluerūt. r nisi ab eodē pōti. p'rbospatari' r'ut'at' fuiss3: p'tinus trucidā
tus fuiss3: v'ez cū pacē obtinuiss3: vt vir scissim' ad ecclīaz iustauratōnē manū apposuit: r q'maxime
petri basilica scmi dirutā restituit: atq; multa dona p'ciōsa obtulit: ibiq; cū basilica reficē p'ē domini
ce crucis in arcula eburnea repit: atq; bñ leōis pape corp' viliissime iacēs: dño reuelātē in hōctiore lo
cū trāstulit: hic inf cetera p'stituit: vt agn' dei ter āre fractionē p'is xpi semp in ecclīa cāctur. Eiusq;
v'tute r sanctitate saxonēs oēs fidē nōtrā susceperūt. Tandē vero in dño gescēs. vj. id' septēbris colla
chrymātibus cunctis in basilica petri sepelitur: tunc cessauit episcopat' dies. 50.

Clodoncus cini nois f's theodori regi fil' 13. rex frācoz hoc āno frācis post patrē puer regnā
cepit: r p'mittēte pipino regnauit ānis duob': q' mortuo Chlidiberti theodori frater regnū accepit: r
q'rtus frācoz rex hitus ē: Ad quē pipinus ex austeria p'resumptā cōtinuās regina possessionez Bri
moaldū filiū gubernatōrē regie domus statim misit: cui' auctoritate rex omnia administrauit. Ipe āt
pipinus interm cū Suedis r germanis populis plurima bella gessit.

Iustinia. 2. p'stāni p'dicti fil' 27. p'stānopo. impator p'p'ez impauit p'ma vice ānis. x. hō
sāc bon' p'uidēsq; ac elēosynaz. p'fuf' largitor: q'lobres cōstātinopolitanū admodum auxit
imperū: r multas leges cōdēs oīnā honorauit religionē. Deinde cū saraceni lybiā r aphā
cā inuasissēt: r oīa mar' expōita occupassēt: cor' malis p'mor' iustinian' cū inēso exercitū in
eos stat' p'rupit: r tñ terroris cor' duci aminechel icussit: vt vltro pacē expostulās aphācā occupataz
restituerit. Scā itaq; pacē h'aud multo p' iustinian' r in deū r in hoies multa incōstātia vti vīsus est
q' p'mo saracenos ipos: deinde r'ngaros p'ier pacis federa ador' ē: a qb' tñ plus incōmodi accepit q'
intulit. vñ r p'stātinopoli rediēs in maximū ciuitū suoz odiū deuenit: q' p'fecti vrbis scvitiā nō cōpescunt
set: q'q; synodū hūiss3 in quā p'dictā sextā synodū quā p'at' su' fecerat infringē conat' sit. q'q; Sergius
pōntificē Ro. iterficē voluiss3: quapp' vniuersa in eū p'mora ciuitas Leōtiū patriciū nobilissimū ac po
tētissimū cū vniuersa plebe in eū exierunt: q' refracto vrbis carē: multisq; eductis mori dānat' ip'uz
iustiniā impio diecit: naribusq; uulnatū i exiliū apō cersonā pōti. ciuitatē misit: r ipē leōn' ipiū auit.

Sānes ei' nois. vi. pa. p'ic petronio greco oriū d' p' Sergiū pōti. ānis. 3. r mē. 3. sedit. Hic vt multi
asserūt martyrio cōdāt' ē: h3 a qb' non sat' p'stat: q' bñ adree basilicā i vaticāo collapsāz restitū
it: ac bñ petri altare cū duab' colūmis de exerat: lenaq; exornauit: atq; ēt: vt erat aio p' ex crario ecclē
multos captiuos redemit: r in Samū cū pace remissit. Adortus tandē martyr ad carbacumbas via
apia apud sanctum Sebastianum sepellitur: r tūc sedes vacauit mēse vno r diebus. 19.

Lontius p'ic' 28. p'stāno. impator pulso iustiniāo impiū occupās impauit ānis. 3. hic ga
licino p'iarcha amuētē cū oī vrbana plebe iustinianū diecit r ipiū obtinuit: qd intelligēs ami
nelech saraceno:z admirat' mox africā inuasit: aduer' quē impator hic iōānē p'ficiūz misit: r
eos sarracēos ex africa exterminauit. S3 cū nō speraret aduer' magnas sarraceno:z copias
africa dñi tueri: iōānes ad impatorē p' auxilio iperrādo reuers' ē: q' recedēte interi exercit' ihericū quen
dā p'stātinopolitanū impatorē sibi creauit: q' moxē exercitū p'stinopoli nauigauit: captūq; ibi Leōnū
nafo sicut r ille iustinianū p'uauit atq; in carcerē truxit.

C Junipr' al' Cōpertus
paribertis regi fil' 13. lōgobar. rex hoc āno p'ic ipso defūcto sol' regnauit ānis. 12. vir oī bōi ate p'spicu
us eloquētissimūsq; atq; cūct' amabilis r gratio: necnō r i bellis exercitātissim' ac audacissim' cuius
gesta apō pan. bisto. icū pelara bēnt: hic inf cetera apō papiā vrbem vbi bellū ē Alacis gesserat mo
nasteriū pulcherrimū in bonorē beati Gregorij martiris extruxit: atq; aliā in vrbē refecit r edificauit
Tandē bona gratia r pace vīta funet' vniuersis lōgobar dñis collachrymantibus: tēsc p'aulo lib. v. c.

5885

684

5884

685

5885

686

5894

695

5895

699

Anno
Abūdi

Anno
Christi

Anastastus

Liber

5909

710

nua ē: et gēd ab ea ad alpes vsq; galliāz fines p̄ncebat b̄io petro donauit: hic iterato cū luitp̄to olim rege paruolo et Asprado ei⁹ iunore p̄dicti: alijq; ducib⁹ ap̄d papiā pugniās oēs fudit: et in fugā v̄it: et Luitpertū regē p̄bēdit: ac tādē interfecit: persecutusq; est rhorariū bergomatē ducē q̄ aus⁹ fuerat regnum cū luitp̄to et Asprado inuadē: ideq; Laudū v̄rē expugnavit et Bergomū obsedit: illā q̄q; v̄icit et cepit: atq; ducē ip̄m rhorariū ibidē p̄bēdit: ac ibaurini ip̄erpetuū relegauit: vbi pauc⁹ dieb⁹ v̄itā finivit: totaq; insuper aspradi tutoris familiā extinxit: luitp̄rado paruolo filio excepto q̄ iusto dei iudicio p̄seruat⁹ ē. Q̄ez asprad⁹ ip̄e ad Banarū regē cōfugerat: paulop⁹ ip̄ius auxilio fret⁹ in italiā descendit: et collat⁹ signis cū Ariperto isto acerrime pugnavit: ac tādē victor euasit. Aripertus at̄ dū trepide auro bonisq; fugēt in ticino flu. summersus ē: cuius corp⁹ in crastinū inuentū ad Saluatoris tēplū qd̄ Aripertus pro annis construxerat cū ingenti pōpa perlatum sepultū est.

5910

711

Philippic⁹ q̄ et dardanie⁹ 30. p̄stātopo. ip̄eratoz p̄ Iustinianū ip̄eravit āno. i. et mē. 6. v̄r s̄c̄e ai atq; maximi p̄sili: q̄ oīuz p̄sū impio suscepto Lxx p̄riarcha i p̄oto relegauit: eo q̄ b̄i cūz p̄ Ro. p̄ōti. sentiret: i cui⁹ loco quēdā iōanē b̄siarcha abbatē suffecit: cui⁹ q̄dem dogmata statim Romā misit: iussiq; v̄t oīuz p̄sū affirmarent et approbarent. S3 Cōstān. p̄nsfex synodo b̄ita nō mō philippici et Iōanis abbat⁹ opiones improbauit: sed et occeruit: v̄t scōzū imagies q̄. 6. cōsilijs ab oib⁹ p̄bat⁹ q̄ interfuerāt: iussit in porticu b̄i petri depingē: ip̄z q̄q; impatozē b̄eticū dēclarauit. v̄oluit ne impatoris b̄etecici nomē publicis scriptis recipitur: sed cū in b̄ijs dēclarationis pro obf̄i nato corde p̄sisteret ab Anastasio dēiectus est.

5911

712

Anastasi⁹ at̄ p̄gnomēto archien⁹ 31. p̄stātopolitan⁹ impatoz p̄ philippicū impauit ānis. 3. q̄ p̄ncipatu inito statim philippicū captū oculis p̄uauit. post hec ad Ro. p̄ōti. litteras dedit: q̄ b̄is catholicis fidei ac ferte synodi se acerrimū defensorē futurū polliceri: inde cū ingēre claf sem alexādrinā mīss⁹: cui⁹ ducēs in itinere rebellātes in ip̄m retulere theodorū quēdā impatorē creatēs q̄ mox apud nicēā p̄tra Anastasiū cōst̄ xit: cūq; victū clericū ordinauit. **C** Bogoberi⁹. i. s̄. fr̄acoz rex hoc āno patre dēfuncto successit: Cui⁹ regni āno p̄mo Grimoldus p̄i p̄m h̄i p̄pter quasdā secretas faciōes parit⁹ a Ro. bogalio leuicēsi dolo p̄rept⁹ ē: et p̄ eo eius fili⁹ Theobald⁹ auctoritate pipini reg⁹ palacio p̄fici: moxq; pipino reb⁹ h̄ianis exēpto fr̄aci in theobaldū pipini neporē intruit: et domo effugāt: quo fugato Ragūfredū quēdā maiore dom⁹ regie cōstituit. p̄i p̄mo at̄ Carolū p̄gnōie Adarcellū v̄nicū filiu reliquit. Dēfuncto dēniq; Bogoberto fr̄aci Damielē quēdā ignote p̄lapie clericū in regē suū erigūt: et cū Ch. lpericū tertiu noiam: quē Ragūfredus regie dom⁹ p̄positus in Carolū marcellū ducē cōp̄nit: ac maximis inēmodis ip̄m Carolū affecit. Sed paulop⁹ Carol⁹ iniurias receptas v̄ltur: et ip̄e in Ch. lpericū regē atq; Ragūfredū gubernatozē dēxit: eosq; in agro cameracēsi p̄lio victos fugauit: ingētēq; p̄dā in austeriā scēn duxit: ibidē m̄q; Lotorio q̄rto Carol⁹ in regē sublimato et enuo Ragūfredū p̄i seg nō dēstitit: atq; cū tādē v̄icit: Lūi p̄ncipatu adēpto solam Budegautam p̄uinciā ei possidendam concessit. Ch. lperico rege dēnuum mortuo: Fr̄aci Theodorū quartū Bogoberti tertij filiu: et post cū Lotorium q̄ntū ad Faustū regū p̄mouent: sub quo quidē Carol⁹ marcellus in austeria palacio p̄cessit cepit.

5912

713

Regon⁹ eius nois s̄s papa p̄re marcello Romā nat⁹ p̄ p̄stātinū p̄rificē sedit ānis. 16. mē lib⁹. ix. et dieb⁹. xv. Cui⁹ certe optim⁹ atq; sc̄issim⁹: tātēq; eruditiois ac facundie b̄i⁹ v̄t facile p̄uicēt oēs male de catholica fide sentientes: q̄ p̄nsficatu inito statim v̄bis menia ex p̄re col lapsa restituit: ac tēpla petri et laurēti extra muros instaurauit: atq; idē in alijs banlicis fecit: ac eas mūcrib⁹ m̄lti exornauit. Adāsternūq; insup via hostiēti nō lōge a pauli basilica positum restituit: necnō et b̄i adree mōasternū qd̄ Barbare nūcupat. Et q̄q; opa germāi populi ad fides sunt cōuertit. Undeq; Lconē impatozē b̄eticū b̄ita synodo exēcrauit: eo q̄ scōzū imagies abolere nō dēstineret. Dēniq; v̄r sc̄us postq̄ domū p̄nā scē Agathe edificass⁹: in eaq; monasternū extruxiss⁹: ac multos suo exēplo ad virtutem et sanctitatē excitass⁹: t̄rno idus Februarij ad d̄m cuolās eius corp⁹ in basilica beati petri sepelitur: et tūc cessauit ep̄iscopatus dies triginta q̄. 3.

5913

714

C Adarcell⁹ s̄s venetoz dux hoc āno ap̄d Eracleā suffragijs paulicio duci suffecit⁹ ducavit ānis. 7. mē. 3. et die. vi. hic ex clarissima Funiculū familia originē duxit. de q̄ nil mēoria dignū h̄emus. **C** Viri doctissimi excellentes. **C** B̄ndict⁹ mediolanēsis archieps r̄p̄estare hac paulo historico li. vi. c. xxiij. testātē: et Adediolā ei⁹ tota italia nō solū i h̄ūanaz: s3 et i diuiaz eruditionū scholis icly: et clar⁹ fuit: ac nōnulla laude digna p̄posuit: q̄ cū Rome ēt cūz p̄ papiēsi ecclesia diu egiss⁹: p̄didit: q̄ ibidē dēclaratū fuit papiēsz ep̄m Ro. mane sedi tantū nō mediolanēsi ep̄scopo obtemperare debere. Egidius ph̄us grec⁹ mōachus p̄ hos dies sc̄ia et religiōe clar⁹ fuit: q̄ p̄ter cetera a se edita etiā i medicis librum de pulsu metrice cōposuit: cuius p̄ncipiuz est: Ingenij vires modicis conanib⁹ impar. Grez alium de venis qui incipit: Dicitur vena: quando sit rembus vna. **C** Bonificiū at̄ magūtinū ep̄z b̄i s̄dē ip̄b⁹ floruisse dicit⁹: q̄ mōach⁹ x̄ns doctissim⁹ atq; eloquētissim⁹ p̄ magnitudie aīe Britānia ad Bego. h̄ic p̄nsficē v̄it: p̄gnitq; hōis v̄rute et sc̄itate ip̄m ep̄m cōstituit: et in germaniā ad p̄firmādos populos p̄tin⁹ m̄sit: vbi et p̄dicandōe et exēplo ita op⁹ imp̄osum egregie egit: v̄t a populo magūtinū ep̄s elect⁹ fuerit: postea etiā cū in Ap̄briā p̄fectus ē: et ibidēz cēi

dei verbū indefinēter predicaret: ab infidelibus innumeratis martyrio coronatus est.

Petrus: seu petronax cuius baxian⁹ vir religioſe insignis et diuitiaz potēſſim⁹ hac etate paulo
historico li. vi. referre apud gregoriū pōti. eas ob res magno in p̄cio fuit: cui⁹ pōſſicis ſuaſu multas ec-
cleſias in vrbē reſtituit: ac caſſinēſe facti Bādicti mōaſterii diu derelictū ſua impēſa et edificijs et mo-
nachoz frequētia magnificētissime reſtaurauit: āno v3 cēteſimo. xij. poſtq̄ fuit a lōgobardis ōſolātū.

Theodoſi⁹ ci⁹ nois. 32. ſtātinopolita. impator: hoc āno Anāſtaſio ſupator: ac rōſozaro impiū
occupās impauit āno vno. Hūc ignobilē et deſectū hominē fuiſſe tradit. Quippe q apud publica
nos ſcripta facē p̄ſucuerat. Vex ſuſcepto impio ita catholicē fidei emulatoz exiſte cepit: vt catholic⁹
et xpian⁹ ſim⁹ ab omnibus diceret. et in ſignū hui⁹ ſtatiz imagines ſcōrū patrū a philippico p̄deceſſoz
ſuo vbiqz ōmolitas in p̄ſtinū ſtatū reſtitui mādauit: ſed āno impij ſui p̄mo a l⁹ cone 3° deſectus: et ſi
ne leſiōe diſmiſſus clericū ſe creari fecit: et in monaſterio ingreſſus reliquū vite ſue ſancte egit.

Leo. 3° 33. ſtātinopolitanus impator poſt Theodoſiū p̄dēm impauit cū ſtātino filio ānis. 24.
hic ab hētarcbis ſeduc⁹ cū in pōſſicē Ro. inuehi nō poſſz: teſte pau. li. vi. c. xvi. edictū p̄poſuit: vt oēs
q ſub impio Ro. eēt apud ſtātinopoli ſcōrū oīz imagines et ſtatuas ab rēplis abradent: auferrētqz
affirmās ſe id facē ad tollēdā idolatriā: q ſo ſecus feciſz cū ſe p hoſte publico habitūz. At grego. p̄o
tūſex tāte impietati nō ſolū nō obſtēperauit: ſed et oēs catholicos monuit ne timore vel edicto p̄ncipis
in tātū errore illo mō dilabēntur: qua adhortatiōe adeo italie populi animati ſunt vt paulū abſuerit:
qui ſibi aliū delegerunt impatorē: quo minus at id fieri auctoritate ſua gregori⁹ obſtēſtari ānixus ē. Raue
ne tamē tāta ſeditio orta ē: cū alij impator: alij pontifici obſtēperādū ducēt: vt in ipſo tumultu paul⁹
exarchus cū filio occidētur. Aditū deinde ab impatore Eutichi⁹ Eunuchius q pollicitationib⁹ et do-
minis lōgobardos a pōſſicis beniuolētia ſeuigēt: vcz id fruſtra tēratū eſt: Leo rurs⁹ diaboliſpū incu-
tans omnib⁹ mādat vt ſimulachra oīa ad deū deferāt vel incēdāt: nō obſtēperātes punit: Germanum
p̄riarchā id pōſſimū impobārē in exiliū mittit: et in eius locū Anāſtaſiū male cū epō ſentiēre ſuffecit
quē poſtea habita ſynodo p̄uauit: et ab officio diuino ſemouit: niſi ad catholicā fidē reuerteret. Ipſm p̄
terea impatorē admonuit: vt omiſſis errorib⁹ verā tādē dignaret⁹ ap̄lecti fidē et ſcōrū imagines abolere
deſinēt: quoz mēoria exēplari excitarent⁹ hoies. vcz cū in obſtinatiōe p̄ſiſteret a Gregorio huiſmodi
ſucceſſore impio ſimul et fidelū cōſone p̄uatus ē: et poſtrō exēcōcat⁹ et maledictus interiit.

Carol⁹ marcellus pipini ſenioris filius: hoc āno patre deſuncto palacio regi⁹ Frācie p̄ficitur: et in
eod⁹ magnatu atqz in auſteria regnauit ānis. 27. Hā pipin⁹ duos filios hūit: hūc v3 Carolū: et alium:
Quo mortuo hic ſolus regnū et p̄ncipatū obtinuit: mult⁹ tamē cū aduerſitatib⁹ poſſedit: eo q Eudo-
nius Aqtanie dux: et Clotar⁹ rex qad viterū ſibi plurimū aduerſati ſunt. Sed hijs mortuis: Carol⁹
hic totā auſterie regni p̄re regēs. Saxoniā: Bavariā: Frixiā: Alemāniāqz cōtrivit: et regno maſſiliaz
adiecit: ac p Grego. papā ad p̄ncipiū vocat⁹ cū intellexiſz ſarracēos ex ap̄rica in hispaniaz traiectos
oēs p̄uincia p̄ſus depopulaſſe: atqz inde ab Eudone in galliā vocant⁹ vāſſe magnis itinerib⁹ in hoſtē
ecclēſie cā auxilio et Luitprādū lōgobardoz regis frer⁹ illo p̄ficifc⁹: ibidēqz apud Turonē vrbē pugnādi
occaſiōe ſuſcepta hoſtes p̄trinit: et eo p̄lio: vt paul⁹ bi. li. vi. c. 48. ſcribit: ad. 36. ſarracēoz milia cecider⁹
et ex Frācie mille et quing⁹ ti fuerūt deſiderati: ſicut ipſe Carolū ſre ad pōſſicē ſcripte teſtificant: q qdem
victoria: Sarracēi Carolib⁹ ſificio a ceruicib⁹ hispaniaz gallozqz ſunt expulſi. Carol⁹ deinde in p̄m-
ciam regreſſus apud oēs maxio in p̄cio hūit. Atqz poſtea Gaſconiā inuadēs regni totū obtinuit p̄-
cipatū. Et extic regiafrācoz p̄ras ad maiorē domū in oib⁹ fuit: hoc duntaxat excepto q q rex dicebat⁹
ſemel in āno in Martis capū curru iueit⁹ ibidē in eminen⁹ ſedēs ſe populo ſpectandū p̄bebat: publica
dona ei ſolēnter oblata ſuſcipiēs: maiorē domū aū ſe ſtātē: et q eo āno agēda erāt: populo nūciātē: ita re-
ge domū reuēcto maior domū cetera regni negocia admiſtrabat: l3 p̄uilegia et caribe reg⁹ noie ſignarō
tur. hic Carol⁹ tādē poſt clariffimas et ingēres res geſtas officiēs Pipinū et Carolomanū reliqz filioſ.

Arius Ippar⁹ 3. venetoz dux: marcello in Eraclea ſue Ciuitate noua ſuffec⁹ ducan⁹ annis. 9.
hic Erachian⁹ ciuis fuit Vir ſiqdē p̄ſſim⁹ atqz malignus q cū inſoleſcēt: et multas idies cedēs atqz ty-
rānides exerceēt: ciuili tumultu obrūt⁹ ē: ac ſic Veneti noſtri laboz ſuoz initia in hoc habere cepit
poſt cū necē ceſſauit ducar⁹ ānis. 6. Et illo tūc res veneta p̄ magiſtratus et milites agi cepit eſt.

Aſprād lōgobard⁹ Luitpradi oli regis puuli tutor. 17. longobar. rex hoc āno Aſripto rege ſupato re-
gnum recupauit: et regnauit: paulo teſtātē mēſi. 3. vir p̄ oīa egregi⁹: cui⁹ prudētie nulli equādū ſui ſupio.
res: hic filii Luitprādū p̄ oīa ſibi ſimilē aūqz morirēt⁹ approbātib⁹ cū cū regni ſucceſſorē reliquit.

Luitprādus at Aſpradi p̄dicti reg⁹ fili⁹. 18. lōgobard. rex: hoc āno ſupſtite adhuc p̄re regnū accipiet⁹
regnauit ānis. 31. et mēſi. 7. vir certe tāto p̄ncipatu digniſſim⁹. Si prudētiā: ſapiam: cōſiliūqz q plimūz
valebat: inſpicias. Erat qppe gigātheo corpe atqz vaſto: et māu adeo p̄mpt⁹ vt nō eo pugnaciōz habe-
retur. Juſticia ſo atqz clemētia ita inſignis hēbat vt difficile indicabatur: q in re maiorē p̄meretur lan-
dem xpian⁹ ſim⁹ et adeo fuit ac religioſis amator: vt nullibi templa ſine ſuo ſuffragio edificare p̄miſerit
vñqz. Hā vt d ceter⁹ taceā papie tēpla plūria mīro extruxit: vbi et ſacerdotes et clericos multos inſtituit: q die no-
ſuū oratoriū in honore ſaluatoris mūdi p̄ſtruxit: vbi et ſacerdotes et clericos multos inſtituit: q die no-
ctuz diuina exolūent officia. Inſup ad corroboratiōē p̄dēoz p̄mo regni ſui āno donationē: q b̄tō Pe-
tro Aſrip⁹ rex Locias alpes donauerat p̄firmavit. Vcz Raucnā diu ab exarchis poſſeſſam obſidēs

5925

716

tādē cepit et diripuit: et quod pelax in ea fuerat papie detulit. Carolus aut Martellus hunc copat et am-
cissim fuit: et ei auxiliares copias de sarracenos ex italia trāsmisit. Pipinū qd filiu in cisalpinā galliā
ut ei ex more capillū succidē trāsmisit: quē Luitprād perbenigne suscipiens: collato sacro ad pntes mul-
tis donatū muerib: cū gaudio remisit. Sed duodecimo regni sui āno cupiditate latius dñandi alleci: ea
pris circūquaqz oppidis Romanā urbē obsedit: Quo tremore Grego. pōtēx Carolū in exiliū postu-
lanit. Ad quē Carolus pfecti oratores misit rogās ne urbē opprimeret: aut pōtēx vexaret. Quo audito
libēti aio Luitprād urbē obsidiōe soluit: Atqz zacharie pōtēx hōtati Romāis oppida ex sabinis
excerpta reddidit. Harnā pterea et Anconā ex picētib: et quod a lōgobardis. 20. ānis in Ethuria oc-
cupatū fuerat: restituit. Uex nō ita multo post rex oī laude extollē: etate grādeus: vite cursū expie-
uit: eiusqz corpus papie in basilica bñ Hadriani: collachrymātibz vniuersis sepultum fuit.

5926

727

Augustini patris nri scissimū corp: paulo bisto. li. 6. c. 4. testāte: qd ātea ducenti ferme et quāgin-
ta ānis ab Ippone in Sardinā fuerat trāslati: cū. f. Vandali pdabūdi aphricā vastaret: hoc āno hu-
ius xpianissimū pncipis diligētia ex Sardinia papia defert: in celeberrimo ipsius vrbis loco seu tem-
plo quod celū aureum dicebatur: ab ipso rege in bonorē beati petri extructo collocatur.

Pestilētia maria hoc āno in Cōstīnopolī urbē fuit q supra trecēta hōiz milia: ut paul' bistoric' li.
vi. c. 49. testat perire: cui' cā triēnalis sarracēnoz obsidio fuit: Hā ut dixim' sarracēni a carolo mar: el-
lo ex hispāia galliaqz expulsi rabiē oēs et indignationē ex clade trecētoz et sexaginta milū intersectorū
pceptā in Cōstīnopolitanos fierūt: et corp urbē triēnio terra mariqz obsiderūt. Sed cū fame: frigore:
peste et bello multa paterētur incōmoda obsidiōne solūtes: ac si perterriti abcesserēt: q idē dīgressi bul-
garos q sup Danubiū erāt bello aggrediūtur: et ab hijs et victi ad sua cū ignominia rediere.

Comete due hoc anno Januario mense per quindecim dies in celo vīse sunt: quarum vna soles p
cedebat in mane: alteram vero vespere sequebatur.

5928

729

Richold' qdā Saxonū dux hoc āno ad p'dicationē Volsfrani Senonēsi epī puerit: q cū baptis-
mū suscipe statuis: in lauacro itranit: et statū dubi' factus aliter pedē retraxit dicēs: vbinā ex patribz
meis plures sūt in inferno an in padyso? Et audiēs q i inferno statū intinctū retraxit pedem dicēs. Lan-
dabili' ē ut plures q pauciores seqr. Atqz ita sua fatuitate delus' morte impmeditata cūestigio rapt' ē

5931

732

Regon' eius nois: 3. papa Joāne pfe Syro nar' p' Gregoriū pōtēx secūdū scdū annis. x.
mēi. 8. dieb'. 2. 4. Ut plac' singularis doctrine et eloquētie: et in lingua tā greca q laica suffi-
cienter instruct': atqz orthodoxe fidei acerrim' defensor q ob pietatē et hūanitatē edes xpi

paupes pplectebat: ut neminē sine elēosina a se vñqz dimiserit. Hic itaqz pōtēxam intro sta-
tim cōsiliū mille pene epōz Rome celebravit: in quo qdē Leonē: ut dictū ē impio simul et fidelū cōio-
ne pūant: eo q statuas et scōrū imagines demolit' ēēt. Declaranitqz in eo imaginū scōrū venerationē
ēē licitā: et huiusmōi statui violatores excoicatiois snia innodauit: ut hētur in canōe de cōse. di. 3. c. pla-
tū. Hic oratorū pulchrū in bñ petri basilica cōstruxit: in quo de reliquijs fere oīum scōrū recordēs ibi
dē quortidie celebrari mādanit. In canōe qd missē adiūxit hec vba: quoz solēnitāe be die in cōspecu
dine maiestati tue celebrat' oīs de' noster in toto orbe terraz. hic nōnulla tēpla vetustate et incuria pre-
decessorum collapsa instaurauit: necnō et multa monasteria pū restituit: partiqz a fundamēt' erexit: et
monachis repleuit: qbus et regulā integre sacteqz vincti tradidit. Abentia insup vrbis collapsa mult' i
locis restituit. Idē fecit cētū cellas iam prope desertas. Tādē de deo: deqz hōibz benemeritis quar-
to calen. decembris moritur: et in diui petri basilica sepelitur: et tūc cessauit sedes dies notem.

Uesegothi et gothi oēs q citiorē hispaniā: galliaqz lōge āte occupauerāt: hijs tpi' b' resse paulo li.
vi. auxilio carētes i Caroli martelli prāte deuenerē: Hā et Luitprand' rex hūc bello ipsi Carolo mul-
tas copias trāsmisit. Ac sic vesegothi et gothi q trecēti qsi ānis in Italia: galliaqz ac hispania impe-
rauerant: funditus deleti sunt: pter paucos: quos barchinonēses liberauerant.

5936

737

Aldeodatus Eracleanus ciuis Urbi quondā ductis fili' qrt' Venetoz dux: hoc āno in methemā-
co oīuz suffragijs: mutata magisterij sede et militū noie exploso creat' dux ducavit ānis. xi. c. mē. 7. vir
qdē auarissim' execrabilisqz a ciuib' iūctus: q cū et ipse nimū crudelēscēt: multasqz violētias et tyran-
nides iudeise receret: plebe in eum a nobiliorib' excitata ad arma concurrir: et refracti palacij custo-
dijz eum deposuerunt: et eius effossi oculis extra urbē expulerunt.

6539

740

Eniātū qnt' Leo is impatoris filius. 3. 4. Cōstīnopolitan' impator p' patrez sol' impant
ānis. 33. q pīnaz impietati emulatoz leges et patrū sanctiōes p vrbib' pleg nō destit: et in
oī vite sue tpe maleficijs ac magicis artib': luxurijsqz defuit: inimicus qd xpifidei: qui
et clericos: multosqz mōachos ac seculares catholicos Anastasij hēnci cōstīnopolitāi pa-
triarche suasu interfecit: ad quē paul' Ro. pōti. nūcios e Roma Cōstīnopolitū misit: q ipm adhorta-
rētur ut sacras imagines restitueret: et ab impijsimis cedib' cessaret: q si facē recusaret: cū anathēat'
vinculo innodarēt. Ac Cōstīn' pīnax sanas pōtēx ad mōitiones consēpsit: et Sabinū Bulgaro-
rū regē in demoliendis sacris imaginibus eius impietate imitatu in gratiam recepit: cū antea Bulga-
ros bello plurimū psecut' ēssz: Quo autē mort' genere postea obiit ignoro.

Caroloman' at Caroli martelli p'dicti p'mogēit' hoc ipso āno p'ce defuncto apō Buxterā et Sencuā
magistratū sūpsit: et maior dom' regie duci' ē: nā Carolus pater duos post se reliqz filios: hūc v3 et p4

pinum iuniorē: quibus et regnum a se armis occupatū adhuc vivens diuisit Carolo mano huic na-
to maiori anserit et Suediā. pipino aut Burgondiā et fracie partē tribuēs. Hic at pmo sui principa-
tus āno cū Romā deuotiōis eā cū paucis deueniss; zacharie pōntificis suāsu diuisa regni gloria mun-
do abrenūciāuit: et ab ipso zacharia clericus factus in cassinēsi monasterio vitā monasticā egit. Verū
post aliquod tēp vna cū alijs monachis e cassinēsi monasterio ad zachariā eundē papā veniēs ab eo p
cibus obtinuit: vt liceret eis corp⁹ facti pa⁹ r. s. sui Bndicti iā. 34. ānis elapsis furtiz a gallis mōachis
vna cū corpe sororis sue scolāstice ablatū repetē: Cui⁹ p⁹ b⁹ zacharias pōntifex mor⁹ ad pipinū fratrē
lras exhortatorias misit: vt pateret mōachos cassinēses corp⁹ beati Bndicti ex Floriacēsi mōasterio
exportare: qd qd rex nō moleste nimū pcessit: qd cū videret Floriacēses mōachi se tanto p⁹ p⁹uari:
ad ofonē cū lachrymis se p⁹ulerūt: q⁹ b⁹ nūcijs q⁹ corp⁹ deferre debuerāt: cecitate p⁹cutiunt: et sine cor-
pore ad p⁹ria reuertūtur: Hūc Carolomanū cū Desideri⁹ lōgobar. rex ex cassinēsi monasterio in gal-
liam ad pipinū fratrē regē iādē misiss; vt ei in lōgobardos bellū dissuaderet: nō mō cū nō exaudiuit
sed indignat⁹ eū in viciēsi monasterio per petuo relegauit: vbi et paulo post vita defecit.

Zacharias papa natōe grec⁹ patre polycronio nat⁹ p⁹ Hego. p⁹ d⁹ m⁹ pōti. sedit ānis. x. mēsi.
2. et die. 15. hūc inf⁹ optios pōntifices iure p⁹ nūciādū puor⁹ m⁹ iūssim⁹: suauissim⁹: gratios⁹.
q⁹ ac oī vntē p⁹dit⁹ fuerit: ac ēt clerici: populūq⁹ Ro. amator: q⁹ initio sui pōntificat⁹ oēs italiā
ardēte inueniēs vntē sua scitateg⁹ ac p⁹ndēta ad cōcordiā p⁹duxit: postea ad tēpla ruinā mi-

nitantia bellis restituēdā manam apponēs multa restituit: et lateranēses edes auxit: et exornauit: petri
q⁹q⁹ basilicā p⁹fractā instaurauit: ei⁹q⁹ velle insignē quā p⁹uiale dicim⁹ auro et gēmis distinctā p⁹donauit
in q⁹ depicta erat polymito ope natiuitat⁹ d⁹ni nostri iesu xpi. Tēplis q⁹q⁹ ab ipso instaurat⁹ extractisq⁹
fundos vā sacerdotēs vinēt: designauit. Cūq⁹ greca latinaq⁹ lingua eruditissim⁹ haberet. 4. dialo-
li. bti grego. i grecū vntē: atq⁹ alia q⁹dā p⁹posuit. Tādē cū p⁹pl⁹ sibi credidū scē et itegre p⁹ oecēniū gubnass;
idib⁹ martij scēi deo reddidit spū⁹: et in bti petri tēplo sepelit⁹: et cessauit ep⁹atus dico. xij.

C Aldebrād⁹ Luitprādi reg⁹ nepos. 19. lōgobardo⁹ rex hoc āno defuncto auo in regnū succedēs re-
gnauit t⁹mō mēibus qnq⁹: Cui sine liberis defuncto successit Rachis Thaurinensiu dux: et regnauit
ānis septē: Vir certe oī perpetua laude dign⁹: ad quē zacharias pōntifex statim p⁹ integrādo pacis sedē
re legatos misit: q⁹ cū ell⁹ aio p⁹ius et religiois amator: ex animi sentētia oīa accepti et comprobauit: Hic
post aliquod tempus diuino numine tactus regno renūciāns vitā monasticā vna cum vxore ac fi-
lijs magna cum deuotione complexus est.

C Sabanus gntus veneto⁹ dux hoc āno Aldeodato duce deiecto ab oī populo in mathemanco ele-
ctus ducant āno vno et mēsi. vi. vir truculētus et rāto. magistratu indignissim⁹: p⁹pter cui⁹ scuitiaz tumultu
denūo excitato et ipse depositus ē: atq⁹ eius effossis oculis extra vrbez. p⁹peluitur: p⁹pter qd veneti nō
nam regiminis formā inueniēt: q⁹ cū duce alio. duos tribunos annuales elegerunt: qui cum duce pa-
ri potestate confederant que forma nunc vsq⁹ perdurat.

C Bonini⁹ mongari⁹ hūc selau⁹ s⁹ter⁹ veneto⁹ dux Sabano in mathemancū success⁹ ducant annis
v. Hūc p⁹ p⁹ decess⁹z ip⁹robātē: vt dixim⁹: additi sunt duo annui tribuni: q⁹ pari piāte cū eo sederēt: q⁹
bus zacharias papa sub anathēat⁹ p⁹ea. p⁹hibuit: ne suos xpi baptisinate signatos de cetero vt hacten⁹
Sarracenis velle p⁹sumēt. Sed et hic p⁹ q⁹ntū ducat⁹ sui animū ob eius demerita in tumultu et oculos
et ducatū perdidit. Sūt tamē qui dicāt hoc p⁹ p⁹imū animū ducatus sui accidisse.

C Pipin⁹ iunior Caroli martelli fili⁹ q⁹ ex morte p⁹is cū Carolo mano et fr⁹ Burgūdie et Fracie p⁹
obtrigerat: cū iā Caroloman⁹ mōasteriū ingress⁹ fuiss; dom⁹ regie vniuersalis p⁹fect⁹ fact⁹: hoc anno ē
regnādi cupiditate ductus legatos ad zachariā pōti. misit: rogās vt regnū Francie auctoritate aplica
sibi p⁹firmare dignaret. Regnabat at tūc remississim⁹ et ociosissim⁹ viroz Chilperic⁹ rex: q⁹ de regno nil
p⁹ter inane regni nomē p⁹ferbat. pōntifex vō auditi⁹ oratorib⁹ eius: p⁹ab⁹ statim āuit: et hoc b⁹ficij accepti
et veteris benivolētie mēor q⁹ inter pōntifices et huius familie p⁹ncipes intercesserat: ac sic pōntificis aucto-
ritate: vt bēmt in decre. xv. q. v. c. Alius Fracie regnū huic pipino adiudicatū ē: et ex tūc ex maiore do-
minus regie pipinus factus ē rex: et deinceps reges Fracie ab ipso pipino denotati sunt. Chilperic⁹ ita-
q⁹ a regno deiect⁹ et in clericū tōforat⁹ vna cū vxore in monasteriū recludit⁹: vbi vsq⁹ ad mortē in quiete
fuit: Atq⁹ ita Aderoningo⁹ reg⁹ familia regnare desijt in gallia: que vt p⁹missum est regnauit ānis
296. sub regibus vno et xx. quorū nomina hec sunt.

Seramundus	1. añ. 11.	Lotharius itez	8. añ. 44.	Clodonens gntus	15. añ. 4.
Clodius	2. añ. 18.	Bagobermis	9. añ. 13.	Chilperic ⁹ tern ⁹	16. añ. 18.
Aderonens	3. añ. 10.	Clodonens	10. añ. 27.	Clodone ⁹ sext ⁹	17. añ. 4.
Chilpericus	4. añ. 16.	Lotharius alius	11. añ. 4.	Lotharius tern ⁹	18. añ. 2.
Clodone ⁹ xpian ⁹	5. añ. 30.	Theodoricus	12. añ. 12.	Chilpericus tern ⁹	19. añ. 5.
Lotharius	6. añ. 2.	Chilpericus	13. añ. 6.	Theodorice ⁹ ternus	20. añ. 25.
Chilpericus	7. añ. 23.	Theodoricus	14. añ. 13.	Chilpericus	21. añ. 9.

C Pipin⁹ itaq⁹ iunior hoc āno Chilperico deiecto i regē a zacharia papa p⁹firmat⁹ regnauit ānis. 27
quē ēt postea Stephan⁹ pōti. i regē p⁹firmas inuinxit: et ecclia romana ducē ac bellatorē p⁹ Bisulph⁹ bz
lōgobardo⁹ regē p⁹stituit: q⁹ b⁹stituto statim ad ips⁹ pōti. p⁹ces et p⁹cepta in italiā vntē: et longobardo⁹z exet

5953 754

citū supavit: atq; Aistulphū regē in papia obsedit: Qd cernēs pōtifer malis ēt qb Italia idies pp hoc lacerabatur cōmōtus: Aistulpho pacē vltro obrulit: mō oblata sibi restituer: ob quā rē pipinus obidionem soluens in galliā suū duxit exercitū: vbi et alijs col ecclis copijs sarracenos ex gallia pēuit expulit pemptoq; eo rege gorthiā: Agtantiā et hispanie ptes vi cepit: ac saxones in amicitia recepit. Cū agrāis at quoadvixit diuturnū ei bellū fuit. Tāde et ipse senio pfect et patricius creatus rerū gestarū gloria psumata migravit ad dominū: relicto post se Carolo magno filio gloriōssimo.

C Aistulph. et. lōgobar. rex hoc āno p Rachim germanū suū regnū accipiēs regnavit ānis. 8. q regno suscepto pp ingenij magnitudinē atq; astutiā et ai ferocitatē oib arma intētare cepit: et pōtifer romāo pēpue atq; romāis nobiliozib qm ditionē armis sibi vēdicat conabatur. Qd nāq; italiā brevi sps spacio vexaverat: et Ravenatū exarchat: magnāq; Saminece ptes vi ceperat: qbus calamitatib Sicphannus pōti. lacessit pipini frāce regis auxilia postulavit: q etiaz de cā ad ipsū in galliā pfectus ē. Pipinus at pēbus pōti. pnotus: cū maximas vndiq; dñisq; copias: in italiā descēdit: Aistulphūm q apō papia ei sedē obidione cingit: oppugnatq; Sephanus vero pzoncie calamitatibus permotus pacē Aistulpho obtulit: mō ablata restituat. Quāobre Aistulphus oēs pacis pditiones acceptavit: et plurima pmissit: pp qd et pipinus obidionē soluit: et in patriā reuertit. Arbitratūq; pōti. Aistulphū pmissa servavit: Roma regressus ē: restituitōne ablatoy expectatur. Sed aistulph. brevi p alijs dñis copijs Romā rursus obidione cingit: oēm q; suburbanū agrū denastat maiori detrimēto q ātea p. 300. et. 44. ānos postq impiū declinare cepat: nā inde scōrū multozū religas abstulit: et papia misit: et ibidē in decēt loco in basilicis plurimis collocavit. At pipin. itē in italiā reuert Aistulphū ita obidione cinxit: vt coegerit ipm pstinās pacis pditiones accipe: vnde et romāis et cibriscis cepat. Tādem p multa bella in venatione apoplexia interiit: q l; regni sui pncipio nimis audax et ferox fuisset: in fine tamē moderatus fuit. Erat. n. multe lēture vir: et ppter ea lōgobar. dorū edicta in leges retulit. Et cū multa scōrū corpora e Roma papia demissis: ad corū bonorē multa sacella et vginū monasteria crexit: in qbus etiā multas filias suas deo psecravit. Sūt q dicūt ipm apud Bixiā mōasteriū in bonorē scē Julie vni filia p extruxisse: et q; infinita dona in auro et argēto atq; fundis obtulisse.

C Eucherius lugdunensis ep̄s hoc tpe mult. miraculis clarus fuit: qui cū ex nobili senatorū viro ortus fuisset: ad religiosā vitā habitūq; cōversus diu intra spelice cuiusdā septā in orōmib et ieiunijs deo deuotissime seruauit. Deinde apud prefatā urbē reuelante angelo in pontificali cathedra solēnter collocatus multis quoadvixit claruit miraculis.

C Theodor. itē ticinēsis ep̄s vir scissim. et multa lētura insignit. hac tēpēstare clar. fuit: q et nonnulla mēoratu digna scripto mādauit. De qbus in canōe sit mentio: p̄sertim. 30. q. 3. c. Pitatiū.

5954 755

C Sephanus secundus papa: patre Constantino Romano natus post zachariam pontifex creatus sedit annis quinq; et mense vno: Vir quidē singularis religionis et prudētie: cleriq; amator: ac ecclesiarum restitutor: atq; clarissimus in omni sciētia doctor p̄dicatoy accerimus: necnō et pupilloz ac viduarū defensor: qui: vt p̄missus est: Aistulphū Lōgobar. dorū Regē Romanos agros inuadētē primo verbis et muneribus: licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit: vnde lacessitus personaliter in galliā ad Pipinū pro auxilio implorādo p̄fiscisci coactus est: Cui Pipinus Carolū filium adolefēcētē: qui magnus polica dictus est: obtinam ad centesimum lapidē misit. Et ipse Pipinus Rex ad tertium lapidē equo descendens frenū papalis equi regens ad palaciū vsque ita perduxit: At summus pontifex confestim pipinū in Regem consecravit: atq; Imperiū e Grecis ad Francos translulit: vt habetur extra de electione capitulo venerabilem: Quam quidem ordinatiōem Leo tertius postea in integrum executiōi mandauit. Hic itaque foris: pace obtenta: Synodum magnā habuit. In qua quidem Synodo: ones suas: pasto resq; recensuit: et errantes in viam reducere cepit: vbi et quid deceat episcopum: quid presbyterum: qd denique omnes sacris initiatos docuit. Tandem quum basilicas: quas Aistulphus Rex cōmuniarar: restituisset: et de omnibus benemeritis esset sexto calendis Maij obijt: et in petri basilica sepultus fuit: cessauitq; tunc episcopatus dies quinq;.

C Abauritus Chalbicus septimus Venetorum Dux: hoc anno Dominico Adonagario Duce abrogato: in mathemauco bonorum omnium suffragijs dux creatus ducavit annis sexdecim: qui licet nil tyrannicum p̄feturit: tamen in vrbē maximum scandalum et exemplum malum intulit: q filius suū ducatus consortem assumpsit: Nec multo post aliud maius adiecit: quia ira violentas manus in Gradensem patriarcham iniecit: vt breui ex flagellis sibi illatis obierit. Hic autem suscepto principatu iterum veterem rem ad Eracleanos translulit.

C Exarchatus regni finis.

Ravenna Civitas Flamince.

eo suffectus ē: sub quo italia diuisa varie qdē et acriter pugnatū est: ipsa nāq; exarchat⁹ appellandē cōti-
nebat amne gēgd a placētini's agriq; papiēsis finib⁹ padū iter apēmini paludes stagnaq; venetorū ad
Adriaticū p̄tinet: et arimi. i. q; exarchatu erat iſraſcripte ciuitates: v3 Ravenna: cesarea forlī. forlū pōpi. fo-
rū Co: nūc Imola dictū bono. mutia regiū p̄ma et placē. h oia Pipi. rex supato Bistul. ro. pōti dōauit.

Aul⁹ p̄m⁹ papa natōe ro. p̄re p̄stari. nar⁹ Srepha. patrno surrogat⁹ sedū anis. x. et. m. x. hō sēcū
tissim⁹ ac clemēs. q; xpi edocet⁹ exēplo nulli vniq; malū p malo: s; eorio: bona p malis reddidit: pu-
pilloz q; ac vidua: maxie corā suscipiēs et elemosynas frēquissimis suscebat. hic in cetera
Petronille scē corpus cū sepulchro marmoreo his lris notato: Petronille filie dilectissime ex via apia
in vaticānū deferri fecit. Et postea cū milias i ybe basilicas vetustate collapsas restituisse: mortē obiit:

et i vaticānū solēni pōpa sepult⁹ fuit: q; mortuo cessauit papat⁹ ano. i. et. m. i. **Turcoz regni p̄ncipiū.**

Turci scythice gētes: vt diu⁹ scribit Hiero. b; fuerūt q; Alex. macedo. in h̄yphoreos mōtes ferreis
clausit repagū: q; tēpestate hac: vt oth⁹ tradit histo. caucaseas portas egressi cū auarib⁹ viri ferocissimis
bello (militis ex ytraq; pte interfect⁹) p̄stiterūt: et exiū pōti: Cappadociāq; trāsgressi: ad reliq; finitimas
gētes paulatī se infuderūt: vbi baud multo p̄latronū more furtiuus qbusdā excursiōib⁹ vires sibi vēdicātes
occupat⁹ mōtib⁹ et opportunis claustris vñ p occasiōes facile irruptiōes fieri possēt: vsq; adeo emerſere
et ais sublati sūt: vt palā iā: pariūq; marte aduersū finitimos de agri possessiōe certare p̄sumerēt: et pce-
dēte tpe nō solū pōti et cappadociā: s; et gallinā: bithiniā: lychoaniā: pyſidiā: vtrāq; phrygiā: paphlaziā
cilliciā: carīā: et oēs asiā: q; mior vocat⁹ vltra citroq; thauz ad oras vsq; Jonie et litora greci maris occu-
parēt. nec vñ qdē vt mō p̄ncipē: s; alios atq; alios duces seqbant⁹. et p̄mo qdē (vt dixim⁹) i asiatia scy-
thia vltra h̄yphoreos mōtes et tharacūbas insulas p̄ aglonis vbera sedes prias habuere. Postea distu-
si vniuersā asiā et greciā oēs occupauere: viri vniq; truculēti: et i cūctis stupris ac lupanarib⁹ ignominiosi
fornicaria comedētes q; ceteri abboianf. Jūmētoz lupo: ac vultuz carnes: et qd magis bonēdū ē oīuz
et abortiua comedūt. de qb⁹ et locis suis infra dicem⁹: cū de othomancz regibus tractabimus.

Desideri⁹. 22. et vltim⁹ lōgobardo: rex Bistul. rege d̄fūcto regnauit an. 18. hic p̄mo ethurie rex fu-
it: q; cū Bistulphi obitū andſſet: statū regnū inuasit: lōgobardo: copias vniq; p̄xit. et vt id obtineret
p̄ Rachesiū: q; mōachi habitū supserat multa pō. iſci ac Ro. policit⁹. Quāob̄re eos in suā finiaz traxit:
et ita regnū i pace cōsecut⁹. Eeo q̄ppe tūc lōgobardo: virt⁹ ob delicias lāguere cepit. Et desider⁹
oīuz aduersarioz metu liberat⁹ a sponsionib⁹ pōtifiū et Ro. fact⁹ aiūm remouit: multasq; iniurias illis i
ferre cepit: vnde pontifex ad Carolū magnū reclamans rogat: vt desiderū admoneat ab infrendis i
iurijs pōtifiū cauere. Qd l; Carolus diligēter effecit: p̄tinere boicm in officio armis n̄ potuit. Quin
immo p̄ctis vndiq; copiis in raucenates d. tiom Ro. obicperātes mouit et fauētiaz comachūq; vi cepit.
Qd pōtifer hadrian⁹ audiēs p̄mo Desideriū nūcijs adhortat⁹: vt suis finib⁹ se cōtineret: nec ecclie dūo
nē occuparet: q; pontificē nō audiēs: etiā vbinū et senegaliā aliasq; plurimas vbes occupauit: qb⁹ malū
mor⁹ pōtifer ad Carolū de iūria itez reclamaf. p̄pellit. Carol⁹ vō Desideriū p legatos admocet: vt res
iūste ablatas pōtifiū restituat: alias se breui cū exercitu affutur⁹: vt qd sponte et cū pace nollit id vi face-
re cogere. parant⁹ igit vtrinq; exercit⁹: s; Carol⁹ mira celeritate vsus p̄missa copia: pte: q; i transitu al-
piū tonis montē occuparet. Ipse aut cū reliq; exercitu p mōtē cūsiū i italiā descēdit. Ibi dēq; fuso ac fu-
gato Desiderio: q; cū obuiā se fecerat: oia lōge lateq; d̄populat⁹ et capit: p qb⁹ Desideri⁹ reb⁹ d̄spat⁹ de tan-
to accepto incommodo papiā se recepit et incluit vxore ac liberis Veronam missis: que baud multo
post in partes francorū venit. Nam Berta Carolomani vxor: que mortuo marito ad Desideriū
confugerat: verone deditionem fecit. Aldegūis autem Desiderij filius inde ad constantinopolitanū im-
peratorē confugit. Carolus vero e roma papiam r. diens sexto mense postq; obsideri ciuitas cepta fue-
rat: ipsa pontus est: vbi et ipsum Desideriū regē vna cū vxore et liberis cepit et spoliavit: ac regno spolia-
tū lugdunū relegauit: et in papiā mediolanoq; vbi b⁹ francos p̄fecit: q; lōgobardos et coz regiēs vsq;
ad alpes tēdētes fouerēt: et in pace retinerēt. Atq; ita ano salut⁹ nſc. 774. et. 5. pontificat⁹ Hadriani pa-

753

5952

757

5956

758

5957

759

5958

pe regnate apud constantinopolim constantino predicto longobardorum sine accepit: quod per annos .204. sub duobus .2.20. regibus dignoscitur fuisse pontificatum. Quorum nomina hec sunt.

C Longobardorum regum epilogus.

Alboynus	1 an. 4.	Arioaldus	6 an. 12.	Harmaldus	12 an. 3.	Aspradus	18 an. 3.
Daphon	2 an. 2.	Rhotaris	7 an. 16.	Paribaris	13 an. 17.	Luitpradus	19 an. 31.
Sine rege	an. 10.	Rhodoaldus	8 an. 5.	Junipertus	14 an. 2.	Lachis	20 an. 6.
Autbarim	3 an. 7.	Aripertus	9 an. 9.	Laymptus	15 an. 8.	Astilphus	21 an. 8.
Agulphus	4 an. 25.	Gudipertus	10 an. 1.	Raymptus	16 an. 1.	Desiderius	22 an. 18.
Aldoaldus	5 an. 10.	Himoaldus	11 an. 9.	Aripertus	17 an. 11.		

5967

768 **C** Carolus pipini regis filius cui postea ex rebus strenue gestis magno cognomen fuit: hoc anno pie de functo regnum accipiens regnavit in totum annis .46. Reliqui autem pipinus rex duos post se filios. Carolus hunc et Carolomanus: quoniam ambo prius regnum inter se equis portionibus partivere. Sed Carolomano biennio post defuncto Carolus hic totius regni gubernacula rexit. Verum scriba eius cognata Carolomani uxore caroli uxori invidens per amplitudinem mari aduocari cuiusdam necessarii sui consilio rfa nulla vi compulsa cum filiis suis ad desiderium regem in Italia confugit qui et ea perbenigne suscepit: eo quod se tutorem futurum hac ratione a Gallorum impetu existimabat: et quod francos propolitus carolomani filijs facilius arma in castrum sumpturos: si quid in se mouere arbitraretur.

5967

768 **C** Joannes chabunus Maurin ducis filius .8. venetorum dux: hoc anno in craclea omnium suffragijs confirmatus dux ducatur solus post patris annis .19. hic ab incute etate in navali militia ita enutritus et erectus fuit: ut dignus esset: quod pre ceteris interponeret. Vir certe ingenij mitis quod oesano ordine dilexit et neminem odio habuit: honoris patrie procurator ac defensor habitus.

5968

768 **C** Constantinus eius nominis papa natione Romano. Paulo pontifici succedens sedit anno vno et medio hic per Constantini imperatoris desiderium: quod regis fauore fauente et Theodoro fratre Nepesino tunc sanctibus quod quibusdam malivolis largitionibus et pollicitationibus corruptis ex laico simplici in pontificem assumptus fuit. Quod ob rem in ecclesia multe discordie excitatae sunt: per quas philippus quidam ab alijs electus pontifex: quod brevi deiecit est. Constantinus autem hic pertinaciter egit ac pontificatus administrationem. Sed postremo in tribus foris ubi sancti Hadriani est ecclesia a clero populoque Romano concilio congregato Stephanus scilicet in pontificem electus. Qui vocatis ex Francia multis episcopis concilium in laterano habuit: in quo quidam Constantinum damnauerunt: et in monasterium tanquam in perpetuo carcere incluserunt ubi paulopost eum oculis excecauerunt. Et sunt qui hunc inter pontifices non numerant.

5971

769 **C** Stephanus itaque eius nominis .3. papa olivio patre siculo natus deiecto constantino predicto pontifex creatus sedit annis .3. mens .5. et diebus .28. Vir utique eruditus: et in rebus agendis maxime ecclesiasticis strenuus: quod ubi pontificatum iniit statim et gallia presertim et Italia synodo congregata constantinum predictum: qui papatum invaserat: et cuncta quod ordinaverat abrogavit. Quibus optimis ex suis gestis institutis in ea fuit ne quis de cetero nisi per gradus ecclesiasticos ascendisset pontificatum adire presumere sub anathematis pena: sicut habet in decretis .49. di. c. Sportebat promulgatumque est in ea synodo ut quicunque idem constantinus in re sacra egisset preter baptismum et chrysmum irrita haberentur. Sed et alia multa ea in synodo constituta fuerunt: ut habet in canone: quibus peractis sequenti die itum est processionaliter ad sanctum Petrum cum maxima devotione: et nudis pedibus: et a pontifice et ab alijs omnibus qui aderant eadem hic verus petri successor et christi Iesu imitator omnibus consimilis que ad verum et optimum anasthemam attinebant .5. cal. ianuarij quieuit in pace: sepultusque in beati Petri basilica cessavit episcopatus dies .ix.

5972

772 **C** Adrianus primus papa natione Romano. pie Theodoro summe nobilitatis viro post Stephanum pontificem sedit annis .23. mens .x. et diebus .18. hic ex magnitudine animi consilio: doctrinaque atque vite sanctitate cum quo vis optimo pontifice comparari poterat: cum annientiam querens Desiderium: rex frustratus est dicere eo non posse in eo consistere quod toties fide fregit: quibus responsis indignatus Desiderium multa ac plurima ecclesie intulit damna. Unde cum pontifex ad carolum magnum reclamasset: Desiderius tandem regno electus est: et pace de longobardis parva septima synodus .300. et .50. episcoporum habuit in qua primus feliciana heresis de imaginibus tollendis abrogata est: ut testatur Gratianus de consensu di. 3. c. Septima. Adhuc danturque laici: ut nullo modo de pontificis Romano electione se intromittere presumant: ut in canone .63. di. c. Nullus laycorum. Verum et istam ad sacerdotium promoueri .6. q. i. c. oes. Adhuc autem tunc ne clerici extra forum suum in iudicio traherentur .11. q. i. c. Clericus. et cum a bellis demum securus fuisset ad exornandam urbem: sacrasque edes animis adiecit. Et primo caput beati Pauli apostoli laminis argenteis inclusit: et altare beati Petri pallio aureo exornavit: ac nonnullas basilicas venustate collapsas restituit. Multos quoque aquae ducit: turres et vias muros magna impensa instauravit: quod diligenter expletis moriens: et in Petri templo .6. cal. ianuarij sepellitur. et tunc cessavit papatus dies .3.

773 **C** Lo quartus: quoniam et trigessimus constantinopolim imperator post patrem constantinum impavit annis .5. cum tunc vis impij etiam nolle pigebat. Nam illud in oriente barbari continue occupabant. et Romani iam a bello destituti ad gallos respiciebant. Idcirco quoque mortuo patre: quod de bulgaris triumphaverat i syni

expeditionē duxit. Sed lenibus factis excursionib⁹ vbi hostes in se vēturos bid eit domū trepidus rediit et ocio deditus se innumeris inersit flagitijs. Amabat aut lapides preciosos: et ppter ea coram fcijs ornatā lapidibus ex sanete sophie sacratio fustulit: et capiti suo imposuit: q̄ ppter genitrici suā fici a tem paulopost ad interitum illū perduxit. Huic hyrene vxor fuit: que post ei⁹ moriē (vt mox dicemus) cum filio suo imperium rexit.

Chyrenes autē predicti impatoris vxor fuit nobilissima et benicentis mulier: et insignis decoris conspiciua: ppter quā pulchritudinē cōstantinus p̄dictus impator e p̄ia cōstantinopolim vocauit: et filio suo leoni vxorē dedit: ex quo filiū peperit noie cōstantinū. Sed mortuo Leone marito suo: ipsa cū Cōstantino admodū adolecētulo p̄ decēniū imperium egregie rexit. Sed eo grādiu sculo sacro eā octo annis a societate remouit. Tandē hyrenes impij auida vt erat ingēis animi mulier semineo quodā astu iuuenem viribus suis fidentē cepit: et ab imperio depositam in carcerem traxit. Et in solio imperiali ipsa cōfiscandēs p̄e ceteris mortalibus cum ingenti gloria. 5. annis sola imperauit. Post illud autē tempus hyrenes amicosū Cōstantini op̄e re e culmine depōsa fuit. et cōstantinus a vinculis absolutus: in throno absumptus est. Et lz hyrenes imperij fortunam depōsuisset: egregiū tñ seruauit auz et referatis thesauris suis clam p̄ncipiū imperij sibi fecit accōmodos quos cū amplis muneribus in suam deduxisset sententiam egit: vt q̄ illā depōsuerat Cōstantinū filiū denuo caperent: et luminib⁹ p̄uarēt: ac sic denuo animosa mulier sublatū sibi olim reasumpsit impiū. Quāob̄e Cōstantinus filius morbo correptus statim interijt: tandē et ipsa cū q̄qz iterū annis impasset a Hycephoro rebellāte in pallacio cleutherij obfissa est: cui cū oēs thesauros aperuisset Hycephorus illā cepit: et in exiliū lescos illā relegauit in qua iam se uex vitam claram terminauit. Alij tñ de fine illius aliter sentiunt.

Cōstantinus ei⁹ nois. 6. leonis predicti ex hyrene vxoris filius. 36. Cōstantinopolitanus impator hoc anno p̄ie reb⁹ hum anis subtratto impauit vna cū hyrene matre p̄dicta annis. x. 778 5977
Que qdē prudētissima et religiosa mulier statim impio adepto cōciliū secundū in nicena vrbe t̄recetorū et 30. ep̄oz cōgregauit. In quo institutū fuit: vt q̄ sacras imagines delendas et cetero dicerēt p̄petuo anathemate necerent. Sancitūqz fuit spiritū sanctū a patre filioqz p̄cedere. Sz nō nilit diu cōstantinus hic sanctū matris impiū: qz p̄is flagitia subsecut⁹ quorūdā flagitioz suasu nō multopost id decretū abrogauit. Cū igit Cōstantinus iste cū m̄re hyrene. x. annis impasset orta discordia m̄ri impij administrationē violētē abstulit: et a societate sua remouit solusqz ānis. v. impauit: et maria q̄da duxit vxorē. Cui cū postmodū ancillā noie Theodorā arderet: vt ea licētius potirēt: ipsaz vxorē in mōasteriū demudēs adulterā imperiali corona decorauit: lz et aliud huic addidit flagitiū: qz multos nobiliū suoz sine eā excecavit asserēs eos cū hyrene matre q̄ cū coniurasse. Quib⁹ flagitijs irritat ciues hyrenē reuocarūt. Que reuersa cōstantinū cepit et effossis oculis in carcerē misit: vbi et merito tanq̄ parricida et sacrilegus vitā finiuit. Abater aut sola (vt dictū est). 5. annis impauit. Que audita Caroli magni fama e cōstantinopoli legatos in italiā misit: vt cū eo sedus inirent. Imperiūqz cū suis terminis diuiderēt: in q̄ qdē diuisione hyrene ea italic ps obuēnit. q̄ ad dexterā neapolis incipit et ad sinistrā Adā fredonia: q̄ cū ihero et supo mari claudie ac et Sicilia. Reliqz vo ps Carolo ex sedere obtigit.

C Sanguis Christi mantuanus.

C Judens qdā his tpibus ap̄d syriā existēs qdā die in vilipendū xp̄ianoz ira succensus: xp̄i imaginē lancea suffodit: et ex ea statim sanguis vbertim effluxit: q̄ pdigio tremore corrept⁹ ne sanguis idē deperiret: vas vulnere apposuit: de q̄ cū nōnullos languētes linuisset: et sanitatis beneficiū p̄tinus recepsent: eā ob̄e iudei in illa regione multi cōpūcti ad fidē xp̄i sunt cōuerſi. Quē qdē sanguinē diuino cōsilio postea mantue allatū: ibidē vsqz in p̄sens pp crebra eius miracula maxio in p̄cio et gloria habit⁹ est: carolus aut impator postea auditis miraculis ad leonē papā scripsit petēs ab eo de hac re certificari. Leo igitur pontifex receptis caroli lris (cum Romanos molestos haberet) sumpta occasione statim Adantiam venit: vñsqz ei⁹ frequētissimis miraculis: ipsum verū xp̄i sanguinē esse dixit et apprehauit: qz et nō nulli alij pontifices postea effecere.

C Bureā qz laminā hūsdē tpib⁹ apud cōstantinopolim in sepulchro cuiusdā inētū fuisse tradūt: in q̄ scripū erat: xp̄s nāscet ex gine Maria: et credo in eū sub Cōstantino et hyrene: o sol iterū me videris.

C Obeler⁹ ancierus Adabamancēsis tribun⁹. 9. vñctorū dux hoc anno i mathemaucō oiz suffragis creat⁹ dux ducavit annis. 2. Ur tāto idignus magistratū: q̄ cū p̄ncipatū adeptus fuisset: miro odio in ciues suos exardescere cepit: seditiōes nāqz ac tyrānides plurimas in vrbe excitauit vñ et merito i se a ciuib⁹ odio habitus p̄ia p̄pellit et taruissū fugit: postmodū vñ ab exilib⁹ venetis rursus reuocat⁹: de mo dux sublimatus ē: q̄ cōfirmato statim beati frem ducat⁹ cōsonē accepit: sed cū p̄turbatiōes et ciuim magis ac magis indies suscitaret a populo magistratū p̄uatus in patibulo vitā exalare fecerūt.

C Beatus aut ipsius Obelerij ducis germanus. x. vñctorū dux post f̄res p̄dictū ducavit ānis. 3. et die. 4. Cuius instigatione cum pipinus caroli filius venetis bellū induxisset eosqz ap̄ud taruissū supasset veneti cū eodē filio et eius patre Carolo p̄cedera cōuenerūt. Quib⁹ sedentib⁹ actū ē: vt b̄iū ipse ad mathemaucū in exiliū mitteret. Quāob̄e indignati veneti Eracleā destruxerūt: tñc multi eracleaz nobiles in vrbe cōfluxerūt: qz aduētū venetiarū ciuitas plimū aucta fuit: q̄ et āno eḡcicēs et cetera ḡgla venetiarum ciuitatē populaliter commigrarūt: adeo vt tunc ea vrbe conditio fuisset: q̄a postea

778

5977

788

5987

790

5989

599i

792

ubi optimū regendi modum tradiderunt.

C Angelus baduari⁹. xi. venenariū dux hoc āno defuncto beato in riuo alto oīus suffragijs creat⁹ dux ducavit annis. 18 qui magistratu inito cōfestim palatiū in īsula riuoalti nūc extās edificare cepit: q̄ p̄ple to post tertiu⁹ annū cū esset eracleanus parthiciacus eracleā destructā denuo redificauit: et nouā ciuitatē ipsaz appellauit: q̄ et nūcūq; ep̄atus rōne nomē retinet. Hic duos filios suos ducatus cōsortes assūpsit: et monasteriū scti zacharie edificauit: atq; ibidē sancti ipsius reliquias collocouit. Sed et templum beato Hyalario sua ip̄ensa construxit. In quo se sepelli voluit.

5995

796

Eo ci⁹ nois. 3. papa Agulpho p̄re Ro. natus post badrianū pontificē sedit ānis. xx. men. 5. et die. 9. Vir gde doctissim⁹: q̄ ab incūte etate ita disciplina ecclīastica erudit⁹ fuit: vt dign⁹ eēt ceteris pponeret. Erat p̄terea castus īteger pudicus faciendus: et doctoꝝ viroꝝ ac paup̄ū amator atq; oꝝp̄ banoꝝ pupilloꝝq; pcurator ac defensor: q̄ dū aliqui cleri p̄fessione a beato Greg. institutā pageret excitato tumultu pascalis p̄micerij et capuli p̄sbyteri machinanōib⁹ intercept⁹ est apud scti Siluestri edē: et multis verberib⁹ cefus ac lingua oculisq; p̄uatus in carcere cōiect⁹ est. Qerū oīpotēs de⁹ mox illi visus loquelāq; restituit. Unde et postea albi cubicularij sui auxilio liberatus et ad Petri basilicā pductus ibidē oīu latuit donec vinigisius spoleranoꝝ dux cū cohore accersitus ad spoletanā vrbe pduceret. Quo audito ei⁹ et Albini domus direpte sunt. Leo aut cōfestim ad carolū de iniuria cōquesturus in galliaz prexit. Carolus autē auditis seditionoꝝ in pōtifice iniurijs ipsum cū honesto comitatu Romā remisit. Cui ad pontē militiū clerus cū ingēti gaudio cū oī populo obuiant. et nō multo post carolus ipse p̄cōponēdis reb⁹ subsecut⁹ est: vbi ex oī gallia et italia ep̄os cōuenit: et in petri basilica synodū hūit: a q̄b⁹ astāte populo et clero de vita et morib⁹ leonis pape snias roganit. Leo at hic offensus id iudiciū q̄maxie expostulabat. S; cū oēs affirmaret sedē apostolicā caput oīus a nemine iudicari debere. Ipse corā carolo et vniuerso ceru sūpro in manib⁹ enāgelio: vt habet in canone. 2. q. 5. c. Auditu: iuramēto affirmabat se oīus rerū que sibi obijciebant insonitē esse. Pontifex itaq; infamia liber carolo aliquā relaturus gr̄az cū videret impatores cōstātinopolitanos egre id nomē tueri idib⁹ de cēbris āno salutis nre. 800. in basi. bri Petri post sacra solēnia po. Ro. p̄cib⁹ rogat⁹ carolū Ro. impatoꝝ declaratū dyademate decorauit acclamāte ter pp̄lo Carolo augusto a deo coronato magno et pacifico impatoꝝi vita et victoria: inuixitq; cū pōtifer vna cū pipino filio quē regē italie declarauit ac sic carolus oblitteratū iā pene i italia Ro. Impiū reasumpsit: assūptaq; ip̄i dignitate carolus nouas leges p̄scripsit: q̄s p̄ oēm Ro. orbē obsuari voluit: et pontificis decreta publico edicto itidē mādaui obseruari: s; et oīus impatoꝝ leges solite obsuari monuit: vt hēmus in cas. x. di. c. De eplis: voluit itē oīus doctoꝝum scriptis decreta pontificū p̄poni: vt di. 20. c. De libellis: retuit q̄ ne q̄ ecclīa sine parochia sine ep̄i p̄uio ne regeret. x. q. i. c. Regēda. Mādauit p̄terea xp̄ianos nō plurib⁹: s; vno m̄i p̄mo in baptismo vti deberet: vt de cōse. di. 4. c. Nō plures tādē hospitali p̄magnifico apud sctū Petrū extructo ac alijs multis tū spiritualib⁹: tūq; ip̄alib⁹ ecclīe exhibitis bñficijs mori et in bñ Petri basilica idibus iunij sepellit. Et tūc cessauit sedes dies. 3.

C Paulus longobardus historicus et aglicis p̄iarchat⁹ dyaconus ac desiderio regi suo famul aristus atq; clarissimus p hoc tēpus et doctrina et eloquētia plurimū claruit: quē cū carolo magn⁹ cū desiderio rege suo captiuū duxisset i galliā postea ob īgenij sui magnitudinē cū sūmo habuit in p̄cio: vbi cū multo tpe cōstitisset postmodū diuina inspirāte elemētia Cassinēse monasteriū ingressus omne vite sue tps maxia cū seritate cōsumauit: hic cū esset eloquētissimus vir Aldeperge Desiderij filie et arachie ci⁹ mris rogatu eutropij historijs duos libros addidit: rogatuq; caroli vitas et lectiōes cuilibet scioꝝ f. sū nitati cōueniētes collegit: hymnos et elegātissimos edidit: iter q̄s: vt queat laxis resonare fibris: et ymn⁹ elegātior habet: multas quoq; epistolas humanitatis et succi plenas ad Carolū dedidit.

C Inuardū q̄z monachū natione gallū virū in oī doctrina eruditissimū tēpestare hac floruisse cōstat: eo q̄ Enlebij cesariēsis moze: caroli magni iussu oēs actus et sanctorū legēdas breues elegātissimo stilo in vnu collegit: et in vno volumine redegit: qd̄ martylogiū appellauit.

C Alquinus natiōe similr gallus caroli magni (vt aiunt) p̄ceptor vir greca latinaq; ligua egregie doct⁹: necnō et theologoꝝ p̄bōūq; sui t̄pis p̄nceps his t̄pib⁹ eas ob res apud carolū magnū maxio i p̄cio hitus est: q̄ et bonifacij magnitini ep̄i p̄cib⁹ oꝝones missales atq; alia ecclīastica officia gotthoꝝ p̄urba tione p̄dita optime refecit. Atq; ei⁹ rogatu Carolus gymnasiū et roma parisijs trāstulit: qd̄ et ab arbenis eo loci trāstlatū fuisse cōstat. Hic cū erudit⁹ theologus haberef hos iscriptos ad religionē xp̄ianam p̄ninentes edidit libros videlicet.

De trinitate	li. 3. incipit: Gliso dño carolo.	Sententiarum	li. i.
De trinitate iterū qōnes multas:	Desideratissimo filio.	Super ecclīasticum	li. i.
Speculoꝝum paruuloꝝum	li. i. In scriptura	Ad discipulos dialogorum	li. i.
De ratione anime	li. i. Charissime i xpi charitate	Super genesim	li. i.
De ecclīasticis dogma.	li. i. Credimus vnum deum.	Sup cantica canticorū: et sup Ioan	

ne et sup epistolas Pauli. li. 3. De p̄p̄ietatib⁹ noīum deo cōueniētū tractatū: incipit dño David.

5995

796

C Rolānus palatinus comes caroli ex sorore nepos mire magnitudinis et icōpabilis v̄ritas et fortitudinis vir. cui⁹ gde gesta et mris t̄pib⁹ cantatissima h̄stut. hoc anno cū pyrenos hispanie montes: sic n.

a crebris igniū fulminibus illi mōtes cognominant vna cū carolo et ceteris ducib⁹ transiret i quasconū insidias incidit. Et p̄e io inter eos mīto post multā et ingētes editā hostiū cedē Rolādus ipse vna cū an selmo Egibardoq; summi caroli duces: h̄ se acriter tuta: us fuisset cecidit. Eo n̄ in p̄elio vascones i: si a carolo sup̄an meritas pfidie sue dederūt penas. Sūt n̄ qui dicāt Rolādū hūc siti nō volvere p̄ictasse post cuius interitū paulopost in rōcin alio multi xpianorū cōtra ifideles decertātes ceciderunt. Inter quos ferūt. xv. reges nostros decessisse.

n Iosephus patricius. 37. constātinopolitanus impator post hyrenem angustā impauit an nis. ix. hic egre ferens hyrenis impiū cā iā senem dolo cepit: et in lesbū insulā relegauit. Is. n. cum esset cupidus et auarissimus egit: cuius rei causa etiā multos ciues suos lesit. Qui impe rio suscepto hoc bonū tantum agere sciuit: quod sedus ante per hyrenem cum Carolo mī tum per legatos renouauit. Cōtra hunc Aron saracenorū admiratus cū trecēis milib⁹ in asiā venit. at nicephorus vt pacē cōsequeret trecēta aureorū milia in annos singulos p̄misit: cuius filius quē imperij cōfōrtē fecerat cū ei⁹ federa postea rupisset: multa incōmoda ab eis dē recepit.

Taxillo bavarie dux et desiderij regis gener hoc anno vxoris stimulis cōcitat⁹: qui die noctq; cū quiescere nō p̄mittebat: vt socerū et regno deiectū: et in seruitutē detentū i libertatē armis reduceret hun nis: idest vngaris sollicitatis cōtra carolū bellū suscepit. Quod audiēs Carolus p̄us sua celeritate id cōfecit q̄ inchoatū a Taxillo fuisset. Quo cōfecto carolus duci pacē p̄. eti nō negauit acceptis iñ Theo ne filio suo atq; alijs lectissimis iuuenibus obsidibus.

Aldegisus desiderij filij. qui ante expugnationem papie vt dictū est e citrapadanis in greciam con fugerat: hoc anno Saxonum multorum auxilio fretus cum magna manu ad reperendum paternū re gnū in italiā venit: qui multos cōsiliatus a francis auspicio p̄fectorū superatus et captus ac multis et multis supplicijs affectus tandē vitam miseram in tormētis finiuit. Quo mortuo sussum est carolo vt omnes longobardos italia expelleret. S. d. ipse et pomifex Leo prudētia rsi cū id tutū nequaquā videret q̄ multis italie populis sanguine et affinitate coniuncti essent longobardi: ideo statuit longobardorum nomen ibi iñ remanere vbi eius gentis reges sedē habere: quod et nūc vsq; a cennicinis p̄uincijs ser uatum est. Et sic iam vsq; ad hunc articulum perduc. um decimum librum claudendum iudicauimus: et q̄ sequitur in libro sequenti videndum est.

Fratriis Jacobiphilippi Bergomēsis ordinis fratrum Eremitarum dñi Augustini in oīmoda bi storia nouissime congesta Chronicarū Supplementum appellata liber. xi. feliciter incipit.

Aronus igitur cognomento magnus pro suis egregijs meritis singulariq; erga oīz xpianorū libertatē fide: hoc an no. i. v. p̄fatus Leonis pape summi impij dignitatē: que gignētis 801 ferme annis a cōstā ino magno fuerat emissa et iā nimis remissae ob litterata egregia sua virtute occidēti restituit: et angustus appellat⁹ im peratorū nomē dignitatēq; suscepit: et nō solū: vt p̄missum est: assen tē te: sed etiā applaudēte po. Ro. atq; ita impauit annis. i. 4. Cuius excel lentissimā vitā et egregia ac fortissima ei⁹ bella sic introducim⁹. mortuo nāq; p̄e ipsius pipino et Carolomano fratre ipse tot⁹ regni gubernacu la suscepit. Et intelligēs himoldū olim aquitanie regē virū sane po tentissimū aquitanā ferme totā ad defectionē p̄duxisse: quā pater ei⁹ pipinus armis sibi subiecerat cōparato magno exercitū ingēti celeritate ipsi himoldo regi obuiā p̄gredit: atq; ei⁹ conatus p̄mo aduētū rep̄s

fit: nec multo post etiā eū sup̄ant: et regnū obtinuit: his cōsecris rebus hadrianus papa cū a desiderio opprimeret audita caroli fama ipsum p̄ legatos monet vt ecclesie Ro. auxilio adesse dignaret: aliter de ea actū esset: Qu. b⁹ verbis p̄morus Carolus in italiā maturandū sibi existimauit: et alpius sup̄a tis in thaurinensem agrum postea vercellensem vbi desiderius castra posuerat descendit. Et vtrinq; pu gna cōmissa: longobardi magna suorum parte amissa fugam arripuerunt. Desiderius vō susus papā cum paucis trepidus se recepit. Sed et non multo post: cū carolus per Bernardū patruellum suū sex men. bus vr̄bem obsedisset: tandem deditione facta desiderij cepit: ipsumq; cū vxore ac filijs secum in galliam duxit: vt ē h̄tur in canone. 23. q. 8. c. H̄ortatu et p̄cibus hadriani. Statimq; oēs italie vr̄bes q̄ ad desiderij defeccrat recuperatas pontifici restituit. Ob cuius rei gloriā Carolus p̄uincijs ep̄iscopis mul tis ob p̄fice laudatus est: et p̄conijs amplissimisq; p̄uilegijs ac titulis insignitus in galliā p̄xit caro lomani fratris vxorē ac liberos secū duces: quos q̄dem semp̄ p̄cipuo habuit in benox. Reuersus ē ex italia carolus nulla interposita mora in saxonēs idolatras: q̄ ob eius in italiā discessum rebellauerant: bellū mouit: eosq; cū q̄b⁹ ad. 30. annos bella gesserat vicit et xpi fidē suscipere coegit. Vtrum saxoneo durate bello multas interim suscepit expeditiōes: q̄s ita integre administrauit: vt p̄ vniuersū orbē ei⁹ fama diuulgareturq; dicereturq; ip̄s nō sine diuina ope bella gerere. Erat aut carolo hūc i bel is gerē dis iste p̄m⁹. p̄positus finis: vt xpiane fidei legē q̄tū i se ēēt extolleret: et ei⁹ oēs aduersarios dep̄meret Cōuersus vero in bīpanos a fide nostra alienos p̄palunā et angustā nobilissimas ciuitates vt cepit.

5996

797

5997

798

5998

799

6000

captasq; militibus suis diripiēdas cōcessit in nullo pacto eis pacē daturus nisi xpi fidē iūgre receperēt. in galliā tū qz rediēs reb? bñ ex finia gestis dū pyreneos trāsiit in guasconū boiūz istidias icidit: quō i p̄lio lz acriter se tūtat? fuerat anselmū & egibardū atq; Rolādū suū ex sorore neporē sūmos in bello duces a amittit guascones: deinde a carolo supati defectionis ac p̄fidie sue meritas dedere penas. Britones qz q ex? m̄ data neglexerāt paulopost supauit. Bñuētanis p̄trea: q p̄tifici Ro. bellū iſerre statuerāt his auditis nū terrore icussit: vt iureiurādo adepti pollicerent se in posterū p̄petuo sub ecclesie dñone p̄mā furos. Bñ autē hec in italiā gerunt Taxillo bauarie dux defideriū (vt dixim?) gener stimulis vxoris cō citatus hūmis sibi p̄simbus sollicitatis bellū in Carolū mouit qd qdē carolus celeritate sua p̄us pene cōfecit qd ab ipso inchoatū fuerat. huic ēt pacē nō negauit obsidib? aū receptis: cū p̄idē rēpus qdā abdo rici Galataborū aliarūq; barbarorū gēnū varijs excursionsib?: incendijs: ecclibusq; vexarent opes a ca rolo p̄ societatis iure petierit: qdē vñco nūcio sua auctoritate i officio cōmunit: qb? gestis cū i magna glia magnisq; opib? francoz regnū gduxisset: carolus statuit aduersus vngaros q hostib? suis auxilia subministraret bellū suscipe: hos cū multis vicisset p̄lis tādē. s? anno postq; bellū iecerāt penit? su perauit. Nec cōstat vllū vñq; bellū a carolo gestū in quo maior hostiūz fuerit cedēs edū a maiorz: illo illata clades: in eo nēpe vt oēs auctores cōueniūt ingētē vngarorū multitudinē: & pene nobilissimū quē qz eo bello assūptū: maximā qz vim auri atq; argēti: multaq; p̄ciosas iuppellecentē q; hūm varijs ex gē tib? d̄reptā in suū cōgesserāt regnū frāci in galliā trāstulerūt. Nec vñlo post rebellantib? vñdiz: mltis rursum pipinū filiū i vngaros misit: quos grauib? p̄lijs supatos ad deditionē p̄p̄ulit. Adelpbonsus autē eo tpe austrie & gallie rex acceptis a carolo auxiliariib? copiis supatisq; saracenis vñxbonā ciuitatē vi cepit: q vñ o p̄sld o barchinone erat audita adelpbōsi victoria carolo se cōfessim dedit. Supantē & ba nari q foroulianos vexabāt ab Henrico caroli p̄fecto. S; & cū Ro. aduersus leonē ponti. cōmiserent & vñbe cū pepulissent carolus ponti. audito cōfessi cū exercitū in italiā venit: & ibidē oī tumultū sedato p̄ tifice cū ingētī gloria in sedē restituit: a quo p̄ suis bñ meritis augustus & impator appellat? Biademate impi ali donat? ē: accepta vñ impi p̄tate in galliā. p̄fiscens i credibili honore except? ē. Serūt hec bella 46. annis: qb? regnauit i credibili felicitate tū magnitudine qdā ai tū ēt i genij atq; cōsili carolū nō solū gessisse: s; ēt cōfecisse: qb? regnū satis amplū a p̄e acceptū lōge maius posteris suis reliq;. Qñ cū sibi fa mā p̄ vniuersūz mundū cōparauerat vt vñdiz ad eū legationes cōueniūt amicitiaq; publice ac p̄ma tim peterēt. nōnulli autē auctores tradūt & p̄ferti dñs Jacobus de voragine th. collegis genit. archiep̄s in sua chronica rem memoratū dignā carolū i lōgobardoz bello apud genā cōuētū habuisse. Vñdēq; ad p̄ces cōstāntini impatoris cōstātinopolitani classicos exercit? d̄ ap̄bros & saracenos cōparasse qbus frer? auxilijs in barbaros hierosolymā occupātes exercitū duxisse. p̄ligariq; ex ide barbaris atq; ex oī p̄nicia pulsos xp̄ianos i hierosolymā restituit: & firmis munitā p̄sidijs relinquēs. Gigantiū ad cōstā tinū impatorē p̄fecit? magno & i credibili honore suscepit? Vñbiq; cū oblatos th. sauros repudiasset mul tisq; dōz reliquis donat? ē ac paulopost i galliā rediēs corōe dñi nri Jesu xpi p̄te: p̄teq; dñice crucis & clauū vñū: sudariūq; necnō & bñssimē vginis Adarie camiliā secū dētulit: & ad basilicā agsgrani trans misit. Carolus at ob bñficiū a genūib? susceptū cū eoz ciuitas parū hūane a lōgobardis fuisset guber nata: & i p̄tione suscepta: & multis p̄uilegijs exornata: ac deinceps cū summa iustitiā & hūanitate guber nant. qb? & dñcē p̄ administrāda repu. p̄mū p̄fecit: cōfecit: & venetis exiit. p̄p̄is vii legib?. Gloriā dēi de ciburie vñbē deferrā iſtaurauit & ciues suos in ea cū summa charitate collegit: ac alia pene innumera bī lia bñficia italiē vñbib? cōtulit. Ceterū enarratis caroli bñ? clarissimis gestis restat: vt ci? bñm natu rāq; ac mores cōscribam?. Sūt in p̄mis carolus hic statura p̄cra lato pectore: latis humeris: magnis oculis: naso paulo eminētiore: forma demiq; toti? corporis adeo pulchritudinē eximia vt decorē simul cū qdā regia maiestate cōiunctū p̄ferre videret: hēbat i voce splēdore: i icesu gravitatē: te tūq; corpis motu summa dignitatē: p̄missas gerebat barbā: valitudie erat p̄sp̄era: p̄ qua venationib? frācoz more p̄luri mū stubeat. Sūt p̄terea amicorū studiosissim?: pietate in parētes: amore i filios: atq; in oēs alios humanitate superabat. Berra cōstātinopoliti iāmpatoris filia ei mater fuit: quā semp sumo i honore & reuerētia hūit. Sororēq; vñcā hūit: quā certe i credibili amore semp dilexit. Qz demiq; familiā suā tā ta cōplectebat charitate: vt quocūq; accederet secū hīc vellet. Sūt et in remunerādo largus: i p̄mēdo mitis & clemēs: in iudicādo equus: in gubernādo moderat? erga hospites p̄grinos: ac cēs eēs q pau pertate nimia laborabāt summa liberalitate p̄fusus. Cnobia (vt aliquis p̄ceptor suus ait) ad m̄ merū l̄fay alphabeti sūdauit extruxitq; ac copiose p̄dij alijsq; bonis dotauit. adeo ēt cū p̄ oclū ei liceret sū dio d̄lectabāt l̄fay. Erat. n. nō mō latinis: s; & grecis l̄ris sufficēter iſtruat?. Filios qz suos doctissimis boib? erudiēdos tradidit: & filias ne ocio torperēt. lamificio assuecere fecit: p̄n ē opus egregiū qngētoz passū latitudinis apud maguntā extruxit. Regias iſup edes varijs in locis p̄ tpa edificauit. & iter ce tera in ciuitate agsgrani vñ regni sui sedes erat tēplū maxus sumpnb? bñ Adarie dicatū pdidit. reb? aut suis ita cōpositis dū agsgrani cēt valitudinis cā. p̄p̄t aquas calidas q ibi scaturiūt febze ac laterūz dolore corrept? morit? anno. i. eratis sue 72. cal. februa. saluti vñ nre āno. 815. Et? vñ corpis cū i gēti p̄ pa i tēplo bñ vginis Adarie: qd iſe extruxerat sepellit: hoc. i. epigrāmate notato: magni caroli xp̄ianiſ ſimi romāorūq; impatoris corp? hoc sepulchro pditū iacet. Sūt at carolus ipse si cū? res tū domi tūz feris gestas iſpiciē tāte āplitudinis & iſtegritatē vt vi postea neminē parē: ne dū supiorē gallia habuerit.

Pipinus aut ipsius Caroli filius natus maior et ipse eodem anno: quo et per Augustus a Leone papa solemni decreto italie Rex declaratus regnavit annis. 4. vir quidem clarissimus nec prius illa inestate dissimilis et is pater de eius presentia confusus an suscepta impij dignitate cum in yngaros misit quos cito gravibus plijs suppositos ad deditionem compulit. Eoque bello egregie confecto per ipsos in beneventanos misit: quos grimoaldo duce nullimos pontificis agros turpiter vexabat: eos namque ita perdomuit ut egre se mentibus tuerent: verum cum per aliquot menses frustra eos oppugnasset Theate se commisit et oppidum vi cepit diripuitque ac incendit: inde in orthona et luceriam mones inde terrore pulsas in deditionem accepit et ibidem grimoaldum ducem prope bedit quo capto non ita multo post animi dolore perijt. hunc et pater carolus in venetos sibi fideles falso accusatos misit: et etiam atque equitum invasit: propter quod multe familie nobilium Venetias migrarunt quibus gestis etiam multis alijs patijs egregie confectis. Abediolanum veniens ibidem vitam: cum multa gloria in pace finivit.

Justinianus parthiciacus. 12. venetorum dux hoc anno per Angelo in Rivaalto suffragijs omnibus successit ducavit annis. 2. et me. 6. vir certe tanto magis atque bimeritis cum viribus atque industria res veneta plurimum crevit vi et rogatu. Michachis constantinopolitani imperatoris classe non modica per mauros Sicilia insulam occupantes misit quos tamen haud prohibere potuerunt quominus magna ipsi insule pre vastaretur: cum et ipse corpus divi Adari evangeliste a quibusdam mercatoribus ex alexandria Venetias delatum est ubi et postmodum in magna venerandae habitum et celeberrimam visis loco in ci bonore celeberrimum templum ipse fundavit: quod si et Joannes successores postea perfecit. In quo quidem multa dona ipsi germani ducis primo et postea postea recediderunt: ut sic fenatis Venetiarum marci ipsi imaginem tanquam visis prout in perillis suis deferri statuit. Hic iter cetera bti bylarij epi templum multis exornavit donarijs et collocatis ibidem sacerdotibus multis quod divina quotidie celebraret. pueris multos quoque viveret assignavit: et ibidem corpus suum tandem sepeliri mandavit.

Ademarus quidam natus Ballus Caroli magni et pipini filij italie regis necessarius fratribus comes his temporibus ab ipsis Augustis pre et rege filio et genui sui dux proficiat: vir quidem ingenio ac et bellico tum terri strum tum navalium scientissimus. Ita (ut dicitur) et cum genua cunctas a Rborario logobardorum rege Ro. fuisset ablata et inane satis ab ipso rege et ceteris logobardis diu fuisset gubernata hac tempestate in Caroli ipsi manus deveniens cum summa iustitia atque humanitate tam ipse quam reliqui imperatores galli per centum annos gubernaverunt: atque illi omnes ligurie civitates una cum corica insula subdidicerunt: et Ademarum hunc illi ducem preceperunt. Qui ademarum magistratum suscepto: ut erat ingens ac vir: cum intellexisset mauros et corsicam occupasse coadunato exercitu suo veloci cursu eo concessit: et impetu facto. 14. eorum nautes cepit et demersit: et numerabilis bece sis insula ab eis liberavit. Sed eo ab ipsis mauris tandem interfecto corsica nihilominus a successoribus genucibus conservata est.

Jbach. 38. constantinopolitani imperator hoc anno post Scaurati sororum suum impium assumens imperavit annis. 2. Nicephorus imperator et predecessor filio a bulgarum in superiori media superat stati occubuit: scaurati et filius in eodem plio et vulnerat cum constantinopoli reversus fuisset in locum prius impio successit et tribus mensibus imperavit: eo quod michael iste cum disposuerit: et illi et successit: vir sane pius et itaque traditionum emulatores: qui impio suscepto confestim in gallias ad Ludovicum imperatorem oratores transmisit: qui cum consuleret quid de imaginibus sciendum esset: quos benignissime suscipiens illos ad pontificem romanum remisit dicens: hec ipsa per ista iteresse decerere. Hic autem cum aliquodiu adversus bulgaros plius superior: existens postremo apud andrinopolim viam fugatusque copias atque vias amisit. Constantinopolimque reversus ipso se abdicavit: et monasterium intras viamque ad moerem religiosissime ibidem vixit.

Joannes parthiciacus. 13. venetorum dux hoc anno post Justinianum fratrem in Rivaalto ab omnibus dux constituitur ducavit annis. 23. et diebus. 19. hic fuit Justiniano prudens et religiose similis fuit: et divi marci templum a se fundatum excellentissime perfecit. hic ex senatus consulto exercitum in methemauco per Obelerium methemauensem nomen ducem ibidem exulatum duxit: et eo tandem superato ac interfecto methemauenses ipsam civitatem destruxit. Quamobrem Joannes ipse a Ludovico imperatore in fracia vocatus accessit: cum absentia senatus Venetus castellano pro et duobus civibus rivaltis curam administrationis recipi. quoadusque regrederet tradidit. Denique cum bona gratia ex fracia reversus cum nimium luxurie otioque vacaret: et recipi curam postponeret cum nullo tumultu et ducatu deiecit. At ille in se reversus delictum recognovit et monasticum habitum suscepit: ingressusque monasterium reliquum vite sue tempus in orationibus lectionibusque ac ieiunijs contulit.

Bernardus autem caroli magni nepos hoc anno post pipinum a carolo magno italie rex declaratus: et regnavit annis. 9. Hunc autem cum carolus constituerat regem mandavit ut in omnibus Ludovico et filio et iperij successor obtineat. Sed carolo mortuo cum mandatis obsequium noluit. imo quibusdam christis italicis et seditionis civibus instigantibus ab impio omnino desecit et civitates quasdam ac populos in sua viam iurare coegit. Quam ob causam Ludovicum imperatorem in se ad iracundiam coartavit: et propterea quosdam copiarum suarum ducem cum valida manu ex galia in italia per Bernardum misit. Quorum iperius cum ipse Bernardus retardare conaretur ab ipsis in alpis superaret: et ibidem seditionis auctores capiti statim necavit. Ipse autem Bernardus quousque supplicem veniam precatur Aquisgranum ductus capitali supplicio punit. epi quoque tanti mali auctores: et rei synodali decreto in monasterijs divinis tanquam ad carceres proprios relegati fuerunt.

Adonicus et nois primus cognomento pius per post carolum gallozum imperator hoc anno per carolum defuncto impium suscipiens imperavit cum Lotbario filio annis. 25. qui impio suscepto per vascenque ab

810

6009

811

6010

812

6011

13

6012

815

6014

impio defecerat bellū induxit: cū gbus p multos annos gravissima bella cōmiserit: tande in suā prātem eos redegit. Deinde britones seu anglos res novas molientes armis in officio cōtinuit. At postea sara cenis cesareā augustā icoloētib⁹ pacē cōcessit. his optie t feliciter gestis apud agsgranū cōuentū habuit vbi t Lothariū natu maiore assentiētib⁹ cūctis impij sociū sibi elegit: t pipinū fz aggranie ac Ludovicū tertiu filiu bavarie reges appellavit. Post cō:ra Bernardū p̄dictū italie regē ab impio deficientē bellū: monēs cum supavit t interfecit: vt predictū est: quo tumultu sedato in saxones iterū ab imperio deficientes copias misit: eorūqz tyrānū veroniarcbū regnū affectatē: t secū aggredi ausum supat: t interficit. bulgaros preterea panonios invadētes pmo qdē reppulit. Verū cū Haydo aquitanie prefectus rebellasset aderemani saracenorū regis auxilijs fretus tantū bellū omittēre necesse fuit. hācobie bulgari per panonias in dalmatiā infesto agmine penetrarūt: fz anteq̄ Ludovicus ipse in Haydonē monis set magnā hispanie ptem deficientib⁹ populis iam occupaverat dimissa circūquaqz classe que maritimas vexaret civitates solus autē Bernardus barchinonēsis comes terra mariqz vexatus in impatoris fide permāsit. Lotharius vero italia pacata in galliam rediēs cum Ludovicus pater Caroli: cui calu⁹ postea cognomen fuit: natu minimū fratribus ceteris in omnibus presertim invidia stimulat⁹ ipsum Ludovicū patre imperio deposuit: t captū in custodia reclusit. verū eodem anno iter eos cōventionē facta ipse Ludovicus liberatus in imperio restituit. Erat autē Ludovic⁹ natura clemens atqz mitissimus: qui cum regni t ecclesie iura semper tutatus fuisset. 25. imperij sui anno moritur: t in beati Arnulphi basilica sepelitur.

6016

817

Stephanus ci⁹ nois. 4. papa Julio p̄re Ro. natus. hoc anno Leoni pontifici successus sedit annis. 3. t mē. 7. vir qdē nobilissimus t nobilissimis parētib⁹ ortus ac multe doctrine t integritatis p̄fiter: qui suscepto p̄fificatu post. 3. mē. ad Ludovicū in gallias p̄fectus apud Aurelianos ipsum inunxit ac coronavit. atqz inibi cāpulanis (q tūc invalescebāt) sedatis cōpositisqz italie rebus Romā redijt: secū cruce magne extimatiōis deferēs quā qdē Ludovicus p̄dictus impator sua impensa beato Petro dicauerat: monēs deniqz hic sanctissimus pon. in beati Petri basilica sepellitur. t tunc cessavit episcopus dies. xi.

6019

820

Pascalius eius nois p̄mus papa bonosi cuiusdā Ro. civis fili⁹ hoc anno Stephano predicto ponti. succedēs sedit annis. 7. mē. 3. t dieb⁹. 17. Hic p̄dictus stephanus ponti. dū viueret pp̄ eius v̄tutes atqz doctrinā monasterio beati Stephani abbatē p̄fecerat: inito igit p̄fificatu cōfessim clericis qbuscūqz anathematis pena mādavit ne ecclesiastica beneficia a quovis seculari obtinere p̄sumerēt vt habet in cān. 16. q. 4. c. si qz clericus: deinde lothariū italie regē a Ludonico p̄re cōstitutū in basilica beati Petri inunxit: augustūqz etiā appellavit. Postea multa scōroz corpora minus religiose iacentia in vrbe cū magna veneratione introduxit: honestiusqz recōdidit. Et tēplū beate Praxedi a sandamētis extruxit multa qz sanctorū corpora inibi t cōgregatiōē grecorū collocavit. Serunt etiā beate Cecilie ecclesiā ab eo cōditam fuisse: vbi tanq̄ in honestiori loco ipsi⁹ virginis ac Valeriani Tyburtijqz corpora socarent. Adulas etiā basilicas vetustate quaslatas restituit: ac multos captivos p̄solutis creditorib⁹ liberavit. Tandē cum nullū religionis p̄remisisset exēplū. vij. pontificatus sui anno morit⁹: t in beati Petri basilica sepelitur.

6020

821

Michael iunior quadragesimus cōstātinopolitanus impator: post leonē a se interfectū impavit annis. ix. Hic michael iunior cū ab impio se abdicasset leoni pardi patricij filio impiū dimisit. qui suscepto impio statim Saminū bulgarorū regē andrinopoli portū: t in cōstātino poli arma venientē circa vrbis menia iterfecit: ppter qd orientale imperiū per aliqd tēpus pacatū fuit: cūqz t ipse octo annis impasset ab isto michaelē domesticorū suozū comite iterfecit: t ita imperiū inbe michaeli p̄ arma pmissus ē. Qui p̄ncipatu accepto cōfessim venetis ibibuit ne mercimonia occidētis in alias p̄ferret: eosqz p̄pulit classē in auxiliū siculoz cōtra saracenos mittere.

6016

827

Eugenius ci⁹ nois fz papa natione Ro. patre boemūdo natus hoc anno pascali p̄dicto successus sedit annis. 4. Cuius tpe octavū scisma fuisse serūt: v̄z inter hūc eugenū t quendā noie Jūziniū ppter patrū discordias. Sz eugen⁹ hic ppter eius religionē: sc̄ritatē: doctrinā humanitatē: atqz eloquētiāz oīuz cōsensu tandē obtinuit: qui inito p̄fificatu: cū roma fama ingenti laboraret frumētū adeo abundāter in vrbe introduxit: vt nullibi vilius q̄ ibidē annona venderet. pauperū vero pupillorū ac viduarū cās ita tūtat⁹ est vt ab oib⁹ pauperū pater appellaret. Tandē cū optimus hic p̄fiter in artibus his p̄seueraret ab emulīs: vt qdā aiunt: oculis excecā: t martyrio coronat⁹: eiusqz corpus in basilica Petri cū omni deuotione sepellitur.

6029

830

Valentinus papa p̄ria Ro. leontio p̄re nat⁹ eugenio p̄fifici success⁹ sedit dieb⁹. 40. Qui apud pascālē t eugenū p̄dictos p̄fifices sc̄rissimos a teneris annis enutrit⁹ doctrinā: t rōnez bene viuendi vsqz ad maturā etatē didicit: adeo q̄pe virtuosus t sanct⁹ enasit: vt cū tñ dyaconus haberet summū pontificatus gradū meruit. Creatus itaqz oīum cōsensu p̄fiter non secus q̄ in priuata vita se habuit. s. in pietate: clemētia t liberalitate: ita vt nulli maiorū in p̄fificatu secundus sit habitus. Verū existentib⁹ forasse hōiuz peccatis: qui tunc aderant qdragesimo pontificatus sui die mortē obiit: t in beati Petri basilica sepellitur.

6030

831

Regorius. 4. papa Cuius Ro. patre Joanne nat⁹ Valentino p̄fifici succedēs sedit ānis. 16. vir

nobilitate insignitus scitrate clarus doctrina et eloquentia precipuus ac diligentia sollicitudineq; rebus in oib^{us} admiratione dignus. Qui pontificatu suscepto mox corpus beatissimi gregori transiit et ubi nunc iacet magnis cum ornamentis collocavit: corpora etiam sebastiani et Tyburij ad basilicam Petri transferri curavit. Insuper et rogatu Ludovici imperatoris omnium sanctorum commemorationem in cal. no. uenbris instituit observandam quam quidem celebritate galli et germani primo observare ceperunt: post multa autem bona opera deniq; hic sanctissimus Gregorius obiit pontificatus sui anno. 16. et in basilica beati petri sepellitur. et tunc sedes vacavit dies. xv.

Grandinem autem mire magnitudinis hoc anno in gallia decidisse tradunt que pecora multa et non nullos homines iterem: visus est tunc in ipsis grandinibus quoddam grandinis granum durissimum longitudine pedum duodecim.

Civitas Vetus.

Centuri cellensis Etrurie oppidum quod nunc civitas vetus appellatur hoc anno ab Apbris Saracenisq; in eiusdem portum ex Apbrica delatis occupata et bonis omnibus expoliata exurit. Superioribus enim temporibus regnante Bernardo Caroli magni nepote in italia saraceni iterum destruxerunt eam: sed Gregorius tertius (ut supra dictum est) eandem civitatem seu oppidum pene destruit restituerat. Fuit ipse locus prope hadriani imperatoris civitas non ignobilis in qua idem Hadrianus centum edificavit cellas centum videlicet iudicibus ibidem ab ipso institutis pro audiendis causis eo presente deputatis. Quo quidem in loco (ut supra diximus) diu

pater Augustinus Eremitas sanctos invisit et ibidem nonnullos edidit libros: ut ipse Rhetoriarum suarum libro commemorat. et sunt qui dicant eundem libros de trinitate dei ibidem inchoasse: hi itaque saraceni inde Roma cum exercitu venientes urbem oppugnaverunt et suburbanis incensis etiam beatorum Petri et Pauli basilicas exusserunt: sed mox a Guidone lombardie marchione auxilio etiam longobardorum sarraceni ipsi ex italia pulsi sunt: qui ex italia recedentes Tharentum et siciliam omnem invaserunt: quare magna ex parte occupata panormum urbem vastaverunt. Bonifacius autem Corsice dux cum auxilijs primo gressus tantum hominum illos strage edidit: ut coacti fuerint Mauri suos ex Sicilia revocare: quare patrie laboranti opem ferrent: hac itaque ratione italia et Sicilia hostibus liberatae sunt.

Bartholomei apostoli translatio.

Sicardus quidam Beneventanorum prefectus huic bello prius exiit quod veritatem sanctissimi Bartholomei apostoli corpus in barbarorum manus deveniret ex lyperi insula illud cum magna veneratione Beneventum transferri fecit.

Viri disciplinis excellentes.

Rabanus monachus natione germanus magnitudo magister theologus quod clarissimus ac insignis poeta pro hoc tempore in pisa et carmine duobus diebus plurimum valuit: et multo in pisco fuit: quod ex ingenij sui magnitudine multos commentatus est et edidit. Quorum tituli sunt isti: prout invenire potui: et primo super gen. li. 4. incipit: In principio. super Exodus. li. 4. Exodus ex aethiopia. super epistola ad ephesios li. 3. super leviticum li. 1. Sequens libri. De institutione clericorum li. 1. super deuteronomium li. 1. haec sunt verba. super mattheum li. 8. Expectatione itaque super librum peralipomenon: et super machabeorum librum commentatus est: habuitque sermones ad populum plures et elegantes.

Strabus ite monachus gallus eminentissimus theologus et commentator diligentissimus Rabani praedicti et auditor pro hoc tempore ipso preceptore suo inferior non fuit: quod et ipse Vincetio gallo in suo historiali speculo testate haec quae subiecta sunt pulchre commentatus est: super librum numeri li. 1. super regum libros li. 4. super iudith li. 4. super beller li. 1. super librum sapientie li. 3. super ecclesiasticum li. 10. super hieremiam li. 1. super Machabeum li. 3. super actus apostolorum li. 1. De officio ecclesie li. 1. Ad ludovicum imperatorem et multa alia.

Theodulphus aurelianensis episcopus vir genere sanctitatis ac disciplina precipuus his et temporibus in pisco existeret apud Ludovicum imperatorem falso accusatus et carceri mancipatus: ubi et nonnulla insignia edidit monumenta: et precipue visus illos qui ramis palmarum ante fores ecclesiarum decantant: composuit. Vis gloria laus et honor tibi sit rex christe redemptor: quod et alijs multis editis contigit imperatorem in festo palmarum illac iter facere: dum quod episcopus illos decantari faceret imperator demolitus est: et optimum atque insontem episcopum absoluit: et ad suum episcopatum cum gloria remisit.

Deus dedit monachus monasterii abbas religiosissimus: vir hisce repositus ob sanctitatem atque doctrinam multo in pisco fuit: et multa composuit: ob quod Sicardus Beneventanorum Tyrannus illum cepit: et ob denegatam sibi pecuniam in carcere coiecit: quo quidem in loco non sine sanctitatis et martyrij opinione tan

605i

602

dem vitam finivit.

C Theophilus primus r. 40. Cōstātinopolitanus impator hoc anno Michaele iunior mortuo succe-
dens impavit annis. xv. Hic est ille: quē Michaele p̄dictus impator cum classe maxima apud sarrace-
nos miserat: sed visa multitudine illos aggredi timuit: donec a Petro Venetozū dūce sexagesimo trire-
miū classē obtinuerit: cui coniuncti in illos statim duxit. At sarraceni perterriti Tarētina obdione solu-
ta ventis vela dedere: s; casus magis q̄ virtute Sabbas corū dñx cū xp̄ianis cōfligens victor evasit: et
oēs venetoz Trirēmes cū militib; suis aut cepit aut demersit. Theophilus autē cū paucis Cōstātinopoli
fugit. Et atq; hac victoria sarraceni oīa longe lateq; dōpularūt. Cūq; Anthonā civitatē etiā
diripissent: et domū redirēt p̄mittente eo in medio mari fluctib; obruti sunt. Theophilus autē hic post
multos cōflictus deficiens Michaele filiū successorē dimisit.

6035

836

C Petrus Gradenicus Pola oriūdu q̄rtusdecimus Venetus Joanni duci hoc anno suffectus: du-
cavit annis vigintinovem: Qui magistratu suscepto confestim Joannē filium ducatus consortē sibi cō-
stituit: et in devotionis signū ecclesiā dñi Pauli apostoli in urbe edificavit. Unde a Theophilo impa-
tore p̄dicto rogat ex senatuscōsulto sexaginta naues seu trirēmes eidē in subsidium cōtra sarracenos mi-
sit: q̄ oēs tandē a sarracenis superate aut capte aut demerse fuerūt. Et etiā regnāte post p̄dictā cladē
quasdā etiā naues mercimonijs preciosissimis honestas et Syria venietes idē sarraceni in Tergesti-
num sinum intercepterunt: et omnes mortales in illis repositos ad unū vsq; trucidarunt. Verum cum
volosus iniquusq; vir haberetur: et eius omnis intentio ad rapiendum: comprimendumq; duceretur: et
omnia per nephas coaceruare et congregare anniteretur: seditione tandem in eum mota apud sanctū
Zachariam finitis vesp̄is obtruncatus fuit: et in eodē loco sepultus. Sunt tñ qui dicant id filio nomie
Joannes duci nō sibi contigisse.

6040

841

Lotharius Ludovici p̄dicti impatoris fili; tertius Gallorū impator: post patrē impavit cum
Ludovico filio quē imperij consortē fecerat annis. xv. Huic Lothario Pipinus et Ludovi-
cus: ac Carolus cognomēto Calvus fuerūt fr̄es. Sed Ludovico patrē defuncto pro aq̄ui-
tanie regno: qd̄ corū frater Pipinus iam defunctus tenuerat oēs decertare ceperunt. Ludo-
vici enim et Carolus cōtra lothariū hunc corū fratrē pro huiusmodi regno acriter decertarūt. In q̄
quidē filio multi vtrinq; cecidere. Lotharius tñ postremo victus ex agro Frontanici aquisgranū con-
fugit. Unde etiā deturbat; instantibus hostibus vienā cū cōiuge ac liberis se contulit. Quo audito fra-
tres illū cū exercitū insecuti sunt: ppter qd̄ Lotharius illū comitatariū totū amisit: et adeo eius exercit;
eo in p̄lio dilaceratus fuit vt vix solus et trecentis equitibus a tam grandi strage prolabi potuerit. Sed
sergius pontifex Ro. his auditis totius regni interitū miseratus ad eos placādos ex italia legare et fr̄e
nuos misit: q̄ vna cū regni procerib; pacis federa iter eos hoc pacto cōposuerūt: v. vt pars illa occiden-
talis regni q̄ a britanico oceano vsq; ad Mosam flumē p̄tinet Carolo caluo obsequeretur: Ludovico
vero germania vsq; ad Rhenū flūetā et q̄cqd̄ trans renū genitor possederat cōtingeret: Lotharius autē
imp̄ij titulo Romā cū italia obtineret eam p̄te gallicā q̄ olim narbonensis: nūc Romana p̄vincia appel-
latur: addētes etiā eā p̄te q̄ inter scaldū et Rhodanū flūvios Lotharing: et nomē ipsum accepit ab ipso
Lothario. Rebus igit ita cōpositis: Lotharius hic Ludovicū filiū suū ip̄erij sociū ascivit. Et cū si n. x.
effectus fuisset: et ipse inter filios regnū suū dimisit: Ludovicū imperatorem relinquit; his ita gestis ipse
monachorū habitū suscepit: et nō ita multo post viā cū monte mutavit.

6045

846

Sergius eius nois secundus papa natione Ro. p̄te Sergio natus post Grego. p̄fice sedem
beati hoc anno accipiens sedit annis. 2. et mē. 3. Hic cū p̄us os p̄ori vocaret ob deformitā: ē no-
minis mutare vocabulū coactus est et se Sergiū appellari fecit: et idē mutadōrū noīum con-
suetudo sūpta est. ferūt hūc ex illustri familia natū a suis maiorib; nō degenerasse ap̄pe qui
nutritus fuerat a sc̄tis p̄ficebus Leone. 3. Stephano. 4. et Eugenio fo: quoz doctrina et morib; plu-
rimū claruit. Hic itaq; p̄ficeatū suscepto in om̄adis tēplis aīum adiecit: et iter cetera basilicas Silve-
stri et Martini vetustate collapsas restituit: in easq; multa sanctorū corpora collocavit: et iuxta basilicā
sancti Silvestri monasteriū a fundamētis in honorē apostolorū Petri et Pauli cōstruxit: vbi itegre res
agerent divine. Re autē publica bene et optime ab ipso gubernata patrie p̄ appellari meruit: ac sic mo-
riens in beati Petri basilica sepeli: et post sedes vacavit menses duos et dies quindecim.

6046

847

C Michaeleius nois. 3. Theophili p̄dicti impatoris fili; f. r. 40. cōstātinopolitanus impator: hoc
anno p̄te defuncto vna cū Theodora m̄re impavit annis. xi. et postea solus annis. iij. g impio inito mor-
legatos ad Nicolai p̄fice maximū et q̄maxime ad v̄scenda apostolorū limina trāsmisit: q̄b; et pate-
nā aureā cū calice similiter aureo magni p̄d̄eris cū gēmis magne extimationis ornatos dono misit:
Quos legatos p̄fice pbenigie suscipiens etiā cū muneribus magnis domū remisit: hic Basilū quen-
dam virū strēnū tandē imperij consortē fecit: a quo demū vt solus imperaret interfectus fuit.

6047

848

Lo. 4. papa p̄fessione monachus p̄te Rodulpho Romano natus hoc anno Sergio ponti-
fici suffectus sedit annis. 8. mē. 3. et die. 6. Vir certe religione: innocētia pietate: humani atq;
diq; bonitate atq; doctrina p̄clarus: cuius gesta p̄clara sicūcta cōscribere nō volumus mo-
dum excedere videretur. Fuit nāq; tante sc̄ritatis vt oīonibus suis basilicū scriptis: cuius
p̄cennato anbelitu perierant multi: et formae sanc. et Lucine depulerit: et nūq; signo maximū illud in-

conditū extinxit: qd̄ diu p domos saxonū & longobardoz vagatū fuerat: & diu Petri basilice appropin-
quabat: ubi cui rei memoriā inādauit assumptionis octauas: qua intercedere hoc miraculū impetra-
uerat ppetuo celebrādas: hic igit vrbis memia & portas vetustate collapsas restituit & turres. xv. a fūda-
mentis erexit. 4. coronatoz corpa sua diligētia inuenit: qbus sub altari collocatis eoz tē: plū instaura-
uit: ac multa alia sanctorū corpa ibidē addidit. Būqz bis sanctissimis vacaret opibus: sarraceni cū ma-
gna classe cōtra neapolitanos Romanosqz venire cōtra quos pontifex ipse q̄ra portū manu eis statz
auxilio fuit. Uerū vt sanctū decebat pontificem: pmo ante dñm orōne fui deus dixit. Deus cuius dex-
tera beatū petrū ambulante ī fluctibz ne mergeret crexit & orōneqz fusa signū crucis contra hostes sa-
cicis pugnandi copiā suis dedit q post longū certamē hostes virili oīo superat atqz cū ingenti cede su-
garunt. Inde cū gaudio Ro. reuersus statim vaticanū mē: bus cūxit: & a se deiceps vaticanū locus leo-
nina ciuitas appellata est. Qd̄ fuerat. n. hostes antea leui incurfione basilicaz petri in vaticano spolia-
re: & propterea id pontifex effecit: atqz ita vrbem ipsam in quz annis absoluit: postea fores petri a sar-
racenis directas ex ipsoz sarracenoz manubijs restituit. Tandē bonis omnibus repletus ad celestia
regna gloriosus migravit: Cuius corpus. 16. calen. aug. collachymantibz cunctis in beati Petri basi-
lica sepellit: atqz iter sanctos relāt: eo die q̄ natalia celebrat. Et tūc cessauit spatus dies. xv.

Ethelulphus qdā angloz rex vir qdē xp̄ianissimus & Ro. ecclesie deuotissimus hoc anno in anglia
regni accipiens regnavit annis. 7. vir qdē optimus atqz sapientissimus q inter cetera memoratu digna ob
singularē religionē vniuersaz insulā Romane ecclesie tributariā fecit: voluit nāqz vt singula dom⁹ quot
annis singulos argenteos ipsi ecclesie persolueret.

Adomicus ei⁹ nois. 2. 4. gallozū impator p̄e Lorbario hoc anno defūcto impavit solus an-
nis. 21. nā Lorbari⁹ vt diximus iā natu grandetis sumpto monachi habitu hūc impatore
designauit: & cū exercitu in italiā ad percipiendā coronā venire suauit: q nimia elatus felicitate
quocūqz iter faciebat oīa cedibz & rapinis involuebat: verū cū Rome appropinquasset: ei

Romani ciues honoris grā oēs obuiauerūt: q̄ obre oēm ferocitatē deposuit: & mitior oibz in rebus esse
cepit q̄ ei p̄ter suam vrbē ingredi licuisset. Seductis itaqz crucibz & clero ad beati Petri gradus ponti-
ficē Sergiū ostēdit: & munitis osculis mutuaqz data & accepta salutatione in octaua p̄b: becosfes replū
beati Petri sunt igressi: vbi pontifex ipsū angustū declarans impij coronā cū coronauit: atqz quēqd
honesti postulasset quonies ab vrbē discederet: facile cōcessit. Cesar itaqz & angustus declarat: & corona
tus statim Roma egredies paceato agmine papiā cōcessit: vbi deinceps oīa vira suā Romaz cundo &
redcūdo contriuit. Seditiones tñ & cōspirationes & ipse a Carolo filio sustinuit. Quā ob cām multos ī
Cisalpinā gallia p̄ncipes propter suspicionē interfecit.

Edinūdu angloz rex hoc anno post Ethelulphū p̄em anglis regnare cepit & regnavit annis. 14.
vir qdē & ipse vt p̄ religionē & sanctitate p̄cipuus: q cū esset acerrimus xp̄iane religionis defensor mul-
ta bella cōtra dānos infideles gessit, a qbus multas incurfiones & damna p̄fēres cū esset viribz in par: tan-
dē superatus & captus martyrio coronat⁹ est.

Jannes. vij. papa natōe anglicus post L. conē pontificē p̄tēfex factus sedit annis. 2. & mē. 5.
hūc tradūt fuisse feminā q̄ adolescēs admodū ex anglia athenas cū quodam doctissimo
amasio suo. p̄fecta ibidē bonarū artū p̄ceptores audiendo tñ p̄fecti vt Romā veniens pau-
cos admodū ē in sacris lris hēret parces: ea qppe legēdo disputādo docēdo orādo tantā be-
ninolentiā & grāz sibi cōparauit: vt mortuo L. conē p̄dicto p̄tēfex in eiusdē locū: vt multi affirmāt oīz
cōsensu p̄tēfex crearet: verū postea a familiari p̄p̄ressa granda: papa exis pepit. Nā ex vaticano ad
lateranēsem basilicā aliqñ ad leranias p̄fecta iter Coliseū & senū Clemēre p̄ter sp̄e volozibz circūuēnta
sine obsterice aliq publice pepit: & eo loci ab oībus mortua ibidē sine vllō honore cū fetu misera sepul-
a est: ad cui⁹ detestandū spurciē & nois cōtinuandā memoriā in bodictū vsqz sūm pontifices rogatio-
nū cū populo & clero sacrum agentes: cū locū partus medio ei⁹ in itinere positū abhominē: eo omis-
so declinat ad diuerticula vicosqz: & sic loco detestabili postergato reintrātes iter p̄ficiūt qd̄ ceperūt. Et
ad euitādos miles errores statutū fuit ne qs de cetero in beati petri collocaret scde p̄uqz p̄foratam se-
dē futuri pontificis genitalia ab vltimo dyacone cardinale attractarentur.

Enedict⁹. 3. papa natōe Ro. p̄e Petro oriūdu postea success⁹ illi mulieri sedit annis. 2. & mē. 5.
& die. 9. q ob vite sanctitatē merito Bndictus appellari debuit. Serūt qppe in ei⁹ electione
oēs p̄ces sic vnanimitē cōcūssē q tanq̄ f dñs a deo i terras missum videbat. Ipse antez
flendo deū & sanctos testes faciebat senēqz dignū esse q tante sedi p̄ficeret: sed oībus ac-
clamantibz: & eius electionē oīo approbā: ibus inuitus pontificiū munus suscepit: qd̄ cū inisset p̄ se
& teiuntis & orōibz vacabat deū rogans vt sancte & inegre ecclesiaz gubernare posset: q tante manūe
rudinis tanteqz animositate vir fuit vt tā in pontificatu vbi iustitū: facto & ope in oībus cōprobat. Q̄pera enim
p̄tusqz habere: Nā qquid in pontificatu vbi iustitū: facto & ope in oībus cōprobat. Q̄pera enim
misericordie cupidissime p̄soluens funeribus sacerdotū semp interesse voluit: Visitabat nāqz infirmos
alebat paupes desperatos & calamitosos cōsolat⁹: necnō & viduas: pupillos opp̄ressosqz acerrime tu-
tabatur: & his artibz oēm vitā suam continue ducebat. Ad vltasqz ecclesias vetustate collapsas in vrbē
restituit: eisqz multa dona obtulit. Tandem vir sanctis moriens suum corpus ante fores ecclesie beati

6062

863

Petri sepeliri mandavit. et tunc vacavit sedes dies. xv.

Iscolans eius nois. i. papa p̄ta Ro. p̄re Theodosio post Benedictū pontificē sedit an. 9. m̄. 2. et die. 20. Et post hūc ut aliq̄ dicit sedes vacavit an. 8. m̄. 7. et die. 20. Hic p̄fectissimus p̄tifer in oib⁹ fuit et magno Grego. in eib⁹ p̄similis: eo q̄ a teneris annis bñ et sancte educatus fuerit: q̄ etiā Benedicti p̄decessores sui corpus propriis manib⁹ tremulo cōmēdavit quē et post multas orōnes vigiliāsq̄ ac ieiunia p̄ces p̄tifice l̄ absentem creaveret: quo audito Gregorij magni p̄tificis more vitādi honoris cā in vaticanū fugies ibidē latuit: Sed inuentū in atrij lateranēse perduxerūt: nolentēq̄ ēt in solio collocarūt apostolico. Deinde in basilica petri cōsecratus sumpta de more p̄tificia corona multa cū Ludouico cesare q̄ p̄ns aderat: locutus est tū ad pontificatū tū ad imperiū p̄tinetia. Adhuc q̄z cōstantinopolitan⁹ impator audita ei⁹ fama: ut p̄missus est: visendi grā legatos cū munerib⁹ Romā trāsmisit. Cū autē hic p̄tifer post multas p̄turbationes a molestijs liberatus fuisset multa ad cultū diuinū p̄tinentia: et qdē memoratu digna gessit opa: et in p̄mis cū multas basilicas restituit: postmodū Ludouico p̄tice et approbāre multa instituit: et p̄mo ne vllus secularis p̄nceps aut rex p̄sumeret usurpare ea q̄ sunt sacerdotū: ut testat⁹ Gratianus in canone. 10. di. c. Imperiū restrū: voluit ut pontificū p̄decessorū suorū decretales atq̄ epistole auctoritatis vim ubiq̄ obtinerent: ut. 19. di. c. Romanorū pontificū. Actuit itē inferiorib⁹ sub anathematis pena ne superiorib⁹ maledicere p̄sumerent. 21. di. c. Submitit. Cōstitutionē p̄ticea p̄pulebrā de Ro. p̄tifice deligēdo ordinavit: ut. 23. di. c. In noīe domini nri. Adāuit rursus oib⁹ fidelib⁹ xp̄ianis ne sacerdotis cōcubinarij missam audirēt: 32. di. c. nullus missam. Decreto q̄z publico statuit. Si q̄s pro papa se ingereret nisi unanimiter ab oib⁹ fuisset electus nō apostolicus sed apostaticus censeret. 49. di. c. Sigs aplice sedi. Adāuit et iudicib⁹ cōmibus ne vllā ferret iniam p̄te al q̄ absente. 3. q. 9. c. Reuerā. Voluit itē decreto eodē vllū a sede sua deici ep̄m p̄pter infirmitatē. vij. q. i. c. Potifices. Constituit insup nuptias nō clandestine sed publice celebrari. 30. q. i. c. Hostates. Voluit deniq̄ ut in cena dñi sacerdotes p̄pter sollicitatē institutionis sacri Gloria in excelsis deo in missa canerēt: de cōsc. vi. i. c. Gloria in excelsis. Voluit p̄ticea baptisimū facim iterari: et si a pagano ministraret: de cōsc. vi. 4. c. Et quodā iudeo: hic demū p̄nter in oi vntis gñe illustrat⁹: cū mortu⁹ ex testamēto mādauit suū corpus ad p̄decessoris sui exēplū oñ fores basilica bñ Petri sepeliri.

6063

864

Sanguine autē hoc anno apud Britanā cisalpine gallie vrbē p̄ter tres dies et noctes pluisse dicit⁹. Locuste insup innumerabiles hoc ipso anno in gallia apparere fecerunt alas sexq̄ pedes hñtes q̄ ut castrorū acies t̄rmatim volitantes vniuersa queq̄ viriditate hñtia vastarūt: oib⁹sq̄ cōsumptis in tri tannicū mare sese p̄cipites dedere: ab vndisq̄ diuerse in terrā reiecte fuerūt et acē l̄ficiētes maximā et generalē hominū mortalitatē suscitauit.

6064

865

Cyberis q̄z fluminis et ipse hoc āno adeo Ro. vrbē vexauit ut nō nisi l̄mberib⁹ et vico ad vicū trāstire liceret: vñ et multe basilice in Roma et p̄sertim sancti Laurēti et Lucina: et monasteriū sancti Siluestri cū vniuersa ip̄a regione illa occupauerit ut vniuersū instare putaret: q̄ in iudatōe multe domus: multaq̄ arbores euerse fuerūt. Sata q̄z Rome in tota cisalpina gallia dissipata sunt.

6065

866

Bulgaria Boemie regni p̄s est cui⁹ rex his t̄pib⁹ l̄ris et admonitionib⁹ Nicolai pape ad fides xp̄i cū oi p̄uincia cōuersa est: q̄b⁹ statim p̄tifer ipse ep̄os atq̄ p̄sbyteros destinavit: Qui pulso ide p̄bortico heretico neophitos oīs in fide cōfirmaret. Hā Photinus ipse in errore bulgaros oēs detinebat: horū nāq̄ rex tante fuit p̄fectionis et sanctitatis: ut maiore filio in regno collocato ipse monachi habitum suscepit. verū cū idē filius corruptus idolis inolarer: p̄ celo fidei succēsus dignitatē reassūm̄: sit: in filiū cōcitat⁹ illū regno deiecit: atq̄ eius effusis oculis in carcere cōiecit. Juniorq̄z filio in regno collocato rursus monachi habitū resumpsit: cōm̄ mox bulgari nō ita multo post cōstantinopolianorū sacerdotū donis et pollicitationibus corrupti pulsus sacerdotib⁹ latinis grecos accepit: que qdē seditiones malorū incendia inter grecos et latinos suscitauit multa.

6066

867

Ursus parthiciacus. xv. venetorū dux hoc āno petro duce merito obtrūcato a venetiā cūctis eidem suffect⁹ ducavit annis. i. 4. et m̄. 7. Hic itaq̄ magistratu suscepto post tertij annū Joānē filiū suū ducatus cōsorte accepit: q̄ ut erat vir igētis aī et p̄ie amator maxias res nō minus italie q̄ venetiis solis gloriosas gessit eo q̄ sarracenos q̄ auctonā ciuitatē spoliauerāt et incederāt: atq̄ oēm italie orā q̄ ab Anthona ipsa ad Idriū tū vsq̄ iterecedit: affligerāt: ab italia oīno pepulit: atq̄ ita sua v̄tute italia oīs p̄o catissima reddita est. Eo autē clarissimo facinore bene gesto Basilus grecoz impator ad gratificatio nē rei bene geste Ursū hūc ducē p̄thosporbar ū declarauit suū: q̄borem: et ipse dux accepti muneris grā campanas. 12. magni p̄doris ipsi impatori cōstantinopolim dono misit: que qdē cāpane p̄me fuerunt: quas greci habuerūt.

6070

871

Basilij Adhuc impatoris p̄dicti fili⁹. 43. cōstantinopolita impator hoc anno p̄re defuncto iperij suscipiēs impauit annis. i. 4. Huius qdē rogatu hadrianus p̄ti. Ro. cōcessit ut synodus apud cōstantinopolim pro Bulgaris nup ad fide xp̄i cōuersis celebraret: vbi post longā contensionē in ea ad indicatū est Bulgaros Romane fedi subiectos esse debere.

6072

873

Adrianus eius nois. 2. papa Thalato p̄re Romano genit⁹ hoc anno Nicolao p̄tifici susfectus sedit annis. 5. et m̄. 9. Vir qdē optimus liberalisq̄ ac i paupes q̄maxime munificus cuius rei causa etiā nolens pontifex creatus est: Anno audito Ludouicus impator cōcēsum

legatos Romā misit et huiusmodi electionē approbās Romanos plurimū laudavit: Qui pontificatu suscepto oia q̄ ad honorē dei prinebat circūspiciēs verbis et exēplo atq; auctoritate tū sua: tū maiorū vniūq; ad bene beateq; viuendū cohortatus est. Tandē autē cū sese oibus xpī ecclesie hostibus quo ad fieri poterat obieisset: cū mortuo Ludouico impatore Carolū filiū inuenerit: et in basilica Petri sepelir: et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Circa. 8. papa natiōe Ro. p̄e. Hūdo natus hoc anno hadriano pōntifici surrogat⁹ sedit annis. 10. Hic cū in initio sui pōntificatus Carolū secundū q̄ tūc Romā p̄ corona venerat mun- gere decreuisset a Romanis capir: et in vincula conijci: S; qbusdā amicis suis adiuvantibus: fuga p̄lapsus ad Ludouicū balbū regē in franciā se cōmit: et ibidē p̄ annū mansit: inuen- to ibi Ludouico rege a Carolo. 3. Romā vocatus rediit: eūq; ēt inuictū imperij dyademate orna- uit. In gallias autē apud Treas vrbē cōsiliū celebrās multa ad fidē p̄inētia Bratiano referēte consti- tuit: et iter cetera statuit: q̄ sacerdos aut laycus homicidiū faceret p̄petuo irregularis h̄etur: et ad sa- eros ordines nullatenus admitteret: nec decreto missam celebrare p̄sumeret: vt haberet in canone di- 50. c. Adroz. Statuit item: Si quis sacru de nō sacro aut nō sacru de sacro abstulisset sacrilegi pena mularetur. 17. q. 4. c. Si q̄s: Et cū eruditissimus pōtifex haberet: cū adhuc dyaconus existeret ma- gni Gregorij vitā quattuor libris exarauit. Tandem vitā functus in beati petri basilica sepelitur.

Arolus ei⁹ nois. 2. cognomēto caluus Ludouici p̄dicti frater. 5. galloz impator anno isto q̄ ē p̄m⁹ Joānes p̄dicti pape impare cepit et impauit an. 6. Hūc. n. Carolus cū Joānes i p̄nci- pio sui pōntificat⁹ augustinū appellasset indignū filiū Ludouici cū multo exercitu i italiā p̄ ipz Caro. descendit vt eūdē patrū suū impio simul et vitā p̄narēt: q̄b⁹ auditis Carolus mor-

Aronā cū exercitu p̄peris Tridēmos saltus nepotib⁹ occludere decreuit: s; apud mātuā lāgoze cor- reptus ex venenata potēte quā Sederbias bebie⁹ medicus suus dederat: mortu⁹ est: q̄ defuncto Joānes pōtifex totis virib⁹ ei⁹ filiū Ludo. frācie regē studuit ipatorē sustinere. Romani at̄ p̄ceres oib⁹ conatib⁹ obstitere ne id efficierēt: cupiētē Carolū. 3. germāie regē impatorē ēē. In ea itaq; seditōe cū nō decesset q̄ ludouico faueret pōtifex a Ro. capir: et in vincula cōijci. Hic autē Carolus cū cēt vir xp̄ianissim⁹ ac de- uotissim⁹ multa monasteria atq; ecclias celeberrimas hincinde cōdidit: et rē diuinā admodum auxit.

Sarraceni iterato hoc āno isula creta potiri cōfessi cū igēti classe in italiā venerunt vniuersa queq; circa orā maritimā vastauerūt: s; et p̄ mediterranea discurretes ēt mōasteriū mōiscassini. p̄sus diripu- erūt: q̄b⁹ auditis Joānes pōti. p̄ posse exercitū p̄gregauit adiunātib⁹ pōtissimū venet⁹ atq; alijs p̄ncipib⁹ xp̄ianis magnā d̄ illis edidit cedē: et ex italia ac sicilia illos p̄ maiori pte expulit.

Circa. 8. Joānes scotus ignij p̄spiciat⁹ atq; diuini vir ac i diuinis scripturis eruditissim⁹ his ipib⁹ ap̄d Ca- rolū p̄dictū multo i p̄cio fuit: nā ex scota. puincia in franciā ad ipsū Carolū ipatorē venies ipz impa- toris iussu atq; rogatu hierarchiā dionij. e. greco latinā fecit: deinde de nāc diuinitōe libru p̄posuit atq; li. i. de eucharistia p̄scripsit: q̄ tū postea in vterclēsi synodo sub Leone. 9. celebrata dānat⁹ fuit: demū sicut Vincent⁹ li. 2. 4. historiari suarū refert a discipulis quos docebat filius cōfossus mortē crudelissimam perulit: et martyr chissi habitus est.

Anastasi⁹ ēt ecclesie Ro. bibliothecarius: et ipse his ipib⁹ vtraq; lingua plurimū erudit⁹ multo in p̄cio habir: ē: q̄ iter cetera sue p̄utis opa septimā vniuersalē synodū et vna dionysij hierarchiā: ac mul- tas scōz vitas Caroli impatoris p̄dicti grā in latinū elegit et docte trāslulit: atq; alia q̄dā p̄posuit.

Adimen⁹ agloz rex hoc āno p̄ edimūdu p̄dictū ignare cepit: et regnauit an. 22. q̄ dū galliā crebris excursiōibus vastat⁹ et turbare non desisteret a scō. Adhaureliano diuinitus tandē intersectus est: Quo sine prole mortuo angli de regno inter se cōtendere ceperunt: q̄b⁹ ab excursiōibus cessauerūt: et nul- torū maloz galli immunes et liberi fuerunt.

Arolus ei⁹ nois. 3. cognomēto Grossus. 6. galloz impator p̄ Caluū impauit an. 22. hic gal- lie ac germanie rex p̄mū exis a Joāne pōntifice vt i vrbē Ro. liberi⁹ vinere liceret iperij coro- na donat⁹ augustinus appellat⁹ ē: voluerat. n. vt dixim⁹ Joānes pōntifex Ludouicū Balbū su- perioris Caroli filiū francoz regē impatorē declarare: s; Romani cōturbati ipz pōntificē in

vinculis cōicere: q̄b⁹ malis p̄mor⁹ pōntifex: postq̄ Ludouicus duob⁹ annis impasset: et iam assumpto veneno obiisset: Carolū hūc inuixit: et solus impauit an. x. Qui impij dyademate insignit⁹ cōfessiz i no- manos q̄ franciā et Lothoringiā infestabat: bellū duxit atq; eos tam acriter p̄domuit vt Rodisfredus eoz rex pacē supplex peteret: et ab hoc xpī fidē cū oī populo suscipere quē impator i grāz suscipiēs de ba- ptismatis sōte leuauit. Seruit hūc Carolū p̄m̄la bella cū Romanis et panonib⁹ strēue gesta ita aio et corpe debilitatū fuisse vt ab op̄riatib⁹ suis ipio deiceret: q̄ diecto Lādobert⁹ qdā lōgobard⁹ aio creet⁹ i italiā surrexit: et ap̄d Raue. ignū occupauit: p̄p̄ q̄b⁹ nū i gallia q̄ germāia atq; italia multiplicata se mala

Ludouicus autē et Carolus Ludouici Balbi filij hoc āno frācie regnare ceperūt et regnarunt an- nis. 5. De qbus nil memorie dignū habemus.

Joānes particiacus Ursi ducis filius hoc anno post p̄is interitū. 15. venetoz dux cōfirmat⁹ reua- nit an. 6. vir disciplinis oib⁹ (vt aiunt) apprime erudit⁹ nō ludis: nō iocis aut voluptatib⁹ aliq̄b⁹ inētrus sed doctrinā et iuste viuēdi formā ex p̄is sui imitatione sumēs: cui⁹ tanta fuit ingenij dexteritas: itaq; eloquētia vt facile q̄qd vellet: et q̄ nollet dissuaderet: Nihil tū nisi sanum et q̄ iusticiam saperet in se

6078

880 6079

881 6080

882 6081

884 6083

- natu pponēs populūq; sui cōmoda mirūimmodū curās: ipse. n. solus Coniacū civitatē de Ravennatibus cepit: et pplo suo addidit: q̄obē tā impij fines apire cepit. Dives nāq; quoad vixit in officio continuit: et p̄ges p virib; pavit et fontē: ac civitatē multis edificijs auxit: et sua ip̄sa ecclesiā scōrū Coniaci et Cypani in Aethiāmanē litorē pulchrā edificavit. Verum cū oīa tanq̄ Roma Pompilius Romanus bene ordinasset sexto magratus sui anno ducatu cessit et vitā p̄atā deuotissime duxit.
- 9085 886 **C** Leo et Alexander Basilij impatoris greci filij. 4. et 40. cōstātinopolitan⁹ impator hoc anno p̄e defuncto implū suscipiētes ip̄erātū in oriente annis. 17.
- 6088 889 **m** Adrianus papa natione gallus p̄e Palūbo hoc āno Joāni. 8. succēd⁹ sedit an. 4. et men. 5. vir qdē supb⁹ atq; ambitiosus: q cū malis artib⁹ p̄ificatū obtinuisset breviter: et merito qdē in eo p̄nauit. Et ideo nil memoria dignū gessit.
- 6089 890 **b** Adrianus. 3. papa p̄ia Ro. Benedicto p̄e nat⁹ Martino p̄dicto p̄ifici succēdēs sedit an. no vno et mē. 3. hic vir magnanimus fuit: et iō iūitio p̄ificat⁹ sui statuit ne impatores de cetero i p̄ificē creādo a iō mō se irromitterēt: neue ei⁹ auctoritas expeteret: s; decreuit libera esse cleri suffragia: vt Gratianus refert in decretis. 62. di. p totū. vide pp̄ter ei⁹ ai magnū dñe clerus: populūq; Ro. magnā de eo cōceptū spem. Verū exigēb⁹ fortassis hōi⁹ meritis qui tunc adcrāt: rep̄tino tēpore sublat⁹ est: et ingemiscēb⁹ cunctis in bñ Petri basilica sepelitur.
- Normandorū regni principium.
- C** Normania q̄ est galloz regni ps a Romanis nuprime ad fidē xp̄i p̄uersus illā incolēb⁹ nomē asumpit: Hi nāq; vna cū Dania p galliā igne ferroq; debacchātes a Carolo p̄dicto impatore militis p̄lijs attriti coacti sūt xp̄i fidē et viciōis leges accipe. Suerat. n. carolo ip̄i postq̄ eos sup̄at̄erāt i aio oīo gēte hāc igetā delere. S. cū videret id nō sine suorū magna clade fieri posse p̄ez illā gallie illis ad incolēdū p̄cessit: q̄ vltra seq̄nā flumē ē: q̄ hodie normādia ab ipsa gēte vocat⁹: hac tñ lege cōcessa vt singulis annis vectigal frātē regib⁹ aliq̄d afferret: ne vi s; Caroli ip̄i impatoris benignitate loca illa obtinuisse viderent: Idorū igit p̄mus dux post Rbotifredū regē Robertū genit⁹ Guilhelmu. Guilhelmus aut Ricardū. Ricardus vō aliū noīe Ricardū secundū: et Robertū Guilhardi q Apulīa: calabriā: et siciliā (vt infra dicemus) deuicit: ac venetos et Alexiū grecorū imperatōrē superauit.
- 6091 892 **s** Stephanus hui⁹ nois. v. papa p̄ia Ro. p̄e Hadriano post Hadrianū p̄dictū pontificē sedit an. 6. et p̄e. 9. hic quo aduixit in milita p̄urbatōe normanorū hūiorūq; ac t̄alicoz semp fuit s; multoz viroz illustrū: et q̄marie sc̄itare v; Luitpradi pap̄is eccle dyaconi vi lēridi Bauari et Berardi p̄iciatēsis ep̄i mirifice recreat⁹ fuit: eo q̄ eoz vi a t̄moz multū xp̄ia nā fidē adiunxerūt: et multa monasteria maximis sumptib⁹ in vtr aq; gallia cōstruxerunt. Ebi⁹ deniq; hic p̄ificē sanc⁹. vt p̄ificatus sui anno: sepultusq; cū p̄ibus suis in basilica beati petri.
- P**etrus Candianus nonus venetoz dux anno p̄mo hui⁹ Stephani p̄ificis Joāni duci succēd⁹ ducavit anno vno et mē. 6. Vir qdē rei militaris p̄stāssim⁹: et milita p̄lia cōtra illyricos strēnue gessit. verū cū selanos seu illyricos apud muranū vno p̄lio sup̄asset alio p̄lio reintegrato ab illis sup̄at⁹: et tandē interfect⁹ fuit: atq; ibidē in gradensi ecclesia sepult⁹: eo mortuo Joānes partiticiacus rursus h̄ i: it⁹ magi stratū sumpsit: q̄ extuncis illyricoz ip̄soz p̄urbationib⁹ cū ducasset men. 6. iterū p̄ncipatū cēssit.
- 6092 893 **P**etrus cognomē o tribunus. 18. venetoz dux post Candianū p̄dictū fac⁹ dux ducavit an. 23. et die. septē: vir et ip̄e aio atq; armis iūguis q̄ vngaros ex Scythia pauloante in panoniā delatos vniuersaz puinciā venetā ferro flāmaq; vastātes et sedātes nauali p̄lio aliq̄n vicit: et in turpissimā fugā vernit: nāq; civitatē nouā: hoc est Eractā Lugiāq; ac aggeris caput tā oīo d̄populati fuerat: et a tarulio vīq; mēdiolanū cedib⁹ oīa sedauerāt: sed ei⁹ v̄nue ac b̄nificio vniuersa puincia mūdara ē. Eāobz hic dux inter cetera sua monumēta p̄e vrbis venetiārū a Riūo alto castelli ad sanctā Mariā in iubanico muro cixit et canale mai⁹ earbena ferrea clausit: postreō pace vbiq; p̄ia motēs ap̄d mōasteriū sc̄i gabarie sep̄clis
- M**ichaelis archāgeli apparitōe: vt ei⁹ legēda manifestat: hui⁹ Stephani p̄ificis āno. 4. i Apulīa iuxta Sipontū vrbē in monte Sargano facta fuisse cōstat: quo qdē i toto postea ob hūmōi memorīā oppidū vna cū tēplo edificijs: aliq; apparatū clarissimo cōditū fuit: ad quod nūc vsq; totius christiani orbis populi maximo cōcursū frequentare dicunt.
- 6093 894 **S**ormosus papa hoc anno post Stephanū p̄ificē elect⁹ sedit annis. 5. et mē. 6. hic cū potuēsis cēt ep̄s Joānis. 8. p̄ificis sentit a; verit⁹ ep̄atū deseruit: et galliā fug. t; s; cū reuocat⁹ redire noller anathemate notat⁹ ecclesiastica et dignitate p̄uat⁹: hoc iō: vt fert ei⁹ accidisse q̄ eius cōmurationis cōscius et auctor fuerit: q̄ iōānes ip̄e p̄ificē i vincula cōiecit⁹ fuerat: hac igit cōtumelia p̄mor⁹ Sormosus ab vrbē discessit: et iurciurādo affirmavit se nunq̄ Romā vel ad ep̄atū amplius rediturū. S; Martinus Joānis successor ip̄s postea iurāmēto solutū i p̄iaz et in suā resti. ut dignitatē: vñ et ad p̄ificatū nō ita multo post largitione pot⁹ q̄ v̄tute q̄busdā cōradicēb⁹ assumit: hūc nihil aliud memorie dignū egisse cōstat: nisi q̄ beati Petri basilica leui pictura exornauit.
- Uiri discipline excellentes.
- R**emigius al. i. i. i. d̄rēsis ep̄s diuinarū scripturarū iūguissim⁹ cōmētator: p̄ hec qdē t̄pa clarus extitens multa ad eōe cōmodū cōmentatus est: et potissimū in Auarthē cū gelisā ac Pauli ep̄stolas.
- B**reno abbas Suginiaci Cenobij patria Burgūdis ex qdā comitū clarissima familia nat⁹: hīs

temporibus ob sanctitatem et clarissimam doctrinam mirifice laudat.

Cuilielmus aut cognomento pius Agtanie dux et Aluernie comes hisdem temporibus et fide conversacione moribus religionemque atque doctrinam in seculo maxime fuit. Qui cum virili ple careret et cluniacense monasterium Burgundie in paterno fundo magnificenter inchoavit opibus et benigne predictum virum doctrinam eodem loco abbate psecit maximis puenitibus ei designatis unde monachi possent vivere.

Ruolphus. vij. gallozum imperator hoc anno post Carolu. 3. augustus declarat imperavit an. 42. hic ppe Caroli predicti nepos et germanie rex fuit quem Formosus pontifex a sequentibus in 894
riat in italia in sui tutelam evocavit: et primo quidem ingressu Bergamo civitate nostra capta Ambrosium et comitem suspensio necavit: deinde Ro. petens Formosum pontif. i. pstinam dignitatem restituit a quo de inde coronatur in Francia redijt: hic primo quidem super armis strenue Magutinos debellavit. Inde in moranos quod cum Banis alias ducibus p. xl. an. gallia insensibiliter vastaretur adhuc rebellantes: mones tamen maxime cladibus pdomuit. Verum postea nimio successu clarus ita se voluptatibus immergit: ut non multum a suo cognomento distaret: p. vii et i. oibus et pseris ecclesiasticis contumax et rebellis esse cepit. Quobis iusto dei iudicio longa infirmitate conceptus nullo medicorum suffragio nunquam desidi potuit: quoniam pediculari morbo consumere.

En factus. 6. papa natione muscus hoc anno Formoso pontifici succedens sedit die. xv. cuius res gestis p. 899
ipsis brevitatem nulle habet: legitime tamen et recte creatus fuit pontifex: moriens vero in beati Petri basilica sepelitus

Thephanus. 6. papa prius Ro. Anagninus episcopus a Formoso papa dudum creatus post Bonifacium pontif. sedit an. i. et me. 3. q. creatus pontifex tanto odio Formosi nomen psecutus est ut statim eius decreta oino abrogaverit: et non modo acerbis ei defecit verum et multa cum rabie consilio habito Formosi ipsius corpus e tumulo extrahi fecerit: tractumque pontificalibus cuius vestimentis: ac seculari idui habitu: et postea absque onibus dextere eius digitis in Tyberim projicit: deinde reliquum corpus in laycorum sepultura sepeliri mandavit. magni namque et inauditum fuit hoc scandalum. Tandem vero pnia ductus (ut quidam autem) relicto pontificatu monasterium ingressus maximam penam egit.

Stephanus. 7. papa Stephano successoris ipse sedit me. 3. et die. 21. q. non ambitio aut largitionibus (ut multi sui ipsius pontificum munus obtinuit: sed de more petri eius obtinuit seu adeptus est. Quare tamen ipse scadala scadalibus addidit: quod pontificatu initio stephani pontificis acta decretaque ipse abavit atque destruxit: horum neque pontificum iustitiam atque virtus tota in alterius nomine ac dignitate extirpatione erat

Theodorus. 2. papa natione Ro. post Romanum sedit die. 20. De isto et p. ipsis brevitatem nulla habet memoria nisi quod creatus pontifex et ipse in ysis seditioz pontificum abulavit: quod nulla virtute pdir postposito dei timore atque bonorum Formosi acta restituit: cuiusque sectatores multo in seculo habuit.

Constantinus leonis imperatoris filius. 4. et 40. constantinopolita. ipator post patrem imperavit una cum Alexia. patre suo an. 2. moris solus annis. 39. hic namque ignavia et pontificum scadalibus frater symbatibicis ptho sparatum suum in italia magno cum exercitu transiit: quod benevolum civitatem antea a logobard. p. 30. an. p. fessuz 3. me. postea quod obsideri cepit in prate sua redegit: Quare tertio anno post Guido logobardus vir magna nimis grecis pulsis vrbem recuperas de novo ad logobardos suos redire fecit.

Alphredus anglorum rex hoc ipso anno post Alimenu regem regnare cepit et regnavit an. 40. vir tamen ingenio: tumque feritate ac reb bene gestis plurimum insignis: quem ferunt hoc more suum p. iussisse ipse: octo v. diei horas i oratio meditatio legendo ac scribendo exolvebat: alias. 8. i regni negotijs: reliquum vero in sui corporis cura

Carolus cognomento simplex Ludouici Balbi filius hoc anno post patrem regnum accipiens regnavit annis. 26. de quo nil memoratu dignum habemus.

Sarraceni quod apud eam colebantur hoc ipso pontificatu et apulia ingressi occupato gargani monte magnas inde hominum et pecorum vim abduxerunt: Quo audito itali omnes tumultuaria manu coparata magna ex hostibus edidere cedere et preda omnem recuperarunt.

Ungari quod et huiusmodi gens scythica quod superioribus diebus et finibus magno numero egressa fuerat ut ad psan quincos vngaros panonias incolentes pueniret: cum eisdem p. ijs expulsi sedit: et ibidem diu mansit: sent repestare hac hostili manu Italia et germania ac gallia ita invadunt ut ferro ac flamma oia quoquo p. ficerent: absumerent: nulli erat aut ferri parces: bi aliqui carnibus humanis vesci soliti fuerant.

Enes. 9. papa natione Ro. post Theodorum pontif. sedit an. 2. Qui et ipse suscepto pontificatu Formosi pontificis casus in integrum restituit: predicte tamen magna p. Ro. p. p. p. magna i eo or ta est seditio quod tunc p. Ravenna p. fugit: atque ibi septuaginta quatuor episcoporum consilio huiusmodi stephani res gestas ipse abavit: et Formosi acta restituit asserens a Stephano male iudicatum fuisse

Enedictus. 4. papa natione Ro. post Joanne pontifex successit sedit annis. 3. Vir certe clementia et humanitate pclarus quod maxima tamen laude tamen maxime i tantis corruptis pontificum moribus vitam p. stater et sine infamie non pduxit: verum nec quod ab ipso factitatum coptum huiusmodi quod magnope laudari possit. acciderat. n. illi erat quod ois vir tamen in capite quod i mebris ex hominum igneum p. sumpta fuerat

Eo papa cuius prius ignorat: post Benedictum pontificem sedit tamen die. 40. quod quidem die ab eis p. byre ro xpofozo familiari dñiandi cupiditate allecto cum maxima seditione capis: et i vicula conjicit: quod vi des se honore spoliatus: et maxime a familiari cui milia p. tulerat beneficia: dolore autem paulo post obiit

Hristoforus autem leone dicto papatum inades sedit me. 7. q. et ipse sicut pontificatum malis artibus

adeptus esset et male amisit: et mensuram quam leoni dño suo mensus fuerat et ipse recepit: q: septimo mense pontificatu delectus monasticam vitam obire cogit. Ur. Sergius autē eius successor postmodum cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit et in custodia publica in vinculis coiecit: nec multo post ad maiore sui penā in arctiori custodia eū remisit ubi et tandē miserabiliter defecit.

Sergius ei⁹ nois. 3. papa natione Ro. pte Benedico post Christofozū predictū sedit annis septē et mē. 3. et die. xv. Hic itaqz diaconus exiis Formosi factionē ne pontificatū cōsecrēt plu rimū. psecutus fuit: capropter a Formoso ipso reprobatus est: Sed ipse suscepto pontificatu in galliā fugit: ibiqz Lotharij regis grāz et benivolentiā obtinēs eius auxilio in italiā rediit: et Christofozū monachum papatus inuasore capiens et in vinculis reuincit: Formosi quoqz acta iterū improbanit: atqz in vltionē sue iniurie eius cadaver e sepulchro traxit: ac si vinceret capitali affecit suppli cio: Corpus vō in tyberim truncū. pici iussit tanq sepultura idignū oēs pterea p Formosum ordina tos denuo admitti et ordinari mādauit: ferunt tñ ipsū corpus post Sergij mortē a piscatoribus inuē tum et in basilicā delatū dumqz funus celebraretur: sanctorū imagines ibidē posse cūctis cernentibus idme corpus adorasse: ob quam rē creditur Formosum tali iniuria indignū fuisse. Sergius itaqz late ranēsem basilicā nuprime reuinate collapsam restituit.

6107

908

I

Ludovicus eius nois. 3. Arnulphi impatoris fili⁹ hoc anno a francis et germanis pī impator surrogat⁹ impauit annis. 6. 13 ad iperij coronā puenire minime potuerit confuso exite ipe rio. Dolebāt. n. Romani et vniuersū italie populi q ad germanos trāfferretur impiū: et pro pterea Ro. pōtiffes trāsalpīnos impatores vsqz ad othone pīnū deiceps impij coronā in signūre noluerūt. fuerūt. n. hec tpa pōtiffiū ambitione et sena (vt ita dixerim) eoz tyrāide iselidissima. Pōtiffes nāqz postposito dei timore atqz diuino cultu inimicitias nō minus ac si essent tyrāi crude les inter sese exercebāt. Impatores vō ignauie dediti ab idusuria et impatorij nois dignitate defecerāt. Ludovicus ig tur cū Berēgario Sorotuliano duce q a lōgobardoz regibus origine ducēs regnū pa ternū repetebat: armis decernēs cū pmo qdē supat: moxqz renonato pīo apud Veronā ciuitatez Lu dovicus hic cū ingēti suozū clade capī et oculis pūat: ac sic imperiū qd ānis. 100. et. x. Caroli magni. p genes possederat: demū ad longobardū trāffertur.

6111

612

Berēga. aut ei⁹ nois. 1. Sorotulianoz dux: ex lōgobardi regū stirpe pgenitus: et in bellicis ar tibz prudētissim⁹ hoc anno apd Veronā Ludouico pōtiffi supato pīnū italia impuz sibi vēdicauit atqz ita impauit an. 4. Nō tñ itali nri in deligēdo impatore cōcordes fuerūt: qz alij ēt longobardi Guidonē spoletanū ducē italie regē declaranere: cōtra quē hic Berēga. bellūz intulit maximū: supauitqz ac demū interfecit. Tridē fecisse dī Ambrosio alio Berge mēsi comiti: quibus sublati et interfecti. Berēga. i vni copī s suis cōtractis cū Ro. et bellū gessit: qd qdē landonis pape pū dēria cito sedatū fuit: plimas ēt pccatiōes cū lāberto guidonis spoletani ducis filio hūit: a q vt nōnul li affirmāt postq ab yngaris cū. 14. armatoz milli. apud Sorotulū fugat: fuerat: apud Vero. supat⁹ est grauiissima qppe bella iter italos germanosqz ac francos p impij possellōe fuere q nō sine multo. p uinciarū lēomodo et multoz iteritu extigni potuere: Serūt huc Berēgariū a Lādōne pōtiffice Ro. fuis se icoronatum.

9012

913

Cōradus autē alamanus mortuo Ludouico impauit in gallia an. 7. Sed nec ipse iter impatores conumerat: cū nō ad impij coronā pueniret: nec in italia impauerit: q monēdo coraz regni sui pīnū ipi⁹ Henricū Othonis saxonie ducis filium designauit regem.

6114

915

a

Nastasiū. 3. papa natiōe Ro. hoc anno Sergio pōtiffi surrogat⁹ sedit an. 2. et men. 2. Hic qppe cū esset vir bonus modestē et itegre in pōtifficatu vixit: a quo hand qēqz habet qd meri to reprehēdi queat. Et certe hac in re plurimū laudāndus est q pter sui tēporis pontificū mo rē neminē eoz q ante se in pontificatu fuerūt vlla maledictiōa psecutus est. Ea qz in inocētia moriēs in beati Petri basilica sepelitur.

6115

619

Crisus eius nois secūdus gñe particiacus decimus nonus Venetoz dux hoc anno post Petri tri binū ducē legitimis oīz suffragijs creat⁹ ducavit an. 19. In quo qdē magistratū virā itegerrimā duxit: et qptū in se fuit reipu. sue semp cōsuluit. Et iter ectera ab impatore cōrado pūilegiū signādi pecunias ob timuit. Erat nāqz vir catholicus et religiōis amator: q cū oīa bene recteqz ex snia ordinasset officio a se abdicatedo mōasticā virā apud scnū Felice cōplexus ē: vbi postremo vita finit⁹ mliis claruit miraculis. **O**do dūniacēsiū sub regula dñi pīs Bndicti hoc āno in Burgūdia i Abasticiū pago ab Odone abbate viro vtiqz scitissimo initū supsit. Itā. n. eiusdē ordinis monachi a pīs eoz pīs Benedicti plu rimū declinauerūt: qpobē pīnomus Odo ipse abbas seruoze scimimozoz denuo excauit: et multa ad mōachoz instructionē scripsit: vbi et panlopost in ofio sanctissime quicuit.

6116

917

b

Ando papa natiōe Ro. post Anastasiū pōtifficē sedit mēsi. 6. Cui⁹ vita admodū fuit obscu ra ideo nil de eo memoria dignū hēnus. moriēs autē in beati Petri Basilica sepelitur. **B**erēgari⁹ hui⁹ nois secūdus post Berēga. pīnū accepto impio i italia ipauit an. 4. hic itaqz cū cisalpīnā galliā nūmō meret: iter yngaris dedit vt in Erruriā irēt: nō sine vilo suoz male ficio trāfirēt: At yngari postea sedus nō seruātes multis in locis defuerūt: et mliis icēsis euerisqz vrbib⁹ qe ipi occupauerāt: ingēte inde pdā asportarūt. Cōtra aut huc Berēgariū

Rodolphus burgundiorum rex hostili manu in italia descendit: et suorum fraude cum denique regno suavit et spoliavit: In cuius loco postea. 3. annis regnavit. Tunc autem Berengarius ad ungaros confugit post tertium annum Salardo duce in italia venit: et Brinnam et Bergomum atque papiam vi captas spoliavit: ac eas igne et ferro magna ex parte vastavit.

Dannes eius nominis. 3. papa Sergius filius patris Ladonis pontifex sedit annis. 13. mensibus duobus: et diebus. 3. Hic primo cum violenter episcopatum Ravenensem occupasset: populi tumultu pulsus Romam venit: et papatum intuitu patris obtinuit: quem cum adeptus fuisset: confestim contra saracenos italia multum in locis occupantes una cum Alberico Ethurrie marchione in auxilium vocato perflixit: et septuaginta

ab italia discessit: sed ipse pontifex in triumphum modum Romam rediit. Sed cum ex huiusmodi triumpho victoria si- bi soli redicaret Alberici odium in se plurimum contraxit: Quia ex re magna quod inter ipsum pontifex et mar- chionem orta est dissensio ita ut pontifex marchionem e Roma expelleret: Indignatus est marchio Orbam oppidum concessit: ibique constitutus ungaros in italia invitavit: Qui provincia ingressi plus fere calamitatem italie intulere quam antea sarraceni. Et hic Albericus ipse cum ungaris pepigisset ut micos intactos permitteret: mi- nime transgressus fuit: immo cum ipsis magis scire pueros ac virginis feminas abducere et natu gradio res interficere: Hanc igitur prede dulcedine ille cum ungaris frequenter postea Italiam repetebant. Nec ab eorum excursibus Lombardia nostra immunis fuit: quod copulime vires in solitudinem sunt redacte. Et siquidem tumultu mentis vrbis nostre Bergomi et edes pene omnes sunt euerse. Mantua etiam ferme tota fuit destructa: unde et ad perpetuam cladis memoriam etiam locus ubi hactenus civitas erat ungaria nuncu- patur. Hanc itaque iniuria promoti Romam cum ferociter hostem superare non possent Albericum marchionem apud Orbam oppidum capiunt et de eo supplicium suscipiunt. Joannem vero a milibus suis captum in vincula conie- ctum enecant: In cuius locum alter Joannes surrogat. Vixitque petri sedem occupasse dicitur et sede statim deiectus inter pontifices connumerari non meruit.

Henricus primus Orbensis saxonum regis filius hoc anno in germaniam imperium assumens impavit annis. 18. Sed nec ipse inter imperatores computatur: eo quod in italia non impaverit: nec per pontifex coronatus fuerit. Fuit hic in coercendis ungaris atque bohemiis vir gloriosissimus: cuius propter marbildis illustrissima matro- na mire suavitatis et gratie ac mansuetudinis mulier: omnique aliarum virtutum splendore illustrata fuit: de qua nonnulli celeberrimi scriptores mira scripsere: quod sua virtute saxonum familiam plurimum exaltavit.

Hugo Arclatis comes post Berengarium imperium perierat in Italiam vocare: Cui absque conventio- ne Rodolphus cedens in burgundiam se transtulit: Qui imperio suscepto mox ipsum in regnum voca- verant suspectos habens multos illorum in exilium misit: quod ad Arnoldum bavaronum ducem acceden- tes tandem illum in Italiam duxerunt. Cum autem Hieronimam pervenisset cines statim intra vrbis me- nia benignissime recipientes italie regem appellaverunt: Verum Hugo hic in eum movens in prelio commisso hominem superavit: et Hieronimam recepit: Tandem Hugo cum parasset iniurias Stephani pon- tificis multatam placari in ipso apparatu moritur.

Leo. 6. papa natione Romano. hoc anno post iohannem pontifex legitimis suffragiis pontifex creatus sedit me- sibus sex et diebus. xv. vir viris bonis: quod nil tyrannicum in vita pre se tulit: immo revocare ad concordiam cines temeritate ac stultitia positi pontificem adhuc tumultuantes: componereque res italicas: pacare exter- num hostem: propulsare barbaros ab italie cervicibus conatus est. Sed dum in his laudabilibus operi- bus versaretur sexto pontificatus sui mense moritur: et in beati petri basilica sepelitur.

Rodolphus autem Burgundie dux qui superioribus diebus Hugoni arclatensi comiti in Italia- cesserat: hoc anno francorum rex factus regnavit annis duobus.

Stephanus eius nominis. vij. papa natione Romano. post Leonem sedit annis. 2. mense uno et diebus. xij. Cuius quodam vita mansuetudinis ac religionis plena fuit. Aboiens autem in beati petri basilica sepelitur.

Spirensis quodam Boemie dux vir iustitia et religione illustris hoc tempore Henrici germanorum regis suavis- simi christi fide devotissime recepit: quo facto mox una cum fide opibus et copiis auctus etiam rex appellatus est. Egbertus lorbozingie principis princeps vir scitatus et ceteris virtutibus insignis huiusmodi temporibus virtutibus et miraculis clarus inter sanctos ascribitur: qui inter cetera sue virtutis opera dum viveret gamaltense Leno- bium in francia propriis expensis magnificentissimis operibus extruxerat.

Vincelans autem predicti Spirensis Boemie regis filius a patris boitate neque degenerans: huiusmodi quodam- a se noie Boelao propter regni cupiditatem seditionissime intermisit: cuius vita postmodum probata et mi- raculis promerente edidit: in se sanctos referri meruit: Cuius necem cum intellexisset Orbis germanorum rex eam mulctas nequaquam pati voluit. Eidem enim paricide fratri bellum indixit: et multis ac multis cum cla- dibus afflixit: Quo tandem superato provinciam in suam potestatem redegit.

Sanguinis fens hoc anno Vincenzo gallo et philiberto bystoricis dignissimis testibus: in genua vrbis maritima in loco ubi dicitur foranella per diem integram largissime effluxit: quod future calamitatis vrbis civibus de- monstravit: eo quod eodem anno saraceni ex apfrica solutes in italia venerunt: et ethuriam per omnes depopulantes et genua usque pervenerunt: et ea gravi obside preceperunt: quod cum hostili modo diripissent trucidatis omnibus qui arma indere poterant iuvenes ac mulieres omnes naves impoierunt et ingenti ditati preda domum regredi ceperunt: ac genuenses mercatores: ut iacobus corinthiorum theologus in sua chronica scribit hoc audientes

921

6120

612

6120

9012

6129

931

6130

931

6131

6132

933

turbati simul varie classez coadunarunt: et illos cum ingenti fremitu insecti sunt: et de hostibus strage edita
preda omnem cum liberis et vxoribus recuperare.

C Andonicus Caroli simpliciis filius hoc anno per Rodolphum fratris regnare cepit: et regnavit annis.16.
Lorbarius etiam nois secundus hugonis predicti filius hoc anno pre defuncto impio suscipiens imperium in ita-
lia annis duobus. Hic Ro. alicuius exilis per orbonem herici filium bellum durissimum suscepit: quod cum esset: o Roma
ingredi amitteret: hic eadem adversari cepit: pro quo maxie cedens hinc inde commisit: unus vxor Ada-
linda mulier clarissima fuit: que eo mortuo orboni nupsit.

Dannes. xi. papa natione Ro. hoc anno stephano pontifici subrogatus sedit annis quattuor mensibus
decem et diebus. xv. et post cessavit sedes dies. 12. De isto nil memoria dignum habetur.

C Petrus cadianus et ipse hoc anno suffragiis oium. 20. venetorum dux creatus ducavit annis quattuor. Hic pro
pter italiam imperii debilitare occasione nactus per venetorum potentiam in lyburnis et dalmatis auxilium. Hic
de genua a saracenis nup spoliata in mari suos exaltavit: et super omnes italos potentiores demonstravit: pro
pter quod Albertum Berengarium. 3. filium: qui tunc Ravennam perat: quod auxilio comacensium et iustinopolitanorum
mercatores venetos infestabat: devicit: et Comacenum urbem expugnavit: et tandem captum diripuit et succedit:
Unde in iustinopolitanos movens eorum urbem filiter spoliavit et exussit: quibus malis permoti iustino-
politani: ut pacem sibi compararent: eidem petro duci et successoribus suis centum amphoras vini singu-
lis annis exolvere promiserunt.

6134

935

Erngarius huiusmodi. 5. permi Berengarii ex filia nepos hoc anno in italia veniens mortuo lotha-
rio impatore impio potest: et cum Alberto filio impavit annis. xi. vir certe dignissimus ac acris animo

b et industria celebris quod cum apud vngaros exul a patria militaret audiret hericum bavarie ducem
vngaros superasse: et vniuersas citrapadanam oram occupasse: cum magno exercitu in italia descen-
dit: et hericum ex italia depulit: quo effugato ipse vniuersas italia obtinuit: et imperatoris nomen sibi indidit
et Albertum filium italiam regnum occupavit. Cumque italos nimium honoribus et rectigalibus premere cepisset. Alidam
lorbarij vxor mulier sigde celebris et famosa eadem pro viribus resistere cepit: pro quod indignatus Berengarius eam
probede fecit: et in garda veronensis agri oppido carceri mancipavit: sola acilla eadem pro servitio concessa: et
hoc quod maxie ne patriam dotalis urbes repetere aut alienare possit: quod videtes italici peres. scilicet bovis supbiam
atque iniustitiam: quod oia contra ius fasque sibi redicaret una cum Agapito potest. Ro. orbonem germanie regem
in italia vocat: quod Forimulij cum. 40. armatorum milibus ingressus Berengarium et Albertum filium regno italiam de-
turbavit. Alidam vero Lorbarij relicta et carcere educta vxorem duxit: indeque discedens hac moderatione
usus est: ut rebus in pontifice ipse et Berengarius propositis eadem Berengario et Alberto venia prestitit: ac lombardiam
omnes Romadiolagis Agleia et verona excepti gubernandas concessit. Cum orbo cum Alidam i germaniam concess-
isset: Berengarius haud multo postira successit. Hic orbonem quedam canasse oppidi dux eo quod Alidam liberasset
bellum indixit: atque ipsum eo in oppido diu obsedit. Hicque tribus annis et eo amplius cum dura obsidione op-
pressus: Hic sedio affectus orboni ipse tyrannidem significavit. Quia orbo orbo per motus statim con-
tra Berengarium in italia descendit: quem et prologas per certationes ac plenas cedens: tandem victum in prate accepit
et statim alter per statinopoli: alter vero i austriam exilio relegavit: ubi et demum abo vita finierunt.

6137

938

l Eo septimo papa natione Romanus hoc anno ioanni pontifici succedens sedit annis. 3. mensibus. vi. et diebus. x.
Qui assumpto pontificatu: cum esset remissus vir nil memoria dignus post se reliquit. Adortuus
vero in beati petri basilica sepellitur.

C Petrus vni partibiciaci ducis veneti filius hoc eodem anno vigesimus primus venetiarum dux creatus:
ducavit annis tribus: de quo nil memoria dignum habere potuimus.

C Petrus autem cadianus huiusmodi gentis secundus petri cadiani quedam ducis filius post predictum petrum
duce legitimis suffragiis secundus et vigesimus venetiarum dux creatus ducavit annis. 17.

C Eodem autem anno sol per aliquot dies veluti sanguine emanans apparuit: et statim apud Venetias quod ma-
xime: ac et alibi repetere plurimorum hominum mortes subsequente sunt.

6141

942

Stephanus. 8. papa natione germanus per leone pontifice predictum sedit annis. 3. mensibus. 4. et diebus. xv. hic cum
pontificatu suscepisset: ita Romanorum seditioibus vexatus est: ut nil memoria dignum ab eo geri potuerit quod
tam turpiter ab eis mutilatus: tamque ignominiose tructus fuit: ut quoadvixit in publicum prodire non fuerit
ausus. Eodem autem mortuo cessavit episcopatus dies decem.

Constantinus predicti Constantini filius. 46. constantinopolitanus impator post patrem impavit annis
septem. Contra hunc nobiliores plebe constantinopolitanam tumultuarie concitarunt: Quo denique ab eisdem
capto eadem caput et barbam abaserunt: et sic delusus in insulam quandam relegaverunt. Uex non ita multo post
Romanus eius filius seditiosos ciues capiens eos ea turpitudine affecit: quod et ipsi patre affecere.

6144

945

Artinus. 3. papa patria Ro. per stephanum pontificem sedit annis. 3. mensibus. vi. et diebus. 14. Vir quidem mansuetissi-
mus atque placabilis: quod omissis bello per tentioibus totum se religioni dedit: repleta restauras: pauperesque
mira pietate fouens: et tandem moriens in beati petri ecclesia sepellitur.

6148

949

Baginus eiusmodi secundus papa natione Ro. per martinum pontificem sedit annis novem: mensibus se-
ptem et diebus decem: homo sane magnanimus: qui orbonem germanie regem contra Berenga-
rium imperatorem: ut dictum est in Italiam vocavit: cuius ope inter hunc pontificem et ipsum
Berengarium lites compositae sunt. Fuerat hic vir valde innocens: et reipublice christiane animo.

602 precipuus: qui cum mortem obisset: in beati petri basilica sepellitur.

Circa disciplinis excellentes.

Rachorius monachus et veronensis episcopus vir doctissimus tempestate hac multa composuit: qui et ab Elgone imperatore superioribus diebus apud papiam vrbem exilio damnatus fuerat: eo quod nimium: apertius in eius mores detestabiles inueneretur.

Cadanolus similiter monachus et clunacensis abbas: vir vtriusque sanctus hisdem temporibus in clunaco monasterio post quedam scripta magnum sui apud posteros vita et miraculis reliquit exemplum.

Bruno colonienfis episcopus: et bonis pmi germani tempestate hac ob vite scitatem maxio in petro huius est: quod per doctrinam maximam et scitatem monasterium celeberrimum apud Coloniā sub titulo beati patris leonis martyris fundavit: ac maximis impensis tade perfecit. Deinde colonienfis episcopus ducatus dignitate obtinuit et alijs complurimis exornatus gratijs et beneficijs que nunc usque obtinet.

Antropomorphitas heresis per hoc ipsum tempus in citrapadana provincia primaxie surrexit: sed parus duravit: quod Rachorius predictus veronensis episcopus vir doctissimus et ceteri provinciales episcopi virili animo occurrentes exterminarunt. Dicebant autem Antropomorphites: ut Gratianus. 2. 4. q. 3. scribit: pro eo quod quadam rustica simplicitate deum humani membra habere: quod in divinis libris scripta sunt arbitrabantur. Antropomorphitas nuncupatio: quod ignorantes divini vocem: quod ait: Spiritus sanctus est deus. In corpore. n. e. Nec. n. membris distinguitur. nec corporis mole cecidit.

CParassii destructio.

CParassium autem nobilis et vetusta Lombardie civitas olim a quodam parasio: ut aiunt: troianorum principi pe in Elara Abduca condita huiusmodi Antropomorphitarum heresi infecta his temporibus sancti patrum monitis non obtemperans: sed in heresi predicta obstinato animo persecutus. Immo eam ob circumvicinas vrbes catholicas continue armis vexare non desistens: cum bene monitionibus parere recusasset: a mediolanensi archiepiscopo: atque alijs coprovincialibus episcopis destruitur: et solo penitus equat. Ipse. n. mediolanensis archiepiscopus auctoritate apostolica vicinas vrbes ad arma contra eum convocavit. Qui tumultuarie in eas irruentes tade ceperunt et diripuerunt: quod quidem spoliata igne immiserunt et universas exusserunt: et adeo mirros euerterunt: ut vix vrbis reliquum remanserit: videtur tamen adhuc aliqui ipsius vrbis ruine: quod vrbis dignitate preferre demonstrat. Ipse autem vrbis nonnulli cives cum catholicis bene sentientes Cremonam oppidum haud penul ab ea exruxerunt: quod postmodum in cremonensium contumelia Federici Barbarossus imperator: mirummodum auxit: ut infra loco suo dicemus. Huius autem diocesis ager archiepiscopus mediolanensis suam: et placet: cremonensibus episcopis inter sese partuere. Unde et Trivulsi: vallatumque ac fulgaria insula primo mediolanensi obtulit. Caranati vero oppidum: et ipsius cremonensis agri pars cremonensi episcopo. Altera vero pars placetino declarata fuit. Eo in loco prepositure adhuc dignitas erat quod nonnulla confortat basilica. Ex hac quidem civitate clarissime quidam comitum familie: scilicet de Curte: et de Camisano: ut tradunt: emerere. Sunt tamen qui dicant hac civitatem Henrici tertii imperatoris temporibus equatam fuisse.

Lombardie Ludovici fratris regis filius: hoc anno francie regnare cepit: et regnavit annis 32. quo quidem anno no tanta famas in gallia et in burgundia fuit: ut populi vix humano cibo sustentari possent.

Petrus. 25. venetia dux hoc anno eodibus suffragijs electus ducavit annis 7. et diebus sex. Hic petri ceteri anni ducis frater fuit: vir sane lubricus ac luxuriosus: quod cum vxore nomine ioana hret in monasterio sancti charie monachari coegit: ut hugois Ethurie comarchi sorore hretis ducis possit: ex qua iam filium suscepit. Quam cum duxisset: indignatus affines: et alij veneti cives contra ipsum conspiratione fecerunt. Conspirati ones sancti in ipsum populum excitaverunt: qui impetu sancti illi in palatio recluserunt. Cumque se palatio mueretur igne cum pulvere et sulphure mixto proicerent: qui illum una cum filio vxoris in palatio: necnon et in templo sancti Marci: sancti Theodori: sancte marie in iubiniaco ecclesias: ac plusquam trecentas civium domus combusserunt. Ducis vero cadaver tandem ad macellum probrase delatum membratim coeciderunt. Eo nanque regnante Othone imperatore concedente gradensis ecclesia patriarchalis venetia ipsa declaratur.

Jannes duodecimus papa natione Lombardus: Alberti ut aiunt: Italie Regis filius: hoc anno Agapio pontifici successit: sedit annis quattuor: mensibus decem: et diebus quinquaginta. Hic primo

Setanius dicebatur: homo siquidem ab ipsa sua adolescentia probus et sceleribus omnibus comminatus: ac magis venaribus et voluptatibus quam orationi et lectioni deditus: Cuius qui

dem indignitate permoti Cardinales litteris Othone germanie regem obsecravit: ut clerum populumque Romanum et Joannis istius manibus liberare dignetur. aliter de christiana fide actum esse. Et dum Otho expectaretur: re per indices parafacta Joannes hic tra parit duos cardinales cepit: et hunc natusum illi vero manu abscidit. Otho itaque in Italiam ingressus Romam cum magno comitatu accessit. et a Joane honorificentissime suscipitur: atque ab eo ut quidam tradunt coronatur. Unde aliquantulum civitatis statu composito: convocatisque italicis episcopis concilium indixit: in quo quidem concilio huius vita pessima adiudicata est. Sed dum in turpitudinibus Joannes hic peritiam haberetur: Roma tandem fugit: et in montibus quibusdam dilinuit. Nec propterea permississimum hic vir a malis suis peccatis aut rere voluit: sed in proposito malo sic persecutus: tandem in adulterio deprehensus a viro adulare confessus interiit.

6159

960

C Depositoq; ioāne pōtifice populus ac cler^o Ro. Leonē quēdam romanū civem lateranēsis eccle-
sie diaconū pōntificem creavit et elegit: quē natiq; orbo cōfirmavit: quo cōfirmato statim Orbo ad Spo-
letū civitatē se trāstulit: verū eo absente popu^l roman^o a cōsanguineis Joānis predien pōntificis insti-
gatus eo Leone Joānē revocavit. Leo at pul^l ad orbonē Spoletū cōfugit: quē dū revocaret: etiā p
arma preparat: Joānes prefocat. Nec propterea eo mortuo seditio levata ē: imo Romā in eius locū
Benedictū quēdā subrogat: et ab imperatore cōfirmari cōtendūt: Quod cum ille recusaret: nihilomi-
nus in beati petri sede pro pōtifice perrimaciter locarūt. Ea de re indignatus Orbo coegit Romanos
abrogato Benedicto Leonem suscipere.

Benedictus eius nois quⁱ papa natiōe romanus hoc āno ex seditiōe ab hīs qui ioānē pōna-
tione ac factiōe cōiuncti fuerat: pōntifex creat^u sedit mēsi. 2. et dieb^u quib^u. Sed orbo ei^u electio-
nem nequaquā approbās: imo romāos id maxie fieri suppliciter expostulātes a se reppulit:
et ferro flamaq; oia vastādo: q̄ circa urbē erāt: cōpulit: deiecit: Benedicto Leone suscepe: ade-
gitq; sacramēto nil carū rerū imutatos: quas ipse impator in re pōntificia cōstituit: cōpositis itaq;
hoc modo rebus orbo in germinam redijt: Benedictumq; istū secū ducēs: q̄ nō ita multo post volo-
re ai apud Bayipurgam civitatem: vbi relegatus fuerat moritur.

Leo itaq; eius nois octau^o papa a clero populoq; Ro. pōntifex creat^u sedit āno vno mēsi. 4.
hūc (vt dcm ē) in locū ioānis electū Romā abrogātes Būdem suffecerūt: Quia ex re orbo
irar^o cōpulit eos Leone suscipere: q̄ statim pōntificatu inito ad repumēdā Ro. malitiam: q̄
suos passim inuadebāt: orbonē ipsū coronavit: et vniuersalē augustūz declaravit: omneq;
eligēdi pōntificis auctoritatē a clero populoq; romano abstulit: et Gratiane refectere in ipsum orbonez
trāstulit: vt habemus in canone. 63. dīc. in synodo. Et nō mō imperiales titulos: verū etiā oēs donati-
ones per Iustinianū Carolūq; imperatoresq; ecclesie Romane factas Leo hic Orboni et eius suc-
cessoribus cōcessit: vt. i. Italiam ab inuasoribus defensarent: sicut habetur in decretis eadē distinctiōe
per totum. Quo autem genere moris hic obicit non habetur.

6160

961

Geophorus et dīc. in imperatoris filius. 47. Iustinopolitan^u impator post mortem p̄is
imperavit in orietē ānis decē. Hūc ciues per factionē regno pulsum Orbo egregius adole-
scens p̄imi orbons filius ānūte patre in regnū restituit: et cōfirmavit: Ea ppter hūc bo-
rus sororem suam Theophantiam a patre Constantino primo pactam: sed postea de
negatam in matrimonium confirmavit.

C Fratrīs Jacob philipp. Bergomēsis ordinis fratrum Erenitarum diui Augustini in omnino
da bystoria nouissime congesta ebzon: carum supplementū appellata Liber. xij. feliciter hic incipit.

Imperium

Tituliq; ipiales a romāis: gallisq; ac lōgebar-
dis nris ablati: ab orbo nūc suscepti h p̄mū i
germanā trāstulit: vbi et nūc vsq; p̄nat. Et qm̄ dō auxiliāte hoc
in loco in germanoz impū deūm nō alienum videt p̄ hūc excellēti
me dignitatē p̄scribē q̄ pōntificiū tpe hoc impatoriū nomē qd
qd in rāto hūc ē p̄cio initū sumpsit. De q̄ gdeq; alti repetētes se bētur
Romanā urbē: vt supra dcm ē: reges p̄mū gubernabant q̄ nullis obno-
xij legib^u domi populū foris exercitū p̄ suo arbitratu regebāt et nūc bel-
li: nūc pacis arb^u rē romanā hac arte plurimūz auxere: ceq; intriēdo
pduxere: vt bonā libertatē frugē maturis tā vrbib^u ferre possz: Targno
deide supbo pp̄ imoderatā dñandi licētiā regno exacto regia ptās pro-
fusi vrbē cessant. Sub p̄silib^u postea a dictatorib^u p̄sulariq; ptāte tribu-
nis: q̄ fuerūt pp̄lo magrāt^u et res et nomē emerūt impij: p̄ q̄ aphrica pe-
nctora: magna q; asie ps vltra armenā et caucasūz mōie armis subacta ē. Europe vō hispanijs: galli-
is: grecia: thracia: alijsq; subide regiōib^u bello domit: lōge lateq; remāoz opes patere: hoc taz p̄plo: vt
supius exp̄ssus ē p. 460. ab vna repub. parto auctoq; impio frui deinde p̄ intestina arma nō licuit: q̄
rū cā atq; initū: vt dixim^u ex imoderata regnādi cupiditate: et certamine factionū exū fuisse impato-
res hic creati cepti: qd aū castroz armozq; nomē fuit: id tanq̄ intestino vigēte bello intra merita in-
ductum vbo qdē legitima ptās re at vā dñatio erat. Qui n. repub. occupata Romāis dñabant: impa-
tores se appellari nō solū equo: sed et libēti aio p̄tebāt: qz impatoriū nomē et gratius et tolerabilius
Rome erat q̄ qsq; alius titulus: q̄ dñatiōis spēm p̄ferre videt. Erat appe imperatoria dignitas
apud p̄sicos Ro. lōge inferior regia dignitate. Cur at postea hoc imperatorūz nomē in rāto habitum
sit p̄cio cām fuisse existimo: q̄ cū illi q̄ repub. Ro. toti q; pene terrarū orbi dñabant: se impatores nū
cparēt: forte posteriores crediderūt: sicut illi potētia ceteros alios antebāt: sic etiā nomē quo vrbātur
religis oibus anteponēdū esse. Hinc talis opinio orta: deinde multis temporibus inueterata obtinuit:
vt impatoria dignitas alijs excellētiōz haberetur: Sz ab initio quidē singulis imperantib^u: cū mar-
cus Lucius vt dictum est p̄mūz alijsq; postea simili exemplo ducti sibi consortem imperij delegā-

Otto impator

sent: duo interdum principes eo tempore extiterunt: q. se romanorum nuncupabant imperatores: postea vero q. Constantinus magnus relictis Italia ad orientem successit. Factum est consuetudine ut omnes orientis illi: hoc occidentis diceretur: postea deinde a Gothis Italia: imperium usque ad Carolum magnum in occidentem cessavit: Carolo magno postea imperij dignitas occidenti restituta usque ad Ludovicum. Arnulfus filius imperij apud gallos non parum habuit incrementum: verum postea principum illorum ignorantia splendore ille romanum imperium in obscuras tenebras conversus est. Atque ita imperium quo ante centum decem fracti pontifices fuerat: omnium in longobardos nostras translatum est. Indigenas postea nostris duce iam preclari nominis in germanos duce Ethone Henrici regis filio translatum est: atque usque in presens observatur.

Germani namque Romanorum modici: aut nulli serime fuerunt precij: propterea veteres scriptores pauca de eis scripserunt: quia ipsa germanorum provincia per tempora Augusti cesaris imperio cepit esse subiecta. Et ideo pauca in ea rebus gestis illorum temporum similia potuit fieri. Et siquid forte memoria dignum ab eis gestum fuit: scriptores ut crediderim ego propter nominum illarum gentium barbariem scripto madare nequeunt. Fecit tamen plinius et Sanniculus historicos aliqua de ipsis germanis scripsisse: que antiquorum negligenter interierunt. Cornelius tamen tacitus de germanorum legatis Roma tempore pompeii magni missis inquit: Intrauere populi theatrum: quo magnitudine populi viseretur illic per oculum. Neque in ludicris ignari oblectabatur: dum celsissimum caue: discrimina ordinis quis equos ubi senat? percunctant aduertere quosdam cultu extraneo in sedibus Senatorum: et quoniam forent rogitantes postquam audierunt: eorum gentium legatis id honoris datur: que virtute et amicitia Romana precelleret nullos mortalium armis et fide ante germanos exclamatione: dignedunturque: et inter patres confidunt: quod comiter visentibus exceptum.

Germanie descriptio.

Germania igitur regio pro more suscepto post Scythiam inferiorem inter Danubium Rhenumque flumina atque oceanum conclusa est: a septentrione autem et occasu oceano cingitur. Ab oriente vero Danubius: et a meridie Rheno finitur. Hec quippe in duas diuiditur partes: Superiorem videlicet et inferiorem. In superiore et sunt saxonum ab elucis Rheno diuisi ubi oceanum insunt: quibus semper quasi bello contendunt. Deinde Bannaria: Austrii: Sueni: Bohemi: et Alemanni: ac secus lemmi fluenta est Lomania: et alie nationes multe. In inferiore autem germania ab albio flumine ad oceanum protensa: que circa Rhenum confinitur: sunt albia: Baunna: Moruena: Rusia: Alarchomandii: et alie nationes. Fecit inuicem germaniam quinquaginta quatuor gentes inhabitare. Et Ansimari: Quadungeri: et alie gentes sitocassimi: et indomiti animi: quarum similitudo etiam in ipsis vocabulis honorem significat.

Otho itaque primus germanorum imperator Henrici quondam regis ex matilda filii hoc anno postquam in Germania decem et octo annis regnavit imperator a Leone pontifice declaratus imperavit annis duodecim: vir usque christianissimus: et ecclesie Romane amator: atque acerrimus defensor. Qui domito boleslao boemorum rege: et Ugone parisiensi comite superato etiam aduersus ungarios germaniam vastantes pluribus diebus decertauit: eosque tandem ad interitionem usque delcuit. Tres quoque in prelio eorum regulos captos a milibus suis ad eum perducentes cum ob clementiam scire conaretur. Germani eo nolente suspensio necarunt: Ad quem tot victorijs gloriosus duo cardinales litteras miserunt orantes: ut Romanam ecclesiam aduersus Joannem pontificem et Italiam aduersus Berengarium et eius filium Albertum liberare dignaretur. Quibus litteris permotus mox cum ingenti manu in Italiam descendit: et primo Berengarium et filium regno deturbauit ac paulo post in persecutionis suam persisteret: iterato in Italiam reuersus eosdem superatos et captos in Greciam alii: aliique in germaniam relegauit. Inde quoque Joannes papa minus religiose viuens pontificatu sum mouit: et Leonem ut diximus populo suadere pontifice creauit. Alia insuper facinorosa laude digna inuicissimus hic imperator strenue gessit: quod breuitate causa omittitur. Erat enim mirissime et singularis clementie homo: adeo saluatoris nostri iesu christi imitator: ut nulli unquam malum pro malo reddiderit: sed contra bona pro malis. Suscepit itaque imperij dignitate singulis quoque annis ex germania in Italiam veniebat: Tandem Ethone ex Alida uxore susceptum admodum senex Romanorum imperij consortem fecit: ut quod per se facere nequiret per filium adimpleret. Quo facto in germaniam profectus est: ibidemque senio confectus vienne moritur: Cuius corpus in Audeburch germanie urbem delatum in templo sancti Adhartini: quod ipse sumptuosissime struxerat: sepelitur.

Iames eius nominis. scilicet papa natione italica ex Flaminia ciuitate hoc anno Leoni pontifici successit seculi annis. 6. mens. xi. et die. xv. Hunc romanum plimum persecuti sunt. Redieruntque opera: ut capanie comes cum in lateranensi ecclesia caperetur: et in Hadriani mole: deinde in Capania Ametum perduceret. Sed cum idem Capanie comes nomine Josfredus filio a Joanne Capuanorum principe trucidatus fuisset: Joannes hic pontifex. xi. sue calamitatis menses liberatus Romam rediit. Ea ob rem indignatus ordo cum filio suo paratissimum ex germania ad urbem reduxit exercitum: ubi et consules Romanorum atque prefectum cum. 12. decurionibus cepit: et in carcere omnes coiecit: quia omnes capture et ignominie pontificis causa fuerunt. Et consules in germaniam deponari mandauit. Decuriones autem laqueo suspendi: ac prefectum nomine petrum malorum omnium reum et auctorem cum ignominia per publica verbera loca tractum: et virgis cecum in germaniam misit. Denique isto morno sedes vacavit dies tantum tredecim.

Sclauus autem badrii pontificis eius nominis tertij christi suscepit: hoc anno zelo fidei ducti in Italiam venerunt: et saracenos qui gargarum montem diu occupauerant ingenti clade superatos e loco deciecerunt.

Germani

descriptio germanie

6161 Otto primus

6161 ppa Johannes xij

6162

Engari similiter scilicet virum et zelo permoti: et ipsi statim saracenorum reliquias ita attinere: Cosentia urbe recuperata iadit ab hostibus capta et succensa: ut ei boni magni orthonis filio coeque exercitibus a patre misso hand difficile fuerit reliquias bellorum absolvere: Grecoque qui cum mauris federa inierant gravissimis preliis et calabria et apulia ceciderit.

6168 969 **E**nedictus sextus papa natione Romanus Joanni in pontificatu et calamitatibus hoc anno succedens sedit anno vno et mensibus sex: qui et ipse a Lincio civitatis Romano captus et in castellum sancti angeli rursus vitam finire compulsi.

6170 971 **J**oannes Riciphorzi imperatoris constantinopolitani filius: quadragesimus octavus grecorum imperator post patrem imperavit in oriente annis sex: De isto nil memoria dignum habemus. Quis ipsius nominis secundus papa patria Ro. Benedicto pontifici surrogatus sedit anno vno et mensibus sex: hic multe modestie et integritatis fuit pontifex: et propterea nulla iniuria affectus aut ignominia notatus fuit: Qui tandem moriens in beati petri basilica sepultus fuit.

6171 971 **B**onifacius septimus papa: cuius patria et cognomentum ob ignobilitatem retinetur post Bonum pontificem sedit mensibus sex et diebus duodecim. Hic cum malis artibus pontificatus adeptus fuisset male vitam finivit et amisit: quia bonis civibus in eum conspirantibus relinquere urbem coactus est. Unde recessit abbas petri thesauris Constantinopolim aufugit: ubi diuendit: que sacrilegio abstulerat Romam rediit: et cum nil obstatibus bonis viris: maxime Joanne Cardinale proficeret: adiuvantibus quibusdam perniciosis viris Joannem cepit et oculis privavit: ipse vero non multo post tantorum malorum timore perterritus vitam turpiter finivit.

6172 972 **E**nedictus septimus papa natione Ro. post Bonifacium predictum factus pontifex sedit annis 8. et mensibus quibus. hic annuente obone fene orthonis eius filium cum Theophina uxore in lateranensi ecclesia coronavit. Undeque multos seditiosos ciues in urbe cepit: et carcerali pena damnavit. Synodum etiam remensem contra Græcorum regem celebravit: ubi Hilbertum seditiosum virum et necromantem damnans Arnulphum episcopum ab ipso Hilberto pulsum in integrum restituit.

Ethagarus anglorum Rex post Ethelstanum patrem hoc ipso anno quo et Benedictus papa anglis regnare cepit: et regnavit annis novem: vir per omnia christianissimus. De quo habetur quod inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasterium unum construebat.

6174 973 **P**etrus Arseolus vice unusquodque Venetiarum Dux: hoc anno petro candiano duci cunctis applaudentibus successit: ducauit annis duobus: vir quidem optimus et pietatis ac religionis amator: nec non et pupilloque ac viduorum preceptor: De quo sic habemus: quod puerum claculum per se: suosque familiares pauperes et egrotantium cubacula unisabat: et eorum inopiam verbis et elemosinis sustentabat: hic insuper gradum civitatem muro cinxit: et ecclesiam divi marci: atque alias ecclesias incendio consumptas instauravit: et non procul ab ea hospitia et egregium pro pauperibus extruxit. postmodum ducatus abrenunciavit in divi in chachis monasterio religionis habitum suscepit: ubi paulo post miraculis etiam coruscans: beato sine quiete: Qui quidem exemplo Joannes maurocen monachus permotus et ipse sancti Beorgii monasterium maximis impensis amplificavit.

6176 975 **O**tho huius nominis secundus germanorum secundus imperator: quem ordo magnus pater imperii consortem fecerat: quemque Joannes predictus pontifex una cum theophania uxore in lateranensi ecclesia coronaverat: hoc anno patre defuncto solus imperare cepit: et imperavit annis decem et septem: vir quidem et ipse optimus: et Romane ecclesie acerrimus defensor: Qui cum esset vir strenuus ante adeptum imperium Riciphorzi grecorum imperatorem regno pulsum in regnum ingenti virtute restituit et confirmavit: eum quoque etiam theophania eius uxore accepta pacis federa confirmavit. Hic post mortem patris in germaniam rediens cum Henrico bavaronum duci sibi rebellem offendisset: statim pello et armis domuit: ac sibi subiecit. Undeque in Lotharium fræcorum regem Lotharingiam Romani imperii provinciam occupantes movit et Franciam cum ingenti exercitu ingressus Lotharium regem suum superavit: ac laudunensium: suevorumque agris vastatis etiam parisorum civitatis suburbia incendit: rediensque postmodum domum apud auxoniam fluvium non parum incomodi accepit: postea vero maiore exercitu comparato in Italiam cum coniuge venit: ubi prius vastata vastata Romam perijt: ibidemque in aionibus copiis in vinum coactis apud Basentellum cum Constantino et Alexio imperatoribus grecis qui Calabriam et eam Italic partem que ad Siciliam vergit occupaverant conflixit: cum quibus uniuerso pene exercitu amisso ad interitionem usque superatus turpi fuga in Scapham conscendit: et a piratis qui is esset ignorantes captus in Siciliam perducens est: ibidemque cognitus pecunia promissa liberatus est. Siculi autem sumpto de piratis supplicio hominem cum honoratu comitatu Romam perduxerunt. Eoque loci cum Ordo hic in Romanos qui primi ex prelio fugerant clausi non auderet in benedictanos partis culpe reos convertere: urbes cepit et incendit. Translato inde Bartholomei apostoli corpore: et in insula Rome collocato: non multo post ibidem et ipse ordo obiit: atque ibi in vestibulo beati petri: que paradysum vocant in sepulchro porphyretico: quod adhuc introitibus ad sinistram apparet honorificentissime sepultus est. Relictis Ordone tertio filio successore: ac Adelfisa filia Blarami Adonissierati marchionis uxore: De qua bis mox dicemus.

Ciralis cadianus sextus et vigesimus venetorum dux hoc anno petro rinallo legitimis suffragiis suffe-

et us ducavit anno vno. hic. n. petri et nois qrti candiani ducis interfecti germanus fuit: q into magistratu
hatis in lagore decedit: pp qd dignitate se abdicat religionis hiru suscepit: p cui puerione dolore grana
tus qrti die vira fuit: cui corp in monasterio eode sancti hylarij sepultum fuit.

977

6175

Constantinus Joannis imperatoris greci filius. 49. Grecoru imperator post patre vna cu Alexio et Ema
nuele fratribus impaverunt: s qrtu invicere mime poruim. Hos cu fratre Baianus bulgaroz princeps
magice perit: ita bello et magicis suis vexavit: vt ab capienda eoz regia paru abfuerit. Et hoc greco
ru et ipsoz principu negligetia q ipam dereliquant: inita inter eos fuerit federa: s nova et pax compo
ta fuit. Hozuz aut filij Andromicus Isaac: Alexius: Nicholans Adolphus: Blandonius: Hen
ricus: petrus et deinde Robertus successerunt: quorum tempora non habentur. Et propterea oricnta
les imperatores deinceps vsq ad paleologos dimittemus.

978

6177

Tribus Ademus. 27. venetoz dux: hoc ano indemortui Vitalis Ducis locu suffectus ducavit
anis quatuordecim hic monasteriu veneti s in honore diui Georgij martiris a fundamentis pprijs im
pensis extrui fecit: multos addes puenit ad monachoz vsq atq ad sustentatione. Tadem contra cu oz
ta seditione vrgete populo magistratu se abdicare coactus est: et monasticu vira cu obre obire cogit vbi
et sexto post die dolore vt creditur animi vita decessit: et apud sanctum zachariam sepultus fuit.

981

6180

Joannes eius nois. 4. papa natione papiensis Bndicto pontifici hoc ano surrogat sedit mensibus. 8.
hic post assumptu pontificatu mens. 3. a Romais capitur: et in castello sancti angeli diligeti custo
dia retruditur: vbi tadin pedore carceris et inedia maceratus fuit: donec viraq cu morte turpiter muta
ret: Quo mortuo: et in basilica petri sepulto cessavit papatus dies decem.

981

6180

Joannes alius. xv. papa patria Roman Leone presbytero patre nat: et ipse post mortez p
dicti Joannis sedit mens. 4. hic pontificatu suscepto miro odio in clericos exardescere cepit: vñ
et ipse merito no mo ab ipsis clericis: sed et ab oibus populis odiosus habitus e: maxime at:
q diuina huanaq omnia cognat affinis elargiebatur: postposito dei honore: et remane se
dis dignitate que certe errore ad nostra vsq tempora peruicisse cernimus hys deniq errorib ac rapa
citatibus inuolutus: deo sic volente et non sustinente: quarto sui pontificatus mense moritur: et in basili
ca petri cum reliquis sepelitur.

982

6181

Joannes. 16. papa natione roman post predictu Joane suffectus sedit anis decem: mensibus
sex et dieb decem. Vir certe raro magistratu dignissim: v pote in re militari exercitissimus
et insigni doctrina clarissimus: q: et nonnulla edidit elegantissima. At ramé a Cresceno vrbis
Romane psule sibi imperiu vendicare conatez seditionibus agitatus in Etruria: vt ei cupi
ditati cederet: exulatu abiit. Sed Crescens cognita pontificis indignatione: qua iratus Ethone Cesaré
contra se cum exercitu in Italiam vocabat ipsius pontificis cognatos atq amicos qui in vrbem reman
serant ad pontificem regatum mittit: vt omissa accersendi Ethonis cura ad vrbem cum potestate re
deat. Precibus itaque suorum permotus Joannes ad vrbem procedente obuiam Crescentio cum vni
uerso populo venit: Et pontifice introducto Crescentius cum vniuersis seditionis pontificis pedibus
pronoluit venia petere. Atq ita isti ad concordiam redacti vira simul cu gete vsq in finem duxere.

982

6181

Cometes stella hys temporibus apparuit future calamitatis indicium: et propterea statim in Italia
et fame et peste laboratum est: Atq etiam Capua et Beneuentu in Apulia terremotu sunt concusse.

982

6181

Viri sanctitate et doctrina excellentes.
Albertus seu Adalbertus pragensis episcopus natione Bobenus hoc tempore ob precipuam eius
sanctita em et doctrinam maximo in precio habit est: Qui diuino impellente spiritu ex boemia in pa
noniam descendens: et Stephanum vngarorum regem cum vniuerso ferme eius populo ad baptis
mi gratiam perduxit: atq omnes ipsius provincie episcopos ad bene de deo: deq hominib promere
dum verbo et exemplo instruxit. Exinde profectus in prussiam: dum Christi fidem q diligentissime p
dicaret: martyro coronatur.

982

6181

Aldericus Amburgensis episcopus: per id tempus et ipse religione sanctitateq: ac doctrina: atq
alijs virtutibus insignissimus ac clarissimus fuit.

982

6181

Adilmiacensis abbas: vir quoq doctrina et scitate vite insignis hac tepestare floruit: Qui inter
cetera sue sanctitatis memoranda comemorationem omnium defunctorum post festum omnium seoz
in burgundia primum adinuenit et instituit: quod quidem sanctum institutum ad omnes ecclesias pre
dictus Joannes. xvi. pontifex obseruandum trasmissit et approbavit.

982

6181

Adeobaldus quidaz vltiaacensis episcopus hys deq quoq teporibus et scientia et probitate vite flo
ruit: qui et multa in laude virginis marie et sanctissime crucis egregie cōscripsit.

982

6181

Albo etiam floriacensis abbas: qui postea in Gasconia ob fidei Christi passus fuit: tempestate
hac doctrina et religione: ac vite sanctitate plurimu insignis fuit.

982

6181

Edouardus anglon rex et ipse tum regno: tumq sanctitate clarissimus extitit: qui postea nouer
ce sue dolis ac fraudibus interfectus martyrij palmam adeptus miraculis claruit multis.

982

6181

Stephanus ne primus Ungarie rex tepestare istac Adalberti predicti pragensis episcopi predicatorio
ne conuersus et baptizatus etiam multis claruit signis: qui postea vna cu3 Balla vxore Henrici postea
imperatoris sorore christianissima vniuersam panoniam Christi iugo subiungavit.

6183

C Alpharabiu natione arabē insignem quidem philosophum huiusdem temporibus vixisse: multasque scripsisse et adunat. De quibus etiam pauca apud Latinos habentur commentaria.

C Auedalis similiter arabs philosophus: huiusdem temporibus floruit: et nonnulla edidit: e quibus in Aristotelis libros multa habentur commentaria.

C Theodaldus Canusii Regiensis oppidi comes hoc ipso anno Atbone patre comite defuncto in eius locum successit: et plurimis annis regnavit: et certe a iohanne et rege huiusmodi gestis in signis: cuius ob meritum Joannes fidei pater: ferraria Italiae urbe sua eadem possidenda concessit. Qui cum esset religionis amator et Enobria nunc toto orbe celeberrimum in agro matruano in honore domini Benedicti abbat fundavit: quod postea gloriosa matribus diebus et filia celeberrime fecit: magnis adhibuit ornamentis et prediis ad monachorum victum.

6184

C Alamarus quidam: et multi testantur: Saxonie ducis filius tepestate hac in monteserato Lombardie provincie regione hoc modo natus accipiens marchionatus dignitatem fundameta locit: et regnavit annis novem. Hic itaque Saxonie ducis vnicuique gnatus fuit: quod si Germanie provincia est: cuius pater christianissimus existeret: etiam tam morum principatus dignitate precebat. Qui cum prole careret una cum coniuge sua quam sibi divina providentia tam morum quam nobilitate similitudine fuerat sociata dominum Jacobum apostolum sibi in principum ac spem aduocatum delegerunt: veneruntque eidem beato apostolo si filium aut filiam habere possent: quod reliquas ipsius in hispaniis viderant: utroque emissio divina clementia precibus eorum non defuit: nec piissimi apostoli aures a iustorum petitione defuerunt: sed eorum vota atque lachrymas de ex alto suscipiens petentes ipsorum effectui mandavit: et statim vxorem concepit. Cuius dux ipse vxorem gravidam presensisset: disposuit regni sui rebus: una cum vxore ad proficiendum quod voverat iter arripuit. Dum autem in Italia pervenissent non penul ubi nunc est Alexandria: vxorem filium elegantissimum peperit: et Alaramum in baptismo vocavit: exactoque cum omni letitia mese ibidem filium cum nutrice ac alijs pluribus suis perierit: quod cura infantuli gereretur: dimiserunt: atque ipsi ceptum iter arripuerunt. Dumque oculos limina sanctissimi apostoli inuissent tam pater quam mater in reuerentia defecerunt: orbisque puerulus factus etiam cum patre ibi regnum amisit. Educatur tamen Alaramus ipse optimus puerus et pedagogorum suorum monitionis atque exemplis in omnibus quod virtutibus egregius effulsit. Erat quippe pulcher aspectus: facies letus: societas moribus delectabilis: colloquij dulcissimus atque ornatissimus: benignusque humilis ac mansuetus. Ipsius autem nudum pubescere ob iuicras eius in omni virtute. Et boni augurio dicto pedagogi sui obtulerunt: quod statim imperator Alasie eius filie institutore et magistrum dedit. Erat ei tunc Alasia ipsa: ut ita dicam: infans: quam cum pubertatis annos attigisset capta adolescentis amore et pulchritudine: atque prudentia illi precibus lachrymis exoravit ut illa sursum duceret vxorem. Adnebat autem Alasia ne pater ipsam alteri in coniugium traderet. Ipsa autem precibus tandem Alaramum permouit deo et beato Jacobo sic volentibus mutatis vestibus adulescentula claculum e regia abduxit: atque vxorem accepit. In alpibus vero maritima agri albigensis fugit: testis ibidem in despectu vilius habitu diluere: donec tres genuerunt filios. postremo ab episcopo albigensi cognitus eius intercessione et meritis beati Jacobi apostoli in paternam gratiam una cum coniuge receptus est. Qui postea imperator in Italia optimam regionem possidenda concessit: cui monteserati nomen imposuit: Cuius fines erant hinc padus: inde apenninus et mare ligusticum: et superiori in parte mons vesulius. Sic sic idem Alaramus a Cesare orbone secundo huiusce regionis monteserati: ac totius pene pedemontis hec modo natus accepit: indeque panlopost cognita bovis virtute eadem totius Italic regimine commedavit. Adempto itaque regno adhuc orbone vincte alaramo septem fuerunt liberi: Quo felicitate defuncto orbo augustus Gulielmus eius primogenitum loco patris marchionem constituit. Reliquos vero sex nepotibus hos dominus sub nomine marchionatus tradidit: vix Sanone vrbis: cuius incise: ponzoni: boschi et salutiarum cum ipsorum pertinentijs concessit. Gulielmo igitur primogenito belena ducis Glocestri fratris Ricardi anglorum regis filia vxor fuit: ex qua Bonifacium suscepit filium virum magnanimitate quod ceteros lombardie principes longe precellente: quod et ipse maria philippi francorum regis filiam duxit vxorem: ex qua Gulielmus cognomento senex natus est. Gulielmus autem hic Gulia Conradi augusti sororem accepit vxorem: Qua suscepta mox cum Colorado socero suo: et philippo francorum rege ad hierosolymorum regnum recuperandum concessit: in quo quidem bello Gulielmus ipse vir magnanimus complurima de se bellice artis prebuit experimeta. Ex ipso autem Gulielmo tres celeberrimi prodierunt filij: Quorum primus Gulielmus cognomento longaspata fuit: Raynerus alter: et tertius Bonifacius dictus est. Atque filia nomine Jordana genuit: quam quidem Constantino politano imperatori tradidit vxorem.

C Gulielmus autem cognomento longaspata primogenitus si Gulielmi patris in regno succedere: et apud hierosolymam existens propter iniurias eius in omni virtute ab universo tunc populo: tunc Balduino rege leproso eius nomine ordo hierosolymitano rege in imperatorem et capitem creatus ductor electus fuit: quo nunc certe ea tepestate hostior: aut dignior ad hostes propugnandos videbatur. Erat tunc Balduino regi soror mole sybilla Emerici regis vngarie: ac totius regni primus frater heres: quam quidem Balduinus ipse rex Gulielmo hunc marchioni viro honestissimo vxorem collocavit: arbitrat si episcopus ipse cum alijs principibus christianis rei sue laboranti operam statim allaturum. Ita itaque vxorem predictam suscepit: cuius eisdem regni et gubernacula susceperat: multaque ac clara facinorosa Saladini egyptiorum soldanum eius adversarium strenue gessit: et panlopost e vita migravit: vno tantum supposito filio nomine Balduino apud hierosolymam relicto.

C Balduinus vero ipse Gulielmi predicti puerulus genitor eius Gulielmo defuncto una cum avo suo Balduino adhuc supersiste remansit. Cui primus patris eius regni diadema imposuit. Sic sic primus omnium

ex genere montisferati coronam gessit. Verū tamen balduino aucto eius balduino defuncto post ipm octavo mense adhuc puer obiit.

Raynerius in sup gulielmi p̄dicti frater p̄ fratrē gulielmū adhuc supstite puerulo balduino : fratris loco regni hierosolymitani tabernacula suscepit: cui emmanuel p̄stātinopo. impator filiā noie Curama- riam dedit vxorē: et thessalie regnū doti noie cōcessit: q̄ et ipse haud paulop̄ in bello vita decessit: Boni- facio. 3. frater i mōniferati regno marchione relicto: q̄ audis gulielmū lōgaspata fr̄z defunctū cōfessiz regno ei⁹ derelicto cū igēti elasse hierosolymā petijt: vt balduino puerulo ei⁹ ex fratre neq̄ oti p̄ soldanū egyptiū op̄ ferret: S; cū p̄uiss; in syriā balduinū puerz mortuū: et Sybillā ei⁹ matrē Guidoni de lusi- gnano nuptā inuēit. verū quidōi ipi inherēs p̄ mauros multa filia strēmissime gessit. Demū cū ipso soldano vna cū quidōe pugnas supas et capis: ac in damascū fuso ei⁹ exercitū abo perducitur.

Cōrad⁹ ar gulielm⁹. 4. Bonifaciū p̄dicti filij audita p̄ris captiuitate magnā i italiā cōpararūt clas- sem: et p̄ syriā Cōrado duce vt patrē redimēt captiuū nauigare ceperūt: s; vētoz vi p̄p̄li p̄stātinopo- līm appliuerūt: vbi cū Cōrad⁹ grecoz impatorē obsessiz cernēt cū ingēti p̄nte liberarūt: et i ingēti in p̄stinū statū restituit. Reb⁹ ar grecis ita p̄positi hierosolymā p̄cessit: vbi oia regni iura a soldano cre- pta p̄ter Gorā vrbē inuēit: quas et terra mariq; oppugnabat: Quo viso Cōrad⁹ accit⁹ feritidine cōz soldani deleuit exercitū. Atq; Bonifaciū genitorē: ac guidonē captiuos redemit ex q̄b⁹ vñ gessit maximū reportauit trūp̄bū: pp̄ q̄d helyfabetā sybille regine sororē eidē Cōrado vxorē dederūt: ex q̄ vñ dūta- rat suscepit filiā. Et tadē p̄ inuicē abiles victorias ibidē p̄tas cū igēti gloria vitā finit. Cōrado itaq; mortuo Bonifaciū ipi⁹ genitorē xp̄iāt in hierusalē copiaz belli dūcē in locū filij sibi statū delegerūt: Qui et ipse p̄ Cōstātinopolitanū impatorē: quē filius Cōrad⁹ iā obsidione liberauerat: bellū ob thessalie re- gnum accerrimū gessit: ac ei regnū ipsum ademit: vbi et postea rex cōstitutus Margarithā Ungarie re- gis filiam post primā accepit vxorē: De qua nullā prole habere promeruit.

Bonifaci⁹ ar eius nois secūd⁹ gulielmi Cōradi fr̄is fili⁹ p̄ patrē in mōte ferrato successit: et multos ānos regnauit: vir et ipse strēm⁹ ac munificētissim⁹: q̄ cū Cōstātinā Sabaudicū comitis filiā vxorē duxisset: vnicū tñ genuit filiū: quē et Bonifaciū tertiuū appellauit: viz sane prudentissimū: ac in re militari sciētissimū q̄ sua virtute Cerecllas et Eporediā ac nonnulla pedemōtis oppida suo subiecit im- perio: Atq; et ipse Beatrix Hispāiaz reg⁹ filie iungi p̄meruit: Ex qua Joānē vnicū filiū ac tres genu- it filias: quaz p̄ma Andronico p̄stātinopolitano impatori: Secūda Alphōso regi Castelle filio: et ter- tia illustri oñso Orso vñno patricio Romā tradita fuit. Joānes vero ipsarū frater Margarithā Sa- baudicū duxit vxorē: ex q̄bus nulli p̄cessere liberi: Atq; ita factū est vt ab isto Joāne Alarami p̄mi marchionis gen⁹ p̄ inēa masculinā descēdēs defecerit. A masculina igit linea illustrissime Adōnissera- ti familie in octauā gāt de cōsumpta ex totius n̄disserrati p̄ncie cōsensu ad serenissimū cōstātinopo- litanū impatorē noie Androniciū pro filio missa ē legatio: cui ex debito marēne successiōis mōniffe- rati regnū debebatur: q̄bus et Andronic⁹ ipse impator cōfessi Theodorū p̄mogenitū suū: ad quē iure p̄mogeniture sue cōstātinopolitanū imperiū debebatur: concessit. Theodor⁹ itaq; paleologus Andro- nici imperatoris greci fili⁹: mortuo Joāne marchione aucto suo regnū suscipiēs multis annis regnauit vir certe ai magnitudine et mēt̄ acumine ac ingenio p̄spicaci clarissim⁹: cui⁹ p̄clara fuerūt facinora si- minus fortiter q̄ sapiētē gesta: p̄ q̄bus Astālam vrbē p̄clara debellauit: et suo iuri adiecit. Inde cūz multo cōz armat⁹ milite: insubrib⁹ vxoris op̄ nō modicā tulit: quo q̄dē p̄sidio insubres. i. mediolanē- ses de aduersariis euestigio victoriā reportarūt: ac p̄ hoc vicecomitū dom⁹ et familia in suo regno stabili- ta fuit: Ipse nāq; cū vxorē duxisset: filiū noie Joānē genuit: virum postea in rebus bellicis p̄clatissim⁹: ac Violantā filiam mulirē elegantissimā.

Joānes autē ipsius Theodori marchionis fili⁹ patri in regnū Adōnisserrati successit: vir et ipse in re bellica patri cōsimilis: qui et p̄clara facinora cōfecit: Ipse cū helyfabetā quōdam Adāiorice p̄ncie reginā duxisset vxorē: et ipsa duos genuit filios: gulielmū videlz et Theodorum: Sed et Heliel- mo adhuc patre viuente Neapolim cū exercitu profecto atq; ibidem extincto Theodor⁹ natu mim⁹ post patrem adhuc puerulus Adōnisserrati regnum suscepit.

Theodor⁹ igitē eius nois secūd⁹ post patrē et fratrē pluribus ānis regnauit: et regnū mōnisserrati cūz ingēti gloria et pace possedit: q̄ cū cēt vir xp̄ianissim⁹ et religiōis amator plures ecclesias ac monasteria extruit: q̄b⁹ et doctes ac p̄dia multa obtulit: Ipse duas vrbes habuit: p̄ma Barri galliaz ducis filia fuit: ex qua Joānē iacobū filiū ac filiam nomine Sophiam genuit: quam quidem filiā ipse adhuc vinēs Constantinopolitano impatori affini suo: cōcedēte summo pontifice matrimonio copulauit. Secū- da autem vxor huius Theodori pedemontiz p̄ncipis fuit: gnatq; sterilis permanens mortuo ma- rito mox sp̄etis omnibus rebus apud Albani vrberē suā monasterium introiuit: et monachalē ha- bitum suscepit: vbi vsq; in finem sanctissime vixit.

Joānes Iacobus item patre Theodoro defuncto in regnū successit: et pluribus ānis regnauit: vir certe inclutus: prudētissim⁹ quidē et rei militaris exercitio gnarus: ob cuius ingētes virtutes Sigis- mundus tūc Romanorū impator nō solū eidem marchionatus dignitatē cōfirmavit: sed et rica- rium generalē ipsum in italiā constituit: qui suscepto regno Alexandriā Lombardie vrbes p̄ philippo marie mediolanēsum duci mox restituit: atq; eidem duci ad recuperādū regnum cōtra hostes ma-

ximo adiumento fuit: hic Joannē Amedei pmi Sabaudienſi ducis ſarorē duxit vxorē: que eidē quat-
tuor peperit filios: Joannē ſcilicet & gulielmū: Bonifaciū ac Theodorū ſanctę Romę eccleſię preſby-
terū cardinalē: oēs eſt litteris ornatos: tres tamē nati maiores arma ſumma cuſ laude quoadvixerūt
tractarunt: Sed & duas cū genuiſſet filias: ymnā Lypiorum regi: vt ſuo loco dicem⁹ cōiugio copulauit.
Secundam autem Salutarum marchioni vxorem dedit.

¶ Joānes deniq; predicti marchionis primogenitus patri in regnū ſucceſſit: & etiaſ vſq; ad tempo-
ra noſtra feliciffime regnauit: homo certe forma elegantiffimus: eloquentia: liberali: ate: māſuetudine
q; ac omni virtutis genere inſignitus: Qui & ipſe Margaritham Alouifi Sabaudienſium ducis filiaſ
duxit vxorem: Qui ambo Chriſtianiffimi ac pientiffimi tandem cum odore bonorum operum ſine p-
le ad dominum migrantes.

¶ Gulielmū ei⁹ fratrē habuit ſucceſſorē maximi animi virū: & bellice arti⁹ certe ab ipſa ſua adoleſcen-
tia exercitantiffimū: quiq; tū mediolanēſium: tūq; venetoz copiarū multarū dux exiſtēs multa quoad
vixit ſtrūe geſſit: Ipſe adhuc vivēte patre dū regnū mediolanēſium fluctuaret Liſalpine gallie ciui-
tatem cū vniuerſo eius agro debellauit: tādē cedit. Suſcepto itaq; regno maxio ſue ditioni ſuit emo-
lumento. Quippe q nō ſolū ſuā ditionē a quibuſdā ſeruitutib⁹ libera fecit: vtz etiā ipſam ſeruauit ille-
ſam: & nō modo ſeruauit: ſed mirū in modū & edibus clariffimisq; domib⁹ ac monaſterijs & hoſpitali-
bus auxit. Arces quoq; & oppida nōnulla in regno ſuo erexit. Caſale ſancti Quafi inſuper regni ſui ſe-
dem olim Burgū: nūc Sixti quarti pōſticiſis maximi cōceſſione urbem effecit. eidēq; episcopum dedit.
Quā qdem urbē ad ampliandū nouis muris: & quidē fortiffimis cinxit: Quęſq; preterea ſuos oēs ſi-
mō diuitijs: ſed & quadā modēſtia atq; vrbānitate mirū in modū euexit: hic etiā duas vxores habuit
& quibus nullā maſculinam ſobolē habere promeruit: Quo circa annū domini. 1483. deficiente.

¶ Bonifaciū tertiu fratrē iā veteranū habuit ſucceſſorē: qui vtr ſtrēnuſſimus pluribus per italiā
bellis cum omni honore interſuit: in quibus & cōſilio ac fortitudine plurimū valuīt: hic itaq; Bonifa-
cius gntus ex paleologozū familia exiſtēs & ſi in reb⁹ militaribus vniuerſam eius vitā pſumpſerit neq;
q tamē a rebus diuinis declinare viſus ē: hic vxorē duxit: ex qua nondum filium ꝑcreauit. Iſec quip-
pe ſunt: que illuſtri ac clariffima montiſſerati genealogie ſine tēpore ſub cōpendio habuim⁹. Quę &
huic operi & loco nō imerito mādāda putauim⁹ vt & preſentes ac futuri nō ꝑerdiſcāt hanc illuſtrem ce-
leberrimq; familiā ceteris italie dominationib⁹: tū genere: tū virtutib⁹: diuitijs quoq; ac glorie lōge āte
preſtitiffis: Cū cōſter hos principes in quouis vite genere ꝑbatiffimes: chriſtianiffimosq; ſemper exti-
tiſſis: dignoſq; vt inter clariffimos principes merito cōnumerari poſſint. Et ne exiſtīmes eos in tanto
rerum culmine poſitos pietatis ac religioſis officia ꝑtermiſiſſe. Scito eorum impēſa infraſcripta cele-
berrima: opulētiffimaq; monaſteria fuiſſe condita: magnis etiā ꝑrouētib⁹ aucta: quibus tū religioſi
tam peregrini alerentur: Quorum primum fuit.

¶ Monasteria Montisſerati principum condita.

¶ Monasteriū ſeu abbatia apud Securiā olim ciuitatē nō ꝑen ab alpi⁹ in regiōe ꝑedemōtiū i Ho-
nozem olim Juſti martyris ordiſ ſancti Benedicti edificarūt: Cui duo oppida cuſ iuriſdictiōe & dñſio
ꝑceſſerūt: atq; ꝑnctus duorum milium aureorum quotannis cōceſſerunt.

¶ Monasteriū aliud ſiue ꝑpoſitura in regno Frācie in Delphinatū apud alpes ſub titulo dñi lau-
renj ordini regulariū ſci Auguſti. dicarūt: cui & tria caſtella cū reſtiſſis ꝑdijs plurima ad fratrū ſuſten-
tationē emerūt & ꝑulerūt: Ex qb⁹ ſingulis annis ꝑrecipiunt ducatos. 2000.

¶ Monasterium itē aliud nō lōge ab Auguſta ſtione ſub titulo ſci Viſi ꝑſeſſoris ſimiliter ordini re-
gulariū ſci Auguſtini ꝑſtruxerūt: hñs ex ꝑuētib⁹ ſingulo āno ducatos. 2000.

¶ Monasteriū etiā ſiue abbatia apud Eporediā vrbē ſub titulo ſancti ꝑetri apoſtoli ꝑſtruxere ordi-
ni ſancti Benedicti deatum habens in ꝑrouētu quotāms ducatos. 1500.

¶ Monasteriū ꝑterea celeberrimū ſub titulo ſci michaelis de la ſtella apud Auiſianā oppidū non
lōge ab alpi⁹ miro ſumptu & arte fabricarūt habēs in ꝑrouētu ꝑ ꝑingulos annos ducatos. 6000. hēt
enim id monaſteriū multa oppida ſub ditione ſua.

¶ Monasteriū quoq; aliud ſub titulo ſci Benigni ꝑſeſſoris ordini beati Benedicti dicatū nō lōge
a Chaurinēſi vrbē cōdiderūt: cui in ꝑuētib⁹ aſſignarūt ſingulo anno ducatos. 2000.

¶ Monasteriū inſup in monteſerato ſub titulo ſancti Ianuarij martyris in loco vbi dicitur ad ſcñ
Ianuariū fabricarūt: quod quidem ordini beati Benedicti dicarunt: cui & ſingulis annis aſſignarūt
in ꝑrouētib⁹ ducatos. 1500.

¶ Monasteriū ſimiliter in monteſerato ſub titulo ſancti Victoris martyris condiderūt: ordini ſan-
cti Benedicti aſſignantes habēs in ꝑrouētib⁹ ſingulo anno ducatos. 1000.

¶ Monasterium itē in monteſerato ſub titulo ſanctę marie de Locedio ingenti impenſa cōdide-
runt: quod quidem ordini Liſterſienſium aſſignauerunt: cui & ꝑ ꝑingulos annos dederunt in ꝑrouē-
tib⁹ ducatos ſex milia.

¶ Monasterium deniq; aliud in monteſerato in loco Uezulari: etiam ſub titulo beate marie virgi-
nis edificarunt ordini canonicorum regularium dñi patris Auguſtini dicatum: habens ex ꝑrouēti-
bus ſingulo anno ducatos ſex milia.

Hospitale autem permagnificū christiani illius marchio golielmus nuperrime defunctus superioribus annis vltimis ea in vrbe Casale sua impensa et opera extruxit: atq; ipsum maximis prouentibus auxit: Quibus quidem prouentibus peregrini et egroti atq; vulgo concepti nutriri possunt: Et tamen in vrbe et alia monasteria predictus golielmus instaurauit.

Brisfeldis autem femina nullius nobilitatis genere insignita: sed obediētie et fidei splendore decorata in hac Alarum marchionis primi familia cuidā Valtero Salutarū marchioni coniugata fuit. Cuius historiā patientie plenā ad multorum instructionē hic (vt ex Frāscisco petrarca accepti) cōscribere statui. Fuit enim hec femina in primis forma corporis satis egregia: sed pulchritudine morum atq; animi adeo speciosa: vt nil supra. Eius autem pater pauperrimus erat: cui nomen Janicula qui illam parco victu: et in summa semper inopia educauerat: ita vt nil molle: nilq; tenerum vni q̄ cogitare videret: sed virilis: senilisq; animus virgineo latebat in pectore: et patris senium inextimabili fouebat caritate: et pauculas eius oues depascēs colum interim digitis atterebat. In hac virgine Valerius quidā Salutarum marchio sine vxore exstēs sepe illac transiens oculos nō iuuenili lasciuia: sed scitili gravitate defixerat: et ipsius eximiam virtutem supra seculū: supraq; etatem acri penetrauerat intuitu. Unde factum est: vt illā et non aliam vxorē habere omnino disposuerit: Et ad patrem eū multo comitatu ac cedens illum seorsum parumper abstrabēs: illi submissa voce dixit: an ipsum data sibi vxore filia generum vellet habere? Cui senex: Nil inquit: aut velle debeo: aut nolle: nisi quod tibi placitū est: quia dominus meus es. Adlocutus deinde vna cū patre Valterus marchio puellam dixit Brisfeldis et patri tuo placet et mihi vt vxor mea sis: Credo id ipsum tibi placeat: Cui Brisfeldis cum omni tremore respondit: Ego mi domine inquit: tanto bonore me indignam scio. Et si tua volūtas: sicq; fors mea ē. Vbi ait: Ego vniquam sciens ne dum faciam: sed etiā cogitabo quod contra tuū animū sit: Nec tu aliquid facies: et si me mori iusseris: quod moleste ferā. Satis est ille: inquit: Vocatq; in publicū puella: vniuerso astante populo illam cū omni plausu accepit vxorem: ac annulo preciosissimo solemniter desponsauit: Deductaq; in palatiū breui tēpore tantus illi diuinus fauor afflūxit: vt non in casa pastorali: sed in aula imperatoria educatq; ac edocta visa fuerit: et omnibus supra fidem cara esse cepit: Quibz Valterus marchio humili quidē: s; insigni ac prospero matrimonio honestatus summa cum pace domi et extra vivere cepit: pauloq; post grāuida facta filiam peperit pulcherrimā: pro q̄ totā patriam letam fecit: quam cum ablactass; Valterus: vt ipsi coniugis experiretur fidem: fūxit illā se interfici velle: Et eandē satelliti suo iussit illā secreto modo Bononiā deferre ad sororem videlz suā q̄ illic comiti cuidam nupta fuerat: eāq; nomine suo traderet alendā. Ex hac tamē filie amissioe Brisfeldis nunq̄ mutati animi demonstrauit indicium: post quattuor deinde annos: etiam filium masculum peperit: forma quidē corporis elegantissimū: quem et post aliquod tempus Valterus marchio et ipm interfici velle fūxit: quem tamē et ipsum Bononiā sicut et filiam misit: post vero ab ortu filie duodecimum annū Valterus vt acius etiā Brisfeldum experiretur: e Roma simular litteras apostolicas deferre fecit: quib; videbatur sibi a Romāo pōnifice datam fuisse licētiā: vt pro sua: suiq; populi quiete aliā dūcēt vxorē: Que res cū ad notitiā Brisfeldis peruēss; et si tristis in corde inconcussa tū stetit in animo illo interim tēpore Valterus bononiā misit nūcios: q cognatū rogarēt vt ad se filios adducat: Sama vndiq; diffusa virgine illam Valtero in cōgiū duci. Bū hec agerētur Valterus vt vxorē de nouo retēret: videlz ad doloris ac pudoris cumulū illam in publicū venire fecit: et astante atq; audiente populo dixit: Brisfeldis mea obsecro patiētiā habe in me: papa enim precepit mihi vt aliam ducam vxorē q̄ tā in via est: et statim adesse debet. Esto igit foris aio: et da locū ei. et tuā dotē accipēs in domū patrii tui reuertere. Cui illa respōdit: Ego mi domine parata sum bono ac pacato animo volūtatē tuam in omnibus exequi: et noue tue coniūgi volens cedo. Ac sic se veste preclara exuens anulum quo eam subarauerat eidē restituit: et cum sola camisia in paternam domū remisit: Que res Brisfeldis mirabili equanimitate atq; humilitate tolerauit ita vt nullum in ea signum tristioris animi videret: quippe cū in medijs opibus inops semper spū vixiss; atq; humilis. Cūq; filia ex Bononiā Salutiās appropinquasset: pridie anteq̄ veniret Valterus Brisfeldis in veste hispida ac lacerata ad palatiū suū venire fecit: et preparādū cōiuij eidē curā cōmisi. Veniēsque puella cum germāo cum oī apparatu arbi trans Brisfeldis illā verā esse vxorē cū sereno vultu intrāti puelle obuiāuit: et benenecit domina mea inquit: atq; ita tam ipā q̄ reliquos comites lota facie et mira verborū suauitate suscepit. Cūq; videret Brisfeldis nouā sponsam pulcherrimā atq; preclaram adesse ad Valterū ait: Obsecro mi domine atq; moneo ne hāc tendā spōsam illis aculeis agitare velis: q̄ me agitaſti: Talia dicēs alacritatem intrūs Valterus ipsi miserat: ac ferre ei patiētiā et tolerantia dūti non valēs: dixit: Brisfeldis mea satis mihi cognita ē fides tua: nec sub celo aliq̄ esse puto: q̄ tāta cōiugalis amoris experimēta peire potuerit sicut ego. Et hec dicēs vniuerso astante cōiuiio carā coniugem leto stupore pfusam cupidis vlnis amplectitur. Et tu ait mea sola vxor es: aliam nec habui: nec habere volo. Ista autē quā tu spōsāz meā existimas filia tua est. Iste qui cognatus meus credebatur: tuus est filius: et que diuini perditā videbant simul omnia recepisti. Hec illa audiēs pene gaudio exanimis effecta cū lachrymis suorum pignorū in āplexu ruit: Raptimq; matrone alacres circūfusa vilius eam exuēs s vestibus suis solitis vestibus exornauerūt: plaususq; letissimus et fausta omniū verba circumsonāt: multosq; cum gaudio

Item ille dies celeberrimus omnibus fuit celebrior quoque dies nuptiarum fuerat: Multosque per annos ingenti pace: concordiaque Valterus et Grifeldis vixere: et viderunt filios filiorum usque in generatione et generatione. Hanc itaque historiarum exemplaritate plenam hic ad multorum solacium conscribere volui: ut et matrone nostri temporis: atque alij ad imitandum huius Grifeldis patientiam: que mihi imitabilis videtur excitarem. Quo autem tempore hec gesta facta fuerint: habere non merui.

Ludovicus eius nominis quartus Fracorum rex ultimus ex Caroli magni genere natus hoc anno per Lotbarium patrem Fracis regnare cepit: et vno tantum anno regnavit. Hic namque ut Fracorum testantur historie: quodam femina nomine Blanthiam duxit uxorem: ex qua certe nullos habere potuit filios. Quam quidem cum nullo minus vniue diligenter sine regno per eam morte remaneret Hugone ipsi strenuissimum militem quem in maiorem domus regie sibi precelegerat: ad se vocauit: et iuramentum astrinxit ei: mandata perpetuo obseruaturum. At ille: ut erat fidelissimus: quicquid iussisset obseruaturum se iuramento copromisit. Quo facto confestim rex ex gravi morbo corripit: et ex testamento uxori regnum condonans mandat: ut post mortem ipsius Hugoni predicto se matrimonialiter coniungat: quod et factum est. Nam rege cunctis defuncto regina Hugonez maritum duxit. Factusque hugo hoc modo rex Fracorum regnum quod penes pipinum genus amnis sermone ducetis remanserat: in Hugone istum transfundit. Atque ita in isto Ludouico omne Caroli magni genus quo ad reges defecit: Quorum nomina ac tempora habebantur confusa: hic more nostro epilogando ponenda censuimus.

Pipinus magnus	i. an. 17.	Ludovicus et carolus	6. an. 5.	Rodolphus	11. an. 2.
Carolus magnus	2. an. 47.	Carolus	7. an. 5.	Carolus quintus	12. an. 25.
Ludovicus pius	3. an. 25.	Rodolphus	8. an. 1.	Lotbarius	13. an. 32.
Carolus caluus	4. an. 34.	Edo parisiensis	9. an. 11.	Ludovicus predictus	14. an. 1.
Ludovicus balbus	5. an. 2.	Carolus simplex	10. an. 26.		

Tercius secundus Othonis filius tertius germanorum imperator hoc anno post patrem maxima cum difficultate imperator factus impauit annis decem et octo. Hic a parentibus in virtutibus omnibus ecclesie romane defensione non degenerans bella multa etiam cum gloria ingenti effecit: propter quam mirabilia mundi cognosci meruit. Qui postea quam impator creatus fuit: priusquam Romam peteret: ad componendas germanorum res. xi. annos consumpsit. Indeque Romam profectus a Gregorio quinto imperij corona rediit: mox in Apuliam peregrinationis et orationis gratia ad sanctum michaelis presbiteri voluit. Cumque ex gargano more per Beneuentum Romam rediret: corpore sancti paulini episcopi secum transtulit. Romamque regressus: Crescentium quedam Romanum consulem qui Joannem quedam placetinum episcopum natione grecum: virum utique scelestum ac perniciosum contra Gregorium pontificem creauerat in hadriani mole quam ipse magnopere fortiter cauerat: vna cum eodem Joanne adulterino pontifice diu obsedit: et tandem captum multis confestim vulneribus interfecit. Joannem vero pontificem primo effosis oculis pontificatu simul et vita priuauit. Tandem Italia pacata cum in germaniam redire decreuisset: Rome veneno a Romanis intorcat: die obiit. Cuius corpus in germaniam am reportari cepit: In huius itaque Othonis tertij creatioe maximam difficultatem fuisse diximus: quod orbone patre eius defuncto cum alij in consulatione noui creandi impatoris orbone huius: alij Henricum Bavarie ducem primo orbonis ex fratre nepore expulseret. Cui Crescentius Hunnitanum virum consulem itales ad resumendum imperium anniti cerneret: oes in orbonem hunc consentire: Quorum quidem sententiam Benedictus pontifex qui tunc erat approbat. Et Petrus Ursinellus vigesimus septimus venetorum dux petri quodam ducis viri sanctissimi filius eo ipso anno indemonstrui tribuni memij ducis loco dux surrogatus: ducavit annis decem et octo. Hic sane vir humilissimus: clementissimisque fuisse traditur. quem in vita nil pretermisisse: quod ad honorem: reique publice bonum pertinere cerneret. Adortum tandem ad ipsi singulari coprobatione humilitate omni postposita pompa et abitione corporis sui in atrio templi sancti iacobi sepeliri voluit.

6191

992

Hugo itaque magnus agnomero caput Ludouico predicto Fracorum rege defuncto hoc anno ex ipsi testamento regnum ei obrines regnavit vna cum uxore annis. 4. Sicut quod dicit hunc hugone primu parisiensiu ducem et comitem fuisse: et ob rei bellice strenuitatem atque prestantiam a Ludouico predicto Fracorum Rege in maiorem domus sue fuisse electum: cui pater quidam Robertus tyrannus fuit: quem quidam dantes florentinus poeta in suo tractatu de purgatorio capitulo videlicet. 20. per Chiamato ad barcellarium fuisse dicit: Hic tamen francoz regnum non ea amplitudine obtinuit: qua et pipinus et ceteri reges possedere: Tunc etenim ois transalpina gallia: Austeria et magna germanie pars Fracorum finibus claudebatur. Sed transalato in saxonem impio non modo germania et beluecia siue Squada: ac magna belgie pars: quinimo Burgundie quod Arelatense dicitur: in imperium cessit.

6192

993

Regoris eius nominis. 5. papa natione Saxonum patre orbone Hunno atea vocatus est: post Joannem. 16. pontifex creatus sedit annis duobus et mensibus quibusdam: Hic predicti Othonis Cesaris tertij consanguineus erat: et propterea eo volente et quasi mandate assumptus est: Qui pontificatu innotet: Othone in germania adhuc existente Romano: et potissimum Crescentij consulis agitante in Liburiam primo: deinde in germaniam ad ipsum confugit: Quo absente Crescentius interim Joannem placetinum episcopum virum subdolum et pecuniosum pontificem creat: et Joannem. 17. vocat. Eoque creato Crescentius consul cognoscens impatoris aduentum vrbis menia et portas quod diligentissime obfirmare cepit: ac hadriani

molē munit: ppter quod deinceps ea moles non badriā: sed Crescentij arx appellata ē. Supueniente tamē postea unpatore cū exercitu magno Crescentiū ipsuz: vt dixim⁹ cū Joāne adulterino papa cepit: trācato primo Crescentio etiam Joānem et vita et pōficatu tādē priuauit: Gregoriūq; cōsanguineuz suum pulsz restituit. Unde et Gregori⁹ ipse: vt imperij dignitas apud germāos suos perpetuo remaneret: Synodo congregata sanctionem tulit de imperatore deligendo: que vsq; in hodiernū diem obs uatur. Eo deniq; mortuo vacauit sedes dies. xy.

Dannes itaq; hui⁹ mois. 17. adulterin⁹ papa Gregorio p̄dco adhuc uiuēte: cū eēt placēt⁹ ephs: corrupto Crescentio p̄sule Romano p factionē pōficatū occupās sedit mens. x. Et in ei⁹ morte ateq; Gregori⁹ restitueret vacauit sedes dies. xx. Hic: vt dixim⁹ potētia Crescentij Ro. cōsulis fret⁹ quē grādī pecunia Constantinopoli secū allata coruperat: pōficium mu nus obtinuit. Sed ga vt fur et latro nō per ostiū in ouile intrauerat. Ideo p̄decimū mēsem postq; pō ficatū sibi usurpauerat: tanq; proditor et latro ignominiose interijt.

C Electorum Imperij institutio.

C Et bone igit̄ tertio per successione: nō sine difficultate: vt dictū ē impatore creato: Gregorius predi ctus ex eadē gēte natus pgnosces impij ibecillitatē et fortūe varietatē: vt diuī apō suos germāos sumi ma imperij maiestas remāere possz: hoc āno synodo cōgregato statutū tulit de imperatore deligendo quod ēt vsq; ad hoc tēpus cū oi obseruātia seruatiū videmus. videlz vt in futurū non per sanguis suc cessione imperiū duceret: sed per solos germāos pceres vna cū gbusdā panonic pncipib⁹ impator de ligeret: q; Cesar et Romāorū August⁹ appellaret: et tū demū Cesar Augustus ac imperator vniuersa lis haberetur: si cū Roman⁹ pōfex cōfirmassz: vt plen⁹ hētur extra de elec. c. Venerabilē: Hos antez imperatoris eligēdi auctoritatē: pmo archiepiscopū magūtinū habuisse: archiep̄m treuerēsem et colo niēsem Italiē nomine: alij dō duo germāie: gallicq; nominib⁹ hīs additi sunt q̄tuor pncipes: Bran deburgēsis marchio imperatoris post electionē camerarius. Palatin⁹ comes qui dapes: Saxonieq; dux qui ensem Imperatori deferret: et Boemie rex pincerna: quem hīs addituz ferunt ad tollēdas ele ctōrū discordias.

C Robert⁹ magni Hugonis Frācorū regis filius hoc āno p̄ patrē francis regnare cepit: et regnavit ānis. 34. Vir certe oi iustitia fortitudine modestiaq; ac religiōe insignis: Qui hz rei militaris admodū edoct⁹ et studios⁹ ēēt: tamē vbi per ociū licebat: dei tēpla frequētabat: oīnaq; officia celebrabat: ac si dō in sacris initiatus fuissz. Et cū etiā doctrina insigni clarissimus haberet: multa ad multorū eruditio nem cōposuit: et inter alia sequētiās multas: e gbus precipua hētur illa que incipit Sācti spūs adit no bis gratia: et d. Juda et hierusalē: atq; alia multa: huius appe dignissimū pncipis tāta erat religio: vt quonēis sibi per ociū liceret horas canōicas vna cū canōicis in choro canēt: Quia qdē pietate ac vir tute hoc miraculū ab eo factitatū ferūt: vt cū aliq̄do horas suas exolueret: et oppidū quoddā obsideret: aliquādo sine pugna ipa oppidi mentia conuerūt: et sui sine detrimēto oppidū obtinuerūt: Demū mori ens etiam miraculis claruit.

C Robertus ali⁹ carnoranus ephs hīs dē tēponib⁹ et doctrina et vite sanctitate multo in p̄cio fuit: q; euz multa edidisset: etiā canēdi modum meliusculum edidit.

C Hugo qdā Adebургēsis miles hac ipsa tēpestate apud Ethonē hūc impatorē maxio in p̄cio hūc ē: cuius rei cā ex germāia ipm in tuscā pcuratorē suū misit: eo q; vt optimus ēēt: ac pietatis et iustitie cultor: Qui illo accedēs adeo iuste integreq; puiciā rexit: vt optimi pncipis desiderū nemini puicia lium reliquerit: vbi cū sex ānis eo in magistratu cū oi laude p̄fussz: tādē apud pistoriū vrbē defecit Ad quez oēs Etrusci post mortē cōfluentes nō secus ac si publicū parētem luxer: omni genere bono ris funeri suo adhibito.

C Cometes stella hoc eodē āno in celo visus ē p q̄ multa ac varia alia apparuere pdigia atq; terre motus magni fuerūt q̄ multe vrbes p̄cisse sunt: ac deinde multa mala subsecuta sunt.

A Guelfer ei⁹ mois hz papa natōe gallicus Hilbert⁹ antea vocatus: hoc āno Gregorio pōfifi ci surrogat⁹ sedit ānis. 4. mēse vno et die. 8. Hic malis artib⁹ pōficatum obtinuit: eo q; ab adoleſcētia cū mōachus ēēt relicto mōasterio se totū diabolo obtulit: mō qd optabat obtine re possz: et iō vt bonaz artū operā daret: pmo ad Hispali Hispanie vrbē accessit: vbi cū do ctrine admodū cupidus ēēt: ea in re nū p̄fecit: vt breui optimus doctor euaserit: et Ethonē Augustū at q; Robertū regē: ac alios insignes p̄clarosq; viros habuerit discipulos: quorū ope pmo remēsis: dein de ranenatis archiep̄s fuerit factus. postreō romāus pōfex adiunāte diabolo fuerit cōstitut⁹: hac in lege vt p̄ q̄ obitū totus illius in aia et corpe ēēt: cū fraudibus tāta adeptus erat dignitatē. post hoc q; fuit Hilbert⁹ a diabolo q̄diu in pōficatu victur⁹ ēēt: Respēdit: q̄diu iugt in hierusalē nō celebrabis vites: Postreō āno pōficatus sui quarto dū quadragesimali tēpore in basilica sancte crucis in hieru salē Rome sacrificaret fato se morituz statim cognouit. vnde penitētia duct⁹ erroz suū corā populo con fessus ē. Rogauitq; oēs vt corp⁹ suū diabolicis artib⁹ seductū mēbrati detricarēt: dissectiq; ac lacera tū sup currū imponderēt: et eo loci sepelirēt: quo spōte ab egs foret vectum. Serunt itaq; dei nutu vt sce lerati discant apud deum venie locum sibi relictum esse (modo in vita penituerunt) equos ipsos spon te ad lateranensem ecclesiam peruenisse: ibiq; sepultum fuisse.

6195

6195

6196

Guelfer p̄dco p̄p

q̄ celebrant ad p̄m +

6200

1004

Dannes eius nois. is. papa: cui⁹ cognomé et patria ignoratur post Siluestruz pōtificē sedit mēsi. 5. de quo ppter pōtificatū breuitate nil gestū mēoria dignū habet: nisi vt autē qd cōmemorationē oīuz defunctorū post festū oīum scōrū ab Edone cluniacēsi abbate in Burgūdia iādiū institutum ab vniuersa ecclesia obseruandam approbant.

Ioannes autē decimus nonus papa patria romāus predicto Joāni pōtifici successit sedit ānis. 4. et mensibus quattuor: Qui pontificatu suscepto ad octium cōuersus: et ipse nil memoria dignum gessit Sepultus autem fuit in basilica beati petri: et post cessauit sedes dies decem et nouem.

C Malatestarum principum procurus.

6202

1003

C Malatestarū autē vetustissima et regia flaminee puincie familia hīs tēporib⁹ ex germania in italiam veniens plurimo adiutorio cōtra tyrānos romāo imperio fuit: ob cui⁹ beneficia atq; seruitia ordo tern⁹ Cesar Ariminū vrbē eidē cōcessit: et mult⁹ ac magnis puilegijs et gratijs illā extulit: Hīj namq; a Germāis originē ducētes: ex illis fuerunt Theutonicis malatestis: qui flaminee puincie pte ab ipso Cesare Orbone defidētē occuparūt: et Cesene vrbē impnīs frenū imposuerūt: ppter qd et cōcedente Augusto Ariminio: ac mult⁹ alijs locis potiri meruerūt: que qdē clarissima et regia familia potimodum in suos crescēs ortus quāte semp maiestati: quāteq; glorie Italīs nostris mult⁹ egdē et admirādis testimonijs dignosci et videri pōt: Cū in ea mult⁹ clarissimi pncipes: fortissimiq; impatores: ac grauissimi doctissimi q; senatores emerferūt: Hinc etenī vt reliquos omittā: pmiū mastin⁹ pādulphus et Galeor⁹ pncipes oī vtrūq; gnē ornatū emerfere. Et ea Galeoro eodē orti sunt Carol⁹ et pādulphus hō malatesta: q ambo int etatis sue pncipes pmarī fuerūt habiti: Itā Galeor⁹ corū pī ai vīute pstantissimus fuit: ecclesieq; romāe obsequētissimus: ac h⁹ Carolū eius nois. 4. imperatore tēpore Innocēti sexti acerrimus fuit defensor: Quāobzē idēz Innocēti pōtifex eūdē vicariū suū perpetuum atq; eius successores in Ariminēsi cōfirmavit vrbē. Carol⁹ vero eius filius vir bellice art⁹ pitissimus fuit: et. ad. Latoni Romano simillim⁹: cui⁹ innumera magnifice gesta apud Florentinos: venetozq; scripta restant. Pādulph⁹ insup eius frater fuit: vir prudētia clar⁹: armis clarior: auctoritate pclarissim⁹. q et ipse p multa apud mediolanēsiū primū ducē fortissime gesta Bixiā etiā ac deinde Bergomū clarissimas Lūbardie vrbes in suā redegit patrē: easq; ciuitates sua liberalitate et munificētia clarissimis edib⁹ ac sacellis exornauit. Malatesta vō tern⁹ frater eisdē fratrib⁹ nulla rōne vīute inferior fuit. Et idē quoq; successit sext⁹ Robert⁹ malatesta: quē integra fides: pncipua religio: incredibilis feruor: ac morū oīum cōpositio beatorū ac miraculis clarum effecit.

C Baptista femina tanq; singulare monile et preciosissima gēma hinc etiā emicuit matrona certe pndicissima et multaz vtrūq; pclarissima q doctrina: ingenioq; ac eloquētia nemini cessit: Ob cui⁹ vīute et clarissimā doctrinā cruditissimi et oratores: vtpote Leonard⁹ et Carolus Arimini: et ceteri sui ipsi viri doctissimi tractatus multos eidē dedicarunt.

C Sigismūdi malatesta hinc etiā emerit q a patrijs morib⁹ aliq; nūlū degenerās Romāe ecclesie rebellis et infens⁹ fuit: ppter quod et pōtifex maxim⁹: ac ei⁹ successor paul⁹ secundus oīs pter Ariminū circūquaq; spatio triū milliū passū eidē abstulit. Supiori āt āno q fuit. 1482. defecit pstantissimus et in armis magnific⁹ Robertus malatesta eiusdē Sigismūdi ex pellice fili⁹: q ai cōstantia: et corporis robore: vt infra loco suo dicem⁹: insignis plurimū fuit.

6203

1004

Ergius eius nois. 4. papa post Joānē pdictū pōtificē successit sedit ānis duob⁹ et mens. sex Hic natiōe Ro. patre Martino ori⁹ fuit: Vir sanctissime vīte: gratesq; cōuersationis: cuius tāta fuit prudētia: vt toto suo pōtificatu nil cōmissus sit qd merito rephēndi poss⁹ t. in deū. n. oēm mētē pueritēs: qd certe facē deberēt oēs pōtifices: oīa bñ et integre gubernabat. Cuius qdē filio oēs Italic pncipes federe cōposito et Sicilia sarracenos pcellē constiterūt. Unde et Eulielmus magni Tancredi Normandic ducis filius adinātib⁹ Campano et Salernitano principibus: illos et Sicilia breui temporis spatio expulit. Hīs gestis cum Italia: et totius fere terrarū orbis fame ac peste laboraret: Sergius vir sanctissimus vīta excessit et in petri templo sepultus est: Quo mortuo sedes vacauit dies octo.

Enricus ei⁹ nois pmi⁹ quart⁹ germāoz impator hoc āno Orbone mortuo non per successio nem: sed ab electorib⁹ predicti Cesar et August⁹ elect⁹ imperauit ānis decē et nouē: et mēsi. 5.

Hūc pmiū Bavarie ducē fuisse cōstat: virū vtiq; optimū atq; scissimū vxorē habuisse: q nequaquā mariti laudib⁹ et pietate religiōeq; ac hūanitate cedēt: Hic itaq; fm Gregorij pontificis pdicti institutionē Cesar et Augustus creat⁹ aliq; diu in gallijs occupat⁹ suū in Italia distulit aduentum. Cōpositisq; ibidē reb⁹ pfecti Romā vēit: et imperij coronā a Benedicto octauo accepit. Accepta: q; corona statim in Capuā a sarracenis occupatā mouit: quos et repētino ipetū idē expulit: ac Vrbanū grecorū ducem: q Mauris fauerēt acerrimo bello adeo psecut⁹ est: vt eū queq; Apulie sinibus eiecerit. Ita āt caste hic ac sancte cū vxore Simegiūda vixit vt vterq; in morte miraculis claruerit multis. Nam nil in vīta pter miseriam: quod ad bonorē dei pertinere secernerēt. Deniq; cum post multa bella in Boemia: germania: italiaq; strenue gesta deo soli seruire veller Bambergensem fundauit episcopatum: et sorore Stephano Ungarie regi mrimōio collocata migravit ad dñm magno de se apud oēs relicto Desiderio: q et post mortem etiā multis claruit miraculis.

Gulielm^{us} Normann^{us} p^{ro}gnom^{us} Ferrabach magni Tacerdi fili^{us} Calabrie & Apulie comes hoc anno cum multis armis ibidem regnasset die obiit. Hic p^{ri}mū cū Romadiolā & Erburie p^{re}z ab Tacerdo patre milite generosissimo occupatā possideret audies sarracenos Calabriā & Apuliā p^{ro}vincias: vt dcm est p^{ri}ncipib^{us} & Malochio q^{ui} p^{ro} impatore ipsas gubernabat p^{ro}vincias: & xpeditionē p^{ri}mū in Sciliā sum p^{ro}it p^{ro}uocōe cum impatore ipso adhib^{it} ta: vt quadrifaria oia capta diuident. p^{ro}secus itaq^{ue} gulielmus cū p^{re}dicti ducibus fugauit sarracenos: q^{ui} p^{ro}pulsis Sicilia oio potius ē: Sed malochi^{us} impatoris p^{re}fectus p^{re}dictā inequalit^{er} diuidens Sicilia p^{ro} impatore suo tenuit: & gulielmi indignatione in se plurimum p^{ro}curauit: dissimulauit tamē gulielmus iniuriā illā vsq^{ue} ad tēpus: pauloq^{ue} post traduct^{us} gulielm^{us} in Italia copijs suis in Apuliā p^{ro}it: & magnā illi^{us} p^{ar}te sibi subegit: Qui vt sedē haberet: in qua suoz mulieres ac pueros: necnō & impedimēta omnia tuta seruaret. Adelp^{hi} in urbē arduo & natura cōmunito loco edificauit: Quo audito michael impator statim magnis p^{er} legatos suos ex grecia: Siciliaq^{ue} ac Italia cōgregat^{us} exercitib^{us} in gulielmū hunc & normanos suos duci curauit: p^{ro}misitq^{ue} ingēti p^{re}lio apud Oliuentem Apulie oppidum Gulielmus cum suis superior: victorq^{ue} euasit: ac sic Apulie regnū dominatūm accepit.

Tacered^{us} at^{que} Normann^{us}: vt supra dcm ē p^{re}dictō gulielmo pater fuit: vit^{us} generos^{us} ai: q^{ui} apud Normā diam galliaz p^{ro}uincia duodeci ex duabus vxoz: b^{ea}t^{is} genuit filios: vbi cū eoz sumptibus pōdere p^{ro}mere tur: nouas sedes q^{ui} rere cōstituit: fortunāq^{ue} meliorē & opes meliores alio in loco vitib^{us} & ingenio sibi facere cōsilijs. Deserta itaq^{ue} Normādia Italia p^{ri}mū p^{er}ueniēs in Romadiola substitit: eoq^{ue} in loco p^{ro}stiens filij sui tāta & talia contra Salernitanū & alios italie p^{ri}ncipes gessere facinora: vt eos viros fortes p^{re}stantissimozq^{ue} suo malo senferint omnes.

Drogo seu Drogus at^{que} Gulielmi p^{re}dicti frater: siue vt alijs placet filius hoc eodez āno ip^{si} galieo in Apulie comitatu successit: cōtra quē impator grecus quēdā noie Adelē ducē cū exercitu misit in i^{us} sit q^{ui} in Diogenē istū impetu scō pene ip^{su}m expulit. Sz statim exercitu istaurato supat^{us} grecis aissa recuperauit. Quib^{us} gest^{is} cū sep^{er} ē ānis i eo comitatu regnasset moriēs gonifredū habuit successorem.

Benedictus ei^{us} nois. s. papa Sergio pōntifici hoc āno surrogat^{us} ledit annis. xi. mēsi. xi. natiōe 1007 6706
q^{ui}pe tusculan^{us} patre gregorio fuit: Qui oib^{us} in reb^{us} hērici cesaris defensioē p^{re}bat. Sz eo defuncto e sede pulsus: Verū intra postea cū inimicis cōcordia: pulsoq^{ue} adulterio pōntifice in urbē cū dignitate regressus ē. Nec multo p^{ro} mortē in basilica petri sepeli^{us}. Petrus aut^{em}

Bamian^{us} doctor de isto Benedicto refert ep^{ist}o quēdā vidisse dic quādā in solitudine hūc Benedictūz papā equo nigro insedēte: eūq^{ue} interrogasse qd cause hoc eēt cur mortu^{us} nigro reberet^{us} equo. Respon^{dit} disse dixit: Siuiter inq^{ui}t torquor: Quib^{us} dicit^{ur} Benedictū hominē rogasse: vt pecunias quas ipse occulauerat suo noie pauperib^{us} erogaret: Nam que ante elemosinarū nomine date fuerant nihil ei p^{ro} fuisse: quia ex rapinis fuerant. Fecit mādātum episcopus: statimq^{ue} episcopatu se abdicans monasticam vitam complexus est.

Orbo visinellus. xxviii. Venetozū dux hoc āno in demortui petri germāi loco suffect^{us} ducavit an^{no} 1010 6209
nis. 19. Vir qdem a puero magnanim^{us} atq^{ue} eloquētissimus: ob cui^{us} eloquētiā ac magnanimitatē p^{re}ter mortē āno erat. sue. 18. dux & p^{ri}nceps p^{ro}stituit fuit: Cui^{us} v^{ir}tute & industria serunt sarracenos Barū Apulie oppidū obsidētes ad vnu vsq^{ue} infectos fuisse: p^{ro} q^{ui} re oppidū obsidioē & p^{ro}stura fuit libatū. Quo qdē bello opp^{re} cōfecto cū statimq^{ue} hierosolyme laborant cōtra turcos auxilio eēt: hadriēscos hostes cū denu^{er} bauere: Quāob^{re} indignatus Orbo oēm vim exercit^{us} sui in eos v^{ir}tit^{us} atq^{ue} cos apud Lauretū tāta clade p^{ro}domuit: vt dies ille vltim^{us} ciuitati visus fuerit: vñ nec postea hadriēscos aplius finitimis bellū iserū aut^{em} sunt: Hic ē ex senatuscōsulto Bradū ciuitatē a p^{ro}po Agleiesi patriarcha nuprime dolo captaz & destructā istaurauit: & alia bñficia vbi p^{ro}tulit: Verū āno magistrat^{us} sui sextodecimo: exigētib^{us} forte deimerit^{us} suis deposit^{us} apud Cōstātinopolim exilio p^{ro}petuo dānatus est.

Prodigia multa.

Luna hoc āno in sanguine versa visa ē: & terremotus fuit magn^{us}. Insup^{er} & facula ardēs instar tur^{ris} cū magno fragore e celo decidit. Mare quoq^{ue} litus suū egrediens cōplurimas submersit v^{ir}bes: q^{ui} bus malis p^{ro}felis in italia: maxie in toto ferme terrarū orbe valida fames ē subsecuta: pauloq^{ue} post in italia tāta peste laboratū ē: vt plures mortui q^{ui} sup^{er}stites hēnt: quā qdē calamitatē in Lothoringia galliaz p^{ro}uincia fons saluberrime aq^{ui} tū in sanguinē versus: futuram indicauit.

Hierusalē ciuitas scā hoc āno a turcis: sarracenisq^{ue}: direpto dñi sepulchro turpissime capis & vastatur: q^{ui} ē tēplū mōris Syon & Bethleē capietes & violātes spurcitq^{ue} mahumeteē dedecanere. Cuiq^{ue} ita p^{ro} quatnor & triginta ānos infecta stentissent postmodū āno salut^{is} nostre millesimo q^{ui}aragesimono no Cōstātinopolitan^{us} impator Leone nono pōntifice Romāo p^{ro}curate obtinuit: & inter cetera sua impēsa id sanctissimū domini sepulchrū dirupitū restitui fecit.

Silla Angarie regina matrona siq^{ue} sanctissima hērici p^{re}dicti cesaris soroz Stephani panonū regis vxoz: de qua nuper dixim^{us} hys tēpōnib^{us} in p^{ro}elio exis adinnāte Alberto pragēsi ep^o p^{ri}mo Step^hhanum regē vix suū postmodū oēs regni sui populos cōuertit: & Christi fidei subiungunt. Erat. n. regina hec: vt ei^{us} p^{ro}clara testat^{ur} historia: p^{ro}teritate: innocētia: benignitate: religioē: gratia atq^{ue} hospitalitate adeo

insignis ut in toto orbe ei non inueniretur consimilis: Et post mortem eius crebris claruerit miraculis: inter sanctas fuit relata.

6220

1021

Conradus primus natione Sueuus quintus germanorum impator hoc anno biennio post Henrici mortem post multa cōtentionē legitimis omnium suffragiis imperator et Augustus creatus imperauit interregno supputato annis triginta: Vir certe in re militari admodum praestans: Qui et apud Henricum predictum imperatorem diu militie dux fuit: cum quo etiam multa bella strenue gessit: q ubi magistratus inuit: coactis prope in unum copiis in Italiam mox descendit: et in Helyprandum mediolanensem principem duxit: eo q Mediolanum et multas Lombardie ciuitates ab imperio discedere procurauerat: Veniens itaqz cum valido exercitu Conradus hic Mediolanum primus obsedit: et suburbia omnia incēdit eo animo ut vrbe quoqz vniuersam sibi rebelles igne cōcremaret: Sed virtute et magnanimitate Helypradi: necnon et hortatu coloniensis episcopi id ei suadentis obsidionem soluit: ac inde recessit: cum ille intra missarū solennia beatum Ambrosium urbem et populos tuentem vidisset: Romam deinde profectus a Joanne pontifice Romano imperij corona coronatus est: Qua accepta inde recedens in Selanos: Angarosqz statim ducit: atqz eos breui perdomuit: Quibus felicissime gestis nonnullas: et quidem peritiles tulit leges: Inter quas hec vna fuit: Ut quicūqz princeps pacem infringere tentasset: capitis pena plecteretur: Hac ratione motus Lapoldū quemdam Germanie comitem acerrime persecutus est: q ab eo turbādi orij et quietis initium oriri fuerat qui sibi cauens cum vxore et liberis in solitudinem confugit: ubi et diu pre timore incognitus delituit: Nuncios preterea misit: qui Grecis et Normanis inter se de regno Apulie concertantibus ab armis discedere imperarent: Romanis quoque exiduum interminatus est: si diutius: quemadmodum ceperant pontifices Romani seditionibus vexarent: Quo tandem mortis genere Conradus hic: vel ubi obierit non inueni.

6221

1022

Sanctus eius nois vigesimus papa Benedicto pontifici hoc anno successus sedet annis novē et diebus novem: Hic patria Romanus: patre Gregorio portuensi episcopo nat⁹ nullis iniuriis sacramentis pontificum munus suscepit: Quem postea Romani seditionibus et apertis preliis plurimū vexauere: Sed et Conradi Cesaris auctoritate et potentia liberat⁹ fuit: Cuius quidem vita mirifice ab omnibus laudata fuit: Eoqz mortuo sedes Romana vacavit dies octo.

6222

1023

Mediolanensium principum initium.
Helyprandus quidam Sacij Anglerie Comarchi filius: hoc anno patre ipso humanis reb⁹ exempto: et totius senatus: populiqz cōsensu Mediolanensium regni habenas suscipiens regnavit annis triginta duobus: Vir quidem eo consilio atqz virtute insignitus: ut in toto Litalpine Gallie: immo Italic orbe eidem par non reperiretur: Qui cum maxime in singulari oblectaretur certamine fortissimos etiam propugnatores sepe numero devincebat: Quem cum Conradus Augustus post multa facinorosa ab eo strenue gesta aliquādo intuitus fuisset: Ipsum ingenio: dexteraqz plurimum valere adiudicavit: et a Stephano panonij Rege aliquādo interrogatus: qualem fore Helypradum mediolanensem putaret: Vellem inquit tā ferax scientia rei militaris et virtute corporis seculū haberemus: ut aliquos Helyprando non ex iniuria preferre possemus: Hic igitur Helyprandus: ut ex quibusdam fertur historiis cum Mediolano: multisqz Lombardie urbibus imperaret: actum rei militaris scientia: tumqz regni magnitudine alijs preferretur effecit (ut ita dixerim) ut totius orbis reges in se vno oculos coniecerent propter quod et Conradus Cesar eidem bellum implacabile indixit: eo q vrbe ab imperij obedientia alienauerit: et propterea omnes cōfines regulos contra eum concitavit: Veniens itaqz Conradus cū exercitu Mediolanum postquam urbem diu obsedisset: tandem Baverium quendam Theutonicez necessarium suum mire in agnitudinis et fortitudinis virum: quem quasi Achilles aut Hectorē omnes Helyprandi copias profligaturum speraret contra eundem Helyprandū ex Blemania accessit: Cū hoc viro vastissimo tādē Helypradus cōmuni decreto singulari certamine extra Mediolanum certamen assumpsit: quem et post longa: diuqz certamina Helypradus hic per medibz pectoris: crates p foravit: quo quidem vulnere cum ex equo decidisset: Helypradus confestim ipsum ruentem intercepit: ac proprio gladio ipsum iugulavit: post cuius ruinam Conradus imperator: mox die secūda tristic factus cum lachrymis e mediolanensium sinibus cum omni exercitu abcessit: Solutaqz vrbis obsidione Helyprandus contra confines Regulos: quos cum Conrado Cesare contra eum consensisse constabat: arma commovit: Sed omnibus veniam petentibus: ipse (ut erat animo magnus) benigne suscepit: et deinceps cum ingenti gloria in pace quieuit: Tādē vero Conrado Cesare mortuo cum Helyprandus contra Henricum imperatorem eius successorem in germaniam profecturus esset: febribz agitat⁹ et vita excessit: Quo mortuo cum maximis omnium lachrymis humatus est: et patrie patri ap pellatus est: quem matres: ut cum moris erat per annum planxerunt.

Uicecomitum Anglerie Genealogia.
Helypradus itaqz predictus Anglerie comes et Mediolani princeps: ut dixim⁹: Sacij habuit p̄cem Anglerie Comarchū: Cui Sacio (sicut Mediolanensium testantur chronice pater fuit Oppizo vir bellice rei p̄tissim⁹: q sub Ethone p̄mo feliciter militavit: Oppizoni aut pater fuit Atto totius Italic genera

his impator: et hunc pater Adibertus: qui fuit Berengarij: qui fuit Hugonis: qui fuit Hu donis: cui in-
numera magnifice gesta apud clarissimos cōperiunt scriptores: sed ad manus nostras non pervenerunt:
hic fatus a bernardo Anglerie Comarcho patrē habuit regē Desideriū: Desiderij autēz pater Astul-
ph us qui fuit Rachis qui fuit Perider: qui fuit Saluagni Anglerie comitis. Hi oēs: et si prospere p se
pugnauerint: tamen ab alienigenis multis cladibus afflicti etiam ab ipsis suis anglerie comitibus fue-
runt affecti.

Angleria oppidum Lombardie.

Angleriam autē nunc castrum: olim
civitatem fuisse constare: a Mediolano
longe miliario quadragesimo: in ripis
vrbani lacu in altis montibus et in pēru-
ptis rupibus magna ex parte inaccessibi-
libus sitam nemo dubitat: Quam qdem
civitatem post Troianam cladem quidā
Troianus princeps profugus nōle An-
glus pdidit: et a se angleriam nominavit
Eam siquidē populosam et amplam fuisse
se: ex eius ruinis confici potest: Quā enīz
gorbi euerissent postea nūq̄ coaluit:
De qua Stephanardus quidam cbronī-
cus his verbis ait.

Anglerie vicine lacu munī et arcis.

Presidium lugures hec quam tenere coloni

Urbs antiqua fuit antiquis viruta bellis

Ipsa redacta solo paucis contenta colono

Nobilitatis habens p̄sēce vestigia seruat

Delubra que reficit prope mentis sparsa per agros

His ostibus est vllis vix expugnabile castrū. Eoqz loci adhuc castellū in tumulo posuū est: quod nostris
etiā tēporibus Ioannes comes Boromeus vir qdē clarissimus: et multarū diuitiarum potentissimus
summa cū diligētia custodit: cui adhuc subest Burgum nō ignobile.

Anglerie autem ipsius vrbis reges hi fuerē primo Anglus ipse cōditor: cui successit Alida: dein
de phisoch rex: post quē phisus eius filius: qui genuit Puncetium regem: puncetius autem Elimech: elī
mach vero Albanicū Albanicus Semebundum. Semebundus autem alium nomine albanicū:
sub quo Romulus vrbem Romani cōdidit: post vero albanicū ipsum regnavit Alcanius: quo tem-
pore Numā Pompilius Romanis imperauit. Alcanius autem genuit galtermundum regē qui ibu-
sciam suo adiecit imperio: post quem elimach secundus: qui regnare cepit insubribus et etruscis: qui
genuit Rachim Rachis autem rex genuit Belonefū: qui multis armatus milibus tanta virtute cō-
tra hostes pugnavit: vt ad postremum totius ferme italic regno positus fuerit: quo mortuo in regno
eius filius nomine briginus successit: qui genuit Brunifedum regem: quīqz et animi virtute contra gal-
los Romanosqz congressus victor gloriofus erat. Brunifedus autem Salaranandum genuit. Sala-
ranandus vero Bridomariū: et Bridomariū Lucium genuit filium: quo quidem tempore Pom-
peius et Julius cesar ciuile gesserē bellū. Sub hoc autem regnū diadema anglerie ac Mediolanen-
sum cessauit. Albertinus deinde ex anglerie familiā surrexit vir viribus fortis qui ingentem draconēz
apud mediolanū populo spectāte claua solus interfecit: post quē quidā nomine Adaximus apud me-
diolanū magistratū suscepit. Adaximus autem ipse genuit Adilorem atletam illustre: qui supra
humanas vires fecisse dicitur: crotonensi miloni per similes: qui taurum in olympico certamine icto no-
de dextere occidisse traditur: et per stadium in humeris sine fatigatione portasse: totum quo die illū ma-
etauerat comedisse. nec vereor hunc eundem fuisse: de quo Valerius de moribus non vulgaribus me-
minit: quod et gellius noster nocturnū aticarum lib. xx. affirmat dicens ipsam demum exitum habuisse
miserandum: post quem eius filius Rolandus surrexit virtute et fortitudine patri equalis: nec et ipse ro-
lando palatino inferior: qui apud angleriam oppidum suam arcem pugnacissimā struxit: et putem pro
fundissimū effodit: qui nunc vsqz Rolandi magni putem nuncupatur. post hunc mediolanenses et
anglerie comites substituere vsqz ad Hualuanum anglerie et mediolani comitem: de quo in genealogia
huiusce familie paulo ante diximus.

Petrus. 29. venetorum dux ex gradencia gente familia nobili natus hoc anno bonis oīum suffragi-
is dux creatus ducavit annis. 4. de quo nil memoria dignū habemus: nisi q̄ quarto principatus sui an-
no seditione cōtra eum orta magistratū deiectus fuit: atqz cōstantinopolim missus: ibidē in quēdā mo-
nasterio tanq̄ in carcere reclusus fuit.

Ursus autē patriarcha trigessimus dux hoc āno petro p̄dicto magi atū deiecto pplo vniuerso assentiē

1016 6215

1030 6229

te eide dux subrogatus ducavit anno vno: Qui magistratu suscepto statim tumultus et seditiones in urbe coepescunt: et multa digna laude in rep. egregie confecti: verum cum sciret neminem posse duobus officiis serui re vigile consuetudine post annum congregavit populum: et universo astante actu magistratu sponte sese abdicavit.

Henricus francorum rex superioris Roberti regis filius: et Hugonis magni hoc eode anno post preem francis regnare cepit: et regnavit annis. 30. De isto autem nil memoria dignum habetur.

Bonifacius urseolus primus supra viginti venetiarum dux hoc anno patriarcha predicto magistratu se abdicante adeo ducatus dignitate quesivit: ut nil ambitione aut fraude ad id optinendum pretermiserit quod ad eandem rem consequenda pertinere arbitrabatur. Unde et his artibus etiam per arma ducatum obtinuit eoque modo dux constitutus tumultuante populo. 3. die timore perterritus Ranciam confugit ubi paulo post morbo contracto vitam lugubrem finivit.

6230

1031

Bonifacius autem grademico 32. venetorum dux eo ipso anno quasi exulato Urseolo predicto urbe: et dignitate pulso bonorum omnium suffragijs dux et princeps creatus ducavit annis. x. et mē. 4. hic cum susceptus fuisset dux senex a diuturno et fere decrepitu: erat princeps tamen gravis: ac ingenti sapientia illustratus. Qui magistratu suscepto omnium consensu magnam synodum in urbe congregavit. In qua quidem constituit ne quis deinceps dux sibi consocium aut successorem facere presumere: aut fieri permitteret. Videbat enim veteranus ac sapientissimus hic princeps tam vniuersumque factiosum et prepotentem eo deuenisse ut corruptis suffragijs tantam dignitatem in se ilatu obtinere velle. Tandem bona senectute defunctus in Zacharie monasterio sepelitur.

6231

1032

b

Benedictus eius nominis. 9. papa natione Tusculanus pre alberto benedicti octavi nepos hoc anno Joani pontifici succedit sedit an. x. mē. 4. diebus. 9. Hic Romanorum tanquam ignavus et nullius precij virum deiecerunt: eiusque loco Joannem Sabinum episcopum constituerunt et Siluestrum tertium appellauerunt.

Quo post. 49. dies pulso Benedicto denno restituitur. Is autem post mensem et dies. 21. cum cerneret se iterum eadem discrimina subiturum Joani archidiacono sancti Joannis ad portam latinam quod postea Gregorius sextus est appellatus pontificem munus vel vendidit vel permisit. Hanc obrem benedictus merito ab omnibus est accusatus et diuino iudicio damnatus. Nam post mortem eius cuiusdam benedictus ipse monasterios apparuit: a quo interrogatus cur tam horrendus et deformis videretur. Quia in presenti vita sine lege rationeque vixit. Ideo volente deo ac beato Petro apostolo: cuius sedes omnibus probis infestis: imago mea plus scitatis et bestialitatis habere videtur quam humanitatis.

Henricus vngarorum rex Stephani regis ex gallia uxore filius: his temporibus cum aliquodiu post preter regnasset adhuc una cum sponsa uxore sua virgo existens migravit ad deum. Qui postmodum propter et frequenter miracula sanctus ab omnibus existimatus est.

6233

1034

Gerardus prius venetus panonum episcopus vir virque bonus atque doctissimus hunc et tempus martyrium ab hostibus christiane religionis egissimo prulit aie. Nam ipsius scripsit pontificem increduli capiētes ad curru quendam ligauerunt et in monte altissimo educētes in preceps dederunt et turpiter lacerati interfecerunt.

Rodolphus ultimus burgundionum rex hoc anno cum annis multis regnasset et plimas suorum seditiones comprehensisset nec quiete in regno natusci posset Conradus fidei confusus se et burgundionum regnum eidem subdidit. Quod quidem regnum cum impator regendum accepisset illud in principia redegit: et deinceps longo tempore burgundia non regnum: sed imperialis provincia dicta est.

6237

1038

Andreas autem Stephani panonum regis filius cum aliquot annis regnasset hoc anno iam senio confectus Bebla eius frater assentiente Salome filium mox dauid regis regem fecit et aliquodiu vivente adhuc preter regnavit: sed preter ipso Andrea defuncto salome a Ladislao beble filio pulsus est: quem tamen impator in regnum restituit.

Comitatus alias civitatis quodam anglorum rex cum diu in anglia regnasset: et divina opera eo in regno gestisset hoc anno voti et religionis gratia Romam venit: ubi cum voti sui copos effectus esset: statim a summo pontifice multis donatus muneribus in patriam rediit: et filiam suam henrico Conradi filio in matrimonium locavit: qua locata mortem obiit.

Viri doctrinis excellentes.

Campanus celeberrimus doctor et maximus astronomus hac tempestate in pisco existens non nulla accuratissime scribit: atque errorem aliquotulum in prolomei magni astronomi calculatione adinvenit: ut quo ad lunę et stellarum motum: ac etiam in nonnullis alijs.

Huido quidam celeberrimi nominis musicus patria ethruscus ex civitate Arretio natus: et ipse per hoc tempus plurimum claruit: et canendi modum in sacris versusque flexuras et digitorum notas dinumerando meliusculum reddidit.

6238

1039

b

Enricus eius nominis filius Conradi predicti cesaris filius: sive ut alijs placet gener sextus germanorum impator post patrem cesarem et augustum ab electoribus factus imperavit annis. xviij. quod imperio assumpto magnam comparans exercitum statim adversus Oldericum boemorum regem dubio Marte diu pugnavit. Sed altero anno certamine repetito Oldericum prelio superavit: et cepit: quem sibi tributarium factum incolumem dimisit.

Adonis deinde in vngaros inter se de regno dissidentes Salome a Ladislao pulsum in regnum restituit. Postmodum cum apud Romam multi pro pontificatu contenderent cum magno comitatu ad componendam pacem Romam venit: ubi synodo congregata Benedictus. 9. Siluestrus. 3. et Greg. 6. pontificatu se abdicare coegit: et fidegerum bambergensis episcopus: et clemens filius dictus est. creavit pontifex: a quo etiam mox impati coronam accipere voluit. Quo facto Romanos in verba sua iurare populi: ut de cetero pontificum electioni se nequaquam interfuturos nisi de mandato impatoris id facere cogent: de posteris hoc modo rebus capuam proficiscens multos milites secum aduxit: qui saccentis regionibus infestis resisteret:

Atq; inde in germaniā regressus ibidē templū celeberrimū in bonorē beati Georgij martyris bamberg
gicōdidit. Ad cū cuperet in chatedralē ecclesiā cōsecrari annuente Benedicto cetano pōnifice maxio
singulis annis ipsam ecclesiā daturā Ro. pōnifici centū argēti marchas cū vno equo falerato repromi
sit. Ad qdē donū Leo nonus postea ab impatore accipiens ipsi bambergēsi eccleie tributū remisit. Eincē
tius gallus et Martinus scriptores de hui^{us} henrici ortu miraculoso diuināq; p̄mōtione lūstquā admi
ratione dignā cōposuerunt: quā si credimus mirabilis p̄fecto deus in oibus opibus suis.

Yluester eius nois. 3. papa natione Ro. p̄re Laurētio in locū b̄ndicti expulsi subrogat^{us} nō ni
si sex et 50. dieb^{us} sedit: qz post id t̄ps b̄ndict^{us} suoz factione restitutus fuit. Eo. n. tūc pontifica
tū venerat: vt q plus largitionib^{us} et ambitione valeret: is t̄mōdo gradū obtineret. hic cuq;
primū Sabinus cardinalis esset suis largitionib^{us} cōtra b̄ndictū papā pontifex creat^{us} fuit
sed qz nō p̄ hostiū in ouile ouium intrauerat. Ideo vt sur et latro merito pulsus est: et b̄ndict^{us} denno re
stitutus: Et sic oia in tumultu existētia mō vñ modo aliū Romani appetebāt.

Regorius. 6. papa sedit in scismate annis. 2. et men. 3. Ip̄e aut in ecclesia sancti Joannis ad
portā latinā archidiaconus existēs pōntificatū (vt dictū est) a b̄ndicto. 9. accepit: q̄obrē b̄ndict^{us} 1040
ricus cesar habuit a synodo et b̄ndictum p̄dicium: siluestrumq; 3. ac hunc Gregorium abdi
care se pontificatu coegit: et Clementē fm pontificem creauit. Ip̄um t̄m nōnulli virū optimū

et bene de ecclesia dei meritū fuisse dicūt: cum sedem apostolicā labefactatā sua virtute: aīq; magnitudi
ne restituerit. Quia latrones hinc inde obacebant: et medio sustulit: et ecclesie ditionē recuperant pri
ua t̄m interdicitis et excommunicationib^{us} admonitos: post vī et armis domitos: Ip̄e obrē a multis homicida et
sanguinis humani effusor: admonitos: post vī et armis domitos: Ip̄e obrē a multis homicida et
tius: p̄pter qd in egritudine constitut^{us} quā et mortuus est. Gregorius ip̄e cardinales oēs ad se vocauit:
hosq; verbis et rationib^{us} castigās id se iussit et caritative fecisse rettulit: qz ip̄i luore iniquitatis et crudeli
tatis fecisse reprehendebāt. Et vt me verū dixisse scire possitis: inquit: cū mortuus fuero corpus meum
ante fores ecclesie sistorē vestrīs obferat: si porte nutu diuino aperient: me dignū xp̄iana sepultura
censitorē: sin aliter corpus meū vna cū aīa dānatū qua volueritis eicitote. Adortuo itaq; pontifex cor
dinales mandata ipsius fecere: et statim coorto grani vento porte aperte sunt: corpusq; cū admirationē
oīum et magne sanentis introlatū est.

Lemēs eius nois 8us papa bābergēsis ep̄s sindagerns antea vocat^{us} viuētib^{us} adhuc Grego.
Siluestro ac b̄ndicto pōntificibus henrico cesare impante: ac iubēte in synodo alijs decretis 1041
pontifex creat^{us} sedit mē. 9. et die. 7. nec post cū sedes vacauit: qz illo viuēte Damasus in pon
tificatu successit: quē t̄m in Augustū creatū Romani veneno e medio sustulere.

Damasus igitur papa natione banarns nullo populi cleriq; cōsensu pontificatū occupās se
dit dieb^{us} mē. 23. Ideo. n. corruptela hec inoluerat vt cuiusq; ambītofo liceret petri sedē tur 1042
p̄pter occupare. Sed deus inaliuolū et ambītofo in ceterozū exemplū obstituit: qz tertio et vige
simo tyrānidis sue potius q̄ pontificatus die mortuus est.

Henricus eius nois quartus trigēsimūsecundus veneratorū dux ex nobili cōtarena familia nat^{us} hoc
anno in dominici gradnici demortui ducis loco successit: ducavit annis. 25. et mē. 9. vir sane prudentissi
mus: ac reipu. sue amator q suscepit magistratu ex senatuscōsulto gradum vrbem nuper a pepo aquile
senā patriarcha auctoritate et consensu b̄ndicti pontificis captam et spoliatā ac dirutā: eiusdē etiā pon
tificis ipsam maxima impēsa iustaurauit. Insup cū esset religionis et pietatis amator sua opa et industria
monasteriū sancti angeli in vrbe et p̄p̄inquo loco in maris litore monasteriū sc̄i Nicolai de lido funda
uit et erexit. Et in vltimo eorum tandē plenus dierū et operibus bonis sepeliri se fecit. Ip̄ius nāq; pru
dētia compertum fuit in toto ducatus sui t̄pe nil q̄ senatū venetum: rēq; pu. suam molitū fuisse: sed in
pace et summa iustitia oia conseruata fuisse.

Eo ei^{us} nois nonus papa natione alamanus post Damasus papā pōntifex fact^{us} sedit ānis. 3.
mē. 2. et dieb^{us}. 6. Adortuo nāq; Damaso pontifice Ro. ad impatore vsq; in saxonias misere 1049
rogātes sibi pontificē darioptimū: qb^{us} Cesar statū Bauonē ep̄s tullēs: virū bonū et simplice
obtulit: q cū Romā p̄ resumptū ciuitatē in pōnticali bitu peteret: qdā cluniacēsis abbas: et Gl
debrāndus mōachus sc̄na ethusa forte obuauerūt: et cū veluti apostatā compietēs dixe
rūt: vt papa ita ornāmēta oīo deponeret ab impatore p̄rārē nō habēte cōcessa: Quoz iussa exequēs in
peregrini habitu indutū Romā pduxerūt. Qui ad cardinaliū cleriq; ac populi cōspectū pductus se re
lut incautū accusauit: eo q impatori in hoc paruerit. Rogauitq; ne petri sedem diutius vacare sinerēt
Clerus autem Gldebrando monacho suadente ipsum Bauonem in pontificem elegit Leonem nonū
vocatū: Qui hoc modo pontifex factus Gldebrandū ipsum monachum illic Cardinalem diaconū
fecit. Sui hic pontifex vir pietate: innocentia: benignitate: gratia: et hospitalitate adeo insignis: vt eius do
mus semper peregrinis et pauperibus paruerit. Quā ex re cōtigat semel ante fores suas leprosum pau
perem inuenire: quē p̄e misericordia in lecto suo collocari precepit. Abancq; facto nūq; pauperē inue
tū fuisse. Unde creditū fuit Christū illum fuisse: q pauperis noie eo in loco recubuit. In reb^{us} p̄terea ad
religionē pertinētibus tanta diligētia vsus est: vt mandauerit clerico: rū domicilia omnia iuxta templa
cōstrui: sicut habem^{us} i canonē. 12. q. 1. c. Necēssaria. Tante deniq; auctoritatis et reuerētice: vt p̄e ceteris

pontificibus suis monitionib⁹ cōstātinopolitanū imperatorē ipulcrit sepulchrū dñi a barbaris iam se-
ptē et triginta ānia diruptū restituere. moriēz deniq³ miraculis claruit: et apud scñi Petri sepul⁹ fuit.

Cirri disciplinis excellētes.

Hugo cluniacēsis abbas homo sane p̄ter doctrinā genere: pietate: religione: clementiaq³ insignis p
hoc tēpus in Edilionis abbatia loco substitut⁹ nonnulla p̄scripsit eruditione et laude digna.

Lanfrancus natione papiēsis eximius qdē doctor et anselmi egregij doctoris p̄ceptor: bis dē tēpori-
bus in gallijs insignissimus fuit. Qui cū apud parisiū legendo scribendo disputando clarissimus habe-
retur tract⁹ diuino spiritu scholis abrenūciavit et ad ppria remeavit vbi rebus suis pauperibus croga-
tis maxima cū humilitate quoad vixit soli deo tanq³ verus xp̄i seruus militauit. Hic p̄ceteris librū in-
gnē noīe Similariū cōtra Berengarij errorem cōposuit atq³ alia p̄clara edidit.

Berengarius autē doctor natione turonēsis Andegauēsis archidiaconus: per hec tempora: cum
diu sanctitate et doctrina insignis et clarus fuisset: ob doctrine sue amplitudinē primo cōsultus in eucha-
ristie Sacramēto turpiter errauit: et multoz alios ipso suo errore infecti: sed diuina postea illustrat⁹ gra-
tia errorem suum publico cōcilio vercellis habito emendauit: vt habemus in decretis: de p̄se. di. 2. c. Ego
Berengarius. Emendationeq³ facta: statim Sophisticē discipline studio omisso primo oia pauperib⁹
erogauit factisq³ pauperrim⁹ labore manū suarum quoad vixit viuere voluit et vniuersum vitę sue tē-
pus sanctissime contriuit.

Theobaldus etiā nobilis francus vir religiosus bis dē quoq³ t̄pibus apud vicentinos et doctrina et
vite sanctitate multo in p̄cio fuit: ac quedā cōposuit.

Hermānus p̄cetera cōtractus et ipse religiosus patria alemanus ingenij p̄stātissimū vir hac etiā
tēpestate cū in diuinis exercitissimus esset in multis et qdē egregios cōposuit hymnos: atq³ in honorez
virginis Marię nonnullas celebresq³ cōposuit inter q̄s: Salue regina misericordie p̄cipua habere sed
de q̄dratura circuli multa et docte ac acure descripsit ac qdā alia.

6249

1050 **G**othifredus tertius apulie comes Tancredi normani fili⁹ hoc anno diogone et hūnfredo eius fra-
trib⁹ defunctis in apulie regio seu comitatu substitut⁹ multos annos regnavit. Eo etiā anno ei⁹ conso-
brino noīe Huaimaro Salerni p̄ncipe a suis interfecto Eupulphus surrogatus est: Qui ambo paulo
post Beneuentum vrbē Ro. pontifici subiectā occupantes maximū incendiū suscitauit. aduersus hos
leo pontifex cum auxilijs imperatoris profectus cum ipsis p̄gredi tentauit: sed paulo pontifex ab ipsis
superatus etiā cum aliquibus cardinalibus captus est. Normani tamen capto pontifice sicut decuit
maxima in pontificē vti reuerētia cum cū oib⁹ suis Romam cum honore remiserunt. Quam ob libera-
tatem postmodum pontifex reuersus sua auctoritate ipsis normanis eam gubernandam permisit: ac
quicquid alia de italia tunc temporis tenebant. Quo facto Goib. fredus vita functus Bagelardum filiū
vni reliquit heredem.

6251

1052 **C**oncilij vercellēse hoc anno in eadē vercellarū italie vrbē Leonis p̄ntificis iussu cōtra Berēgarij
errorem celebrat⁹. In quo qdē cōcilio idem Berēgarius andegauēsis archidiaconus cuiusdā eccliasici er-
roris auctor dñatus fuit. et postmodū (vt dictū est) illustratus optime vixit.

6252

1053 **T**heodora greca virgo sane p̄clarissima hoi quondā impatricis vxoris Michaelis eiberiachi cō-
stātinopolitani impatoris soror: hoc anno cōstātinū monacho eius cognato impatore atq³ sorore ipsius
impatrice vita functis: vt erat mulier ingēis virtutis impij dignitatē assumpsit: et duob⁹ annis pruden-
tissime ac iustissime administravit. Qua obeūte Michael cognomēto nouicius p̄ arma suffect⁹ est ei
impator: q et ipse eodē anno ab Isaacio comiano iperio deiecit⁹ monachus est effect⁹ Isaacio itez post
quatuor annos p̄ arma pulso Cōstātinus cognomine dioclesim accepit imperiū.

6253

1054 **G**regor secundus papa natione alamanus et bauaria oriūdu hoc āno Leonis p̄ntificis suffectus
sedet annis. 2. et men. 3. et dieb⁹. 14. hic oīum p̄ntifex elect⁹ et cōfirmat⁹ statim magnā synoduz
florētie celebravit: in qua qdē multos ep̄os tū symonie: tū fornicationis cā notatos ep̄au et
dignitate priauit: ac clerum admonuit quid maxime ad se p̄tineret p̄posita pena his q leges
canonicas transgredierentur. Tandē ad extremā borā veniēs ibidem in domino obdormiuit: et post se
des dies. xi. vacauit.

6254

1055 **O**ribus anglie comes mediolanij p̄nceps vnicus helypadi gnatus hoc āno p̄c defuncto adole-
scēs in regnū succedēs regnavit an. ly. q paterne nō linemor virtutis inter p̄mos illius sue tenelle etatis
adolescētis effloruit: Erat quippe maximū ingenij: vir maximeq³ rerū gerendarū scientic: ad pacem qdē
et ad bella pertractāda peritilis: et potissimus ad l̄farū studia insignitus. Sceptro itaq³ paterno susce-
pto omnibus vno animo esse cepit: ac diuites egenosq³ vno ordine habuit. Et cū christianissimus esset
Alexandrum pontificem maximum natione mediolanensem maximo in honore ac tutela suscepit: cu-
tus atq³ potentia Cadoli scismati p̄ntificis exercitus profligatus: et eius castra cōflagrata fuere. Unde
eius virtus in nationes diuulgata atq³ ab oib⁹ cognita galliarū p̄nceps p̄ terre sancte subsidio i synodo
apud tironē cōgregata ad hunc Oibonē etiaz litteras dedere: vt et ipse tanto apparatu auxilio adesse
vellet. Qui et pontifici Romano alijsq³ regibus et p̄ncipibus libētissimo annuit aio. Hierosolymamq³
cum reliquis in bellum profectus vniuersam iudeā ac samariā breui cōquisiuit. Dumq³ vrbē hieroso-
lymorū obsideret: et circa eandē cum reliq³ christocolis byemaret. Quidā p̄ncipes transiordanem no-

mine volux viso eo vt erat aio andax per interpretem ipsi in orbem ad singulares cōgressus iuitant
Que sane res ab eo exorata facillimū promeruit votū. Atq; ita sexta post diē ambo armati ad duellū
pcesserūt. Eo. n. tūc orbis hic p insignē. 7. in scuto fecta gestabat isculptateo q. 4. for. issimos pugna
tores vnica gladij fulminatiōe pstrauisset. Volux vō aliter ornabat. Ex eius nāq; cono vīpa enca sur
gebat miris in: lura atq; iplicata spiris: q; infanti excoziatū ad vsq; costas denotare videbat: humeri
aut z brachia tñ extabat: z bipatēti ore pene vociferare videbat. Cū his igit insignib^{us} ambo i pugna p
cessere z pmo qdē occurū cū stbus volucē lancea ex eqno pceptū dedisset statim elenata claua adeo
illi caput cōfregit vt cerebrū totū p solū spargere. Quo qdē mortuo orbis illi galeā exuit z spolia eius
vniuersa pro triūpho reponit. Deniq; cū mediolanū cū gloria redisset illud insignē xpo dño nro in
tēplo obrulit: atq; ita sibi z successorib^{us} suis cā vīperā pro singulari insignē ppetuo portandā delegit: quā
visq; in bodiērnū diē Mediolanēses pncipes z reliq; vicecomites gestare cernunt. Tandē vero ab hic
rosolymis regressus dum impatorie res fluctuaret: etiā mediolanēsiū res aliqñlū pturbari cepertunt.
Quas qdē cū equa lance sedasset a suis excitat^{us} magno exercitu in vñū coacto in Germaniaz contra
duos impatorū exercit^{us} cōmigrare pposuit. Sed re nondū cepta in matura morte sublat^{us} est: ac euz
ingenti totius populi luctu z merore in diue virginis Marie tēplo sepultus fuit. Hic cū lucretiā genere
francā duxisset vxorē ex ea andream solum genuit filium.

Egeluon^{us} cantuariē ep^{us} vir sapiētissim^{us} z doctissim^{us} his diebus cū apud Cintonē Anglor^{um}
regē magno in precio habere^t in anglia diē obiit z signis ac virtutib^{us} claruit hic cū diui patris nri Au
gustini deuotissim^{us} esset aliqñ^{us} z Roma anglia rediēs: teste Vincentio Gallo li. 26. apud papā vñū
ex Brachijs ipsius diui patris Aug doctozis extimij. c. talentis argenti: z talēto auri erit z in angliaz in
ciuitate venturia deponatur: buius etiā monitu z suasiōe Cinitus anglozū rex multa monasteria
multasq; ecclesias z instaurauit z erexit qui cū beatissime dei genitricis Marie deuotissim^{us} esset mul
ta in eius laudē edidit atq; alia cōposuit ex qb^{us} epl^{arū} liber extat pulcherrim^{us}: in q^{uo} vna grās agit
Cintoni regi q^{ui} largitatis eius viscera in impēis ecclesie Carnotiēsis effunderit.

Henricus eius nois. 3. henrici p^{ri}dicti fili^{us}. 7. germanozū impator hoc āno p^{ri}ce defuncto: 13. ado
lesces ab electorib^{us} Augustus elect^{us} impator an. 48. vir in bono lenis: z in malo p^{ri}uar: qui 1057
suscepto impio factus elatus: z immortalī deo sp^{iritu} religionēq; christiana cōtēpra: a patrijs
morib^{us} auersus calcē z comuā^{em} dei ecclesiā supbe nimisq; erexit. Quāob^{re} Stephanus pa

pa z reliq; sui tēporib^{us} p successionē pontifices Romani cū hereticū pronūciarūt. ea maxia de eā q^{ui} sem
motū pontificū auctoritatē potentiaq; semp dīminuere ac subuertere statuisset. Hic enim a Nicol^o 10. so
papa vna cū angete vxore sua: impij coronam accepisset toto sui pōtificatus tpe ob beneficiū acceptum
nil^{us} ecclesiā Ro. moliri tētuit. S^{ed} Nicol^o 10. defuncto^{us} Alex. secūdū scismata suscitauit plurima: z Ca
dolū p^{ri}uilegiū ep^{iscop} vxore cū agniete reclamante pontificem creauit: Quis rei cā multa scādala multe
q; cedēs hinc inde exorta sunt: Cognito aut postmodū errore suo apud mantrā vrbē henricus ipse ve
niā supplex exposulauit: z obtinuit: Alexandro nāq; pōtifice defuncto Greg. eius loco suffectus hūc er n
dē henricū admonuit ne deinceps ecclesiastica beneficia p symoniācā cupiditatē alicui cōmitteret. Cuius
sanis admonitionib^{us} nō mō non obteperauit: verū etiā agnietē impatricē bñ monentē ab administratio
ne p^{ri}us depulit: que Romā pfecta nō diu dolore animi supuixit. Tū vero Greg. tantā nō ferens inu
riā henricū ipsuz oī regia administratiōe z dignitate puatū anathemate notauit. Cognita itaq; Greg.
censura Henricus hic per lras supplex veniā p^{re}catur: cui^{us} p^{ri}uilegiū pōtifer canossum agri regni
sis oppidū ad marbildi comitissam ex ciuitate vercellarū cōcessit. Illuc igit henricus impator cū oībus
copijs suis p^{ro}pere properans deposito impali ornamēto nudis pedibus sup glaciē per tridū veniā p^{re}
cari nō destitit. Cui demū pōtifer ipse marbildi comitissā: z Adclai sabaudiēsis comarchi interuētū ve
niā p^{re}stitit z absolutiōis beneficiū eidē cōcessit. Pace itaq; iureiurādo firmata impator papiaz uersus
iter arripuit: vbi panlopost pacis federa abrūpens rebus nouis studere cepit: z quorundā ep^{iscop}z seditio
nib^{us} cōcitatus Greg. pontificē deino deponere studuit: qbus fatuitatibus alamanī principes indignari
statim post habito henrico Rodulphū saxonie regē ipsiusq; henrici dūcē virū vtiq; modestissimū
impatorē creant: q^{ui} coactus impij gubernacula humiliter suscepit: Quā ex re indignatus henricus mul
tos nū secularēs: tūq; ecclesiasticos viros i^uerfecit: z habito ep^{iscop}z male sententiā cōuentu Sibertū quē
dā olim rauenatē archiep^{iscop}z^{us} Greg. pōt^{er} creauit: cui^{us} Clemētē appellat. Rodolphus aut apud saxoniaz
exercitū cōparato in cū duxit: z maxio p^{ri}lio cōmisso hēricus sup^{er}at: Quā qdē clade adeo perterrit^{us} fuit
vt. i. 7. die vix reatus sit: quo qdē in tpe germani henricū ei^{us} filiū eiusdē nois q^{uo}rtū in eius locū sufficunt
Qui simul postea in vñū copijs iunctis in italiā venerūt: z clemētē scismaticū secū adduxerūt: z romā
hostili aio strauerūt: vbi p^{re}sanata Petri basilica: z demolito porticu ip^{si} basilice Greg. pōtificem in ba
driani mole aliqñdiu obsederūt: s^{ed} cū ferre oppugnationē pōtifer nō posset ad Guiscardū apulie dūcē
p auxilio mīst^{us}: q^{ui} cōcit^{us} magno cū ipetu romā venit: q^{ui} aduētū hēricus pauefact^{us} statū i germaniā cū suo
clemētē p^{re}fugit: vbi sinistro Marte cū saxonib^{us} z Rodulpho dimicās q^{ui}moz militū milia vno p^{ri}lio amīst
qb^{us} icōmodis ecclesias dei pturbat d^{is}truit: vcz p^{ri}uilegiis n^{on} d^{is}truit mīstros germāie: italieq; pncipes p^{ri}uile
laceffer: vt eos a scā hierosolymoz aērit expedirēt. tādē vō maloz suoz penas obitas d^{is}dit: q^{ui} ei^{us} iuni
os fili^{us} ip^{si}z excedētes: maxisq; p^{ri}uilegijs afficiēs ap^{ud} leodū vrbē cū p^{ri}lio supauit z p^{re}stigit. q^{ui} iuria

Anno
mundi

Anno
Christi

Henricus 3.

Ziber

et dāno cōfract⁹ cū merore vitā egit lugubri ac demū cū dedecore vitam exhalauit: spīre qz sepultus est.
Epbanus nonus papa natione lorhorzingus cassinēsis abbas et Federicus antea vocat⁹ eo
ipso anno quo 2 Henricus post Gregoriū pontificatū adeptus sedit mēib⁹. 4. Qui statim vbi
pontificatū inijt curauit vt mediolanēsi ecclia q̄ a Romana ducētis ferme annis se subtraxe
rat p̄ma inter alias eā maiore supiorēqz cognosceret: q̄ etiā nūc vsqz maxima cū obediētia p
seuerat. Et tandē florētis defuncto in cathedrā ecclia ibidē sepelitur.

6257

1058

b

Benedict⁹ aſt. x. papa natione capanis valerēsis ep̄s hoc āno q̄rūdā nobilitū factiōe clero dis
sentiente Stephāno pōti. succēd⁹ sedit men. 8. et dieb⁹. 20. Et qm̄ nō p̄stitit: sed p̄ vim et largi
tionib⁹ intrauit ab Ildebrādo mōacho pōtificatu diſciit: q̄ pudore veletas exilati p̄xit
Icolaus ci⁹ nois s̄s papa natione Sabaudiēsis Gerardus noie florētinus ep̄s vir oī vita p
batus abrogato Bndicto nō legiptime creato senas pp bone vite famā: a cardinalib⁹ ep̄isqz
canonice elect⁹ sedit an. 3. men. 6. et dieb⁹. 26. q̄ pontificatu suscepto cōſtitim Sutrū concessit
atqz ibidē cōcilio habito Benedictū pōtificatu se abdicare coegit. Jude Romā p̄ficiēs s̄m

apud lateranū cōciliū habuit in quo vir prudēs formā pontificū Romanorū a cardinalibus eligēdorū
instituit: sicut habemus in decre. vi. 23. c. In noie vñ. In eodē qz cōcilio reuocatū ab errore Berengari
um p̄dictū fuisse ferūt henricū aut̄ tertiu ibidē impatorē et Augustū declarauit impijz corona. ipsum
inſiguit. Adiens deniqz cessauit papatus dies. 12.

6255

1059

Bonifacius aut̄ matildis comitisſe p̄ vir qdē nobilissim⁹ ac multaz facultatū potentissim⁹: hoc
anno apud mantuā Italie vrbē suā vita excedēs ibidē maxia cū funeris pōpa sepelitur: hic e luca vrbē
ethruſca oriūdos fuit: qui pp ingētes eius in oī genere virtutes atqz diuitias Beatricē henrici secundi
impatoris sororē habere p̄meruit vxorē p̄o q̄ etiā multas ciuitates obtinuit et eas quoad vixit cū ingēti
moderatione gubernauit. S; eo mortuo: vt p̄fer⁹: Beatricē ei⁹ cōiunx illustris femina magiatū ipsius
mantue ferrariēqz ac Canussij oppidi. is. annis tenuit: vbi eius vnicā filiā noie matildim: rite factēqz
s̄m dñi legē ac bonarū lrarū eruditiōe illustrē fecit: ac morib⁹ virtutib⁹qz oībus educauit. Hec n. cor
data et religiosa femina inter alia sue virtutis monumēta duo celeberrima fundauit in italia monaste
ria v; frixonarie lucēsi agro et in regēsi Canussinū celeberrimū qb⁹ et donaria multa ac p̄dia ad fratrū
sustentatiōe obtulit plurima. Demū et ipsa post multa opa egregie cōfecta apud p̄sas infirmitate cor
repta. is. aprilis die plena dierū et opibus bonis obdormiuit in dño ibidēqz sepulta.

Robert⁹ Normanus cognomēto Ruiscardus hoc anno Godfredo fr̄e eius defuncto: cni Robert⁹
hic frater calabrie et apulie comitatū et dominiū sponte cōcesserat: egre scēs q̄ Godfredus Bagelardū
filiū comitatus heredē instituit pulso Bagelardo nepote calabriā et apuliā demuo adiecta Troia: quē
pōtificib⁹ Romanis parere cōſueuerat: occupat. Quāob̄ indignat⁹ pōtifex Ro. nō n̄bil Roberto suc
censuit. verū cū postea Nicolaus pōtifex p̄dict⁹ a capitaneis Rome: quos n̄is rēponb⁹ Romani baro
nes appellāt: agitat⁹ Robertū ad aquilā vrbē in colloquiū accersit. Ubi cū Robertus hic benen
tū et troia: ac cetera que in rīu ecclie tenebat placide restituiſſet cōmor⁹ papa statim terre apulie et oīz
que in italia obtinebat sub ducat⁹ titulo legitimū instituit heredē ac possessorē. Quo facto Robertus in
capitaneos Romanos p̄ceres ducens eos tandē oēs edomitos pontifici parce cōpulit. Pauloqz post
idē Robertus ecclie Romane rectigal factus: auctus aīis Guilhelmū fr̄em apulie p̄ficiēs ipse in ca
labrios iterū duxit: ac sic beati tpe vna cū fr̄ib⁹ totā reatinā: que nūc apunij regio nuncupat⁹ obtinuit: et
Gansfredo fr̄i gubernandā tribuit: indeqz reuerſus calabrios brutiosqz ac oīa que in ipso regno erāt in
suā fratrūqz potestātē penitus redegit: et tunc p̄mū Robertus calabrie et apulie rex fratrū consensu
appellare cepit: et pluribus annis regnauit.

Alexius cōſtātinopolitanus impator hoc ipso anno Romano cognomēto diogene p̄re defuncto in
impiū succedēs impauit an. is. cui⁹ tpe pp p̄decessorū negligentia cōſtātinopolitanū imperiū adeo a sa
racenis imminutū est: vt vix thraciā: galatiā: pontū: theſſaliā: macedoniā: et acbatiam retinere posset quin
ex ipsis puincijs nūc turci: nūc sarraceni aliqd quottidie sibi surriperent.

6259

1060

Ludouicus hērici frācorū regis fili⁹ hoc āno viuēte adhuc p̄re frācis regnat⁹ cepit: et regnauit an. 14.
Adonstrū seu pōtētū feminci ſexus hoc ipso in britānico pago teste Vincētio gallo li. 26. nascit⁹: et
ad maturā etatē pducitur duo habens capira et q̄tuor brachia: ceteraqz gemina vsqz ad vmbilicū: infe
rius qz oīa singula Lemedebat: ridebat: loquebat⁹: vna flebat et ridebat: altera tacebat: ore gemino mā
ducabat: sed vno meatu digerebat. tandē vna defuncta altera pene trīmo supuxit: mortuā potās do
nec et molis pondere: et fetore cadaveris defecit.

6261

1062

a

Lexader eius nois s̄s papa natione mediolanēsis: lucēsis p̄mo ep̄s: Anselmusqz antea vo
catus hoc āno pp humilitatē et humilitatē atqz doctrinā absens Nicolao pōtifici subrogat⁹
sedit annis. xi. et mē. vi. q̄ magistratu suscepto statim Romā perrexit: s; ceteri lōgebar di ep̄i
qdam Siberto parmēse ep̄o annitente in vñū cōgregari indignū esse dicētes aliūde q̄ ex lō
bardia pōtifecē eligendū esse ab henrico impatore obtinuerunt agnere vxore dissentiente: vt papam
eligerēt. Illi autē coacto cōcilio Cadolum parmensē antipapam elegerūt: Cui statim oēs longobar
di nostri p̄ter matildim comitiſſaz et virū ei⁹ obediētia p̄ſtiterūt: qui cadulus a capitaneis Romā
vocatus in prāta Heronis descēdit: vbi et bis 3 Alex. armata vi pugnauit: vnde et multi ex vtroqz exer

cum cecidere. Irripentibus vero Orbone mediolauensi pūcipe: et Gotsfredo ac mathildis viro Cadoli exercitus supat. Tandē henrico impatore itercedente cōcilium manne indicitur: in quo qdem scismate cōposito Alexander cōfirmatur: et cadolo veniā petenti ignoscitur. Ubi etiā multa ad ecclesie vilitatem Gratiano testante cōstituta sunt. Et primo ne quis omnino missam concubinarij sacerdotis detinceps audire psumat: vt habetur in canone di. 32. c. preter et di. 81. c. Si qd modo. Voluit tamen prespiterorū filij auctoritate apostolica initiari posse: vt. 56. di. c. Apostolica auctoritate. Statuit quoq; vt clerici et sacerdotes a symoniaco scienter initiati oīno deponi debere: vt. 1. q. 1. c. de cetero. Vtuit itē monachis in tra claustra existerib⁹ clericorū officia admitti: vt. 16. q. 1. c. Juxta calidonēse. venit insup clericis oībus a laico ecclesiastica bñficia obtineri. 16. q. 7. c. Per laicos. Statuit quoq; ne qd exēdicatus aliū exēdicare psumat. 2. 4. q. 1. c. Audiuimus. cōpletoq; cōcilio e mantua Romā pñfiscens dū luca iter faceret matorē ecclesiā beato Martino dicatū: cuius episcopus fuerat: sacris solēib⁹ adhibitis cōsecrauit ac eius canonicos ob benivolētie signū speciali priuilegio mitra pastoralis insignitos reddidit. Ad ultis etiā priuilegijs: vt ex eorū annalib⁹ habet: eorū ciuitatē insigniuit. Tandē Romā psecutus aut multopost fugiuit: mortuus deniq; in lateranēsi ecclesiā sepelitur.

C Ingens fames et lugubris pestis hoc anno teste Vincentio Gallo. li. 26. per totū mundū fuit. 1065
C Boniticus Siluius eius nois quintus. 3. 4. venetoz dux hoc anno indemortui dñici contarenti du- 1068
cis loco: oībz bonoz cōsensu dux creatus ducavit annis. 13. et mensibus. 5. hic pre ceteris ducibus vene-
tis honorabilior et illustrior fuit. et ppter ea Nicephorus impator cōstātinopolitanus: qui Adiacle et
Andronicū eius filiū ab imperio deiecerat: sorore suā ei dedit vxorē: cuius qdē inuitu cōtra Rogeriū
pdictum apulie et calabrie ducē: Syrachū obfidentē: nō modicum classē auxiliare misit: ab cuius ob-
sidiōne ipsūm Rogeriūm repulit magno illato accepto q; dāno: eamobrem male gestam dominicus a
populo magistratu priuatus fuit. de hui⁹ autē vxoris delinjs multa referunt memorie digna. Refert. n.
Petrus Damianus et Vincentius gallus li. 26. q. tā delinosa tanq; voluptuosa erat vt dictū auditūq;
incredibile sit. In primis nāq; hec mulier cōmūibus aquis se abluere dedignabatur: sed eius serui cele-
stem rosē colligentes artificiosissima balnea ei cōficebāt cibos suos nō rangebat: sed ab cunuchis eius
alimenta queq; minutissime cōcitabant in frustra que mox illa fustillis aureis sumebat. Cubiculum q;
eius oībus aromatibus et thimiamanibus redolebat adeo vt Salomonis delicias supare videret: quē
tandem diuino iudicio et qdez iustissimo pēssa: adhuc viuens tota corpore tā tetro fetore cōputruit vt
cubiculū suū intolerabili fetore cōpleret adeo vt nullus eius fetore ferre et tolerare posset nō seruis nō
ancilla aliq; stare poterat et vix ancillula quedā nō sine specierū redolētū auxilio in eius seruitio rema-
nere potuit. Vixit ipsa hoc langore decocta miserabiliter cruciata amicis etiā letāib⁹ miserā tandē
emisit aīam. hec ille vt supra.

Cordo vallis vmbrose hic incipit.

C Joānes gualbertus pñia florētiū monachus certe deuotissimus vallis vmbrose religionis ordi- 1070
nator et pñeps hoc āno miraculis plurimis clarus celestia regna peritit quā ob cā; paulopost Grego-
bui⁹ nois septimus pñifex eū in numerū scōz merito retulit. Hic itaq; pñe gualberto milite florētiū
nat⁹: hac de cā vt ex ei⁹ habet hystoria ad religionē se cōtulit. Cū inimicitias aduersus finitimos gere-
ret: q fratrē suū obrūcauerāt die quada ex agro florētiā rediēs arimatorū multorū manu stipat⁹ oppor-
tune in eū q frēm iterfecerat nō procul a monasterio diui menati mōtari incidit. Qui cū se circūuentū
videret: nec vlia salutis spes sibi pponeret ad huius Joānis gualberti pedes humilit⁹ pēdit supp⁹ ex p
Iesus xōs crucifixū petēs sibi venia dari: et fraterne cedis culpā ignosci. Quib⁹ pñib⁹ cōmor⁹ Joannes
omne illud qd suscepit odiū de frīs necē statim īfregit: et culpā oēm cōdonauit. Nec eō cōtēns: s; cum
vterq; in diui menati tēplo ante crucifixi effigie cōstitisset deo ipsūz inimicū obtulit: et xpi exēplo dnet⁹
crimen omne remisit: q res q deo accepta fuerit miraculo declarauit manifesto. Nā ilico cunctis q ibi
dē aderāt cernētib⁹ ea crucifixi magno motu capitis illud cōprebasse visa est. Qd qdē posteris p cele-
berrimo miraculo ea crucifixi imago seu effigies vsq; in hoc tps demōstrat. Talis itaq; miraculi mo-
nimēto vir sanct⁹ pñotus statim se religioni cōtulit. et vt eremita in eā appenini pñez: q vallis vmbrosa
dī secessit: vbi et vite scitrate dei sūm in se grām maiore exptus est. Atq; ita primus illius sacri ordinis
vallis vmbrose illis in locis templū et cenobiū posuit: a quo postea multa alia loca nomē et originē dux-
re q qdē sanctissima religio qñtis florērit vir s sanctitate et sciētia clarissimis infra locis suis dicemus.

Curi disciplinis excellentes.

C Petrus damian⁹ doctor et ecclesie Ro. cardinalis ep̄s in diuinis scripturis eruditissim⁹ his tpi bñs
eas ob res multo in pñcio habit⁹ est: q et nōnulla laude digna edidit opuscula. Erat (vt vñcētius gallus
li. 26. refert) vir religione et humilitate: ac sapiētia notatissimus: q cū cardinalis ep̄s cēt vt soli deo in hu-
militate seruiret episcopatu cessit: et cū a Greg. pñifice cā ob rē reprehēderet libzū pulcherrimū ad
eundē scripsit reddēs rationē quare ep̄atum dimiserit.

C Petrus quoq; Alphonus genere indus Adoyles antea vocat⁹ p idipsum ipsa floruit: et iudaismo
relicto baptisū sacramētū deuotissime suscepit: ac libzū pulcherrimū p modū dialogi elegantiē cōposu-
it. In quo p iudeos et saracenos egregie disputat. Alij tñ dicūt illū ad cōuersionē venisse circa annū
dñi. 1106. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū: et ob hoc Alphonfi cognomētū hāsse.

6264
6267

6269

Elbateri⁹ natione arabs medicus qdē clarissimus tēpēstate hac floruit & multa cōscripsit: ac trāstū
lit: & inter cetera Galeni magni libros oēs in linguā arabā cōuertit Serapione medico teste. c. 97.

Ioānes medicus cognomēto Serapion p idē tēpus claruit: & de simplicib⁹ medicinis mira cōscri
psit: ac libū breuiarij de morib⁹ arcendis: & qm̄ a ceteris medicis rosas colligit Serapion cognomina
tus est. Serapio. n. roscum sonat: vt testis est Plinius li. 12. c. 13.

Isaac Benimūram medicus celeberrimus Salomonis medici filius & ipse tēpēstate istac in medi
cina de febribus de yrina & de stomacho scribit. In philosophia quoq; de elementis: & de diffinitionib⁹
tractatus composuit.

Regorius eius noīs septimus: papa natiōe Erbuscus pīa Saonēsis patre Bonicio Ilde
brādus monachus antea vocat⁹ post Alexandrū pontificē pōtifer factus. 4. calēdas maij se
dere cepit & sedit an. 12. mēse vno & diebus. 4. Vir certe deo & hoīb⁹ gratissimus prudens
iustus: clemēs: pauperū pupillorūq; ac viduarum patronus & pater: necnō & ecclesie Ro. cō
tra hereticorum improbitatē & malorum principū potētiam: res ecclesiasticas per vim occupare conan
tium: vnicus ac acerrimus defensor. Qui pōtificatu adeptō statim henricum imperatorē adiuuauit ne
deinceps largitione corruptus episcopatus & beneficia ecclesiastica alieni p symoniacā prauitatē cōmit
teret. Cuius qdē admonitiōi suadētē Sibertū Rauenatis ecclesie archiepo henricus obtemperare no
luit: Juuuo Sibert⁹ ipse vir sediciosus cōtra Gregoriū hunc Cincii. Ro. ciuē pfectiq; vrbis filiū virū
vtiq; temerariū cōcitāt: Qui structis insidijs in natalis domini nocte celebrantē pontificem cepit & se
cum cū dedecore nimio trabens in Turri quadā munitissima reclusit. sed die sequēti Romani facinore
cognito ipsum Cincii psequuntur: & pontificē sanctū liberant turrim euertūt ac Cincij edes fundit⁹
subuertūt: atq; & viris & mulieribus de eius familia nares obruncant: quo tumultu cincius perterrit⁹
in germaniā ad Henricū cōfugit. Tum Gregorius tantam iniuriā diuine maiestatis causa: nō diutius
ferens Sibertū & clericos cū henrico & Cincio sentientes dignitatib⁹ & beneficijs priuauit: ipsum quoq;
henricū omni regia dignitate priuatū anathemate notauit: sed postmodū matbildis comitissē interuē
tu apud Canussium oppidū suū ecclesie reconciliauit. Cū paulopost hēricus pacis federa abrupit:
qd Grego. audies synodo habita primo Siberto sub anathematis pena interdixit ne epālī munere fun
geret. Inde q; maiorum decreta (ad rescindendā Symonic labē) pīnētia pfirmat: atq; alia multa ea
in Synodo Gratiano teste cōstituit. Et primo clericis initiatis interdixit vxores habere aut cū mulieri
bus simul habitare nisi quas nicēna Synodus aut ceteri canones pmiseret: s; cū hec sacerdotes parui
penderēt pcepit papa vt nullus xpianus audiret missam sacerdotis cōcubinā habentis sicut habet i de
ere. 32. di. c. Preter hoc. Ea itē in Synodo epīs interdicit sub anathematis pena epālī: aut sacerdotali
fungi munere: q fornicationi clericorū suorū cōsentit: vt. 83. di. c. Sigs ep̄s. Declarauitq; pterea ep̄os
qui decimas laicis nō clericis distribuūt fore symoniacos: vt. 1. q. 3. c. Peruenit ad nos: Decretū itē ac
auctoritate aplice cōfirmat: vt q de cetero ep̄atū vel aliq; aliud ecclesiasticū beneficiū a laico accepe
rit in clericorū numerū nullo mō censeat. 16. q. 7. c. Si q; & c. inuestituras. Abādauit q; oib⁹ fidelibus
christianis diebus sabbatinis carnes nō manducare de conse. di. 5. c. qdē sabbati. Cēruit deniq; om
nibus monachis carnis esum. de cose. di. 5. c. carne cūq; monacho. Tū vero henricus iratus magis q
monitus habito cōuētū episcoporū male sentientiū Sibertū olim rauenatē ep̄s ab isto Greg. summo
pōtificē de nouo creat clementēq; appellat. Qui vna cū henrico romā venies Grego. diu in hadriani mo
le obsedit: & afflixit donec a Roberto apulie duce liberatus est. Qui cū eodem Salernum vadens: ibi
dem pie in domino quieuit.

Matbildis comitissa nobilissima & optima atq; illustris femina p hoc tēpus cū Ro. ecclesia bñ sen
tiens virtute & rebus optime gestis clara & inelyta vbiq; predicatur. hec enim (vt premissum est) Boni
facium nobilissimū ac magnificū virū & beatricē henrici primi filiū habuit parētes. Quē cum vnica
eēt filia post ipsos parētes in dominio luce: pariter regij: ferrarie: mānueq; ac eius etburie partis quas
nunc patrimoniu vocamus successit. Quāobrē in tota italia clarissima fuit: & ppter ea quēdā pncipem
noīe Gotifredū in italia potentissimū duxit maritū: cum certe ipsa illustris femina nō mō Ricardi &
Guilielmi apulie & calabrie ducū: sed & henrici cesaris potētiam contra pōtiffes Ro. exercētē magna
nimiter repressit: & q de ecclesiastico iure occupauerant restituere coegit. Cū cū henricus filius hen
rici cesaris in italia a patre missus cū apud parmā vrbē matbildim & eius virū psligasset & gotifredū
interfecisset ipsa mulier Argonē estensem qui prieris viri in quarto gradu cōsanguineus erat ignorans
accepit maritū. Cum quo per aliquot menses cohabitans tandem re cognita Gregoriū consuluit pon
tificem quid super hoc agere consuleret: Cui pontifex imperauit: vt protinus ab eius consortio abstine
ret: ac sic diuorūto facto. Deinceps oīomib⁹ & vigilijs deo: & Ro. ecclesie militare studuit. Tandē vero
anno salutis nostre. 1113. etatis aut sue. 69. in bondeno agri mantuanū opibus bonis plena migravit ad
dñm. Serūt hāc cordatā & illustrem ac xpianissimam feminā cū apud eundem bondeni oppidū natali
tium christi solēnter celebrare statuisset ad eum visitationis grā magnū quendā patrē noīe pontiū cla
uifacensem abbatē peruenisse. Qui & pro suo more ab ea reuerenter susceptus fuit. Et dñz in natale do
mini officium nocturnū decantaretur comissa ad id ex more cupidissime accessit: sed immensum gelu
noctis adeo eius membra statim dirigit: vt domum mox reuersa lecto decumberet. Superueniente

deinde ipsius dñi nostri apparitione iterū h̄ meliuscula missam audire voluit quā ob eam iterū in lan-
gore decidens lecto discubuit: et deinceps vñq̄ cōualere potuit. Adulante deniq; langore adeo vt
nulla salus spes remaneret. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis namq; oēs seruos et ancillas
liberos esse voluit. deinde vasa queq; aurea et argentea vestes quoq; oēs p̄ciosissimas ecclesijs condo-
navit. mantuanū insup̄ monasteriū ab ipsa pro maiori pte sua imp̄sa cōstructū: ac Canusiū Frigio-
nariūq; monasteria atq; alias basilicas plurimas p̄dij et alijs donarijs innumerabilib; amplificavit
his gelis in extremis cōstituta oia xpi sacramenta ab anselmo ep̄o deuotissime ad reuerentē suscipiens
posq; et onne ei; p̄nomiū beato Petro cōdonauit: sanctā aiam deo reddidit. Eiusq; corpus nullo
bonoris genere quod impendi magno principi possit nō adhibito ab vniuersis clericis et populis ad san-
ctum Benedictū agri mantuanū deferret: et mausoleo qd̄ etiā nunc cernitur sepeli. varia tñ de ei; vita et
morte ab auctoribus referuntur.

Gibertus antipapa hoc āno ab herico cesare: p̄us ep̄orū male sententiū Synodo h̄ita p̄ Gregoriū
papā in germania p̄tēfex creat: et clemēs appellat: q̄ mox vna cū herico ipso et ei; filio cōiunctis copijs
in italia veniēs pellere Gregoriū et romā amixtus ē. Romā igit̄ p̄fect; Leoninā urbē mox cepit et petri
pauliq; ap̄lorū basilicas vna cū henrico p̄phanat urbēq; totā deinde i redditionē recipit. Quapp; Greg.
sibi nō fidēs in hadriani mole se recepit: vbi tā diu cū obiderūt: donec a Guiscardo apulie duce libera-
tus est: gibert; itaq; cognito guiscardi aduētū p̄curatib; q̄busdā ep̄is v; bononiēsi mutinēsi et cremonē
si ab herico impatore in lateranēsi basilica coronat. Quo facto statim senas p̄ficiscit. Ibidēq; tādū euz
augusto mansit quoad Greg. sup̄uixit Greg. vō defuncto gibert; in albā maritorū ciuitatē se trāstulit et
ibi vsq; ad pascalis p̄tēficus tpa multis cū seditionib; māsit. s. autē pascalis anno Gibert; maloz oīz
caput morte subitanea corpe; scelerū suoz penas dedit. Hic itaq; Gibert; ex parma urbe lombardie
origine duxit quem agnes henrica tertij tanq; insignē virū italici regni p̄mū gubernatōrē fecerat. Qui
p̄mo eadē cū suū p̄ Alex. p̄on. substituit p̄curatū et postmodū ab Alex. veniā postulās: h̄ oīz ma-
lorū auctor extiterit. Rauenatis ecclesie tñ archiep̄s cōstituit. Inde ad p̄tēficatū viā querēs p̄ Greg. p̄-
dictum pontificē multa mala semp machinare studuit.

Citalis falero. 35. venetoz dux hoc āno officio filio a roberto apulie duce sup̄ato et a p̄ib; i car-
cerē cōiecto et magratu deposito in loco ei; dux succēd; ducant an. 13. et mē. 4. hic repatā illico classē ad
Alexiū cōstātinopolitanū impatōrē duxit q̄ impator ē: a Roberto guiscardo ad salū cōgressus vna cū
classe veneta fract; qd̄ et fugat; fuit. Inde q; ichoara hierosolymorū expeditōe ex senat; cōsensu Clas-
sem ducentarū oīs generis nauū: p̄fecto michaelē vitalis michaelis ducis filio: ipse trāsmittit que qd̄
classis nō venetozū militiā tñ s; ex oi orbe xp̄iano plena fuit: et cū genucib; iūcta tā diu p̄seuerat do-
nec hierosolyma cū toto regno capta fuit. Prop̄ q; et Balduinus rex eisdē venetijs et genucib; amplissi-
ma p̄uilegia ea in hierosolymoz urbe cōcessit: hic aut̄ iter cetera sua monumēta tēplū diuī Marci i vr-
be veneta cōsagrātū insaurare fecit vbi et tandē suū corpus sepeli; voluit.

Hoc nāq; anno oia iuxta solis et lune cursum cōpleta sunt sicut in. 15. imp̄ij Tyberij cesaris anno a
quo anno vsq; in p̄sentē duo magni Cycli fiunt qui sunt. 1064. anni.

Gregor. 3. papa moachus moniscassini abbas Desideri; antea vocat; Grego. p̄tēfici hoc āno
surrogat; sedit āno vno et mē. 4. q̄ p̄tēfex fact; statim Grego. p̄tēficus p̄ca p̄ Gibertū anti-
papā intandas suscepit: q̄ ob eam henricū impatōrē sibi cōstituit inimicū: a quo etiā veneno
in calice misso tandē sublatu; est.

Rogerus Roberti Guiscardi ducis filius natu minor hoc ipso āno p̄re Roberto in Cassiopa usu-
la defuncto Boemūdo fr̄e maiore absente in apulie et Calabrie ducatu succedēs regnat; annis. xxy.
q̄ vbi ducatu iniit. Capuā et q̄q; inde vsq; ad tyberim ad p̄tēficē Ro. p̄tinebat vi abstulit. Boemūdus
aut̄ natu maior et grecia sup̄ueniēs cū Rogerio isto fr̄e p̄ ducatu cōtēdere cepit: q̄obz Urbanus p̄tē-
fex synodo h̄ita p̄cepit eis ab armis in loco ditionis ecclesie abstinerē. Sententiāq; p̄tēfex tulit: vt Ro-
gerius Boemūdo fratri apulie p̄tem p̄mitteret: et ipse reliquā possideret. Boemundus autē ea snia mi-
nime cōtētus: dñi Rogeri; post aliq̄ tps in Sicilia p̄ sarracenos cōtēderet ipse Adelphū urbez fūto
occupauit: q̄ qd̄ occupata accensius maiori glorie cupiditate relicta Adelphi paulopost pacē cū fr̄e cō-
posuit: et cū ceteris p̄ncipib; et ducibus in hierosolymoz expeditōe cū. 12. hominū delectoz milibus ac-
cessit: cuius virtute et animi p̄stantia p̄motus et Rogeri; cū eo oia voluit esse cōmunia. Filiūq; suū no-
mine Tancredū pugnādi cupidū belli cōmitē ipse frater tradidit.

Curi disciplinis excellētes. **R**asio medicis celeberrimus ac natōe penus seu aphrican; hoc tpe vigit et clarissim; fuit cui alijs
bachilo p̄p̄riū nomē fuisse tradūt: Sed Auicenna in tertia Sententijs canonis ti. 3. c. 7. Avicennib; euz
appellat; q̄ cū in Almansozia urbe enutrit; fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit: et in eadē lingua
ex oibus ante se medicīne auctorib; ifra scripta collegit volumina. Et p̄mo de medicinarū cōrectione
li. i. Antidotoriū li. i. De cura morborū iuncturarū lib̄ cōtinentē oēm medicīne sciētā. Lib̄q; Al-
mansoris ad regē eius nois. Deq; moribus p̄uroz li. i. ac diuisionū li. i. In astrologia quoq; aphoriz-
morum: atq; in alchimia li. 2. et alia multa.

Brūno vir seru; et clarissimus p̄h̄s atq; theologus natōe theutonicus ex vrbe Colonia remēsis
ecclesie canonicus: Scolariūq; apud parisiū magister bis dē t̄pib; cū in galij legēdo scribēdo et dispu-

1082

6281

1085

6284

9286

1087

tando clarissimus h̄erf. relicto seculo et pompis ei⁹ cū septē viris doctissimis in eremū Carthusie sece-
sit: ibiq; monasterio structo ppositū monastice cōuersatiōis satis arduū: teste Vincen. io gallo lib. 26.
ibidē instituit: Cuius sancti ppositi Hugo grānopolitanus ep̄s q ab eodē Brunone habitū monasticū
pcepit: anteq; fuit Is nāq; cū sanctissimus haberet: cūctis inibi habitantibus insigne sanctitatis exem-
plum præbuit. inter ceteros aut̄ huius Brunonis discipulos Urbanus papa vnus fuit.
Prodigia q; multa et qdē mirabilia h̄idē t̄pib⁹ fuisse scrūt: q; dōctice aues sicut gallie anseres pano-
nes ad mōra p̄fugiētes facie sūt saluarice et aluēstres: et pisces tū flumiales: tūq; maritimi magna ex
pte pigrū. terremot⁹ et isicilia adeo magn⁹ fuit vt Syracusana ciuitas p̄uissa sit et maior basilica dū cele-
braret conuerit i t̄m vt oēs q ibidē aderāt p̄teriti fuerūt: duob⁹ solū supstitib⁹ diacono. s. et subdia. relicq;
Edo itaq; carthusiensis in gallijs hoc anno in dyocesi grānopolitanesi a Brunone theologo viro
sanctissimo intuitu sumpsit: q Bernardo teste inter oēs ecclesiasticos ordines p̄matū nō rōne t̄pis: sed ri-
goris stratis semp tenuit. Et p̄pterea cū spectiosissimā ecclesie colūnam appellat.

Rbanus ei⁹ nois. 2. papa Edo antea vocat⁹ cluniacē abb̄as Victorii p̄ti. hoc āno successit
sedit an. 13. et mē. 4. vir qdē doctrina et sanctitate p̄cipuus qui ope et exēplo et scriptis eleganti-
mis dei ecclesiā p̄ hereticos mirifice p̄firmavit: cui⁹ et plurime ad Ab̄bildi exiit epl̄e sue-
co plene eiusq; matibildis comitis postea q in Ab̄elphi cōciliū habuiss⁹ euz Ro.

nullū getis locū h̄erf Placentiā venit: atq; ibi aliā synodū habuit in q̄ executionē in henricū et Ziber
tū antipapā a Greg. factā p̄firmavit: petulantia q; quorūdā ecclesiasticorū ea in synodo teste graniano
aiolissimē cōpescuit. Statuit nāq; vt ordinatio ep̄i sine titulo facta statim irrita fieret: vt legi in decre. di.
70. c. Sc̄oz canonū. voluit itē vt oīs b̄nificijs careret q post diaconat⁹ dignitatez vxorib⁹ vacarent: di.
32. c. Eos q. Vtut in sup̄eas altaria siue p̄bēdas: vt fieri solebat oīs alicui vendere: vt. i. q. 3. c. Quēstū
Inhibuit p̄terea sacerdotib⁹ aliter⁹ subditū ad p̄iiaz admittere. 9. q. 1. c. Placuit. cōsumata sō synodo
Urbanus inde matibildi comitis vale dicēs in gallias trāsmigravit: vbi denno de salute fidei cogitās
cōciliū apud Claremontē Aluerme ciuitatē cōuocauit: et expeditionē in sarracenos p̄ hierosol. recipē-
randa p̄uast et 300. hominū milia ea in expeditionē cruce signauit. Statutaq; alia eo in cōcilio multa fue-
re et iter cetera vt hore de beata p̄gine Maria a clericis quot̄ die exoluerent: et ei⁹ officiū dieb⁹ sabb̄-
torz solēnter celebrare. Eo q; in cōsilio Philisp. regē frācorz et ei⁹ vxorē exēdicauit. Inter cetera q; cō i
cōsilio venit regularib⁹ canonicis mōachos fieri: vt habet. 9. q. 3. c. Ab̄adannus: Quo facto statim Ro:
rediit: vt cōpositis in italia reb⁹ italos q; p̄ncipes ad eandē aiaret: s; maximis seditiōib⁹ a Joanne pa-
gano viro seditionis cepit exagitari: quapp timore concepit i domo cuiusdā Petri Leonis ciuis po-
tēssimi biēuo se cōtinuit. mortuo deniq; ioāne p̄dicto liberior fact⁹ ad cōponēdū ecclesie statū iterum
aīnz adiecit: et archiep̄m Mediolanēsem pulsū: eo q ab vno t̄m s; ius fuerat cōfect⁹ in grām recepit: et
paliū humilit̄ petēti cū iēgra p̄tate restituit: hoc idē et Tolitano ep̄o fecit: tandē vir sctus post multas
p̄secutiones et labores. 4. calē. augu. moriens in sancto Petro Ro. sepelī. Et post sedes dies vacauit. 16.
6294 1095 **V**italis Michael. 36. vnetorū dux Salero duci hoc anno successit: ducavit an. 3. et mē. 3. vir vtiq; ar-
mis et nauali p̄tia exercitissimus atq; strenuissimus cui cū aliqñ p̄sani q tū maximis florebat for-
nis execrabile bellū idixissent: et cū. 50. armatis t̄remib⁹ s; cū venissent ipse vt erat ingentis ai vir me-
dio in equore cisidē occurrit atq; eos tāta occisione affect: vt ex tanta classe vix vne et. xx. t̄rimces ena-
dere potuerūt. reliq; vero aut exisse sunt: aut in ducis hū p̄tate deuenerē. Alia et egregia facinora p̄n-
ceps hic strenue gessit q cōmemorare longū esset: et cū christianissimus haberet et ipse ex senatus cōsilio
subsidiaria classem expeditioni hierosolymorū misit.

Chierosolymorū recuperatio.

6295

1096

Petrus qdā eremita natide gallus prudētissimus religiosissimq; ac icōparabilis sanctitatis vir:
hoc anno ex Syria in Balliā reuersus Urbanū pontificē ibidē adiit: et ad suscipiendū bellū cōtra Ca-
lipham hierosolymorū regē stimulauit. Retulit autē q cū supioribus annis hierosolymā detractionis
grā prexisset ibidē vidisse Symonē hierosolymorū patriarchā tanq; vile mancipiū Barbaris haberi
et p̄pterea animi dolore stimulat⁹ cōfestim in Europā ad ipsum pontificē stimulandū venire decernit.
Cumq; in gallias venisset Urbano pontifici Ro. que hierosolyme agebant cū lachrymis retulit: Qui
bus verbis efficacissimis p̄motus p̄ntex vna cū Cardinalib⁹ cōfestim apud Claremontē Galliarū
oppidū synodū cōgregauit: et totā pene Europā cōtra eundē regē Calipham puocauit. Et primo in ea
dē expeditione Gotsfredus et Balduinus cognomēto Bolionis Gallacie Comarchi. Ray. iudus san-
cti Egidij comes. Hugo magnus Philippi francorū regis frater. Roberti duo: quorū Normandic al-
ter: alter vero Flandrie comes: Erat Stephanus Carnoti comes et podicēns ep̄iscopus: sed ex cisalpi-
na gallia magnus ille Gibus p̄dic⁹ Mediolanēsi p̄nceps: et Boemidus Rogerij apulic ducis fra-
ter cū duodecim milib⁹ electorū virozū p̄fecti sūt. Vitalis q; Michael Vnetorū dux filiū suū cū clas-
se subsidiaria misit. S; et genuēces magnifici cū qdraginta t̄remib⁹ auxilio suere. Qui oēs vno aio p̄-
ticipi sumo annuere. Unde et p̄ntex ipse Adamarū ep̄iscopū virū insignē tot⁹ exercit⁹ moderatore p̄-
fecit ac designauit. Erant autē eo in exercitū adtreccēta hominū christianorū milia cruce signati: In gba
Petrus hic eremita Ducē se multis exhibēs p̄ Alemantiā et Ungariā versus Syriaz prexit. Alii vero
transmissis alpibus p̄ italiā nauigio vsq; hierosolymā accesserunt. Sic sic p̄dicti oēs cū magno labore

et ingenti feruore hierosolymitanū regnū: et ipsa q̄ hierosolymitana ciuitas sancta e manib⁹ Caliphe regis Barbari anno salutis nostre Millesimo nonagesimonono excerpta fuit: Cū eo nāq; Calipha rege p̄ defensione aderat: Solux vir in armis strenuus q̄ trāsioordanē dominabat: et multi Barbaroz reges: necnō et Belzet Auxiliis fili⁹: q̄ oēs maximo cū dedecore nō sine ingēti vtriusq; cede a christoco lis tandē fusi et fugati sunt. Caliphas vero vt breuib⁹ vtar: deniq; sub muroz ruina millibus confos sus vulneribus animosissime interiit.

Raynaldus aut̄ Alemanoz dux in p̄dicta expeditione Petro cremitē socius fact⁹ hoc anno p̄ Un gariā et greciā trāsēa cū ingēti multitudine in Syriā p̄mus puenit: et cōfestim in agro Aiceno duo op- pida p̄gnacissima: v3 Exeregoron et Cinitū strenuissime cepit: et multa ibidē spolia p̄cepit. S3 dum incaute loca custodiret subita turcorū irruptione xpiani cōclusi: Petrus p̄ legationis spēm sine militib⁹ fugit. Raynaldus vō exerat⁹ dux auxilij spe destituit⁹: abnegata xpī fide deditionē fecit. Reliq; autem cum siti maxie laboraret a turcis turpissime trucidati fuerūt: q̄ res cōstantinopolitano impatori gratif sima fuit. vide Vincētiū gallū li. 26. c. 97.

Dado cisterciensū hoc anno in Burgūdia in cremo Cistercij a Roberto venerabili religioso Abbo linēsi abbate p̄mo excitat⁹: quē qdē ordinē Urbanus papa suā auctoritate sub diuī benedicti abbatis re gula cōfirmavit et plurimis p̄uilegijs cōmunivit. Nā idē Robertus vir scētis Lugonis Lugdunēsis ar- chiep̄i: sedisq; aplice legat⁹: ac clarissimi p̄ncipis Odonis Burgūdie ducis auxilio et auctoritate fret⁹: relicto p̄mo monasterio cū. xx. suis mōachis: vt districti⁹ maioz instituta: regulāq; monasticā obserua- ret in Cabillonēsi dioceci cistercij solitudinē adiit: ibiq; nouū locū et ordinē ex veteri instituit: et a loco ci- sterciensū ordinē nūcupare voluit: q̄ breui in oib⁹ mirū modū creuit: ac viros innumerales doctrina et vite sanctimonia postmodū protulit: de q̄bus locis et ipib⁹ suis infra dicemus.

Eudelaphus fallero trigessimus sextus venetoz dux hoc ipso anno bonoz oīz suffragijs post Vi- rale Michaele dux et p̄nceps creat⁹: ducavit an. 19. p̄stātissimū ingenij et aiositatis vir: q̄ et multa bella magnifice cōfecit: et inter cetera q̄ntodecimo magfatus sui anno maxio et ingēti exercitū cōparato i dal- matiā adnauigauit: et multas vrbes ibidē cōprehēdit: vbi et tandē p̄lio interfect⁹ venetias eius corpus oc- latū est: atq; in sancti Marci tēplo maxima cū pōpa sepultū fuit. Eo nāq; ducate duo maxima incen- dia venetijs excitata: multe parrochiales ecclesie vna cū parrochianoz domibus penitus arserūt: atq; Berhamaucēsis ciuitas ipso incendio necnō et inuidatiōe maris vastata et pene subuersa est: eo q̄ tēpo- re maximus terremotus supueniēs vrbe vndiq; afflixit.

Hierosolymoz regni apud xpianos principū. **H**otifredus Gallacie comes: hoc āno hierosolyma a chabisticolis capta vno oīum xpianoz p̄ncipū cōsensu etiā humeris a militib⁹ oib⁹ in regiā delat⁹: hierusalē rex declarat⁹ regnauit anno vno: qui h3 re- gni titulū nō abnuerit: coronā tñ aureā reiecit dicēs indignū ēē hoīem xpianū illic regio et aureo dyade- mate vti vbi xps rex regū spīcā coronā p̄ bñani generis redēptione ptulit asperrimā. Regno itaq; su- scepio cōtra Clementē Babylonioz p̄ncipē apud Alcalonē mox p̄fect⁹ ip̄s cū. 30. milib⁹ armatis iter- fecit. Alcaloneq; capta tantū auri et argenti ibi dep̄bēdit q̄tū vnq; vllō alio loco dep̄bēderat: ideq; cur- srib⁹ suis usura victorie felicitate vsus: et Iopē et Romulā vrbes egregias obsedit: et tandē expugnauit: atq; alias alias plures similiter ciuitates cōprehēdit. Eo tñ anno quo hierosolymā cū maxio labore cōp̄hen- dit: febri valide p̄pter intēsos labores correptus mori: et ibidē cū magno luctu sepelitur.

Antiochia ciuitas Asiē.

Antiochia aut̄ Asiē maxima ciuitas ab Antiocho rege ei⁹ dñatore: sic dicta: oli- Beblata appellata: vrbs siq; potētissi- ma: et duoz muroz ambitu circūdata: Petriq; apli sedes cognōiata hoc anno a Boemūdo normano Roberti apulie dñ- cis filio: viro vtiq; clarissimo post durissi- mā obsidionez capit⁹: Pyrrho. s. antioche- no ciue sp̄pētissimo igressum vrbs p̄bē- te. Nā idē pyrrhus cū multa de Boemū- di vīrute accepisset: eius colloquū expe- tiit: Et viri vīrute admirat⁹ ciuitatē se il- li traditurū sp̄pōdit: si sibi dñūz retinere vellet. Boemūdus aut̄ prudētia vsus a p- cerib⁹ xpianis sibi vrbe cōcedi obtinuit: et nocte qdā cōstituta pyrrhus porta apta i- gressus Boemūdo p̄buit: et sic idē Boemūdus ciuitatē obtinuit. Ingressi itaq; vrbe xpiani oib⁹ ferme peccere: Cassianus autē vrbs rex ad loca montana cōfugiēs ab Armenijs suis trucidat⁹ est. In hac itaq; clarissima ciuitate: vt dictū est: diuus Petrus apostolus p̄iarchalē sedē p̄mum tenuit: eo q̄ tunc post Romā et cōstantinopolim atq; Alexādrīa cunctis per orbē ciuitatib⁹ p̄maria esset. Ex ea nāq; theo

2

philus eps oriūduus fuit: ad quē Lucas euāgelista apostolorū actus cōscripsit: vbi et septimius a beato Petro antistes fuit. Hec pppe civitas mille annis sub xpiano impio oprie floruit sub eiusdē patriarchatu centū et quingenta tres fere epi: et in illa vrbe trecentē et sexaginta sex ecclesie.

Lancea aut qua xpi latus a Longino milite trāstū fuerat: hoc eodē anno in ciuitate Antiochie i ecclesia feti Andree apostoli ipso reuelate reperta ē. Quā Boemūduus dux et ceteri xpiani sūma cū deuotione suscipiētes de cetero tanq̄ optimū vexillū in exercitu suo cōtra hostes semp ptulere: Cuius deuotione et fiducia freti statuerūt cū Corbona Armeno rege p̄siliere: cui exercit⁹ vicinos Antiochie mōtes occupabat. Adhuc sunt Petrus cremita et ali⁹ ad corbonā vt plū ei denūciarēt: s; eo renūcie cōstiani nīlomin⁹: q̄p̄ fame et siti piclitarēt: cōsiliere statuerūt. Et ieiunio p̄us iustituro: ac oīomib⁹ p̄mis s; ad plū cū sacra lancea fiducialit̄ prexerūt: qd̄ qd̄ cū maxio ardore cōmīssissent ad centū milia hostiū interfecerūt: et quidecim milia camelos ceperūt. Inde q; xpiani tantā p̄daz abduxerūt: vt ab extrema inopia ad summa oīum rerū vbertatem ob lancee ipsius miraculū peruenirent.

Pascalus eius nois secundus papa natiōis Italus et Flaminia p̄uincia oriūduus p̄e Cresensio Raynerus antea vocat⁹: hoc anno Urbano p̄otifici substituit⁹ sedit an. is. mē. 5. et diebus. 7. Hic ē monachus ex nōle inuitusq; p̄otifex creat⁹: qui ecclesie dei p̄pe labētī quorūdā se ditionib⁹ cōsulturus copias suas in Sibertū antipapā maloz oīuz cōput mittit: pp̄ qd̄ Sibert⁹ timore p̄teritus nō multopost subita morte itij: pacata mox ecclesia: pascalis ingenij magni atq; maximi vir a religione ad arma cōuersus adiuantib⁹ amicis: Castellā vrbe ac Beneuentanam ab hostibus occupatas vi et armis recepit: Hic et alijs plurimis facinorib⁹ strēne gestis pascalis in Et salpinam p̄fiscitur p̄uincia: vbi ad Suardastallū agri Remonēsis oppidū cōuēnū multoz p̄ncipū et eporū habito. De homagijs: de p̄bendis: de sacramētis laicis antea exhibitis exhibēdi sue magna est habita rō: ibidē q; Emilie vrbes: v; placentiā parmā r̄begiū mutinā et bononiā: rauenari ecclesie: et Metropoli que diu Romano p̄otifici rebellis fuerat amplī nō subesse cōstituit: Atq; cū itelligeret sacerdotes gallos nō ita itegre vt decebat vitā ducere eo. p̄fect⁹ apud treccas cōuentū habuit: et redact⁹ ad laudabiliorē vitā et cultū ecclesijs in italiā p̄pere redijt q̄ intellexerat ibidē oīa seditionib⁹ p̄turbari: verū cū recusaret cōfirmare epos q̄s hēricus. 3. p̄ ius fasq; pro libidine qd̄ voluisset: cōcesserat vna euz cardinalib⁹ ab eodē hērico caput: et in carcere trudit⁹: nec inde p̄us edict⁹ est q̄ oēs in ep̄atu p̄firmaret atq; hoc mō reb⁹ cōpositis impatore denuo coronauit: recedēte postea ab italia impatore pascalis aliud cōciliū apud lateranū cōgregans oīa q̄ hērico p̄miserat reuocant assensū nō libetē: s; coacte in cesariā suam venisse: post hoc Ro. is. basilicas p̄fecerunt: atq; alias plurimas restituit: mortuus deniq; in Cōstantiana basilica. xv. calē. febru. maxima cū pompa sepelitur.

Baldui. 2. hieroso. rex hoc āno Gotifre. fr̄i surrogat⁹ regnavit annis. is. mortuo. n. gotifre. fr̄e sarra cenī magnos exercit⁹ recuperande hieroso. cā eo cōduxerūt in quos Baldui. parū cōsule inuit cōflic⁹: in quo qd̄ boemūd⁹ dux cap⁹ et belēns ac burgūdie comites viri celeberrimi occisi sunt: Rex aut ipse turpi fuga hierosolymā: amissis exercitib⁹ repetiit: nec tñ ausi sunt sarraceni vrbe obsidere. Boemūduus aut Apulus in asia cognita gotifre. morte: statū relicta antiochia hieroso. accesserat: verit⁹ ne qd̄ mali accideret idē fecerat burgū. et belēns comites postea nīlominus interfecti. Tancre. aut boemūdi nepos antiochiam cōmigravit: et boemūdi patruū postea triēnio in carcere maceratū multo auro redemit: et āno chīā illi summa cū fide restituit: quo audito Balduinus hic Acon ducē statuit: vocantq; genuēses et venetos i auxiliū q̄ cū. 80. rostratis plerisq; alijs triremib⁹ et nauib⁹ venerūt: et Acon vrbeni terra mariq; acriter oppugnās. xx. die obtinuit: et sarracenos q̄ eo tūde vrbe grā venerāt fudit atq; fugauit: indeq; egyptios s; plū supavit: ac Calipham eorū regē interemit.

Cōradus henrici Cesaris fili⁹ vir qd̄ optimus hoc āno Julio mēse florētē morit⁹: et maxia ibidē cū gloria et pōpa sepelit⁹. Ipse. n. supiori anno p̄ris scelera exēcrās ab eodē desinit: et dñe Adarbildi cōmisse adbesit: Cuius cōsilio et fauore Rogerij apulie ducis filiā duxerat vxorē.

Stella insolita hoc āno p̄ma q̄ dragesime ebdomada feria sexta circa vespertū in austrū et occidētes lucere visa est et p̄ dies. 25. teste Vincēno gallo li. 26. eadē hora semp splēduit: cui ingens trabes visa est ex oriēte occurrere: Post hoc in cena dñi vise sunt due lune parū an̄ diē: vna in oriēte: et altera i occidēte.

Benūses etate hac nanali gloria p̄otētes hoc āno teste Jacobo theologo denuo cū sexaginta triremib⁹ in Syriā p̄fecti Tripolim p̄mo: deinde gibellētū ac cesarē vrbes a mabumetanīs diu occupatas ingēni vire cōprehēdūt et diripiūt: et postea barbaris multis spoliatis et interfectis vrbes Balduino Regi hierosolymozū tradūt: qd̄ strēne gestis: et reb⁹ ibidē pacatis cū cathino quodā Smaragdino i p̄ciabili gēma: alijsq; maximis vitati spolijs cū gaudio ad pp̄ria rediere: Hec etiā victoria et triūpho ferūt ipsos p̄cursoris dñi cineres ex Adireā vrbe secū Genūā detulisse.

Uiri disciplinis excellentes.

Iuo p̄clarissim⁹ canonū doctor et Carnoiēsis eps tēpestare hac apud gallos maxio in p̄cio hētur: q̄ et inter cetera sue v̄tutis et ingeni: opa post Ysidor⁹ hispalēsem ep̄z decreta collegit: et abbreviabit aplice atq; ea in vñū collegit volumē qd̄ postmodū et qdā Hugo carbalanēsis eps: et post cū Gratian⁹ noster in meliori forma redegit: alia q; quedā memoratu digna cōposuit.

Childebert⁹ Cenomano⁹ gallie epi vir ingenio & scientia diuinus hac ipsa tepestate herico: elegia
coq; carmine plurimu valuit. Et Vincetio gallo li. 26. referre multas tribulationes: carceresq; ac vincu
la apud Roma p xpo & ei⁹ ecclesia sustinuit: vbi & eplas plurimas elegantes edidit: ac versus quosdam
elegantes de suo exilio: librisq; ppulchris de tedio huius vite: qrimoniisq; sui ipsius partim metrice:
ptumue profice coposuit: atq; orone deniq; de trinitate pulcherrima & aduersus quosdam de Eucharis
tia atq; alia edidit multa.

Ruffus sine Arnulphus abbas & Lugdunensis epi per hoc tps (abbate Joachim teste) in Gallis
& pdicatione & doctrina ac eximia scitrate plurimu claruit: q post beati Petri Angu. doctore canonico
ru regulariu ordine & ipse in gallis instituit: vbi & multis fundatis monasterijs cu cet egregius xpiane
religiois declamator in italia venit & suis pdicationib⁹ ibide ena xpi pauprate: itegerrimaq; vita ad ip
sius imitatione oibus cu ingeti ardore pposuit: & ppterca multas ex nobilitate Romana ad se traxit:
que tanq; veru xpi discipulu atq; ppbetu multi seqbant: & ad celu vsq; eu tollebant: vñ & in Eiburia
qm maxime: alijsq; locis multa regulariu monasteria crexit: Veru cu Rome acerbe nimiu in clericoru
lascinias inueneret: & eoz pompa iprobaret: ab eisde tandem secrete occisus fuit: nec vnq; tanti sceleris
auctores inueniri poterunt.

Anselmus Lucensis epi vir doctrina & scitrate pcpurus: Athildisq; comitis confessor: & p p bee
ena tepora floruit & pclara qda coposuit: q esset religiois amator opera dedit vt mōasteriu sci Bndi
eti iadiu in matuano agro ichoani Athildis ipensa pficeret: vbi & postmodu defunct⁹ aliqd diu iacu
it: cuq; ibide miraculis continuis idies celebrior haberet: p se aliqd tps timetes matuani ne a vicinis vz
bib⁹ furtim surripet: i basilica cathedralē mame illu trāstulerūt: vbi & nunc vsq; miraculis clar⁹ gescit.

Anselmus alter Cantuariensis epi bonitate vite & ingenij acumine pcpurus: & ipse in anglia p hoc
tps claruit & pclarissima opa pposuit: huc tā i pci apud Anglos auctores habiti fuisse tradūt: vt bre
ui ex monacho abbas: & ex abbate Canthuariensis epi fuerit fact⁹: de quo vincetio gallus libro. 26. mul
ta comemorat. Scripsit aut hic: vt oculis nrīs vidimus hec que subiecta sunt: Et pmo de fide trinitatis
libru vnu: qui incipit: Quotiens deum.

De imagine mundi.	li. i. ad instructionē	De casu diaboli	li. i. Illud apostoli.
De veritate	li. i. Qm deum.	De incarnatione verbi	li. i. Dñs & patri
De libero arbitrio	li. i. Qm libe. arb.	De cōceptu virginali	li. i. Cū in oibus re
De agima & fermentato	li. i. Anselmus	De cōcordia p̄scientie p̄destinationis & gratie	
De spū scō cōtra grecos	li. i. Hegar a gre.	De tribus illis questionibus	
Monologio. i. soliloqy	li. i. Si qd vnam.	De beatitudine celesti librum vnum	
Prologion. i. allogum ad deum	li. i. Ea nunc	Cur deus & homo	li. 2.
De gra & libero arbitrio	li. i. Restat nunc	Adedicationū	li. i.
Pro insipienti disputatione	li. i. Dubitanti	Super cantica canticoz	li. i.
Responso pro insipiente	li. i. Qm nō me	De grāmatico	li. i.
De p̄destinatione & libe. arb.	li. i. Hūc ergo	De cruce	li. i. Et de sancto Joā

ne Baptista sermones multos ac alia multa.

Henricus eius nois. 4. p̄dicti Henrici Cesaris fili⁹ octauus germanoz impator hoc anno
ab electorib⁹ delect⁹ impare cepit & impauit an. xx. hic patrē captiuauit: & multis probis & q
dē maximis (dei iudicio eu affecit) cuius rei cā tristē p̄ cūmis aiām: Quo mortuo in germa
nia reb⁹ ordinatis in italia cū exercitu magno venit. Sed eius aduersus nō admodū pascali
pōtifici Ro. grat⁹ fuit: q multas basilicas in trāstū bellis euerisset: & ep̄atus cui placuit pro libito de
mandasset. Adissis aut ad pontificē legatis inueniēdo iterposito pollicetur se pacato agmine vrbez in
gressurus: ep̄iscopozq; iustitias renūciaturū: sicut hētur in canone. 63. di. Per totū. Ingressus igitur
vrbe henricus cū benignitate a sūmo pōtifice Ro. excipit: s; ipe gēma riparū p̄nū volēs imitari exēplū
pascālē & vniuersos ecclesie platos p̄frandē iterecepit: eozq; bona in suozū p̄dā conuertit. Quapp po.
Ro. indignitate cōmōtus i theutonicos isurrexit: & multos eozū interficiēs tandē vrbe eiecit. Impator
aut in circuitu vr̄bis Rome: in vindictā oia suburbana & alia in circuitu vr̄bis incēdio cōsumpsit. Ace
ppterca Romanos pacare potuit donec papā & cardinales restitueret: restituro igit pōtifice iterato hē
ricus iustitias ab ipso extorq̄re cepit: q tandē ciuiū suozū icōme dispmotus qm̄q; postulasset cōfir
mauit & pnotarios Cesar ea cōscribi voluit. Hoc mō reb⁹ cōpositis: dimissisq; captiuis oib⁹ impator
a pōtifice cōfirmat⁹ & coronat⁹. Jacobus henricus voti cōpos fact⁹ in germaniā cū pace redijt. Sed pa
scalis statim cōciliū cōgregās qūq; p̄miserat henrico reuocauit. Henricus deide decimo impij sui an
no in italia rursus venit: & Romā absente pōtifice itrauit: vbi & cōcedēte populo Ro. aduersantibus tñ
p̄tibus cū rite coronari nō obtinuerit: Anritiū quendā sue partis archiep̄m enocauit: & ab eo impij
coronā iponi sibi pcurauit: verumtū tandē ad cor rediēs intra ecclesie p̄qbus cū pōtificibus contēderat
in calixti pape manus resignauit & absolutiois beneficiū ab eo ipetrauit: Postremo moriēs cū patrib⁹
suis apud spirā sepelī ad cuius tumulū tale iscriptū fuisse epitaphiū ferūt. Silius hic pater: hic auus:
hic atq; proauus iacet iste.

Ludouicus francoz rex p̄dippi p̄dicti regis filius hoc anno ipso patre rege defuncto francie re

1108

6307

1109

6308

6309

iiiio

gnare cepit: et regnavit annis vigintidubus de quo pauca habentur.

Andreas Anglerie comes et Mediolani princeps vnicus Orbis predicti principis filius: et ipse hoc anno defuncto pfe. is. etatis sue anno eidem in principatu succedens regnavit annis. 45. Hunc tante fuisse iustitie et cegritatis fuerit: ut neq; scio neq; scib⁹ aut amicitia aliq; a vo iudicio vlllo vnq; tpe flecti potuerit. Adallos itaq; supplicij afflicto vt crudelitatis nome consequeret: bonis aut boā et donaria munificētissime pbeo: in hoc tñ pri dissimile fuisse tradit: q; bella tanq; pestē semp fugiebat: et paci ac tranquillitati totis virib⁹ incubebat: hic postq; hericus. 4. pfez hericu Cesarē in vinculis posuisset: Et in italia descendens Adoecie et Mediolani ab Jordano archiepo eo pte coronat⁹ fuisse ab ipso impatore pfirmatio nē vsq; Mediolani: et altari ciuitatū cōsecr⁹ est. Tanti nāq; illi⁹ fuisse in impatore suscipiēdo apparat⁹ ferūt vt impator ipse maximā in admirationē adduceret: hūc aliqñ qdā Petrus q in vrbe Cremona sceptrū tenebat arma suscepit: et i fines britēles vsq; puenit et ibide statuas posuit: Qd audiēs Andre-as statū hūc in cōgressu pcessit: et illū atq; ei⁹ exercitū primo ipetu fudit et in turpissimā fugā cōuertit: qd audiēs mediolanēses ipz rei militaris sciētissimū cōclamauerūt: post dies aut aliquot cū comes ci uē suū in seditiōe ptoz turpiter occidissent cōmor⁹ indignatiōe Andreas subito coactis in vniū militis co-pijs: Comū hostili aio accessit: et ab ciuib⁹ illis cū magna trepidatiōe excepit: vbi et ciuiū suozū cogni-ta isōlētia vrbe pmo militib⁹ suis in pda dāns paulopost vsq; ad solū equari fecit: q tūc cū in mōre sita fuisset: ciues i inferiorē vallē descendere coegit: et aliā nūc extātē in cācri forma in ripis lacū edificauit: inde q; Laudā pōpeanā vrbe sibi rebellē. 25. die maij anno salutis nre. ii. i. penitus euerit: pp qd Laudēses ciues p an. 49. sine vrbe murata steterē: Deniq; papa Alex. pfulare noua Laudēsis ciuitas fūdata fuit hic itaq; āno salut. ii. 23. cū adelai sabaudiesiū principis filiā duxisset vxorē Hualuagū successorē genuit filiū mira corpis pulchritudine ac magnitudine spicuum. Tandē anno etatis sue. 95. vite finem facies in templo diui Ambrosij sepelitur.

6311

iii2

Pisani hisdē repositis nauali potētia et gloria prepotentes paschalis pontificis bonatu ex insulis Balarib⁹ q̄s ante occupauerant in sarracenos mouēt: eo q; christianoz litora infestaret: qui mox pō tiffis maximo annuētēs ingentē classem cōpararūt: et in hostē irruerūt: ac illos aut iter fecerūt: aut turpi ter effugauerūt: verū dū apud vada volterana ventū expectaret: Lucēses statim eozū vrbe defensorib⁹ destituta inuadūt: Quod florentini tūc audiētes pisanoz tñ pceibus pnoti pulsū Lucensib⁹ deinceps illā acerrime tutati sunt ob quā rē pisani de sarracenis victores redeūtes florentinos duab⁹ porphirci-cis columnis donant: q; adhuc ad portā facelli beati ioan. baptiste visuntur.

Pontremulum Etrurie ciuitas.

6312

iii3

Pontremulū nobile nūc etburie regio nis oppidū in Apēnini radicib⁹ iuxta ma-crā fluiū cōstitutū: hoc anno ab herico ex tante impatore diripit: et prorsus subuertit eo q; ei Romā psciscen: transitū pbibere oppidani psumperint: Quāobcausam in Etruriā ingreditēs oib⁹ terrozi esse cepit. Quo autē tpe id oppidū tam celebre cum arcibus pugnacissimis instauratū fuerit: vel a qbus incertū habeo. claret. n. et mona-sterijs: ac ciuiū supbissimis edibus. Ducibus. n. mediolanēsiū iā dū paruita qd iere-mentū celeberrimū habuit.

6313

iii4

Sanguis hoc anno idibus Junij: teste Vincentio Ballo in agro Emiliano et fla-mineo pluit: que res plurimis terrozi fuit.

6314

iii5

Henicus Adiclael eius nois sextus trigessimus septimus Venetozū Dux: hoc Ordelapbo Gallero suffect⁹ oucauit annis. xi. pstantissimi animi et eloquentie vir: ac morib⁹ oib⁹ insignissimus: hic cū esset xpiane religionis amator ex Senatus sui cōsulto Balduino rege capto: rogat⁹ a Ferramūdo. Hiero-solymoz p̄tarcha ac et horatu Calixti p̄tarchis Ro. ducentarū nauū classem armavit: et repente ad Iope accessit: quā sarraceni Babilonij cū septingentis nauib⁹ p̄mebant: vbi disiectis eoz nauib⁹: sar-racenisq; fatigatis: et multis eoz captis et interfectis ciuitatē graui obsidione liberauit: deinde viā cū pa-triarcha in Tyrū iuit: quā pus sepe a xpianis tentatā vnq; obinere potuerat: et cā et strēmūssimus hic dux nō icruēta victoria statim recepit: et nūc lominus hierosolymitano regno adiecit: Vterq; Emanuel grecozū impator Calo Ioan ni suffect⁹ tantā victoriā italis inuidēs Ducū hūc et senatū veneto pcepit vt classes renouaret: Cui Henicus obteperās cū domū rediret ira successus Rhodū Chuz Samū Ady-telenē Andriūq; impatoris isulas diripuit: et Adothonū spoliātū accepit et venetoz noie cōmuniuit: in-deq; domū applicās Spalatrū et Traguriū vrbes ab yngaris eripuit: et dñio suo subiecit: Domūq; re-uerfus lapidē sup quē xps apud Tyrū sedisse ferē secū attulit: ac Theodori martyris corpus ex Rhe-do venetias cōportauit: bec. n. tot et tāta facinora celeberrimus hic dux intra trigessimū q; pfect⁹ fuerat

menssem felicissime cōfecit: eāobrem multa pūilegia & dignitates a Balduino hierosolymoz rege pme-
ruit. Tandē vita suet in sancto Gregorio maiori in clauistro sepulchro marmoreo sepelitur: Ad cuius
quidē sepulchrum tale epigramma inscriptū vidimus.

Terror grecorū iacet hic & laus venetorum
Dominicus michael quem timet emanuel
Dux probus & fortis quem totus adduc colit orbis
Prudēs cōsilio summus & ingenio
Istius acta viri declarat capto tyri

Interius Syrie metoz & vngarie
Qui fecit venetos in pace manere quietos
Donec enim viguit patria tua fuit.
Quisq; ad hoc pulchz venies spectat sepulcrū
Lernuus aiuz flectere nō dedignare pteruum

Elasius. 2. papa pfe Cresēto cine caietano hoc āno pascalei successor fact⁹ sedit āno. i. & mē.
v. hic a teneris annis igenue edoct⁹ in mōte cassino religiois documenta sub odūso abbate
scitissimo optime didicit vir & ipse ytiq; scitissimus: & oī laude dignissimus: si vitā cōtinent sū-
mā: si mores: si doctrinā ispcias nā cōstāter & sancte multis in pcellis būanarū pturbationū

vitā duxit: vñ Licius fregipantis pūicis Ro. vir potētissimus: qz p eius voluntatē pōnset creatus fuit
ira parcius eū statim cōprehēdit: & in terra dicitū calcibus & pugnis pmo cōtrivit ac postmodū in vin-
cula cōiecit: verū a po. Ro. cōfestim liberat⁹ a clero de more coronat⁹: psequere deinde illū bērico impa-
tore in gallias cōfugit: ibiq; a eluniacēse abbate splēdide suscept⁹: cū in monasteriū peruenisset pleuresi
concepis morit⁹ atq; ibidē intra cenobij lūmina scpelit.

Baldunus ei⁹ nois. 3. ex nris hierosoly. rex vno & eodē anno cū Bela. papa regnare cepit & regna-
uit annis tredecim. hic vero prioris Balduni consobrinus fuit q & fo regni sui āno Bazi turcorum mi-
noris asie dūcē cū magnis copijs hierosolymā petentē bello supatū cōprehēdit & in carcerē cōiecit. Se-
quētiq; āno Damasci regē ex impulso hieroso. cū exercitu hostili aio & ipse petentem fudit atq; fugauit
duob⁹ hostiū milib⁹ cecis: & mille captis. 30. tñ de suis amissis: verū & ipse supnēte Balach pthorū
rege vna cū pcerib⁹ suis captis: & in pbiā pductus ibidē in carcerib⁹ & vinculis cōiectus fuit: sed pmo
postmodū redēptus hieroso. redijt: & xpianā rēpū. iā labentē reintegravit: antiochiāq; ciuitatē hieroso-
lymitano regno adiūxit: deinde ascalonitarū regē hierosolymitanos instantē vnicō reppulit pmo: atq;
Baldunū Damasci regulū idē molientē trib⁹ pñs fudit multis eorū more pecudū cecis hic tandē de
functis nullū ex se dimisit filiū: sed vnicā tantum filiā.

Odo premōstratensis sub vini Benedici regula hoc anno in Laudinēsi diocesi a quodā pfe Flo-
thoberte noie pñs colonienf initū sūspit: Quis tñ odo hic fuerit nobis nō cōstat. Prodigia multa.

Poreca quedā hoc anno in Liginēsi parrochia: teste yncentio Gallo li. xvi. empta ē porcellū bois fa-
cie habentē. Eodē quoq; anno pullus galline quadripes natus est.

Thymas iusup asprina fuit: pro qua statim valida fames subsecuta est. Ac boiū mortalitas: inescq;
cū aliū agrestū & domesticorū. Strages qz auium mutuo concertantiū exiit.

Terremotus preterea in italia multis in locis qdraginta dierū spacio pdurauit: ita vt villa qdam
pergrandis de loco suo corporaliter sit trāsportata & alibi collocata: Atq; alia prodigia fucere.

Odo tēplariorū militiū (vt multi assenerant) sub Belasio isto pōnifice apō hierosolymā initū sum-
psit & dūcetos ferme ānos pdurauit: Ibi pñū hierosolymis nō longe a dñi sepulchro habitantes pegri-
nos ingēti caritate suscipiebāt: atq; eos p sacra loca armati deducebāt: & idē sine aduersariorū molestia
reducebāt: hos vitā fide & grā multi pegrii europā redeūtes mirūimodū cōmēdabāt: & elemosynas
donariāq; largissimā eis cōferebāt: Ibi in pncipio cū matellis albis & cruce rubea incedebāt: & vt pluri-
mū oēs natiōe gallici erāt qbus & bñs Bernardus abbas regulā cōposuit obseruandā: Verū tñ Cle-
mentis. v. pape tpi⁹ cū a nris scitū fūisset illos ad sarracenos defecisse: & in multis vitijs pp rerū abū-
dantiā plapfos fuisse a xpianis cōprehēsi tanq; infideles & bēnici oēs in Syriā interfecti sūt: & nōmō isy-
ria & asia: s; & in gallijs cū vbiq; ignominiose nūmū viuerēt a philippo frācorū rege cōcedēte sūmo pon-
tifice Ro. dēniq; exterminati sūt: eorūq; bona opulētissima pñm rodij militib⁹ q isulā pauloante occu-
pauerāt & pñi nomis religiois attributa & cōsignata sūt.

Portus Veneris oppidū.

Portus veneris oppidū nro qdē tpe
no ignobile in Liguroz finib⁹ nō lōge a
Luna olimybe cūersa maris littoze hac
tēpestare p Pisanos a genuēsi pplo maxi-
mo ardore extruū: & eiusdē ppli colonia
efficiū: pmo nāq; eidē loco Lune portus
nomē iposuerūt: s; postmodū venerij cu-
iusdā scitissimi epī corpe e luna yrbe illuc
delato cōsecrat⁹: Veneris portus appel-
lat⁹: In ei⁹ ē isule supremo fastigio olim
quoddā Veneris tēplū hēbat: i q idē san-
ctissim⁹ veneri⁹ collocat⁹ veneris portus
nomen obtinuit: Id. n. Senuētū finium
terminus nunc habetur: Claret. n. nunc

viris mercatura dignissimis.

Templum maius genuensis vrbis maritime in honore diui Laurentij martyris nup. cōditū hoc ipso anno a Helasio p̄dicto p̄fice maxio solēni p̄p̄a dedicat: et multis indulgentijs plurimisq; p̄uilegijs ab eodē decorat: Idē nāq; p̄fice: vt Jacob⁹ ipi⁹ ecclie ep̄s refert: cū e Roma pulsus eo puenisset: et sui discessus rōne reddidisset: ab ip̄s genuensib⁹ pbenigne except⁹ ē. Et p̄pterea ad retributiōis signū vrbē multis p̄uilegijs exornauit: et templū illud vniuerso astate et applaudēte p̄plo dedicauit: atq; ibidē cū magnis idulgētis cineres p̄curforis dñi ex mīrea sup allatos collocant: et qdā donaria eidem obtulit.

Alister ei⁹ nois f̄s papa vicēf archiep̄s natiōe burgūdis comitisq; Burgūdie f̄ hoc āno in gallia a cardinalib⁹ q ibidē aderāt Helasio p̄fice substituit: sed it an. v. et men. x. hic ex re gū frācie: anglicq; ac germanie p̄sapia oriūdu fuit Guido antea vocatus iuris ciuilis et sa cre theologie doctor q nō p̄us p̄ficeatū acceptare voluit q cardinaliū Ro. existētiū: cleriq; ac ppli Ro. cōsensu obtinisset: qdē habito Ro. venit: et magno desiderio: magnoq; honore excipit. Exceptusq; statū Būuentū se trāstulit: atq; ibidē oēs p̄ncipes cōuenit: et q̄maxime Guilielmū Apulie ducē Jordanū Cāpanie comitē: ac alios insignes viros illius italie p̄s p̄ncipes qbus adhibito sacro tu rciurādo p̄miserūt se in p̄re pape semp affuturos: Undeq; Ro. rediēs legatos ad Henricū impato rē q pacē cū eo firmaret mīst. Atq; rursum Būuentū rediit: Cū illi⁹ itineris fuit: qd Guilielmus Apu lie et calabrie dux Alexij imperatoris greci filiū ducturus vxorē cū cōstātinopolim nauigasset curā sui du car⁹ hūc p̄fice relit. Cūq; ibidē multos suoz secrib⁹ amīssisset: et ipse tandē egrot⁹ Romā relat⁹ est vbi valitudine reitēgrata apud lateranū noningentoz patrū cōciliū celebrant: vbi decretū ē nūltie sup plemēta et auxilia mitti ne xp̄iani q in asia erāt capto balduino opprimerent: vñ et venetos ac genuēses et pisanos magna classe in hostē cōcitauit: ea ap̄pe classe: vt Jacob⁹ de voragie scribit: genuēses sui. 70 bonerarias naues misere: his optie ex sua gestis Calist⁹ aliqd geti ab externis reb⁹ nact⁹ basilicas mul tas refecit: et vrbis menta istaurauit atq; arees oēs munuit: necnō aquā qndā in vrbē idaxit: multa qz donaria ecclijs obtulit. Tandē de deo: deq; hoib⁹ b̄m̄erit⁹ āno. xv. mēse p̄ficeatus sui genit in pace.

Gurdimus aut antipapa natiōe hispan⁹ supioribus die. ab henrico cōtra Helasiū. p̄fice creat⁹: cū Būdicto nomē datū fuerat hoc anno et p̄ficeis nomē ē Calistiū p̄dictū vsurpare volēs quorūdā tyrā noz auxilio fretus Suiij se cōtinuit: et ibidē Romanos iurib⁹ vexare cepit: ac pegrinos ad vrbē ac cedētes spoliat: p̄p̄ qd Calist⁹ rep̄te suas copias cōparat: et Joānē crementēz scri Bisogoni p̄sbyter⁹ cardinalē cū expeditissimo exercitu in eū mīst: deide et ipse papa subsequēs p̄ multas cedēs tadē ip̄m burdinū vna cū vrbē cepit: et vinctū retro: suz facie versa cū cauda i manib⁹ camelo impostrū in trāsp̄i spēs Ro. cū magno plebis ridiculo ducē fecit: quē tñ vita donatū p̄fice i mōasterio inclusit: et ibidem vitam finivit.

Qui disciplinis excellentes.

Petrus et qdā cōpostellan⁹ archiep̄s p̄id tps et eruditōe fide pueritōe ac morib⁹ oib⁹ insignissim⁹ fuit: hūc at calist⁹ papa. p̄pterea ei⁹ igētes v̄tutes et b̄i Jaco. duotidēz archiep̄at⁹ dignitatē stulit: et eme ritanā p̄uiciā ei s̄bē voluit: et iter cetera cū b̄issimē vgl. A. d. d. v̄tissim⁹ b̄iēf: nōn illa i et laudē p̄posuit.

Bernardus et clarenalens abb̄s natiōe burgūdis et ipse sua vita suaz doctrina hec tpa felicissi ma reddidit: Ip̄e ex Castellione burgūdiōz oppido nobili gñe oriū b̄uit: et ibidē cū. 22. attigisset an nū vna eū. 30. socijs relicta domo in cisterciēsi mōasterio religionis habitū deuotissime suscepit: In quo tñ p̄fecit: et breui tēporis spacio tanti p̄ciū ob maximā sanctitatē et doctrinā haberi ceptus est: vt clare nalesis mōasterij abb̄s ab oib⁹ creatus fuerit cui qdē loco maxia cū gloria p̄fex et. 30. annos p̄fuit: in quo p̄ter laudabilē vitam et sanctitatē maximā: infrascripta edidit ingenij sui monumēta: videlicet:

De cōsideratiōe suip̄s	li. 5. icipit Subijt aut	De diligendo deo	li. i. Ciro illu.
De canticis canticorū	li. 83. icipit	De amore dei	li. i. Ascendam us.
De p̄cepto et dispensatiōe	li. 4. Quā mente	De meditatione	li. i. Multa multa
De gr̄a et libero arbitrio	li. i. Loquēte me	De regimine familie	li. i. Bratiofo
De duob⁹ gradib⁹ hūilita.	li. i. Rogasti me	De colloquio Symonis ad Iesum	
De. 12. gradibus supbie	li. i. Primus itaqz	De gradibus noue militie	li. i.
Ad Innocē. papā b̄es	li. i. De contēptu	Sup	Adissus ē omelias quatuor: Adissus est.

Super Qui habitat in adiutorio omelias. 16. cōsidera labo. Exhortatoriū qz de passiōe et resurrectione scripsit: Ac varias epl̄as nūero. 145. vñā potissimū ad Genuēses q̄ eos carpit: vnde et in ep̄z suū post Ayraldū ep̄z sibi delegerūt: l̄ p̄fice Calixtus ob vniuersalia ecclie bonū eis remittit confirmare: scri p̄st et p̄tērea apologeticū et sermones multos in solēnibus diebus habitos.

Hugo natione gallus ex castro sancti Victoris canonicus (vt multi affirmāt) regularis et parisen siū clarissimus doctor: hac ipsa tēp̄state ibidē floruit: et multo in p̄cio fuit: q̄ p̄ter sanctitatē de q̄ mira leguntur tum docēdo: tñ scribēdo multis admodū p̄fuit. Et inter cetera hec q̄ subiecta sunt post se re liquit monumēta. Et primo quidem.

De sacramentis	li. i. icipit arduū p̄fectio	De volēti nubere	li. i. Dum te.
De medicina anime	li. i. hō microcosmus	De. 3. volūtātibus in xp̄o	li. i. Quers de ro.

De meditatione li. i. Meditatio est.
De incarnatione verbi li. i. Quidam fuerunt
De sapientia christi li. i. Querit de anima
De substantia dilectionis li. i. Quotidianum
De anima li. 7. Multi mala
De claustro anime li. 4. Rogasti nos
De arca Noe li. 4. Principium ipsa
De Babelon li. 9. Quia expetenda
De virtute orandi li. i. Quo audior
De arca noe iterum li. 2. Loquar de se
De vanitate mundi li. 3. Omne imunde
De laude charitatis li. i. Iam multos
De cantico virginis li. i. Maxima hac
De dominica oratione li. i. Septem sunt
De eadem iterum li. i. Inter omnia
De septem domis li. i. Scriptum est
De conscientia li. i. Domus hec in qua
Confessio eiusdem li. i. Solus solitudine

De prate et voluntate dei li. i. Queritis de
De institutione novitiorum li. i. Quia fratres
De disciplina monachorum li. i. Disciplina est
De amore ad sponsam li. i. Ibi mihi.
De sacra scriptura et eius scriptura li. i. Lectorum divinarum
Speculum eiusdem li. i. De sacra
De quibus libris Moyse li. i. Sciendum quod
De beniamin eiusdem li. i. Spiritualis domini
Mysterium ecclesie li. i. Sportet ut
Super cantica canticorum li. i. In principio labor
Super regula Augustini li. i. Hec precepta
De natura bestiarum li. i. Leo fer.
Ezechielis expositio li. i. Huius divine
De differentia divine ac humane theologie super celestem hierarchiam capitula quindecim li. i.
Epitoma in philosophiam. Incipit: Sepe nobis
Sermones quoque innumerabiles elegantesque ac doctos composuit.

Notius eius nominis secundus papa natione Incolensis Hostiensis episcopus Lambertus antea vocatus hoc anno Calisto pontifici successit sedis ante quinquaginta et octo annos quinquaginta et octo diebus tribus: Qui et si obscuro loco natus: literaturam tamen moribus et tanto magistratu dignus fuit. Attamen ipsius ingressum non eque bonum fuisse ferunt: quia quorundam ambitio potius quam omnium bonorum consensu inisse pontificatum. Et quidem pontifex effectus statim Cardinales quosdam insignes viros creavit: quorum opera magnis in rebus postea usus est: Tandem cum pontificatum per quinquennium recte gubernasset moritur: et cunctis collachrymantibus in basilica Lateranensi sepelitur.

Guilielmus autem Rogerii ducis filius Apulie et Calabriae dux hoc anno postquam sexdecim annis regnasset: a Rogerio sobrino principatu deiecit: et statim apud Salernitanum principem confugit: ibidem sine herede moritur: atque ita in eo omnis Roberti et Guiscardii familia per lineam masculinam defecit. Is namque Guilielmus Constantinus possum ab eis Alexii imperatoris filium in matrimonium promissum ducitur: Calabria et Apulia provincias suas Calixtus pontifex: ut diximus comendavit. Sed Rogerius altero Rogerio gemino eius ex materna linea sobrinus Sicilie comes nil pontifice veritus: Calabria statim inuasit: et prius dimidia cepit quam pontifex defendenda ope cogitare posset. Sic sic bonus Guilielmus hic uxore et dominio simul frustratus apud Salernitanum principem denique sine filiis obiit.

Rogerius autem predictus Sicilie et Apulie rex hoc anno postquam Apulia et Calabria Guilielmo predicto abstulisset: non se viro comite: sed rege appellari voluit: et in eo regno regnavit annis. 23. Hunc Innocentius eius nominis secundus papa cum aliquando in Salucio oppido acriter obsideret Guilielmus eius filius Calabriae dux unico filio liberavit: atque pontifice cum multis cardinalibus cepit: quem non ita multo post Rogerius ipse hac modestia usus liberum esse voluit: Quamobrem Rogerius quod voluit deinceps a pontifice impetravit propter regium titulum. Verum cum postmodum Innocentius predictus Roma pulsus esset: videlicet ab Anacleto papa adulterio virtutis Sicilie rex ab ipso Innocentio declaratur: quod ex re copiis et armis et eis auctus: classe per Africam transiens multas comprehendit vires: et Tunisi regem sibi fecit tributarium. Unde in Greciam transiens Corintha insulam Corinthisque Thebas atque Euboeam de grecorum impio abstulit: Delatus quoque Constantinopolim suburbia eius videre imperatore incedit: eiusdemque imperatoris edes aliquando oppugnavit. Verum postea in Sicilia veniens in venetorum manus incidit: et ex suis triribus ad. xx. amisit. propter quod timore perterritus salutem sibi fuga conquisivit: Domumque reversus haud multo post panormi moriens Guilielmum filium successorem reliquit.

Hyems asperissima hoc anno teste Vincentio gallo li. 26. vbiq. fuit: in qua quidem multa pecora: atque homines perire: et fragibus exustis miserabilis subsecuta est fames.

Genuesium victoria.

Genueses superioribus annis pisani: qui maris imperium ob navalis glorie potentiam sibi vendicabant infensi hoc anno contra ipsos pisanos implacabile bellum susceperunt: et maxima classe captata vix octoginta triribus et triu maximarum navium: ac aliorum lignorum triginta quinque cum ingenti aio pisas usque navigavit. Ibi demum et per annum fluvium: atque per terram diu urbem oppugnaret et multas clades eiusdem pisani intulere: Quamobrem pisani lassissimi levatos cum cartha et atramento ad genues misere orantes et obsecrantes ut eos comendatos susciperet: quia quicquid preceperet suis mandata obtemperaret. At genueses ut pisani superbiam comprimerent: eorum domorum tecta usque ad primum solarium deponi iusserunt: Quibus gestis etiam plurimum oppidum eorum ceperunt: et funditus evertierunt: Quo quidem penitus quersor: viros ac mulieres omnes captivas abduxere. Superiori etiam anno genueses cum septem tantum triribus universis stupentibus duos et viginti falcatas

611

612

1126

6325

1128

6327

pisanorum naues cū sexaginta eorum triremibus ceperant. et Senuā cū captiuis innumerabilibus in triumphū modum perduxerunt. Hec iacobus theologus eorum archiepiscopus.

Lotharius non germanorum imperator hoc anno in demortui Hærici imperatoris loco legitimis suffragiis cesar creatus impant anis. xi. Impioq; suscepto statim Innocentiū papā a petro antipapa Roma pulsus in Lothoringiā gallie apud Leodiū adiit: et sui o. scensus eāz audire voluit. Quo audito boiez solatus ē: et iurciurādo spopodit se illū iurū cū oib; reducturū. Et magno cōfessi exercitu cōparato in italiā cū pōntifice vēit. Romāq; ingressi pōntifice nullo dīdicere in lateranū pduxit: et mira felicitate statim oia ad sanitatē redegit. Cui bñficio deuict; Innocentiū ipsūz imperij corona solēti pōpa coronauit. Qui mox in germaniā ad opprimēdos Boemōz mor; redijt: et hijs qdē supat itez cū exercitu in italiā redijt: ac romāoz seditiōes suppressit. Rogeriūq; predictū Apulie iuasorem breni italia pepulit: et negligētiā pōntificū oia statim recuperauerit. Hic itaq; imperator multe prudentie atq; clemētie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit quod merito ab aliquo reprehendi potuerit. Familiaritate nāq; scōzū virozū: et p̄sertim Bernardi abbatis mirifice delectat; fuit. Qui tādem de deo: deq; hoibus bñmerit; in patriā suam iter faciens Uetone obsecit.

Innocentiū eius nois h̄s papa natiōe Ro. patre Joāne de regiōe Trāstiberi Honorio hoc anno surrogatus sedijt anis. i. 4. mēib; 8. et dieb; 8. Qui pōntificatu suscepto statim in Rogeriū Apulie ducē mouet: a quo p̄dtra vtriusq; p̄elia pōntifex ipse cū multis cardinalib; captus est. Sed Rogeri; (vt erat vir p̄mdēs) capto pōntifice reuerētia et modestia vsus statim ipsūz libez cū Cardinalib; esse voluit: et Romā cū maria reuerētia remisit. Et pōntifex Romā reuert;: vbi petro ro manū ciuē antipapā creatū et oia seditiōib; plena cerneret resq; ad multozū cedēs spectare videret spōte cessit. Et p̄mo qdem p̄sas aduāganit: deinde genuā a quib; oibus pietissime et munificēissime suscepit in Grāciā iuro p̄sidio perducere ē: vbi et a brō Bernardū viro scissimoz et a cūctis p̄ncipia; qui tū beatū Bernardū in maria veneratiōe p̄sc̄batur: q apud Adorē clari ei rei gratia cōuenerāt magnifice suscipitur. Eozq; loci cōsilio celebrato petri antipapā cū sectatorib; suis cōdēnauit in belgis: Dein de alia synodo statim in italiā vna cū Lothario imperatore redijt. Celebratoq; ē apud placētū vrbem cōcilio p̄sas se cōmilit: quā qdē ciuitatē cū gentiū populo tā p̄dē dissidēz ad pacē tādē redegit. Hijs gestis vna cū imperatore Romā accessit: et cū magno exercitu vrbē ingressus: nullq; antipapa apparere: in Lateranū peruenit: atq; ita factiosos et Rogeriū Sicilie regē ad sanitatē et obediētiā redegit. Uerū dū quietura respu. christiana putaret;: Ecce Romani p̄tra cū comua erigētes Senatores more antiquo denū creat;: Qui rēpu. romanā diuionēq; ad seculares pertinetē gubernaret. Unde et pōntifex: vt et hijs ē reuideret apud lateranū cōciliū aliud habere voluit. Atq; in eo cōcilio: Gratiano teste p̄stitū onem edidit. Ne qd latē sub anathematis p̄a manū violētā in clericū mittē p̄sumet: sicut bēn; i. canonē. i. 7. q. 4. c. Sigs suadente diabolo. Adā dāuerat: itē supioribus anis in cōmēsi concilio subiacōnibus et supra sub oīum bñficioz p̄natiōe cōtinenter viuere: vt ē legitur intra decreta. is. di. c. Decrenimus: vt hij. Uenit p̄terea ne qd eps in ecclesiastico bñficio sibi successorē constitueret. 8. q. i. c. Apostolica auctoritate. Tādē ii. 43. defunctus apud Lateranum sepelitur.

Petrus pollan; 38. Uenetoꝝ dux eodē anno quo et Innocenti; bonoz oīum suffragiis cercat; dux dūcavit anis. is. vir certe cōcilio et m̄an p̄mptissim; q ex senatus cōsulto Emanuēl; Hircōꝝ imperatori et Rogeriū Apulie regē admodū sauit: et auxilio semp affuit. Quapp instructa classe maxima corynthū Thebas Euboiā Corcyra; isulas ex imperio grecoꝝ ab ipso Rogerio regē: vt diximus: occupatas ipse recepit: ac 20. ipsius triremes vnicō p̄elio debellauit: atq; submersit. Insup et Justinopolis vrbem a Justino secūdo cōditā venetis acquiuit. Tādē cū in classico bello cōtinne p̄saret: i eo viriliter cecidit: et Venetias cū ingenti lucri delatus in monasterio sancti Cypriani de munitano sepelitur.

Petrus quidā Roman; ciuis petri quōdā Leonis viri potētissim; hoc anno dū Innocenti; pōntifex in bello capi cēt: a quōdā seditiōis antipapa creat; anaclet; appellatur. Qui mox in pōntificatu intrusus: vt seditiōes quosq; alliceret vniuersas vrbis basilicas suis thesauris expoliat: et inter cetera a basilica beati petri crucifixum aureum: et quasdam coronas impreciables pendentes abstulit: insup et ciborium: quod sanctus Leo papa sibi extruxerat destruxit. Unde tantam pecuniarum vim conflagit: vt facile legationibus sceleratissimū quēq; in suā sententiā traheret. Uerū plātula quā nō plātavit celestis agricola cito eradicata ē: Quia Lothario imperatore supernūmēte ipsum cum eius factiōe oīo cū rubore depulit: et Innocentiū pulsum in sedē collocavit. Ipse autem tādū in suo sensu obstinatus p̄mā sit donec adiudicatus Sathane moreretur. Cardinales autem ciuis statim cum lucu ad misericordiā pōntificis confugerunt.

Fulco quartus hierosolymozū rex Baldunū p̄cedētis regis gener et Andegauensium comes hoc anno regnare cepit: et regnavit anis vndecim: hic quippe christianissimus vir fuit: et in armis acerrim; propugnator: quo aduixit extitit. Qui vbi hierosolymam et eius regnū auxilio et virtute duozum filioꝝ acerrime tutatus fuisset: etiam inter cetera virilitatis sue opera turcos agrum persicum incolentes per sepe fudit: et nō solum fudit: sed etiam ad tria milia eorum vnicō p̄lio interfecit: ac toridem cepit: quā obrem etidem turcis maximū timorem incussit. Uerū tamen dū aliquando leporem minimū concite insequeretur casu equi sui corruit: et mortuus est.

Ludovicus precedentis Ludovici filius et ipse hoc eodem anno patri in Fracorum regnum succedens regnavit annis quadraginta octo: vir ingentis animi et virtutis: qui diligens ea que dei sunt quarto decimo regni sui anno una cum Lörado Cesare cum ingenti multitudine christianorum ad expugnationem terre sancte in subsidium christianorum: quia ibidem sedulo ferebantur deficere animosissime transiit: ubi cum multa strenue gessisset: et sui aliquando sine ordine pergerent fame omnes oppressi: eodem quasi anno domum tristis rediit.

Archiepiscopatus gemenfium hic incipit.

Syrus genufium episcopus vir utique bonus et multarum rerum scientissimus: hoc anno: ut Jacobus theologus scribit: ex episcopo pimas genufium archiepiscopus apud Comertum ab Innocentio predicto pontifice constituitur: Cui et. 3. Corsice insule episcopus cum bobiesi brumacensis ac nolensi subditos assignavit. Sedit autem hic ipse postquam id dignitatis munus obtinuit annos viginti. Nam tum genufies maritimo bello prepositus eundem Innocentium papam a petro adulterino pontifice pulsum una cum pisanis et Lothario imperatore: Romam e galliis tute perduxere: et in sede cum pace collocaverunt: Quo beneficio deictus pontifex prius inter genufies ipsos et pisanos tandem pace firmata gemenfem hunc episcopum qui mediolanensem suberat archiepiscopum creavit: eo quod vir doctus et singularis virtutis esset.

Pisanis quoque eodem loco et tempore idem Innocentius papa in signum retributionis archiepiscopatus dignitatem contulit tribus alijs Corsice insule episcopis et populonienfem sibi submissis.

Calor diuturnus admodum estuans hoc anno in cisalpina gallia tanta siccitate dedit: ut frugibus universis siccitate eadem exiccatis miserabilis subsequeretur ubique famines: Atque et ex eo multis in locis terra fomite immixta maximo populi terrore flamas emittit: unde non ita multo post lugubris et miseranda pestis in toto pene orbe subsecuta est: Ex qua et Luce secundus et Celestinus secundus summi pontifices interiit.

Templum autem Misericordie eadem ob rem hac in nostra urbe Bergomo in honorem beatissime dei genitricis marie in vrbis foro iuxta cathedralis basilicam indicibili propter: tum impensa: tum artis elegancia et lapidibus quadratis et sectis a coccinibus nostris ob misericordiam ipsius genitricis dei Mariæ hoc estuanti tempore imploRANDA hoc anno ceptum fuit: atque inde per tempora eximia pulchritudine consumatum. Eo namque tempore Bergomenses nostri fundato: ut ita dixerim: Misericordie templo: cum multis fame et peste laboraret et misericordie loca plurima ad elemosynas claustra et apte pauperum erogandas in urbe et extra extruxere: quod usque in presentis tanta cum religione et pietate in vniuersa collecta exerceat: ut in tota italia eadem locus similis non inueniatur.

Altri disciplinis excellentes.

Baliardus natione gallus philosophus peripateticus et multarum scientiarum eruditissimus hijs temporibus parisiis floruit et multa edidit: Is cum aliquando de fide nostra in quibusdam articulis non recte sentiret: Ludovico Rege presente: quorundam episcoporum et abbatum Synodo congregata rationibus quidem evidentissimis convictus non modo sui erroris sententiam mutavit: Verum etiam monasticum induit habitum: ac deinceps una cum quibusdam discipulis in deserto loco secessit: et ibidem cunctis diebus vite sue sanctissime vixit.

Silbertus etiam philosophus natione britannicus eo etiam tempore magno in precio apud Gallos habitus fuit: qui tante fuit doctrine: quod ob scientiarum varietatem illis in locis vniuersalis doctor appellatus fuit: Scripsit autem plurima que videre minime potuit.

Ricardus autem monachus de sancto Victore: vir quidem doctrine prestabilis: et sine ulla dubitatione disputator acutissimus per hoc quod tempore (teste Vincentio gallo) parisiis clarissimus et inclutus fuit: Qui preter sanctitatem etiam infra scripta graniter quidem et copiose edidit opuscula: videlicet.

De trinitate pulchre	li. 6. incipit: si ad solum	De patre ligandi et solvendi	li. 1. Necumque ligaverit
De spiritu blasphemie	li. 1. Que in euangelio	De differetia peccatorum	li. 1. Quam questionem tue
De patre iudicaria	li. 1. In regeneratione	De patriarchis	li. 1. Benjamin adole.
De verbis apostoli	li. 1. Quis quomodo	De statu hominis	li. 1. Omne caput
Super daniellem	li. 1. Quid illud	libuit et finies ad populum elegantes et doctos.	

Ottobradus eius nominis secundus quidem Sueno decimus germanorum imperator: hoc anno Lothario suffectus imperavit annis quidem: hic primo Banarie dux et herici quarti nepos fuit: prius cepit sigillum inclutus et clemens existens a domino Bernardo abbate plurimum dilectus fuit: cuius

quidem horatu in sarracenos cruce una cum Ludovico Fracorum rege et Alphonso Hispanie ac Henrico Anglie regibus: alijsque plurimis principibus sumpsit: unde magno cruce signatorum comparato exercitu Constantinopolim primo pervenit: ubi ab Emanuele Grecorum impatore habet compulsi Iconium Grecorum oppidum optime munitum et frequentissimum obsedit. Pollicitusque est idem grecus imperator se omnia que exercitui erant necessaria ministraturum: dumque castrum a nostris obsideret: scelestus imperator greca usus in fidelitate gypsus farine immiscent: et maximam spiritum in exercitum misit: dumque ex ea pars comest fuisset: et ex eo exercitus comedisset: mox tot milites periere: ut omnia obsidione in Thracia secedere oportuerit: tandem hiernisale pueniens multa circa Damascum misit certamina. Cumque magnis conatibus ea obsideret et milites fame sitique plurimum laboraret: non sine contrita obsidione soluit: et dimisit varijs casibus exercitibus in Europa tandem cum Ludovico Fracorum rege venit. Et sic denique Löradus hic antequam imperiales benedictione percipere potuisset et vita excessit.

1133

6332

1135

6334

1137

6338

6339

ii 40

Edessa ar. Mesopotamie civitas ab hebreis Sirach vocata h. i. pso. anno ab Blaph turcorum pncepe capta: et in sua pte reducitur ubi occisus oib. fide xpi negare recusantibus et in dedecus xpi ante nois ibidem nobiles matronas captas sup. alrare sancti Joannis baptiste: quod sciebat a nostris precutitur esse stuprar fecit. Ea. n. vrb. rages fuit ad quam Thobia filium suum misisse: sacra Thodie tradit historia: quaq. Thade apostolus ad fide xpi pvenit: et in q. bti thome apostoli ossibus decorata: Abbagarus rex regnum obtinuit: qui. f. Abbagarus dicitur ad Iesum dnm nrm epistolis scripta man dei responsa percipere meruit: q. a tpe eversiois hierusalē. 44. annis christianis parum erat.

6340

ii 41

Balduin. huius nois tertius: quintus hierosolymorum rex hoc anno Sulco patre eius defuncto in regnum succedens regnavit annis. 24. Vir et ipse strenuus et coradi expeditione datus Ascaloniam vrbem a christianis obsessam vi cepit: ac Baza antiquissima vrbem penitus derelicta reedificavit: et militibus replarijs ad inhabitandum concessit. Tanti quoque ac magnitudinis fuit: ut et turcorum satrapas hic continuos opprimere aggredi ausus fuerit: Ex quibus prelio superat: quos milia interfecit: Et deinde Hordadum damascenorum militie principem suos agros infestante magna clade affectu usque ad Damasci menia perentus fuit. Denique sine liberis deficiens Almericum fratrem habuit successorem.

6344

ii 45.

Elestinus secundus papa natione tursch ex quodam sancte Felicitatis castro nato Enido ante vocatus hoc anno in Innocentij locum omnium consensus pontifex creatus sedit mens. 9. Hic beatus tantummodo in hoc die potest: quod nullis seditionibus toto suo pontificatu vexatus fuerit: propter hanc (ut arbitror causam) quia vbiq. peste laboratum est: ex qua etiam ipse mense quinto defecit: in lateranensi basilica sepultus fuit.

6345

ii 46.

Celestinus tertius papa natione bononiensis patre Alberto post Celestinum pontificem predictum sedit mens. xi. et die. 4. hic tituli sancte crucis in hierusalē presbyter cardinalis fuit: quaz qdem basilica ferme tota collapsam proprijs expensis restituit: qui intro pontificatu nil pretermisit: quod ad expeditionem hierosolymitanam admodum necessariam pertinebat. verum et ipse dum in hijs versaretur peste absumitur: et in lateranensi basilica sepelitur.

Joanes de tpib. sic appellatur) ut chronice oēs tradunt: hoc eodem anno cū. 36. annis vixisset: i. gallijs mortuus: quem Caroli magni armiger fuisse tradunt.

Adoneta genensibus conceditur.

Benueles hac tempestate cum et ditione divitijsq. ac gloria admodum clari benem a Corado isto Cesare signandi pecunia et aurea et argentea privilegia obtinuerunt cum ipsi. f. nota: quod et nunc usque apud eos in fide promissionum fideliter servatum est. Ita usque ad id tempus: ut Jacobus eorum theologus refert: Benueles nisi papam moneta: et quibusdam parvulis: qui Brunetti dicebantur vi fuerant.

6346

ii 47

Eugenius eius nois. 3. papa natione pisanus sci Anastasij abbas: quem beatus Bernardus monachus fecerat per Lucium pontificem papa electus sedit annis. 8. mens. 7. et diebus. 20. Hic vir prudensissimus et optimus fuit et romanorum conatus intelligens: qui scilicet senatores suos confirmari omnino volebat ad farsense monasterium noctu in sabinos abiit: ibiq. coerserat: statim Romam rediit: et molestas romanos molestare cepit: quod pace petita magistratu se abdicavit. Sed paulopost intelligens dolo se contra cum romanos agere tyberi dilabit: quem romani non secus quam gelasius olim cum sagittis percutiunt. Ille autem per fas et deinde in fracia navigavit: ubi repto Bernardo patre suo ad ludovicum francie regem se contulit: illi quoque cruce signavit: et multos cum eo in turcos et saracenos auxit. Unde regis auxilio fretus Romam rediit: et a romans cum magno apparatu: et eximio omnium expectatione exceptus est. Verum cum tybur recedendi a gratia processisset: non ita multo post ibidem vita discessisset: Romamq. delatus in basilica beati petri sepelitur.

Dominicus mauroceno eius nois septimus: quadragesimus Venetorum dux eo anno quo Eugenius omnium consensu dux creatus ducavit annis septem. Hic namque verus et integer ac apertus vir fuit: qui sine simulatione: sineq. fictione christianam religionem quoad potuit intus et extra excoluit: et propterea clarescens subsidariam in auxilium christianorum in Asiam misit: pacisq. amator existens bella iniuste susceperat: Sed edificandi studio vehementem curam exhibuit: Quamobrem Venetam urbem maximis edificijs sua contumuni impensa exornavit: Et inter cetera sancti Marci turrim campanariam excitavit: suoque hortatu et exemplo hospitale in canalibus orphani ripa edificatum fuit: Et licet in tanto fastigio collocatus esset: nunquam tamen litterarum studium intermisit legitur. Adiciens tandem cum maximo omnium luctu apud sanctam crucem sepelitur.

C Genuēses christianissimi et magnanimes viri hoc anno Eugenij pape hortatu classee centū et 63. li-
gnorū s̄ turcos et saracenos q̄ xp̄ianos crebris incursiōib⁹ infestabāt armauerūt: et vna cū barchinonē 1149
si p̄ncipe i armariā pficiscūt: vbi et hostili aio turcos ac sarracenos inuadūt: cūz q̄bus p̄lio cōserto
diu et acriter maxima cū cede pugnauerūt. Tādeq̄ genuēses supiores existētes ip̄sis barbaris ingētem
cladē dedere. Nā cum in eodez p̄lio ad viginti milia interfecissent: vrbē et quēcūq̄ in p̄dā dataz eti-
am decē milia vtriusq̄ sexus ex ea capta cum ingēti gaudio: vt Jacob⁹ eozum theolog⁹ scribit: Genuaz
in triumphī modum perduxere: Quorū spolijs genuēses mirūm modū ditati etiā ex ip̄sorum manu
bijs multa donaria in auro et argento eozū ecclesijs obtulerē.

C Norwegia p̄incia bijs q̄q̄ t̄pib⁹ vtiaci p̄dicatōe albanēsis epi xp̄i fidē recepit: Ob cui⁹ b̄ficiūz
atq̄ v̄tutē: postea Anastasio q̄rto defuncto maxio oīuz cōsensu p̄ntifex creat⁹ hadrian⁹ q̄r⁹ appellat⁹.

C Viri disciplinis excellentes.

C Gratian⁹ sci. p̄culi monachus p̄ria etrusc⁹ tēpestare istac ap̄ Bononiā italie vrbē ob eius ingenij et
doctrinē magnitudinē maxio in p̄cio hūis ē: vbi inter cetera sue lucubratiōis opa decretorū libz accu-
rantissime collegit: Cui⁹ p̄ncipiū ē: Humanū gen⁹ duob⁹ regitur: Quod qdē celeberrimū op⁹ Eugenius
p̄ntifex approbavit: et legēdū publico gymnasio cōcessit. Ip̄m at libz in tres diuisit p̄tes: v3 distinctōes
eās et de cōsecratiōib⁹. Primā at p̄tem in vnā et cētum particulas distinxit. Secūdam in 36. causas. Ac
tertiā de cōsecratione nūcupauit: eo q̄ ita iam inceperit. Et hanc quoq̄ in quinq̄ distinctiōes diui-
serit: De quib⁹ bijs extant versus. Vna cum centum distinctiō sit tibi prima. Ac 36. cause sunt parte
secunda. Hunc finit et complet dictio quinta.

C Petrus lōbardus parisiēsis epi ex Nouaria cisalpine vrbe oriū⁹ p̄ id q̄q̄ t̄pib⁹: vt Vincēt⁹ gallus
testat apud parisiū inter doctos nō solū sue etat⁹: sed et p̄orū seculorū lris ornatissim⁹ et bonitate vite at
q̄ ingenij acmine clarissim⁹ et celeberrim⁹ fuit: Cui⁹ rei gratia quatuor sententiarum libros ac-
curate doctissimēq̄ cōposuit: cui⁹ libri p̄ncipiū est. Cupiens aliqd de penuria. Inde q̄ psalteriū
totū: et pauli epl̄as optie glosauit: atq̄ sermōes multos et doctos atq̄ elegātes ad populū habuit.

C Petrus p̄terea cognomēto Comestorē: predict⁹ nō carne: sed v̄tute fratrē: et ip̄e eadē etate et tempe-
state in gallijs floruisse: Vincēt⁹ gall⁹ affirmat: q̄ vtriusq̄ testamēti historiā diligētē et accurate expla-
nauit: cui⁹ p̄ncipiū ē: Imp̄atorie maiestāt⁹. Alia et nōnulla edidit: sed et versus quosdā in laudē b̄tē vir-
ginis marie pulcherrimos composuit.

C Auicenna quoq̄ hispalēsis medic⁹ oīum clarissim⁹ et minētissim⁹ ingenij vir: de cui⁹ vita nil certuz ser-
me hētur: bijs t̄pib⁹ vniuerso orbi clarissim⁹ h̄: ur: quē mē sue et zoar medici Alboalim vocāt: s̄ vulga-
res Hyrbiniē regē fuisse dicūt: et ab Aueroi medico venenatū tradūt: sed anteq̄ periret ip̄e illū Aue-
rosm interfecisset: q̄ cū in oī doctrina eruditissim⁹ ēēt: libz excellētissimū cōposuit: in quo oēs logicā: oēm
q̄ nālē p̄fiam mult⁹ volumib⁹ cōplecti voluit. Ab et baphisicā deinde accuratissime enucleauit: Distin-
cti⁹q̄ ac clari⁹ s̄ ceteris medicis p̄ alios medicos in lingua arabica postq̄ oīum medicorū scripta vi-
disset medicinā oēs in quinq̄ libris descripsit: in q̄b⁹ se Galicū interpretē appellat. Scripsit quoq̄ et de viri-
bus cordis: de tyriaca: de diluuijs canticorū et libz edidit. De alchimia ad Alsem p̄būm. Insuper et li-
ber quidā: qui de colica tractat eidem ascribitur.

C Auerois quoq̄ medic⁹ cognomēto cōmētator: p̄b⁹ qdē clarissim⁹: et ip̄e ap̄ cordubā hispanie
vrbe hoc t̄pē: vt ex libro ei⁹ q̄ de celo tractat: hētur floruit: et multa cōposuit: et adeo excellētē in oēs Ari-
stotelis libros scripsit: vt cōmētatoris cognomētū p̄mererit: deinde de substantia orbis: et de sectis cōpo-
suit: L. s̄būq̄ pulchz de medicina collegit: atq̄ de tyriacha: et de diluuijs: ac alia multa edidit. Auice-
ne enim medici emulus et inimicissim⁹.

C Jour et medic⁹ cognomēto sapiēs bijs t̄pib⁹ fuisse et claruisse ip̄emet in 15. tractat⁹ sui: q̄ de Tyaso-
ri inscribit li. f. 2. et 5. testatus ē: atq̄ cū Alboali Auicenna in carcerib⁹ fuisse in eodem libro meminit. Hic
cū ēēt eruditissim⁹ vir libz medicine noīe Tasyri ad quēdā regē dedit: Inde q̄ nōnulla cōsilia cōpo-
suit: Dicitq̄ se vniuersā medicinā amplissimū volumine cōtulisse.

C Ricardus cluniacēsis mōachus disertissim⁹ vir: et ip̄e hac etate claruit: et quēdā: vt Vincēt⁹ gal-
lus testat⁹: cōposuit: et inter cetera historiā multorū tēporū elegātī stilo cōscripsit: quā multi scriptores ma-
gnificiūt. Ex qua idē Vincēt⁹ in suo speculo multa excerptit.

Astasius. 4. papa nat⁹ de Roman⁹ ex patre Benedicto nat⁹ sci Ruffi v̄lreane diocesis ab-
bas Engenio p̄ntifici hoc anno successit: sedit ānis. 2. mēsi. 4. et dieb⁹. xxiij. vir certe piētissim⁹ 1153
et multe misericordie insignitus: q̄ cum in tota ferme europa fame et graui peste laboraretur
clam et aperte largas pauperib⁹ elemosynas ēēt extra Romanā vrbe prebebat: Hic itaq̄ p̄-
tificatu adept⁹ mox calicē pulcherrimū operis pōdo marcharū. 20. et alia qdā donaria lateranēsi eccle-
sie cōdonauit: palaciū deinde peregrinū apud scām mariā rotūdā edificauit. Cūq̄ religiosos viros
plurimū veneraretur: et priuilegijs āplissimis et gratijs cōmuniuit: et q̄maxime gulielmū eremitarum
sancti Augusti. fratēz olim agranie ducē summa deuotione cōplexus est: vt infra de eo dicetur. Adul-
ta enim tū ad dignitatem ecclesie: tūq̄ ad ornatū vrbis facere statuerat: quod et fecisset: nisi imma-
tura morte preuentus fuisset. Tādem viam vniuersę carnis ingressus in lateranensi basilica sepulchro
porphyretico sepeliuit.

CAlphonſus hispanie rex eo ipſo anno quo Anastaſi^o pontificatu inſit ab expeditione hieroſolymorū rediēs cū domū applicuiſſet: ſtati mori^o: et in eius loco Sanctus nati maior ſubrogat. paulo poſt Ser-
dinadus frater: qui et ipſe in arabia accedēs ibidē p^o Chriſti noie bellādo interiit: Quo mortuo eius fi-
lius Alphonſus nomine ſucceſſit. Nec quāto quicq^{ue} eorum regnauerit compertum habemus.

CThomas cānariēſis archiepiſ: vir quidē optimus et ſanctiſſimus hoc anno ab herico angloz rege
martyriſat. Joen^o cū iura ſua et eccleſiaſticas dignitates: quas ſibi predictus rex: et publica eius pote-
ſtas viurpauerat reſarcire: et in ſtatū priſtinū reuocare aniteret poſt exiliū dāna: cōtuelias atq^{ue} oppro-
bria: poſtq^{ue} parētū et amicorū pſcriptionē et alia atq^{ue} alia ſupplicia: tādē martyrio cordatus ē: Quod
quidem ſcelus cum ex conſpiratione Henrici regis ſacilitatim affirmaretur: ipſe rex confeſſim ſe falſo
accuſatum per oratores apud Alexandrum pontificem maximum iuramento purgauit. Utrum Alexā-
der auditis et cognitis crebris ipſius beati Thome miraculis cum in ſanctorū cathalago aſcripſit. Et
autem vitam quidam Joannes epiſcopus conſcripſit.

Federicus p^m p^ognomēto barbaroſſa nat^o: de Sueuis. xi. germanorū impator: hoc anno
p^o Conradū germanū ſuū delect^o impator impauit annis. 37. q^{ue} creat^o auguſt^o p^ofeſti in Italia
deſcendit. Ingreſſusq^{ue} lōbardia Berdonā urbē tūc iſignē eidē nō obſtēperatē aliq^{ue} diu obſedit
quā cū tādē vi obtinuiſſet militib^{us} ſuis in p^oda dedit: q^{ue} capra et ſpolia celeri g^oſſu Romā cō-
tēdit: ingreſſusq^{ue} urbē et ex more pontifice ſalutato ab eodē imp^o coronā apud ſanctū petrū accepit. Uerū
dū pontifex hadrian^o ipſum in coronare ſtauiſſet: ne q^{ue} tumult^o excitaretur: Leonne portas claudi fecit:
Ex quo popul^o Romānus indignatōe cōmōtus vi p^o hadriā potēz in vaticaniū erupit: ac impatoris ſa-
mā inuaſit: et multos vulnerauit. In quos mox rino ab exercitū impatoris ſcā eſt. multos. n. Roma-
norū aut occidit: aut capſit. Sed impator pontificis p^ociſus delinens cōfeſſit captiuos incolumes
dimiſit. Nec ita multo poſt dū in germaniā rediret Cremonā ciſalpie gallie ciuitatē obſedit: et mult^o in
curſionibus afflixit et lacerauit. Adortuo deinde hadriano pontifice ſucceſſori eiſdē admodū aduerſa
ri cepit. vnde et quatuor pontifices ſchiſmaticos p^o eū ſucceſſive creare fecit: quoz q^{ue} ſeditōib^{us} et pturbati-
onibus eccleſia romana ſere collapſa ē: Quib^{us} iniurijs p^onotus pontifex Alexāder Federicū ipſum et ſchi-
maticos pontifices ſuos anathemat^o vinculo colligauit. Quāob^{re} Federicus oēm eccleſie ditionē pul-
ſo Alexādro occupauit: et cū multē eidē ciuitates reſiſterēt: oēm ſere ciſalpinā vaſtauit. Sed dū in ponti-
ficem nimis exardeſceret: et crudeliter: q^{ue} maxime in lōbardia inhuāniter imparet: Bualuagn^o Angle-
rie comes: et tūc mediolāi p^oncipes adiūuātib^{us} ſocijs ciuitatib^{us} eius copias ita frequentib^{us} p^orelijs attri-
uit: vt cū pontifice Romāo libet^o pacis federa iure coact^o ſit: et maxie q^{ue} Otho eius fili^o a Sebaſtiāo
venetoz dūce captiu^o tenebatur. Haſ ob res impator: Venetias ad Alexādrū pontificē humiliter acceſ-
ſit: et ibidē depoſito imp^oiali veſtimēto in iamnis baſilice b^o marci populo vniuerſo aſſatē et ſpectatē hu-
m^o ſe p^otrauit: et veniā pontifici Romāo ſuppliciter expoſtulauit. Qui ſuſcepta penitētia et obediētia in-
tegra p^omiſſa iureiurādo pacē firmauerūt. Atq^{ue} ita Venetoz opa Federicus abſolutōis beneficium
p^omeruit: et eccleſie Romae reconciliatus fuit. Sic ex ſentētijs b^o et op^oie geſiſ: Federicus: magno ſibi
exercitū op^oato p^o Syria expeditionē ſumpſit. Et per vngariā iter faciēs tādē Lōſtātinopoli p^ouit^o ubi
Iſaac grecū impantē offēdit: q^{ue} Federici potētiā verit^o traiçē baſphoz hortat^o. Tranſmiſſis itaq^{ue} co-
pijs Federicus p^omo philomenā urbē de turcis accepit: ac Leonij agrū vaſtauit. Inde q^{ue} cum multas
barbaris cedēs dedidiſſet: tādē armeniā minorē totā occupauit: et in ſua p^oatē redegit. Ibi dēq^{ue} cōſtitutus
dū aliq^{ue} rapidū annū laudādi cā iexplorato ingreſſus fuiſſet: ab ag^o ſuffocāt^o: cū ſum^o tandē a filio rep-
tū tyrū perducit: atq^{ue} ibidē cū maxio oīz luctu ſepellit. Quo mortuo fili^o eius exercitū in ſt^oiochenūz
ag^o p^oduxit: vbi et p^o morbo: p^otiq^{ue} fuga tādē cōſumpt^o eſt. Suerat. n. Federicus hic magniū: larg^o
ſtrēnuſq^{ue} atq^{ue} faciū^o: ac in oīb^{us} ſemp^o glorioſus: de cui^o geſiſ et multa infra dicemus.

Citalis Adichael. 41. venetoz dux Dominico mauraceno duci hoc anno ſurrogat^o ſedit annis. 17.
De iſto nil m^oorie dignū hēim^o niſi q^{ue} cū regnaſſet annis. 17. ob et^o ipudētā apud palee potē anno etat^o ſive
ſeptuageſimo a populo obrūcat^o fuit: eo q^{ue} claſſie peſte infecta in urbē introduxiſſet. Eoq^{ue} ſic mortuo
corp^o eius apud ſanctū zachariā ſepultum fuit.

CBualuagnus autē Anglerie comes et mediolani p^oncipes vnici^o Andree p^oncipis filius hoc an-
no patri in regnū ſuccedēs regnauit annis vigintiſeptem. Vir certe inclutus et celeb^o laude dign^o: qui
ab parētis ſui equitate minime exorbitauit: p^octer hoc q^{ue} bellum pacis ſemper carius habuit. Dixit. n.
ſe curſum nunq^{ue} acturum: niſi ſi aut in hoſtes rueret: aut fugientes inſequeretur: quod bene p^ore mor-
tuo oſtēdit: q^{ue} de n^oib^{us} aliud q^{ue} de bello gerēdo meditabatur. vnde p^oncipatu m^oto primo ſuo cōgreſſu
in landēſes mouit: quib^{us} ſuperatis et proſtigatis etiam papiēſes ſibi inſenſos plurimū lacerauit ac cre-
monēſes pari mulcta affecit: poſtmodū cōtra comēſes: qui predictis ciuitatib^{us} p^oſidia tulerant: prope-
rauit: et eorum ciuitatē perturbauit. Deinde exercitū cōgregato in Bulielmū mōtiſſerati tūc marci bio-
nem duxit: Quam Caſali obſidione concludens eo vſq^{ue} ipſum perduxit: vt p^ore fame mulos et m^ores
ac herbe: quas pecudes non comedunt oppidanis pro ſummis delitijs haberentur. Tādē ne fame
deficeret deditionem fecit: et eo cum omnibus capto vectigalem ſibi conſtituit. Contra Federicum de-
mum imperatozem: qui cum in mediolano obſederat multoties cum ingenti virtute dimicauit: atq^{ue}
eius legiones ſepiſſime proſtigauit. Et l^o pro urbē conſeruanda multa incōmoda et danina atq^{ue} vulne-

6353

ii; 4

6354

ii; 5

Ita in p[ri]mo corpore petulerit: att[er]it n[on]q[ue] animo consternatus fuit. post multas deniq[ue] concertationes
et vastat[i]o[n]es indeis p[re]sentib[us] ciuitate[m] imperator cu[m] exercitu ingredit[ur] et cuncta in direptione[m] data t[er]ram
crudelit[er] exercuit: vt n[on] erat aut serui parere voluerit: sed o[mn]es cedi et p[er] seruis haberi m[an]dauit. Et
lateq[ue] mediolanensium opes et dom[us] o[mn]ite: eti[am] menia cuncta p[er] circuitu[m] penit[er] euerit: v[er]oq[ue] solo equa-
ta Federicus aratru[m] p[er] circuitu[m] duci: et sal spargi p[re]cepit: h[uius] gestis gualuagu[m] cu[m] Jo[ann]e e[pi]s[co] ac mul-
tis ex vicecomitib[us] familia cap[er]e in germania ad perpetuos carceres relegat[ur]: h[uius] i[st]oq[ue] gualuagu[m]
captu[m] Federicus: vt aiunt: triduo sub m[en]sa ad modu[m] canis tenuit: et mult[is] flagellis cedi fecit. perductu[s]
at in germania et in co[m]pedib[us] co[n]iect[us] mult[is] annis afflictus fuit. post multos annos gualuagu[m] p[er] pedibus
fractis: custodib[us]q[ue] interfect[us] in italia cu[m] rustico habitu v[er]it: vbi mediolanensium ciuib[us] co[n]uocat[us]: et in
vnu[m] collectis: adiun[n]tib[us] socijs ciuitatib[us]. ac greco[rum] imperatore ab integro ciuitate[m] reposuit. ac me-
nibus muniuit: et p[er] virib[us] cuncta restituit. T[ame]n gualuagu[m] hic vir inuictissim[us] cunctis filijs ei[us] p[er]uatis ai-
doloz et sc[ilicet] grau[er] egritudine[m] p[er]traxit: atq[ue] die q[ui]nto quo egrotare cepit vita cu[m] morte mutauit: q[ui] su-
it annus d[omi]ni. iij. 2. Quo sine virili sobole defuncto mediolanens[is] p[er] senatu[m] more populi Ro[ma]ni: suaq[ue] re-
xere: ac ita per duos et 50. annos vsq[ue] ad Turianozum tyrannidem seruatum est.

Adrianus q[ui]rt[us] papa p[re]fessio[n]e m[on]ach[us]: et g[e]n[er]e aglic[us] Anastasio p[on]tifici hoc anno succedens iij 6

b c[ir]ca co[n]certat[i]o missus fuit: et illa ad xpi fide[m] co[n]uertit[ur]. Qui magistratu[m] suscepto inuis ac p[re]-
cibus a rom[an]o populo t[er]rat[us] fuit: vt libera[m] vrbis administratione[m] co[n]sulib[us] relinq[ue]ret: q[uo]d se fa-
cturu[m] co[n]statissime recusauit. Quia o[mn]e[m] populu[m] indignatus cardinale[m] vnu[m] mult[is] affeci. vultib[us]: v[er]-
p[on]tiffex eos acerba et dura execrat[i]o[n]e ac interco[n]fectu[m] p[er]fecit. T[ame]n fecit in Gulielmu[m] Sicilie regem q[ui]
multas ecclesie occupauerat vrbes. V[er]o postea p[on]tiffex cu[m] in gratia receptu[m] omnia errata pepit: hic
itaq[ue] roman[am] d[i]st[i]o[n]e plurimu[m] auxit: et circa lacu[m] sancte ch[risti]ne: seu vultinu[m] multa castella erexit atq[ue]
muniuit: et p[ro]dia comitib[us] co[m]m[un]it[ur]: et radicop[er]anu[m] oppidu[m] muris ac turrib[us] inexpugnabilib[us] co[m]muni-
auit. p[ri]mu[m]q[ue] p[on]tificu[m] vrb[em] inhabitauit: qua[m] eti[am] mem[or] et edib[us] cultio[re] reddidit: vbi aliq[ui]tulu[m] mo-
ratus Romani tenerus est: Sed ibidem maligni co[n]sulum co[n]uersatione[m] odio habens Agnigna-
num petij: ibiq[ue] moriens corpus suu[m] Romam delatum in beati petri basilica sepellitur.

Gulielmu[m] rex regij fili[us] f[uit] apulie et Sicilie rex: hoc anno patri in regnu[m] succedens regnauit annis
12. 1/2. sint q[ui] dicit[ur]. Hic patre defuncto: vt erat animo ferox: mox Beneuentana suburbia: caperantq[ue]
ac Banchu[m] in hernicis de ecclesia occupat[ur]: p[ro]pter q[uo]d badrianus p[on]tiffex cu[m] graui anathemate notat[ur].
S[ed] paulopost Gulielmu[m] vbi intel[lexit] exit Emanuel[em] greco[rum] impatore[m] q[ui]q[ue] milia lib[er]a p[er] auri p[on]tifici ab-
stulisse vt gulielmu[m] Italia fugaret: mo[do] ei tres apulie ciuitates ex federe p[er]m[is]it. Eo audito stans Gu-
lielmus hic ad misericordia[m] p[on]tificis recurrit: et ei o[mn]ia ablata restitue[re] co[m]promisit: atq[ue] vltra alia non ul-
la oppida tradere Romanosq[ue] rebelles subigere ac aur[u] q[uo]d grecus obulerat p[ro]soluere si eu[m] absolu[er]et
et in regno p[er]firmaret. Que res admodu[m] p[on]tifici placuit: v[er]o quida[m] cardinales auaritia ducti id bonu[m]
impedire. Gulielmu[m] aut[em] indignat[i]o[n]e co[m]mouit mox cu[m] paratissimo exercitu[m] Apulia ingressus copijs
greco[rum] et appulo[rum] p[re]stis superatis o[mn]ia vastare cepit. Quia o[mn]ib[us] Apuli et Salerni co[m]pulsi ei deditio-
nem fecere. p[on]tiffex vero cardinalib[us] indignat[us]: q[uo]d malu[m] co[n]siliu[m] dedissent: Gulielmu[m] ad se vocatu[m] in
gratia recepit: et v[er]oq[ue] regio cum co[n]firmat[i]o[n]e adhibito p[ri]us sacram[en]to se nil amplius deinceps mo-
lituru[m]: q[uo]d Romanam ecclesiam offenderet inde eo et deinceps singulis annis Apulie reges rectigal
p[on]tifici Romano p[er]soluere co[n]sueverunt.

Gulielmu[m] eti[am] Eremita ordi[n]is nostri viru[m] v[er]oq[ue] sanctissimu[m] oli agtanie duc[em] et pictoniensiu[m] comite[m] iij 7
per hoc q[ui]q[ue] t[em]pora in gallijs v[er]itib[us] et miraculis claru[m] fuisse co[n]stat: q[uo]d p[ri]mo inu[er]it[ur] sue b[e]n[e]d[i]c[t]i a Ber-
nardo abbate sufficite[re] edoc[er]u[m] cunct[is] celsio[rum] habere: morte p[re] oculis sibi co[n]stituer[ur]e voluit: tuncq[ue]
ne aliq[ui]do morte subitanea rapere[re] sp[er]is seculi p[ro]p[ri]is in vasta Eremitu[m] secessit: et ibidem sub diuini pa-
tris Augustini regula p[er]fectus Ch[risti] seruus esse cepit. Factusq[ue] religiosus deinceps quanto in
seculo alio[rum] in honore cacumine fuerat: tanto se humilior sub conditio[n]e sui regimine subdidit. Et si
cut ante: insignis et loratus barbaros et hostes propulsare co[n]sueuerat: ita in deum co[n]uersus loricaq[ue]
super nudu[m] induens crebris orat[i]o[n]ib[us]: vigilijs: ieiunijs: disciplinisq[ue] corpus suu[m] indefin[ite] afflig[er]e vo-
luit: Quibus armatus p[re]sidijs hostes spirituales atq[ue] peccata collectado superauit: hanc ob re[m] mul-
ti no[n] modo seculares: verum et eiusdem ordi[n]is fratres: atq[ue] alij p[ri]uati: quibus vite ipsius fama nota
fuerat: ad eum co[n]fueba[n]t: et tanquam bonu[m] patrem et doctore[m]: ordi[n]isq[ue] instaurato[re] paruo adhuc
sub tugurio boni obseruab[ant] discipuli. Is cum cisterciensiu[m] ordi[n]em in gallijs modico t[em]pore pluri-
mum auctu[m]: ac maxime in p[re]cio habitum: suu[m]q[ue] Eremitaru[m] ordi[n]em adeo in omnib[us] labefa-
ctum: dirutumq[ue] atq[ue] vastatum: vt nulla quasi religionis facies in eo videretur. Collabentia namq[ue]
videbat monasteria: collapsa oratoria: desertos hortulos: et quid plura: laborantem p[ro]p[ri]is omnium
religiositaris charitate et inopia ordi[n]em offendit: vt nullum ferme religionis indicium in eo viderba-
tur. Ordinis itaque sui vir sanctus calamitate p[er]motus: animum ad instaurandum ipsum: mo-
resq[ue] religiosorum suorum componendos ita adiecit: vt breui co[n]ualescens ex multitudine religio-
forum et monasteriorum ad se restitutorum meliorem faciem ordo ipse Eremitaru[m] diuini Augustini
in Gallijs p[re] se tulerit. Hanc ob rem ordo ipse ea in regione cum non modo patre: veru[m] et ordinis

cōditorē appellauit: vñ & deinceps ordiis fratres nō Augustinos: sed gulielmitas vulgo appellauit: hōc itaq; cōcessiōe Anastasij pōntificis: ac Hadriāi eius successoris relicta. Eremo ciuitates p^m ex erem^{is} incolere cepit: & p^m mōnasteriū apud parisiū sub medicitatis titulo extruxit: quod etiā cartbaginē sis frater in fasciculo tēporū cōtestat^r est. Huius autē p^m Alberti galli: q^m vñēdi modum sua doctrina & vñe sanctitate ordinem postmodū auxit: & rigore cōtinuit. Hic sigdem gulielmitarū titul⁹ i gal lijs vsq; ad Innocētiū quarti pōntificis tēpora perseuerauit. Quē co mādāte post bñra cōdenoiatione & oibus diui patris Augustini Eremitis ad ciuitates vbiq; accersit: idē pōntifex Innocēti⁹ & successores oēs sub vno titulo eremitarū sancti Augustini appellari voluit atq; p^mcepit. Erūt forte q^m a durato tam caleb⁹ tramite exoribit^r & clamēt me temerariū fore religiosum: eo q^m p^msumaz hoc in loco dicere ea que multis incognita sunt: vt hñc patrem Gulielmū ordiis eremitarū diui Augustini fuisse fratrē dicere aulim. Sed si ipsi veterū pōntificum ānales: & scripta (put diligēti cura fecimus) perlegerint: nec dubito quin comperiāt me hoc in loco vbiq; vera dixisse. Quis religiosi sint: aut taceant: aut eos p^mniteat: aut certe legant: cum inter alia crimē hoc minime deceat religiosum.

657

1158

Cheresia vñaldēsum seu pauperū de lugduno per hoc ipsum tēpus initiū sumpsit: Cui⁹ quidez auctor qdam noie Valdo lugdunēsis ciuis fuit. Is cū diues admodum haberet: opib⁹ reliet^r & pauperū bñs erogat^r diabolica quadā suasiōe dñc⁹ euāgelicā paupertatē omnimode obseruare statuit: vñd cū idiota ēet: quosdā vulgares libros cum qñsdā scōrū dicti sibi cōscribi fecit: quos nō sane intelligēs suo inflat^r spū p^mdicādo scōrū apostolorū officiū sibi vsurpare curauit. Cōgregat^r itaq; inīcrabilib⁹ quasi discipulis multos & qdē pessimos errores disseminare cepit: platos scilicet ac clerū pent^r aspñā do monit^r ar respōdit obedire opz deo magis q^m hoib⁹: & cū in suo sensu obdurat^r pñsset tandē reluti be reticissim⁹ & contumax anathematis vinculo inmodatus patria p^mpellitur: que res facta est in laqueum magnū & maximū scandalū simplicioribus viris: adhuc autē multis in locis hcc ipā fatuitas riget.

Curi disciplinis excellentes.

CJoānes carnōtēsis ep^s: & bñ Thome cātuariēsis familiarissim⁹: hō doctrina & eloquentia clarissim⁹: bñs ipib⁹ in p^mio exñs libz de curialib⁹ & pbōrū nugis p^mposuit: ac et vñ ipsi⁹ bñ Thome accuratissimē edidit: atq; alia qdā: vt Vincēt⁹ galli li. 29. testatur scripto mādauit.

CJoānes ēt medicus. Desue fil⁹: q^m melue alteri⁹ fuit fil⁹ Isaac filij Isali filius Abdele reg⁹ Ba masecorū & ipse hñsdē tēporib⁹ in medēdis lāgonibus clarus exñs de medicinaz solutiuarū rectificatiōe libzū scripsit. Aliū quoq; Antidoriū: quē appellauit Erabadin edidit insup: & cū de curis morborū scribē orsus fuisset. Cūq; a capite incohab⁹ scribēs de morbis cordis interijt: & mächū op⁹ religit: qd postea petr⁹ Apponus parauit: vt autē p^mfecit: An xpian⁹ isle fuerit ignotū habem⁹: & l⁹ tan q^m fidelis & bonus deū persepe appellet: nūq^m tamē in suis epib⁹ xpian⁹ nominat.

CJoachin abbas calaber maxie doctriñe: & excellētissim⁹: ac p^mpe diui ingentij vir hac ipsa tēpestāte apud Gulielmū regē & calabros oēs clarus & inely^r fuit: q^m prophetic spū: vt autē replet^r futura qñ p^msentia differebat. Is aliq^mdo ab orbone angusto interrogat^r qd sibi de expeditiōe saracēnorū sperādūz ēet. Respōdit: nōdū adeē tps quo hierusalē recitari possit: itaq; xpicolās nō valde p^msecuturos: Hñc cū plurimū cruditus ēet nōnullos in sacris codicib⁹ edidit cōmentarios: & q^m maxime in apocalypsim: vbi & multa p^mdictit: & potissimū de ordinib⁹ mendicātiū. Itē cōtra petrum Lōbardū theologū doctissimū libzū composuit: Qui etēnim postea damnatus: & reprobatus fuit: sicut patet in principio lib⁹ decretalūz. Alia quoq; perpulebra scripto mandauit.

659

1160

Alexāder tert⁹ papa natiōe sciēns hoc āno mortuo hadriāo pōntifice maximo a duob⁹ & vīginti p^msbyteris cardinalib⁹ elect^r sedit ānis vno & vīginti: & dieb⁹ decē & novē. Vir certe strenuus & excellētissimū animi insignit^r: In cui⁹ electione maxima in vñbe Roma seditiō exorta ē. Duo. n. pōntifices maximi cōstituti fuerunt: Quorū vñ bñc: alter vñ a trib⁹ solūmodo p^m pbanat^r cardinalib⁹ Victor: appellatus ē. Qui inter se dissentientes Victor ad Federicū imperatorem Alexāder vero ad Guānagnū mediolanēsem pñcipē: & philippū Frācorū: atq; Hēricū āglonū reges: ac alios Italiē pñcipes cōfugit. Quā ob cam Federicus alios pōntifices maximos creauit. Itaq; Victorē pōntifice mortuo p^mmo Pascālē: post Calixtum: deinde Innocētiū pōntifices summos cōstituit q^m oēs in sua execratōe pessima perire. Alexāder itaq; hic talib⁹ & tū cōtinuis circūdatis seditiōib⁹: quūm etiā Federic⁹ omne sermē Romāe ecclesie seditiōē occupass^r: hortāte philippo frācorū rege & Gulielmo Siciliē rege strēmūssimo ac potētissimū in transalpina galliā cōfēdit: vbi & in claramōte cōcilio habito Federicū imperatōrē: ac Victorē antipapā cū eorū p^mplicib⁹ scismaticis anathemate an notauit. Quapp Federicus turbat^r destruit^r mediolano: alijsq; cōplurib⁹ italiē vñb⁹: tēstigio i germaniam cōcessit. Adortuo autē apud Lucā Ethrurie vñbē Victorē antipapā Guido cremonēsis a seditiōis subrogat^r: & Pascālē appellat. Interim autē Alexāder ab aicis suis cōsulib⁹ Romāis ex gallia reuocatus cisalpine gallie populi in libertatē spem erigūtur: & in Federicū imperatōrē scissimē imperantē arma statim suscipiūt: & eius p^mfidia ex nūmīnib⁹ eijsiūt. Quo audito Federic⁹ rursus ex Germania cū magno exercitū in Auloniā venit: & p^miscēdi iniurias (vt ipse dicebat) occasiōe nact^r in romanā vñbē rerū dominā mouet: pro quo pōntifex ei⁹ vires perhorrescēs p^mdurā vñbis obsidiōē & horrendas vñiusq; parti⁹ cedēs decimosēptimo pōntificat^r sui āno cog sui velib⁹ sumptis cō in habim⁹ Et

netias profugit: et ad duce virginis de charitate monasteriū pauloate a Marco Juliano cōditū profe-
crus hic ab incolis recipi et Ostulo p̄ficitur: post aliquot vero mēses cū quidā noie Comodus cum
ibidē agnoscit velut insensat cōfessum ad Sebastianū ducē accessit: et sicut in vrbe veneta ad cō
tificem romanū retulit. Qui re cognita mox senatū congregās cū oī apparatu ad pōntificis diversoriū
accessit. Cōpertoq; ibidē pontifice romano in tali despecto habitu cum crucibus alijsq; solemnitatib;
ad dñi Marci tēplū cum oī gaudio et planctu primo pduxerūt. Cūq; ibidē pontifex ante altare ex mo-
re cōfess flet ipsum principē et senatum: ac oēm populū benedixit. Impator vero audies summū ponti-
ficem venetijs adesse Orbonē filiū suū cū armata classe ad reposcēdum summū pōntificē Venetiā mī-
sit. Cui Sebastianus dux occurrens facto congressu: ipsum superavit: et Venetiā vincitū perduxit.
Orbo autē ad summū pōntificē captivū perductus: eo procurare pax inter maximū pōntificē et patres au-
gustini compōitur: altera que secuta ē dies Federicus Venetiā venit: et pacem a filio consecram hoc
modo approbavit. vt Rome: et que dñōis erat ecclesiastice summo pōntifici reddēt. Et quicqd ille pro p-
petrata culpa iniūgeret patienter perferret. Istō igitur federe inito: Alexander sum^m pōntifex: cōfess; ad
ianuas tēpli dñi Marci euāgelistę accessit: et ibidē vniuerso astante populo Impatori iussit vt se hūm-
psteret: et veniam deuo postularet. At summus pōntifex Cesaris Imperatoris collū pede compri-
mens ait. Scriptum ē. Super aspidē et Basiliscum ābulabis et cōculabis leonem et draconem. At Fe-
dericus: Non tibi inquit. sed petro: cui successor es pareo. Et summ^m pōntifex respondit: et mihi et petro.
Ac sic inter imperatōrē et summū pōntificē pace compōita: ipse imperator cū bona venia recedēs Cō-
stantiam se cōtulit: atq; ibidē etiā pacis federa cum omnib; romano imperio subditis percussit: q̄ pax
Cōstantiana nūcupata est: ac pro lege habita apud nostros allegatur. Abiens autē Venetijs summ^m
pōntifex: cū Holielm Siculi regis tremebus tredecim et quattuor Venetijs: Ob acceptū beneficiū q̄
busdam grāijs venetorum ducem atq; Senatū exornauit: de quib; infra dicem^r. Cūq; tertio hic pon-
tifer Romā profectus ē: prodētē obuiā honoris gratia omni populo statim apud lateranū conciliū
celebrauit: tū maxime vt mores curie iam nimia licentia labefactos cōponeret: tū etiā vt alia ad chri-
stianam Rempublicā necessaria constitueret. Quibus rebus gestis: dum post longos labores quietu-
rus speraret. Anno pōntificat^s sui primo et vigesimo die decimonono Rome moritur: sublatū p̄us e me-
dio quattuor scilicet pōntificibus: quorum seditionib; ecclesia Romana fere subsecuta est.

Alexandria ciuitas Gallie Cisalpine.

Alexandria Cisalpine gallie ciuitas hoc
anno a medio anētib; socijsq; ciuitatib;
papiēsc impatori fauētēs cōi cōdit impē-
sa: et ab Alexā. pōi. Alexandria appellat:
hec. n. inf. Alēscz vrbe atq; papiā apud
Rouretū Tanaro amni adiacētē cōstitu-
ta ē: et tanar^s flu. ipaz q̄li interfecat: q̄ flu.
exundās q̄q; ipaz pturbat. Adita vō vrbe
ex p̄stu p̄stioq; sumiq; pōntific^s ad ipam
icolēdā. is. boiuz milia ex p̄uictis ciuita-
tibus statim illa fuer: q̄b; et viriti diu si se
agri: atq; ad edificādū p̄tita sūt i vrbe loca
āno oride. s. v. bis p̄dite Alexā. ipē pōi.
p̄uato p̄ papiēsc epō: palij et ferēde crucis
dignitate noue vrbi ep̄m dedit. Vex: cu;
aliqui ipi ciues qdā insolētes ep̄s infecis-
sent: p̄ ānos plimos epō ipsa ciuitas ca-
ruit: q̄ qdē ciuitas nunc multi claret fami-
lijs clarissimis: in quib; adsunt viri p̄cla-
rissimi qui artē belli: ā atq; leges cū glo-
ria pertractāt: inter quas sunt Euafebi
ac Troti nobiles celeberrimi.

Mediolanum autē Metropolis et
regia Cisalpine regionis Ciuitas: hoc
anno p̄ septem ānorum obsidiōis a Fe-
derico imperatore capta: inuicibilib;
viris ac mulierib; et paruulis in Germa-
niam transmissis solo funditus equatur
et ad perpetuaz rei et facinoris mēoriam
arattrum semel huc atq; illuc iussu impe-
ratoris deducitur: et sal superspargitur:
Spoliaris autem ciuitū reb; Federic^s ip-
se Imperator reliquum populum extra

1161

6360

1162

6361

urbem miliario decimo habitare coegit. Rodulph⁹ vero quidā tūc coloniēsis episcop⁹ huic enervatōi p^{ns} cū impatore assistēs: et ipse triū magoz⁹ corpa q̄ Eustorgi⁹ mediolanēsis ep^s Cōstātinopoli iādiu iran stulerat: rapuit: et secū cū gaudio ad civitatē suā: vt Vincēti⁹ gall⁹ testat^r: trāstulit. Hualuagn⁹ at medio lanēsum pnceps paulop⁹ e cōpedib⁹ Federici impatoris aufugiēs in Italiā vēit: finib⁹ suis in vni col- lectis: vrbē ab integro adiunatib⁹ vicinis ciuitatib⁹: et Emanuele grecoz⁹ imperatore cū maxima gloria reposuit atqz muniuit. Similiter et Bordonā ciuitatē ab eodē Federico spoliata et diruta atqz succēsa ipse Hualuagn⁹ vir optim⁹ restituit: ac et apud Albiate oppidū pōtē perpulebrū extruxit.

Secutia pedemōtiū ciuitas.

Secutiam pedemōtiū regionis tunc ciuita- tem in Cinijs mōtis radicib⁹ posita idē Fede- ricus impator dū ex gallia in italiā descēderet: etiā dolo cepit: quā cū bonis oib⁹ spoliass⁹ peni- tus diruit: Nec postea vñq̄ in eandē ciuitatē di- gnitatē coaluit: Eius postmodū episcopat⁹ pp- ter ipsoz⁹ ciuium improbitatē in Thaurinēse vt aiūt: trāstatus ē: Et tamen in loco adhuc ea- strum frequētissimū et munitissimū habet ou- cibus Sabaudie submissum.

Spoleum Ambriorum ciuitas.

Spoleum etiā Ambroziū oliz celeberrima ciuitas: et ipsa hīs tumultib⁹ cū Alexandro pon- tifici faueret: a Federico cesare iā tertio destrui- tur et vastatur: ex qua p^mus sacris virginib⁹ oi- bus violatis oē hoīz gen⁹ in seruitutē redigi p- cepit: p^mo nāqz theodoricus p^mus gothoz⁹ rex cū ipsaz⁹ diu tenuisset in ea āplissimas edes edificauit: et ipsam celeberrimaz reddidit: Sed alij q̄ eidē regi successerūt: gothi easdē edes de- struxerūt: ac etiā menib⁹ euerfis: itādē vacuā re- liquerūt: quā tamē postea Harles Eunuch⁹ de- structis gothis denuo refici fecit: atqz mādanit. Ea quippe ciuitatē cū lōgobardi nostri p^prebe- diffent oē vrbis dignitatē: ducū ac principū suo rū sedē p^pstiterūt: Post d^pstructionē vero regni Lōgobardoz⁹: stāte Ro. ecclesie felicitate thea- trū fuit: Habet hec ipa ciuitas inter cetera nūc arcē oīum Italiē munitissimā: q̄ et edificiorum pulchritudine p^pter alios nuperrime: vt vidim⁹: a Dominico gētili Ricio gennēi patricio: et co- mitis Hieronymi Riarij Sorozio ibidē presidē- ti ornatissima reddita ē: hanc q^ppe antiquissimā su- sse cōstat: cū ipsaz⁹ Lini⁹ libro vigesimo Coloniaz a Romanis deductaz fuisse scribat: ad quā cū Hannibal post trāsimeni lacu pugnā peruēisset: ab ipsius v- bis ciuib⁹ turpiter repulsus fuit: Habet ipsa ciuitas plures clarissimos in omni virtute et dignitate vi- ros. Ornatur quoqz multis sanctorum martyrum ac confessorum reliquijs.

Crema oppidum.

Crema autē oppidū nobilissimū: atqz omnīū Italiē frequētissimū: et primariū diu ante conditū tēpestare hac a Federico isto Cesare post afflictā diu ac laceratā ei- rutāqz Cremonā in eius dānum obprobrū- umqz crexit: et muris: arcēqz prope in expu- gnabili necnō et fossis muniuit: atqz edib⁹ plurimū āplificauit: et cultius ipsum reddi- dit: quod propter agri bonitatē multi ex cō- vicinis ciuitatib⁹ ac castellis ad ipsuz⁹ cōflu- entes celeberrimū reddiderunt. vnde et no- stro seculo postquam id castruz⁹ immo po- tius Cuias in manus venetorum venēit tanto fulgore et dignitate viroz⁹ illustri- um et edificiorum: tam publicorum: q̄ pri-uatorum clauit: vt in tota Italia nemo il- li par aut diuitijs: aut vrbānitate: aut populoz⁹ frequentia inueniatur.

Almericus. 6. ex nostris hierosolymorum Rex hoc anno Balduino fratri in regnum succedens regnavit annis duodecim: Vir per oia strenuus et multo mēoratu dignus: Qui p^mo regni sui anno Broganitē Egipti p^mo dūcē in p^melio edita p^mo ingenti cede dūitus supavit: et Alexandria ci^m regni sedē obsedit. quā g^mez Tyracurus Soldani tūcorū regis p^mfectus ipsi soldano domino suo per fraudē subtraxerat: Alexadri autē cū nullo pacto christiāis subijci veller: Almerico tādē se hac cōditōe cōmiserē: vt pulso Tyranno in soldani potestate per suas māus reducerentur. Almericus itaqz hic ingenti pecunia promissa vrbē Soldano restituit. Sed cū pecuniā pactā nō in integrū Soldan^o prestaret in cum ducens carras: nunc Layrū vrbē potētissimā venit: et ipsam diu obsedit: q^m p^mis spe potiunde vrbis nō careret accepta itez ingenti pecunia obsidione soluit: movens deinde in Aiscalonē eam paulo post re infecta reliquit: eo q^m cōmeatibus indigeret. Domum vero regressus nou diu superuixit.

Guilielm^o eius nois secūdu^m magni guilielmi regis fili^o tertius Sicilie et Apulie rex hoc anno p^mo patre regnū accipies regnavit annis viginti nūqz: vir quidē pacis et q^mis amator: q^m cum regnū suscepiss^{et}: audito Alexadri pōntificis discrimine magnā statim pecuniarū vim et trirēmes duas paratissimas eidē misit: quas ingressus pōntifex salutē sibi fuga per tyberim quesivit. Inde qz maxima classe cōparata p^mo turcos Latīnos in Aham infensos trajiciens omnia perturbavit: et Thessalonica macedonie ciuitatē eis subtulit: Re multas Erecie et Thracie vrbes varijs quidez calamitatib^{us} affectas p^mo cepit: p^moqz diripuit: nūqz Andronico impatore corū occurrente: Ipso autē Andronico deinde sublato: et pace cū Isaac eius successore firmata mox cū quadragintatribus trirēmibus cū Lōrado mōtisserrati marchione in Syriā traiecit: Quibus p^mofidijs adiut^o Almericus rex turcos maxima illata clade superavit et p^mligavit. Inde Tyrū mouēs Saladinū Egypti regē vrbē turpiter obsidēte repulit: ac ita mari pacato p^moficētib^{us} in alia xpianis oisariā anonā misit: ac p^mo paucos dies vir xpianissim^o panormi sine filijs masculis defecit: relictā tūmodo Costātia filia monacha: de qua mox dicemus.

Sebastian^o hianus secūdu^m et 40. venetoz dux hoc anno Vitali michaeli duci succēss^{et} dueavit annis. 7. vir certe sapias: p^mbitate: religioe: ac fortitudine insignitus: q^m magistratu suscepto statim p^mdecessorū sui homieidas aduersus ē: Inde cū Federico cesare ob summi pōntificis Ro. tutelā et defensionē dū rō sans suscepit bellū: et cū ingenti gloria cōfecit: q^m vniuersam Federici classē p^mligavit: Et bonē eius filiū in p^mlio cepit: et venetas ad pōntificē captiuū perduxit: Quozū interuētū et prudētia pax postea vt p^missus ē inter impatore et pōntificē cōsecuta fuit: Et pōntifex ipse Romā rediit: ob cui^m beneficiū pōntifex ipse xpi Sebastiani duci et eius successorib^{us} ac senatui suo veneto hec ipsa donaria: seu p^muilegia concessit. Et p^mo qdē funale eādū quod solis pōntificib^{us} Ro. pōrtadū cōluetudo cōcedit: eidē largitus ē. Itē q^m plūbo corū epistolā sigillare deinceps possent: qd tū summis pōntificib^{us} licitū erat. Tercio eidē p^mncipi Umbellā cōcessit: q^m ē ornāmētū galero p^msimile: Quarto venetoz p^mncipi tertiā sedē in theatro Ro. fieri fecit: cū p^mus tūc ratū in pape theatro sedes eēt: quarū dextera pōti. lūmus: sinistrā vero Cesar tenet. Veniū in asēssōe dūi nri Iesu xpi venetū in tēplo bñssimi marci euāgeliste indulgētiā plenariā p^mpetuo duraturā cōcessit: q^m vsqz in p^mis magna cū solēnitate et p^mlorū cōcurū p^mdurat. Quinto ipsi duci octo vexilla sericea diuersoz colorū obtulit. Sexto deniqz ceruū albū eidē cōdonauit: q^m oia in Venetijs in palatio sci. Marci p^mpulchre depicta hñtur. Veniqz Sebastian^o hic sex annis magistratu p^mpletis in lāgorē decidit: et tādē deuotiōe cōmor^o in monasterio diui Georgij maioris se deferri p^mcepit: vbi et post aliquot mēses relict^o ibidē plurimis diuitijs et fundis et vita feliciter migravit: vbi et sepulchro maritimo quod sibi vinctū in clauistro cōstruxerat sepultus iacet.

Saladin^o Egypti rex hoc anno Horādino sarracenoze rege defuncto ei^m loco tanq^m vir fortissimus et strenu^o ab oibus surrogat^o regnavit annis. 16. hic magistratu atqz regno suscepto statim p^mo Egyptiorū regē in bello p^mcessit: Quo tādē capto et occiso vniuersaz Egyptū et Syriā oēm cōquisiuit: et suo impio adiecit. Deinde in xpianos mouēs: p^mmo et secūdo p^mlio a Balduino rege leproso supatur aut fugat: Et ex cōparat^o p^mmo copijs p^m Emanuelē grecoz regē mouet: quē et simulata fuga aliqñ in āgustas p^mualles p^mitabēs tādē supat et capit: Cui^m victoria elatus fact^o cōtra xpianos de hierosolymitano regno cōtendentes cū maxio exercitu p^mcessit: quā tādē post maximā xpianoz stragē cū vniuerso ei^m regno cepit: et de ea triūphauit: Ipaz nāqz ciuitatē sanctā xpiani reges p^mo. Hōtfredū regē p^m annos octo et octoginta cū magna gloria possederāt: hic p^mpe Saladin^o clarissim^o fuit: cui nil aliud ad summā defuit laudez nisi xpian^o nois character: Qui moriens tādē mādauit in sui funeris tropheū tale ate cor^m suū deferri spectaculū: videlz pānū nigrū in lācea suspēsus: cui p^mcedēt p^mco clamās. Saladin^o hñe totius domitor ex tanto regno tātisqz opibus moriens nil aliud secum defert.

Soles tres hoc anno nonis septēbris in occidēte simul visi sunt. Et p^mo duas horas ceteris deficientib^{us} q^m medi^o fuerat sol^o occidit. Similiqz mō p^mimis annis tres lune apparere. Terremot^o et circa hoc t^mp^ms plurib^{us} annis nonnullas q^mssauere puincias et q^mmaxie Syriā atqz Ciliciā in q^mbus multe vrbes diu mutarunt: q^mdāmqz cū magna populozū strage conuerunt.

Balduin^o eius nois. 4. Almerici supioris reg^{is} fili^o septim^o ex nostris hierosolymozū rex p^mo patrem regnavit in hierusalē annis. 6. hic integer in oib^{us} fuit: q^m lyebemētū laboraret lepre morbo: regnū tū cōstāntissime ac prudētissime gubernauit: et in cetera sua facinora Saladinū p^mdictū regē virū fortissimū duob^{us} venet^o p^mlijs: vno. scilicet apud Aiscalonē: altero apud Tyberiadē: et quoad vixit cū intra limites suos

ii66

6365

ii71

6370

ii72

6371

ii73

6372

ii78

6377

Anno
Abūdi

Anno
Christi

Federicus p^m

Liber

6378

ii79

cōtinuit: hic vxore nullā ppter leprā ducere potuit: Sed cū duas sorores haberet: p^mā natu maiorem nomine Sylla ton^o regni herede cōstituit: et Gulielmo cognomēto Lōgaspata Adūsserati marchionis filio vxore dedit: ex quo vnū tantum genuit filiū nomine filie Balduinū. Ipse autem gulielmo generi iussu soceri sui multa atq; p^{re}clara contra sarracenos gessit facinorā: Sed suscepta vxore paulo post aeris intemperie vita migravit: relicto filio Balduino paruo superstitē.

C Philipp^o Frācorū rex Ludouici supioris regⁱ fili^o: hoc āno post patrē Frācis regnare cepit: et regnauit ānis. 44. De isto multa atq; p^{re}clara Vincētius gall^o li. 29. diffinit: hic itaq; regno suscepto: cū audisset Hierosolymā a Saladino fuisse captā: Clemēte pōtifice Romano admonēte cū multis xpianoz pncipib^o Syriā adnauigauit. Cūq; Prolomaidē vna cū Ricardo Angloz rege se recepiss^{et}: ac inde Hierosolymā repetituri eēt: abo de hierosolymozū regno cōdēdere cepērūt. Demū philippus hic indignatione cōmōt^{us} simulata infirmitate in Europā dimissio Ricardo regressus ē: vbi in regnū suū introgressus reliquū vite sue tēpus in pace et sanctimōia cōsumpsit. Ferūt historie hic Philippus religioz oratiōibus miraculose fuisse natū: qā cū Ludouicus pater iā sexagenarius liberis careret vniuersis populis: et q^umaxie religiois regni sui pcepit: vt dñm instāter deprecārēt^{ur}: q^uinus sibi filiū et regni successorē concedere dignaretur: Quo sacro sequēti anno hūic philippū genuit filiū.

C Hēricus at angloz rex: vir vtiq; strēn^{us} hoc ipso āno tēte Vincētio gallo die obiit: Cui cū aliq^udo bñ Thome archiepⁱ cāuariēsis mors iputaret^{ur}: mox oratores ad Alexandrū pōtificē romā ad se purgādū misit: Quib^o cū pōtifer nō facile credēt duos cardinales ad rē diligē^{ter} intelligendā in Angliā misit qbus rex dimisso hibernico bello quo erat intēsus honoris gratia apud Romādiā occurrit. Req; discessit ad hoc ventū est: vt Hēricus: cū nō satis p^{re}staret de facto iuramēto se purgaret: p^{re}misit tamen aliq^uā penitētiā agere de ip^si^o sancti viri necē: Cuius rē insons atq; nescius fuiss^{et}: occasione tamē aliquā p^{re}stiss^{et} visus fuit: q^u illū viuētē nō honorauit. Additū est p^{re}terea ei vt dūcētos milites hierosolymaz mittēt: q^u suis auspicijs: suaq; impēsa per ānū cōtra sarracenos ibidē dimicārēt: vtiq; ipse mētiō cū q^uto poss^{et} exercitū s^{ed} barbaros bellū gereret: libertatēq; ecclesiasticā in suo regno tueret: appellatiōibus ad curiā Ro. factis nō aduersaretur: qbus iurē iurādo firmat^{us} anglici regni titulū in se: suosq; heredes trāsserri meruit. Hūic factum ē vt anglici reges a Ro. pōtifice regni iura recognosceant.

6379

ii80

C Laur^o maripetrus. 43. vnetozū dux Sebastiao dūce: hoc āno oīum bonozū suffragijs suffec^{to} dūcauit ānis. i4. vir qdē optim^{us}: magniq; cōsilijs: ac tāto magistratu dignissim^{us}: q^u Hēricū Bādaliū virū strēnū ppter violatū a grecis iugētiū ad Emanuclē eozū imperatorē legatū misit: quē seclēsus imperator: grecoz vsus ualeficio captū tādiū cādentia enea inspicē coegit: quoad oculo^{rum} acie amittēt. Ea ppter infensū et turbatū veneti cū gallozū copijs iuncti impetū et Cōstantinopolis vrbē grecis sustulerunt: qbus oībus bene a se gessit: cū Laurus hic soli deo deferuire cuperet magistratū a se abdicauit: et in monasterio sanere crucis intrauit: et religionis habitū suscepit: atq; ibidē in oī sanctitatis ope vsq; ad mortē perseuerauit: vbi et tādem plenus bonis operibus in pace quieuit.

6380

ii81

C Alexius Emanuelis grecozū imperatoris fili^o: hoc āno patre defuncto in impiū: s^{ed} adolescētū^o succēdēs impauit ānis. 4. Hūic at p^{ri} ppter adolescētā Andronicū quēdā grecū regia stirpe pgenitū iuto rem dedit: q^u per aliquot ānos impetū sapiēt^{er} et cū summa laude adimistravit: Cui enā intuitu philippus predictus Frācorū rex Agnētē filiā adolescētū vxorem dedit. Verū: vt humana assolet cupiditas post aliquod tēpus Andronicus cum videret latinos propter affinitatem puero fauere: zelo cōmōtus latinos pepulit: et puerum in vndis necauit: ac Cōstantinopolitanū imperiū sibi usurpauit: ac primarios qui in vrbe erant ciues omnes interfecit.

6381

ii82

C Cuius ei^o nois tertius papa natōe Lucan^o post Alexandrū pōtificē sedit ānis. 4. et mēibus duob^{us}. Hic at optim^{us} vir pōtificatu suscepto: cū cōsiliū nomē et Romana repub^{lica} abolere anniteret^{ur}: ab vrbe electus est: atq; eius fautoribus Romani in seditionem versi oculos effuderunt. Unde pontifex Veronam veniēs ibidem propter acceptam tam insignem a Romāis cōtumeliā habito cōsilio et ipsozū licētiā improbauit: et principes christianos adhortat^{us} est: vt nostris in asia pro fide Christi laborātib^{us} succurrerēt. Dū at pro hac re nūciū vltro citroq; mitterentur ibidem pontifex emoritur: et magna adhibita pompa ante altare cathedralis ecclesie sepelitur: hic lucensibus suis a Federico imperatore signandi pecuniā licētiā impetravit: prout satis in Lucana ciuitate a nobis vt superius expressum est.

6382

ii83

C Terremotus atq; portenta multa hoc anno vbiq; fuere: ita vt Antiochia et Tripolis atq; Damascus magna ex p^{ar}te conuerint. Carthina et Sicilie ciuitas proflus enersa sit: in qua circiter viginti hominum milia sunt oppressa: In ea quoq; Sicilie insula contra aquarum naturam pelagus retrocessit: et hominū ferme quinq; milia absorbit: In Italia insuper gradines oīs anserū grossiores cecidere.

9383

ii84

C Hierosolymitane vrbis vltima captiuitas.

C Guido Lusignanus Sibylle Balduini regis leprosi sororis maritus: hoc anno mortuo Balduino et eius nepote Balduino paruo Gulielmi montisserati filio ex Sibylla ipsa suscepto octano loco regnū suscipiens regnauit annis duobus. Viuente namq; Balduino leproso: et Sibylla ipsa ad secundas nuptias cum isto Guidone translata Balduinus rex leprosus nepoti suo p^{re}sulturus Guidoni illi ac Raymūdo tripolitano pncipi tutelam dedit: hac tamē lege: vt quoad Balduinus paruo^o puctuā

supergraderetur regnū gubernaret: et postmodum ipsi nepoti redderent. Sed Balduino sene defuncto: Tripolitana comes nō potuit pueri curā suscipere. Sibylla et Huidone probibētibus: sed nec quidem diu superuixit puer: qz octauo mēse post annū mortuus est: cuius mortē tādiu mater occultauit: donec largitionibz et blanditijs in sui sententiā deductis patriarcha et proceribus Huidonē maritum creare regem obtinuit. Tūc ea rem grauitē Raymūdus comes. Unde inter ipsos Huidonē scilicet et Raimū dum maxime orie sunt dissensio: in qua Raymūdus Soldano adherēs maximum detrimentū guidoni et relijs christianis acq^suit. Quāobrem Saladinus predictus ingēti peditum et equitū exercitū comparato Ptolomaidē p^mo: Inde Hionē post Britū et maritima omnia occupauit: postmodū i Ascalonem ducēs ipsam ad deditionē coegit: captis Huidone et tēpli magistro: Uerū qui in Ascalone presidio erāt deditionē hujz cōditionibus fecerunt: ut ipm guidonē et tēpli magistrū redderēt: post hec Saladinus Hierosolymā ueniēs urbē oppugnat: et quidē acriter cepit: Quā demū hī qui in presidio erāt desperatiōe magis q^m oppugnationū metu adducti ea qdem cōditionē deditionē fecerūt: ut cum suppellectilibz: quā singuli humeris suis ferre possent: abire pmitterēt. Scā est igit hec deditio secūda octobris die āno nono et octoagesimo: post q^m xpianorū cē cepit. Adgrātes itaqz christiani Iheraciliū patriarcham et clez sacro agmine secuti sunt: et pars Antiochiā: pars uero Tyrum aut Alexandriā petiit: et inde in Sicilia qsqz traiecit. Saladinus itaqz Hierosolymā ingressus: cāpanas p^mū turribus deiecit. Dehinc basilicas oēs p^{er}ter Salomōis templum prophanauit: quod priusq^m regredere aqua resubcauit. Mansere tamen Hierosolymis christiani: asiatici: syriaci: armeni: iacobiti: georgiani et greci vsqz in presens permittente Saladino.

Rhanus tertius papa natiōe mediolanēsis patre Joāne gente nobili Tribella natus: hoc āno L uicō pōtifici successus sedit āno viuo et mēsisbus quasi undecim: Qui q^m primū pōtificatus inijt: reuocare ad cōcordiam xpianos: et q^m maxime in Asia anixus est. vnde p^mo pōtificatus sui āno cōparādē classis grā ne hierosolyme caperētur: uenetiās uenit. S; audita hierosolymorū captiuitate: christianorūqz miseria ex dolore animi accepto in itinere apud Ferrariā obiit ibiqz sepultus fuit.

Andronicus autē grecus regia stirpe percreatus: hoc etiā āno Alexium imperatōrē suū adolēscētem interfecit: et ipse imperiū usurpauit. Nā idem adolēscēs imperator dum in agē laxandi animi gratia paruo nauigio huc atqz illuc dilaberet: cū in mare precipitē cecidit atqz necauit. Quo mortuo ipse assūp^t a purpura imperiū usurpauit: Quo occupato aliud facin^o nō min^u paruū pōi addidit: quia oēs imperij proceres: quoz vntem suspectā habebat: breui turpissima sustulit morte: atqz alios multos nobiliores exilio dānauit: ppter quod et oīs atqz hominibus odio plurimū haberi ceptus est. Quāobrem cōstantinopolitani ciues necessitate cōp^usi Isaac quēdā et regia stirpe percreatū ad imperiū vocarūt. Qui statim fauētibz ciu. b^o Andronicū p^{er}elio supatū et captū varijs cruciatibus interfecit.

Cōradus Bonifacij Ad^o iherani marchionis filius hoc āno ex Italia in Syriā p^{er} Saladinū p^{er}icetus ab Isaac cōstantinopolitāo impatore p^{er} maxima classe accepta in Saladinū duxit: atqz cū exercitū cū ingēti dāno et dedecore fudit atqz fugauit. Tridēqz in turcos faciēs: multos eorū nobiles captiuos abduxit: Quāobrem Bonifaciū cū patrē a barbaris ipis p^{er}de captū: et uinculis p^{er}iceti redimē meruit: Tādiu deinde ibidē p^{er} fide xpī pugnauit: quoad vsqz vitā cum ingēti gloria exigit. Hic tamē vnus mali exēpli pegit op^o: ut Isabellā Baldini sororē sibi affinitate cōiūctā: cū Tyri ap^{ud} eā agēt rapuit: et ut hierosolymitāi regni titulos sibi ascribēt: cū ea iā alio viro in coniūgiū tradita ēt: mūmōialit^{er} miscuit.

Regon^o octau^o papa gnē Būneran^o Urbāo pōtifici hoc āno summo oīum cōsensu pōtifer successus sedit dieb^{us} mōmodo quinquaginta septē: q^m pōtificatu imito pari ardore contra barbaros accēsus statim p^{er} p^{er}icetur: vbi dūz genuēses cum pisanis cōposuisset hanc eis legē imposuit: ut p^{er}terqz populus classem quāā possent: cōgregarēt: et in Asiam p^{er} christiana religione tuenda p^{er}pararēt. Erat tūc etiā populus pisanus bello maritimo admodum potēs. Sed dum hec ardētiori cura vir sanctus ageret p^{er}icis mortur: et ibidem cum luctu sepelitur.

Lemens tert^o papa patre Joāne ciue Romāo natus postea pōtificatus accipiēs sedit ānis duobz et dieb^{us} .16. Hic ē suscepto pōtificatu cōsensu de bello in sarracenos dūcēdo edictus p^{er} posuit. postmodū nōnulla edificia in urbe extruxit: et claustruz apud sanctum Laurentium extra muros edificauit: edesqz lateranēses vetustate collabētes nō mediocri impēsa restituit: et eius tēplū Adu^o exornauit: Necnō et quorundā clericoz mores p^{er}atos sua seueritate emēdauit: atqz cum Tancredo Apulie tyranno bellum gessit. Tandem cum mortem obijisset in lateranensi ecclesia cum ingenti pompa sepelitur.

Bonifacius mōtiferani marchio Cōradī predicti pater hoc āno barbarorū captiuitate p^{er} filiū liberatus postq^m Thessalie regnū ob eius p^{er}statiā ab grecorum impatore obtinisset: ab vniuersis christicolis in sanctā expeditionē proficiscētibz: absens vniuersalis imperator cōi omnium consensu diligitur. Cōuenērāt enīz innūerabiles Europe principes a Clemēte papa excitati in urbem Sanson ut arma p^{er} xpiana religioē fumerēt: inter quos p^{er}cipui fuere p^{er}mo Federicus imperator philipp^o frācie rex: Ricardus Anglie rex: Oddo Burgōdie dux cū innūerabilibus pene archiepiscopis: et epis: q^mbus ē affuere ueneti genuēses et pisani cum paratissima classe: atqz Srixones et Bani ac Grādrenses

6388

1189

cum teirembus sexaginta duabus: hī oēs potētatus cōi consensu Bonifacium istum Thessalie reges generalē sibi delegerunt impatorē et ducē q̄ in Syriā proficiscētes multas strages suo auspicio barbari dedere: Vex mortuo Federico inter philippum Græcorum regē et Ricardum Anglorū regē dissensione orta re infecta discesserūt. At tamē Bonifacius vir magnanimus et xp̄ianissimus: ut p̄tra barbaros p̄durā possēt Crētā insulā quam sibi Alexius grecorum imperator condonauerat: cū indigeret pecunijs illā suadentib⁹ amicis venet⁹ vendidit: quibus pecunijs diu contra hostes pugnauit.

Tācredus Sicilie rex imo tyrānus hoc āno mortuo sine herede legitimo herede Gulielmo ei⁹ patre a p̄terit⁹ insule in eius loco sufficit: nec q̄tum regnauerit habemus hic enim dānato coitu genitus fuisset regnum Sicilie nō sibi sed Ro. pōtifici de iure debebatur: p̄pter quod Clemēs predictus papa sua iura repetiturns statim copias suas eo misit: q̄bus dum Tācredus resisteret: oīa rapinis et cedibus repleuit: Quasobres mortuo Clemēte Celestinus eius successor egre ferēs ipsū tali regno potiri hac astutia vsus Cōstātiā Gulielmī regis vnicā filiā et panormitano monasterio occulte traxit: eamq; h̄ professam Henrico q̄nto vxorē dedit: hac v3 cōditione ut Sicilie regnū et vltropharū dor⁹ noīe peteret feudatario cē sui pōtifici Ro. reservato: Quo audito cōfessim Henricus p̄ditionē acceperat: et magno cōparato exercitu in Tācredū duxit: p̄ qua re Tācredus 3. Neapoli se cōsulit et includit: in qua q̄dem ciuitate idēz hēricus post multā obsidionē ip̄m interfici fecit: sed eo mortuo gulielmus eius filius ei successit.

Erdinē autē humiliatorum hīsdem tempore bus q̄maxime in Cisalpina gallia initū hoc mō sum p̄fisse ferūt: Cūp̄dict⁹ Federic⁹ Barbaross⁹ totā Cisalpina: ut dixim⁹ varijs incōmodis et vexationib⁹ laceraret infinitos prope viros cū mulieribus et liberis in germania perpetuo exilio dānauit: vbi cum multis ānis eos detinuit: iam exilij fastidit: tā viri q̄ mulieres cōi cōsensu vestibus albi induti ad imperatorē humiliter aliquādo accesserūt: et in terrā se prosternētes misericordiā eius deprecātere: Quorū humilitatē: ut vidit cesar pietate et supplicationibus permot⁹ eorū precib⁹ ānuit: et vniq̄nēq; in patriam redire cōcessit. Reuerſi itaq; exules in Cisalpina: et forte ex voto hac de cā omisso plurimi vna eorū vxoribus eo in vestitu dealbato castitatē seruare volētes in vnu cōuenerunt: et deo gratias agētes deinceps nil aliud cogitare decreuerūt nisi puro et integro corde deo et beate virgini deservire. In vnu itaq; multi coadunati cū scirēt prophetā dixisse: Labores manū tuarū q̄a māducabis beatus es et bene tibi erit. Facultates suas oēs in lamificio exposuerūt: atq; in illo exercitio post crebras orationes et cōtēmpnationes summope insistere ceperūt: p̄pter quod tū facultatib⁹: tū etiā personarū micro mirūmodum breuiter creuerūt: p̄cedēte deinde tpe ob religionē et vite sanctitatē ab summis pōtificib⁹ multipliciter p̄uilegiati et sacris ordib⁹ imitari tā mulieres q̄ viri regulā beati Benedicti p̄fessi sunt.

6384

1190

Henricus eius noīs quint⁹ Federici predicti: ut asūt filius duodecim⁹ germanorū impator: hoc āno imperio surrogat⁹ imperauit ānis octo. Hic autē tertio imperij sui āno a Celestino

b pōtifice Romā vocatus in solēntate paschali celebrata ips⁹ pōtificis coronatiōe posttridie coronat⁹: et a Cōstātia Gulielmī regis Sicilie filia nuper e monasterio educta nuptiū tradidit

Syracusa ac Carbania vrbib⁹ sibi dor⁹ noīe assignat⁹: q̄ et ipsa inter p̄clara dotis sue munera cētum et quinquaginta equos regalib⁹ vestib⁹ ornatos obtulit: Quib⁹ beneficijs mor⁹ hēricus et ipse tuscanum agrū statim Celestino tradidit: quē mox recepit⁹ Romani dilacerarūt. Hic cōfessim: hēricus cum Cōstātia et magno exercitu cōtra Tācredū accesserūt: et cū in Neapoli aliq̄diu obsederūt: Sed peste exercitū perturbāte re infecta in Alemaniā relict⁹ ibidē ducibus abiit. Post ānū vero cū Tācred⁹ et eius fili⁹ Gulielm⁹ in Neapoli interfecti fuissent: exercit⁹ vrbē Neapolim cepit: et illam in predam dedidit: Ibidēq; duab⁹ Tācredi puellis cū multo populo capt⁹ in Germaniā ad perpetuū exiliū perducti sunt: Quas puellas cū hēricus accepisset eas scruissime interfecit: nec cōtētus q̄ in puellas virgines dēseuisset: sed et plerosq; ep̄os et religiosos ad se ductos cā iudicta e summis turrib⁹ precipitare iussit: plerosq; alios varijs morib⁹ interficere fecit: p̄pter quē scelera indignatus Celestin⁹ pōtifer cū sacris ministerijs abdicauit: Sed venia de errore postulata in gratiā cū pontifex recepit: et ad se in Italiā vocauit et de regno Sicilie eū inuestiuit. Atq; hic hēricus modico citius labore citropharū et vltro regnū accepit. Inde etiā a pontifice vocatus ad bellū asiaticum cum horatur. Sed cū per se hierosolimā peteret non posset archiepiscopū maguntinū et Saxonie ducē cum magnis copi⁹ eo destinauit: Quibus ita cū in regnū rediisset: mox Mesane egrotare cepit: cognitoq; sui moriē adesse propinquā: vxorem et Federicū filium ad Innocētiū papā Romā mittens eosdē sibi obnixē cōmēdauit: Philippū vero germanū Ethurie ducē q̄tum in se fuit: Romā imperij et regni Sicilie quousq; filius adoleuisset gubernationē cōmēdauit: cōfectorq; testamento panormi diem obiit.

9390

1191

Ricard⁹ Anglorū rex hoc āno cum exercitū in Syriā ducere velleret: cū philippo Græcorum Rege ut dixim⁹ copias et castra cōiungere voluit: q̄bus ita cōiunctis ambo contra Sbladinū apud prolomai dē bellum prospere gesserunt: p̄pter quod Saladinus quasi superatus de reddēda christiani hierosolyma cogitare cepit. Sed cum inter se de p̄ncipatu ambo cōtenderēt: philippus indignis negocijs reliquit: et in Europam eūz suis vēit: Ricardus nihilomin⁹ bellū strenue p̄sequitur: Eo q̄ Guido Lusignanus hierosolymorū antea rex a Saladino pulsus magnitudines Ricardi deprehēdens pri⁹ accepta ab eo Cypri insulā: eidem hierosolymorū regni iura permiserit: Ea p̄pter anglici reges ad huc

sum titulum sibi ascribunt. Auctus igitur animo Ricardus obsidere Hierosolimam instituit. Sed hyeme superni ieter et dilabentibus passim maritimis copiis sententia mutas cum Saladino pace composuit: et maximam pecuniarum vim ab eo accepit. Lanq; in patriam tandem rediret: ab hostibus in itinere capitur: et ingenti pecunia recuperatur. Demum cum in Angliam peruenisset: quo aduixit cum Francorum rege bellum habuit: et cum eo sepe dimicauit.

C Brixianorum contra Cremonenses victoria.

Cremonenses hoc anno idibus decembris christianos in quiete agentes in olii fluminis ripis infense adorti: atq; eorum agrum hostili animo discurrunt et spoliatur. Alioq; progressi etiam Cuidatum agri Bergomensis oppidum aggredientes ipsum igne et ferro turpiter destruunt: Quia iniuria lacerati Brixiani Bergomensibus: matronisq; ac placitis sibi iunctis leonum more in hostes ruunt et fundunt: ac eos in turpissimam fugam vertunt: atq; plurimis eorum interfectis: et castris ipsorum spoliatis triumphus victoriae reportarunt dignissimum. Indeque eorum vexilla cum Carotio asportantes Brixiam cum ingenti gloria perduxerunt: et in cathedrali eorum ecclesia ad perpetuam facti memoriam omnia suspenderunt. Quis quidem tropheica adhuc in ea extat suspensa.

Elestinus tertius papa natione Romanus Clemens hoc anno suffectus sedit annis sex: mensibus septem et diebus undecim: Vir quidem per omnia bonus et optimus: Qui suscepto magistratu: Henricum: ut dictum est: corona exornauit: atq; ei Constantiam monacham in matrimonium collocauit. Et quo aduixit nil pretermisit quo minus hierosolymitana recuperaretur: Et in multis bellorum sumptibus opprimeretur: sed tamen egregias apud sanctum petrum et lateranum extruxit. Hic tamen eadem cunctis pre dolore lachrymantibus in beati petri templo sepelitur.

C Viterbium oppidum Etrurie.

Viterbium Etrurie oppidum hoc anno ciuitatis nomen a Celestino isto sumptum: cui ecclesia cum cathedrali adscripta: tuscanensi ac centumcellensi ecclesiis preesse voluit.

Constantia Gulielmi Sicilie Regis filia hoc anno ex monacha iamdiu professa iussu Clementis predicti pontificis Henrico Augusto matrimonio copulatur: et ex monacha augusta nuncupatur. In huius autem Constantie oritur Joachin abbas: prophetico ductus spiritu patri Gulielmo dixit natus esse regni sui Sicilie desolatorem futurum: Quia propheta stupefactus Rex secum

anxia meditatione reuolueret cepit: Quoniam pacto istud a femina contingere posset? Nec aliter videns quam a coniuge: vel a filio proprio: Regno compatiens: ut connubij atque proles auferretur spes: puerulam in monasterio claustrum: et perpetuam deo virginatam profiteri cepit: Sed dum nullum valet consilium iussu semper mortalia facinorosa expiantem: Nec autem patre sanctissimo et optimo rege extincto: nemine praeter se legitime regni herede superstite: cum inuentum omnem peregrisq; tamq; facta videbatur annis: sumptissetq; post patris obitum Tancredus predictus regni dyadema: coactum est: ut facinoribus peritum omnem regnum in exterminium traheret: Quia obre quibusdam regno et populis compatiens meriti incidit: q; postmodum subsequutus est Constantiam istam alicui magno principi in coniuges dari: ut eius ope atq; potentia pestiferi tumultus sedarentur. Nec absq; labore magno obiectum est: Celestino pontifice consentiente ut in eam Constantia decederet sententiam: videlicet ut nuberet: cum in possessione pposito immobilis staret: et eras annosa obsistere videretur. Sed cum a deo res pcessisset: Henrico predicto impatori tandem desponsata est: et imperatrix facta nuptiale conscendit thorum: quinquagesimum et quintum agens annum rugosa cocepit. Et cum ista conceptio propter etatem non crederetur: Henricus imperator ad tollendam omni suspitionem: cum tempus partus aduenisset: edicto publico divulgari cepit: ut quicunq; vellent interesse futuro imperatricis partui panormi venirent. Multisq; astantibus imperator in pratis panormi tentoria ponere fecit: et cunctis videntibus: imperatrix iam quasi decrepita infantem peperit: videlicet Federicum secundum: qui postea ob eius fatuitates in monstruosum euasit hominem: et Italic totius: nemum Sicilie regni inuasorem: ut non euacuaret Joachin abbatis prophetiam: Et propterea hec Constantia si aliquo alio merito vnq; esset extollenda: isto tamen vnico praeter naturam partu per vniuersum orbem conspicua et commemoranda facta est.

Henricus Dandalus quartus et quadragesimus Venetorum dux Lauro duci omnium consensu hoc anno suffectus ducatus annis duodecim: vir per omnia gloriosus qui tum eloquentia: tum experientia et exquisitis moribus plurimum valuit: Qui suscepto magistratu auctoritate senatus classis non modicum in hierosolymorum expeditione cum reliquis principibus christianis transivit: Cui quidem clas

1191

6390

1193

6392

1194

6395

se archiepiscopum Ravenatensem prefecit. Indeque Iaderam civitatem quarto rebellantem Veneris recuperavit: ac Constantinopolim imperiosam cum gallis vi cepit: et Cretam insulam a Bonifacio montis ferato maximo precio emptam imperio suo adiecit: sed et alia complurima beneficia quoaduxit scilicet sui suo contulit. **B**oxiens tandem in atrio sancte Sophie maximis cum lachrymis sepelitur.

Saphandinus Saladini Egyptiorum regis frater hoc anno Saladino rege apud Damascum sefuncto regnum omne suscepit: et Saladini filios expulit. **D**iviserat enim Saladinus ipse filijs suis regnum nulla de fratre isto mentione habita: Quamobrem indignatus Saphandinus fratris filios omnino regno depulit: et solus deinceps ipse regnavit. Sed quantum ipse regnaverit non satis constat.

Cypri regni principium.

6394

1195

Guido Lusignanus genere gallus dudum Hierosolymorum rex a Saladino pulsus: hoc anno inribus suis Anglorum regi permisit: Cyprium insulam ab eodem Ricardo in regni recompensatione recipiens multis in ea annis regnavit. Atque hoc modo propter antiquam ipsius regis nominis dignitatem regni titulum insule dedit: sibi que ac posteris suis usque in annum domini. 1460. per annos ducentos et septuaginta quingens ipsam insulam reservavit. Ea namque insula olim cadens rebus Romana civitas diu sub Grecorum imperio fuit: Quos paulo ante supradictus Anglorum rex ex insula hoc modo devicit. Cum enim idem Ricardus Hierosolimam cum classe properaret: tempestate coactus Cyprium portum ingressus est: Sed cum a Grecis repelleretur: arma que in barbaros paraverat: in ipsos vertit: etque Insulam abstulit: quam firmo suorum presidio munitam: **G**uidoni huic Hierosolymorum Regi permisit: post varias autem Regum successiones: ad duos fratres regnum id pervenit: quorum alter Petrus nomine classe instructa cum Cathelannis: Gallisque Alexandriam urbem aliquando invasit. Ingressusque urbem mediam diripuit. Inde igni appposito preda ingenti ditatus aufugit: Qui paulo post Insule ingressum a fratre proprio intersectus est. De huius autem regni successu et progressu infra multa dicemus: cum de regibus suis passim tractabimus.

6397

1198

Innocentius tertius papa patria Campanus: patre Transmundo ananino ex infima plebe nato papatum post Celestinum pontificem accipiens sedit annis decem et octo: et mensibus quatuor: et diebus viginti quatuor. Vir certe in omni genere vite probatissimus: atque doctissimus: qui a primicia erate parissus litteris operam dedit: ubi tantum profecit: quod post modum multa librorum volumina composuit: Inter que extat liber de miseria conditionis humane: et de missa alter: Ac de baptismi sacramento: Sed et super psalmos penitenciales tractatus plures composuit. Edidit insuper sermones plurimos temporibus ac diebus accommodatos. **D**ecretales quoque antiquas composuit: quas observari mandavit: in quibus multas improbat hereses: sicut in principio voluminis habetur: Eius autem opera et impensa hospitale sancti spiritus intra urbem Leoninam conditum: et magnis pronuntiis auctum fuisse constat. Indeque basilicam sancti Sirmi vetustate collabentem restituit: universisque ecclesijs: que tamen in urbe erant pro conficiendis calicibus argenti libram unam obtulit: et altare beati petri plurimum ornauit. Verum dum perussis tollende discordie causa que inter genueses et pisanos rigebat: profectus ibidem in pace quiescit. Ipse primus ordinis nostri civi Augustini eremiticum sub tutela apostolica suscepit: sicut per ex eius indulto quod incipit: Solet amittere.

6398

1199

Joannes Anglorum Rex: hoc ipso anno Ricardo eius fratre ex telo Catapulte intersecto Anglie regnum suscepit: Cui cum postea Ludovicus Francorum Rex maximum indixisset bellum: Joannes divino auxilio versus statim Angliam atque Hybernias Romae ecclesie rectigales fecit. Nam centum auri marchas quotannis se eidem soluturum compromisit: si ab eius impetu dominus cum liberare dignaretur. Atque victoria divinitus parata postea aliquandiu apud Anglorum Reges hoc votum servatum est.

Joannes Bonus ordinis Eremitarum divi Augustini instaurator et pater natione Mantuanus hisdem temporibus cum multis annis in Flaminia: quam maxime et Umbria vitam quidem religiosissimam atque sanctissimam duxisset: et multa ibidem monasteria erexisset: atque instaurasset: ubi et religionem ipsam suam labefactatam verbo et exemplo plurimum euexit: Mantuam regressus: ibidem etiam miraculorum gloria plurimum effulsit. De cuius sanctissima vita multa et incredibilia quasi non credentibus scripta referuntur: que si omnia enarrare vellem: ordinis suscepti: et voluminis modum profecto excederem: Sed quedam pauca ad multorum edificationem hoc in loco scripta sufficient.

Mortuo itaque ipsius patre Joannes Bonus in etate quidem florida remansit. Et cum pluribus abundaret divitijs: et neminem vereretur per annos multos lubricis iuvenibus et histrionibus adbe-
fit: Quod mater: que bona vocabatur animadvertens: preces cum maximis lachrymis indefinenter pro salute eius ad dominum fudebat: Cuius preces dominus ex alto prospiciens: ipsum filium ad salutem grani morbo percussit. Cuius Joannes Bonus vite sue discrimen haud parum extimesceret votum vouit domino si pristina redderetur sanitati: deo deinceps in habitu religioso se perpetuo deservitorem: Qui ubi sanitatem adeptus est: cum diligentem confessionem urbis episcopo fecisset: matre iam defuncta omnes substantie ipsius facultates vendidit: et pauperibus penitus erogavit: nil sibi omnino reservans. Sicque nudus penitus et Christi spe ac fide armatus statim in Flami-

nam baud procul a Cesena urbe sub quodam specu concessit: ibiq; mirummodum se affligit: maximum sibi sanctitatis nomen comparavit. Indeque suscepto religionis eremitarum divi Augustini habitu adeo in principio carnalibus incendiis pulsatus fuit: ut parum abfuerit: quin a proposito sancto retrocederet: sed miles Christi manu mittens ad fortia doloris incendio carnis extinxit incendium: Nam arundinem suscipiens in multas eam subdivisit particulas: atq; eas peracutas sub virgibus manuum suarum infigit: et taliter super quendam lapidem manus contudit: ut usq; ad digitorum summitatem infigerentur. Quo rehem: nissimo dolore quasi exanimis effectus in terram decidit: ibidemq; tribus diebus et noctibus tanq; mortuus permansit. Verum pius dominus servum suum non deseruit: sed per visum ei apparens adhortari eum cepit dicens. Fili quia bene fecisti optime vitam consumabis: nec deinceps illo pulsaberis tentamento. Elapsaq; visione Joannes bonus omni propterea dolore alienum se sensit: gratiasq; deo agens: immensas incredibiles postmodum abstinentia usq; ad mortem corpus suum afflixit: Cuius quidem exemplo per totam Flaminiam et Umbriam non modo eremite: sed et seculares plurimi ad eum confluxere et ipsum sibi patrem et ducem constituerunt. Audientisq; vir sanctus celebre nomen beati Eusebii olim aquitanie ducis in galliis ordinem eremitarum sancti Augustini labefactatum moribus et institutis ac edificijs instaurasse eius exemplo incensus: et ipse innumerabilia pene monasteria per Flaminiam et Umbriam ordini suo erexit. Quapropter ad eum tanq; ad patrem omnes eremite certatim concurrere ceperunt: Quod ille cœcernens magis exemplo q; verbo ordinis instituta instaurare et refarcire curavit. Eamobrem in eisdem provinciis religione aucta: extunc: ut sit ab ipso instauratore et reformatore fratres gambonite: non divi Augustini vulgo eos appellare cepit. Tandemq; cum vir sanctus annis quinquaginta et eo amplius in Flaminia commoratus fuisset divini nutu in patriam reuersus plenus dierum et operibus bonis extra Mantuam urbem in monasterio ibidem a concinibus suis sibi constructo anno a natiuitate domini. 1222. migravit ad dominum: cuius sanctissimum corpus paulopost intra urbem translatum in monasterio ordinis sub titulo sancte Egidii fabricato summo servatur honore: Ad cuius tumbas magna quotidie et inaudita sunt miracula. Huius autem sancti viri et patris Joannis boni inter celebres prestantesq; discipulos seraphicum Franciscum de Assisio sanctissimi ordinis minorum conditorem fuisse constat. Sed nequis dubitet qui forte ignarus huius rei execranda plurimuz talis videatur scriptura: quibus omnia Vincentij galli historici testificatione: et 130. ipsius historiarum lib. c. 98. referat divinum Franciscum fuisse eremitam: et cum baculo pedibusq; calciatis et coriis cinctum incensisse: non tamen huius Joannis boni discipulum fuisse dixit: Sed hoc in loco hoc vno verissimo comprobamus testimonio: q; apud Mantuam: ubi sacratissimum viri sancti extat corpus: et relique ipsius vestimento: rum relique tabellarij etiam inter antiquissimas monasterij scripturas cyrographum aliquando visum est cœstans beatum Franciscum de assisio professionem eremiticam sub regula beati Augustini emisisse in manibus frs Joannis boni eremite mantuani.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Helymadus frigidus montis monachus his tpsib; in galliis in agro belluacensi religione: et doctrina clarus effulsit: Qui cum esset vir doctissimus diligenti cura de oibus rebus gestis chronicam ppulchram ab initio mudi usq; ad hec tempora composuit.

¶ Papias natione lombardus in latina ac greca lingua egregie doctus p hec tēpora floruit: et multa cōposuit. Et inter cetera preter latina vocabula: que diligēter in ordinē redegit: etiā de ordine dicendi optime scripsit: atq; plures epistolas elegantes: doctasq; composuit.

¶ Guernerus alias bymerius illustris et spectabilis vir iuris civilis pontificijq; doctor per id ipsum tempus Rome et bononie docendo et legendo maximo fuit in precio. Qui testante Odifredo legū doctore in l. ius civile. de. de iustitia et iu. primus omnium nemine tradente leges civiles aperuit: et glosas eis addidit. Et ppter ea iuris lucerna cognominari meruit. eo q; eius scientie et doctrine primus illuminator extiterit.

¶ Placentinus etiam celeberrimus iuris peritus tempestate istac floruit: qui et ipso referente super. l. de iustitu. apud pesulanum montem summam suam non minus doctam q; vtilem edidit: que incipit: Cum essem mantue.

¶ Joānes bosianus patria cremonensis Bionis preceptor: et ipse Odifredo teste in l. i. in prin. de. hoc ipso tempore summā breuē sup pandectis cōposuit: quam idē Odifredus ventosam nominat. Cōscripsit etiam sup. l. lecturam perutilem.

¶ Martinus similiter Bosianus et cremonensis eius doctrine et pfectionis doctor de quo in glosis p sepe fit mentio hoc ipso tempore floruit: quem etiam angelus de perusio ob ingenij magnitudinem iuris lucernam et mundi totius speculū appellat.

¶ Bionē preterea patria bononiensem virū vtiq; celeberrimū: atq; uignē: et in iure civili cōsultissimū Joānis bosiani audiroz cū pdictis floruisse et clarū fuisse constat: Qui cū esset divini ingenij vir in legibus optimos confecit apparatus: ac summas celeberrimas edidit: que apud oēs et nro tuo magno bētur

in scio: insup additiones plurimis summis addidit. Henricus post summā suā magnos apparatus sup
de veteri: et. C. edidit. Hunc itaqz Agonē virū doctissimū fuisse Baldus in. l. cōtractus. C. de fide iſtru-
mentoꝝ dicit eo qd legū fontē et electionis vas nclut alter Paulus eū appellet.

C Fratri Jacobi Philippi Bergomēsis ordinis fratrum eremitarū diuī Augustini in omnimoda
historia nouissime cōgesta Chronicarum Supplementū appellata liber. 13. feliciter incipit.

6399

1200

Enrico igitur mortuo maximo iter electores orta est dissensio cū
alij Philippum Suevie principē et ethurie ducē hērici
frem quē idē hēricus mortuū filio Federici reliquerat tutore. Alij Etbo
nē Saxonie regē lotharij olim impatoris pncipē elegissent. Innocēti⁹
pō pōntifex: qz cōstabat henricū et Federici p̄fzō Romanā infansile ec-
clesiā Etbonē impatorē p̄nunciant. Philippus vero ira succēsus arma
parat: ac cōtra Etbonē Philippo rege francorū fauēt in expeditionē p-
dit. Etbo qz cōposito exercitu vna cū Joāne angloꝝ rege pugnandi co-
piā facit: suntqz singulā certamina: postremo cū innocēti⁹ oēs exco-
municasset q Philippicas sequerēt p̄fzō: res ad sanitatē reducunt. Pa-
ceqz cōfecta Philippus Ro. impator declarat: obitqz i germaniā ipe-
rio. 13. germanoꝝ impator p̄nunciat: ac sic. 9. annis impauit: s; non sine
molestia hāc dignitatē retinuit tandē Aligran⁹ qdā Enrigie p̄ncipē

multis in suā sententiā tractis: eū circūueniēs interfecit. Quo taliter sublato pax oīno cōsecuta est.
Ordō Carmelitarū: p hoc ipsū tēpus in Syriā apud Carmeliū montē ab Alberto hierosolymita
no patriarcha excitat: et multis p̄uilegijs ab eo sublimat: atqz eidē regulā suo iure cōfectā obseruandā
p̄mo obtulit et cōfirmavit in quā p̄ habitu s̄rib⁹ eiusdē ordinis cappā supiorē ex Syrico cū q̄nsdā lar-
gis virgis. s. albis et griseis circularā more libeye p̄phete (vt tradit) assignauit: et deferendā constituit.
Istqz ordo cū in orbē diffunderet ac locis et viris p̄stantissimis indico multiplicaret multas impugna-
tiones p annos multos ab emulatoꝝ p̄tulit. S; postmodū honor⁹ pōntifex eius nois. 3. cernēs ipsam
sanctā religionē et ordinē a multis impugnari: et aliqñ p̄secutū cū nō satis probatū cōspiceret deuotiōe
motus p̄mo sui pōntificatus anno: mutatis prius circularis clamydibus: ob honorē beate virginis Ma-
rie in albas sub titulo virginis Marie de monte Carmelo approbavit et cōfirmavit. Hunc. n. ordinē
istū dum in Syriā cū habitu illo procederet maxima in reuerētia et deuotione apud Soldanum egyp̄i
extitisse: et multas illi elemosynas et b̄nficia cōtulisse: sed eo habitu mutato cū e finib⁹ et regno suo eiec-
se: quāobrem necesse fuit illū in europā trahere: vbi mirū in modū excreuit clarissimos et sanctitate et
sciētia p̄tulit viros: quoz de numero p̄cipui fuere Angelus hierosolymitanus xp̄i et fidei declamator
ardētissimus: q et doctrina et vite sanctitate plurimū fidei Christiane profuit. Insup et albertū quēdā
siculū genuit: q ob doctrinā et sanctitatē maxio in scio vbiqz euasit. Istqz andreas florentin⁹ postea festi-
lanū ep̄s: quē nō sine magnā sanctitatis fama quicūqz videret. Habuitqz p̄terea bea sancto religio Cyril-
lū grecū virū doctissimū atqz sc̄tissimū q p̄ter libros multos a se editos ēt p̄phete spiritū claruit: Fran-
ciscū Martini theologū celeb. rrimū: q p̄ter reliquos de cōceptione beate Marie libū cōposuit cōmē-
datione dignū. Fuit qz in eo ordie Gerardus Bononiēsis parisenſis doctor eminētissimus: q cōpluri-
ma edidit laude digna. Necnō et Guido pirpintacēsis ḡnialis ipsius ordinis p̄tor: et postea maioricēsis
ecclie ep̄s: q cū multa cōposuerit: Correctoriū iuris: et cōra hereses libū p̄cipui habent. Nich. reſenaz
bononiēsis in eo vigit clarissimus sui t̄pis doctor: quē libros plures edidisse dicūt. Joānē de Bābone
iuris diuinū atqz pōntifcē sciētissimū p̄tulit: q ob et clarissimā doctrinā et Parisius et alibi notissī-
mus fuit. Joānēqz balistar. i doctorē sui seculi p̄cipuū: quē multos edidisse tractatus cōpertū habem⁹
Petrū qz de Casa generalē p̄orem: et hierosolymitanū patriarchā virū sanctissimū habuit q militis cla-
ruit miraculis. atqz petrū Thomā cōstātinopolitanū patriarchā p̄clarissimū doctorē qui cū spirituali-
bus: ac tēporalib⁹ inimicis pro fide xp̄i multos p̄tulit cōflicet: ac demū post multoꝝ libroꝝ editionem
miraculis clarus apud cyp̄i insulā quieuit in pace. Alij atqz alij ex ea religione emerſere clarissimi et
sanctissimi viri: qz cōmemorare operosissimū esset. Hec itaqz ad ipsius p̄cipuā laudē dicta sufficiant.

C Imperiū Hecorum in Gallos trāfertur.

6401

1202

Balduinus natione Gallos flādriciū comes: hoc āno Alexio cōstātinopolitano impatore et Isaac
eius frē morte sublatus ipsoꝝ imp̄iū vna cū venetijs inuasit et in gallos trāstulit: atqz ipse in p̄tor p̄-
mo cōstitut⁹ impauit annis. 5. Discordātib⁹. n. de impio Isaac et Alexio viro vniqz p̄ditissimo: eo qd
Isaac erat maior hēres et ex iure imp̄iū sibi deberet ipsū tñ Alexiū idulgētissimū tractabat adeo vt p-
ter ipsi nomē ei deesse videret. Quē et sua reuerentia a turcis captū idē Isaac cū magna charitate igēti
pecunia redemit: s; is pessim⁹ vir post ingētia beneficia frē dolo capies excecātū misit i carcerē: idē qz
in Alexiū eius filiū. 12. annos agnetē fecisset nisi fuga salutē sibi quesuisset: quo audito Philippus fran-
corū rex Alexiū p̄dicti cognat⁹ hunc Balduinū flādrēsem comitē et hēricū sc̄i pauli et Andricū sabou-
die p̄ncipē cū exercitu magno Venetijs misit qui cū eisdē venetijs copias iungētēs eoꝝ nauigio tandē

constantinopolim puenerunt quā cum .68. diebus summa vi oppugnassent tandem obtinuerunt et in suā potestate cū vniuerso impio redegerunt. Capta igitur vrbē et interfecto Alexio et cōplicibus eius proceres predicti cū Bonifacio montiserrato Thesalie rege .i.s. viros ex oī eorū exercitu delegerunt qui vrbis imperatorem et patriarcham assumerent eo .s. pacto vt si impator venetus nō esset ipsi veneti patriarcham haberent quem Ro. pōtifer confirmaret. Quāobrem Balduinus hic facto scrutinio summa cōcordia ab oībus impato declaratus et Thomas mauroccnus venetus in patriarchā assumptus statim nouus impatorē inunctum coronauit. Et itaqz coronato: pceres vniuersa impij dñia p̄ter andropolim: intra annū obtinuerūt: qbus gestis quarta pars oppidorū captorū venetis assignata est que oēs insulas Egei maris cōtinebat: inter q̄s Creta et Euboea quā nigropontū dicimus et alie minores erant: s; qz creta noīe Bonifacij tenebat: ab Isaac iam sibi dono data: Balduinus impator cū thessalie regē confirmatū horatū est: vt accepta pecunia Cretā venetis relinqueret qd et factū est: ac sic veneti Eretaz insulā vsqz in presens obtinere. Thomas autē patriarcha Romā cōfirmaturus veniēs Gregorū eccliaz Innocētiō tertio: vt decebat: subiectam in omnibus fecit.

Tartarorum regni principium.

David quidā persa ex ignobili familia inter eos natus tartarorū gentis rex vir qdē magnanimus p̄ hoc tpa ex indici mōtis vna cū oībus sue gentis viris ac mulierib⁹ hostili aīo egressus p̄ vicinas q̄sqz vrbes spolia multa exegit et populū suū hoc modo allexit: qbus spolijs affect⁹ inde ipartbes venit et p̄ terrore Medīā Assyriā Persiāz Armeniā et sarmatas nō longo tpe puadēs circa meotidis paludiflitora cōcessit: vbi et accolis suis sedes cōstituēs in maximā euasit potentia. Et hi nūc Alonem cassanum habent principem.

Petrus gannus Sebastiani quodā dñcis fili⁹ .45. venetorū dux hoc āno post henricū dux creat⁹ ducit an. 22. Vir p̄ oīa magnificus atqz excelsus: qz Corcyrā nūc corphu dictū motonū coronūqz insulas in venetorū redegit p̄tate. S; cū obire p̄ se oīa nō posset: puat̄ is etiā ciuib⁹ negotiū rei maritimae cōmisit qz et ipsi puatim multas grecoz insulas occupauere. Inter q̄ fuere galipolis Paxo paromola herinea Andro curipus Tinasimicole Schyron seopulus et Stalimenus atqz alie mltc. Cretā ē pauloātē a Bonifacio mōteferrato empta rebellantē armis in fide cōtinnit: eāqz in colonie formā redegit missis eo ciuib⁹ venetis qz cretēses in officio cōtinnēt. Hic cū esset religionis amator sacellū sancti Marci palatio ad bonosē diui Nicolai miro ornatu et sumptu extruxit. Cōstantiā tancredo scilicet regis filiā duxit vxorē ex q̄ plures suscepit filios: cuiqz postremo senio cōfectus esset magratu se abdicās paulopost vita excessit: et apud sanctū Georgiū maiore venetijs in sepulchro paterno sepultus est.

Henricus natione gallus: hoc anno Balduino eius ffrē impatore defuncto in impio constantinopoli tano succedēs impauit an. xi. qui suscepto impio: mox vna cū Bonifacio monteferato marchione et thessalie rege andrinopolim vrbē potētissimā cum exercitu diu obsedit: quo audito valachi gens olim Romanā vltra danubij ripā constituti: ac Bulgari vicini ab Andrinopolensibus accersiti cū magnis copiis in eorū auxilium venire. Quorū furore permotus henricus vna cū Bonifacio obsidione soluta mox constantinopolim petere: quid postea egerit nō habetur.

Dominicus hispanus vir scitrate et doctrina plurimū decoratus: ac religionis xp̄iane q̄si matutinū sydus in caligura pago natus p̄ hoc tps ex canonico regulari a deo vocatus cū duodecim sribus socijs p̄dica: oīū ordinē incredibili feruore fundauit: quo diuinitus instituto ab gloriola dei genitrice Maria etiā ipsius religionis habitū assumpsit. Cuius religionis pater existēs cū pcurate Innocētiō tertio pōtifice maximo beresim apud ibolosam nup oborta mira celeritate et virtute cōpescuit: postea ab honorio tertio pōtifice eius successore: vt infra dicemus: ipsius ordinis cōfirmationē obtinere meruit: quo cōfirmato cū innumerabilia fere monasteria crexisset et multis signis et miraculis claruisset: ac vniuersam pene europā docēdo et predicando lustrasset: tandē anno salutis nostrre .i223. apud Bononiā italie ciuitatē nonis augusti migravit ad dñm: quē postea Gregorius nonus auditis eius miraculis: et vita preclara in sanctorū numero aggregauit.

Franciscus seraphicus natūe italus ex asisio ymbroz ciuitate ortus diui Joānis boni mantuanū eremite discipulus vir vtiqz diuinus: ac ordinis minorū pater et dux hoc anno terrenā oīo despiciēs xp̄s in omni vita secutus est. Hic q̄ppe cū religionis bitum a beato Joāne bono p̄dicto suscepisset: et i manu eius p̄fessionis vōū sub regula beati Augustini emisisset (vt hoc etiā tabellarij cyrographo autētico cōprobaf et aliq̄dm pedib⁹ calciatus: a corrigia cinctus scēssisset: sentētie dñice memor: vicēris. Qui venit ad me et nō renūciat oīb⁹ que possidet: et h; nō pōt meus esse discipulus: atqz illud qd discipulis ad predicandū mittens p̄cepit: vt neqz aurū vel argētū possideāt: aut ne perā vel sacculū: neque virgam siue calciāmētā: aut certe duas tunicas haberēt abiectis oībus tunicā incultā et cōtēptibilē siue p̄cinctā induēs nonū mox ordinē cōtinnit: cū quo velut sol in orbe radians chr̄stianā religionē plurimū illuminauit. Cūqz sribus suis sic ab eo institutis nonā dedisset regulā: et xp̄i stigmatibus insignitus fuisset: et nomen suū in orbe defudisset plenus bonis operibus apud asisū vrbē suā anno salutis nostrre .i227. nonis octobris migravit ad dñm: quē et biēnio post Gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magno prius ob eā rem cōuentu habito in numerū sanctorū statim retulit.

O Orbo eius noīs q̄ritus Saxonie dux: hoc anno cū Philippus impator a comite palatino iterce

1203 6402

1204 6405

1208 6407

1209 6408

ptus fuisset impator a germanis suis delect⁹ impanit annis. 3. Qui statim Romā p̄ficiscens ab Inno-
centio pontifice coronat: quo facto cōfessum in Romanos seuire ac cōtra eos pugnare cepit. Sed bello
aliquādiu sedato ex urbe pulsus est: pp̄ qd indignatus ē pōtificis voluntate: et ipsius iniuriā in Federi-
cum adolescentē impatoris filiū expeditionē sumpsit pro qua multa regni oppida vi cepit et paulopost
totū ferme regnū occupauit: ppter qd pontifex eodē anno cōfessio Rome habito cū ab impio deposuit.
Eius. n. ppter vāp̄rū ingenū Ordo italie p̄ncipib⁹ nec carus nec acceptus erat: Unde auxiliantibus
ip̄iū oib⁹ italie p̄ncipib⁹ pontifex eidē in bello maximā intulit cladē: quo fuso atqz fugato de eo vi-
ctoriā pōtifer reposuit: ex quo factū est: vt Bohemie rex ceteriqz electores Federicū secundū scilicet re-
gem. 20. agēte annū Ro. impa⁹ ore deligerēt. Ordo aut paterno regno cōsulturus siciliā dimittēs i ger-
manū cūcligio redijt: vbi postea a Philippo francoz rege apud belgas supatus et interfect⁹ tandē fuit
verū ppter dissensionē deligēdi impatorē itali nri: neqz hunc: neqz pcedentē Philippū ad numez impe-
ratorū admittūt: ppter id tantū rēpōis: qd inter coronationē et depositionē huius Ordonis interfuit: p
reliqū vero rēpus eorundē impatorē vacasse imperiū scribunt.

C Estensium Marchionū imperiū.

646

1211

C Oldradinus p̄mus estensū Marchio: ac ferrarie (vt fert⁹) dñs vir nobilissim⁹ et in bellis p̄tractā-
dis strenuus eloquētissim⁹ ac plurimis alijs virtutib⁹ ornat⁹: hoc anno cū esset etate grādenus fer-
rarie diē obiit. Hic primogenito post se relicto. Hic nāqz obigōnē habuit patrē q fuit raginaldi: q fuit
Hiconis. Hic d. s. gloriose postea maritus: quēqz prioris ipsius Hicobildis viri cōsanguineus fue-
rat: et sibi q̄to gradu cōiunctus erat ignorās acceperat maritū mandātē Gregorio pōtifice septimo repu-
diant. Hanc nempe p̄stāssimā estensū familiā: vt ex chronicis Pauli marri bēmus: insignissimā ac re-
tūssimā fuisse inuenimus: et vna cū comitibus sancti Bonifacij ex troianis prouenisse narratur. Hic
quippe a quodā p̄ncipe nomine Marchio descendit: qui cetera Troia vna cū Antenorē in italiā
veniens urbem ex suo noie in Venetia prouincia condidit. A quibus aut Oldrandinus hic id dignita-
tis nomen obtraheret non satis habemus.

C Bonifacius autē sancti Bonifacij comes vir p̄clarissimus Verone ac multoz castroz princeps et
dominus et ipse eo ipso anno cū Oldrandino estense p̄dicto: Ricardo filio post in regno relicto: viam
vniuersę carnis ingreditur.

C Ricardus autē comes ipsius Bonifacij gnatus patri in regnū succedēs regnauit annis. 20. Hic
igit magistratū suscepto gubernationē reipū. imutare et reformare volēs: multos diuerse factionis no-
biliores et potissimū monticellos viros p̄clarissimos ac potētissimos urbe propellere voluit et ideo mul-
tos eoz: quoz virtute formidabat in exiliū egit. Qui iniurijs et vexationib⁹ lacessiti: et ipsi post aliq⁹ tē-
poris hūc Ricardino iūctas cōponētes tandē cōprehēderunt eū: et carceri p̄petuo m̄cipauerūt: ac sic
vniuersis sancti Bonifacij Verona pulsus ipsi monticelli vrbis dñatū sibi desumpserūt. Sz nec ipsi q
dem deficiēte p̄sidio diutius in dñio p̄stiterunt: eo q aduocatis viris pōtētissimi cictis vrbis dominis
ipsis per quinqz annos dimiserunt.

C Hic p̄terea secūdus estensū Marchio p̄dicti Oldrandini Marchionis filius p̄ri i regnū successit
vir sane catholicus: et ecclesie romane acerrimus propugnator et defensor: qui quoaduixit cōtra Federi-
cū fm impatorē Romane ecclesie et pontificū p̄secutorē pro viribus obstitit. Et cū ferraria ciuitas ab
ipso impatore summo pontifici ablata fuisset: ipse eandem cesari auferens Gregorio pontifici restituit.
Quāobrē idē pōtifer Greg. eius nois nomen eidē Hiconi Marchioni et successorib⁹ ecclesie noie perpe-
tuo gubernandā cōcessit. Ipsam nāqz urbē mathildis comitissa iamdudū auxilio Venetoz et Rane-
natū ab henrico tercio ecclesie hoste occupatā sibi subegerat: et ecclesie Romane in morte dono dederat.
Et cū marchiones estenses apud mathildim et amicitia et affinitate in p̄cio haberentur ea in urbe post
Mathildis mortē et diuitijs et benivolētia vsqz ad hunc Hicōnē p̄cipui et primarij semper fuerunt.

647

1212

f

C Edericus eius nois secūdus. 13. germanoz impator hoc anno orbone p̄dicto impj titulus p̄-
uato ab electorib⁹ et loco subrogatus: et ab honorio pōtifice cōfirmatus et coronat⁹ impauit
an. 33. Quo cōfirmato eo pontifice p̄curate i sicilie regnū restituit⁹ ē. Sz a maiorib⁹ suis mi-
nime degenerans: vbi impatorē se p̄firmatū sensit illico in Romanā ecclīaz insinire: et oīa p̄-
turbare lacerareqz ac rapere cepit: pp̄ qd anathemate notat⁹ impj dignitate p̄uat⁹ ē. Sz ille quipdēs
pōtificis maiestātē ampli⁹ q cōsueuisset in oib⁹ crudescere cepit. Et cū multos interficeret et quosdā p̄e-
latos ex gallia redeūtes in liuorē pōtificis s. Romani a pisanis piratis apud melorā insulā intercipi fecit
atqz submergi. Undeqz henricū p̄p̄iū filiū ppter suspicionē affectati regni in carcerē trudi et macla-
ri p̄cepit. Deniqz cū multas italie ciuitates studio partiū guelfoz et gibellinorū ipleisset: atqz ppter
hoc cū multas vrbes: q pontificis partes sequebant⁹ vexasset in apuliā trajiciēs grām morbo laborare
cepit. Cūqz cōualecere cepisset a Adāfredo filio ex ancilla suscepto: quē rarētini sibi p̄secerāt suffoca-
tus interijt. Hic scelestus impator quoad vixit auo Federico barbarosso semp crudelior fuit: et mltā in
honorū pōtifice atqz Gregorū nomū machinatus est. ppter qd multis fuit agendus calamitatis. Et
p̄mo qz henricū filiū suū: quē sibi cōstantia aragonū regis filia vxor pepererat (vt dixim⁹) suspitōe af-
fectari regni: vt vt alij volūt: zelotipie celo in carcerē necauit. Unde apud parmā urbē p̄lio superatus co-
ronā: et diuissima queqz ipedimēta: et decē milia armatos amittit. Alterqz fili⁹ legitimo m̄rimonio ex ca

dem vxore natus noie. Euisus a bononifibus: quoque isestabat agrum occisus est. Hic conradum filium: quem
Iola Joannis hierosolymitani regis filia suscepit: rerum omnium suarum reliquit heredem: quem nihilominus
idem Manfredus veneno sustulit.

C Similinus Aphricanus sarracenorum rex et dux: vir quidem fortissimus atque magnanimus hoc an-
no maxima classe comparata in citeriore hispania traiecit: et primo apud Tholentum urbem magnam stande
firmata eandem oppugnare cepit: quam cum obtinere pro libito non valeret universas hispanias pervagans
omnia cedibus et populationibus implevit. Quia calamitate commoti reges castelle: Aragonie: portugallie: et na-
varie copias ingentes simul iungere et sarraceno occurrentes maximam cedem de hostibus ediderunt et suis
eius exercitum atque fugato universam aphricam preter Granatam illi abstulerunt.

C Almericus quidam hereticus vir sane doctus atque callidus: hoc anno eam ob rem in galliis magno in pretio
existens: diabolica suasionem seductus: in quibusdam erroribus involutus insanire et delirare cepit. Et iter ce-
teros sue vesanie errores affirmabat: id eas que sunt in mente divina et creare et creati posse cum in me-
te divina: teste preter Augustinum nisi eternum et incorruptibile sit. Dicebat etiam nullum peccatum imputari posse in
caritate constitutis: quibus erroribus apud parisienses damnatus cum sectatoribus suis existus est.

C Simon autem gallus motissimus Comes vir christianissimus atque catholicus: hisdem heresibus tumultu-
atus viri liter ei occurrit et tanquam alter Carolus magnus has hereses non modo verborum disputationibus
cum multis episcopis atque alijs doctissimis viris et beato domino disputantibus: sed etiam armis fortiter egit: eo quod
centum milia hereticos cum octo milibus catholicis fuisse et interfecisse feratur.

C Synodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocentio pontifice predicto pro recuperanda hieroso-
lyma celebrata: ubi interfuere mille et trescenti plati cum hierosolymitano et constantinopolitano patriarchis
fuerunt et alij greci et Romani imperij legati: Regum quoque hierusalem: francie: hispanie anglie et Cypri oratores.
In qua multis habitis consultationibus nihil aperte discerni potuit aut dissimiri. verum nonnulla decreta ibi
plata fuere. Quibus tam laycorum quam clericorum mores componerentur.

C Cruciferos etiam ordo ea in synodo diu inchoatus: sed aliqui intermissus ab ipso Innocentio pontifice re-
stituit et confirmat: ac multis sanioribus commendat. Id quod maxime factum est: eo quod quedam Albanicorum pesti-
fera heresis surrexerat: quamque in populo Romano clericoque seditionem excitauerat: quamvis antea. Quam
ob eam pontifex ipse multos cruce signatos impulit ut eos arma suscipere. Quibus devictis: cruciferos or-
dinem tam solum et oblitteratum instaurans: multis privilegijs et gratijs mirabiliter auxit: eisdem antea ordinis
postmodum Innocentius. 4. devotione affectus apud lugdunum existens regulam composuit et dedit. In qua precepit
ipsam religiosam semper cruce in manibus portare. Ipsius autem ordinis auctorem et ducem Quiriachum episcopum et
martyrem tempore Constantini magni Helene matris primam fuisse tradit. Qui cum a Juliano apostata cum
multis christianis passus fuisset idcirco ad nihilum ferme usque in presentem redactus est.

C Petrus altissiodorensis henrici imperatoris filius: gallos in impio constantinopolitano imperatore hoc an-
no preter in grecia sublato: impium suscipiens impavit anno. 9. qui suscepto impio confestim una cum Iola vxore
cum magno apparatu Romam veniens imperij coronam ab honorio pontifice extra muros urbis apud sanctum
Laurentium accipere voluit. Quia suscepta una cum Joanne cardinali de colina legato a pontifice declara-
to ad res asse reformandas cum copijs ab Innocentio pontifice excitatis mox transiit. Is enim petrus in recessu
suu Venetis dyrachium urbem suam a Theodoro episcopo ducem dolo captam recuperare compromisit. Adhuc er-
go imperator hic Joannem uxorem et cardinalem constantinopolim: et ipse dyrachium petijt: quam cum plu-
ribus diebus oppugnasset: nec capere potuisset: soluta obsidione sub fide Theodori predicti recessit: sed
cum in teterrimis montibus terrestri itinere pervenisset: dolo theodori circumventus capitur: et in obscuris-
simum carcerem ab eo incarcerationatur: et ibidem biennio ab eodem Theodoro detinetur. Joannes autem vxor prius
denter imperium istud interim administravit.

C Honorius. 3. papa natus: preter Americo hoc anno Innocentio pontifici succedens se-
dit anno. x. men. 7. et diebus. 13. vir sane doctus: et ut pastorem decet optimus: Qui pontificatu inito
impliales titulos Federico suo statim contulit: quem tamen postea iuribus ecclesiasticis sibi usurpa-
tis anathemate primo notatum dignitate privavit: Deinde (ut presertim) Petrum altissiodorensis con-
stantinopolitanum imperatorem incoronavit. Et cum ordinem nostrum cremita: prout Innocentius fecerat: pro
regendum suscepisset: etiam ordines predicatorum et minorum confirmare voluit: hierosolymorum etiam regem nomi-
ne Joanne ex asia ad se Romam venientem benignissime suscepit: et multis muneribus a se donatum in An-
gliam remisit. Basilicam quoque divi Laurentij extra muros: et Basilicam sancte Eutimiane: necnon et Petri san-
cti sanctorum restituit: atque edes marie edificavit. Et cum esset doctor egregius multas decretales ipse com-
posuit. Et cum in omnibus et optime vitam duxisset tandem moriens in basilica sancte Marie maio-
ris sepelitur.

C Ordo predicatorum hoc anno velut novum sydus et splendidissimus sol inter densissimas peccatorum tene-
bras a beato domino divinitus excitatus: et sub regula divi Augustini instituitur post multas improborum hominum
ignominias ab honorio isto pontifice ipso preter domino fundatore instaurare et procurare auctoritate applica tandem appro-
bat et confirmat. Icrebuerat enim tunc ex hincorum multitudinem: et ipsoz temeritate tanta clericorum et improborum hominum
luta ut nulla religionis facies in ecclesia dei dignoscere. Existens enim eo tunc omnes non modo christianos: sed et clericos
et monachos aut ingluos esse: aut certe ex extrema omnium nationum sece commigrasse: christianorum itaque omnes

1213

6412

1214

6413

1215

6414

1216

6415

1217

6416

1218

6417

noster Iesus xps turpitudine et calamitate commotus hunc potissimum ordinem predicatorum et minorum vna cum reliquis in vrbibus excitauit: vt collabente xpiana religione per eos erigeretur: verum quia lusco quidam illucescente sole etiam aer lucidus nebulosus esse videtur. Et propterea multi quorum vita mala erat ordines hos dantes et improbatos in eos proflire ceperunt: et infano quodam limore pariti eos tanquam mendaces et illusores affirmabant: et vrbibus pellendos esse dicebant. Et ideo eorum supplicationes et preces ab lateranensi Synodo reiecte fuere. Et quia scriptura ait: non est sapientia non est consilium contra dominum: honoris predictus pontifex primo sui pontificatus anno in visione quadam diuini visum cum magna multitudine fratrum in lateranensi ecclesia vidit ipsas collabentes humeris sustentantes. Expergefacerunt autem intellexit pontifex sanctus ipsas visionem fore diuinam quod dominus non materialis: sed etiam collabente per hunc ordinem fore erigendam. Tunc pontifex visum ad se vocans statim vna cum consensu omnium patrum ordinem istum plurimum laudauit atque approbavit et confirmavit: et inter mendicantes supremum constituit: hunc itaque ordinem veluti fluminem velocissimum ex Augustino patre nostro lucidissimo paradisi fonte emanatum pulchre Tygri flumini et paradisi terrestris fonte emanato merito comparare possumus. Nam Tygris ipse fluminis: fons Iosephus: Bilach dicitur: quod sonat acutus: eo quod inter cetera mundi flumina velocissimus et impetuosissimus sit: sic et ordo hic inter ceteros ordines hereticos quoniam maxime extinguendos semper impetuosissimus et audacissimus est habitus. Huiusmodi igitur ordine suo omnino confirmato deinde annis sex superuixit. Appropinquante autem exitu sui die illud Iohannis apostoli per bonum claimas dixit: quod sitit ad Tygris fluminem velocissimum veniat et bibat: et qui vult accipiat aquam vite gratis. Quibus dictis sponsus et sponsa responderunt: et dixerunt. Veni dilecte mihi: et ita migravit ad dominum. Ipsi autem ordinem postmodum Raymudus barchinonensis ipsius diuini officii consors et successor ac reliqui infra scripti: prius et vita: et doctrina atque ordinationibus mirum in modum auxere. Quorum de numero precipui fuerunt Petrus de tarantasia Innocentius quintus appellatus et Benedictus. xi. papa: Ego cardinalis biblicus postulator: Robertus anglicus: Nicolaus: Ego: Iohannes. Huiusmodi quod de conceptione virginis traierat edidit: et Iohannes de turre cremata cardinales omnes: quod multa ediderunt. Albertus autem magnus ratisponensis episcopus: cum durando Petro de palude: Jacobo de voragine: Jacobo de lusana: Martino: qui martinianam composuit: Ulrico argentinus: et Heriberto bergomensi episcopo: atque Antonio archiepiscopo florentino. Emergere et isto in ordine innumerales doctores: et sanctissimi confessores: qui illum per vrbibus auxere quorum precipui fuerunt Rogerus: et Albertus. Huiusmodi Iohannes parisiensis: Bernardus de claravilla: Guilielmus de Alcono: Ego de argentina Thomas anglicus: Rainerus et Bartholomeus pisani: Vincentius burgundus theologus et historicus atque alij historici plurimi: habuit quod hic ordo Guidone ariminensem: Conradum cesculanum: Angelinum de bonia: Jacobum de benevento: atque alios propemodum innumerales: qui sua doctrina: suisque moribus et exemplis ordinem auxere: preterea et in fide continuere. De quibus infra.

6418

1219

C Hierusalem ciuitas hoc anno a Cordirio magni Saladini filio obsidentibus dantata christianis quanta vice funditus euerit: templum domini tantummodo integro relicto: et cum sepulchrum domini nostri iesu christi violare etiam statueret: peribus christianorum pulsatus ab scelere destitit. Capta autem dantata a christianis in solennitate purificatioms eo ipso anno euoluta in eiusdem virginis natiuitate pro captiuorum christianorum redemptione barbaris reddita fuit.

6422

1223

Ludouicus Philippi francorum regis filius patre hoc anno defuncto in eius locum succedens regnavit. 4. annis. Hic in regno suscepit statim testamentaria prius sui voluntate adimplere curauit: qui scilicet pater Iohannes anglorum regi nuper et hierosolymitana expeditione reuerens sexaginta milia librarum argenti parisiensium reliquerat: et totidem militum templi tantumque magistro hospitalis hierosolyme.

6423

1224

Ordinem etiam minorum hoc anno. 3. cal. decembris bonorum pontifex difficillime tandem confirmavit. Hic enim antiquus hostis hunc ordinem in ecclesia dei admodum profuturum: et propterea multum illi obstitit: vt ad nihil tandem redigeretur. Nam cum et ipse ordo ex Augustino optimo fonte tanquam fluminis emanauit merito euphrati flumini ipsius comparandum puto: et quod pulchre euphrates enim frugifer sonat: et iter ceteros flumines memoratu plurimo celebris habet. Sic et ordo iste licet iter medicantes sicut euphrates iter quatuor flumina vltimus censeatur: attamen et numero et fluctu plurimo memoratu celebris habet. Hunc itaque ordinem diuus ipse Franciscus tanquam voluptatis ortum multo labore plantauit. In quo vt getius et securus a minimis fluctibus selongatus soli deo vacare posset: ipse frater sanctissimus primo introiit: vt reliquos spiritualibus et doctrine gratie aqua irrigaret. Ibidem ergo constituit diuino afflatu spiritum celestem (vt ita dixerim) vite formam ac regulam composuit: atque descripsit: seruandamque filios ac fratres suos verbo pariter et exemplo edocuit. Regula autem et vita fratrum minorum: vt ipse ait hec est. Huiusmodi iesu christi sancti euangelium obseruare viuendo in obedientia sine proprio: et in castitate usque ad mortem: et cum innumerales ex hoc orculo emergerint viri: qui ipsum et signis et virtutibus ac dignitatibus et doctrinis illustrauerint breuiter et studenter cum missis reliquis ad ordinis dignitatem exornanda hos sanctos hoc in loco commemorare dignum puto. Huiusmodi enim hec sancta religio et ordo Ludouicus episcopus: Antonium vlyxbonensem: Bonauenturam cardinales: et Bernardinum senesem in catholico sanctorum relatos: S. et Nicolaum eius nominis quatuor: Alexandrum quintum: et Sixtum. 4. pontifices maximos. De quibus omnibus et alijs infra locis suis latius dicemus.

6424

1225

Clara virgo sanctissima et memoratu dignissima diuini Francisci disciplina et exemplis diuino ope plurimum erudita: bis potissimum vrbibus apud Alisum vrbem suam virtute sanctitatis et gratie multo in pretio

habita: et ipsa tanq[ua]m Apis argumentosa vberes et mellifluos virginum in fructus in Dominico agro cu[m] diuo ipsius patre Francisco producere sategit. Cuius fama et virtutibus perimoti honoris et Gregorius summus pontifex eam honoribus et gratijs adiuvare pro viribus ceperunt. Et cu[m] sanctissime usq[ue] ad vire exitum vixisset: Alexander quartus postea in sanctorum cathologo eam aggregavit: Et eius diei festum pridie idus augusti celebrari mandavit.

Elizabeth quoq[ue] vngarie regis filia Lathigranq[ue] Turingie comitis vxor: et ipsa per id tempus a Gregorio postea pontifice bonis virtutibus erudita tot operum bonarum manipulos protulit: quot ab eo semina suscepit preceptorum: que Christo Jesu copulari desiderans terreni sponsi confortijs declinavit: et mundane glorie depositis vestimentis: contemptaq[ue] divitiarum ipsius iactantia: se mundo prorsus fecit ignobilem. Ac tanq[ua]m cananea de fluxu terrene sollicitudinis liberata totis viribus pietatis operibus se contulit: in quibus optime usq[ue] ad mortem perseverans: non sine sanctitatis opinione in pace quiescit. Quam ob rem et ipse Gregorius nonne ipsam in sanctorum numero ascribi et aggregari voluit: et eius festum tertio decimo calendis decembris celebrari precepit.

Jacobus tepulus. 46. Venetorum dux hoc anno Petro giano duci successus ducavit annis viginti et mensibus octo. Vir sane deo et hominibus carus. Iustitie amator: et pacis auctor et conservator: religioforumq[ue] virosum munificentissimus atq[ue] protector. Quamobrem et fratres predicatorum atq[ue] milites summo cum desiderio ac voluptate in vrbem introduci curavit et eos mira liberalitate fovit atq[ue] p[ro]texit. In cuius rei signum Basilicam sanctorum Joannis et Pauli martyrum sumptuosius operibus in formam que nunc cernitur propius impensis redigere fecit: et eam ordini predicatorum excolendam concessit. In cuius valvis suum tandem corpus sepeliri precepit. Huius quidem precibus senatus venetus viginti quinq[ue] triremes constantinopolitano imperatori contra Satarum grecum misit: qui superato hoste quattuor et viginti de eius classe intercepit et urbem obsidione liberavit: propter quod imperator in retributionis signum confestim senatui spongiam et lanceam quibus dominus Saluator noster Jesus Christus hinc potatus inde vulneratus fuit: ac crucis ipsius maximam partem dedit: et ingentem pecuniam a senatu suscepit. Hic cum Gregorius partes contra Federicum imperatorem iueretur: ab eodem oppressus: et maximis calamitatibus affectus fuit.

Gregorius nonus papa natione anagninus de prosapia innocentij tertij pape honozio pontifici hoc anno successus sedit annis quatuordecim et mensibus tribus. Hic suscepto pontificatu honozij predecessoris sententiam in Federicum prolatam confirmavit: q[uod] ad recuperandam hierosolimam proficisci nolleret: propter quod imperator inimicitias adversus pontificem statim constituit maximas: et exercitu comparato in eum mitti: eumq[ue] in vrbem obsidens etiam magnam patrimonij partem occupavit: ac Romanos pene omnes pecunia corripit. Bonis itaq[ue] temporibus pontifici deficientibus ipse delatis per urbem supplicando apostolorum capitibus populus ad commiserationem in ipsam commovit: ac sic tumultuantes Romanos in suam sententiam traxit: et adeo ut eos impulerit pro ecclesia et pontifice crucem et arma suscipere: ac venientem imperatorem ab vrbem summoovere. Federicus autem ira percussus multos captivos varijs cruciatibus interfecit: ac multas ecclesie vrbes diripuit: et earum muros evertit: atq[ue] alia loca ferro et flamma vastavit. Quamobrem Gregorius de abrogando Federico concilium celebravit. Sed re ab ipso Federico cognita vias omnes terra mariq[ue] preclausit: et quosdam cardinales ac prelatos adiuvantibus pisanis suis in mari cepit et in carcere co[n]fecit. Qua ex re tantum dolorem Gregorius contraxit ut non diu postea supervixit. Hic itaq[ue] Elizabeth vngarie regis filiam: Dominicumq[ue] predicatorum ducem: ac Antonium ordinis minorum fratrem ultimo sui pontificatus anno in sanctos reitavit: genuensq[ue] ac venetos ad concordiam reuocavit: usq[ue] ultimo sui pontificatus anno in sanctos reitavit: et signa utriusq[ue] vicissim ferret. Qui tandem multis quassatus erumnis et laboribus quatuordecimo pontificatus sui anno moritur.

1227

6426

Terre motus maxime eo anno repente exorti et adeo grandes: ut in montibus salutijs ad quinq[ue] hominum milia perisse dicantur. Quo quidem anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa est ubi ad centum hominum milia demersa referantur.

1228

6427

Ludovicus predicti Ludovici regis filius hoc anno cum quatuordecim esset annorum francie regnare cepit: et regnavit annis quadraginta. Hic cum christiane religionis ardentissimus cumulator esset: qui nil cogitabat: sapiebat vel loquebatur: aut operabatur nisi que dei sunt. Ideo (vi. Vincen-
tius gallus refert) vigesimo regni sui anno copiosissimum exercitum congregavit: et una cum Roberto et Carolo fratribus suis contra saracenos navigavit: et cu[m] in syriam pervenisset: statim damnasam diffinitimo prelio obtinuit: eaq[ue] capta etiam cum eisdem saracenis varijs prelijs prospere gessit: tandem et ipse ab eis superatus et captus damnasam pro eius redemptione reddi opus fuit: cu[m] autem liberatus fuisset: etiam

1230

6429

sepius et sepe cum eisdem prospere dimicavit: morbo tandem in exercitu eius prevalente ipse una cum Joanne filio a Martino patriarcha: ac etiam nonnullis regni sui proceribus interit. Qui dum infirmitate gravatus lecto decumberet: Varias deo agens pro se et pro exercitu suo orabat dicens. Fac nos quicquid vis deus prospera mundi despicere: et nulla eius adversa formidare. Indeque esto (inquit domine propitius plebi: et quia tibi facis esse devota benigno refoue miseratus auxilio: postremo dum morti appropinquaret suspiciens in celum dixit. Introibo in domum tuam: et ad templum sanctum tuum: et confitebor nomini tuo. Quibus dictis beatum celo reddidit spiritum. Quem et postmodum Bonifacius octavus auditis eius frequentissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit. Eo namque mortuo Carolus eius frater Hilobominus contra saracenos classem non modicam cum subsidiariis legionibus in Apbriam perduxit. Sed cum vi pestilentie cepta plequi non possent quibuldam conditionibus Saracenis impositis re infecta domum rediere.

¶ Viri disciplinis excellentes.

6430

1231

¶ Antonius patria hispanus vix bona civitate omnibus ordinibus minorum frater: vir utique sanctus et multis virtutibus adornatus: hoc anno paravi infinitis claris miraculis moritur: et a Gregorio predicto pontifice casobres statim in sanctorum confessorum consortium referuntur. Et cum inter religiosos non solus sue etatis: sed priorum seculorum omnibus litteris ornatissimus haberetur: sacrarum litterarum arca cognominari meruit: Et cum theolose bononice ac paravi divi theologia egregie docuisset: Sermones de huiusmodi re non paucos edidisse refertur.

¶ Accursius natione florentinus consultius vir superioris theologie doctoris auditor hac tempestate: ut ipsemet in Autentica contestatur: floruit. Qui cum bonarum artium studiis ornatus esset: ac etiam sapientia reipublice gubernande plurimum insignitus haberetur: totius iuris civilis corpus primus glossis ornavit et explanavit.

¶ Bartholomeus Brixianus clarissimus Decretorum doctor: et ipse temporebus clarus existens ad editiones ad Decreti glossas eo ordine quo nunc habemus fecit. Et nonnullas disputationes in Decretalium libris composuit: que rem ipsam mirifice aperiunt: sicut ipse in questionum suarum principio testatus est. Scripsitque preterea epistolarum volumen ac Chronicarum de italici vrbibus. Et quam maxime de Brixia et Bergamo.

¶ Godofredus patria beneventanus doctor celeberrimus theologie auditor: hac ipsa tempestate: cum utriusque iuris eruditissimus doctor esset: in eisdem egregium et utilissimum opus composuit.

¶ Ego barchinonensis ordinis predicatorum generalis magister: et sancte Sabine cardinalis presbyter: vir morum et doctrina ac vite sanctitate conspicuus per hoc ipsum tempus Greg. pontificis in quinque decretalium libris componendi et laboranti auxilio plurimum fuit: et eos in formam redegit: ac per se in Biblia glossas pulchras addidit et summam de casibus perutilem confecit: ac alia quedam scripto mandavit: qui et si cardinalatus dignitate sublimatus se cerneret non tam ob ipsam dignitatem a prioris religionis vita nunquam discedere voluit sed cum boni propositi observantissimus foret: etiam religionis ordinationes et constitutiones sub regulari observantia in ordine extantem redegit.

6432

1233

¶ Hannibal quidam romanus sacerdos e gente hannibala ortus vir doctus et callidus atque hereticus hoc anno Rome sua heresi fretus tantas in populo Romano seditiones suscitavit quantas nunquam vello tempore hic callidissimus vir cum nonnullis sacerdotibus male cum eo sentientibus auctor fuit ut populus Romanus ecclesiam dei et pontificem Romanum coniuraret. Sed divina ultio cito hoc more cum compescuit: quia statim theberis fluvius supra modum excrevit multa Romanis intulit damna: et tanta mox peste subsecuta est: ut decimus quisque vir superflueret. Verum cum pontifex post pestem Romam redisset: populo Romano ignovit: et Hannibalem ipsum e senatorio ordine deciecit: cunctosque de heresi sacerdotes ad sanioris partem venire curavit.

6433

1234

¶ Egelinus et Albertus fratres de rumano marchie tarvisane oppido ex alemania oriundi viri potissimi: atque apud Federicum cesarem honorati hoc anno cum primum supra quadragimum vite sue Egelinus ageret annum acceptis a Federico ipso Cesare copiis magnam in citrapadana lombardia: et mandio: la comparavit tyrannidem. Nam cum carrarienses nobiles ex bassiano oppido: et essules Marchiones ex agro paravino: ac monticellos: et sancti bonifacii comites ex Verona: et eius agro pellere et extinguere proposuissent: primo in comitibus sancti Bonifacii duxit: et eos fugatos verona obviavit: qua capta celeriter cursu in paravinos montes: et siliis arcem pugnacissimam occupavit: eaque obiecta etiam paravino perditionem potitus est: ex qua statim instantiores expulit familias: Inter quas cum carrariensium familia primariam haberet suspectas multos ipsius nec: multosque exilio damnavit atque eorum parvulis testiculos et oculos amputavit: et effudit: et ut terrorem omnibus incuteret etiam eorum mulieribus nobilissimis manus demulavit: ac nullis innocentie locum reliquit: propter quod vix effugientes sparsim per orbem errare. Quidam (ut aiunt) in bergomensium alpiibus dilatescentes oppidulum seu rusculum Carariam extruxerunt. Quibus male gestis etiam vinceniam pari terrore suo adiecit imperio. Indeque cum cremonensibus: mantuanis: ac ferrariensibus federe iuncto peperisset aduersus Theobonem Brixianum vrbis dominum: sen Primarium pugnavit: et eo brevi superato et interfecto: etiam ipsius urbem obtinuit. In qua ea crudelitate defecit: ut pregnantes multas excendi: infantes coecremari: virgines omnes

demum pro posse interfecti insisterit. Eo qd tumultu in ipsa urbe effracta sunt tepla et eorum bona et donaria fuerunt direpta: verum. 20. sue tyrannidis anno cum oem ferme venetia puincia crudeli immodu dilacerasset et etia mediolanu vrbē regia ac potentissima sibi subigere tentasset. Eas vicine civitates pp ipsius scuitia et crudelitate cum mediolanensibus sedus ini erunt. Quo audito Egelinus cum ingenti exercitu Abduam flumiū repete traiecit et cassianu agru vastavit pro quo Martinus turrianus et ipse in mediolano pma rursus furore accessus cum reliqs socijs civitatib⁹ arma iungēs in Egelinu duxit: et ipsum e finibus propellere annixus est. Et cum eo pluries dubio Marte pugnasset: tandem cum in turpissima fuga cōvertit: et vinctum eius exercitu dissipavit et multis ipsius satellitibus interfectis etia ipz Egelinu turpiter vulneravit. Quo vulnerato se apud soncinu oppidu deferri fecit: vbi despatione ductus eiaductens casum suu vulnus suu manib⁹ discerpēs vitā enomit miserā. Et sic Anathemate et despatione danatus corpus suum ibide extra ecclesiam bonesto satis sepulchro sepulta est: Cisalpine autem civitates oēs ex pessimi tyranni morte et in libertate erecte statim adversus Albertu eius frem apud tarvisu dominante exercitu vnam miter ducit: et capta civitate illa vna cum vxore et sex filijs ac duobus filabus turpiter interfecerunt: et filij pmo a tarnisimis Ciuib⁹ ante prem trucidati vxor et filie cōcremate. Ipse demum summississimus vir moratim cōfusus ē. Ferunt aut hunc Egelinu ex materna linea ab Rabioso comitu Erbusca familia atq ex Ezelino pre tertio cui cognometu fuit monacho origine duxisse. Cuius etia pater Ezelinus secundus fuit: quiq et ipse patrē habuit Ezelinu de holandia theutoniconū familia: qui sub鄂bone tertio in italia ordines duxerat. Idēq nāq Ezelinus propter seuissimas crudelitates a se gestas recte se Rabioso stirpe natu fuisse cōtestatus est.

Turrianorum principatus hic incipit.

Joānes mediolanensiu civis ex vetustissima nobilq turrianoru familia natus hoc anno tanq pri- 1336 6435
mar⁹ cum per annos multos ea in urbe odia intestina aluisset. Mediolanu vrbis impio potius est: et regnavit annis. 15. Qui vt dominio longius potiret in dies plerq ex nobilibus: cōfictis criminibus accusabat: atq ira alios iugulabat: aliosq et pfectim vicecomites urbe pellebat: veru cum in Federici exercitu imperiu duceret anno salutis nostre millesimo ducentesimo quinquagesimo pmo: cesare ipm in parmensi vrbē ducere exercitu suast: quā cum biēnio obsidens crudelissime lacerasset: erumpentib⁹ legato apostolico et Aththeo mediolanensiu: qui in ea presidio erat: cum reliqs parmensibus adeo strages maximā Federico et eius exercitu intulerunt: vt Federico cum exercitu fugato istu Joannem interfecerint: quo interfecto federicu cum suis germanis fugientē vsq ad victoriā nonā civitatē a se nuper cōduz parmeses psequi nō destiterunt. Ingressiq uonaz vrbē et crudelissima occisione de germania edita: Ea cum oibus opibus et qdē piosissimis legatus et Aththeus potiri sunt: in ipsa nāq vrbē inter cetera coronā maximi dei: et multa aurea vasa parmenses sustulere. Federicus autē fugies in agru Cremonensē se cōtulit: neq ausus est vrbē intrare: eo qd ipse civiu magnus numerus apud victoriā interfect⁹ fuerat.

Decretaliū libri qnq ad similitudinē qnq corpis sensu hoc anno a Gregorio pōtifice magno Ray- 257 6436
mūdo Brechinonēse adinuatē post Innocētiū tertium in ordinē redigū: et in qnq partes diuiduntur. In quarū prima de summa trinitate et fide catholica. Deq cōstitutionib⁹. Deq rescriptis et de iudicijs eorūq officijs tractatur: In secūda vero de iudicijs et cooperantibus ad iudicia. In tertia autē de vita et honestate clericorū. In quarta qd de sponsalibus et mīfimonijs. Demū in quinta de criminibus et penis tractat eorū. De qbus hi extant versus.

Altera dat testes: reliqua iudiciorum
Dat formam rite nubere quartā docet.

Prima pars officia: parat ecclesijs ministros.

De rebus tertia et vita presbyterorum

Ultima de vitijs et penis tractat eorum.

Guelphorum et Gibellinorum ortus.

Guelphorū et gibellinorū pntiosissima et diabólica noia ad totius italie interiū p hoc tēpus ex duo- 1238 6437
bus alienis sribus tumultuantibus adinuat. Romano pōtifice et Federico impatore ab ipso cesare et pntissimo hōie pīs hoc mō inuēta fuisse cōstat. Cū. n. Federicus cesar Gregoriū pōtifice hostili aio inuēqret: et oēs italie civitates pp hoc in tumultu existerent easq diuississet: scire volēs Cesar q secuz et q cum pōtifice sentiret: nō nō civitates: veru etia et castella ac familias: et vt ita dixerit: filios cum patre: nec nō et frem cum frē tū pmi in duas diuissit ptes: Et hec qdē noia apud pistoriēses pmi audita sunt. Cūq aliter faciōi quidā noie Guelph: alteri Gibel theutonici frēs fauerēt: Guelph. n. ecclesie fauebat: et Gibel impio: ab ipso duob⁹ deinceps huius pntiei noia indita sūt. Cū Florentini pōtifici fauētēs nobiles suos gibellinis pibus fauētēs in exiliū mittūt: Quo facto pisani qui impio fauebāt et ipsi cūstigio guelphos vrbē sua ppecllūt: qru exēplo multe civitates itide fecere. Senēses aut Florentinorū odio: et Aretini perusinorū similiter p federa se submiserūt: Pisani vero impatoris pscntia et benivolētia tumidi cum diuicissent ab impatoris exercitu Mediolanu et reli⁹ Cisalpine civitates preter Bononiā et Parmaz captas et vastatas fuisse: ac multos eorū nobiliores in Sicilia exilio actos statim centū tremētiū classes adversus genēses armarere: q ab ipsis genēsis apud Corsicā fugata in portū se recepit: Veneti q classem in auxiliū genensiu parauerūt: Polāq pisanorū ditiores vrbē mupis in aliqua parte aperuerant. Cū autē apud Dirachū victoriā genensiu intellexissent: reversi polā igni ferroq vastant. Quanta nāq mala et dāna accedes hec pessima noia toti Italie intulerint: ruine civitatū castrozq: necnō et familiarū multarū cōsumptio vndiq indicant. Et vtinā saltem nris tēpib⁹ extincta fuissent: De huiusmo

6439

1240

di peste Baldus iuriscōsultus tractatū edidit.

Balduinus. 5. ex gallis cōstātinopolitanus impator hoc anno mortuis prius Petro Alstifodorese Theodoroq; ac Joāne impatoribus: et ipse cōstātinopolitanū impiū suscipiens impavit an. 20. hic enī biēnio impiū tenuisse: egre q; se ab hostib; meret: et arrij inopia cōpulsus Venetis ppriū filium ob es mītus acceptū pignore dedit: et lanceā spongiāq; xpi eadē sub cōditione tradidit: q; postea Ludouicus Francorū rex: cū ipse Balduinus redimere nō posset ab ipis Venetis permittēte Balduino rediit: et in franciā pduxit: Verū ē et hic Balduinus plumbū ex sacris edibus cōstātinopolitanis ablatum eisde etiā vendidit: Defuncto autē Grego. pōtifi. cū nulla ei esset spes recuperāde hyerosolymitane vrbis cū Tolesano comite in italiā ad Federicū (q tū parmā obsidebat) venit: et tantū pcibus valuit: q; impator cardiales captos dimiserit. Deinde cū nil pficeret cōstātinopoli redijt: et tandē a paleologo greco pulsus fuit. Ac sic in isto latinoz impij apud grecos finis fuit: qd p ānos. 58. cōtinūe possederunt.

6440

1241

Celestinus. 4. papa patria Mediolanēsis gente nobili Castellona nat; Grego. pōtifice hoc anno suffectus sedit tantūmodo diebus. 18. et post sedes vacavit mēsi. 21. cū per capturam cardinaliū electio dilata fuisset. Hic itaq; vir vita et scientia ac prudētia insignis plurimū fuit Cuius finis hoc fuit: Difficilius inq; in secūdis rebus q; in aduersis esse moderatū. Hic tātum eloquētia valuit vt Federicū dimissa ecclesia 5 mauros trāsfretare impulerit: Quis in sententia nō manserit: q; statim in Italiā nō sine magno dedecore redijt. Dum. n. Federicus 5 mauros accessisset: Celestinus vita decessit: et sic ille incepta dimisit.

6441

1242

Sarmate q et Tartari populi hoc anno ex profundo paludis Meotidos ingēti multitudine fines suos egressi agmine biparito Europā pmo: deinde Asiā pūadētes oīa cedibus et rapinis repleuerunt. Sed q Asiā petiere Georgiani supiorē Armeniā puagari Yconū vsq; Turcorū regiā puenere: alia vero manus Batone duce Poloniā et vngariā dpopulati in germanos deflueret: et multis cladib; eas provincias affecere: Hos dixit Plinius in sexto naturalis historie fuisse Medozum sobolem. Et hi populi: vt idem Plinius li. 4. ait ex profundo paludis Meotidis incipiētes regionē versus Boicā itinere dierum. 15. incolēbat exilem tamen ac tenuem: Sed felicibus ac infelicibus arboribus refertissimam Floris tamen in 3. lib. suo dicit nihil pter mīscus et raras siluas eos habere qd est tanta barbaries q; pacem non intelligant.

6443

1244

Innocētiū. 4. papā Symbaldus antea vocatus gēte fischea nat; comitū lauamine pfiā genui tandē cardinalib; a Federico detentis in libertatē redactis Anagninē pōtifer creat; se dit amīs. xi. mēsi bus. 3. dieb; sex. vir. qdē doctissimus et animi virtute pfiatissimus: Cuius electionē cōobri Federico migratā fuisse tradū: Quis amicissimus ante electionē fuisset: cōgratulantibus respōdit: Bonū est cardinalē amicu in acerrimū hostē Ro. pōtifice pmutasse: Hic itaq; pōtificatu inito: Balduino grecorū impatore interueniente de inēda pace cū eodē Federico mētionē fecit. S; cū vidicisset sibi ab eodē Federico insidias paratas esse subito genuā cū tremib; onab; et 20. a cōciubus suis missis pferē est vbi magno oīum applausu suscept; inde in Franciā nauiganit. Excepitq; sūma cū veneratiōe Lugdunū petijt: ibiq; cōciliū celebravit anno. 1249. In quo oīum cōsensu Federicū impio et regio titulo puauit: ppter qd Federicus ira pcitus: edes villasq; cognatorū Innocēti diripuit et euerit. Inde maiori rabie succēsus ad arma cōuersus: et Picenū Ambriāq; ac ceteras puincias eccleie subditas a pōtifice discedere fecit: ac Bononiā studio puauit: qd Paduā trāstulit. Cūq; tandē Federici vita funer; cēt: et ob ei; morē bella in italiā plurimū extincta fuissent: Hædimūdū Cantuariēsem ep; et Petrū pfiā Veronēsem ordinis pdicatoz nup ab hereticis interfectū ibidē i scōz numero redegit: idē fecit de sancto Strassas Carconēsi ep; ab iniquo pncipe pempto: q; i vita et i morte miraculis claruit: cuius decretū fuit: vt octaua natiuitatis virginis Marie singulis annis ppetuo celebraret. Cardinaliū sedes iāpudē vacua viris optimis repleuit: qd et mādauit cū in publicū egissent rubeo Galero vterent: qd nūc vsq; seruātū est. Deniq; cū Romā venisset: inde a pceribus regni Sicilie vocat; Neapolim petijt: vbi benignissime exceptus aliq; din ibidē imoratus ē. Et dū speraret toto regno breui pōtūrus illic obiit: atq; ibidē in basilica beati Laurēti sepultus est: hic itaq; doctissim; vir iter cetera sue doctrine monimēta Apparātū sup decretalib; edidit celeberrimū. Aliū itē Apparātū cōposuit: quē Antēricas vocauit. Insup de iurisdicōne impij et auctoritate pōtificis cōtra; Petrū viciā scripsit: quē libru Apologeticū notauit. Sororib; q; sancte Clare regulā pposuit pulchrā: quā ciuīdem ordinis vltimōdane sorores cōiter seruant: Ordine autē nostrū eremitarum d. vii Augustini et reliquos mēdicantiū ordines plurimū dilexit: et eos qd apostolicis fauorib; pūlegijs ac miris beneficijs quoad vixit psequi non destitit: vt ex eoz indultis optime patet.

6445

1246

Imperatoris abrogatio.
Federicus cesar hoc āno apud Lugdunū gallie synodo ab Innocētiō pōtifice hita ppter cōtumacia et pōtificū psecutionē oīum cōsensu impio et regnis Sicilie et apulie puat. post cui; depositionē vacauit impiū an. 18. alemāni. n. pncipes Federico dposito Alstigranū Tyrgie pncipē mox Romanorū ger manorūq; regē designarūt: quē Lōradus adolescēs alemānie rex a Federico genitore pridē istitus regni possessionē armis phibebat: quē tū multi cruce signati iuuare curabāt: Cui breui mortuo Gulielmus suffectus est: v; Olandie comes: S; et b; cūm cōtra Frisones impudentius pugnaret occisus

est: Quāobrem decem et octo annis vacavit imperium.

C Martinus Maurocenus. 6. 7. 40. Venetorum dux Jacobo teupulo duci hoc anno successit ducavit 1247
an. 3. et mē. 7. Vir certe gloria divitiisque ac oī generositate splēdidus atq; ornatissimus: necnō iusticie amator
et cultor: ac doctorū viroz emulatoz: Qui et cū doctissimus et eloquētissimus hitus esset: doctrinā cū pru
dentia et religioe coniungere volebat: Cuius qdē acta at magnitudo p̄sensit: Adeo. n. iūger erat vt sem
per in partitēdis reipu. dignitatibus et honorib⁹ q̄rū licuit oib⁹ cōis cē voluit: Eius autē rogatu Imo
centius p̄micerio sancti Marci cōcessit p̄ficebat uti posse insignibus p̄ cuius excellentiā p̄m⁹ du
cum post mortē cū ducalibus insignibus in porticu sancti Marci sepeliri meruit.

C Henricus Riola nobilis et p̄marius Bergomensis civis sancte Ro. eccle. emulatoz et fidelis hoc
anno a Federico cesare cū vniuersa generis sui familia p̄ factionē vrbē p̄pellit: et bona sua oīa cōfiscan
tur: qd ad p̄fice cōquesturus accedēs ingēti beniuolētia exceptus ē: Ip̄osq; p̄stātia atq; v̄tute a p̄fice
ce cognita multis munerib⁹ ab ipso donat⁹ ē: Admāne vrbis ecclesie noīe p̄fectus et p̄tor designat⁹: su
sceproq; vrbis regimine: cū in rebus bellicis et exercitatissimus eēt: vt cognouit Egelmū p̄dictū tyrānū
guelphos Brixia expulisse: et agrū mānuanū crebris excursionib⁹ et direptionib⁹ plurimū deuastare: vt
bēq; mānuanā arcissima obsidiōe obsidere velle. Cōgregato cūiū suoz exercitu non p̄o ip̄s Ege
lū apud Hostiliā oppidū agri veronēsis occurrit: et cōgressu i illū facto ip̄s cū exercitu suo fudit: et mul
tis ex ip̄s exercitib⁹ celsi maximā de hoste reportauit victoriā: Admāq; reuersus: quoad vixit vr
bem in pace cōseruauit.

C Raynerius Jenu septimus et quadragesimus Venetoz dux: Marino duci hoc anno surrogatus 1250
ducavit annis decē et sex. Ip̄s p̄mus ducal: Bireto Frizium aureū honestādi magistratus cā addidit
vrbēq; Venetiā plurib⁹ edificijs: alijsq; ornamētis exornauit: et iter cetera pontē in Riualtoq; struxit
et plateā optime strauit: Eo nāq; regnā. e. cruentissima bella iter venetos et Venueses oziri cepta sunt: p̄
q̄b⁹ Venueses Pisani iuncti armata classe Venetias vsq; p̄perarūt: et Venetoz naves atq; littora
depredātes: vrbē et obsidiōe arcissima cinxerūt: q̄obrem Raynerius necessitate p̄pulsus: cū quāta potuit
manu vrbē exiit: et Venueses duce Hērico de Alea in nauali p̄lio adhoriti voluit a q̄b⁹ tandē supā
tus et captus: paucissimi ex suis saluari potuerūt. Raynerius autē captiuis Genūā p̄duct⁹ in carcere cō
iectus est. Ea. n. clade venetoz respu. admodū labe factari cepit: Quia Venueses p̄dicto Hērico duce
statim Creta insulā iuaferūt et venetis sustulerūt. Inde q; greci Euboiā. i. Hieropontū et p̄stātinopoliz
ac alia queq; q̄ in grecia veneti possidebāt similiter sustulerūt: Raynerius autē tandē a senatu multa pe
cunia redēptus: cū venetias redisset paulopost mori: et apud p̄dicatores sepulchro marmoreo sepeli. 1252

C Petrus patria Ceronēsis egregius ordinis fratru predicatoru declamator et catholice fidei acerr
rimus defensor: hoc anno p̄d. e. calē. Adai ob ip̄s catholice fidei defensionē: dū a lacu Lario sue cu
mano cū socio Adiolanū rediret apud Barlasinā oppidū ab Arrianis hereticis interceptus marty
rij coronā adeptus est: ob cuius sanctitatē et frequentia miracula ipsum Innocētius p̄fex sequētī an
no in sanctoru martyrum numero aggregauit.

C Viri doctrinis excellentes.

C Jacobus Balduini clarissimus legū interpres oīi Odofredi auditor: his t̄pib⁹ ip̄so dñō Odofredo
testate floruit et m̄lto in p̄cio fuit: q̄ iter cetera memoratu digna sup̄ toto codice celeberrimū opus p̄fecit

C Bernardus cōpostellanus sacerdos eruditissimus et iuris vtriusq; doctor: Innocētijq; p̄fice
familiaris et capellanus hoc ip̄so t̄pē ip̄s Innocētij exēplo et diligētia excitatus librū in p̄mo decreta
lū mēione dignū edidit: quē et apparatū vocauit: alia etiā quedā composuit.

C Vincētius gallus patria burgūdu historicus et theologus ordinis p̄dicatoz frater p̄ hoc ip̄s t̄pē
claruit: et innumerabiles historias tā morales q̄ historicas m̄ltis sub voluminib⁹ cōp̄bēdit atq; alia mul
ta edidit: et q̄maxime de laudib⁹ diue ac gloriose v̄ginis marie tractatū celeberrimū composuit.

C Martinus Scot⁹ Cisterciēsis ordinis (vt aunt) frater magne doctrine et singularis vite vir p̄ hoc
t̄pē Rome in p̄cio fuit: et historiā b̄ne cōposuit: quā Adartinianā appellauit: Ip̄a tamē laudē p̄dica
tores cuius ordinis sui Martino ep̄scopo tradunt.

C Alexander de villa dei ordinis minoru et sacrarū litterarū p̄fessor p̄ id t̄pē etiam in grāmatica li
bram vulgariissimū cōposuit: quē doctrinale dei nēminari et appellari voluit.

C Alexander de Alis parisiensis irrefragabilis et p̄cipuus doctor: et ip̄s hoc t̄pē clarissima reddidit:
Qui in vltimo vite sue exitu ob eximā dei sapientiā ac p̄cipuā ei⁹ deuotionē Adinoz ordinis habitū
suscipere voluit: q̄cū esset accuratissime doctus ex mādato Innocētij pape in theologia summā admo
dū copiosissimā et celeberrimā cōposuit: quā et in p̄es quattuor diuisit: Insuper et vniuersū sermō vetus
et nouū testamētū postillauit: propter qd̄ sōns vite appellari promeruit.

C Guido Bonatus astrologus p̄ idē t̄pē in syderalibus disciplinis vniuerso occidēti notissimus et
celeberrimus fuit: Cui adeo ea in facilitate aperta fuerūt oīa vt nil apud eam illi incognitū frerit.

C Conradus Federici filia Joānis hierosolymitani regis vxore filij: quē pater (vt diximus)
retū oīam heredē reliquerat: hoc anno a germania p̄fectus nullo deterritus paterne p̄mātiōis exēplo 1253
Regnū sicilie vtolēter ingredit⁹: et Neapolim accedens cū cines tanq̄ excommunicato deditionē facere re
cūsaret: vrbē per obsidiōē samēq; potius menia ipsius multis in locis aperuit: Cuiusq; p̄sertim p̄

marios male tractavit: eo tñ morte sublatu & veneno vii credit extinctus: Manfredus fr̃e proerante regnum in manu eius reliquit. Hic quippe indignatione commotus Capue vrbis muros euerit: & aquinum nobile oppidum incendit.

C Anciani qui populo florētinoz ius dicerent hoc eodē anno mortuo Federico cesare creant & in loco publico collocant. Ipsi n. florētini Federico eoz inimicissimo qui plurimū eos vexauerat defuncto in libertatē sese vendicantes: & Guelfos ab ipso Cesare electos in priam reducētes rēpublicaz reformatū: vnde & duodecim ancianos creauere q̃ gibellinis resisterēt & ius populo dicerent.

6453

1254

C Manfredus Federici imperatoris ex cōcubina fili⁹: Corado fr̃e defuncto Sicilie regnū hoc āno obtinēt: & 13. annis regnat. Hic quis ab Alexandro pōtifice admōitus ne q̃q̃ cōtra ecclesie ditionē eo ī regno moliret monitis pōtificis obtemperare recusauit asserēs se demortui fr̃is legitimū fore heredē: & cur ab eodē Alexandro excoicatus fuisset: ac p̃tra cū paratissimū exercitū misisset: ipse accersitis multis saracenis ipsius pōtificis copias suas partim occidit & partim cepit: & infinitissima spolia exportauit. et cū ex hoc & cede suoz procerū multas pecunias cumulasset: multos ex aphyrica Saracenos cōducens ac etiā Florentie & aliarū libardie vrbū extorē sed se euocans maximū cōgregauit exercitū: Quo fret⁹ auxilio: iterato Alexandrū papā obstitit cū ignominia repulit: Ea victoria elatus Manfredus neapolitanos acius vexare cepit: ac in Eburia partiū factiones excitauit: & cū Genēsibus cōuentiōe facta Florentinos pōtificia partes defendētes iuxta fluitū Arabie ita cōstituit: vt Gibellinis vrbem relinqueret sūt coacti: quos cū postea Gibellini e medio tollere oīno statuisset: ea re Jordanis copiāz māfredi p̃fectus p̃hibuit. Sed tñmō facultatē respirādī eis cōcessit: Quāob̃ Urbanus q̃rtus statim in Franciā misit & Carolū sc̃i Ludouici regis fr̃atrē & gallia in italiā ad se cōuocauit: & eo regni Sicilie citra & vltra fretū rege declarato: Manfredū obicit. Carolus itaqz alpibus superatis in cisalpinam eburiaqz descēdens oēs guelfos secū Romā p̃duxit: qbus comitatus tandē Beneuentū peruenit: ibiqz facta cū manfredo pugnādi copia multis vtrinqz interfectis. Manfredū deniqz carolus interfecit & sic Carolus regnū ī pace obtinuit. Ex isto māsredo rege credideri ego māsredoz familiā descēdisse. **C** Gossioni siue Gorfoni arabica gens hoc anno Soldano Babilone impellēte diuersis in locis acti tandē Hierosolimā veniūt: & in templarios hospitaliaqz cōgressi multam stragem ab eis acceperunt & male mulctati ab eisdem rep̃essi fuerunt. Ceterum cum hierosolyma muris careret: ex insperato redeuntes occupata vbe multam de christianis occidionem fecerunt: ad sepulchrum quoqz domini accedentes quouis turpitudinis genere sedauerunt.

6454

1255

A Alexander. 4. papa natione capannus priā anagninus Innocētiō hoc anno surrogatus sedit annis. 6. men. 6. magni certe ai & cōsiliū vir q̃ manfredū Sicilie regē & Ezelinū de Romano atqz alios tyrānos p̃sequi vbiqz nō timuit: Sed & inter Beneuēses & Venetos lites cōponere nō destitit: Hic beata Clara de Assisio diuī Francisci condiscipulā in sanctas retrulit: & libellos quosdā cōtra mendicantiū paupertatē editos adoleuit: insup & paupibus p̃sertim religiosis de christiana religioe benemeritis beneficis & liberalis fuit: Et p̃pterea ex visione qua beati Augustinū vidit: vniōnē fr̃atrū cremitarū diuī ipsius priō Augustini a p̃decessore suo inchoatū ipse p̃fecit: Ordine qz ipsūm relicta cremo vrbē petere & incolere coegit: vt & ipsi doctrine verbo pariter & exēplo: necnon & cōfessionis audiēde auctus: sicut & ceteri salutis fructū afferre possent. In eodē ap̃pe statu ordinē ipm cōfirmavit: qbus etiā vna cū ordinib⁹ p̃dicatoz & minorū multa priuilegia: extēsiōesqz ac indulgētiās cōtulit: quas certe mira benivolētia: summaqz deuotione semp̃ p̃sequi nō destitit: & earundē religionū viris admodū doctis fuit: & ad cardinalat⁹ ep̃atusqz dignitates multos prouexit: sicut in annalibus nostris rep̃itur: Hic tandē cū Viterbiū cōcessisset: pacē inter Gennenses venetosqz cōpositurus cū ea in re diu vexaret: tedio animi: vt fertur mortuus est: & ibidē in ecclesia sancti Laurēti honorifice sepeli tur: Quo mortuo sedes vacauit mensi. 4. & dieb⁹ 3. Hic cū doctus egregie esset nonnullas decretales ep̃i stolas cōposuit: atqz alia aliqua que ingeniū eius ostendunt compilauit.

6455

1256

C Imperij electores hoc anno de impatore deligēdo cōtendentes bisarie diuiduntur. In qua qdē diuisione duos impatores. s. Joannē Castelle regē & Rodulphū Cornubiē Comarchū angloz regis fr̃ez elegerūt: sed neuter cōfirmatus interregnū adhuc in aliquos annos progatur.

6457

1258

C Discordie & lites p̃maxime inter Genuēses & Venetos ex quodā R̃sie monasterio hoc anno initū sumpserunt: q̃ adeo pestifera cōtagione cōualuerunt: vt res ipsa ciuitatibus ipsis plurimū fuerit p̃niciosa: in de & vniuersē xp̃iane religioni in laqueū magnū malūqz diabolū p̃uenit: Itā cū genuēses Venetqz ac pisani p̃ annos q̃tuor & sexaginta Ptolomaidē & Tyrū vrbē ditissimas possēdissent: ibiqz oēs orietis & occidentis contractarent mercaturas: Ibi tres populi cōi Decreto inter se in ptolomaida areas vi cos p̃ctoria & cetera queqz tēplis exceptis diuiserunt: ne si q̃q̃ iurgij inter eos oriri posset: hoc vero an no ex modica re maxima inter ipsos orta est cōtentio: & hoc p̃pter monasteriū sancti Sabbe abbatis: qz vtraqz pars sibi vendicare querebat. Sed genuēses qdē benivolētia vrbis p̃fecti freti exclusis venetis monasteriū capientes: & in arcem munientes sibi retinuerūt: Que res duos populos p̃potētes & benivolos alienauit. Erat tūc Philippus gallus in vbe p̃fectus: qui nec eos cōponere curauit: sed venetes populariter ptolomaida abire precepit. Veneti autē Tyrū se conferentes pisanos ad se tractes

sperto federe cōtra genēses irritarūt: et cū Adāfredo Sicilie rege aduersus Genuēses fedus inuēit
Quib⁹ p̄sidij⁹ freti veneti cōtra Genuēses arma sumptērūt: et maximā eorū classee in proloimaide por-
tu incenderūt: ac eodē impetu monasteriū incēderūt et euerterūt: Quā calamitate genēses irritati ma-
gis q̄ perterriti cōparara denuo classe apud Tyrū veneti⁹ occurrit: vbi auctis vtrinq; copiis Tyrus
eōis belli sedes delecta fuit. Veneti autē iunctis sibi pisanis eo loci genēses ingēti clade superarūt: et ca-
ptis eorū quinq; et viginti nanib⁹ atq; submersis Tyrū et ptolem: aidā redeūtes oīa genēsiū edificia di-
runt: Inde q; genēsiū ciuib⁹ eiectis eorū bona diripiūt: Quā sane cladē q̄ moleste Alexāder sum-
mus pōtifer: q; q; moleste genēses pertulerūt: exitus acta probant. Statim. n. genēses cū paleologo
greco federe inito Cōstantinopolim et Cretā et alia queq; grece loca veneti⁹ absculere: atq; alia ppe-
modū mala infinita eis dē intulere: adeo vt etiā portū venetorū occupantes eorū duces Raynerium cum
innumerabilib⁹ veneti⁹ captiuauerint et genā captiuos pduxerint: de qb⁹ malis passim infra dicitur.

Paleologorū imperij principium.

Michael paleologus grecus Theodori Vatari grecorū: vt appellabant impatores affinitate cōiū
ctos hoc anno pulsus e greca gallis ac Venetiis: duob⁹q; Theodori filijs parvulis: quos idē Theodo-
rus ex testamēto eidē cōmēdātos reliquerat: qb⁹ interfectis imperiū sumens impauit annis q̄draginta
quinq;. Hic itaq; paleologus ingēti spiritus vir Theodoro vatari mortuo apud Andrinopolim duo-
bus sup̄stib⁹ filijs puerulis relictis impiū et regnū tuzorio noie gubernandū suscepit: et multa magistra-
tu suscepit in latinos aggressus est. Et primo oīum Guilielmo Francigine Alchiani et proximas gre-
cie regiones obrinenti p̄lio cōgressus cum superauit captiuūq; Andrinopolim pduxit. et versam in
pontem regionē vt reciperet exercitū misit: Baldunus vero imperator Cōstantinopolitanus copias
quas habuit nanibus imponēs statim ad ipsius ore pontice defensionem misit: Interim greci qui erant
cōstantinopoli odiētes latinos vt eorū mos semper fuit eos inde eiecre cōstitueret et cō:urione inira
paleologū admonere vt ciuitatem recipere se prepararet: et nocte vrbis porta a cōiuratis refracta cōeu-
bia paleologū admiserūt. Baldunus sō et Pantelion Iustinianus p̄archa repēte suppellectile rapta
cū suis oībus ad euripū p̄fugerunt. Paleologus igitur vrbe potitus ad impiū aspirans impietatis et sce-
leris sui fundamēta iacere studuit: qz pueros Theodori fidei sue cōmissos iterficere curauit. Imperiūq;
interfectis pueris assumpsit: Et ita latinosū imperij finis fuit: quod per annos octo et 50. apud eos du-
rauit: Veneti autē nihilominus paleologū bello agitare p̄seuerabant: qui certe vt et armis tyrānidē detur-
bassent nisi illū genēses summis conatibus adiunxissent. Exinde greci paleologi centū et 94. an. impa-
uerunt vsq; ad annū dñi 1454. Quo qdē anno ipsa huius scelestissimi et p̄fidi hois cogitatio tñ impe-
riū tantūq; dignitatē suis p̄ditissimis morib⁹ in turcorū manibus plabi p̄miserant: qz Adhumer⁹ orho
manus turcorū p̄nceps ab Cōstantino tūc impatore vrbe sublata cum cū vniuersis ci⁹ satrapis captis
decapitare fecit. Michael itaq; capta vrbe benefici genēsiū nō inemor q̄ ei ea in re auxilio plurimo
fuerant thesaurū p̄maximū eis cōtulit: et p̄eram vrbe p̄pinqū concessit.

Bartinus turrianus natiōe Mediolanēsis frater illi⁹ Joānis quē in parmēsi bello interfectū fuis-
se diximus hoc ipso anno apud Mediolanū seditione facta vicecomitib⁹ et vanafforib⁹ inde expulsis vt
bis se tyrānū effecit et duob⁹ tñ modo annis regnauit: Hic tyrānidē inira cū intellexisset Egclinnus de
Romano pollicitatiōibus capitaneorū et vanafforū vrbe occupare velle: et cū quq; milib⁹ equitū ea de
causa ad Cassianū pontē puenisse: Ipse cōgregato exercitu suo statim via indirecta Soncinū petijt: Ibi
q; ab Ezone essent et Bosso donarēū ac Obertino palauicino auxilio postulatis Egclinnus inter Cas-
sianū et vicimereatū interclusus: et cōgressu facto demū ipsum Egclinnū vulneratū iam octogenariū eū
oī suo exercitu cepit: et Soncinū vsq; perduxit: vbi paulopost deficiens ipse Adartinum cum reliquis ci-
uitatibus ab ipso Egclino opp̄ssis libertate consecutus est.

Adirabilis populorū peregrinatio hoc anno vbiq; fuit q̄ a peruinis incipēs nō solū Italic popu-
los: sed etiam exteros ita cōmouit: vt longis agminib⁹ crucē cū laudibus p̄sequentes ad cōuicinas ciui-
tates misericordiā et pacē cōdamantes supplices cōmearent.

Ciri doctrinis excellentes.

Henricus cardinalis hostiēsis cognomēto ēr hostiēsis vir hūani diuinisq; iuris p̄tissimus hoc tpe
easobres apud Alexā. pōn. maxio hētur in p̄cio: q̄ ab ipso pōn. p̄monitus sup̄ toto decretaliū titulo le-
cturas peritiles composuit: Sed et summa admiratione dignā in vtroq; iure conscripsit: quam galli et
tramontani compendiosam vocant.

Adofredus alter a superiore celeberrimus legū doctor his tēporibus floruit: et ea in disciplina nōnul-
la cōposuit: et q̄maxime sup̄ Codice Digestorū toto lecturas accuratissimas.

Aymonē anglicū ordinis minorū generalē ministrū theologū scientissimū cū supradictis floruisse
cōstat: qui iter cetera ingenij sui monumēta Breuiariū Alexātri propter iussū correxerit et rubricauit.

Sualterius luculentissimus ordinis minorū doctor et pietatēis eps hac etiā tēp̄late et doctrina
et vite sanctitate insignis plurimū fuit: qui super sūas Petri lōbardi opus non vulgare fecit: Sed et qd
libera ac tractatus vi sacris lris cōposuit: ac etiā Alexandri pape iussu sermones peritiles ad status
edidit: quos idē pontifex perfectos cōmendauit et approbauit.

Obertinus Palauicinus comes vir vtiq; domū nobilissimus natione parmensis hoc anno sup̄sti

te adhuc Egellino de Romano tyranno eius in oibus bellis socio: Cremona et Placenie auxilio Sibelli-
norū opitium obtinet: Quibus obiectis et presidio firmatis magno sine factionis exercitu cōgregato vna
cū ipso Egellino in legatū apostolicū monens apud Sambarā Buxiani agri oppidū maximā de quel-
pibis edidit occidione: inter quos ipsum legatū et vrbis epm secū capiēs abduxit: Sed postmodū iter-
ueniente Bosso donario cremonēsi cū legatus cū episcopo liber factus cū ipso Ubertino sedus inijt
et accitis secū Turrianis Mediolanēsis: et Henrico Rinola Bergomeni Adantue p̄feto Uberti-
nū istum ab Egellino seimgere tentauit: quod et fecit. Veruntamen Ubertinus hic prudēs et bonus ad
modū existēs: h̄ gibellinā factionē vbiq; extolleret: cōtrariāq; aliqui deprimere: Tandem approbante
vtraq; factione ppter eius iustitiā Buxiana vrbe potitus est: Proposuerat q̄z et Antinā et regim et
Bergomū suo adicere impio: et qdē fecisset nisi Ferraricū et Bononicū guelporū cōsiliū obsti-
tisset. Suerat. n. hic Ubertinus magni animi et cōsilij vir. Cuius facinora pelara strēnue gesta scripta le-
guntur: eāq; ob rē cū oēs ferme Cisalpine Gallie ciuitates in suā plexisset sententiā: Carolo franco in
Siciliā iam proficiscenti cum manu valida restitit. Regnavitq; hic ipse Ubertinus bis in vrbibus an-
nis ferme sex.

Chium egei maris insula: hoc anno ruente iā paleologorū impio in Genuensiu manus hoc modo
puerit. Veneti. n. Michaelē paleologū impugnates: et ingēti potentia cōpimentes: cū eum deicere taz
cepisset: ad Genuenses venetis inimicos refugit: Qui in auxiliū eius veniētes venetos facillime repul-
serūt: Quāobrem obidione soluta paleologus pro beneficio Chium eis cōcessit: Quā quidē insula nunc
vsq; nō sine magno discrimine cōtra Turcorū imperiū defensasunt licet a gbusdā annis citra Adabu-
mero Turcorū pncipi ipsam tributaria effecerunt. Olim. n. hec insula magnā classē habuit: et imperij
maris p dies multos sibi dignitatē vendicauit: Inde qz illius casus semp varij fuere. In ea quippe insu-
la malix nascitur: Que quidē res Genuensibus: cū alibi nō nascat magnū affert emolumentū. In ea ē
Arusi promontoriū a quo: teste Plinio libro. i. 4. natura. hīsto. optima deducebātur vīna que Arusiā
dicebant. De quo Virgilius in daph. Cū nouū fundā calatis arusiā necar.

Romanus. 4. papa natiōe gallus ex Treccacensī vrbe natus Alexandro pontifici succēd^o se-
dit annis. 3. mē. i. et dieb⁹. 4. Hic et si humili loco natus p̄stanti tū et elegatī lingua fuit: q̄ ali-
quādo laeess tns q̄ vili p̄e ortus esset: Respōdit nobilē virū nō nasci: sed fieri vītutis et nobi-
litaris est. Hic pōntificatū suscepto e gallijs statim milites cōuocauit: quos Adāfredo ecclesie

ditionē verari obijceret: Eius postea instituti sunt solēnitatē corpis xpi euz p̄cessionibus et octauis a
cūctis fidelib⁹ celebrari: pro gbus indulgētiis maximas cōcessit. Eiusq; officiū ex veteris testamēti si-
gura p̄mū Thomā aquinatē cōfuit esse fiendū. Multas. n. hic pōt. fex ai molestias ob pncipū tyranni-
des et partialitatē factiones pertulit: quarū tedio Perusij vitā cū merore exalauit: Cuius qdēz corpis
ibidē in diui Laurēti fano sepultū fuit: Ob cuius mortē cessauit ep̄a: us mensibus quinq;. Hic ordies
mendicantiū sanctoribus et p̄uilegijs multū iuuit.

Philippus Martini turriani Mediolanēsis fili⁹ hoc anno p̄e defuncto in tyrānidē mediolanēsi
num eidē succedēs regnavit annis. 3. Vir qdē aio illiberali et rustico: q̄ magistratu sumpto statim i cremonen-
ses exercitū duxit. Comogz eoz oppidū capto: diripiendū militib⁹ suis cōcessit. Inde qz pace interueniē-
te: Urbano pōntifice cū cremonēsis facta Bergomum in suam redegit potestātē atq; Monariā vrbe
expulsa Tornellorum familia suo iuri conquisiuit: Tandem moriens Neapoleonem filiū successorem
reliquit: qui et regnum perdidit.

Cometes hoc anno insigni magnitudine supra. 3. mē. apparuit: quo p̄us apparente Urbanus pō-
tifer infirmari cepit: sed eadē ipsa nocte qua Urbanus obiit et extinctus est.

Albertus magnus natione Sueuus Rathiponēsis ep̄s: et ordies p̄dicatoz. p̄fessor bis t̄pib⁹ parisi⁹
clarissim⁹ et oib⁹ p̄ferēdus fuit. H̄s sane infinite doctrine: et tāte qdē q̄ nemo ei antepōndus sit: sed
nec qdē equiparādus: Quāmobrem magni cognomētū adeptus est: q̄ cū multis annos colonie et pari-
sius publice theologiā et philosophiā docuisset: et infinitos p̄pmodū cōquisisset discipulos: tandē octo-
gesimū agēs annū anno salutis n̄re. 1280. Colonie morit⁹: Qui cū cruditissimus et multarū finiarū emi-
nētissimus esset oia fere Aristote. opa optime cōmētare voluit: ac sup̄ q̄tuor finiaz libros accurā: asime
scripsit: magnā etiā Bible partē exposuit: atq; euāgelia et Pauli epl̄as egregie declarauit: Sumas qz
theologie inchoauit: h̄ nō p̄fecit. De paruis etiā aialib⁹ libz p̄pulchz cōposuit: edidit: et cociis suis li-
brū in quo res naturales q̄tū fieri potest theologie similes esse ostendit.

Lemēs. 4. papa natiōe Harbonēsis Guido fulcadij antea vocat⁹ Urbano surrogat⁹ sedit
an. 3. mē. 9. et diebus. 21. H̄s c̄ p̄mo iuriscōsultus existēs toti⁹ gallie sine cōtentione p̄maris fu-
it vrozēq; habuit a qua etiā liberos suscepit: Quia defuncta p̄mo p̄dicēsis: deinde Harbo-
nēsis ep̄s p̄motus postmodū cardinalis factus dentq; p̄p doctrinā et sanctitatē perusij ab-
sens pōtifer delectus fuit. H̄ic cū p̄pbene spiritu plenus esset multa p̄dixit anteq̄ fieret: Cuius opa et
industria pax inter H̄ericū Anglie regē et Symonē Bonifortis comitē: ac inter Glorēinos et Senē-
ses ceterosq; Italic populos cōfecta est: quos et quo aduixit sua auctoritate in p̄posito continuit: atq;
Ednigē Polonie ducissam viduā miraculis clarā in sanctas rettulit. Reliquū vero vite sue ip̄s in ieu-
nijs: vigilijs: orōib⁹: alijsq; opib⁹ bonis cōtrinit: qbus p̄sidijs pōntificatū optie administravit. moriēs

deniq; magno de se apud oēs relicto desiderio Viterbij sepelir: quo mortuo cū dignū cardinales eidē nō inuenirent maxima cōtentio exorta est: pp qd vacauit sedes annis. 2.

C Bodegar egypti soldanus hoc āno egyptioꝝ regnū suscipiens regnauit an. 12. q regno suscepto stati xpianos Syriā inhabitātes debellauit. indeq; hostili aio in armenia. pfectus: etiā ibidē xpianos psequi nō destitit: postmodū Antiochiā habitatoribus vacuā veniēs vniuersam ferme deleuit. Septē postea annis decursis iterato ipsam Antiochiā inuasit: et cruentissima strage ipas affecit: vnde et vniuersum suū exercitū sda bonustū cū. 20. captiuoꝝ milibus in egyptū reduxit: Deniq; cōtra assyrios pugnaturus vadēs ab eisde supatus grauissime vulneratur: et Damascū relatus messā effudit animam.

C Capreolū primariū agri Bixiensis castellū nobilissimū frequentatū hoc āno a Carolo Sicilie re ge adiuuātib; Bixianis guelphis ab Ubertino palauicino Bixia pulsus capir: et inde habitatoribus pulsus: eozūq; bonis in predā satis funditus euerit. Quod qdē castellum quante tum dignitatis et for titudinis tūc fuerit: ex eius ruinis apparētib; ostēdit. Carolus enim: sicut premissimus ex gallia cōtra Manfredū regē a pontifice vocatus: cū in Calsalpina descendisset Ubertinus palauicinus tū Bixie et aliarū ciuitatū dominus a Manfredo rogatus Carolo venienti resistere et itinera pcedere statuit. Sed carolus magno satis et potētī guelphoz exercitu cōgregato cōtra Ubertinū apud ipsū Capreolum venit: et eius agrū vbi primo statua posuerat longe lateq; populatus est: Deinde sacraq; vringq; pugnādī copia post multoꝝ cedēs Carolus cū suis superior factus: Ubertinū ipsū reppulit: et tan dem castrū capiens: oīno diruit et euerit: et ei bona in direptionē dedit. Ex hac nāq; facitura illi regio ni Francie curte nomē inditū fuisse existimo. Cōplanato autē Capreolo itidē in Abteclaro eiusdem agri Carolus fecit.

C Carolus itaq; Ludouici francoꝝ regis frater: hoc anno māfredo Sicilie rege interfecto a Clemē te papa Sicilie rex declaratus regnauit annis. 17. Hic igit a Clemēte pōtifice: vt dictū est cōtra māfre dū ex gallia accitus stati alpius supatus in Calsalpina descendit: et ibidē Palauicino supato Capreolo ac mōteclaro agri Bixiensis oppidis vtrūq; per Flaminiā cū innumerabilibus factiois guelphē mili tibus trāsiens: Romā puenit. Indeq; Beneuentū pfectus cū Manfredō cōgredit: eoz; cū vniuerso ei exercitu supato et capto interfecit: q sublatū statim Beneuentū deditib; se vltro ciuib; cepit: atq; ita paulopost sicilie et apulie regna in suā potestātē redegit. Cōpositisq; in apulia et sicilia rebus: cūstigio Viterbiū cū vniuerso exercitu ad pontificē venit: vbi audiēs Cōradinū adolescentē Conradī suū ne potē in italia a Gibellinis cōtra guelphos fuisse vocatū: in Liburniā gibellinos domiturus illico venit. Sed cū multa ibidē moliturus videret a suis ppere in regnū cōtra Cōradinū vocat; eo accessit: Ibi dēq; magna de hostib; strage edita Cōradinū ipsū cepit: et capitali finia puniuit: et rursū vniuersū regnū sine cōtrouersia recepit: atq; ita denuo Ro. veniēs in lateranēsi basilica Rex Sicilie et Hierusa lem hac cōditione declarat: vt singulis annis pbeudi noie quadraginta milia aureoz; nummū; ecclesie Romane persolueret: quo in regnū cōfirmato pacē cū pisaniis statim inijt. et cū eis in apulicā in Ludo uici regis germani subsidū traiecit: Ibiq; Ludouico frē ex peste mortuo inuēto: cū Tunici rege paces hac lege cōposuit: vt ppetuo annis singulis sibi successorib; suis tributū aliqd penderet: ac ita in re gnū redijt. Verū cū in regno reuersus venisset: Siciliā ab eo descēsis inuenit: et Petro aragonēsi se sub didisse reperijt. Sed cū Petrus regnū debellaret: a pōtifice Ro. grauissimis cōsurs dānatus fuit. Gal li tū sui eo in regno mulierū pudicitia lasciuie nimii ac petulātē pertērantes viros in indignationē cōci tauerūt. adeo vt pene oīz oppidoꝝ ac vrbū populū cōiurauerūt: vt pprimū die cōstituta aduersa scē te cāpanis significari cepisset cōfodere singulos gallos intra menia repertos: quod quoquo mō factita tū fuerit: nō minus crudeliter q cōstātē gestū est: Sicq; oīo publice gallis abrogato: petrus ipse in regnū a Siculis accersitus est: qui audiēsus ea rōne id regnū Petrus accepit: q illud Cōstantie vxori hereditario pris Manfredi iure diceret sibi deberi. Deniq; et ipse Carolus sine liberis morit: et Neapo li sepelir: Huic iō hierosolymoz regnū declaratū fuit: q; Maria antiochie pncipis filia: cui id regnum debebat: qd Hugo eius nepos occupauerat illud Carolo huic regi deuouerat.

C Laurens reppulus qdragesimus octauus Venetoz dux Jacobi pdicti ducts filius hoc anno in Raynerij ducis demortui oīum cōsensu loco surrogatus ducatur annis septē mēsi. 2. et diebus. 5. magne certe humanitatis: modestie iustitiezq; vir: sed et pacis amator et cōseruator habitus fuit: ac etiā in pri mos et maxime pauperes comis et bñficus: cui virtutib; allecti Ceruic ciues venetis sese vltro subdi dere: huius. n. opa Senatus venetus: procurāte etiā Philippo francoꝝ rege: nullis Cremonā lega tis pacē cū genuesibus ad quinquennū pposuit. Nā antea inter se multis cladib; (vt premissus est) oīu bi duo populi decertauerāt: Deniq; hic clementissimus pnceps moriēs in paterno sepulchro apud fra tres predicatorēs sepelitur.

C Rayonus qdā frater (ordinis cuius sile) ex Vocationū nobili familia natus magni ai et fortitudi nis vir: hoc anno cū factionis guelphē in lōbardia caput cēfere: cōparato sibi satis magno et honesto factionis sue exercitu: adiūuātib; etiā guelphis cremonēsi b; in Bixianos duxit: vbi et post multos et bellinoꝝ cōflictus tandē superior factus Bixiā intrauit: et inde pulsus palauicini pcedijs Bixia poti tur. Factus vrbis oīs tūm ibidē cremonenses socios haberet suspectos: paulopost etiam eos v:be de pulit et vrbē integram solus possedit: cremonenses autem indigabundi recedentes cūestigio cum pla

1266

6465

1267

6466

centis laudibusq; in ipsius fratre brixianoq; pncipē sedus inierūt: et sequenti anno Januario. s. men-
se: ipsi cremonenses cū socijs civitatib⁹ venientes tumultuarie oīa Brixianoꝝ castella, in Elii fluminis ri-
pis cōstituta: v3 Canedū: Senigā: Pōtenciū: Arceas: Barchū et reliqua crebris incursionib⁹ vexave-
runt: ac cedibus et incendijs crudelē in modū destruxerunt: Quāobeaſam brixiani maximū dānum
pertulerunt: Veruntq; frater ipse Rayonus regnavit ea in v3e annis tribus.

Conradinus Cōradi Suevi impatoris ex filio nepos hoc anno a gibelinis cōtra guelfos in ita-
lia vocatus cū maximo alemanoꝝ suoz exercitū Geronā primo deinde papiā venit: Inde q; per car-
ratisiū oppida ad Gemenſiū mare tranſiit: ac inde pifana claſſe in agrū lucenſem pductus: magna
ibidē vaſtitate fecit: Ibi q; maiore ex Lōbardia et Romādiola gibelinoꝝ exercitū cōparato: adiuvā-
te etiā Guidone Seretano comite q ad cū magnas copias adduxerat statim mareſcalcum Caroli re-
gis apud Aretiiū prelio ſuperatū interfecit: quo mortuo Romā cōceſſit: Erat tū pōſſex Viterbij qui cū
tranſiit adoleſcentē videret pphetica voce dixit ipſum tanq; agnū ad cedē pducī: qd et factū eſt: cūq;
Ro. appropinquaret ſeu appropinquaret: Henricū Senatoreꝝ regis Caſtelle ſarrē ad pontē Adilmiꝝ
cū populo Ro. obulā habuit: et ab eodē tanq; impator receptus in capitoliū pduxit: Dimiſſoq; Rome
Guidone ſeretano cū Henrico: et cū oī exercitū in regē pperavit: ac cū Carolo cāpeſtri loco pugnavit
multiſq; vtrinq; ceſis tandē Conradini exercitus fundit. Henricus autē ſenator cū cedē maximam de
alemanis videret Romanis deducētib⁹ ad tuta loca confugiens evaſit. Conradinus vero et auſerie
dux ſernoꝝ habitu fugiētes ad Auſcra perueniūt: vbi poſt octauū diē cogniti capti q; et ad Carolū
perducti ab eodē ſecuri peſſi vitā finire. Carolus autē victoria potitus regnū omne recuperavit.

Sarraceni hoc ipſo anno ex Africa ſolūtes vtraſq; hispanias opprimunt: Sed xpiani cruce ſi-
gnati in eos irrupentes maxima cede proſtrigunt.

Comū nūc frequētari Cremonēſe. oppidum agro Bergomeſi ppinquū: cū ſupiorib⁹ dieb⁹ Ber-
gomeſibus admodū fuiſſet inſenſum hoc anno ab eiſdē Bergomeſibus cū maxima cremonēſiū cede
et dāno capitur: et direptis oppidanoꝝ bonis funditus cōplanatur.

Ciri diſciplinis excellentes.

Bonanēſura de regio balneo ordinis minorū generalis miniſter et theologus eminētiſſimus ac al-
banēſis cardinalis: eſt his tēpib⁹ pter ſanctitatē maximā etiam ingenij grā et auctoritatē maxia pdi-
tus: clariffimus in toto orbe hitus eſt: q pre ceteris doctorib⁹ luculētiſſime et copioſe tū ſup q̄tuor Sen-
tentiarū libros ſcripſit: Poſtillaſq; ſuper Lucā et Apollogiariū librū ſcripſit. Inde de cōſeplatiōe librū
vniū. De ſex alijs Seraphin li. i. ac regulā nonicioꝝ li. i. Vini q; Franciſci Hiſtoriā maiore et minore cō-
pſavit. Atq; ordinis cōſtitutiones lib. i. Eaſq; obres et ppter eius frequētia miracula: cū etiā coriſpū
incinerato corpore incorruptū inuentū fuerit. Sixtus quartus pōſſex anno dñi. i. 482. in ſanctorū pon-
tificū numero merito aſcripſit.

Joānes de Rupella eiſdē ordinis pfeſſor et doctor et inter doctores ſui tēpſ celebris tēpeſtate hac
floruit. et ſuper quattuor ſuiꝝ libros accurate et docte ſcripſit.

Robertus de Ruſia ipſius q; ordinis minorū pfeſſor et theologus p hoc ipſum tēpſ in ſcio exiſtēs
et ipſe graniter et docte ſup ſuiꝝ ſcripſit: ſed et ſui ordinis declarata ſi Symont gñali trāſmiſit regulā.

Thomas etiā agnas Alberti magni diſcipulus et ordis p̄dicatoꝝ angelicus et p̄cipuus doctor: ac
ſue eratis pacurus vir hiſdē tēpib⁹ apud Parisios p̄mū in doctrina locū cōtinet: Hūc ſetiſſimū et ſcien-
tiſſimū virū ex inſigni comitū familia apud apuliā originē duxiſſe tradit: q et in ipſis iſtante rudmētis
dei grā p̄ditus ordinē diuī Bñici igreſſus religioſiſſimā et p̄fectiſſimā vitā vſq; i finē exegit: vbi ē pter
doctrinā maximā miraculoꝝ gloria noiatiſſimus evaſit: Tandē Romā vocatus pperās cū apud cal-
ſinū montē fuiſſet iſſimilitate conceptus anno dñi. i. 73. ſanctiſſime migravit ad dñm: Quē poſtmodū
Joānes. 22. pōſi. propter crebra miracula ſanctorū cōfeſſoꝝum et doctorū numero aggregare voluit: q
cū eſſet accuratiſſime doct⁹ hos inſcriptos libros et tractatus poſt ſe reliquit. Et primo.

Cōtra grecoꝝ errores ad v3a. 4.

Declarationē articuloꝝ cōſoldem

De pceptis et lege amoris

De eccleſie ſacramentis

Expoſitio ſymboli. ſ. credo

Reſpōſio de. 12. articulis

Reſpōſio de. 41. articulis

Reſpōſio de. 63. articulis

Reſpōſio de. 6. articulis alijs

De verbo incarnato

De verbo item

De natura verbi et intellectus

De angelis

De vnitatē intellectus

De perfectione xpiane religionis

li. i. q̄ iſcipit libel.

li. i. Bñs Petr⁹

li. i. Tri ſui boi

li. i. Poſtulatit

li. i. p̄cipiū qd

trac. i. p̄. p̄ſide.

trac. 2. Re. i. xpo

trac. i. lectis lris

trac. i. Cariffio

trac. i. ad itelle.

trac. i. videam⁹

trac. i. q̄ ſacris

trac. i. Si cōs

trac. i. xpiane reli.

De fato

De induinatiōis pncipio

De eſſe et eſſentia

De natura materie

De elemētoꝝ mixtione

De occultis nāe opib⁹

De motu cordis

De inſtantibus

De q̄tuor opeſitionib⁹

De demōſtratione

De fallacijs

De ppoſitiōib⁹ modalib⁹

De natura accident

De natura generis

De pncipijs nature

trac. i. Queritur de

trac. i. Qm̄ due:

trac. i. Qm̄ parus

trac. i. Qm̄ de p̄n.

trac. i. Dubiū apud.

trac. i. Qm̄ i gbusdā

trac. i. Qm̄ oē quod.

trac. i. Qm̄ omnem

trac. i. Qm̄ q̄tuor

trac. i. Ad habēdam

trac. i. Qm̄ logyca.

trac. i. Qm̄ ppoſi.

trac. i. qm̄ oīs agn.

trac. i. qm̄ oīs crea.

trac. i. Qm̄ qdam.

De vite spūalis perfectione
Pro ipugnātibz religionē
De regimine principum
De regimine iudeorū
De forma absolutiōis
Expositio decretalis Firmiter
Expositio decretalis Bānam
De sortibus
De astrozū iudicijs
De eternitate mundi

tra.i. qm qdaz
tra.i. Ecce iūf.
tra.i. Cogitāti
tra.i. Excellētie
tra.i. libel. ple.
tra.i. Saluator
tra.i. Exposita
tra.i. Postula.
ga petisti
tra.i. supposito

De potentijs anime
De tempore
De formarū pluralitate
De natura sylogismoꝝ
Summa logyce
De innētiōe remediij
De natura luminis
De natura loci
Primā prē secūde totū theologie p̄tinet q̄cēf. 120.
Secūda prē secūde habetē q̄stiones. 139.

Ut adiutorium
tra.i. Sicut vult p̄būf
tra.i. Qm̄ sanctū ē
tra.i. Qm̄ est scire
tra.i. Quoniam
tra.i. Qm̄ p̄ncipium.
tra.i. Cōsiderandum
tra.i. Ad sciendum

Tertiā partē secūde cōtinētez questiones. 90.
Primū scriptū sniaz hīs distinctiōes. 98. z. q. 8. 4.
Secūdū sniaz habēs distinctiōes. 9. 4.
Tertium sententiarū habēs distinctiōes. 40.
Quartū sententiarū hīs distinctiōes. 50.
Summa cōtra gētiles librorū quattuor
De potētia dei libz vñū habēs q̄stiones decē
Q̄ones de v̄tutibz in cōt. z. de v̄mone dei q̄stio.
Questiones de anima: quaz articuli sunt. xx.

Petrus de tarāstia natione burgūdis ordinis similiter p̄dicatoꝝ theolog⁹ p̄fessor: z. postea pontifex maximus: vt infra dicit: z. ipse hīs rēponibz apud parisijs p̄dicādo: docēdo z. scribēdo maxio in precio fuit: Qui cum doctissimis cēt in sacris codicibz nōnulla vtiliter declarauit: ac super sententiarū libz multa egregie composuit.

Petrus quoq; hispanus medicus patria vlyxbonensis postea tusculanus episcopus: ac demū maximus p̄tiffex hac ipsa tempestate in precio exiitēs canones quosdā ad medicināz pertinentes edidit atq; libzū: quem medici thesaurū pauperū vocant conscripsit. Seruntur et eius problemata ad imitationem Aristotelis edita.

Philippus sancti Ludouici regis fili⁹ hoc āno patre germano in aphyrica defuncto ibidē etiā exns regnū mun⁹ suscipiēs regnauit ānis. xx. vir certe vite sanctimoniam patri p̄similis q. apud aphyricā cum exercitū exiitēs ob nimia militū suoz ex peste stragē: ac etiā pietate vitade cōragionis cā permoius diuissa aphyrica in italiā aduāgauit: z. viterbiū vna cū Carolo aunculo Sicilie Rege statū ad eardī males in conclauī cōstitutos se cōtulit: z. eisdē patrib⁹ ex more salutari Cremonā inde cōcessit: vbi aliq̄p tūlū subāstēns pacē inter gennēses z. venetos ad quinquētiū vsq; cōposuit. Hic cū cēt optimi viri filius: ad ipsius imitationem multa z. laudabilia p̄sēde xp̄i tuz domitū foris exegit pietatis opera: z. inter cetera mēoratu digna bē marie magdalene corpus massiliē iādū a biō Maximo in villa sui noīe cōditum orationi sepulchro z. maiore sacello exēmauit: cuiusq; caput seorsūz in theca argentea recludens alia quoq; consimilia: z. multo maiora consecit opera.

Reginus decim⁹ papa natione placentinus ex vicecomitū familia ex Mediolano pulsa Theobaldus antea vocatus hoc anno post longam contentiōem pontifex creatus sedit ānis quattuor: mēibz duobz z. diebz decem: Vir certe omni vita clarus: prudentia videlicet rerū gerendarū: for. iudine animi: qua omnia continebat: humanitate: clementia: ac in Christi pauperes benignitate: quibz virtutibz ornat⁹ p̄ter consuetudinem laudēsis archidiaconus z. in Asiam peregrinationis gratia viterbi a Cardinalium collegio post longam contentiōem pontifex creatus est: De quo quidam sic dixit: papatus munus tulit archidiaconus vnus: Hunc patrem primum feci discordia fratrum. Hic itaq; pontificatu suscepto vt sanctos decet pontifices pacis amator: z. partialitatum omnino alienus ad componendū pacem inter gennēses z. venetos magnis inter se cladibus diu affectos statim animum adiecit: Quā in re philippi p̄dicti Francozū regis vsus est prudentia: Ea q; consecra quum Florentiam vna cum Carolo Sicilie Rege accessisset: omne ius pugnandi florentinis interdixit: Deinde ad Lugdunū Galliarū urbem pro celebrando generali concilio se contulit. Ad quod paleologus grecozū imperator profectus iam tertiadecima vice cum Romana ecclesia vniōem fecit. Et quidam tartari principes consecuti sacrum baptisma ac ceperunt. Et Rhodulphus comes in Imperatorem ab electoribz delectus fuit: Hic inter cetera doctis viris plurimum fauit: Quozū nōnullos ad Cardinalatū prouexit: z. maxime Bonauenturam ordinis minorū generalem ministrum virum doctum z. sanctitate insignem: z. Obonem vicecomitem affinem suum mediolanensem creauit archiepiscopum. Absolutoq; concilio: z. reduntez pontificem Alphonsus Castelle rex apud Bellocadonū pontificem conuenit. Conquestus de imperio Rhodulpho tradito: sed a pontifice placatus ius omne Rhodulpho cessit. Trāsīēs deniq; iuxta Florentie mēia rogatus interdictum tollere renuit. Accedensq; Breuium ibidem diem obiit: Cuius corpus floruisse miraculis compertum est.

6469

6470

6472

1273

C Jacobus corarenus. 49. venetorum dux in Laurentij sepulchri loco omniū cōsensu hoc anno surrogatus dicitur anis. 8. et mēis. 5. vir quē nā pacificus et quietus cum tēpore senatus venetus p̄ter eius volūtate: cū nova vectigalia in sinu adriatico exigē statuisse cū bononiensib⁹ q̄ tū toti perāt. Si amine dux suscepit bellū: Cūq; trienio ferme cū eisdē bononiensib⁹ varia decertasset fortia. Demū oēs fessi pacē ea lege p̄posuerūt: vt bononienses castello qd̄ i ostio padis cōstruxerāt diruto cū educatione q̄rūdā rerum sibi reseruatā venetis ipsam custodiam dimitterent. pace hoc modo confecta in futurū ad cultandas animi p̄urbationes tandem magistratu hic princeps se abdicauit.

6472

1273

C Synodus maxima hoc anno Lugduni a Grego. pōti. p̄dco indicit: q̄ et paleolog⁹ grecorū cū magno comitatu p̄uēit: vbi cū multa sapiēter disputata fuissent: Rodolph⁹ comubie comes p̄ Joānē Cassel le regē Romāorū impator. p̄nūciat⁹. Et greci de p̄cessiōe spūs sci cū Ro. ecclesia p̄ueniūt: In ea q̄q; synodo pōtifex Rodolph⁹ cesarē et philippū Francorū regē ipulit: vt ab itegro p̄ mauros p̄recipanda hieroso. arma caperent. Ad itaq; ibidē decreta fuerūt ordiata ad electionē sumi pōti. et ad xpianā religionē p̄tinētia: q̄ i loco dñs Bonauentura cardinalis albanēsis et ordis miorū gnālis mīster obdormiuit i dño Rodolphus Comubie comarch⁹. 17. germāorū impator: hoc anno oīum cōsensu in lugdunē si synodo Cesar creat⁹ impauit anis. 19. vir certe cū nil ad excellētiā laudis deesse p̄fusus videbatur. Robustissimo qdē corpe ac pulcherrimo aspectu fuit: sed et cōsilijs magnitudinēq; ai: ac egregia liberalitate extitit decorat⁹. Istis igit cōditiōib⁹ ab electorib⁹ vniūmūter fuit electus: vt. s. et sequētī anno corone accipēde cū Romā petēt: Qui p̄ncipib⁹ obitēperans Romā ad pōtifex cōcessit: a quo h̄ nō coronā imperij: tamē ius oē suscepit in germaniā p̄fiscēs p̄ra Algeſiāū Bohemie regē statz expeditionē sumpsit. et pugna cū eo cōferta superatū cū cepit: ac veluti viliſsimū māncipium in viliō offiij diu sibi seruire coegit: verū postea cum in cegno restitutus eidem filiā suā in vxorē dedit.

6474

1275

Innocētius quī papa natōe burgūndus petr⁹ rarāraſi⁹ antea vocatus ex p̄dicatoz ordie inſi gnis theolog⁹ Aretij pōtifex hoc anno Gregorio ſuſſec⁹ ſedit mēſibus. v. et dieb⁹. 7. Qui pōtifecatu ſuſcepto ſtatim florēntinos ab interdico Gregorij abſoluit: q̄ tū Eribuſci pōtificali iuſſu pacē cōſecſſent: iraxſſetq; genuēſes et venetos diſſidētes et d̄ vita et ſanguine decertātes i ſuā ſniā: niſi repēntina morte p̄occupat⁹ fuſſet. Erat. n. p̄ter doctriā q̄: vt dixim⁹: plurimū valebat: vir optim⁹: de quo multa bona ſperabatur: mortu⁹ deniq; Rome in lateranēſi bāſilica ſepellitur.

Adrian⁹ quī papa natōe genuēſis Innocētij quī nepos Orbobon⁹ antea vocatus p̄dco Innocētiō ſuſſec⁹ ſedit dieb⁹. 40. vir certe magni ai: q̄ mor viterbiū acceſſit: vt Caroli p̄tentia q̄ tūc Rome erat: cōminueret: quod certe feciſſet: niſi mors obſtinuiſſet: nā et eccleſie ditionē ab eodem Carolo: alijsq; tyrānis reddidiſſet: ac Gregorij cōſtitutionē de pōtifice eligēdo in meliōrē redegiſſet formā. Obijt autem Viterbij: et in conuentu fratrum minorum ſepultus fuit: vacantiq; ſedes poſt dies viginti octo.

Iannes. 21. papa natōe poringallēſis petr⁹ medic⁹ antea vocatus poſt h̄ adrianū pōtifec⁹ Viterbij ex tuſculano ep̄o pōtifex creat⁹ ſedit mēſi. 8. Vir et ipſe admodū doct⁹: ſed ſine p̄udentia vbiſ nūmō prompt⁹: ſed in reb⁹ agēdis inſtacr⁹ et timid⁹: hac tū cōmēdatōe dignus q̄ inopes b̄ficijs et pecūia ſemp adiūuit. Hic michaclē paleologū admonuit: niſi p̄miſſam ſuaret vniōnē Carolo regi impū daret: vix cū ſe victurū ſemp ſperaret: et ſibi p̄ polliceret: idq; omnibus p̄dicaret. Ecce ſubito Viterbij dū in p̄cioſo thalamo ludēt dom⁹ eadē ipſe in ſaxa obrut⁹: interijt: Quo deſuncto vacauit ſedes mēſi. 5.

C Alcecomites in regno reſtituuntur. Orbicecomes mediolanēſi archieps: quē dixim⁹ a Grego. papa affine ſuo archieps dignitatem obtinuiſſe: vir qdē in tpalib⁹ magn⁹: in ſpūalib⁹ vero inceptus: hoc ipſo anno e mediolano turrianis tyrānis pulſis mediolanēſe dominiū vi et armis in vicecomites ſuos iterū reduxit: et vtroq; gladio ſuſcepto regnauit anis. 9. mediolanēſis. n. p̄ncipatus p̄ philippū turrianū in neapolconē eius filiū venerat: q̄ ſuſcepto p̄ncipatu ſimulrates multas cū Orbone iſto archiepo et Boſo de Bonaria Cremone dño: alijsq; vicecomitibus capitaneisq; ac vanaſoribus ſemp geſſit. Quāobz et Orbone ipſuz cum oībus aicis ſuis tādē mediolano eiecit. Orbō at vt erat aio gnōſor: ſanctē Joānē pōtifex maximo: alijsq; ſocijs ciuitatib⁹ arma cepit: et cōtra ipſū Neapolconē band. p̄cul a mediolano in pugna. p̄ceſſit: quem ſuperatū et captū tādē cū multa generis ſui familia: et pōtinū de amat⁹ proz ſuū ipſe interfecit. Quibus interfect⁹ vrbē armata māu ingreſſus oēs neapolconis aicos dirept⁹: corz bonis vrbē fugauit. Atq; ita denuo mediolanēſe regnū in vicecomitū familia hoc mō relatū eſt. Nā gualuagno vltio p̄ncipe vſq; ad ipſa vicecomites a mediolano p̄ ānos cētū et decē exules et inglorij extiterē: Quos tamē Romanus imperator nō dnces: ſed imperij vicarios duntaxat dici: et appellari voluit vſq; ad galeaciū p̄mū ducē. Orbō itaq; hic archieps a populo nobilitateq; ſic vicarius approbatus magnificētius poſtea vites ſuas extendere cepit: ac multas vrbes paſſim ſuo imperio ſubiecit.

C Viri diſciplinis excellentes. Solidus placentinus ciuis et medicus ſui tēporis celeberrimus tēpeſtate hac Verone vbi publico ſalario legebat floruit: et ibidē libz de chyrogia edidit pulchrum: ac vniuerſam medicinā poſtea q̄tuoꝝ libris accuratiſſime comp̄hendit.

C Salicimus duradi ordinis predicatorum ut a iunioribus professor cognominatus peculator provincialis episcopus Othelms discipulus et canonum prestantissimus doctor: hoc tempore sicut ipsemet in suo speculo in titulo de feudis testatur est Summam perutile composuit: quam speculum appellavit: a qua et ipse speculatoris cognomen accepit: aliud quoque volumine quam divinum edidit: quod Rationale vinorum officiorum appellavit.

C Jacobus de Belviso peritissimus iuris utriusque doctor cum supradictis claruit: et inter cetera ad novellarum et auctoritatum libros multa eleganter et docte addidit: sed et super feudis optime scripsit: atque multas eius disputationes scripto mandavit.

C Joannes gualensis ordinis minorum parisiensis doctor natione anglicus per hoc ipsum tempus apud parisienses ob eius divinam doctrinam maximo in prelio fuit: et ceterarum vite arborum nuncupatus est: quia inter cetera summam pergram quam universalem appellavit cum aliis scriptis tractatibus composuit: atque alias et quod celebres additiones sacris codicibus: et premaxime in apocalypsi addidit.

C Joannes Guarra eiusdem instituti et nationis theologus et Scoti preceptor: hec eadem tempora clarissima reddidit: qui ob ingenij magnitudinem super quatuor Sententiarum libros scripsit: ac alios tractatus edidit.

C Salicimus etiam de bella mara ipsius sacri ordinis virum sacris in litteris eruditissimum his temporibus ascribunt: qui super sententias pulchre composuit: et domini Bonaventuræ operibus aliquid addidit: Atque contra beatum Thomam Aquinatem nuperitane defunctum correctorium confecit: quibus in rebus se doctissimum ostendit.

C Rigaldus Remensis archiepiscopus ipsius etiam ordinis precessus et moderator: per hec ipsa tempora in sacris litteris multa luculenter edidit: per quibus maximam apud omnes consecutus est laudem.

Isolaus eius nominis papa natione Romanus ex illustri vrsinorum familia natus: gaitanus antea vocatus post Joannem pontificem tandem non sine magna patrum cōtentione pontifex creatus sedit annis 3. et mensibus 8. magni certe aetatis et consilij vir: sed et morum et vite sanctitate integer: ac amator et cultor viro-
rum doctorum: quippe qui in partibus dignitatibus et honoribus omnibus communis fuit: cuius prudentia factum est: ut Flaminia tota cum Bononia et Ravenna exarchatusque imperatoribus iudici suberant in ecclesie potestate redactæ sunt. Sed et senatorum munus quod principibus et regibus ecclesia demandare consueverat ipse solus obtinuit. Edificijs autem copulatis Romam ipse exornavit: et inter cetera apud sanctum petrum edes percomodas et leporarias: quod viridarium vocant muris altissimis circumxit: in quo et sepius venatus omni se occupabat. Basilicas vero petri et pauli vetustate collabentes restituit: et quasdam edes in laterano iam diu incubata perfecit. Scitum cum religionis observantissimum fuisse: et divina sacrificia religiosissime et cum lacrymis: ut bonum decet pontificem per sepe sacrificasse. Multa quoque ad cleri: populique christianæ pertinentia ipse constituit: Non caruit tamē in tantis laudibus reprobis: quia suos: ut sit: nimium amavit: quia Bartholdum nepotem suum Romam ad iole comitem constituit: et alium nepotem Latinum cardinalem in Etruria legatum misit: quibus gibellinis restitatis Florentie et alibi per liberos ecclesie magistratibus imposuit. Proposuerat enim hic pontifex duos reges ex domo vrsina unum in Etruria: et alterum in lombardia creare. Sed dum hec perficere exogitasset in Surino oppido existens apoplexi conceptus tertio pontificatus sui anno interijt: Cuius corpus Romam delatum in petri basilica sepelitur. Et per vacavit sedes mensibus 5.

C Raymundus ex turriana nobili mediolansium familia natus: comensis episcopus et aquilensis patriarcha hoc anno non modica factionis sue apud modociam oppidum factione sumpta contra vicecomites in mediolansium agro hostili exercitu prosilijt: ubi omnia cedibus rapinisque ac incendijs involuit. Quibus malis permoti mediolanses duovarientium et palauicinarum familiarum auxilio freti e mediolano tumultuarie eruperunt et ipsum Raymundum cum omni exercitu suo apud gorgonzollas et Vapum conuenerunt: ubi diu et acriter cum magna utriusque exercitus occisione pugnantes Raymundi exercitum tribus eorum militibus interfectis penitus laceraverunt. In quo Carponem turrianum virum clarissimum obruncaverunt.

C Joannes Bandulo patricius venerabilis: senatorum dux: hoc anno predecessore suo sponte se abdicato eisdem surrogatus ducauit annis novem et mensibus septem. Hic ex senatus decreto gravissimum bellum contra genoveses reassumpsit atque adversus Anconitanos pugnavit: eo quod mercimoniam in Sclanonia contra eorum conventiones vexerant: verum cum etiam urbem oppugnare statuisset: ab eisdem anconitanis cladem non modicam acceperunt. Tandem vero comminate Nicolao pontifice maximo ab urbis oppugnatione desisterunt et ultro citroque multis illatis acceptisque incommodis ipso pontifice procurante equis conditionibus inter utroque pax composita est. postmodum ab imperatore obtinuit: ut viceri i ducatos signare possent: quod buccisq; facere nequerant: tandem mortuus apud fratres predatores sepellitur.

C Sicilia insula hoc anno a Carolo predicto petro Arragonensi defecit: ubi Apulie princeps Carolus ipse filius naturalis filio ab aragonum filio cum multis captivis in Apuliam ducit: et carceri mancipatur: hec in insula: ut iam dictum est: olim italie cōiuncta erat: sed terremotu agere ea per undas intermedijs sine religio fluctuantebus ab italia divisa fuit. Et propterea Virgilius. Lucius dixit. Hec loca iam quondam vasta misera ruina: Tantum enim longinqua valet mutare vetustas dissiluisse ferunt cum protinus utraq; tellus una foret: et cetera que sequuntur.

C Hannibalum familia inter Romanas clarissima et sine pretensione primaria: hoc eodem anno sede Ro-

1277 6476

1278 6477

1281 6480

mana ex Nicolai morte vacante ipsi fauoribus adiunantibus vrsinos vrbis dominum occupantes ab urbe pepulere. Bñ. n. cardinales in pelau cñt: qdā Ricardus ex ipsius hāmbalū familia pceat conclauū Qui: vt erat animo pñs Uisus Nicolai pape nepotē viterbiēsi pectura deiecit: q̄ huius familie acer rimus eēt hostis: Quod audientes duo cardinales ex vrsino familia impedire ceperunt: ne fieret electio nisi Uisus in pectura restitueret: Quāobrem viterbiēses Ricardum secuti conclauē tumultuarie ingrediūtur: et cardinales quosdam capientes in vinculis coniecerunt: Quod vbi Rome scitum est eadē etiā hāmbalū ū factio vrsinos oēs ab urbe pellit: Quapp seditiones multe: plurimeq; cedes: et incendia multa subsecuta sunt. Sed nō multo post vrsini pceuales hāmbales eiecerē.

6482

1293

Artinus quartus papa natiōe tyronēsis Symō antea vocatus p̄ lōgā cōtentionē i Nicolao pōntifici hoc āno Querbij suffecit: sedit ānis. 4. et mēse vno: vir optimus et sanctitate p̄cipu⁹ q̄ pontificatu inito statim in die resurrectionis dñi sex cardinales creauit: et Carolū Sicilie regem ad se venientē e senatoria dignitate deiecit in p̄stinū stōrū restituit: eiusq; instantia paleologū imperatōrē pacta lugdunēsis cōciliū nō seruātē: et petrū aragonensem p̄ ins fasq; feliā octu pātem anathemate notauit: et ei⁹ regnū in p̄dā illud occupare volētib; p̄cessit. Bellū enā in Flaminia p̄ forolinianos ab ecclesia deficiētes gessit: q̄s ēt breui adiunāte hūc mōtūsserati in fide recepit. De mū mlti vexat⁹ curi perussū p̄fectū ibidē morit⁹: et i maiori ecclia ibidē sepeli⁹ p̄bi et mult⁹ claruit miracul⁹

Puerul⁹ villosus: et vrsorū more vngulis armat⁹ hīs tēporib; ex ipsius martini cōsobrina nasci⁹: Quāobrem martinus rubore perfusus oēs vrsorū imagines e domibus suis abradit fecit.

Piscē marinū leonis effigie habētem hoc ipso āno apud cētū cellas mēse februario captū fuisse tradunt: quē e mari extrahētes vlulatū ēt hoīs planctū dedisse ferūt: et ad pōntificē in urbe veteri perlatum vniuersos in stuporem sui conuertit.

6483

1284

Turrim aluissimā: quā torraciū vniuersi vocāt hoc āno in Cremona guelfhorū factio tū maxie cā i urbe pñales vna cū celeberrio tēplo in medio vrbis foro adiunātib; alijs huiusmodi sacris ciuitatib; edificare ceperūt: quā qdē cū maximo gaudio et ardore atq; impēsa iura duoz ānorū spātū indicibili ppe impēsa perfecērūt. Uex eodē āno quo turris p̄fecta fuit Rodolpho cesare in cisalpina veniente gibellina pars imperatōrē fauēte erecta guelfhos ex urbe eiecit: et pncipatu atq; torraciū superbissimū guelfhis abilitit. Ipso tūc volubili ludo homines ludere gaudebat.

Carol⁹ f̄s caroli sicilie regis fili⁹ hoc āno p̄e defuncto adolescētul⁹ patri in regnū succedēs regnauit ānis. 25. hic gallozū suoz exercitū frēt cōtra petrū aragonēse mōuit: et post multozū vtriusq; p̄tis cedes petruz ipsū Carolus vulnerās hāud multo post interijt. Et ocineps ab aduersario reliquū tēpus in pace cōsumpsit. Quinto deinde regnū sui āno: cū enā vngarie rex tūc virili ple defeciss⁹ ex vxo ria hereditate ēt illud regnū accepit: et Carolo p̄mogenito suo cōcessit. Eadē cū. 40. etat⁹ sue ānos cōpleisset moriēs. i. 4. ex maria vxore vngarie regis filia reliq; filios. 9. f. mares et. 7. femellas: quoz norio res fuere Carol⁹ p̄gnomēto marcellus vngarie regni titulo insignitus: Ludovic⁹ qui ordinē minorum induit: et postea in scōrū nūcro aggregatus fuit. et tertius Robert⁹ qui illi et patri in regnū successor fuit.

6484

1285

Silippus Stracōrū rex cognomēto pulcher philippi reg⁹ fili⁹ hoc āno ipso patre defuncto frāci⁹ regnare cepit: et regnauit ānis. 29. hic pira Edouardū āgloz regē grauissimū gerēs bellū multa incommoda et inuētas accepit clades: atq; Bonifaciū octauū pōntificē maximū p̄ ipsū arrogantiā apō ānā gniam vrbē p̄ Sarā colūnelez capi et in carcerē trudi fecit: Inde q; cū tēplarios milites oio extinguere statuisset p̄mo generalē eo magistrū euz multis exurit fecit: ac multos alios crudeliter interficiēs reliq; omnes timore p̄teriti e regno fugierūt. Iudeos ēt direptis eoz bonis ob auaritiā suā et quedā eozū maleficia e regno suo cum singulis vestimentis expulit.

Fulgineū vmbrie ciuitas oli a tuder tinis edificata et postea a Lōgobardis fundit⁹ euerfa hoc āno cū diu iā fuiss⁹ instaurata a pernisiis inuadit⁹: et p̄du rā et lōgā obsidionē et armis occupat⁹ et i direptionē oio militib; dat⁹ q̄ spolia ta eius muros aliq; ex pte destruxerūt Quāobrem pōti. Ro. p̄stinos sacris inē dixit: q̄ tādē vt veniam accipe merent⁹ maximam pecuniaz persolvere: et muros destructos resarcire.

Ordinis sermoz initū.

Philipp⁹ vir religiosissim⁹ natiōe ethiops⁹ ordis suoz v̄gis marie p̄mus q̄i iustitior et anctor: hoc ipso āno octano calē. septē. miraculis clarus non lōge a Florenti vrbē quieuit in pace. Optim⁹ sane vir et multa cōmēdatōe

Fulgineum Ciuitas Umbrie.

dignus q̄ ex parte Jacobi floriano: maritq; Albida natus: et apprimis disciplinis sufficenter edoctus ex medico satis egregio pmo eremitica vita suscepit: indeq; diuino oraculo monit⁹ hac seruo⁹ virgis marie religionē sub omni ipsi⁹ patris Augustini regula excitauit: atq; ipam verbo et exēplo aliqbus ad diuina p̄stitutiōib⁹ in forma redegit: Quā qdē religionē et ordinē a multis p̄robatū et cōturbatū B̄ndict⁹ postea vndecim⁹: et Bonifacius atq; Urbanus sextus: necnō et alij cōplurimi summi p̄tēfices approbantes mult⁹ p̄uilegijs et exēptiōibus munierunt: et inter medicātes cōnumerauerunt: Qui qdēz ordo nunc et viris doctissimis et in declamatiōibus clarissimis ac locorū multitudinē multo bētur in p̄cio.

C Viri disciplinis excellentes.

C Adens natiōe florētī⁹ medicus celeberrimus hīs t̄pib⁹ apud Bononiā legēdo clarus exissēs: velut alter Hippocrates ab oib⁹ habitus ē: Qui cū doctissimus haberet oīa Hippocrati et aliorum in medicina p̄ncipiū obscura egregie detexit: et p̄ ceteris explanauit: et q̄ nunc ad māus bēnī hec sunt Expositio amphorismorū hyppocratis: et p̄noscitorū eiusdē: Quasq; expositiones diuersis rēponib⁹ ac cōmodatas sup lib⁹ Gallienū: q̄ dicitur microtegni: hoc ē minor ars. Hic lib⁹ de seruanda sanitate: et ad varias valitudines cōsilia multa. Hic in libro acutorū hyppocratis expositionē edidit: ac et in Isaagogis Johannis et aliq; alia: Quib⁹ edit⁹ demū octogenari⁹ Bononiē obiit: Qui ob celebrē ei⁹ famam innumeras cōgregauit diuitias. Cū n. a p̄ncipib⁹ italīe p̄uocaretur quaginta aureos pro diurna mercede habere volebat. Ab Honorio vero summo p̄tēfice aliquando vocat⁹ nō prius accedere voluit q̄ centum aurei illi in diem statuerentur: Unde liberatus ex grauissima infirmitate pontifex decem milia illi aureos condonauit.

C Guido de Baypho Archidiacon⁹ bononiēsis vir vtriusq; iuris eruditissimus atq; sup̄mus et ipse per hoc tēp⁹ multa copiose ornateq; in p̄tēficio iure cōposuit: sed eius op⁹ potissimū laudat⁹: quod in decretorū libro cōmentatus est: quod qdē rosariū appellauit: Id cui⁹ opus: ipso testante in Ianuario mēse āno. 1300. complēuit. Sextum etiam decretalium postea explanauit.

C Barbas hispanus et ipse luculentissimus legum explanator: tempestate hac vīgit: et super decreta lib⁹ egregium opus composuit.

C Egidius Romanus ordinis Eremitarū generalis prior: et bituricensis archiepiscopus: ac p̄mas Aquitanie declaratus hīs t̄pib⁹ ob ingenij magnitudinē theologorū princeps appellatus est: qd̄ qdē cōm̄i p̄tēfice a curioso lectore eius volumina p̄spiciātur. Hic nāq; ex illustri colūmensiū Romanorū familia natus: cū lōgo tēpore ordinem suum: oēm⁹ ecclēsiā doctrina et moribus illustrasset: plurimōq; labore p̄ceptoris sui Thome Aquinatis opera apud parisiōs defensasset: tādē miraculis clarus beato fine quieuit: Quo sanctitatis merito beatus doctor appellatus est: qui hec que subiecta sunt edidit librorū volumina: videlz.

De corpore xpi tractatū. i. q̄ incipit: q̄ iter cetera
De mēsurā āgelorū tractatū vñū. Qd̄ d̄ mēsurā
De p̄gnitiōe āgelorū tractatū vñū. Qd̄ vñū āgel⁹
De gradib⁹ formaz tractatū. i. Q̄nēstū ē de deo
De esse et eēntia tractatū. i. Q̄nēstū utrū
De gnatiōe et corruptiōe trac. i. Alia vt testat⁹ p̄b⁹
De formatiōe corpis hūani tractatū. i. In q̄ ponunt.
De peccato originali tractatū. i. Ego sup puluis
De p̄destinatiōe et p̄scia et inferno trac. i. Nobili militi
De rōne mortuorū trac. i. Q̄nēstū est.
Theoricā de eē et eēntia trac. i. De eē vel est.
De distinctiōe articulorū fidei trac. i. Q̄nēstū est.
De fide catholica expositiō trac. i. Firmit̄ credim⁹.
De canone missę expō tracta. i. Qui marce.
De regimine p̄ncipiū tracta. i. Ex regula et.
De renūciatiōe pape trac. i. Hō. n. placebit.
Super p̄mū sentētiā trac. i. Lādor ē. n.
Sup secūdū sentētiā trac. i. Quoniam ea.
Sup tertīū sentētiā trac. i. Exiit a patre.
Cōpendiū theologie li. vi. veritatis theo.

Super. 4. sentētiā et lectura tracatiū. i. cupiētes
Quodlibeta multa: incipiunt q̄nēs p̄positē.
Cōnectoriū corruptorū bñi tho. Quare d̄traxi.
Sup. 3. li. de aia tracta. i. Ex Romanorum
Sup. 8. physicoz tractatū vñū: Alia sciētis.
Sup. li. elēcoz tractatū vñū Ex illustri.
Sup. oēs Aristotelis li. trac. i. P̄b⁹ in fo
Sup. lib⁹ rhetoricorū trac. i. Edidit quoq;
Exameron libros duos.
De intellectu possibili.
De laudibus diuine sapientie.
De diuina sapientia in beatis.
De carere. De bona fortuna.
De subiecto theologie.
De ecclesiastica p̄tate lib. 3.
Sup. cātica canticorum.
Super epistolā ad Romanos.
Sup. p̄ma ad corinth. Sup. id oē qd̄ i mūdo ē.
Sermōes p̄terea multos p̄tiles p̄ totū ānū circū:
et alia multa que videre non merui.

C Pisanoz strages.

C Pisani viri potentissimi: hoc anno mēse iulio coactis vñiq; copijs aduersus genūenses bellum suscipiunt: et ingenti instructa classe in genūensium fines erumpunt: et magnam orientis partem depopulantes nulli loco aut sacro aut p̄uato pepercerunt. Cūq; etiam in eorū portum peruēissent: et ibidem per aliquot dies obuersati fuissent: et missilia argentea genūensibus immisissent: eos ad pugnam elicere conabantur: Genūenses vero qui iamdiu classē suā in portum retraxerant: pugnaz acerrimā cum ipsis pisanis detractare dicentes eos in portus suos cum pace regredi: q̄ in proximo angusto mēse ad eos pugnandi gratia se libenter cōferent. Genūenses itaq; vt Joānes villanus

florētini⁹ historicus refert: sequēti augusto: vt pmisserat euz triginta z centuz triremibus: atqz alijs mino-
ribus lignis p̄clatissimo animo p̄sal puerunt: z apud melorā insulā p̄sano postui vicinā congre-
sum cum p̄sanis fecerunt: z maxima hincinde cedēs facta vbi etiā vulnerati multiqz vndis obruti ge-
nensib⁹ postreō p̄sani victoriā dedere: z superiores incredibili gloria affecti euz quadragintanovē tri-
remib⁹ discessere: z euz in eo cōflictu sexdecim milia p̄sanorū desiderata fuissent: maximis p̄sanis me-
ror: z luctus excitatus ē: eo qz nulla domus in vrbe z extra sine funere relicta fuisset: Que res adeo p̄sa-
norū vires enervauit: vt deinceps p̄stinum glorie nomen nunq̄ recuperare potuerit: z bec qui iusto
dei iudicio contra p̄sanos acta sunt: Quia eo loci vbi p̄sani ipsi transalpinos p̄clatos superionibus
annis Federici secundi iussu marinis fluctibus obruerant ibidē tanta clade affecti sunt.

6485

1289

Enozius. 4. papa natiōe Ro. ex fabelloz nobili domo natus Jacobus antea vocat⁹. mar-
tino p̄ntifici hoc anno successit⁹ sedit ānis. 2. z mense vno: p̄ntifex certe oī vita pbat⁹ xpiāc
b religiois amātissimus magniqz cōsiliū z prudētie vir: cuius tāta fuit p̄udētia vt solus prope
plura videret q̄ oēs simul q̄ in vrbe adcrāt: hic egregias domos in auentino mōte vbi habi-
tabat extruxit: z multos ad id faciēdū invitauit. Inde petru aragonēz regē q̄ Sicille regnum occupa-
uerat anathemate notauit: z martini p̄decessoris sui interdicta cōtra ipsūz petru cōfirmavit: necnon z
in Guidonē seltranū Glaminia oēm cōtra ius vexantē bellū mouit: quē beati superatū provincia ip̄az
ecclesie restituit: hic carmelitaz ordinem in lateranēsi concilio nō satis probatū: z a multis impugna-
tū confirmavit z mult⁹ p̄uilegijs cōmunauit: qbus gestis nō diu superuixit: sed secūdo p̄ntificat⁹ sui āno
morēs ex scā Sabina auentini mōtis ad basilicā beati petri delat⁹ sepulchro marmoreo magna pompa
sepelitur: z tunc vacauit sedes mensibus decem.

Lucētes hīs t̄pibus cū duodeciz milibus nūmū auri Rodolpho cesari persoluissent: S; ab impe-
ratorū ditione liberos fecerūt. Itā Rodolphus ipse cū compande pecunie admodum studiosus esset
cācellariū suū ex gēte fusca liberatis genensibus z fauonētib⁹ in Ethuriā misit: q̄ populos oēs z eos
potissimū q̄ se pecunia redimerēt liberos faceret: quod audiētes lucētes libertatis cupidi ipsam pecu-
niam p̄mi libentissime erogarunt.

Florētini sicut sex milia nūmū auri p̄soluētes: z ipsi in oīdā libertatē sese reddiderūt: q̄ sibi oīo sta-
tum sacri magistratū: quē p̄ores artū vocāt addito vexillifero institue creauere: z eos publicis edib⁹ in-
cludere: nec aliud quicq̄ q̄ de republica cogitare: aut tractare iussu sunt: z hic quidē magistrat⁹ ad n̄as
vsqz etatem in Florentia perdurat.

6487

1288

Cola. 4. papa natiōe p̄icen⁹ ciuitate asculana hieronym⁹ antea vocat⁹ ordinē miorū p̄fessus
p̄ bonorū p̄nti. hoc āno subrogat⁹ sedit ānis. 4. mēse vno: vir qdē l̄rariū dīnaz: hūanarūqz
n egregie doct⁹: q̄ sup. 4. sūiarū libris multa edidit: sed z in veteri ac nouo testamēto tractatū
p̄posuit: z p̄ter doctrinā multe bonitat⁹ z integritat⁹ p̄ntifex fuit: oēs. s. pariter amādō q̄ nō
plura affimb⁹ aut p̄gnat⁹ se debere aut cōferre q̄ alijs bōis arbitrabat⁹. Et p̄pterea ex oī fere religione
cardinales creauit: z vrbe Romanā pulcherrimis edificijs exornauit. S; p̄lerti apud scām mariā ma-
iorē: vbi ipse bitauit ipsi basilicā vna cū iacobo colūna cardinali restituit: ac ēt antiorē z postiorē la-
teranēsis basilice instaurat: hic multos milites in asiā ad tuēdā prolemaidā p̄p̄io cre trāsmisit: alios-
qz plurimos cruce signatos mittē curauit. Deniqz cū vrbe Ro. ciuilib⁹ dissidijs agitare cernēt: z incen-
dia: cedēsqz pluriās p̄ferre cernēt: redio ai q̄ male sibi oīa cedē videret: qzqz plusq̄ p̄ntificēz decebat in
vnā p̄tē declinauerat mortē Ro. obijt: z q̄ mortuo cardiales vt liberi electionē facēt perusiā migrarūt.
Nec duob⁹ ānis tribusqz ap̄d scām mariā maiorē sepul⁹ fuit: mētib⁹ i electiōe cōcordare potuerunt.

Matthe⁹ z Joānes viccomites Thebaldi viri bōestissimi filij hoc āno Othone archiep̄o patruo
vita fūcto mediolanēsis vr̄bis rostra atqz habēas receperūt: qz impiū nō admodū fuit dūz: pp qd di-
latatū fuit in lōgū: nā matthe⁹ qz maior erat dictator. Joānes vō vr̄bis p̄tura vsus ē. S; tertio anno de
curso cū Joānes ex pleuresi sine ple defecisset mattheo integrū regnū reliquit: z multa strēnue gessit.

6489

1290

Petr⁹ grademigo ci⁹ nois. xi. si. venetoz dux hoc āno ioāni dādulo duci successit⁹ ducavit ānis. 22. z
mēsi. 4. vir qdē p̄uid⁹ z multaz rez exptul⁹: cui⁹ t̄pe ciuitas ipsa veneta tumultū sc̄nsit: qz Baiamons q̄
dā repul⁹ rez nouaz cupid⁹ vna cū gr̄mis z basilijs regnū affectas maximū tumultū in vrbe excitauit
S; ciu⁹ p̄uidētia cito vbi ges reddita ē: in qbus p̄ demētia z demerit⁹ publico senat⁹ cōsilio adiuuētū
ē: indeqz aio elat⁹ genēs in greciā exarsit: vt Perā coz vrbe sine p̄sidio relicta p̄ duces suos inuas-
rit: z dirept⁹ ciuū bonis vna cū mult⁹ nauib⁹ igne appposito exussit: atqz id idē in Segia oppido egit:
qd audiētes genēs statū cū ducē triremib⁹: vt Jacob⁹ ibecolog⁹ scribit: i adriaticū mare venerūt z
classē venetā igēti furore inceperūt: ac p̄ laceratā z demersaz cū. 70. eozū maximis nauib⁹ captis in
triūphi modū genū redierūt: q̄ obz veneti maximū incōmodū susceperūt: ideqz Ferrariā vrbe clēsi-
bus int se dissidētib⁹ p̄z. s. filio obledit z occupauit: pp qd a Clemēte p̄nti. cū vrbe dimittē recusaret in-
terdicti p̄a vna cū toto senatu z vrbe veneta multat⁹ ē: atqz venetos oēs q̄ in gallia z āglia innētū fuiss-
sent: idē p̄ntifex p̄ suis b̄i iussit: quāobz res veneta ingētia vana p̄pessa ē. Verūtū rādē vrbe p̄ cruce si-
gnatos: ac ēt florētinoz auxilio cū multa suoz occidit⁹ z dedecore reddē p̄puls⁹ fuit: hic int cetera p̄
liū decēniale s̄ tumultū Baiamons z c⁹ seq̄ciū in vrbe incobauit. Deniqz p̄ multas fluctuatiōes z per-
turbatiōes vita fūct⁹ apud sanctū Cyprianū in mauriano sepellitur.

Tripolis destructio.

Tripolis aut insignis asie ciuitas: hoc anno a melechabach Soldano impatore ppter xpianoru discordias capta: et cu ingenti xpianoru cede igni: ferroq; vastata: aqua desolata et pare calamitatez in sydone et Baruto ciuitatibus exercuit.

Ugolinu pisanu comite factiois gibelline ea in vrbe pncipe hoc anno guelphi pisani auxilio archiepiscopi: q cu eo vetustissimas gerebat inimicitias cum oi domo et familia sua ceperunt: et ea indicta cu ingenti furore in quadam turri incluserunt: vbi liberos et nepotes: ac oem suam familiam et demu ipm media colunne pmisserunt: pp qd turris illa ab illo et deinceps vsq; in pntem diez famelica turris appellata est. Quia ob id Ethruie oes gibellini comoti in guelphos vbiq; exarserunt: et in aretinos pmo arma mouere exalibus ipsius id obnixte expectant. Bulielmus at petramala eps eo tepore Aretio dominabat. Cui Ferrentianus comes et florentini auxilio aduenerant. Carolus autem rex pontificem accessurus Florentiam venit cu duab; equitum cohortib; que florentini petramala epm irritauerunt addit copijs multis: qd epm supare optie posset. Venit q; rex in agru tyberinat: hoc e ciuitas Castellu cu copijs florentinoru gibellinis associatus: Et Bulielm eps cu nouingentis equib; et octomille peditib; occurrit ibideq; collat signis acerrimu plu misit: vbi pmo interfecit epm aretino et comite seltrano magna cedes in guelphis florentinis fieri cepit. Sed paulopost mutata fortuna in castellanati agro ex gibellinis ad 3 milia interfecta: et duo milia capta fuerunt: hoc maximu malu ex inconsiderato principio remisse manifestum est.

Uiri disciplinis excellentes.

Ugolinu vrbetranus ordis eremita: diui Augusti luculentissimu theolog; et doctor pmo ariminensis eps: et postea Constantinopolitan patriarcha p hoc tps parisi pma cathedra tenens maxio in pto hitus et gyna cu litteris morib; etia ornatus: etia pple ecclesia dei tu docedo: tu legedo et scribendo mirummodu adiuuit. Scripsit at hic pmo de differetia idiomatu libz vnu. et sup. 4. siniaz libros laudabilia pposuit pmetaria: sed et quolibet plurima oiu iudicio dignissima disputauit.

Artor Ethrusus ex Prato oppido natus ordis minoru gnalis miter: et doctor tepestate hac dialeticos sui tps supauit. et paucis in pbia cedens magnus theologus huius e: Qui pter reliq; q vtiliter scripsit concordantias nomi et veteris testameti vtilissime composuit.

Ioanes o parma eiusde ordis pfectus: et sacre theologie magister p hoc ide tps doctrina et mox ac vite scitate ornatus fuit: q pter miracula plima a se edita et sup sententias: ac sup biblia multa coteri pfit: atq; alia coteri opuscula. s. regu xpm crucifixu: et de beneficijs dei tractatum edidit.

Alexander de Alexandria postea gnalis ipsi ordis miter: et ipse p hoc ipm tps sup sententias postillas mtoratu dignissimas edidit. Et cum eet excellentissimi ingenij vir in metaphysicam et in libz de aia Aristotelis: ac et in totam ferme philosophiam conscripsit.

Mattheus de Aquasparta postea cardinalis epm eiusde ordis oli gnale mstru magni nobilitas ingenij viz per hec tepora fuisse: et multa in sacris ris et sententijs petri leonardi pmetatum fuisse scribunt. Exiat et eius sermões multi eloquentia et doctrina pleni.

Ugo at boloni pdcōuz ordis insignis doctor et cardinalis pbyter p hec ipsa tpa tuz vite scimōia tumq; volumibus a se editis plurimuz illustrauit.

Ioanes balb; natiōe genuensis ordis pdcator pfflor: vir bōaz artiu et studijs adoznat p hoc tps plima vocabula et ferme oia accurate diligenterq; i volumē collegit: qd qd op catholicu. i. vniuersalem noiauit. Aliud ptra opusculu i dialogi modū q qōtib; aie ad spūz edidit. Scripseratq; et ate religiōis ingressu d rōe pascere: q ppleto iā gradū ad religionē trāsies facultates suas sapientias paupib; erogauit.

Iacob at eiusde ordis theolog; et declamator egreg; et a Nicolao qrtto genuensis archiepiscopo designatus ex oppido viraginis agri genuensis ortus: qd qd olim virginis vicu ducē cōsueuerat: hoc tepore et morib; et doctrina ac dignitate magno in pto fuit: atq; genues suā ecclesiā sbo et ope plurimuz iuuit. Qui pter ecclesie regimē et ate episcopatum et in ipso epatu multos comētariolos succo plenos cōposuit. Et multas scōrum vitas diffusas atq; dispersas in vnu volumē collegit. Cui pncipiū aduē domini edidit: et de sanctis sermones de precatōis predicatorib; vtile: quoz pncipiū e: Vestigia ei secut; est spiritus me. In euāgelij et p anti circulu alios edidit sermões: atq; libz de bta ymine Maria marialis titulo pnotatum: q incipit: Abstinentia multiplex. Deniq; cu historias egregie calleret: chronica; de origine et gestis ciuitat; sue pposuit: hunc at illu existio porchetuz ee genues epz: de quo Blod; Forolinensis in historijs suis dixit: q cu ante pedes Bonifacii octau in die cineruz se posuiss; p cinerib; ex more suscipiēdis: vbi cum ex more dici a sacerdote cōsuetuz ē. Admēto hō qz cinis es et in cinerē reuerteris. Bonifacius pōtifer vidēs boiem mutar; qbusdā verbis dixit. Admēto quia gibellinus es et gibellinis tuis in nihilū reuerteris: et sic cineres in oculos eius iniecit: non in caput vt mos ē: atq; ita ipz archiepiscopatu priuauit: h; postea illum restituit.

Rodolphus anaxone Comarchus. is. germanoz imperator: hoc anno oiu suffragijs Cesar creatus et fact; imperauit ānis. 6. vir certe insignis: sed paz milite et pecunijs potēs: q impe

rio suscepto: quia a pontifice non coronatus fuisset: cum imperij iura repetere tentass; ab

Alberto Rodolphi filio in spirmensi agro propter milium paucitatem vt potius oppressus

q; superatus occiditur.

C Andronicus grecus Adhacalis paleologi imperatoris filius: hoc anno patre defuncto in grecorum imperium succedens imperavit annis quidecim. Hic cum vidisset patrem excommunicatum: a calogieris sacerdotibus et monachis sepultura ecclesiastica priuatus: eo quod occidentali ecclesie fidem in iugum esset pelio promissas seruare noluisse: ea contumelia mortuolubenter eidem se coniunxisset: a principio a pontifice Ro. auxilium habere potuisset: quod postea semper facere recusauit. Huic autem imperatori Gulielmus italicus mortuisserrati marchio pgenita suaz dedit vxorem: ex qua Theodoruz viri pstantissimu postea suscepit filium: qui in mortuisserrati regno post Ioanem auunculu suu sine filijs deccedentem successit.

C Elestinus quintus papa patria ex crinensis petrus moronensis atrea vocatus pessione anachorita: hoc anno tadem abiens in perusina vrbē quasi per indignationē pontifex post Nicolauum creatus sedit mens. v. et die vno: litterarū quidem ignarus: sed sanctitatis crimine insignitusqz res qmaxime oibus admiranda fuit. Hic cum Caroli regis et Latini cardinalis pcuratōe pontifex cecatus fuisset: statim aquila de mēte Caroli ipsi pfectus ē: quo et cardinales ad se vocauit: ibiqz cōsecratus. xij. nouos cardinales creauit: et ipse eo loci coronatus ē. In cuius coronatōe ad ducētra hominum milia interfuisse referuntur: quā multitudinē creditur fuisse motā: vt ex diu expectata electōe et rei nouitate simul et sanctitate viri qz hō eremita ad tātum dignitatē fastigiū nō nisi diuinitus puctus esse videretur. Celestinus tamē propter hoc vite pstinē austeritatē nō mutare voluit. Sed quū xpientia rerū careret parū vtilis reipublice indicatus ē. Leptrūqz est de cessione tractare: Quod cum Carolus rex audisset pontificē amicū Neapolim secum duxit: multisqz exhortatōibus et modis conatus ē ei animū a cessione auertere adeo vt solēni pōpa per archiepīm ducta clerus et popul⁹ ab eo benedictionē petierit illiqz se cōmēdaret rogādo: nec bene gubernatā ecclesiā suo regimine destrueret. Quib⁹ benedictionē data respōderi iussit futurū ēē qz de ppro salute populi dispoñē dignaretur. Benedictus autē caietan⁹: vir callidus et iuris sciētia peritissim⁹ multis canonib⁹ Celestino pape offēdit: qz grati⁹ et peccator: si se insufficientē cernēs ad obediendū pontificatū nō alteri cederet. Cōstitutionēqz promulgari mēnit: p quaz declaratum ē licere pontifici Romāo dignitatē dimittere: Ex quib⁹ verbis et suasiōib⁹ paulop⁹ Celestin⁹ papam se abdicauit: et cardinalibus alterius subrogādi arbitriū permisit. Quāobz cardinales statim Benedictū caietanū pontificē elegerūt. Celestinus vero dimisso papatu cum ad optatū sibi eremū rediret ilico a nouo pontifice detinetur: et captus in sulmonis arce recluditur: vbi ad sēpus necessitata: et dolore animi mori cogitur. Quē postea clemēs quintus vñs ei⁹ crebris miraculis in scōrū mūcro ascripsit. Cuius diei celebritas. i. 4. calen. Julij observatur.

6495

1264

C Bonifacius octau⁹ papa nationē capaniā patria anagnin⁹. Benedictus atrea vocatus Neapoli in festo sancte Lucie idib⁹ decēbris anni pteriti pontifex creatus sedit annis octo: mensib⁹ novem et dieb⁹. i. 7. vir certe callidus et ingratus: qz abitiōe sua sanctū Celestinū decepit: et pontificatu se abdicare quasi coegit: ac perpetuo carceri dānamit. Subitabat. n. iste me deceptus scēz

aliquis pnceps eū ad p̄sularū reuocaret: et p̄pterea captū in carcere includit: et vbi foret scire non p̄misit. Hic. n. hūc Bonifaciū quēdam hominē claculū in cubiculo Celestini nocte misissetqz voce quasi dīna diceret: Celestinus si talis vult fieri pontificiū mun⁹ oīo deponat. Atqz ita hīs artibus et fraudib⁹ Bonifacius pontificatū adeptus est: Suscepto igi⁹ pontificatu omnes fere contēnere cepit: et gratias a p̄cedē cessoribus suis factas et plurimū reuocauit. Discordiasqz qmaxime inter guelp̄hos et gibellinos semper alere studuit: p̄sertim genūes et Generos: quoz gibellinā factionē iurifice et crudeliter vbiqz psequi nō desistit. Eap̄pter petrū et Jacobū Cardinales colūnenses vna cū Sara corū patruo viros insignes ex odio gibellinē factiōis indicta calūnia cardinalatus dignitate beneficijs fundis paternis castellis: alijsqz rebus priuauit: sicut habet extra de scismatizis li. 6. Eius nēpe ira omnibus gibellinis implacabilis erat. Supradicti male gestis hoc vñū laude dignū exegit opus qz euangelistaz et q̄rtuor doctorū. s. Gregorij: Augustini: Ambrosij et Hieronymi solēntia ē sub duplici officio celebrari p̄cepit: vt hētur extra de reliquijs et veneratōe scōrū li. 6. c. Honoriosus de⁹. Hic Ludonicū ex regia Frācorū stirpe natū apud Aphricā defunctū in scōs cōfessores merito reitulit: Et villā apauensem in nouā crexit ciuitatē: eidēqz episcopū assignās: Cōsiliū generale habuit: In quo philippū Frācorū regē et Sarā cū oibus suis colūnensibus anatbemate notauit: ac Frācorū regnū propter violatū iusgētiuz Alberto imperatori subiecit: Quā ex re indignat⁹ philipp⁹: cū pontificis superbā domare cuperet: Sarā colūnensem predictorū cardinaliū patruū a Bonifacio pulsū Romā cum ducētris equitibus et affilia clam mittit: qz collect⁹ vñdiqz aicis Anagninā noctu ingressus: adiūuātib⁹ gibellinis: quos ipse pontifex vexauerat pontificē in paterna domo: et in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi refract⁹ ob stupentē p̄pna māu cepit: direptisqz eius innumeris thesauris Romā vincitū perduxit: vbi carceri mācipatus infra quartū et vigesimū diē violēta morte defecit: Sepultusqz in basilica beati petri: sepulcro antea a se constructo. Fuit hic in vtrqz iure peritissimus: religiosos oēs p̄uilegijs et immunitib⁹ mirisimodū adiūuit. Ceterū qm oīa pro arbitrio aī potius ad terrorē: qz ad amorē agē conat⁹ est: ab oibus arrogātissimus et improbus adiudicatus ē. Unde de eo scriptum est. Intrauit vt vulpes: vixit vt leo: mortu⁹ est vt cāis: et mensurā quā Celestino viro sancto mensiuit: eidē remensa fuit.

C Sextum pontificij iuris codicē hoc anno Bonifaci⁹ ipse pontifex edidit: quē attributis doctissimis viris ex quibusdā nouis decretis a se editis copulari mādamit: et publico edicto obfuari et in publicis Hym-

nasia legi debere precepit: Quem statim Archidiaconus Bononiensis explanauit.

Liburni euersio.

Tenuēs a pisanis sepe infensi eo ipso āno cōtra ipsos adeo exarsērūt: vt compata classe nō mo-
dica in eorū portū deuenerūt. et liburnū portū vna cū eius munitissima arce ceperūt: et ferro atq; incen-
dio prozsus euerterunt: quib; gessit etiā quāsdā onerarias naves in Arni fluminis ostio ocinēserunt: ne
pisanis oīo navigare liceret: que res quāto fuerit pisanis detrimēto dicere non sufficiunt. Ea enim arx
a portū paululū recedebat: apud ipsamq; in scopulo turrim pbareaz habebat: que nocturno tpe thyr-
reno mari navigantibus lumē q̄lōge prebebat: et pisanum ipsum portū a lōge ostendebat. Verūtāme
et pace cōfecta ab integro pisanī cūcta restituerunt: que ad omnia adhuc celeberrima in man; florētino
rum manēt: Eo enim loci beatum patrem Augustinum dūz trinitatis librum componere meditaref:
Christum in pueruli formam maris aquas cum cocleari in fossula fundentem vidisse dicunt.

Ordo celestinoz a predicto papa eius auctore cognominat; tempestate hac sub regula diui Be-
nedicti initū et mīz incrementū sumpsit: Eo q; ipso sanctissimo viro in carcere defuncto: propter eius
crebra miracula multi nobiles et sanctissimi viri: spretis seculi bonis et pompis: ordinem ingressi cito
et virozum numero ac Lenobioz constructione mirabiliter auxere.

Leo Estēsis marchio hoc āno in Ferrarie vrbis vicariatu et dominio patri succedēs regnauit an-
nis duodecim: Qui Luciam Alberti Scaligeri viri nobilissimi ac potentissimi filiam ducens vxorēz:
ex ea Azonem prestantissimum postea principem suscepit filium: Qui soceri sui auxilio fretus maxi-
mum in bononienses gessit bellum. Quamobrem multe cedēs atq; incommoda inter vtrāq; partes
prouenere. Quid autem ab eis consecutus fuerit compertum non habeo.

Joānes Adōnserrati marchio Gulielmi marchionis filius: qui fuit Bonifacij: qui fuit alterius
Bulclm: qui fuit Bonifacij alterius Thessalie regis: de quo preclara apud Asiam per eū gesta su-
pra descripsim; hoc āno patri in regnū succedēs regnauit annis vīgintiq; Vir per omnia strēnuus:
atq; clemētissim; et bello sciētissim; q; bella plurima strēnuē gessit: et papā vrbē eūz vniuerso agro sibi
subiecit: quā cū cepiss; etiā Alexandrinis sibi aduersantib; bellū intulit: et multa oppida de eius agro si-
bi vēdicauit: Verūtāme ab eis tāde; superat; et captus carceri dānatus ē: Que res hostib; admodum
grata existēs eorū aīos exēxit: q; in libertatē redacti ipsius regnū plurimū contriuerunt: tandē mīta pe-
cunia a suis redēptus pacē equis cōditionib; eūz omnibus percussit: Hic cū margaritā Sabaudiesem
duxisset vxorēz: nullam ex ea prole suscipere meruit: Quo fine prole defuncto: Theodorum Androni-
ci Grecozū imperatoris filium ex sorore nepotem habuit successorē: Atq; ita in isto omnis Alara-
nij successio omnino defecit.

Lberius Rodulphi olim Imperatoris fili; austerie dux: hoc āno Adaulpho impatore op-
presso et interfecto decimulnon; germanoz imperator declaraf: et impauit annis decē. Vir
vtriq; bello et armis strēnuus: q; suscepto imperio is terne a Bonifacio pontifice imperij con-
firmationē exposulauit: quā vñq; ab arrogāntissio hoīe obtinē nō potuit: Et cū inter phi-
lipdū Frācoz regē et Bonifaciū ipsuz postmodū suborta fuiss; dissensio: eo q; philippus apud parisi-
os magnū cōgregassēt cōuentū vbi Bonifacij cōmemorātis iniurijs sibi illatis: ac etiā ei; fraude et am-
bitōne in papatu occupādo cōmemorata futurū conciliū appellauerit Bonifacius: vt erat aīo arro-
gantissim; irā percit; cōcilio habito nō solū Albertū cōfirmavit: sed etiā philippi regnū Alberto huic
subiecit: q; res multas discordias et occisiones inter xbianos suscitauit: Beniq; hic albert; cum multa
gessisset strēnuē: et Rhenū flumiū trāssisset: mari descēdere volēs a nepote suo interfectus fuit.

Fraticelli de opinione.

Liberis eorū q; se fraticellos de opinione vulgariter nūcupatos eodē āno a Bonifacio pōtifice dā-
natur: et vbiq; diligēti cura perquisita exterminari iubetur. Unde et Hermāni cuiusdā corp; eiusdem se-
cte auctor: apud Ferrariā vīginti annis sepultum qui p scō colebat exhumari et exuri fecit: habita de hu-
iusmodi diligēti inq̄sitione: nec ppter ea huiusmodi heresis exterminari potuit: quāto indies exere-
scens multos etiā religiosos viros doctissimos habuit fautores: quod malū adeo postea tēpore Joan-
nis vīgēsimēsecūdi diffusū est: vt mult; in Italia vrbib; atq; per orā Siccie: et p̄sertim Atbenarum
multi fuerūt inuēti: q; dicerēt Bonifaciū pōtificē: nec quēq; illius successorē: et p̄sertim Joānem vige-
simūsecūdū iure et ordine creatū esse pōtificē. Unde eā ob satūritatē aīe: et cōuenticulis clam iniūis
summis pōntificibus aduersari ceperūt: quāq; magis luxurie et libidis blādīmēta sequi viderent q; iur;
pōntificij querē fundamēta. Nā p̄ter supra et adulteria q; passim vniūsq; abditis in locis ad hoc oc-
culte parat; cōmittēbāt: et aliud publicis eoz certimonijs tale fiebat scelus: vt vocatē et de industria sedu-
cte speciosiores queq; vel vidue: vel virgines: eūz in antris noctū venirēt sacerdotes: et eius secte clerici
eodē in antro clauū dīnas qdem laudes ad cōparādā fidem ex christiano ritu cantabāt: q̄bus nocte
vt aiūt media finit; sacerdotes eorū alta admonēbāt voce: binos debere masculū et feminā scō spū in-
uocato in cōplexū: carnalēq; copulā cōmisceri: Quib; diei; lumib; ide ilico extinet; q;sq; viroz p̄ximā
mulierēz psternebat sibi: et si ex huiusmodi cōplexū seu coitu aliqua mulier cōcepisset: infans genit; ad
puēticulū illud in spelūcā deferēbatur: et per singulas māns trābebat; rādū: totiensq; batulādus: q;
usq; aīaz exhalabat: q;sq; in cuius māns infantulū expirabat maxim; pōntifex oīno: vt aiebāt spū crea-

1297 6496

1294 6493

1298 6497

Anno
Abūdi

Anno
Christi

Albertus

Liber

6498

1299

tus hēbat: et quē alter ex tā multitudine mulieribus offerrebatur semis cum sacerdotibus collegialiter secia-
ti et cōgregati suis assabāt: collectosq; cineres in vasculis mittentes vinū superinfundebāt: q̄ novicios
et execrabilibus huiusmodi cōsecrādos optabāt: a quo cōbibebāt modo credulis hec superstitio vascu-
li quo sit vocabulo Barilotum vocata est. Extant adhuc ex huiusmodi crudelestima et diabolica lēre-
si aliquibus in locis abditis et vallibus nōnulla cōnventicula pertinaciter in sua perfidia permancntia.

Clarā oppidi Adōnissalconi oriūdam augustiniane religiōis eremitarū alūnā: virginē vtiq; infi-
gnem et sinceritate vite clarissimā hoc āno apud eūdem Adōnissalconi spolitane vrbis oppidū animā
celo reddidisse ferūt: Que sanctissima vgo tātis certe extitit decorata mētu et miraculis vt scārum ca-
ribalago pie ascripta putari possit. De cuius sanctitatē preconio hoc vñū referim⁹ testimoniū: quod aper-
tis etiā oculis videri potest: quoq; de quouis sancto nunq̄ lectitatū vel repertū est. Ea siquidē defun-
cta in eius corde stāim crucifixi imago clara et aperta visa ē: cū ipsius passiōis insignib⁹ in quo tres la-
pilluli eiusdē ponderis inuenti sunt: Quod quidem euidentissimū sanctitatis indicium quidam fidelis
et pius vates cernens in eius laudē hoc carmen cecinit dicens.

Monte fata e fāleo virgo sanctissima clara
Atq; augustini sacro perfecta pudico
Usq; adeo cū corde deum venerata diesq;
Ac noctes christiq; crucē tormētāq; cuncta
Optauit sensisse gerens: vt lumine functa
Extremo sit aperta caro: que pesserat extra

Inq; sacro crux visa simul: tum lancea corde
Tūq; columna fuit: necnō post q̄q; flagellum
Præterea iuncti tres huius felle lapilli:
Quorum vix possit cerni color vms horum
Ponderis est tantū duo q̄ntū: vel simul omnes
Atq; duo tantū tres iuncti quisq; videre

6499

1300

Cubile hoc āno a Bonifacio Rome indi-
citur: in quo plenariā oīum peccatorū remissionē hijs qui apostolorū limina vstassent: præstuit. In hoc
cētesimo quoq; āno decreto publico perpetuo seruari mandauit: Cuius rei gratia illo tāta vndiq; bo-
minum multitudo venit: vt vix per vrbē amplam incedere liceret.

6500

1301

Cometes future maxime cladis indicū hoc āno in celum apparuit: in quo anno in solēitate san-
cti Andree tantus repente terremotus exortus est: quantū antea nunq̄: Qui et multis diebus p̄ inter-
ualla perdurans multa diruit edificia.

Cirri disciplinis excellentes.

9501

1302

CBinus mugelan⁹ iuris vtriusq; p̄tissimus doctoz hoc tpe claruit et primū locum inter doctores in
Italia obrinuit: eo q̄ in dicēdo: disputādo: decidēdoq; tantū lequēdi vim habuit: q̄ eo p̄sente vniuer-
sali legalis philosophiē synod⁹ adesse videret. Et p̄pterea copiose: eleganterq; totūz civile ius multis
voluminibus declarauit. Itā super inforciato digestoq; veteri ac nouo pulchre scripsit. Insuper et d̄ mā-
dato Bonifacij pape post archidiaconū bononiensem in iure pontificio Sextum declarauit. Scripsit
etiam consilia elegantissima.

CPetr⁹ de Bellaprica natiōe burgūndus p̄dicti dñi Bini p̄fessionis et doctrine p̄similis hysdē ip̄ibus
floruit: Qui et ipsa Bino nō min⁹ doctē et accurate s̄per toto digesto: codiceq; ac institutis scripsit: habē-
tur etiā eius cētū disputationes a se editę et in maximo precio apud doctos habite.

CJacob⁹ de Arena natiōe parmēsis iuriscōsultus p̄tissim⁹: cuius opinionēs in explanādīs legib⁹
vt Bartol⁹ testatur: semp de mēte iuris extitit: his rēponibus breuiter vtiliterq; sup digesto toto et Lo-
dice scripsit. Inde q; disputationes pulchras ac tractatū de excussione composuit.

CNicolaus de Neapoli hys contemporane⁹ extitit super prima inforciati et toto volumine copiose
et pulchre conscripsit: ac quedam alia edidit.

CFrāscus Accursius florētinus eminētissimus doctoz et ipse per hec tēpora docēdo ac scribēdo red-
didit clarissima: q̄ inter cetera nōnullas glosulas seu additōes paternis glosis addidit.

CJacob⁹ de Ravēna puincie Lothorigie oriūd⁹ iuris vtriusq; doctoz: et sacrarū litterarū p̄fessor hac
tēpestate cū domino Bino eiusdē precij huius ē: eo q̄ et ipse sup toto digesto et Codice scripsit: et mul-
ta: vt Lynus ait: simplici sensu a maiorib⁹ tradita ad dyalecticū arguēdi modū deduxerit.

CMartinus Syluani p̄tissimus civilūq; iurū p̄tissim⁹ doctoz: et Joānis Andree p̄ceptor: et ipse
tēpore isto floruit: et peritiles cōmentariolos in legibus edidit.

CAlbert⁹ Adolfredi auditor per hoc ipsū tēpus iuriscōsultus excellens habitus est: Qui et ipse tū
preclara quedam in legibus composuit: de q̄bus rara habētur exemplaria.

CJoānes Scot⁹ ordis minorum theologus subtilissim⁹: per hoc tēpus velut alter Apollo floruit: et p̄
ceteris theologis subtilissima quedam opera edidit: Et p̄cipue super quartum sententiarum quē ip-
se (vt aiunt) in ordinem redegit. Quodlibeta etiam plurima disputauit. In diuinis etiā codicib⁹ cō-
mentarios et alios tractatus edidit: qui quidē cōmentarij quid valeant absq; nostro testimonio ip̄i osē-
dunt. Super libros q̄maxime metaphysice questionēs peritiles disputauit: et alia plurima composu-
it: hunc autem lacte sue sapientiē multos enutrisse discipulos tradunt. Sed qui maxime profecer hos
fuisse dicunt: Franciscum Aronem: Antonium Andream Joannem Grandonez: Joānē Scorps
Joannem canonicum: Ocham: Burleum: Eualterum atq; alios complurimos: quoz ingentijs mi-
rummodum philosophia creuit. Deniq; apoplectic⁹ interiit: q̄uis a plenisq; putetur: q̄ ipse riuus
fuerit defossus.

C Raynerius pisanus ordinis predicatorum magister egregius doctrina. s. et eloquentie gravis vir optimus ac p. modum sanctus: hoc anno: ut ex eius operibus habemus summa in veneratione habetur: et hoc ipso anno copiosissime multarum lucubrationum et vigiliarum plenam conscribere orsus est: In qua certe quare integritas: quicquid litterarum ac sanctimonie vir fuerit: vel ex hoc percipi potest: Quod cum in ea quicquid utilitatis difficultatis re necessarium est: diuinarum scripturarum studio plenissime inueniatur si ne sui laude et prefatione: ut plerumque fieri solet absolute incipit sic: Absolutio etc.

C Alanus autem doctor celeberrimus agnometo vniuersale: nonnullis hijs scriptis ascribitur: quod cum in omni scientia admirandus esset precipue tamen in theologia ac philosophia excedens vniuersaliter vocabulo insigniri meruit.

C Augustinus de Hierano gnalis ordinis nostri post natiōe Siculus: olim vniuersusque plurimusque ac theologus insignitus: hoc ipso anno baud paula Senenē Eburacū vrbē locello diuo Leonardo dicato multis clarus miraculis b. sine genit: quod postmodum per doctrinam et sanctitatem excellētiā b. angustinus nomen uellus appellatus est: Idcirco cum iuriscōsul. toto orbe famosissimus haberetur: a Basfredo predicto rege Siculo in cōsiliarij delectus fuit. Sed postquam Basfredus ipse a Carolo interfectus fuit: salutis sue cōsulens ordinē eremitarum diui augustini in Siciliē insula loco quodā solitario statim incognitus ingressus est: Quo in loco quāte puritatis: humilitatisque ac sanctimonie omnibus exēplo fuerit: nō facile expli cari potest. Quippe humilia queque religiōis officia summo studio: summoque sermone exercere curauit. Sed cum didicisset in ibus loca adesse solitaria otium cōtemplationi percomode a superioribus habita licentia ad sancti Antonij de Rusano loco pfectus est: Eoq. loci aliquodiu maxima cum humilitate deo deserviens diuina dispensatiōe ad multorum utilitatē quod esset cognitus est et in penitentiariū summi pontificis assumptus in veneratione cōfessum habitus est: ut quicquid difficultatis in curia occurreret ad eū tāquam ad apollinē oēs cōfugerēt. Deinde in generalē ordinis assumptus: paulopost impatiens dignitatis: solitudinis: humilitatisque solertissimus cultor: ante tempus cōgregato Neapoli capitulo officio renunciauit. Senas deinde regressus ad optatū suū deaonōis locū se cōferens ibidē vitam suā finit: Quo mortuo tanta cum veneratione ab oibus b. ut et cum fratres eū ex more sepulture tradere vellent a senenē epō et vniuerso populo p. b. b. dicentes vitam tante scitatis insignē terra obrui nō licere: sed celebriori loco collocari quo in loco in hodiernā usque diem maxima cum veneratione seruatur.

C Bulicinus bergomēsis ex nobili Logorū familia ortus: tituliq. sancti Nicolai in carcerē tulliano cardinalis p. b. a Celestino pō. p. cō. insignitus: huiusmodi scriptis p. b. insignē doctrinā quā in iure civili p. b. ficio peritissimus erat p. b. et alia: bonarū artium doctrinā et ai integritatē: quibus optime vite in dicatus est et tūte auctoritatis et gratie apud Bonifacium pō. exiit: ut huiusmodi arrogantiā multis in rebus represserit: et legationes difficillimas ei super omnes commiserit.

Enedictus huiusmodi. xi. papa natiōe Tarusianus predicator ordinis p. b. Nicolans antea vocatus ipse ordinis generalis magister: Bonifacio quod sufficit sedit mēsi. 9. Vir quod bonus: tanto

qz magistratu dignissimus: cuius scitatis et miracula a se post mortē edita opte declarant: quibus certe inter b. cēleri ac p. b. ari potuit: quod pō. b. iūto eos oēs sacris mysterijs abdica

nir: quos auctores esse ostendit: ut p. b. cēlor eius Bonifacius moriret: Regēque Frācie ad p. b. dignitatem restituit: Joānē et Jacobum cardinales de Colūna tanquam iniuste dānatos in gratiā recepit: eisq. bona oia Valero dūtaxat rubeo excepto restituit: Quibus reb. hoc mō p. b. cardinibusq. quibusdam creatis et ad cōponēdā italie pacē alium adiecit: quod ut cōmodius efficeret: statim curia peruersus p. b. et p. b. infirmitate corpe p. b. redestinata omisit: et nonis iunij diē ibidē obiit: et maxima cum pompa in ecclesia ordinis sui sepultus fuit: Quo mortuo vacauit sedes mēsi. xi.

C Belgi galloz infime p. b. iūis populi a superioribus annis a Frācie deficientes ingētes eorum copias deleuerat: hoc anno terrestri naualique p. b. ab eisdē Frācie expugnatur: In qua quidē pugna multi eius de p. b. m. b. interfecit: nō inuēta victoria Frācie ē relicta: Sed et paulopost copijs iterū reparat: et ad omicādū eis erectis: cum uterque populus suū formidaret cūctum pacem composuere.

C Curie in Gallias translatio.

Lemens gntus papa natiōe Gascon Bernardus burdegallēsis episcopus antea vocatus patre Beltrādo milite natus: Perusij absens p. b. cōtentionē pō. b. creatus sedit annis octo: m. sibus. io. et diebus. xv. Qui in Gallijs agēs et electiōi cōsentiēs Lugdunū ex Burdegalia

se cōtulit. Ad quē vocati cardinales sine mora p. b. sunt: Quo p. b. cētes deinceps septuagintaquatuor annis ibidē Romana curia cum magno christianoꝝ damno tenta est: Eius autem coronationi innumerales galloꝝ populi cum philippo rege et Carolo eius fratre: ac Joanne Britannic dūce interfuerunt: Qui Joannes dux dum pompa per urbē duceretur: cuiusdā muri ruina cum multis oppressus fuit: et philippus rex debilitatus ē ac pō. b. a turba p. b. vix mortis imperiū euadere potuit. Coronatus itaq. Clemēs plurimos ex Gallia creauit cardinales. Ex italis autē nullus nisi quod Joānē et Jacobum colūnenſes ad Capellū restituit. Indeque tres cardinales cum senatoria potestate Romam misit quorum auspicijs ipsa Roma et Italia oīs gubernabat: postmodū eius iussu Bolcini heresis oppressa fuit: ac templariorum religio penitus extincta: Quorū bona Rhodijs militibus fuerūt attributa. Venetiā preterea p. b. Ferrariā occupatā anathemate notat: etiā sacramēta interdixit. Ibidē quoque in florentinos et lucēses egit: Quāobrem florentini indignati oēm clerū sue ditiōis grauissimis exactionibus gra

1503

6502

1504

6503

1505

6504

6504

1305

uare ceperūt. Cū autē ad cōponēdum ecclesie statū animū adieciſſet: tria cōcilia diuerſis tēporib⁹ & locis habuit: vbi multa prudēter & mature egit: ac cōſtitutiōes multas religioſorum viroꝝum statū permaxime cōcernētes accuratissime ordinauit: in quibus etiā regulā beatī Gracīſci declarauit: ex quibus sane cōſtitutiōib⁹ Clemētinarū liber poſtea cōſecutus ē: vbi etiā Celeſtinū pāpā ſub noīe Petri de Adurone ſancti cōfeſſorib⁹ aggregauit. Demū varijs egritudinib⁹ afflictuſ aīo pōſticiat⁹ ſui octauo mēſe. 10. moritur. Et eius corpus in vaſconia patriā ſuā deſertur: vbi in beate Marie d' yſſa tēplo dyocēſis vaſatenſis ſepeliū: & tūc ſedes vacauit aīis. 2. & mēſib⁹ trib⁹ ac dieb⁹. 17.

Dulcinus heretarcha natiōe Auariēſis litterarū penitus inſci⁹ hoc aīo apud Honariā vrbē ſua vna cū margarita vxore ſua noua heretim aduerſus ſacerdotes inuenit: quā inſamēdo etiā diſſe miuare abo auſi ſunt. Iſi enī more Gratiellorū de opīone ad ſex milia viriūq⁹ ex vallibus vicis opidiſq⁹ in ſine cōditionis collecti & ſeduci ſub ſpē charitat⁹ inſimul habitare docuerūt: q in mōtib⁹ habitātes in oēm luxuriā plābebātur: que peſtis duob⁹ aīis perdurans multos religioſos: & maxie ſacerdotes ſeculares impugnavit. Clemēs autē pōſtice audita huiſmodi diabolica ſecta ſtatim legatū apoſtolicū in lōbardia cū multis militib⁹ miſit: q collecti vndiq⁹ auxiliariū copijs: eos in alpiſbus domdu ſule cōcluſit: vbi tadē eos parti armis: partimq⁹ frigore & inedia cōſumere fecit. Capti vniq⁹ Dulcino & margarita Herceſſas perducī iubētur: & iudicio dñi Hulclmi de Berna legū doctoris patria bergo mēſis tradūtur: ibidē cū Tornielorū nomine pſidebat: q maleficijs eoz examinat⁹ ſimul in eos pſe rens mēbrati pmo lacerari iubent⁹: inde eoz oſſa cōcremari: & in vniūz diſpergi præcipit. Hec ppter ea hec ipſa peſtis oīo deleri potuit: qnimmō adhuc in tridēnis mōtib⁹ vbi idē Dulcī ſue heretici initium dedit: aliq⁹ ei⁹ extat relique: q in abditi religioſoz more latitātes Dulcī cogniti ſunt: Ipſi autē Dulcī ſcelera & penas in inferno meritas: Bantes cōtemporaneis ei⁹ in ſuo tractatu de inferno. c. 28 ſatis meminit dicēſ: Quid a fra Dulcino dūm q⁹ che ſarmi ē. Iſic Dulcī totā ſere Europā in ſuporein commouit: & multozum ora repleuit.

6506

1307

Edward⁹ Angloꝝ rex Edwardi preſtabilis fame reg⁹ fili⁹ hoc aīo patri in regnū ſuccedēſ regnauit vſq⁹ ad Urbanū qntū: vir gde rei militat⁹ inſignis & acer: & quod laudabilis eſt inſiſſim⁹: qui cū philippo Græcorū rege claſſico bello perſepe pugnavit: & qmaxime ſemel tāta vt apud Glādie portū expugnauit: vt ad 30. galloꝝ nūlia vno cōſicti interfecit. Quinta victoria Edward⁹ aīo erect⁹ in Calceſz Græcorū munitiſſimā ciuitatē ſtatim mouit: & cā. xi. mēſib⁹ obſedit: & expugnauit: & ad. xx. galloꝝ nūlia etiā illo tpe occidit: & tadē illā vt & armis in cōditionem accepit: Iſi ſtrēmē geſi. Edoard⁹ eadē forūa etiā Scotos ſupant. Perſeueratē adhuc poſt philippi mortē Joāne ei⁹ filio i Edwardi bello iterū in pitirienſi agro adiutib⁹ genueſim copijs: eo ex italia miſſis grauiſſima cede gallos rursus ſuperant: vbi & Joānem regē ipſius philippi filiū: filiū cū philippo eius filio Edward⁹ cepit: quē tamē vt erat aīo clemēs tum oīb⁹ captiuis ea cōditiōe liberauit ne ampli⁹ cōtra ſe bellum gereret: Qui tamē nō ita multo poſt pacis federa rumpēs ob integro Edwardū impulit arma in eius & totū regnū ſui pernitiē ſuſcipere: qd & factum eſt. Nā infidelitate viri concitatus qntū potuit congregauit exercitū: & in Franciā veniēs vniuerſum ei quaſi ademit regnū: adeo vt Joānem regem in partiſozum regiā eū incluſerit: & multis dieb⁹ obſederit: ppter qd multa dāna & in cōmēda regnū oē peritū lit: & niſi pōſticiū preces aſſuiſſent: de regno Græcoꝝ actū fuiſſi: pax tamē nūq⁹ inter ipſos cōcludi potuit. Edward⁹ tamē Angloꝝ regnū cū oī moderatiōe & iuſtitia quoadvixit rexit.

Edūnis Rhodiorum militum principium.

6507

1308

Rhodus inſula de qua pulchre ſupra lib. 3. mentionē fecim⁹ hoc aīo in chriſtianoꝝ potēſtate: de nemiens religioni beatī Joānis dicatis auctoritate pōſticiſ cōmendatur: Iſi nepe religioſi cum hieroſolyma omnino operdita eſſet: & tēplarij in magnos errores prolapi a pōſtice Romāo fuiſſent eximī: in eā inſulā ſeſe recipiētes turcos eius dominos penit⁹ ceciderūt: & vrbem pene dirutā & deſolatā chriſtianoꝝ ſuffragijs inſtaurauerūt: & naualia reformātes non ſolū inſulā ipſā tutati ſunt: S; & Cyprijs alijsq⁹ ſinitimis xīanis & peregrinis hieroſolymā petentibus magno auxilio cē cē erūt. Quozū virtute quicqd chriſtiane religio in Aſia eſt per ipſos Chriſto reſervatū ſatē l3. Ipſis igit militibus fide & gratia ac religioſiſſimis chriſtiana fide profeſſiois voto ingēti virtute tutantib⁹ tēplarioz bona per pōſtices & alios orthodoxe fidei principes addita ſunt. poſt modū deuotiōe permoti etiā regulā beatī patris noſtri Auguſtini proſiteri ſponte voluerūt: Quāobre & a ſummis pōſticiſ cib⁹ Romāis & priuilegijs & beneficijs plurimis eccleſiaſticis honorati ſunt: Iſos autē pauloātē ciuitatem noſtram cum Soldanus Egypti dominus toto quinquēnio armata claſſe vexaſſet multo maiora pertulit q inuulerit dāna. Turci etiā quattuor vicib⁹ diuerſis tēporib⁹ eoz agros inuaſerunt & vrbē oppugnaverūt: a gbus nō victoriā ſed maximā cladē reportarūt. Huiſſime autē ſuperioribus aīis qui ſui aīis octogēſimus ſupra quattuordecies cētum ab incarnatiōe domini noſtri Jeſu Chriſti Abūmetus Othomani turcoꝝum princeps & imperator: Poſt qd duo imperia: duodecimq⁹ regna: & multos potētatus ſibi ſubegit: etiā hanc Rhodiā ciuitatem ſibi vendicauit: & Rhodiorum militum nomen ſeu religionem delere: ſi poſſet omnino deſtinauit: Quapropter eodem aīo ingenti exercitu comparato: & cētum velozū claſſe inſtructa: Baſſam quendā greculū virū in armis exercitantiſſimum ex paleologozū nobili familia natū expeditioni pſcit: qui cū cētū milibus armatoꝝ & ſexdecim

ingentibus machinis: alijsq; armamentis hostili animo in Rhodios duxit: et statim firmata ingenti tu multu vrbis membra bombardis dilacerare et diruere cepit. Uex postq; oem agru depopulatus fuisset et Rhodios milites p noue et octoginta dies cruentissimis paelijs vexass; et oppugnassit: tandem diuino auxilio et clarissimi illius principis magistri petri Daubusson natione galli solertia atq; p'sentia turci oes cu maxima ignominia et cede discessere. Quorū. n. dū turci ultimo impetu vrbis membra cōsecrassent: q ad quadraginta hominū milia erat eo in cōflictu vexilla domini nostri Iesu Christi et beatissime vgis Adaric: ac diui Joānis baptiste xpianos erexisse: et maximis clamoribus deū auxiliatorē cū lachrymis implorasse: statim cādidissima virgo cū clypeo et hasta in māibus turcis apparuit: nenō et homo vili obitus veste: sed splēdidissimo comitatu stipatus: q presidū christianis militibus afferebat: q visio tū terrore turcis incussit: vt ultra p'gredi nō potuerint. Altilites aut postq; turci ignominiose discesserunt: confestim eā vrbem incredibili fortitudine et pulchritudine restituerūt. Uex instaurat: vrbis mēib; superueniente maxio terremotu magna vrbis pars cecidit: et innumerabiles vtriusq; sexus in ea oppressit.

Scrūt Rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munissimū habet qd magno sumptu in infima cuiusdoditur: qd nō paruo vsu eis et xpianis ē. s. q in māus turcoz incidūt sepe eo fugiētes saluant: i quo ingētes canes milites ipsi tenēt et nutriūt: quos extra castra oī noctu emittūt: de qb; d; q xpianos odo re agnoscat: eisq; aduētiātib; blāditiur: turcos aut latratu pdant: et moribus insectentur.

¶ Berardus Brixian' ep's ex nobili vetustaq; ac insigni madioz familia in ea vrbē nat' hoc ipso anno apō eādē vrbē grāden' et diez ac bōis opib; plen' die obiit: atq; ibidē in maiori tēplo: basilica. s. sancte marie: magna adhibita pōpa sepelitur: q ab ineūte etate educat' et nutritus fuit: vt merito dign' cenferetur tāte vrbī in spālīb; et spūalib; et tēporalibus p'fici. Erat. n. magni ingenij et cōsiliij vir: et ita minis vt oēs diliger et neminē lederet. Tard' certe ad irā: et ad misericordiā promptissim': rerūq; ecclesiasticarū ac honoris et vrbis sue vtilitat' procurator: et fortissimus ppugnator et defensor: existēs patrie p'f' oppellatus ē: atq; ita hijs armis vrbis impū sibi vēdicauit: dūloq; suscepto vrbē mult' et si inuictabilibus beneficijs exornare et excolē studuit. Et imp'nis vrbis membra collabētia refarciri fecit. Pauleq; pulcherrimū pro denebēdis necessarijs et agris irrigadis ad vrbē perduxit. Sōres quoq; cōplurimos pprio sumptu in eā introduxit: et eos viris religiosijs: et q maxie nostris grat' p'cessit innumeris p'crea cociues suos alijs iunxit b'nficijs: p quib; certe et merito qdē patrie pater appellari meruit.

¶ Scaligerorum domini principium.

¶ Canis scaliger q ex reb; strenue gessit magn' cognomēto appellat' ē: Alberti scaligeri capitanei fili us: vir vtiq; magn' et reb; bene gessit clarissimo p'conio insignit' hijs ipibus Verone sibi dñiū vēdicat' regnauit ānis ferme. 20. Quā certe tāta iustitia: sapiētiāq; ac pietate gubernauit: vt ei Picenū siue Romandiolā oem poti' bōitate sua q alijs armis aut missilib; sibi subegerit. Erat nāq; multe eloquentie princeps: comisq; ac p'f'ian': necnō et in oēs liberalis: atq; doctoꝝ viroꝝ tū ecclesiasticoz: tūq; ciatoꝝ et hystoricorū ac poetaz assidua familiaritate cōiunctus inter quos Bāte florētini poeta ob ei' doctrinā et rex expientia apō se sedulo b'z voluit: et magnis honorib; p'mijsq; ob ei' doctrine p'stantiā semp euz p seq voluit. Tādē cū vrbē Veronā maximis edificijs: ali; s; plurimis beneficijs illustrass; āno domini 1529. die. 2. Julij sine virili ple deficiēs duob; nepoib; Alberto. s. et Adassino fratrib; vrbis dñiuz concessit: Et aut corp' eū collachrymātib; cū maxia funeris pōpa apō tēplū iuxta vrbis sōz sepultū fuisse constat: vbi sup'a templi ipsius valuas adhuc permagnificū extat sepulchrum sua imagine epi grammate notatum.

¶ Henricus ei' nois septimus Luceburgensis Comarchus vigesim' germanozū impator hoc āno a germanis suis electus imperauit ānis qnq; et mēib; octo. Hunc Clemēs papa ea lege cōfirmavit vt intra biēniū italiā peteret: coronā ex more accepturus: q onima se factur' pollicitus ē. Cūq; Mediolanū pro corona p'ficeret: irāgressus alpes Hanninēses p'mū in deditionē accepit: Undeq; assēsēs qb; cum vicarios dedisset: philipp' papie comes Symō collabianus percellēsis: et Antonius de Susyraga Landēsis tyrāni: atq; alij cōplurimi Lōbardie domini eidez honorifice occurrerūt: et datos vicarios pacifice acceperūt. Similiter et magnific' domin' Canis Scaliger predictus per oratores imperatori obediētiā p'misit. Mediolanū autē (cum vt dictum ē) Adatheus vicecomes Guidonem Turrianū habebat aduersariuz: eo q Adatheus Sibellinis: Guido vero guelpbis faueret. Guido ita verit' ne Adatheus impatoris grātiā p'occuparet: cōtracto guelpborū exercitu in agro mediolanēsi se cōiunxit. Adueniēs igitur Henricus mediolanū: statim vrbis domino Adatheo p'curatē potit'. Cūq; impator vrbē introisset: vt patēret vicecomes et turrianos componeret atq; seruaret: Guidoni Turriano Verellas dono dedit: et mattheū mediolano cōfirmās: Galeacio ei' filio: quem secū Romā perducere p'stituit: militū p'fecturā cōpromisit: et Leopoldū nobilem nus duē suū vrbis p'fectū cum gub'dā Germanozū coloribus p'fecit: Quāob' Lōbardi omnes Petri alexādrinos se impatori deditere. Henricus vero coronā ferreā quā modocce ex more accipe de buerat: mediolani recipit: magna. s. cū ciuū impēsa: ppter quod granata plebs tumultū facere cepit: eo q cū libertatē speraret in maiore seruiriū deuenisset. Galeaci autē matthei filius tumultū istū i Turrianos tyrāndez affectātes statim reuertit: ppter quod germāi facile credētes Guidonē turrianū cū factione guelpba vrbē populere: qui tādem omnes cum vxoribus et libris relicto mediolano Vercel

1509

6508

las cōmigravit: ex quorū factiōe cū oīo recedere recusaret: triginta interfecta fuerūt: qbus q̄tuor tur-
riani fuerūt: mouē postmodū cesar in vincētinus eoz vrbē auxilio domini canis scaligeri: a patavinis
abstulit: Cremonāq; q̄ gibellinos eiecerat ferme destruxit: & Tremā oppidū lacerauit: hac clade par-
mensēs timore percussī qui rubeos in vrbē receperāt: statī guelfos expulerūt: & coronā preciosissimā
a Federico secūdo iādū ablatam eidē obulerunt: q̄ res eūdē mitiorē reddidit: Brixia deinde a The-
baldo Busato defensam plurib; dieb; obsedit & oppugnavit: In cui; obsidione Galcrian; ipsius Hen-
rici german; & nōnulli alī p̄ceres bello & aeris intēperie miserabiliter perire: Quoz corpora ibidem
in cōventa nostro sancti Bernabe sepulta fuisse p̄s. eo. n. tūc cōtētus ipse extra mēia erat: postreō ma-
chinis durissime oppugnata: fugiētib; guelfis vrb; obiecta est & muris spoliata: Quib; calamitatib;
reliq; civitates p̄terite impatoris mādāta fecerūt. Henricus igit; pacata: & oīode Lōardāia obiecta Gar-
nerium Auspulgēsem comitē eidē p̄vincie cū paucis copijs p̄fecit: Inde q; cū Amedeo Sabaudi
ensium comite & pisanorū genusumq; oratoribus sociatus per placētiā trāsīens Feniā petijt: q̄ &
multi regū oratores cōvenire: Inde q; pisas classe delat; p̄missis terrestribus copijs maximis inco-
modis lucēs affecit. Eūq; demū res Ethurie cōposuissit cū Ludonico Amedei Sabaudie comi-
tis filio Romā p̄fectus ē: & ibidē per tres cardinales a Clemēte pōtifice missos coronat; est. Inde q; vi-
scēdēs in florētinos castra movit: q̄ nullā aliā spem habētes Roberto regi potius ea lege se dedidere:
vt exules albos nullo vñq; tēpore: nullave rōne reducēt. Quo audito Hēricus repēte se pisas contulit:
vbi Robert; ip̄s; tanq; maiestatis reū citavit: & eo interī lucēs & mintatenses magnis affecit cladi-
bus. p̄fectusq; Aretū ibi Robertū regno puavit: quīs postea citationē ad locū suspectū factā papa &
demnauerit. Buxit quoq; & cōtra Senēscā: vbi cū egrotare cepiss; ad balnea macerati se cōtulit: inde
cū male sanus rediisset: ad Boncōuētū oppidū redijt: vbi & p̄ aliquot dies nō sine suspitiōe dati vene-
ni mortuus ē. Subornauerāt. n. vt ferī: Florētini ab eo gravissime infensi pollicitand; b; p̄missis quē-
dā monachū q̄ Eucharistiā veneno illatā ei dedit: cuius mors Florētinoz & regi Roberti sal; fuit q̄
mortuo vacavit imperiū āno viio.

C Robertus Caroli secūdi Sicilie & Apulie reg; filius: hoc āno patre defuncto in regnū ei; succedens
regnavit ānis. 33. Rex certe inclit; & v̄tutū oīum singulare dec;: Quiz & a mult; tū oratoribus: tumq;
poet; titulis plurimis fuit decorat;: eo q̄ p̄ter egratū & rei militaris disciplinā qbus plurimū valuit: ē
inter ceteros sui t̄pis egregius theolog; & p̄būs ac singularis medicine p̄ceptor: habere: & nō mō his
cōtēt; sed & cū eēt etā & grādecus & senex etiā in poet; Grāscū petrarchā audire voluit: Hūc aut; Jo-
ānes Bocaci; in genealogia deoz quā eidē intulavit: dicit in p̄cipio tā torpētis fuisse ingenij: vt nō
absq; maxia demōstrātis difficultate p̄ma litteraz elemēta addiscere potuissit: & cum de eo oēs fere
āci desperaret pedagogi ei; ingenij solerti astutia rimaret. Etopi fabulis eidē tā grāde studēdi: scien-
diq; desiderij immiserūt: vt beui nō tā domesticas & liberales artes didicerit: Q̄z & ad ipsa vsq; sa-
cere p̄bie penetrālia mira p̄spicacitate trāsierit: Hic itaq; regni titū; a Clemēte papa in Rūtionē rite
suscepit; ex gallijs Bononiā ad legatū cognomēto palegurā stat; p̄fectus ē: quē mox ecclesie nomie tu-
multuātī Ferrarie p̄fecit: q̄ & ipse p̄ aliquot dies Neapoli itur; virū insignē ibidē p̄fidiū reliq;: Ce-
rum cū Joāne fratre ex Neapoli cōtra Henricū impatorē Ro. misisset: illūq; & Roma abire coegiss;
Henric; ira succēsus Robertus ip̄m maiestati reū fecit: citatūq;: vt diximus: nec aporētē regno p̄ma-
nit; q̄ res a Clemēte pōt. improbata fuit: q̄ hoc ad ip̄m nō pertinere diceret. Eāob; impator: ip̄e
Florētinos & lucēs q̄ cū ip̄o sentiebāt copias ducere statuit: sed morte p̄uētus rē ceptam omisit. Hic
tertio & vigesimo regni sui anno: dissidētib; inter se genūsiū guelfis & gibellinis: ipsam genūse; vr-
bem guelfoz factiōe in p̄tē recepit. Saone quoq; & reliquaz vrbū dominatū hīs cū q̄b; ēt aliq;
diu se male habuit. Tādē nullo sup̄siste sibi filio mories Andrēa Ungarie regē nepotē suū p̄ se regna-
re p̄cepit: h; Joāni; soroz regnū administrare voluerit.

6509 1310

C Joānes Henrici impatoris filius: hoc āno regis Bohemie filiā ducens vxorē ei; regno potiri me-
ruit. Eoz regno suscepto trigintaq; ānis regnavit: vir certe bonus & multe benivolētie insignit; qui
regno in pace adeptus: cū brixianis nostris amicissim; ēt aliquādo eisdē cōtra bergomēses multos bo-
heimos milites in auxiliū misit: quorū auxilio bergomētū potentiam repressere: Inde ab italīs voca-
tus anno. xxij. regni sui in Italiā cū ingēti exercitu descēdens bonitate virili itali alleci: dedecibus se
vltro multis cimb; brixia: bergomo: Lnea: parma: Regio & mutina: atq; alijs vrbibus positus est: q̄
bus in p̄tectionē suscepit; illas & arcibus & mētib; atq; alijs fortificijs munire stupuit: Et inter cetera
in civitate nostra Bergomo arcē munitissimā adhuc extantē edificavit. Veniq; in regnū reuer;: Lu-
donico cesare p̄curante ab ip̄i; vxore noie Adargarita interfectus fuit: Quo mortuo ipsius Ludonici
Cesaris filium ipsa interfecit; accepit maritum.

6510 1311

C Friscus Estensis Azonis marchionis filius: hoc āno Ferrarie vrbis regnum ambiens Azonē pa-
trem ob superinductam Beatricē nonercā Roberti predicti Sicilie regis sororē cepit: & in carcere; cō-
fecit: atq; paulopost ibidē interire fecit: impetratoq; venetozum auxilio vrbem nōcētib; cimb; in su-
am redegit potestati: propter quod indignati cives paricidā & facinorosum ad legatū palaguraz accu-
sarunt: rogatūq; vt vrbē ditionis ecclesie a tyrāno crudelē in modū laceratā liberare dignaretur: qui-
bus audijt; legat; mox venetus sub anathemat; pena p̄cepit a Ferrariētib; omnino abstinere: Qui

legati precepta parvipedentes: Theotaldi Ferrarie castellum tādū noctuq; oppugnarūt donec obtri-
nuerunt. Friscus autē vindictē cupidus atq; malignus introduct[us] venit: cū tamen nō satis cōsideret:
ira succensus dimidiā civitatis partem incendit: et q̄maxime eorum domos: que novis reb[us] studere et
ei repugnare videbātur. At cines p̄citati tātam iniuriam et dānum nō ferentes sumptis armis sequen-
ti āno apud Leonis portā interfecerūt: hoc idē Balmatio gualcone Clemētis pape in eadē vrbe vica-
rio suadēte: Adonno Frisco nihilominus veneti dimidiā vrbis partem retinuerunt.

C Martinus Borzi quinquagesimussecund[us] Venetoz dux hoc āno in locū petri Bradenici ducis sus-
fectus ducavit mēsi. x. et diebus. x. hūc qdā Ferrariēses et Friscus Estēsis: Azone marchione p̄re de-
functo civitatē tradiderunt. Quāobrem indignatus pōtifer q̄ vrbe ecclēsiasticā occupare tentass[et] manda-
vit Bononiēsi legato si ab hac re veneti abstinere nollēt: vt oēm italiā per crucē signatos in auxiliū in-
vocaret: et cōtra venetos et ferrariēses remittēs cōcitaret: Sed et idē pōtifer hūc ducē et ceteros venet[os]
anathemate notavit: ac sacra queq; eidē interdixit: Insup[er] et publico edicto oib[us] xp̄ianis p̄cessit: vt vbi
eūq; invēssent: dirept[is] eorū bonis p̄ se suis eos haberēt: Que res venet[is] multo incōmodo fuit: Hic at
p̄nceps cū admodū locuplex haberet: monasteriū sancti Dominici intra vrbe proprijs impēis extru-
xit: et plurib[us] domis exornavit: in quo et post morē sepeliri precepit.

C Gulielm[us] marchio Cremonēsis ex nobili et p̄maria Cremonēsi. Causalcabouū familia nat[us]: Vir
vni[us]q; diuitijs et dignitate insignis: hoc eodē anno Bonaren[sibus] et gibellinis ab vrbe Cremona puls[is]
bis dominiū lib̄rico cefare cōsentitē sibi desumpsit et plurib[us] annis regnavit: Qui cū gibellinos omēs
p̄ vrbe expellē tēstasset: ipsi tumultuarie recedētes Soncinū ilico p̄migrarūt et guelfos oēs ibidem
timētos maria cū occidione expulerūt: Quo audito Gulielm[us] comparato suoz exercitu: statim Sonci-
num cōcessit: et hostili aio castellum ingressus p̄ multos cōstict[us] a gibellinis sup̄atus et captus: tādē ibi-
dē in medio oppidi foro cū quadringē[us] suis obrūcatus ē: Quo qdē mortuo: cūestigio ois guelfozū
factio: dirept[is] eorū bonis: domib[us]q; eueris ac predijs cōfiscat[is] Soncino pulsa ē: Eoq; tumultu Gē-
turinus Fundulus vir quidem magnus fuga salutē sibi querēs: ab imperatoris vicario cum tribus fi-
lijs et ipse captus ibidem cum ignominia per publica oppida et loca equis tract[us] et virgis celsus: deniq;
securi percussus vitam finivit.

C Ioannes Sorantius quinquagesimus tertius venetoz dux hoc āno in demortui Adarini ducis oī-
um suffragijs loco suffect[us] ducavit ānis. 16. et mēsi[bus] qnq; multe qdē clemētie: prudētie ac doctrine vir:
quibus ex virtutib[us] Spalatru Tragurium: Sabinicum et alia plurima loca Senatui deditibus se vl-
tro ciuib[us] conquirit: quos certe humanissime excepit: eiusq; tempore cum Jacob[us] Quirino et Ada-
rinus Barocius viri p̄positos et domi nobiles rēpublicā subuertē tentassent: p̄ditione coniuncti capi
tali sententia puniti fecit: Quibus cēsis ad precauenda in futurum mala sex procuratores sancti mar-
ci ex senatus concilio constituit: quis reipublicam diligenter curaret: Hic namq; cum prudentissim[us]:
et timorate conscientie vir haberetur: sciens venetos omnes propter Ferrarie occupationē anathema
te esse notatos: atque interdictos: dimissa Ferraria absolutionis beneficium sibi et omnib[us] impetra-
vit: Quibus ex rebus mirifice ab omnib[us] laudatus est: Deniq; moriens apud sanctum Adarum in
genti pompa sepelitur.

Cistorium civitas Etrurie.

et nō lōge ab eo loco in plano Scarpariā oppidū condiderūt: Quāobrem legatus etiam Florentinis
sacra interdixit: Vex cū postea in recuperāda Ferraria a venet[is] occupata legatū Florentinū iuviss[et]
a Clemēte papa in gratiā sunt recepti in hac q̄ppe vrbe superiorib[us] proximē ānis etiaz faciēs albo-
rum et nigroz: sicut a p̄ncipio guelfozū et gibellinoz partes initium sumps[er]unt: eo q̄ in ipsa cācellarij
gens divissima multiplicata in duas p̄tes se divisit: et altera earū pars Albi vocati sunt. Altera nigr[us].

q̄ cū se magnis cōtentionib⁹ agitarēt: a Florentinis cōponere tēti sunt: et cū ipsos cōponere studerent: etiaꝫ ipsi diuina funt atq; et ipsi hec eadē nota receperūt: q̄ quidē morbus mox et Luca inuasi. Vñ cū Silbi nī gros ex pistoria vrbe cieissent: et nigri albos mox et Florentia cieceret: inter quos Dantes poeta fuit.

Ceteri disciplinis excellentes.

C Guido Canaleantis matris orationis poeta nō insulsus hijs tēporibus claruit: et multa in eadē lingua egregie cōscripsit in q̄b⁹ heresis macula nō caruit. Credebat. n. aīas cū corpib⁹ interire.

C Gulielm⁹ de Luno natiōe gallus iuriscōsul⁹ et eruditissim⁹ acris et feruētis ingenij vir tēpestate hac in aurelianēsi gymnasio legēdo et scribēdo p̄ncipatū tenuit: cui⁹ ingenij magnitudo ex breui apparatus: quod sup̄ codice et digesto veteri: atq; alijs scriptis a se editis facile dignosci pōt.

C Ricard⁹ malūbra cremonēsis hoc tpe Luno testāte in lege Si p̄ua matre ap̄d Bononiā leges celebrissime docuit: quē idē eadē lege oībus sue etatis doctorib⁹ p̄tulit: eo q̄ ius civile eo quo nūc modo ex rat mō egregie explanauerit: q̄ h̄ oīum doctorū sui tēporis p̄nceps fuerit: heresi tamē demuz a Jacobo butigari et domino Bal. adānariis fuit: ipse. n. dominū Jecobū de arena p̄ceptorē habuit.

C Lābertin⁹ de Rāponib⁹ iuriscōsul⁹ et multe v̄tut⁹ singularissime insignitus: Cui⁹ ingenij atq; doctrinā Jo. an. in. c. Si pater de testa. in. vj. mirifice laudat: hac tēpestate claruit: et multo in p̄cio fuit: q̄ et ipse in digestis et codicib⁹ cōmētaria accuratissima edidit: quoz exēplaria rara habentur.

C Jacob⁹ de Gierbio ordis Eremitay sci Augustini sacre pagine celeberrim⁹ p̄fessor: et neapolitāe ecclesie archiep̄s dignissim⁹ et v̄tutū oīum decoratus p̄ hoc tps in p̄cio existēs tractatū de regimie christiano ad Clemētē istū pōt. deditis ac magistratū finiarū egregie exposuit. Inde q; p̄dicamēta in diuinis elegantissima: atq; alios tractat⁹ cōposuit: inter q̄ etiā quodlibeta q̄ttuor optie determinauit: q̄ cuꝫ acris et terfo ingenio huius cēt. speculatiuus doctor appellatus est.

C Ricardū autē de Abediavilla theologū eruditissimū ordis minorū hīdē tps nōnulli ascribūt: cui tāta ingenij magnitudo fuit: vt nulla literatura in diuinis codicib⁹ ei latuerit: q̄ inter multa ingenij sui monumēta. 4. siniaꝫ li. optie et vtilissime explanauit. Extāt q̄q; et multe ei⁹ postille: et alia multa.

C Gerard⁹ odon⁹ minorū ordis gnālis mīster et ipse Ricardī tps nōnulli ascribūt: cui⁹ etiā ingenij nō eq̄ mi⁹ fuit: q̄dē in oī dicēdi facultate promptissim⁹ extitit: propter quod et ab oībus nō solū sui ordis p̄clar⁹ viris: sed et ab exteris p̄pter ingenij magnitudinē mirifice laudatus est: ipse enī multis voluminibus sententiariū libros cōmētatus ē: sed et sup̄ Bibliā et sup̄ ethico libros: atq; in phiā morali: necnō et in logy ea accuratissime scripsit. Stigmatū q̄q; seraphici Frācis ci officiū composuit.

C Beltrādus ex nobili Turrianorū mediolanēsiū familia nat⁹: et minorū etiā ordis p̄fessus per hoc tēpus clarus existēs in theologia et super euāgelia: ac super epistolas q̄ per āni circulū legūtur sermōes et collationes tēporibus cōuenientes edidit peritiles.

C Turrianus medicus Florentinus Thadei medici auditor: hac tēpestate plusq̄ cōmētū sup̄ Tegne Saleni mira doctrina cōscripsit: q̄ cū in practica artis medicine: vt multi ferūt se infortunatū cōspiceret religioni se totū tradidit: et cartusienis ordinis habitum suscepit.

C Dantes Aligerus patria Florentinus vates et poetā conspicuus: ac inter sacre pagine professores p̄cipuus: hac tempestate claruit: vir certe inter ciues suos egregia nobilitate venerandus: atq; re rendus: qui h̄ ex longo exilio damnatus: tēpus illi fuissent substantie: semper tamen physicis atq; the ologis doctrinis imbutus acerrime vacauit studijs. Vnde cum Florentia a factione nigra puls⁹ fuisset: ad eius ingenij magnitudinem declarandam parisiū accessit: in qua Gymnasium intrans aduersus quoscuq; circa quancūq; facultatem disputare volentes responsionibus aut positionibus suis respondere se obtulit disputaturum. Et cum hic circa poeticam scientiam eruditissimus esset: opus inclytum atq; diuinum lingua vernacula sub titulo Comedie edidit: In quo omnium celestium: terre striumq; ac infernorum profunda speculabiliter contemplatus: singula queque hystorice allegorice tropalogice ac anagogice descripsit: vbi se certe catholicum et diuinum theologum se esse ostendit. Aliud etiam eloquentissimum opus omni sapientia plenum edidit: videlicet de monarchia mundi titulo p̄notatum: In quo probare nititur: licet male ita monarchia in imperio Romanorum esse t̄t nullam a pontifice Romano habeat dependentiam: sed a solo deo nisi in p̄tinentibus ad forum animarū: Hic cum ex Ballijs regressus fuisset: Federico aragonensi regi et domino Lani grandi Scaligero veronēsum principi adbeuit: cum quo fuit multa semper amicitia iunctus: Quorum auxilio persepe: licet frustra conatus fuit in patriam redire. Veniq; mortuo Lani et ipse apud Ravenā anno domini. 1321. etatis. s. quinquagesimo sexto diē obiit: de cui⁹ exilio: vitaq; atq; mira doctrina qdā bos vsus cecinit dicēs. Hic postq̄ patrios florentia sena penates Linquere conspicuū iussit sine crimine ciuē Fortuna qua ante stetit sortemq; superbam Excutiens semper misero securus in orbe Vixit: et innumeros tolerauit mēte labores.

Ipse hominū rerūq; patrē qui cūcta gubernat Imperio et lati solus tener aurea mūdī Lora manu cui semper erit sine fine p̄testas Agnouit sine mora deum vitāq; per omnem Impiger angustis operantia sydera terris.

Stelliferi secreta poli quibus astra fruuntur
 Cōsilijs celo nouit diuinus ab alto.
 Ingenij artibus redimitus acumine septem
 Exhausit sacras musarum e fontibus vnda
 Hic sacris animatus aquis que dura cadentes
 Præmia dignoscant miseri quibus ipsa salutem
 Pena seruat scelus quos gratia collocat altis

Sedibus andaci cecinit sub tegmine cantu
 Scribere nō possem viduas quot flentibus artes
 Quotq; nouē musis lachrymis subiere dolores
 Cum rapuit mors sua virū: sed fama superstes
 Sentibus extinctum memorat populūq; p oēm
 Viuet: et eterno refertur laudibus tuo
 A A E A.

Ludonicus Philippi regis filius hoc anno post patrē regnare cepit: et regnavit annis duobus: vir
 qdē catholicus et xpiane religionis amator: q suscepit regno post annū pscitens cardinales sparsū in
 diversa gallie oppida diu distitisse: eo q in cōclavi apud carpenteratū de pōtifice deligēdo seditiōe orta
 duo ex splēdidiōib⁹ cardinalibus iuncti fuissent statim eos in vnu coegit: et vt lugdunū cōgregarentur
 pro futuro pōtifice deligēdo suavit. Cuius sanis cōsilijs annuētes post octoginta dies Jacobū carthusiē
 sem monachū: et portuensem ep̄s elegerūt. Quo qdē anno cū pōtifer esset electus ipse rex vite sue finē se
 cit relicto in regno Joāne filio parvulo: qui puer diebus tantū. xx. regnavit.

Tres simul lune eodē anno in celo apparuerunt: et fulgor quē cometē dicūt in septētrione quasi ad vir
 ginis finē tribus mēribus apparuit. Eo autē deficiēte nouēbri mēse Philippus pdictus rex vita excessit
 et Ludonicus successit.

Ludonicus cognomēto bavarus. et germanorū impator hoc anno a quibsdā p cōrentionē ele
 ctus impavit annis. 32. Henrico. n. mortuo inter electores mox discordia successit q alij hūc
 Ludonicū: alij Federicū austerie ducē pponerent: belloq; iter eos orto duravit annos. viij.
 sed tandē Federico supato Ludonicus hic solus obtinuit: q victoria elatus absq; Romane
 ecclesie auctoritate se impatorē appellavit: et Mattheū vicecomitē vna cū filio Galeatio ita fouit vt me
 diolano oīno p turrianos potiret. Romā igit pfecturos vicecomites oīo sibi beniuolos fecit: vt eis ad
 tuantibus imperij titulos facilius cōsequi posset. At vero Joannes pontifex nup creatus in auinionē
 audiens vicecomites mediolano potitos eos et Ludonicū impatorē anathemate notauit: et qmaxime
 q; Suelphos vbiq; opprimebant. Reuersus autē bavarus in germaniā ad exercitū cōgregandū paulo
 post cū uaximis copijs deueno ex germania pfectus tridentū venit: et ibidē magnis gibelinoz pibus
 mediolanū rursus petijt: atq; ibidē a Gūdone petramala ep̄o corona ferrea coronatus est. Cuiq; pecu
 nia indigeret: et a populo erigere veller a Galeatio Matthei filio phibitus ē: Cuius rei cā Ludoni
 cus Galeatiū cepit et vna cū filiis in carcerē coniecit. Quibus incarceratis Bavarus. 2. 4. ciues delegit
 qui noīe suo rempū. administraret: quos et ipse pfectū suū addidit: inde cū in brixianos vixisset apud
 viceas oppidiū aliq̄diu stetit. Deniq; brixianis in gratiā susceptis in etburia accessit: vbi et a castruccio
 lucenfi oīo magna cū humanitate exceptus ē: apud quē duobus mēnsibus moratus precibus Castru
 cij mortus Galeatiū vicecomitē et Acciū: ac Marchum eius filios Lesar carceribus liberavit. Inde cū
 castruccio et mille ac quingēis eius equibus cōsciatū Romā tandē puenit: exceptusq; cum ingenti glo
 ria a Romanis apud lateranū iussu cleri populiq; Romani a Stephano columna coronatus est. Or
 natus itaq; imperij corona bavarus statim Petū corbariēsem ordinis minoz professum in antipapaz
 exercit. et Nicolau. v. appellavit. Inde q; digressus antipapa viterbi relicto cū exercitū et Castruccio flo
 rentiā venit: quā et crebris excursumibus et populatiōibus aliquādiu cū vexasset mediolanū postremo
 pfectus est: vbi et Acciū Galeatiū filiū ab integro in regnū remisit. In germaniā deniq; regressus q; cu
 Carolus henrici filius impator erigit: cū quo in bello cōgressus et superatus cum fuga delapsus fuisset
 statim dolore animi defecit.

1515

6514

Chungutio fagiolanus pisanorum et lucensium tyrannus hoc anno non longe a monte Latino ingen
 ti clade florentinorum exercitu superato dum ex Pisis Lucam regreditur vna et eadem die ab amba
 bus illis vrbibus excluditur: et ita vtriusq; dominio sine strepitu priuatur. Pisani namq; superiori anno
 Henrico imperatore defuncto florentinorum potentiam veritū bugutionem hunc sibi ducem ad propul
 sandum hostem delegerunt qui paulopost ab equitibus Henrici adiutus: etiam Lucam ciuitatem
 obtinuit. Euoluto autem anno lucenses nō diu ipsius tyrannidem laturi occasione capta nerium
 eius filium vno die vrbe eiciunt: pulsus igitur Lucha Acrius patrem in lucenses coniciat qui ex pisa
 na ciuitate cum exercitu Lucam properans pisani portas post eum clausere. At bugutio duarum vr
 bium dominio priuatus ad malaspinas Marchiones amicos suos pro subsidio confugit. Et cum se
 pius tyrannidis reditum tentasset et optinere non potuisset: ex pontificis Romani consilio tandem in
 Slaminia ad paternum solum redijt ibiq; ab ipso pontifice multis beneficijs adiutus: andem conse
 nuit et moriens multos filios ac nepotes in castellorum suorum regno reliquit: qui et ipsi (vt sit) de prin
 cipatu inter se dissidentes tandem a florentino populo omnes pulsi sunt.

6515

1316

Castrutius vir strenuissimus patria lucensis familia Castracorum nobili natus: vir manu prom-
ptus et cōratorum apud lucensem caput. Quē superiori anno Hericus fagiolanus propter predam in
lucensibus factam in carcerem cōiecerat et ad supplicium damnauerat: hoc anno pulso fagiolano et strepi-
tu magno cōcitato e carcere educitur et a factione sua in fagiolani loco preficitur: et .23. annis regnauit.
Et sic ut mundi sors exigit ab extrema calamitate ad summā facilitatē perductus est: q̄ imperio vrbis
hoc modo suscepto mox suo ingenio et magnanimitate et pistorum et pisas vrbes in suā redegit potesta-
tem postmodum auxilio Salarij vicecomitis: qui Acciu filium natu maiorem cum mille et quingentis
equitibus miserat: in florentinos duxit et Raymundum cardinū hispanum corū ducē cum eius filio et vni-
uerso eius exercitu fudit atq; fugauit: quo confrecto multis annis ipsos incurfionib; populationib; et
ac incendijs vexauit. Deinde succedentibus rebus cum etiam vicecomitum copias cum Bauaro iunxis-
set iterato apud florentiam castra posuit et eam pluribus diebus obsedit: ac cuncta circumquaq; destru-
xit: eam quidem urbem castrucius tandem occupasset: nisi graui morbo ex immensis laboribus apud
pistorium contracto defecisset. Verum eos in eam rerum desperationem deduxit: ut Carolum Rober-
ti regis filium: in vrbis dominū vocauerint. Adriens deniq; Castrutius duobus filiis arrigo et Sala-
ricio relictis ibidem in conuentu diui Francisci post tertium diem cum ingenti pompa sepelitur. Filij
autem eius paulo post a Bauaro imperatore propter ingratitudinem pulsi fuerunt: Et sic nullum vio-
lentum perpetuum.

6516

1317

Philippus Ludoyici francoꝝ regis frater Joanne eiusdē Ludoyici filio defuncto in regnū succe-
dens regnauit annis .v. de quo nihil memorie dignū habeo nisi q̄ Joāni .22. pontifici fuit.

Dānes vigesimussēdus papa portuens ep̄s Jacobus cartuccensis antea vocatus hoc āno
post longā alterationē a .23. Cardinalibus apud lugdunū in monasterio fratru predicatorū
vniūm electus sedit annis .xix. men. 3. et diebus .xxvij. vir vtriq; doctissimus: et multa pru-
dētia decoratus: ac doctoꝝ viroꝝ amantissimus: cuius p̄ Arnaldus de ossa fuit: pontifex

creatus nonis septēbris in cathedrali basilica pontificatus coronā accepit. Unde in auinionē profectus
octo cardinales mox creauit: inter quos duo in Italiā suere: vnus vrsinus et alter colina: duosq; viros de
sanctos in sanctorū cathalogum associauit: videlicet Thomā herfordensem ep̄m et aquinatē Thomā
doctorem ordinis predicatorū: deinde theolōgā ecclesiā ad archiepiscopatus dignitatē retulit: et quas-
dam dyoceses eiusdē ascripsit. Cesarangustanā etiā ecclesiā sibi dilectā in metropolitanā erexit assigna-
tis sibi .v. cathedralibus ecclesijs. Gratidimontensem ordinē quondā improboꝝ facinorosis labefacta-
tū in meliōrē redegit formā. Adulcos q̄ hereticos dānauit: et p̄sertim glosulā quandā fratris Petri or-
dinis minoꝝ: qui cōuentū quendā tertij ordinis ad imitandā xp̄i paupertatē aiauerat: quoꝝ de numero
multi damnati et exusti sunt. Anno autē pontificatus sui .xi. cōueniū habito Ludoyici bauarū ecclesie re-
bellē et scismaticū declarauit: et Guidonē petramalā post occupatā ciuitatem castelli sacerdotio et ep̄atu
exauorauit: Lortonā quoq; a dyocesi arretina separauit: et in ciuitate erexit. Tandē anno etatis sue
90. Auinionē moriens tantā in thesauris suis anni atq; argenti vim reliquit q̄tam vniq; nullus ante eum
pontifex fecerit. Interrogatus hic aliquādo: qui foret a veritate remotus: respondit: vulgi sentētia: nāq;
quicqd laudat vituperio dignū est: quicqd cogitat vanū: quicqd loquitur falsum: qd improbat bonū: et
qd apparabat malum est: et quicqd extollit infame.

Curi disciplinis excellentes.

6518

1319

Petrus aponus seu de apono patria parauinus medicus celeberrimus: et p̄b̄s omni etate admirā-
dus huius Joānis pontificis ipse sum in philosophia: et tū in his que ad medicine theoricā spectāt diuer-
sas conciliando opinionēs promptus existens maximo in precio vbiq; habitus est: et p̄pterea concilia-
toris nomen sortitus est: Et in p̄mis ad Aristotelis problemata multa addidit: et illa ipsa subtili expo-
sitione declarauit: scripsitq; eidē Joāni pontifici librū de venetis pulchrū: ac Adesue librū in medicinis
manū a corde vsq; ad calcem p̄fecit. Composuit preterea de omni medicina librum: in quo centum et de-
cem habentur differentie: librum quoq; Galienū de colera nigra: et de regimine sanitatis: ac terrapenti-
ce artis cum alijs multis ipse transtulit. Sūt .n. hic magicus maximus: et multa per eandē artē ostēdit.
Dynus de garbo medicus florentinus: his t̄pibus claruit: qui cū brunū p̄cem in arte chyrurgie medi-
cū habuisset illū in physica erudiendū Thadeo florentino medico tradidit: q̄ adeo eruditissimus euasit:
ut vtilissima in Auicēna ediderit cōmentaria. Scripsit in Galienū de malitia varie cōplexionis: atq; in
hyppocrate de natura fetus: quin et in philosophia varias et pulcherrimas questionēs.

Sentilis fulginas p̄stabilis sapiētie medicus: hoc ipso tēpore Dyni p̄eriti medici: nō inferioris inge-
niū: aut fame fuit: q̄ possimū eius accuratissimi commentarij in quinq; Auicēne libris testimonij p̄-
hibent. hic etiā preter p̄dictos cōmentarios cōtra pestem librum cōposuit ac questionē de gradibus me-
dicinarum subtilissimas disputauit.

Adarbeū autē siluaticum medicū mātuānū genere nobilissimum hīc tēpore floruisse constat
eo q̄ ad Robertū Sicilię regē et medicū diuinum opus de oib; simplicibus medicinis et eoz; proprie-
tatibus dederit: ac alia quedā edidit.

6519

1320

Augustinū etiā anconitanū ordinis eremitarū diui Augustini p̄fessū virū sane et doctriā et vitē ite-
gritate celeberrimū cū p̄dictis floruisse constat: q̄ et ipse librū de ecclesiastica potestate ad Joannem

pontificē predictū inscripserit: et ultra cum oēs sue etatis theologos sine cōtradictione excesserit a **Bat** theo exordies totū nouū testamētū accuratissime declarauit et commētauit: inter que comentaria in Pauli epistolas admiratione digna habent. Sed et super actus apostolorū: super apocalipsim: Et sup septem epistolas canonicas ad iustar beati Thomae opus edidit aureū: tractatus quoq; celebres super missus est et magnificat composuit.

Bonauentura parauim? itez ordinis predicti olim generalis prior: et tituli sancte Cecilie cardinalis p̄dyter: hūc p̄bas doctrina et eruditione maximo in precio fuit. Qui cū acerrime ecclesie libertatem cōtra tyrānos tueret: a Carrariensi dñō tandē sagitta transfixus martyrio coronatus est.

Albertus similiter parauimus eiusdē eremitarū ordinis et beati Egidij Romani auditor et eruditissimus theologus p hoc tēpus in declamationibus ad papā p̄nceps predicatorū habitus est: qui cū esset doctissimus cōplurimos sermones tū quadragesimales tumq; dñicales et festiuos ad clerū populūq; erudiendū edidit: Sed et pentateuchū et Pauli epistolas sup omnes cōmentatus est: propter cuius doctirine prestantiam postea in Patauino palatio supra portam que dñi forum respicit marmorea statua honoratus fuit: in alijs siquidem palatij foribus Pauli iurecōsulti: et Petri conciliatoris ac Titilij historici statue cōstitute sunt.

Franciscus maronus ordinis minoz theologus doctissimus: et ipse hoc eodem tpe multa opuscula ad christianam religionem pertinentia edidit: et q̄maxime in sacris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Adichiel de celsa ordinis minoz generalis minister hūc tēpib? cū sup Ezechielē: et sup sentētiar libz p̄puleze scripsit a Joāne pōtifice errore quodā notatus generalatus officio p̄uatus est. Dicit. n. ipsam dixisse xpm et ei? discipulos nil penitus priuati habuisse: q̄ certe nō multū cū sacra scriptura conueniret. ipse tū suis scriptis et rōnibus se innocentē ostēdit: et ab hac calūnia audacissime excusat: et p̄pterea suis scriptis in Joāne ipsius pontificē plurimū inuictus est.

Nicolaus de Lira minoz ordinis theologus eminētissimus tēpestate hac et ipse clauit: q cū iūdeoz ip̄tate et disputationib? et scriptis diu aduersatus fuisset: etiā nouū et uetus testamētū in eoz conuictia et probz plurimis voluminib? diligētī cura cōmētatus est: p̄pterea qd eius nomē in toto mūdo celeberrimū effulsit. Scripsit hunc p̄mo iudeoz doctore fuisse: et p̄pterea eoz linguā optime agnouisse.

Carolus Philippi francoz regis frater hoc anno Philippo p̄dicto ei? fratre sine virili prole defuncto in regnū autum succedens regnauit annis sex. 6522

Galeatius vicecomes hoc anno **B**attheo p̄re defuncto eidē cū **B**arco fratre successit: viri ambo singulari eloquentia et magnanimitate ac vrbānitate p̄clari: q ambo exules etiā post patrē vixere annis sex: hos **L**udouicus bavarus p̄pter pecuniar exactionē sibi denegatā captos in carcerē traxit. Voluerat. n. vt diximus: idēz **L**udouicus suscepta corona ferrea a mediolanēsi populo pecunias exigere: sed p̄hibitis vicecomitib? eos oēs in carcere reclusit: et 4. ciuib? reipu. administrationē cōmisit. Verū tandē **C**astrucij lucēis p̄cibus cōmotus cesar eos incolumes dimisit: q liberi facti **C**astrucij stipendijs militare ceperūt. S; **G**aleatius vna cū **C**astrucio dū p̄sorum obsideret post longos et duos labores tandē morbo cōtracto apud **P**ise oppidū e vita migravit.

Ordinē aut nouū militū **J**esu xpi hoc anno Joānes pōtifer in portugallia regno instituit: q sarracenis circumq; discurrētib? resisteret. Cui qdē ordinē p̄ncipalē domū in **M**arino silensis dyocesis cōstituit. Quib? et oia tēplarior bona in portugallie cōstituta assignari voluit: vt liberius xpi militie vacare possent. huius autē ordinis censorē et moderatōrē abbate **A**lcholyani monasterij cisterciensis ordinis **A**lysonensis dyocesis esse voluit: q conscribēdi et exactoradi huiusmodi milites haberet facultatem.

Clementinaz codicē his tēpibus Joānes pōtifer cōfirmavit: et per gymnasia legendū trāsmisit. **C**lementis. n. p̄decessor apud vicinā gallie vrbē trecentoz patrū cōciliū celebrauerat: in quo cōstitutiones plurimas religiosoz statū cōcernentes constituerat vt habetur co. in libro de statu monachorum et in agro mendicantiū quo ad p̄dicationes: et cōfessiones: et sepulturas: vbi dñi forma seruanda: extra de sepulturis. Bndū in eodē li. Illas igit laudabiles et factas cōstitutiones Joānes approbans colligere fecit: et in vnū volumen redigens: **C**lementinaz codicē ab ipso auctore **C**lemente appellare voluit. in ipso etiam beati **F**rancisci regulā ad verbū declaratā conscripsit: vt in c. Exim de paradiso.

Scisma vigesimumprimum.

Petrus natione picenus reatine dyocesis ex corbarto oppido natus ordinis minoz p̄fessor: hoc anno 6524 **J**oāne pōtifice iubēte **L**udouico Buario in antipapa p̄fana: et **N**icolaus. s. appellat et ab ipso Buario et ijs qui cū eo aderāt: vt verus xpi vicarius cōsalutaret. **J**s. n. vir rusticus fuerat et vxorē quinq; annis tenuerat qua viuēte et renitēte ad religionē inabilis cōfugerat: Qui miser facta de se electionem acceptans cū esset assensus vt xpi ecclesiam scindere posset aut cardinales et adulteros ep̄os crearet. Qui comia erigētes Joānem pontificem publico edicto h̄reticum dixerunt. Et cum fraticellorum de opinione hic auctor et fautor existeret eandem scholam satbanē pro viribus augere annixus est. **R**iffirmaban. n. hi ad cōperimentū sue iniquitatis: **C**hristum et eius discipulos adeo pauperes extitisse: vt nil huerim aut cōmuniter habuerim: propter qd et Joānes pontifex creatis septē cardinalib? viris doctissimis etiā theologoz multoz cū eis synodo p̄gregata: req; diligenti disputatione discussa edictum

6526

1327

proposuit: quo eos declaravit p[ro]naces hereticos q[uod] hoc de cetero affirmare tentassent: quāob[re] ponti-
ipse tres extrauagātes cōfecit: quaz yna incipit: Ita quorundā. alia ad conditorē canonum: vbi prolixi
us ipsam misericordiā declarat: quas quidē extrauagantes ad gymnasia publica transmisi. Deniq[ue] cū
petrus ipse in idoliū prophanatus a Bonifacio pisano captus et ad Romanū pontificē in Auinionem
pductus fuisset: oīē in carcerē per triēnium pedore obiuit.

Rochus natione narbonēsis cōfessor xpi sanctissimus: hoc anno. i6. calēdas septēbris: postq[ue] quin-
quēniū in carceribus a patruo suo incognit[us] detentus fuisset tanq[ue] alter Alexius Romanus apud mō-
tem pesulanū oppidū suū Narbonensem aiām deo immaculatā reddidit. Is. n. apud idem oppidum
Narbonensis gallie prouincie montē pesulanū Agathopolis appellatum ex patre Joāne matre vero
Libera eius oppidi dñis originem duxit: qui cum. xij. attigisset annum ab apostolo Paulo edoctus cor-
pus suū castigare et in seruitutē redigere cepit: adeo vt cibo et potu parcellissimo vti ceperit. Ad eūq[ue] pa-
tre ac matre hereditatem amplam egenis prorsus distribuere cepit: exhaustisq[ue] oībus paternis peculi-
is etiā principatū se abdicans patruo suo paterna oppida cōmendauit: et abiectis oībus rebus breui ve-
ste indatus cū pileo et pera ac baculo ex gallia in italia peregrinus puer: vbi cū innumeras ciuitates et
castella v[er]o Romā aquampendentem Cesenam atq[ue] alia plurima loca truci pestilentia vexatos crucis
imp[re]ssione sanasset tandem Placentiā urbem morbo infectā se contulit et ad quoddā hospitale diuer-
tit et egrotantes omnes ad vnum videt: et ex morte oēs sanat: quibus gestis et ipse adeo p[re]monitus q[uod]
cruciat[us] et corporis tormēta innumerabilia pati debebat statim acuta febre et sagitta sinistra coxa tras-
fixus fuit adeo vt eo dolore ardoreq[ue] nullā quiescē inueniret. Cumq[ue] ex ea innumeras perul[as] sicut passio-
nes: et bonam valitudinem tandem cōsecutus est: Undeq[ue] digressus deo comite in gallia in longis itine-
ribus delatus est: que armoniū strepitu vexabatur. In paterno deniq[ue] castro puenies a lictoribus tanq[ue]
exp[re]ssorator comprehensus in vincula et in carceribus detruditur: et quinquēniū tempus ibi consumpsit:
quo exacto cum maxīma patientia et vite austeritate. 32. vite sue anno ingruit ad dominū. Sed anteq[ue]
et vita migraret orauit dñm vt qui deinceps nomen suū inuocaret a seuisima peste p[re]geret. Et iteq[ue]
mortuo ad latus eius tabella quedā his litteris inscripta reperta est: peste laborātes ad Rochi patrociniū
confugentes cōtagionem illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patriū principē de-
latū fuit: cognoscens illum suum ex fratre esse nepotē in lachrymis cū omni domo pronolatus sanctissi-
mum corpus summa pompa ad templum deferre fecit et exequijs rite pactis patrius magno sumptu
ei templū cōstruxit: et ibi per multos annos signis et miraculis extulit: cuius sanctissimi viri merita atq[ue]
opa diu apud italos nostros cū laudib[us] tandē anno dñi. i415. ad ipsos ex germania ipsius Rochi no-
men delatū fuit: eo q[uod] constantiā germanie urbē: vbi cōciliū generale christianoz celebrabatur a peste ma-
ximā liberauerit: vbi nūc basilice sacella: et tēpla ei[us] in eius nomine non modo per vrbes: sed per castella
per vicos: et quasi per priuatas domos extruuntur: ad que cōfugientes eius sanctissimi viri merita expe-
riunt: huius itaq[ue] festum. i6. cal. septēbris celebrat. Eius autē sanctū corpus hoc anno qui est. i485. Ge-
netias a quibusdam furtim delatum a senatu: et cuncto populo tanta cum deuotione et gloria exceptum
est quantum quid scripto enarrari posset: eidem enim statim templum celeberrimum ingenti impensa
construere ceperunt.

6527

1328

Philippus francoz rex triū precedentū regū frater. s. Ludonici Philippi et Caroli patrulis hoc
anno frācis regnare cepit: et. xxi. an. regnauit. Ipse cū Eduardo angloz rege sepe pugnavit: a quo et septi-
us (vt ita dixerim) vicinus fuit: et cū multa p[re]didisset tñ riennensiū principatū emit: et regno suo adiecit.

Accius vicecomes hoc anno patre eius Saleatio superiori anno in pistoriensi agro defuncto p[re]mit-
tente Bauaro imparoz mediolanēse regnum rursus reassumpto regnauit yna cum Luchino patruo
suo annis. xi. nam patre eius defuncto ipse et Adarchus eius frater ad Bauarum humiliter confugiē-
tes maximam ei pecunie q[ui]tatez p[ro]misserunt: si eos in mediolanensi regno remitteret. Et ille pecunia
indignus commisit eos. 4. germanis nobilibus: qui vnum eorū videlicet hunc Accium mediolanum
introducerent alio pro obside retento quousq[ue] pecuniam reciperent: quod et factum est. Germani itaq[ue]
p[re]dicti cum p[re]dictam pecuniam recepissent insalutato Bauaro in alemāniā fugerūt. Quā fraudē vbi
Bauarus audiuit cūestigio e luca in lombardiam indignatus venit Adarco Accij fratre in ethuriam
apud germanos nihilominus pro obside remanente. Cum ergo Bauarus in lombardiam venisset: et
mediolanum ingredi voluisset ab Accio. p[ro]hibitus est memor paterne iniurie: ac sic Accius discedente
Bauaro mediolano positus est. Erat. n. p[re]clarissimū ingenij et consilij vir: et discipline militaris admo-
dum ignarus quippe q[uod] oīa p[re]clara facinora a castrucio gesta ipse strenne gessit. Suscepto igit[ur] pater-
no regno ipsum mirūmmodū auxit. Quia et imperatoris milites in Ethuriam relictī qui Adarchus
eius fratrē obsidē detinebant eius virtute cognita: statim in eius verba irarunt: et ex captiuo ducē crea-
uerunt: qui et statim lucam deditibus se p[re]sidijs in potestate recipiēs mediolanēsi regno adiecit. Lu-
chinus autē eius patruus in Bergomates mouens nulla vi: sed cuiusdam Guilielmi castrobarchi p[ro]-
uisione et ipse nepotis noīe eā recepit. Quia recepta paulopost G[er]māniā procurante L[ad]radino duce in si-
dem suscepit. paruerant he due ciuitates superioribus annis Joanni Bohemo regi. Deinde papā ex-
pugnans etiā illā paulopost sibi subiecit: cumq[ue] vires suas longe lateq[ue] diffundisset anno impij sui. xi. no-
nis augusti vitā cum morte mutauit.

Carrariensium regni principium.

Carrariensium nobilium princeps cum superioribus annis paucis dominatus desumpisset et in ea
no tyrannice sed paterne pluribus annis regnasset: hoc anno magni canis Scaligeri veritus potentiaz
eidem vrbis dominatum sponte cessit. Sed et sequenti anno cane ipso defuncto postmodum ab integro vrbem
ingressus dominum reassumens. x. annis regnavit. Vir certe mansuetissimus animi et regie vrbani-
tatis insignitus ac multis virtutibus decoratus. Qui cum sine virili prole defecisset: Ubertino patrueli
ex testamento omnem suam hereditatem reliquit.

Franciscus vanderulus quinquagesimus quartus venetorum dux: hoc anno Joani forantio duci sutroga-
tus ducatus an. x. et men. viii. Vir certe tanto principatu dignus si vitam prudentem atque ac animi magnan-
imitate inspicias. Cuius clementia et virtute maxime pollicens ciues commoti atque allecti se suamque civita-
temque sibi: et Senatui sponte et liberrime submisere et perfectam eis obedientiam promiserunt. Hic a paleologo
grecorum imperatore rogatus una cum Joanne pontifice et Philippo francorum rege contra turcos et infelices non
modicam classem militum pro qua eos plurimum repressit. Unde in Bassinū Scaligerum virum potentissimum
durum suscepit bellum: pro quo adiuuantibus Philippino gonzagae et Obisone essens Verona obsidione
cinctus. Cum quo tandem pacem ea conditione iussit: ut patavio carrariensibus omisso et Buxia Bergomorumque vi-
cecomitibus: ipse solum Veronam vincentiam parvam et lucam sibi retineret. Quibus optime ex sententia gestis
emori et in capitulo fratrum minorum venetis sepellitur.

Gerardus prepositus Senensis civis ex pelara ac nobilissima Spinolae familia natus hoc eodem
anno Lucham etburie vrbis a germanis milibus propria cuncta pecunia: et in suam redegit patriam: eam siquidem supe-
rioribus diebus Marchus viccomes ab eisdem perfidijs acceptam in suam redegerat potestatem: sed eo absente
ut stipendiarioz mortis est. Milites rursus pecunias indigni: ut pecunias reciperet ipsi gerardino eam re-
didere: sed ea multo tempore non valuit possidere.

Gonzagorum regni principium.

Ludovicus gonzagae vir animo et viribus praestans atque praclarus: hoc anno quidam calliditate atque pru-
dentia hanc vrbis principatum passerino Bonacosso ademit et in se suosque successores usque in bodier-
num diem transtulit. Passerinus autem ipse et predecessores sui ipsum principatum aliquo iusto titulo per annos mul-
tos possedere. Sed dissensionum factionibus subortis adeo mos inolevit: ut cuius factio fieret civitatis
principatus occupare. Ludovicus itaque iste cum apud mantuanos insignis et bello acer haberet hoc anno in
sidis preparatis tumultum in foro excitavit: per quo Passerinus ut erat oio bonus ac simplicis ingenij vir
nil male suspicans euestigio cum suis et regia in forum inermis descendit: quod rei hoc esset. I. scilicet: urus. At
Ludovicus viso Passerino cōfessum cum suis armatus in regiam cōscendit: et inde passerini deiectionis perfidi-
as oia occupavit: et Passerinum cum suis vrbem depulit. Quo fugato vrbem cum arcibus: cum reliquis fortissimis: et op-
pidis in suam potestate cōvertit: et sex annis postea regnavit: et ab illo deinceps mantuanis vrbis dominum
apud gonzagae princeps sine alicuius impedimento usque in diem hanc permansit. Nam pontifices Romani et
imparatores oēs propter egregias huius pelare familie virtutes ipsam vrbem et principatum eisdem cōfirmarunt.
Sunt tamen qui dicant gonzagae principes non factione: sed cōi populorum deiectione vrbis dominum obtinuisse: ut
cumque cōstat hanc illustre celeberrimam familiam nunc iusto titulo mantuanis vrbis principatum possidere. Eamque
familiam dicunt iam annos supra sexcentos a Ludovico quodam theurone regia stirpe creato erectam fuisse. Ea
scilicet repestare quod ois fere italie circa Rubiconem fluvium in salasso erat tumultus. Gonzage igitur viri nobi-
lissimi atque ditissimi a Ludovico predicto progenti primi ex theurontibus fuerunt ciues qui mantua venerunt
et incoluerunt. Quobrem cōstat gonzagae familia antiquitate et nobilitate theuronicorum clarissime in italia no-
bilitatis bodie cum reliquis principatibus obtinere: in qua deinceps fuerunt viri praestantissimi bello: et pace claris-
simi atque fortissimi: ut infra dicitur.

Forestorum nobilium privilegium.

Marchus Bergomensis ex nobili vetustaque forestorum familia natus non modo iurium civilium et pontificij
abunde doctus: sed eloquentia atque reze gerendae prudentia insignis: repestare hac prope easdem pelarissimas
virtutes apud Ludovicum imperatorem maximo in pretio habitus est quod et indultis et privilegiis eisdem gratis
coaccessit optime cōstitutus. Nam eisdem successoribus suis obgrata nre forestorum familie obsequia in ipsius
coaccessit: et ei quod maxime virtutes munificentissimum privilegium immunitatis et exemptionis ac dignitatis libe-
ralissime coaccessit: cōstituens. scilicet cum successoribus eius suum palatinum et honorabilem civem in omnibus italie vrbibus
eximens eos ab omnibus oneribus factionibus et cuiuslibet rei psonalis vexationibus. Mansque eisdem libertatem
et auctoritatem in eisdem civitatibus notaries et iudices ordinarios et regis missos legitime posse creare cōstituere
et ordinare. Eisdemque potissimum in civitatibus Bergomi et Buxie iudices ordinarios et impij generis nera-
les auditoribus in omnibus civilibus causis ad cognoscendum et diffiniendum non obstantibus quibusvis alijs
privilegiis in contrarium faciendis nisi de ipsorum privilegio specialis mentio fieret cōstitutum. Eodem praeterea privile-
gio: omnibus privilegiatis vetuit: ne potissimum in civitate Bergomi aut eius dyocesi ipsi ibidem cōsistentibus
quoniam non posse aliquem legitimare nisi de eorum speciali licentia petita et obtenta. Id prope privilegium inci-
pit: Imperatoria maiestatem. Quod datum fuit in Tridina civitate die. xx. Januarij an. 1330. Appro-
batusque habet per oēs potestates: qui postea per tempora in eisdem civitatibus regnare usque in praesens
ut ex eorum annalibus antientis optime patet.

1329

6528

1330

6529

6530

1331 **C**ortona vetustissima olim ethurie ciuitas a pelagis condita et inde eiusdem pulsis et thyrrenis possessa: hoc anno cum diu sub dioecesi aretine ciuitatis stetit et a Joanne pontifice in ciuitatem erigitur et Joannes quidam viterbiensis ciuis eidem episcopo assignat. Expugnauerat enim eam olim aretini et menibus spoliauerat: cum ab eis deinde possessa fuisset. Sed inde instaurata et optime hinc ac frequenter placuit ei de Joanni pontifici in pristinum statum reducere: et ei episcopo concedens in ciuitate erigere: cuius postea in neapolitanos reges denouissit Ladislaus rex eadem populo florentino anno domini 1410. reddidit: atque sub eorum domino nunc usque permanet.

6531

1332 **R**aynaldus castensis marchio Aldromaduniensis filius hoc anno post fratrem Ferrarie dominatum accipiens regnavit una cum Nicolao fratre anno 4. Mortuo enim Azone in carceribus a Frisco et filio captiuo: atque inde Frisco ipso a coetibus pulso et interfecto Aldromadunus predicti Azonis frater successit: qui mox Raynaldum hunc et Nicolaum forma elegantes et strenuos reliquit filios qui vrbis principatum resumeres statim gallos praedia eiecerunt: et vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Vrbem itaque in sua praefate redacta regnandi cupiditate allecti: ut vrbem firmo praedio stabili fieret argentum Ravenatis ecclesie oppidum passeret non bonacosso matua pulso adiuvante vi occuparent et suo regno adiecerunt: inde et cum scaligero iunctis copiis castrum sancti Felicis mutinensis dioecesis obsidere ceperunt. Quod quidem oppidum Manfredus cum alijs xx. castellis Carolo boemi regis filio commenderat: quam obrem Carolus et Manfredus cum Beltrando copiarum ecclesie duce venientes obsessores adorant: et eas praedium fundit et in turpissimam fugam vertit: et dissipatis omnibus copiis ad octingentos viros interfecerunt: et maximam eorum numerum captiuauerunt. Inter quos Nicolaus Raynaldi frater cum multis nobilibus captivus fuit. Ea opportunitate legatus mortis maiore exercitu congregato in Ferrariam duxit: et eam obsidere cepit. Cuius vrbem acriter oppugnaret: et iam suburbium sancti Antonij cepisset Raynaldus susceptis auxiliarijs copiis vrbem erupit: et ecclesie exercitum dissipavit adeo ut nullus evadere potuerit: unde capti fuerunt Balconius et alii minores: Franciscus odelapbus forolimensis: Ricardus manfredus sanctinus: et Hostasius polletanus Ravenae et romadiole comes: et alij copulim. Sed Raynaldus victor hostasium comitem cum Nicolao fratre et alijs captivis permutavit. Alios vero capitaneos honeste ditos: sibi quoque obligatos praedicti ecclesiae in suis ciuitatibus remisit: hac tamen conditione ne de eisdem essent arma amplius sumerent. Ea itaque victoria elatus Raynaldus in Bononiam ducens hostiliter euncta per circuitum depopulavit: et in Bononia ipsas vigere cepit. Accursum argentum oppidum cum essent excoctum et interdictum tandem praedictis civibus suorum fatigati reddiderunt. Tandem et ipse Raynaldus cum bona pace moriens moriens obitum Nicolai fratris suum regni reliquit successorem.

6533

1334 **A**bastinus scaliger veronensis princeps magni canis ex fratre nepos hoc anno Alberto fratre defuncto vrbis impium huiusmodi suscipiens regnavit anno 17. Qui purgato vrbis domino: ac sub manibus in integrum redacto in id potentie crevit ut omnibus lombardie vrbibus: ac ipsi Bavaro cesari suspectus et formidabilis haberetur: praefertim cum in eo summa vigeret calliditas ac maxima regnandi cupiditas. Nam ab ipsa adolescentia exercitum ducere expeditionesque obire consuevit. Et propterea non coartatus Gerone domino: sed et Bergomum et Brixiam ab Accio vicecomite primum ademit ac Parmam a Rubicis auferre conatus est. Unde crescente ei potentia Luca: Vicentiam et Patavium ab Obertino carrariensi abstulit: et in sua potestate redegit. Quas ob res Abastinus omnibus per circuitum formidabilis esse cepit: eo potissimum quod incredibili populorum favore vixit coleretur. ad quem dominum praemeditum omnes ferme italicae principes conveniunt: et praecipue veneti: et Luchinus vicecomes: qui Accio successerat. Quare omnes maximo exercitu coacto Veronam obsidione cinxerunt. Sed postquam Luchinus Brixiam et Bergomum eidem abstulisset timens reliquum vrbis potentiam extinguere vellet alterius angere pacem cum Abastino ea conditione iniecit ut Patavium Obertino carrariensis omisso et Brixiam ac Bergomum Luchino ipse Veronam: Vicentiam Parmam lucam teneret. Sed cum ad annum domini millesimum trecentum quadragessimum quintum parma a carrariensibus eieceretur fuisset. Luca etiam cum tenere non posset florentinis vendidit hic vnum in modo filium genuit quem post eum regnare constituit et filiam nomine reginam quam Bernaboni vicecomiti matrimonio copulavit. Ex pellicibus autem multos genuit filios qui malorum multorum causa fuerunt.

Ceteri disciplinae excellentes.

Joannes Andrea patria bononiensis iureconsultus etatis suae celeberrimus: et pontificij quod maxime vrbis fons: tempestate hac floruit et novellas super decretales edidit celeberrimas: ac Sextum Clementinalem accuratissime glossavit: atque in Sexto alias novellas composuit. Insuper et opus Aderniale et in additionibus speculi aliud pegregium edidit. ipsius autem clarissima gesta et alia ad eum pertinentia ex

ad additionibus ipsius extra de vita et honestate cleri. in ti. de filijs presbyterorum optime colliguntur. Obijt ante anno dñi. 1348. Bononie ex peste proijt et discipulus Joānes Calderini meminit: in c. Nostra extra de cohabit. clericorum et mulierum.

Cyrius pistoriensis ex nobili Symboldoz familia natus Byni auditor et pdicti Joānis Andree amicissimus: civilis pontificij iuris pstantissimus sui seculi doctor: per id tēpus lecturam perutilē sup codice castigata et accurata doctrina cōscripsit. Atq; sup prima digesti veteris parte vsq; ad titulu. Si ex morali causa agatur: et in secunda parte sup titulu de rebus creditis. Sup reliquas autē partes per viam additionum composuit.

Edradū autē de laude cōfessoriale aduocātū Byni discipulū: et Joannis Andree familiarē doctri- na legū et morū optimis insignē per ipsum tēpus floruisse cōstat. Qui et ipse in iure civili post se mul- tas reliquit lecturas: ac consiliorū peregrinū opus.

Nicolaū autē Durinēsem superiorib; viris nequaquā in legibus doctrina inferior: et ipse hisdē tē- pibus et auctoritate et scriptis floruisse ferunt. Qui et ipse in digestis et codice solēne et accuratas conscri- psit lecturas de qbus rara habetur copia.

Joānes calderini civis bononiensis Joannis Andree precipuus filius et discipulus eruditione et sanctimonia insignis: et ipse p idē tempus pontificum ius tum legendo disputando atq; scribendo plu- rimum illustravit. Eo quod ipsius in Decretalis plurimum extant commentarij: Et consiliorum in ea sa- cultate peregrinū opus.

Rapuerius foroliviensis celeber iuriscōsultus Barthol̄ saxoferratēsis pceptor: et ipse per hoc tēps in p̄cio existens cōmentarios et tractatus in legibus edidit. Et post anno domini. M. ccc. lxxj. cum ma- gna nominis sui fama ibidē diem obiit.

Federicus petruccius senensis supradictoz contemporaneus: et ipse admodū doctus quoddā opus laude dignū edidit ad studentū eruditionem peroptimum.

Recupertus de sancto Aemiano etruscus iuriscōsultus dignissimus et pstantis ingenij vir his- dem tēpibus in p̄cio fuit: et nōnullos in legibus tractatus edidit.

Lapū de Castellione eiusdē professionis et doctrine virū hoc tēpa illustrasse ferunt: qui et inter cete- ra ingenij sui monumēta peregrinū opus allegationū suarū composuit.

Bartholomeus de Osa patria bergomēsis: cuius sexdecim chronica: extant libri sub Joāne pōti- fice floruit: et suū opus per hoc tēpus perfecit.

Henricus de viminali sacri ordinis eremitarū dñi Augustini p̄fessor et sacraz lraz peregrinū doctor: tēpestate hac apud Parisios celebri doctrina insignis fuit: Qui ab ineunte etate pleraq; memo- ratu digna cōscribere coepit: et qbus in etricoz libris extat cōmentaria adeo digna vt inter oēs cōmē- dantissima habeant. Itē de sanctis opus solēne. Expositio decretalis de celebratione missę. De p̄fectiōe hois li. i. De exēptione libz vñū. De incarnatione verbi trac. i. De q̄druplici instinctu trac. i. Quodlibe- ta duo cū alijs multis elegāter et docte editis. Quib; gestis tandē ad celestē patriā migraturus cū sa- cra oia religioſissime pcepisset cōfratrib; vale faciēs hec verba protulit. In manus tuas pater deus cō- mēdo spiritū meū. In manus tuas fili; deus cōmēdo spiritū meū. In manus tuas spirit; sancte deus cōmēdo spiritū meū: qbus cōpletis (vt noster Jordanus scribit) sanctā deo reddidit animam.

Bernardus de fildis eiusdē ordinis sancti Augustini p̄fessor: et insignis theologus: et magni inge- mo vir maioreq; doctrina et sanctimonia p hoc tēpus ad multoz eruditionē hec q̄ subiecta sunt edidit opuscula: vñ sup primū sinay. Sup cantica canticoz. De mā canti. Expositionē duplice dñice oionis. Expositionē sup Ave maria. Breuilogū de expositionē missę. De q̄tuor sensib; sacre scripture cōpēdiū. Manuale sacerdotū. De vitijs capitalib; trac. i. Exameron duplex. Clausulū aīe libz vñū. De conce- ptione vginis Marie tractatū vñū. De mō studēdi tractatū. i. Introductorū iuris tractatū vñū. Col- lationes p̄dicabiles per anni circulū. Sup libz rhetoricoz trac. i. De vera et falsa amicitia li. i. De cōpē- satione oionū dñicaz cū oionib; canonicis tractatū. i. De. c. sensibus trac. i. Sup decretalē ois vñūq; sexus tractatū. i. Sup genēsīm postillā. Cōtra erroz flagellatozū trac. i. Cōtra magistrū Cōradū de cōparatione missę trac. i. Sermones p̄terea multos ad populū edidit. Et multe eius extāt qñes. de mōz et p̄terito de diuisione philosophię trac. cōposuit. Itē de mātionibus li. i. et alia multa.

Gerardus autē natione Bononiēsis Carmelitarū ordinis doctor: hisdē tēp b; cū parisi; diu clarus et insignis habitus fuisset post multoz editionē libzōz Aninionē diem obiit.

Bartholomeus natione pisanus ordis p̄dicatoz theologus et insignis decretoz doctor: p hoc ipsū tē- pus p̄fatus floruit et mīra laude digna pposuit: iter q̄ perutile opus et quasi diuinū ad cōfessorū instructionēz edidit qd summā pisanā seu magistrū appellauit. Ea. n. ipso referēte p̄fecit anno domini. 1338.

Albertū britanū eiusdē p̄fessionis et literature: l; maiore sanctimonia virū cum eodē claruisse: et miraculis floruisse tradūt: qui p̄ter sanctitatē maximā et ipse summā celebrē de casibus cōposuit. Cui aliqñ beatus Augustinus cū beato Thoma aquinate apparuisse tradūt: et dixisse Thomam mihi par- est in gloria virginali: sed in imundicia cordis p̄ior.

Guillelmus Oeba excellētissimus minorū ordis doctor p hoc tēpus mirifice laudat: q̄ i logica phi- losophia ac theologia optime scripsit: insuper dyalogū et tractatū de corpore xpi edidit.

Certorū valensem insignē ordinis minorū theologiū moribus et vita preclarū isto tpe plurimū laudant: eo q̄ in sacris codicibus multa cōposuerit. Sed et cū diligēs diuī prīs nři augustini imitator existeret. In libru ipsius de Ciuitate dei ppulchre scripsit. Qui cū pīmū generalis minister ordinis sui haberetur ad cardinalatus officiū postea assumptus fuit.

COrthomanorum turcorū regni procurus.

CTurci Orthomani ab Orthomano eoz primo principe nūcupati: q̄ nostris tēpibus totā ferme Asiā minore et greciā partim armis partiūq̄ seditionibus sibi subdiderunt: tēpestate hac adhuc Joāne pōtifice p̄dicto p̄sultante ab Orthomano quodā turco exigui census et obscure iter eos nato p̄ncipia sumptere. A quo postmodū: vt p̄missus est: eius posterī vsq̄ in p̄sens Orthomani turci appellati sunt. Hic igit̄ orthomanus p̄mus turcorū rex. Ad inter turcorū p̄ncipes magna orta esset discordia: scilicet sibi p̄buit ausum et dū reliqui inuicē sese dilaniarēt accitis vndiq̄ viris latronib⁹ alijq̄ raptorib⁹ et p̄cedonibus breui tpe et nomē magnū et auctoritatē maximā adeptus est: vnde et oppida nō pauca a p̄ncipibus sue gentis accipiens in suā redegit potestatē. Qui moris Debanē noīe reliq̄t filiū: q̄ et ipse suscepit regnū et a p̄re inchoatā longe lateq̄ propagauit. Eoz mortuo Amurates filius eidē tertio loco successit vir callidus et infidus qui cū duo xpiani de grecorū impio: vt infra dicemus: discerpārēt ab altero qui su perari timebat ex asia in greciā pro auxilio accersitus fuit: qui vidēs ambos viribus fractos atq̄ desolos arma in eos cōuertit et greciā magnā partē sibi subiecit. Is moris duos post se reliquit filios. Solimanū et paciētē. Solimano aut̄ extincto res vniuersa ad paciētē deducta est: q̄ p̄ usq̄ a Thamerlane caperetur res magnas in greciā gessit. Dimissus vero nil memoria dignū postea egit: sed inglorius apud asiā et vltā migravit. Huius aut̄ filij cōplures fuerē. Quorū p̄mus Calapinus fuit quintus iter eos rex natus maior: qui regnū post patrē obtinuit. Cui defuncto Deban filio adolescentulo regnū deuenit: q̄ paulopost a moyse patruo extinct⁹ fuit. et nō multopost et ipse patruus nullo sup̄sente filio decessit. Adabumetes autē sextus rex: tertius ex Paciēte filius subsecutus regnū obtinēs magnas res in europa gessit: multosq̄ turcorū regulos armis oppressit: necnō et eoz regna abstulit. Ipsoq̄ mortuo Amurātē filiū dimisit heredē: qui et Adnapham patrū sup̄auit: atq̄ tam in greciā q̄ in asiā multas victorias obtinuit. Hic mahumetū habuit filiū viz p̄clarissimū qui duo imperia: et duodeciz regna acquisita suo adiecit dominio: de quo infra anno dñi. 1481. suo loco dicemus: b. eoz deficiēs Paciēte p̄mogenitū imperatorē adhuc extantem dimisit.

CBononia romandiole ciuitas.

CBononia romandiole primaria ciuitas: his diebus abeunte ex italia boemo rege adiuvantibus florētis: et Raynaldo estensi pulso pontifici. legato in libertatē se vendicat: et sumptis armis in ecclesiastico p̄sidio admodū crudescit: et multos tū in vrbē: tūq̄ in agro interfecit. Quaz obrē legatus: q̄ se in arce receperat oī tpe destitutus arcem bononiensibus cū pace reddidit: et in Auinionem ad pontificē se recepit: et statim pa-pa diem obiit.

Enedictus. xi. papa patria thelesanus cisterciens ordinis p̄fessus Jacobus antea vocat⁹ hoc anno ex p̄sop̄tero cardinali pontifex creatus se

dit annis. 7. mē. 3. et diebus. 17. q̄ p̄tificatione intro cēsuras in bavaro fulminatas vt impij vsurpatorē iterauit. Verū postea veritus ne vacante impio ab aliquo externo hoste occuparet̄ Acciū et luchinū vicecomites suos in mediolano et in alijs vrbibus q̄s possidebant vicarios cōstituit. Tandēq̄ potestatē Adastino scaligero ac alijs regulis tribuit. senatūq̄ et populo Ro. p̄ legatū p̄uasit: vt senatoriā dignitatē: quā diu regio noīe gesserāt suis tandē auspicis et ecclesie administrarēt. hanc eb rē et Stephano colūne senatoria dignitas ad quinquēniū progata est. Hic autē pontifex cū in theologia et alijs doctrinis ac moribus oibus insignitus esset tātē fuit constantic: vt nunq̄ a recto vel vi vel pollicitationibus: aut precibus dimoueri potuerit. Et iō cū semel nū in toto sui p̄tificationis tpe sacros ordines celebrauerit: vbi sex cardinales p̄sbyteros viros egregios creauit nō ex suis: vt sepe hī: s; vndequaq̄ ad se vocatos: hic in Auinione p̄tificationis et qdē celebres edes cum turribus et pometis edificauit: ac Ro. beati Petri basilicē tectū restitui fecit. Eius aut̄ tales fuerūt finē. Talis esto filius: quales cognatos cupis hīc. Adalus morē: Bon⁹ aut̄ magis viciū formidat. Que scis legendo serua: q̄ nescis legēdo discē. Eque turpe est carcere amicis: et eos sepe mutare. Optime cōseruat amici si preces eoz cogitant. Regi turpius est vinci beneficijs q̄ armis. Hic deniq̄ moriens et ipse multā auri vim nō cognatis vel affinis: s; ecclesie: vt bonū decet p̄tificē: reliq̄t. Quā ob rē in ei⁹ morte oēs fere presentes: et absentes collachrimarunt.

CPhilippinus Ludonici gonçage filius p̄re hoc anno defuncto in Adastine regnū succedens regnauit an. 25. Nā cum antea eius pater Ludonicus capitaneus diceretur ipsum Benedictus papa vica-

rium inatue et Regis lepidi ecclesie noie designauit. Ihs. n. ipibus vacante impio vnusq; quauis par-
uus dñs ex alieno rapere conabatur vnde cū alij hoc alij illud occupare niterent et ipse Philippinus re-
gum lepidi decedentibus se ciuibz in potestatem suam recepit. Ihs. itaq; philippinus cū esset magnani-
mus et corporis forma procerus multa bella strenue gessit. Et presertim contra Obizonem estensem si-
bi infensum et indies propter Rbegium sibi aduersantem. A quo aliquando in bello prouocatus in rhe-
giensi cum cōuenit agro et collatis agnis cum eo cōflicxit et tanto impetu eum fudit et eius castra profliga-
uit vt fugientem Obizonem vsq; ferrarias enim cum maxima suorum cede persecutus sit.

C Obizo estensis Nicolai predicti Raynaldi fratris filius patruo hoc anno succedens regnauit annis
22. vtr quidem splēdidus atq; magnificus pp quod Benedictus pōnifex p legatū suū cū Ferrarie et mu-
tine ac argente suū instituit vicariū vctigalē vt v3 singulis annis decem milia nūmū auri ecclesie Ro. p sol-
ueret. Ihs. aut. 12. pncipatus sui anno Parmā Bastini scaligeri vrbē quā paulo ante florētis. 50. mil-
bus aureis vēdere statuerat: ab Accio corrigēsi: cū ipsam tueri nō posset accepit et in suā prāte redegit.
Quā pōit elatione fact: Philippinū gōzage bellis laceffere tentauit: a q̄ tādē vitia q̄ pntie fugat et
p̄figat fuit: hāc despāde reze pinoz obizo parmā acceptā cū retineri nō poss; luchino vicecomiti dedit
C Galeotus in malatesta vngarus cognomēto appellatus: his temporibus apud Arriminū flāntē p
uincie vrbē ex capitaneo cū reliq; eius scribis a Benedicto pōnifice cōstitutur: quē et postmodū etiaz
eius successor Clemēs sextus aplice et impiali auctoritate cōfirmauit et in ea ipse et ei successores vsq;
in presens oēs pseuerauerūt. Is nāq; Galeotus fuit vir oī virtute ornat: et arma quoaduxit maxima
cū laude tractauit: et propterea a pisanis copiarū suarum contra lucenses dux delectus ipsos pisanos
lucensibus accerrime obfessos pstantissimo liberauit aio et multas eis strages intulit: hic tñ cū superio-
ribz annis p legato bononiēsi ecclesie noie Raynaldū estēsem arma sumpisset ab eodē Raynaldo
cū reliq; pncipibz captus fuit a q̄ tñ benignissime accepit: illeius abire pmissit. Ab isto nāq; dignissimo
pncipe ortus habuere Carolus et Pādolphus malatesta fratres fortissimi principes: de qbus loco suo
mox dicemus.

C Ordelapborum regni principium.

C Franciscus Ordelapbus vir pstantissimus et ipse hīdē tēporibus a Benedicto pōnifice Romano
ex nobili capitano vicariatus dignitatē vna cū Simbaldo fratre in Foroluiēti ciuitate accepit. Ihs. n.
fres cū potētissimi atq; pmarij in Cesena et Forlino haberent a pncipio dē ecclesiaz p impatore scisse-
rant et sub capitaneatus titulo post mortē Clemētis quinti istaz duarū vrbū pncipatū occupauerāt:
et postmodū in fidē pōnificis venētes a Benedicto pōnifice vicarij ecclesie noie cōstituti eos et
Clemēs. 6. postea cōfirmavit. Et bi etiā a Raynaldo estēsi capti fuerūt: s; postmodū in libertatē remis-
sit: hec n. pclarissima familia sub eodē titulo vsq; ad annū dñi. 1480. i. Forluiēti tñmō ciuitate pdurauit.

C Manfredorum regni principium.

C Ricardus aut manfredus ex clarissima māfredi sicilie regis stirpe pcreatus et ipse his tēporibus simi-
liter ex capitano seu pmario vrbis Sancte et Imole vrbū vicarij a Benedicto pōnifice institutus puit
seu regnauit vna cū Joāne frē an. xvi. he tñ due ciuitates longe antea in ipsaz illustre manfredorū nobi-
liū beniuolētiā et obediētiā deuenerāt: et eos tanq; ptes et defensores habuerāt: ac eoz nutu oia in eisdē
a ciuibz disponebant: et cū etiā a Clemēte. 6. pōnifice in eisdē pfirmati fuissent vsq; in pēniē diē maxi-
me in Gaudentia cū gloria perseuerant.

C Bartholomeus gradenico. 7. et 80. venetoz dux hoc anno Frāco dandulo duci successi⁹ oncauit an
nis. 3. mē. 1. et die. 20. Ihs. cū prudētissimus esset: rerū multaz sciētissimus Taruiniā ciuitatē Senatui
nō armis: s; prudētia acquisiuit. Inde cū florētini et potētia et dñatu iaz ab italīs in pte bñent cū eisdē
pñū societatē et sedus iniit: q̄ maxime aduersus Bastinū scaligerū et alios senatui aduersantes: que
etiā nūc vsq; vt plurimū incorrupta pmanēt. Alia q; beneficia hic vbi venete attulit. Et deum mori-
ens in portu sancti Marci sepelitur.

1340

6339

C Albertinus carrariensis Marci hī pdicti patruelis hoc eodē anno post ipsam Bastinū iuregētū
ex ipsius Bastinij testamēto Padue dñatum suscipiens regnauit an. 6. hunc cū Bastinus veronēsis
pnceps magnis affectis eladibz et dānis: tandē laceffitus eisdē vrbē tradidit: q; venetis et Luchino vice-
comite pcuratibz cū pax inter ipsos cōfecta esset eisdē Albertino ciuitas mox reddita ē: quē statim Be-
nedict⁹ pōnifex apostolica et impiali auctoritate ipz in ea cōfirmavit: et deinceps quoadvixit ipz in pa-
ce possedit: ipso deniq; mortuo cū Bastinū eius fili⁹ successisset: eodē anno ab Jacobo Albertini pa-
truelle cōspiratione facta interfectus fuit: et ipse vrbis primatū suscepit.

C Luchinus vicecomes Accij pdicti patruus et Bastinij filius hoc anno Accio ipso nepote mortuo
in mediolanense regnū succedens regnauit vna cū Joāne ei⁹ frē vrbis archiepo annis ferme. 8. Ihs. nāq;
clarissimus impator extitit: et in oī laudis genere quā in pncipe oporteat esse clarus fuit: q; principatu su-
cepto oēs vno aio habere cepit: nec ad dexterā aut ad sinistram aspicere voluit: vñ et cūctos q; ab Accio
exulauerāt redire fecit: quā obcausam oēs in suā pellexit beniuolētiā. Hic cōtra Bastinū scaligerū vi-
rū inter italos potentissimū bellū suscepit: et Bergomū et Bixiā vrbes sibi ablatas ab integro recupera-
uit: Deinde multas alias cisalpine gallic ciuitates partim armis: partimq; beniuolētiā in fidē recipiēs
suō regno adiecit. Quā obz Benedictus papa ipsos mediolan aliarūq; vrbū quas possidebat vicari-
os ecclesie noie cōstituit. Hos autē solos si clemens sextus eius successor cū tota italia in tumultu obre-

1341

6340

ditum Bavari impatoris depositi, etiā in subre vicarios cōfirmavit: de religis italie pncipib⁹ nulla ser-
me mentione habita: Existimat. n. eos ob eoz potentia Bavaro redeūti resistere posse. Hic quippe vir
cū christianissimus ac munificentissimus esset multa monasteria et basilicas in mediolano et alibi par-
tum restituit: partimq; a fundamentis edificavit: additis etiaz proveniētib⁹ qbus sacerdotes viverent
Insuper et menia nostre civitatis Bergomi magna ex parte vetustate collapsa suis qsi impēsis instau-
ravit: vt ex muroz ipsorū inscriptionib⁹ apparet: arcē qz in colle eiusdē vrbis quā capellā vocant a ne-
pote inchoatā anno salutis nre. 1345. ipse p̄fecit: itē in castello baxie egit: qd in meliorē et celebriorem
formā redegit: Hic cū Isabelā patria genuēsem pstantissimā et elegantissimā mulierē uxisset vxorem
nullū qd in nō se deuotū beato Marcho euāgeliste vnq; potuit suscipere prole. Et cū se beato Mar-
cho deuotūisset duos vno parū edidit filios: qd edita cōfessim Genetias ad grās vino Marcho exlo-
uendas prexit: vbi et ab Andrea dādulo duce et toto senatu summo honore excepta fuit. Tandē Luchi-
nus hic cū nil p̄meriserit: ante pncipatū et in ipso pncipatu qd iustū decet pncipē anno dñi. 1349. ter-
tio idus Januarij mediolani defunctus est. et regis exequijs decoratus in pbano diui Ambrosij insigni
tumulto sepultus est.

¶ Viri disciplinis excellentes.

Franciscus petrarca natione ethruscus religiosus deuotissimus et philosophus ac poeta sui t̄pis
clarissimus his t̄pibus ob singularem in oī lītatura doctrinā atq; sanctissimā vitā in tota italia et fere i eu-
ropa maxio in p̄cio habitus est: et p̄maxime cū ppter singularem eius poesim apud oēs singulare et p̄bē-
ne decus habere: Rome a Ro. senatu i capitolio vniuerso cētū astate Roberto sicilie rege approbātē lau-
rea corona insignitus est: Hic. n. cū ab ipsa pueritia lris oibus se cōtulisset poeta insignis et orator facu-
dissimus euasit ac etiā oīs philosophie sumis aptus ei fuit: et cū in eis atq; diuinis scripturis se totū con-
tulisset captus amore vite solitarie ad excedēda oīa vitia summi p̄fiscis et aliorū patrū ac pncipū mun-
danorū benivolentiā tanq; alter Joānes baptista spreuit et dimissa patria sua in patauino agro in quā-
dam vallem clausaz abiit et ibidē oēm fere floridā iuuentutē suā: vnius villici cōtēus obsequio: meditādo
orādo et scribēdo cōsumere voluit: tandē cōfectus senio in āno dñi. 1374. ibidē sanctā xpō reddidit aiaz
cuius venerabile corpus ibidē in sepulchro marmoreo. 4. columis suslētato sepultū fuit: Hic aut cū in-
geniū p̄ter humanū a deo datū fuisset p̄mus oīum longo postluminū fuit a quo eloquētie studia excita-
ta sunt. Hic tñ cū attigisse eloquētie ciceroniane florē dicēdū est: sicut nris tēporib⁹ multos ornatos vi-
demus: qd tñ certe magis ei cūenit ex librorū q̄ ingenij carētia. Edidit aut hic celestis vir tam prosaice
q̄ metricę plurima op̄a: que cū sint lepore sonātū fabrefacta: sed q̄ ad manus nras deuenire hec sunt
porius artificio celesti q̄ humano ingenio iudicant fabrefacta: sed q̄ ad manus nras deuenire hec sunt
bucolicorū versibus li. i. g. incipit: Monice transillo: de vita solitaria li. i. Pancoz boies noui: de remedi-
is fortuitorū li. i. Cū res fortunalesq; Epistolaz li. i. Si in seua piū si nascent sydera regē: Ep̄bica etiaz
edidit quā Roberto regi intulauit. Scripsit et Scipionis aphricani vitā atq; rithimorum libros pluri-
mos materna lingua cōposuit multo splēdore fulgētes ac ingenti suauitate redolentes.

Franciscus de barbarino florētinus poeta et canonicus clarissimus vir qdē fidei integerrime et mox
bonestate ac spectabili vita laudabilis cū petrarca fioruit: q et si sacros canones longe magis q̄ poeti-
cam nouerit: et ipse nōnulla opuscula Rithimis vulgarib⁹ ingenij sui nobilitate et pstantia edidit: q̄ adhuc
apud multos in p̄cio habent: ppter qd et inter egregios viros merito cōputandus est.

Albicus romatus bergomēsis angustij p̄fiscijq; iuris optimus interpres et ipse isto t̄pe apud ber-
gomū ortus sui cinitatē et alias cisalpine gallic vrbes clarissimas ea in re habitus est: cuius cūmētissi-
mo ac ppe diuino ingenio p̄maxie amplissima ciuiliū p̄fiscaliū legū volumina sunt illustrata: q̄a su-
per toto codice ac nōuo veteriq; digesto: necnō et inforziato p̄marios edidit excellētes. sed et in statutis
ac ferro decretaliū tractatus cōfecit pulcherrimos. Comediā qz diuino volumine sup Bante poetā cō-
posuisse tradunt et quedā alia.

Joannē etiā Suardū bergomēsem virū domi nobilē: sed virtutib⁹ et legū scientia nobiliorē hīdē tē-
porib⁹ ascribūt: qui et si aliq; extantia nō ediderit: in eadē tñ vrbē bergomo ingenio locupletiori maio-
ri in p̄cio habitus est.

Yuo natione brito cruditissimus iuriconsultus et ipse p̄ hec tēpora p̄ter doctrinā et singularem elo-
quentiaz quibus egregie insignitus erat mira etiā pietate ac misericordia in paupes vtens celeberrim⁹
habitus est qui cum amplum haberet p̄rimonium spem oēm suam in deo collocans pauperū et orpha-
norum ac viduarum pro virili semper tueri voluit: pp qd et condignam laboris sui mercedē a dño post-
modū percepit: quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter sanctos aggregari meruit. vnde et ei⁹ se-
stum. 6. cal. septēbris celebrari iussum fuit.

Gregorius arriminēsis ordinis eremitaz diui Augusti. generalis prior acutissim⁹ sacre theologie
interpres hīdē tēporib⁹ apud parisiū gymnasioz caput ob ingenij magnitudinem a tota vniuersitate
magnas laudes cōmeruit: vbi cū ei ingenij perspicax esset et rez multarum et q̄maxime philosephie et
theologie plena esset noticiā: super p̄mū secundū et tertium ac quartum sententiā accuratissime scri-
psit: qua quidem lectura etiam nunc parisienses vt plurimū vtuntur: habentur et eius in epistolās Pau-
li commentaria dignissima.

Thomā de argentina ordinis generalē post p̄dictū creatū tēpestare hac floruisse ferūt: Qui sup q̄-

tuor sententiarum libris et ipse commentaria dignissima edidit: quibus scolastici in germania maxime utuntur cum plurimum aliorum scriptis prestante censeantur. Et cum religiosissimus esset post multa beneficia ordini collata etiam constitutiones ordinis in formam redegit.

C Alphonsus metensis hispalensem episcopum et eiusdem ordinis professum ac doctorem cum eiusdem clarissime traditum cuius scriptura maxime super finiarum libris ab omnibus maxime habetur in pretio ubi haberi possunt.

C Michaelem de massa ipsius etiam ordinis preclarissimum theologum et multarum artium scientissimum atque venerabilem virum hac etiam tempestate nonnulli floruisse tradunt. Qui preter sententiarum commentaria etiam super Athanasii de quatuor virtutibus cum alijs plerisque opusculis edidit.

C Joannes de Bacone ordinis carmelitarum egregius sacre theologie magister et iuris canonici doctor per hoc ipsum tempus primum apud parisiis. Deinde in angliam profectus ob doctrine et ingenij magnitudinem eminentissimus ac supremus inter cruditos indicatus est.

C Aristianum de asti calisalpinae gallicae civitate ordinis minorum bachalarium omni doctrina excellentissimum bis dem temporibus celebre ac preclarissimum summam tam in theologia quam in legibus edidisse tradunt.

C Joannes etiam de Saxo eiusdem ordinis per ipsum tempus et ipse aliam summam in utroque iure: licet non eiusdem precij composuit.

C Ludolphus alamanus ordinis cartusienensis vir doctrina et morum sanctitate conspicuus hac ipsa tempestate peroptime vitam nostram Iesu Christi egregio volumine et quodam celesti artificio: imo potius divina revelatione quam studio fabricavit: in quo certe se ostendit venerabilem virum et omnium rerum tam divinarum quam humanarum: et potissimum ipsius Iesu Christi vite prout potuit homini inesse plenissimam habuisse noticiam: alia quoque laude digna hic denotus atque venerandus prae edidit.

C Andalo natione genuens ex nigro optima familia natus astronomus quidem scientissimus et generosus ac venerabilis vir: Joannis Bocacii in astrologorum motibus preceptorum: hoc ipso tempore floruit: cuius quantitas fuerit eius in omnibus circumspectio: quantaque morum gravitas et modestia ac siderum noticia idem in quindodecimo deorum Genealogie libris optime declarat. Nam cum universum ferme peragrasset orbem non solum regulis veterum ut plurimum fit: astrologorum motus agnovit: sed etiam sub quocunque climata: sub quocunque orizonte experientia discursum certior factus visu didicit: quod alij auditu discunt. Cuius quidem preclarissimi viri plurima erant in ea facultate opuscula astrologorum celi quoque motus ostendentia quae certe quantum sibi circa talia fuerint praecellentia ipsa declarant.

C Barlaam autem divi basilij monachus natione calabrum videlicet omni scientia clarissimum et grecis litteris maxime adeo eruditum ut imperatorum et plurimorum principum greco atque doctorum hominum privilegia haberet testantia: necdum his temporibus apud grecos esset: sed necdum a multis seculis citra fuisse virum tam insigni tamque grandi scientia praeditum: quae nonnulla greco sermone composuisse tradunt: quae et si quaedam non fuerint in libris redacta ostenderunt tamen cum multa vidisset: et optime intellexisset demonstrant.

C Paulus perusinus gravissimus iuris utriusque doctor Barlae praedicti singulari benivolentia iunctus vir multarum rerum notitia doctus per hoc tempus sapienter existens inter viros praestantes annumeratur: est: eo quod maximam composuerit opus quod collectionum librum intulit in quo multa sunt ad varia spectantia. Et quod de divinis maxime gentilibus non solum apud latinos: sed apud grecos inveniri potest adiutorio Barlae praedicti collegit: a quo Bocacius: ut ipse testatur: multa de generatione deorum excerptis: hic divi custos et magister bibliothecae Roberti regis sicilie fuit.

C Paulus geometra florentinus per hoc ipsum tempus universo occidenti ea in facultate et arismetria atque astrologia notissimus fuit: et nulli sine etatis secundus: cui adeo ea in facultate omnia fuere apta: ut nil apud ea illi incognitum fuisse referat: et quod mirabile dictu visumque fuit longe magis quod de sideribus aut celo loqueretur etiam proprijs manibus cum instris ad hoc confectis occulta fide spectare volentibus demonstrant.

C Notus denique florentinus preclarissimus in pictura ingenij vir qui superioribus diebus antiquam legem per pingendi arte nobilissimam reddidit hisdem temporibus eandem in pretio existens: cum a Benedicto pontifice in aumione ad pingendum martyrum historias ingenij pretio statutum fuisset morte praeventus rem omisit.

C Clemens .6. papa prius lemoiensis monachus Petrus antea vocatus hoc anno ex Rothomagensi archiepiscopo pontifici benedicto successit: sedit ann. x. mē. 6. et die. 8. phumanus quidem liberalis: et multae doctrine ac copiosae cloquentiae vir: qui primo pontificatus anno: cum .x. cardinales creasset: unum ex fratribus suis monachum et alterum ex sorore nepotem fecit: postmodum inobilem: quem Bonifacius .8. mil-

lesimo tricentesimo domini nostri anno celebraverat: et de cetero in ceterarum observandum declaraverat: ad quinquagenarium numerum reduxit: quod proprie iubilaei numerus: Unde ex depositum impij Bavarij universa italia tumultuante Luchinum et Joannem eiusque archiepiscopos vicecomites vicarios suos in mediolano confirmavit a ceteris autem abstinuit: cum Bavarus Tridentum perire italia itaturus videretur. Qui pari modo et ipse in multis ecclesie terris vicarios suos impiali auctoritate constituit: ut in Uterbio Joannem de vico vrbis praefectum Saleorum malatestam in arrimino: Antonium ferretanum in ancona: Gentile paraneum camerinum: Guidonem polentanum Ravennae: Franciscum Ordelaphum Forlivi et ceteros: Joannem maffredum Sanctie et Imole: ac alios per diversam latine provinciae loca. Clemens autem pontifex quosdam cardinales ex aumione Romam misit: qui statim vrbis componerent seditionibus sublatas Petrum saracolumensem et Joannem vrbis filium senatores declararunt: ac Nicolau publicum scribam civis Romanum qui statim vrbis in sua redegerat praetere et scipius tribunus

1543

6547

cōstituerat: ceperunt et in vinculis cōiecerūt. Quapropter timens pōtīfex ne Italia flāma et ferro vastare-
tur: Bononiā statū vicecomitib⁹ hac lege pcessit: vt duodeci milia nūmū auri singulis ānis ecclesie Ro. p
soluerēt et pacē iter oēs cōstituerēt seu cōseruaret: dñiqz cū barbari et mauri infideles vtrāqz hispaniā et
germaniā laceraret: Clemēs hic pōtī. ad gerēdū bellū et eos pñces cōpulit: qd hostes sepe et feliciter
pugnaverūt multisqz eoz cessis innumerabiles triūphos egerūt: Undeqz cū sedus psepe in Edwardū an-
gloz et Philippū francoz reges cōponere attētaffet: frustra elaborauit: postremo in oib⁹ boni pastoris
officio funct⁹ āno vñ. 1352. aunioni mori: et a cardinalib⁹ adhibita honesta funeris pōpa ibide sepelī.
Andreas vādatus. 56. venetoz dux Bartholomeo duci hoc anno surrogat⁹ ducavit an. xi. et men.
8. vir certe sua ctate magni et excelsi cōsiliij: et etiā pro Frāncisci petrarche testimonio lfrū eruditione vo-
cissimus et magnificētissimus: cuius tpe cū Cretenses a Senatu defecissent: ipse suo cōsilio: suaqz pñ-
dentia potius qd armis rursus colla submittere coegit: nā statim classē in eos mittens leuib⁹ certant
nibus denicit: et in fidē cōuertit: indeqz Clemēs pontificis hortatu triginta biremes auxiliares i mau-
ros vtrāqz hispaniā vastantes trāsmisit: et eos multis incōmodis et cedibus humiliavit: pugnavit de
inde navali plio cū genuēsibus: quos cū primo cōflictu superasset: paulopost ab eisde reasumptis viri-
bus Philippo auria eoz duce audacissimo fusus etiā pfligatus ac laceratus fuit: quo cōflictu senar⁹
Venetus Chiū insulā pdidit: et euboiā vix tueri potuit: Eo nāqz bello veneti a genuēsib⁹ tantā occidio-
nē susceperunt: qdā antea vñqz: hic aut cū vrbē venetā multis et pclarissimis edificijs cultiorē et cla-
riorē reddidisset: p triennū seuissima et generalis pestis eā innasit: vt ingentē multitudinē cōsumperit:
adeo vt pñ habitationes habitatorib⁹: qd habitatores eisde careret: Ex qua qdē cū et ipse defecisset
apud sanctū Marthum in baptismali capella sepultus fuit.

Gualterus natione gallus Athenaz dux appellat⁹ hoc anno a roberto sicilie rege in subsidij flozē-
tinoz et pisanos missus tyrānidē ea in vrbē flozētia decē menses obtinuit. Flozētini nāqz cū luehā vr-
bem a Mastino scaligero et pñio quingētoz milij ducatoz emissent a pisanis pñs occupata fuit qd flo-
rētini a Scaligero intrōmissi fuerint: ppter qd etiā pñati aduersus flozētinos acce bellū susceperunt
et pñio a flozētinis cōtra pisanos cōmissio: ingentē stragē flozētini a pisanis acceperūt. Quare aio fracti
ad eundē Mastinū et bononiēses cōfugerūt: eo qd Robertus rex eis subsidij mittere nō poterat. Acce-
ptis igit a Scaligero et bononiēsis eglibus multis belli ducē Balconū malatestā sibi cōstituerūt: qui
cū magno exercitu in pisanū agrū accedēs bellū a Lueha pisanos diuertere cōpulit: et lucanā obsidionē
soluere fecit. Interea Robertus rex hūc gualterū cū aliquo equitatu ad flozētinos misit: Qui artibus
exq̄sitis populi gratiā aucupans malatestā tanqz bellū ignarū deicere curauit: atqz id effecit: vt et ipse lo-
co sui a flozētinis oibus copijs pñceret: ac sic p diuisionē ciniū egit qd et equitū dux et vrbis pñfectus dele-
ctus fuit: et ita plenariū vrbis vñm occupauit: Qui palaciū ingressus statim priores et alios vrbis ma-
gistratus decit: atqz ide cū quotidie multos passim interficeret: a ciuib⁹ tandē vrbē pulsus est: nā Ange-
lus acceolus vrbis archieps cū videret hoīs seuitiā et tyrānidē: statim armatos ciues in episcopatu ad
se vocauit et ad tyrānū cōcurrētēs pñaz et ciuitatē illo expulso in libertate vendicauit: Attamen ipsum
Gualterū ppter beneficia in vrbē collata incolumē cū milibus et rebus suis abire voluit: plebs vero in-
grata: vt mos semp fuit: nobiles suos: quoz cōsilijs et armis libertatē cōsecuta fuerat cōfessiz vrbē eiecit
et direptis eoz bonis ac domib⁹ enersis eos ppetuo damnauit exilio.

Andreas Caroli vngarie regis filius hoc anno. s. 1343. Robertocius patruo Sicilie rege sine virili
sexu defuncto: suscepta Joanna ipsius Roberti regis ex filio nepte vxore post socerū et patrū suū Ro-
bertū regnavit in Sicilia et apulia an. 3. S3 ipsa Joanna post triennū cognita viri sui socordia: cōsentie-
tibus ei⁹ agnatis atqz hortatibus q regnū inhabitat⁹ Andree ipsum maritū et cōsobrinū suū laqueo inte-
rire fecit: et alteri cōsobrino nupsit: v3 Ludonico tarētī pñcipi olim filio quē Roberti fratē fuisse docui-
mus: cū Ludonicus vngarie rex et ipse Andree frater eidē Joāne (vt ferebat⁹) interfecit: et inestuo
se epistolā in hec vba trāsmisit: Joāna inordinata vita pcedēs retentio potestatis in regno neglecta vin-
dicta et excusatio subsequēs necis viri tui pbat te fuisse participē et cōsortē: atqz ita Ludonicus ei⁹ fra-
ter multoz pñibus impulsus tandē cū paratissimo exercitu in italiā ad vlciscendū scelus venit: et pmo sul-
monēses resistere ausos oppugnare cepit: eosqz in pñte redactos cruentissimas cedēs de eis egit: ac sic id
regnū per septē annos sub multis cōtentionibus et armis fuit.

Joanna igit⁹ de qua nūc est sermo Caroli calabrie ducis filia fuit: et Roberti regis ex primogenito
ipso neptis: nō mō origine et potētia ac moribus: sed et robustissimo inuictoz aio illustris femina fuit: et
tam oculata in oibus extitit: vt potius fraude qd vilo ingenio qd decipere eam potuisset: hec enim lōga
nimis et cōstans admodū fuit: qd satis monstrare in ea fortune scūctis insultis: in qd certe sepe mul-
tū agitata fuit: nā in primis ptulit austeros mores cōiugum et finistrā famam et pontificū minas: ac in-
testina reguloz fratru discidia et plurima externa bella ac alieni criminis fugam: necnō et nobiliū suoz
detractiones: et alia plurima: q oia forti ptulit pectore: et tandē oia inuicto superauit animo: Et demum
dyademate et regno in pace adeptis statim virtute valida insurgens adeo regnū omne scelestozum bo-
minū purgavit: insulū: vt non solū inopes: sed et diuites et opulenti cantando die noctuqz quo velint ire
tute possent: et qd maius est etiā insignes viros morib⁹ dissolutos incōpositos et vrbanos retraxit mores
Erat. n. illi mite eloquū et gratissima sacundia: atqz familiaris humanitas: pictas māfuctudo: necnon

et benignitas: ut non reginā suis quod dicere presumeret: sed sociā. Ex quibus virtutibus omnia illa non solum egregia atque conspicua: sed singulare italicū decus quoad vixit fuisse dixerūt: hec. n. Anthonēsem vrbem suā Clementi pontifici vendit: et pro eius solutione scuduz quod debebat regina Ro. ecclesie pon. relaxavit. Dixit autē Joāna hec cū Ludouico rege marito secūdo. 26. annis: ex quo nullā prole peperit: et cū Ludouicū etiā andagauensem francoz quondā regis filiū ad successionē regni adoptasset: a Carolo regio genere nato insu Urbani pō. iohis anno dñi. 1382. capta et interfecta fuit.

¶ Joānes Vicecomes et mediolanensiu archiepiscopus hoc anno Luchino fratre defuncto mediolanensē regnū solus obtinēs regnavit annis vndeim et mēibus. 8. Abbatheus. n. huius pater cognomen to magnus quinqz genuit filios: v3z Balacaciū. Marchum Luchinū hūc Joānē et Stephanū Baleacio autē primogenito Accius filius fuit q eide in regno successit: eo autē sine prole defuncto cum Adarcus supstēs nō esset: Luchinus v3z supius pater successit: et eo qz defuncto cū antea Stephanus defecisset: hic iuregentiū in regno successit: qui pncipatu inito: vt aio erat generoso ingenioqz celebri statū Galeatiū Stephanū p̄dicti filiū: et Barnabouē ipsius frēm: quos Luchinus patruus depulerat: ad se redire fecit: et eos honoribus et diuitijs munificentissime erexit: Inde cū videret Galeatiū adolēcentē strēmū et belli scientia clarissimū militie sue impatorē cōstituit: Qui iperatoria dignitate suscepta: vt erat aio strēmū maxima incrementa ad veterē regni sui potentia addidit. Unde et secundo pncipatus sui anno per arma Bononiā vrbē opulentissimā: amplissimāqz obtinuit: quā et Ro. pōtifer eide aliq lege p̄misit: Inde bellū cōtra florentinos et alias Etrurie et flamine vrbes suscepit: et eas breui temporis spacio aut subditas: aut sibi ingenti terrore tributarias fecit: cūqz Bassini scaligeri filiū sibi sedere et amicitia cōiunxisset: in liguriā acie direxit et nō multo post Genuā Saonā: Haulū et reliqs maritimas vrbes pedemontiu castris pari terrore breui regno suo adiecit. Quas obres nō mō per italiā: verū etiā p̄exteris infidelesqz nationes notatissimas et formidabiles Joānes hic esse cepit. Et p̄pterea cū multi pncipū et regū legati ad eū visendi grā puenissent: ita eos comiter: et pbenigne suscipiebat: vt more augusti Cesaris ex amicis amicissimos faceret: Ita. n. in ciuibz et subdijs suis p̄humanissime semp vixit: vt non mō dñm aut pō. iohē: sed oīz patrē diceret. Fuit. n. in delinquentes clemens: erga amicos et pauperes pietissimus et semp liberalissimus: tādē cū hic iustissimus p̄sul et inuicissimus pnceps et in oī virtutū genere ornatus anno dñi. 1252. octobrio mēse morē obijisset: mediolani in tēplo beate virginis Marię sacro marmoreo cōnotaphio sepultus fuit: vbi tale epigramma habetur.

Quā fastus q̄ pompa leuis q̄ gloria mundi
Sit bacuis et fragilis humana potētia q̄ sit
Collige ab exēplo qui transiit: perlegit: differ
In speculo speculari meo lachrymabile carnē
Qui sim qui fuerim lz qui marmore claudat
Sanguine clarus crā vicecomes stirpe ioānes
P̄sul crā: pastorqz fui: baculūqz gerebam
Homine nullas opes possidebat latius orbē
Impio titulogz meo i mediolāo: als mediolanū
Vrbis subiecta erat laudēse solū placētia grata
Aurea parma bona bononiā pulchra cremona
Pergama magna satis lapidosus montibz altis
Buxia magnipotēs bobēns terra tribusqz
Lumarū tellus nouaqz alexādrīa pinguis
Et vercellarū tellus atqz nonaria et alba

Alit qz cū castris pedemontis iussa subibant.
Janua que ab antiquo quondā iam cōdita iano
Dicitur et vasti narrat gloria mundi
Et saonēsis vas et loca plurima que nunc
Difficile est narrare in mea iussa subibant
Tuscia tota meū metuebat languida nomen
Per me obfessa fuit populo florentia plena
Bellaqz sustinuit tellus perusina superba
Et pise et sene timidū reuerentur honores
Prestabāt: mēme metuebat marchia tota
Italie partes oēs timere ioannem
Hunc me petra tener: saxoqz claudor in isto
Et lacerat vermes: laniāt et vndiqz corpus
Quid mibi diuitie quid alta palacia prosunt
Cum mibi sufficiat paruoqz marmore claudor

¶ Nicolaus rentij ciuis Ro. et publicus in ea vrbē scriba: vt erat vir magnanimus: et ad libertatē Ro. manā excelsi animi erectus hoc āno ad statū regiminis a Clemēte pōtifice p̄stitut⁹ mutare pro viribus volēs et capitolio vbi erat publicus scriba: Senatores eiecit: et ipse illō p̄ arma accepit: quā obcausaz tantū benivolētie et auctoritatis apud oēs sibi cōparauit: vt facile quo vellet mentē populi Ro. flecteret: qui vt aios hoīz cōmoneret hūc sibi accepit titulū Nicolaus seuerus et clemēs: libertatis: pacis: iusticieqz tribunus: ac sacre Ro. reipu. liberator illustis: q̄ qdē verba tantā de se et admirationē et opinionē cōciat vt oēs italie pncipes p̄ legatos pacē et amicitia ab eo quesierint: externe qz p̄uincie romanā rēpublicaz renouiscere putauerūt: Sed parū eius fucata gloria durauit: qz dū parti vni ciuiū cōsulit: parti alteri aduersat. vnde et repente de patrono tyrānus est appellat⁹: hancobē sibi cauens septimo magistratus sci mēse sponte sua et oībz suis ignaris murata veste Roma p̄ obscurā noctē abiens in bobemiā. p̄fectus est ad Carolū Joānis regis filiū: q̄ vbi eū recepit statim in anthonē vinctū misit: et pōtifici dono dedit eo aut in carcerē a pōtifice cōiceto: pōtifer quosdā cardinales Ro. misit: q̄ eū fractū vrbis statum cōponerent. Ip̄i autē cardinales Francisci petrarche cōsilio vñ ad tollēdas plebiū seditiones: duos senatores. s. Petrā sarā colūniensem: et Joānem vrā filiū iterato creauerunt.

¶ Adarsilius eius nois secūdus Obertini Carrariensis filius hoc anno tertio calēdas aprilis p̄ie defuncto parauine vrbis sceptra suscipiens regnavit tantūmodo diebus. 4. Hā vbi cū p̄mū regnare cōtingit: Jacobinus Obertini patrullis cōspiratōne suscitauit: et eū obtruncare fecit: Quo mortuo ipse vr-

1544 6545

1545 6544

bis p̄matū innasit: Et vt diu regnare posset quinquaginta ex nobilioribus laqueo necari fecit: et multos ex carrariensibus vbe depulit: q̄ venetias cōfugiētes Andree duci et senatui se cōmiserē: sed atq; seditione carrarienses oēs: Andree duce deprecate patricij veneti creati sunt.

C Montiferetri regni principium.

Gallafus ex nobilissima illustriq; montiferetri familia natus hīdē temporibus a Bauaro imperatore cōtra pōtiffē in vrbini marchie anehenitane civitate vicarius auctoritate imperiali cōstitutus: et aduersus rē ecclesiasticā cōcituratur: nā vt permittit: cū Clemens papa Lucinū vicecomitem et eius germanū in Mediolano ditionis imperij vicarium contra ipsum constituit: et ipse impator pari modo in ipsa vrbini ciuitate: et in tota marchia ecclesie prouincia multos imperij nomine cōstituit vicarios: Eo q̄ hec familia et antiquitate et potentia ceteris prestante videbatur. Eo igitur sic constituto: cū omnia bene et iuste ac fideliter in futurum rexit: a pontificibus postea confirmatus ipsam ciuitatem cū Eugubio Ambrie vbe tanq̄ veri possessores eius posterī pro ecclesia Romana possederunt: Inde q; propter eorū bene merita et seruicia ecclesie Ro. collata: siquid census superioribus annis ecclesie p̄soluebatur Sixtus quartus pōtiffex circa annum dñi. 1476. eidē familie relaxauit: ac Federicū tunc dominantem ipsius ducem creauit: et auctoritate apostolica ipsum et posteros eius in perpetuū confirmauit.

C Varancoz etiā regni principium.

Gentilis autem ex celebri vetustissimāq; varancoz familia in picentibus natus: et ipse hac tempestate modo simili quo et Gallafus a Bauaro imperatore in ciuitate Camerini vicarius cōstitutus fuit et cum noie imperij vsq; ad mortem Bauari illā possedisset: Eo mortuo et Carolo in loco Bauari surrogato S̄t. lis ipse vbe duob; cardinalibus legatis apostolicis resignauit: Verūtāme legatus p̄festum cū et reliquos in vrbibus suis vicarios ecclesie noie cōfirmauit: eo maxime quia viderat illū ecclesie Ro. obsequentiissimū. Cōfirmatusq; tam ipse q̄ posterī varanci vsq; in presentē diē possidēt: quam q̄dem ciuitatem in protectionē susceptā ipsi illustres varanci sua p̄udentia suaq; virtute cū benignolētia aliorū principū mirūimodū auxere: et adeo vt nūc et populi frequētia: et opibus magnis intercipientes ciuitates primaria cēleatur. Eam tū illustre familiā maximam cedē a cōcubibus suis aliquādo sustinuisse cōpertum est: nā aliquādo a ciuib; cōspiratione suborta dum ipsi nobilissimi et clarissimi viri sacris basilica interessent oēs tam viri q̄ pueri et infantes ad vniū vsq; fuerūt interfecti: Sed cū aliqui subter fugissent in regnū restitui precauētes in futurū deinceps cū ciuib; suis iustissime et clementissime vixere: quoz virtute vniuersa ciuitas optime gubernata quiescit: cū n. ciuitatē vetustissimā fuisse cognoscimus: eo q̄ ad ipsam: v. L. i. n. s. l. 9. refert Sabij maximi fratrem qū motus ethruscoz iuerat exploratoz petuenisse: et multa exceptū fuisse comitatum.

6546

1547

c

C Arolus eius nois. 4. Joānis regis Bohemie filius vigesimūsecūdus germanoz impator: hoc āno inbēte Clemēte pōtiffice abelectorib; impator designatus impauit annis. 31. vir multarū linguarū et l̄rarū pitissimus: iustusq; et rectus ac timēs deū: bonos diligens: et malos sceleratosq; odio hñs: q̄ cū iustus esset etiā nonnullas leges cōdidit: que adhuc extāt: et caroline nūcupant. Ipse. n. (vt diximus) cū xpianissimus esset ante imperij susceptionē Nicolāū scribā cepit: et i Aninione vinctū ad pōti. misit: S; et Brachinū Roberti nepotē quē Ludouicus eius germanus et Joāna ipsius Roberti neptis ad curā Neapolitani regni reliquerat: accepit et capitali supplicio affecit. et p̄terea vno oīum cōsensu Cesar et augustus est appellat. Solus autē Bavarus princeps p̄ p̄is inuiriā illi ceruicē subdere recusauit: qui statim in italiā descēdens a Jacobino carrariēsi: et Adalino Scalligero: Bonagias: vicecomitibusq; ac alijs cisalpine principibus pbenigne susceptus est: et mediolani fm̄ more coronā ferreā suscipiēs statim cū ingenti comitatu Pisas peruenit: atq; ibidē legatos totius ethurie obuios habuit: q̄ dicrēt se paratos esse ipsius mādatis obēperare: Cūq; Romā tandē cū ingenti gloria peruenisset a duob; cardinalibus eo ad eā rē missis coronatus est: et augustus appellatus ē: quo incoronato statim oīa oppida ciuitatesq; quas tyrāni multi Bauaro istigare occupauerāt ecclesie Ro. eo mādante reddite sunt: Eos tū vicarios pōtifficis legatus in oppidis suis cōfirmauit: q̄s viderat Ro. ecclesie obsequētes: vtpote Salcotū malatestā Guidonē polentanū in Flaminia serratēses in marchia anehenitana: varēses in piceno. Szclaphos autē nō obēperātes et Cesena Forliviūq; deturbauit: q̄b; optime gestis Carolus in germaniā redijt: qui cū oēm ferme etatē vltro citroq; ex italia in germaniaz cundo et redeūdo cōsumpsisset: tandē etate iam grandæus saluti p̄prie cōsulens Vicensiū filiū natū grandiorē anno domini. 1370. cesarem faciens impij successorē sibi deleg. et sic cū patre filius imperauit annis octo.

6547

1548

C Ingens vapor magnitudine horribili boreali mouēs regione magno aspicientiū terrore p̄ celū hoc āno delapsus est: Et sunt q̄ scribāt hoc eodē anno q̄sdā bestiolas multiplicato numero in oriete et celo cecidisse: quarū corruptione et fetore execrabilis pestilētia subsecuta est.

C Pestis lugubris et miserāda hoc āno incepit: et p̄ tres annos p̄ totū penē orbē debachata ē: q̄ p̄mo in asiaz apud Indos obeasde; bestiolas incipiens passim per prouincias irrepens vsq; in britannos et omnes gentes adeo defecit: vt vix decimus quisq; ex milleimo homine superfuert: et pleraq; loca p̄zosus derelicta sunt.

C Iudei omnes qui in germania erant his tēporibus cōbusti sunt: eo q̄ cūmis regionis puteos into

ricare fuerunt annexi: et multi eorū cōfessi sunt.

D Joannes francoꝝ rex hoc anno Philippo patre defuncto franciâ regnare cepit: ⁊ regnavit an. 25. hic cum Eduardo angloꝝ rege bellū a patre ceptum prosequens sexto regni sui anno in pitiriesi agro su peratur: ⁊ cū Philippo eius fillo capitur: ⁊ in ea qdem clade pmaxima Walterus arbenarū dux: quē apud florentinos tyrāidem exercuisse diximus: vna cū .xx. milibꝫ gallis interfectus fuit: Verum tertio ca pivitatis sue anno ipse Eduardus animi magnitudine motus Joānem ipsum cum oibꝫ captivis hac cōditione liberavit ⁊ dimisit: vt nunqꝫ cōtra se bellū gerere psumeret: sꝫ nō ita multo post fidei fragus Joā nes hic pacem rumpēs Eduardum ab integro arma capere: ⁊ cū vltꝫ ad internitiōē persequi impulit Arma: is igitur cētum ⁊ quinquaginta rostratis navibus ingentē exercitū cō Joānē in galliam duxit: ⁊ maxima clade vniuersum regnū diu affecit.

Et Jacobinus carriensis: quē diximus **H**arfilium interfecisse: hoc eodē anno postq̃ quattuor annis in parauio sceptrā tenuisset: et ipse a **H**uilielmo eius ex pellice filio interficit: cuius patricidij hec cā fuit q̃ **H**uilielmus cū quodā milite cōtendens ab eodē cōmuniōse spiritus appellat⁹ est: **Q**uia cōmuniā p̃ turbatus mox vt domū regressus est patrē in secreto accersiuir: et gladio impetens eū cōfodit et interfecit: ac statim in tēplo viui pri⁹ **A**ugustini eū sepeliri fecit. **H**oc. n. gestū est vt nō euacuet⁹ verbū **E**basisi qui ait: q̃ qui gladio ferit: gladio peribit.

Consulimus de fœderis Bergomensis abbas meus vir domi nobilis: s; virtute et animi magnanimitate nobilior hoc ipso anno post multos a Joane vicecomite archiepiscopo ab cõsiliis et ingenti magnitudine susceptos honores et dignitates ac pfecturas apud Bergomii civitatez suam grãdeus: et plenus vieni diem obiit et ibidem in clauistro beati Stephani ordinis predicatorz celebri pompa sepulchro niar moreo adhuc extante sepultus est.

Canē vero secundū scaligerū **M**astini p̄ncipis filiū hoc anno p̄re defuncto verone p̄ncipatū sum-
pisse tradit: in quo q̄dem regno vixit annis. 42. **M**astinus aut̄ huius genitor tres legitimōs genuit fi-
lios **C**anē. s. hūc Segnorziū & **A**lbutiū: sed ex pellicibus multos inter quos **F**rigianus viuis fuit vir
audacissimus: qui anno quarto p̄ncipatus canis: dū ipse dominus **C**anis **B**olzanū oppidū recreā-
di animi causa se cōtulisset: cōspiratione excitata vrbis dñatū ipse mox occupauit: & **C**anē ipsum cū fra-
tribus exclusit: Quo viſo **C**anis: vt erat aio p̄stātissimo cōfessum adinuātibus **P**hilippino **B**onaga &
Estēsibus cōgregato exercitu suo vrbē obsedit: & post multas occisiones in die carnip̄mij vrbē diu &
acriter oppugnata recepit: & cōfessit de **F**rigano: alijq̄s feditioſis suppliciiū sumpsit: **V**erū cum postea
hancobrē nūmū in ciues crudeliter: a Segnorzio eius germano sequenti anno. i. 1555. die. 14. decēbris in-
tercepit: & obrūtatus fuit: Atq̄ ita ipse Segnorzius frater vna cū **A**lbutio fratre cōsent. entibus ciui-
bus vrbis p̄ncipatū sibi desumpsit.

Comeretis hoc anno Septembris decembris mense apparuit: quo extincto statim graves venetorum eius subsecuti sunt. Et celestis iras priore ardente parte pectus labi visa est.

C Philippus patricius genuēſis ex nobili & primaria viris familia auctus ſūmꝑtꝑe natuſ ſūmꝑe prudē-
tꝑe & eloquiꝑ admiratꝑ vir ac naualis belli peritia inſignitus: cui certe in ciſdē virtutibus apud genuēſes
nō inueniebatur: par: biſidē tēporibus a genucibus: & venetos naualis belli dux ꝑficiuntꝑ: qui magiſtratu ſu
ſcepꝑo cū auდიſſet venetos in Grecia genucū claſſes cōſegreſſiſſe: & decē cozꝑ tꝑremes captiuiſſe: vt erat
ingētiſ animi vir & clariffimꝑ impator: repēte ex Genua in greciā traſiſcens: venetozꝑ claſſes cū ingēti
fragore & ſtrepitu inuaſit: & vniuerſam cū maxꝑa hoſtiū occiſione diſrupit & diſſipauit: Quibꝑ geſtiſ
euſitigio chyū inſulā venetis parēntē inuaſit: & illā cū vꝑbe vi cepit: Inde ad Micropontē inſulā traſi
ens iplam & direptionibus & incēdijs plurimū aſſixit: Deniqꝑ cū ingēti boiꝑ & rerꝑ preda genuā reuer
ſus ne captiuitate hoſtiū pulchꝑ egit triumphꝑ.

Ludovicus Philippi carolinorū pncipis filius: et Joāne Roberti Sicilie regis neptis marit⁹: hoc anno postq̃ d Ludovicū cōfobavit yngarie regē apulie regnū obtinuit: regnavit annis. 26. regno suscepit mox pace cū yngaro renouavit. Joāna autē in benivolentie signū Avinionēsez urbē que sui patrimonij ciuitas erat Clemēti pōtifici veniale obtulit: quā libēritissime pōtifer acceptas cā pēij pcuratore soluit: nam tantundem regina ipsa Ro. ecclesie ex feudo regni apulie pontifici debebat: q̃tum ipsa avinionēsis ciuitas valebat.

Celestis flāma post solis occasum hoc anno inter zephirū atq; austrū latissime excresecens terribi-
le d; ostēdētiā incedētiā: rādētiā magno murmure cēlo ruit. **C**irī disciplinā excellētes.

¶ Gerardū senēsem sacri ordinis eremitarū divi Augustini sacraz lraz clarissimū interpresē hac ipsa
repestare admodū senē obisse tradidit: viz etiā ingeniū eminentissimū et bñ Egidij Ro. imitatorē p̄cipuū
q cū esset in sacra theologia doct^r sup p̄mū sūiaz acutissime scripsit: deinde tractat^r de p̄scriptionib⁹ et
de vsucapionib⁹: et de vsuris: et de mōtib⁹ florētinoz: ceterisq³ cōtractib⁹ opuscula edidit: qb⁹ diuus Ber-
nardinus cōtēptancus suus in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē: p̄tū ē tractatū Joānes An-
dree eius cōtēptorancus multis in locis et maxime Adcurialib⁹ plurimū cōmendar et allegat.

¶ Bernardus itē eius ordinis et doctrine professor patria Bergomensis et fauorē eius habēte tēp⁹ in pre-
cio exillēs populo suo pēse laborāre: ut bonū decet ep̄m magis pdesse admissis et q̄ pcesse: q̄ cū ponti-
fici iuris edoctus esset in sexto decretaliū in. c. de reli. do. multa comētatus est: S; et alia multa in laudē

sue religionis lucē deduxit: vñ et magistꝝ suarū non insulse cōmētatus est. Sup̄ epistolā etiā ad hebreos scripsit: et sup̄ cantica canticorū mirabilem expositionē fecit: cōnectēs Paulū apostolū Salomonē: et novā testamētū veteri: cui⁹ p̄ncipiū ē: ale due cherubin: quodlibetā ē duo pariss⁹ disputavit: atq; alia multa edidit opuscula: monasteriū deinde diui Augusti. Savone: qđ extra urbē erat sua impēsa prope reduxit: In cuius deinde instauratione et ampliatione: et nos p̄ sex annos plurimo sudore laborauimus: Adorētis deniq; non sine sanctitatis nomine Bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se structo sepelitar.

¶ Guilhelmus patria cremonēsis ipsius eremitaz ordinis generalis p̄or: et postmodū Monarie vrbis ep̄s et ipse hec ipsa tpa tū doctrina celebri tū morū sanctitate: tūq; eloq̄etia plurimū decorauit. is nāq; postea q̄. i. 6. annis generalat⁹ officiiū poptime exercuisset a Clemēte p̄or. pp̄ ipsius excellentiā et multa rē cognitionē nonariensis ecclesie ep̄s designat⁹ fuit: in quo qđē p̄fificatu beati p̄fem Augu. imitaturus. xij. sui ordinis fr̄es secum h̄re voluit: cū qbus sacra faciēs canonicas horas nocturnas pariter et diurnas quotidie vigili cura p̄soluebat: Deinde in suo ep̄atu multa edificia verustate collapsa restituit et cultiora reddidit: et castellū in p̄dijis ep̄atus maxima ip̄ensa condidit: Diui aut̄ p̄is Aug. corpus a Joāne. 22. cū maxima p̄uilegij prerogatiua obtinuit vbi et locū celeberrimū vna cū sepulchro marinotheo toto mūdo celeberrimo cōstruere fecit: s; et cōuentū cremonēsem ac nonariensem maxima impēsa auxit et infinita propemodū beneficia ordini cōtulit.

¶ Antoni⁹ p̄terea Rāphēgulus natiōe genneſis ei⁹ ordinis theologus et declamator: sui seculi celeberrim⁹ etiā ipse hec tpa p̄dicādo docēdo monēdo et castigādo clarioꝝ reddidit: q et xp̄ianis populis ad bene beateq; viuendū verbo pariter et exēplo quoad vixit incessanter viā optime ostēdit: Eius aut̄ plurima in declamationib⁹ extāt adhuc opuscula qbus p̄dicatores plurimū vti cōsueuerant.

¶ Bonomin⁹ bergomēsis medicus ex clusono oppido oriūdu p̄ hoc tēpus diuina qđā medendi disciplina illustrat⁹ oēs sui tēporis medicos excelluit: ac qđā in medicina obscura multis questionib⁹ explanauit: et tractatuz quendā de venenis cōposuit.

¶ Thomas florentinus medicus diu quondā medici filius hisdē t̄pibus nō inferiori ingenio famiae patri subsecutus etiā de arte medēdi summā pulcherrimā post se reliquit.

¶ Bartolus saxoferratus iurecōsultorū sup̄ioris seculi p̄nceps: et eiusdē professionis copiosissimus explanator Cyni et Jacobi botbigharij doctorū discipulus: auditor: his q; tēporibus vniuerso mundo ea in doctrina admirabilis fuit: q et p̄ceteris legū interp̄ribus in digesto nono et veteri ac inforziato: necnō et in reliq; legū codicibus p̄clarissima edidit cōmētaria: quorū celebritate atq; p̄stantia ipse vniuersissimus habitus est. Scripsit et Tyberiadis tractatū: ac aliū de guelpbis et gibellinis. Seruāt etiā eius p̄clara cōsilioꝝ volumina. Obijt autē anno dñi. 1355. etatis vero quinquagesimo sexto.

¶ Franciscus Tygrini p̄ia pisanus iuriscōsultus p̄ hoc ipsuz tēpus et sciētia et vite sanctimonია a pluribus laudat⁹: qui et ipse nonnulla in legibus cōmētariola scripto mandauit.

¶ Franciscus q; albergotus natione aretinus solidus legū doctor: et explanator Bartoli amicissim⁹ et familiaris ac imitator per hec ipsa tēpora quedā extantia cōposuit.

6552 1353 **¶** Innocētius ei⁹ nois sextus papa p̄ia lemonicēsis Stephanus antea vocat⁹ iuris vtriusq; cōsultissimus hoc anno in calēdas decēbris Clemēti p̄or. surrogat⁹ sedit annis. x. integerrime vite magneq; cōstātie et seueritatis vir: q ecclesiastica beneficia nō nisi religiosissimis et doctis viris vnq; cōcedere voluit. Qui inito p̄fificatu statim subanathematis pena oib⁹ ep̄is et re

ligis p̄latis mādauit vt ad sua beneficia p̄ficerent. Ipse aut̄ vt ceteris eēt exēplo cōfessim ip̄ensam domesticā minuit: et familiā suā viroz vniq; p̄batissimoz ad honestū numerū redigens: et vt id cardinales facerent edicto acerrimo mādauit. Auditoribus p̄terea sacri palacij salaria cōstituit ne muneribus corrupti ob inopiā possent: hic in victu suo parcus fuit: s; in bellico sumptu largissimus bitus est. Hui⁹ p̄o suasionē et prudētia iter genneſis et venetos deniq; sedus inuitū est. Adultaq; ecclie ditionis oppida et loca a tyrānis iādū occupata p̄egidit legatū repetijt: Ac iter pisanos et florentinos pacē p̄posuit: atq; tumultuātē Roma ciuitate in creādis Senatorib⁹ eoz discordiā optime sedauit: atq; ab eisde obtinuit vt senatoꝝ ipse externū mittere posset. Et quinquagesimonono dñi n̄i Jesu xp̄i anno sup̄a millesimū tricēsimū Raymundū de gēte ptolomea senēsem p̄mū externoz senatorū Romā misit: q p̄ annū senatoriū munus gessit. Et post eū Luduicū de Rotba pisanū et vngarū saxoferratēsem: q semestrez vterq; senatū habuit. postea Thomā spoletanū q p̄ annū gessit. Ad cui⁹ anni finē exorto tumultu creati sunt se p̄te reipub. reformatores q senatus potestate gesserūt: Ad q; deponēdos Hugonē insignanū Cypri regē ab expeditione in tureos ducta reuersuz Senatorē misit. Et post eū Paulus Argenti comes capelli spoletani senatoriā gessit. Cōstituerat aut̄ classem maiore in Tureos mittere sed multis animi p̄turbationib⁹ afflictus destitit: qbus malis anno p̄fificat⁹ sui xp̄o mortuus est: et in monasterio diui Andree cartusensiu ordinis: qđ ipse extra Auinionē prop̄ijs ip̄sis extruxerat et dotauerat: sepultus est.

6553 1354 **¶** Marinus Salernus huius nois tert⁹ quinquagesimusseptimus venetoz dux Andree dādulo vici hoc anno suffectus ducavit mēsis. 7. et dies. 6. Vir qđē ambitiosus et malign⁹: q dū sibi vniuersas re publicā p̄surpare licētia q̄suisset: a senatu dephensus et captus atq; cōuict⁹ apud palacij scalā vniuerso spectātē populo securi pereuit⁹: et dignū maloz suoz exitū obtinuit: Atq; cū eo nonnulli plebei conu

plures: v3 Saplicida calderarius: et Bertucifredus: ac quidā alij quos oēs in patibulo appendere fecerunt: Huius autē corpus apud predicatorēs sepultum fuit.

C Joānes autē Gradenico admodū senex post mortē Marini bonorū oīz suffragijs. 53. venetorum dux suffectus ducavit āno. i. 7. mē. 3. vir certe sapiētissimus: et oīaz būanarū litteraz ac iuris apprime eruditus: atq; tāto magistratu dignissimus: q̄ pulsus et sopit[us] seditioib[us] rep[ub]. optie p[er] tēpore gubernavit. venetū: cū multi seditiosi ad Ludovicū vngarie regē ex vrbē veneta cōfugissent: illū impulerūt: q̄ cū q̄draginta armatorū milibus p[er] obtinēdo Tarvisio p[er] senatū ducēt: q̄ in agro Tarvisiano cūz ip[s]is seditiosis veniēs vrbē et agrū incendijs et direptioib[us] plurimū laceravit: Quāobrem resp[ub]. veneta int[er] et extra admodū cōquassata fuit: Hos autē cū Innocēti[us] p[er]t[er] ad pacē diu reducē iētasset: frustra laboravit. Deniq; et hic cū maximo resp[ub]. detrimento deficiēs apud fratres minores sepelitur.

C Bernabos et Saleaci vicecomites Stephani filij: hoc āno Joāne archiep[iscop]o patre defuncto i me diolanēsi regno ābo successerūt: q̄ p[ri]ncipatu suscepto statū cū venet[is]: alijsq; socijs ciuitatib[us] sedul[iter] p[er]cussērunt: S3 paulopost cū sola Veneta maritima ab eis descisisset: et statim Bononia legati suggestiōe subsecuta ē: quā cū Bernabos recuperādū eā bello p[er]imere cepisset: et ip[s]am durissima obsidiōe vigeret: legatus apostolic[us] qui erat cisterciēsis ordinis abbas: cōfestim in loceratē bell[is]: accitis philippino Bonzaga et Lanec Scaligero: alijsq; plurimis ditiōis sue vicarijs ad dīvertēdū bellū in brixianos duxit. Sed Bernabos brixianorū p[er]iculo p[er]mōt[us] relicta Bononia et Regio in hostē p[er]ficiē: et apud mōtemelariū agri ip[s]i brixiani oppidū inimicū adortur[us]: a quib[us] statū fufus et fugat[us] cū paucis brixia se cōtulit: et ab inimico p[er]secut[us] ibidē vix menib[us] ab eo se tutari potuit. Huius statū reb[us] mox Saleacius et germanus mores obijt: et filiam vnicam ex Blanca Sabaudiani principis filia susceptum noīe Joannē Saleacius post se heredem reliquit. Rebusq; ecclesie sopitis: et Bononia omīssa cum creuisset Joannes Saleaci[us] cum patre Bernaboue regnū diuisit: in qua qdē partitiōe p[ri]mo Bernaboni placenta: parma: Cremona: laudū: crema: brixia: bergomū et comū cū dimidio mediolano obnēt: Joāni galeacio marie v[er]o papia: Berdona: Bobiū: Alexadria: nonaria: scelle: ceteraq; ciuitates ad alpes vsq; cū reliq[ui] mediolāi medietate obuenere. Bernabos at tanq[ua]m etate maior mediolāi regni sui sedē posuit. Saleaci[us] v[er]o papie cōmōrari statuit. Atq; eo mō ābo regnauerūt ānis. 26. in qb[us] maxie simultates et odia: vt fit: int[er] eos exarsc[er]ūt. Tādē cū galeaci[us] ad firmādā pacē p[er]petuā cū patre cartherinā et p[er] sobrinā Bernabonis filiā duxisset vxorē: et ab ea didicisset multas ei mortis insidias a socero bernaboue fuisse iētās: ip[s]e ad p[er]ueniēda mala āno dñi. 1382. patriū bernaboue dolo p[ro]p[er]edit: et i triciāna arce munitissima p[er]petuo carceri mācipauit: vbi paulop[ost] aīdolo[rum] egitudine p[er]cta vitā cū morte p[er]mutauit: fuit p[er] se mlti filijs ex carrariēsi vxore susceptis: q̄z p[ri]m[us] Carol[us] fuit: q̄ sublatō p[re] ad arminiacū p[ri]ncipē se p[er]tulit vbi iōānē noīe p[ri]cenū gēuit. iōānes q̄z galeaci[us] bernaboue capto oē regnū mediolanēse sibi subiecit: et oēs bernabo. filios et 29. opulit.

C Joānes delphin[us]. 59. venetorū dux iōāni gradenico suffect[us] ducavit ānis. v. 7. mē. 3. hic vir prudētissimus h[ic] cū apud tarvisiū p[er] oēs capi p[er]uictor existēt ex senatuscōsulto dux creat[us] sub ducali bireto et vexillo venetias statū cecellit: q̄ mox ab vngaro pacē expostulās eā ab ip[s]o p[er]būanissime ipetranit: q̄ timore liberatus mox p[er] genuēses cū impatore cōstātinopolitano fed[us] inijt: et ingēti classe p[ar]parata cōestigio genuēses inter cōstātinopoli et calchidīnē adortur[us] genuēsi[us] iniquo aduersate v[er]to: cū qb[us] a vesp[er]a vnius diei vsq; ad alterā diē byemalis t[em]p[or]is pugnauerūt. Hos tamē genuēses cū turpissima fuga et ingēti cede sup[er]uere. Dux autē tatā genuēsi[us] cladē illatā iniquo aio ferēs reintegrare clas[se]z cū cathelāis disposuit: ac sic ad recuperādā vexationē sequētī āno nō longe a Loica insula p[er] Nicolāū pisanū veniensū clas[se]z intercepit: et eorū truces q̄draginta viris onustas demerit: et maximū genuēsi[us] malū intulit. Tādē et hic iōānes strēnuus p[ri]nceps postq[ua]m hec et alia p[er]clara facinora tū p[er] vngaros: tūq; contra genuēses strēnuē gessit: vira funet[us] ap[ud] p[re]dicatores in maiori capella sepelitur.

C Belge gētes ferocissime germāie fines hīs dieb[us] ingressi nō lōge a flumine rheno cētū milia Bragmazano[rum] populorū superār[unt]: et treueres et agsgranū et alias p[ri]cipuas eorū ciuitates capiūt.

C Terremot[us] maximi adeo in hispāia hoc āno fuerūt: et p[er]t[er]i Siblie et Cordube v[er]o maxima earum vbiū edificia corruerunt: et ingēte hoīz multitudinē opp[er]esserunt.

C Egidius hispalēsis ep[iscop]us et Sabinus cardinalis ex clarissima et nobilissima hispāiarū gēte carlinat[us] huius tēporib[us] ob res strenue gestas apud Innocētiū aliosq; p[ot]estates summos maximo in p[re]cio habitus est: cuius v[er]it[as] etiam cōsilijs Innocēti[us] etiā p[ot]estex ex Auinione legatū in italiā cōtra multos tyrānos et ecclesie rebelles opprimēdos ex fratrū cardinaliū cōsensu cum oī apparatū misit: Qui Romāz veniēs: et coronato Carolo eius auxilio breui omnia oppida et vrbes: qui instigāte Bauaro in Flaminia: in marchia: ac patrimonio tyrāni occupauerāt: recepit. Attamē eos vicarios in oppidis confirmavit: quos viderat ecclesie Romāe fore obsequētes. Pacata hoc modo Flaminia: et pulsio Delap[er]bis: Egidius Forlino deleerat[us] ibidē ecclesie erariū et sue legatiōis sedē cōstituit: vbi et cōstitutiōes quasdam composuit: quibus adhuc ipsa vritur p[ro]vincia. Cūq; omne pacasset Italiam: cūctosq; p[ro]vinciarūm populos ad officium pontificis redegit: necnō et multas arcēs edificasset in Valliam: successore habito reuersus est. Innocēti[us] deinde mortuo Urbanus p[ot]estex eius successor: iterato ad mēdaz ecclesia sticam libertatem ipsū Egidium cum summa potestate in Italiam misit: Qui p[ot]estet obtinēperis cum in Italiam venisset Lanem Scaligerū philippinū Bonzagam: Nicolāū Estēz et Franciscū

1355

6554

1356

6555

1357

6556

1357

6556

6558

1359

carrarium statim ad ecclesie federa contra Bernabonem et reliquos vicecomites traxit: Qui omnes coniuncti aduersus Bernabonem regem lepidi de matuano et mutina de ferrariensi ac Bononia agitate bellum gererent. Acciditque tunc bernabonem superari multisque suorum capi inter quos fuere Ludouicus vicecomes Bernabonis ipse et pellice filius: Andreas pepul: bononia pulsus: Symbaldus Edclaph: paul: miradulanus Guido foliane: Bzo conigensis: Gulielm: Caualcabos cremonensis in manu saucius vix ausugere potuit: ac sic legatus ipse totum vicecomitum statum in confuso posuit: adeo ut de ipso actus esse videret. primo tunc autem vicecomitum calamitate fratre et cypri reges legatos ad Egidium Cesene tunc manente miserunt oratum: ut pace vicecomitibus cederet: Quorum precibus primus legatus vocatus ad se belli sociis ipsis presentibus pacem vicecomitibus reddidit: Cuius rei causa multi qui ab ecclesia discesserant: statim Egidio deditionem fecerunt: Denique cum Urbanus pontifex ex Avinione Roma venisset Egidius rationem administrationis reipublice reddidit: et mox legatione cessit: qui cum pontifice et Corneto in lateranum associasset. Inde Egidius Interbium acturus rediit: ubi tertio mense post diem obiit: et Asisium eius venerabile corpus delatum in domum Sancti basilica honori sice sepultum fuit in tumulo a se cum viueret condito.

Nicolaus estensis eiusque nois secundus magnifici domini obizonis viri potentissimi filius: hoc anno: ut aiunt patri vna cum Alberto fratre in regno ferrarie et mutine succedens regnavit cum ipso annos fere 35. vir certe eloquentissimus: et multa clementia ac liberalitate insignitus: qui de hostibus multos celebrauit triumphos tanta tamen claruit egrate et modestia atque constantia ut nunquam vel prosperis successibus insolesceret: vel aduersis frangeretur: de quo certe iuxta sui nois interpretationem dicere possumus: quod Nicolaus victor laudabilis in terpretatur: quod ipse bene ostendit: quia omnibus in rebus semper victor extitit: et non modo contra extraneos hostes: verum etiam contra ipsa sua peccata: ut vitia confixit: et de eis triumphauit. ac etiam potissimum per tuenda ecclesia sua libertate et facultate plurimum laborauit et depugnauit: et quoniam maxime contra Bernabonem vicecomitem plurima gessit bella: de quibus semper victoriam obtinuit. Et primo: ut dictum est: illud apud montemclarum agri bixiensis oppidum turpiter fudit et perligauit: aliaque vice victum et saucium ausugere coegit militum suis capite. Quod bene multi cumularis diuitijs sanctam urbem ab haereticis impatore gallo viginti milibus nummis auri emit. Inde ut ipsam ciuitatem facilius continere posset: ab eodem etiam Bagnacavallo noui nominis castellum emit: quam tamen haud multo post Austorgio Alaphredo ea proditiōe adipiscere amisit. Sic ipse multa beneficia ciuitati Ferrarie contulit: et multis edificijs clariorē reddidit: qui cum nulli superstiti filium suum pro reliquisset: Nicholaum Alberti fratris filium successorem habuit.

6559

1360

Paganus genuensis ex primaria ac preciarissima vrbis familia auria natus: vir rebus bello gestis clarissimus: et cum omni antiquitate comparandus: quem certe genuenses Alceus Themistoclem grecum in patria sua merito appellare possunt: hoc anno a genuensibus classis imperator deligitur: qui audiens imperatorem grecum: regemque arogonum: ac venetos contra genuenses conspirasse: et contra eos classem permaximam comparasse et in eam quantas potuerat copias congregasse: et cum eis aduersus genuenses surrexisse. Ipse: ut erat animo intrepidus magna virtutis sue dedit experientiam. Nam cum sexaginta tantum triremibus tantam classem inter Constantinopolim et Calchedonem seu Calcedonem: aduersante sibi etiam reo intrepidus cum ingenti et praestanti animo expectauit: et omnes eorum impetus sustinuit: et hostes potentiores: et multo plures: hostium contrarius: licetque mare infestum habere: contra eos tamen magnanims hic et semper memorandus imperator a vespere diei usque mane hyemali etiam tempore pugnam sustinuit: et de eis tandem victoriam cum ingenti cede obtinuit. In qua greci fugientes veneti et cathelani maximam cedem et confusione sustinuerunt: prefecto cathelanorum occiso. Sequenti autem anno cum veneti et cathelani inscio pagano apud Corsicam insulam genuenses aggressi fuissent: et quadraginta eorum triremes hominum plenas cepissent ac dimerisissent: Paganus hoc audens: tantamque suorum cladem non sufferens ab integra maximam etiam sibi comparauit classem: et in greciam statim transiens apud Sapienciam peloponnesi promotorum Venetos aggrediens eos mira felicitate superauit: ac profligauit: ac Nicholaum pisanum eorum classis prefectum: cum quinque milibus caprum genuam cum multis triremibus et diuitijs innumerabilibus sub triumpho perduxit. Ac sic non solum patrie: sed et grecie totius salus hic victoriosissimus imperator quoaduxit extitit: et non modo que diximus: sed et alia innumerabilia facinorosa streminue gessit: que in annalibus Henrici mensium optime et diffuse habentur: pro quibus immortalē et eternam consecutus est gloria. Nam velut alter Themistocles iste de instantibus quibuscumque verissime indicabat: et de futuris praecellidissime conijciebat.

6560

1361

Laurentius celsus sexagesimus venetorum dux Joanni predicto duci hoc anno successus ducavit annis quattuor: vir etiam nautalis belli insignis: qui et ipse multa in classico bello streminue gessit: quoniam classis prefectus esset: et non longe ab urbe consisteret absens omnium consensu dux electus fuit: qui sua sapientia: hostes incommoda a genuensibus pertulisset: non minora et ipse ipsidem intulit damna: Adoricens denique cum multo reipublice incommodo apud sanctam mariam Celestinorum lepellitur. Ac sic nunc tertio decimo huic libro finem imponemus: quum ea que sequuntur propter nouas religiones: et maximas scismatum perturbationes longam exigant orationem.

Fratris Jacobi philippi Bergomensis ordinis fratrum eremitarum diui Augustini in cinoda historiis nouissime congesta: chronicarum supplementum appellata: Liber quatuordecimus feliciter incipit.

Urbanus eius nominis quintus papa patria leuocinensis monachus sancti Benedicti Gulielmus antea vocatus: sen etiqz Victoris apud massiliā abbas tūc apud vicecomites in Italia legatus degēs Innocētiū hoc āno suscepit: sedit ānis. 8. et mē. 5. Secretorū doctor et singulari stult: ac vite scissime vir: q potestatu suscepto ad tuēdā libertatē ecclesiasticā et ipse animū adiecit: et Egidū hispanū: sicut olctum ē iterato cū maxia auctoritate legatū in italiā misit: q bernabouem vicecomitē deuicit: et oia in pace redegit: qbz gestis ipse pōtifer qnto pōtifiatus sui āno Romā vēit: vbi et multas edes: tū ibi: tūqz viterbij: et ī mōtesclafcone pstruxit: ibidē ē aploz capita diu q̄sita tādē apud seascōrū inuenit: et locellis argēteis p̄dēs in lateranēsi basilica apud ipsi mar altare cū magna veneratiōe p̄te pplo collocauit. Besserat. n. in honore eē pp̄ boluz ignoratiā. Crucē ei/ p̄ tucos p̄dicari iussit. Ad hūc. n. brā Brigida suetia p̄ncipissa a xpo p̄monita Romā vēit: cui regulā ab ea ceptā p̄firmavit: In sup et Joāne Bau- cutib e Ro. recessur aglicis copiis tādē p̄fecit: q̄s. l. Egidū in italia p̄suauerat: et cū Bononie sub lega- to Romādiōle reliqz: et hīs gestis cū in gallijs reuersus fuisset ap̄d massiliā defecit.

1363

6562

Pisani q supiori āno p̄ florentinos bellū sumpserūt: hoc āno a florentinis Baloto Balateffa Buce adeo terribili cōflictu suti ac p̄ligati sunt vt ad spectaculū florentini populi mille pisanozū Florentiā in curribus importati sunt: et per vniuersas vrbē ignominiose vecti sunt. Quāobz pisani in gābacurtos eoz ciues p̄potentes de crimē retruserūt: qz pecunias reipu. subtractas milinibus non persoluisent. Et iccirco Joannem Angelum exulem Bernabonis amicum reuocarunt: qui veniens Gambacurtos ciuitate expulit: et ciuitatem omnē beati in suam potestatem redegit. pontifex tamen postea inter pisanos et florentinos pacē composuit.

1364

6563

Marcus Corneli 61. venetoz dux p̄ Laurētiū ducē sac̄p̄ ducavit ānis. 3. vir certe erudit et oium sue erat eloquētiissim: Eāobz a senatu p̄sepe legat et orator emittēbat. et oū aliq̄do apud Carolū Cesarē legatōe fungere: cōperta hois eloquētiā cōstri dignitate insigniuit: hūc itaqz magistratu intro: bellū cōtra vngaros iādū sopitū excitauit: et optime gessit: et rē suā pub. p̄ id tēpus p̄suauit. Adorientē tādē in maiori capella fratru predicatoru sepeliri iubetur.

1365

6564

Nicolaus aciol eques florentin vir strenuus et in rebz gerēdis sapiētissim: hoc āno in Apulie regno Joāne regine noie gubernator exstēs āno erat: sue quinquagesimo sexto Neapoli morit: Quo mortuo: nōnulli tumultus in ipso regno et p̄uincia exoriri ceperunt.

1366

6565

Ordinis sancte Brigide initium.

Brigida virgo Christi deuotissima natiōe germana Suetie p̄uincie p̄nceps et dñia: hoc āno spū diuino impulsā: cū nouā religionē mōasterioz dupliciū. videlz viroz et mulierū excitass: et institueret ad Urbanū pōtificez p̄ huiusmodi religiōis cōfirmatiōe: ac deuotiōis cā ex p̄uincia seu regno suo cūz magno religiofo ac boētissimo comitatu Romā vēit: a quo benignissime excepta ob ei/ sanctitatē atqz p̄phetiā pōtifer ipse regulā sibi a deo dictatam libētissime cōfirmavit. Huiusce tamē religiōis primū auctore et institutore diuū Basilū ep̄z in greciā fuisse dicūt: Quā gde religionē Brigida spū sancto inspirata hoc mō instaurare et renouare visa est: vt. l. viroz edificia conexa haberēt. Habitantes tamen ita feruente: vt de vna ad aliā nisi vrgēte necessitate trāsire possēt: Eoz tamē basilicā censuit eē p̄mū ita vt fratres in inferiori parte: sorores vero seorsuz in superiori officium expoluerēt: quozū plane monasterioz principalē curam abbatissē esse voluit. Fratribz tātūmodo diuina mysteria assignauit: quoz vnus esset qui confessor aut prioz appellaretur: et alijs p̄cesse decreuit. Ea quippe mōasteria: possessio nes et p̄uentus habere statuit ad fratru et sorozū sustentationem: Quozū omniū victus et vestitus abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi fratres aut sorores monasteriū egredi p̄sumerēt: nisi magna et euidēti necessitate: ac de abbatissē licētia. Eiusmodi etiā fratres ac sorores per ep̄os p̄secra ri iussit. Hī aut religiosi et tā semine q̄ mares gr̄is vestimētis vti iubent: cūz clamyde nihilomin/ gr̄i sea cū rubea cruce desuper carinibus vtūt: et nihilominus diuī patris nostri Augustini regulam p̄fiteantur: addit/ Brigide sancte cōstitutōibus. Et tā in fratribz q̄ in sorozibz certū assignauit numez que oia ipsa sanctissima virgo Brigida a deo sibi reuelata: et dictata cōfessa est: Quāobz ipse Urbanus ponti. et reliqz summi pōtifices plures eādē regulā auctoritate apostolica speciali p̄uilegio ap probata et cōfirmatam eē voluit. Hec. n. p̄phetico dono plurimū claruit. Nōnulla de futuris p̄cedixit. et q̄maxime tanq̄ Daniel p̄pheta de quibsdam regnis cōsumandis: que oia scripto mādauit: et apud multos in precio habetur. Apud italiā autem huiusmodi religiōis pauca habēt mōasteria. In sue tia quidē et germania magna gde et plurima ac opulētissima eē ferūt. hī sane religiosi seculariū p̄fessiones alioz more audiūt.

1367

6566

Ordo Inscuatorum.

Ordo inscuatorū fratru Urbano isto p̄sulātē ap̄d Senā Liburie vrbē initū sumpsit. Hī p̄. nan qz turmati p̄ domos singulari habitu induti religiosoz more cū iugenti charitate et simplici quadā religiofate in sudore et labore manū suaz in vñū vñē et deo seruire ceperūt: Quos quum summus idēz pōtifer ad se Romā vocass: eozū quidē viuendū modū plurimū approbauit: et a se laudatos cū tūi

ca alba: et caputio cōtempnibili sibi p̄ bitu dat' abire p̄misit: et ad eoz protectionē cōfessim nepotē suoz
viz grauissimū et religiosissimū in p̄tore assignauit. Qui et ipse mox ad honestādū religiōis bitum
auctoritate sibi cōcessa gryseā clamidē desup deferēdā sine calciamentis p̄tulit: atq; eos et gratijs et pri-
legijs plurimis cōmuniuit: et per p̄uilegiū speciale illos clericos apostolicos nūcupauit. Hūc aut plur-
imum multiplicat: et per oēs ferme Italie ciuitates diffusi boni p̄eij et optime vite habentur.

Ordo canonicorum regularium.

Ordo itē non cōdicoz regulariū q̄ vulgariter scopetini nūcupati etiā in senēsi agro loco sancti sal-
uatoris per hec tēpora a venerabilib' religiosiis et patribus Stephano vj et Jacobo ādrea natidē senēsi
bus ordis eremitaz dñi augustini iūtiū sumpsit: et breui magno in p̄cio euasit. Qui qdē ordo p̄gregatō
sancti Saluatoris appellata fuit: Quā quidē cōgregationē postea Gregori vndecim' huius Urbani
successor approbās insigni p̄uilegio inter cōdicos regulares annuerat. Hi plāc religiosissimi viri in-
ter ceteros exstūt: q̄ ob mēoriā reuerētiāq; sue p̄me religiōis et p̄sini bitus semp claustrale signū: vj
habitū albū cū scapulari albo: et hasta sup camisiā lineā deferre voluerit: et q̄cūq; statuta et p̄mas ordi-
nationes cōsueuerit. Ex redditib' enīz viuūt: nō predicāt: sed cōfessioēs alioz more audiūt: magnū. n. p̄-
cij: maiorisq; optinōis in dei ecclesia nūcusq; habitū sunt. viros enī integerrimo tum sciētie: tum
q; vite sanctitate protulit.

Andreas cōtaren' sexagesimūsecūdus venetoz dux post Adarcū Comeliū ducē hoc āno ex p̄cu-
ratorē sancti Adarci vno diu cōsensu lz ipso plurimū renitēte dux creat' ducavit ānis. iij. Quēz certe
veneti oēs hūmā p̄piliū Ro. merito appellare possunt: eo q̄ nō frande: nō ambitidē: nō insidijs: non
munerib' aut precib' ducatus mun' acq̄uerit: immo ipse quēsit: rogatus: et precib' plurimis fatigat':
ac etiā coact' illū admittē vix voluit. Unde in illo enit: quod de Latone legitur: q̄ p̄to sollicitus bo-
norē et dignitates fugēt: tāto honorib' et fama illustrior fiebat: q̄ cū strepētū vndiq; bellis p̄nceps crea-
tus fuisset: aium p̄serti cōtra tot reges: totq; potētatus cōtra senatū eluatos seruauit inuictū. Tgitur
ipso ducate: et apud Ungaros Ludouico regnāte Andronic' paleolog' Joānē callū Cōstātinopoli-
tā impatorē genuēsium auxilio fretus: quib' insulā tenedon p̄misit imperio deturbare an-
nixus ē: que res certe maioris discordie inter genuēses et venetos causa fuit: vt infra dicem'. Erāt tunc
apud genuēses Dominic' Gregori' nouiter dux creat': et apud parauinos Frācisus senior carrariēsis
patri in regnū successerat. Genuēses igit' decio Andree hui' ducat' āno accitus in societate belli Ludo-
uico vngaroz rege et frācisbo ipso carrariēse: ac Austrie ducē: necnō et Aglee patriarcha odiū qd in
venetos iādiu cōceperāt denno ostēdere conati sunt: et Lucianū Auriā classis p̄fectū cōstitūtū: At ven-
eti q̄ cū perino lūignano cypri rege: et bernaboue vicecomite solū sentiebāt Carolū genū et ipi sue clas-
si p̄fecerūt: q̄ cū genuēsib' p̄grediēs p̄mo suo p̄gressū supior euasit: et eoz qnq; trirēmes cepit. Lucian'
āt clade suscepta: vt erat p̄hatissimi ai vir maiore classe compata statim vniuersum mare adriaticū in
festo agmine discurrens maximū incōmodū et dānum venetis intulit. Et cū Viderā oppidū cepiss' q̄tri-
die enetoz portū p̄urbabat paulopost in polā ducēs ibidem vniuersam venetoz classē supāuit: et ma-
xima cū eoz cede captiuauit. Oppugnabāt et tū alijs i locis veneti terra mariq; s. a carrariēsi et alijs
i locis q̄a dixim': iteri vō luciano i bello mortuo petr' ei' frater ei' loco suffect' cū. 60. trirētib' et totidē
nauigijs statim venetias hostili aio vēit: et statim gradū comaclū: et captulas capiēs dirept' ciuiū dōis igne
apposito p̄r' exussit. Inde in clugā dirigēs pari terrore cū maria Venetoz militū captiuitate et cede
cepit et destruxit: q̄ calamitate et iactura fract' p̄nceps: fractiq; veneti oēs cū terra: mariq; p̄mēt: nec
yllū auxiliū speraret pacē et misericordiā a genuēsib' petiere: et carib' et attramētū mittētes obtulerūt se
eas accepturos leges: quas genuēses iposuisse. At genuēses supbia clati venetoz legatos reijciūt ni-
si se suaz bōa ac mulieres traderēt. Tā enīz genuēses vniuersa circūquaq; venetoz ceperāt castella: et
instabāt iā iā vrbē ingredi. p̄ncipes āt veneti oēs genuēsū respōsū perturbati vltima desperatiōe ducti
ad tuēdā patriā: tuēdasq; vxores et liberos. se accinxerūt: et statim ate facies portus cathenis ferreis dedu-
ctis: positisq; lemnib' ac scaphis q̄buscūq; cū singulis bōbardis. Eo enim nunc primū bōbarde a quo-
dam theutonico eam ob rē inuēte fuere: ac sic cū q̄ta potuerūt vi veneti genuēses post lōgaz pugnā rep-
pulture ne vlti' in eoz estuarias p̄gredi possent. Interim aut Andreas ocular' vir et inuictissim' p̄n-
ceps dñi acriter obsideret: et iā pene ciuitas cōmeatu deficeret: Bernaboue vicecomite: et Joānem cōstā-
tinopolitanū impatorē amicos suos sollicitat: vt. s. Bernabos apud genuā: et impator apud perā E-
nuenses bellis lacefferet. De venet' tamē certe actū erat: si genuēses tātūmodo cauissent venet' cōmea-
tus mari iportari. At genuēses multi grauissimisq; bellis impliciti tādem capta Iustinopoli: polaq; in
censa: et clugia deserta post multas datas: acceptasq; cedēs vterq; popul' diutino bello scissus Bymo-
ne sabaudiēsi comite p̄urāte pacē hoc modo cōposuit. s. vt Ungarie regi vsq; ad decennium singu-
lo āno veneti septē milia aureoz p̄soluerēt: ea tñ lege vt rex ipse nullibi in dalmatia sal fieri p̄mitteret
Vtq; patriarche aq̄legiēsi in forotulio eadē māeret cōditio: que āre bellum fuerat. Ducib' aut venetoz
et genuēsium inuictum est: vt qsq; captinos incolumes dimittēt. De p̄da vero vrring: capta nulla mē-
tio habita. Adandatum est p̄terea parauino principi: vt ab obsidiōe Tarnisij recederet: vtrq; arces
et turres in stagnis ad fluminū iustia excitatas demoliretur. Terminiq; inter venetos et parauinū p̄fi-
ti sunt. Ea q; pax a dño mādāta septio calē. septembris anni. s. 1381. confecta fuit bis optime gestis. An

deas hic secundus venetiarum aditus appellatur: et patrie pater perpulchre vocatus est. Venique dicitur plenius et bonorum operum plenior: sequenti anno genuit in pace: sepultusque in basilica sancti stephani nostri ordinis cum tanto omnium gemitu quanto antea quis sepultus sit.

Educum genuensium principium.

Dominicus Fregosus primus: ut credimus genuensium dux hoc anno ad instar venetorum eius consensu creatus ducavit annis. 12. Nullibi. n. in genuensium gestis invenire potui Genuenses antea duces habuisse nisi nunc. Sed nec Jacobus de Voragine theologus et genuensium episcopus: qui de ipsorum gestis usque ad hoc tempus chronice composuit ulla de ducibus mentionem facere videtur. Huc igitur primum ducem eorum credendum est: Is itaque dicitur: ut res exposculabat: magni consilij et a prestatissimum vir fuit: qui et petri germani sui classis perfecti consilio et magnanimitate ac virtute usque universam cyprorum insulam vi cepit: diripuitque: et sibi subegit: ac tributaria fecit. Petrus. n. lusingianus Cypri tunc rex pro more regum solene convivium in Cyprio instituerat: quod annis singulis facere consueverat. In quo et genuensium et venetorum mercatorum iudices quos Basilinos appellant: invitaverat. Inter quos magna de porci consensu contentio esse cepit. Quique rex perfectior venetis videretur indignati genuenses armis sua dignitate conservare statuerunt: atque ita tectis sub vestibus gladiis in regiam perfecti sunt. Quod intelligentes veneti regem adeunt: et eidem insidias paratas dicunt: Qui evestigio rem investigare faciens invecti sunt genuenses cum armis in regiam esse: indignatus rex ilico omnes genuenses rapti mandat: et furi bundus per sublimiorum palatii locum in forum precipitari iussit: quod et factum est. Inde non contentus rex omnes per insulam genuenses promerentes perquiri ac necari precepit: ita ut vix videretur tanta clade superesse permiserit: qui rem gestam in patria renuntiaret. Recepit tamen ducis: ac senatus paulopost atrocissimum suorum civium iniuriam: Qui in ultione crectus intra quadraginta dies potentissimam classem armavit: et in Cyprium per fratrem suum petrum misit. Qui adventus vno et eodem momento visus et auditus est. Petrus autem qui classi perat: exposuit in terram copijs moribus. Nichosiam perfecti urbem male defensam cepit: brevi que regem atque reginam et universam insulam in sua potestate redegit: venetis primum interfectis nephadi consilij auctoribus: ingentique damna preda maiori cum gloria in breviore tempore quam speraretur domum cum regina et rege ac innumerabilibus captivis rediit. Rex cum coniuge pregnante in turre capitis. Sani aliquandiu servatus est donec ipsa regina filium ibidem peperit: quem Janum appellavit. Tandem venia regi data regnum tributarium fecit: et Samagustaz nobilissimam civitatem de regno excerptam genuensi populo applicavit: indeque contra Venetos sibi infensos durissimum bellum suscepit: cum quibus aliquando congressus apud Antiatum a Nicholao pisano Venetorum prefecto superatus et victus fuit: per quos genuenses indignati cum cum fratre magistratum abrogantes in carcerem coiecerunt.

Petrus igitur et petri fratres hugonis lusingani Cypri regis filij: hoc anno patre defuncto in regnum succedentes primum regnaverint nescio. Petrus autem natus maior: suscepto regno cum esset vir magnanimus et navalis belli peritissimus doctus ad recuperandum patrum suorum vexationem: qui et regno Hierusalem ab egyptijs evicti fuerat paulopost instructa classe carbelamitis in societate accitis cum gallis suis aliquando Alexandria Egypti urbem prestatissimo anno invasit: et urbem ingressus mediam diripuit et incedit: et quousque occurrentibus maximis egyptiorum copijs fuge se commiserit: ingente tamen predam et divissima spolia repositavit. Domumque reversus parum superavit: qui a petro fratre interfectus fuit: cum nulla sancta in regno reperitur societas: sed nec ipse paricida diu in gete stetit: nec parricidium ei impune cessit. Cum propter imprudetiam suam maximam inter venetos et genuenses discordiam excitaverit. Duxerat enim vivere per bernabonem vicecomitem filium uxoris: quam pater idem Bernabos cum. xii. milibus Cypri bouonifice misit: quas idem rex ingenti cum gloria excepit: et in memoria rei et huiusmodi solennitatis singulis annis convivium solene facere decrevit: in quo aliquando invitati genuensium et venetorum mercatorum ingens: ut preterea: cum calamitas obtingit: Quia genuenses et veneti cum vterque in dexteram regis eo in convivio sedere vellet: maximus repente tumultus exortus est: sed genuenses a venetis de insidijs incusati omnes per universam insulam adeo necari iussit: ut vix vnus superfuisset: qui rem gesta ceteris renuntiaret: per quod a genuensibus universa insula capta: et direpta est rex ipse cum uxore et alijs innumerabilibus captivis abducti sunt: et rex ac regina Genuem perducti in turris capiti. Sani inclusi tandem ibidem fuerunt: donec regina puerulum peperit: quem et Janum in facti memoriam nominavit. Tandem venia accepta se et regnum universum genuensi populo tributarium fecit: et Samagustaz insuper eidem populo cessit. Reversus itaque domum rex Samagustaz terra: marique oppugnare non destitit: sed frustra: quia ab ijs qui in urbe presidio erant acriter defensa fuit.

Adrianus ultimas patrias bergomensis equestris ordinis dignitate insignitus et hedenae vallis brabanc oppidum omnis: bisque ipse guelforum et gibellinorum ubique prestantibus bellis sue magnanimitate celebrare et vulgare dedit experientiam. Erat. n. robustissimus: vir autem: vir et ad labores tolerandos fortissimus: et ad cogitandum simul et loquendum idoneus: et propterea a factione guelforum et bergomensis agri contra gibellinos delectus est. Qui cum Guelfis tum Brixienfibus: tum Bergomensibus in castrum sancti Laurentij vallis seriane superioris: quod per gibellinos tenebatur duxit: obsidensque acriter illud venit Balduinus et Honorius Suardi cum magno exercitu Ungarorum: et factionis sue ad summam videlicet duorum milium. 6. eorumque et adinuicem dimicant: et eos tandem meritis tanto impetu perfugerunt: ut coacti Bergomum incommodo magno et ignominia repetierint. Id. n. idibus maii anno. 1272. gestum fuisse legitur. Eodem elati Guelfi multas direptiones et vastationes in bergomensis agro gibellinis dedere: Quorum motus conprimendos

1327

6526

1370

656

Bernabos vicecomes: Joānes de Liscā: et Jacobū de pijs carpēsem in bergomēsem agrū cū exercitu misit: quibus et Joānes de Yseo miles cū occingētis viris auxilio affuit: qui apud stezanū vicū cōtra merinū istū pugnātes et cōfigētes post duras et atroces vtriusq; cedēs ipse hōstes et nūero et viribus superiores existerēt nō infelicē exitū reportauit: imo regredi eos p̄pulsit. Eodēq; āno qui fuit tertius et octogēsimus supra tredecies centū quīto. scilicet nonas sep̄tēbris gubellinū dūce Heno de cropello cū male pugnassēt: in perniciē merinū castrū bendene cū vniuersa terra inflāmauerūt: et ipsum prius cūtererūt. Barnaboue deniq; captiuato Balacius dux cognita hōis virtute ac magnanimitate eū ad se vocatū suū familiārē cōstituit: et magnis honorib; et p̄minētijs ac p̄uilegijs adhuc extātib; honorauit: ac p̄pter eius beniuolentiā vniuersam sulmarē familiā cuiē bergomēses cōstituēs singulari p̄uilegio ab oī onere ciuitatis exemūt. Idip̄m ēt Joānes archiep̄s et mediolani dñs iādudū effecerat.

Gregorius. xi. papa natiōe ēt lemoniciēsis petrus belfortis ātea vocatus sancte marie nonne di aconus cardinalis. hoc āno Urbano pō. i. suffectus sedē ānis octo. Hic Clemēs ex fratre nepos fuit: vir certe multe innocētie et placabilitatē: quib; ex virtutib; ab oībus plurimuz dilectus fuit: qui pōtificatu inito statū legatū in italiā misit: vt res ecclesiasticas recēderet. Intra āt cū bernaboue vicecomite pace oīa in p̄turbatiōe fuere. erāt. n. oēs p̄ter venetos vicecomitib; inimici: p̄pter qd multa mala surrexere. Cū āt Gregorius ea mala q̄ in italiā gerebant sue absentie ascribēt: d̄ re ditū suo in italiā cogitare cepit. Adouerāt etiā cū cuiusdā pōtificis verba: Qui cū Gregorius quadā cōfidētia familiari diceret: Quare ad ecclesiā tuā ep̄e nō vadis? Ille intrepid; respondit. Cur inq̄t summe pōtīfex ceteris exēplū datur? et tu tuū ep̄atū: tuāq; ecclesiā Ro. nō repetis? Quib; verbis pōtīfex mor; statim in rhodano fluuiū parat; vna et. xx. trirētib; aliā rē simulās. p̄fectionē aggressus genuā p̄mo: deinde comētū: ac postreō Romā terrestri itinere Januario mēse peruenit āno. 1576. pōtificatus sui āno sexto: migratiōis autē Romane ecclesie in gallijs septuagesimo: Quo autē apparatu quaq; incredibili Ro. pō. leticia susceptus fuerit nō attinet dicere. Oīa q̄ppe in illa vrbē regia suo indigebāt aduētū. Adētia et ecclesia ac puata edificia ruinā vbiq; minabant: que ipse magna ex parte restituit. Nō dico de morib; et vrbānitatib; vbiq; labefactat. Vrbē. n. que oliz vniuersuz mūdū ad vrbānitatē redegerat: absente pōtīfice ad maximā morū rursūcitātē peruenerat. Collocata itaq; in vrbē Roma sede gregori: sicut bonū decebat pastore omnia circūspicere cepit. De medelaq; vulnerib; inferēda: cogitās pacē per necessariā per legatos expetere et inter oēs cōponere cepit. Verū Florentini pōtificis potētiā suspectam habētes eius pacē reiecere et nullū iniurię gen; p̄termisere quod in pōtīficem transferri posset. Quibus malis permotus pontifex Florentinis anathemate notatis omnia interdixit. Sed Florentini omnia contēplere: et sacerdotes in vrbē contra ius fasq; celebrare coegerunt. Tum vero pontifex a precibus ad arma conuersus: conciliatis p̄ omnibus alijs: cōtra Florentinos bellum mouit. Tādē vero cum omnia accurate egissēt que ad pontificem pertinerent octauo pōtificatus sui āno quīto calendās Aprilis intolerabili vesice dolore migravit ad dominū: et apud sanctā Mariā vie noue nouo sepulchro cum ingenti omnium gemitu et luctu sepultus est. Eadem enī mortis sue hora in avinionen; palatio ignis accēsus est. nec extingui vñq; potuit: quoadusq; due pres ei; exstite suerūt. Quo āt auctore incēsum fuerit ignoratur. Eo autē sublato maximū scisma et ingēs patrū calamitas atq; discordia qualis nō fuit ab initio pōtificatus petri subsecuta est.

¶ Viri bello excellentes.

Lucian; auria patricius Benuēsis vir nobilissim; hīs tēporib; etate florēs viribus et ai virtute p̄stans a genuēsis classis p̄fectus designatus statim vt ut alter Claudi; marcellus Roman; magna virtutē sue dedit documēta. Is. n. egregi; ac p̄stātissim; impator fact; cū didicisset venetos p̄sano oce: quq; genuēsiuū trirēmes in Romano litore ad Antij portū captiuasse statim duaz et viginti trirēmiū classe sibi comparata veloci cursu Iaderā venetoz vrbē peruenit. Ibidēq; infinita p̄p̄modum dāna venetis illata mox in polēti portū nauigauit: vbi et venetā vrbē classem viginti trirēmiū sedētē impetit: pugnāsq; cū p̄sano classis p̄fecto tādē superauit: et eidē decē et octo trirēmes abstulit. Verū duz victoria p̄p̄modum consummata foret: et eā Lucianus ipse aperte videre velle cassidem sibi eleuans lancea saucijs interijt: vtrāque tamē classem et victricem et victam Benuēses in Iaderam p̄ter remiges perduxerunt: In eo autē p̄lio ad duomilia venetozum Benuēses captiuauerunt p̄ter eos: quos mare absorbuīt.

Petrus Benuēsis et ipsa Auria familia natus Luciano predicto animi virtute non inferior apd gentēses per hoc tempore maximo in p̄cio existēs ab eisdē classis p̄fectus: seu admirat; Luciano sufficitur: eo qd tanq̄ alter Hannibal penus tāto ceteris ciuib; p̄udentia et magnanimitate prestare videbatur: quāto populus venet; cūctas maritimas gētes potētia anteibat. Hic itaq; Luciano mortuo nouē trirēmes et. 30. barchas classis pristine addidit: et statim ex genuēsi litore p̄fectus Iaderam venit: et inde oēm vim naualis belli sumēs cū. 60. trirētib; et totidē nauigijs in portū venetū cū magno streptu peruenit: atq; ibidē grado: comaclo: ruino et carpulis vi capitis et direptis statū incēdit: itq; cū didicisset venetos catenas ferreas portui suo addidisse clugā se cōnilit: quā egregie munita atq; defensam tandē vi cepit: in quā cū sex milia hōiū clugēsiū et venetoz interfecisset: et vniuersam in direptionē militib; dedisset velut alter marcell; Roman; muliez pudicitia seruata habere voluit. Inde quoq; nō

ningentis et quinquaginta hostibus captis Iaderam in captiuitatē trāsmisit: exinde etiā Debas caput aggeris in vicumq; sancti Lazari ac mathemauicū delatus omnia igni appposito cremauit: et Laurētiū etiā multis oppugnationibus positus ē: Etq; inde pupillā vicus petijt: tribus milibus ab vrbe distātem: vt Venetias innaderet: quā certe obtinisset: h; multū bōbardis repelleret: si eius trirēmes et barche in canali agi potuissent. Unū q; de imprudētia iste tātus vir reprehēdi potuit q; maximū pro modico obmisit. Si enim clugiā omisisset: et mare cōmeatib; venet; clausisset: de venet; certe victoriā reportasset: S; dum Clugiā captā munire intēderet: ibidē a venet; claus; rādē dū suos h; venet; venetoz; classis pfectū plūres iuuare amittētur: bōbarde ictu pēssus vitā euomit. Et morte cōsternati genēses in pprias naues ignem apposuerūt: et reliqua clugiā genuā redierūt: q; res magnā scissurā in genēsi pplo suscitauerūt.

C Carol; genus patrici; venet; vir inter venetos nō solū erat; sue: sed et porum tēpor; litteris ornatissim; h;isdē spib; apud venetos reb; bello gestis ita clarus extitit: vt alter Camill; Romanus ab eisdē merito appellari possit: quādoq; in hoc clugiēsi bello: q; genēses h; venetos difficillimū ac periculūissimū gessere: hāc puinciā suscepit. hic suscepto imperio pmo belli sui impetu: cū petri arie genēsis vires sustinere nō posset: in orēntalē genēsiū ripariā delatus in vlrionē ipsor; oia igne: ferroq; vastauit: Inde in Alexandriā Egypti vrbe adnauigās nauē quādā genēscm maximā et Alexandriā redeūtez et fugiētem in cretēsi portu tādem debellauit et cepit cui; mercimonia trecetoz; milii aureoz; valor; erat. Que res cū venet; densiciata fuisset: cū in gaudio magno cū fauore reuocarūt. Qui cū redisset: Veneti Clugiā recuperare statuerūt: et ei; ingēti cōsilio vsi duas naues onerarias in clugiēsi portu statim demerserūt. Genēses nōdomin; oē venetoz; pēsidii tulissent nisi mox hic pēstātissimū vir affuisset: qui h; mult; cōfoss; fuerit vulnerib;: tamē eos ingēti virtute reppulit. Attamē nec ipse genēses superasset: h; maximū et acerrimū plū omisit nisi petr; auria pfectus bōbarde ictu mort; fuisset: Sed eo mortuo cū genēses pedē referre cepissent ipse victoriā obtinuit. Eo. n. in plio defectū capit; Zeno ipse de hostibus ipsis ingētem cedē edidit: ac multā victoriā obtinuit. Inmūcrabilis. n. multitudo in diuersorū et infectorū genēsiū ac venetoz; in illa pugna fuit. Eo cōfecto bellū etiā Bucicardū regis Frācor; postmodū in genēsi vrbe locū tenētem naualis exercit; supremū ducē dū patauino pncipi opē offerre vellet: plio ingēti: gloriofissimoz; superauit. Alia q; inmūcrabilia strēue gesta hic inuictissim; impator edidit: que a Leonardo iustiniano: alijsq; oratorib; copiofissime scripto mādāta sunt.

Nicolaū pisaneū et patriciū venetū viz; bello sciētissimū cū pēict; ea in re apud venetos floruisse cōstat: Qui postq; multa bella p repu. strēue gessisset: et apud polā vrbe: vt sit aliquādo male pugnas; domū inglorius rediēs a senatu abrogat; in carcerē sine mora mittitur: Sed veneti postmodū a genēsi sibus oppressi: et apud Clugiā vrbe oio superati et aio cōsternati: cū nulla eis salut; spes videret; et d; re veneta actum esse dubitaret: et iam pacem exposulassent: eas accepturi leges: quas petrus auria victor daret: statim clamor: incerto auctore in Senatu auditus fuit dicēs. O Veneti in Aria vnicū pisaneū: vni contra Genēses habetis victorem: qui eos vincere nosset: Quo clamore audito cūestigio dux cum Senatu in carcerem descēdens: Nicholaum victorem cum gaudio eduxit: et apprehensa eius manu: bello maritimo ab integro eū prefecit: et omnem potestatem eidem concessit: Cuius deinde auxilio et prudentia res veneta est cōseruata.

Albricus Cuni; Romādiolē oppidi dignissim; comes et terrestris belli insignissim; ac suprem; imperator: h;isdem tēporibus ab Anglis et Germanis eruditus fato quodam in re militari mutationem fecit. Superiorib; enim tēporibus Itali omnes arma ferre et tractare insueti per equites externos mercede cōductos bella geri per Italiam cōsueuerāt: Sed hic ingenio suo nostros bella gerere optime docuit: quibus se deinceps Itali nostri ab intestino et externo hoste tutari sunt. Hūc aut; primum Bernabos Vicecomes armauit: q; externo militi sepe cōgressus superior; victorq; euasit. Et ita vniuersā gentem: externāq; vicecomiti: et alijs seruire cōsueuerāt e lombardia breui expulit: Bernaboue deide a nepote in carcerem cōiecto Albricus stipēdio dimissus: Italiam omnib; qui arma ferre cōceperāt: sese dux exhibuit: qui tātam militū multitudinem sub vexillo sancti Georgij repēte coegit: vt et Britones Theutonicosq; ac Anglicos: qui a nostris mercede cōducti: provincias nostras sepe enerrere et infestare ac diripere cōsueuerāt Italia expulerint: Fuisse enim ferūt quadraginta equitū milia externos quos Albricus cum duodecim milibus sibi cōgregat; expulserat: Institutiō autem huiusmodi militie Albricus hic addidit nouum ornamētum: q; vbi vsq; in pēfens tempus thoracis: ocreas: brachiālisq; ex corio milites induebantur: ipse ferro et calybe totum armari hominē primū docuit: Huius et Albrici ductu: auspicioq; et disciplina militari secuti sunt: Bracius Montonus Albrico ipsi domesticus: Sfortia cū Laurētio Attendulo: paulus Ursinus Adostarda Forlimentis: Tartaliāq; Lauellēsis: et Thomafinus Erbellus mediolanēsis: et alij cōplurimi. Externis itaq; Italia pulsio: et Baleario vicecomite primo dūce defuncto: Albricus a Ladislao rege in regnū vocatus magnus comebastilis ab eo statim creatus ē: Et Neapolim mox ducēs vrbe diu oppugnavit: quā tādē magno impetu captā in Ladislai regis potestatem redegit: Qua victoria territi reliqui regni principes ciuitates suas in regis māibus deduxere: Inde in Romādiolam veniēs maxima facinora cōtra oēs regulos gessit: et q; maxime Astorē fauētissim;: quē tādē vrbe relinquere coegit: Huic autem iuuetissimo principi et Imperatori dicere ausim italos nostros plus debere q; omnibus qui ante et post eum fuere.

Franciscus carrariensis senior vnicus domini Jacobini ex vxore gnatus: hoc anno fratre ci⁹ Gulielmo ex pellice interfecto in regnū paternū succedēs regnauit annis. xi. Vir qdē splēdidus & mult⁹ virtutibus ornat⁹: ac plurima laude dign⁹: q̄ patavinā urbē mēib⁹: castellis: turr. bus: ac splēdidissimis edificijs & edibus tū priuat⁹: atq; publicis mirifice exornauit. Necnon & preclara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora: p̄ quibus regno suo multa prestuit incrementa. Vex. cui⁹ Bernabonē vice comitē fororum a Saleatio maria detēctum defuderet liberare statuisset: nō mō cū liberauit: sed regnū oē ac deniq; vitā propriā perdidit. Quia ab eodē tādē Saleatio superatus & captiu⁹ abductus in Ado doctie furno seu carceribus eū interire pmisit. Deniq; de octobrio mēse anni. 1393. cū vita excessisset: eius filius Frāscus ab duce corpus impetrauit: & aromatib⁹ conditū patavinū cū maxio apparatu deferri fecit: & regijs exequijs in maiori ecclesia sepulchro marmoreo sepeliri fecit.

Viri doctrinis excellentes.

6574

1375

Joannes Becacius de Certaldo natione florentinus poeta & p̄b⁹s atq; astronom⁹ clarissimus: hoc anno cū. 67. āno⁹ eet etat⁹ & vita migravit: Qui cū amēni eet ingenij vir: & latina patriaq; lingua in dicēdo celeberrim⁹ haberet: hos infra scriptos post se reliquit libros: & primo.

De genea. deo⁹ pulchros li. i. 4. q̄ p̄ncipiū ē Si satis.

De mulieribus claris li. i. Padie mulier⁹ egregia

De viris illustribus li. i. Exgrei mibi

De montibus li. i. Surrexerā egdē sessus

De fontibus li. i. Postq̄ de mōtib⁹ & ortu

De fluminibus li. i. Signēto poetico traditū

De stagnis & paludibus li. i. Et si nōnunq̄ & stagnis

De noibus maris li. i. Adodica laboris assump.

Bucolicorū versibus. li. i. Tindare nō sat⁹ fuerat.

Item bello⁹ opus egregium pontificum: & romanorū Imperatorū gesta continens: & sismatum: bello⁹ūq; p̄cipue eorum que fuerunt in Italia.

De rebellione terrarū ecclesie

De bellis florentinorū cum duce medio-

lanensium & cum arragonum rege

De tartarorū victoria cōtra turcos. De

victorijs Sigismūdi cōtra turcos. De heresibus bohemo⁹. De captione Constantinopolis & alijs cir-

ca materiam turcorū. Vernacula autem lingua multi eius extant libricis & rarisatibus pleni: sed

sententiarū succo: ac melliflūa suauitate verborū sonātium repleti: vt puta librum cētum nouorū:

& Corbarius ac philostratus.

Joānes de Rupestia minorū ordinis insignis Theologus: tēpēstate hac p̄ter ea que in sentētijs

libros accurate docteq; scripserat in carcerē trusus multa de futuris tanq̄ p̄pheta scribē voluit: vide

h⁹ de duob⁹ antichristis: & de ecclesie cōcūlatiōe: & de cōuersione oīum genū ad fidē Christi: & alia mul-

ta que in tantis adesse affirmabat: & hec a domino Jesu Christo sibi reuelata fuisse cōtestabatur: que

uō modo cernere: sed oppositum in omnibus fuisse constat. Huiusmodi autem pronosticatores multi

ab initio decepti fuerunt: quibus satis fuisset silere q̄ talia temere loqui.

Petrus Thomas patriarcha Constantinopolitanus ordinis Carmelitarū egregi⁹ ac celeberrim⁹

doctor hui⁹ tēpōribus apud Samagustam Cypri urbem post multorū librorū editionē: ac multorū

vt aiūt miraculorū celebrationē plen⁹ dierū ac bonorū operū migravit ad dominum.

Symonē de Cassia ordinis eremitarū diuī Augustini theologi & egregium predicatorē per id tē-

p⁹ tanq̄ medicinalē cassiam lāguenti aie ad vitē integritatē refrigēto affuisse tradit. Qui vt verus

euāgelistarū interpres & Christi Jesu imitator verus oīa ipsi⁹ saluatoris gesta in ordinē colligens in qn-

decim subdivisit libros: quos de christiana religiōe intulauit: Sed & aliū librum de doctrina christiana

de patientia: de symboli expositionē: de speculariōe crucis: de disciplina spūaliū: opuscula autē de miro &

quasi diuino ordine collegit. Epistolas quoq; edidit plurimas documentis plurimis repletas. Hic flo-

rentie q̄ maxime spiritu prophetie floruit: & multo in precio fuit: vbi etiam Adonasterium sui ordinis

monialium a solo edificauit & nobilibus matronis ac virginibus illud repleuit.

Frāscus & Ludouic⁹ Buidonis Bonzage filij: hoc anno cū Hugolorū corū fratrē natū maiorem

ob cupiditatē affectari regni octauo die decēbris interfecissent: Abāne dominū sibi assumētes regna-

uit Frāscus ipse annis vno & triginta: Vir certe p̄clar⁹ atq; magnanimus & prudēs: q̄ sua prudētia ac

magnanimitate statū suū periculatē ex maximis periculis eripuit: Nā in anno domini. 1397. per an-

num auxilio tamē ceterorū confederatorū: bellum Saleatij ducis mediolani prestāi aio sustinuit & eo

tādē p̄ligato & in cōstētu posito nō modo magnū trūmphū: sed & maximas diuitias & spolia obtinu-

it: Idq; facitū fuit in die festiuitatis diuī patris nostri Augustini: q̄b⁹ ad perpetuā rei mēoriam

ex statū ipsi⁹ Frāscis & successorū quoddā singulare mun⁹ singulis annis illi ecclesie offertur: Egdē de re-

gno ci⁹ actū esse videbat⁹: nisi diuina ci⁹ affuiss⁹ elemētia: Adonuo deinde Saleatio cū venet⁹ sed⁹ intēns

copiarū suarū generalis impator cōra Frāscū Carariū pataviū dominū delect⁹ fuit: cui⁹ prudentia

& virtute Senat⁹ venetus pataviū & Veronā obtinuit: & hostē penitus deleuit: Hic Adalatele Cesene

domini filiam duxit vxorem: ex qua Joānem Frāscum successorē suscepit filium: Deniq; post in-

numera & preclarissima facinora a se gesta senio cōsecutus āno domini. 1407. vita excessit: & apud san-

ctū Frāscum Adonue sepultus fuit.

6576

1377

Antonius & Bartholomaeus Scaligeri veronēsis Segnorij Scaligeri naturales filij: hoc āno. xi⁹ calē. Ianuarij patre defuncto: & sequēti die Alberto ipsius Segnorij patre ex veneno dato ap⁹ p̄fide

ram oppidum monte sublato Verone & Vincetie principum summes eqne greges anis regnarunt. Veni
qz cu nulla sca societas in regno inueniatur: Antoni tanq Romulus fratre interfecit: Sed deus ipse
q nullu malu permittit ipunitu huc fratricida impunez no permittit: nec in regno ipso quiesce voluit: q
itati Fracise carrariensis senior eidē excreabile intulit bellu: & multu eū incomedis affecit. Veru cu euz
supare no possz: Saleaciū vicecomite ducē in eū cōcitauit: ad quē cū exercitu magno venies illū vrbib
obfessz: tādē in deditiōe accepit. Relictisqz vrbib in man⁹ Saleacij ducis ipse vagus & pfug⁹ tanq al
ter Laym homicida dei iudicio debitas luit penas.

Urbanus papa natiōe Neapolitan⁹: hoc āno Gregorio pōtifici & Barēsī archiepo suffect⁹ 1378
sedit anis. xi. & mēsi. 8. vir certe callid⁹: & iniuriarū meorū ac vindex: Quo pontificatu suscepto
vt par erat: nō pacē inter xpianos cōponē voluit: sed mag⁹ cardinaliū & Joāne regine iniu
rias vlcisci p vrbib⁹ conatus ē: ppter quod florentinos anathemate notatos: vt in suā deduce
ret sententiā absoluit: qui. s. Joānem baucuth gallū copiarū suarū ducē Neapoli cōtra Joannā reginā
miser: Inde cū natura ingetus ē: atqz inhuman⁹ apud Anceriam quosdam cardinales creans se
ptem ex veterib⁹ in carcere cōiecit: dicēs eos cōtra ipsūz p antipapa Clemēte cōtrasse: & qbus gregz cū
Venuā pfiscere in mare demerit: eo. n. ob timorē Caroli Apulie reg⁹ accesserat: boiem. n. illum ob
min⁹ iuste postulata ad iniuriā cōpulerat. Cūqz ibidē ad Caroli ipsi⁹ obitu pmasisset tādē Romā re
uersus ē: ibiqz cōfirmat⁹ ecclesie ciuitatib⁹: inde Neapoliz accessit vbi & Ladislāu Caroli puerum: ac
Joannā ei⁹ sororē a paterna hereditate deturbare annix⁹ est. Sed re infecta Romā rediens cū magno
apparatu & honore a ciuib⁹ except⁹ ē: vbi ad qsdā insidias deuītadas nouē & xx. cardiales vno die crea
uit: in qb⁹ maior ps neapolitanoz fuit: Tres vō fuere Romā: qb⁹ creati paucos supuixit vices. Abor
tuna deniqz Rome in basilica bñ petri sepelit: paucis cū tanq rusticū & inhumanū flentibus.

Scisma vigesimūsecundū oīum pessimū & scādolosissimū: qd p nouē & triginta ānos durauit: hoc
āno initū sumpsit. Abortio. n. Gregorio pōtifici: & ei⁹ exequijs ex more celebrat⁹: clerus populūqz ro
manus cardinales obnixē rogarūt: vt Romanū pōtificē aut italicū deligē dignarent⁹: q ecclesiā Roma
nā: rēqz publicā integre gubernaret: aliter si secus ēēt de xpiano noie actū ēēt. Ideo. n. italicū regrebāt:
ne si gall⁹ deligētur: & romana curia itēz trāsmigrare cōtingēt: romana respublica periclitaret⁹: Quib⁹
cardinales pbenigne respōdētēs se p posse eoz votis obēperaturos pmissērūt: Grēqz & bono aio cēt
biadnertētēs igit patres romanū populū precipitē & incōsideratū expauesce ceperūt. Erat tū in curia
Bartholome⁹ quidā barēsī archieps vir callid⁹ & cōsilio pmp⁹: quē patres cōsulētēs dixerunt: Quid
bac in re facto opus ē: vt romana ecclesia in gallias remeare possit: Isqz vnū hoc ēē remediū respon
dit dicēs: vt vnus noie tātū & ali⁹ re & facto deligat⁹: q postea sublato periculo noiet⁹: atqz ita ei⁹ cōsilio ac
quere. Intrātes itaqz patres cōclauē: ipm Bartholomeū Barēsēm epīm ad deligēdos solūmō roma
nos deligere statuerūt: vt postmodum tutiori in loco aliū subrogarēt. At vō vn⁹ cardinaliū ex gēte vifi
na q ad id toto posse aspirabat: nec vllū pter se eo fastigio dignū credebāt: statiz ab extra gallū pontifi
cem electū Romāis insinuauit: Quod cū vulgus pstolās audissz: cōclauē euestigio multo tumultu ef
fregit: minisqz ac terroribus patres cōcussit: Sed cū didicisset italicū: scilicet Barēsēm creatū conque
uit. Leonard⁹ tamē Aretin⁹ historicus in fine octauī libri suarū historiāz refert q cū in cōclauī patres
de succēssore deligēdo cōsultarēt: Insurgēs romana plebs nullū⁹ certe hoīs impulsu: sed suo impetu p
mora romanū pōtificē ex ciuib⁹ romāis: vel saltē italicis creare debere clamabat: hec dicta postulataqz
cū nō ratiōi incōsona videret⁹: auditur tumultus: Crescēsqz multitudo adusqz cōclauē pūit. Patres at
tū nō ratiōi incōsona videret⁹: auditur tumultus: Crescēsqz multitudo adusqz cōclauē pūit. Patres at
tū nō ratiōi incōsona videret⁹: auditur tumultus: Crescēsqz multitudo adusqz cōclauē pūit. Patres at

Clemens vero p⁹ multas datas acceptasqz clades in gallias cum sua curia profectus est: vbi apō
Aninionem: vt pontificum moris erat sedem constituens vcrus pontifex a gallis omnibus veneratus
est: & sedit annis quindecim.

6578

1379

Incessans Caroli imperatoris predicti filius. 3. et 20. germanorum imperator: hoc anno p̄e d̄fun-
cto: cū iā vna cū patre impasset ānis octo sol^o post patrē cōfirmatus impavit ānis. 22. q̄uis
impj benedictionē a papa nunq̄ obtinuerit: Vir certe p̄ri in oib^{us} dissimilis: ignavus et sine
prudētia q̄ totū tempus vite sue in extrēa gerināia in ocio et libidinib^{us} cōsumpsit: p̄pter qd̄
et ab electoribus tādem pcurāte Roberto Bavaro impio depositus ē. Itā iō Robertus animaduertēs
imperij dignitatē et hois socordiaz zelo cōmotus: et vitiōzū inimicissim^{us}: illum deponi procurauit: et ipse
nolens suffectus fuit.

Cartherina italica Senaz vrbis Etrurie oriūda p̄dicatoz tertij ordīs p̄fessa vgo sanctissima: ac
immūcrabiliū v̄ritū p̄clarissima: hoc āno etat^{is} sue trigesimo mult^{is} patrat^{is} miraculis spū p̄p̄etie admo-
dū insignita Ro. venotiōis cā exis vite sue finē fecit: atq; ibidē cū sanctissimū corp^{us} in basilica d̄ la mi-
nerua ordīs p̄dicatoz maxia cū p̄p̄loz frequētia delatū cū celebra deuotiōe et reuerētia sepeli^{ti}: quā san-
ctissima v̄ginē postmodū p̄secūsus papa et cōterrane^{us} āno salut^{is} nostrē. 1460. calēdas Abaij in scā-
rū v̄ginū nūcro merito aggregauit: q̄ q̄te sanctitatis: q̄ reqz v̄ritis fuerit: idem pontifex memorabili re-
latu p̄secutus est.

6579

1380

Carolus regio genere natus ex Carolo illo q̄ māfredū Apulie regē supavit: exort^{is} hoc āno ab vr-
bano pōtifice p̄tra Joānā reginā in Italiā vocat^{is} Roma ex vngariaci. 8. milib^{us} eq̄tū ad Urbanū p̄re-
nit: Indignabaf aut^{em} Urban^{us} papa regine: eo q̄ Clemētī antipape faueret: et q̄ Ludouicū Andaganē
sem Frācorū regis filiū ad regni successionē in filiū adoptasset: Et p̄pterea hunc Carolū virū clarissi-
mum iādū in tarvisino bello p̄gnitū: q̄ magnas copias aduer^{sus} Venetos ductab^{at} ex Ungaria vocavit
qui ex vngaria descēdēs tādem in aretinos peruēit: et cā vrbē guelp̄hoz et gibellinoz dissidio agitataz i
deditiōne mox recepit. Nec moratus Florentinis aptum bellum intulit: S; Florentini datis quadragin-
ta milib^{us} nūmum auri pacē redemerūt: et ab eis recessit: Post hec ad Urbanū pōtificē Romaz vadens
ibidem paratis ad bellum necessarijs mox Neapoli petijt: Captaq; regina: et duabus eius superatis
regniū oē obtinuit: quo obtēto mox reginā interfecit: et ipse deinde q̄dragintaquattuor annis regnauit:
Anno deinde sequēti Ludouico Ungarie rege sine liberis defuncto: cum etiam Ungarie proceres re-
gine relicte gubernationem equo animo nō ferrent: Carolū hunc regem accersuerunt: Qui in Un-
gariam p̄fectus cōmuni populorū: p̄ncipūq; fauore regina coronaz accepit: Sed nō ita multo post āno
1383. regine dolo interceptus est.

Cricholaus Bualsch^{us} secūd^{us} gemēsium dux hoc ipso āno Dominico Gregorio duci suffectus duca
uit ānis nouē: vir qdē prudētissim^{us} atq; magnāius: pacisq; amator et pcurator: qui rempublicā in ma-
gnis bellorum perturbatiōibus et discriminibus tū contra Bernabonē vicecomitem et Laretinos: qui
Naulum et Albigenam ciuitates occupauerāt: tum etiā cōtra venetos offendisset: didicissetq; petruz
Auriam classis sue p̄fectū in Lugici bello fore interceptū: nec Maruphū auriam eidem suffectum
pōtētie venetorum potuissē resistere: qn^{ia} Lugiam cum magna suorum cede redemissit: postq̄ venetos
ip̄os multis incōmodis per eundem maruphū p̄fectū perturbasset: et Tergestinos eisdē rebellare
coegisset: ac Iustinopolim vrbē vi captam incendisset: pariq; modo in Histria polam destruxisset Rei
publice sue cauēs inter ip̄sas v̄trasq; partes tractatum q̄libētissime acceptauit: Quā p̄fecta: et sub for-
mula cōclusa etiā Albiganū et Naulū ciuitates suas sibi a Larethinis ablatas mox recepit: et simul
cum eis pacē cōfecit: Inde q; classē et Brecciam in subsidū Ca^{lo} Janis a Cātacufino impio trans-
misit: et eū in imperio mox restituit: Ipse aut^{em} quoad p̄fuit rēpublicā p̄ virib^{us} in pace conseruauit. Eo
q; mortuo gemēsii ciuitas p̄pter guelp̄hoz et gibellinoz dissidia duces ex more nō elegit: s; se in Frā-
corum regis manus commendauit.

6581

1382

CLudonic^{us} Andeganēs dux et Caroli Frācorū regis frater: Caroliq; predicti Apulie regis inimi-
cus: quē dixim^{us} a Joāna et regina in filiū fuisse adoptatū hoc āno ex gallia cū. 5. et 50. galloz eq̄tū mili-
libus s; Carolū ip̄m et Urbanū pōt. in italiā vēit: cū aduētus maxie Florentinos et aretinos terruit:
eo q̄ aretini Carolo parerēt: et Florentini etiā eidem obsequerēt. In lōbardia itaq; p̄mū descēdens: a
Bernabonē vicecomite p̄benigne et comiter excipit: et mult^{is} mīerib^{us} ab eo donatus pecunijs et cōme-
tu hūanissime adiunatur: idē per Etruriā trāsens ab exulib^{us} aretinis pulsus vocatus post multas ce-
des vrbē Aretinū de manib^{us} Caroli acceperūt: et eidē diripiēdam cōcesserūt: In illa enim vrbis capti-
uitate episcopus ip̄ius et Leonardus aretin^{us} hystoricus puerulus vna cū genitore suo et plurib^{us} nobilio-
rib^{us} viris ab exulib^{us} capti fuerūt: et diu in carceribus macerati. Captaq; Aretio: et gibellinis cōcessa
Ludonicus Neapolis petijt et biēnio cum Carolo decertauit: Sed illo tādem in bello intercepto: An-
daganēs milites dissipati cōsilio et duce carētes expoliati oib^{us} bōis vini medicātes in patriam redie-
re. Andeganus aut^{em} q̄ Aretinū ciuitatē Ludonici isti^{us} noie possidebat: intellecta ducis sui morte: vrbem
Florentinis vēdit: et cū pecunijs in patriam suam remeauit.

CJoānes Balac^{us} v̄tcomes Balacij marie filius prim^{us} mediolanēsū dux patre iam tribus ānis
defuncto diuisa p̄mū inter se et Bernabonē patrū dominatiōe Mediolani hoc āno cū tōta Insubria
in Bernabonē patrū decliare p̄cerneret: tpp^{us} hūc nepotē Balacū multis insidijs et machinatiōibus
vt sol^{us} p̄regnaret interficere tētasset: et ipse simulata cā ex papia mediolanū ad ip̄sum Bernabonē v̄sit:

nomis gratia adire se finxit: et cum propius accessisset ipsum Bernabonem patruum et socerum sibi obviam factum insidiosè interceptit: et captum in Tricri arce usque ad mortem custodiri precepit. Eoq; captivato: et filijs suis oibus fugam universam mediolanensem regnum obtinuit: et decem annis regnavit: cuius potentia cum athena per se maxima foret: accessitibus postea Bernabonis opibus formidabilis oibus esse cepit. Unde cum Antonius Scaliger et Franciscus carrariensis senior gravissimo bello inter se decertaret carrario instigante qui aliquotulum subcubebat ab isto adiutus Scaliger superat: in deditionem venit: et Veronam ac Vincenciam suo regno adiecit: paulo post etiam in Franciscum ipsum ducens tandem post multam obsidionem ipsum cum paravina vibe perhibuit: et illi in Adodocia oppido vincitum transmisit: ac in carceribus vitam finire coegit: Unde cum in Etruriam exercitum duceret Bononiæ civitate suasionem Gonzadinoz et populorum nobilium Bononiensium prebendere statuit: et captis circūquaq; castellis tandem apud Caselichium vicum Florentinoz et bononiensium: ac aliorum confederatorum exercituum pugna cōcerta adeo cōtinuit ut oēs ipsius exercitus primates captivaverint: inter quos fuit Franciscus tertius carrariensis et Jacobinus eius frater Riccius Ubaldinus Jantodesechus Pertrus mala: Bernardinus Sacini canis cum alijs innumerabilibus. Quo terrore bononia pensata ipsius viginti statim subijt: Captaq; vibe Joānes Bentenoglus qui dominabatur ibi in frustra ab exilibus concisus est: pauloq; post Senes perusinus: Bisiani ac pisani: et alij Etrusci multi trepidantes se se ultro sue potestati tradidere. Lucenses vero haud multum a parēdo desisterunt: que res maximè Florentinis incussit terrorem: quod pluribus annis cōtinuis eius bellum pertulerāt ubi decies cētena et ducenta sex aurorum nūmū milia propter ipsum eos psoluisse fertur: Deniq; anno domini 1402. adhuc nihilominus Galeacius hic cōtra florentinos bellum acerrimè cōtinuās: duriusq; vrbē obsidēs: cum nulla alijs salutis spes nisi in deditione esset: parumq; a parēdo distaret Galeacius ipse apud melegnanū agri mediolanensis oppidum insperata morte consumptus ē: relictis post se quattuor filijs: duobus legitimis: et duobus naturalibus: quibus et singulis regni porzione assignavit: vigintinovē civitates in Italia possidebat: quarum nomina hec sunt: v3 mediolanum: papia: Adofregalis: novaria: Verelle Alba Aquis Alexandria Berdona Bobium: placetia: parma: regium: bononia pisa Sena massa Grosctū Clusū perusia Bisium Vucceria Civitas Belluna: Seltū Vincetia Verona Buxia bergomū Comū Laudū et Cremona ac Crema. Fecerat enim hic clarissimus princeps staturo pectus: eleganti aspectu: litteris edoctus et celebri eloquentia clarus: ingenio callēs: ac in agēdis astutus et sagax: duas uxores duxit: Elisabethā Boemie regis filia: ex qua Valentinam solā genuit filia: quā Carolo Francorū regi matrimonio copulavit. Aliā Catharinā cōsobrinā suā Bernabonis filia: ex qua Joānes mariā Angelū et philippū mariā dnces suscepit: hic quippe cum ingentis aī et potētie vir ēet: postq; triginta annis sub titulo comitarū vrbū imperasset anno 1395. Septembris mēse archiepiscopo mediolanēsi oratore missio ducatus titulū a Vincellao imperatore cētū milibus florenis obtinuit: et per manus ipsius archiepiscopi oratoris eodē mēse ingenti pōpa ducatus biretū et alia insignia recepit: vixitq; ea in dignitate annis septē. Tanta quippe erat eius magnitudo ut ad imperiū aspiraret: et nisi tā cito morte puer ēet ad id certe puenisset. Hic in papiensi vibe inter cetera castellū suū regiam domū incredibili pulchritudine extruxit: in quo tātam librorū copiam contraxit: quā alibi me vidisse memini: leporariūq; cōsignū muris cinctū iuxta illud cōstituit: in quo mōasteriū supbissimū ordinis cisterciensium toto orbe celeberrimū pstruxit atq; dotavit: ubi et corpus suū tumulādū ex testamēto legavit: Et aut mors totius Lombardie excidiū et ruinā fuit: ut infra patebit.

Michaël maurocenus tertius et sexagesimus venetorum dux: hoc eodē anno michaēle predicto duce subfussus ducavit: quatuor vir ingenio et aī magnitudine insignis: de quo tamē nil memorie dignum in suo magistratu hēmus: cum eodē anno ex peste absumptus fuerit: Et aut corpus apud predicatorum res in maiori capella sepultū fuit. In cuius sepulchro marmoreo hoc epigramma insculptum extat.

Inclita vitales Michaēl quem duxi in auras.
Maurocena domus venetorum quibus et ingenio
Spes erat alta parens interceptit ardua fatum:
Cepta ducis virtute potens fuit ensis acutus
Iustitie moriens patrie per secula luctus.

Antonius venetus quartus et sexagesimus venetorum dux: hoc eodē anno michaēle predicto duce sublato duodecimo die mēsis octobris absens cōibus suffragijs eidez suffectus ducavit annis 18. vir qdem cōsilio illustris: sed prudētia et aī circūspectiōe illustrior: Qui cum universa ferme Europa et scismatibus et seditionibus plurimū fluctuaret: ipse sua prudētia senatū populūq; venetū: quo aduixit a quibuscūq; malis experte fecit: Uex cum Joānes Galeacius vicecomes mediolani dux Francorū Gonzage mantuanobellum indixisset: ipse ex sedere Carolū malatestam in auxiliū misit qui Galeacij exercitum apud Sopernolum oppidū turpissime pflugavit. Reliquā autem ipsius rempublicam maxima in pace psernavit. Deniq; oī vita integer cōprobatus postea q; egregie ac magnifice multa edificasset: ac Lugiaz a genuētib; dirutā restituit: decimo octavo magistratus sui anno mēse primo plenior dōmuit cum patribus suis: sepulmūq; ex mādātō ipsius in basilica predicatorum.

Calo Joānes Cōstantinopolitanus imperator Andronici paleologi imperatoris filius hoc anno ob maximas ipsius filij dissensiones a Latacino greco nobiliore per arma ex regia pulsus ope Franciscus Batelushy genuētis imperium recuperat: Quamobrem idem imperator Francisco eodem ingra

1383

6582

1384

6583

ti tudinis signū. Adilene insulā dono tradidit: atq; alios thesauros plurimos cōdonauit. Fuerat ta-
men ātea Lalo Joānes genuēsbus infensus q; cōtendētibz inter se genuēsbz ac Venetis ipse Lalo
Joānes venetis favit: et vna cū illis Perā genuēsiū vrbē et Coloniā oppugnare adiuvit: q̄ quē Andro-
nicus ei fili⁹ cū eēt p̄i et venetis hostis auxilio turcoz et bulgaroz pugnā obtinuit: ac vrbē defensavit: q̄
terrore patrē eo deduxit q; i genuēsiū p̄es statū trāfirēt: quāobcāz rex ei bene cessit.

Adilene itaq; insulā q̄ alio noīe lesbos appellat: de q̄ supra lē. 3. deī ē: hoc āno in Grāciā hū ga-
thelūsum genuēsz Lalo ioāne idē impatore cōcedēte deuit: in cui⁹ posteris postea vsq; ad ānū domi-
ni. 1464. p̄nonaginta ānos feliciter p̄durauit. Quo āno: vt supra dictū ē. Adabumet⁹ orthoman⁹ Tur-
corū p̄nceps p̄captū Cōstātinopoli vi cepit: et maxio cū xp̄ianoꝝ dedecore et strage in suā potestatem
redegit: hēc p̄pe ciuitas ab insula nomē accepit: oībz bōis et reb⁹ instructa ē. Duos port⁹ hz: q̄ū vñ
clausus erat q̄draginta trirēmiū capax. Dicta nāq; fuit mitilene a mitilēia inacharci filia q̄ tēpore dē-
lunij Deucalionis in eā p̄ma aduenerat: qd̄ qdē nomē in tps hoc vsq; p̄mā: insula tamē Lesbos ap-
pellata fuit: q̄a in ea idē Adacharr⁹ vñlē valde legē edidit: quā leonez ab ei⁹ robore appellauit: Pelasgi
greci ab initio p̄ores ip̄am habitauere: cū adhuc staret Troia postea Eoles successerūt. Deinde persa-
rum impij subiit: postea macedonū ac deniq; Romanorū. Cūq; Romana respub. in Cōstātinopoliz
trāslata fuisset sub grecoꝝ impatoꝝ māus vsq; ad tps istud fuit: postremo in Sarbelucijs: ac vltimo iā
xx. annis ad turcos deuoluta est.

Adilāus Caroli regis p̄dicti fili⁹: hoc āno patre in Ungaria ab regina veneno sublato eidez in
Apulie regno succedēs regnauit ānis. 29. Hunc mater regina puerulū inter multas difficultates edifi-
cauerat: q; cū adoleuisset Ungarie regnū suscepit. Sed ibi cū res paz proſpe ei succederēt expeditionē
nō pauca suscepta: et Gadera de regno occupata venetis rēdidit. et cū pecunijs in italiā vēit: vbi p̄ Albe-
ricum Lunij comitē belli sui ducē Apulie regnū obtinuit: atq; eo purgato paulopost eius in manus in-
tegrum redegit. Quib⁹ gest⁹ cū ingēns magnanimitas et p̄ndētie eēt vir: atq; omniū regūz potētia et
rerū p̄speritate oībz per circuitū formidabilior euasisset: etiā pōtifici romāo suspect⁹ esse cepit. Qui cū
Albriū Lunij comitē magnū comestabile in Neapoli creasset et cōstituisset nō aplūs p̄ p̄fectos: sed
per semetip̄m exercit⁹ ducere voluit. Unde et post mortē Saleacij ducis mediolani perusiani et al⁹ La-
tij ciuitates multas in fidē recepit: Sed et xx. regni sui āno per amicitie spēm Romā ingressus Roma-
nos in Bonifaciū nouū pōtificē ad arma cōcitauit: Quib⁹ in cōtētibz: vt Leonard⁹ arcetinus scribit:
vndecim e p̄marijs ciuib⁹ per Ludonicū pōtificis nepotē intercepti et occisi sunt. Quāobcāz perterresca-
ctus pōtifer statū cū omni curialiū turba Viterbiū fugit: post hēc etiā Gregor⁹ duodecimo pōtificāte:
idē rex per pōtificis absentiā Romā occupauit: Quapp̄ pontifex illū regni titulo p̄uauit: et Ludouico
Ludouici Andegauēsis filio regnū cōcessit. Verū Joāne vigesimoterno pōtificāte: ab ip̄i⁹ Joānis pō-
tificis ducib⁹ p̄rofligatus fuit: q; si (vt ipse aiebat) hostis p̄ndētia et victoria vti sciuisset: totū regni potē-
tatem habuisset: post hoc autē varia fortuna inter pōtificē et regē semp fuit: q; modo pacē: mo bellum
habuerūt. Itāc tamē de eā Cortonā vrbē Florentinis rēdidit. Sed etiā dū Florentinis reliqua q; ciuita-
tes per vim sibi subdere statuisset: morbo in perusia cōtracto Neapolim p̄fectus ē: vbi meliusculus fa-
ctus: postea ex veneno p̄curatiōe florentinorū (vt aiūt) sublatus est: cū persepe id a suis tentatū fuisset
Abutebatur. n. vt scribitusdā medici sui adoleſcētia puleherrima: quā cū summe diligeret persepe ad eā
venitabat: Quod cū genitor p̄gnouisset: Florentinoꝝ oblatiōib⁹ corruptus regē cū filia hoc mō interxia-
uit: ipse. n. medic⁹ pater filiā ad se vocatā blādīs allocutus ē verbis: placet ingi filia mi q; me autē sobo-
le regia facere studeas: Itaq; ama illū: illiq; serui ac cura summoꝝ: vt redeamēis: Quāq; si tu mi-
hi obteperaueris faciā te vt mi carius habeat: Et hoc modo filiā mi te et omnes nos beabis. placuerūt
itaq; adoleſcērule verba hēc: Illeq; venenū: quod medici Neapellū vocāt puelle in p̄niculo tradidit:
iussitq; cū a rege foret p̄primēda vulnā eo medicamine leniret: p̄ne la itaq; paternis cōsilijs obteperās
se: regēq; eo medicamine mox interfecit: Itq; ita nec impudicā pater habuit filiā: neq; multū passus
ē abire regē: hoc ideo hic scribē volum⁹: vt hinc oēs luxuriosi p̄ncipes et q̄cūq; alij discat nil esse tutius
cōtinentia: nil periculosius q; vetitis cōcubitis.

Sigisimūndus q; postea angust⁹ et imperator fuit: hoc āno Ladislao p̄dicto ex yngaria armis pul-
so: ip̄m yngarie regnū vocat⁹ suscepit: et vsq; ad imperij susceptionē. 25. ānis regnauit: vir certe bellator
et reipublice xp̄iane acerrimus p̄pugnator ac defensor: q. 12. regni sui āno exercitu grādi cōgregato: vi-
delz theutonicoꝝ: galloꝝ: yngaroꝝ: et vādalozum cū. xxv. milib⁹ equib⁹ contra turcos q; ad summā du-
centorū milium tā eḡtum q; peditū ascēdebāt profectus est: qui cum multa pacta inter se cōstituisent:
tandem christianis ex paucitate durior fortuna existens ad. xx. milia eorum interfecta sunt: ex turcis at
sexaginta milia trucidata fuerunt.

Templū maius mediolani hoc āno insū et suassione Joānis Saleacij ducis in honore b̄tē marie v-
ginis incredibili ac indicibili p̄pe tā impēsa: tūq; artis elegātia solido marmore instaurari ceptum est
qd̄ inter xp̄i moꝝ tēpla p̄ncipatū tenere videt: qd̄ certe nostra etate mirūm medū ancim est.

Onifacius hui⁹ noīs. 9. papa natōe Neapolitan⁹ petrus Tomacell⁹ ātea vocatus Urbāo pō-
tifici surrogat⁹ fedit ānis. 14. et mēsi. 9. Hic dū pōtificatus m̄m⁹ suscepit. 34. etat⁹ ānoꝝ fuisse
tradūt: sed iunētū suā oībz in reb⁹ totoꝝ pōtificatu suo cū senectute permutasse visus est.

Et si scie min⁹ peritus eēt: bone tamē p⁹ditionis: magneq; prudētie: maximiq; tū aī: tūq; cōsiliū pontifex fuit. p⁹m⁹ n. vi oēs populi Ro. in pōtifice trāstulit: creatus suo nutu magistratib⁹: et minut⁹ vrbis fornil⁹ 1390
tū: Inde decimo sui pōtiscat⁹ āno ex Alsio vbi mult⁹ ānis p⁹moratus fuerat: Romā ingressus Iubil⁹
leum celebravit: Ac post cupid⁹ augēde ecclesiastice p⁹m⁹ditionis ecclesiasticis beneficijs Anastharum
p⁹luz imposuit: hac. s. cōditioe vt q⁹ beneficiū cōsegratur dimidiū ānum p⁹uentus apostolice camere p⁹sol
ueret: Ad illāū p⁹terea adolēcentē in paterno regno collocavit: et per cardinale Florentinū ap⁹ Ca
reram coronari fecit: Quo in regno cōfirmato plurima edificia in hadriani mole et in capitolio: necnō
et in vaticano palatio fieri fecit. Brigidā etiā Suetie v⁹ginē clarissimā scāruz catbalago ascripsit: q⁹ suo
tēpore ad dominū migraverat. Studiū generale Ferrarie ditiōis sue civitati rogatu Alberti Estēsis
marchionis concessit. Verū hic p⁹pter rerū perturbationes multas animi affectiones pertulit: vnde ēt
laterum dolore persepe afflictus vitam cū morte mutavit: Eius corpus apud sanctum petrū in sepul
chro marinozeo sepultum fuit: Huic certe ad summam gloriā nil defuit: nisi q⁹ nimum cognat⁹ et af
finibus in vādis beneficijs per fas et nefas: atq; in discretis indulgentijs assentiens aliquaz infamie
notam sibi conquisivit.

Antonius Adcentus patricius gentis tertius gentiliū dux: hoc āno Nicolao duci cōmuni⁹ sus
fragijs suffectus ducavit ānis decē: Vir magne prudētie: maximeq; auctoritat⁹ p⁹nceps: q⁹ Rempubli
cam suam: quoad potuit summa cum iustitia et pace: ac cōsiliū suozū concordia gubernavit: et nō mō
inter suos pacē servavit: sed etiā inter Saleatin vicecomitē ducē et florentinū populū ab eodē Saleacio
durissime p⁹ssum summa cum prudentia pacem componere procuravit.

Almo Sabaudiū comes: vir oī virtutum genere illustris: hoc eodem anno post innumeras 1391
vites a se gestas apud Pinaroliū pedemōtiū oppidū diē obijt: relicto Amedeo unico filio ex Gio
lante vxore sua Theodori mōtifferrati marchionis filia suscepto herede: Qui Almo vir p⁹clarissim⁹
cū apud oēs Italie potētatus maxio haberet in p⁹cio lites permaximas mult⁹ in locis extinxit: et pa
cem: prout decet christianum principem cum omnibus composuit: et q⁹maxime inter Venetos et Be
nuefenses: Ludonicūq; Ungarie regē: et Aglegiēm patriarcham: ac Franciscum Carrarium: nec
nō et Bernabonem vicecomitem: ac etiam carthinos dignissime composuit: propter quod et ingētem
laudem: reuerētiā et benivolētiā ab omnibus promeruit: quod vtiq; in eius exequias mōstratū est
quia omnes potentatus: omnisq; civitas: et fere oppidū: oratores ad ipsos honorādos et legatos mise
re: Inter quos Joānes Salecius mediolani dux: Joānem Suardum Bergomensem equitez stren
num suo nomine desinavit: Quem ob virtutum suarum insignia p⁹cipuum sibi consiliarium: ac se
cretarium ipse delegerat.

Stephanus Bavarie dux: ad quem Franciscus Carrarius iunior confugerat: hoc eodem āno
et Germania: a Florentinis cōtra Saleacium vicecomitem vocatus magno cum exercitu in Italiam
venit: q⁹ primo aduentu vna cum eodem Frācischo patavium clāculum ingressus vrbem a Saleacio
possessam in fidem Frācischi p⁹ter arcem redegit: quam cum oppugnare cepisset: a Florentinis merce
de fraudatus ab oppugnatione destitit: Ac sic indignatus cum nil memorabile facere potuisset re in se
eta inglorius in Germaniam redijt.

Jacobus Armeniaci comes eo etiā anno a Florentinis mercede conductus cum viginti milib⁹ equi
tum in Italia per Cynisij mōres descēdit: et mox in Alexandrinum agrum venies Castellacium oppi
dum cum maximo impetu cepit: ceptumq; diripuit et enervit: Quo audito euefigio Jacobus vermes
copiarum Saleaci dux eidem occurrit. Sed visa hominis potentia intra vrbem Alexandriam se cō
tinuit. Armeniacus autem suam volens experiri potentiam in die sancti Jacobi octavo calendas mē
sis Augusti vrbem diu oppugnavit. Beniq; lassus cum ad tentoria reverteretur: a tergo ab Jacobo
Verme insecutus cunctū exercitū dissipavit: et ipsum Jacobū comitē vulneratū et in Alexandrina vrbē
cū innumerabilib⁹ captivis perduxit: q⁹ et vulnere et dolore aī die sequēti vitā exhalavit. In eo aut con
flictu tāta gallozū fuit cedes vt nūcrus nō referatur: sex vero equitū milia capta referuntur: In quos
Raynaldus Lamfigliarius et Joānes Ricus Florentini egres fuerūt: q⁹ eūdē iacobū cōducebant: Eo
tūc oī Florentinoz contra Saleacium deperijt spes.

Frācisus iunior: Carrarius senioris Frācischi filius qui supioribus annis ad Banarium ob timo
rem Saleaci vicecomitis cōfugerat: hoc āno sollicitatibus Florentinis et fauētibus venetis mutata ve
ste patavinam secreto ingressus vrbē adiuvantib⁹ suis p⁹ter arcē obtinuit: ac paulopost adiuvāte etiā iōā
ne hauci: b⁹ritonico florentinoz copiarū dūce arce capta regnavit ānis. is. nō tamē magna sine trepi
datione fuit: quoad Saleaci supuixit: S; eo e medio sublato: cui⁹ arma plurimū extimmerat: i magnā
spem sue augēde ditiōis statū venit: eo maxie: quia p⁹ter eius mortē oīa ad arma respiciēbāt: et p⁹terea
callide Gulielmū Scaligerum cum suis Bnuoz et Antonio Veronam introduxit: et vrbem sibi subij
cere fecit: qbus in regno cōfirmatis paulopost eos de medio per mortē abstulit: et Verona optata po
titus suo regno adiecit: Adunitaq; firmissimo p⁹sidio Verona et Jacobo fratri seu filio consignata:
etiā Brixiam occupare tentavit: Sed a Jacobo verme et iacobo de cruce: ac Ottobono de tertijs du
cis mediolani cōmilitonib⁹ repulsus ad alia respicē coegerūt. Inde q; re infecta recedēs in vicētinis iū
ditiōis venete exercitū duxit: cui statiz michael venetoz dux: et senatus tybicinē ex more mittēs rogat

ne vicēnos vectigales et subditos suos bello attingat: aliqñ senatū venetū haberet inimicū: S; frā
ciscus probis et minis bñis vicibus tybicinē reiciēs in vicēnos dñi crudelē cepit: Quāobrem indi-
gnati veneti cū Frāscō gōzaga sedus percutiēs cōtractis vndiq; copijs Frāscū ipsū omnium co-
pitū suaz gnālē dūcē cōtra Carrariū pñtuerūt: Qui repētino impetu cū exercitu Vexonā accedēs:
ipsaz pcedēte mediolanēsi duxissā tāde; cepit: et capto Jacobo carrariēsi veneti subiecit: ac ipsū iaco-
bum vinctū venetiās trāsmissit: inde in pataviū omni quo poterat exercitu dūcēs vrbē omnibus rebus
imminutā obsedit: et interclusis vndiq; cōmēatib; post aliquot mēses: cum oppressa esset fame et peste
gravissimā: ac pñtis oppugnatōib; galeatius gōzaga Frāscī gōzage frater: ignorāte Carrario per
portā sanete crucis sibi a ciuib; apertā copias introduxit: et casu Carrariū repētis pacificis verbis
puenerūt: et iureiurādo pñtuerūt: vt galeacio gōzage castri dñi cōcesso ipse Carrariū ad Senatū pro
misericordiā impetrāda pñtueret: et si quod volebat impetrass; ciuitas ipsi esset: Sinantē regrediens
in pristino statu restitueret: Ipsi igitur pñtuerūt Carrariū cū Frāscō tertio filio ad Senatū in
veste humili accessit: a quo nullā misericordiē gratiā promeruit: sed multū oburgatōib; et impoparijs
multatus in carcerē cū filio recludi iuberet: Et sta; i; missis pñtarijs nomine Senatū occupata est: q̃
res Galeacio gōzage impatori ppter iulurādū molestissima fuit: Frāscus autē postmodū strāgularē
ignominiose sepultus fuit: Filij vō quo inoz; genere perierint nō habet. Superfuerāt tamē ei duo filij:
v; Albertin; et Adarfil; qui āte captiuitatē vrbis ad Erbaucos cōfugerāt: Et sic āno domini .i. 406. q̃r
to calendās Decembrijs veneti pataviū obtinuerūt: et dūcē potētissime ac illustrissime familie: scilicet
Scaligeronū et Carrariensium: propter eorū dissensiones sine diuturnitatis et potentie vno q̃si tpe
finē acceperūt: q̃ in veronā et pataviū p ānos multos maxima cū gloria imperij scepra tenuerāt.

Epianensiu apud plūbinū principatus principium.

6591

1592

T Jacobus apianēsis public; pñsanorū scriba qui per multos ānos queq; secretissima que in ea vrbe
agebātur tractauerat: hoc āno petrū gābacurā ciuitatis principem per insidias cum filijs interceptis
dominiū vrbis sibi desumpsit et q̃tuor annis regnauit: Quo mortuo cum Gerardus eius filius: qui i
pñcipatu patri successerat vrbē in pñtē sibi retinē nō posset: post tertiu sui pñcipatū ānū ipsaz galeacio
vicecomiti duci mediolāi redidit: et cū pecunijs in plūbinū sue diuiciā oppidū et insulā se trāsulit: et sibi
suisq; successorib; vsq; in pñtē diē illud pñtuit.

Pax inter Galeaciū vicecomitē et florentinos a Jacobo verine oppressos: hoc āno pñtuit: Boni-
facio pñtice et Antonoto Adurno genuēsi dūcē apud Venetiā vrbē suā equis cōditi dūbus .25. diē mē-
sis Ianuarij composita fuit.

6592

1593

T Jacob; eques strēnu; ex vetusta celebriq; suardorū bergomēsium familia natus: hoc āno cum Ga-
leaciū vicecomes et Adul dux Senā Erbaucie vrbē suo subiecit impio: eidē vbi intercedētib; ciui-
bus Senator destinatur: quā quidem dignitatem tanta cum prudentia: tātaq; cum comitate: humani-
tateq; ac iustitia omniū iudicio per multos ānos administravit et exercuit: vt eo tandem recedente Se-
nenses omnes tanquam omnium parentem non sine lachrymis suum pati potuerunt discessuz: Erat
enim apud ipsū Galeaciū propter vitē integritatem: atq; prudentiam summo exceptus honore:
adco vt nil ageretur sine eius consilio.

Gasparinus Forestus pioanus meus vir dñi nobilis et animi virtute integer ac viribus fortis:
hoc eodem āno quarto nonas Ianuarij: hora scilicet secunda noctis et Sebino lacu domum rediens:
vna cum Adarbione eius filio: et nōnullis alijs de Forestis haud pcul a sue habitationis domo emu-
latione quadam insensuz: cum enemis penitus esset: per insidias interceptus et obrūcatus est: Cui
anima: obsecro vt quiescat in pace.

6593

1594

Enedictus ei; nois .i. adulterin; papa: hoc āno Clemēti pñtici apud Avinionē in scisma:
b te suffecit sedit ānis .21. vsq; ad cōciliū Cōstātie: q̃ petr; luna ātea vocat; fuit: De quo infra:
cū de Cōstātie cōsilio tractabim; multa oportunius dicitur.

Nicholaus Estēsis admodū puerulus hoc āno Alberto patre calēdas Augusti defuncto in Ser-
rarie dominio cōsentire Bonifacio pñtice sub tutorib; succedēs regnavit ānis .47. Quē cum Acci-
us et ipse estēsi familia natus iā pridē e patria a patre pulsus tanq; spurium et illegitimū deturbat sta-
tuisset vt in patriā et regnū ipse rediret: tutores vt decet sumptis armis auxilio venetorum et bononiēsi-
um ac florentinorum: multorūq; aliorū ipm Acciū patriā summoventurū: et tādem captū in Cretā rele-
gauerūt: Iste itaq; puerilib; ānis exactis adeo in oib; insignis euasit: vt ei ad summā gloriā nihil pre-
ter litteraz ornamēta defuerit: vrbē eniz paulo āte casuz cōflagratā dignissime restituit: et infinitis ppe-
moduz edificijs illustravit: Orbū tertiu tyrānū crud. lissimū sibi insensissimū per Sfortiā cotignolam
apud Ruberā oppidū prudētissime obrūcare fecit: et Adurnā vrbē suā a cōtinuis eius direpñtib; et
incēdijs liberavit: Rbegiū Lepidū et parmā ciuitates ab eodē tyrāno possessas suo regno adiecit: In-
deq; regnū suū mult; diuicijs et oppidīs auxit: Nilotam filiam Frāscī inuicis Carrariēsiū vxo-
rem primo duxit: ob cuius affinitatē et pro tutela soceri sui a Senatu veneto durissimū belluz per ānum
sustinuit: Et demum pacē cōfecta restituere Rhodigium oppidū captum cum policino opus fuit: tan-
eniz magnanimitatē fuit: vt quadragesimoterzio regni sui āno cōciliuz generale christianoꝝ ab Euge-
nio pñtice indictū splēdidissime suscipere voluerit: In quo Ioannes paleologus Constantinopolita

mus imperator et ipse patriarcha cum innumerabilibus tam grecis quam latinis affuerunt propter quod in inmensum urbem suam et edificijs alijsq; ornamentis tam extra quam intra auxit. Edificavit enim inter cetera in vico stellata arcem inuicissimam: et ex opposito Sicularum alias celeberrimarum superiorum ano a venetis per quinquaginta dies quassata; ubi et Cartherinas ex virisq; arce trahi voluit: quibus presidere ipse pater integri et virisq; eius ripe claustra commisit et defensari voluit: Innumerabiles preterea alias domos per ferrarienses ditione extruxit: Sed que apud Belreguardum in vico Alcoria edificavit omnibus Romanis equipari possunt. Adulcos. n. hic preclarissimus marchio ex pellicibus genuit filios: inter quos fuit Leonellus et Hortius in regno successores principes certe humanitate liberalitate et prudentia patri persimiles: antiquitate denique et senio cōfecti post Juliolam carrariensem aliam ex marchionibus Saluti duxit uxorem: ex qua etiam liberos suscepit: Herculeum nunc Ferrarie ducentem Sigismundum nunc extantem virum omni urbanitate et liberalitate preclarum. Tadem bonis omnibus ornatus quinquagimo sexto vite sue anno apud Mediolanum deficiens Ferrariam delatus apud sanctum Franciscum in sepulchro maiorum suorum sepelitur.

Pax iterum inter venetos: florentinos carrarienses estenses et gonzagas ex una parte: et ex altera ducentem mediolani: Joannem Baleacium a Bonifacio pontifice et Adriae Steen: ac petro comario venetis procurata in ciuitate papie pridie calen. iulij consecrata est.

¶ Viri bello excellentes.

Joannes hancut illustris bitanicus eques Florentinorum copiarum canissimus et fortissimus imperator: Quo duce Florentini quoniam maxime in rebus bellicis longo tempore vti fuerant hoc anno post longam militiam et magnam rei militaris gloriam apud Florentiam diem obiit.

Jacobus vermes patria veronensis: vir bello insignissimus hijs temporibus in prelio magno extitit: qui cum Baleacii vicecomitis rem ab imminetibus periculis multis fortitudine et consilio pluribus annis tutatus fuisset: Armeniaci comitem predictum apud Alexandriam cum maximo exercitu aduersus ducem venientem profligasset: et ipsum Armeniacum maxima de suis cede edita cum innumerabilibus militibus captiuissim: ac Joannem hancut per sepe fugasset: ad remunerationis signum a Baleacio ipso duce Bobia urbe et Uogera oppido donatus est: et multis preconijs ab eodem euectus est: hic patrem Lucinum Vermem habuit: qui etiam insulam superioribus annis ipsis Venetis rebelles sua virtute recepit: et Venetorum restituit imperio: Ac deinde in turcos missus contra hostes viriliter pugnans tandem cecidit.

¶ Viri disciplinis excellentes.

Themanuel chrisolora patria Constantinopolitani vir domi nobilis: sed omni doctrina: ac virtutibus oibus nobilior atq; preclarus hijs temporibus Constantinopoli a turcis turpissime obsessa profugus Venetias venit: et litteras grecas ibi docere cepit: que iam septingentis annis apud nostros continebantur: et hinc grece latineq; littere quasi seminoxue per istum remanere ceperunt: hic itaq; cum in Italiam venisset: primo apud Venetias multos adolefcentes grecas docuit litteras: Inde a Florentinis publico salario vocatus plurimos ibidem habuit discipulos: iam ab Joanne Rancate viro doctissimo in bonis litteris latinis edoctos: Inter quos fuit Leonardus aretinus paulus Strocia Robertus Rufus: petrus paulus Gergerius: Justinopolitanus: Omnebonus vicentinus Guarinus veronensis Carolus Arcinus Ambrosius monachus camelduenis: pogius Florentinus: Fraciscus barbarus venetus Fraciscus philelpus torentinus: et Jacobus Angeli florentinus: qui iam etate prouectus ardore addiscendi ipse auctor fuit: ut Florentie cōduceretur: indeq; curiam Romanam cum secutus esset: apud Constantiam ubi generis ale cōsiliu celebrat: accessitq; et predicti discipuli fere oēs dulcedie savoris suorum allecti cum seque roauerunt: hic aut et si oī scia edoctus fuerit: aliquid tamen quod sciamus scripto non reliquit. Constantie aut deficiens a pogio florentino mellissus oratione honestatus est.

Joannes Rauenar grammaticus et rhetor locutissimus hijs temporibus floruit: vir certe maximi ingenij singularissime doctrine: quod ut Leonardus eius discipulus testatur primus fuit: a quo eloquentie studia tanto pere logo postliminio in Italia sunt reducta: hic cum a Fracisco petrarcha egregie edoctus fuisset: et ipse per dictos oēs viros excellentissimos habuit discipulos.

Cincentius Calabellanus ordinis predicatorum declamator et theologus celeberrimus ex Calabria vrbenatus: hijs temporibus non modo celebri doctrina: sed singulari sanctitate insignis fuit: qui cum predicationis dono plurimum illustratus fuisset: quoadiuit ecclesiarum dei predicando: docendo et monendo non modo verbis: sed et exemplis adiuuare non destitit: et cum in morte et post mortem plurimis claruerit miraculis: Calixtus tertius pontifex et us copatriota anno domini 1455. casobres in sanctorum cōfessorum numero cum aggregauit: et eius festum nonis aprilis celebrari iussit.

Franciscus martini ordinis carmelitarum theologus celeberrimus per hoc ipsum tempus in prelio existens cum multis erudisset discipulos ad agendum intellectum librum de conceptione virginis Marie composuit.

Nicolaus eximij nominis medicus natione Florentinus per hec tempora existens in omni medicina grāde opus cōposuit: quod ex veteribus et doctis medicis accurata licentia extraxit: Denique Florentie post multas curationes anno domini 1412.

Bartholomaeus patavinus medicus preclarus et ipse multarum rerum cognitione insignitus: cum quaedam edidisset: multos scriptores ingenio et subtilitate precelluit: et suam patriam doctrina et fama exornavit.

Baldus perusinus excellentissimus legisperitus Bartoli Saxoferratensis discipulus: et ipse una cum Angelo et Petro germanis haec ipsa tempora clarissima reddidit: qui cum post magistrum suum in iuribus civilibus et pontificio obtineret principatum infinita prope edidit librorum volumina. Super toto enim iuris civilis corpore peregrinatus commentatus est. Insuper et in 2° decretalium ac feudis scripsit: Additioes ad speculum composuit: Atque consilia post se reliquit: Tandem ob doctrine praestantiam a philippo mediolanensium Duce publico salario papie vocatus anno domini 1423. mense Aprilis ibidem defunctus apud fratres minores sepelitur.

Angelus autem eius frater non minoris ingenii et doctrine doctor et ipse super totum corporis iuris civilis merarios edidit celeberrimos: et uno eodemque anno cum Baldus defecit.

Bartholomeus de Saliceto iuriconsultissimus per hoc tempus floruit: et in legibus nonnullos merarios composuit. Is cum apud Albertum Episcopum Ferrarie marchionem in pectore esset: cum ipso egit: ut a Bonifacio pontifice privilegium provocandi studium in Ferraria obtineret.

De albarum religionis principium.

Admirabilis populorum motus hoc anno in tota Italia factus est: Nam omnis fere multitudo in Cisalpinia Gallia uno motu vestes albas et lineas ad pedes usque protensas cum capucis ad instar religiosorum capparum: quibus facies vellebant: induit: Quae commotione et nobiliores feminae simul et viri: et principes: episcopi: clericique ac religiosi cuiuscunque ordinis ducti incredibili devotionis ardore in simili habitu incedere tetrauerunt: horum siquidem albarum longa agmina ad vicinas urbes cominebant: et processionaliter bini et bini pergentes pacem et misericordiam supplici clamore sepe et sepius clamabant: Laudesque et hymnos cantabant: et quoniam maxime sequentiam illam a beato Gregorio editam: Stabat mater dolorosa iuxta crucem lacrymosa dum pendebat filius. Nemo per id tempus dolo quempiam fallere tentavit: nemo aduicinarum oppressus fuit: tacite quaedam inducie fuere inter hostes. Durantibus istis motus mensibus fere tres: Unde autem initium habuerit: incertum habetur: primi tamen in Italia lucenses fuere viri et mulieres huiusmodi vestibus albis induti numero circa tria milia: qui statim florantiam adierunt nobiles et ignobiles viri predebant: postea subsequantur mulieres velatis faciebant: Ad lucenses tamen prius venerant genuenses. Ad genuenses vero galli profecti sunt: Undeque ex Etruria in Umbriam: ex Umbria in Sabinos et in picentes et marsos: ac ceteras subinde gentes progressa: Postquam autem religionis auctor quidam sacerdos fuit: qui tantam modestiam vultu ac verbis proferebat: ut ab omnibus sanctus haberetur. Ipsum tamen Bonifacius pontifex apud Viterbium urbem tandem comprehendere fecit: et tanquam superstitiosum ad se perductum igni exuri fecit: horum autem crucifixi imaginem quam ante se deferri faciebant: adhuc lucenses cum maxima veneratione conservant et eidem vota et imagines offerunt.

Joannes Bencivoglius natione bononiensis: vir quidem magnus: hoc anno Carolo de cambeccharijs iuris viri usque doctore defuncto: qui Rempublicam in Bononia pro libito disponebat: ab exilio cum reliquis sibi adherentibus revocatus Bononiam venit: et adversariis inde pulsus: mutatis primis in urbe Ancianis et reliquis officialibus paulopost auxilio Nicolai Estensis Ferrarie marchionis: ac Francisci Carrariensis padue domini urbis dominatum omnino occupavit: et duobus annis in ea regnavit: Verum cum multas cedas in adversariis atque tyrannides exerceret: tandem et ipse miserabiliter per dita civitate obruncatus fuit. Adversarii enim invocato auxilio ducis mediolani urbem eidem duci tradiderunt: et Joannem in frustra ceciderunt: et corpus ad sanctum Iacobum ordinis Eremitarum in dolio deferentes ibidem sepelierunt.

Bernardinus et Stasius germani ex illustri excelsaque polentanorum familia nati: hoc anno Ravennatis urbis dominium suscipiens regnarunt annis viginti tribus: Hi jnanque una cum eorum matre videntes Guidonem ipsorum patrem: ignavum atque socordem virum illum secreto captivarunt: et in carceribus incluserunt: et urbis dominatum equanimiter sibi desumpserunt. Sed uno postmodum sublato alter solus natura ignavus per aliquot annos regnavit: Verum quum et ipse ignavo quodam animi torpore clangeret: cives Ravennates illo specto urbem Venetis tradiderunt: et illo capto in Cretam per petuo exilio relegarunt.

Jubilei annus hoc anno Rome iussu Bonifacii pontificis celebratur: quo fere innumera hominum multitudo convenit: Et eo anno ob ipsius Jubilei et maximam albarum frequentiam tantam pestilentiam ubique fuisse tradunt: ut apud Florentiam urbem ad triginta hominum milia absumpta fuisse referantur.

Paulus Bonifacius nobilissimus lucensis civis: hoc ipso anno Galeacio vicecomite cedere: et permittente urbis sue dominium suo malo sibi desumpsit: et 30. annis regnavit: vir quidem cupidus et concupis suorum pessimus tyrannus: qui toto regni sui tempore per fas et nefas ingentem pecunie vim cumulare studuit. Et cum per id tempus celeberrimas edes ac supbissima edificasset palatia: et filios multos percaisset: tamen ipse quod filii adulescentes in magno statui fastigio vitam degebant. Cuius sic beate sibi ac filijs esse videretur: fortis de repente

6598 1599

6599 1400

mutata multis sati sui exemplar fuit: ut oēs discant nil in rebus humanis fore solidum nihilq; firmum
e florētis enim & suoz fraude tandē captus: & a patria violēter vna cū filijs abductus dinitas diu eo
modo accumulatas vna cū vita amisit. Nā ad Philippū mediolanēsiū ducē pducti carceri ppetuo mā
cipari sunt. eo. s. anno quo & mortui sunt magna solis fuit defectio.

Carolus malatesta Galeoti malateste filius ariminēsis rebis princeps & pontificis Romani ea in
vrbē vicarius hoc eodē anno post patrem vna cum Pandulpho fratre succedēs regnavit annis. 7. p̄n
ceps siquidē doctissimus & corporis viribus fortissimus: atq; Marebo catoni simillimus: eo q; nihil
ad laudis excellentiam ei deesse videbatur. Erat. n. imprimis robustissimo pulcherrimoq; corpore & cō
silio maximo: ac immensa animi magnitudine. Ipse quoq; egregia liberalitate & studioz litterarumq;
peritissimus: necnon & virozu doctorum familiarissimus: e quibus Leonardus arretinus p̄cipuus
fuit. Cuius cum sint eius facinora in bello strēne gesta quasi innumerabilia hoc vnum p̄cipuū me
morandum puto: q; dum Galeatius vicecomes mediolanensium dux toti italie formidabilis eius foro
rium Franciscum gonzagam terra aqua q; cū quadraginta equitum milibus gravi obsidione in man
tua obsideret: ipse cū duodecim tantū milibus apud governolum ruscū omnem eā multitudinē stren
nissime p̄fugavit: & vrbē mantua & sororium ab eius manib; liberavit. Eius aut virtus & cōsiliū ma
gnitudo ab ipso mediolanensium ducē postmodū cognita moriens tutorē & regni sui ac filioz suozum de
fensozem ipsum designavit. Ad ipsum quoq; Gregorius. 12. pontifex dum ad cōstantie cōciliū ire cogē
retur tanq; ad p̄sidiū tutissimū cōfugit: a quo & pbenigne splendideq; exceptus fuit. Et cū idem pon
tifex ad cōciliū vocatus nō satis sibi cōsideret hunc tanq; virū insignem loco eius transmissit: & ipsius
Gregorij pontificis dignitatē cōcilio resignavit.

Michael Sten sexagesimus sextus venetoz dux: hoc anno Antonio veneto ducē defuncto: oīz sus
fragijs eius loco suffectus: ducavit annis. 13. Vir qdem sapientia & animi magnitudine celeberrimus.
Qui & rē venetā p̄ ceteris ducibus plurimū auxit: & ingētia atq; scelera facinora per duces suos & per
se strēne gessit. Unde & primū vinctiā vrbē: sponte tñ sese deditibus cinibus (hortatu ducisse Ahe
diolanensium & Petri verminiani ipsius imperatoris: qui eā a Francisco carrariense tueri nō poterat)
in protectionem suscepit: & susceptā: ab eadem ducissa sibi & senatui cōfirmari per publica instrumenta
procuravit. Deinde cum Franciscus cararius patavi dominus ipsam vrbem multis iniurijs & insecta
tionibus plurimum lacerasset: bellum contra eum implacabile strēne suscepit & cum ingenti gloria per
fecit. Atq; ita Veronam & Patavium celeberrimas ciuitates de manibus carrariensis cepit & suo do
minio adiecit: & tam filios q; ipsum Franciscum cararium patrem comprehensos in carceribus vene
tis necari fecit: extinctisq; omnino Carrariensibus: etiā ciuitates feltri & ciuidati bellune provincie for
luit: que pro dominio mediolanensium tenebant: etiam ex voluntate ducisse similiter suscepit: & sibi con
firmari fecit: his & alijs pluribus strēne gestis Michael hic senio cōfectus moritur: & venetijs in diue
Marie basilica sepelitur.

Obertus banarie dux & Rbeni palatinus comes: hoc anno Vincissao p̄dicto imperato
re (propter ignaviā & locordiā) imperio p̄uato. 4. & 20. Germanoz imperator delect; impe
rauit annis. 9. Homo sane christianissimus & iusticie cultor: & p̄pterea a Bonifacio pontifi
ce libentissime imperij corona decoratus fuit. Hunc quidem florētini propter ipsius animi
magnitudinem contra Galeatium mediolani ducem: vltima desperatione ducit: auxiliares sibi in ita
lia vocauerunt: hac tamen cōditione: ut non prius promissam pecuniam acciperet q; Galeatij ducatus
attingeret: q; & factum est: Christianum itaq; agrum cum exercitu ingressus partem pecuniarum a flo
rentinis accipiens cum Galeatio pugnare cepit: sed ab ipso Galeatio statim superatus & p̄fugatus:
atq; p̄orsus dissipatus: Tridentū cum paucis p̄fugit: & rem Florentinam in magno discrimine reli
quit. Instauratoq; exercitu pataviū cum eodem veniens a Francisco carrario comiter exceptus fuit:
venetias deinde accedens a venetis honorificēissime susceptus eladem receptā lamētabiliter exposuit
veneti autē eo audito multis donis ac pollicitationibus ne in Germaniaz rediret retinere eum amixi
sunt: sed minime potuerunt.

Joānes Maria vicecomes secūsus mediolanensium dux: Joānis Galeatij ducis ex Catharina vxo
re genitus: hoc āno p̄re sublato: adolescēs vna cū matre in paternū regnū succedens regnavit annis. x.
Hic autē adeo immanis & ferus ut in ipso suo p̄ncipatu se p̄staret ut plurimos sine cā occiderit: plerosq;
canibus lacerādos obiecerit. Et p̄mus fuit: qui tā p̄clarā tamq; ingenuam familiam flagitijs & in
fami vita deturpauerit: & inquinaverit: qui cū aliquando a genitrice reprehenderetur: & diceret cur q̄si
de lōbis & maioribus degenerasset. Respondisse dicitur: Nō esse familiā celebrē nisi que viros omnia
riam protulisset. Ipse enim ut vno cōciliū verbo in omni rerum genere culpabilis extitit: & in nullo
laudē aliq; promeruit: Et cum matrem cordatissimā mulierē in carceribus apud modociam castel
lum suū cōfecisset: & ibidem illā interire fecisset: paulopost ipse iusto dei iudicio a camerarijs suis euz
sacris interesset mysterijs turpiter cōfusus & cōfusus vitā statim exalavit. Eo namq; regnante infinita
prope mala in regno suo sunt suborta quū eo in regno nemo esset: qui imperio aut auctoritate hominū
vitiā cōpesceret. Nā mortuo patre statim guelfoz & gibelinoz p̄nitiosissime factiones excitari cepte
sunt: que ducentis iam annis per vniuersam italiam debacchare fuerant: & omnes ciuitates itq; ad ar

1401 6600

1402 6601

ma concitauerat: ut ferme ad internitionē vsq; ibiq; decertatū fuerit. Et pmo Gualterio defuncto: quū omnia sopita fuissent: Ugolinus canalicabos et ponsoni imperiū cretione vrbis sibi sumpserūt. Ebo bonus autē tertius interfectis et pulsis ex parma rubens vrbem obtinuit. Deinde Bergomum Suardi comuni: rusconi Laudū: vigenates vercellas: alexandriamq; cum multis ipsius regiōis oppidiis Gaius canis copiarū eius dux: Guilhelmus autē sciliger: et Carolus vicecomes Bernabouis filius: et ipsi aliquam spem in dominiū redeundi fumentes omnes alios principes et nobiliores populos ad defectionem sollicitauerunt. Et ideo Liebus ordelaphus olim a Gualterio forlino pulsus in patriam rediit: similiter et Cunij comites fauentiam duro oppressere bello: atq; ita ex vnius viri morte vniuersa italia terroris: et turbis plena fuit: quum vbiq; incendia: direptiones: cedes: et mores innumerabiles audiverentur: vici quoq; et castella et ciuitates: suburbia vbiq; euergebantur: et sanguis sanguinem tegebat. Eam quippe calamitatem futuraq; cometes presignauit: qui eo anno apparuit: quo et Gualterius huius pater vita decessit.

Tamburlanus magnus tartarorū: seu parthorū rex inextinguibilis potētie vir: hoc etiā anno vita excessit. Qui pmiū (ut aiunt) apud tartaros humili loco natus fuit: et quū gregarius miles factus fuisset: adeo inter suos ppter corporis agilitatē excelluit: ut breui multarū gentiū fieret dux: et cū parthorū imperio potius fuisset haud multo post scythas: biberos: albanos: persas: medosq; ac alias plurimas nationes sibi subegit. Inde q; mesopotamiam: atq; armeniam inuasit: trāstrosq; enphrate cū qdringēsis equitū milib; et sexcentū peditū milib; oēs asias quā minorē appellamus obtinuit: regēq; oīum potētissimum Paçietē tartorū dominiū cū pari equitū numero: et magnis peditū copiis fines suoz tutantē apud armenios pælio superauit: et interfectis ducēis ei; milibus ipsum cepit: et carhenis aureis vinctum curru: quo rebebat quasi triūphans adiunxit. Inde a Tanai flumine vsq; ad Egyptū vniuersam Alias percurrentes Smyrnam antiochiā sebastē tripolim damascum multasq; validas vrbes cepit: diripuit et incendit: Soldanūq; egyptiorū principem bello superatū: vltra pelusium repulit: Cumq; damascum cepisset: et arcis antiquę expugnatio difficilis videretur: cōstructa erectione altera que eam altitudine superaret nō sine multa suoz cede illā tandem cepit. Laphā etiā vrbē Henuensium tūc coloniā admotis machinis expugnauit: hic belli artib; insignis que alijs ardua videbant: promptius obire tentabat: et in obfidionibus quidē vrbū prima die albo vtebat tentorio. Secūda rubeo. Tertia nigro. Et si se dabat in albo sedēti: salutē cōsequebant: Rubens autē color moriendū patribus familias indicabat: niger vero ciuitatis excidū: et oīa in eā neminem cōuertēda: et inter alia ferūt quandā populosam ciuitatem que prima die cū deditionē facere neglexisset: pueros puellasq; in candida vestematos olivę deferētes emississe: ut principis irā placarent. Qui videns pueros statim iussit oēs equis crudelissime conculcari deinde vrbez captam penitus incendio deleri interrogatq; ob hoc aliquando ab hoīe Henuē qui ei familiaris erat cur tanta crudelitate vteretur: Cui turbata et distorta facie respondit: Tu me hominem arbitraris: sed falleris. Ira etenim dei sum ego et orbis vastitas. Quibus verbis tremefactus genuens: statim ab oculis tyranni enauit: nec de cetero vnq; ei obiscere visus est. Sciebant quī Tamburlanum viderunt: eūz Antibaldi peno: secundum ea que de ipso scribuntur: fuisse persimilem. Nam deletis multis regionib; actyramis vastatisq; multis prouinciis: onustum et ditatum suum exercitum in patriā reduxit: et marchantem vrbem cōdidit: quam varij generis captiuis repleuit: et hostium spolijs exornauit: in qua et se sepeliri tandem fecit. Regnū autem suū duobus filiis reliquit: qui discordia laborantes: effecerūt ne parthorū imperiū rursus emergeret.

Bucichalus gallus Caroli francoz regis miles gigante stature vir: hoc anno Antonioro adurno genuensium duce defuncto: propter ciuium dissidantē vrbis genue dominatum regis noīe regendum suscepit. Qui visa nostrorū potentatū et ciuitatū dissensione etiam Mediolanum vrbem regiaz in regis sui potestate pro viribus redigere conatus est: et iā Berdona capta a Sacino cane copiarum Mediolanensium duce repulsus fuit et Berdona recuperata: de cetero se eidem viriliter opposuit. Is. n. ex gallorū cōsuetudine superbissimus erat: et propter eius corporis magnitudinem italozum breuitate sepe cōtemnebat: atq; eos nō sine magna arrogātia despicebat: quod audiens Gualterius gonzaga Frāncisci gonzage frater: qui eo in bello cohortes ducēbat: hominē durius reprehendere cepit. dicens: mode ratius eū loqui debere: q; si secus esset diceret eius temeritatē nō virtutem: sed insaniam esse. Erat autē Gualteri ipse corpore modico: ita ut vertice vix bucichali emiliū attingeret: et propterea ab ipso bucichale gigante pmaxime contemnebatur. Gualterius autē ad magnanimitatis sue virtutem ostēdendā: Bucichalum ipsum ad singulare certamen iuuauit. Quo audito Bucichalus turpe cedere existimans: cōditionem accepit: diesq; duello statuitur: et adinuicem tandem decertantibus Gualterius bucichalē tanq; dauid Soliā prostrauit: et nisi a proceribus suis subtractus fuisset vltimus ille dies bucichalo fuisset. Ea ignominia bucichalus peresus nunq; lorica neq; toracē gerere voluit: q; a paruo hominulo superatus fuisset.

Guilhelmus sciliger Antonij paricide verone et vinctē principis fili; hoc anno Gualterio mediolanē duce defuncto: quū videret oēs calpinas ciuitates ad ciuilia arma cōcitatas auxilio primū florentinorum: quibus diu militauerat: ac etiā Francisci carrarij Padue principis cum exercitu veronā vna cum duobus filiis Brunorio v; et Antonio venēs vrbem statim obtinuit. Dumq; ciuitatē ingressus fuisset

eadem nocte Francisco carrariensi et eius filijs veneno sublati sunt. Brunozius autem et Antonius eius filij quum per annu vrbis dominatum in pace possedissent a Jacobino carrariensi in veteri castello dolo se vocati detenti sunt: et qui aliquadiu eos in arcta custodia detinuerunt: tandem occasione facta illos perdidit: et statim idem Jacobinus civitatem occupavit: atque in eisdem viris preclarissimis universa scaligerorum familia profluit defectit.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis Cosimatus antea vocatus hoc anno Bonifacio in italia subrogatus sedit an. 2. vir quidem graderus: et multarum magnarumque rerum experientia instructus: cuius verbum erat. Sportere illum malum boiem esse: qui alienum plusquam sui ipsius testimonium formidaret. Qui pontificatu suscepto in quibusdam rebus vrbani et Bonifacii predecessorum suorum vestigia secutus est: quos priuatus reprehenderebat: et non modo quod tantopere laudabat effecit: verum etiam iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re loqueretur: preterea omnia ita tumultuose gubernabat: ut quum Romani instaret: quod scisma de ecclesia tolleretur: ipsos ad Ludovicum nepotem tanquam ad certum carnificem misit: qui statim undecim ex ipsis e fenestris detecti necari fecit. Quia seuitia promouit populus Romanus accito Ladislao rege arma aduersus pontificem cepit: qui statim vna cum Ludouico nepote viterbium fugit. Quumque populus Romanus in actore sceleris sentire non posset: in aulicos omnem iram conuertens multos eorum interfecit. Verum capitoliu et ponte miluio occupatis ac multis cedibus et direptionibus peractis ira iam declinata Romanis pontificem in gratiam receperunt: rogaruntque ut ad vrbem pace rediret. Qui quum Romam venisset nonnullos cardinales delegit: quorum de numero Angelus Cornelius venetus vnus fuit: qui postea Gregorius duodecimus appellatus fuit: et Petrus filargi cretensis: Alexander quintus postea creatus: tertius habitus est. Orbo coluina: Martinus postea vocatus creauit etiam Ludovicum predictum nepotem suum agripiceni marchionem: cuius firmanum principem constituit: quibus ita gestis non diu superuixit: sed fo sui pontificatus anno Rome defecit: et in basilica beati Petri sepultus fuit.

Lichus odelapbus in foroliuensi vrbe pontificis Romani vicarius: hoc eodem anno quarto nonas angustii postquam vrbis dominatu mortuo Galeatio vicecomite mediolani duce: aliquandiu optinuerunt a populo suo ob eius tyrannidem cum lecto febris decumberet sine ulla misericordia vna cum filio suo parvulo interfectus est.

Alstorgius manfredus illustris vir: olim fauentie dominus: et per Romanam ecclesiam ibidem vicarius: qui superioribus annis pro Marchione Nicolao essens contra Marchionem essensem contra ipsius Marchionem de regno ferrarie pugnantem multa ac preclara gesserat certamina et ob hoc ab Alberto cunij comite fauentia fuerat expulsum: hoc anno tertio calendas decembris ab legato apostolico: qui cum in faneria reduxerat: deprehensus quod eius secreta forliuensis denudaret: et ad defectionem ecclesie eos sollicitaret et concitaret: in platea vniuerso affante populo capite truncatus est. Reliquit tamen post se multos filios qui preclara gessere facinora.

Rusconi nobilissimi viri ac primarii comitis ciuitatis lubardie ciues: cum superioribus diebus ex morte Galeatii vicecomitis ducis mediolani vrbis dominum sibi redicassent: hoc anno vniuersorum familia sibi aduersante: vrbis suburbia penitus euerterunt. In qua quidem euerfione et correptione in vna pugna ad octingenti viri vtriusque partis interfecti fuere. Ea tamen pugna rusconi superiores exire et aduersarios ex vrbe prostratos eiecere. Belthasar autem Rusconus miles eorum caput ea in pugna cecidit: tanta enim vrbis illius ex dissidijs illis calamitas et destructio fuit: quanta vniuersa antea. Nec adhuc temporis nostris suburbia ea in celebritate coluere. Rusconi itaque ea victoria elati: Belinzonam oppidum et quamplurima alia oppida in suam deduxere sententiam.

Franciscus suardus eques cocius: Sonzinius Suardi bergomi domini filius qui superioribus diebus in antio regno patri successerat: hoc anno multas strages et occisiones de hostibus edidit: et vrbe cum suo exercitu tumultuarie egressus in suburbium Bergomi: quod per aduersarios tenebatur: diripuit et incendit ac penitus euerit. Unde hostem ad interuentionem persequens Seriatum vsque eo tumultu peruenit: et hoste etiam inde pulso vniuersum vicum similiter incendit et euerit. Itidem in Rhedona egit et castellum profluit coplanauit. Ea victoria elatus (relicto vrbis presidio) statim cremam cum exercitu petiit: et oppidum auxilio suorum obtinuit: quo pacifice obtento cuestigio in picclione agri cremonensis frequenter tatum oppidum duxit. quod cum acriter expugnaret tandem post multas victorias ab Ugolino caualcabone cremonensi tunc tyranno propter omnium speciem superatus et perfligatus est. Et cum vsque cremam persecutus fuisset ibidem auxilio suorum in hostem conuersus est: et dum diu pugnasset: ab hoste sagitta percussus vitam finivit.

Catherina autem Mediolani ducissa Bernabotis vicecomitis filia: et Joannis ac Philippi Marie ducum mater mulier siquidem piensissima et cordata: de qua multa referuntur prudentissime gesta: qui per aliquot annos regnum cum Joanne Maria filio gubernasset: hoc ipso anno quod est quartus supra. Ab. cccc. quartus decimus calen. novembrius a filio in carceribus apud modociam oppidum suum coniecta: ibidem dolore animi vitam cum morte mutauit: cuius paricidium eidem non impune cessit: ut supra in eius vita dictum est.

Maximus Bernabotis vicecomitis filius: eo ipso anno Francisco suardo bergomi domino defuncto ciuitatis dominum a Joanne Maria mediolani duce recepit: et vno tantum anno regnavit. Nam sequenti anno idibus iunij febris acutissimis correptus vitam finivit.

1404 6603

Et Cerona clarissima: ac vetustissima italica ciuitas hoc anno sexto calendas in liij a cartariensibus occupata et pessumdada in venetorum manus concedente Joane Maria vicecomite Mediolani duce per Franciscum Gonzagam et Jacobum vermem: ac Paulum fabellum patricium Romanum uenit: et nunc usque cum magno augmento ipsius permansit.

Pise ite potentissima ac superbissima ethurie ciuitas floruit populi emula hoc anno durissima obside et acerrimo bello domita in ipsius populi floruit: diuitem potentatque deuenit: et nunc usque per nouem et septuaginta annos ipsius iugum humiliter tulit. Supioribus enim annis: ut diximus Baleari vicecomes mediolani dux eadem urbem a Gerardo apiano milite pto cernat: et denique moriens: ipsas gabriel ex pellice filio i testamentum reliquit cum triennio post patris morte cum magna difficultate posse duffer: diffidens illas se tueri posse: et ipse illa gradi pecunia florētinis vendidit. Pisani autem hoc videntes: cum florētinos exosos haberet in furorē versi et cōcitati iperu facto florētinos urbē eiecere: et ipsas in libertatē reducere. Florētini autem ignominia non ferētes: magno cōgregao exercitu: bellū cōfestim pisanis intulerūt iplacabile: et cōmeantibus vadique interclusis urbē acerrime obsiderūt: quā p aliquot mēses fame crudelissima laborantē procedere eam Joane Gambacurta: iugum ab integro suscipere coegerunt.

Pise ethurie ciuitas.

Pataniū enā nō inferioris potētie et splēdoris ciuitas hoc eodē anno et ipsa eadē obsidione a venetis oppressa: in venetorum manus per Franciscum Gonzagam et alios strenuos impatores: capto Francisco cartario deuenit: ac sic vno et eodē qsi anno veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. Quibus ciuitatibus obiectis: venetorum nomē supra mōs excreuit ac tūc qtu vniq supioribus pib effecerat.

Petrus philargi natiōe cretensis ordiis iniuoz: pfectus: et mediolancusum archieps: magnus quidem theologus: magnusq orator et predicator: hysdem temporibus casobris maximo in precio vbiq fuit: hic

quippe ab adolescentia sua ordinem minorum ingressus: adeo pariter liberalibus studiis et theologicis discipline vacavit: ut bene et publice schola tenuerit: et in libros sententiarum docte et aucte scripturaverit. Eamobrem a Saleatio vicecomite nondum duce: qui doctis viris plurimum oblectabatur: accitus primarius in suis publicis et secretis consultationibus cum constituit: et ei prudentia arduis in rebus uti voluit: deinde ipsius Saleatii rogatu Bonifacius nonus papa cum vicentinum primo creavit episcopum: praeterea loco mutato novariensis: postremo mediolanensis archiepiscopus creatus fuit: Eoque in titulo constitutus ad vincula nomen ipsius Saleatii accessit: et ducatus titulum ab ipso vincissao imperatore per eundem Saleatium obtinuit: deinde: ut dictum est: ab Innocentio papa praedicto cardinalis duodecim apostolorum creatus: tandem Romanam pontificiam dignitatem adeptus: Alexander quintus merito est appellatus.

Franciscus de regatis patria cremonensis minorum etiam ordinis professor: bergomensis episcopus: crudissimus theologus: et viri utriusque iuris vir consultius per haec tempora et Bononie et alibi: et quoniam maxime in constantiensi synodo ob eius doctrinam et elegantiam clarissimus fuit: et sue eruditionis experimentum fecit. Ob quas virtutes episcopus bergomi merito creatus fuit: quam quidem bergomensis ecclesiam quam per quattuor et 30 annos doctrina et exemplo optime gubernasset: tandem anno dñi. 1437. quarto idus augusti vita functus apud sanctum Franciscum ibidem maximis cum lacrimis sepelitur.

Paulus venetus ordinis eremitarum divi Augustini: et ipse theologorum ac philosophorum princeps: necnon et disputator acerrimus hoc ipso tempore in universa Italia notissimus habitus est: eo quod cunctos videri eos philosophosque: ac sue etatis theologos sine controuersia superauerit: ac etiam tanquam alter apollo post se futuros philosophos sue sapientie lacte nutruerit qui nisi imatura morte praeventus fuisset omnes antecessores theologos philosophosque suo ingenio suisque scriptis superasset. Attamen in iuuentute ea quae subiecta sunt post se reliquit volumina. Et primo.

Super libros posteriorum: qui incipit: De doctrina
Super libros porphirij: incipit: Maxima et forti
Super libros predicamentorum: Querenti mihi.
Super octavo philosophorum: Naturali philosophia
Super sex metaphysicis: Tecum sapientissime repe.
Super alijs sex metaphysicis: Tus dicis multipl.
Summa de naturalibus: Plurimorum astricis

Super duobus de anima: incipit Tanta huiusmodi
Super libros de generatione et corruptione: Humanarum divinarumque
Super consequentijs stodi: Jesum deum et hominem.
Summa in philosophia. Colloquium in fa.
Logica breuem: Conspectus.
Scripturae logicae magnam

Summa de naturalibus: Plurimorum astricis
Et contra ecclesiam iudeorum Tractatum edidit pulcherrimum. Sed et sermones multos ad clerum ut de sanctis: et de dominicis diebus: ac quadragesimalibus miro ordine composuit. Tandem iuuenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulchro marmoreo sepelitur.

Bartholomaeus de vrbino ipsius eremitarum ordinis diligentissimus doctor et vrbianus episcopus: hoc ipso tempore: et ipse clarus effulsit. Qui et si multa ediderit memoratu digna: illa in primis admiranda sunt atque stupenda: quibus tam diu patris Augustini mare quam Ambrosij supernatauit flumen. Vtriusque enim doctoris singula dicta in Alphabetum redegit: et opus in unum collectum Billeloquium communis vocabulo appellavit. Aliud insuper egregium et celeberrimum opus confecit: quod de spirituali bello intulavit.

Jordanis insuper alemanus eius instituti et religionis theologus: et ipse per hoc tempus ob ipsius doctrinam et multarum antiquitatum indagationem: universo ordini magno fuit in precio: quod inter cetera pulchrum quadragesimale edidit: et diffusam ipsius ordinis apologiam condidit. Apocalypsimque pulchre explanavit. Et sermones tractatusque et questionum diversarum rerum post se scripto reliquit.

Jacobus quoque eiusdem ordinis excellentissimus theologus natione toletanus: hisdem temporibus floruit et universam ferme scripturam sacram coplanavit: et Sophogium composuit precellentissimum ad divinam sapientiam perquirendam suaviorum: quod quidem volumen quanti faciendum sit: multis epigrammatibus declaratur.

Petrus natione italicus ex oppido Bruniquelli egregius ordinis nostri doctor et civitatis noster episcopus: et ipse per hoc tempus sententiarum libros exposuit: et omnia Salomonis opera coplanavit. Atque Bibliam ferme tota postillavit. Deinde illud divinum opus in lucem deduxit. In quo omnes novi et veteris testamenti historias ad Alphabeti ordinem redegit et ad singulas appropriavit materias.

Gabrinus fundulus patria cremonensis: ex oppido Soncino ortus vir bello insignissimus atque formidabilis et astutus: hoc anno Ugolino et Carolo ac alijs quibusdam Cavalcabobus interfectis Cremonae dominum sibi desumens regnavit annis viginti quattuor. Ugolinus. n. Cavalcabos vir nobilis ad unctis sibi ponzonibus (ut supradictum est) mortuo Saleatio vicecomite mediolani Duce: primus vrbis cremonae ab omnis obedientia alienare fecit: et ipsius vrbis dominatum sepositis ponzonibus occupavit: diffidensque vrbem posse tueri: hunc Gabrinum virum acerrimum imperatorem sibi delegit: visumque hominis ingenio ac strenuitate: Ugolinus ipse eius opera in bello et pace semper uti voluit: et hanc ob rem forniciorum et vrbis praefecti non minus ipsi Gabrino quam Ugolino parebant. Rebus igitur sic stantibus spe occupandi domini ductus: ut erat animo magnus: hoc anno redeunte a lauda pompeiana vrbis: quae propter quatuordecim tenebatur: Ugolinum ad machastoriam decem milibus ab vrbis Cremonae distantem cum fratribus et cognatis interfecit: quibus interfectis cuncto gradu antequam res in vrbem seiret cum aliquot militibus

cremonā venit occupatq; arce portiq; oibus munitis forū cū armato milite ingredit̃: et cū quosdam vidisset suis conatibus velle obistere aut obtruncavit aut vrbe depulit. in pace itaq; vrbe adepta ob ingenti et prudētie magnitudine eius nomen magnopere extulit. Et quū esset excelsi animi et summe prudentie vir fluctuante per scismata ecclesie dei ad eum pontifex Romanus et imperator tanq̃ ad principem magni cōsilij pro componēdis rebns cremonam accessere. Quos reuerenter et splendidissime excipiens cōsiliū optimū dedit de synodo apud cōstantiā celebrādo pro qua vniuersa xpi ecclesia ad familitatē reducere fuit. Hūc deniq; Philippus maria mēdiolani dux quum videret inter occupatores sui regni et prestantiorē fortiorēq; atq; formidabiliorē et callidiorē in recuperādo suo regno nō armis: sed suasionibus et pmissiōibus plurimis per crimignolam ducem suū primo sibi subegit. Sciebat enim dux ipse mediolanēsis si istū vicisset et subegisset de alijs regulis seu tyrānie esse negociū qd̃ ita gestū est nam multis ab ipso acceptis pecunijs vrbe cum vniuerso agro restituit. Dux autē eidē castellionū oppidum et quedā alia benignissime cōcessit. Ceterum postea (et aiunt) cum multas in principem moliret infidias: tandem proditiōe oldradi de lampugniano compatriis sui apud Richum oppidū agri cremonensis captus fuit: indeq; mediolanū missus post longos carceris squalores in publico mediolanēsi foro vniuerso astante populo ducis iussu capite pressus ē. Ibidē Abapheo ganibara p̃claro baxicēsi ciue presidēte et sentētiā ferente.

C Joānes cognomēto piceninus Caroli vicecomitis filius Bernabonis filij hoc āno tertio idus iunij Adastino ei⁹ patrno defuncto ex brixiane vrbis p̃fecto bergomea sceptrā suscepit: et duob⁹ annis regnavit. Cuius quū dominatio admodū dura esset: et oīm nequā scitūq; prolaberet: ac etiā multos ciues auaritia et violētis mulierū suarū cōcubinibus indices offenderet: ita ira et odiū bergomēsiū in se cōcitavit: ut tumultu cōcitato ipsū cū vniuerso ei⁹ magistratu atq; p̃sidio vrbe pelleret. Quo pulso vrbe ciues in libertatē vēdicarūt. Quāob̃e Sachus canis Joānis Adarie ducis impator statim cū magno exercitu in bergomēsem agrū venit: et in bergomēsiū vindictā multas depopulationes et vastationes ac incendia fecit: et inter cetera vniuersas habitatiōes vrganti colonij: et siccanti oppidoz demolit: et cōplana ri scepit: atq; arbores et vineas et segetes oēs p̃ circuitū succendi mandauit.

C Galeatus gonzagā inuictissimus et fortissimus vir ac rei militaris sciētia clarissimus: q̃ supiori anno Bucichalē q̃ illum gigantē ingentis fortitudinis virū singulari certamine deuicerat ac alia plurima atq; p̃clara gesserat facinorā hoc anno .9. calēdas maij cū mediolacū oppidū acriter expugnaret sagitta percussus statim spiritum emisit.

Gregorius eius nois. t. natione venetus: Angelus corarius seu Coronarius antea vocatus patriarchaq; cōstantinopolitanus: hoc anno ex cardinale sancti Adari Innocētiō pontifici ei⁹ Rome successus: sedit an. 2. et men. 7. Pontifex siquidē maxime sceleritatis et sanctimonie p̃cipue reuerendus: qui pontificatu suscepit: iuxta obligationē factā iterato ad deponendū pontificatū se obligauit: si Benedictus qui alterū pontificatū in gallia tenebat se quoq; abdicaret. Quob̃ates igitur in principio sese predicti pontifices et ad mutuā abdicationē offerentes Saonā vrbe vbi cōuenirent elegerūt: sed in cōueniēdo: se adinuicem illudentes maxima christianozum incusatione maiorē dimissionem cōcitrauerunt. Quapropter ingens cōcilium p̃fisse celebratum est. In quo Gregori⁹ hic et Benedictus pontifices de collusionē accusati: ambo pontificatu priuati sunt. et Alexander cretēsis eligitur. Quo pontifice creato Gregorius quasi profugus arrimū statim cōcessit: vbi et a Carolo malatesta vrbs p̃ncipe per benignē exceptus est. Qui licet in p̃fano cōcilio exautoratus esset a. tamen tanq̃ verus pōtifer dum hūc moram faceret ex patrū cardinaliū cōsensu qui nondū ab eo discesserant Gabrielē cōdelmariū ex sorore nepotē creauit cardinale: qui postea pontifex factus Eugenius quartus appellatus est. Hic tandē ad cōstantie conciliū Carolo malatesta oratore misit: pontificatu se libere abdicauit pro qua libera abdicatione cōuentus oīs cū agri picenī legatū creauit: sed nō multo post Recanatī animi dolore defecit: vbi et honorifice cōditus fuit.

C Ordo monachoz alborū: q̃ montis oliueti ordo nūcupat: butis scismatis tēporibus: in Senensi agro a qbusdā nobilissimis senēsis inuitū sumpsit. Adeli nūq; clarissimi senēses quos scismatum et bellicarū tēdebat perturbatio spirit⁹ sancti grā ispirari: vrbe vno alio egressi nō longe in montē: q̃ olim totus appellat: accessere. Ubi in vnu cōgregari et a curis mundi alibus semoti tanq̃ eremite deuotissimi deo in orōnibus et vigilijs: ac crebris ieiunijs deserti re ceperūt. Quorum exēplo multi nebulcs: et adolefcentes per mortū desiderio celestis patrie ad eisdē cōfluxere. Quāob̃e incredibili seruire in dei seruitio excrecere ceperunt. Quorū fama cū ad pōtificem puenisset: principal oēs ad se Romā vocauit: et eorum viuēdi propositum diligenti examinatione intelligere voluit. Cognitisq; eoz vetis exclamauit dicēns hāc plantationē esse diuinā nō humani cōsiliij. Exbilaratusq; pōtifer illoz vitā et viuēdi modum: sicut eoz p̃uilegijs cōstare dicit: q̃ libēissime cōprobauit. Et vt id diuinū opus cepit stabilitatez susciperet: statim albū habitum ad diue virginis Adarie reuerentiā cū regula beatissimi Benedicti et eisdē cōtulit. Quos maximis p̃uilegijs et grātijs cōmunicēs inter monachos diuini Benedicti annumerauit: et multa eis monasteria incolēda concessit.

C Ordo nouus mendicantiū sub diuini Hieronymi titulo p̃sultante Innocētiō septimo pōtifice nup̃ defuncto ex tertio ordine seraphici Grāfici a quodā Redo uenit: et mōisgranelli ce nite m apud sculana

Ethurie vrbē primo excitatus est. Eius autē coadjutor hoc mibi in sancto opere Eualternus marsus fuit. Et hi duo mire scitatis et integritatis viri huiusce regularis obseruancie discipline fundatores et auctores fuere: et sanctissimis institutis tū doctrina atq; exēplo mirūimmodū erexere. Quē qdē ordinē Gregorius duodecimus iste privilegijs approbās sub regula beatissimi patris Augustini quo ad vota pncipalia apostolica auctoritate cōfirmavit. Eugenius deinde. 4. vir vniq; religiosissimus: et ipse eadem auctoritate additis alijs privilegijs mendicantiū iterū approbavit: et cōfirmavit. Eisdē autē in memoriā pncipis tertij ordinis religionis habitu griseā tunicā cū clamyde similiter grisea pro habitu cōcessit.

Cordo itē alius canonicus celestini habitus cōgregationis sancti Georgij de alga apud venetias hīdē tēporibus a reuerēdo religiosissimoq; viro postea patriarcha Laurētio iustiniano atq; alijs viris religiosissimis p̄mū incredibili feruore: et quadā mirabili vite austeritate initiū sumpsit. Quā qdē cōgregationē seu ordinē idem Gregorius p̄dictus q̄nsdā cōstitutionib; sibi datis sub prima beati Petri regula auctoritate apostolica cōfirmavit. Quē statim et egregijs viris atq; doctissimis ac monasterijs mirū in modū creuit. Quorū de numero Antonius corarius Gregorij ipsius maximi pontificis nepos: et postea hostiensis cardinalis fuit: et Gabriel postea Eugenius quartus: q̄ idē monasteriū a pncipio paterna hereditate plurimū ampliavit et vitauit atq; exornauit. Cū quo idē Antonius corarius ab incunte etate familiariter et religiosissime in eodē monasterio et religione diu vixit: atq; illū postea secum: h; recuſantē: Romā duxit: Cuius ingenio et virtutibus delectatus: Gregorius p̄mo thesaurū suū deinde senesem creauit episcopū: ac demū ambos promouit cardinales: In qua tū dignitate cōstituti nulla in vitaz p̄stina mutarūt: imo ordinē et cōgregationē ipsam omni quo potuerūt nixu adiuuerūt: Fuere et alij ea in cōgregatione successores viri vita et moribus p̄clarissimi: qui ipsam religionē et doctrinā moribusq; ac optimis exēplis pro virili sua illustrarūt: v; Harinus quirinus egregius predicator verusq; beati Petri apostoli imitator et Abaphus cōtarcus venetus postea patriarcha: atq; alij cōplurimi: q; verbo et exēplo religionē pro viribus in orbē diffundere laborauerunt.

Pandulphus Malatesta Galeotti filius: Caroliq; ariminēsis pncipis frater: princeps inter ceteros sue etatis et fortitudine et oī splendore et claritate primarius: hīdē tēporibus apud Joāne Marie mediolani ducem imperator exiēs: Mediolanum occupare tentauit: quē res cū ei ad votum nō successisset Brixiam venit et vrbē in suam potestatem redegit: et in ea. 14. annis regnauit. Is. n. cum ipsius ducis mediolani (vt dictū est) moderator existeret: vt erat animo excellentissimo: aliquando vrbē ipsam regiā per fraudē occupare tentauit: s; deprehensus atq; conuictus cauens sibi hoc ipso anno domesticis suis militibus sumptis: q̄si venatū iturus vrbē egressus est: et Brixia sibi beniuolā celerī cursu petens: absente Astore vicecomite: vrbē occupauit: et in suā potestatem redegit. Inde q; proualiū tunc frequentatuz oppidū accedēs: ibidē bastorē ipsum Bernabonis vicecomitis ex filio nepotē vrbis p̄torē et vicedominū cōprehendit: pro cuius liberatione: pallazolū tūc munitissimum castrum accepit. Et vt ceteris timorē in eunteret: quōdā vicus et castella agri Brixienſis inēdit et euertit: et quāmaxime predictū proualiū et colonā oppida Brixia itaq; cū vniuerso ei⁹ agro in pace adepta paulopost etiā bergomū ciuitatē nrām: p̄soluta prius grandī pecunia: obtinuit. In q̄ vrbibus vt erat aio generoso atq; splendido celeberrimas adhuc extātes edificauit edes. Et cū p̄dictū tēpus inibi cū omni liberalitate et iūu beniuolētia ac charitate regnasset: deniq; a criminola victoriosissimo Philippinarie ducis impatore dominio vtriusq; vrbis p̄uatus: in patriā suā cū oī eius suppellectili armisq; ac equis diuissimus in pace accessit. Qui cōsignata vrbē Brixia recedēs gallica cantilena suas ruinas deplorans: ad Carolū frēm ariminū petijt et ibidē reliquū vite sue tēpus in pace et ocio cōsumpsit.

Petrus Coleonus: ex vetusta nobiliq; Coleonoz bergomēsiū familia natus: hoc anno: cū a Joāne picenino vicecomite Bergomēsiū dñō esset hostis appellatus: vrbē p̄pellit: et mediolanū relegat vbi post aliquot dies cōgregatis amicis et exulibus suis: noctu Triciū venicē oppidū adoritur et caput: eoq; capto et obtēto: vt erat aio liberalis atq; p̄humanus statim frēm et oēs affines cōuocat et eos regni confortes facit: Qui adepto regno nō multopost ingratitude vti: libidine dominādi ducti: postposito dēti more et fraterna dilectione in eū cōspirauerūt: et obseruato tēpore: ipsuz indētē p̄cusserūt: et crudelē imodū iterire fecerūt. S; nec ipsi ingratissimi paricide optatū regnū possederāt: q; haud multopost a criminola impatore iussu Philippi ducis turpiter pulsi fuerunt: ipse autē Petrus: Bartholomeū coleonem postea vicecomitē et veneroz impatorē post se reliq; filiū q; vt suo loco dicemus gallis multas intulit clades: et fluctuātia bella iter Frānciscū sfortiā mediolani ducē et Senatū venetū optime sedauit.

Joānes suardus bergomēsiū cōsul atq; dictator: quū supiori anno ppter Joānis picenini vicecomitis insolentias atq; tyrannides Bergomū vrbem suam in libertatem potestātēq; suā veluti peculū suū redegiſset: hoc anno. 14. cal. septēbris: vt erat ingenio p̄clarissimo atq; prouido: diffidens vrbē per se se tutari posse: ipsam ēt cōhorantibus amicis et cōsanguineis suis Pandulpho malatesta p̄dicto multa pecunia vendidit: Quā vēdita cōfessum vrbē dimisit et reliq; ac cū oibus bonis suis et familia ad Joānem Frānciscū gongagā manūā prexit: a quo benigne et reuerenter exceptus apud hostiliū oppidū manūā eīdē hūare p̄cessit: vbi p̄turbatiōib; oib; semotis vsq; ad morē cū oī fragilitate get⁹ fuit. Eā. n. vrbē iō vēdidit: q; ex cōcessiōe Federi. barbarosse ipatoris: q; ipaz clarissimā et honorabilē familiā ex rēb; tonia i italiā p̄duxit: et ibidē nocte suo p̄petuo collocauit: et ideo Joā. ipse tanq; ius suū illā alienare voluit

1407 6606

1408 6607

Alexander eius nois quintus papa natione cretensis Petrus candianus antea vocatus ordinis minorum doctor celeberrimus: de quo supra diximus: hoc anno in concilio pisano Gregorius: benedictus Bolderino pontificibus abrogatis omnium cardinalium consensu qui tunc in eodem concilio aderant pontifex creatus sedit mens. 8. Eo autem pontifice creato Gregorius (ut dictum est) ad Carolum malatestam unum cum Leonardo arretino ariminum accessit. Benedictus vero in galliis post habitum concilium in castellum paniscole confugit: ubi diuinus imoratur: etiam aliquos cardinales creauit. Alexander autem factus pontifex: ut erat vir optimus: ecclesiam dei pro posse in pace continere studuit. Et merito quod Alexander fuit appellatus: quia et liberalitate et animi magnitudine cum quo vis optimo pontifice conferri potuisset. Munificus enim et quod maxime in pauperes: ut pontifices decet fuit: et adeo munificus et profusus extitit: ut demum pauperrimus decesserit: unde et per iocum interdum ipsum dixisse traditur: se diuitem pontificem fuisse: pauperemque cardinale: et medicum papam. Et propterea quum nihil terrenum expectaret ratum fuit animo: ut Ladislaus regem potentissimum qui ecclesiam et eius diuisionem diu vexauerat: in concilio pisano approbationibus priusbus qui tunc aderant regno priuauerit. Solutum itaque concilio Alexander bononiensem profectus est: ubi morbo contracto: quum ad exirem horam venisset conuocatis omnibus cardinalibus eos omnes ad pacem: ad concordiam: et ad inuicem ecclesiam dulcissimis verbis adhortans. Quibus expletis lacrimantibus omnibus quod aderant: illud saluatoris verbum egre proferens inquit: Pacem meam do vobis: pacem meam relinquo vobis: statim emisit spiritum: et ibidem cum ingenti luctu et populo in conuentu fratrum minorum sepelitur.

Ludovicus andaganensis dux eius Ludouici: quem cum Carolo contempsisse de regno diximus posthumum filium hoc anno pisas veniens ab Alexandro papa regni apulie concessione accepit. Qui: ut erat animo generoso confestim Romam contra Ladislaum cum exercitu prexit: atque cum eo etiam belibasar coffa legatus ex latere: qui circa Romam cum maximis copiis statua faciens videns Ladislaum cum magno exercitu ultra urbem progredi non fuit ausus.

Iannes eius nois. 23. papa: natione neapolitanus: Belibasar coffa antea vocatus hoc anno predicto pontifice morituro: Bononie papa creatus: sedit ann. 4. et mens. x. Hic nonnulli fuerunt pontificatum potius violenter usurpasset: quam liberis suffragiis assumpsisset. Cum enim bononie potius ut dicitur quam legatus esset: magnosque exercitus imperaret: et pres pro nouo pontifice deligendo ibidem conuenissent: multa eis interminatus est: nisi pontificem sibi gratum eligissent: et ea causa multi producti fuerunt quorum neminem approbare voluit. Cum autem obsecraret: ut quem vellet significare dignaretur: Bate (inquit) in Petri clamide: et ego eam dabo pontifici futuro: quod cum factum fuisset: ille pallium humeris suis imponens papa ait ego sum. Que res quantis patribus displicuisset: fronte ipsi sententiam abscondi consilium fuit hominem. n. terribile atque armatum irritare non videbat. Hanc igitur arte Belibasar coffa: ut aiunt: pontificatum obtinuit. Erat enim hic pontificis et civilis iurium peritissimus: et rege gerendarum experientia magis quam vite sancti monia predictus. Qui suscepto pontificatu dies aliquot Bononie subsistit. Et postmodum Romam profectus est: ubi contra Ladislaum regem diuisionem ecclesie vexantem: Paulum vrsinum et sortiam attendulum militari peritis prestantes viros mercenarios conscripsit: quorum virtute post diuturnum variisq; conflictum Ladislaum persequutus. Ceterum sequenti anno Ladislaus viribus reassumpsit: iterato Joanne bello vexare cepit: Ea propter pontifex timore correptus: Florentiam primo: postmodum Bononiam venit: et non ita multo post Hannam ad Joannem Franciscum Bonagiam profectus est: ibidemque et laude et Cremona cum Sigismundo Cesare et Babrino fundulo de pellendo Ladislao qui Romam et multa ecclesie oppida occupauerat conuentum habuit et dum hec agerent Joannes pontifex ad concilium constantie omnium nationum consensu citatur: ubi multa ei mota a multis crimina obiecta sunt. Qui timens: statim mutato habitu familiarisq; clanculum constantiam aufugit. Quo audito questigio a concilio missis militibus comprehensus in insula sancti Marci prope constantiam in carceribus coactus est. Eoque incarceratione: Concilium viros grauissimos doctosque Iudices delegit: qui fuge eam diligenter exquirerent: et crimina obiecta discernerent: eademque ex ordine referrent. Quare per ipsum. 40. et eo amplius capitula contra fidem christianam: in eo probata et iudicata fuerunt. Quibus criminibus: Joannes hic merito pontificatu ab universo concilio deiectus est. Et hanc quidem in se sententiam latam: ipse sui sceleris conscius comprobauit: pro qua re ex concilii decreto: statim ad Ludovicum Bavarie ducem custodiendus missus fuit: donec aliud de ipso decerneretur. Qui in aldeberga castello munitissimo per triennium eum coherauit. Tandem eo in concilio Martinus pontifex surrogatus: dum apud florentiam existeret et rogaretur a Cosmo medice ciue florentino Baldesarum ipsum a carceribus liberauit. Qui statim propter spem omnium admirantibus ad Martinum ipsius florentiam venit. et ei exosculatus pede ut verum christi vicarium recognouit et salutauit. Martinus autem ea humilitate commotus post aliquot dies ipsum in numerum cardinalium assumens cum Tusculanum creauit: quem postea eo honore habuit: quo reliquos cardinales: Ceterum post aliquot menses animi dolore: ut credi potest: Florentie defecit: ubi et a Cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Joannis Baptiste templo: magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Sigismundus Luciburgensis Caroli boemorum olim regis filius Ungarie et bohemie rex hoc anno Joanne pontifice imperatore creato papa procuratore vigesimus quintus Germanorum imperator creatus imperauit annis viginti septem. Vir quidem strenuus: et ad omnia fortiter peragendum promptissimus: quod eas obres ab omnibus electoribus Cesar electus: statim remansit pro corona

maximo cū comitatu venit: Et ab pontifice in coronat⁹ cōfessim vna cum eodem pontifice vniuersam ferme cisalpinam galliam sedandi belli causa percurrit: Quibus gestis: vt erat imperator christiani- mus: cū totam christianam reipublicā propter scismata labefactā cōspiceret: statim omniū natio- num cōsensu cōstantie cōcilium indixit: vbi Joāne predicto Gregorio duodecimo et Benedicto. 9. pon- tiificibus abrogatis: electoq; Martino quinto vniuersam reipublicam christianā sua industria suozq; ma- ximo labore et cōsilio cōponere studuit: Quibus rebus ita ex sententia cōpositis: mores etiam tam se- culariū q̄ clericorum nimia iam licētia labefactatos suo horatu et virtute in meliorem reduxit formam zelo quoq; fidei succesus Boemā vsitarū heresi infectā multis in locis destruxit. Ac pro christiana reli- gione cōtra turcos aliosq; infideles inuictissimus expugnator fuit: ita vt quo aduixit: eos propius quie- scere sedibus cōpulsit: atq; eos diuersis tēpōnibus per Philippum florentinū equitem copiarum suarū imperatorē. xx. preliis superauit. In senū deniq; perductus hoc vñū gessit vilitatis iudiciū q̄ āno impe- riū sui vigesimo secūdo ad stipendia Philippi vicecomitis ducis Mediolani a venetis vehementer op- pressū in italiā venit: Nam tñ ob causam: vt et ei auxilio foret ad coronā augustale iterato obtinendam: Philippi itaq; p̄ciis et p̄missis atq; potētia frenis ex germania cū paruo exercitu ad eū in Lombar- diā venit. Mediolanūq; igitur ingressus: cū per aliquot menses ibidē stetisset Philippi facies vñq; vi- dere p̄meruit. Ipse autē Philippus huius Sigismūdi impotētiā paruipēdēs: se in Iouis castello clau- sit: et se nūq̄ ab eo aut videri aut audiri p̄misit: quā ex re Cesar indignatus ex Parma vrbē in qua hūc mem exegerat in Etruriā ad senenses trāstulit: a quibus honorificēssime exceptus apud eos aliquot mēses exegit: Inde ad Eugenū pōtificē Romā se cōferens ab eo rursus coronatus est. Tandē Romā abiens ariminū petijt: Deinde per ferrariensem agrū iter faciens Mantuā peruenit: vbi aliquot im- moratus dies Joāne Franciscū gonzagā mantue dominū Marchionali dignitate insigniuit. Deniq; cū venetis pace lecta: et Philippo duci (cuius grā in italiā venerat) inimicissimus fact⁹ transalpes emi- grauit: vbi nō diu superuixit: q̄ trēntio post in vngariam senio cōfectus defecit: Erat. n. Sigismundus hic (vt aiunt) vir inclitus decora ac p̄clara facie specioso atq; robusto et magno corpore magnitudinēq; aī sine pace siue bello eximia liberalissimus quoq; ac in erogando profusus.

E Gabriel vicecomes Joānis Saleati p̄mi ducis Mediolani ex cōcubina filius: vir vñq; cōspicu- us atq; bello strēmus hoc āno innocētissime apud Genuā vrbē maritimā a Bucichale gallo p̄dicto ge- nuensiu p̄fecto interficit: Illā post dinēditas florentinis pisas quā sibi pater in testamēto erogauerat me- diolanū statim venit: et sub Germano suo duce se subiecit: Deinde cū nullū inter francos et mediolanē- ses esset dissidiū: post aliq̄ tēpus genā vidēde vrbis gratia petijt: Quo cōperto Bucichalus a dela- toribus subornatus q̄ ad sollicitandā ciuitatē contra gallos venisset: facile credidit: et vocatis militib⁹ illū cōprehendere fecit: et sine vlla causa ipsum carnificibus suis obtruncandū cōcessit: qui suscipiētes eū sine vlla misericordia interfecerūt.

Ordō nouus canonicorū regulariū hisdē ferme diebus dum p̄ssis synodus h̄ret apud Etruriā in lucensi agro monasterio frisonarie olim ab illustri Adalberto comitissa cōdita a quodā fr̄e Jacobo brixiano ordinis predicatorū sancti Dominici initiū sumpsit: qui qdē ordo cōgregatio frisonaria a loco ipso postea nūcupata fuit. Deinde aucta et ab Eugenio pōti. in lateranēsi ecclesia deducta: lateranensis nō frisonaria appellata est: que cū maximū incrementū et virozu illustriū: et multorū locorū breui ac- cepisset: pōtiffices summit et p̄maxime Eugē. 4. sp̄ali p̄uilegio canonicis regularib⁹ beati Augu. aggre- ganit: hi nāq; canonici a primo eoz auctore fr̄e Jacobo ordinis p̄dicatoz p̄fesso pro habitu claudem nigrā cū nigro scapulari: biretoq; nigro sumpsere: et albo scapulari deposito camisiā lineā eius loco in- duere voluerūt: p̄obz vñgo eos fr̄es dela camisia p̄mo cognominauit: Cuius nomen cū celeberrimū p̄dicaret in eo doctissimi viri plurimi ingressi sunt q̄ cā cōgregationē seu ordinē verbo et exēplo atq; do- ctrina plurimū auerūt et cōseruauerunt: et cōplurimi fuerint celeberrimi atq; eruditi viri: quoz ingeni- is mirūimodū ipsa religio illustrata fuit: p̄cipuos tñ Paulū veronensem: et Thimothēum eius ex fr̄e nepotem vehementissimū atq; efficacissimū diuinorū eloquiū suā forem existimo: q̄ in oī italiā mira- bilē fecit aiorum a vitijs ad virtutes cōmutationē: et postmodū ob eius virtutes ragusinus fact⁹ fuerit archiep̄s: habuitq; et titū ferrariensem virū eruditissimū et in declamatiōibus p̄dicatore clarissimū atq; alios plurimos in oī doctrina: eloquētia et sanctimonia celebres.

Ordō itē seu congregatio sancti Benedicti que sancte Justine vulgariter nūcupat: hoc anno in p̄. 1412 vñcia tarvisana apud patavinā vrbē in monasterio sancte Justine eiusdē ordinis p̄mo p̄ venerabilem virū Ludovicū barbū patriū venerū initiū seu reformationē accepit: vbiq; n. ipsa diu Benedicti reli- gio a regularibus institutis deciderat: adeo vt nulla iā religionis facies in eo ordine videret: s; Ludo- uicus ipse tanq̄ novū sidus vna cū Rolādo patavino et Jacobo ticinēsi religiosissimis viris in corculis Qui nō modo suū ordinē denigratū illustrauit: et ad viā veritatis reduxit: Sed et p̄mus oīum ordinis oēs ad cā q̄ vñc tantope viget obseruantia regularē p̄duxit: Quia eius exēplo religiosi oēs p̄moti tam mendicantes q̄ reliq̄ cidē subsequi qui pro viribus conati sunt. Ipse itaq; viri p̄clarissimi atq; religiosi- simi sue religionis calamitate atq; ruina p̄moti: ibidē pontifice summo cōcedente siue obseruantie fun- damenta iecere: et ab eo Justine loco succrescens: cōgregatio sancte Justine denotata est: que postmo- dum incredibiliter et viris p̄clarissimis: et locis bonisq; tam tēporalibus q̄ spiri- ualibus excresecens.

Eugenius gloriosus pontifex. 4. eam maximis privilegijs et immunitatibus: ac locoꝝ cōcessionibus plurimū iunxit. Que nostro seculo quanto splēdore viroꝝ religiosissimoz doctrina gravitate et sapiētia venerādoꝝ refulgeat: dicere nō attinet: cū in ea innumerales existāt viri nō modo iuriū civilis et pontificij: ac sacre theologie doctrina (sicut eoz decet professione) abunde pleni: sed et eloquētia literarū tam grecarū q̄ latinarū q̄ ornatissimi: Qui et si pauca scripserūt: aut populo publice nō declament: tū cum religiosissimi sint: et multis nō mō secularibus: sed etiā ipsis religiosis observantibus vt virtuti et salutis operā dent: suo exēplo et bonis et operibus pijs opem afferunt.

Cordo deniq; monachoz eremitarū diui Hieronymi: et ipse iamdiu patrū institutis collapsus: baud multo post a venerabili religioso Lupo hispalensi ipsius ordinis generali preposito p̄dictoz exēplo nominis et regularibus institutionibus: nouaq; regula ex dictis beati Hieronymi excepta instauratus ē: naz Lupus idē et reliqui patres ipsius religionis p̄fessores vsq; ad id tēpus sub regula beati patris nostri Augustini militauerāt: Sed Lupus ipse prius sui diui Hieronymi zelo successus: et monachozum sanare Justine exēplo ductus ad perpetuū sui ordinis stabilimentū: et ad melioris vite frugē ad imitandamq; patris sui vitā: vt erat vir doctissimus pro institutione regule multa (vt p̄fertur) ex dictis eius excerpti: et in vnū regule corpus redegit: Quā qdē regulā postmodū Martino pape approbanda: cōfirmādaq; obtulit: quā certe pontifex ipse nō modo laudauit: Verum etiā in monachalem observantiā confirmauit. Et deinceps loco regule beati Augustini obseruandā per apostolica scripta Lupo ipsi preposito et successoribus eius oibus mandauit. Cuius bulle principium est: Et si pro cunctozū xp̄i fidelū: Regula vero incipit. Fratres carissimi: nō que in mente coepi hec religio monachozum more qui sub Regula beati Benedicti militat: et ipsa per oia viuit: nisi q̄ griseo colore in indumentis et Romano officio vni: magne q̄ppe vite integritatis est: magneq; opinionis in ecclesia dei existit.

Cfacinus canis victoriosissimus copiarū mediolanensū imperator natione mōisserratenis ex ciuitate sancti Ennasi ortus: hoc anno Joāne Maria duce iuncto in mediolanensē regnum succedēs regnauit tanq̄ tutor donec Philippus adoleuisset annis ferme duobus: vir quippe magnanimus et prudētissimus ac in armis ab adolescentia exercitatissimus: Quasobres multas strages et direptiones finitimis pedemontanis dedit: Sic itaq; impio suscepto cōtra Pandulphū malatestā statim ducens: Brixianos et Bergomēses plurimis incursumibus et direptionibus ac vastationibus vexare cepit: nec a cr. monentibus qbus Babrinus fundulus imperitabat qdē abstinit: S; cū hoc mō milites suos sine stipendio retinere vellet: quos ipse rapinis pascere cōsueuerat: multarū discordiaꝝ et belloꝝ causa fuit: Verū paulo post iam etate grādetus: sine liberis locupletissimus deficiens: Bistresinā vxorē cordatam atq; magnanimā mulierem oium bonozum suozū reliquit heredem. Sinit tñ qui dicant hoc anno scilicet 1412. ipsum obiisse.

COrbo tertius parmensū tyrānus: Vir qdē crudelissimus: truculētus et sanguineus: hoc ipso anno qui est duodecimus supra 1400. posteaq; multas cedēs et crudelitates maxime in nobilem rubeozū familiam: ac alias scutinas multas exercuerat: Ac etiā posteaq; omnes circūquaq; ciuitates direptionibus: depopulationibus: cōcremationibus et cedibus diu perturbasset: et q̄maxime Nicholauē estensem ferrarie Marchionē: cuius compater erat apud Ruberā agri rhegenis oppidū ad colloquium spe cōponēde pacis cum ipso cōpatre suo Nicholao pellectus a Sfortia Atredulo Lotignola (ipso Nicholao ferrarie Marchione subēte) dignissime obrūcatus est: Quo mortuo cū sui fugā arripissent: muti nenses ab eo plurimū infensis: statim corpus suū in urbē detulerūt: et ab equis turpissime et ignominiosissime per totā urbem trahi fecerūt: et innumerabilibus iaculis cōfossū et laceratū: porcis tandē cōrodēdum obiecerūt. Fuit tñ hic bello strēnuus: ipetuosissimūq; atq; acerrimus: et multa facinorosa strēne gesserat: et Nicholauē ipsum estensem finitimū suū sui salute prostratum sepe coegerat anxia formidine trepidare. Et nisi ciuiū suoz sanguine manus maculasset: fuisset certe oibus illa etate oium iudicio p̄ferendus. Suo. n. terrore rhegiū lepidū urbē Nicholao ipsi estensi abstulerat: et rubeis interfectis Parmam per tyrānidē in suā potestate redegerat: Sed eo interfecto rhegiū et parma dedentibus se vltro ciuibz rursus in Nicholai estensis manus deuenerē: hūc ferūt aliquando de placentie dominio eius Jacobo arcellate cruentissimis armis cōtendisse: qui in vindictā violatē fidei notā ipsius Jacobi effigiem: vt tūc moris erat: depictā quoaduixit in scuto post terga p̄cedētis armigeri deferri fecit. Jacoboq; mortuo Orbo eam effigiem depictā in parmensi foro cū pulsatione cāpanaz et vexillis oibus in populo congregato comburi iussit: deinde collectos cineres in aperta capsula i cūminētissima vrbis turre collocauit vt inde surgētibz ventis appositi cineres in oēm dispergerentur regionem.

CJoānes lancius nobilis bergomensū ciuis: et quorūdā castellozū agri Bergomensis dominus vir certe memoratu dignus: fidelis qdem: fortis magnanimus ac prudētissimus hisdē tēporibus magnū sue fidei atq; virtutis dedit experimentū. Adoruo. n. Joāne Maria mediolani duce et Bergomi domino: cū Pandulphus malatesta arrimēsis bergomū urbem suam cum vincto ferme bergomēsi agro (vt premissum est) occupasset: Is Joānes vir fidelissimus in Adolēdinalla castello suo seclusit: et decē annoꝝ obsidionē intrepidus pertulit: Et l; Pandulphus eidem multas oblationes per internūcios obtulisset: multaq; dāna ac vastationes intulisset: nunq̄ propter iniurandū deditionē facere voluit. Deniq; cū Philippus Maria Joānis Maria ducis frater in regno successisset: et per crimignolaz

Imperatorem suum Bergomum et reliquas regni sui vires repetere voluisset auxilio et fide huius Joannis: qui idem castellum conseruauerat Bergomum haud multo labore recepit: Quod audiens Philippus Austriae mediolani dux eius fide atque constantia plurimum collaudauit: et in solacium suarum calamitatum ampla beneficia eidem contulit: et ea munificencia in eum usus est: quod immunitate omnium regalium eidem indoluit: ut his beneficiis suas clades et agros suorum vastationes subleuare posset: Huius autem preclarissimi viri plurima referunt strenua gesta: que breuitati studere omittimus: Huius autem pater fuit Petrus in armis exercitus: qui fuit Guiscardi Lancij viri incliti filius: qui magistratus plurimos in tota serme Italia irreprehensibiliter gessit: qui obiit circa annum dñi. 1351. Obiit autem et Joannes hic anno a natali Christi. i. 450. Sepultus vero in ecclesia nostra diui Augustini Bergomi sepulchro marmoreo relictis post se tribus filiis.

Thomas moecenicus sextus et sexagesimus venetorum dux: hoc anno Michaele Sten duce desuncto cum suffragijs absens creatus dux ducavit annis. x. et mensibus tribus. Adhuc. ii. p. dca. flore: iste cremona apud Habrinum fundulum orator erat: Sed dum de principe deligendo mentio haberetur diuinitus quasi uno ore creatus fuit tanquam magnanimitas: grauiusque ac modestus: Qui magistratu suscepto: cum videret rempublicam suam ab imperatore opprimam: statim Carolum Malatestam bellice artis scientissimum copiarum suarum contra ipsum imperatorem delegit ducem. Nam Sigismundus predictus Cesar electus mox cum. 12. equitibus et. 8. peditibus milibus in Italia (accipiente coronam gratia) descenderat: et eos oēs in Venetiam mittens primo ipse foris Iulij cepit: et etiam Taruini oppugnauit. At Thomae hic reipublice solertissimus princeps et patronus Carolum ipsum opposuit: qui fusis et fugatis Cesaris copiis: subito cuncta perperda cum ingenti virtute recuperauit: Atque Veronam urbem quorundam ciuium perditione quasi perditam sua virtute: suarumque prudentia in fide continuit: et sumpta de nocentibus pena cunctis omnia sedauit. Inducens classem non modicam in turcos mittens: de ipsis etiam non inuentam victoriam suscepit: et piratas multos ex equore fugauit. Postmodum contra Ungaros infestos bellum suscipiens: multas strages de illis edidit. Seruauit et alia plurima ipsius facinorosa strenua gesta: que breuitati studere omittimus. moriens denique ibidem in predicatorum basilica cum ingenti pompa sepulchro marmoreo sepelitur: ubi et hoc Epigramma scriptum habetur.

Hec breui illustri moecenica ab origine thomam
Adhuc animu tenet vna ducis grauis iste modestus
Eternos venetum titulos super astra locauit
Hic tenerum tumidam delevit in equore classem.

Joanna eius nominis secunda Ladislai

regis soror hoc anno sive predicto sine liberis absumpto in Apulie regno eidem succedens regnavit ann. xxi. Hec mulier virilem animam in femineo corpore gerens inter varias regum lites multa aduersa forti animo pertulit. Nam primo cum adolescentula in regnum successisset: sedis amoribus diffamata fuit: et ut vidit tantam regni molem a se sustineri non posse: Jacobo marchie comiti denupsit: qui inter Galliarum principes et genere et virtute primarius habebatur: Quem ut maritum et regem praeter sui consensum agere in omnibus vidit: Indignata Joanna illum mox repudiavit: propter quod cunctis regnum diuisum est. Erant eo in regno quibus eius dominatus nec gratus: nec ingratus esset: eo quod dignitate et regni nomine Joanna retinente ipsi summam rerum poterant. Erat et contra: qui aut Ludouicum andagauem ducem placebat: adoptari in filium alij aut dicebant: Alphonsum Aragonie regem potentissimum esse in regnum vocandum. atque ita cum multi reges et adoptione et armis eo in regno se arguerent digniores: Alphonsus namque aragonensis rex contra oēs preualuit. Cumque in regnum introisset Joanna sibi illum adoptauit in filium: Verumtamen ipse ingratitude visus haud multo post eam mortem suam neapoli pepulit: recepitque rursus eam interdu in vrbis arcibus obsedit: eique quoaduixit multa intulit non retributione digna. Denique cum domini nostri Iesu Christi anno. i. 454. Joanna ipsa et Ludouicus andagauensis dux in regno vite finem fecisset regnum omne duobus orbis principibus multis annis perturbauit.

Concilium constantie ad scisma tollendum: quod nouem et triginta annis perdurauerat: Sigismundi Cesaris iussu et industria hoc anno celebrari ceptum est: in quo quidem quinqz aderant nationes. scilicet italica et galli Germania: hispanica et angli quorum suffragijs omnes concilij res gesse sunt. Eo siquidem Joannes papa: licet inuitus pontificatu se abdicauit: et ad perpetuos carceres concilij decreto apud Aldebergam germanie castellum damnatus est. Gregorius vero: qui in pisano concilio fuerat damnatus eo Carolum malatestam legatum mittens sponte se abdicauit. Benedictus autem cognomento Boldrinus: quondam Galliarum Adulterinus papa: cum apud Catheloniam in castello Paniscole munificentissimo se contineret: Sequi verum christi vicarius pertinaciter assereret: Tandem auctoritate concilij rursus improbus et damnatus est: In eo etiam concilio hereses nonnullae: scilicet Joannis vigiles heresis damnata est: Quorum ex discipulis eius cruxi sunt: videlicet Joannes huius: et Hieronymus eius condiscipulus: eo quod dicerent iuxta Dulcinum Nouariensem heresarcham mulieres communes esse debere: et ecclesiasticos ad imitationem Christi omnino pauperes esse oportere: cum ex tanta diuitiarum copia populi scandalizent. Cumque ibi quadriennio ferme ad tollendos scismaticos: et ad restituendam ecclesiam: necnon ad emendandos christianorum mores multi prelati: multique principes praesentissent: Tandem de eligendo nouo pontifice sermo inter omnes habitus est. Unde

1413

6612

Oppida taruini: ceneti seltri que redemit
Ungaria domuit: rabie patriamque subegit
Unde foris lulij casaru: spalatriumque traguram:
Equora piratis patefecit clausa peremptis
Digna polum subiit: patriis mens sessa triumphis

1414

6613

et concilij et Sigismundi imperatoris qui semper concilio aderat decreto statutum fuit: ut vnaquęq; natio sex probatos viros et deū timētes deligeret: qui vna cum dominis cardinalibus pontificem eligeret: qui concilium ingressi preter oīum spem: licet multi scismatici concilio interessent: vnanimiter Stephanum colūnam Romanū: diaconum cardinalem tertio idus nonembrijs in festiuitate beati Martini hora tertia pontificem creauerūt: Et atq; inter omnes letitia et exultatio fuit: vt vix homines loqui possent: Statim autē Sigismundus imperator ea electione gaudio repletus: nullo habito sue dignitatis respectu concilium ad patres ingressus est: et gratias oībus cum lacrymis egit: qd tantum vtrū: tamq; necessariū reipublice christiane prope extincte elegissent: et ante pontificem prostratus summa cum veneratione eius pedes exosculatus est. Cui pontifex gratias agens ipsum magnificat: qd sua opera: suaq; industria pax iādem ecclesie reddita esset: Ipsi gestis cū per annū etiam ibidē concilio prestitisset: et multa ad christianam religionem necessaria decreta fuissent iādem anno xpi. 1418. concilium pontificis: imperatorisq; iussu dissolutum fuit: et oēs cū pace abiere.

6614

1415

Philippus Maria anglus tertius Mediolanensium dux Joānis Balatij Ducis filius: hoc anno postea qd ante eius Joānes Maria dux obituncatus fuisset post multorū tyrānidem in regnū paternum iādem restitutus regnavit annis triginta duobus et mensibus septem: Vir certe sapiētissimus: magnanimusq; ac splēdidissimus: necnō et totius italie decus atq; lumen: Cui principatu nō sine difficultate adeptus statim suo concilio: suaq; prudētia tyrānos omnes deiecit: et pēlara facinora gessit. Itaq; Mediolanum tantummodo in principio adeptus: Cum omnes sue ditionis ciuitates a tyrānis occuparentur ex procerum suorum concilio: Beatissimam Facini canis relictam annosam duxit uxorem: a qua ingentem vim auri et argenti suscipiens mox exercitus magnos cōscripsit: Cui Barthēum quendam theutonicum virum in armis prestātissimum primo prefecit: Cui vt aiunt primo Angeli de la pergula mulio fuerat. Is igitur in magistratu cōstitutus primo suo cōgressu Comum duxit: vbi Luthens Ruscha comes preerat: Cui viso exercitu sine vllō prelio cōditione accepta urbem confestim reddidit. Inde q; discedens: cū exercitu Tricium peruenit: vbi morbo cōtracto: dum fluxu sanguinis laboraret mediolanum delatus cūstigio vite finem fecit. Eoq; mortuo Philippus Franciscum cognomēto Crimignolam eidem surrogauit: Cui licet humili loco natus esset: omnibus tamē in rebus preclarissimus eius sit: Quo quidem preclaro viro si dux ipse Philippus vsq; ad mortem bene vti sciūisset vniuersam italiam suo certe supposuisset imperio: Ipse itaq; imperatoria dignitate ab ipso duce Philippo suscepta cōfestim apud Triciū oppidum quod obsidebat pontem Abdue fluminis deiecit: et per totam hyemem castellum illud munitissimum obsedit: et oppugnavit: Sed cum esset inexpugnabile iādem dato magno pōdere Coleombus Bergomensibus qui illud occupauerant oppidū redemit: Eoq; potitus Placentiam cōmigravit: Eam enim urbem Philippus Jacobi arcellan filius per tyrānidem occupabat: Vir certe dei et sanctorum cōtempitor: qui post multas oppugnationes timore percussus nocte urbe se deieciens ad Venetos cōfugit: vbi post aliquot menses patavij deficiens dixisse tradit. En morio: et cadauer meum Venetis: diuitias filijs animamq; diabolo relinquo. Expugnata igitur Placentia Crimignola itineribus quibus potuit concitus laudum aduolauit: Atq; eandē urbem acerbissima obsidione aliquādiu fatigauit. Iādem cōtractis ciuium viribus Joānino vignatense qui in ea urbe dominabatur cum duobus filijs fugiente Crimignola urbem ingressus est: et ciues alloquens eos cum summa benignitate in Philippi gratiam recepit. Eoq; die Joānino tyrāno cum filijs in segete latitante comprehēso ad Crimignolam perductus est: Quo viso mox eius filios in conspectu suo: postmodum ipsum laqueo interire fecit. His gestis celeri cursu Cremonam petiit: Ac primis quasi cōgressibus omnia agri sui oppida sibi subiecit: Quapropter Gabinus fundulus videns sibi male succedere cum Philippo duce per legatos pacem percussit: Urbemq; quibusdam castellis sibi reseruatis quadraginta milibus ducentorum auri pondo reddidit. Cum vero omnia hec ad votum Philippo duci succederent: Joānes Jacobus Montisferrati Marchio extimescere cepit ipsius ducis potentiam. Unde sibi cōsulens vltro vercellas: Alexandriam et Astensem vrbes eidem restituit. Et nō ita multo post Crimignola Bergomus et Buxiam Pandulpho Balateste ademit: Quibus etiam Philippi successibus Nicholaus Estensis Ferrariensis Marchio motus: facturus id ad quod armis cogi potuisset: Mediolanū profectus: partem quam mortuo Stephano tertio obtinuerat: philippo restituit: retento Regino: phendi noie. Addiditq; preterea ad paternā dominationem Genuam potentissimam urbem maritimam: et alias diuites ipsius Genuę ciuitatē. Cūq; tam mari terraq; omnibus formidabilis esse cepisset maiori comparato exercitu Crimignolam in solouientes imolensq; misit: Quamobrem Florentini eius potentiam veriti illum bellis lacessere ceperūt cōtra quos Crimignola apud Jacobanorū castellum agri Fauentini cōfligens eos turpissime fudit et prostrauit. Idq; bellum a florentino populo vna cum venetis susceptum vsq; ad huius philippi obitum et vltra vsq; ad annum domini. 1454. perdurauit: insidia tamen nōnunq; et insidiarū plena pace intercedente. Verum cum Crimignola: vt infra dicemus indignatus a philippo ad venetos defecisset: fractis philippi rebus veneti Buxianam urbem per Crimignolā inuasere: et in suam potestatem deduxere: pace deinde sequenti anno Martino pontifice auctore cum venetis facta Bergomū etiam cū oppidis suis amisit: Verū tamen licet multis opprimeretur bellorum turbinibus Joānā apulic reginam ab Alphonso rege pullam sua virute et potentia in regnū remisit: quā

ta autē huius felicissimi & diuini propemodū principis fuerit animi magnitudo: quāq; liberalitas: quā-
tāq; magnificentia vel ex hoc aperissime intelligi potest quod Alphonsus & Joānem reges ac Etburie
sancti Jacobi magnum magistrū fratres cū alijs centum principibus atq; ducēros aurate militie equi-
tes a genuflectibus subditis suis captos & ad se perductos humanissime suscepit: eosq; multis donatos
muneribus patriam honorifice remisit: cū omne eorum regnū obtinere ponerit: Tandē post innumera
bilia bene gesta cecus factus anno a natiuitate xpi. i. 447. pro fluuio vētris conceptus: idibus augustis
hora secunda noctis nature cōcessit: nullis relictis sibi liberis nisi Blancamariā filiam que ei postmo-
dum in regnum successit. Eius autem corpus in maiori vrbis templo loco eminentiori sepultū fuit. eius
autem morte tota ciuitas fletibus senioq; cōfecta est: cum quid cōsiliū caperet non satis nosset. Tumul-
tuaria enim omnia statim fure: vehementissime enim procelle exorte sunt: eo maxime quod omnes me-
diolanēses publicam appetebant libertatem. Hic duas vxores habuit: Beatresinā. s. Sacri cantu olim
vxorem: quam postea suspitione damnatā interire fecit: & Mariā Amedei sabaudie ducis filiā: quāq;
& virginem dimisit.

Utri disciplinis excellentes.

Claudio Justianus ordinis canonicorū celestini habitus: seu cōgregationis sancti Georgij de 1416
Alga veneti: & venetus post a patriarcha hac tēpestare venetijs tum religione & vite sanctitate: tumq;
omniā fere doctrina maximo apud omnes fuit in precio: hic ab ipsa adolescentia post Marini quiri-
no auunculū suū patriciū venetiū virum religiosissimū a deo vocatus religionem regulariū cano-
nicorū qui sancti Georgij de Alga nuncupatur: calcatis opibus maximis & bonoribus: atq; florētis
etatis illecebris ad celestem militiam proficisci voluit: Quam quidē religionem quāto splēdore sua vi-
ta: sua abstinentia: vlgilijs & orationibus: suisq; doctrinis & exēplis illustrauerit: Eius historia a Bernar-
do Justiano eius nepote oratore clarissimo edita demonstrat. Hic namq; & si pauca a preceptore didi-
cerit: adeo vt vix primā clemēta perceperit: tamen cum sciētia diuina imbutus esset. i. 4. librorum scri-
psit volumina & sermones. 40. librorum autem tituli sunt isti: Lignum vite liber. i. De disciplina mona-
stice professionis: De spirituali & casto cōubio verbi & anime. De triumphali agone mediatoris chri-
sti: De interiori cōsiliū: De complacentia ecclesie: De corpore christi & sanguine: De vita solitaria: De cō-
tempni mundi: De sermone domini in cena: De officio pastoralis: De obedientia: De gradibus perfe-
ctionis: Deniq; nō sine sanctitatis opinione deficiēs post septuagesimū obitus sui dies incorruptus apud
cathedrālē ecclesiā sepultus est: Ad cuius sepulchrū ob ingētia eius miracula nō modo veneti: s; & ex
terni generis homines cōcurrere dicuntur: qui aut flamas aut cereos: alia sue oblationes in testimoniū
sanctitatis quotidie apportent.

Clonyus de burgo sancti sepulchri ordinis eremitarū diui Augustini religiosus quidē venerabi-
lis ac doctissimus hac ipsa tēpestare propter eius doctrinā: & ipsius in omnem dicēdi artem promp-
titudinem: & ipse in precio habitus est: qui cum oēs poetas historiographos: oratoresq; ac philosophos
enolisset: Commentarios perpulchros super Valerio maximo: super metamorphoseos: super Vir-
gilij operibus: superq; Tragedijs Senecę & Rhetor: corū: politicorumq; libris edidit: Insuper & fabu-
las omnes ad tam precellentem tropologicū sensum reduxit: vt in amonēdis populis nil inuicinius
vtiliusq; afferri posset.

CAugustinus de Roma generalis ordinis eremitarū diui Augustini prior & theologus vir certe do-
ctissimus his temporibus floruit: qui & noie & re alter Augustinus merito vocari potuit: eo quod eius san-
ctissimi patris doctrina delectatus innumerabilia pene & ipse edidit opera: & quā maxime super libris sen-
tentijs: super Pauli epistolās: & super Apocalipsim: ac super Ethicis: Deinde de libero arbitrio librū
i. De sacramento vnitatis corporis Christi & ecclesie librum vñ. De potestate pape librum vñ. De
charitate Christi circa electos eius librum vñ. De perfecta iustitia militantis ecclesie librum vñ & de pecca-
to originali librū vñ ac alia multa.

CGabriel de Spoletio eiusdē ordinis & scientie professionis eruditissimus vir diuiniq; eloquijs preco-
celeberrimus: & oib; sui temporis preferēdus hoc ipso tempore: cū esset fidei catholice precipuus ama-
tor: & hereticorum acerrimus debellator: cōtra hereticos: & precipue fraticellos de opinione adhuc vigē-
tes tractatus edidit celebres.

CBartholomeus de sal ceto iuriū civilis ac pontificij doctor: celeberrimus his temporibus claruit: &
commentarios celebres in toto iure civili cōposuit.

CPetrus de ancharano natiōe bononiēsis Baldi perusini auditor & discipulus iurēcōsultorū: etatis
sue pēpūus & ipse p hoc tēpus Bononie clarus effulsit: Qui sup decretalibus sextoq; ac Clemētinis
optime scripsit. Seruū & eius cōmentariola extra de regulis iuris in sexto: Sed sup digesto veteri no-
moq; ppulchre cōmentatus est. Edidit pterea egregiū cōsiliorū opus. Et propterea pontanus in cōsilijs
suis miris illū extulit laudibus.

CAntonius de Burrio etiā patria bononiēsem Petri pēdicti cōtēporaneū fuisse tradūt: virū certe do-
ctissimū ac vite sanctitate insignē qui p ceteris decretales & clemētinās optime explanauit. Quoq; re-
pertoria ad ius civile canonicūq; pētētia cōposuit. ac etiā cōsiliorū opus post se reliquit.

CFranciscus gabarella natione patavinus Ro. ecclesie cardinalis p̄sbyter: iuris pontificij consultiss.

simus vir: per hoc ipsum tēpus (vt prelatos decet) dignitatē suam litteris et prudētia plurimū exornauit etenim eum doctissimus atq; eloquentissimus haberetur: multa copiose docteq; in decretalibus ac ele-
mentis edidit: atq; alia quedā memorata digna cōposuit: i cuius laudem Poggius florentinus oratio-
nem elegantissimam recitauit.

Raphael fulgosus natiōe placētus excellētissimus iuriscōsultus tēpore hac et ipse multa ad de-
clarationē iuris ciuilis prīncipia cōposuit: qui ingenij hois prefeſſe vident. sup digeſto qppe veteri ac co-
dice pulchre cōmentatus est: ac alia cōplurima edidit cōsiliōrum opera.

Raphael etia cumanū iuris ciuilis cōsultissimū p̄dictis cōtemporaneū fuisse p̄stat: Qui et ipse in di-
gesto veteri et codice multa edidit. Seruntur et eius cōsiliōz quedā insignia volumina.

Petrū quoq; Anroccenū patr̄ cūm vnetum ecclesie Ro. cardinalem episcopum hac ipsa eta-
te floruisse tradunt: virum certe sacris secularibzq; litteris apprime eruditissimū: Cuius doctrina et
morum prestantia quāti fuerint opera a se docte edita optime declarant: et precipue que in sexto decre-
talium egregie descripsit.

Gianes de imola egregius vtriusq; iuris doctor: per ipsum tēpus apud bononiā insignis et clarus ha-
bitus sup p̄mū secundū ac tertiu decretaliū accurate scripsit: sextū quoq; ac Clemētinas elegantissime
cōmentatus est: sed et in isorciato ac digeſto notō quedā cōposuit volumina. Obijt autē hic vir toti ita-
lie notissimus anno a natale xpi. 1436.

Basparinus bergomēsis ex Bergica rursulo natus: grāmaticus quidem et rhetor celeberrim⁹ his
dem tēporibus apud venetias ob eius singulare doctrinā in p̄cio existēs: iā latinas lras semimortuas
primus q̄si ab inferis resuscitauit: eo q; venetijs publico salario legens meliori solito doctrina multos
erudit: et ad ea imitanda studia plurimos icitauit: p̄pter qd et multi clarissimi adoleſcentes p̄moti ad
eum edificandi grā varijs ex locis cōfluxerunt: audita deinde eius fama Philippus mediolanēſium dux
ipsum tanq̄ sibi a Bergamo subditū inuitū mediolanēſibus edocendis padua et venetia euocauit: vbi
aliud adiūctum eloquētie studijs attulit: q; inuērus Ciceronis codex p̄cussus ad eius manus per-
ueniens iteritū euasit: in quo qdē libro erant tres Ciceronis libri: De oratore oīno reperditi: quos ipse
tanq̄ vitini ingenij vir multo labore oblitteratos supplēuit. Et cū nullus mediolani reperiretur: q; ei⁹
codicis litterā legere sciret: ipse emendatū propria manu trāscribere voluit: et ita omnem italicam eo de-
sideratissimo codice replēuit: Quo adiūctum factum est: vt illa dicendi copia que ad nostram per-
uenit etatē ab ipso nostro cōcine Gasparino emanasse dicat. Ea p̄pter maximo in p̄cio apud ducem
ipsum habitus semp fuit. Hic preterea iter cetera sui ingenij monumēta: preter defectus quos multo la-
bore in Quintilianī de institutionibus: et Ciceronis de oratore supplēuerat: etiam in Ciceronis officia
et senectute epistolās nō improbādo edidit cōmentarios. Imperfecte etiam in ipsum librum de orato-
re cōmentatus fuit: Orthographiā q̄ in lingua latina cōposuit pulchrā. habent insuper et eius epistolae
atq; orationes multe valde elegātes in demonstratiuo genere: ac quedam alia edidit que videre nō merui.
Hic hic genuit filios: Joannē augustū iuris vtriusq; cōsultissimū et oratōre ornatissimū: et Guinifor-
tum philosophic et artis dicēdi magistrū disertissimū Galeatij Marie postea dñis Mediolani magi-
strum carissimū: quē in tertio decimo etatis sue anno ob ingenij sui magnitudinē papie vniuerso affāte
gymnasio in artibus liberalibus doctorari fecit.

Leonardū Bretinū philosophum et oratorem ac historicum elegantissimū et probatum tempeſtate
ista floruisse cōstat: eo q; Innocēti sexti: Gregorij duodecimi: Alexātri et Joānis vicesimi tertij pōſiti-
cum Romanorū vsq; ad cōcilii Constātie summa integritate fide: innocētiq; secretarie officiū admī-
nistrasset. Deinde a florentino populo sen senatu accitus cancellarie generalis sibi cure dēmiādata vsq;
ad extremū vite sue tēpus gessit: Quem certe inter viros disciplinis illustres ob virtutem: dicendiq;
elegantiā: omnibus preferendum esse putamus: Et propterea cum esset optime edoctus: licet multis
impeditus negocijs: tum publicis: tum familiaribus ea que subiecta sunt scribere voluit: Et p̄mo euz
adhuc Grecis auctoribus operā daret: beati Basilij episcopi sermonē de institutiōis discipulis mira di-
cendi suauitate tranſtulit: Deinde dyalogū quendam summa edidit elegantiā: In quo doctrinā Ban-
tis: Francisci Petrarce: et Joānis Boetacij primo impugnātā maxime laudat: Vitāq; Tyberij: et
gracchi grecorum: Pauli emiliij: Catonis posterioris: ac Sertorij Romanorū ex Plutarcho tranſtulit
Ciceronis vero vitam nō tanquam interpres: sed veluti a seipso dictam ipse composuit: vbi multa ad-
didit a Plutarcho p̄termissa. Tranſtulit quoq; quendam libellum Xenophontis de tyrāno: Ex Pla-
tone vero Eorgiam et Phedronem: ac ipsius epistolās quasdam: Ex Aristotele Oeconomicam et eibi
comin ac politicoz libros: Insuper et ipsius Aristotelis vitam ex multis auctoribus tam latinis q̄ gre-
cis cōtracta cōmentaria p̄terea primi libri punici ex polibio greco historico duobus libris expressa reli-
quit. Et ex precopio historiā gothorū quattuor libris cōplexus est. Volumen quoq; epistolarū et alia plu-
rima opuscula ac sui tēporis historiā separatim. Adnūtaq; et cetera alia cōposuit: in q̄bus dicēdi elegantiā
et summa ipsius ingenij vis apparet. Itē de laudibus Florentie libri vñū edidit: Sed et deniq; opus cer-
te luenētissimū. De rebus florentinorū bene gestis duodecim libris descripsit: Nō tamen q; propofuerat
ad extremū perduxit: Cuius historie cā senatus ei singulare p̄miū vsq; ad mortē cōstituit: Que qdē
mors fuit anno dñi. 1443: cū esset etatis annorū. 74.

C Pogius florentinus orator facundissimus & litterarum apostolicarum scriptor disertissimus bis de temporibus & ipse ob singularem doctrinam & singularem cunctis leporum tum Rome: tumque constantie ubi concilium habebatur atque alijs in locis maximo habitus fuit in precio: eo quod in concilio existens quintilianum omnino deperdit in quodam monasterio latitante inuenit quem postea ut predictum est Gasparinus bergomensis noster multo labore emendauit: Hunc etiam Florentini propter ingenij & eloquentie ipsius claritatem: cum per quadraginta annos in curia Romana scriptoris officium gessisset ad se vocatum summo honore exceperunt: eo lucrati & honorauerunt: ac ab omni honore immunem fecerunt. Composuit autem hic funebres orationes ac alias plurimas & librum facietarum pulcherrimum: ac epistolarum librum elegantem. & e greco Dionysium siculum & alios multos latinos fecit. De situ Indie etiam librum composuit: & alia multa.

C Fratrisc Jacobi philippi Bergomensis ordinis fratrum eremitarum diuini Augustini in omnimodo historia nouissime coepta Chronicarum supplementum appellata liber quintusdecimus seu vltimus feliciter incipit.

Artinus

cuius nomen quintus papa presidia Ro. ex illustri columenensi fam. lia natus hoc anno in celebritate sancti Martiniani episcopi ex cardinali diacono in constantiensis concilio omnium nationum ex cardinalium consensu pontifex creatus sedit annis 4. & mensibus 3. iuris pontificij peritissimus vir: & in omni vita omnino integer: ob cuius integritatem & doctrinam ac bonitatem atque moderationem ex. xxxij. cardinalibus preelectus fuit: Qui in pontificatu constitutus non somno aut ocio: sed negotio & sollicitudini deditus omnia ad rem pertinentia miro profecit more: Cuius sermo cum brevis esset plenus sententis in lucem semper ducebat: Verumtamen in rebus agendis adeo promptus erat: ut res factas prius hoc cerneret quam ab eo excogitatas putaret: Tali namque pontifice indigebat ecclesia dei quod Petri nauiculam scismatis & seditionum fluctibus diu quassata redigere in portum salutis sciret & posset: Hic itaque pontifex creatus & factus etiam per annum in constantiensis concilio persistit reipublice christiane componende causa: sed rebus omnibus optime dispositis: absolutoque concilio in Italiam per Sabaudiam venit: dum autem Alpes transisset & in Italiam descenderet pueros vetusta & clarissima pedemontium familia ob viros ipsius presentiam atque urbanitatem in sua columenensi familia copulauit: ac ipsius infigne eidem familie ob eius benemerita gerendum concessit: Inde abiit mediolanum puenit ubi a Philippo duce: populoque mediolanensi benigne magnificenter summeque exceptus est ubi sacristia maioris templi consecrans multas indulgentias concessit: Brixiam quoque vadens a Pandulpho malatesta non inferiori gloria susceptus est: ubi inter duces & Pandulphum ipsum hac lege pacem composuit: ut Pandulphus singulis annis tributum soluto tandem Brixia potiret: quoad ei vivere liceret: quam in pace Pandulphus haud multo post disturbauit: Inde digredies per fines manuanorum ferrariensium ac Ranenatum florentiam puenit: ubi biennio residens omnem ecclesie rem tam in temporalibus quam spiritualibus composuit: quod ecclesia ipsa propter longum scisma omnem penitus temporalem orationem perdidit: quam ibidem commorante Martino in sua potestate reduxit: compositisque ex sua rebus: Martinus cum bona florentino gratia discessurus ciuitatem metropolitanam honore exornauit eius Volatranam: pistoriensem & Sefulanam ecclesias subiecit. Abiit itaque florentiam: Romam tandem desideratus puenit: vniuersa urbe eidem obuia effusa: quod hominem non secus ac patrie parentem expectabat: Urbem itaque Romanam pontifex ingressus adeo diruta & vastata inuenit: quod nullam ciuitatis faciem hinc videbat. nam collapsae domus collapsaeque templa cernebant: omnia deturpata: omnia lacerata & dissipata erant: & non modo templa: domus: vici: plateae & reliqua vrbis membra: sed & ciuitatis mores: atque omne ciuitatis ornamentum in ea deperditum videbat: Quam ob causam pontifex pietate commotus ad eam exornandam componendisque mores ita animi adiecit: ut breui conualescens meliorem faciem praefere tulerit: Quamobrem ciuitas ipsa non modo ipsum ciuem suum & summum pontificem: sed & optimam patrie parentem appellauit: In ea. n. Martinus ipse porticum sancti Petri collabentem in primis restituit: & pavementum Lateranensis ecclesie opere vermiculato profecit & testudine lineam supinduxit. Edes praeterea ad. 12. apostolos vetustate collabentes restituit. Idipsum & cardinales in suis titulis certatim fecere. Remum sublati penitus scismatibus: supato & extincto apud Aquilam Braebio Montono: alijsque tyrannis & viarum latronibus: & praemaxime tartallia lauello fugatis. Gobemis in super hereticis sedatis: multis etiam cardinalibus gravissimis viris creatis: & vndeque pacata ecclesia: pontificatus sui anno decimoquarto & mense tertio: etatis vero suae sexagesimotertio: Rome appoplexia mortitur: & in constantiana ecclesia ante capita apostolorum sepelitur sepulchro cuncto vniuerso cuncto Romano committente & flente. Quo mortuo sedes vacauit dies. 12.

1417

6616

C Hektor vicecomes Bernabonis quondam ex filio nepos: hoc anno cum in modocce castello non ignobilis concensus a Mathia & criminigola Philippi ducis impatoribus obsideretur magnas clades eiusdem intulit: verum dum vltima speratione id castrum oppugnaret: ipse inter primos pugnatore defendendo viriliter agere volens ea hoste vulneratus occubuit: Quo mortuo castellum in manibus Philippi continuo fuerit. Interfecto. n. Joanne Maria duce: hic ab amicis & comitatibus suis in Mediolanum vocatus fuit: Sed postea a philippo pulsus cum amicis in modocce se recepit: ubi & usque ad tempus contra philippum duce praestantissimo animo se commisit. Erat autem Hektor hic corporis robore ut cum Salcatio gonzagaga viro fortissimo

1418

6617

6621

1422

qui Bucichalē gallicū supauerat: persepe pugnas victoriā reportauerit: sepeq; cōtra p̄dictos copiarū duces ea in obsidione victoriā obrinuerit.

6622

1423

E Sforzia flammis e gente atredola in Conignola oppido natus a Sfortianoꝝ illustri fluxit familia hoc anno dum flumē piscarie vado trāsiret ab undis submersus vitā finivit: vir vtiq; rei militaris sciētia p̄stāntissimus et immortalitate dignus: eo qd res ingēres et p̄claras atq; innumeras glorioissime gesserit: Is cū primū sub Albico cunij comite militare cepisset: p̄ oēs milite gradus ab infimis ordinib; ad summū militare gradus pedetētim puenit: Inter hunc autē et Brachium Montoniū qui sub eodem Albico comite etiā militauerat tādiū indissolubilis amicitia fuit: qd diu vterq; in minorib; extitit: At cōtos vero p̄fectosq; factos p̄nitiosissima emulatio et cōtentio subintravit: vnde et filia nōmū qd cōmiserē cruenta: tandē posteaq; Othone tertiū parmensē tyrānū apud Ruberā oppidū iussu Nicolai estēis interfecisset: et alia p̄clara facinora gesserit: cū ad dimicandū cōtra Brachiū irritatus fuisset in transitu piscarie fluminis interijt: relictis innumeris filiis: quoz de numero Graciscus postea Mediolanēsimi dux vntus fuit: alter Alexander pisanū dñs: Qui et ipse arma cū laude tractauit: ac Gabriel ordinis nri p̄fectus: vtr̄ grauissimus: ad in oibus religiosissimus: mediolanēsiū postea archiep̄s: necnon et Conradus virtute cōspicūus.

E Janus cypri insule tertius rex Petri illi: qd fratrē interimerat filius quiq; et captiuis: hunc Senue genuerat filiū hoc anno iā etate grandevus apud cypriū diē obiit: vir certe crudelis et sine vlla misericordiā ferus qd cū in malos prodigus cēt: cōtra in bonos culpabilis habebat. Isse. n. ab incūte etate regnā di cupidus exstēs more patris qui eā ob eā propiū frēm interemerat: et ipse in fratris filiū: cui hoc regnū debebat hoc scelestissimū gessit facinus: illū enim vt secum in cena esset aliqui blanditijs cōpulis acceptūq; intercept: et nouo crudelitatis genere sensissime laceravit: Plactus. n. vicinas arbores ramis cōtra se inuicē inflexis: singulisq; adolecētis pedes obligans relaxari ramos maximo ipetū iussit: qd cū impetu naturali ad sūū redeuntes infelicē discepterūt puerū: et scissis viscēribus peras fūculos secū cōtraxere: Sed nec ipsi sensissimo et facinoroso regi id patriciū impune cessit: nec longa ei quies fuit: qd paulo post iusto dei iudicio Sultanus egypti melchella validissimū in cypriū clasēs misit: que velut horrida tēpestas cūcta diripuit: Janūq; ipsum captiū abduxit: Nicholosiam qz regni ipsius caput innadens eius templa omnia lēdit et evertit: ac oēm pene populū captiuauit: Deniq; rex centū viginti quīn que auris redēpius et Sultani tributarius factus in regnū miserimus redijt. Sic sic p̄ tot tantaq; aduersa vitā miserā agēs tandē hoc anno: vt p̄fertur duobus relictis filiis Joāne Jacobo et Odone: mortē obiit: Relicta etiā post se speciosissima filia: quā tñ ante mortē Ludouico Sabaudie duci matrimonio copulauerat.

E Joānes Jacobus itaq; Lufignanus penultimus cypri rex eo ipso anno Jano p̄re defuncto regnū habenas adolecēs suscipiens regnauit annis. 34. vir certe mulierū corruptior: qd iter feminas educat: cū ad etatē adultā puenisset mulierē etiā se magis qd virū ostēdit: vnde et inter epulas deliciasq; languēs semp quasi sub tutoribus vixit. Uxorē in primis illustris Joānis Jacobi mōsterrati Adarchionis filiā duxit: que mox vt cypriū applicuit peractis nuptijs reuēto extinguit fuit. Postmodū aliā ex paleologoz prosapia Helenā noīe duxit vxorē: mulierē siquidē cordatā et ingeniosā que cū viri recordiā cognouisset mox regni gubernacula in se suscepit: et oibus depositis magistratib; latinū etiā ritū elimī nauit: ac sic oēm insulā in grecoz suoz potestātē redegit: Hic itaq; rex vnū tantummodo spurūz noīe Jacobū ex cōcubina suscepit filium: virū certe magni spiritus: ex cōiuge autē Carlota filiam tantūz genuit: quā et patruelli porus gallic nupsit: Qui statim veniēs regimīnis formā in regno coarctat: et qmāxime ritū Ro. ecclesie instaurauit: Sed nō multo post socrus maledicta: diabolo suadente generū nobilissimū virū toxico sustulit: Quo mortuo statim priores illecebre rediere: at Carlota filia videns inde se ludibrio haberi ad patrē cōquestā opē petijt. vnde pater suāsu matris et procreū Carlota filia deuoto Ludouico Ludouici Sabaudie filio cōsobano suo nupsit. Atq; mox Helena regina mater emoritur: et paulo post rex ipse: Dumq; Ludouicus sponsus ex Thaurino ciuitate italie cypriū properat: Jacob⁹ ex pellice filius Sultani auxilio: Tarciaq; fauore regnū occupat: et Carlota sorore cū Ludouico sponso exclusa regnum suscepit.

6623

1424

E Brachius. alias Brachius mōmons ex castello noīe mōtono in ymbria italie regiōe natus: a quo Brachianoꝝ secta factioq; habet: rei bellice p̄stāntissimus dux hac oīum italie etate longe q̄si clarissimus: partiū Alphonsi regis cōtra Joannā reginā et pontificē Romanū p̄tinacissimus fautor: hoc anno posteaq; oppida multa a Romana ecclesia per vim abstulisset: dum Aiquilā neapolitani regni vrbe iussu regis Alphonsi grāui obsidiōe p̄meret a Jacobo candola acerrimo Martini p̄ntificis duce p̄ter oīūz spem p̄ligat⁹ obtruncat. Quis cadaver cū ibidē sepultū fuisset exhumatū postea ad Martiniū romē delatū ē. at Martinus p̄ntifex quū vidisset eccle infectatōz tanq; exēdicatū extra portā scti Laurentij loco prop̄bano sepeliri fecit: hic itaq; Brachius oū perusina nobilitas exularet: qd qd admodū odio leseus esset: exul tñ cōsilio et auctoritate inter extorces nobiles principes habebatur: quāobrem regere inedia ab ipsa inuente etate militari exercitio sub Albico cunij comite se tradidit: Qui post multos labores et vulnera breui impatoris nomē cōseq̄ meruit: et varia fortuna vltus in id tandē potētiē et auctoritatis creuit vt perusina ciuitatē cōpulerit se et aduersas nobilitatē extorcem libetē recipere. Ipse vō et

nitatis princeps a nobilitate pariter et vulgo sic delectus: ut vires magnificentius extēde possit: cū alphō
so rege sedūm: et copias suo stipendio dūce cepit: et dū multas civitates: multa qz oppida pōti. Ro. qui
ptes regine cōtra alphōsūz tuebat auferret excoicatus in eo mori gnē tādē puenit: hic ipse dū in mio
ribus: ut pmissus ē: existeret Sforzie atēduli aicissimus fuit: atqz familiarissim⁹ eo qz vterqz adolecē
tes sub albico militare cepissent: potētiōres deinde facti: dū de poratu cōtēdūt: inimici effecti sunt: qz
vite et ea emulatiōe milina ita breui in italia creuit: ut q dūce in re militari seu bellica deinceps indige
ret: altero istoz quasi semp vterent. Hinc ille factiones militares exortē sunt: ut. 9. iā amīs nil ppe in
italia gestū sit qz nō alteri istoz quasi ascribi possit. Qui. n. a brachianis opprimebatur: a sforzianis vi
cissim iuvabatur: et cōtra. Hic itaqz Brachius Edonē adolecēte: sub Nicolai picenini gubernatiōe
filiū dimisit: q paulopost a sforzianis patris loco cōtra philippū dūce impator cōstitut⁹ apud Aretium
vrbem a Guidone torello profligatus et interfectus fuit.

C Frācisus foscarius sexagesimūseptim⁹ venetozū dux Thome mocenico duci hoc āno suffec⁹ du
cavit ānis. 3. 4. et mē. 6. vir sane oīz vītutū genere pter q litteraz gloria ornatissim⁹: eo qz eloquētia: ige
nio: mēoria: iustitia: fortitudine: ac p silio oēs sui pncipatus mor⁹ miro semp clausit ordine. Quippe
q senatus sui et italice libertat⁹ ac saluti cōsulēs. 30. ānis maxia bella terra mariqz gessit: et oīa sūma cū
laude pfectit: ac ita qz et pacis turbatores sua prudētia et fortitudine ppe sent. hic cū p mū rauenā olim
impiofaz civitatē pcuratiōe nicolai negociatoris a polētāis oīs volētib⁹ impunis ciuib⁹ pacifice susce
pisset: hostasū polētānū vrbis oīz virū ignavū captū in cretā exulatū ppetuo transmisit: inde Brixiaz
civitātē dūce crimignola et bergomū accremā impio sui senat⁹ adiecit: bellūqz maximū in grecia ē. Se
nucens apō Lbiū insulā gessit: et paz absuit q vrbē ipaz obtinuerit. Demū ipsi suo senatui pace vindi
qz parta: vrbēqz sua bōis multiplici aucta: et italia oī in pace et tranquillitate redacta: p⁹ multos labores
exactos. 8. 4. vīte sue āno. saluti vō noīre. Abecclij. calē. nouēbris in senectute bōa dormiuit cū patri
bus suis: sepultusqz ingēti pōpa in dūm Frācisī tēplo capella maiore celebrantissimo sepulchro. Jpe. n.
ferme oēs pstatōres sue erat belli dūces ad opp⁹ mēdos aduersarios hūit mercenarios: vtpote Frāci
scum Sforzie filiū mediolāi postea dūce: Crimignolā comitē: quē tñ ppter ei⁹ infidā seruilitē capite o
truncari fecit. Joānē Frācisū gonzagā māue marchionē: atqz alios q plurimos: per quos mēorabi
lia gessit factioza: et demū Bartholomēū coleonū bergomēse: cuius vītute italīe laborātē: et lacerate sa
luti et pacis opē felicissime attulit.

C Crimignola comes philippi dūcis mediolāi dilectissim⁹ fili⁹: et excellētissim⁹ impator: cui pprū no
men Frācisus pgnomēto Crimignola erat: hoc āno cū ingētia facinora p redēptione regni decertaf
set impatiēter ferēs q philippū mediolāi dux Guidonē torellū in pfectura classis ē Alphōsūz sibi pmi
sisset: et q ipm a dictatura genue reuocasset: atqz cernēs aduersarios suos quosdā apō philippū se gīa
pualere metu et indignatiōe pnot⁹ ab ipso suo dñō philippo tanqz offens⁹ defecit et ad venetos accessit
qbus maxio honore et hilaritate except⁹: statim ex senatus decreto copiarū suarū dux designatus est:
hic qppe Frācis⁹ ex Crimignola pedemōitū insigni oppido ortū duxit. Qui quū porcorū greges par
vulus educet a stipēdiariis capt⁹ tanqz elegātis forme puez ad philippū adhuc et ipse adolecētem pa
pe pductus ē: quē euestigio ipm aspectu delectat⁹ ex ignobili nobilē: ex egeno diuī: ex rustico pēnam
ob ingenij magnitudinē pncipē et impatorē effecit: Qui magistratu suscepto quū philippū dñm suū p
ditissimū et multoz armis occupatū cernēt: sua prudētia: suaqz magnanimitate: atqz industria deie
ctis mult⁹ tyrānis atqz interfect⁹: regnū breui in integrū sibi restituit. Sed neqz hīs pētus ē: Sennaz
vrbē potētissimā cū oī dñōe sua philippo addidit: vbi ea prudētia: eaqz integritate dictaturam gessit:
ut civitatē laceratam: q multotiēs arma cōtenderat refarciuerit: Undeqz euulsis vetustissimis odiis at
qz factionibus vnam qā familiā constituerit. Jpe. n. fuit summe fidei maximeqz iustitie princeps: et la
borū oīum patiētissim⁹: qbus ex causis in sciētia rei militaris oēs antecessores suos sine cōtrouersia su
peravit. Atqz in suo magistratu ea erat severitate et iustitia ut ne poma qdez ex arborib⁹ pendētia sine
suo precio auferri impune alicui pernāserit: eāobrem nō patiebatur preterlabi diem: qn suis militib⁹
statutis tēporibus mēstrualia diuidētur stipēdia. Erat etiā adeo promissi seruator: ut verba q iocan
do promittebat ipsa ad minū momētū impleveret. Quūqz dū suo philippo dūce militasset: et ad sena
tum venetum transfugiss⁹: et ei aduersus philippū belli sūma a senatu cōmissa fuisset: magnas copias
statim pēssit: et cū exercitu p mū impetū in Bixiā faciēs adiunatib⁹ quibusdā ciuib⁹ mox vrbē phi
lippo ademūt: Id certe gessit nō philippi odio: sed emuloz⁹ suoz vindicia: qui de factionibus suis illum
philippo odiofuz fecerāt: atqz ēt ut gloriā oēs rez bene gestaz in se vīct adeo ut ipso dūce mutato: mu
tataqz philippi fortia videret. Cū tūc cōtra ipsos venetos multa cōtra bōi impatoris officiū
ut in gratiā philippi rediret: consilia a venetis causa veluti cum de suūma belli audire volentes vene
tias euocauere: atqz ibi ex senatus decreto inter duas columnas in publico sancti marci foro securi p
cussent: anno scilicet a nativitate Christi. 1431. Conuictus enim per litteras et testis fuit q per cum
fuerat cominus Cremona Veneti potirentur capta a Cavalebone Venetozum nomine ipsius v
bis porta: qzqz etiam classis veneta in pado sub ipsius oculis a Nicholao picenino hoste disiecta fuis
set. Et hic fuit exitus tanti viri memoratu dignissimi: qui vbi libet transigebat ppter eius magnitudinē
cum eo emigrasse fortuna credebatur.

1427

6626

C Guido torell⁹ natiōe parmensis: vir domi nobilis: sed potētia & rei militari scia nobilior: his tēpōib⁹ ob res bñ gestas maxio toti italie in p̄cio fuit: cui rei grā ap̄d philippū ducē grat⁹ accept⁹ ēē cepit: cōgnita enī hoīs p̄tēte p⁹ crimignolā cū suis copijs & exercitib⁹ p̄fecit: atq; cū multo egratu ad occupandā genūā p̄ thomā fregosuz genucū ducē trāsmisit: cui⁹ p̄tēte & p̄stātia vrb̄s tādē i philippi māus puenit. postmodū illū philipp⁹ classi maritime p̄ Alphōsuz regē p̄ficiēs baud multo⁹ vniuersas hōzā maritimā & ip̄az neapoli regiā obtinuit: & iōāne regine pulis aragonētib⁹ p̄sidijs p̄signauit. Undeq; oib⁹ regiō Apulie pacat⁹ ad ducē suū mediolanū redijt. Quūq; florētini bellū philippo iſerre stauissent p̄ festum philipp⁹ hūc guidonē opposuit: q̄ cū paucis p̄ carolū malatestā eoz impatorē i finib⁹ agri florētini ap̄d Rōchū in expeditiōe p̄grediēs ip̄z q̄li p̄mis p̄gressib⁹ dissipato ei⁹ exercitu cepit: & mediolanū cū mult⁹ vinctū trāsmisit. Iſis felicissime gest⁹ philipp⁹ ip̄m p̄ Crimignole discessit in dictatura fuisse cit: q̄ magratu vniuerso suscepto: & florētinis iterato p̄ philippū in bello p̄gressis eos breuit⁹ p̄flicto ap̄d Jacobanorā fauētini agri oppidū turpissime vicit & p̄ligauit: & mult⁹ eoz oppidis capt⁹ vniuersā citruinā p̄ussit: q̄ tiorē florētini intra vrbē trepidare ceperūt. postmodū ēē addonē Brachij mōroni filium iuuenē qdē acerrimū aduers⁹ eū a Florētinis missuz i aretino agro dū iuuenilē int⁹ p̄mos pugnatores p̄faret interfecit. At Nicolau picenū eo in p̄lio captū fauētini vinctū p̄duxit. Alia q̄q; inuēra: & qdēz p̄clara iuuer⁹ hic impator gest⁹ facioz: hic ip̄e quū oib⁹ om̄i⁹ p̄tēte tyrāno dñō suo fāltatissim⁹ cū ei dissuaser⁹ ne ad nicolau citētes i Ruberā accedēt: eo q̄ fraude subēē occulta sapia p̄uidebat. Int⁹ hūc & Crimignolā quū philipp⁹ eoz dux i placabile odiū excitāz ēē emulatiōnū cās sepe acuebat.

Jacob⁹ cādola ex castro iudicis p̄uicē ap̄uicij originē ducēs magi⁹ exercitū dūctor: & ip̄e hactē p̄estate clar⁹ admodū & noiatus fuit: q̄ quū diu sub Alphōso rege in Apulie regno militasset: & p̄ eo p̄ reginā iōānā & ludouicū ādegauēz vniuersuz ferme regnū occupāz: & neapoli captū regis noie valido egratu teneat a guidōe Torello p̄dco & iōāna regia diu obfess⁹: quū Alph⁹ rex p̄cul abēt: tādēz rogat⁹ a ciuib⁹ deditiōnē fecit. Undeq; discedēs ad martinū pōti. Ro. accessit: a q̄ benignissime except⁹ illi⁹ stipēdio se submisit: q̄ cū eēt vir magnāus atq; sapiētissim⁹ copias vidiq; p̄xit: & Brachij montū iutētissimū impatorē: q̄ aglā p̄ Alphōso obfidebat intrepid⁹ accessit. Quūq; ad hostē decernēdi cā p̄uēisset nulla pugne mora addita p̄missuz ē atrox p̄liū: & quū aliq̄ diu p̄inaci aio decertassent: tandēz Brachij exercit⁹ cedēs fugā penijt: & mult⁹ eoz a Jacobo cess⁹ & capt⁹ Brachij in aglanor⁹ māus supatū deduxit: a q̄b⁹ mult⁹ vulnerib⁹ cōfossus miserie perijt. Hic op̄e Brachio admodū emul⁹ fuit: & euz eo de glia rez gestarūz op̄ie p̄dēdē pōuit. Sub hui⁹ aut⁹ disciplina multi clarissimi euasere viri: int⁹ q̄s Bartholome⁹ colonus bergomēsis venetozū postea vniuersalis imperator fuit.

Brixia oli nobilissima cenomanor⁹ galloz ciuitas: & nūc qdē inter cet̄as lōbardie vrb̄es potētissimā hoc āno sexto id⁹ martij petro aduocato p̄curate: & q̄busdā alijs ciuib⁹ op̄e ēē comit⁹ Crimignole i venetozū māus deuēt. Iſius aut⁹ cā fuit q̄ philipp⁹ dux quēdā virū pessimū ibidē rectigalibus p̄fecerat. Qui intolerabilia ciuib⁹ imponēs coegit eū fuit⁹ iugū excutē: p̄ q̄ Brixiani laceſſiti Venet⁹ ciuitatē obtulere: mō auxiliū p̄stare dignarent⁹. Veneti aut⁹ prudētia vsi statz legatos ad philippū misere: q̄ dicēt p̄ salute italie ip̄m abstinere p̄tere florētinis: mitisq; in suos agē dignaret⁹. Quod si secus sciret se cura italie & opp̄ssoz suscepturos. Quūq; philipp⁹ venetozū legatos p̄uipēdisit: brixios ip̄m lu saluti sue p̄sulere. Erat tūc petrus aduocatus in vrbē Brixia magne auctoritat⁹ vir: q̄ mōnēdas q̄ maxime in suā pellexerat siniaz. Iſq; Crimignole auxilio fretus: q̄ eo a venet⁹ cū exercitu miss⁹ fuerat: mōnēdas statz secreto introduxit: & ciuitatē philippo ademir: cūq; petro lanredano & fatino michaeli venet⁹ cōsulibus tradidit. Susceptaq; Brixia: & dissipat⁹ ap̄d machlodū vicū a Crimignola philippi copijs. Capto insup⁹ Carolo malatesta cū alijs plurimis philippi mercenarijs: que res magno discrimini philippo fuit. Quāob̄e Martinus papa ducis calamitate p̄mōtus cardinalē scē crucis statū ad sedādos tumultus e Roma in lōbardiaz trāsmisit: q̄ vltro citroq; sepius nūcijs trāsmisiss⁹: tādēz pacē ea cōditiōe inter philippū & venetos cōposuit: vt Brixia veneti & oppida Brixianorū cremonēsiū ne: q̄ ārea ipsi & mātuā⁹ marchio ceperāt: retinerent. Insup⁹ & Bergomū cuiq; agrū legatus ex fōdere ipsi venet⁹ designauit: hac etiā cōditiōe ne socios venetozū florētinozūq; bello laceſſeret: aut ad id defectionē cōcitaret. Guido aut⁹ torellus: & Joānes Frāsciscus mātuānus: & Olādus palamēnus: & alij cōplures reguli ea federa percusserūt. Hec ipsa eo āno gesta sunt: q̄ est vigesimū octau⁹ sup̄ra. Ad. cccc. quo āno p̄die nonas maij senatus venetus Bergomo positus ē. Approbauit aut⁹ hūc pacē Martinus pōtifex ne philippus oio p̄lletet. Eo enim tūc sub venetozū stipēdio vna cū Crimignola militabant Scaramusā papiēns: petrus paulus vrinus Romanus: Daniel vādalus: Ludouicus verminiānus: Carnarius & Betesaluus: ac Bartholomeus Coleonus bergomēses: ac deniq; illustres Joānes frāsciscus Bonzaga mantuanus marchio: & p̄ctiq; insignes bello viri: quozū virtute veneti tātaz gloriā & vtilitatē cōsecuti sunt.

Tiberis fluminis hoc āno in vigilia ſci andree apli in imēsz adeo creuit: vt p̄ portā flamineaz: q̄ est populi porta ingress⁹ totā vrbē in plano sitā inundauerit: tēplūq; p̄tēdē vsq; ad altare maius repleuerit. Decrescens āt biduo p̄ multa aialia secū traxerit: multaq; vāna ciuib⁹ intulerit: q̄ non secus p̄ vi cos nauigabāt: ac p̄ aluū tyberis facē cōfuecrāt: hoc idē & āno salus nostrē: 474. mēse nonēbri cōgisse vidimus: & statim ex more seu pestis subsecuta est.

C Bellū lucense hoc āno a florētini suscipitur: quod per ānos tres maximo cum vtriusq; ppli dam-
no protractū fuit. Paul^{us} enim Sinisius: de quo dictum est: eo ē tūc Luce dominabatur. Is superiori
āno Ladislāu filiū cū philippo duce cōtra florētinos militare cōstituerat: quā rē florētini egre serētes:
quū superiore pace nil in scriptis de ginitio cantū fuisse occasione opprimende luce nacti in agrū lucēse
sua copias mittūt: Qui capris quousdā castellis circūquaq; positis urbē et obsidione cingūt. S; phi-
lippus mediolanēsis dux Sinisil precibus sollicitat: Frānciscū Sforzia cū magno egratu co misit: q tan-
tum terroris florētinis iniecit: vt Lucā obsidione liberare coegit. Et florētini suo vti ingenio Frānci-
scum maxima cōmptentes pecunia ab auxilio lucēsiū abis fecerūt: Quo discedēte florētini iterato lu-
censes obsidione cingūt. Quapropter philipp^{us} instāte Albatino pōtifice: q etiā lucēsiū vices volebat:
Nicolāū piceniniū cū maximo egratu rursus eo misit: q suis fugatisq; hostib^{us} nō solū Lucā obsidio-
ne liberauit: verū etiā inde monēs ex pisanis et volateranis multa castella florētinis abstulit. Senēti-
bus ē rē gratam factur^{us}: q tū florētinos graui bello inuasērāt. postulātib^{us} vero ea tēpestare florētinis
vt veneti iure sederis p lōbardia philippū adorētur: Respōderūt eos auctores bui^{us} belli fuisse: et eos
pns a lucēsiū iniuria tēperare debuisse: ea de cā florētina ciuitas intolerabilibus tribus exinanita qre-
lari plēa erat: vt par ē in vulgo: quū aduersa fortia successerit. Aulerat odibili^{us} q illi ciues: quoz opa
lucēse bellū fuerat susceptū: tadē florētini belloz stipēdijs grauati: l; lucā iterato obsidione cingissent
cūctaq; circa urbē depopulati fuissent: manēte int^{er} Sigismūdo impatore pacē philippo et lucēsiū ob-
tulere: quā illi suscipiētes et cūcta a florētinis capta reddita sunt.

C Bohemij bēfici a qdā iōāne As bobemo in pītatiē synodo exusto exort^{us}: q. s. inter ceteros errores
dicebat et p dīcabat ecclesiasticos oēs si salutē cōseq volebāt ad imitationē xpi pāpes oīo eē oportere:
quū ex rāra reze copia et luxu ppli oēs scādālzaretur: hijs ipib^{us} sua vstana hereti germāos catholicos
crudelē in modū armis vexare ceperūt. Ad quos cū martin^{us} pōtiffex et Sigismūdo impator legatos mi-
sissent: q eos pmonerēt: et Romā ecclesiē obrepere dignaretur: q bñ monētib^{us} parē recularūt: pp
qd Albatino legatos in germaniā misit: q vna cū impatore p eos catholicos pcuratū: sed nil pfece-
rūt: postreō etiā renocat^{us} alijs Julianū cesariū cardinālē sancti Angeli misit: q et ipse nil pfeceit: imo non
sua: sed militū suoz ignauia et inobediētia maximū ab eis suscepit incōmodū: q et re infecta domū euz
dedecore redijt. Hī tamē bēfici sub Eugenio pōtifice in florētina synodo grecis: alijsq; natōib^{us} assanti-
bus a dño tacti errore suū pgnouerūt: et indulgētiā a pōtifice petierūt: qb^{us} penitētia inuicta catholice ec-
clesie recōciliari meruerūt: Hī tamē pns admiratū bēsim in bobemia pulsantē armis extinxerūt qui
iprudēter dogmatizabāt charitatē gra licitū eē hoies publice cū mulieribus luxuriari.

C Viri disciplinis excellentes.

C Petr^{us} paul^{us} vergeri^{us} patria iustinopolitan^{us} pbs et orator: inuiscōsult^{us}: necnō et lingua greca: latina
q; vir eruditissim^{us} et hrisolore bizantini phi auditor: et carrariēsiū pncipiū oli familiarissim^{us} p hoc tps p
dictis vtrūq; celebrat^{us} magno fuit in pōio: q cū eloquētissim^{us} habere inter cetera historiā sat^{is} elegātē v
gest^{us} carrariēsiū dñoz edidit: Et v ingenuis monib^{us} libellū: necnō et in vni Hieronymi pbyteri laudez
cultissimas oratiōes pposuit: atq; alia multa q ad māus nostras nō peruenērūt.

C Baphe^{us} regi^{us} pēia laudē opt^{us} vir et doctissim^{us} orator: ac poeta n vulgar^{is}: martinūq; papedatari^{us}
h tpe floruit: et ob dicēdi elegātiā Ro. magno bñs ē in pōio: q aliquot edidit libellis: ptijs metro: ptijsq;
oratiōe soluta magnā laudē sortitus ē: int^{er} quos tertidēcimū enei. li. in vsu heroico pposuit. Rusticana
li. et epigāmata: et psalmos penitētiāles: atq; i laudē diue monice matris scissime doctoris Aug^{ustini} mul-
ta pposuit. Alia q; qdā soluta oratiōe pscripsit. Eius appe. pcuratiōe et ipēsa relige scē monice ex ostia
tyberina Ro. translate sunt: et eisdē capellā atq; sepulchrū miro artificio suo sumptu exornare fecit. In
cuius qdē capella postea corp^{us} suū sepeliri voluit.

C Leonardus iustinian^{us} venetus alterius magni Leonardī viri doctissimi ex filio nepos hijs ipib^{us}
claruit: vir certe magni et nobilissimū ingenij: vtriusq; lingue grece. s. et latice pntissim^{us} q a pueritia libera-
libus disciplinis egregie erudit^{us}: musice plimū operā dedit: et cū obrē vīacula lingua catilenas amatori-
as dulcissimas ac pntissimas plimas edidit: qbus totā italiā repleuit. Vez tadē pscie remozu pnotus
ad deū puerfus psmiles in laudē bē vgis marie scōziq; dei pposuit. Unde alia nōnulla tū latino: tū
vulgari idiomate exarant: ac qdā greca in latinū pvertit: vtpote Limonis et Luculli vitas: deniq; cū
te pncetus senator grauisim^{us}: et reip. pncipus gubernator ob eloquētiā enasit. Hic q; et Bernardū
iustinianū filiū genuit doctria et prudētia psmile: q et ipē apd venetos ob dicēdi ornatū et facilitatem
magnā glia et honorem pineruit: q oratiōes eloquētissimas: doctasq; plurimas pposuit: atq; auiculi
sūt Laurēij iustinianū viri scissimi patriarche veneti vitā egregio ornatu ptilauit.

C Franciscus Barbarus patricius similiter Generus hrisolore bizantini philosophi in grecis
luteris discipulus excellētissim^{us} et diuini prope ingenij vir: bis etiam temporibus ob doctrinam et dicē-
di promptitudinem: ac reipub^{licę} administrādē prudētiā: et iustitiam laudatissim^{us} habit^{us} est:
tum maxime quod apud Maxianos paturam gerens: urbem ipsam pacerrime obsessam: eas ob res
senatui suo conseruauit. Hic cū eruditissim^{us} plurimū esset pulcherrimū librum de re vxoria et ora-
tiones ac epistolas ornatissimas extantes edidit: ac alia quedam composuit: In cuius laudē post mor-
tem hoc epitaphium editum et sepulchro suo appositum fuit.

Sigs bonos: si fas lachrymis decorare sepultos
Flecte super mectis locū cōplecti querculis
Frācisus cui p̄sca parē vix secla tulerunt
Barbarus hic fictus est: lingue dec^o oē latine

Fortia facta viri pro libertate senatus
Baria q̄ magno tenuit sudore fatetur.
Hic summi ingenij scriptis monumēta reliquit.
Hecq; p̄terea fecit romana: tenet nunc.
Spiritus astra: sacros tumult^o complectitur art^o.

Carolus aretin^o poeta: et grece laticq; lingue vir eruditissim^o atq; eloquentissim^o Frācisus philelpbi poete emul^o b̄isdē tēporibus floruit: q̄ et ipse tū metro: tū soluta orōne multa p̄posuit: ac qdā ex greco i latinū optie p̄uertit: q̄ob̄re a florētino pp̄lo: q̄ semp viros hūanitat^o doctrina p̄ditos sūmis honorib^o excipe p̄suevit i suū cācellariū vocat^o: et ipse ab eodē immunitatis beneficiū cōsecutus est.

Caietan^o patria vicētin^o patavin^o canōic^o: theologus qdē et p̄būs sui t̄p̄is p̄cipu^o p̄ hoc t̄p̄s in patavino gymnasio tū legēdo: tū disputādo: tūq; p̄ponēdo p̄ncipatū obtinuit: Et p̄pterea p̄ceteris p̄bis ac curatus sup. g. p̄bificoz libros p̄mētatus ē: sed et sup li. de aia. Sup lib. de celo et mūdo alios p̄mētari os p̄posuit. Scripsit q̄q; li. d. metabaris: et de reactiōe ad p̄currētā dñi Joānis d̄marlino p̄bifici. Eras ērista alios multos clarissimos i oī discipuli: in italia potissimū attulit viros: vtpote.

Jacobū ē forliviēz egregiū quidē medicū hac tēpestate floruit: quē dicūt cūctos q̄ p̄biāz et medicinā p̄fessi fuerāt excelluisse: et p̄pterea sup p̄mū canonis Auicēne: et sup eisdē āphorizmis et tegni opti me et egregie scripsit. Libellū p̄terea de intēsiōe graduū formaz: et eaz remissiōe cōposuit.

Hugo senēsis hoc t̄p̄e sup p̄mo auicēne et āphorizmis byppo. et tegni ac Salerni scripsit.

Joānes de marliano et ipse hoc t̄p̄e ad p̄currētā Caic. de caliditate corp̄z tēpore estivo et hyemali: et d̄ āntiparistasi et alia.

Ludovic^o pōtan^o iuriscōsul^o et ipse hoc t̄p̄e clar^o b̄etur. **A**bbas sicul^o cui p̄pitiū nomē erat Nicola^o: ex cathania v̄be ouid^o p̄bificij iuris et p̄bie eruditissim^o: et ipse hoc ipsa t̄p̄a reddidit clarissima q̄ apud senā Etburie v̄be p̄bificiū ius optie edocēs quū ingenij cēt clarissimi p̄clarissima monumēta in iure p̄bificio p̄ se scripto reliq̄. vnde et decretales oēs plurimis volumib^o et qdē egregijs sup oēs declaravit. Decretoz et libros cū p̄mētari cepisset morte p̄vctus rē rāta intermisiit: ei^o quoq; extat repetitiōes et disputatiōes ac consilia.

Paul^o de castro iuriū doctor et spectatissime doctrine et eloquentie vir: et ipse floruit: et p̄ ceteris distinctus et clari atq; vtilius in digestis et codice scripsit. Cōsilia quoq; ea in doctrina cōposuit vtilissima. Deniq; cū publico salario plurib^o ānis senē florēt: et patavij legisset āno dñi. i. 437. vite finē fecit.

Sicles de arduinis ex pisaurēsi v̄be nar^o p̄būs ac medicus xp̄tissim^o b̄ijs t̄p̄ib^o claruit: q̄ in medendi arte ceteros medicos venetijs facile supavit. Ediditq; tres magnos ac p̄niles libros. p̄m^o est de venenis oib^o nālīb^o ac artificialib^o. Scōs de decoratiōe. Tert^o de p̄flicatiōe: seu p̄tra oēs sterilitatē tam ex p̄te viri q̄ mulier^{is} p̄tingēt. In oib^o istis libris āntiquoz oīz ac modernoz deā optie p̄strinxit.

Anton^o Randēsis natiōe mediolanēsis ordiis miorū theolog^o clarissim^o et oib^o in disciplinis n̄ mediocriter erudit^o hac ipsa tēpestate floruit: q̄ et ipse vt in oib^o se doctū ostēdēt: singuloz quozūcūq; tam oratorū paganoz q̄ theologoꝝ opa ferme explanare voluit: et q̄maxie Lactantiū v̄z doctissimū emē dare tētavit: q̄ meli^o et dignitati et religiōi sue fuiss^o ab illiusmodi scribēdi gnē se p̄misse q̄ p̄tra tātūz v̄z doctissimū et disertissimū innēbere. Lāobē et quasdā innectinas se puocatur. Ad hūc rogat^o philelpbus vir doctissim^o lras dirigit: cōmonefaciēs vt Aug. patrē imitē: q̄a ille et si sanct^o et sapiētissim^o fuisset q̄ imprudēt erravit: tamē retractare curavit.

Eugenius. 4. gliosus qdē papa natiōe venet^o: familia cōdelmeria vetusta qdē. p̄re āgelo gabriel religioissimus ātea vocat^o hoc āno. v. nonas martij ap̄ d̄dineruā Rome post martiū papā p̄ntifex creatus sedit ānis. i. 5. Hic Gregorij. xij. ex sorore nepos: canōic^oq; celestini hitus p̄gregatiōis sci Georgij de Alga venetijs fuit: p̄mo qdē ipsius Gregorij thesaurarius: deinde senēsis ep̄s: postea cardinalis: deinde p̄ntifex factus: nil eo honore elatior: nulla in re p̄stinā vitā mutavit. Eadē certe humilitate: eadē cōtinētia: austeritateq; vite vixit: quīs in initio sui regimīs malis p̄silijs ductus variis exiterit: quū. n. vīna: hūanaq; oīa p̄turbaret: Romanū populū ad arma excitavit: q̄ ipsius magistratib^o e Roma pulsis novos creauere Ro. atq; ip̄m p̄ntificē: murato habitu cū mōastico cucullo fugē p̄pulerūt: eūq; p̄ tyberī aufugiētē Romā lapidibus et sagittis persecuti sunt. Quū āt Florētia petisset ibi p̄ aliquō t̄p̄s substitit: quo in t̄p̄e oīa bellis et scismatibus v̄biq; p̄turbati cepta sunt. Romā. n. sublato clamore ad arma in libertatē conclamare: et nouis creat^o magistratibus: Frācisū Eugenij nepotem et ecclesiastice ditionis camerariū capiūt. Arcēq; sancti Angeli expugnāt Capitoliū summo p̄sidio muniunt: et per sex mēses in libertatē se p̄dicāt. Eo autem tumultu basilie se cōciliū tā ātea Barrini decreto incobātū augeri p̄ hispāie: gallic: germāie: pānonicq; p̄ncipes ceptū ē: q̄ cōdem reipu. christiane gubernatiōē in arbit. o cōciliij reponēbāt. Ad qdē cōciliū Eugenius bis terq; citatus ire renuit: Quāobcām Eugenio p̄ntificatu abrogato Amedeus eremita oliz Sabaudie dux pontifex delectus est. Eugenius aut indignatiōe permotus: cū inter Carolū frācoꝝ regem: et Burgūdie ducē pacē p̄posuiss^o Delphinū Caroli filiū cū magno comitatu i basilieſes p̄curavit: cuius i petu ille p̄vctus stari dissipatus ē. quīs et p̄mo p̄probasset: pp̄ qdē subsecuta sunt mala. Serunt āt hūc Eugenū p̄ter p̄ntificis dignitatē mirūimmodū amasse bella. Q̄z postea ad se reuert^o prudēt^o et p̄stātius egisse. Qu et p̄ciliū florētie habuit: in quo onēralē ecclesiā cū occidērali cū maximo impendio et la-

boze viuitt: vbi e Joānes paleolog⁹ cōstātinopolitan⁹ impator ⁊ su⁹ p̄iarcha cū plurib⁹ ep̄is archiep̄is qz de ingēti doctissimoz nobilitqz totius grece viroz interfuert: q oēs sumptib⁹ Ro. eccleie ei repositi fuerūt in greciā. Eoz in pelio affuere ⁊ armenit: ethiopes: georgiani: iacobite lybiā aīaqz incolentes: atqz alij ex asia minor: p̄oto: cilicia: syriaz: ac aphrica: q oēs fidei catholice ⁊ eccleie Ro. se humilē subdidere. Undeqz sigismund⁹ cesarē pbenigne exceptū impij corona insigniuit. philippū tamē quoad uixit inimicissimū habuit: a q ⁊ p nicolaū picenini ⁊ sforziā frāscuz adeo bellis vnde quaqz vcratus fuit: vt vix ei respirādi facultas daret. Bona tñ multa vbi p̄ulit ⁊ q̄maxime circa vaticani: qz erarij officinā ⁊ palatij arcē instaurauit: ac vrbis vias strauit: ac lateranēse palatiū restituit: iuxta qd monasteriū dignū iādiu cōditū instaurauit: in quo pulsas canōcias secularib⁹ regulares canonicos sub regula beati Augustini nuprime excitatos: ⁊ p̄bisonarie loco lucēsis agri accitos introduxit. Basilicā qz beati petri ⁊ ei⁹ sacristiā multa suppellectile donauit. Religiosos oēs sub regularib⁹ institutis viuē volētes mirūimodū v̄lexit: ⁊ priuilegijs alijsqz gratijs plurimū iuuit: ⁊ immunitatib⁹ auxit. Gymnasia oīuz qd diligētissime fouit: ⁊ in oēs liberalis: ⁊ potissimū in litteratos fuit. Quoz familiaritate: lz ipse modice litterature delectatus fuit. Et lz vñqz ad p̄dicēdā aliquā p̄ticulārē litteraturā aīuz adiecerit. Doctores tamē ecclesie ⁊ oratores atqz historicos libros ita assidue legebat: ⁊ subtilissimo ingenio oēs intellexerit: Hic vñqz laū polonie regē cū Iuliano cesarino cardinali dyacono in turcos misit: q cum 30. milib⁹ apud Andrinopoliz ceciderit. Erat. n. Eugenius hic aspectu āgelicus oī veneratōe dign⁹: grauis ⁊ modeart⁹ in dicēdo par⁹ in p̄prio victu: sed in familia splēdid⁹. familiares habuit doctos viros ⁊ sanctitate p̄batos: quoz opera in reb⁹ arduis vtebatur. Obijt autē āno a Christi natali die. i. 4. 4. 6. septimo calēdas mar. etar⁹ sue. 6. 4. quo quidē anno beatum Nicolauū de Tolētino ordinis nostri in sanctos rettulit cōfessores: vt suo loco dicemus. Eo itaqz mortuo in beati petri basilica sepelitur sepulchro mar moreo cum hoc epitaphio.

Eugenius iacet hic q̄tus cor nobile cuius
Testantur vite splendida facta sue.
Istius ante sacros se creuit alter ab ortu
Alter ab occasu cesar vterqz pedes.
Alter vt accipiat fidei documenta latine
Alter vt avaro cingat honore caput.
Quo duce ⁊ armenij gratorū exēpla secuti
Romanā agnouit ethiopesqz fidem.
Inde syri ac arabes: mūdiz e finibus indi

Magna sed hec aio cuncta minorū suo.
Nam valida rurūz teucros iā classe petebat.
Cum petit ast illum sustulit atra dies.
Qui semp vanos tumuli cōtempnit honores
Atqz hac impressa condite dixit humo.
Sed nō quē rubro decorauerat ille galero
Vō hoc frāscus stirps sua clara tulit.
Suscepitqz mēor meriti tā nobile quod nunc
Cernis tam prestās surgere iussit opus.

Colūnes Ro. viri p̄potētes hoc āno falso suggesti: q Eugen⁹ Adartini p̄fiscis inimic⁹ dēre: uisset eoz nomē oīo delere magno satis exercitu coacto Eugenū ab vrbe pellere statuerūt: ⁊ ex p̄ue: ste vrbe vbi colūniū princeps morabat magno cū tumultu Romā p̄perates in ipm Eugenū p̄fiscē mouēt: ⁊ apia porta occupata vrbe ingreditū. ur. Quo audito popul⁹ Ro. p̄fiscisqz milites eis obuias fuit: cōfertaqz pugna aliq̄dū ⁊ acriter pugnauere: in qua multi vtrinqz celi ⁊ capti fuere. Quare colūnes ab vrbe recedētes multa dāna ciuib⁹ intulere. Dia. n. diripuerūt: pecora abegerūt: ⁊ multos homines captiuos abduxerūt. Quia ex re multa mala ⁊ cedēs: nō solū aperto Marte: verūetiam p̄ditione subsecute sunt. Huius mali Stephan⁹ quidā colūna: quē Eugen⁹ copijs p̄fecerat auctor fuit: ab alijs enī colūnētib⁹ solū dissentiebat: Is addū quendā colūnēsem marini viceamariū cōprehendit: ⁊ dirept⁹ ei⁹ bonis tanq̄ latrone p̄ter p̄fiscis volūtātē in carcerē indecētē contexit. Quia ex re Eugenij irā in se p̄citauit: q indignatōē p̄fiscis timēs: p̄ditionisqz officiū exercēs: p̄ncle ad eiusdē familie p̄ncipē pfugit: eūqz ad huiusmodi scelus adhortat⁹ ē. Eo autē in mulin qdā Antorij colūne fili⁹ archiep̄s benenctan⁹: ⁊ qdā frater Bassius capti fuere: q frater cū p̄fiscus fuiss⁹ se arcē sancti Angeli capere voluisse: ac p̄fiscē: vñnosqz vrbe p̄pellere: supplicio affectus ē: ei⁹qz corpore quadrisatā diuiso ⁊ ad q̄tuor vrbis portas suspēso: Ea de re Eugen⁹ p̄fiscer piētissim⁹: quz talia abhorreret: dolore ai maximā cōtraxit egritudine. Unde eo āno curare quodā Angeloto Fosco ciue Romāo pax inter Colūnenses ⁊ Eugenium confecta est: Cuius causa Angelotus ita non multopost ob memoriā accepti beneficij cardinalis creatus est.

Bellum secundū venetorum ⁊ mediolanēsum.

Mediolanēses hoc āno dū supradicta Rome agerēt in genuēsi vrbe classe cōparata florētinis in fenti ab eorundē copijs ⁊ venetoz in ipso genuēsi litore supant ⁊ p̄ligātur ⁊ qd vñdē eoz naves i tercepte fuerūt: Quia ex re veneti clatiores facti Crimignola duce terrestri bello mediolanēses aggrediunt. Philippus autē Nicolao picenino ex Eiburia euocato cōfess⁹ clasēz venetā in pado apd Eremōnā supauit: ⁊ Crimignole imper⁹ per terrā retardauit: vñdē ⁊ veneti nō ita multop⁹: sicut dictum ē: Crimignolā capite mulctarūt: Quo mortuo ei⁹ copias Joānes frāsc⁹ gōgaza suscepit: q ⁊ ipse etiā in hoc certamine ita gessit: vt vict⁹ gētib⁹ suis ipse inuict⁹ cū ip̄s victorib⁹ de laude: gloriāqz certarit. Hic autē impator multas veteranas legiōes secū habuit: v3 Batamelatā narnēscz virū a iuētute sua acerrimum: Bēnē postea impatorē: Tyberii: petrū paulū Ro. Detesalū bergomensem: ⁊ p̄iosqz alios eminentissimos viros in armis exercitissimos. Nicholao vero picenino Vitellian⁹ sorouiliann⁹

1432 663i

1435 6634

et alij copiores additi sunt rei bellice ignari et in eo munere clari: quorum prout adiutus egregia gessit factura. Ad supata: ut diximus: in eridano: alias pado flumio venetorum classe receptis: brevi oppidis: quod veneti in agro cremonensi tenebant: quum ingentes exercitus coparasset. Haremalara primum apud cavallonum illuc superavit: atque alios predictos legatos mercenarios fugavit: quibus perligat: etiam philippus quum aio autus esset Sigismundum imperatorem pollicitationibus et promissis: ac etiam ipsum iohannem fraticum venetorum imperatorem ad se allexit. Et sequenti anno Nicolaus piceninus cum iohanne fraticis et alijs pluribus in brixianis militibus brixiana urbem aliquot mensibus oppugnavit. Sed cum petrus aduocatus et Antonius martinus atque alij ciues copulati una cum fraticis barbaro in ea praetore acriter eam defendere obmissa Brixia iniquo hyemae tempore ad occupanda castella circumquaque posita peritus est: ne scilicet in urbem oio submissi possent. Unde in Veronam conuersi oia longe lateque in agro veronensi et vicinis depopulati sunt: nec veneti quicquam reliquit. Occupata etiam magna ex parte mincio: atque ibi et benacum lacum occupare studuit: nec quicquam navibus subduci possit: penuria namque in brixia laborantibus ex arborum tam remulco. Naves quidam per venetos attrahere visum: quod sancti Andree accolae vocant sensim in benacum a peneda ad Torbolium dimisere et resecte: quum ex attritu quassati essent: re Veronam meliusculam fecere. Verum quum Nicolaus piceninus nihilominus veronenses et vicinos plurimum irgeret: fraticus folear dux: et reliqui veneti de se actum esse existimantes nisi primum aliquem egregium bello virum pro exercitu ducerent mercede educerent. Et tunc confestim oratores ad florentinos socios oratum miserunt: ut si reipublice venete et totius Italiae libertati consilium esse velint: fraticum Sfortiam prope cum oibus copijs in suum auxilium mittant: alioquin de eis actum esse scirent. At florentini suo et sociorum periculo commoti fraticum ipsum adhortant: ut arma pro venetis sumat. Quibus quidem precibus permotus: fraticus primum per Eugenium pontificem agri piceni marchio declarat: statim in veronensem agrum cum multo exercitu pervenit: ubi mox ad suam locum contra hostem aliquod tempus acriter pugnavit. Tandem picenino ob egitudine et pugnarum paucitate cedente evestigio oia de vicinis et veronensibus castella recepit: quod victoria clarum. Brixia a Vitelliano obsessam etiam liberare statuit. Sed cum oes aditus intercluderent: Vitellius fluvium supra tridentum traiecit: et in tridentum agrum montes archi oppidum natura munitissimum oppugnavit. Sed cum piceninus Archiepiscopus venisset defensorem fraticum Sfortiam perligatus cum viro verso exercitu fuga sibi salutem expetit. Sed tamen quod dicitur piceninus eius exercitu supato in Archi oppidum se recepisse. Et postea a quodam todeschino ingentis magnitudinis et roboris famulo humeris tantum caudaver infectum sacco involutum ad suos est per hostium castra delatum fuisse et castra sua statim refecisse: dum taxat hec ageretur philippus egre ferens florentinos adhortante Eugenio pontifice fraticum Sfortiam veneti auxilio misisse: eodem in Basilea urbe celeriter cogi statuit. Quo Eugeniu venetorum patricium et amicum pontificatum pararet. Ille vero concilij auctoritate mirum modum formidans apud Ferrariam aliud concilium idixit. At philippus cum hijs qui in concilio basilicensi erant egit: ut Eugeniu citarent: quum ire nollet pontificatum abrogaret et Amedeu socerum suum Sabaudie ducem iam cremita factum pontificem crearet: quod et factum est. At vero piceninus et mantuanus marchio huius multa suscepissent incommoda statim resumptis viribus ex tridentinis recedentes maximo impetu Veronam venerunt: et urbem ilico cepere. Fraticus atque Sfortia: et Jacobus Antonius marchellus venetorum consul capta ab hostibus Veronam intelligentes: eo prope cum oibus copijs maturant: urbemque quateriduo post maxima cum viribus eade recuperant: que res bene gesta initium future felicitatis veneti fuit. Urgebatur et eo tunc bergomum et brixia intolerabili inedia. Unde et iacobus Antonius marcellus vicinis apud veronam hostibus statim citato cursu huius itinera interclusa et circumclusa foret per asprum colles et loca etiam foris munita brixia venit: eamque ac bergomum supato vitelliano obsidione liberauit. Et si solus predictas urbes ea obsidione liberauit: verum etiam ea estate supatis ad Soncinum oppidum philippi ducibus captis: eiusdem mille et quingentis egibus: et quidam brixiana castella mox recuperant: et prem cremonensis agri mantuanique: ac tota abduce gerra in venetorum potestate Sfortia brevi redegit. Amisit tamen mantuanus princeps Asulam Lonadum: et pischeriam tria solum munita oppida. Aberat tamen piceninus quando ille clades philippo illate fuerunt. Piceninus atque in Etruria existens: cum in venetos mutata fortuna audiret: oium precibus fatigatus ad philippum rediit: in Brixiano agro contra Sfortiam apud cignanum vicum occurrit: hoc aio: ut fraticus hosti pugnandi copia faceret. Ad detractavit tamen fraticus certamine: quum ibi aliquod tempus pugnatum esset incerta victoria discessus est. Fraticus tamen exercitum circumferens aliqua oppida picenino abstulit et in venetorum potestate contulit. Ad artinegu autem agri bergomensis fraticus profectus: quod piceninus firmo munerat presidio obsidione cingit: et oppugnat. Quo audito piceninus aucto exercitu fraticum occurrit: et cum maximo in discrimine deduxit. Sed ante hec ageretur preter omnium spem pax inter philippum et fraticum Sfortiam ignaro picenino enunciata est. Itaque apud Caprianam agri mantuanum hec pax hoc modo composita est: anno scilicet salutis nostre millesimo quadringentesimo quatuoragesimo secundum: fraticus Blanca philippi ducis unica filia in uxorem ducta pontremulorum oppidum et Cremonam urbem cum eius agro preter pigotonum oppidum munitissimum: et castella que mantuanus et palauicinus de cremonensibus possideret: utque illa preterea que philippus: et qui cum philippo sentiebant bello cepissent: queque item veneti: eorumque socii preter Asulam: Lonatum et pischeriam: que mantuanus principis ante id bellum fuerant: redirent: utque qui huius sententie stare nolissent communis omnium hostis haberetur: Et hec de bello septennij confecto inter philippum mediolani ducem et venetos: prout audiui et legi ita breviter conscriptum.

Cosmus medicus florentinus nobilissimus et potissimus civis: qui superiori anno e florentia pulsus fuerat hoc anno quum in urbem revocatus esset gubernationem reipublice sue statim reformare fecit: unde et multos aliterius aduersae factionis in exilium egit. Hic namque Cosmus apud florentinos civis primarius fuit: omniumque non solum apud italos: sed et forte apud exterarum nationum opum affluencia primus habitus est: et non solum divitiarum abundancia: sed et prudentia: humanitate: liberalitateque: ac ceterarum virtutum: bonarumque artium: et praesertim historiarum praestantia omnes superavit. Ipsas namque tantas opes: ut nonnulli existimant ex pecunia Belshesaris Cossae qui fuit Joannes pontifex vigemultum in tantum auxisse: ut in toto terrarum orbe nullus ei parvus capere possit. Tanta namque fuit huius divitiarum abundancia: ut suo auxilio Graeciae Sfortia mediolanensis ducatum obtinuerit: et propterea nominatissimus fuit. Hic florentiam latenter: ut ita dixerim suo opere suamque imperia clarior reddidit. Multum namque ecclesiasticis edificiis cultior et clarior potissimum fecit. Et impavens praeter cetera celebre monasterium apud Fesulas non longe ab ipsa urbe ordini canonicorum regularium divi Augustini extruxit. Aliud etiam intra urbem in honorem beati marci evangelistae ordini sancti Dominici a solo edificavit: in quibus bibliothecas extruxit adeo superbissimas: ut omnes superent: quas suo tempore habuit Italia. Alia quoque nonnulla ea in urbe et alibi extruxit monasteria: et parata edificia: Sed et in honorem divi Laurentii martyris non longe ab ipsius habitaculo domo templum et monasterium seu canonicatum praemagnificum edificavit: addidit multis praenuntiis ad sacerdotum divina facientium necessitate: quod quidem opera viri magnificentiam praesentant. Porro qui Cosmus hic annis multum vixit: relicto pro se petro filio viro paterne imitatore anno dñi. 1464. cal. aug. defunctus est in senectute bona viri placidi industrii et memorati dignissimus: et praeviatorum omnium italicorum valde felicior: sepelivitque cum petro filio apud sanctum Laurentium a se positum cuius hoc titulus: Cosmus medicus patrie pater. Superest et nunc eius Laurentius ex filio petro nepos: quod omnes auras virtutes atque divitias reviviscere facit.

CJoannes Graecus gogaga Graecus superioris filius: quod anno etatis suae xv. patri in regnum successit: 1434 6633 anno postquam regnavit annis. 27. Sigismundo cesare matris ex parte marchionale dignitate: addidit imperii signis ab eodem cum ingenti gloria obtinuit: et Barbaram Joannis Brandenburgensis marchionis filiam Ludovico ipsius Joannes Graecus filio idem Sigismundus imperator desponsavit uxorem: quod quidem nuptiae familiam gogagam bonestare vixisse sunt: eo quod puella Sigismundo ipsi augusti affinitate coniuncta erat. Vixit deinde pro marchione natum dignitate adeptum hic ipse Joannes Graecus annis. 9. et fuerit eius dies anni. 51. et mortuus est: vir certe praestantissimus: eo quod cunctos gogagas praedecessores suos felicitate: prudentia et divitiis excelleret: cuius virtute et praemortui lombardiae felicitate eius matruana civitas opibus et populo plurimum aucta fuit. Erat namque vir fortissimus: quia venetis mercede Philippum ducem adductum tribus pugnis in brixiano agro cuius hostie brixii maximus de hoste reportavit triumphum: Et quoniam maxime apud macholdium vicum tertia pugna habita. Eo namque in praefecto philippi copias penitus praestigavit: et Carolum malatestam totius exercitus praefectum cepit: quem non ob affinitatem incoelum abire permisit. Alia quoque in cremonensi agro pelara facinorosa stramine gessit: et per quod et multa oppida de cremonensi et brixiano ac veronensi agro accepit: et suo impio adiecit. Ab senatu postmodum veneto deficiens: et philippo duci applicatus non est inferiora una cum picenino egit facinorosa: in qua Veronam venetis abstulit: totumque fere eius agrum atque brixiensem: necnon et vicentinum a venetis praeterea defecit. Quatuor namque genuit filios: Ludovicum. et Carolum: Lucidum et Alexandrum viri moribus scilicet insignes: quod omnes etiam arma cum laude tractaverunt et litteris ornatu fuerunt.

CAmoris immoderati exemplum. Amo amatores: ne dicam amatores his diebus in Italia fuerunt: miles unus Lurial nomine Sigismundi imperatoris curialis praecipuus: altera vero Lucretia ex senesi Ethuria urbe oriunda: abo decori: aboque speciosissimi. Sed Lucretia crebri pulchritudine et innumerabili fulgore praecellens adeo ut omnes et Caesar ipse qui tunc aderat aliquando dubius esset an eius facies humana vel angelica haberet. Hi namque dum Sigismundus imperator pro corona Romana praeficeretur: et Sena urbem per aliquot menses petisset: ceco quodam amore adinvenit solo visu exarsere: et deinde ad percipitum finem tandem pervenire: et cum ibidem per aliquod tempus in bonis diebus deduxissent: necessarium fuit ob cesaris absentiam ab invicem se separari: Quia quidem separatio tanta vixitque praeraxit tristitia quod Lucretia post longas et implacabiles lachrymas in maximam incidit egredindum: ex qua post dies plurimos mentem exhalavit animam. Lurialus vero postquam ab oculis amantis evasit: et ipse nunquam ridere visus est: nec ullis iocis aut facietis ad lenitiam revocari potuit: vixitque impium mortem evasit. Ex quorum exemplis hoc in opere monentur iuvenes quantum lascivia et imoderatus amor insanos reddat homines: unde virtutibus temperatisque amoribus studeant: quod sole praedecessores bonos efficiunt. Horum historia eloquentissima prius pontifex ante praeparatum pulchre descripsit.

Alphonso regis captivitas.

CGenoveses hoc anno dum alphonso tarraconensis rex Caetana urbem obsideret et expugnaret quod a mercatoribus suis genuisset: acriter deferebat. 12. onerarias naves: et 35. triremes philippo mediolanensi duce eorum et domino annuente et auxilium praestare in auxilium eorum miserunt: Quo audito statim Alphonso rex cum maximo dum regibus ac innumerabili pene principum occiderat exercitu eisdem obviam fuit: Contra quos genoveses duce Blasio axereto et helya spinola: iacobo iustitiano: et Lyphano de mari: et Galeotto lomellino cum alijs plurimis navarchis milita aliorum praestantia: armorumque atrocitate in philippo pervenerunt: ubi per horas cum multa sanguis effusione id praestant praeraxerunt: tandem genoveses superiores effecti Alphonso ipsum regem cum duobus fratribus regibus ceperunt: vix Joannem navare regem: et cum eo hispanie regem: aderat quoque alij plurimi principes:

1434

6633

1435

6634

6655

1436

scilicet Antoni⁹ Sinucse dux: Joāneslātoni⁹ Tarēti pnceps: Josias ducis Adric patru⁹ Antoni⁹ Ogerij comit⁹ fundoz fili⁹: Nichola⁹ specialis pcurator: B. dac⁹ in vltiori hispāia comes: ac iōānes quē in ipsa eadē hispāia magistrū Lābire vocat: et ne singulorū noia referātur scūt fuisse centū et supra pnceps et ducēti egres aurati: Capti quoq; et alij plurimi insignes nobilitate atq; opib⁹ viri: quorū ps maria ex vtrazq; hispāia: pleriq; sicuti reliq; cāpani cū quib⁹ tātam predā gēuēses collegerūt: q̄tuz vn q̄ ab vllis auctorib⁹ maritimis adepti fuerūt. Hos nāq; oēs Blasius gēuēsis generalis classis pfectus capiebat p maiori parte mediolanū ad philippū ducē vinctos perduxit. At philipp⁹: vt erat ato glorioso et incredibilis magnanimitat⁹ vir vt sibi nomē faceret eternū eos oēs nō vt captiuos et gēuēsiū hostes suscepit: sed vt reges et pnceps atq; aicos oēs habuit: quos etiā paulopost cum mīerib⁹ ipse dimisit. Alphōsus aut in regnū reuersus Caictam statim obtinuit. Quasobres gēuēses indignati q̄ Alphōsum hostē: quē cū tāto corū periculo captū tā leuiter dimisisset: Frāscō Spinola et Thomas Gregoso olim dūce auctorib⁹ a philippo discessere: cefoz in vrbe Obicino alzate dictatore: et pulsus eius pfecti dijs vrbe in libertatem redegere: que sub philippo dūce per quattuordecim annos fuerat. In libertatē itaq; vrbe redacta gēuēses vt omnes libertati fauerēt sex viros pfectes libertatis defensores delegerunt: apud quos vna cum dūce electo summa rerū oīum esset. Dux autem elect⁹ fuit Thomas Grego⁹.

Thomas itaq; Gregosus superiore pximo anno Obicino alzate dictatore crudelissimo a gēuēsi bus obrūcato et philippi ducis perfidio et genua pulso in ducatu restit⁹ dūcauit ānis octo: vir certe cū singulari prudētia: tū promptitudine cōsiliij admirabilis q̄ inuicē mēoratu digna in pmo ducatu: et in secūdo peregit factioza: et pmo quidē cōtra Alphonsū Bonifacianā Corsee vrbe: seu oppidū occūpare voluit: indeq; cōtra philippū mediolanū dūcē. Suscepto itaq; hoc magistratu vna cū ceteris: et maxime Frāscō Spinola viro sapiētissimo: audacissimoq; ac reliqs libertat⁹ defensorib⁹ statim vt rem publicā in pposito pfirmaret: vniuersaz gēuēsiū ditionē suā prudētia in deditiōne accepit: Cui philippus mox Corcellū cū copijs ad inuestādum misit: sed cū paulop⁹ inuestāb⁹ Florentinis: q̄ civitati anno nam submisstrabāt: et finib⁹ suis eiecit: tādem et hic quū multa bona vrbi cōtulisset: Chium. s. Erecie insulā ab impetu venetorū oīū obfessam: eiq; albigenā vrbe a Nicolao picenino laceratā defensasset: in eū per Joānem Antonū fiscum virū inter gēuēses potentissimū coniuratione facta principatu deiectus est: et Raphach Adurno tan⁹ pacis inimic⁹ signat⁹ est. Hic petri Gregosi q̄ Cypriū domuerat: vna cū septē alijs filijs fili⁹ fuit: Nā idem petrus dū Gregosi ducis frater octo filios ex duob⁹ vxorib⁹ genuit. s. Rolādum primogenitum: fm hunc thomā: tertū Bartholomeū: Spiritam: Abzaam: Baptistam: Prosperum: et omniū nouissimū Joānem: Huius autem si ij fuerunt petrus et paulus nunc vbi archiepiscopus et cardinalis ac dux.

6657

1438

Lbertus Austrie dux et predicti Sigismūdi gener: necnō et Boemie vngarieq; rex hoc anno. xiiij. cal. aprilis. xxvj. germāoz imperator post Sigismūdū creat⁹ imperauit ānis duobus: vir quidē optimus et oī virtute decorat⁹: qui apud Frācordiā oīniū suffragijs ea opinione et fide creat⁹ fuit: vt ei⁹ impio et principatu orbis felix diceret⁹: Cui⁹ rerū bene gestarū magnitudine celo et immortalitate dign⁹ erat. Sed āno imperij sui 2° veneno epoto vite sue finem fecit: vnico gnato superstitē relicto: Hui⁹ imperij principio multa in celo fuere prodigia. Tres enim soles cō āno visi sunt significātes triplex ecclesie regimē: v; Eugenij et cōsiliij: atq; Felicis: p quib⁹ multi tumultus in ecclesia dei surrexere: quo etiā āno rebemēs vētus vbiq; flauit siccūs arborēs: domos euertens. naues demergēs cum alijs infinitis ppe malis.

Cōciliū Basilee hoc āno ex Adartini pape decreto cōgregatur: lēre tamē et parua admodū frequentia: auctoritateq; martini pū nutritū: in quo hispanie: gallie: germāie: et panonie pncipes cōuenire: q et philippi mediolanensium ducis suggestiōib⁹ cōem reipu. cām in arbitrio cōciliij: vt Eugenij deponēt reponēbāt: pulcherrimū certe initū habuit: sed turpissimū exitū ppter scisma subleuatū: in quo Eugenius pūat⁹ et Amedeus Eremita dudū Sabaudie dux ad pōnsiciū mun⁹ inuit⁹ delect⁹ fuit: quē Felicē. 4. vocarūt. Vt Eugenij pgnita cōciliij iniustitia Delphinū Caroli frācoz regis filiū cū magno egratu i basiliēses vocauit: cui⁹ impetu vntus ipse statim dissipatus est.

Felix itaq; quart⁹ hoc āno dechnoseptio nouēbris die Eugenio pōnsice a basiliēsi cōcilio philippo ducis pcuratiōe deposito in scismate pōnsice maxim⁹ elect⁹ sedit ānis nouē. Quo creato cūestigio sediti ones plurime in ecclesia dei exoriri cepit: quū christiana respublica trifariam diuisa esset. Nāq; alij Felicē hūc: alij Eugenij sequebātur. Alij q; erāt qui neutrales dicebātur: quia neutris obtemperabāt. Hic itaq; Felix: seu Amedeus prim⁹ Sabaudie dux fuit: quia Sabaudenses principes vsq; ad hunc ducem: nō duces: sed comites appellabātur: qui a Sigismūdo Cesare titulo ducatus obieto dux Anne deus vocatus ē: vir certe omniū virtutū claritate adornat⁹: v; dōitate: pietate: religiōe: iustitia: magnanimitate: liberalitate: atq; dīna: hūanaq; prudētia: Quasobres imperiū suū vltra citraq; mōtes mīrū immodū auxit: que cū Ludouicū vniūcū supstite filiū educasset: dūcē in regno cōstituit: ipse eremiticaz vitā in Sabaudia ad Ripallie locū cū qbusdā nobilib⁹ tanq̄ paradysum deliciaz sibi delegit. Cumq; eo in statu vitā celebrē in terris agēt: a basiliēsi cōcilio (vt pfer⁹) pōnsice elect⁹ fuit et rogat⁹: q̄ inuit⁹: ex illi mans se deo re gratā facturū pōnsiciū mun⁹ obinuit in quo cū q̄ta religiōe: q̄ta cum pietate et iustitia id mun⁹ exercuerit dicē nō attinet: cū ēt ab inuēte etate erga pauperes et egenos cōmiseratiōe fuerat pro-

fusissimus: et circa vna oia assidue semper existeret: et alia circa virtutē necessaria nitro cōplex? fuerit affectu. Verūtamē cū pacis et humilitat? amator existeret: mortuo Eugenio pōtifice statim nullis pulsat? scib? Nicolao eius successori bñamissime cessit: et in loco humilitat? reuer? cōsedit: quo cognito Nicolans et ceteri p̄res p̄firmat? p̄us oib? per eū gessit in patria sua eū delegatū ex latere creauerūt. De faciens demū in senectute bōa p̄eius obitu et miraculis claruit. Dignū itaq? etnā post mortē repetet? eius p̄eonia. Fuit q̄ppe et hic clarissimus p̄nceps p̄ter clarissimū genus et sue elegātie formā ac regiaz dignitatē et p̄imp̄tā eloquētiā q̄ sunt nature dotes morib? integer vita et religiōe scūs: i subditos clemēs in vitijs asper: in bello magnānis et in deuictos benignissim? ac demū in oēs iustissimus.

Cōciliū Florentie hoc ēt āno ab Eugenio pōtifice d̄ basilicē celebrat? in q̄: vi p̄nassus ē: iōānes p̄stātinopolitan? impator et eiusdē vrbis patriarcha: atq? alij innumerabiles religiosi tā greci q̄ latini: ac alie atq? alie plurimē natiōes p̄uenerūt: vbi sepi? b̄ito p̄uētū de multis inter grecos et latinos disputatum ē: tādē post multas disputatiōnē cōsentitū eo veniū est: vt greci rōmib? cōuicti fatēnt sp̄m sanctū a patre: filioq? p̄cedē hominib? eē nō a patre m̄i (vt ipsi credebat? p̄uenire: vtq? in āstimo tritico panē cor pus xpi ab eis p̄secraret? ac purgatori locū crederet? postreō vt fatēntur Ro. pōtifice verū xpi esse vicariū: petriq? legitimū successorē p̄mū in orbe xpiano locū tenere et oportere: cui et orietalis et occidentālis ecclesia merito pareret? q̄b? sumi? et ita cōposuit impator et patriarcha cū reliqs grecis: hoc. s. āno. 22. Nouēbris gaudētes in patriā redire: hoc mō p̄posita re grecor? Ratiemij et? Indi cū fide nostra cōuenere. Sūt tamē qui dicāt eo in cōcilio declaratū fuisse vt glibet sacerdos iuxta ecclesie sue consuetudinem aut azimo: aut fermentato celebraret.

Ambrosij? similiter Florenti? Samalduēsiū ordis gnālis abbas: theolog? insignis: et grecis latine q̄ lingue accurate doct? ac bōis oibus disciplinis ornat? per hoc tps in florentino p̄cilio q̄ maximo fuit in p̄cio: q̄ et inter cetera sui ingenij monumēta Biogenē: Lactiū de moribus et vitā phōnū ad Cosmū medicen et greco latinū fecit. Alia insup opuscula docta et elegāntissima cōposuit.

Nicola? cuboicens sagūdī? eps nō min? latinis q̄ grecis litteris erudit? eo in frequēti florentio p̄cilio medi? assistēs plurib? viris audientib? disputatiū vba atq? snias tū grece: tū latine: plarās adeo ac cōmodate referebat: vt mira celeritate vltro citroq? in vtrāq? linguā summo ornatu redderet.

Ioānes Tortellius natiōe aretinus? Romāi pōtificis subdiacon? et cubiculari? ac Nicolai postmo dū pōtificis p̄tubernalis et studioz suoz intim? comes: grecis latinisq? litteris: ac theologicis n̄ medio critet? doct? hac ipsa tēpestate floruit: singularissime bñamitat? et grauitat? ac reuerētie vir q̄ inter cetera studioz suozū monumēta de scribēdi rōne opus p̄claz edidit: in dialēctica et cōmentarios cōposuit. Athanasij q̄q? vitā ad Eugeniū papā i latinū trāstulit: et Appianū historici ad vbu interpretatus est.

Laurent? pallēis nō min? p̄bus et theolog? q̄ rhetor et grāmaticus hoc tpe c. aruf exiit ad Joānem Tortellū aicissimū suū elegantiū libros sex et Neapoli dedit: q̄bus certe nro seculo nil vtili? excogitari potuisset: p̄ q̄b? eū oib? grāmaticis q̄ sint aut vtiq? fuerint magna audacia p̄ponē nō formidamus. Scripsitq? et in dialēctica: et in Quinilianū p̄mentarios dignissimos: eplas q̄q? pauli in latinū vtr? Homez insup et Herodotū ac Tucidides grecos latine loq? docuit. Inuictissus plurimas et aduersus multos: et pōtissimū aduersus Raudēsem in Lactatij correctione composuit.

Blōdus statius forolinicius vir doctissim? et dicēdi gratia grauissim? Eugenijq? pōtificis secretarius dignissim? hoc ipso tēpore easobzes multo habitus ē in p̄cio: q̄ p̄ter oratiōes et epistolas innumerabiles a se editas maximā gloriā italie p̄tulit: q̄ p̄ceteris latētez sup̄a milē ānos historia tanta attigit vlls gentia: vt onob? et 30. libris eādē diffuse ornateq? ostēderit: nā oēm nedū italie: sed totū olīm Ro. impij p̄uinciarū: regionūq? statū perpulchre descripsit: indeq? de Roma triumphante li. x. et de Roma inflau fata li. 3. ac de italia illustrata lib. q̄. 13. ac alia multa et q̄s multa et ad verbū excerptissimus: q̄q? religē filios: bonarū litterarum studiosissimos.

Athbe? palmeri? natiōe florentin? historicus et p̄bus ac orator discretissimus: ip̄s q̄q? t̄pib? viguit: et inter p̄claros viros in cōcilio florentino ānueratus fuit: q̄ cū ebzonica Eusebij cesariēis de rēporib? q̄ diligētissime emēdassit: et ab āno domini. 1442. vsq? ad ānū domini. 1448. ipse perfecit. Deinde cū de āgelis libz p̄scripissit errorib? plenū tanq̄ b̄tē? cōdēnatus ap̄d Coronā ciuitatē exulsus ē.

Suarin? veronēsis Chrysostozie Bysanti p̄bi discipul? grāmatic? et orator ac p̄bus eruditissim? grece latine lingue facū diffinivus b̄ijsdē q̄q? t̄pib? tū apud Veronā: tūq? apud Florentiā: Ferrariāq? legēdo: docēdo et p̄ponēdo: eū infinitā pene discipulor? turbā ad se erudiendā traxissit: maximū laudis p̄conium p̄meruit: hic vna cū Victorino Feltrēsi Joānis Rauenat? viri doctissimi discipulus in p̄ncipio fuit: q̄ abo cū doctissimi euassent: Tadez Suarinus Venetijs: postea Ferrarie: et Victorinus Adā tue publico salario vocati multos in vtrāq? lingua erudire ceperūt: inter quos et mātuānos et Ferrariēses p̄ncipes fuere. Hic itaq? Suarin? cū ingenij eminētissimi decoratus ēt: grāmaticales regulas viriliter in ordinē redegit: Inde quoq? et Strabonis geographiā et nōnullas ex plutarcho vi. as et grece latinas eloquētissime fecit. b̄entur et ipsius cōplurime elegāntissime oratiōes et epistole a se editē q̄ ingenij et doctriē sue magnitudinē p̄seferūt. Deficēs tādē in senectute bona Ferrarie apud Carmelitarū sepulchro marmoreo insigni decorato epigrammate sepellit.

Georgiū Tapesotū vix doctissimū et aplicū secretariū cū b̄ijs florū sic cōstat: q̄ ab Eugē. pōt.

1439

6638

0211

0211

fice Rome publico gymnasio vocatus: multis annis hispanos gallos germanosque viros p̄statissimos vna cū italicis oratoriā et poeticā docuit disciplinā: hic aut ex monamēti suis rhetoricā conscripsit non im probādas. Itē dyalectice et in orationes Ciceronis peraphrases vtilissimas.

C Joānes quoque Aurispa Secretarius apostolicus grāmaticus: et rhetor luculentus: et ipse tēpestare hac in p̄cio fuit: et qdā p̄ua p̄posuit.

C Gregori⁹ Tiberias poeta ēt hīs t̄pib⁹ claruit. **C** Antoni⁹ guayner⁹ natione papiēsis medic⁹ celebrat⁹: hec ip̄a t̄pa suo ingenio: suaqz insigni doctrina clarioza plurimū reddidit: q in medicinis hec infra scripta cōposuit. De febrib⁹ lib. i. De stomachi egri tudinibus et curis li. i. De matrice li. i. et de egritudinibus et curis in gnālī egregie scripsit. Sed et de arthe tica in iūcturis et colorū passione tractatus cōposuit. Seran⁹ et ip̄ius de fluxib⁹. De pleurexi et aliqua alia in 3° Anicene libro composita.

C Apollinaris cremonēsis medicus p̄cipuus sui t̄p̄is p̄b̄is: et ipse hoc qz t̄pe in p̄bia super lib. de aia: et super libris calculatozis cōmētarios nō contēnendos composuit.

C Marcus Ephesi⁹ ep̄s natione grecus: vir oibus in disciplinis egregie doctus atqz astut⁹: hīs dē tē pōib⁹ ad p̄ciliū florētie cū religis grecis v̄it: et magnā sue doctrine experiētia fecit q sua astutia et greca na malignitate vsus solus in suo sensu obstinato aio p̄fissilēs: patrū sententijs in oibus se cōtrariū exbi buit: qz et postmodū in patriā reuersus sua p̄fidia vniuersaz greciā a p̄posito scō et iurifurādī voto puerit: et ad p̄dcōs errores puerit: quod et deus oīum maloz vltor diu nō permisit rabiē pestiferi hois ēē ip̄unē: tertio nāqz āno ex acto miserū scūissima inuasere supplicia: qz cūz sanus nepbāda et putrida p̄ oribodora fidē euomerat mēdacia: ita ecōtra horribili p̄ea per aliquot dies: vicinū quo sumpterat ore corruptū ab alio renouauerū: et eo tādē in terro fetore miserā: vt Arri⁹ bētic⁹ scribit effudit atam.

C Galtotti⁹ carretinus Sinarij liguz oppidi et alioz oppidoz multoz marchio hīs t̄pib⁹ ap̄ idē castellū regnās: cū p̄tes philippi ducis mediolāi p̄ gennētes et albiganos a p̄cenino acriter obfesos tueret: et terras oēs gennētiū sibi vicinas vna cū p̄cenino impatore ingēti clade afficeret: et magnā i p̄o suo oppido hoīz vi et pecoz aliarūqz rerū direptaz indies p̄portarent: magnā gennētiū indignatio nē in se p̄citauit: p̄pter qd et ab ip̄is gennētib⁹: haud multopost reb⁹ mediolanēsiū cōposuit maxia bella et dāna sustinuit ab eis in ip̄o Sinarij castello diu et acriter obfessus fuit: a qbus tādē supatus vniuersuz castz in direptionē militibus darū fuit: et oia eius forticia p̄planata fuerūt. v̄ez auxilio philippi in re gnum restituit: nō diu supuixit: relicto post ioāne vnico filio viro vtiqz optio: q pro viribus quoaduixit diruta reparare nō destitit. q̄tū āt Galtottus ipse regnauerit nō habemus.

C Ludouicus Salucia⁹ pedemoniū oppidi marchio Thome quodā marchiois filius p̄ hec t̄pa post patrē in eodē oppido: ac alijs plurimis castellis regnare cepit: et vsqz ad ānū dñi. i. 473. regnauit ānis ferme 35. vir certe illustris et oibus v̄tutib⁹ tā dñis q hūanis egregie insignitus: doctus q̄ppe erat et m̄ tarū rex scia tallebat: cuius fama cū ad oēs italos p̄ncipes puolassit: cū plurimi pacis iūgēde arbitriū delegebāt: et p̄ferti cū veneti et p̄b̄i p̄p̄s mediolanēsiū dux adinūce grauisimis filijs diu decertassent hūc v̄t̄z p̄pe diuū arbitriū v̄terqz vna cū nicolao effēse sorozio eius delegerūt: q statū sua p̄uidētia et cle mentia inter eos pacē p̄posuerūt: p̄ q re ingēte gloriāz p̄meruerūt: alia qz consimilia et multo maiora plurima gessit v̄tutū op̄a: huius inē cetera peculiaris laus est q cōfōsynas q̄maxias erogare volebat: et lectiōibus: et maxie operū diuū patris Aug. plurimū incubebat: hic orationē suāz pulcherrimis edificijs mirūimodū auxit: et potissimū in Reuello oppido padifoni p̄pinquo arcē inexpugnabile instaura uit: et p̄similia edificauit: obiit āc āno. i. 473. de mēse ap̄ili: Alouiso eius p̄mogenito relicto.

C Blasius areren⁹ patria gennēsis plebeo gnē nat⁹: hīs t̄pib⁹ ob egregias res in maritio bello p̄ Al phōsi⁹ regē bñ gestas et castello Saranallis a philippo duce mediolāi donatus in magnū et insignē vi rū euasit: et sibi nomē eternū p̄gessit: id āt castellū nā munitissimū ē in supelio cliuosi mōi cōstitutū: q et Schrimie flu. abluir: distatqz a Berdona lōbardie ciuitate. x. milia pas. ipse aut Blasius hūili loco natus: cū ingentij maximi euasisset vir: ibutufqz bōis l̄ris: ip̄imis curie scriba seu cācellarius p̄stitutus fuit: indeqz ēt maritimarū rex peritia doctus p̄ piratas cū qbuldā triremibus p̄fectus maximā cōtra p̄stū nerrū piratā p̄pauit famā: qz cū illo p̄gressus: l̄z eo potēti⁹ et fortior habere: tñ euz arte et v̄tute qdā supauit: q quidē res bñ gesta magnū Blasio pepit nomē: p̄ q ēt p̄ Alphōsi⁹ regē i maritio bello in classis p̄fectura sup oēs alios p̄latus fuit: q cū. i. z. onerarijs nauib⁹. 35. triremibus aduert⁹ Alpbō si⁹ regē et alios inuērabiles p̄ncipes p̄gressus: maximū: vt p̄misus ē de eis reportauit trūphum.

C Leonellus Estēsis Ferrarie marchio: Nicolai marchiois p̄mogenitus ex Stella nobile a delescē tula pellice susceptus: hoc āt āno patre nicolao apud mediolanū defuncto: in ferrariēsi regno succedens regnanit ānis nonē: vir certe magne hūanitat⁹ et p̄uidētie ac liberalitat⁹ insignis necnō et bonaz littera rū egregie doctus: q paterno regno regno suscepto illud cū magna pace et iustitia p̄ oē v̄ite sue tēpū gu bernauit: et v̄bē ferrariēsez muris nouis ex p̄re padi cingere cepit et plurima edificia tū publica: tumqz priuata: et qdē superbissima in v̄bē crexit: atqz vias v̄bis: et plateā v̄t plurimū statuit: ac v̄bē miro de core illustrauit. Et cū monasteriū sancte marie granarū extra Leonis portā ordini sancti dominici p̄ pulchrū crexissit: eidē indulgētiā plenariā a sumo pōtifice ipetravit: in quo et post mortē se sepeliri fecit hic Joānis Strāncisi gōsage māmani filiā duxit vxorē: ex qua Nicolai vnici filiiū mire pulchritudis et v̄tutibus oibus adornatū suscepit filiiū: quē cū puerulū dimississet: eius tūclā: simulqz et regni curam

fratri Borso moriens commisit.

Ferdināndus hispāie vltioris et citerioris seu Aragonie ac Sicilie et Sardinie rex Joānis vltiori-
onis hispāie regis filius: rex qdē fide et sanctitate mēorādus: hoc āno cū in regnis Aragonie et Sicilie vigin-
tioto ānis regnasset apud Siciliā vita decessit: hic regū filius et frater et socer ac tutor fuit: qā Joānes p̄
vltioris tūmō hispāie rex erat: Et cū decessisset Henricū et hūc Ferdinādū sup̄stites reliquit filios
quorū natū maior hēricū patri succedēs paz vixit: sed in ipso iuuetū flore decessit: relicto Joāne pue-
rulo: Cuius curā mortēs Ferdinādo huic comisit: q̄ tutela suscepta: vt erat vir optimus puerū tanq̄ filiū
habuit: et regni administrationē non segniter gessit: Sed statim d̄ Maurū Branare regē bellū suscepit: et
multū eū bellis attriuit: ac multū eidē ciuitatib⁹ ereptū: ip̄s puerulo regi tributariū fecit. Bū autē hec age-
runtur p̄tigit Martinū iuniorē Sicilie regē mori: et paulopost ei⁹ pater noīc Martinus citerioris His-
pāie rex vite finē fecit: nullo regnoꝝ herede relicto: qbus defuncti: regna ipsa magnis motib⁹ iactari
ceperūt: cū multi principes eorū iura sibi debere fatēnt: petebat Ludouicus andegauēsis dux imp̄mis re-
gnū Arragoneorū successiōe Jolātis vxoris sue: q̄ ex eorū gnē erat: petebat: et Jacob⁹ Argelli comes
inter principes regni nobilissim⁹ ac potētissim⁹. Petebat q̄q̄ Federicus Martini iunioris ex pellice fi-
lius Sicilie regnū petebat et deniq̄ hic Ferdināndus rex in quē multi p̄ceres p̄pter potētā et reg⁹ tute-
lam p̄chinosos erāt: et cū hijs v̄saretur in motib⁹: multe ciuitates regū metu solute multa mala facē ce-
pere: p̄ quib⁹ malis p̄moti regnoꝝ principes cōsiliū de eligēdo Rege interūt. Et quonā hispāie regnum
vniuersū in tres ordines tripartitū erat. s. p̄ter sacerdotū et plebis ex hijs mēbris magistrat⁹ eligētū
assumptus ē: q̄ post multas disceptatiōes: cū viderēt oēs populos huic regi regnū palā destinari ad cō-
pūmēdas seditiōes ip̄i iudices hūc Ferdinādū tanq̄ nobiliorē et potētiorē apud Valētinā vrbē āno
a natiuitate dñi m̄i iesu xpi. Mcccxi. Arragone seu citerioris hispāie regē declarauerūt: quo creato
cōfessim totus occidēs ad gratulādū legatos misit: ac ēt genuēses q̄maxie misere: et cū eo in quinquēniū
inducias pepigere: eo q̄ cū cathelāis qbus p̄fectus erat rex cōtinua bella habuissent: pacatūq̄ q̄maxi-
me in Valētinā vrbē Villaracutantis et cērullanis discordijs: Nā ipse due familie erāt principū factio-
nes in ea vrbē p̄marie statim oia rex in pace possedit: quāobiez et Barchinona regno accessit. Factus
hoc mō magnus Ferdināndus etiā eidē latius extendēdi regni cupiditas creuit: et balcariū insularū re-
gi bello indicto mox illū denieit: et regnū ipsius suo regno adiecit. Deinde in Sardinā monēs illā bre-
uib⁹ p̄ijs domuit: et sibi colla subde cōpulit. Et sic intra paucos dies triū regnoꝝ nobiliū Ferdinan-
dus vir qdē christianissim⁹: poti⁹ bōitate et hūanitate sua q̄ bello possessor fuit: in qbus qdē regnis cum
q̄ra iustitia: pietate et clemētia ac sanctimōia vixerit: Vincētius scūs ordīs p̄dicatorū sue fidei et p̄scie
p̄fessor et p̄f̄ fidelissim⁹ est testis: hic filiā vnicā Joāni nepoti suo regi vltioris hispāie: cui⁹ tutor erat
in vxorē collocauit: et adultū in regnū suū p̄firmavit. Mortēs deniq̄ hic Ferdināndus quattuor mares
reliquit filios. Alphōsū eius in regno successorē: Joānes Lusitanie regem: Henricū sancti Jacobi ma-
gistrum: et petrum natū minimum.

Federicus tert⁹ Austrie dux: hoc āno alberto veneno sublato vigesimūseptim⁹ germano-
rum impator creat⁹ imperauit vsq̄ in p̄sens ānis q̄draginta sex: hic et si hoc āno cesar dele-
ctus fuit: tamē scilicet p̄hibere vsq̄ ad Nicolāū q̄ntū destitit coronari: quo pontificante:
Leonora Lusitanie seu portugalie regis filia: et Alphōsi regis nepte vxore accepta vna cū
eadē āno salut⁹ nostre millesimo q̄dringētesimo quinquagesimo secūdo die nono mēsis martij Romam
venies cū maxio apparatu et gaudio a Nicolao p̄tifice benedicto primū nuptijs imperatoria corona
donati sunt: Quo coronato dū ad sanctū Joānem in Laterano ex mox p̄ficiscētur: nōnullos in ba-
driani p̄te auratos milites creauit. Deinde cū vxore Roma abiēs: Neapoli visendi Alphōsi regis cā:
maxima p̄p̄a et summo apparatu ab eo etiā exceptus est. Rursusq̄ mari Romā rediēs iter in patriā
statim arripuit: q̄ intellexerat quosdā principes res nouas in germania et Ungaria moliri ob absenti-
am Regis Ladislai egregij adolecētis: quē impator secū adduxerat. Frācisens autē Sfortia tū Ab-
diolani dux: hūc impatore per legatos ad coronā ferreā mediolani suscipiēdā: vt mos erat: inuitauit
q̄ renuēs Romā alio itinere p̄fectus ē. Rediēs deinde Ferrariā Borsū Estēsem matine et Rhegi Le-
pidij ciuitatū ducē creauit: eo q̄ dicte due ciuitates imperij ditiōis cēt: ibidē etiā venies: Saleacium
Frācisī Ducis mediolani filij: tū m̄re pulchritudinis adolecētis: cū ingēni apparatu obuiz habuit:
Cui⁹ suauit et elegāti oratiōe cesar allec⁹: suscepit ei⁹ munerib⁹ illū auratū equitē creauit: et q̄ se collau-
datū dimisit. Fuit itaq̄ a principib⁹ xpianis cognita: q̄ vilib⁹ semper imbure vide ref:
Sed vt aiūt: Eius ciuitate et ignavia a principib⁹ xpianis cognita: q̄ vilib⁹ semper imbure vide ref:
cōtemptui haberi ceptus ē: vade et in āno domini nostri iesu Christi. Mcccxxi. Christianoꝝ prin-
cipū propter turcoꝝ incursiones querellis fatigat⁹ et exercitatus omnib⁹ principib⁹ Lusitanis edixit:
et ad Ratisbonā germāie vrbē aut venitrē: aut oratores mittēt cōsultores de bello contra turcos susci-
piendo: ad Frācieq̄ regē et burgūdie ducem misit: q̄ dicerent et imperarēt ab armis eos dīcedere et pa-
cem coire. Et misere n. dicebat ip̄s: q̄ oporteat xpianos gladios suos in turcoꝝ: non in christiano-
rum viscera cōverti: id etenim si cito nō fiat: de christianoꝝ principū potētariū actum esse. Sed cū con-
temptui haberentur eius auctoritati parū creditum fuit. Nōnnullis autē diebus cū inimicitias maxi-
mas cū mathia vngaroꝝ rege gerēt: multa eius bella in se cōcitauit: p̄ quibus multa eis dāna et incō-

Impator Fredericus etc

6640

1441

moda intulit: et primariū imperij sui cinitatē noīe Viennā eidē abstulit: ipse autē itā veteranus cum in numerabilibus thesauris coartat: ad loca tutiora in cōfinib⁹ impij p̄ tiorē pfugit. Sic inter ceteros eius liberos ex Leonora vxore susceptos Maximianū Burgūdie ducē viz p̄stātissimū habuit.

C Nichola⁹ Forzebrachi⁹ agnomēto picensinus: Brachi⁹ ex sorore nepos vir corpe claudus: sed ingenio rect⁹: ac mān viribusq; fortissimus atq; p̄nptissimus: copiaz mediolaniensū gnālis impator: hoc āno apud mediolanū dolore ai (vt multi opinātur) diē obiit: et ingēti pōpa in maxio vrbis tēplo philippi ducis iussu: impēsaq; sepulchro celebri sepultus fuit: vir qdē vt dēi est inuicissim⁹ et semper victoriosus: q multa et ingēta facinora gessit: Lucā. n. impmīs Ethuriē cinitatē graui obfidē a florētini op̄pressam: eorū exercitū turpiter luso nō solū liberari sunt: sed et multa eorū castella ei abstulit: classēq; venetā in pado apō Cremonā terribili ipetu disiecit: q qdē classis a venet⁹ maximo ac ppe incredib⁹ li sumptu fuerat pparata: ibi. n. 60. naues seu galcom exq̄s suis artificijs pfecti erāt oēs plene armamētis: telis: omeatib⁹: alijsq; innumerabilibus et tormēt⁹: ac alijs rebus plene ac ēt Crimignole impet⁹ retardauit: Deinde in Eugē. pōnfice a philippo ducē missus rārum terroris ingēti ab acta pda iniecit: vt Eugē. incertus fuerit: quorsuz salutē sibi q̄reret: postea philippo reuocatus cū p Ethuriā trāsitum habere vellet magno impetu et fragore in agro florētino descendit: et magnū terrores et incōmodum florētinis incussit: depopulat⁹: enīz ei⁹ agūs ēt ad vrbis vestibula p̄uenit: postmodū Bixiā tam magno obfidit et dilacerauit ipetu: vt magnā muroz partē euerterit: Sed cū crebris tormētōz icibus vt bein oppugnaret: Veronā per pditiōē intēpese nocti silētio cū maximis eq̄tū milib⁹ obtinuit: h̄ quar die p⁹ Frāscus Sforzia atroci pugna ipm eidē abstulit: qbus gessit cū Frāscus Sforzia marti nengū Bergomēsiū oppidū obfideret illic Nicola⁹ veniēs eo discrimis Frāscus redēgit: vt neq; eius gregari⁹ miles ire pabulatū sine piculo: neq; inde exercitū abducē sine magno discrimine posset: q̄ ob causam lacesitus Frāscus pacē cū philippo suo bono fecit. Tandem vero eo absente Francisco eius filio ab exercitu florentino apud Anglaraz turpiter superato dolore animi mortem obiit: ipso Francisco et Jacobo filiis relictis.

6641

1442

C Blanca maria philippi ducis vnica filia mulierū oīum pulchritudine p̄lata: hoc āno pace intē philippuz patrē et Frāscū Sforzie filiū p̄fecta eidē a patrē m̄rimōio copulat⁹: p qua p̄tremulū oppidū et Cremona doī noīe erogatur: q illustissima mulier postmodū patri in regnū nō sine magno labore et pugna succedēs vna cū viro suo: vt loco suo dicem⁹. 21. ānis regnat⁹: bec. n. mortalū oīz tū religioe tū pietate hūanitate et liberalitate: ac incōparabili corpis pulchritudine et splēdore pponenda erat: et p̄pterea a nōnullis clarissimis viris mult⁹ carmibus illustrata fuit. Ipaz. n. a oīs: vt ita dixerim oībus suis morib⁹: et forme p̄stātā celebraria: et merito qdēq; et forme elegātia cādore oratōis: vniuersitate pudicitia: magnanimitate: abstinentia: liberalitate: scimōia cū oī antiquitate de summa laudis gloria cōfēdere poterat. Eius autē tota intēior: si in magnitudinis culmie ēt: circa pietatē et cōsolarū erogatiōē erat: hospitalia et religioz loca p̄cipue inuisebat: et suis cōsolaris p virib⁹ paupes sustentabat. Adulta enīz sacella et vginū mōasteria edificauit: vbi et mariti filias ex dānato iboro susceptas collocauit. Religiosos āt supra modū diligebat: quo p̄ ēt in mātib⁹ rādē āno dñi. 1472. apud ineregnanz oppidū suū septēbris mēse postq̄ de deo: de regno: deq; oībus xp̄iāis merita fuit desinera ē: Cui⁹ corp⁹ Mediolanum platū in maiori vrbis tēplo collachrymātib⁹ cūct⁹ tanq̄ oī parēte obat⁹ sepelitur: octo. n. bec memorāda mulier p̄ se reliquit filios ex Frāscō marito suo susceptos: lex. f. mares et duas scias: Galeacium p̄mogenitū ducē: philippū: Sforziā: ludouicū: aleanū: et octauianū et Jpolitā Alphōsi ducis Calabrie: atq; Isabellā h̄lielmi mōtisserati marchionis vxore.

C Renat⁹ Apulie rex ludouici andegānsis frater ex Frācoz gnē nat⁹ a Joāna regina h̄ Alphōsuz regē supiorib⁹ annis in Apulie regno vocatus hoc āno cū in eo q̄ttuor ānis regnasset: ab Alphōso supas regno deiecit: q p̄sas a nauib⁹ genūsiū deuect⁹: inde Florētiā petijt: q in vrbe cū paucos moratus ēt oīs: posteaq; nil auxiliij ad repetēdū regnū p̄mitti sibi vidit: abiecta oī rerū italica: spe. Adasiliaz vnde in initio venerat mari reuert⁹ est: vbi et reliquū vite sue tps in maria pace et scimonia cōsumpsit. Fuert. n. hic rex certe digniss⁹: et inforūis: vir iust⁹ atq; in oib⁹ fortissim⁹: nec vlla vitioz labe notatus: sed sumā frate decorat⁹: corpe pulcherrimo: et rei militaris scia insignit⁹: vtrūq; nemini cedēs imo hūanitate ac liberalitate cūctos reges antecedēs: Quippe q neapoliz famelicā sua vigilantia: suaq; sollicitudine ab Alphōso duobus ferme ānis obfess⁹ cōseruauit. Sed tādē pualēte hoste: et p̄dijis deficiētib⁹ furti hostib⁹ p cuniculū intromissis: oīaq; cōflagrātib⁹: et circa ipsuz in foro cōglobat⁹: ipse de fuga meditās p̄stātissimō aio viā ferro p̄ medios hostes sibi aperies et mamb⁹ hostiū clapsus ē: et cū ali quibus p̄ncipib⁹ gallis in arcē nouā cōfugit: q̄ue res cū genue plata fuisset: cōfessim Benuefēs ne rex aicus p quo tot labores pulerat: deess⁹ videret: duas onerarias naues armatas eidē miserūt. Ad Renatū autē naues cūz venissent: rex ipse quēdā Antonū calū genūfēz: cui multas pecunias debebat: arcē p̄fecit: et ipse cū nauib⁹ in Ethuriā p̄it. Antonius aut vbi Renatus discesserat: statim ab Alphōso pecunia accepta q̄traz eidē Renatus debebat arcē tradidit: Renatus autē post annū vndecimū recuperandi regni sui cupidus: cū Franciscus Sforzia tūc mediolani dux et florētini opes suas ad eoz rez possederēt cū duobus eq̄tū milibus in italiā anno dñi. 1475. ad ipsuz Frāscū primū contra venetos venit: et per bixianū agnū exercitū ducēs ex bixiensis et bergemātib⁹ vna cū Barthelemeo L. olcono

multa oppida cepit: multis cedibus in potenco facti: hyeme vo supueniente cu ad hyberna yndiqz ituz
et Renatus ad Florentia ioane filio relicto male in eos z Fraciscu animatus in Albassila redijt vbi z
reliquu vite sue tepus cu omni pace vt dictum est consumpsit.

C Alphosus aut Ferdinadi Aragonie regis optimi filius: q Ferdinad filius fuerat Joanis vlti-
oris hispanie regis: q currens eg lapsu exaiatus fuerat hoc ano Renato superato z pulso in regno nea-
politano succedens regnavit anis ferme. 22. Cu du an regnasset in arragonia z Sardinia atqz hispa-
nia anis multis: huius aut pater ioanes rex vir scius cu defecisset qtuor post se reliqz filios: Alphosum
Joane Henricu z petru: Ex ipsis filijs cu Alphosus hic maior natu est: z nec adolefcentia excessisset:
regnu paternu obtinuit: z bellica reru gloriā pacis laudibus pferes ad id regnu oculos adiecit facile
arbitras Joana regina semina regno neapolitano pellere posse: vñ z p adoptione ab ea delus in re-
gnu cu maxima classe venit: z prefectu arcis maritie maximis mueribz ad pditione pellexit z illd castel-
lum regina no aduertere cepit: z stat ex eo loco importatione a mari phibes bellu neapolitans intulit:
z no mo bello maritio regina laceflere cepit: veru etia remiges in terra expones: oēs mediterraneam re-
gionem quoad ipsa regina vixit: fatigavit. Mortua deniqz regina Renatu predictu moues: a do nea-
politana vrbē lōga z durissima obfidiōe fatigavit: vt multi ea in vrbe media z fame aruerint: filij itqz in
ter matrū cōplexas perierint. Tandē noctu per amiculū surtiz milibz intromissis vrben cepit: q capta
paulo post vniuersis regni pceribz donit: vniuersuz regnu in ptatē snā cu multo labore: magnifqz peri-
culis redegit: Eoqz tato regno pacato: Neapolis redies curru aureo triūphās vrbe inuectus est: Inde
baud multop summa laceflitus iniuria Florentinis bellu mouit z p volateranū agū z inferi maris lito-
ra castella multa occupauit: postmodū plūbinū maritimū oppidū obsedit: q in obfidiōe cu per tres mē-
ses fatigat multos ex suis atisset: z ceteri labore estugz lāgudi facti cēt: obfidiōe soluit: z neapolim
inglorius nauigavit: vbi z paulop vita excessit: null s ex se reliqz filijs nisi m Ferdinado adhuc extra-
te ex cōcubina filio: quē z in Apulie regno ex testamēto herede sibi dimisit: In Arragonie regno Joan-
nes frater successit: Reliqui autē hic inclutus rex cu super tria regnasset regna tātas diuitias optas vñ
vñqz alius pdecessorū regū fecerit: hic aut ab ipsa sua adolefcentia cu genuces laceflere cepissz: videlz
imprimis Corsicaz eorū insulam occupare voluisset: z alia multa incōmoda intulisset: ab eisde per se-
pe humiliatus: tandem captus fuit.

C Bernardin senēsis ordis seraphici Fracisci pfectus z instaurator ac egregi sua etate declamator:
hoc ano apud Aqlā Apuci vrbē 3. 7. 60. vite sue ano scia z scitate insignit migravit ad oim: Cui re-
liquie: vt atit: cu p singulos dies multiplicabz miraculis coruscaret Nicola qnt pōtifer ano dñi. 1450.
cu sancti pfectioribz aggregauit: cui qdē doctrina z exēplo multi religioi desiderio successi nouas eoz re-
ligioni fecere reformatiōes: qbus in reformatiōibus Euge. pōtifer noster summis eos conatibus adiu-
uit: Huius aut aniersaria festiuitas die. xx. maij celebratur.

C Raphael adurnus genuēsi dux: hoc ano post q Thomas Gregosi magratu delect fuit: nō sine p-
tentione z armis creatus ē: z paz eo i magratu stetit: qz pp dissidia z pterōes magratū spōte cessit: hic
Bregonū ducē hūit pēz z Antoniotū patrū similit ducē: q abo repub. genuēsz plurimū crexere: pri-
mus. s. ciuitate z moderatiōe mēorabilior: patrū vo ciuiturnitate pncipatus illustrior: q cuz est ciuili-
z pōtifici iuris admodū doctus qprimū magistratū inijt: cu hic philippi ducis mediolai insidias: z il-
lic Alphosū classes z arma suspēsa metu genuēsz ciuitatē teneret: statū cu Alphoso rege ex senatus sui
psilio pacē iuxit: nō ita tā bōstā qz pibz actōmodatā: vt v3 pns nauibz q anōnā ciuitati iportabāt ma-
ria patefacēt: In ipsa qdē pace cu alphoso pmissa genuēsz ad delinēdū regū gūz: vt c mēoria exueret
q ab eis dūit: captisqz fuissz: pmissit singul anis vñā patenā aureā neapoli dono mittere vt sed anēti
ore cura fraret: s3 eō rex oia vñt: p q indignitate genuēsz dedignati p qdriēniū oia turbauere: pro q
re mul z rapine z direptiōes subsecute sunt. Isto igit abdicato Janus Gregosius successus est.

C Iulianus cesarini cardinalis diaconus vir fidei xpiane amator seruēssimus z oibus vñtibus
tā dñis q hūanis ornat: quē supioribus diebus Euge. pōtifer legatū in yngariā ad pponēdū int La-
dissam polonie regē z vxorē Alberti impatoris pacē miserat hoc ano cu apud Bndā regni Ungarie
capit inter ipsos optimū pacis sedus iniisset: eo ē regē ipsuz z yngaros oēs deduxit vt magno cōpara-
to exercitu cōtra turcos Europā occupare volēs pnciperentur: q turcorū fines cu ipso exercitu hosti-
li animo ingressi inter Danubiū fluuiū z Andrinopoliz: a solis ortu vsqz ad occasuz cu hostibz pugnan-
tes ad qdraginta turcorū milia eo in cōflictu occiderūt: Inter quos decē z octo ex pmozibus eoz pnci-
pibus ceciderē: in q tamē pugna Ladissans ipse polonie rex viriliter pugnās sagitta saucius intcrip.
Julianus aut ipse mortuo rege ceteros in plio exhortās dñ christiani ex multitudine turcorū terga verte-
rent: pro Christi nomine tādem in prelio occubuit: z animaz quam multis in rebus pro dei ecclesia diu
z iustitigabiliter exereuerat: in eius laude eo modo exhalauit: De cuius preclarissimis gestis Pogij
Florentini oratoris extat sermo.

C Ludonictus Gonzaga hō mānuanoz marchio: patre Joane Fracisco marchione defuncto hoc an-
no eidem in manuano regno succedēs regnavit anis. 33. Vir qdem fortis z iustus quē idem pater ap-
pime sub Victorine Felitres viro doctissimo bōis litteris eruditū sed z militadi sciētiam ab inuente
etate ab ipso patre suo imperatore fortissimo exercitādo didicit. Deinde exactis adolefcentie annis sub

1443 6642

1444 6643

1445 6644

philippo duce cū Nicolao picenino militare fecit: ac postmodū cū Grāscio sfozia integer sacri socia-
lia bella gessit: cū quibus mī itās persepe hostiles acies fregit: persepeq; supauit: ac sepius vt ita dix-
rim psligant: Et q̄maxie in Arragonijs castris multas terras: gentesq; expugnant: ppter qd apud
multos pgnomēto turcus dicitur fuit. Et id cō ob miline sciam ab oib; italie poterant desideratissim; ba-
bitus fuit: eo maxie q; adeo pmissi fidelissimū inueniebāt: vt nullis blādimentis: nullis mīerib; nullis
p̄tib; aut terrorib; a pmissa fide distrabi poterat: Et ppter ea ipm philippū mediolanensū dux ip; filiu
Grāscius sfozia fratrē: et deniq; Galeaci ipsuz patrē appellare p̄sueuerat: Cū tāta erat dignitas: vt
nō solū mātuani regni princeps: sed et toti; Insubrie iustus arbiter sit appellat. Et it; inuicissim; im-
perator semp extiterit cōtinētissime tamē iustissimeq; ac prudētissime regnū suū ac reliq; queq; semper
admisit. Religiosissime quoq; adeo vixit: vt oīa sua in vībe religioz mōasteria et sacerdotū loca
observatiū repleuerit. Tādē ano domini. i. 478. de mēse iunij sexto et sexagesimo etatis sue āno leui grē
mortis obiit. Filijq; quq; ex Barbara Joānis Brādiburgēsis marchionis filia vxore mulier; etatis
nostre sapia celeberrima suscepit: Federico postea successor. Grāscio Ro. ecclesie postea cardiale nūc
defuncti: ludonico p̄honotario: ioāne Grāscio et Rodulpho fratrib; et litteris adornatis.

Cōstātinus paleolog; vltimus ex ipsa familia grecorū impator: hoc āno Joāne eius germīo impe-
ratore sine filijs defuncto in imperiū succedēs impant ānis. 8. vir qdē a p̄ncipio ingētis ai et fortitudis
q cū pmo peloponēsis insule rex eēt cū turcis sepi; p̄ligēs sepiissime fudit et psligauit: ac et fines suos ex-
iens hostiū agros p̄sepe depopulare aus; fuit: ac multa eorū opida vi et armis cū ingēti magnanimita-
te expugnare nō extimuit: cui rei cā draconis pgnomētū accepit: et maximū vtrūq; sue honorez tulit. S;.
postmodū beraclea oppido minimissimo ab Amurato turco p̄ncipe sibi ablato: et mūro q grecos a tur-
cis seruabat illesos demolito adeo illi ānus decidit: vt et gessoz p̄eritorū oīo imēoz nullā deinceps cla-
rū facinus agē visus sit: quapp tiorē percussus Amurato deinde moruo Abahumet; ci; filius tributo
nō p̄tentus: eidē etiā nō mō imperiū: et Cōstātinopoli: sed et vitā turpissime ademit: nā Cōstātinopoli
cū innumerabili pugnatōz exercitu p. 50. et sex dies indefinēter obsides et oppugnās: tāde; eo in pugna a
Janiferis obrūcator: cū caput suū hasta p castra ludibrio delatū fuisset cōsternati greci: viribusq; desti-
tuti vrbē deseruerūt: et innumerabilib; captis et interfectis turci vrbē in predā receperūt. Quos hic filios
e mīibus hostiū euasos post se reliq; q Romā ad pōtificē veniēs cū ingēti pietate honorabiliter exce-
pti sunt: hui; impatoris et p̄decessoris gesta et imperij amissionē Ubertin; puscul; cuius brixianus cru-
ditus vir cū predā euasisset veniēs Romā perpulchre versibus descripsit.

6645 1446

C Nicola; tolētinus ordīs cremitarū scī Augustini q āno dñi. 1294. obierat: hoc āno frequētissimis
miraculis clar; ab Eugē. pōti. toto astāte populo Ro. oīumq; cardinaliū cem scōzū nūero aggregat;
Voluerat tamē ioānes. 22. pōti. q de ci; scitate p̄cipuā habuerat notitiā: hūc ei bonorē imp̄tiri: sed mul-
tis belloz scīnatiūq; turbini; vexatus: ac et morte p̄uētus id buensq; ad diē: oīno: vt arbitror agente
p̄silio: ad maiore ipm scīssimū p̄fessionis gloriā dilatū est. Et q; hui; scī viri: vt exp̄mēto certe didici; mul-
ta fuerūt excellētia facta: ac illustres in oī scitaz genere v̄tutes: q; rite hōstetq; ac recta cōscia vulga-
ri et enarrari possent. Ideo p̄ter morē suscepti operis lōg; in etiā vita cōscribēda: me habeo. nec certe i
eo extollendo mee religiōis cecus amor me fallē pōt: q; que; vniuersa xpī ecclesia tātis celebrat p̄eco-
nijs: pōt nō clarissimus ē. Nicola; igitur hic ex piceno oppido: qd sancti āgeli nūcupat; sub firmata ci-
uitate mediocrib; parētib; natus p̄us se deo dedicauit q̄ deu; petatē cognoscē licuit: aliq̄tūlq; adul-
fact; cor: p̄us et aīam xpō dño nostro cōsecrauit: quē in altaris sacrificio oblatū puuli sepius cōtēplatus
ab eo archana nōnulla celestis aule audire p̄meruit: q; lingua hūana mīme dici possunt: in adolecētie
itaq; p̄mordijs mūdo renūciās ordinē cremitaz beati Aug. p̄plexus ē: moxq; religios; facinus: corpul-
culū suū ab ipso religiōis ingressu mult; ieiunijs: vigilijs: vberibus: alijsq; supplicijs vehēmenter affli-
xit: mūdanasq; et carnales delicias a se oēs p̄sius abdicauit: oratiōre ac p̄tēplatiōi totū se dedit: hu-
mil. m; insup religiōis exercitia libētissime exercuit: nil mag; cupiens q̄ vili; et abicere reputari. Dis. n.
p̄mo aut rar; aut cū opus erat: de morib; de religiōe: de pietate: de mūdi p̄tēptu: vel de amore dei et p̄xi-
mi: celestiq; patria sp̄ fuit: nullū v̄bū ab eo nisi religiosū aut sanctū vñq; exiit. Sūma insup hui; vi-
ri abstinentia fuit: et mirabilis vite austeritas: nā carnes: vinū: oua: lacticia: pisces: pulmentariaq; oīa
abiecit: p̄ae solo: aq; cōtētus. Cilicio v̄o: circuloq; ferreo sub trito laceratoq; hūi vtebat; qbus carnez
suā plurimū macerabat: dura et aspra strata semp elegit: in qbus iacēs b̄uissimū somnū capiebat. Sp̄i-
nos p̄terea cordulz et ferreis disciplinis carne suā lacerabat: diabolicas et tētātiōes prulit: cū qbus et
q̄frequētissime luctabat; a qbus et mult; vberibus afflictebat; nec ppter ea tātis laboribus: tantisq; re-
xationibus vñq; vel imodico a p̄posito scō destitit. nec caritat; sen obediētie opa p̄termisit. oē. n. ei; p̄s
aut vigilādo: aut orādo: aut cōtēplādo: aut legēdo: aut secretas cōfessiōes audiēdo: vel infirmos visitā-
do cōtinuit: peccatores et arguebat: quos et dulcibus v̄bis ad p̄nā: renocabat. p̄ceptaq; saluti oībus i-
cessanter dabat. Ieo quoq; sp̄s p̄p̄etie fuit: et multa aī p̄dixit q̄ fierēt. Ad cū multi lāgūtes: nōnul-
liq; malignis vexati sp̄iritibus ducti curati sunt. S; postea q̄ hic scīssimus vir celo receptus ē: oratio-
nes et supplicānū vota a qbusq; oblatas benignus audiuit. vñ et infiniti p̄p̄emodū q dīneris egriū-
diūbus detinebātur: cum eius patrociniū petēt ad sanitatē reuertebant. Et ppter ea in toto mūdo
ipsius nomen multa cū celebratēte receptū ē: vota q; ei quotidie plurima sunt: et adeo nūc frequētissi-

mis miraculis decoratur: ut post apostolorum ipsa rarus inuentus sit ei apparitio. Et huiusmodi alij alij miraculis claruerit: hoc p̄stantissimū vulgarissimūq; oīum miraculorū fuisse existio q̄ post eius canonizationē p̄fēctis ecclesie Ro. iādū scismatū perturbatiōib; vexate eius meritis et intercessiōe errorib; oībus eliminat; pax summa p̄ter spes mox reddita ē: q̄ vsq; in p̄s mirūm modū perseuerat. Et p̄pterea diuinus ille Eugē. p̄tifer cū inuicribili gaudio cū in seorū nūero cōtulisset: hāc illi celebrē pulchrāq; decāta uit orationē dicens: Cōcede q̄s oīpotēs de⁹ ut ecclesia tua q̄ in fine seculorū ineffabili p̄uidētia beati Nicolai cōfessoris tui v̄tutū et miraculorū magnitudine coruscet ipsius meritis et intercessiōe eliminatis errorib; p̄petua pace ac v̄nitatē letet: Per dñm nostrū et. Hec de scō Nicolao nō qd voluit: qd potuit in eius laude hoc in volumine decā sufficiat: nō qd ille meis: aut cuiuscunq; alteri indigeat laudib;: ac nō delectari opine: sed ad p̄fectus nostri gratia: cū illius persepe indigeam⁹ intercessiōe. Et q̄ maxie ego q̄ meritis hui⁹ sanctissimi ac gloriofissimi cōfessoris multa et magna sepe nūcro beneficia apud deū p̄secutū m̄ifesta fide dep̄chēdi: et potissimū in scūssima peste q̄ baxiana ciuitatē āno dñi 1478. inuaserat de grauissima ac pestifera feb̄e eius ope et intercessiōe me liberatū sentie: cū proius nulla mihi salutis spes superē: q̄ si antea ac deuotiōis v̄lū studiū a me debebatur: multo certe nūc ampli⁹ adhibēdum est: Cuius p̄ciōis crebro etiā expertus suz plurimū in me valuisse: huius aut̄ annuersarij festiuitas die decima mensis septembris celebratur.

Geolatis ei⁹ nois q̄ntus papa natiōe lucēsis: sed poti⁹ lunēsis ex Sarzāna oppido Thomas atea vocatus patre Bartholomeo p̄phico humili loco et familia nat⁹: hoc āno Eugē. p̄tifi ci oīuz suffragijs p̄tifer creatus sedit ānis. 8. vir certe tāto p̄ncipatu dignissim⁹ et quicēssarissim⁹: oīumq; literarū sciētissim⁹: ac viroz doctoz amātissim⁹: quos cū liberalissim⁹ habere v̄ndiq; p̄quisit: et v̄bicunq; semp et pecunia ac officijs mirifice v̄nit: hic cū oīuz v̄tutū ornatissim⁹ cēt: et in deu: hōiesq; benemerit⁹ vno et eodēq; āno et ep̄atū: cardinalatū ac p̄tificatū cū maxia adeptus ē pace: q̄ cū p̄tificatū inisset p̄ter oīum spes: oēs mūdi p̄ncipes cū cēt cōsilio ac v̄tute illustri in oībus habuit fauorabiles: Cui⁹ rei cā motus Felix p̄tifer vir optim⁹: cū cernēt id a deo facilitatum et scisma ecclesiasticū iādū exortū in magnā seditionē et ecclesie romāe perniciē enēre: euefigio hortante et Federico Celare p̄tificatū se sp̄te abdicauit: Quia ex re Nicolai v̄sa hōis hūanitate statim Balerū cardinalatus ei trāsmisit: et Sabaudie ac germāie totius legatū cōstituit: Quia cōcordia adeo nō mō leratus ē populus Ro. sed et tot⁹ mūdos a tāta seditione liberatus. Nicolaus at̄ ne ingratus erga deū tāti beneficij videret: supplicatiōes admodū celebres cū populo et clero habuit idē fecere oēs italie populi. Ea igit̄ auctoritate et grauitate ac gratia p̄tificis p̄ncipes perimori ad bella iādū cōcitati aliq̄ diu substitere. Et Federicus iādū imperator creatus vna cū Leonora cōiuge noua pro corona accipienda Romā cōcessit: et ab ipso imp̄ij coronā et benedictionē accepit. Multa. n. gloriofius hic p̄tifer i vrbe et extra edificia magnifice edificauit: et q̄ maxie in vaticano p̄tificale palaciū sumptuosissime exstruxit: et muroz ingētez mole ibidē incohabuit: q̄bus coerceri hostes possent: ne p̄tificis edes diripe possent: Pantheon q̄q; quod scā maria rotūda vocat plūbeo tecto restituit. Tēplū et scī Thodorī a suda mētis crexit: ac sancti Stephāi ecclesiā restituit: p̄tēz milniū et vrbis menia instaurauit: ac vrbis vicos v̄biq; ferme strauit. Hūit ad huc m̄ta ei⁹ vasa aurea et argētea: necnō et crucez gēmis ornatē: ac sacer dotalia vestimēta auro et argēto intertexta: q̄ eius magnificētiā nobis ostēdūt: libros ppulchros infini te multitudis: cū adhuc imp̄mēdi ars nō prodisset: exscribere fecit. Elēosynas multas in panpes et v̄gias erogauit. Exps oīo auaritie fuit. Grat⁹ erga se meritos: iustitie et pacis amator atq; auctor et p̄uator fuit: Jubileū habuit: et bñi Bernardinū canonizauit: et oīa p̄sp̄ra ei succedere. Tādē cū capt⁹ a turcis Cōstātinopoli audiuisset: dolore ai q̄ plurimū cruciabat: modica feb̄e sauci⁹: oīē clausu extremū: et in petri basilica sepult⁹ fuit: cui⁹ sepulchro hoc epitaphiū inscriptum habetur.

Hic ita sunt q̄nti nicolai antistitis ossa
Aurea qui dederat secula roma tibi
Consilio prudens virtute illustrior omni
Excoluit doctos doctoz ipse viros.
Abstulit erroz quo scisma infecerat orbem.
Restituit mores: mentis: tēplaq; domos
hūius celebrē memorādāq; vitā

Tum bernardino statuit sua sacra senenā
Sancta iubilei tempora dum celebrat.
Cinxit honore caput Federici coniugis auro
Res italas icto federe composuit.
Attrica romane complura volumina lingue
Prodidit en tumulto fundite thura sacro.

Libertas Mediolanensium hic incipit.

Philippomaria mediolanēsi duce sine liberis hoc āno defuncto mediolanēses animis erecti in libertatē sese redigētes venetozū more viuere statuerūt. Sed cū nouus viuēdi modus in populo accessisset: statim in regno maxima scissura excitata ē: Quod Frācisus Goscarus venetozū dux q̄ tot⁹ italie dominatū cupiebat: quū eius castra apud Sorefinā agri cremonēsis villam statim haberet: animaduertens qd Cremonā Frācisus Sforzie ciuitatē tumultuantē adiuantibus guelphis in deditionē recipi posse sperabat: statim in Laudū ciuitatē monēt: Et euefigio dū oppugnatē Laudū: placētiaz de dentib; se sp̄te ciuib; in fidē recepit: missis illico eo mille gūgēt. egibus: q̄ placētiaz potissimū auxilio forēt: siq; vis ingrueret. Hui⁹ gestis papiēses etiā pollicitatiōibus multi: alijsq; mediis in sententiā et fidē reducere tētauit. Sed papiēses h; extrēa queq; mala pati vellēt q̄ venetū obreperare: veriti tamē

eorū potētiā statim urbem Frācisce sforcie tradiderunt. Frācisus autē sforcia eo ipso āno ex piceno pulsus: cū intelligēt ex morte soceri sui philippi ducis venetos oīa occupare celerī quo potuit cursu cū vniuerso exercitu cremonā vēit: et pīdij in ea positi statim a papiesib⁹ vocatus vrbē illā in suā prātem recepit: quibus gestis a mediolanēsis summo oīum cōsensu copiarū dux contra venetos delectus ēst: q̄ maximis compatis exercitiib⁹ enestigio placētā medio autūno cū vniuerso exercitu contēdit. Ea. n. ciuitas firmissimo venetozū presidio a L. badeo effēse duce defensabatur: locatisq; castris vrbē navali terrestriq; oppugnationē tādeq; cepit: et in suozū predā puerit. Tantū. n. in diripiēdo vrbē fertur pmississe rabiē: tātaq; libidine effrenē: vt nihil būani aut vni iuris aliter fuit reservatū q̄ si in turcos fuisset scuitū. Max. et matrone et vīgines et religiose ibidē ludibrio date fuerūt: et alia multa enormia: nec qdē dicēda in ea gesta fuere. Aderat eo in p. io sforciani et brachiani oēs milites et oīes q̄si italicorū robur. Frācisus piceninus: Guidac⁹ māfredus Ganētinus: L. ludouicus vermes: Carol⁹ gonzagat⁹ atq; alij minores copia rū duces: Hec. n. magna laus Frācisce sforcie fuit. q̄ hyme et imbrū maxima inundatiōe tantā vrbē cepit: q̄ res maximū hosti incussit terrore: sequētiq; vere frācisus expugnat⁹ mult⁹ venetozū castellis et eozū classib⁹ que cremonēses vexabat bōbardis disiecit: et ad tantā desperationē prefectū classis redegit: quū tueri classe; nō posset q̄ eā incēderit. Frācisus autē de Cremona non ampl⁹ sollicitus q̄ classē hostiū sustulisset in gerrā abducere. Adicheleto cotignola philippo an⁹ demptū mouēs: statim Trivulium et q̄cūq; alia miora castella recepit: At Caravagiū autē quod firmo hostiū presidio munium erat deveniēs ibidē castra locat. Veneti autē ne si id castrū a mediolanēsis occuparet: de se actum eē putātes: et ipsi eo mouēt. Conenerāt autē ibi oēs robur venetozū et mediolanēsiū florentinorū. Adicheleto Cotignola p̄marius venetozū imperator cū ingēti magnatozū procerū societate: et Frācisus Sforcia cū Ludouico gōzaga: Bartolomeo coleonio et alijs plurimis vbi post aliquot dies postq; crebra vtriusq; pua certamia ad summā dūicationē vētū ē: in via. s. paludis viciq; circumdata: in quo qdē certa mine venetozū exercit⁹ superatus adeo fusi et p̄ligatus fuit: vt ad quq; hostiū milia cū ditissimis spoliis capta fuit: et vexilla venetozū florentinorū etiā capta mediolanēsiū missa in maiori ecclesia appēsa fuerunt: q̄b⁹ gestis statim mediolanēses p̄ Frācisū brachiū Landā ciuitatē expugnā: ea receperūt. Frācisus at sforcia hostē insecut⁹. Brixia vēit: et eā p̄stis obfidiē cinxit. Quā calamitate p̄mori veneti de se actū putātes cū Frācisce pacē p̄posuerūt: hoc. s. mō: vt reb⁹ inter se: et veneti: florentin⁹q; pacatis veneti et florentini sexdecim milia nūmoz aureozū singulo mēse cū aliquot militū turmis frācisce dare p̄promiserunt: donec mediolanū in suā prā: arbitriūq; reciperet. Imita itaq; hoc mō inter p̄dcos p̄uētiōe: cū tām inter frācisū ipm et mediolanēses qdā suborite eēt similitates. Frācis⁹ allec⁹ ad se quoscuq; potuit copiaz ducib⁹ in mediolanēses se puerit: et haud multop⁹ oēs fere eozū ciuitates in deditiōē recepit. Et deinde p̄ multas datas: acceptasq; clades: postq; lōgā et gravē oppugnationē: vtpote media hyme p̄etiā defectionē: et militū ad hostes trāsitionē: aduersantib⁹ q̄q; postmodū veneti: florentini et Alphonsorege q̄ Frācisce successib⁹ inuidebāt: et ei⁹ potētiāz formā dabant: nihilomin⁹ anno a natiuitate dñi nri iesu xpi. M. cccc. xliiij. pcuratiōe vicecomitū: et Gasparis de vicinercato comit⁹: ac alioz nobilium mediolano porit⁹ ciuitatē veneti: quā Frācisce p̄mittē voluerūt. Sed cū res nō sat sibi succederet: alphonsorege Frācisce inimicissimū veneti sollicitat⁹: ne āre q̄ Frācis⁹ inuaderet ducatu mediolanēsi deijcere tētarēt: et cū ad id florentinos tētarēt florentini q̄ Cosmū medicū cōsilijs regebātur: aduersari Frācisce nūq̄ posse tēderūt. Vex adueniēte Iubilei tpe Nicolā pōtifer pacis amator auctoritatē suāz interponēs induciē p̄ anū oī populo date sunt: vt oib⁹ libere ad iubilēū Romā ire liceret.

6647 1448

C Solis defectio hoc anno quarto calendās septembriis hora sexta facta est: Quo anno maxima et cruentissima bella multis in locis surrexere. In Anglia enim et in Gallia: Germania: Flandria: Prussia: Panonia: Apulia: ac in vniuersa Italia (vt dictum est) cedes: rapine: direptiones: incendia: vastationes: et infinita prope mala et damna subsecuta sunt. Grecis vero moruo Amurato inrcorum principe multo maiora illata sunt damna et scruora bella Adabumeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq; fuit pestis: vt de multis pauci remāserunt: Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

C Frācisus itaq; Sforcie filius philippimarie ducis gener Mediolano tādem hoc anno tertio calendās martij iure hereditario positus quartus mediolanēsiū dux efficitur: et vna cum vxore Blancamaria regnavit ānis. 16. et mēse vno: vir certe in dicēdo acerrimus: eloquentissim⁹q;: quia sua eloquentia: magnanimitate: fortitudine: liberalitate atq; prudētia et sapiētia veteres q̄si impatores sine p̄trouerſia superavit: et in re militari adeo semp victoriosissim⁹ fuit: q̄ post Cesarē par illi in tota italia nō sit inuētus: Hic nāq; ab ipsa sua adolescētia cū Sfortia attēdulo patre suo viro fortissimo militare cepisset: etiā eidez mortuo in reb⁹ bellicis adhuc adolescēs aiosissime successisset: Qui etiam ipsa in iuuenili etate quātas imprimis cōtra Brachium supremum omnium imperatorem contra florentinos venetosq; cōtraq; Eugeniū pōtificem cōtra mediolanēses: ligures quoq; ac gallos trāsalpinoz: contra et omnes: vt ita dixerim: Italos obtinuerit victorias: multis in locis clarissima extāt trophea: que illū super etbera reb⁹: et q̄ clarissime gesserint in multozū poetarum: oratorumq; scriptis vſant: cuius etiam historie et poemata de suis operibus edita publice leguntur. Ipse. n. suo seculo orbem terruit Italiam laceravit picenū cū tota prouincia: et mediolanū cū toto regio sibi subiecta multos ānuoz in

rebus Arēnue gestis superauit. Quinque septennero conflixerit: ut par est: nunquam sine honore discessit: nunquamq; certauit quin p̄ligato victo ac lacerato hoste: palmā sue virtutis retulerit: Eius autem sapientia: et industria guelforum et gibellinorum factiones ex italia aut sopite aut sublatae sunt: eo qd oēs tanq̄ bonus omnium pater vno aio haberet. Cuius exemplo multi poteratus dñeti: itidez fecere: Sic itaq; mediolanum ingressus cum ex intestinis odijs et seditionibus ita dirutū vastatū cenosumq; inuenisset ut nulla q̄si tāte ciuitatis facies inesse videret. Collapsū. n. erat Iouis castrū desertū: erant vici cenosa vniuersa ciuitas: et oīum rerū charitate laborabat cāobrem artifices oēs: aut pulsi aut sponte ad exteros necessitate cōpulsi p̄fugerant quid plura. Quillū (ut ita dixerim) vrbauitatis: aut pietatis aut religionis indicium in toto regno inuenit. Sed clementissimus princeps quatriēno post suoz subditorum calamitatib; p̄motus: pacē cū venetijs perutile cōposuit et ad instaurandas exomandasq; ciuitates cōponēdosue hominū mores aīum adiecit: ita ut breui cōualescens meliorē facie p̄se tulerunt. Cuius exemplo permoti veneti: ferrarienses florentini: alij q; italie poteratus id ipsum in suis effecere vrbibus: p̄pter qd nō solum dux sed totius patrie pater merito appellari potuit genuēses aut inter se dissidentes: viri bonitate et clemētia allecti dūcē suam cū vniuerso suo dñio eidē crediderūt. Ipsum enim francorū rex: et burgūdie ac sabaudie dūces et vniuersa italia tanq̄ patrem venerabant: et tanq̄ oīum p̄em et patronū excolebāt. Ipse. n. permagnifice ac splendide tam mediolanū: tū alijs in vrbibus edificauit: et in primis castrū Iouis: Mediolani (p̄loante a libertate dirutū) sumptuosissime in hanc qua cernitur formā a fundamentis extruxit aliud celebre et munitissimū in lauda ciuitate: maxima impensa cōfecit hospitale magnificētissimū et sup̄bissimū infantis q̄si extructionib; in vrbē fundauit. Tēplum magnū tamdiū inchoatū sua opa maximū incrementū accepit facella nōnulla et monasteria tam mulierū q̄ viroz edificauit et q̄maxime extra portā eumanā apud sanctā Mariā incoronatā ordinē nostre celebre monasteriū cum ecclesia vīno Nicholao de toletino dicata suāsu vxoris blanche Marie a fundamētis edificauit. Sic et si cictos prudētia et felicitate principes sui temporis excelluisset: in senectute tamen: velut alter Salomon: mulierū ardore deceptus nimis p̄uariatatus est: id tamen in eo laudabile fuit: qd licet in venereā intēperantiā turpiter ageret: nullā violētē aut inuitā sibi summitti passus est. Tandē sex post se relictis ex vxore masculis et duab; semellis anno a natiuitate dñi nři Iesu xpi. 1466. martio mēse mortuus ē: valde lōgeus funeratusq; cū ingenti pōpa in maximo vrbis templo loco sublimi.

Borſius estensis Marchio et primus ferrarie dux: Leonelli marchionis frater: et Nicholai estensis filius: hoc anno Leonello fratre nato matore defuncto in regnū ferrarie succedēs regnauit annis. 22. vir certe ingenio diuino et moribus supra hominem: in quo nihil fucari: nihil subdoli: nihilq; nisi magnificū: aut excelsum: aut admirandū erat: cuius qdē verba sapiētia plena: opera autē grauiſſima: et semp regia: quare eius oratio oīs: tū queq; actio regalis erat. Et p̄pterea ei oīa secunda semp fuerunt et facta. Deus. n. ipse qui curat: et diuīdicat oīa ei quoaduixit in oībus comitari vltus est. Unde et vniuersi totius orbis p̄ncipes ipsum tanq̄ simulachrū oīs virtutis: et laudis semp cōtemplabantur et venerabatur. Ad eū quum Federicus cesar accessisset visa hoīs celsitudine et animi magnitudine illuz mirine et regij lepidi dūcē primo creauit. Deinde exactis multis annis Romā accedēs a Paulo pont. laute magnificeq; exceptus ab eodem ducatu ferrarie insignitus fuit. Sic itaq; Borſius Leonello Marchioni fratri: et ipse naturalis filius successit. Nicholaus aut p̄r quū hos et alios ex pellicib; genuisset filios senio cōfect: alios ex vxore suscepit liberos: v; Hercule et Sigismundū: quos mox regni heredes sub Leonelli p̄dicti filij tutela reliquit. Sed Leonellus p̄re defuncto quum esset regnādi cupidus sp̄etis p̄uulis frīb; legitime natis eos neapolim relegauit: et regnū omne occupauit. Quinq; et ipse Ludouici gonzaige sorore haberet vxorē: ex ea Nicholau tantū suscepit filium. Quo nato nō ita multo post et ipse moriturus: quū idē Nicholaus filius filius p̄re etate regno aptus nō esset: hac cōditiōe in Borſiū hūc impiū trāstulit: ut post ipsius interitū Nicholao ipsi filio regnū restitueret: et iurciurando affirmaret. Borſius itaq; p̄ncipatū suscepto: quū esset prudētissimus et optimus vir cōfessim Hercule et Sigismū dum a Leonello relegatos in regnū a neapoli reuocauit: et eos ac Nicholau tanq̄ filios charissimos oēs habuit. Adueniēte deniq; Borſij dormitione Hercules et Nicholaus ad p̄ncipatū aspirabāt. Hercules q̄ esset Borſio germanus natus et legitim; p̄r: sibiq; regnū debere iure hereditario p̄dicabat. Nicholaus aut ea se ratione q̄ erat natus de Leonello: cui Borſius fidē dederat regnū filio restitūrū. Sed Hercules: ut erat aio et calliditate p̄stātor: venetoz auxilio fretus: cui cōfessim biremes: et falcatas naues ac pecunias cū pugilibus trāsmisere: nonā ferrarie arcē occupat: et eius frater Sigismūdus veterē innadit. Nicholaus vero cōp̄erto qd Hercules munitiones occupasset ad Ludouicū auunculū manūe p̄ncipem cōfugit: et sic Hercules Nicholao secluso regnū obtinuit. Ad Borſium autem rediens: cuius innumere et celeberrime sunt laudes et p̄conia magna: dico qd fuit tanto et multo matore imperio dignus si corporis pulchritudinem: fortitudinem: sapiētiam: prudentiam: cōsiliū: magnanimitatē: cel situdinem: munificentiam: iustitiā: si liberalitatemq; ac pietatē: atq; alia que in hoīe bona reperiri possunt inspiciss. Erat. n. diuinarū humanarūq; literarū egregie doctus: et p̄pterea doctoz viroz ardētissimus amator fuit: et vndeūq; habere potuit: in gymasio suo ad se cōuocauit: eratq; castus: pudicus et honestus: que res raro in p̄ncipe inuenit. Diuinū cultū deuotissime excoluit: pontificē maximū et ecclesie p̄elatos: ac religiosos oēs honorauit: honorauitq; reliquos christiane fidei p̄ncipes: a quibus

0721

0423

1217

0723

1449

6648

6649

1450

etiam summe meruit honorari ac diligere nulli vel magno vel paruo iniuriam facere videtur: sed sua sorte contentus secundum doctrinam apostoli cum omnibus semper pacem habere voluit: et propterea a nullis aliis qua molestia nunquam laceffitus fuit: hic urbem Ferrarie miris et preclarissimis edificijs tum publicis tum privatis quasi paradisum fecit. Nam arcem novam et curiam pulcherrimis edificijs clariores reddidit: et alia superbissima edificia intus et extra admiratione digna edificavit. Advenia quoque vrbis magna ex parte restituit: et monasterium insuper toto orbe celeberrimum ingenti impensa ordini cartusienfium a solo construxit ac alia plurima restituit. Denique cum de deo deus omnibus gentibus benemeritis fuisset anno regni sui. 27. in pace quievit: cuius corpus apud cartusienfes ingenti pompa delatum: humili loco sepeliri voluit: nullis ex se relictis filijs.

Iubileus hoc anno Rome refertissimus hominum frequentia fuit: quo tanta hominum multitudo accessit: quanta nunquam antea accesserit: unde cum e vaticano semel pontificis benedictione suscepta peregrini ad urbem redirent: factaque esset cuiusdam cardinalis mula obvia: neque venientes: neque redeuntes obsequentium multitudinem cedere possent: cadente vno atque altero super mulam: illa a multitudine iam oppressam: ad ducenta hominum corpora et equos tres suffocata in ponte hadriano fuisse constat: multi etiam a latere pontis in flumine cadentes in undis perire. De quibus multorum in sancto cello hand longe a ponte sepulti sunt: reliqui vero in vaticano in campo sancto. Eorum autem pecunijs qui mortui fuerant: due capelle adhuc extantes ante pontem edificate sunt: pontifex autem eorum vices dolens totum fere annum illum celebrationibus et stationibus consumpsit. Eodem in Iubileo Nicholai pontifex prudentia diligentiaque nulla ad victus necessaria tante multitudinis nunquam fuit.

Pestis hoc anno multis in locis italie et maxime mediolani desecuit: ubi ad 60. milia urbane multitudinis extinxit: et per agrum mediolanensem feda strage etiam desecuit. Sequenti vero anno adeo vbiq; peste laboratum est: ut pauci de multis supersuerint: quod quidem malum preter penuriam magnam et superioris solis defectio: et frequentes terremotus indicaverunt.

6650

1451

Amurates septimus orbis hominum turcorum principum rex Adabumetis regis filius: hoc anno: ut non nullis placet postea quam in asia minori annis multis turcis impasset: et Adustapham patrum suum superasset: atque tam in grecia quam in asia multa bella profecisset: ac multas victorias contra inimicos obtinisset etiam multas vrbes attrice: botie: phocidis: achaie: macedonie: thracie: et grecie occupasset: tandem dum Scanderbechum virum fortissimum ob denegatum sibi tributum in croia illiricorum vrbe diu obsederet: nec obtinere potuisset redio animi veratus morbum contraxit: pro quo statim mortem obiit Adabumeto filio successore relicto. Fuit amurates hic multarum linguarum non mediocriter doctus: facilius insuper ac acer: et astutus: rei que aliene ac glorie cupidus: atque grandis et sui securus: qui plurima potius proditiombus et latrocinijs quam bellis: ut turcorum mos est suo adiecit imperio.

Adicheletus flaminicus ex eorum gnola oppido: et attendula familia natus impigerissimus quidem vir: et inter primarios sue etatis rei militaris duces annumeratus his temporibus quum plurimis annis vniuersales venetorum copias deduxisset: et facinorosa multa ac preclarissima gessisset a Francisco sfortia superio ribus annis in carrauagiensi conflictu superus et profligatus: veritus accedere venetias: eidem Francisco sfortie nepoti suo iam mediolanensium dnce constituto hoc anno inbesit: et militiam iam etate grandecum ab se omnino reiecit. Et iam quiescit amator: existens Franciscus nepos illi posolum oppidum in agro verdonensi cum annua pensione dono dedit: ubi reliquum vite sue tempus in pace contulit. Fuit hic michaletus magni ingenij et fortitudinis vir: et rei militaris scientia preclarus: ac victoriosus: Qui apud venetos militans Philippi ducis mediolani castra apud padum insulam in agro cremonensi penitus eruit: et magnam ipsius militum partem cepit: et cremonam ditionis Francisci sfortie a Philippo socero suo obsessam liberauit: vniuersam deinde gerram abduc Philippo admittit: et in venetorum potestatem redegit: ubi transuadato abduc flumine: vniuersum mediolanensem aggrum percurrit: et multa incendijs et depopulationibus devastauit: et ad ipsas usque mediolanenses vrbes fossas accurrere non extimuit. Unde direpto Brian tie monte brianum oppidum cepit. Quumque etiam ad Lechum oppidum natura munitissimum puenisset: qui est larii lacus caput: et quum ingenti virtute oppugnare cepisset: diuque obsederet: post innumeras datas acceptasque occisiones: quum iam vniuersus eius exercitus quasi inedia et hostium vulneribus deficere cepisset: et quos ad extremam ratiem redegisset: re infecta abiens Buxia venit. Sequenti anno mortuo Philippo: quum in gerram abduc cum innumerabilibus copijs contra Franciscum sfortiam missus fuisset apud caranagiū oppidum in prelio ab eodem Francisco superus et profligatus ac dissipatus fuit. Eaz ob confusionem sibi cauens a venetis defecit: et in eiburia per aliquod tempus se contulit: donec Franciscus nepos suus mediolanum obtinuit.

6652

1452

Constantinopolis ciuitas: totius orientis columen: et vnicum grecie sapientie domicilium: hoc anno quarto calendi. iunias a Adabumeto turcorum principe per 50. dies obsessa et expugnata capitur: diripitur: et sedatur: in cuius quidem captiuitate tantam exerceuit crudelitatem quam nunquam facitaram fuisse legamus. In primis enim Constantino ipsius vrbis imperatore in fuga a ianissarijs turci interfecto: eius caput abscidi precepit: et haste suffixum per castra ad terrorem deferri mandauit: inde urbem introgressus nobilitatem omnem statim cecidit et sacerdotes ac ministros domini quoscuque reperijt: crudeli modo dum lanauit occide plebem omnem in seruitutem redigens in asiam transmisit. Sacras postmodum ygenes pquirens stu

Constantinopolis

prare fecit: et matronas omnes ac adolescentulas prostituendas obtulit quibus gestis omnia vrbis bona in predam dedit et sacra tēpla ingressus oia sedauit et abianis gbuscunq; bonis imagines emnes dei et sanctorum ab ipsis delere fecit sublatq; crucifixi dñi nostri Iesu xpi simulacro per derisionē in castra portato spatis luto et saxis impetito cū omni populorum seditate pollui fecit: nobile deinde sancte Sopbie templum spurcitie Adabumethee dedicauit et omnes vrbis campanas deponere fecit: Id ipsum in perā gentensū colonā scuiissimū canis egit: nec facile scripto mandare posset: que et quanta in uba-eram ciuitatem de decorosa exereuerit facinora. Potito itaq; capite oia facillime obtinuit. Deloponēsez statim oēm armis denicit: et populū in ea insula repletus similiter in seruitutē redegit. hoc idē in achata acarnania: Epīro et maiore macedonie parte egit. Bulgariam quoq; totā mox christianis abstulit: et rā-ssam seruā: et qecquid ab Bndrinopoli samium vsq; ad amnem et danubium interiaceri inuasit. Vala-chia insup paulopost timore concussa: pro maiori parte ad ipsum defecit.

Sumcassianus felicissimus persarum et Armenie rex ac victoriarum pater. cui pprium nomen as-
simbeus erat hoc anno genza alias genza persarū rege devicto et pfligato ac interfecto persis imperare
cepit: et nunc vsq; 35. annis regnavit: hic primū armenie regulus existens: cum esset aio vasto et bello po-
tens ac sceleratissimus q; persepe paucioribus copiis magnos fuderat exercitus: euz superiori anno mi-
nus sapiēter oratoribus genze persarum regis respondisset: iratus rex bellum cōtra eum mouit p quo
Assimbeus hic: et si viribus impar videretur nihil aio tectius cum eo confligere nō recusauit. et de ipso
tandē victoriam obtinuit. Genza autem domum reuersus denno alios exercitus et multo plures cōgre-
gans euz coniuge et liberis persarum more in campum pugnaturus contra hunc Assimbeum venit eo
animo: nisi vt vindicta sumpta non rediret. Assimbeus autem loco tutissimo sedens: quum genza ci-
dem exercitum adiuuisset e loco vbi consedebat irrūpens regem viriliter inuasit: et proprijs manibus
ipsum interfecit: captūq; eius filium in persarum regem statim se eum coronare velle finxit: atq; ita se-
danti persarum motus: et Assimbeus cū regis filio vsq; in tauris vrbem: que persarum columen est pfi-
ciscitur: ibidemq; omnia oppida et arces occupans: quū satis cautum sibi putasset nouum regēz publi-
ce obtruncans persico regno potitus est. Quo potito omnibus formidabilis esse cepit: potēsq; factus
Sumcassianus appellatur: quod latine magnum virum significat. Qui quum passimodum bactrianos
medos: et parthos: ac vniuersum pene orientem armis sibi subegisset: solus post Alexandrū bella gen-
tibus finitimis intulit. Deinde cum incredibili apparatu: innumerabilibus copiis mesopotamia: in
gressus babylonē et caras soldani vrbes magna vi oppugnare cōtendit: atq; in syriam et in egyptū pre-
dabundus ire proposuit. Cum hoc aut Calyxtus pontifex amicitiāz quandā inchoauit: et ipse magnū
honorē ponti. detulit: cuius etiā suasu magnas turcis calamitates intulit. Ad hunc etiā senatus vene-
tus nicroponte perduto quendā oratorē misit: qui auxilia cōtra Orbomanū turcum exposularer. Reqz
ab eo exorata cōfestim hic princeps copias suas recēssit: et in Orbomanū misit: eiq; primo impetu fina-
uin ciuitatē cepit. Quāobrem turcis repente oratorē ei exoratur misit: dicens per fidem sui Adabu-
meti: quam ambo sequebant ne impediret xpianoz interitū: sed cū eo pacē coiret. Respōdit Sumcassia-
nus Adabumetea lege cauere: vt pmissa seruentur: se enim pon. xpiano:z maxi. senarūq; veneto pmi-
sisse q; turcos e suis sedibus pelleret: ac sic oratorē a se dimisit: et statim quāta potuit celeritate cū vniuer-
so exercitu trapezintā inuasit: illataq; ibi filio regis turcorū clade: et maxima strage ad 30. turcorū milia
interfecit. Qua clade idē filius supatus cū paucis pugnantibus cōstantinopolim fugit: s; et post mul-
tas alias strages turcis illatas pterq; s. Sumcassianus et Adabumetus cū innumerabili multitudine
nō longe ab armenie mōtibus bis adinuicē conflixere plio: et in pmo quidē congressu regis filius cum.
50. milibus equitū bassam Orbomani qui. 40. milib; pceerat cū multis pncipibus delevit et interfecit.
Quod vbi Adabumeto renūciatū est: ita aio cōsternatus est: vt lachrymans ceciderit in terrā. Sed a
suis mox castigatus quū sedato dolore surrexisset mōtis castris inter duos montes descēdit: ibiq; sua
castra carris quasi vallo cinxit: et in eis tormēta springar dāsq; multas locavit: tuz quoq; et alios: q mo-
dicis pugnarēt tormētis oportunitis in locis disposuit. Ad quem quū Sumcassianus et eius filius euz
350. milibus pugnantibus pmisset: Orbomani milites igne in bombardis appposito simul oia exen-
serunt tormēta: quo fragore insolito p. rāz equi territi terga statim vertere: nec vllis frenis cobiberi po-
tuerūt: quin per arua mōtesq; diffugerēt: quos turci insecuti vsq; ad psarū tentoria puenierunt: et hosti-
bus ac tētorijs direp. is maiore qdem cū incōmodo: sed plurimi cū gloria in castra redierūt. 50. etenim
milia viriūsq; exercitus illo in cōflictu desiderari referunt deē. s. Sumcassiani et. 40. ex Adabumeti co-
pijs. Ihs gestis mabumet? in eibolas redijt novos constaturus exercitus. Sumcas. 50. in thaurim pfe-
ctus est reliqs in exercitu relictis filijs. In eo. n. cōflictū Assimbei filius audacissimus: quū posset bone
ste fugere ter retro reuersus in hostes incurrit: sed tertio fortissime pugnas occisus est. Inde aliquot i-
teriectis diebus Assimbeus cū turcorū rege pacem iniit: et natos suos mutuo coniugio copulauere. Ad
hanc veneti munera magnificētissima et nōnulla armamēta chalybea et alia atq; alia misere dona. Ihs
enim Tāburlani more Terfen: dariū: porum: et magnū Alexandrū et virū magnitudine ac rerūz prestā-
tia supant. Nec legimus quenq; adeo innumerabiles copias tamq; ingētes exerci. us in vñ cōflic: ve-
luti hic. Ferunt. n. huic equitū. 600. milia et totidē peditū esse: eiusq; belli apparatus locuplez: tentoria
eius gēmis: ac vario lapillo:z genere distincta.

1454

6655

psarū et Armenie Rex

cū bella in thaurim

cū potētia

Congr autē **B**achmeth primogenitus huius serenissimi Sumecassiani regis supeſt: de quo mira in rebus bellicis referunt facinora.

Par inter venetos & Franciscū ſfortiā mediolanēſiū ducē diu ab ipſis tentata hoc anno idib⁹ aplis iutis federib⁹ interuētū & opere Symoneti camerini ordinis eremitaz ſancti Augu. p̄comis clariffimi hac lege firmata eſt: Ut q̄ cuiqz ante id bellū fuiſſent redderent p̄ter gerrā abduc: quā ſrāci. de venet⁹ ceperat: quū eſſz antiquiſſima mediolanēſiū iurisdicō. Qne pax maxie iter venetos & Fran. ſic cōpoſita: vt firmior ab oib⁹ haberet: ponti. ſuā iterpoſuit auctoritatē: atqz in ea ſtatutū eſt: vt ſiquē deinceps diſſenſiones: diſcordie exirentur earū tollēdaz: Jus poteſtatēqz ponti. Ro. tradēbāt: vtqz ſiquis arma alteri inferret: cognita a ponti. cā: ſis ſtatim cōis oīum hoſtis haberet. Ea itaqz optima pax anno & die p̄dictis dictata: & p̄ oēs publicata fide & iurcurādo adhibito firmata eſt. Quā quidē pace nulla p̄aruz noſtroz memoria maior: diuturnior: vtilior: aut ſanctior viſa: aut audita fuit.

Cirri diſciplinis excellentes:

Antonius florētinus archiepiſ ordinis p̄dicatoz p̄feſſus ſanctiſſime vite & moruz honeſtate vir: & ſacroz dogmatū accurate doctus his t̄pib⁹ ob ſrarij ornamēti gloriā & mox ac ſanctimonie p̄ſtantiā apud oēs italos maximo habitus eſt in p̄cio. Qui multa & grādia volumina magno qdē cōſecra labore longiqz lucubrationib⁹ poſteritati reliquit: que legētib⁹ atqz audientib⁹ magnā aſſeruit doctrinā & voluptatē. E qbus exiit ſumma accuratiſſima in caſibus cōſciētie ſacerdotibus pernecceſſaria: ſz & multos hiſtoriaz libros ad erudiēdos mortales cōpoſuit. Tandē deficiens nō ſine magna ſcitatis opinōe ſuſt: quū crebris miraculis claruerit. Eius autē ſanctū corpus ex domo ep̄ali ad ſanctū **A**darcū ordinis fui delatū cū magna populoz frequētia: & veneratione ſepultū fuit.

Leonardus de vino eiſdē ordinis p̄feſſor & ſacroz l̄raz doctor hiſdē t̄pib⁹ tū diuinoz eloquio ruit: & studioz humanitatis doctrina: tū multa prudētia: & cūiū ſuoz gratitudine claruit: & multos tractatus & qdē egregios ad populos erudiēdos de ſanctis oib⁹ p̄ oīū ami circūlū poſt ſe reliquit.

Alexander de ſaxoferrato puincie anconitane oppido ordinis eremitaz diui Aug. ḡialis prior & tituli ſancie Suſane cardinalis p̄byter theologus & p̄b⁹ ſciētiſſimus: & in dicēdo vir eloquētiſſimus hac ipſa tēpeſtate diſputādo: legēdo: p̄dicādo: & orādo vbiqz magno hitus eſt in p̄cio. Qui ſz aliqd a ſe ſcriptū qd ſciamus nō reliquerit: ei⁹ t̄m vite integritas adeo vbiqz ſcitatis ſpeculū fuit: & oīſariā virtu tē refragauit: vt oēs ipſum futurū maximū ponti. ſperaret: niſi imatura morte p̄cūctus fuiſſet.

Joānes rochus papiēſis ordinis n̄ri theologus & declamator ſui ſeculī celeberrimus: necnō & ſui ordinis amator: & in hac quā nunc hēmus obſeruantia: q̄ & nūc tantop̄ longo poſſimmo illuſtroſ ita lia p̄mus fundator & inſtaurator: vir certe oīuz virtutū locupletiffimus hiſdē t̄p b⁹ floruit: & multa ad p̄dicatoz p̄tinentia cōpoſuit: q̄ viri doctrinā & integritatē p̄ſe ferre vident. Ipſe. n. p̄mus ad hāc n̄raz ob ſeruantia ſancti Augu. in lōbardia initiū dedit: & p̄cūctus ſancti Augu. apud cremā oppidū nobiliſſimū fundamēta iecit: ac aliud apud genuā vrbē maritimā multo labore reſtituit & auxit: tandē generalis obſeruantia vicari⁹ exiſtes anno dñi. i. 461. mātue de genis iā ſeptuagenarius leui morbo in pace quieuit.

Joānes itē de nouaria eiſdē inſtituti & p̄feſſionis religioſus: theologus ac p̄b⁹ qdē grauiffimus & ipſe hac tēpeſtate apud bergomū ob doctrine p̄ſtantiā: & mox religioſiſſimoz hoīuz gravitatē maximo fuit in p̄cio: vir certe p̄ter theologie & philoſophie dignitatē magni cōſilij & prudētie decorat⁹. Qui ſuo cōſilio ſua cōſtātia Joāni rocho p̄dicto religionis inſtauratori p̄lerimū auxilio fuit. Eīdēqz anno 2⁹ in cōditione cōuētus creme ſuccēſſ: & magnū incrementū dedit. Inde qz a bergomēſib⁹ ad reformationē ſui cōuētus anno dñi. i. 441. euocatus cōiuentū illū tū religionis obſeruantia: tūqz pulcherrimis cōſiſcijs & exq̄ſitis ornamētis celeberrimū b̄reni t̄pis ſpatio reddidit. In quo qdē & innumerabiles adoleſcentes xpi ſeruitio cōſecrauit: cū qb⁹ & me indignū in anno dñi n̄ri Jeſu xpi. i. 452. aggregauit. Obijt autē pater optimus & multo memoratu dignus poſt lōgas & graues inſirmitates in eodē cōuēntu bergomēſi anno ſalutis n̄re. i. 466. mēſe ſepiēbris: ibidēqz ſepultus cū magna populi veneratione.

Nicholaus de aquapēdete & p̄bico. neapolitanus hoc tēpore florere.

Joāne de capeſtrano aprutij oppido nō longe ab aquila vrbē cōſtituto ordinis B. Fran. p̄feſſus chriſtiane religionis acerrimū & egregiū predicatorē hac tēpeſtate fuiſſe: & me vidiffe p̄dicantēz conſiteor: vix vtiqz religioſiſſimū quēqz **B**lon. ſoroli. orator notiffimū amicuſimūqz ſibi virū magnis eſſet laudibus: eo qd vniuerſaz ferme italiā p̄dicādo: docēdo: monēdo: caſtigādo ad bene beatēqz vīdēdum multos xpianos reduxiſſet: & xpi vitā oib⁹ verbo & exēplo imitandā ardētī deſiderio p̄poſuiſſet: deīde ad augmētū ſui meriti id facinoris adiecit: qd cū i panontā audiſſet innumerabiles xpi fideles a turcis capi & venūdari: q̄ fiebat vt p̄ucri oēs xpi fide deſicerēt vite & morib⁹ turcoz aſſueti. aīaz ſideliū piculo p̄notus eo acceſſit: & ſuis exhortationib⁹ grādi exercitū ibidē cōgregato q̄ hoſtes turcos impetū fecit: & in feſto ſcī Sixti an. i. 436. ipſo in acie exiſtere & populū exhortāte apud belgradū trās danubij oppidū tāto cū ardore xpicole pugnarūt: vt magnū de inimicis repozitarū triūphū. nā demū de inimicis ne mīne q̄ſi p̄ſequēte fugientib⁹ ad ſex milia hoſtiū occiderūt. eo dñiqz mortuo magnis coruſcanit mīracul.

Jacob⁹ de la marcha appellat⁹ ex oppido mōnſbrādoni ordinis ſcī **S**rā. ardētis. pariter & eloquētiſſim⁹ verbi diuini p̄co hiſdē t̄pib⁹ claruit: atqz ea in diſciplina copioſiſ: & erudiſſ. tractat⁹ edidit: p̄ qbus & multas abemulie p̄ſecutiones p̄tulit.

Enoch aſculanus r̄bctor clarus hac tēpeſtate docuit.

Eneas familia piccolomineia nobilissima natus patria senensis poeta & orator eloquentissimus hac ipsa tēpestate postea q̃ a Federico impatore poetica corona donatus esset tū apud oēs xpianos potē tatus & p̃feratū apud imperatorem ipsum & eloquētie & ingenij dexterritate valuit: vt sup̃ oēs maximo in precio habitus fuerit. Qui & ab ipsa sua adolescentia ingenij agrians poemata lasciuie & festiuitati accomodata ppulebra edidit. Unde excresecēs epigrammata salibus referta scripsit. Factus deniq; vir reliqua omnino orōne soluta cōscripsit. & qbus habent isti libri. Dialogoz li. i. De basilicē cōcilio. De or tu nili li. i. De studio venādī li. i. De fato: de p̃sciētia dei. & de heresi bobemox. Dialogū etiam inchoauit pulchri pro defensione fidei cōtra turcos: sed imperfectū reliquit. Epistolas multas tum in secūdo: tum vero in clericatu & pontificatu composuit: & eas diuersis voluminibus seperant. Scripsit queq; epistolam refertissimam imo potius librum ad Abūmetum turcum exhortādo eum Abūmetum eam lectam deponendam: & vt veram xpi fidem sequatur. De aulicorum etiam misericordia librum edidit. Et de institutione artis grāmatice ad Ladislaum regem paruum scripsit. Descripsitq; p̃terea flus & flumina orbis terre cū locorum descriptione: in quibus etia duces qui in eis clauerunt opposuit. Bobemorum h̃storiā fecit. Ac de rebus a se gestis libros duos descripsit. Deniq; finis in prouerbij modū multas reliquit. h̃storiā autē re: & vbiq; locoz sua etate gestarū incepit: sed imperfectaq; reliquit. Hic itaq; Eneas p̃ius postea pōtifer maximus appellat⁹ fuit.

Joannē autē de anania bononiensem archidiaconū iurū canonici & ciuilis interpretem extimū ac theologū eruditū hoc anno Bononie diē obiisse tradunt.

1455 6654

Jacobus de albergonis benoniensis philosophus & iurispitus hoc tēpore fuit.

Franciscū philisepum ex vetusto toletini oppido natū: equitē qdē aurarū & poetā laureatū & lraz tam grecāz q̃ latināz excellētissime doctū ad hec vsq; tēpora magno cū predicamēto & doctrine fama puenisse cōstat: eo q̃ epistolas multas ad Calixtū & p̃iū ponti. atq; alios extāta p̃ncipes dedisse inueniat: vir certe in oī modo dicēdi oib⁹ p̃ponēdus: Quippe q̃ & grecā pariter & latinā orōne semp̃ exerceuit in oī. s. genere dicēdi & prosa & versu: vt ex libris a se editis apertissime cōstat: qd̃ nunq̃ apud latinos in memoria hoīum cōpertum est. Is itaq; Chasilore bizantini auditor & gener fuit: qui quū ab eo doctissimus euasisset primū apud venetos: postea apud floētinos: senēses: bononiēses: & demū medio lani a Philippo Maria duce vocatus grecas latināsq; litteras plurimos docuit: & ibidem vsq; ad hec ferme tēpora sub. 4. duobus cū annua p̃sione fuit: vbi quū omnium pene scientiaz egregie docuit esset libros infra descriptos a se editos post se dereliquit videlicet. Sforziadoz li. 9. versu heroico. Sarracurum li. 10. versu heroico. De iocis & serijs li. 6. versu exametro. Lyricoz li. 6. in oī genere metrorū. Grecis versibus li. 4. per odas & elegias. Cōuuiroz li. 2. oratione soluta. Euthyphron seu de pietate p̃sa li. 1. De morali disciplina li. 8. prosa. De vita Nicholai. p. pon. li. 2. Cōsolatoriū ad Joānē Antonū marcelum epistolaz tā grecarū q̃ latinarū li. 55. Orones. 60. oratione. 50.

Cōuersa in latinū. Dion p̃m̃saens captiuitatē illi nō fuisse. li. i. In aristorelis rhetorica ad Alexā. li. i. prosa. In platone. 2. li. Hippocratis li. 2. de flauib⁹ & corpis passionib⁹. & ex Plutarcho: A hēsi & galbe & othonis vitas. Obijt deniq; bononie anno salutis nr̃e. 1481. nonagenarius & pauper.

Alyxus. 3. papa natōe catbelanus ex valētia ciuitate p̃fe Joānē nobilissimo viro nat⁹. Alphonsus bozia antea vocatus: nicholao ponti. oīs suffragiis tā decrepitus hoc anno pōtī sex subrogat⁹ sedit an. 3. & mē. 3. Vir certe magni cōsiliij & ai decorat⁹ & vni⁹q; iuris pacit⁹ doctor: ac Alphosī regis p̃m̃ secretari⁹. Qui pōtī. suscepto: vt ante deuouerat: bellū i turcos statim indixit: & ad id p̃ficiēdum p̃ vniuersum christianū orbē p̃dicatores misit: q̃ xpianos in eādē expeditionē animarēt: & suis opib⁹ eā adiuuaret. & qbus elemosynis. i. 3. tritēces primū edificauit: & in hostem p̃ patriarchā aquilēsem ibidē p̃fectū statim misit: q̃ cū illis triennio turcos acriter vexauit: & magnas clades illis intulit: & eoz multas insulas cepit. Alphonsus. n. rex & Ludouicus burgūdiarū dux plurimū aiati in eaz expeditionē se ituros ēt spopoderūt: sed suoz regnoz voluptatibus irretiti tantaz tanq; sanctā rē omiserunt. Nec iccirco Calixtus optimus ponti. lris & nūcijs eos & reliquos xpianorūz p̃ncipes cessabat ad huiusmodi rez pernecessariā adhortari. Cuius rei cā etiā sacerdotibus omnibus celebrantibus mādauit: vt orōne cōtra paganos quotidie in missa decātarēt: & vt deus assiduo rogatu flecteret. Voluit q̃ idē ponti. vt in meridie sonū cāpanis darēt: sicut in sero ad salutationem virginis Marie mos est dari: vt ea orōne eos adiuuaret: q̃ cōtra turcos cōtinuo dimicabāt. Ea itaq; de cā trās figuratōnis dñi nostri Jesu xpi officiū ordinauit. Inssitq; cū ijs indulgētijsq; celebrari: q̃b⁹ solēntas corporis xpi celebrat. Et p̃pterea legatos ad Suncas. armenie & p̃sariū regē cū multis munerib⁹ transmissit: pro qbus cū in turcos excitās: cuius p̃suasione magnas eisdē clades intulit. Hic. B. vincētiū catelanū cōp̃riota suū or. pie. & B. edimundū anglicū in sanctos retrulit cōfēs. Huius p̃cipua laus fuit q̃ elemosynas paup̃ibus frequētē dabat. Virginesq; paupes maritis euz dote collocabat. Nobiles etiā ad inopiā redactos suis impēis iuuabat: oēsq; ad se veniētes mira b. inuolētia cōplectebant: & eorum p̃ces libenter pro posse exaudiebat. Abonēs deniq; 450. milia nūmoni aureoz quos in turcos conquieserat reliquit. Cuius finis in beati Petri basilica tēplo romūdo sepellitur.

Ferdinandus huius nois. 7. Alphons. regis filius hoc anno pie defuncto ex ei⁹ testā in neapolit. regnū eidē succedēs regnauit vsq; i p̃ns an. 29. Alphons. n. siue legitimo filio dñi neapolit. regnū feudatario

1456 6655

et antiquo iure ad sedē apostolicam deuolutū esse censebatur. Quod cum Calyri⁹ pon. excellētis. animi vir armis repetere statuisset morte supueniente disturbata sunt oia. Et Ferdi. metu liberat⁹: ab eius successore Pio papa regni cōfirmationē reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepro: multos hostes bello postea. p̄ligauit. q̄obz etiam ab inimicis magnitudine et rerum bene g. st. 32 gloria laudē nō modicam promeruit. Hunc autē Pius pontifex cū uebementer diligeret: et regno cōfirmavit: et regia corona donauit: ac coronauit: atq; eidē annuū censum in parte relaxauit. at Joānes andegauensis renatū olim regis filius cū audisset alphonsum fuisse defunctū: arma prope carpens adiunare Jacobo pice nino in eum duxit: et ad sarnū vsq; Ferdi. fugauit: quo audito Pius pontifex timens ne si Joan. et galli regnum id occuparent: victoria elati italie libertatē euerterent: cōfessim Federicū p̄bina: em copiarum suarū dūcē cū Alexā. s. fortio inarmos milit: ut Jacobū p̄cinuū a Joāne andegauensi dūcē mercede cōductū retardarent: ac Ferdinādū auxilio fozent. Et ferdinā. p̄j pontificis auxilio et armis securis factus. Joannē predictū apulia fugauit. Quia victoria regni principes: qui gallica arma sequebāt perterriti ad ferdinādū accessere: et pacē ac ueniā ab eo suppliciter exposculauere: quos rex p̄benigne in amicitia et gratiam suscepit. Alios autē quosdam aut bello superauit: aut regno eiecit: aut ad sanitatē redegit. pio pont. postmodū mortuo ferdi. cū Paulo eius successore graues inimicitias suscepit: q̄ peteret tributū qd singulis annis ecclesie Ro. p̄debat: sibi ob benemerita aut relaxari: aut dimitti debere petebat sed id ab eodē obtinere minime potuit. Undeq; multo maiores similitates et indignationes cū senatu ueneto ob cypri regnū cōcepit. mortuo autē Jacobo cypri rege cū ferdi. ad regnū occupare tentasset: a senatu p̄bitus est: eo q̄ Jacobus rex moris senatū ueneti posthumi sui iutorē: et defensorē ex testamēto reliquerit: iccirco q̄ rex p̄bitus est: et ut dicitur res nouas in senatū moliri persepe annixus ē. Que res multa mala tum in senatū: tum in ipsum regē excitauit. Ipse. n. et ex ea de re a senatu infensus turcū q̄ maxime (ut autē) in uenetas multumode peritauit: atq; alia mala moliri conatus est. Et ueneti omnia circūspicientes ueriti ne quid mal: sibi obueniret cū turco pacē cōposuerūt: que res effecit ut turci uenetas relictis oīm ym belli in regē cōuerterent: atq; ita bydruntū maritimā apulie ciuitatē inuēnientes cū maximo dāno regi ex improviso abstulerūt: Et nisi Adabume. rex repēte morte sublat⁹ fuisset: nō modo de apulie regno: s; ut ita dixeris: de tota italia acū fuisset. Eo itaq; Adabumeto mortuo difficillimo bello vrb: rex p̄ Alphon. calabrie dūcē filiū suū virū inarmis strēmū recepit.

6655

1456

E Joānes ferdinādū senioris regis filius et alphonij predicti frater ac lufitanie rex: qui cū Alphonso rege a genuitibus supans et captiuatus fuerat hoc anno Alphonso fratre rege sine legitimis filijs defuncto in Sicilie et aragone regnis succedēs regnauit annis. 20. Hūc autē p̄ncipem pelare et eximie bonitatis virū fuisse tradūt: ac xp̄iane religionis p̄cipuū amatorē: insup et humanissimū: clemētissimū: iustissimū: munificētissimū: ac deuotissimū: necnō et animi magnitudine clarissimū. Quippe q̄ cū esset illustri sapientia ornatus oia eius gesta et cogitatus ad deū se retulisse ostendit: et iō ci quoad uixit nulla fuerūt aduersa: s; oia sibi secūda fuerūt: oia leta: et ad uorū oia sibi euenerē. Ipsum. n. oēs reges oēsq; p̄ncipes nō modo xp̄ianoz s; et aliarū nationū summe amarūt: coluerūt: et ex oī animi sinia venerabant. de isto nāq; plurima et ppe infinita referebant summe uirtutis monumēta: q̄ breuitati studētis omittimus. tū dem vō hic optunus rex deficiēs Alphonsum filiū regni et uirtutis habuit successorem.

6656

1457

E Paschalis malipetrus. 68. ueneto: dux hoc anno Franciseho fofebaro admodū sene nondum de functo eidē subrogatus ducant an. 4. mē. 6. et die. 6. homo certe tāto p̄ncipatu dignus imo dignissim⁹: ut potē: q̄ uerus et lieget et aptus erat: nil hīs ficti: nil simulati: s; neq; sapientia indignus: imo in oī tpe p̄cipua quadā uirtute accommodat⁹. xp̄ianā. n. religionē mix in modū excoluit: et obseruauit. Rēq; suaz publi. cōseruā: seculos oēs quoad potuit aut castigauit: aut uirbe fugauit. Cuius insup suos cōcordes sua iustitia fecit: et in ynā quasi mentē cōmētissimos cōstituit. eisq; cōmēdationib⁹ et multo maioribus dignissimos existēs: p̄nceps hic tandē defecit: et magnū sui desiderii apud oēs reliquit: ac suum corpus apud p̄dicatores sepeliri uoluit.

E Carolus francoz rex Caroli regis filius: q̄ fuit alterius caroli filij Joānis filij Philippi regis: quē Edwardus angloz rex p̄elio: ut diximus: sepe fuderat: hoc anno post q̄ ānos multos regnū illud tenuisset deficiens in senectute bona Ludouicū filiū habuit successore. Hunc autē Carolū regem neq; inter malos: aut bonos francoz reges oīno ponere p̄sumimus. Adūssimū tū p̄cientissimūq; ai vir fuit: s; ingenti ebetis: et in oībus inēfideratus: qui quū aliqū tumultū magis q̄ bellū cōtra henricū angloz regem: et Joāne burgundioz ducem excitasset: et multos eoz occidisset: ab eisde renouata p̄igna: et ipse cū uniuerso exercitū suo cū ingenti plaga et cede fusus fuit. Quo factū est ut rege fuso angli et burgundiones p̄ annos multos cū multis p̄ijs afficientes: multas ei ciuitates et prouincias ademērit: ac euz uehemēter affligerent. Id. n. ppter ipsius iniurias et irritationes a q; ingratiudines passus est. Et nisi p̄ subileam puellā deus miraculose tanq̄ Deiborā. p̄p̄tensam israhelico populo: ipsoz r̄rib⁹ et potētē misericorditer restitisset: de ei⁹ regno oīno actū fuisset. bi nāq; p̄potētissimi reges et p̄nceps cū omne ferme frācoz regnū occupass;: nihil mali p̄termiserūt qd frācis et regi hūc iseri potuerit: ut eos ad maximā formidmē et inopiā ac calamitatē pducere possēt. tadē eoz calamitate et miseria misert⁹ dñs nec nō et ipsoz p̄cib⁹ inclinante: regē ac francoz iūria hoc mō eripuit. Quedā puella deformis nō lōge ab urbe regia depascebat porcos: q̄ dū aliqñ pluuiā diuertēs i qdā sacello cāpēstri obdormiret:

quedam visio apparuit ei in forma angelus: qui dixit illi: se francoz regi ppitiaturu fore: pceptisq; ei fida-
cia habere: et ad regē festinare: atq; dicere deū cūssime sibi adesse misericordē: et eius precibus et populi
sui lachrymis annuere velle: modo consilijs suis obreperet: hoc illa sibi impossibile esse dicebat: qm ipsa
vilis et cōtempnū digna: ac puella imbecillis ad tantarū rerū legationē infirmissima. Ad quā angelus:
forti aio esto: quia quod tibi defuerit me impleturū pollicor. Quibus verbis cōfortata ad regē intrepī-
da accessit: et que audierat et viderat prudētissime retulit: et signū huius ad sacellū: vbi obdormiebat euz
quibusdā proceribus accessit: et fodiens in terrā crucem quandā invenit: et cū eisdē illam ad regē detulit
que res verbis puelle fidē prestavit. Cōfestim puelle cōsilio exercitū cōgregato partim per rhodanū flū-
partim terrestri itinere ipsa duce in hostem prosiliit. At tamē adhuc rex incredulus vniuersaz exercitus
sui fortitudinē in flumine cōtra hostem collocat. Illa qdē vt victoria nō hominibus: sed soli deo ascribe-
ret relictis fortissimis propugnatoribus imbecilem oīum hoīum naturā sibi delegit: et cū illis cōtra ho-
stem irrupens. 4. statim propugnacula obtinuit: et incessanter in eos insiliēs ipsos fustos in fugā vertit.
Sama autē huius facinorā ad principes aquatici exercitus pueniens mox e naubus armati erumpen-
tes in hostibus se insuderūt et multos interficientes e finibus eiecerūt. Et sic auspicio et ductu puelle rex
vniuersum perditissimū regnum suū breui recuperavit. Angli autē quum puellā demū apprehēdisent
inurbanitate vsi illā igni cōbusserunt: ac sic victoria regi accidit: fm ea que puella p'dixerat: et triūphum
illū oīs illi per mulierē vilē cōcessit: vt ostēderet deus ipse nullā esse humanā potētā: que pprijs admi-
niculis perpetuo stare possit: si diuino careat p'sidio: qdbrē iccirco paululū ab ea dñs recedere visus fu-
it. Ad sua igit potētā: aut virtutē: sed diuina quādā ope et auxilio suū regnū eo mō recepit: et qui ab eo
defecerāt cū sua gloria ad sanitatē deo duce paternū et auitū regnū immortalitatis noīe non solū recu-
peravit: sed et admodū amplificauit: et stabilivit: et ornauit. Quibus ita gestis: hic Carolus Nicholao
sancte crucis ordinis carthusiensis p're dignissimo intercedere pacē cū Joanne burgūdiōz dūce: q cūz
angloz rege sentiebat cōposuit: quē tñ haud multopost fraudulēter p'insidias interficere fecit. Qd cer-
te parricidiū infinitissima p'pe mala excitauit: hic Ludovicū delphinū filiū successorem habuit: a quo
ob ipsius mentis obstinationē quoadvixit multa incōmoda et psecutiones pertulit.

¶ Ludovicus itaq; p'dicti Caroli regis filius patri hoc anno in regnū succēdēs regnavit annis. 26.
hic quū esset regis p'mogenitus: et delphinatus regionis pnceps: diu a patre suo exalauit: s; regno
suscepto aduersarijs suis depressis: etiam multos patris beniuolos regno depulsi. Inde cū libertatem
ecclesie in regno minuire conaretur: multos Ro. ponti. habuit aduersarios. Deinde fratres Carolū
aquitaniē et normadiē dūcem veneno subtulit: eo qd populi oēs propter eius dignitatem atq; sapientiā
post patrē regnare volebant et cupiebant. Qd quū regni proceres et burgūdiōz dux intellexissent id ex
regis procuratore facturū fuisse: magnā in eo indignationē susceperunt: et rursus vetusta odia reno-
uauerunt. Qui oēs vnanimiter in eū cōspirantes ingentē exercitū vna cū burgūdiōz dūce in eum deduxe-
runt: et militibus instructis in exitū regis proruperūt. Dux autē burgūdiē cū centuz milibus armatoz
in pichardiā aduolans: ciuitatē regis insignem picinctū noīe primo impetu cepit: et barbaris oibus
interfectis: alijsq; in seruitutē abductis: et bonis oibus direptis: ignem apposuit et urbem ipsam omni-
no exuri et cōplanari fecit: atq; eo impetu multas alias regis colonias expugnauit: et bellouachūz urbē
munitissima obsedit. Quibus malis rex p'mortus cōcite omnes regni proceres cōuocat: et auxilia p'si-
dia imperat. Proceres vero qd exploratū habebāt regis dolis germanū oibus gratū fuisse interfectū:
vix duo ex tanta multitidine ei auxilio adesse voluerūt. At rex suoz auxilio destitutus statim parisiūz
cū exercitū cōmigravit: regiā salū tutaturus ciuitatē. Burgūdiōz autē dux cū exercitū beluacensem ci-
uitatem petijt: atq; procepx cōsilio in normandiā trāsmigravit. Ea quippe puincia Caroli fite demor-
tū fuerat: vbi autē eo ventū est: ibidem innumera oppida et rura cōflagrauit: et evertit. Ad rothomachūz
autē castris positis: quū aliquādiu urbē frustra oppugnasset obsidione soluta in pichardiā reuertit. pō-
tisex autē Romanus ad eisdē tumultus sedādos Bisarionē nicenū cardinālē idoneū virū in galliā le-
gatū misit: qui cū oī diligētia diu laborasset: vt bella sopirent parū profecit: eo qd innumera cedes et
parricidia ac dāna et incōmoda interuenissent. Mortuo deniq; burgūdiōz dūce Carolo: rex cōfestim
vniuersa ablata recepit. Demū anno a natali christiano. 1484. remis deficiens Carolū p'mogenitūz
suū amorum. 15. extantē habuit successorem.

¶ Terremotus p'maximus hoc anno. 9. decēbris vbiq; et maxie i neapolitano regno fuit: ex quo mul-
ta tēpla: plurimeq; domus cū interitū magno hoīum pecorūq; conuerūt. Et potissimū in neapoli: ca-
puccate: anet se: ceterisq; veteris campanie vrbibus.

¶ Jacobus Joānis cypri regis ex pellice fili⁹ hoc anno post patrē in regno maximo cū labore succe-
dens regnavit iterregno supputato an. 12. hūc pater spurū quū videret regni cupidū eo qd esset for-
mā egregia et statūra corporis regio dignus honore: ac aī dōtib⁹ et eloq; lōge ei dispar: qd vt dictū ē: erat
ignauus vir et aio turpis. Helene vxoris sue suā ecclie tradidit: et sacris ordinib⁹ cū initiare fecit. p' at
cū Carolā tñ vnicā filia ex m'imonio haberet: illā regni sui heredē instituit: et Ludouico sabandienfis
ducis filio m'imonio cōpulauit: matrimonioq; cōtracto statim regina et rex morte tollunt. Quib⁹ mor-
tuis regnū multisq; turbatū est. Ludovicus autē Carlote spōsus crebris nūcijs vocat⁹ post annū ex
venetiā cypri nāuigat: et magno oīuz applausu et fauore rex appellat⁹. Jacobus vtro nequaquā aduētū

expectare ausus: iterum cum ceteris amicis suis numero ceterum ad soldanum in Alexandria navigavit: cum lachrymis et verbis humilibus sua coquestus est iniuriam: ab eoque expostulari in regnum paternum collo-
cari. Quibus verbis non modo soldanum commovit: sed etiam omnes: qui aderant dicentes Jacobum indigna pati.
Soldanus igitur Jacobi precibus commotus eadem statim subuenire constituit. Erat enim tunc Jacobus annorum.
22. unde iussu Soldani allatis regis ornamentis in conspectu omnium procerum suorum cypriorum rex declara-
tus est: ac per urbem circumductus precipuis honoribus cumulatus est: eademque classis decrevit: que ipsius in
cypriam cum multa militum manu reberet. Quod cypriam venire Ludovicus novus rex imperum ei non voluit: sed
fuga sibi salutem querens in micocie castello sese recepit. Jacobus autem reliquis omnibus regni et insule urbibus
in potestate receptis obsidere Ludovicum statuit: sed post aliquod temporis spatium Carlota in Italiam dela-
ta: et Ludovico ex insula pulso universum regnum in pace recepit. Quo adeptus etiam famagustani urbem per
maritima gentibus abstulit: et regnum universum usque ad mortem possedit. Denique ad regni sui stabilimen-
tum Carberinam Marci Comelii veneti filiam a senatu veneto uxorem expostulavit: quam idem senatus in fi-
liam sibi adoptatam libenter matrimonio copulavit: quia ducta Panlopost ipsa pregnante ex postmundo ventris
obijt. Ea et Posthumus hereditatem relictis: quos ex testamento senatus veneto commendavit: posthumus bant
mulierem post parvulo sublato: id regnum in venetorum manus hereditario iure premit.

Ius eius nominis. 1. papa natione senensis Eneas silvius poeta antea vocatus: post Silivius: ma-
tre Victoria ex nobili familia piccolominea natus hoc anno. 13. cal. septembris Calyxo poti.
subrogatus sedis annis. 5. mens. 11. diebus. 26. Brevis quidem pontificatus: sed ingens eius gloria fuit. Vir si-
dem omni laude dignus: eloquentissimus copiosissimusque: ac fortitudinis et prudentie singularissi-
mus qui non ad occidendum: nec ad sequendum: sed ad res agendas et quod maxime vocatus: maiestate etiam pon-
tificatus visus est: pro qua neque reges: aut duces: aut populos atque tyrannos vellos formidavit: imo et si quos de-
linquentes vidisset: et bello et cecuribus persequeretur: quoad usque ad sanitatem redisset cognovisset: unde etiam: ut
diximus Ludovico francorum regi adversarius fuit: quod libertatem ecclesie in suo regno diminueret conabatur.
Voxio esset comminatus est: quod Sigismundo et rebus gallicis contra Ferdinandum faveret. Sigismundum au-
tem ducem quod in cardinalis ad vincula Petri adhaerens daret execrationibus persecutus est. Augusti-
num insuper auctoritate male de ecclesia Romano. senentem: sede deiecit: et alterum in eius loco suffecit. Beneventanum
que archiepiscopum contra eius voluntatem res novas violentas: et beneventum gallicis perdere conantem: archiepiscopum
summonuit. Multasque preterea capanie urbes in potestate ecclesie redegit. Nil regibus: nil populis timo-
re: aut avaritia vincere coeussit. Ecclesie et sui inimicos veluti hostes publicos constanter et itrepede persecutus
est. Amicos autem humanissime et officiosissime semper adiuvit: hic primo pontificatus sui anno manue conventus
pro fide christiana habuit: et in eo principes omnes congregavit: ut turcis bellum indiceret: sed frustra id fuit. Ea
quippe de causa innumerales viros ex hispania: galia: et germania in Italiam convocavit: quos dum ipse pon-
tificatus anchoram perficeret invenisset magnam eorum partem et maxime germanorum cum benedictione apostolica in pa-
triam remissit: eo quod minus idonei viderentur. Iste toto suo pontificatus cardinalis. 12. veteribus addidit: quorum de nu-
mero. 8. italici: Reliqui transalpini habitus sunt. Urbes enim. Romano. multis exornavit edificijs: et tybure arcem extru-
xit: ac sentis nonnulla ornatisima edificare fecit: ubi etiam et sepulchrum marmoreum parentum ossibus in tem-
plo divi Francisci iussu suo conditum fuit: quod et hoc diffichon notavit. Silvius hic iaceo conditum victoria me-
cum est. Silvius hoc clausit marmore papapio: fuit autem doctissimus et studiosissimus (ut supra monstratum est
ac doctorum viros amantissimus: et hoc certe commendatissimus vir: et omni desiderio inimicissimus: natura bre-
vi facie senectus: et sereno canoque capite: quod tandem anno etatis sue. 64. quam anchoram esset: ut turcum cum
innumera libere populis perficerent lenta febre percussus die clausit extremum: cuius funus Romano. clausum in
basilica Petri apud altare sancti Andree sepulchro marmoreo conditum est: cui tale epitaphium inseri-
ptum est: Pius hic pontifex. maxime natione tuscanus: patria senensis: gente piccolominea sedis annis. 6. brevis pon-
tificatus ingens gloria fuit: conventum christianorum mantue. pro fide habuit. Oppugnationibus Romano. sedis intra atque ex-
tra Italiam restituit: Carberinam senensem inter sanctas christi virginis retulit: pragmaticam in galia abroga-
vit. Sede. arago. in regnum sicilie cisterrum restituit: Re ecclesie auxit. Sodinas invenit cum aluminis apud
tolpham instituit: cultus iustitie et religionis: admirabilis eloquio: vadens in bellum: quod turcis indixerat an-
choram decessit. Ibi et classem paratam et ducem venetorum cum suo senatu militum christi habuit: Relatus est in ve-
ne patri decreto: et hic conditus ubi caput Andree apostoli ad se ex peloponneso advenit collocari iusserat.

Ars imprimendi libros his temporibus in germania primum inventa est: quam alij reperta asserunt
Lutembergi argentino alij a quodam alio nomine Susto. Quia certe nulla in mundo dignior: nulla lau-
dabilior: aut utilior: siue divitiorum aut sanctiorum esse potuit. In cuius quidem laudem quidam ex nostris hos
cecinit versus dicens.
O felix nostris memoranda impressio seclis
Desiderat quod totum: quod fundis in orbem
Omnes te summis igitur nunc laudibus oment
Alumen Roemie quod greci pharao vocant hac etiam tempestate primum a quodam genense in Italia
invenit in volaterano agro inventum est: quo optimo decocto et pharao: postmodum in Italia multis in m-
dibus effodi ceptum est. Antea enim Itali nostri usque in prius eiusmodi fodinas in usu non habebant: sed ex tur-
cia a negotiatoribus alumen vehabatur.

Inventore niter ytraque lingua tuo.

Nunc parvo doctus quilibet esse potest.

Te ducem quando ars hec mira reperta fuit.

C Perinus campofregosus genuensiu dux vir magnanimus atq; audacissimus hoc anno apud genua vrbē suam dissidētibz inter se ciuibz a gallis p nobiliores vrbis introductis in conflictu turpiter vulneratus sequēti die vitā finivit. Quā quidē occidione quū Paulus eius germanus equanimiter ferre nō posset: haud multo post gallos vrbē cecit: & cōplures eoz extra vrbē crudeliter interfecit & ciuitate obtēta confestim se ducē cōstituit.

Ludovicus fcs allobrogū seu sabaudientiū dux Amedei ducis viri optimi filius: vir qdē multe bonitatis: innocētie & placabilitatis: ac pietatis princeps: hoc anno apud lugdunū galliaz vrbem a Ludonico genero suo francoz rege vocatus: ibidē postq vno & 30. annis regnasset xpian: sūne moztē obijt relicta post pulcherrima: & numerosa filioz ac filiarum sobole ex cypri regis filia vxore pulcherrima suscepis: quoz de numero Amedeus eius successor in regno p̄mogenitus fuit. Alter Ludovicus cypri rex postmodū a Jacobo (vi diximus) e regno pulsus: & Ioan. gebenaz comes & Philipponus ac Jacobus nati minimis viri bello sciētissimi q p̄clara facinora peregerūt. Silie autē eius fuere francozum regina: & mediolani ducissa: & tertia mōtiffet. Marchionis vxor atq; alie.

Amedeus itaq; Ludo. predicti filij. 3. sabaudiē. dux hoc ipso anno p̄i in regnū succedens regnavit annis ferme. 13. vir utiq; ex bona parentū radice optimus: placabilis: innocēs: piētissimus: iustissimus: ac sanctimonis p̄clarus: q licet comitiali morbo: quē alij caducū vocant: sepius laborarit regnū tñ suū magna cū prudētia: iustitiaq; ac equitate semp gubernavit: cuius iter cetera sue laudis opa hoc p̄cipuū fuit & memoratu dignū q pauperes xpi summa cū pietate cōplexus est: & eos p̄fussissimis & largis elemosinis etiā qnq; p̄prij manibus foverit. Atq; eos suos cōmilitones strēuos: & regni sui defensores fortissimos esse dicebat. hic Isabellā Ludo. francoz regis germanā duxit vxorē: ex qua Philibertum & Carolū filios eius successores suscepit: q post ipsius moztē: quū Philibertus natus maior in adolefcentia successisset: statim q̄s e vniū sublatu est: & post eū Carolus parvulus succedēs adhuc in adolefcentia regnat: vna etiā femina tñ genuit. Tandē hic dñus Amedeus verus dei amator & cultor cū vercellas devenisset ibidē adhuc iuuenis multa cū virtute & laude defunct: atq; sepultus est: vbi etiā & sarcina carnis exutus beatitudinis sue famā signaq; plurima in tēris reliq. Eoz mortuo Isabella propter puerorū tēneritudinē per aliquot annos regnū cū omni laude administravit.

Christophorus in auris sexagesimus nonus venetoz dux & ipse hoc ipso anno in demortui Pascahis loco oim cōsensu dux susceptus oncauit annis. 9. mensibz. 6. & diebus. 4. vir singularis clemētie & humanitatis: multarūq; rerū experiētia doctus. Cuius quū 2° sui magistratus anno ingēs bellū cōtra turcos a pōtifice Ro. cōstatū esset: & ipse vna cū Pio pontifice maximo ac alijs p̄ncipibus in eiusdē expeditione personaliter ire spondu. Cū dūm classis in anchonitano portu preparata esset: pontifex ibidē vitā excedēs: res tam sancta frustrata est. Attamen p̄ses cardinales oēs huic tanq; vero christicole vniuersalē classē: ac pecuniā oēm: que erat numero. 45. milia ducatorū cōmisere: his cōditionibus: vt ipse nanigis bello navali vteretur: & pecuniā stipendij noie ad Matthiam vngarorum regem mitteret: quod & fideliter factum est: hic cū monasteriū in veneta vrbē sancti Job ordinis minoz multa impēsa edificasset: ibidē moriens sepelli se fecit.

Agislaus Federici cesaris ex fr̄e nepos vngarie & bohēmie rex: hoc āno Magdalenā francoz regis filiā accepit vxorē: q̄ suscepta cōfestim ante celebrationē nuptiaz cū esset annoz etatis. 22. apud pragam ciuitate veneno sublatu est: adolescēs sane virtute & prudētia incomparabilis.

Matthias Vauade filij Agislaū p̄dicto rege sine liberis extincto vngarie regnū qbusdā cōsentientibus p̄cribus occupat: & vsq; in p̄s. 23. annis regnat. Adortuo itaq; Agislaū rege p̄dicto sine herede: cū id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret: multe lites & bella inter Federicū & hunc Matthiā suborire sunt: S; Matthia tandē p̄valente regnū omne ei cessit: potiusq; regno: cū etiā bohēmie regnū in vngarie rege iure antiquo deuolui deberet. Matthias & Casymirū nouū bohēmie regē hereticū & romanē ecclesie rebellē bellū postea suscepit. Ipse autē Casymir⁹ rex etiā supioribus annis ob hereticā p̄nitatē ab Agislaū rege & Federico cesare regno pulsus in Sarmatas quos pollones vicinus confugerat. Sed mortuo nup Agislaū id regnū denuo cōtra pōtificis Ro. voluntatē armis repetere cepit: verū cognita sui erroris culpa: orate etiā Federico cesare in id regnū rursus cōfirmatus est. Suerat. n. Casymirus rex Vladislai regis a turcis cū Iuliano cardinale interfecto frater & Sbiginei regis prius Lyncanie puincie ducis filius: Ipse autē Sbigineus dux cū esset idolatra anno dñi. 1410. ea lege in id bohēmie regnū a p̄cribus acceptus fuerat: vt xpm coleret & idolis abrenūciaret. Venit igit Sbigineus in regnū: & in Caribonia illius regni metropoli: & baptismum & dyadema regni simul & semel accepit: quo suscepto statim p̄uiciā puincia magnis bellis inuoluit: & illā sibi tributariā fecit: Ipse autē duos genuit filios: Vladislā & Casymirū p̄dictū. Vladislā autē a turcis in pugna interfecto: Casymirus q nūc vna cū filio regnat: ex Lyncania puincia veniēs regnū magis auaricia q̄ fidei xpiane celo pellētus accepit: & regnū omne itāz qdā heresi maculatū etiā sua ifidelitate oio ifecit. Illū autē Matthias rex eamobz mltis attriuit vexationibus. Ad Matthiā itaq; rediēs virū xpianissimū: & xpiane religionis cōtra turcos defensorē & propugnatorē accrimū: cuius virtute vniuersa certe xpiana respu. tur maxime idigebat: cū nonmō panoniā sed & germaniā atq; italiā fere oēm a turcorū impetu fuerit tutatus. Nā multis vicibus ingenti p̄lio turcis superis: etiā Boslinam ab ipsis occupatā pro maiori par

1459 6658

1462 6661

1463 6662

te recuperavit: et suo regno adiecit: hancobrem senatus venetus ex tunc octoaginta milia nummum aureorum singulis annis eidem sub titulo auxiliarii stipendij exolvere spondit: ut cum turcis assiduo bello contendere posset: quibus stipendijs Mathias diu turcorum regnum peragatur: oia icidij: depopulationib: cedibusq: involuit: S: et arcem munitissimam: quam turci e regione thaurini crexerant: quam nunc Belgradum dicimus etiam cepit: et ibidem quindecim milibus turcis cisis: castellum funditus evertit: Ea ob victoriam partem cesar federicus ipsius bohemic regem declaravit: q: facto confestim in bohemiam penetrans pragam civitatem oppressit: q: propter Vladislavum Casymiri regis filium cum septuaginta et eo amplius farmatorum milibus in bohemiam venit et Mathias ita afflixit: ut regnum id relinquere coegerit: S: et cum bella Casymirus multiplicasset: tandem cum relicto bohemic regno etiam in budam regni sui metropolim obsedit et multas regni sui vrbes eidem ademit: tandem anno dñi. 1462. intercedentibus (ut aiunt) venetis pax hoc modo inter eos composita est: ut ois panonia et vngaria Mathie relinqueret: et bohemic regnum Vladislavus Casymiri filio remaneret: quibusdam castellis exceptis: quibus Mathias antea impauerat: hic pstantissimus et invictissimus rex paterno more militaris glorie appetentissimus existens: et bello fortunatus: cum quotidie aduersus turcos tum pro conservandoe regni sui: tum etiam ob amorem recipi xpiane defensande multa bella gereret: videretq: Federicum cesarem sibi aduersari: anno supiori cum turco pace confecta contra Federicum ipsum arma vertit: et multa ei damna intulit: ac plurima oppida et vicinam vrbe sibi ademit: atq: illi in finibus impetum timore confusum cum innumerabilibus thesauris fugere copulit: est. n. hic Mathias: ut fertur: vnicui xpiane religionis et vtilis ois decus: quem ut decus magis ac magis feliciter indefinenter rogare tenemur: Huius Ferdinandus neapolitanus rex non modo propter regni amplitudinem: sed propter viri excellentiam atq: bonitatem filiam suam matrimonio copulavit.

Genova civitas maritima hoc eodem anno protractibus vrbus nobilioribus et Ludonico francoz rege annuere in manibus ducis mediolani iam secunda vice devenit: et 17. annis possedit. Eo. n. federe rex hanc vrbe Francisco duci concessit: ut cum opus esset presidia ei subministraret.

6663 1464 Stephanus ultimus xpianorum Bosnie rex: a mahameto turcorum principe hoc anno cum universo regno supatus et captus ab ipso crudelissimo et furentissimo cane vna cum nobili patre suo admodum sene obrutur: Quibus interfecit: confestim potentiores regni viros cepit: et in vincula coiecit: Deinde reliquum vulgus in servitutem abduxit. Castato q: ac direpto vniuerso regno: etiam in feminis nullam modestiam servari voluit. Regina autem effugies: Romam ad pontificem Paulum confugit: a quo benignissime excepta eadem quoadiuvit: deceter subueniri fecit.

Thomas Porphyrii paleologi filius: Achae grece despotus: his temporibus e turcorum manibus dela psum Romam veniens: caput Andree apostoli ex peloponeso secum reuerteret transtulit et Pio pontifici maximo dono obtulit: qd qd pontifex: summo cum honore et devotione excipiens: in eius honore sacellum in beati Petri templo extrui fecit: et illud magnis muneribus decoravit: ubi et corpus suum pontifex sepelliri fecit.

Aulus secundus papa prius venetus: patre Nicholao matre Polixena natus: Petrus barbarus antea vocatus: Eugenij pontificis ex sorore nepos: hoc ipso anno p die calendas septembris ex cardinale sancti Marci: pontifex Pio successit: sedit annis sex mensibus decem magni certe animae magnaeq: pudore et viri corporis huius magni et vasti: ac maiestate pontificia digni: qui pontificatu adeptus mox eius maiestatem tum auctoritatem: tum etiam armis augere conatus est. Nam et duo bella toto suo pontificatu in italia suscepit: q nulla re prius repetita bello: sed insidijs pmo inchoata: postea deseruit. Tholpam. n. veterem obsidem et oppugnans supuenientibus regis copijs que cum vrsinis militabam: cum adhuc sexaginta milibus passuum abessent repetere obsidione soluit: et locum deseruit. Eo etiam modo Robertum Sigismundi filium malatestam aggressus est: q cum arrimium aliquodiu oppugnasset et aliq suburbia tormentis lacerasset: ab regio et florentino exercitu fusus atq: fugatus obsidione solvere coactus est: hic etiam ubi pontificatu inijt: oes statim abbreviatores q prius predecessor suus instituerat exauzoravit: et canonicos regulares e sancto Joane laterano a Calisto pontifice restituit: multa deinde edificia et qd clarissima apud sanctum Marcum et in vaticano extruxit: q ipsi magnificencie dignitate p se ferunt. Fuit tum hic iustus pontifex et pauperum pssim cardinalium: epoz: principum: et nobilium viroz amator: quos vna cum virginibus viduis et egrotis proprijs pecunijs frequenter iuvabat: cuiusq: pcepta cura fuit: ut oia ad victum necessaria ubi non deessent: S: in hoc reprehensibilis fuit q in colligendis pecunijs nimium diligens fuit. Tandem vero. x. cardinalibus creatis: quoz de numero Franciscus saonensis eius successor extitit: cum annos plurimos vivere sibi persuasisset: anno salutis nre. 1471. v. cal. aug. ha hora noctis: cum eo die letus consistorium habuisset et iucundissime cenasset apoplexia conceptus vitam cum morte mutavit: cuius corpus in basilica beati Petri mane sepulture traditum est: et tunc vacavit sedes dies. 9.

6664 1465 Jacobus cognomine piceninus Nicholai picenini filius vir strenuus et pugnandi scientia scientissimus atq: acerrimus bellator: cui ingenium atq: potentia Ferdinandus rex tum maxime verebatur: hoc anno a Francisco mediolanensi duce et socero suo ex Sulmone marsoz oppido sito in lubardia vocatus cum maximo gaudio mediolani excipit: ubi paululum ipse in ois festoz genere comoratus paulopost ad ipsum Ferdinandum regem sub iurisdictione a socero mittit: ut si quoniam ipsi socero suo libuisset: incolumes illum redde re teneret: qui suasionem soceri neapolim vadens non diu post a Ferdinando rege vna cum filio captus et in carcerem retruditur: ac paulopost vita privatur: q sunt qui dicant ipsum adhuc vivere qd minime credendum

est: ipse. n. Jaco. vir inclutus quoadvixit: ad pacē et ad bellū gerendū ingenti semper polluit dignitate.

Haleacius Maria vicecomes. 5. mediolanensū dux hoc anno mense martio: patre civis Frāncisco mortis duce defuncto: absens dux declaratus et appellatus regnavit annis. 9. et men. x. vir certe p̄cipuis finis ingenij et excelsio ac magno aīo p̄nceps: s; vita aliquibus in rebus: Joāni duci amiculo suo similior q̄ p̄ri Francisco: aut matri Blance que mulier prudētissima et religiosissima ex mente oīum populorū mortuo Francisco imperiū vna cū filio isto regere et administrare debuerat: Sed Haleacius iste tanq̄ Constantinus. 7. grecorū impator nō diu tulit sanctū matris imperiū. Blancā. n. hic: sicut et ille p̄trenez post fm annū vt solus imparet ab administratione eiecit. Matre autē ipsa vivente: et secū regnāte moderatus satis videbat: Sed illa defuncta in multis se insecit flagitijs: vt pete avaritia libidine: et superbia ppter que maximū in se: ciuī suoz cōcitavit odiū et indignationē. Id tñ bonū de illo ferebatur: q̄ iz nī mū in colligēdis pecunijs diligēs habere: attamen nunq̄ ab iniustitia nec p se nec per suos declinasse vīsus est: imo et cū expanderet diuinū iudiciū largissimas elemosynas sepissime erogabat: et cū aliq̄ premeret tribulationē se peccatorē maximū cōfitebat: et oīom̄ servoz dei se supplex humilissq; cōmēdatz faciebat: et iuxta Danielis p̄phetie cōsiliū peccata sua elemosynis redimebat: q̄ qdē res hoīs fidei maximū iudiciū fuit. Aliud q̄ memoriale dignū p̄se ferebat: q̄ sicut in osleratione rerū spaliū p̄fissim⁹ habebat: sic et in celebratione diuinorū officiorū plurimes et qdē supremos cantores maximo sumptu et ipensa habere nitebat. Ipse q̄z cū multa edificia memoratu digna in vrbē Mediolano extraxisset: hoc vñ p̄cipuū fuit q̄ vrbē p̄pulchre lapidib⁹ sectis vbiq; sternere fecit: hic cū paternū erariū pecunijs exhaustū oīo reperisset tātas postea cōstituit diuitias: quātas vñq̄ p̄decessorū suoz antea fecerat. Quoz cū immoderata mulierum libidine supra modū vreret: et post habita sue maiestatis honestate: mīres virgines stupraret: et matronas ipudice violaret: cōiuratione in eū a domesticis suis facta: tādē in festo sancti Stephani protomartyris: et in ecclesia ipsi martyri dicata: vniuerso astate populo: et oībus oculis et p̄matibus suis videntib⁹: a cōiuratorib⁹ multo vulnerib⁹ confossus: anno etatis sue trigessimoter: tio turpiter occubuit: et in maiori vrbis tēplo eminentissimo loco iuxta parētes suos sepultus fuit. Relictis post se duob⁹ filijs: et filia natū minimis ex Bona sabaudiana vxore susceptis.

Carolus mansfredus sancte vrbis dñs: et ecclesie Ro. ibidē vicarius: hoc anno mēse martio patre suo Austorgio viro p̄stantissimo defuncto: tanq̄ natū maior eidē successit: et q̄ttuordecim ferme annis regnavit: vir vtiq; bonus et p̄humanus: ac liberalis: sed ipudētia quadā maculatus: vt rerū exitus p̄bare videtur. Ipse. n. duos fies habebat: v3 Federicū vrbis ep̄m et Halleotum virtute et aīo ac armis insignē: quē cū p̄mū p̄ncipatū vrbis suscepisset: ipsam p̄ncipatū ambientē et sibi infestum vrbē depulit: et regnū de cetero Federici fris ep̄i cōsilio per oīa gubernavit: Que res sibi in ruinā maximā tandē cessit: Nā idē frater ep̄s cū ciuib⁹ et vulgo necessaria ad victū oīno subtraheret: et charitatē furmentariam introduceret: p̄ maximū odiū plebis in Carolū cōcitavit: Et tandē quū ex infirmitate maxima in lecto obtineret: arbitrātes cines illū esse mortuū: Haleotū civitati gratū virū armis exercitatū: et magnanimum ex Ravenna accersuerūt: et Carolo abrogato ac in castrū fugato: et in regnū cōstituerūt. Ipse autem Carolus vna cū vxore ex varaneoz camerini illustriū dominoz familia suscepta cū diuitijs suis pacifice vrbē deferens: Neapolim ad Ferdinandū accessit: et demū arriminū reuersus vītā finivit: hic inter bonos optimosq; regulos certe coputandus erat: quippe qui nulla iniquitatis labe inquinat⁹ fuit: sed diuinorū mandatorū observator: ac iustitie: equitatisq; amator extitit: Et vrbē fauentiam sua p̄udentia: suaq; liberali impēsa denno reedificauit et illustrē fecit: Nā ip̄mis illam amplificauit: et nouis muris altissimisq; fossis cū aggeribus fortissimis cinxit: palaciū vñj sui nō solū pulchrū: s; et superbissimū atq; clarissimū a solo q̄st construxit: atq; alia multa beneficia vrbī tā grate proposse contulit.

Sigismundus malatesta Pandulphī malateste filius cū. 30. et eo amplius annis in arrimino vrbē regnasset: hoc anno octauo calē. decēbris in vrbē sua grādeus vitā finivit: Huius viri in armis clarissimū gesta varia referuntur: qdā vt Porcellius romanus poeta suavis atq; disertus miris cū effert p̄comijs: Nā de eius diuinis virtutibus duodecim versu ep̄stolas edidit: que tanta pre se laudē atq; gloriā de eo ferūt vt vnicus sue tēpestatis fuerit p̄nceps indicādus. Ac cōtra Pius papa secūdus fide dignus dicit illū spuritū oībus vitijs inquinatū: et nulla proorsus virtute redēptum: et suā etatē omni flagitiorum genere sedasse: ac vniuersum orbē terrarū turpissima sui noīs fama replese: insidiū proditorē paricidaz vxoricidā: homicidā: libidinosum: flagitiosissimū: Abhinationū oīum structorē eū vocans: Eo q̄ cū ab Alphonso rege vt cōtra florētinos bellū duceret magnū auri p̄dus accepisset: et statim p̄dito et recepto rege ad florētinos susceptis alijs stipēdijs defecisset: et regis conatus magna ex parte cōtra florētinos p̄fregisset: pro qua re Ferdinādus Alphonsi fili⁹ et successor illū adeo vrgere cepit: vt nīsi p̄tifer ei affuisset: de eo oīno actū esset: Sed cū pontifex eius rogatu cum cū rege cōposuisset et quecumq; ablata ei reddere fecisset: his cōditionibus sub iurcūrado q̄ eius decreta observaret: haud multo post oīa pacata et p̄missa p̄fegit et multa ingratitudinis signa et qdē dedecorosa in pontificē ipsum ac populū suū ostēdit. Et p̄pterea p̄tifer indignatione cōmōus illū diris execrationib⁹ et armis multipliciter afflixit: hic tres successue suscepit vxores: p̄mā crimignole comitis filiam: a qua dote maxima accepta mortuo patre repudiavit. Secūda Nicholai essensis Marchionis filiā noīe Genevā: optimā mulierē: quaz et paulo post veneno sustulit. Tertiā autem Francisci Sforz. ie filiam modestissimā: quā etiam sine vi

1466

6665

1467

6666

6567

1468

la culpa tandē ipsemet strāgulavit: nulla ab eisde suscepta prole: Hunc itaqz virū & si infinitissimis sceleribus inquinatissimū fuisse scribat Pius pontifex in rebus tū bellicis strenuū & in disciplinis doctus & doctorum viroꝝ amantissimū fuisse: ac in omnibus gerendis liberalissimū & splendidissimū de prebendimus.

Robertus autē malatesta p̄dicti Sigismundi filius: hoc anno ipso patre defuncto: & ipse spurius in arriminēsi p̄ncipatu succedens regnavit an. 13. & mēsis. x. vir in malo p̄ri dissimilis: in bono autē p̄mi lis: militari. s. sciētia clarissimus: & liberalibus disciplinis nō mediocriter eruditus quē certe ob corpis & animi dotes cū quousqz optimo regulo cōparare possumus: quī grā: magnanimitate: liberalitate & ceteris virtutibus oīum etiā aduersarioꝝ: & maxime venetoz benignolentā sibi cōparavit: pro qbus infinita mortis picula subiit: in qbus etiā & tandē defecit: hic itaqz p̄ncipatu suscepto: vt a se pontificalibus copiis defendere posset enestigio cū Saleatio mediolanēsi duce & florētis se cōiunxit: & auxiliariib⁹ auxilij copijs ab eisde susceptis in exercitiis pōntificis (q iam suburbana vrbis sue occupauerāt) irrūit: & oēs maximo ipetu fudit: atqz & finibus suis fugauit: ac oppida oīa quē Pius pōti. ex arriminēsi agro p̄ri abstulerat: mox cū ingēti gloriā recuperavit: eapropter Paulus pōti. statim ab isto Roberto pacē etiā turpi cōditione oblata nō renuit: cognita postmodū eius in re militari p̄stantia ac diuulgata: senatus venetus (Bartholomeo coleono impatore defuncto) eū in locū suū sibi subrogauit: & ingen: ita facinoraz: tum maxime in bello ferrariēse: & cum Alphonsō calabroz duce fortissimo edidit: nā illū in acerrimo p̄lio nō longe Roma cōmissa adeo sup̄auit & p̄stigauit vt nisi Alphonsus fuga sibi salutē solus expectasset: & ipse cū innumerabilibus cōmilitonibus suis in vrbe sub triūpho ignominiose p̄ductus fuisset: cō aut in cōflictū & pugna acerrima Robertus hic tantū algore p̄ulit: vt venēs Romā maximā infirmatē ex p̄suntio ventris cōceperit ex qua & paulopost xpianissime ac religiosissime vitā finiuit: quo mortuo Sixtus pōti. nō sine lachrymis eius corpus arriminū suis expensis deferri: & in sepulchro maiorū sepeliri fecit: hic cū nullū ex Elyzabetta vxore vrbis ducis filia hēt filiū: p̄adulphū ex pellice natū ex testamento sub vxoris tutela dimisit heredem.

Leodiu Lorboringie galliaz clarissima & potentissima ciuitas: hoc ipso anno a Carolo burgundionū duce: Ludouico francoꝝ rege p̄mittere caput: & ingen: edita cede statim succendit: diripitur: & prorsus cōplanat: Supioribus enim annis inter leodiēses & burgundionū duces maxime cōtentiones agebant: q̄s cū leodiēsis ep̄s exingere tētaffet: a cōcilijs suis vrbe pulsus fuit q̄ ad Romanū ponti. inuria deferens: leodiēses a pōntifice iter dicto notati sunt: Pōntifex autē postmodū cognita leodiensiu ciuitatē & ducis grauissima cōtentione eos ad cōcordiā oīno renocare cupiēs: Tricaricēsem ep̄s legatū eo misit: q̄ vt eos ad sanitatē reduceret: in terdictū sustulit: & eos in p̄stinū statū restituit: verū dū legatus rē hanc accurate ageret: cūqz ad solū ponti. Ro. p̄tinere rōnibus & cōsuetudinibus ostēderet: & leodiēsis & ipse tumultuaria cū eoz ep̄o caput & rursus in carcerē traditur: q̄ obire indignatus dux statim cū francoꝝ rege pace cōfecta ingēti exercitū coacto in leodiēses hostili aio irrūit: & acerrimo p̄lio & impetu vrbe expugnauit: captiqz tandē ep̄os & carceribus mox liberauit: ac oīno ipsam euerit. In eā qdē captiuitatē seruit ducē nulli etati aut dignitati: aut sexui pepercisse: sed oēs exterminasse: vrbe itaqz vsqz ad calculū euerfa & cōplanata in medio vrbis foro colūnam marmoreā erigere fecit vbi cām ipsius euerfionis cōscripsit.

6668

1469

Edouardus angloꝝ rex Philippi burgundionū ducis gener: hoc anno dolo procerū suoz regno deiecit: & Henricus olim eodē regno pulsus cōsilio & auxilio Ludouici francoꝝ regis restituit: qui in regno restitutus cōfestim vna cū Ludouico francoꝝ rege aduersus Philippū ducē & eius filiū Carolū bellū suscepit: Quāobriē indignatus Carolus ducis filius cōfestim numerosissimū exercitū: v3 ducetoz rū miliū peditū: & equitū. 18. miliū cōgregans in anglia ad Edouardū regē pulsz trāsmisit: vt & ipse eoz rū auxilio regnū p̄ditū cōtra Henricū reciperet. Veniēs autē Caroli copie in Angliā Calysiū & alias plurimas ciuitates expugnauere: & de hostib⁹ multas occisiones edidere: ac Edouardū pulsum in regno repouere. Carolus vero dux dū hec agerēt: Ludonici regis inimicitia veritas alia centū milia pugnatorum in picardiam misit: vbi & dāna & incōmoda multa regi intulit. Edouardus autē tandē ab Anglicis nobilioꝝ in regnū renocatus: Henricū hostem captū & multos p̄ncipes extinxit: Quibus gestis: mox inter reges & duces & p̄ncipes ac omnes pax cū oīum lande firmata est. Cōfirmatqz in regnum Edouardo dux ipse Carolus regis sorozinus a tributo qd regi angloꝝ singulis annis pendere solebat: liberatus est.

Leodiu Lorboringie galliarum ciuitas.

Calcide pugnacissima Eubote in sale ciuitate: qua Micropontu nunc dicimus: hoc anno quarto decimo cal. iunij: Abumetus othomanus turcorum imperator: pditione cuiusdam Thome liburni cum magno xpiano et maxime venetorum damno cepit: et de ea triumphauit: ubi probo dolor omnes puberes italicos ibidem innetos acutis palis transfigi fecit: et grecanā gentem sub hasta vendere precepit. Miserat. n. Abumetus ipse impator primo Bassam suū nomine Omarū cum exercitu magno ad expugnandū ciuitatem: sed post longam ipsius oppugnationē cū nullo modo obtinere posset: nouissime ipse met psonali ter ex constantinopoli cū alio copiosissimo exercitu venit: qui visa difficultate omnino vrbes obtinere decreuit: Quamobrem euestigio omnes principes suos ad se conuocauit: et orationē ppulchrā ad omnes habuit: ac pma pmaxima pmissis occupatoribus copromisit: qui diē inter se diuidētes eis accincti: duobus continuis diebus pariter et noctibus cū ingenti fragore et clamore oppugnationē cōtinuarunt: Et lz a christicolis et bombardis: alijsqz oīum genēz missilibus repellentur et dilaniantur: ac in frustra cederentur: tanta tñ cū alacritate ob principis sui penitentia: alter alteri succedebat: vt nemo eorum etiā pedē referre compertus sit: qd frequētissimi interiret. Bis. n. in muroz cacuminibus eos euolasse dicir: bisqz scipitatos: tandē nri longa oppugnatione defessi ubi rē pditā viderūt in vrbis forum omnis cōueniunt: et ibidem morituri vsqz ad mortem certāt: Vrbis autem pteror Paulus Erizzo cū multis in arcē pfugit et reliquos incertamine dimisit. Capta deniqz vrbe: vt diximus: Abumetus alios palis suffixit: alios obtruncauit: alios discepsit: alios saxis allisit: et multos p mediū scindit: qua qdem cede miseranda omnes vrbis vias cruore resperfit et sedauit: Qui autē in arcē cōfugerant: vitā paciscentes: arcē sine oppugnatione tradidit: at fidefragus Abumetus arce potius omē ad vnū trucidari fecit. Tradunt. n. ea in strage multas mulieres armatas interfectas fuisse inuentas.

Bulier quedā hoc anno Buxie canē: et alia papie catū peperisse dicir: Eodē quoqz anno me in Buxiana ciuitate existeret: et vidēte quīdecima die Augusti hora vigesima secūda terremotus in eadez vrbe adeo magnus fuit: vt ciues ediū et mentiū ruinam extimuerint: quo qdē anno gradines multas: et multis qdē in locis: structionū omīs grossiores cecidere.

Qui disciplinis excellentes.

Jacobus genus patricius venetus: ecclesie patanine ep̄s: vir in reb⁹ gerēdis clarissimus: et in oib⁹ scripturis tā humanis q̄ diuinis disertissimus et doctus: bis tpib⁹ ad agitandū ingentiū: De vitis oīz pontificū Romanorū libzū eleganti sermone cōscripsit. Serunt et eius in diuinis scripturis quedā opuscula eruditione plena: Obijt autē anno a natali xpi. i. 476.

Dominicus de dominiciis priā venetus: primū rocellanus: et postea Brixianus ep̄s et dignissimus Referendaris apostolicus nō modo iuriū pontificū et ciuilitis: sicut ep̄iscopoz professionē decet: edoct⁹ sed etiā theologie: philosophie: dialectice: et astronomie: ac eloquētie egregie decoratus: per hoc tempus predicando: monēdo: hortādo et disputādo: pontificale officium exercendo: nō solū apud ecclesiā suāz sed et apud plurimos pontifices Romanos et eoz curiam oēm magno in precio fuit: et libros multos et tractatus ac sermones eruditos cōposuit. Quasobres pius pōtifer illū vrbis vicariū sibi cōstituit: et legatū ob singulārē eius eloquentiā in germaniā et panoniā pro pace cōponēda ad Mattheū yngarie regem et Ludouicum bavarie ducem ac Federicum cesarē misit: quos omēs sua prudentia ad pacem et ad concordiam mirifice reduxit: et magnam gloriam ab omnibus reportauit. Sixtus tandē pontifex quartus viri solertia confusus illum etiam ad senatum venetum legatum misit: et ibidem legationem egregie perfecit. Brixiamqz reuersus ep̄iscopalem domū maxima impensa edificauit: Qua perfect: anno etatis sue sexagesimo decimotertio calendis martias anni. 1478. hora sati sui predica religioſissime migravit ad Christum.

Ludouicū donato patriciū similiter venetū et bergomate ep̄m: virū vtiqz genere: pietate: religione: clemētia: māfuetudine et doctrina insignē: bisdē tpibus floruisse cōstat: cū sententiaz lib. doctrina et eloquentia egregiū ad imitationē Petri lumbardi Paulo ponti. Romano dederit: in quo qdem ingeniū et litteraturę sue magnitudinē preferulit. Serunt et eius sparsim orōnes elegātissime tpibus accommodate quas in cardinaliū cetū sepissime porauit. Tandē vir optimus supiori āno qui fuit. 1484. a natali xpi diē obiit: magno apud bergomates nros sui desiderio relicto. Sepultus autē fuit in ecclesia sua beato Vincentio martiri dicata in medio basilice sepulchro nouo.

Nicholaus Perotus saxoferratēsis et Sipōtinus ep̄s: egregius theologus ac rhetor disertissimus ad hāc etā: et etiā pueniens nōnulla in diuinis laude digna cōposuit: Sed et ad pueroz eruditionē cōmodo de libellū edidit ppulchrū: in quo nō mō eos qui circa pma erudimēta: sed ad altiora tendentes grāmaticę et rhetorice loq docet cōmētarios et in multis anctorib⁹ et diuinis codicib⁹ cōposuit: ac quedā e greco in latinū trāstulit: atqz de metroz generib⁹ optime tractauit.

Robertus de Lito ordinis minoz professor: et aquile Adarsoz seu apancij vrbis dignissimus ep̄s in doctrinis sacris doctissimus vir: et notitie oīz ecclesiasticoz dogmatū sufficiēter instruct⁹: et (vt absqz invidia loquar) oīz pdicatoz q sunt aut vnq fuerūt magister et doctoz bisdē tpib⁹ ob eius clarissimaz et admirādā pdicationis grāz ab oib⁹ italicis multo in p̄cio habit⁹ ē: q nū in scripturaz studio laborauit et scripsit vt vbiqz Roberti pdicationes et exēplaria nūcupent. plurimos. n. ad instructionē fidelium tractatus et sermones edidit: q ab oib⁹ pserum declamatorib⁹ studiosissime legunt. Adhuc sup̄stes habetur.

Bartolomeus cognomēto Platina: patria cremonēsis: apostolicus abbreviator: magni aī et cōstan-
tie vir eruditione et eloquētia nulli inferior: bis de tēpib⁹ in scio exiit: a Paulo pontifice maximo bonis
et dignitate in dicta cā priuaf: et in carcere post eculei suspensionē crudelissime detrudit: et ibi vsq; ad ipsi
us Pauli pape mortē reseruaf: ex qua tandem post multas calamitates et afflictiones equo animo re-
leratas a Sixto pontifice eius successore liberatus: et in statum pēssimū restitutus nequaquā ingenio suo
abusurus p̄ter librum quē de natura rerū et de obsonis ediderat. Egregium etiā opus et prope diuinū
de vitis et moribus pontificū elegantissime confectum Sixto ipsi pontifici maximo obtulit: in quo etiā
imperatorum omnium: principūq; ac ducum multorū res gestas inseruit. Nonnulla etiā alia opera et
epistolas scripsit: quę ingenij boīs p̄se ferre videntur. Remum et ipse egregius vir anno domini. 1481.
Rome ex peste defecit.

Bartolomeus Lepola veronēsis iuris iuriū pōtificij et ciuilis clarissimus doctor: hec tēpā Patavij
ordinarie legēdo disputādo et scribēdo reddidit clarissima: qui p̄ter publicas lectiones laboriosissimas
scripsit hec quę subiecta sunt. De simulatis cōtractibus tractatū vñū. De iustellis ciuiliū casarū li. i. De
re militari lib. i. De seruitutibus vrbanoꝝ p̄diorū tractatū vñū: et aliū de seruitutibus rusticorū p̄-
diorū: ac quedā alia causalia. Obijt autē anno a natali christiano. 1477.

Bomitiū calderinū patria veronēsis rhetor luculentissimus et tam gręca q̄ latīna līngua non me-
diocriter eruditus: et oīum quāsi qui nostro seculo sunt in studijs humanitatis cminētissimus: p̄ hoc tē-
pus nonnulla sui ppe diuinū ingenij cōfecit opuscula: Quorū de numero hec sunt: in Iuuenalē: Martia-
lē Sueronij: et in Jbin. i. a sonis interpretationes edidit celebres: Sapphus etiā epistolā p̄ptinij: Sil-
uas vñā cū propeptio: et Ciceronis epistolas ad amicū cōmentatus est. Et nisi inatura p̄uenit fuisse
morte perplura alia edidisset opa. Obijt autē anno dñi. 1477.

Martinus Philolophus Francisci Philolphi clarissimi philosophi et oratoris filius eques auratus:
laureatusq; poeta: philosophi et artū doctor: p̄ hoc ipsū tēpus toti italię clarus exiit: qui cū erudi-
tissimus esset vir: ea quę ad altioris discipline eruditionē p̄tinere videbant studuit emendare. fūcibres
etenim ofones p̄clarissimas et alteri⁹ materie plurimas et qd̄ elegātes habuit: extat et eius ingenij ope-
ra in diuersis metrorū generib⁹ edita. Rithmos q̄z et cantilenas innumeras cōposuit: quę viri ingenium
celeberrimū ostēdunt: Scitq; et hic a Federico gonzaaga Marchione mātnano publico salario ad le-
ctionē vocatus ibidē in anno dñi. 1480. vite finē fecit.

Franciscus diedus nobilissimus patricius Venictus: philosophi et iuris pontificij et ciuilis cōsul-
tissimus et reipublice Venete imp̄termisse deditus: hisdē etiā temporibus ob doctrinā et dicēdi eloquē-
tiā nō modo a senatu venero: sed apud pontificē maximum: atq; alios xp̄ianos potēratas ad quos sepi-
us orator missus est: maximo in p̄cio et honore habitus est: qui l̄ leges et poemata: ac historias egre-
gie caluerit: etiā philosophiā et res diuinas p̄cipacissimo ingenio subtilissime intellexit. Ip̄ic historiā di-
ni Rochi confessoris ob pestis periculū: dum Brixie p̄fectus esset elegāti stilo in lucē produxit: Atq;
alia deuotionis opuscula cōposuit: deniq; cū capitaniatus officio verone in anno dñi. 1480. lxxxiij.
fungeretur ibidē vita excessit.

Bernardū quoq; Iustinianū venerū oratorū sui seculi apud venetos p̄ncipes p̄dictis viris illu-
stribus annumerandum puto: eo qd̄ nō modo apud senatum suū venetū: Verū etiā apud curiā Ro-
mā etiamq; italiā: et apud galliā: alias q̄z natiōes orator missus: cū altissimas causas grauissime per-
orasset: singularem semper dicendi palmam omnium doctissimorū viroꝝ iudicio consecutus est. Te-
stes enim sunt innumerales eius orōnes vbiq; sparte. Scripsit autē hic vir memoratu dignissimus
inter cetera historiā.

Ixtus quartus papa natione Ligurus: ex Sanona vrbē maritima natus: Franciscus aru-
uere antea vocatus: ordinis minoꝝ generalis minister: hoc anno Paulo pōtifice rep̄tino in-
teritu sublato quinto idus augusti eidē pōtifici surrogatus sedit annis tredecim: vir certe in-
genio tantus: q̄tum nostra tempora: quę p̄cipue doctrinis vigneret: parere potuerūt: et pro-
pterea de potentia dei librum scripsit: librumq; de sanguine Christi: librum de futuris cōtingentibus: et
librum de cōceptione beate Marię virginis: ac quedā alia. Sūt namq; ante pontificatum: ac etiam in
ip̄so pontificatu mitissime cōsuetudinis et vite cōtinentissime in pauperes religiososq; maxime munifi-
centissim⁹: quos oēs vno ordine amant et sonit: ac amplissimis p̄uilegijs alijsq; spiritualibus et t̄pali-
bus beneficijs indefinēter adiunt: Nā oēs mendicātes religiosos ad emulationes curādas in p̄uilegi-
is et gratijs censuit esse eq̄les. inde in amicos et familiares incūdus exiit: etiā in delinquētes clemen-
tem et modestum voluit nominari: p̄ncipes. n. pauperes et nobiles patria extorres: et p̄sertim palcolo-
gorū filios: Bosfineq; reginā: atq; alios cōplurimos turco pulso pecunijs adiunare non destitit: et
Rhodiorū milites ac Ferdinandū a turcis vexatos mira et incredibili pietate cōsonit et adiunare fecit
vrbē Romanā cenosam et incōpositā ac vetustate multis in locis collabentē et deturpatam proposse in
omnibus instaurare sategit: et vias eius oēs cultissime et decētissime strauit: pontem sup̄ Tyberim ma-
xima impensa iecit: et a se Sixti pontem nominauit: alijs quoq; edificijs quasi innumerabilibus tum in
vaticano: tum in vrbē apostolicā sedē exornauit et quasi nouam vrbē edificauit: vñ et vrbis nouis condi-
tor appellari meruit. Edesq; pontificias multis in locis apud sanctū Petrū nō modo cultiores: sed

cultissimas reddidit: ubi etiā ecclesiā nouam et qdem ornatissimā fabricauit: et in ea nouos sacerdotes constituit: additis multis puentibus ad eorū sustentationē: qui diuina quoridie in ea suo noie celebrarent: hospitale sancti spiritus in vaticano pmagnificū quasi de nouo fabricari fecit: in quo et vite sue ordines splendide depingi voluit: et cū maxime beatissime virginis **M**arie deuotissimus esset: ecclesiā nostrā sancte **M**arie de populo quasi vetustate collabentē a fundamētis cū ingenti impēsa denuo erigere fecit et ipsam pfectā multis muneribus aureis et argēteis decorauit. Alias qz oēs ferme vbis ecclesias aut instaurauit aut muneribus decorauit: atqz alia innumera beneficia tuz spiritalia: tum tēporalia ipse vbi **R**ome cōsulit: et vt vrbibus cōclūdā nil in toto suo pōtificatu egit qd merito reprehendi possit: nisi qz et ipse vt fit suos nimīū amauit: eis diuina humanaqz cōtribūēs pter dei et **R**omane ecclesie dignitates et honestatē in quem sane errorē multi superiorū pōtificū etiā cecidere: qd satis detestandū et reprehendendū est: **D**uos. n. nepotes suos vrbis pfectos: v3 **L**eonardū et **J**oannē successiue cōstituit. **A**danfredos **J**mole vrbis regulos: v3 pater et filius inter se dissidētes: et postmodū **E**delaphos in forolinio similiter cōfēdentes vrbibus depulit et easdē vrbes **H**ieronymo **R**ario cōciui et necessario suo carissimo cōcessit: cuius qdē consilio arduis in rebz semp vsus fuit: **H**ic iubileū a **P**aulo pōti. prius p vniuersum christianū orbē institutū bonoifice et vtiliter in anno. 4. pontificatus sui celebrauit: et beatū **B**onavēturam theologū ordinis sui in sanctorū cōfessorū numero ascripsi: **H**ic quedā bella iudicio multoz pter iustitiā suscepit: et in pnis **L**aurētū medicē florentinū excoicauit: et florentinis bellū indixit: eo qz florentini **R**aphaēle diaconū cardinālē adolefcentem comitis **H**ieronymi ex sorore **V**iolentina nepotem: ac **F**ranciscum saluatiū pisanū archiepiscopū cū trecentis viris qui **J**ulianū medicē **L**aurētū medicis fratrē in diue **L**iberate tēplo obruncarant: detinuisent et suspēdisent: que res cū huic **S**ixto pōti. nūciata fuisset: horribitus **F**erdinādo rege et **H**ieronymo comite bellū cōtra **L**arentiū ipsum medicem et florentinos suscepit et dāna multa eisde intulit. Aliud postea aduersus **F**erdinādū apulie regē suscepit qz nollet illū **H**erculi estensi genero suo a venetis obfesso auxilio esse. **I**ndeqz cū **F**erdinādo pace cōfēcta pro eo cōtra venetos pugnā suscepit: eo qz nollet ei obtēperare: **H**erculi estensi ablata restitueret: et propterea nō mō oēs italie potētiatus in eo cōcitauit: sed eos veluti **C**lemens sextus alias fecerat: excommunicauit: maledixit: interdixit: et oibus dignitatibus pūauit: nec quoaduixit illis absolutionis beneficium impendere voluit. **D**ūqz hec agerent febribus decubuit: et pace inter venetos et reliquos potētiatus cōfecta et audita mox vitā exalauit. Fuit autē hic **S**ixtus pte oibus pontificibus in oibus felicissimus pōtifer oēs. n. christianos pncipes obsequēssimos toto tpe vite sue habuit: et quos voluit depreffit: suis. n. sine vlla cōtradictione multa beneficia contulit: et lz hic multos habuerit detractores: tñ ex se vir bonus et optimus pōtifer fuit. **S**ūma. n. alacritate et instātia aīarū custos extitit: cupiditatē a se resecauit: iras cōpessit: et malitias oēs extirpauit: et virtutibz semp inebat: viginti. n. cardinales toto tēpore sui pōtificatus creauit: e qbus tres fuerūt **R**omani duo genuēses et quattuor **S**auonenfes: inter quos **J**ulianus sancti **P**etri ad vincula ex fratre nepos fuit: qui ipsi corpus maxima pompa et deuotissimis exequijs (vt decet) nono tēplo seu **S**acello apud sanctū **P**etrū in vaticano sepelli fecit. **H**ic etiā multa officia noua veteribus addidit: et multoz sanctorū festa celebrari instituit.

Nicolaus tronus septuagesimus **V**enetoꝝ dux: **C**hristoforo **A**dauro duci hoc anno successus ducaui anno vno: mensibus octo et diebus quinqz: homo sane magnanimus: perhumanus: atqz eloquēs quiqz quoaduixit semp optimus ciuis: optimus **S**enator: optimusqz **A**ristocratices: et princeps habitus fuit. **S**uscepit. n. magistratu confestim cū **P**aribz rege cōtra **T**urcū socia arma coniunxit: fraudatqz pecunia venetā viua sui effigie: maximo tñ tum publico: tum priuato incōmodo: resignauit: eo enim felicissimo suo magistratu venetā **R**epublica **C**yprium insulā suo iperio asciuit: et **H**erenzē estē sem remittentibus multis in regnū **F**errarie collocauit: quibus optime gestis et ipse primo ducatus sui anno mense octauo nullo christiane religionis: v3 iustitie: pietatis: et benignitatis exemplo ptermissio moritur: et ibidem in capella maiore ordinis minorum cum ingenti pompa sepulchro superbissimo sepellitur.

Herules estensis **N**icholai **A**darchionis fili: et **B**orsij ducis frater s3 **f**errarie dux hoc anno nō sine magna cōtentione regnū paternū suscipiēs regnauit vsqz in presens annis quindecim: vir quidē bonus: ingeniosusqz: ac rei militaris scientia eruditus: et ppter ea. 7. regni sui anno florentini: veneti et mediolanēses tanqz virum magnanimum et prudētissimum contra **A**lphonsū calabrie ducem: et **H**ieronymum comitem: ac **F**edericū vrbinate ducem sui exercitus ducē cōstituerūt: qui in **S**enensiū agros depopulabundz ingressus: pleraqz eorū oppida statim cepit: **V**erū dissentiente ab eo **F**ederico mantrē **A**darchione non sine suspitione proditiōis copiarum partem amisit: hic itaqz principatu suscepto confestim **H**elionozam **F**erdinandi regis filiam mulierē cordatā et magnanimam accepit vxorem: ex qua iam sex suscepit filios: quattuor mares et duas feminas: **D**einde tertio regni sui anno **N**icholaum citensem ex fratre suū nepotem adolefcentem omni virtute insignem: cū regnū invadere statuisset captū interficere fecit: nam ipse **N**icholaus qui regnum illud sibi debere existimabat ad patrum **L**udovicū cōfugerat: dumqz per tres ferme annos ibidem permāsisset: tandem a conspiratoribus et amicis paternis **f**errariensibus ad inuadendū regnū cōuocatus: anxietate animi et amicorum suasionibus permotus: vna dierum tentare fortunam statuit: et octingentozum virozū eberratorū exercitū con-

gregato ferrariā clam ingreditur: et in forū cum plausu et tympanis pueniēs ad excitādos cōspiratores et amicos clamare cepit vella vella: hoc enim cognomē Nicholaus erat: sed nulli cūm propter id arma mouere voluerunt. Et dum Nicholaus eo in plausu aliq̄dū in forū cōsēdisset: tandem a Sigismūdo Herculis fratre cū aliquibus rusticis et alijs militibus plurimis eius pugilibus obruncatis vbe fuga tus est: quem tamen insequentes tandem in paludem dilatescentem cum. xx. eius socijs cepit: et ad hō lionorā Herculis vxorem vinetum perduxit: hō lionora vero cum dulcibus verbis suscipiens vsq; ad aduentum mariti: qui Berreguardum cōcesserat seruari precepit. Tūq; Hercules ipse ferrariā rediisset: precipiti consilio vsus mox sacerdotes ad Nicholaum mittens edixit vt cōfiteretur: seq; ad iur ritum prepararet: ac sic tertio die exacto: oibus socijs in patibulo appensis cū in arce capitali sententia puniri fecit: et facto mane magna cum pompa eo in veste lugubri cū necessarijs suis comitate sepeliri fecit: hic etiā paulo post comites sancti Bonifacij exigente tamen iusticia extinxit et eorū bona suo fisco adegit: Decimo deinde regni sui anno: quorūdam amicorū cōsilijs cōmotus tergiuersatis venetis: ruptisq; eorū federibus: Ferdinando focero suo et alijs socijs colligationibus inhebit: et vt aiūt vetustissimas venetorū immunitates violare cepit: et quedam in eorū contemptum et damnuz moliri pce cepit: licet totum oppositum ipse fateatur: que res maximū incendiū in tota italia excitauit: pro qua re veneti illū terra aquaq; oppugnare ceperūt et plurimas terras ei abstulerūt: Et nisi Alphonsus Cala brozum dux regis Ferdinandi filius: vir prudētissimus: et in armis strenuissimus ei auxilio fuisset: ac pius pontifex et execrationibus et armis eisdem obstuisset: de eo actum omnino fuisset: Sed tandē pace inter omnes confecta: Rodigium cum quibusdam oppidis et totū ipsius pollicinū Venetis dimisit. Habetur tamen hic Hercules ab omnibus vir bonus: astutusq; ingeniosus: ac prudētissimus: necnon et christiane religionis obseruantissimus: pro qua et elemosynas per multas Christi pauperib; erogare nō desinit: ac diuina officia plurimum calens: illa mirifice cum ingenti impensa a cantoribus quotidie in propria aula cum magna celebritate celebrari facit. Urbem enim Ferrariam multis edificijs et quidem clarissimis illustriorem reddidit. Ipse quoq; cum eminentissimū ingenij vir habeatur: quoddam insolitū tormentorū genus adinuenit quod lingua materna passauolante appellatur: terribile quidem ac etiā formidabile tormentum: Id tamen inuentum cuidam Bergomeusi artificio suo attribuitur: Ipse etiam monasterium nostrum Abbatine sua impensa instaurauit: ac alia consimilia edificauit.

667i

i472

Cometa stella in principio huius anni circa festū sancte Agnetis apparuit igneo colore rutilās cri nibus longis nigrisq; quos in occidentalem vergebat plagam: cuius quidem corpus primū circa libe principiū fuit postea se tantū in septentrionē flexit: vt extra zodiacum migrasset: proculdubio indicatū sit: Durauitq; diebus octoaginta: Nā breuissimū durationis Comete tempus septēz dierū: Longissimū vero octoaginta Aristoteles tradit: Nec isto nondū dissoluto alter apparuit: cui erat coma ignita: que in arietis signo posita videbat: et caudā in orientālē porrigebat plagā. Sequenti quoq; anno siccitas in cōparabilis subsecuta est: et pestilētie bellaq; cruēlissima pluribus in locis euenere.

6672

i473

Nicholaus Marcellus primus et septuagesimus Venetorū Dux hoc anno suffragijs oīz itono duci sufficiens diuocuit anno viro: mensibus tribus et diebus sex: Vir certe: quē ob animi et corporis do res cum quocunq; Christianissimo principe comparare merito possumus: Qui liberalitate: gratiaq; oīum non modo patriciorū suorū: sed et exterarū nationū principū beniuolentiā sibi cōparabat: pietatis etiā et religionis: misericordie ac munificentie vnicū exemplar ab oībus habebat: Qui quoad duxit: rem publicā Venetā contra turcos optime defendauit: et q̄maxime in Scodra Illirici puincie oppido maximam de turcis per duces suos edidit occidionē: Eo. n. Ab Ahmetus turcus centū milia pugnatores ad oppidū capiendū misit: qui tandē cū maximo dedecore discessere. Demū hic Nicholaus de deo: deq; hoibus benemeritis: et senectute bona deficiens apud cartusienfes sepelitur.

Aluisius Salutiariū Marchio Aluisij Marchionis filij Thome filius: hoc anno de mense aprilī patre defuncto in paternū et auitū regnū succedens regnauit vsq; in presēns annis duodecim: vir certe magnānīmus: splendidus: liberalis: et perhumanus: bonarūq; litterarū nō mediocriter doctus: ac rei bellice ardentissimus amator: Qui Gulielmī Adontisserrati Marchionis filiam cum spe successio nis dominij duxit vxorē: Quia eidem Gulielmo nulla masculina proles supererat: et illa primogenita inter ipsius filias erat.

6673

i474

Chrisibenes inclytus Rex Bacie: Supcie: Moznegie: ac Gotbie: et Estonie Dux: vir quidē Chri stianissimus: et multis virtutibus ornatus: Hoc anno vt Romam soluendi voti gratia periret per vni uersam lumbardiam thusciamq; trāsiit: et ab oībus potētibus honorificētissime exceptus fuit: ea. n. gratia illo p̄ficisci ferebat: nō modo vt votū solueret: sed et vt xp̄colas contra turcum aiaret. Romam itaq; ingressus p̄deunte obitū honorato q; cardinaliū collegio a Sixto pōti. maximo pbenigne et ho norificētissime exceptus est: ac pro singulari munere Rosa aurea quā pōtiffices singulis annis in domi nica palmarū alicui ex p̄ncipibus christianis donare cōsueuerāt: a Sixto ponti. donatus est: ibidē. n. de vniuersali italicorū principū pacē ager cepit: vt. s. viro aio cōtra turcū coirent: s; res p̄ficiri nō possit. In deq; digressus per oēs italie vbes trāsiens magno et celebri honore xbiq; habitus est: domū deniq; re uersus aliquot annis cū omni sanctitatis exēplo superuixit.

Petrus moecenius s. 70. venetorum dux hoc ipso anno. 8. cal. ianuarij absens grato omnium patrum consensu: Nicolao marcello duci surrogat⁹ ducavit anno vno et mensib⁹. et optimus quidem et eloquentissimus vir: cui rei causa omnibus gratus et dilectus fuit: quod cum domini foris re maris impio functus esset: aliquando Asia ab Hellesponti faucibus usque in Syriam ferro ignique vastavit: et caramanis regibus venetorum socijs a mahu metro turcorum principe oppressis in regnum eos confirmavit: et egyptum insulam a contrariis magna celeritate quod ac prudentia defensavit: atque Scodram totius Albanie seu illyrici caput una cum Antonio Lauredano in ea tunc pectore suo ductu: suisque auspicijs: ut dictum est: gravi turcorum obsidione liberavit: et republicam feliciter in omnibus gessit. Propter etiam absens divi Marci procuratoris titulo insignitus est. Tandem dux declaratus: eius primo anno mense secundo anni. 1476. moriens in predicatorum basilica sepelitur adhibita a Senatu honesta funeris pompa.

Hieronymus Riarius civis et nobilis Savonensis: hoc anno tactis in Imola Romadole provincie virbe sui principatus fundamentis regnare cepit: et usque in presens duodecim annis regnavit. Ea enim civitas a Thadeo maffredo: suorumque genitore aliquod tempus possessa. hoc ipso anno: eo et Eudacio eius filio tunc se discedentibus virbe Saleacio mediolanensium duci ex consensu credidere: quibus ad se vocatis castellum novum in alexandrino agro Thadeo tradidit: et pensionem seu stipendium annale Eudacio assignavit: et ipse virbis dominium in se suscepit: quo suscepto Syxtus pontifex maximo annuere et mandante: eam ipsam urbem hieronymo huius generis suo dotis nomine prius tamen quadraginta milibus aureis susceptis tradidit. Id ipsam pontifex ipse Syxtus ordelaphis mortuo primo anno dñi. 1479. in Sorolinio virbe. discrepantibus effecit: et ipsam civitatem sorolinensium eidem concessit: atque ita ab uxore pini vidua ipsam recepit: quibus civitatibus susceptis: ipse hieronymus nullum humanitatis aut beneficii genus pretermisit: quin civibus et virbis illis non contulerit: ut eos ad concordiam: equanimitatemque ac sui benivolentiam et fidelitatem redigere posset: cunctis enim humanitate: modestia: liberalitate et munificentia: ac urbanitate imprimis imolens civitas tanta pulchritudine et splendore omnibus in rebus itaque refulget: ut ex infima omnium urbium sece ad summam civitatem Flamince provincie pulchritudinem proveniret. Nam qui primus ipsi virbis domina anni recepit: in ea castellum seu arcem munificentissimam maxima impensa crexit: et prevalido muro aliquibus in locis urbem circum: ac portas cum turribus et propugnaculis preclarissimas adiecit. Deinde domos ligaminibus et luto compactas omnes deponere fecit: et alias celebres cultasque suo auxilio erigere fecit. Urbem quoque cenosarum et immensam pulchris lapidibus stravit: atque ita tali studio adeo ipsa civitas felix et inclinata effecta est: ut cum opibus et pulchritudine mirummodum creverit: et mira claritate resplendeat: id ipsum in Sorolinio efficere curavit: modo virbe illas ad fidei sinceritatem reducere posset: hic enim princeps illustis ex Savona virbe genuinum non obscuro: sed nobili et honorabili genere natus: infans adhuc patre sublati: honeste sub vidua matre nomine Blacia educatus: et generosos mores et gratia affluentes habuit virtutes. Unde ex successione patris germani tituli sancti Syxti cardinalis apud Syxtum pontificem maximum in hac celsitudine prænectus: litterarum ornatu careat: humanitas et tamen liberalitate atque prudentia cum quis principe sui seculi parari poterit: et namque proprii mores: mansuetudo: humanitas et familiare et verbum vincedi generum non solum pontifici: sed et multis principibus earum gratias fecerunt.

Puelle monstrum tepestare istac in veronensi agro nasci: quod vultu caput tunc habet: sed duos pedes: duasque vulvas habet: ex ipsa ababans vulvis supfluitates emittebat. Insuper. 4. brachia: sed duo grossiora: que voluntate movebat: alia tenuiora et imobilia erant. Vires et duos circa stomachum coniunctos habebat: hac pariter per Italiā circumferentes: precia ab inspicentibus medicabant.

Symon beatus Tridētus puerulus: quem ob miraculorum frequentiam beatum appellat: hoc anno in Tridēna civitate. 8. cal. aprilis a iudeis necatus christi martyr efficit. Iudei enim ea in urbe degentes pascha suo more celebrant: cum christianum non habent imolandum cui sanguine in animis suis uti possent: puerum hunc hoc modo in Samucelis cuiusdam iudei honorati domum furti deportaverunt. In cuius collum primum ne vagari posset sudario lū apposuerunt: et nocte quod fuit passiois dñi nisi iesu christi dices illi super altare eorum synagoge super crucem extensis brachijs ipse fuerunt: et primo papulum forpicebus mor genā dextra: percidentes: sudibus occide paculi huiusmodi eorum more canentes usque ad mortem pupugere: quod mortuo statim ei cadaver in propinquum domus eorum stetit piecerunt: et sic innocenti pueruli sanguine perfidi et perfidissimi iudei suū pascha cum omni gaudio celebraverunt: quod rebus deinde anxij pariter gnatu puerulus postmodum eum in fluvio invenit: vixitque puerulo statim virbis pistori scelus denunciant. Erat tunc pater ea in urbe iohannes de Salis nobilis brixienus cuius legum doctor: a viro puero exhorruit facinus: et sua ut prudentia pfecti omnes virbis iudeos probē fecit: et euleo eos sigillatim imponens: tormētis astricti: eo ordine crimine rettulerunt: quod diligenti examinatione bis terque cognito ipse ingente lo fidei succellus omnes iudeos aut cecidit: aut orbe et urbe indignis supplicijs exterminavit: et bona eorum in predam dedit. Symon vero a cecibus et parentibus collectus: et in templo devotissime placuit multis questigio cepit florere miraculis: et adeo innumeri miraculorum fama percrebuit: ut tātus ad eam urbem ex omni christiano orbe populorum concursus ad sancti beatus parvuli sepulchrum miraculorum visendo effectus: ut etiam urbs ipsa cum miraculis opibus multis sit aucta. Et hoc non sine iudeorum maxima infamia et confusione dictum sit. Corpori vero ipsius pueri tridēni cines basilicam pulchram erexere.

Con simile etiam scelus apud morā oppidum: quod est in subagris forūlii per quinquēntum iudei pegerunt: nam et alium puerum filium mortuū tractaverunt: per quod eorum venetis captivi missi fuerunt: et atroci supplicio percremati sunt.

1475 6674

Baribolome⁹ coleonus clarissima familia inier bergomates nat⁹ venetoz exercitui maxim⁹ im
perator: hoc ano. 4. nonas nouemb⁹ posteaq⁹ vno z. 20. anis impatori dignitate apud Venetos exer
cuisse apud malpagā oppidū suū in agro bergomēsi etat⁹ sue ano. 75. mori: z bergomū declarat⁹ regijs
exequijs in vrbis foro iuxta maius tēplū in iurabili sepulchro: qd ipse viuēs iuxta impij sui dignitatez
sibi extraxerat sepellit. Is nāq⁹ impator in auro z argento: retrūq⁹ oium copia sup oēs pñatos italie vi
ros pcellerat: Quāob⁹ ēt nomē celeberrimū nō mō cū puicē pñcipib⁹ cōc: rex extra puiciā: cōc: cū
ducib⁹ z regib⁹ titulos: ēt qdā ai sui vñte fortit⁹ fuit. Et qz p vñtū grad⁹ ex domestica: vt ita dicā sorde
illo pcedit: vt p vñtū z. 20. anos apd venetos impatorie maiestat⁹ mun⁹ pmeruerit: iccirco haud absur
dū putauim⁹ in hui⁹ opis calce in vita hui⁹ nostri pclarissimi impatoris pferibēda pter morē susceptū
diut⁹ inorari. Fuit igit impñis hic baribolome⁹ coleon⁹ impator formos⁹ pñcip⁹ corpis z eximie ve
nustissimeq⁹ p oēm ei⁹ etatē pulchritudis vir: magni qz roboris z velocissime agilitat⁹: z velut alē Asa
el Joab frater tāta gloriā in pedū velocitate habuit: vt nō solū boies: sed ēt equos ad currēdi certamiā
superit. Eiusq⁹ magnanimitas in bellis pertractādīs nō sat scripto explicari possit. Litterarū autēz
gloria nec oio indoct⁹: aut gnar⁹ fuit. Litteratorū tamē boium amantissim⁹ z assidu⁹ fuit: z multozū hi
storicozū libros vt mirabilis ingenij vir erat subtilit⁹ intellexit. Hāc. n. ei ignorantiā iō euēisse tradit: qz
in pupillari etate Paulo ei⁹ genitore Trici oppidi tūc oñio ab ei⁹ affinit⁹ cupiditate dñandi obrūcatō
z mīe in vincula cōiecta puerul⁹ ipse vltia laceffit⁹ paup⁹ate p deuia qz sine lraz pceptore qdā ai ma
gnitudine se pferre coact⁹ fuit. Et pmo vt rei militaris fortit⁹ ferare possz: placētiā ad philippum
arcellatē tūc in bellis clarissimū ducē: vt pma militie pcept rudimēta pcessit: Inde ad Braciū in apu
liam trāsmigravit: vbi z pñmū sumis bonozib⁹ pñdēs armiger fac⁹ vñ apire cepit. Dehinc ad Jaco
bum Cādolā: q neapoli cōtra Alphōsuz regine noie obsidebat euolauit: vbi inē impatoris milites tan
q⁹ Adare⁹ catōis fili⁹ pñm⁹ enituit. Et ppterea. 20. eqtib⁹ illa pma pñditōe pñci meruit. Paucisq⁹ p⁹ die
bus Braciō ab ipso Cādola in agle bello ipso baribolomeo militate interfecit. Et⁹ quoq⁹ vñea in pu
gna ceteris pñstātor declarata z pñdicata in venetos euocat⁹: vbi z sub Crimignola comite p philippūz
mediolāi ducē bellū gerēte militaturū se cōtulit: cū quo pñstrenue: qz magnifice p Zarpellonū vñz au
dacissimū in obsidēte cremonēsi se exereperit nō facile narrari possz. Eāob⁹ senat⁹ venetus ob clarā
nois ei⁹ mēoriā ēt. 8. eqtes supra quos hēbat ei adiecit. Exinde pñtio: qz pñdētia clarere cepit:
z pñstertiz in saluādīs venetoz copijs in expugnatōe bergomēsi: vallisq⁹ canonicē depopulatione.
Dehinc ēt in expeditōe pñra Nicolau pñcinū Brixia insensissime obsidēte: postmodū in defensionē
Gerone sibi p senatū venetū credere. Et postreō eius qz pñra temeritatē guereri magnanimitas z forti
tudo vñ fuit. Senatus populisq⁹ venet⁹ illo tūc z deinceps retributionis meriti munificētissime ppro
bavit. Nec ēt pñmittēdū est: q postea philippi ducis noie apud bononiēses: pñcētes z cremonēses strē
nue fortiterq⁹ ac pñdēter gesserit belloz facinorā: lz vltimis vite sue pñtib⁹ suspitōe duc⁹ iniq⁹ carceris
dñatioe euz captiuauerit. verū ano necdū euoluto dux ipse vita excedēs Baribolome⁹ exarcerat⁹ fu
it. Nec ppterea segnior: imo audacior effect⁹ suū nō magno labore collegit exercitūz: z iterato acceptis
mediolanēsi stipēdijs: mox cōtra gallos in expeditionē accessit: quoz furores: motusq⁹ qñra magna
nimitate: fortitudinēq⁹ triplici triūpbo fuderit. Hinc ei⁹ mīnera z illinc illozū funera testatur. Dehinc
pñtrāsalpes tātus hui⁹ coleoni nois terroz gallozū accolā inuaserat: vt quoad vñtū semp ipm ducēz in
corū exitium natum horruerint. Et ideo Franciscus sfortia mediolani dux: q in Italia tanq⁹ secūdus
Alexāder enituerat: hui⁹ inuictissimū impatoris laudes in bellis pñtractādīs ad celos vsq⁹ extulit. Tri
dem Alphōsus rex iāpidē effecerat: adeo vt admirās bois vñtū atq⁹ pñstāti duxisse ferat: z se bergo
mensēz ob pceptā in cū beuolentiā illūq⁹ taracōnēsez futurū deinceps decernebat. Eapp fertur apud
pñtū regē illud pñlari leonis insigne illi a pñcipis vxore pñcipio oblatū fuisse: quo idē p oculis hñs
Leonis more militari acrimōia rehemēt⁹ indices accēderetur. Ad cuiuslū igit clarissimarūz eius vñ
tū declarādāzū inelyt⁹ venetozū Senat⁹: postreō illi impetij vñuersalis sceptrū tāta pōpa cōtulit: qñra
vix hñani fast⁹ z glorie capax opari qat. Et sceptro suscepto ei⁹ auctoritas oīz hostiū aīos adeo sup
pñsit: vt pñfesti mediolanēsiū z venetoz pax subsecuta sit: Que qñnecessaria: qñq⁹ vñlis fuerit oīz indi
cio relinquo. Baribolomeo itaq⁹ impio pñfirmato gloriā qñ de gloriā pñferre sategit. vñtutes qñpe maie
stati impatorie necessarias summa diligētia pplexus ē: q zñ peccator boīz more hñ fūerit: xpiane iñ
religiōis obseruātissim⁹ fuit: miseratōisq⁹ in paupes ac pietat⁹ in deuz. Adōasteria tria sua impēsa cō
didit. Ecclesiās qñq⁹ nōnullas mult⁹ in locis pñstraxit z dotauit. Ingētia insup legata z ppetua p vñgibus
paupculis maritādīs ciuib⁹ bergomēsi⁹ dimisit distribuēda: qñ res certe euz imortales z ppetuo pñonio
dignū efficiat: z xpiane religiōis amantissimū fuisse oēmōstrāt. Excoluit pñtea Bergomū: cuiusq⁹ agz
ac Brixia maximis domoz edificijs. Agz qñq⁹ bergomēsez pñplurimis bñficijs. I. pēgrinas aq⁹ maria
cū ipensa introducēdo bñficauit. Indicauitq⁹ balnea p lepra purgāda in bergomēsi agro atq⁹ pñstru
xit. Quāto etiā eo in impio princeps hic claruerit: cōsilio: pñdētia: ac beuolentiā: reuerentiāq⁹ legatio
nes regū: ducūz: ac pñcipū ad eū frequētes ipse declarant. Admūq⁹ pñcipes ipi pacē z societate ab
eo petiere: z cū pñcipes mult⁹: z qñ maxime Carolus burgondionūz dux: z Joānes andeganiēsis dux
in familias eozum per pñuilegia auctentica ascribere: z ipsorum insignibus illum ipm vñ concessere.
Erat enim erga omnes multe quidem humanitatis: clementie: mansuetudinis: bonitatisq⁹: ac inē

quate humilitas vir. Virutes quo et iustitia magis quam pro excolebat. Seditionissimorum insensibilis se-
rebatur. Eius aule apertitudo populi et gloria omnium principum aulam equavit. Ubi de honore agebatur pecu-
niarum profusum: nunquam pro splendore dignitatis et glorie superioris pati volebat. Erarium. n. venetum cum in
numerabilibus pecuniis herede instituit: diuissimum fecit. per plures etiam terrarum principes diuersi sub
spibus imperator hic suo sub vexillo habuit. Nouissimis quoque diebus hijs clarissimi principes et duces eius
stipendio vno exercitu legem non erubuerunt. Impius hercules nunc Ferrarie dux Alexander sforzia pisani
ri oris. Lich et pinordelaphi germani forolinij principes. Hastor maffredus Fauerie oris. Bonifacius autem
nunc monasterati marchio. Joannes frasciscus miradulanus comes cum duobus filiis: Adarcus carpensis. Dei.
phebus anguillarus. Joannes antoni cadola eques. Sforzia secundus Frascisci ducis ex pellice filius. Fe-
rardus: Gaspar et Jacobus martinengi eius generi omnes: et alij multi. Tunc. n. eo tunc fortitudinis fuit: ut Fe-
dericus cesar iturus Romam per legatos suos supplex ab eo saluiconductum expostulare compulsum fuit.
Hoc itaque bene clarissimi nostri imperatoris laudes ad multorum exemplum breui sub copendio hic per viribus
scribere volumus: ut nobiles homines exemplum legere possint emulatioe ac desiderio immortalitatis adipisci.

Capba genuensis ciuitas quae est in septentrionali plaga in litore euxini maris et non longe a meotide: po-
pulosa quod et mercatoribus plurimum apta: hoc anno quodam squarzaphico ciue genuensi ea prodente in turco-
rum manus deuenit. Odio. n. Saleacij vicecomitis mediolani ducis id scelus factitatum fuisse tradit: quia o in
genio ipsa et genua sibi oio subijcere nitebatur: et liberum principatum de eiusdem sibi vendicare volebat. Supio-
ri autem anno in Creta insula conspiratioe orta cretenses turcorum regi fides dedere arma suscepturi: si classis
eo mittetur: et insula in eius potestate transferretur. Sed re patefacta consensit imperator classis venete cum 40. trire-
mibus armatis ad insulam nauigauit. Ea quoque classis ubi a cretensibus visa est adesse turcum crediderunt: et turci
nomen in clamantes aduersus urbem praefectos et custodes insurgentes in eiusdem plurimum deservire. Verum clas-
sis imperatoris remiges et pugiles in terram exponens conspiratores omnes ceperunt: et multos eorum interfecerunt.
Audientes autem hoc turci consensit in euxinum mare: quod est trans bosporum nauigauit. et terrestribus copiis sequen-
tibus praeter omnium expectationem apud Capbam constitit: et expugnantes: lacerantesque urbem tandem cum
magna cede illo praecedente ciuitatem ceperunt.

Cadus et tyber reliquique omnes Italiae flumines hoc anno nouembri mense ex multitudine imbrium ita excreuerunt
ut extra alveum effluentes multa accolis damna intulerunt: quia non secus per vias mortales nauigabant: ac per
eorum fluminum alvea facere consueverant. Deceffentibus paucis post multa a Italia: et quoniam maxime tyber secus tra-
xit: ex quorum putrefactione et flatu maxima pestis subsecuta est.

Ferdinandus eiusdem nominis. Joannis aragonie regis filius: hoc anno helysabetam herici hispaniarum regis sorore
uxore tractata hispanie ultioris rex efficit: et nunc usque eo in regno. XI. annis regnavit. Deinde patre ioan-
ne in anno christi. i. 479. deficiente et in aragonie seu citerioris hispanie nauaric: Sicilie: balearum: ac sardinie
regna obtinuit. et omnium christianorum regum potentissimus euasit. Nam herico hispaniarum ultioris rege ab
Eduardo anglo regis supatore: et una cum uxore et filijs interfecto sola helysabetam sororis ipsius herici supstef
remansit: quam Ferdinandus ad huc iohanne praefate uxorem duxit: et in regnum fraternaliter successit. Uerum quoniam pro-
uincia seu regnum diuersi populorum studiis diuideretur: quia alij hunc et helysabetam regnare volebant: alij autem in
quoque Alphonso. portugallie rex erat: qui iohannam filiam ex sorore alia herici neptem fouentes regnare volebant: regnum
diuideretur et plimum lacerauerunt. Et Ferdinandus: ut erat inuicis prudentissimus: et acerrimus propugnator. Al-
phonso. portugallie regem statim bellum suscepit: et praedicta certamina et cedens innumerat: cum in numetano agro pro-
fligauit: et sic regnum omnem in pace possedit. Deinde quoniam christianissimus rex cessat: et regnoque potentia diuinitus pro-
derta: filio: magnanimitate ceteros christianorum principes excellat: fidei zelo successus anno domini. i. 480. in mi-
litem bleussem granate seu betice regem secte mahumetice sectatores una cum uxore sua muliere religiosissima
bellum terra: marique per 6. annos continuauit acerrimus: cui ablata aruda: maradia: ac alijs plurimis urbibus for-
tissimis: et usque albaniam ipsius regni nobilissimam urbem cum exercitu multo praefecit: et illam difficillio plio tan-
dem praeprehendit: et una cum dimidio ipsius regni suo impio adiecit: atque et granatesque urbes regni ipsius caput in
magno quasi discrimine perduxit. Et nisi id granatarum regnum adeo motuosum et inaccessibile atque frigidissi-
mum foret: nunc usque de eo triumphum duxisset. In exercitu. n. suo Ferdinandus ad 4. milia currus omnino gnomis impedimen-
torum bonissimos adducit: atque innumerabiles pene equos et pedites adducit. Et autem religio atque pietas in
deum et pauperes praemaxima refert. De quibus multa ac multa effertur praemia tam de regina quam ipso rege.

Andreas venderminus septuagesimusquatuor: vir quidem erate et auctoritate grauissimus: atque optibus inter Vene-
tos affluensissimus: De quo ob principatus breuitatem nil memoria dignum habuit quod litteris mandari pos-
sit: nisi quod cum Ludonico fraco: regem id sedus percussit: quod quoniam mediolani et ferrarie ducibus antea
veneti percussent. Deinde cum mahumeto turcorum imperatore pacem componere tentauit: sed a Ferdinanda
do Apulie rege: atque a Matthea yngarorum rege perturbatus: omnia usque ad successorem suum irrita fue-
re. Denique quoniam in se integreque magistratum sibi creditum per annum et aliquot menses administrasset:
ut optimi principis desiderio relicto moritur: et in ecclesia seruorum sepelitur.

Carolus burgundionum dux philippi optimi ducis filius: ultimus ex illustrissima regibus fraco: familia
natus: hoc anno cum principatum in vniuersa ferme belgia. x. annis tenuisset: dum ligones: treuerosque obellaret
apud venacum treuerorum oppidum a succis magno plio quod per 30. horas durauerat superatus et fusus ac pro-

figat: tādē obtrūcat: montē obitit: vir certe fortis: feruens: magnani m^o atq; terribilis: sed iust^o: liberalis
cleosynari: ac dinorū officiorū seruētissim^o: obseruator: q̄ppe q̄ quottidie dinorū officiiū ⁊ tres missas d^o
no: iussu audire volebat. Hic nanq; ab ipsa sua adolescentia ferocitate ai sui in expugnandis hostib^o p^o
se tulit: Hāquū. 20. etati attigisset anū: ⁊ gādauēses cines a philippo patre q̄ddaz pūlegiū extorsisset
⁊ ab eo ēt ei^o cōfirmatiōe q̄dā violēta ipōritūte obtinuisent: ipse domū reuer^o: nō pauca militū ma
nu collecta in Gādauū duxit: ⁊ impetu facto maximā de ciuib^o occidione. Tātamq; vbi illi calamita
tem ⁊ terrore inflixit: vt nunq; ātea in pugna ex gādauētib^o tot occubuisse a maiorib^o mēorie traditum
sit: vrbēq; potit^o pūilegia oīa a patre collata in medio vrbis foro exuri fecit. Principatu deinde susce
pro multas cū Ludonico Frācorū rege p̄errationes ⁊ q̄dē graues habuit. p̄qbus multas illi calami
tates intulit. paceq; cū eodē postmodū cōfecta: leodici^o germanis infens^o: q̄ ei^o ex sorore nepotē eorū
p̄sulē in vicula cōieciisset irat^o oēs belli vīz in eos puerit: ⁊ ciuitate deniq; grandi furore obitēra vniuer
sos in ea interfecit: ⁊ trucidauit: nec vlli q̄dēz sexui: aut etati: seu dignitati parcere voluit. Eo q̄ppe bel
lo ⁊ captiuitate tātācedē crudelissimā Carolus exercuit: q̄tā neq; grecoz: neq; latinoz: aut barbaro
rū referāt historie. p^o aut cedē ⁊ direptionē editā: vniuersas p̄sas p̄planare fecit vrbē: vt ne vn^o q̄dēz cal
culus de ea remāserit. In medio deinde vrbis foro erigē fecit colūnā syriaciā: in quā euerfidiā cām p̄scri
psit. Inde q; digress^o ⁊ vrbē desolata relicta p̄ Edoardo sororio Anglie rege ⁊ britānia a comite douer
nich: ⁊ hērico portugalie rege pulso exercitū multū p̄gregauit: ⁊ p̄tra eosdē ⁊ ludonici frācorū regē bel
lū suscepit: ⁊ breui illū in regnū remisit: q̄ in regnū collocato statim arma in ludonici regē cōuertit: ⁊ mī
tis eū in cōmodis ⁊ dānis attriuit: q̄d cū ap̄d paulū pōti. Ro. nūciatū fuisset: mox ei^o cura inter ipsos res
p̄posite fuerūt. Hic gest^o ad nullā colonie oppidum: q̄d ē in ripis rheni duxit: ⁊ illō accitric obsedit: sed
quū Sede. cesar in ei^o auxilio vēisset inito federe discessit in regnū. De hic quū gescē nō posset: cū Ludo
nico rege federe rupto in lothoringiā puiciā exercitū duxit: ⁊ cū eo Edoardū regē auxiliatorē inuoca
uit: vbi cū mult^o militib^o cōuenisset. puiciā diu ⁊ acriter expugnauit. Vex Edoardo cū ludonico rege
inducijs nouē ānis firmat^o: eo ēt p̄curāte a bello geuit. Erat. n. Carol^o hic accitric^o iustitie defensor vt
p̄ illa tuēda null^o iracūdiā: null^o inimicitia: nulliusq; similitatē aut potētiā extimescēt: imo ⁊ aliquādo
metā bōēat^o excedebat. Deniq; cū multas puicias ingēti cede sibi subegisset ad nansiā ditiōis reibādi
lothoringie ducis vrbē cū. i. 4. milib^o mī p̄uēit: i. eoq; loco veniētes alias ei^o copias expectatur^o vt itegris
exercitib^o sūcucos: q̄s vītatori vocabulo suiceros appellāus maturaret. Vbiq; ibi veniētes exercit^o p̄
stolaretur ecce suiceri coeūt: improvisq; āte lucano primū quēdā mōtē occupauit: in quē dux ipse etiaz
pedites. 400. vt ⁊ ipsi illū occuparet misit. Vbiq; suiceri hostiū copias adozunt: easq; fugatas popula
riter i ducis castra aduolāt: illūq; tāta strage afficiūt: vt ex. i. 4. hoīz milib^o vix. 4. milia fugisse p̄hibēā
tur. alij āt aut celi aut p̄ligati p̄ deuia q̄q; fugiētes Carolū deferuere solū: quē insequētes hostes tādē
obtrūcanere. Itq; eo mortuo hoīz illustrissimoz ducū gen^o oīo extinctū ē. Unicā. n. filiā noīe mariam
hic regni heredē tñ dereliquit: q̄ maximianū Sede. cesaris filiū statim accepit maritū: ex q̄ quoz duos
genuisset: filios: ⁊ ipsa paulopost ex equo delapsa fract^o cervicib^o expirauit. Eoq; mō hec ipsa burgondi
onū familia. p̄pter crudelitātē radic^o euulsa ē: vt oēs p̄gnoscat^o: q̄tā puidētiā hūanarū etiam rerū
p̄batur habere deus: ⁊ quomō bonos ⁊ misericordes ⁊ nō sanguinē appetētes diligat: crudeles autem
abbeant: ⁊ a terra disperdat.

Ioannes maria vicecomes sext^o mediolanēsum dux Galeacio patre duce in festo sancti Step̄a
ni p̄bomartyris a suis interēpro hoc āno in festo Epiphanie erat^o sue āno. 9. patrū decreto in ducem
subiūmat^o ⁊ declarat^o statim in replū beate marie defer^o: ⁊ vniuerso aīstē ⁊ spectātē populo: circumstanti
busq; patris omnib^o cū vniuerso regni magistratu bireto ⁊ reliqs ducatis ornament^o insignitus est:
Et eius regni cura p̄ncipalis quoadusq; adolescēt matri nomine bone: cognatisq; atq; q̄busdam p̄ce
ribus demādata est. Verum quū nulla securā repiatur regni societās: Lichus calaber q̄ regni secreta
multo tēpore nouerat: ⁊ belli pacisq; leges semp dicere cōsueuerat: vir q̄dem callidus: ⁊ multarū rerū
experitū doct^o: vbi se rex omnīū moderatōz didicisset: animaduertēs quosdā defuncti ducis germa
nos magni spūs adolescētes q̄ aliquādo eius conatib^o obistere possent: eos regno expellere curauit: ⁊
tanq; maiestatis reos: paulop^o varijs in locis exilio perpetuo dānauit: e quibus duos postmodum e
medio tollere fecit. Superstitēs vero tādē in regnū reuerfi: Lichū quē nouerat sibi fuisse infestissimū
capiūt: ⁊ bonesto carcere in papiēsi arce recludūt: vbi quū machinatiōes fassus fuisset: tādē capitali
supplicio mulctatus est. Bonam autē matrem tanquā iuuenem ⁊ inexpertem paulopost ab admini
stratione amouerunt: ⁊ p̄ncipalis regni cura Ludonico patruo adolescenti: ⁊ Roberto Seuerinati
ac quibusdam nobilioribus ⁊ sapientissimis ciuib^o commissā est. Qnī quum ⁊ ipsi inter se dissiderēt
Ludonicus Robertum seuerinarem Mediolano fugauit: ⁊ eius copias Lōstantio sforzie pisauri do
mino ⁊ consanguineo suo commisit. que res ⁊ dissensio incommoda ⁊ damna regno intulit: eo q̄ Se
nuam ⁊ eius ditionem amiserit: ⁊ exercitus mediolanensis cum maxima factura apud Scnuam pro
fligatus fuerit: ac alia multa damna ⁊ impensas perferre ⁊ facere compulsi fuerit. Hic rubeos nobi
lissimos ⁊ p̄potentes parmenses sibi rebelles castellis suis penitus priuauit: ⁊ e regno eos depul
sū: Burumq; bellum pro defensione Ferrarie contra venetos gessit: pro quo etiam multas pecunias ero
gauit: Hic aut quū optime ⁊ pulcherrie indolis: ⁊ p̄mptissimi ingenij adolescēs habeatur: optima de

eius regine pollicetur beneficia.

Cognit machinibus assumbei Summeassani fili⁹ hoc anno patre defuncto in regnis parthor⁹ p⁹larum medor⁹ mesopotamie et armie regnare cepit: et nunc vsq³. 8. annis regnauit: vir certe in reb⁹ gerendis magnanim⁹ et p⁹si simillim⁹: q³ cu³ e³t p⁹ri natus maior: vt geti⁹ regnare poss³ cunctos suos stati⁹ interfecit.

Caximinian⁹ Austerie dux Federici impatoris fili⁹: vir p⁹clarissim⁹ et magnanim⁹: ac i⁹ armis stre⁹nuus hoc anno a maria ad⁹ esculula pulcherria Caroli burgondionu⁹ ducis filio ex p⁹silio p⁹ce⁹ suoz i⁹u⁹ ratis cu³ pot⁹entissimo exercitu in burgundia accessit: et ip⁹az maria illustrissimā feminā sibi in p⁹ingez de sp⁹sauit: et ob hac rē Burgundie ducatu sibi v⁹dicauit: et nunc vsq³. 17. annis regnauit. Ad tamē hic tā maximum obtinuit imp⁹iu: sicut socer ei⁹ Carolus possidebat: q³ ipso defuncto Ludouic⁹ Fracorum rex multa sibi ademit: Quo at tpe maria ei⁹ vxor vixit: cu³ ei pace regnū possedit: sed ea casu eq³ currentis defuncta multa a p⁹erib⁹ suis sustinuit certamina: quū noll⁹ ipm oio super eos regnare.

CFraciscus salutar⁹ natione florentin⁹ archiep⁹ pisan⁹ malaru⁹ machinationu⁹ inn⁹etoz: et ecclesiastice di⁹gnitatis ac sue salut⁹ i⁹u⁹etoz: hoc anno p⁹posita machinatiōe cu³ raphael⁹ saueresi cardinali dyacono adole⁹scere cu³. 300. hoim⁹: famulatu florentia v⁹it: et q³busdā sue factiōis puocat⁹ laurētiū et iulianū fratres medicos atq³ alios plures nobiliores florentinos interficē ordinauit. Atq³ ita reb⁹ ordinat⁹ puocato vrbis magistratu in dūce Liberate tēplo p⁹nte cardinale missaz cu³ maxio apparatu celebrare se sinxit: in q³ celebratiōe iulianū medicū laurētiū germanū a cōturat⁹ in ecclesia p⁹odere fecit: et dū laurētiū ita vulne⁹ratum oio interficē statuis⁹: ipse sua p⁹udētia e³ mātibus eoz euasit. At florentin⁹ p⁹gnita viri p⁹udētissi⁹ mi fraude mult⁹ sceleris p⁹sci s⁹ trucidat⁹ ipm archiep⁹m cu³ plurimis p⁹rebe⁹uz in medio vrbis foro cu³ bitu e³phali ignominiose suspēderūt: et Innocēti cardinalē quoad res p⁹onerētur detinuerūt: Quasob res Syrt⁹ p⁹ri. laurētiū medicū excoicauit: et oib⁹ dignitatib⁹ priuauit: ac bellū florentinis indixit: Ue⁹ illū postmodū re diligēti ex⁹amatiōe p⁹gnita ip⁹z cu³ oib⁹ florentinis absoluit: et ad p⁹slios hōres i⁹stituit.

CLocuste hoc eodē anno i⁹ brixia agro in maxia multitudine aduolarūt: q³ brixia⁹ et mātuans maxia mū i⁹u⁹erūt dānū: q³ nūsi Ludo. mātuai p⁹ncipis sollicitudo obstin⁹z sata q³q³ tota lōbardia concisisset.

CPestis seuissima hoc ipso anno p⁹ toraz q³ i⁹ italia debacchara ē: adeo vt in brixiana vrbe supra. 20. hominum milia: et Venetijs. 30. similiter milia vrbane multitudinis extinxerit: Eoz. n. calamitatē solis e³cl⁹ p⁹sis indicauit: q³ eo anno iulio mēse fuit: atq³ locustarum multitudo.

CFederic⁹ gōzaga ludonici marchitiōis fili⁹. 3. mātuano⁹ marchio hoc eodē anno p⁹re iunio mēse defuncto i⁹ mātuani regnū succedēs regnauit annis. 6. et mēse vno: vir p⁹eri corpis: magnēq³ v⁹it⁹ et p⁹udētie insignit⁹: ac rei militaris scie nō ignar⁹: quē ob v⁹itū suaz p⁹statiā mediolanēsis dux et eius mag⁹z stati in multaz rez nouitate: et i⁹ summis totius italie difficultatibus: atq³ in turbulētissima diuersaruz p⁹cellaz fluctuatiōe suaz copiarū gnālē impatorē delegit: vt potissimuz florentinis succurrēt: q³ maxia p⁹otificis et neapolitā reg⁹ māns aggressa fuerat. Eo q³de³ accedēs nō parua p⁹ hostes edidit facinora. I⁹hic margarita adhuc p⁹re v⁹itē alemanā accepit vxorē: ex q³ p⁹ter ceteros Fraciscū p⁹mogenitū suscepit filiū: q³ eidē in regno successit. Tādē quū Asulā agri brixia⁹is oli oppidū suū magnū et ppulebruz a venetis in ferrariēsi bello recuperasset: et illū cu³ magna gloria et voluptate aliq³diu tenuisset: cernens q³ eū restitnere opus e³t: infirmitate ex hoc cōtracta paucis diebus vitā cu³ morte mutauit et apud sancuz Fraciscum in sepulchro pat⁹ suozum sepultus fuit.

CJoānes moctencus petri moctenici oli ducis germāus. 74. venetoz dux hoc anno Andree vndecio duci success⁹ ducavit vsq³ i⁹ p⁹is annis. 7. vir certe i⁹ tāta rez p⁹urbatiōe tāto p⁹ncipatui p⁹ecessari⁹. ap⁹pe q³ p⁹udētissim⁹: eloquētissim⁹: ac p⁹būan⁹ b⁹u⁹ erat: q³ magistratu suscepto ex senat⁹ sui p⁹sulto publice salut⁹ p⁹sulēs: quū tā anno supiori turci Forūiliū infesto agmie p⁹arrissent: et oia cedib⁹: rapinis et incendijs inuoluissent: verit⁹ e³ tā ne in italia penetrarēt: cu³ tā p. 27. annos maximis et durissimis bellis p⁹ gre⁹ciā et macedoniā p⁹ eodē pugnasset iminēte et sibi nō p⁹uo italo⁹z p⁹iculo ex senat⁹ sui p⁹sulto a makhime to ipoz p⁹ncipe pacē mult⁹ difficultatib⁹ tādē ipetravit: p⁹ q³ ēt illi oib⁹ reddidit: q³ suoz ditiōis fuerāt. seod⁹ra oppidū toti albāie caput: quā diu obsidiōe cixerat: d⁹dit: Id tū ab eo obtinuit: vt senat⁹ venet⁹ magistratū p⁹statiopoli mūtē poss³: quē bailiū ū dicit⁹: q³ i⁹ eadē vrbe venet⁹ i⁹stitiā m⁹istraret. Quarto dein de sui mag⁹z annis anno cu³ hercules ferrariēsi dux: quē senat⁹ in d⁹niuz collocauerat: vetustes venetoz⁹ imunitates violass⁹: dux hic inito cu³ Syrt⁹ p⁹ri. sedē maximi bellū pado: terraz illi intulit: atq³ ipm sumis exagitaui p⁹lijs. Inde q³ et Robertū malatestā belli sui ducē ac classē validā p⁹ Ferdinādū apulie regē herculis socer mult⁹ i⁹urijsp⁹otificē lacescentē misit: q³ classis vniuersaz apulie ozā depopulauit et Robert⁹ dux alphōsus reg⁹ filiū calabrie ducē p⁹stigauit: et mult⁹ ei⁹ cōmilitonib⁹ capt⁹ Ro. victos i⁹ triū p⁹bi modū perduxit. Robert⁹ at⁹ sanseuerin⁹ vniuersalis copiaz venetoz⁹ impator multa oppida ferrariensis agri cepit: et multas direptiōes ac vastatiōes circumq³q³ fecit: ac vrbez aliq³ obsidiōe cinxit. Quā obrem vniuersi italie p⁹ncipes p⁹ ferrariēsi vrbe tūda p⁹ ip⁹z et senatū arma sup⁹lere: atq³ illū mult⁹ in vrbibus et castellis vexare cepere: q³ res rē venetā actū e³ diceret⁹: q³ cu³ maxia gloria et magno reip⁹ sue emolūto tandem pacē fecit: ac rodigi⁹ pollicinū d⁹ ferrariēsi ducatu ademit: et suo senatui applicauit. h⁹ omiq³ cu³ palaciū sci marci casu exustū i⁹ celebriori forma restitnē cepiss⁹: ac q³dā vilia p⁹ficē p⁹posuisset: morbo pestilētiā li corrept⁹ vitā cu³ morte mutauit: et apud p⁹dicatores iuxta germanū ducem sepultus fuit.

1478 6677

C Genua vrbis maritima celeberrima qdez hoc anno post q̄ quidecim ante sub ditione mediolanensium subdita fuerat: excusso senatus iugo nō sine magna contentione et armis auxilio Roberti seuerinati eo-
rum copiarū ducis in libertate se redicauit. Genuenses autē quū primū superiori anno Saleaci dux in-
1478 fectus fuisset factioe fiscoz nobiliū in libertate se redicauerāt: sed statim fisci a factioe spūlarū et adur-
norū superati in mediolanensiu p̄tate rursus redacta fuit: Rursus quoq; a p̄spero doria sublata medio-
lani dux vt itez vrbē sibi i p̄tate redigeret: duodeci hoīz milia p̄tra eos armauit: qbus genuenses duce ro-
berto seuerinate obtinē facti: octo eoz milia occiderūt: et reliqs p̄orū spoliāt: et p̄ligatis genuā redie-
runt: ac castelletū pugnacissimū deieci: mediolanensiu p̄sidijs receperūt. Qerū cū prosper doria vrbē
occupare tēstasset a Frāscisco fregosio et reliqs fregosijs vrbē pulsus Baptistinū fregosiu perini Frego-
sij olim ducis filiū ducem constituerunt.

C Baptistinū itaq; fregosiu perini olī ducis filiū 30. genuensiu dux hoc anno e genua pulso mediolanensiu
in dñio ducat: munus suscipiens ducavit ānis sex: vir quidē māficti al: et multe virtutis p̄clar: et apō
oēs sat: iust: habitus: q̄ et emulatores pertulerit multos: rei tamē publice sue p̄vrib: curā gessit: et que
dam sibi ablata p̄ posse redimē studuit: hūc Obiectus doria seu fiscoz plures ducatu deiecere tenra
uit: sed minime potuit. Tādē a paulo patruo cardinali et vrbis archiepo magistratu deieci: etiaz vrbem
relinquere ei necesse fuit.

C Joānes Cernoi Sabiaci vrbis Illyrici dñs hoc anno a mahmeto turcoz p̄ncipe dñi Scodra op-
pidū obāderet vrbē deiectus et spoliāt: fuit: quo supato et fugato et Beinastrū et Lissum munitis ciuita-
tes cepit: et spoliavit: ac eoz ciues vario tormentoz genere trucidavit.

C Carolus mōton comes et pelara brachioz familia nat: vir in armis exercitāt: hoc anno p̄ p̄clara
facinora cū venetis: alijsq; p̄ncipib: gesta quū pusā etiā Etburie vrbē fauore populi cepisset: et statiz de-
1479 mississet: sentio p̄fect: maria cū gloria deiecit: et Bernardinū filiū comitē et heredē reliquit.

C Ludovicus sforcia Frāscisci sforcie fili: et Joānis philippi marie mediolani ducis patru: ac tutor in
exiliū cū fratrib: p̄tratiōe Liebi calabzi supiorib: ānis ac: hoc anno vna cū Roberto seuerinate in lō
bardia reuerfus Berdonā ciuitatē et qdā oppida ex mediolanensiu ducatu capit: quo tremore mediolanē-
sis magistratus p̄terit: exiliū eoz soluit: et in gratiā illū cū suis hūanissime recepit: vbi et statim vna cū bo-
na duxissa ducis pauli matre: vt rēpub: gubernaret p̄mari: p̄stitutus ē: gband panlopost bonā ducissaz
p̄cerū cōsilio exauctorauit: et Robertū seuerinate abire coegit. ac Lōstatiū sforcie cōsanguineū suū
et p̄sauri dñm in administratiōis curā auxiliatorē aduocauit: cui et copiarū mediolanensiu generalē cu-
ra cōmisit: Ipse. n. quū sit vir p̄ndētissim: et magne auctoritat: apō oēs italos: pacē inter venetos Ser-
dinādumq; Apulie regē Berenclē Ferrarie ducē: marchionē māmanū: et mediolanensēz ducatu optimā
p̄fecit: atq; illā nūc vsq; cū magno sui p̄conio conseruauit.

C Petrus Babufon magnus rhodiorū militū magister et dñs religiōis xpiane amātissim: p̄r qdez re-
ligiosissim: p̄ndētissim: atq; magnanimus hoc anno cōtra turcos: q cū innumerabilib: exercitib: et tor-
mentis vrbē rhodiā vltia vi et desperatiōe oppugnabāt sue magnanimitat: experimētū dedit. Nā ma-
hometos turcoz impator: vt supra traditū est: vbi de origine ipsoz militū mētiōe fecim: ingentē clas-
sem et maximā bellatorū vim cū plurimis et maximis tormentis in Rhodū cōtra eos expeditionē fecit:
et per tres mēses vrbē dōbardis: alijsq; missilib: indefinēter p̄ duces suos lacerauit et oppugnauit. Sed
auxilio sibi diuini: dato vna cū vntē sua magnā turcoz exercitū partē exterminauit: et cū magna illo-
rum ignominia et dāno obsidione solū coegit: Nā dū turci vrbē indefinēter oppugnaret: auxiliū celit:
christianis affuit: q̄ ipis p̄tates p̄stitit: et turcis maximū terrore incussit. Petrus at pōntifici Sixto et cete-
ris oib: Europe xpicolis pecunijs adiut: vrbē statim laceratā diligētī cura restituit: et fortiorē ac celebriorē
rem fecit: Quāobre nomē sibi et apud deū: hominesq; cōparauit eternum.

C Pinus ordelaphus Forolinij p̄nceps: et Romai pōti. in ea vicari: quū ānis mult: ea in vrbē regnas-
1480 set: hoc anno sine liberis legitimis deficiēs spurū quēdā p̄ulū seclusis Frāscisci fratris legitimis filiis
beredē sub vxoris tutela reliq; quē cū p̄sanguinei p̄dicti Frāscisci ab impio eijs tēstasset. Senatus ve-
netus eoz armis suis p̄hibuerūt. Qerū quū Saleor māfred: fauētē dñs Frāscisci ordelaphi sorozini
nepotes in regnū restituere decreuissent: exercitū in Forolinū duxit: et vrbē quasi comp̄bēdit: ac relictā
pini cū spurio in arcē obsedit: quā cū oppugnare cepisset: ab exercitu Hieronymi Riarij fauonensio pro-
bitus ē: sed et ipsum Saleorū vrbē expellēs per soluta grādī pecunia a vidua ex cōsensu pōntificis Ro-
mani vrbē et arcē accepit: et suo impio cōcedēte Sixto quarto pōntifice subiugauit. Suerat. n. hic Pinus
bonus: et rei militaris scientia exercitatus: et multis sub p̄ncipio cū gloria exercitus a iuventute sua du-
xit. Qui forolinensēz vrbē multis edificijs: et potissimū arcē et nomē membris celebrem reddidit: et mī-
tas ac largas elemosinas pro viribus religiosis contulit.

C Balotus manfredus Astorgij manfredi filius natu secundus: hoc anno Carolo fratre fauētē:
sen fori Sempronij: domino a suis ciuibz principatu privato ex Ravenna accitus vrbis dominium
suscepit: et vsque in p̄sens tempus sex annis regnauit. Hunc Carolus frater quū regnare cepisset
videret maximū animi virum: et in eo p̄nam ciuium suorum benivolentiam: ne in regno sibi aduer-
sari posset: vrbē eundēz depulit: pro qua quidem re statim ad Senatum Venetum militaturus con-
cessit: vbi et in ea disciplina edoctus non mediocriter euasit. Et propterea ipse Senatus summo eum

charitatis et amoris affectu tanq[ua]m filiiu[m] perincundu[m] habere cepit: et militariu[m] copiis plurimu[m] crexit: ac rebus in arduis illum exercere cepit: in quibus nunq[ua]m frustratu[m] senatu[m] spe dereliquit: Ipse. n. n[on] mo[do] in re militari clarus effulsi[t]: v[er]o p[ro] ai sui magnitudine: ac suo virili aio plenus: ceteras o[mn]es virtutes et mores obire non impiger: sed assiduus semper fuit: sicut reru[m] a se gestaru[m] testimonia co[m]probare videntur: Quu[m] ipse bonar[um] literaru[m] disciplinis imbuit[ur]: ipse iustus et ipse liberat[us]: ipse comis et per human[us] ipse eloquio dulcis: ipse munific[us] et magnificenti[sim]us: ipse prudenti[sim]us: ipse deniq[ue] christianissi[m]us: reru[m] q[ue] dinarum obseruatissi[m]us: ac pietissi[m]us existat: Cui[us] tota interio[ra] n[on] nisi ad v[er]tutem: ad iustitia[m] et ad equitate[m]: atq[ue] ad moru[m] honestate[m] aspiciat. Oblectatur eni[m] q[ua]maxime in literar[um] ta[m] dinaru[m] q[ua] humanaru[m] studiis: atq[ue] musica et organis: alijsq[ue] v[er]tutu[m] generib[us]: eius q[ua]de[m] cura atq[ue] diu[er]sa nil aliud expe[re]re videtur: nisi vt sui meoria[m] et immortalitate[m] post se derelinquat. Euz certe Euagore greco viro o[mn]ib[us] v[er]tutibus ornato co[m]parare possum[us]: q[ui] mortalis cu[m] eet immortale reliq[ui]t memoria[m]. Felix igitur scientia q[ua] nostro seculo p[re]ceteris flamine v[er]ib[us] contigit habere p[ri]ncipe[m] magnanimu[m]: iustu[m] largu[m]: beneficent[em]: lib[er]ale[m]: ornatu[m] litteris: armis et co[n]silio p[re]stare: et q[uo]d in tali statu rarissimu[m] habetur ab o[mn]i insolentia alienum. Multa e[go]dem me reliquisse puto: et q[uo]d de Salcoto isto m[ag]istro meo[rum] querit[ur]: q[ui] p[re]termittit[ur] pp[er] oratio[n]is et ingenij mei defectu[m]: hic v[er]be sanctina n[on] modo v[er]tutib[us]: sed alijs plurimis beneficijs exornat. Uxor[em] n. illustri viri Joannis Bentiuoglij bononiensis filiam duxit.

Edruntum Civitas Apulie.

Edruntu[m] Apulie civitas hoc a[n]no ab exercitu Babumeti turcor[um] p[ri]ncipis aliq[ua]ndu[m] expugnata p[er] infinitas ho[m]i[n]u[m] cedes capitur: diripiunt ac sedat. Post cui[us] captivitate[m] etiã turcorum exercitu[m] multiplicato multa castella sua stantes: infinita p[ro]pe mala circu[m]q[ue] discurrentes regio[n]i intuleru[n]t. Na[m] igni et ferro o[mn]ia p[re]dentes: regnu[m] o[mn]e in maxio discrimine posuer. Et nisi eor[um] impator Babumetes cito e medio sublat[us] fuisset: n[on] modo de Apulie regno: sed de tota Italia actu[m] fuisse credebat. Unde et p[ro] o[mn]ia b[e]n[e]d[i]c[t]us deus q[ui] n[on] s[un]t p[ec]cata n[ost]ra: p[er] milit[em] nobis. Easobres Alphosus calabronu[m] dux: q[ui] tu[m] Sena Etrurie v[er]be obsidebat: audiens obsidione[m] soluens c[on]silio cu[m] exercitu

1480

in Apulia p[ro]p[ri]as re sua defendere cepit. U[bi] statim coru[m] imperatore defuncto Alphosus ipse co[n]festum v[er]be valida obsidione p[er]cinxit. Et turci audito sui p[ri]ncipis obitu diffusi v[er]be posse tueri salvis reb[us] suis Alphoso sese tradidere: q[ui] v[er]be itrogess[us] vniuersa sibi retinuit: et turcos p[ro] suis m[ag]nificijs reuocauit.

Carol[us] Renati oli Apulie regis: et andeganesiu[m] ducis nepos: hoc anno ipso a[n]no suo defuncto ex ipsius qui testam[en]to in regnu[m] successit anit[us]: ac ipsi p[ri]uilegia regni sicilie citrapharon obtinuit. Quã obrem Renatus loiboringie dux: et ipse Renati p[re]dicti olis regis ex filio nepos egre ferens se fore exhereditatu[m] cu[m] copijs Ludouici fraco[n]is regis statim andegauensem p[ro]uincia[m] ingressus: Carolu[m] imperio hereditarijsq[ue] titulis spoliatur[us] cu[m] exercitu circa Massilia co[n]stitit v[er]be: quã quu[m] aliq[ua]ndu[m] oppugnass[et] et nil agere contra eu[m] videret: inglorius tandem domu[m] suam redijt.

1480

Babumetus seu Dehemet Sultham magnus turcorum et grecorum Imperator ex clarissima orbomanoru[m] familia nat[us] Amurati p[ri]ncipis filius: Qui fuit mabumeti: qui fuit Amurati p[ri]ncipis: qui fuit Dehami: qui fuit Othomani: a quo ipsa orbomanorum familia nomen accepit: hoc anno quinto nonas maias: posteaq[ue] in grecia et asia duob[us] et triginta a[n]nis imperasset: dum in expeditio[n]e egypti contra Sultanu[m] eoru[m] regis p[ro]fiscisci decreuisset a medico egyptio intorcat[us] anno etatis sue octauo et quinq[ue]gesimo vitam finit. Cui[us] corpus Constantinopolim delatum ibidem magnis pompis exequijs sepelitur: Is namq[ue] quum patri in regnu[m] Asia successisset quattuor et viginti annos habebat etatis: Qui imperio suscepto patrem in omnibus superare annixus est: Et p[ro]pterea ex magnitudine reru[m] gestarum magnus turcus appellatus est: Quisq[ue] sicut patrem in rebus gestis: ita et in vitijs: p[re]sertim seuitia superauit. Na[m] quum post mortem patris in minori Asia tantu[m]modo regnare cepisset: ilico auct[us] viribus: vt erat vir magnanimus: ing[re]ss[us] copias co[n]gregauit: et illas ex Asia in europa[m] per Helesp[ontu]m classe traiecit: vbi et b[ea]t[us] multas grecoru[m] vices p[re]ter Constantinopolim occupauit. Restabatq[ue] ipsa imperialis ciuitas totius orientis columen: vbi innumerabilia extabant reru[m] p[re]clarissimarum monumeta: Quam etiam summo desiderio occupare cupiens: occasione[m] p[ri]us querere cepit: et castello laud lo[n]ge a Bosfori litore ad euxinu[m] tendentis co[n]dito co[n]tra federa ex improviso agros: vicosq[ue] Constantinopolitanos depopulare et inuadere cepit: et post cedes innumeras: ac multam p[re]dam abactam contractisq[ue] vndiq[ue] copijs terrestribus atq[ue] maritimis exercitu[m] multu[m] congregauit: et ad ipsam vrbem bizantinã cu[m] multo apparatu p[ro]p[ri]as illã infensissime obsedit: et ingentibus machinis oppugnata dilacerat cepit: vbi d[omi]n[us] mult[us] i[n] locis aptis et dirutis muris: deficiente etiã ob grecor[um] auaritia p[re]sidio

1481

ciuitas p[ri]ncipis y. turci

post quinquagesimū primū obsidionis die ipse mehemet rex yrbē intravit: ac illā penitus exspoliavit: at
qz de illa triumphavit. Ea qz capta p̄us imperatore Cōstantino a taniseris obrūcato ipse Turc⁹ victor
leone crudelior: imp̄mis oēs sacerdotes & xpi ministros sine ulla misericordia dilacerare precepit: & sa
cras virgines incestare: matronas & carū filias virgines ludibrio haberi mādavit: & c. vniuersam ple
bem venūdari iussit: hinc rebus oibus in predā datis: vt ē nobilitatē oēm prorsus perdēt: callidus ca
nis per tēoria queqz passim & publice edicere fecit: vt qsqz nobilis si se redimere vellet in sup̄ius arbi
trio foret. Eo itaqz rumore p̄ castra sparso: qsqz nobilis qui p̄natis tenebat custodijs seipsū prodijit.
Atqz ita eo mō cōplures yrbis p̄ncipes & nobiles cogniti: & ad turcū perducti dū libertatē sperarēt: in
miserā incurrerūt mortem. Hos nāqz seuissim⁹ canis veluti pecora nudos in cōspectu suo trucidare p̄
cepit: hēc & his similia in perā yrbē genuensū colonā cōmisse fertur. Cōstantinopolis igitur potitus: &
in ea impator & August⁹ declaratus cōfestim peloponessū oēm armis cepit: & oēm christiānū populū
ex ea abduxit atqz in seruū turcū constituit. Unde in Ecbatā mouit: ipsam & acarnaniā: & epiurū: & maio
rem macedonic partē atqz bulgariā totā cū rasia & sernia: & quicquid ab Andrinopoli: samumqz amnē
& danubiū flumiū interiacet inuasit: & christians oīo abstulit. Galachia etiā easobres timore concussa:
p̄ maiori pte ad eū defecit. Bosinā postmodū ingressus tanq̄ horrida tēpestas cūcta vastauit: & eā cūz
vniuerso regno & rege cōprehēdit. Lesbos: & mithilenē genuensū insulā maxima cū būani sanguinis ef
fusionē cepit: atqz ipsius trē infelices aīas in asiam oēs trāsportare p̄cepit. Nec facile qdēz commēorari
posset viroz nobilitū multitudinē: ac sacerdotū: religiosozqz virozū: quos ybiqz cruciissima cede rapi
fecit. Senes: iuuenesqz viros ac mulieres in plateis tanq̄ boues trucidari p̄misit: Nullā matronā nul
lamve virginē seruauit reuerētiam. In rasia etiā p̄ncipibus illis: quos despotos vocāt oculos crui
fecit. Behine Synopem yrbēz vetustissimā & trapezundā imperiale diripuit: earūqz incolās vna cum
imperatore oēs captiuos abduxit. Euboriam insuper venetoz insulā inuasit: quā etiam vna cū chalc
de eiusdē insule yrbē diu expugnauit: & tāde cū multa christiānorū cede & strage captiuauit. In asia tra
qz minore: duodecī ipsius regna obtinuit: videlz pōtū: Bythiniam: Capadociam: paphlagoniā: Cil
ciam: pāphiliā: licia: caria: lydiā: phrygiā: & oēm ferme hellespōtū: seu moeaz: ac multa & plurima oc
cupauit castella: que cōmēorare lōgū ēēt. Imūeras quippe gētes & incredibiles hostiū exercit⁹ sepius at
qz sepius fudit & p̄ligauit: adeo vt eius rei gratia toti⁹ pene oriētis dñs sit p̄stus. Nec p̄terea qui ad
gerēda bella: a crudelis fuerat a spurca libidine se tēperabat: imo ad eā tanq̄ impudētissim⁹ porcus qd
indie ferebat. In mares & scias equaliter ardebat: puerozū. n. ac sciarū turbā p̄ sua libidine clausaz cu
stodiri faciebat. Nec tamē libido ipsa in eo crudelitātē minuebat: quinimo ex his: quoqz amore teneba
tur: pueros: puellāsqz lenissimis ex causis p̄sepe occidebat: & vt ad libidinē perdurare posset septem vi
cibus in die comedebat: ac pulcre quēdā suis p̄bētib⁹ medicis certis dieb⁹ sumebat: quo & corp⁹ ad li
bidinē cōcitātū: etiā aīus atrocior: ferociorqz efficeretur. Nō. n. a suis amari: sed pariter ab oibus time
ri volebat: q vt primū patris sceptrū tenere cepit in sanguinē suū crudelitatis initia dedit. Unū enim
fratrē ex eadē matre natū adhuc in cunis iacētē ad se deferri: corā se strāgulari p̄cepit: ne adultus
aliqd sibi aduersari posset. Hoc p̄ceptū in eo & mēoratu dignissimū erat: q summā iustitiaz oibus
indifferēt admiſtrabat: & virozū illustriū in bellis gerēdis virtute summo p̄e callebat. Unde & histo
rias tā latinās q̄ grecas atqz barbaras cupidissime legere & audire quotidie volebat: & nō mō histori
as: sed philosophiā & alias disciplinas optie intellegebat. Eius aut facies (vt ex ei⁹ pictura ostēdit⁹) ho
minis facie p̄seferēbat: Cui⁹ quidē aspect⁹ horridus & atrox erat: oculi fedī: haud recti: sed in angulis
reflexi: videlz quū aliqū aspicebat. Fronis alta erat: & posterior capiti⁹ pars eminēs. Nasus in medio
tumid⁹: qui supra labiū deferebatur incuru⁹. macilēta cui⁹ facies intra maxillas cōcauata & pallidissi
ma ostēdebat. Corpus robustū ossib⁹ ac nervis firmū: quod cōm hominis magnitudinē aliq̄tulūz
excedebat: quod certe a teneris aīis omnibus laborib⁹ assuefecit: & maxie in his que ad tolerandā mi
litiā sufficere videbātur: corredo scilicet & equitādo: hastas gladiosqz tractādo: Qui quū arriſerēdi vi
randiqz ictus perdiscret: fuso ferreo ad ludū p̄ gladio vt cōsuevit: quo gladi⁹ ei postea leuior & tolera
bilior videretur. Beniqz quū plurima patris exēpla haerēt imitāda relictā benignitate & clemētia & li
beralitate: vitia tānqz p̄ter iustitiā maximā comp⁹ exus est: Solāqz patris in rebus gerēdis animima
gnitudinē cōplecti voluit: quā etiā quadā crudelitātē atqz malitiā sedauit. Et lz christiana matre nobi
li captiua nat⁹ fuisse: christiano tamē nomini quo aduixit inimicissimus fuit. Hic Alexandro magno v
tute & bellorū magnitudine p̄similis fuit: & ipsūz felicitate & rerū gestarū gloria superauit q ad Cilicie
angustias cū exercitu accessit: quo in loco Alexander mēorabili clade Variū superauit. Hic quū immo
merabiles genuisset filios ac filias: Baissētū & Zailabū post se derelict⁹ legitimos: p̄ quib⁹ eo mor
tuo magnus tumult⁹ bizātinā yrbēz inuasit: quū alij Baissētūz natū maiore imperatore postularēt. alij
Zailabū maiore viqz ferocissimū: vicerūt tamē Baissētī amici. Ac sic tāde eo absente p̄ncipes Baissētī
filiū patris noie imperatorē constituerūt. Qui tāde Cōstantinopolis veniēs maximum sepulchro pater
no impēdit honore: atqz ille tale epitaphiū in greco sermone conscribi fecit.
Qui vici innumeros populos: tot regna: tot yrbes
Solus: & immensi: qui timor orbis eram.
Ab: rapuit quecunqz rapit mors improba: sed sum

Virtute excelsa ductus ad astra tamen.
Adior alexander non me fuit hannibal: et non
Fuderit ausonios tot licet ille duces.
Vici victores danaum: domuique feroces
Chaonic populos: sauro marasque truces.
Pannonius sensit quantum surgebat in armis
Eis mea: que latio cognita nuper erat.
Arsacides scilicet manus: has sensit arabique:
Et mea sunt perse cognita tela duci.
Adens fuerat bellare rhodon: superare superbam
Italiam: sed non fata dederunt modum.
Ipsi mihi nam rapuit mors aspera queque sub alto
Pectore condideram: venit et hora brevis.
Sic hominum fastus cuncti: et sibi mata: necque
Imperia: atque aurum: quicquid et orbis habet.

C Baifertus itaque primogenitus Abumeti seu mehemet secundus ex turcis grecorum imperator: hoc ipso anno sexto calendi junij ex Caramani filio Constantinopolim veniens imperator et Amirat constitutus: vique in presens quoque annis impavit: hunc propter eius mansuetudinem atque clementiam Baile omnes: necnon et constantinopolitani: preces etiam absentem et in Caramanum exercitus ducem pro maiori parte sibi imperatorem et Admiratum delegerunt: alij ad Zailabum eius fratrem propter ipsius ferocitatem plurimum inclinarentur: Id quoque eorum pater mabumet fieri peroptabat. Eodem. n. dissensio inter ipsos fratres absentibus magne concertationes et cedes in Constantinopolim a turcis facitate sunt. Suscepto itaque impio continuo varijs bellis et periculis hic distrabi cepit: quod hinc a zailabo fratre: qui magnos motus in asia ubi regnare cupiebat: concitavit: Ipse. n. zailabus ubi intellexit que in urbe regia gesta fuerant: statim cum magno exercitu praesentia seu Bursam urbem occupavit: et se ibidem regem constituit: ad quem paulopost Baifertus cum magno exercitu praesentia seu Bursam urbem occupavit: et se ibidem regem constituit: ad quem paulopost Baifertus cum magno exercitu accedens illi statim non in cruento prelio superavit: at ipsius protinus fugavit: atque totum id anitum regnum mox obtinuit. Hinc etiam Baifertus a Nicholao gigni macedonie olim duce distrabatur: eo et ipse mortuo mabumet statim amissam ditionem cum ingenti turcorum cede obtinuerit. Nec dissimilia egit ioannes cernoi: cum quo tandem pace confecta praeter Sabiacum urbem omnia sub aliquo annuo tributo restituit. Atque matibias vingarum rex eide maximum bellum indixit: et illum propterea ex danubij finibus eiecisse: nisi si Federici imperatoris exercitus ductor panonia igni et ferro ac depopulationibus devastare cepisset. Eritam Stephanus Valachie episcopus acceptis a Dattbia rege copiis: hunc valachia: id est missa superiorem vi et armis expoliavit. Necnon et Bernardus nulla pirata eide mortuo patre multa damna et vastationes intulit: Atque alia infinita prope mala Baifertus hic a christianis et turcis: ac alijs nationibus sustinuit: et quibus tandem laboriosissime liberatus mox ad turcorum consuetudines se contulit: et in libidinibus et comestrationibus et ebrietatibus: ac auaritia totum se demersit. Ceterum aliqua potius calliditate et deceptionibus quam armis suo imperio adiecit: inter quod Risanum oppidum quodam astu et manibus matibie regis: ac lichostoni um et mortis castrum pugnacissimas vires in ripis danubij constitutas et manibus predicti Stephani Valachie episcopi similiter eripuit: pro quibus danubij transitum sibi aperuit.

C Joannes Scaderbecchi filius: cui proprium nomen Alexander castriotus erat: vir quidem magnanimus et viribus admodum fortis: hoc eodem anno audita mabumeti predicti morte: et ipse in Illyrico exercitum congregato non longe a Croia predictum Baifertum imperatorem prima ditione cum ingenti turcorum strage spoliavit.

C Federicus monasterii vrbini vmbrie civitatis: primus dux hoc anno mense septembrio apud Ferrariam a venetis obsessam exiliis exercit: dux: quum multos annos apud Urbem et Eugubium civitates regnasset: plenius vrbem suam ibidem die clausit extremum: Cuius cadaver vrbini perlatum in paternis sepulchris sepelitur: vir certe militari gloria plurimum insignitus: et humanarum litterarum: ac prudentie et eloquentie decoratus: quod ab ipsius sua adolescentia usque in senium corpore exercitatus militarem audaciam nunquam remisit sed corporis sui multis periculis obiectis multa manu propria edidit fortitudinis opera: Cui rei gratia ipsum omnibus in rebus Sertorio romano comparandum puto. Nam sicut Sertorius pugnando corpus multis periculis obiectis alter amiserit oculum: sic et iste quod nunquam nec voluptate: nec metu superari potuit. Fortissimus quidem in adversis: et in secundis castus: ita constans et audax fuit: ut omnes nostri seculi imperatores antecesserit. In cunctis vero vel ingenio: vel astu que conficiuntur occupatione locorum: et preventionem hostium celeritate: fallacisque: quotis expediret profundissimus artifex fuit. Deinde in remunerando largus: et in puniendo mitis et clemens: Quibus ex virtutibus plurimum illustratus ab omnibus italie principibus et potentatibus: ac summis pontificibus plurimis semper honoribus et beneficijs prelatus fuit: et quod maxime a Sixto quarto pontifice maximo ex vicariatus titulo ducatus dignitate cum ingenti gloria insignitus fuit: hic itaque est in bellis gerendis vita sua sumptus: christiane tamen religionis observantissimus fuit: ac pauperes religiofos et doctos viros summope amavit: hic vrbem suam vrbis et repleta: monasterijsque ac alijs rebus: et quod

supbissimis edificijs: et q̄maxime bibliotheca toto orbe celeberrima illustrauit: necnon et munissimis cellissimisq; muris fortissimā fecit: duxit autē Baptista vxorē Alexandri sfortie pisauri principis filia; ex qua duos tantūmodo suscepit filios et plures feminas.

C Suido itaq; predicti Federici filius secundus Urbini dux: hoc ipso anno patre defuncto et sepul-
to: quum esset etatis annorum duodecim quintodecimo calendās octobris ducalibus insignibus exor-
natus in Urbino et Eugubio vrbibus sub tutela Octauiani patruī sui regnare cepit: et nunc vsq; .4. an-
nis regnat.

C Pandolphus Malatesta Roberti malateste principis ex pellice filius: hoc eodē anno et mense pa-
tre ex profluvio v̄tris Rome defuncto ex ipsius testamēto cōcedente etiā Sixto quarto pontifice maxi-
mo in p̄ncipatu Arriminēsi adhuc adolescētilus succedēs: regnavit nūc vsq; annis q̄tuor: Hunc autē
pater cū nullū ex Elisabetta vxore ducis Federici predicti mōtiserrati filia haberet filium: cōsentiente
Sixto quarto pontifice sub nouerco tutela heredem et successorē sibi cōstituit: et ipsius protectionem
ipsi pontifici et venetijs cōmendauit.

C Constantius sfortia Pisauri ciuitatis regulus: hoc anno augusto mense cum in eadē vrbē post p̄cīm
Alexandri vndecim annis regnasset: febre valida cōsumptus intestatus vita excessit: et in eadē vrbē se-
pultus fuit: hic namq; Constantius Alexandro sfortie imperatori fortissimo et strēno ex Constantia vara-
nea muliere cordata genitus fuit: quē cū in effusione illius defecisset: id Constantij nomen ab ipsa conse-
qui meruit: Qui et ab ipsa infantia vsq; ad virilē etatē eidē patri ita semper amantissimus et obseruatiss-
simus fuit: vt merito demetrio Asiē regi cōparari possit: Nam et ipse sicut Demetrius rex semp̄ patrem
magis ob verat: sincerāq; beniuolentiā: quā ob potentie dignitatem metuebat atq; amabat: ac illi parē-
ti suo amantissimo post exactam adolescētiā: ob amoris magnitudinē in bellis pertractandis magno
in periculis fuit adiumento: et in laboribus solacio: atq; in victorijs cōgratulationi: Namq; obrē maxi-
mā gloriā et honorē: ac genero suo immortalē acquisiuit memoriā. Fuerat enim Constantius hic im-
p̄mis stud. o genitoris egregie litteris humanitus eruditus: et bonis optimisq; moribus ap̄ime insti-
tutus. Factus deinde princeps et dignitatē suā et rempublicā consilio et armis ac alijs fauoribus mul-
tis lunare et augere curauit. Et ideo vrbē suā (et si parua) et edificijs: alijsq; magnificētis plurimis:
ac viris p̄clarissimis illustrē: celebrēq; plurimum effecit: vnde et ad coercendos Pyrratas: ne vrbē inua-
dere aliquando possent castellum supbissimū in maris litore magna cum impensa edificauit: et burgū
magnum dudū a patre incubatū ipse mirifice compleuit: atq; ipsius edes sumptuosissimis impensis in
hanc formā qua nunc cernuntur: ipse redegit: ac ciues ad id faciendū suāsit. Erat. n. p̄e oibus splēdidis-
simus vir: qd̄ quāmaxime in nuptijs magnificētissime et lautissime celebratis ostendit: Nam quū La-
millam illustri Marini Martiani filiā ex regio Aragonū genere natam accepisset vxorē: eius nupti-
as tanto cum faustu et apparatu ac pompa celebrauit: vt Feris regis conuiuiū diceret: Et propterea
ex illis conuiuiorū quedam confecta fuerunt opera. Fuit itaq; Constantius hic homo dignissimus: cu-
ius quidē nominis sempiterna manet memoria. Eius autem pater Alexander sfortia: vir plane fuit oī
armorum virtute maximus: qui suis p̄clarissimis virtutibus ipsam pisaurēsem vrbē a malatestis
principibus: partim vxoris dote: partim pecuniarū solutione sfortiadis primus acquisiuit: verum hic
enim nullā masculinā prolem ex ipsa Camilla vxore suscepisset: moriens Joannē sfortiam notū paru-
lū a pontifice legitimatum sub vxoris cura habuit successorē: Quibus vsq; Camille vxori et spurio Six-
to pontifici quar us illā confirmauit.

C Anselmus Etruscus: ex oppido Montis falconis oriūdu: ordinis eremitarū sancti Augustini ge-
neralis prior: vir quidē memorabilis et doctissimus: atq; moribus et sanctimonia p̄clarus: ad hāc vsq;
tempestatē: et legendo: docendo ac disputando magno cum nostre religionis predicamento peruenit: ac
quedam monumenta memoratu digna (vt quidam aiunt) scripto mandauit: quē ob superbie notā ad
huc in lucem producere recusauit: Hic ad generalatus dignitatē hoc anno: qui est. AD. cccc. lxxxv. licet
renitens Senis assumptus est.

C Basilus Sicinus natione florentinus ingenij cminētissimi et prope diuini vtriusq; lingue eruditiss-
simus et multarū scientiarū locupletissimus vir: atq; inter platonicos doctores facile princeps: hac no-
stra etate septem et triginta Platonis philosophi libros: qui antea neq; apud grecos facile inueniebantur
maxima cum diligentia latinos fecit: et ad Cosmum Petrumq; eius filium: ac Laurentium nepo-
tem clarissimos medicos florentinos primum: deinde omnibus in lucem produxit: Neq; eo quidē la-
bore contentus fuit: quin et ipsius Platonis mentem partim argumentis: partimq; breuib; commen-
tarijs explicare tentauit. Undeq; et Mercurius trigemistū ac alia quedā ad eosdē medicos trāstulit.

C Alphonfus calabrorū dux Ferdinādi Apulie regis filius: hoc ipso anno rebus cum ponti. Sixto.
4. p̄posit: ex neapoli: in ferrariēsi agro in subsidium sororij sui herculis ferrarie ducis obsessi cum exer-
citu cōtra venetos puenit vbi et statim ab ipso ponti. Sixto: mediolani duce florentinis: bononiensibus
alijs multis colligatis italie p̄ncipib; vniuersalis copiarum impator vno oīum cōsensu designat: cuncti
gio ingentes copias tū equestres: tumq; pedestres conglobauit: quibus congregatis vniuersi principes
apud cremonam conuenerūt: et facto cōuentu de mente omnium vt Venetos ab obfidiōe Ferrariēsi
dimouerēt: in bergomēsem agrū p̄mū duxit: deinde olio flumine trāstradato: in brixiensem: ac veronēse;

agros pñit: vbi multi captis castellis venit: ppter armozū multitudinē formidabilis ēē cepit. Vex cū id bellū mediolanētib⁹ dānosus et onerosus videret: cū exercitū aliq̄dū per p̄dēos agros circūduxisset interdicētib⁹ q̄būsdā ex p̄marijs mediolanētib⁹ pax p̄ annū cū oib⁹ p̄posita ē atq; ita venit soluta fer- rariē obfidiōe: et recepti castelli suis: pacē et leges pacis acceperūt: q̄b⁹ ita gestis: Alphōsus p̄ annū cū bōa p̄stati laude in patriā rediit: Hūc itaq; Alphōsus hoc in loco p̄ more suscepto illandatū silen- tio p̄stare neq̄o: quū res p̄bables laude digne de eo adant multe: q̄ l⁹ res bellicas diu cū multozū dā- no et incōmodo. et aduer⁹ p̄ōri. Ro. et bulcosq; oēs gesserit: ac multas direptōes (vt sit) p̄misit: salua ra- men multozū pace: illū certe prudētissimū: hūanissimūq; ac amicorū studiosissimū ēē deprehēdimus: omittēdo. n. bellorū multozū facinora: mō prospera: mō aduersa a se gesta: hoc p̄cipuū et mēoria eterna dignū op⁹ quidē exēplificatiū singulis animis facē cōsuevit: vt q̄dragesimali tēpore sepositis reb⁹ bellicis torū diuis lectiōib⁹ et orōib⁹: p̄dicatiōib⁹q; ac cōfōsynis se dedit: et demum in cena dñi plurimos xp̄i torū diuis lectiōib⁹ et orōib⁹: p̄dicatiōib⁹q; ac cōfōsynis se dedit: et demum in cena dñi plurimos xp̄i torū diuis lectiōib⁹ et orōib⁹: p̄dicatiōib⁹q; ac cōfōsynis se dedit: et demum in cena dñi plurimos xp̄i torū diuis lectiōib⁹ et orōib⁹: p̄dicatiōib⁹q; ac cōfōsynis se dedit: et demum in cena dñi plurimos xp̄i

Renatus Lothoringie dux Renati oli Apulie regis ex filia nepos: cui supiorib⁹ annis Carol⁹ bur- gundionū dux multa dāna et incōmoda intulerat: ac q̄dā dē et dñiōe sibi abstulerat: hoc āno a venetijs et a Sir. p̄ōri. ārea sollicitat⁹ sub spe apulie regni obtinēdū: q̄d sibi ex hereditate materna debebat: veneti- as sub magnis stipēdijs pollicitatiōib⁹ vērū: vbi et a senatu veneto maxio cū apparatu et gloria exceptus ē Atq; ibidē federib⁹ cū venet⁹ p̄cussis statim in ferrariēse obfidiōe et oppugnationē cū exercitū cōcessit: Is etenim: sicut olim annis recuperādū Apulie regni cupid⁹: oēm industriā et vim posuit: in Ferraria obtinēda venet⁹ pollicit⁹ est. Verrū supiētiē: bariēsem ac veronēsem cōducēs: atq; ibidē eosdē exercitus circūferens: et multa castella capiēs venetozū ac ipsi⁹ Renati vires enervauit. Quāob⁹ Renatus hic cū sibi vires deficere circūspiceret: ac ēt infirmus: ex malignitate aeris ferrariēsis cōtraxisset: eodem āno reb⁹ infect⁹ in patriā suā ad huc languidus rediit. Hic nanq; Renatus habitus est vir optim⁹: et re- rum diuinarum amator: sicut et sui antecessores viri christianissimi.

Uiri disciplinis excellentes.

Thoinē capolū natiōe Tolosan⁹ ex ciuitate Ratnēsi ordiis p̄dicatoz⁹ p̄fessū viz certe: vt ei⁹ scripta testant⁹ vtrūq; amator et tot⁹ theologicē vtrūq; p̄mptissimū exhibitorē vsq; ad hēc t̄pā cū magna sui ordiis et theologicē doctrie p̄dōio p̄uēisse ferūt: q̄ cū diu et Tolose p̄biā: ceterasq; sciariū disciplinas: ac ip̄az sacrā theologiā accuratissime docuisset: et cūctos p̄decessores suos theologos elucubrasset: atq; enolūisset: et ipse ad multoz⁹ vilitatē sup. 4. sūtiarū lib. p̄ ceteris oib⁹ doct⁹ ac vtilē in. 4. pulchris volu- minib⁹ cōscripsit: q̄ ob eoz pulchritudinē et dignitatē ab impressorib⁹ in lucē p̄dita sunt: In q̄bus profe- cto se doctissimū et virozū illustrū studiosissimū se ostēdit.

Thomas anglie diuini ordiis Eremitarū Augustini p̄fess⁹: sacrarū litterarū certe subtilissimus: at q; doctissimus magister. et ipse hēc nostra tēpora reddit clarissima: qui sua doctrina: suaq; eloquentia nō mō anglicorū: vērū etiā et italicorū plurimū illustrauit gymnasia: Is etenim cū tenacissime existeret memoriē atque diuino floreat ingenio: velut alter Esdras beatus Joannis Scoti opera adeo me morie sibi p̄mendauit: vt si deperdita oīo foret: ipse suo ingenio: suaq; mirabili mēoria in lucē reuocaret Et ideo cū nunc publice in patanino sacras edoceat litteras: a multis rogatus illa castissima et quasi de nono edita impressoribus librorum obtulit imprimēda: Hunc autē doctissimū virū multos tractatus in dyalecticis: philosophiāq; ac theologia cōfecisse tradunt. Et propterea ex anglia in Italiam a pa- tanino studio publico salario ad theologiā edocēdam superioribus annis conuocatus fuit.

Antonio Rosellus natiōe Erbanicus: vir vtiq; bonus: et multa prudētia apud oēs existimat⁹: et iu- rium chris: p̄ōficiq; ac aliarū bonarū artū plurimū decoratus: hīs dē tēpōrib⁹: postquam annis multis p̄cūq; magna cum gloria ius ciuile docuisset: et viciis sublatus est. Qui quim egregie doctus esset: de monarchia: potestateq; pape plurimos edidit libros: ac quosdam tractatus ad ius ciuile per- tinentes post se scripto reliquit.

Benedictus capra et ipse romani: p̄ōficiq; iuris plenissime doctus: ac rerū antiquaz: nouarūq; scia plurimū decoratus: homo sane modest⁹ ac multa comitate perurbanijs: hac ipsa etate postquam diu perusij leges egregie docuisset: ibidem in decretalibus egregios scripsit commentarios: atq; consilia cōfecit plurima: que hominis doctrinā p̄ferre videntur.

Barbatia natione Siculus: iurium ciuile et pontificij consultissimus: Vir quidem et cūctū pla- ne Italozū hominum es in facultate sua contradictione facile princeps: hac nostra vltima tempo- state Bononiē subla: us est: qui quante doctrine: quanteq; docendi et legendi ac consultandi gratia: nif vir fuerit ipsa Bononiensis ciuitas que studiorum mater nuncupatur per annos quidem plurimos suo permixto et annuo censu quamlibet libere sibi collato contestata est. Et cū ab ipso bono-

mensi magistratu multū scib⁹ fatigatus p multa tēpora in suo gymnasio acutissime docēs palmā doctoz
sui seculi reportavit qd certe ēt exteri adoleſcētes ex lōgins remotiq; natiōib⁹ illo plurimi accedētes:
p ipſi⁹ epotada doctrina atq; sapia: q. s. ab eo doctissimi euascrūt: nō solū doctrina: sed et vocib⁹ qd po
terāt miris laudib⁹ atq; pcomijs vbiq; preſtati sunt: Ipſi quoq; ſecūdiſſimaz: pſtantiſſimaz ac mirifi
cā sapiāz pſitoz mlioz a ſe editoz codex optie demōſtrat: qdē nuprie ab impſſorib⁹ i luce pducē.
C Laurentiū ēt Calcanēū nobilē vīz ac egregiū legū doctore et egre auratū: ſupiori āno q ſuit ān⁹ a na
tali xpiano 1478. Buxiana ſua aſit ciuitas: Barbatia ea in facultate nō infer ozē q et ipſe tā excellē
bī⁹ fuit igenij: vt inē doctore ſui ſeculi ſueq; vrbis iuriū ornamētū laudē gloriāq; ſemp reportauit.

Cui⁹ et pſtia cū barbatia pdict⁹ ſepe legiſſet miris cū extollebat laudib⁹. Is quoq; nō ſolū in ea facul
tate: ſed et in hiſtoriaz cognitiōe ac ſacraz lī artū ſubtilitate plurimū incūbebat. Hā et in ſua legū facul
tate tā ſecūdiſſim⁹ rebemēſſimūq; ſerebat diſputator: vt cās patrocinādo parez ſibi nō pateret. Hic
pſter conſilia innumera diſperſa a ſe edita etiā libellū de cōmēdatione ſtudioz libellūq; de ſeptē vitijs
capitulis ſucco plenū: ac libellū de cōceptione bīe marie virginis auctoritatib⁹ et ſentētijs plenos edi
dit: ac quedam parua ſcripto reliquit.

C Joānes a leman⁹ in mōte regio nat⁹ phūs qdē et aſtronom⁹ max⁹ in⁹: atq; lingua taz græca q̄ latina
ſufficiēſſime doct⁹: hac qdē tēpore ob aſtronomiā: aliāq; mathēaticas diſciplinās: et germanic⁹ pa
nonicq; ac Rome multo in pſcio ē bit⁹: q cū iugaria calēdarii perpalebz: aliā qdā in aſtronomiā ma
gno cū labore et celebri ſuo ingenio ppoſuiſſet: ac ēt qdā in rhetorica magiſtri Serardi Cremonēſis ca
ſtigaiſſet: a Barbatia ipſi⁹ regiōis rege ac Aurēburgēſibus ciuib⁹ ppetuo donatus fuit ſtipendio: quē
quū Syxtus quar⁹ pontifex Romā ad emundādum paſchealem Dionyſij computū ad ſe vocaſſet:
haud mulopost cum maximo ſtudentiū ſactura peſte deſecit.

C Joāne britānicū ex pallaciolo agi bixiā oppido oriū vīz ingēio pēgregiū: ac bōis oib⁹ diſciplinis
ornatū nūc bixiana bz ciuitas et ei⁹ doctria ac ſcriptū plurimū decorari videt⁹: q pſter adoleſcētiūz mlioz
rū eruditionē onerib⁹ plenā ad multoz doctrinā et pſolationē pmetarios pēgregiōis in perſeū volatera
nū poerā qdē obſcuriſſimū tāta diligētia et industria pſcripſit: vt vates nūc ipſe luce clarioz hēat. alios
inſup pmetarios: et qdē ornatiſſimos in Stanij papinij achilleida tāta cū eruditōe interpretat⁹: vt i his
nil apli⁹ deſiderari poſſit. Scripſit et i Qui. merbamoz. nō miore industria q̄ iſm poſcebat op⁹. Alia q
q; cū ſit iuicis et industri⁹: ac in mult⁹ crudiſſimū indices pſicē or⁹: q pſcedē in lucē produciētur. Laſob
res: atq; alias ipſi⁹ virtutes a bixianis ciuib⁹ plurimū gratis caruiſq; habetur.

C Gēſilia Bellin⁹ natiōe venet⁹ pictor celeberrim⁹ hijs ſpib⁹ nō mo ozib⁹ venetiū: ſed et vt ita dixerit: ita
liā totā ſuo inuadit et admirādo pigēdi mō iſtillare vt: cui tāta collata ē pigēdi grā: vt cū gbuſcūq;
antiq; et exqſitis pictorib⁹ tā græcis q̄ latinis ſine iniuria merito ppari poſſit: Cui⁹ qdēz vīres cū etiāz
ad aures mabumeti turcoz pncipis pūſſit: dſiderio vidēdi cū fragzās ad ſenatū venetū ſupplex ſer
pſit: vt illū ſibi dono pſtātinopoliz p ſingulari bſificio mittē dignaret⁹. Ad quē tādē accedēs: vt ipſi⁹ peri
riāz tētare poſſz: p plurias et incredibiles ei⁹ picturas: atq; alia ppe innūcrabilia cū depingere ſcit: de
niq; vt ois industria mag⁹ ac mag⁹ expirēt: ſeipm in pſia formis reduci coegit: cui⁹ quidē imaginē ſibi
ſimillimā cū impator cōſpexiſſet: admiratus vti virtutē dixit illuz cūctos pictores q vnq; ſuere excedē
et propterea cōſectū in benuolētiē et legalitat⁹ ſignum ipſuz ſuū familiārē cōſtituēs etiā comitē palati
num: equitēq; anratū cū quibuſdam ſuis inſignibus et monile creatur: et a ſe laudatū cūz celebri priu⁹ e
gio et donis mult⁹ in patriā remiſit: vbi ab ipſo ſenatu veneto cū multo hilaritat⁹ vultu exceptus eſt: Et
ad pſigēdas in palatio domini venetoz hiſtorias intermiſſas cū magno premio remiſſus eſt.

Anocētius papa ei⁹ nois octau⁹ patriā genuiſſe patre Harō ex cibozū familia mediocri: ſz
honorata nat⁹ ioāne baptiſta ātea vocat⁹ poſt Sixtū pōti. ex cardinali pſebytico ſancte ce
clie: hoc āno idi. Auguſti pōtifex creat⁹ ſedit ānis. Hic cū inter ceteros patres paupē
riorū humiliorq; ac būantioz haberetur: ppter ipſi⁹ būanitatē ac comitatē pōnificiūz munus

obire pmeruit. Serebatur etiā in rebus gerēdis prudētiſſimū atq; magnanīmē et cōſtanti⁹: eo q Senſ
ac in ipſa vībe legatiōis officio optime ſunct⁹ cēt: et magnā ſui regiminis et prudētiē ſpē patrib⁹ dediciſſet
Cui⁹ quidē pōtificatus p duos ānos infelix plurimū fuit: et multozū bellorū plen⁹: et q a pncipio mul
ta cū inſtātia ab oib⁹ potētatiſus expetiuit diſſicillime tandē obtinuit: gbuſcūq; etiā oratorib⁹ a p
cipio ad preſtādā ex more obediētiāz ad ſe veniētib⁹: ſummo opere pacē et concordiā poſtulabat: arma
q; oib⁹ deponē mādabat: ſed inimic⁹ hō vt bonis ei⁹ deſiderijs obſiſcere poſſet: haud panlopoſt in lā
gozem maximū ipm perduxit: et ſtatiz inter vſinos et colūneſes vrbis pmiōres ac potētiores magnum
diſſidiū excitauit. Sin eteniz inter ipſas familias imortale odiū interceſſerat: quod viuēte Sixto pōti.
ſopitū eſſe videbatur: ſed eo pōtiſſe deſuncto: colūneſes cōtra vſinos arma ſumpſerūt: et mult⁹ ce a in
cōmodis ipſos affecerūt: ac vniuerſaz vrbē perturbauerūt. Quasobres mult⁹ ſeclerat⁹ et dānat⁹ in ipſa
vībe et extra licētia peccādi data fuit: q res cū alijs multis animi dolorē magnū pōnifici ipſi inſiſxit: In
deq; p eccleſie libertate et ipſi⁹ ſubditorū: vīz Agle vrbis et alioz magnū bellū p Ferdinandū apulie re
gem ſuſcepit: et Robertū ſanſeueriniū maxia cū ipſa p ipz ducē pduxit: p vſinas etraz dpopulariōes
tādē rogat⁹ pacē cū oib⁹ facē voluit: ea. ſ. lege: vt rex ipſe tributū ecclie qd ſingul⁹ ānis pēdē pſuerat atq;
f. Six. pōti. ſtauerat: dēcto pōti. Ro. pſoluēt: vīz: regni pncipib⁹ p regē creat⁹ oio rex ipſe pcret: atq;

ut illū iureiurādo astrinxit: ne deinceps p̄ po. ro. arma moueret: ea q̄q̄ in pace diffidia v̄sūoz & colūne
tū p̄posuit: q̄b̄ ex reb̄ magnā v̄tutē & p̄stāne laudē repositauit: multa q̄dē & circa p̄ōn. dignitatē: rēq̄ p.
xp̄ianā: necnō & alioz v̄tutātē facē & ordīare p̄posuerat: sed ob t̄p̄is breuitatē: suāq̄ infirmitatē: ac bel
lozū & ep̄id. p̄turbationē nō adimplere mō: sed nec incipere potuit. B̄nificiū t̄m̄ & circa deū: aliozq̄ p̄ viribus
se ostēdit: nā imp̄mis p̄ adeptā corp̄is sanitatē inf̄ cetera p̄ ḡrū actiōe monasterio n̄ro & ecclie scē ma
rie de populo argētea ecclēsiā miro artificio elaboratā eūz magni cleri: populiq̄ frequentia: ip̄emet sup
altare obtulit: atq̄ alia ḡbusdā ecclēsijs p̄ijsq̄ locis mūera p̄donauit. Suis at̄ p̄nitib̄ & agnat̄ aliq̄d b̄n
ficij signū ostēdē mūne potuit: hic p̄ b̄nificiū s̄tat̄ adeptū: rogat̄ heliopolitū oli ansterie ducē iādū de
functū ob crebra et̄ miracula enarrata in scōzū p̄fessoz nūcro aggregauit: Et venetos ab in̄feco ecclie
q̄z cēsurā in eos a p̄decessore suo fulmiata liberauit & absoluit: & sibi cōfederatos: amicosq̄ fecit.

C Joānes fr̄acisc̄ gōzaga et̄ nois f̄s. 4. māmanoꝝ marchio: hoc ip̄so āno mēse iulio Federico defun
cto eidē in regno succedēs regnauit vsq̄z in p̄s ānis. & hic nāq̄ illustris p̄nceps: sicut p̄auo suo iōāni
fr̄acisco in noie successit: ita & quodā mirabili p̄sagio in oib̄ et̄ subseq̄ videt̄. Et imp̄mis q̄dē: sicut ille
in. 15. etat̄ āno p̄ri suo in regnū successerat: sic & hic in. 18. Ille ē ab ipsa sua iuuetute ob rē suā turādaz
se p̄pugnatorē strēnuū & potētissimos iūmicos exhibuit: ita & hic & q̄maxie in astiludio seu giostra & ce
teris corp̄is v̄trib̄ in hac sua adolescētia & exercitissimos viros victorie gloriā repositauit: ip̄e q̄q̄
prudētissimus & magnificētissim̄ bēbat̄: nec hic ē ab ipsa sua p̄rit iuuetute & adolescētia atq̄ regimis
p̄rit ab ip̄is aut̄ v̄tutib̄ se decē demōstrat. Ille ē pietat̄ & xp̄iane religiōis amator & ob̄uator pluri
mū ferebat̄: sic & iste multas q̄dē elēosynas quettidie paup̄ib̄ largit̄: atq̄ ecclēsijs dei & tēpla ex mof
deuote p̄sepe visitat̄: & dei v̄ba libētē & attēte audit. Ille deniq̄ diuū patrē Aug. ecclie doctoz p̄cipuo
colebat̄ affectu: & illū suis in necessitatib̄ p̄catorē improbat̄: & in deuotiōis signū & b̄nificioꝝ recordatio
nem quorūis p̄petuo i die natalis ip̄si doctoz oblatiōes in ecclēsia ordīs n̄ri crenitaz ea in vrbe sua
māmana a successōib̄ dari & offerri p̄stauit: ita & hic ip̄e nō mō ip̄si natura ob̄uare videt̄: sed & ip̄m
diuū patrē Aug. atq̄ ip̄ius religionē miro affectu & fauoribus alijsq̄ beneficijs sua in vrbe p̄sequit̄
q̄ quidē opera bonā regiminis sp̄ez oib̄ p̄seferre videntur: hic adhuc puerulus patrē suo viuente:
herculis Ferrarie ducis paruulā filiā duxit vxorē.

C Carolus vltim̄ fr̄acōzū rex: & ip̄e hoc anno Ludouico rege patrē defuncto in regnū paternū suc
cedens regnauit vsq̄z in p̄sens ānis duob̄. Hic quoq̄ in. 16. etatis sue āno successit: eūz cum vitia aut
virtutes: seu ingeniū audire a fide dignis nō meruerim illius vitā & gesta posteris scribēda derelinquo
Illū tamē per pulchzū & decorū v̄sū & per humanū (vt reges decet) esse predicatur.

C Bonifacius palcoloḡ Adōlfferrati marchio: hoc q̄q̄ anno fratre Gulielmo sine virili ple defun
cto: ip̄e ex q̄ttuoz fratrib̄ vltimis sup̄stes & senex fr̄ati in regnū paternū successit: & iā p̄ duos ānos re
gnauit: vir q̄dē perbūanus atq̄ magnificētissim̄: q̄ cūctis dieb̄ vite sue arma eūz multā p̄bitat̄ laudē
tractauit: vt supra li. 12. a nobis oib̄ demōstratū est: hic cū tādē vxorē ex paleologis grecis a turco
pulsis adolescētulā duxit vxorē: hoc āno q̄ ē octoagesimū sex̄ supra. Adccc. ex ea filiū suscepit masculu
lum: pro quo maxima exultatio in toto regno habita est.

C Pax p̄necessaria hoc āno mēse iulio inter venetos & oēs italie p̄ncipes & potentatus procuratore
multozū illustriū viroz mediolanēsi cōfecta ē: p̄ qua maxim̄ ignis in tota italia excita. ut̄ extinet̄ est
In ea sigdē pace sancitū fuit: vt vnicuiq̄ qd̄ suū erat ablatū restitueret. pollicino Rhodigi cū suis op
pidis excepto: quod quidem pollicinū venetis p̄missū fuit.

C Pestis etiā p̄maxima i tota ferme italia hoc āno fuit q̄ ex Roma: Venetia: Taruissio: parauio: me
diolano: papia: laudazq̄ v̄ribus vbi plurimū desuit inf̄mita. p̄pe hoīz milia assumpsit: & q̄maxie ve
ne. ijs deseniens plurimos senatores & ip̄soꝝ ducem Joānem mocenicū erinxit.

C Marc̄ barbadico. 5. & 70. venetozū dux hoc āno. 13. calē. Decē. ex p̄curatore sc̄i marci iōāni moce.
duci suffec̄t ducavit mēsi. q̄i. 9. vir q̄dē p̄būan̄ & multaꝝ rēz exp̄ictia doct̄: q̄ p̄ncipatu suscepto f̄z p̄bi
documētū i reb̄ gerēdis se v̄z strēnuū mex ostēdē curauit: q̄ in oib̄ se prudētissimū: iustissimūq̄ ac p̄i
tissimū. p̄ posse oib̄ exhibuit: nā imp̄mis: vt bonū decet p̄ncipē rē xp̄ianā & ecclēsie catholice p̄cepta ex
coluit & obseruauit. Rēq̄ p̄u. suā i pace p̄suauit: & ip̄az venetā ciuitatē rei frumētariē: ac aliarū rēz q̄ad
vixit feracissimū effecit: atq̄ suos cōciues vno ordie semp̄ habere voluit. Aliud q̄q̄ p̄comiū p̄nceps hic
de se ostēdē voluit: qd̄ nō p̄ncipib̄ mō mūdialib̄: sed v̄ris sc̄issimis p̄uēt: q̄ ea in dignitate tā prudētis
simū se exhibuit: vt nullū iurie ārea susceptē v̄nq̄ mēoz eē voluerit: imo siquos hūit aduersarios et̄ qua
dā ai sui nobilitate & v̄tute eisdeꝝ pep̄it. & ip̄os excoluit & erexit: ac beneficijs & dignitatib̄ exornauit:
ac āp̄licauit: q̄ qdē res nō hoīs būant: sed diue v̄tutē cēsetur. Alia atq̄ alia v̄tutū opa de marco isto
p̄ncipe publice referūtur: p̄ ḡbus rātā ab oī populo p̄pauit ḡraz atq̄ beniuolētia: vt ip̄so tādē xp̄ianis
firme & religiosissime deficiere ab oib̄ tanq̄ cōi parēte orbat̄ collachymaretur: Quo mortuo eūz ingeni
ti p̄p̄a & populoꝝ frequentia apud sanctā mariā de charitate sepelitur.

C Augustin̄ aut̄ Barbad eo p̄dicti p̄ncipis german̄ & ip̄e. 4. calē. septē. in festo diuī p̄ris aug. eideꝝ
germ̄o suo suffec̄t ducavit ānis Ille quū p̄z mū p̄ncipē se declaratū didicisset: ac p̄nā in se p̄pli
sui beniuolētiā ob memoriā ducis germ̄i sui p̄p̄dēt: enestigio populū exhortatur i alrū p̄cedit & suau
orōne ac p̄būana oib̄ bono aio eē dixit: q̄ nequa q̄ f̄ri suo germano i oib̄: & q̄maxie iustitia: pietate: &
15 3

1485 6684

1486 6685

hūanitate illū haberet inferiorē: qđ t nūc vsq; cū oibz ppulebz seruātū est. Est. n. vir perhūanus: co-
misq; ac circūspectus: princeps quoq; aspectu decorus: pulchra canicie t barba protensa plurimū ve-
nerandus: que quidem res etiā maiestatem regiam multū exornare videntur. Istū quoq; t dominū
bonorum omnium largitorē feliciter t per tempora accrescat.

C Joānis at p̄byteri maximi indoz t ethiopū xp̄ianoꝝ p̄iarche vitā moresq; ac pōtificat⁹ sui tpa
p̄ more suscepto p̄scribē cupiebā: sed pp̄ locoz ip̄i⁹ distātia: t rarā nostrōꝝ boiūz ad gētes illā accessio-
nē q̄ circa illi⁹ tps t vitā p̄lixū ē habere nō potuit: rez gnātia illoꝝ pōtificū seu patriarchaz qđā p̄scri-
bēda hic dignū putauit: t q̄maxie q̄ circa illoꝝ vitē lōgitudinē: religionēq; ac potētiā: necnō t rez mira-
biliū: gētiū q̄q; diuersitatē q̄ a nōnullis accepim⁹: hic breuiter p̄scribem⁹. Et imp̄mis qđ hoc ioānis p̄-
byteri nouit⁹ apđ indos t ethiopes gnāle t p̄cipuū suoz pōtificū p̄gnomē est: qđ qđ cognomē t ip̄i
patriarche ad hūilitatē idiciū: sicut t pōtifices Ro. se suos suoz di appellare p̄suerunt. p̄cipuo digni-
tatis sue titulo acceperūt. Hos itaq; xp̄ianissimos t dñi nostri iesu xp̄i veros ēē cultores multi cōstituerūt:
qđ apđ ethiopiā imp̄mis matthe⁹ apls: deinde cumuch⁹ Cādaci regine cōstituerūt: atq; in idia b̄tissi-
mus Tho. apls ad fidē xp̄i p̄uertit: boꝝ itaq; xp̄ianoꝝ t gētiū ip̄e Joānes p̄b̄t nō solū pōtifex: sed
mag⁹ cōfess⁹ imp̄ator: cui qđ pōtificio t impio dno t. 70. reges parē t tributa multa quotānis dāt: qđū
ē t pōtificatu t regno. 27. sup̄a cētū archiep̄os p̄sidere dicunt⁹: t q̄lib⁹ eozū. 20. ad min⁹ bz suffragane-
os: inter quos multi regio fungūtur titulo: t hij oēs alternat⁹ vicib⁹ diuersi in obsequiis eidem pōtificio
suo maxio subministrare dñtur. Eo tamē in impio nō oēs principes xp̄iā ēē dicūtur: s; idoloꝝ cultores
l; ānuā illis pēdāt tributa: Hos at p̄iarchas pp̄ aerē salubritatē t vniuersi sobrietatē multos cētū t. 50.
ānos in sana valitūdie excessisse tradūt: q; 3 vxores more indeoꝝ t grecoꝝ ducāt. ad eas tñ nisi gignē
de p̄lis gratia nunq; accedūt: eozq; pōtificat⁹ sedes in qđā p̄maxia ciuitate noie B̄b̄rith p̄stituerunt:
in qua etiā propemodū indicibiles sedes t aulas eos habere dicūtur cū omni splēdore t decore exorna-
tas: Ad cuius maiestātē seruitia triginta vtriusq; sexus hominū milia sunt deputata. Cūq; in bello p̄-
tra hostes ch̄ristiani nominis proficiūntur: ad decies cētena hominū milia in exercitū perducunt: nec
mirum esse videtur: q; cum apud indos nulla vniq; visa sit pestilētia facilliter innumerabiles congregā-
tur exercitus. In suis nāq; exercitibus viginti magnas cruces multis refertas diuitijs deferri facit.
Quādo vero cū aliquo ire contingeret: archiep̄iscopozū nostrōꝝ more crucē ligneam nullis insignib⁹
exornatā in memoriā passiōis domini nostri iesu Christi ante se p̄ferri iubet: afferri etiā t vas au-
reū limo plēnū ob sue mortis diē cōmemorandam p̄cepit. Maxima enim apud eosdē pōtifices
rerū diuinarū t officioꝝ celebrādoꝝ cura t studium habetur: quozū mos in celebratione missē t
baptizādo quibzdam ceremonijs exceptis cum sacerdotibus nostris per omnia cōcordatur. Et quūq;
apud eos summe coli iustitiam velint: nulle fraudes: nullaq; perueria: aut adulteria t hij similia apđ
eos raro inueniūtur: Ip̄i autem celsitudinis t curie ac domozū gloxiā t apparatū dicere non suffici-
mus. Eozū vero templa t ecclesie nostris maiores: ornatiorēq; esse dicūtur: sed tantū testudinis stru-
cie referūtur. Corpus sancti Danielis prophete ob maximā ipsius deuotionem quilibet eozū indozū
patriarcharū in Babilonis deserto apud Baldachiam vrbē constitutū quotānis inuicere cōfiscuit.
Sub hui⁹ etiā imperio in sup̄iori india apud quandā maritimā vrbē noie in alptiā corp⁹ sanctissi-
mi apostoli Thomē in quadā amplissima: ornatissimāq; ecclesia summa cu; reuerentia a nestorianis
bereticis cōseruatur: quozū archiep̄iscop⁹ seu patriarcha tēpore Eugenij quarti pape legatos Romā
misit: vt de fide catholica certioraretur: t cū occidentali t romana ecclesia vniretur: ip̄e autē patriar-
cha diuissimus in auro t argēto perhibetur: eo q; a singulis patrib⁹ tamē ias totius sui patriarchatus
pro ānuo censu vnam vnciā: argenti purissimi percipiat. In horū autem patriarcharū indozū aula
Bragiones seu bragmani philosophi t astronemi plurimi habitāt viri religiosissimi: Quozū de nu-
mero: quosdam aliquando visi fuerunt: 300. etatis annos excessisse: ad quos plurimi p̄ singulari mira-
cul⁹ cōfluebāt: hij vniuersam indiā percurrētes sua astronomia edocti multa de futuris prediūt: hos
idē p̄byter ioānes summo venerat honore: In ip̄i aut imperij dominio diuersi sub regib⁹ diuersa re-
periūtur boiūz mōstra: ac bestiarū: serpētūq; t fructū genera: quāobz etiā aliquid de eisdē dīcē
dū est. Et primo in Ethiopia circa nili flumē ortum est quedam permaxima ciuitas nomine Marna-
ria: i qđā potētissim⁹ rex dominatur: qui t hūc Joāni p̄bytero subiicitur: in cui⁹ quidē regia tanta
ē mortaliū multitudo: vt sibi a mille armat⁹ singulis nocib⁹ excubias fieri faciat: vt si qđ i eadē vrbē tu
mult⁹ exurgēt coeceri possit: vsq; apđ ethiopes rex regū appellatur: eo q; sub ip̄o multi subsint fges
hij ē reges cū xp̄iani sint: vna tñ ducūt vxorē: t vnicos hēt litteras: l; diuersi p̄nūciēt linguis t mo-
re nō a festo nati dñi n̄i Iesu xp̄i vsq; ad q̄dragesimā celebrāt carnis p̄uuiū: diesq; festos in chorcis t
epulis solēnt. Adueniēte deinde q̄dragesimali tpe maxia ciboꝝ abstīnētia se affligūt: qđi qđē reges
vniuersāq; terrā hūc amēssimā t in oib⁹ vmo excepto feracissimā. arbores. n. p̄multas t iauditas ac no-
bis incognitas eos h̄re dicūtur: q̄maxie in maritima vltus india: zinziber: gario. nucemus. t alia mul-
ta arōatica: sicut in india colligit⁹: s; cū lana deficiāt: lincis ferictisq; vestimēt⁹ p̄cicissimiq; vestiū-
tur: viri anulos multos: scie vō brachialia varijsq; ornamēt⁹ t lapidib⁹ p̄cios distincta deferūt: apđ eos
reperi dñi boues gibosi t p̄maximi: cācl⁹ magnitudie affoz n̄oꝝ. qđ sedes i vrbē expectat si p̄sumūt

Indozū p̄maxia

de eius potētia

eius p̄b̄t b̄b̄rith

corpus danielis p̄p̄te

iusu f̄m̄m̄

h^ont et elephantes ingenti magnitudine: atq; leones pmaximos educare dñtur: est et apud cosdez reges iter cetera monstruosa aial varij coloris elephati psmile: hñs. 2. cornua cubiti lōgitudine: vñū v3 in frōre et reliquū in naso. aliud ē aial ad modū leporis odoris suauissimi. aliud insupesse aial in etbio. referunt pmaximū: cuius qdē caude pili magno venundant pñcio: eo q mulieres eoz eos p magno deferant or namēto. alta atq; alia in etbio. inueniunt aialia siluestria: v3 symie: et ē alia simillima et inrita pmodū mōstra atq; aues q pedib^o velocissime currūt. In desertis q; etbio. valissimū serpētes incessē afferunt eo. cubitis longos: ac alios pestiferos varij generis. Distat aut etbio. ab egypt. itinere diez. 50. et hec vñ uersa pene 30. pñby. in multis subijci: de cuius situ et magnitudine vide Strabonē. li. vltimo.

India aut maximū cōtinet impiū: q qdē in 3. diuidit partes: v3 in anteriore: interiore et vltiore. pma autē a pñs incipēs vsq; ad indū flu. pñdit. Secunda ab ipso indo vsq; ad gāgez. Tertia vñ q rñte rior appellat nullū h; terminū: et illa qdē est et opib^o et oī vñbanitate lōge alijs pñtior: et qdā ciuili cōsuetudine nobis h3 cōsimiles mores: domosq; speciosissimas atq; ppulchra bitacēla cū oī suppellectili et reliq; reb^o ad vite hūane policiā pñtētib^o: atq; ab oī barbaria seditate dicunt alieni. viri qdē p humani et mercatores opulētissimi. et illi soli indi vltiores mores nro vinere dicunt. s. in mēsis et reliq; nris policiis: reliq; aut indi oēs semp in terra sup stratis tapeijs comedere dñtur. vites aut et vinū plurimis et qñ oibus idis desunt: cōficiūt: tñ eoz potū nō parē a vino: et ibidē apud qndā regionē v3 inter indū et gāgē est lacus cui^o aqua mirabilis est faporis. vltiores idi (dēpto frumēto) oib^o ad vite sustentationē abūdāt neq; etiā illi barbā s3 capillos capitis nutriūt: qd serica corda tā viri q mulieres post occiput ligāt: ton foribus vtunt sicut et nos: eadēq; sunt et corpis statura et vite breuitate veluti nos. Dormiunt in lectis et culcitra tenēt sup lecticas eoz ornatissimas: eoz tñ vestimenta locis in plib^o sunt dissimilia. Lane vsu oēs pene carēt: s3 lino et serico abundant: q certe in oib^o ad nos aduētātib^o cōficere possum^o: qz oēs culcitra linea vestiri videm^o eoz mulieres argentū et aurū multū ac pñciosissimas gēmas: et qdē multas ad eaz ornatū deferūt. In vltiori vñ india oēs fere vñicas hñt mulieres: reliq; maiori ex pte plures. hic volunt. Anteriori aut india istis vtunt morib^o. in pñis qdem alios in sepultura mortuorum suorum excolere dñtur: qz cū mirabili pōpa et magnificētia cū innumerabilib^o diuitijs suas sepelliūt mortuos. hi et si pñbytero Joāni subijciant nō tñ xpiani sūt s3 sacerdotes qd bachalos vocāt more suo hñt: q se mirabili abstinentia semp qñ affligūt: et ab oib^o aīantib^o abstinent: s3 leguminib^o et fructib^o tñ sustētatur: et cū eos deficere cōtingit eoz vxores cū eis cōburūt: et illi sacerdotes vt plurimū incāta: tonib^o vacāt: hi apō suos vxorib^o defunctorū suadēt: vt cū marito defuncto se cōburi faciāt: poll: cētes post mortē eas ē cum marito gaudere: qz exhortationib^o alacri aīo in ignē pñlire dñtur: naues indi nro more fabricāt s3 longe maiores. aliq; indi varios deos adorāt qb^o et tēpla nris simillima cōstruūt eis: varios sacrificandi vsus hñt: qbus etiā multos dies festos celebrāt. Auptiasq; suas idi maxio. cū gaudio et cārtis et tubis nro more celebrāt: et p eis cōiūia supruosissima pparāt: in qb^o et p multos die noctuq; vacāt: qdā eozū regēdes monetā nō hñt: s3 pro eis quidā vtūt qbusdā lapidib^o: aliq; ferro in modū acie: aliq; curis regis noīe scriptis: in aliqb^o etiā locis: et maxie anterioris indie ducati nri habētur: atq; alias monetas aureas et argēteas suo more habēt. Ceteriores indi in plijs suis vtūt iaculis ensibus brachialibus et scutis: inferiores aut arcu et casside: lorica et torace. Vltiores aut dōbardas et ceteras marchias ad expugnationē vñbiū sicut et nos hñt. pauci indi papiri vsu hñt: sed multi et plurimū in arborū folijs scribūt. Indi etiā annū suū in 12. mēsi. sicut et nos diuidūt: sed illū varie cōputāt: maior tñ pars ab octauia: no augusto illū sumere dñtur: quo sperante pax vñuerso orbi parā fuit. Furta et fraudes indi plurimū detestantur: et dñant. Et hec de moribus indorū dicta sufficiant.

Insunt et apud indos plurima monstruosa hōiū genera: de qb^o et p Aug. 16. de ciui. dei loquitur: et nos in l^o 2. supra multa tractauim^o: quorū de numero aliq dñtur monoculi: eo q vñū tñ in frōre hēant oculū. aliq aut cū os nō habēt p nares tñ solo balitu vtūt: aliq cubitales viri q cū grūib^o bellū habēt cōtinuū: aliq ibidē mīre magnitudinis viri q ad qdragesimū altitudinis cubitū excellūt. Sunt et apud indos cynoccephali q canina hñt capita et latrat: et aliq sine cernice hoies: q oculos tñ in pectore habēt. q gñt et india hermaphroditos hoies q vtrūq; sexū hñt: atq; faunos et satyros et alia p plurima monstra sunt et in india in quodā fluuiio pmaximo noīe cōchis pisces hoib^o similes q noctu aquā exiūt et ligna colligūt: ac ex collusione lapidū ignē exiūt: et ligna iuxta aquas cōburūt: et alios pisces ad splendorē ignis attrahunt: et eosdē capiūt et comedūt. hi al qñ capri a forma masculoz et feminaz hōiū nihil differre vidētur. Sūt et alio loco in idā pisces bobus et eqs siles: qd amācones semine i bellis suis vt plurimū dñt: illos qdē velocissimos dñt: et cū ex plio redeūt illos i sero vinctos in aqs tanq; i stabulo reponūt. Ad sunt et in qdā īsula noīe Tepobrance: tropophagite viri crudelissimi et morib^o asprini: q pma gnas hñt aureas: et illas plimis gēmis ornare dñtur: hi carnes hōiū p sūmis delitijs comedūt domos hñtes. depñsas ad cuitados solis ardores: et hūm auro gēmisq; pñciosissimis plurimū abūdāt. isti pip colligūt alio dissile: ibidē et gāgez pmaxios flu. hēt vbi se cocodrilli pmaxi: ac aliq pisces nobis iecogniti

In india qz sunt serpētes iseti grossitie hoies absq; pedib^o: qd in colle regionis illi^o p sūmis delitijs comedē dñtur. aī et serpētes alio in loco v3 i melabzia puincia sūt sex vñaz lōgitudinis in oculi nūsi irritētur: q pueroz visu plimū delectātur: in qz capitis pte posteriori apparet qdāz hoies facies varijs colorib^o picta: hi incārationib^o capiūtur: et viui ad spectacula circūferūtur. aliud serpētū gen^o i alia

Phrygia et Syria

India
monstra
monstra

monstra homin et animalium

puincia noie susinaria. 4. pedibus longa: quoꝝ corpora optimis cibus est: eorūq; coria diuersa sunt co-
loris et cū visu pulcherrima sint: ad eorū tēces vtiunt. alios itē scēpēres ipse indoz puincie mire pulchri-
tudinis ferre dicunt q sunt volatu velocissimo et pēteris venenosi. Sūt et in eisdeꝝ puincijs cau Silue
stres volātes. Formicas insup rubeas magnitudine paruuli cancri india producit: q̄ illi ppli pro sum-
mis delitijs comedunt. Boues insueti in finibus cathasij nascunt nigri talbi qui crines et caudā equinā
hūt q̄z pili sunt pētissimi et subtilissimi: atq; in modū plume volatiles: q̄ magno extimant pēio et qbus
ipsi flabella cōficiūt ad regios vsus. et in india macinū puincia innumerabilibus referta elephātis: et ei⁹
rex ad. x. enutrire dicit qui miro mō capiunt et fame q̄maxime domant: cui⁹ puincie rex super albo ele-
phante miro apparatu rebis in idia ppulchre regiunt aues: inter q̄s sunt p̄staci et cachi q̄ ad nos pferū-
tur: q̄ nobis magno sūt in pēio: pbenit et (vt aiūt) vnica avis i iterioꝝ idia inueni: q̄ mira dulcedie cant.

Ex India deniq; queq; pēiosissima nobis pferunt: vꝝ in lapidibus gēmisq; pēiosis ac alijs aroma-
tibus vt sunt smaragdi: saphyri: ametisti: adamātes: carbūculi: thopaci: chysoliti: conchitus: berilli: et re-
liqui oēs fere lapides pēiosi. Inde et gingiber nucemuscat: maces: gariophili: piper duplicis nāe: canel-
la: cāphora: aloes et verzinū: māna q̄z: et reliq̄ oia aromatica: ex hui⁹ Joānis p̄byteri impio nobis dēce-
bunt: nō tū oia vna in puincia simul colligunt: s; diuersis in puincijs: qz in Sandata insula nuces mus-
cate et maces et gīgiber colligunt. Syngiber. n. ex qbusdā arbusculis altitudinis duoz cubitoꝝ extrahit
q̄ inuiscentes cineri ad solē exicare faciunt: gariophili aut in qdā alia insula noie Banda pducunt soli
et illā insulā nigri boies possidet. Cāphora vero et lignū aloes in occidentali indie plaga apud qndā ma-
ritimā noie Cāpā inueniunt: Piper deniq; et canelle que grosse appellant: et ē syngiber atq; lignū
verzinū in Belabzia puincia cū alijs plurib⁹ aromaticis fructib⁹ colligunt. Apilli etiā pēiosi varijs
modis ac diuersis puincijs colliguntur. Indus autē lapis pēiosissimus ad Joāne p̄byteri ab Aquilis
dicitur miraculose q̄ pferri: qui ad seruandū oculoz lumen: et ad illud restitundū plurimū cōfert: si
in annulis gestetur. Est et in india res dicti mirabilis: vꝝ arenosum mare aquis penitus carens: qd tū
sicut cetera Maria intuncit: et a vento agitur: hēc etiā se vidisse sanctus Abachari⁹ abbas egypti
us: sanctus Hiero. in vita ipsius testatur: ac de supradictis porētis multa cōmemorat ita cē. Hic igitur
puincis: nationib⁹: et reb⁹ mirabilib⁹: ac q̄s incredibilib⁹ Joāne p̄byteri tam in Ethiopia q̄ in India
tanq̄ summus pōti: et maxius impare dicitur: ad ipsius tū impiū cū longissime a nobis absit: pauci ex
nostris accessum hūt: s; e suis multi ad pōtēces Romanos p̄sepe veniūt: qui p̄dicta oia vera esse mul-
tis retulerūt: et hēc de ipsius Joānis p̄byteri hoc in loco dicta sufficiant.

Acomeia Zamberlangus Scythaz impator qui apud eos magnus canis appellatur: qd nostra lin-
gua magnus impator interpretatur: eo q̄ nouē magnis et potētissimis regibus dominetur: p hoc et ip̄s
apud Scythas inferiores et supiores qui a nobis tartari nūcupātur: regnare dī. De cuius qdē gestis qd
in specie hēc in loco referendū sit nō hēt. De ipsius tū potētia et maioz suoz vrbāitate atq; magni-
centia multa referūtur auditiōe digna: que apud scybas antiquos viros qdē itactabiles et pastozales
esse nō cōfuerāt: hic itaq; cū maximū hēat imperiū apud Carbauū puincia p̄stāntissimaz in ciuitate
Cambalachia a maiorib⁹ suis p̄lecta sedē impij sui delegit: que qdē ciuitas viginti et octo passū mil-
bus in circuitu patere dicitur: in cuius medio arx munīssima atq; ornātissima est: in qua Arce rex hic
residet: q̄ ciuitas cū in gaudio sit cōstituta: et arenatos muros ad. 4. vrbis angulos p̄dētes hꝝ: p quos
regi accessus esse possit: siq̄ tumultus ipsuz in vrbe excitaretur: et ad ipsos. 4. angulos alia arx ē cōsti-
tuta: q̄z quelq; 4. miliarioꝝ spacio giratur: et in singulas ipsas. 4. arces dicit cū hēc oia armamēta q̄ ad
vrbū expugnationē nobis cōfuerūt fore necessaria: post hāc alia delegit ciuitatē noie neptai a p̄dicta
qndecim dierū itinere distantē: et ipsa triginta passū milib⁹ per circuitū patet: quā magnus Tābur-
lus edificauit: eāq; populosissimā et pulcherrimā mō simili esse tradūt: in ea et p̄sepe morā trahere dicit-
tur: in vtrazq; n. ciuitate inesse palacia domus: tēpla: et cetera vrbū ornāmēta nris simillima multi affir-
māt: atq; ibidē viros vrbānos: modestos: humanos et plurimis diuitijs affluētes: hēc ipsa gippe Aco-
mete huius imperatoris dignitatē et virtutē p̄ferūt: alias et in eorū regno ciuitates inesse a multis fer-
tur: que et. 10. et. 20. miliarioꝝ circuitu patēt nī s qdē tū publicis: tūq; p̄uatis edificijs pulchiores: hunc
autē regē iam. 3. annis elapsis in germanoꝝ finib⁹ cū multo exercitu gethaz et tudcoꝝ penetrasse scrūt
atq; ibidē quozundā potentū ciuitate capta oia seuitie tormētoꝝ genera in marces et feminas exercuit
se ferūt: que rex maximū terrore germanis inuissit.

Adeles Blenseni Betice seu Spanate rex gēie maurus: religionēq; mahumetus: hac ista tēpēstate
apud idem Betice regnū regnare dī: qd qdē regnū olim maiores sui magno cū exercitu ex maurita-
nia veniētes vna cū reliq̄ hispania occupauerāt et diu possederāt: s; postmodū a tarraconensibus p̄nci-
pibus vltra Bethim flu. pulsū: nūc vsq; magnis sub tributis eandem plagā felicissimā rānuēt: quā qui
dem puincia p̄maria oium terraz appellāt: que sane puincia (vt scribit Strabo) intra anan et ortū flu-
uios vsq; ad ozetaniā p̄tenditur: a meridie vero et ozetanie fluminis eruptione: vsq; ad Ane maritimū
tractū ac vsq; ad herai. colūnas vadit. Eius autē regionis longitudo fm Pli. in. 3. ed. miliaria est. lati-
tudo vero. 236. in qua ad. 20. oppida ppulchra fuisse. p̄pter ipsius feracitatē Stra. et pli. scribūt: nā ipsi-
us puincie ager si ad vniuersum cōferatur orbem sup̄remus et excellentissimus perhibebitur: eo q̄ que-
cunq; ad humanum victum sunt necessaria et plusq; necessaria affluentissime gignat. Eius enim mon-

inno phoenix

Scythian impator

Rex Spanate

res & flumina q̄si v̄: iq̄ aurū & argentū pducere dicunt. Armenta q̄ppe & pecudes sine numero nutrire
dicit: optimū q̄s sicū colligit: ac cera & melle atq̄ alijs oib⁹ bonis fluit. Hūc itaq̄ bleusem regē Serdi
nāduſ citerioris hispanie & lufitanie ac atragonie & cicilie rex vna cū Elisabetha vxore christianissimi
iam. 6. annis vt cū eiſceret maximis exercitibus terra mariq̄ v̄gere ceperūt: atq̄ dimidiā regni partē
cū maximo eoz triumpho eidē abſulerūt: quoz vota & ipſe dñs noſter Ieſus x̄ps ad finē vſq̄ feliciter p
ducere dignet. Amē. Eā. n. puincia ideo Granatā dicere cōſuevimus q̄ in ea p̄mū grana que per pul
chrum pānis cōfert colorē enutriti cepra fuerit: atq̄ ex eo in ipſius Betbi flumio pāni pulchro tinguntur
colore: dicente Iuvenale in quadā ſatira.

Precipitare volens etiā pulcherrima veſtem

Atq̄ alias quarū generoſi graminis ipſum

Betbis oliſera crimen redimite corona

Inſcit natura pecus: ſed egregius ſons

Virib⁹ occultis: & betbicus adiuvat. & Martialis.

Aurea qui nitidis vellera tingit aquas.

Dux aſtrie hincinde antea miſſis legatis p cōponēdis reb⁹ dñoz Arculi & lodroni q̄z alteri ſub
ſunt tutele ac fidei venetoz: alteri vō ducis Aſtrie. nihil tale opinātibus venetis tumultuariū germa
norū exercitū in agrū Rouere inittit: qui oppidū obſidione p̄mēdo ac tormētis oppugnādo expugnat
ibiq̄ varijs vtrinq̄ belli euēis certātes nō multos poſt dies Rouere dirūtū ac ſolo equatū noctu auſu
gētes relinquit: opinātes eoz ducē exercitus proditorē eſſe. Quo recepto firmatoq̄ validiſſimo preſi
dio Robert⁹ Generi. venetoz dux exercit⁹ aliquot areſ ducis aſtrie vi capit. Pōteq̄ atēſi flumine ſupa
ro dū parat Tridētū copias admoūere pauciſſimis eq̄tib⁹ & peditib⁹ iam ad alterā fluminis ripā tranſ
miſſos: & Tridēto exētes germani in fugā vertūt vbi ingēs germanoz cedes: Italoz ex his pauci ſer
ro: plurimi flumine occubuerūt iter quos ipſe dux Robertus maximus belloz facinorib⁹ antea clar⁹ ac
pac⁹ artib⁹ illuſtris. nullo ſtrenuiſſimi duc⁹ opa p̄termiſſa occubuit: icertū tñ aut ferro an aq̄ vitā finierit
cuius cadauer germani ſubcutib⁹ ſeretrū procerib⁹ pulcherrima pompa ridēt ſepelierunt: hoc vero
bellū Innocēti⁹ ponti. & Federicus tertius Romanoꝝ imperator inter venetos & germanos cōpoſuit.

Hieronimus Comes Arriarius p⁹ Sixti. 4. ponti. maximi moriē dum in foro linij tyrannidē exer
cet a cubicularijs & aulicis fraude irucidatur: cuius liberi armis mediolanenſium adiuti egre paternū
imperium obtinuerunt.

Saleotus manfredus q̄q̄ cū ſciſſet a mathematicis hunc annum ſibi mortem pretendere & biota
natū fore: mira cuſtodia ſe abdiderat: vt ne cuiſiam p̄terq̄ admodum paucis domus aditus pateret
cuius vxor diſſimulata egritudine inter medicos ſicarios admittit: qui eum conſoderunt.

Preclarus theologus ac philoſophus eminentiſſimus: magiſter Franciſcus de Baritono ordinis
predicatoꝝ qui metbaphiſicam pataniꝝ proſtebatur: diem ſuum obiit.

Ferdinādus hispaniarum Rex chriſtianiſſimus vna cum Regina Eliſabeth vxore ſua viragine
nunq̄ ſatis ob eius in Chriſti religionem pietatem laudata poſt multas ingentesq̄ clades mauris illa
tas: at munitiſſimas ciuitates & oppida in capta Granate regem ad deditionem cōpulit: omneq̄ mau
rorum imperium in hispanijs eſſe deſiit: quod chriſtianis infeſtum per multos annos opibus armis vi
riſq̄ pollebat: ipſum vero Granate regem annuis prouentibus in vltimā hispaniam longe a Be
thia relegauit.

Sabaudie dux etate florida hoc anno veneno periit ſibi dato ſuſpicionē a quodam ſuozum proce
rum cuius ditionem occupauerat.

Mathias panonic rex maximis in thurcos victorijs clarus necnon Vienna cum pluriſq̄ alijs
Germanie oppidis domitis noua arma moliens in imperium ſuum adiit: vir oīum ſuis tēpo
ribus bellicis artibus memoratiſſimus: idemq̄ feliciffimus.

Ac ſic denum deo auxiliante & fauēte ſupplementi Chronicarū iam tertio terminum ponam: quā
me ſemel & bis: ac ter promiſi cum omni diſigētia & veritate facturum: quo in loco & nūc & ſemper ni
xus fui ſine errore conſcribere ſucceſſiones regum ac principū oīum & actus eozum: ac virozum in diſci
plinis excellentium: & religionum origines: necnon & pontificum omniū procurſus: ſicut ex lib⁹ hiſto. de
ſcriptio continetur. Hoc quippe in exordio huius operis me facere compromiſi. Perfectum autem eſt
& deniq̄ caſt gatum atq̄ auctū per me opus fuit Idibus octobris: anno a Natali chriſtiano. M. cccc.
lxxxvi. in ciuitate noſtra Bergomi: mihi vero a natiuitate quinquageſimo ſecundo.

§ J A J S.

Impreſſum autem Venetijs per Bernardum Rixum de Houaria anno a Natiuitate domini.
M. cccc. lxxx. die decimoquinto Madij regnante inclito dūce Auguſtino Barbadico.

1487

Dux Austria

1488

1488

1489

1490

1490

1490

Registrum huius operis.

a	b	p	y	C
opus predarum	dicta ac gesta	re preciosissim ⁹	nobilitate	tam oppidum
paradisus	breuiter	atq; benignolus	cendum	tionis gratia
tis vt	Nota ad	cur gratianus	legatos	Et si
sunt z	secu conferre	tat passione	temporibus	mis imperator
b	i	g	3	B
Jonis tertio	occubuisse	te pessim ⁹	ex genere	maximo
vindictam	necē impulsit	domino mihi	hospitale	imperatorem
thracie	ter hunc	quam z multa	molem	ta autem
collectis	in apbucam	limitatem z	gulielmus	Dogius
c	k	r	e	E
educare	nis auxilio	herasmus	deinde	falsissimus
chalcis	Monarie	fuit autem	z ingenti	fratri
sunt sensibus	in qua	clitium	hildeberto	multa
noy postremo	fredo	lia ornamenta	metnem	mis mir
d	l	f	2	S
Charia	tum viginti	erat rei	netias	perinus
uerit nullibi	zuo mergam	Jonianus	Almericus	est ipse
z picus	ptum renocatus	nostris regioib ⁹	super grederetur	Calcidem
Egeus	templatione	manicheorum	eum titulum	cultissimos
e	m	t	z	B
gni paterni	Larnicus	ximam in	denum	virtute
maritu	lenissimus	yde	est quamobrem	agros
ipsum	Humida	mirantibus	sperto	vt illum
Anchona	ptolomeus	venetie	deniq;	
f	n	u	A	Sind.
factus igitur	trione fere	in italia	nasse	
rum abundantia	scelere	Qui magnis	Raynerius	
pit z regnauit	Loq; post	ma regione	ingentibus	
lare fecit	cam deinde	diuino	legati	
g	o	z	B	
cta vndiq;	poribus	ciem qui	ritū mantue	
sine preter	tificem	xij apud	tuor sententiarz	
eo rege	vna	dei verbum	z benignitas	
Deocles	tre agrippa	pinum	ricare	

